UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK WUPPERTAL
BERGISCHE UNIVERSITÄT WUPPERTAL

Universitätsbibliothek Wuppertal

Totius Latinitatis lexicon

secundum tertiam editionem, ..., correctum et auctum labore variorum

Forcellini, Egidio

Schneebergae, 1831

C

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.
Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

urn:nbn:de:hbz:468-1-1615

Visual Library

15, 20. Byzantius portus. ℙ *Byzantii, orum*, sunt Byzantii incolae. *Cic. Prov. cons.* 4. [**Liv.* 31, 33. *Nep. Timoth.* 1.] ℙ Item ad Byzacium Africae regionem pertinens. V. BYZACENUS.

BYZĒRES, um, m. plur. *Βύζηρες*, populi Asiae inter Cappadoces et Colchos, qui *Buzēri* a *Plin.* 6, 4, 4. et *Mela* 1, 19. dicuntur. *Val. Fl.* 5, 152. Byzeresque vagi, Philyraeque a nomine dicta Litora. ℙ Scribitur et Bizeres, *Βίζηρες*.

C.

C Tertia Latinorum Littera, eaque muta, sonum habet κ Graecorum, lenem quidem, si praeponatur vocalibus *e*, et *i*; durum vero, si ceteris. In his nominibus *Cneus*, et *Cajus* pronunciatur ut G, docente *Quint.* 1, 7. Nam Latini olim G non habebant, sed pro ea C utebantur: quae postea in illis vocibus tantummodo remansit. (Etiam in *Cnidus* hac ratione proferri quidam volunt, et si qua sunt alia, quae *n* post *c* habeant.) Hinc in columna Duiliana legitur *leciones*, *macistratus*, *Cartacinienses*, *pucnando*, pro *legiones*, etc. In notis verborum C. Cajum significat, et si inversa scribatur Ↄ, Cajam: in notis numerorum valet centum: In tabellis judicum est nota condemnationis, sicut A absolutionis. Hinc illa dicitur *tristis*, haec *salutaris* a *Cic. Mil.* 6.

CA

*CABALACA, oppidum Asiae ulterioris, in Albania. *Plin.* 6, 10. *Χαβάλα* est *Ptolemaeo*. *B. A.*

CABALĪA, ae, (sc. *regio*) *Καβαλία*. V. vocem sequentem.

[CABALĪENSIS, se, adj. ad Cabaliam pertinens, Lyciae regionem, memoratam a *Plin.* 5, 27, 28. Lycia comprehendit in mediterraneis Cabaliam, cujus tres urbes Oenoande, Balbura, Bubon. *Inscript.* apud *Grut.* 566, 8. T. Valerius T. F. Fab. Titulus Cabaliensis veteranus. *F.*]

*CABALLARĪUS, i. m. *Gloss. Lat. Gr.* Caballarius, *κέλης ἱππεύς*. Item *ἱπποκόμος* (i. qui equos curat), Caballarius in *Gloss. Vet. Firmico* etiam sub *Equi coelestis sidere nati Caballarii* dicuntur. *B. A.*

CABALLĀTĬO, onis, f. pabulum caballi, annonae loco praebitum. *Impp. Honor.* et *Theodos Cod.* 12, 38, 14. et *Cod. Theod.* 7, 4, 34.

CABALLĪNUS, a, um, adj. *ἵππειος*, ad caballum pertinens, equinus. *Pers. prol.* Fons caballinus, *h. e.* Hippocrene. *Plin.* 28, 20, 81. Caballina caro. *Id.* 30, 8, 22. Caballini dentes. *Id. ib.* 13, 38. Caballinum fimum.

[CABALLĪO, onis, m. idem ac equuleus. *Veget. Veter.* 1, 20. Equulei, id est caballiones marini. Sunt qui putant hos esse *hippocampos*. *F.*]

CABALLĪON, herba eadem quae cynoglossa. *Appul. Herb.* 96.

CABALLODŪNUM. V. CABILLONUM.

CABALLUS, i. m. *καβάλλης*, [idem ac cantherius, equus castratus. Sunt qui vocem derivandam putent a *καββάλλω* Dorice pro *καταβάλλω*, dejicio, simili fere ratione, ut apud Latinos *clitella* et *clitellarius* a verbo *clino*. Alii deducunt a *κάω*, excavo, inde factum *cavo*, vel *cabo*, a quo *caballus*, seu castratus, ut etiam *caper*, et *capus*. Hujusmodi equis usi sunt veteres versandis in pistrino molis, oneribus portandis, et vecturis trahendis. Quod patet ex *Senec. ep.* 87. M. Cato censorius cantherio vehebatur, et hippoperis quidem impositis, ut secum utilia portaret. *Mox:* O quantum erat saeculi decus; imperatorem, triumphalem, censorem uno caballo esse contentum, et ne toto quidem! partem enim sarcinae ab utraque parte dependentes occupabant. Ita non omnibus obesis mannis, et asturconibus, et tolutariis praeferes unicum illum equum ab ipso Catone defrictum? Hic vides *Senecam* eundem equum prius cantherium, deinde caballum appellare. *Varr. R. R.* 2, 7. Peritus belli alios equos eligit, atque alit atque docet, aliter quadrigarius, ae desultor: neque item qui vectarios (*Schneiderus* legit *vecturarios*) facere vult, neque eodem modo parantur ad ephippium aut ad rhedam: quod ibi ad castra habere volunt acres, sic contra in viis habere malunt placidos. Propter quod discrimen maxime institutum, ut castrentur equi: demptis enim testiculis fiunt quietiores, ideo quod semine carent: ii cantherii appellantur, ut in subus majales, in gallis gallinaceis capi. *F.*] *Lucil.* ap. *Non.* 2, 134. Succussatoris, tetri, tardique caballi. *Hor. Ep.* 1, 18, 36. aut olitoris aget mercede caballum. *Id. Sat.* 1, 6, 59. vectari rura caballo. ℙ *Lassus tanquam caballus in clivo*, proverb. de valde defatigato: legiturque apud *Petron. Satyr.* 134. ℙ De equo nobili ac generoso dici videtur a *Juvenal.* 3, 118., ubi Pegasum *Gorgoneum caballum* appellat: item 10, 60. et 11, 195., item ab *Horat. Sat.* 1, 6. 59, nisi quod satyrice, *h. e.* ridendo, et per contemptum loquuntur. ℙ [*Caballus* fuit etiam cognomen Romanum. Hinc ludit in ambiguo *Martial.* 1, 42. Qui Galbam salibus tuis, et ipsum Possis vincere Sextium Caballum. Ludit qui stolida procacitate, Non est Sextius ille, sed caballus. *F.*]

CABARDĬACENSIS, se, et

CABARDĬACUS, a, um, adj. Cognomen Minervae, a loco, ut videtur, deductum, in quo colebatur. *Tabula aliment. Vell.* 2, 47. memorat fundum Aestinianum, Antistianum, Cabardiacum, et *ib.* 65. fundum Cabardiacum veterem in Vellejate. *Inscr.* ap. *Grut.* 81, 8. Minervae Cabardiacensi. Alia apud *De Lama Iscriz. ant.* p. 34. Minervae Medicae Cabardiac*ensi*. *F.*]

CABASA, ae, oppidum Aegypti in Delta; hinc

*CABASĪTES, is, m. adj. ad Cabasam pertinens. *Ptol.* 4, 5. *Plin.* 5, 9, 9. Cabasites nomos. *B. A.*

CABĀTOR, oris, m. Legitur in *Inscr.* apud *Grut.* 622, 1. Putat *Salmas.* ad *Vopisc. Saturn.* 8. et alii, idem esse quod *cavator:* (Facile enim *v*, et *b* invicem mutantur. V. initium litterae B.) Eo autem loco accipiendum esse pro sculptore gemmarum. Nam qui gemmas scalpunt, quasi quosdam sulcos in iis cavant.

*CABELLĪO, onis, oppidum in Gallia Narbonensi, in Cavarum sive Cavarorum regione, ad Druentiam fluvium, hodie autem *Cavaillon*. *Plin.* 3, 4. *Anton. Itin. B. A.*

*CABIALIS resina, ait *Gesnerus* in Lexico, est Cavealis, dolis picatis derasa vel qualis condiendo vino adhibetur. *Veget. de re vet.* 3, 53. et 4, 14. *B. A.* V. *Cadialis* et *Cavealis*.

CABILLONENSIS, se, adj. ad Cabillonum pertinens. Est autem Cabillonum oppidum Aeduorum in Gallia Celtica ad Ararim fluvium, cujus meminit *Caes. B. G.* 7, 42. Nunc *Challon* dicitur. *Eumen. Paneg. ad Constantin.* 18. Cabillonensis portus. ℙ **Cabillo* appellatur oppidum hoc ab *Ammian.* 14, 31. et plur. *Cabillones*, 15, 26. et *Cabellio*, quanquam minus recta, in *Anton. Itin.* Denique *Caballodunum* audit *Notit. Imper.* et *Cabilio Tab. Peutinger. B. A.*

*CABILLONUM. V. CABILLONENSIS.

*CABĪRA, orum, *τὰ Κάβειρα*, urbs Ponti, in confinio Armeniae. *Eutrop.* 6, 7. Nominata est et Diopolis a Pompejo Magno. Posterius Sebaste dicta. *B. A.*

CABĪRUS, i, m. *Κάβειρος* et *Κάβιρος*, ab Hebr. כַּבִּיר *cabbir*, valde potens, Deus Macedonum et Samothracum. *Lactant.* 1, 15. Aegyptii Isidem, Macedones Cabirum, Romani Quirinum summa veneratione coluerunt. *Inscr.* fidei tamen sublestae apud *Reines. cl.* 1. *n.* 143. Samothracibus Cabiris. *Nummus Claudii Goth.* ap. *Vaillant. Numism. Imp. P.* 1. *p.* 206. Deo Cabiro. ℙ Plures fuere hoc nomine Dii. Aegyptii et Phoenices septem coluerunt, quos *Diodor. Sic. l.* 1. recenset, Solem nempe, Saturnum, Rheam, Jovem Ammonem, Junonem, Vulcanum, Vestam, hisque addit Mercurium eorum administrum. Hos memorat etiam *Herodot.* 3, 37. ℙ Alii tres fuerunt a Samothracibus et Atheniensibus culti, quos etiam *Διοσκούρους*, Anaces et Tritopatores appellarunt. Horum meminit *Cic. N. D.* 3, 21., quem locum vide supra in V. ANACES, in quo tamen sunt, qui pro *Zagreus* scribendum putent *Triptolemus*. ℙ *Schol. Apollon. Argonaut.* 1, 918. Cabiros appellat *Axieron*, *Axiocersam* et *Axiocerson*, *h. e.* Cererem, Proserpinam et Plutonem, hisque addit Mercurium, quem appellat casmillum, eorum nempe administrum, ut ait *Varr. L. L.* 6, 3. ℙ Progressu temporis horum Cabirorum loco, qui mystici facti sunt et initiatis tantum noti, successerunt Castor et Pollux, qui iidem fuerunt ac Penates et Dii patrii et Divi potes Romanorum. *Varr. L. L.* 4, 10. Terra et Coelum, ut Samothracum initia docent, sunt Dei magni, et hi, quos dixi multis nominibus. Nam neque quas Ambracia ante portas statuit duas viriles species aheneas, Dei magni; neque, ut vulgus putat, hi Samothraces Dii, qui Castor et Pollux: sed hi mas et femina; et hi quos augurum libri scriptos habent sic, Divi potes: et sunt pro illis, qui in Samothrace *Θεοὶ δυνατοί*. Haec duo, Coelum et Terra, quod anima et corpus, humidum et frigidum. ℙ *Pherecydes* in *fragm.* Cabirorum parentes vocat Vulcanum et Cabiram. Hinc in nummo Thessalonicensium apud *Eckhel. D. N. V. T.* 2. *p.* 77. Cabirus stat succinctus, dextra clavum, sinistra malleum attollit, cui pro pedibus incus prominet. ℙ Tripolitae in Phoenicia nummos exciderunt in honorem Antonii Pii, M. Aurelii, L. Veri, Commodi et Annii Caesaris, quos Deos Cabiros in iisdem appellarunt. V. *Eckhel. D. N. V. T.* 3. p. 375. [*Totum hunc locum retractavit et egregie, ampliavit *Furl. Forc.* paucis rem absolverat.] ℙ *Fuit et Cabirus Asiae fluvius, non procul ab Indo flumine. *Plin.* 6, 23. ed. *Hard. B. A.*

*CABYLE, es, vel Cabyla, ae, f. Thraciae oppidum, inter flumen Panysum et Pontum Euxinum. *Eutrop.* 6, 8. *Ammian. B. A.*

*CABYLĒTAE, arum, incolae Cabylae oppidi. *Plin.* 3, 11. ed. *Hard. B. A.*

CĀCĂ, ae, f. soror Caci, quae, quia Herculi furtum fratris prodidit, divinitate donata est, atque ara sacelloque culta, in quo ei per virgines sacrificabatur. *Lact.* 1, 20. et *Serv.* ad *A.* 8, 190.

CĀCĂBĀCEUS et Caccabaceus, a, um, adj. ad cacabum pertinens. *Tert. adv. Hermog.* 41. Motus non turbulentus nec cacabaceus, sed compositus et temperatus, *h. e.* qualis est liquoris in olla ferventi ebullientis.

CĀCĂBĀTUS et Caccabatus, a, um, adj. fuligine aspersus, fumidus, denigratus instar cacabi. *Paul. Nolan. ep.* ad *Serv.* 32. (al. 12), 9. Cum aedificia, quae immaculata adhuc operis tui gratia splendent, obscurata naeniis insipientiae meae et ut digno meis versibus verbo utar, cacabata conspicies.

CĀCĂBO, as, n. 1. *καχχαβίζω*, verbum exprimens vocem perdicis: ductumque est a Graecis, qui perdicem *καχχάβαν* et *καχχαβίδα* appellant. *Auct. carm. Philom.* 19. Cacabat hinc perdix, hinc gratitat improbus anser. *Auct. fragm. de Aucup.* 12. maculosaque terga Inficiunt pullae cacabantis imagine guttae, *h. e.* ad similitudinem perdicis. In priore versu prima syllaba producitur, in posteriore corripitur, minus recte tamen: nam Graece duplici κκ scribitur.

CĀCĂBŪLUS, li, m. vel Cacabŭlum, i, n. *καχκάβιον*, parvus cacabus. *Tert. Apol.* 13. Domesticos Deos domestica potestate tractatis, pignerando, venditando, demutando aliquando in cacabulum de Saturno, aliquando in trullam de Minerva. Adde *Arnob.* 6. p. 200. et *Apic.* 4, 1. ℙ Scribitur et *caccabulus*. ℙ Sunt qui putant, *cacabulum* dici etiam lasanum, a *cacando*, sed non probant.

CĀCĂBUS, i, m. *καχκάβη* et *κάκκαβος*, vas vel fictile vel ex aliquo metallo, in quo cibi coquuntur. Quomodo ab aheno differat, V. in AHENUM Videtur esse a *κάω*, uro, et *κάβη*, cibus. *Varr. L. L.* 4, 27. Vas, ubi cibum coquebant, ab eo cacabum appellarunt. *Colum.* 12, 46. Radiculam in cacabo aeneo coquito. *Id. ib.* 41. Cacabus stanneus. *Ulp. Dig.* 34, 2, 20. Cacabi argentei. *Scribon. Compos.* 220. Cacabus fictilis. *Stat. Silv.* 4, 9, 44. Aut unam dare synthesim quid horres Alborum calicum atque cacaborum? ℙ *Cacabus* erat plerumque vas fictile; hinc quoties ex metallo constabat, addebatur adj. *aeneus* vel *stanneus* vel *argenteus*. Scriptores Latini et Graeci saepe monent adhibendum esse *cacabum novum* ad quosdam cibos coquendos, propterea quod *invetriatura* non utebantur veteres. V. *Plin.* 30, 8, 22. et 35, 6, 16. etc. ℙ Scribitur et *caccabus* duplici *cc*, quod est Graecos imitari, a quibus *καχκάβη* dicitur.

CACALĬA, ae, f. *καχαλία*, herba, quae et leontice dicitur, in montibus fere nascens, semine minutis margaritis simili, dependente inter folia grandia. *Plin.* 25, 11, 85.

[CĀCALUS, i, m. diminut. a *κακὸς*, malus. Cognomen Romanum. *Inscr.* ap. *Grut.* 963, 10. Cacalo Avioli Lib. *F.*]

CĀCĀTŪRĬO, is, n. 4. *κεσείω*, *κεζητιάω*, cacare cupio, nitor. *Martial.* 11, 77. In omnibus Vacerra quod conclavibus Consumit horas et die toto sedet, Coenaturit Vacerra, non cacaturit.

CĀCĀTUS, a, um, part. verbi *caco*, *κεχεσμένος*. Translate. *Catull.* 36, 1. Annales Volusi, cacata charta, *h. e.* annales cacando compositi: vel conspurcati malis versibus. Hinc *Martial.* 12, 61. Scribit carmina, quae legunt cacantes.

*CACCĂBE, es. f. *Καχκάβη*, olim appellata fuit Carthago. Significat autem haec vox proprie *caput equinum*, V. quod omen fuit futurae magnitudinis. *Drakenb.* ad *Sil.* 2, 410. *B. A.*

CACCĂBUS etc. V. CACABUS.

CĀCEMPHATON et Cacephaton, i, *καχέμφατον* et *καχέφατον*, vitium sermonis, idem quod cacophaton: a *κακὸς*, malus, et *φημὶ*, dico. *Charis.* 4. p. 242. et *Diomed.* 2. p. 446., sed uterque Graece scribit. Latine autem legitur apud *Serv.* ad *G.* 2, 13. et ad *A.* 1, 197. et *cacemphaton* apud *Isid. Orig.* 1, 33.

CĀCHECTES vel Cachectă, ae, m. *καχέκτης*, dicitur a medicis, qui cachexia laborat: a *κακῶς*, male, et *ἔχω*, habeo. *Plin.* 28, 9, 33. Lac bubulum bibunt phthisici, syntectici et cachectae.

CĀCHECTĬCUS, a, um, adj. *καχεκτικὸς*, idem qui cachectes. *Plin.* 32, 10, 39. Cachecticis, quorum corpus macie conficitur, tethea utilia sunt cum ruta ac melle.

CĀCHEXĬA, ae, f. *καχεξία*, malus corporis habitus, quo alimenta omnia corrumpuntur: quod fere fit, cum longo morbo vitiata corpora, etiamsi illo vacant, refectionem tamen non accipiunt; aut cum malis medicamentis corpus affectum est; aut cum diu necessaria defuerunt; aut cum inusitatos et inutiles cibos aliquis assumpsit. Ita describit *Celsus* 3, 22., ubi tamen hanc vocem Graece scribit. Est enim Graeca a *κακὸς*, malus, et *ἕξις*, habitus. Attamen Latine non semel usurpat *Coel. Aurel. Tard.* 3, 6.

CĀCHINNĀBĬLIS, le, adj. *Appul. Met.* 3. Totus populus risu cachinnabili diffluens, *h. e.* risu in cachinnos effuso. *Id. Dogm. Plat.* 3. Homo animal cachinnabile.

CĂCHINNĀTĬO, onis, f. *καγχασμὸς*, actus cachinnandi, risus effusus. *Cic. Tusc.* 4, 31. Ut si ridere concessum sit, vituperetur tamen cachinnatio.

CĂCHINNO, onis, m. *καγχαστὴς*, qui cachinnat. *Pers.* 1, 12. Quid faciam? sed sum petulanti splene cachinno.

CĂCHINNO, as, avi, atum, a. et Cachinnor, aris, atus sum, dep. 1. *καγχάζω*, effuse, immoderate rideo. Fortasse deducendum est etymon ab Hebr. שָׂחַק *sachàc*, irrisit. *Lucr.* 4, 1169. Quam famulae longe fugitant, furtimque cachinnant. *Id.* 2, 974. et risu tremulo concussa cachinnant. *Cic. Verr.* 2, 3, 25. Ridere convivae, cachinnari ipse Apronius. ℙ Cum accusativo junxisse videtur *Appul. Met.* 3. At ille non contentus, quod mihi nec assistendi solatium praebuit, insuper exitium meum cachinnat. Nisi dicamus esse casum praeposit. *insuper*, quam *Vitruv.* quoque accusativo junxit 10, 20. Alii apud *Appul.* leg. *exitio meo.* ℙ Quia vero effuse ridentes magnam etiam vocem emittere solent, hinc per catachresim *cachinnare* dicuntur, quae strepitum vehementiorem edunt. *Acc.* apud *Non.* 6, 86. de mari: Simul et circum magnisonantibus Excita saxis, saeva sonando, Crepitu clangente cachinnat *unda* scilicet. Ita hos versus anapaesticos dispescendos monet *Scalig.* in *Varr. L. L.* p. 86. ℙ Particip. *Cachinnans* apud *Aurel. Vict. Epitom.* 28. Petulantius cachinnans.

CĂCHINNOSUS, a, um, adj. facile cachinnans. *Coel. Aurel. Acut.* 1, 3. *ad f.* Hilares natura, atque cachinnosi.

CĂCHINNUS, i, m. *καγχασμὸς*, risus solutior, effusus, incompositus et perstrepens. *Cic. Brut.* 60. Curio in agendo cachinnos irridentium commovebat. *Id. Fat.* 5. In quo Alcibiades cachinnum dicitur sustulisse. *Pers.* 3, 87. Ingeminant tremulos naso crispante cachinnos. *Catull.* 31. Ridete quidquid est domi cachinnorum. *Suet. Cal.* 32. Effundi in cachinnos. Et *ib.* 57. Edere cachinnum. *Ov. A. Am.* 3, 287. Distorquere ora cachinno perverso. *Juven.* 3, 100. Cachinno concuti. *Id.* 11, 3. Excipere aliquid cachinno. ℙ Per catachresim dicitur de strepitu maris, ea ratione qua in CACHINNO, as diximus. *Catull.* 64, 272. Quae tarde primum clementi flamine pulsae Procedunt, leviterque sonant plangore cachinni.

CACHLA, ae, f. *κάχλα*, herba eadem, quae buphthalmos. *Plin.* 25, 8, 42.

CACHRYS, yos, f. *κάχρυς*, et *κάγχρυς*, ros, semen resinaceum rorismarini. *Plin.* 24, 11, 60. ℙ Item pilula quaedam nascens in roboribus praeter glandem; item in abiete, larice, picea, tilia, nuce, platano, postquam folia cecidere, hieme durans. Continet nucleum pineis similem: is crescit hieme: aperitur vere pilula tota: cadit, cum folia coepere crescere. In medicina urendi vim habet. *Plin.* 16, 8, 11. et *Cels.* 5, 18. *n.* 5. ℙ Item nucleus candidus in semine crethmi. *Plin.* 26, 8, 50. ℙ Scribitur et *canchrys.*

*CACIDĂRI, orum, gens Scythiae Asiaticae. *Plin.* 6, 17. *B. A.*

CĂCIZOTĔCHNOS, i, m. *κακιζότεχνος*, hoc est artem damnans, aut corrumpens: a *κακίζω*, damno, improbo, et *τέχνη*, ars. Ita cognominatus fuit ab Atheniensibus Callimachus statuarius, quod semper esset calumniator sui, nec finem haberet diligentiae. *Plin.* 34, 8, 19. *n.* 35. ℙ *Vitruv.* 4, 1 hanc eandem rem narrans, catatechnon appellatum fuisse tradit: hoc est artificiosum, industrium. Sed alii leg. *cacotechnon*, hoc est male in arte se exercentem, *κακότεχνον.*

CĂCO, as, avi, atum, a. 1. *χέζω*, alvum exonero. Videtur esse a *καχᾶν*, seu *καχᾶν*, qua voce pueri utuntur cacare significantes. *Hor. Sat.* 1, 8, 38. in me veniat mictum, atque cacatum Julius, etc. *Phaedr.* 4, 17. Canes odorem mixtum cum merdis cacant. *Pompon.* ap. *Non.* 2, 114. Ego quaero quod edim: has quaerere quod cacent, contra jus est. *Martial.* 3, 89. Nam faciem durum, Phoebe, cacantis habes, *h. e.* vultum nitentis. V. NITENS.

CĂCOĒTHES, is, n. *κακόηθες*, mala consuetudo, malus mos: a *κακός*, malus, et *ἦθος*, mos. *Juven.* 7, 51. tenet insanabile multos Scribendi cacoethes et aegro in corde senescit. ℙ A medicis dicitur vitium ex genere carcinomatum, quod difficile quidem sanari potest, curationem tamen recipit. Sic autem vocatur propter obstinatam repugnantiam adversus remedia. *Cels.* 5, 28. *n.* 2. Discernere cacoethes, quod curationem recipit, a carcinomate, quod non recipit. *Plin.* 22, 25, 64. Sesama prodest ulceribus, quae cacoethe vocant, *τὰ κακοήθη.* Sic 24, 10, 47. Hedera illinitur omnium ulcerum generi, etiamsi cacoethe sint. *Id.* 24, 3, 3. Glans intrita duritias, quas cacoethes vocant, sanat. *τὰς κακοήθεις.* Ex his apparet, vocem adjectivam esse.

CĂCŌMEMNON, ōnis, m. *κακομέμνων*, titulus est unius ex mimis *Laberii* ap. *Gell.* 16, 7.

CĂCŌPHĀTON, i, n. *κακόφατον*, *κακοφωνία*, vitium sermonis, quod etiam *cacemphaton* et *cacephaton* et *cacophonia*, item *aeschrologia* dicitur, cum vel duo verba junguntur, quae durum sonum efficiunt, ut *Dorica castra* apud *Virg. A.* 2, 27. et *numerum cum navibus aequat*, *A.* 1, 197., et *legere leges* apud *Liv.* 3, 34., et *data mandata*, 7, 31. *a med.*, et *negligens gens*, 5, 46.; vel obscenum, ut *cum nos te voluimus convenire* apud *Cic. Fam.* 9, 22.; vel cum vox vel sententia usurpatur, quae honestam simul et obscenam significationem habere potest, ut quod *Sall. Jug.* 78. usurpavit, *patrare bellum* et illud *Ter. Andr.* 5, 4, 30. Arrige aures, Pamphile: et *Virg. A.* 6, 406. aperit ramum, qui veste latebat. V. *Quint.* 8, 3., ubi hanc vocem modo Graecis, modo Latinis litteris scriptam reperies.

CĂCOSYNTHĔTON, i, n. *κακοσύνθετον*, hoc est incompositum, male collocatum: a *κακῶς*, male, et *σύνθετον*, compositus. Est vitium sermonis ex indecenti structura verborum, ut in illo *Virg. A.* 9, 610. versaque juvencum Terga fatigamus hasta. Nam *terga* cum eodem fine casus terminatur, ut *versa hasta. Quint.* 8, 3., *Charis.* 4. p. 243. et *Serv.* ad *Virg. l. c.*, qui omnes Graecis litteris scribunt. Latine tamen legitur in illo *Lucil.* ap. *Vel. Long. Orthogr.* p. 1214. At non multum abit hoc cacosyntheton atque canina etc.

CĂCOTĔCHNIĀ, ae, f. *κακοτεχνία*, h. e. mala ars: a *κακὸς*, malus, et *τέχνη*, ars. Graeca vox est, et Graece adhibetur a *Quintil.* 2, 20.

CĂCOTĔCHNOS. V. in CACIZOTECHNOS.

CĂCOZĒLIĀ, ae, f. *κακοζηλία*, mala et indecora affectatio, quoties inscite aliquid imitantes in vitium labimur. Graeca vox a *κακὸς*, malus, et *ζῆλος*, aemulatio, imitatio. *Diomed.* 2. p. 446. duplici ratione peccari per *κακοζηλίαν* docet, aut nimio tumore, ut in illo: *Juppiter omnipotens, coeli qui sidera torques, Ore tuo dicenda loquar.* Aut nimio ornatu, ut apud *Ov. Met.* 2, 107. *Aureus axis erat, temo aureus, aurea summae Curvatura rotae*, et quae sequuntur. *Sen. Controv.* 4, 24. *in f.* Gorgonius in hac controversia pessimo genere cacozeliae usus est. *Id. Suas.* 7. *a med.* Dixit sententiam cacozeliae genere humillimo, et sordidissimo. Apud *Quint.* 8, 6. modo Graecis, modo Latinis litteris scripta legitur. ℙ *Id.* 8, 3. hoc idem vitium *κακόζηλον* appellat.

CĂCOZĒLON, i, n. *κακόζηλον*, mala affectatio. V. vocem praeced.

CĂCOZĒLUS, a, um, adj. *κακόζηλος*, qui cacozeliae vitio in dicendo peccat, affectatus et infelix imitator. *Suet. Aug.* 86. Cacozelos, et antiquarios, ut diverso genere vitiosos, pari fastidio sprevit. *Ascon.* in *Divin. Verr.* 6. Haec in loco nec oxymora, nec cacozela judicanda sunt; aut enim inferioribus dictis, aut supra positis leniuntur.

CACTOS, i, m. *κάκτος*, herba est folio lato et spinoso, caule a radice emisso et in terram serpente, semine lanuginis; quam *pappon* vocant. In Sicilia tantum nasci, *Plin.* 21, 16, 57. tradit. Ipse quoque caules *cactos* dicitur, et detracto cortice, gratus in cibis est. Semen *ascalia* vocatur. *Plin. ib.* ℙ Quidam putant, *cactum* esse cinaram, quam Itali dicunt *carciofo*, vel cardum sativum. ℙ Translate a spinis foliorum *Tert. Pall.* 2. *in f.* Revera orbis cultissimum hujus imperii rus est, eradicato omni aconito hostilitatis, et cacto et rubo subdolae familiaritatis.

CACUBALUM. V. CUCULUS in *f.*

CACŪLĀ, ae, m. *δοῦλος στρατιώτου*, idem qui calo, hoc est servus militis, qui fustibus clavisque ligneis ad tutelam domini armatur, ut docet *Festus*; qui ideo a Graeco *κᾶλον*, lignum, derivari putat. Aptius tamen *Scalig.* ducit a *κακὸς*, qua imbellem, ignavum, timidum significat, quia caculae non sunt in numero militum, sed imbellium, et qui primi fugam capessere solent. *Plaut. Trin.* 3, 2, 95. Video, caculam militarem me futurum haud longius. Etiam apud *Varr. L. L.* 9, 3. *ad f.* haec vox legitur, et in *Argum. Pseud. Plautini*, *ed. A. Majo*, p. 24.

CACŪLĀTUS, servitium, caculae munus. *Festus.*

CĂCŪMEN, inis, n. *κορυφή*, *ὖψος*, proprie est summitas cujuscumque rei in acutum desinens: videturque esse ab *acumen*, addito *c*, ut *Voss.* docet. *Caes. B. G.* 7, 73. Cacumina ramorum. *Lucret.* 6, 463. summa montis. *Ov. Trist.* 3, 12, 12. Cacumen herbae. *Plin.* 10, 54, 75. ovi. *Id.* 36, 12, 17. *n.* 3. pyramidis. *Id.* 36, 5, 4. *n.* 9. In metae cacumen se contrahens. *Id.* 2, 11, 8. Metae effigies in cacuminis finem desinens. *Id.* 16, 36, 64. Tenuari in cacumen. *Horat. Epod.* 16, 30. Cacumina Matina, *h. e.* vertices Matini montis Apuliae. ℙ Sumitur etiam pro extremitate. *Lucr.* 1, 592. quoniam extremum cujusque cacumen Corporis est aliquod. *Plin.* 11, 37, 88. Arteriarum pulsus in cacumine maxime membrorum evidens. ℙ Translate. *Lucr.* 5, 1450. Namque alid ex alio clarescere corde videbant Artibus, ad summum donec venere cacumen. *Laber.* ap. *Macrob. Saturn.* 2, 7. Floris cacumen famae nostrae frangere. ℙ *Capell.* 3. p. 63. accentus, qui adscribuntur syllabis, tum cacumina, tum fastigia appellari docet.

CĂCŪMĪNĀTUS, a, um, particip. a *cacumino*, summitatem habens in acutum desinentem. *Plin.* 10, 52, 74. Ova aquatilium rotunda; reliqua fere fastigio cacuminata.

CĂCŪMĪNO, as, avi, atum, a. 1. acutum in summitate facere. *Ov. Met.* 3, 194. Dat sparso capiti vivacis cornua cervi, Dat spatium collo, summasque cacuminat aures. *Sidon. carm.* 7, 414. saxoque cacuminat ensem.

[CĂCŪNUS, i, m. Jovis cognomen apud Sabinos, quod in excelsi montis vertice colebatur. *Inscr.* apud *Murat.* 8, 9. Jovis Cacunus. De eo ex professo disseruit *Aloys. Biondius* in *Giornal. Arcad.* et *Jo. Labusius* in opere, cui titulus: *Dissert. de la certitude de la science des antiq.* p. 52. *F.*]

CĂCŪRĬUS, ii, m. a cacando, ut Mercurius a mercando, Biberius a bibendo, Stercorius a stercorando. Cognomen Romanum. *Inscr.* apud *Grut.* 768. 2. M. Cassius M. F. Ouf. Cacurius.

CĂCUS, i, m. *Κάκος*, insignis latro temporibus Euandri regis: fortasse a *κακὸς*, malus: quamvis prima syllaba repugnet. Hic Latium undique latrociniis et incendiis infestabat: demum Herculis quoque ex Hispania occiso Geryone redeuntis, et apud Euandrum hospitantis boves noctu cauda traxit in antrum suum. Quas cum mane diminutas cerneret Hercules, nec quorsum errassent, scire posset, forte fortuna ad hoc antrum pervenit; sed cum vestigia omnia foras versa videret, cum reliquis abiit. Abeuntibus autem ceteris, occlusae boves aliarum desiderio mugierunt. Hercules audito mugitu, Caci fraudem cognovit, raptaque clava iratus recurrit, extractumque occidit. Quidam dicunt, ipsius Euandri servum fuisse, et non ab Hercule, sed a domino damnatum extremo supplicio, cum ejus furtum Caca ejus soror, quae postea Dea habita est, Herculi prodidisset. Rem narrant *Liv.* 1, 7., *Ov. Fast.* 1, 549. et *sqq. Aur. Vict. de Or. Gen. Rom.* 6. et 7. et *Serv.* ad *A.* 8, 190., ubi ipse *Virg.* 193. et *seqq.* poetarum more fabulas secutus, Cacum dicit Vulcani filium fuisse, semihominem, et ore ignem vomentem. *Prop.* etiam 4, 9, 10. et 15. tricipitem fuisse fingit. *Id. Serv. ib.* ad *vers.* 203. ex *Verrio Flacco* tradit, eum qui Cacum occidit, fuisse Garanum quendam, pastorem magnarum virium: omnes autem hujusmdoi apud veteres *Herc.* dictos. *Juven.* 5, 125. Duceris planta, vel ut ictus ab Hercule Cacus.

[CACYRĪNI, orum, m. plur. incolae Cacyri (*Κάκυρον*), urbis Siciliae in ora occidentali, a *Ptol.* 3, 4. memoratae. *Plin.* 3, 8, 14. Stipendiarii Cetarini, Cacyrini, Drepanitani. *F.*]

*CADARA, insula in sinu Arabico. *Plin.* 9, 2. *B. A.*

CĂDĀVER, ĕris, n. *θνησιμαῖον*, *νεκρὸν*, *πτῶμα*, *πέσημα*, corpus animalis mortuum, et nondum sepultum, sed praecipue hominis. *Isid. Orig.* 11, 2. Cadaver nominatum a cadendo, quia jam stare non potest. Hinc Graeci *πτῶμα* dicunt. *Cic. Mil.* 13. P. Clodii cruentum cadaver infelicissimis lignis semiustulatum nocturnis canibus dilaniandum reliquisti. *Virg. A.* 8, 264. Informe cadaver. *Lucret.* 2, 415. tetrum. *Aur. Vict. Epit.* 23. caninum. ℙ De homine foede macilento. *Quint. Decl.* 12, 13. *in f.* Prona est cervix, tergum ossibus inaequale, infernis imaginibus similes, foeda etiam cadavera. Adde *Senec. Th.* 36. ℙ Translate per convicium ponitur pro homine vili, abjecto et omnibus abominando. *Cic. Pis.* 9. Ego istius pecudis, ac putidae carnis consilio scilicet, aut praesidio uti volebam? ab hoc ejecto cadavere quidquam mihi aut opis, aut ornamenti expetebam? Adde *ib.* 33. Dicitur autem *ejectum cadaver*, quod honore exsequiarum caret, (quod ultimae censebatur apud veteres ignominiae) et quod propter paupertatem, cum sumptus funeris deesset, e cella ejectum a sandapilariis ad bustum sine ulla pompa efferebatur, ut *Turneb. Advers.* 21, 15. docet. ℙ De oppidis dirutis et neglectis, *Sulpic.* ad *Cic. Fam.* 4, 5. Cum uno loco tot oppidum cadavera projecta jaceant.

CĂDAVĔRĪNUS, a, um, adj. *νεκρώδης*, qui est cadaveris. *Tert. Anim.* 32, 9. Cadaverina caro.

CĂDAVĔRŌSUS, a, um, adj. cadaveri similis, *νεκρώδης*. *Ter. Hec.* 3, 4, 26. Magnus, rubicundus, crispus, crassus, caesius, cadaverosa facie.

*CADAX, acis, adj. Claudus, qui saepe cadit. *Gloss. Isid.* Cf. *Barth. Advers.* 35, 9. V. *Catax. B. A.*

CADETUM. V. CANDETUM.

CĂDI, orum, m. plur. *Κάδοι*, urbs, et populi Mygdoniae seu Phrygiae apud *Strab. l.* 12., nunc *Kedus.* Hinc *Prop.* 4, 6, 8. Tibia Mygdoniis libet eburna Cadis, *h. e.* tibia Phrygia. Sunt qui haec intelligenda putant de pythaule, ut *cadi* non urbem, sed *πίθους* significent, quibus tibiae inserebantur. Sunt etiam qui legendum putant *modis* vel *sonis.* At hic verba *tibia libet* accipienda sunt de tibicine libationibus accinente, quem Graeci *σπονδαύλην* vocabant. V. SPONDAULES. ℙ [*Cadorum urbis incolae Cadueni (vel Cadiani) etiam appellabantur, teste *Plin.* 5, 19. ubi codd. plerique apud *Harduinum* praebent *Cadieni.* ℙ *Macedones Cadueni.* V. *Macedo* in f. *B. A.*]

CĂDĬĂLIS, le, adj. ad cadum pertinens. *Cadialis resina* dicitur a *Coel. Aur. Tard.* 2, 7. *a med.* quae liquidior est, et cadis condi atque advehi solet.

*CADISTUS, i, m. mons Cretae. *Plin.* 4, 12. ed. *Hard.* Antea *Cadiscus* legebatur. *B. A.*

CĂDIVUS, a, um, adj. qui per se cecidit, caducus, πτώσιμος: ut *cadiva poma*, quae per se cadunt, non manu decerpta, aut decussa. *Plin.* 15, 16, 18. Colligi mala post aequinoctium autumnale: cadiva separari. Adde *ib.* 17, 18. *n.* 2. ℙ Ap. *Marcell. Empir.* 20. *a med.* dicitur cadivus, qui caduco morbo laborat.

CADMAEUS. V. *Cadmeus* in f.

CADMĒA. V. *Cadmia.*

CADMĒIS, ĭdis, f. patronym. a Cadmo deductum, *Καδμεὶς. Ov. Met.* 3, 287. Talibus ignaram Juno Cadmeida dictis Formarat, *h. e.* Semelem Cadmi filiam. Adde *ib.* 4, 544., ubi de Ino altera Cadmi filia loquitur. *Senec. Herc. fur.* 758. Errant furentes impiae Cadmeides, *h. e.* Agave, Ino, Autonoe, Cadmi filiae, quae Penthea discerpserunt. ℙ Ponitur etiam pro Thebana. Nam Thebas Cadmus condidit. *Ov. Met.* 9, 304. matres Cadmeides adsunt, Et *ib.* 6, 217. Contigerant tecti Cadmeida nubibus arcem. ℙ In vocativo est *Cadmei. Id. Fast.* 6, 553. Una ministrarum solita est, Cadmei, tuarum etc., *h. e.* Ino.

CADMĒIUS, a, um, adj. idem quod Cadmeus. *Stat. Th.* 4, 565. Genitrix Cadmeia, *h. e.* Agave Cadmi filia. *Id. ib.* 8, 453. et 520. Cadmeius Aemon, *h. e.* Thebanus: Thebas enim Cadmus condidit. *Id. ib.* 3, 366. Cadmeius heros, *h. e.* Polynices rex Thebarum. *Val. Fl.* 7, 282. Cadmeia seges, *h. e.* dentes draconis a Cadmo sati.

CADMĒUS, a, um, adj. *Καδμεῖος*, ad Cadmum pertinens. *Stat. Th.* 8, 601. Cadmea juventus, *h. e.* Thebana: a Cadmo conditore. *Senec. Oedip.* 1006. Cadmea mater, *h. e.* Agave mater Penthei. *Lucan.* 3, 175. Dirce Cadmea, *scil.* fons Thebis proximus. A *Prop.* 3, 11, 7. Tyros *Cadmea* appellatur, quia Cadmus fuit filius Agenoris regis Tyriorum. Sic apud *Sil.* 1, 6. et 106. et 17, 582. *gens, stirps, manus Cadmea* dicuntur Carthaginienses, qui a Tyriis erant oriundi. ℙ *Cadmea, ae,* absolute est arx urbis Thebarum a Cadmo aedificata. *Nep. Pelop.* 1. et *Epam.* 10. ℙ Legitur et *Cadmaeus*, sed minus recte.

CADMĬA, ae, (etiam *Cadmea* scribi potest) f. *καδμεία*, lapis quidam aerosus, ex quo aeri admixto fit aes illud, quod Itali *ottone* vocant. *Plin.* 34, 1, 2. et *ib.* 10, 22. et *Fest.* ℙ Est praeterea *cadmia*, quae in aeris fornacibus fit, egesta flammis atque flatu tenuissima parte materiae, cameris lateribusque fornacum adhaerens. Tria ejus genera persequitur *Plin.* 34, 10, 22., ubi addit, etiam in argenti fornacibus cadmiam fieri, candidiorem et minus ponderosam, sed nequaquam aerariae comparandam. V. ibi plura. Videtur nomen accepisse a *Cadmo*, quem primum Thebis aes invenisse, *Hygin. fab.* 274. tradit. *Plin.* autem 7, 56, 57. auri, ejusque conflaturae, item lapicidinarum inventionem ei tribuit.

[CADMĬGĔNA, ae, comm. gen. qui ex Cadmo genitus est. *Acc.* ap. *Non.* 2, 332. Deum Cadmigena natum Semela adfare, et famulanter pete. Ita legit locum corruptissimum *F. H. Bothe* in *Poet. Latin. Scen. fragm. T.* 1. p. 243. *F.*]

*CADMĪTIS, idis, f. gemma. *Plin.* 37, 10. Cadmitis eadem esset, quam ostracitin vocant, nisi quod hanc caeruleae interdum cingunt bullae, ubi Mss. ap. *Harduinum* habent *calamitis. Herm. Barbarus* legendum conjicit *cheramis*, quam lectionem hausit ex *Strabone. B. A.*

CADMUS, i, m. *Κάδμος*, Agenoris Phoenicum regis filius, qui ab eo missus ad Europen sororem conquirendam, in Boeotiam pervenit, ibique Thebas condidit, interempto prius dracone eum locum infestante, ex cujus satis dentibus homines nati, ipsum Cadmum in urbis aedificatione juverunt. Ipse tandem post varia discrimina in draconem mutatus est. V. *Ov. Met.* 3, 1. *et seqq.* ℙ Hic primus litteras invenisse dicitur, vel certe in Graeciam intulisse e Phoenicia, sive omnes, sive, ut est ap. *Plin.* 7, 56, 57., sedecim tantum: nam octo reliquas Palamedes, et Simonides Melicus adjecere. Hinc *Auson. ep.* 4, 72. et 7, 52. litteras *Cadmi filias* appellat. ℙ Alius fuit *Cadmus* Milesius, qui primus prosa oratione scripsisse, et historiam condidisse dicitur a *Plin.* 5, 29, 31. et 7, 56, 57. ℙ Ap. *Hor. Sat.* 1, 6, 39. *tradere aliquem Cadmo* est ad carnificem dare: quia ejus aetate carnifex quidam fuit notae crudelitatis nomine *Cadmus*, ut *Acron*, et *Porphyr.* adnotarunt. ℙ [*Cadmus, mons Phrygiae, juxta Laodiceam, e quo Lycus fluvius exoritur. *Plin.* 5, 29. ℙ Et nomen artificis, cujus meminit *Hor. Sat.* 1, 6. 38. *B. A.*]

CĂDO, is, cĕcĭdi, casum, n. 3. *πίπτω*, ruo, delabor; cui contrarium est *sto, consisto. Suet. Aug.* 43. Ut laxatis sellae compagibus caderet supinus. *Plaut. Rud.* 1, 2, 89. Cadere deorsum. *Virg. G.* 4, 80. Apes cadunt praecipites. *Id. A.* 6, 310. Lapsa cadunt folia. *Id. Ecl.* 6, 38. Cadunt imbres. *Cic. Or.* 28. Alte cadere. *Lucr.* 2, 209. Non cadere in terram stellas, et sidera cernis? *Enn.* apud *Cic. Top.* 16. et *Plin.* 2, 97, 99. Cadere ad terram. *Ov. Fast.* 3, 20. Cadit a mento manus. *Plaut. Mil.* 4, 4, 15. Cadere a summo. *Martial.* 11, 50. Gemma vel a digito, vel cadit aure lapis. *Plin.* 10, 38, 54. Cadere ab alto. *Cic. Cluent.* 62. ex equo. *Plaut. Mil.* 3, 1, 125. de equo. *Petr. fragm.* 677. *Burm.* Coelo cadunt fulmina. *Lucr.* 3, 595. Molliaque exsangui cadere omnia corpore membra. *Val. Fl.* 1, 355. Asterion, quem matre cadentem Cristatus gemino fovit pater amne Cometes, *h. e.* ex utero matris egressum. Alii leg. *carentem.* [*Claud. in Rufin.* 1, 92. quem prima meo de matre cadentem Suscepi gremio. *F.*] ℙ Saepe sumitur pro *mori* praesertim in pugna. *Nep. Pausan.* 1. Eo proelio ipse dux cecidit. *Id. Dat.* 6. Cadit in proelio adolescens. *Sall. Cat.* 60. Mallius et Faesulanus in primis pugnantes cadunt. *Ov. Met.* 7, 142. Cadere acie. *Cic. Fam.* 7, 3. in acie. *Liv.* 23, 21. pugna Cannensi. *Val. Fl.* 1, 812. ense. *Tac. G.* 33. telis. *Quint.* 2, 15. pro patria. *Id. Ann.* 15, 7. Silvanus quamvis absolutus, sua manu cecidit. ℙ Cadere ab aliquo. *Ov. Met.* 191. magna feres solatia mortis, A tanto cecidisse viro. *Suet. Oth.* 5. Cadere ab hoste in acie. ℙ Et omissa praeposit. *Claud. IV. Cons. Honor.* 88. Non hostes victore cadunt, sed judice sontes. *Grat. Cyneg.* 315. Sic et Achaemenio cecidisti, Lydia, Cyro. ℙ Victimae etiam cum mactantur, *cadere* dicuntur. *Hor. Od.* 3, 18, 5. Si tener pleno cadit haedus anno. *Virg. A.* 1, 337. Multa tibi ante aras nostra cadet hostia dextra. *Ov. Fast.* 4, 652. geminas rex Numa mactat oves. Prima cadit Fauno, leni cadit altera Somno. ℙ Hinc translate *Cornel. Sever. fragm. de morte Cic.* 24. nostraeque cadens ferus Annibal irae. ℙ Astra quoque *cadere* dicuntur, cum ad occasum accedunt. *Hor. Epod.* 10, 10. Qua tristis Orion cadit. *Virg. A.* 4, 480. Sol cadens. *Ov. Met.* 4, 626. Cadente die. ℙ Item venti cum flare desinunt, aut leniores fiunt. *Ov. Met.* 8, 2. cadit Eurus, et humida surgunt Nubila. *Liv.* 26, 39. Venti vis omnis cecidit. *Id.* 36, 43. *a med.* Ubi primum aquilones cecidere. Adde 25, 27. *ad f.* Sic *Virg. A.* 1, 158. cunctus pelagi cecidit fragor. ℙ Contra incumbere et flare in illo *Varr.* ap. *Non.* 4, 42. Adversi venti ceciderunt; quod si pergunt diutius mare volvere, vereor, ne me quoque etc. *La Cerda* huc trahit et illud *Virg. G.* 1, 354. Quo signo caderent Austri. *Servius* tamen exponit: desinerent. ℙ Item tesserae in ludo, cum jaciuntur. *Ter. Adelph.* 4, 7, 21. Ita vita est hominum, quasi cum ludas tesseris. Si illud, quod maxime opus est jactu, non cadit, Illud quod cecidit forte, id arte ut corrigas. ℙ Translate varios habet usus. *Nep. Pelop.* 2. Quorum imperiosa majestas ab hoc initio perculsa cecidit. *Cic. Har. resp.* 20. Si tanta civitas cadet, quod Dii omen obruant. Et *ib.* 28. Auctoritas principum cecidit. Et *mox.* Jam pridem humana consilia ceciderunt. *Hor. Art. P.* 70. Multa renascentur, quae jam cecidere, cadentque Quae nunc sunt in honore vocabula. *Cic. Off.* 2, 13. Tua laus pariter cum republica cecidit. *Id. Dom.* 52. Sed tibi tamen oculi, vultus, verba cecidissent, cum etc. *Id. Fam.* 6, 10. Nostrum uterque cecidit. *Liv.* 2, 40. et *Pers.* 5, 91. Ira cadit. *Liv.* 2, 6. Spes cadit ad irritum. Sic *Tac. Ann.* 15, 39. et 51. Cadere in irritum. Et *Pl. Poen.* 1, 2, 147. incassum. *Cic. Tusc.* 1, 32. in morbum. *Id. N. D.* 1, 30. in offensionem alicujus. *Id. Fam.* 6, 1. animis. *Id. Amic.* 7. et *Liv.* 1, 11. Cadit animus. ℙ *Cadere fabula* dicitur, cum displicet spectatoribus *(durchfallen)*; sicut contra *stare*, cum placet. *Hor. Ep.* 2, 1, 176. Securus, cadat, an recto stet fabula talo. ℙ Cadere formula, causa. V. FORMULA, CAUSA. ℙ *Cadere dentes* dicuntur non solum pueris, cum eos circa septennium mutant, ut est apud *Pl. Men.* 5, 9, 57. et *Censorin. De die nat.* 7. et 14., sed etiam senibus, cum eos amittunt. Hinc jocus *Senec. ep.* 83. Earinus ait, nos eandem crisim habere, quia utrique dentes cadunt. Adde *ep.* 12. ℙ *Vota cadere* dicuntur, cum irrita sunt. *Prop.* 1, 17, 4. ingrato litore vota cadunt. Contrario sensu, succedunt, rata sunt. *Tibull.* 2, 2, 17. Vota cadunt, viden' ut etc. ℙ Frequenter est venire, redigi. *Cic. Tusc.* 1, 22. Cadere in conspectum. *Id. Orat.* 3. sub oculos. *Id. Inv.* 1, 30. sub sensum. *Id. Orat.* 2, 2. Quaecumque in hominum disceptationem cadunt. *Id. Off.* 1, 3. Cadere in deliberationem. *Id. N. D.* 1, 9. Quod ne in cogitationem quidem cadit. *Id. Off.* 1, 4. Quod in nostram intelligentiam cadit. *Id. Font.* 1. Cadere sub imperium et ditionem populi Romani. *Id. Att.* 8, 3. in potestatem alicujus. *Quint.* 4, 1. *in f.* abrupte in narrationem. *Cic. Att.* 15, 20. In eam diem cadunt nummi, *h. e.* solutio nummorum incidit in eam diem. *Id. Fam.* 15, 14. Ne in alienissimum tempus cadat adventus tuus. ℙ Item evenire, accidere. *Cic. Fam.* 5, 19. Aliter res cecidit, ac putabas. *Id. Quint.* 16. Nihil ipsis jure incommodi cadere potest. *Id. Orat.* 2, 4. Hoc cecidit mihi peropportune. *Id. ib.* 1, 21. Insperanti mihi cecidit, ut etc. *Id. Att.* 3, 1. Nihil mihi optatius cadere potest. *Id. Q. Fr.* 1, 3. A te mihi omnia semper honesta et jucunda ceciderunt. *Id. Att.* 3, 24. Verebar, quorsum id casurum esset. *Virg. G.* 4, 165. quibus ad portas cecidit custodia sorti. ℙ Item convenire, quadrare, locum habere. *Cic. Orat.* 56. Pedes, qui in orationem cadere possunt. *Id. Har. resp.* 26. In eum maxime cadit hoc verbum. *Id. Att.* 13, 19. Haec academica sane in personas non cadebant: erant enim *λογικώτερα. Id. Sull.* 27. Non cadit in hos mores, non in hunc pudorem, non in hanc vitam, non in hunc hominem ista suspicio. *Virg. Ecl.* 9, 17. Heu! cadit in quemquam tantum scelus? *Plin.* 35, 10, 36. *n.* 11. Non cadit in alium tam absolutum opus. ℙ Item desinere, terminari. [*Cic. De rep.* 1, 44. (ed. *Maio*) Nimiaque illa libertas et populis et privatis in nimiam servitutem cadit. *F.*] *Id. Orat.* 57. Trochaeus eo est vitiosus in oratione, quod verba melius in syllabas longiores cadunt. Et *ib.* 67. Quae incisim, aut membratim efferuntur, ea vel aptissime cadere debent. *Quint.* 12, 10. Nullum Graece verbum *m* littera cadit. *Cic. Or.* 3, 54. Et illa, quae similiter desinunt, aut quae cadunt similiter. *Similiter desinentia*, et *similiter cadentia* verba differunt in eo, quod illa (Graece *ὁμοιοτέλευτα*), similes exitus habent, sive similia sint, sive dissimilia, quae declinantur, ut in illo *Cic. Manil.* 16. Ut ejus semper voluntatibus non modo cives *assenserint*, socii *obtemperarint*, hostes *obedierint*, sed etiam venti tempestatesque *obsecundarint.* At *similiter cadentia*, Graece *ὁμοιόπτωτα*, sunt, quae similiter declinantur, licet dissimiles exitus habeant, ut apud *Cic. Verr.* 2, 1, 1. Est Verres ut ad audendum *projectus*, sic *paratus* ad audiendum. Et *ib.* 2, 5, 8. Qui non ita *defendatur*, ut mediocris praetor, sed ita *laudetur*, ut optimus imperator. [*Id. de re publ.* (ed. *Maio*) 1, 44. Nimiaque illa libertas et populis et privatis in nimiam servitutem cadit. *B. A.*] ℙ Interdum habet obscenum sensum, nempe succumbendi. *Pl. Pers.* 4, 4, 105., *Tibull.* 4, 10, 2. et *Senec. Controv.* 1, 3. *sub f.* ℙ *Cadit* pro *cadat* dictum videtur a *Pl. Rud.* 1, 2, 89. *ἀρχαϊκῶς* usurpatum ea ratione, qua *duit, edit*, pro *duat, edat.*

*CADRA, collis in Asia Minore, circa Taurum montem. *Tac. Ann.* 6, 2. *B. A.*

*CADRŪSI, orum, Asiae populi, in Paropamiso, ad Caucasum montem. *Plin.* 6, 23. *B. A.*

CĂDŪCĀRIUS, a, um, adj. *Caducaria lex* dicitur ab *Ulp. lib. regular. tit.* 28., quae de bonis caducis publicandis lata est. Ejus lator videtur fuisse C. Octavius Caesar Augustus. Verba *Ulpiani* sunt: Si nemo sit, ad quem bonorum possessio pertinere possit, aut sit quidem, sed jus suum omiserit, populo bona deferuntur, ex lege Julia caducaria. Adde *Dig.* 30, 93., ubi *Id. Ulp.* hanc eandem legem memorat, sed omisso *caducariae* nomine. ℙ Apud *Augustin. Vita beata*, *ad med.* dicuntur *caducarii homines*, qui comitiali morbo laborant. Sed paulo post *vulgare verbum* appellat et *male Latinum.*

CĂDŪCĔĀTOR, oris, m. legatus, qui pacis petendae causa mittitur: ita dictus a caduceo, quo utitur. *Cato* ap. *Fest.* Caduceatori nemo homo nocet. *Liv.* 32, 32. Caduceator ab rege venerat. Adde *Curt.* 3, 1. et 4, 2. ℙ Apud *Arnob.* 5. p. 174. caduceator enumeratur cum ministris sacrorum, hierophantis et praeconibus. *Herald.* putat esse, quos *Pollux* 1, 1, 35. *σπονδοφόρους* appellat, *h. e.* libationes ferentes, et cum *ἱεροφάνταις*, et *δαδούχοις*, et *κήρυξι* ipse quoque conjungit.

CĂDŪCĔĀTUS, a, um, adj. caduceum ferens. *Inscr.* ap. *Grut.* 927, 6. Mercurius petasatus et caduceatus.

CĂDŪCĔUS, i, m. et Cādūceum, i, n. *κηρύκειον*, [(etymon vocis est ab allata voce Graeca, mutata littera *ϱ* in *δ*) *F.*] virga Mercurii duobus serpentibus illigata, quam illi Apollo donasse dicitur, cum ab eo lyram accepisset. Hi serpentes, ut describit *Macr. Sat.* 1, 19. *ad f.* parte media voluminis sui invicem nodo, quem vocant Herculis, obligantur: primaeque partes eorum reflexae in circulum pressis osculis ambitum circuli jungunt, et post nodum caudae revocantur ad capulum caducei, ornanturque alis ex eadem capuli parte nascentibus. Hac virga Mercurius animas evocat Orco Pallentes: alias sub tristia Tartara mittit: Dat somnos, adimitque, et lumina morte resignat; Illa fretus agit ventos, et turbida tranat Nubila. Ita *Virg. A.* 4, 242. hujus virgae usus enumerat. Addit *Serv.* tum hic, tum ad *A.* 8, 138. hac eadem uti Mercurium ad concordiam inter certantes componendam. Narrat etiam *Hygin. Astron.* 2, 7. Mercurium, cum ab Apolline discessisset, vidisse duos angues inter se implicito corpore dimicantes, quos interposita virga diremit et pacavit. Hinc factum est, ut ejusmodi virga serpentibus implexa signum pacis haberetur. *Macr. l. c.*

duos illos angues non dimicantes, sed coeuntes repraesentari scribit: quod et ipsum corcordiae signum est. *Plin.* 29, 3, 12. Hic complexus anguium, et efferatorum concordia, causa videtur esse, quare exterae gentes caduceum in pacis argumentis, circumdata effigie anguium, fecerint. ℙ Hujusmodi virgam solebant exterarum nationum legati pacem petentes praeferre. Romani enim sagmina, seu verbenam pro ea habebant, ut *Mart. Dig.* 1, 8, 8. docet. *Cic. Or.* 1, 46. Eum virum conquirimus, qui possit non tam caduceo, quam nomine oratoris ornatus, incolumis vel inter hostium tela versari. *Nep. Ann.* 11. Tabellarium in scapha cum caduceo mittit. ℙ Genus hujus vocis neutrum esse quibusdam placet: a Graeco *κηρύκειον*, vel *κηρύκιον*, vel *καρύκιον* seu *καρυκεῖον*, (ut Tarentini et Syracusani dixerunt) *ϱ* in *d* mutata. *Gell.* 10, 27. In altera caduceum, in altera hastae simulacra fuerunt incisa. *Macr. l. c.* Caduceum, quod in specie draconum conjunctorum figuraverunt. Adde *Appul. Met.* 10. et *Serv. l. c.* ℙ Alii tamen musculini generis faciunt. *Varr.* apud *Non.* 12, 37. Verbenarius ferebat verbenam: id erat caduceus pacis signum. *Appul. Met.* 11. Attollens Mercurialem caduceum. *Quidam leg.* Mercuriale. *Hygin. l. c.* Cum faciunt caduceos, duos dracones implicitos virgula faciunt. Adde *Caprum De verb. dub.* p. 2247., ubi diserte negat, neutrius generis esse. [*Quum proprie adjectivum sit, (sicut Graecorum *κηρύκειον*, *scil. ὀκήπτρον*, vel simile quid) utrumque ferri quidem possit, prout vel *baculus* vel *sceptrum* subintellexeris; sed nescio an neutrum genus praeferendum propterea, quod Latini non universum adjectivum *κηρύκειος*, sed neutrum tantummodo a Graecis transtulisse videntur.] ℙ Lis est etiam de quantitate paenultimae, quam alii correptam volunt cum *Alciat. in Emblem.*, alii productam. Graece et per diphthongum *ει* scribitur, et per simplex *ι*, seu *ε*. Mihi nullus adhuc visus est Latini poetae locus, qui litem dirimat.

CĂDŪCĬFER, ri, adj. qui caduceum gestat: epitheton Mercurii. *Ov. Met.* 8, 627. Venit Atlantiades positis caducifer alis. *Id. Fast.* 5, 449. Venit adoratus Caducifer.

CĂDŪCĬTER, adv. praecipitanter, ut *Non.* 2, 172. exponit. *Varr. ib.* Frigidos nimbos aquae caduciter ruentis.

CĂDŪCĬTOR, oris, m. idem qui caducifer, apud *Arnob.* 3. p. 118. Alii rectius leg. *caduceator.*

CĂDŪCUS, a, um, adj. *πτώσιμος*, cadens; item casui vicinus; item qui cecidit. *Ov. Pont.* 2, 7, 40. caducis Percussu crebro saxa cavantur aquis. *Cic. Senect.* 15. Vitis, quae natura caduca est, et nisi fulta sit, ad terram fertur. *Id. ib.* 2. Arborum baccae maturitate tempestiva vietae et caducae. [*Pertinet hic locus ad eos, qui translatam vocis significationem exhibent: Sed tamen necesse fuit, esse aliquid extremum et, tanquam in arborum baccis terraeque frugibus, maturitate tempestiva quasi vietum et caducum. Ita *Orell.* legit.] *Hor. Od.* 2, 13, 11. Lignum caducum in caput domini. *Id. ib.* 3, 4, 43. immanemque turmam Fulmine sustulerit caduco. *Prop.* 4, 2, 53. Tela caduca. *Virg. G.* 1, 368. Frondes caducae volitant. *Varr. R. R.* 2, 2. Spica caduca, *h. e.* quae cecidit inter metendum, et in agro relicta est. *Colum.* 12, 50. *sub f.* Oliva caduca. *Lucr.* 5, 1362. glans. *Martial.* 8, 64. moro coma nigrior caduco. *Plin.* 13, 12, 25. Scabritia chartae laevigatur dente, sed caducae litterae fiunt, *h. e.* fugaces et evanescentes. *Hadrian. Imp.* ap. *Spartian. Ael. Ver.* 6. In caducum parietem incumbere. ℙ In aquaeductibus *caducae aquae* dicuntur, quae ex lacu abundant, aut ex castellis effluunt, vel ex manationibus fistularum, ut est apud *Frontin. Aquaed.* 94. (*Abfall*). ℙ *Caduca auspicia* dicebantur, cum aliquid in templo excidebat, veluti virga e manu. *Festus.* ℙ Caducus morbus est idem qui comitialis, quoniam eo correpti repente cadunt, *ἐπιληπτα. Appul. Herb.* 60. *Aemil. Macer. c. de Aristoloch.* ℙ *Caducus homo*, qui caduco morbo laborat, *ἐπιληπτικός. Appul. Met.* 9. Detestabili morbo caducus. *Id. Apol.* Quibus caducis a dextra morbus occipiat, eorum difficiliorum esse medelam. Adde *Firm. Matth.* 3, 6. *n.* 8. et *Aemil. Macer. Herb. c. de Paeonia.* ℙ Generatim corpus caducum dicitur, quod aegrotare et mori potest. *Cic. N. D.* 1, 35. Ex animo constare, et corpore caduco et infirmo. *Virg. A.* 10, 622. Si mora praesentis leti, tempusque caduco Oratur juveni, *h. e.* morituro. ℙ *Caducus bello*, qui in bello periit. *Virg. A.* 6, 481. Hic multum fleti ad superos, belloque caduci Dardanidae. ℙ [*Caducum ignem* vocat *Senec. Q. N.* 2, 23. quoddam genus fulminis imbecilli, quod cito interiturum est, quia non ex solida materia oritur, nec in qua possit consistere, ac propterea simile videtur fulguri. *F.*] ℙ Translate. *Cic. Phil.* 4, 5. Omnia alia incerta sunt, caduca, mobilia: virtus est una altissimis defixa radicibus. *Id. Amic.* 27. Res humanae fragiles caducaeque sunt. *Id. Somn. Scip.* 4. Infra lunam nihil est, nisi mortale et caducum. *Ov. Pont.* 4, 8, 46. Fama caduca, *h. e.* quae perit. *Id. Fast.* 1, 181. Caducae preces, *h. e.* incassum fusae. *Id. Ib.* 86. Votum caducum. *Id. Met.* 9, 596. Spes caducae. *Plin. Pan.* 55. Mortales caducique tituli. *Appul. Apol.* Vanae et caducae calumniae. ℙ Apud JCtos *caduca bona* dicuntur, quae deficiente eo, cui jure civili debebantur, in alium ceciderunt. *Ulp. lib. regular. tit.* 17. Quod quis sibi testamento relictum, ita ut jure civili capere possit, aliqua ex causa non ceperit, caducum appellatur, quia veluti cecidit ab eo. *Marc. Dig.* 28, 4, 3. Cum bona ejus, ut caduca, a fisco vindicarentur. *Paul. ib.* 23, 2, 38. Dos data non fit caduca. *Cic. Phil.* 10, 5. Caducae hereditates. *Juvenal.* 9, 88. Legatum omne capis, nec non et dulce caducum. *Inscr.* ap. *Fabrett.* 10. *n.* 319. D. Laberius Secundus procur. caducorum. ℙ Allegorice. *Cic. Or.* 3, 31. Nostra est omnis ista prudentiae doctrinaeque possessio, in quam homines, quasi caducam atque vacuam, nobis occupatis, involaverunt.

[CĂDŪĒNUS, a, um, adj, ad Cados pertinens, Phrygiae Epicteti urbem, nunc *Kedus*, in cujus nummis apud *Eckhel. D. N. V. T.* 3. p. 142. *ΚΑΔΟΗΝΩΝ. Plin.* 5, 29, 30. Conveniantque Macedones Cadueni. *F.*]

CĂDURCI. V. CADURCUS.

CĂDURCUM, ci, n. *χωρωπεῖον*, velum, tentorium, aut stragulum lineum, quo lectus operitur. Dictum videtur a Cadurcis Galliae populis, quos celebres fuisse in velis e lino texendis. *Plin.* 19, 1, 2. scribit. *Juvenal.* 7, 221. Institor hibernae tegetis, niveique cadurci. *Id.* 6, 536. Magnaque debetur violato poena cadurco. (Hic ponitur pro ipso lecto per synecdochen: vel metonymice refertur ad sacra Isidis, per quae mulieres a viris secubabant.) *Sulpicia poetria* ap. *Vet. Schol. Juven. ad cit.* 6. Ne me cadurci destitutam fasciis Nudam Calaeno concubantem proferat. Alii leg. *cadurcis*, ut sit adjectivum. ℙ Sunt qui putant *cadurcum* non tentorium esse, sed culcitam, propterea quod *Plin.* non longe post citata verba iisdem Cadurcis tribuit praecipuam gloriam in culcitis faciendis; additque *Galliarum hoc, et tomenta pariter, inventum. Italiae quidem mos etiam nunc durat in appellatione stramenti.* Alii *cadurcum* interpretantur cucullum candidum, propter hiemes et nives comparatum: alii *τὸ αἰδοῖον γυναικεῖον.* Sed prima, quam dedimus, notio aptissima omnium esse videtur.

CĂDURCUS, a, um, adj. ad Cadurcos pertinens. Sunt autem *Cadurci* (de quibus *Plin.* 4, 19, 33.) populi Galliae Aquitanicae Narbonensi provinciae contermini, quorum oppidum nunc *Cahors*, ager *le Quercy* dicitur. *Auson. Prof. n.* 17. Tempora praedives finisti sede Cadurca. *Sidon. carm.* 9, 282. Natales puer horruit Cadurcos. *Sulpicia poetria.* Cadurcae fasciae. V. CADURCUM.

CĂDUS, i, m. *κάδος, πιθάκνη*, [ab Hebr. כַּד *cad*, *F.*] vas vinarium condendo servandoque vino aptum, ut *Non.* 15, 9. docet. Ejus figura turbinata fuit, ore non admodum lato, quippe quod obturamento ex subere facto claudi solebat, ut *Plin.* docet 16, 8, 13., item 27, 4, 5., ubi tradit aloen seri in turbinibus cadorum. Ex quo etiam intelligitur ex fictili materia fuisse, quemadmodum et dolia. Hinc *Ov. Met.* 12, 243. *fragiles cados* dixit; et *Martial.* 1, 56. et 4, 66. rubrum cadum appellat, quia fictilia igni cocta rubri fere coloris, vel ad rubrum accedentis esse solent: qua ratione *rubram testam* vocat *Id.* 13, 7. Sed et ex ophite lapide albo cados aliquando factos, *Plin.* 36, 22, 43. narrat. *Virg. A.* 1, 199. Vina, bonus quae deinde cadis onerarat Acestes. *Hor. Od.* 3, 15, 16. Cadus potus faece tenus. *Id. ib.* 1, 35, 26. diffugiunt cadis Cum faece siccatis amici. *Id. ib.* 4, 12, 17. cadus, Qui nunc Sulpiciis accubat horreis. *Ov. Fast.* 5, 518. fumoso condita vina cado. ℙ Habuit praeterea alios usus. *Plin.* 34, 11, 26. *de aerugine facienda.* Aere candido perforato, atque in cadis super acetum suspenso. *Id.* 15, 19, 21. Cadi ficis siccis implentur. Et *ib.* 13, 12. Poma cadis condita. *Id.* 18, 30, 73. Condere fabam et legumina in cadis olearii, *h. e.* in quibus oleum antea fuit. *Id. ib.* Cadi salsamentarii. *Martial.* 1, 44. Nec de Picenis venit oliva cadis. *Id.* 1, 56. Flavaque de rubro promere mella cado. ℙ Est etiam mensura liquidorum, continens urnas tres, seu congios duodecim (urna enim quatuor habet congios) sextarios LXXII., ponderis vero libras CXX., vel secundum alios C., secundum alios LXXX. Difficile enim est invenire rationem, quae omnibus regionibus ac temporibus aeque respondeat. *Rhemn. Fann. De ponderib. et mensuris* 84. Attica praeterea discenda est amphora nobis, Seu cadus: hanc facies, nostrae si adjeceris urnam. *nostrae*, *h. e.* amphorae Romanorum, quae duarum urnarum capax est, ut *ib.* 64. dicitur. Porro *amphoram Atticam* appellat, quia tum vox ipsa, tum vas et mensura Graeca sunt, et usu Latina facta. Hinc *Plin. H. N.* cum de Graecis vinis loquitur, fere *cadum* usurpat, *amphoram*, cum de Latinis, ut 14, 15, 17. Caesar dictator triumphi sui coena vini Falerni amphoras, Chii cados in convivia distribuit. ℙ In hac significatione *cadum* saepius facit in genit. plurali, quam *cadorum. Varr.* ap. *Non.* 15, 9. ap. *Plin.* 14, 14, 17. Hortensius supra decem millia cadûm heredi reliquit. *Plin. ib.* Millia cadûm in congiarium divisit. In veterib. editionib. anni 1469. 1470 et 1472. habetur *cadorum. Lucil.* ap. *Non. l. c.* Millia ducentum frumenti tolle medimnum, Vini mille cadûm. ℙ *De Cadis Mygdoniis* ap. *Prop.* 4, 6, 8. V. supra in CADI orum.

*CADUSIA. V. v. seq.

*CADUSII, orum, *Καδούσιοι, Καδδούσιοι*, Asiae populi, ad mare Caspium. *Mela* 1, 2. *Curt.* 4, 12. *Plin.* 6, 16. Eorum regio est Cadusia, prope Albaniam. *Id.* 13, 15. ℙ Reperitur et *Caddusii*, nempe apud *Liv.* 35, 48. *B. A.*

CADYTAS, ae, m. *καδύτας*, herba est in Syria, non tantum arboribus, sed etiam ipsis spinis circumvolvens sese. *Plin.* 16, 44, 92.

CAEA, ae. V. CEA.

CAECĀTOR, oris, m. qui caecat. *Paulin. Nolan. carm. Nat. S. Fel.* 24, 9, 618. Inveniam puteos: sed ne precor obruat illos Invidus, et viventis aquae caecator Amalec, *h. e.* qui obstruit. Respicit ad illud *Genes.* 26, 14. Invidentes ei Palaestini, omnes puteos obstruxerunt, implentes humo.

CAECĀTUS, a, um, part. v. *caeco*, *τυφλωθείς*, caecus factus. *Paul. Nol. carm. Nat. S. Fel.* 20, 7, 292. Perdita caecatis qui lumina reddidit. ℙ Translate. *Cic. Dom.* 23. Argenti et supellectilis meae cupiditate caecatus. *Id. Tusc.* 1, 30. Caecati libidinibus. *Liv.* 44, 6. *extr.* Caecata mens subito terrore. *Cic. Brut.* 76. Praeceps quaedam, et cum idcirco obscura, quia peracuta, tum rapida, et celeritate caecata oratio. *Ov. Pont.* 2, 7, 45. Pectora quam mea sunt serie caecata laborum, *h. e.* atris curis molestiarum perturbata et confusa.

*CAECIAE INSULAE, in sinu Saronico, prope Argolidem, numero binae. *Plin.* 4, 12. *B. A.*

[CAECIANUS, a, um, adj. ad Caecian ventum pertinens, qui Graece *Καικίας*. Cognomen Romanum. *Inscr.* ap. *Grut.* 864, 11. L. Cassius Kaecianus. *F.*]

CAECĬAS, ae, m. *Καικίας*, ventus spirans ab oriente solstitiali, seu inter aquilonem et exortum aequinoctialem, ut *Plin.* 2, 47, 46. docet. Vox Graeca est, et Latino caret nomine, ut ait *Senec. Q. N.* 5, 16. Hujus hoc peculiare esse tradit ex *Arist. Gell.* 2, 22., ut nubes non procul propellat, sed ad se attrahat: unde factum est Graecum proverbium, *καὶὰ ἑῳ' αὐτὸν ἕλκων, ὡς ὁ Καικίας νέφος*, mala ad se trahens, ut Caecias nubes. *Appul. de Mundo* scribit, Caecian putari de iis ventis, qui non continuo, sed reflabro et reciproco flatu, hoc est alternante, spirant. Meminit etiam *Vitr.* 1, 6.

CAECĬGĒNĂ, ae, comm. gen. et

CAECĬGĒNUS, a, um, adj. *τυφλογενής*, qui caecus genitus est. *Gloss. Phil. Τυφλογενής*, caecigena. *Lucr.* 2, 740. Nam cum caecigeni, solis qui lumina nunquam Adspexere, tamen cognoscant corpora tactu, etc. ℙ Eadem forma *ventigenus* legitur apud *Eund.* 5, 701.

CAECĬLIA, ae, f. *τυφλίας, τυφλῖνος*, genus serpentis caecae et venenatae, quam dehiscente ventre parere, a partu vulnere rursus coalescente, tradit *Arist.*, ut *Plin.* 9, 51, 76. refert. *Colum.* 6, 17. Vipera et caecilia saepe, cum in pascua bos improvide supercubuit, lacessita onere morsum imprimit. Et *paulo post.* Caeciliae morsus tumorem suppurationemque molitur. [Hanc *Isid. Orig.* 12, 4. *caelulam* vocat. *F.*] ℙ Est etiam genus lactucae, apud *Colum.* 10, 190. V. v. seq. et CAECILIUS.

CAECĬLIĀNUS, a, um, adj. ad Caecilium pertinens. *Cic. Tusc.* 3, 23. Hic commemoratur Caecilianum illud: Saepe est etiam sub palliolo sordido sapientia. *Id. Rosc. Am.* 16. Senex ille Caecilianus, *h. e.* a Caecilio in fabula inductus. Sic *Quint.* 11, 1. Caecilianus pater. *Cic. Att.* 1, 16. *ad f.* Caeciliana fabula. ℙ *Caeciliana cerasa* omnium rotundissima memorantur a *Plin.* 15, 25, 30. ℙ Genus quoque lactucae purpureae, maximaeque radicis, Caeciliana lactuca vocatur ab *Eodem* 19, 8, 38., nempe a Q. Caecilio Metello, ut est apud *Colum.* 10, 182., ubi hujus lactucae duo genera facit, *altera crebra viret, fusco nitet altera crine.* (Adde 11, 3.) Caeciliam appellat *ib.* 190. Caeciliam primo deponit Aquarius anno. ℙ *Est et *Caecilianus*, *i*, nomen proprium, ut Caecilianus Senator, calumniae damnatus, eo quod Cottam Messalinum in accusatione prompserat. *Tac. A.* 6, 7. ℙ *Caeciliana* (castra). V. *Caecilius*, *a. um*, *in f. B. A.*

CAECĬLĬUS, a, um, adj. ad Caecilium pertinens. *Vellej.* 2, 11. Caeciliae familiae claritudo. ℙ *Caecilia lex* multiplex fuit. Alia de censoribus, ut censoria potestas a P. Clodio imminuta restitueretur. Tulit Q. Caecilius Metellus Pius consul, circa annum U. C. 700. ℙ Alia de jure Italiae, ut Italia a vectigalibus esset immunis. Tulit Q. Caecilius Metellus Nepos praetor, Q. Caecilio Metello Celere, L. Afranio Coss. circa annum U. C.

690. Alia de repetundis, cujus meminit *Val. Max.* 6, 9. *n.* 10. Alia denique de legibus ferendis, quae *Caecilia et Didia* appellatur, quia lata est a Q. Caecilio Metello et T. Didio Coss. circa annum U. C. 655. Duo haec capita habuit: in altero cavebatur, ne diversis de rebus lex ferretur; in altero ut leges omnes trinundino promulgarentur. Hujus meminit *Cic. Dom.* 20. et *Phil.* 5, 3. ℙ Apud *Eund. Sull.* 22. legitur *rogatio Caecilia*, cujus auctor fuit L. Caecilius trib. qui, ut P. Sullae fratri de ambitu damnato consuleret, legem ferre conatus fuerat, ut poenae ambitus, aliis jam legibus constitutae, minuerentur. ℙ *De Caecilia luctuca* (ita enim appellat *Colum.* 10, 190) V. in CAECILIANUS. ℙ **Caecilia castra* oppidum fuit Lusitaniae. *Plin.* 4, 22. *Caeciliana* (castra) audit *Anson. Itin. B. A.*

CAECĪLĬUS, ii, m. nomen proprium Romanum, quod putant alii a Caeculo Vulcani filio Praenestis conditore ductum; alii a Caecade Trojano Aeneae comite, teste *Festo.* Alii docent, qui primus hoc nomine appellatus est, ita dictum esse ab oculorum parvitate. ℙ *Statius Caecilius* poeta comicus, Ennii contubernalis, natione Gallus fuit, variasque scripsit fabulas, quarum aliquot solummodo fragmenta adhuc restant apud *Cic., Gell., Macrob., Non., Donat., Serv.* et alios grammaticos veteres. Eum *Cic. Att.* 7, 3. *malum auctorem Latinitatis* esse dicit; *Quint.* quoque 10, 1. parum honorifice de eo sentit. Contra *Hor. Ep.* 2, 1, 59. eum laudat a *gravitate. Varr.* ap. *Non.* 4, 377. dat ei palmam in argumentis comicis: et *Vulcatius Sedigitus* ap. *Gell.* 15, 24. inter comicos primum facit. ℙ *Q. Caecilius Epirota*, Tusculi natus, conditione libertus, professione grammaticus, circa tempora Ciceronis vixit. *Suet. Gramm.* 16. ℙ Alius fuit *Sex. Caecilius* jurisconsultus, quem laudat *Gell.* 20, 1. ℙ *Est et *Caecilia, ae*, nomen proprium mulierum Romanarum, ut Caia Caecilia, Tarquinii Prisci uxor, prius Tanaquil dicta, maximi animi femina et lanificii peritissima. *Plin.* 8, 47. *B. A.*

*CAECĪNA, ae, m. cognomen Romanum in gente Licinia, ut P. Licinius Caecina, de quo *Plin.* 20, 18, 76., et A. Licinius Caecina, pro quo exstat *Cic.* oratio. Haec gens ex Etruria, forte ex Volaterris, oriunda. Hinc Caecina Volaterranus ap. *Eund. Att.* 16, 8. Hujusmodi cognomen a Caecina Etruriae amne juxta vada Volaterrana in mare sese exonerante derivandum videtur, de quo mentio est apud *Plin.* 3, 5, 8., quem et *Mela* 2, 4. memorat, qui tamen perperam urbem, non amnem, ita cognominatam putat. De Caecinis multus est *Dempsterus Etrur. Reg.* 1, 2, 59. (cf. *Ernest. clav. Ind. hist.* s. v. *A. Caecina*) docetque, etiamnum hanc familiam Volaterris florere. *F.* et *B. A.*

CAECĪNĬĀNUS, a, um, adj. ad Caecinam pertinens, quod est cognomen Romanum, ut Caeciniana oratio, quam Cicero pro A. Caecina habuit. *Capell.* 5. p. 172.

[CAECĪNUS, a, um, adj. ad caecum pertinens. Cognomen Romanum. *Inscr.* ap. *Murat.* 1283, 4. C. Valerius C. F. Caecinus. *F.*]

CAECĬTAS, atis, f. τυφλότης, ἀβλεψία, privatio visus. *Cic. Tusc.* 5, 39. Asclepiadem ferunt, cum quidam quaereret, quid ei caecitas attulisset, respondisse, puero ut uno esset comitatior. *Plin.* 12, 8, 18. Inferre caecitatem alicui. *Id.* 11, 37, 55. Liberari caecitate. ℙ Translate refertur ad animum. *Cic. Har. resp.* 18. Caecitas libidinis. *Id. Dom.* 40. mentis. Et *ib.* 50. Furor animi et caecitas.

CAECĬTŪDO, inis, f. caecitas. *P. Opilius Aurelius grammaticus* (de quo V. *Suet. Gramm.* 6.) apud *Fest.* in *Nusciciosus.* P. Opilius Aurelius nusciciones ait esse caecitudines nocturnas. [*Not. Tir.* p. 179. Caecitudo. *F.*]

CAECO, as, avi, atum, a. 1. τυφλόω, caecum facio. *Lucr.* 4, 325. Sol etiam caecat, contra si cernere pergas. *Colum.* 4, 9. de vitibus. Defluens humor caecat oculum, nec patitur frondescere. Adde *ib.* 24. ℙ Translate. *Pallad.* 1, 6. Fossorem si apertus vitis oculus viderit, caecabitur spes vindemiae. ℙ Eleganter refertur ad animum. *Cic. Sex.* 66. Largitione caecare mentes imperitorum. *Id. Tusc.* 5, 13. *ad f.* Si animi acies ita curata est, ut ne caecetur erroribus. ℙ Pro obscurare. *Avien. Perieg.* 504. denso caecantur stipite silvae.

CAECŪBUM, i, n. *Καίκουβον*, locus palustris (ut et *Martial.* indicat 13, 115.) in confinio Campaniae ad sinum Cajetanum, Fundis et Amyclis vicinus, in quo optima vina nascebantur, et apud Latinos celebratissima. *Strabo* 5.

CAECŪBUS, a, um, adj. ad Caecubum pertinens. *Plin.* 2, 95, 96. Quaedam insulae semper fluctuant, sicut in Caecubo agro. *Id.* 17, 4, 3. Caecubae vites. ℙ *Caecubum vinum*, quod et *Caecubum* absolute dicitur, celebratissimum olim fuit, et principatum inter generosissima obtinuit, laudaturque ab *Hor.* et *Martial.* passim, itemque a *Colum.* 3, 8. *in f.* et aliis. *Plinii* tamen tempore jam interciderat, tum incuria coloni, locique angustia, tum vero magis fossa Neronis, quam a Bajano lacu Ostiam usque navigabilem inchoaverat, ut ipse 14, 6, 8. tradit. *Hor. Od.* 1, 37, 5. Depromere Caecubum cellis avitis. *Id. Sat.* 2, 8, 15. Caecuba vina. *Martial.* 13, 115. Caecuba Fundanis generosa coquuntur Amyclis.

CAECŪLA, ae. V. CAECILIA.

CAECULTO, as, n. 1. caeco proximus sum, oculorum acie obtusa, caecutio. Ita *Festus:* affertque haec verba ex *Plauti fragment.* Numnam mihi oculi caecultant? est ne hic noster Hermio? *Voss.* in *Etymol.* in *Caecus* dubitat, an *caeculco* non sit rectius: legi enim in *Onomast. vet.* Caeculco, ἀμβλυόττω. Fatetur tamen, constanter apud *Fest.* haberi *caecultant.* Est qui hanc vocem tribuit etiam *Livio*, et quidem activa significatione, 27, 3. Inter multas magnasque res, quae nunc secundae, nunc adversae caecultabant cogitationes hominum, etc. Sed legendum est *occupabant.*

[CAECŪLUS, li, m. Latini regis filius, qui Praeneste condidit: ita dictus, quod minores haberet oculorum orbes. In fabulis est, ejus matrem cum ad focum sederet, ex scintilla insilente concepisse, et tempore suo enixam, juxta templum Jovis puerum adjecisse: quem virgines quasdam aquatum euntes juxta ignem inventum sustulisse atque educasse. Quibus de causis Vulcani filius habitus est. Quam de se opinionem de industria fovens, collecta primum agrestium manu, diu omnia circa loca latrociniis infestavit; deinde cum ad ludos invitasset vicinos populos, ad secum habitandum hortatus, seque Vulcani filium jactans, cum persuadere non posset, invocato Vulcano, omnis illa turba flamma repente circumdari visa est: quo facto commoti omnes simul habitaverunt, et Praenestinam urbem constituerunt. *Virg. A.* 7, 678. et ibi *Serv.* ℙ [Est etiam cognomen Romanum. *Inscr.* ap. *Mur.* 700, 7. M. Feridius Caeculus. *F.*]

*CAECŪLUS, a, um, adj. dimin. a *caecus*, qui parum videt. *Pl. Pers.* 2, 4, 11. Tua caecule causa? Alii cum *Gronovio* legunt *cucule. B. A.*

CAECUS, a, um, adj. τυφλός, oculorum sensu carens. *Cic. Fin.* 4, 23. *in f.* Catuli, qui jam despecturi sunt, caeci aeque, et ii, qui modo nati. *Hor. Sat.* 1, 2, 90. Hypsaea caecior. *Id. Ep.* 1, 17, 4. ut si Caecus iter monstrare velit, *prov. Liv.* 32, 34. Apparet id quidem etiam caeco, *aliud prov.* Sic *Quint.* 12, 7. *ad f.* Caecis hoc, ut ajunt, satis clarum est. ℙ Translate significat obscurum, lumine carentem. *Cic. Mil.* 19. Caeca nox. *Virg. A.* 3, 203. caligo. *Et ib.* 87. tenebrae. *Sil.* 11, 456. chaos, caeca sine sidere moles. *Id.* 7, 350. Caeca silentia, *h. e.* tempus nocturnum. ℙ *Caeca domus, paries, cubiculum* dicitur quod fenestram non habet. *Cic. Or.* 67. Domus depressa, caeca, jacens. *Virg. A.* 5, 589. Parietes caeci. τυφλὰ τείχη. Adde *Varr. L. L.* 8, 38. *circ. med.* ℙ Caecae fossae, quibus *patentes* opponuntur. *Colum.* 2, 2. V. FOSSA. ℙ *Caecae gemmae* dicuntur a *Plin.* 37, 6, 22., quae non translucent Sic *caeci smaragdi, ib.* 5, 18. ℙ In arboribus *caeci rami* dicuntur, qui non germinant; nam gemmae arborum *oculi* sunt. *Plin.* 16, 30, 54. ℙ Ponitur etiam *caecus* pro occulto, latente. *Cic. Or.* 2, 87. Res caecae, et ab aspectus judicio remotae. *Id. Agr.* 2, 14. Hoc est obscurum atque caecum. *Lucr.* 3, 317. Rerum caecas exponere causas. *Senec. Oedip.* 92. Sphinx nectens verba caecis modis. *Lucr.* 1, 778. Natura clandestina et caeca. *Id.* 4, 113. tabescunt vulnere caeco. *Hor. Od.* 2, 13, 16. Caeca fata. *Plin.* 18, 24, 56. Nimia, et ideo caeca subtilitas. *Liv.* 5, 31. Caecum crimen, *h. e.* quod probari non potest. *Virg. A.* 2, 453. Caecae fores. *Ov. Fast.* 2, 214. et *Sil.* 5, 3. Caeca arma, *h. e.* milites in insidiis dispositi. *Virg. A.* 12, 591. murmure caeco Intus saxa sonant. *Val. Fl.* 2, 461. Caecus clamor. ℙ *Caeci morbi* dicuntur a *Colum.* 1, 5., quorum causae ignorantur. Sic *caeci dolores* a *Plin.* 29, 2, 10. et *ib.* 3, 13. ℙ *Caecum vallum* est, in quo praeacuti pali terrae affixi herbis vel frondibus occuluntur, ut *Fest.* exponit. *Caes. B. C.* 1, 38. Moniti a Brundusinis, ut vallum caecum, fossasque caveant. ℙ *Caeci fluctus*, quos Graeci κωφοὺς dicunt, hoc est surdos, sunt, quorum non apparet causa, quiescentibus quidem ventis, sed nihilominus aestuante mari et fluctuante. *Sisenn.* ap. *Non.* 6, 7. Subito mare perhorrescere, caecosque fluctus in se provolvere leniter coepit. *Liv.* ap. *Senec. Suasor.* 7. Cum ipse jactationem navis caeco volvente fluctu pati non posset. ℙ *Caecus ictus, caecum vulnus*, quod a tergo alicui et non videnti infligitur. *Liv.* 34, 14. *ad f.* Non caecis ictibus procul ex improviso vulnerabantur. sed pede collato, tota in virtute ac viribus spes erat. *Virg. A.* 10, 733. fugientem haud est dignatus Oroden Sternere, nec jacta caecum dare cuspide vulnus. Adde *Sil.* 9, 105. ℙ *Caecum corpus* est aversa pars corporis, qua nec hostem videre, neque tela vitare possumus. *Sall. Jug.* 115. In maximo metu nudum et caecum corpus ad hostes vertere. ℙ Saepe transfertur ad animum, et temeritatem, praecipitantiam, stultitiam significat. *Cic. Amic.* 15. Non solum ipsa fortuna caeca est, sed eos etiam plerumque efficit caecos, quos complexa est. *Id Sext.* 7. Caecus atque amens tribunus. *Id. Planc.* 3. Caecum et praecipitem ferri in re aliqua. *Id. Har. resp.* 23. Caecus amentia. *Id. Cluent.* 70. crudelitate et scelere. *Id. Quint.* 26. cupiditate et avaritia. *Hor. Sat.* 2, 3, 43, quemcumque inscitia veri Caecum agit. *Phaedr.* 4, 19. Caeca mens. *Gell.* 13, 28. Caeco judicio esse. *Cic. Fin.* 4, 23. *in f.* Caecus animo. ℙ Cum genit, more Graecorum. *Quint.* 1, 10. et *Gell.* 12, 13. Caecus animi. *Luc.* 2, 14. Mens hominum caeca fati futuri, *h. e.* ignara. Adde *Claud. Rapt. Pros.* 1, 138. ℙ Dicitur etiam de affectibus, qui homines caecos faciunt. *Cic. Pis.* 24. Cupiditate caeca rapi. *Id.* 1, *Fin.* 13. Caeco impetu incurrere in aliquem. *Id. Lig.* 1. Caecus timor. *Hor. Epod.* 7, 13. furor. *Id. Od.* 1, 18, 14. amor sui. *Tac. Hist.* 2, 82. Lymphati caeco pavore animi. *Caecin.* ad *Cic. Fam.* 6, 7. Caeca suspicio, *h. e.* quae sine justa ratione habetur [*imo, quae impedit, quominus aliquis videat, quibus facile possit amoveri.] *Liv.* 40, 10. Caecae exsecrationes, *h. e.* quae caeco impetu feruntur in aliquem. ℙ Pro incerto, dubio. *Cic. Agr.* 2, 25. Nolo suspensam et incertam plebem Romanam obscura spe, et caeca exspectatione pendere. [**Caeca exspectatio* est, cujus felicem eventum nemo potest perspicere.] *Virg. A.* 6, 157. caecosque volutat Eventus animo secum. ℙ *Caeca die emere*, vel *vendere* est emere solutione in diem incertam prolata contra *oculata die emere*, vel *vendere* est praesenti pecunia emere. *Pl. Ps.* 1, 3, 67. Eme caeca die olivum, id vendito oculata die. ℙ *Caecus* pro improvido: sic enim interpretatur *Non.* 12, 29. illud *Varr. fragm.* Neque id caeci consules fecissent. [*Potius *caecos Consules* dixerim, qui verum, idoneum non videant, licet omnibus facile appareat; i. q. stulti, ad res gerendas parum apti.] ℙ *Caeca* adverbialiter positum eo modo, quo *acerba* pro *acerbe*, et *transversa* pro *transverse*, etc. *Tertull. Patient.* 1. Bonum patientiae etiam qui caeca vivunt, summae virtutis appellatione honorant. *Sciopp. in not.* ad *Tertull.* legit *caeci.* ℙ De caecorum sede V. CHALCEDON. ℙ Fuit etiam cognomen Ap. Claudii consulis et censoris, qui viam Appiam stravit, quique a luminibus deperditis ita est appellatus. *Fasti Capit.* ap. *Grut.* 291. Ap. Claudius C. F. Ap. N. Caecus. ℙ Comp. *Caecior* Sup. *Caecissimus* non habet, quod sciam, exempla.

CAECŪTIO, ūtis, n. 4. caesus sum, male video, caeculto. *Varr.* ap. *Non.* 2, 133. Utrum oculi mihi caecutiunt, an ego vidi servos in armis contra dominos? *Id. ib.* 1, 149. Non mirum, si caecutis, aurum enim non minus praestringit oculos. *Appul. Flor. n.* 2. Omnes quodammodo caecutimus.

CAEDES, is, f. concisio, recisio: a *caedendo*, ἐκτομή, ἐκκοπή. *Gell.* 19, 12. Ligni atque frondium caedem facere. *Appul. Met.* 3. Capilli, qui caede cultrorum desecti humi jacebant. ℙ Accipitur etiam pro percussione, qua homo vulneratur. *Cic. Caecin.* 14. Nemo, inquit, occisus est, neque saucius. Quid ais? tu vim negabis esse factam, si caedes et occisio facta non erit? *Nep. Ep.* 9. Magna caede facta, multisque occisis. ℙ Saepissime vero pro ipsa occisione hominis, φόνος. *Cic. Mil.* 5. Caedem, qua P. Clodius occisus est, senatus judicavit contra rempublicam esse factam. Al. leg. in qua [*ita *Or.* Recte! nam c. 6. eadem verba repetuntur, omnibus edd. *in qua* exhibentibus. Caeterum significat h. l. *Caedes* non ipsam occisionem hominis, sed *pugnam*, vel potius *trucidationem* multorum. Etenim non solus Clodius sed plures interfecti sunt.] *Id. ib.* 32. Magistratuum privatorumque Clodius caedes effecit. *Id. Catil.* 1, 1. Notare et designare oculis aliquem ad caedem. *Sall. Jug.* 34. Caedem facere in aliquem. *Liv.* 45, 5. perpetrare. *Suet. Tib.* 37. admittere. *Liv.* 5, 45. et *Just.* 2, 11. edere. *Luc.* 3, 580. peragere. *Curt.* 8, 2. et *Ov. Her.* 14, 59. committere. *Tac. Ann.* 13, 2. Ire in caedes. *Virg. A.* 10, 119. Sternere caede viros. *Curt.* 3, 11. Hostes ingenti caede prosternere. *Virg. A.* 2, 499. Furere caede. *Liv.* 45, 5. Arguere aliquem caedis. ℙ Dicitur etiam de occisione bestiarum. *Hor. Od.* 3, 23, 14. Tentare Deos multa caede bidentium etc. Adde *Mart.* 14, 4. ℙ Pro verberatione, *Donat.* ad *Ter. Adelph.* 2, 1, 46. Contumeliosa caedes colaphus, et digna lenone. Et *ib.* ad 4, 2, 19. *Occidit* nimiae caedis verbum, non occisionis intelligi oportet. Adde *ib.* ad 2, 1, 18. ℙ Per metonymiam sumitur pro sanguine. *Ov. Met.* 4, 125. Arborei fetus aspergine caedis in atram Vertuntur faciem. *Virg. A.* 9, 455. tepidaque recentem Caede locum. ℙ In recto casu singulari *caedis* pro *caedes* legitur apud *Plaut. Most.* 1, 2, 44. (quamquam *caedis* quidam reponunt) et in quibusdam MSS. *Just.* 21, 1. Sic *torquis* dicitur pro *torques* a *Prop.* 4, 10, 44. Sic *canes* legitur, et *canis*, teste *Voss.* 1. *De analog.* 1, 15. Sic *aedes*, et *aedis* etc. ℙ In genitivo plurali reperitur etiam *caedum* pro *caedium. Sil.* 4, 353. Exoritur rabies caedum, et vix tela furori Sufficiunt. Adde *ib.* 423. et 796. et 5, 220. et 10, 233. et *Prisc.* 7. p. 771.

*CAEDICI, orum, populi Italiae forte in Samnio. *Plin.* 3, 12. *B. A.*

CAEDICIĀNUS, a, um, et

[*CAEDICIUS, a, um, adj. ad Caediam, seu Caedias pertinens, excisam Campaniae urbem prope Sinuessam, a *Plin.* 14, 6, 8. *n.* 2. memoratam. *Inscr.* ap. *Pratill.*, *Via Appia* 2, 6. L. Papius L. F. Ter. Pollio duovir mulsum et crustam colonis Sinuessanis et Caedicianis (dedit). *Plin.* 11, 42, 97. Proximus Urbi Vestinus (leg. *Vescinus*) caseus, isque e Cedicio (leg. *Caedicio*) campo laudatissimus. *Festus.* Caedicae tabernae in via Appia a domini nomine sunt vocatae. At ex locis supra allatis patet, non a domini, sed ab urbis nomine vocatas fuisse has tabernas. *F.*]

*CAEDICIUS, i, m. judicis severissimi nomen apud *Juven. sat.* 13, 197. *B. A.*

CAEDO, is, cĕcīdi, caesum, a 3. *κόπτω*, seco, abscindo. *Cic. Div.* 2, 14. Arbores cum luna simul senescentes tempestive caedi. *Caec. B. G.* 3, 29. silvas. *Hor. Ep.* 2, 1, 220. vineta. *Cic. Verr.* 2, 1, 56. lapidem. *Virg. G.* 3, 364. caeduntque securibus humida vina. *Tibull.* 1, 8, 34. viridem caedere falce comam. *Plaut. Merc.* 2, 3, 63. et *Luc.* ap. *Non.* 4, 97. Caedere lignum. *Plaut. Dig.* 7, 4, 13. foenum. *Plin. prooem.* 12. montes in marmora. ℙ Est etiam percutere, verberare, *πλήττω*. *Cic. Verr.* 2, 1, 27. Caedere januam saxis. *Id. Verr.* 2, 3, 28. aliquem virgis ad necem. *Id. Phil.* 8, 8. aliquem loris. *Petr. Satyr.* 138. lenta manu. *Plaut. Curc.* 1, 3, 43. pugnis. *Id. Poen.* 3, 3, 71. calcibus. *Curt.* 9, 1. ferro. *Ov. Pont.* 3, 2, 59. ense. Et absolute. *Sall. Jug.* 102. Equites, pedites permixti caedere alios, alios obtruncare. *Quint.* 1, 3. Caedi vero discentes, quamquam receptum sit, minime velim. *Id.* 11, 3. Caedere pectus. *Pers.* 1, 105. pluteum. ℙ Item occidere. *Cic. Att.* 5, 20. A. d. III. Id. Octobr. magnum numerum hostium cecidimus. Alii leg. *occidimus*. *Liv.* 4, 61. Infra arcem caesi, captique multi mortales. *Curt.* 7, 5. Caedere proditores ad unum. Adde *Virg. A.* 2, 266. Rursus *Cic. Phil.* 3, 12. Caedere greges armentorum. ℙ Item mactare, immolare. *Cic. Cluent.* 68. Caesis hostiis Deos placare. *Id. Att.* 1, 13. et *Liv.* 45, 7. Caedere victimas. *Virg. A.* 5, 96. caedit quinas de more bidentes. *Juven.* 6, 466. Caedere Silvano porcum. In veteri formula se devoventium, quam refert *Liv.* 8, 10. *ad f. Caedere piaculum hostia*, *h. e.* caeca hostia piaculare sacrificium facere: hypallage. ℙ Translate. *Cic. Q. Fr.* 3, 3. Quo quidem in judicio odio premitur omnium generum; maxime testibus caeditur, accusatoribus frigidissimis utitur, *h. e.* urgetur, affligitur. ℙ *Caedere sermones* est disserere, colloqui, confabulari. *Ter. Heaut.* 2, 3, 1. Interea dum sermones caedimus, illae sunt relictae. *Prisc.* 18. p. 1188. docet, Graecos quoque eodem sensu dicere *κόπτειν τὰ ῥήματα*. ℙ *Caedere pignora* est in auctione vendere: ea ratione, qua bonorum venditio sub hasta *sectio* appellatur: vel qua *caedere* ponitur pro minutatim concidere et consumere: quo sensu *Lucil.* ap. *Non.* 4, 97. et 6, 81. Lanae opus omne perit; pallor, tineae omnia caedunt. V. PIGNUS. ℙ Habet etiam obscenum sensum, ut *praecido*, *concido*. *Plaut. Cas.* 3, 1, 14., *Auct. Priap.* 26., *Lucil.* ap. *Non.* 1, 80. etc. V. etiam. *Cic. Verr.* 2, 3, 66.

CAEDŪUS, a, um, adj. qui caedendo aptus est: et dicitur de arboribus, quae succidi sine detrimento possunt; et de iis, quarum totus fructus in caedendo est. *Cajus Dig.* 50, 16, 30. Silva caedua est, ut quidam putant, quae in hoc habetur, ut caederetur. *Servius* eam esse ait, quae succisa rursus ex stirpibus aut radicibus renascatur. *Cato R. R.* 1. et *Varr. R. R.* 1, 7. *ad f.* septimum gradum nobilitatis atque usus agrorum *silvae caeduae* tribuunt. *Plin.* 12, 19, 42. Caeduae naturae frutex. *Id.* 16, 37, 68. Caedua salici fertilitas. *Id.* 17, 20, 34. Castanea regerminatione caedua vel salice laetior. Et *ib.* 32. Arbores caeduo ligno. Et *ib.* 34. Plantaria caedua.

CAEL pro *Caelum* per apocopen dictum est ab *Ennio* ea ratione, qua *do* pro *domus* et *gau* pro *gaudium*. In quo Graecos poetas est imitatus, qui *δῶ* pro *δῶμα*, *domus*, et *κρῖ* pro *κριθή*, *hordeum* dixerunt. *Auson. Technopaegn. Idyll.* 12. *sub f.* Unde Rudinus ait, Divum domus altisonum Cael? Et cujus de more quod astruit, endo suam do? E *paulo ante*. Ennius ut memorat, replet te laetificum gau.

CAELĀMEN, inis, n. caelatura, opus caelatum, *γλύμμα*, *γλυφή*. *Ov. Met.* 13, 291. neque enim clypei caelamina norit. *Appul. de Deo Socrat.* Suspicientes in hoc perfectissimo mundi, ut ait Ennius, clypeo, miris fulgoribus variata caelamina. [*Id. Flor. n.* 7. Alexander edixit, ne quis effigiem regis temere assimilaret aere, colore, caelamine; quippe ni solus eam Polycletus (*corrige* Lysippus, testantibus id *Plin.* 7, 37, 38. et *Cic. Fam.* 5, 12. aliisque quamplurimis) aere duceret, solus Apelles coloribus delinearet, solus Pyrgoteles caelamine excuderet, *h. e.* in gemma scalperet, ut ait *Plin.* 37, 1, 4. *F.*]

CAELĀTOR, oris, m. *γλύπτης*, qui caelat. *Cic. Verr.* 2, 4, 27. Mittit rogatum vasa ea, quae pulcherrima apud illum viderat: ait se suis caelatoribus velle ostendere. *Quint.* 2, 29. *in f.* Caelator caelum desiderat et pictor penicilla. *Plin.* 34, 8, 19. *n.* 25. Eunicus et Hecataeus argenti caelatores. *Juven.* 9, 145. caelatorem *curvum* appellat, quia caelando incurvatur. [*Tertull. Idol.* 3. Neque interest, an plastes effingat, an caelator exsculpat, an phrygio detexat, quia nec de materia refert, an gypso, an coloribus, an lapide, an aere, an argento, an filo formetur idolum. *F.*] ℙ Fuerunt *caelatores* inter officia domus Augustae. *Inscr.* ap. *Grut.* 583, 5. Amiantus Germanici Caesar. caelator fecit.

CAELĀTŪRA, ae, f. *γλυφή*, *γλύμμα*, opus caelatum. *Quint.* 2, 4. Tenuis nimium lamina et quam caelatura altior rumpat. *Senec. ep.* 5. Argentum, in quod solidi auri caelatura descendit, *h. e.* argenteum vas aureis caelatisque emblematis ornatum. *Suet. Ner.* 47. Duos scyphos (duos calices crystallinos vocat *Plin.* 37, 2, 10.) gratissimi usus, quos Homerios a caelatura carminum Homeri vocabat, solo illisit. *Plin.* 33, 12, 55. Usque adeo attritis caelaturis, ne figuris discerni possit. [*Festus* in *Grave aes*, Nummi quadrigati et bigati a figura caelaturae dicti. *F.*] ℙ Quod legitur apud *Plin.* 19, 4, 19. *n.* 2. Super pistrinarum operibus et caelaturis vivere: *caelaturas* pistrinarum interpretatur *Hard.* varias rerum imagines, quas panibus et crustulis pistores effingere solent. ℙ Pro arte ipsa caelandi. *Quint.* 2, 21. Caelatura auro, argento, aere, ferro opera efficit: sculptura etiam lignum, ebur, marmor, vitrum, gemmas, praeter ea, quae supra dixi, complectitur. *Plin.* 35, 12, 45. Pasiteles plasticen matrem statuariae, sculpturae et caelaturae esse dixit. [Ex quibus locis *Garatonius* ad *Cic. Verr.* 2, 2, 52. probat, caelaturam esse artem, quae in metallis versatur et eandem esse ac toreuticen; sculpturam, quae in marmore, ligno, aliisque rebus; statuariam, quae in statuis ex metallo elaborandis; plasticen vero, quae in argilla et gypso versatur. *F.*] Contra *Manut. ep.* 9. *De quaesit. per epist.* non a materia, in qua versantur, sed a forma operis, quam efficiunt, distingui oportere arbitratur, ut nempe *sculptura* sit, qua opera integra undique et solide fiunt, ut statuae: *caelatura* vero, qua opera in aliqua materia plana vel tumida vel convexa ita fiunt, ut ei adhaereant et solum aliqua parte promineant; quae et anaglypta appellantur. [Fatendum tamen est, quandoque improprie caelaturam accipi de arte elaborandi in argilla. *Plin.* 35, 12, 46. Durant nunc plerisque in locis talia simulacra (fictilia). Fastigia quidem templorum, etiam in Urbe crebra et municipiis, mira caelatura et arte aevique firmitate sanctiora auro, certe innocentiora. In marmore. *Id.* 36, 5, 4. *n.* 9. Caelavit Scopas pteron ab oriente, *h. e.* columnas, quae ad orientem spectant, figuris vel sigillis in marmore sculptis ornavit. In ligno. *Virg. Ecl.* 3, 36. pocula ponam Fagina, caelatum divini opus Alcimedontis. *F.*] [*Manet sententia *Manutii*, nihilque contra probatur exemplis, quae frustra *Furl.* adjecit. Versatur *caelatura* in eo, quod opera qualiacunque sive sculpta sive plastica, materiae ratione nulla habita, extrinsecus ornet.]

CAELĀTUS, a, um, part. verbi *caelo*, caelando elaboratus, *ἀνάγλυπτος*. *Cic. Or.* 70. Caelatum aurum et argentum. *Id. Inv.* 2, 40. Vasa magnifica et pretiose caelata. *Id. Verr.* 2, 4, 44. Galeae aeneae caelatae opere Corinthio. *Virg. A.* 1, 644. caelataque in auro Fortia facta patrum. *Ov. Met.* 13, 110. clypeus vasti caelatus imagine mundi. *Plin.* 33, 12, 55. Centauri caelati in scyphis. *Vitr.* 7, 3. Coronae caelatae, quibus *purae* opponuntur. ℙ *Caelata* etiam dicuntur, quae pretiosiore aliqua materia ornata sunt. *Liv.* 7, 10. Pictis et auro caelatis refulgens armis. *Virg. A.* 5, 307. Caelata argento bipennis. *Ov. Her.* 21, 119. Balteus caelatus auro. *Id. Fast.* 2, 79. Delphin caelatus stellis. *Val. Fl.* 5, 6. Velamina caelata multa arte, *h. e.* varie intexta et ornata. ℙ Translate. *Hor. Ep.* 2, 2, 92. Caelatumque novem Musis opus, *h. e.* ipsis veluti Musarum manibus factum et elaboratum, ut multi exponunt interpretes. Sed aliter omnino *Bentl.*, (et recte quidem!) quem consule. ℙ Graeca constructio est in illo *Val. Fl.* 1, 402. Tum caelata metus alios gerit arma Eribotes, *h. e.* habentia alios metus, seu alias res terribiles caelatas. Et *Sil.* 10, 175. Phorcys caelatus Gorgone parmam.

CAELEBS, ĭbis, adj. *ἄζυγος*, *ἄλεκτρος*, qui est sine conjugio sive aliquando sive nunquam matrimonium inierit. *Cic. Leg.* 3, 3. Censores prolem describunto, caelibes esse prohibento. *Pl. Stich.* 4, 1, 37. Ille caelebs erat senex. *Mart.* 4, 69. Diceris hac factus caelebs quater esse lagena. Et *Catull.* 68, 5. et *Ov. Her.* 13, 107. Quem neque sancta Venus molli requiescere somno Desertum in lecto caelibe perpetitur. *Hor. Ep.* 1, 1, 87. lectus genialis in aula est? Nil ait esse prius, melius nil caelibe vita. *Gell.* 5, 11. Caelibem vitam vivere. *Plin.* 10, 34, 52. Columba caelebs aut vidua. ℙ Translate *caelibem platanum* vocat *Hor. Od.* 2, 15, 4., quia ei arbori non maritantur vites, sicut ulmis. Sic *Ov. Met.* 14, 663. caelebs sine palmite truncus. Adde *Plin.* 17, 23, 35. *n.* 23. ℙ Per diphthongum *ae*, rectissime scribitur. Sic enim habetur in libris vet., teste *Manut.* et *Cellar. in Orthogr.*, et in *Inscr.* ap. *Grut.* 574, 6. Neque tamen damnandi, qui per *ae* scribunt: pro quibus facit altera inscriptio apud *Eund.* 575, 1. et Graecum *κοίλιψ*, carens lecto, ex quo *coelebs* a *Scalig.* et *Voss.* ducitur: quasi a *κοίτη*, lectus, et *λείπω*, *ἔλιπον*, deficio. Fuerunt etiam, qui a *coelo* derivarent, quia coelibes quasi coelestem vitam agant, improbante *Quint.* 1, 6. *ad f.* Prior tamen scriptio eruditis placere magis videtur. Alii denique a *κοίλοβος* pro *κολοβός*, orbatus, derivant. Fuit qui *caeleps* per *p* scribi mallet, ex affinitate *b* et *p*, ut *obsonium* et *opsonium*.

CAELES, ĭtis, adj. *οὐράνιος*, idem ac caelestis. *Ov. Fast.* 1, 236. Caelitibus regnis ab Jove pulsus erat. *Appul. Apol.* Geminam esse Venerem Deam, alteram vulgariam, alteram caelitem. *Capell.* 1. p. 17. Imperio Jovis convocati in aulam caelitem venere. *Paul. Nol. carm. Nat. S. Fel.* 24, 9, 403. Apostolici cineres sub caelite mensa depositi. Adde *v.* 207. et *carm.* 21 (al. 13,), 773. et 873. ℙ Absolute pro Deo. *Ov. Pont.* 4, 6, 17. Quale tamen potui de caelite, Brute, recenti Vestra procul positus carmen in ora dedi, *h. e.* de Augusto nuper in Deos relato. Adde *ib.* 9, 132. et *Tertull. Pall.* 4. *a med.* ℙ Sed hac ratione saepius adhibetur in plurali numero. *Caelites* enim sunt ipsi Dii. *Cic. Somn. Scip.* 1. Grates ibi ago, summe sol vobisque reliqui caelites. *Hor. Ep.* 16, 56. Rex caelitum. *Plaut. Rud. prol.* 2. civitas caelitum. *Ov. Met.* 5, 321. Emissumque ima de sede Typhoea terrae Caelitibus fecisse metum. ℙ In recto singulari qui usurpaverit, vidi adhuc neminem.

CAELESTIĀNUS, a, um, adj. ad Caelestium pertinens, ut Caelestiana haeresis, *Hieron. ep.* 143. *n.* 1.

CAELESTĪNI, orum, populi, incolae vetusti cujusdam oppidi Italiae, in Umbria, ut videtur. *Plin.* 3, 14.

[CAELESTĪNUS, a, um, adj. idem ac caelestis, olympius. *Inscr.* ap. *Fabr.* p. 430. *n.* III. Jovi optimo maximo caelestino, Fontibus et Minervae et collegio sanctissimo, quod consistit in praediis Larcii Macedonis in Curia Flavius successus cum suis. *F.*]

CAELESTIS, e, adj. *οὐράνιος*, ad caelum pertinens. *Cic. Somn. Scip.* 4. Orbis caelestis extimus, qui reliquos omnes complectitur. *Id. Divin.* 2, 44. Si concedamus, aliquid vim caelestem ad eos, qui in terra gignuntur, pertinere. *Id. Acad.* 4, 41. Cogitantes supera atque caelestia, haec nostra, ut exigua et minima, contemnimus. *Tibull.* 3, 4, 53. Caelestia numina. *Ov. Art. am.* 2, 237. Nubes caelestis. *Plin.* 11, 14, 14. arcus. *Hor. Od.* 3, 10, 20. aqua. *Lucr.* 2, 384. ignis fulminis. *Festus:* Caelestia auguria vocant, cum fulminat aut tonat. *Virg. A.* 6, 730. Caelestis origo. *Ov. Am.* 1, 11. Belia caelestia, *h. e.* Gigantum cum Diis. *Id. Met.* 15, 930. Petere auxilium caeleste. *Tac. A.* 12, 69. Caelestes honores alicui decernere. *Id. ib.* 1, 30. et *Liv.* 2, 36. Ira caelestis, *h. e.* ira Deorum. *Aug.* ap. *Suet. in ejus Vita* 71. Efferre aliquem ad caelestem gloriam, *h. e.* ad gloriam caelitum. *Plin.* 18, 28, 69. *n.* 1. Caelestes injuriae, *h. e.* grandines, procellae et similia. *Senec. ep.* 66. Nihil est divino divinius, caelesti caelestius. ℙ *Caelestes*, *ium*, absolute Dii ipsi. *Cic. Phil.* 4, 4. *in f.* Quid est, quod de voluntate caelestium dubitare possimus? *Liv.* 1, 16. *ad f.* Nuncia Romanis, caelestes ita velle, ut mea Roma caput orbis terrarum sit. *Ov. Met.* 6, 72. Bis sex caelestes. *Id. Art. am.* 1, 147. cum pompa frequens caelestibus ibit eburnis, *h. e.* imaginibus Deorum ex ebore. *Tibull.* 1, 10, 5. Parcite caelestes. ℙ In singulari num. *Id.* 2, 4, 35. quicumque dedit formam caelestis avarae. ℙ *Caelestis* (quemadmodum *divinus*) saepe accipitur pro eximio, praestanti, excellenti, tanquam e caelo sit et mortalium rerum conditionem superet. *Cic.* ad *Brut.* 2, 7. Res a te gesta memorabilis et paene caelestis repellit omnes reprehensiones. *Id. Phil.* 5, 11. Caelestes divinaeque legiones. *Quint.* 10, 2. Cicero caelestis in dicendo vir. *Ov. Art. am.* 1, 185. Ingenium caeleste. *Mart.* 5, 5. Caelestia carmina. *Suet. Ner.* 21. Caelestis vox. *Vell.* 2, 60. animus. Et *ib.* 24. vita. Et *ib.* 66. Caelestissimum os Ciceronis. Et *ib.* 104. Caelestissima opera. *Hor. Od.* 4, 2, 17. Quos Elea domum reducit Palma caelestes, *h. e.* summis honoribus affectos et Diis aequatos. ℙ In ablativo et *caelesti* habet et *caeleste*. *Lucr.* 6, 394. Turbine caelesti subito correptus. *Ov. Art. am.* 2, 237. imber caelesti nube solutus. *Id. Met.* 15, 743. specie caeleste resumpta. *Id. Her.* 16, 277. a caeleste sagitta. ℙ In genitivo plurali *caelestium* et *caelestum*. *Pers.* 2, 61. O curvae in terris animae et caelestium inanes. *Virg. A.* 7, 430. Caelestum vis magna jubet. *Lucr.* 6, 1272. Caelestum templa. *Ov. Met.* 1, 150. Ultima caelestum.

CAELESTIS, is, f. *Οὐρανία*, Dea Afrorum, quam alii Venerem, alii Junonem, plerique Lunam esse arbitrantur. [Imago hujus Deae Carthagine apprime cultae habetur in nummis Septimii Severi apud *Eckhel. D. N. V. T.* 7. p. 183., qui *Appuleji* testimonio innixus invicte probat, fuisse Junonem, etsi eam Afri cum Luna commiscuerint, quemadmodum etiam Romani sub imperatoribus saepissime Junonem cum Lucina confuderunt. *Inscr.* ap. *Mur.* 17, 9. Invictae Caelesti Uraniae. Alia apud *Marin. Iscriz. Alb.* p. 26. C. Varius Apolaustus princeps sacerdotium Deae Caelestis. *F.*] Ejus mentio fit etiam apud *Tertull. Apol.* 24. et in *Inscr.* ap. *Grut.* 59, 4. et 318, 4. ℙ Perperam apud *Tertull. l. c.* veteres editiones habent genere mascul. *Caelestum.*

CAELIA. V. CELIA.

CAELIBALIS, le, adj. a caelebs, agnoscitur tanquam Latinum a *Prisc.* 4. p. 631.

CAELIBARIS, re, adj. *Caelibaris hasta* ea dicta est, qua novae nuptae caput comebatur, ut *Fest.* docet in *Celibaris. Arnob.* 2. p. 91. Cum in matrimonia convenitis nubentium crinem caelibari hasta mulcetis. ℙ De hac intelligi quidam volunt illud *Ov. Fast.* 2, 559. Nec tibi, quae cupidae matura videbere matri, Comat virgineas hasta recurva comas. Sed quia *recurva* appellatur, alii potius comatoriam acum intelligunt. ℙ Porro hastam illam stetisse oportebat in corpore gladiatoris abjecti et occisi, ad significandum, quod, quemadmodum illa conjuncta fuerat cum corpore gladiatoris, sic nova nupta cum viro esse debebat: vel quia matronae erant in tutela Junonis Curitis, quae ita appellabatur a ferenda hasta, quam Sabini *curim* dixerunt: vel etiam hasta illa ominabatur, nascituros fortes viros: vel tandem significabat viri imperium in uxorem, quia hasta summa armorum et imperii est. Haec ex *Festo l. c.*, ubi sine diphthongo scribitur, litterarum ordine ita postulante.

CAELIBATUS, us, m. ratio vitae sine conjugio, *ἀζυγία*, *ἀγαμία*. *Senec. Benef.* 1, 9. In consensu vidui caelibatus. *Suet. Claud.* 26. Permanere in caelibatu. Adde *ib.* 16. et *Galb.* 5. ℙ [Caelibatus Romae diu non legibus, sed moribus interdictus erat: et primum an. U. C. 350. M. Furius Camillus et M. Postumius censores eos, qui caelibes ad senectutem pervenissent, aera, poenae nomine, in aerarium deferre jusserunt, ut narrat *Val. Max.* 2, 9. *n.* 1. Hoc aes appellabatur *uxorium*, ut ait *Fest.* in hac voce. V. *Gell.* 1, 6. At Augustus lege Julia Papia Poppaea sanxit de maritandis ordinibus, quam abrogavit Constantinus M., testibus *Eusebio* in ejus *Vita* 4, 26. et *Sozomeno Hist. Eccl.* 5, 9. *F.*] ℙ *Nova significatione et sine diphthongo *Jul. Valer. res gest. Alex. M.* (ed. *A. Maio*) 3, 67. Sed enim, ut vides, adscitus convivio celibatum ago una cum Diis etc. *B. A.*

CAELICOLAE, arum, m. plur. *οὐρανίδαι*, *οὐρανίωνες*, qui caelum incolunt, atque adeo ipsi Dii. *Virg. A.* 6, 554. non ipsi exscindere ferro Caelicolae valeant. *Id. ib.* 2, 552. qualisque videri Caelicolis et quanta solet. *Id. ib.* 6. 787. centum complexa nepotes, Omnes Caelicolas, omnes supera alta tenentes. ℙ Adjective. *Val. Fl.* 5, 111. blandosque Jovis quae luserat ignes, Caelicolis immota procis. *Appul. Dogm. Plat.* 1. caelicolae. *Prudent. Symm.* 1, 170. nec caelicolam descendere Ephebum etc. ℙ Genitivus plural. *caelicolarum*, et per syncopen *caelicolum. Juven.* 13, 42. Nulla super nubes convivia caelicolarum. *Virg. A.* 3, 21. Caelicolum regi. ℙ *Caelicolae* dicti sunt quidam inter Judaeos haeretici, qui caelum tanquam summum numen colebant. Exstat in *Cod. Justin. lib.* 1. *tit.* 9. *de Judaeis et Caelicolis.* Ibique eorum mentio fit ab *Impp. Honor.* et *Theodos. l.* 11. Adde *Cod. Theod.* 16. *tit.* 8. ℙ Sed et universi olim Judaei per convicium *Caelicolae* sunt appellati: de quibus *Juven.* 14, 97. *Nil praeter nubes et caeli numen adorant.* Cum enim nullam Dei figuram manu factam admitterent Deumque orantes caelum suspicere solerent, illud ipsum adorare crediti sunt. ℙ In singulari numero legitur apud *Prisc.* 5, 668. et *Isid. Or.* 10. ad litt. C.

CAELICUS, a, um, adj. *οὐράνιος*, caelestis. *Stat. Silv.* 2, 3, 14. Caelica tecta subit, *h. e.* aedes magnificas et caelo dignas. *Auct. carm.* De nomine Jesu, (*quod quidam Paulino Nolano tribuunt*) 64. quod omnes caelici, medi, inferi Nomen genu flexo audiunt. **Caelia* s. *Caelica*, a monte Coelio, legit *Heins.* ad *Ov.* 4. *Fast.* 375. monente *D. A. G. Cram.* ad *Comment. Vetust.* in *Juven. sat.* 15, 146. p. 556 *B. A.*

CAELIFER, a, um, adj. caelum ferens; estque epithetum Atlantis et Herculis. *Virg. A.* 6, 797. ubi caelifer Atlas Axem humero torquet stellis ardentibus aptum. *Senec. Herc. fur.* 527. Alcmena genitus bella per omnia Monstris exagitet caeliferam manum.

CAELIFLUUS, a, um, adj. (ut *mellifluus*, *multifluus*) *Paul. Nol. Nat. XII. S. Fel.* 780. Caeliflui fontes, *h. e.* e caelo fluentes.

CAELIGENUS, a, um, adj. (ut *caecigenus*, *ventigenus*) in caelo genitus. *Varr. L. L.* 4, 10. Victoria et Venus dicitur caeligena. *Appul. de Mundo.* Stellae caeligenae.

[CAELILUCUS, a, um, adj. *Commod. Instr.* 60. Caelilucus doctor Isaias, *h. e.* qui caelesti numine praeditus arcana profert. *F.*]

*CAELINA, ae, Italiae oppidum, in Venetis, ad amnem cognominem. *Plin.* 3, 19. *B. A.*

[CAELINUS, a, um, adj. ad Caelium pertinens, Calabriae oppidum mediterraneum, nunc *Ceglie*, in cujus nummis apud *Sestin. Class. gen.* p. 15. *ΚΑΙΝΙΝΩΝ*, et apud *Plin.* 3, 11, 16. Lupia Balesium, Coelium (*corrige* Caelium). *Front. De col.* p. 111. Botontinus, Caelinus, Genusinus ager. *F.*]

CAELIOMONTANUS. V. COELIMONTANUS.

CAELIPOTENS, entis, adj. qui in caelo potest, seu imperat. *Pl. Pers.* 5, 1, 3. Juppiter, Diique alii caelipotentes.

CAELISPEX vel Coelispex, ispicis, adj. qui caelum spicit, hoc est aspicit; estque epitheton Apollinis. Fuit enim locus Romae in regione XI. *Apollo Caelispex* appellatus, testibus *Sex. Rufo* et *P. Vict. De reg. Urb. Rom.* Quidam putant non a Caelo, sed a Coelio monte dictum esse. Fuisse nimirum statuam Apollinis vultu ad Coelium montem positam. Sed haec omnia valde incerta sunt.

CAELITES, um, m. plur. V. CAELES, itis.

CAELITUS, adv. *οὐρανόθεν*, e caelo. *Appul. Dogm. Plat.* 1. Omnia, quae caelitus mortalibus exhibentur. *Lact.* 4, 2. Statuerat Deus ducem magnum caelitus mittere. (Adde *de Opif. Dei* 20.) *Ammian.* 23, 6. Ignis caelitus lapsus. Adde *Prud. Cathemer.* 12, 79. ℙ Ex quo Romani imperatores divinis honoribus ac nominibus coli coepere, *caelitus* aliquando idem significabat, ac *a principe.* Hinc *Impp. Valent.* et *Martian. Cod.* 12, 41, 10. Si qui dignitates quascumque caelitus impetraverunt. Adde *Const. Imp. ib.* 26, 2.

*CAELIUM, i, oppidum Apuliae. *Plin.* 3, 11. ubi ed. *Hard.* habet *Caelium. Numus Caracallae* ap. *Hard.* Ael. Munic. Cael. Ant., *h. e.* Aelium municipium Caelium Antoninianum. *Κελία* est *Strab.* ac *Ptol. B. A.*

CAELIUS. V. COELIUS.

CAELO, as, avi, atum, a. 1. *γλύφω*, incido, insculpo. *Cic. Div.* 1, 36. Atque hanc speciem Praxiteles caelavit argento. *Ov. Met.* 5, 188. clypeo quoque flumina septem Argento partim, partim caelaverat auro. *Id. ib.* 13, 684. Caelare cratera longo argumento. *Virg. A.* 1, 644. Caelare aliquid in auro. *Plin.* 33, 12, 55. Caelare satyrum in phiala. *Id.* 34, 8, 19. *n.* 34. Caelare argentum. *Id. prooem.* 33. libidines in poculis. *Id. prooem.* 35. Morosa caelandi subtilitas. [*Id.* 36, 26, 66. *de vitro.* Aliud flatu figuratur, aliud torno teritur, aliud argenti modo caelatur. *Liv.* 23, 24. Calvam Postumii auro caelavere Boji. V. CAELATURA. *F.*] ℙ Est etiam materia aliqua pretiosiore ornare. *Liv.* 9, 40. Duo exercitus erant: scuta alterius auro, alterius argento caelaverunt. V. CAELATUS. ℙ *Caelassis* antique dictum pro *caelaveris. Festus.* ℙ Quomodo differant *caelare* et *scalpere* V. in CAELATURA. ℙ *Caelo* pro occulto. V. CELO.

CAELUM, li, n. *γλυφεῖον*, *ἐγκοπεύς*, instrumentum caelatoris, scalprum: [etymon a *κοιλὸς*, cavus, quod caelum est instrumentum quo cavatur aes, argentum, aurum; hinc etiam est caelum, quia concavum est: scalprum autem est *scarpello*, quo marmor caeditur. *Isid. Orig.* 20, 4. Caelata vasa argentea vel aurea sunt, quae signis eminentibus intus extrave expressis a caelo vocata, quod est genus ferramenti, quod vulgo cilionem vocant, *h. e.* cestrum aut vericulum, Italice *cesello.* V. CAELATURA. *F.*] *Varr.* ap. *Non.* 2, 235. et 5, 55. Num nam caelatus in manu dextra scyphus Caelo dolitus artem ostentat Mentoris? *Quint.* 2, 21. Caelator caelum desiderat et pictor penicilla. *Stat. Silv.* 4, 6, 26. laboriferi vivant quae marmora caelo Praxitelis. *Mart.* 6, 13. Statua formata caelo Phidiaco. *Id.* 4, 46. Et crasso figuli polita caelo Septenaria synthesis Sagunti, *h. e.* rota ignobili figuli, *εἰρωνικῶς*. ℙ In plural. numero. *Auson. ep.* 57. *de Venere a Praxit. sculpta.* Talem fecerunt ferrea caela Deam. ℙ *Serv.* ad *A.* 1, 644. et ad *G.* 2, 291. vult *celum* et *celo*, *as*, sine diphthongo scribi et nihilominus *caelatus* cum diphthongo, ea ratione, qua *aesculus* est ab *esu*: sed haec sine ratione dici videntur.

CAELUM, li, n. et Caeli, orum, m. plur. *οὐρανὸς*, pars mundi extima, quae totum orbem complectitur. *Cic. Somn. Scip.* 4. Novem orbibus vel potius globis connexa sunt omnia: quorum unus est caelestis, in quo infixi sunt illi, qui volvuntur stellarum cursus sempiterni: cui subjecti sunt septem, qui versantur retro, contrario motu, atque caelum. ℙ Sed et alii caeli orbes eodem nomine appellantur. *Lucr.* 2, 1095. Quis pariter caelos omnes convertere? etc. *Varr. L. L.* 4, 3. Caeli dicuntur loca supera, et ea Deorum: terrae loca infera, et ea hominum. ℙ Putant quidam, *Ciceronem* quoque *caelos* usurpasse *in fragm. Hortensii* ap. *Serv.* ad *A.* 1, 335. Epicurei plures volunt esse caelos. Ita *Muret. var. lect.* 15, 1. *Sigon. in Cic. fragm.* et alii. Sed locum plane corruptum esse, ostendit *Voss. de vit. Serm.* 1, 21. cujus emendationem confirmat *Masvicius* in editione *Virgilii Leovardiae* 1717. Sane *Cic.* alibi non *innumerabiles* caelos dixit, sed absolute *innumerabilia*, respiciens ad genus neutrum singularis numeri. Ejus verba sunt *Fam.* 9, 26. Ille te putabat quaesiturum, unum caelum esset, an innumerabilia. Neque tamen ideo putandum est, *caela* posse usurpari. Caret enim *caelum* plurali numero, ut ex *Caesare De analog. Gellius* 19, 8. docet. *Caeli* autem a *caelus* sunt, de quo V. infra. ℙ Multiplex est hujus vocis usus in Latina syntaxi. *Sen. Agamemn.* 812. Allegere aliquem caelo, *h. e.* referre in Deorum numerum. *Tac. Ann.* 1, 73. Decernere caelum Augusto. *Plin.* 29, 1, 1. Dicare caelo, *h. e.* Diis. *Ov. Met.* 1, 194. Dignari aliquem honore caeli. *Hor. Od.* 4, 8, 29. Caelo Musa beat. ℙ Per hyperbolem adhibetur ad significandam immensam altitudinem. *Virg. A.* 4, 89. aequataque machina caelo. *Plin.* 5, 1, 1. Mons e mediis arenis in caelum attollitur. ℙ Saepe etiam pro culmine felicitatis, honorum, aut laudis. *Hor. Ep.* 1, 10, 9. Efferre aliquem ad caelum. *Cic. Att.* 6, 2. *ad f.* Salaminii nos in caelum decretis suis sustulerunt. *Just.* 12, 5. Caelo tenus extollere aliquid. *Id.* 5, 4. Ponere aliquem in caelo. *Cic. Phil.* 4, 3. Caesar in caelum fertur, laudantur legiones, etc. (Adde *Att.* 14, 18.) *Lucr.* 1, 79. nos exaequat victoria caelo. *Petr. Sat.* 37. In caelum abiit, et Trimalchionis *τὰ πάντα* est. *Cic. Att.* 2, 9. Si vero quae de me pacta sunt, ea non servantur, in caelo sum. *Id. ib.* 19. Bibulus in caelo est: nec quare, scio: sed ita laudatur, quasi Unus homo nobis cunctando restituat rem. *Id. Phil.* 2, 42. Detrahere aliquem de caelo. ℙ Digito caelum attingere, summam fortunam se assecutum esse putare. *Cic. Att.* 2, 1. Nostri autem principes digito se caelum putant attingere, si mulli barbati in piscinis sint, qui ad manum accedant. Sic *Auson. Idyll.* 8. *in f.* Tunc ero bis consul, tunc tangam vertice caelum. [Et *Ov. Met.* 14, 844. caelum accepisse fatebor. *F.*] ℙ *De caelo delapsus*, aut *missus* dicitur eximiis virtutibus praeditus vir, et animi veluti caelestis. *Cic. Man.* 14. Omnes quidem Cn. Pompejum, sicut aliquem non ex hac urbe missum, sed de caelo delapsum intuentur. *Plin.* 26, 3, 7. Universum prope hominum genus circumegit in se, non alio modo, quam si caelo emissus advenisset. *Just.* 5, 4. Hunc quasi de caelo missum, et ut ipsam victoriam contuentur. ℙ *Caelo missus* aliquando dicitur, qui ex improviso adest, (talis enim caelestium adventus esse solet) ut *Lactant.* 1, 11. ex *Minucio Felice* in *Octavio* 22. docet. *Tib.* 1, 3, 89. Tunc veniam subito, ne quisquam nunciet ante, Sed videar caelo missus adesse tibi. Adde *Min. Fel. loc. cit.* et *Tert. Apol.* 10. ℙ *Miscere caelum et terram*, V. MISCEO. ℙ *Toto caelo errare*, vehementer errare, *Macr. Sat.* 3, 12. Toto, ut ajunt, caelo errasse Virgilium, cum, etc. ℙ *Quid si nunc caelum ruat? τί, εἰ οὐρανὸς ἐμπέσοι;* proverbium est in eos, qui vano timore correpti etiam in tutissimis rebus pavent. *Ter. Heaut.* 4, 3, 41. Quid si redeo ad illos, qui ajunt: Quid si nunc caelum ruat? *Varr.* ap. *Non.* 9, 7. Tanta invasit cupiditas honorum plerisque, ut vel caelum ruere, dummodo magistratum adipiscantur, exoptent. ℙ Aliquando inservit constructioni significanti partem diei. *Nep. Pelop.* 2. Ut vesperascente caelo Thebas possent pervenire. *Hirt. B. Afr.* 11. et 80. Albente caelo. ℙ Saepe sumitur pro aere, seu pro regione aeris. *Lucr.* 4, 132. Constituuntur in hoc caelo, qui dicitur aer. *Plin.* 2, 38, 38. Et hoc caelum appellavere majores, quod alio nomine aera. *Cic. Tusc.* 1, 19. Caelum hoc, in quo nubes, imbres ventique coguntur, quod et humidum et caliginosum est propter exhalationes terrae. *Id. Cat.* 1, 6. Potestne tibi hujus vitae lux, Catilina, aut hujus caeli spiritus esse jucundus? *Id. Att.* 11, 22. Corpore vix sustineo gravitatem hujus caeli. *Id. Div.* 1, 57. Pingue et concretum caelum, cujus aspiratio gravis et pestilens futura est. *Id. Fat.* 4. tenue. Et *ib.* crassum. *Id. Nat. D.* 2, 5. Commoda, quae percipiuntur caeli temperatione. *Virg. G.* 1, 51. varium caeli praediscere morem. *Plin.* 2, 47, 47. Caelum hibernum molliunt favonii. *Id.* 16, 26, 46. austrinum, *h. e.* in quo auster spirat. *Id. ib.* nubilum. *Virg. G.* 1, 260. serenum. *Tac. Agric.* 12. crebris imbribus, ac nebulis foedum. *Plin.* 18, 12, 31. austerum. *Id.* 15, 18, 19. mite. *Suet. Tib.* 69. turbatum. *Stat. Theb.* 1, 455. Tecto caelum prohibere, *h. e.* pluviam. (V. *ib.* 378. et 404.) *Suet. Tib.* 36. grave. *Cic. Div.* 1, 57. salubre. *Flor.* 1, 16. et *Plin.* 18, 26, 62. molle: cui opponitur apud *eund. Flor.* 3, 2. atrox. *Plin.* 24, 6, 19. Ille caeli aer plus proficit, quam, etc. *Virg. A.* 6, 15. *de Daedalo.* Praepetibus pennis ausus se cedere caelo. ℙ Caelo committere. *Plin.* 36, 22, 50. Quae ex lapide rubro laesa fuerint, in subterranea structura aptantur utilius: quae restiterint, tutum est vel caelo committere. ℙ *De caelo*, aut *e caelo ici*, aut *tangi*, est fulmine percuti. *Cic. Div.* 1, 10. Summanus e caelo ictus.

Virg. Ecl. 1, 17. De caelo tactae quercus. V. TACTUS ℙ *De caelo servare* est augurum auspicia e caelo captantium. *Cic. Att.* 4, 3. Proscripsit se per omnes dies comitiales de caelo servaturum. ℙ Hinc *aliquid de caelo fieri*, apud *Eund. Div.* 1, 42. est novum aliquid et ominosum in caelo contingere, ex quo auguria peti possint. ℙ *Caelum* pro certo aeris spatio. *Cic. Or.* 1, 39. Cuicumque particulae caeli officeretur, mutari lumina aedium putabat. ℙ Nonnunquam sumitur pro caeli climate, aut regione. *Hor. Ep.* 1, 11, 27. Caelum, non animum mutant, qui trans mare currunt. *Plin.* 8, 54, 80. Hoc animal negatur vivere in alio, quam Aethiopiae, quo gignitur, caelo. *Id.* 17, 2, 2. Caeli cujusque mores. *Flor.* 4, 12. *ad f.* Ipse hominum color ab alio venire caelo fatebatur. ℙ Et pro regione viventium: et opponitur Inferis, ubi sunt mortui. *Virg. A.* 6, 897. Sed falsa ad caelum mittunt insomnia Manes. Ubi *Macr. Somn. Scip.* 1, 3. Caelum hic vivorum regionem vocat, quia sicut Dii nobis, ita nos defunctis superi habemur. ℙ Per similitudinem dicitur de aliis rebus. *Vitr.* 7, 3. Caelum camerae. *Plin.* 11, 37, 49. Cerebrum est proximum caelo capitis. Adde *Flor.* 3, 5. *ad f.* ℙ Scribi potest per *ae*, vel per *oe* diphthongum. Pro prima scriptione stant, qui a *caelando* derivant, in quibus est *Plin.* 2, 4, 3., quod sit stellis veluti caelatum et distinctum; quibus favent *Inscriptiones* bene multae, et *Virg. Carpensis* ap. *Manut.* et *Cellar.* in *Orthogr.* Alteram defendunt, qui a *κοῖλον*, cavum, deducant: afferuntque et ipsi suas *Inscr.* ap. *Grut.* 115, 10. et 180, 3., etc. Prior videtur praeferenda, [quam confirmat locus *Cic. Verr.* 2, 2, 52. Novus astrologus, qui non tam caeli rationem, quam caelati argenti duceret. *F.* *Doctissimus Voigtländer, quum ab initio hujus operis *coelum* typis exprimi jussisset, id quod nobis etiam probatur, *caelum* in his retinuimus, ne, quem *Forc.* instituisset, verborum ordinem immutaremus.]

CAELUS, i, m. id. ac caelum. *Enn.* ap. *Non.* 3, 44. et apud *Charis.* 1. p. 55. Caelus profundus. *Petr. fragm. Tragur.* 39. *Burm.* Caelus hic, in quo duodecim Dii habitant. Adde *ib.* 45. ℙ In fabulis est pronepos Demogorgonis, nepos Erebi, filius Aetheris, et Diei, Vestae maritus, ex qua Saturnum, Opim, Tethyn, et alios hujusmodi majorum gentium Deos genuit. *Enn.* ap. *Non.* et *Charis. loc. cit.* Saturno, quem Caelu' genit. *Inscr.* ap. *Grut.* 4, 12. Caelus aeternus ℙ Alii Caelo non Vestam, sed Diem uxorem attribuunt, ex quibus Mercurius, et Venus prima nata sit. *Cic. Nat. D.* 3, 22. et 23. et *Serv.* ad *A.* 1, 301. ℙ Alii Caeli parentes statuunt Aetherem et Diem. *Cic. ib.* 17. ℙ Huic traditur Saturnus virilia amputasse, ex quibus in mare delapsis Venus secunda genita est. *Cic. ib.* 13. et *Serv.* ad *A.* 5, 801. ℙ Ex cruore autem et guttis ab illo vulnere manantibus natus est Silenus. *Serv.* ad *Ecl.* 6, 13. ℙ Hic idem *Caelus* neutro genere effertur ab *Hygino praefat. fabular.*

CAEMENTA, ae, f. [est illud lateris genus, quod Itali vocant *cantone*, quodque in angulis aedificiorum ponitur, ideoque etiam *caementa angularia* appellatur. Ita recte admodum *J. B. Zannonius, Antico marmo scritto di Pozzuoli* p. 38. interpretatur locum *Inscr.* optimae notae apud *Grut.* 207, 2. Caementa (lege *caementas*) struito, quamque (lege *quaeque*) caementa arda pendat P. XV., nive angolaria (lege *angularium*) altiorem = = | facito. *F.*] *Enn.* ap. *Non.* 3, 42. Labant, labuntur saxa, caementae cadunt.

CAEMENTĀRĬUS, ii, m. qui caementa componit, et muros struit. *Hieron. ep.* 53, 6. Agricolae, caementarii, fabri metallorum, lignorumve caesores.

CAEMENTĪCĬUS, et Caementitius, a, um, adj. ex caemento factus. [*Inscr.* ap. *Amaduzz. Anecd. Letter. T.* 2. p. 466. Magistri Lavernis murum caementicium, portam, porticum, templum Bonae Deae pagi decreto faciendum curaverunt, probaruntque. *F.*] *Vitr.* 2, 4. Caementitiae structurae. *Id. ib.* 8. Caementicii parietes. ℙ *Caementicium saxum* idem est ac *caementum:* cui opponitur *saxum quadratum. Vitr. ib.* Parietum structurae caementicio, aut quadrato saxo.

CAEMENTUM, ti, n. *λατύπη, σκίρος, οἱ χάλικες*, lapis caesus in lapicidinis; item fragmenta, quae ex majoribus saxis exciduntur, ad muros exstruendos, aut farciendos. Differt a *silice*, [qui est lapis multangulus: *F.*] item a *lapide quadrato*, qui arte caesus et quadrangulus est. Est autem a *caedendo*, quasi *caedimentum.* Adhibetur saepe in plurali numero. *Cic. Mil.* 27. In eam insulam materiam, calcem, caementa atque arma convexit. *Liv.* 21, 11. Caementa muri non calce durata erant, sed interlita luto. *Vitr.* 2, 7. Lapicidinae, de quibus quadrata saxa, et caementorum ad aedificia eximuntur copiae. *Id. ib.* 8. et *Plin.* 36, 22, 51. Farcire muros in medio caementis fractis. *Vitr.* 7, 6. Caementa marmorea, sive assulae, quae marmorarii ex operibus dejiciunt. [*Id.* 2, 8. Incerta vero caementa alia super alia sedentia, inter seque implicata, non speciosam, sed firmiorem, quam reticulata, praestant structuram. *F.*] ℙ In singulari numero. *Id.* 8, 7. *s. f.* Caementum de silice frangere. *Id.* 1, 5. *ad f.* Ubi sunt saxa quadrata, sive silex, sive caementum, etc. *Mart.* 9, 77. Non silice duro, structilique caemento. Adde *Plin.* 35, 14, 48.

CAENA. V. COENA.

[CAENĀLUS, i, m. fortasse a caenando ita cognominatus est. C. Julius Caenalus in *Inscr.* apud *Mur.* 1080, 5. *F.*]

*CAENE, es, f. *Καινή*, i. e. nova, insulae nomen Siciliae adjacentis, Africam versus. *Plin.* 3, 8. *B. A.*

CAENEUS, i, m. disyll. *Καινεύς*, vir Thessalicus, Elati filius. Hic primum puella fuit, *Caenis* appellata, quam cum Neptunus compressisset, mercedis loco praecepit, ut quidquid optabat, peteret: illa petiit, ut in virum mutaretur, ne talia deinceps pati posset. Annuit Neptunus, addiditque insuper, ut esset invulnerabilis. Vir factus *Caeneus* dictus est. Sed cum superbia elatus Deos contemneret, juberetque Lapithas, quibus imperabat, per hastam suam jurare, a Jove punitus est. Nam proelio inter Lapithas ac Centauros in nuptiis Pirithoi et Hippodames inito, cum ingentum hostium stragem edidisset, tandem ab ipsis conjectu arborum oppressus est, sed antequam efflaret animam, in avem mutatus. Rem fuse narrat. *Ov. Met.* 12, 189. et seqq. *Serv.* ad 6. *A.* 448. tradit, Caeneum post mortem in feminam rursus transiisse. *Virg. ib.* Et juvenis quondam, nunc femina Caenis, Rursus et in veterem fato revoluta figuram. *Ov. l. c.* Clara decore fuit proles Elateia, Caenis. Et *ib.* 471. Et te, Caeni feram? Et *ib.* 172. Corpore non laeso Perhaebum Caenea vidi. Et *ib.* 531. Maxime vir quondam, sed nunc avis unica, Caenéu.

*CAENI, orum, Thraciae populi, inter Panysum amnem et Pontum Euxinum. *Liv.* 38, 40. *B. A.*

[*CAENĬCUS, a, um, adj. ad Caenos pertinens, Thraciae populos, inter Panysum amnem et Pontum Euxinum, quorum mentio apud *Liv.* 38, 40. *Plin.* 4, 11, 18. Caenica regio. ℙ *Caenici, orum*, sunt incolae illius regionis, qui et Caeni appellantur. *Id. ib. F.* et *B. A.*

CAENĪNA, ae, f. *Καινίνη*. V. v. seq.

CAENĪNENSIS, e, adj. ad Caeninam pertinens, urbem Latii, a *Plin.* 3, 5, 9. memoratam. Caeninense sacerdotium, de quo mentio fit in *Inscr.* ap. *Grut.* 436, 5. et 484, 6., erat sodalitium sacerdotum Herculis. ℙ *Caeninenses, ium*, sunt Caeninae incolae. *Liv.* 1, 9.

CAENĪNUS, a, um, adj. ad Caeninam urbem pertinens. *Prop.* 4, 10, 7. portas Caeninum Acronta petentem. Et *ib.* 9. Caenina arx.

CAENIS. V. CAENEUS. ℙ [*Caenis, idis*, f. dimin. *καινή*, nova. Fuit cognomen Romanum. *Inscr.* ap. *Grut.* 715, 5. Flavia Caenis Viniciae Caenidi filiae. *F.*]

*CAENOPHRURĬUM, i, *καινὸν φρούριον*, Thraciae oppidum, ad Propontidem, Perinthum inter et Byzantium. *Eutrop.* 9, 9. *Vopisc.* in *Aurel.* 35. et *Anton. Itin. B. A.*

*CAENYS, yos, f. *ἡ Καινύς*, promontorium in extrema Italiae parte, in Bruttiis, exadversum Peloro promontorio. *Plin.* 3, 5. *B. A.*

CAEPA, ae, f. et Caepe, n. indeclinab. *κρόμμυον*, olus hortense notum, cujus plura genera apud Graecos sunt: apud Latinos duo praecipue, *condimentarium* et *capitatum.* Primum *pallacana* dicitur, Graece *γηθυον, gethyon:* est autem paene sine capite, cervicis tantum longae; et ideo totum in fronde; saepiusque resecatur, ut porrum. *Condimentarium* appellatur, quia condiri potest et servari. De eo *Mart.* 3, 77. et putri caepas alece natantes. Alterum genus ideo *capitatum* dicitur, quia in caput extuberat, itidemque in multa genera dividitur. Quae omnia fuse *Plin.* 19, 6, 32. persequitur. *Varr.* ap. *Non.* 3, 67. et *Cels.* 2, 21 et 22. Sinapi, allium, caepa. *Plin. l. c.* Caepas ter fosso solo seri jubent. *Ov. Fast.* 3, 340. hortis eruta caepa. *Colum.* 11, 3. Caeparum thalli. *Pers.* 4, 31. Caepe tunicatum. *Gell.* 20, 8. Pelusiotae caepe non edunt. *Hor. Ep.* 1, 12, 21. seu porrum, et caepe trucidas. *Enn.* ap. *Macr. Sat.* 6, 5. Neque triste quaeritat sinapi, neque caepe moestum, *h. e.* lacrimas ciens. Sic *Lucil.* ap. *Non.* 3, 67. flebile. ℙ Quod autem affertur ab *eodem Non. ib.* ex *Varr. in Eumenidib., Caepam esse et vesci cuminum:* proverbialiter dictum esse, quidam putant, pro *flere et pallere.* Caepa enim gustata lacrimas ciet, ut modo diximus; et cuminum pallorem inducit, teste *Plin.* 19, 6, 32. et 20, 14, 57. ℙ *Caepe* neutrum in genitivo singulari. *Appul. in Medicin.* ap. *Prisc.* 6. p. 681. Caepe succum melle mixtum. Adde *Coel. Aurel. Acut.* 3, 4. ℙ *Caepe* neutrum plurali numero caret, ut *Charis.* 1. p. 23., *Diomed.* 1. p. 314. et *Prisc.* 5. p. 673. docent. Quod vero quidam afferunt ex *Virg. Mor.* 74. et capiti nomen debentia caepe, *Jos. Scal.* legi vult *porra.* Sane hujusmodi positionem in *e* in nominibus neutris pluralis numeri Latini non habent, ut videre est ap. *Prisc. c. de nominat. pluralí tertiae declinationis* 7. p. 768. Quod si quis objiciat *cete*, et *Tempe*, Graeca haec sunt, non Latina. ℙ *Charis.* 1. p. 43. declinat hoc *caepe, pis*, *pi*, etc. Sed hoc non habet adhuc, quod sciam, idoneum Latini scriptoris exemplum. ℙ Allium et caepe apud Aegyptios pro Diis habebantur. *Juven.* 15, 9. et *Plin. l. c.* ℙ Scribitur etiam *cepa*, et *cepe* sine diphthongo. Sed priorem scriptionem frequentius in optimis libris invenies. Confirmant *Dausq.* et *Voss.* in *Etymol.* V. CAEPIO.

CAEPĀRĬA, ae, f. ap. *Marcell. Empir.* 33. est morbus inguinum externus, cujus ipse eo loco remedia docet. Quodnam autem morbi genus sit, videant medici.

CAEPĀRĬUS, ii, m. qui caepas vendit, vel qui caepis delectatur. *Lucil.* ap. *Non.* 3, 67. Lippus edenda acri assidue caepariu' caepa.

CAEPĒTUM, i, n. *χρομμυών*, locus caepis consitus. Quidam legi putant ap. *Gell.* 20, 8. Caepetum revirescit, et congerminat decedente luna. Alii libri habent *caepe tum*, etc. Sed meliores *caepe enim.* Ita edd. Jenson. 1472. et Brixiae 1485.

CAEPĪCĬUS et Caepitius, ii, m. vel Caepitium, ii, n. caepae caput, vel ipsa caepa. Legitur non semel ap. *Arnob.* 5. *s. in.* Adde *Prisc.* 6. p. 681., ubi docet ex *Capro* veteres et *caepitius*, et *caepitium* dixisse.

CAEPĪNA, ae, f. [caepa, aut caepae semen, ipsa caepa sata, ut napina, porrina et rapina, quas voces videsis. Adde, quae hic tradit *Colum.* eadem esse ac illa, quae tradunt *Plin.* 19, 6, 32. et *Pallad.* 3, 24., ubi alter habet *caepa*, alter *caepulla. F.*] *Colum.* 11, 3. *ad f.* Caepina non minus debet, quam quater sarriri.

CAEPĬO, onis, m. cognomen Romanum in gente Servilia a caepis colendis impositum, ut plerique eruditi existimant. Quod cum passim per *ae* diphthongum scribatur in lapidib., libris et nummis, teste *Manut.* in *Orthogr.*, satis confirmat scriptionem vocis caepa per diphthongum *ae.* ℙ [*Q. Servilius Caepio avus fuit Luculli pueri. *Cic. de Fin.* 3, 2. ℙ Q. S. Caepio, collega C. Laelii in Consulatu, ejus filius videtur esse, qui sequitur. *Id. Brut.* 43. ℙ Q. Servilius Caepio, fusus a Cimbris, causam dixit, decem annis post reus factus a Cn. Julio Norbano. Damnatus de repetundis post praeturam Galliae ex Consulatu, quem cum Atilio Serrano gessit, Smyrnae vixit. Avaritia stimulatus, templis Tolosanis spoliatis, immensam auri argentique vim confecit. De eo V. *Cic. Or.* 2, 48 et 49. *Brut.* 56 et 62. et *Tusc.* 5, 5. *Liv. Epit.* 67. *Auct. ad Her.* 1, 12 et 14. *Gell.* 3, 9. *Justin.* 32, 3. *Oros.* 5, 15. *B. A.*]

CAEPŪLA, ae, f. Quas *Coel. Aurel. Acut.* 3, 4. *ad f.* memorat *caepulas germanas*, putant quidam esse eadem cum bulbis vomitoriis: de quibus V. medicos.

CAEPULLĀ, ae, f. idem ac caepa. *Pallad.* 3, 24. Satureja caepullis mixta seminatur. Hoc etiam mense caepullas seres, etc. Adde 11, 11. ℙ Quidam putant, *caepullam* non caepam simpliciter, sed ejus quoddam genus tantummodo significare. Sed cum quae hoc loco tradit *Pallad.* de caepullis serendis, eadem sint ac illa, quae tradunt *Plin.* 19, 6, 32. et *Colum.* 11, 3. de caepis, manifestum est, caepam et caepullam idem omnino esse. ℙ Ap. *Plin. Valer.* 2, 3. legitur *cibulla:* unde Gallica vox *ciboule.*

[CAEPŪLUS, i, m. Cognomen Romanum. *Inscr.* ap. *Murat.* 1285, 14. L. Vibius Caepulus. *F.*]

*CAERAESI, orum, populi Germanici, qui una cum Eburonibus et Condrusis inter Belgas numerantur a *Caes. B. G.* 2, 4. *B. A.*

[*CAERĀTEUS, a, um, adj. ad Caeratum pertinens, Cretae urbem, quae et Gnossus dicta est, et cognominem fluvium, qui illam praeterfluebat, cujus mentio est apud. *Call. Hymn. in Dian.* 44. *Virg. Cir.* 113. Carpathium fugiens, et flumina Caeratea, *h. e. τὸν Καιρατεῖον ποταμόν.* F. et *B. A.*

CAERE, n. indecl. et Caeres, ĭtis, et ētis, f. *Καῖρε* et *Καίρεια*, urbs Tusciae prope Tarquinios, a Pelasgis condita, et primum *Agylla* appellata. (V. AGYLLA.) Mutandi autem nominis occasio fuit hujusmodi. Lydis, qui Tyrrheni dicti sunt, adversus Agyllinos bellum gerentibus, quidam ad urbem propius accessit, nomenque urbis interrogavit: a Thessalo autem e muro responsi loco accepit *χαῖρε.* Id omen accepere Tyrrheni, captaque urbe, *Chaere* ei nomen fecerunt, et dempta aspiratione *Caere.* [Id narrat *Steph. Byzant.* in V. *Agylla. F.*] *Serv.* ad *A.* 8, 597. non Lydos occasione belli, sed Romanos urbi nomen mutasse, scribit. *Liv.* 1, 60. Qui exsulatum Caere in Etruscos abierunt. *Id. ib.* 2. Caere, opulento tum oppido imperitans. *Plin.* 35, 3, 1. Durant picturae et Caere, antiquiores et ipsae. *Virg. l. c.* Est ingens gelidum lucus prope Caeritis amnem. *Id. ib.* 10, 183. Qui Caerete domo, qui sunt Minionis in arvis. Ubi *Serv:* Ac si diceret, *qui sunt domo Carthagine.*

CAEREFŌLĬUM, ii, n. *χαιρέφυλλον*, oleris ge-

nus, quod et chaerephyllum, et paederota Graeci vocant. Graece inde dictum videtur, quod foliis gaudeat: a *χαίρω*, gaudeo, et *φύλλον*, folium: ex quo corrupta voce *caerefolium* Latini dixere. Est autem foliis apii hortensis similibus, radice alba, caule multiplici ramoso et concavo, floribus albis, parvis, quinque foliolis constantibus, semine oblongo et tenui. Radix saporem habet ferme pastinacae. *Plin.* 19, 8, 54. Aequinoctio autumni seruntur coriandrum, anethum, caerefolium, etc. Adde *Pallad.* 3, 24. et 10, 13. et *Appul. Herb.* 104. ℙ Scribitur et *cerefolium*.

CAERES, ĭtis, et ētis, adj. ad Caere oppidum pertinens. *Liv.* 7, 19. Caeritem populum Tarquiniensibus adjunctum fama ferebat. *Val. Max.* 1, 6. *n.* 9. Caerites aquae. *Inscr.* ap, *Grut.* 226, 4. Imp. Caesari Divi F. Augusto Pontif. Maxim. S. P. Q. Caeres. *Liv.* 22, 1. Aquas Caeretes sanguine mixtas fluxisse. Al. leg. *Caerete*. ℙ *Caerites, tum*, absolute sunt Caere oppidi cives. *Liv.* 7, 20. Tum primum Caerites belli terror invasit. Et *ib.* 19. Praedae pars in Caeritum fines avecta. ℙ Caerites primi fuerunt, quos Romani fecerunt municipes, sine jure tamen suffragii. Cum enim bello Gallico Romanorum sacra recepissent, et servassent, concessum est illis praemii loco, ut Civitatis Romanae honorem quidem caperent, sed negotiis tamen et oneribus vacarent, ut *Gell.* docet 16, 13. ℙ Hinc *Caerites tabulae*, in quas censores referri jubebant eos, quos notae causa suffragii jure privabant. Censores enim sic notabant cives, ut senatorem quidem senatu ejicerent; equiti equum publicum adimerent; plebejum vero in Caeritum tabulas referrent, et aerarium facerent, ut per hoc non esset amplius in albo centuriae suae, sed ad hoc esset civis tantum, ut pro capite suo tributi nomine aera penderet. Ita *Ascon. in Divin. Verr.* 3. et *Gell. l. c.* Dictae sunt autem Caerites hujusmodi tabulae, non quod Caeritibus ignominiae fuissent, sed quod suffragii jure privabant. Hinc *Hor. Ep.* 1, 6, 62. Quid deceat, quid non obliti, Caerite cera Digni, remigium vitiosum Ithacensis Ulyssei. ℙ De ipso oppido Caere. V. in ea voce. ℙ Quidam scribunt *Ceres*, sed minus recte.

CAERETĀNUS, a, um, adj. ad Caere oppidum pertinens, ut *Caeretanus amnis*, qui ipsum Caere praeterfluit ap. *Plin.* 3, 5, 8. *Caeretanum vinum* ap. *Mart.* 13, 124. ℙ *Caeretani, orum*, sunt ipsi Caerites. *Val. Max.* 1, 1. *n.* 10. ℙ Scribitur et *Ceretanus*.

CAERĬMŌNIA, ae, f. *θρησκεία*, sacri ritus, quibus Deum colimus, religio sacrorum. *Cic. Invent.* 2, 53. Religio est, quae superioris cujusdam naturae, quam divinam dicunt, curam caerimoniamque affert. *Id. Balb.* 24. Conficere sacra Cereris summa religione et caerimonia. *Id. Har. resp.* 17. Facere sacrificium incredibili caerimonia. *Id. ib.* 10. Servare solemnia et justa ludorum summa cum caerimonia. *Nep. Them.* 8. Colere sacrarium summa caerimonia. *Plin.* 30, 1, 4. Celebrare magicen multis caerimoniis. *Cic. Rosc. Am.* 39. Polluere caerimoniam legationis, *Id. Tusc.* 1, 12. Caerimoniae sepulcrorum. *Id. Rabir.* 10. Praeesse caerimoniis. *Tac. H.* 4, 83. Caerimoniarum antistes. *Plin.* 37, 7, 28. Habere aliquid in caerimoniis. *Id.* 6, 27, 31. Amnis est in magna caerimonia, *h. e.* in magna religione. *Caesar* ap. *Suet.* in *ejus Vita* 6. Est ergo in genere (*familiae*) et sanctitas regum, qui plurimum inter homines pollent, et caerimonia Deorum, quorum ipsi in potestate sunt reges, *h. e.* religio Deorum. Sic *Id. B. G.* 7, 2. Quo more eorum gravissimae caerimoniae continentur. Et *Tac. A.* 4, 64. Augere caerimoniam alicui loco. Et *Gell.* 4, 9. Cum castitate caerimoniaque adire et revereri aliquid. ℙ Variae ab etymologis afferuntur hujus vocis origines. Alii deducunt a *carendo*, quasi *caremonias*, eo quòd observantes careant his rebus, a quibus abstinent, ut est ap. *August. Retract.* 2, 37. Adde *Massur. Sabin.* ap. *Gell.* 4, 9., *Serv. Sulpic.* ap. *Macr. Sat.* 3, 3. et *Isid. Orig.* 6, 19. Alii derivant a *Cerere*, et ejus sacra proprie hoc nomine appellari putant. Alii a *caritate*, teste *Festo*. Alii a *caelo*, quasi *caelimonia*. Alii ab obsoleto *cerus*, hoc est sanctus et bonus. Alii denique ab oppido *Caere*, quod illo Romani bello Gallico omnia sacra sua transtulerint, et Caeritum custodiae commiserint, a quibus postea, devictis Gallis, sancte et cum fide servata receperint. *Val. Max.* 1, 1. *n.* 10. ℙ Scribitur ergo *ceremonia*, *caeremonia* et *caerimonia:* quae postrema scriptio probatur duob. vet. lapidib., quorum alterum *Manut.*, alterum affert *Cellar.* in *Orthogr.* Confirmant *Dausq.* et *Voss.* in *Etymol.* ℙ Duas priores syllabas corripuit *Prudent.* malus fere prosodiae servator, *contra Symmach. praef.* 1, 5. Immansueta suas ut cerimonias Gens pagana Deo sperneret agnito.

CAERIMŌNIĀLIS, le, adj. ad caerimonias pertinens. *Arnob.* 7. p. 237. O Deorum sublimitas praepotens, quam venerari, quam colere officiis omnibus caerimonialibus debeas.

CAERĬMŌNĬOSUS, a, um, adj. i. q. caerimonialis. *Ammian.* 22, 15. Per septem caerimoniosos dies, quibus sacerdotes Memphi natales celebrant Apis, *h. e.* dies religiosos.

[CAERĬMŌNĬUM, ii, n. idem ac caerimonia. *Inscr.* ap. *Fabrett.* p. 342. *n.* 524. Flaviae Ammiae sacerdoti Cereris ob honorem Caerimoniorum honestissime praebitorum decreto ordinis. *Murat.* 164, 1. eandem affert, et *cerimoniorum* legit, ideo reprehensus a *Gallettio*, *Capena* p. 9., qui legit ibid. *caeremoniorum*. *F.*]

CAERĪTES, um, V. CAERES.

CAERŪLANS, antis, part. ab inus. *caerulo*, caeruleum colorem referens. *Fulg. Mythol.* 1. Musa caerulanti peplo circumdata.

CAERŪLĔATUS, a, um, adj. caeruleo colore obductus. *Vell.* 2, 83. Plancus cum caeruleatus et nudus, caputque redimitus arundine [et caudam trahens, genibus innixus Glaucum saltasset in convivio, *h. e.* colore caeruleo obductus, quali putabantur esse Dii marini. *F.*]

CAERŪLĔUM, i, n. *κυανὸς*, genus coloris caerulei intensioris admixtis aureis maculis. Duplex est, nativum et facticium. *Naticum* est arena, seu lapis sabulo, arenaeve durae similis. Ejus tria genera antiquitus fuere: Aegyptium, quod maxime probatur; Scythicum, quod facile diluitur, cumque teritur, in quatuor colores mutatur, binos candidiores plus minusve ex caeruleo tenui, binos magis minusve nigros ex caeruleo crasso. Tertium genus est Cyprium, quod Scythico praefertur. *Facticium* multas habet species, de quibus non est hoc loco dicere. Plura V. apud *Plin.* 33, 13, 57. ℙ Ejus temperandi rationem docet *Vitr.* 7, 11.

CAERŪLĔUS et Caerŭlus, a, um, adj. *κυάνεος*. *Color caeruleus* (Graece *κυανὸς*) est color coeli, cum serenum est, quasi *caeluleus;* item maris, quod sereni coeli colorem repraesentat. *Enn.* ap. *Cic. Div.* 1, 20. Coeli caerula templa. *Ov. Met.* 14, 814. Tollere aliquem in caerula coeli. *Cic. fragm.* ap. *Non.* 2, 717. Mare caeruleum. *Id. N. D.* 1, 30. Caerulei oculi Neptuni. *Catull.* 64, 7. Caerula aequora. *Ov. Her.* 16, 104. Caerulea via, *h. e.* navigatio. *Juven.* 2, 97. vestis. *Suet. Aug.* 25. Caeruleum vexillum. *Ov. Met.* 3, 38. Caeruleus serpens. *Prop.* 2, 14, 27. Tingere tempora fuco caeruleo. *Plin.* 22, 21, 29. Caeruleus flos heliotropii, *h. e.* ejus plantae, quam recentiores herbarii *herbam caneri* appellant, ut *Harduin.* hic docet. *Id.* 37, 9, 51. Gemma splendoris caerulei. ℙ *Caeruleum, i*, absolute, V. in voce praeced. ℙ *Caerulei* dicuntur Germani ab *Hor. Epod.* 16, 7., et Britanni ab iis oriundi a *Mart.* 11, 54. propter oculos caeruleos, quibus eae nationes (sicut et flava coma) ab aliis velut peculiari nota distinguuntur, teste *Tac. G.* 4. ℙ *Caerula* neut. plural. sunt ipsa maria (subaudi *freta*, aut *aequora*). *Virg. A.* 8, 622. fluctu spumabant caerula cano. *Id. ib.* 4, 583. torquent spumas, et caerula verrunt. Adde *Stat. Th.* 3, 250. ℙ Hinc ipsi Dii maris *caerulei* dicuntur, et quae ad ipsos pertinent. *Ov. Met.* 2, 8. Caeruleos habet unda Deos, Tritona canorum. Proteaque ambiguum. *Prop.* 3, 5, 16. Caeruleus Deus, *h. e.* Neptunus. *Ov. Her.* 9, 14. Caerulus Nereus. *Prop.* 2, 7, 53. caerula mater, *h. e.* Thetis. *Ov. Her.* 7, 50. Caeruleis Triton per mare curret equis. *Virg. A.* 5, 819. Caeruleus currus Neptuni. ℙ Amnes quoque. *Virg. A.* 8, 64. Tibris caeruleus. *Ov. A. Am.* 1, 224. Coma caerula Tigridis. ℙ Item naves, quae ex aqua contrahere colorem quodammodo videntur. *Ov. Fast.* 2, 112. Spargitur impulsa caerula puppis aqua. ℙ Plures sunt caerulei coloris gradus, prout aut dilutior, aut intensior est. Cum mari aut fluminibus tribuitur, plerumque de intensiore intelligendus est, et ad fuscum, seu nigrum accedente, qualem aquae praesertim cum altiores sunt, prae se ferunt. Hinc *Serv.* illud *Virg. A.* 8, 64. Caeruleus Tibris; exponit *altus, profundus.* [*Eodem modo dictum, quo *flavus;* quem e regione, quam percurrit, colorem *Tiberis* accipit et propter lene fluminis agmen ita auget, ut quasi solenni hoc epitheto a Romanis ornetur.] Et ad illud *ib.* 5, 123. Scyllaque Cloanthus Caerulea; aut nigra, inquit, aut alta carina: omne enim altum nigrum est. ℙ Frigida etiam *caerulea* dicuntur, scil. fusca, quia lux calida videtur, et a calidis fere proficisci. *Virg. G.* 1, 135. *de zonis frigidis.* Quem circum extremae dextra laevaque feruntur Caerulea glacie concretae, atque imbribus atris. Ubi *Serv. caerulea* frigore scilicet, quia ipse color frigori convenit. [*Non de frigore cogitandum, sed *caerulea* ideo glacies dicitur, quod e longinquo caerulei coloris ad album dilutioris adspectum praebet.] *Val. Fl.* 7, 563. Nix et caerulei Boreae ferus horror. ℙ Hinc saepe *caeruleus* pro fusco aut nigro ponitur. *Virg. A.* 3, 63. stant Manibus arae Caeruleis moestae vittis, atraque cupresso. *Serv.* hic ex *Catone* docet, feminas olim in luctu, purpurea veste deposita, caeruleam sumpsisse. *Ov. Fast.* 4, 446. Equi caerulei Plutonis. *In Cenotaph. Pisano L. Caesaris.* Bos et ovis atri infulis caeruleis infulati Diis Manibus ejus mactentur. *Tibull.* 3, 4, 18. Jam nox caeruleas laverat amne rotas. *Stat. Th.* 2, 528. Nox et caeruleam terris infuderat umbram. *Id. Silv.* 1, 6, 85. Nox caerula. *Albinov.* ad *Liv.* 1, 93. Caerulea mors. *Virg. A.* 3, 194. Caeruleus imber. ℙ Huc referri possunt etiam illa *Virg. A.* 6, 410. Caerulea puppis Charontis (nam *v.* 303. *ferrugineam* dixerat). Et *G.* 4, 482. Caerulei angues Eumenidum. Et *Ov. Met.* 14, 45. Velamina caerula. Et *Juven.* 14, 128. Mucida caerulei panis consumere frusta, *h. e.* jam nigricantis. Adde *Val. Fl.* 3, 400. ℙ *Caeruleus* color dilutus ad album, aut subviridem prope accedit. Hac ratione intelligi possunt, quae subjiciuntur. *Prop.* 4, 2, 43. Caeruleus cucumis. *Ov. Met.* 11, 158. Caerula quercus. *Id. A. Am.* 2, 518. Caerula quot baccas Pallados arbor habet. (Adde *Plin.* 15, 30, 39.) *Manil.* 5, 26. Caeruleum foliis, viridemque in gramine collem Consecrere. *Enn.* ap. *Macr. Sat.* 6, 3. campi caerula, laetaque prata. ℙ Huc referri possunt et illa *Virg. A.* 8, 622. cum caerula nubes Solis inardescit radiis, longeque refulget. Et *Manil.* 1, 399. Caeruleus vultus Caniculae, *h. e.* pallidior, cum a sole longius distat. ℙ *Cornel. Fronto* discrimen statuit inter *caerulum* et *caeruleum*, ut illud sit naturae color, hoc naturam fingat. Sed falsum id esse, ex allatis exemplis satis constat. Illud verius, utrumque idem omnino significare, sed *caerulum*, a poetis tantummodo (quibus adde *Appul.* qui poeticis floribus passim stilum aspergit), *caeruleum* etiam a prosae scriptoribus adhiberi.

CAESA, ae, f. id. ac caesio, seu ictus caesim inflictus: sicut *puncta*, *ae*, est ictus punctim illatus. *Veg. Milit.* 1, 12. Caesa quovis impetu veniat, non frequenter interficit: at puncta duas uncias adacta, mortalis est. Deinde dum caesa infertur, brachium dextrum latusque nudatur: puncta autem tecto corpore infertur. Haec *Veg.*, qui tamen non est imitandus. ℙ *Caesa et porrecta* quid sint, V. in CAESUS, a, um. ℙ *Ruta caesa*, V. in RUTA. ℙ *Caesa*, teli genus. V. GAESUM. Sic enim scribendum. ℙ *Caesa* et *Caesai*, hoc est elephas. V. in CAESAR. ℙ *Caesa, orum*, hoc est commata, incisa. V. in CAESUS, a, um.

*CAESĀNI, orum, populi Arabiae Felicis. *Plin.* 6, 28. *B. A.*

CAESĀPON, i, n. genus lactucae in arvis nascentis, cujus folia trita, et cum polenta illita ulceribus medentur. *Plin.* 1. *in ind. libri* 20. *n.* 25. et 20, 7, 25., ubi docet a Graecis hanc appellationem ductam esse. ℙ Quidam legunt *aesapon*. Sed utriusque vocis origo aeque ignota est.

CAESAR, āris, m. *Καίσαρ*, cognomen Romanum in gente Julia. Qui primus ita est cognominatus, dictus est, quod caeso mortuae matris utero natus fuerit, ut *Plin.* 7, 9, 7. et *Non.* 19, 1. docent: vel a caesarie, cum qua e matris ventre prodierit, ut est apud *Fest.:* vel quod manu sua elephantum occiderit, qui Poenorum, vel Maurorum lingua *Caesar* (apud *Spart. Ael. Vero* 2. alii legunt *caesa*, alii *caesai*) dicitur, ut tradit *Serv.* ad *A.* 1, 290.: vel denique quod oculis caesiis, et ultra humanum modum viguerit, quod addit *Spart. l. c.*, postquam alias quoque illas opiniones retulit, quae modo dictae sunt. Sed postremum hoc etymon rejicitur a *Voss.* in *Etym.* in *Caesones.* Primum autem ceteris praeferendum videtur propter auctoritatem *Plinii.* [*Cf. *Döderl. synon. et etym. lat.* 3, 17. qui recte originationem, quam *Plin.* laudat, ad nugas Gramm. rejicit.] ℙ *Serv.* ad *A.* 11, 743. tradit, vocem *caesar* Gallica lingua significare *dimitte*. Narrat enim, cum C. Jul. Caesar in Gallia dimicaret, et ab hoste raptus, equo ejus portaretur, occurrisse quendam ex hostibus, qui cum noverat, et insultantem clamasse *caesar, caesar:* quo factum esse, ut ille dimitteretur. Hanc historiam ex ipsius Caesaris ephemeride traxisse se affirmat. ℙ In familia Caesarum clarissimus fuit *C. Julius Caesar* C. Julii Caesaris, et Aureliae filiae Aurelii Cottae filius, qui democraticum Romani imperii statum in monarchicum mutavit, et ad se transtulit. Nam devictis Germanis, Gallis Britannisque, et Romanae reipublicae additis, arma vertit in Pompejum, qui senatus partes tutabatur. Quo in bello pulsis Roma in Graeciam usque hostibus, et omnino devictis, rerum omnium potitus est. Sed non longo post tempore a conjuratis in curia impetitus, et tribus ac viginti vulneribus confossus, Idib. Mart. infeliciter exstinctus est. Ab eo *Caesares* postea appellati sunt imperatores Romani, ut *Augusti* ab Augusto. Sed aliquando haec nomina separata sunt, ita ut *Augustus* esset, qui imperabat, *Caesar* vero, qui futurus erat in imperio successor. Primus qui hac ratione *Caesar* factus sit, fuit L. Aelius Verus ab Hadriano in spem successionis adscitus, ut est apud *Spartian. Ael. Vero* 1. et *Aur. Vict. Caes.* 13. *in f.* ℙ Fuit vero C. Jul. Caesar non modo belli, sed etiam domi laude ingenii clarissimus, optimus orator, poeta etiam valde bonus. Sed orationes omnes et poemata injuria temporum interciderunt. Satis tamen ostendunt, quam fuerit in scribendo felix, et Latine sciens, quae adhuc supersunt Commentaria de bellis a se gestis Gallico, et Civili, in quibus et sermonis nitorem lucidissimum, et rerum mirabilem perspicuitatem

nemo satis pro dignitate unquam laudaverit. V. *Cic. Brut.* 72. et 75., *Suet. Caes.* 55. et 56. et *Solin.* 1. ℙ In antiquis aliquot monumentis scriptum legitur *Caisar*, *ai* pro *ae* diphthongo adhibita: cujus rei plura exempla *Dausq.* in *Orthogr.* 2, 5. congessit. In quo Latini Graecos secuti sunt, quorum diphthongus *ai* eundem habet sonum. De hac scribendi ratione disserit etiam *Quint.* 1, 7., et a veteribus Latinis saepissime usurpatam dicit. V. *Noris. dissertat. in Cenotaph. Pisan.* 5. ℙ [*A septem Caesaribus*, et *a septem Caesares* fuit vicus Romae ita fortasse appellatus, quia ibi septem Caesarum statuae erant. *Inscr.* ap. *Marin. Frat. Arv.* p. 245. Negotiator vinarius a septem Caesaribus. Alia *ib.* L. Domitio Agathemero Paridis Lib. a septem Caesares argentario, coactori. *F.*]

CAESARAUGUSTA, ae, f. urbs Hispaniae Tarraconensis ad Iberum fluvium, antea Salduba dicta, colonia Romanorum, ab Octavio Caesare Augusto sic appellata. Patria fuit *Prudentii* poetae Christiani, qui ejus meminit *περὶ στεφ.* 4, 53. Tu decem sanctos reveches et octo, Caesaraugusta studiosa Christi. Adde *Plin.* 3, 3, 4. ℙ In nummis apud *Vaillant. Numism. Impp. in Colon.* saepe legitur C. C. A., *h. e.* Colonia Caesarea Augusta. *Auson. ep.* 24, 88. Caesareae Augustae domus est.

CAESARAUGUSTĀNUS, a, um, adj. ad Caesaraugustam pertinens, ut *Caesaraugustanus conventus* ap. *Plin.* 3, 3, 4.

[*CAESARĒA, ae, f. *Καισάρεια*, nomen urbis in Palaestina, quae et *Turris Stratonis* et *Apollonia*, in Samaria fuit, urbs post Hierosolyma primaria. Postmodum metropolis Palaestinae facta est, nomine *coloniae Romanae* honorata, eo quod Vespasiani copias humaniter exceperit. *Plin.* 5, 13, 14. ℙ Alia fuit in Trachonitide vel Panea, dicta et *Caesarea Philippi*. *Plin.* 5, 15, 15. et *ib.* 18, 16. ℙ Alia, in Mauritania Caesariensi, prius Iol denominata. *Plin.* 5, 2, 1., *Mela* 1, 6., nunc *Algeri* vel, ut alii putant, *Ser-Sel.* ℙ Alia, in Armenia Minore. *Plin.* 6, 9, 10. ℙ Alia, in Cappadocia. *Id.* 6, 3, 3., *Eutr.* 7, 6. ℙ Alia, in Cilicia. *Plin.* 5, 27, 22. *ed. Hard.* ℙ Alia, in Pisidia, dicta etiam Antiochia. *Plin.* 5, 27, 24. ℙ Caesarea etiam dicta est Norba urbs Lusitaniae, quae *Colonia Norbensis Caesariana* audit *Plin.* 4, 22, 35. ℙ Fuit et insulae nomen inter Britanniam Galliamque, hodie *Jersey*. *Anton. Itin. F.* et *B. A.*]

CAESĀREUS, a, um, adj. ad Caesares pertinens. *Ov. Met.* 1, 201. Sanguine Caesareo Romanum extinguere nomen. *Id. Pont.* 2, 1, 17. Caesarea mens. Et *ib.* 8, 13. Caesarei vultus. *Id. Trist.* 1, 1, 70. Caesarea domus. *Stat. Silv.* 1, 1, 85. Caesareum forum, *h. e.* a Jul. Caesare Romae exstructum. *Mart. Spect.* 1. amphitheatrum. *Id.* 1, 7. Caesarei leones, *h. e.* a Domitiano in arena exhibiti. ℙ *Caesareum*, *i*, n. id. est q. Augusteum, hoc est aedes sacra in honorem Caesaris [Augusti primum constructa, deinde aliorum etiam imperatorum, qui eidem successerunt. Hujusmodi aedes seu templum cum Romae, tum in coloniis et municipiis fuit, in quo omnium imperatorum, qui in Divorum numerum adscripti fuerant, statuas aut imagines, quas Itali *busti* dicunt, fuisse probat *Marin. Frat. Arv.* p. 384. V. DIVUS. *Suet. Galb.* 1. Tacta de coelo Caesarum aede, capita omnibus simul statuis deciderunt; Augusti etiam sceptrum e manibus exciderunt; Augusti etiam sceptrum e manibus exciderunt; Augusti etiam sceptrum e manibus exciderunt est. *Id. Cal.* 60. Ut quidam senatores abolendam Caesarum memoriam ac diruenda templa, censuerint. *Inscr.* ap. *De vita*, *Antiq. Benevent.* p. 264. P. Veidius P. F. Pollio Caesareum Caesari Augusto et Coloniai Beneventanai. Alia *Hispan.* ap. *Mur.* 134, 1. Cornelius Bassus Caesareum D. S. F. Alia ab *eod. Marin. ib.* relata et a *Jo. Labusio*, *Certitude de la science des antiquites* p. 70. suppleta. *Nomina eorum* qui *pecuniam* contulerunt in *Caesareum* faciun*dum*. F.] ℙ Legitur etiam *caesarius in fragm. marmor.* ap. *Grut.* 41, 10.

CAESĀRIĀNUS, a, um, adj. id. q. Caesareus. *Cic. Att.* 16, 10. Caesariana celeritate uti, *h. e.* Julii Caesaris. *Cleric.* et *Gron.* leg. *Caesarina*. *Nep. Att*, 7. Caesarianum bellum. *Mart.* 8, 1. Pallas Caesariana, *h. e.* a Domitiano culta. *Id.* 9, 80. Sed domini mores Caesarianus habet, *h. e.* aulici et servi Domitiani. ℙ [*Caesarianus* id. est ac imperatorius. *Vopiscus* in *Carin. init.* narrat, Carum imp. in orientem profectum reliquisse in occidente filium Carum *imperio Caesariano*, *ea lege*, *ut omnia faceret*, *quae Augusti faciunt*. *F.*] ℙ *Caesariani*, *orum*, dicuntur, qui bello civili Julii Caesaris et Pompeji, illius partes contra hunc defendebant. *Hirt. B. Afr.* 13. Equites ita condensaverant, ut procul Caesariani pedestres copias arbitrarentur. *Flor.* 4, 2. Eoque acrior Caesarianorum impetus fuit. ℙ Sunt etiam *Caesariani*, [qui et *Caesarienses* et *Catholiciani* vocantur, officiales procuratoris Caesaris,] [ap. *Forc.* erat: *Principis*. *F.*] qui in provinciis sunt et aliquam earum habent administrationem. Horum mentio est in *Cod. Justin.* 10, 1, 5. et 7. in *Cod. Theod.* 10. *tit.* 7. qui est *De Caesarianis*. ℙ *Caesarianas orationes* appellat *Serv.* ad *G.* 2, 131. eas, in quibus Cicero C. Caesarem impense laudat, ut sunt pro Marcello, pro Dejotaro, de Provinciis consularibus. ℙ *Caesarianum*, *i*, ap. *Cels.* 6, 6. *n.* 27. est nomen collyrii. ℙ *Serv.* ad *A.* 1, 181. monet, etiam *Caesareanus* scribi posse (quemadmodum *Cerealis* et *Cerialis*, *Caesareus* et *Caesarius*) judice euphonia. ℙ Colonia Norb. Caesariana. V. CAESAREA.

CAESĀRIĀTUS, a, um, adj. comatus, *κομήτης*. *Pl. Mil.* 3, 1, 173. Miles usque caesariatus. ℙ Translate. *Appul. de Mundo.* Vides viridantibus comis caesariatam esse terram. *Tert. Pall.* 4. Numidae etiam equis caesariati, *h. e.* qui capiti aut galeae equinas jubas impositas gestabant, juxta illud *Virg. A.* 10, 869. Aere caput fulgens, cristaque hirsutus equina.

CAESĀRIENSIS, e, adj. ad Caesarem pertinens. *Tac. H.* 2, 58. et 59. Mauritania Caesariensis. *Ulp. Dig.* 50, 15, 1. Colonia Caesariensis in Palaestina. ℙ *Caesarienses*, *ium*, Caesareae incolae. *Paul. Dig. l. c. l.* 8., cui adde *Plin.* 5, 29, 31.

CAESĀRIES, ei, f. *κόμη*, coma. *Pl. Mil.* 1, 1, 64. Caesaries quam decet! *Liv.* 28, 35. Promissa caesaries. *Hor. Od.* 1, 15, 14. Pectere caesariem. *Juven.* 13, 165. Flava caesaries. *Ov. Met.* 10, 139. Horrida. *Virg. A.* 1, 590. decora. ℙ Dicta est a *caedendo*, ideoque de viris tantum dici volunt *Serv.* ad *A.* 1, 594. et *Isid. Orig.* 11, 1., qui in feminis caedi ac tonderi non solet; atque in eo distingui a *coma*, quae viris feminisque communis sit. Sed et de feminis usurpatam legimus. *Virg. G.* 4, 337. *de Nymphis*. Caesariem effusae nitidam per candida colla. *Ov. Am.* 3, 1, 31. et movit pictis innexa cothurnis Densum caesarie terque, quaterque caput. (Adde *Met.* 4, 491.) *Catull.* 66, 8. E Bereniceo vertice caesariem. ℙ Transfertur etiam ad barbam. *Ov. Met.* 15, 656. Caesariem longae dextra deducere barbae. [*cf. de voc. etym. *Döderl. l. l.* 3, 17. qui ad *caeruleus* refert, coll. Gr. *κυάνεος*.] ℙ [De canibus etiam usurpat *Grat. Cyneg.* 272. Discretaque collo Caesaries, non pexa nimis, non frigoris illa Impatiens. *F.*]

CAESĀRĪNUS, a, um. V. CAESARIANUS.

*CAESĀRIO, onis, Julii Caesaris ex Cleopatra filius, jussu Augusti occisus. *Suet. Aug.* 17. Adde *eund. Caes.* 52. *B. A.*

*CAESAROBRICENSES, ium, Lusitaniae populi. *Plin.* 4, 22. *B. A.*

*CAESAROMĀGUS, Galliae Belgicae oppidum. V. BRATUSPANTIUM. ℙ Fuit et Caesaromagus Britanniae oppidum. *Anton. Itin. B. A.*

CAESĒNAS, atis, omn. gen. adj. ad Caesenam pertinens, urbem Senonum in Gallia Cispadana ad Sapin fluvium, nunc *Cesena*, cujus *Plin.* 3, 15, 20. meminit. *Id.* 14, 6, 8. *n.* 5. Caesenatia vina.

*CAESĬA SYLVA in Germania fuit, partim in Clivensi Ducatu, partim in Westphalia, inter Vesaliam et Koesfeldum interjecta. Pars fuit magnae illius Hercyniae. Haec *Cluverius*. *Tac. Ann.* 1, 50. *B. A.*

CAESĪCIUS, a, um, adj. *Pl. Epid.* 2, 2, 46. Tunicam rallam, tunicam spissam, linteolum caesicium. *Non.* 14, 17. exponit purum, candidum, a *caedendo*, quod ita ad candorem perveniat, vel quod oras circumcisas habeat. [At fortasse *caesicius* est, cui villi sunt tonsi, ut *Virg. G.* 4, 377. Tonsisque ferunt mantelia villis. *F.* *Cf. quae egregie in hanc rem disputata sunt a *Döderl. l. l.* 3, 17.] ℙ Scribitur et *caesitius*.

CAESIM, adv. *τμητικῶς*, *τμήδην*, significat caedendo, sicut *punctim* pungendo. *Liv.* 22, 46. Hispano punctim magis, quam caesim, assueto petere hostem. (Adde 7, 10.) *Suet. Cal.* 58. Gladio caesim percutere aliquem. *Colum.* 4, 25. Caesim vitem ictu falcis petere. [*Veg. Milit.* 1, 12. docet, Romanos in proeliis non caesim, sed punctim ferire solitos fuisse. *F.*] ℙ Translate *caesim dicere* est idem ac incisim, hoc est per incisa loqui, sicut *membratim* per membra, ut in illo *Cic. Or.* 1, 8. Quid porro tam regium, tam liberale, tam munificum, quam opem ferre supplicibus, excitare afflictos, dare salutem, liberare periculis, retinere homines in civitate? *Id. Or.* 67. Membratim adhuc; deinde caesim diximus. *Quint.* 9, 4. *ad f.* Ubicumque acriter erit et instanter pugnaciterque dicendum, membratim caesimque dicemus.

CAESIO, onis, f. *ἐκτομή*, caesura. *Colum.* 4, 33. Castanea post quinquennium caesa more salicti recreatur, atque in palum formata fere usque in alteram caesionem perennat. ℙ [Est etiam idem ac caedes, verberatio. *Tert. Apol.* 39. Inde discedditur non in catervas caesionum, neque in classes discursationum, nec in eruptiones lasciviarum, sed ad eandem curam modestiae ac pudicitiae. Huc spectat locus *Suet. Ner.* 26. Redeuntes a coena verberare, ac repugnantes vulnerare, cloacisque demergere assueverat. *F.*]

CAESITIUS. V. CAESICIUS.

CAESĬUS, a, um, adj. *γλαυκὸς*, qui colore est subviridi, seu glauco, qualis est in mari, et in oculis felium ac leonum; habetque aliquid de caeruleo dilutiore: quasi *coelius*, ut *Nigid.* ait ap. *Gell.* 2, 26., quia ad coeli colorem accedit. Dicitur de oculis, et de iis, qui hujusmodi oculos habent. *Cic. N. D.* 1, 30. Caesii oculi Minervae, caerulei Neptuni. *γλαυκῶπις Ἀθήνη*. *Ter. Heaut.* 5, 5, 18. Rufa virgo, caesia, sparso ore, adunco naso. *Catull.* 45, 7. Leo caesius. Adde *Ter. Hec.* 3, 4, 26. et *Auct. ad Her.* 4, 49. *ad f.* ℙ Habet superlativum *caesissimus*, sed caret comparativo, teste *Varr. L. L.* 7, 39. ℙ Est etiam nomen propr. Romanum, ductum ab oculis caesiis, ut M. Caesius, Sex. Caesius, *Cic. Verr.* 2, 1, 50. et *Flacc.* 28. Sic in *Inscr.* ap. *Grut.* 535, 1. M. Caesio L. F. Mutilo, etc. ℙ Scribitur et *coesius*.

CAESO, ōnis, m. praenomen Romanum, ei primum impositum, qui e caeso mortuae matris utero natus est, ut *Plin.* 7, 9, 7. *Festus* docent. Fuit proprium gentis Fabiae, ut Caeso Fabius ap. *Liv.* 2, 43. et 48., Caeso Quintius 3, 11. In veteribus *Inscr.* per K. scribi solet. V. in f. vocis CALUMNIA. ℙ [Deinde, ut etiam cetera praenomina minus obvia, cognomen evasit. Hinc *Inscr.* ap. *Grut.* 105, 12. C. Cornelius C. F. C. N. Gal. Caeso. *F.* ℙ **Kaeso* passim ap. *Liv.* scribit *Drakenb.*, non *Caeso*. *B. A.*]

*CAESONIA, ae, Caligulae Imperatoris uxor, luxuriae ac lasciviae perditae mulier. *Suet. Cal.* 25. 50 et 59. *Plin.* 7, 5. *Juven. sat.* 6, 615. *Pers. sat.* 6, 47. *B. A.*

CAESONIĀNUS, a, um, adj. ad Caesonium pertinens. Est autem *Caesonius* Romanum nomen. *Colum.* 1, 4. Caesonianum praeceptum, *h. e.* cujusdam Caesonii, qui de re rustica scripsit.

*CAESONĪNUS, i, cognomen fuit Pisonum, antequam Frugi dicerentur. *Cic. post Red. in Sen. Pis.* 6, 6. *extr.* et *Prov. cons.* 4. ubi est L. Piso is, qui cum A. Gabinio Consul fuit. Sed MSS. et edd. plures habent *Caesonius*, analogia sic, ut videtur, postulante. *B. A.*

CAESOR, oris, m. qui caedit. *Hieron. ep.* 53. *n.* 6. Caementarii, fabri metallorum, lignorumve caesores, *ὑλοτόμοι*. Agnoscit hanc vocem etiam *Val. Prob. in Cathol.* p. 1458.

CAESPES, ĭtis, m. *χορτόπλινθος*, terra in modum lateris caesa cum herba, ut *Festus* exponit, sicut *gleba* terrae pars est sine herba. Etymon vocis V. infra. *Cic. Caecin.* 21. Non esse arma caespites, neque glebas. ℙ Caespitum usus erat in exstruendis aris, tegendis tumulis, aggeribus aut subito tribunali castrensi faciendo, tuguriis et mapalibus erigendis aut contegendis. *Ov. Trist.* 5, 5, 9. Araque gramineo viridis de caespite fiat. *Hor. Od.* 3, 8, 2. Quid velint flores et acerra turis Plena, miraris, positusque carbo in Caespite viro, *h. e.* cum viridi vivaque herba exciso. *Juven.* 12, 2. festus promissa Deis animalia caespes Exspectat. *Serv.* ad illud *A.* 12, 118. *et Diis communibus aras gramineas*, docet Romani moris fuisse, caespitem arae superimponere et ita sacrificare. *Virg. A.* 3, 304. Hectoreum ad tumulum, viridi quidem caespite inanem etc. *Tac. A.* 1, 62. Exstruendo tumulo caespitem ponere (Adde *Germ.* 27.) *Id. ib.* 1, 18. Congerere caespites. Et *ib.* 19. aggerere. Et *ib.* 65. excidere. *Plin. Pan.* 56. Tribunal viridi caespite exstructum. *Virg. Ecl.* 1, 69. Pauperis et tuguri congestum caespite culmen. *Sen. ep.* 8. Domum utrum caespes erexerit, an varius lapis gentis alienae, nihil interest. *Horatii* quoque illud huc pertinere videtur *Od.* 2, 15, 17. Nec fortuitum spernere caespitem, *h. e.* tugurium, quod forte alicui ad habitandum contigisset. ℙ [*Caespes argenteus* est ille ornatus arae, sive foculo superpositus ex argento, ita appellatus, quod in similitudinem vivi caespitis erat effictus. *Inscr.* ap. *Marin. Frat. Arv.* p. 584. In foculo argenteo cespiti ornato. ℙ *Caespes* est etiam pro ipsa ara. *Appul. Flor. n.* 1. Caespes libamine fumigatus. *Prud. περὶ στεφ.* 10, 186. quas ad aras praecipis, Vervece caeso fumet ut caespes meus? *F.*] ℙ Interdum ponitur pro ipsa terra herbosa non excisa, in agro aut campo. *Virg. A.* 11, 565. atque hastam cum virgine victor Gramineo donum Triviae de cespite vellit. *Petr. Sat.* 120. Non haec autumno tellus viret, aut alit herbas Caespite laetus ager. *Plin.* 17, 4, 3. Subest arena tenuissimo caespitum corio. *Id.* 16, 31, 56. Oleae et cupressis radices per summa caespitum, *h. e.* in summa terra adrepunt. ℙ Pro tellure. *Avien. Perieg.* 227. Caespite Paphiaco prodit saxosa Charambis. Et *ib.* 388. Istius extenti sola caespitis undique sulcant Gentes innumerae, quae sparsae litore longo, etc. ℙ Per similitudinem dicitur alicujus rei globus. *Plin.* 17, 21, 35. *n.* 1. Hoc vocatur in vite gemma, cum ibi caespitem fecit. ℙ Sumitur etiam pro complexu unius, aut plurium herbarum, aut virgultorum. *Plin.* 21, 7, 20. Saliunca herba verius, quam flos, densa veluti manu pressa; breviterque caespes sui generis. ℙ Scribitur et *cespes* sine diphthongo. Sed quia *Festus* a *caedendo* deducere videtur, potiorem diphthongum putat *Cellar. in Orthogr.*, a quo stare videtur etiam *Dausq.* [Ceterum *Marin. Frat. Arv.* p. 585. contendit auctoritate veter. lapidum scribendum esse *cespes*, quae vox videtur esse pro *cepses* ab inusit. *cepo* pro *capio*. Addit etiam verba *cado*, *caedo*, *cedo* et *cudo* ejusdem esse originis, a Graeco nempe *κέω*. *F.*]

CAESPITĀTOR, oris, m. *Serv.* ad illud *A.* 11,

671. suffuso revolutus equo: *suffuso*, inquit, casuro, nam suffusi equi dicuntur, quos vulgo *caespitatores* vocant. [Sed alii leg. apud *Virg. l. c. suffosso. F.*]

CAESPĪTĬCĬUS, a, um, adj. ex caespite factus. *Vopisc. Prob.* 10. Caespiticium tribunal. *Capitol. in Pio* 5. Murus cespiticius.

CAESPOSUS, a, um, adj. densis herbis et caespite abundans. *Colum.* 10, 130. veteres caesposo litore Cumae. Al. leg. *caeposo*, *h. e.* caepis abundante. [**Scal.* ad *Virg. Cul.* 14. legit *Thesprota. B. A.*]

CAESTĪCUS, a, um, adj. ad caestus pertinens, ut *Caestici ludi* ap. *Tac. Ann.* 16, 21., in quibus caestu inter alia pugnabatur. Ita enim cum locum legendum et explicandum putat cum multis *Theodor. Ryckius.* Sed mira est hic lectionum varietas. Alii enim *cestici* legendum censent a *cesto* Veneris, alii *Astici*, alii *Xystici*, quod in tecta porticu celebrarentur; alii *Iseldstici.*

CAESTRUM. V. CESTRUM.

CAESTUS, us, m. a *caedendo*, seu percutiendo dictus, ideoque rectius cum diphthongo ae scribitur, ut ait *Manut.* mox citandus, et *Serv.* ad 5. *A.* 69. [At videtur potius esse a praet. perf. pass. κέκεσται verbi κέω, moveo, impello, unde est et *cestus*, quam vocem V. suo loco; scribitur autem per diphthongum *ae* more Latinorum, qui plerumque in lapidibus *scaena* scribunt, licet a σκηνὴ derivetur, et contra *cena* in iisdem, licet a δοίνη, epulum, vel a κοινὸς, communis, derivanda vox videatur. *F.*] ℙ Sunt autem *caestus* arma pugilum, nempe lora ex corio bubulo crudo, multiplici anfractu circa manum utramque, et medium paene brachium circumducta et convoluta, ac praeterea interdum plumbo insuto graviora facta, ad similitudinem arietini cornus: de quo *Plin.* 11, 37, 45. Natura dedit cornua convoluta in anfractum arietum generi, ceu caestus daret. Plura de his *Manut. de quaesit. per epist. n.* 8. et *Fabrett. de col. Trajan.* 8, 260. Hujusmodi armis pugnabant pugiles, adeo saevis ictibus invicem caedentes, ut raro sine caede pugna desineret. Certamen caestuum inter Daretem et Entellum *Virg. A.* 5, 362., inter Pollucem et Amycum *Val. Flacc.* 4, 261., inter Capaneum et Alcidamantem *Stat. Theb.* 6, 760. describit *Cic. Tusc.* 2, 17. Pugiles caestibus contusi ne ingemiscunt quidem. *Prop.* 3, 12, 9. Nunc ligat ad caestum gaudentia brachia loris. *Virg. A.* 5, 379. manibus inducere caestus. Et *ib.* 420. Exuere caestus. *Val. Flacc.* 4, 251. induere. *Stat. Theb.* 6, 829. Bellare caestu. *Virg. l. c.* 479. Librare caestus. Et *ib.* 69. crudo pugnam committere caestu. ℙ *Festus* addit caestum significare etiam genus muliebris ornatus; sed de hoc. V. CESTUS. ℙ Reperitur etiam *caestus*, *i*, pro armis pugilum. *Varr.* ap. *Non.* 8, 71. Quaero a vobis, si adversarius supercilia mi caestis descobinarit, num quis vestrum sua mihi est daturus?

CAESULLAE dicebantur, qui caesios habebant oculos. *Paul.* ex *Festo* in *Ravillae.* [*Legitur et *caesuliae. B. A.*]

CAESŪRA, ae, f. ἐκτομὴ, id. ac caesio, caedes, sectio. *Plin.* 16, 43, 84. Tempestiva caesura ligni major ad firmitatem causa, quam immatura. *Id.* 17, 20, 34. Caesura silvae. ℙ Item locus, ubi quid caesum est. *Plin.* 8, 26, 40. *de hippopotamo.* Assidua satietate obesus exit in litus recentes arundinum caesuras speculatum: atque, ubi acutissimum videt stirpem, imprimens corpus, venam in crure vulnerat. ℙ Translate *caesura* est apud grammaticos certa sectio dictionis, cum syllaba in versu post pedem remanet, quae cum sequentis vocis syllaba una, aut duabus alterum pedem efficit, τομὴ: ut in illo *Ov. Her.* 1, 1. Hunc tua Penelope *lento* tibi mittit, Ulysse. De pluribus ejus speciebus, quae variis etiam nominibus appellantur *penthemimeris*, *bucolice*, *trochaica*, etc. consule grammaticos, v. gr. *Diomed.* 3. p. 496.

CAESŪRĀTIM, adv. per caesuras et commata, seu incisa, succincte, breviter, συντόμως. *Sid. ep.* 4, 3. Tota illa dictio sic caesuratim succincta, quod profluens.

CAESUS, a, um, part. verbi *caedo*, κοπτὸς, τομαῖος, sectus, abscissus. *Enn.* ap. *Cic. Top.* 16. Trabes caesa. *Plin.* 9, 15, 18. Thynni membratim caesi. ℙ Item ictus, percussus. *Ter. Andr.* 1, 2, 28. Caesus verberibus. *Hor. Sat.* 1, 2, 65. pugnis. ℙ Item occisus. *Cic. Mil.* 5. Ille dies, in quo Ti. Gracchus est caesus. *Liv.* 22, 7. Quindecim millia Romanorum in acie caesa, decem millia sparsa fuga per omnem Etruriam. *Id.* 2, 47. Ibi hostes iterum caesi. *Plin.* 34, 6, 11. Injuria caesus. ℙ Item mactatus. *Suet. Cal.* 14. Caesae victimae. ℙ [*Intra cutem caesus* est stupro corruptus. *Tert. Pall.* 4. Pugil Cleomachus intra cutem caesus et ultra inter fullones jam Novianos coronandus. V. FULLO. *F.*] ℙ *Inter caesa et porrecta*, proverbium a sacrificiis ductum. Nam primum caeditur, seu mactatur victima, deinde ejus exta porriciuntur, hoc est porriguntur altaribus, seu Diis per oblationem: inter quae duo solebat interdum aliquantum temporis intercedere, ut patet ex *Varr. L. L.* 5, 4. et ex *Macr. Sat.* 1, 16., ubi docent, intercisos dies inde appellari, quod in iis cum hostia caeditur, fari nefas est; inter caesa et porrecta fari licet; rursus cum adoletur, non licet: et ex *eod. Varr. l. c.* 3., ubi tradit, flaminem Dialem auspicari vindemiam, et ut jussit vinum legere, agna Jovi facere; inter cujus exta caesa et porrecta prorsus vinum legere. Quod si eo temporis interstitio sinistri aliquid accidisset, litare non licebat, sed novam hostiam mactari necesse erat. Inde itaque natum proverbium est, cum quis veretur, ne male cadat negotium jam inceptum, et jam jam perficiendum, si medio illo tempore impedimentum aliquod suboriatur. *Cic. Att.* 5, 18. Quorum κεφάλαιον, ne quid inter caesa et porrecta, ut ajunt, oneris mihi addatur, aut temporis. ℙ Translate *caesa oratio* dicitur, cum singula verba quodvis significantia proferuntur, ut in illo. *Cic. Verr.* Comites illi delecti manus erant tuae; accensi, medici, haruspices tuae erant manus. Haec *Capell.* 5. p. 173. ℙ *Caesum*, *i*, est interdum idem ac incisum. *Id. ib.* Nonnullis caesis interrupta oratio.

*CAESUS, us, m. idem ac caesio. *Auct. Itin. Alex. M.* (ed. *A. Maio*) 102. Id primum explet caesu frondium, et adgestu humi, saxorumque opere perficaci. *B. A.*

CAETĒRĀ cum derivatis. V. CETERA.

CAETRA. V. CSTRA.

CAEUS, i. V. COEUS.

CAEYX. V. CEYX.

CAJA, ae, f. nomen mulieris proprium. V. CAJUS. ℙ Item fustis, clava, baculus. *Isid. Orig.* 18, 6. scribit, catejam ab *Horatio* appellari *cajam.* Quamvis autem neque ap. *Horat.* neque apud alium praeterea Latinum scriptorem haec vox reperiatur, retinendam tamen censet *Salmas. in notis* ad *Trebell. Claud.* 14. Hinc enim factum esse *cajo*, *as*, verbero, et *cajatio*, *onis*, verberatio, de quib. V. infra.

CAJĀNUS, a, um, adj. ad Cajum pertinens. *Senec. Tranq.* 11. Cajanae custodiae, *h. e.* C. Caligulae. Et *ib.* 14. *in f.* Cajana clades, *h. e.* ab eodem Caligula facta. *Suet. Tit.* 1. nex, *h. e.* caedes Caligulae. ℙ *Cajanus as* est minimi pretii nummus, inde dictus, quod C. Caligula cum nepotinis sumptibus omnium prodigorum ingenia superasset, et ingentem pecuniae summam a Tiberio relictam brevi tempore absumpsisset, ut est apud *Suet.* in *ejus Vita* 37., ad inopiam redactus, inter cetera avaritiae suae inventa illud quoque instituit, ut assium pondus, eodem pretio manente, imminueretur, quo minore sumptu magnam pecuniae vim conflare posset. Itaque as, qui primo libralis fuerat, deinde paulatim in variis reip. necessitatibus decreverat (ut dictum est in AS.) unius avaritia principis ad vilem parvitatem redactus est. *Stat. Silv.* 4, 9, 21. De capsa miseri tabellionis Emptum plus minus asse Cajano. Ita *Barthius:* aliter *Turneb. Advers.* 20, 32.

[CAJĀTĪNUS, a, um, adj. ad Cajatiam pertinens, Samnii urbem cis Vulturnum in via Latina, nunc *Cajazzo*, cujus meminit *Liv.* 9, 43. In Samnio quoque novi motus exorti. Calatia (leg. *Cajatia*), et Sora, praesidiaque, quae in iis Romana erant, expugnata. *Inscr.* ap. *Romanelli Topogr. Napol. T.* 2. p. 433. L. Pacidejo L. F. Ter. Carpiano Patrono Municipii Cajatini. It. *Nummus ib.* Cajatino. *Liv.* 22, 13. Annibal per Allifanum, Calatinum (leg. *Cajatinum*) et Calenum agrum in campum Stellatem descendit. ℙ Haec tamen urbs non modo *Cajatia*, et gentilicum nomen inde derivatum *Cajatinus* dictus, sed saepissime etiam *Calatia*, et *Calatinus*, ita ut cognominis fuerit alteri Calatiae, quae in Campania fuit trans Volturnum in via Appia prope Capuam, nunc *le Galazze.* V. CALATINUS. *F.*]

CAJĀTIO, onis, f. verberatio: a *caja*, fustis, baculum. *Fulgent. Contin. Virgil.* In septimo vero Cajeta sepulta nutrice, idest magistriani timoris projecta gravedine: unde Cajeta dicta est, quasi coactrix aetatis. Nam et apud antiquos cajatio dicebatur puerilis caedes. Unde et *Plautus* in Cistellaria comoedia ait: Quid tu amicam times, ne te manuleo cajet? Haec *Fulgent.* Quia vero in *Cistellaria*, quae nunc exstat, haec verba non habentur, putant eruditi, legendum esse *Clitellaria*, cujus aliquot tantummodo supersunt fragmenta.

CAĪCUS, i, m. Καΐκος, fluvius Aeolidis, seu Mysiae, inter Elaeam, et Pitanen fluens in Aegaeum mare. *Mela* 1, 18. et *Plin.* 5, 30, 32. Hinc *Virg. G.* 4, 370. Mysusque Caicus. ℙ Fuit etiam *Caicus* unus ex Aeneae sociis. *Virg. A.* 1, 187. et *ib.* 9, 35. ℙ Legitur et *Caycus.*

CAJĒTA, ae, *et Graeca terminatione*, Cajete, es, f. nomen nutricis Aeneae, quae cum in ora Campaniae prope Formias vita functa et sepulta fuisset, nomen oppido et portui dedit, quibus hodieque *Gaeta* nomen est. *Virg. A.* 7, 1. Tu quoque litoribus nostris, Aeneia nutrix, Aeternam moriens famam, Cajeta, dedisti. (*Serv.* notat in philologis legi, classem Trojanam hoc loco casu concrematam fuisse: unde Cajetam dictam esse ἀπὸ τοῦ καίειν, urere: quod confirmat *Aurel. Vict. Orig. Rom.* 10., ubi docet ex *Caesare*, et *Sempronio* hoc esse cognomen, non vero nomen nutricis Aeneae, inditum illi, quod ejus consilio Trojanae matres classem incendissent. Aliam originem V. in CAJATIO) *Ov. Met.* 14, 443. Hic me Cajeten notae pietatis alumnus, etc.

CAJĒTĀNUS, a, um, adj. ad Cajetam pertinens, ut *Catejana villa* ap. *Val. Max.* 1, 4. *n.* 5.

[CAĪLLLĀ, ae, f. diminutivum Cajae. Nomen Romanum. *Inscr.* ap. *Murat.* 1232, 9. Zeuxidamus, et Cailla parentes Epicharidi filiae pientissimae. *F.*]

*CAINAS, ae, Indiae flumen, in Gangem influens. *Plin.* 6, 17. *B. A.*

CAJO, as, a. 1. fuste seu baculo verbero. V. CAJA. Sunt qui exponunt coercere, compescere: sed hoc eatenus admittendum, quatenus fit verberibus. Legitur in fragmentis *Plauti.* V. CAJATIO.

CAĪŎLUS, li, m. diminutivum *Caji. Stat. Silv.* 1, 1, 17. Molles Caioli, Lagunculique, *h. e.* cupediae, in quibus impressae erant formae istorum puerorum. Ita quidam interpretes. Alii leg. *Molles caseoli*, *lucunculique.*

CAĪPHAEUS, a, um, adj. ad Caiphas (Hebraei hominis nomen) pertinens. *Juvenc. Matth.* 4, 26, 402. Pulcra Caiphaeae collucent atria sedis.

CAĪPOR, puer, h. e. servus Caji. *Fest.* in *Quintipor.*

CĀĪUS, ii, m. Γάϊος, praenomen Rom. quod per C. quidem scribitur, sed *Gajus* pronunciatur, teste *Quint.* 1, 7., ductumque est a gaudio parentum (ut est ap. *Auct. de nominib. Rom.*, quem quidam *Val. Max.* putant) nimirum a γαίω, glorior, efferor, gaudeo. Aliquando tamen per G scriptum reperitur, ut in *Cenotaphio Pisano C. Caesaris.* Duae equestres inauratae Gai et Luci Caesarum statuae ponantur. ℙ *Caja* praenomen femininum, Ↄ inversa sribitur in antiquis monumentis, et *Guja* itidem pronunciatur. Fuit autem celebre apud Romanos praesertim in nuptiis, in quibus sponsus *Cajus*, sponsa *Caja* solemni appellatione vocabatur. Cum enim sponsa ad viri domum pervenerat, ante ipsas fores interrogabatur, quaenam esset: illa ominis causa, se Cajam esse, respondebat inquiens: *Ubi tu Cajus, ego Caja.* Quibus verbis vel significabat, fore se dominam et matremfamilias, ubi ille dominus et paterfamilias fuisset: vel potius (ut est ap. *Fest.* in *Gaja*) promittebat, futuram se honestam mulierem et frugi, similemque moribus Cajae Caeciliae, seu Tanaquilis, Tarquinii Prisci uxoris, quae optima lanifica fuerat, simulque pudicitia insignis: quam ob rem nubentes virgines colus compta, et fusus cum stamine comitabatur, ut *Plin.* 8, 48, 74. et *Fest. ib.* tradunt. [*Quint.* 1, 7. *a med.* Nam et *Gajus* C littera notatur, quae inversa mulierem declarat; quia tam Cajas esse vocitatas, quam Cajos, etiam ex nuptialibus sacris apparet. Adde *Vel. Long.* p. 2218. et *Prob. Not.* p. 1502. *F.*] *Cicero* etiam *Mur.* 12. tangit hunc morem, ut omnes mulieres, quae coemptionem facerent, *Cajae* vocarentur. Assumebant enim hujusmodi praenomen boni ominis causa, ut dictum est. ℙ [Hinc patet, in inscriptionibus, ubi habetur Ↄ. L. aut C. Lib., legendum esse *Cajae*, seu mulieris *Liberta*, vel *Libertus.* Quod confirmant *Inscr.* ap. *Marin. Frat. Arv.* p. 611. M. Licinius M. Ↄ. L. Tertius patronis fecit M. Licinio M. L. Felici, et Liciniae M. L. Erotini. Alia ap. *Murat.* 734, 3. P. Poblicio M. L. (*corrige* M. V. L. *h. e.* Municipii Vicetini Liberto: ita enim legitur in lapide, qui etiamnum Vicetiae exstat) Valenti Imm. vir., Matienae Q. L. Rufae Matienа P. et Ↄ. L. Suavis patronis, et sibi viva fecit. ℙ Aliquando *Cajus* in nomen transit. *Inscr.* ap. *Grut.* 1025, 9. M. Cajus Maximi Praef. Praetor. etc. ℙ Apud Scriptores historiae Augustae *Cajus* fere significat C. Caligulam. ℙ Vox est fere trisyllaba. *Catull.* 10, 30. Cinna est Caius: is sibi paravit. *Martial.* 11, 37. Caius ut fiat, Julius et Proculus. Adde 9, 93. et 5, 14. et *Stat. Silv.* 4, 9, 21. ℙ Raro est disyllaba. *Auson. epigr.* 75. *in Eunom. Medic.* Languentem Cajum moriturum dixerat olim. ℙ Ideo autem primam syllabam habet longam, quia veteres scribebant *Caiius* per duplex *ii*, quod longae quantitatis indicium est. ℙ In vocativo habet, *Cai. Martial.* 10, 16. Si donare vocas promittere, nec dare, Cai.

CĀLA, ae, f. fustis, vectis, κᾶλον, lignum, a κάω, Attice pro καίω, uro. *Serv.* ad *A.* 6, 1. Calas dicebant majores nostri fustes, quos portabant servi sequentes dominos ad proelium: unde etiam *calones* dicebantur. Nam consuetudo erat militis Romani, ut ipse sibi arma portaret et vallum. Vallum autem dicebant calam. *Lucil. ib.* Scinde puer calam, ut caleas. ℙ [Est etiam cognomen Romanum. *Inscr.*, quam vidit *Jo. Labusius* in *Mus. Ver.* L. Calpurnio Calai viatori tribunicio, accenso a patrono. *F.*]

CALABARRĪUNCŬLUS et Calabarrio, duae voces sunt, quarum significatio quaenam sit, non satis constat. Quidam intelligunt calatorem, qui populum ad concionem vocabat in Curiam Cala-

bram. *Gell.* 16, 7. Laberius in Restione calabarriunculos dicit, quos vulgus calabarriones.

CALABER, bra, um, adj. ad Calabriam pertinens. *Hor. Ep.* 1, 7, 14. Non quo more piris vesci Calaber jubet hospes. *Id. Od.* 3, 16, 33. Calabrae apes. *Id. ib.* 4, 8, 20. Pierides Calabrae, *h. e.* carmina Ennii, qui patria Calaber fuit. *Plin.* 3, 26, 30. Calabrum litus. ℙ Ipse quoque Horatius *Calaber* dicitur a *Mart.* 8, 18., quia Venusia ejus patria Calabriae vicina fuit. ℙ *Calabrae ores* olim eximii generis habitae sunt, teste *Colum.* 7, 2. ℙ *Calabri, orum,* sunt Calabriae populi. *Mela* 2, 4., *Sil.* 12, 396.

CALABRA Curia fuit proxima casae Romuli in Capitolio. Dicta est a *calando*, idest vocando, quod ante Fastorum evulgationem in eum locum convocato populo statim post novilunium pontifex minor, a rege sacrificulo facto sacrificio, pronunciabat, quot dies inter calendas et nonas intercederent, ut nonis convenirent aduituri, quinam dies eo mense fasti, quinam nefasti, quinam festi essent, qui ludi, quae sacrificia celebranda. *Macrob. Sat.* 1, 15. Adde *Varr. L. L.* 5, 4. *Fest.* in *Curia* et *Serv.* ad *A.* 8, 652., ubi monet, Curiam Calabram designari a *Virg.* illis verbis *v.* 654. Romuleoque recens horrebat regia culmo. ℙ Reperitur etiam *Kalabra* ea ratione, qua *Kalare* et *Kalendae.* V. CALO, as.

CALABRIA, ae, f. a Graecis Messapia dicta, regio est extremae Italiae, in secunda ejus regione, in modum peninsulae excurrens in mare Ionium. Quae nunc *Calabria* dicitur, latiores multo habet fines. V. geographos. *Hor. Od.* 1, 31, 5. aestuosae grata Calabriae armenta. Adde *Plin.* 3, 11, 16.

CALABRICO, as, a. 1. calabrica ligo. (V. CALABRICUS.) *Plin. Valer.* 3, 13. *in f.* Lanis involves et calabricabis.

CALABRICUS, a, um, adj. ad Calabriam pertinens, Calaber. *Colum.* 12, 49. *in f.* Olea Calabrica, quam quidam propter similitudinem oleastellum vocant. *Pallad.* 10, 14. Calabrica tubera. ℙ *Calabrica, ae,* videtur esse genus ligaminis, seu fasciae, qua utuntur medici in vulneribus alligandis. Si locus conjecturae est, fortasse a Calabris ovibus denominatio venit. *Plin. Valer.* 3, 13. Haec pariter coques et in modum cataplasmi linteo grosso induces et locis dolentibus impones et calabricis ligabis bis in die per triduum.

CALABRIX, icis, f. genus spinae silvestris, cui tuberes (quod est maliferae arboris genus) optime inseri docent *Plin.* 17, 10, 14. et *Pallad.* 10, 14.

*CALACTA, ae, f. *Καλὴ ἀκτὴ* (*h. e.* pulcrum littus) *Herodoto*, hodie *Galati. Anton. Itin. Calacte* audit *Sil.* 14, 251. more Graeco. *B. A.* V. voc. seq.

[CALACTINUS, a, um, adj. ad Calactam pertinens, urbem maritimam in septentrionali Siciliae plaga prope oppidum, quod nunc *Caronia* appellatur, in cujus nummis apud *Eckhel. D. N. V. T.* 1. p. 199. *ΚΑΛΑΚΤΙΝΩΝ. Cic. Verr.* 2, 4, 22. Eupolemus Calactinus. *Id. Fam.* 13, 37. Contra leges Calactinorum. *Id. ib.* Hippias Calactinus. *Id. Verr.* 2, 3, 43. Calactinis quamobrem imperasti anno tertio, ut decumas agri sui, quas Calactae dare consueverant, Amestrati M. Caesio decumano darent. *F.*] *Galatini* appellantur a *Plin.* 3, 8. *B. A.*

*CALADES, *Καλάδης*, insignis pictor, de quo *Plin.* 35, 10. *B. A.*

CALAGURITANUS, a, um, adj. ad Calagurim pertinens. Duplex autem fuit Calaguris in Hispania citeriore, altera in finibus Vasconum, ad Iberum fluvium, patria Quintiliani et Prudentii, cognomine Nascica, nunc *Calahorra*, altera in finibus Ilergetum dicta Fibularia, nunc *Loharra. Plin.* 3, 3, 4. Calaguritani, qui Nascici et Calaguritani, qui Fibularenses cognominantur. ℙ De Calaguri *Auson. Profess.* 1, 7. Adserat usque licet Fabium Calaguris alumnum. ℙ Scribitur et *Calagurris* et *Calagurritanus;* item *Calagorris* ap. *Auson. ep.* 25, 57. ℙ *Reperitur et *Calagurium, i,* ap. *Liv. Epit.* 93. ed. *Gronov.*, ubi occurrit genitivus *Calagurii*, pro quo in ed. *Drakenb.* impressum *Calagurris. B. A.*

CALAIS, is, m. Boreae ex Orithyia conjuge filius alatus, qui una cum Zethe fratre similiter alato cum Argonautis Colchos profectus est. Cum in ea expeditione a Phineo rege Arcadiae Argonautae humaniter essent accepti, Harpyias, quae regnum illius infestabant, persequi constituerunt. Quas cum et alarum auxilio et sagittandi peritia in Plotas usque insulas fugassent, ab Iride admoniti sunt, ne Jovis canes ulterius persequerentur. Ii itaque retrorsum conversi, duas illas insulas, in quibus Harpyias reliquerunt, a conversione sua Strophadas appellarunt, nempe *ἀπὸ τῆς στροφῆς*, a conversione. Postremo ab Hercule occisi dicuntur et in ventos commutati, qui Caniculae exortum dies fere octo praecedunt. Unde *πρόδρομοι*, idest *praecurrentes*, appellantur. *Ov. Met.* 6, 716. et *ib.* 7, 3., *Val. Fl.* 4, 465. et *seqq.*, *Hyg. fab.* 14. et 19. et *Serv.* ad *A.* 3, 209. et alibi. *Ov. Met.* 6, 716. Implumes Calaisque puer Zethesque fuerunt etc.

*CALAMA, oppidum Numidiae. *Aug. de Civ. Dei* 22, 8. *post med. B. A.*

CALAMARIUS, a, um, adj. ad calamos pertinens, qui calamos recipit. *Calamaria theca* dicitur vasculum illud, aeneum plerumque, quod *atramentarium* etiam appellatur, in quo calami ad scribendum inficiuntur, Itali dicunt *calamajo*, Graeci *μελανοδοχεῖον. Suet. Claud.* 35. Vix remisit, ne cuivis comiti aut librario calamariae aut graphiariae thecae adimerentur. Adde titulum *epigr. lib.* 19, 14. *Mart.*, [ubi *theca calamaria* legitur. Sortitus thecam calamis armare memento, Cetera (*Aerea* scribendum contendit *Jacob. Martorellius, de R. theca calamar.* p. 183.) nos dedimus, tu leviora paras. V. THECA. *F.*]

[CALAMAULES, ae, m. *καλαμαύλης*, qui calamo canit, a *κάλαμος*, calamus, et *αὐλέω*, cano. *Not. Tir.* p. 173. Calamaulos. Leg. *Calamaules. F.*]

*CALAMENSIS, e, ad Calamam pertinens. *Notit Afr.* in *Numidia. B. A.*

[CALAMENTUM, i, n. lignum aridum et igni destinatum, a *κάλον*, lignum: est itaque pars sicca vitis, quae Latine *cala* etiam dicitur. *Colum.* 4, 27. Sic deinde ordinata vineta festinabimus emundare sarmentisque et calamentis liberare. Ita edidit *Schneiderus* ex codd., cum antea mendosa lectio haberetur *calametis.* Comparemus loca, quae huc spectant, *Pallad.* 3, 15. Statim post putationem sarmenta decisa a vineis et rubi et impedimentum fossoris omne tollatur. *Cato R. R.* 50. Ubi vineam deputaveris, acervum lignorum virgarumque facito. *F.*]

[CALAMINTHA, ae, f. *καλαμίνθη*, herba eadem ac mentastrum. *Plin.* 19, 10, 57. Senecta degenerat sisymbrium in calamintham. *F.*]

CALAMINUS, a, um, adj. *καλάμινος*, qui ex calamo constat, ut cannabinus ex cannabi. *Plin.* 2, 95, 96. In Lydia insulae, quae vocantur Calaminae, non ventis solum, sed etiam contis, quo libeat, impulsae multorum civium Mithridatico bello salus. *Varr. R. R.* 3, 17. [et *Capell.* 9. p. 3. 14. earundem insularum meminerunt. Sed apertius *Solion* in *Eclogis: Ἐν Λυδίᾳ ἐστὶ λίμνη, καλαμίνη καλουμένη, ἱερὰ δὲ οὖσα Νυμφῶν, ἣ φέρει καλάμων πλῆθος.* V. CHOREVUSA. *F.*]

*CALAMIS, idis, m. caelator egregius et statuarius. *Cic. Brut.* 18. *post init. Ov. Pont.* 4, 1, 33. *Propert.* 3, 8, (al. 9., al. 7.), 10. *Plin.* 34, 7. et 8. *med. Quint.* 12, 10. Cf. *Pausan.* p. 9. 53. 134. 443. 447. 479. etc. ed. *Kuhn.* et laudatos *Hard.* ad *Plin. l. c. B. A.*

*CALAMISSUS, i, Graeciae oppidum, in Locris Ozolis. *Plin.* 4, 3. *B. A.*

CALAMISTER vel Calamistrus, i, m. et Calamistrum, i, n. *καλαμίς*, acus ferrea, qua capilli crispantur: intus cava instar calami arundinis: unde a *Nonio* 15, 27. fistula appellatur. Differt ab acu crinali seu comatoria, quae crinibus discernendis et sustinendis inservit. *Varr. L. L.* 4, 29. Calamistri, quod his calefactis in cinere capillus ornatur: discerniculum, quo discernitur capillus. *Cic.* in *Senat.* 7. Frons calamistri notata vestigiis. *Petron. Satyr.* 102. Crines calamistro convertere. *Arnob.* 2. p. 72. Calamistris vibrare caesariem. *Inscr.* ap. *Mur.* 991, 2. Corneliae A. L. a calamistro, *h. e.* Corneliae Saloninae Aug. libertae a calamistro. ℙ Translate significat exquisitum cultum ornatumque orationis. *Cic. Or.* 23. *ad f.* Tum removebitur omnis insignis ornatus, quasi margaritarum: ne calamistri quidem adhibebuntur. *Id. Or.* 75. *de commentar. Caesaris.* Sed dum voluit alios habere parata, unde sumerent, qui vellent scribere historiam, ineptis gratum fortasse fecit, qui volunt illa calamistris inurere: sanos quidem homines a scribendo deterruit. *Auct. Dial. de Or.* 26. Malim hercle C. Gracchi impetum aut L. Crassi maturitatem, quam calamistros Maecenatis aut tinnitus Gallionis. ℙ *Calamistrum* neutro genere clare usurparunt *Varr.* ap. *Charis.* 1. p. 61. et *Pl. Curc.* 4, 4, 21. ℙ Rectus casus singularis masculinus plerisque est *calamister*, quibusdam *calamistrus:* neutrius exempla adhuc vidimus.

CALAMISTRATUS, a, um, adj. capillus calamistro intortus: item qui hujusmodi capillos habet, *περιοστιγχωμένος. Cic. Sext.* 8. Alter unguentis affluens, calamistrata coma. *Id.* in *Senat.* 6. Calamistratus saltator. Adde *Pl. Asin.* 3, 3, 37.

CALAMITAS, atis, f. *καλαμοζοσία*, proprie significat imminutionem clademque calamorum segetis, quae grandine vel impetuoso aliquo turbine aut alia quapiam de causa fit. *Serv.* ad *G.* 1, 151. Robigo genus est vitii, quo culmi pereunt, quod a rusticanis calamitas dicitur. *Donat.* ad illud *Ter. Eun.* 1, 1. *in f.* Sed ecca ipsa egreditur, nostri fundi calamitas. Proprie, *inquit*, calamitatem rustici grandinem dicunt, quod comminuat calamum, hoc est culmum ac segetem. *Pl. Cas.* 5, 2, 29. Profecto non fuit quidquam olerum: nisi quidquid erat, calamitas profecto attigerat nunquam etc. Adde *Pacuv.* ap. *Non.* 3, 15., cujus verba in voce ARVUM attulimus. Huc respexisse videtur etiam *Cic. Verr.* 2, 1, 16 *in f.* Quacumque iter fecit, ejusmodi fuit, non ut legatus populi R., sed ut quaedam calamitas pervadere videretur. Festive *Pl. Capt.* 4, 3, 3. Quanta pernis pestis veniet! quanta callo calamitas! Hinc *calamitas fructuum* est redituum penuria. *Cic. Verr.* 2, 3, 98. Annona pretium, nisi in calamitate fructuum non habet: si autem ubertas in percipiendis fructibus fuit, consequitur vilitas in vendendis. ℙ Saepissime adhibetur translate pro quacumque pernicie, infortunio, re adversa, *ἀτυχία, συμφορά, κακοπάθεια. Cic. Div.* 1, 16. Ob eam causam populus R. calamitatem maximam cepit. *Id. Att.* 3, 9. Valde fuit ei properandum, ne quid absens acciperet calamitatis. *Id. Cluent.* 71. Affligit aliquem calamitas. *Ter. Heaut.* 2, 4, 15. incidit alicui. *Id. Hecyr. prol.* 2, 22. opprimit aliquem *Nep. Datam.* 6. et *Pelop.* 3. Hoc est mihi calamitati. *Caes. B. G.* 1, 12. Inferre insignem calamitatem alicui. *Id. ib.* 31. Frangi calamitatibus. *Sall. Cat.* 45. Esse in magna calamitate. *Gell.* 2, 3. Perpeti calamitatem. *Varr. R. R.* 2, 1. *ad f.* Afficere aliquem calamitate. [**Cic. Off.* 1, 39. Hic in domum multiplicatam non repulsam solum retulit, sed ignominiam et calamitatem. Cf. *Beier.* ad h. l.] *Nep. Timol.* 4. Ferre moderate calamitatem. *Caes. B. G.* 3, 19. perferre. *Cic. Att.* 3, 14. tolerare. *Id. Rosc. Am.* 3. levare innocentium. *Ter. Hecyr. prol.* 2, 23. sedare. ℙ In genitivo plurali et *calamitatum* habet et *calamitatium. Justin.* 16, 4. Tanta calamitatium necessitas fuit. Sunt qui aliter leg.

CALAMITES, ae, m. *καλαμίτης, βατραχος*, genus ranae omnium minimae et viridissimae, et inter arundineta et frutices viventis: a *κάλαμος*, arundo. *Plin.* 32, 10, 42. Ex ea rana, quam Graeci calamiten vocant. Et *ib.* 50. Jecur ranae diopetis, vel calamitae. Et *ib.* 7, 24. Ranae, quas diopetes et calamitas vocant. ℙ Dicitur *calamites rana* ea ratione, qua *vinum myrtites*, etc. V. ABROTONITES.

CALAMITOSE, adverb. *ἀθλίως*, infeliciter, misere. *Cic. Off.* 3, 29. Nam quod ajunt, turpiter potius, quam calamitose, an est ullum majus malum turpitudine?

CALAMITOSUS, a, um, adj. calamitatem inferens et cladem segetibus, *χαλαζοκοπῶν.* V. CALAMITAS. *Cic. Verr.* 2, 1, 38. Te per omnes partes provinciae, tanquam aliquam calamitosam tempestatem pestemque pervasisse. Adde *Ulp. Dig* 19, 2, 15. ℙ Item hujusmodi calamitati obnoxius. *Plin.* 18, 7, 18. Hordeum ex omni frumento minime calamitosum, quia ante tollitur, quam triticum occupet rubigo. *Cic. Agr.* 2, 29. Ager loco et coelo calamitosus. *Cato R. R.* 35. Fabam in locis validis, non calamitosis serito. ℙ Translate est detrimentum afferens, perniciosus, damnosus *ἀτηρός. Cic. Phil.* 11, 13. Acerbissimum et calamitosissimum bellum. *Sall. Cat.* 49. Incendium plebi maxime calamitosum. *Flor.* 3, 18. Quid hac clade tristius? quid calamitosius? ℙ Item calamitatibus oppressus, miser, infelix, *ἄθλιος. Cic. Fam.* 9, 13. Homines miseri, et fortuna magis, quam culpa calamitosi. *Id. Tusc.* 4, 38. Miseri, afflicti, aerumnosi, calamitosi. *Id. Fin.* 5, 19. Calamitosum otium. [*Quod calamitate, npe. *exilio*, factum est.] *Id. Rosc. Am.* 28. O rem miseram et calamitosam!

CALAMOCHNUS. V. ADARCA.

CALAMUS, i, m. *κάλαμος*, idem atque arundo, vel potius ipsius arundinis truncus internodiis distinctus, ut colligitur ex *Plin.* 16, 36, 65. et 66., ubi de arundine, et calamis ex professo agit, docetque varios eorum usus ad sagittas, tibias, fistulas et scriptorios calamos conficiendos. Pro ipsa arundine, *Plin.* 16, 21, 33. Non decidunt folia et in fruticum genere cuidam rubo et calamo. *Mart.* 4, 30. Dum praedam calamo tremente ducit, *h. e.* arundine piscatoria. Adde *Colum.* 2, 2. ℙ De calamo hujusmodi fabulam tradit. *Serv.* ad *Ecl.* 5, 48. Calamus Maeandri fluvii filius amavit, et amatus est a Carpo filio Zephyri, et unius ex Horis, pulcherrimo puero. Accidit ut Carpus in Maeandrum fluvium caderet, et exstingueretur. Calamus patrem propter hoc detestatus aufugit, rogavitque Jovem, ut finem suis luctibus daret, mortemque sibi praestaret, ut amato puero post obitum jungeretur. Juppiter Calamum in arundinem vertit, quae circa fluvios nasci amat: Carpum vero in fructus rerum omnium, (*καρπὸς* Graece fructum significat) ut semper renasceretur. ℙ Per metonymiam dicitur de tibia et fistula. *Virg. l. c.* Nec calamis solum aequiparas, sed voce magistrum. *Id. Ecl.* 2, 33. Pan primus calamos cera conjungere plures instituit. ℙ Item de sagitta. *Hor. Od.* 1, 15, 17. Hastas, et calami spicula Gnossii. Adde *Virg. Ecl.* 3, 13. ℙ Item de instrumento, quo in charta scribitur. *Cic. Att.* 6, 8. Cum instituissem ad te scribere, calamumque sumpsissem. *Hor. Art. P.* 446. incomptis illinet atrum Transverso calamo signum. [*Quint.* 10, 3. Membranae ut juvant aciem, ita crebra relatione, quoad intinguntur calami, morantur manum, et cogitationis impetum frangunt. *F.*] ℙ Per simi-

litudinem dicitur de culmo segetum (unde *calamitas*). *Plin.* 18, 7, 10. *n.* 7. Calamus altior frumento, quam hordeo. *Virg. G.* 1, 75. tristisque lupini Sustuleris fragiles calamos. ℙ Item de tereti virgula, aut surculo cujuscumque arboris: qualis est, quae ad insitionem reciditur. *Plin.* 17, 14, 24. *de insitione.* Multa in hoc servanda: primum omnium, quae patiatur coitum arbor, et cujus arboris calamus. Et *ib.* Calami exacutio medullam ne nudet. Et *ib. ad f.* Pomorum calami. Et *ib.* 18, 30. *n.* 2. Inseritur oleaster calamo, et inoculatione. *Id.* 24, 14, 75. Rubus Idaeus tenerior ac minor, rarioribus calamis innocentioribusque, *h. e.* spinis longiusculis, et surculorum similibus. ℙ Item de virga ad capiendas aves visco illita. *Mart.* 14, 218. cui titulus *Calami aucupatorii.* Non tantum calamis, sed cantu fallitur ales. Adde 13, 68. et *Senec. Octav.* 411. ℙ [Item de iis calamis, qui in Aegypto terrae infigebantur ad ostendendam viatoribus viam. *Plin.* 6, 29, 33. Unum iter a Pelusio per arenas, in quo nisi calami defixi regant, via non reperitur, subinde aura vestigia operiente. *Hos calamos Graeci vocant σημεῖα.* V. *Jablonsk. Opusc. T.* 1. p, 164. *F.*] ℙ *Calamus odoratus*, qui et *calamus* simpliciter dicitur: vulgo *calamus aromaticus*, est, qui in Arabia, Syria et India nascitur, multis nodis geniculatus, praestantissimo odore: quare multi est usus in unguentis. *Plin.* 12, 22, 48. Calamus quoque odoratus in Arabia nascens. *Id.* 13, 1, 2. Unguentum, quod constat oleo myrteo, calamo, cupresso, lentisco etc. Sic saepe *ib.* et *ib.* 2, 2. ℙ **Calamos* vel Calamus i, oppidum Phoeniciae septentrionalis. *Plin.* 5, 20. *B. A.*

CALANTĬCA. V. CALVATICA.

CĂLĂRIS. V. CARALIS.

CALARITANUS. V. CARALITANUS.

CALARNĒA TURRIS, nomen loci in Macedonia, inter Strymonem fluvium et montem Athon. *Mela* 2, 2. *p. med. B. A.*

CĂLĂSIS, is, f. tunicae genus, quod Graeci *χαλάσιριν* dicunt. Alii dicunt, esse nodum tunicae muliebris, quo connexa circa cervicem tunica submittitur. Haec *Festus.* Magis placet *Vossio* in *Etymol.* secunda significatio: deducitque a *χαλάω*, laxo, remitto, ut sit *κάλασις* pro *χάλασις*. Ap. *Fest.* est *calassis.*

CALASTER. V. CATASTUS.

CALASTĬCUS. V. CHALASTICUS.

CALĂTHA, orum, vicus Epiri. *Liv.* 32, 13. Legitur et *Calathana. B. A.*

CĂLĂTHĬĀNUS, a, um, adj. ad calathum pertinens. *Calathianae violae* dicuntur, quod calathi similem figuram habeant. *Plin.* 21, 6, 14. In totum vero sine odore, minutoque folio calathiana, munus autumni, ceterae veris. Alii leg *calthiana*, hoc est calthae similia: al, *calatina*, ab urbe Calatia.

CĂLĂTHISCUS, i, m. *καλαθίσκος*, parvus calathus. *Catull.* 64, 318. candentis mollia lanae Vellera virgati custodibant calathisci.

CĂLĂTHUS, i, m. *κάλαθος*, vas ex vimine, vel alio ligno plerumque factum, rotunda figura, in fundo angustius, paulatimque sese dilatans, et in amplius os desinens, quale est lilii flos, quem scilicet calatho *Plin.* 21, 5, 11. assimilat. Capituli quoque Corinthii figura, si folia demas, calathum refert: qua de re V. *Vitr.* 4, 1. ℙ Vox Graeca est, usu tamen Latina facta, quamquam habent Latini eadem significatione *quasillum*, ut docent *Festus*, et *Serv.* ad *Ecl.* 2, 45. Est autem vas feminarum proprium, in quo lanam nendam reponere, flores colligere, et similia his solent. *Virg. Ecl.* 2, 46. tibi lilia plenis Ecce ferunt nymphae calathis. *Ov. Fast.* 4, 435. Haec implet (*floribus*) lento calathos e vimine textos. *Juven.* 2, 54. Vos trahitis lanam, calathisque peracta refertis Vellera. *Virg. A.* 7, 805. *de Camilla.* non illa colo, calathisve Minervae Femineas assueta manus, sed proelia virgo, etc. Adde *Ov. Her.* 9, 73. et 76. ℙ Habet etiam alios usus. *Ov. A. Am.* 2, 263. Dum bene dives ager, dum rami pondere nutant, Afferat in calatho rustica dona puer. *Virg. G.* 3, 400. Quod surgente die mulsere, horisque diurnis, Nocte premunt: quod jam tenebris, et sole cadente, Sub lucem exportant calathis, etc. Ubi *Serv.* vasis aereis, in quibus lac, vel recens caseus in urbe distrahitur. (Quod ait *aereis*, mallem *junceis:* unde opus illud lacteum, quod dicimus *giuncata.*) *Colum.* 7, 8. calathis uti docet recenti caseo percolando. *Plin.* 34, 16, 47. In calathis, in quibus aurum colligitur. *Appul. Met.* 9. Calathus fetui gallinaceo destinatus, *h. e.* in quo gallinae ova excludunt. ℙ Sunt etiam *calathi* vinaria vasa, ceu calices. *Virg. Ecl.* 5, 71. Vina novum fundam calathis Ariusia nectar. Adde *Mart.* 9, 60. et 14, 107. ℙ [Etiam pro ipso floris calice usurpatur. *Colum.* 10, 99. Calathisque virentia lilia canis, *h. e. verdeggianti gigli coi canuti panier*, ita vertit *Benedictus Del-Bene.* Adde *Auson. Idyll.* 14, 31. *de rosa.* Ridentis calathi patefecit honorem, Prodens inclusi semina densa croci. Et *Auct. incert. epigr. de rosis* 5. Tertia non totum calathi patefecerat orbem. *F.*]

CALATHUSA, ae, insula maris Aegaei. *Plin.* 4, 12. *B. A.*

CĂLĀTĪNUS, a, um, adj. ad Calatiam pertinens, Campaniae urbem in via Appia trans Vulturnum fluvium prope Capuam, nunc *le Galazze:* hujus meminit. *Cic. Fam.* 16, 8. Octavianus veteranos, quique Casilini, et Calatiae sunt, perduxit ad suam sententiam. Adde *Liv.* 26, 5. ℙ *Calatini, orum*, ejus urbis incolae. *Id.* 22, 61. Defecere ad Poenos Atellani, Calatini, Hirpini Apulorum pars, Samnites praeter Pentros. ℙ Alii *Calatini* fuerunt in Samnio, qui et Cajatini sunt nominati. V. CAJATINUS. Horum urbem Calatiam memorat *Sil.* 8, 542. nec parvis aberat Calatia muris. ℙ *Plin.* 3, 5, 9. has duas urbes in Campania collocat, et conjunctim nominat plur. num. *Calatias:* nam usque ab Augusti temporibus Campania plures regiones complectebatur, quae ad Latium, ad Volscos, ad Hirpinos, ad Samnites, aliosque populos antea pertinebant. ℙ Celeber fuit A. Atilius Calatinus, qui bis consul fuit, et semel dictator et censor, quem tamen plerique putant non a Calatia dictum, sed a *calando*, id est vocando, quia cum valde pauper esset, ab aratro ad honores calatus est. Id confirmat locus *Cic. Sext.* 33., quem vide infra in V. CALATUS. Hujus viri meminit *Id. Sen.* 17. V. et *Livii Epit.* 19. et *Flor.* 2, 2.

CĂLĀTĬO, onis, f. vocatio, *κλῆσις*, a calo, as. *Varr. L. L.* 4, 1. *extr.* Nec curia Calabra sine calatione potest aperiri.

CALATIS, idis, f. *Κάλατις*, oppidum Moesiae inferioris, ad Pont. Euxinum, non procul a Tomis. *Mela* 2, 2. *med. Plin.* 4, 11. *Eutrop.* 6, 8. *Callatis* audit *Tab. Peut. B. A.*

CĂLĀTOR, oris, m. *κλήτωρ, κλητήρ*, vocator: a calo, as. *Calatores* dicti sunt servi publici, qui sacerdotibus apparebant, eorumque jussu ad aliquem vocandum, vel indicendum aliquid mittebantur, viatorum simillimo munere. *Serv.* ad *G.* 1, 268. Sunt aliqua, quae si festis diebus fiant, ferias polluant: quapropter et pontifices sacrificaturi praemittere calatores suos solent, ut, sicubi viderint opifices adsidentes opus suum, prohibeant, ne caeremonias Deorum attaminent. *Suet. Gramm.* 12. Cornelius Epicadius L. Cornelii Sullae dictatoris libertus, calatorque sacerdotio augurali. *Inscr.* ap. *Grut.* 307, 6. Vinicio Coctaeo calat. VII. vir. Epul. liberto optimo patronus. Et 304, 9. Q. Caecilio Feroci Kalatori sacerdotii Titialium Flavialium etc. *Kalator* hic per K scribitur ea ratione, qua *Kalare* et *Kalendae.* V. CALO, as. ℙ Sed et in privatis familiis *calatores* fuere. *Festus* quidem docet, hoc nomine omne servorum genus significari, quia semper vocari possunt ob necessitatem servitutis. Alii dicunt, *calatorem* esse qui nomina dictat domino, qui et *nomenculator* appellatur: alii eum, qui alios vocat ad ministerium. Verius puto servos privatos a similitudine publicorum nomen accepisse, quod ultro citroque cum mandatis a domino mitterentur. *Pl. Rud.* 2, 3, 5. Estne hic Trachalio, quem conspicor, calator Pleusidippi? *Id. Merc.* 5, 2, 11. Egomet mihi comes, calator, equus, agaso, armiger. Adde *Pseud.* 4, 2, 52., quo loco, ut et in *Mercatore*, militis servum designat. Ex quo quidam putant, calatorem et calonem idem esse: quae sententia ex his locis non satis probatur.

CĂLĀTORĬUS et Kalatorius, a, um, adj. ad calatores pertinens. *Inscr.* ap. *Fabrett.* p. 449. *n.* 58. Permissu Kalatorio, et Flaminum tricliam fecit, *h. e.* Calatorum et Flaminum. *F.*]

CALATUM, i, oppidum Britanniae, aliis hodie *Tadcaster*, aliis *Wheallep Castle* in regione Westmariae. *Anton. Itin. B. A.*

CĂLĀTUS, a, um, part. a *calo, as*, vocatus. *Macr. Sat.* 1, 15. Calata in Capitolium plebe. ℙ *Calata* primum dicta sunt omnia *comitia*, quod ad ea populus calaretur, seu convocaretur; haec postea in *curiata*, *centuriata* et *tributa* divisa sunt. Deinde *calata comitia* speciatim dicta sunt, quae pro collegio pontificum habebantur, aut regis sacrorum, aut flaminum inaugurandorum causa: item quae sacris promulgandis, aut testamento faciendo cogebantur. Haec ex *Gell.* 15, 27. ℙ Translate et joculariter hac voce usus est *Cic. Sext.* 33. *a med.* Alter vero tribunus plebis non ille Serranus ab aratro, sed ex deserto Gavii Oleli calatis granis, in Calatinos Atilios insitus, *h. e.* tribun. pleb. Atilius, non ille Sex. Atilius Serranus, sed Calatinus, qui ita cognominatus videtur a patre, qui ob paupertatem grana in horreo deserta paene numerare, seu calare, solebat. ℙ Scribitur et *Kalatus.* V. CALO, as.

CĂLAURĒA Latois. V. v. sq.

CĂLAURĬA, ae, f. *Καλαυρία*, et *Καλάυρεια*, insula sinus Argolici contra Troezenium, quingentos passus ab eo distans. In ea Demosthenes mortuus est. *Mela* 2, 7., *Plin.* 4, 12, 19. ℙ Ab hac insula Latona cognominata est *Calaurēa*, quia ibi culta fuit. Accepta deinde Delo insula, Calauriam Neptuno cessit. *Ov. Met.* 7, 384. Inde Calaureae Latoidos aspicit arva.

CALAUTĬCA. V. CALVATICA.

CALAVII, orum, Campana gens. *Liv.* 23, 2, 3. et 27, 26. *B. A.*

CALBĔI, orum, m. plur. auctore *Festo*, dicebantur armillae, quibus triumphantes utebantur, et milites ob virtutem donabantur. Dicti sunt vel a *καλὸς*, pulcher: vel a *galbeus*, viridis, vel a *καρπὸς*, junctura manus, quod primo *carpios* diceretur, deinde *calpios*, tandem *calbius*, vel *calbeus.* ℙ *Calbiae, arum*, f. plur. etiam vocatae videntur armillae in *Not. Tir.* p. 127. Comptus, incomptus, calibiae. V. GALBEI. ℙ Idem *Festus* sub littera G ponit *Galbeum ornamenti genus.* Ubi idem, quod in hac voce, significare videtur.

CALBIENSIS, se, adj. videtur esse accola amnis in Caria, cui nomen Calbis, a *Ptolemaeo* 5, 2, et *Mela* 1, 16. memorati. *Inscr.* ap. *Grut.* 36, 1. Soli Sanctissimo Sacrum Ti. Claudius Felix et Claudia Helpis et Ti. Claudius Alypus fil. eorum votum solverunt libens merito. Calbienses de coh. III.

CALBIS, is, Cariae fluvius. *Mela.* 1, 16. *B. A.*

[CALCA, ae, f. turba, multitudo hominum sese invicem prementium. Est cognomen masculinum Romanum. *Val. Max.* 9, 15. *n.* 5. Quid Trebellius Calca? quam asseveranter se Clodium tulit! *F.*]

CALCABĬLIS, le, adj. qui calcari potest. *Sidon. ep.* 1, 5. Agger calcabili silice crustatus.

CALCĀNĔUM, i, n. *πτέρνα*, pars posterior imi pedis, a calcando ita appellata, quae et *calx* dicitur. *Virg. Mor.* 36. Continuis rimis calcanea scissa rigebant. *Lamprid. Elagab.* 20. Comedit saepius ad imitationem Apicii calcanea camelorum. ℙ A quibusdam grammaticis et lexicographis ponitur etiam *calcaneus*, i, m., sed nullo adhuc firmatur auctore.

CALCAR, āris, n. *κέντρον*, stimulus ferreus calci alligatus, quo equos pungimus et incitamus. *Isid. Orig.* 20, 16. Calcaria dicta, quia in calce hominis ligantur, id est in pedis posterioris parte, ad stimulandos equos, quibus aut pugnandum est, aut currendum. *Hirt. B. G.* 8, 48. incendere equum calcaribus. *Pl. Asin.* 3, 3, 118. Calcari agitare quadrupedem adversum clivum. *Liv.* 2, 6. Concitare equum calcaribus. *Curt.* 7, 2. Subdere equo calcaria. *Id.* 4, 16. Calcaribus subditis prorueре in hostem. *Val. Max.* 3, 2. *n.* 9. Equus calcaribus stimulatus. *Virg. A.* 6, 881. Seu spumantis equi foderet calcaribus armos. ℙ [*Enn. Quir. Viscont. Mus. Pio-Clem. T.* 2. p. 233. *ed. Mediol.* ex Amazonis statua, quae in sinistro tantum pede fibulam habet, arguit, veteres uno tantum calcare esse usos, cujus rei confirmandae causa locum affert *Virg. A.* 11, 714. Quadrupedemque citum ferrata calce cruentat Cornipedem. At ex *loc. citatis* argui potest, antiquitus Romanos calcaribus quidem usos, non item unico tantum, quia poetarum mos est singularem numerum pro plurali usurpare. *F.*] ℙ Translate ponitur pro stimulo, incitamento. *Cic. Att.* 6, 1. Adscribit etiam, et quasi calcar admovet, intercessisse se pro iis magnam pecuniam. *Id. Brut.* 56. Ut Isocratem in acerrimo ingenio Theopompi, et lenissimo Ephori dixisse traditum est, alteri se calcaria adhibere, alteri frenos. *Hor. Ep.* 2, 1, 216. si munus Apolline dignum Vis complere libris, et vatibus addere calcar. *Ov. Pont.* 4, 2, 35. laudataque virtus Crescit, et immensum gloria calcar habet. *Lucr.* 5, 1074. calcaribus ictus amoris. ℙ In illo *Varr.* ap. *Non.* 6, 21. Ventus sub occasu vehementius sufflare, et calcar admovere: *Nonius* calcar exponit impetum. ℙ *Addere calcaria sponte currenti* proverb. de eo, qui alterum incitat, et hortatur jam ultro facientem. *Plin. ep.* 1, 8. V. CURRO. ℙ Per similitudinem dicitur *calcar*, quod acutum exstat in cruribus gallinarum et gallinaceorum, *πλῆκτρον. Colum.*

CALCARĬA, ae. V. CALCARIUS.

CALCĀRĬĀRĬUS, a, um, adj. ad calcariam et calcem pertinens. ut Negotians calcariarius. *Inscr.* ap. *Grut.* 641, 1. Exonerator calcariarius. *Ib.* 1117, 5.

CALCĀRĬENSIS, is, m. calcarius, qui calci excoquendae et perficiendae dat operam. *Impp. Constantius, et Constans Cod. Theod.* 12, 1, 37. Hoc et in calcariensibus et fabricensibus et argentariis observetur.

CALCĀRĬUS, a, um, adj. ad calcem muralem pertinens, ut calcaria fornax, ap. *Cat. R. R.* 38. et *Plin.* 17, 9, 6. quae et *calcaria* absolute dicitur. *Ulp. Dig.* 48, 19, 8. In calcariam vel sulphurariam damnare aliquem. *Ammian.* 27, 3. Calcarias vino exstinguere. ℙ *De calcaria in carbonariam pervenire* proverb. ap. *Tertull. Carn. Chr.* 6., quod significat de impuro loco in immundiorem venire, vel de minore in majorem calamitatem incidere. ℙ *Calcarius, ii*, absolute, qui calcem coquit. *Cato R. R.* 16. Perficit, et coquit, et ex fornace calcem eximit calcarius.

CALCĀTOR, oris, m. qui calcat, et speciatim qui calcat uvas, *ληροβάτης. Calp. ecl.* 4, 124. Ut nudus ruptas saliat calcator in uvas. *Hieron. in Isajam* 5, 16. *n.* 9. Calcatores uvarum.

CALCĀTŌRĬUM, ii, n. ληνὸς, locus in cella vinaria, in quo uvae calcantur. *Pallad.* 1, 18. de cella vinaria: Basilicae ipsius forma calcatorium loco habeat altiore constructum, ad quod inter duos lacus, qui ad excipienda vina hinc inde depressi sint, gradibus tribus fere, aut quatuor ascendatur.

CALCĀTRIX, icis, f. qaue calcat, contemptrix. *Prud. Psych.* 587. Calcatrix mundi.

CALCĀTŪRA, ae, f. πάτησις, actus calcandi, calcatus. *Vitruv.* 10, 10. Rotae modiolis aquam haurientes, et in summum referentes, sine operarum calcatura, ipsius fluminis impulsu versatae, praestant quod opus est ad usum, *h. e.* sine ope hominum, qui calcando rotas versent, ut *ib.* dicitur 9.

CALCĀTUS, a, um, part. v. *calco*, στειπτὸς, calcando pressus. *Or. Met.* 10, 23. Calcata vipera diffudit venenum. *Id. ib.* 2, 29. Autumnus calcatis sordibus uvis. *Colum.* 2, 2. Calcatis frondibus terram contegere. *Petr. Sat.* 135. Calcato radiabat marmore terra, *h. e.* calcatu pedum attrito et splendenti. *Martial.* 12, 50. Calcatusque tuo sub pede lucet onyx. ℙ Translate est proculcatus, violatus, contemptus. *Stat. Theb.* 3, 208. Calcatum foedus. *Claud. Eutr.* 2, 123. rueret derisa vetustas, Nullaque calcati starent vestigia juris. *Senec. exc. Controv. in praef.* 4. *ad f.* Verbis calcaltis, et obsoletis uti, *h. e.* abjectis, sordidis, usu damnatis. ℙ In illo *Auct. B. H.* 16. Secumque extulerunt calcatas ad fossas complendas; *crates* alii leg., alii *calcatas* retinent, et *crates* subintelligunt, alii tandem putant, *calcatam*, esse materiam sabulo, glarea et calce constantem: at praestat intelligere id genus operis, quod salignis viminibus textum, et saxis terrave repletum, Itali *gabbione*, et vulgo *volpara* appellant. ℙ *Calcatus* pro habitatus poetice. *Sil.* 3, 675. Has umbras nemorum, et connexa cacumina coelo, Calcatosque Jovi lucos prece, Bostar, adora.

CALCĀTUS, us, m. πάτησις, actus calcandi, calcatura. *Pallad.* 2, 13. *ad f.* Ne post calcatu assiduo terra effossa solidetur. **Auct. Itin. Alex.* (ed. *A. Maio*) 77. *B. A.*

CALCĔĀMEN, inis, n. calceamentum. *Plin.* 15, 8, 8. Calceamina amurca ungi. *Id.* 19, 2, 7. Calceamina et pastorum vestis e sparto. ℙ Scribitur et *calciamen:* sic *calciamentum*, *calciarium*, *calciatus*, *calcio*, *as*, et si qua sunt alia per *i* saepe scripta reperiuntur; saepe etiam per *e*. *Dausq.* videtur *i* retinere. Fatetur tamen utramque scriptionem usu receptam esse.

*CALCEAMENTARIUS, i, m. ὑποδηματάριος, Caligarius. *Gloss. Gr. Lat. B. A.*

CALCĔĀMENTUM, i, n. ὑπόδημα, nomen generale, quo calceorum omne genus significatur. *Cic. Tusc.* 5, 32. Mihi amictui est Scythicum tegmen, calceamentum solorum callum, cubile terra. *Colum.* 12, 3. Calceamenta utrique sexui convenientia. *Plin.* 28, 4, 7. Induere calceamentum. ℙ Dicuntur etiam *calceamenta*, quibus crura vestiuntur, quae et *tibialia* appellantur. *Just.* 1, 2. de Semiram. Igitur brachia ac crura calceamentis, caput tiara texit. Ita legit *Salmas. in comment.* ad *Trebell. Gallien.* 16. Alii *velamentis*. ℙ Scribitur et *calciamentum*. V. v. praeced.

CALCĔĀRĬUM, ii, n. pecunia militibus ad calceos comparandos data, sicut *vestiarium*, quod in vestes impenditur, *clavarium*, quod in clavos, etc. *Suet. Vesp.* 8. Classiarios, qui ab Ostia et Puteolis Romam pedibus per vices commeant, petentes constitui aliquid sibi calcearii nomine, jussit excalceatos cursitare. *Ulp. Dig.* 34, 1, 21. Diariis relictis, neque habitationem, neque vestiarium, neque calcearium deberi, palam est. Adde *ib.* 2, 15, 8. ℙ Scribitur et *calciarium*. V. CALCEAMEN.

[CALCĔĀRĬUS, a, um, adj. ad calceos pertinens. *Varr. L. L.* 7, 30. Quoniam taberna, ubi venit vinum, a vino vinaria, a creta cretaria, ab unguento unguentaria dicitur; ἀναλογιχῶς si essent vocabula, ubi caro venit, carnaria; ubi pelles, pellaria; ubi calcei, calcearia dicerentur; non laniena, pellesuina, sutrina. Hinc apparet inusitata *Varronis* tempore fuisse vocabula *carnaria*, *pellaria*, *calcearia*, licet ille putet recte dici potuisse; quod tamen ne posterioribus quidem temporibus usurpatum fuit a scriptoribus Latinis. *F.*]

CALCĔĀTOR et Calciator, oris, m. qui calceat. *Inscr.* ap. *Mur.* 909, 12. M. Livius Aug. L. Menophilus calciator.

CALCĔĀTUS, a, um, part. a *calceo*, ὑποδηθεὶς, calceis indutus. *Cic. Coel.* 26. Homines calceati et vestiti. *Suet. Aug.* 78. Ita ut vestitus calceatusque erat. *Plin.* 7, 20, 19. Calceatus cothurnis. ℙ Equi pes siccus et solidus et cornu concavo *altius calceatus* dicitur a *Pallad.* 4, 13., qui altas ungulas habet, ut est ap. *Colum.* 6, 29. ℙ Joculariter *Pl. Capt.* 1, 2, 84. parasito tribuit *dentes calceatos*, hoc est munitos, paratos instructosque ad comedendum: sumpta translatione a viatoribus, qui per scruposas vias ituri, calceis diligentius se muniunt. Dixerat enim parasito is, qui ad coenam invitaverat: *Nam meus scruposam victus commeat viam.* Similis est *Ennii* sententia ap. *Donat.* ad *Ter. Phorm.* 2, 2, 25. Quippe sine cura laetus, lautus cum advenis, Insertis malis, expedito brachio, Alacer, celsus, lupino exspectans impetu, Mox dum alterius abligurias bona. Ubi *insertae malae* videntur esse clausae et adstrictae, dentibus invicem presse insertis, quales esse valde esurientium solent. Sed alii leg. *infertis*, quod quid sit, non facile dixerim. [Ita *Mart.* 12, 45. *caput calceatum* festive vocat illius, qui galericulo hoedina pelle confecto calvam sibi contegebat. *F.*] ℙ Scribitur et *calciatus*. V. CALCEAMEN.

CALCĔĀTUS, us, m. idem quod calceamentum. *Suet. Cal.* 52. Vestitu calceatuque et cetero habitu neque patrio, neque civili ac ne virili quidem usus est. *Plin.* 8, 57, 82. Calceatu utebatur. *Id.* 23, 6, 59. Solutus vinculo omni cinctus et calceatus. *Id.* 28, 16, 62. Injurias e calceatu sanat ex oleo corii caprini cinis. *Id.* 11, 45, 105. Cameli in longiore itinere sine calceatu fatiscunt. ℙ Scribitur et *calciatus*. V. CALCEAMEN.

CALCĔO, as, avi, atum, a. 1. ὑποδέω, calceis vestio. *Phaedr.* 1, 14. Cui calceandos nemo commisit pedes. *Suet. Vesp.* 23. Calceare mulas. *Plin.* 36, 5, 4. *n.* 13. aliquem soccis. *Id.* 7, 53, 54. Obiere, dum calceantur matutino, duo Caesares. *Id.* 32, 9, 36. Fibrinis pellibus calceari. *Pallad.* 1, 24. Spartea, qua calceantur animalia, *h. e.* solea ex sparto, qua indui boves solent, cum pedibus laborant, ut *Colum.* 6, 12. et 15. docet. *Plin.* 8, 54, 80. Simias visco inungi, laqueisque calceari imitatione venantium tradunt. ℙ Scribitur et *calcio*, *as*. V. CALCEAMEN.

[CALCĔŌCĂLĪGA, ae, f. Differt a *calceo*, qui pedem tantum vestiebat et eadem videtur esse ac *caliga*, quae pedem et partem cruris tegebat. *Not. Tir.* p. 161. Calceus, caliga, calceocaliga. *F.*]

CALCĔŌLĀRĬUS, ii, m. ὑποδηματοποιὸς, qui calceos conficit. *Pl. Aul.* 3, 5, 38. Propolae, linteones, calceolarii.

CALCĔŌLUS, i, m. ὑποδημάτιον, parvus calceus. *Cic. N. D.* 1, 29. Sospita cum pelle caprina, cum hasta, cum scutulo, cum calceolis repandis. *C. Memmius* ap. *Serv.* ad *A.* 4, 261. Syriaci calceoli gemmarum stellati coloribus. *Scrib. Compos.* 208. Calceolorum ligulae.

CALCES ampullae plumbeae. *Festus.* ℙ [Videtur auctor significare laminas plumbeas, quibus ampullae vitreae, vel involucra vimine et junco texta, quibus ampullae plumbeae in ima parte circumvestiri solent. *F.*]

CALCĔUS, i, m. ὑπόδημα, pedis indumentum, quod fit plerumque ex pellibus animalium, viris feminisque commune, ingenuis tamen: nam servi calceis non utebantur. Videtur esse a *calx*, *calcis*, quia non pedem tantum, sed et calcaneum vestit, sicut *solea* solum pedis tantummodo. Alii derivant a χάλον, lignum, quod olim e ligno calcei fierent. *Varr. L. L.* 8, 29. Calcei viriles et muliebres. *Cic. Inv.* 1, 30. Si multus erat in calceis pulvis, ex itinere eum venire oportebat. *Id. Or.* 1, 54. Calcei habiles et apti ad pedem. *Hor. Sat.* 1, 3, 31. male laxus In pede calceus haeret. *Id. Ep.* 1, 10, 42. ut calceus olim, Si pede major erit, subvertet; si minor, uret. *Suet. Oth.* 6. Calceus laxatus. *Cic. Or.* 1, 54. Uti calceis. *Appul. Met.* 7. Indutus calceis. *Suet. Aug.* 92. Si mane sibi calceus perperam, ac sinister pro dextero induceretur, ut dirum auspicium observabat. *Plin.* 2, 5, 7. Calceus praepostere inductus. ℙ *Calceos poscere* dicebantur convivae, cum peracta coena erant abituri. Nam discumbentes ponebant calceos, ne tricliniares lectos foedarent. *Plin. ep.* 9, 17. Quam multi, cum lector, aut lyristes, aut comoedus inductus est, calceos poscunt! ℙ *Calceos mutare*, hoc est conditionem statumque mutare. Romani senatores calceos habebant diversos a communibus, ejusque ordinis peculiares. Hinc *Cic. Phil.* 13, 13. Est etiam Asinius quidam, senator voluntarius, lectus ipse a se. Apertam curiam vidit post Caesaris mortem: mutavit calceos: pater conscriptus repente factus est. ℙ *Ammian.* 14, 6. Quidam per ampla spatia urbis, subversasque silices sine periculi metu properantes, equos velut publicos signatis, quod dicitur, calceis agitant, familiarum agmina tanquam praedatorios globos, post terga trahentes, *h. e.* tanquam si essent patricii, et nobilissimi, quorum calcei lunula ex aluta insigniti erant. V. LUNA. ℙ De universa veterum calceorum ratione eruditum condidit libellum *Benedictus Balduinus*. *Rubenius* quoque *De re vestiar.* 2. de hac eadem re disserit.

CALCHAS, antis, m. Κάλχας, proprium nomen Graeci auguris, Thestoris filii, a quo *Thestorides* a poetis appellatur, qui cum Graecis ad expeditionem Trojae profectus est: cujus consilio, quoniam divinandi arte plurimum praestabat, multa gesta sunt. Diruta Troja reversus cum Amphilocho Amphiarai filio terrestri itinere Colophonem, cum in luco Apollinis Clarii extra urbem apud fanum in Mopsum praestantissimum augurem incidisset, artis peritia ab illo superatus, dolore contabuit; quod proposita sibi a Mopso caprifico, ut refert *Hesiodus*, aut, ut *Pherecydes* mavult, sue gravida, conjicere non potuisset, quot in illa ficus essent, quotve haec utero suculas gereret, quod tamen Mopsus sine ullo errore divinavit. *Virg. A.* 2, 182. ita digerit omina Calchas. et *ib.* 122. vatem magno Calchanta tumultu Protrahit in medios. *Calchanta* accus. est Graecae positionis. *Cic. Div.* 1, 40. Calchantem augurem scribit Homerus longe optimum. ℙ Declinatur etiam *Calchas*, *ae*, ut *Prisc.* 6. p. 702. docet. *Pl. Men.* 5, 1, 48. Novistin' tu illum? *Me.* novi cum Calcha simul. Idem *Pl.* et *Pacuv.* ap. *Charis.* 1. p. 50. hunc Calchan dixerunt: et *Cn. Gell.* hujus Calchae. *Prisc. ib.* addit, in vocativo et *Calchas*, et *Calchan* dici posse. Posset etiam idem casus esse *Calcha* ea ratione, qua *Palla* dictum est a *Virg. A.* 10, 411. et *ib.* 11, 97., ubi de Pallante Euandri filio loquitur.

CALCHĔDON. V. CHALCEDON.

CALCHEDONIUS. V. CARCHEDONIUS.

[CALCHIMĔRA, ae, f. purpurae desiderium habens: a χαλχὴ, purpura, et ἵμερος, desiderium. Nomen servile Romanum. *Inscr.* ap. *Murat.* 1274, 8. Calchimerae fecit Cale et Successus. *F.*]

CALCĬĀRĬUM et CALCĬĀTUS etc. V. CALCEARIUM etc.

CALCĪFRĂGA, ae, f. ἔμπετρος, σχολοπένδριον, herba, quam nunc foeniculum marinum, vel marinam cristam vocant, Galli *percepierre*, Itali, ut quidam putant, *citracca*, nascens in marinis montibus, fere in saxo, et quo propius mari fuerit, minus salsa est; quo longius, magisque terrena, amarior sentitur, ut est ap. *Plin.* 27, 9, 51. ℙ Nomen habet a frangendis calculis vesicae, ut *Dioscorides* 3, 151. docet. *Scrib. Compos.* 150. Herba σχολοπένδριον, quam nos calcifragam appellamus. Adde *ib.* 153. Utroque autem loco calculosis prodesse tradit.

CALCĬO, as. V. CALCEO.

CALCĬOPE. V. CHALCIOPE.

CALCĪTRĀTUS, us, m. λακτισμὸς, actus calcitrandi. *Plin.* 8, 44, 69. Mulae calcitratus inhibetur vini crebriore potu.

CALCĪTRO, as, avi, atum, n. 1. λακτίζω, calcibus ferio. *Plin.* 30, 16, 53. Mulas non calcitrare, cum vinum biberint. ℙ Translate *Cic. Coel.* 15. Illum filium familias patre parco ac tenaci, habere tuis copiis devinctum non potes: calcitrat, respuit, non putat tua dona esse tanti. ℙ *Calcitrare contra stimulum*, proverb. ap. *Ammian.* 18, 5., de quo V. in CALX, alcis.

CALCĪTRO, onis, m. λακτιστὴς, qui calcibus ferit. *Varr.* ap. *Non.* 1, 214. Equum mordacem, calcitronem horridus miles non vitabat. *Pl. Asin.* 2, 3, 10. Ita haec morata est janua: extemplo janitorem Clamat, procul si quem videt ire ad se calcitronem, *h. e.* qui fores aedium calcibus pultat. Adde *Coel. Sabin.* ap. *Gell.* 4, 2.

CALCĪTROSUS, a, um, adj. λακτιστικὸς, id. q. calcitro. *Colum.* 2, 2. *ad f.* Nunquam stimulo lacessat juvencum, quod retrectantem calcitrosumque eum reddit. *Ulp. Dig.* 9, 1, 1. Si equus calcitrosus calce percusserit. Adde *ib.* 21, 1, 4.

CALCO, as, avi, atum, a. 1. πατέω, στείβω, ἐπιστείβω, calce et pede premo. *Ov. Met.* 12, 390. terraque ferox sua viscera traxit, Tractaque calcavit, calcataque rupit. *Tac. H.* 4, 81. Alius manu aeger, ut pede ac vestigio Caesaris calcaretur, orabat. *Cato R. R.* 112. Calcare uvam in torcolario. *Plin.* 18, 32, 75. musta. ℙ Nonnunquam ponitur pro ambulare, peragrare, sed fere poetice. *Hor. Od.* 1, 28, 16. Calcanda semel via leti. *Petr. Sat.* 118. Ceteri aut non viderunt viam, aut visam timuerunt calcare. et *ib.* 122. Haec ubi calcavit loca Caesar milite laeto, Oravitque locum etc. *Ov. Her.* 2, 121. Moesta tamen scopulos, fruticosaque litora calco. *Id. Trist.* 3, 10, 39. durum calcavimus aequor. *scil.* glacie concretum. *Claud. VI. Cons. Honor.* 515. patulum prospectans Narnia campum Regali calcatur equo. ℙ *Calcare* dicitur gallus gallinam iniens. *Colum.* 8, 5. *ad f.* Quae velut mares cantare, atque etiam calcare coeperunt. Sunt qui putent hic *calcare* poni pro pedibus scalpere, quemadmodum saepe solent gallinae more gallorum: ita etiam accepit *Benedict. Del-Bene*, qui locum hunc vertit Italice *scalpitare*. ℙ Pro habitare, V. CALCATUS. ℙ Saepe est inculcare, calcando immittere, arcte infarcire et implere. *Cato R. R.* 117. Calcare oleas in orculam manibus. *Varr. L. L.* 4, 35. tomentum in culcita. *Stat. Th.* 8, 542. alicui clypeum in pectora. *Virg. G.* 2, 243. Huc ager ille malus, dulcesque a fontibus undae Ad plenum calcentur. [*Inscr.* ap. *Don. cl.* 11. *n.* 6. Locum emit massam calcavit, cupam aedificavit, *h. e.* murum in quo olla, sive cupae in suis loculis collocarentur, exstruxit. *F.*] ℙ Item proculcare, contemnere, nihili ducere. *Prop.* 2, 7, 82. Insultetque rogis, calcet et ossa mea. *Justin.* 12. *in f.* Cum nullo hostium unquam congressus est, quem non vicerit; nullam gentem adiit, quam non calcaverit. *Ov. Amor.* 3, 11, 5. Vicimus, et dominum pedi-

bus calcamus amorem. *Auct. Pan. ad Pison.* 107. non humilem calcat fastosa clientem. *Quint.* 5, 13. *ante med.* Simulatio huc usque procedit, ut quae dicendo refutare non possumus, quasi fastidiendo calcemus. *Id. Decl.* 321. Calcare patientiam alicujus. V. CALCATUS.

CALCŪLĀRIUS, a, um, adj. ad calculos pertinens. *Modest. Dig.* 50, 8, 8. Calcularii erroris retractatio etiam post decennii tempora admittetur.

CALCŪLĀTĬO, onis, f. *λιθίασις*, calculorum generatio in vesica. *Coel. Aur. Tard.* 5, 4. In vesica speciales plurimae passiones eveniunt, tumor, collectio, debilitas, paralysis, calculatio. ℙ Item computatio. *Cassiod. Variar. ep.* 1, 10. Crescit nova conditione, per se redeundo, addita sibi semper ipsa calculatio. Adde *Venant. ep.* 5, 6. *ad Syagrium.*

CALCŪLĀTOR, oris, m. *λογιστής*, qui rationes conficit. [*Isid. Orig.* 10. litt. *C.* Calculator a calculis, id est lapillis minutis, quos antiqui manu tenentes numeros componebant. V. ABACUS. *F.*] *Martial.* 10, 62. Nec calculator, nec notarius velox. *Ulp. Dig.* 38, 1, 7. Si forte vel librarius, vel nomenclator, vel calculator sit. *Inscr.* ap. *Grut.* 376, 7. P. Caecilius Epaphroditus VI. Vir. Aug. calculator. [*Edict. Dioclet.* p. 22. Magistro instituto litterarum in singulis pueris menstruos ✕. L.: calculatori in singulis pueris menstruos ✕ septuaginta quinque. *Isid. Orig.* 1, 3. Primordia grammaticae artis litterae communes exsistunt, quas librarii et calculatores sequuntur; nam veteres Graeci et Romani iisdem litteris seu signis utebantur in scribendo et calculando. ℙ Ex locis supra allatis patet, hallucinari *Morcell. De stil. Inscr. T.* 3. p. 79. *ed. Pat.*, qui putat, *calculatorem* alium esse a *ratiocinatore*, atque ita fuisse appellatum, qui pueros litteras docebat. *F.*]

[*CALCŪLĀTŌRĬUS et Calcŭlātōrĕus, a, um, adj. qui calculis subducendis inservit. *Inscr.* ap. *Fea*, *Var. di notiz.* p. 172. Philura calculatorea, *h. e.* philyra, in qua rationes subducuntur. *Vet. Schol.* ad *Juven.* 7, 73. Alveolus est tabula calculatoria, lusoria. *F.* et *B. A.*]

CALCŪLENSIS, se, adj. *Plin.* 9, 37, 61. Purpurae genera plura: lutense putri limo, et algense nutritum alga, vilissimum utrumque: melius taeniense in taeniis maris collectum: calculense appellatur a calculo maris, mire aptum conchyliis. Ita *Harduin.*

CALCŪLO, as, a. 1. *λογίζω*, *ψηφίζομαι*, calculum pono, rationem ineo. *Prud. περὶ στεφ.* 3, 131. Nam calculanda est primitus, Tum subnotanda est summula. ℙ Translate *Sidon. in concione post ep.* 9. *l.* 7. Solam clericatus diuturnitatem pro meritis autumant calculandam.

CALCULO, onis, m. id. q. calculator. *August. de Ord.* 2, 12. Quibus duobus repertis nata est illa librariorum et calculonum professio. Adde *Ruf. Fest. in. Breviar.*, ubi tamen plerique alii leg. *calculator.*

CALCŪLOSUS, a, um, adj. *λιθώδης*, calculis abundans. *Plin.* 35, 14, 49. Lateres non sunt e sabuloso, neque arenoso, multoque minus calculoso ducendi solo. *Colum. Arbor.* 21. Ficus loca aprica, calculosa, glareosa, interdum et saxosa amat. ℙ Item calculis vesicae laborans, *λιθιῶν. Cels.* 7, 26. *n.* 2. Adhibere curationem calculosis. *Plin.* 28, 4, 9. Ejectus lapillus calculoso, alligatusque supra pubem, levare ceteros dicitur. Adde *Scrib. Compos.* 150. et 153.

CALCŪLUS, i, m. *λιθίδιον*, *κόχλαξ*, *ψῆφος*, lapillus, ita dictus per deminutionem a *calx*, *calcis*, qua lapidem significat, ut *Fest.* in voce *Cancri* docet. *Serv.* ad *G.* 2, 180. et *Isid. Orig.* 16, 3. tradunt, *calculum* esse lapillum terrae admixtum, atque ita appellari, quod sine molestia calcetur. *Cic. Or.* 1, 61. Demosthenes conjectis in os calculis, summa voce versus multos uno spiritu pronunciare consuescebat. *Virg. G.* 2, 18. Tenuis ubi argilla et dumosis calculus arvis. *Vitr.* 7, 2. Si ad asciam offenderint calculi, calx non erit temperata. *Plin.* 28, 9, 33. Calculi marini, *h. e.* qui in fundo maris sunt. *Id.* 4, 8, 15. Peneus amnis viridis calculo, *h. e.* virides calculos in fundo habens. *Id.* 7, 40, 41. Calculi candore laudatus dies. *Id. ib.* narrat, morem fuisse Thraciae gentis, ut calculos colore distinctos pro experimento cujusque diei, qui dies felix cuique isset, vel infelix, in urnam condere, ac supremo die separatos dinumerare, ad dignoscendum, utri frequentiores fuissent; atque ita de quoque pronunciare, felixne, an infelix jure dici posset. Quo pertinent loca *Martial.* 12, 34. et 9, 53., item *Plin. jun. ep.* 6, 11. et *Pers.* 2, 1. etc. ℙ Dicitur etiam de lapillo, qui in renibus et vesica gigni solet, *λιθίασις*. *Cels.* 7, 26. Urina non redditur, quia calculus intus se opposuit. V. ibi plura. *Plin.* 21, 27, 100. Calculorum valetudo. *Id.* 20, 21, 86. Curare calculos. et *ib.* 22, 87. discutere. et *ib.* 4, 13. comminuere et ejicere. *Id.* 20, 22, 91. et 11, 18, 70. ciere, movere. *Id.* 20, 10, 42. exturbare. *Id.* 22, 21, 26. pellere. et *ib.* 29. frangere. *Id.* 23, 8, 80. rumpere. ℙ Sunt etiam calculi lusorii, nempe iidem, qui *latrunculi* et *latrones*, Graece *πόλεις:* ludus valde similis ei, quem Itali dicunt *scacchi.* Dicti sunt *calculi*, quia primum lapillis ad id ludi genus usi sunt: deinde ex alia materia fecere, sed frequentissime e vitro, aliquando etiam ex ebore, auro, argento. Triginta duo erant, bicolores, fere autem sexdecim albi, ac totidem nigri, vel rubei: disponebantur in tabula lusoria hinc atque inde in duas turmas divisi, suisque regionibus lineisque conclusi, movebanturque multa arte, ne circumvenire alter alterum posset. Si qui calculus incomitatus a duobus aliis discoloribus circumveniretur, vinci dicebatur, et *capi (schlagen):* si duo simul contra leges ludi moti loco fuissent, *capi* quidem ab uno adversario non poterant, sed *ligari*, hoc est ita concludi, ut exire loco non amplius possent, fierentque lusori inutiles, dicebanturque *calculi inciti:* ex quo natum proverb. ad *incitas redigi.* V. INCITUS. *Isid. Orig.* 18, 67. tres calculorum species enumerat: alios *ordinarios*, qui ordine (seu, ut *Varr. L. L.* 9, 1., per ordines transversos vel directos) movebantur: alios *vagos*, qui vage: alios *incitos*, quos modo diximus. Universam tractandorum calculorum rationem ita describit *Auct. Pan. ad Pison.* 180. Callidiore modo tabula variatur aperta Calculus, et vitreo peraguntur milite bella, Ut niveus nigros, nunc et niger alliget albos. Sed tibi quis non terga dedit? quis te duce cessit Calculus? aut quis non periturus perdidit hostem? Mille modis acies tua dimicat: ille petentem Dum fugit, ipse rapit: longo venit ille recessu, Qui stetit in speculis: hic se committere rixae Audet, et in praedam venientem decipit hostem. Ancipites subit ille moras, similisque ligato Obligat ipse duos: hic ad majora movetur, [Ut citus, et fracta prorumpat in agmina mandra, Clausaque dejecto populetur moenia vallo. Interea sectis quamvis acerrima surgant Proelia militibus; plena tamen ipse phalange, Aut etiam pauco spoliata milite, vincis, Et tibi captiva resonat manus utraque turba. *F.*] Hujus ludi victoria in eo sita erat, ut alter alterum calculis omnibus spoliaret, aut omnes ad incitas redigeret. Calculorum turba *milites* dicebantur, vel, ut alii volunt, erant utrinque duo centuriones, duo elephantes, duo equites, duo satellites, et octo pedites. Totus vero hic ludus imago fuit militaris aciei, quem propterea illi potissimum callere solebant, qui in re bellica versabantur. Qui superior discedebat, imperator exiisse dicebatur, cujus rei testimonium habetur apud *Vopisc. Procul.* 13. ℙ Sunt qui putant, calculorum ludum a latrunculis distinctum esse, sed unam eandemque rem esse *Wernsdorfius Poet. Latin. min. T. IV. Excurs. XI.* p. 404. et *seqq.* pluribus probat, et confirmant exempla, quae subjicimus. *Ov. A. Am.* 2, 207. Sive latrocinii sub imagine calculus ibit: Fac, pereat vitreo miles ab hoste tuus. Et *ib.* 3, 357. Cautaque non stulte latronum proelia ludat, Unus cum gemino calculus hoste perit. *Martial. epigr.* 14, 20., cui titulus *Calculi.* Insidiosorum si ludis bella latronum, Gemmeus iste tibi miles et hostis erit. V. MANDRA. ℙ Translate. *Cic. Att.* 8, 12. Nunc saltem ad illos calculos revertamur, quos tum abjecimus, ut non solum gloriosis consiliis utamur, sed etiam salubribus. ℙ Praeterea quoniam lapillis rationes inire mos olim fuit, eorumque adjectione, aut detractione aliquid numerare, *calculus* ponitur pro supputatione, *λογισμός. Quint.* 7, 4. In tutelae judicio solet quaeri, an alia de re, quam de calculis, cognosci oporteat. *Cic. Amic.* 16. et *Liv.* 5, 4. Vocare aliquid ad calculum, ut par sit ratio acceptorum et datorum. Sic *Val. Max.* 4, 7. *n.* 1. Revocare aliquid ad calculos. *Petr. Sat.* 115., *Plin. Pan.* 20. et *Colum.* 3, 3. Ponere calculum cum aliquo. *Cic. Fin.* 2, 19. Subducere calculum. *eodem sensu.* Sic *Colum.* 5, 1. Imposito calculo rationem computare. *Capitol. Pertin.* 1. Puer litteris elementariis et calculo imbutus. *Paul. Dig.* 4, 3, 29. Calculi ratione convenire aliquem. *Ulp. ib.* 3, 2, 6. Calculum judicio dirimere. *Macer ib.* 49, 8, 1. Error calculi. ℙ Translate. *Plin. ep.* 1, 14. *ad f.* Hic quoque in conditionibus deligendis ponendus est calculus. *Id. ep.* 2, 19. *ad f.* Omnes, quos ego movi, in utraque parte calculos pone, *h. e.* omnia rationum momenta, quae ego proposui, perpende, et veluti rationem ini. *Id. ep.* 5, 2. Accepi pulcherrimos turdos, cum quibus parem calculum ponere non possum, *h. e.* par pari referre, et quasi parem rationem adscribere. ℙ Item quia lapillis vel nigris, vel albis in urnam conjectis suffragium, aut sententiam ferebant veteres, sumitur *calculus* pro sententia, aut suffragio. *ψῆφος. Ov. Met.* 15, 41. Mos erat antiquus, niveis, atrisque lapillis, His damnare reos, illis absolvere culpae. Nunc quoque sic lata est sententia tristis; et omnis Calculus immitem demittitur ater in urnam. *Quint.* 8, 3. *sub in.* Causae paucorum calculorum, *h. e.* paucorum judicum. *Imp. Justin. Cod.* 3, 1, 12. Judicialis calculus. *Impp. Diocl. et Maxim. Cod.* 7, 62, 10. Deteriorem calculum reportare, *h. e.* adversam sententiam. *Appul. Met.* 7. Calculis omnibus ducatum alicui deferre. ℙ Translate. *Plin. ep.* 1, 2. Si modo tu fortasse errori nostro album calculum adjeceris, *h. e.* approbaveris. ℙ Est etiam nomen ponderis. *Auct. de ponder.* ap. *Goes. Agrar.* p. 322. Ponderum pars minima calculus est, qui constat ex granis siceris duobus, et apud quosdam siliqua pensante, quae tribus granis hordei declaratur in pondere. Duo calculi ceratium faciunt. Quatuor calculi, sive duo ceratia, obolum reddunt.

CALDA, ae, f. V. CALDUS.

CALDĀMENTUM, i, n. fomentum calidum. *Marcell. Empir.* 5. Caldamentis adhibitis sopiri.

CALDĀRIA. V. CALDARIUS.

CALDĀRIŎLA, ae, f. parva caldaria, parvum vas ad aquam calefaciendam, vel ad alium similem usum. Legitur apud *Vet. Schol. Juven.* ad illud 5, 47. Siccabis calicem nasorum quatuor, ac jam Quassatum, etc. [*Vulgo legitur *Calvariola. B. A.*]

CALDĀRĬUM. V. CALDARIUS.

CALDĀRĬUS et Călĭdarius, a, um, adj. ad calefaciendum, vel calescendum pertinens. *Caldaria cella* in balneis erat, in qua aqua calida lavabant; cui annexa erat *tepidaria*, inde *frigidaria:* Italice *stufa* dici potest. *Plin. ep.* 5, 6. Frigidariae cellae connectitur media, cui sol benignissime praesto est, caldariae magis. ℙ *Calidaria maltha* est qua in caldaria balnei cella utebantur, si quando ejus parietes scinderentur: sicut *frigidaria*, qua utebantur in cella frigidaria. Utriusque meminit *Pallad.* 1, 41., ubi earum conficiendarum rationem tradit. ℙ *Caldaria cella* dicitur etiam *caldarium*, et *calidarium*, *ii*, et *caldaria*, *ae*, absolute. *Vitruv.* 5, 10. Ipsa autem caldaria tepidariaque lumen habeant ab occidente hiberno. *Senec. ep.* 86. Diem in caldarium latis specularibus admittere. *Cels.* 1, 4. Si in balneum venit, in tepidario insudare, tum transire in calidarium. *Marcell. Empir.* 25. Deinde ad balneum ducas, et, cum sudaverit, diutissime compellas in tosta caldaria commorari. ℙ Etiam vas, in quo aqua in balneis calefit, *caldarium* dicitur, (subaudi *ahenum*, vel *vas*). *Vitruv. ib.* ℙ Hoc idem etiam *caldaria*, *ae*, appellatur. *Appul. Herb.* 59. Herbae radices in caldaria decoquere. ℙ Apud *Plin.* 34, 8, 20. dicitur *caldarium aes*, quod tantum funditur, sed malleis duci non potest: cui contrarium est *regulare*, quod et funditur, et in regulas malleo ducitur.

[CALDĬUS pro Claudius joculariter dictus est imperator Tiberius Claudius Nero, non a potu caldae, sed quod mero frequenter incalesceret, et caldus potator esset. *Suet. Tib.* 42. In castris, tiro etiam tum, propter nimiam vini aviditatem pro Tiberio Biserius, pro Claudio Caldius, pro Nerone Mero vocabatur. *F.*]

CALDOR, oris, m. *θέρμη*, calor. *Varr. R. R.* 1, 55. Olea lecta, si nimium diu fuit in acervis, caldore fracescit, et oleum foetidum fit. *Id. ib.* 3, 9. Evitare caldorem et frigus. *Gell.* 17, 8. Vinum semina quaedam caldoris in sese habet. *Arnob.* 7, 240. Lavacrorum se refovere caldoribus.

CALDUS, a, um, adj. *θερμός*, per syncopen a *calidus*, idemque omnino significans. *Varr. L. L.* 4, 22. in testu caldo coquere. Et *ib.* 27. Caldam pultem apponere. *Id. R. R.* 3, 2. Sol caldus. *Martial.* 2, 28. Calda bucca. *Id.* 8, 67. aqua. Adde *Senec. ep.* 85. ℙ *Calda*, *ae*, absolute est aqua calida. *Senec. ep.* 83. In frigidam descendi: hoc apud me vocatur parum calda. *Plin.* 23, 4, 41. Oleum cicinum bibitur cum pari caldae mensura. *Colum.* 6, 13 et 30. Fovere os calda. *Martial.* 1, 12. Jam defecisset portantes calda ministros. Adde *Val. Max.* 2, 4. *n.* 5. ℙ Negare videtur *Varro L. L.* 7, 39. *caldius*, et *caldissimum* in usu esse: nihilominus *Hor. Sat.* 1, 3, 53. Caldior est? acres inter numeretur, *h. e.* ad irascendum pronior, translate. Hoc sensu Itali quoque dicunt *uomo caldo* [*nos: *ein hitziger Mensch.*] Sic *Cic. Invent.* 2, 9. Ut si dicamus, idcirco aliquem Caldum vocari, quod temerario et repentino consilio sit. ℙ *Quint.* 1, 6. narrat, solitum fuisse Augustum reprehendere in C. Caesare, quod *calidum* dicere, quam *caldum* mallet, non quia illud Latinum non esset, sed quia odiosum, et, ut ipse Graeco verbo significabat, *περίεργον*, *h. e.* nimis exquisite et curiose dictum. Porro *odiosum* appellasse videtur, quia valde proximum voci *callidus*, quod fere in malam partem usurpari solet. Ex hoc intelligimus, Augusti aevo *caldum* pro *calidum* usitatissimum fuisse. ℙ Fuit cognomen Romanum in gente Coelia, ut C. Coelius Caldus, ap. *Cic. Fam.* 2, 19. et in nummis ap. *Eckhel. D. N. V. T.* 5. p. 175.

[CALE, es, f. V. CALUS. *F.*]

*CALE, oppidum Mysiae. *Plin.* 5, 30. ℙ Item portus Hispaniae, in Gallaecia. *Anton. Itin.* Inde et nomen profectum est Gallaeciae sive Callaeciae. Quin et hodiernum vocabulum Portugal nihil aliud est, nisi *Portus Cale* corruptum. ℙ Fuit et in

Gallia hoc nomine oppidum, quod *Sallust.* in *fragm.* a Perpenna captum fuisse tradit. *B. A.*

CALECANDUS. } V. CALICATA.
CALECATUS. }

CALĔDŌNĬA, ae, f. *Καληδονία*, regio Britanniae, in media fere parte regni Scotiae, ubi Caledonii populi. *Tac. Agr.* 10., *Plin.* 4, 16, 30., *Solin.* 22. ℙ In ea regione ingens silva fuit, horrore saltuum, ferarumque immanitate terribilis. V. CALEDONIUS. ℙ Scribitur et *Calidonia.*

CALĔDŌNES, um, m. plur. populi Caledoniae. *Eumen. Paneg. ad Constantin.* 7. Non dico Caledonum, aliorumque Pictorum silvas et paludes, sed nec Hiberniam proximam, etc. ℙ Scribitur et *Calidones.*

CALĔDŌNĬCUS, a, um, adj. Caledonius. *Solin.* 22. Caledonicus angulus. ℙ Scribitur et *Calidonicus.*

CALĔDŌNĬUS, a, um, adj. *Καληδόνιος*, ad Caledoniam pertinens. *Flor.* 1, 17. Caledonius saltus. Et 3, 10. Caledoniae silvae. *Martial. Spectac.* 7. Nuda Caledonio sic pectora praebuit urso. *Id.* 10, 44. et *Lucan.* 6, 68. Britanni Caledonii. *Val. Flacc.* 1, 8. Caledonius Oceanus. ℙ Scribitur et *Calidonius:* sed *Calydonius* per *y* V. infra suo loco.

CALĔFĂCĬO, et per syncop. Calfacio, is, eci, actum, a. 3. *θερμαίνω*, calidum facio. *Cic. N. D.* 2, 60. Ad calefaciendum corpus igni adhibito. Al. leg. *calfaciendum. Lucr.* 6, 687. calefecitque omnia circum. *Ov. Fast.* 4, 698. calfacit igne focum. *Gell.* 13. *in f.* Vinum quod neque refrigerat, neque calefacit. *Augustus* ap. *Suet. in ejus Vita* 71. Lusimus per omnes dies, forumque aleatorium calfecimus. *Ov. A. Am.* 2, 214. Algentis manus est calfaciendа sinu. ℙ Translate. *Cic. Q. Fr.* 3, 2. Eodem die Gabinium ad populum luculenter calefecerat Memmius, *h. e.* vehementer accusando exagitaverat. *Id. Fam.* 16, 18. Iste nos tanta impensa derideat? calface hominem, *h. e.* commove, hortare, accende. Adde *Coel.* ad *Cic. Fam.* 8, 6. ℙ *Calefacior* passivum. *Vitr.* 5, 10. Testudines alveorum ex communi hypocausi calefacientur. *Id.* 4, 7. simili ratione *concalefaciuntur* dixit. Sed non est imitandus. *Quint.* 1, 6. tradit *calfacio* suo quoque tempore usitatius fuisse, quam *calefacio.*

CALĔFACTĬO, onis, f. *θέρμανσις*, calefaciendi actus. *Hermogenian. Dig.* 50, 4, 1. Calefactiones thermarum. *Arcad. ib.* 18. Calefactio publici balnei.

CALĔFACTO, as, avi, atum, a. 1. *θερμαίνω*, id. q. *calefacio:* sed quia frequentativum est, majorem quandam vim habet. *Hor. Ep.* 2, 2, 169. lignis calefactat ahenum. *Pl. Rud.* 2, 3, 80. Calefactare aquam. *Gell.* 17, 8. Oleum vim in corporibus calefactandis habet. ℙ Festive *Pl. Cas.* 2, 6, 48. Ipse actutum virgis calefactabere.

CALĔFACTORĬUS, a, um, adj. calefaciendi vim habens. Usurpant *Plin. Valer.* 1, 38. et *Theodor. Priscian. de diaeta* 10.

CALĔFACTUS, et per sync. Calfactus, a, um, part. a *calefacio*, vel *calfacio*, *θερμανθείς*, calidus factus. *Varr. L. L.* 4, 29. Calamistris calefactis in cinere capillus ornatur. *Virg. A.* 12, 65. cui plurimus ignem Subjecit rubor, et calefacta per ora cucurrit. ℙ Translate. *Id. ib.* 269. Turbati cunei, calefactaque corda tumultu, *h. e.* commota, accensa. *Ov. Ib.* 47. petit primo plenum flaventis arenae Nondum calfacti velitis hasta solum, *h. e.* nondum accensi in pugnam. *Claud. B. Gild.* 182. Ut vino calefacta Venus.

CALĔFACTUS, et per sync. Calfactus, us, m. calefactio, *θέρμανσις*. *Plin.* 29, 3, 11. Calfactu fovere. *Lactant. Opif. Dei* 14. Jecur cibos concoquit amplexu et calefactu suo. ℙ Extra ablativum casum nondum exempla vidimus.

CALĔFĬO, is, passiv. anom. *θερμαίνομαι*, calidus fio. *Cic. Att.* 2, 3. *in f.* Balineum calefieri jubebo. *Auct. ad Her.* 3, 12. Fauces calefiunt, et arteriae complentur. ℙ *Calfio* per syncop. est ap *Charis.* 3. p. 220.

CALENDAE, arum, f. plur. *νουμηνία*, et *νουμηνία*, primus dies cujusque mensis, a *καλεῖν*, vocare, a quo *calo, as* factum est. Primis enim reipublicae temporibus, antequam Fasti vulgarentur, solebat minor pontifex populum calare, seu convocare in Curiam Calabram, ibique re divina facta pronunciare inter alia, quot numero dies a primo ad nonas superessent, quinquene, an septem. Qua in re utebatur his verbis (ap. *Varr. L. L.* 5, 4. ex emendatione *Scalig.*) *Quinque dies te calo, Juno novella: Septem dies te calo, Juno novella, h. e.* hoc mense per quinque vel septem dies invoco te, Juno novella. (V. CALO.) Primi enim cujusque mensis dies Junoni sacri erant, ut docent *Ov. Fast.* 1, 55. et *Macr. Sat.* 1, 15., ubi plura de hac re. Hinc factum est, ut primus mensis dies *calendae* appellarentur. Conscriptis postea Fastis et calendario constituto, cessatum est a populi calatione, mansit tamen *calendarum* vocabulum. *Varr. l. c.* Primi dies mensium nominati calendae ab eo, quod his diebus calentur ejus mensis nonae a pontificibus. *Cic. Att.* 13, 17. Rogat magnopere, ut sim calendis in senatu. *Id. Q. Fr.* 3, 4. Haec scripsi a. d. IX. calend. Novemb., *h. e.* die vigesima quarta Octobris. (De hac loquendi ratione tum in hac voce, tum in illi cognatis per totum mensem, grammaticos consule.) *Id. Att.* 3, 17. Ex ante diem non. Jun. usquè ad pridie cal. Sept. *h. e.* usque ad diem ultimum Augusti. *Cato R. R.* 149. Pabulum frui occipito ex calend. Septembribus. *Solin.* 1. Ante diem duodecimum calendarum Januariarum. ℙ Per synecdochen *Calendae* sunt menses. *Ov. Fast.* 3, 99. Nec totidem veteres, quot nunc, habuere calendas. ℙ Dicuntur etiam *Calendae primae, secundae, tertiae*, etc., hoc est primus, secundus, tertius mensis. *Cato R. R.* 147. Locus vinis ad cal. Octobr. primas dabitur: si non ante ea exportaveris, dominus vino, quod volet, faciet. (Adde *ib.* 148.) *Martial.* 1, 100. Atque intra, puto, septimas calendas Mortes hoc tibi quatuor dederunt *Id.* 10, 75. Transierant binae forsan, trinaeve calendae. *Paul. Dig.* 45, 1, 46. Centesimis calendis dari utiliter stipulamur. ℙ Sic dicimus *calendis proximis, sequentibus, futuris*, eod. sensu. *Ulp. Dig.* 45, 1, 13. et 41. et *Paul. ib.* 12, 1, 40. ℙ Apud *Ov. Fast.* 6, 180. *sextae calendae* est primus dies mensis Junii, qui est sextus anni, si a Januario incipias. ℙ Quaerit *Gell.* 12, 13. quid significet *intra calendas*, num ante calendas, an vero in ipsis calendis: respondetque ex recepta vulgi consuetudine idem esse ac *ante calendas*, sed si verborum vim spectes, significare etiam *in ipsis calendis.* Lege integrum illud cap. ℙ *Calendae* propriae sunt Latinorum: neque enim Graeci hac appellatione, quamvis origine Graeca sit, sed alia utuntur ad denotandum primum mensis diem. Hinc *Calendas Ausonias* vocat *Ov. Fast.* 1, 55. Hinc etiam de iis, qui debita nunquam soluturi sunt, proverbio dicitur, *ad calendas Graecas* soluturos; quo saepe usum Augustum, *Suet.* narrat *in ejus Vita* 87. ℙ *Calendis* cujusque mensis solebant creditores usurarum solutionem a debitoribus exigere. Feneratores enim calendis pecuniam fenori dare, et calendarum diem pro solutione definire solebant. *Hor. Epod.* 2, 67. fenerator Alphius Omnem relegit idibus pecuniam: Quaerit calendis ponere. *Id. Sat.* 1, 3, 87. cum tristes misero venere calendae, Mercedem aut nummos unde extricat. *Ov. R. Am.* 561. Qui puteal, Janumque timet, celeresque calendas. ℙ *Calendae Martiae* solemnes erant matronis Romanis. In iis enim matronalia celebrabant (de quibus *Ov. Fast.* 3, 170. et seqq.) et munera invicem missitabant, et a viris accipiebant, servis coenas ponebant, similiaque iis faciebant, quae viri Saturnalibus, ut *Macr. Sat.* 1, 12., *Solin.* 1. docent. *Festus* scribit, Martias calendas a matronis celebratas, quod eo die Junonis Lucinae aedes coli coepta sit. Alii, in memoriam dirempti proelii inter Romanos, et Sabinos feminarum interventu: alii in honorem Iliae, quae ex Marte Romulum Remumque peperit. *Juven.* 9, 53. Munera femineis tractas secreta calendis. Adde *Suet. Vesp.* 19., *Martial.* 5, 85. et *Paul. Dig.* 24, 1, 31. ℙ Ex illo *Hor. Od.* 3, 8, 1. Martiis caelebs quid agam calendis, Quid velint flores, et acerra turis, etc., colligimus non solum a matronis, sed etiam a maritis eum diem sacrum solemnemque habitum fuisse. *Horatius* autem, qui caelebs erat, peculiarem privatamque habuit causam Diis supplicandi, quam ibi affert. ℙ Neque mariti solum, verum etiam amantes, uti docet *Tibull.* 3, 1., et dona mittebant puellis suis. ℙ Saepissime scribitur per K Graecum. V. in CALO, as.

*CALENDALIS, e, adj. ad calendas pertinens, ut tributa calendalia ap. *Justin. edict.* 13. *h. e.* quasi in strenam solvi solita calendis Januarii. *B. A.*

CALENDĀRIS, re, adj. ad calendas pertinens. *Macr. Sat.* 1, 14. Ut idus omnes Jovi, ita omnes calendas Junoni tributas, et Varronis, et pontificalis affirmat auctoritas: quod etiam Laurentes patriis religionibus servant, qui et cognomen Deae ex caerimoniis addiderunt, Calendarem Junonem vocantes. ℙ *Calendares* item fuerunt appellati officiales et ministri, qui calendarii curatori inserviebant; hi et collegium quoddam constituebant. *Inscr.* ap. *Grut.* 478, 9. L. Val. L. fil. Gal. Faventino II. virali, qui annona frumentaria empta plebem adjuvit, et ob alia merita ejus Collegia Kalendarium (al. leg. *Kalendariorum*), et Iduaria duo (al. leg. *Iduariorum*) civi gratissimo posuerunt. ℙ *Saepe scribitur *Kalendaris.* V. CALO, as. *Pithoeum Advers. subsec.* 2, 4. et *H. Noris. Cenotaph. Pisan.* p. 37. *B. A.*

CALENDĀRĬUM, ii, n. *ἡμερολόγιον*, liber in quo anni, mensium ac dierum ac lunarium mutationum ratio perscribitur. Veteris calendarii specimen non unum exstat ap. *Grut.* 133. et seqq. et ap. *Manut. De dier. veter. ratione*, ubi ejus notas explicat. ℙ Latini saepius hoc nomine appellant librum, in quo feneratores perscribebant nomina eorum, quibus pecuniam fenori dederant, et pensionis solvendae quantitatem: quoniam calendis pecunia fenebris collocari solebat, et calendis itidem, vel idibus ejus usura solvi, ut in CALENDAE dictum est. *Senec. Benef.* 7, 10. Quid fenus et calendarium et usura, nisi humanae cupiditatis extra naturam quaesita nomina? *Id. ep.* 87. Divitem illum putas, quia in omnibus provinciis arat, quia magnus calendarii liber volvitur. *Id. ep.* 14. *in f.* Versare calendarium. *Id. Benef.* 1, 2. Nemo beneficia in calendario scribit. *Afr. Dig.* 12, 1, 41. Praeponere aliquem calendario. *Imp. Constantin. Cod. Theod.* 12, 11, 1. Calendario alicujus obnoxium esse. *Scaev. Dig.* 15, 1, 58. Debitorem esse alicui ex ratione calendarii. *Id. ib.* 40, 7, 40. Inferre aliquid calendario. *Papin. ib.* 26, 7, 38. Convertere pecuniam in calendarium, *h. e.* fenori ponere. *Afr. ib.* 32, 62. Pecuniae calendario, id est nominibus faciendis destinatae. *Scaev. ib.* 32, 39. Exercere calendarium, *h. e.* usuras factitare. *Id. ib.* 33. Praelegare alicui calendaria, *h. e.* ipsam pecuniam fenori positam: quo sensu usurpatur ab *eod. Scaev.* 33, 2, 37. et *ib.* 7, 6. ℙ Translate *Tertull. Habit. mulier.* 9. *ad f.* Graciles aurium cutes calendarium expendunt, *h. e.* universum domus censum quasi in extima auricula appendunt, circumferunt. ℙ In coloniis et municipiis *curatores calendarii* dicebantur, qui curam habebant tabularum, in quibus perscribebantur nomina eorum qui pecuniam fenebrem a civitatibus acceperant, et usuras solvebant. Hi successisse videntur proquaestoribus coloniarum, quibus cura fuit et pecuniam publicam et tabulas custodire, in quibus reditus et expensae coloniae descriptae erant. Valde enim simile, et fortasse etiam idem fuit hujusmodi curatorum officium. Horum mentio fit [in *Inscr.* ap. *Grut.* 446, 7. P. Otacilio L. F. Pal. Rufo curatori Kalendarii R. P. Aeclanensium electo a Divo Pio, patrono municipii ob eximiam munificentiam ejus Ordo Dec. pecunia publica ponendum cens. *F.*] Aliae item ap. *Noris. Cenotaph. Pis. Dissert.* 1, 3. et ap. *Grut.* 440, 6., 441, 5., 444, 5., 1029, 7. et 1091, 7. et alibi. Exstat praeterea de his titulus in *Cod. Theod. l. c.* ℙ Fuit etiam inter Officia domus Augustae. *Inscr.* ap. *Murat.* 889, 8. Aurelius Hermas Aug. Lib. Proc. K. etc. ℙ Saepissime scribitur *Kalendarium.* V. CALO, as.

CALENDĀRĬUS, ii, m. V. CALENDARIS.

[CALENDĪNUS, i, et Kalendinus, a, um, adj. ad Kalendas pertinens. Est cognomen Romanum. *Inscr.* ap. *Grut.* 170, 1. M. Tintorius Kalendinus Capus. *Fea, Framm. di Fast. cons.* p. 55. *n.* 36. ex lapide ipso *Capua* legit. *F.*]

CALĒNS, entis, part. verbi *caleo. Hor. Od.* 2, 16, 18. Terrae sole calentes. ℙ Translate. *Id. Ep.* 11, 13. Calens mero. *Ov. A. Am.* 3, 571. Pueri aetate et amore calentes. *Liv.* 25, 39. Romani calentes adhuc ab recenti pugna ferocesque victoria. *Ἐλληνισμὸς* est illud *Prudent. contra Symmach.* 2, 8. sub imagine avita Eductos exempla domi congesta calentes Orator catus instigat.

*CALENTUM, oppidum Hispaniae Baeticae. *Plin.* 35, 14. *B. A.*

CALĒNUM, i, n. *Calvi*, oppidum Campaniae, cujus ager laudatissima vina tulit, a Latinis scriptoribus saepe celebrata. *Plin.* 3, 5, 9. Bovillae, Calatiae, Casinum, Calenum. ℙ Appellatur etiam *Cales, ium*, plurali numero. *Cic. Agr.* 2, 35. Lanuvium, Ariciam, Tusculum cum Calibus, Teano, Neapoli. *Id. Phil.* 12, 11. *ad f.* Inter Cales et Teanum. ℙ In sing. num. *Sil.* 12, 525. Threiciamque Calen, vestras a nomine nati, Orithyia, domos. *Threiciam* dicit, quia ejus conditor fingitur fuisse Calais filius Boreae regis Thraciae, quem rapta per auras Orithyia vago Geticis nutrivit in antris, ut est ap. *eund.* 8, 514. V. ORITHYIA.

CALĒNUS, a, um, adj. ad Calenum seu Cales oppidum pertinens. *Cic. Fam.* 9, 13. M. Planius, qui est Calenus. Et mox. Municipium Calenum. *Plin.* 2, 103, 106. Calenus ager. ℙ *Calenum vinum* inter nobiliora recenset *Plin.* 14, 6, 8. *n.* 3. ita tamen, ut suo tempore pretium amisisse non obscure significet. *Hor. Od.* 1, 20, 9. Caecubum et prelo domitam Caleno Tu bibes uvam. *Juven.* 1, 69. Molle Calenum. ℙ *Caleni, orum*, sunt ejus oppidi cives. *C. Gracchus* ap. *Gell.* 10, 3. ℙ Sunt qui, cum de vino sermo est, scribendum putant *Caloenus*, ut sit a Graeco *καλὸς*, pulcher, et *οἶνος*, vinum: sed hoc nimis subtile commentum est. ℙ De Melicis calenis V. in MELICUS. ℙ [*Calenus* est etiam cognomen Q. Fufii consulis an U. C. 707., ut ex *Fastis Capitol.* ap. *Grut.* 295. *F.*]

CALĒO, es, ui, n. 2. *ἀλεύζω*, *ἀλεαίνω*, calidus sum, ferveo. *Cic. Fin.* 1, 9. Sentiri hoc putat, ut calere ignem, nivem esse albam. *Pl. Rud.* 2, 6, 48. Qui apud carbones assident, semper calent. *Id. Bacch.* 1, 1, 72. Aqua calet: eamus hinc intro, ut laves. *Juven.* 10, 218. Calere febre. ℙ Translate varios elegantesque habet usus, ut *fervere, ardere* et hujusmodi. *Cic. Verr.* 2, 1, 26. Hortatur hospes: poscunt majoribus poculis: celebratur omnium sermone laetitiaque convivium. Posteaquam satis res calere Rubrio visa est etc. *Hor. Od.* 21, 12. et *Stat. Th.* 5, 263. Calere mero. *Cic. Sext.* 23. Illud crimen de nummis caluit re recenti, nunc in causa refrixit, *h. e.* multis sermonibus pervulgatum est. *Hor. Od.* 4, 11, 33. Non enim posthac alia calebo Femina. *Petr. Sat.* 126. Quaedam

feminae calent sordibus. *Eod. sensu.* Sic *Mart.* 5, 55. Calere igne aliquo. *Id.* 7, 32. amore. *Ov. Met.* 7, 731. desiderio alicujus rei, *h. e.* valde cupere. *Hor. Ep.* 2, 1, 108. studio scribendi. *Curt.* 4, 1. Animi calent spe, *h. e.* valde sperant. *Val. Fl.* 3, 216. Et rabie magis ora calent. *Stat. Th.* 3, 382. commotae questibus irae, Et mixtus lacrimis caluit dolor. *Mamertin. Geneth. Maxim.* 10. Cuncta gaudio calere, cuncta plausibus tripudiare. *Mart.* 4, 35. Calere furore. *Stat. Th.* 4, 356. Bellator nulli caluit Deus, *h. e.* Martis et belli amore nemo accensus fuit. ℙ Cum infinito pro vehementer cupere. *Stat. Th.* 4, 260. Prosilit audaci Martis percussus amore, Arma, tubas audire calens et pulvere belli Flaventem sordere comam. *Claud. ep.* 1, 29. leones Quae stravisse calent, eadem prostrata relinquunt. Sic *Virg. A.* 4, 281. Ardet abire fuga dulcesque relinquere terras. ℙ *Calere vitio aliquo* est laborare, ducta metaphora a calore febrili. *Hor. Sat.* 2, 3, 79. Quisquis luxuria, tristive superstitione Aut alio mentis morbo calet. ℙ *Calere* etiam res dicitur, quae magna vi agitur, seu exercetur. *Cic. Att.* 4, 16. Hoc tamen agitur severius, itaque judicia calent. Al. leg. *indicia. Tibull.* 1, 11, 53. Veneris bella calent. *Virg.* eadem ratione *fervet opus* dixit *G.* 4, 169. ℙ [Item febrire. *M. Aur.* ap. *Front.* ad *M. Caes. ep.* 5, 11. Caluit et hodie Faustina, *h. e.* febre caluit: nam *ep.* 8. narraverat, eam angulo parietis costam in flixisse. ℙ Item illi, qui in re aliqua fervidi et operosi sunt. *Juven.* 6, 148. Interea calet et regnat. *Cic. Brut.* 66. *ad f.* Calere in agendo. *Hirt.* ad *Cic. post ep.* 6. *l.* 15. *ad Att.* An ego, cum omnes caleant, ignaviter aliquid faciam? *Propert.* 4, 3, 62. Succinctique calent ad nova lucra popae. ℙ Item qui aestuant et dubitant. *Cic. Att.* 7, 20. Haec velim explices et me juves consilio. Etsi te ipsum istic jam calere puto. Sed tamen quantum poteris. ℙ Item loca, quae frequentantur. *Mart.* 7, 6. Et ungularum pulsibus calens Ister. Sic *aures calere* dicuntur ab *Auct. declam. in Sallust.* 1., quae rem aliquam saepissime audierunt. ℙ Item res, quae recentes sunt et vigent. *Coel.* ad *Cic. Fam.* 8, 1. Nam illi rumores de comitiis Transpadanorum, Cumarum tenus caluerunt. *Pl. Poen.* 4, 2, 92. At enim nihil est, nisi dum calet, hoc agitur. ℙ Cum accusativo more Graecorum, *Prud. contra Symmach.* 2, 10. exempla domi congesta calentes, *h. e.* accensi, incitati ad virtutem propter domestica avorum exempla. ℙ Passive impersonaliter. *Pl. Truc.* 1, 1, 45. Nunc lenonum et scortorum plus est fere, quam olim muscarum, cum caletur maxime, *h. e.* aestatis medio. Adde *Capt.* 1, 1, 12. ℙ Caret supino: reperitur tamen part. *Caliturus* ap. *Ov. Met.* 13, 590. Des mihi sacrificos caliturasque ignibus aras. ℙ Docet *Prisc.* 8. p. 797. antiquissimos dixisse *caleor* pro caleo personaliter, sicut careor pro *careo*, *copulor* pro *copulo* etc., hujusque rei testem *Caprum* appellat.

[CALĒPHĂSIS, sis, f. pulcrae famam habens, a *καλή*, pulcra, et *φάσις*, fama. Nomen muliebre Romanum. *Inscr.* ap. *Grut.* 1088, 6. P. Aelius Aug. Lib. Epaphus Calephasi alumnae suae. *F.*]

CĂLES. V. CALENUM.

CĂLESCO, is, n. 3. *θερμαίνομαι*, calidus fio, caleo. *Cic. Sen.* 16. Calescere vel apricatione vel igni; umbris aquisve refrigerari. *Id. N. D.* 2, 55. Quae spiritu in pulmones anima ducitur, calescit ab eo spiritu. ℙ Translate. *Ov. Fast.* 6, 6. Est Deus in nobis: agitante calescimus illo. *Id. Her.* 18, 177. Quo propius nunc es, flamma propiore calesco, *h. e.* amore magis accendor.

*CALĒTES vel Calētes, um, *Κάλετοι Strab. Καλεταὶ Ptolem.* populi Galliae Belg. (sec. *Caes.*), cis Sequanam colentes. Hos Augustus, ignotum qua causa, cum Velocassibus Lugdunensi Galliae attribuit, ideoque *Plin.* et *Ptolem.* in Lugd. recensent. *Caes. B. G.* 5, 75. Dicti et *Caleti, orum, id. ib.* 2, 4. 8, 7. *Plin.* 19, 1. et *Galleti* 4, 18. Sunt qui credunt inde profectos esse, qui circa *Caux* in Normandia. ℙ *Valesius*, nescio quo libro usus, Caletas *Ptolem. Καλήτας* vocare, in *Gall. Not.* retulit. Quin et metaphrastes *Caes.* 2, 4. *τοὺς Καλήτας* reddidit; ut ita hujus vocabuli accentus sit ambiguus. *B. A.*

*CALĒTRA, ae, vel Caletrae, arum, veteris oppidi nomen in Etruria, ut probabile; unde *Caletranus ager* ap. *Liv.* 39, 55. Adde *Plin.* 3, 5. *B. A.*

*CALĒTRANUS, a, um. V. in CALETRA. *B. A.*

[CĂLĒTYCHE, es, f. pulcram fortunam habens, a *καλός*, pulcher, et *τύχη*, fortuna. Cognomen muliebre Romanum. *Inscr.* ap. *Mur.* 694, 4. Cornelia Caletyche. *F.*]

CALFĂCIO. } V. CALEFACIO, CALEFACTUS.
CALFACTUS. }

[CĂLHĒMĔRĂ, ae, f. pulcros dies agens, a *καλός*, pulcher, et *ἡμέρα*, dies. Est cognomen Romanum. *Inscr.* ap. *Grut.* 1140, 3. Marcia Calhemera. *F.*]

[CĂLĬĂ, ae, f. *καλιά*, nidus. Cognomen muliebre Romanum. *Inscr.* ap. *Fabrett.* p. 701. *n.* 228. Furia Calia. *F.*]

[CALIBIAE. V. CALBEI. *F.*]

CĂLĪCĀTA Aedificia, *hoc est* calce polita. *Festus.* Graece *κεκονιαμένα. Scalig.* ad hunc locum notat, veteres dixisse *calecata*, adducitque veterem lapidem, qui habetur etiam ap. *Grut.* 171, 8. *L. Betilienus L. F. Vaarus haec, quae infera scripta sunt, de senatus sententia facienda coiravit, semitas in oppido omnis, porticum qua in arcem eitur, campum ubi ludunt, horologium, macelum, basilicam calecandam* etc. *Voss.* in *Etymol.* ad vocem *Calx* docet, prius fuisse *calix*, a quo factum esse *calicatus.* Hinc est etiam *decalicatus* vel *decalecatus* idem significans quod *calicatus*, ap. *eund. Fest. in lit.* D.

*CALICLARIUM, ii, n. *ποτηριοθήκη Gloss. Gr. Lat. B. A.*

CĂLĪCŬLĂRIS, re, adj. ut *herba calicularis*, quae caliculos habet, qualis est hyoscyamos, ap. *Appul. Herb.* 4. ℙ Rectius tamen scribitur *calycularis.* V. CALYX.

CĂLĪCŬLUS, li, m. *κυλίκιον, κυλίσκιον*, parvus calix. *Cato R. R.* 108. Dimidium acetabuli in caliculum novum indito. *Cels.* 2, 11. Caliculus oris compressioris. *Plin.* 9, 30, 48. Caliculi urnales. Adde *Pallad.* 12, 7. *de pinu.* ℙ *Caliclus* syncope, est in Natali *XI. S. Fel. Paulini Nol. edit. Mur.* 416. ℙ Aliud est *calyculus* per *y*, de quo V. suo loco.

CĂLĬDĂ, ae, f. V. CALIDUS.

CĂLĬDĀRĬUM. } V. CALDARIUS.
CĂLĬDĀRĬUS. }

CĂLĬDĒ, adv. *θερμῶς*, cum calore. Translate. *Pl. Epid.* 2, 2, 99. Tu te igitur calide, quidquid acturus age, *h. e.* prompte, sine mora. Al. leg. *callide*, *h. e.* astute, prudenter.

CĂLĬDĬĀNUS, a, um, adj. ad Calidium pertinens, quod est nomen proprium R. civis. *Cic. Verr.* 6, 20. Dilue sane crimen hoc Calidianum.

CĂLĬDŌNĬA. } V. CALEDONIA etc.
CĂLĬDŌNĬUS. }

CĂLĬDUS, a, um, adj. *θερμός*, calorem habens. *Cic. N. D.* 2, 9. Omne quod est calidum et igneum, cietur motu suo. *Id. Tusc.* 1, 18. *in f.* Calidior est animus vel potius ferventior, quam hic aer. *Vitruv.* 2, 1. Calidissimae hiemes. *Colum.* 12, 50. *a med.* Calidissima lixivia. *Quint.* 11, 3. Calidus dies. *Gell.* 3, 1. Ambulare sub calido sole. *Pl. Curc.* 2, 3, 14. Calidum bibere, *h. e.* calidam potionem. Adde *Varr. L. L.* 4, 27. ℙ *Calida*, absolute est aqua calida. *Cato R. R.* 156. Qui poturus erit, lavet calida. *Senec. ep.* 77. *ante med.* Calida subinde suffusa. Adde *Plin.* 25, 7, 38. Hinc *servus a calida* inter officia domus Augustae. *Inscr.* apud *Spon. Miscell.* p. 206. Julius Cypsus Aug. ser. a cal., *h. e.* qui Augusto aquam calidam (cujus usus fuit illis temporibus frequentissimus) ministrabat. ℙ Translate *calidus* est praeceps, audax, promptus, ferox. *Hor. Od.* 3, 14, 27. Non ego hoc ferrem calidus juventa. *Id. ib.* 27, 70. Calida rixa. *Virg. G.* 3, 119. Equus calidus animis. *Sil.* 15, 337. Calidus Gradivus. ℙ Sumitur et pro veloci, celeri: nam calor agilitatem praestat, sicut frigus inertiam. Quare *caldos pedes*, quod legitur in quodam *Varronis* fragmento, *Non.* 4, 76. interpretatur citatos, veloces. Verba *Varronis* sunt: Ecce caldis pedibus quidam navicularius semiustulatus irrupit se in curiam. Huc pertinet illa *Pl. Ep.* 1, 2, 38. Huic homini opus est quadraginta minis celeriter calidis. Et *Most.* 3, 1, 135. Calidum hercle audivi esse optimum mendacium, *h. e.* celeriter et subito excogitatum. Alii *callidum* malunt. ℙ *Calidum consilium* est quod subito alicui venit in mentem, fervidum, ferox, audax, animosum, atque adeo inconsultum, praeceps, temerarium. *Pl. Ep.* 2, 2, 71. Reperiamus aliquid calidi conducibilis consilii. *Liv.* 22, 24. *de Minutio mag. equit. Fabii dictat.* Agitabantur pro ingenio ducis consilia calidiora. *Id.* 35, 32. *ad f.* Consilia calida et audacia prima specie laeta, tractatu dura, eventu tristia esse. *Cic. Off.* 1, 24. Periculosa et calida consilia. Sunt qui tum hic, tum ap. *Liv.* reponi malunt *callida:* quod profecto non apte cohaeret. [*Adde *Cic. Att.* 15, 6. Exorentur, ne quod calidius ineant consilium. Similiter Gr. *θερμὸν* dicitur; et *θερμαίνειν* ap. *Aeschyl. Coëph.* 1001. *πολλὰ θερμαίνοι φρενί.* Conf. etiam *Döderl. l. l.* 2, 124.] Huc pertinet illud *Ter. Eun.* 2, 3, 88. Vide, ne nimium calidum hoc sit modo. *Donatus* tamen hic mavult *callidum.* ℙ *Calida manus* dicitur furtorum rea, ut quae in re aliena tractanda concaluit: qua de re exstat jocus ap. *Macrob. Sat.* 7, 3.

CĂLĬENDRUM, i, n. ornamentum capitis muliebre, galericulo simile, quod Italice *cuffia* dici potest. Putant alii, esse comam suppositiciam, quam Itali dicunt *perrucchino* (*Perücke*). Duci solet a Graeco *κάλλυντρον*, ornamentum, a *καλλύνω*, orno: at praestat ducere a *καλινδεῖν*, vel *κυλινδεῖν*, involvere. *Hor. Sat.* 1, 8, 48. Canidiae dentes, altum Saganae caliendrum Excidere. *Arnob.* 6. *sub f.* Falciculae, claves, caliendra, fomites, talaria. *Varro* quoque usurpavit (teste *Porphyr. Schol. Hor.* ad *l. c.*), qui tamen non definit, galericulumne, an capillamentum appositum significet. Ipse autem *Porphyr.* haec habet: Jocatur in Canidiam quasi quod gibba (lege *glabra*) fuerit, caliendrum, hoc est, galericulum habere consueverit. [*Acron ib.* Caliendrum dicitur ornatus capitis mulierum, quo ad exornandos crines utuntur; sive suppositus crinis, quem pro naturalibus capillis accipiebant. *Gloss. Philox.* Caliendrum, *κόσμιον κεφαλῆς.* ℙ Eruditi putant, caliendrum esse idem ac ricinium, quod Graeci vocabant *κρήδεμνον*, vel *θέριστρον*, velamentum scilicet capitis instar galeri altum atque elatum, quodque recte interpretari possis Italice *cuffia*, Latine etiam *caliptram. F.*]

CĂLĪGĂ, ae, f. *στρατιωτικὸν ὑπόδημα*, calceamentum militare, quo Romani milites gregarii utebantur, constans solea coriacea, quae ferreis plerumque clavis muniebatur, habebatque ligamenta plura, quibus tum superiori pedis parti, tum imae tibiae circumdatis ligabatur. Si clavos demas, simillima fuit calceis Fratrum, quos *Cappuccini* vocant Itali. Ejus figuram exhibet. *Jul. Nigron. Dissert. de caliga Veterum* c. 4., ubi omnia, quae ad hanc rem pertinent, diligenter persequitur, et praecipue refellit eorum sententiam, qui caligas idem esse ac femoralia, aut tibialia, arbitrati sunt. [At *Jo. Labasius*, qui lapidem cum *Inscr.* a *Grut.* 649, 1. allata, (quam vide infra in V. CALIGARIUS) diligenter inspexit, ad *Car. Rosminii Storia di Milano T.* 4. p. 451. ex insculpta ibidem imagine ipsius sutoris Atilii, qui mensulae adsidet, quam *banchetto* Itali appellant, manibusque caligam elaborandam tractat, invicte probat, illam constare solea et tegumento coriaceo, quo totus pes et minima etiam pars cruris tegebatur; quo calcei genere etiamnum utuntur apud Italos villici, *scarpa*, vel potius *scarpone* appellantes. *Edict. Dioclet.* p. 241. Caligae primae formae mulionicae sive rusticae par sine clavis ✕ CXX., caligae militares sine clavo ✕ centum, caligae senatorum ✕ centum, caligae equestres ✕ septuaginta, caligae muliebres par ✕ sexaginta. Ex his apparet, quandoque etiam senatores caligis usos fuisse, etsi id neget *Ferrarius De re vestiar. c.* 36. *F.*] *Cic. Att.* 2, 3. Etenim mihi caligae ejus, ut fasciae cretatae, non placebant. *Justin.* 38, 10. Argenti certe, aurique tantum, ut etiam gregarii milites caligas auro figerent. *Suet. Cal.* 52. Processit in publicum aliquando sericatus et cycladatus; ac modo in crepidis, vel cothurnis modo in speculatoria caliga. *Speculatoriam* dicit, *h. e.* speculatorum propriam, qui huc illuc saepius cursitantes pluribus vinculis impeditam habuere. *Tertull. Cor. mil.* 1. *speculatoriam* absolute posuit pro *caliga speculatoria.* V. SPECULATORIUS. *Hieronym. ep.* 117. *n.* 7. *ad matr.* et *fil.* Caliga quoque ambulantis nigella ac nitens stridore ad se juvenes vocat. ℙ Per metonymiam ponitur pro militia. *Sen. Brevit. vit.* 17. Marium caliga dimisit? consulatus exercet. *Plin.* 7, 43, 44. Juventam inopem in caliga militari tolerare. *Inscr.* ap. *Grut.* 445, 9. C. Oppio C. F. Vel. Basso omnibus officiis in caliga functo. ℙ A militibus ad alios quoque *caligae* usus transiit V. *citat. Nigron. c.* 2. ℙ *Caliga Maximini* proverbio dicitur de longo et inepto homine. V. CAMPAGUS.

CĂLĪGANS, antis, part. a *caligo*, caligine plenus, obscurus. *Cic. Arat.* 201. Ipseque caerulea contectus nube feretur, Atque Aram tenui caligans vestiet umbra. *Virg. G.* 4, 468. Et caligantem nigra formidine lucum. *Stat. Theb.* 1, 95. Et caligantes animarum examine campos. ℙ *Oculus caligans* est, cujus aciem caligo obscurat, *ἀμβλυώττων. Plin.* 20, 22, 87. Caligantes oculos sinapi inungere. ℙ Hinc dicitur *caligans*, qui oculis est caligantibus, *ἀμβλυωπής. Id.* 11, 37, 54. In morbo comitiali aperti oculi nihil vident, animo caligante. *Mart.* 10, 4. Qui legis Oedipodem, caligantemque Thyestem. V. CALIGO, inis. ℙ *Caligantes fenestras* dixit *Juven.* 6, 31. quae ita altae sunt, ut despicientium oculos caligare faciant. ℙ *Vultus caligans* est moerorem praeseferens, *συνεφὴς πρόσωπον. Pacuv.* ap. *Non.* 2, 869. Quis istic vultus caligans? quae tristitas? *At ibi legendum* Quid istuc est? vultum adligat quae tristitas?

CĂLĪGĀRIS, re, adj. ad caligam pertinens, ut *caligaris clavus*, qui solo caligae suffigitur. *Plin.* 9, 18, 33. Pisces squamis conspicui crebris, atque praeacutis, clavorum caligarium effigie. *Id.* 22, 22, 46. Si caligaris clavus fungo nascenti affuerit. [*Edict. Dioclet.* p. 23. Formae caligares maximae ✕ centum. *F.*]

CĂLĪGĀRĬUS, a, um, adj. id. q. caligaris. *Plin.* 34, 14, 41. *de ferri generib.* Aliud brevitate sola placet, clavisque caligariis. ℙ *Caligarius sutor*, qui et *caligarius* absolute, est qui caligas conficit; *Inscr.* ap. *Grut.* 649, 1. C. Atilius C. F. Justus sutor caligarius, etc. Alia ap. *Spon. Miscell.* p. 220. Q. Laevio Q. F. Tychico caligario de vico Cypr., etc. *Lamprid. Alex. Sev.* 33. Corpora vinariorum, lupinariorum, caligariorum.

CĂLĪGĀTĬO, onis, f. caligo, tenebrae. *Plin.* 29, 6, 38. Nubeculae et caligationes suffusionesque oculorum. *ἀμβλυωπίαι, ἀμαυρώσεις*, V. CALIGO, iginis.

CĂLĪGĀTUS, a, um, caligis indutus: et dicitur de militibus gregariis, quorum proprie caliga fuit.

Suet. Aug. 25. Dona militaria coronas murales quam parcissime, et sine ambitione, ac saepe etiam caligatis tribuit. *Id. Vitell.* 7. Tota via caligatorum quosque militum obvios exosculans. *Inscr.* ap. *Grut.* 279, 3. Imp. Caes. Valerio Diocletiano Procos. Honorati et Decuriones, et numerus militum caligatorum. *Modestin. Dig.* 27, 1, 10. Caligatae militiae. *Arrius Menand. ib.* 49, 16, 6. Caligatus, qui metu hostium languorem simulavit. *Alia* ap. *Marin. Iscriz. Alb.* p. 18. Sex. Atusius Priscius *evocatus Augusti* aram Tiberino posuit, quam caligatus voverat.

CĂLĪGĪNĔUS, a, um, adj. id. q. caliginosus. *Grat. Cyneg.* 56. Vel caligineo laxanda reponito fumo.

CĂLĪGĪNO, as. V. CALIGO, as.

CĂLĪGĪNOSUS, a, um, adj. γνοφώδης, obscurus, caligine tectus. *Cic. Tusc.* 1, 19. Coelum humidum et caliginosum est propter exhalationes terrae. *Hor. Od.* 3, 29, 29. Futuri temporis exitum Caliginosa nocte premit Deus. *Val. Max.* 1, 7. *extern. n.* 1. Caliginosae tenebrae. *Plin.* 17, 22, 35. *n.* 9. Pluvius et caliginosus tractus. ℙ Translate. *Augustin. ep.* 7. *a med.* Hoc me facere compellit de animae exortu caliginosissimae quaestionis obscuritas.

CĂLĪGO, ĭginis, f. γνόφος, ζόφος, ἀχλύς, aeris obscuritas ex nebula, vel fumo, tenebrae. *Virg. G.* 2, 303. *de igne.* Et totum involvit flammis nemus, et ruit atram Ad coelum picea crassus caligine nubem. *Plin.* 2, 42, 42. Humidam a terra, alias vero, propter vapores, fumidam exhalari caliginem, certum est. *Colum.* 11, 2. Septimo cal. Aug. Canicula apparet: caligo aestuosa. *Pl. Mil.* 2, 4, 51. Ob oculos mihi caligo obstitit. *Plin. ep.* 6, 16. Crassiore caligine obstructus spiritus. *Virg. A.* 12, 466. densa. *Id. ib.* 11, 876. atra. ℙ Translate. *Cic. in Senat.* 3. Ex superioris anni caligine et tenebris lucem in republica dispicere coepistis. *Id. Phil.* 12, 2. Quod videbam equidem, sed quasi per caliginem. (Adde *Plin. ep.* 5, 8.) Et *paulo post.* Discussa est illa caligo, quam paulo ante dixi: diluxit, patet, videmus omnia. *Virg. A.* 6, 266. Pandere res alta terra et caligine mersas. *Catull.* 64, 207. Caeca caligo mentis. *Stat. Theb.* 2, 685. multaque operis caligine plenum Consilio dignata virum, *h. e.* mente obcaecatum. *Vellej.* 2, 36. Augustus omnibus omnium gentium viris magnitudine sua inducturus caliginem, *h. e.* eorum famam et gloriam obscuraturus. *Plin. ep.* 3, 9. Offundere alicui multum caliginis et perturbationis. ℙ Est etiam oculorum vitium, cum eorum acies ex morbo hebetatur et obtenebratur, ἀχλύς, ἀμαύρωσις, ἀμβλυωπία. *Cels.* 6, 6. *n.* 32. oriri ait nonnunquam ex lippitudine, nonnunquam propter senectutem imbecillitatemve aliam. *Scribon. Compos.* 179. Cicutam potam caligo, mentisque alienatio insequitur. *Plin.* 34, 11, 27. Hieracium collyrium excellentis remedii contra initia glaucomatum et suffusionum, contra caligines et scabritias et albugines. *Id.* 25, 13, 92. Anagallidis succus oculorum caliginem discutit. *Id.* 20, 7, 26. Sanare caligines. Et *ib.* 23, 95. levare. *Id.* 32, 9, 31. emendare. [*Quid differat *caligo* a *tenebris*, et quae vv. synonym. sit ratio v. ap. *Döderl. l. l.* 3, 165. sqq. Idem 2, 157. a *celare* derivandam *caliginem* docet.] ℙ In fabulis *Caligo* est uxor Chao, mater Noctis, Diei, Erebi et Aetheris. *Hyg. praef. fab.*

CĂLĪGO, as, avi, atum, n. 1. ζοφόομαι, caliginosus sum. *Virg. A.* 2, 604. Aspice: namque omnem, quae nunc obducta tuenti Mortales hebetat visus tibi, et humida circum Caligat, nubem eripiam. *Colum.* 1, 5. Amnes aestate vaporatis, hieme frigidis nebulis caligant. ℙ *Caligant* etiam, qui visus caligine laborant et caecutiunt. (V. vocem praeced.) ἀμβλυώττω. *Cels.* 6. 6. *n.* 32. Caligare oculi nonnunquam ex lippitudine consueverunt. Et *n.* 34. Cuicumque oculi caligabunt, huic opus erit multa ambulatione. *Scrip. Compos.* 184. Cerussam qui biberunt, facile deprehenduntur. Linguam enim albam habent, nauseant, caligant. ℙ Translate. *Senec.. init. De vita beata*, et *Plin.* 30, 1, 1. Ad quas maxime etiam nunc caligat humanum genus. *Quint. Declam.* 18. *s. f.* Fractae malorum contentione mentes ad inexspectata caligant. *Id.* 1, 2. Caligare in sole, *h. e.* in media luce caecutire: quod et in proverbium abiit. *Stat. Silv.* 5, 3, 237. labat incerto mihi limite cursus Te sine, et orbatae caligant vela carinae. *Sil.* 14, 88. bis octonis nondum rex praeditus annis Caligare alto in solio, nec pondera regni Posse pati. ℙ Alia huc pertinentia V. in CALĪGANS. ℙ Activa significatione pro caligine obducere, obscurare, usurpavit *Fulg. in contin. Virg.* sed non est imitandus. Quidam legunt *caliginare:* sed hoc quoque improbandum.

CALĪGŬLA, ae. f. parva caliga. *Ambros. ep.* 7, 53. Vestibus candidissimis induti, caligulis calceati. Adde *Vet. Schol.* ad *Juven.* 3, 67. et *Vet. Schol.* ad *Hor. Sat.* 1, 3, 128. Soleas: caligulas bene incisas. ℙ *Caligula* cognominatus est C. Caesar filius Germanici, et Agrippinae M. Agrippae filiae, quartus Romanorum imperator, quod in castris educatus, et manipulario habitu indutus frequenter legionibus ostenderetur, ad conciliandam militarem benevolentiam, ut narrant *Suet. in ejus Vita* 9., *Tac. Ann.* 1, 41. et 69. et *Aurel. Vict. Caesar.* 3. At *Senec. Const. Sapient.* 18. narrat, non impune cessisse primipilario, quod Caligulam dixerat, et id cognominis convicium et probrum judicasse Cajum Caesarem jam cothurnatum.

CALIM antiqui dicebant pro *clam*, ut *nis* pro *nobis*, *sam* pro *suam*, *im* pro *eum*. *Festus.*

*CALINGAE, arum, Indiae populi, cis Gangem, ibique incolentes ubi in mare sese fluvius ille exonerat. *Plin.* 6, 17. qui et *promontorium Calingŏn* meminit, *h. e.* Calingorum. *B. A.*

*CALINGĬI, orum, populi Arabiae felicis, quorum caput Mariaba. *Plin.* 6, 28. *B. A.*

*CALINIPAXA, Indiae oppidum. *Plin.* 6, 17. *B. A.*

[CĂLĬPŎDĂ, ae, f. pulcros pedes habens, a καλός, pulcher, et ποῦς, pes. Cognomen muliebre Romanum. *Inscr.* ap. *Fabrett.* p. 629. *n.* 251. Atilia Calipoda. *F.*]

[CĂLĬPPUS, i, m. pulcros equos habens, a καλός, pulcher, et ἵππος, equus. Est cognomen Romanum. *Inscr.* ap. *Fabrett.* p. 219. *n.* 270. M. Valerius Calippus. *F.*]

CALIPTRA, ae, f. genus vestimenti, quo capita operiebant. *Fest.* ℙ Est a καλύπτω, tego, et καλύπτρα Graece dicitur. Quare rectius *calyptra* per *y* scribetur, ut *Voss.* monet in *Etymol.* Docet autem *Pollux* 3, 3. esse genus vestimenti muliebris.

CALISTO. V. CALLISTO.

CĂLIX, icis, m. κύλιξ, ποτήριον, poculum, scyphus: [ab allata Graeca voce κύλιξ, quae a κυλίω, volvo, *h. e.* a forma rotunda ita appellatus. Latini vero Doricam dialectum secuti plerumque *v* Graecum in *a* commutant: quod confirmat locus *Macrob. Sat.* 5, 21. Κύλιξ poculi genus, quod nos una littera immutata calicem dicimus. *F.*] *Pl. Capt.* 4, 4, 8. Aulas calicesque omnes confringere. *Cic. Tusc.* 3, 19. Calix mulsi. *Hor. Sat.* 2, 8, 35. Poscere calices. *Id. ib.* 6, 68. et *Juven.* 5, 47. siccare. *Catull.* 27, 4. Inger mi calices amariores. *Mart.* 2, 15. Propinare alicui calicem. *Hor. Ep.* 1, 5, 19. Fecundi calices quem non fecere disertum? *h. e.* vini potus. ℙ Est etiam vas coquendis et inferendis cibis aptum. *Varr. L. L.* 4, 27. Calix a caldo, quod in eo calda puls apponebatur et calidum eo bibebant. *Ov. Fast.* 5, 509. Stant calices: minor inde fabas, olus alter habebant: Et fumant testu pressus uterque suo. ℙ Dicitur praeterea *calix* ea vasis pars, quae humoris est capax. *Plin.* 37, 2, 7. Murrhinum LXX talentis emptum, capaci plane ad sextarios tres calice. ℙ In aquaeductibus est modulus, hoc est fistula plerumque aenea, quae rivo vel castello induitur, cui aliae minores fistulae applicantur ad aquam derivandam, ut *Front. Aquaed.* 36. docet. ℙ Testa etiam cochleae et echinorum, *calix* dicitur. *Varr. R. R.* 3, 14. et *Plin.* 9, 56, 82. et 31, 51. Sed in hac significatione scribitur rectius *calyx.*

CALLA. V. CALSA.

CALLAECIA. V. GALLAECIA.

CALLAECUS, a, um, adj. Callaicus. *Grat. Cyneg.* 514. Callaecis lustratur equis scruposa Pyrene.

CALLĂĪCUS, a, um, adj. Καλλαϊκός, ad Callaicos pertinens. Sunt autem *Callaici* populi Hispaniae Tarraconensis extremae, ad Oceanum, Asturibus contermini, quorum regio nunc *Gallizia* dicitur. A *Plinio* et aliis *Gallaici* et *Gallaeci* vocantur: a *Strabone l.* 3. Καλλαῖοι. Olim aurifodinis abundabant, ut *Plin.* 33, 4, 21. auctor est. *Ov. Fast.* 6, 461. Tum sibi Callaico Brutus cognomen ab hoste Fecit (*h. e.* Decimus Junius Brutus devictis Gallaecis, ut est in *Epit. Liv.* 56.) *Mart.* 10, 10. Accipe Callaicis quidquid fodit Astur in arvis. *Id.* 14, 95. *de phiala.* Quamvis Callaico rubeam generosa metallo. ℙ *Callaicae lacernae,* quarum meminit *Mart.*, dictae putantur a colore auri Callaici, 14, 139. Jungere nescisti nobis o stulte, lacernas: Indueras albas, exue Callaicas. Al. leg. *callainas*, *h. e.* coloris callaidis gemmae; sed et *callaidem* gemmam *Solin. callaicam* appellat. V. CALLAIS. Aliter sentit *Voss.* in *Etym.* Scribit enim, *callaicas* dici lacernas a colore, qui est in barbis, seu palearibus gallorum gallinaceorum, quae καλλαιοι seu καλλαια dicuntur a Graecis, teste *Hesych.* et *Auct. Etym. M.* Hinc etiam *callainum colorem* dictum, nempe quem vulgo *viridem marinum* dicimus, (veteres *Venetum* appellavere) qui est purpurae dilutioris, ut in smaragdo, qui e pallido viret et aliquando propter affinitatem *purpureus aut puniceus dicitur.

CALLĂĪNUS, a, um, adj. Καλλάϊνος, qui est colore callaidis gemmae. *Plin.* 37, 10, 56. Callainas vocant e turbido callaino, *h. e.* callainas gemmas vocant, quae colorem habent callaidis, sed turbidum. *Mart.* 14, 139. Lacernae callainae. Al. leg. *Callaicae.* V. CALLAICUS.

CALLAIS, idis, f. gemma colore sapphiri, candidiore tamen, et litorosi maris simili. *Plin.* 37, 10, 56. ℙ Alia est hoc nomine apud *eund. ib.* 8, 33. topazio similis, e viridi pallens. Hanc *Solin.* 20. *Callaicam* appellat. Multa de utraque *Salm. in exercitation. Plin.* p. 236. et 237.

CALLĂRĬAS, ae, m. καλλαρίας, piscis marinus ex genere asellorum, minor tamen. *Plin.* 9, 17, 28. et 32, 11, 56.

CALLENS, entis, part. a *calleo*, ἐπιστήμων, sciens, peritus, doctus, callidus. *Plin.* 21, 31, 105. Halicacabi radicem bibunt, qui sunt vaticinandi callentes. *Gell.* 16, 10. Familiaris meus jus civile callens. *Ammian.* 16, 12. Milites bellandi usu diutino callentes.

*CALLENSES, ium, incolae oppidi cujusdam in Hispania Baetica, quod Calentum nominari retulit *Hard.* ad *Plin.* 35, 14. *B. A.*

CALLENTER, adv. perite, astute, callide, πανούργως, ἐπιστημόνως. *Appul. Met.* 4. Satis callenter inhibere aliquid.

CALLĔO, es, ui, n. 2. πυλόομαι, callum obduco, callosus sum. *Pl. Ps.* 1, 2, 4. Plagis costae callent. *Sever. Aetn.* 260. Callent rure manus. *Plin.* 11, 37, 84. Sumen antiqui abdomen vocabant; priusquam calleret, incientes occidere non assueti. ℙ Translate. *Sulpic.* ad *Cic. Fam.* 4, 5. In illis rebus exercitatus animus callere jam debet. ℙ Significat etiam perfecte scire, doctum, peritum esse, quoniam sicut pes, vel manus ex longo labore callum obducit, ita mens longa experientia colligit habitum quendam rerum, in quibus versatur. *Pl. Pers.* 2, 1, 8. Potin' ne moneas? memini, et scio, et calleo, et commemini. *Id. ib.* 2, 5, 4. Satin' ea tenes? *So.* magis calleo, quam aprugnum callum callet. *Ter. Heaut.* 3, 2, 37. Quo pacto id fieri soleat, calleo. *Plin.* 9, 29, 46. Callere in re familiari. *Pl. Truc. a.* 5. *v.* 40. Omnes homines ad suum quaestum callent. Al. leg. *calent. Sisenn.* ap. *Non.* 4, 66. Quem Marcellini consiliarium fuisse, callebant. *Hor. Od.* 4, 9, 49. Duramque callet pauperiem pati. *Cic. Balb.* 14. Callere jura Poenorum. *Ter. Adelph.* 4, 1, 17. Callere pulcre sensum alicujus. *Pompon.* ap. *Non.* 7, 113. Callere canticulam in colubras. *Pl. Most.* 1, 3, 122. Perdocte callere cuncta. *Tac. Ann.* 13, 3. Callere artem aliquam. *Gell.* 20, 1. Scite atque docte callere aliquid. *Justin.* 24, 4. Nam augurandi studio Galli praeter ceteros callent. *Solin.* 8. Callere arte sagittaria. *Seren.* ap. *Non.* 4, 66. Callet senium arte vivendi. *Val. Max.* 8, 12. *n.* 1. Callere usu quotidiano alicujus rei. *Appul. Flor. n.* 18. Callere fidibus. *Hor. A. P.* 274. Legitimumque sonum digitis callemus et aure, *h. e.* mensurando et audiendo.

CALLESCO. V. CALLISCO.

*CALLET, oppidum Hispaniae Baeticae. *Plin.* 3, 1. *B. A.*

*CALLEVA, ae, oppidum Britanniae, in regione, Atrebatum, recenti nomine, *Wallingford. Anton. Itin. B. A.*

*CALLIADES, ae, insignis statuarius et caelator, de quo *Plin.* 34, 8. *ed. Hard.* antea legebatur *Callias. B. A.*

*CALLIAROS, i, oppidum Graeciae, in Locride. *Mela* 2, 3. *B. A.*

CALLIBLEPHARĬUM. V. v. sq. *ad f.*

CALLIBLĔPHARUM, i, n. καλλιβλέφαρον, (subaudi φάρμακον) medicamentum ad sanandas restituendasque, aut etiam fucandas palpebras morbo aliquo deformatas: Graeca vox a κάλλος, pulcritudo, et βλέφαρον, palpebra. *Varr.* ad. *Non.* 3, 164. Calliblepharo naturali palpebrae tinctae. *Plin.* 21, 19, 73. Folia rosae uruntur in calliblepharum. *Id.* 23, 4, 51. Nuclei palmarum cremati calliblephara faciunt addito nardo. *Id.* 33, 6, 34. Stibium in calliblepharis mulierum dilatat oculos. ℙ Adjective *calliblephara* dicuntur, quae pulcras palpebras habent. *Plin.* 32, 6, 21. *de ostreis.* Addunt peritiores notam, ambiente purpureo crine fibras; eoque argumento generosa interpretantur, calliblephara appellantes. *Hard.* in quodam Ms. reperit *callipharata*, quod est pulcre amicta. ℙ Ap. *Marcell. Empir.* 8. *s. f.* legitur *calliblepharium.*

[CALLĬCHORE, es, f. καλλιχόρη, quae pulcre saltat, a κάλλος, pulcritudo, et χορός, chorea. Est cognomen muliebre Romanum. *Inscr.* ap. *Murat.* 1243, 1. Aufidiae Callichore C. Aufidius Festus matri pientissimae. *F.*]

*CALLICHORUS sc. fluvius, vel *Callichorum* sc. flumen, in Paphlagonia fuit. *Plin.* 6, 1. *B. A.*

CALLĬCĬA, ae, f. herba, qua Pythagoras aquam conglaciari tradit. *Plin.* 24, 17, 99.

*CALLICLINUS, i, Thessaliae colliculus. *Liv.* 42, 58. *B. A.*

[*CALLĬCLES, is, m. Καλλικλῆς, pulcritudinis gloriam habens, a κάλλος, pulcritudo, et κλέος, gloria. Est cognomen Romanum. *Inscr.* ap. *Murat.* 1372, 2. P. Manlius Callicles. ℙ Hoc nomine fuit etiam insignis statuarius Megarensis. *Plin* 34, 8, 19. ℙ Item pictor celebris, de quo *Id.* 35, 10, 37. qui forte idem est cum Megarensi statuario. *F.* et *B. A.*]

[*CALLĬCRĂTES, is, m. Καλλικράτης, a κάλλος, pulcritudo, et κράτος, robur. Fuit hoc nomine artifex Lacedaemonius, qui formicas ex ebore, et alia tam parva animalia fecit, ut partes

corum cerni non possent. *Plin.* 7, 21, 21. et 36, 5, 4. *n.* 15. Cf. *Varr. L. L.* 6. ap. *Salmas.* ad *Solin.* p. 46. *Aelian. V. H.* 1, 17. ℙ Item alius, cui thesaurorum Susis receptorum tutela ab Alexandro M. permissa est. *Curt.* 5, 2. ℙ Est etiam cognomen Romanum. *Inscr.* ap. *Gud.* 286, 2. Q. Sisinnius Callicrates. *F.* et *B. A.*

*CALLICRATĪDAS, ae, Lacedaemoniorum dux, qui, cum multa fecisset egregie, ad extremum vertit omnia, proelio nempe ad Arginusas. *Cic. Off.* 1, 24. *Diod. Sic.* 13, 98. *B. A.* [*Adde *Xenophont. Hell.* 1, 6, 23.]

*CALLICŪLA, ae, mons Italiae, in Campania, non procul a Casilino. *Liv.* 22, 15. 16. *B. A.*

CALLĪDE, adv. *ἐπιστημόνως*, scite, perite, docte. *Cic. Or.* 1, 11. Neque enim sine legum, morum, juris scientia, neque hominum natura incognita ac moribus, in his ipsis rebus satis callide versari et perite potest. *Id. Or.* 28. Callide arguteque dicere. *Pl. Asin.* 2, 2, 82. Callide nosse aliquem. *Nep. Themist.* 1. De instantibus verissime judicare, et de futuris callidissime conjicere. *Ter. Andr.* 1, 2, 30. Callide intelligere aliquid. *Id. Adelph.* 3, 4, 53. Hoc facito. *Sy.* recte sane. *De.* Hoc fugito. *Sy.* callide. *Gell.* 7, 3. Tiro confidenter et nimis callide conscripsit epistolam ad Q. Axium. Al. leg. *calide*. *Tac. A.* 6, 37. Callidius interpretari aliquid. ℙ Significat etiam astute, vafre, *πανούργως*. *Cic. Flacc.* 10. Bene testem interrogavit, callide accessit, reprehendit, quo voluit, adduxit. *Sall. Jug.* 18. Vitia sua callide occultare. *Tac. H.* 3, 53. *in f.* Simultates Antonius simplicius, Mucianus callide, eoque implacabilius nutriebat. *Gell.* 12, 12. Callide, et cum astu facere aliquid.

*CALLIDĒMUS, i, scriptor Graecus, cujus meminit *Plin.* 4, 12. *Solin.* 17. qui hoc teste, astruunt Euboeam prius Chalcidem vocatam esse, aere ibi prius reperto. V. *Voss. Hist. Graec.* 3. *B. A.*

CALLĪDĪTAS, atis, f. *ἐπιστήμη*, *ἐπιστημοσύνη*, scientia, peritia, acre ingenium, insignis solertia. *Nep. Eum.* 1. Vincebat omnes cura, vigilantia, patientia, calliditate et celeritate ingenii. *Id. Timol. in f.* Magnitudine animi et calliditate praestare omnes. *Flor.* 2, 17. Vir acerrimae calliditatis. *Cic. Har. resp.* 9. *in f.* Nec numero Hispanos, nec robore Gallos, nec calliditate Poenos, nec artibus Graecos superavimus. *Sall. orat. ad Caes. De rep. ordin.* 2. Patres consilio valere decet; populo supervacanea est calliditas. *Ov. Fast.* 3, 380. Consilium multae calliditatis. *Plin.* 37, 12, 74. Calliditas ingenii. ℙ In malam partem pro astutia, malitiosa solertia, dolo, *πανουργία*. *Cic. Off.* 1, 19. Scientia, quae est remota a justitia, calliditas (*Lebensklugheit*) potius, quam sapientia est appellanda. *Id. Rosc. Com.* 7. Nonne ipsum caput et supercilia illa penitus abrasa olere malitiam, et clamitare calliditatem videntur? [*Eadem est in his calliditas, quam Cato apud *Sall. Cat.* 52. dicit *malarum rerum audaciam*. De Gr. *πανουργία*. V. *Plat. Men.* 19.] ℙ In plurali numero. *Ter. Heaut.* 5, 1, 13. Servi venere in mentem Syri calliditates. *Lactant.* 2, 12. Omnes fallacias et calliditates suas ad decipiendum hominem intendere. ℙ Apud *Cic. Partit.* 39. ponitur pro nimia interpretandi subtilitate.

CALLĪDRŌMUS, i, m. *καλλίδρομος*, pulcher cursus: a *κάλλος*, pulcritudo, et *δρόμος* cursus. In tabula marmorea ap. *Grut.* 341. est nomen equi Circensis. ℙ [Est etiam cognomen hominis Romani. *Inscr.* ap. *Fabrett.* p. 642. *n.* 358. Ti. Julius Callidromus. *F.*]

CALLĪDŪLUS, a, um, adj. *Arnob.* 2. p. 91. Callidula fraus.

CALLĪDUS, a, um, adj. *ἐπιστήμων*, *συνετός*, multa rerum experientia doctus, acer ingenio, perspicax, acutus, solers: a *calleo*, vel a *callum*. Proprie enim sic appellatur is (ut ait *Cic. N. D.* 3, 10.) cujus, tanquam manus opere, sic animus usu concalluit. *Id. Acad.* 4, 29. Ego enim, ut agitator callidus, prius quam ad finem veniam, equos sustinebo. *Lucr.* 6, 91. Tu mihi supremae praescripta ad candida calcis Currenti spatium praemonstra, callida Musa. *Nep. Ann.* 5. Annibal Fabio callidissimo imperatori dedit verba. *Tac. H.* 2, 31. *in f.* Nemo illa tempestate callidior rei militaris habebatur. *Id. A.* 4, 33. Callidus temporum. *Colum.* 7, 3. Aristoteles vir callidissimus rerum naturae. *Tac. A.* 2, 57. Callidus accendendis offensionibus. *Gell.* 9, 9. Doctus homo, et in intelligendis pensitandisque veteribus scriptis bene callidus. *Ov. Her.* 20, 25. Callidus natura, aut usu. *Pl. Epid.* 3, 3, 47. Homo callidus ad rem. *Id. Truc.* 2, 4, 62. Callidus ad quaestum. *Claud. Rapt. Pros.* 2, 11. Venus dolo gaudens, et tanti callida voti, *h. e.* callide dissimulans votum suum. ℙ Cum infinito. *Hor. Od.* 3, 11, 3. Tuque testudo resonare septem Callida nervis. *Id. ib.* 1, 10, 7. Callidus, quidquid placuit, jocoso Condere furto. Adde *Pers.* 1, 118. ℙ De ipsis rebus ingeniose et solerter factis. *Nep. Eum.* 5. Callidum inventum. *Hor. A. P.* 47. Dixeris egregie, notum si callida verbum Reddiderit junctura novum. *Hirt.* ad *Cic. post epist.* 6. *l.* 15. *ad Att.* Callidius consilium inire. Al. rectius leg. *Calidius* V. CALIDUS. *Cic. Tusc.* 1, 20. *ad f.* Callidissimum artificium naturae. ℙ In malam partem pro astuto, vafro, malitioso, *πανοῦργος*. *Cic. Off.* 2, 3. Hi saepe versutos homines et callidos [*πολυτρόποι καὶ πανοῦργοι] admirantes, malitiam sapientiam judicant. *Pl. Poen.* 5, 2, 148. Malus, crudus et callidus atque subdolus. *Id. Cist.* 4, 2, 61. Mala merx haec et callida est. *Convicium in mulierem.* Rursus *Id. Pers.* 4, 4, 70. Dii istam perdant: ita cata est et callida. *Mart.* 5, 42. Callidus fur. *Pl. Bacch.* 4, 4, 4. Callidi doli. *Nep. Att.* 11. Callida liberalitas, *h. e.* ad captandos insidiose animos effusa. Sic *Stat. Ach.* 2, 171. Callida dona, Grajorumque doli. [*Cf. de h. v. *Doederl. l. l.* 3, 216. sqq.]

*CALLIFAE, arum, oppidum Italiae, sed quo situ fuerit non liquet. Forte in Samnio, vel in Hirpinis. *Liv.* 8, 25. *B. A.*

CALLĪGŌNON, i, n. *καλλίγονον*, a *κάλλος*, pulcritudo, et *γόνος*, genus, herba eadem, quae polygonon mas. *Plin.* 27, 12, 91.

CALLĪMACHĪUM Metrum constat tribus choriambis, anapaesto et Bacchio, vel amphibrachy, ut Armipotens Mars genitor Romulidum, ut venias precamur. *Serv. Centim.* p. 1823.

CALLĪMĀCHUS, i, m. *Καλλίμαχος*, filius Batti, poeta Graecus Cyrenensis, qui omne quidem poematum genus attigit, sed elegiacum praecipue, in quo mire excelluit, lascivus tamen passim, et amorum plenus, ut ex *Ov. Pont.* 4, 16, 32. et *Trist.* 2, 367. et *Rem. am.* 759. colligitur. Scripsit etiam acerbissimum carmen in adversarium suum, quem ficto nomine *Ibin* appellavit: unde idem *Ovidius* poematis sui nomen et argumentum mutuatus est. V. BATTIADES. *Quint.* 10, 1. Tunc et elegiam vacabit in manus sumere, cujus princeps habetur Callimachus. ℙ [*Item insignis statuarius, de quo *Plin.* 34, 8. ℙ Et medicus. *Plin.* 21, 3. ℙ Fuit et *Apollas Callimachus* historicus. *Quint.* 11, 2. ubi tamen alii legunt *Apollas* et *Callimachus*. *B. A.*

[CALLĪMORPHUS, i, m. *καλλίμορφος*, formosus: a *κάλλος*, pulcritudo, et *μορφή*, forma. Est cognomen Romanum. *Inscr.* ap. *Marin. Iscriz. Alb.* p. 203. Corneli Callimorfe. Tollitur hic aspirata *h*, ut saepissime apud Latinos, et scribitur *Callimorfe* pro *Callimorphe*. *F.*]

CALLĪMUS, i, m. *κάλλιμος*, hoc est pulcher, vel pulcherrimus. Nomen est lapidis cujusdam ex genere actitarum, quo nihil tenerius. *Plin.* 36, 21, 39. ℙ [Est etiam cognomen Romanum. *Inscr.* ap. *Grut.* 214. Pollius Callimus. *F.*]

CALLĪNĪCUS, i, m. *καλλίνικος*, pulcre victor. Vox Graeca a *κάλλος* pulcritudo, et *νίκη* victoria. In veteri marmore ap. *Grut.* 431. est nomen equi Circensis. ℙ [Est item cognomen hominis Romani. *Inscr.* ap. *Fabrett.* p. 401. *n.* 295. P. Aelius Aug. Lib. Callinicus. *F.*]

[CALLĪNOUS et Callīnus, i, m. *Καλλίνους* et *Καλλῖνος*, poeta Ephesius, qui primus elegiacos versus scripsit. *Terentian. de metr.* p. 2420. Pentametrum, dubitant, quis primus finxerit auctor: Quidam non dubitant dicere Callinoum. *Marius Victorin. Art. grammat.* p. 2555. Ex dactylico heroo primam ejus veluti sobolem a pentametro versu coepisse reperio, quod metrum invenisse fertur Callinous Ephesius. *Vet. Schol.* ad *Cic. Or. pro Arch.* (ed. *A. Maio* iterum *Mediol.* 1817.) p. 122. Primus autem videtur elegiacum carmen scripsisse Callinus. ℙ De hujus poetae vita et scriptis peculiarem edidit dissertationem Altonae et Lipsiae an. 1816. *Jo. Valentinus Franckius*, quam videsis. *F.*]

CALLĪON, ii, n. *καλλιάς*, herba ex genere trychni, acinis coccineis, folliculis granosis; alio nomine *halicacabum*, et Latine *vesicaria*, quoniam vesicae et calculis prodest. *Plin.* 21, 31, 105.

CALLĪONYMUS, i, n. *καλλιώνυμος*, piscis marinus exiguus, alio nomine *uranoscopus*, *οὐρανοσκόπος*. Ejus fel oculorum cicatrices sanat, et carnes eorum supervacuas consumit; caro autem omnis aurium morbis prodest, teste *Plin.* 32, 7, 24. Meminit etiam *ib.* 11, 53. ℙ *Casaubon.*, referente *Voss.* in *Etymol.*, putat eundem esse atque eum, quem Graeci iidem *λύκον*, hoc est lupum appellant; dictumque esse *καλλιώνυμον*, hoc est pulcri nominis *εὐφημίας* causa. V. URANOSCOPUS.

CALLĪOPE, es, f. *Καλλιόπη*, una ex Musis, quae praeest versibus heroicis, et Musarum princeps est. Dicta est ab excellentia cantus: *καλὸς* enim pulcrum significat, et *ὄψ*, *ὄπος*, cantum. Uxor fuit Deagri, et ex eo Orpheum genuit, ut est ap. *Hygin. fab.* 14., quod *Prop.* 2, 23, 29. confirmat. *Virg. A.* 9, 525. Vos, o Calliope, precor aspirate canenti. (synecdoche, *h. e.* Musae. Adde *Sil.* 3, 222. et 12, 390.) *Hor. Od.* 3, 4, 2. Calliope regina. *Ov Trist.* 2, 567. Inter tot populos, tot scripti millia nostri, Quem mea Calliope laeserit, unus ego, *h. e.* mea carmina: metonymia. *Mart.* 9, 87. Calliopen, et ait, tu quoque vulnus habes. ℙ *Serv.* ad *A.* 5, 864. facit Calliopen matrem etiam Sirenum ex Acheloo flumine.

CALLĪŌPĒA, ae, f. *Καλλιόπεια*, eadem quae Calliope, Orphei mater. *Virg. Ecl.* 4, 57. Orphei Calliopea, Lino formosus Apollo. *Ov. Fast.* 5, 80. Prima sui coepit Calliopea chori. Adde *Prop.* 1, 2, 28.

[CALLĪOPĒĬUS, a, um, adj. ad Calliopen pertinens. Absolute *Calliopeius* appellatus Hymenaeus Calliopes filius. *Auct. Epithalam.* in *Anthol. Lat. T.* 2. p. 641. *v.* 77. Hinc puer elusa juga Calliopeius illis Nexuerat domina. *F.*]

[CALLĪPARTHĒNUS, i, m. pulcre virgineus, a *κάλλος*, pulcritudo, et *παρθένος*, virgineus. Est cognomen Romanum. *Inscr.* ap. *Grut.* 892, 2. M. Valerius Calliparthenus. *F.*]

CALLĪPĔTĀLON, i, n. *καλλιπέταλον*, a *κάλλος*, pulcritudo, et *πέταλον*, folium; herba eadem ac quinquefolium. *Appul. Herb.* 2. *F.*]

*CALLĪPEUCE, es, saltus Thessaliae, prope Macedoniam. *Liv.* 44, 5. *extr. B. A.*

*CALLIPHĀNES, is, historicus Graecus. *Plin.* 7, 2. *B. A.*

[*CALLĪPHON, ontis, m. *Καλλιφῶν*, a *κάλλος*, pulcritudo, et *φάω*, dico, vel luceo. Fuit philosophus, qui voluptatem et honestatem summum bonum esse dixit. *Cic. Fin.* 2, 6. et 11. [*Ib.* 4, 18. 5, 8. 25. *Id. Acad.* 2, 42. *Off.* 3, 33. De ejus sententia cf. *Clemens Alex. Strom.* 2. p. 415. *Cic. Tusc.* 5, 30.] ℙ *J. A. Goerenz.* ad *Cic. l. c.* probat non *Callipho*, *onis*, sed *Calliphon*, *ontis* declinandum esse hujusmodi nomen. ℙ Fuit etiam cognomen Romanum. *Inscr.* ap. *Grut.* 477, 1. Genethlon P. Tutilii Calliphontis. *F.*]

*CALLĪPĪA, ae, fons Ephesi. *Plin.* 5, 29. ubi tamen *Hard.* mavult legere *Callippia*. *B. A.*

*CALLĪPĪDAE, arum, populi Scythiae vel Sarmatiae Europaeae. *Mela* 2, 1. *B. A.*

CALLĪPŌLIS, is, f. *Gallipoli*, *Καλλίπολις*: a *κάλλος*, pulcritudo, et *πόλις*, civitas, urbs Chersonesi Thraciae ad Hellespontum, qui ab ea nomen traxit, e regione Asiae minoris contra Lampsacum. *Plin.* 4, 11, 18. ℙ Item insula maris Aegaei, quae et Naxus et Sicilia minor est appellata. *Id.* 4, 12, 22. ℙ Item urbs Italiae in Salentinis a Graecis condita. *Id.* 3, 11, 16. et *Mela* 2, 4. ℙ Item urbs Siciliae, ap. *Sil.* 14, 249. ℙ [Est etiam cognomen muliebre Romanum. *Inscr.* ap. *Fabrett.* p. 43. *n.* 246. Servilia Callipolis. *F.*] ℙ *Item urbs Aetoliae. *Liv.* 36, 30. *B. A.*

CALLĪPPĪDES, ae, m. *Καλλιππίδης*, tragoedus celeber, Agesilai aetate: cujus nimium motum in scena reprehensum, ut etiam a Mynisio histrione simia sit appellatus, ostendit *Aristot. A. P.* 26. Hinc ortum est proverbium in eos, qui satagunt et nihil agunt. Alii dicunt, fuisse cursorem, sed cunctatorem tardissimum. *Suet. Tib.* 38. Ad extremum vota pro itu et reditu suo suscipi passus, ut vulgo jam per jocum Callippides vocaretur, quem cursitare ac ne cubiti quidem mensuram progredi, proverbio Graeco notatum est. *Cic. Att.* 13, 12. Cum ille *Καλλιππίδης* assiduo cursu cubitum nullum processerit.

CALLĪRHOE, es, f. *Καλλιρόη*, Acheloi filia, uxor altera Alcmaeonis, quae petiit a Jove et impetravit, ut duo filii adhuc infantes confestim ad viri occisi ultionem adolescerent. *Ov. Met.* 9, 414. et 430. V. ALCMAEO. ℙ Alia item, filia Lyci, quae Diomedem liberavit ab insidiis patris, qui hospites omnes immolabat, a quo cum se desertam videret, vitam laqueo finivit. ℙ Item alia Piranthi filia vel, ut alii volunt, uxor, ex qua Argus, Aristorides et Triopas nati sunt. *Hygin. fab.* 145. ℙ Item alia Chrysaoris uxor, mater Geryonis trimembris. *Hygin. praef.* et *fab.* 145. et 151. ℙ Item filia Oceani, quae ex Neptuno Chionem peperit. *Serv.* ad *A.* 4, 250. ℙ Est praeterea nomen fontis in Attica, *enneacrunos* cognominatus, *ἐννεάκρουνος*, hoc est novem habens scaturigines. *Stat. Th.* 12, 629. Et quos Calliroe novies errantibus undis Implicat etc. Adde *Plin.* 4, 7, 11. Qui *Calliroen* et *Enneacrunon* duos diversos fontes faciunt, probe refelluntur ab *Harduino in notis et emendat. ad cit. l. Plin.* 4. *n.* 32. ℙ Item alius calidae aquae in Judaea, prope Asphaltiten lacum, medicae salubritatis, aquarum gloriam ipso nomine praeferens. *Plin.* 5, 16, 15. ℙ Item alius in Arabia apud Edessam urbem, quae et ipsa Calliroe cognominata est. *Id. ib.* 24, 21. ℙ Omnes hi fontes ab aquarum pulcritudine nomen habent vel quod molliter fluerent, quod est fontibus proprium: a *κάλλος*, pulcritudo, et *ῥοή*, fluentum. ℙ [Est etiam cognomen muliebre Romanum. *Inscr.* ap. *Mur.* 135, 1. Caecilia Callirhoe. *F.*] ℙ Quid sibi velit *Pers.* 1, 134. His mane edictum, post prandia Calliroen do, V. Interpretes: varie enim a variis exponitur. ℙ Scribitur etiam *Callirhoe* et *Callirrhoe*: sic Graece *καλλιρόη* et *καλλιῤῥόη*.

CALLIS, is, m. *στίβος*, *τρίβος*, *ἀτραπιτός* seu *ἀτραπιτός*, proprie est semita angustior et devia, qua animalia ire solent. *Serv.* ad *A.* 4, 405. Callis est semita tenuior, callo pecorum praedurata. *Vet. Glossae*: Callis, via pecorum vestigiis trita. *Isid. Or.* 15, 16. Callis est iter pecudum inter montes angustum et tritum. *Varr. R. R.* 2, 10. Neque

senes neque pueri callium difficultatem ac montium arduitatem facile ferunt. *Cic. Sext.* 5. Cum Catilina e pruina Apennini atque e nivibus illis emersisset atque aestatem integram nactus, Italiae calles et pastorum stabula praeclara cepisset. *Virg. l. c. de formicis*, praedamque per herbam Convectant calle angusto. *Curt.* 5, 4. Calles silvestres, vix singulis pervii. *Id. ib.* 6. Calles invii. *Liv.* 22, 14. Nos hic pecorum more per aestivos saltus deviosque calles exercitum ducimus. *Non.* 3, 46. hoc loco (si modo hunc locum designat: nam paulum immutatis verbis refert citatque *l.* 12. pro *l.* 22.) legit *devias*, atque inde probat etiam in fem. gen. usurpari: additque ita frequenter apud *Liv.* legi: sed editiones omnes etiam principes A. 1470. et 1480. habent *devios*. Nihilominus *exiguam callem* feminine dixit *Ammian.* 30, 1. Addunt alii loca tria *Liv.* 31, 42., 36, 15. et 38, 2., in quibus *calles ignotas* et *ullas calles* et *notas calles*, sed ubique incerta lectione, habetur. ℙ Generatim accipitur pro via. *Val. Fl.* 3, 568. Litora curva petens, alio nam calle reverti Credit Hylam. *Id.* 5, 391. ipsaque juxta Moenia, si bivios possis dignoscere calles. Al. leg. *vivos*, hoc est vias gramine viridantes ℙ *Callium provincia*, quae magistratibus demandari solebat, erat munus callium, silvarum saltuumque administrandorum. Ex hujusmodi enim locis vectigalia exigebantur propter pecora et pascua. Haec autem provincia minimi negotii erat et a quaestoribus administrari solebat; interdum a consulibus, quando scilicet nusquam bella instabant. *Tac. A.* 4, 27. Curtius Lupus quaestor, cui provincia vetere ex more calles evenerat. Al. rectius leg. *Cales*, quod est oppidum Campaniae: qua de re *Lipsius* et *Ernestius ad hunc loc.* consulendi. *Suet. Caes.* 19. Ut provinciae futuris consulibus minimi negotii, id est silvae callesque decernerentur. *Id. Claud.* 24. Collegio quaestorum, detracta Ostiensi et callium provincia, curam aerarii Saturni reddidit. Al. leg. et *Gallica provincia*. V. ibi *Casaub.* et *Baumgarten-Crusium.*

CALLISCO, is, n. 3. *ἀρχαϊζῶς* pro callesco. *Cato B. Carth.* Aures nobis calliscerunt ad injurias, *h. e.* occalluerunt. Ita *Non.* 2, 162.

[*CALLISTHĒNES, is, m. *Καλλισθένης*, *h. e.* pulcritudine potens: a *κάλλος*, pulcritudo, et *σθένος*, robur. Hic fuit Olynthius, Aristotelis discipulus, Alexandro M. ex condiscipulatu familiaris accitusque ab ipso rege ad prodenda memoriae ejus gesta Asiatica, a quo tandem necatus est, quod eum Persico more adorare noluisset. Mors ejus a *Theophrasto* peculiari libello deplorata est. Scripsit et Troicum bellum. *Curt.* 8, 5. *Cic. Tusc.* 3, 10. et 5, 9. *Id.* pro *Rab. Postum.* 9. *Fam.* 5, 12. *Div.* 1, 24. 2, 25. *Justin.* 12, 6. 7. ℙ Fuit etiam nomen servile Romanum. *Inscr.* ap. *Marin. Iscriz. Alb.* p. 12. Callisthenes Threx veteranus. *F.* et *B. A.*]

CALLISTŌ, us, et onis, *Καλλιστώ*, Lycaonis filia, eadem quae *Ursa major;* de qua V. in ARCTOS. *Prop.* 2, 21, 25. Callisto Arcadios erraverat ursa per agros. *Catull.* 66, 66. Callisto juvenca Lycaonida. Al. leg. *Callistoe juncta Lycaoniae*, ut sit dativus Graecae positionis, *τῇ Καλλιστοΐ*. *Hyg. fab.* 176. Filiam ejus Callisto compressisse dicitur. *Serv.* ad *G.* 1, 67. Arcas Callistonis et Jovis filius. ℙ Scribitur et *Calisto.*

*CALLISTRĀTUS, i, statuarius, de quo *Plin.* 34, 8. ℙ De variis Callistratis V. *Voss. de Hist. Graec.* 3. p. 338. *B. A.*

CALLISTRŪTHIA Ficus, *καλλιστρούθιον σῦκος*, genus est ficorum ex Graecia in Italiam translatum, quod *Plin.* 15, 18, 19. ait, esse parum sapore praestans, omniumque frigidissimum: sed *Athenaeus* 3, 3. mire laudat, et antecellere omnes ficus asserit, quae in universo terrarum orbe generantur. [Et *Brodaeus* cum *Dalecampio* ap. *Plin. l. c.* legendum putat *haud parum sapore praestantes. F.*] ℙ Nomen habuit a *κάλλος*, pulcritudo, et *στρουθός*, passer, vel *στρούθιον*, passerculus, fortasse quia ejus avidissimi sunt passeres: vel quod pulcritudine referat genus quoddam mali cotonei, quod *στρούθιον* Graece dicitur, ut apud *Voss.* in *Etym.* legitur. *Capitol. Albin.* 11. Quingentas ficus passarias, quas Graeci callistruthias vocant, jejunum comedisse dicit. *Marcell. Donat.* ap. *Voss. l. c.* mallet legere *passerarias*, inhaerens etymologiae modo allatae. ℙ Dicitur etiam *callistruthis, idis. Colum.* 10, 416. Et callistruthis, roseo quae semine ridet.

CALLISTRŪTHIS. V. vocem praec.

[CALLISTUS, i, m. et Calliste, es, f. *κάλλιστος* et *καλλίστη*, optimus, optima. Est cognomen Romanum. *Inscr.* ap. *Maff. Mus. Ver.* 261, 1. Terentius Callistus. *Alia* ap. *Grut.* 485, 4. Veronia Calliste. *F.*]

CALLĪTAS. V. CALVITAS.

*CALLITHERA, orum, Thessaliae oppidum, juxta Metropolin. *Liv.* 32, 13. *B. A.*

CALLĪTHRIX, itrichis, f. *καλλίθριξ*, herba foliis lenticulae, caule junci tenuis simili, radice minima: nascitur in opacis et humidis, gustatu fervens, et sternumentum movens. *Plin.* 25, 11, 86. ℙ Eadem dicitur etiam *trichomanes:* callithrix autem, quia illita cohibet capillos defluentes, aut si effluxerint, reparat: a *κάλλος*, pulcritudo, et *θρίξ, τριχὸς*, capillus. *Plin.* 26, 15, 90. Callithrix capillos inficit oleo trita. Adde 26, 14, 87. ℙ *Callitriches* item sunt simiarum quoddam genus toto paene aspectu ab aliis simiis differens, barbam habens in facie, et caudam late fusam priori parte. *Plin.* 8, 54, 80.

CALLĪTRICHES Simiae, *καλλίτριχες πίθηκοι*. V. CALLITHRIX.

CALLĪTRICHON, i, n. *καλλίτριχον*, herba eadem, quae *adiandum*. V.

[CALLĪTYCHUS, i, m. et Callĭtyche, ae, f. pulcram fortunam habens. Est cognomen Romanum. *Inscr.* ap. *Grut.* 74, 1. Callitychus Lib. *Alia* apud *eund.* 519, 10. Cassia Callityche. *F.*]

*CALLIXĒNUS, i, insignis statuarius, cujus meminit *Plin.* 34, 8. *B. A.*

*CALLON, onis, insignis statuarius, Aegineta. *Plin.* 34, 8. *B. A.*

*CALLONIANA, oppidum Siciliae. *Anton. Itin. B. A.*

CALLOSĪTAS, atis, f. *τύλωμα*, durities callosa. *Scrib. Compos.* 36. Collyrium, quod proprie facit ad aspritudinem palpebrarum et callositatem. ℙ Translate. *Tertull. Testim. anim.* 8. Quid igitur vis, homo, de humanis sententiis litterarum tuarum exisse haec in usus communis callositatem? *h. e.* consuetudinem veluti callo obducto firmatam.

CALLOSUS, a, um, adj. *τυλώδης, τυλόεις*, callo obducto duratus, callis abundans. *Cels.* 6, 3. Ulcus callosum. *Plin.* 11, 39, 92. Crassior callosiorve cutis. *Auct. Pan. ad Pison.* 17. Humida callosa cum pinseret hordea dextra. ℙ Per similitudinem dicitur de variis rebus. *Hor. Sat.* 2, 4, 14. *de ovis.* namque marem cohibent callosa vitellum. *callosa ova* appellat, quae densiora et spissiora sunt ac duriuscula. *Callus* enim ovi videtur esse albumen: vel potius gutta illa albicans in vitello, quae facile in callum durescit; non, ut quidam volunt, putamen, cujus durities minus apte cum duritie calli compararetur. *Plin.* 15, 3, 4. Callosae olivae. *Id.* 14, 20, 25. Callosior resina, *h. e.* minus liquida, et solidior. *Colum.* 3, 1. Callosi acini uvae. *Apic.* 3, 4. Reddere cucurbitas callosiores ad gustum, *h. e.* firmiores solidioresque, et ita gustui gratiores.

CALLUM, i, n. et Callus, i, m. 2. *τύλος, τύλωμα*, cutis labore viae in pedibus, aut assiduo opere in manibus, parteve alia corporis densior facta, cujusmodi est in suis rostro, cervice bovis, animalium plantis, et duritia illa, quae in manibus hominum ex labore nascitur. *Cic. Tusc.* 5, 32. Mihi calceamentum est solorum callum, cubile terra. *Cels.* 5, 28. *n.* 12. *a med.* Callus fistulae neminem fallit, quia durus est, et aut albus, aut pallidus. (Masculine extulit etiam *Domit. Marsus* ap. *Charis.* 1. p. 55.) *Plin.* 11, 37, 68. Stomachus denticulatus callo, in modum rubi, ad conficiendos cibos. *Suet. Aug.* 80. Callis quibusdam ex prurigine corporis, assiduoque et vehementi strigilis usu plurifariam concretis, ad impetiginis formam. *Plin.* 22, 25, 60. Farina in pollinem subacta imponitur pedum callo, clavisque. ℙ *Callum aprugnum*, et *callum* absolute dixere veteres lumbos apri teneram quandam duritiem, et callo similem habentes, propter quam comedentibus mire commendabantur. *Pl. Pers.* 2, 5, 4. Magis calleo, quam aprugnum callum callet. *Id. Capt.* 4, 3, 4. Quanta pernis pestis veniet! quanta callo calamitas! *Id. Ps.* 1, 2, 32. Pernam, callum, glandium, sumen facito in aqua jaceant. *Cato* quoque *Censorius* in orationib. suis aprugnum callum, tanquam nimii luxus, Romanis exprobrabat, teste *Plin.* 8, 51, 78. Observat *Humelberg. in notis ad Apic.* 7, 1. non solum apri, sed et domesticorum suum laridum, seu carnem callosiorem et duriusculam *callum* appellari. Hinc *Id. Apic.* 1, 9. *callum porcinum* memorat. ℙ *Callum* quoque vocant solidam carnem piscium, quibus sunt testacea operimenta, ut ostreorum, cancrorum, et hujusmodi. *Plin.* 9, 30, 50. *de locustis.* Unum hoc animalium, nisi vivum ferventi aqua incoquatur, fluida carne non habet callum. ℙ Per similitudinem variis rebus tribuitur. *Plin.* 14, 1, 3. Uva non aliubi gratior callo: ut inde possit invenisse nomen duracina. *Id.* 18, 29, 29. *n.* 4. Uvae acini praecoquuntur in callum. *Id.* 15, 28, 34. Callo placent pira ac mala. *Id.* 16, 22, 34. Callo crassa folia. *Id.* 22, 23, 47. Tutissimi fungorum, qui rubent callo. *Id.* 19, 2, 11. Tubera cortice includuntur, ut plane nec terram esse possimus dicere, nec aliud quam terrae callum. *Id.* 17, 5, 3. Terra sterilis, densa callo facile deprehenditur. (Callum terrae vocat particulas ejus duriores et solidiores, ut in carne animalium sunt calli.) *Id.* 31, 4, 30. Coli moverique terram, callumque summae cutis solvi, aquarum interest, *h. e.* duritiem illam, qua terrae superficies tenacior est, sive herbis ipsam contiuentibus, sive quod sole et aere durescit et solidatur. *Id.* 16, 12, 23. Pix derasa navibus efficacior ad omnia, quibus pices resinaeque prosunt, videlicet adjecto salis callo, *h. e.* duritie quadam ac soliditate a sale seu marina aqua accepta. Denique *Id.* 9, 60, 86. et 32, 10, 41. vocat *callum* quorundam piscium tegumen, quod neque tam siccum ac durum est, ut testa, neque tam molle, ut caro et cutis, sed inter utramque naturam medium. Quo pertinet illud *Lucr.* 4, 933. Proptereaque fere res omnes aut corio sunt, Aut seta, aut conchis, aut callo, aut cortice tectae. ℙ Translate. *Cic. Tusc.* 2, 15. *in f.* Ipse labor quasi callum quoddam obducit dolori, *h. e.* ita assuefecit, ut dolor non sentiatur: callosa enim caro minus sentit. *Id. ib.* 3, 22. Quorum animis diuturna cogitatio callum vetustatis obduxerat. *Id. Fam.* 9, 2. Consuetudo diurna callum jam obduxit stomacho meo. *Senec. Consol. ad Marc.* 8. Manet quidem tibi etiamnum ingens tristitia, et jam videtur duxisse callum.

CALLUS. V. voc. praeced.

CĂLO, as, a. 1. *καλῶ*. Verbum Graecum est, quod tres habet significationes, vocandi, nominandi, et invocandi: totidemque notionibus a priscis Latinis usurpatum est. Utebantur enim voce *calandi* cum vocabant populum in Curiam Calabram, vel ad Comitia, vel ut dies nonarum cujusque mensis indicerent, eo modo, quo dictum est in CALENDAE. Ipsos quoque dies *calare* dicebantur, cum pronunciabant, quinquene an septem usque ad nonas essent futuri: quod faciebant quinquies aut septies pronunciato verbo *calo*, si credimus *Macr. Sat.* 1, 15., vel potius quia, ut est apud *Varr. L. L.* 5, 4., utebantur illa formula: *Quinque dies te calo, Juno novella* etc. Quia enim primus cujusque mensis dies Junoni sacer erat, ideo in iis diebus pronunciandis Junonem invocabant, atque itidem verbum *calo* adhibebant. *Gell.* 15, 27. Curiata comitia per lictorem curiatum calari, idest convocari, centuriata per cornicinem. (V. CALATUS.) *Varr. l. c.* Primi dies mensium nominati calendae ab eo, quod his diebus calarentur ejus mensis nonae a pontificibus, quintanae, an septimanae sint futurae, in Capitolio, in Curia Calabra sic: Dies te quinque calo, Juno novella: septem dies te calo, Juno novella. Ita *Scalig.* in *Conjectan.* haec verba *Varr.* emendat, quae in ipso textu paulo confusiora sunt. *Macr. l. c.* Hunc diem, qui ex his diebus, qui calarentur, primus esset, placuit calendas vocari. ℙ Itaque *calare comitia*, aut *populum* est convocare; *calare dies* est pronunciare, nominare, indicere: *calare Junonem* est invocare. Extra haec nullus fuit amplius hujus verbi usus. Est enim purum putum ex Graeco, ut diximus: quod in causa est, cur etiam per K Graecam litteram *Kalo, Kalatio, Kalator, Kalendae* etc. scripta saepissime reperiantur tum in lapidibus, tum in opt. codd. Et quidem *Diomed.* 2. p. 417. et *Scaur.* p. 2252. et alii quidam grammatici ita K defendunt, ut necessario tum in his, tum in aliis quibusdam vocibus scribendam putent. Sed cum pro ea Latini passim C substituerint in aliis verbis, quae a Graeco K incipiebant, ut in *cala, cacabus, cantharus, carbasus*, aliisque sexcentis, non est cur in eas scribendi angustias compellamur, ut sine piaculo *calare, calendae* etc. scribere non liceat. V. alia huc pertinentia in CALUMNIA.

CĂLO, onis, m. *ξυλοφόρος*, servus militis, a ferendis lignis palisque ad usum militiae sic appellatus. *Cala* enim lignum, seu fustem significat. *Festus:* Calones militum servi dicti, quia ligneas clavas gerebant, quae Graeci *κᾶλα* vocant. Adde *Serv.* ad *A.* 6. 1.; cujus verba in CALA allata sunt, et *Non.* 1, 310. ℙ Sed non solum ligna et vallum, verum et aquam ferebant, et alia hujusmodi viliora ministeria exhibebant. *Veg. Milit.* 3, 6. memorat calones dictos *galearios*, qui galeas dominis suppeditabant: quamquam *Stewech.* monet, tum eo loco, tum 1, 10., ubi ea vox iterum reperitur, varie in variis codd. legi. *Cic. Nat. D.* 3, 5. Eos tu cantheriis albis, nullis calonibus, obviam Vatieno venisse existimas. *Caes. B. G.* 6, 35. Ne calonem quidem extra munitionem egredi passus est. ℙ Saepe *calones* et *lixae* conjunguntur: inter quos illud interest, quod *lixae* liberi erant, et quaestus gratia exercitum sequebantur: *calones* vero mancipia. Neque enim audiendus est *Acron*, qui ad illud *Hor. Sat.* 1, 2, 44. *Hunc perminxerunt calones*, hos liberos, lixas vero servos facit: neque item movere debet *Taciti* locus *Hist.* 2, 87., ubi incerta lectio est. Praeterea *calones* erant pars exercitus: eorumque opera duces aliquando usi sunt: non enim ignari omnino militiae erant, cum omnibus fere militum exercitationibus adessent: *lixae* non item. Ad haec, *lixae* cibaria portabant ad exercitum, quod de calonibus non legitur. *Tac. Hist.* 1, 49. Caput Galbae per lixas calonesque suffixum laceratumque. *Id. ib.* 3, 20. *in f.* Lixas calonesque Bedriacum mittit, copias ceteraque usui allaturos. Adde *ib.* 33. ℙ Aliquando tamen promiscue adhibentur. Nam *Caesar in suis Commentar.* solos nominat calones, lixas nunquam: atque adeo calonum nomine utrosque intelligere videtur. ℙ Proverbii speciem habet illud *Pers.* 5, 95. *Sambucam citius caloni aptaveris alto.* Solent enim hu-

jusmodi homines crasso ingenio esse, et ad musicam ineptissimi. ℙ Dicuntur etiam *calones* viliores quique servi urbani, aut rustici. *Hor. Sat.* I, 6, 103. plures calones atque caballi Pascendi. *Senec. ep.* 110. *ad f.* Cohors culta servorum, lectica formosis imposita calonibus. ℙ Sunt praeterea *calones* calcei lignei, teste *Festo:* qui tamen nullum hujus significationis testimonium producit: valdeque metuit *Voss.* in *Etymol.* ne *Paulus Festi Epitomator* calones cum calopodiis confuderit. ℙ Item *Festus* in voce *Procalare*, eumque secutus *Porphyr. ad l. c. Hor.* calones eosdem cum calatoribus faciunt: a *calando* enim derivant. Sed jure ac merito reprehenduntur a *Voss.* in *Etymol.* et aliis.

CALOBATARIUS, ii, m. καλοβάτης, grallator, qui in ligneis perticis incedit: a κᾶλον, lignum, et βαίνω, gradior. Habet *Non.* 2, 361., ubi alii leg. *colobathrarius*: nam κωλόβαθρα grallae sunt. In *Not. Tir.* p. 174. Colobrata, ubi fortasse corruptum est pro *colobathra*. Quod vero in multis vulgatis *Nonii* legitur *collobatarius*, aut *collobathrarius*, corruptum videtur. *Voss.* in *Etymol.* in *Grallae.*

[CALOCAERUS, i, m. pulcre opportunus, a καλός, pulcher, et καιρός, opportunitas. Est cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Grut.* 270, 6. T. Statilius Calocaerus. *F.*]

CALOENUS. V. CALENUS.

*CALON, onis, statuarius quidam. *Quint.* 12, 8. Forte idem, qui *Callon* appellatur *Plin.* V. *Callon.* ℙ Praeterea Calon est locus, forte oppidum, Galliae Belgicae, in regione Gugernorum. *Anton. Itin. B. A.*

CALOPHANTA, ae, m. καλοφάντης. *Pl. Curc.* 4, 1, 2. Calophantam, an sycophantam hunc magis esse dicam, nescio. Ita legunt *Alciatus* et *Paraeus* et exponunt χρηστολόγον, *h. e.* eum, qui honeste quidem loquitur, sed ejus facta ab oratione discrepant. Est a καλὸς, honestus, et φάω vel φημὶ, dico. Alii leg. *halophantam* et varie exponunt. Alii *halapanta*, hoc est omnia mentientem. V. *Taubman.*, qui multorum sententias collegit.

CALOPODIUM, ii, n. forma lignea, qua utuntur sutores in calceis faciendis: a κᾶλον, lignum, et ποῦς, ποδὸς, pes. Auctorem habet *Helenium Acronem* ad illud *Hor. Sat.* 2, 5, 106. *Si scalpra et formas non sutor* etc. Ubi *formas* exponit *calopodias* in feminino genere. Sed observarunt eruditi, iis temporibus, quibus scripsit *Acron*, neutra nomina fere in feminino usurpata fuisse. V. CALO, onis. ℙ *Vet. Schol. Cruq.* ad *Hor. Sat.* 2, 8, 77. Soleae calopodes ad reparandum convivium. Hic *calopodes* sunt ipsae solae ligneae, ab Italis *zoccoli* appellatae.

CALOR, oris, m. θέρμη, θερμότης, ardor, aestus. *Cic. Univers.* 14. Causae, quae vim habeant caloris et frigoris. *Vitruv.* 1, 4. Mutationibus caloris et refrigerationis corpora vitiantur. *Cic. Senect.* 15. Uva succo terrae et calore solis augescit. *Cels.* 3, 3. Quartanae incipiunt fere ab horrore, deinde calor erumpit. ℙ Saepe accipitur pro ardore solis aestivi. *Cic. Att.* 13, 34. Vitandi caloris causa Lanuvii tres horas acquieveram. *Id. Or.* 1. *in f.* Paulum requiescet, dum se calor frangat. *Id. Q. Fr.* 3, 1. Ego ex magnis caloribus (non enim meminimus majores) in Arpinati summa cum amoenitate fluminis me refeci. *Colum.* 11, 2. hujusmodi *caloris* initium statuit idus Junias. *Hor. Ep.* 1, 7, 5. dum ficus prima calorque Designatorem decorat lictoribus atris. [**Cic. Off.* 2, 4, 13. Tecta, quibus et frigorum vis pelleretur et calorum molestiae sedarentur. *Id. N. D.* 2, 60, 151. Ut tectis saepti frigora caloresque pellamus.] ℙ [Item pro calore vitali. *Cic. N. D.* 2, 10. Salutaris et vitalis calor. *Virg. A.* 4. *ad f.* omnis et una Dilapsus calor. *F.*] ℙ Aliquando pro febri. *Tibull.* 4, 11, 2. Dum mea nunc vexat corpora fessa calor. ℙ Translate ponitur pro impetu, fervore et ardore animi aut mentis. *Quint.* 2, 15. Juvenili calore inconsideratior *Id.* 10, 3. Calor ille cogitationis, qui scribendi mora refrixit, recipit ex integro vires. *Petr. Sat.* 5. Obruere calorem mentis viro. *Stat. Th.* 1, 3. Pierius menti calor incidit. *Id. Achill.* 2, 26. Calor Martius, *h. e.* furor, et armorum cupiditas. *Lucan.* 2, 324. juvenisque calorem Excitat in nimios belli civilis amores. *Plin. ep.* 3, 9. Calor dicentis. *Paul. Dig.* 9, 4, 9. Locatio vectigalium, quae calore licitantis ultra modum solitae conductionis inflatur. *Id. ib.* 50, 17, 48. In calore iracundiae facere aliquid. *Stat. Th.* 2, 391. rudis fandi pronusque calori. ℙ Pro amore. *Ov. Met.* 11, 305. Videre hanc pariter, pariter traxere calorem. *Id. Her.* 19, 173. Nunc male res junctae, calor et reverentia, pugnant. *Sil.* 14, 223. *de Aci.* Aemulus ille tuo quondam, Polypheme, calori. In plurali numero. *Ov. A. Am.* 1, 237. Vina parant animos, faciuntque caloribus aptos. Adde *Hor. Od* 4, 9, 11. ℙ Neutro genere. *Pl. Merc.* 5, 2, 18. Neque mihi ulla obsistet amnis, neque mons neque adeo mare: Nec calor nec frigus metuo neque ventum neque grandinem. Confirmat *Philargyr.*, qui ad illud *Virg. G.* 2, 344. Si non tanta quies iret frigusque caloremque Inter; haec eadem *Plauti* verba ita refert: *Neque frigus neque calor metuo;* additque in versu *Virgilii* prius lectum fuisse *iret frigusque calorque Inter.* Item *Nonius*, qui 3, 62. hanc vocem ponit inter eas, quae, ut ipse vocat, indiscreti generis sunt. Adde, quod versus ille hypermeter sit, si *calorem* legas, ut et *Philarg.* adnotavit. Sunt qui, ut grammaticorum regulis consulant, ita ea verba distinguunt, ut *calor* non ad *metuo*, sed ad superius *obsistet* referatur. Sed hoc durius videtur. Non est tamen ideo *Plautus* facile imitandus. ℙ [**Calor* fuit etiam fluvius in Samnio, prope Beneventum, in Sabatum amnem influens atque inde in Vulturnum, nunc *Calore. Liv.* 24, 14. et 25, 17. et *Tab. Peuting.* ℙ Alius hoc nomine fluvius, in Lucania. *Anton. Itin. F.* et *B. A.*]

CALORATUS, a, um, adj. calefactus, calidus, θερμός. Translate. *Appul. Met.* 6. Cujus primae juventutis caloratos impetus freno quodam coercendos existimavi.

CALORIFICUS, a, um, adj. θερμοποιὸς, vim calefaciendi habens. *Gell.* 17, 8. Sed non secus quoque oleum calorificum est.

CALOTIBOS, pes est quinque syllabarum, quarum quatuor sunt longae et quinta brevis, ut *circumferretur. Diomed.* 3. p. 478.

CALPAR, aris, n. antiqua vox, qua significatur vas vinarium fictile condendis vinis aptum, quod postea dolium dictum est. Item vinum ipsum in tali vase conditum. *Non.* 15, 31. Calpar nomine antiquo dolium. *Varr. ib.* Quod antequam nomen dolii prolatum esset, cum id genus vasis calpar diceretur, id vinum calpar appellatum. ℙ Speciatim ita dictum est vinum novum, auctore *Festo*, quod ex dolio demebatur sacrificii causa, antequam gustaretur. Jovi enim prius sua vina libabant, ne, si non libarent, vinum omne, quod in cellis atque apothecis erat conditum, esse sacrum inciperet, et usibus eriperetur humanis, ut *Arnob.* 7. p. 236. loquitur. V. INFERIUS. Hujusmodi sacrificii dies *vinalia* appellabatur. Videtur esse a Graeco κάλπη, quod alii urceum, alii urnam, aut situlam interpretantur.

*CALPAS, ae, m. portus Bithyniae, inter Chalcedonem et Heracleam. *Plin.* 6, 1. Κάλπης λιμὴν audit *Xenoph. Exped. Cyri* 6, 2 et 4. *in. B. A.*

CALPE, es, f. mons extimus Hispaniae Baeticae freto imminens, qua Oceanus in mediterraneum mare influit. Huic monti opponitur Abyla in Africa: et dicuntur ambo columnae Herculis, ejusque laborum metae. *Plin.* 3. *prooem.* et *ib.* 1, 3., *Mela* 1, 5. et 2, 6., *Sen. Herc. O.* 1253. Ibera Calpe.

CALPETANUS, a, um, et

CALPETITANUS, a, um, adj. ad Calpen pertinens. *Avien. Prognost.* 1620. Et Calpetano tranquillum gurgite lumen Tingat. *Id. Arat.* 1023. Lucis ab exortu procul in vada Calpetitana. ℙ [Est etiam cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Grut.* 200, 6. C. Statius Rufus Calpetanus curator locorum publicorum judicandorum. *F.*]

CALPHURNIUS. V. CALPURNIUS.

CALPURNIANUS, a, um, adj. id. q. Calpurnius, a, um, ut Calpurniani milites, *h. e.* sub Calpurnio praetore militantes. *Liv.* 39, 31. *ℙ Calpurniana (castra, ut probabile), oppidum Hispaniae Baeticae, non procul a Corduba. *Anton. Itin. B. A.*

CALPURNIUS, a, um, adj. ad aliquem unum pertinens ex Calpurniorum familia, quam originem traxisse a *Calpo*, seu *Calpa* Numae regis filio, docent *Auct. Paneg.* ad *Pison.* 3. et 15. et *Festus. Cic. Pis.* 23. Calpurnia familia. *Auct. Paneg. modo dicti*, 15. Calpurnia domus. ℙ Lex Calpurnia triplex fuit. Una repetundarum, lata a L. Calpurnio Pisone Frugi trib. pl. L. Marcio Censorino, M. Manilio Coss. an. U. C. 605., qui primus repetundarum reos legibus coercuit, ut docet *Cic. Verr.* 2, 4, 25. et *Off.* 2, 21. *ad f.* [*cf. ad *h. l. Beier.*] Ea lege statutum est, ut quibus in provinciis magistratus populi R. eorumve comites pecuniam contra leges cepissent, earum provinciarum homines, judicio Romae constituto, suas pecunias repeterent. ℙ Alia de ambitu lata est a C. Calpurnio Pisone, qui consul fuit cum M'. Acilio Glabrione an. U. C. 687., in qua praeter alias poenas pecuniaria quoque multa damnatis de ambitu adjecta fuit, ut *Ascon. in comment. Cic. pro. C. Cornel. majest. reo*, et *in toga candida contra C. Anton.* et *Catil.* tradit. Meminit etiam *Cic. Mur.* 23. et *Tac. Ann.* 15, 20. ℙ Alia fuit militaris, ut milites auxiliorum virtutis ergo civitate Romana donarentur. Hujus mentio fit a Sisenna ap. *Non.* 2, 300. ℙ Scribitur et *Calphurnius*: sed prior scriptio in lapidibus est frequentissima, probaturque a *Manut.* et *Dausquio* in *Orthograph.* Altera vix unum aut alterum habet, quo se tueatur, vetus monumentum.

CALPURNIUS, ii, m. T. Julius Calpurnius Siculus, Latinus poeta non vulgaris, vixit sub Caro et Numeriano imperatoribus, Nemesiano poetae aequalis, cui etiam Bucolicon suum inscripsit: tametsi *Ulitius* suspicatur, pro *ad Nemesianum. Cart.* legendum esse *ad Numerianum Caes.* Putant nonnulli, eundem esse cum Julio Calpurnio illo, cujus epistolam de morte Cari refert *Vopisc. Car.* 8. Ejus carmina Latina admodum sunt, et eleganti facilitate composita: quorum propterea lectio non nisi utilis litterarum studiosis esse potest. ℙ De ratione scribendi, V. in fine vocis praeced.

CALSA, ae, f. herba duorum generum. Una similis aro: nascitur in arationibus: colligitur, antequam inarescat, ususque eosdem habet, quos arum. Alteram quidam vocant anchusam, alii rhinochisiam: folia habet lactucae longiora, plumosa, radicem rubram. *Plin.* 27, 8, 36., ubi libri editi habent *calla*, sed MSS. omnes *calsa*, teste *Harduino.*

CALTHA, ae, f. (calendula officinalis *Linn.*) genus violae sativae, luteae, odore gravi, folio numeroso. V. *Plin.* 21, 6, 15., ubi de violis agit. *Virg. Ecl.* 2, 50. Mollia luteola pingit vaccinia caltha. *Colum.* 10, 97. Candida leucoja, et flaventia lumina calthae. Et *ib.* 307. Pressaque flammeola rumpatur fiscina caltha. ℙ Reperitur etiam *calthum*, *i*, n. 2. *Prudent. Cathemer.* 5, 114. calthaque pinguia, Et molles violas, et tenues crocos Fundit fonticulis unda fugacibus.

CALTHIANUS. V. CALATHIANUS.

CALTHULA, ae, f. genus vestis sic appellatum a colore calthae, ut *Non.* 16, 4. docet. Non est tamen eadem cum veste ianthina, quae est coloris violae purpureae, ut *Plin.* 21, 6, 14. tradit. *Plaut. Epid.* 2, 2, 45. Quid istae, quae vesti quotannis nomina inveniunt nova! Indusiatam, patagiatam, calthulam, aut crocotulam. ℙ Addit *Non. l. c.* calthulam apud *Varr.* 1. *de vita Pop. Rom.* palliolum breve significare. ℙ Scribitur et *caltula* sine aspiratione.

CALTHULARIUS, ii, m. qui vestes eas tingit, quae calthulae vocantur. *Pl. Aul.* 3, 5, 35. Caupones, patagiarii, indusiarii, flammearii, violarii, calthularii. Ita *Douza* ex auctoritate unius MS., quem et *Lambin.* se vidisse ait. Ipse tamen *Lambin.* cum aliis mavult *cerinarii*, ut intelligantur ii, qui cerino colore pannum tingunt. Plerique alii ex multis MSS. reponunt *carinarii*, cod. tamen sensu, quo *cerinarii.* Nam quae Graece communiter κηρὸς dicitur, *h. e.* cera, Dorice est καρός. *Turn. Adv.* 14, 5.

CALTHUM. V. CALTHA, ae.

CALVA, ae, f. κράνιον, os capitis carne, vel capillis nudatum. *Liv.* 23, 24. *ad f.* Purgato inde capite, ut mos iis est, calvam auro caelavere; idque sacrum vas iis erat, quo solemnibus libarent. *Mart.* 10, 83. Et latum nitidae, Marine, calvae Campum temporibus tegis comatis. *Id.* 12, 45. Haedina tibi pelle contegenti Nudae tempora, verticemque calvae.

CALVARIA, ae, f. κράνιον, os capitis cerebrum tegens, sine carne; et dicitur tam de hominibus, quam de brutis. *Cels.* 8, 1. Calvaria ex interiore parte concava, extrinsecus gibba, utrinque levis. et *mox.* Raro calvaria, solida, et sine suturis est. *Plin.* 30, 6, 28. Calvaria canis. *Pallad.* 1, 35. *in f.* equae, vel asinae. ℙ Reperitur etiam *Calvarium*, *ii*, *Appul. Apolog. n.* 2. Si dicas marinum pectinem comendo capillo quaesitum, aut venandis apris piscem apriculum, aut eliciendis mortuis marina calvaria. Adde *Met.* 3. ℙ Est etiam hoc nomine piscis marinus, quem eundem esse quidam putant ac eum, quem *Plin.* 32, 2, 5. *orbem* appellari ait, et durissimum esse piscium tradit, rotundum, et sine squamis, totumque capite constare. Sic enim quandam cum calvaria hominis similitudinem habere videtur. *Enn.* ap. *Appul. Apolog.* Polypu' Corcyrae, calvaria pinguia Atarnae. Al. leg. *calvaria pinguia Acharnes.* Sunt etiam qui non piscem aliquem, sed salsamentum e thynnis factum hoc loco esse arbitrantur.

[CALVASTER, tri, m. aliquantum calvus. Cognomen Julii tribuni militum sub Domitiano ex *Dione* 67, 11. Non igitur vox ista inter barbaras exsulare meretur. *F.*]

[CALVATICA, ae, f. κρήδεμνον, tegmen muliebre, quod capiti innectitur, ut *Non.* 14, 2. definit. *Serv.* ad *Virg. A.* 9, 616. eandem esse docet ac mitram. Est autem nomen derivatum a *calva*, quae superiorem capitis partem significat. *Eustath.* κρήδεμνον dicit esse κεφαλῆς κάλυμμα παρειμένον μέχρι τῶν ὤμων, *h. e.* tegmen capitis usque ad humeros demissum: quod cum mitra maxime convenit, cujus laciniae humeros usque, et sub mentum pertingebant. Quod vero κρήδεμνον, et *calvatica* idem fuerint, illud satis probat, quod *Auson. Perioch. Odyss.* 5. vertit *calvaticam*, quod *Homer.* κρήδεμνον dixerat. *Cic. fragm. Or. in Clod.* (edente *Amed. Peyronio V. C. Lips.* an. 1824. p. 115.) Nam rusticos ei nos videri minus est mirandum, qui manicatam tunicam, et mitram, et purpureas fascias, habere non possumus. Tunc, cum vincirentur pedes fasciis, cum calvatica capiti accommodaretur, cum vix manicatam tunicam in lacertos induceres, cum strophio accurate praecingerere, in tam longo spatio nunquam te Appii Claudii nepotem esse recordatus es? Adde *Ulp. Dig.* 34, 2, 25. *Arnob.* 2. p. 59. et *Gloss. Philox.* ℙ In omnibus auctorum locis supra allatis, uno excepto, legitur *calantica*, aut *calau-*

tica, aut *cacautica* manifesto quidem errore, cum harum vocum notationem nemo sanus extricare unquam potuerit: at primus omnium veram scriptionem ap. *Cic. l. c.* invenit laudatus *Peyronius* in MS. cod. palimpsesto Taurinensi, quam omnes critici adprobent, necesse est. ℙ Hinc ap. *Non.* 2, 314. non *decalanticare*, sed *decalvaticare* legendum, apparet. *F.*]

CALVĀTUS, a, um, adj. calvus factus. Translate *calvata a vite vinea* dicitur, in qua vites rarae sunt: quemadmodum calvi homines dicuntur, quibus vel nullus est, vel rarus capillus. *Plin.* 17, 22, 35. *n.* 20. ex *Catone R. R.* Si vinea ab vite calvata erit, sulcos interponito, ibique viviradicem serito. ℙ In verbis *Catonis* quaedam editiones habent, *si vinea a vite calva erit*: sed legendum esse *calvata*, satis probat tum auctoritas *Plinii*, qui verba *Catonis* repetit, tum editio princeps *Jensoniana* 1472. ℙ [Cum inusitatum sit verbum *calvo, as*, ex quo ortum habuisset *Calvatus*, et MS. et quaedam editiones in *Catone* quidem *calva*, non *calvata* praeferant, corrigendus potius est *Plinius* ex *Catone*, quam *Cato* ex *Plinio*. Nolim tamen affirmare, *Plinio* inusitatam fuisse vocem *calvata*, at contendo non improbandam *calva*. *F.*]

*CALUCŪLA, ae, oppidum Hispaniae Baeticae. *Plin.* 3, 1. *B. A.*

CALVĒFIO, is, *Varr. R. R.* 1, 37. Ne decrescente luna tondens calvefiam. Ita *editio Aldi* 1514.; aliae habent *calvus fiam*.

[CALVĒNA, ae, m. a calvitio nomen fictum. *Cic. Att.* 14, 5. Calvena moleste fert se suspectum esse Bruto, *h. e.* Matius, Caesaris olim familiaris, et calvus: quem propterea Madarum etiam vocat *Id. ib.* 14, 2.: calvus enim Graece est μαδαρός.

CALVĒO, es, n. 2. φαλακροῦμαι, calvus sum. *Plin.* 11, 37, 47. Quaedam animalium naturaliter calvent, sicut struthiocameli, et corvi aquatici, quibus apud Graecos nomen est inde, *nempe φαλακροκόρακας vocant.*

CALVESCO, is, n. 2. φαλακροῦμαι, calvus fio. *Plin.* 10, 29, 41. *de picis Martiis.* Proprium his calvescere omnibus annis, cum seruntur rapa. *Colum.* 6, 14. *ad f. de bub.* Potior ratio est custodiendi, ne colla calvescant: quae non aliter glabra fiunt, nisi etc. ℙ *Calvescere* dicuntur etiam arbores, quae alicubi rarescunt, et minus densae sunt, ad similitudinem capillorum in capite hominis calvescentis. *Colum.* 4, 33. Spissius autem semen propter varios casus deponitur, nam interdum prius quam enascatur, aut siccitatibus nux inarescit, aut aquarum abundantia putrescit; interdum subterraneis animalibus infestatur: propter quae saepe novella castaneta calvescunt. V. CALVATUS.

*CALVĪNA, ae, f. meretrix insignis apud *Juven. Sat.* 3, 133. Cf. *Suet. Vespas.* 23. *B. A.*

[*CALVĪNUS, i, m. ad calvum pertinens. Cognomen Domitiorum, Sextiorum, Veturiorumque in Fastis Consularibus, aliorumque. ℙ Calvinus Ignatius, operis auctor, laudatus *Plin.* 10, 48. V. CALVUS. *F.* et *B. A.*]

[CALVĪO, is, n. idem ac *calvo*, aut *calvor. Serv.* ad *Virg. A.* 1, 720. Alii Calvam Venerem dictam tradunt, quod corda amantum calviat, id est fallat atque eludat. *F.*]

[CALVĪO, onis, m. diminutivum calvi. Cognomen Romanum. *Inscr.* ap. *Murat.* 1640, 7. Ti. Sempronius Ti. L. Calvio. *F.*]

CALVĪSIĀNUS, a, um, adj. *Calvisiana actio*, ita dicta a quodam *Calvisio* auctore apud JCtos est: quae datur patrono ad revocanda ea, quae in fraudem ejus libertus alienavit, ut docet *Ulp. Dig.* 38, 5, 3. et alibi. ℙ [*Calvisiana, Siciliae oppidum. *Anton. Itin. B. A.*]

CALVĪTAS, atis, f. fraus, deceptio: a *calvo*, *is. Ulp. Dig.* 17, 1, 29. Ipse autem stellionatus crimine propter suam calvitatem plectetur. Ita *Haloander.* At *Torrentinus* habet *callitatem*, et in margine *calliditatem.* Sed τὸ *callitatem* videtur esse error librarii, cui mediae litterae exciderint *calliditatem* scribere volenti.

CALVITIĀNUS, a, um, adj. *Calvitianum Senatusconsultum*, quo impar matrimonium improbatur, et jubetur non proficere ad capiendas hereditates, memoratur ab *Ulpiano in lib. regular. tit.* 46. *n.* 3., ubi *Cujac.* recte suspicatur legendum esse *Claudianum*; alii *Calvisianum.*

CALVĪTIES, ei, f. φαλάκρωσις, capillorum, aut pilorum defluvium. *Suet. Galb.* 20. Quoniam capillo prae calvitie arripere non poterat. ℙ De eo, qui sibi capillos, vel pilos derasit. *Petr. Sat.* 108. Superciliorum etiam aequalis cum fronte calvities. V. *ib.* 103. et infra CALVUS.

CALVĪTĬUM, ii, n. φαλάκρωμα, φαλάκρωσις, idem quod calvities. *Cic. Tusc.* 3, 26. Stultissimum regem in luctu capillum sibi evellere, quasi calvitio luctus levaretur. *Suet. Caes.* 45. Calvitii deformitatem iniquissime ferre. *Plin.* 11, 37, 47. Calvitium uni tantum animalium homini, praeterquam innatum. ℙ Translate dicitur, cum rarae arbores in aliquo solo sunt. *Colum.* 4, 29. *post med.* Pampinus cum excrevit, nepotibus orbandus est; nisi si propter penuriam, et calvitium loci sumitur in propagines. V. CALVATUS et CALVESCO.

CALUMNIA, ae, f. συκοφαντία, διαβολή, fraus, dolus, versuta et callida fallendi ratio, quae vel malitiosa juris interpretatione, [**Cic. Off.* 1, 10, 33. Exsistunt etiam saepe injuriae calumnia quadam et nimis callida, sed malitiosa, juris interpretatione. Cf. *Beier* ad *h. l.*] vel falsa accusatione, vel alia quapiam dolosa calliditate fit, ad alios perdendos aut re sua spoliandos: et locum habet praecipue in judiciis, accusationibus, litibus. Videtur esse a *calumnus* pro *calumenus* ut *Vertumnus* pro *Vertumenus*, ex καλύω pro καλύπτω, *calvo*, tego, pass. *calvor*, proprie tego me, *h. e.* tecte defraudo, decipio, ut *Prisc.* 10. p. 883. et *Charis.* 1. p. 43. existimant, et *Cajus Dig.* 50, 16, 233. non obscure indicat. *Cic. Caec.* 21. Siquidem erit armorum judicium, tum ista dicito: juris judicium cum erit, et aequitatis, cave in ista tam frigida, tam jejuna calumnia delitescas. *Id. Mil.* 27. Calumnia litium petere aliquid. *Id. Verr.* 2, 2, 27. A quo HS C. millia per calumniam malitiamque petita sunt. *Liv.* 39, 4. Afferre ad judices calumniam de re aliqua. *Sall. Catil.* 31. Calumnia impedire aliquem, ne triumphet. *Suet. Vit.* 7. Amovere creditores terrore calumniae. *Id. Rhet.* 4. Calumnia notare aliquem. *Cic. Verr.* 2, 2, 17. Imponere alicui gravissimam personam calumniae. *Id. Fat.* 14. et *Dom.* 14. Adhibere calumniam, fraudem, dolum *Ulp. Dig.* 37, 14, 1. Instruere alicui calumniam. *Cic. Acad.* 4, 20. coercere alicujus. *Id. Caec.* 7. obterere ac contundere. *Tac. Ann.* 14, 41 Condemnare aliquem calumniae. ℙ *Effugere calumniam* ap. *Cic. Cluent.* 59. est effugere damnationem calumniae. Verba sunt: Hic illo privato judicio, nobis iisdem fortasse patronis, calumniam non effugiet. Sic *puniri calumnia* apud *Paul. Dig.* 48, 16, 11. est poenam subire ob calumniam in assusando adhibitam. ℙ *Ferre calumniam* idem est ac deferre, hoc est quempiam accusare et probare eum in re quapiam usum fuisse calumnia: ea ratione qua *ferre tribum* dicimus, et ferre punctum. *Coel.* ad *Cic. Fam.* 8, 8. Scito C. Sempronium Rufum calumniam maximo plausu tulisse. ℙ Huc refertur illud *Auct. Decl. in Sall.* 1. Est quaedam calumnia, quam unusquisque nostrum, testante animo suo, fert de eo, qui falsum crimen bonis objectat. ℙ *Jurare calumniam*, vel *de calumnia* dicitur accusator cum jurejurando profitetur se accusatorem, et sine calumnia accusaturum. *Coel.* ad *Cic. Fam.* 8, 8. Nam de divinatione Appius, cum calumniam jurasset, contendere ausus non est. *Liv.* 33, 47. Nec satis habere, bello vicisse Annibalem, nisi, velut accusatores, calumniam in eum jurarent, ac nomen deferrent. *Ulp. Dig.* 39, 2, 13. Qui damni infecti caveri sibi postulat, prius de calumnia jurare debet. *Id. ib.* 7. Alieno nomine satisdare jubebo ei, qui juraverit non calumniae causa id se postulare etc. *Id.* 12, 2, 34. Jusjurandum de calumnia. ℙ Sumitur etiam latius pro quacumque vitiosa calliditate, astutia, vexatione. *Cic. Att.* 4, 3. Metellus calumnia dicendi tempus exemit. *Id. Fam.* 1, 4. Res ab adversariis nostris extracta est variis calumniis. *Id. fragm.* ap. *Non.* 4, 74. Carneades saepe optimas causas ingenii calumnia ludificari solet. *Phaedr. prol.* 3, 37. Eludere calumniam alicujus. *Gell.* 7, 2. Multa in aliquo reprehendendo, etiam per calumnias rimari. *Quint.* 10, 1. Inveni qui Calvum praeferrent omnibus: inveni, qui Ciceroni crederent, eum nimia contra se calumnia verum sanguinem perdidisse, *h. e.* nimium in se inquirendo, atque sese observando, ut loquitur *Cic. Brut.* 82., ubi de eodem *Calvo* verba facit. *Caecina* ad *Cic. Fam.* 6, 7. In hac calumnia timoris et caecae suspicionis tormento quam difficile sit evadere, nos sentimus, *h. e.* in hoc vano metu, quem mihi ipse fingo nulla satis certa ratione. ℙ *Calumnia religionis* dicitur a *Cic. Fam.* 1, 1. malitiosa et ficta Sibyllinorum versuum interpretatio. ℙ Quidam grammatici *Kalumniam* scribi jubent, eam regulam statuentes, quod omnia verba, quae *a* in secunda sede habeant, per K scribenda sint, praesertim si ab externa Lingua originem habeant, ut *Kalendae*, *Karthago*, *Kaput*, *Karissimus*, *Kamenae*, *Kastra*, *Karet*, et alia, quae etiam in antiq. lapidib. saepe inveniuntur. Alii ad tria tantum verba appingi voluerunt, *Kalendas*, *Kaput*, et *Kaesonem*, quod est nomen viri proprium; ut est apud *Terent. de syllab.* p. 2400. et *Capell.* 3. p. 37. Quo respexisse videtur *Auson. Technopaegn. de litt. monosyllab.* illo versu: Haec tribus in Latio tantum addita nominibus K. Sed receptissima consuetudo, etiam aureae aetatis, eam litteram jamdiu ablegavit, cum suam C habeant Latini, quae eundem omnino sonum aptissime reddit. *Quint.* 1, 7. K quidem in nullis verbis utendum puto, nisi, quae significat, etiam ut sola ponatur. (Huc dicit, quia K olim *Kalendas*, et *Karthaginem*, et *Kaesonem*, et *Kaput*, qua legis partem notat, ut docet *Voss. D. Gramm.* 1, 17. et alia quaedam significabat, de quibus V. *Valer. Prob. De notis Rom.* p. 1515.) Hoc eo non omisi, quod quidam eam, quoties *a* sequatur, necessariam credunt; cum sit *c* littera, quae ad omnes vocales vim suam perferat. Haec *Quint.* V. CALO, as. [Hinc patet, cur etiamnum Etrusci litteram *C* ante *a* initio vocum fortiori quadam aspiratione efferant, ita ut veterum Romanorum, quae et Etruscorum fuerit, pronunciationem servasse videantur. *F.*]

CALUMNIANS, antis, part. v. *calumnior*, qui calumnia utitur. *Cic. Quint.* 21. Jacet res in controversiis, isto calumniante biennium. *Varr. L. L.* 5. *in.* Siqua erunt ex diverso genere adjuncta, potius cognationi verborum, quam auditori calumnianti geremus morem. Adde *Quint.* 6, 3.

CALUMNIĀTIO, onis, f. actus calumniandi, calumnia. *Ascon. in Div. Verr.* 14. Calumniationes, et hoc genus argumenti complexio dicitur.

CALUMNIĀTOR, oris, m. συκοφάντης, κακοπράγμων, qui calumnia utitur. *Cajus Dig.* 50, 16, 233. Si calvitur et moretur et frustretur: inde et calumniatores appellati sunt, qui per fraudem et frustrationem alios vexarent litibus. *Cic. Cluent.* 59. Est hic Ennius egens quidam, calumniator, mercenarius Oppianici. *Id. Caec.* 23. Scriptum sequi calumniatoris est; boni judicis voluntatem scriptoris auctoritatemque defendere. *Id. Verr.* 1, 1, 10. Calumniatores apposuit, qui illam hereditatem Veneri commissam esse dicerent. ℙ *Calumniator sui*, qui in se ipsum nimis inquirit, et diligentiae finem ponere nescit in eo, quod facit metu peccandi. *Plin.* 34, 8, 19. *n.* 25. Callimachus statuarius semper calumniator sui, nec finem habens diligentiae: ob id cacizotechnos appellatus.

CALUMNIĀTRIX, icis, f. συκοφάντρια, quae calumniatur. *Ulp. Dig.* 37, 8, 1. *post med.* Videlicet cum nemo contendit, nec calumniatricem dicit.

CALUMNIOR, aris, atus, sum, dep. 1. συκοφαντέω, διαβάλλω, calumnia utor, falsa crimina intendo, malitiose ago, fallacias dolosque adhibeo. *Auct. ad Herenn.* 2, 6. Defensoris locus est, cum accusatorem calumniari criminatur. *Cic. Rosc. Am.* 20. Aperte ludificari et calumniari. *Id. Fam.* 9, 7. Nam quod antea te calumniatus sum, indicabo malitiam meam. *Tac. Hist.* 3, 75. Innocentiam justitiamque ejus non argueres: sermonis nimius erat: id unum calumniatus est rumor, *h. e.* accusavit, reprehendit, nimis tamen, et tanquam summum scelus essset. *Phaedr. prol.* 1, 5. Calumniari si quis autem voluerit, Quod arbores loquantur etc. Et *Ascon. in Div. Verr.* 5. Frustra calumniantur Ciceronem homines. *Est qui legit* Ciceroni. *Gell.* 7, 3. Tiro verba ponit Catonis, et aliis tamen eum verbis calumniatur. *Appul. Met.* 1. Ecce frater meus, quem occisum a me calumniabaris. *Paul. Dig.* 10, 4, 10. Calumniari verba juris, *h. e.* malitiose interpretari. ℙ *Calumniari se* est nimis anxie inquirere, et damnare singula, etiam quae proba esse possunt, nimio timore peccandi. *Qnint.* 10, 3. Nec enim rursus eos, qui robur aliquod in stilo fecerint, ad infelicem calumniandi se poenam alligandos puto. Nam quomodo sufficere civilibus officiis possit, qui singulis actionum partibus insenescat. *Id.* 8. *prooem. ad f.* Quibusdam nullus finis calumniandi est, et cum singulis paene syllabis commorandi. V. CALUMNIA et CALUMNIATOR. ℙ Item falso apud se suspicari, inani metu torqueri, falsas sibi ipsi difficultates objicere, quae agentem remorentur. *Cic. Fam.* 9, 2. Ac mihi quidem jampridem venit in mentem, bellum esse aliquo exire, ut ea quae agebantur hic, quaeque dicebantur, nec viderem, nec audirem. Sed calumniabar: putabam, qui mihi obviam venisset, suspicaturum, aut dicturum etc. V. *Caecinae* similem usum in CALUMNIA, et *Sen. Tranquill.* 2. ℙ Passive *Staverius* ap. *Prisc.* 8. p. 793. A quibus interdum analogia calumniatur, *h. e.* συκοφαντεῖται, ut idem *Prisc.* exponit.

CALUMNIOSE, adv. συκοφαντικῶς, cum calumnia, fraudulenter. *Papinian. Dig.* 46, 5, 7. Calumniose petere aliquid. *August. ep.* 48. *ad Vincent. a med.* Innocentem calumniose appetere. *Symmach. ep.* 10, 76. Calumniosissime credere.

CALUMNIOSUS, a, um, adj. συκοφαντικός, calumnia plenus, fraudulentus. *Ulp. Dig.* 38, 2, 14. Accusationem calumniosam instituere. *Arnob.* 1 *in.* Calumniosas criminationes dissolvere. *August. ep.* 152. *ad f.* In qua cognitione Caecilianum innocentem, illos autem calumniosissimos judicavit. ℙ *Calumniosus*, *i*, idem est qui calumniator. *Paul. receptar. sententiar.* 1, 5. Calumniosus est, qui sciens prudensque per fraudem negotium alicui comparat. Et *mox.* Omnes calumniosi extra ordinem plectuntur. Adde *Appul. Apolog.*

CALVO, is, calvi, a. 3. decipio frustror. Etymon vocis Vide in V. CALUMNIA. Passive *Sall.* ap. *Prisc.* 10. p. 883. et *Non.* 1, 20. Contra ille calvi ratus. *Pacuv.* ap. *Non. ib.* Sentio, pater, te vocis calvi similitudine. ℙ Praeteritum *calvi* agnoscit *Prisc. l. c.*, at supinum *calutum* in usu non esse affirmat.

CALVOR, ĕris, dep. 3., i. q. calvo. *Accius* ap. *Non.* 1, 20. Sed memet calvor: vos istum, ut jussi, ocyus Abstrahite. *Lucil. ib.* Si non it, capito, inquit, eum: et si calvitur, endo Ferto manum.

(Adde *Caj. Dig.* 50, 16, 233.) *Pacuv. ib.* Me calvitur suspicio. *Id. ib.* 3, 15. Calamitas plures annos arvas calvitur, *h. e.* fructuum spe frustratur. *Plaut. Cas.* 2, 2, 3. Ubi domi sola sum, sopor manus calvitur, *h. e.* frustratur manus intentas operi.

[CĂLUS, i, m. et Călē, es, f. καλὸς, et καλὴ, pulcher, et pulcra. Cognomina Romana. *Inscr.* ap. *Mur.* 344, 2. A. Caecilius Calus. *Alia* ap. *Grut.* 368, 7. Audasia Q. F. Cale. *F.*]

[CALUSSĂ, ae, m. cogn. Rom. ignotae originis ap. *Liv.* 25, 5. Nemo, praeter P. Cornelium Calussam, pontifex maximus creatus fuerat, qui sella curuli non sedisset. *F.*]

CALVUS, a, um, adj. φαλακρὸς, cui capillus, vel pili defluxerunt: et dicitur tum de hominibus, ut in subjectis exemplis apparet; tum de brutis, ut in CALVEO et CALVESCO videre est. *Petr. Sat.* 27. Senex calvus. *Suet. Cal.* 27. Ex noxiis laniandos adnotavit, et a calvo ad calvum duci imperavit. *Appul. Met.* 5. Maritum sortita cum cucurbita calviorem. Al. leg. *glabriorem.* ℙ Dicitur etiam calvus, qui capillis est tonsis, χαρτὸς, κουρίας. *Pl. Amph.* 1, 1. *in f.* Ubi ego hodie raso capite calvus capiam pileum. Confirmat *Petr. Sat.* 107. *s. f.* et *Non.* 12, 38. ℙ De occasione, quae calva depingi solet, V. *Phaedr.* 5, 8. ℙ Calvorum, et Calvinorum familiae apud Romanos a capillorum calvitio denominatae sunt. [*V. g. C. Licinius Calvus, C. Licinii Macri historici filius, orator insignis et poeta, amicus Ciceronis et Catulli. *Cic. Brut.* 81. *Id. de Fin.* 1, 2. et *Fam.* 7, 24. 15, 21. *p. med. Val. Max.* 9. 12. *Catull.* 14, 2. *Suet. Caes.* 49. *B. A.*] ℙ De *Venere Calva* narrat *Lact.* 1, 20. cum Romani a Gallis in Capitolio obsessi, in omnium rerum penuria, ex mulierum capillis tormenta fecissent, (quod et *Veg.* tradit *Mil.* 4, 9.) soluta obsidione aedem Veneri *Calvae* cognomine consecrasse, insigne factum ac beneficium eo nomine testantes. Adde *Capitol.Maximin. jun.* 7. Sed et alias hujus appellationis causas affert *Serv.* ad illud *A.* 1, 724. Matris Acidaliae. V. ℙ *Calvae nuces*, et *calvae* absolute sunt genus quoddam nucum, quod in *Gloss. Phil.* exponitur ποντικὸν πεφρυγμένον, hoc est Pontica nux torrefacta, quasi intelligantur eae, quae tostura glabrae factae sunt: sed *Salm. in exercit. Plin.* p. 602. virides omnino, et crudas nuces esse recte tradit, nempe ex genere earum, quas λεπτοκάρυα Graeci vocant, hoc est tenue putamen habentes: calvas autem dici, quod ea lanugine, seu barba careant, qua protectas esse Ponticas nuces *Plin.* 15, 22, 24. tradit. *Cato R. R.* 8. Nuces calvas, avellanas, Praenestinas et Graecas, haec facito uti serantur. *Petr. fragm. Tragur.* 66. *Burm.* Cicer, et lupinum, calvae, arbitratu. V. *Interpr.* Has *Plin. l. c.* ubi earum varia genera ex *Catone* recenset, *galbas* appellat; atque ita legi in MSS. omnibus, *Harduinus* testatur, quamquam *Salm. l. c. calvas* restitui vult. ℙ *Mart.* 12, 32. *calvas restes* dixit *allioque*, *caepisque*, in quibus rarum allium, et paucae caepae erant, quemadmodum in calvo capite rari capilli sunt. Eadem ratione *calvescere* dicuntur loca, in quibus rarae arbores sunt, et *calvata* vinea, paucis vitibus consita. V. supra suis locis. ℙ [Est etiam idem ac vacuus. *Cato R. R.* 33. Si vinea a vite calva erit, *h. e.* vitibus vacua. *F.*]

CALX, calcis, f. *saepius quam* m. πτέρνα, pars posterior imi pedis, quae et calcaneum dicitur. Est a λὰξ, per metathesin litterarum, nempe *calx* dictum est pro *lacs* seu *lacx;* hinc λακτίζω, calcitro. [*Addidit haec *F. Döderl. l. l.* 2, 157. putat, v. *calx* facilius deduci *a cellere*, quam transpositione facta, a *Gr.* λάξ.] *Cels.* 8, 7. *ad f.* Costae, spina coxarum, os tali, calx, manus, planta. *Pers.* 3, 105. *de cadavere mox efferendo.* In portam rigidos calces extendit. *Juven.* 1, 43. Nudis calcibus anguem premere. *Pl. Merc.* 5, 2, 111. *Eu.* Sequere sis. *Ch.* sequor. *Eu.* clementer, quaeso; calces deteris. (*Du trittst mir die Fersen ab.*) *Virg. A.* 11, 714. Quadrupedemque citum ferrata calce fatigat, *h. e.* calce stimulo ferreo armata. [Ceterum incertum adhuc est, num stimulus calci additus fuerit equiti, an potius ipsa calx ferrea tantum lamina armata calcaris loco esset. *F.*] *Stat. Silv.* 5, 2, 115. vexantemque ilia nuda Calce ferocis equi. *Sil.* 13, 169. Et jam ferrata rapiebat calce volantem Taurea cornipedem. Adde 7, 697. et 17, 541., quib. loc. *ferrata calce* legitur. Sunt enim qui in locis *Virgilii*, et *Silii* legant *ferrato*: sed *Non.* 3, 60. et *Charis.* 1. p. 72., *Probus*, et alii veteres grammatici *ferrata* retinent. *Pierius* quoque saepius in MSS. *ferrata*, quam *ferrato*, reperisse se affirmat. ℙ De brutis animalibus. *Varr. R. R.* 2, 5. *de vaccis.* Cauda profusa usque ad calces. Hinc *calce petere* de quadrupedibus dicitur, cum posterioribus pedibus feriunt, λακτίζειν. *Hor. Sat.* 2, 1, 55. neque calce lupus quemquam, neque dente petit bos. *Nep. Eum.* 5. Jumentum verberibus cogebat exsultare, et calces remittere. (*ausschlagen.*) *Alfen. Dig.* 9, 1, 5. Mula calcem rejecit, et crus agasoni fregit. *Ov. Fast.* 3, 755. Calce ferire. *Pl. Poen.* 3, 3, 71. Caedere calcibus. *Sil.* 17, 136. Elatis calcibus pulsare aera. *Phaedr.* 1, 21. Calcibus frontem alicui exterere. ℙ *Adversus stimulum calces*, (subaudi *jactare*) proverbio dicitur de iis, qui contra eos reluctantur, quos vincere nequeunt: sibi enim ipsis magis nocent, ductumque est a bobus, qui cum a bubulco stimulis fodiuntur, si calcitrare velint, altius punguntur. Graeci etiam dicunt πρὸς κέντρον λακτίζειν (*gegen den Stachel löcken*). *Ter. Phorm.* 1, 2, 27. Nam quae inscitia est, adversum stimulum calces? ℙ Dicuntur etiam homines *calce percutere*, cum pedibus feriunt. (Nam *calx* pro toto pede etiam accipitur, ut in illo *Virg. A.* 5, 524. calcemque terit jam calce Diores.) *Cic. Tusc.* 5, 27. Certare pugnis, calcibus, unguibus. *Id. Verr.* 2, 3, 23. Pugnis et calcibus aliquem conscindere. *Ter. Eun.* 2, 2, 84. Calcibus insultare fores. *Pl. Poen.* 4, 1, 3. Incursare pugnis et calcibus. *Juven.* 3, 295. Nil mihi respondes? aut dic, aut accipe calcem. ℙ *Calcem alicui impingere* translate est rem aliquam abjicere, deserere, a se dimittere (*an den Nagel hängen*). *Petr. fragm. Trag.* 46. *Burm.* Ceterum jam Graeculis calcem impingit, et Latinas coepit non male appetere. ℙ Per similitudinem dicitur de particula ligni, quae cum ipso stolone aut surculo e corpore suae arboris avellitur, serendi gratia, quia cum in ima surculi parte sit, humani calcis speciem praebet. *Plin.* 17, 21, 35. *n.* 3. Solebat capitulatus utrinque e duro surculus seri: postea avelli cum sua calce coeptus est, ut in fico. *Supra ib.* 10, 13. dixerat *cum sua perna.* ℙ Notat *Charis.* 1, p. 72., etiam *Lucil.* 23. *sat.* calcem masculino genere usurpasse. ℙ De *calce*, qua finem significat, V. vocem sequent.

CALX, calcis, f. πίτυος, κονία, lapis excoctus et in pulverem redactus, quo aqua macerato et arena mixto utimur in structuris pro bitumine. [Est a κλάω, frango, cujus praet. perf. κέκλακα, ex quo κλακὸς, inde contractum κλὰξ, et per metathesin *calx*, unde etiam *calculus. F.*] Antequam macereatur, *calx viva* est, πίτυος ἀκατάσβεστος: postquam macerata fuerit, *exstincta* dicitur. *Cic. Mil.* 27. In eam insulam materiam, calcem, caementa convexit. *Vitr.* 8, 7. Calcem vivam ex oleo subactam illinere. *Id.* 2, 5. Cum calx erit exstincta, tunc materiae ita misceatur, ut etc. *Inscr.* ap. *Grut.* 207. Calcis restinctae partem quartam indito. *Plin.* 36, 23, 55. Macerata calx. ℙ *Calx* est etiam generis masculini apud *Caton. R. R.* 18. bis, et in antiqua *Inscr.* ap. *Grut.* 207. Quae lita non erunt, calce arenato lita politaque, et calce uda dealbata recte facito. Videtur itaque *calce arenato* significare calce mixto cum arena, mox vero *calce uda*, *h. e.* sola calce exstincta sine arena, quod Itali dicunt *il bianco.* Nec est cur mireris, tum hic, tum apud *Catonem l. c.* calcem in genere masculino et feminino usurpari: nam in qualibet lingua peculiares sunt dicendi modi ita quibusdam rerum usibus idonei, ut aliter efferri nequeant, si germanam eorum significationem legentibus exploratam esse velis. Ita mecum sentit *J. B. Zannonius* in interpretatione hujus loci, *Antico marmo scritto* p. 36. ℙ Antiqui *calcem* dixerunt in Circo, quam postea cretam appellarunt, teste *Sen. ep.* 108. *ad f.* Erat autem linea ducta ex creta alba eo loco, ubi cursus finis erat, ut *Plin.* 35, 17, 58. docet. Hinc factum est, ut *calcem* pro cujuscumque rei fine, termino, meta usurparent, quemadmodum *carcerem* pro principio. *Lucr.* 6, 91. Tu mihi supremae praescripta ad candida calcis Currenti spatium praemonstra, callida musa. *Cic. fragm. Sen. l. c.* Quoniam sumus ab ipsa calce ejus interpellatione revocati. *Id. Sen.* 23. Nec vero velim, quasi decurso spatio, ad carceres a calce revocari. *Id. Tusc.* 1, 8. Nunc video calcem; ad quam cum sit decursum, nihil sit praeterea extimescendum. Al. leg. *ad quem. Varr.* ap. *Non.* 3, 60. Nemini fortuna currum carcere emissum intimo Labi inoffensum per aequor candidum ad calcem sinit. [*Cic. Amic.* 27. Maxime optandum est, ut cum aequalibus possis, quibuscum tanquam e carceribus emissus sis, cum iisdem ad calcem, ut dicitur, pervenire. *F.*] ℙ *Extra calcem decurrere* proverbio dicitur pro extra rem digredi. *Ammian.* 21. 1. *extr.* Ne extra calcem, quod dicitur, sermo decurrens, lecturo fastidium ferat. ℙ Porro quia in allato *Cic.* loco 1. *Tusc.* fortasse, in verbis autem *Varr.* certo (si fides *Nonio*) *calx* masculino genere effertur, putant nonnulli, cum pro fine accipitur, non a creta Circi, sed a parte infima pedis ducendam esse: ea enim significatione utrumque genus sine controversia admittit, ut in voce praecedenti videre est. [At ex iis, quae diximus, patet falsam esse hujusmodi distinctionem. *F.*] ℙ *Calx* denique significat lapillum: a quo factum est diminutivum *calculus*, ut *Festus* in *Cancri* docet. *Voss.* in *Etymol.* derivat a Graeco χάλιξ, lapis, a quo per syncopen factum sit *calx;* additque, ideo sic appellari eam, qua in structuris utimur, quia fit ex lapide cocto. At certius vocis etymon vide supra. ℙ Pro calculo lusorio *Lucil.* ap. *Prisc.* 6, 687. Naumachiam licet haec, inquam, alveolumque putare, et Calces: delectes te, hilo non rectiu' vivas. Et *Pl. Poen.* 4, 2, 85. Profecto ad incitas lenonem rediget, si eas abduxerit. *Mi.* prius disperibit saxo, quam unam calcem civerit. *Non. l. c.* legit *unum:* sed *Taubman.* ex multis MSS. et veterib. editionib. fere omnib. *unam.*

CĂLYBĂ, ae, f. καλύβη, pergula est, tugurium, attegiae, quales in meritoriis tabernis fieri solent, in quibus ganeones ad potandum sedent. Id enim sonat Graeca vox, quae est a καλύπτω, tego. Ita *Salmas. in commentar. ad Vopisc. Carin.* 19. afferens illud *Virg. Cop.* 7. Sunt topia, et calybae, cyathi, rosa, tibia, chordae. *Scalig.* etiam eam lectionem agnoscit, (vulgo enim legitur: *Sunt cupae, calices* etc.) sed mavult legi *chalybes*, hoc est aera in crotalis et crepitaculis. ℙ Quia vero καλύβη Graece aliam quoque habet significationem, nempe cellam vel thalamum aliquando notat, et in veteri Graeco epigrammate ponitur pro cubiculo, seu thalamo, in quo sunt signa et pulvinaria Deorum, et praesertim Cybeles; hinc *calybitam* affirmat idem *Salm.* significare Gallum Matris Deum sacerdotem, quasi dicas cubicularium, in illis versibus *ejusdem Copae* 25. Huc calybita veni: vester jam sudat asellus. Parce illi: vestrum delicium est asinus. Constat enim etiam ex *Phaedr.* 4, 1. solitos fuisse Gallos circumducere, quaestus causa, asinum bajulantem sarcinas. Ita quidem *Salm.* At vero *Scalig.* pro *calybita* vult legi *asivehida*, factum per syncopen ex *asinivehida*, hoc est qui asino vehitur, et significari Silenum Bacchi comitem. *Pl. Bacch. prol.* 31. *loquitur Silenus.* Asinivehidam me vocitant Ionii greges. Alii denique retinent *calybita*, et interpretantur eum, qui tabernas, earumque *calybas* potandi gratia frequentant. V. CANABA. Verum haec omnia valde incerta sunt, et in scribendi usum non facile deducenda. ℙ [*Calybe, enis*, f. est nomen proprium muliebre, in *Inscr.* ap. *Mur.* 1492, 6. De nominibus femininis ita per paragogen auctis, et in inscriptionibus primo, secundo et tertio a Chr. n. saeculo passim occurrentibus agit accuratissime *Ant. M. Lupius Diss.* ad Epitaph. *S. Severae* p. 160. *F.*]

CĂLYBITA. V. vocem praec.

*CALYCADNUS, i, fluvius Ciliciae, qui inter Sarpedonis et Zephyrium promontorium in mare cadit. *Plin.* 5, 27. *Ammian* 14, 25. (*al.* 8.) ℙ Est et promontorii in Cilicia nomen. *Liv.* 38, 38. *B. A.*

CĂLYCŬLUS, li, f. καλύκιον, parvus calyx. *Plin.* 20, 19, 88. Ceratitis radice crassa, et corticosa, calyculo inflexo, ut cornicula. *Id.* 27, 5, 20. Ascyron semen habet in calyculis pusillum. *Appul. Apolog.* Calyculi echinorum. *Id. Met.* 4. Floris inodori porrecti calyculi modice punicantes. V. CALYX. ℙ Scribitur et *caliculus.*

*CALYDNA, ae, vel *Calydne, es*, f. insula Maris Aegaei Cariam versus, Coo insulae vicina *Plin.* 4, 12. 5, 31. 11, 13. *Calymne*, vel *Calymna* audit *Ov. A. Am.* 2, 81. Adde *eund. Met.* 8, 222. Calymnia appellatur a *Mela* 2, 7. ℙ Distinguuntur inter se *Calydna* et *Calymna* ap. *Plin.* 14, 12. *B. A.*

CĂLYDON, ōnis, f. Καλυδών, oppidum Aetoliae, septem millibus quingentis passibus a mari, juxta Euenum amnem, ut *Plin.* 4, 2, 3. docet, regia olim Oenei patris Meleagri, et Dejanirae. *Ov. Met.* 6, 415. Et nondum torvae Calydon invisa Dianae. *Virg. A.* 7, 305. concessit in iras Ipse Deum antiquam genitor Calydona Dianae. *Pl. Poen. prol.* 72. Ille qui surripuit puerum, Calydonem avehit. *Mart.* 9, 49. Inter quae rari Laurentem ponderis aprum Misimus: Aetola de Calydone putes. V. OENEUS.

CĂLYDONĬACUS, a, um, adj. Calydonius. *Manil.* 5, 180. Et Calydoniaca bellantem rupe puellam, *h. e.* Atalantam, quae aprum Calydonium prima vulneravit. V. ATALANTA.

CĂLYDONIS, idis, f. ad Calydonem pertinens. *Ov. Met.* 9, 112. Tradidit Aonius pavidam Calydonida Nesso, *h. e.* Dejaniram Calydone ortam. *Id. Met.* 8, 527. matres Calydonides Eueninae. Adde *Stat. Th.* 2, 736.

CĂLYDONĬUS, a, um, adj. Καλυδώνιος, ad Calydonem pertinens. *Ov. Met.* 8, 324. Calydonius heros, *h. e.* Meleager. *Id. ib.* 727. amnis, *h. e.* Achelous, qui Aetoliam alluit. *Id. ib.* 15, 769. Calydonia hasta. *Id. ib.* 14, 512. Calydonia regna, *h. e.* Apulia, in qua regnavit Diomedes Oenei nepos ex Aetolia illo transvectus. *Mart.* 11, 19. Calydonius sus. V. OENEUS, MELEAGER et ATALANTA. ℙ *Calydoniae, arum*, apud *Senec. Herc. Oet.* 582. sunt eaedem quae Calydonides matres.

CALYMNA, CALYMNE, CALYMNIA. V. CALYDNA.

CĂLYPSO, us, et onis, f. Καλυψὼ, nympha, Atlantis ex incerta matre filia, vel ut alii volunt, Oceani et Tethyos, quae regnavit in insula cognomine, ut est apud *Plin.* 3, 10, 15., in mari Siculo, quam *Homer.* Ogygiam appellavit: sed *Mela* 2, 7. *Aeaeam.* In hac insula benigne excepit Ulyssem naufragum, et sex ipsos annos, teste *Ov.* apud se retinuit; ex quo etiam filium genuit, Ausonem nomine, a quo postea Ausonii dicti sunt. *Ov.*

Pont. 4, 10, 13. *de Ulysse.* An grave, sex annis pulcram fovisse Calypso, Aequoreaeque fuit concubuisse Deae? *Tibull.* 4, 1, 77. fecunda Atlantidos arva Calypsus. *Serv.* ad *A.* 3, 171. Auson Ulyxis et Calypsus filius. ℙ *Quint.* 1, 5. non probat *Calypsonem* dici pro *Calypso:* quamquam secutus antiquos C. Caesar usus fuerit hac ratione declinandi. Jam enim a consuetudine auctoritatem superatam esse. Sed et *Appul. Met.* 1. *Calypsonis* dixit pro *Calypsus:* quin et *Livius* ipse in *fragm.* ap. *Prisc.* 6. p. 685. Apud nympham Atlantis filiam, Calypsonem.

CĂLYPTRA. V. CALIPTRA.

CĂLYX, ycis, m. *κάλυξ*, dicitur in floribus globulus ille, qui in medio foliorum est, et semen continet, habetque saepe infixa stamina, seu capillos, decussisque floris foliis, adhuc remanet, ut in rosa, in lilio, in narcisso, in papavere etc. Dictus videtur a *καλύπτω*, tego, quia semen contegit. *Plin.* 21, 5, 12. Narcissi alterum genus flore candido, calyce purpureo: tertio generi calyx herbaceus. *Id. ib.* 4, 10. *de rosa.* Paulatim dehiscit, ac sese pandit, in calycis medio sui stantis complexa luteos apices. (Adde *ib.* 18, 73.) *Id.* 20, 18, 76. Calyx papaveris. *Id.* 21, 5, 11. *de lilio.* Ita odor, colorque duplex, et alius calycis, alius staminis. ℙ Similiter in arboribus ita appellatur folliculus, ex quo primum flos, deinde fructus erumpit: et generatim quidquid earum semen continet. *Plin.* 12, 6, 13. Arbor foliis moro similis, calyce pomi. *Id.* 15, 23, 25. Castaneis armatum echinato calyce vallum. *Id. ib.* 22, 24. Nuces gemino protectae operimento, pulvinati primum calycis, mox lignei putaminis. *Id.* 23, 4, 43. Oleum laurinum auribus in calyce Punici mali calfactum illinitur. Adde 22, 22, 44. ℙ Praeterea testaceorum piscium durum corium, calyx appellatur. *Plin.* 9, 31, 51. Calyces echinometrarum. *Id.* 32, 4, 14. *de testudine.* Latitudo his in dorso pectori similis, nec convexo curvata calyce. *Id.* 9, 56, 82. Calyces cochlearum. ℙ Per similitudinem *calyx* dicitur de ovi putamine integro, postquam quis exsorbuerit. *Id.* 28, 2, 4. ℙ Item de crusta e gypso, vel cera, qua vestiuntur pomorum quaedam genera, servandi causa. *Plin.* 15, 17, 18. *n.* 4. Mala generosissima crustant gypso, vel cera; quae nisi maturuerint, incremento calycem rumpunt. ℙ Item de operimento, seu crusta e luto, qua caminantur strues lignorum in carbone faciendo. *Id.* 16, 6, 8. Acervi confertis taleis recentibus luto caminantur; accensaque strue, contis pungitur durescens calyx, atque ita sudorem emittit.

[CĂMĂ, ae, f. *Isid. Orig.* 20, 11. Cama est brevis lectus et circa terram. Graeci enim *χαμαὶ*, humi, dicunt. ℙ Hinc Hispani etiamnum lectum *cama* appellant. *F.*]

*CAMĂCAE, arum, populi Scythiae Asiaticae, cis Imaum. *Plin.* 6, 17. *B. A.*

CAMĂCUM, i, n. succus cinnami succo similis, in Syria nascens. *Plin.* 12, 28, 63. et 13, 2, 2. Alii aliter legunt. In *lib.* 1. *ejusd. Plin. ad indicem l.* 12. legitur *comacum.*

*CAMALDŪNUM. V. v. seq.

*CAMALODUNUM, i, (*Inscr.* ap. *Grut.* p. 439. *n.* 5.) vel Camaldunum (*Plin.* 2, 25.), vel Camulodunum (*Tac. A.* 12, 32. 14, 31. et *Anton. Itin.*), urbs ac colonia Rom. in Britannia, aliis hodie *Maldon* (vestigia nominis videtur servare) in Essexia, aliis *Doncaster* apud Eboracenses, minus probabiliter. *B. A.*

CĂMĂRA. V. CAMERA.

*CAMARĂCUM, i, oppidum Galliae Belgicae in regione Nerviorum, hodie Cambray. *Anton. Itin.* et *Tab. Peut. B. A.*

*CAMARI, insula Arabiae adjacens. *Plin.* 6, 28. *B. A.*

CĂMĂRĪNĂ, ae, f. *Camarana*, *Καμαρίνη*, urbs Siciliae in ora australi inter Gelam fluvium, et Pachynum promontorium, cum fluvio, et palude cognomine. Ea palus aliquando siccata cum foetore pestilentiam creasset, consultus Apollo, an eam penitus exhaurire deberent, respondit: *Μὴ κίνει Καμαρίναν, ἀκίνητος γὰρ ἀμείνων.* Quo oraculo neglecto, per eam mox ingressis in urbem hostibus, contempti numinis poenas dederunt. Ita *Serv.* ad illud *Virg. A.* 3, 700. et fatis nunquam concessa moveri Apparet Camarina procul. (Adde *Sil.* 14, 198.) *Ov. Fast.* 4, 477. Hinc Camarinan adit, Thapsonque, et Heloria tempe, *τὴν Καμαρίναν*, Graeca positione. ℙ Hinc ortum est Graecorum proverbium, *κινεῖν Καμαρίνην*, *Camarinam movere*, de iis, qui ultro ad se malum arcessunt. ℙ Scribitur et *Camerina*, *Καμερίνη*, neque sane, utra scriptio sit potior, facile est definire, cum ubique libri varient, teste *Heins.* ad *Claud.* et *Sil.* Graeci saepius per *α* scribere videntur.

[CĂMARS, tis, adj. idem fortasse ac Camers. Est cognomen Romanum. *Inscr.* ap. *Maff. Mus. Ver.* 101, 1. A. Annius Camars. *F.* ℙ *Oppidum Etruriae postea Clusium nominatum. *Liv.* 10, 25. V. CLUSIUM. *B. A.*]

CAMĂRUS. V. CAMMARUS.

*CAMATULLĪCI, orum, populi Galliae Narbonensis in regione Tolonensi. *Plin.* 3, 4. *B. A.*

*CAMBALĪDUS, i, Persidis mons, Caucasi ramus, in Susianis. *Plin.* 6, 27. *B. A.*

CAMBĬO, is, psi, a. 4. *ἀμείβομαι*, commuto, permuto. *Appul. Apol.* Ego adeo, servos tu an habeas ad agrum colendum, an ipse mutuarias operas cum vicinis tuis cambias, neque scio, neque laboro. ℙ Agnoscunt hoc verbum etiam *Charis.* 3. p. 219. et p. 233. et ex eo *Prisc.* 10. p. 906., eique tribuunt praeteritum *campsi*, vel *cambsi*, quod a Graeco *κάμπτω*, *ἔκαμψα* esse videtur, ut *ib. Prisc.* tradit. Legitur etiam apud *Sicul. Flacc. De condit. agror.* p. 13. *Goesii.*

*CAMBITAS, atis, f. permutatio, *ἀντικαταλλαγή. *Gloss. Gr. Lat. B. A.*

*CAMBODŪNUM, i, oppidum Britanniae. *Anton. Itin. B. A.*

*CAMBOLECTRI, orum, populi Galliae Narbonensis, Atlantici cognominati. *Plin.* 3, 4. ℙ Item Galliae Aquitanicae gens, cognomine, Agesinates. *Id.* 4, 19. *B. A.*

*CAMBORĪTUM, i, Britanniae oppidum. *Anton. Itin. B. A.*

*CAMBRETORCIUM, i, oppidum in Britannia. *Anton. Itin. B. A.*

*CAMBUNII MONTES, in Thessalia, in confinio Macedoniae. *Liv.* 42, 53. 44, 2. *B. A.*

*CAMBUSIS, idis, oppidum Aethiopiae. *Plin.* 6, 29. *B. A.*

*CAMBYSES, is, m. *Καμβύσης*, Persarum et Medd. rex, Cyri filius, qui paternis regnis Aegyptum adjecit. Poenos et Aethiopas invasurus, in Libya deserta universus exercitus ejus arenis obrutus interiit. Tandem, cum suo sese gladio imprudens laesisset, levissimo ex vulnere mortem oppetiit. *Justin.* 1, 9. *Val. Max.* 6, 3. *Lucan.* 10, 279. Secundus fuit Nabuchodonosor Judaeorum. ℙ Fuit et alius Cambyses, Persa, mediocri stirpe, ab Astyage altero, paenultimo Medorum rege, in generum ascitus, elocata ipsi Mandane filia, quo sic a nepote, periculum sibi in somno praedictum evitaret. Hinc Cyrus natus. *Justin.* 1, 4. ℙ Cambyses fluvius Asiae fuit, per Albaniam regionem ex Caucaso monte, in Cyrum influens. *Plin.* 6, 13. ℙ Fuit et hoc nomine Mediae fluvius, ut apparet ex Ptolemaeo. cf. *Mela* 3, 5. *B. A.*

CAMELA. V. CAMELUS.

CĂMĔLAE Virgines sunt, quibus supplicare solebant sponsae nupturae. *Festus.* Ad quem locum *Voss.* in *Etym.* docet Camelas virgines esse *γαμηλίους θεάς*, hoc est nuptiarum praesides Deas, *g* in *c* mutato, quemadmodum *Γάϊος*, *Cajus* etc.; *γαμηλίους* autem dictas *ἀπὸ τοῦ γαμεῖν*, uxorem ducere.

CĂMĔLĂRĬUS, ii, m. *καμηλίτης*, qui camelorum curam gerit. *Arcad. Dig.* 50, 4, 18. V. v. seq. Adde *Edict. Diocl.* p. 19. in V. BURDONARIUS.

CĂMĔLĂSĬA, ae, f. *καμηλασία*, publicorum camelorum, qui ex fisco principis alebantur ad convehendos militibus commeatus, cura et custodia. *Arcad. Dig.* 50, 4, 18. Camelasia quoque personale munus est: nam ratione habita et alimentorum et camelorum, certa pecunia camelariis dari debet. Ita *Torrent.*, qui etiam *ib.* l. *καμηλασία* habet. Sed *Haloander* edidit priore quidem loco *camelelasia*, posteriore autem *καμηληλασία*, quae vox camelorum agitationem significat, ab *ἐλαύνω*, agito, et *κάμηλος*, camelus. Quare *καμηλασία* videtur esse per syncopen a *καμηληλασία.*

CĂMĔLĂSĬUM, ii, n. annona pro alendis camelis, aut vectigal, quod ad eos alendos fisco penditur. *Ammian.* 17, 3. Ut praeter solita, nemo Gallis quidquam exprimere conaretur camelasii nomine inique. *Valesius* affirmat, ea verba *camelasii nomine* in MSS. deesse, et ab alio per summam audaciam inserta fuisse.

*CAMELIDES INSULAE, *Καμηλίδες*, numero binae, in mari Aegaeo fuere, in ora Ioniae regionis. *Plin.* 5, 31. *B. A.*

CĂMĔLĪNUS, a, um, adj. *καμήλειος*, ad camelum pertinens. *Plin.* 11, 49, 109. Camelino genitali arcus intendere, Orientis populis fidissimum. *Id.* 28, 9, 33. Camelinum lac. *Arnob.* 6. p. 200. Camelina ossa.

CĂMĔLLĀ, ae, f. vox est, quam *Gell.* 16, 7. recenset inter obsoletas, et ex sordidiore vulgi usu petitas, usurpataque a *Laberio* in Mimis suis: injuria tamen, cum et apud *Ov.* et ap. *Petr.* legatur. Significat autem vas quoddam potorium, quod quidam putant ita dictum esse, quasi *camuram*, quod flexum incurvumque foret. Alii illud idem esse arbitrantur, quod *Pollux* 10, 24. *σκαμέλλαν*, seu *σκαμίλλαν* vocat, et Romanam appellationem esse, docet. *Salm.* enim cum aliis *καμέλλαν* legendum putat, et illud *σ* ex praecedenti voce *Ῥωμαίοις* perperam ei adjunctum fuisse. Sed enim *Pollux* quodnam tandem vas illud sit, non definit; solum enumerat inter vasa coquinaria, de quibus toto illo capite agit. Nos ex locis Latinorum scriptorum, quos subjicimus, illud dicere possumus, fuisse vas potorium, in sacris quibusdam adhibitum. *Ov. Fast.* 4, 779. Tum licet, apposita veluti cratere camella, Lac niveum potes, purpureamque sapam. *Petr. Sat.* 135. Camellam etiam vetustate ruptam pice temperata refecit. et *mox.* Camella lignea. et *ib.* 137. Infra manus meas camellam vini posuit. ℙ In conviviis quoque adhibitam fuisse, colligitur ex illo ejusdem in *Fragm. Trag.* 64. *Burm.* Camellam grandem jussit misceri, potiones dividi omnibus servis.

CĂMĔLŌPARDĂLIS, is, f. *καμηλοπάρδαλις*, animal forma camelum referens, pellis autem colore variegato pantheram: a *κάμηλος*, camelus, et *πάρδαλις*, panthera. *Varr. L. L.* 4, 20. Alexandria camelopardalis nuper adducta, quod erat figura ut camelus, maculis ut panthera. *Plin.* 8, 18, 27. Nabum Aethiopes vocant, collo similem equo, pedibus et cruribus bovi, camelo capite, albis maculis rutilum colorem distinguentibus: unde appellata camelopardalis, dictatoris Caesaris Circensibus ludis primum visa Romae. Ex eo subinde cernitur, aspectu magis, quam feritate conspicua: quare etiam ovis ferae nomen invenit, *h. e.* ovis peregrinae. V. FERUS. ℙ Dicitur etiam *camelopardalus*, *i. Capitol. Gordian. III.* 33. Camelopardali decem, onagri viginti. Adde *Vopisc. Aur.* 33. *Isid. Orig.* 12, 2. *camelopardum* vocat, non absurde.

CĂMĔLŌPŎDĬON, ii, n. *καμηλοπόδιον*, hoc est cameli pes, herba est eadem, quae marrubium. *Appul. Herb.* 45.

CĂMĒLUS, i, m. *κάμηλος*, vox Syriaca, [nempe Hebraica גָּמָל *gamàl* a גָּמַל, retribuit, mutata ג in ק, quod ex *Bochart. Hierozoic. T.* I. p. 74. animal sit *μνησίκακον*, injuriarum memor, et malum pro malo rependat *F.*] teste *Varr. L. L.* 4, 20., qua significatur animal quadrupes in orientalibus regionibus frequentissimum, longo, gracili obtortoque collo, capite exili, altis cruribus, pectore amplo et villoso, et in superiore maxilla primoribus carens dentibus, ut *Plin.* 11, 37, 62. tradit. Est autem duplicis generis, Bactrianum et Arabicum: illud bina habet tubera in dorso ephippiorum modo exstantia, hoc unum tantum, (unde *curvum camelum* dixit *Paulin. Nolan. carm.* 6, 229.) utrumque autem alterum sub pectore, cui incumbit, dum ad accipienda onera (quibus portandis quam aptissimum est) ultro in genua demittitur. Sitim adeo tolerat, ut quatriduum potu abstineat, eod. *Plin.* teste 8, 18, 26., ubi de eo plura. Hinc *Pers.* 5, 136. *sitientem* appellat. ℙ *Camelus* femina femin. genere effertur. *Trebell. Claud.* 14. Equos annuos tres, camelos annuas decem, mulas annuas novem. *Salm.* tamen et *Grut.* ex quibusdam MSS. leg. *camelas.* Etiam *Paulin. Nolan.* hac ratione usurpavit, nec tamen camelum feminam intellexit. Ejus verba sunt *ep.* 29, 2. Et illa nobis de Euangelio camelus ingeritur, quae facilius per foramen acus transit etc. Fortasse respexit ad *τὸν κάμιλον*, quae vox rudentem, seu funem nauticum significat. In quodam tamen MS. codice legitur *ille camelus*, *qui* etc.

CĂMĒNA, ae, f. eadem quae Musa, ita dicta a *canendo*, ut *Festus*, *Serv.* ad *Ecl.* 3, 59. et *Macr. Somn. Scip.* 2, 3. docent, quasi *canena.* Contra sentit *Varr. L. L.* 5, 8. *sub f. canere* a *camena* factum esse, *n*, permutato. Viderint etymologi. [*Döderl. l. l.* 3, 36. per syncop. factum dicit a Canimoena.] *Hor. Carm. saecul.* 61. Augur, et fulgente decorus arcu Phoebus, acceptusque novem Camenis. *Virg. l. c.* Alternis dicetis: amant alterna Camenae. *Pers.* 5, 21. tibi nunc, hortante Camena, Excutienda damus praecordia. *Plin. praef. H. N.* Libri naturalis historiae, novitium Camenis Quiritium opus, *h. e.* a nemine litteratorum Romanorum tentatum. Praesunt autem Camenae non solum carminibus, sed omnibus litterarum studiis. ℙ Per metonymiam sumitur pro carminibus. *Hor. Od.* 1, 12, 39. Gratus insigni referam Camena. *Id. ib.* 4, 9, 8. Stesichorique graves Camenae. *Id. Ep.* 1, 1, 1. Prima dicte mihi, summa dicende Camena. Adde *Ov. Pont.* 4, 13, 33. ℙ Camenarum lucus fuit extra portam Capenam, sacratus Musis a Numa, teste *Liv.* 1, 21. De hoc intellige illud *Vitr.* 8, 3. Uti nec fontanalis ab Camenis, nec Martia saliens desideretur. ℙ Scribit *Tert. adv. Marc.* 1, 13. Veteres Gentiles, quemadmodum per Junonem intelligebant aera, per Vestam ignem, ita per *Camenas* voluisse significari aquas. Nempe Camenae nymphae sunt. Nymphas autem tum Deas fontium, tum ipsos fontes appellant Graeci. ℙ Scribitur et *Camoena*, et ita legitur in quadam *Inscr.* ap. *Spon.* teste *Cellar.* in *Orthogr.*, et probatur a *Dausqu.* Videtur tamen a priscis solummodo ita scriptum fuisse, qui et *moerus* pro *murus*, et alia hujusmodi efferebant. Frequentius enim in *opt. lib. Camena* reperitur, praeferturque ob id a *Cellar. l. c.*, adeoque sequenda est haec scribendi ratio, si vera est etymologia, quam praemisimus. In quadam *Inscr.* ap. *Grut.* 47, 10. habetur *Camina:* quod non est imitandum. ℙ Olim *Casmena* et *Carmena* dictum fuit, teste *Varr. L. L.* 6, 3. et *Fest.* in *Poesnis.*

CĂMĒNĀLIS, le, adj. ad Camenas pertinens. *Avien. Phaenom. Arat.* 495. Camenalis Hippocrene.

Sidon. ep. 3, 3. Camenales modi. *Symm. ep.* 1, 53. Camenalis familia.

CĂMĔRĂ, ae, f. καμάρα, tectum incurvum in modum testudinis. Differt a fornice in eo, quod *camera* significat totum tectum fornicatum, *fornix* vero de singulis etiam camerae arcubus dicitur. Tametsi hoc discrimen perpetuum non est. *Sall. Catil.* 58. Tullianum muniunt undique parietes, atque insuper camera lapideis fornicibus vincta. *Cic. Q. Fr.* 3, 1, 1. Pavimenta recte fieri videbantur: cameras quasdam non probavi, mutarique jussi. *Suet. Ner.* 34. Solutilem navem, cujus vel naufragio, vel camerae ruina periret, commentus est. *Varr. R. R.* 3, 7. *Περιστερεών* fit, ut testudo, magna camera tectus. *Prop.* 3, 1, 50. Nec camera auratas inter eburna trabes. *Plin.* 16, 36, 64. Arundinibus cameras levissime suspendere. *Id.* 36, 25, 64. Cameras vitreas facere. *Colum.* 4, 17. *sub f.* Pampini condensati camerae more terram obumbrant. ℙ De camerarum rationibus multa *Vitr.* 7, 3. ℙ Est etiam hoc nomine genus navigii, accolis Ponti, et Bosphori usitatum, arctis lateribus, lata alvo, sine vinculo aeris, aut ferri, cujus tumente mari, prout fluctus attollitur, summam partem tabulis augent, donec in modum tecti claudatur. Ita describit *Tac. H.* 3, 47. Affertur etiam a *Gell.* 10, 25., ubi varia navigiorum nomina enumerat. Ab his navigiis, quae eodem fere modo describit, nomen habere Camaritarum gentem, Ponti accolam, ait *Eustath.* ad *Dionys. Perieg.* 700. Eorum mentionem facit *Prisc.* in *Perieg.* 682., *Avien. Descr. orb.* 886., et *Ammian.* 22, 8. ℙ Scribitur et *camara*, quod est Graecos imitari. Probant hanc scribendi rationem *Verr. Fl.* et *Festus:* item *Charis.* 1, 43., ubi tamen etiam *cameram* admittit. *Burm.* quoque *in not. ad Petr.* 30. multis contendit *camaram* scribendum esse. Sed profecto etiam *camera* saepissime apud Latinos scriptores invenitur in optim. lib., ut *Dausq.* docet in *Orthogr.* V. CAMERATUS. *V. *D. A. Cramer.* ad *Vet. Schol.* in *Juven.* 14, 61. *B. A.*

CĂMĔRĂRĬUS, a, um, adj. ad cameram pertinens. *Camerarius cucumis* dicitur a *Plin.* 19, 5, 24. qui in altum scandit, levi umbra cameras ac pergulas operiens: cui contrarium est *plebejus*, humi repens.

CĂMĔRĀTĬO, onis, f. καμάρωσις, structura in cameram curvata. *Spart. Caracall.* 9. Nam ex aere, vel cupro cancelli superpositi esse dicuntur, quibus cameratio tota concredita est.

CĂMĔRĀTUS, a, um, part. a *camero*, καμαρωτὸς, in cameram curvatus. *Ulp. Dig.* 19, 2, 19. Si inquilinus arcam cameratam in aedes intulerit. Alii leg. *arcam aeratam.* Habetur etiam in *Inscr.* ap. *Murat.* 1004, 5., ubi tamen legitur *camaratus.* V. CAMERA.

CAMERIA. V. CAMERINUS.

CĂMĔRĪNĂ. V. CAMARINA.

CĂMĔRĪNUM. V. in CAMERS.

CĂMĔRĪNUS, a, um, adj. ad Camerium pertinens, oppidum vetus Latii, nunc excisum, de quo *Plin.* 3, 5, 9. [**Cameria* audit *Liv.* 1, 38. *B. A.*] *Camerini, orum*, sunt ejus oppidi cives. *Val. Max.* 6, 5. *n.* 1. Camerinos auspiciis suis captos sub hasta vendidit. ℙ *Camerinus* cognomen est Romanum in gente Sulpicia nobilissima. *Liv.* 3, 32., *Juven.* 7, 90. et 8, 38.

CAMERIUM. V. v. praec.

CĂMĔRO, as, avi, atum, a. 1. in modum camerae struo. *Plin.* 10, 33, 50. Publicum omnium (*avium*) est tabulata ramorum sustinendo nido provide eligere, camerare ab imbri, aut fronde protegere densa.

CĂMERS, ertis, adj. ad Camertes pertinens. *Cic. Sull.* 19. In Camerti agro. ℙ Sunt autem Camertes populi Umbriae, in montibus incolentes, qua Picenum ea provincia pertingit. Eorum oppidum est Camerinum, *Camerino. Plin.* 3, 14, 19. Arnates, Aesinates, Camertes. *Cic. Balb.* 20. Camertium foedus. *Sil.* 4, 157. Camertum phalanx. ℙ In sing. numero *Id.* 8, 463. et armis, Vel rastris laudande Camers.

CĂMERTĪNUS, a, um, adj. ad Camertem pertinens. *Cic. Balb.* 20. Camertinum foedus.

CĂMĔRUS. V. CAMURUS.

[CĂMĔSES, is, m. antiquus Italiae princeps, qui una cum Jano regnavit. *Macr. Sat.* 1, 7. *ad med.* Regionem istam, quae nunc vocatur Italia, regno Janus obtinuit, qui, ut Hyginus Protarchum Trallianum secutus tradit, cum Camese aeque indigena terram hanc ita participata potentia possidebant, ut regio Camesene oppidum Janiculum vocitaretur. *F.*]

CAMILLĬĂ Tribus Romana memoratur in *Inscr.* ap. *Grut.* 431, 6. L. Luccejo L. F. Camil. Aprili etc. *Ib.* 677, 3. Ti. Claudio Ti. F. Camil. Soterico etc. *Ib.* 528, 4. L. Aurelius L. Fil. Camilia Firmus etc. Sunt aliae praeterea Inscriptiones *ib.* non paucae, in quibus *Cam.* legitur (quod alii *Camilla* aut *Camillina* legendum putant) et ad hanc pertinere videntur. Creditur autem esse una ex illis octo tribubus, quas additas fuisse bello sociali, tradit *Vell.* 2, 20. Unde autem dicta sit, incertum est.

CĂMILLĂ, ae, f. Καμίλλη, virgo Volsca, quae venit suppetias ferens Turno contra Latinos et Aeneam, quo in bello etiam periit. *Virg. A.* 7, 803. Hos super advenit Volsca de gente Camilla. Multa de ea *Virg. A.* 7, 803. et *ib.* 11, 535. et sqq., docetque *v.* 543. prius *Casmillam* fuisse appellatam. V. CAMILLUS.

CĂMILLĂNUS, a, um, adj. a nomine proprio *Camilli* deductum. *Sidon. ep.* 1, 11.

[CĂMILLĂRĬUS, a, um, adj. ad Camillum pertinens. *Not. Tir.* p. 186. Camillus, camillarius. *F.*]

CĂMILLUM, i, n. teste *Festo* in voce *Cumera* erat vas quoddam, quod opertum in nuptiis ferebant, in quo erant nubentis utensilia. (*Varro* scribit, celari consuevisse quid eo contineretur, ut dicetur in voce sequenti.) Ideo autem *camillum* dicebatur, quod *camillus* vocabatur minister ille sacrorum, qui eum gerebat. ℙ Fortasse ab hujus vasis similitudine dicitur *camillum* cavitas quaedam, seu loculamentum, de quo ita *Vitr.* 10, 15. ubi agit *de catapultis, et scorpionib.* Crassitudo buculae, quae affigitur, vocitatur camillum, seu, quemadmodum nonnulli, loculamentum. *Bald. in Lex. Vitr.* suspicatur legendum *catillum*, meticulose tamen, et indefinitam rem in medio relinquens.

CĂMILLUS, m. et Camilla, ae, f. κάδωλος, prisca vox, et origine Graeca, ut *Varr. L. L.* 6, 3. arbitrari se dicit; Tusca vero, vel potius a Phoenicibus ducta, ut alii. Nam Tusci a Phoenicibus originem trahunt: ea significatur minister, aut ministra Deorum, non quidem in quocumque munere, sed in rebus et sacris occultioribus. *Varr. l. c.* In Medo Pacuvius: Coelitum Camilla exspectata advenis; salve hospita. Camillam qui glossemata interpretati sunt, dixerunt administram: addi oportet, in his, quae occultiora. Igitur dicitur in nuptiis Casmillus qui cumerum fert, in quo quid sit in ministerio, plerique extrinsecus nesciunt. Hinc Casmillus nominatur in Samothraces mysteriis dius quidam administer Diis magnis. Verbum Graecum arbitror, quod apud Callimachum in poematis ejus inveni. Haec *Varr.* ex emendatione *Scaliger. Macr. Sat.* 3. 8. ad illud *Virg. A.* 11, 543. matrisque vocavit Nomine Casmillae mutata parte Camillam: Statius Tullianus de vocabulis rerum libro primo ait, dixisse Callimachum Tuscos Camillum appellare Mercurium; quo vocabulo significant praeministrum Deorum. Unde Virgilius ait, Metabum Camillum appellasse filiam, Dianae scilicet praeministram. Nam et Pacuvius, cum de Medea loqueretur: Coelitum Camilla exspectata advenis; salve hospita. Romani quoque pueros et puellas nobiles et investes, camillos et camillas appellant, flaminicarum, et flaminum praeministros. Haec *Macr.*, quem ad verbum descripsit *Serv.* ad *Virg. l. c.* Sic *Interpres* Apollonii: Κάσμιλλος Ἑρμῆς ἐστιν. Quod vero ultimo loco ponit *Macr.*, confirmatur ex *Festo*, qui docet, *camillum* proprie appellari puerum ingenuum: et in voce *Flaminius* haec habet: Flaminius camillus puer dicebatur patrimus et matrimus (παῖς ἀμφιθαλής) qui flamini Diali ad sacrificia praeministrabat. Antiqui enim ministros Camillos dicebant. Alii dicunt, omnes pueros ab antiquis *camillos* appellatos, sicut habetur in antiquo carmine, cum pater filio de agricultura praeciperet. Hiberno pulvere, verno luto gradia farra, camille, metes. Qui versus habetur etiam ap. *Serv.* ad illud *G.* 1, 101. hiberno laetissima pulvere farra. Huc pertinet versiculus ille derisus a veteribus criticis ap. *Quint.* 8, 3. Praetextam in cista mures rosere camilli, *h. e.* exigui: vel adludit ad cistam, in qua praetexta, tanquam sacra quaedam, reposita erat. ℙ Quod in *Virg.* et *Varr.* legitur etiam *Casmillus*, idem omnino est. Nam et apud Graecos κάμιλλος, et κάσμιλλος legitur. [*Etiam *Καδμίλος* et *Κάδμος*. Cf. *Creuz.* Symb. *und* Mythol. *der alten Völker* etc. 2. p. 320. sqq.] Simile est quod priscis Latinis *casmena* dicebatur, quae postea *camena*, ut est ap. *Varr. L. L.* 6, 3. ℙ Fuit etiam *Casmillus* minister Deorum Cabirorum. V. CABIRUS. ℙ Denique *Camillus* est cognomen Romanum, ut M. Furius Camillus, de quo V. *Liv. l.* 5. et 6.

CĂMĪNĀTUS, a, um, adj. in camini, seu fornacis modum cavatus. *Plin.* 17, 11, 16. Et ubique caminata fossura ore compressiore sint, *h. e.* in imo, quam in summo patentiore.

CĂMĪNO, as, a. 1. facere in modum camini. *Plin.* 16, 6, 8. Acervi confertis taleis recentibus luto caminantur. V. CAMINUS.

CĂMĪNUS, i, m. κάμινος, (est a κάω Attice pro καίω uro) fornax igni continendo apta. Solent autem fornaces ita disponi, ut patentiores in imo, quam in summo sint, quo calor intensior fiat, et vehementior. Ex quo intelligitur, quid sit *caminare*, et *caminatus*, de quibus modo dictum est. Quidam inter fornacem et caminum eam statuunt differentiam, ut *fornax* sit balneatorum, pistorum et figulorum; *caminus* vero, in quo metallum excoquitur. Sed hoc discrimen aut verum non est, aut sane non perpetuum. *Virg. A.* 3, 580. ingentemque insuper Aetnam Impositam, ruptis flammam exspirare caminis. *Id. ib.* 6, 630. Cyclopum educta caminis Moenia. *Plin.* 33, 4, 21. Sudoris, qui e camino jactatur, spurcitia in omni metallo scoria appellatur. *Pers.* 5, 10. anhelanti coquitur dum massa camino. ℙ Allegorice *Juven.* 14, 118. Sed crescunt quocumque modo majoraque fiunt Incude assidua, semperque ardente camino, *h. e.* assiduo labore et opera crescunt patrimonia: ducta translatione a fabris metallariis. ℙ Est etiam locus in privatis aedibus, in quo ignis ad calefaciendum, aut ad coquendos cibos accenditur, qui et *focus* dicitur. *Hor. Ep.* 1, 11, 19. Per brumam Tiberis, Sextili mense caminus. *Suet. Vit.* 8. Flagrante triclinio ex conceptu camini. ℙ Magna lis est inter eruditos an habuerint veteres emissaria illa seu gulas, quae foco superpositae fumum excipiunt, et extra aedes ex superiore parte ejiciunt. Negant multis argumentis *Man. ad ep. cit. Cic., Lips. Cent.* 3. ad *Belg. ep.* 76., *Phil.* ad *Vitr.* 7, 3. *Burm.* ad *Petr. Sat.* 135., ad illa verba, *fumoso suspensa tigillo*, et alii. Affirmat constanter *Ferrarius Elect.* 1, 9. et ex eo *Pitisc.* in *Lex.* allatis praecipue aliquot Graecorum scriptorum locis, ex quibus satis aperte colligi videtur, tales tubos in usu fuisse. Nos in re valde incerta, et nimis multa verba requirente, ut dilucide definiatur, ad eos lectorem remittimus. Hac super quaestione peculiarem dissertationem scripsit *Scipio Maffeius*, quam legesis apud *Calogerà Raccolt. T.* 47. p. 449., ubi affirmat, veteres nequaquam usos fuisse iis, quos Itali *Cammini* appellant. ℙ Per metonymiam ponitur pro ipso igne camini. *Cic. Fam.* 7, 10. Valde metuo, ne frigeas in hibernis: quamobrem camino luculento utendum censeo. *Hor. Sat.* 1, 5. 79. Nisi nos vicina Trivici Villa recepisset, lacrimoso non sine fumo, Udos cum foliis ramos urente camino. *Sen. Thyest.* 765. Lentis caminis dare aliquid, *h. e.* igni lento admovere. ℙ *Oleum camino addere*, proverb. *h. e.* malo addere fomentum, quo magis crescat: alitur enim ignis et vires auget oleo infuso. *Hor. Sat.* 2, 3, 321. Adde poemata nunc, hoc est oleum adde camino.

*CAMĪRUS vel *Camiros, i, Κάμειρος*, Herculis filius, Jalysi frater, a quo Camirus urbs Rhodi nominata. *Cic. N. D.* 3, 21. ℙ Item urbs ipsa, quam, una cum Jalyso, Lindoque, exhausit, ut decrescerent, urbs nova ad promontorium in orientem versum, quae commune insulae sibi nomen *Ρόδος, Rhodus*, vindicavit. *Plin.* 5, 31. *Mela.* 2, 7. *B. A.*

CĂMĪSĬĂ, ae, f. genus vestis. *Paul.* ex *Festo* in *Supparus:* Supparus vestimentum puellarum lineum, quod et subucula (id est camisia) dicitur. Illa verba, *id est camisia*, sunt a *Paulo* addita. *Hieron. ep.* 64. *de vestitu sacerdot. n.* 11. Solent militantes habere lineas, quas camisias vocant, sic aptas membris, et adstrictas corporibus, ut expediti sint vel ad cursum, vel ad praelia. [*Isid. Or.* 19, 22. Camisias vocamus; quod in his dormimus in camis, id est in stratis nostris. V. CAMA. *F.*] V. *Ferrar. De re vestiar.* 3, 5.

*CAMMARĒNE, es, regio vel ager Cappadociae. *Plin.* 6, 3. *B. A.*

CAMMĂRON, i, n. κάμμαρον, herba eadem, quae aconitum, ita dicta, quod cammari marini caudae similem radicem habeat. *Plin.* 27, 3, 2. ℙ Alii κάμμορον appellare malunt, quasi κακόμορον, quod malam mortem inferat. *Voss.* in *Etymol.* in *Cammarus.*

CAMMĂRUS, i, m. κάμμαρος, genus cancri marini, vel fluviatilis. *Varr. R. R.* 3, 11. *n.* 3. *de anatibus.* Pabulum iis datur triticum, hordeum; nonnunquam etiam ex aqua cammari. *Juven.* 5, 84. Sed tibi dimidio constrictus cammarus ovo Ponitur. *Mart.* 2, 43. Concolor in nostra, cammare, lance rubes. ℙ Cammari marini meminit *Plin.* 27, 3, 2. ℙ Legitur etiam *camarus* unico *m. Pl.* ap. *Fest.* in *Narica.* Muriatica autem video in vasis stagneis, Bonam naritam, et camarum, et tagenia etc. *Scal.* in *Conject.* ad *Varr.* p. 135. Camarum scriptum est uno *m*, veteri consuetudine: etiam ap. *Hesych.* κάμαρος.

CĂMOENĂ. V. CAMENA.

CAMPĂ. V. CAMPE.

CAMPACUS. V. v. sqq.

CAMPĂGUS, i, m. apud sequioris aevi scriptores idem est quod calceus patricius ac senatorius, quo etiam imperatores usi sunt, colore tamen a senatoriis distincto, nimirum rubro, vel phoeniceo, cum alii nigri plerumque essent. *Salm.* ad *Trebell. Gall.* 16. docet, dictos esse *campagnos* propter multas καμπὰς, *h. e.* flexuras corrigiarum, quibus decussatim, et in retis modum convolutis campagus tibiae alligabatur. *Trebell. l. c.* Caligas gemmatas annexuit, cum campagos reticulos appellaret. *Edict. Dioclet.* p. 24. Campagi militares ✕ septuaginta quinque. ℙ Alii putant fuisse calceamentum ex genere caligarum; in eo tamen diversum, quod longiores haberet corrigias, quibus altius quam caliga, tibiae involveretur. Quo facit illud *Capitol.*

Max. jun. 2., ubi qui primum *campagus*, mox *caliga* dicitur, his verbis: Calceamentum ejus, idest campagum regium, quidam in luco inter Aquilejam et Arziam posuerunt, quod constat pede majus fuisse hominis vestigio, atque mensura; unde etiam vulgo tractum est, cum de longis et ineptis hominibus diceretur, *caliga Maximini.* ℙ [Ex his patet, *campagum* fuisse illud calceamenti genus, quod medio crure tenus pertingit, quoque tamen ima pedis pars non obtegitur; eo ornatos saepe videre est in antiquis marmoreis anaglyptis militares viros. *F.*] ℙ Sunt qui minus recte leg. *campacus:* sunt qui *compagus.*

[CAMPĀNĔUS, vel Campānius, a, um, adj. ad campum pertinens, idem ac campestris. *Innocent. De casis lit. inter auct. rei agrar. Goes.* p. 239. Si in campaneis locis haec casa fuerit. *Id. ib.* p. 240. Si campaniis locis fuerit. *F.*]

CAMPĀNIA, ae, f. regio Italiae felicissima a Latio excurrens usque in Lucanos, multisque populis atque oppidis frequentissima, quorum praecipua fuit Capua, ausa olim cum Roma de imperio contendere. Multa de ea *Plin.* 3, 5, 9. et *Flor.* 1, 16. Dicta est autem a campestri planitie, ut in CAPUA. dicemus. *Serv.* ad *A.* 334. docet, Epirum quoque *Campaniam* olim dictam fuisse, a *Campo* rege, cujus posteri *Campylidae* dicti sunt; vel ab ejus filia *Campania.* Hinc dixisse *Virg.* Chaonios cognomine campos. ℙ Adjective *Tibull.* 1, 10, 33. Non tibi si pretium Campania terra daretur. V. ARABIA.

CAMPĀNĪCUS, a, um, adj. ad Campaniam pertinens, Campanus. *Cato R. R.* 135. Aratra Campanica. Et Fiscinae Campanicae. *Id. ib.* 107. Serta Campanica, *h. e.* herba eadem quae sertula Campana *Plin.* dicta 21, 9, 29., quia laudatissima in Campania nascitur, Graeco nomine melilotos, μελίλωτος: usum habuit praecipue in coronamentis, unde et *serta* appellata: itemque in condituris, propter odorem. Quare ubi condiendae sapae, inter alios odores *Colum.* 12, 20. misceri praecipit *cripae pampinaceae libram*, monstrum hoc verbi *Hermolaus* in *Diosc.* ita tollendum censet, *sertae Campanicae libram.* V. similem locum ap. *Caton. R. R.* 107. ℙ Apud *Pl. Pseud.* 1, 2, 13. memorantur *Campanica peristromata*, et cum Alexandrinis tapetiis conjunguntur: et sane Campanorum deliciae et luxus ex *Liv.* et aliis notae sunt.

CAMPANS. V. CAMPAS.

CAMPĀNUS, a, um, adj. ad Campaniam, et Capuam pertinens. *Cic. Fam.* 11, 20. Campanus ager. *Id. Agr.* 2, 32. Campana colonia. *Liv.* 26, 13. Campanae matres. ℙ *Campani, orum*, sunt Campaniae populi et praesertim Capuae cives. Hi superbiae ac fastus opinione apud Romanos male audiebant. *Cic. Agr.* 1, 7. Si luxuries, Annibalem ipsum Capua corrupit; si superbia, nata inibi esse ex Campanorum fastidio videtur. Et *ib.* 2. Campanum supercilium. ℙ *Campana supellex* dicuntur ab *Hor. Sat.* 1, 6, 118. vasa fictilia, quae propter soli bonitatem, plurima in Campania fiebant. Sic *ib.* 2, 3, 144. Campana trulla. ℙ *Campana vina* laudatissima fuerunt. In agro enim Campano proveniebant Falernum, Setinum, Caecubum, Massicum, et alia, ut apud *Plin.* 3, 5, 9. videre est. *Mart.* 1, 19. et 13, 118. ℙ Celebrabantur etiam *rosae Campanae*, de quibus *Plin.* 21, 4, 10. et *Mart.* 9, 61. ℙ De morbo Campano, cujus mentio fit ab *Hor. Sat.* 1, 5, 62. alii alia. Nam quidam turpitudinem et impuritatem, καὶ τὸ λεσβιάζειν interpretantur: nonnulli intelligunt arrogantiam verborum, et dicacitatem: alii lichenas, impetiginem, mentagram, aliaque id genus vitia, foeditatesque cutis, qui morbus fuerit in Campania familiaris: [hoc magis probandum videtur, nam haec habet *Vet. Schol. Cruq.* ad *Hor. l. c.* In Campania solet quidam morbus, verruca scilicet, affi cere homines in facie. Hinc etiamnum Neapoli videre est passim homines hoc verrucae genere affectos. *F.*] ℙ *Campanus pons* erat super amnem Savonem, ab urbe Capua Sinuessam tendentibus, prope eum pagum, qui nunc etiam *S. Giovanni a ponte Campano* dicitur. *Hor. l. c.* 45. et *Plin.* 14, 6, 8. *n.* 2. ℙ [*Campana via*, et *Campana via publica* fuit tum Romae, tum alibi appellata, quae in campum, sive, ut Itali dicunt, in *campagna*, non quae, ut via Appia, Capuam ducebat. De Romana *Suet. Aug.* 94. Ad quartum lapidem Campanae viae (ἐν ἀγρῷ ait *Dion.* 45, 2.) in nemore prandenti ex improviso aquila panem ei e manu rapuit. *Inscr.* ap. *Mar. Frat. Arv.* p. 7. In luco Deae Diae via Campana apud lapidem V. convenerunt. Aliae ap. *Grut.* 374, 5. et *Don. cl.* 6. *n.* 36. et *Grut.* 611, 13. Usque ad viam publicam Campanam. De aliis *Inscr.* ap. *Mar. Iscriz. Alb.* p. 91. In viam publicam Campanam. (Haec ad Amiternum pertinet) *Vitr.* 8, 3. *a med.* Agro autem Falisco via Campana in campo Corneto est lucus. *F.*]

[CAMPĀRIĀ, ae, f. quae campos custodit, ut Camparius definitur in *Lexico Barbaro*, qui campos custodit. Est cognomen muliebre Romanum. *Inscr.* ap. *Grut.* 474, 7. Titinia Camparia. *F.*]

CAMPAS Genus, idem est quod Campanum genus. *Pl. Trin.* 2, 4, 143. Credo, istuc, Stasime, ita esse: sed Campas genus multo Syrorum jam antidit patientia. ℙ Quidam grammatici declinant *Campas, atis:* sed de obliquis casibus exempla nondum vidimus. ℙ *Non.* 8, 23. legit *Campans.*

*CAMPASTE, es, Alexandri M. ex concubinis praecipue dilecta, quam cum nudam pingi, ob admirationem formae ab Apelle jussisset, eumque tum pare amore affectum sensisset, illi eam dono dedit. *Plin.* 35, 10. *B. A.*

CAMPE, es, et Campa, ae, f. κάμπη, eruca, vermis hortensis herbas et arborum frondes infestans: a κάμπτω, flecto, quod flexo obliquis tractibus corpore progreditur. *Colum.* 11. *sub f.* Ubi noxia incesserunt animalia, quae a nobis appellantur erucae, Graece autem κάμπαι nominantur. *Id.* 10, 324. teneras audent erodere frondes Implicitus concha limax, hirsutaque campe. et *ib.* 366. Volvitur ad terram distorto corpore campe. *Pallad.* 1, 35. Campas fertur evincere, qui fusticulos allii comburit. et *ib.* Campas ficulneo cinere persequi. ℙ Apud *Pl. Truc. a.* 5. *v.* 50. *campas dicere* est nugari, nugas dicere: fortasse ab erucis, quae vilissimae bestiolae sunt. Sed valde dubia est lectio. ℙ Sunt etiam *campae* equi marini, quin etiam quivis ingens piscis, caudam sinuoso motu flectens, ut delphini, cete, et hujusmodi alia: a κάμπτω, flecto. *Festus:* Campas marinos equos Graeci a flexione posteriorum partium appellant. Al. leg. *Cappas.* Hinc *hippocampi* sunt equi marini, Neptuni currum trahentes, ut *Non.* 2, 397. docet. *Mart.* 9, 43. Campis dives Apollo sic marinis, Sic semper senibus fruare cycnis, *h. e.* delphinis. Ita legi volunt, et interpretantur *Scalig.* ad *Manil.* 1, 781. et *Voss.* in *Etym.* Sed alii leg. *Campis dives Apollo sic Myrinis*, vel (mutata *y* in *u* ex Latinorum consuetudine) *Murinis*, et intelligunt agrum Grynii Myrinaeorum oppidi, ut est apud *Strab. l.* 13., ubi Apollo colebatur: unde et *Gryneus* cognominatus est. In editione principe *Vindelini* habetur *Semuranis:* ex quo quidam fecerunt *Semurinis*, et intelligi volunt campum Semurium, urbi Romae proximum: ubi tamen, inquit *Raderus*, nunquam legimus, Apollinem cultum fuisse. Erit etiam fortasse, qui *campis marinis* retineat, et intelligat templum Apollini exstructum ab Augusto apud Actium, unde longus in maris aequora prospectus erat.

CAMPENSIS, se, adj. ad campum pertinens. *Appul. Met.* 11. docet, Isidem, quae templum in campo Martio habuit, Campensem cognominatam esse.

CAMPESTER, estris, estre, et Campestris, estre, adj. πεδινὸς, πεδιάσιμος, ad campum pertinens, cui *montanus*, et *collinus* opponitur. *Varr. R. R.* 1, 6. *ad f.* Campester locus is melior, qui totus aequabiliter in unam partem vergit. *Plin.* 24, 6, 22. Quaerunt, ut sit resina montana potius quam campestris. *Colum.* 3, 14. Campestris, et uliginosa planities. et *ib.* 13. Campestris locus alte duos pedes infodiendus est. *Cato* apud *Prisc.* 6. p. 696. Campestris ager. *Varr. l. c.* Tria genera agrorum, campestre, collinum et montanum. *Id. ib.* Campestres segetes. *Plin.* 25, 5, 18. Campestria culta. *Id.* 16, 15, 26. Campestre acer candidum, nec crispum; montanum crispius. *Caes. B. C.* 1, 66. Campestre iter. *Hor. Od.* 3, 24, 9. Scythae campestres, *h. e.* in campestribus locis habitantes. *Liv.* 22, 18. *campestrem* appellat *hostem*, qui in planitie et aequis locis pugnare assuevit: cui opponit *assuetiorem montibus, et ad concursandum inter saxa, rupesque* etc. ℙ *Campestria, ium*, absolute sunt loca campestria. *Tac. G.* 43. Hi populi pauca campestrium, ceterum saltus et vertices montium insederunt. *Plin.* 6, 26, 30. Mox in campestribus oppida Diosprage, Polytelia, Stratonice. ℙ Item ea, quae in campestribus locis proveniunt. *Plin.* 16, 25, 41. Ex eodem genere, quae sunt in palustribus, priora germinant; mox campestria. ℙ Saepe *campestris* refertur ad campum, in quo ludicra certamina et exercitationes fiunt, qualia erant, quibus exercebatur juventus in campo Martio, cursus, palaestra, equitatio, pilae ludus, et hujusmodi: item quibus milites armorum artem perdiscebant. *Hor. Art. P.* 379. Ludere qui nescit, campestribus abstinet armis. *Id. Ep.* 1, 18, 54. Proelia campestria. *Suet. Galb.* 6. Campestris decursio. *Id. Aug.* 83. Exercitationes campestres. *Plin. Pan.* 13. Cum in illa meditatione campestri, militaribus turmis imperatorium pulverem sudoremque misceres. *Plin. alter* 36, 13. Puerorum ludicra campestria. ℙ Hinc *campestre, estris*, dictum velamentum, quo pudenda operiebant, qui nudi in campo exercebantur. *Hor. Ep.* 1, 11, 17. Incolumi Rhodos, et Mitylene pulcra facit, quod Paenula solstitio, campestre nivalibus auris. *Vulcat. Avid. Cass.* 4. Processit nudus, campestri solo tectus. *Augustin. Civ. Dei* 14, 17. Consuerunt folia ficus, et fecerunt sibi campestria, idest succinctoria genitalium. ℙ Eo utebantur etiam sub toga aestate. *Ascon. sub f. commentar. in orat. Cic. pro M. Scauro.* Cato praetor judicium, quia aestate agebatur, sine tunica exercuit, campestri sub toga cinctus. In forum quoque sic descenderat, jusque dicebat: idque repererat ex vetere consuetudine, secundum quam et Romuli aetatis statuae in Capitolio, et in Rostris Camilli fuerunt togatae sine tunicis. Haec *Ascon.* Simili vestitu togae, et campestris nunc utuntur, qui *Cappuccini* apud Italos, et *Reformati* appellantur. ℙ Quia vero in campo Martio comitia fiebant, *campestris* etiam ad comitia et petitiones honorum pertinet. *Suet. Aug.* 3. Hunc quoque a nonnullis argentarium, atque etiam inter divisores operasque campestres proditum. *Liv.* 7, 1. Patres praeturam Sp. Furio, aedilitatem Cn. Quintio gratia campestri dederunt. *Val. Max.* 4, 1. *n.* 14. Ne quid in persona sua novaretur, campestrem experiri temeritatem, quam curiae beneficio uti, satius esse duxit. ℙ *Campestres* Dii videntur ita appellati, qui campo Martio, seu militiae praeerant; nam inscriptiones hisce Diis dicatae a militibus positae sunt. *Inscr.* ap. *Grut.* 1015, 2. Campestribus sacrum F. Quintius L. F. Quir. Terminus Trib. coh. XXIIII. Voluntariorum Civium Romanorum. Alia apud *Donat.* 59, 5. Campestribus et Eponae Ala I. Singulariorum Thracum, cui praeest Aelius Bassianus Praef. V. S. L. L. M.

CAMPESTRĀTUS, a, um, adj. subligari indutus, quod *campestre* dicitur. *August. Civ. Dei* 14, 17. Campestria Latinum quidem verbum est, sed ex eo dictum, quod juvenes, qui nudi exercebantur in campo, pudenda operiebant: unde qui ita succincti sunt, campestratos vulgus appellat.

[CAMPESTRĪNUS, a, um, adj. ad campestrem pertinens. Est cognomen Romanum. *Inscr.* ap. *Grut.* 541, 10. L. Flavius Campestrinus. *F.*]

[CAMPĬCELLUS, i, m. dimin. a voce *campus*, parvus ager. *Innocent. de litter. et notis juris expon. inter auctor. rei agrar. Goes.* 12, 222. Sub se autem campicellum habens. *F.*]

CAMPĪCURSĬO, onis, f. exercitatio militaris, quae cursu in campo fit. *Veg. Mil.* 3, 4. Campicursionem, ut ipsi appellant, inspectionemque armorum assidue faciant.

CAMPĬDOCTOR, oris, m. ὁπλοδιδάσκαλος, qui milites in campo se exercentes tractandorum armorum artem, ceteraque ad militarem disciplinam spectantia docet. *Veg. Mil.* 3, 6. Interponendi ergo sunt exercitatissimi campidoctores, vicarii, vel tribuni, qui alacriores tardent, et pigrius incedentes accelerare compellant. *Id. ib.* 8. Nam singulae centuriae, dividentibus campidoctoribus, accipiunt pedaturas etc. Adde *ib.* 1, 13. V. ARMIDOCTOR. *Stewech.* vult his locis legi *campiductor:* sed *campidoctor* habetur etiam in duabus *Inscr.* ap. *Grut.* 80, 2. et 565, 5., in quarum prima legitur *campi doctor coh. I.* in altera *campi doc. coh. VII.*, ex quibus intelligimus singulas cohortes suum campidoctorem habuisse: discimus praeterea etiam *campi doctor* divisim scribi posse. Apud *Lamprid.* quoque *Alex. Sev.* 53. haec vox habetur, ubi *Salm.* pluribus verbis *campidoctorem* defendit, *campiductorem* rejicit. ℙ *Andreas Borda, Fascicul. Inscr.* p. 222. probat, *campidoctoris* officio nunc fungi solere, qui ab Italis dicitur *capo battaglione.* Observandum tamen est, *doctorem cohortis* alium esse ab ejusdem *campidoctore;* ille enim fortasse privatim tirones docebat, hic publicae eorum campicursioni praeerat. *Inscr.* apud *Marin. Iscriz. Alb.* p. 19. Quod cohortis doctor voverat, nunc campidoctor cohortis I. *Piae Victricis* posuit.

CAMPĬDUCTOR. V. v. praec.

CAMPĬGĔNUS, i, m. *Campigeni* in exercitu qui fuerint, in ANTESIGNANUS dictum est. V. etiam *Salmas.* ad *Lamprid. Alex. Sev.* 53., ubi de *campidoctoribus* verba facit.

*CAMPODŪNUM, i, Καμπόδουνον, oppid. Vindeliciae, hodie Kempten. *Anton. Itin. B. A.*

*CAMPŌNI, orum, populi Galliae Aquitanicae. *Plin.* 4, 19. Ab his nomen forte traxit vicus hodiernus *Campan* in Gasgognia. *B. A.*

[CAMPSĀNĔMA, ātis, n. herba eadem ac ros marinus. *Appul. Herb.* 79. *F.*]

[CAMPSĀRĬA, ae, f. locus, in quo varii generis scruta venduntur, aut emuntur, vel permutantur, unde nomen: *Campsare* enim est *mutare. Acron.* ad *Hor. Sat.* 2, 7, 110. Strigil est instrumentum aeneum, quo sudores in balneis solent homines tergere, hodieque in campsariis multae sunt strigiles Romae, *h. e.* in tabernis campsariis.

CAMPSO, as, a. flecto, deflecto. *Prisc.* 10. p. 906. Cambio, ἀμείβομαι, ponit Charisius, et ejus praeteritum campsi, quod ἀπὸ τοῦ κάμπτω, ἔκαμψα Graeco esse videtur. Unde et *campso, as*, solebant vetustissimi dicere. Ennius in decimo: Leucatem campsant. Haec *Priscian.* Falluntur autem, qui *campsant* exponunt *permutant.* Nam *campsare* hoc loco est flectere et navigando praeterire. Sic *Cic. Att.* 5, 9. Actio maluimus iter facere pedibus, qui incommodissime navigassemus; et Leucatem flectere molestum videbatur. *Id. Div.* 2, 45. Qui navigant, in flectendis promontoriis ventorum mutationes maximas sentiunt. Κάμπτειν ἄκραν Graeci

dicunt eodem sensu, et Itali *superare*, vel *passare un capo*.

CAMPTAULES, ae, m. *Vopisc. Carin.* 19. Exhibuit centum salpistas uno crepitu concinentes, et centum camptaulas, choraulas centum. *Camptaulae* qui sint, varie a variis exponitur. Alii dicunt fuisse tibicines, qui crebris vocis flexionibus, et artifici modulatione tibiis canebant: a *κάμπτω*, flecto, et *αὐλὸς*, tibia: alii eos significari volunt, qui curvis tibiis utebantur, cum eae alioquin rectae plerumque essent. *Salmas.* legendum censet *cerataulas*, *κερατα͡ύλας*, hoc est cornicines, a *κέρας*, cornu, ut sic dicatur, tria artificum genera exhibita fuisse, tubicines, cornicines et tibicines.

CAMPTER, ēris, m. *καμπτῆρ*, flexus, curvatura: et speciatim flexus metae in cursu. *Pacuv.* ap. *Non.* 1, 328. Extremum intra campterem ipsum *παρθένος* eum praegradat. *Pollux* quoque 3, 30. *καμπτῆρα* hanc significationem habere scribit. Sunt tamen qui ex quibusdam MSS. *carcerem*, aut *cancerem*, hoc est cancellum legunt. V. PRAEGRADO.

CAMPUS, i, m. *πεδίον*, planities, ager planus excultus fructuum percipiendorum causa. Ita videtur vocatus a *κάμπτω*, flecto, quia in planitiem flexus fuerit. *Varr. L. L.* 4, 4. a med. Quod primum ex agro plano fructus capiebant, campus dictus: posteaquam proxima superiora loca colere coeperunt, a colendo colles appellarunt. [*Döderl., qui l. l. 3, 8. sq. Gr. vv. *κάμπος* (ita derivat *Scal.* ad l. *Varr.* a *F.* laudat.) et *κῆπος*, *κᾶπος* (ita *Scheid.* ad *Sanct. Min.* p. 924.) cognationem quidem accipit, ad *cavus* originem vocis referre posse sibi videtur.] *Colum.* 1, 2. *a med.* Segetes campis melius, quam praecipitibus locis proveniunt. *Cic. Agr.* 2, 35. Agros vero Vaticanum, et Pupiniam cum suis opimis atque uberibus campis conferendos scilicet non putabant. *Id. N. D.* 2, 64. Cernes jam spatia frugifera atque immensa camporum, vestitusque densissimos montium. *Id. Phil.* 3, 9. Possideat in agro publico populi R. campi Leontini duo millia jugerum immunia. *Plin. ep.* 5, 6. Campi, quos nonnisi ingentes boves, et fortissima aratra perfringunt. ℙ Per metonymiam ponitur pro satis et frugibus. *Stat. Th.* 5, 528. moriturque ad sibila campus. ℙ Dicitur etiam de toto alicujus oppidi agro. *Cic. Divin.* 1, 28. Cum in villa quadam campi Atinatis maneres. *Auct. B. Hisp.* 27. *extr.* In campum Mundensem cum esset ventum. ℙ Sumitur etiam generatim pro quacumque aequabilis soli lata planitie. *Cic. Div.* 1, 42. Babylonii in camporum patentium aequoribus habitantes. *Liv.* 24, 14. Postero die signis collatis, dimicaturum puro ac patenti campo, ubi sine ullo insidiarum metu, vera virtute geri res posset. *Caes. B. C.* 3, 40. Copias ex locis superioribus in campum deducere. *Id ib.* 27. Cum esset inter bina castra campus circiter millium passuum sex. *Virg. A.* 5, 128. Campus saxi, *h. e.* planities. ℙ Saepe dicitur de campo Martio Romae (ut et *Cic.* docet *Or.* 3, 42.) in quo comitia habebantur, et ambitiones in honoribus petendis. *Cic. Q. Fr.* 2, 2. In campo Martio comitia consulum habere. *Id. Cat.* 1, 5. Cum proximis comitiis consularibus me consulem in campo, et competitores meos interficere voluisti. *Hor. Od.* 3, 1, 10. hic generosior Descendat in campum petitor. *Pers.* 5, 57. Hic campo indulget, hunc alea decoquit. *Lucan.* 1, 179. letalisque ambitus urbi, Annua venali referens certamina campo. ℙ Huc pertinet proverbium *Fors domina campi.* Valde enim dominatur fortuna in suffragiis propter mobilitatem atque inconstantiam populi, qui cum aliquem unum maxime designare videtur, quem ad honores evehat, repente destituit, et ad alterum accedit. Legitur ap. *Cic. Pis.* 2. ℙ Est etiam *campus* ubi exercitationes et ludicra certamina fiunt, cursus, palaestra, equitationes, aurigationes, et hujusmodi, quae Romae in campo itidem Martio a juvenibus fieri solebant, et ab otiosis et feriatis hominibus frequenter spectari: item ubi militaria exercitia, quibus tirones armorum tractandorum rationem, et universam bellandi disciplinam edocentur: ex quo *campicursio*, et *campidoctores* dicti sunt. *Hor. A. P.* 161. Imberbis juvenis, tandem custode remoto, Gaudet equis, canibusque, et aprici gramine campi. *Id. Od.* 1, 8, 3. cur apricum Oderit campum, patiens pulveris atque solis. *Id. Sat.* 1, 1, 90. ut si quis asellum In campum doceat parentem currere frenis. *Id. Ep.* 1, 7, 58. Gaudentem parvisque sodalibus, et lare certo, Et ludis, et, post decisa negotia, campo. *Cic. Quint.* 18. Vixit semper inculte atque horride, natura tristi ac recondita fuit: non ad solarium, non in campo, non in conviviis versatus est. [*Cf. *Cic. Off.* 1, 29, 104. Suppeditant autem et campus noster, et studia venandi honesta exempla ludendi, et quos *Beier.* ad h. l. laudat.] (De *campo Martio* V. MARTIUS. De *campo minore* V. in EQUIRIA.) ℙ Item locus pugnae. *Juven.* 2, 106. Bebriaci campo spolium affectare Palati. *Veg. Mil.* 3, 25. Prior de caesis hostibus spolia capiat, et quod ipsi dicunt, colligat campum. Adde *Vopisc. Aurel.* 23. et *Trebell. in* XXX. *Tyrann.* 26. ℙ Translate. *Cic. Caecin.* 29. Me ex hoc, ut ita dicam, campo aequitatis ad istas verborum angustias, et ad omnes litterarum angulos revocas. *Id. Acad.* 4, 35. Cum sit campus, in quo exsultare possit oratio, cur eam in tantas angustias, et in Stoicorum dumeta compellimus? *Id. Orat.* 3, 31. In hoc tanto tamque immenso campo licet oratori vagari libere. *Id. Off.* 1, 18. *ad f.* Hinc rhetorum campus de Marathone, Salamine, Plataeis, etc. *h. e.* ampla dicendi materia. [*Loci communes, ut *Beier.* ad h. l. explicat.] *Plin. Paneg.* 26. Tuis laudibus materies campusque prosternitur. *Juven.* 1, 19. Cur tamen hoc libeat potius decurrere campo, Per quem magnus equos Auruncae flexit alumnus. *Cic. Phil.* 14, 6. *in f.* Magnus est in republica campus; multis apertus cursus ad laudem. *Id. Mur.* 8. *in f.* Nullum vobis sors campum dedit, in quo excurrere virtus, cognoscique posset. *Plin. Paneg.* 70. Patet enim omnibus honoris et gloriae campus. ℙ Quemadmodum *aequor* de planitie terrae, sic aliquando *campus* de aequore maris dicitur. *Virg. A.* 6, 724. coelum et terram, camposque liquentes. *Id. ib.* 10, 214. campos salis aere secabant. *Pl. Trin.* 4, 1, 15. Campi caerulei.

CAMULODŪNUM. V. CAMALODUNUM.

CAMŬLUS, i, m. nomen Martis apud Remos, ut probat *Morcell. De stil. inscr.* 1, 23. *ed. Patav.*, non apud Sabinos, ut quidam ex *Inscr.* ap. *Grut.* 40, 9. interpretantur; ibi enim mentio est M. Quartinii incolatu Sabini, natione Remi. *Inscr.* apud *Grut.* 56, 11. Camulo sanc. fortiss. sac. T. Claudius Ti. F. Quir. Tertius mil. coh. VII. etc. *Ib.* 12. Marti Camulo ob salutem Tiberii Claudii Caes. cives Remi templum constituerunt.

[CĂMUM, i, n. species cerevisiae ex hordeo. Videtur esse a praet. perf. pass. *κέκαυμαι* verbi *κάω* Attice pro *καίω*, uro; nam et zythum appellatur, quod est a *ζύω* pro *ζέω*, ferveo. *Ulp. Dig.* 33, 6, 9. Simili modo nec camum, nec cerevisia continebitur, nec hydromeli. *Edict. Diocl.* p. 28. Cerevisiae cami Italicum sextarium unum ✕ quattuor. V. CERVISIA et CURMI. *F.*]

CAMŪNI, orum, m. plur. *Καμοῦνοι*, populi Italiae, quos *Plin.* 3, 20, 24. Euganeis accenset: habitabant autem ad Ollium fluvium, ubi nunc *Val Camonica.*

CĂMURUS, a, um, adj. *ἕλιξ. Camura cornua* boum dicuntur, quae introrsum conversa sunt, et in se redeuntia; et *camuri boves*, qui hujusmodi cornua habent: quibus contrarii *patuli*, qui cornua diversa. *Laevi* autem sunt, quorum cornua terram spectant; *licini*, qui sursum versum reflexa habent. Haec *Serv.* et *Philargyr.* ad illud *Virg. G.* 3, 55. et camuris hirtae sub cornibus aures. Porro *licinus* in *Gloss.* vertitur *ἀνάθριξ*, *h. e.* sursum versus crispus relicinus. Quod vero ad *Virg.* attinet, *Non.* 1, 126. legit *camerus*, et exponit obtortus; atque inde *camerae* appellationem derivat, quod non placet. *Macr. Sat.* 6, 4. *in f.* peregrinam vocem esse affirmat. ℙ *Camurum arcum* dixit *Prud. περὶ στεφ.* 12, 53. de arcu columnis imposito, *h. e.* de camera.

CĂMUS, i, m. *κημός*, et Dorice *καμός*, genus ferrei freni, quod non intra equi dentes immittitur, sed ori exterius circumdatur, teste *Polluce* 1, 10., dictum ex eo, quod *κημὸς* dicatur pars labiorum totum os ambiens, ut idem docet 2, 4., qua significatione traducitur ad notandum circulum quendam in superiori parte latum, in inferiori angustum, qui super os urnae imponitur, in quam calculi suffragiorum immittuntur, ad similitudinem coli, quo vina percolantur, ne calculi foras decidant, ut ex eodem *Poll.* 8, 5. et ex *Schol. Arist. in Thesmophor. v.* 1040. colligimus. *Isid. Orig.* 20, 16. ait, esse frenum asperius, quo caballi superbi coerceri solent, et dictum esse a curvitate: *καμὸν* enim Graece curvum significare: sed non definit quodnam illud sit, et in assignanda etymologia prorsus fallitur. Adde locum hunc *Isid.* omissum fuisse a *Faustino Arevalo* in sua edit., quod spurium cognovit. ℙ Significat etiam nexum ligneum, vel ferreum, vel coriaceum, vel cannabinum, quo servorum nocentum colla constringuntur et gravantur. *Acc.* ap. *Non.* 3, 64. Quid cesso ire ad eam? hem praesto est, camo collum gravem. *Voss.* in *Etymol.* legendum putat, *praesto est, camo en collum gravem:* ut apertior sit sententia. Tribuunt etiam *Plauto Cas.* 2, 6, 37. Tu ut quidem hodie camum et furcam feras. Ita enim esse in vett. lib. testatur idem *Voss.* Passim tamen nunc *canem* legitur.

*CANA, ae, vel Cane, es, vel Canae, arum, f. oppidum Aeolidis, cum promontorio cognomine, contra Methymnam urbem Lesbi insulae, porrecto. *Liv.* 36, 45. et 37, 8. *Plin.* 5, 30., *Mela* 1, 18. [*apud *Strab. Κάναι* seu *Κάνη*, cf. *Palmer.* ad *Diod.* 13, 97.] V. CANNA. *B. A.*

CĀNA, orum, n. plur. V. CANUM.

[CĀNĂBA, et Canava, et Cannaba, ae, f. *κλωία*, baryca, calyba, seu tabernaculum temporarium stipitibus primum, viminibus, et culmo contextum, deinde etiam ex ligno factum, tegulisque coopertum, ad maris litus, et secus vias publicas exstrui solitum praetereuntium commodo et voluptati, qui ibidem bibendi et libidinandi causa consistebant. *E. Q. Viscont. Op. Var. T.* 2. p. 83. *ed. Mediol.* putat, vocem *canaba* deductam fuisse ex *καλύβη*, qua etiam Latini usi sunt (V. CALYBA.); quandoque enim Romani Graecorum *Λ* in *N* vertunt, ut a *γρυλλίζω* factum est *grunnio*, et saepissime *Γ* in *Λ* mutant. Has canabas *diversorias tabernas* vocat *Suet. Ner.* 27. Quoties Ostiam Tiberi defluueret, aut Bajanum sinum praeternavigaret, dispositae per litora et ripas diversoriae tabernae parabantur, insignes gancae et matronarum institorias operas imitantium, atque hinc inde hortantium, ut appelleret. Hactenus *Suet.* Progressu vero temporis non modo temporariae tabernae, in quibus tenuiarii caupones vinum viatoribus vendebant, sed etiam cellae ipsae vinariae, quibus vinum servabatur, quaeque nunc Itali *canove* seu *cantine* vocant, *canabae* sunt appellatae. *Inscr.* ap. *Grut.* 466, 7. L. Sentio Reguliano Eq. R. curatori corporis negotiat*orum* vinari*orum* Lugduni in canabis consisten*tium*. *August. serm.* 61. de tempore. Multa sunt, quae de horreo, canava, vel cellario aliquoties proferre non possumus. Adde et *Not. Tir.* p. 149. Caenaculum, canava. *Inscr.* apud *Fea, Framm. di Fast. Cons.* p. 77. Tegulas omnes et impensa de casulis, item cannabis et aedificiis idoneis adsigna Adrasto procuratori columnae Divi Marci, ut ad voluptatem suam hospitium sibi exstruat. Haec pertinet ad an. a Chr. n. 193. *F.*]

[CĀNĂBENSIS, se, adj. ad canabam pertinens, qui in canabis consistit. *Inscr. ap. Grut.* 73, 4. Fortunae Aug. sacrum, et Genio canabensium. *F.*]

CANĂBIS. V. CANNABIS.

CĀNĂBŬLAE, arum, f. plur. parvae canabae in viis privatis, et publicis stramine primum palcaque, aliquando ex lignea materia, aut etiam latericio opere exstructae, in quibus praetereuntes divertere solebant bibendi edendique causa, quaeque lapsu temporis pro finibus agrorum sunt habitae. Earum mentio est apud *Frontin.* aliosque gramaticos scriptores. *Auct. de limit.* p. 257. *Goes.* Variatio fluminum, rivorum cursus, canabulae, vel novercae, quae tegulis construuntur, observari debebunt. *Frontin. de colon.* p. 142. Eorum delimitatio est per rationem arcorum, vel riparum, vel canabularum, vel novercarum, quae tegulis construuntur. Alii leg. vel canalibus, et noverca; nullo idoneo sensu.

CĀNĀCE, es, f. *Καναάκη*, Aeoli filia, quae cum fratre Macareo corpore mixto puerum peperit, qui cum extra regiam ad educandum mitteretur, se ipse vagitu avo prodidit. Aeolus jussit puerum canibus objici: filiae ensem per satellitem misit, ut illo pro meritis uteretur. Illa sibi necem traditur conscivisse: Macareus fugit. Exstat hac de re *Ovidii* epistola inter Heroidas undecima. *Id. Trist.* 2, 384. Nobilis est Canace fratris amore sui. ℙ Apud eund. *Met.* 3, 217. est *canace*, vel *canache* nomen canis, a *καναχὴ*, sonitus, strepitus. Adde *Hygin. fab.* 181.

CANACHĒNUS, i, m. *Arnob.* 6, 207. Infiniti operis res esset, toto in orbe describere, quae sint fana convulsa terrae motibus, quae incensa ab hostibus, quae antistites et sacerdotes ipsi suspicione aversa nudaverint; quae ad ultimum fures, et obserata pandentes tenebrarum obscuritate canacheni. [*J. C. Orellius* in adnot. ad hunc *Arnob.* loc., putat *canachenos* dictos fuisse fures in domos irrumpentes, portasque et januarum claustra effringentes, a *καναχὴ*, strepitus: at idem in *Appendice* ad eund. *Arnob.* eorum potius sententiam probat, qui existimant hac voce significari fures clandestinos, et *canabeni* legendum, nimirum ab Hebr. גַּנָּבִים *gannabim*, fures, vel *saraceni* ab Arab. ﺳﺮﻗ *sarak*, furatus est. *F.*]

*CANĂCHUS, i, m. statuarius quidam, Sicyonius, de quo *Cic. Brut.* 18. *Plin.* 34, 8. et 36, 5. Ejus signa (ait *Cic.*) rigidiora fuerunt, quam ut imitarentur veritatem. *B. A.*

CANĂCIUS. *Appul. Flor. n.* 16. Plenius gratias, canaciusque libro mandabo, *h. e.* sonantius, et verbis valde significantibus, ut sit adverbium comparativum, a *canaciter*, et hoc a *canax*, *acis*, a *cano*, *is.* Ita legitur apud *Elmenhorst.* p. 357. Sed apage monstrum verbi. Legendum enim cum *Schioppio* et aliis: *Plenius gratias canam, ociusque libro mandabo*, vel cum *Oudendorpio:* Plenius gratias Graecatiusque libro mandabo.

*CANAE, arum, oppidum ad Sinus Arabici ostium. *Mela* 3, 8. V. CANA. *B. A.*

CĂNĂLĬCIUS. V. CANALIENSIS.

[CĂNĂLĬCLĀRĬUS, ii, m. qui canaliculas fabricatur. *Inscr.* ap. *Nardini*, *Roma ant. T.* 1. p. 203. (ed. *Ant. Nibby*) Genio sancto castrorum Peregrinorum Aur. Alexander canaliclarius. Hujus vocis auctoritatem confirmat alia Graeca *Inscr.* ap. *Boweyr*, *Miscellaneous*, *Tracts. London.* 1785. p. 153. *Ἀγ. Δομιτίνου καναλικλαρίου. F.*]

CĂNĂLĪCOLA, ae, m. Canalicolae forenses, teste *Festo*, dicti sunt homines pauperes, quod circa canales fori consisterent. *Scaliger* monet, di-

cendum fuisse *circa canalem*, non *canales*. Fuit enim locus in Foro Romano *Canalis* dictus, de quo ita *Pl. Curc.* 4, 1, 14. In infimo foro boni homines, atque dites ambulant: In medio propter Canalem ibi ostentatores meri. Sed quid fuerit ille *Canalis*, non satis constat. Quidam intelligunt viam demissiorem in foro, canalis instar excavatam: alii fossam, quae corrivatas aquas acciperet, et in cloacam immitteret: quo pertinet illud *Tert. Pall.* 5. Ego nihil officio advigilo, nulla rostra praeoccupo, nulla praetoria observo, canales non odoro, cancellos non adoro, subsellia non contundo. Ita enim *Salm.* legit ex veterib. lib. Nam aliae editiones *canales non odoro* omittunt. Alii denique suspicantur, ita aliquando appellatos fuisse ipsos fori cancellos, ad quos viliores homines starent, dum judicia exercebantur. Ceterum *Gellio* quoque vocem *canalicola* eruditi restituunt, 4, 20. Qui jurabat, cavillator quidam, et canalicola, et nimis ridicularius fuit. Quidam leg. *canicula*, et interpretantur hominem mordacibus dictis utentem.

CANĂLĬCŬLA, ae, f. *σωληνίσκος*, parvus canalis. *Varr. R. R.* 3, 5. Quibus aqua ministratur per canaliculam. *Gell.* 17, 11. Duas esse quasi canaliculas quasdam, vel fistulas etc. Adde *Lucil.* ap. *Non.* 3, 50.

CANĂLĬCŬLĀTIM. V. CUNICULATIM.

CANĂLĬCŬLĀTUS, a, um, adj. in canaliculorum modum cavatus. *Plin.* 19, 7, 36. Semina quibusdam angusta, et canaliculata, ut cumino; *στενὰ, καὶ γραμμώδη*, habet *Theophrast. Hist.* 7, 3. Rursus *Plin.* 27, 9, 55. Herba foliis ad radicem canaliculata.

CANĂLĬCŬLUS, i, m. *σωληνάριον*, parvus canalis. *Vitr.* 10, 14. *in f.* Emittere per canaliculum. *Colum.* 8, 15. Perpetuus canaliculus humi depressus construatur, per quem mixti cum aqua cibi decurrant. ℙ Est etiam, quo ossa luxata continentur, ut in suam sedem redeant. *Cels.* 8, 2. *in f.* Potest conditus articulus canaliculo aliquo contineri. ℙ Item cavitas longa, securiclata, in catapultis, per quam epitoxidis musculus movetur, Graece *οὐρίγξ*. *Vitr.* 10, 15. ℙ Est etiam in triglyphis cavitas inter strias, Italice *scanalature*. *Vitr.* 4, 3. Triglyphorum latitudo dividatur in partes sex, ex quibus quinque partes in medio, duae dimidiae dextra ac sinistra designentur: regula una in medio deformetur femur, secundum eam canaliculi ad normae cacumen imprimantur.

CANĂLĬENSIS, e, et Cănălĭcĭus, a, um, adj. ad canalem pertinens. *Canaliense*, et *Canalicium aurum* dicitur, quod puteis foditur, quoniam ejus metalli venae, tanquam canales, vagantur per latera puteorum huc illuc. *Plin.* 33, 4, 21.

CANĂLIS, is, f. et m. *σωλήν*, alveus, tubus, fistula, meatus, per quem aqua deducitur. *Virg. G.* 3, 330. Currentem ilignis potare canalibus undam. *Sever. Aetna* 127. Quod si diversas emittat terra canales Hospitium fluviorum. *Varr. R. R.* 3, 5. Aquam per canales angustas serpere. *Vitr.* 8, 7. Ducere aquam per canales structiles. *Caes. B. C.* 2, 10. Aqua canalibus immissa. *Suet. Claud.* 20. Per tria passuum millia, partim effosso monte, partim exciso, canalem absolvit. *Stat. Silv.* 1, 2, 205. *de Acheloo.* Flumina demerso trahit intemerata canali. *Plin.* 6, 22, 24. Mare interest vadosum, sed certis canalibus ita profundum, ut nullae ancorae sidant. *Id.* 33, 4, 21. *de aurifodinis.* Vagantur hi venarum canales per latera puteorum. *Id.* 8, 10, 10. asperam arteriam, per quam spiritus ducitur, *canalem animae* appellat. Et *Celsus* 4, 1. *s. f.* cervicem vulvae. ℙ De canali in Foro Romano, de quo *Pl. Curc.* 4, 1, 14. V. CANALICOLA. ℙ Quem dicit *Liv.* 23, 31. canalem inter aedes Mentis, et Veneris Erycinae in Capitolio, fossam intellige in modum canalis excavatam. ℙ Dicitur etiam *canalis* instrumentum illud concavum, in quo chirurgi ossa fracta reponunt, ut coalescant. *Cels.* 8, 10. Ubi crus deligatum est, in canalem conjiciendum est. Is canalis ab inferiori parte foramina habere debet etc. ℙ In architectura *canalis* dicitur a *Vitr.* 3, 3. cavum illud in voluta Ionica, quod post abacum incipiens usque ad oculum circumagitur. ℙ Translate. *Plin.* 11, 37, 55. Cornea pupilla, cujus angustiae aciem velut canali dirigunt. *Appul. Met.* 6. Canale directo pergere, *h. e.* recta via. (Adde *ib.* 9.) *Gadullius Gallicanus* ap. *Non.* 3, 50. Ego vero confiteor, certo canali cuncta decurrere, *h. e.* certa via ac ratione. ℙ Est etiam instrumentum olearium; quid tamen sit, prorsus ignoramus. *Colum.* 12, 50. Oleo autem conficiendo molae utiliores sunt, quam trapetum; trapetum, quam canalis, et solea. ℙ *Serv. ad cit. G.* 3. docet hanc vocem melius feminino, quam masculino genere proferri. Quod an verum sit valde dubito. Frequentius enim in masculino usurpatam legi.

CĂNALIS, le, adj. canarius, caninus. *Pl. Poen.* 5, 2, 54. Ligulas canales ait se advexisse, et nuces, *h. e. fortasse* ligulas ex corio canis, quibus calceos religabant. Alii alia.

†CANAMA, oppidum Hispaniae Baeticae. *Plin.* 3, 1. *ed. Hard. B. A.*

[CANAMENSIS, se, adj. ad Canamam pertinens. *Inscr.* ap. *Mur.* 1096, 2. Lintrarii Canamenses, Oducienses, Naevienses. *F.*]

[CANAPITĂNUS, a, um, adj. ad Canapium pertinens, urbem Africae proconsularis, quae municipium dicitur in Actis Concilii Lateranensis apud *Hard. Conc. T.* 3. p. 750. *Plin.* 5, 4, 4. Oppida libera Canapitanum, Mezitanum. Perperam in editionibus leg. *Canopitanus. F.*]

CĂNĂRĬUS, a, um, adj. ad canes pertinens. *Plin.* 18, 3, 3. *ex commentar. Pontif.* Augurio canario agendo dies constituantur, priusquam frumenta vaginis exeant, *h. e.* sacrificio, quod rufa cane fiebat Robigo Deo ipsis Robigalibus diebus, ad placandam Caniculae sideris saevitiem; cujus rei tum *Fest.* in *Catularia*, et in *Rutilae*, tum *Ov. Fast.* 4, 935., tum *Colum.* 10, 342. testes sunt. ℙ *Canaria lappa* genus est *lappae*, cujus vires in medicina *Plin.* 24, 19, 116. recenset. ℙ *Canaria herba* est, qua canes fastidium deducunt, eamque in nostro conspectu mandunt, sed ita ut nunquam intelligatur quae sit: etenim depasta cernitur. Haec *Id.* 25, 8, 51., ubi *Hard.* notat esse gramen ipsum, quod Graece *ἄγρωστις* dicitur. ℙ *Canaria insula* una ex iis, quae Fortunatae dicuntur, in Atlantico mari, dicta est a canibus ingentis magnitudinis ibi repertis. *Id.* 6, 32, 37. ℙ Ab ea etiam reliquae Fortunatae *Canariae* dictae sunt. *Arnob.* 6, 192. ℙ *Canarii, orum*, populi sunt circa Atlantem in Mauritania, *κυνοφάγοι, h. e.* caninis carnibus victitantes. *Plin.* 5, 1, 1.

*CANAS, Lyciae oppidum. *Plin.* 5, 27. *B. A.*

*CANASTRAEUM, i, n. *Κανάστραιον*, Macedoniae promontorium, in peninsula Pallene, ad Sinus Toronaei ostium. *Liv.* 31, 45. ubi *Gron. Canastrum*, minus recte. Adde 44, 11. *Mela* 2, 3. *Plin.* 4, 10. *B. A.* [*Hodie quoque *Capo Canistro*, sed *Plaiur* in *Reichardi* tabula Turc. Europ.]

*CANATHA, ae, f. oppidum Palaestinae, idque Coeles Syriae, in reg. Decapolitana. *Plin.* 5, 18. *B. A.*

CANĂTIM, adv. *κυνηδὸν*, more canum. *Nigid.* ap. *Non.* 1, 190. Sunt etiam assimilanter dicta haec, canatim, suatim, bovatim, quae ab animalibus sumuntur.

*CANAUNA REGIO, in Arabia. *Plin.* 6, 28. *B. A.*

[CĂNAX, acis, m. a *cano*, qui multum canit, ut loquax a loquendo. V. CANACIUS. Est cognomen Romanum. *Inscr.* ap. *E. Q. Viscont. Mon. Gab.* p. 15. C. Varinius Canax. *F.*]

CANCAMUM, i, n. *καγκαμον*, arboris est Arabicae lacrima, myrrham quandam referens, virosi gustus, ut ex *Dioscor.* 1, 25. colligitur. *Plin.* 12, 20, 44. Ex confinio casiae, cinnamique et cancamum, ac tarum invehitur.

CANCELLĂRĬUS, ii, m. qui ad cancellos januae cubiculi assistit. Olim enim imperatorum ac procerum cubicula, qua patebant, non tantum vela ad fores, sed et cancellos habebant, seu fenestratas januas, ut *Cassiod.* 11. *Variar. ep.* 6. appellat. His igitur qui praefecti erant, non solum *a velis*, et *a cancellis*, sed etiam *velarii*, et *cancellarii* appellabantur; quorum munus erat stare pro foribus, et admissiones curare. Iidem igitur erant ac ostiarii. Quam ob causam *Vopisc. Carin.* 16. eum reprehendit, quod unum ex cancellariis praefectum Urbi fecisset. V. etiam *Sidon. ep.* 1, 2. ℙ Horum tamen aliquos non tantum ostiarios fuisse, colligitur ex *Agathia*, qui *l.* 1. *de gestis Justin.* narrat, cancellarios istos *τὰ ἀρχεῖα*, archiva scil. Narsetis curasse. ℙ Etiam tribunalia habebant cancellata septa, quibus excludebantur turbae, atque iis praepositi item cancellarii dicti: quorum aliqui judicibus scribendo navabant operam. De his multa *Cassiod. l. c.* Digniores tamen erant quam scribae; eoque munere fungi etiam soliti, quo ii, qui *a secretis* dicuntur apud nos. Qui his omnibus praeerat, hodie *καὶ ἐξοχὴν* cancellarius, olim quaestor Sacri Palatii dicebatur, et in Constantinopolitana Aula *ὁ μέγας λογοθέτης*. *Inscr.* ap. *Grut.* 647, 6. Cancellarius et scriba. Vide *Casaub.* et *Salm.* in *Vopisc. Carin. l. c.* et alios. Nos enim rem leviter attigimus, quae ad sequiora tempora nimis prope accedit.

CANCELLĀTIM, adv. *διὰ κιγκλίδων*, in modum cancellorum. *Plin.* 7, 20, 19. Militem Magni Pompeji et rectos et transversos cancellatim toto corpore habuisse nervos. *Id.* 9, 33, 52. Testae distinctione virgulata, crinita, crispa, cuniculatim, pectinatim divisa, cancellatim reticulata. *Id.* 11, 37, 79. Venter terrestrium aliis denticulatae asperitatis, aliis cancellatim mordacis. V. CANCELLI.

CANCELLĀTIO, onis, f. limitatio, vel metatio agrorum. *Front. De colon.* p. 109. *Goes.* Ager Buxentinus assignatus in cancellatione limitibus maritimis. Adde *Sicul. Fl.* p. 16. ℙ Fortasse ita dicta est, quia hujusmodi termini in cancellorum morem infixi erant. Alii aliter interpretantur.

CANCELLĀTUS, a, um, part. a *cancello*, in cancellorum morem implexus. *Plin.* 8, 10, 10. *de elephantis.* Setarum nullum tegumentum, ne in cauda quidem praesidium abigendo taedio muscarum, sed cancellata cute. *Id.* 9, 33, 52. eodem sensu *cancellatim reticulatus* dixit. *Id.* 9, 51, 75. Polypus femina modo in ovis sedet, modo cavernam cancellato brachiorum implexu claudit. ℙ Est etiam idem ac deletus, quia decussatis et implexis lineolis scripta delere solemus. *Paul. Dig.* 47, 2, 84. Tabulae, cautionesve cancellatae. *Scaevola ib.* 2, 14, 47. Omnes cautiones vanae et pro cancellatis habentur.

CANCELLI, orum, m. plur. *κιγκλίδες, δρύφακτος*, septum ex rectis et obliquis lignis, aut ferramentis modicoque intervallo distinctis contextum, quo fenestrae, januae, scenae, tribunalia muniri eorumque aditus praecludi solent. *Cic. Sext.* 58. Tantus est ex fori cancellis plausus excitatus, ut etc. *Varr. R. R.* 3, 5. Perticae inclinatae et in eis transversis gradatim modicis intervallis perticis annexis, ad speciem cancellorum scenicorum ac theatri. *Colum.* 8, 17. Rivis, per quos exundat piscina, praefigantur aenei exiguis foraminibus cancelli, quibus impediatur fuga piscium. ℙ De cancellis aedium privatarum mentio fit ab *Ulp. Dig.* 30, 41. et ab *eod.* 33, 7, 12. 26. Cancellos etiam fenestrarum nominat *August. Trin.* 11, 2. ℙ De iis vero, qui in gradibus ac sedilibus Circi, insignis locus est ap. *Ov. Am.* 3, 2, 64. ℙ In singulari numero *Ulp. Dig.* 43, 23, 9. Si sera vel clavis vel specularium vel cancellus sit ablatus. ℙ In cute elephantorum *cancelli* dicuntur a *Plin.* 8, 10, 10. parvae cavernulae quadratae, instar cancellorum dispositae et limam ferrariam referentes, quibus in rugas repente arctatis muscas deprehensas elidunt. ℙ In agris *cancelli* sunt quoddam limitum genus: unde *cancellatio. Gloss. vet. Χαράδρα*, cancellus. *Cass.* ap. *Du Fresne* in *Gloss.* Intra Tusciae cancellos. ℙ Translate. *Cic. Quint.* 10. Me facile revocabitis, si extra hos cancellos egredi conabor, quos mihi ipse circumdedi. *Id. Or.* 1, 12. Esse quasdam oratorum proprias sententias atque causas et certarum rerum forensibus cancellis circumscripta scientia. *Hirt. B. Afr.* 15. Caesaris copiis in orbem compulsis, intra cancellos omnes conjecti pugnare cogebantur.

CANCELLO, as, a. 1. in cancellorum modum struo. *Colum.* 4, 2. Vitis, quae toto prostrata corpore, cum inferius solum quasi cancellavit atque irretivit, cratem facit etc. ℙ Significat etiam delere, quod multis cancellatim ductis lineis fieri solet. *Ulp. Dig.* 28, 4, 2. Cancellare testamentum. *Modest. ib.* 22, 3, 24. Cancellare chirographum.

CANCER, cancri et canceris, m. *καρκίνος*, piscis crusta munitus, pedibus octonis in obliquum flexis et praeterea binis brachiis in denticulatas forcipes desinentibus: cum incedit, transversim fertur: in pavore autem etiam retrorsum pari velocitate ac prorsum, redit. Cancrorum marinorum varia genera recenset *Plin.* 9, 31, 51. Sunt enim et fluviatiles, quorum meminit *Id.* 19, 10, 58. et alibi et *Pallad.* 1, 35. et alii, qui et *cammari* dicuntur. *Pl. Ps.* 4, 1, 45. Non prorsus, verum ex transverso cedit, quasi cancer solet. *Virg. G.* 4, 48. neve rubentes Ure foco cancros. *Plin.* 32, 10, 46. Carbunculos et carcinomata sanari tradunt cancro femina cum salis flore contuso. ℙ Est etiam unum ex duodecim signis, per quae sol annuo spatio decurrit, de quo narrat *Hygin. Astron.* 2, 23. cum Hercules contra hydram Lernaeam constitisset, cancrum ex palude pedem ejus momordisse, (unde *Lernaeus* cognominatur a *Colum.* 10, 313.) et ab Hercule interfectum fuisse: Junonem autem valde Herculi infensam, in sidera transtulisse. Alii ideo *cancrum* appellari id signum putant, quod sol, eo cum pervenerit, cancri more incipiat retro cedere, ut est ap. *Macr. Sat.* 1, 17. *ad f.* Constat, secundum *Hyg. ib.* 3, 22., stellis septemdecim, quarum duae *Aselli* dicuntur, de quibus suo loco dictum est. Ingreditur sol Cancri signum X. Cal. Jul. et tunc solstitium aestivum dies longissimos facit. *Colum.* 10, 313. Hauserit et flammis Lernaei brachia Cancri. *Lucr.* 5, 616. *de sole.* Canceris ut vertat metas ad solstitiales. *Lucan.* 10, 259. Calidi tetigit cum brachia cancri. ℙ Praeterea *cancer* dicitur ulcus pessimae naturae, lividum, putridum, quod ad cutem erumpit, carnem consumit, serpitque vorando et insanablile aliquando est. *At L. Targa* in *Lex. Cels.* p. 27. affirmat, id, quod ab Italis *canchero*, a Graecis *καρχῖνος*, a Latinis *carcinoma* appellari. *Cels.* 5, 26. *n.* 31. Omnis autem cancer non solum id corrumpit, quod occupavit, sed etiam serpit. *Id.* 6, 18. n. 3. Exciso cancro vulnus esse adurendum. *Cato R. R.* 157. *de brassica.* Eadem vulnera putida canceresque purgabit sanosque faciet. *Cels.* 4, 15. *ad f.* Valens est etiam adversus cancerem intestinorum. Est qui legit *adversus ulcera.* At *L. Targa* ad *h. l.* haec verba uncis inclusit, quod illi pluribus de causis suspecta sint. *Arnob.* 1. p. 30. Contumacia canceris saevi. ℙ Denique *Fest.* docet, *cancros* dictos esse ab antiquis, quos nunc per deminutionem cancellos dicimus. Quo pertinere putant illud *Appul. Met.* 6. Meas manus incidisti et inter Orci cancros jam ipsos adhaesisti. Sed *Appul.* potuit alludere etiam ad brachia cancrorum, forcipis more, quid-

quid attigerint, constringentia: nam *l.* 7. etiam Orci manus et Orci fauces dixit. ℙ Cancer pro morbo etiam neutro genere usurpatum legitur. *Claud. in hist.* 4. ap. *Prisc.* 6, 697. Quod verminatione ad cancer pervenerit. *Scrib. Compos.* 240. Hoc medicamentum cancer non patitur serpere. Adde *ib.* 206.

CANCĔRĀTĪCUS, a, um, adj. ad cancrum morbum pertinens. *Veg. Veter.* 2, 43. Canceraticus foetor, καρκινώδης.

CANCĔRO, as, n. 1. cancri ulcere putresco. *Appul. Herb.* 36. Ad vulnera etiamsi canceraverint. *Plin. Val.* 1, 10. et *Marc. Empir.* 9. Prodest etiam, si intrinsecus canceraverit auris.

CANCĔRŌMA, ātis, n. καρκίνωμα, idem quod cancer, qua ulcus significat. *Appul. Herb.* 19. Ad canceromata, quae in naribus nascuntur. Adde *ib.* 31.

*CANCHLAEI vel Canchlei Arabes, Catabanis vel Scenitis Arabibus ab Oriente juncti, memorantur a *Plin.* 5, 11. *B. A.*

CANCRĔMA, atis, n. idem quod canceroma. Habetur ap. *Veg. Veter.* 2, 22. *ad f.*, si modo salva est lectio. Omnes editiones *Vegetii* habent cum aspiratione *canchremata*. Si oculus ictu vulneris insanabilis redditur et, ut mulomedici dicunt, canchremata fecerit. V. v. seq.

[CANCRŌMA, atis, n. idem ac canchrema, *Veg. Veter.* 4, 19. Refrigeratoque melle ad cancromata et plagas, vel famices ad cicatricem reducendos uteris. Sic habetur in ed. *Schneideri*, vulgo vero *ad cancromatas plagas;* quin immo etiam superius *canchremata* in *cancromata* mutandum videtur. *Salv. adv. Avar.* 1. p. 232. Si plagas cancroma sequitur, cancrum necesse est consequatur occasus. *F.*]

*CANDACE, es, f. Aethiopum regina, tempore Augusti, maximi animi mulier, tantique in suos meriti, ut omnes deinceps Aethiopum reginae ejus nomine fuerint appellatae. *Plin.* 6, 29. *B. A.*

CANDĂCUS, a, um, adj. *Varr. L. L.* 6, 6. tradit, hanc vocem usurpatam fuisse a *Naevio* et significare suavem, *tametsi* a magistris exponatur *mansuetus*. Sed *Scal.* in *Conject.* docet, manifesto legendum esse *clucidatus* vel *glucidatus*, quod *Festus* interpretatur *dulce* et *suave;* a Graeco γλυκύς. *Auson.* vero *Popma* legit *saudatus* atque idem esse putat, quod *sedatus*. Sed haec omnia solis conjecturis fulciuntur atque adeo incerta admodum sunt.

CANDĂVĬĂ, ae, f. regio est Albaniae, in qua sunt montes eam a Macedonia et Thessalia disterminantes. *Lucan.* 6, 331. qua vastos aperit Candavia saltus. Adde *Cic. Att.* 3, 7. et *Plin.* 3. 23, 26.

CANDĔFĂCĬO, is, eci, actum, a. 3. λευκαίνω, candidum facio. *Una opera ebur atramento candefacere* proverbio dicitur a *Pl. Most.* 1, 3, 102. de eo, qui rem aliquam, dum exornare aut perficere vult, corrumpit. ℙ Significat etiam ignitum facere, πυρακτέω. V. CANDEFIO et v. seq.

CANDĔFACTUS, a, um, part. a *candefacio*, candidus factus. *Gell.* 6, 5. Argentum putum dictum est, quasi exputatum excoctumque omnibusque ex eo vitiis detractis emaculatum et candefactum. ℙ Item ignitus, inflammatus, καπάπυρος. *Plin.* 34, 8, 20. Aes inter lapides candefactos. *Id.* 25, 10, 76. Rubetae patinis candefactae. *Cels.* 6, 8. Atramentum sutorium candefactum.

CANDĔFĬO, is, candens fio. *Plin.* 33, 3, 26. Aurum marmori et iis, quae candefieri non possunt, ovi candido illinitur.

CANDĔLA, ae, f. λύχνος: etymon deducendum ex candore luminis vel a verbo *candeo* (V. CANDEO.); fax ex funiculo vel scirpo, pice aut cera aut sebo vestitis. Ex totidem enim materiis candelas factas legimus. Etiam papyrus in hunc usum adhibita legitur ap. *Serv.* ad *A.* 1, 731., sed hoc non est intelligendum de papyro Aegyptia, ex qua charta fiebat, sed de nostrate, quae eadem planta est ac scirpus, ut *Salmas.* in *Exercitat. Plin.* p. 1003. et *Hard.* ad *Plin.* 16, 37, 70. adnotarunt. Detracto enim cortice e scirpo, interiorem materiem illinebant cera, eaque funalium loco utebantur. *Varr.* ap. *Serv. ib.* Facibus aut candela simplici aut ex funiculo facta, cera vestita, quibus ea figebant, appellarunt funalia. (*Candelam simplicem* appellat virgulam scirpeam. Eodem modo intelligendum est illud *Serv. ib.* Candelabra, quibus affigi solebant vel candela vel funes pice delibuti.) *Juven.* 3, 184. Me, quem luna solet deducere vel breve lumen Candelae, cujus dispenso et tempero filum. *Colum.* 2, 22. Sebare candelas. ℙ *Candelam apponere valvis* ap. *Juven.* 9, 98. est facem subdere incendendi causa. ℙ *Candelae* erant pauperiorum, sicut lucernae divitum. Colligitur hoc ex *Mart.* 14, 40. ubi *candelam* lucernae ancillam appellat: item ex *epigr.* 43. et ex *Juven. l. c.* ℙ Maximus earum usus et in funeribus, prorsus ut hodieque fit. *Plin. l. c.* E scirpis detracto cortice, candelae luminibus et funeribus serviunt. *Pers.* 3, 103. Hinc tuba, candelae; tandemque beatulus alto Compositus lecto etc. ℙ Quod *Cass. Hemina* ap. *Plin.* 13, 13. narrat de *lapide quadrato vincto candelis quoquoversus* et de eadem re *Liv.* 40, 29. verba faciens, duos fasces memorat *candelis involutos*, intelligendi sunt funiculi cera delibuti, quo diutius vetustatem ferrent. Quod vero *Vitr.* 7, 9. et *Plin.* 33, 7, 40. tectorium, in quo miniacea expolitio facienda est, cera Punica induci et ille *candela linteisque puris;* hic *candelis ac deinde linteis puris subigi* jubent vel eosdem funiculos intelligunt vel virgulas cera illitas ad similitudinem virgarum scirpearum, quae cera obductae accendebantur ad lumen faciendum.

CANDELABER et CANDELABRUS. } V. CANDELABRUM.

CANDELĂBRĀRĬUS, ii, m. candelabrorum artifex. *Inscr.* ap. *Mur.* 945, 8. Ti. Claudius Primigenius candelabr. *Alia* ap. *Don.* 316, 2. Fl. Aquilio Hedoni candelabrario.

CANDĔLĂBRUM, i, n. κηροπήγιον, instrumentum, in quo candelae infiguntur. *Cic. Verr.* 2, 4, 26. Candelabrum aeneum. Et *ib.* 28. e gemmis clarissimis, opere mirabili perfectum. *Petr. Sat.* 95. ligneum. *Quint.* 6, 3. humile. *Vitr.* 7, 5. Candelabra aedicularum sustinentia figuras. ℙ In masculino genere *Caecil.* ap. *Non.* 3, 74. Candelabrum ligneum ardentem. *Petr. fr. Tragur.* 75. *Burm.* Tam magnus ex Asia veni, quam hic candelabrus est. ℙ Etiam *candelaber* olim usurpatum fuit, ut testatur *Arnob.* 1. p. 36., ubi varias Gentilium stribligines enumerat.

CANDĔLĬFER, a, um, adj. candelam ferens. Diana, quae eadem est ac Lucina, parientium praeses, dicta est *candelifera*, quia ad candelae lumina puerperae fiunt. *Tertull.* ad *Nation.* 2, 11.

CANDENS, entis, part. verbi *candeo*, λευκὸς, albus, candidus, sed cum splendore. *Virg. A.* 9, 563. Candenti corpore cycnus. *Id. ib.* 5, 236. Candens taurus. *Id. ib.* 6, 896. elephantus, *h. e.* ebur. *Hor. Sat.* 1, 5, 26. Impositum saxis late candentibus Anxur. *Id. Ep.* 1, 29. superni villa candens Tusculi, *h. e.* candido marmore exstructa. *Lucr.* 1, 258. candens lacteus humor. *Tibull.* 4, 1, 65. Queis nunquam cadente dies apparuit ortu, *h. e.* aurora, cujus primum lumen multum candoris habet. Sic *Vitr.* 9, 4. Candens luna. ℙ Quia vero ea maxime splendent, quae ignita sunt, hinc saepe *candens* idem est ac ignitus, inflammatus, accensus, πεπυρωμένος, καπάπυρος. Hinc *Gell.* 17, 10. ex Phavorino docet, quam dixit *Virg. A.* 3, 573. *candentem favillam*, proprie significare igneam et relucentem, improprie autem et pervulgate ferventem: *candens* enim a *candore*, non a *calore* dictum est. *Cic. Off.* 2, 7. Candenti carbone capillum adurere. *Auct.* ad *Her.* 4, 46. Taedae candentes. *Hor. Ep.* 1, 15, 36. Lamna candens. *Lucr.* 6, 147. ferrum. *Id. ib.* 1196. lumen solis. *Val. Fl.* 3, 481. Candentior Phoebus. *Solin.* 52. Sidus candentissimum. ℙ Dicitur etiam de iis, quae sine splendore fervent. *Colum.* 7, 5. Candens sevum vulneri per ardentem taedam instillato. Et 12, 53. Glabrare sues aqua candente. *Sil.* 9, 502. Candentes globi arenae.

CANDENTĬA, ae, f. λευκότης, splendida albedo. candor. *Vitr.* 9, 4. Candentia lunae. V. CANDENS.

CANDĔO, es, ui, n. 2. λευκαίνομαι, candidus sum: et dicitur saepe de iis, quae candori adjunctum splendorem habent. *Ov. A. Am.* 2, 440. Ut levis absumptis paulatim viribus ignis Ipse latet, summo candet in igne cinis. Al. leg. *canet. Manil.* 1, 753. *de via lactea.* An major densa stellarum turba corona Contexit flammas et crasso lumine candet. *Claud.* 1. *Cons. Stilich.* 2, 448. Hic ferrata rigent, illic argentea candent. [*Derivatum esse dicit *Döderl.* l. l. 3, 193. sqq. *candere* a *canere* sicut *ardere* ab arere.] ℙ Item de iis, quae ignescunt et flagrant, αὔω. *Ov. Met.* 1, 119. Tum primum siccis aer fervoribus ustus Canduit. *Colum.* 1, 4. *ad f.* Sunt loca, quae tepent hieme, sed aestate saevissime candent. ℙ Item de iis, quae igneo colore splendent. *Hor. Sat.* 2, 6, 102. rubro ubi cocco Tincta super lectos canderet vestis eburnos. ℙ Translate *Claud. Cons. Mall. Theod.* 225. cum viscera felle Canduerint, *h. e.* ira inflammata fuerint. ℙ Alia huc pertinentia V. in CANDENS.

CANDESCO, is, n. 3. λευκαίνομαι, candidus fio, albesco. *Ov. Met.* 6, 47. ut solet aer Purpureus fieri, cum primum aurora movetur, Et breve post tempus candescere solis ab ictu. *Tib.* 1, 11, 43. caput candescere canis. ℙ Item accendor, inflammor, ignesco. *Lucr.* 1, 490. Ferrum candescit in igne. *Ov. Met.* 2, 230. *de Phaethonte.* currusque suos candescere sentit. *Vitr.* 7, 9. *ad f.* Ad ignem collocetur, donec lamna candescat.

CANDĒTUM, i, n. genus mensurae agrorum. *Colum.* 5, 1. Galli candetum appellant in areis urbanis spatium centum pedum; in agrestibus autem pedum centum quinquaginta. Ap. *Var. Auct. de limitib.* p. 292. *Goesii*, et *Isid. Orig.* 15, 15. legitur, *candetum* dictum esse quasi *centetum*, quod centum pedes contineat: sed haec notatio inepta est.

CANDĪCANS, antis, part. a *candico*, albidus, albicans. *Plin. prooem.* 3. Frequentes taeniae candicantis vadi carinas territant. *Id.* 11, 16, 16. *de rege apum.* In fronte macula quodam diademate candicans. *Id.* 18, 35, 82. Nube gravida candicante, grando imminebit. *Id.* 12, 13, 29. Cardamomum e rufo candicans. *Id.* 37, 10, 60. Gemma e fulvo candicans.

CANDĪCANTĬA, ae, f. candicans color. *Plin.* 37, 13, 76. Gemmae ficticiae scarificationis candicantiam fugiunt. *Hard.* ex MSS. legit *scarificationes candicantium fugiunt.*

CANDĪCO, as, n. 1. λευκόομαι, albesco, candorem habeo. *Scrib. Compos.* 237. Ulcus candicat. *Plin.* 37, 11, 73. Polyzonos nigra multis zonis candicat. Adde 34, 12, 32. *Capell.* 1. p. 19. Ipsius canities pruinosis nivibus candicabat.

CANDIDĀRĬUS, a, um, adj. *Pistor candidarius* in *Inscr.* A. Chr. 44. ap. *Mur.* 304, 3. est, qui panem candidum facit: de quo *Juven.* 5, 70. Sed tener, et niveus, mollique siligine factus Servatur domino. ℙ *Candidarius* dicitur ea forma, qua *pistor dulciarius.*

CANDIDĀTORĬUS, a, um, adj. ad candidatum pertinens. *Cic. Att.* 1, 1. Nos in omni munere candidatorio fungendo summam adhibebimus diligentiam.

CANDĪDĀTUS, a, um, adj. candidis vestibus indutus, λευκανθείς, λευκοφόρος. *Pl. Cas.* 2, 8, 10. At candidatus cedit hic mastigia. *Id. Rud.* 1, 5, 12. Mulieres candidatae. *Suet. Aug.* 98. Vectores nautaeque candidati coronatique. *Appul. Met.* 9, Farinulento cinere sordide candidatus. ℙ *Candidatus, i,* est qui honores petit, quia apud Romanos nemo ad magistratum aspirabat, quin candida toga (hoc est ad nativum lanae colorem addita creta: ex quo *cretata ambitio* ap. *Pers.* 5, 177.) indutus, dum populi suffragia per ambitionem captabat, conspiceretur. Eo itaque vestitu circuibant Tribus, prensabant, se submittebant obvio cuique, osculabantur etc., quasi significantes, se non pecunia, aut aliis illecebris munitos, sed pure ac sincere, solaque fretos virtute ad honores accedere. *Cic. Att.* 1, 1. Nemo est ex iis, qui nunc petunt, qui si in nostrum annum reciderit, firmior candidatus fore videatur. *Id Pis.* 23. Officiosissima natio candidatorum. *Id. Mur.* 27. Candidatus praetorius et consularis, *h. e.* praeturam et consulatum petens. *Id. Q. Fr.* 2, 15. *ad f.* Candidati tribunicii. *Suet. Tib.* 42. quaesturae. *Id. Vesp.* 2. aedilitatis. *Sen. Benef.* 7, 28. sacerdotii. In *Epit. Liv.* 1, 69. consulatus. ℙ *Candidata, ae,* f. *Quint. Declam.* 252. *ad f.* Qui candidatam sacerdotii rapuit. ℙ *Extrahere candidatos* ap. *Sen. Tranquill.* 3. est ad petendum producere, adesse, suffragari, eisque vocem ac manum accommodare, ut *Id. ep.* 8. loquitur. ℙ *Candidati principis*, vel *Caesaris* primo dicti sunt, quos princeps ipse populo commendabat, et pro iis nonnunquam civiliter prensare solebat, ut factum est aliquoties ab Augusto, teste *Suet. Aug.* 56. Hi admodum negligenter petere solebant, utpote qui subnixi favore principis, cujus commendatio maxime valebat ad dignitates obtinendas, praesertim ex quo comitia cum populo C. Jul. Caesar partitus fuerat, ut est ap. eund. *Suet. Caes.* 41 Hinc ambiguum illud festive dictum in quendam, qui pilam negligenter petebat, ap. *Quint.* 6, 3. *Sic petis tanquam Caesaris candidatus.* De hujusmodi candidatis exemplum habes apud *Vellej.* 2, 124. ℙ Sublatis postea omnino populi comitiis, totaque eligendorum magistratuum potestate ad principes translata, *candidati principis* dicti sunt quaestores quidam, qui solis libris principalibus, hoc est epistolis, decretis, orationibus in senatu legendis vacabant, ut *Ulp. Dig. tit.* 1, 13. qui est *De offic. Quaest.* docet; exstant etiam hac de re testimonia ap. *Tac. Ann.* 16, 27. et *Suet. Aug.* 65., *Ner.* 15. et *Tit.* 6. ℙ Hi dicebantur etiam *quaestores candidati*, ut legitur ap. *Suet. Claud.* 40. et in *Inscr.* ap. *Grut.* 352, 5. et 421, 3. Ratio autem hujus appellationis videtur esse, quia hujusmodi quaestores ita principi inserviebant, ut ejus commendationem sibi mererentur, et ad praeturam promoverentur; eratque eorum munus non tam quaestura, quam quoddam veluti praetoriae dignitatis petendae tirocinium. Ceterum et in aliis honoribus, candidatos se principis vocabant, qui ab eo vel commendabantur, (ut supra dictum est) vel provehebantur. Hinc honori sibi tribuebat C. ille Popilius C. F. Quir. Carus, quod *D. Hadriani Aug. in omnibus honoribus candidatus* fuisset, ut in *Inscr.* ap. *Grut.* 457, 6. legitur. ℙ *Candidati* fuerunt etiam in militia. Ita enim appellati sunt, qui prae ceteris staturae proceritate et fortitudine commendabantur, pugnabantque circa imperatoris personam, quo ei se commendarent, testem virtutis habentes; ut fidentius altiores militiae gradus petere possent. *Veget. Mil.* 2, 7. *in f.* principales milites fuisse dicit, quique variis privilegiis muniebantur. *Ammian.* 15, 5. Laniogaiso vetante, nunc tribuno, quem dum militaret candidatus, solum adfuisse morituro Constanti, supra retulimus. *Vales.* ad hunc locum docet, duas fuisse in militia candidatorum scholas: alteram a Gordiano seniore institutam, lectis fortissimis quibusque, et maximae proceritatis; alteram a Gordiano juniore, vel a

Philippo: primam *seniorum candidatorum* fuisse appellatam; secundam *juniorum:* utrosque autem ab iis *candidatis* distinguendos esse, qui a *Vegetio* memorantur. Hi enim etiam ante Gordiani tempora in legionibus fuerunt. ℙ Translate *candidatus* dicitur aliarum quoque rerum petitor et studiosus. *Quint.* 12, 2. *ad f.* Oratori nihil est necesse in cujusquam jurare leges. Majus enim est opus atque praestantius, ad quod ipse tendit, et cujus est velut candidatus. *Id. prooem.* 6. Te omnium spe Atticae eloquentiae candidatum, superstes parens tantum ad poenas, amisi. *Plin. Paneg.* 63. Candidatus non consulatus tantum, sed immortalitatis et gloriae. *Appul. Apolog.* Candidatus socer, *h. e.* qui socer esse cupit. *Id. Met.* 1. Candidatus crucis, *h. e.* quem crucis supplicium mox manet.

CANDIDĒ, adv. candido colore. *Pl. Cas.* 4, 1, 10. Candide vestitus. ℙ Translate est ἁπλῶς, ἀδόλως, sincere, simpliciter, sine dolo. *Coelius* ad *Cic. Fam.* 8, 6. Cavendum tibi erit, ne parum simpliciter et candide posuisse inimicitias videaris. *Petr. Satyr.* 107. Quod velim tam candide ad aures vestras perveniat, quam simpliciter gestum est.

CANDIDO, as, avi, atum, a. 1. λευκόω, λευκαίνω, dealbo, candidum facio. *Tertull. adv. Gnost.* 12. *ex Apocalyps.* 7, 14. Laverunt vestimenta sua, et candidaverunt ea in sanguine agni. ℙ Item candidus sum, λευκαίνομαι. *Appul. Flor. n.* 3. Lyra ejus auro fulgurat, ebore candidat. Al. leg. *candicat.* ℙ Part. *Candidans*, ap. *Sol.* 49. Mons nivibus candidans. Al. leg. *candicans.*

CANDIDŪLE, adv. diminutivum. *Arnob.* 2, 50. Sermonem candidule promere.

CANDIDŪLUS, a, um, adj. diminut. *Cic. Tusc.* 5, 16. Haec quae sunt minima, tamen bona dicantur, necesse est, candiduli dentes, venusti oculi, color suavis.

CANDIDUS, a, um, adj. qui candorem habet cum nitore conjunctum (*silberweiss*); in quo differt ab *albo*, ut in ALBUS dictum est. *Pl. Rud. prol.* 3. Stella splendens candida. *Id. Amph.* 1, 3, 49. Lux clara et candida. *Mart.* 6, 42. Aqua candida et serena. *Val. Flacc.* 8, 243. Candida flamma. *Id.* 3, 559. rota Phoebi. *Id.* 5, 70. nox. *Ov. Trist.* 2, 142. Nube solet pulsa candidus ire dies. *Virg. A.* 7, 8. Candida luna. ℙ Accipitur etiam generatim pro albo, λευκός. [*Minime! Obtinet in his quoque nitoris significatio, qua omnino caret *albus.*] *Virg. Ecl.* 9, 41. hic candida populus (*Silberpappel*) antro Imminet. *Id. G.* 2, 320. Candida avis, *h. e.* ciconia. *Sev. Aetn.* 88. Candidus ales, *h. e.* cycnus. *Flor.* 1, 11. et *Tac. G.* 10. equus. *Virg. A.* 6, 708. Candida lilia. *Quint.* 6, 3. Candidus panis. *Ov. Her.* 16, 249. Pectora puris nivibus, et lacte candidiora. *Vitr.* 10, 7. Candidissimus color. *Ov. Met.* 8, 373. Nive candidioribus ambo Vectabantur equis. [*Hor. Od.* 1, 9, 1.] ℙ Candidis vestibus indutus. *Ov. Fast.* 4, 906. Candida pompa. *Tib.* 2, 1, 16. turba. *Mart.* 8, 65. cultu Roma, *h. e.* Romani, qui togis albis utebantur. ℙ Canus, *Pl. Most.* 5, 2, 27. Capite candido esse. *Virg. Ecl.* 1, 29. Candidior barba. *Val. Flacc.* 6, 60. Candidus crinis. ℙ *Candida de nigris facere*, proverbio dicitur de simulatoribus, et adulatoribus, quique bonum in malum, vitia in virtutes convertunt, in se per fictos mores, in aliis per invidiam et calumnias. *Ov. Met.* 11, 315. et *Juven.* 3, 30. [*Opponi solet *niger:* ita *Plin.* 12, 19, 42. Cinnami duo genera tradidere, candidius nigriusque. *Virg. Ecl.* 2, 16. Quamvis ille niger, quamvis tu candidus esses. cf. *Döderl. l. l.* 3, 194. sq.] ℙ Candidum ovi. *Plin.* 29, 3, 11. Candidum ex ovo infundere. Et *mox.* Candido ovorum in oculis pili reclinantur. ℙ Quia vero candor in homine magna pulcritudinis pars est, saepe *candidus* sumitur pro formoso, ut *Serv.* docet ad *A.* 8, 138. et ad *Ecl.* 5, 56., atque hac ratione accipiendum esse vult in illo *Virg. A.* 5, 571. quem candida Dido Esse sui dederat monumentum et pignus amoris. Sic *Hor. Epod.* 3, 9. Ut Argonautas praeter omnes candidum Medea mirata est ducem. *Sen. Med.* 110. *de Hymenaeo.* Candida thyrsigeri proles generosa Lyaei. Adde *Tib.* 4, 17., ubi plura in hanc rem *Broukusius* congessit. [*Etiam de corporis formositate cum dicitur, candidus vim suam retinet, ita ut pulchritudinem denotet, non vulgarem illam, sed eximiam, excellentem, quam nos dicimus: *glänzende, blendende Schönheit.* Eodem modo *Gr.* λαμπρός, *Thucyd.* 6, 54. γενομένου δὲ Ἁρμοδίου ὥρᾳ ἡλικίας λαμπροῦ.] ℙ Translate varios habet usus. *Candida vox* dicitur a *Quint.* 11, 3. et *Plin.* 28, 6, 16. et a Graecis λευκὰς φωνή, quae pura et clara est (*Silberstimme*): cui opponitur fusca apud *eosd. ib. Cic.* autem *Nat. D.* 2, 58. voci fuscae opponit *canoram*, et videtur idem significare, quod alii, *candidam* appellantes; nisi quod canora puram quidem et claram, sed sonantem quoque, ut ita dicam, significat. ℙ Hinc dicitur candidum orationis genus, quod purum et liquidum est, et cujus aequabilis compositio aures valde delectat. *Cic. Or.* 16. Elaborant alii in lenitate et aequabilitate, et puro quasi quodam et candido genere dicendi. *Quint.* 10, 1. Candidum et lene et speciosum dicendi genus. *Gell.* 16, 19. Celeri admodum et cohibili oratione, vocumque filo tereti et candido fabulam scribere. ℙ Qui hujusmodi orationis genere utitur, *candidus* dici potest. *Quint. l. c.* Densus et brevis, et semper instans sibi Thucydides; dulcis, et candidus, et fusus Herodotus: ille concitatis, hic remissis affectibus melior; ille vi, hic voluptate. ℙ Pro sincero, simplici, aperto, quique fingere, aut mentiri nescit. *Hor. Sat.* 1, 5, 41. animae quales neque candidiores Terra tulit etc. *Id. Ep.* 1, 4, 1. Albi, nostrorum sermonum candide judex. *Petr. Satyr.* 129. Animumque ejus candida humanitate restitue. Et *ib.* 132. Quodque facit populus, candida lingua refert. *Ov. Pont.* 4, 14, 43. Tam felix utinam, quam pectore candidus, essem! ℙ Item pro benigno, benevolo et bono, sicut malum *nigrum* dicimus, inquit *Serv.* ad illud *Virg. Ecl.* 5, 56. Candidus insuetum miratur limen Olympi etc. *Hor. Ep.* 1, 6, 62. si quid novisti rectius istis, Candidus imperti. *Vet. epigr. inter fragm. Petr.* Omnia, quae miseras possunt finire querelas, In promptu voluit candidus esse Deus. [*Non debebant haec discerni a proxime antecedentibus, in quibus sinceri et ab omni malitia remoti animi eandem significationem candidus exhibet.] ℙ Item pro felici, prospero, auspicato. V. dicta in ALBUS et CALCULUS. *Sall. or.* 1. *ad Caes. De rep. ordin.* Qui benignitate imperium temperavere, his laeta et candida omnia visa. *Ov. Trist.* 3, 4, 33. Nam pede inoffenso spatium decurrere vitae Dignus es, et fato candidiore frui. *Prop.* 2, 12, 1. O me felicem, o nox mihi candida! *Tibull.* 3, 6, 30. Candida fata. *Id.* 1, 11, 45. pax. *Prop.* 4, 1, 67. omina. et *ib.* 6, 71. convivia, *h. e.* laeta, et hilaritatibus plena. ℙ [*Candidum promontorium* fuit in Africa propria, in Zeugitana, in confinio Numidiae, inter Tuscam flumen et promontorium Apollinis, exadversum Sardiniam insulam. *Mela* 1, 7. *Plin.* 5, 4. ubi *Hard.* notat, hodie esse *Capo Mablar* et una cum Apollinis promontorio (hod. *Capo Negro*) portum Ripponensem efficere. *B. A.*]

CANDIFĪCO, as, a. 1. λευκόω, candidum facio. *August. Civ. Dei* 21, 7. Ignis lapides coquendo candificat. ℙ Si fides habenda est *Nicolao Perotto ad Martial.* 13, 13. affert ille ex *Nonio* haec verba: *Poliens se se, et succis herbarum candificans cutem.* Quae multi Lexicographi exscripserunt, et *Naevio* tribuerunt. Fortasse *Perottus* pro *Nonio* posuit *Novium:* sed hoc ego fragmentum apud neminem adhuc inveni.

CANDIFĪCUS, a, um, adj. qui candidum facit. *Appul. Apol. in carm.* Pulvisculus candificus, *h. e.* candificandis dentibus aptus.

CANDOR, oris, m. λαμπρότης, albedo cum splendore. *Cic. N. D.* 2, 15. Solis candor illustrior, quam ullius ignis, quippe qui immenso mundo tam longe lateque colluceat. *Id. Somn. Scip.* 3. Splendidissimo candore inter flammas circus elucens. *Lucr.* 4, 232. Lux, et clarus candor. In plural. num. *Pl. Men.* 1, 2. *in f.* Solem vides satin' ut occaecatu' st prae hujus corporis candoribus! ℙ Raro ponitur pro calore. *Claudian. Cons. Prob. et Olybr.* 218. Quam neque fas Zephyris frangi, nec sole perustam Aestivo candore mori. ℙ Sumitur saepe generatim pro albedine, λευκότης. *Naevius* ap. *Non.* 4, 275. Jam solis aestu candor cum liquesceret. *Lucr.* 2, 764. Candor marmoreus. *Virg. A.* 3, 538. nivalis. *Quint.* 1, 1. simplex lanae. *Plin.* 9, 17, 28. carnis. *Id.* 22, 25, 65. dentium. *Id.* 34, 18, 54. Cerussae vis est ad candorem feminarum. *Id.* 10, 53, 74. Increscente pullo candor in medium vertitur, luteum circumfunditur. ℙ Ponitur saepe in laude pulcritudinis. *Cic. Coel.* 15. Candor hujus te, et proceritas, vultus oculique perpulerunt. *Prop.* 1, 20, 45. de Hyla. Cujus ut accensae Dryades candore puellae, etc. ℙ Translate. *Cic. Orat.* 23. *ad f.* Fucati vero medicamenta candoris et ruboris omnia repellentur; elegantia modo, et munditia remanebit. ℙ Pro animi sinceritate, simplicitate, benevolentia, cui *livor* opponitur. *Ov. Pont.* 2, 5, 5. Candor, in hoc aevo res intermortua paene. Et *ib* 3, 4, 13. Viribus infirmi vestro candore valemus. *Id. Trist.* 3, 6, 7. Candor animi. (Adde *Trist.* 2, 467.) *Plin. Paneg.* 84. Soror tua ut se sororem esse meminit! ut in illa tua simplicitas, tua veritas, tuus candor agnoscitur! *Phaedr. prol.* 3. sincerum mihi Candore noto reddas judicium, peto. Adde *Vell.* 2, 116. ℙ Item pro integritate, innocentia. *Ov. Her.* 4, 31. Si tamen ille prior, quo me sine crimine gessi, Candor ab insolita labe notandus erat. [*Cf. *Döderl. l. l.* 3, 196. seq. ubi plura de h. v. non male disputata invenies.] ℙ Candor est etiam virtus orationis. *Quint.* 10, 1. Nec indignetur Herodotus sibi aequari Livium, cum in narrando mirae jucunditatis, clarissimique candoris, etc. hoc loco significat pulcritudinem illam, quae ex perspicuitate narrandi oritur, et fidem simul facit historiae.

CANDOSOCCUS, i, m. voce Gallica, palmes prolixus in vitibus, qui summo solo obruitur, deinde iterum in arborem erigitur ad fructum gignendum. *Colum.* 5, 5. ℙ Latini *mergum* vocant.

*CANDYBA, orum, Κάνδυβα, oppidum Lyciae. *Plin.* 5, 27. *B. A.*

CĂNENS, entis, part. a *caneo*, πολιὸς, qui canos habet capillos. *Virg. A.* 10, 191. Canentem molli pluma duxisse senectam. ℙ Item albescens. *Ov. Met.* 6, 81. Prodere cum baccis fetum canentis olivae. *Virg. G.* 2, 13. glauca canentia fronde salicta. *Sil.* 4, 362. Spumat canenti sulcatus gurgite limes. *Ov. Trist.* 5, 2, 66. Canens gelu. *Sil.* 3, 534. Pruina canens.

CĂNENS, entis, part. a *cano*. ᾄδων, qui canit. *Cic. N. D.* 2, 8. Tibiae modulate canentes. *Id. fragm. Oecon.* ap. *Colum.* 12, 2. Chorus canentium. *Ov. Trist.* 4, 2, 53. plausuque simul, fremituque canentum. ℙ Fuit *Canens* filia Jani, et Veniliae, uxor Pici, peritissima in arte canendi. *Ov. Met.* 14, 333. et seqq.

CĂNENTAS, ap. *Festum* legimus, esse capitis ornamenta. *Voss.* in *Etymol.* scribit fortasse derivari a Graeco κανοῦν, quod canistrum significat, et intelligi de iis, quos portabant Canephorae in sacris Palladis.

CANENTĒLUS. V. CARANTONUS.

CĂNĒO, es, ui, n. 2. πολιοῦμαι, (a κάω Attice pro καίω, accendo, inde inusit. κάνω) canus sum, hoc est capillis albeo. *Virg. A.* 5, 416. Temporibus geminis canebat sparsa senectus. *Claudian. B. Get.* 35. Totaque sub galeis Mavortia canuit aetas. Adde *Tac. G.* 31. ℙ Item albere. *Virg. G.* 3, 325. dum mane novum, dum gramina canent. *Juven.* 14, 144. et densa montem qui canet oliva. *Plin.* 18, 7, 12. *n.* 1. vertens e Graeco carmen *Sophocl. in Triptol.* Et fortunatam Italiam frumento canere candido. *Ov. Fast.* 3, 880. Canuerint herbae rore recente quater. *Sil.* 1, 206. Canet barba gelu. Adde *Stat.*, qui *Th.* 5, 337. de spuma maris usurpat. ℙ Reperitur etiam *cano, is*, 3. conjugation. sicut *fervo, is*, pro *ferveo, es*, et *fulgo, is*, pro *fulgeo, es*, et alia non pauca. *Prop.* 2, 14, 7. Quid si jam canis aetas mea caneret annis? *candeat* est qui reponere malit, sed *caneret* a *Scalig., Broukus.* et aliis defenditur.

CĂNĒPHORA, ae, vel Canephoros, i, f. ἡ κανηφόρος, canistrum ferens: a κάνης, canistrum. *Festus:* Canephora mulier appellatur, quae fert canum, idest qualum, quod est cistae genus. ℙ Speciatim *Canephorae* dictae sunt virgines Athenienses primariae et nobiliores, quae in solemnioribus festis et pompis sacra Palladis in canistris reposita, et sublatis manibus capiti imposita ferebant. *Ov. Met.* 2, 702. Illa forte die castae de more puellae, Vertice supposito, festas in Palladis arces Pura coronatis portabant sacra canistris. *Cic. Verr.* 2, 4, 3. Erant aenea duo signa eximia venustate, virginali habitu atque vestitu, quae manibus sublatis sacra quaedam, more Atheniensium virginum, reposita in capitibus sustinebant. Canephorae ipsae vocabantur. Al. scribunt *Canephoroe*, ad exprimendum Graecum αἱ Κανηφόροι. *Plin.* 36, 5, 4. *n.* 7. Fecit Scopas Vestam sedentem, duasque chametaeras circa eam, quarum pares in Asinii monumentis sunt, ubi et Canephoros ejusdem. Al. leg. *Canephorus*, terminatione Latina. Sed *Hard.* praefert *Canephoros*, quod feminine accipiendum est, ἡ Κανηφόρος. Sic ap. *Cic. l. c.* 8. Habe Canephoros, *h. e.* τὰς Κανηφόρους; de iisdem enim loquitur, de quibus *ib.* 3.

CĂNESCO, is, n. 3. πολιοῦμαι, canus fio. *Ov. Met.* 9, 321. queritur canescere mitis Iasiona Ceres. *Plin.* 7, 2, 2. In quadam gente Indiae genitos confestim canescere. *Id.* 30, 15, 46. Capilli canescunt. ℙ Translate. *Cic. Brut.* 2. *ad f.* Cumque ipsa oratio jam nostra canesceret, haberetque suam quandam maturitatem, et quasi senectutem. *Quint.* 11, 1. *ante med.* Senibus convenit genus eloquentiae pressum et mite et limatum, et quale intelligi vult Cicero, cum dicit, orationem suam coepisse canescere. ℙ Significat etiam albescere, candescere, λευκαίνομαι. *Ov. Her.* 3, 65. canescunt aequora remis. *Id. Met.* 2, 212. Pabula canescunt, *h. e.* prae nimio solis calore arescendo albescunt. Sic *Plin.* 31, 10, 46. Canescentibus nimia siccitate convallibus. *Ov. Am.* 1, 8, 52. Canescunt turpi tecta relicta situ. *Claud. Mamert. in Genethl. ad Max.* 9. Cum ipsi anhelitus hominum, circa sua ora concreti, rigore canescerent.

*CANGI, orum, populi Britanniae. *Tac. A.* 12, 32. *B. A.*

CANIĂ, ae, f. genus urticae silvestris, acrioris, caule quoque mordaci, foliis fimbriatis. *Plin.* 21, 15, 55., ubi alii leg. *canina:* sed *cania* in omnibus suis MSS. vidit *Hard.*

CĂNICAE, arum, f. plur. furfures de farre, a cibo canum vocatae, ut *Festus* docet. *Non.* vero 2, 150. furfures generatim exponit. Usurpat *Lucil.* ap. *Non. ib.*

CĂNICĂCEUS, a, um, adj. qui est ex canicis. *Pacuv.*: Qui apud te quasi servos est canicaceum panem. Al. leg. *caniceum* eodem sensu. *Scal.* ad *Fest.* in *Canicae*, et *Voss.* in *Etymol.* hoc fragmentum ad ipso *Festo* citari tradunt: nos neque

ap. *Fest.*, neque apud alium quemquiam veterem grammaticum invenire adhuc potuimus.

CĂNĪCŪLA, ae, f. *κυνίδιον, κυνίσκος*, parva canis. *Plin.* 32, 7, 26. Dentium dolores sedantur cerebro caniculae. *Pl. Curt.* 5, 1, 7. Ut eum eriperet, manum arripuit mordicus: vix foras me abripui atque effugi: apage istam caniculam, *de muliere loquitur.* ℙ De *canicula*, hoc est homine mordaci. V. CANALICOLA. ℙ Est etiam nomen stellae, *κύναστρον*. Ea oriente, maximi calores fiunt. Oritur autem post solstitium aestivum, sole primam partem Leonis ingrediente, ut *Plin.* 2, 47, 47. et 18, 28, 68. *n.* 2. docet. Aliter ab aliis *canicula* designatur. Quidam enim intelligunt minorem canem, qui aliquanto ante canem majorem oritur et *προκύων* ob id atque *antecanis* appellatur. V. ANTECANIS. Alii rectius significari volunt stellam lucidissimam, primae, ut vocant, magnitudinis, in ore ipsius Canis positam (quae et ipsa *προκύων* appellari potest, ut est ap. *Galen. comment.* 1, *in lib.* 1. *Hippocr. de morb. vulg.:* praecedit enim et ipsa, licet brevi intervallo totius astri, qui *canis* dicitur, exortum) quam et *Sirium* appellant, qui scriptores passim ardentissimos aestus tribuunt. Dicta est autem *canicula* vel quia tunc temporis facile canes in rabiem aguntur vel quia summum efficit calorem, cujus canes intolerantissimi sunt: vel tandem a fabulis hoc nomen sortita est, de quibus V. in CANIS. *Hor. Od.* 3, 13, 9. flagrantis atrox hora Caniculae. *Id. ib.* 1, 17, 17. Caniculae aestus vitare. *Manil.* 5, 207. Exoriturque Canis latratque Canicula flammans Et rabit ore suo. (*Id. ib.* 197. *et seqq.* jam de *Antecane* seu Procyone verba fecerat: ex quo etiam appareret, hunc a Canicula diversum esse.) *Ov. A. Am.* 2, 231. Nec grave te tempus sitiensque Canicula tardet. *Pers.* 3, 5. siccas insana Canicula messes Jamdudum coquit. ℙ Aliquando et ipse *Canis*, in cujus ore Canicula est, *Canicula* appellatur. *Varr. R. R.* 1, 41. Quod inseritur Caniculae signo, commodissime existimatur inseri. *Serv.* ad *A.* 3, 141. Canicula, in cujus ore est Sirius etc. ℙ Est praeterea hoc nomine piscis marinus, *καρχαρία*, [*l. *καρχαρίας*.] ita dictus a similitudine formae: de cujus saevitie et capiendi difficultate ac periculo (acri enim morsu ferociter homines petit) multa *Plin.* 9, 46, 70. ℙ Denique *canicula*, qui et *canis* dicitur, est infelix jactus talorum, quem qui jecisset, certo vincebatur. Sic autem appellabatur, cum quis unitatem miserat: cui contrarius erat jactus *Veneris*, omnium felicissimus. *Pers.* 3, 48. quid dexter senio ferret, Scire erat in voto; damnosa canicula quantum Raderet. *Voss.* in *Etymol.* in *Canis* ideo *caniculam* appellari hunc jactum putat, quia, instar canis mordeat eum, qui luserit.

CĂNĪCŪLĀRIS, re, adj. ad Caniculam coeleste sidus pertinens. *Pall.* 8, 7. Inchoantibus caniculariibus diebus. *Sidon. ep.* 2, 2. Clementissimo recessu fallere inclementiam canicularum. ℙ Habet etiam *Tert. contr. Marc.* 1, 19. Sed V. ibi interpretes.

CĂNĪCŪLĀTUS, a, um, adj. *Aemil. Macer* 2, 35. Jusquiamum Graeci, quam nostri caniculatam dicunt. *Marc. Empir.* 14. *ad f.* Uvam caniculatam et cochleam germanam combure. ℙ Quod ad priorem *Macri* locum attinet, recte adnotavit *Janus Cornarius* verbum *caniculatam* corruptum esse. Debuit enim dicere *caliculatem.* V. CALICULARIS. Quam vero appellat alter ille scriptor *uvam caniculatam*, nihil adhuc comperti habeo. Illud modo admonebo, esse utrumque scriptorem infirmae admodum in lingua Latina auctoritatis.

*CANIDĬA, ae, unguentaria Neapolitana, in quam tanquam in veneficam, invehitur *Hor. Sat.* 1, 8, 24. 2, 1, 48. *Epod.* 8, 95. et 3, 8. 5, 15 et 48. 17, 6. *B. A.*

*CANIFĬCO, as, a. 1. canum reddo. *Vet. poeta* ap. *Atilium* p. 2691. Nec mare canificat, nec agit freta caerula. Ita pro *Haec mare* legendum monet *Ruhnkenius. B. A.*

CĂNĪFORMIS, e, adj. qui canis formam habet. *Prudent. Apotheos.* 263. Quaeve superstitio tam sordida, quae caniformem, Latrantemque throno Coeli praeponat Anubim?

CANINEFĀTES, Cannenufates et Cannanefates, um, plur. populi Germaniae inferioris, partem ejus regionis incolentes, quae a majori Batavorum populo *Batavorum insula*, et *Batavia* dicta est. Consule *Cluver. Germ. antiq.* 2, 33., ubi plura de his. *Vellej.* 2, 105. Intrata protinus Germania, subacti Caninefates. *Plin.* 4, 15, 29. Nobilissima Batavorum insula, et Cannenufatum. *Inscr.* ap. *Grut.* 385, 1. Praef. Eq. alae primae Cannanefatum. ℙ In singulari numero *Tac. A.* 11, 18. Dux natione Caninefas. ℙ Adjective. *Id. H.* 4, 16. Caninefatem tumultum comprimere. *Id. A.* 4, 73. Alam Caninefatem circumgredi terga hostium jubet.

CĂNĪNIĀNUS, a, um, adj. a Caninio deductum, quod est nomen proprium civis R. *Cic. Fam.* 1, 7. Qui mihi semper tuae laudi favere visus est, etiam ipso suspiciosissimo tempore Caniniano, *h. e.* quo Caninius quidam tribunus pleb. rogationem ferebat de Ptolemaeo rege reducendo.

CĂNĪNĬUS, a, um, adj. Caninianus. *Caninia lex* de certo numero servorum, qui manumitti possunt, memoratur a *Vopisc. Tac.* 10. *in f.* V. FURIUS, a, um.

CĂNĪNUS, a, um, adj. ad canem pertinens, *κυνικός, κύνεος.* *Scrib. Compos.* 161. Canina pellis. *Ov. Ib.* 229. Caninum lac. *Juven.* 10, 171. Caninus rictus. *Ib.* 14, 64. Stercus caninum. ℙ *Canina, ae*, est canina caro. Hinc proverbium ap. *Varr. L. L.* 6, 3. Canis caninam non est. Eod. sensu *Juven.* 15, 160. parcit Cognatis maculis similis fera. Adde *Justin.* 19, 1. ℙ *Far caninum* dicitur a *Juven.* 5, 11. quia pane ex eo confecto canes alere solebant. Hinc *canicae* et *canicaceus.* ℙ *Caninus rubus.* V. CYNOSBATOS. ℙ *Canini* dicuntur non solum in canibus, sed etiam in aliis brutis, et in homine, bini dentes, longissima radice instructi, qui hinc inde inter primores, (quos *Isid. Orig.* 11, 1. praecisores appellat) et maxillares seu molares in utraque maxilla infixi sunt, *κυνοδόντες.* Dicti sunt *canini* ob acutam duritiem, et quia quando iis utimur, canum more mandere videmur. *Cels.* 8, 1. Quaterni primi quia secant, *τομικοὶ* a Graecis nominantur. Hi deinde quatuor caninis dentibus ex omni parte cinguntur. *Plin.* 11, 37, 61. ℙ *Caninum prandium* est, in quo nihil vini potatur. Ita exponit *Gell.* 13, 30. verba illa *Varronis:* Novum vinum refrigerare, vetus calefacere, medium esse prandium caninum. Vide integrum loc. Alii intelligunt prandium, in quo vilissima quaeque comeduntur (quod unice probandum). ℙ *Canina verba* sunt dicta asperiora et mordacia, quibus alterius existimatio laeditur. Sic *facundia canina*, cujus omnis vis in criminando et conviciando posita est, et obtrectatoribus, accusatoribus rabulisque forensibus tribuitur. *Quint.* 12, 9. Ea est enim prorsus canina, ut ait Appius, eloquentia, censuram maledicendi subire. *Lactant* 6, 18. *a med.* Cicero caninam facundiam (sicut Sallust. ab Appio dictum refert) exercuit: voluit quoque hominem canino more vivere, ut remordeat lacessitus. *Colum. prooem.* 1. Sed ne caninum quidem, sicut dixere veteres, studium locupletissimum quemque adlatrandi etc. *Ov. Ib.* 232. Latrat et in toto verba canina foro. ℙ Hinc fortasse *Canina* cognominatus est C. Claudius consul, qui anno U. C. 480. de Lucanis, Samnitibus, Bruttiis triumphavit, ut est ap. *Grut.* 296, 2. *ad f.* V. Freinshemii supplem. *Liv.* 14, 38 et 39. ℙ *Caninae nuptiae* vocantur a *Hieron. ep.* 69. *n.* 2. eorum, qui vago ac meretricio concubitu, canum more, delectantur. ℙ In illo *Pers.* 1, 109. *sonat de nare canina littera:* intelligitur littera R, quam exprimere videntur canes, cum latrant; secundum illud *Lucil.* ap. *Charis.* 1, 100. Irritata canes quod, homo quam, planiu' dicit. ℙ In illo *Pl. Cas.* 5, 4, 4. Hac ibo: caninam scaevam spero meliorem fore: *canina scaeva* est augurium, quod ex canis occursu, vel latratu capitur. ℙ *Caninam pellem rodere* proverbii speciem habet ap. *Mart.* 5, 61., et videtur idem esse, ac maledicum maledictis insectari. ℙ *Caninus* refertur etiam ad philosophos Diogenis sectatores, qui Cynici appellati sunt. *Tertull. Patient.* 2. Caninae aequanimitatis stupor, *h. e. ἀναισθησία*, vacuitas omnium affectuum. *August. Civ. Dei* 14, 20. Hoc illi canini philosophi, hoc est Cynici non viderunt. ℙ [*Campi canini* fuere in Rhaetia, vel in Rhaetiae confinio, Liguriam versus. *Ammian.* 15, 6. *B. A.*]

[CĂNĪPA, ae, f. idem ac canistrum, a canum, vel a *κάνεον* Graecorum, quod idem significat. *Inscr.* ap. *Marin. Frat. Arv. n.* 3. Deinde pueri canipas contigerant, quas per calatores domos suas miserunt. *Marinius ib.* p. 396. probat, per hanc vocem nihil aliud significari posse, quam canistra; his enim veteres in conviviis et sacrificiis utebantur, ut fruges et res ad sacrificium pertinentes ferrent: mos vero tangendi canistra comprobatur etiam ex *Demosth. or. contra Androtion. ad f.*, ubi ille ait, sacerdotem solere *ἅπτεσθαι χερνίβων καὶ κάνων*, *h. e.* tangere pelves et canistra. *F.*]

CĂNIS, is, m. et f. *κύων, κυνός*, animal latrans. *Cic. N. D.* 2, 63. Canum vero tam fida custodia, tamque amans dominorum adulatio, tantumque odium in externos, et tam incredibilis ad investigandum sagacitas narium, tanta alacritas in venando etc. *Id. Verr.* 2, 4, 13. Canes venatici. *Ter. Phorm.* 4, 4, 24. Introiit in aedes ater alienus canis. *Senec. Ira* 3, 37. Canis catenarius. *Justin.* 1, 4. Canis femina parvulo ubera praebens. *Senec. Controv.* 5, 30. *sub f.* Alligare canem ad ostium. *Ter. Andr.* 1, 1, 30. Alere canes ad venandum. *Virg. G.* 3, 410. Venari canibus leporem. *Id. Ecl.* 10, 57. Canibus circumdare saltus. *Id. G.* 3, 371. Immissis canibus agitare feras. *Ov. Her.* 5, 20. Agere canes per silvas. *Id. ib.* 4, 42. Hortari canes. ℙ De canibus, eorumque natura, usu, et alendi ratione multa *Varr. R. R.* 1, 21. et 2, 9., *Plin.* 8, 40, 61. et *Colum.* 7, 12 et 13. ℙ Plurima venaticorum et villaticorum nomina Graecis Latinisque usitata, et rem ipsam significantia habes ap. *Hygin. fab.* 181. *Ov. Met.* 3, 206. sqq. et 232. sqq. ubi de Actaeone: et ap. *Colum.* 7, 13. *sub f.* ℙ *Canis triformis* ap. *Senec. Herc. Oet.* 1202. et *Stygius*, 1257. et *Inquietus*, 1526. et *Tergeminus* ap. *Ov. A. Am.* 3, 322. et *Tartareus* ap. *Mart. epigr.* 9, 66., est Cerberus. ℙ Saepe feminino genere effertur, licet non de sexu agatur, sed de eo animali in genere. *Hor. Epod.* 2, 31. Aut trudit acres hinc et hinc multa cane Apros in obstantes plagas. *Virg. G.* 1, 470. Obscenae canes. *Lucret.* 1, 404. montivagae. *Hor. Epod.* 5, 23. Canis jejuna. Et *Ep.* 2, 2, 75. rabiosa. *Ov. Met.* 7, 408. Echidnaea canis, *h. e.* Cerberus. Adde *ib.* 3, 140. et alibi, et *Colum.* 7, 13. idque ad Graecorum exemplum, quibus *κύων* eodem saepe genere effertur. ℙ Canis femin. genere effertur etiam cum de masculo agitur. *Auct. Priap.* 71. Vicini canis huc subinde venit, Nidorem, puto, prosecuta fumi: quae libamine mentulae comeso, Tota nocte mihi litat rigendo, *h. e.* arrigendo. ℙ Hujus vocis *Canis* usus saepe est in conviciis, cum obtrectatorem, maledicum, impudentem, vel sordidum hominem notamus. *Ter. Eun.* 4, 7, 33. Diminuam ego caput tuum hodie, nisi abis. *Gn.* Ain vero, canis? *Hor. Epod.* 6. Quid immerentes hospites vexas, canis, Ingnavus adversus lupos? *Pl. Men.* 5, 1, 17. Hecubam ait ideo *canem* appellatam a Graecis fuisse, quia omnia mala ingerebat, quemquem aspexerat. ℙ *Canes* etiam dici possunt, qui aliquem sequuntur cibi et praedae gratia, quales sunt parasiti et asseclae potentiorum, qui horum patrocinio et clientela protecti alere se posse et ditescere sperant. [*Sunt canes perdidissimi generis homines, qui a potentioribus quibusdam pessimorum consiliorum socii, administratores, tractatores aluntur. *Eines Creaturen.*] *Cic. Verr.* 2, 1, 48. Multa sibi opus esse, multa canibus suis, quos circa se habebat. Et *ib.* 2, 3, 11. Ista cohors quorum hominum est? Volusii haruspicis, et Cornelii medici, et horum canum, quos tribunal meum vides lambere. Adde *Senec. Consol. ad Marc.* 22. ℙ *Cane pejus, et angui vitare aliquid*, proverbium est ap. *Hor.* V. ANGUIS. ℙ *Canis assuetus corio*, aliud proverbium de iis, qui postquam semel aliqua in re peccarunt, abstinere deinceps non possunt. *Hor. Sat.* 2, 5, 81. Quae si semel uno De sene gustarit, tecum partita lucellum, Ut canis, a corio nunquam absterrebitur uncto. ℙ *Canis timidus vehementius latrat, quam mordet*: de homine ignavo et loquaci, qui ad verba promptus, ad rem gerendam segnis est. *Curt.* 7, 4. ℙ *A cane non magno saepe tenetur aper*, ap. *Ov. rem. Am.* 2, 422. Eod. sensu dicunt Itali, *picciola pietra fa versar gran carro.* ℙ *Tam facile, quam canis exta edit*, proverb. apud *Senec. Apoloc.* 10. de re, quae facillime fit. Canes enim extorum voracissimi sunt: quo pertinet Graecum proverbium, *κύων παρ' ἐντέροις.* Alii tamen rectius legunt, *quam canis excidit*, ut *canis* significet jactum illum infelicem talorum, qui et *canicula* dicitur, de quo *Prop.* 4, 8, 45. Me quoque per talos Venerem quaerente secundos, Semper damnosi subsiluere canes. V. CANICULA. Porro is jactus facillime excidere dicitur, tum quia ea erat talorum positio, ut facilius in canem sederent, quam in aliam faciem, ut pluribus ostendit *Libert. Fromond. in adnot. ad l. c. Senecae;* tum quia fere fit, ut ludo dediti saepius vincantur, quam vincant. ℙ *Venatum ducere invitas canes* est quod Itali dicunt, *far fare ad alcuno qualche cosa per forza:* quod est stulte agere. Nam facere coactus aut nihil aget, aut certe male. Habetur ap. *Pl. Stich.* 1, 2, 82. ℙ Mos fuit, et hodieque est, canem prope aedium fores alligatum tenere, custodiae causa; ad quem ne quis propius accedere auderet, *cave canem* majoribus litteris in pariete inscribebant, ut est ap. *Petr. Sat.* 29. Hinc *Varr.* ap. *Non.* 2, 647. Quod ea die mea erat praebitio, in januam, Cave canem, inscribi jubeo, *h. e.* quod ea die a me coena praebenda erat, jubeo inscribi *cave canem*, ut ignotos, et mihi parum amicos a mea mensa arceam; vel ne tam frequentes adsint convivae, et sumptus levior sit. Potest etiam illud *cave canem* proverbii speciem habere, quod admoneamur, cavendos esse maledicos et obtrectatores. Fortasse hoc sensu accipitur ab eodem *Varron.* qui unam ex Satyris suis *Cave canem* inscripsit, teste *Non.* 2, 58. ℙ Est etiam *canis* sidus coeleste, et quidem duplex, major, et minor. De minore V. ANTECANIS. Major autem in fabulis dicitur fuisse ab Jove appositus custos Europae, et ea praeditus facultate, ut nulla eum fera praeterire posset. Hic postea Minois regis fuit, a quo Procri Cephali uxori, quae venandi studiosissima erat, donatus est. Ea defuncta, Cephalus secum Thebas duxit, ubi erat vulpes, cui datum fuerat, ut omnes canes fugere posset. Quare Juppiter, ne sua in alterutro dona corrumperet, utrumque in lapidem vertit: vel, ut alii volunt, cum Thebas venisset, omnem circa regionem, quae a vulpibus infestabatur, iis occisis, liberavit: quam ob rem in coelum translatus est. Alii fabulantur fuisse canem Orionis, qui quod studiosus esset venationis, cum eo canem quoque inter astra fuisse collocatum. Alii Icarii canem fuisse dicunt, et cum cane mi-

nore confundunt. Haec *Hygin. Astron.* 2, 35. et *Serv.* ad G. 1, 218. Situs est autem in coelo in ipso Tropico Cancri, habetque ante se leporem, quem insequi videtur, post se proram navis Argo, ut et *Vitruv.* 9, 7. docet. Constat stellis secundum *Hygin. Astron.* 3, 34. viginti, secundum alios decem et octo, quarum praecipua in ejus ore, quae et ipsa *canis* dicitur, et *Canicula*, et *Sirius:* quamquam *Hygin. ll. cc. Sirium* distinguit a *Canicula*, et illum in capite, hanc in ore Canis collocat. Poetae passim pro una eademque accipiunt. *Virg. G.* 1, 218. et averso cedens Canis occidit astro. *Ov. Fast.* 4, 939. Et Canis (Icarium dicunt) quo sidere moto, Tosta sitit tellus etc. *Id. ib.* 5, 723. Canis Erigoneius. Utroque loco *Ov.* tribuit Cani majori fabulam, quam alii de minore narrant. V. ANTECANIS. ℙ Praeterea *canis* significat genus quoddam vinculi, quo nocentes servi nectebantur, qui *catellus* appellatur. *Pl. Cas.* 2, 6, 37. Tu ut quidem hodie canem, et furcam feras. Al. leg. *camum.* ℙ Est etiam hoc nomine piscis marinus, canis figura. *Plin.* 9, 35, 55. et *Virg. A.* 3, 432. V. CANICULA. ℙ *Canes* in recto casu singulari in feminino gen. *Enn.* ap. *Varr. L. L.* 6, 3. Tantidem quasi feta canes sit, dentibu' latrat. *Lucil. ib.* Nequam et magnus homo, laniorum immani' canes ut. Adde *eund.* ap. *Charis.* 1. p. 100. et *Pl. Trin.* 1, 2, 133. et 135. ℙ In ablativo habet *cane:* sed et *cani* dici posse, docent quidam grammatici. Exempla nondum vidimus.

CANISTELLUM, i, n. parvum canistrum *Paul.* ex *Festo:* Cana dicunt Graeci, nos canistra, et per deminutionem canistella. *Symmach. ep.* 2, 81. Ceteros quoque amicos eburneis pugillaribus, et canistellis argenteis honoravi. ℙ In *Not. Tir.* p. 176. est mascul. gen. Canistellus.

CANISTRUM, i, n. et Canister, tri, m. *κάνης, κάνιστρον*, vas vimineum ad panem et alia mensae inferenda; item ed alios usus. *Cic. Att.* 6, 1. In lancibus, et splendidissimis canistris, olusculis nos soles pascere; quid te in vasis fictilibus appositurum putem? *Juven.* 5, 74. Vin' tu consuetis, audax conviva, canistris Impleri, panisque tui novisse colorem? *Virg. A.* 8, 180. Viscera tosta ferunt taurorum, onerantque canistris Dona laboratae Cereris. *Ov. Met.* 8, 675. et in patulis redolentia mala canistris. *Id. ib.* 2, 704. Pura coronatis portabant sacra canistris. *Id. Fast.* 2, 650. Lata canistra. *Pall.* 12, 17. Salignis canistros fieri debere virgultis, quia genus hoc oleum dicitur adjuvare. ℙ Sunt etiam canistra argentea, qualia adhiberi solent apponendis in mensa poculis: quae *canistra siccaria* dicuntur. Haec *Serv.* ad illud *A.* 1, 710. Qui dapibus mensas onerent, et pocula ponant. ℙ Exempla in singulari numero nondum vidimus.

CANITIA. V. CANITIES.

CANITIES, ei, f. *πολιότης*, albedo capillorum, quae homini seni advenit: item ipsi capilli cani. Etymon vocis V. in CANEO. *Ov. A. Am.* 3, 163. Femina canitiem Germanis inficit herbis. *Virg. A.* 10, 549. Canitiemque sibi, et longos promiserat annos. *Id. ib.* 6, 300. Charon, cui plurima mento Canities inculta jacet. *Plin.* 11, 37, 47. Canities homini tantum, et equis: sed homini semper a priori parte capitis, tum deinde ab aversa. *Id. ib.* 64. Canities superciliorum. ℙ Metonymice est ipsa senectus. *Hor. Od.* 2, 11, 7. Arida canities pellens lascivos amores. *Id. ib.* 1, 9, 17. Canities morosa. ℙ Tribuitur etiam animalibus. *Ov. Met.* 1, 237. *de Lycaone in lupum converso.* Fit lupus, et veteris servat vestigia formae: Canities eadem est. Canities *h. l.* est color cinereus, quem referunt villi lupini. Hinc *πολιοὶ λύκοι* ap. *Homer. Iliad.* 20, 334., ubi *Schol. πολιὸς* interpretatur *τεφρώδης, h. e.* cinereus. ℙ De aliis rebus albescentibus. *Plin.* 21, 20, 84. Folia thymo similia, nisi quod molliora sunt, et lanatiore canitie. *Id.* 36, 7, 11. Tiberium marmor sparsa, non convoluta caniete. *Id.* 37. 11, 73. Canities sparti. ℙ Dicitur etiam *canitia, ae. Plin.* 31, 7, 42. Canitia in vasis summa est. Adde *Luc.* 8, 57., ut est in veterib. codicib. teste *Voss. de Gramm.* 3, 35., nam alii habent *canities. Charisius* quoque 1, 41. hanc positionem probat.

CANITUDO, inis, f. canities. *Varr.* ap. *Non.* 2, 106. Neque vetulus cantherius, quam novellus, melior, nec canitudini comes virtus. *Pl.* ap. *Fest.* Stultus est adversus aetatem, et capitis canitudinem.

*CANIUS, i, nomen propr. Romanum, ut C. Canius, eques Romanus facetus et literatus, de quo *Cic. Off.* 3, 14. *Or.* 2, 69. Fuit et Canius Rufus poeta, Martiali familiaris, natura ita hilaris, ut semper rideret. *Mart.* 1, 62, 9. 70, 2. 3, 20, 1 et 21. 7, 68, 1. *B. A.*

CANNA, ae, f. *φιλὶς*, frutex palustris ex genere arundinum, de quo V. in ARUNDO. *Ov. Met.* 4, 298. Canna palustris. *Id. ib.* 6, 326. Cannae tremulae. *Id. Fast.* 6, 406. Cassa canna. ℙ In illo *Juven.* 5, 89. Canna Micipsarum prora subvexit acuta; *canna* videtur accipi pro majori arundine, ex qua olim a quibusdam populis Indiae et Aegypti parva navigia factitari solita, *Plin.* 2, 7, 2. et *ib.* 56, 57. tradit. Illud enim discrimen inter cannam, et arundinem, quod in ARUNDO posuimus, saepe negligunt scriptores. Alii tamen interpretantur vasculum e canna, quo oleum ex Africa Romam comportari solebat. ℙ Ap. *Stat. Silv.* 1, 6, 15. *canna* est species arundinis aromaticae. At V. CAUNEUS. ℙ Canna gutturis, aspera arteria, per quam respiramus. *Coel. Aurel. Acut.* 2, 16. et *Tard.* 2, 12. ℙ Accipitur etiam (sicut *arundo*, et *calamus*) pro fistula, qua canitur. *Ov. Met.* 2, 682. dispar septenis fistula cannis. *Id. ib:* 11, 171. Pana jubet Tmolus citharae submittere cannas. *Sil.* 7, 439. errantes dumosa per avia tauros Arguta revocans canna. ℙ *Appul. Met.* 5. appellat *Cannam Deam* Syringam nympham, quae Pana fugiens, in palustres calamos versa fuit, ex quibus ipse Pan fistulam fecit, ut est ap. *Ov. Met.* 1, 690. ℙ *Canna*, fluvius. V. CANNAE. ℙ [*Fuit et *Canna, ae*, Aeolidis oppidum, idem, ut videtur, quod *Cana. Mela* 1, 18. *B. A.*]

CANNABA. V. CANABA.

[CANNABARIA, et Canabaria, ae, f. idem ac cannabetum, ut *cannicia* idem est ac *cannetum. Not. Tir.* p. 178. Canabus, canabaria, canabinum. ℙ Unico *n* scribuntur haec tria vocabula, ut etiam aliquando *canabis* et *canabetum.* V. CANNABIS. et v. sq. *F.*]

CANNABETUM, i, n. locus cannabe consitus. *Inscr.* ap. *Grut.* 896, 14. (quae etiamnum Ateste exstat, ibique unico *n* scribitur) Retro usque ad canabetum huic areae cedet. [Ita et alia ap. *Fabrett.* p. 223. *n.* 594. Area cum aedificiis et horreo usque ad arundinetum. *F.*] V. CANNABIS.

CANNABIFER, a, um, adj. *Inscr.* ap. *Mur.* 70, 6. Silvano sancto, patri, et custodi, pecudifero, lactifero, glandifero, pomifero, cannabifero, linifero Q. Zosimus Q. L. Tertull. grammaticus etc.

CANNABINUS, a, um, adj. *καννάβινος*, qui est ex cannabe. *Varr. R. R.* 3, 8. Mutuli, aut pali, supra quos tegeticulae cannabinae sint impositae. *Id. ib.* 5. Tecta porticus sit rete cannabina. *Colum.* 12, 50. Funes cannabini.

CANNABIS, is, f. *κάνναβις*, frutex ferulaceus, cujus siccato cortice, uti lini, utimur ad crassiores telas, et praesertim ad funes contexendas. *Plin.* 19, 9, 56. Utilissima funibus cannabis seritur a Favonio. *Varr. R. R.* 1, 23. Ubi seras cannabim, linum, juncum, spartum. *Plin.* 19, 2, 8. In sicco praeferunt e cannabi funes. *Pers.* 5, 146. Ten' mare transilias? tibi torta cannabe fulto Coena sit in transtro? ℙ Quidam scribunt *canabis* unico *n*, pro quibus est *Inscr.* quam in CANNABETUM retulimus. [Nam videtur olim vox haec simplici *n* scribi solita, a *κάναβος* nempe, lignum tenue, cui ceram, gypsum, aliaque circumligant fictores. Hoc autem repetendum a *κανὸς* pro *κενὸς*, vacuus, quod a *κάω*, vel *κέω*, cavo: etenim cavum habet culmum. V. CANNABARIA. *F.*] ℙ Reperitur etiam *cannabus, i*, m. *Varr.* ap. *Gell.* 17, 3. Cannabo, et stuppa, ceterisque sativis rebus naves fuere. *Pall.* 3, 5. Hoc mense cannabum seres terra pingui. Adde 4, 5. et *Marc. Empir.* 9, et *Fest.* in *Thomices.*

CANNABIUS, a, um, adj. idem quod cannabinus. *Grat. Cyneg.* 46. At pauper rigui custos Alabandicus horti Cannabias nutrit silvas.

CANNABUS. V. in CANNABIS.

CANNAE, arum, f. plur. vicus Apuliae prope Aufidum fluvium, ubi Annibal ingenti caede Romanos fudit. V. *Liv.* 22, 44. et seqq. et *Sil.* 9 et 10. ℙ Marcius quidam vates ap. *Liv.* 25, 12. *Cannam amnem* vocat ipsum Aufidum, qui prope Cannas fluebat, vel parvum aliquem fluvium nobis ignotum.

CANNANEFATES. V. CANINEFATES.

CANNENSIS, se, adj. ad Cannas pertinens. *Cic. Rosc. Am.* 32. Cannensis pugna. *Id. Brut.* 3. calamitas. *Liv.* 22, 50. clades. *Id.* 29, 24. exercitus, *h. e.* qui ad Cannas pugnavit. *Stat. Silv.* 1, 4, 87. Cannenses animae, *h. e.* in ea pugna caesorum. ℙ *Tit.* ap. *Fest.* (ut quidem emendat *Scalig.*) *Cannensem* pro cursore posuit, ducta appellatione a fuga, et consternatione militum, qui e Cannensi clade evaserant.

CANNENUFATES. V. CANINEFATES.

CANNETUM, i, n. *καλαμών*, locus ubi cannarum copia est. *Pall.* 3, 23. et 54. *sub f.* Canneta ponenda sunt.

CANNEUS, a, um, adj. qui ex canna est. *Colum.* 12, 50. Canneae tegetes.

CANNICIUS, a, um, adj. canneus. Legitur ap. *Pall. in lemmate tit.* 13. *l.* 1. De cameris canniciis. Eo autem titulo docet *Pall.* rationem conficiendarum camerarum in aedificiis agrestibus, ex tabulis, aut cannis. ℙ *Cannicia, ae*, idem est quod cannetum. *Innoc. De casis litt.* p. 225. *Goes.* Sub se cannicias, et res palustres habet.

CANNULA, ae, f. *φιλὶς*, parva canna. *Appul. Met.* 4. Parva casula cannulis temere contecta. *Coel. Aurel. Tard.* 2, 13. Pulmonis cannula, quam Graeci arteriam vocant.

CANO, is, cecini, cantum, a. 3. *ᾄδω, μέλπω*, vocem variando et modulando cantum edo. Etymon ab inusit. *χάνω* pro *χαίνω*, hiante ore vocem edo, hisco. *Cic. Tusc.* 2, 4. *ad f.* Si absurde canat is, qui se haberi velit musicum. *Id. Or.* 8. *in f.* Inclinata, ululantique voce canere. *Id. Nat. D.* 3, 11. Canere ad harmoniam. *Id. Tusc.* 1, 2. ad tibicinem. Sic *Id. Tusc.* 4, 2. ad tibiam. Et *Quint.* 1, 10. ad citharam. *Cic. Or.* 2, 86. carmen aliquod. *Gell.* 19, 9. versus voce admodum quam suavi. *Hor. Ep.* 2, 2, 9. indoctum, sed dulce. *Cic. Div.* 1, 7. Corvus canit. *Id. ib.* 2, 26. Victores galli canere solent. *Virg. G.* 1, 378. (et *Plin.* 8, 58, 83.) Et veterem in limo ranae cecinere querelam. *Ter. Phorm.* 4, 4, 27. Gallina cecinit. ℙ Saepe ponitur pro narrare aliquid versibus; item pro laudare, praedicare, celebrare. [*Genus dicendi oriundum ex antiquissimorum poetarum more, carmina sua decantantium.] *Hor. Sat.* 1, 10, 42. Pollio regum facta canit. *Id. ib.* 2, 4, 11. Ipsa memor praecepta canam. *Id. ib.* 3, 4. Nil dignum sermone canis. *Virg. Ecl.* 6, 3. Cum canerem reges, et proelia. *Petr. Satyr.* 2. Lyrici Homericis versibus canere timuerunt. *Virg. G.* 4, 559. Haec super arvorum cultu, pecorumque canebam, Et super arboribus. *Hor. Od.* 4, 15, 29. Virtute functos, more patrum, duces, Lydis remixto carmine tibiis, Trojamque, et Anchisen, et almae Progeniem Veneris canemus. *Cic. Tusc.* 1, 2. Canere de clarorum hominum virtutibus. *Quint.* 1, 10. laudes heroum, ac Deorum. *Ov. Her.* 15, 28. Jam canitur toto nomen in orbe meum. *Stat. Theb.* 8, 553. longa laude canendus. *Mart. Spect.* 5. Quidquid fama canit, donat arena tibi. ℙ Item pro vaticinari, praedicere, tum quia vates divinandi oestrum habere dicuntur, tum quia omnia fere oracula futurorum carmine vulgari consueverunt. *Cic. Cat.* 3, 8. Ut haec, quae nunc fiunt, canere Dii immortales viderentur. *Nep. Att.* 16. Non solum ea, quae se vivo acciderunt, futura praedixit, sed etiam quae nunc usuveniunt, cecinit, ut vates. *Tibull.* 1, 7, 56. Canere eventus. *Sil.* 3, 687. responsa, Et 4, 131. omnia alicui. *Tac. Ann.* 14, 32. Et feminae in furorem actae, adesse exitium, canebant. Adde *Hist.* 4, 54. et *Liv.* 1, 7. et 5, 15. et 30, 28., *Virg. A.* 8, 534. et *Hor. Od.* 1, 15. 4. ℙ Significat etiam musicum sonum organo aliquo edere. *Cic. Div.* 2, 59. Canere voce vel fidibus. *Id. ib.* 1, 17. Lituus, quo canitur. *Varr. L. L.* 4, 23. Canere cornu. *Quint.* 1, 10. tibiis. *Tac. Ann.* 14, 14. cithara. *Cic. Verr.* 2, 3, 44. Cum in eis conviviis symphonia caneret. *Id. Or.* 12. Canere bellicum. *Sall. Cat.* 62. Catilina signa canere jubet. *Caes. B. C.* 3, 82. Classicum apud eum cani, et alterum illi jubet praetorium tendi. *Liv.* 24, 46. Ubi quartae vigiliae signum cecinisset. *Cic. Phil.* 12, 3. *extr.* Canere receptui. ℙ In illo *Sev. A.* 295. Carmineque irriguo magni cortina theatri Imparibus numerosa modis canit arte regentis; *canit* idem est ac resonat. Simile est illud *Lucr.* 1, 256. Frondiferasque novis avibus canere undique silvas. ℙ *Canere surdis auribus* proverbio dicitur pro monere, vel hortari nolentem audire (*tauben Ohren predigen*). Habet *Liv.* 40, 8. ℙ Illud etiam in proverbium abiit, quod Antigenidam tibicinem discipulo sane frigenti ad populum dixisse, narrat *Cic. Brut.* 50. *Mihi cane, et Musis:* quo monemur, pluris faciendum esse unius sapientis viri judicium, quam imperitae multitudinis: vel, ut est ap. *Val. Max.* 3, 7. *ext. n.* 2., perfectam artem, fortunae lenocinio defectam, fiducia tamen justa non exui; quamque scit se laudem mereri, eam etsi ab aliis non impetret, domestico tamen acceptam judicio referre. ℙ *Intus canere*, et *sibi canere* quid sit, V. in ASPENDIUS. ℙ *Canerit* pro *cecinerit* ex Auguralibus libris affert *Fest.* in *Rumentum:* et *canui* pro *cecini* olim dictum fuisse, ait *Serv.* ad *G.* 2, 384. V. OCCANO, et OCCINO. A *canui* est *caniturus*, ut a *nocui nociturus*, a *monui moniturus.* Habetur autem *in f. cap.* 8. *Apocalyps.* Angelorum, qui erant tuba canituri. ℙ *Cante* per syncopen pro *canite* legitur in quodam Saliari carmine ap. *Varr. L. L.* 6, 3. Divum exta cante, divum Deo supplice cante. ℙ Cano, is, i. q. *caneo.* V. Caneo.

CANOBUS. V. CANOPUS.

CANON, onis, m. regula, norma, lex. Graeca vox, et Graece usurpata a *Cic. Fam.* 16, 17. Sed heus te, qui *κανὼν* esse meorum scriptorum soles. ℙ *Canones grammatici* sunt praecepta artis grammaticae. *Auson. ep.* 136. Is demum excessit grammaticos canonas. ℙ *Plin.* 34, 8, 19. *n.* 2. narrat, Polycletum inter alia opera fecisse simulacrum adeo exacte ad artis leges omnes elaboratum, ut ceteri postea artifices lineamenta artis ab eo peterent, velut a lege quadam; et ob id *canona* ab iisdem fuisse appellatum. ℙ Est etiam certa, et annua pensitatio alicui persolvenda, qualis erat is, quo sub imperatoribus conferebatur quotannis certa frumenti mensura ad annonam urbis Romae: item generatim quaecumque annua praestatio. *Ascon.* ad illa verba *Cic. Verr.* 2, 2, 2. Quando illa frumentum, quod deberet, non ad diem dedit? quando id, quod opus esse putaret, non ultro pollicita est? quando id, quod imperaretur, recusavit?

Omne, *inquit*, genus pensitationis in hoc capite positum est, canonis, oblationis, indictionis. *Spart. Sev.* 8. Rei frumentariae ita consuluit, ut excedens vita septem annorum canonem P. R. relinqueret. *Lamprid. Elagab.* 27. *in f.* Canon frumentarius. *Imp. Justin. Cod.* 4, 66, 3. *a med.* Solvere emphyteuticum canonem. *Imppp. Grat., Val.* et *Theod. ib.* 10, 10, 10. Canon aurarius. *Iidem ib.* 11, 6, 2. metallicus. *Imppp. Val., Theod. et Arc. ib.* 12, 40, 1. vestium. ℙ Ap. *Vitr.* 10, 13. est *canon* arca in machina hydraulica, in qua servatur aer, et per canales distribuitur. *Vitr.* ibi modo Latine appellat, modo Graece *κανόνα μουσικόν. Id. ib.* Inter tabulam et canona regulae sunt interpositae.

CĀNONĪCĀRII, orum, m. plur. dicuntur a *Justiniano in novell. Constit.* 30. et a *Cassiod. Var. form.* 6, 8. et *ep.* 12, 13. qui publicum canonem a privatis exigunt.

CĀNONĪCUS, a, um, adj. *κανονικὸς*, ad canonem spectans, regularis. *Canonica ratio* in musica dicitur, quae longitudines et altitudines vocis emetitur, ut *Gell.* 16, 18. *Vitr.* 1, 1. Architectus musicen sciat oportet, uti canonicam rationem, et mathematicam notam habeat. Adde 5, 3. *ad f.* ℙ Apud astronomos est qua siderum motus, situm et aspectum dimetiuntur. *Plin.* 1. *Hist. nat. in elencho l.* 2. *n.* 12. Errantium motus, et luminum canonica, *h. e.* rationes et regulae, *τὰ κανονικά. Id.* 2, 17, 14. Sed ratio quoque canonica fallit. Namque apparet, absidas quoque earum etc. *Hard.* hic monet, in MSS. quibusd. legi *canonicos*, hoc est hujusmodi canonicae rationis in astronomia peritos. *August. Civ. Dei* 3, 15. Canonicae defectiones solis, *h. e.* quae statis temporibus, et certo siderum cursu fiunt. ℙ Refertur etiam ad annuam pensionem, quae *canon* dicitur. *Imp. Constant. Cod.* 12, 62, 2. Canonicae pensitationes. *Impp. Arc. et Honor. Cod. Theod.* 11, 17, 3. Canonici equi, *h. e.* qui pro canone solvuntur. *Imp. Constant. ib.* 9, 1. Vestes canonicae.

CĀNOPAEUS vel Canopīus, a, um, adj. ad Canopum pertinens, *Κανώπειος. Catull.* 66, 58. Grata Canopaeis incola litoribus. Al. leg. *Canopiis.*

CĀNOPĪCUS, a, um, adj. *Κανωπικὸς*, id. q. Canopaeus. *Plin.* 5, 10, 11. et *ib.* 31, 34. Canopicum Nili ostium. *Id.* 12, 24, 51. Canopica arbor. ℙ [*Canopica* absolute sunt genus quoddam crustulorum, quod ab urbe Canopo, boni tritici feracissima, nomen accepisse credibile est, ut alia itidem edulia Alexandrina ab *Apicio* 4, 1. memorata. *Vespae judic.* 47. ap. *Wernsdorf. Poet. Lat. min. T.* 2. p. 229. Nos adipata damus, nos grata Canopica vobis. *F.*]

CĀNOPĪTAE, arum, m. plur. Canopi incolae. *Cic.* ap. *Quint.* 1, 5. Canopitarum exercitus. A *Celso* 6, 6. *n.* 25. et 28. memoratur collyrium Canopite.

CĀNOPĪTĀNUS, a, um, adj. id. q. Canopicus. *Solin.* 31. Quod ab Atlante adusque Canopitanum ostium panditur.

*CANOPĪTIS, e, i. q. Canopicus. *Cels.* 6, 6. Canopite collyrium. *Id. ib.* Canopite. *subint.* collyrium. *B. A.*

CANOPĪUS. V. CANOPAEUS.

CĀNOPUS, i, m. nunc *Abukir*, *Κάνωπος* et *Κάνωβος:* est vocabulum ex duabus vocibus Egyptiis compositum, et significat *auream terram:* urbs cum insula Aegypti apud ostium Nili occidentale, quod inde *Canopicum* dictum est, aliis Heracleoticum, vel Naucraticum: condita a Menelao, qui, devicta Troja, eo vi ventorum cum Helena delatus est, et nominata a Canopo Amyclaeo ejus gubernatore, qui ictu serpentis, quem haemorrhoida vocant, ibi interiit, et sepultus est, ut *Plin.* 5, 31, 34., *Tac. A.* 2, 60. et *Solin.* 31. narrant. *Juven.* 15, 46. famosum Canopum vocat: ob profligatam luxuriam, qua populus ille male audiebat. Est enim ea regio fertilissima: ex abundantia autem rerum omnium luxuria viget. Hinc *Lucan.* 8, 543. Et Pelusiaci tam mollis turba Canopi. Et *Stat. Silv.* 3, 2, 111. Curve Therapnaei lasciviat ora Canopi. ℙ Pro ipsis Aegyptiis accipitur in illo *Lucan.* 10, 64. *de Cleopatra.* Et Romana petit imbelli signa Canopo. ℙ *Serv.* ad *G.* 4, 287. appellat *Canobum*, non *Canopum*, eum, qui huic urbi nomen dedit. Quin et ipsam urbem alii *Canobum* dicunt. ℙ *Inscr.* in *Antiquit. Benevent. cl.* 6. *n.* 3. C. Umbrio Eudrasto C. F. Stel. patrono coloniae Beneventanorum ..... quod is a solo Canopum propriis sumptibus perfecerit etc. *Canopus* videtur *Joanni De Vita*, esse aedificium amoenum, in quo collegium Martensium sacrorum, ludorum, coenarum causa convenirent. Simile quiddam habes apud *Spartian. Hadrian.* 26. [*Ant. Nibbyus*, *Viagg. Antiquar. T.* 2. p. 132., ubi Hadriani villam Tiburtinam describit, ex *Spartiani l. c.*, et ex reliquiis aedificiorum, quae ibidem adhuc exstant, ostendit, Canopum fuisse templum ad similitudinem illius, quod Canopi erat, ab Hadriano imperatore Tibure exstructum. Hinc verisimile videtur, idem omnino fuisse Canopum illud in Beneventana inscriptione memoratum. *F.*] ℙ Dei *Canopi* figuram passim videre est in priscis monumentis, nummis, et gemmis, quam ita describit *Rufin. Hist. Eccles.* 2, 26. Ipsum Canopi simulacrum pedibus perexiguis, attracto collo, et quasi sugillato, ventre tumido in modum hydriae, cum dorso aequaliter tereti formatur. Plura de eodem habet *Jablonsk. Panth. Aegypt.* 5, 4. [*Cf. *Creuz. l. l.* 1, 314. sqq.] ℙ Est etiam hoc nomine stella ingens, et clara, et primae, ut vocant, magnitudinis, in parte australi, et nobis inconspicua, in ipso temone navis Argo. *Manil.* 1, 215. Idcirco terris non omnibus omnia signa Conspicimus: nusquam invenies fulgere Canopum, Donec Niliacas per pontum veneris oras. Adde *Vitr.* 9, 7., *Plin.* 2, 70, 71. et *Lucan.* 8, 181. ℙ Ap. *Mel.* 2, 7. et *Lucan. l. c.* legitur *Canopos* in recto casu Graeca positione.

CĀNOR, oris, m. *μέλος. Ov. A. Am.* 3, 315. Res est blanda canor: discant cantare puellae. Pro facie multis vox sua lena fuit. Adde *Lucr.* 4, 181. et *Quint.* 1, 10. ℙ Item sonus. *Id. Her.* 16, 180. Moenia Phoebaeae facta canore lyrae. *Virg. G.* 4, 71. Aeris canor, *h. e.* tubae. ℙ Translate. *Petr. Sat.* 5. et bella truci memorata canore, *h. e.* magnis versibus, et epica materia dignis.

CĀNORE, adv. *ἐμμελῶς*, canendo, cum cantu. *Appul. Doctr. Plat.* 1. Musice mundus et canore movetur.

CĀNORUS, a, um, adj. cum canore et sonitu conjunctus, *ᾠδικὸς, λιγύθροος, ἐυμελής. Cic. Brut.* 66. Vox suavis et canora. *Id. ib.* 27. Canorus orator, *h. e.* canoram vocem habens. [*Id. Off.* 1, 37, 133. sine contentione vox, nec languens nec canora.] *Id. Senect.* 9. Omnino canorum illud in voce splendescit etiam, nescio quo pacto in senectute. *Quint.* 11, 3. Canoro quodam modo in funeribus proclamare. *Cic. Div.* 2, 26. *in f.* Gallus animal canorum. *Hor. Od.* 2, 20, 15. Ales canorus, *h. e.* cycnus. *Colum.* 7, 12. Canis vasti latratus et canori. *Plin.* 11, 26, 32. Canorae cicadae. *Virg. A.* 9, 503. Aes canorum, *h. e.* tubae. *Id. ib.* 6, 120. et *Hor. Od.* 1, 12, 11. Canorae fides. *Senec. Troad.* 321. Canora chelys. *Ov. Fast.* 6, 671. turba canora, *h. e.* tibicines. *Hor. Ep.* 2, 2, 76. Canori versus. *Id. A. P.* 322. Nugae canorae, *h. e.* versus inepti. *Plin.* 4, 8, 15. Fluvius canorus avium concentu. *Hieronym. praef. ad Chron. Euseb.* Quid Psalterio canorius? ℙ Musices peritus. *Sever. Aetn.* 571. ille impiger, iste canorus.

CANOSUS, a, um, adj. id. q. canus. Legitur in quadam *epist. Valeriani Imp.* ap. *Vopisc. Prob.* 5., sed non est facile usurpanda.

CANTA. V. CANTATUS, a, um.

CANTĀBER, bra, um, adj. ad Cantabriam pertinens. *Claud. Laud. Serenae* 74. Oceanus Cantaber. ℙ *Cantaber*, *bri*, qui est e Cantabria. *Hor. Od.* 2, 6, 2. Cantabrum indoctum juga ferre nostra. *Caes. B. G.* 4, 26. Ex Aquitania et Cantabris. Adde *Plin.* 4, 20, 34.

CANTABRĀRĬUS, ii, m. vexillifer, qui cantabrum fert. *Impp. Honor. et Theod. Cod. Theod.* 14, 7, 2.

*CANTĀBRAS, ae, Indiae flumen, in Indum fluens. *Plin.* 6, 20. *B. A.*

CANTABRI. V. CANTABER.

CANTĀBRĬA, ae, f. regio Hispaniae juxta Oceanum, inter Vardulos, et Astures, ubi nunc *la Biscaglia. Plin.* 34, 14, 42. et *ib.* 16, 47. et *Suet. Aug.* 21.

CANTABRĪCUS, a, um, adj. ad Cantabriam pertinens. *Hor. Ep.* 1, 18, 55. Cantabrica bella. *Suet. Aug.* 29. expeditio. *Plin.* 3, 3, 4. Cantabrici populi. ℙ *Cantabrica*, *ae*, herba est caule junceo pedali, in quo sunt flosculi oblongi, veluti calathi, in his semen perquam minutum: dicta a Cantabris, qui eam invenerunt. *Plin.* 25, 8, 47. ℙ Apud *Veg. Vet.* 3, 57. legitur *Succus Cantabricus*, nempe furfuraceus ex cantabro derivandus: sed ibi fluctuat lectio, et quidam ibidem legere malunt *cantharum aquae.*

[CANTABRĬUS, a, um, adj. idem videtur esse ac Cantabricus. Est cognomen Romanum. *Inscr.* ap. *Grut.* 709, 2. Timotheus Cantabrius. *F.*]

CANTĀBRUM, ri, n. furfur, vel tritici purgamentum, ex quo panis sordidus fit. Quidam deducunt a Cantabrorum gente, qui utpote durum genus hominum, furfuraceo pane usi fuerint. *Coel. Aur. Tard.* 3, 2. *sub f.* Decoctio cantabri, aut succus ptisanae. Et *ib.* 4, 3. Vaporatio stymmatum, aut cantabri colligati, vel in aceto decocti. *Apic.* 7, 1. Vulvam ut tostam facias. In cantabro involve, et postea in muriam mitte etc. *Vet. Schol. Juven.* ad 5, 11. far caninum exponit cantabrum. ℙ Item genus vexilli apud imperatores Romanos: de cujus appellationis causa alii alia commenti sunt, sed valde incerta, et nimis multis enarranda, si persequi omnia velim. *Minuc. Fel. Octav.* 29. Nam et signa ipsa, et cantabra, et vexilla castrorum, quid aliud, quam inauratae cruces sunt et ornatae? *Tert. Apol.* 16. Sipara illa vexillorum, et cantabrorum, stolae crucium sunt. V. hic Interpr.

CANTĀBUNDUS, a, um, adj. cantans. *Claud. Quadrigar.* ap. *Gell.* 9, 13. Gallus sua disciplina, scuto projecto, cantabundus. Al. leg. *cunctabundus*, al. *captabundus*, quia *captare* et *captatio* gladiatoria verba sunt. Sed prior lectio praefertur ab eruditis. Confer quae habet *Liv.* 21, 28. de Gallis cantu ad pugnam procedentibus. *Petr. fr. Trag.* 62. *Burm.* Sedeo ego cantabundus et stellas numero.

*CANTĀCES, um, populi Asiae ulterioris, cis Indum, in Aziana regione. *Plin.* 6, 23. si lectio certa. *B. A.*

CANTĀMEN, inis, n. veneficium magicis carminibus factum, incantamentum, *ἐπῳδή. Prop.* 4, 4, 49. O utinam magicae nossem cantamina Musae. *Appul. Apol.* Sanguinem profluentem cantamine sistere. *Id. Met.* 2. Dira cantamina.

CANTĀTĬO, onis, f. *ᾆσμα, ᾠδή*, cantus, cantio, canticum. *Pl. Stich.* 5, 5, 19. Lepidam et suavem cantationem aliquam occipito. Alii plerique leg. *cantionem. Appul. Met.* 2. *ad f.* Cantationibus permulcere animum. *Varro* quoque hanc vocem agnoscit *L. L.* 5, 7. *sub f.* ℙ Pro incantamento, *Firmic. Mathes.* 3, 6. *post med.* Valetudines remedio aliquo, aut cantationibus compescere.

CANTĀTĪVUS, a, um. V. ANTECANTATIVUS.

CANTĀTOR, oris, m. *ἀοιδὸς, ᾠδὸς*, cantor. *Mart.* 13, 77. Cantator cycnus funeris ipse sui. ℙ *Gell.* 16, 19. Vetus et nobilis Ario cantator fidibus fuit. ℙ Agnoscit etiam *Varro L. L.* 7, 32., ubi tamen alii ita legunt, ut neget *Varro*, Latine recte usurpari.

CANTĀTRIX, icis, f. cantrix, *μολπάστρια. Claud. B. Gild.* 448. Imploret citharas, cantatricesque choreas. ℙ Item quae cantaminibus veneficia facit. *Appul. Met.* 2. Cantatrices aniculae alienam sepulturam antevortunt. Et *ib.* Cantatrices anus exuviis meis imminentes.

CANTĀTUS, a, um, part. v. *canto. Gell.* 4, 5. Versus hic scite factus cantatusque esse a pueris urbe tota fertur. ℙ Item versibus narratus, celebratus, laudatus. *Ov. Amor.* 2, 1, 29. Cantatus Achilles. *Id. Her.* 12, 137. Hymen cantatus. *Mart.* 7, 14. *de puella.* Vel Stellae cantata meo. *Id.* 9, 50. Haec est illa meis multum cantata libellis. *Sil.* 11, 447. Jussit in immensum cantatas surgere turres, *h. e.* cantando excitatas et exstructas: loquitur de Amphione, qui Thebas sono lyrae condidit. *Stat. Th.* 10, 504. gurges cantatus olore, *h. e.* in quo olor cantitavit. ℙ Item magicis carminibus ligatus. *Ov. Her.* 6, 84. Diraque cantata pabula falce metit. *Id. Met.* 7, 98. Cantatae herbae. Et *ib.* 14, 369. cantato densatur carmine coelum. *Prop.* 4, 5, 15. Audax cantatae leges imponere lunae. *Sil.* 1, 430. Cantatus ignis. *Lucan.* 6, 767. Cantata umbra. *Appul. Apol.* Puer carmine cantatus. ℙ *Canta* per syncopen pro *cantata* olim veteres dixisse, testis est *Paul.* ex *Festo*, ubi al. leg. *cante* pro *canite.* V. CANO.

CANTĀTUS, us, m. cantio. *Alcimus Carm.* 5, 144. *de plaga Aegyptiaca.* Ranarum foedis texit cantatibus urbes. Al. leg. *implevit saltibus urbes.*

CANTE. V. CANO.

*CANTĒCI, orum, Asiae populi, ultra Maeotidem paludem. *Plin.* 6, 7. *B. A.*

CANTĒRĬĀTUS, a, um, adj. canteriis fultus. *Colum.* 5, 4. Vites, quae pedaminibus adnixae singulis jugis imponuntur, eas rustici canteriatas appellant. ℙ Scribitur et *cantheriatus.* V. CANTERIUS.

CANTĒRĪNUS, a, um, adj. ad canterium pertinens. *Pl. Men.* 2, 3, 44. Certe haec mulier canterino ritu hic astans somniat. *Plin.* 10, 75, 98. docet, etiam equos somniare. Porro hi etiam stantes aliquando dormiunt. ℙ *Canterinum hordeum*, cujus meminere *Colum.* 2, 10. et *Pall.* 10, 4. et 11, 1. est genus hordei, quo canterii et alia animalia, quae ruri sunt, melius quam tritico, aluntur et homines salubrius, quam malo tritico, vescuntur. ℙ Est etiam genus lapathi silvestris, quod *canterinum* dicitur, teste *Plin.* 20, 21, 85. fortasse, quia canterii eo libenter pascuntur. ℙ Scribitur et *cantherinus.* V. CANTERIUS.

CANTĒRĬŌLUM, li, n. parvus canterius ad aliquid fulciendum. *Colum.* 11, 3. Caepae cum fecerint caulem, humilioribus quasi canteriolis interpositis rigorem stilorum conservato.

CANTĒRĬUS, ii, m. caballus, equus castratus, ut *Varr. R. R.* 2, 7. *ad f.* et *Fest.* docent. *Cic. N. D.* 3, 5. *de Castore* et *Poll.* Eos tu canteriis albis obviam Vatieno venisse existimas. *Pl. Capt.* 4, 2, 34. Pisces foetidi, qui advehuntur quadrupedanti crucianti canterio. *Senec. ep.* 87. M. Cato censorius canterio vehebatur et hippoperis quidem positis, ut secum utilia portaret. ℙ *Canterius in fossa*, rusticum proverbium apud *Liv.* 23, 47., dicitur de re valde impedita et nullius usus, multi autem periculi. Canterius enim in fossa nihil propemodum valet et, si moveri liberius velit, facile prolabitur. Verba sunt Taureae hominis Campani de Claudio Asello, quem ille, ut secum e campo in cavam viam consereret ex equo pugnam, provocaverat; cum vero Asellus dicto citius equum in viam dejecisset, Taurea verbis ferocior, quam re

simulque in hostis sui cognomen jocatus, *Minime sis*, inquit, *canterium in fossa*, *h. e.* asellum in fossa relinquamus; et statim ad urbem refugit, relicto ibidem Asello, qui nullo obvio hoste in campum rursum evectus est. ℙ [Translate etiam dicitur de homine vetulo et viribus effeto. V. *Plauti* locum in V. ADHINNIO. *F.*] ℙ Dicitur aliquando de quovis viliori jumento. *Appul. Met.* 3. de asino: Quousque tandem canterium patiemur istum paulo ante cibariis jumentorum, nunc etiam simulacris Deorum infestum? ℙ In aedificiis *canterii*, Graece ἀμείβοντες, sunt trabes a tecti culmine usque ad extremam projecturam protensi. Habent enim quandam cum equi dorso similitudinem. In multis Italiae locis, retenta Latina appellatione, *cantieri* appellantur: dicuntur etiam *cavalli* et *saettoni*. Usurpantur hac notione a *Vitr.* 4, 2. ℙ Denique in vineis *canterius* est transversa pertica ad pedamenta firmanda et jugatam vitem sustinendam, ut *Colum.* 4, 12. et 5, 4. docet. Adde 4, 14. et 11. *sub f.*, quibus locis masculinum genus apparet. ℙ *Canterius* videtur etiam machina ad suspendendos equos, ne terram pede aegrotante contingere et impedire curationem possint. *Veg Vet.* 2, 47. Jumentum in canterio vel in scalis vel in suspenso loco. *Sunt qui legere malint:* in canterio vel in scalis velut suspensum locato. *F.*] ℙ Scribitur rectius *cantherius* cum aspiratione praesertim ab iis, qui a Graeco *καν-θήλιος* derivant. *Varr.* absurde a *canendo* deducit, his verbis *R. R.* 2, 7. *sub f.* Equi demptis testiculis fiunt quietiores: et ideo quod semine carent, ii canterii appellati. Utcumque sit de etymologia, etiam sine aspiratione legitur probaturque a *Dausquio* in *Orthograph.* At vide in V. CABALLUS, quomodo legendus et interpretandus sit l. c. *Varr.*

[CANTHĂRA, ae, f. idem ac cantharus. *Ter. Andr.* 4, 4, 30. Vidi cantharam suffarcinatam, *h. e.* corbem puero supponendo onustam et tectam. *Donat.* ad *h. l.* perperam putat *Cantharam* esse anum quandam, quae puerum ferebat. *F.*]

CANTHĂRĬAS, ae, m. gemma est innatam scarabaei effigiem habens. Nam *καν-θαρὶς* et *κάνθαρος* scarabaeum significat. *Plin.* 37, 11, 72.

CANTHĂRIS, idis, f. *καν-θαρὶς*, parvum animal volatile, scarabaeus etiam dictus, cujus plura genera *Plin.* 11, 28, 34. recenset. Sic etiam appellatur vermiculus frumenta erodens, teste *eod.* 18, 17, 44. *n.* 2. ℙ Sunt praeterea cantharides, quae vitibus nocent, ut docet *Pall.* 1, 35. ℙ Porro ex his praesentissimum venenum habent et, expresso succo, potae statim interimunt, quae in summitate ramorum fraxini vel olivae nascuntur et quae in eo rosarum genere, quae cynorrhoidi vocantur, item quae ex vermiculis ficorum, pyri, peuces et cynacanthae: qua de re multa disserit *Plin.* 29, 4, 30. et 11, 35, 41. Hinc *Ov. Ib.* 308. Cantharidum succos, dante parente, bibas. *Cic. Fam.* 9, 21. C. Carbo, accusante L. Crasso, cantharidas sumpsisse dicitur. *Plin.* 29, 4, 30. Cantharides objectae Catoni Uticensi, ceu venenum vendidisset. ℙ Est tamen non unus ex iisdem usus in medicina, ut ap. *eund. ib.* et 11, 35, 41. videre est.

CANTHARĪTES Vinum, *καν-θαρίτης οἶνος*, quod inter transmarina nobiliora *Plin.* 14, 7, 9. enumerat, dictum est a quodam vitis genere, quae *καν-θάρου ἄμπελος* a *Theophr. de caus. plant.* 2, 20. appellatur. V. ABROTONITES.

[*CANTHĂROLETHRUS, i, m. a *κάνθαρος*, scarabaeus, et *ὄλεθρος*, pernicies, locus parvus in Thracia, juxta Olynthum montem, in quo scarabaei omnes intereunt. *Plin.* 11, 28, 34. *F.* et *B. A.*]

CANTHĂRŪLUS, li, m. *καν-θάριος*, parvus cantharus. *Arnob.* 6. *sub f.* Cantharuli, forcipes, cornuaque pomifera. *Paul. Nol. in Nat. XI. S. Fel. ed. Mur.* 462. de parvo lychno usurpat.

CANTHĂRUS, i, m. *κάνθαρος*, genus poculi ansati. Sunt qui putant, hujusmodi nomen derivatum fuisse a Cantharo quodam inventore et opifice hujus poculi, hujus meminit *Pollux Onomast.* 6, 96. *Athen.* 11, 6. et *Plin.* 34, 8, 19. Cantharus Sicyonius. *Virg. Ecl.* 6, 17. *de Baccho.* Et gravis attrita pendebat cantharus ansa. *Pl. Asin.* 5, 2, 56. Mihi cantharo mulsum date. *Id. Stich.* 5, 4, 30. Propinare alicui cantharum. *Id. Pers.* 5, 2, 40. Dare bibere plenis cantharis. *Hor. Od.* 1, 20, 1. Potare modicis cantharis. ℙ Quemadmodum scyphus Herculis, ita cantharus Bacchi proprium poculum est, ut *Macr. Sat.* 5, 21. docet: quo pertinet locus *Virgilii* modo allatus, et quae de C. Mario cantharis bibente exemplo Liberi patris, narrant *Plin.* 33, 11, 53. et *Val. Max.* 3, 6. *n.* 6. ℙ Est etiam genus navigii, ut docet *Macr. l. c.*, ubi affert in hanc rem locum *Menandri* in *Nauclero:* quare ad Graecos potius haec notio pertinet. Addit autem, appellationem poculi ab ejus navigii forma derivatam esse, ut et *cymbii* a *cymba* etc. ℙ Item fistula, tubus epistomio instructus, per quem aqua salit. Quia enim hujusmodi salientes, seu emissaria variis figuris elaborare artifices solent, ut est ap. *Anson. in ep. Centoni nupt. praefixa;* quae in canthari modum facta sunt canthari appellantur. *Paul. Dig.* 30, 41. *ad f.* Sed et automataria, et canthari, per quos aquae saliunt, poterunt legari; maxime si impositicii sint. *Inscr.* ap. *Grut.* 182, 2. Perdiderat laticum longaeva incuria cursus, Quos tibi nunc pleno cantharus ore vomit. ℙ [Est etiam vas illud, quod in introitu templi ponitur, ad aquam lustralem continendam. *Paul. Nol.* 37, 150. Sancta nitens famulis interluit atria lymphis Cantharus, infrantumque manus lavat amne ministro. *F.*] ℙ Quidam putant, *cantharum* significare marculum, quo fores pultantur, in illo *Pl. Men.* 1, 2, 64. Mille passum commoratu's cantharum. *Me.* placide pulta etc. Sed negant alii, fortasse rectius. ℙ *Cantharus* praeterea dicitur piscis quidam marinus, succo ingratus gustui; cujus meminere *Ov. Halieut.* 105. et *Plin.* 32, 11, 32. ℙ Denique Aegyptii *cantharum* dixere nodum sub lingua Apis bovis. V. APIS, is, m. [*Cf. *Creuz.* l. l. 1, 482 seq.] **Cantharus*, i, insignis statuarius, Sicyonius. *Plin.* 34, 8. et *B. A.*

CANTHĒRĬUS cum derivatis. V. CANTERIUS.

CANTHUS, i, m. ferrum, quo rotae absis cingitur, teste *Quint.* 1, 5., ubi addit, Afrum vel Hispanum vocabulum esse, sed eo uti *Persium* tanquam recepto. *Casaub.* tamen vult esse Graecum, quod teste *Hesych. κάνθος* sit orbis oculorum. Porro *Pers.* pro ipsa rota usurpat per synecdochen, 5, 70. Nam quamvis prope te, quamvis temone sub uno, Vertentem sese frustra sectabere canthum, Cum rota posterior curras et in axe secundo. *Mart.* 14, 168. Iste trochus pueris, at mihi canthus erit. ℙ Fuit etiam *Canthus* filius Abantis vel Canethi vel Ceriontis, unus ex Argonautis, qui in reversione in Libya a Cephalione pastore occisus periit. *Hyg. fab.* 14. et *Val. Fl. l.* 1, 3. et 6.

CANTĬCO, as. V. CANTITO.

CANTĬCŬLA, ae, f. et

CANTĬCŬLUM, li, n. parvum canticum, *ᾠσμάτιον*. *Septimius Afer* ap. *Terent. de metr.* p. 2427. Pinea brachia cum trepidant, Audio canticulum Zephyri. ℙ Item breve carmen magicum. *Pompon.* ap. *Non.* 7, 113. Mirum ni haec Marsa est: in colubras callet canticulum. Ita habetur etiam in antiq. editionibus 1476. et 1480. Sunt tamen qui leg. *canticulam.*

CANTĬCUM, ci, n. *ᾆσμα*, *ᾄσμὸς*, *ᾠδή*, cantio, cantilena. *Petr. Sat.* 31. Paratissimus puer me acido cantico excepit. *Quint.* 1, 2. Omne convivium obscenis canticis strepit. *Mart.* 3, 63. Cantica qui Nili, qui Gaditana susurrat, *Appul. Flor. n.* 15. Canticum ore tereti, semihiantibus labellis eliquare. *Id. ib. n.* 17. Lusciniae canticum adolescentiae garriunt. ℙ Speciatim dicitur pars comoediae, in qua una tantum persona ad tibias canit. Tres enim comoediae partes assignat *Diom.* 3, 489. Diverbium, canticum et chorum. *Diverbium* est, quando diversi alternis colloquuntur: *canticum*, quanto unus tantum; ex quo *μονῳδία* Graece dicitur: *chorus*, quando plures simul junctis vocibus eandem rem canunt. Addit *Diom.* Latinas comoedias chorum non habere, sed diverbium solummodo et *canticum;* quod praeterea respondet aliqua ratione ei, quod Itali dicunt *intermezzo*, si ab uno tantum agatur: habetque locum etiam in tragoediis, sed rarius. Aliquando *canticum* dicitur tota fabula, in qua una dumtaxat persona est, quae agit. Plura V. apud *Voss. l.* 2. *Instit. poet.* variis in locis et *Jacob. Mazzon in Dantem* 2, 10. *Cic. Fam.* 9, 22. Forte nosti canticum, meministi Roscium. *Liv.* 7, 2. Agere canticum. *Suet. Cal.* 54. desaltare. *Id. Galb.* 13. Atellanis notissimum canticum exorsis etc. Adde *Phaedr.* 5, 7. [*Boettigerus, (*dissert. de quatuor aetatib. r. scen. ap.* Veteres,) quum sic statuisset, finito quoque actu actorem primarium ad tibiam saltando spectatores oblectasse idque vocatum esse canticum: *Herm.* in *dissert. de cant. in Rom. fab. scen., opusc.* 1, 290. sqq., demonstravit: Cantica fuisse partes ipsarum fabularum, quae non solo gestu, sed etiam oratione et cantu constitissent; non saltationes ad tibiam inter actus spectatorum oblectandorum causa exhibitas. Histriones autem egisse tantum cantica, canente alio.] ℙ Ab *Appul. Apol.* dicitur de carmine magico, quod etiam *cantamen* appellatur. ℙ Item de carmine probroso et dicteriis pleno. *Id. ib.* Fenestrae canticis circumstrepitae. *Paul. Receptar. sentent.* 5, 4, 15. Qui carmen famosum in injuriam alicujus vel alia quaelibet cantica, quo agnosci possit, componere etc. Et *mox.* Psalterium, quod vulgo dicitur canticum in alterius infamiam compositum. ℙ Adjective *Macrob. Somn. Scip.* 2, 3. Ita delinimentis canticis occupatur, ut etc.

CANTILĒNA, ae, f. *ᾆσμα*, *ᾠδὴ*, cantio, canticum, carmen. *Gell.* 9, 4. Notissima illa veterum poetarum de Caenide et Caeneo cantilena. *Id.* 19, 9. Et sicut in voluptatibus cultus atque victus, ita in cantilenarum quoque multis anteiretis. ℙ Translate. *Cic. Or.* 1, 23. Qui non Graeci alicujus quotidianam loquacitatem sine usu, neque ex scholis cantilenam requirunt, sed etc., *h. e.* toties vulgata dicendi praecepta vel inanes rhetorum declamationes. *Id. Att.* 1, 19. ut crebro mihi vafer ille Siculus insusurret Epicharmus cantilenam illam suam. *Νῆφε, καὶ μέμνησ' ἀπιστεῖν* etc. *Ter. Ph.* 3, 2, 16. Cantilenam eandem canere, *h. e.* eandem multis jam cognitam ac saepius repetitam rursus repetere: proverb. *Brut.* ad *Cic. Fam.* 11, 20. Totam istam cantilenam ex hoc pendere, ut quam plurimum lucri faciant, *h. e.* jactationem verborum et facti praedicationem. *Hieron. ep.* 109. *n.* 4. vocat *cantilenas librorum* libros nugarum plenos. ℙ Ap. *Fest.* in *Occentassint*, si sanus est locus, *cantilena* dici videtur de convicio vel carmine probroso.

CANTILĒNOSUS, a, um, adj. metricus. *Sidon. ep.* 3, 14. Meas nugas sive confectas opere prosario seu poetarum stilo cantilenosas lectione dignaris. Adde *ep.* 4, 1.

CANTILLO, as, avi, atum, a. 1. *Appul.* non semel usurpat pro cantare vel cantitare: ut *Met.* 4. Clamore ludunt, strepitu cantillant, conviciis jocantur. Et *Flor. n.* 3. Doctissime et gratissime cantillare. Adde *ib. n.* 15.

CANTĬO, onis, f. *ᾆσμα*, *ᾠδή*, canticum, carmen. *Pl. Stich.* 5, 4, 25. Cantio est Graeca: *ἢ πέντε πλέ', ἢ τρὶς πλέ', ἢ μὴ τέτταρα. Id. ib.* 5, 6, 8. Redde cantionem veteri pro vino novam. *Front.* ad *Verum* 1. An tu cycnum coges in ultima cantione cornicum voculas aemulari? ℙ Item cantamen. *Cic. Brut.* 60. Idque veneficiis, et cantionibus Titiniae factum esse dicebat. Adde *Cat. R. R.* 160.

CANTĬTO, as, avi, atum, a. 1. saepius canto. *Cic. Brut.* 19. Carmina, quae in epulis esse cantitata, in Originibus scriptum reliquit Cato. Adde *Varr. L. L.* 5, 7. *sub f.* et *ib.* 7, 32. ℙ In illo *Appul. Met.* 6. Ceterae, quae dulce cantitant aves: Quidam leg. *canticant:* sed non est facile admittendum.

*CANTIUM, i, *Κάντιον*, regio Britanniae, in ora orientali cum promontorio cognomine, ubi Caesar e Gallia profectus terram primum tetigit. *Caes. B. G.* 5, 13. et 22. Hod. regionis nomen *Kent*, promontorii forte, *North Foreland. B. A.*

CANTĬUNCŬLA, ae, f. *ᾠσμάτιον*, brevis cantus, canticulum, breve carmen. *Cic. Fin.* 5, 18. *ad f. de sirenibus.* Cantiunculis aliquem irretitum tenere.

CANTO, as, avi, atum, a. 1. *ᾄδω*, cano, cantum edo. Eosdem fere habet usus, quos *cano*, eandemque usurpandi rationem. *Cic. Catil.* 2, 10. Hi pueri cantare et saltare didicerunt. *Ter. Eun.* 3, 1, 53. Provocare aliquem cantatum. *Nep. Epam.* 2. Nam et citharizare et cantare ad chordarum sonum doctus est. Et *ib.* Cantare carmina tibiis. *Cic. Div.* 2, 26. *in f.* Deos gallis signum dedisse cantandi. ℙ Pro carmina dicere, et rem aliquam prosequi versibus, laudare, praedicare. *Hor. Od.* 1, 6, 17. Nos convivia, nos proelia virginum Cantamus vacui. *Cic. Q. Fr.* 2, 13. Istum jampridem canto Caesarem. *Virg. Ecl.* 5, 54. Dignus cantari. *Ov. Amor.* 1, 3, 25. per totum cantabimur orbem. Et *ib.* 2, 17, 33. Nec, nisi tu, nostris cantabitur ulla libellis. ℙ Item frequenter in ore habere, inculcare. *Ter. Heaut.* 2, 3, 19. Qui harum mores cantabat mihi. *Pl. Trin.* 2, 2, 10. Haec dies, noctesque tibi canto, ut caveas. ℙ Item fabulas versu narrare. *Juven.* 4, 35. Incipe Calliope: licet hic consistere: non est Cantandum: res vera agitur. ℙ *Cantare* etiam dicuntur histriones, dum in scena fabulas agunt. [*Minime! cantare dicuntur, qui versus canunt, dum histriones cantica tacentes agunt, sive saltant. Cf. *Herm. l. l.* 301. et quos ibi laudat.] (V. CANTOR.) Nam et versibus eas enarrant, et ad tibias canunt. *Suet. Ner.* 21. Cantare Nioben. Et *ib.* tragoedias. ℙ *Cantare ad manum histrioni* ap. *Liv.* 7, 2. est cantare, seu cantu recitare fabulam in scena simul cum histrione, qui eodem tempore eam manibus gesticulatur. V. integrum *Livii* locum, et *Val. Max.* 2, 4. *n.* 4. ℙ Cantant etiam mali recitatores et declamatores, qui fracto utuntur pronunciationis genere, et cantui simili. Quo pertinet illud *C. Caesaris* ap. *Quint.* 1, 8. Si cantas, male cantas: si legis, cantas. *Quint.* 11, 3. Quodcumque ex his vitium magis tulerim, quam quo nunc maxime laboratur in causis omnibus, scholisque, cantandi. V. ibi plura hac de re. ℙ *Cantare surdo* ap. *Prop.* 4, 8, 47. et *ad surdas aures* ap. *Ov. Amor.* 3, 7, 61. idem est quod *canere surdis auribus.* V. CANO. ℙ Significat etiam magicis carminibus incantare. *Virg. Ecl.* 8, 71. Frigidus in pratis cantando rumpitur anguis. *Sil.* 8, 498. et chelydris cantare soporem. ℙ Praeterea *cantare* dicitur de sono alicujus organi musici. *Nep. Praef.* Cantare scienter tibiis. *Pl. Epid.* 3, 4, 64. Cantare fidibus alicui. *Prop.* 4, 10, 29. pastoris buccina lenti Cantat. *Ov. Fast.* 6, 659. Cantabat fanis, cantabat tibia ludis, Cantabat moestis tibia funeribus. ℙ Festive *Pl.* cantare litteras dicit, quae aperte aliquid significant, ut *Bacch.* 4, 9, 60. Tabellas obsignatas dedit: tibi me jussit dare. Sed metuo, ne idem cantent, quod priores. Et *Rud.* 2, 5, 21. Urna haec litterata est: ab se cantat, cuja sit. [*Observandum, *cantare* dici his locis ea, quae minus laetum nuntium afferant.] ℙ Apud *eund. Most.* 4, 2, 65. Vera cantas: vana

vellem, *h. e.* aperte dicis, narras, praedicas. ℙ Part. *Cantans* ap. *Ov. Trist.* 4, 1. Cantantis ancillae labor.

*CANTOCAPTAE, arum, Asiae populi, ultra Maeotidem paludem. *Plin.* 6, 7. *B. A.*

CANTOR, oris, m. ἀοιδός, ᾠδός, qui cantat. *Hor. Sat.* 1, 3, 1. Omnibus hoc vitium est cantoribus etc. ℙ Item versificator, poeta. *Id. A. P.* 407. ne forte pudori Sit tibi Musa lyrae solers, et cantor Apollo. ℙ Item histrio, qui in scena fabulam cantat. *Id. ib.* 155. donec cantor, vos plaudite, dicat. *Salm. in comment. ad Vopisc. Aurel.* 7. docet, cantorem proprie dici de eo, qui tragoediam agit, sicut *saltatorem* de eo, qui comoediam: sic *cantare* de tragoediis dici, *saltare* de comoediis. [*Quomodo haec aliter intelligenda sint, dictum est in *cantare.*] Affert in hanc rem locum *Suet. Cal.* 54. Threx, et auriga; idem cantor, atque saltator. Et *mox.* Canendi, et saltandi voluptate ita efferebatur, ut etc. *Cic.* tamen *Sext.* 55., ubi de *Simulante Afranii* comoedia verba facit, *cantores* appellat qui eam agebant. [*Graecis χορευταί.] ℙ Translate *cantor* dicitur, qui aliquid saepe dicit, et inculcat. *Cic. Or.* 1, 55. *ad f.* Jurisconsultus ipse per se nihil est, nisi legulejus quidam cautus et acutus, praeco actionum, cantor formularum, auceps syllabarum. Sunt qui aliter leg. *Pl. Ps.* 1, 3, 125. *Cal.* Ingere mala multa. *Ps.* Jam ego te differam dictis meis, impudice. *Cal.* Furcifer. *Ps.* Parricida. *Cal.* Perjure. *Ps.* Fraudulente. *Cal.* Impure leno. *Ps.* Coenum. *Ball.* Cantores probos!

CANTRIX, icis, f. μολπάστρια, quae canit. *Pl. Trin.* 2, 1, 23. Flabelliferae, sandaligerulae, cantrices, cistellatrices. *Varr. R. R.* 3, 5. Intra retem aves sunt omne genus, maxime cantrices, ut lusciniolae, ac merulae. Adde *Inscr.* ap. *Reines. cl.* 11. *n.* 58.

CANTŬLUS, i, m. diminutivum cantus. *Firm. Math.* 3, 12. Cantulus et organum.

CANTŬRIO, is, n. 4. ψιθυρίζω, submissa voce cantillo. *Petron. fragm. Tragur.* 64. *Burm.* Canturire belle. *Paul.* ex *Festo* in *Dagnades.* Aves, quae vellicando, morsicandoque, et canturiendo assidue, non patiuntur dormire potantes. Al. leg. *cantitando*, sed invito, immo adversante *Scalig.* Adde *Not. Vir.* p. 173. Canturit.

CANTURNUS, nomen loci. *Festus.*

CANTUS, us, m. μέλος, vocis modulatio. *Cic. Or.* 3, 25. Quanto molliores sunt et delicatiores in cantu flexiones, et falsae voculae, quam certae et severae! Et *ib.* 2, 8. Cantus dulcis. *Id. Arch.* 8. Flectere aliquem cantu. *Quint.* 5, 8. aliquem delinire. *Virg. A.* 7, 34. mulcere aethera. *Tac. A.* 13, 3. Exercere cantus. *Cic. Prognost. Divin.* 1, 8. fundere. *Catull.* 64, 306. edere. *Virg. A.* 1, 402. et *Ov. Fast.* 2, 767. Dare cantum. *Juven.* 6, 378. Gaudere cantu. *Hor. Sat.* 1, 1, 10. Cantus galli. *Tibull.* 1, 9, 4. avis. *Virg. G.* 1, 403. noctuae. ℙ Pro carminibus. *Sil.* 8, 595. Evehere aliquem ad sidera cantu. *Tac. A.* 15, 34. Per compositos cantus Diis grates agere. *Catull.* 64, 306. Veridicos Parcae coeperunt edere cantus. ℙ Et pro carminibus magicis. *Tibull.* 1, 2, 60. Cantibus, atque herbis solvere amores. *Val. Fl.* 6, 448. Aemoniis agitare cantibus umbras. Adde *Ov. Her.* 12, 167. et *Met.* 4, 49. ℙ Est etiam sonus musicus. *Cic. Rosc. Am.* 46. Quotidiano cantu vocum, et nervorum, et tibiarum tota vicinitas personabat. *Id. Verr.* 2, 5, 13. Lucum illum percrepare totum mulierum vocibus, cantuque symphoniae. *Id. Tusc.* 5, 36. Moderari arbitrio suo cantus, numerosque tibiae, aut fidium. *Id. Mur.* 9. Cantus buccinarum. *Hor. Od.* 3, 1, 20. citharae. *Plin.* 34, 8, 19. *n.* 12. lyrae.

CANŬLEJUS, a, um, adj. ad Canulejum pertinens, quod est nomen proprium R. *Canuleja lex* lata fuit a C. Canulejo trib. pleb. an. U. C. 309. M. Genucio, C. Curtio Coss., ut consules etiam de plebe creari possent, et ut plebeji cum patriciis matrimonio jungi possent. *Liv.* 4, 1. et seqq., *Flor.* 1, 25. *Cic. De rep.* (ed. *Maio*) 2, 37. Canuleium plebiscitum.

[CĂNUM, i, n. κάνης, ab inusit. κάω, unde Latinum *cavo:* canistrum, calathus. *Festus.* Canephora mulier appellatur, quae fert canum, id est qualum, quod est cistae genus. *Id.* Cana dicunt Graeci, nos canistra, et per deminutionem canistella. ℙ Videtur vox *canum* orta a κάνεον, Attice κανοῦν, et plur. κάνεα, κάνα, nam haec habet *Varr. L. L.* 4, 25. Tryblia, et canistra, quae putant esse Latina, sunt Graeca: τρύβλιον, et κάνεον Graeca sunt. *F.*]

CĂNUS, a, um, adj. πολιός, albus, et dicitur de capillis et pilis, qui in senectute albescunt. *Hor. Od.* 2, 11, 15. Cani capilli. *Pl. Asin.* 5, 2, 84. Cano capite esse. *Mart.* 4, 36. Cana barba. *Catull.* 61, 162. anilitas. *Id.* 108, 1. senectus. *Tibull.* 1, 9, 29. Canus amator. ℙ *Cani, orum,* sunt capilli cani. *Cic. Senect.* 18. Non cani, non rugae repente auctoritatem arripere possunt. *Ov. Met.* 8, 9. Cani honorati. ℙ Sumitur saepe pro albo. [*Tum vero albedo est cum nitore conjuncta, id. q. *candidus*, quocum cognata vox est. Nam quae h. l. *cana*, eadem alias saepissime *candida* dicuntur. V. Candidus.] *Hor. Sat.* 2, 5, 41. Cana nix. *Cic. Arat.* 71. Cani fluctus, *h. e.* spumosi. Sic *Plin. ep.* 6, 31. Canum mare. *Mart.* 9, 27. Cana ligustra. *Id.* 3, 77. pellis. *Id.* 1, 50. December canus. *Ov. Ib.* 202. Quam multa fiat grandine canus Athos. *Virg. G.* 2, 376. Cana pruina. *Id. ib.* 3, 442. Canum gelu. *Ov. Met.* 2, 373. Canae plumae cycni. *Id. ib.* 5, 590. Cana salicta. *Plin.* 12, 25, 55. Cano situ obductus color. Rursus *Ov. Met.* 10, 655. *canam segetem* appellat jam maturescentem, quia eo tempore flavescit, et a viridi ad album colorem accedit. ℙ Item pro sene, aut antiquo, prisco. [*Haec enuntiatio vera non est: nam quod primo loco exemplum positum, id recte quidem ipse *Forc.* ad colorem retulit; alterum pertinet ad proxime sequentia, ubi de translata h. v. significatione res est.] *Ov. Met.* 6, 527. velut agne pavens, quae saucia Ore excussa lupi. Hic vero *canus lupus* non senex, sed qui cinerei est coloris: qualem referunt lupi cujuscumque aetatis. *Martial.* 8, 80. Sanctorum nobis miracula reddis avorum, Nec pateris, Caesar, saecula cana mori. ℙ Hinc translate. *Id.* 1, 16. Si quid longa fides, canaque jura valent. *Varr.* ap. *Non.* 2, 138. et 4, 25. Et ecce de improviso ad nos accedit cana veritas, Atticae philosophiae alumna. *Virg. A.* 1, 296. Cana Fides, et Vesta, ubi *Servius:* Canam fidem dixit, vel quod in canis hominibus invenitur, vel quod ei albo panno involuta manu sacrificabatur: per quod ostenditur fidem debere esse secretam: [*Mira sane explicatio! *Cana fides* est, quae tanquam multorum annorum virtute probata perstitit.] unde et *Hor. Od.* 1, 35, 21. et albo rara fides colit Velata panno. *Virg. A.* 5, 744. et canae penetralia Vestae, ubi *Servius:* Aut antiquae, aut propter ignis favillas.

CĂNŪSĬA, ae, f. et Cănŭsium, ii, n. nunc *Canosa*, urbs celeberrima Apuliae Dauniae, apud Aufidum fluvium, a Diomede olim condita: ut *Plin.* 3, 11, 16. et *Hor. Sat.* 1, 5, 92. testantur. Ibi lanae nativo colore laudatissimae nascebantur. V. CANUSINUS. [*Inscr.* ap. *Murat.* 1037, 3. Q. Volumnius M. F. Asiaticus II. Vir Canusiae. Alia ap. *eund.* 659, 3. Colonia Aurelia Aug. Pia Venusium. *Hor. l. c.* Nam Canusi (pro Canusii) lapidosus panis. *F.*]

CĂNŪSĪNĀTUS, a, um, adj. Canusina veste indutus. *Suet. Ner.* 30. Muliones canusinati. *Mart.* 9, 23. Syrus canusinatus. V. v. seq.

CĂNŪSĪNUS, a, um, adj. ad Canusium pertinens. *Varr. R. R.* 1, 8. Canusinus ager. *Hor. Sat.* 1, 10, 30. Canusini more bilinguis, *h. e.* utraque lingua utentis, Graeca et Latina. Nam primi Canusii incolae Graeci fuerant. ℙ *Canusinam lanam* recenset *Plin.* 8, 48, 73, inter eas, quae ob nativum colorem laudatissimae olim fuerunt. Eum autem colorem fulvum fuisse ait (ut quidem eum locum emendat *Harduin.* Nam alii ita legunt, ut rutilum, non fulvum colorem ei tribuerit.) *Mart.* vero 14, 127. cujus lemma est *Canusinae fuscae*, eum colorem *turbato mulso simillimum* dicit: et in lemmate *epigr.* 129. Canusinas rufas appellat. Rufus autem, fulvus, et rutilus affines colores sunt. *Vopisc. Carin.* 20. Birri Canusini.

*CĂNŪTUS, a, um, adj. *Gloss. Philox.* πολιός, canus, canutus. *B. A.*

CĂPĂCĬTAS, atis, f. χώρημα, spatium capiendi, seu locus, qui capere aliquid et continere potest. *Cic. Tusc.* 1, 25. Utrum capacitatem aliquam in animo putamus esse, quo tanquam in aliquod vas, ea quae meminimus, infundantur? *Colum.* 12, 43. *ad f.* Pro capacitate vasorum. *Front. Aquaed.* 26. Capacitas moduli. *Plin.* 10, 47, 66. Mira uteri capacitas. *Solin.* 52. Quinque millia oppidorum mira capacitate. ℙ Pro mensura cibi, quam quis capere solet, edacitate, voracitate. *Plin.* 18, 7, 12. Athletarum capacitas jumentis similis. ℙ Translate pro jure, quod quis habet capiendae hereditatis, aut legati. *Cajus Dig.* 31, 57. Tractantibus nobis de capacitate, videndum est, utrum heredis etc. Et *ib.* Nullus est dominus, in cujus persona de capacitate quaeri possit.

CĂPĂCĬTER, adv. *Augustin. Trinit.* 11, 2. *ad f.* Primordia seminum sequuntur efficaciter, et capaciter intentionem maternae animae.

CĂPĂNĒĬUS, a, um, et

CAPANĒUS, a, um, ad Capaneum pertinens. *Stat. Th.* 12, 545. Capaneia conjux. *Id. ib.* 764. Capaneaque misimus umbris Pectora. Et *ib.* 10, 832. Capaneaque signa secuti.

CĂPĂNĔUS, i, m. Καπανεύς, nomen viri trisyllabum. Fuit hic Argivus Hipponoi et Astynomes filius, Euadnes maritus, pater Stheneli, unus ex septem ducibus, qui Thebas obsederunt. Dicitur in ea obsidione usum scalarum primus invenisse, sed primus etiam poenas dedisse. Cum enim murum scandere aggressus esset, tam vehementi saxorum vi a Thebanis petitus est, ut fulmine ictum sui crediderint. *Veget. Milit.* 4, 21. ℙ In fabulis est, fulmine ictum fuisse a Jove, quod contra ejus voluntatem Thebas se capturum jactasset. *Stat. Th.* 10. *sub f., Hygin. fab.* 68. et alibi. *Stat. Th.* 11, 70. dum coetu Capaneus laudatur ab omni. *Prop.* 2, 25, 40. Aut Capanei magna grata ruina Jovi. *Plin.* 35, 11, 40. *n.* 40. *de Theodoro pictore:* Fecit Polynicem regnum repetentem, et Capanea. *Ov. A. Am.* 3, 21. Accipe me, Capaneu; cineres miscebimus, inquit.

[CAPARITĀNUS, a, um, adj. ad Caparam pertinens, Lusitaniae urbem, quae adhuc idem nomen servat, cujus mentio est in *Inscr.* ap. *Grut.* 154, 3. Viam a Capara urbe ad Emeritam usque Aug. impensa sua restituit. [*Cappara audit *Ant. Itin. B. A.*] ℙ *Caparitani, orum,* sunt incolae illius urbis. *Inscr.* ap. *Grut.* 367, 1. Ordo splendidiss. Caparitanorum devotus numini majestatique ejus. ℙ Apud *Plin.* 4, 22, 35. et in *Inscr.* ap. *Mur.* 856, 5. iidem *Caperenses* appellantur. *F.*]

CĂPAX, ācis, adj. δεκτικός, qui capere seu continere potest, magnus, amplus, latus. *Hor. Od.* 2, 7, 22. funde capacibus Unguenta de conchis. *Id. Epod.* 9, 33. Capaciores affer huc, puer, scyphos. *Lucr.* 6, 122. capacis moenia mundi. *Ov. Amor.* 3, 6, 19. Amnis effusus ripis capacibus. *Sil.* 17, 321. Campi capaces. *Liv.* 9, 16. Vir cibi vinique capacissimus. *Ov. A. Am.* 1, 136. Circus capax populi. *Plin.* 6, 23, 26. Flumen navium capax. *Id.* 12, 1, 5. Quindecim convivarum ac ministerii capax triclinium. *Id.* 37, 2, 7. Calix capax ad tres sextarios. *Plin. alt. ep.* 2, 17. Villa usibus capax. *Senec. Herc. fur.* 658. regnum Plutonis *capax* vocat, quia omnes mortales post vitam capit. ℙ Translate. *Cic. Or.* 29. Demosthenes non semper implet aures meas: ita sunt avidae et capaces, et semper aliquid immensum infinitumque desiderant. *Ov. Met.* 8, 533. Ingenium capax. *Id. ib.* 243. Animus capax ad praecepta. *Tac. A.* 1, 13. et *Id. H.* 1, 49. Vir capax imperii. *Vellej.* 2, 127. Laboris ac fidei capacissimus. *Plin. ep.* 1, 12. Uxor omnis secreti capacissima, *h. e.* continere sciens, et celare. *Ulp. Dig.* 43, 4, 1. Doli capax. *Id. ib.* 9, 2, 5. Impubes injuriae capax, *h. e.* qui injuria alterum potest afficere. ℙ Dicitur *capax* a JCtis, qui acquirere et possidere aliquid potest ex testamento aut legato. *Paul. Dig.* 34, 3, 29. Quod si socii sint, propter eum, qui capax est, et ille capit etc.

CĂPĔDO, edinis, f. genus vasis in sacris olim adhibiti. Videntur autem capedines eaedem esse, quae *capides*, seu *capulae*, quas *Varr. L. L.* 4, 26. scribit fuisse vasa fictilia, vel in sacrificiis usurpata; et dicta, quod ansata essent, ut prehendi possent, idest capi. Confirmat *Prisc.* 6, 708., apud quem *Aruntius:* Capis vasis genus pontificalis, diminutive capidula. Et *Fest.* Capis poculi genus dictum a capiendo. Rursus *Varr.* ap. *Non.* 15, 33. Etiam nunc pocula, quae vocant capulas et capides etc. *Cic. Parad.* 1, 3. Minus ne gratas Diis immortalibus capedines, ac fictiles urnulas fuisse, quam filicatas aliorum pateras arbitramur? *Liv.* 10, 7. Cum capide, ac lituo, capite velato victimam caedat. *Plin.* 37, 2, 7. Capidem unam myrrhinam trecentis denariis parare. Adde *Petron. fragm. Tragur.* 52. *Burm.* Ex his omnibus liquet, capidem non solum vas sacrificiis aptum, sed etiam poculum in mensis adhibitum fuisse. ℙ A *capedo* diminutive fit *capeduncula. Cic. N. D.* 3, 17. Capeduncula eae, quas Numa reliquit. ℙ Porro *capula* videtur fuisse etiam genus vasis olearii. Nam inde fit *capulo, as,* et *capulator*, quae in confectione olei usurpata leguntur. V.

CĂPĔDUNCŬLA. V. v. praeced.

CĂPELLA, ae, f. χίμαιρος, diminut. a *capra*, sed pro eodem fere sumitur. *Cic. Verr.* 2, 2, 35. Etiam capella quaedam est scite facta et venuste. *Virg. Ecl.* 7, 3. Distentae lacte capellae. *Hor. Sat.* 1, 1, 110. Capella gerit distentum uber. *Id. Epod.* 16, 49. injussae veniunt ad mulctra capellae. *Virg Ecl.* 10, 7. attondent simae virgulta capellae. ℙ Adhibetur interdum in conviciis, de homine hirsuto, inculto et deformi. *Ammian.* 17, 12. narrat, milites Julianum hirsutum carpentes, clamare solitos: In odium venit cum victoriis suis capella, non homo. *Id.* 24, 8. Captivos graciles, et macie jam confectos jussit in medium duci, nostrosque respiciens, En, inquit, quos Martia ista pectora viros existimant, deformes illuvie capellas, et tetras. ℙ [Est et cognomen virile Romanum. Nummus ap. *Eckhel. D. N. V. T.* 5, 259. C. Naevius Capella III. Vir. A. A. A. F. F. *F.*] ℙ Est etiam sidus coeleste, hoc est stella insignis magnitudinis in sinistro humero Aurigae. Haec in fabulis est capra illa nobilis, infantis Jovis nutrix, de qua diximus in AMALTHEA. Hanc *Colum.* 11, 2. capram appellat, *Plin.* vero 18. *cap.* 26, 27. et 31. capellam. *Ov. Fast.* 5, 113. Nascitur Oleniae sidus pluviale capellae: Illa dati coelum praemia lactis habet V. ibi reliqua.

CĂPELLĀ. Martianus Mineus Felix Capella Carthaginiensis, vel, ut alii volunt, Madaurensis; Africanus certe, ut vel inde discas, quanti in Latina lingua faciendus sit; vixit saeculo Christi V. temporibus Aviti, aut Majorani imperatorum, vel etiam post; scripsitque satyricon prosa oratione, admixtis passim varii metri carminibus; in quo de nuptiis Philologiae duobus prioribus libris agit, in

reliquis vero septem de totidem artibus liberalibus, Grammatica, Dialectica, Rhetorica, Geometria, Arithmetica, Astronomia, et Musica. Quo in opere multa quidem doctrinae et ingenii vestigia sunt, at dicendi stilus asper adeo est, et barbarie subinde aspersus, praesertim in prosa (nam in versu aliquando est castigatior) ut Latinae compositionis et nitoris nihil admodum, aut paene inveniatur.

CAPELLIANUS, a, um, adj. ad capellam pertinens. Capelliana ruta ap. *Mart.* 11, 31. eadem est, quae ruta capraria, ita dicta quod ea libenter vesci capellae dicuntur.

CAPELLUS, i, m. Agnoscit *Prisc.* 3. p. 617. tanquam diminutivum a *capro*: nullo tamen exemplo confirmat.

CAPĒNA, ae, f. videtur fuisse olim oppidum Tusciae, Romae proximum cis Tiberim, quod quidam exstitisse putant, ubi nunc *Civitucula*. Hujus oppidi incolae apud lucum Feroniae Capenates dicuntur. V. vocem sequent. ℙ Ita est etiam appellata porta urbis Romae, cui postea successit illa, quae nunc a proxima D. Sebastiani aede *porta di S. Sebastiano* appellatur. Capena vero dicta videtur, quod ea Capuam ducebat, ex eaque incipiebat via Appia, ut *Frontin. Aquaed.* 5. docet. Supra eam transibat ductus aquae Marciae, teste *eod. ib.* 19. Hinc *Juven.* 3, 11. Substitit ad veteres arcus, madidamque Capenam. *madidam* dixit, quia semper aliquid inde stillabat. Sic *Mart.* 3, 47. Capena grandi porta qua pluit gutta. *Cic. Att.* 4, 1. Cum venissem ad portam Capenam.

CAPĒNAS, atis, adj. ad Capenam Tusciae oppidum pertinens. *Cic. Verr.* 2, 2, 12. Fundus Capenas. *Id. Fam.* 9, 17. Ager Capenas. *Liv.* 5, 16. Capenati bello occupatos videbant Romanos. Et *ib.* 24. Servilio Capenas bellum sorte evenit. ℙ *Capenates, um*, ejus oppidi incolae. *Plin.* 3, 5, 8., *Liv.* 5, 8. et 26, 11. ℙ Reperitur etiam *Capenatis, e. Cato* ap. *Prisc.* 4. p. 629. Lucus Capenatis. ℙ Est etiam *Capenas* parvus fluvius Tusciae, apud lucum Feroniae. *Sil.* 13, 84. Dives ubi ante omnes colitur Feronia luco, Et sacer humectat fluvialia rura Capenas.

CAPĒNUS, a, um, adj. ad Capenam Tusciae oppidum pertinens. *Virg. A.* 7, 697. Et Cymini cum monte lacum, lucosque Capenos.

CAPER, pri, m. τράγος, idem qui hircus, hoc est vir capellarum, quemadmodum *aries* est vir ovium. [Videtur ita appellatus fuisse ab obsoleto κάπω, excavo, fodio, quia caper cornibus cavat, sive arietat: qua vero castratum significat, est a κάπρος proprie cavatus, exsectus: qua denique aprum denotat, est ita dictus a fodienda terra. *F.*] *Virg. Ecl.* 7, 7. Vir gregis ipse caper. *Colum.* 7, 6. Caper optimus habetur amplissimi corporis, cruribus crassis, exiguo capite etc. Adde *Ov. Met.* 10, 327. et *Hor. Epod.* 10, 23. ℙ Immolabatur Baccho, quia vitibus infestus est, easque erodendo urit. *Virg. G.* 2, 380., *Ov. Met.* 15, 114. et *Pont.* 2, 9, 31. et *Hor. Od.* 3, 8, 7. Addit *Serv.* ad *G. cit.* 2. cum primum cognovisset Bacchus, vites sibi a capro rosas fuisse, eum occidi jussisse, atque ex ejus pelle utrem fecisse, et vino implevisse in ultionem admissi sceleris. ℙ Ponitur etiam pro foetore hircino, qui sub brachiis hominum ex sudore collecto nascitur. *Catull.* 69, 6. tibi fertur Valle sub alarum trux habitare caper. *Ov. A. Am.* 3, 193. ne trux caper iret in alas. V. HIRCUS. ℙ Aliquando dicitur de mare caprarum castrato. *Mart.* 3, 24. Dum jugulas hircum, factus es ipse caper. *Gell.* 9, 9. docet ex *Varr.* hanc esse propriam hujus vocis significationem: ex quo sequitur illam alteram per catachresim ei attribui. Ut ut res se habeat, plures certe sunt, qui *caprum* pro hirco accipiunt. ℙ Ap. *Manil.* 2, 178. et 658. Caper idem est qui Capricornus, coeleste sidus. ℙ Denique *caper* est nomen piscis marini, qui Italice *pesce porco* vocatur. *Plin.* 11, 51, 112. Et is, qui caper vocatur, in Acheloo amne, grunnitum habet. *Caper* dicitur a *Plin.*, quia Graece κάπρος est. Verum quia κάπρος aprum significat, rectius *aper* Latine diceretur, cui (non capro) grunnitus convenit. V. APER.

CAPERĀTUS, a, um, part. a *capero*, rugosus, φαρκιδώδης. *Caperata frons* est contracta, et tristitiam, vel iram saevitiemve significans. *Pacuv.* ap. *Varr. L. L.* 6. *sub f.* et *Non.* 3, 89. Voce suppressa caperata fronte, vultu turbido. (Adde *Varr.* ap. *Non.* 1, 27.) *Appul. Met.* 9. Qui insuavis et odiosi mariti tui caperatum supercilium ignaviter perhorrescis. V. CAPERO. ℙ *Caperata vela* dixit *Id. Flor. n.* 23. quae restricta sunt et complicata, non expansa et extensa.

CAPERENSIS. V. CAPARITANUS.

CAPĒRO, as, avi, atum, n. 1. *Caperare frons* dicitur, cum contrahitur, et in rugas componitur quod est irati, aut severi, aut etiam moesti animi signum. *Varr. L. L.* 6. *sub f.* et *Non.* 1, 27. ductum esse docent a caprarum frontibus crispis. *Pl. Epid.* 5, 1, 2. Sed eccum incedit Epidicus. Quid illuc est, quod illi caperat frons severitudine? *Ascon. in f. centon. Nuptial.* Prurire opusculum Sulpitiae, frontem caperare, *h. e.* Sulpitiam in carmine lasciviorem esse, in moribus severam.

CAPESSO, is, ivi, itum, a. 3. in praeterit. 4. ἐπιβάλλω, idem quod capio, prehendo, sed cum quodam motu et nisu, quasi ad capiendum accedo. *Cic. Nat. D.* 47. Animalia partim cibum oris hiatu, et dentibus ipsis capessunt, partim unguium tenacitate arripiunt. *Virg. A.* 3, 234. sociis, tunc arma capessant, Edico. ℙ Etiam suscipere, inire, subire. *Pl. Capt.* 4, 1, 9. Capessere cursum ad aliquem. *Liv.* 1, 25. fugam. *Tac. Ann.* 4, 48. noctem in castris tutam et vigilem etc. *Pl. Rud.* 1, 3, 21. consilium. *Liv.* 2, 6. pugnam. *Id.* 21, 4. Ad pericula capessenda. *Justin.* 2, 12. capessere proelium, collatis viribus. *Gell.* 2, 29. laborem. *Id.* 1, 6. matrimonia. *Tac. Ann.* 11. inimicitias. *Id. ib.* 4, 52. accusationes. *Id. ib.* 13, 41. bellum. *Plin.* 6, 19, 22. militiam. *Tac. A.* 5, 13, 29. magistratum. Et *ib.* 4. imperium. *Plin. Paneg.* 66. curas imperii. *Cic. Or.* 3, 29. et *Sall. Cat.* 54. rempublicam, *h. e.* curam et administrationem reipublicae suscipere. *Id. Phil.* 10, 9. et *Sall. in or. Lepidi contra Sull.* libertatem, *h. e.* libertatis retinendae aut recuperandae curam suscipere. *Tac. Ann.* 4, 16. caerimonias. *Id. ib.* 12, 11. clementiam ac justitiam. *Hor. Sat.* 1, 7, 7. recta. *Gell.* 6, 10. philosophiam. *Tac. Ann.* 15, 29. omissis praecipitibus, tuta et salutaria. *Liv.* 37, 24. spectaculum oculis, *h. e.* haurire, percipere, spectaculo frui. ℙ Saepe significat ire, accedere, ferri ad aliquem locum. *Cic. Nat. D.* 2, 45. Omnes mundi partes undique medium locum capessentes, nituntur aequaliter. *Id. Tusc.* 1, 18. *ad f.* Animus superiora capessit. *Id. Att.* 10, 9. Melitam igitur capessamus. *Virg. A.* 4, 346. Capessere Italiam. ℙ Dicimus etiam *capessere se in aliquem locum. Pl. Amph.* 1, 1, 106. Capessere se domum. *Id. Assin.* 1, 3, 6. se navi in altum. *Id. Bacch.* 1, 2, 5. Quo nunc capessis tu te hinc advorsa via? Et translate. *Id. Bacch.* 4, 10, 2. Quam se ad vitam, et quos ad mores praecipitem inscitus capessat. ℙ *Capessere jussa* est accipere et exsequi. *Virg. A.* 1, 80. tuus, o regina, quid optes, Explorare labor: mihi jussa capessere fas est. Sic *Pl. Trin.* 2, 2, 19. Capessere imperia. *Id. Aul.* 4, 1, 3. Qui hero ex sententia servire servus postulat, in herum matura, in se sera condecet capessere, *h. e.* res domini cito, suas sero exsequi. ℙ *Capessere sensus naturae*, ap. *Gell.* 21, 1. est percipere, intelligere: quo sensu etiam *capio* adhibetur. ℙ Praeterit. *capessivi*, et *capessii* legitur ap. *Tac. Ann.* 15, 49. et *ib.* 12, 30. ℙ *Diomed.* 1. p. 367. ponit etiam *capessi*, sed nullo probat exemplo. ℙ Part. *Capessiturus* ap. *Tac. Ann.* 6, 48. Meliora capessiturum. Adde *ib.* 12, 15. ℙ Olim *capisso* dicebatur. *Pacuv.* ap. *Non.* 2, 337. Dubito, quam insistam viam, aut quod primordium capissam ad stirpem exquirendum.

CAPĒTUM. V. CAPĪTUM.

*CAPĒTUS, i, m. Albae rex. *Liv.* 1, 3. *Ov. Met* 14, 613. *B. A.*

*CAPĒUS, Arabiae felicis sinus. *Plin.* 6, 28. *B. A.*

CAPHĀREUS, i, m. trisyllab. Καφαρεύς, nunc *Capo d'oro*, mons, et promontorium Euboeae, celebre ob naufragium Graecae classis ab excidio Trojae revertentis. Cum enim Nauplius ejus insulae rex filium suum Palamedem a Graecis interemptum audisset, videns Graecos tempestate laborare, montem illum ascendit, et elata facula signum dedit vicini portus: quo decepti Graeci, ad asperrimos scopulos naves omnes alliserunt. Haec *Serv.* ad illud *Virg. A.* 11, 260. et Euboicae cautes, ultorque Caphareus. *Val. Flacc.* 1, 371. et face saeva In tua mox Danaos acturus saxa, Caphareu, Nauplius. *Mela* 2, 7. Euboea ad meridiem promontorium Geraeston, et Capharea extrudit. Adde *Plin.* 4, 12, 21.

CAPHĀRĒUS, et Capharēus, a, um, adj. ad Caphareum pertinens, Καφάρειος. *Prop.* 3, 5, 55. Saxa triumphales fregere Capharea puppes. *Ov. Trist.* 5, 7, 36. audet Graja Caphaream currere puppis aquam.

CAPHĀRIS, idis, f. adj. ad Capharea pertinens. *Sen. Herc. Oet.* 802. Petrae Capharides. Has *Virg. A.* 11, 260. Euboicas cautes appellat.

CAPHARNAEUS, a, um, adj. *Capharnaea urbs*, est Capharnaum Palaestinae oppidum in Galilaea. *Sedul.* 4, 82. Jamque Capharnaeae synagogam intraverat urbis.

*CAPHĒRIS, insula maris Aegaei. *Plin.* 4, 12. *B. A.*

*CAPHYA, ae, oppidum, et Caphyae, arum, lucus Arcadiae. *Plin.* 16, 44. Platanum in Caphyis Arcadiae luco. Oppidi meminere *Pausanias, Polybius* et *Steph. Byzant.* auctor vero Latinus nullus. *B. A.*

*CAPIDAVA, ae, oppidum Moesiae inferioris. *Ant. Itin. B. A.*

CAPĪDES. } V. CAPEDO.
CAPĪDŪLA. }

CAPĪDŪLUM, genus vestimenti, quo caput tegebatur. *Festus.* V. CREPICULUM.

CAPIENS, entis, part. a *capio*, qui capit, hoc est continet, capax. *Gell.* 4, 1. Homo est mortale animal rationis et scientiae capiens.

CAPILLĀCEUS, a, um, adj. [τριχινος, ex capillis compositus. *August. Civ. Dei* 22, 8. *a med.* Capillaceam zonam, qua fuerat anulus alligatus, mirata tentavit. *F.*] ℙ Est etiam capillo similis. τριχώδης. *Plin.* 12, 25, 54. Arbor tenui et capillacea coma. *Id.* 13, 25, 48. Frutex capillaceo folio.

CAPILLĀGO, aginis, f. capilli coma. *Tertull. Anim.* 51. Pro cerebri ubertate vel affluit capillago, vel deserit.

CAPILLĀMENTUM, i, n. τρίχωμα, capillorum complexus: quo nomine veniunt et suppositiciae comae. *Tertull. Cult. fem.* 7. Adfigitis praeterea nescio quas enormitates sutilium, et textilium capillamentorum, nunc in galeri modum, quasi vaginam capitis, et operculum verticis, nunc in cervicem retro. *Suet. Cal.* 11. Ganeas, atque adulteria capillamento celatus, et veste longa noctibus obibat. *Petr. Satyr.* 110. Decoro capillamento exornare aliquem. ℙ Dicitur etiam per similitudinem de tenuibus filis radicum et foliorum, aliarumque rerum hujusmodi. *Plin.* 19, 6, 31. Quae rectam non habent radicem, statim plurimis nascuntur capillamentis. *Id.* 16, 10, 16. Pinus folium habet capillamenti modo praetenue. *Id.* 27, 12, 80. Capillamentis fimbriata radix. *Sen. ep.* 86. *sub f.* Vitis capillamenta quoque, si fieri potest, colligenda sunt. *Plin.* 35, 15, 52. Aluminis unum genus schiston appellant Graeci, in capillamenta quaedam canescentia dehiscens. *Id.* 37, 2, 10. Capillamentum in crystallo rimae simile. *Id.* 11, 37, 83. Setarum capillamenta in vesica hominum. Adde 13, 15, 30.

CAPILLĀRIS, re, adj. ad capillum pertinens. *Capillaris arbor* ap. *Fest.* eadem est quae *capillata*. V. CAPILLĀTUS. *Capillaris herba*, ab *Appul. Herb.* 47. dicitur, quae alio nomine *capilla Veneris* appellatur. V. ADIANTUM. ℙ *Capillare, is*, est unguentum capillis ungendis aptum. *Mart.* 3, 82. Et Cosmianis ipse fusus ampullis, Non erubescit murice aureo nobis Dividere moechae pauperis capillare.

CAPILLĀTIO, onis, f. τρίχωμα, capillamentum. *Paul. Nol. ep.* ad *Sever.* 23, 23. Tunc honori fuerit capillatio, cum etc. ℙ Est etiam morbus vesicae, cum ex ea una cum crassa urina fila quaedam capilli similia egeruntur. *Coel. Aurel. Tard.* 5, 4. In vesica plurimae passiones eveniunt, capillatio, debilitas, calculatio etc. τριχίασις.

CAPILLĀTURA, ae, f. τρίχωμα, capillamentum. *Tertull. Cult. fem.* 7. Frustra laboratis ornatae videri; frustra peritissimos quosque structores capillaturae adhibetis, *h. e.* cosmetas. *Coel. Aurel. Tard.* 1, 1. Radere caput nunc pro capillatura, nunc contra capillaturam.

CAPILLĀTUS, a, um, part. a *capillor*, τριχωτὸς, capillos habens, comatus. [*Oppos. *calvus.*] *Cic. Agr.* 2, 22. Adolescens bene capillatus. *Id. ib.* 5. Capillatior, quam ante barbaque majore. *Juven.* 5, 30. Ipse capillato diffusum consule potat, *h. e.* vinum vetustissimum et eo tempore diffusum, quo consules adhuc intonsi erant. Nam tonsores primum Romae adhiberi coepti sunt an. U. C. 454. testibus *Varr. R. R.* 2. *sub f.* et *Plin.* 7, 59, 59. [**Suet. Vesp.* 23. Quum inter caetera prodigia Mausoleum derepente patuisset et stella crinita in coelo apparuisset, alterum ad Juliam Calvinam e gente Augusti pertinere dicebat, alterum ad Parthorum regem, qui *capillatus* esset, i. e. comatus. Laudat h. l. *Döderl.* 3, 15. quem cf.] Olim *capillata* [*vel capillaris] *arbor* dicta est, ad quam capillus virginum Vestalium deferebatur, cum se tondebant et Vestae cultui mancipabant. *Plin.* 16, 44, 85. et *Fest.* ℙ *Capillati* etiam dicti sunt addicti sacris Matris Deum et Bellonae, quia capillum nutriebant vel, ut alii volunt, nigro vellere caput obtegebant in sacris peragendis. *Inscr.* ap. *Grut.* 308, 5. L. Vettio Syntropho religioso a Matre Magna, capillato etc. Hinc *Val. Fl.* 7, 636. exsectos lacerat Bellona comatos. Alii legendum putant *Comanos* a Comanis populis Cappadociae, apud quos celebre fanum Bellonae fuit. Repugnat cum aliis *Harles* ad hunc locum. ℙ Praeterea capillata dicuntur ea, quae subtilia et tenuia capilli modo sunt. *Plin.* 19, 6, 31. Radices capillatae apio, malvae. *Id.* 16, 24, 38. Folia capillata pino, cedro.

CAPILLĪTĬUM, ii, n. τρίχωμα, capillamentum, capillatura. *Cels.* 4, 2. Sub quo nomine (*capitis*) nunc significo eam partem, quae capillitio tegitur. Pleriq. omn. leg. *capillo* aut *capillis*. *Appul. Met.* 2. Flavum et inaffectatum capillitium.

CAPILLOR, aris, dep. 1. capillos habeo vel emitto, τριχιάω. *Plin.* 37, 11, 73. Polytrichos in viridi capillatur, sed defluvia comarum facere dicitur.

CAPILLOR, oris, m. genus est augurii stativi, cum auspicato arbor capitur et consecratur Jovis fulguri. Haec *Serv.* ad *A.* 10, 423.

CAPILLŌSUS, a, um, adj. capillis abundans. *Coel. Aurel. Tard.* 5, 4. Plurimus mictus cum arenoso vel capilloso sedimine.

CAPILLŪLUS, li, m. diminutivum capilli. *In quodam carmine, quod quidam Corn. Gallo tribu-*

unt. Pande puella, pande capillulos Flavos, lucentes, ut aurum nitidum.

CĂPILLUS, i, m. θρίξ, capitis pilus. [*De etymol. et synonym. h. v. V. *Döderl.* 3, 10. et 14. sq.] Adhibetur etiam in singulari numero ad significandam totam capitis comam. *Cic. Pis.* 11. Erant illi compti capilli et madentes cincinnorum fimbriae. *Id. Rosc. Am.* 46. Composito et delibuto capillo per forum volitare. *Id. Sext.* 8. Capillus horridus. *Ov. Am.* 1, 7, 11. Capilli digesti. *Hor. Od.* 1, 12, 41. incompti. *Ov. Her.* 9, 63. hirsuti. Et *ib.* 10, 137. demissi. *Plin.* 2, 78, 80. Capillus vibratus. *Ter. Heaut.* 2, 3, 49. passus, prolixus, circum caput rejectus negligenter. *Caes. B. G.* 5, 14. Capillo promisso esse. *Nep. Dat.* 3. longo esse. *Suet. Tib.* 68. esse pone occipitium submissiore. *Id. Aug.* 99. Comere capillum. *Ov. Am.* 2, 7, 23. ornare. *Id. A. Am.* 1, 505. ferro torquere. *Plin.* 16, 39, 75. tondere. *Id.* 24, 15, 89. alere. *Id.* 28, 8, 26. crispare. *Senec. Hippol.* 319. Dare legem rudibus capillis. *Senec. alter prooem. Controv.* 1. frangere. (Sic *Quint.* 1, 6. *ad f.* comam in gradum frangere.) *Fab. Pict.* ap. *Gell.* 10, 15. depectere. *Varr. L. L.* 4, 29. pectine explicare. *Front. de eloq.* Capillus etsi non cotidie acu ornandus, tamen pectine cotidie expediendus est. *Ov. Am.* 1, 14, 1. medicare. *Id. Medicam. fac.* 19. positu variare. *Pl. Rud.* 2, 3, 46. promittere. *Suet. Caes.* 67. submittere. *Ov. Met.* 3, 170. in nodum colligere. *Id. Am.* 3, 9, 3. solvere. *Id. ib.* 2, 75. turbare. *Id. ib.* 2, 5, 45. laniare. *Id. Her.* 3, 15. rumpere. Et *ib.* 79. scindere. *Senec. ep.* 124. *ad f.* vel effundere more Parthorum vel Germanorum vincire nodo, vel, ut Scythae solent, spargere. *Ter. Eun.* 4, 3, 4. Capillo aliquem conscindere, *h. e.* capillum alicui conscindere. *Id. ib.* 5, 2, 2. Involare alicui in capillum. *Plin.* 8, 36, 54. Capilli defluvium. *Pl. Men.* 5, 2, 117. Capillo aliquem de curru deripere. In vocativo casu *Ov. A. Am.* 2, 304. Torserit igne comam; torte capille place. ℙ *Capilli cedentes* sunt retro abeuntes et refugi a fronte, ut in senibus. *Plin. ep.* 3, 6. Signum effingit senem stantem, rari et cedentes capilli, lata frons, contracta facies. ℙ Dicitur etiam generatim de pilis humani corporis. *Senec. ep.* 92. Ex barba capillos detonsos negligimus. [*Suet. Ner.* 1. Adeo permulsisse malas, ut e nigro rutilum aerique similem capillum redderent; quod insigne mansit et in posteris ejus, ac magna pars rutila barba fuerunt. V. quos *Döderl.* 3, 13. ad hunc locum laudat, Wolf. et Burmannum, qui *pilum* conjecit.] Adde *Cic. Off.* 2, 7. [*cf. *Beier.* ad h. l.], *Acut. Priap.* 46. de pilis in pube; et *Coel. Aurel. Acut.* 3, 18. ℙ Item de pilis animalium. *Catull.* 25. mollior cuniculi capillo. *Pers.* 3, 10. bicolor positis membrana capillis. *Gell.* 12, 1. et *Macr. Sat.* 5, 11. Capillus haedi tenerior. *Colum.* 9, 10. Plenior quasi capillus in ventre regis apum. ℙ Item de tenuibus filis aliarum rerum capillo similibus. *Plin.* 21, 6, 17. Crocum pinguissimum et brevis capilli. Et *ib.* 18, 73. Capillus in rosa, *h. e.* lutea fila et apices intra rosae florem. ℙ *Capillus Veneris* nomen est herbae, quae capillaris dicitur. *Appul. Herb.* 47. V. ADIANTUM. ℙ *Non.* 3, 53. neutrius etiam generis esse putat, allato *Pl.* exemplo *Most.* 1, 3, 97. *Vide capillum satin' compositum st commode.* Sed integer locus passim ita legitur: *Suo quique loco viden', capillus satis compositu' sit commode?* ℙ Veteres singulari tantum numero hanc vocem usurparunt. Negat enim *Varr.* ap. *Charis.* 1. p. 80. pluraliter dici debere. Sed usus postea contra obtinuit.

CĂPĬO, is, cepi, captum, a. 3. λαμβάνω, prehendo, accipio. Verbum est latissimi usus, tum proprie, tum translate. *Virg. G.* 3, 420. cape saxa manu, cape robora, pastor. *Pl. Aul.* 1, 1, 9. Si hodie hercle fustem cepero aut stimulum in manum. *Cic. Verr.* 2, 1, 4. Probabo, C. Verrem contra leges pecuniam cepisse [*i. e. vi adhibita exegisse]. *Id. Rabir. perduell.* 7. Capere arma pro salute communi. *Liv.* 27, 18. locum castris. *Cic. Div.* 1, 33. castra hostium. *Vatin.* ad *Cic. Fam.* 5, 10. Sex oppida vi oppugnando capere. Et *ib.* aliquem bello. *Phaedr.* 1, 5. cervum. *Varr. L. L.* 7, 33. aves, pisces. [*Cic. Off.* 2, 14, 58. Pro se quisque, quod ceperat, afferebat.] *Liv.* 28, 39. vectigal ex agro alicujus. *Ter. Ph.* 5, 3, 6. talenta bina ex praediis. (Adde *Cic. Parad.* 6, 3.) *Caes. B. G.* 4, 36. portum. *Phaedr.* 3, 16. somnum. *Ter. Eun.* 2, 3, 76. cibum. *Propert.* 4, 9, 49. Mollis et hirsutum cepit mihi fascia pectus. ℙ Speciatim capere dicebatur pontifex maximus, cum virginem sacris inter Vestales addicendam a paterna domo abducebat. Eam enim manu prehensam parentibus, veluti bello captam, eripiebat. *Gell.* 1, 12. In libro Fabii pictoris, quae verba pontificem maximum dicere oporteat, cum virginem capit, scriptum est. Ea verba haec sunt: Sacerdotem Vestalem, quae sacra faciat, quae jus siet sacerdotem Vestalem facere pro populo R. Quirit., uti quod optima lege fiat, ita te, amata, capio. Adde *Tac. A.* 2, 86. et *Suet. Aug.* 31. ℙ Sed et flamines Diales, item pontifices et augures *capi* dicebantur, teste eodem *Gell. ib.*, ubi affert exempla *L. Sullae* et *M. Catonis*. quibus adde *Liv.* 27, 8. ℙ *Capere tabernaculum*, V. TABERNACULUM. ℙ [*Capere augurium, auspicium. V. AUG. et AUSP.] ℙ Apud JCtos saepe significat acquirere et possidere aliquid ex testamento, donatione aut legato. *Hermogenian.. Dig.* 28, 6, 6. Ut ex bonis, quae testatoris fuerant, amplius capere non possit. *Scaevola ib.* 22, 3, 27. Capere posse usque ad certum modum. *Juven.* 1, 55. Si capiendi jus nullum uxori. *Cajus ib.* 39, 6, 30. Mortis causa capere. *Jabol. ib.* 49, 14, 42. Reddere fideicommissum non capienti, *h. e.* jus capiendi non habenti. [*Cic. Off.* 3, 24, 93. Si ex hereditate nihil ceperit.] ℙ Hinc *Ulp. Dig.* 50, 16, 71. discrimen statuit inter *capere* et *accipere*, quod *capere* cum effectu intelligatur, *accipere* autem, etiam siquis non ita accepit, ut habeat: ideoque non videri quem capere, quod est restituturus. Quamquam ne ipsi quidem Jurisprudentes hanc differentiam perpetuo servant. [*Cf. quae dicta sunt ad v. *accipere*.] ℙ Pro usucapere et suum facere, legitur ap. *Paul. Dig.* 41, 1, 48. et alibi. ℙ Translate. *Cic. Verr.* 1, 17. Si patris vim et acrimoniam ceperis, si avi prudentiam, si soceri constantiam. *Id. Phil.* 3, 11. Aliquando patrium animum virtutemque capiamus. [*Cic. Off.* 1, 18, 59. Et consuetudo exercitatioque capienda; cf. *Beier.* ad h. l.] *Id. Fam.* 11, 16. Scite et commode capere tempus adeundi ad aliquem. *Pl. Ps.* 4, 3, 6. occasionem. *Id. Aul.* 4, 10, 68. numerum. *Liv.* 3, 5. conatum. *Suet. Oth.* 6. cursum. *Caes. B. G.* 7, 26. fugam. *Tac. H.* 4, 3. et *Plin.* 8, 42, 65. finem. *Ter. Andr.* 4, 2, 12. sibi inimicos omnes homines. *Id. Heaut.* 5, 2, 11. rationem. *Id. Eun.* 4, 5, 25. aliquid commodi ex aliqua re. *Cic. Fam.* 1, 9. *a med.* maximum fructum ex re aliqua. [*Amat *Cic.* hanc dicendi rationem, cf. *Amic.* 19. *Sen.* 18. *Brut.* 62. *Pis.* 14.] *Id. Planc.* 1. animo non mediocrem voluptatem. *Id. Att.* 14, 14. laetitiam justo interitu tyranni. *Id. Quint.* 31. misericordiam. *Liv.* 33, 27. *sub f.* metum. *Ter. Heaut.* 2, 3, 25. conjecturam ex re aliqua. *Id. Andr.* 4, 1, 27. exemplum de aliquo, *h. e.* imitari. *Id. Heaut.* 2, 3, 86. consilium. *Cic. Phil.* 11, 2. documentum ex aliquo. [*Cic. Amic.* 10. Atque earum rerum exemplum ex similitudine capiebat ineuntis aetatis.] *Suet. Aug.* 42. impetum alicujus rei faciendae. *Tac. A.* 3, 56. experimentum. ℙ Saepe reciprocam constructionem habet. Dicimus enim: *cepi rem aliquam;* et *res aliqua cepit me.* [*Sed nescio an hoc discrimine interposito, ut *cepit me res aliqua* eum denotet, cujus etiam inviti omnes animi corporisque vires res aliqua sibi vindicaverit; — *cepi rem aliquam* de eo dicatur, qui sponte rem assumserit, parum imminuta cogitandi agendique libertate. Gr. ἔχειν.] *Cic. Senect.* 15. *ad f.* Capere desiderium ex filio. *Ter. Hecyr.* 1, 2, 13. Cepit me desiderium alicujus rei. Et *ib.* 2, 1, 22. Cepit me odium tui. *Id. Ph.* 2, 3, 24. Capere inimicitias graves in aliquem. *Plin.* 7, 24, 24. oblivionem alicujus rei. *Cic. Phil.* 3, 4. Cepit nos oblivio servitutis. *Ter. Eun.* 3, 1, 14. et *Liv.* 27, 49. Cepit me satietas alicujus rei. *Pl. Amph.* 1, 2, 10. Capere satietatem rei alicujus. ℙ Significat etiam eligere, assumere. *Ter. Hecyr.* 4, 1, 22. Capere aliquem generum. *Id. Heaut.* 3, 1, 94. aliquem arbitrum. *Id. Eun.* 5, 2, 48. aliquem sibi patronum. *Id. Andr.* 1, 2, 21. aliquem magistrum ad aliquam rem. *Pl. Merc.* 4, 3, 34. aliquem judicem de re aliqua. ℙ Item consequi, adipisci. *Cic. Am.* 7. *in f.* Capere maximam gloriam ob aliquam rem. [*Id. Off.* 2, 9, 32. Benevolentiae..... Quae quidem beneficiis capitur maxime.] *Nep. Phoc.* 1. summos magistratus. *Id. Att.* 7. honores aut divitias. [*Tac. A.* 1, 10. Divisiones agrorum, ne ipsis quidem, qui cepere, laudatas.] *Hirt. B. G.* 8, 8. opinionem virtutis. ℙ Item subire, ferre, pati. *Cic. Catil.* 1, 2. Ne quid respublica detrimenti capiat. *Liv.* 5, 20. Invidiam capere apud aliquem ex prodiga largitione. *Ter. Andr.* 4, 3, 4. laborem ex aliquo, *h. e.* propter aliquem. Al. leg. dolorem. *Id. Ad.* 5, 4, 22. miseriam [*Cic. Amic.* 13. Angor, qui pro amico capiendus est.] ℙ Item continere, χωρεῖν. *Cic. Off.* 1, 17. Qui cum una domo jam capi non possint, in alias domos, tanquam in colonias, exeunt. *Ter. Heaut.* 2, 3, 13. Dii boni, quid turbae est? aedes nostrae vix capient. *Pl. Curc.* 1, 2, 14. Modica est; capit quadrantal. ℙ Sic *capere* dicimur, quae in nostram naturam, mores aut vires cadunt. *Curt.* 9, 3. Quidquid mortalitas capere poterat, implevimus. *Id.* 7, 8. Concupiscis, quae non capis. *Capitolin. Vero* 11. Nota est fabula, quam Marci vita non capit. *Paul. Dig.* 40, 12, 15. Dummodo ejus aetatis sit, ut dolum capiat. ℙ Tribuitur et aliis rebus. *Plin.* 16, 40, 78. Rimam fissuramque non capit cedrus. *Id. ib.* 16, 27. Bruscum non capit magnitudinem mensarum, *h. e.* non adeo crescit, ut magnitudini mensarum sufficiat. *Ulp. Dig.* 4, 4, 19. Res non capit restitutionem cum statum mutat. ℙ Translate. *Cic. Phil.* 2, 44. *in f.* Eam gloriam consecuti sunt, quae vix coelo capi posse videtur. *Id. Mil.* 32. Capere ejus amentiam civitas, Italia, provinciae, regna non poterant. *Id. Fam.* 2, 6. Nulla est gratia, quam vel non capere animus meus in accipiendo vel in remunerando cumulandoque illustrare possit. *Ov. Nuc.* 4. Non capit ira moram. *Prud. Apoth.* 154. de Deo: Nec capit humanis angoribus excruciari. *Paul. Nol. carm.* 9, 22. Sed Domini carmen tellus aliena mereri Non capit. Sic *Tertull. Pudic.* 1. *ad f.* Crimina, quae non capiunt indulgeri. *Sciopp. in not. ad Tertull.* legit *non capit indulgeri*, *h. e.* οὐκ ἐνδέχεται, fieri non potest, ut remittantur. Hac ratione usurpat etiam *Apol.* 17., *Habit. mul.* 2. et alibi. ℙ Praeterea *capere* dicimur ea, quae mente, cogitatione et intelligentia comprehendere possumus, *h. e.* intelligere, percipere. *Cic. N. D.* 1, 19. Mens et intelligentia capit, quae sit beata natura. *Id. Marc.* 2. Quae tam magna sunt, ut ea vix cujusquam mens,aut cogitatio capere possit. *Quint.* 1, 1. Capere intellectum disciplinarum. *Liv.* 27, 5. Mente aliquid. ℙ Ponitur etiam pro allicere, ad se trahere, delectare, devincire, irretire, tum in bonam, tum in malam partem. *Cic. Off.* 3, 15. Inest in his aliquid probi, quod capit ignaros. [*Id. ib.* 1, 30, 105. quamvis voluptate capiatur.] *Id. Cluent.* 5. Animum adolescentis pellexit iis omnibus rebus, quibus aetas illa capi ac deliniri potest. *Id. Amic.* 26. Animum advertant, ne callida assentatione capiantur. *Nep. Alcib.* 9. Quem adeo cepit sua humanitate, ut eum nemo in amicitia antecederet. *Hor. Sat.* 1, 4, 28. Hunc capit argenti splendor. *Ov. Her.* 4, 64. Me tua forma capit: capta parente soror. *Id. A. Am.* 3, 133. Munditiis capimur. *Tibull.* 3, 1, 7. Carmine formosae, pretio capiuntur avarae. *Quint.* 2, 5. Capi specie. *Lucr.* 1, 61. de Deo: Nec bene pro meritis capitur, nec tangitur ira, *h. e.* flectitur, propitius redditur, ut et *Non.* exponit 4, 56. ℙ Et pro decipere, fallere. [*Non differunt haec ab iis proxime antecedentis loci exemplis, ubi in malam partem v. *capere* (*belauern*, *bethören*,) dictum est. A venatione desumptum hoc orationis genus.] *Cic. Acad.* 4, 20. *ad f.* Sapientis vim maximam esse, cavere, ne capiatur, ne fallatur, videre. *Virg. A.* 2, 196. Capi dolis lacrimisque coactis. ℙ Et pro coarguere, convincere. *Pl. Amph.* 2, 2, 188. Tu si me impudicitiae captas, non potes capere, ἁλίσκειν dicunt Graeci eod. sensu. ℙ *Capi* pro impediri, veteri more; unde oculis captus, mente captus. *Varr. R. R.* 2, 4. *ad f.* de porcellis: Cum creverunt, capiuntur sequi matrem, *h. e.* impediuntur, prohibentur. Vulgo legitur *cupiunt.* ℙ Part. *Capturus* ap. *Pl. Stich.* 4, 2, 51. Vide, quid ea capturus consilii. Adde *Cic. Amic.* 21. *Capiendus* ap. *Virg. G.* 4, 396. vinclis capiendus. ℙ *Capsis* pro *cape si vis* usurpatum testantur *Cic. Or.* 45. et *Quint.* 1, 5. *ad f.* ℙ Sed et *capso*, *is*, *it*, pro *capero*, *is*, *it*, antique dictum est. *Pl. Rud.* 2, 1, 15. Nisi quid concharum capsimus, incoenati sumus profecto. *Id. Pseud.* 4, 3, 6. Si occasionem capsit. Et *Bacch.* 4, 4, 60 Invadam extemplo in oppidum: si id capso etc. Adde *Accium* ap. *Non.* 8, 5.

CĂPĬO, onis, f. actus capiendi. Vox est JCtorum, et fere conjungitur cum *usu*, et *pignoris*, ut *usucapio*, *pignoriscapio*, quae V. suis locis. Reperitur tamen etiam sine his. *Paul. Dig.* 39, 2, 18. Consequi aliquid dominii capione. *Gell.* 7, 10. Per quod satis dilucet, hanc *capionem* posse dici, quasi hanc *captionem*, et in usu, et in pignore. ℙ Pro usucapione. *Paul. Dig.* 41, 1, 48. Perseverat per longum tempus capio. Et *infra.* Hoc enim ad jus, hoc est capionem, illud ad factum pertinet. Et *Jabolen. ib.* 3, 21. An durare nihilominus capionem ejus fundi putes? *Id. ib.* 5, 4. *extr.* Ceterarum partium non impedietur longa possessione capio.

CĂPIS, idis. V. CAPEDO.

*CAPISSA, ae, f. Asiae ulterioris oppidum, in Paropamiso. *Plin.* 6, 23. *B. A.*

*CAPISSĒNE, es, regio circa Capissum oppidum. *Plin.* 6, 23. *B. A.*

CĂPISSO. V. CAPESSO in f.

[CĂPISTELLUM, i, n. parvum capistrum. *Not. Tir.* 17. *F.*]

CĂPISTĒRĬUM, ii, n. *Colum.* 2, 9. Cum amplior messis provenerit, quidquid exteretur, capisterio expurgandum erit, et semper, quod propter magnitudinem ac pondus in imo subsederit, ad semen reservandum. ℙ Quidam Lexicographi exponunt cribrum ad cernendum. Sed ex *Columellae* verbis satis apparet, esse alveum, seu vas, in quod infusa aqua frumenti grana immittuntur et purgantur. Est autem a σκάφη, quae vox inter alia cavum vas significat: inde σκαφιστήριον, quod legitur in *Gloss. Philox. Aldhelmus* quoque *in carm. de laud. Virg.* 19. *capisterium* ponit pro vase, quod a quadam nutrice fractum D. Benedictus mirabiliter restituit. *Salm. in comment.* ad *Capitol. Albin.* 5. notat, σκάφας, et σκαφιστήρια fuisse alveos, in quibus infantes calefiebant, et lavabantur, vel in quibus infantilia linteamina aqua purgabantur. Quidam mallent scribere *scaphisterium.* Editio *Columellae* A. 1472. ap. *Jenson* habet *caphisterium.*

CĂPISTRĀTUS, a, um, part. a *capistro*, capi-

stro vinctus. *Ov. Her.* 2, 80. Inque capistratis tigribus alta sedes. *Sidon. carm.* 22, 23. Euan Vite capistratas cogebat ad esseda tigres.

CAPISTRO, as, a. 1. ἐμφορβιόω, φιμόω, κημόω, capistrum impono. *Plin.* 18, 19, 49. *n.* 2. Fiscellis capistrari boves oportet. *Colum.* 6, 19. Capistrare jumenta ad jugum. ℙ *Capistrare* praeterea est vites, aut arbores vinculis alligare. *Colum.* 11, 2. *sub f.* Ut juga vineis imponantur et capistrentur.

CAPISTRUM, i, n. φορβειά, κημός, capitis vinculum, quod equis, et hujusmodi animalibus adhiberi solet. Est a *capio*. *Varr. R. R.* 2, 6. Pullos asinorum leniter capistris habent vinctos. *Ov. Met.* 10, 125. Frenare ora capistris. *Edict. Diocl.* p. 24. et 25. Capistrum equestre Ⅹ septuaginta, capistrum mulare Ⅹ octoginta. ℙ [Est etiam capistrum fortasse coriaceum ferreis clavis vel aculeis insertis, quo hoedorum ora constringuntur, ut si caprarum uberibus os admoveant, ipsae puncturis laesae recalcitrent. Hoc capistri genus plerumque e vimine fiebat. V. FISCELLA. *Virg. G.* 3, 399. Primaque ferratis praefigunt ora capistris. *F.*] ℙ *Capistra* etiam dicuntur vincula, quibus vites ligantur. *Colum.* 4, 20. Cum ad summum palum recta vitis extenta est, capistro constringitur. ℙ Sunt etiam retinacula prelorum. *Cato R. R.* 12. In torcularium quae opus sunt, trocleas quinque, capistra quinque, assercula quinque etc. ℙ Translate. *Juven.* 7, 43. Stulta maritali jam porrigis ora capistro.

CAPITA Minerva cognominata est a Romanis, eoque nomine culta mense Martio per quinque dies, quos *Quinquatria* appellabant. Causas hujus cognominis non unas affert *Ov. Fast.* 3, 837. Alii leg. *Minerva Capta*.

CAPITAL, alis, n. 3. *dictum per apocopen a Capitale*, κεφαλίς, genus operimenti, quod capiti imponitur. *Varr. L. L.* 4, 29. Dictum capital a capite, quod sacerdotulae in capite etiam nunc solent habere. *Festus* interpretatur linteum, quo in sacrificiis utebantur. ℙ Item facinus, quod poena capitis lui debet. *Pl. Men.* 1, 1, 16. Nunquam edepol fugiet, tametsi capital fecerit. *Lucil.* ap. *Non.* 1, 175. Scimus capital esse, irascier. *Cic. Leg.* 2, 8. *in f.* Quique non paruerit, capital esto. *Liv.* 24, 37. Praesidio decedere apud Romanos capital esse. *Justin.* 2, 7. Capital esse apud Athenienses coepit, si quis etc. Apud *Cic.*, *Liv.* et *Justin.* quidam leg. *capitale*.

*CAPITALIA, ae, mons celsissimus Indiae. *Plin.* 6, 20. *B. A.*

CAPITALIS, e, adj. κεφαλικός, ad caput seu vitam pertinens. *Gell.* 16, 13. Revalescere ex morbo capitali. *Pl. Trin.* 4, 3, 81. Ego miser meis periculis sum per maria maxima vectus capitali periculo. ℙ Facinus, crimen, fraus, res capitalis dicitur, quae capitis poenam meretur. *Cic. Verr.* 2, 2, 38. et 39. Aliquem rerum capitalium reum facere. Et *ib.* 28. Accusatus rei capitalis. *Vet. poeta* ap. *Cic. N. D.* 1, 6. Facinora capitalia facere. *Cic. Rabir. perduell.* 9. Fraudem capitalem admittere. *Tac. A.* 3, 60. Suspecti criminum capitalium. [*Id. ib.* 1, 21. Desertoresque ac rerum capitalium damnatos sibi jam miscent.] ℙ *Inimicus capitalis*, qui ad necem usque persequitur. *Pl. Poen.* 4, 2, 57. Scin' tu, herum tuum meo hero esse inimicum capitalem? *Cic. Catil.* 2, 2. Hostis tam capitalis. Sic *ira capitalis* ap. *Hor. Sat.* 1, 7, 13. et *odium capitale* ap. *Cic. Amic.* 1. ℙ *Triumviri capitales*, qui de rebus capitalibus inquirunt, et reos poena capitis afficiunt. V. TRIUMVIRI. ℙ Capitalis poena est, supplicium. *Suet. Caes.* 48. Capitali poena aliquem afficere. *Id. Aug.* 24. Capitali animadversione punire. ℙ Dicitur etiam *capitalis poena* damnatio ad metalla, et deportatio in insulam, ut *Callistrat.* docet *Dig.* 48, 19, 28. ℙ *Capitalis causa*, *judicium capitale*, in quo de vita, aut exsilio, hoc est aquae et ignis interdictione agitur, ut apud *Paul. Dig.* 48, 1, 2. legitur. *Appul. Met.* 9. Capitalem causam evadere. ℙ *Capitale esse* dicitur, quod vitae amittendae periculum creat. [*Idem quod *capital*, facinus supplicio dignum, ut recte explicatur §. sq., cujus verba parum recte, ab his sejuncta videntur. Caeterum haec sequi poterant ea, quae §. 2. leguntur.] *Cic. Inv.* 2, 31. Cum Lacedaemoniis lex esset, hostias nisi ad sacrificium redemptor praebuisset, capitale esset. *Suet. Cal.* 24. Risisse, lavisse, coenasse cum parentibus, capitale fuit. *Plin.* 12, 14, 32. Digredi via capitale leges fecere. V. CAPITAL. ℙ *Capitalia*, *ium*, sunt crimina capitalia. *Cic. Leg.* 3, 3. Vincula sontium servanto, capitalia vindicanto. ℙ *Capitalis homo* dicitur summe scelestus, percussor, et qui vitam hominum petit, vel petere paratus est. *Cic. Off.* 3, 21. Capitalis Eteocles, qui etc. [*cf. *Beier.* ad h. l. et quos laudat.] *Id. Phil.* 5, 12. Quidam septemvir capitalis homo. ℙ *Capitalis lucus*, teste *Festo*, est, ubi si quid violatum est, capite violatoris expiatur. *Scalig.* autem non *lucus*, sed *locus* legi vult. ℙ Accipitur etiam *capitalis* generatim pro valde pernicioso. *Cic. Off.* 2, 21. Capitalis oratio, et ad aequationem bonorum pertinens, [*i. e. seditiosa, quippe quae labefactaret fundamenta rei publicae. Ita *Beier.* q. cf.] *Id. Phil.* 4, 1. *ad f.* Cum capitalem et pestiferum Antonii reditum timeremus. *Id. Off.* 1, 13. *in f.* Totius injustitiae nulla est capitalior, [*i. e. detestabilior] quam eorum, qui tum, cum maxime fallunt, id agunt, ut viri boni esse videantur. *Id. Senect.* 12. Nulla capitalior pestis, quam corporis voluptas, hominibus a natura data. ℙ Denique aliquando significat solertem, ingeniosum, ut docet *Ov. Fast.* 3, 839. *de Minerva Capita*, seu *Capta*. Nominis in dubio causa est: capitale vocamus Ingenium solers: ingeniosa Dea est. *Treb.* XXX. *Tyrann.* 10. Capitali etiam joco regna promeruit. Ita in antiqu. membranis, teste *Salm.* et aliis. Vulgo legitur *militari*. Huc quidam trahunt et illud *Cic. Q. Fr.* 2, 13. *de Philisto historico Siculo*. Siculus ille capitalis, creber, acutus, brevis, paene pusillus Thucydides. *Manut.* tamen exponit *gravis*, *et capita rerum attingens*. Plura hac de re *Muret. variar. lection.* 2, 5. Sed hic praestat interpretari, *scriptorem primarium* non vulgarem.

CAPITALITER, adv. κεφαλικῶς. *Plin. ep.* 1, 5. Quam capitaliter me ipsum apud centumviros lacessisset, *h. e.* usque ad periculum capitis. Sic capitaliter odisse, *Ammian.* 21, 16. Capitaliter animadvertere, *Veg. Mil.* 2, 22.

[CAPITANEUS, a, um, adj. praecipuus, principalis. *Auct. incert. rei agrar.* p. 270. *Goes.* Quas litteras singulas in terminis invenies, quae capitaneae sunt, non fundorum, sed rationis terminum ostendunt. *F.*]

CAPITARIUM Aes, quod capi potest. Ita *Festus:* sed negat *Scalig. Festum* ita scripsisse, sed *Capitarium est quod caput est;* atque id significare, capitariam dici pecuniam, quae caput est usurae, et *sors* etiam dicitur, ἀρχαῖον. Ipse tamen mallet, capitarium aes esse, quod capite penditur. Duplex enim fuit tributi collatio, alia per capitationem, alia ex censu, ut idem *Fest.* docet in *Tributorum*.

CAPITATIO, onis, f. ἐπικεφάλαιον, tributum, quod in singula capita, et viritim imponitur: *tributum capitis* ab *Ulp. Dig.* 50, 15, 3. et *exactio capitum* a *Cic. Fam.* 3, 8. appellatur. *Arcad. Dig.* 50, 4, 18. *ad f.* Neque ab annona, neque ab angariis, neque a capitatione (exceptis militibus, et veteranis) excusare se possunt. ℙ Dicitur etiam *capitatio*, quae in singula animalium capita indicitur, ut videre est apud *Impp. Theod. et Valent. Cod. Theod.* 11, 20, 6.

CAPITATUS, a, um, part. ab inusit. *capito*, κεφαλωτός, qui habet caput, vel in caput late crescit. *Varr. R. R.* 2, 9. *ad f.* Cingulum circum collum cum clavulis capitatis canibus imponere. *Lucil.* ap. *Non.* 1, 334. Natibu' natricem impressit crassam et capitatam. *Plin.* 19, 6, 32. Caepa capitata. *Id.* 20, 6, 22. Porrum capitatum. *Id.* 24, 19, 113. Herba thyrsi modo vestita et capitata. ℙ *Capitata vinea* est, quae non in brachia, sed in caput crescere sinitur, et robur crassitudinis accipit in stirpe: quod fit, cum juxta ipsam matrem usque ad corpus sarmentum detrahitur, una, aut altera tantummodo gemma relicta, quae ipsi trunco adhaeret. Huic opponitur *brachiata*, quae in ramos spargitur. *Colum.* 5, 5.

CAPITECENSI, et Capite censi (alibi enim junctim, alibi divisim scriptum invenitur) erant, qui in plebe Romana nullo aere censebantur: a censione capitum, quod solis capitibus, idest, solis personis censerentur. Horum opera Romani in bello non utebantur, quod opes civium obsidum loco ducerent, metuerentque, ne infimae sortis homines, qui nihil quod amittere possent, in urbe reliquissent, aut segniter pugnarent, aut facile spe lucri ad hostes deficerent. Differebant a proletariis, qui reipublicae nihil praeter prolem filiorum dabant in usum belli. *Paulus* JCtus apud *Gell.* 16, 10. Qui in plebe Romana pauperrimi erant, neque amplius quam mille quingentum aeris in censum deferebant, proletarii appellati sunt; qui vero nullo, aut perquam parvo aere censebantur, capitecensi vocabantur. Extremus autem census capitecensorum aeris fuit trecenti septuaginta quinque. *Sall. Jug.* 91. Ipse interea milites scribere non more majorum, nempe ex classibus, sed capite censos plerosque. V. *Gell. l. c.* et *Sigon. de antiq. Jure Civ. Rom.* 1, 4. V. etiam PROLETARIUS.

CAPITELLUM, i, n. κεφαλίδιον, parvum capitulum, vel crassior summitas cujuscumque rei. *Varr. L. L.* 7. *sub f.* negat, hanc vocem in Latina consuetudine esse. Nihilominus reperitur ap. *Plin.* 24, 19, 113. Inde alii ramuli assurgunt sua capitella gerentes. Ita leg. in vet. editionib. 1470. et 1472., item in Aldina 1535., Elzeviriana 1637. et aliis. At omnium harum antiquissima A. 1469. habet *capitula*, quam secutus est *Hard.*, quod et in MSS. suis se ita reperisse testatur. Adde *Appul. Herb.* 60. et 72. ℙ In architectura est capitulum columnae. *Coripp.* 4, 59. Buxea populeis aptans capitella columnis; Materiaque ipsa bases firmaverat imas. *Plin.* 36, 23, 56. Columnis spirae subditae, et capitella addita. Eadem in hoc est, quae in superiori loco, lectionis varietas.

[*CAPITILAVIUM, ii, n. capitis lavatio, a *caput*, et *lavatio*. *Isid. Orig.* 6, 18. p. 140. ed. Vulput. Diem palmarum vulgus ideo capitilavium vocan. Diem palmarum vulgus ideo capitilavium vocant, quia tunc moris est lavandi capita infantium, qui ungendi sunt: ne observatione quadragesimae sordidata ad unctionem accederent. *F.* et *B. A.*

CAPITINA, ae, f. *In testamento M. Grunii (de quo V. in* BUBULARIUS) Donabo sutoribus setas, rixatoribus capitinas, surdis auriculas. *Lambecius* putat, *capitinas* significare capistra ad maxillas constringendas, vel ipsas maxillas.

[*CAPITINUS, a, um, adj. ad Capitium pertinens, urbem Siciliae mediterraneam, nunc *Capizzi*. *Cic. Verr.* 2, 3, 43. Tyndaritanam nobilissimam civitatem, Cephaloeditanam, Capitinam perditas esse hac iniquitate decumarum intelligetis. ℙ Dictum et Capytium, Καπύτιον *Ptol. F.* et *B. A.*]

[CAPITIO, onis, m. dimin. capitati, ut contra *Capito* est incrementum. Cognomen Romanum. *Inscr.* ap. *Mur.* 964, 8. A. Menenius A. F. qui Capitio. *F.*]

CAPITIUM, ii, n. tegumentum est pectoris muliebre, ita dictum, quod capit pectus, idest, ut antiqui dicebant, indutu comprehendit, ut *Varr. L. L.* 4, 29. docet. *Non.* 14, 37. interpretatur tegumentum capitis, sed male. *Varr. de vita pop. Rom.* ap. *Non. ib.* Neque id ab orbita matrumfamilias instituti, quod eae pectore ac lacertis erant apertis, nec capitia habebant. *Laber.* ap. *Gell.* 16, 7. Induis capitium tunicae pictacium. *Ulp. Dig.* 34, 2, 24. Vestimenta muliebria stolae, pallia, tunicae, capitia, zonae. *Gell. l. c.* hanc vocem reponit inter eas, quas tanquam obsoletas, et ex sordidiore vulgi usu, in *Laberio* damnat. ℙ Dicitur etiam *capitium* superior tunicae pars, quae collum ambit. *Hieron. ep.* 64. *de vest. Sacerd. n.* 14. Tunica talaris assutas habens manicas, in superiori parte, qua collo induitur, aperta, quod vulgo capitium vocant, oris firmissimis ex se textis ne facile rumpatur.

CAPITO, onis, m. μεγαλοκέφαλος, qui magnum habet caput. *Cic. N. D.* 1, 29. Redeo ad Deos. Ecquos arbitramur naevum habere? ecquos silos, flaccos, frontones, capitones? ℙ Est etiam cognomen Romanum in gente Maria, quo qui primus appellatus est, insigni capitis magnitudine fuit. *In nummo antiqu.* ap. *Eckhel. D. N. V. T.* 5. p. 250. C. Marius C. F. Capito. Et in gente Sestia, ut P. Sestius Q. F. Capito in *Fastis Capitol.* ap. *Grut.* 289. ℙ Huc allusisse videtur *Pl. Pers.* 1, 2, 8., ubi parasitis quibusdam *duris Capitonibus* cognomentum fuisse dicit. V. interpretes. ℙ L. Attejus, vel Atejus Capito, scriptor vetus, pontificii juris valde peritus, affertur non uno loco a *Macrobio*, praesertim *Sat.* 7, 13., ubi longiusculum ex eo fragmentum recitat: item a *Festo*, *Nonio*, *Plinio*, *Gellio* etc. ℙ Est etiam *Capito* piscis marinus, qui et cephalus dicitur, a magnitudine capitis. *Cato R. R.* 158. ℙ Item piscis fluviatilis, multis spinis ventrem septum habens. *Auson. Mosell.* 85.

*CAPITOLIAS, adis, Palaestinae oppidum, trans Jordanem fluvium, in Gaulanitide, Damascum inter et Scythopolim. *Anton. Itin.* In Coelesyria ponit *Ptolem. B. A.*

CAPITOLINUS, a, um, adj. Καπιτωλῖνος, ad Capitolium pertinens. *Cic. Rabir. perduell.* 11. Clivus Capitolinus. *Id. Dom.* 57. Juppiter Capitolinus. *Mart.* 12, 21. Capitolinus collis. *Id. ib.* 48. Dapes Capitolinae, *h. e.* epulum, quod Jovi praebetur in lectisterniis. *Suet. Cal.* 7. Venus Capitolina, *h. e.* quae templum habuit in Capitolio. *Juven.* 6, 386. Capitolina quercus, *h. e.* corona querna, quae dabatur victori in certaminibus Capitolinis, a Domitiano institutis in honorem Jovis Capitolini, ut est ap. *Suet. in ejus Vita* 4. V. AGON. ℙ De amphora Capitolina, V. AMPHORA. ℙ *Capitolinus* cognominatus est M. Manlius ob defensos ab arce Capitolii Gallos, teste *Aurel. Vict. Vir. illustr.* 24., quod confirmat *Plutarch. in Camillo*. Sunt tamen qui putant hoc cognomen in gente Manlia etiam ante Urbem a Gallis captam fuisse, ductumque esse ex eo, quod Manliorum quaedam familia in Capitolio habitaverit. ℙ *Capitolina palmata*, cujus mentio fit a *Vopisc. Prob.* 7. erat toga palmata, quae dabatur consulibus ab imperatore, et de Capitolio accipiebatur: unde ratio nominis. *Capitolin. Gordian.* 4. V. *Salmas. in commentar.* ad *Vopisc. Carin.* 20. [*Cf. *Hieron. Boss. de toga Romana dissert.*, ubi togam palmatam eandem fuisse atque pictam et purpuream confirmatur.] ℙ *Capitolini*, *orum*, fuerunt homines in Capitolio atque arce habitantes, ex quibus M. Furius Camillus collegium constitui jussit ad edendos ludos (itidem *Capitolinos* dictos) in honorem Jovis Capitolini, ob servatam a Gallis arcem Capitolii, ut *Liv.* 5, 50. narrat. *Cic. Q. Fr.* 2, 5. M. Furium Flaccum, hominem nequam, Capitolini et Mercuriales de collegio ejecerunt.

CAPITOLINUS, i, m. Julius Capitolinus unus ex sex scriptoribus, qui Historiam Augustam seu Vi-

tas Imperatorum Romanorum condiderunt, ab Hadriano usque ad Carinum. Reliqui sunt duo Aelii, Spartianus et Lampridius, Vulcatius Gallicanus, Trebellius Pollio et Flavius Vopiscus. Hi omnes desinente saeculo Christi III. et ineunte IV., parvo annorum intervallo vixerunt. Stilo sunt pro illa aetate probabili, nec admodum inaequali.

CĂPĬTŌLĬUM, i, n. *Καπιτώλιον*, unus ex septem Romae collibus, in quo fuit arx Urbis, et templum Jovis Capitolini, totius reipublicae praesidis. Antiquitus dictus est *Saturnius mons*, et ab eo late *Saturniam terram* appellavere. Deinde *Tarpejus* a virgine Tarpeja, filia Sp. Tarpeji ejus arcis custodis, quae eam Sabinis prodidit, et ibi necata ab iisdem fuit. Denique L. Tarquinio Superbo regnante *Capitolium* appellari coepit, et *Clivus Capitolinus*, quia cum rex Jovi templum aedificaret, caput humanum integra facie aperientibus fundamenta dicitur apparuisse; quae visa species haud per ambages arcem eam imperii, caputque rerum fore portendebat. *Varr. L. L.* 4, 7., *Liv.* 1, 11. et 55. ℙ Sunt, qui ex eo derivant, quod caput illud humanum fuerit cujusdam *Toli*, seu *Oli*, seu *Auli Vulcentani*, qui eo loco sepultus fuisset. Ita *Serv.* ad *Virg. A.* 8, 345. et *Arnob.* 6. p. 194., ubi plures hujus rei testes citat. Sed *Voss.* in *Etymol.* in *Medius*, et *Territorium* illud *tolium* censet meram esse vocis productionem nihil significantem. *Virg. A.* 9, 448. Dum domus Aeneae Capitoli immobile saxum Accolet. ℙ *Varr. L. L.* 4, 32. *s. f.* memorat *Capitolium vetus* in colle Quirinali positum, antiquius altero illo, de quo hactenus dictum est, in quo fuit sacellum Jovis, Junonis, et Minervae. *Pub. Victor* fuisse dicit in regione Urbis sexta prope templum Florae. Alterum enim fuit in regione octava. Sed *Capitolium vetus* tunc solum ita appellari coeptum est, cum in monte Tarpejo humanum caput est repertum, et novo Capitolio nomen dedit. *Mart.* 7, 73., ubi *novum* et *veterem Jovem* nominat, de utroque Capitolio intelligendus est. ℙ Poetae etiam in plurali num. usurpant. *Virg. l. c.* Hinc ad Tarpejam sedem, et Capitolia ducit. *Ov. A. Am.* 3, 115. Aspice, quae nunc sunt Capitolia, quaeque fuerunt. Adde *Propert.* 4, 4, 25. ℙ Aliarum quoque urbium magnifica templa, et arces *Capitolii* nomine appellantur. *Suet. Tib.* 40. Cum Capuae Capitolium, Nolae templum Augusti dedicassset. *Vitruv.* 3, 2. Capitolium Pompejanum, *h. e.* quod fuit Pompejis urbe Campaniae, ut *Turneb.* 11, 2. minus recte putat: nam ibi memorantur fastigia Herculis Pompejani, item Capitolii, nempe templi Herculis a Pompejo M. erecti, et templi Jovis Capitolini. *Sidon. carm.* 123. *v.* 41. Salve, Narbo, potens salubritate, Delubris, capitoliis, monetis. *Inscr.* ap. *Morcell. De stil. inscr. T.* 2. p. 291. *ed. Patav.* memorat Capitolium Faleriense, et alia ap. *Maff. Mus. Ver.* p. 107. Veronense. Adde *Sil.* 11, 267.. *Suet. Gramm.* 9. et *Eum. Orat. De restaur. Schol.* 9. ℙ Christiani scriptores Capitolia dixere omnia Gentilium templa, quippe quae plerumque in summis arcibus essent collocata. *Prudent. contr. Symmach.* 1, 632. Et quascumque solent Capitolia claudere larvas.

CAPITOLUM, oppidum. V. in CAPITULENSES.

CAPITULĀNI. V. CAPITULARII.

[CĂPĬTŪLĀRĔ, is, n. *ἐπικεφάλειος πόρος*, tributum, quod in singula capita solvitur. Ita porro est appellatum tributum illud duarum drachmarum, quod Judaeis Capitolino Jovi, jussu Vespasiani imperatoris, solvendum quotannis erat, quemadmodum in templum Hierosolymorum antea ipsi mittere solebant, testantibus id *Flav. Josepho B. J.* 7, 6., *Cic. Flacc.* 28. et *Suet. Domit.* 12. *Inscr.* ap. *Oderic. Syllog. inscr.* p. 33. T. Flavio Aug. Lib. Euschemoni, qui fuit ab epistulis, item procurator ad capitularia Judaeorum, fecit Flavia Aphrodisia patrono et conjugi benemerenti. ℙ Hinc apud sequioris temporis auctores *capitulare* seu *capitularium* est liber, in quo descripta sunt nomina eorum, qui ob agrorum domorumve possessionem annui tributi praestationem fisco debent. *F.*]

CĂPĬTŪLĀRĬI, orum, m. plur. in *Cod.* 12, 29, 2. appellantur, qui adjutores sunt arcarum praepositis, et tabulariis, hoc est exactores capitum, seu rationum publicarum. Horum mentio fit etiam a *Cassiod. Variar.* 10, 28., ubi dicuntur *capitularii horreariorum et tabernariorum*, hoc est qui exigunt quidquid ab horreariis et tabernariis tributi nomine pendi debet: item a *Symmacho ep.* 9, 10., ubi plerique leg. *capitulani* eod. sensu.

CĂPĬTŪLĀRĬUS, a, um, adj. ut *Capitularia functio*, in *Cod. Theod.* 11, 16, 14. V. CAPITULUM.

CĂPĬTŪLĀTIM, adv. summatim, per capita, *κεφαλαιωδῶς*. *Nep. Cat.* 3. Atque haec omnia capitulatim sunt dicta. *Plin.* 2, 12, 9. Breviter et capitulatim attingere aliquid.

CĂPĬTŪLĀTUS, a, um, part. ab inusit. *capitulo*, capitulum habens, capitatus. *Cels.* 8, 1. Costae primis partibus rotundae, et leniter quasi capitulatae. *Plin.* 17, 21, 35. *n.* 3. Surculus capitulatus.

CĂPĬTŪLENSES, ium, m. plur. populi Latii, in finibus Hernicorum, supra Praeneste. *Paul. Dig.* 50, 15, 8. ℙ Eorum oppidum fuit *Capitulum*, seu *Capitolum*, *Straboni* 5. *Καπιτούλον*, cujus meminit *Plin.* 3, 5, 9.

CĂPĬTŬLUM, i, n. *κεφάλιον*, *κεφαλίδιον*, parvum caput. *Pl. Curc.* 2, 3, 14. Ubi quid surripuere, operto capitulo calidum bibunt. *Cels.* 2, 22. Capitulum haedi. *Colum.* 11, 3. Capitulum caepae. *Plin.* 25, 5, 19. Herba quadrato caule, capitulis marrubii. *Cels.* 6, 18. *n.* 9. Ora venarum tanquam capitulis quibusdam turgentia. ℙ Adhibetur etiam in blanditiis. *Ter. Eun.* 3, 3, 25. O capitulum lepidissimum! ℙ Pro homine *Pl. Asin.* 2, 4, 89. Scribam huic te capitulo hodie facturum satis pro injuria. ℙ In architectura est pars superior columnae, *ἐπίκρανον*, *Vitruv.* 4, 1. Columnae Corinthiae, praeter capitula, omnes symmetrias habent, uti Ionicae, sed capitulorum altitudines efficiunt eas pro rata excelsiores et graciliores. Adde *Plin.* 36, 23, 56. ℙ In balistis et catapultis *capitula* sunt trabes transversariae, in quibus fiunt foramina, per quae trajiciuntur nervi ad distinenda brachia machinarum. *Vitruv.* 1, 1. et 10, 15, 17 et 18. et *Bald. in Lex. Vitruv.* ℙ Praeterea *capitulum* dicitur a *Varr. R. R.* 3, 5. appendicula lignea rotunda tabulae quadratae litterariae impacta et perforata, ut sit unde suspendi possit. *Scalig. in not. ad Varr. R. R.* ℙ Item capitium, ab *cod.* teste *Non.* 14, 37. ℙ Sumitur etiam pro brevi divisione et sectione in libris. *Tertull. adv. Jud. de Idololatr.* 9, 19. et *ad Uxor.* 2, 2., itemque *D. Hieronym, in c.* 22. *Hierem.* et *in Ezech. c.* 47. *sub f.* Quidam addunt etiam locum *Cic. Leg.* 1, 7. Te primum capitulum libri optimi prodidisse: sed plerique omnes leg. *caput.* [*Orell.* exhibet: caput viri optimi.] ℙ Pro lege, seu legis parte usurpat *Imp. Justinian. Cod.* 5, 37, 28. ℙ [*Capitulum* etiam inter ornamenta capitis muliebria recensetur ab *Isid. Orig.* 19, (alii 18.) 31. Capitulum est, quod vulgo *capitulare* dicunt. Idem et cappa, vel quod duos apices, ut cappa littera, habeat, vel quia capitis ornamentum. Fortasse idem fuit ac *capital*, quam vocem V. *B. A.* ℙ Denique sequiori aevo ita appellatum est genus quoddam praestationis, seu functionis, quae inter sordida munera enumeratur in *Cod. Theodos.* 11, 16, 15 et 18., et cum temonaria conjungitur. Eadem dicitur etiam *functio Capitularia*, ut supra dictum est. Eam qui praestare debebant, tenebantur tironem supplendo exercitui praebere, vel pro eo, aestimatione facta, pecuniam solvere. Alia etiam onera habuit, de quibus V. *Brisson. de verb. signific. Du Fresne in Glossar.* et *Gothofred. ad Cod. Theodos.* V. etiam v. seq.

CAPĪTUM, seu Capētum, i, n. *καπητόν*, pabulum jumentorum: a *κάπη*, praesepe. *Hesych. Καπητόν, παράβλημα ἀλόγων. Aurelian. Imp. in quadam ep.* ap. *Vopisc. in ejus Vita* 7. Equum sagmarium suum defricet, capitum animalis non vendat. *Ammian.* 22, 4. Totidem pabula jumentorum (quae vulgo dictitant capita), et annuum stipendium grave. *Imp. Julian. Cod. Theod.* 7, 4, 7. Milites capitum petere jussimus. Adde *ib.* 13.

CAPLĀTOR. V. CAPULATOR.

CAPNĪAS, ae, m. *καπνίας*, gemma est ex iaspidum genere, veluti fumo infecta: a *κάπνος*, fumus. *Plin.* 37, 9, 37. ℙ Eadem *ib.* 10, 56. vocatur *Capnitis.* ℙ Est et alia ex genere chrysolithorum, *Capniae* nomine dicta. *Id. ib.* 9, 44. ℙ [Est et vitis hujus nominis. *Plin.* 14, 3, 4, 7. Capnias et bucconiatis, et tarrupia in Thurinis collibus non ante demetuntur, quam gelaverit. Hujus vitis mentio est et ap. *Theophr. H. plant.* 2, 3. *F.*]

*CAPNĪON, i, n. herba eadem, quae capnos. *Plin.* 25, 13. *B. A.*

CAPNĪTIS vel Capnites, ae, m. *καπνίτης*, gemma eadem, quae Capnias. *Plin.* 37, 10, 56.

CAPNĪTIS, itidis, f. *καπνῖτις*, cadmiae species tenuissima, quae e fornacibus flamma atque flatu egesta cameris lateribusque fornacum adhaeret: a *καπνία*, fuligo. *Plin.* 34, 10, 22.

CAPNOS, i, f. *καπνός*, herba est, alio nomine pes gallinaceus, nascens in parietinis et sepibus, ramis tenuissimis et sparsis, flore purpureo, viridis: succus ejus caligines discutit oculorum. *Plin.* 25, 19, 98. qui eam vocat *Capnon primam.* Est enim altera similis nomine et effectu, fructiosa, praetenera, foliis coriandri, cineracei coloris, flore purpureo. *Id. ib.* 99.

CAPNUMARGOS. V. ACAUNUMARGA.

CĂPO, onis, m. et Cāpus, i, m. *ἀλέκτωρ ἐκτομίας*, gallus gallinaceus castratus. Etymon vocis idem est ac *caballi*, V. CABALLUS. *Varr. R. R.* 2, 7. *in f.* Equi demptis testiculis canterii appellati, ut in suibus majales, in gallis gallinaceis capi. *Id. ib.* Capi semimares. *et mox.* Gallos castrant, ut sint capi, candente ferro inurentes calcaria ad infima crura. *Colum.* 8, 2. Galli castrantur non amissis genitalibus, sed ferro candente calcaribus inustis. (Adde *Plin.* 10, 21, 25. Galli desinunt canere castrati, quod duobus fit modis: lumbis adustis candente ferro, aut imis cruribus.) *Mart.* 3, 58. Coacti non amare capones. *Pallad.* 12, 1. Faba macerata sanguine caponis. *Apic.* 4, 3. Testiculi caponum. [*Auxit hunc locum nonnullis. *F.*]

[CĂPŌNĪUS, a, um, adj. ad caponem pertinens. Est cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Grut.* 559, 7. C. Sallius Caponius. *F.*]

*CAPORI, orum, *Κάποροι*, populi Hispaniae Tarracon. *Plin.* 4, 20. ed. *Hard.* Antea leg. *Caepori. B. A.*

*CAPOTES, ae, mons Armeniae majoris, de quo sic *Plin.* 5, 24. Oritur (Euphrates) in praefectura Armeniae majoris Caranitide ut prodidere ex iis, qui proxime, viderant, Domitius Corbulo in monte Aba, Licinius Mucianus sub radicibus montis, quem Capoten appellant. V. *Salm.* ad *Solin.* p. 628. *B. A.*

CAPPA, *κάππα*, decima Graecorum et Latinorum littera, cujus loco Latini saepius litteram tertiam *G.* reponunt, de qua diximus initio hujus litterae. *Auson. Idyll. de litt. monos. Gr. et Lat.* 12, 26. Cappa fui quondam Baeotia, nunc Latium K. ℙ *Cappae* equi marini apud *Festum.* V. CAMPE. ℙ *Cappa* est etiam pilei genus. V. CAPITULUM.

*CAPPADOCARCHĬA, ae, f. *Καππαδοκαρχία*, sacerdotium Cappadociae provinciae. *Modestin. Pand.* 27, 1, 6. Provinciae sacerdotium, ut Asiarchia, Bithyniarchia, Cappadocarchia, praebet a tutelis immunitatem, dum ei muneri quis praeest. V. *Ant. Aug. lib. sing. ad Modestin.* p. 407. seq. *B. A.*

CAPPĂDŌCĬA, ae, f. *Καππαδοκία*, regio Asiae minoris, habens a septentrione Pontum Euxinum, ab occidente Galatiam, a meridie Ciliciam, ab oriente Armeniam. Nomen ei dedit *Cappadox* parvus in ea fluvius. *Plin.* 6, 3, 3. *Cic. Fam.* 15, 2.

[CAPPĂDŌCĬCUS, a, um, adj. ad Cappadociam pertinens. In *Hadriani* nummo ap. *Eckhel. D. N. V. T.* 6. p. 493. Exercitus Capadocicus. *F.*]

CAPPĂDŌCĬUS, a, um, adj. ad Cappadociam pertinens. *Plin.* 21, 9, 27. Cappadocia zizipha. *Colum.* 11, 3. Lactuca Cappadocia. V. v. seq. ℙ *Cappadocia gemma* in Phrygia quidem nascitur ebori similis, ut est ap. *Plin.* 37, 10, 56., sed quia in Cappadocum officinis poliri solebat, et inde Romam advehi, Cappadocia appellata est. *Harduin. ib.*

CAPPĂDŌCUS, a, um, adj. ad Cappadociam pertinens. *Colum.* 10, 184. Cappadoca gens. *Mart.* 10, 76. Nec de Cappadocis eques catastis. V. CAPPADOX. *Id.* 5, 78. Nec deerunt tibi, si soles *προσλύειν*, Viles Cappadocae, gravesque porri, *h. e.* lactucae e Cappadocia, quae *Cappadocae* dicuntur etiam a *Plin.* 19, 8, 38.; estque genus lactucae pallido et pexo densoque folio virens, ut est ap. *Colum.* 11, 3. et 10, 184 et 191. ℙ *Sal Cappadocus* ap. *Colum.* 6, 17. genus est nativi salis, quod e terra effoditur in Cappadocia, humore densato, caediturque specularium lapidum modo, ut *Plin.* 31, 7, 39. docet. *Id. ib.* 41. In Cappadocia croceus effoditur, translucidus et odoratissimus.

CAPPĂDOX, ŏcis, m. fluvius, qui Cappadociae nomen dedit. *Plin.* 6, 3, 3. ℙ Adjective, *Καππάδοξ*, ad Cappadociam pertinens. Dicitur aliquando de servis, quorum multi e Cappadocia Romam advehebantur, erantque, ut grandi corpore, ita plerumque stupidioris ingenii. *Cic. in Senat.* 6. Cappadocem modo abreptum de grege venalium diceres. *Pers.* 6, 77. Cappadocas rigida pingues plausisse catasta. ℙ *Cappadoces, um*, Cappadociae populi, antea *Leucosyri* appellati, ut *Plin.* 6, 3, 3. docet. *Hor. Ep.* 1, 6, 39. Mancipiis locuples, eget aeris Cappadocum rex.

*CAPPAGUM, i, oppidum Hispaniae Baet. *Plin.* 3, 1. *B. A.*

CAPPĂRĂ, ae, f. herba eadem, quae portulaca. *Appul. Herb.* 103.

CAPPĂRI, n. indeclin. et Capper, is, n. et Cappăris, is, f. *ἡ κάππαρι*, frutex est firmioris ligni, fructum ferens vulgatum in cibis, et eodem nomine dictum. Est autem aculeatus, spinisque in hami modum aduncis, foliis rotundis, et mali cotoneae similibus. Fructum fert instar olivae, sed minutioris, qui cibi gratia sale conditur: sic et caulis. Ita *Diosc.* 2, 204. Ejus varia genera recenset *Plin.* 13, 23, 44. Rationem vero serendi *Colum.* 11, 3. et *Pall.* 10, 13. docent. *Plin. l. c.* Cappăris firmioris ligni frutex. *Colum l. c.* Capparis si serenda fuerit, siccum locum desiderabit. *Cels.* 4, 9. Multisque modis huic rei cappari aptum est. *Pall.* 11, 11. Seruntur thymum, et ariganum, et capper mensis initio. *Mart.* 3, 77. Capparin, et putri caepas alece natantes. Adde *Pl. Curc.* 1, 1, 90. *Varro* quoque *capparin* feminino genere dixit, teste *Charis.* 1, 79.

CAPRA, ae, f. *αἴξ*, *αἰγός*, animal notum, ita dictum, ut vult *Varr. L. L.* 4, 19. et *R. R.* 2, 3., quasi *carpa* a *carpendo.* Studiose enim de agrestibus fruticibus pascitur, atque in cultis locis virgulta carpit. *Cato* ap. *Charis.* 1, 79. Et in Italia atras capras lacte album habere. *Cic. Amic.* 17. Ut capras, et oves, quot quisque haberet, dicere

posset; amicos quot haberet, non posset dicere. Plura de his V. ap. *Varr. R. R. l. c.*, *Colum.* 7, 6., *Plin.* 8, 50, 76., ubi ex Muciano narrat duarum caprarum obviarum solertiam in angusto transitu. V. PROCULCATUS. ℙ Ap. *Virg. A.* 4, 152. *caprae ferae* sunt capreae. Sed et absolute *capram* pro capra fera dixit *Appul. Met.* 8. ℙ De foetore sub alis hominum, qui et *caper* et *hircus* vocatur. *Hor. Ep.* 1, 5, 29. Sed nimis arcta premunt olidae convivia caprae. ℙ Est etiam convicium in hirsutos. *Suet. Cal.* 50. Fuit fronte lata et torva, capillo raro, ac circa verticem nullo; hirsutus cetera. Quare transeunte eo, quacumque de causa capram nominare, exitiale habetur. V. CAPELLA. ℙ Capram Aesculapio immolari solitam fuisse, diximus in AESCULAPIUS. Sed et Ditis patris propriam hostiam esse, docet *Serv.* ad *A.* 7. 519. Narrat *Liv.* 45, 16. quinquaginta capris Romae in foro sacrificatum fuisse jussu decemvirum, ob id maxime, quod nunciatum fuerat, sanguinem e foco cujusdam per triduum et duas noctes manasse. ℙ Est etiam hoc nomine coeleste sidus. V. AMALTHEA. *Hor. Od.* 3, 7, 6. Insana Caprae sidera. ℙ Denique tradit *Sen. Q. N.* 1, 1. vocari *capras* ab Aristotele quasdam coelestium ignium species in coelo apparentes: sed ejus appellationis rationem ignorare se fatetur. *Lipsius* ita dici putat, vel quia barbulam praeferunt caprae similem, vel potius quia scintillas emittendo saltare, et locum lascive mutare videntur. V. *Arist. Meteor.* 1, 4. ℙ Fuit et *Capra* cogn. Rom. ut *Annius Capra* ap. *Varr. R. R.* 2, 1., ductum ex eo quod caprarum gregibus delectatus sit.

CAPRĀGO, aginis, f. herba, alio nomine cicer columbinum, tithymali species: ita fortasse dicta, quod ea libenter caprae pascantur. *Appul. Herb.* 108. ℙ Alia significatione V. in CAPRUGINEUS.

CAPRĀRIENSIS, e, adj. ut *Caprariense plumbum*, quod effoditur in Capraria insula prope Balearem majorem. *Plin.* 34, 17, 49.

CAPRĀRIUS, a, um, adj. ad capras pertinens. *Solin.* 1. Cum a matre locatus esset ad caprarios pastus. ℙ Caprarius, ii, caprarum pastor, *αἰπόλος*, *αἰγελάτης*. *Varr. R. R.* 3, 2. Caprarius, qui adduxit capellas ad urbem. Adde *Colum.* 3, 10. ℙ *Capraria insula* a multitudine caprarum appellata est, ut *Varr. l. c.* docet: sed ipse *Caprasiam* vocat. Eam *Plin.* 3, 6, 12. in mari Ligustico ponit prope Corsicam, nunc *Capraja*. ℙ Est et alia prope Balearem majorem, nunc *Cabrera*. *Id. ib.* 5, 11. ℙ Item alia inter Fortunatas. *Id.* 6, 32, 37. V. geographos. [*Hodie, ut volunt nonnulli, est Palma.]

CAPRĀSIA Insula. V. in v. praec. ℙ *Caprasia* etiam dictum est unum ex ostiis Padi, ubi nunc *Porto di Magnavacca*. *Plin.* 3, 16, 20. ℙ [*Fuit et Caprasia oppid. Ital. inferioris, in Bruttiis. *Tab. Peuting. B. A.*]

CAPRĒA, ae, f. *αἴξ ἀγρεία*, *δορξ*, capra fera mirae agilitatis et pernicitatis, acutissima etiam oculorum acie praedita, domesticae caprae non una in re similis, ramosa habens cornua, ut *Plin.* 11, 37, 45. docet; parva tamen, et innoxia venantibus: sola enim fuga se defendit. *Ov. Fast.* 5, 372. imbelles capreae. *Virg. G.* 2, 374. Silvestres uri, capreaeque sequaces. *Id. A.* 10, 725. Caprea fugax. *Mart.* 13, 99. Pendentem summa capream de rupe videbis: Casuram speres: despicit illa canes. ℙ Ap. *Plin.* 11, 37, 74., ubi docet, capreas fel non habere, notat *Hard.* eo loco intelligi illud caprarum silvestrium genus, quod ab Aristotele *προρξ* appellatur, et quidam Latine vertunt *damam*; sed reprehenduntur a *Salm.* in *Sol.* p. 224. ℙ Capreas inter et lupos perpetuum odium est. Hinc proverbio dicimus de re impossibili: *Jungentur capreae lupis*. *Hor. Od.* 1, 33, 8. ℙ Quidam putant, *capream* dici etiam partem vitis, ex qua prodit capreolus, ex illo *Varr. R. R.* 1, 31. Ex altera parte caprea dicta, quod parit capreolum: is est coliculus viteus intortus etc. Sed *Scalig.* locum foede interpolatum esse ait, veramque esse veterem lectionem: *Ex altera parte parit capreolum: is est coliculus* etc., atque ita etiam *Auson. Pompa* et *Schneiderus* ediderunt. ℙ *Caprea palus* (*Liv.* 1, 16. *Caprae palus*) fuit prope Romam, in qua cum esset Romulus, exercitum suum recensens, subita coorta tempestate, non comparuit, et in coelum ascendisse creditus est. *Ov. Fast.* 2, 491. Is locus postea dictus est *Caprilia*, teste *Festo*.

CAPRĒAE, arum, f. plur. *Capri*, insula est in mari Tyrrheno, Campaniae adjacens, octo mill. pass. a Surrento distans, circuitu XI. circiter mill. passuum, non XL., ut perperam legitur ap. *Plin.* 3, 6, 12., secessu Tiberii principis nobilis. Eam Teleboae populi incoluerunt. Dicta autem creditur a quodam *Capreo*, qui in illa regione potens opibus fuit, ut ap. *Serv.* ad *A.* 7, 734. et 735. legitur. *Id.* ad *ib.* 5, 864. etiam a Sirenibus aliquando habitatam fuisse tradit. Describitur a *Tac. Ann.* 4, 67. V. etiam *Suet. Tib.* 40. et seqq.

CAPRĒENSIS, et Caprensis, se, adj. ad Capreas insulam pertinens. *Suet. Tib.* 43. Capreensis secessus. [*Inscr.* ap. *Fabr.* c. 2. *n.* 74. Junoni Dorcadis Juliae Augustae L. vernae Caprensis Lycastus conlibertus conjugi carissimae sibi, *h. e.* Genio Dorcadis libertae Juliae Augustae Augusti filiae, quae a patre in insulam Pandatariam Capreis proximam est relegata, ibique per quinquennium latuit. *F.*]

CAPRĒIDA, ae, f. herba est, quam contusam et in vino veteri potam urinae ciendae prodesse, tradit *Cato R. R.* 122. Quidam putant esse *capraginem*, vel *caprariam*, quae est lactuca caprina, quaeque tamen huc non pertinet, etsi silvestris lactucae succum urinae difficultatibus prodesse affirmet *Plin.* 20, 7, 26. Alii putant, esse eandem ac clymenon, seu periclymenon, quae in officinis vulgo *caprifolium* vocatur, et urinae ciendae vim habet, teste *Plin.* 27, 12, 34. ℙ [At *Pontedera Op. post.* 1, 281., non improbante *Schneidero*, conjicit, *capreidam* esse mutandam in *cedridam*, id est *κεδρίδα*, cedri fructum, qui eundem cum juniperi fructu usum in medicina habet, teste *Plin.* 14, 16, 19. *n.* 7. et 24, 5, 12. cum *Dioscorid.* 1, 105. *F.*]

[CAPRĒOLA, et Capriola, ae, f. *δορκάδιον*, diminutivum capreae, parva caprea. *Not. Tir.* p. 175. Capra, caprea, capella, capreola. *Gloss. Phil.* Capreola, *δορκάς*. ℙ Est etiam cogn. muliebre Rom. *Inscr.* ap. *Fabr.* 255, 68. Valeria Capriola. Et 258, VII. Casuria Capriola. *F.*]

CAPRĒOLĀTIM, adv. *Appul. Met.* 11. Profert quosdam libros praenotatos nodosis, et in modum rotae tortuosis, capreolatimque condensis apicibus, *h. e.* inter se implicatis instar capreolorum in vitibus.

CAPRĒOLUS, et Capriolus, li, m. *δορκάδιον*, parvus caper silvestris. *Virg. Ecl.* 2, 40. Praeterea duo, nec tuta mihi valle reperti, Capreoli, sparsis etiam nunc pellibus albo. *Colum.* 9, 1. Ferae pecudes, ut capreoli damaeque. ℙ Est etiam ferramentum rusticum bicorne, ad terram commovendam, dictum a similitudine cornuum capreolorum. *Colum.* 11, 3. Vere deinde, priusquam coeperit germinare, capreolis, quod genus bicornis ferramenti est, terra commoveatur. ℙ *Capreoli* etiam dicuntur tigna in acclive assurgentia, proclinata et obnixa, ad aliquid firmandum. Hujusmodi sunt, quae in tectis domorum conspiciuntur, invicem incumbentia, vel hinc inde in trabem illam erectam, seu columellam, qua canteriorum pondus innititur: Italorum alii *contraffissi* appellant: alii *bracci:* Graeci *ἀγκύλιαι*, *h. e.* simul incumbentes: a similitudine horum animalium, cum adversis capitibus et cornibus assurgentes invicem incursant. Quare *luctantes* dicuntur ab *Isid. Orig.* 19, 19. *Caes. B. C.* 2, 10. *in descriptione musculi.* Duae trabes in solo collocantur, inque eis columellae defiguntur: has inter se capreolis molli fastigio conjungunt etc. *Vitr.* 4, 2. In contignationibus tigna, et axes: sub tectis columen in summo fastigio culminis, et transtra, et capreoli. Adde 10, 15., ubi de catapultis et scorpionibus agit: quorum capreolos exhibent figurae apud *Lips. Poliorc. dial.* 3, 3. ℙ Denique in vitibus, et aliis plantis capreoli sunt coliculi intorti, et veluti cincinni, quibus teneriores ramuli, et flagella serpunt, et se adminiculis innectunt, *ἕλικες*. Nomen habent ex eo, quod capreolorum inflexa cornua referunt. Hoc enim magis placet, quam quod *Varr. R. R.* 1, 31. et *Fest.* tradunt, a *capiendo* dictos esse. Dicuntur etiam *claviculae. Plin.* 17, 23, 35. *n.* 25. Nova flagella, circumcisis undique capreolis, spargantur in tabulatis. ℙ [*Capriolus* est etiam cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Fabr.* p. 262. Cominius Capriolus. *F.*]

CAPRICORNUS, i, m. *αἰγόκερως*, *αἰγοκερεύς*, unum e duodecim signis Zodiaci, in quod cum sol ingreditur, hiemale solstitium, et dies brevissimos facit. Pingitur in coelo superiori parte capri pedibus anterioribus, pectore, capite, et cornibus; inferiori piscis longa intortaque cauda, et in latum desinente. De eo ita fabulantur poetae. Cum in Aegypto Dii convivium celebrarent, repentino adventu Typhonis, seu Typhoei gigantis omnibus perterritis, alii se in alias formas transmutarunt, Pan inferiorem partem in effigiem piscis, superiorem in formam hirci commutavit, seque in flumen dejecit. Periculum ubi evaserunt, ingentes risus de Panis metamorphosi ediderunt. Juppiter vero admiratus ingenium, hanc figuram in coelum transtulisse fertur. Alii dicunt, hoc signum fingi dimidio capram referre propter capram Jovis nutricem; et capram scandentem, quia sol, ubi ad Capricorni sidus pervenerit, iterum ad nos scandit, ut est ap. *Macr. Sat.* 1, 17.; dimidio vero piscem, quia copiosissimi eo tempore imbres cadunt. *Hygin. fab.* 196. et *Astron.* 2, 28. V. AEGIPAN. *Cic. Arat.* 58. gelidum valido de corpore frigus anhelans, Corpore semifero magno Capricornus in orbe. *Hor. Od.* 2, 17, 20. tyrannus Hesperiae Capricornus undae, *h. e.* magnas in mari occidentali tempestates excitans.

CAPRIFĪCĀTIO, onis, f. *ἐρινασμός*, actus caprificandi, hoc est perficiendi, ut culices, seu vermiculi, qui e grossis caprifici gignuntur, ad alias ficus advolent, humoreque earum lacteo consumpto, ad maturitatem eas perducant. *Plin.* 15, 19, 21. Quae ratio pulvere, et caprificatione hoc quoque praestat, ne fici decidant. Adde 17, 27, 43. V. CAPRIFICUS.

CAPRIFĪCĀLIS, le, adj. Legunt quidam apud *Plin.* 11, 15, 15., sed corruptam lectionem recte e MSS. sanavit *Harduin.*, et verbum sustulit.

CAPRĪFĪCO, as, a. *ἐρινάζω*, *ἐρινόω*, est culicibus e caprifico genitis ficubus aliis maturitatem afferre, quod fit, cum lacteum humorem in iis contentum absumunt. *Plin.* 16, 27, 50. Fici caprificantur. *Pallad.* 7, 6. Mense Junio caprificandae sunt arbores fici. V. v. seq.

CAPRĪFĪCUS, i, f. *ἐρινεός*, *ἐρινός*, ficus e silvestri genere, cujus fructus (qui et ipsi *caprifici* dicuntur, ut videre est ap. *Plin.* 16, 27, 50.) nunquam maturescunt. Sed quod ipsa non habet, aliis tribuit. Parit enim culices, qui fraudati alimento in matre, quoniam tota intus post aliquod tempus computrescit, ad cognatam, nempe ad ficum sativam, volant, morsuque ficorum crebro, hoc est avidiore pastu aperientes ora earum, atque ita penetrantes, intus solem primo secum inducunt, cerealesque auras immittunt foribus adapertis: mox lacteum humorem, hoc est infantiam pomi absumunt, et brevi tempore ad maturitatem perducunt. Hinc reperta est ratio *caprificandi*, illatis aliunde caprificis, et inter domesticas ficus suspensis, ut ad eas advolare, et citius maturitatem afferre possint. *Plin.* 15, 19, 21., *Colum.* 11, 2. et *Pallad.* 4, 10. *de ficu.* ℙ Hujus autem *caprificationis* tempus est mense Junio circa solstitia, post imbrem, ut *Plin.* 17, 27, 44. et *Pallad. l. c.* et 7, 5. docent: quamquam et sub finem Julii fieri potest, teste *Colum. l. c.* ℙ Haec arbor enasci solet inter saxa et parietes, easque, quamvis praeduras, findit. Hinc *Hor. Epod.* 5, 17. Caprifici erutae sepulcris. *Mart.* 10, 2. Marmora Messalae findit caprificus. Adde *Prop.* 4, 5, 74. ℙ Translate *Pers.* 1, 24. Quo didicisse? nisi hoc fermentum, et quae semel intus Innata est, rupto jecore, exierit caprificus, *h. e.* scientia, quae foras exit, seque ipsa patefacit. ℙ De origine nominis multa etymologi. V. *Voss.* Ludit in ea *Mart.* 4, 52. tanquam si a *capro*, vel *capra*, et *ficu* derivetur.

CAPRĪGĒNUS, a, um, adj. *αἰγογενής*, ex capra genitus. *Pacuv. et Cornific.* ap. *Macr. Sat.* 6, 5. et *Cic. Prognost.* ap. *Prisc.* 6. Caprigeni pecoris custos. ℙ In genitivo plurali *caprigenum* pro *caprigenorum*, vel potius pro *caprigenarum*. Constat enim ex analogia etiam *caprigena* dici posse in recto singulari, quemadmodum *alienigena*, *terrigena*, et sexcenta alia. Quamquam *caprigena* caret adhuc exemplis. *Accius* ap. *Macr. l. c.* Caprigenum trita ungulis, *h. e.* caprarum. ℙ Jocose *Pl. Epid.* 1, 1, 16. Qui varie valent, caprigenum hominum non placet mihi, neque pantherinum genus. Alludit *Pl.* ad id quod ex vulgi opinione tradunt *Varr. R. R.* 2, 3. et *Plin.* 8, 50, 76. capras nunquam febri carere.

CAPRILE, is, n. stabulum caprarum, *αἰγών*, *ῶνος*. *Varr. R. R.* 2, 3. Exigunt a grege hircos in caprilia. Adde *Vitr.* 6, 9., *Plin.* 28, 10, 42. et *Colum.* 7, 6. ℙ *Caprilia* locus prope Romam. V. CAPREA.

CAPRILIUS, ii, m. nomen proprium Romanum a *capris* ductum. *Varr. R. R.* 2, 1.

CAPRĪMULGUS, i, m. qui capras mulget. *Catull.* 22, 9. tum bellus ille, et urbanus Suffenus, unus caprimulgus, aut fossor Rursus videtur. ℙ Est etiam hoc nomine avis quaedam, Italice *calcabotto*, *αἰγοθήλης*, grandioris merulae aspectu, interdiu visu carens, noctu videns: quo tempore intrat pastorum stabula, caprarumque uberibus advolans, lac emulget: qua injuria uber emoritur, caprisque caecitas, quas ita mulsit, oboritur. *Plin.* 10, 40, 56.

CAPRĪNĒUS dictus est per convicium Tiberius imperator apud *Suet. in ejus Vita* 43., cum in secessu Capreensi variis infandarum libidinum flagitiis operam daret: fortasse a caprarum foetore, vel a *καπριάω*, prurio, vel a nomine ipso insulae, in qua degebat; Capreae enim appellabatur.

CAPRĪNUS, a, um, adj. *αἴγειος*, ad capram pertinens. *Cic. N. D.* 1, 19. Pellis caprina. *Varr. R. R.* 2, 3. Grex caprinus. *Id. ib.* 1, 2. Caprinum genus. *Plin.* 28, 9, 33. Caprinum lac. *Id. ib.* 17, 68. Sanguis caprinus. *Cato R. R.* 36. et *Varr. R. R.* 1, 38. Caprinum stercus. ℙ *Lana caprina* nullius paene pretii est. Hinc proverbio dicitur de re frivola. *Hor. Ep.* 1, 18, 15. Alter rixatur de lana saepe caprina. ℙ *Caprina, ae,* est caprina caro. *Valerian. Imp. in epist.* ap. *Vopisc. Prob.* 4. Porcinae pondo sex, caprinae pondo decem. ℙ *Caprinum proelium* inscripta fuit una ex Satyris *Varronis*, ex qua fragmenta aliquot afferuntur a *Non.* 4, 88. et 346. et alibi. Videtur autem in ea egisse de voluptate. Hac enim de re maxime capri, et hirci pugnant, pecus lascivum et petulans: quae sententia est *Turnebi l.* 24. *Adversar. c. ult.* et aliorum. Hinc apud *Non. cit. n.* 88. ubi legitur *Caprino proelio περὶ μέθης*, corrigunt alii *περὶ ἡδονῆς*. Quam emendationem adhi-

bent etiam *eod. cap.* 4. *n.*, 186., ut videre est *in notis Gothofredi.*

CAPRIOLA, ae, et

CAPRIOLUS, i. V. CAPREOLA et CAPREOLUS.

CAPRĪPES, ĕdis, adj. *αἰγίπους*, caprinos pedes habens: estque epithetum Panis, et Satyrorum. *Hor. Od.* 2, 19, 4. Aures capripedum Satyrorum. *Prop.* 3, 15, 34. Panes capripedes. Adde *Lucr.* 4, 581.

CAPRISSO, as, n. vocem caprinam imitor. *Anonym. Neveleti fab.* 29. Sta procul, haedus ait, caprissas gutture falso. Quidam legunt *caprizas* eodem sensu.

*CAPRĪUS, ii, m. *κάπριος*, aprinus, seu qui apri instar rostrum habet. Cognomen Romanum. *Inscr.* ap. *Gud.* 129, 9. C. Luccejus Caprius. *F.* ℙ **Caprius*, *i*, pater Dionysi seu Bacchi tertii *Cic. N. D.* 3, 23. ℙ Et viri nomen, quod antonomasiae locum dedit. V. *Hor. Sat.* 1, 4, 65. ibique *Acron. B. A.*]

CAPRONAE comae dicuntur, quae ante frontem sunt: quasi a capite pronae, ut *Non.* 1, 81. interpretatur, *προκόμιον*. *Lucil. ib.* Aptari caput, atque comas fluitare capronas Altas, frontibus immissas, ut mos fuit illis. *Appul. Flor. n.* 3. *de Apolline.* Crines ejus remulsis antiis, et promulsis capronis anteventuli, et propentuli. In his *Appuleji* verbis illud videtur discrimen esse inter *antias* et *capronas*, quod illae sint quae a sincipite in frontem propendent; hae quae ex temporibus in malas. *Festus* docet, capronas dici equorum jubas in frontem devexas. ℙ In quibusdam editionibus *Nonii* et *Appuleji* legitur *caproneae.*

CAPROTĪNUS, a, um, adj. *Caprotinam Junonem* veteres dixerunt, quod illi Nonis Juliis (quas itidem *Caprotinas* appellabant) sub caprifico sacra fierent ab ancillis simul, et liberis. Nam post Urbem captam, cum sedatus esset Gallicus tumultus, exhausta rep. finitimi opportunitatem invadendi Romani imperii aucupati, praefecerunt sibi Postumium Livium, Fidenatium dictatorem, qui feciale ad senatum misso, postulavit, ut si vellent, reliquias suae Urbis non deleri, matresfamilias, et virgines omnes sibi dederentur. Cum patres essent in ancipiti deliberatione, ancilla nomine Philotis, vel (ut alii malunt) Tutela, assumptis ceteris omnibus ancillis, matrumfamilias, virginumque habitu, nomine dominarum, ad hostes transiit, prosequentibus ceteris cum lacrimis ad rei fidem. Quae cum a Livio in castris distributae essent, viros plurimo vino provocaverunt, diem festum apud se simulantes: quibus somno obrutis, ex caprifico dato signo hostes trucidati sunt. Memor itaque populus Rom. accepti ab ancillis beneficii, omnes jussit manumitti, dotemque eis ex publico assignavit, diemque ipsum Nonas Caprotinas appellavit, ab illa caprifico, ex qua signum acceperant, sacrificiumque annuum Junoni Caprotinae sub caprifico instituit, cui etiam lac, quod ex caprifico fluit, ad rei memoriam adhibebatur. Haec *Macr. Sat.* 1, 11. narrat. *Varr. L. L.* 5, 3. Nonae Caprotinae, quod eo die in Latio Junoni Caprotinae mulieres sacrificant, et sub caprifico faciunt, et e caprifico adhibent virgam. *Auson. Eclogar de Fer. Rom.* 9. Festa Caprotinis memorabo celebria nonis, Cum stola matronis dempta teget famulas.

CAPRUGINĔUS vel Caprugĭnus, a, um, adj. caprinus, *αἴγειος*. *Macr. Sat.* 2, 9. Ficedulas, lumbos caprugineos, aprugnos, altilia etc. Ita leg. *Salm. in exerc. Plin.* p. 455., vel *capruginos.* Alii *lumbos*, *capragines*, *aprugnos* etc. Et videntur *capragines* idem esse quod capreae, quarum cibus in deliciis ciborum fuit, ut colligitur ex *Juven.* 11, 142. Putant alii legendum *capras*, *oryges*, quod genus est ferae in lautitiis et voluptatibus mensarum habitum, ut constat ex *Colum.* 9, 1. et *Juven. ib.* 140.

CAPRUNCŬLUM, vas fictile. Ita *Festus.* Fortasse, inquit *Voss.* in *Etym.* nomen ex eo habet, quod capri figuram referat. Fortasse etiam legendum *capunculus*, vel *capeduncutus*, quod erit diminutivum a *Capedo.*

CAPSA, ae, f. *κιβωτὸς*, *κάψα*, arca, cista, scrinium, in quo libri, et tabulae, et litterae reponuntur. *Cic. Div. in Verr.* 16. Mihi quam multis custodibus opus erit, si te semel ad meas capsas admisero! *Hor. Ep.* 2, 1, 268. Cum scriptore meo, capsa porrectus aperta Deferar in vicum vendentem tus, et odores. Adde *Sat.* 1, 4, 22. et *ib.* 10, 63. ℙ Aliis etiam usibus inservit. *Mart.* 11, 8. Poma quod hiberna maturescentia capsa. *Plin.* quoque 15, 17, 18. *n.* 4. et *ib.* 19, 21. ad servanda poma *capsas* adhiberi docet. *Vell.* 1, 16. Quemadmodum clausa capsa, alioque septo diversi generis animalia etc. *Salm. in comment.* ad *Vopisc. Procul.* 13. monet legendum *capso*, et *capsum* significare vallum, septum, mandram, in qua includuntur animalia: a Graeco *καψὸς*, quod *Hesych. τοῖχον* interpretatur, hoc est parietem. V. CAPSUS.

CAPSĂCES, ae, m. *ὁ καψάκης*, vas olearium, lecythus. Vox Graeca, quam sumpsit *D. Hieron.* ex versione *LXX. Interpr. Reg.* 3, 17, 12. et 14., eaque utitur *ep.* 54. *n.* 16. Farina seritur, et olei capsaces nascitur. Et *ep.* 22. *n.* 32. Mirum in modum capsace completo, qui alendus venerat, alit.

[CAPSĂRĬA, ae, f. ancilla, quae lavantis dominae vestes in capsa servat. *Inscr.* ap. *Mur.* 899, 1. Asia Liviae capsaria Cascelliana. *F.*]

CAPSĂRIUS, ii, m. servus, qui pueris in ludum litterarium itantibus libros defert in capsa. *Suet. Ner.* 36. Constat quosdam cum paedagogis, et capsariis uno prandio pariter necatos. Adde *Ulp. Dig.* 40, 2, 13. ℙ Item qui mercede servanda suscipit in balneis vestimenta lavantium, fortasse quia in capsis ea includit, *ἱματοφυλαξ*. *Paul. Dig.* 1, 15, 3. ubi adnotat *Haloander*, in multis libris atque etiam in Pandect. Florent. haberi *carpsarius. Torrentinus* tamen, qui easdem Pandectas ad fidem Florentini codicis edere se profitetur, *capsarius* edidit; itaque scribendum probat locus ex *Edict. Domit.* p. 22. Capsario in singulis lavantibus ✕ duos. ℙ In *Dig.* 50, 6, 6., ubi *Tarrunten.* inter eos, qui, ob munerum graviorum conditionem, vacationem aliquam habent, enumerat *mensores*, *optionem*, *medicos*, *valetudinarios*, *capsarios*, *et artifices* etc., putant quidam capsarios esse, qui *capsas* faciunt. Sed cum ibi sermo sit de iis, qui in exercitu aliquam praebent operam, aliis placet esse eos, qui libros et tabulas ad militarem rationem pertinentes, in capsis servant. Fuerunt enim et in castris sui librarii, qui in libros referebant rationes ad milites pertinentes, ut videre est tum in hac eadem lege, tum apud *Veg. Mil.* 2, 7.

CAPSELLA, ae, f. *κιβώτιον*, parva capsula ad aliquid reponendum. *Ulp. Dig.* 33, 7, 12. Capsellae, in quibus fructus componuntur. *Petr. fragm. Trag.* 67. *Burm.* Scintilla de cervice sua capsellam detraxit aureolam; inde duo crotalia protulit.

CAPSENSIS, se, adj. ad Capsam pertinens, oppidum Africae, quod hujus nominis duplex fuit, alterum in provincia Byzacena inter Bagradam, et Tritonem amnes, cujus meminit *Ptol.* 4, 3.; alterum in Numidia magnis undique solitudinibus cinctum, et anguibus arenisque vallatum, a C. Mario in bello Jugurthino vi captum, de quo *Sall. Jug.* 94. et *Flor.* 3, 1. ℙ *Capsenses* sunt incolae illius oppidi in Byzacena apud *Cyprian. ep.* 53. ℙ *Capsenses* vero Numidici memorantur a *Sall. Jug.* 94. Hos *Plin.* 5, 4, 4. *Capsitanos* appellat. [*Plurima hic locus debet. *F.*]

CAPSIS. V. CAPIO.

CAPSITANUS, a, um. V. CAPSENSIS.

CAPSO. V. CAPIO.

CAPSŬLA, ae, f. *κιβώτιον*, parva capsa ad libros et chartas reponendas: item ad alios usus. *Catull.* 68, 36. Huc una ex multis capsula me sequitur. *Fab. Pict.* ap. *Gell.* 10, 15. Capsula cum strue atque ferto. *Plin.* 30, 11, 30. Stellionem inclusum capsulis subjiciunt capiti et sub decessu febris emittunt. ℙ *Homo totus de capsula* dicitur, qui summopere munditiis studet et in eo totus est, ut exquisito cultu compositus ornatusque pareat. *Senec. ep.* 115. Nosti complures juvenes, barba et coma nitidos, de capsula totos: nihil ab illis speraveris forte, nihil solidum. Simile est illud *ejusd. Tranquill.* 1. Placet non in ambitionem cubile compositum, non ex arcula prolata vestis etc.

CAPSUS, i, m. in rheda est pars illa, in qua qui vectantur, sedent. *Vitruv.* 10, 14. Insuper ad capsum rhedae loculamentum firmiter figatur, habens tympanum versatile etc. *Isid. Or.* 20, 12. docet, *capsum* esse carrucam undique contextam, quasi capsam. ℙ Est praeterea *capsus* septum, vallum, locus sudibus, aliave re conclusus, in quo animalia continentur. Legit hanc vocem *Salmas.* in *Vell.* 1, 16. V. CAPSA. Addit *Id. ib.* et ad *Capitol. Anton. Pio* 12. et *Procul.* 13. appellari etiam *capsos* cellulas illas in tabula lusoria lineis distinctas, in quibus ponuntur calculi seu latrunculi. Sed nullum de hac significatione Latini scriptoris exemplum affert.

CAPTABŬLUM, i, n. V. CATABULUM.

CAPTABUNDUS. V. CANTABUNDUS.

CAPTĀTĒLA, ae, f. captio, prehensio. *Captatela pallii* est prehensio pallii, cum eo induimur, ap. *Tertull. Pall.* 5., ut quidem legit *Salmas.* Alii legunt *Spectatela.*

CAPTĀTĬO, onis, f. actus captandi. In re gladiatoria est ictus arte inflictus ad fallendum. *Quint.* 5, 13. Ut gladiatorum manus, quae secundae vocantur, fiunt et tertiae, si prima ad evocandum adversarii ictum prolata erat; et quartae, si geminata captatio est, ut bis cavere, bis repetere oportuerit. ℙ Translate. *Cic. Partit.* 23. Nam et prudentiam malitia etc., et illam disputandi prudentiam concertatio captatioque verborum et hanc oratoriam vim inanis quaedam profluentia loquendi imitatur. *Quint.* 8, 3. Captatio puerilis vocum ambiguarum. ℙ *Captatio testamenti* est callidum et blandum aucupium alienas opes occupandi per testamenta eorum, qui sine heredibus sunt. *Plin.* 20, 14, 56. Julium Vindicem assertorem illum a Nerone libertatis, captatione testamenti sic lenocinatum. *Id. prooem.* 14. Postquam coepere orbitas auctoritate summa et potentia esse, captatio in questu fertilissimo, pessum iere vitae pretia. ℙ Studiosa aucupatio. *Quint.* 8, 6. Jam in his amisimus modum et gratiam rei nimia captatione consumpsimus.

CAPTĀTOR, oris, m. *ἐφάπτωρ*, qui studiose et callide venatur et ambit aliquid. *Liv.* 3, 33. Ut plebicola repente omnisque aurae popularis captator evaderet. *Prud. περὶ στεφ.* 5, 17. Ac verba primum mollia Suadendo blande effuderat, Captator ut vitulum lupus Rapturus, adludit prius. ℙ Saepe ponitur pro heredipeta, qui orbis senibus omni arte blanditur omnique obsequio et foeda etiam adulatione inservit, ut heres in eorum bonis scribatur. *Hor. Sat.* 2, 5, 57. Captatorque dabit risus Nasica Corano. *Petron. Sat.* 141. Captatores jam exhausti liberalitatem imminuerunt. *Juven.* 10, 201. Usque adeo gravis uxori natisque sibique Ut captatori moveat fastidia Cosso.

CAPTĀTŌRĬUS, a, um, ad captanda testamenta pertinens. *Captatoriae institutiones* dicuntur a *Papin. Dig.* 28, 5, 70. et *Paul. ib.* 69. et 79., quibus ita aliquis heres instituitur, si vicissim alterum heredem instituat: ut si quis in testamento suo ita scribat: Qua ex parte me Titius heredem instituit, ex ea parte heres esto. Sic *captatoriae scripturae* ap. *Cajum ib.* 30, 63.

CAPTĀTRIX, icis, f. quae captat et quaerit aliquid. *Appul. Dogm. Plat.* Rhetoricae duae sunt partes, quarum una est contemplatrix bonorum, justi tenax; alia vero adulandi scientia est, captatrix verisimilium.

CAPTĀTUS, a, um, part. a *capto. Ov. Met.* 4, 72. Inque vicem fuerat captatus anhelitus oris, *h. e.* datus invicem et acceptus. *Id. ib.* 11, 768. Hesperie saepe captata, *h. e.* adamata, adsectata, petita. *Id. ib.* 3, 279. Captatus sermo. *Id. Pont.* 3, 1, 129. Captatum tempus. *Quint.* 9, 3. Vox non captata, sed velut oblata. V. CAPTO.

CAPTENSŬLA, ae, f. captiuncula, sophisma, captiosum argumentum. *Capell.* 4. de Dialectica: Dum ambage ficta praestruis sophismata Captensulisque ludis illigantibus.

CAPTĬO, onis, f. *λῆψις*, actus capiendi, prehensio. *Gell.* 7, 10. Per quod satis dilucet, hanc capionem posse dici, quasi hanc captionem et in usu et in pignore. *Lactant. de opif. Dei* 10. odoris captio. ℙ Fere accipitur pro fallaci argumentatione, sophismate, argutia ad decipiendum facta, *ὑπαγωγὴ*, *ἀπάτημα*. *Cic. Acad.* 4, 14. Ne ab iis, quae clara sunt ipsa per sese, quasi praestigiis quibusdam et captionibus depellamur. Et *ib.* 15. Discutere captiones. *Id. Divin.* 2, 17. explicare. *Id. Fat.* 13. refellere. *Id. Brut.* 53. Multa est in verbis captio, cum in ceteris rebus, tum in testamentis, si negligantur voluntates. *Id. Fin.* 2, 6. Captiones dialecticae. *Gell.* 1, 2. Captionum laquei. *Senec. ep.* 45. Idem de istis captionibus (*dialecticis*) dico: quo enim nomine potius sophismata appellem? ℙ Item pro fraude, deceptione, qua quis capitur et jacturam rei suae facit. *Cic. Quint.* 16. Si dupondius tuus ageretur, Sex. Naevi; si in parvula re captionis aliquid vererere. *Pl. Epid.* 2, 2, 112. Nihil in ea re captio est. *Cajus Dig.* 29, 3, 7. Saepe cum magna captione a rebus nostris avocamur. *Ulp. ib.* 4, 1, 1. Incidere in captionem. ℙ *Captioni esse*, fraudi esse. *Pl. Most.* 3, 3, 19. Ne quid captioni mihi sit, si dederim tibi.

CAPTĬOSĒ, adv. cum captione et fallacia, *σοφιστικῶς*. *Cic. Acad.* 4, 29. Nec diutius captiose interroganti respondebo.

CAPTĬOSUS, a, um, adj. *σοφιστικὸς*, *ἀπατηλὸς*. ad capiendum et fallendum aptus, dolosus, fallax, *Cic. Acad.* 4, 15. Fallacibus et captiosis interrogationibus circumscribi et decipi. Et *paulo post.* Captiosissimo genere interrogationis uti. *Id. Rosc. Com.* 17. Quo nihil captiosius, neque indignius potest dici. *Id. Fin.* 1, 7. Solvere captiosa, ambigua distinguere. ℙ De iis rebus, quae cum fallacia damnum jacturamque rei conjunctam habent. *Id. Rosc. Com.* 10. Societas captiosa. *Id. Caecin.* 14. Periculosum est dissolvi hoc interdictum; captiosum est omnibus, rem ullam constitui ejusmodi, quae cum armis gesta sit, rescindi jure non possit. *Ulp. Dig.* 42, 8, 6. Pupilli ignorantia non debet esse captiosa creditoribus et ipsi lucrosa.

CAPTĬTO, as, avi, atum, a. 1. frequentativum a *capto, as. Appul. de Deo Socrat.* Ne quisquam arbitretur, omnia eum vulgo loquentium captitasse. *Gell.* quoque 9, 6. hoc verbum agnoscit.

CAPTĪVĀTOR, oris, m. *αἰχμαλωτεύων*, qui captivum facit. *Augustin.* p. 199. Tuos captivatores et depraedatores putans.

CAPTĪVĪTAS, atis, f. servitus ejus, qui bello aut alia vi servire cogitur, *αἰχμαλωσία*, *εἴρερος*. Differt a servitute, quod captivus quis potest esse, qui non serviat; et servire aliquis ultro, nec tamen esse captivus. *Cic. fragm. pro C. Cornel.* ap. *Ascon.* Cum omnibus gentibus finem diuturnae captivitatis, turpitudinis et servitutis afferret. *Senec. ep.* 85. Describe captivitatem, verbera, catenas, egestatem. *Tac. H.* 5, 21. Evadere periculum ca-

ptivitatis. *Id. A.* 12, 51. Eximere aliquem contumeliis captivitatis. *Id. ib.* 11, 23. Inferre alicui captivitatem. Adde *Justin.* 3, 5. et *Petron. Sat.* 113. ℙ Dicitur etiam de feris, cum venatu capiuntur. *Plin.* 8, 37, 56. de herinaceis: Ita terminum supremum opperientes, ut ferme ante captivitas occupet. ℙ *Tac. H.* 3, 70. Captivitates urbium. ℙ *Captivitas oculorum* est caecitas; ex eo quod caecus *captus oculis* dicitur. *Appul. Met.* 1. Difflectis paene ad extremam captivitatem oculis suis.

CAPTIUNCULA, ae, f. diminut. a *captio*. *Cic. Att.* 15, 7. Omnes captiunculas pertimescere. Adde *Gell.* 16, 2.

CAPTĪVO, as, a. 1. *αἰχμαλωτεύω*, captivum facio. *August. Civ. Dei* 1, 1. Captivandi cupiditas. Adde in *Psalm.* 63. ℙ Part. *Captivandus* ap. *eund. Civ. Dei.* 1, 7.

CAPTĪVUS, a, um, adj. *αἰχμάλωτος*, *δεσμώτης*, *ληΐδιος*, homo qui bello aut alia ratione captus est et in alterius potestatem redactus. *Cic. N. D.* 3, 33. Plures captivos, quam praedones necatos. *Id. Fam.* 5, 11. Ducere aliquem captivum in triumpho. *Auct.* ad *Her.* 3, 2. Redimere captivos ab hostibus. *Nep. Annib.* 7. reddere et remittere. *Curt.* 5, 3. libertate donare. *Claud. Rapt. Pros.* 2, 264. Servitum Stygio ducor captiva tyranno. *Ov. Am.* 1, 7, 39. Ante eat effuso tristis captiva capillo. ℙ Differunt servus et captivus. *Juven.* 7, 201. Servis regna dabunt, captivis fata triumphos. V. CAPTIVITAS. ℙ De rebus ad captivos pertinentibus. *Virg. A.* 10, 510. Captivus sanguis. *Mart.* 11, 96. Captiva sitis. *Ov. Am.* 1, 14, 45. Crines captivi. *Id. Pont.* 2, 1, 43. Captiva colla. ℙ Idem de re quacumque bello capta. *Caes. B. C.* 2, 5. Naves captivae. *Sall. in ep. Mithrid. ad Arsac.* Ager captivus. *Liv.* 1, 53. Captiva pecunia. *Virg. A.* 2, 765. vestis. *Id. ib.* 7, 184. Currus captivi. *Prop.* 2, 1, 32. de Nilo: Septem captivis debilis ibat aquis. *Hor. Ep.* 2, 1, 193. Captivum ebur. *Plin.* 33, 1, 3. Aurum ferro captivisque rebus mutare. ℙ Item de animalibus venatu captis. *Ov. Halieut.* 44. Muraena captiva. *Id. Met.* 13, 932. captivi pisces. *Id. Fast.* 4, 705. captiva vulpes. *Plin.* 8, 25, 38. Crocodilos captivos agere in terram. *Mart.* 10, 37. Mullus captivus. *Capitol. Max. jun.* 2. Ut non nisi aprugnam, anates, grues et omnia captiva ederet. ℙ Ponitur etiam simpliciter pro vincto. *Ov. A. Am.* 2, 587. Vix precibus, Neptune, tuis captiva resolvit Corpora. ℙ Translate. *Id. Am.* 1, 2, 30. Mens captiva. ℙ [*Captivus* etiam active usurpatur, ut captiva necessitas, quae captivos facit. *Impp. Hon.* et *Theod. Cod. Theod.* 5, 5, 2. Diversarum homines provinciarum cujuslibet sexus, conditionis, aetatis, quos barbarica feritas captiva necessitate transvexerat, invitos nemo retineat. Eadem lex habetur etiam in *Cod. Justin.*, ubi quidam legunt *captivitatis necessitate.*

CAPTO, as, avi, atum, a. 1. *λαμβάνω*, *ἐφίεμαι*, idem quod *capio*, sive frequentativum sit, sive desiderativum; significat enim diligenter aut frequenter capere: item capere velle, consectari, sollicite petere, quaerere. *Hor. Ep.* 2, 35. Pavidumque leporem et advenam laqueo gruem Jucunda captat praemia. *Id. Sat.* 1, 1, 68. Tantalus a labris sitiens fugientia captat Flumina. *Virg. G.* 1, 139. Captare feras laqueis. *Suet. Dom.* 3. muscas. *Virg. G.* 1, 376. auras patulis naribus. *Id. Ecl.* 1, 53. frigus opacum inter fontes. *Ov. Her.* 8, 93. colla lacertis. *Mart.* 12, 82. trigonem. *Colum.* 7, 10. somnos. ℙ In re gladiatoria *captare* est insidioso ictu adversarium petere. *Auct. Pan.* ad *Pis.* 166. Arma tuis etiam si forte rotare lacertis, Inque gradu clausis libuit consistere membris, Et vitare simul, simul et captare petentem. V. CAPTATIO. ℙ Translate *captare consilium cum aliquo* ap. *Ter. Andr.* 1, 1. *in f.* idem est, quod consilium cum aliquo consultando capere. ℙ Saepissime significat studiose quaerere, aucupari, sectari cupide et diligenter. *Petron. Sat.* 3. Captare coenas divitum. *Cic. Fin.* 1, 7. voluptatem. *Brut.* ad *Cic. Fam.* 11, 4. nomen imperatorium. *Cic. Pis.* 25. plausus. *Id. Tusc.* 2, 7. risus. *Id. Phil.* 2, 34. misericordiam. *Plin. Pan.* 91. commendationem beneficiis suis ex difficultate. *Id. ib.* 4. reverentiam terrore: et amorem humanitate. *Quint.* 6, 1. favorem ex aliqua re. *Id.* 12, 3. auctoritatem contemptu ceterorum. [**Liv.* 3, 37. Circumspectare tum patriciorum vultus plebeji et inde libertatis captare auram, i. e. in patribus libertatis recuperandae spem atque fiduciam collocare.] *Id.* 11. *in f.* elegantiam. *Suet. Vesp.* 21. momenta temporum ad aliquid agendum. *Cic. Har. resp.* 25. et *Cels.* 3, 18. occasionem. *Planc.* ad *Cic. Fam.* 10, 23. adventum alicujus. *Liv.* 5, 6. tempestates et anni tempus observare. *Id.* 38, 7. sonitum aure admota. *Ter. Ph.* 5, 6, 30. sermonem alicujus. *Cic. Tusc.* 3, 26. solitudines. *Plin. Pan.* 48. tenebras secretumque. ℙ Cum infinito. *Colum.* 8, 11. Agricola captans undique voluptates acquirere. *Ov. Met.* 10, 58. Brachiaque intendens, prendique et prendere captans. Al. leg. *ceptans. Phaedr.* 4, 7. Quid me, inquit, stulta dente captas laedere? Et 5, 3. Muscam captans opprimere. Adde *Auson. Mosell.* 275. ℙ Interdum significat conari ad se allicere et conciliare, quemadmodum et *capio*. *Cic. Inv.* 2, 52. Est quiddam, quod sua vi nos alliciat ad sese, non emolumento captans aliquo, sed trahens sua dignitate. ℙ De iis, qui senes orbos sectantur et omni adulatione prosequuntur, ut eorum hereditates capiant. *Petron. Sat.* 116. Quoscunque in hac urbe videritis, scitote in duas partes esse divisos. Nam aut captantur aut captant etc. *Mart.* 6, 63. Scis te captari; scis hunc, qui captat, avarum: Et scis, qui captat, quid, Mariane, velit. Adde *Juven.* 16, 56. et *Plin. ep.* 2, 20. V. CAPTATOR. Sic *Hor. Sat.* 2, 5, 23. captes astutus ubique Testamenta senum. [*Proprium est vocabulum de iis, qui hereditates artibus qualibuscunque student sibi vindicare (*Erbschleicherei treiben*). Cf. *Briss. de Verb. signif. s. v.* captare.] ℙ Est etiam captiosis verbis illaqueare et ligare conari, insidiari in sermone. *Cic. Acad.* 4, 29. Quid enim ad illum, qui te captare vult, utrum tacentem irretiat te, an loquentem? *Pl. Amph.* 1, 1, 269. Quid me captas, carnufex? *Id. Men.* 4, 2, 83. Viden, uti scelestus captat? huic surrepta est, non tibi. Ap. *eund. Amph.* 2, 2, 188. captare aliquem impudicitiae, est convincere conari. ℙ *Captare cum aliquo* ap. *eund. Most.* 5, 1, 21. est captiosis verbis et callida vafraque disputatione cum aliquo contendere et captiose niti, ut decipiatur. Eadem loquendi forma *cavere cum aliquo* dixit *ib.* 5, 2, 21. ℙ *Captare verba*, captiose interpretari. *Paul. Dig.* 10, 4, 19. Non oportere jus civile calumniare, neque verba ejus captare, sed, qua mente quid diceretur, animadvertere. ℙ Est etiam quacumque ratione conari decipere. *Ter. Hecyr.* 1, 1, 15. Injurium autem est ulcisci adversarios? Aut qua via te captent, eadem ipsos capi? *Liv.* 44, 24. Dum inter se duo reges captantes fraude et avaritia certant. Et *ib.* 25. Ita nequicquam inter se captati, nihil praeter infamiam movere, *h. e.* cum invicem captavissent. ℙ Part. *Captaturus* ap. *Liv.* 22, 28. Captaturus temeritatem. *Captandus* ap. *Pl. Cas.* 2, 8, 8. Captandus est horum clanculum sermo mihi.

CAPTOR, oris, m. qui capit, v. gr. aves, feras, *ληπτής*. *Vet. Poeta* in *Anthol. Latin. T.* 2. p. 453. *Burm.* Et satur escali vulnere captor obit.

CAPTRIX, icis, f. quae captat. *Coel. Aur. Acut.* 2, 39. Injectiones clysterum sunt virium captrices, *h. e.* vires tentant et debilitant.

CAPTŪRA, ae, f. *ἄγρευσις*, *ἄγρα*, actus capiendi, venatio. *Plin.* 9, 19, 35. Uberrima piscium captura. *Id.* 19, 1, 2. *n.* 2. alitum. *Id.* 28, 8, 27. pantherae. ℙ Item ipsa praeda, quae capitur, (*der Fang*). *Suet. Aug.* 25. Aurei hami abrupti damnum nulla captura pensari potest. *Plin.* 35, 10, 36. *n.* 19. Pinxit venatores cum captura. Adde 10, 40, 56. ℙ Praeterea significat mercedem, quae ex sordida opera ab aliquo capitur. *Suet. Cal.* 40. Ex capturis prostitutarum, quantum quaeque mereret. *Val. Max.* 9, 4. Inhonesti lucri captura invitatus. *Id.* 3, 4. *n.* 4. Ali capturis sordidissimae mercis. Adde *Senec. Controv.* 1, 2. Huc pertinet illud *Plin.* 24, 1, 1. Hinc nata medicina; haec sola naturae placuerat esse remedia, parata vulgo, inventu facilia. Postea fraudes hominum, et ingeniorum capturae officinas invenere etc., *h. e.* artes eorum, qui ingeniose quaestum ex quacumque re captant. ℙ Dicitur etiam *captura* id quod ostiatim quotidie capiunt mendici ad vitam tolerandam. *Senec. Excerpt. controv.* 10, *declam.* 4. Tibi quotidiana captura non constat: apparet te nondum satis miserum videri. [*Val. Max.* 6, 9. *n.* 8. Quem diurnas capturas exigentem animadverterant Siculi, eundem jura dantem, classesque et exercitus regentem viderunt, *h. e.* diurnas mercedes a societate publicanorum exigentem, nam idem Rutilius antea dicitur *auctorato sociis officio vitam sustentasse*, et *publicanis operas* dedisse. Sunt qui perperam putent, *diurnas capturas* esse vectigalia, quae ipse a Siculis diurna exigebat. *F.*]

CAPTUS, a, um, part. a *capio*, prehensus, *ληφθείς*. *Cic. Catil.* 3, 7. Belli duces captos et comprehensos tenetis. [**Tac. A.* 4, 32. Fusos captosque reges — memorabant.] *Liv.* 3, 1. Ager captus, *h. e.* bello occupatus. *Id. ib.* 5. Conatus frustra capti. *Pl. Stich.* 4, 1. *in f.* Captum consilium. *Petr. Sat.* 115. Opes fraudibus captae. [**Tac. A.* 3, 56. Neque nunc propere, sed per octo annos capto experimento, i. e. opera navata et inde rerum peritia comparata.] *Liv.* 5, 20. Pecunia capta ex hoste. *In Epit. Livii l.* 20. *extr.* Ager de Gallis captus. *Ov. A. Am.* 1, 234. Captus locus. *Heins.* legit *coeptus.* Sed *captus locus* dicitur etiam, qui est ad sacrificandum legitime constitutus, teste *Festo.* ℙ *Captae pecuniae* sunt, quas quis turpi de causa ab alio accepit, v. gr. judex ob rem judicandam, magistratus vendendo honores, testis ob testimonium in judicio, et hujusmodi. *Cic. Pis.* 16. Nondum commemoro rapinas, nondum exactas pecunias, non captas, non imperatas. *Id. Cluent.* 42. *extr.* Furti, et captarum pecuniarum nomine notare aliquem. [**Tac. A.* 3, 67. Nec dubium habebatur, Saevitiae captarumque pecuniarum teneri reum. Vide quae de his dicta sunt in *capere.*] ℙ Interdum ponitur pro captivo. *Virg. A.* 2, 75. quae sit fiducia capto. *Ter. Heaut.* 3, 3, 47. Hanc esse captam ex Caria, ditem, nobilem. [**Tac. A.* 6, 1. Vim, velut in captos, exercebant.] ℙ *Captus membro aliquo* dicitur, qui ejus usu caret, quemadmodum qui vinctus et captivus est, caret usu motus et libertatis. *Cic. Rabir. perduell.* 7. Scaevola praepeditus morbo, mancus, et membris omnibus captus ac debilis. *Id. Tusc.* 5, 40. Oculis et auribus captus. *Serv.* ad *G.* 1, 183. docet, *captum oculis* proprie dici eum, qui aliquando viderit; improprie autem *Virgilium* dixisse, *talpae oculis capti*, cum ii caeci nascantur. ℙ Translate. *Cic. Acad.* 4, 17. Mente captus. *Senec. Herc. fur.* 107. animo. Quidam leg. *animum:* qua ratione *Sil.* 5, 54. et 9, 644. dixit *excussus mentem*, Graeca constructione. ℙ Cum genitivo more itidem Graeco. *Tac. H.* 3, 73. Dux segnis, et veluti captus animi. ℙ Saepe *captus* dicitur, qui aliqua re vehementer afficitur, delectatur, trahitur. *Ter. Andr.* 1, 1, 55. Egomet continuo mecum: certe captus est. Sic *Cic. Cluent.* 5. Captus amore. *Nep. Att.* 4. humanitate ac doctrina adolescentis. *Tac. A.* 15, 52. amoenitate loci. *Cic. Hortens.* ap. *Non.* 7, 101. splendore virtutis. *Id. Or.* 2, 47. misericordia. *Hor. Od.* 2, 18, 36. auro. *Cic. Verr.* 2, 4, 45. oculis, *h. e.* videndo illectus. ℙ Item deceptus. *Vetus formula* ap. *Cic. Off.* 3, 17. Ne propter te fidemve tuam captus fraudatusve siem. *Id. Phil.* 12, 2. Eodem captus errore, quo nos. ℙ Item verbis, seu argumentis captiosis irretitus. *Cic.* in *Hortens.* ap. *Non.* 4, 57. Captum me fortasse putas, et id, quod nollem, confiteri coactum.

CAPTUS, us, m. *λῆψις*, *λαβή*, actus capiendi, captio. *Plin.* 24, 10, 47. Flos hederae trium digitorum captu alvum emendat. *Pompon. Dig.* 18, 1, 8. Cum captus piscium vel avium vel missilium emitur. *Val. Max.* 3, 3. *in f.* Virtus in captu bonorum suorum tibi ipsi pondus examinandum relinquit. ℙ Item ingenium, natura. *Cic. Tusc.* 2, 27. Graeci homines non satis animosi, prudentes, ut est captus hominum, satis, hostem aspicere non possunt, *h. e.* quantum capit animus, ingenium et natura Graecorum. *Ter. Ad.* 3, 4, 34. Hic Geta, ut captus est servorum, non malus, neque iners. *Caes. B. G.* 4, 3. Ubiorum fuit civitas ampla atque florens, ut est captus Germanorum. *Gell.* 1, 9. Non in omnes idem, sed aliud aliis tempus, pro aestimato captu solertiae, statuebat, *h. e.* prout alium alio plus vel minus solertem judicabat. *Appul. Met.* 1. Ea putari mendacia, quae supra captum cogitationis ardua videantur. *Id. Apol.* Ego certe pro captu meo dixerim etc. *Inscr.* ap. *Grut.* 1120, 7. Filiae mansuetissimae, et supra sexus sui captum et aetatem pudenti.

CAPŪA, ae, f. *Capua*, *Καπύη*, urbs clara olim belloque potens, ut quae aliquando cum Romanis congredi ausa est; totius Campaniae caput, nunc fere diruta in loco, ubi sunt pagi *S. Maria*, et *S. Pietro in corpo* appellati, tria millia passuum ab amne Vulturno, et ab hodierna *Capua*, quae ideo *nuova* dicitur, quaeque olim Casilinum vocabatur. Ita dicta, ut est ap. *Serv.* ad *A.* 10, 145. et *Fest.*, vel ab ejus conditore, cui pollices pedum curvi erant instar falconis avis; hujusmodi autem viros Tusci *capuas*, vel *capyas* dixere: vel a falcone ave, quem Campani *capyn* vocasse lingua sua dicuntur; quod ex ejus volatu urbis aedificandae augurium sumptum fuerit: vel a *Capye* Trojano Aeneae socio, qui eam condiderit, ut ap. *Virg. A.* 10, 145. legitur: vel a *Capye* Samnitium duce, qui eam ceperit, cum *Alternum*, vel *Vulturnum* ab alluente flumine antea vocaretur: vel denique (quod fortasse verisimilius est) a camporum, in quibus sita est, planitie et latitudine, ut *Liv.* 4, 37. et *Plin.* 3, 5, 9. scribunt. Postremum hoc ex eo etiam probatur, quod a *Capua* adjectivum fit *Campanus*, non *Capuanus*, ut *Varr. L. L.* 9, 1. docet. *Hor. Epod.* 16, 5. Aemula nec virtus Capuae, nec Spartacus acer. ℙ Magni quondam luxus ac deliciarum sedes, item superbiae et fastus fuit. *Cic. Pis.* 11. Erant illi fluentes cerussataeque buccae, dignae Capua, sed illa vetere, etc. V. CAMPANUS.

CAPŪĀNUS, a, um, adj. Campanus. Negat *Varr. L. L.* 9, 1. in consuetudine Latina esse. Apud *Serv.* ad *A.* 10, 145. haec verba leguntur: Varro dicit, propter coeli temperiem, et caespitis fecunditatem, campum eundem Capuanum, sive Campanum dictum. Crediderim tamen, *Servium* non verba ipsa Varronis, sed sententiam tantummodo retulisse. Sunt etiam MSS. non una, quae *Capuanus* praeferunt apud *Cic. Agr.* 1, 7. et *Liv.* 7, 30. et 9, 26., sed non persuadent.

CAPŪENSIS, se, adj. ad Capuam pertinens, Campanus. *Inscr.* ap. *Grut.* 459, 1. Postumo Lampadio V. C. et illustri Cons. Campaniae Ordo Capuensis, etc. Alia ap. *Fabr.* 101, 232. L. Aurelio Auxonti Curatori Capuensium. Adde *Serv.* ad *A.* 7, 730.

CAPŪLA, ae. V. CAPEDO.

CAPŪLĀRIS, e, adj. ad capulum pertinens. *Lu-*

cil. ap. *Fulgent. de prisc. serm. n.* 23. Capulare cadaver. ℙ *Capularis homo* dicitur, qui morti vicinus est et capulo mox efferendus, *τυμβογέρων, μελλοθάνατος.* [*Ita *Serv.* ad *Virg. A.* 6, 222., ubi *Pl. l.* citatur; cf. idem ad *Aen.* 11, 64.] *Pl. Mil.* 3, 1, 33. Quid ais tu? itane tibi videor oppido Acherunticus, tam capularis? tamne tibi diu videor vitam vivere? *Caecil.* ap. *Fulgent. ib.* Tu ne amare audes, edentule et capularis senex? ℙ Addit *Fulgent.* appellatos esse *reos capulares*, qui capitis damnari digni erant: sed hoc nullo confirmat Latini scriptoris exemplo.

CĂPŪLĀTOR, oris, m. qui factoribus olei inservit et ex uno in aliud vas oleum, vinumve diffundit: a *capula*, de qua V. in CAPEDO. *Cato R. R.* 66. Ubi factores vectibus prement, continuo capulator concha oleum, quam diligentissime poterit, tollat, nec cesset: amurcam caveat ne tollat: oleum in labrum primum indito etc. *Colum.* 12, 50. Quod deinde primum defluxerit in rotundum labrum, protinus capulator depleat et in fictilia labra defundat. ℙ *Caplator* per syncopen. *Inscr.* ap. *Grut.* 1088, 3. Caplatores Tiburtes. *Reines. cl.* 11. *n.* 62. ex hac et alia *Inscr.* ap. *eund. Grut.* 414, 1. colligit, hujus generis mercenariorum corpora et collegia fuisse non in Urbe solum, sed et in provinciis. Hinc *Capulatorum schola* locus fuit Romae in regione tertia et *Capulatorum vicus* in regione quinta, ut est ap. *P. Victor. de Reg. Urb. Rom.*

CĂPŪLĀTUS, a, um, adj. capulo tectus. *Inscr.* ap. *Fabrett.* 90, 175. M. Nomeicius M. F. Pal. Nomesianus magister Augustalis coloniae Setin., Sal. Martialis capulatus, IV. Vir viar. curand. V. S. fecit. *Fabrett. ib.* 115. exponit, *Salius Martialis capulatus*, hoc est capulum habens seu apicem in pileo, qui apex similis erat capulo seu manubrio, ut *Id.* exhibita figura ostendit. Alia ap. *De Vita, Inscr. Benev.* 1, 32. Dato epulum capulatis sacerdotibus Aug. Alia ap. *Don.* 9, 19. Collegium capulatorum sacerdotum Dianae. Hae omnes inscriptiones pertinent ad Allifas Samnii urbem, nunc *Alife.* ℙ [Sunt qui putant, *capulatos* dictos fuisse Salios Allifanos, quod cum manibus gestassent minutos pugiones, quibus ancilia pulsabant, ut docet *Gutherlet. de Saliis* p. 96., a capulo nempe gladioli ita fuerint cognominati. Quaenam vero potior sit sententia, adhuc ambigitur. *F.*]

CĂPŪLĬCUS creditur esse nomen navigii, apud *Gell.* 10, 25., sed alii legunt *caupuli* (pro *capulici*) vel *capuli.*

CĂPŪLO, as, avi, atum, a. 1. oleum ex uno in aliud vas capula seu concha diffundere. *Cato R. R.* 67. Oleum frequenter capulent. Al. leg. *capiant. Plin.* 15, 6, 6. Oleum saepius die capulandum. Ita legit *Hard.* ex MSS. Alii *saepius decapulandum.* ℙ Ad illum locum *Melae* 2, 5. In ea regione piscem e terra oriri, qui ubi ex alto huc usque penetravit, per ea foramina ictu capulantium interfectus extrahitur; *Is. Voss.* notat, alios mutasse *captantium*, sed in omnib. lib. veterib. haberi *capulantium.* Porro *capulare* hic significat percutere, vulnerare, ducta significatione a capulo ensis.

CĂPŪLUS, li, m. *φέρετρον*, feretrum, in quo defunctorum cadavera efferuntur; a *capiendo* dictus, ut *Festo*, *Non.* 1, 13. et *Serv.* ad *A.* 6, 222. placet. *Varr.* ap. *Non. l. c.* Propter cunam capulum positum nutrix tradit pollinctori. *Lucil. ib.* Quem cum vidissent Hortensiu' Postumiusque, Ceteri item, in capulo hunc non esse aliumque cubare. *Novius ib.* Prius in capulo, quam in cuculi sella suspendit nates. ℙ *Non. ib.* interpretatur sarcophagum seu sepulcrum: sed reprehenditur a *Voss.* in *Etymol.* et aliis: ac praeterea, quae attulimus exempla, si attente expendantur, aptius de feretro, quam de sepulcro intelliguntur. ℙ Nihilominus etiam hoc sensu usurpatum legitur. [*Haec non differunt ab antecedentibus.] *Appul. Met.* 4. Capulos carie et vetustate semitectos, queis inhabitabant pulverei et jam cinerosi mortui, passim adfuturae praedae receptacula referamus. ℙ *Capuli decus* dicitur per convicium homo morti vicinus, capularis. *Pl. Asin.* 5, 2, 42. Ut osculatur carnufex, capuli decus! ℙ Significat etiam manubrium, *λαβή. Ov. Pont.* 1, 8, 57. Ipse manu capulum prensi moderatus aratri. *Id. Met.* 7, 506. Capulus sceptri. ℙ *Capulus coleorum* ap. *Auct. Priap.* 25. et absolute *capulus* ap. *Pl. Cas.* 5, 2, 26. est membrum virile. ℙ Saepe dicitur de manubrio ensis, *στάθμη. Cic. Fat.* 3. Philippus hasce in capulo quadrigas vitare monebatur: quasi vero capulo sit occisus. *Petron. Sat.* 82. Frequentiusque manum ad capulum, quem devoveram, refero. *Tac. A.* 2, 21. Miles, cui scutum pectori adpressum et insidens capulo manus. *Virg. A.* 10, 536. capulo tenus abdidit ensem. *Ov. Met.* 12, 133. capulo cava tempora pulsat. ℙ *Non. l. c.* neutro genere usurpat, sed non probat. ℙ Addit *Isid. Or.* 20, 16. aliam hujus vocis notionem, quod nempe significet funem, quo jumenta colligantur; et neutrius generis facit, sed nec ipse ullo confirmat Latini scriptoris exemplo: et ea vox videtur esse eadem ac *cable*, quo nunc utuntur Galli.

CĂPUS, i, m. V. CAPO.

CAPUT, capitis, n. *κεφαλή, κάρηνον*, princeps animalis membrum, quod collo sustentatur, in quo omnium sensuum sedes est. *Varro ad Cic.* apud *Lact. De opif. Dei* 5. inde dictum tradit, quod ab eo initium capiunt nervi et sensus. *Cic. Senect.* 10. Massinissam nullo imbre, nullo frigore adduci, ut capite operto sit. *Hirt. B. Afr.* 16. Capite nudo esse. *Cic. Phil.* 2, 31. involuto. Et *ib.* Aperire caput. *Virg. A.* 12, 885. contegere. *Petr. Sat.* 20. operire pallio. *Cic. fragm.* ap. *Non.* 14, 2. Calvaticam capiti accommodare. *Suet. Aug.* 79. Comere caput. *Caes. B. G.* 1, 32. Capite demisso terram intueri. *Virg. A.* 9, 437. Demittere caput. *Cic. Planc.* 13. extollere. *Suet. Aug.* 23. illidere foribus. *Quint.* 6, 3. offendere ad fornicem. *Pl. Curc.* 2, 3, 3. Capite offendere aliquem. *Id. Mil.* 2, 2, 52. nutare. *Plin.* 7, 8, 6. gigni. *Virg. A.* 1, 116. pronum volvi in caput. *Ter. Ad.* 3, 2, 18. Capite aliquem in terram statuere. *Phaedr.* 5, 7. Capite aliquem foras protrudere, *h. e.* in caput, et praecipitem protrudere. [*Pl. Curc.* 2, 3, 8. Nec quisquam sit tam opulentus, qui mihi obsistat in via — quin cadat, quin capite, sistat in via de tramite, i. e. quin vultu aut capite in terram conjecto, terrae dato subsistat. Idem quod *Capt.* 4, 2, 13. dicitur: ore sistet. — *Hor. Sat.* 1, 5, 58. Caput movet. Est minitantis, indignantis. *Heindf.* comp. *Hom. Odyss.* ρ. 465. *κίνησε κάρη.*] ℙ Aliquando ponitur pro ipso homine. *Caes. B. G.* 4, 15. Cum hostium numerus capitum CCCCXXX. millium fuisset. *Hor. Sat.* 2, 1, 27. quot capitum vivunt totidem studiorum millia. *Pl. Most.* 1, 3, 142. Triginta minas pro capite tuo dedi. *Cic. Verr.* 2, 2, 32. De capite libero judicare. *Ter. Andr.* 2, 2, 34. Ridiculum caput! *Id. Ad.* 2, 3, 8. festivum! *Virg. A.* 4, 354. carum. *Senec. Med.* 465. ingratum. *Justin.* 18, 7. nefandissimum. *Cic. Fam.* 3, 8. Acerbissima exactio capitum, *h. e.* tributi, quod in singula capita, hoc est singulos homines imponitur. V. CAPITATIO. *Liv.* 2, 33. Sextantibus collatis in capita. ℙ De *Capite censis* V. supra suo loco. ℙ Item pro animali. *Virg. A.* 3, 390. Sus triginta capitum fetus enixa. *Colum.* 8, 2. *de gallinis.* Parandi modus est, ducentorum capitum, quae pastoris unius curam dispendant. *Id. ib.* 11. *de pavonib.* Quinque et viginti capitum grex. *Edict. Diocl.* p. 20. Mulomedico tonsurae, et aptaturae pedum in capite uno ✕ sex. *mox.* Tonsori pecorum in uno capite pasto ✕ duos. Adde *Ulp. Dig.* 7, 1, 68. et 70. ℙ Saepe accipitur pro vita. [*Pl. Capt.* 2, 1, 39. Nam tu non vides — carum offerre me meum caput vilitati, i. e. vitam meam et salutem vilem quasi ac venalem habere, *sein Haupt zu Markte tragen. Lindem. Cic. Phil.* 2, 38. Credo ne salvo capite negare non posses, i. e. ne sine poena aliqua insigni, sine vitae salutisque tuae periculo negare non posses.] *Pl. Trin.* 4, 2, 120. Cui, si capitis res siet, nummum nunquam credam plumbeum. *Caes. B. G.* 7, 71. Capitis poenam alicui constituere. *Curt.* 3, 8. Capite luere stolidum consilium. *Tac. A.* 12, 19. poenas expendere. *Cic. Brut.* 12. Orare causam capitis, *h. e.* in qua de vita alicujus agitur. *Id. ib.* 36. Vocare aliquem in judicium capitis. [*Tac. A.* 2, 30. Quia vetere Senatusconsulto quaestio in caput domini prohibebatur. *Cic. Off.* 1, 12, 38. Cum altero certamen honoris et dignitatis est, cum altero capitis et famae. *Id. ib.* 2, 14, 51. Ne quem unquam innocentem judicio capitis arcessas. Cf. ad h. l. *Beier.*] *Nep. Paus.* 2. Accusare capitis. *Id. Milt.* 7. absolvere. *Cic. Or.* 1, 54. condemnare. *Id. Tusc.* 1, 22. Damnare capite. *Pl. Asin.* 1, 2, 5. Ibo ad Tresviros .... capitis te perdam ego, et filiam. [*Adde *eund. Mil.* 2, 4, 18. *Bacch.* 3, 3, 86. Efformatum hoc dicendi genus ad analogiam istorum: capitis damnare, accusare.] *Nep. Timoth.* 4. Adire periculum capitis. [*Mart. epigr.* 6, 26. Capite periclitari.] *Liv.* 2, 12. Capite suo dimicare, *h. e.* suae vitae periculo. [*Pl. Capt.* 5, 1, 26. Propter meum caput labores homini evenisse optumo, i. e. meae salutis causa.] ℙ Huc pertinent illa, quibus utimur cum alicui minamur, aut summum malum imprecamur, apud *Pl. Most.* 4, 3, 10. Vae capiti tuo, *h. e.* vae tibi, vel vitae tuae. Et *Poen.* 3, 3, 32. Capiti vestro istuc quidem. ℙ Dicitur interdum *causa capitis*, cum de sola existimatione agitur, aut de exsilio, aut ejusmodi gravi jactura. *Cic. Verr.* 2, 2, 40. Cum abs te, tui capitis causa peteret. *Id. Or.* 1, 40. Capitis nostri saepe potest accidere ut causae versentur in jure. V. utrobique integrum loc. *Ter. JCtus Dig.* 37, 14, 10. Capitis accusatio est ea, cujus poena mors, aut exsilium est. ℙ Hinc *capitis diminutio*, seu *deminutio* est status mutatio, hoc est amissio eorum bonorum, per quae in statu aliquo inter homines sumus. Ejus tria sunt genera, maximum, medium, minimum. Tria enim sunt, quae habemus, libertas, civitas, familia. Cum itaque haec omnia amittimus, *maxima* capitis diminutio est, ut in servitute et deportatione: cum vero amittimus civitatem, et libertatem retinemus, *media*, ut fit in transportatione in colonias: cum vero familia tantum mutatur, *infima* diminutio est, ut accidit in adoptionibus et emancipationibus. Ita *Paul. Dig.* 4, 5. *qui est* De capite minutis, II. Adde *Fest.* in *Deminutus*, et *Justin. in Institut. lib.* 1. *tit.* 16. et *cit. tit.* 5. *Dig.*, ubi hac de re plenius. *Cic. Top.* 4. Si ea mulier testamentum fecit, quae se capite nunquam diminuit. Sic *Hor. Od.* 3, 5, 41. *de M. Regulo.* Fertur pudicae conjugis osculum, Parvosque gnatos, ut capitis minor, A se removisse. ℙ Praeterea *caput* ponitur pro vertice, aut extremitate. *Liv.* 1, 54. Summa papaverum capita baculo decutere. *Caes. B. C.* 2, 9. Ut capita tignorum extrema parietum structura tegerentur. *Curt.* 4, 2. Duas turres ex capite molis erigere. *Planc.* ad *Cic. Fam.* 10, 18. Capita pontis. *Cels.* 8, 7. fasciae, aut habenae. *Plin.* 2, 64, 64. lineae. *Id.* 34, 3, 7. et 36, 14, 20. columnae. *Id.* 37, 5, 20. beryllorum auro comprehendere, *h. e.* partem crassiorem auro colligare. *Senec. Troad.* 173. Movere silvae capita, *h. e.* cacumina. *Plin. ep.* 10, 81. Juliopolitani sunt in capite Bithyniae. ℙ *Caput extorum*, pars jecoris superior, gibbera et rotunda, quam ex omni parte diligentissime haruspices observabant, ex ea praecipue futura portendi existimantes. *Cic. Div.* 2, 13. Caput jecoris si non est inventum, nihil putant accidere posse tristius. *Plin.* 11, 37, 73. Jecur in dextra parte est: in eo quod caput extorum vocant, magnae varietatis. M. Marcello, circa mortem, defuit in extis: sequenti die geminum repertum est. *Ov. Met.* 15, 795. caesumque caput reperitur in extis. *Lucan.* 1, 627. Ecce videt capiti fibrarum increscere molem Alterius capitis. Adde *Senec. Oedip.* 360. ℙ *Caput allii* est ipse allii globus. *Cato R. R.* 71., *Plin.* 26, 7, 19. et *Pers.* 5, 188. ℙ In vite *caput* dicitur ipse pes, seu imus truncus, a quo tanquam a capite, rami propagantur. *Cato R. R.* 33. Circum capita addito stercus, paleas, vinaceas, aliquid horum, quo rectius valeat. Et *mox.* Vites subligato, pampinato, circum capita sarrito. *Plin.* 17, 22, 35. *n.* 20. Capita vitium putata circumfodito. ℙ Item extrema vitis pars, hoc est ultimum ejus, et productissimum flagellum, ut *Colum.* 3, 10. docet. *Cic. Senect.* 15. Adminiculorum ordines, capitum jugatio, religatio et propagatio vitium. ℙ *Caput facere* dicuntur ulcera quaedam, cum in globulum, seu apicem, collecto pure, velut in caput intumescunt. *Plin.* 22, 25, 76. Horminum discutit furunculos, priusquam capita faciant. *Id.* 26, 12, 77. Furunculis remedio sunt pycnocomi folia trita, si nondum caput fecerint. *Celsi* huc pertinet illud 8, 9. Si nusquam caput se ostendit, ubi maxime pus subsit etc. Ita *Morgagnus*, et *Targa* in suis libr. et codice MS. Alii *tumor.* ℙ *Caput fontis* est unde fons nascitur, vel unde primum fluere incipit, ut *Ulp. Dig.* 42, 19, 1. docet. *Vitr.* 8, 1. Si fontes non profluent, quaerenda sub terra sunt capita, et colligenda. *Mela* 3, 2. Rhenus prope a capite duos lacus efficit. *Hor. Od.* 1, 1, 22. nunc ad aquae lene caput sacrae. Adde *Lucr.* 6, 729. et *Plin. ep.* 8, 8. ℙ Item ostium, qua flumen in mare influit. *Caes. B. G.* 4, 10. Rhenus multis capitibus in Oceanum influit. [*Hor. Sat.* 1, 10, 37. Dumque defingit Rheni luteum caput.] ℙ In usuris *caput* dicitur ipsa pecunia occupata, ex qua usurae percipiuntur, quae etiam *sors* appellatur, *τὸ κεφάλαιον. Hor. Sat.* 1, 2, 14. Quinas hic capiti mercedes exsecat, [*i. e. exsculpit, ut *Heindorf.* videtur, quem cf.] *Liv.* 6, 36. Promulgavere legem de aere alieno, ut deducto eo de capite, quod usuris pernumeratum esset etc. *Cic. Att.* 15, 26. Item de illo Tulliano capite libere cum Cascelio loquare. Parva res est; sed tu bene attendisti: nimis callide agebatur. *Id. ib.* 29. hoc *Tullianum caput* vocat *Tullianum semissem.* De Tulliano semisse M. Axianum adhibebis, ut scribis. Priore itaque loco *Cic.* memorat *caput*, quod et *sors*, apud Italos *capitale* appellatur, *(Kapital)* secundo usuram *semissem*, nempe [*VI denar. quotannis] quae usura erat dimidia centesimae. ℙ Sic in vectigalibus et decumis *caput* vocatur tota summa pecuniae, aut frumenti, quae penditur. *Cic. Verr.* 2, 1, 4. Quod aliquot nominibus de capite frumenti decumani detraxerit. Adde *ib.* 2, 3, 35. ℙ In legibus *capita* dicuntur singulae legis partes, in quibus aliquid sub una verborum sententia constituitur, qui nunc in scholis *paragraphi* appellantur. *Cic. Verr.* 2, 1, 46. Quaero abs te, sicut modo in illo capite Anniano de mulierum hereditatibus, nunc in hoc de hereditatum possessionibus; cur ea capita in edictum provinciale transferre nolueris. *Ascon. ib.* Proprie juris capita dicuntur. *Cic. Agr.* 2, 6. A primo capite legis usque ad extremum reperio, nihil aliud cogitatum, nisi ut etc. Adde *ib.* 10. et *Gell.* 2, 15. ℙ Usus hic transfertur ad scriptiones illas omnes, quae partes inter se distinctas habent; cujusmodi sunt disputatio, oratio, epistola, et similia. [*Gr. *τὰ κεφάλαια.*] *Cic. Or.* 2, 55. Cum duos lectores excitasset, et alteri de colonia Nar-

bonensi Crassi orationem legendam dedisset, alteri de lege Servilia; et cum contraria inter se de republica capita contulisset. *Id. Fam.* 3, 8. Sed prima duo capita epistolae tuae tacita mihi quodammodo relinquenda sunt. *Cels.* 5, 8. Quod proximo capite supra comprehensum est. ℙ Sic appellantur etiam dogmata et placita philosophorum. *Cic. Acad.* 4, 32. Ita nobis tacentibus, ex uno Epicuri capite, altero vestro, perceptio, et comprehensio tollitur. Quod est caput Epicuri? si ullum sensibus visum falsum est, nihil percipi potest. Quod vestrum? sunt falsa sensus visa. ℙ Praeterea summae et praecipuae partes alicujus syntagmatis, *capita* dicuntur. *Quint.* 6, 1. In peroratione quae repetemus, quam brevissime dicenda sunt, et, quod Graeco verbo patet, decurrendum per capita. Graecum autem verbum est *ἀνακεφαλαίωσις*. *Cic. Brut.* 44. Ipsa illa censoria contra Domitium collegam, non est oratio, sed quasi capita rerum, et orationis commentarium paulo plenius. *Id. Phil.* 2, 31. Caput autem litterarum, sibi cum illa mima posthac nihil futurum. *Gell. praef. in f.* Capita rerum, quae cuique commentario insunt, exposuimus hic universa. ℙ In aliis quoque rebus, quod quaque in re est praecipuum, *caput* vocamus. *Cic. Tusc.* 5, 34. Negavit, se jure illo nigro, quod coenae caput erat, delectatum. (Adde *Fin.* 2, 8. et *Mart.* 10, 31.) *Id. Or.* 2, 82. Ad consilium de republica dandum, caput est, nosse rempublicam. *Id. Amic.* 13. Caput est ad beate vivendum, securitas. *Id. Or.* 1, 19. Caput esse arbitrabatur oratoris, ut ipsis, apud quos ageret, talis, qualem se ipse optaret, videretur. *Id. Inv.* 2, 7. In hoc autem loco caput erit accusatori, si demonstrare poterit etc., secundarium, si etc. [**Cic. Off.* 2, 31, 75. Caput autem est, in omni procuratione negotii et muneris publici.] *Id. Or.* 1, 29. et *Quint.* 11, 3. Vere dictum est caput artis esse, decere quod facias. *Cic. Fam.* 3, 7. An ego tibi obviam non prodirem? primum Appio Claudio? deinde, imperatori? deinde, more majorum? deinde, quod caput est, amico? *Id. Att.* 1, 17. Si ita statueris, irritabiles animos esse optimorum saepe hominum, et id quod caput est, nobis inter nos nostra vitia esse toleranda. ℙ Item eum, qui princeps est, et auctor alicujus rei faciendae. *Cic. Fl.* 18. Caput est omnium Graecorum concitandorum Heraclides. *Ter. Ad.* 4, 2, 19. Idem, quod ego, sentit, te esse huic rei caput. *Pl. Curc.* 2, 1, 19. Caput scelerum. *Prop.* 2, 18, 86. nequitiae. *Liv.* 10, 1. Capita conjurationis ejus virgis caesi, et securi percussi (metonymia). *Id.* 26, 40. Qui capita rerum Agrigenti. [**Tac. A.* 1, 47. Non omittere caput rerum, i. e. summam imperii e manibus non dimittere.] ℙ Urbs aliqua *caput* esse dicitur, quae provinciae nobilissima et potentissima est. *Nep. Epam. in f.* Thebae totius Graeciae caput. *Flor.* 2, 9. Caput gentis Ambracia. *Plin.* 12, 14, 30. Caput regni Sabota. ℙ Eodem modo *caput* dicitur vir suae civitatis primarius. *Liv.* 26, 16. et 40. In eos, qui capita rerum erant, animadversum. *Vell.* 2, 52. Collisa inter se duo reipublicae capita, *h. e.* Caesar, et Pompejus. Adde *ib.* 101. [**Tac. A.* 1, 13. Quousque patieris, Caesar, non adesse caput reipublicae.] ℙ Item dux exercitus. *Vell. ib.* 85. Militibus, etiam detracto capite, in longum fortissime pugnandi duravit constantia. ℙ Item origo, unde aliquid manat et exit in vulgus, ducta a fontibus translatione. *Cic. Planc.* 23. Neque ego, si fontem maledicti reperietis, ut aut negligatis aut dissimuletis unquam postulabo: sed si quid sine capite manabit aut si quid erit ejusmodi, ut non exstet auctor, qui audierit etc. ℙ Et pro principio. *Cic. Top.* 9. Cum a genere ducetur argumentum, non erit necesse, id usque a capite arcessere. ℙ *Nec caput, nec pedes*, proverbium Italice *nè capo, nè coda*. *Cic. Fam.* 7, 31. Propter tuas res ita contractas, ut, quemadmodum scribis, nec caput nec pedes, *subaudi* habeant. *Pl. Asin.* 3, 3, 139. Quin nec caput nec pes sermonum apparet. *In Ep. Liv. l.* 50. Cum legatos ad pacem inter Nicomeden et Prusiam faciendam Romani misissent et unus ex iis multis cicatricibus sparsum caput haberet, alter pedibus aeger esset, tertius ingenio socors haberetur; dixit Cato, eam legationem nec caput nec pedes nec cor habere. ℙ *Capita Deorum* olim appellabantur fasciculi facti de verbenis, teste *Festo*. Fortasse eos fasciculos e verbena intelligit, quibus utebantur ad verrendam mensam Jovis et ad purgandas lustrandasque domos, ut est ap. *Plin.* 25, 9, 59. ℙ *Capita, aut navim* [**Apud nos: Schrift oder Wappen*] lusus puerilis apud Romanos, quo nummum in sublime jactantes, cum in terram reciderat, utram faciem ostenderet, observabant. Nam postquam asses sextantario pondere feriri coeperunt, eorum nota fuit ex altera parte Janus geminus, ex altera rostrum navis; ut *Plin.* 33, 3, 13. docet. Adde *Ov. Fast.* 1, 239. Huic ludo apud Venetos nomen est *Marco Madonna*, ductum a signo minutioris pecuniae, quae in usu est. *Macr. Sat.* 1, 7. Ita fuisse signatum, hodieque intelligitur in aleae lusu, cum pueri denarios in sublime jactantes, capita aut navim, lusu teste vetustatis, exclamant. Ita leg. in editionib. Brix. A. 1483., Venet. 1521. et in Aldina 1528. et aliis. Nam in aliquot recentioribus habetur *capita, aut navia:* ut sit *navia, ae*, scapha, linter. *Paul. Nol. poem.* 38, 73. Nummus huic *(Jano)* primum tali est excusus honore, Ut pars una caput, pars scalperet altera navem. Cujus nunc memores quaecumque nomismata signant, Et veteri facto capita haec, aut navia dicunt. *Aur. Vict. Orig. gent. Rom.* 3. Hodieque aleatores posito nummo opertoque, optionem collusoribus ponunt enunciandi, quid putent subesse, caput, aut navem: quod nunc vulgo corrumpentes naviam dicunt. Hinc patet etiam apud *Macr. l. c.* legendum *navia*, cum ita Romae plebs vocem hanc pronunciaret. ℙ *Caput Africae* fuit appellatus Romae vicus quidam, in quo praesertim paedagogi habitabant. *Inscr.* ap. *Marin. Frat. Arv.* p. 425. Paedagogus a caput Africae, *h. e.* a vico, qui appellatur *Caput Africae*. V. CAESAR. ℙ *Caput* usurpat pro veretro *Tibull.* in *Priap. v.* 31. et 36.

CAPYS, m. vir Trojanus, comes Aeneae, qui fertur Capuam condidisse. *Virg. A.* 1, 183. Aut Capyn, aut celsis in puppibus arma Caici. *Id. ib.* 10, 145. Et Capys, hinc nomen Campanae ducitur urbi. ℙ Item filius Assaraci, pater Anchisae, ut est apud *Ov. Fast.* 4, 34. et 35. ℙ Item octavus rex Albanorum, filius Atys, vel Epiti. Regnavit annos XXVIII. Reliquit filium nomine *Capetum*, vel *Calpetum. Liv.* 1, 3. et *Ov. Met.* 14, 613. ℙ Declinatur *Capys, yos*, et *ys. Liv. l. c.* Latino Alba ortus, Alba Atys, Aty Capys, Capy Capetus. *Ov. Fast.* 4, 45. *de Epito.* Ille dedit Capyi recidiva vocabula Trojae: Et tuus est idem, Calpete, factus avus. ℙ Scribitur et *Capis.*

CAR. V. CARES.

CARA. V. in CAREUM.

CĂRA, ae, f. *κάρα*, caput: hinc habent Hispani suum *cara*, Itali vero *cera* et *ciera* pro vultu seu facie. *Coripp. Pan. Justin.* 2, 411. Postquam venere verendam Caesaris ante caram. *F.*]

CĂRĂBUS, i, m. genus cancrorum, cauda a ceteris distans. *Plin.* 9, 31, 51., ubi *Hard.* notat, esse idem ac locustam, quae ab *Arist.* appellatur *κάραβος*, de qua *Plin. in f. c. praec. Apicius* quoque 9, 1. marinam locustam esse indicat. ℙ Addit *Isid. Orig.* 19, 1. *sub f.* esse *carabum* parvam scapham ex vimine factam, quae contexta crudo corio genus navigii praebet. Hujus meminit etiam *Gregor. M. Dialog.* 4, 57., et videtur eadem fuisse cum myoparone. ℙ [Fuit etiam cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Mur.* 940, 4. Aurelius Carabus. *F.*]

CĂRĂCALLA, ae, f. et Cărăcallis, is, f. vestis in lacernae modum ex concisis pannis consuta, non sinuosa, sed corpori adhaerens, cucullata et manicata, cujus duplex genus fuit, alterum, quo Galli praesertim utebantur, ad femora usque productum, (quod *Gallicam pallam* vocat *Mart.* 1, 93. Dimidiasque nates Gallica palla tegit); alterum ad talos demissum, cujus cum magnam copiam Aur. Antoninus Bassianus Severi filius imperator populo R. largitus esset, coegissetque plebem eo indutam ad se salutandum accedere, *Caracallae* et *Caracalli* cognomen accepit; ipsaeque vestes *Caracallae Antoninianae* sunt appellatae, et in usu postea Romanae plebis frequentatae. Utriusque formam Veneti retinent in duplici eorum *cappotto da marinajo;* nec audiendus *Ferrar. De re vest. c.* 7., qui perperam *χειριδώτους χιτῶνας*, manicatas tunicas, caracallas fuisse putat. *Aurel. Vict. Caesar.* 21. et in *Epit.* 21., *Spartian. Sev.* 21. et *Anton. Car. Auson. Caesar.* 9, 22. In risu populi tu, Caracalla, magis. *Edict. Dioclet.* p. 21. Pro caracalli majori ✕ viginti, pro caracalli minori ✕ viginti. ℙ Hujus vestimenti meminit etiam *Hieron. ep.* 64., ubi agit de vestitu sacerdotum, his verbis, *n.* 15. Efficitur palliolum mirae pulcritudinis, perstringens fulgore oculos, in modum caracallarum, sed absque cucullis. *Salm. l. c.* notat, intelligendas esse hoc loco caracallas Gallicas, non Romanas: illae enim breviores erant, ut dictum est, et paenulae aut pallio similes. [**Plurimis instruxit h. l. F.*]

CĂRĂGOGOS, i, *καραγωγός* herba eadem, quae chamaedaphne, ita dicta, quod caput a noxiis humoribus expurget: a *κάρα*, caput, et *ἄγω*, duco. *Appul. Herb.* 27.

CĂRĂLIS, is, f. *Cágliari, Κάραλις*, urbs Sardiniae primaria cum portu, in ejus parte ad Austrum sita. *Claud. B. Gild. in f.* Urbs Libyam contra, Tyrio fundata potenti, Tenditur in longum Caralis. *Tyrium potentem* vocat Carthaginienses, qui a Tyriis oriundi Sardiniam diu tenuerunt. Attamen *Sol.* 4. ab Aristaeo conditam scribit. Hic autem Aristaeus fuit Actaeonis filius, post cujus mortem in Sardiniam cum Daedalo venit, ibique regnavit, ut *Sall.* ap. *Serv.* ad *Virg. A.* 1, 14. narrat. ℙ Dicitur etiam *Carales, lum*, plurali numero. *Liv.* 23, 40. Navibus longis ad Carales subductis. Et *infra.* Carales perventurus erat. *Hirt. B. Afr.* 98. A Caralibus secundum terram provectus. ℙ Credet aliquis, etiam *Carala, ae*, declinari propter locum *Flori* 2, 2. Caralae urbis excidio incolas terruit. Sed ex eruditorum consensu legendum est *Aleriae urbis*, quod habetur etiam in optim. editionib. bene multis. Editio princeps sine nota anni, loci, aut typographi, habet *Valeriae urbis.* ℙ Scribitur et *Calaris*, ex quo factum est Italicum nomen *Cágliari*: sed prior scribendi ratio praefertur a *Dausq.* in *Orthogr.*

*CARACĂTES, ium, populus Germanicus, in Gallia Belgica, in Triboccorum regione. *Tac. H.* 4, 70. V. CERACATES. *B. A.*

*CARADRUM, i, n. piscis genus. *Appul. Apol.* p. 160. *B, A.*

CĂRĂLĪTĀNUS, a, um, adj. ad Caralim urbem pertinens. *Liv.* 27, 6. Caralitanus ager. *Plin.* 3, 7, 13. et *ib.* 8, 14. Caralitanum promontorium. ℙ *Caralitani, orum*, sunt ejus urbis incolae. *Caes. B. C.* 1, 30. et *Plin. l. c* 3, 7, 13. ℙ Scribitur et *Calaritanus.* V. v. praec.

CĂRĂMALLUS, seu Caramālus, et Phabāton nomina sunt duorum pantomimorum ap. *Sidon. carm.* 23, 268.

*CARAMBACIS, Asiae fluvius, ad montes Riphaeos. *Plin.* 6, 13. *B. A.*

*CARAMBICUM, promontorium idem quod Carambis. *Mela* 2, 1. *B. A.*

*CARANĪTIS praefectura fuit in Armenia majore ita dicta a Caranis oppido ibi sito. *Plin.* 5, 24. *B. A.*

*CARANTŌNUS, i, Galliae fluv., hod. *le Charente. Auson. in Mosella* 473. *Cellar.* et *Danvill.* eundem esse putant cum eo, qui ap. *Ptol.* appellatur *Καντέλος;* sed *Canentelum* hod. esse *le Sevre*, sententia est *Mannerti. B. A.*

*CARANUS, i, Aradiorum portus, in Syria, forte idem quod Carne. V. *Carne.* ℙ Item primus Macedon. rex, septimus ab Hercule. *Liv.* 45, 9. *Justin.* 7, 1. *Vellej.* 1, 6. *Auson. ep.* 19. ℙ Et unus ex ducibus Alexandri M., qui cum aliis missus est, ad compescendum Satibarzanem, in Arios. *Curt.* 7, 4. *B. A.*

*CARASTASĒI, orum, pop. Asiae, ultra Maeotin lacum. *Plin.* 6, 7. *B. A.*

*CARAVANTĪS, idis, opp. Illyrici. *Liv.* 44, 30. *B. A.*

*CARBANIA, ae, maris Mediterranei insula, juxta Italiam. *Mela* 2, 7. *B. A.*

CĂRĂMBIS, is, f. *Κάραμβις, Capo Pisello*, promontorium Paphlagoniae in Asia, vasto excursu in Euxinum mare se protendens. Item oppidum in eadem regione. *Plin.* 6, 2, 2. De promontorio *Val. Flacc.* 5, 107. alta Carambis Raditur, et magnae pelago tremit umbra Sinopes. *Id.* 8, 214. nubiferam transire Carambin. Adde *Ammian.* 22, 8.

CARBAS, ae, m. *κάρβας*, ventus spirans ab orientali plaga prope orientem aequinoctialem. *Vitr.* enim 1, 6. postquam docuit, Solanum flare ab oriente aequinoctiali, ad ejus dexteram et sinistram collocat Carban et Ornithias.

CARBĂSĔUS, a, um, adj. qui est ex carbaso. *Cic. Verr.* 2, 5, 12, et 31. Tabernacula carbaseis intenta velis. *Virg. A.* 11, 776. chlamidemque, sinusque crepantes Carbaseos fulvo in nodum collegerat auro. Adde *Stat. Theb.* 7, 658. ℙ In illo *Tibull.* 3, 2, 21. Post haec carbaseis humorem tollere ventis: *ventos carbaseos* interpretantur telam carbaseam tenuissimi fili, eo modo quo *textilem ventum* et *nebulam lineam* appellat *Publ. Syrus* ap. *Petr. Satyr.* 55. *in f.* vestem subtilissimam, et aequantem propemodum ventos, et nebulas tenuitate texturae. Alii malunt legere *velis* eod. sensu: inter quos sunt *Brouckusius*, et *Vulpius.*

CARBĂSĪNĔUS, a, um, adj. carbaseus. Usurpavit *Varr.* ap. *Non.* 14, 28.

CARBĂSĪNUS, a, um, adj. carbaseus. *Plin.* 19, 1, 6. Carbasina vela. *Appul. Met.* 8. Mitellis, et crocotis, et carbasinis, et bombycinis injecti.

CARBĂSUS, i, f. et Carbasa, orum, n. plur. Est ab Hebr. כַּרְפַּס *carpas*, inde *κάρπασος*, et *καρβασα*, genus lini tenuissimi, quod primum in Hispania Tarraconensi repertum est, teste *Plin.* 19, 1, 2. *n.* 2. ℙ Per synecdochen est vestis e carbaso aliove tenui panno facta. *Virg. A.* 8, 34. eum tenuis glauco velabat amictu Carbasus. (Ubi *Servius* vestem lineam fluminum propriam esse dicit, quia maceratur aqua, et irrigatione fluminum maxime provenit. Confirmat *Non.* 14, 28.) *Curt.* 8, 9. Corpora usque ad pedes carbaso velant. *Val. Max.* 1, 2. *n.* 7. Carbasum, quam optimam habebat, foculo imposuit. Hoc est quod habet *Propert.* 4, 11, 54. Vel cui, commissos cum Vesta reposceret ignes, Exhibuit vivos carbasus alba focos. *Luc.* 3, 239. Carbasa fluxa. ℙ Ap. *Scribon. Compos.* 227. Radices haemorrhoidarum carbasis ducere, *h. e.* tenuis lini filo adstringere, ut in re eadem *Cels.* loquitur 7, 30. *n.* 3. ℙ Ponitur et pro velo. *Lucr.* 6, 108. Carbasus ut quondam magnis intenta theatris Dat crepitum malos inter jactata trabesque. ℙ Et saepissime pro velo navis. *Virg. A.* 3, 357. tumidoque inflatur carbasus Austro. *Ov. Her.* 7, 171. Cum dabit aura viam, praebebis carbasa ventis. *Id. Met.* 5, 233. Deducere carbasa i. e. vela ventis dare. *Id. Fast.* 3, 587. Subduce-

re carbasa. Adde *Luc.* 3, 596. et *Vall. Flacc.* 4, 422. ℙ Pro navi. *Rutil.* 1, 221. Aestivos penetrant oneraria carbasa fluctus. [*Sunt vela, quibus instructae naves onerariae.] ℙ Ap. *Claud. B. Get.* 232. *custos Romani carbasus aevi* sunt libri Sibyllini, qui linei fuerunt. ℙ Adjectivi more. *Prop.* 4, 3, 64. Raptave odorato carbasa lina duci. ℙ Neutro genere in singulari numero. *Pacat. Pan.* ad *Theod.* 33. Tenero perlucentes amictu, et vix leve carbasum vitando sole tolerantes. ℙ Et masculino in plurali. *Ammian.* 14, 8. A fundamento carinae ad supremos usque carbasos.

CARBATĪNA, ae, f. (calceamenti genus.) frustula. Adjective. *Catull.* 98, 3. Ista cum lingua ..... possis Culos, et crepidas lingere carbatinas. Al. scribunt *carpatinas. Pollux* 7, 22. scribit *καρβατίνην εἶναι ἀγροικῶν ὑπόδημα, κληθὲν ὑπὸ Καρῶν*, carbatinam esse calceamentum rusticorum, a Caribus appellatum. Idem docet *Hesychius*: *Καρπάτινον, ἀγροικικὸν ὑπόδημα μονόδερμον*, carpatinum, calceamentum rusticum unius corii. Probant hanc interpretationem *Ang. Polit. Misc. cent.* 1, 2. *Scal.* et *Voss.* in *Catull.* et alii. Porro *carbatinae*, et *crepidae* sunt duo nomina substantiva per figuram appositionis simul juncta, ut *urbs Roma.* V. CERCOLIPS.

*CARBIA, ae, oppidum Sardiniae. *Ant. Itin. B. A.*

*CARBILĒSI, orum, populi Thraciae. *Plin.* 4, 11. *B. A.*

CARBO, onis, m. *ἄνθραξ*, ligni frustum igne perustum et percoctum. *Tarrunt. Dig.* 50, 6, 6. Torrere carbonem. *Cato R. R.* 38. De lignis carbones coquere. *Plin.* 16, 6, 8. Arbor minus utilis carboni. *Scribon. Compos.* 59. Redigere aliquid in carbonem. *Ter. Adelph.* 5, 3, 63. Tam excoctam reddam atque atram, quam carbo est. *Varr. R. R.* 1, 7. Ex quibusdam lignis combustis, carbonibus salsis pro sale utuntur. (V. *Plin.* 31, 7, 40.) *Pl. Merc.* 2, 3, 74. Impleantur meae fores elogiorum carbonibus, *h. e.* carminibus maledicis carbone scriptis. *Pers.* 5, 107. Quaeque sequenda forent, quaeque evitanda vicissim, Illa prius creta, mox haec carbone notasti, *h. e.* illa approbationis nota, haec damnationis. Adde *Hor. Sat.* 2, 3, 246., et V. quaedam huc pertinentia in ALBUS. et CALCULUS. ℙ *Serv.* ad *A.* 11, 788. docet hoc esse discrimen inter prunam, et carbonem, quod illa accensa sit, hic vero exstinctus. Sed etiam dum ardet, carbo dicitur. *Cato R. R.* 108. Imponito in carbones, facito bis inferveat. *Pl. Rud.* 2, 6, 47. Fabri ferrarii, qui apud carbones assident, semper calent. *Hor. Od.* 3, 8, 3. positusque carbo in caespite vivo. *Plin.* 34, 10, 22. Coquere aliquid carbone. *Ov. Trist.* 3, 11, 47. Lentis carbonibus urere. *Cic. Off.* 2, 7. Candenti carbone adurere capillum. *Petr. Satyr.* 135. Carbones vivi. ℙ [Apud *Auctor. Rei agrariae* passim fit mentio carbonum sub terminis positorum. *Plin.* 36, 14, 21. narrat, fundamenta templi Dianae Ephesinae fuisse calcatis substrata carbonibus, ne in lubrico atque instabili locarentur. *August. Civ. Dei* 21, 4. Eo quod carbones nulla aetate vincantur, eos substernere solent, qui limites figunt ad convincendum litigatores, quisquis post quantalibet tempora exstiterit, fixumque lapidem non esse contenderit. *Vitr.* 3, 3. Sublicaeque machinis adigantur quam creberrimae, carbonibusque expleantur intervalla palorum. *F.*] ℙ *Carbonem pro thesauro invenire* proverbio dicuntur, qui magna aliqua spe frustrantur. *Phaedr.* 5, 6. Carbonem, ut ajunt, pro thesauro invenimus. ℙ Dicuntur etiam carbones minutae scintillae ex lignis ardentibus saepe exsilientes. [*Non scintillae, sed frustula ligni ardentis candentia.] *Plin.* 2, 20, 18. Ut e flagrante ligno carbo cum crepitu, sic a sidere coelestis ignis exspuitur. *Id* 16, 10, 19. Carbonem repente exspuunt cum eruptionis crepitu, ejaculanturque longe. ℙ Pro cinere aliquando usurpari videtur. *Cels.* 4, 7. Pullum hirundinum comburere, carbonemque ejus contritum infriare. ℙ Pro carbunculo, hoc est ulcere pessimae naturae. *Ser. Sammon.* 39, 725. Horrendus magis est, perimit qui corpora, carbo. ℙ Fuit etiam cogn. Rom. in gente Papiria, ut Cn. Papirius Carbo, quem *Plin.* 7, 16, 15. cum dentibus natum fuisse narrat. Fortasse qui primus ita cognominatus est, a nigro cutis colore eam appellationem traxit.

CARBONĀRĬUS, a, um, adj. ad carbonem pertinens. *Aurel. Vict. Vir. illustr.* 72. Pater ejus quamvis patricius, ob paupertatem carbonarium negotium exercuit. ℙ *Carbonarius, ii*, est qui carbonem facit, vel vendit *ἀνθρακοπώλης, ἀνθρακεύς. Pl. Cas.* 2, 8, 2. Ego remittam ad te virum cum furca in urbem, tanquam carbonarium. ℙ *Carbonaria, ae*, est fornax, in qua carbo coquitur, *ἀνθρακία. Tertull. Car. Christ.* 6., cujus verba V. in CALCARIUS. ℙ [*Carbonaria praefectura *C. Theod.* de *Praet.* et *Quaestor.* Jac. Gothofred. mutavit in Charonariam, quae a Charonte quasi defertur et nomine mortui exercetur. V. Orcinus.]

CARBONESCO, is, n. in carbonem transire. *Coel. Aurel. Tard.* 2, 13. Usque eo inuritur, donec carbonescat. Adde *ib*, 5, 1.

CARBONIĀNUS, a, um, adj. ad Carbonem pertinens, qua est cogn. Rom. ut *Carbonianum edictum*, cujus auctor quidam *Carbo* fuit. De hoc edicto exstat titulus in *Dig. lib.* 37. *tit.* 10.

*CARBŪSA, ae, insula maris Aegaei. *Plin.* 4, 12. *B. A.*

*CARBULA, ae, opp. Hispan. Baet. *Plin.* 3, 1. *Hard. Ed. Elzev.* Carbulo. *B. A.*

CARBULO. V. v. praeced.

CARBUNCŪLĀTĬO, onis, f. morbus arborum, cum verno tepore invitatis et erumpere audentibus satis mollibus insidens pruina lactescentes germinum oculos adurit, ut *Plin.* 17, 24, 37. *n.* 4. docet. ℙ Hoc idem si in floribus accidat, *carbunculus* appellatur. *Plin. ib.* Quamquam etiam in vitibus ipsa carbunculatio carbunculus appellatur. V. CARBUNCULUS.

CARBUNCŪLO, as, n. carbunculatione laboro. *Plin.* 18, 28, 68. *n.* 3. In hoc temporis intervallo res summa vitium agitur, decretorio uvis sidere illo, quod Caniculam appellavimus, unde carbunculare dicuntur, ut quodam uredinis carbone exustae. *Id.* 14, 2, 4. *n.* 5. Helvenaca vitis carbunculari negatur. *Id.* 12, 7, 14. Arbores, quae piper gignunt, coeli intemperie carbunculantur, fiuntque semina cassa et inania. ℙ Item carbunculo laboro. *Id.* 24, 13, 69. Genitalia exulcerata, aut carbunculantia. *Id.* 23, 3, 34. Ulcera circa oculos carbunculantia. V. CARBUNCULUS.

CARBUNCŪLOSUS, a, um, adj. carbunculo abundans. *Colum.* 3, 11. Carbunculosum agrum nisi stercore juves, macras vineas efficit. ℙ Addunt Lexicographi locum *Plin.* 31, 3, 28. Arena carbunculosa. *Hard.* habet *arena* et *carbunculus.*

CARBUNCŪLUS, i, m. *ἀνθράκιον*, parvus carbo. *Auct. ad Her.* 4, 6. Ipse a vicinis, cum testa ambulans, carbunculos corrogaret. ℙ Translate. *Pl. Most.* 4, 2, 69. Qui cum istaec sciet facta ita, amburet misero ei corculum carbunculus. ℙ Est etiam gemma coloris ignei, et accensum carbonem referens, (*Rubin*) de qua multa *Plin.* 37, 7, 25. ℙ *Probitas est carbunculus*, dictum *Publii Syri* ap. *Petr. Sat.* 55., *h. e.* incidit in oculos, et splendet instar carbunculi. ℙ Item genus ulceris, *ἄνθραξ, ἀνθράκωσις.* Ejus hae notae sunt: Rubor, et super eum pustulae saepe nigrae, interdum sublividae, aut pallidae, in quibus sanies esse videtur: circa quasi crusta est, eaque inflammatione cingitur etc. V. *Cels.* 5, 28. *n.* 1., ubi et ejus curandi rationem docet. Adde *Plin.* 26, 1, 4. ℙ Est praeterea genus terrae, vel arenae carboni similis. *Varr. R. R.* 1, 9. Terrae species multae, in queis argilla, rubrica, creta, glarea, carbunculus, id est quae sole perferve ita fit, ut radices satorum comburat. *Vitr.* 2. 6. Quo penitus ab imo vehementia vaporis adusto, nonnullis in locis procreatur id genus arenae, quod dicitur carbunculus. *Plin.* 17, 4, 3. Et carbunculus, terra, quae ita vocatur, emendari vite macra putant. ℙ Denique ita appellatur morbus in arboribus, de quo diximus in CARBUNCULATIO. *Plin.* 18, 28, 68. *n.* 3. Rorem inustum sole acri frugibus rubiginis causam esse, et carbunculi vitibus. *Id. ib.* 29, 70. Cancros cremari jubent in arbustis, ut carbunculi non noceant. Adde *Colum.* 3, 2.

*CARCĀSO (*Caes. B. G.* 3, 20.) vel CARCASSO (*Anton. Itin.*) vel CARCASSIO (*Tab. Peut.*) onis, opp. in Gallia Narb., Tolosam inter et Narbonem, hodie Carcassone. Dicitur et *Carcasum. Plin.* 3, 4. *B. A.*

CARCASUM. V. v. praeced.

*CARCATHIOCERTHA, oppid. Arm. Majoris. *Plin.* 6, 9. *B. A.*

CARCER, is, m. *φυλακή, δεσμωτήριον*, locus in quo nocentes homines conclusi detinentur: a *coercendo*, ut *Varr. L. L.* 4, 32. placet, vel ab *ἕρκος*, septum, vel a *κάρκαρον*, carcer. [*Döderl. 1, 183. ab *arcere* deducendum putat, praeposita litt. *c.*, sicut *cacumen* ab *acuere* etc.] *Cic. Catil.* 2, 12. Sentiet in hac urbe esse carcerem, quem vindicem nefariorum, et manifestorum scelerum majores nostri esse voluerunt. *Id. Verr.* 2, 5, 28. Conjicere aliquem in carcerem. Et *ib.* 29. condere. Et *ib.* 30. ducere. *Tac. A.* 4, 68. trahere. *Id. ib.* 6, 40. rapere. *Pl. Amph.* 1, 1, 3. compingere. *Id. Poen.* 3, 3, 78. ire. *Sall. Cat.* 7, 58. deducere. *Curt.* 8, 7. Includi carcere. *Id.* 5, 5. Erumpere ex carcere. *Cic. Planc.* 12. E carcere emittere. [*Tac. *A.* 6, 48. in carcerem ferri.] ℙ Translate *carcer* dicitur homo improbus, et carcere dignus. *Ter. Phorm.* 2, 3, 26. Ain' tandem, carcer? bonorum extortor, legum contortor? Adde *Lucil.* ap. *Donat. ib.* ℙ Per synecdochen dicitur de inclusis in carcere. *Cic. Pis.* 7. *extr.* In me carcerem effudistis, conjuratos armastis. ℙ Praeterea *carcer* dicitur septum, quo clauduntur equi, et inde ad cursum emittuntur, in publicis ludis, *ἀφετηρία. Virg. G.* 3, 104. et *A.* 5, 145. ruuntque effusi carcere currus. *Ov. Her.* 18, 166. Ut celer Eleo carcere missus equus. *Auct. ad Her.* 4, 3. Intra carcerem stare. Ai. leg. *carceres.* Frequentius enim hac notione in plurali num. effertur. *Cic. Brut.* 47. Nec enim in quadrigis eum secundum numeraverim, qui vix e carceribus exierit, cum palmam jam primus acceperit. *Virg. G.* 1, 512. Ut cum carceribus se se effudere quadrigae. *Hor. Sat.* 1, 1, 114. Ut cum carceribus missos rapit ungula currus. Adde *Ov. Trist.* 5, 12, 26. ℙ Allegorice. *Cic. Senect.* 23. Nec vero velim, quasi decurso spatio ad carceres a calce revocari. *Id. Amic.* 27. Ut possis quibuscum tanquam e carceribus missus sis cum iisdem ad calcem, ut dicitur, pervenire. Adde *Varr. R. R.* 1, 3. ℙ De quolibet concluso loco. [*Quo quis invitus, vi tenetur.] *Virg. A.* 6, 734. clausae tenebris, et carcere caeco. *Id. ib.* 1, 58. ventos vinclis, et carcere frenat. *Lucan.* 6, 797. Carcer Ditis. Et *ib.* 721. Invisa clausta carceris antiqui, *h. e.* corporis, quod animae quodammodo carcer est. [*Cic. Somn. Scip.* 3. Qui ex corporum vinculis tanquam e carcere evolaverunt; i. q. mox *corporis custodias* dicit.]

CARCĔRĀLIS, le, adj. ad carcerem pertinens. *Prud. περὶ στεφ.* 5, 269. Carceralis caecitas. Et *ib.* 551. Per vincla, flammas, ungulas. Per carceralem stipitem.

CARCĔRĀRĬUS, a, um, adj. ad carcerem pertinens. *Pl. Capt.* 1, 2, 20. Facere quaestum carcerarium, *h. e.* ex captivis in carcerem conjectis. ℙ Item carcere dignus. *Donat.* ad *Terent. Phorm.* 2, 3, 26. Ain' tandem, carcer. Non carcerarium, sed carcerem asperius appellavit: sic *Lucilius:* Carcer vix carcere dignus.

[CARCĔRĀRĬUS, ii, m. *εἱρκτοφύλαξ*, carceris custos. *Inscr.* ap. *Grut.* 80, 5. M. Aurelius Romanus optio Karc*erarii* chor. (*cohortis*) urb. Gordianae. *Not. Tir.* p. 108. Carcer, carcerarius. Carceres in castris agnoscunt *Tac. A.* 1, 21. et *Juven.* 6, 56. Hinc patet, vocem hanc, quae barbara habebatur, Romana civitate donandam esse.

CARCĔRĔUS, a, um, adj. ad carcerem pertinens. *Prud. περὶ στεφ.* 6, 16. Catena carcerea. *Id. adv. Symmach.* 2, 468. Antrum carcereum. Adde *Hamartig.* 853.

CARCĔRO, as, a. 1. in carcerem compingo. Legitur ap. *Messal. Corvin. de progen. Aug.* 29. Verum is libellus auctoritatis est valde dubiae.

CARCHĂRUS, i, m. *καρχαρίας*, genus piscis, qui idem putatur esse, quod *canicula*, de qua *Plin.* 9, 46, 70. multa disserit. Dictus est ab asperis dentibus, et feritate mordendi. *Κάρχαρος* enim asperum significat. *Colum.* 8, 17.

CARCHEBI sucularum foraminum etc. legitur ap. *Vitruv.* 10, 15., ubi de catapultis agit. Sed legendum esse *carchesii* vel *tracheli*, notant interpretes.

CARCHĒDŎNĬUS, a, um, adj. *Καρχηδόνιος*, Carthaginiensis. Carthago enim Graece *Καρχηδὼν* dicitur. (V. CATAMITUS.) *Pl. Poen. prol.* 53. Carchedonius vocatur haec comoedia. ℙ Hinc genus quoddam carbunculorum, *Carchedonii* appellati sunt, quia iis Carthago olim abundavit. Iidem dicti sunt etiam Garamantici, a loco, ubi reperiuntur Sunt autem nigrioris, quam ceteri, aspectus, sed igne, vel sole et inclinatione, acrius, quam ceteri, excitantur et refulgent. In umbra purpurei videntur, sub coelo flammei, contra radios solis scintillant etiam. Haec *Plin.* 37, 7, 25. ex *Archelao. P. Syrus* ap. *Petron. Sat.* 55. Quo Carchedonios optas ignes lapideos, Nisi ut scintillent? Probitas est carbunculus. ℙ Sunt et alii *Carchedonii* ceteris carbunculis multo viliores, qui nascuntur apud Nasamonas, in montibus inveniuntur ad repercussum lunae maxime plenae; omnesque quondam Carthaginem deportari consueverunt: unde et nomen sortiti sunt. *Plin. l. c.* ℙ Quod de *smaragdis Carchedoniis* addi solet ex eodem *Plin.* 37, 5, 18., eo loco *Hard.* contendit, legendum esse *Calchedonii*, ex omnib. suis MSS. ℙ Quidam scribunt *Charchedonius.*

CARCHĒSĬUM, ii, n. *καρχήσιον. Asclepiades* vir inter Graecos apprime doctus ac diligens, ait, navalis veli partem inferiorem *πτέρναν* vocari; circa mediam ferme partem *τράχηλον* dici; summam vero partem *carchesium* nominari, et inde diffundi in utrumque veli latus ea, quae *cornua* vocantur. Haec *Macr. Sat.* 5, 21., qui quod dicit *navale velum*, non ipsum velum, sed malum, quo sustinetur, intelligit. *Athenaeus* enim 11, 7., unde haec *Macrobius* sumpsit, habet *τοῦ ἱστοῦ τὸ κατωτάτω. ἱστὸν* autem prima sui significatione malum navis significat. Clarius itaque *Non.* 15, 28. et *Serv.* ad *A.* 5, 77. carchesium esse dicunt summam mali partem, in qua sunt foramina, per quae funes trajiciuntur. Porro in eo cacumine machina quaedam est, Italice *gabbia*, in qua stare vel unus, vel plures possunt: eoque ascendunt nautae, ventos et alia exploraturi. Ea ab aliquibus cum carchesio confunditur, ab aliis distinguitur. V. *Bayf.* et *Scheffer.* et alios, qui ex professo de re navali scripserunt. At *Schneid.* ad *Vitruv. l. c.* plurimis adductis Graecorum Latinorumque auctorum locis, statuit, carchesium esse apparatum illum tigno vel malo navis adjunctum et connexum, qui trochleas

aut suculas aptas habet, et idoneas ad onera tollenda, Italice *calcese*. Fere usurpatur in plurali num. *Lucil.* ap. *Non. l. c.* Tertius hic mali superat carchesia summa. *Catull. ib.* Lucida qua splendent summi carchesia mali. Hunc *Catulli* versum pleraeque editiones auctore *Mureto*, interserunt post *v.* 235. *Epithal. Pelei et Thet.* Adde *Lucan.* 5, 418. ℙ In singulari numero *Appul. Met.* 11. Jam malus insurgit, pinus rotunda, insigni carchesio conspicua. Adde *eund. Florid. n.* 22. ℙ Ab hujus carchesii similitudine nomen habuit poculum quoddam procerum, et circa mediam partem compressum, ansis a summo ad infimum pertinentibus, ut *Macrob. l. c.* describit. *Virg. G.* 4, 380. cape Maeonii carchesia Bacchi, Oceano libemus, ait. *Ov. Met.* 7, 247. Aeneaque invergens tepidi carchesia lactis. *Id. ib.* 12, 317. Sopitus vinis, et inexperrectus Aphidas, Languentique manu carchesia mixta tenebat. Adde *Val. Flacc.* 2, 656. et *Sil.* 11, 302. ℙ Praeterea ab ejusdem navalis carchesii similitudine sic appellata est pars machinae alicujus, in qua aliquid ita infigitur, ut versari possit. *Dan. Barbarus* Italice vertit *parettolo*. *Vitruv.* 10, 5. Machinationes aliae rectae, aliae planae in carchesiis versatilibus collocatae. Et *ib.* 22. Supra murum machinam in carchesio versatili constituit.

*CARCĪNE, es, f. opp. Sarmatiae Europ., ad Gerrhi ostium, qui in sinum Carcinitem cadit. *Mela* 2, 1. *Plin.* 4, 12. ℙ Carcinites, sc. sinus, memoratur a *Plin. ib.* et *c.* 13. itemque a *Mela ib.* Est autem medius inter ostia Borysthenis et Bosphorum Cimmerium. *B. A.*

*CARCĪNES, ae, Ital. infer. amnis, in Bruttiis, in sinum Scylaceum influens. *Plin.* 3, 10. *Hard.* Antea leg. *Caecinus*, *Caecinos* cet. In hujus amnis ripa situm est Caecinus opp. V. CARCINUS. *B. A.*

CARCĪNĒTHRON, i, n. *καρκινηθρον*, genus herbae, cujus succus naribus infusus supprimit sanguinem. Graeci etiam polygonon, geniculatam Latini vocant. *Plin.* 27, 12, 91.

CARCĪNĪAS, ae, m. *καρκινίας*, gemma cancri marini colore. *Plin.* 37, 11, 72.

CARCĪNĪTES, sc. sinus. V. in CARCINE.

CARCĪNŌDES, *καρκινώδης*, vox Graeca Latine scripta, quae significat rem aliquam cancro similem. *Carcinodes narium* ap. *Plin.* 20, 17, 73. est polypus in naribus, qui facile in cancrum degenerare solet, ut *Cels.* docet 6, 8. *ad f.*

CARCĪNŌMA, ătis, n. *καρκίνωμα*, periculosissimum morbi genus, quod nascitur maxime in superioribus partibus circa faciem, nares, aures, labra, mammas feminarum, modo cum ulcere, modo sine eo. Habet autem quosdam gradus, quorum primus *cacoethes* curationem recipit, secundus proprie *carcinoma* dictus, et ceteri non item, sed medicaminibus irritantur. Haec ex *Cels.* 5, 28. *n.* 2., ubi plura de eo. *Id. ib.* Si levatur malum, procedere curatio potest: si protinus irritatum est, scire licet, jam carcinoma esse etc. ℙ Medici quidam distinguunt inter *cancrum*, et *carcinoma*, ut hoc exulceratum, ille sine ulcere sit. At *Celsus* in utroque et ulcus, et defectum ulceris agnoscit, ut videre est *l. c.* et 26, 31. ℙ Ipsum quoque *cacoethes*, quod curationem recipit, ceteraque vitia sanabilia, quae similitudinem aliquam habent cum carcinomate, *carcinomata* appellantur. *Cato R. R.* 157. Si quid in mammis ulceris natum et carcinoma, brassicam tritam opponito, sanum faciet. *Plin.* 29, 2, 10. Sordes caudarum prosunt gingivis, si carcinoma serpat. *Id.* 28, 18, 74. Carcinomata curat coagulum leporis. *Id.* 22, 13, 15. sanat urtica. ℙ *Augustus* nepotem Agrippam ingenii scordali et ferocis, et Julias filiam et neptem, contaminatas probris omnibus, et plane extra omnem emendationis spem positas, tres vomicas, aut tria carcinomata sua vocare solebat, ut narrat *Suet. in ejus Vita* 65.

CARCĪNOS, i, m. *καρκίνος*, Graeca vox idem significans, quod cancer. Pro coelesti sidere *Lucan.* 9, 536. Par Geminis Chiron, et idem quod Carcinos ardens, Humidus Aegoceros. ℙ Graece scribitur et *καρκῖνος*. Quare paenultima videtur etiam posse produci, quamvis a poetis Graecis semper corripiatur.

*CARCĪNUM, i, n. Magnae Graeciae promontor., Ital. longissimum. *Plin.* 4, 12. *B. A.*

*CARCĪNUS, i, opp. Ital. infer., in Brutt. *Mela* 2, 4. V. *Carcines. B. A.*

CARDĂ. V. CARDEA.

CARDĂCES, um, m. plur. *Κάρδακες*, militis Persici genus, forte quidem et bellicosum, (nam *κάρδα* Persis virile et bellicosum significat, teste *Suida* 15. *ad f.*) sed idem admodum furax. *Nep. Dat.* 8.

*CARDALĒNA regio, in Arabia. *Plin.* 6, 28. *B. A.*

[CARDĂMĪNĂ, ae, f. herbae nomen ap. *Appul. Herb.* 20., quam a Graecis cardamon, ab Italis nasturtium vocari ait. *F.*]

*CARDAMĪNE, es, insula Arab. felicis, in sinu Arab. *Plin.* 6, 29. *Καρδαμένη* est *Ptolemaeo. B. A.*

CARDĂMŌMUM, i, n. *καρδάμωμον*, frutex odoratus amomo similis, semine oblongo. Quatuor ejus genera sunt: viridissimum ac pingue, acutis angulis, contumax fricanti, quod maxime laudatur: proximum huic e rufo candicans: tertium brevius atque nigrius. Postremum omnium varium et facile tritu, odorisque parvi. Locum habet maxime in unguentis. *Plin.* 12, 13, 29. et 13, 1, 2. et *ib.* 2, 2.

CARDĂMUM, i, n. *κάρδαμον*, herba Latine *nasturtium* dicta. *Scrib. Comp.* 129. Cardami nigri, idest nasturtii nigri seminis etc. *Rhodius* legendum putat, *Cardami*, *idest nasturtii nigri seminis* etc. Adde *Appul. Herb.* 20.

*CARDAMYLE, es, opp. Peloponn., in Lacon. *Plin.* 4, 5. *B. A.*

*CARDĂVA, ae, Arab. fel. opp. *Plin.* 6, 28. *B. A.*

CARDĔA, ae, f. Dea praeses cardinibus forum. *Tertull. Cor. mil.* 13. (ubi alii leg. *Carda eod.* sensu.) *Id. Idolol.* 15., ubi alii Deum masculum, non feminam, faciunt; et *adv. Gnost.* 10. *Augustin. Civ. Dei* 4, 8. V. CARNA.

CARDIA, ae, f. *Καρδία*. V. CARDIANUS.

CARDĬĂCUS, a, um, adj. *καρδιακός*. *Cardiacus morbus* est vehemens stomachi languor et dolor, cum corporis imbecillitate, nimio sudore aliisque affectibus, de quib. V. *Cels.* 3, 19., *Coel. Aurel. Acut.* 2, 30. *et seqq.* et alios. Dicitur autem *cardiacus* a *καρδία*, cor, quia olim creditum est, cor maxime in eo morbo laborare vel a *καρδία*, qua significat os ventriculi [**Der obere Magenmund*]: quo sensu usurpari a medicis, *Galenus περὶ τροφῶν δυνάμεως*, 2, 24. testatur. *Plin.* 11, 37, 71. Cor negatur cremari posse in iis, qui cardiaco morbo obierint. ℙ *Cardiacus* dicitur, qui tali morbo laborat. *Cic. Divin.* 1, 38. Nec cardiacis hoc tribuendum est, nec phreneticis. *Hor. Sat.* 2, 3, 161. Non est cardiacus (Craterum dixisse putato) Hic aeger: recte est igitur surgetque: negabit. ℙ Cardiacis maximum remedium vinum esse putatur, ut est ap. *Cels. l. c.* et *Plin.* 23, 1, 23. Hinc *Juven.* 5, 32. Cardiaco nunquam cyathum missurus amico.

[*CARDĬĀNUS, a, um, adj. ad Cardiam pertinens, urbem in Isthmo Chersonesi Thraciae, cujus meminit *Plin.* 4, 11, 18., quaeque, ut ait *Solin.* 10., quod in cordis faciem sita sit, dicta Cardia est. *Nep. Eum.* 1. Eumenes Cardianus. *F. B. A.*]

[CARDĬMŌNĂ, ātis, n. *Coel. Aurel. Acut.* 2, 35. Vocatur autem secundum aliquos quaedam passio etiam cardimona, quam Graeci *καρδιωγμὸν* vocaverunt. Hanc necessario sequitur dolor oris ventris, quam plurimi idiotae cordis dolorem vocaverunt. *F.*]

CARDĬNĀLIS, le, adj. ad cardinem pertinens. *Vitr.* 4, 6. Fores ita compingantur, ut scapi cardinales sint ex altitudine luminis totius duodecima parte. *Cardinales scapi* sunt tigilla vel crassiores tabulae hinc inde erectae et ipsis foribus affixae, quibus forum ornamenta praecinguntur, secundum antepagmenta lapidea ipsius januae. Dicuntur autem *cardinales*, quia habent ex utraque parte cardinem, quo fores vertuntur. ℙ Translate *Serv.* ad illud *Virg. A.* 1, 135. Eurum ad se Zephyrumque vocat; *cardinales* hos ventos appellat, hoc est praecipuos: per hos enim omnes venti eo loco intelligendi sunt. V. CARDO. ℙ *Cardinales numeri* dicuntur a grammaticis, ex quibus formantur ordinales et distributivi, ut *quatuor* unde *quartus*, *quaterni*: *sex* unde *sextus*, *seni* etc. *Prisc. De ponderibus* p. 1351.

CARDĬNĀLĬTER, adv. per cardinem. *Firmic. Matthes.* 410.

CARDĬNĀTUS, a, um, adj. *Vitr.* 10, 21. *de testudine militari.* Arrectaria duo conjuncta capitibus transversario cardinato tigno et altero mediano inter duos scapos cardinato et laminis ferreis religato. *Tignum cardinatum* hoc loco est: (*immissum alteri ligno eadem forma excavato, ut arctius cohaereat.) Sic *Id. ib.* 20. Intercardinatae trabes. V. CARDO.

CARDĬNĔUS, a, um, adj. cardinalis. *Septimius Afer* ap. *Terent. De metris* p. 2424. Stridula cui limina, cui cardinei tumultus. ℙ *Cardinea Dea.* V. CARNA.

*CARDISCE, es, f. gemma quae et encardia appellatur. *Plin.* 37, 10. ubi *Hard.* mavult *Ariste. B. A.*

CARDO, inis, m. *γίγγλυμος*, *ὀχλεὺς*, *στροφεύς*, fulcimentum illud, cui fores incumbunt et vertuntur. Cardines apud veteres plerumque infixi erant in superiore et inferiore ostii parte, hoc est in supero et infero limine, ut *Pl.* loquitur *Merc.* 5, 1, 1., quibus proinde in imo quidem fores incumbebant, in summo autem ita detinebantur, ut huc illuc extra perpendiculum vergere et loco moveri non possent. Fiebant autem ex crassiore tigillo, in capitibus acuminato, quae capita ferream etiam cuspidem aut aeneam praefixam interdum habebant, ne assidua versatione detererentur. *Plin.* 16, 40, 77. Rigorem fortissime servat ulmus: ob id cardinibus, crassamentisque portarum utilissima, quoniam minime torquetur. Permutanda tantum sic, ut cacumen ab inferiore sit cardine, radix superior. *Id. ib.* 43, 84. Ex olea durissimo ligno, cardines in foribus diutius immoti, plantae modo germinaverunt. *Id.* 36, 15, 24. *n.* 8. Theatra duo e ligno, cardinum singulorum suspensa libramento. *Pl. Amph.* 4, 2, 6. et *Asin.* 2, 3, 8. Foribus cardines effringere. *Virg. A.* 1, 480. Vellere postes a cardine. Et *ib.* 493. emoti procumbunt cardine postes. *Id. ib.* 9, 724. Portam converso cardine torquere. *Id. ib.* 1, 453. foribus cardo stridebat ahenis. *Serv.* ad hunc locum docet post obsessum a Gallis Capitolium, cautum a Romanis fuisse, ut ejus ostii cardines ex aere fierent, quorum stridore custodes, si quis clam aperire vellet, admonerentur. *Virg. Cir.* 222. sonitum nam fecerat illi Marmoreo, aeratus stridens in limine cardo. ℙ In aliis quoque machinationibus, ubicumque lignum aliquod in cavum seu foramen alterius immittitur, ut versari possit, *cardo* dicitur. *Vitr.* 10, 20. de testudine paranda: Eae arbusculae ita sint temperatae, ut habeant cardines et foramina, quo vectes trajecti versationes earum expediant. *Id.* 9, 9. Tympanum includatur cardinibus ex torno, masculo et femina inter se coarctatis, ita uti minus tympanum in majore circumagendo arcte leniterque versetur. *Cardinem* hoc loco appellat non solum id, quod vertitur, sed etiam id, in quo vertitur, illud vocans *masculum*, hoc *feminam*. ℙ Praeterea dicitur *cardo* tigni vel tabulae caput, figura cunei vel metae efformatum, quod in cavum alterius tigni eadem figura excavati immittitur, quo firmius haereat. *Vitr.* 10, 20. Supra trabes collocentur capreoli, cardinibus alius in alium conclusi. *Id. ib.* 10. Cardines securiclati. Hinc *tignum cardinatum*, de quo V. supra suo loco. ℙ Similiter in coronis *cardines* dici possunt extrema earum capita, quae invicem connectuntur ad circulum faciendum. *Plin.* 21, 4, 10. Caepio negavit, centifoliam rosam in coronas addi, praeterquam extremos velut ad cardines. ℙ Per synecdochen ponitur pro ipsa fore, quae in cardine vertitur. Hinc *Tertull. Spectac.* 3. appellat *cardines balteorum* in theatris ipsas eorum fores, ut in BALTEUS dictum est. ℙ Quoniam vero forum omne fulcimentum in cardine est, in eoque uno vertuntur, translate *cardo* dicitur in omne re id, in quo maximum momentum positum est, unde totius rei pendet eventus. *Virg. A.* 1, 676. haud tanto cessabit cardine rerum. *Stat. Teb.* 10, 853. attoniti fatorum in cardine summo. *Quint.* 12, 8. Quorum nihil refert, ubi litium cardo vertatur. *Id.* 5, 12. Hic causae cardinem ponit, in quo si victus fuerit, etiam in sequentibus ruit. ℙ Hinc proverb. *res est in cardine*, *h. e.* eo res devenit, ut ad exitum prope accedat. Refertur a *Serv.* ad *A.* 1, 676. Quidam sic intelligunt, ut dicatur res esse in cardine, cum est in incerto statu, neque quo evasura sit, cognosci potest; ducta significatione ab ipsis foribus, quae motu cardinis huc atque illuc impelluntur. ℙ Praeterea quemadmodum *axis*, ita et *cardo* pro coeli plaga saepe usurpatur. Et primo *cardines* dicuntur duo axes seu poli septentrionalis et meridianus; et praesertim ille, qui nobis semper est conspicuus, cum hic sub terra lateat. *Varr. R. R.* 1, 2. Inter circulum septentrionalem et inter cardinem coeli, ubi sol sex mensibus non videtur. *Plin.* 4, 12, 26. de Hyperboreis populis: Ibi creduntur esse cardines mundi extremique siderum ambitus etc. Adde *Ov. Pont.* 2, 10, 45. ℙ Aliquando ipsa terra *cardo* dicitur, quia circa eam coeli vertuntur. *Plin.* 2, 64, 64. Coelum cardini suo, hoc est terrae undique incumbit. *Id. ib.* 9, 6. *de luna.* Proxima ergo cardini ideoque minimo ambitu peragit spatia etc. ℙ Deinde quaecumque coeli plaga *cardo* dicitur. *Lucan.* 5, 71. Eous et Hesperius cardo. *Id.* 4, 672. Cardo medius, *h. e.* meridies. *Pall.* 3, 19. Plantas notabimus, ut ipsis, quibus steterant, cardinibus opponamus, *h. e.* ad eandem coeli regionem, quam ante respexerant. *Flor.* 4, 12. Omnes illius cardinis populi. Adde *Liv.* 37, 54. ℙ *Cardo anni* dicitur a *Plin.* 18, 28, 68. solstitium aestivum, quo dies ad summam longitudinem perveniunt et veluti in cardine se vertentes, decrescere incipiunt. ℙ Eadem ratione *cardo temporum* ab *eod. ib.* 25, 29. vocatur quadripartita anni distinctio per incrementa et decrementa lucis, quae augetur a bruma usque ad aequinoctium vernum, ab hoc usque ad solstitium, deinde minuitur usque ad aequinoctium autumni et ab hoc usque ad brumam. ℙ In vita humana *extremus cardo* est senectus, ap. *Lucan.* 7, 381. ℙ In re agraria *cardo* est via, fossa, limes a meridie ad septentrionem ductus; quemadmodum *decumanus limes* est, qui ab oriente ad occidentem. Nomen traxit a cardine mundi. *Decumanus* autem prius dictus est *duodecumanus* ab hora duodecima diei, qua sol occidit: spectat enim in occidentem. Ita *Salm.* in *exercit. Plin.* p. 676., ubi de utroque fuse disputat. Alii *decumanum* dictum putant, quia ex transverso *cardinis* currens X litterae figuram exhibet, quae decem significat. *Plin.* 18, 33, 76. Qui ita limes per agrum currit, cardo appellatur. *Id.* 17, 22, 35. *n.* 7. Si major modus sit, totidem pedum cardine, quot decumano, limitari. Adde 18, 34, 77. *Hyg. De limit. constit.* ap. *Goes.* et *Fest.* Cave autem a *Servio*, qui quod hac super

re docet ad *G.* 1, 126., non probat. ℙ *Cardo convexitatis* est pars ejus media, quae a mathematicis *vertex*, et *focus parabolae* appellatur, ubi ejusdem parabolae axis infigitur. *Plin.* 31, 3, 26. Reperiuntur aquae in convallibus maxime, et quodam convexitatis cardine, aut montium radicibus, *h. e.* in parte depressiore. ℙ Feminino genere a veteribus. *Grajus* seu *Granius* ap. *Non.* 3, 75. Sonat impulsu regia cardo. *Gracchus* ap. *Prisc.* 6, 683. O grata cardo, regium egressum indicans.

*CARDO, onis, opp. Hispan. ulterioris. *Liv.* 33, 21. *B. A.*

*CARDŪCHI, orum, *Καρδοῦχοι*, pop. sinistram Tigridis ripam accolentes in confinio Armeniae et Assyriae. *Plin.* 6, 15. *B. A.*

CARDŪELIS, is, m. videtur esse avis parva, capite rubro, alis luteis, albo nigroque distinctis: ita dicta, quod carduorum semine libenter pascatur, ut apud *Isid. Orig.* 12, 7., *Serv.* ad *G.* 3, 338. et *Prob. ib.* legitur. *Plin.* 10, 42, 58. Minimae avium carduelis, imperata faciunt, nec voce tantum, sed pedibus et ore pro manibus. Adde *Petron. fragm. Tragur.* 46. *Burm.* V. ACANTHIS.

CARDŪĒTUM, i, n. locus carduis consitus. *Pallad.* 4, 9. Contra talpas prodest catos frequenter habere in mediis carduetis.

CARDUS, i, m. idem quod carduus. *Capitolin. Pertin.* 12. Dimidiatas lactucas et cardos apponere. Ita *Salmas.* legi ait in optimo quodam codice. Alii *carduos* legunt. *Veget. Veter.* 1, 17. Herba cardo silvestri paene similis. ℙ [Item *cardus*, *us*, m. *Edict. Dioclet.* p. 17. Item cardus majores N. quinque X decem. *F.*]

CARDŪUS, i, m. herba aculeata, in plura divisa genera, de quibus consulendi sunt botanici. Silvestris generis duas species describit *Plin.* 20, 23, 99., quarum altera *scolymus* dicitur, de qua *Dioscor.* 3, 16. Silvestris cardui infecundi et inutilis meminit *Virg. G.* 1, 151. segnisque horreret in arvis Carduus. ℙ Sativi et hortensis serendi rationem docent *Plin.* 19, 8, 43., *Colum.* 11, 3. et *Pallad.* 4, 9. et 11, 11. Porro *Hard.* ad *Plin. l. c.* notat, tum ipsum *Plin.*, tum *Columell.* inter carduos hortenses intelligere etiam eum, qui alio nomine *cinara* dicitur, Italice *carciofo.*

*CARDYTENSES, ium, gens vel opp. Syriae (forte Coelesyriae). *Plin.* 5, 23. *B. A.*

CĀRE, adv. magno pretio, et pluris, quam pro rei valore, *τιμίως*. *Varr. R. R.* 3, 5. Aves pingues care veneunt. *Cic. Dom.* 44. Emit domum prope dimidio carius, quam aestimabat. *Cic.* ad *Brut.* 1, 16. Valde care aestimare aliquid. *Senec. ep.* 42. Gratuita nobis videntur, quae carissime constant.

CĀRECTUM, i, n. locus caricibus plenus. *Virg. Ecl.* 3, 20. tu post carecta latebas. *Colum.* 6, 22. Melius nemoribus herbidis, et frutetis, et carectis, quam lapidosis locis, durantur ungulae. *Pallad.* 9, 3. Exstirpare carecta.

CARĒNĀRIA, ae, f. vas, in quo carenum fit. *Pallad.* 8, 7. In tribus aquae sextariis unum sextarium non despumati mellis admisces, ac diligenter per carenarias divisum etc. ℙ Scribitur et *caroenaria.* V. CARENUM.

*CARĒNE, es, *Καρήνη*, Asiae minor. opp., in Aeolide vel forte in Mysia. *Plin.* 5, 30. *B. A.*

[*CARENSIS, se, adj. ad oppidum pertinens, cui nomen Cares, in Hispania Tarraconensi, nunc *Puente de la Reyna.* *Carenses* sunt incolae illius oppidi ap. *Plin.* 3, 3, 4. *Inscr.* ap. *Grut.* 324, 12. Postumiae Nepocianae Karensi. *F.* et *B. A.*]

CARENTINUS. V. SARENTINUS.

CARĒNUM, i, n. genus musti ea mensura decocti, ut ex tribus partibus duae remaneant, ut *Pallad.* 11, 18. docet. *Apic.* 2, 1. Subassare cum careno. Adde 1, 33. et *Augustin. Mor. Manich.* 2, 13. Scribitur et *caroenum* a Graeco *κάροινον*, ut sit a *κάρα*, caput, et *οἶνος*, vinum, fortasse quia valde inimicum sit capiti: vel a *Κᾶρες*, quod Cares populi primum coxerint. Sed et *κάρηνον* Graece scriptum invenitur: *κάρηνον* autem caput significat. *Schneidero* in *Indice Script. R. R.* videtur fuisse *carenum* vinum passum nigrum Asiaticum, quod *Galenus* bis memorat, et *κάρυνον* vocat. At *Edict. Dioclet.* p. 28. Item caroeni Maeonii Italicum sextarium unum X triginta. Concordant *Talmudistae* ad *Exod.* 19, 1., a quibus describitur: Vinum dulce, quod affertur ex Asia. Maeonia enim nota est Asiae regio. Hinc patet *cāroenum* esse derivandum a *κάροινον*, itaque scribendum, non *carenum.* ℙ Est etiam genus herbae, vel seminis, de quo V. in CAREUM.

CĀRĒO, es, rui, caritum, n. *ὑστερέω*, *ἀποστερέομαι*. *Cic. Tusc.* 1, 36. Carere hoc significat, egere eo, quod habere velis. Inest enim velle in *carendo:* nisi cum sic, tanquam in febri, dicitur, alia quadam notione verbi. Dicitur enim alio modo etiam *carere*, cum aliquid non habeas, et non habere te sentias, etiamsi id facile patiare. *Carere* enim in morte non dicitur: nec enim esset dolendum. Dicitur illud bono carere, quod est malum. Sed ne vivus quidem bono caret, si eo non indiget etc. Haec Cicero. [*Orell.* pro in *morte* exhibet *in malo*, ita loci sententiam constituens: sed tamen proprie ac recte *carere in malo* dici non potest, non enim id esset dolendum *malo carere.*] *Id. ad Quirit.* 1. Amicitiae, consuetudines, vicinitates quid haberent voluptatis, carendo magis intellexi, quam fruendo. *Id. Rabir. perduell.* 10. Sensu et vita carere. *Id. Senect.* 5. voluptatibus. *Id. Tusc.* 5, 22. consuetudine amicorum, societate victus. *Id. Fam.* 16, 15. febri. *Id. Amic.* 6. dolore. *Id. Rosc. Am.* 20. suspicione. *Ter. Hecyr.* 4, 4, 41. culpa. [*Eodem modo dicitur fame, siti, timore, cupidine, odio carere. Nimirum significat careo: *vaco*, *liber sum*; hinc factum, ut aeque in bonis atque in malis usurpetur. Ceterum de discrimine inter *carere* et *egere* *Döderl.* 3, 114. seq. haec habet: *Carere* dici plerumque de rebus dulcibus, utilibus; *egere* de necessariis; coll. *Sen. Vit. Beat.* 7. Voluptate virtus saepe caret, nunquam indiget. *ep.* 9. Sapiens eget nulla re; egere enim necessitatis est.] ℙ Tribuitur et rebus inanimis. *Quint.* 1, 1. Stilus rudis et confusus intellectu caret. *Senec. Hippol.* 554. Nullum caruit exemplo nefas. *Ov. Met.* 3, 226. adituque carentia saxa. *Id. Her.* 2, 26. Vela queror reditu, verba carere fide. ℙ Saepe significat abesse. *Cic. Mil.* 7. Caruit foro postea Pompejus, caruit senatu, caruit publico: janua se ac parietibus texit. *Id. Att.* 9, 19. Ego meo Ciceroni, quoniam Roma caremus, Arpini potissimum togam puram dedi. [*Tac. A.* 4, 58. Neque enim tam incredibilem casum providebant, ut undecim per annos libens patria careret.] *Id. Brut.* 8. Isocrates magnus orator, et perfectus magister, quamquam forensi luce caruit etc. ℙ Item abstinere, non uti. *Sall. Cat.* 13. Animus imbutus malis artibus, haud facile lubidinibus carebat. *Cic. fragm.* ap. *Non.* 1, 14. Magnam habet vim disciplina verecundiae: carent temeto omnes mulieres. *Nep. Epam.* 3. Amicorum in se tuendo caruit facultatibus; fide ad alios sublevandos saepe usus est. Adde *Phoc.* 1. ℙ Cum genitivo. *Laevius* ap. *Gell.* 19, 7. Carendum tui est. *Ter. Heaut.* 2, 4, 20. Tui carendum quod erat. ℙ Cum accusativo, praesertim communi. *Pl. Curc.* 1, 2, 46. Id, quod amo, careo. *Turpil.* ap. *Non.* 6, 104. et 9, 5. Meos parentes careo. *Inscr.* ap. *Grut.* 770, 9. *non tamen optimae notae.* Quae filios duos caruit. Alia *ib.* 572, 7. dulcem carui lucem, cum te amisi. ℙ *Prisc.* 9, 797. ait, *careor* etiam ab antiquissimis usurpatum fuisse, sicut *copulor* pro *copulo*, *caleor* pro *caleo:* eosque auctores ap. *Caprum* legi posse. Sed *Capri* is liber non exstat. ℙ Particip. *Cariturus* ap. *Ov. Her.* 4, 1. Qua nisi tu dederis, caritura est ipsa. Et *Pont.* 4, 5, 41. carituros arbore montes. Adde *Plin.* 20, 21, 84. *Carendus* ap. *Cic. Tusc.* 1, 12. Istuc ipsum vereor, ne malum sit, non dico carere, sed carendum esse. *Ov. Her.* 1, 50. Virque mihi, dempto fine carendus, abest. ℙ *Carint* pro *careant*, *ἀρχαϊκῶς*. *Pl. Most.* 4, 1, 1. Qui cum culpa carint, tamen malum metuunt. ℙ *Careri* passive *Marcell. Empir.* 36. *a med.*

CĀRES, um, m. plur. *Κᾶρες*, populi Cariae, qui olim insulas habitarunt. Postea Asiae minoris partem meridionalem occupaverunt, qua Rhodum spectat, ab eaque *Cares* appellati sunt. Ea enim regio *Caria* dicebatur a *Care* ejus rege. In rebus bellicis praecellebant: sed viles habiti sunt, quod mercede militarent, ac in prima acie locati primos hostium impetus sustinentes vitam suam nihili aestimarent. Hinc proverb. *In Care periculum facere*, cum periculo exponitur res, cujus jactura gravis non sit. *Cic. Flacc.* 27. Quid de tota Caria? nonne hoc vestra voce vulgatum est, si quid cum periculo experiri velis, in Care [*ita *Orell.*] id potissimum esse faciendum? Al. leg. *in Caria*, alii *in Cariam.* Graece dicitur, *ἐν Καρὶ κινδυνον.* Ita exponit hoc proverbium *Erasm.* At *Manut.* censet, ex eo ductum esse, quod Cares nulla fide essent apud ceteras nationes: proinde nihil iis, nisi cum periculo, committi solere; quod ad mentem *Ciceronis* magis accedere videtur. *Virg. A.* 8, 725. Hinc Lelegas, Carasque, sagittiferosque Gelonos. *Nep. Dat.* 1. Natus est patre Camissare, natione Care. ℙ In singulari est *Car*, *Caris.* *Auson. in Technopaegn. c. de historiis.* Fallaces Ligures, nullo situs in pretio Car. ℙ Fuit etiam *Car* vir quidam, qui primus auguria ex avibus petere instituit, et Cariae provinciae nomen dedit. *Plin.* 7, 56, 57.

*CĀRESCO, is, n. 3. idem ac careo. *Not. Tir.* p. 95. Carescit. *Gloss. Philox.* Caresco, *στέρομαι*. *B. A.*

*CARĒSUS, i, *Κάρησος*, flumen Troadis. *Plin.* 5, 30. *B. A.*

*CARĒTHA, ae, insula prope Lyciam, postea Dionysia appellata. *Plin.* 5, 31. *B. A.*

CĀRĒUM, i, n. herbae genus, gentis suae (hoc est Cariae populi) nomine ita appellatum, semen habens exiguum, cujus maximus usus est in condituris culinae. Laudatissimum provenit in Caria. *Plin.* 19, 8, 50. et *Apic.* 7, 2. Adde *Paul. Dig.* 33, 9, 5., ubi docet, careum in penore contineri. ℙ *Κάρος* dicitur a *Dioscor.* 3, 66., ubi ejus usum in medicina exponit, et habere ait multam cum aniso affinitatem. ℙ Sunt qui putant hanc herbam eandem esse cum ea, quae *Chara* vel *Cara* dicitur a *Caes. B. C.* 3, 48., quae lacte admixto, indeque effectis panibus, inopiam militum multum levavit. Huc facit, quod *Dioscor. l. c.* cari radicem coctam aeque edulem esse ait, ac pastinacae. ℙ Apud *Colum.* 12, 49., ubi arida condimenta, quibus sampsam misceri jubet, esse ait *carenum*, *cyminum*, *semen foeniculi*, *anisum Aegyptium;* quidam recte putant *careum* legendum esse: alii autem perperam reponunt *carpum.*

CĀREX, ĭcis, f. herba acuta et durissima, sparto similis. *Virg. G.* 3, 231. Frondibus hirsutis, et carice pastus acuta. *Catull.* 19, 2. Villula tecta vimine junceo, caricisque maniplis. *Colum.* 11, 2. *circa med.* Filix quoque, aut carex ubicumque nascitur, Augusto mense recte extirpatur.

CĀRIA, ae, f. *Καρία*, regio Asiae minoris, cujus incolae *Cares.* Habet ab oriente Lyciam, a meridie mare Rhodium, ab occidente mare Carpathium, a septentrione Ioniam et Pisidiam. Ejus oppida enumerat *Plin.* 5, 27, 29. et *ib.* 28, 29. ℙ [*Fuit et *Caria* portus, de quo sic *Mela* 2, 2. In litoribus Istro proxima est Istropolis; deinde a Milesiis deducta Calatis; tum Tomoe et portus Caria etc. ℙ Item opp. quod et Hydrela cognomin., in Phryg. Maj., vel in Caria, vel saltem in Phryg. Maj. confinio. *Liv.* 37, 56. Quin et *Caria* pro *Carina* legere mavult *Hard.* ap. *Plin.* 5, 32. deque hoc oppido locum intelligere. *B. A.*]

CARIANDA. V. CARYANDA.

CĀRIANS, antis. V. CĀRIO.

CĀRICA, ae. V. CARICUS.

CĀRĪCĒUS pro cariosus dictum est a veteribus, teste *Non.* 1, 79., ubi tamen nullum hujus adjectivi profert exemplum.

CĀRĪCUS, a, um, adj. *Καρικός*, ad Cariam et Cares pertinens. *Varr. R. R.* 1, 57. et *Plin.* 18, 30, 73. Triticum Carica creta aspergere. ℙ *Carica ficus*, quae *carica* absolute dicitur, genus est ficorum, qui in Caria abunde nascebantur, et ibidem siccabantur, ut in alias terras vehi possent. *Cic. Div.* 1, 40. Quidam in portu caricas Cauno advectas vendens, cauneas clamitabat. *Caunus* oppidum est Cariae, teste *Plin.* 5, 28, 29. ℙ Idem *Plin.* 13, 5, 10. hujusmodi ficus in Syria nasci scribit, et qui in eo genere minores sunt, *cottana* appellari. Sed *caricas* generatim accipit pro quocumque ficorum genere: quod et alii scriptores faciunt, *ἰσχάδες*. *Ov. Met.* 8, 674. Hic nux, hic mixta est rugosis carica palmis. *Id. Fast.* 1, 185. Carica rugosa. ℙ In illo *Stat. Silv.* 4, 9, 26. Chartae Thebaicaeve, Caricaeve, *chartas Caricas* quidam exponunt, in Caria factas: sed melius chartas a Thebaicis et Caricis distinguas, et *caricas* ficus intelligas ex Caria, sicut *Thebaicas* palmas ex Thebaide Aegypti. Nam et *Coel. Aurel. Tard.* 2, 1. *n.* 29. palmulas Thebaicas memorat.

CĀRIES, ei, f. *εὐρώς*, corruptio, putredo ex vetustate, aut alia quapiam de causa. *Non.* 1, 79. et 2, 111. exponit vetustatem, vel putrilaginem. *Cels.* 8, 2. Ubi caries nigritiesve in osse est. *Lucil.* ap. *Non. ib.* Ne auriculam obsidat caries. ℙ Saepe dicitur de vitio ligni, aetate, aut humore, aliave aeris injuria putrescentis. *Ov. Trist.* 12, 27. Vertitur in teneram cariem, rimisque dehiscit, Si qua diu solitis cymba vacavit aquis. *Vitruv.* 7, 3. Materia, cui nec caries, nec vetustas, nec humor possit nocere. *Plin.* 16, 39, 74. Caries subnascens cortici. *Id.* 16, 40, 78. Cariem vetustatemque non sentiunt cupressus, cedrus, ebenus etc. Et *ib.* 39, 76. Cedri oleo peruncta materies nec tineam, nec cariem sentit. *Id.* 23, 1, 22. In materiis cariem fumus erodit. *Id.* 35, 10, 36. *n.* 15. Tabula, quae carie consenuit. *Colum.* 11, 2. Infestari carie. ℙ De muris et aedificiis vetustate ruentibus, *Ammian.* 16, 2. Muri carie vetustatis invalidi. *Appul. Met.* 4. Capuli carie et vetustate semitecti. ℙ De agris. *Colum.* 3, 11. De vinetis, quae longo situ exoleverunt, inter omnes constat, pessima esse, si reserere velimus, quod solum adhuc non amiserit virus, et cariem illam vetustatis, quibus etc. V. CARIOSUS. ℙ In vinis *caries* dicitur sapor et odor ille, quem ex vetustate acquirunt, qui aliquando gratus est gustui, aliquando ingratus. *Plin.* 41, 4, 6. Nec Opimiana vina potari per se queunt, si non pervincat aqua, usque in amaritudinem carie indomita. *Id.* 15, 2, 3. Invitat ad servandum inveterati vini caries. *Id.* 23, 1, 22. Aetatem addere vinis, quae per se cariem traxere. *Colum.* 3, 2. Tardius recipere cariem vetustatis. ℙ Simili ratione *caries* dicitur in succis aliorum ciborum nimia vetustate ingratis. *Appul. Met.* 9. Lactucae veteres et insuaves, quae seminis enormi senecta, ad instar scoparum, in amaram coenosi succi cariem exolescunt. ℙ De pomis aetate corrugatis, non tamen corruptis. *Mart.* 13, 29. Pruna peregrinae carie rugosa senectae. ℙ Adhibetur in conviciis de sene homine, et malae valetudinis. *Turpil.* ap. *Non. l. c.* Viden', ut osculatur caries? num illum illaec pudet.

Afran. ib. Nemo illa vivit carie cariosior. Adde *Auct. Priap.* 58.

[*CARIETES, um, m. populi Hispaniae in conventu Cluniensi. *Plin.* 3, 3, 4. In eundem conventum Carictes, et Vennenses quinque civitatibus vadunt. *Inscr.* ap. *Grut.* 437, 5. Cohors Carietum et Veniaesum. *F.* et *B. A.*]

[CARILLA, ae, f. diminut. carae. Cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Mur.* 1273, 8. Portia Carilla. *F.*]

CARĪNA, ae, f. δρύοχος, τρόπις, ima navis pars, navis fundus. Etymologi volunt proprie significari trabem imam, quae totius navis fundamentum est. *Cic. Or.* 3, 46. Quid tam in navigio necessarium, quam latera, quam carinae, quam prora etc. *Liv.* 22, 20. Naves, quae carinas fixerant vadis. *Caes. B. G.* 3, 13. Carinae aliquanto planiores, quo facilius vada excipere possent. [**Tac. Ann.* 2, 6. Quaedam (naves) planae carinis, ut sine noxa siderent.] ℙ A figurae similitudine dicitur de aliis rebus. *Plin.* 15, 22, 24. *de nucibus.* Carinae putaminum bifidae, nucleorumque quadripartita distincto. *Nemesian. Cyneg.* 109. *de forma canis,* multamque gerat sub pectore lato Costarum sub fine decenter prona carinam. ℙ Per synecdochen ponitur pro ipsa navi. *Virg. A.* 2, 23. statio male fida carinis. *Ov. Her.* 17, 103. Tunc ego te vellem celeri venisse carina. Adde *Hor. Od.* 1, 35, 8. *Propert.* 1, 3, 1. etc.

CĀRĪNAE, arum, vicus celeber Romae in regione quarta, ubi templum fuit Telluris, Aedes Junonis sororiae, domus Ciceronis, Pompeji, aliorumque principum civium. *Cic. Har. resp.* 23. *in f.* Cum diceret, velle se in Carinis aedificare alteram porticum, quae Palatio responderet. [*Cf. *Cic. Q. Fr.* 2, 3. *in f. Liv.* 26, 10. *Hor. ep.* 1, 7, 48. *B. A.*] *Virg. A.* 8, 360. armenta videbant Romanoque foro, et lautis habitare Carinis: *lautas* dicit propter elegantiam aedificiorum, quae in eo vico erant temporibus *Virg.*, ut *Serv. ib.* docet, ubi et alias assignat causas, cur *lautae* dictae sint, non tamen aeque probabiles. *Carinas* vero ideo appellatas esse ait, quod circa templum Telluris essent aedificia in modum carinarum exstructa: sed alii aptius appellationem ducunt ex eo, quod locus ipse ejus vici in carinae modum depressus esset. *Varr. L. L.* 4, 8. docet, hunc locum primo dictum esse *Cerolien-sem*, deinde a carinarum junctu *Carinas:* si modo is locus mendo caret. ℙ *Vellej.* 2, 77. Sex. Pompejus cum in navi Caesarem et Antonium coena exciperet, dixit, in carinis suis se coenam dare: referens hoc dictum ad loci nomen, in quo paterna domus ab Antonio possidebatur.

CĀRĪNĀRĬUS, ii, m. qui cerino colore vestes inficit, juxta illud *Ov. A. Am.* 3, 184. Et sua velleribus nomina cera dedit. V. CALTHULARIUS.

[CĀRĪNAS, atis, comm. gen. adj. ad Carinas pertinens. Carinas est cognomen collegae P. Ventidii in consulatu an. U. C. 711. ex *Grut.* 298, 1., forte quod is in Carinis habitaret. *F.*]

CĀRĪNĀTUS, a, um, part. *carino*, in carinae modum formatus. *Plin.* 9, 30, 49. Concha acatii modo carinata, inflexa puppe, prora rostrata. *Id.* 11, 37, 82. Pectus homini tantum latum, reliquis carinatum, volucribus magis.

*CARĪNI, orum, populi Germaniae. *Plin.* 4, 14. Legitur et Charini. *B. A.*

CĀRĪNO, as, a. 1. carinam facere. *Carinare se* dicuntur marini pectines, dum ex sua testa veluti carinam faciunt, qua per summa aequoris navigent. *Plin.* 9, 33, 52. ℙ Praeterea *carinare* est obtrectare, illudere, ut *Serv.* ad *A.* 8, 361. interpretatur. *Enn. ib.* Contra carinantes verba atque obscena profatus. *Id. ib.* neque me decet hanc carinantibus edere chartis. *Fest.:* Carinantes, probra objectantes, a carina dicti, quae est infima pars navis, sic illi sortis infimae. In *Gloss.* quoque *Isid.* legitur: Carinantes, illudentes. Simile est Graecum γεφυρίζειν (a γέφυρα, pons), quod eandem habet significationem. In carina enim nautarum faex, ut in ponte infimi popelli homines, stare solent. *Voss.* in *Etymol.* non a *carina*, sed vel a χαρίεν, idest venustum, lepidum, deduci putat, ut proprie significet facete et salse jocari et mordere; vel a *caro*, *is*, quod carminare significat: quam postremam notationem probat etiam *Salmas.* in *Exercit. Plin.* p. 398. ut eadem ratione fiat a *caro*, *carino* paenult. correpta) qua a *nato*, *natino* etc. Quia vero in priore *Ennii* versu propter paenultimae quantitatem, mendum subesse videtur, ita emendandum putat *id. Salm.* Et contra carinans verba atque obscena profatus.

CĀRĬO, as, n. 1. putresco, cariem contraho. A quo part. *carians*, hoc est cariosus. *Capell.* 1. p. 5. Alibi arentes hederas, alibi cariantem tripodem praesagiorumque interlitam memoriam repererunt.

[CĂRĬO, onis, m. dimin. cari. Cogn. Roman. *Inscr.* ap. *Fabrett.* 616, 134. L. Aebutius Cario. *F.*]

*CARIOSUELITES, populi Galliae Celticae sive Lugdunensis. *Plin.* 4, 18. Dicti et *Curiosolites. B. A.*

CĀRĬOSUS, a, um, adj. εὐρώεις, εὐρώδης, carie plenus, putrefactus, corruptus. *Cels.* 8, 2. Os cariosum. *Phaedr.* 5, 10. et *Plin.* 32, 7, 26. Dentes cariosi et foetidi. *Id.* 18, 17, 44. Si cariosum fuit semen, cum sereretur. *Id.* 17, 23, 35. *n.* 27. Cariosas vitis partes deputare. *Mart.* 13, 120. Vina cariosa. (V. CARIES.] *Id.* 11, 50. Amphora cariosa falerni. *Varr. R. R.* 1, 67. Vetustate ficus fit pallidior, palmula cariosior, nux aridior. *Ov. Am.* 1, 12, 29. Cariosa senectus, *h. e.* aetas longa, quae cariem rebus affert. *Prud. Cathemer.* 10, 149. cariosa vetustas. *Id. in Symmach.* 1, 435. cariosi Dii, *h. e.* veteres Deorum statuae. ℙ Quam *Cato R. R.* 5. *terram cariosam* appellat docetque si colatur, triennii fructum amitti, *Plin.* 17, 5, 4. interpretatur aridam, fistulosam, scabram, canescentem, exesam et pumicosam. Et *Colum.* 2, 4. cariosam dici ait, cum post longas siccitates levis pluvia superiorem partem glebarum madefecit, infernam non attigit. ℙ Translate *Afran.* ap. *Non.* 1, 79. Nemo illa vivit carie cariosior. V. CARIES. Sunt, qui leg. *curiosior*, *h. e.* curis magis enecta et macilentior.

*CARIPETA, Arabiae felicis oppidum. *Plin.* 6, 28. *B. A.*

CĀRIS, ĭdis, f. χαρίς, genus piscis tenui testa vestiti et sinuosi. Quidam putant esse eundem ac squillam. *Ov. Hal.* 130. Loligo durique sues sinuosaque caris.

CARISĬA, ae. *Plin.* 3, 1. K. v. seq.

[CARISĬĂCUS, a, um, adj. ad Aureliam Carisiam seu Carissam pertinens, Baeticae urbem in conventu Gaditano, nunc *Carina*, in cujus nummis ap. *Mionnet. descr. des médaill. Supplem.* 1, 16. CARISI et CARISA et CARISSA. *Inscr.* ap. *Grut.* 357, 2. M. Antonio M. F. Carisiaco. *F.*]

CARISĬUS, ii, (rectius quam *Charisius*, ut *Manutio* et *Dausquio* placet) *Flavius Carisius Sosipater* unus est ex veteribus illis grammaticis, quibus, praeter regulas Latine loquendi, debemus fragmenta antiquorum scriptorum bene multa. Ejus dicendi stilus est ejusmodi, ut nihil assurgat supra grammaticum. Exstant hujus Institutionum grammaticarum libri quinque. Tempus autem aetatis, quo vixerit, valde incertum est. Illud constat, antiquissimum esse omnium, quorum de Latina grammatica integri commentarii ad nos pervenere. Sunt qui putant, vixisse circa tempora Plinii Secundi: sunt qui non multo post Valerium Maximum: sunt etiam, qui ad saeculum Christi V. traducunt. Fuit natione Campanus, religione Christianus, *si Georgio Fabricio* credimus.

CARISSA, ap. *Lucil.* vafram significat. *Fest.* Al. leg. *vafrum. In Gloss. Isid.* Carissa, lena vetus et litigiosa, ancilla dolosa et fallax. ℙ Quod legitur ap. *Seren. Sammon.* 46, 830. Cuspide non quisquam, longae neque caede carissae: *Robert. Keuchen.* recte monet legendum *sarissae.* ℙ [*De *Carissa* urbe V. in *Carisiacus.*]

CĀRĪTAS, atis, f. πολυτιμία, penuria frumenti et cibariorum vel alterius rei, ex qua ultra modum ejus pretium augetur: cui opponitur *vilitas. Varr. R. R.* 1, 69. Quae servari possunt, ut tum vendas, cum caritas est. *Cato R. R.* 3. Uti jubeat caritatem exspectare. *Cic. Verr* 2, 3, 93. Cum alter annus in vilitate, alter in summa caritate fuerit. *Id. Manil.* 15. Tanta repente vilitas ex summa inopia et caritate rei frumentariae consecuta est. *Id. Dom.* 10. Qua ex re primum caritas nata est, deinde inopia, (*inopia* et *caritas* in eo differunt, quod illa est ex privatione rerum, quae non exstant, haec ex penuria earum, quae exstant). [**Cic. Off.* 2, 17, 58. Quod in caritate asse modium populo dedit.] *Id. Verr.* 2, 3, 18. Vereri caritatem annonae. *Plin.* 18, 28, 68. *n.* 3. inferre. *Id. ib.* Caritas olei. Et *ib.* 30, 72. operariorum. *Suet. Aug.* 42. vini. *Cic. Att.* 9, 9. nummorum. *Inscr.* ap. *Mur.* 755, 1. Hujus pater annonae caritates saepius sustinuit. ℙ Translate sumitur pro dilectione, benevolentia, amore. Nam ea, quae magno constant, valde diligere solemus. [*Imo significat arctissimum vinculum amoris, qualis est inter proprinquos et consanguineos. *Cic. Off.* 1, 17, 54. Sanguinis autem conjunctio benevolentia devincit homines et caritate. Hinc saepissime dicitur de conjugibus, libris et parentibus cet. *Tac. Ann.* 12, 51. ob mariti caritatem. *Id. ib.* 1, 5. Multas illic utrimque lacrimas et signa caritatis. *Id. ib.* 12, 4. Caritate filiae promptior. *Id. ib.* 13, 21. (De Agrippina erga Neronem.) Verba impatientia caritatis aliquando incauta.] *Cic. Amic.* 8. Caritas, quae est inter natos et parentes. *Id. ib.* 9. Natura gigni sensum diligendi, et benevolentiae caritatem. *Id. Fin.* 1, 16. Liberalitate qui utuntur, benevolentiam sibi conciliant, et, quod aptissimum est ad bene vivendum, caritatem. [**Cic. Off.* 2, 8, 29. Quibus rebus possimus adipisci cum honore et fide caritatem.] *Id. Fam.* 10, 22. Tibi persuade, tantam esse apud omnes bonos tui caritatem, ut etc. *Nep. Alcib.* 5. Caritate patriae duci. [**Cic. Off.* 3, 27, 100. (de Regulo). Neque eum caritas patriae retinuit, neque suorum. cf. *Beier.*] *Liv.* 7, 40. Omnes caritate cives complecti. *Quint. prooem.* 1. Mutuae caritatis pignus. *Curt.* 3, 6. Eximia caritate diligere aliquem. Et *ib.* Caritate alicujus flagrare. *Ulp. Dig.* 34, 1, 11. Duo aequa caritate conjuncti. ℙ De discrimine inter *caritatem*, *benevolentiam*, et *amorem* diximus in AMOR. ℙ In plurali numero. *Cic. Off.* 1, 17. Cari sunt parentes, cari liberi: sed omnes omnium caritates patria una complexa est. [*Etiam hic passive dicuntur caritates, (qui cari sunt) cf. *Beier*, qui praeter *Schütz. clav. Lysiae* loc. comparat *epitaph.* p. 194, 8. οἱ μέλλοντες ναυμαχήσειν ὑπὲρ τῆς φιλότητος.] Adde *Quint. Decl.* 2, 7. et *Appul. Met.* 5. ℙ Quemadmodum *amores*, et *affectus* pro iis, quos diligimus, interdum ponuntur, ita etiam *caritates* usurpavit *Ammian.* 24, 1. Reliqui cum caritatibus suis, et supellectile Chalcida transmissi sunt. ℙ Interdum *caritas* pro gratia ponitur, qua quis apud alios carus est. *Cic. fragm.* ap. *Gell.* 16, 16. Non modo invidia pari non erant, sed etiam Claudii invidiam Gracchi caritas deprecabatur. ℙ *Caritas*, et *carus*, cum ad amorem referuntur, cum aspiratione scribi solent, tum ad differentiam *caritatis*, et *cari*, qua pretium adsignificant, tum ad Graecam originem retinendam. Derivant enim a χάρις, vel χαρίεις. Sed discriminis illius causa levis admodum est; notatio vero prorsus incerta, ut et *Voss.* fatetur. Quare rectius sine aspiratione scribetur, more antiquorum; quae sententia est ejusdem *Vossii*, *Scaligeri*, *Dausquii*, *Cellarii*, et *Manutii*, qui praeter libros veteres, Pandectas Florentinas, et Virgilium Carpensem, testes affert lapides quinquaginta, in quibus nulla aspiratio est. Quod vero in aliquot hujusmodi monumentis *Karus* per K scriptum legitur, idipsum scilicet satis probat, nullam aspirationem adhibendam esse, cum Graecum K inter tenues consonantes numeretur, et Latino C respondeat.

*CARITORES in Gloss. Papiae. Lanarii, qui lanam carunt, carpunt, dividunt. *B. A.*

CĀRĬUS, a, um, adj. ad Cariam, vel Caras populos pertinens. *Stat. Theb.* 4, 225. Plaudentique habiles Cariae resonare Dianae. Ita leg. quidam, sed *Carius* a *Caria* primam producit, ut videre est in CARES, et CARICUS. Praeterea nulla celebris Diana in Caria fuit, sed Apollo. Quare rectius alii *Caryae* legunt, et de Diana a Laconibus culta intelligi volunt, a καρύα, nux. Cum enim virgines Laconicae in templo Dianae luderent, atque illud ruinam minari coepisset, illae profugientes in nucem juxta positam ascenderunt: ex quo *Dianae Caryae* nomen haesit. *Serv.* ad *Ecl.* 8, 30. longam narrat fabulam de quadam *Carya* filia Dionis regis Laconiae a Libero Patre primum adamata, deinde in arborem sui nominis, hoc est in nucem conversa. Quod postea, inquit *Serv.*, Diana ita factum Laconas docuit: unde templum Caryatidi Dianae a Laconibus consecratum.

*CARMACAE, arum, pop. Asiae, ultra Maeotim lacum. *Plin.* 6, 7. *B. A.*

CARMĀNI, orum, m. plur. *Κάρμανοι*, populi Asiae in Perside, ad Persicum sinum, quorum regio *Carmania. Mela* 3, 8. Carmani sine veste ac fruge, sine pecore ac sedibus, piscium cute se velant, carne vescuntur, praeter capita toto corpore hirsuti. Adde *Plin.* 6, 23, 25. et *Luc.* 3, 250.

*CARMANĬDES, ae, pictor quidam ap. *Plin.* 35, 11. *B. A.*

[CARMĔLĬUS, a, um, adj. qui Carmelum habitat. *Hieron. in Isaj.* 9, 29, 17. Mons Carmelus, in quo fuit Nabal Carmelius, homo stultus et iniquus. *F.*]

CARMĔLUS, i, m. *Κάρμηλος*, mons Palaestinae, in ora, in confinio Phoenices, inter Sycaminum et Doram urbes, prope Porphyrion et Caipham. Est eodem nomine Deus, in eodem monte cultus, sine simulacro, aut templo, ara tantum, et reverentia, ad quem accedebant oracula petituri. De utroque *Tac. Hist.* 2, 78. Adde *Suet. Vesp.* 5. ℙ [*Item oppidum Judaeae, juxta mare mort. *Hieron. de locis.* In V, T. appellatur *Carmel.* V. *Sam.* 1, 25, 2. *B. A.*]

CARMEN, inis, n. μέλος, μέτρον, ἔπος, oratio numeris, seu pedibus vincta, et canendo apta. Putat *Voss.* dictum esse a *casmen*, ab obsoleto *casno* pro *cano.* [**Döderl.* 2, 185. deducit a *canimen.*] *Quint.* 1, 10. Versus quoque Saliorum habent carmen. *Cic. Arch.* 11. Templorum aditus carminibus exornare. *Id. Tusc.* 1, 26. Fundere carmina. *Id. ib.* 4, 2. condere. *Id. Coel.* 8. contexere. *Lucr.* 1, 931. pangere de aliqua re. *Hor. Sat.* 1, 1, 63. componere. *Id. Ep.* 2, 1, 227. fingere. *Id. Od.* 4, 12, 9. dicere. *Id. Sat.* 2, 5, 74. scribere. *Virg. Ecl.* 3, 86. facere. *Id. ib.* 10, 51. modulari avena. *Nep. Ep.* 2. cantare tibiis. *Cic. Rabir. Post.* 16. Celebrare aliquid carminibus. ℙ Saepe sumitur pro poemate. Hinc dicimus *Bucolicum carmen*, *lyricum*, *epicum*, *amoebeum*, *nuptiale*, *funebre* etc. *Hor. Ep.* 2, 1, 86. Jam Saliare Numae carmen qui laudat etc. Adde *Plin.* 2, 25, 22. et *Suet. Tib.* 70. ℙ Et pro parte poematis. *Lucr.* 6, 937. quod in primo quoque carmine claret, *h. e.* in primo libro poematis Lucretii. ℙ Et speciatim pro carmine lyrico. *Hor. Ep.* 2, 2, 59. Carmine tu gaudes, hic delectatur Iambis, Ille Bionеis sermonibus, et sale nigro. ℙ [*De fabulis, a poeta aliquo com-

positis, quae in scena ab histrionibus agantur. *Tac. Ann.* 11, 13. Claudius theatralem populi lasciviam increpuit, quod in P. Pomponium Consularem, (*is carmina scenae dabat*) probra jecerat. ℙ De libellis famosis, contumeliosis. *Tac. Ann.* 4, 31. quod C. Cominium, probrosi in se carminis convictum, Caesar precibus fratris concessit. *Id. ib.* 6, 39. Carmina in principem factitata. Adde *Hor. Sat.* 2, 1, 82. ibique *Heindf.*] ℙ Item pro titulo, epigraphe. *Virg. A.* 3, 187. clypeum Postibus adversis figo, et rem carmine signo. *Id. Ecl.* 5, 42. tumulo superaddite carmen. Adde *Ov. Her.* 7, 194. et *Sil.* 9, 266. et 15, 491. ℙ Item pro incantamento, quod verbis fit. [*Zauberformeln, ἐπῳδαὶ, *Hor. Sat.* 1, 8, 19. Quantum carminibus quae versant atque venenis humanos animos.] *Tac. Ann.* 4, 22. Uxor ejus accusata, injecisse carminibus et veneficiis vecordiam marito. *Virg. Ecl.* 8, 69. Carmina vel coelo possunt deducere lunam: Carminibus Circe socios mutavit Ulyssis. *Lex XII. Tab.* ap. *Plin.* 28, 2, 4. Malum carmen incantare. *Plin. ib.* 3. Incantamenta carminum. Adde *Virg. A.* 4, 487. et *Juven.* 6, 132. ℙ Item pro vaticinio. Poetae enim, qui vaticinari dicuntur, item oracula, carmine res futuras praedicere solent. [*Tac. Ann.* 3, 53. Tenios ejusdem (Apollinis) carmen referre, quo sacrare Neptuni effigiem jussi sunt.] *Liv.* 1, 45. Cecinere vates, cujus civitatis eam civis Dianae immolasset, ibi fore imperium: idque carmen pervenerat ad antistitem fani Dianae. *Virg. Ecl.* 4, 4. Ultima Cumaei venit jam carminis aetas. [*Tac. Ann.* 6, 12. lecto per magistros aestimatoque carmine (Sibyllae). Et *ib.* Carmina Sibyllae. *Id. ib.* 4, 43. Annalium memoria vatumque carminibus.] ℙ Aliquando *carmen* dicitur ipsa ratio carminis. *Cic. Acad.* 4, 27. Pictor videt, quae nos non videmus: et simul inflavit tibicen, a perito carmen agnoscitur. ℙ Ponitur et pro cantu. *Virg. A.* 4, 462. Solaque culminibus ferali carmine bubo Visa queri. *Ov. Met.* 14, 430. Carmina jam moriens canit exsequialia cycnus. ℙ Item pro sono. *Sever. A.* 295. Carmineque irriguo magni cortina theatri Imparibus numerosa modis canit arte regentis. *Claud. Cons. Mall. Theod.* 319. trabali Vecte laborantes in carmina concitet undas. ℙ Praeterea dicuntur *carmina* formulae quaedam certis verbis compositae, ut Jurisconsultorum, Praetorum, Fecialium, Imperatorum in obsidione urbium Deos evocantium, se devoventium etc. *Cic. Mur.* 12. Praetor interea ne pulcrum se ac beatum putaret, atque aliquid ipse sua sponte loqueretur, ei quoque carmen compositum est: Suis utrisque superstitibus, praesentibus, istam viam dico: inite viam. *Id. Rabir. perduell.* 4. Crudelissimi regis ista sunt cruciatus carmina: Caput obnubito etc. *Liv.* 1, 26. Lex horrendi carminis erat: Duumviri perduellionem judicent etc. *Plin.* 28, 2, 3. Durat immenso exemplo Deciorum patris, filiique, quo se devovere, carmen. V. *Liv.* 8, 9. et 10, 28. ℙ *Cato* quoque librum quendam, quem de moribus composuit, *carmen de moribus* inscripsit, licet versu non esset compositus (ut indicant aliquot ejus fragmenta ap. *Gell.* 11, 2.), quia habuit certa quaedam capita brevibus verbis descripta, ita ut disci et recitari possent. ℙ Denique *carmen* est instrumentum ferreum dentatum, quo lana caritur et purgatur (ξαίνειν.) *Lucr.* 4, 376. quasi carmine lana trahatur. Sunt qui aliter leg. *Claud. Eutrop.* 2, 458. Quam bene texentum laudabas carmina tutus. Quidam hic accipiunt *carmina* pro cantu: at *Burm.* reponit *stamina.*

CARMENTA. V. CARMENTIS.

CARMENTĀLIS, le, adj. ad Carmentam pertinens. *Cic. Brut.* 14. Flamen Carmentalis. ℙ *Carmentalis porta* Romae fuit ad ima Capitolini montis versus Tiberim, ita dicta a fano Carmentae, quod eo loci situm erat. Postea dicta est *Scelerata*, quod per eam sex et trecenti Fabii adversus Etruscos egressi, omnes ad unum ad amnem Cremeram interfecti sunt. Ex quo factum est, ut ea porta intrare egredive, ominosum habitum sit. *Liv.* 2, 49., *Festus* in *Scelerata*, et alii. *Virg. A.* 8, 338. Et Carmentalem Romano nomine portam. ℙ *Carmentalia*, *ium*, dicti sunt dies, in quibus sacra Carmentae fiebant. *Varr. L. L.* 5, 3. et *Macr. Sat.* 1, 16., ubi eos inter stativas ferias enumerat. In veteri Calendario apud *Grut.* 133. his sacris assignantur dies undecimus cum quatuor sequentibus Januarii: quod confirmat *Ov. Fast.* 1, 461.

CARMENTĀRĬUS. V. v. seq.

CARMENTIS, tis, f. *Καρμέντις*, cognomen Nicostrates Arcadis, matris Euandri, quae cum filio persuasisset, ut patrem suum occideret, cum eo postea ex Arcadia profugiens, in Latium venit, ante Romam conditam, aetate Herculis; habitavitque apud radices collis Capitolini Tiberim versus. Dicta est *Carmentis* ex eo, quod erat fatidica et vates: antique autem vates *carmentes* sunt appellati: unde etiam librarios, qui eorum dicta perscriberent, *carmentarios* nuncupavere. Haec *Serv.* ad illud *Virg. A.* 8, 335. matrisque egere tremenda Carmentis Nymphae monita. *Id. ib.* ad 51. scribit, hoc ideo nomine fuisse vocitatam, quod carminibus vaticinaretur: quod fortasse ab *Ov.* sumpsit *Fast.* 1, 467. Quidam etiam a *mente*, et *carendo* derivarunt, quod vates extra se esse solent. *Hyg. fab.* 277. hanc primam fuisse ait, quae Graecas litteras numero quindecim, vel sexdecim, in Latinas commutaverit. Quidam dicunt, cum ad centum et decem annorum aetatem pervenisset, ab ipso filio fuisse occisam. ℙ A Romanis fano, et sacris culta fuit, quae *Carmentalia* dicta sunt. *Varr. L. L.* 5, 3. Carmentalia nominantur, quod sacra tum, et feriae Carmentis. ℙ Ceterum hoc nomen aliis quoque Deabus commune est. Nam *Varro* ap. *Gell.* 16, 16. Postvertam et Prorsam Carmentes appellat. *Arae*, inquit, *statutae sunt Romae duabus Carmentibus, quarum altera Postverta nominata est, Prorsa altera.* Ex quo veri similius fit, quod docet *Servius*, vates olim omnes Carmentes fuisse appellatos. ℙ Sunt qui putant in recto casu esse *Carmens*, sed *Carmentis* dicitur a *Solin.* 1. ℙ Reperitur etiam *Carmenta*, *ae;* sic enim usurpant *Hyg. l. c.* et *Fest.* in *Scelerata.*

CARMINĀBUNDUS, a, um, adj. carminans. Translate *Sidon. ep.* 8, 11. *post carmen.* In Comica urbanus, multiformisque; in Bucolica vigilax, parcus, carminabundus; in Georgica sic rusticans multum, quod nihil rusticus.

CARMĬNĀTIO, onis, f. actus carminandi. *Plin.* 11, 23, 27. Lanuginem cogere carminatione unguium.

CARMĬNĀTOR, oris, m. ξάντης, qui lanam carminat. In *Inscr.* ap. *Mur.* 984, 7. Haec loca sunt lanariorum carminatorum sodalicii. Hi *lanarii carminatores* ap. *Fabrett.* 701, 221. appellantur *lanarii pectinarii.*

CARMĬNĀTUS, a, um, part. a *carmino*, διαξανθείς, carminando pexus. *Plin.* 9, 38, 62. Lana carminata.

CARMĬNO, as, avi, atum, a. 1. ξαίνω, διαξαίνω, pectendo lanam purgo, et, ut ait *Juven.* 7, 224. obliquo lanam deducere ferro. *Varr. L. L.* 6, 3. Carminari dicitur tum lana, cum caret eo, quod in ea est nequam. *Plin.* 19, 1, 4. Carminare linum. ℙ Pro carmina facere. *Sidon. ep.* 1, 9. Exeras volo in obsequium novi consulis veterem Musam, votivum quippiam vel tumultuariis fidibus carminantem. *Id. ib.* 9, 15. *in carm.* Quotiesque verba Graja carminaverit, Tenuisse celsa junctus astra Pindaro. *Cave imiteris.*

CARMONA. V. v. seq.

[*CARMONENSIS, se, adj. ad Carmonam, Baeticae oppidum, pertinens, quod hodieque *Carmona* appellatur, de quo *Hirt. B. Alex.* 57. mentionem facit. ℙ *Carmonenses*, *sium*, sunt incolae illius oppidi apud *Caes. B. C.* 2, 19. Carmonenses, quae est longe firmissima totius provinciae civitas. *F.* et *B. A.*]

CARNA, ae, f. Dea eadem quae *Cardea* ostiorum cardinibus praeses. *Ov. Fast.* 6, 101. Prima dies tibi, Carna datur: Dea cardinis haec est: Numine clausa aperit, claudit aperta suo. ℙ Fuit haec primum Nympha luci Helerni, *Grane* seu *Crane* antiquitus dicta, et deinde per metathesin *Carne*, et *Carna.* A Jano compressa accepit in praemium, ut cardinum praeses esset, et praeterea ut infantes in cunis ab infestis strigibus, quae lac ab illis sugere solent, eorumque viscera vitiare, tutaretur. V. *Ov. l. c.* Sed non solum infantium, verum universim omnium hominum vitalibus praeesse credita est. Ab ea enim petebatur, ut jocinera, et corda, quaeque sunt intrinsecus viscera, salva conservaret; ideoque pulte fabacea, et larido ei sacrificabatur, quod his maxime rebus vires corporis roborentur, ut est apud *Macr. Sat.* 1, 12. Calendis Jun. ejus sacra celebrabantur, quae Junius Brutus pulso Tarquinio primus in Coelio monte voti reus fecit. *Macr. ib.* ℙ Sunt qui putant aliam esse Deam, quae praecesset cardinibus ostiorum, *Cardam*, vel *Cardeam* appellatam, et aliam, quae vitalibus humanis, *Carnam* dictam. Quae sententia fortasse vera est. *Ovidius* tamen uni *Carnae* utrumque munus attribuit.

*CARNAE, arum, pop. Asiae, ultra Maeotidem paludem. *Plin.* 6, 7. *B. A.*

CARNĀLIS, le, adj. ad carnem pertinens, σαρκικός. *Tert. Baptism.* 7. *in f.* Baptismi carnalis actus, quod in aqua mergimur, spiritalis effectus, quod delictis liberamur. *Minuc. Fel. Octav.* 32. Deum videre oculis carnalibus. *Prud. Apotheos.* 1051. Stirps carnalis. *Tert. Poenit.* 3. Delictorum quaedam sunt carnalia, id est corporalia, quaedam spiritalia. ℙ Quid sint *carnales*, de quibus ex *Varrone Nonius* 2, 136. V. in CASNAR.

CARNĀLĬTAS, atis, f. *Augustin. serm.* 186. *de Temp.* 2. Carnalitas vetustas est, gratia novitas est.

CARNĀLĬTER, adv. σαρκικῶς, secundum carnem, seu corpus. *Tert. Baptism.* 7. *in f.* In nobis carnaliter currit unctio, sed spiritaliter proficit. *Hieron. ep.* 54. *n.* 9. In carne non carnaliter vivere. *Prud. Apotheos.* 436. Posteritas carnis carnaliter omnia credens.

CARNĀRĬUM, ii, n. instrumentum ferreum pluribus uncis instructum, in quo caro et alia ad victum pertinentia suspenduntur. *Varr. R. R.* 2, 4. Ignavum et sumptuosum esse, qui succidiam in carnario suspenderit potius ab laniario, quam ex domestico fundo. *Petr. Sat.* 136. Sinciput in carnarium furca reponit. *Id. ib.* 135. Pannum de carnario detulit furca, in quo faba erat ad usum reposita. *Pl. Ps.* 1, 2, 64. Nisi carnaria tria grandia tergoribus oneri uberi hodie mihi erunt etc. [*Id. Capt.* 4, 4, 6. Deturbavit totum cum carne carnarium.] *Varr. R. R.* 1, 54. Uva alia, quae in piscinam, in amphoram picatam descendat: alia, quae in aram, ut in carnarium, ascendat. Adde *Colum.* 12, 53. ℙ Item locus, ubi caro servatur. *Plin.* 19, 4, 19. *n.* 3. Nequam esse in domo matremfamilias, ubi indiligens esset hortus: quippe e carnario, aut macello vivendum esse. *Pl. Curc.* 2, 3, 44. *Ph.* Pernam, abdomen, sumen, suis glandium. *Cu.* Ain' tu omnia haec? In carnario fortasse dicis. *Ph.* immo in lancibus.

CARNĀRĬUS, a, um, adj. ad carnem pertinens. *Carnarius homo* dicitur, qui carne delectatur. Jocose *Mart.* 11, 100. Habere amicam nolo, Flacce, subtilem: Sed idem amicam nolo mille librarum. Carnarius sum, pinguiarius non sum. ℙ Taberna carnaria pro laniena apud *Varr. L. L.* 7, 30. V. CALCEARIUS. ℙ [*Carnarius, κρεοπώλης *Vet. Gloss.*, i. e. qui carnem vendit. *B. A.*]

CARNĀTĬO, onis, f. carnosa habitudo, obesitas. *Coel. Aur. Tard.* 1, 4. Est enim semper gravabilis carnatio, et magis si tenuibus fuerit imposita viribus.

CARNĀTUS, a, um, adj. *Carnatum corpus* dicitur quod bene habitum est, εὔσαρκον. *Coel. Aur. Tard.* 1, 4. *n.* 105.

*CARNE, es, *Κάρνη*, Syriae opp., in Seleucide, in confinio Phoeniciae. *Plin.* 5, 21. Forte idem est, quod *Κάρανος* appellatur a Strabone. *B. A.*

CARNĒA, ae, f. Dea eadem quae *Carna*, de qua V. suo loco. *P. Vict. Reg. Urb. Rom.* ponit *templum Deae Carneae* in secunda regione Urbis. Alii tamen *Carnae* legendum putant.

CARNĒĀDES, is, m. *Καρνεάδης*, Cyrenaeus fuit, novae Academiae princeps, Chrysippi studiosus, Zenonis confutator, de quo *Gell.* 17, 15. Multa de eo passim praedicat *Cicero.* Fuit enim in eo magna disserendi vis, magnum acumen, adeo ut nihil non explicare posse videretur. Sed nihil certo affirmabat. Quare cum missus ab Atheniensibus legatus, copiose de justitia disputaret Romae, postridie contraria disputatione omnia rursus subvertit, uti narrat *Lact.* 5, 14. Vixit annos nonaginta, teste *Cic. Acad.* 4, 6. *Id. Or.* 2, 38. *sub f.* Carneadis vis incredibilis illa dicendi, et varietas.

CARNĒĀDĒUS et Carneadĭus, a, um, adj. ad Carneadem pertinens, *Καρνεάδειος* et *Καρνεάδιος. Cic. Acad.* 4, 48. Carneadea sententia. *Id. Fin.* 5, 6. divisio. *Id. Or.* 3, 19. Haec Carneadia, aut Aristotelia vis comprehendenda est.

CARNĒUS, a, um, adj. σάρκινος, σαρκώδης, qui carne constat. *August. serm.* 341. *edit. recentior. circa med.* Spoliatus per mortem carnea tunica. ℙ Idem ac carnosus. *Maximian. Gall.* 1, 85. Quaerebam gracilem, sed quae non macra fuisset: Carnis ad officium carnea membra placent. V. CARNARIUS. ℙ Translate. *Prud. Apotheos.* 438. Nec enim coelo lex carnea fluxit.

CARNI, orum, m. plur. populi montani ad provinciam Forojuliensem pertinentes, quique Alpes Julias et Noricas incolebant, unde digressi septentrionem versus provinciis, quae nunc *Cargna*, *Carniola*, *Carintia* vocantur, nomen dedere. Hi etiam oppidum Pannoniae superioris, quod *Carnuntum* a *Vell.* 2, 109. et *Carnus*, *untis* a *Liv.* 43, 1. appellatur, condiderunt, ubi nunc *Haimburg*, et ab Carnutibus, Galliae populis antiquissimis, profecti videntur: nam in *Fragm. Fast. triumph.* ap. *Grut.* 298, 3. *Galli Carni* nominantur. *Plin.* 3, 18, 22. Aquileja colonia: Carnorum haec (lege *hinc*) regio, junctaque Japydum. Adde *Vell.* et *Liv. l. c.* et *Melam* 2, 4.

CARNĬCŪLA. V. CARO.

CARNĪCUS, a, um, adj. ad Carnos pertinens, ut *Carnicae Alpes*, quae et *Juliae* dicuntur. *Plin.* 3, 25, 28.

CARNĪFEX, et veteri loquendi more Carnufex, icis, m. βασανιστής, δήμιος, servus publicus, qui torquet homines, aut interficit. *Cic. Verr.* 2, 5, 45. Aderat janitor carceris, carnifex praetoris, mors terrorque sociorum etc., *h. e.* Sextius, qui licet Verris lictor, non carnifex esset, ita appellatur a Cicerone propter illius crudelitatem, *Suet. Ner.* 54. Cum ei carnifex laqueos et uncos ostentaret. *Pl. Bacch.* 4, 4, 37. Rapere aliquem ad carnificem. *Id. Capt.* 5, 4, 22. dare aliquem. *Id. Rud.* 3, 6, 19. tradere. ℙ Ex ultimo hoc *Plauti* loco quidam colligunt, carnificem aliquando intelligi custodem carceris. Sed ex hoc uno loco non satis probant. V. locum *Cic.* in §. 1. ℙ Carnifici non licebat Romae domicilium habere, hinc more prisco in Urbe supplicium de sontibus non sumebatur. *Cic. Rabir. perduell.* 5. Carnificem non modo foro, sed etiam coelo hoc ac spiritu censoriae leges, atque urbis domicilio carere voluerunt. Ad-

de *Pl. Ps.* 1, 3, 97. ℙ Translate. *Ter. Andr.* 4, 1, 26. Nescis quantas hic suis consiliis mihi confecit sollicitudines meus carnifex. *Plin.* 28, 4, 7. Fortuna gloriae carnifex. ℙ Est etiam convicium in scelestum hominem, aut crudelem. *Cic. Pis.* 5. Haec sunt, o carnifex, in gremio sepulta consulatus tui. *Pl. Amph.* 1, 1, 220. Etiam clamas carnifex? *Ter. Eun.* 4, 4, 3. Illud vide, ut os sibi distorsit carnifex! ℙ Adjective. *Mart.* 11, 84. Carnificem nudo pectore pascat avem. *Id.* 12, 48. Pedes carnifices, *h. e.* podagrici, et magnos cruciatus afferentes. *Sil.* 1, 173. Manus carnifices. *Claud. B. Gild.* 178. Carnifices epulae, *h. e.* mortiferae. *Arnob.* 1. *sub f.* Quae libido tam carnifex, inexpiabile bellum indicere nihil de te merito?

CARNIFICĀTUS. V. CARNIFICO.

CARNIFICĪNA, ae, f. *κολαστήριον, βασανιστήριον*, locus, in quo sontes a carnifice torquentur et necantur. *Liv.* 2, 23. Ductum se ab creditore non in servitium, sed in ergastulum et carnificinam esse. ℙ Item carnificis officium. *Pl. Capt.* 1, 2, 26. Agre est mihi, hunc facere quaestum carcerarium: sed si ullo pacto huc conciliari potest vel carnificinam hunc facere possum perpeti. [*Conf. *Lindem.* ad h. l.] ℙ Item cruciatus, tormentum. *Cic. Tusc.* 5, 27. Aegyptii quamvis carnificinam prius subierint, quam ibim aut canem violent. *Cato* ap. *Gell.* 10, 3. Dolores atque carnificinas facere. *Auson. epigr.* 108, 10. Tam diversa locis vaga carnificina pererrat. ℙ Translate. *Cic. Tusc.* 3, 13. Cum omnis perturbatio miseria est, tum carnificina est aegritudo, habet ardorem libido etc.

CARNĪFĪCĪNUS, a, um, adj. ad carnificinam pertinens. *Pl. Most.* 1, 1, 52. O carnificinum cribrum: de servo loquitur, cujus tergum est a carnifice stimulis perforatum. Alii leg. *carnificum.* Alii *carnificium* gen. plural. pro *carnificum.*

*CARNĪFĪCĪUM, i, n. carnificina. *Sarisb.* 1, 4. Ad venatoris carnificium prolabi. Adde 4, 3. *B. A.*

CARNĪFĪCO, as, a. 1. est corpus humanum in frusta secare, caedere, lacerare. *Liv.* 24, 15. Neminem stantem jam vulnerari hostem, carnificari jacentes. ℙ *Prisc.* 8. p. 791. docet, *carnificor, aris*, esse verbum commune, ut *adhortor, dimetior* et alia. Pro sola tamen passiva significatione affert exemplum ex *Sisenna* his verbis p. 793. Vitam cum dolore et insigni cruciatu carnificatus amisit, *βασανισθείς*. [At significatione activa usus est *Tertull. adv. Marc.* 1, 2. Sane ceteros ad hoc tenditis et carnificatis, ut negent esse, quod esse diditis et carnificatis, ut negent esse, quod esse diditis et carnificatis, ut negent esse, quod esse di

Grut. 308, 10. Salonia Carpime. Alia apud *Gud.* 316, 13. L. Caedicius Carpimus. *F.*]

CARPĪNĔUS, a, um, adj. qui est ex carpino. *Plin.* 16, 43, 83. et *Colum.* 11, 2. *sub f.* Carpinea manubria.

CARPĪNUS, i, f. ζυγία, arbor ex acerorum genere (quamquam alii proprii generis esse volunt) rubens, fissili ligno, cortice livido et scabro: montes amat, estque in usu facum familiarissima: est autem satis firmae materiei, et ad varia opera utilis. Haec ex *Plin.* 16, 15, 26., *ib.* 18, 30. et *ib.* 40, 76. *n.* 3. ℙ Dicta est ζυγία a Graecis, quia ex ea materia juga jumentis comparant, quae apud eos ζυγὰ sunt. *Vitr.* 2, 9. ℙ [*Carpinus atra* memorata *a Catone R. R.* 31. et *Plin.* 16, 39, 75., est *carpinus ostrya Linn.*, quaeque a *Pontedera, Antiq. Graec. et Rom.* p. 46. ita describitur: Gignitur in asperis montanisque locis frequens, materia firma, et ad opera torno elaboranda perutilis, fructu in racemum lupuli modo disposito, calyce seu vesicae turgido semina obducit. Differt a *carpino* proprie dicta, quae carpinus alba vocatur; haec enim calyce multifido amplectitur semen, praeterea infra minorem altitudinem subsistit, cum utraque ante fructum iulos promittat. Materiarii Veneti, qui in publico armamentario versantur, *carpinum ostryam* vocant *sappino*, hinc nihil mirum in quibusdam editionibus et MSS. *sapinum* legi tum apud *Catonem*, tum apud *Plinium*. V. SAPINUS in f. *F.*]

[CARPĪON, onis, m. est fortasse piscis Benaco familiaris. Cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Grut.* 268, 1. Claudius Carpion. *F.*]

CARPISCŬLUS, i, m. genus calceamenti barbarici multifariam scissi, quod Graeci πολυσχιστῆ vocant, et λεπτοσχιδῆ. Ita *Salm.* ad illud *Vopisc. Aur.* 30. Carpisculum enim genus calceamenti esse, satis notum est, *carpisclum* legitur in quodam cod., teste *eod. Salm.* ℙ Ab hujus similitudine dicitur *carpisculus* in architectura membrum quoddam in basibus, ea ratione, qua κρηπὶς Graece et calcei, et basis genus significat, ut et apud Italos *il zoccolo.* Sed quemadmodum hujusmodi calcei figura ignoratur, ita et hujus membri architectonici. *Inscr.* ap. *Grut.* 98, 8. Tegulas aeneas auratas cum carpisculis et vestituris basium, et signa Castoris, et Pollucis cum equis D. S. D. Ita *Salm.* et *Casaubon.* ad *l. Vopisci c.* At *Grut.* edidit *cum carpusculis;* quod videtur esse diminutivum Latinum a Graeco καρπὸς fructus, et significare ornamenta in columnis, aut stylobatis varia poma et frondes intextas referentia, quae Itali dicunt *festoni. Morcell. de stil. Inscr. T.* 3. p. 98. *ed. Patav.* haec habet ad *cit. Inscr.* Carpusculos bases minores esse puto, quibus hypobases subjectae sint. *Carpos* et *Carpiscos* calceamentorum genera esse ostendit *Salmasius;* unde carpusculos ab architectis appellatos statuarum plinthos crediderim.

CARPISTES, ae, m. καρπιστὴς, hoc est vindex, assertor: a καρπὸς, qua tum carpum manus, tum ipsam volam significat. Ita *Horon* suum appellavit *Valentinus* ap. *Tertull. adv. Valentinian.* 9. *in f.* V. etiam *ib.* 10. *in f.*

CARPO, is, carpsi, carptum, a. 3. δρέπω, δρέπομαι, est manu aliquid leviter et paulatim avellere, auferre, decerpere. Est a κάρφω, arefacio, seu resecando aridum reddo. [*Döderl. 1, 183. vocis originem in Gr. ἅρπω, ἁρπάζω videt. Quod praeferendum!] *Virg. A.* 6, 245. Et summas carpens media inter cornua setas, Ignibus imponit sacris. *Ov. Am.* 2, 19, 31. carpere arbore frondes. *Virg. Ecl.* 9, 50. carpent tua poma nepotes. *Id. G.* 2, 90. Carpere uvam de palmite. *Colum.* 5, 6. manibus herbas. *Ov. Met.* 9, 380. flores ab arbore. *Hor. Sat.* 2, 3, 256. ex collo furtim carpsisse coronas, *h. e.* detraxisse, *Virg. G.* 3, 176. Carpere manu frumenta. *Id. G.* 2, 366. uncis manibus frondes. *Id. Ecl.* 2, 54. Et vos, o lauri, carpam, et te, proxima myrte. *Ov. Ib.* 198. Carpere aquam de mari. *Auct. Priap.* 28. Tu qui non bene cogitas, et aegre Carpendo tibi temperas ab horto. *Id.* 73. Si commissa meae carpes pomaria curae. ℙ Pecus etiam *carpere* dicitur, cum herbas frondesque depascitur. *Virg. A.* 9, 353. Carpunt gramen equi. *Id. G.* 3, 325. Carpamus frigida rura, *h. e.* carpere cogamus animalia. *Serv.* Sic *Hor. Od.* 4, 2, 29. Apis carpens thyma. *Varr. R. R.* 3, 15. Apes e malo punico et asparago cibum carpunt. ℙ *Carpere pecus* est tondere. *Propert.* 2, 13, 8. ἀλληγορικῶς. Et stolidum pleno vellere carpe pecus. ℙ *Carpere lanam* est summis digitis trahendo purgare, vel etiam nere. *Virg. G.* 4, 334. Milesia vellera Nymphae Carpebant. Et *ib.* 1, 390. et *Hor. Od.* 3, 27, 64. Carpere pensum. ℙ Nonnunquam significat scindere, lacerare. *Petron. Sat.* 36. *in f.* Vides illum, qui obsonium carpit? Carpus vocatur. Itaque quotiescumque dicit, Carpe, eodem verbo et vocat, et imperat. *Ov. Ib.* 460. Et tua dente fero viscera carpat equus. *Lex. XII. Tab.* ap. *Serv.* ad *A.* 12, 606. Mulier faciem ne carpito. *Val. Flacc.* 8, 7. Carpere crinem genasque. *Senec. Thyest.* 1059. artus in frusta. Adde *alter. Senec. Ira* 3, 18. ℙ Item dividere. *Liv.* 26, 38. Quos neque omnes tenere praesidiis, nisi vellet in multas parvasque partes carpere exercitum, poterat. *Cic. Or.* 4, 49. Neque semper utendum est perpetuitate, et quasi conversione verborum, sed saepe carpenda membris minutioribus oratio est. *Curt.* 8, 9. Carpere fluvium, *h. e.* multifariam derivare. ℙ Translate. *Cic. Sext.* 56. Non sum tam insolens in dicendo, ut ex omni genere orationem aucuper, et omnes undique flosculos carpam atque delibem. *Gell.* 9, 4. In legendo carpsi quaedam, et notavi. ℙ Saepe significat verbis lacerare, alterius existimationem imminuere, alicui detrahere. *Cic. Balb.* 26. Maledico dente carpere. *Caes. B. G.* 3, 17. Nostrorum militum vocibus nonnihil carpebatur. *Ov. Pont.* 3, 1, 64. Carpere facta alicujus. *Quint.* 11, 1. alterius carmina. *Justin.* 12, 5. Indignabatur, carpi se sermonibus suorum. ℙ Item imminuere, debilitare, auferendo paulatim absumere. *Virg. G.* 3, 215. Carpit enim vires paulatim, uritque videndo Femina. *Id. A.* 4, 2. caeco carpitur igni. *Id. ib.* 31. Solane perpetua moerens carpere juventa? *Val. Flacc.* 3, 364. aegro assidue mens carpitur aestu. *Ov. A. Am.* 3, 680. Carpi cura alicujus. [**Sil.* 15, 1. Carpebat cura Senatum, i. e. angebat.] *Id. Pont.* 4, 8, 32. carpsit opes illa ruina meas. *Id. Am.* 1, 8, 91. Et soror, et mater, nutrix quoque carpat amantem, *h. e.* emungat, aliquid ab eo corradat. *Hor. Od.* 4, 9, 33. Totve tuos patiar labores Impune, Lolli, carpere lividas Obliviones. *Senec. Herc. fur.* 874. Prima, quae vitam dedit hora, carpit. [**Sil.* 5, 591. Te dies properato funere carpsit, i. e. praematura morte occidisti.] *Val. Flacc.* 7, 533. Carpi periclis. ℙ In re militari *carpere* est recedentem hostem insequi, et in itinere identidem aggredi, modo ex una, modo ex altera parte, ac sic veluti per partes concidere et debilitare. *Caes. B. C.* 1, 79. Equitatu praemisso, qui novissimum agmen carperet atque impediret. Adde *ib.* 63. et *Tac. A.* 12, 32. Sic *Liv.* 3, 5. Superante multitudine, hostes carpere multifariam vires Romanas, ut non suffecturas ad omnia aggressi sunt: simul castra oppugnabantur, simul pars exercitus ad populandum agrum Romanum missa. [*De exercitu urbem, regionem aliquam vastante. *Sil.* 12, 530. Fregellae agmine carpuntur.] ℙ Apud poetas, et alios liberiores scriptores nonnunquam ponitur quasi pro accipere, capere, sumere. [*Hinc ap. *Sil.* 3, 712. Dum carpet auras, i. e. vivet.] *Virg. A.* 1, 392. Carpere vitales auras. *Id. G.* 3, 435. sub dio somnos. *Ov. Fast.* 3, 622. commodum alicujus rei. *Id. Her.* 1, 117. oscula. *Hor. Od.* 1, 11. *extr.* Carpe diem, quam minimum credula postero, *h. e.* cape, arripe. *Mart.* 7, 47. fugitivaque gaudia carpe. *Pers.* 5, 151. Indulge genio: carpamus dulcia. ℙ Item agere, transigere. *Val. Flacc.* 5, 48. Carpere noctes securas. *Catull.* 68, 35. illa domus, Illa mihi sedes: illic mea carpitur aetas. ℙ *Carpere viam, iter*, est iter facere, ambulare. *Petron. Sat.* 116. Hoc peracto officio, destinatum carpimus iter. *Hor. Sat.* 2, 6, 93. Carpere viam. [**Id. ib.* 1, 5, 95. Utpote longum carpentes iter et factum corruptius imbri. Cf. *Heindf.* ad h. l. *Sil.* 12, 353. fugae compendia carpens.] *Ov. Fast.* 3, 604. pede iter. *Sil.* 10, 62. fugam. *Stat. Th.* 1, 310. volatus. ℙ Huc et illa pertinent. *Ov. Trist.* 1, 9, 23. Pede carpere campos. *Id. Met.* 4, 615. Aera alis. *Propert.* 1, 6, 33. Seu pedibus terram, seu pontum carpere remis Ibis. *Ov. Met.* 11, 752. Quem mare carpentem, substrictaque crura tenentem Adspicis. *Virg. G.* 3, 142. prata fuga, *h. e.* celeriter praeterire, ut *Serv.* exponit: qui eodem modo intelligit illud *Lucilii*, quod a *Nonio* quoque affertur 4, 54. Hiemem unamquamque carpam. *Virg. G.* 3, 191. de equo: Carpere mox gyrum incipiat, *h. e.* currere in gyrum. Sic *Plin.* 8, 42, 67. Equis tolutim carpere incursus, traditur arte. ℙ [*Ap. *Hor. Od.* 2, 17, 12. Supremum carpere iter, i. e. mori.] ℙ Particip. *Carpturus* in *Inscr.* ap. *Mur.* 1951, 3. Bis nonam carptura rosam mihi decidit aetas.

CARPOBALSĂMUM, i, n. καρποβάλσαμον, fructus balsami arboris. Nam *balsamum* est aliquando ipsa arbor: καρπὸς autem fructum significat. Sic autem dicitur ipsum semen ejus arboris, de quo V. in BALSAMUM. *Cels.* 5, 23. *n.* 1. Sil, bdellium, carpobalsamum, semen papaveris albi etc. ℙ Vocem *carpobalsamum* primus jure Latii donavit *Lindenius* ap. *Cels. l. c.* nullius codicis fretus auctoritate. Hinc *Leon. Targa* eam in utraque *Celsi* editione exulare toto Latio jussit, atque ita edidit: Sil, bdellium balsami semen, piper album.

[CARPOPHŌRUS, i, m. καρποφόρος, fructifer. Nomen fuit venatoris a Domitiano dilecti. *Mart. Spectac.* 23. Dorica quam certo venabula dirigit ictu Fortis adhuc teneri dextera Carpophori. ℙ Fuit etiam cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Mur.* 678, 8. Sex. Attio Carpophoro. *F.*]

CARPOPHYLLOS, καρπόφυλλος, aut φυλλόκαρπος, genus lauri Alexandrinae, quae et *hypelate*, ita appellata, quia fructum fert in mediis foliis: a καρπος, fructus, et φύλλον, folium. *Plin.* 15, 30, 39.

CARPTIM, adv. δρεπομένως, δρεπτικῶς, hinc atque illinc decerpendo et delibando. *Sall. Cat.* 4. Statui res gestas populi Rom. carptim, ut quaeque memoria digna videbantur, perscribere, *h. e.* non ipsam totam rerum seriem sequendo historiam scribere, sed habito hinc inde materiae delectu, quae maxime memoratu digna videbantur, persequi. *Nonius* tamen 11, 23. cum aliis *strictim* legit. *Plin. Paneg.* 25. Carptim breviterque perstringere aliquid. *Ammian.* 16, 7. Itaque carptim ejus praecipua, quae sunt comperta, monstrabo. Adde *Sulpic. Hist. sacr.* 1, 1. ℙ Exponitur etiam per frusta. *Colum.* 9, 15. Saligneus qualus suspenditur: in eum deinde carptim congeruntur favi. ℙ Item separatim, seorsum, per partes. Nam carpere etiam pro dividere ponitur. *Liv.* 38, 25. Edictum propositum, ut ad stipendium petendum convenirent Carthaginem, seu carptim partes, seu universi mallent. *Tac. H.* 4, 46. Quibus aetas, et justa stipendia, dimissi cum honore, alii ob culpam: sed carptim, ac singuli: quo tutissimo remedio consensus multitudinis extenuatur. *Suet. Dom.* 9. Subseciva, quae divisis per veteranos agris carptim superfuerunt. *Plin.* 18, 35, 87. Corvi singultu quodam latrantes, si continuabunt, ventos, si vero carptim vocem resorbebunt, ventosum imbrem praesagient. *Plin. alter ep.* 8, 5. Non posse perinde carptim, ut contexta; perinde inchoata placere, ut effecta. *Id. ib.* 6, 22. Agere causam carptim, et κατὰ κεφάλαια; *h. e.* non perpetua, sed interrupta, ac veluti in partes divisa oratione, pro variis rerum capitibus, quae in ea exponuntur. ℙ *Carptim aggredi* est multifariam, seu multis partibus aggredi. *Liv.* 44, 41. Si carptim aggrediendo circumagere immobilem longitudine et gravitate hastam cogas, confusa strue implicantur. ℙ Carptim dicere est loqui per intervalla, qualis est oratio ejus, qui saepe strepitu interrumpitur. *Plin. ep.* 8, 14.

CARPTOR, oris, m. δαιτρὸς, qui cibos in mensa carpit, et convivis distribuit, qui etiam structor dicitur. *Juven.* 9, 109. librarius, archimagiri, Carptores. ℙ Translate qui carpit et obtrectat. Usus est *Laevius*, qui vituperones suos *subducti supercilii carptores* appellavit, ut narrat *Gell.* 19, 7. Putat *Voss. Institut. orat.* 4, 1. *n.* 8. ita legendum esse hoc loco, quasi ex tribus vocibus una facta sit, *subductisupercilicarptores*, quia *Gell.* eam refert inter ea, quae *Laevius multiplicia ludens composuit.*

CARPTŪRĂ, ae, f. actus carpendi. *Varr. R. R.* 3, 16. Nec non etiam aliud discrimen sequuntur in carptura etc. Loquitur de apibus cibum carpentibus.

CARPTUS, a, um, part. a *carpo*, decerptus. *Ov. A. Am.* 3, 80. carpit florem, Qui nisi carptus erit, turpiter ipse cadet. ℙ Item carminatus, pexus. *Cels.* 6, 6. *n.* 1. Ubi facta unitas est, demitti debet lana mollis bene carpta. ℙ *Scribon. Compos.* 237. Linteola carpta medicamento continguntur, atque ita ulceri superponuntur.

CARPTUS, us, m. *Plin.* 24, 10, 47. Flos cujuscumque generis trium digitorum carptu, *h. e.* quantum tribus digitis carpi potest. *Hard.* edidit *captu.*

CARPUM, i, n. κάρφος, foenum Graecum. *Colum.* 12, 49. Condimenta haec sunt, carpum, cyminum etc. Al. rectius leg. *careum.* V. CAREUM.

CARPUS, i, m. καρπὸς, pars brachii extrema, qua cum manu jungitur. *Cels.* 8, 1. primam palmae partem vocat. Porro *carpum* sunt qui eidem tribuunt 3, 6. Ejus carpo manum admovere. Sed *Morgagnus* docet legendum *corpori*, et *carpum* Latinam vocem non esse: et *Leon. Targa* in secunda editione monet, *Constantinum* margini adscripsisse *carpo*, *aut thoraci:* et *Lindenium* pro emendatione accepisse, itaque edidisse. ℙ Fatendum tamen est, *Carpus* fuisse nomen servile apud Romanos, cum in *Inscr.* ap. *Grut.* saepe hujusmodi nomen occurrat, quod etiam cognomen fuit Q. Hortensii apud *Fabrett.* 332, 495.; atque ita etiam nominatum fuisse servum, qui alias carptor dictus fuit. V. CARPO et CARPTOR.

CARPUSCŬLUS. V. CARPISCULUS.

[CARRĂCUTĬUM, ii, n. *Isid. Orig.* 20, 12. Carracutium vehiculum altissimarum rotarum, quasi carrum acutum. *Scheffer.* tamen *de re vehic.* 1, 27. haec posteriora verba, etymon continentia, absurditatis postulat. *F.*]

CARRĀGO, aginis, f. munimentum ex carris atque impedimentis exercitus factum. *Trebell. Gallien.* 13. Scythae, facta carragine, per montem Gessacem fugere sunt conati. *Ammian.* 31, 7. de Gothis: Ad carraginem (quam ita ipsi appellant) aliti velocitate regressae. *Veg. Mil.* 3, 10. Omnes barbari carris suis in orbem connexis ad similitudinem castrorum, securas a superventibus exigunt noctes. ℙ Significat etiam ipsam carrorum vim, et cetera impedimenta exercitus. *Claudius Imper. in quadam epist.* ap. *Trebell. in ejus Vita* 8. Ingens carrago deserta est. Adde ipsum *Trebell. ib.* et *Aurelian. Imper.* ap. *Vopisc. in ejus Vita* 11.

*CARRĒA, ae, f. cogn. est Pollentia, Liguriae opp. *Plin.* 3, 5. *B. A.*

*CARREI, orum, pop. Arab. felicis. *Plin.* 6, 28. Quod incolebant opp., Carriata audit. *Plin. ib. ed. Hard. B. A.*

[CARRĒNUS, a, um, adj. Κάρρηνος ad Carras pertinens, Mesopotamiae oppidum antiquissimum, quod olim Hebr. חָרָן *Charan* est appellatum, patria Thare patris Abrahami, Graece est Κάρραι, ubi Crassus cum exercitu a Parthis caesus est; hujus meminit *Plin.* 5, 24, 21. et *Lucan.* 1, 105. ℙ *Carreni, orum*, sunt incolae illius oppidi. *Trebell. Gallien.* 10. Nisibin, et Carras statim occupat, tradentibus sese Nisibenis, atque Carrenis. *F.*]

CARRI vel Carrhi, orum, m. plur. populi Cariae, vel Syriae piraticam exercentes. *Val. Max.* 1, 5. *extern. n.* 1. Alii rectius leg. *Cares.*

CARROBALLISTA, ae, f. balistae genus carro impositum, ut transferri facile possit. Est autem ceteris balistis major, et longius ac vehementius spicula dirigit. *Veget. Mil.* 3, 24. Adde 2, 25.

CARROCO, onis, m. genus piscis marini. *Auson. ep.* 4, 57. referuntur ab unda Carroco, lethalisque trygon, mollesque platessae. Alii leg. *corroco.*

CARRUCA, ae, f. ἁπήνη, ἅμαξα, genus vehiculi, tum in Urbem, tum extra in itineribus adhibiti, et non solum a viris (praesertim honoratioribus) sed etiam a feminis. Quidam apud *Scheffer. de re vehic.* 2, 27., docent, quatuor rotas habuisse, et fuisse undique contectum. Sed nihil paene certi de ejus forma statui potest. Diversum a *carpento* facit *Acron. Scholiast. Hor.* ad *Sat.* 1, 6, 104., sed qui fuit antiquioribus carpentorum usus, idem certe postea carrucarum fuit. V. *Scheffer. l. c.*, ubi multa hac de re. *Plin.* 33, 11, 40. Carrucas ex argento caelare. *Suet. Ner.* 30. Nunquam carrucis minus mille fecisse iter traditur. *Mart.* 3, 62. Carruca aurea. Adde 12, 24. ℙ Quam *Scaevola* appellat *carrucam dormitoriam*, videtur esse lectica, vel lecticae similis. Ejus verba sunt *Dig.* 34, 2, 13. Carruca dormitoria cum mulis, qua semper uxor usa est. ℙ Ceterum *carruca* dicitur etiam ipsa rheda, vel quodcumque aliud vehiculum itineri faciendo aptum. Nam *Martial.* 3, 47. cum *v.* 5. *rhedam* nominasset, eandem postea *v.* 13. *carrucam* appellat: et *Lamprid. Elagab.* 31. quae primo *vehicula*, mox eadem *carrucas* dicit. ℙ Legitur et *carrucha* cum aspiratione, atque ita ex *Pandect Florent.* edidit *Torrentin.*, fortasse quia καρρῦχα ap. *Hesych.* habetur. Frequentius tamen sine aspiratione invenitur.

CARRUCĀRIUS, a, um, adj. ad carrucam pertinens. *Ulp. Dig.* 21, 1, 38. Mulae carrucariae. *Capitol. Maxim. jun.* 4. Mulio carrucarius. ℙ *Carrucarius, ii*, qui carrucam regit. *Ulp. Dig.* 19, 2, 13. Si cisiarius, idest carrucarius, dum ceteros transire contendit, cisium evertit etc. Ita legitur in quibusdam libris, etiam *Torrentini.* Sed illa verba, *idest carrucarius*, videntur esse glossema. Curruca enim est vehiculum quatuor, cisium duarum rotarum. Certe ab *Haloandro* omissa sunt. ℙ Scribitur et *carrucharius.*

CARRŪCHA. } V. CARRUCA. cet.
CARŪCHARIUS. }

CARRŪLUS, li, m. ἁμάξιον, parvus carrus. *Ulp. Dig.* 17, 2, 52. Carrulorum vecturas vel sui, vel sarcinarum suarum gratia, vel mercium recte imputabit.

CARRUS, i, m. et Carrum, i, n. ἅρμα, ἅμαξα, κάρρον, genus vehiculi oneribus vehendis aptum. *Sisenn.* ap. *Non.* 3, 35. Impedimenta collocant omnia, construunt carros, et sarraca crebra disponunt. *Caes. B. G.* 1, 26. Ad impedimenta et carros suos se contulerunt. Et *ib.* Pro vallo carros objecerant. Et *ib.* 3. Jumentorum et carrorum quam maximum numerum coemere. Adde *Liv.* 10, 28. et *Varr.* ap. *Non. l. c.* ℙ Pro altero genere *Auct. B. Hisp.* 6. Per viarum angustias carra complura, multasque balistas retraxit. Adde *Non. ib.* consuetudinem esse, ut neutro genere usurpetur. Sed de sua aetate loquitur.

CARSEOLĀNUS, a, um, adj. ad Carseolos pertinens. (Fuerunt autem *Carseoli, orum*, Καρσίολοι, oppidum Latii in Aequis prope flumen Anienem, qui locus nunc dicitur *piano di Carsoli*, cujus mentio est ap. *Liv.* 29, 15. et *Ov. Fast* 4, 683.) *Ov. Fast.* 4, 710. nam vivere captam Nunc quoque lex vulpem Carseolana vetat. *Colum.* 3, 9. Ager Carseolanus. *Inscr.* ap. *Mur.* 515, 2. Collegium dendrophorum Carseolanorum. ℙ *Carseolani, orum*, sunt ejus oppidi incolae. *Plin.* 3, 12, 17.

*CARSULAE, arum, Italiae opp. in Umbria. *Tac. Hist.* 3, 60. Κάρσουλοι audit *Strab. B. A.*

[*CARSŪLĀNUS, a, um, adj. ad Carsulas pertinens. *Plin. ep.* 1, 4. Quantum copiarum in Ocriculano, in Narniensi, in Carsulano tuo, *scil.* praedio. Adde *Inscr.* ap. *Don. cl.* 2. *n.* 3. *F. B. A.*

*CARTALLUS, i, m. Κάρταλλος, fiscella. *Vulg. Deuteron.* 26, 2. et *Jerem.* 6, 9. *B. A.*

CARTEJĀNUS, a, um, adj. ad Cartejam pertinens. *Plin.* 3, 2, 3. Cartejana ora. ℙ Est autem *Carteja*, Καρτήια, et Καρτεία, urbs Bastulorum in Hispania, ad fretum Herculeum, a Graecis Tartessos dicta. *Id. ib.* 1, 3.

CARTEJENSIS, se, adj. Cartejanus. *Auct. B. Hisp.* 36. Legati Cartejenses.

*CARTENNA, ae, opp. Mauritan. Caesariensis. *Plin.* 5, 2. Κάρτεννα est *Ptolem. B. A.*

*CARTENNITĀNUS, a, um, ad Cartennam pertinens. *Not. Afr. B. A.*

*CARTERIA, ae, maris Aeg. insula, ad littus Asiat., prope Smyrnam. *Plin.* 5, 31. *B. A.*

CARTHAEUS, a, um, adj. ad Carthaeam pertinens, quae est urbs Ceae insulae in Aegaeo mari, Καρθαία, ut *Plin.* 4, 12, 20. docet. *Ov. Met.* 10, 109. Carthaea arva.

CARTHĀGINIENSIS, se, adj. ad Carthaginem pertinens. *Pl. Poen.* 5, 2, 3. Has esse ingenuas ambas Carthaginienses. *Ennius* ap. *Cic. Balb.* 22. Hostem qui feriet, mihi erit Carthaginiensis. *Cic. Agr.* 2, 35. Carthaginienses fraudulenti et mendaces. *Inscr.* ap. *Grut.* 586, 9. Basso Aug. Lib. Proc. tractus Carthaginiensis Fabia Q. F. Priscilla marito piissimo etc. Adde 404, 1., ubi affertur fragmentum antiquissimae Inscr. *C. Duilio* positae bello Punico primo, in quo legitur *Cartaciniensis.* Nihilominus non desunt, qui *Cartaginensis* extrito altero *i*, dicendum putant, ut habetur in alia *Inscr.* ap. *Grut.* 349, 1. L. Aemil. M. F. Quir. Restitutus domo Rom. qui et Cartaginens. etc. Horum princeps est *Voss. de Grammat.* 1, 43., contra quem stant praeter allata monumenta, *Manut.*, *Dausq.* et *Cellar. in Orthogr.* et alii. Adde, neminem constare, allatam *Gruteri* inscriptionem, quae ad Carthaginem novam, Hispaniae urbem pertinet, mendosam non esse: in nummis vero omnibus Carthaginem cum aspiratione semper haberi. ℙ Carthaginiensis item pertinet ad Carthaginem novam in Hispania citeriore seu Tarraconensi. *Varr. R. R.* 1, 57. Alii granaria habent, ut in Hispania citeriore, puteos, ut in agro Carthaginiensi, et Oscensi. Adde *Inscr.* ab initio allatam.

CARTHĀGO, ginis, f. Καρχηδών (V. CATAMITUS) urbs Africae, in ora litorali. Condita est LXXII. annis ante Romam ab Elissa, seu Didone filia Beli junioris regis Phoenices, uxore avunculi Acerbae, vel Sichei sacerdotis Herculis. Haec fratrem regem aversata, quod virum sibi interfecisset cupiditate auri, quo hic affluebat, et Tyro fugit, et primo in Cyprum, deinde in Africae sinum delata est, ubi empto ab incolis loco, qui corio bovis tegi posset, in quo fessos longa navigatione socios, quoad proficisceretur, reficere posset, corium in tenuissimas partes secari jussit; atque ita ingens spatium occupavit. Loco inde *Byrsae* nomen fuit, a corio bovis: nam βύρσα corium significat. *Scalig.* tamen in *Animadvers. ad Euseb.* vult, *Byrsam* dictam esse a *bysra*, quo nomine Phoenices arcem significant. Confluentibus vicinis locorum, qui spe lucri multa hospitibus venalia inferebant, sedesque ibi statuentibus, ex frequentia hominum velut instar civitatis affectum est. Uticensium quoque legati dona ut consanguineis attulerunt, hortatique sunt, urbem ibi conderent, ubi sedes sortiti essent. Sed et Afros detinendi advenas amor cepit. Itaque consentientibus omnibus urbs conditur, statuto annuo vectigali pro solo urbis. In primis fundamentis caput bubulum inventum est. Auspicium fuit fructuosae terrae, sed laboriosae, perpetuoque servae urbis. Quare in alium locum urbs translata est. Ibi equi caput repertum, bellicosum potentemque populum futurum significans, urbi auspicatam sedem dedit. Moenibus urbis montem incluserunt, in quo arcem condidere, et Byrsam appellavere. Urbs vero universa Carthago vocata est a Charta opp. Phoenices haud procul a Tyro, vel a Carthagine filia Herculis. Progressu temporis facta est urbs amplissima, et Romam diu aemulata est, quam bellis gravissimis et periculosissimis vexavit, misso in Italiam Annibale, et aliis ducibus cum maximis exercitibus. Dominata est sexcentos fere annos, propter consilia et disciplinam. Eversa tandem fuit a P. Scipione Aemiliano, qui *Africanus junior* dicitur, post tertium bellum Punicum. *Justin.* 18, 3, 5. et 6. *Sil.* 1, 21. et seqq. ℙ *Carthago nova* est in Hispania Tarraconensi in ora Contestanorum, nunc *Cartagena. Plin.* 3, 3, 4. ℙ In fabulis fuit *Carthago* filia Herculis quarti, ut dictum est, qui Tyri maxime colebatur. *Cic. Nat. D.* 3, 16. ℙ In sexto singulari etiam in *i* desinit. *Pl. Cas. prol.* 71. in Graecia, et Carthagini. Adde *Liv.* 28, 25. in plerisq. MSS. ℙ Scribitur et *Karthago.* V. dicta in CALUMNIA.

CARTHĒGON. V. CRATAEGUM.

CARTHĒIUS, a, um, Καρτήϊος, idem quod Carthaeus. *Ov. Met.* 7, 368. antiquae Cartheia moenia Ceae. *Al. leg. *Carthaeia. B. A.*

CARTHĪNA, ae, f. et inde *Carthinātius* vel *Carthinacius, ii*, sunt duae voces, quae agnoscuntur tanquam Latinae a *Prisc.* 4, 635. Quam lectionem exhibent etiam *Aldus* 1527. et alii. Sed editio A. 1485. habet *carchina, carchinacius:* et in MS. cod. saec. XIV. legitur *chartina, chartinatius.* Hanc postremam lectionem quidam amplectuntur, et *chartinam*, idem esse quod *chartam*, *chartinatium* idem quod *chartaceum* putant. Ita enim locutos esse veteres, adnotatum est in *Thes. Basil. Fabri* A. 1717.

CARTĪBŬLUM, i, n. vinaria mensa lapidea, quadrata, oblonga, una columella: quae apud multos in aedibus ad compluvium ponebatur et in ea et cum ea aenea vasa. Prius dicta est *gertibulum*, a gerendo, postea *cartibulum.* Haec *Varr. L. L.* 4, 26.

CARTĪLĀGĪNĔUS, a, um, adj. χονδρώδης, ἐγχόνδρος, cartilagine constans. *Plin.* 9, 24, 40. Animalia cartilaginea, *h. e.* pisces, qui pro spina cartilaginem habent. *Id.* 19, 5, 22. Cartilaginei generis extraque terram est cucumis.

CARTĪLĀGĪNOSUS, a, um, adj. cartilagineus. *Cels.* 8, 1. Radius in caput cartilaginosum consurgens. *Plin.* 12, 25, 56. Galbanum cartilaginosum minimeque lignosum.

CARTĪLĀGO, inis, f. χόνδρος, pars corporis mediae naturae inter carnem et ossa, qualis est in auribus, naribus, extremitatibus costarum, operculis ossium, quae moventur. *Cels.* 8, 1. Illud ignorari non oportet, plurima ossa in cartilaginem desinere, nullum articulum non sic finiri. *Id. ib.* 5. Cartilago narium. Et *ib.* 6. auris. *Plin.* 11, 37, 87. rupta non solidescit. ℙ Per similitudinem dicitur de aliis rebus. *Plin.* 15, 28, 34. Carne placent palmae, succo uvae, callo pira, mora cartilagine. *Id.* 16, 36, 64. Nostratibus arundinibus fungosior subest natura, cartilagine bibula, quae superne tenui inarescit ligno. *Id.* 19, 5, 26. *n.* 1. Cortice et cartilagine constant raphani. Et *ib.* 4, 22. Cucumis cartilago.

[CARTĪMĪTĀNUS, a, um, adj. ad Cartamam pertinens, Hispaniae Baeticae oppidum, nunc *Cartama. Inscr.* ap. *Mur.* 1037, 1. L. Porcius Victor Cartimitan. *F.*]

*CARTRIS, i, q. Chersonesus Cimbrica, paeninsula Germ. Septentrion. *Plin.* 4, 13. *B. A.*

[CARTUS, i, m. a καρτὸς, tonsus. Est cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Mur.* 1423, 10. M. Ulpio M. F. Carto. *F.*]

[*CARVENTĀNUS, a, um, adj. ad Carventum pertinens, excisum Latii oppidum, cujus meminit *Steph. Byzant.* Arcis Carventanae mentionem facit *Liv.* 4, 53. et 55. ℙ *Carventanus* fuit cognomen consulis an. U. C. 296., cujus collega fuit C. Nautius Sp. F. Sp. N. Rutilus, et de quo multa docte disseruit *Barpt. Borghesius* in *Nuovi Framm. dei Fast. Cons. T.* 1. p. 16. *F. B. A.*]

CARVILIĀNUS, a, um, adj. ad Carvilium pertinens: quod est nomen propr. Rom. civis, ut Carvilianum divortium, ap. *Gell.* 4, 3. *in lemmate*, quod scilicet Sp. Carvilius Ruga primus Romae M. Atilio, P. Valerio Coss. ultra quingentos annos ab U. C. cum uxore fecit, quod esset sterilis, uti *Gell. ib.* et 17, 21, tradit ℙ *Carvilii Pollionis meminit *Plin.* 33, 11. ℙ Fuit et Carvilius rex ejus Britanniae partis, quae est ad Cantium. Sub Cassivellani imperio, castra navalia Caesaris improviso adortus est. *Caes. B. G.* 5, 22. *B. A.*

CARUNCŬLA, ae, f. σαρκίον, σαρκίδιον, parva caro. *Cic. Div.* 2, 24. An tu, inquit, caruncula vitulinae mavis, quam imperatori veteri credere? Adde *Cels.* 8, 4. *circa med.* et *Val. Max.* 3, 7. *n.* 6. *extern.*

*CARVO, onis, opp. Gall. Belg., in insula Batavorum sic dicta. *Ant. Itin.* et *Tab. Peut. B. A.*

CĀRUS, a, um, adj. πολύτιμος, qui nimio pretio emitur, cui *vilis* opponitur. *Pl. Aul.* 2, 8, 3. Venio ad macellum, rogito pisces: indicant caros, agninam caram, caram bubulam, vitulinam, cetum, porcinam, cara omnia. *Cic. Div.* 2, 27. Putarem annonam in macello cariorem fore. *Id. Dom.* 6. Illo ipso die carissimam annonam necopinata vilitas consecuta est. *Pl. Ps.* 3, 2, 59. Fateor me esse cocum carissimum: verum pro pretio facio ut opera appareat. *Plin. prooem.* 33. Aurum et argentum caelando cariora facere. *Justin.* 16, 4. Facere pretium alicujus rei carius. ℙ Translate *Lucret.* 1, 729. de Sicilia, quae Empedoclis patria fuit: Nil tamen hoc habuisse viro praeclarius in se, Nec sanctum magis et mirum carumque videtur, *h. e.* pluris faciendum. [**Tac. A.* 1, 67. Quae domi cara, quae in castris honesta, memorat.] ℙ Est etiam amatus, dilectus: φιλητός, ἀγαπητός, quia quae multi sunt pretii, amari solent. *Cic. Cat.* 4, 6. Homo populo R. carus atque jucundus. *Id. Or.* 2, 4. Homines mihi carissimi et amicissimi. *Id. Cat.* 4, 2. Frater carissimus atque amantissimus. *Id. Att.* 10, 11. Omnes suos caros habet; me quidem se ipso cariorem. *Id. Fam.* 1, 7. Amare aliquem carumque habere. *Id. Fin.* 1, 16. Diligi et carum esse, jucundum est. *Virg. A.* 12, 639. quo non superat mihi carior alter. *Ov. Trist.* 5, 14, 2. O mihi me conjux carior. *Cic. Off.* 1, 17. Omnium societatum nulla est carior, quam ea, quae cum republica est unicuique nostrum. *Sall. Jug.* 19. Paucis carior fides, quam pecunia fuit. *Cic. N. D.* 1, 44. Carum ipsum, verbum est amoris: ex quo amicitiae nomen est ductum. ℙ *Vita carior, me ipso carior, oculis carior, auro carior* dicitur, qui maxime carissimus est. Harum locutionum prima est *Cic.* ad *Quirit.* 1., aliae duae *Catulli* 68, *in f.* et 104, 2., postrema *Tibulli* 1, 9, 31. Sic *luce carior* ap. *Claud. B. G.* 408. ℙ *Diis*

carus dicitur, qui in aliqua re felix est. *Hor. Od.* I, 31, 13. Diis carus ipsis: quippe ter et quater Anno revisens aequor Atlanticum Impune. ℙ *Cari, orum*, aliquando sunt liberi. *Lactant.* 6, 12. Cum sciat se caros suos Deo relinquere. ℙ De orthogr. V. in CARITAS.

CARYA, ae, f. *Καρύη*, urbs Peloponnesi. *Vitruv.* I, 1. ℙ *Item opp. seu vicus Arcadiae. *Liv.* 34, 26. *B. A.* ℙ De *Carya Diana*. V. in CARIUS.

*CARYANDA vel Carianda, insula c. opp. cogn. prope Cariam, inter Myndum et Bargyliam sita, ubi natus Scylax Geographus. *Mela* I, 16. *Plin.* 5, 31. *B. A.*

CARYĀTES, atium, m. plur. Caryae urbis incolae. *Vitruv.* I, 1. Bellum Caryatibus indixerunt. Et *mox.* Poena peccati Caryatium.

CARYĀTIS, idis, f. *Καρυάτις*, quae est ex Carya Peloponnesi urbe. *Caryatides* dictae sunt statuae muliebri forma in aedificiis publicis collocatae oneri ferendo. Carya enim civitas Peloponnesi cum Persis contra Graeciam consentit. Graeci bello Persico per victoriam liberati communi consilio Caryatibus bellum indixerunt. Urbe capta et deleta, viris interfectis, matronas eorum in servitutem abduxerunt, nec sunt passi ornatus matronales deponere, ut aeterno servitutis exemplo gravi contumelia pressae poenas penderent pro civitate: denique voluerunt, ut earum imagines ad ignominiam sempiternam in publicis aedificiis oneri ferendo collocarentur. Ita narrat *Vitr.* I, 1. ℙ Dictae sunt etiam *Caryatides* virgines cultui Dianae Caryae addictae. Harum meminit *Plin.* 36, 5, 4. *n.* 5., ubi de Praxitelis operibus loquitur. Diana quoque ipsa *Caryatis* dicitur a *Servio* ad *Virg. Ecl.* 8, 30. V. CARIUS.

CARYINON et Caryinum, oleum dicitur, quod e nuce juglande fit, nam *καρύα* nucem significat. *Plin.* 15, 7, 7. et 23, 4, 45.

CARYITES, ae, m. *καρυΐτης*, species tithymali, cujus fructus nux appellatur: a *καρύα*, nux. *Plin.* 26, 8, 40. *Legitur et Carytis. *B. A.*

*CARYNIA, ae, locus quidam sive oppidum Achaiae. *Plin.* 14, 18. *B. A.*

CARYON, ii, n. *κάρυον*, nux juglans, Graeca appellatione. *Plin.* 15, 22, 24. docet, ita dici nuces a Graecis, a capitis gravedine, propter odoris gravitatem. Nam *καρη* caput, *κάρος* soporem veternumque significat.

CARYOPHYLLON. V. GARYOPHYLLON.

CARYOTA, ae, et Caryōtis, idis, f. *καρυῶτις, καρυωτὸς, φοῖνιξ*, fructus palmae, qui et *palmula* Latine dicitur. *Plin.* 13, 4, 9., ubi multa de hoc fructu disputat, docet, vinum etiam ex eo in oriente fieri, sed capiti inimicum, unde et pomo ipsi nomen factum, nempe a *κάρος*, gravedo capitis. Aptius tamen duxeris a *κάρυον*, quod nucem significat. Cum enim palmularum non unum sit genus, eae *caryotae* sunt appellatae, quae majores erant, et magis ad nucum similitudinem accedentes. Hinc *Coel. Aur. Acut.* 2, 37. palmulas nucales vocat. *Varr. R. R.* 2, 1. Non scitis palmulas (lege *palmas*) caryotas in Syria parere, in Italia non posse? *Scribon. Compos.* 74. Caryotarum recentium pulpae mediae detracta exteriore cute, interioribusque venis. *Plin.* 15, 28, 34. Carne palmae placent, crusta Thebaicae, succo uvae et caryotae. *Id.* 19, 5, 29. Inula mixta pinguibus caryotis. *Mart.* 11, 31. Et notas caryotidas theatris, *h. e.* quae populo in theatris spargi solebant, praesertim diebus Saturnalibus: quod confirmatur etiam ex illo *Stat. Silv.* I, 6, 19. et latente palma Praegnantes caryotides cadebant. ℙ Mos fuit Romae, ut calendis Januar. pauperiores clientes mitterent patronis et dominis suis caryotas pro munere, vel ramum palmae caryotis plenum: qui solebant etiam aurea vel argentea spuma, vel bractea tenuissima obducere, ut magis eo ornamento commendarentur. *Mart.* 13, 27. cujus lemma est *Spathalion caryotarum.* Aurea porrigitur Jani caryota calendis: Sed tamen hoc munus pauperis esse solet. *Id.* 8, 33. Hoc linitur sputo Jani caryota calendis, Quam fert cum parvo sordidus asse cliens.

CARYSTĒUS, a, um, adj. ad Carystum pertinens. *Ov. Fast.* 4, 282. Quaque Carysteis frangitur unda vadis. *Capitol. Gord. III.* 32. Carysteae columnae.

CARYSTĬUS, a, um, adj. *Καρύστιος*, Carysteus. *Plin.* 26, 2, 6. Diocles Carystius. *Id.* 36, 6, 7. Carystium marmor, nunc *cipollino verde. Plin. alter ep.* 5, 6. Columellae Carystiae. ℙ *Carystii, orum*, ejus oppidi incolae. *Solin.* 11.

CARYSTOS, is, f. *Κάρυστος*, oppidum Euboeae insulae, nunc *Castel rosso*, sub monte Ocha, notum celebri marmore, quod viridi colore, et maris simili commendabatur. *Plin.* 4, 12, 21. Hinc *Tibull.* 3, 3, 13. Quidve domus prodest Phrygiis innixa columnis, Taenare sive tuis, sive Caryste tuis? *Senec. Troad.* 836. Ferax varii lapidis Carystos. Adde *Mart.* 9, 76. *Stat. Silv.* 2, 2, 93. Et Chios, et gaudens fluctus aequare Carystos. *Id. ib.* I, 2, 149. Concolor alto Vena mari. ℙ *Item opp. Liguriae, in agro Statiellati. *Liv.* 42, 7. *B. A.*

CARYUS, a, um, adj. De Carya Diana V. in CARIUS.

CASA, ae, f. *καλύβη, καλιὰς*, domus vilis, tugurium, mapale: cujusmodi sunt, quas rustici et pauperes habitant. *Senec. ep.* 90. Furcae utrinque suspensae fulciebant casam: spissatis ramalibus, ac fronde congesta, et in proclive disposita, decursus imbribus quamvis magnis erat. Sub his tectis habitavere securi. Culmus liberos texit: sub marmore atque auro servitus habitat. *Vitr.* 2, 1. Non casas, sed etiam domos perficere coeperunt. *Cic. Tusc.* 5, 34. Ptolemaeo peragranti Aegyptum comitibus non consecutis, cibarius in casa panis datus est. *Caes. B. G.* 5, 41. Casae stramentis tectae. *Plin.* 7, 2, 2. Pygmaeorum casas luto, pennisque, et ovorum putaminibus construi. *Id.* 30, 10, 27. Casae fissis arundinibus textae. *Quint.* 2, 17. Facere casas sine arte. *Hor. Sat.* 2, 3, 247. Aedificare casas, plostello adjungere mures. *Petr. Sat.* 115. Casam piscatoriam subire. *Virg. Ecl.* 2, 29. humiles habitare casas. *Lact.* 5, 16. Romanis, si justi esse velint, hoc est, si aliena restituant, ad casas esse redeundum. ℙ Et nidus volucrum casa appellatur ab *Auct. Pervigil. Ven.* 5. Amorum copulatrix inter umbras arborum Implicat casas virentes de flagello myrteo. ℙ Ponitur aliquando pro villa, in quam agri fructus convehuntur. *Mart.* 6, 43. Me Nomentani confirmant otia ruris, Et casa jugeribus non onerosa suis. *Cic.* quoque *Fam.* 16, 18. *casam* in horto appellat, in quam convehuntur ipsius horti fructus, vel in qua olitor habitat. ℙ De quibuscumque aedibus deterioribus, et male constructis. *Mart.* 12, 66. Et casa divitiis ambitiosa latet. *Veg. Mil.* 2, 10. appellat *casas*, quas ex assibus, frondibus, aut alia materia milites pro tentoriis et papilionibus aedificant. Sic *Auct. B. Hisp.* 16. Casae, quae stramenticiae a nostris hibernorum causa aedificatae erant. ℙ [*Dicuntur etiam casae umbracula, quae in sacris quibusdam Bacchi, Cereris, Veneris verno tempore celebrandis, ante focum sacrum virgis exstruebantur, floribus, sertis exornata, sub quibus potarent et luderent. *Tibull.* 2, 1, 24. Turbaque vernarum ludet, et ex virgis exstruet ante casas. Cf. *Heyn.*] ℙ *Ita fugias, ne praeter casam*, proverbium apud *Ter. Ph.* 5, 2, 3., ubi *Donatus: h. e.* ne praetereas casam tuam, quae sit tibi tutissimum receptaculum. Vel ita fugias, ne praeter casam, ubi custodiri magis et prehendi fur, et mulcari verberibus potest. Vel verbum erat ipsius custodis furem exagitantis, et interea prohibentis, ne ante casam transeat, ne in praetereundo etiam inde aliquid rapiat. Queritur senex, se, dum avari infamiam fugeret, in stulti reprehensionem incidisse. Haec *Donat.* Primam interpretationem quidam probant, ut *Erasm.* in *Adag.* Nonnulli enim ardore fugiendi, etiam ea praetereunt, ubi tuto poterant conquiescere. Monemur itaque, ne domum fugiendo praetereamus, quia in ea praesidium in periculis habere possumus: et sententia est, non sic aliquod malum fugiendum, ut in pejus incidas. Aliis placet secunda; in his *Gron. Observ.* 3, 9., ubi ait, ductum videri proverbium a servis, qui de ergastulo fugiunt, (quod indicat vox *casa*) qui monentur procul a casa domini fugam occipere, puta ex ultimis agri partibus, neque ante eam transire, ne rursus capti, dum servitutem et compedes evadere nituntur, in furcam, stigmata et crurifragium incurrant. Quod propius ad *Terentii* mentem accedit, apud quem senex se ipsum increpat, qui metu calumniae et falsarum litium illum, a quo injuria affectus erat, pecunia donaverit. Tertia *Donati* interpretatio longius petita videtur, minusque probabilis. Sunt qui ex MSS. quibusdam, et editionib. leg. *praeter causam* qua lectione et proverbii ratio corruit, et fortasse obscurior fit sensus. ℙ *Scelera non intrant casas*, aliud prov. ap. *Senec. Thyest.* 451., quo significatur, in paupere fortuna innocentiam ac virtutem saepius coli, quam in magna. ℙ *Casae litterarum* apud Auctores rei Agrariae sunt agri, et fundi litteris designati, quibus litteris ii auctoritatem, hoc est significationem dederunt secundum artificium agrimensurae, et secundum notas juris Agrimensorii. V. *Innocent.* ap. *Goes.* ℙ Hinc *casam* absolute pro fundo, possessione reperies apud *Cassiod. Var. epist.* 5, 14. ℙ *Casae Calventi* locus fuit in Mauritan. Caesariensi. *Anton. Itin.* ℙ *Casae Nigrae*, oppidum Numidiae. *Anton. Itin.* ℙ *Casae Nigrae*, oppidum Numidiae. *August. Retractat.* 1, 21. *B. A.*

CASABUNDUS, a, um, adj. *πιθώμος, πτωτὸς*, qui crebro cadit, aut nutat. *Festus.* Casabundus crebro cadens. *Naev.* ap. *Varr. L. L.* 6, 3. Risi egomet casabundum ire ebrium. *Macr. Sat.* 5, 21. Herculem fictores veteres non sine causa cum poculo fecerunt, et nonnunquam casabundum et ebrium. Al. leg. *Quassabundum.* ℙ Ap. *Fest.* et *Varr.* legitur *Cassabundus:* sed emendat *Scalig.* alterum *s* tollendo.

CASALIS, le, adj. ad casas pertinens in re Agraria. *Casalia* sunt fines, limites, vel rigores, qui casas, hoc est agros et fundos finiunt. *Casalis* est terminus in casali positus. V. *Auct. rei Agrar.* ap. *Goes.* Sed haec cadentis, vel potius jam prolapsae Latinitatis sunt.

*CASAMARI, orum. pop. Aethiopiae. *Plin.* 6, 30. *B. A.*

*CASANDRA, ae, opp. situm ad sinum Persicum, non procul a Perside. *Plin.* 6, 25. *B. A.*

[CASANICUS, i, m. ad casam pertinens, domesticus. *Inscr.* ap. *De Vita Antiq. Benev.* p. *IV. n.* 18. Pro salute et reditu L. Turseliae Maximil. Turselius Restitutus L. Silvano Casanico vot. lib. solvit. V. SILVANUS. *F.*]

CASANS, antis, part. a *caso*, cadens, nutans. *Pl. Bacch.* 2, 3, 71. Subducunt lembum capitibus casantibus, *h. e.* nutantibus, demissis et moerorem indicantibus. *Id. Asin.* 2, 3, 23. Casanti capite incedit. Ita *Lambin.* et *Pereus* utroque loco legunt et interpretantur. Alii rectius *quassans.*

CASARIA, ae, f. *οἰκουρὸς*, mulier, quae casam custodit. *Fest.*

CASARIUS, ii, m. rusticus, qui in casa habitat, agri colendi causa. *Imppp. Valentin., Valens* et *Gratian. Cod. Theod.* 9, 42, 7. V. CENSUARII.

*CASCA, ae, m. cogn. Rom. in gente Servilia, ut P. Servilius Casca, qui primum Caesari vulnus inflixit. *Cic. Att.* 16, 15. *Phil.* 13, 15. Alter C. Servilius Casca, qui ejusdem Caesaris caedi interfuit. *Cic. Phil.* 2, 11., *Suet. Caes.* 82., *Eckhel. D. N. V. T.* 5, p. 307. *B. A.*

[CASCANTENSIS, se, adj. ad Cascantum pertinens, Hispaniae Tarraconensis oppidum in conventu Caesaraugustano, nunc quoque *Cascanto*, cujus mentio in nummis ap. *Mionett. Descr. des medaill. Supplem. T.* I. p. 74. Municip. Cascantum. ℙ *Cascantenses, ium*, sunt incolae illius oppidi. *Plin.* 3, 3, 4. Latinorum veterum Cascantenses. *Casuantini* forte iidem sunt ac *Cascantini*, in *Fragm. Liv. l. XII. edit.* a *Niebuhrio. F.*]

CASCE, adv. *ἀρχαίως, ἀρχαϊκῶς*, prisco more. *Gell.* 1, 10. *in lemmate.* Adolescens casce nimis et vetuste loquens. ℙ An vero illa capitum lemmata ipsius *Gellii* sint, an *Avieni*, qui eum recensuisse dicitur, dubitant eruditi. *Jac. Gronov.* et *Falster.* Gellio attribuunt. V. *Fabr. Bibl. Lat.* 3, 3, 1.

CASCĪNUM Forum est forum vetus, et *Cascinum oppidum*, vetus oppidum, a *cascus, a, um. Varr. L. L.* 6, 3., ubi al. leg. *Cassinum.*

CASCUS, a, um, adj. *ἀρχαῖος, ἀρχαϊκὸς*, priscus, antiquus, senex. Hujus vocis origo Sabina est, quae usque radices in Oscam linguam egit, ut *Varr. L. L.* 6, 3. docet. *Cic. Tusc.* 1, 12. Priscis illis, quos cascos appellat Ennius. *Enn.* ap. *Varr. l. c.* Quam primum casci populi genuere Latini. *Actius ib.* Cascas res profari. *Manl. ib.* Cascum duxisse cascam mirabile non est. *Auson. ep.* 22, 27. Cascum sal.

CASEALE, is, n. locus, in quo fit aut servatur caseus. *Colum.* 2, 15. Culina et caseale quotidie debent emundari. ℙ *Pontedera* in *Antiquit. Lat.* et *Graec.* p. 498. vulgatum *caseale* aperte vitiosum ex *Cod. Lips.* corrigi jussit; quicum sentit *Schneid.;* nam hoc in loco sermo est de pecudum stercore, non de caseo conficiendo. Itaque reponendum putant *caprile* pro *caseale*, quod sane facit in sua editione *Schneid.;* hac praecipue de causa, quod idem *Colum.* 7, 6. jubet caprile quotidie converrere. Vides igitur, vocem hanc e Latino lexico convellendam omnino esse ac repudiandam.

CASEARIUS, a, um, adj. ad caseum pertinens. *Ulp. Dig.* 8, 5, 8. Respondit non putare se, ex taberna casearia fumum in superiora aedificia immitti posse; *taberna casearia* est, in qua caseus curatur et maligno ligni vel culmi fumo coloratur, ut est ap. *Colum.* 7, 8. Graece *τυροκομεῖον.*

CASEATUS, a, um, part. ab inusit. *caseo*, caseo admixtus *τυρόεις. Appul. Met. s. init.* 1. Polentae caseatae offula. *Hieron. ep.* 66, 10. Puer, qui inter caseatos nutritus est montes. Alludit, opinor, ad illud *Psalm.* 67, 17. Mons coagulatus, mons pinguis etc. Mons, in quo beneplacitum est Deo habitare in eo.

CASEOLUS, i, m. parvus caseus. *Virg. Cop.* 17. Sunt et caseoli, quos juncea fiscina siccat. V. CAIOLUS.

CASEUS, i, m. *τυρὸς*, lac coactum et formis pressum: item ipsa casei pressi forma. Putat *Varr. L. L.* 4, 22. dici caseum quasi *coaxeum* a coacto lacte. *Cic. Senect.* 16. Villa abundat gallina, lacte, caseo, melle. *Pl. Capt.* 4, 2, 71. Mollis caseus. *Varr. R. R.* 2, 11. Facere caseos. Et *ib.* Casei molles ac recentes aut aridi et veteres. *Virg. Ecl.* 1, 35. Pinguis et ingratae premeretur caseus urbi. *Plin.* 16, 38, 72. Figurare caseos. *Pall.* 6, 9. Coagulare caseum. *Colum.* 7, 8. Ita ordinatur, ne alter alterum caseus contingat. *Varr. R. R.* 2, 11. caseus bubulus, ovillus et caprinus. *Edict. Diocl.* p. 15. Casei sicci Ital. P. I. ✠ duodecim. *Id.* p. 19. Casei recentis Ital. P. unum ✠ octo. ℙ Varia casei genera enumerat *Plin.* 11, 42, 97. Ejus vero conficiendi et servandi rationem tradunt *Varr. Colum.* et *Pall. ll. cc.* ℙ *Molliculus caseus, dulciculus caseus* ap. *Pl. Poen.* 1, 1, 154. et 177. blandientis verba sunt. ℙ Reperitur etiam *caseum, i*, neu-

tro genere. *Novius* seu *Naevius*. ap. *Non.* 3, 63. Sardeis veniens caseum. *Pl. fr. ib.* Parasito cum virgis caseum radi potest. Adde *Cat. R. R.* 76., ubi bis *caseum omne* legitur in edit. *Commelin.*, *Meurs.* et *Gryph.*, quamquam *Jensoniana* A. 1472. et *Aldina* 1514. habent *omnem.*

CĂSĬA, ae, f. *καοία* et *καοσία*, (Italice *cannella*) frutex aromaticus in Aethiopia et Arabia nascens, juxta campos cinnami multis surculosisque brachiatus ramis, in montibus autem crassiore sarmento, infirmiori virtute, tenui cute verius, quam cortice, altitudine cubitorum trium. Color ei triplex: cum primum emicat, candidus est; deinde rubescit; ultra nigricans fit. V. plura ap. *Plin.* 12, 19, 42. et 43. ℙ Est etiam genus herbae, alio nomine *cneoron* et *thymelaea*, odoratum et ramosum usumque habent ejus folia in coronamentis. *Plin.* 21. *c.* 9, 10. et 12. De hac *Virg. Ecl.* 2, 49. Tum casia, atque aliis intexens suavibus herbis etc. Adde *G.* 4, 30. ℙ Jubetur haec herba seri propter alveos apum, quae ea maxime delectantur, testibus *Virg. G.* 4, 182. et *Plin.* 21, 12, 41. ℙ *Casia* frutex usum habuit plurimum in unguentis; adhibebaturque etiam in funeribus, ut myrrha. *Mart.* 6, 55., 10, 97., 11, 54. Adde *Virg. G.* 2, 466. ℙ Item in medicina, ut videre est ap. *Cels.* 5, 23. *n.* 1. et 2. et *Scribon. Compos.* 93, 125. et alibi. ℙ Haec eadem *casiae fistula* appellatur a *Scrib. Compos.* 36., a *Pall.* 11, 14. *Veg. Veter.* 1, 59. et *Plin. Valer.* 2, 37. et a Graecis quibusdam *καοία σύριγξ*, propterea quod tunicam seu corticem habet instar fistulae, cum in vaginae morem a ligno sejungitur et divellitur, angusto foramine ac meatu, ut ex *Plin.* 12, 19, 43. exponit *Hard.* Neque enim nota fuit veteribus illa, quae Italice *cassia* appellatur et solvendae ac refrigerandae alvo adhibetur, aut si nota fuit, alia certe est ab ea, quam his locis *Plin.* describit. V. botanicos.

[CĂSĬGNĒTE, es, f. *καοιγνήτη*, *h. e.* soror germana. Ita vocatur herba quaedam ap. *Plin.* 24, 17, 102. Casigneten, quoniam secum ipsa nascatur, nec cum ullis aliis herbis; eandem Dionysonymphadem nominant, quoniam vino mire conveniat. *Hard.* tamen eam potius appellandam esse ait *acasigneten*, *h. e.* sine fratribus, nam *καοίγνητος*, *fratrem* significat: cui ipse assentio.

CĂSĬLĪNAS, atis, omn. gen. adj. et

CĂSĬLĪNENSIS, se, adj. et

CĂSĬLĪNUS, a, um, adj. ad Casilinum pertinens, urbem Campaniae, quae, teste *Plin.* 3, 5, 9., illius temporibus in ruinis jacebat, quaeque postea instaurata *Capua* nunc appellatur. Ejus meminit *Liv.* 22, 15. Casilinum, urbs Vulturno flumine direpta Falernum a Campano agro dividit. V. CAPUA. ℙ *Casilinates*, *ium*, et *Casilinenses*, *ium*, sunt incolae illius urbis. *Val. Max.* 7, 6. *n.* 2. Casilinates obsidione Annibalis clausi. *Cic. Inv.* 2, 57. Necesse est, Casilinenses se dedere Annibali. *Sil.* 12, 426. Casilina limina, *h. e.* Casini portae.

CĂSĪNA, ae, f. *καοίνα*, nomen fabulae Plauti a praecipua ejus dramatis persona tractum, quae *Casina* est et scortillum significare videtur. Nam *κάσα* seu *κάσσα* meretricem significat. ℙ Cum Graece haec comoedia, teste *Pl. prooem.* 31., *κληρούμενα* vocetur, Latine *Sortientes*, videtur vox *Casina* ficta a sortitione, nempe puella sortitione capta, licet prima et secunda in *Casina* breves sint. Adde, *Plautum* dicere *ib.* 79. Revortar ad puellam illam expositiciam.

CĂSĪNAS, atis, omn. gen. adj. ad Casinum pertinens, ut *Casinas ager*, *Casinas fundus*, ap. *Cic. Agr.* 2, 25. et *Phil.* 2, 40. et *Plin.* 2, 103, 106. ℙ Sunt, qui apud *Cic. cit. Agr.* 2. legi volunt *Casilinas*, quod probandum. [**Orell.* Casinas.] ℙ *Casinates*, *um*, Casini incolae. *Inscr.* ap. *Grut.* 431, 7. et 462, 4. ℙ Scribitur et *Cassinas.*

[CĂSĪNĒTUS, i, m. videtur esse a *καοίγνητος*, frater. Est cognomen Romanum. *Inscr.* ap. *Mur.* 1526, 5. P. Caprilius Casinetus. *F.*]

CĂSĪNUM, i, n. nunc *S. Germano*, oppidum Volscorum in Latio ad radices montis, qui olim castrum Casinum, nunc *Monte Cassino* appellatur. *Plin.* 3, 5, 9. ℙ Scribitur et *Cassinum*; sed alterum *s* non apparet in *Inscr.* ap. *Grut.* 136, 1. et 351, 1., ut nec in iis, quas in voce CASINAS attulimus. *Dausq.* etiam unico *s* scribendum docet, afferens duo *Silii* loca, quorum primus est 12, 527. Nymphisque habitata Casini Rura evastantur. (Al. leg. *Casinis* ut sit adj. *Casinus*, *a*, *um.*) Alter 4, 227. nebulosi rura Casini.

CĂSĪTO, as, n. 1. frequentat. a *caso*, *as*. *Paul. Dig.* 8, 2, 19. Si ex tegula casitaverit stillicidium, postea ex tabulato casitare non potest. ℙ Sunt qui scribunt *cassito.*

*CĂSĬOTIS, idis, f. sc. terra, regio, *γῆ* cet. in Aegypto inferiori fuit, non procul a mari, inter Gerrum Rhinocoluram, ubi mons Casius situs itemque Casium opp. *Tab. Peut. B. A.*

CĂSĬUS Mons, nunc *Capo del Cas*, mons Aegypti, in ora litorali prope Sirbonis paludem, et confinia Palaestinae, extensus versus limites Arabiae Petreae. Ibi Pompeji Magni sepulcrum, et Jovis templum, qui inde *Casius* cognominatus est, et urbs Casium. *Plin.* 5, 13, 14. ℙ *Casius* alter, nunc *Schebal-Okrab*, mons Syriae, mare Syrium inter Ciliciam, et Phoenicem attingens, Antiochiae urbi, et Lydiae finitimus, cujus altitudo tanta est, ut sol oriens quarta vigilia noctis conspiciatur, ac eodem tempore dies sit ad Or., nox ad Occ., ut scribit *Plin.* 5, 22, 18.

CĂSĬUS, a, um, adj. ad Casium montem pertinens. *Plin.* 5, 13, 14. Delubrum Jovis Casii. *Luc.* 8, 539. Perfida qua tellus Casiis excurrit arenis. *Id.* 10, 434. Lucifer a Casia prospexit rupe etc.

CASMĒNA. V. CAMENA.

CASMILLUS. V. CAMILLUS.

CASNAR, aris, m. Oscorum lingua senem significat, ut *Varr. L. L.* 6, 3. et *Festus* docent. *Varro* ap. *Non.* 2, 136. More majorem ultro casnares arripiunt, de ponte in Tiberim deturbant. Ap. *Non.* corrupte legitur *carnales*, ut *Gothofred.* cum aliis adnotavit. V. DEPONTANI Senes. ℙ *Turneb.* 29, 21. et *Voss.* in *Etymol.* in voce *Caro* falso putarunt, *carnales* eo loco significare Aediles, quorum inter alia munera, illud fuit, ut carni venali praeessent, et si quando corruptam nanciscerentur, in Tiberim, ut hodieque fit, projiciendam curarent. Quamquam *Voss. ib.* in *Caseus* eorum opinionem probat, qui *casnares* legunt. ℙ Ceterum *Quint.* 1, 5. scribit, etiam in oratione *Labieni* (sive illa *Cornelii Galli* est) vocem *casnar* usurpatam reperiri, et e Gallia ductam esse, ac proinde inter barbarismos enumerandam. V. adnotationes *Spaldingii* ad eundem locum, ex quibus apparet, plerosque *Quint.* codices habere non *casnar*, sed *casamum*, vocem ignotae admodum significationis.

CĂSO, as, n. frequentat. a *cado*, *is*, et significat nutare, pronum esse ad cadendum. *Pl. Mil.* 3, 2, 37. et 42. Bacchabatur hama, casabant cadi. ℙ Part. *Casans* V. supra suo loco.

*CASOS vel CASUS, i, f. maris Mediter. ins., inter Cretam et Carpathum, prius Achne nominata. *Plin.* 4, 12. et 5, 31. ℙ Item ins. maris Aegaei, dicta et Astrabe. *Plin.* 4, 12. *B. A.*

CASPĔRĬA, ae, f. *Aspra*, opp. Sabinorum ad ortum Himellae fluvii. *Virg. A.* 7, 714. Adde *Sil.* 8, 417., ubi a Bactris hoc nomen ductum esse docet. Bactra enim sunt Caspiis contermina. Quidam hoc loco leg. *Casperula*, sed minus recte.

CASPĬĂCUS, a, um, adj. idem quod Caspius, ut *porta Caspiaca* apud *Stat. Silv.* 4, 4, 64.

CASPĬĂDAE, arum, m. plur. populi Caspii. *Val. Flacc.* 6, 106. claustrisque profusi Caspiadae, queis turba canum non segnius acres Exsilit ad lituos, pugnasque capessit heriles.

CASPĬĂNI, orum, m. plur. populi iidem qui Caspii. *Mela* 1, 2. et *Curt.* 4, 12.

*CASPINGIUM, i, opp. Gall. Belg. prope Vahalim fluv. *Tab. Peut. B. A.*

CASPĪNUS, a, um, adj. idem quod Caspius, ap. *Avien. Perieg.* 881. Caspinam late terram superabluit unda. Alii melius leg. *Caspia nam late.*

CASPĬUS, a, um, adj. *Caspia gens*, qui etiam *Caspii*, et *Caspiani*, *orum*, sunt populi Asiae in Hyrcania, in Parthiae et Armeniae confinio ad mare Hyrcanum, quod inde Caspium mare dictum est. *Plin.* 6, 13, 15. et *ib.* 15, 17. *Mela* 1, 2. Hinc *Virg. A.* 6, 799. Caspia regna. *Stat. Theb.* 10, 288. Caspia tigris. (*Hyrcanam tigrem* pro saevissima ponit *Virg. A.* 4, 267.) *Plin.* 37, 8, 37. Caspia iaspis, *h. e.* quae in Caspiorum regione invenitur. ℙ *Caspium mare* describit *Curt.* 6, 4. et dulcius ceteris esse tradit: quod confirmat *Plin.* 6, 17, 19., et ex magna amnium Asiae influentium copia ejus salem vinci scribit. ℙ *Caspius sinus* est ejus maris sinus, qua Hyrcaniam et Assyriam versus incurrit. *Plin.* 2, 68, 68. et *Mela* 1, 3. ℙ Caspiorum regio acerrimis abundat canibus, et in bello et pugna etiam utilissimis. V. CASPIADAE. ℙ *Caspiae portae*, et *Caspiae pylae*, *Κασπίαι πύλαι*, sunt angustiae montis Tauri, haud procul a Caspio mari, qua Mediam ad occidentem separat a Parthia, ita arctae, ut vix singula meent plaustra, longitudine octo mill. pass., toto opere manu facto, dextera laevaque ambustis similibus impendentibus scopulis. *Plin.* 6, 14, 17., *Mela* 1, 15. et *Sol.* 47. ℙ *Tac. Hist.* 1, 6. *Caspiarum claustra* vocat, et *Ann.* 6, 33., ubi *Caspiam viam* memorat, Caspiarum portarum angustias intelligens. ℙ *Plin.* 6, 11, 12. et *ib.* 12, 13. multorum errorem corrigit, qui putarunt Caspias portas easdem esse, atque *Caucasias*, quae non artis, sed naturae opus sunt, et in Caucasi angustiis sitae, ad Cyrum amnem. ℙ *Caspius mons* pars est montis Tauri, ubi Caspiae portae sunt. *Plin.* 5, 27, 27. Hinc *Sen. Herc. fur.* 1206. Caspiae rupes.

CASSABUNDUS. V. CASABUNDUS.

*CASSANDER, dri, m. *Κάσσανδρος*, Antipatri filius, rex Maced. p. Alex. M. mort. *Just.* 15, 1. seq. *Liv.* 44, 11. ℙ Item astrologus insignis. *Cic. Div.* 2, 42. *B. A.*

CASSANDRĂ, ae, f. (quae et *Alexandra* dicta est) *Κασσάνδρα*, Priami et Hecubae filia, quae cum ob formae elegantiam ab Apolline amaretur, eidem corporis sui copiam promisit, si vates ab illo fieret. Quod Apollo quidem ei praestitit; sed cum illa promissis non staret, iratus Deus fecit, ut ejusdem vaticiniis nulla fides haberetur. Nunquam igitur illi creditum est, cum ex Helenae raptu futura incommoda praediceret. Postea desponsata fuit Choroebo (ut ait *Virg. A.* 2, 342. Homerus vero Othryon eum nominat), qui in Auxilium Trojanis veniens postrema nocte periit. Hanc Ajax Oileus in Minervae templo vitiavit. Tandem devastata Troja, Agamemnoni in sorte contigit, cui omnia quae illi a conjuge pararentur, praedixit. Sed nihil ei creditum est. Veniens igitur cum Agamemnone Mycenas, cum eodem in convivio jussu Clytaemnestrae occisa est. *Serv.* ad *A.* 2, 247. et alibi, et *Hyg. fab.* 93. et 117. ℙ Notat *Quint.* 1, 4. in vetustis operibus urbis, et celebribus templis scriptum fuisse *Cassantra*, et *Alexanter*, propter cognationem litterae T cum D.

[CASSANDRENSIS, se, adj. ad Cassandream pertinens, Macedoniae urbem ad sinum Thermaicum, prius Potidaeam, deinde a Cassandro Antipatri filio nuncupatam, tandem coloniam Romanam nomine Juliae Augustae, nunc vero *Kassandra-Capusi*. In nummis ap. *Mionnet. Descr. des médaill.* 1, 472. Col. Jul. Aug. Cassandrens. ℙ *Cassandrenses*, *ium*, sunt incolae illius urbis. *Liv.* 44, 10. Finium is ager Cassandrensium erat. *F.*]

[CASSANDREUS, i, m. *Κασσανδρεύς*, vox trisyllab., idem ac Cassandrensis, nomen patronymicum a Cassandrea urbe Macedoniae, in qua regnavit Apollodorus tyrannorum immanissimus, cujus meminere *Cic. N. D.* 3, 33. et *Senec. Ira* 2, 5. *Ov. Pont.* 2, 9, 45. Non tibi Cassandreus pater est, gentisque Pheraeae, *h. e.* non Appollodorus Cassandrensis, nec Alexander Pheraeus pater est. *Id. Ib.* 463. Aut, ut Cassandreus, domino non mitior illo.

CASSĀTUS, a, um, part. v. *casso*, sublatus, abrogatus. *Cassiod. Variar.* 5, 14. Omnium redemptione cassata. *Impp. Leo et Anthem. Cod.* 1, 2, 16. Cassata et rescissa, quae etc.

CASSĔ, adv. *ματαίως*, frustra. *Liv.* 24, 26. Aversis auribus, animisque, casse ne tempus tereretur etc. *Rhunkenius* leg. *quase* pro *quasi*; eo enim modo *Livium* scripsisse *Quint.* 1, 7. affirmat.

*CASSĒRA, opp. Maced. non procul a Strymone fluvio. *Plin.* 4, 10. *B. A.*

CASSESCO, is, n. 3. cassus fio, evanesco. *Solin.* 22. *sub f.* In cujus aede perpetui ignes nunquam cassescunt in favillas. Ita *Salm.* in *Exercitat. Plin.*, alii *canescunt.*

CASSĬA. V. CASIA.

CASSĬĀNUS, a, um, adj. ad Cassium pertinens, quod est nom. propr. R. *Caes. B. G.* 1, 13. Cassianum bellum, *h. e.* a L. Cassio Cos. gestum cum Helvetiis. *Vellej.* 2, 7. Cassianae partes, *h. e.* C. Cassii, qui Caesarem occidit. ℙ Fuit quidam L. Cassius satis severus judex, qui in cognoscendis criminalibus causis illud in primis quaerendum esse dicebat, cui bono fuisset, perire eum, de cujus morte quaereretur. Ob quam severitatem non semel in gravissimis causis a populo R. quaesitor est factus, ut narrat *Ascon.* ad illud *Cic. Mil.* 12. Itaque illud Cassianum, Cui bono fuerit, in his personis valeat. Adde *Phil.* 2, 14. et *Val. Max.* 3, 7. *n.* 9., ubi ait, *scopulum reorum* fuisse nominatum. ℙ Hinc *Cassianus judex* pro severo. *Cic. Verr.* 2, 3, 60. Hic tu medicum, et haruspicem, et praeconem tuum recuperatores dabis, aut etiam illum ipsum, quem tu in cohorte tua Cassianum judicem habebas, si qua res major esset, Papirium Potamonem. ℙ *Cassiana schola* ap. *Plin. ep.* 7, 24. dicta est a C. Cassio Longino JCto, qui consul fuit cum Quartino sub Tiberio, et plurimum in civitate auctoritatis habuit, ut ait *Pompon. Dig.* 1, 2, 2. Ejus placita secuti *Cassiani* dicti sunt. *Id. ib.* et *Tac. Ann.* 12, 12. ℙ Cassiani itidem appellati fuerunt fautores Cassii Avidii, qui sub M. Aurelio imperium affectavit. *Tertull.* ad *Scapul.* 2.

CASSĬCŬLUS, i, m. parvus cassis, reticulum. *Hieron. Rufin.* 3, 6. Nequaquam aranearum mihi opponas cassiculos, sed fortissimo me constringas reti. ℙ Ap. *Fest.* et *Isid. in Gloss.* legitur *cassiculum* neutrius generis.

CĂSSĬDA, ae, f. idem quod cassis. *Virg. A.* 11, 775. Aureus ex humeris sonat arcus, et aurea vati Cassida. *Prop.* 3, 9, 15. Aurea cui postquam nudavit cassida frontem etc. *Serv.* ad *l. c. Virg.* et *Prisc.* 6, 689. docent, *cassida* esse accusativum Graecae positionis pro *cassidem*, et pro nominativo positum. Sed contra est *Charis.* 1, 80.

CASSĬDĀRĬUS, ii, m. qui cassidas facit. *Inscr.* ap. *Mur.* 959, 5. C. Julius Antiochus cassidarius. ℙ Item qui cassidis curandis praeerat. *Inscr.* ap. *Reines.* 8, 70. Q. Naevius Marinus miles ex armamentario Imp. Caesaris Domitiani Aug. Germanici cassidarius. V. BALTEARIUS.

CASSĪLAM antiqui pro casside ponebant, inquit *Festus.* Sed *Voss.* in *Etymol.* ad vocem *Cassis* putat legendum *cassidam.* V. CASSIDA.

CASSĪNUM. V. CASINUM.

CASSĬODŌRUS, i, m. Magnus Aurelius Cassiodorus scriptor Christianus, ingenio et eruditione

clarus, vixit medio saeculo Christi VI. carusque fuit Theodorico, et aliis Gothorum regibus Italiam obtinentibus, a quibus variis honoribus decoratus, quaesturae sacri Palatii, magistri officiorum, consulatus, praefecti praetorio, et patriciatus, tandem abdicatis aulae curis, in monasterium a se in finibus Calabriae conditum secedens, aetate provectus diem obiit. Ejus opera, quae magna ex parte supersunt, ut doctrina abundant, ita corruptam eorum temporum Latinitatem, quibus vixit, ubique referunt.

*CASSĬŌPAEI, orum, m. plur. populi Epiri in Chaonia, quorum caput Cassiope. Horum meminit *Plin. praef.* 4. *B. A.*

CASSĬŌPE, es, *Κασσιόπη*, et Cassiopēa, ae, f. *Κασσιόπεια*, uxor Cephei regis Aethiopum, mater Andromedae. Cum filiae pulcritudinem Nereidum formae antetulisset, ea poena multata est, ut filiam marino monstro objectam videret: tandemque in coelum translata, fingitur sedens in sella expansis manibus, et specie casum adhuc filiae lamentantis. Est autem sidus tredecim constans stellis, secundum *Hygin.*, situmque est in parte coeli boreali, prope circulum arcticum, a tergo habens Cepheum, a fronte Andromedam. *Manil.* 1, 355. Cepheusque et Cassiopea In poenas singnata suas, juxtaque relictam Andromedam. *Prop.* 1, 17, 3. Nec mihi Cassiope solito visura carinam Ominat. Adde *Hygin. fab.* 64. et *Astron.* 2, 10. et *ib.* 3, 10. ℙ Legitur et *Cassiepea*, *Cassiepeja*, et *Cassiopeja*, ap. *Hygin. ll. cc.*, ut et Graece *Κασσιέπεια*. ℙ Est etiam *Cassiope* oppidum Corcyrae cum portu, nunc *S. Maria di Cassopo*, ubi templum fuit Jovis Cassii. *Plin.* 4, 12, 19. et *Suet. Ner.* 22. ℙ Item urbs parva Epiri. *Cic. Fam.* 16, 9. Porro *Juppiter Cassius* videtur esse idem, qui *Casius* a Casio monte Aegypti denominatus. Nam et hoc modo scriptum legitur.

[CASSĬŌPĬCUS, a, um, adj. ad Cassiopen oppidum pertinens. *Plin.* 27, 9, 55. Optima filix Macedonica est, secunda Cassiopica. *F.*]

*CASSĬOS, i, Scythiae fluv., qui per Albaniam in mare decurrit. *Plin.* 6, 13. *B. A.*

*CASSIPŌLIS, is, f. *Κασσίπολις*, Ciliciae opp. *Plin.* 5, 27. *B. A.*

CASSIS, idis, f. *κόρυς*, armatura capitis, ut galea, ita appellata, quod cassa, seu vacua sit ad caput recipiendum. *Caes. B. G.* 7, 45. Muliones cum cassidibus, equitum specie ac simulatione, colles circumvehi jubet. *Pl. Trin.* 3, 2, 10. Sumere cassidem in caput. *Hirt. B. Afr.* 16. Cassidem de capite dejicere. *Lucan.* 7, 586. plebeja contectus casside vultus. *Stat. Th.* 4, 302. Casside crines integere. Et *ib.* 204. claudi. *Id. ib.* 9, 541. laxare vultus. ℙ *Sub casside* est in armis, in bello, ap. *Plin.* 13, 3, 4. Sic *Juven.* 7, 33. Aetas patiens cassidis, *h. e.* apta militiae. ℙ Differunt aliquando *galea*, et *cassis*. Illa enim de corio est, ista de lamina, inquit *Isid. Orig.* 18, 14. Hinc *Tac. Germ.* 6. Paucis loricae, vix uni alterive cassis, aut galea. ℙ Saepe tamen promiscue ponuntur. *Ov. Met.* 8, 25. Seu caput abdiderat cristata casside pennis, In galea formosus erat. *Virg. A*, 5, 490. Galea aerea.

CASSIS, is, m. *δίκτυον*, rete venatorium, ita appellatum, quod cassas, seu vacuas habeat maculas in quas ingressa bestia exitum non inveniat. Adhibetur fere in plurali numero. *Ov. A. Am.* 2, 2. Decidit in casses praeda petita meos. *Id. Met.* 5, 578. nec me studiosius altera saltus Legit, nec posuit studiosius altera casses. *Id. A. Am.* 1, 392. Non bene de laxis cassibus exit aper. *Prop.* 4, 2, 33. Cassibus impositis venari. *Mart.* 3, 58. Dama impedita cassibus. *Senec. Agamemn.* 893. Aper casse vinctus. ℙ De tela aranearum, qua muscae irretiuntur. *Virg. G.* 4, 247. Laxos in foribus suspendit aranea casses. Adde *Mart.* 3, 93. et *Arnob.* 6, 202. ℙ Translate *casses alicui tendere*, ap. *Tibull.* 1, 7, 5. est insidiari. *Ov. A. Am.* 3, 554. novus viso casse resistet amans.

CASSĬTĂ, ae, f. avicula quaedam, alio nomine galerita, et alauda, cristam gerens in capite instar galeri, aut cassidis. Festivam de ea fabellam narrat *Gell.* 2, 29.

[CASSĬTĔRĬDES, um, f. plur. *Κασσιτερίδες*, insulae quaedam plures numero, (decem *Strab.* et *Ptolem.*) et plumbi feracissimae, quas *Plin.* 4, 22, 36. et *Mela* 3, 6. Celtiberiae falso attribuunt, *Herodotus* vero 3, 15., ubinam fuerint, ingenue se ignorare fatetur. At certo constat, has insulas, quas *Avien. Ora marit.* 96. vocat *Oestrymidas*, Cassiteridas fuisse appellatas a *κασσιτέρω*, stanno scilicet, quo abundant. easdemque esse cum iis, quae nunc *Sorlinghe* prope *Cornovaglia* Britanniae regionem sitae sunt, unde olim Phoenices, teste *Strabone* l. 3., magnam stanni copiam deportabant, ut pluribus probant argumentis *Tzschuckius* ad *c. Melae l.*, et *Gosselinius*, *Recherch. sur la géogr. ancienne* 3, 164. et *Bochart. Geogr. sacr.* 1, 39. *Plin. l. c.* Ex adverso Celtiberiae complures sunt insulae Cassiterides dictae Graecis, a fertilitate plumbi. *Mela l. c.* In Celticis aliquot sunt insulae, quas, quia plumbo abundant, uno omnes nomine Cassiteridas appellant.

[CASSĬTĔRUM et Cassiteron, i, n. *κασσίτερον*, Graeca vox, quae tamen originem habet ex Oriente, ut probat *Bochart. Geogr. sacr.* 1, 39, 610., et stannum, seu plumbum album significat. At a Graecis ita appellatum fuisse a monte Cassio affirmat *Avien. Ora marit.* 259. Cassius inde mons tumet; Et Graja ab ipso lingua cassiterum prius Stannum vocavit. Quod tamen improbat *Wernsdorfius* ad *h. l. Plin.* 34, 16, 47. Plumbi duo genera, nigrum, atque candidum. Pretiosissimum candidum, a Graecis appellatum cassiteron, fabuloseque narratum in insula Atlantici maris peti. Album habuit auctoritatem et Iliacis temporibus, teste Homero, Cassiteron ab illo dictum. V. STANNUM.

CASSĬTO. V. CASITO.

CASSĬUS, a, um, adj. ad Cassium pertinens. Est autem Cassius nomen proprium R. *Cassiae leges* variae fuerunt. Una fuit tabellaria, quam tulit L. Cassius L. F. Longinus trib. pleb. Lepido, et Mancino Coss. ut judices, et populus sententias, et suffragia non voce, sed tabellis ferrent, excepto crimine perduellionis. *Cic. Leg.* 3, 16. et *Sext.* 48. et *Ascon. in Verr.* 1, 10. ℙ Alia fuit lata ab eodem, C. Mario, L. Flacco Coss. ut quem populus damnasset, cuive imperium abrogasset, in senatu nec esset. Tulerat autem eam maxime propter simultates cum Q. Caecilio, cui populus, quia male adversus Cimbros rem gesserat, imperium abrogaverat. Haec *Ascon.* ad *Cic. fragm. pro Cornel.* ℙ Alia fuit frumentaria, quae Terentia, et Cassia dicta, quia latores habuit M. Terentium Lucullum, et C. Cassium Varum Coss. Jubebat emi in Sicilia frumentum, aequabiliter ab omnibus civitatibus. De ea verba facit *Cic. Verr.* 2, 3, 70. et *ib.* 2, 5, 21. ℙ Aliae sunt a variis Cassiis latae leges, de quibus V. *Hotoman.*, *Pitisc.* et alios. ℙ *Cassia via* dicta est, quia a Cassio strata fuit, inquit *Fest.* Quidam putant hunc fuisse C. Cassium, qui cum M. Messala censor fuit, ut apud *Plin.* 17, 25, 38. legitur. Fuit autem haec alter Flaminiae ramus, et extra portam Flumentanam ferebat Sutrium, Forum Cassii, Volsinios, Clusium. *Cic. Phil.* 12, 9. Hanc Hadrianus Imp. Florentiam usque a finibus Clusinorum perduxit, ut constat ex *Inscr.* ap. *Grut.* 156, 2. ℙ De *Jove Cassio* dictum est in CASSIOPE. ℙ De Cassio judice V. CASSIANUS.

CASSO, as, a. 1. cassum reddo, destruo. *Sidon. ep.* 1. *ult. a med.* Si objecta non improbabiliter cassaverimus, oro, ut etc.

CASSUS, a, um, adj. vacuus, inanis, *κενὸς*, *φροῦδος*, *μάταιος*. Quidam putant, esse supinum verbi *careo*: alii esse adjectivum suae originis, ut *lassus*, *fessus*, etc.: alii ab inusit, *χάω*, cavo. *Pl. Pseud.* 1, 3, 137. Te amatorem inventum esse inanem, quasi cassam nucem. Adde *Hor. Sat.* 2, 5, 36. Rursus *Pl. Rud.* 5, 2, 37. Cassa glans. *Plin.* 18, 17, 45. Granum longius fieri, sed inane cassumque, ac satum non nasci. *Ov. Fast.* 6, 406. Cassa canna. *Fab. Pictor.* ap. *Gell.* 10, 15. Annulus pervius et cassus. *Appul. de Deo Socrat.* Aer cassus ab omnibus, *h. e.* vacuus omnium rerum. ℙ Substantivi more. *Solin.* 52. *ad f.* Aut palearum cassa, aut chartarum fila ad se rapit. ℙ Est etiam carens, orbus. *Vet. Poeta* ap. *Cic. Div.* 2, 64. Cochlea sanguine cassa. *Lucr.* 3, 563. Cassum anima corpus. *Id.* 4, 126. Simulacra cassa sensu. *Id. ib.* 368. Aer cassus lumine. *Pl. Aul.* 2, 2, 14. Virga cassa dote. *Ov. R. A.* 446. Cassaque seducto stipite flamma perit, *h. e.* privata pabulo. ℙ *Cassus lumine* dicitur, qui vita functus est. *Virg. A.* 2, 85. nunc cassum lumine lugent. Adde *Stat. Th.* 2, 15. Sic *aethere cassus* ap. *eund. Virg. A.* 11, 104. ℙ Cum genitivo. *Cic. Arat.* 369. Et dextra retinens non cassum luminis ensem. ℙ Translate ponitur pro vano, inutili, irrito. *Cic. Tusc.* 5, 41. Omne quod honestum nos, et laudabile esse dicimus, id illi cassum quiddam, et inani vocis sono decoratum esse dicunt. *Lucr.* 3, 1063. Sollicitamque geris cassa formidine mentem. *Id.* 4, 513. Illa tibi est igitur verborum copia cassa. *Senec. Troad.* 569. Cassa consilia. Et *ib.* 792. praesidia. *Id. ib.* 678. Furor cassus feminae. *Lucan.* 5, 130. Cassa fraus. [*Sil.* 7, 698. Cassa exterritus umbra.] *Val. Flacc.* 6, 556. ira. *Stat. Th.* 11, 449. Cassae viae, *h. e.* frustra aditae. *Arnob.* 1. p. 18. Cassus rumor. *Appul. Met.* 6. Cassa spes. *Plin. ep.* 8, 23. Cassi labores, et infructuosae preces. *Virg. A.* 12, 780. Cassa vota. *Sil.* 3, 17. Vulgatum (nec cassa fides) ab origine fani Impositas durare trabes. *Id.* 10, 117. quisnam ad cassos furor impulit ictus Exsanguem senio dextram? *Stat. Th.* 9, 770. Nunquam cassa manus, *h. e.* frustra feriens. *Id. ib.* 629. Augur cassa futuri, *h. e.* vana et mendax. *Pl. Cist.* 4, 1, 16. Non ecastor cassa memoro, [*i. e. mendacia non sunt, quae dico.] ℙ *Cassum*, et saepius *in cassum* (quod et *incassum* recte ac frequenter scribitur) est frustra, *μάτην*, *ματαίως*. *Senec. Herc. Oet.* 352. Quid cassum times? [*Cassum* pro *in cassum*, sive *incassum* dictum esse cum unico hoc exemplo non satis probetur, *Döderl.* 3, 102. (coll. *Gloss. Cyrill. μάτην* frustra, nequidquam, *cassum*) recte hunc serior. script. usum vindicare videtur ex analogia istorum: *aeternum* vivere, *praeceps* trahere, *sublime* ferre.] *Liv.* 10, 29. Vana in cassum jactare tela. *Tac. A.* 1, 4. Pauci bona libertatis incassum disserere. *Sall. in orat. Macri Licinii ad pleb.* Incassum agere aliquid. *Pl. Poen.* 1, 2, 147. Omnia incassum cadunt. *Virg. G.* 3, 100. Incassum furere. *Id. A.* 7, 421. Incassum fusi labores. *Lucan.* 2, 263. In cassum ire.

[CASTĂBĂLENSIS, se, adj. ad Castabalam pertinens, Cappadociae oppidum prope Tyanam, nunc *Kalat-Masman*, in cujus nummis ap. *Eckel. D. N. V. T.* 3. p. 192. *ΚΑΣΤΑΒΑΛΕΩΝ*. *Plin.* 8, 40, 61. Propter bella Colophonii, item Castabalenses, cohortes canum habuere. *F.*]

CASTĂLĬA, ae, f. *Κασταλία*, idem quod Castalius mons, vel fons Castalius. *Virg. G.* 3, 292. juvat ire jugis, qua nulla priorum Castaliam molli devertitur orbita clivo. *Hor. Od.* 3, 4, 61. Qui rore puro Castaliae lavit Crines solutos. Adde *Stat. Th.* 1, 697., ubi *Lactant. vet. Schol.* adnotat, fuisse quandam virginem *Castaliam* nomine, ab Apolline adamatam, quae cum ab eo sibi vim parari videret, in eum fontem se praecipitavit.

CASTĂLIS, idis, f. ad Castaliam pertinens. *Mart.* 9, 19. Quam dederis nostris, Auguste, penatibus undam, Castalis haec nobis, aut Jovis imber erit, *h. e.* aeque mihi erit grata, ac si e fonte Musarum petita fuerit. ℙ *Castalides*, *dum*, sunt ipsae Musae. *Id.* 4, 14. Sili, Castalidum decus sororum. *Id.* 7, 11. Castalidum grex.

CASTĂLĬUS, a, um, adj. *Καστάλιος*. *Castalius fons* est in radicibus Parnassi montis, quem Musae incolere dicuntur. Idem fatidicus fuisse dicitur propter Apollinem, cui sacer fuit, et oppidum Delphos, a quo non longe abfuit. *Pausan.* 10, 8. scribit, ejus aquam potu suavem esse; alios autem putare dictam esse a quadam muliere indigena, nomine *Castalia*, quae Acheloi amnis filia fuit; alios a quodam *Castalio:* esse etiam qui putent, eum fontem esse partem Cephissi amnis, quod cum Lilaeenses more majorum quaedam bellaria quotannis in Cephissum projicerent, eadem in Castalia emergentia conspicerentur. *Ov. Am.* 1, 16, 35. mihi flavus Apollo Pocula Castalia plena ministret aqua. *Senec. Oedip.* 229. Sancta fontis lympha Castalii. Adde *Plin.* 4, 3, 4. ℙ *Umbra Castalia* est, quam facit plurima laurus circa fontem Castalium, et in ipso monte Parnassi. *Tibull.* 3, 1, 16. Castaliamque umbram, Pieriosque lacus. ℙ *Castalia arbor* est laurus. *Prop.* 3, 2, 13. ℙ Quod *Ov. Met.* 3, 14. appellat *antrum Castalium*, vel ipsius fontis antrum intelligit, vel Apollinis Delphici templum. Ex utroque enim oracula petebantur. ℙ Alius fuit *fons Castalius* in radice montis Antiochiae imminentis, qui et ipse *Parnassus* dictus est. Is quoque fatidicus est habitus, ut colligitur ex *Ammian.* 22, 12., et notat *Casaubon.* ad *Spartian. Hadrian.* 2. et ad *Capitol. Anton. Phil.* 8.

CASTĂNĔA, ae, f. *κάστανον*, arbor pomum ferens nigro corio et praeterea spinoso calyce inclusum. *Voss.* in *Etymol.* docet, dictam esse a *Castana* vel ut est ap. *Plin. Hard.* 4, 9, 16. *Casthanaea* seu *Castanaea*, quae est Thessaliae urbs sub Pelio monte, ubi haec arbor felicissime provenit. *Plin.* 16, 40, 78. Tardissime cariem sentiunt robur, suber, castanea. *Id.* 17, 20, 34. Castanea pedamentis omnibus praefertur. Adde *Virg. G.* 2, 71. et *Colum.* 4, 33., ubi de ejus satione multa. ℙ *Castanea nux* et absolute *castanea* est ejus arboris fructus. *Virg. Ecl.* 2, 52. Castaneasque nuces, mea quas Amaryllis amabat. Adde *Seren. Sammon.* 29, 560. Rursus *Virg. Ecl.* 1, 82. Castaneae molles. *Plin.* 15, 28, 34. Putamine clauduntur nuces, corio castaneae. Adde 13, 18, 32.

CASTĂNĔTUM, i, n. locus castaneis consitus. *Colum.* 4, 33. Saepe novella castaneta calvescunt. Adde *ib.* 30. et *Pall.* 12, 7.

CASTĔ, adv. *ἁγνῶς*, sine labe non solum impudicitiae, sed et aliorum vitiorum, pudice, pure, sancte, integre, abstinenter, honeste. *Cic. Brut.* 95. Eloquentiam tueamur, ut adultam virginem, caste. *Curt.* 4, 10. Caste sancteque habere aliquam. *C. Gracchus* ap. *Gell.* 15, 12. A servis aliorum caste se habere. *Lact.* 6, 28. Docenda uxor, ut caste se gerat. *Ov. Pont.* 2, 1, 33. Caste placare Deos. *Cic. Fam.* 14, 4. castissime colere. *Liv.* 10, 7. Castius sacra privata facere. *Cic. Manil.* 1. Meus labor in privatorum periculis caste integreque versatus. *Id. Fin.* 4, 23. Caste et integre vivere. *Pl. Trin.* 2, 4, 148. Caste agere aetatem suam. *Macrob. Sat.* 1, 2. Cibus et potus in convivio ubertim casteque affuerunt. ℙ Translate. *Gell.* 17, 2. Caste pureque lingua Latina uti. *Id.* 7, 14. Dicendi genus caste pudiceque ornare.

CASTELLĂMENTUM, i, n. *Arnob.* 2, 73. Ut spirulas et botulos facerent, isicia castellamenta Lucanica, suminatam carnem etc., *h. e.* farcimina Lucanica in castelli figuram formata: quemadmodum circulos inter scitamenta ponit *Varr. L. L.* 4,

22., et hamos ac lacertulos *Appul. Met.* 10. Alii leg. *castellamenta*, *lucanicas* eadem manente sententia. Alii vero rectius reponunt *catillamenta*, quasi catillationes. Nam *catillare* est catillos lingere vel ligurire; et *catillo* gulosus, liguritor. Firmat hanc lectionem alius ejusdem *Arnobii* locus, ubi ait 7, 230. In exiguas arvina est miculas catillaminum insecta de more. Nam *catillamina* idem sunt quod *catillamenta*, nempe cupedia et deliciosa mattea seu farcimina minutis carnibus inculcata, quae linguntur et orexim ac gulam excitant.

CASTELLĀNUS, a, um, adj. ad castellum pertinens. *Cic. Brut.* 73. Malim mihi L. Crassi unam pro M. Curio dictionem, quam castellanos triumphos duos. At plus interfuit Reipubl. castellum capi Ligurum, quam bene defendi causam M? Curii. Credo: sed etc. *Impp. Honor.* et *Theod. Cod.* 11, 59, 2. Castellanus miles, *h. e.* qui in castelli custodia est vel qui in castelli territorio agrum possidet. ℙ *Castellani*, *orum*, qui castella habitant, *Sall. Jug.* 97. Iter castellanorum angustum admodum. *Liv.* 34, 27. Hi sunt jam inde castellani, agreste genus. Adde *Hirt. B. Alex.* 42. et *Liv.* 38, 45.

CASTELLĀRĬUS, ii, m. qui praeest custodiae castellorum in aquaeductibus. *Front. Aquaed.* 117. Villicos, castellarios, circitores, silicarios etc. *Inscr.* ap. *Grut.* 601, 7. Servus castellarius aquae Claudiae. Alia *ib.* 8. Timbraeo Aug. L. castellario aquae Marciae. Alia *ib.* 9. M. Vibio M. F. Ter. fontis Rubiconis castellario. Alia ap. *Mur.* 924, 4. Servo castellario ab aqua Curtia et caerulea.

CASTELLATIM, adv. *Liv.* 7, 36 Hostes et nocturno pavore attonitos et circa collem castellatim dissipatos aggredi, *h. e.* non continuis castris dispositos, sed per varia veluti castella dispersos. ℙ *Plin.* 19, 6, 34. Quidam ulpicum et allium in plano seri vetant castellatimque grumulis imponi, distantibus inter se pedes ternos, *h. e.* acervatim, σωρηδόν. Grumulos spicarum allii ita seri jubet, ut non singuli, sed acervatim castelli more pedum ternum distantia ponantur.

CASTELLUM, i, n. locus militari opere munitus exstructo aggere vel muro cum fossa, quasi parvum castrum, ut est ap. *Veg. Mil.* 3, 9., quia in eo milites ponuntur ad custodiam regionis. Vocis etymon vide infra in CASTRUM. Construuntur enim castella in agris contra excursiones hostium; in finibus imperii, ut eorundem aditus prohibeantur; per ipsum castrorum vallum congruis in locis, ut facilius defendi possit. *Sisen.* ap. *Non.* 11, 37. Praetor festinatim de castellis ad castra maxima milites conducit. *Caes. B. G.* 2, 30. Primo adventu exercitus nostri crebras ex oppido excursiones faciebant: postea vallo pedum XII. crebrisque castellis circummuniti, oppido se continebant. *Cic. Att.* 3, 7. Castellum natura munitum. *Id. Fam.* 11, 4. Multa castella cepi, multa vastavi. *Id. Phil.* 5, 4. Aditus hostium castellis et operibus prohibere. *Nep. Dat.* 10. Expugnare castella. *Id. Mil.* 2. Loca castellis communire. *Id. Alcib.* 7. Communire castellum. *Caes. B. C.* 3, 36. munire. *Nep. Dat.* 4. Regio saltuosa et castellis munita. *Tac. A.* 3, 74. Castella et munitiones idoneis locis imponere. *Id. ib.* 4, 46. Castella rupibus indita. *Id. Agr.* 14. Promovere castella in ulteriora. *Flor.* 3, 19. *ad f.* Vicos, castella, oppida diripere. ℙ Differt ab *oppido* et *urbe*, quod illud munimenti causa exstruitur, haec tum ad munimentum, tum ad civilem hominum convictum et societatem: illud belli tantummodo est, haec etiam pacis. Saepe vero accidit, ut quae castella contra vim hostium excitata fuerant paulatim confluentibus hominibus frequentarentur et oppida urbesque fierent. Hinc aliquando *castellum* et *oppidum* aut *urbs* promiscue adhibentur, ut ap. *Curt.* 5, 3. ℙ Translate *Cic. Pis.* 5. Templum illud fuit, te consule, arx civium perditorum, receptaculum veterum Catilinae militum, castellum forensis latrocinii, bustum legum omnium ac religionum. *Liv.* 3, 57. Respicerent tribunal homines, castellum omnium scelerum. *Cic. Div.* 2, 16. Urbem philosophiae, mihi crede, proditis, dum castella defenditis. ℙ Castella sunt etiam rusticae habitationes in locis editis adeoque villae et vici in montibus aut receptacula ovium. *Virg. G.* 3, 474. Tum sciat, aerias Alpes et Norica si quis Castella in tumulis et lapydis arva Timavi, Nunc quoque post tanto videat desertaque regna Pastorum et longe saltus lateque vacantes. Ornate igitur pro saltibus et pascuis dixit *castella in tumulis*, *arva*, *regna*, *saltus*. ℙ Est etiam *castellum* receptaculum aquarum in aquaeductibus; ex quo aqua ex communi ductu per fistulas in varia loca distribuitur: unde et *dividiculum* dictum est, teste *Festo*. Appellatur autem castellum, quia altius cetero opere assurgit et latius extenditur, ut militaris castelli figuram referat. *Vitruv.* 8, 7. Cum venerit ad moenia, efficiatur castellum et castello conjunctum, ad recipiendam aquam, emissarium, collocenturque in castello tres fistulae etc. *Plin.* 36, 15, 24. *n.* 9. Agrippa adjecta Virgine aqua, lacus septingentos fecit, salientes centum quinque, castella centum triginta. *Front. Aquaed.* 35. Aqua, quae in castellum cadit. *Ulp. Dig.* 43, 19, 1. Aquam ex castello ducere. ℙ Eodem nomine appellatur labrum amplum in summo rotae aquariae, in quod influit aqua ex modiolis, cum ad summum elati invergi coeperint. *Vitruv.* 10, 9. ℙ In masculin. gen. *Paul. Dig.* 30, 41. *a med.* in edit. *Torrentini.*

CASTĒRĬA, ae, f. locus in quo, ubi navigatio conquiescit, remi et gubernacula conquiescunt. Ita *Non.* 2, 128. Putat *Scheffer. de milit. navali* 2, 5. Graece dictam esse ἰοτοδόκην. *Voss.* in *Etymol.* docet, esse a Graeco σχαστηρία vel σχαστήριον, (quod navis partem quandam esse, docet *Hesych.*) ducto a verbo σχάζω, dimitto, intermitto. Ex quo *Turneb.* 4, 13. scribi vult *schasteria:* quamquam 29, 21. aliter sentit, nempe esse velut γαστηρίαν, hoc est ventrem navis. *Pl. Asin.* 3, 1, 16. Quin pol si reposivi remum sola ego in casteria; ubi quiesco, omnis familiae causa consistit tibi. Alii ita distinguunt: Quin pol si reposivi remum, sola ego in casteria ubi quiesco, omnis etc. Qua ratione *casteria* non est locus ubi reponuntur remi, sed potius ubi nautae conquiescunt. *Lactant. vet. Schol. Stat.* ad *Theb.* 6, 800. perperam *casteriam* cum *portisculo* confundit.

*CASTHANAEA, ae, f. Κασθαναία, opp. Thessal. in Magnesia. *Plin.* 4, 9. ed. *Hard.* antea leg. *Castana. Castanaea* appellatur a *Mela* 2, 3. *B. A.*

*CASTHĒNES sinus, juxta Byzantium. *Plin.* 4, 11. *B. A.*

*CASTIFER, qui portat flagella, ut castiget. *Vet. Voc.* et *Pap.* Castiferum, qui flagellum portat. *Gloss. Isid.* An igitur *castum* dixere pro *cesto? Cestum* quidam et *Caestum* esse lorum, certum est. V. Cestus. Dor. esse καστὸν pro κηστῷ jam observ. *Voss.* V. CASTIGO. *B. A.*

CASTĬFĬCO, as, a. 1. ἁγνεύω, castum facio. Est *August. Confess.* 9, 9. et *De bono viduit.* 7. et *Tertull. Pudic.* 19. *ex Joann.* 1, 3.

CASTĬFĬCUS, a, um, adj. castum faciens vel castus. *Senec. Hipp.* 169. Expelle facinus mente castifica horridum. *Paul. Nol. carm.* 25, 188. Castificum lavacrum, *h. e.* baptismus.

CASTĪGĀBĬLIS, le, adj. castigatione dignus. *Pl. Trin.* 1, 2, 5. Hic ille est, senecta aetate qui factus est puer: qui admisit in se culpam castigabilem.

CASTĪGĀTĒ, adv. castigatis moribus. *Senec. Excerpt. Controv.* 6, 8. Vixit modeste, castigate. Non in illa cultus luxuriosior, non conversatio cum viris licentiosior. ℙ Alio sensu *Macr. Somn. Scip.* 1, 6. Haec de monade castigatius, quam se copia suggerebat, *h. e.* pressius, brevius. *August. Doct. Christ.* 4, 14. Castigatius eloqui, *h. e.* pressius et sine verborum affluentia.

CASTĪGĀTĬO, onis, f. ἐπανόρθωσις, σωφρονισμός, reprehensio, objurgatio, coercitio, animadversio corrigendi causa facta, et ad meliorem frugem revocandi. [*Vell.* 2, 114. Admonitio frequens, interdum et castigatio; vindicta rarissima. Affert hunc locum, *Döderl.* 2, 160., ubi docet: adhiberi castigationem non ad *peccati*, sed peccantis tanquam polluti emendationem mediamque esse positam inter correctionem et poenam.] *Cic. Off.* 1, 25. Omnis autem et animadversio, et castigatio contumelia vacare debet, neque ad ejus, qui punitur aliquem, aut verbis castigat, sed ad reipublicae utilitatem referri. *Id. Tusc.* 4, 20. Afficere aliquem castigationibus, reprehensionibus, ignominiis. *Senec. Ira* 1, 5. Aliquando castigatio necessaria est: sed haec sincera cum ratione: non enim nocet, sed medetur specie nocendi. *Id. ib.* 2, 27. Parentum, praeceptorum ac judicum castigatio sic accipienda est, quomodo scalpellum, et abstinentia, et alia, quae profutura torquent. [*Curt.* 10, 2. Castigatio praefectorum.] *Id. ep.* 47. Verborum castigatione uti. *Liv.* 27, 15. Cum verborum castigatione (*Strafpredigt*) accipere aliquem. *Justin.* 1, 6. Reprimere aliquem castigatione. *Plin.* 18, 6, 7. Castigatio censoria. *Val. Max.* 2, 7. *n.* 14. Aspero et abscisso castigationis genere militaris disciplina indiget. *Inscr.* ap. *Grut.* 1030, 4. Militavit ann. XIX. sine ulla castigatione. *Paul. Dig.* 1, 15, 3. Castigatio fustium. *Callistrat. ib.* 48, 19, 7. flagellorum. *Appul. Met.* 9. Muli senes, costas perpetua castigatione ossium tenus renudati. ℙ Translate. *Plin.* 17, 22, 35. *n.* 9. Viviradix secundo anno reciditur: alias festinatione pariendi gracilis atque ejuncida, ni cohibeatur castigatione tali, in fetum exeat tota. *Id. ib.* 28, 47. Olearum nudatas radices hiberno frigori opponunt; eaque castigatione proficiunt.

CASTĪGĀTOR, oris, m. σωφρονιστής, ἐπανορθωτής, qui castigat, emendator. *Hor. A. P.* 173. laudator temporis acti Se puero, censor castigatorque minorum. *Liv.* 1, 59. Brutus castigator lacrimarum atque inertium querelarum. *Senec. Ira* 1, 15. Ad coercitionem errantium irato castigatore non opus est. Adde *Pl. Trin.* 3, 1, 13. [*Plin. Pan.* 40, 1. Nemo observator, nemo castigator assisset, i. e. delator, accusator eorum qui vicesimam hereditatis non recte solvissent.]

CASTĪGĀTŌRĬUS, a, um, adj. ad castigandum pertinens. *Plin. ep.* 5, 16. Adhibere solatium non quasi castigatorium, et nimis forte, sed molle et humanum. *Sidon. ep.* 4, 1. Castigatoria severitas.

CASTĪGĀTUS, a, um, part. a *castigo*, reprehensus, objurgatus, multatus. *Juven.* 2, 35. vitia ultima fictos Contemnunt Scauros, et castigata remordent. *Tac. A.* 3, 35. Patres oblique per litteras castigati. *Appul. Met.* 9. Affatim plagis castigatus. ℙ Translate. *Cic. Tusc.* 2, 21. Videsne, ut obmutuerit non sedatus corporis, sed castigatus animi dolor? *August. Civ. Dei* 5, 24. Luxuria tanto castigatior, quanto posset esse liberior. *Gell.* 4, 20. Inter censorias severitates tria haec exempla in litteris sunt castigatissimae disciplinae. *Stat. Th.* 9, 687. nodis et castigata jubarum Libertas, *h. e.* collecta, et constricta ut in cervice equi compta sedeat. ℙ Dicitur etiam de forma et pulcritudine membrorum elegantissima, et in qua nihil reprehendi potest. *Ov. Amor.* 1, 5, 21. Castigatum pectus. *Stat. Silv.* 2, 1, 43. Et castigatae collecta modestia frontis. ℙ *Castigatae mamillae* ap. *Seren. Sammon.* 20, 357. sunt tumidulae, duriusculae, et quas *stantes mammas* vocat *Plin.* 30, 14, 45.

CASTĪGO, as, avi, atum, a. 1. σωφρονίζω, ἐπανορθόω, κολάζω, coerceo, corrigo, ad meliorem frugem animadvertendo revoco. Est a κάστον lignum, fustis. *Vossius* derivat in *Etym.* a καστὸς pro κηστὸς, lorum. [**Castigare* factum ex *castum agere* eodem modo quo *purgare* ex *purum agere*. *Döderl.* 2, 160.] *Cic. Tusc.* 3, 27. Pueros vero matres, et magistri castigare etiam solent, nec verbis solum, sed etiam verberibus. [**Virg. A.* 5, 387. Castigare dictis.] *Id. Leg.* 1, 23. Castigare improbos, tueri bonos. *Pl. Most.* 4, 1, 26. servos bubulis exuviis. *Virg. A.* 6, 567. dolos. [**Id. ib.* 4, 407. moras. *Curt.* 4, 13, 18. morentes] ℙ Saepe est reprehendere, objurgare. *Cic. Tusc.* 5, 1. In hoc me ipse castigo, quod etc. *Id. Or.* 1, 41. Et quoniam de impudentia dixi, castigemus etiam segnitiem hominum atque inertiam. *Liv.* 39, 55. Castigare nimiam lenitatem alicujus. *Caes. B. C.* 1, 3. Laudare promptos, castigare atque incitare segniores. *Id. ib.* 3, 25. aliquem litteris. *Pl. Bacch.* 4, 8, 66. dictis plurimis. *Justin.* 2, 15. graviter. *Juven.* 14, 54. acerbo clamore. *Virg. A.* 4, 407. moras. *Val. Fl.* 6, 660. metus. *Lucan.* 8, 71. dolorem immodicum. ℙ Item emendare, corrigere. *Plin. Pan.* 46. Castigaverunt vitia sua ipsi, qui castigari merebantur. *Hor. A. P.* 294. Carmen decies castigare ad unguem. *Juven.* 6, 454. opicae castigat amicae Verba. *Stat. Th.* 6, 700. Molis praegravidae castigat pulvere lapsus, *h. e.* discum lusorium manibus elabentem asperso pulvere asperat (ut *ib.* loquitur 671.), ut labilis esse desinat. ℙ Et translate coercere, compescere. *Petr. fragm. Trag.* 47. *Burm.* Castigare risum crebris potiunculis. [**Tac. A.* 6, 13. Incusabat Magistratus Patresque, quod non publica auctoritate populum coercuisset: — Ita castigandae plebi compositum Senatusconsultum, prisca severitate.] ℙ Item cingere et veluti constrictum tenere. *Sil.* 12, 355. Insula fluctisono circum vallata profundo, Castigatur aquis, compressaque gurgite terras Enormes cohibet etc. Sic *Liv.* 39, 25. Equus tenax non parens, frenis asperioribus castigandus est. [*Synonyma hujus verbi quid inter se differant V. apud *Döderl.* 2, 156. sqq. et *ib.* 161. ubi *reprehendere*, *vituperare*, *castigare* et *culpare* (ita disposuit, ut *reprehendere* lenissimum, *culpare* gravissimum animadvertendi modum designet) hoc discrimine separantur ab *arguere*, *accusare*, *criminare*, ut haec praeter accusatorem et accusatum vel tertium quiddam spectent (judices, populum), illa peccantis et corrigentis solam rationem contineant.] ℙ *Examen in trutina castigare*, ap. *Pers.* 1, 6. est examen, seu ligulam trutinae ita continere et componere, ut nihil extra scapi foramen inclinet, quod cum accidit, fit aequilibrium, et rei appensae pondus cognoscitur.

CASTĪMONĬA, ae, f. ἁγνότης, abstinentia a venereis corporis voluptatibus. *Cic. Verr.* 2, 4, 45. *in f.* Sacra, quae fiunt per summam castimoniam virorum ac mulierum. *Id. Leg.* 2, 10. Castimonia corporis. Adde *Liv.* 39, 9. ℙ In plur. num. *Plin.* 31, 8, 44. Superstitio castimoniarum. *Tert. Jejun.* 2. Quales castimoniae Apin, Isidem, et Magnam Matrem certorum eduliorum exceptione purificant. Adde *Appul. Met.* 11. His autem locis non tam castitatem significant, quam ritus, et sacra, quae cum certarum rerum castimonia et abstinentia celebrari oportet, eadem ratione, qua *castus*, *us*. Hinc *Id. Appul. ib. in f.* appellat *inanimam castimoniam* sacra ea et ritus, qui conjuncti sunt cum abstinentia a cibis animatis. ℙ Apud *Appul.* non *castimoniarum abstinentia*, sed *castimoniorum* legitur in optimis MSS. et editionibus, ut et in *Gloss. Phil.* Castimonium, ἁγνεία.

CASTĪMONĬĀLIS, e, adj. *Pallad.* 3, 25. liquamen quoddam ex piris, cujus conficiendi rationem docet, *liquamen castimoniale* appellat, fortasse quia ad castimoniam servandam aptum sit, vel quia

castimoniam servantibus in usu fuerit. Sic *Plin.* 31, 8, 44. quoddam gari genus memorat, a Judaeis superstitioni castimoniarum dicatum, quod fit e piscibus squama carentibus.

CASTIMONIUM. V. CASTIMONIA.

CASTĬTAS, atis, f. ἁγνότης, abstinentia a turpi libidine, castimonia, pudicitia. V. PUDICITIA. *Cic. Leg.* 2, 12. Vestae colendae virgines praesint, ut advigiletur facilius ad custodiam ignis, et sentiant mulieres naturam feminarum omnem castitatem pati, *h. e.* sentiant, eam esse feminarum naturam, ut exercere possint omnis generis castitatem. [**Tac. A.* 1, 33. Nisi quod castitate et mariti amore quamvis indomitum animum in bonum vertebat.] *Hor. Od.* 3, 24, 22. metuens alterius viri Certo foedere castitas. *Tac. Agr.* 4. Femina rarae castitatis. *Plin.* 24, 9, 38. Matronae Thesmophoriis Atheniensium castitatem custodientes. *Val. Max.* 9, 1. *n.* 2. Virginis castitatem delibare. [**Plin. Pan.* 20, 2. Affectata aliis castitas, tibi ingenita et innata, i. e. a filiabus et uxoribus civium Romanorum abstinentia, opp. saevae superiorum principum libidini.] ℙ Translate accipitur pro abstinentia a quocumque vitio, integritate, sanctitate. [*Conf. quae disputavit *Dödert.* 3, 196. sq. de discrimine inter candor et castitas cet.] *Gell.* 15, 18. Cornelius sacerdotii religionibus venerandus, et castitate vitae sanctus. *Macr. Sat.* 7, 3. L. Quintius praetor de provincia nuper reverterat, observata, quod mireris Domitiani temporibus, praeturae maxima castitate. *Vitr.* 1, 1. Nullum enim opus vere sine fide et castitate fieri potest. ℙ Dea, eadem quae Pallas. *Pallad.* 1, 6. Olivae recordati esse praesulem Castitatem.

CASTĬTŪDO, inis, f. castitas. *Accius* ap. *Non.* 2, 124. Ibi fas, ibi cunctam antiquam castitudinem.

CASTOR, ŏris, m. *Κάστωρ, ορος*. Castor et Pollux fratres gemini fuerunt, Tyndari et Ledae filii, fratres Helenae. In fabulis est, Jovem furtim cum Leda cycni specie concubuisse, illamque ovum concepisse, ex quo gemini infantes nati sunt. Alii dicunt geminum ab ea ovum conceptum fuisse, alterum ex Tyndaro marito, ex Jove alterum: ex primo natos esse Castorem, et Clytaemnestram, et quidem mortales, ut ab homine progenitos; ex secundo Pollucem, et Helenam immortales, ut ex Deo. Castor a prima aetate equis delectari coepit, Pollux pugilatu: quibus in studiis adeo uterque excelluit, ut haberent sua aetate parem neminem. Colchos cum aliis Argonautis profecti sunt, in qua expeditione Pollux Amycum Bebryciae regem caestu pugnans interfecit. Interfuerunt etiam venationi apri Calydonii. Castor tandem plurimis una cum fratre editis praeclaris facinoribus in oppido Aphidnis occisus fuisse dicitur, bello Lacedaemoniorum cum Atheniensibus, vel, ut alii volunt, in oppugnatione Spartae. Quidam dicunt fuisse interfectum ad radices Taygeti montis a Lynceo Apharei filio, cui puellam quandam desponsam eripuerat. Pollux, qui fratrem vehementissime diligebat, ab Jove impetravit, ut immortalitatem suam cum fratre divideret. Hinc alternis diebus vivere dicuntur, vel, ut alii scripsere, alterno semestri spatio. In coelum quoque translati sunt, eorumque sidus *Gemini* appellantur. *Serv.* ad *A.* 6, 121. dicit, esse duas stellas ita collocatas, ut, una oriente, altera occidat. Nautae vero sidera Castoris, et Pollucis appellarunt quasdam faculas, quae in mediis tempestatibus aliquando conspiciuntur in summitate mali, aut velorum, quae si geminae appareant, tranquillitas; si una tantum, majus periculum portendi solet. Nunc vocant Divos Nicolaum et Hermum. De his V. *Senec. Q. N.* 1, 1. et *Plin.* 2, 37, 37. Hujus autem fabulae origo ex alia fabula ducta est, quod nimirum navigantibus hisce fratribus in Argo navi, et saeviente mari procellis, cum Orpheus variis votis Deos fatigasset, apparuerunt geminae faces in eorum capitibus, et mox tempestas cessavit. Quare cum ignes illi navigantibus apparerent, Castoris et Pollucis arbitrio apparere crediti sunt. Hinc pingi consuevere albis equis sedentes, igneumque apicem in capite habentes. ℙ *Castores* in plur. numero utrumque fratrem significant. *Plin.* 10, 43, 60. Aedes Castorum. *Id.* 35, 4, 10. Tabula Castorum in foro Augusti. Adde 7, 22, 22., *Arnob.* 1. p. 20. et 2. p. 93. et *Auson. in gratiar. action. sub f.* Sic *alter Castor* ap. *Stat. Silv.* 4, 6, 15. ℙ *Per Castorem* jurare solebant mulieres, sicut per Herculem viri. Hinc *ecastor*, *mecastor*, quae V. suis locis. Legitur etiam *nae castor*, apud *Pl. Asin.* 3, 1, 29. Nisi mihi huc argenti affert viginti minas, nae ille, castor, hinc trudetur foras. Plerique rectius leg. *nae ille*, *ecastor*. ℙ Notat *Quint.* 1, 5. olim hoc nomen in obliquis casibus producta paenultima pronunciatum fuisse ab iis, qui omnia ex Latina ratione, non ex Graeca usurpanda esse censebant. ℙ Antique *Castorus* pro *Castoris* usurpatum vide in V. VENUS. in f.

CASTOR, ŏris, m. *κάστωρ*, animal ex genere amphibiorum, horrendi morsus, ut qui arbores juxta flumina, ut ferro, caedat, et si forte hominem comprehenderit, non antequam fracta concrepuerint ossa, morsus resolvat. Caudam habet piscium, ceteram speciem lutrae, pilum vero pluma molliorem. Haec *Plin.* 8, 30, 47. ℙ Latino nomine appellatur *fiber*, item *canis Ponticus*, quia in Ponto maxime abundat. *Serv.* ad *Virg. G.* 1, 58. ℙ Dicitur quasi *γάστωρ*, quia ventre magno est. Vulgo fertur, cum viderit se obsideri, testiculos sibi suos ipsum dentibus avulsos projicere, gnarum ob id se peti, quia multos habent in medicina usus, quos *Plin.* 32, 3, 13. enumerat. *Juven.* 12, 34. imitatus castora, qui se Eunuchum ipse facit, cupiens evadere damno Testiculorum: adeo medicatum intelligit inguen. *Castora* accusativus est Graecae positionis, pro *Castorem*. *Vet. Schol. Juven.* ad *h. l.* hoc animal *bebrum* quoque vocari ait: cujus rectus casus est *beber*, seu *bebrus*, et inde adj. *bebrinus* ap. *eund. Schol.* ad 2, 99. Sed hae voces cadentis Latinitatis sunt. Nam *beber* levi mutatione ex *fiber* corruptum est. ℙ Caeterum *Plin. l. c.*, astipulante *Diosc.* 2, 26., falsum hoc esse ait, ut sibi testiculos amputet, quod parvos, et nimis substrictos habet, et adhaerentes spinae, ut sine vita animalis nequeant avelli. Addit autem esse folliculos geminos in inguinibus, graveolenti liquore plenos, et veluti mellis cerosi, gustu amaro et acri, colore ammoniaci, et friabiles. *Castorea* hi appellantur, et propter odoris gravitatem *virosa* a *Virg. l. c.* dicuntur. V. vocem sequent.

CASTŌREUM, ei, n. et Castorea, orum, n. plur. *καστόριον*, testiculi, seu folliculi in inguinibus castoris animalis, et liquor in iis existens, de quo V. in fin. vocis praeced. *Cels.* 6, 7. *n.* 8. In aurem dari debet castoreum cum aceto. *Scrib. Compos.* 3. Castorei, nucum amararum, singulorum uncias. *Virg. G.* 1, 58. At Chalybes nudi ferrum, virosaque Pontus Castorea. *Lucr.* 6, 794 Castoreoque gravi mulier sopita recumbit. *Plin.* 32, 9, 32. Castorea emolliunt alvum.

CASTŌREUS, a, um, adj. ad castorem animal pertinens. *Plin.* 12, 24, 52. Aspalathos odore castoreo. Ita veteres edit. A. 1469. 1470. et 1472. Alii cum *Hard.* leg. *castorei*. ℙ Item ad Castorem fratrem Pollucis pertinens. *Sen. Hippol.* 810. Frenis Castorea mobilior manu Spartanum poteris flectere Cyllaron.

CASTORĪNĀTUS, a, um, adj. ad castorem animal pertinens. *Sidon. ep.* 5, 7. Incedunt albati ad exsequias, pullati ad nuptias, castorinati ad litanias, *h. e.* delicatissimis vestibus induti, quales sunt quae ex pilis castoris conficiuntur. *Isid. Or.* 19, 22. *castorinam vestem* appellat. Ita enim ibi legendum esse, non *caprinam*, monent eruditi: at alii leg. *aprinam*, alii alia.

CASTORĪNUS, a, um, adj. ad castorem animal pertinens. *Marc. Empir.* 35. Castorinum oleum. *Edict. Dioclet.* p. 23. Pellis castorina. *Isid. Or.* 19, 22. Castorina vestis. V. diction. praeced.

CASTRA, orum, n. plur. *στρατόπεδον*, locus, in quo exercitus, cum in expeditione est, subinde consistit, et vallo fossaque munit, tentoria figit, quietem capit. Caret fere singulari numero. Etymon vocis vide infra in CASTRUM. *Cic. Fam.* 15, 4. Castra in radicibus Amani habuimus apud Aras Alexandri quatriduum. *Caesar* ad *Q. Pedium* ap. *Cic. Att.* 9, 14. Pompejus se oppido tenet; nos ad portas castra habemus. *Cic. Inv.* 2, 42. Hostes prope muros castra habent. *Caesar* ad *Opp.* post *ep.* 13. *l.* 9. ad *Att.* Ponere castra ad murum. *Justin.* 1, 8. metari (eodem sensu). *Sall. Jug.* 54. Capere locum castris. *Tac. Hist.* 2, 19. Vallare castra. *Id. ib.* 5, 22. erigere. *Cic. Fam.* 15, 2. locare. *Id. Verr.* 2, 5, 12. facere stativa. *Id. Div.* 1, 35. movere versus Arretium. *Caes. B. G.* 1, 48. promovere. Et *ib.* 49. munire. Et *ib.* 40. Continere se castris. Et *ib.* 2, 11. Recipere se in castra. *Id. Div.* 1, 33. Florentissima Samnitium castra capere. [**Tac. Ann.* 11, 8. Bactrianos apud campos castra retulit.] *Id. Phil.* 12, 11. Pompejus cum duce Marsorum inter bina castra collocutus est. *Sall. fragm.* ap. *Non.* 4, 235. Castris collatis. Adde *Tac. Hist.* 3, 57. ℙ De castris faciendis multa *Veget. Mil.* 3, 8. ℙ *Castra Praetoriana*, et *Praetoria* fuit locus ad Urbem prope muros, non longe a via Nomentana, ubi Praetorianus miles continebatur. Instituta sunt ex consilio Sejani a Tiberio, qui dispersas antea, et sine castris cohortes, quas Augustus praesidii causa in Urbem induxerat, in eum locum collegit. *Suet. Claud.* 21. et *Capitol. Max.* et *Balb.* 10. V. *Tac. Ann.* 4. 2. [**Id. ib.* 11, 35.] et *Suet. Tib.* 37. Praetorias legiones, earumque subsidia factionibus aptiora, quam urbi Romae, sublata penitus a Constantino M. narrat *Aur. Vict. Caes.* 40. ℙ Eadem absolute *castra* vocantur a *Suet. Claud.* 36. nec alia intelligenda, cum in urbanis rebus de castris mentio fit. ℙ Interdum *castra* dicuntur fossa, vallum, aliaque opera militaria, quibus urbes in obsidionibus cinguntur. *Cic. Fam.* 15, 4. Oppidum sex castellis, castrisque maximis sepsi. *Caes. B. C.* 3, 9. Quinis castris oppidum circumdedit. ℙ *Castra navalia* est locus, ubi naves ad bellum paratae consistunt. *Caes. B. G.* 5, 22. Castra navalia de improviso adoriri. Sic *Nep. Alcib.* 8. Castra nautica juxta hostes habere. *Virg. A.* 4, 604. faces in castra tulissem, Implessemque foros flammis. Adde *ib.* 5, 519. et *Nep. Ann.* 11. ℙ [**Castra stativa*, *castra hiberna* (haec et absolute castra dicuntur apud *Tac. Ann.* 1, 35. Et siquae alia ex necessitate, aut adversus otium castrorum quaeruntur) quaenam fuerint v. in *stativus* et *hibernus*. ℙ *Castra lunata* sunt in lunae (semicirculi) formam posita, quorum in obsidionibus maxime usus esse solebat *B. Afr.* 80. Lunatis castris Thapsum operibus circum munivit.] ℙ Quia vero quotiescumque locum mutat exercitus, nova castra facere opus est, *castra* designant aliquando ipsa itinera militaria. *Liv.* 38, 24. Ad eos profectus consul, tertiis castris Ancyram pervenit. *Id.* 28, 16. Septuagesimis castris Tarraconem rediit. *Curt.* 3, 7. Castris motis ad urbem Mallon pervenit, inde alteris castris ad oppidum Castabalum. ℙ Saepe accipiuntur pro ipsa militia, per metonymiam. *Tibull.* 4, 1, 39. Nam quis te majora gerit castrisve, forove? *Vellej.* 2, 125. Vir, nescias utilior in castris, an melior in toga. *Nep. Ann.* 23. In castra proficisci cum aliquo, *h. e.* ire in militiam. *Id. Ep.* 5. Castris uti, non palaestra. [**Plin. Pan.* 34, 2. Atque ut ante castris, ita postea pacem foro reddidisti, cf. Gierig ad h. l. qui recte ad utrumque, et ad sedatum praetorianorum tumultum et ad disciplinam castrorum correctam refert.] ℙ Translate. *Cic. Fam.* 9, 20. In Epicuri nos adversarii nostri castra conjecimus. *Hor. Od.* 3, 16, 22. nil cupientium Nudus castra peto. Adde *Sen. ep.* 2. ℙ *Castra apium* dicuntur earum stationes a *Pallad.* 1, 37. ℙ In descriptione regionum Urbis R. sub f. leguntur apud *P. Victor.* castra lecticariorum, tabellariorum, victimariorum, salgamariorum: et videntur esse certa loca, ubi magna erat hujusmodi artificum frequentia, quo facilius a conducentibus inveniri possent. ℙ In singulari num. *castrum Poenorum* dixit *Pl.* ap. *Serv.* ad *A.* 6, 776. V. CASTRUM. ℙ Reperitur etiam *castra*, *ae*, femin. generis. *Accius* ap. *Non.* 3, 65. Castra haec vestra est etc. ℙ Castra militaria variis locis nomen dedere, ubi posita aliquando fuerant. Sic *Castra Pyrrhi*, locus prope Lacedaemonem, ap. *Liv.* 35, 27. *Castra Corneliana*, et *Cornelia* locus in Africa prope Uticam, ap. *Caes. B. C.* 2, 25. et *Plin.* 5, 4, 3. His adde *Castra Julia*, et *Castra Caecilia* oppida Hispaniae, ap. *Plin.* 4, 22, 35. et alia, de quibus V. geographos. *Castra Aelia* fuit oppidum Hispaniae prope Iberum amnem, cujus meminit *Liv. fragm. lib. XCI.* a *Niebuhrio* iterum edito. Ipse ad Iberum fluvium copias adduxit: ibi hibernaculis secundum oppidum, quod Castra Aelia vocatur, aedificatis etc. ℙ [**Castra vinaria* et *Castra gemina* loci vel oppida fuere in Hispania Baetica *Plin.* 3, 1. ℙ *Castra Hannibalis*, opp. c. portu in Ital. infer., in Brutt. *Plin.* 3, 10. ℙ *Castra nova* Daciae opp. fuit in ripa Danubii, ultra Tibisum. *Tab. Peut.* ℙ *Castra Martis* non longe a Timaco distabat, ad Istrum flumen. *Ammian.* 31, 32. (al. 11.) Vulgo Stramartis vocatur, teste Holstenio. Denique *Castra Herculis* in Batavia fuit, secundum Rheni ripam, prope Arenacum. *Ammian.* 18, 2. *Tab. Peut. B. A.*] ℙ *Castrorum filius* est appellatus Caligula imperator, teste *Suet Cal.* 22., quod in castris natus educatusque fuerit. Adde *Aur. Vict. Caes.* 3. *Castrorum* vero *mater* prima omnium Augustarum fuit appellata Faustina junior, M. Aurelii Antonini uxor, quod hanc ille secum, dum adversus Quados bellasset, in aestivis habuerat, ut ait *Capitol. M. Aurel.* 26. Hinc passim in inscriptionibus, et nummis deinde plures Augustae hoc cognomine honoratae fuerunt.

CASTRĀMĔTOR, aris, dep. 1. *στρατοπεδεύω*, metato captoque loco castra pono. *Liv.* 9, 27. Et primo circa saltus, cum utrinque ad hostem iniqua via esset, cunctati castrametatique sunt. Ita vet. editiones A. 1470. et 1480.: aliae *castrametatique* omittunt. *Plin.* 18, 6, 7. *n.* 1. Villam posuit peritia castrametandi. Vetus editio A. 1469. et *Hard.* junctim scribunt: aliae divisim *castra metandi*. Nam *castra metor* divisis vocibus legitur ap. *Tac. A.* 1, 63. et *Curt.* 3, 8. etc. Adde, si hujusmodi vocum conjunctio locum haberet, *castrometor*, non *castrametor* esse scribendum.

[*CASTRĀNUS, a, um, adj. ad Castrum Inui pertinens, oppidum maritimum in Rutulis, prope Ardeam, ubi nunc fluvius *Incastro* cognominatus. Hujus meminit *Virg. A.* 6, 775. Addentque superbos Pometios, Castrumque Inui. *Mart.* 4, 60, 1. Ardea solstitio, Castranaque rura petantur. *Sil.* 8, 361. *F. B. A.*

CASTRĀTĬO, onis, f. *σπαδωνισμός, ὀρχοτομία*, testiculorum exsectio. *Colum.* 6, 26. Id optimum genus castrationum, quod etc. Adde 7, 11. et *Pallad.* 6, 7. ℙ In arboribus *castratio* est ramorum amputatio certa ratione facta. *Plin.* 16, 40. 76. *n.* 3.

CASTRĀTOR, oris, m. *τομεύς*, qui castrat. *Tertull. adv. Marc.* 1, 1. Castor castrator carnis suae.

CASTRĀTORĬUS, a, um, adj. ad castrandum

pertinens. *Pallad.* 1, 43. Castratoria ferramenta, atque tonsoria.

CASTRĀTŪRĂ, ae, f. idem quod castratio, vel locus, in quo castratio facta est. *Pallad.* 6, 7. Vulnera castraturae cinere sarmentorum linere. ℙ Ap. *Plin.* 18, 9, 20. *n.* 1. *castratura siliginis* est ejus purgatio. V. v. seq.

CASTRĀTUS, a, um, part. a castro, ἐκτομίας, ἔκτομος, testiculis privatus, exsectus. *Plin.* 11, 51, 112. Castratis hominibus vox exilior. *Id. ib.* 37, 64. Equo castrato non decidunt dentes. *Id.* 10, 21, 26. Galli castrati canere desinunt. ℙ Ponitur etiam generatim pro amputato, truncato. Hinc *castrata arbor*, cui supervacui rami praeciduntur, quo minus luxurietur, et utilius crescat. *Plin.* 24, 8, 33. Humor e medulla castratae arboris effluens. ℙ *Id.* 15, 14, 15. Mala spadonia, appellata a conditione castrati seminis, *h. e.* nullum intus semen habentia. ℙ *Castrata siligio*, vel *similago* est usque ad certam mensuram cribro purgata. *Plin.* 18, 9, 20. Justum est e grano Campanae, quam vocant castratam, e modio redire sextarios quatuor siliginis, vel e gregali sine castratura sextarios quinque. Et *ib.* 10, 10. *n.* 2. Pretium huic annona media in modios farinae quadraginta asses, similagini castratae octonis assibus amplius, siligini castratae duplum. ℙ Translate *castratae vires* dicuntur a *Plin.* 11, 18, 19. *h. e.* attenuatae, attritae. Eodem sensu *Castratam rempublicam morte Africani* recte dici, negat. *Cic. Or.* 3, 41., quia deformis in eo similitudinis cogitatio inest. Adde *Quint.* 8, 6.

CASTRENSĬĀNUS, a, um, adj. *Castrensiani* dicti sunt ministri sacri Palatii, quorum varia fuere munera. Hoc enim numero fuerunt praegustatores, pincernae, fullones, vestitores, pistores, aliique hujusmodi administri, ut est apud *Lampr. Alex. Sev.* 41., ubi multa de his disputat *Salm.* Horum mentio fit in *Cod. Justin.* 12, 26., cui titulus est *De castrensianis* etc., alii leg. *castrensiariis.* ℙ Alii sunt *castrensiani*, de quibus *ib. tit.* 36. *leg.* 14., nempe milites, qui in castris, seu castellis ad finium custodiam positis degebant et excubabant.

CASTRENSĬĀRĬUS, a, um, adj. idem quod castrensis. *Castrensiarius negotiator* legitur in *Inscr.* ap. *Grut.* 649, 5., et significat eum, qui ad castra annonam convehens negotiatur.

CASTRENSIS, se, adj. ad castra et militiam pertinens. *Cic. Coel.* 5. Eadem erat, si statim mereri stipendia coeperamus, castrensis ratio et militaris. *Id. Cat.* 3, 7. Nisi ex domesticis insidiis in castrense latrocinium compulissem. *Id.* ap. *Plin.* 7, 43, 44. Mulio castrensis. *Plin.* 10, 21, 24. Vigilia castrensis. *Flor.* 2, 2. *ad f.* Romana classis prompta, levis, expedita et quodam genere castrensis, *h. e.* quae velut castra, quolibet facile promovetur. *Suet. Tib.* 72. Castrenses ludi, *h. e.* qui a militibus in castrorum statione eduntur. *Tac. Agr.* 9. Jurisdictio castrensis, *h. e.* quae ab imperatore in castris exercetur. *Liv.* 7, 36. Triumphus castrensis, *h. e.* in castris actus. *Plin. praef. Hist. nat.* et *Gell.* 17, 2. Verbum castrense, cujusmodi sunt *conterraneus* et *copior*, quae V. ℙ *Castrensis corona* est, qua donat eum imperator, qui primus hostium castra pugnans introivit. Ea insigne valli habet. Ita *Gell.* 5, 6. Eadem dicebatur etiam *vallaris* a vallo incenso et expugnato. *Val. Max.* 1, 8. *n.* 5. Vallarem coronam ei se servare dixit, a quo castra erant oppressa. ℙ *Castrensis creditor* est, cui aes alienum debetur in castris contractum. *Ulp. Dig.* 42, 7, 1. et *Id. ib.* 49, 17, 7. ℙ *Peculium castrense* est, quod a parentibus et cognatis in militia agenti donatum est vel quod ipse filius familias in militia acquisivit, quod nisi militaret, acquisiturus non fuisset, ut *Macer Dig.* 49. *tit.* 17., qui est *De castrensi peculio*, 11. definit. Adde *Paul. sentent.* 3, 4. De eo testari potest miles etiam vivo patre. Nam quae sunt parta labore militiae, placuit non esse in corpore census, ut ait *Juven.* 16, 52. ℙ *Quasi castrense*, quod filius familias in palatina vel togata militia sibi paravit, ad similitudinem peculii militaris. *Ulp. Dig.* 37, 6, 1. *a med.* et *ib.* 1, 3. ℙ *Castrenses ministri* in sacro Palatio fuerunt iidem, qui *Castrensiani*, de quibus supra dictum est. *Lampr. Alex. Sev.* 41. Fullones et vestitores et pictores et pincernae, omnes castrenses ministri. ℙ Hi et *Castrenses* absolute dicuntur erantque sub dispositione ejus, qui *Castrensis sacri Palatii* appellabatur. V. *Cod. Theod.* 11, 18, 1. et 6, 35, 3. et alibi. ℙ *Castrensis* dicitur etiam qui ex aliqua est urbe, quae Castrum appellatur, ut *Castrensis Morinus* est civis Castri Morinorum, nunc *Cassel* in Belgica. *Grut.* 325, 12. D. M. Ti. Cl. Honoratiani Castrensis Morini in civitate sua sacerdotalis.

[CASTRĬĀNUS, a, um, idem ac Castricianus, is scilicet, qui in castris degit. *Vopisc. Aurel.* 38. *F.*]

CASTRĬCĬĀNUS, a, um, adj. ad *Castricium* pertinens, quod est nom. viri propr. *Cic. Fl.* 23. Castricianum nomen. Et *ib.* Castricianum vulnus. Adde *Att.* 12, 28. et 30.

[CASTRĬCĬUS, a, um, adj. idem ac castrensis. *Not. Tir.* p. 74. *F.*]

CASTRO, as, avi, atum. a. 1. εὐνουχίζω, ὀρχοτομέω, testiculos amputare, evirare: et cum de feminis sermo est, genitalia ita caedere, ut ad concipiendum inepta sint. Etymon est a κάω, exscindo, unde praet. perf. pass. κέκαστται, hinc *castus*, proprie *excisus*. *Pl. Aul.* 2, 2, 73. Impero, auctorque sum, ut me cuivis castrandum loces. *Varr. R. R.* 2, 5. Castrare vitulos. *Plin.* 8, 51, 77. Castrantur feminae sues suspensae pernis prioribus, vulva recisa. *Suet. Dom.* 7. Castrari mares vetuit. *Ammian.* 14, 6. Semiramis teneros mares castravit omnium prima. ℙ Ponitur etiam generatim pro amputare, truncare. *Plin.* 8, 41, 63. Si castretur morsu cauda, summusque ejus articulus auferatur, nec caudam crescere, nec canes rabidos fieri. *Colum.* 7, 12. Castrare caudas catulorum. ℙ Hinc *castrare arbores* est trunco ad imum perforato, aut supervacuis ramis praecisis, vel alia quapiam ratione nimiam luxuriam compescere, quo utilius proveniant. *Vitruv.* 2, 9. Arbusta suo quaeque tempore ad imum perforata castrantur. *Cato R. R.* 33. et ap. *Plin.* 17, 22, 35. *n.* 20. Vites teneras quamprimum propagato, veteres quam minimum castrato. *Id.* 17, 20, 33. Castrare arundinetum, *h. e.* cum nimis densatum est, intercidere et disrarare, ut *Colum.* 4, 32. exponit. ℙ Translate *Plin.* 18, 14, 36. Lupinum condi in fumo maxime convenit, quoniam in humido vermiculi umbilicum ejus in sterilitatem castrant, *h. e.* erodunt, ut satum nasci non possit. ℙ *Castrare alvearia* ap. *Colum.* 9, 15. et *Pallad.* 7, 7. est favos eorum praecidere, et mella eximere. ℙ *Castrare vina saccis* dixit *Plin.* 19, 4, 19. *n.* 2., hoc est saccis percolare, eorumque vires frangere, ut *Idem* loquitur 14, 22, 28. Hoc enim pacto mitiora et suaviora fiunt. V. SACCO. ℙ *Castrare libellos* hoc est impuros jocos ab iis auferre, est *Mart.* 1, 36. ℙ Illa etiam translata sunt *Claudiani in Eutrop.* 1, 192. Quid nervos secuisse juvat? vis nulla cruentam Castrat avaritiam, *h. e.* compescit, vel tollit. Et *Lactant.* 6, 15. Stoici affectus non temperant, sed abscindunt, rebusque a natura insitis castrare hominem quodammodo volunt. Et *Hieronym. ep.* 22. *n.* 30. Castrare se domo, parentibus, cognatis, et consuetudine lautioris cibi, *h. e.* se abdicare, privare. *Senec. ep. de Maecenate.* Ingeniosus ille vir fuit, magnum exemplum Romanae eloquentiae daturus, nisi illum enervasset felicitas, immo castrasset. V. alia in CASTRATUS.

CASTRUM, i, n. [Etymon vocis est a *casum* sup. verbi *cado*, ut *lustrum* a *lusum. F.*] castrum enim est locus muro, fossaque munitus cum milite excubante praesidii causa: quod si angustius sit, castellum appellatur. Primo exstrui coepta sunt hujusmodi loca ad custodiam regionis arcendosque hostes, deinde et ab incolis frequentari cum coepissent, oppidorum vicem supplevere. Quare idem discrimen est inter *castrum* et *oppidum*, quod supra in CASTELLUM, posuimus. *Nep. Alc.* 9. Ei Grunium dederat in Phrygia castrum, ex quo etc. *Pompej.* ad *Dom. post ep. l.* 12, 8. *ad Att.* Caesar in castrum Truentinum venit. *Virg. A.* 6, 776. Pometios castrumque Inui, Bolamque Coramque. *Tarr.* ap. *Serv.* ad *A.* 9, 7. Castrum Laurens. ℙ Varia sunt praeter modo dicta in variis regionibus oppida, quae *Castri* nomine appellantur, ut *Castrum Julium*, alio nomine *Urgia*, in Hispania, ap. *Plin.* 3, 1, 3. *Castrum novum* in Etruria, *ib.* 5, 8. etc. V. geographos. [*ℙ Fuit et *Castrum novum* opp. in Picano, memoratum a *Plin.* 3, 5. quod et Castrum simpliciter audit *Vell.* 1, 11. et *epit.* l. 11. ℙ *Castrum altum*, in Hispania fuit Hamilcaris magni caede insigni. *Liv.* 24, 41. *B. A.*] ℙ Translate. *Pl. fr.* ap. *Serv.* ad *A.* 6, 776. Castrum poenarum. [Alii rectius *Poenorum. F.*]

CASTŪLA, ae, f. est palliolum praecinctui, quod nudae infra papillas praecinguntur, quo mulieres nunc et eo magis utuntur, postquam subuculis desierunt. Haec *Non.* 16, 5., cujus verba quidam *Varroni* tribuerunt. Afferuntur quidem a quibusdam Lexicographis haec *Varronis* verba: *Castulam mulier sumpserat pro succula* (forte *subucula*). Sed a quonam ea referantur, nondum inveni. ℙ [*Castula*, *ae*, f. et *Castulus*, *i*, m. est diminutivum *castae* et *casti*. *Inscr.* ap. *Grut.* 368, 4. Ieria Castula. Alia ap. *Mur.* 1506, 13, Q. Valerius Castulus. *F.*]

CASTŪLONENSIS, se, adj. ad Castulonem pertinens, quod est oppidum in finibus Hispaniae Baeticae, ad Anam fluvium, ut ap. *Plin.* 3, 2, 3. legitur. *Liv.* 22, 20. et *Asin. Poll.* ad *Cic. Fam.* 10, 31. Castulonensis saltus. ℙ *Castulonenses*, *ium*, sunt ejus oppidi incolae. *Plin. ib.* 3, 4.

*CASTŪOSUS, a, um, adj. idem ac castus. *Not. Tir.* p. 92.

CASTUS, a, um, adj. ἁγνὸς, καθαρὸς, a turpi libidine immunis, continens. [*De *etymol.* vocis ejusque synonym. V. *Döderl.* 3, 196. sqq.] *Cic. Phil.* 3, 6. Quis hoc adolescente castior? quis modestior? quis autem illo maledico impurior? *Id. Har. resp.* 13. Femina, quae matronarum castissima putabatur. *Id. Coel.* 4. M. Crassi castissima domus. *Colum.* 9, 14. Castus a rebus venereis. *Mart.* 6, 28. Castus moribus, integer pudore. ℙ *Tibull.* 3, 1, 23. dicitur *casta*, quae uno amatore contenta est. Adde 1, 3, 83. et *ib.* 7, 73. et 81. ℙ Sumitur etiam generatim pro integro, sancto, innocente et ab omni improbitate immuni. *Cic. Invent.* 2, 11. Indignum demonstrabitur, cum animus omni in vita fuerit a vitiis remotissimus, eam causam putare, castissimum quoque hominem ad peccandum potuisse impellere. *Id. Rabir. perduell.* 4. Uter nostrum popularis est? tune, qui civibus Romanis in concione ipsa carnificem, qui vincla adhiberi putas, qui in campo Martio crucem constitui jubes; an ego, qui castam concionem, sanctum campum defendo servari oportere? [*Plin. Pan.* 1, 3. Castus et Sanctus princeps. *Id. ib.* 3, 5. Castam et puram mentem inferre templis.] *Pl. Poen.* 5, 4, 13. Eo sumus gnatae genere, ut deceat nos esse a culpa castas. *Hor. A. P.* 206. Populus frugi, castus, et verecundus. *Id. Carm. saec.* 42. Castus Aeneas. *Varr.* ap. *Non.* 4, 87. *castum* dicit a furtis et rapinis abstinentem, ut ipse *Non.* exponit: quo sensu etiam *Cic.* usurpat *Sext.* 43. et *Flacc.* 28. ℙ Castus est etiam idem ac ingenuus. *Hor. Carm. saec.* 6. Virgines lectas, puerosque castos, *h. e.* non meritorios, qui servilis erant conditionis. Hinc *Cic. Phil.* 2, 41. Ingenui pueri cum meritoriis versabantur. ℙ Tribuitur et rebus inanimis. *Cic. Phil.* 13, 4. Res familiaris cum ampla, tum casta a cruore civili. *Id. Leg.* 2, 18. Ebur ex inani corpore extractum haud satis castum donum Deo. *Id. Har. resp.* 13. Castissimos ludos omni flagitio polluere. *Id. Invent.* 2, 39. Praemia virtutis sancta et casta esse oportet, neque ea aut cum improbis communicari, aut in mediocribus hominibus pervulgari. *Hor. Od.* 4, 11, 6. Ara castis cincta verbenis, *h. e.* puris, mundis. *Id. ib.* 1, 12. *in f.* Parum castis lucis mittere fulmina, *h. e.* quorum religio scelere aliquo polluta est. ℙ *Casta mola*, inquit *Festus*, est genus sacrificii, quod Virgines Vestales faciebant. ℙ Juvenca *cervice casta* dicitur a *Silio* 13, 431. quae jugum non sensit. [*Ita explicat *Heins. Drak.* autem vertit: conjugii rudem, quia erat sacrificium Proserpinae.] ℙ In illo *Virg. A.* 7, 71. castis adolere altaria taedis: *Serv.* illud *castis* exponit *piis;* eademque ratione interpretatur illud *A.* 3, 409. Hac casti maneant in religione nepotes. Et *ib.* 6, 563. Nulli fas casto sceleratum insistere limen. ℙ Eleganter *castus* dicitur, qui fidem servat, cui opponitur perjurus, perfidus: ducta translatione ab uxoribus, quae tori fidem castae custodiunt. *Cic. Rosc. Com.* 7. Considera, quis quem fraudasse dicatur, probus improbum, pudens impudentem, perjurum castus etc. *Sil.* 17, 131. casti ductoris foedera. *Id.* 3, 1. Sagunti moenia castae. Adde 14, 83. Sic dicitur *casta fides*, quae inviolata servatur. *Id.* 13, 284. Foedera, mortales, ne saevo rumpite ferro, Sed castam servate fidem. ℙ Saepissime autem *casta fides* dicitur de conjugio. *Stat. Silv.* 5, 1, 154. et *Senec. Herc. fur.* 309. et alibi. ℙ *Castus* pro suavi et jucundo. *Varr. in Parmen.* Demittis acres pectore curas, cantu castaque poesi. Ita *Non.* interpretatur *l. c.* ℙ *Castus sermo* est purus, nitidus, et ab omni barbarie ac sordidis phrasibus expurgatus. *Gell.* 19, 8. C. Caesar vir ingenii praecellentis, sermonis praeter alios suae aetatis castissimi. V. SANCTUS.

CASTUS, us, et i, m. ἄγνεια, ritus, caeremonia, sacrum. Dicitur etiam *castimonia*. Proprie autem significat sacrum illud, in quo a certis quibusdam rebus abstinentia praecipitur, et praesertim cum ministros ejus sacri a rebus venereis castos esse oportet. *Varr.* ap. *Non.* 3, 45. Et religiones, et castus id possunt, ut etc. *Id. ib.* Graeco castu facere. *Naev. ib.* Res divas edicit, praedicit castus. *Gell.* 10, 15. Castus multiplices impositi Flamini Diali. *Festus* in *Minuitur* etc. Minuitur populo luctus, cum in casto Cereris est, *h. e.* cum sacris Cereris operatur, ὅταν ἁγνεύει Δήμητρι. Porro in casto Cereris a panis alimonio abstinebant, imitati Cererem, cum violentia moeroris ob amissam filiam, diu satarum a se frugum inediam toleravit, ut *Arnob.* 5. p. 167. docet. Quid temperatus ab alimonio panis, cui rei dedistis nomen castus? *Tert. Jejun.* 16. Castus Isidis et Cybeles.

CĂSŪĀLIS, le, adj. πτωτικός. Grammatici usurpant de iis rebus, quae casus declinationis respiciunt, ut *Casuale genus*, *h. e.* quod in casus declinatur, apud *Varr. L. L.* 7, 29. et *Casualis pars* ap. *eund.* 9, 1. *a med.* Sic *casuales formae*, *h. e.* earum dictionum, quae habent casus, apud *Prisc.* 5. p. 672. ℙ Dicitur praeterea *casualis*, qui casu fit, τυχαῖος. *Imp. Justin. Cod.* 6, 27, 6. Casualis conditio, *h. e.* quae a casu pendet.

CĂSŪĀLĬTER, adv. τυχηρῶς, casu, forte. *Sidon. ep.* 9, 11. Si quid ibi vel casualiter placet. Adde *Fulgent. Mythol.* 1, 5.

*CASUENTILLĀNI, orum, opp. cujusd. incolae,

quod in Umbria fuit, quodque Frontini Casuentinum fuisse admodum credibile est. *Plin.* 3, 14. V. v. sq. *B. A.*

[*CASVENTINUS, a, um, adj. ad Casventum pertinens, Umbriae oppidum. ℙ *Casventini, orum*, sunt incolae illius oppidi, qui a *Plin.* 3, 14, 19. *Casventillani* vocantur. *Inscr.* ap. *Grut.* 411, 3. T. Fl. T. F. Clu. Isidoro patrono municipii Interamnat. Nart., Casventinorum, Vindenatium. *F.* et *B. A.*]

*CASUENTUM, i, sc. flumen, vel Casuentus, i, sc. fluvius, in Ital. inf. vel Magna Graecia, in sinum Tarentinum se exonerat. *Plin.* 3, 11. Hodiernum nomen Basiento. *B. A.*

CĂSŬLĂ, ae, f. *καλύβιον, οἰκίσκη*, parva casa. *Petr. Sat.* 111. Secundum illam casulam, in qua recens cadaver matrona deflebat. *Plin.* 35, 10, 37. Casula Protogenes contentus erat in hortulo suo. *Juven.* 11, 153. Et casulam, et notos tristis desiderat haedos. ℙ Est quoque idem ac sepulcrum. *Inscr.* ap. *Zacchar. Stor. lett. d'Ital. T.* 14. p. 89. M. Licinius M. F. Pol. Nepos hanc casulam in parvo fecit supremi temporis sedem. ℙ De casula veste V. in CUCULLATUS.

CASUS, i. V. CASOS.

CASUS, us, m. *πτῶσις, πτῶμα*, actus cadendi, ruina. *Cic. Coel.* 17. Via lubrica, qua insistere, aut ingredi sine casu aliquo vix posset. *Accius* ap. *Cic. Div.* 1, 22. cornibus in me arietare, eoque ictu me ad casum dari. *Liv.* 21, 35. Nivis casus ingentem terrorem adjecit. *Hor. Od.* 2, 10, 10. celsae graviore casu Decidunt turres. *Plin.* 2, 50, 51. Casus fulminum. *Id.* 28, 2, 4. vehiculi. *Lucr.* 1, 313. stillicidii lapidem cavat. *Id. ib.* 741. Magno casu cadere. *Id.* 5, 1332. Gravi casu terram consternere. *Phaedr.* 5, 7. Casu gravi concidere. ℙ Translate dicitur de morte alicujus. *Caes. B. C.* 1, 7. Saturnini atque Gracchorum casus. *Suet. Aug.* 65. Caji et Lucii casu non adeo fractus. ℙ Item saepissime de quacumque ruina, qua quis de suo statu aliquo modo decidit. *Phaedr.* 1, 21. Quicumque amisit dignitatem pristinam, Ignavis etiam jocus est in casu gravi. *Cic. Sext.* 24. Cum illum meum casum tam horribilem, tam gravem, tam repentinum homines lugerent. *Id. Q. Fr.* 1, 4. Relevare casum alicujus. *Id. Sull.* 21. Tutari et conservare aliquem in casu, quo afflictus jacet. *Id. Or.* 2, 85. Ferre sapienter casus adversos. *Id. Fam.* 4, 13. Aliorum opibus casus suos sustentare. *In epist. Catil.* ap. *Sallust.* 36. Hoc nomine satis honestas pro meo casu spes reliquae dignitatis conservandae sum secutus, *h. e.* pro mea conditione et statu, in quem decidi. ℙ Dicitur *casus hiemis*, cum hiems finitur: *Virg. G.* 1, 340. Extremae sub casum hiemis. ℙ A medicis *casus* dicitur ipse morbus, vel symptoma. *Hor. Sat.* 1, 1, 80. si condoluit tentatum frigore corpus, Aut alius casus lecto te afflixit. *Cels.* 4, 7. Pulmo totus afficitur: hunc ejus casum subsequitur tussis. Et *ib.* 4. *extr.* In hoc casu locis maritimis opus est. *Id.* 8, 2. In ceteris vero casibus, ubi ossa paululum recesserunt etc. *Id.* 5, 23. Antidota gravissimis casibus opitulantur. *Coel. Aur. Acut.* 2, 38. Casus virium. ℙ Praeterea sumitur pro eventu fortuito, et non praeviso, sive bonus, sive malus sit, *τύχη, συντυχία*. Veteres *casum* et *fortunam* Deos fecere, qui inopinatis eventibus praecessent, eosque cum liberet, accidere permitterent. Discrimen, quod inter haec duo statui solet, est ejusmodi, ut *Fortunae* tribuantur ea, quae ex causis quidem non necessariis proficiscuntur, et propterea fortuita dicuntur; tamen sine hominum opibus et studiis neutram in partem effici possunt, ut interitus exercituum, invidiae, exsilia, honores etc.: *Casui* vero ea assignentur, quae sine ulla hominum ope eveniunt, ut procellae, incendia, morsus bestiarum, et similia. [*Tac. A.* 1, 70. Nihil consilia differre a casu.] *Cic. Off.* 2, 6. utrumque genus *Fortunae* tribuit. Sed non solum ipse, verum alii quoque scriptores illam differentiam saepissime negligunt, quae ad philosophiam sane magis, quam ad recte loquendi rationem pertinet. [*Caes. B. G.* 6, 30. Casu magno accidit; pro quo paulo post legitur, magnae fuit fortunae.] *Cic. N. D.* 1, 32. Quis iste tantus casus? unde tam felix concursus atomorum, ut repente homines Deorum forma nascerentur? *Id. Div.* 2, 6. Quid est enim aliud fortuna, quid casus, nisi cum sic aliquid cecidit, ut vel non cadere, vel aliter cadere potuerit? Quomodo ergo id, quod temere fit caeco casu, et volubilitate fortunae, praesentiri potest? *Id. Off.* 2, 13. Habere aliquid aut a patre acceptum, aut aliquo casu, atque fortuna. *Id. Manil.* 20. Ad novos casus temporum, novorum consiliorum rationes accommodare. *Id. Or.* 28. Extimescere ancipites dicendi, incertosque casus. [*Tac. A.* 1, 61. Casus bellorum. *Eutrop.* 2, 25. Fractos tot casibus. Cf. *Tzschucke* ad h. l. *Tibull.* 1, 9, 82. Tum Veneri merenti fixa notet casus aurea palma meos. *Tac. A.* 2, 5. Ut Germanicum dolo simul et casibus objectaret. *Id. ib.* 2, 26. Satis jam eventuum, satis casuum.] *Nep. Datam.* 5. Reges hominibus casus adversos tribuunt, secundos fortunae suae. *Hor. Sat.* 1, 6, 52. felicem dicere non hoc Me possunt casu, quod te sortitus amicum. *Cic. Fam.* 7, 5. Casus mirificus quidam intervenit, quasi sponsor humanitatis tuae. [*Tac. A.* 1, 29. Quae casus obtulerat, in sapientiam vertenda ratus. *Id. ib.* 6, 23. Incusare casus.] *Planc.* ad *Cic. Fam.* 10, 21. Si casus inciderit, mori paratus sum. *Caes. B. C.* 1, 78. Res plures casus recipere potest. *Liv.* 42, 62. Dare se in casum irrevocabilem. *Tac. A.* 12, 14. Rem in casum dare, proelioque experiri, *h. e.* fortunae permittere. [*Id. ib.* 1, 47. Rempublicam in casum dare.] *Juven.* 1, 90. loculis comitantibus itur Ad casum tabulae. *Curt.* 9, 6. Trahere aliquem in casum. *Planc.* inter *Cic. Fam.* 10, 8. Cum in eum casum me fortuna demisisset, ut aut etc. [*Idem quod sors, fatum (*Loos, Schicksal*). *Tac. A.* 2, 63. Idem Catualdae casus. *Id. ib.* 4, 53. Vitam suam et casus suorum posteris memoravit. *Id. ib.* 6, 7. Tractique sunt in eundem casum. *Id. ib.* 6, 51. Casus prima ab infantia ancipites. *Cic. Fam.* 4, 12. Quoniam casus et natura in bonis dominatur (ita *Orell.*) Cf. *Manutius* ad h. l. *Id. ib.* 5, 17. Casum communem et incertum nec vitare quisquam nostrum, neque praestare ullo pacto potest. ℙ Etiam i. q. rerum discrimen, eventus *(Entscheidung). Tac. A.* 6, 44. Quibus proelium et festinati casus placebant.] ℙ Ablativus *casu* adverbii loco adhibetur, et significat forte, *τύχῃ, ἀπὸ τύχης. Cic. Cluent.* 27. Casu Stalenus ipse non aderat. *Nep. Ann.* 12. Accidit casu, ut legati etc. *Cic. Fam.* 5, 15. Casu nescio quo in ea tempora aetas nostra incidit, ut etc. *Id. N. D.* 2, 2. Id evenit non temere, nec casu, sed etc. *Senec. ep.* 71. Necesse est, multum in vita nostra casus possit, quia vivimus casu. [*Tac. A.* 1, 13. Quia Tiberius casu an manibus ejus impeditus prociderat.] ℙ Aliquando *casus* ponitur pro discrimine, periculo. [*Tac. A.* 1, 17. Ac si quis tot casus vita superaverit. *Id. ib.* 2, 23. Et casuum maris ignarus. *Id. ib.* 12, 43. Navibus et casibus vita populi Romani permissa est, i. e. periculis navigationis.] *Planc.* ad *Cic. Fam.* 10, 18. Quae res nullam habebat dubitationem, ea nunc magnam affert sollicitudinem, magnumque habet casum. *Cic. Senect.* 19. Aetas adolescentiae multo plures, quam nostra, mortis casus habet. *Virg. A.* 4, 560. potes hoc sub casu ducere somnos? ℙ Item pro occasione. *Sall. Jug.* 27. Maxime sperans, diducta manu hostium, aut vi, aut dolis sese casum victoriae inventurum. *Id. ib.* 60. Fortunam illis praeclari facinoris casum dare. *Tac. A.* 11, 9. Casus Mithridati datus est occupandi Armeniam. [*Id. ib.* 12, 28. Casum pugnae praebere. *Id. ib.* Casum invadendae Armeniae obvenisse ratus. *Id. ib.* 13, 36. Et bene gerendae rei casum offerri scripserat. *Id. ib.* 1, 13. Et si casus daretur, ausurum.] ℙ A Jurisconsultis dicitur aliquando de iis rebus, quae consulto quidem eveniunt, et ex hominum electione, sed respectu legum, sub quas cadunt, velut inopinato accidunt. *Ulp. Dig.* 24, 3, 64. in quibus casibus lex deficit. *Id. ib.* 36, 1, 16. Talis casus a divo Pio terminatus est, cum servo legato etc. *Julian. ib.* 1, 3, 10. Neque leges, neque senatusconsulta ita scribi possunt, ut omnes casus comprehendantur. ℙ A grammaticis *casus* appellatur forma nominum, quae declinatione in aliam atque aliam positionem cadunt. *Cic. N. D.* 2, 25. Juppiter, idest juvans pater, quem conversis casibus appellamus a juvando Jovem. *Id. Or.* 2, 87. Verba immutata casibus. *Id. Or.* 48. Rectus casus. *Nigid.* ap. *Gell.* 13, 25. Casus interrogandi. Sic *casus dandi*, hoc est dativus; *accusandi*, *vocandi* etc. ap. *eund. Gell.* et alios grammaticos passim. *Casus Latinus* dicitur a *Varr.* ap. *Diomed.* 1, 277. ablativus, quia Latinae linguae proprius est, cujus vis apud Graecos per genitivum [*et dativum] explicatur. ℙ *Casus barbari* quinam sint, V. in BARBARUS.

*CASYRUS, i, m. mons Asiae ulterioris, in regione Elymaeorum, cui apposita est Selencia oppid. *Plin.* 6, 27. *B. A.*

*CATABANI, orum, pop. Arab. felicis. *Plin.* 6, 28. *Catabanenses* appellat *Id.* 5, 11. *B. A.*

CĂTĂBĂSIS, is, f. *καταβασις*, hoc est descensus, a *καταβαίνω*, descendo. *Macr. Sat.* 1, 21. Solis catabasi finita, *h. e.* inferiori via, qua ad signa hiemalia descendit. *Aldus* Graece edidit *καταβάσει*, rectius.

CĂTĂBATHMOS, i, m. *καταβαθμὸς*, descensus, vel locus declivis, ubi descenditur: a *καταβαίνω*, descendo. Apud *Sall. Jug.* 20. et 22. sic appellatur locus devexus Aegyptum ab Africa disterminans.

CĂTĂBŌLENSIS, se, adj. *Catabolenses* in *Cod. Theod.* 14, 3, 9. et 10. cum pistoribus conjunguntur, quod utrorumque ars quandam invicem affinitatem habebat. Fuerunt enim *Catabolenses*, qui onerariis jumentis onera transvehebant, et praesertim molenda frumenta ad pistrinum comportabant, ut censet *Cujac. Observat.* 16, 5. Dicti sunt a *catabulo.* Horum meminit etiam *Cassiod. Var. ep.* 3, 10., ubi marmora a catabolensibus transvecta memorat, et 4, 47., ubi multam statuit in catabolensem, qui ultra centum libras jumentum oneraverit. ℙ Scribitur et *catabulensis.*

CĂTĂBŌLĬCI, Spiritus apud *Tert. Anim.* 28. sunt Genii infausti, a *καταβολή*, jactus ex alto deorsum, quia saepe eos, in quibus sunt, prosternunt ac dejiciunt per furorem. Quidam mallent legi *Procatabolicos*, qui spiritus quidam sunt, qui non perpetuo adsunt, sed ex condicto, et quasi devincti pignore sese repraesentant: a *προκαταβάλλω*, repraesento. V. *Voss.* in *Etym.* ℙ Possis etiam interpretari spiritus calumniatores, quia *καταβολή*, aliquando calumniam significat, ut notat *Pamelius.*

[CĂTĂBŬLUM, i, n. *κατάβολον*, stabulum jumentorum publicae utilitati inservientium. *Not. Tir.* p. 17. Captabulum. Lege *Catabulum. F.*]

CĂTĂCĔCAUMĒNĒ, *καταικεκαυμένη*, a *καταικαίεσθαι*, comburi; est regio sole perusta, quam Mysi, et Lydi incolunt, omnibus arboribus, praeter vites, exuta. *Vitr.* 2, 6. Graece. Hinc

CĂTĂCĔCAUMĒNĪTES, m. vinum generosum, quod colles in Mysia producunt. *Vitr.* 8, 3. Graecis litteris: Latinis autem *Plin.* 14, 7, 9. ℙ Qua porro ratione *catacecaumenites vinum* dicatur, dictum est in ABROTONITES.

[CĂTĂCHANNĂ, ae, f. arboris cujusdam nomen, cui diversarum plantarum plures surculi ita insiti sunt, ut ex uno trunco varii fructus proferantur. *M. Aur. Aug.* ad *Front.* 2. *ad M. Caes. ep.* 14. In agro Pompeji Falconis commemini, me videre arborem multorum ramorum, quam ille suum nomen catachannam nominabat: sed illa arbor mira et nova visa est mihi in uno trunco omnia omnium ferme germina .... *Front. ad M. Anton. de orat.* 1. Confusam eam ego eloquentiam, catachannae ritu, partim igneis *(Burm.* conjicit legend. *ligneis*, h. e. *duris)* nucibus Catonis, partim Senecae mollibus et febriculosis prunuleis insitam subvertendam censeo radicitus. Eandem describere videtur *Plin.* 17, 16, 26. Tot modo insitam arborem vidimus juxta Tiburtes Tullias (alii rectius leg. *tilias)* omni genere pomorum onustam, alio ramo nucibus, alio baccis, aliunde vite, ficis, piris, punicis, malorumque generibus: sed huic brevis fuit vita. ℙ De vocis etymo alii alia: *A. Maius* de eodem non disputat; et Punicum vocabulum esse putat: *Fr. Oriolius* in *Giorn. Arcad. T.* 10. p. 10. censet legendum *catacanna*, quae vox a *κατὰ* et *κάννα* sit composita, aspiratione *h* vitio librarii aut temporis inserta, et id significare, quod Itali dicunt *incalmo*, a praep. *in*, et *calamus*, quam vocem V. suo loco, ita enimvero ager *καταφύτος* dicitur, qui multis arboribus est consitus, et *κατάλιθος*, qui plurimis saxis est obrutus, et *catacanna* arbor illa dicta est, quae multis calamis, sive surculis insita est. *Id. ib.* putat *catacrianos libros*, quorum mentio est apud *Spart. Hadrian.* 16., eodem sensu interpretandos esse quasi multiplici eruditione refertos, et scribendum *catacannos*, seu *catacannas.* Viderint eruditi. *F.*]

CĂTĂCHRĒSIS, is, f. *κατάχρησις*, figura rhetorica, de qua V. in ABUSIO. Ipsa vox Graeca est, a *καταχράομαι*, abutor: quare tutius Graece, quam Latine usurpatur. *Varr.* ap. *Non.* 3, 195. *Κατάχρησις* enim vera est, cum in candelabro pendet strigilis. Alii tamen leg. *κατάχριοις*, alii *καταύλυσις.*

[CĂTĂCHYSIS, is, f. *κατάχυσις*, vas, quo aqua manibus infunditur, vel quo lavantes a balneatoribus perfunduntur. Exstat haec vox in *Not. Tir.* p. 164., ubi tamen mendose legitur *catacussis. F.*]

CĂTĂCLĪSTĂ Vestis, *καταικλειστὸν ἱμάτιον*, vestis est recentissima, optimique coloris, in arca diligenter servata, festisque tantummodo diebus promenda: a *καταικλείω*, circum claudo. Ita exponit *Salm.* ad *Tert. Pall.* 3. locum *Appul. Met.* 11. Eas amoenus lectissimae juventutis, veste nivea, et cataclista praenitens, sequebatur chorus. *Senec. Tranquill.* 1. hujusmodi vestes appellat *ex arcula* prolatas, et qui his vestiti incedunt, *epist.* 115. *totos de capsula.* Simili ratione *cataclista rasa* dixit *Venant.* 3. *de Vita S. Martini sub f.*, ubi alii aliter leg. Et *Tibull.* 2, 5, 7. nunc indue vestem Sepositam. ℙ Quidam tamen cataclistam intelligunt vestem undique clausam. Sunt etiam qui legendum putant *cataclita.*

CĂTĂCLĪSTĬCUS, a, um, adj. pretiosus: a *cataclistus*, quia quae pretiosa sunt, in arcis condita servari solent. V. v. praec. *Venant.* 4. *de Vita S. Martini ante med.* Quae manus artificis cataclistica fila rotavit? Ita *Salm. l. modo c.* Alii aliter leg. et *interpretantur.*

CĂTĂCLĪTĂ, orum, n. plur. *τὰ κατάκλιτα*, vestis stragula, qua lecti tricliniares sternuntur, a voce Graeca allata, qua lecti discubitorii significantur. *Tert. Pall.* 3. Quanquam et pavo pluma vestis, et quidem de cataclitis, *h. e.* pavi vestis est pluma, et quidem picta, et versicolor, qualis solet esse stragulum, quo tricliniares lecti operiuntur. Hujusmodi enim stragula pretioso colore tincta, et auro purpuraque insignita a ditioribus adhibebantur. Ita *Salm.* ad h. l. At praestat *cataclistis* legere.

CĂTĂCLYSMOS, i, m. *κατακλυσμὸς*, diluvium,

inundatio: a *καταχλύζω*, proluo, inundo. *Varr. R. R.* 3, 1. Thebae, quae ante cataclysmon Ogygi conditae dicuntur, *h. e.* ante diluvium, quod sub Ogyge contigit. *Ogygi* enim genitivus est pro *Ogygis*. V. OGYGES. Adde *Hygin. fab.* 153. et *Lact.* 2, 10. ℙ A medicis Graecis *cataclysmus* dicitur illisio aquae vehementius aspersae alicui parti corporis. *Coel. Aur. Tard.* 1, 1. Utendum etiam fomentis, sive vehementioribus illisionibus aquarum: Graeci cataclysmos appellant. Et *ib.* 4. Adhibenda aquarum illisio, qua patientes partes percussae mutari cogantur: quod Graeci cataclysmum appellant. Et *ib.* 2, 3. Totius capitis curatio ex illisione aquarum supercadentium, quam Graeci cataclysmum appellant.

CATADROMUS, i, m. *καταδρομος*, locus in quo decurritur. Speciatim significat funem extensum in theatro, in quo funambuli decurrunt. Graece legitur ap. *Labeon. Dig.* 19, 1, 54. Servus, qui per *καταδρομον γεράνου* descendere solitus fuerit etc. Ita enim habetur apud *Haloandr.* Sed Latine *Torrent.* edidit *per catadromum.* Praeterea *Suet. Ner.* 11. Notissimus eques R. elephanto supersedens per catadromum decucurrit. Quidam hoc *Suet.* loco, non funem, sed stadium decursionis intelligunt: sed *Xiphilin.* hanc eandem rem narrans, funem aperte nominat: *Ἐλέφας*, inquit, *ἐπὶ σχοινίων κατέδραμεν ἀναβάτην φέρων.* Praeterea elephantos funambulos legimus tum ap. eund. *Suet. Galb.* 6., tum apud *Plin.* 8, 2, 2. et *ib.* 3, 3. et *Senec. ep.* 85.

CATADUPA, orum, n. plur. locus in Aethiopia, qua Aegypto jungitur, ubi per praerupta saxa praeceps Nilus tanto fragore ruit, ut qui circa sunt accolae, aurium sensum amiserint: a *κατὰ*, et *δοῦπος*, sonus, fragor. *Cic. Somn. Scip.* 5. Sicut ubi Nilus ad illa, quae Catadupa nominantur, praecipitat ex altissimis montibus, ea gens, quae illum locum accolit, propter magnitudinem sonitus sensu audiendi caret. Adde *Macr. Somn. Scip.* 2, 4. ℙ Haec loca a *Vitr.* 8, 2. et *Senec. Q. N.* 4, 2. appellantur *catarractae.* ℙ Accolae populi *Catadupi* dicuntur a *Plin.* 6, 29, 35. et 5, 9, 10.

CATAEGIS, gidis, f. *καταιγίς*, ventus procellosus, et qua perflat, divellens et perfringens: ab *αἴγλζω*, divello. *Appul. de Mundo.* Procellosus flatus cataegis dicitur, quem praefractum possumus dicere. V. AEGIS. ℙ Est etiam ventus quidam peculiaris Pamphyliae. *Senec. Q. N.* 5, 17.

CATAGELASIMUS, i, m. *καταγελάσιμος*, ridiculus, qui valde irridetur, a *καταγελάω*, irrideo. *Pl. Stich.* 4, 2, 50. Nunc ego nolo e Gelasimo mihi te catagelasimum. *Gelasimus* nomen est parasiti in ea Comoedia. Dicit ergo: nolo, te, qui adhuc ridiculus fuisti, nunc deridiculum, et derisui esse.

CATAGRAPHUS, a, um, adj. *κατάγραφος*, depictus, delineatus. *Catull.* 25, 7. Remitte pallium mihi meum, quod involâsti, Sudariumque Saetabum, catagraphosque Thynos, *h. e.* pugillares membranaceos vel buxeos diversis coloribus pictos et exornatos, quales ex Bithynia Thynis populis contermina solent provenire. Alii aliter legunt, et interpretantur. V. *Vulpium, et Doeringium.* ℙ Specialiter *catagrapha, orum* sunt picturae, in quibus imagines a latere tantummodo cernuntur; ita consentiente *Forc.*, interpretatur *Hard.* at *Aloys. Lanzius, de' vasi Etruschi* p. 154. putat, *catagrapha* eas dici imagines, quarum unum dimidium ex toto, alterum ex parte tertia, vel quarta cerni possit, has Itali vocant *dipinte, o sculte in terzo, o in quarto. Plin.* 35, 8, 34. Cimon Cleonaeus catagrapha invenit, hoc est obliquas imagines. ℙ *Cathagraphus* est etiam cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Mur.* 1539, 5. A. Helvius Catagraphus. [*Auxit hunc locum. *F.*]

CATAGUSA, ae, f. *καταγουσα*, hoc est quae reducit. Ita appellatum fuit signum aereum a Praxitele factum, Cereris filiam Proserpinam ab inferis reducentis, secundum id quod docet *Ov. Met.* 5, 564., statutum fuisse a Jove, ut Proserpina sex menses apud Plutonem conjugem esset, totidem apud matrem. De hoc signo *Plin.* 34, 8, 19. *n.* 10.

*CATALAUNI, et Catelauni, orum, *Eutrop.* 9, 9. (al. 13.) et *Ammian.* 15, 26. V. v. seq. *B. A.*

[CATALAUNICUS, a, um, adj. ad Catalaunos pertinens, populos Galliae Belgicae, quorum caput fuit urbs, quae nunc *Châlons sur Marne. Eumen. Pan. Constant.* 4. Sine clade Catalaunica compendium pacis attulisset fraternitas Aeduorum. *F.*]

CATALECTA, orum, n. plur. *κατάλεκτα*, collectio. *Catalecta Maronis* appellantur breviora quaedam carmina a nescio quo collecta, et *Virg.* attributa. *Auson. Technopaegn.* seu *Idyll.* 12. *in Grammaticomast.* Dic, quid significent catalecta Maronis? in his al, etc. *Serv. ad princip. A.* 1. *de Virg.* Scripsit etiam septem sive octo libros hos, Aetnam, Culicem, Priapeia, Catalecton etc.

CATALECTICUS, a, um, adj. *καταληκτικός*. *Catalecticum metrum* dicitur, cui syllaba in fine deest, seu quod in pedem desinit imperfectum: a *καταλήγω*, desino, terminor: quale est illud iambicum *Hor. Od.* 2, 18, 2. *Mea renidet in domo lacunar.* Contra *acatalecticum* est, cui nihil deest, ut illud iambicum ejusdem *Epod.* 2. *Beatus ille, qui procul negotiis.* Sed non in solis iambicis metris, verum in aliis quoque carminum generibus sua sunt *catalectica*, et *acatalectica.* V. grammaticos. *Prisc. in partition. v.* 12. *Aen.* p. 1216. Catalecticos versus dicunt, quibus deest in fine aliquid: acatalecticos, quibus nihil deest.

CATALECTUS, a, um, adj. *καταληκτὸς*, idem quod catalecticus. *Diomed.* 3, 501. Species catalecta est versus minus habens etc.

[*CATALI, orum, m. plur. populi Alpini. *Plin.* 3, 20, 24. Incolae Alpium multi populi, sed illustres a Pola ad Tergestis regionem Secusses, Subocrini, Catali, Menocalenti. *Inscr.* ap. *Grut.* 408, 1. Carni, Catalique adtributi a divo Augusto Pio reipublicae nostrae (Tergestinae). *F. B. A.*]

CATALOGUS, i, m. *κατάλογος*, enumeratio, recensio multarum rerum per ordinem. *Hieron. ep.* 83. *ad Ocean.* Apostolus in catalogo virtutum, episcopum unius uxoris virum praecepit ordinandum. ℙ Specialiter dicitur de enumeratione nominum eorum, qui stipendia merentur. *Macr. Saturn.* 5, 15. Homerus praetermissis Mycaenis, unde erat rector exercitus, Boeotiam in catalogi sui capite locavit. *Auson. Perioch. Iliad.* 2. Sequitur enumeratio copiarum viritim, ut per catalogi seriem milites, naves, duces, patriae referantur.

CATAMIDIO. V. CATOMIDIO.

CATAMITUS, i, m. a veteribus Latinis dictus est Ganymedes, teste *Festo.* Cum enim Graecae linguae rudes essent, vocem *Γανυμήδης* ita corrupte pronunciabant; eademque de causa *Alumentum* pro *Laomedonte* dixerunt, et *Proserpinam* pro *Περσεφώνη*, et *Tharsomenum* pro *Thrasymeno*, et *Melo* pro *Nilo*, et *Saguntum* pro *Zacyntho*, *Telamonem* pro *Atlantem*, *Aesculapium* pro *Asclepio*, *Caduceum* pro *κηρύκειον*, *jusquiamus* pro *ὑοσκύαμος*, *Carthaginem* pro *Carchedonem*, *Καρχηδόνα*, *Crustumerium* pro *Clytemnestrum*, *Polluces* pro *Πολυδεύκης*, *promuscis* pro *proboscis*, et *alcedonem* pro *halcyone*, etc. *Pl. Men.* 1, 2, 34. Tabula picta, ubi aquila Catamitum rapit, aut Venus Adoneum. Adde *Lact.* 1, 11. ℙ Ponitur etiam pro pocillatore, pincerna: item pro amasio. Utrumque enim Ganymedes Jovi fuit. *Appul. Met.* 11. Vidi simiam pileo textili, catamiti pastoris specie, aureum gestantem poculum. *Auson. epitaph.* 33. *de Glaucia.* Aut Jovis Elysii tu catamitus eris. *Appul. Met.* 1. Hic est carus Endymion, hic Catamitus meus etc. ℙ Denique sumitur pro homine molli et effeminato. *Cic. Phil.* 2, 31. Ut te catamitum, necopinato cum ostendisses, praeter spem mulier aspiceret, idcirco etc.

CATAMPO genus est lusus, teste *Festo*: scilicet a Graeco *κατ' ἄμφω*, hoc est conjunctim, vel per duos simul, ut sit ludus, qui a duobus fiat. Sed fortasse legendum est *catambo*. a *καταμβῶ*, quod est motus *εἰς τὸ κάτω, καὶ τὸ πρηνές.* Haec *Scalig.* ad *Fest.*

CATANA. V. CATINA.

[*CATANANCE, es, f. *κατανάγκη*, herba magica, qua ad amatoria olim utebantur, est dicta a *καταναγκάζω*, cogo. *Plin.* 27, 8, 35. Catanancem Thessalam herbam, qualis sit, a nobis describi supervacaneum, cum sit usus ejus ad amatoria tantum. Illud non abs re est dixisse, ad tegendas magicas vanitates electam ad hunc usum conjectura, quoniam arescens contraheret se ad speciem unguium milvi exanimati. V. *Salm.* ad *Sol.* p. 1085. *F. B. A.*]

*CATAONIA, ae, f. *Καταονία*, regio Asiae, in Cappadocia. *Plin.* 6, 3. Cappadociae pars praetenta Armeniae majori, Melitene vocatur: Commagenae, Cataonia. In Cappad. etiam ponit *Strabo.* Id. tamen *Plin.* (not *Schell.*) *ib.* 2. de Haly loquitur tanquam Cataoniam a Cappad. dividente: qui locus, suspicor, intelligendus tantum de flumine Cataoniam a reliqua parte Cappadociae separante. In Armenia minore sitam refert *Ptol. Nep. Dat.* 4. supra Ciliciam fuisse ait, confinem Cappadociae. Facta est postea una ex decem Cappad. praefecturis, postquam illa in decem *στρατηγίας* divisa est. *B. A.*

CATAPHAGES, ae, m. *καταφαγὴς*, heluo, vorax, nepos: a *καταφάγω*, devoro. *Petr. fr. Trag.* 39. *Burm.* In Leone cataphagae nascuntur, et imperiosi.

CATAPHRACTA, ae, f. *καταφρακτη*, *θωρακομάχος*, tegmen est linteum, vel laneum, ferreis squamis consertum, quod modo pectus, modo totum hominem, et totum equum munit, quo tum pedites aliquando usi sunt, tum equites. De peditum cataphractis testatur *Veg. Mil.* 1, 20. Sed et equites iis usos fuisse, constat tum ex *Tac. Hist.* 1, 79., tum ex *Liv.* 37, 40. V. *Lips. de Mil. Rom.* 3, 6., ubi plura hac de re: et infra CATAPHRACTUS. Est a *καταφράσσω*, munio. *Veg. l. c.* Ab urbe condita usque ad tempus D. Gratiani et cataphractis, et galeis muniebatur pedestris exercitus. *Tac. l. c. de Sarmatis.* Neque conti, neque gladii usui, lapsantibus equis, et cataphractarum pondere: id principibus et nobilissimo cuique tegmen, ferreis laminis, aut praeduro corio consertum; ut adversus ictus impenetrabile, ita impetu hostium provolutis inhabile ad resurgendum. ℙ *Cataphracta* in equis Italice dicitur *barda.* ℙ Dicitur etiam *cataphracte, es*, positione Graeca. *Tertull. Pall.* 4. Triumphalem cataphracten amolitus.

CATAPHRACTARIUS, a, um, adj. cataphractus, cataphracta munitus, loricatus. In *Actis senatus* ap. *Lamprid. Alex. Sev.* 56. Cataphractarios, quos illi clibanarios vocant, decem millia in bello interemimus. Adde *in epist. Decii* apud *Trebell. Claud.* 16.

CATAPHRACTUS, a, um, adj. *καταφρακτος*, *θωρακομάχος*, cataphracta armatus, loricatus. *Cataphracti milites* ita plerumque muniti fuere, ut non modo loricam haberent, sed et ocreas ferreas in cruribus, ut tecti undecumque essent. *Siseun.* ap. *Non.* 18, 28. Custodiae in muro statuuntur cataphractorum. *Prop.* 3, 10, 12. Ferreus aurato neu cataphractus equo. *Liv.* 37, 40. Tria millia equitum loricatorum (cataphractos ipsi appellant) adjunxit. *Serv.* ad illud *Virg. A.* 11, 770. Spumantemque agitabat equum, quem pellis ahenis In plumam squamis auro conserta tegebat etc. Cataphracti equites et ipsi ferro muniti sunt, et equos similiter munitos habent; de quibus Sallustius: Equis paria operimenta erant, quae lintea ferreis laminis in modum plumae adnexuerant. *Sall.* ap. *Non. l. c.* Praegrediebantur equites cataphracti, ferrea omni specie. V. *Nazar. Pan. ad Constant.* 22, 23. et 24., ubi cataphractorum equitum pugnandi rationem describit. [*Scribitur et Catafractus, cf. *Osann. Auct. lex. gr.* p. 182. sq., qui nescio quo jure hanc vocem desiderat in Forc. lexico.] ℙ *Equus cataphractus* Italice dicitur *cavallo bardato.* ℙ *Ammian.* 22, 15. crocodilis esse ait *cataphracta terga*, quia speciem armaturae cataphractorum referunt, squamis scilicet eodem pacto contectae; ideoque cutem ita validam iisdem esse, ut vix tormentorum ictibus perforetur. Hinc *Front. princip. Hist.* Sciret, cataphractos similes esse belluis piscibus.

CATAPIRATES, ae, m. *καταπειρατὴρ*, *καταπειρατήρια*, *βολὶς*, funiculus cum appenso plumbo, quo nautae profunditatem maris explorant. *Isid. Orig.* 19, 4. affert locum *Lucilii*, quem eruditi ita legendum putant: Hunc catapiratem puer eodem deferat unctum, Plumbi pauxillum rodus, linique metaxam. Alii leg. Huc catapiratem: alii aliter, ita ut omnia incerta faciant. Nam quod addi solet ex *Pl. Aul.* 4, 1, 12., est ex mera conjectura *Lambini.*

CATAPLASMA, atis, n. et Cataplasmus, i, m. *κατάπλασμα* et *καταπλασμὸς*, medicamentum pulti simile ex variis rebus compositum, quod extimae corporis parti illinitur et imponitur: a *καταπλάσσω*, illino. *Cels.* 3, 19. Supra praecordia imponere, quae reprimunt, cataplasmata. *Lucil.* ap. *Non.* 4, 210. et 314. Ventrem fovere ex molito hordeo, uti cataplasmo. *Plin.* 36, 17, 28. Fit et cataplasma ex eo podagricis, mixto fabae lomento. ℙ In dativo plurali habet *cataplasmatis* et *cataplasmatibus*, sed illud est usitatius. *Cels.* 7, 26. *n.* 5. et 4, 4. *n.* 3. Cataplasmatis calefacientibus uti. *Id.* 7, 2. Satis est cataplasmatibus efficere, ut per se pus aperiatur. Alii cum *Leon. Targa* leg. *cataplasmatis. Veget. Veter.* 2, 25. Cataplasmatibus maturare. V. EMBLEMA.

CATAPLASMO, as, a. 1. *καταπλάσσω*, cataplasma impono, cataplasmate illino. *Coel. Aurel. Acut.* 2, 19. Praecordia semine lini cataplasmare. *Id. Tard.* 5, 1. Sinapi cataplasmantes.

CATAPLEXIS, is, f. *κατάπληξις*, hoc est stupor, mens attonita, admiratio. Graeca vox a *καταπλήττω*, obstupefacio, in admirationem induco. *Luer.* 4, 1156. Magna atque immanis; cataplexis, plenaque honoris, *h. e.* corporis proceritate et magnitudine attonitos reddit spectantes, et in admirationem sui rapit. Quidam Graece ediderunt *κατάπληξις.*

CATAPLUS, i, m. Graeca vox, *κατάπλους*, et proprie dicitur cum ex alto redit navis, atque in portum unde exierat, remeat; a *καταπλέω*, navigando ad portum accedo: sicut contra cum e portu solvitur, *ἀνάπλους* dicitur. Hinc saepe pro ipsa classi appulsa accipitur. *Mart.* 12, 74. Cum tibi Niliacus portet crystalla cataplus. Alii male leg. *catastus. Auson. de clar. Urbib.* 13. Toto tibi navigat orbe cataplus. Alii Graece habent *κατάπλους. Sidon. ep.* 6, 8. Catapli recentis nundinas adire. Adde *ep.* 7, 7. Quin et *Cic. Rabir. Post.* 14. Cataplus ille Puteolanus, vectorumque ostentatio, etc. Ubi Alexandrina classis intelligitur Puteolis portum ingrediens.

CATAPOTIUM, ii, n. *καταπότιον*, medicamentum quod non diluitur, sed integrum devoratur, ut *Scribon. Compos.* 87. definit. Formatur enim in pilulas, quae integrae deglutiuntur: a *καταπότης*, gula, guttur: vel a *καταπίνω*, qua significat deglutire, devorare. *Cels.* 4, 8. Absynthium contritum ex melle, et pipere, ejusque catapotium quotidie devorare. (Adde 5, 25.) *Scribon. Compos.* 89. Facere catapotia magnitudinis fabae. Adde *Plin.* 28, 1, 2.

CATAPULTA, ae, f. *καταπέλτης*, genus machinae militaris, qua sagittae, et tela magno impe-

tu, longoque spatio jaciuntur. Quomodo differat a *ballista*, ibi dictum est: ubi etiam allata sunt scriptorum testimonia ad *catapultam* pertinentia, et indicata loca auctorum, qui de ea scripserunt. Adde, veteres catapulta usos fuisse ad hastas et tela εὐθυτόνως, ballista vero ad ingentia saxa παλιντόνως, in hostes ejicienda: praeterea catapultas in exercitu plures, ballistas pauciores fuisse. ℙ Pro ipso telo, qui jacitur. Hinc a *Nonio* 18, 1. exponitur jaculum celere, vel sagitta. *Pl. Pers.* 1, 1, 28. Vide modo, ulmeae catapultae tuum ne transfigant latus. *Titin.* ap. *Non. l. c.* Catapulta volat. Adde *Varron. ib.*

CATAPULTARIUS, a, um, adj. καταπελτικὸς, ad catapultam pertinens. *Pl. Curc.* 5, 3, 11. Ex te hodie faciam pilum catapultarium, *h. e.* quod ejicitur catapulta.

CATARACTA vel Catarrhacta, ae, f. et Cataractes, ae, m. καταράκτης vel καταῤῥάκτης, locus angustus, praeruptus, et praeceps in flumine, ubi aqua illisa et refracta magno impetu ruit, qualis est in Nilo eo loco, quae *Catadupa* ab accolis appellantur. *Plin.* 5, 9, 10. de Nilo: Novissimo cataracte inter occursantes scopulos non fluere immenso fragore creditur, sed ruere. *et paulo post.* Intra novissimum cataracten. *Lucan.* 10, 317. *de eod.* cum lapsus abrupta viarum Excepere tuos, et praecipites cataractae. *Vitruv.* 8, 2. *de eod.* Ab his paludibus pervenit per montes ad cataractam, ab eaque se praecipitans etc. *Senec. Q. N.* 4, 2. Excipiunt eum cataractae, nobilis insigni spectaculo locus. *Ammian.* 22, 15. Aestuans inundatione ditissima, ad cataractas, idest praeruptos scopulos venit. *Solin.* 32. A cataracte ultimo tutus est: ita enim quaedam claustra ejus Aegyptii nuncupant. *Salmas. ad h. l.* tum *Solin.*, tum *Ammian.* reprehendit, quod *cataracten* de loco, et scopulis ipsis praeruptis intellexerint, cum potius sit ipsa eruptio fluminis ruentis, et non ad locum, sed ad Nilum referatur. Sane Graecum verbum καταῤῥάσσω significat cum impetu ruere, et καταῤῥάκτης praecipitem eruptionem, et descensum. Verum Latini scriptores, quos attulimus, aptius omnes de loco, quo Nilus praeceps effluit, quam de ejus praecipiti efluxu intelliguntur. ℙ Sunt etiam *cataractae* claustra in fluminibus arte facta ad aquarum impetum temperandum. *Plin. ep.* 10, 69. Cataractis aquae cursum temperare. *Rutil.* 1, 481. Cum cataractarum claustris excluditur aequor. ℙ Item genus militaris obicis in urbium portis, qui funibus, aut catenis cum aperitur, in altum tollitur, et cum opus est, iis repente solutis, citissime decidens, momento temporis aditum claudit. *Veget. Milit.* 4, 4. In ingressu portae ponitur cataracta, quae anulis ferreis, ac funibus pendet, ut, si hostes intraverint, demissa eadem exstinguantur inclusi. *Liv.* 27, 28. Porta, cataracta dejecta, clausa erat. *et mox.* Cataracta magno impetu decidit. ℙ *Cataractae* etiam dicuntur quaedam aves Diomedeae cognominatae, teste *Plin.* 10, 44, 61., fortasse quia ex alto cum impetu decidunt, cum alias aves venantur. ℙ Denique *Catarractes* fluvius est Pamphyliae, ita dictus a praecipiti aquarum cursu. *Plin.* 5, 27, 26. et *Mela* 1, 14. ℙ Utrum rectius cum simplici, an cum duplici *rr* scribatur, *Voss.* in *Etymol.* et *Dausq.* in *Orthograph.* non definiunt. Graeci quoque a quibus profluxit, promiscue scribunt: quae licentia non est Latinis deneganda: observandum tamen est, poetas Latinos secundam hujus vocis litteram corripere, ideoque constat, unico *r* eam scripsisse.

CATARACTRIA, ae, f. vox joculariter ficta a *Pl. Pseud.* 3, 2, 47. ad fictum condimentum significandum.

*CATARAEI, orum, Arab. pop. *Plin.* 6, 28. *B. A.*

CATARRHUS, i, m. καταῤῥοῦς, destillatio, defluxus humoris noxii ex capite ad nares, vel fauces, vel aliam partem corporis: a καταῤῥέω, defluo. *Marcell. Empir.* 5. Ad catarrhum, sive destillationem humoris ex capite. Adde *Plin. Valer.* 1, 2. *Aemil. Macr. c. de colubrina*, et *Coel. Aurel. Acut.* 2, 17.

*CATARI, orum, pop. Pannoniae. *Plin.* 3, 25. *B. A.*

CATASCOPIUM, ii, n. diminut. κατασκόπιον, navis exploratoria: a κατασκοπέω, circumspicio. Afferunt locum ex *Cic. Att.* 5, 11. Sed lectio varia est. Refert hanc vocem inter alia navium nomina *Gell.* 10, 25.

CATASCOPUS, i, m. κατάσκοπος, navigium speculatorium, ut ait *Caes. B. G.* 4, 26., a κατασκοπέω, exploro. *Hirt. B. Afr.* 26. Litteris per catascopum missis. *Isid. Orig.* 19, 1. Scapha, quae κατάσκοπος, navigium est, quod Latine speculatorium dicitur. Etiam in *Not. Tir.* p. 177. inter navigiorum nomina recensetur *catascopus.*

CATATA, ae, f. machina lignea editior, pegma, tabulatum, in quo venales servi exponebantur, ut in eis possent omnia membra inspici: a καθίστημι, statuo, colloco: a quo κατάστασις, inde *catasta. Tibull.* 2, 3, 60. quem saepe coegit Barbara gypsatos ferre catasta pedes. [*V. quos laudat ad h. l. Broukhusius.] *Pers.* 6, 77. Rigida catasta. *Mart.* 6, 29. avara. *Suet. Gramm.* 13. Emptus de catasta. Adde *Plin.* 35, 18, 57. ℙ Apud *Stat. Silv.* 2, 1, 72. legitur *turbo catastae*, quia servi in catasta in omnes partes versabantur, ut ab emptoribus usquequaque inspicerentur. ℙ *Arcanae tabulata catastae* dixit *Mart.* 9, 60. in quibus pulcriores servos, et majoris pretii abditos intra catastam, quae plura tabulata habuisse videtur, servabant mangones, cum viliores *in primis casis*, ut ait *Id. ib.* solerent *prostituere*, *h. e.* collocare in omnium conspectu. ℙ *Mendacis deliramenta catastae*, ap. *Rutil. Itiner.* 1, 393. sunt superstitiosae Judaeorum fabulae, quos hoc nomine appellat vel quia villissimi habebantur, ut servi, vel quia, ut placet *Burmanno*, in ligneo pegmate catastae simili eorum doctores in Synagogis legere S. Scripturam solent. ℙ Dicta est etiam *catasta* lectulus ille, seu crates illa ferrea, in qua igne subjecto ponebant reos torquendos, quia eos altius a terra tollebat, quemadmodum pegma illud, quod venales servos omnium oculis offerebat. *Prud.* περὶ στεφ. 1, 56. Verberum post vim crepantum, post catastas igneas. *Id. ib.* 2, 399. appellat *catastam* cratem illam ferream ignitam, in qua D. Laurentius ambustus fuit. Adde *ib.* 10, 467. et *August. in Psalm.* 96.

[CATASTACTICE, es, f. herba eadem ac scelerata ap. *Appul. Herb.* 8. V. SCELERATUS. *F.*]

[CATASTALTICUS, a, um, adj. καταστaλτικὸς, reprimendi aut sistendi vim habens, cohibens, a καταστέλλω, reprimo. *Veget. Veter.* 4, 28. Haec bene trita et cribrata aequo pondere catastalticum (*subintellig.* medicamentum) faciunt, quod carnem supercrescentem comedendo effovet. *Id. ib.* 2, 22. Catastaltico quoque medicamento libraturam cutis consumis. *F.*]

[CATASTEMA, ătis, n. κατάστημα, constitutio. *Veget. Veter.* 1, 17. Nam Austro, et Africo vento flantibus, interpositis annorum spatiis, recursu, ut asserunt, catastematis (*scilic.* recursu coeli et siderum), sicut certo tempore homines pestilentia corrumpuntur, sic animalia ille aer corrumpit, et perimit. *F.*]

CATASTOLICUS, a, um, adj. καταστολικὸς, cohibendi et reprimendi, aut supprimendi vim habens, a καταστέλλω, supprimo, reprimo, ut *Catastolicum medicamentum* ap. *Veget. Veter.* 2, 22.

CATASTROPHE, es, et Catastropha, ae, f. καταστροφὴ, subversio, item exitus: a καταστρέφω, subverto, item claudo. Hinc extrema pars fabulae *catastrophe* dicitur, quod in ea res turbulentae in laetum exitum convertantur, ut in comoediis, aut contra res laetae sortiantur tristem exitum, ut in tragoediis. *Petron. fragm. Tragur.* 54. *Burm.* Ne his precibus periculo aliquid catastrophae quaereretur, *h. e.* ne periculum in necopinatum gaudium verteretur.

CATASTUS, i, m. exponi solet servus venalis e catasta: afferunturque loca *Vitruv.* 8, 4. et *Mart.* 12, 74. Sed in *Vitruvio* alii leg. *calastros*, *h. e.* canorae vocis, a καλιστρέω, clamo; alii melius *catlastros*, a *catulire:* in *Martiale* aliqui rectius legunt *cataplus*, navigatio, adventus navis, locus quo navigatur. V. CATLASTER.

CATATECHNOS. V. CACIZOTECHNOS.

CATATONUS. V. ANATONUS.

CATAX, acis, m. claudus, ut *Festus* exponit. *Non.* 1, 100. Catax dicitur, quem nunc coxonem vocant. *Lucil. ib.* hostilibu' contra Pestem, perniciemque catax, quam et Manliu' nobis. ℙ Etymologi docent, esse quasi *cadax*, hoc est qui saepe cadit: vel a Graeco καταξαι, quasi κατεαγὼς τοὺς πόδας, fractos habens pedes. ℙ Porro *cadax*, et *coxo*, seu *coxus* voces sunt cadentis Latinitatis. Legitur autem utraque in *Gloss. Isid.* at exstat etiam cognominis loco in *Inscr.* optimae notae ap. *Jo. Bernardin. Delfico*, *della Interamna Pretuzia* p. 124. P. Vibius P. L. Philotimus Coxso.

*CATAZETI, orum, pop. trans Maeotim lacum siti. *Plin.* 6, 7. *B. A.*

CATE, adv. κουνεκῶς, τεχνικῶς, scite, accurate, acute, prudenter, callide. *Pl. Poen.* 1, 1, 3. Sapienter, docte, cordate, cate. *Id. Mil.* 3, 1, 9. Cate legere locum loquendi. *Id. Men.* 2, 3, 61. Mulier, quae te novit tam cate. *Cic. Arat.* 304. Tornare cate aliquid, *h. e.* ingeniose, artificiose.

CATECHESIS, is, f. κατήχησις, institutio, eruditio et specialiter ea, qua prima scientiae alicujus elementa traduntur. Ab ecclesiasticis scriptoribus sumitur pro institutione elementorum religionis Christianae. *Hieron. ep.* ad *Pammach.* 61, 4. Quae indesinenter in Ecclesia docemus et in catechesibus.

CATECHISMUS, i, m. κατηχισμὸς, idem, quod catechesis: item libellus catechesin continens. *August. lib. De Fide* et *operibus* 13.

CATECHISTA, ae, m. κατηχιστὴς, qui catechizat. *Hieron. ep.* 50. *n.* 1. Gregorium Nazianzenum et Didymum in Scripturis sanctis habuit catechistas.

CATECHIZO vel Catechiso, as, a. 1. κατηχίζω, instituo, erudio, praesertim in elementis Christianae religionis. *August. lib. de Fide* et *operib.* 13. et *Tertull. Cor. mil.* 11. Catechizare aliquem. *Id. adv. Marc.* 4, 29. Catechizare alicui, *h. e.* in obsequium alicujus, ut sit *dativus commodi*, ut grammatici loquuntur. *Id. Idol.* 10. Catechizare de aliqua re.

CATECHUMENA, ae, f. κατηχουμένη. *August. ep.* ad *Euseb.* 169.

CATECHUMENUS, i, m. κατηχούμενος, qui in elementis alicujus scientiae instruitur. Ab ecclesiae scriptoribus ita appellatur candidatus Christianae religionis, qui mysteriis fidei imbuitur et ad Baptismum se praeparat. *Tertull. Praescr.* 41., *Hieron. ep.* 69. *n.* 2. et *August.* saepe.

CATEGORIA, ae, f. κατηγορία, Graeca vox accusationem significans. Latinis litteris scripta legitur in quibusdam editionib. *Macr. Sat.* 7, 3. Praeterea *Hieron. ep.* 82. *n.* 9. Hucusque apologia ejus, immo categoria. ℙ Item apud logicos praedicamentum. *Sidon. ep.* 4, 1. Inter Aristotelicas categorias artifex dialecticus atticissabas.

CATEGORICUS, a, um, adj. κατηγορικὸς, ad categoriam pertinens, qua praedicamentum significat. *Sidon. ep.* 9, 9. Spiris categoricis lubricas quaestiones innodare. Liber tertius *Appul. de doctr. Plat.* a nonnullis inscribitur *De syllogismo categorico.* Hac tamen voce ipse *Appul.* in eo libro nunquam utitur.

CATEJA, ae, f. genus teli missilis. *Serv.* ad *A.* 7, 741. Catejam quidam asserunt teli genus esse tale, quales aclides sunt, ex materia quam maxime lenta, cubitus longitudine, tota fere clavis ferreis illigata, quam in hostem jaculantes, lineis, quibus eam adnexuerant, reciprocam faciebant. Similia his tradit *Isid. Or.* 18, 7. Uterque autem Gallorum proprium telum fuisse dicit. *Virg. l. c.* Teutonico ritu soliti torquere catejas. [*Cf. *Heyn.* ad h. l.] *Sil.* 3, 277. panda manus est armata cateja. Adde *Val. Fl.* 6, 83. et *Gell.* 10, 25.

CATELLA, ae, f, κυνίδιον, parva canis. *Juven.* 6, 653. Morte viri cupiant animam servare catellae. *Mart.* 3, 82. Catellae lambentes. ℙ A cura catellae. V. CURA. ℙ Item parva catena. *Caecil.* ap. *Non.* 3, 58. *Fest.* in *Redimiculum* et *Prisc.* 1, 556. Hinc pro monili, armilla, ἅλυσιον. *Liv.* 39, 31. Praetor suos equites catellis ac fibulis donavit. *Hor. Ep.* 1, 17, 55. saepe catellam, Saepe periscelidem raptam sibi flentis. Adde *Cat. R. R.* 135. ℙ Adhibetur et in blanditiis, ut *catellus. Hieron. ep.* 22, 29. Mi catella, rebus tuis utere: vive, dum vivis.

CATELLULUS, li, m. parvus catellus. Agnoscitur a *Diomed.* 1, 313.

CATELLUS, i, m. σκυλάκιον, κυνίδιον, parvus catulus canini generis. *Cic. Div.* 1, 46. Catellus mortuus. Alii leg. *Catella mortua.* Sed et *Val. Max.* 1, 5. *n.* 3. idem narrans, quod *Cic.*, *catellum* dicit. *Pl. Stich.* 4, 2, 40. Tantillum loci, ubi catellus cubet, id mihi sat est loci. *Juven.* 9, 61. Catellus lusor. ℙ Adhibetur in blanditiis amantum. *Pl. Asin.* 3, 4, 103. Dic me anaticulam, columbam vel catellum etc. *Hor. Sat.* 2, 3, 259. Sume, catelle: negat etc. Sunt qui lectionem sollicitant. Ceterum eadem ratione *agnellum*, *haedillum*, *vitellum* dicebant. V. et CATELLA. [*Cf. *Bentl.* ad *Hor.* l. l.] ℙ Est etiam genus vinculi, quo servi alligabantur. V. CANIS. *Pl. Curt.* 5, 3, 13. Delicatum de hodie faciam, cum catello ut accubes: ferreo ego dico.

CATENA, ae, f. σειρὰ, ἅλυσις, vinculum ex connexis anulis compositum. Quidam derivant a Graeco καθ' ἓν, qui varios anulos nectit atque unit; vel a κάθεμα, monile: ex quo fortasse factum est, ut *cathena* a multis scriptum sit: quod certe est contra Latinam consuetudinem. *Pl. Capt.* 1, 2, 3. His captivis indito catenas singularias: istas majores, quibus sunt vincti, demito. [**Catenae singulariae* ex *Turnebi* interpret. sunt singularum librarum. Affert exempla haec: *ballistae* centenariae, quae saxa jaciunt centenarum librarum; *talentariae*, quae saxa talenti pondere. Ita *Lindem.* ad *h. l.*] *Cic. Verr.* 2, 5, 41. Injicere catenas alicui. *Caes. B. G.* 1, 47. Conjicere aliquem in catenas. *Id. ib.* 5, 27. Tenere aliquem in catenis. *Vell.* 2, 82. Catenis aureis vincire. *Tac. A.* 2, 65. et *Hor. Od.* 3, 11, 45. Onerare catenis. [**Id. Sat.* 2, 7, 71. Se reddere *catenis. Virg. A.* 6, 558. Catenae tractae. *Id. ib.* 8, 225. Catenis ruptis dejecit saxum.] *Suet. Rhet.* 3. In catena esse, *h. e.* vinctum esse. *Pl. Capt.* 2, 1, 9. Esse cum catenis. *Hor. Od.* 1, 29, 5. Nectere catenas alicui. *Id. Ep.* 1, 2, 63. Compescere aliquem catena. *Id. Od.* 1, 37, 20. Dare aliquem catenis. *Flor.* 3, 5. Catenas dare alicui. *Id.* 2, 18. Ducere aliquem in catenis. *Sall. Jug.* 68. habere aliquem. *Plin.* 7, 28, 29. custodire. *Liv.* 29, 21. Damnare aliquem et in catenis Romam mittere. *Stat. Th.* 12, 460. manus insertare catenis. *Tac. H.* 3, 31. Catenas alicui exsolvere. *Suet. Gramm.* 15. Surripere aliquem catenis. *Pl. Men.* 1, 1, 8. Eximere se ex catenis. *Auct.* ad *Her.* 4, 39. solutus. ℙ *Catenarum colonus* dicitur per convicium servus, qui in catenis diu fuit, apud *Pl. Asin.* 2, 2, 32. ℙ Sumitur etiam pro quovis nexu, quo aliquid conjungitur et ligatur. *Vitr.* 7, 3. Hique asseres catenis dispositis ad contignationes cre-

briter clavis ferreis fixi religentur. *Pall.* 1, 13. Asseres catenis ligneis ex junipero aut oliva aut cupresso factis ad contignationem suspendemus. ℙ Item pro cingulo. *Plin.* 33, 3, 12. Habeant feminae aurum in armillis digitisque totis, collo, auribus, spiris: discurrant catenae circa latera etc. ℙ Translate. *Cic. Sext.* 7. Hanc immanem bestiam vinctam auspiciis, constrictam legum sacratarum catenis etc. *Hor. Ep.* 1, 2, 63. Animum frenis et catena compescere. *Lucr.* 2, 630. inter se forte catenas Ludunt in numerumque exsultant, *h. e.* choreas agunt manibus, quasi catenis invicem nexi. Al. aliter leg. [**Tibull.* 4, 1, 117. Libera Romanae subjecit colla catenae, i. e. jugo, imperio Rom. *Id.* 4, 5, 15. Valida teneamur uterque catena.] ℙ Pro ordine rerum invicem connexarum. *Gell.* 6, 2. Fatum est sempiterna quaedam et indeclinabilis series rerum et catena. ℙ Quaestio peculatus *plena catenarum* dicitur a *Cic. Mur.* 20., hoc est plena vinctorum atque indicum. ℙ De catena inter meteora. V. HALYSIS. ℙ Quidam Paulus Constantii Imp. minister, quia erat in complicandis negotiis artifex dirus, *Catena* cognomento dictus est. *Ammian.* 14, 5.

CĂTĒNĀRĬUS, a, um, adj. *ἁλυσίδετος*, qui catena ligatur, ut canis ad fores domus causa custodiae. *Senec. Ira* 3, 37. Irasceris catenario cani. Adde *Petr. fr. Tragur.* 72. *Burm.*

*CATENĀTES, ium, populi Alpini. *Plin.* 3, 20. *B. A.*

CĂTĒNĀTĬO, onis, f. *συζυγία*, colligatio, quae catena vel alio quovis ligamine fit. *Vitr.* 2, 9. Ulmus et fraxinus aridae factae fiunt duriores et in commissuris et coagmentationibus ab lentitudine firmas recipiunt catenationes. *Id.* 10, 1. Machina scansoria catenationibus et transversariis et plexis colligationibus et erismatum futuris continetur. *Petr. Sat.* 34. Cum larvam argenteam super mensam abjecisset et catenatio mobilis aliquot figuras exprimeret, *h. e.* junctura et commissura partim versatilium; hic sermo est de neurospasto, quam vocem videsis suo loco.

CĂTĒNĀTUS, a, um, part. a *cateno*, *ἁλυσίδετος*, catena vinctus. *Hor. Ep.* 1, 8. Britannus catenatus. *Flor.* 3, 19. Frequentia ergastula catenatique cultores. *Plin.* 9, 15, 17. Piscis ad mille libras catenato captus homo, nec nisi boum jugis extractus. *Mart.* 1, 61. Catenatae lagenae. Adde *Suet. Aug.* 13. et *Tib.* 64. ℙ *Catenatas* equorum linguas vocat *Stat. Th.* 4, 731. frenum in ore habentium. ℙ *Catenatas palaestras* dixit *Id. Silv.* 2, 1, 110., quia luctantes se mutuo implicant brachiis et cruribus et quasi catena constringunt. *Catenatus lectus* ap. *eund. Theb.* 1, 63. est rete invisibili circumdatus a Vulcano, ut Martem cum Venere cubantem deprehenderet. ℙ *Catenatus janitor* dicitur a *Colum. praef.* 1. servus ostiarius, quem ditiores habere solebant in catenis ad ostium aedium custodiae causa. V. *Ov. Am.* 1, 6. ℙ Translate. *Quint.* 1, 1. *in f.* Versus affectatae difficultatis, ex pluribus et asperrime coeuntibus inter se syllabis catenati. *Mart.* 1, 16. Exspectant curaeque catenatique labores, *h. e.* sese invicem sequentes et non intermissi.

CĂTĒNO, as, a. 1. *σειρεύω*, catena vincio. *Venant. carm.* 2, 14. Petrus, qui coelum clave catenat. Adde *carm.* 8, 4. *post med.*

CĂTĒNOPLĬUM, ii, n. *κατενόπλιον*, vox Graeca significans genus quoddam carminis, ad quod saltabant arma quatientes: ut *Suidas* docet. *Auson. epigr.* 10. *in f.* Nobiscum invenies catenoplia, si libet uti. Al. scrib. *κατενόπλια* Graecis litteris: alii etiam aliter leg.

CĂTĒNŬLA, ae, f. *ἅλυσις*, parva catena. *Paul. Nol. carm.* 26, 462. unum de calce catenula pendens Sustinet.

CĂTERVA, ae, f. *στίφος*, praecipua pars exercitus, apud multas barbaricas gentes, ea ratione, qua *legio* apud Romanos. *Veg. Mil.* 2, 2. Macedones, Graeci, Dardani phalanges habuerunt et in una phalange armatorum octo millia censuerunt: Galli atque Celtiberi pluresque barbaricae nationes catervis utebantur in proelio, in quibus erant sena millia armatorum. Romani legiones habent etc. [**Tac. A.* 1, 56. Quatuor legiones — et tumultuarias catervas Germanorum, cis Rhenum colentium, Caecinae tradit. *Id. ib.* 2, 17. Visis Cheruscorum catervis. *Id. ib.* 2, 45. Ut apud Germanos, vagis incursibus aut disjectas per catervas. *Id. ib.* 12, 33. Catervae meliorum pro munimentis constiterant.] Ex his apparet, hanc vocem externae originis esse: quae tamen a Romanis passim recepta est atque usu Latina facta. *Hor. Od.* 1, 8, 16. Lyciae catervae. *Id. ib.* 4, 4, 23. Vindelicum catervae late victrices. [**Tibull.* 1, 2, 67. Ille licet Cilicum victas agat ante catervas.] ℙ Dicitur saepissime de quacumque militum manu. *Nep. Chabr.* 1. Catervae conducticiae fugatae. *Cic. Dom.* 42. Forum armatis catervis perditorum hominum possidere. *Petr. Sat.* 124. *de exercitib. Caes. et Pomp.* toto fluitantes orbe catervas. ℙ Aliquando ita sumitur, ut peditum multitudinem tantummodo significet; quemadmodum *turma* de equitibus dicitur. *Hor. Ep.* 2, 1, 190. Dum fugiunt equitum turmae peditumque catervae. *Virg. A.* 7, 804. et *ib.* 11, 433. Agmen agens equitum et florentes aere catervas. ℙ Item aliquando de peculiari ordine aciei quadrato. *Tac. H.* 2, 42. Cominus, eminus, catervis et cuneis concurrebant. [**Id. A.* 4, 51. Barbari catervis decurrentes.] ℙ Saepe de quacumque hominum multitudine extra militiam. *Cic. Or.* 3, 50. *in f.* Catervae et conventus hominum. *Id. ib.* 1, 40. *in f.* Vagari magna cum caterva toto foro. *Id. Verr.* 2, 5, 43. Catervae testium. *Sall. Cat.* 14. Omnium flagitiosorum atque facinorosorum circum se, tanquam stipatorum, catervas habebat. [**Suet. Cal.* 18. Quibus inseruit catervas Afrorum Campanorumque pugilum. V. v. sq.] *Virg. A.* 11, 478. Subvehitur magna matrum regina caterva. [**Id. ib.* 11, 533. sacra caterva, i. e. Nympharum comitante Dianam. *Tibull.* 1, 2, 47. Jam tenet infernas magico stridore catervas. *Id.* 3, 4, 87. Nec consanguinea redimitus terga caterva, i. e. serpentes centum, qui uno satu cum ipso editi cerberi collo inhaerebant. V. *Broukh.* ad h. l.] *Mart.* 11, 47. Catervae femineae. ℙ Item de animalibus. *Virg. A.* 11, 456. Catervae avium. *Appul. Met.* 4. canum. ℙ [**Caterva* (alias *grex*) *histrionum* omnibus, qui in scena egerant, actoribus constat, qui denuo prodibant omnes in fine fabulae, ut plausum exciperent et populo se commendarent. *Lindem.* ad *Pl. Capt. in f.*] ℙ De rebus inanimis. *Gell.* 15, 2. Vili et incondita verborum caterva hortabantur omnes ad bibendum.

CĂTERVĀRĬUS, a, um, adj. *Suet. Aug.* 45. Spectavit studiosissime pugiles, non legitimos atque ordinarios modo, sed et catervarios oppidanos, inter angustias vicorum pugnantes temere ac sine arte, *h. e.* qui non singuli cum singulis, sed confusi mixtique pugnarent et per catervas. *Inscr.* ap. *Gud.* 106, 1. Pugiles catervarii. V. *Lips. l.* 2. *Saturn. c.* 16.

CĂTERVĀTIM, adv. *ἰλαδόν*, *ὁμιλαδόν*, per varias catervas. *Liv.* 23, 27. Jam primi conseruerant manus, cum alii catervatim currerent, alii nondum castris exissent. *Sall. Jug.* 102. Non acie neque ullo more proelii, sed catervatim, uti quosque fors conglobaverat, in nostros incurrnnt. *Virg. G.* 3, 556. Jamque catervatim dat stragem. *Plin.* 10, 24, 35. Sturni catervatim volant.

*CATHARCLŪDI, orum, Indiae populi. Hinc *Catharcludorum regio* ap. *Plin.* 7, 2. ed. *Hard. B. A.*

CĂTHARTĬCUS, a, um, adj. *καθαρτικός*, purgandi vim habens, ut *medicamentum catharticum*; apud medicos: a *καθαίρω*, purgo. *Cels.* 2, 12. Medicamenta stomachum fere laedunt: ideoque omnibus catharticis aloe miscenda est. Sed membrum totum videtur insiticium, ideoque *Leon. Targa* in utraque *Celsi* editione illud expunxit. *Tertull. Pall.* 5. *in f.* Dabo cathartícum impuritati Scauri, aleae Curii et vinolentiae Antonii. *Hieron. in Ezech.* 7, 23. Dantur cathartica, ut noxius humor, qui inest corporibus, egeratur.

CĂTHĔDRA, ae, f. *καθέδρα*, sedile, sella. *Juven.* 7, 47. Quaeque reportandis posita est orchestra cathedris. *Mart.* 12, 18. Ignota est toga: sed datur petenti Rupta proxima vestis e cathedra. Adde *Plin. ep.* 8, 21. ℙ Speciatim sumitur pro sella molliore et delicatiore, qua utebantur mulieres et delicati etiam homines: eaque non solum domi, sed etiam foris, lecticae loco, (quandoquidem inter sellam et lecticam discrimen est, ut *Lips.* docet *Elector.* 1, 19.) *Hor. Sat.* 1, 10, 91. Discipularum inter jubeo plorare cathedras. *Prop.* 4, 5. 37. Supplex ille sedet: posita tu scribe cathedra Quidlibet. *Juven.* 1, 65. cum jam sexta cervice feratur. Hinc atque inde patens ac nuda paene cathedra Signator eto. *Id.* 9, 52. strata positus longaque cathedra. *Mart.* 3, 63. Inter femineas tota qui luce cathedras Desidet. *Id.* 11, 99. Surgere de cathedra. ℙ Quas *Plin.* 16, 37, 68. appellat *cathedras supinas*, in quibusdam Italiae locis dicuntur vulgo *poltrone*. ℙ Per metonymiam *molles cathedrae* dicuntur mulieres delicatiores et luxuriosiores. *Juven.* 6, 90. famam contempserat olim, Cujus apud molles minima est jactura cathedras. ℙ In theatris *cathedra* nominatur ipse in anfractu ad consessum situs, ut ait *Tertull. Spectac.* 3. ℙ Dicitur etiam de sellis magistrorum et professorum. *Juven.* 7, 203. Poenituit multos vanae sterilisque cathedrae, Sicut Thrasimachi probat exitus atque Secundi. *Mart.* 1, 77. Illic (*h. e. in foro*) aera sonant: ac circum pulpita nostra, Et steriles cathedras basia sola crepant. ℙ Hinc aliquando sumitur pro ipso munere professorum. *Auson. Profess.* 9. Et te, quem cathedram temere usurpasse loquuntur, Nomen Grammatici nec meruisse putant. ℙ Ap. *Sidon. in conc. post epist.* 9. *l.* 7. ponitur *cathedra* pro sella et munere Episcopali.

CĂTHĔDRĀLĬCĬUS, a, um, adj. ad cathedram pertinens. *Mart.* 10, 13. Cum cathedralicios portet tibi rheda ministros, *h. e.* pueros molles, et feminis similiores, quam viris. *Cathedra* enim feminarum, et delicatiorum hominum propria fuit, ut dictum est in v. praec.

CĂTHĔDRĀLIS, le, adj. V. v. seq.

CĂTHĔDRĀRĬUS, a, um, adj. ad cathedram pertinens. *Sidon. ep.* 1, 11. Per cathedrarios servos domum reportatus est, *h. e.* qui cathedram gestatoriam portant. ℙ *Cathedraria*, *orum*, sunt ipsae cathedrae. *Paul. Dig.* 33, 10, 5. De tapetis, subsellia, et cathedraria insterni solent. Ita leg. ap. *Holoandr.* At *Torrentin.* hab. De tapetis, subsellia cathedraria quibus insterni solent. Al. leg. *cathedralia*, quod minime probandum videtur. ℙ *Cathedrarii philosophi* dicuntur a *Senec. Brevit. vitae* 10. qui philosophiam profitentur, et in *cathedra* sedentes publice docent. Eos autem praestringit tanquam vanos falsosque, et philosophiam verbis tantummodo prae se ferentes, non moribus et vita, quales erant antiqui et veri philosophi. ℙ *Cathedrarii oratores* ap. *Sidon. ep.* 4, 3. sunt qui in cathedra artem oratoriam docent, sed in forum prodire non audent.

*CATHĒI MONTES in Sarmatia Asiat., ex quibus Lagous amnis profluit. *Plin.* 6, 7. *B. A.*

CATHĒMĔRĪNON, *Καθημερινῶν*, *h. e.* diurnorum, vel quotidianorum. Graeca vox est genitivi pluralis, qua *Prudentius* partem poematum suorum inscripsit, in qua varios hymnos complexus est, certis diei horis, et in aliquot etiam solemnioribus festis decantandos.

CĂTHĔTER, ĕris, m. *καθετήρ*, *ῆρος*, instrumentum chirurgicum, quod in vesicam immittitur ad ejus vitia curanda, et urinam eliciendam. Vox Graeca a *καθίημι*, demitto, immitto; legitur Latine ap. *Coel. Aurel. Tard.* 2, 1. *n.* 13.

CĂTHĔTUS, i, f. *κάθετος*, linea perpendicularis: a *καθίημι*, demitto. *Vitruv.* 3, 3. Secundum extremi abaci quadram lineae demittendae, quae catheti appellantur.

CĂTHŎLĪCĒ, adv. *καθολικῶς*, in universum, universe. *Tertull. Praescr.* 26. Etsi quaedam inter domesticos disserebant, non tamen ea fuisse credendum est, quae aliam regulam fidei superduceret contrariam illi, quam catholice in medium proferebant. *Id. Fuga in persecut.* 3. Haec catholice fiunt, *h. e.* passim. ℙ Item secundum doctrinam Catholicorum. *Hieronym. in Ruf.* 2, 3. Catholice dictum.

CĂTHŎLĪCĬĀNI, orum, m. plur. ministri et officiales Catholicorum. *Impp. Arcad. et Honor. Cod.* 9, 49, 9. Exceptis dumtaxat Caesarianis, vel Catholicianis, qui etc. Al. leg. *Caesarianis*, *idest Catholicianis.* Porro *Catholicorum* sequiori aevo dignitas et magistratus fuit in Africa praesertim; quos eosdem fuisse, ac procuratores fisci, non uno in loco ostendit *Cujacius*, nempe exigendis tributis praefectos: quod probat etiam *Du Fresne in Glossar.*

CĂTHŎLĪCUS, a, um, adj. *καθολικός*, universalis, ad omnes pertinens. *Plin.* 1. *Hist. nat. in elencho l.* 2. *n.* 15. Catholica siderum errantium, *h. e.* ea, quae universim pertinent ad sidera errantia. Sic *n.* 55. Catholica fulgurum. *Appul. Trismeg.* Coelestes Dii catholicorum dominantur, terreni incolunt singula. *Tertull. adv. Marc.* 2, 17. Catholica, et summa bonitas Dei. ℙ *Catholica traditio* dicitur ab eodem *Tertull. Monog.* 2. quae ubique, et apud omnes disseminata est, et ab omnibus recipi debet: qua ratione *Catholica fides*, est fides Christiana ap. *Prud.* 11. *περὶ στεφ.* 24. et alios Ecclesiasticos scriptores passim: et *Catholici populi* ap. *eund. ib.* 30. sunt Christiani. ℙ Metrica necessitate, ut in *Italia*, sic in *Catholicus* prima producitur. *Prud. Apoth.* 70.

CATI Fons dicebatur, ex quo aqua Petronia in Tiberim fluebat, quia in agro erat cujusdam Cati. *Fest.*

CĂTĬĀNUS, a, um, adj. ad Catium pertinens, quod est nomen philosophi Epicurei proprium: ut *Catiana spectra*, *Cic. Fam.* 15, 16. et *Cassius* ad *Cic. ib.* 19. Hujus philosophi fatuitatem irridet *Hor. Sat.* 2, 4. [*Cf. *Heindorf.* ad h. l.]

CATĬCARĬUS Vicus ponitur a *P. Vict.* in quinta regione Urbis Romae: sed unde dictus sit, ignoratur.

*CATIENA, ae, f. mulier quaedam famosa, de qua *Juven.* 3, 133. *B. A.*

CĂTĪLĪNA, ae, m. L. Sergius Catilina patricius R., qui cum multis aliis ex nobilitate contra rempubl. conjuravit, exercitu etiam in Etruria parato adversus patriam. Detecta conjuratione nonis Decembris prudentia M. T. Ciceronis tum consulis, in exsilium concessit. Inde exercitum Romam versus movit. Victus a C. Antonio altero consule in proelio desperatissime pugnans interiit. Hanc historiam scripsit *Sall. Lucan.* 7, 63. *de Cic.* cujus sub jure, togaque Pacificas saevus tremuit Catilina secures.

CĂTĪLĪNĀNUS, a, um, adj. ad Catilinam pertinens. *Plin.* 2, 51, 52. Catilinana prodigia. *Id.* 23, 2, 8. Catilinanae res. Alii h. l. aliter leg.

CĂTĪLĪNĀRĬUS, a, um, adj. Catilinanus. *Cic. Catil.* 2, 10. Seminarium Catilinarium futurum. *Quint.* 3, 8. Bellum Catilinarium.

CĂTILLĂ, ae, f. *Pl. Cas.* 3, 2, 21. Operam uxoris polliceor foras, quasi catillae, *h. e.* quasi feminae, quae per alienas aedes cursitat liguriendi causa: ut *catilla* dicatur ea ratione, qua homo liguritor *catillo* dicitur. Sunt qui aliter interpretantur: sunt etiam qui aliter legunt. V. CATILLO, as.

CĂTILLĀMENTĂ, et CĂTILLĀMĪNĂ. } V. CASTELLAMENTUM.

CĂTILLĀTIO, onis, f. *λιχνεία*, actus lingendi. *Festus*: Catillatio grave opprobrium objiciebatur hominibus generosis, si qui provincias amicas pop. Rom. exspoliassent.

CĂTILLĀTUS. V. CATILLO, as.

CĂTILLI, orum, m. plur. populi Sabinorum ad Catillum montem, et Anienem fluvium. Prima syllaba producitur a *Virg. A.* 7, 672. et *Sil.* 4, 225., ut legendum ibi monet *Heins.* et *ib.* 8, 366. Corripitur a *Stat. Silv.* 1, 3, 100.

CĂTILLO, as, a. 1. est catillos lingere. *Fulg. de prisco serm. n.* 22. docet *catillare* esse per alienas domos cursitare: ductum a catulis, qui per omnes domos lingendi causa circumeunt. *Pl. Cas.* 3, 2, 21. Operam uxoris polliceor foras, quasi catillatum. Ita recte leg. *Fulg.*: alii aliter. *Id. Fulg.* affert etiam haec ex *Catullo* verba: *Catillata geris vadimonia publicum prostibulum:* quae alii *Petronio* tribuunt, alii *Propertio*, sed frustra.

CĂTILLO, onis, m. *λίχνος*, liguritor, et generatim gulosus: a catillis, idest catinis lingendis. Proprie *catillones* dicti sunt, qui ad sacrificium Herculis ultimi cum venirent, catillos liguriebant. Translate etiam lupi pisces dicti sunt *catillones* a *Lucilio*, qui inter duos Tiberis pontes proxime ripas stercore vescebantur. Haec omnia habet *Macr. Sat.* 2, 12. *in f*

CĂTILLUS, i, m. parvus catinus, *λεχάνιον, λεκανίδιον. Colum.* 12, 57. Hanc mixturam cum in catillo composueris, oleum superfundito. *Asin.* ap. *Charis.* 1, 61. Volitantque urbe tota catilli. *Val. Max.* 4, 3. *n.* 5. Ligneo catillo coenans Curius. ℙ Reperitur etiam *catillum, i*, n. *Petr. fr. Trag. Burm.* 50. Facere catilla, et paropsides. *Prisc.* quoque 1, 556. genus neutrum agnoscit. ℙ In illo *Plin.* 33, 12, 54. Cum capuli militum, ebore etiam fastidito, caelentur argento, vaginae catillis, baltei laminis crepitent: *catillos* intellige lamellas in catillorum figuram formatas, quibus vaginae ornabantur, ut est ap. *Burm.* ad *Petr. l. c.* ℙ Est etiam *catillus* superior molae molendariae pars, sicut *meta* inferior. Ita *Paul. Dig.* 33, 7, 18. §. 5. V. MOLA.

CATILLUS, i, m. filius Amphiarai post patris interitum tres liberos in Italia procreavit, Tiburtum, Coram, et Catillum, qui, depulsis ex oppido veteribus Sicanis, a nomine Tiburti fratris natu maximi urbem vocaverunt. Haec narrat *Sol. Sil.* 2, 8, 364. Et Tibur, Catille, tuum. *Hor. Od.* 1, 18, 2. sublata altera consonante *l* Catĭlum media brevi extulit. Circa mite solum Tiburis, et moenia Catili. ℙ Primam corripuit *Stat. Silv.* 1, 3, 100. Alciden, dictumque lyra majore Catillum. ℙ *Serv.* ad *A.* 7, 672. vocat Tibur *montem Catilli.*

CĂTĪNĂ, et Catāna, ae, et *Graeca positione* Catane, es, f. nunc *Catania*, *Κατάνη*, urbs Siciliae in ora orientali, Aetnae monti vicina, colonia olim Rom. Graeci omnes per *α* scribunt secundam syllabam, Latini fere per *i*, ut in MSS. *Plin.* invenisse se *Hard.* testatur. *Dausq.* in *Orthograph.* et *Salm.* in *Exercit. Plin.* probant, ut per *i* scribamus; sic etiam *Numidas* dici, qui Graece *Νομάδες* sunt, et *Massiliam*, quae *Μασσαλία* etc. *Plin.* 3, 8, 14. Colonia Catina. *Sil.* 14, 196. Tum Catane nimium ardent vicina Typhoeo. *Sil.* hoc loco per *a* Graeco more scripsisse, veri simillimum est, quia Graecam quoque positionem adhibuit, inquit *Drakenborch.*

CĂTĪNENSIS et Catanensis, se, adj. ad Catinam pertinens. *Cic. Fam.* 13, 30. L. Manlius Catinensis. ℙ *Catinenses, ium*, *Καταναῖοι*, sunt ejus urbis incolae. *Cic. Verr.* 2, 2, 49. ℙ Hos male olim audisse ob mollitiem, effeminatosque mores, colligunt quidam ex illo *Juven.* 8, 16. Si tenerum attritus Catinensi pumice lumbum etc. Sed ideo *Catinensem* cognominavit, quia Catinensis ager propter incendia vicini Aetnae, eo lapide abundat. Unde *Sev. A.* 477. Sic velut in fornace lapis, torretur, et omnis Exuitur penitus venis: subit altius humor: Amissis opibus levis, et sine pondere pumex. *Vitr.* 2, 6. etiam Vesuvio similem lapidem tribuit: item *Plin. ep.* 6, 16. ℙ Ap. *Justin.* 4, 3. ter legitur *Catiniensis* in plerisque ejus codicib.

CĂTĪNĪENSIS. V. v. praec.

CĂTĪNŬLUS, li, m. catillus. Usurpatum est a *Varr.* ad *Cic.* teste *Charis.* 1, 61.

CĂTĪNUM, i, n. et Catinus, i, m. *λεκάνη, τρυβλίον*, vas escarium, et culinarium fictile, vel ligneum, vel ex alia quapiam materia. *Varr. L. L.* 4, 25. *in f.* docet, a Siculis dictum esse *κάτινον*, vel, ut *Scalig.* legi vult, *κάταινον. Id. R. R.* 1, 63. In sole ponere opertet aquae catinos, quod eo conveniunt, ut ipsi se necent, curculiones. *Id.* ap. *Non.* 15, 26. Acetabula, catini, patenae. *Maecenas* ap. *Charis.* 1, 60. fumans calido cum farre catinus. *Cato R. R.* 84. Catinum fictile oleo ungito. *Hor. Sat.* 1, 6, 115. inde domum me Ad porri, et ciceris refero, laganique catinum. *Pers.* 3, 111. positum est algente catino Durum olus, et populi cribro decussa farina. ℙ Aliis quoque usibus inservit. *Plin.* 33, 4, 21. et *ib.* 6, 35. memorat *catinos ex tasconio*, in quibus metalla coquuntur. *Suet. Galb.* 18. Senex atratus in catino vitreo tus tenens. *Appul. Apolog.* Simpulo, et catino fictili sacrificare. ℙ Per similitudinem *catini saxorum* dicuntur cavitates in saxis naturaliter excavatis, in quas aliquid congeritur. *Plin.* 34, 12, 32. Calcantum fit et in saxorum catinis, pluvia aqua corrivato limo gelante.

CĂTĬUS, ii, m. Deus apud Romanos, qui pueris praeerat, ut eos *catos*, hoc est acutos, solertes et prudentes faceret. *Aug. Civ. Dei* 4, 21., ubi aliis placet legi *Cautius* a *cautus, a, um.* V. CAUTES. ℙ Catius fuit etiam philosophus Epicureus, natione Insuber, de quo *Cic. Fam.* 15, 16. V. CATIANUS. ℙ Fuit praeterea *Catius* nomen Rom., de quo multa exstant testimonia in veteribus monumentis ap. *Grut.* A voce *Cato* ductum esse putat *Sigon. de nom. Romanor.*

CATLASTER, tri, m. grandior puer, adolescentulus. *Vitr.* 8, 4. hanc vocem restituit. *Turneb. Adv.* 24, 7. pro eo quod vulgo legebatur *catastos.* Catlastri autem forma, quam *Charis.* habet 1, 65. contracta est ex *catulaster*, quod in diminutivis ex *catulus* ponit *Prisc.* 3, 618. et 4, 628. *Gloss. Phil.* Catulaster, *βούπαις, πάλληξ.* ℙ Hinc est *Catulastra, ae*, f. puella jam grandis, et viri patiens. *Dracont. in f. lib.* 2. Non catulastra gerit puerilia: non puer audet Attrectare tener Martia tela manu.

CATLITĬO. V. CATULITIO.

CĂTO, onis, m. Catonum familia ex Tusculano municipio ortum traxit, et perillustris Romae fuit propter celebres viros, qui ex ea prodierunt. Primus M. Porcius Cato se Romam contulit, amicitia et suasione Val. Flacci. Natus est Q. Fabio Maximo, eo, qui Tarentum recepit, primum consule an. ante Chr. n. 233. Fuit aequalis Africani Superioris, et Q. Fabii Maximi. Gessit censuram summa severitate. Hinc *Censorius* dictus est. Scripsit historiam, et libros De originibus rerum, item De re Rustica, et alia. Reliquit plurimas orationes, in quibus omnes oratoriae virtutes inerant. Ex his solus liber De re Rustica superest: aliorum scriptorum aliquot solummodo fragmenta. Fuit Stoicus, sed summa humanitate. Sapiens etiam nominatus est. Filium praestantissimum genuit, qui ante patrem mortuus est praetor designatus. Diutissime vixit, et floruit in senectute. Linguam Graecam in senectute didicit. Annos natus 85. mortuus est, L. Marcio, M'. Manilio coss., annis 86. ante Ciceronem consulem. Praeter *Cic.*, qui passim in scriptis suis ejus mentionem facit, et praesertim *Senect.* et *Or.* 3, 33., summis laudibus praedicant etiam *Liv.* 34, 18. et 39, 40. et 42. *Plin.* 7, 27, 28. et 14, 4, 5. *Val. Max.* variis in locis, et alii. ℙ Fuere alii Catones, omnes viri gravissimi, de quibus legendus est *Gell.* 13, 19., ubi totam ejus familiae rationem exponit. In iis celeberrimus est M. Cato, cognomento *Uticensis*, imperator in Africa. Hic, cum ceteri omnes se Caesari traderent, mortem sibi suis manibus maluit Uticae consciscere, quam tyranni vultum aspicere. Hujus elogia exstant ap. *Sall. Catil.* 57., *Vellej.* 2, 35., *Luc.* 2, 380. et alibi, item *Senec.* multis in locis. ℙ Per translationem dicitur de viro gravi, severo, constanti, et integris moribus. *Senec. ep.* 120. Quidam alternis Vatinii, alternis Catones sunt. *Juven.* 2, 40. Tertius e coelo cecidit Cato. *Lamprid. Alex. Sev.* 68. Fabius Sabinus, alter sui temporis Cato. ℙ Et de moroso ac difficili. *Phaedr.* 4, 6. Quid possum facere tibi, lector Cato, Si nec fabellae te juvant, nec fabulae? ℙ *Contenti simus hoc Catone*, proverb. Augusti, quoties hortabatur ad ferenda praesentia, quaecumque essent. *Suet. in ejus Vita* 87. ℙ [**Valerius Cato*, Grammaticus, Romae multos et nobiles docuit tempore Sullae. Scripsit praeter Grammaticos libellos etiam poemata, ex quibus praecipue probantur *Lydia* et *Diana.* Vixit ad extremam senectam, sed in summa pauperie et paene inopia, abditus modico gurgustio, postquam Tusculana villa creditoribus cesserat ut refert amicus ejus *M. Furius Bibaculus.* Ejus quoque meminit *Catull. epigr.* 57, 3. *Ov. Trist.* 2, 436. *Suet. Illustr. Gramm* p. 7. ed *Casaub.* ℙ *Dionysius Cato* Aviano aequalis fuisse creditur. V. *Saxii Onomast.* 1, 330. sq. Cultui deorum addictus esse videtur. Disticha de moribus, ajunt, ad filium scripsit. J. M. Bernhold conjecit, quendam Dionysium haec carmina ex aliis auctoribus collegisse, et sub Catonis nomine evulgavisse. *B. A.*]

CĂTOBLĔPAS, ae, m. *κατωβλέπας*, fera est in Aethiopia ad Nili caput, modica alioquin, ceterisque membris iners, caput tantum praegrave aegre ferens: id dejectum semper in terram (unde et nomen traxit a *κάτω*, deorsum, et *βλέπω*, aspicio); alias internecio humani generis, omnibus, qui oculos ejus videre, confestim exspirantibus. Ita eam *Plin.* 8, 21, 32. describit. Adde *Mel.* 3, 9.

*CATOBRIGA, ae, Hispan. urbs inter Cordubam et Emeritam. *Ant. Itin. B. A.*

CĂTOCHĪTES, ae, m. *κατοχίτης λίθος*, gemma est in Corsica, ceteris major; mirabilis, si vera traduntur, impositam manum, veluti gummi retinens: a *κατέχω*, retineo. *Plin.* 37, 10, 56.

CĂTOMĬDĬO, as, a. *κατωμίζω*, in humeros tollo, sublimem rapio, ad poenam nempe puerorum propriam, cum ludimagister delinquentis pueri, et alicujus humeris impositi, nates verberat, quod Itali dicunt *porre a cavalluccio, dare un cavallo.* Est autem a *κατὰ*, super, et *ὦμος*, humerus; inde etiam *κατωμάδιος*, ex humeris pendens. Poenam describit *Prud. περὶ στεφ.* 10, 696. *de puero septuenne.* Vix haec profatus (Asclepiades) pusionem praecipit Sublime tollant, et manu pulsent nates: Mox et remota veste virgis verberent, Tenerumque duris ictibus tergum secent. *Beda* in *Mart.* ad XIV. K. Dec. *de eodem.* Indignatus Asclepiades puerum catomo suspendi, et verberari jussit. Hinc in *Act. Mart.* passim legere est *catomis caedi, in catomo levari.* V. *Gloss. Lat. Ducang.* in V. *Catomus. Appul. Met.* 9. Vocatis duobus e familia validissimis, quam altissime sublato puero, ferula nates ejus obverberans etc. *Petr. Satyr.* 132. Matrona ad ultionem decurrit, vocatque cubicularios, et me jubet catomidiari. Hic *Petr.* loquentem inducit adolescentem, qui in concubitu veneream feminae libidinem explere nequiverat, ideoque ab eadem more imbecillium puerorum male mulcatus fuit. ℙ Eadem fuit poena decoctorum. *Spart. Hadr.* 18. Decoctores bonorum suorum, si suae auctoritatis essent, catomidiari in amphitheatro, et dimitti jussit. ℙ Hujus consuetudinis vestigia quaedam servabantur olim in Italia, cum nempe decoctores sola camisia induti nudas nates super lapidem in foro positum percutere cogebantur, et exclamare: *Bonis meis renuncio;* hoc Itali dicunt *dare del culo in sul petrone.* Hic lapis *pietra del bando* appellatur, qui etiamnum Patavii exstat, et in superiore extremitate hanc habet circularem inscriptionem: *Lapis vituperii, et cessionis bonorum.* ℙ Sunt qui in *l. c. Petr.* perperam legunt nullo sensu *catorogare; Burm.* vero turpi et huic loco alieno *catapygare;* alii tum hic, tum ap. *Spart. l. c.* inepte *catamidiari*, a *cătămĭdĭo, as*, quod a *καταμειδιάω*, derideo, ludibrio habeo.

CATOMITĀRĬI quid sint ap. *Ennium*, non facile dixeris. Verba *Ennii* sunt ap. *Serv.* ad *A.* 9, 329. Quo tamen temere itis citati, catomitarii? *Merula* habet: Quo tam temere iti, citate Catomeraris. ℙ Videtur utrobique vox corrupta. Si liceret reponere *catomidiari*, lux aliqua appareret in voce praecedent., et esset convicium.

CATONES. V. COTHON.

*CATONI, orum, Scythiae populi, Asiam ulteriorem incolentes, ad Maeotim lacum. *Plin.* 6, 7. *B. A.*

CATONĬĀNUS, a, um, adj. ad Catonem pertinens. *Cic. Q. Fr.* 2, 6. Catoniana familia. *Senec. Tranquill.* 7. Catoniana aetas, *h. e.* qua Cato vixit. *Id. ep.* 94. Catoniana praecepta. *Mart.* 9, 28. Catoniana lingua.

CATONINUS. V. v. seq.

CATONĬUM, ii, n. locus inferorum, inferi: a *κάτω*, infra, vel deorsum. *Laber.* ap. *Gell.* 16, 7. Tollet bona fide vos Orcus nudas in catonium. *Gell.* enumerat inter ea, quae obsoleta et maculantia ex sordidiore vulgi usu *Laberius* adhibuit. *Cic. Fam* 7, 25. Vereor, ne in Catonium Catoninos, *h. e.* ne Caesar ad inferos demittat Catoni deditos, ejusque laudatores, ut te et me. Ap. *Laber.* alii leg. *charonium*, a Graeco *χαρώνειον*, seu *χαρωνεῖον*, quo significatur barathrum gravem odorem exhalans; et translate Orcus, Inferi. Huc referri potest, quod docet *Pollux.* 8, 9. *χαρώνειον* dictam esse portam carceris, qua damnati ducebantur ad supplicium: quasi illac via esset ad Charontem.

[*CATOPYRĪTIS, itidis, f. gemma quaedam ap. *Plin.* 37, 10, 56. Catopyritis e Cappadocia provenit. Legitur et Catopyrites. *B. A. F.*]

CĂTORCHĪTES Vinum, *οἶνος κατορχίτης*, vinum sycites, hoc est e ficu factum. *Plin.* 14, 16, 19. *n.* 3. ℙ Videtur ita appellatum a *κατορχέομαι*, demulceo, quia lentum admodum ac lene est.

CATTA, ae, f. *Mart.* 13, 69. cujus lemma est *Cattae:* Pannonicas nobis nunquam dedit Umbria cattas: Mavult haec domino mittere dona Pudens. *Mart.* tum in praecedentibus, tum in sequentibus distichis de variis avibus agit: quare etiam *cattae* istae inter aves censendae sunt, et quidem Pannoniae peculiares, ut ipse *Mart.* indicat, (quamvis non constet, quodnam avium genus hoc nomine designetur) neque audiendi, qui mustelas silvestres esse putant, multo minus qui *feles* interpretantur. [ℙ At in *Not. Tir.* p. 176. Catta recensetur inter bestias, nempe inter talpam, et nitelam. Adde *Evagr.* 6, 24. *Αἴλουρος, ἣν κάτταν ἡ συνήθεια λέγει. Gloss. Vet.* Catta, *αἴλουρος.* V. CATUS, i. ℙ Notationem vocis habet *Etymolog. Gr. Gudianum.*

Κάττα, παρὰ τὸ ἅττω, salio, additione litterae *κ*. ℙ Fuit etiam cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Grut.* 963, 2. Aurelia Catta. *F.*] ℙ Apud *Gell.* 10, 25., ubi varia navium nomina recenset, pro *stlatae* quidam legunt ex MSS. quibusdam *cattae*, sed hoc valde incertum est.

[CATTHARENSIS, se, adj. ad Cattharum pertinens, Dalmatiae oppidum, nunc *Cattaro.* ℙ *Cattharenses*, *ium* sunt incolae illius oppidi. *Inscr.* ap. *Mur.* 852, 7. Silvestrius Servandus Circitor *Numeri* Cattharensium. ℙ Sunt qui putent, *Cattaro* recens admodum nomen oppidi esse, ac illud antiquitus fuisse appellatum Ascrivium, quod memorat *Plin.* 3, 22, 26.; hinc fortasse eorum sententia est amplectenda, qui arbitrantur *Cattharenses* fuisse eosdem ac *Cataros* Pannoniae populos, quorum mentio est apud *Plin.* 3, 24, 28. *F.*]

CATTI, orum, m. plur. populi sunt Germaniae prope Hercyniam silvam, ubi nunc *Hassia*, eorumque regio Hassia cum parte Turingiae, et regionis caput Mattiacum, nunc *Marburg.* Horum meminere *Tac. Germ.* 30., *Juven.* 4, 147., *Suet. Dom.* 6. etc. ℙ Apud *Plin.* 4, 14, 28. legitur *Chatti* cum aspiratione.

[*CATTĪCUS, a, um, adj. ad Cattos pertinens, Germaniae populos. *Mart.* 14, 26. Cattica Teutonicos accendit spuma capillos, Captivis poteris cultior esse comis, *h. e.*, sapo, qui ex cinere et sevo factus, rutilat capillos, quo si utaris, Cattorum elegantiam tua coma superare poteris. Alii leg. *Caustica;* sed cum in MSS. sit *Catica*, et idem *Mart.* 8, 33. saponem vocet *spumam Batavam*, et Domitiano, qui de Cattis triumphasse constat ex *Suet. Dom.* 6., adulatus saepe fuerit, *Cattica* pro *Caustica* retinendum videtur. *F.* et *B. A.*]

CĂTŪLA, ae, f. parva canis, *κυνίδιον. Propert.* 4, 3, 55. Glaucidos et catulae vox est mihi grata querentis. *Aurel. Vict. Epit.* 23. *de Elagab.* Hujus corpus per Urbis vias, more canini cadaveris, a milite tractum est, militari cavillo appellantium indomitae et rabidae libidinis catulam.

CĂTŪLĀRĬUS, a, um, adj. ad catulum pertineus, ut *Catularia porta* Romae ita dicta, quia non longe ab ea ad placandum Caniculae sidus frugibus inimicum rufae canes immolabantur, ut fruges flavescentes ad maturitatem perducerentur. *Festus* hic, et in *Rutilae.* ℙ Hanc portam fuisse inter colles Capitolinum, et Quirinalem probavit *Ant. Nibbyus*, *Mura di Roma* p. 136.

CĂTŪLASTER et Cătŭlastră. V. in CATLASTER.

CATŪLĬĂNUS, a, um, adj. ad Catulum pertinens, ut *Catuliana Minerva*, quam Q. Lutatius Catulus Romae infra Capitolium dedicavit. *Plin.* 34, 8, 19. *n.* 16.

CĂTŪLĪNUS, a, um, adj. *κυνικὸς*, qui est ex catulo, ut *catulina caro*, *Pl.* ap. *Fest.*, et *catulina* absolute ap. *Plin.* 29, 4, 14. eod. sensu.

CĂTŪLĪO, is, a. 4. *σκυζάω*, dicitur de catulis, cum libidine lasciviunt, et venerem appetunt. *Varr. R. R.* 2, 9. *de canib.* Principium admittendi faciunt veris principio. Tunc enim dicuntur catulire, id est ostendere se velle maritari. ℙ Translate *Laber.* ap. *Non.* 2, 171. Lupa catuliens, *h. e.* meretrix *ἄνδρα ἐφελκομένη*.

CĂTŪLĪTĬO, onis, f. 3. actus catuliendi, *σκύζα*. Translate *Plin.* 16, 25, 39. Catulitionem rustici vocant, gestiente natura semina accipere, eoque (*vento Favonio*) animam inferente omnibus satis. In quibusdam MSS. est *catlitionem* per syncopen testib. *Hard.* et *Turnebo Adversar.* 24, 7.

CĂTULLĬĂNUS, a, um, adj. a Catullo, ut *basia Catulliana* ap. *Mart.* 11, 6.

[CĂTULLĪNUS, a, um, adj. ad Catullum pertinens. *Catullinus* est cogn. Rom. nempe Sex. Tidii cons. an. U. C. 784. *Inscr.* ap. *Mur.* 302, 4., et Q. Fabii Cos. an. U. C. 883. in alia ap. *Grut.* 108, 6. *F.*]

[CĂTULLUS, a, um, adj. diminut. cati. *Catulla* est cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Grut.* 103, 1. Octavia Catulla. *F.*]

CĂTULLUS, i, m. C. Valerius Catullus poeta Veronensis, natus Sullae, Mariique temporibus, in poemate cum lascivus, tum mordax, quippe qui Caesari maximo tunc viro minime pepercit, Iambis eum criminatus. Reconciliatus nihilominus eodem die ab eo coenae adhibitus est, ut *Suet. Caes.* 73. narrat. Amavit Ipsithillam, et Clodiam, quam Lesbiam vocat. Scripsit de passere suae Lesbiae, et alia multa. Mortuus est Romae. Eum doctum appellant *Tibull.* 3, 6, 41. et *Ov. Amor.* 3, 9, 62., et elegantissimum poetarum *Gell.* 7, 20. ℙ Alius fuit Catullus urbicarius mimographus, cujus meminit *Juven.* 13, 111. et 8, 185.

CĂTŪLOTĬCUS, a, um, adj. *κατουλωτικὸς*, cicatricem inducens, ab *οὐλή*, cicatrix. *Veget. Veterin.* 4, 28. Igitur medicamentum, quod supra dixi, catuloticum est. *Id.* paulo prius dixerat: Facit ad omnia vulnera elimpidanda, et velocius curanda. Ante *Gesnerum*, qui locum ita emendavit, hic legebatur nullo sensu *cataloticum* vel *catolaticum.*

CĂTŪLUS, i, m. *κυνίδιον*, canum fetus recens editus. *Cic. N. D.* 2, 4. Omnia in perfectis et maturis esse meliora, ut in equo, quam in equulo, in cane, quam in catulo. *Hor. Ep.* 1, 2, 65. venaticus ex quo Tempore cervinam pellem latravit in aula, Militat in silvis catulus. ℙ *Aliter catuli longe olent, aliter sues*, prov. ap. *Pl. Ep.* 4, 2, 9. de rebus inter se valde dissimilibus. ℙ Saepe tota significatione accipitur pro recenti partu omnium fere animalium. *Hor. Od.* 1, 1, 27. Catuli cervae. *Id. ib.* 3, 20, 2. leaenae. *Pl. Truc.* 2, 2, 13. suum. *Virg. A.* 2, 357. luporum. *Plin.* 8, 4, 5. tigrium. *Id.* 10, 74, 95. vulpium. *Id.* 8, 54, 80. simiarum. *Id.* 10, 65, 85. lacertarum. *Id.* 29, 4, 16. mustelae. *Phaedr.* 2, 4. felis. *Plin.* 9, 8, 7. delphinorum. *Id.* 10, 74, 96. aspidis. *Id.* 10, 62, 82. viperae. *Id.* 11, 37, 55. et *Virg. G.* 3, 437. serpentium. ℙ Est etiam genus vinculi, quo servi constringebantur, qui et *canis*, et *catellus* dicitur, *Lucil.* ap. *Non.* 1, 162. Cum manicis, catulo, collarique ut fugitivum Deportem. Adde *Festum.* V. CANIS et CATELLUS.

CĂTŪLUS, i, m. *Catulorum* familia in Lutatiorum gente nobilis in primis exstitit. In ea fuit C. Lutatius Catulus, qui victis navali proelio Carthaginiensibus ad Aegates insulas, finem bello Punico primo imposuit. ℙ Catulus orator celebris laudatur a *Cicer.* multis in locis, et praesertim in *lib. de Or.* et *in Brut.* Hic a Mario bello civili mori jussus, haustis ardentibus carbonibus vitam finivit. ℙ Verisimile est horum appellationem a *catus*, *a*, *um*, derivatam esse.

CATUMĔUM, i, n. genus libi in sacris adhibiti, ap. *Arnob.* 7, 230. Videtur autem significare libum e carne desecta ex cervice animalis: a *catomum*, quod quaedam *Glossae* cervicem interpretantur, *κατ' ὤμων*. Haec conjectura ex eo firmari potest, quod non una ex iis libis, quae eo loco *Arnob.* enumerat, ex variis animalium membris ducta sunt, ut *caro strebula* ex coxendicibus, *aerumnae* ex gula, *taeniae* ex intestinis, *offa penita* ex cauda etc.

[CĂTURĪCUS, i, m. ad Caturices, seu Caturiges pertinens, Galliae populos in Alpibus Cottiis. Est cognomen Romanum. *Inscr.* ap. *Grut.* 1096, 2. Q. Junius Caturicus Faustinus. *F.*]

[*CĂTŪRĪGES, gum, m. plur. *Κατούριγες* et *Κατόριγες*, populi Galliae in Alpibus Cottiis, quorum caput fuit urbs Catorimagum, nunc *Chorges*, inter Vapincum et Eborodunum ad Druentiam amnem. Fortasse sunt ita appellati quia *κατ' οὔρεα*, sive *ὄρεα*, *in montibus* scilicet habitabant. Memorantur a *Caes. B. G.* 1, 10., *Plin.* 3, 20, 21. aliisque. *Inscr.* ap. *Maff. Mus. Ver.* p. 234. Praefectus civitatium, quae subscriptae sunt, Segoviorum, Segusinorum, Belacorum, Caturigum. *F.* et *B. A.*]

CĂTUS, a, um, adj. proprie acutum significat, estque vox a Sabinis ducta, ut *Varr. L. L.* 6, 3. docet. *Enn.* ap. *Varr. ib.* Jam cata signa fere sonitum dare voce parabant. ℙ Hinc translate *Id. ib.* Cata dicta, *h. e.* acute dicta. ℙ Sumitur saepissime pro solerti, callido, acuto, *νουνεχὴς*, *πανοῦργος*. Videtur autem significare potius solertiam et prudentiam, quae a natura est, non quae ab habitu. *Cic. Leg.* 1, 16. Quis igitur prudentem, et, ut ita dicam, catum non ex ipsius habitu, sed ex aliqua re externa judicet? *Hor. Od.* 1, 10. Mercuri, Qui feros cultus hominum recentum Voce formasti catus. *Pl. Pers.* 4, 4, 70. Ita cata est et callida: habet cor: quam dicit, quod opus est! *Id. Most.* 1, 3, 29. Miror tam catam, tam doctam te, et bene educatam. *Id. Ep.* 2, 2, 73. Dare alicui consilium catum. *Auson. Parental.* 17. Lingua catus, ore canorus. [*Hor. Ep.* 2, 2, 39. Ille catus, quantumvis rusticus, ibit.] ℙ Cum infinito. *Hor. Od.* 3, 12, 10. Catus jaculari cervos. *Appul. Flor. n.* 3. Catus canere. ℙ Cum genitivo. *Auson. Mosell.* 400. legumque catos, fandique potentes. ℙ *Non.* 2, 184. *catum* interpretatur *sapientem*, sed abutitur verbis *Cic. Tusc.* 2, 19., in quibus meliores libri habent *cautus* pro *catus:* quod si *catus* legere velis, nihil aliud certe quam callidum significat. ℙ Fuit etiam *catus* (sicut et *corculus*) cognomen apud Romanos, datum iis, qui acumine ingenii ac solertia, et, quod hinc sequitur, sapientia et prudentia pollebant, ut *Plin.* 7, 31, 31, docet. *Enn. ap. Cic. Or.* 1, 45. Egregie cordatus homo, catus Aeliu' Sextus.

CĂTUS, i, m. *αἴλουρος*, *κάττος*, feles. *Pallad.* 4, 9. Contra talpas prodest catos frequenter habere in mediis carduetis. *Auct. incertus* in *Anthol. Lat. epigr.* 5, 162. *Burm.* Catus in obscuro cepit pro sorice picam. ℙ Videtur etiam significare canem; et feminino etiam genere efferri posse, si sana sunt haec verba *Serv.* ad *A.* 5, 610. Catullus, et alii feminino genere ponunt, referentes ad originem, sicut haec catus, et haec gallus legimus imitatione Graecorum, qui *ὁ καὶ ἡ κύων*, *ὁ καὶ ἡ ἀλεκτρυὼν* dicunt. ℙ Item machina militaris, eadem quae vinea, aut pluteus, qua tecti milites ad muros urbis obsessae subruendos, et fossam implendam accedunt. Quo loco *Veget. Milit.* 4, 15. habet: *Vineas dixerunt, quas nunc barbarico usu causias vocant;* fuit qui legendum putaret *catos vocant.* At praestat priorem lectionem retinere. V. CAUSIA. Adde, Italos nunc vocare *gatti* non vineas, sed testudines, quas *Veget. ib.* 16. describit, quasque Italus interpres *gatti* appellat. ℙ Scribitur et *cattus*, ut habet et *Gloss. Vet.* Cattus, *αἴλουρος*, et *Scholiast. Callimach.* ad *Hymn. C.* 111. *Τὸν αἴλουρον, τὸν ἰδιωτικῶς λεγόμενον κάττον.* V. CATTA.

[*CĀVĀ, ae, f. terra excavata, inter ea, quae finem agris praestare possunt; si aqua repleantur, non tam cavae, quam fossae sunt appellandae. *Frontin. De colon.* p. 113. *Goes.* Ceteris autem locis cavas, itinera etc. *et mox.* Rivi finales, et cavae, quae ex pactione sunt assignatae. *Item* p. 115. quod enim viarum, riparum, cavarum fuerit etc. *F.* et *B. A.*]

CĀVAEDĬUM, ii, n. locus cavus, qui inter aedes medius est conclusus, columnis suffultus, et superne partim compluvio tectus, partim apertus et sub dio, qui impluvium vocatur. Quo modo differat ab atrio, V. ATRIUM. *Varr. L. L.* 4, 33. duo cavaediorum genera ponit, alterum, quod totum testudine tectum sit, alterum, cujus media pars sub dio relicta, *impluvium*, altera protecta, qua pluvia compluebat, *compluvium* dicitur. *Vitr.* 6, 3. quinque genera ponit, Tuscanicum, Corinthium, Tetrastylon, Displuviatum, Testudinatum, quae Vide suis locis. *Plin. ep.* 2, 17. Est contra medias porticus cavaedium hilare. ℙ *Varr.* et *Vitr. l. c.*, item *Plin. alter* 19, 1, 6. *cavum aedium* dicunt.

CĀVĀMEN, inis, n. cavum, caverna, *κοίλωμα. Solin.* 9. In latebrosis rupium cavaminibus, quae fluctuum conflgiis adesa sunt.

*CAVĂRES, um, populi Galliae Narbon., quorum caput Avenio. *Plin.* 3, 4. *Mela* 2, 5. *B. A.*

CĀVĀTĬCUS, a, um, adj. *Cavaticae cochleae* dicuntur a *Plin.* 8, 39, 59. et 30, 6, 15. quae in cavis terrae, et speluncis nascuntur, neque ex iis prorepunt, neque herba vivunt, sed uvae modo inter se cohaerent. Eae in Balearibus insulis gignuntur.

CĀVĀTĬO, onis, f. *κοιλότης*, cavum. *Varr. L. L.* 4, 3. scribit Ennium ad *cavationem* respexisse, cum dixit Coeli ingentes fornices. Et *ib.* 26. Sinum majorem cavationem, quam pocula, habebat.

CĀVĀTOR, oris, m. qui cavat. *Plin.* 10, 18, 20. Pici arborum cavatores. V. CABATOR.

CĀVĀTŪRĂ, ae, f. cavamen, cavum, *κοιλότης. Veget. Veter.* 1, 25. Sub cavatura temporum vena perquiritur. *Marcell. Empir.* 12. *post med.* Cavaturae dentium.

CĀVĀTUS, a, um, part. a *cavo*, *κοιλωθείς*, cavus factus. *Colum.* 6, 59. Cavati dentes. Hos *Varr. R. R.* 2, 7. *cavos* appellat. *Virg. A.* 3, 229. Rupes cavata. *Id. G.* 4, 33. Cortices cavati. *Id. ib.* 1, 136. Alni cavatae. *Plin.* 2, 82, 84. Oppida crebris cuniculis cavata. *Id.* 36, 17, 28. Vas cavatum ex lapide. *Sil.* 7, 190. Quercus cavata in cratera. *Appul. Met.* 2. Succinum mire cavatum in capides. *Lucr.* 6, 1192. Cavati oculi. *Tertull. adv. Herm.* 29. Aquae segregatae in cavationem sinum. *Ammian.* 16, 5. *a med.* Quidam non, ut moris est, expansa chlamyde, sed utraque manu cavata *aurum* suscepit. [**Suet. Aug.* 43. Cavatum solum, i. e. structum stagnum, ut *Tac.* loquitur *A.* 12]

*CAUCADAE, arum, Asiae populi, ultra Maeotidem pal. *Plin.* 6, 7. *B. A.*

CAUCĂLIS, idis, f. *καυκαλὶς*, herba est edulis, foeniculo similis, brevi caule, flore candido. Multos habet etiam in medicina usus. *Plin.* 22, 22, 40.

CAUCĂSĬGĔNĂ, ae, m. et f. ad Caucasum genitus. *Sidon. ep.* 4, 1. Alani Caucasigenae.

CAUCĂSĬUS et Caucaseus, a, um, adj. ad Caucasum pertinens. *Plin.* 6, 13, 15. Caucasii jugi. [**Mela* 1, 2, 93. Caucasii montis.] *Virg. G.* 2, 440. Caucasius vertex. *Id. Ecl.* 6, 43. Caucasiae volucres. *Pier.* notat in antiquissimis MSS. et per *e* et per *i* scriptum legi. *Prop.* 2, 1, 71. Caucasea rupes. *Claud.* in *Eutrop.* 1, 247. Caucasiae pruinae. *Val. Fl.* 5, 381. Nymphae. *Id.* 7, 565. trabes. *Id.* 4, 63. Caucaseus senex, *h. e.* Prometheus. ℙ *Caucasiae portae*, quae et *Iberiae* et *Albanae* dicuntur, sunt angustiae inter Caucasum montem et mare Caspium seu Hyrcanum, ad Cyrum amnem, ingens, inquit *Plin.* 6, 11, 12., naturae opus montibus interruptis repente, ubi fores abditae ferratis trabibus, subter medias amne diri odoris fluente citraque in rupe castello (quod vocatur Cumania) communito ad arcendas transitu gentes innumeras: ibi loci, terrarum orbe portis discluso etc. Haec *Plin.* ℙ *Caucasii*, *orum*, populi sunt Caucasum incolentes. *Mela* 1, 19.

CAUCĂSUS, i, m. *Καύκασος*, mons Asiae, ad sept. versus Mengreliam et Georgiam valde exstensus, inter mare Euxinum ad occ. et Caspium seu Hyrcanum ad orientem. Est autem pars Tauri montis, qui cum longissimo terrarum tractu protendatur, varia in variis regionibus nomina habet. *Caucasus* itaque appellatur, ubi in tantam altitudinem extollitur, ut se quoque exsuperare videatur: quod cum duobus maxime locis fiat, altero quem modo diximus, altero vero ad mare Indicum, duplex ideo *Caucasus est*, Indicus et Scythicus seu Colchicus, de quibus videndus *Salmas.* in *Solin.* et geographi. ℙ *Caucaso abruptior*, prov. *Tertull. adv. Marc.* 1, 1. Marcion hieme frigidior, Istro fal

lacior, Caucaso abruptior. ℙ In Caucaso Scythico (is enim in fabulis et apud poetas celebris est) alligatus fuit Prometheus, immissa aquila seu vulture, qui jecur ejus exederet. *Hygin. fab.* 144. ℙ Qui ad hunc montem accolunt, durissimi homines et crudelissimi perhibentur. Hinc *Hor. Od.* 1, 22, 6. et *Ep.* 1, 12. Caucasum inhospitalem appellat. Et *Virg. A.* 4, 367. duris genuit te cautibus horrens Caucasus Hyrcanaeque admorunt ubera tigres. Et *Senec. Med.* 43. Inhospitalem Caucasum mente indue, *h. e.* feritatem, crudelitatem. ℙ Graeca positione *Ov. Met.* 8, 797. rigidique cacumine montis (Caucason appellant) etc. *Stat. Th.* 4, 394. Amazoniis ululatum caucason armis. ℙ Ap. *Sil.* 16, 357. *Caucasus* est nomen equi quadrigas in Circo trahentis.

[*CAUCENSIS, is, adj. ad Caucam (*Καύκα*) pertinens, Hispaniae Tarraconensis oppidum, in regione Vaccaeorum, nunc *Coca*. ℙ *Caucenses* sunt incolae Caucae ap. *Plin.* 3, 3, 4. *B. A.* et *F.*]

*CAUCHAE CAMPI, in Babyl., ita dicti a Coche oppido, ut nonnullis placet. *Plin.* 6, 27. *B. A.*

*CAUCULĀTOR, *ψηφιστής. Gloss. Lat. Gr. B. A.*

CAUCUS, i, m. genus vasis potorii. *Spartian. Pescenn. Nigr.* 10. Cum milites quosdam in cauco argenteo bibere vidisset. *Salmas.* pluribus more suo hanc lectionem tuetur additque locum ex *epist. Valer.* ap. *Treb. Claud.* 14., ubi bis legitur *in caucos* et *scyphos* et *Marc. Empir.* 25. *sub f.*, ubi *ligneus caucus*. Alii tamen ubique reponunt *caveus*. *Hieron. adv. Jovin.* 2, 14. Diogenes habens ad potandum caucum ligneum. *Laert.* de eodem habet *κοτύλην*. *Gloss. Philox. Καῦκα*, patera. ℙ *Cauci* seu *Cauchi* aut *Chauci* sunt Germaniae populi. V. CHAUCI.

CAUDĂ, ae, f. *κέρκος, οὐρά*, posterior pars pendens in animalibus omnibus praeter hominem. *Cic. Fin.* 3, 5. Cauda pavoni donata a natura ad ornanatum. *Hor. Od.* 2, 19, 31. Cerberus leniter atterens caudam. *Gell.* 5, 14. Leo caudam more adulantium canum clementer et blande movens. [**Virg. A.* 11, 812. Caudam pavitantem subjecit utero; cf. *Heyn.*] *Catull.* 63, 81. Caedere terga cauda. *Plin.* 11, 50, 111. Sues caudam intorquent, canum degeneres sub alvum reflectunt. *Id.* 8, 54, 80. Cauda late fusa. *Id.* 10, 3, 3. prominentior. [**Hor. Ep.* 2, 1, 45. Cauda equina.] *Virg. A.* 8, 674. Delphines aequora verrunt caudis. [**Id. Cir.* 453. Verbere caudarum atque oris minitantur hiatus. *Id. G.* 3, 423. Quum medii nexus extremaeque agmina caudae solvuntur.] ℙ In illo *Virg. Mor.* 23. Praeverrit cauda silices, gremiumque molarum: *cauda* est peniculus ex cauda bubula, sive equina, quo ad abstergendum utimur. ℙ *Caudam jactare popello* ap. *Pers.* 4, 15. est venditare se populo speciosis actionibus ejusque favorem captare: ductum a pavonibus caudam ostentantibus: vel a canibus, qui cum blandiuntur, caudam agitant. ℙ *Caudam trahere* ap. *Hor. Sat.* 2, 3, 53. proverbii species est et significat derisui esse: ducique ex eo posse videtur, quod pueri, quos irridere volunt, quiddam eis caudae simile appendere a tergo solent. ℙ Festive *Cic. Verr.* 2, 2, 78. Videtis Verrutium? videtis primas litteras integras? videtis extremam partem nominis, caudam illam Verris, tanquam in luto, demersam esse in litura? ℙ Pro mentula. *Hor. Ep.* 1, 45. et *Sat.* 2, 7, 49.

CAUDĒA Cistella. V. v. seq.

CAUDĒCAE, cistellae e junco a similitudine equinae caudae factae. *Fest.* Al. leg. *Caudetae*. Sed *Scalig.* vult legi *caudeae*, quod etiam ap. *Pl.* in *Rud.* habeatur 4, 4, 65. et 89. Cistellam istic inesse oportet caudeam in isto vidulo.

CAUDEX, icis, m. *στέλεχος, κορμός, σύπος*, truncus arboris, hoc est ea pars, quae a radice supra terram simplex assurgit. Differt a *caule*, qui herbarum est, *caudex* vero arborum et fruticum. *Virg. G.* 2, 30. Quin et caudicibus sectis (mirabile visu) Truditur e sicco radix oleagina ligno. *Plin.* 16, 30, 53. Arbores quaedam simplices, quibus a radice caudex unus et rami frequentes, ut olivae, fico, viti. *Id.* 11, 37, 55. Caudices robusti vetustate putres. ℙ Est aliquando convicium in hominem stupidum, fatuum, stultum. *Ter. Heaut.* 5, 1, 3. In me quidvis harum rerum convenit. Quae sunt dicta in stultum: caudex, stipes, asinus, plumbeus. ℙ Antiqui *caudicem* appellarunt plurium tabularum contextum. Et quia primae rates seu naviculae piscatoriae aut ad trajiciendum aptae ex pluribus crassioribus tabulis seu potius caudicibus sine arte connexis Romae in Tibri factae fuerunt, *caudicariae* vel (quod idem est) *codicariae* dictae sunt, ut *Senec. Brevit. vit.* 13. *Fest.* et *Varr.* ap. *Non.* 13, 12. docent: item *caudicae* vel potius *caudiceae*, ut est ap. *Gell.* 10, 25. Quod nomen Tiberinis lembis aliisque quibus ad trajiciendum utimur, haesit, etiam postquam meliore forma construi coeptae sunt. Hinc Appius Claudius Caeci frater *Caudex* cognominatus est, quod primus ad explorandos hostes fretum piscatoria navi trajecit, ut est ap. *Aurel. Vict. Vir. illustr.* 37. et *Senec. l. c.* ℙ Tiberinas naves caudicarias designat *Plin.* his verbis 3, 5, 9. Tiberis propter aspera et confragosa, ne sic quidem, praeter quam trabibus verius, quam ratibus, longe meabilis fertur. ℙ *Caudex* pro *codice*, *libro*, usurpatur a *Catone* ap. *Front.* ad *M. Anton. ep.* 1, 2. *extr.* Jussi caudicem proferri, ubi mea oratio scripta erat. V. CODEX.

CAUDĪCAE. V. v. praec.

CAUDĪCALIS, le, adj. *στελεχώδης*, ad caudicem pertinens. *Pl. Ps.* 1, 2, 25. Caudicalem provinciam, joculariter dixit, *h. e.* munus caudicum findendorum; ita enim loquitur: Te cum securi caudicali praeficio provinciae.

CAUDĪCĀRIUS et Codicarius, a, um, adj. ad caudicem pertinens. *Caudicariae naves* quid sint, V. in CAUDEX. *Sall.* ap. *Non.* 13, 12. Contendit ad flumen Euphratem: et quamquam ad id naves codicariae occulte per hiemem fabricatae aderant etc. ℙ *Caudicarii* vel *codicarii* dicuntur ipsi nautae, qui hujusmodi navigiis utuntur. *Inscr.* ap. *Grut.* 462, 1. Nos portuenses, quibus vetus fuit cum caudicariis diuturnumque luctamen. Alia *ib.* 440, 3. Codicarii navicularii. Adde 1086, 6. et *Cod. Theod.* 14, 4, 9.

CAUDĪCĔUS, a, um, adj. ad caudicem pertinens. *Auson. Mosell.* 197. Navita caudiceo fluitans super aequora lembo. V. CAUDEX.

[CAUDILLĀ et Caudula, ae, f. diminut. caudae. *Not. Tir.* p. 156. *F.*]

CAUDĪNUS, a, um, adj. ad Caudium pertinens. Est autem *Caudium* oppidum Samnitum, nunc *Arpaja*, ubi Romanus exercitus quondam a Samnitibus interceptus et sub jugum missus fuit, ut *Liv.* 9, 2. et seqq. narrat. Ibi enim angustiae sunt inter duos saltus, quae *Furculae Caudinae* appellantur, in quas cum se Romani locorum ignari demisissent, exire inde obsessi ab hostibus nequiverunt. *Cic. Senect.* 12. Caudinum proelium. *Liv.* 9, 16. Caudina clades. *Id.* 25, 6. Caudinae legiones. *Quint.* 3. 8. Caudinum jugum. *Flor.* 2, 18. Caudini foederis ignominia. *Lucan.* 2, 137. Caudinae furcae. *Colum.* 10, 132. fauces. ℙ *Caudinus* est etiam cogn. Rom. gentis Corneliae in *Fast. Capitol.* ap. *Grut.* 292. ob Caudium expugnatum a L. Lentulo Cos. an. U. C. 479. ℙ *Caudini, orum*, sunt Caudii incolae. *Plin.* 3, 11, 16.

CAUDIUM, V. v. praeced.

CAVĔA, ae, f. *κοίλωμα*, locus cavus et vacuus: a *cavus* vel *cavo, as:* ut *Varr. L. L.* 4, 3. *in f.* docet. *Plin.* 11, 2, 1. Natura in culice disposuit jejunam caveam, uti alvum. *Prudent. Cathemer.* 3, 92. Pulsat et incita quod resonam Lingua, sub ore latens, caveam, *h. e.* cavum oris. ℙ Saepius accipitur pro loco concluso aut septo, in quo ferae bestiae asservantur; item quo aves includuntur, *καλιά, καλιός. Hor. A. P.* 473. velut ursus, Objectos caveae valuit si frangere clathros. *Cic. Div.* 2, 35. Avis inclusa cavea. *Id. N. D.* 2, 3, Cavea liberati pulli. *Petr. Sat.* 28. Super limen cavea pendebat aurea, in qua pica varia intrantes salutabat. [**Suet. Cal.* 27. Aut bestiarum more quadrupedes cavea coercuit.] ℙ De alveari apum. *Virg. G.* 4, 58. Hic ubi jam emissum caveis ad sidera coeli Nare per aestatem liquidam suspexeris agmen. ℙ Item de septo ex lignis aut spinis, quo tenerae arbores a pecudum injuriis muniuntur. *Colum.* 5, 6. *a med.* Arbores caveis ab injuria pecoris emunire. Et *ib.* 9. Constitutas plantas circummunire caveis. ℙ Praeterea saepissime dicitur de loco, in quo sedet populus in theatris, quia concavus est et profundus. *Pl. Amph. prol.* 66. Ut conquisitores singuli in subselliis eant per totam caveam, spectatoribus, si cui fautores delegatos viderint, ut his in cavea pignus capiantur togae. *Cic. Am.* 7. Qui clamores tota cavea nuper in M. Pacuvii nova fabula! cum etc. Adde *Har. resp.* 12. *in f.* ℙ Triplex est cavea, *ima, media, summa:* in *ima* seu *prima* erant orchestra et equestria, ubi senatores et equites sedebant: *media* et *summa* assignata est populo: sed *media* erat honoratior, in qua sedere aliquem pullatum, vetuit Augustus, ut *Suet. in ejus Vita* 44. narrat: *summa* cavea minutae plebi promiscue concessa est, atque etiam feminis. Hinc *verba ad summam caveam spectantia*, apud *Senec. Tranquill.* 11., hoc est viliora et ad popelli gustum accommodata. *Cic. Senect.* 14. Turpione Ambivio magis delectatur, qui in prima cavea spectat; delectatur tamen etiam qui in ultima. ℙ De amphitheatris quoque *caveam* dictam fuisse probat *Lips. de Amphith. c.* 2. auctoritatibus petitis ex *Tertull. adv. Marc.* 1, 27., *Prud. contra Symmach.* 1, 385., *Appul. Met.* 10. *Ammian.* 29, 1. et aliis. Nam antiquiores de theatro et scena tantummodo usurparunt. ℙ Pro ipso theatro. *Cic. Leg.* 2, 15. Jam ludi publici, quoniam sunt cavea circoque divisi etc. *Pl. Truc. a.* 5. *v.* 39. Venit ne in mentem tibi, quod verbum in cavea dixit histrio etc.? ℙ Et generatim pro quocumque loco ubi plures sedent ad aliquid spectandum: vel etiam pro ipso populo spectante. *Virg. A.* 5, 340. Hinc totum caveae consessum ingentis et ora Prima patrum magnis Salius clamoribus implet. *Id. ib.* 8. 635. raptas sine more Sabinas Consessu caveae. ℙ *Caveai* pro *caveae* more suo dixit *Lucret.* 4, 76.

CAVĔĀTUS, a, um, adj. in modum caveae theatri dispositus. *Plin.* 4, 8, 15. Montes omnes theatrali modo inflexi, caveatis ante eos septuaginta quinque urbibus. Ita ex MSS. et antiq. editionibus leg. *Hard.* Quidam leg. *cuneatis.* ℙ *Id.* 9, 6, 5. Orcae balaenis occurrere laborant, seseque opponere et caveatas angustiis trucidare, *h. e.* velut cavea, nimirum septo conclusas. Ita *Hard.* ex conjectura: alii aliter.

CAVĔFĂCIO, is, a. 3. idem quod caveo, evito. *Venant. carm.* 8, 4. *med.* Per stimulos gradiens, spinae cavefacit acumen Sentibus in mediis nescia ferre vepres.

CAVĔO, es, cavi, cautum, a. 2. *εὐλαβέομαι*, fugito, declino, evito: proprie est in cavo lateo, ubi tutus sim. [**Cavere* proprie est Graecorum *κήδεσθαι*, a quo descendit, notatque curam habere, sollicitum esse, *in Sorge, in Kummer seyn um eine Sache*, cum notione metuendi damni. Haec *Lindem.* ad *Pl. Capt.* 2, 3, 79.] *Nep. Alcib.* 5. Erat ea sagacitate, ut decipi non posset, praesertim cum animum attendisset ad cavendum. *Pl. Most.* 5, 2, 21. Mihi tecum cavendum est. *Cic. Dom.* 11. Metuere et cavere aliquem. *Id. Att.* 16, 11. Cavere interventum alicujus. *Id. Fam.* 11, 21. Neque metuere quidquam, et cavere omnia. *Varr.* ap. *Non.* 2, 647. canem. *Caes. B. C.* 1, 28. vallum caecum, fossasque. [**Hor. Sat.* 1, 4, 85. Hic niger est: hunc tu, Romane, caveto. *Tac. A.* 11, 1. Cavere vim atque opes Principibus infensos. *Id. ib.* 13, 13.] *Petr. Sat.* 130. paralysim. *Ov. A. Am.* 2, 302. frigora. *Suet. Caes.* 86. insidias. *Id. Tib.* 53. exitium. *Gell.* 13, 27. Cavere, et declinare pericula. *Plin.* 10, 3, 3. Cavens ruinam. *Pl. Trin.* 2, 4, 14. Sero, atque stulte, prius quod cautum oportuit. *Cic. Att.* 10, 16. Cetera, quae quidem consilio provideri poterunt, cavebuntur. [**Id. Off.* 1, 20, 68. Cavenda etiam gloriae cupiditas. *Id. ib.* 2, 24, 84. Quod multis rationibus caveri potest.] ℙ Cum ablat. et praeposit. *a*, vel *ab. Cic. Har. resp.* 12. Cavere a servitio. *Id. Phil.* 12, 10. ab homine impuro et nefario. *Id. Fin.* 5, 22. a veneno. *Sall. Jug.* 116. ab insidiis. *Pl. Men.* 2, 2, 69. Navis praedatoria, a qua cavendum nobis sane censeo. ℙ Cum infinito. *Sall. Jug.* 68. Caveret id petere a populo R. quod illi jure negaretur. *Plin.* 8, 43, 68. Pedes tingere cavent. *Virg. Ecl.* 9, 25. capro occursare caveto. Adde *Hor. A. P.* 168. et *Ov. Pont.* 3, 1, 139. ℙ Cum conjunctivo, et particula *ne. Cic. Fam.* 3, 12. *in f.* Ut caverem, ne cui suspicionem ficte reconciliatae gratiae darem. *Id. Rosc. Am.* 53. Cavete per Deos immortales, judices, ne nova proscriptio instaurata esse videatur. *Hor. Sat.* 2, 3, 177. Tu cave, ne minuas. Adde *Cic. Div.* 2, 40. Et passive impersonaliter *Caes. B. C.* 1, 86. Ne quid eis noceretur, a Caesare cavetur. [**Tac. A.* 11, 5. flagitavit legem qua cavetur, ne etc. *Id. ib.* 12, 60. Senatus quoque consulto cautum plenius quam antea et uberius, ne.] ℙ Et frequentius omissa particula: praesertim si in secunda persona imperativi usurpetur. *Cic. Ligar.* 5. Cave ignoscas. *Id. Fam.* 9, 24. Sed cave, si me amas, existimes etc. Et *ib.* 10, 12. Cave enim, putes etc. [**Virg. A.* 11, 293. Cavete, concurrant arma.] *Ter. Andr.* 4, 4, 14. Cave, faxis. *Id. Ad.* 3, 5, 12. Cave, dixeris. *Id. Heaut.* 5, 4, 8. Cave, unquam istuc verbum ex te audiam. ℙ Et cum particula *ut:* et significat operam dare. *Cic. Off.* 1, 39. Ut caveamus, ut ea, quae pertinent ad liberalitatem, moderata sint. [**Plin. Pan.* 39, 1. Cavit ut servarentur. Adde *Eund.* 40, 3.] *Colum.* 2, 8. Quamvis tempestive sementis confecta erit, cavebitur tamen, ut patentes liras, crebrosque sulcos aquarios faciamus. ℙ [*Absolute. *Hor. Sat.* 2, 7, 68. Metues, credo, doctusque cavebis; sequente particula *nisi. Id. Od.* 1, 14, 16. Tu nisi ventis debes ludibrium, cave.] ℙ *Cavere malo* pro *a malo* dixit *Pl. Cas.* 2, 6, 59. et *Bacch.* 1, 2, 39. item *Rud.* 3, 5, 48. et *Petr. Sat.* 82. Est autem formula, qua utimur, cum aliquem, ut malum vitet, admonemus. Eodem sensu dicimus *vitare infortunio.* V. VITO. Porro illud *malo* dativus est, non ablativus. Hanc eandem phrasim quidam legunt etiam apud *Auct. Priap.* 53. ubi alii *malum* legunt. ℙ *Cauto opus est*, pro cavendum est, apud *Pl.* non semel legitur, ut *Capt.* 2, 1, 29. Viso opu' st, cauto est opus, ut hoc accurate agatur. *Cist.* 2, 1, 54. Amens ne quid faciat, cauto opu' st. Adde *Most.* 4, 2, 22. ℙ Inter *cavere*, et *vitare* hoc interest; quod *cavere* est in eo diligentiam ponere, ut quae vitanda sunt, prospiciamus, *vitare* est reipsa effugere. *Lucil.* ap. *Non.* 5, 62. Quid tibi cavendum censes, quid vitandum maxime. *Cavere* itaque minus est, quam *vitare:* quamquam non semper hoc discrimen servatur. ℙ Frequenter dativum habet, et exponitur prospicere, providere, consulere, ne mali, aut incommodi aliquid alicui in posterum accidat, atque adeo in tuto eum ponere providentia earum rerum, quae accidere possunt. *Ter. Eun.* 4, 7, 12. Ut hosce instruxit, ipsus sibi cavit loco. *Caecina* ad *Cic. Fam.* 6, 7. In Oratore tuo caves tibi per

Brutum, et ad excusationem socium quaeris. *Cic. Pis.* 12. Caverat sibi ille sororius adulter, ut si tibi provinciam dedisset etc. *Id. Verr.* 2, 1, 35. Semper existimasti, satis cautum tibi ad defensionem fore, si vetuisses etc. *Petr. Sat.* 133. Solerti cura cavere deposito suo. *Suet. Tit.* 6. Cavere securitati. *Pl. Bacch.* 1, 1, 8. Haec ita me orat, sibi qui caveat, aliquem ut hominem reperiam, ab istoc milite: id, amabo te, huic caveas. *Pi.* quid istic caveam? *Ba.* ut revehatur domum. [**Cic. Fam.* 3, 1. Melius ei cavere volo, quam ipse aliis solet. *Sil.* 8, 496. Capiti cudone cautum, i. e. tectum, munitum est.] ℙ Porro haec notio et loquendi ratio in Jure frequentissima est. Nam leges cavere alicui dicuntur, cum ea sanciunt, quae ad ejus securitatem pertinent: et ipsi jurisconsulti aliis cavent, cum suis clientibus ea respondent, quibus damnum aliquod futurum amoliri possint: similiter *cavere sibi* dicitur quicumque rem, de qua contrahit, aut jus suum per juris formulas in tuto ponit. *Cic. Leg.* 2, 24. Duae sunt praeterea leges de sepulcris, quarum altera privatorum aedificiis, altera sepulcris cavet. *Id. Inv.* 2, 41. Amentiae fuit, cum heredi vellet cavere, id adscribere, quo non adscripto, nihilominus heredi caveretur. *Id. Fam.* 7, 6. ad *Trebat. JCtum.* Tu qui ceteris cavere didicisti, in Britannia ne ab essedariis decipiaris, caveto. *Id. Leg.* 1, 5. Non enim quaerimus, quemadmodum caveamus in jure, aut quid de quaque consultatione respondeamus. *Id. Agr.* 1, 4. Agri de quibus cautum est foedere. [**Tac. A.* 6, 16. Lex, qua de modo credendi possidendique intra Italiam cavetur.] *Id. Inv.* 2, 47. Non omnia scriptis, sed quaedam, quae perspicua sunt, tacitis exceptionibus caventur. *Id. Att.* 5, 8. Alicui cautum esse velle. *Id. Verr.* 2, 1, 11. Cum ita caverent: Si post cal. Januar. in consilium iretur. *Ulp. Dig.* 17, 1, 8. *ad f.* Cavere, se restituturum. *Suet. Aug.* 41. Cavere in duplum. [**Adde Tac. A.* 6, 17.] ℙ *Cavere re aliqua* est re aliqua, veluti pignore, securum facere. *Caes. B. G.* 6, 2. Civitates jurejurando inter se confirmant, obsidibusque de pecunia cavent. *Cic. Verr.* 2, 1, 54. Praedibus et praediis populo cautum est. *Plin.* 34, 7, 17. Cavere capite pro re aliqua. *Suet. Cal.* 12. Jurejurando, et chirographo cavere. *Varr. L. L.* 4, 3. *extr.* Cavere cautione. *Paul. Dig.* 24, 3, 49. Cavere instrumento se daturum decem. *Ulp. ib.* 13, 7, 9. Cavere sibi pignore. ℙ *Cavere* absolute idem est etiam ac probare. *Inscr.* ap. *Marin. Frat. Arv. n.* 41. *a.* Promagister in codice cavit, *h. e.* nomen suum in codice seu libro scripsit, quo probaret illo die se adfuisse, et sacrum fecisse; *mox* enim legitur *ib.* Fratres Arvales caverunt, se adfuisse et sacrum fecisse. Id porro fiebat, ut qui se adfuisse cavissent, sportulas acciperent. ℙ *Cavere ab aliquo* est cautionem exigere, satis accipere. *Cic. Verr.* 2, 2, 23. Rogat, ut id quod ab ipsis abiisset pecuniae, curet; ab sese caveat, quemadmodum velit. *Id. Brut.* 5. Tibi ego, Brute, non solvam, nisi prius a te cavero, amplius eo nomine neminem, cujus petitio sit, petiturum. ℙ Dicimus etiam *cavere alicui aliquid*, hoc est cautione praestare, satisdare alicui pro re aliqua. *Scaevola Dig.* 46, 3, 89. Post rationem propositam ejus pecuniae, quam mihi Stichus Titii servus caverat. Et *ib.* Cavere chirographum. *Venulej. ib.* 46, 8, 6. cautionem. *Scaevola ib.* 29, 2, 97. Singuli heredes Sempronio caverunt summam, qua quisque condemnatus erat. ℙ Aliquando *cavere* idem est, quod sancire, decernere, jubere. *Cic. Verr.* 2, 2, 50. Cautum est in Scipionis legibus, ne plures essent etc. *Id. Fin.* 2, 31. *in f.* Cavere testamento, ut dies natalis agatur. *Suet. Aug.* 1. Decretum, quo cavebatur, ut etc. *Plin.* 16, 5, 6. Cautum est lege XII. Tab. ut etc. *Callistrat. Dig.* 50, 6, 5. Nec omnia ei congruunt, quae principalibus constitutionibus cauta sunt. ℙ Item arcere, defendere. *Cato R. R.* 5. *ad f.* Scabiem pecori et jumentis caveto. ℙ Imperativum *cave* aliquando transit in adverbium, et jungitur cum verbis pluralis numeri, quemadmodum et *age*. *Pl. Poen. prol.* 116. Jam ne hoc tenetis? si tenetis, ducite: cave dirumpatis: quaeso sinite transigi. ℙ Huc fortasse pertinet et illud ejusdem *Men.* 5, 7, 5. Cave quisquam, quod illic minitetur, vestrum flocci fecerit. ℙ *Cave sis* (quod aliquando *cavesis* junctim legitur) pro *cave si vis*, majorem vim habet imperandi, ut caveatur. *Ter. Eun.* 4, 7, 29. Cave sis: nescis, cui maledicas nunc viro. *Pl. Amph.* 2, 2, 215. Cave sis, ne tu te usu perduis. ℙ Hujus imperativi ultima syllaba longa est secundum regulas grammaticorum. Et sane producitur ab *Hor. Epod.* 6, 11. et *Ep.* 1, 6, 32., ab *Ov. Met.* 2, 89. et *A. Am.* 1, 753., *Lucr.* 2, 754. etc. Eadem tamen corripitur ab eodem *Hor. Sat.* 2, 3, 37. et 177. et *ib.* 5, 75., item ab *Ov.*, *Prop.* et aliis variis in locis. Itaque censent nonnulli (cum *Serv.* ad *A.* 4, 409.) cum corripitur esse a *cavo*, *is*, *a*. 3. pro qua conjugatione afferunt illud *Tibulli* 1, 4, 67. ut quidem legit *Scalig.* ad *Fest.* Haec mihi, quae caverem Titio, Deus edidit ore. Sed *Broukhus.* cum aliis legit *canerem*. ℙ Supinum *cautum* factum est per syncopen a *cavitum*, quod habetur in fragmento Legis Thoriae agrariae apud *Goes.* 330. Quod C. Sempronii Tr. pl. rog. exceptum cavitumque est, nei etc.

*CAVEOLA, ae, f. dimin. a *cavea*. In *Gloss. Vet.* ζώγριον exponitur. *B. A.*

CAVERNA, ae, f. κρύπτη, κοίλωμα, locus cavus, antrum, spelunca. [**Curt.* 8, 10, 24. Infra quas cavernae et voragines longa vetustate in altum cavatae jacent. *Id.* 5, 1, 28. Sed omnium operum magnitudinem circumveniunt cavernae ingentes in altitudinem pressae (*Schleusen*), ad accipiendum impetum fluminis. *Virg. A.* 3, 674. Caverius curvis immugiit Aetna.] *Cic. N. D.* 2, 9. Magna vis terrae cavernis continetur caloris. *Id. ib.* 60. E terrae cavernis ferrum elicere. *Scrib. Compos.* 95. Si dens exesus est, medicamentum in cavernam ejus infertur. *Plin.* 11, 37, 50. Cavernas habere aurium loco. *Id.* 12, 3, 7. Cavernae vasorum fictilium, *h. e.* foramina. *Gell.* 15, 16. Immissis in cavernas arboris digitis, diducere et rescindere quercum conatus est, *h. e.* rimas. ℙ Dicitur etiam de foramine ani in animalibus. *Plin.* 8, 55, 81., 28, 8, 27. et 30, 15, 47. ℙ Item de pudendo et podice muliebri. *Auson. epigr.* 71. Deglubit, fellat, molitur per utramque cavernam. ℙ *Cavernas coeli* dixere *Varr.* ap. *Non.* 1, 221. et *Lucr.* 4, 171. ea ratione, qua *Ennius* ap. *Varr. L. L.* 4, 3. *coeli fornices* (quam translationem improbat *Cic. Or.* 3, 40.) et *cava coeli:* nempe convexum coeli spatium significantes. Eodem modo *cavernam aeris* leges apud *Manil.* 1, 202. ℙ Docet *Serv.* ad *A.* 2, 19. putare nonnullos, *cavernas* dici etiam fustes curvos navium, quibus extrinsecus tabulae adfiguntur: fortasse quia in cavum formantur. Sane *Lucan.* 9, 110. *cavernas puppis* dixit.

CAVERNATIM, adv. per cavernas. *Sidon. ep.* 5, 14. Aqua scabris pumicibus cavernatim ructata.

CAVERNO, as, a. 1. cavernam facere, cavare, ut *carvernare fistulam* apud *Coel. Aur. Tard.* 4, 3.

CAVERNOSUS, a, um, adj. ἀντρώδης, σπηλαιώδης, cavernis plenus, cavus. *Plin.* 26, 8, 37. Radix polypodii acetabulis cavernosa. Adde 27, 5, 17.

CAVERNULA, ae, f. *Plin.* 27, 11, 74. Cavernulas habent, et intus semen.

[CAVERNUM, i, n. idem ac caverna. *Not. Tir.* p. 160. *F.*]

CAVEUS. V. CAUCUS.

CAVIARES hostiae dicebantur, quod caviae (al. *cavae*) idest pars hostiae cauda tenus diceretur, et ponebatur in sacrificio pro collegio pontificum quinto quoque anno. *Festus.* ubi *Scalig.* locum corruptum esse ait, et legendum: *Caviares hostiae dicebantur, quod caviar pars hostiae cauda tenus diceretur:* additque loqui *Festum* de equo Octobri, cujus coda tanta celeritate in regiam perferebatur, ut sanguis recens inde in focum stillaret, ut idem *Fest.* in *October* docet, et de eo intelligendum esse illud *Prop.* 4, 1, 20. Qualia nunc curto lustra novantur equo. V. OCTOBER.

*CAVII, orum, m. plur. populi in Illyrio. *Liv.* 44, 30. *B. A.*

CAVILE. *Varr. L. L.* 4, 3. Quare ut a cavo cavea et cavile, et convallis, cavata vallis etc. *Scalig.*, *Voss.* et *Auson. Popma* manifestum errorem hoc loco esse censent, et legendum *caulae*, vel etiam *caullae*, ut et *Paullus* pro *Paulus* scribebant.

CAVILLA, ae, f. σόφισμα, verba jocosa et ambigua ad fallendum. *Pl. Aul.* 4, 4, 11. Pone hoc, sis: aufer cavillam: non ego nunc nugas ago. Adde *Capell. in carm. l.* 4. *sub f.*

CAVILLABUNDUS, a, um, adj. qui cavillatur, aut qui cavillari paratus est. *Tertull. Anim.* 34. *in f.* Decenni proelio extorquet, non fallens, non cavillabundus.

CAVILLATIO, onis, f. σόφισμα, sophisma, subtilis et inanis quaestio, vel ad rem inaniter ducendam, vel ad fallendum instituta. *Quint.* 7, 4. Hinc moventur quidem mille juris cavillationes: quid sit rempubl. laedere etc. *Ulp. Dig.* 50, 16, 177. Et *ib.* 17, 65. Natura cavillationis, quam Graeci σόφισμα appellaverunt, haec est, ut ab evidenter veris per brevissimas mutationes disputatio ad ea, quae evidenter falsa sunt, perducatur. *Senec. ep.* 111. docet, Ciceronem quoque (*in libris tamen, qui perierunt*) τὰ σοφίσματα cavillationes appellasse, nempe quaestiunculas quidem vafras in philosophia, ceterum ad vitam nihil proficientes. *Quint.* 8, 6. Nos omissis, quae nihil ad instruendum accusatorem pertinent, cavillationibus etc. *h. e.* inutilibus quaestionibus. *Id.* 10, 7. Infelix verborum cavillatio, *h. e.* curiosa nimis, et inutilis sollicitudo in verbis singulis expendendis. ℙ Sed et aliam huic voci notionem tribuit idem *Cic.* hac antiquiorem. Docet enim *Or.* 2, 54. duo genera esse facetiarum, alterum aequabiliter in omni sermone fusum, alterum peracutum et breve: illud a veteribus *cavillationem*, hoc *dicacitatem* fuisse appellatum. Est itaque *cavillatio* hoc sensu perpetua festivitas sermonis sine aculeis contumeliarum, (ut ex *cit. et seqq. cap. Cic.* intelligitur) plena tamen jucunditatis et leporis. ℙ Quamquam et ipsa dicacitas, hoc est breve et acutum dictum, dicterium, salsus jocus, et, ut ait *Festus*, jocosa contumelia, *cavillatio* dicitur. *Pl. Stich.* 1, 2, 76. Cavillationes, assentatiunculae, ac perjuratiunculae parasiticae. *Suet. Tib.* 57. Affirmavit fore, ut ex Pompejo Pompejanus fieret; acerba cavillatione simul hominis nomen incessens, veterumque partium fortunam. *Id. Vesp.* 23. Maxime dicacitatem in deformibus lucris affectabat, ut invidiam aliqua cavillatione dilueret, transferretque ad sales. Adde *eund. Gramm. Gell.* 3, 5, 5. et *Val. Max.* 6, 2. *n.* 7.

CAVILLATOR, oris, m. σοφιστής, qui cavillationibus et sophismatis utitur. *Senec. ep.* 102. Cavillatoribus istis abunde responderimus. ℙ Item facetus, ridicularius, dicteriis utens, dicax, σκώπτης. *Cic. Att.* 1, 13. Cavillator genere illo moroso, quod etiam sine dicacitate ridetur; facie magis, quam facetiis ridiculus. *Pl. Mil.* 3, 1, 47. Cavillator facetus. *Gell.* 4, 20. Cavillator et canalicula et nimis ridicularius.

CAVILLATRIX, icis, f. quae sophismatis et cavillationibus utitur. *Quint.* 7, 3. Conclusio subtilis in disputationibus potius per argumenta verborum cavillatrix, quam etc. Adde 2, 15. *a med.*

CAVILLATUS, a, um, part. a *cavillor*. *Gell.* 5, 5. Facetissime cavillatus est, *h. e.* jocatus. Sic *Appul. Met.* 3. Lepido sermone invicem cavillatus. ℙ Passive. *Id. ib.* 9. Talis sermonis blanditie cavillatum deducebat, *h. e.* deceptum.

CAVILLATUS, us, m. idem quod cavillatio. *Appul. Met.* 8. Sed ille cognito cavillatu, similis indignanti etc., *h. e.* joco, dicterio.

CAVILLOR, aris, atus sum, dep. 1. sophismate et cavillationibus utor, subtiles ac inanes quaestiones moveo. V. CAVILLATIO. *Liv.* 3, 20. Cavillari tum tribuni et populum exsolvere religione velle. *Ulp. Dig.* 38, 17, 2. §. 44, Si verba cavillatus, imputaverit matri, cur etc. *Tac. A.* 1, 46. Tiberium sedere in senatu, verba patrum cavillantem, *h. e.* calumniantem et in vanas suspiciones adducentem. *Plin.* 35, 10, 35. *n.* 12. Cavillari circa crus. *Id.* 11, 51, 112. Stridorem eum dentibus fieri, cavillantur. *Val. Max.* 9, 12. *n.* 8. Cavillari fata. *Id.* 1, 8. *extern. n.* 8. Animus demens ad Deos usque cavillandos. *Quint.* 1, 4. Cavillari artem grammaticam, ut tenuem ac jejunam. ℙ Saepe sumitur pro jocari, dicteria dicere, dictis irridere, σκώπτειν, χειρομυκτεῖν. *Cic. Q. Fr.* 2, 12. Togam sum ejus praetextam magno hominum risu cavillatus. *Id. N. D.* 3, 34. In eo etiam cavillatus est, aestate grave esse aureum amiculum, hieme frigidum. *Id. Att.* 2, 1. Familiariter cavillari et jocari cum aliquo. *Liv.* 2, 58. Tribunos plebis cavillans interdum et Volerones vocabat. ℙ In illo *Suet. Tit.* 8. Saepe cum populo et voce et gestu, ut fautor, cavillatus est, verum majestate salva; *cavillatus* est significat, Titum, ut faveret iis, quos populo placere cognoscebat, cavillatum esse, hoc est jocose calumniatum et criminatum et voce et gestu eos, quos populus quoque aspernabatur. ℙ Passive *Tertull. Resurr. carn.* 21. *in f.* Per quae fere promulgatio majorum cavillatur. ℙ *Scalig.* ad *Fest.* et *Voss.* in *Etymol.* docent, proprie idem esse, quod caveo vel saepe caveo. Factum enim esse ὑποχοριστικῶς, hoc est diminutive a *caveo*, ea ratione qua *sorbillo* a *sorbeo*, *conscribillo* a *conscribo* et quemadmodum *caveo* proprium est JCtorum, cum de jure respondent, ita *cavillor* dici de legulejis et rabulis forensibus. Usurpari autem pro simplici *caveo* a *Tertull.* cum ait *Cor. mil.* 11. Omnibus modis cavillandum, ne quid adversus Deum committatur. Quae tamen verba alia ratione alii interpretantur. [*Ex *Döderl.* sententia *Cavillari* diminut. est a *calvere* 2, 115.]

CAVILLOSUS, a, um, adj. cavillis abundans. *Firm. Mathes.* 58. Astuti, callidi, cavillosi et insidiarum pleni.

CAVILLULA, ae, f. vel Cavillulum, i, n. parvum cavillum. *Pl. Truc.* 3, 2, 15. *Stra.* Dicax sum factus: jam sum cavillator probus. *Astaph.* Quid id est, amabo? istaecce ridicularia cavillationes vis fortasse dicere? *Stra.* Ita: ut pauxillum differat a cavillulis; ubi *cavillula* videntur acrius aliquid continere quam *ridicularia*. Alii pro *cavillator* leg. *cauliator*, nempe caulium cultor, alii *villator*, *h. e.* villicus: pro *cavillulis* vero alii leg. *caululis* diminut. caulae, alii *caulibus*. Sed lectio est valde incerta.

CAVILLUM, i, n. σκῶμμα, irrisio jocosa, cavillatio. *Appul. Met.* 1. Jam allubentia proclivis est sermonis ac joci, et scitum est cavillum. Adde *Fest.*

CAVILLUS, i, m. idem quod cavillum. *Appul. Met.* 2. Jam risus affluens, et joci liberales, et cavillus hinc inde.

[CAVINUS, a, um, adj. ad cavum pertinens. Est cognomen Romanum. *Inscr.* ap. *Mur.* 1641, 8. Aurelia Cavina. *F.*]

CAVITIONEM olim dicebant, inquit *Fest.*, quam modo dicimus *cautionem*, a supino *cavitum* pro *cautum*.

CAVITUS, a, um, part. a *caveo* pro *cautus*.

Pl. Ps. 2, 3, 4. Haec cavita est mihi opportune epistola. Al. rectius leg. *allata est.*

CAULĂ, ae, f. *αὐλή*, idem quod aula, qua significat septum, quo includuntur oves: a Graeca voce allata, addito *c*, ut docet *Serv.* ad illud *Virg. A.* 9, 60. pleno lupus insidiatus ovili, Cum fremit ad caulas. ℙ *Festus* (itemque *Varr. L. L.* 4, 3. ex emendat. *Scalig.*) docet, *caulam* dictam esse a *cavo*, quia olim ante usum tectorum, oves in antris claudebantur. Favet huic opinioni *Lucr.*, qui *caulam* pro loco cavo usurpat non semel, ut 3, 255. atque animai Diffugiant partes per caulas corporis omnes. Et *ib.* 703. Dispertitur enim per caulas corporis omnes, *h. e.* per cavas partes, foramina, meatus. *Id.* 4, 621. per caulas omne palati, et rarae per plexa foramina linguae. *Id.* 6, 491. per caulas aetheris omnes. ℙ De septo et cancellis, quibus cingitur signum, aut altare cujuspiam Dei. *Inscr.* ap. *Mur.* 191, 3.... Cornelia Prima uxor ex indulgentia Colleg. signum Liber. basim caulas D. D. ℙ *Charis.* 1, 20. enumerat inter eas, quae in plurali tantum usurpantur. ℙ Etiam *caulla* olim scribebatur, ut dictum est in CAVILE.

*CAULARIS, is, Asiae fluv., in Pamphylia. *Liv.* 38, 15. *B. A.*

CAULĪAS, ae, m. *καυλίας*, succus ex caule laserpitii. *Plin.* 19, 3, 15.

CAULĪCŪLĀTUS, a, um, adj. in cauliculi modum factus. *Appul. Herb.* 90. Cauliculati rami.

CAULĪCŪLUS, i, m. *καυλίον*, parvus caulis. *Cels.* 2, 18. Imbecillissima materia est omne olus, et quidquid in cauliculo nascitur, qualis est cucurbita, et cucumis. *Scrib. Compos.* 128. Cauliculi rubi. *Plin.* 23, 7, 63. Ramorum fici teneri cauliculi. [**Suet. Gramm.* 11. (de Valerio Catone) Quem tres cauliculi et selibra farris, — ad summam prope nutriant senectam.] ℙ Apud architectos *cauliculi* sunt flexurae illae in capitulis Corinthiis columnarum, quae e quadruplici caule prodeuntes ad modum volutarum curvatae, partim ad angulos abaci, partim vero ad ipsos flores, quibus abacorum frontes mediae ornantur, cincinnatae concurrunt. *Vitr.* 4, 1. Cauliculi eandem habeant altitudinem, ex quibus folia nascuntur projecta, ut abacum excipiant.

CAULĪNUM, i, n. vinum juxta Capuam proveniens, ab agro ita nominatum. *Plin.* 14, 6, 8. *n.* 6.

CAULIS, is, m. idem est in herbis ac fruticibus, quod caudex in arboribus, nempe stipes, seu scapus, unde se produnt folia et ramusculi. *Cato R. R.* 157. Brassica latis foliis, caule magno. *Plin.* 12, 12, 26. Frutex caule cubitali, geniculato. *Id.* 19, 3, 15. Laserpitium caule ferulaceo. *Id.* 18, 12. 30. Caules fabarum. *Id.* 12, 26, 57. Caulis panaces. *Id.* 16, 20, 33. Rhododendron caulibus fruticosum. ℙ Speciatim dicitur de thyrso brassicae, et per synecdochen de ipsa brassica, quia amplius in ea thyrsus crescit, quam in ceteris oleribus, et est maxime edulis. *Hor. Sat.* 2, 4, 15. Caule suburbano, qui siccis crevit in agris, Dulcior. *Id. ib.* 2, 61. Cornu bilibri oleum caulibus instillare. *Plin.* 17, 24, 37. *n.* 10. Vitis odit caulem, et olus omne. ℙ Aliquando sumitur pro certo genere brassicae, et ab ea distinguitur. *Cic. N. D.* 2, 47. [*Cf. *Davis.* ad h. l. et *Heindorf* ad *Hor. Sat.* 2, 4, 15.] Vites a caulibus, brassicisque refugere dicuntur. ℙ In vitibus aliisque arboribus *caulis* dicitur summus ramorum surculus virescens, tener et cauli similis. *Plin.* 14, 19, 23. Vitis ipsa quoque manditur, decoctis caulibus summis, qui et condiuntur in aceto, ac muria. Adde *Varr. R. R.* 1, 31. V. COLIS. ℙ Translate de aliis quoque rebus usurpatur. *Plin.* 11, 50, 111. Boum caudis longissimus caulis, atque in ima parte hirtus, *στόλος κέρκου*. *Id. ib.* 39, 94. Pennarum caules omnium cavi, *h. e.* calami. *Id. ib.* 29, 35. Locustae pariunt, in terram demisso spinae caule, ova condensa. *Lucil.* ap. *Non.* 4, 434. sibi illico telo Praecidit caulem, testesque una amputat ambo, *h. e.* colem, penem. ℙ Dicitur etiam *caules* in recto singulari. V. COLIS.

CAULŌDES, is, *καυλώδης*, hoc est qui caulem magnum habet. Ita appellatur genus quoddam brassicae lata habentis folia e caule exeuntia. *Plin.* 20, 9, 33.

CAULON, onis, m. *Καυλών* et *Καυλωνία*, et olim etiam *Αὐλωνία*, teste *Strab. l.* 6., oppidum Magnae Graeciae in Italia prope montem cognominem, haud longe a promontorio Cocintho, quod nunc *Capo Stilo*, ad flumen Sagram, nunc *Alaro*. Illud Dionysius senior Syracusarum rex vi cepit atque evertit, teste *Diod. Sic. l.* 4., mox restauratum a Campanis devastatum fuit, quod illius incolae a Romanis stetissent in bello adversus Pyrrhum Epirotarum regem, *Paus. l.* 2., tandem secundo bello Punico jussu Fabii Maximi dirutum omnino est, et adhuc in ruinis jacet. *Virg. A.* 3, 553. Caulonisque arces, et navifragum Scylaceum. *Ov. Met.* 15, 705. Romethiumque legit, Caulonaque Naryciamque. *Caulona* est accusat. sing. Graecae positionis pro *Caulonem*. ℙ Perperam *Serv.* ad *Virg. l. c.* legit *Aulonis*, et eundem esse significat, de quo *Hor. Od.* 2, 6, 18. et apricus Aulon Fertili Baccho minimum Falernis invidet uvis. At certo constat, hic *Horatium* mentionem facere montis Aulonis in agro Tarentino, de quo etiam *Mart.* 13, 125. Nobilis et lanis, et felix vitibus Aulon. [Hunc locum multis instruxit *F.*] ℙ **Caulonia*, *Καυλωνία*, appellatur a *Mela* 2, 4. *Liv.* 27, 12. et 16. *B. A.*

[*CAUMA, ae, f. *καῦμα*, aestus, calor. Est cogn. muliebre, quod ex more Romanorum declinatur *cauma, ae*, pro *cauma, atis*, n. *Inscr.* ap. *Grut.* 730, 2. Dis Manibus Geminiae Caumae C. Billienus Fructus. ℙ *Cauma, atis. Vulg. Job.* 30, 30. Ossa mea aruerunt prae caumate. *F.* et *B. A.*]

CAUNAE, arum. V. v. seq.

CAUNĒUS et Caunius, a, um, adj. *Καύνιος* et *Καυναῖος*, ad Caunum pertinens, quod est Cariae oppidum. *Cauneae ficus* dictae sunt, quae ex ejus oppidi agro Romam magna copia siccatae adferebantur, et caricarum optimae habebantur: erant tamen plebejus cibus, et parvi pretii. *Petron. fragm. Tragur.* 44. *Burm.* Habemus Aedilem trium caunearum, qui sibi mavult assem, quam vitam nostram. *Cels.* quoque hujus fici meminit 5, 21., item *Plin.* 15, 19, 21., ubi cottana, caricas, et cauneas, ut diversa genera enumerat. ℙ Narrat *Cic. Div.* 2, 40. cum Brundisii M. Crassus exercitum adversus Parthos in naves imponeret, occurrisse quendam, qui caricas Cauno advectas vendens, *cauneas* clamitabat: qua voce putabatur admonere voluisse, ne iret, quasi diceret, *cave ne eas.* Adde *Plin. l. c.* ℙ Dicuntur etiam *caunae, arum*, et, quemadmodum *caricae*, pro ficis quibuslibet siccis usurpantur. *Colum.* 10, 414. Livia Chalcidicis, et caunis aemula Chiis, *h. e.* ficus Livia aeque grati saporis, quam Chalcidicae, et caunae Chiae, *h. e.* siccae ficus ex Chio. *Stat. Silv.* 1, 6, 15. et quas percoquit Ebosea caunas. Ita recte leg. *Salmas.* ad *Solin.* p. 938., alii aliter. ℙ *Caunei* seu *Caunii, orum*, sunt Cauni oppidi incolae. *Cic. Fam.* 13, 56. et *Q. Fr.* 1, 1, 11.

[CAUNĪTES, is, omn. gen. adj ad Caunum pertinens, Cariae oppidum. *Plin.* 31, 9, 45. Sal Caunites, *h. e.* qui ex Cauno provenit. *F.*]

CAUNĪUS V. CAUNĒUS.

CAUNUS, i, m. filius Mileti ex Cyanee filia Maeandri, nepos Solis. A sorore Byblide sceleste amatus fugit e Lesbo in Cariam. V. BYBLIS. ℙ Ab eo conditum est et appellatum *Caunus* oppidum Cariae in maritima ejus ora, apud ostia Calbis fluvii, nunc *Copi*. *Plin.* 5, 28, 29. et *Cic. Div.* 2, 40. Adde *Melam* 1, 16., qui ait valetudine habitantium infame esse. ℙ [**Caunus* fuit appellatus etiam mons Hispaniae Tarraconensis, in Celtiberia, nunc *Moncayo*. *Liv.* 40, 50. *B. A.*]

CAVO, as, avi, atum, a. 1. *κοιλαίνω*, cavum facio. Est a *κάπτω*, seu *κάπω*, avide comedo. *Liv.* 21, 26. Cavare naves ex singulis arboribus. *Virg. G.* 1, 262. cavat arbore lintres. *Id. ib.* 3, 87. Equi ungula cavat tellurem. *Id. ib.* 2, 450. Tilias, et buxum ferro acuto cavare. *Plin.* 7, 16, 15. Dentes flammis indomiti, cavantur tabe pituitae. *Id.* 37, 7, 25. Carbunculi Indici cavantur in sextarii unius mensuram. *Id.* 36, 8, 12. Cavare onychen ad vasa unguentaria. *Id.* 33, 4, 41. fossas. *Id.* 8, 17, 23. Luna cavans cornua, *h. e.* decrescens. *Ov. Met.* 12, 130. parmam gladio, galeamque cavare, *h. e.* penetrare, transfodere. [*Eleganter de fabris ferrariis dixit *Virg. A.* 7, 632. Tegmina tuta cavant capitum, i. e. galeas cudunt.]

CĀVO, is. V. CAVEO.

CĀVOSĪTAS, atis, f. cavatura, locus cavus. *Tert. Anim.* 55. et *Pudic.* 20.

CAUPO, onis, m. *ξενοδόκος*, *καπηλὸς*, esculentorum poculentorumque venditor. *Cic. Div.* 1, 27. Alterum ad cauponem divertisse, ad hospitem alterum. *Mart.* 1, 57. Non potes, ut cupias, vendere, caupo, merum. *Hor. Sat.* 1, 5, 3. Forum Appi Differtum nautis, cauponibus atque malignis. [**Id. ib.* 1, 1, 29. Perfidus hic caupo. Cf. *Heindf.*] *Ulp. Dig.* 4, 9, 1. docet, *caupones* dici tum eos, qui cauponam exercent, tum eorum institores. ℙ Quidam docent, latius aliquando accipi, ut significet quemcumque mercatorem et institorem, quemadmodum et Graece *καπηλός*: afferuntque illud *Pl. Aul.* 3, 5, 35. Caupones, patagiarii, indusiarii, flammearii etc. Sed alii aliter leg. ℙ Translate *Tert. Anim.* 3. Caupones sapientiae atque facundiae. ℙ *Charis.* 1, 47. docet, hoc nomen esse communis generis: et pro *caupo* dictum esse etiam *cupo, onis.*

CAUPONĂ, ae, f. *ξενοδοχεῖον*, *καπηλεῖον*, taberna, locus, ubi caupones vinum et cibos vendunt. *Cic. Pis.* 22. Tibi solitudo erat pro frequentia, caupona pro oppido. *Hor. Ep.* 1, 11, 12. Vivere in caupona. *Gell.* 7, 11. delitescere. ℙ Item ipsa negotiatio cauponum, *καπηλική*. *Paul. Dig.* 33, 7, 13. Caupona negotiationis nomen est. Ita *Torrent.*, at *Haloand.* habet *cauponia*. *Ulp. Dig.* 23, 2, 43. Exercere cauponam. ℙ Item mulier, quae hujusmodi negotiationem facit, ut *Prisc.* 6, 684. docet, *καπηλίς*. *Lucil. ib.* Caupona hic tamen una Syra. *Appul. Met.* 1. Stabulum accessi, et de quadam anu caupona illico percontor.

CAUPONANS, antis, part. ab inusit, *cauponor*, qui cauponam exercet, *καπηλεύων*: et translate, lucri causa aliquid faciens. *Enn.* ap. *Cic. Off.* 1, 12. Nec cauponantes bellum, sed belligerantes. *Guerreggio in Asia, e non vi cambio o merco*: eadem sententia dixit *Tassus Cant.* 20. *sub f.*

*CAUPONARIA, ae, f. ars vel professio cauponandi. *Onomast. Vet.* Cauponaria, *καπηλική*. *B. A.*

CAUPONĀRIUS, a, um, adj. ad cauponam pertinens, *καπηλικός*. *Ulp. Dig.* 23, 2, 43. Sub praetextu instrumenti cauponarii. Ita *Haloand.*, sed *cauponii* habet *Torrent.* ℙ [*Cauponarius* est etiam idem ac caupo in *Gloss. Cyrilli.* Cauponarius, *καπηλός*. *F.*]

CAUPONĬA, ae, f. V. CAUPONA. et CAUPONIUS.

CAUPONIUM. V. v. sq.

CAUPONĬUS, a, um, adj. idem quod cauponarius. *Paul. Dig.* 33, 7, 13. Tabernae cauponiae instrumento legato. *Justin.* 1, 7. Cauponias artes exercere. *Pl. Poen.* 5, 5, 19. Puer cauponius, *h. e.* puer meritorius, cujusmodi in cauponis prostare solebant; ex quo cauponia ars infamis habebatur. ℙ *Cauponium, ii*, est idem ac caupona, *καπηλεῖον*. *Pomp. Dig. ib.* 15. Caballi, qui in pistrinis sunt, et in cauponio institores. *Haloand.* habet *cauponia*, ut sit *cauponia, ae*, eod. sensu. At *Not. Tir.* 156. Cauponium. Item legitur in *Gloss. Cyrilli.*

CAUPONOR. V. CAUPONANS.

CAUPONŪLĂ, ae, f. parva cauponia. *Cic. Phil.* 2, 31. Delituit in quadam cauponula, atque ibi se occultans perpotavit ad vesperum.

CAUPŪLUS, vel Caupolus, li, m. genus navigii est ap. *Gell.* 10, 25. Docet *Isid. Or. ad f.* 19, 1. designari hoc nomine idem navigium, quod lembo et cymba.

*CAURA SIARUM, opp. Hisp. Baet. *Plin.* 3, 1. *ed. Hard.* In *ed. Elzev.* est *Caurasiarum. B. A.*

*CAURANĀNI, orum, pop. Arab. fel. *Plin.* 6, 28. *B. A.*

[*CAURIENSIS, is, adj. ad Caurium pertinens Lusitaniae oppidum, nunc *Coria. Inscr.* ap. *Mur.* 870, 6. L. Vitellius Maniai F. Tancinus civis Hisp. Cauriensis. ℙ **Plin.* 4, 22, 35. hujus oppidi incolas *Caurenses* appellat. *F.* et *B. A.*]

CAURĪNUS, a, um, adj. ad Caurum pertinens. *Grat. Cyneg.* 296. Verum ubi Caurino perstrinxit frigore vesper etc.

CAURĬO, is, n. verbum effictum ad exprimendam pantherae vocem. *Auct. Carm. Phil.* 50. Panther caurit amans, pardus hiando felit.

*CAUROS, i, sic dicta est olim Andros insula. *Plin.* 4, 12. *B. A.*

CAURUS, i, m. *ἀργέστης*, ventus est spirans ab occidente solstitiali contra Eurum positus. *Senec. Q. N.* 5, 16., *Plin.* 2, 47, 46. et *Gell.* 2, 22. V. ARGESTES. *Virg. G.* 3, 356. spirantes frigora cauri. *Veget. Mil.* 4, 38. docet, caurum eundem esse ac libonotum, qui est inter meridiem et occidentem hibernum: sed aliorum auctoritas, qui allati sunt, potior esse debet. ℙ In libris citatorum scriptorum saepius legitur *Corus.* Sic apud *Caes. B. G.* 5, 7. Corus ventus navigationem impediebat.

CAUSĂ et Caussa, ae, f. *αἰτία*, *αἴτιον*, est ea, ex qua, vel per quam, vel a qua, vel propter quam aliquid fit, vel fieri dicitur aut simulatur. Ejus vocis etymon ignotum, aut saltem incertum est. Quidam enim ex *cavillor*, alii a *casus* deducunt, [*quod haud improbandum] nonnulli a *caiso* seu *quaiso*, h. e. *quaeso*, vel ab *αἴσα*, Aeolice *αὔσα*, sors, portio; sed forte derivandum est a *caveo*: nam JCtorum imprimis est *cavere*, quorum causae quoque sunt, unde et *causidici* appellantur: at profecto ea est, quae id efficit, cujus est causa, ut *Cic. Fat.* 15. definit. *Id. Phil.* 2, 22. Ut in seminibus est causa arborum et stirpium, sic hujus luctuosissimi belli semen tu fuisti. Et *ib.* Ut Helena Trojanis, sic iste huic reipublicae causa belli, causa pestis atque exitii fuit. *Id. Att.* 15, 7. Epistolae me delectarunt, in primis Sextii nostri. Dices, quia te laudat: puto mehercule, id quoque esse causae: sed tamen etc. *Id. Acad.* 1, 3. Quid causae est, cur poetas Latinos legant? an quia etc. *Id. Inv.* 2, 20. Atrocitas injuriarum satisne causae est, quare etc? *Ter. Eun.* 1, 2, 65. Multae sunt causae, quamobrem cupio adducere. *Cic. Phil.* 6, 1. Causa consulibus de republica referendi fuit ex eo, quod etc. *Id. N. D.* 3, 20. Ob eam causam, quia etc. *Id. Verr.* 2, 3, 46. Pensum exigendum est propter hanc causam, quod etc. *Id. Fam.* 1, 8. Ob eam causam scribo, ut etc. *Id. Verr.* 2, 2, 40. Ob eam causam, ne etc. *Sall. Jug.* 15. Ad impetrandum nihil causae habeo praeter miseram fortunam. *Cic. Or.* 2, 60. *ad f.* et *Q. Fr.* 1, 1, 2. Facere aliquid cum causa. *Id. Att.* 7, 7. Gravi de causa facere aliquid. *Id. Fam.* 5, 20. justis de causis. *Id. Div.* 1, 35. Equus sine causa repente concidit. *Id. Att.* 13, 22. Non sine causa tam diligenter exquiro. *Id. Acad.* 1, 3.

Afferre causam probabilem. *Id. Phil.* 2, 22. Causam dare alicui belli contra patriam inferendi. *Auct. ad Her.* 2, 19. *ad f.* Dare causam, qua inductus quispiam aliquid fecerit. [**Tib.* 2, 4, 29. Hic dat avaritiae causas, i. e. avaritiae semina jacit, auctor est. *Virg. A.* 7, 553. causas dedit ad culpam.] *Hor. Sat.* 1, 4, 116. Reddere alicui causas, quid vitatu, aut petitu sit melius. [**Virg. A.* 9, 218. Causas inanes nectis. *Hor. Od.* 1, 16, 19. Irae urbibus stetere ultimae causae, cur perirent. *Id. Sat.* 1, 6, 71. Si et vivo carus amicis; causa fuit pater his. *Id. ib.* 1, 7, 14. Non aliam ob causam, nisi quod. *Id. ib.* 2, 8, 92. Suaves res si non causas narraret earum et naturam dominus. *Virg. G.* 4, 397. Causam morbi expediat. *Tac. A.* 6, 22. Nexus naturalium causarum. *Curt.* 5, 12. Nexus causarum latentium, i. e. fatum. *Id.* 10, 10. certaminum causae sublatae sunt. *Tac. A.* 3, 46. Praesumpta spes hortandi causas exemerat. *Id. ib.* 12, 64. Perdita Domitia muliebribus causis. — *Hor. Ep.* 1, 12, 16. Quae mare compescant causae. *Virg. A.* 2, 285. Causa indigna foedavit vultus. *Id. ib.* 3, 584. Quae causa det sonitum. 5, 5. Quae causa accenderit ignem. 7, 197. Quae causa rates vexit. 8, 112. Quae causa subegit. cet.] ℙ Sequente infinito. [**Virg. A.* 10, 99. Quae causa fuit consurgere.] *Tibull.* 3, 2. *extr.* dolor huic et cura Neaerae Conjugis ereptae causa perire fuit. *Lucan.* 5, 463. Apso *(fluvio)* gestare carinas Causa palus. ℙ *In causa esse* idem est quod causam esse. *Plin.* 9, 30, 40. Humana calamitas in causa est. ℙ Ablativus *causa* idem est quod *propter* sequente genitivo. *Cic.* ad *Dolabell. post ep.* 14. *l.* 15. ad *Att.* Si hoc honoris mei causa susceperis. *Ter. Eun.* 1, 2, 122. Quidquid hujus feci, causa virginis feci. *Liv.* 39, 14. Ne quis convenisse aut coisse causa sacrorum velit. *Sall. Cat.* 32. Dissimulandi causa et quasi sui expurgandi, in senatum venit. [**Tac. A.* 1, 13. Deprecandi causa. *Suet. Aug.* 24. Causa sacramenti detrectandi. *Hor. A. P.* 339. Voluptatis causa.] ℙ Sic dicimus *mea, tua causa* etc., *h. e.* propter me, propter te. *Cic. Fam.* 15, 18. Te abesse, mea causa moleste fero, tua gaudeo. *Hor. Sat.* 1, 4, 97. causaque mea permulta rogatus fecit. *Ter. Ph.* 4, 4, 14. Nostra causa scilicet in nervum potius ibit. [**Pl. Capt. prol.* 14. Ego me tua causa, ne erres, non rupturus sum, i. e. ea de causa, ut tu fabulae argumentum intelligas. Ita expl. loc. *Lindem. Cic. Fam.* 3, 7. *ad f.* Ut minus mea causa debere videaris, quam ego tua laborarim. *Id. ib.* 5, 14. Si quid nostra causa vis.] ℙ Aliquando *causa* omittitur. *Tac. H.* 4, 25. E seditiosis unum vinciri jubet, magis usurpandi juris, quam quia unius culpa foret. *Pl. Rud.* 5, 3, 18. Jusjurandum rei servandae, non perdendae, conditum est. [**Caes. B. G.* 5, 8. Quas sui quisque commodi fecerat. V. *Oudendorp.* ad *Eund. ib.* 4, 1. Sic et Graeci omittere solent ἔνεκα.] ℙ Interdum sumitur pro praetextu, πρόφασις. *Nep. Amilc.* 3. Quo facilius causam bellandi reperiret. *Ter. Eun.* 1, 2, 57. Postquam sensit, me tecum quoque rem habere, fingit causas, ne det, sedulo. [**Tac. A.* 12, 45. Causas belli confingere.] ℙ Hinc per causam. *Cic. Dom.* 5. *ad f.* Cum tu in annonae caritate in consules, in senatum, per causam inopum atque imperitorum, repentinos impetus comparares. *Caes. B. G.* 7, 9. Per causam supplementi equitatusque cogendi, ab exercitu discedit. (Adde *B. C.* 3, 76.) *Tibull.* 1, 7, 25. Saepe velut gemmas ejus signumque probarem, Per causam memini me tetigisse manum. Adde *Ov. Her.* 20, 140. et *Trist.* 2, 451. et *Liv.* 2, 32. [**Suet. Caes.* 2. Per causam exigendae pecuniae. Cf. *Casaub.* ad h. l.] ℙ Nonnunquam significat excusationem. *Cic. Fam.* 16, 19. Si ob eam rem moraris, accipio causam. *Id. Verr.* 2, 1, 25. *in f.* Causam alicujus negligere. ℙ Item impedimentum, quo excusatur aliquis, quo minus quidpiam facere possit. *Cic. Phil.* 1, 11. *in f.* Nec erit justior in senatum non veniendi morbi causa, quam mortis. *Auct.* ad *Her.* 2, 13. Ut major annis LX. et cui morbus causa est, cognitorem det. *Cic. Dom.* 50. Consuluit, numquid causae esse videretur, quin id signum dedicaret. [**Hor. Sat.* 1, 1, 20. Quid causae est, quin.] *Ter. Andr.* 3, 4, 21. Quid causae est, quin hinc in pistrinum recta proficiscar via? Adde *Pl. Rud.* 3, 4, 53. ℙ Item morbum. *Tibull.* 1, 9, 51. Sontica causa [*cf. *Heyn.* ad h. l. et quos ille laudat.] *Plin.* 28, 15, 61. Femina atteri adurique equitatu notum est. Utilissimum est ad omnes inde causas spumam equi inguinibus illinire. *Senec. Cons.* ad *Marc.* 11. *ad f.* Corpus tenuissimis causis atque offensionibus morbidum. *Cels.* 3, 3. Atque haec quidem sanis facienda sunt, tantum causam metuentibus. ℙ Item occasionem. *Cic. Div.* 2, 2. Mihi causam explicandae philosophiae attulit gravis casus civitatis. *Caes. B. C.* 2, 28. Hanc nactus appellationis causam Quintilius etc. ℙ Saepissime ponitur pro quaestione seu controversia, quae versatur circa certas personas, loca, tempora, actiones, negotia: cujusmodi sunt, quae in foro et judiciis agitantur. *Cic. Top.* 21. Quaestionum duo sunt genera: alterum infinitum, definitum alterum. Definitum est, quod ὑπόθεσιν Graeci, nos causam etc. (Adde *Quint.* eadem docentem 3, 5.) *Id. Inv.* 1, 6. Causa est res, quae habet in se controversiam in dicendo positam, cum personarum certarum interpositione. *Id. Part.* 20. *in f.* Tria sunt causarum genera, unum quod, a meliori parte, laudationis est appellatum, deliberationis alterum, tertium judiciorum. ℙ Speciatim vero dicitur de causis judicialibus. [*Quum in judiciis id imprimis quaeratur, *qua de causa* quodque factum sit, evenit, ut omne negotium, de quo cognoscendum esset, causa vocaretur. *Cic. Fam.* 9, 21. Causas capitis aut famae agimus ornatius. Et *ib.* Causas privatas et eas tenues, agimus subtilius. *Tac. A.* 12, 58. Causa Iliensium suscepta. *Id. ib.* 13, 27. Privatim penderent causam libertorum. *Id. ib.* Ad dicendam majestatis causam retraxit. *Suet. Nero* 17. causae ab aerario ad forum translatae.] *Id. Verr.* 2, 5, 1. Causam constituere. *Id. Quint.* 24. perorare. *Id. Brut.* 47. Orare causam capitis. *Id. Or.* 2, 48. Agere causam apud judices. Et *ib.* 49. tractare. *Id. fr. pro Cornel.* defendere. *Suet. Dom.* 9. tenere. *Ov. Her.* 16, 75. vincere. *Cic. Fam.* 1, 4. obtinere. *Id. Rabir. Post.* 4. Causa judicata et damnata. *Id. Rosc. Com.* 4. Causam perdere. *Id. ib.* labefactare. Et *ib.* Confidere aut diffidere causae. *Id. Phil.* 2, 23. Rem, indicta causa, judicare. *Quint.* 4, 1. Laborare causa. [**Hor. Sat.* 1, 10, 26. Cum dura tibi peragenda rei sit causa Petilli. *Id. ib.* 7, 22. Persius exponit causam. *Id. ib.* 10, 28. Cum Pedius causas exsudet. Cf. *Heindf. Id. ib.* 2, 5, 34. causas defendere. *Id. ep.* 1, 16, 43. Et quo causae teste tenentur. *Id. ib.* 1, 5, 9. Mitte causam.] ℙ *Causam dicere*, absolute et sine addito, proprie est ejus, qui defenditur, hoc est rei. *Cic. Rosc. Am.* 5. Accusant ii, qui in fortunas hujus invaserunt; causam dicit is, cui nihil reliquerunt. *Id. Quint.* 8. De capite suo priore loco causam dicere. *Id. Sext.* 8. Causam dicere de ambitu. *Liv.* 29, 19. ex vinculis. ℙ Causam vel causas dicere cum aliquo addito est idem quod agere sive accuses sive defendas. *Cic. Or.* 1, 2. Usus, quem ex causis, quas diximus, tot tantisque consecuti sumus. *Id. Dejot.* 2. Tantam causam dico intra domesticos parietes etc. Et *mox.* Hanc causam si in foro dicerem etc. ℙ Causam discere aut pernoscere dicitur orator sive patronus, antequam agat; unde cognitores causarum appellati. *Macr. Sat.* 1, 2. Hora omnino reperiri nulla potest, quin tuorum clientium negotia vel defendas in foro vel domi discas. Et *mox.* Sed cum essent amicorum complures mihi causae illis diebus pernoscendae, ad coenam tum rogatus, meditandi, non edendi illud mihi tempus esse respondi. ℙ Significat etiam excusationem afferre, utcumque se defendere. *Ter. Hecyr.* 1, 2, 111. Dixere causam tunc nescio quam. Et *Ph.* 2, 1, 42. Non causam dico, quin quod meritus sit, ferat, *h. e.* non deprecor, non recuso. *Cic. Quint.* 18. Nonis Febr. si Romae fuit, causae nil dicimus, quin tibi vadimonium promiserit. ℙ [**Pl. Mil.* 5, 34. *Pe.* Posthac — arcebo testibus. *Py.* Causam haud dico. *Id. Capt.* 3, 4, 92. Nullam causam dico, quin.] ℙ Aliquando est rationem afferre cur aliquid fiat. *Phaedr.* 3, 17. quare steriles sumerent, interrogavit: causam dixit Juppiter. [*Pertinet huc locus, quem supra laudavit *Forc.*, *Hor. Sat.* 1, 4, 6.] ℙ *Causa cadere* est causam amittere et videtur dici proprie de eo, qui contra formulas juris egit, neque eum servavit ordinem, qui in actionibus instituendis servandus est; quod Itali dicunt *fallar in ordine. Cic. Inv.* 2, 19. Ita jus civile habemus constitutum, ut causa cadat is, qui non, quemadmodum oportet, egerit. *Id. Fam.* 7, 14. ad *Treb. JCtum.* Minus multi jam, te advocato, causa cadent. Adde *Mur.* 4. ℙ Aliquando *causa* partes, factiones significat. *Cic. Dejot.* 10. Nemini in illa causa, studio et cupiditate concedebat, *h. e.* in favendo partibus Pompeji. Adde *Marc.* 1. et *Ligar.* 9. *a med.* ℙ Accipitur etiam pro quocumque negotio. *Nep. Paus.* 4. Quod nemo eorum rediisset, qui super tali causa eodem missi erant. *Cic. Verr.* 2, 3, 73. Halesinus Aeneas, cui senatus dederat publice causam, ut mihi fratrique meo gratias ageret. ℙ Item pro conditione, statu. *Cic. Off.* 1, 31. Nonnunquam mortem sibi consciscere alius debet, alius in eadem causa non debet. Num enim alia in causa M. Cato fuit, alia ceteri, qui se in Africa tradiderunt? Et *ib.* 3, 27. Regulus cum vigilando necabatur, erat in meliore causa, quam si domi perjurus remanisset. *Id. Agr.* 3, 2. *ad f.* Soluta meliore in causa sunt, quam obligata. Adde *Fam.* 2, 4. [**Caes. B. G.* 4, 4. In eadem causa fuerunt.] ℙ Item pro conjunctione vel causa conjunctionis. *Cic. Quint.* 15. Quicum tibi affinitas, societas, omnes denique causae et necessitudines veteres intercedebant. *Id. Prov. cons.* 17. Explicabo breviter, quae sit mihi ratio et causa cum Caesare. *Id. Fam.* 13, 19. Cum Lysone est mihi quidem hospitium vetus: sed ea causa etiam cum aliis compluribus: familiaritas tanta nullo cum hospite. ℙ A Jurisconsultis interdum ponitur pro re. *Ulp. Dig.* 2, 14, 7. Cum nulla subest causa praeter conventionem, hic constat, non posse constitui obligationem. ℙ Saepe pro conditione, titulo, jure. *Gell.* 4, 2. *ad f.* Mulier non sana est in causa redhibitionis. *Ulp. Dig.* 40, 7, 2. Usucapere aliquid cum sua causa. *Paul. ib.* 13, 7, 18. Fundus pignoratus transit cum sua causa. *Pomp. ib.* 18, 1, 67. Transferre dominium ad alium cum sua causa. *Paul. ib.* 41, 2, 3. Ex pluribus causis eandem rem possidere, *h. e.* ex pluribus titulis. *Id. ib.* 8, 2, 19. Per causam tigni possidere, *h. e.* ex eo titulo, quod tignum immissum sit. ℙ Item pro commodo, utilitate, emolumento, quod ex re aliqua percipitur. *Cajus Dig.* 6, 1, 20. Nec sufficit corpus ipsum restitui, sed opus est, ut et causa rei restituatur, idest ut omne habeat petitor, quod etc. Huc pertinet titulus *De usuris et fructibus et causis* etc., qui est primus *l.* 22. *Dig.*, ubi per *causas* intelliguntur partus et partus partuum et omnes rei extrinsecus accidentes utilitates, ut *Brisson. de verb. significat.* exponit. Huc etiam trahi potest illud *Mart.* 7, 93. Quid Nomentani causam mihi perdis agelli, Propter vicinum, qui pretiosus erat? *h. e.* utilitatem et commodum agelli, qui mihi carus erat propter amicum, qui vicinus rusticari solebat. Item illud *Pl. Asin.* 3, 1, 17. Ubi quiesco, omnis familiae causa consistit tibi. V. *Taubmann.* ℙ Saepe etiam ita usurpant, ut vacare videatur et elegantiae tantum inserviat: ut cum dicunt *causa bonorum, causa dotis, causa emptionis* etc., significant enim ipsa bona, dotem, emptionem etc. Cujus rei exempla multa ex *Dig. libris* congerit *Briss. l. c.* ℙ Ad scriptionem quod attinet, docet *Quint.* 1, 7. Ciceronem et Virgilium duplici *ss* scripsisse: simulque indicat, tum ante, tum post ea tempora simplicem *s* fuisse adhibitam. Exstant praeterea monumenta antiqua permulta pro utraque scriptione. Ex orthographis *Manut.* vult *caussa*, *Dausquio* placet *causa.* Utrumque probat *Cellarius.*

CAUSĀLIS, le, adj. ad causam pertinens, ut *Causalis ratio*, *August.* 7. *de Gen. ad litt.* 23. ℙ *Causales conjunctiones* dicuntur a grammaticis, quibus aliquo modo causa redditur rerum. *Charis.* 2, 199., *Diom.* 1, 410. et *Prisc.* 16, 1027. ℙ Quod legitur ap. *Arnob.* 5, 168. Sicut suis scribit in Causalibus Butas: *Causalia* vel *Causales libri* sunt, in quibus de causis rerum disseritur: quales sunt Plutarchi Αἰτίαι φυσικαί. Hujus vero *Butae* mentionem facit *Plutarch.* in *Romul. c.* 21.

CAUSĀLĬTER, adv. per causas. *August. de Gen. ad litter.* 5. *c. ult.* Quae terra producit potentialiter atque causaliter.

CAUSĀRĬE, adv. per causariam missionem. *Macer. Dig.* 49, 16, 13. Qui causarie missus est. Ita leg. quidam; at *Torrent.* et *Haloand.* habent *causaria*, ut subaudiendum sit *missione.*

CAUSĀRĬUS, a, um, adj. ad causam pertinens, qua morbum significat, valetudinarius. V. CAUSA. *Senec. ep.* 68. In animo nostro sunt quasi causariae partes, quibus adhibenda curatio est. *Id. praef.* l. *Quaest. nat.* Corpus hoc causarium ac fluidum periturumque. *Plin.* 25, 5, 25. Helleborum vetant dari causariis vel latere vel faucibus. ℙ *Causarii milites* sunt, qui ob valetudinem ab militia excusantur. *Liv.* 6, 6. Exercitum ex causariis senioribusque scribere. *Spart. Hadr.* 10. Omnes causarios liberalitatibus sublevavit. Al. leg. *causariis. Inscr.* ap. *Sestin. Viagg. per la Valachia* etc. p. 259. Aesculapio et Hygiae Aug. Aur. Artemidorus *Beneficiarius* Legati Legionis II. Adjutricis Piae Fidelis Severianae Agens CC. (*h. e.* Causariorum) V. S. L. M., Moesto et Probo Coss. (*h. e.* ann. a Chr. n. 228.) ℙ Hinc *causaria missio* dicitur, cum quis miles vitio animi vel corporis minus idoneus militiae renunciatur, ut *Macer* definit *Dig.* 49, 16, 13. ℙ Et translate de asino, qui ita loquitur ap. *Appul. Met.* 4. Rebar enim jam me prorsus exanimatum ac debilem mereri causariam missionem. ℙ *Causarius oculorum* dicitur a *Marc. Empir.* 8., qui oculis aeger est: et *dens causarius, ib.* 12., qui dolet.

CAUSĀTĒ, adv. cum causa. *Plin. praef. hist. nat.* Causatius defendere.

CAUSĀTĬO, onis, f. praetextus, excusatio. *Gell.* 20, 1. Ne causatio ista aegri corporis perpetuam vacationem daret. ℙ Significat etiam morbum, quemadmodum et *causa. Pallad.* 1, 4. Si salvo capite, in pulmonibus ac thorace aut nulla, aut rara causatio est. ℙ Apud *Capell.* 5. p. 151. causatio est ipse status causae, seu controversiae forensis. ℙ A *Tert. adv. Marc.* 5, 20. adhibetur pro occasione, vel praetextu, ex *D. Paul.* ad *Philipp.* 1, 18.

CAUSĀTĪVUS, a, um, adj. αἰτιολογικὸς, causam praebens, efficiens. Apud *Capell.* 5. p. 154. *Causativum litis* est res, quae controversiam facit, et statum causae constituit. ℙ *Causativus casus* idem est qui accusativus, apud *Prisc.* 5, 671.

CAUSĬA, ae, f. καυσία, genus pilei barbarici ad aestum solemque arcendum. Causiae figuram vide-

sis apud *Viscont. Mus. Pio-Clem. T.* 3. *tab.* 33., ex qua confirmatur, eam fuisse piscatorum propriam. *Pl. Mil.* 4, 4, 41. Facito ut venias huc ornatus ornatu nauclerico, causiam habeas ferrugineam, culcitam ob oculos laneam etc. *Id. Pers.* 1, 3, 75. Cape tunicam, atque zonam, et chlamydem afferto, et causiam. *Val. Max.* 5, 1. *n.* 4. *ext.* Causia caput velatum more Macedonum habere. ℙ Videtur Romanis quoque in usu aliquando fuisse. Nam illius distichi *Mart.* 14, 29. In Pompejano tectus spectabo theatro: Nam ventus populo vela negare solet: *Lipsius de Amphith. c.* 18. lemma esse ait *Causia:* alii leg. *Gausapa.* Sed *Lipsii* lectio magis placet. ℙ Legitur et *causea.* ℙ Aliquando *causiae* dictae sunt vineae militares, quibus utebantur in urbium oppugnationibus: quia sicut *causia* solem, ita vineae saxa et tela capiti defendunt. *Veg. Mil.* 4, 15. Vineas dixerunt veteres, quas nunc militari barbaricoque usu causias vocant.

[CAUSĬDĪCĀLIS, le, adj. ad causidicum pertinens. *M. Aur.* apud *Front. ad M. Caes. ep.* 4, 5. Venatores, aut vindemiatores, qui jubilis suis cubiculum meum perstrepunt causidicali prorsum odio et taedio. *F.*]

[CAUSĬDĪCĀTĬO, onis, f. oratio causidico digna, prolixa, nimis verbosa. *Front. ad Amic. ep.* 2, 6. Quod si ultra epistolae modum videbor progressus, eo eveniet, quod ea res postulat, ut cum epistola conjuncta sit quaedam causidicatio. *F.*]

*CAUSIDICATUS, us, m. causidicina. *Gloss. Gr. Lat.* διχολογία, causidicatus. *B. A.*

CAUSĬDĪCĪNA, ae, f. ars, et munus causidicorum, αἰτιολογία. *Ammian.* 30, 4. Id habet causidicina metuendum, quod etc. *Symmach. ep.* 5, 75. Causidicinae nomen dare. *Impp. Theod. et Valent. Cod. Theod.* 8, 4, 30. Causidicinam profiteri. Adde *ib.* 12, 1, 188.

CAUSĬDĪCUS, i, m. δικαιολόγος, ῥήτωρ, qui causas agit. Apud optimos scriptores valde distat ab oratore. Nam ita appellatur quicumque patronus dicendi usu aliquo praeditus, qui in foro probabilis esse videtur, et causas utcumque agit. *Cic. Or.* 1, 46. Non enim causidicum nescio quem, neque proclamatorem, aut rabulam hoc sermone nostro conquirimus, sed eum virum, qui etc. *Id. Or.* 9. Nam qui Lysiam sequuntur, causidicum quendam sequuntur, non illum quidem amplum atque grandem, subtilem et elegantem tamen, et qui in forensibus causis possit praeclare consistere. *Appul. Apol.* Patroni litigatorum causidici appellantur, quod, cur quaeque facta sint, expediant. Adde *Quint.* 12, 1. *circa med.* et *Auct. dial. de Or.* 1. Hinc *Juven.* 6, 138. causidicum, et praeconem conjungit, tamquam utriusque ars aeque sit digna contemptus: quod facit et *Petr. fragm. Trag.* 46. *Burm.*

CAUSĬFĪCOR, aris, dep. 1. idem quod causor, αἰτιολογέομαι. *Pl. Aul.* 4, 10, 25. Non causificor, quin ego illam habeam potissimum. *Appul. Met.* 10. Inconcinne causificans.

CAUSĬMŌMANTĬA. V. AXINOMANTIA.

CAUSOR, aris, atus sum, dep. 1. προφασίζω, αἰτιάομαι, afferre tanquam causam. [*Cf. de significatione hujus verbi et quomodo differat ab *accusare* et in *incusare* Döderl. 2, 164.] *Virg. Ecl.* 9, 56. Causando nostros in longum ducis amores. *Liv.* 3, 64. Consensum patrum causabantur. [*Tac. *A.* 1, 47. Negotia varie causatus fefellit. *Curt.* 4, 16. Praeceps in noctem diei tempus causatus est.] *Quint.* 11, 1. Nec causanti pupillo sic tutor irascatur, ut etc. *h. e.* causas afferenti, cur eum tutorem nolit. *Hor. Ep.* 1, 14, 12. Stultus uterque locum immeritum causatur inique: In culpa est animus. *Tibull.* 1, 3, 17. Aut ego sum causatus aves, aut omina dira. *Ov. Amor.* 1, 9, 13. Causari euros tumidos. *Tac. H.* 3, 59. inhabilem labori valetudinem. *Id. A.* 13, 44. adversam voluntatem patris. *Suet. Cal.* 23. aliquid in aliquo. *Id. Ner.* 49. Duos pugiones arripuit, tentataque utriusque acie, rursus condidit, causatus, nondum adesse fatalem horam. *Ulp. Dig.* 16, 3, 3. Causatus, quod semel ignarus vendiderit. *Id. ib.* 36, 1, 13. Causari aliquid, ne etc. *Trebell. in* XXX. *Tyrann. in f.* Causari cum aliquo, *h. e.* queri, expostulare: quam significationem etiam αἰτιᾶσθαι apud Graecos habet. ℙ Addunt quidam duo *Ciceronis* loca *Or.* 2, 89. et *Rosc. Com.* 14., sed utrobique leg. aliter plerique omnes. ℙ Passiva significatione *Ov. Nuc.* 125. Causabor, quare sit lapidosus ager. *Salmas.* legit *causa habeor*, quod *Heins.* probat. ℙ *Non.* 2, 157. *causari* interpretatur causam dicere, defendere: et affert exempla ex *Accio*, *Afranio* et *Pacuvio*, quae non ita aperta sunt, ut rem plane conficiant.

[CAUSTĒRĬCUS, a, um, adj. idem ac causticus, legitur in *Not. Tir.* p. 165. *F.*]

[CAUSTĬCE, es, f. καυστική, urens herba, quae alias scelerata dicitur. *Appul. Herb.* 8. *F.*]

CAUSTĬCUS, a, um, adj. καυστικός, adurendi vim habens: a καίω, uro. *Mart.* 14, 26. Caustica Teutonicos accendit spuma capillos. Alii leg. *Cattica.* V. CATTICUS. ℙ Dicitur saepe de medicamentis, quae vehementer calida sunt, et carnem arefaciunt, exedunt, adurunt. *Plin.* 27, 9, 54. Enneaphyllon est causticae naturae. *Id.* 32, 10, 52. Adarca vim habet causticam. ℙ *Causticum*, *i*, est medicamentum causticum. *Id.* 26, 8, 39. Tithymalum est tam ferventis naturae, ut per se extra corpori impositum pusulas ignium modo faciat, et pro caustico in usu sit. Et *ib.* 1, 3. Causticis curare lichenas. *Id.* 34, 18, 56. Arsenicum causticis additur, et psilothris.

CAUSŪLA, ae, f. parva causa. *Cic. Opt. gen. or.* 3. *in f.* Lysias parvarum rerum causulas scripsit, *h. e.* breves, vel leves controversias. *Hirt. B. Afr.* 54. Parvulam modo causulam nactus, *h. e.* occasiunculam.

*CAUTA, ae, f. καυτή, efflatio oris. Laudatur *Theod. Prisc.* 1, 17. *B. A.*

CAUTĒ, adv. εὐλαβῶς, prudenter, callide. *Cic. Cluent.* 42. A me omnia caute, pedetentimque dicentur. *Id. Dejot.* 6. Cautius efficere aliquid. Et *Att* 15, 26. Cautissime navigare.

CAUTĒLA, lae, f. εὐλάβεια, cautio, diligentia, providentia, qua aliquid cavemus. *Appul. Met.* 5. Exitiabile tibi periculum fortuna minatur, quod observandum pressiore cautela censeo. *Id. Met.* 2. Tantum a cautela Pamphiles abfui, ut etiam etc. *h. e.* tantum abfuit, ut a Pamphile mihi caverem etc. ℙ A JCtis adhibetur eodem modo quo cautio, ἀσφάλεια. *Pompon. Dig.* 13, 7, 6. Prius idonea cautela a debitore pro indemnitate ei praestanda. *Ulp. ib.* 3, 3, 15. Cautelam interponere. *Cajus ib.* 16, 3, 14. Cautelam idoneam reddere.

[CAUTĒLĬTAS, atis, f. idem ac cautela, cautio. *Ennod. ep.* 6, 8. An forte contra me illam tuam cautelitatem aestimas esse servandam? *F.*]

CAUTER, ēris, m. καυτήρ, idem quod cauterium. *Pallad.* 1, 43. Cauteres, castratoria ferramenta atque tonsoria, vel quae ad animalium solent pertinere medicinam. *Prud. περὶ στεφ.* 10, 490. cremari stridulis cauteribus. *Pallad.* 1, 41. Picem duram, ceram albam .... junctoris adline, et cautere cuncta percurre. ℙ Item vulnus, adustio cautere facta. *Prud. ib.* 5, 229. Arvina posthinc igneum Impressa cauterem lavit. ℙ Translate *Tertull. Pall.* 5. Adigere cauterem ambitioni.

*CAUTERĀTIO, onis, f. actus cauterizandi. *Schol. Antiq.* in *Juv.* 10, 183. p. 666. ed. *D. A. G. Cram. B. A.*

CAUTĒRĬĀTUS, a, um, adj. cautere adustus. Translate *cauteriatam conscientiam* dixit *Hieronym. in c.* 1. *Abdiae* ex *D. Paul. ad Timoth.* 1, 4.

CAUTĒRĬUM, ii, n. καυτήριον, Graeca vox a καίω, uro, quae significat instrumentum, quo ignito notae et stigmata carni inuruntur: quod *cauter* a *Pallad.* appellatur. *Veget. Veter.* 1, 13. Inuri rectis cauteriis convenit; et ut efficacius prosint, cuprinis cauteriis est utendum. *Tert. Apol.* 15. Risimus et inter ludicras meridianorum crudelitates Mercurium mortuos cauterio examinantem. ℙ Significat etiam medicamentum carnes exedens, aut humores desiccans. *Scrib. Compos.* 240. Hoc aere est, et quasi cauterium crustam altam facit. *Plin.* 25, 8, 29. Plantagini vis mira in siccando; densandoque corpore cauterii vicem obtinens. Adde 22, 23, 49. ℙ Item vas carbones continens, quo ad parietem admoto pictores utebantur in encaustica ad colores ceris inurendos. *Mart. Dig.* 33, 7, 17. Pictoris instrumento legato, cerae, colores legato cedunt: item peniculi, et cauteria. Adde *Tertull. adv. Hermogen.* 1.

CAUTĒRĬZO, as, a. 1. cauterium adhibeo. *Veg.* 3, *Vet. altero c.* 2. Cauterizare subtiliter.

[CAUTĒRŌMA, seu Cautrōmă, ătis, n. a καυτήρ, ulcus seu vulnus a peccante cautere factum. *Plin. Valer.* 3, 47. Quod remedium et alia hujuscemodi curat, et cautromata. *F.*]

CAUTES, is, f. ῥαχία, πέτρα, saxum magnum et asperum, rupes. *Tibull.* 2, 4, 9. insanis cautes obnoxia ventis. *Caes. B. G.* 3, 13. Naves nihil saxa et cautes timebant. *Virg. A.* 4, 366. duris genuit te cautibus horrens Caucasus. *Plin.* 37, 2, 10. Cautes Alpium inviae. *Id.* 34, 14, 42. Lapis hic et in Cantabria nascitur, non ille magnes verus cautе continua, sed sparsa bullatione. *Imppp. Valent., Theod. et Arcad. Cod. Theod.* 10, 19, 14. Nobilitas cautium, *h. e.* lapidum, marmorum. [*Dicitur *cautes* et de insulis saxosis, in quas relegari condemnati ab imperatoribus solebant. *Plin. Pan.* 35, 2. Cum iisdem quibus antea cautibus innocentissimus quisque, nunc nocentissimus affigeretur.] ℙ De quocumque lapide, seu saxo. *Colum.* 10, 66. nos abruptae tum montibus altis Deucalioneae cautes peperere. ℙ *Prud.* in recto casu *cautis* dixit, ut secundam corriperet, *περὶ στεφ.* 10, 701. Quae cautis illud perpeti spectaculum etc. ℙ *Cautes*, *is*, vel *Cautus*, *i*, m. non absurde putatur fuisse Deus Noricarum gentium, ita appellatus vel a montibus, in quibus eae gentes habitabant, vel a cautela, qua indigebant ad evitanda infortunia iis locis propria. *Inscr.* ap. *Grut.* 89, 4. Deo Cauti Flavius Antistianus. Alia *ib.* 5. Cauto Pani C. Munatius Quir. Tiro. Adde tres alias apud *Guattanium Memor. Enciclop. Rom. T.* 5. p. 76. Aquilejae repertas.

CAUTIM, adv. εὐλαβῶς. *Ter. Heaut.* 4, 8, 30. Cautim et paulatim dare. *Acc.* ap. *Non.* 11, 22. Tibi cautim est adeundum ad virum.

[CAUTĪNUS, a, um, adj. ad cautum pertinens, qui cautus est. Est cognomen Romanum. *Inscr.* ap. *Grut.* 813, 3. P. Petronius Cautinus. *F.*]

CAUTĬO, onis, f. εὐλάβεια, providentia, qua advertimus, ne quid mali nobis accidat: a supino *cautum* verbi *caveo*. *Cic. Tusc.* 4, 6. A malis natura declinamus: quae declinatio si cum ratione fiat, cautio appellatur: quae autem sine ratione, nominatur metus. *Id. Amic.* 21. Horum incommodorum una cautio est, atque provisio, ut ne nimis cito diligere incipiamus. *Id. Or.* 2, 74. Neque illa mea cautio, et timiditas in causis negligenda est. *Id. Font.* 1. Videte, quam longe videar a consuetudine mea et cautione ac diligentia discedere. *Id. Att.* 1, 19. Adhibere cautionem et diligentiam alicui rei. *Id. Fam.* 11, 21. Quae provideri poterunt, non fallar in iis: quae cautionem non habebunt, de his non ita valde laboro, *h. e.* quae caveri non poterunt. *Id. Off.* 1, 14. Beneficentia nihil est naturae hominum accommodatius: sed habet multas cautiones, *h. e.* multa cavere oportet in ea exercenda. *Id. Fl.* 13. Defendendi facilis est cautio, *h. e.* provisio et ratio defendendi. ℙ *Cautio est*, caveo, provideo, curo. *Ter. Ad.* 3, 4, 57. Pisces hi mihi ne corrumpantur, cautio est. (Adde *Andr.* 2, 3, 26.) *Pl. Poen.* 1, 3, 36. Nunc mihi cautio est, ne meamet culpa meo amori obiexim moram. ℙ Est etiam verbum forense, et significat chirographum, syngraphan, fidejussionem, et aliam quamcumque stipulationem, qua quis sibi, vel alteri cavet, idest, se, vel alium securum reddit, συγγραφή, ἀσφάλεια. *Cic. Fam.* 7, 18. *ad Trebat. JCtum.* Quando vestrae cautiones infirmae sunt, Graeculam tibi misi cautionem chirographi mei. *Id. Dom.* 5. Facere cautiones pecuniarum. *Senec. Benef.* 3, 7. Prolatis cautionibus controversiam tollere. *Suet. Aug.* 98. Exigere cautionem ab aliquo, non alio datam summam, quam in emptionem mercium, absumpturum. *Varr. L. L.* 6, 3. *extr.* Cavere cautione. *Venulej. Dig.* 46, 8, 6. Cavere cautionem, ratam rem dominum habiturum. *Papin. ib.* 40, 4, 50. Offerre cautionem idoneam. *Julian. ib.* 44, 1, 11. interponere de solvendo. *Ulp. ib.* 43, 22, 1. polliceri damni infecti. *Papin. ib.* 3, 5, 30. praebere alicui indemnitatis. *Modest. ib.* 26, 7, 31. Cautiones soluti vectigalis. *Gell.* 4, 3. rei uxoriae, *h. e.* de reddenda dote, si divortium sequatur. *Paul. Dig.* 16, 3, 27. Conferre dotem in cautionem sub titulo depositi, *h. e.* dare dotem sub cautione. Exemplum cautionis habes in *Dig.* 12, 1, 40. ℙ Translate. *Cic. Sext.* 7. Hunc Pompejus omni cautione, foedere, exsecratione devinxerat, nihil in tribunatu contra me esse facturum.

CAUTĬONĀLIS, le, adj. ad cautionem pertinens. *Ulp. Dig.* 46, 5, 1. Stipulationes cautionales, *h. e.* quibus aliquid cavetur, et securum redditur.

CAUTĬUNCŪLA, lae, f. parva cautio. Habetur in *Not. Tir.* p. 71.

CAUTOR, ōris, m. qui cavet, et providet sibi, vel alteri. *Pl. Capt.* 2, 2, 5. Qui cavet, ne decipiatur, vix cavet, cum etiam, cavet: etiam cum cavisse ratus, saepe is cautor captus est. *Cic. Sext.* 7. Ille nefarius, parum se foedus violaturum est arbitratus, nisi ipsum cautorem alieni periculi suis propriis periculis terruisset.

CAUTUS, a, um, part. a *caveo*, ἀσφαλισθείς, cautione forensi securus factus. *Hor. Ep.* 2, 1, 105. Cautos nominibus certis expendere nummos, *h. e.* sub chirographo datos. [*Cf. *Bentl.* ad hunc locum.] *Cic. Caec.* 4. Ut mulieri res esset cautior, curavit, ut in eo fundo dos collocaretur. *Ulp. Dig.* 50, 31, 1. Si cui cautum est honorarium, *h. e.* sub cautione promissum. ℙ Translate est tutus, munitus. *Cic. Rosc. Am.* 20. In eam partem peccare, quae est cautior. *Mart.* 2, 1. Esse tibi tanta cautus brevitate videris. *Luc.* 4, 409. Cautus ab incursu belli. ℙ Saepissime activa significatione usurpatur, et significat eum, qui diligenter cavet et providet, circumspectum, providum. εὐλαβής. *Cic. Rosc. Am.* 40. Cautus et providus. *Gell.* 12, 12. Prudens et cautus paterfamilias. *Cic. Agr.* 1, 9. Cautus in periculis. *Id. Q. Fr.* 3, 9. Cautum esse in scribendo. *Liv.* 24, 32. et *Tibull.* 1, 10, 46. et *Quint.* 6, 1. Cautiorem esse ad aliquid. *Curt.* 10, 1. Cautum esse erga bona sua. *Tac. Hist.* 2, 76. Cautissima Tiberii senectus. *Cic. Phil.* 13, 3. Cautioribus consiliis uti. *Mart.* 12, 6. Hilaris clementia, cauta potestas. *Id.* 6, 25. Cauta virtus. *Sil.* 14, 188. Cautis armis invigilare. *Ov. Trist.* 3, 4, 65. Timor cautus. *Id. Fast.* 2, 336. Cautae manus. [*Hor. Sat.* 2, 6, 45. Matutina parum cautos jam frigora mordent.] ℙ Cum infinito. *Hor. Sat.* 1, 6, 51. Cautus dignos assumere. [*Virg. A.* 11, 153. Cautius te credere Marti.] ℙ Cum genitivo. *Macr. Sat.* 1, 15. Peractus totius mensis feriis dies suos, rei divinae cautus, inseruit. ℙ Pro callido, vafro. *Hor. Ep.*

I, 1, 73. quod vulpes aegroto cauta leoni Respondit. *Mart.* 5, 4. Foetere multo Myrtale solet vino, Sed fallat ut nos, folia devorat lauri, Merumque cauta fronde, non aqua miscet. ℙ In illo *Corippi* 3, 389. Debita persolvit, genitoris, cauta recepit: *cauta* sunt cautiones, syngraphae, ut et *Barth.* docet *Adv.* 44, 15.

CAUTUS, us, m. cautio. *Gell.* 10, 15. Caerimoniae impositae flamini Diali multae, item cautus multiplices. Alii plerique leg. *castus*, et quidem rectius.

CAVUM, i, n. et Cavus, i, m. locus cavus, foramen, χοιλότης, χοίλωμα. *Cato R. R.* 128. Neque aspergo nocebit, neque mures cava facient. *Liv.* 24, 34. Murum cubitalibus fere cavis aperuit, per quae cava sagittis petebant hostem. *Plin.* 2, 79, 81. Venae, et cava occulta terrae. *Id.* 20, 6, 23. Cava dentium. *Colum.* 12, 8. Cavus terebra factus. *Varr. R. R.* 3, 15. Facere cavos laxiores. *Hor. Ep.* 1, 7, 33. Macra cavum repetes aretum, quem macra subisti. *Vitr.* 3. *sub f.* Norma in cavo strigis circumacta. *Plin.* 11, 51, 112. Duobus cavis recepto spiritu. *Lamp. Elagab.* 5. Quis ferre possit principem per cuncta cava corporis libidinem recipientem? ℙ De cavo aedium, V. CAVAEDIUM.

CAVUS, a, um, adj. κοῖλος, ἀνάκοιλος, cavatus, sinuosus, foramen et spatium habens, vacuus. *Hor. Od.* 2, 19, 12. truncis Lapsa cavis iterare mella. *Flor.* 3, 20. Cavus mons. *Virg. A.* 2, 53. Cavae cavernae, *pleonasmus.* (minime!) *Id. Ecl.* 1, 18. Cava ilex. *Id. G.* 2, 186. convallis. *Id. ib.* 4, 464. testudo. *Id. A.* 3, 24. Aere cavo dare signum, *h. e.* tuba. *Id. ib.* 6, 171. cava dum personat aequora concha. *Id. ib.* 10, 475. vagina. *Id. ib.* 9, 666. galea. *Id. ib.* 46. Cavae turres. Et *ib.* 534. fenestrae, *h. e.* patentes. *Id. ib.* 2, 487. aedes, *h. e.* cameratae, ut *Serv.* exponit. *Id. ib.* 8, 69. cavis undam de flumine palmis Sustulit. *Suet. Aug.* 91. Cavam manum assem porrigentibus praebere. [*V. Casauboni largam ad hunc locum notam. *Tibull.* 2, 4, 14. Illa cava pretium flagitat usque manu.] *Virg. A.* 3, 191. vastumque cava trabe currimus aequor. *Id. ib.* 9, 633. cava tempora ferro Trajicit. *Mart.* 11, 31. Cavae lances. *Plin.* 8, 54, 80. Luna cava, *h. e.* decrescens, et in cornua diducta. *Id.* 12, 1, 5. specus. [**Tibull.* 1, 3, 80. Cava dolia, *h. e.* perforata, pertusa. *Sil.* 1, 206. Cava tempora; de cavernis in vertice montis. *Id.* 17, 18. Circum arguta cavis tinnitibus aera certabant.] ℙ *Vena cava* in corpore animalis est vena omnium maxima, quae ex ceteris venis omnibus sanguinem in cor infert. *Cic. N. D.* 2, 55. Ventriculus cordis, in quem sanguis a jecore per venam illam cavam influit. ℙ *Cava flumina* apud *Virg. G.* 1, 326. et *ib.* 4, 427. sunt profunda, alta. Sic *Lucan.* 1, 396. Lemannus cavus. Et 2, 422. Rutubamque cavum. Quo referri possunt et illa *Catulli* 95, 4. Smyrna cavas Atracis penitus mittetur ad undas. Et 17, 4. cavaque in palude recumbat. Et *Ennii* ap. *Macr. Sat.* 6, 4. Lumine sic tremulo terra, et cava caerula candent. ℙ Dicitur etiam *cavus* de rebus inanibus et obscuris, ut *Non.* 6, 105. observat. *Virg. A.* 2, 360. nox atra cava circumvolat umbra, ubi *Servius:* Bonum epitheton: naturale enim est, ut obscurum sit omne concavum: vel *cava*, inani. *Id. A.* 1, 520. Nube cava amictus. *Id. ib.* 6, 293. tenues sine corpore vitas volitare cava sub imagine formae. ℙ Apud sequioris aevi scriptores legitur aliquando usurpatum pro vano, inani. *Paul. Nol. carm.* 22, 139 Dissidet a nostris cava mundi gloria regnis. *Id. carm.* 21, 912. Opibus inflati cavis. ℙ *Cavi menses* dicuntur a *Censorin. de die nat.* 20. qui XXX dies habent, et *pleni* qui XXXI.

CAYCUS, i, m. V. CAICUS. ℙ *Cayci, orum*, sunt populi Germaniae. V. CHAUCI.

CAYSTRIUS, a, um, adj. Καϋστριος, ad Caystrum pertinens. *Ov. Trist.* 5, 1, 11. Utque jacens ripa deflere Caystrius ales etc., *h. e.* cygnus.

CAYSTRUS et Caystros, i, m. Καϋστρος, fluvius Lydiae seu Maeoniae in Asia minori, nunc *Karasu*, vel *Chiay*, qui oritur in Phrygia combusta, deinde per Lydiam labitur, multos amnes deferens, alluit Philadelphiam et alias urbes et prope Ephesum in sinum Ionium influit. A quibusdam *Maeander minor* dictus est. Cygnis abundare traditur. *Senec. Quaest. nat.* 4, 2. *a med.* Nec Rhenus nec Rhodanus nec Ister nec Caystrus. *Ov. Met.* 5, 386. non illo plura Caystros Carmina cygnorum labentibus audit in undis. Al. leg. *Cayster*, sed *Caystros* est in melioribus libris, teste *Heins.* V. dicta in ASIUS.

CE

CĔ, adjectio syllabica, quae jungitur fere pronominibus articularibus, et demonstrativis, per omnes eorum casus, ut *hicce*, *haecce*, *hocce;* additque non solum elegantiam, sed etiam vim sermoni. Videtur autem proprie nihil aliud esse, quam Graecorum γὲ particula enclitica. *Cic. Divin. in Verr.* 14. *ad f.* Hujusce rei judicium. *Id. Verr.* 1, 12. Per hosce annos. *Id. Fam.* 4, 5. Hisce temporibus. *Cato R. R.* 129. Illace dape. Et *ib.* Istace dape. *Pl. Most.* 3, 1, 116. Haecce aedes ita erant. Al. leg. *haece*. *Id. Merc. prol.* 91. Iisce confectis. *Id. Rud.* 3, 4, 40. Pro istisce ambabus. *Id. Pseud.* 3, 2, 34. Cum hasce herbas hujusmodi in suum alvum congerunt. Ubi nota pleonasmum *hasce hujusmodi*. *Ter. Eun.* 2, 2, 38. Hice arbitrantur. *Prisc.* 12, 948. vult legi *hisce*, licet sit rectus casus pluralis, et litteram *s* interponi euphoniae causa. Similiter *hisce* legit *Camerar.* in illo *Pl. Capt. prol.* 35. Hisce confinxerunt dolum. Al. tamen *hice* retinent utroque loco. [*Ita *Lindem.* in *Pl.* loco.] ℙ Jungitur etiam particulae *h. sic. Pl. Rud.* 2, 4, 12. Sicce placide tangere, *h. e.* sic placide. *Lambin.* putat esse adverbium, et interpretatur sobrie: quem ridet *Schioppius* apud *Taubm.* ℙ Quando additur particula *ne*, mutatur *ce* in *ci*, ut *hiccine*, *haeccine*, *hoccine*, etc. *Ter. Andr.* 4, 1, 1. Hoccine credibile est? *Id. Heaut.* 4, 5, 3. Illanccine mulierem? *Pl. Ps.* 4, 1, 44. Illiccine est? *Arnob.* 5. p. 177. Ad haeccine nos sacra compellitis? hoscine nobis Deos importatis? *Ter. Phorm.* 5, 8, 23. Haeccine erant itiones crebrae etc.? Al. leg. *haecine*. *Id. Hecyr.* 1, 1, 13. Hiscine tu non contra insidiabere? *Pl. Curc.* 4, 4, 33. Siccine mihi esse os oblitum? *Ter. Andr.* 4, 1, 60. Hem, nunccine demum? ℙ *Hiccine?* h. e. hocne in loco? *Pl. Cist.* 1, 1, 21. hiccine istuc licet? *Le.* jus fasque est: nemo alienus hic est. *Ter. Ad.* 2, 1, 29. Hiccine libertatem ajunt esse aequam omnibus?

CĔA, ae, f. nunc *Zia*, *Kéa*, vel Κεῖος, item *Κέως*, et *Κία*, insula maris Aegaei, una Cycladum, prope Helenam insulam, et regionem Atticam, distans ab Euboea XX. M. P. *Ov. Her.* 20, 221. Insula Coryciis quondam celeberrima Nymphis Cingitur Aegaeo, nomine Cea, mari. Adde *Virg. G.* 1, 14. ℙ Dicitur item *Ceos*, *i*, item *Hydrussa*, ab aquarum copia, ut *Plin.* 4, 12, 20. docet. Ex ea profectam esse delicatiorem feminis vestem, auctor est *Varro*, teste *Plin. ib.*, qui addit 11, 22, 26. mulierem quandam nomine Pamphilam Latoi filiam, primam invenisse rationem redordiendi telas bombycum, rursusque texendi, ut molliores essent et pellucidiores. ℙ Est etiam *Cea* eadem quae *Coos* prope Cariam, de qua V. suo loco. *Plin.* 5, 31, 36. ℙ Ceterum facile haec cum priori confunditur ob similitudinem nominum: qua de re docte *Hard.* in notis et emendationib. *ad Plin. c. l.* 11. *n.* 42. ℙ Sunt qui scribunt *Caea*, sed contra *Lambin.* ad *Hor. Od.* 2, 1., *Heins.* ad *l. Ov. c.* et *Met.* 7, 369. et alios plures. ℙ Legitur et *Cia* a Graeco *Κία*.

CEBĀNUS, a, um, adj. ad Cebam pertinens, nunc *Ceva*, quod est oppidum Liguriae ad Tanarum fluvium. Hinc *Cebanus caseus* ap. *Plin.* 11, 42, 97.

CEBRĒNIS, idis, f. adj. Κεβρῆνις, a *Cebrene* fluvio Troadis, a quo *Cebrenia* ejusdem Troadis provincia est appellata. In fabulis est hunc fluvium filiam habuisse Hesperien, seu Heperien, quae morsu anguis icta periit. *Ov. Met.* 11, 769. Aspicit Hesperien patria Cebrenida ripa. Vide ibi reliqua, et V. AESACUS. ℙ Addunt alii, ipsum fluvium Cebrenem ex moerore ob natae mortem exaruisse, et factum esse paludem pestilentes exhalationes emittentem. *Stat. Silv.* 1, 5, 21. et viduae Cebrenidos arida luctu Flumina. ℙ Hujus *Cebrenis* meminit *A. Sabin. ep.* 3. *Paridis ad Oenon.* 89. et Oenones patrem facit. *Heins.*

CĔBRĒNUS, i, m. *Auson. ep. ad Paul.* 14, 19. Sic qui venalis tam longa aetate Cebrenus Non habet emptorem, sit tibi pro pretio. Al. leg. *Crebennus.* Utcumque sit, nomen est proprium fundi.

*CEBRUM, i, opp. Moesiae inferioris. *Anton. Itin. B. A.*

CĔCAUMĒNUS, a, um, adj. κεκαυμένος, vox Graeca, ustum significans: a καίω, uro. *Capell.* 1, 8. Flamma flagrantior, et ab ipsis cecaumenis exanclata fomitibus. [Graece eandem vocem usurpat *Serv.* ad *Virg. A.* 6, 795. Garamantes, populi inter Libyam et Africam juxta κεκαυμένην, *h. e.* zonam torridam. V. DIACECAUMENE. *F.*]

*CECINNA, ae, (Cecina) Etruriae amnis. *Mela* 2, 4. *Plin.* 3, 5. V. CAECINA. *B. A.*

CECRŌPIA, ae, f. Κεκροπία, oppidum Athenarum, a Cecrope conditum, et sic appellatum. *Catull.* 64, 79. Cecropiam solitam esse dapem dare Minotauro. ℙ Speciatim ita dicta est ejus oppidi arx, teste *Plin.* 7, 56, 67.

CECRŌPĬDES, ae, m. Κεκροπίδης, idem ac Atheniensis. Nam Athenis Cecrops primus regnavit, quatuor fere saeculis ante Trojae excidium. Quare Athenienses antiquissimam atque adeo nobilissimam generis originem jactabant. Hinc *Cecropides* pro valde nobili ponitur, ut in illo *Juven.* 8, 44. Vos humiles, inquis, vulgi pars ultima nostri, Ast ego Cecropides. ℙ In vocativo est *Cecropida* et *Cecropide*, ὦ Κεκροπίδη. *Ov. Met.* 8, 550. Inclyte Cecropida, *h. e.* Theseu. Sic *Aeacida*, *Atrida*. Al. leg. *Cecropide*. ℙ In genitivo plurali habet etiam *Cecropidum* pro *Cecropidarum*. *Ov. Met.* 7, 502. Cecropidum Cephalus peragit mandata.

CECRŌPIS, idis, f. filia Cecropis regis Athenarum. *Ov. Met.* 2, 805. quibus irritata, dolore Cecropis, occulto mordetur. ℙ Sumitur etiam pro quacumque Atheniensi. *Juven.* 6, 186. De Sulmonensi mera Cecropis. ℙ Adject. *Ov. Her.* 10, 100. Impia funeribus, Cecropi terra, tuis. *Lact.* 1, 17. *sub f.* Puerum tribus virginibus Cecropidibus commendavit.

CECROPĬUS, a, um, adj. Κεκρόπιος, ad Cecropem pertinens: et ponitur saepissime pro Atheniensi, Attico, Graeco. *Hor. Od.* 2, 1, 12. grande munus Cecropio repetes cothurno, *h. e.* tragico stilo, quia tragoedia apud Athenienses primum scripta atque acta est, auctore Thespi. *Ov. Met.* 6, 70. Pallas Cecropia. *Id. Her.* 10, 125. Cecropii portus. *Stat. Silv.* 2, 6, 55. Cecropia fides, *h. e.* amicitia Thesei, et Pirithoi. [**Hor. Od.* 4, 12, 6. Et Cecropiae domus aeternum opprobrium.] *Mart.* 9, 14. Cecropiae apes, *h. e.* Hymettiae. V. HYMETTUS. Sic *Id.* 13, 24. Mel Cecropium. [**Virg. G.* 4, 270. Cecropius thymus.] *Juven.* 2, 92. Cotytto Cecropia, *h. e.* ab Atheniensibus culta. *Stat. Silv.* 3, 2, 110. *de Nilo*: Cur vada desidant, et ripa coerceat undas Cecropio stagnata luto, *h. e.* luto eo, quo hirundines nidum in ripis Nili construunt. Ideo autem *Cecropium* dixit, quia Progne Pandionis Athenarum regis filia, in hirundinem versa fingitur. Alii *Cecropium lutum* exponunt Aegyptium, quia secundum quosdam Cecrops fuit Aegypto oriundus. *Mart.* 1, 54. Cecropiae querelae. V. QUERELA. ℙ *Cecropia voce (al.* dote) *madere* ap. *Mart.* 7, 69. est Graecis litteris eruditum esse. Similem locum habes apud *eund.* 1, 40. ℙ De *Cecropia insula* ap. *Pl.* V. CERCOPIA.

CECROPS, opis, m. Κέκροψ, antiquissimus rex Atheniensium, qui Athenas vel condidit, vel amplificavit jam conditas a Pallade. Regnavit annos 50., vixitque saeculis fere quatuor ante Trojanum excidium. Quidam eum indigenam ejus loci fuisse scribunt: alii Aegyptium origine faciunt. In fabulis est, fuisse filium Terrae, et Vulcani, ut est apud *Hygin. fab.* 48. et 158. Tradunt etiam partim hominem, partim draconem fuisse: ab eoque primo institutum esse, ut matrimonium inter virum et feminam jungeretur, cum antea homines vago concubitu uterentur. Hinc *Ov. Met.* 2, 555. *geminum* appellat. Hujus tamen appellationis alii aliam causam afferunt, quod nempe Aegypto oriundus in Graeciam pervenerat, et sic utrique genti annumerari poterat: sed prior ratio praestat. *Plin.* 7, 56, 57. huic condendi oppidi inventum tribuit.

*CECRYPHALOS, i, insula maris Aegaei, juxta Argolidem, e regione Epidauri. *Plin.* 4, 12. *B. A.*

CĔDAR. V. in CEDREUS.

CĔDENTER, adv. cedendo. *Coel. Aurel. Acut.* 3, 16. Ita respondentes, ut cedenter ac sine ulla constantia eum consentiendo coerceant.

*CEDIAE (sc. tabernae) arum, locus Campaniae. *Plin.* 14, 6. V. *Cedianus* et *Ceditus. B. A.*

CEDIANUS, a, um, adj. ad Cedias pertinens, urbem Campaniae prope Sinuessam. *Inscr.* ap. *Grut.* 448, 4. Colonis Sinuessaniae et Cedianis. Legendum *Caedicianis.* V. CAEDICIANUS.

CEDITIUS. V. CAEDICIUS.

CĔDO, is, cessi, cessum, a. 3. παραχωρέω, εἴκω, χάζω, locum do, me retraho, recedo, abeo. *Cic. Mil.* 34. Ego cedam atque abibo. *Id. N. D.* 2, 33. Aer, quacumque imus, videtur quasi locum dare et cedere. *Gell.* 3, 6. de palma: Ingenium ejusmodi ligni est, ut urgentibus opprimentibusque non cedat. [**Cic. Off.* 2, 11, 40. Cui quidem etiam exercitus nostri imperatoresque cesserunt. Etiam absolute, id. q. *fugere. Tac. A.* 4, 51. Et, si cedant, insignitius flagitium. *Id. ib.* 1, 56. Quotiens astu magis quam per formidinem cedunt. *Id. ib.* 1, 63. Germanicus cedentem in avia Arminium secutus, i. e. recedentem. De senatore ordinem senatorium relinquentes. *Id. ib.* 11, 25. Aut pudor sponte cedentium. *Id. ib.* 2, 48. Q. Vitellium movit senatu aut sponte cedere, passus est.] *Nep. Am.* 1. Nunquam cessit hosti neque locum nocendi dedit. [**Tac. A.* 2, 85. Ceteri cederent Italia, nisi certam ante diem profanos ritus exuissent. *Id. ib.* 12, 22. Publicatis bonis cederet Italia.] *Cic. Phil.* 10, 4. Cedere e patria. *Id. Mil.* 25. *ad f.* patria. [**Sil.* 17, 548.] *Id. ib.* 27. *ad f.* alicui possessione hortorum. *Id. Rosc. Am.* 40. *in f.* a gladiatore. Al. leg. *recedere. Virg. A.* 3, 447. ab ordine. *Cic. Att.* 7, 22. de oppidis. *Hor. A.* p. 257. de sede. *Suet. Caes.* 72. et *Liv.* 2, 47. loco. *Id. ib.* ex acie. Et 3, 63. ex loco. Et *ib.* 17. *ad f.* Et *Sil.* 5, 677. nocti. *Cic. Fam.* 4, 8. *a med.* tempori. [**Tac. A.* 12, 34. Non telis, non vulneribus cessuros. *Cic. Off.* 3, 33, 90. An alter cedat alteri? Cedat vero! cet. V. integr. l. *Id. ib.* 1, 22, 77. Cedant arma togae. *Tac. A.* 2, 16. ut ripae fluminis cedunt, i. e. fluctibus, sinus formantibus. ℙ Id. q. obedire, morem gerere. *Id. ib.* 3, 16. Atque utinam ego potius filio juveni, quam ille patri seni cessisset. *Id. ib.* 12, 5. An jussis Populi, an auctoritati Senatus cederet? *Id. ib.* 12, 10. Cedentibus per reverentiam. *Id. ib.* 12, 41. Et Caesar adulationibus Senatus libens cessit.] ℙ Regit etiam casus et adverbia motus tum de loco, tum ad locum. *Cic.*

11, 1. Cedere ex Italia. *Prop.* 3, 16. *in f.* Caesar ab humana cessit in astra via. *Ov. Pont.* 1, 3, 75. ab Haemonia Pirenida cessit ad undam. *Pl. Cas.* 2, 8, 7. Recessim cedam ad parietem, imitabor nepam. *Lucr.* 5, 841. Cedere quoquam. *Lucil.* ap. *Non.* 4, 51. Si hinc aliquo cesseris. ℙ Absolute pro accedere, venire. *Pl. Aul.* 3, 5, 51. Ubi nugigerulis res soluta est omnibus, ad postremum cedit miles, aes petit. ℙ Et pro incedere, ambulare. *Hor. Sat.* 2, 1, 65. nitidus qua quisque per ora Cederet. *Pl. Ps.* 4, 1. *extr.* Non prorsus, verum ex transverso cedit, quasi cancer solet. ℙ Habet etiam accusativum rei, et significat dare, concedere. *Justin.* 10, 2. Cedere alicui pellicem et regnum. *Id.* 32, 4. victoriam hosti. *Paul. Dig.* 41, 2, 1. *a med.*, possessionem. *Cic. Off.* 2, 18. multa multis de jure suo, *h. e.* remittere. [**Tac. A.* 1, 23. Cedo alteram; quia, fracta vite in tergo militis, alteram clara voce, ac rursus aliam poscebat.] ℙ Cum infinito. *Stat. Th.* 1, 704. cui aetherii dono cessere parentes Aeternum florere genas. *Paul. Dig.* 8, 2, 19. Si tu mihi per aream tuam in domum meam ire, agere cessisti. Ita *Torrentin.*, at Haloand. legit *concessisses*. *Hor. Ep.* 2, 1, 66. Si quaedam nimis antique, si pleraque dure Dicere cedit eos. Ita *Bentlej.* ex MS. Alii *credit*. ℙ Cum conjunctivo, et partic. *ut*, *Paul. Dig.* 8, 3, 10. Si, ut quaerere liceat, cedere possumus, etiam ut inventa ducatur, cedi potest. ℙ Translate varios habet usus. *Cedere alicui* dicitur, qui primas alicui concedit, et inferiorem se fatetur. *Caes. B. C.* 2, 6. Cedere virtute alicui. *Cic. N. D.* 2, 60. Nulla re, nisi immortalitate cedens coelestibus. *Id. Hort.* ap. *Non.* 4, 367. Cedere alicui in philosophia. *Plin.* 35, 10, 36. *n.* 10. Apelles cedebat Amphioni de dispositione. *Id.* 33, 3, 29. Cedere alicui per aliquid, *h. e.* in aliqua re. *Scrib. Compos.* 229. Dolores, qui ad nullum medicamentum cedunt. [**Cic. Off.* 1, 22, 76. Neque Q. Catulus Cn. Pompejo cedere videbatur. *Sil.* 1, 217. Non cedens virga lupatis, i. e. non minorem habens utilitatem, quam lupati. Absolute dicitur de iis, qui a seditione ad disciplinam redeunt. *Tac. A.* 1, 46. Cessuris, ubi principem vidissent.] ℙ Passive impersonaliter. *Cic. Tusc.* 1, 3. Ut nihil omnino Graecis cederetur. ℙ Pro abire, recedere. *Val. Flacc.* 4, 89. dulces cedunt e pectore nati. *Lucan.* 5, 760. attonito cesserunt pectore sensus. *Senec. Herc. Oet.* 392. Cesserunt vultus penitus, *h. e.* abiit prior facies. *Stat. Silv.* 1, 2, 26. Cedant curaeque, metusque. *Virg. A.* 9, 126. non cessit fiducia Turno. [**Sil.* 17, 548. Simulacrum in nubila cessit, i. e. evanuit. *Id. ib.* 3, 549. Glacies cedit tepefacta cruore, i. e. mollitur, de glacie Alpina.] ℙ *Cedere tempori* est in praesenti parere necessitati, et in aliud tempus sua consilia differre. *Cic. Fam.* 4, 8. Sic dicimus *cedere invidiae*, *furori*, *insidiis*, *periculis*, ut est ap. *eund. Sext.* 29. et 30. *h. e.* retrahere se, recedere, evitare. Sed *cedere invidiae* ap. *Phaedr.* 3, 9. est subire et pati invidiam. V. integrum locum. ℙ *Cedere precibus* est flecti. *Cic.* ad *Brut.* 1, 12. ℙ *Cedere malis* est succumbere. *Virg. A.* 6, 95. ℙ *Cedere timori* ap. *Val. Flacc.* 8, 436. est timore vinci. ℙ *Cedere foro* est aeris alieni causa abstinere foro, et solum vertere: ductum fortasse ab argentariis, qui tabernas in foro habuerunt, unde recedere cogebantur, si creditorum urgentium manus effugere volebant. *Inscr.* ap. *Mur.* 610, 1. Q. Aufidius mensarius tabernae argentariae ad scutum Cimbricum cum magna vi aeris alieni cessit foro. Adde *Senec. Benef.* 4, 39., *Juven.* 11, 50., *Ulp. Dig.* 16, 3, 7. ℙ Cedere bonis, est bona sua, hoc est facultates dimittere. *Suet. Ner.* 35. Senecae commeatum petenti, bonisque cedenti juravit etc. [**Cic. Off.* 2, 23, 82. Cedere possessionibus.] ℙ In jure *cedere bonis* dicuntur, qui ob vim aeris alieni, cui solvendo non sunt, omnia sua bona renunciant, ut a creditoribus liberentur: qua de re V. JCtos, praesertim *Dig.* 42. *tit.* 3., qui est *De cessione bonorum*. ℙ *Cedere vita*, et *e vita* est mori. *Cic. Brut.* 1. Perpetua usus felicitate cessit e vita. *Tac. H.* 2, 55. Cessisse vita Othonem, attulerunt. ℙ Dicimus etiam *cedere* absolute eodem sensu. *Plin. Paneg.* 43. Donavit pater tuus multa, et ipse donasti: cesserit parum gratus: manent tamen ii, qui bonis ejus fruuntur. *Albinov.* 1. *v.* 75. Cedis, et in cassum tua nomina, Druse, levantur. ℙ Saepe significat evenire, succedere. *Nep. Dat.* 1. Ea, quae prospere ei cesserunt. [*Adde *Tac. A.* 1, 28.] *Hor. Sat.* 2, 1, 31. neque si male cesserat, usquam Decurrens alio, neque si bene. Al. leg. *gesserat*, minus recte. *Virg. A.* 12, 148. Cedunt res Latio. *Gell.* 4, 5. Ea res bene et prospere reipublicae cessit. *Plin. Paneg.* 44. *ad f.* Prout bene, aut secus cessit. *Curt.* 7, 4. Utcumque cesserit. *Senec. Hippol.* 181. Cedit in vanum labor. Adde *Ov. Met.* 10, 80. et *Senec. Benef.* 4, 33. ℙ [*In *unum cedere*, i. q. unum consilium sequi. *Tac. A.* 6, 43. Oppressa cunctantium dubitatio, et omnes in unum cedebant.] ℙ Item accedere, vel pertinere. *Cic. Verr.* 2, 2, 70. Ea feneratio erat hujusmodi, ut etiam hic quaestus huic cederet. *Hor. Sat.* 2, 2. *in f.* ager cedet in usum Nunc mihi, nunc alii. *Virg. A.* 3, 333. Morte Neoptolemi regnorum reddita cessit Pars Heleno. *Cajus Dig.* 41, 1, 7. Omne, quod inaedificatur, solo cedit. [**Tac. A.* 4, 43. Suoque regi Dentheliathem agrum cessisse. *Id. ib.* 2, 64. Quod incultum — Rhescuporidi cessit. *Sil.* 1, 239. Gentes cessere tyranno, i. e. in tyranni potestatem venerunt.] ℙ Item venire, verti. *Ulp. Dig.* 24, 3, 7. Si arbores caeduae fuerint, cedunt in fructum. *Tac. A.* 1, 1. Pompeji potentia cessit in Caesarem. *Id. H.* 1, 11. Italia cessit in pretium belli. *Id. G.* 14. Epulae pro stipendio cedunt. Sic *Colum.* 12, 13. Cedit pro pulmentario. *Plin.* 35, 10, 36. *n.* 15. Ipsa injuria cessit in gloriam artifici. *Id.* 23, 1, 23. Cessit in proverbium, sapientiam vino obumbrari. *Liv.* 6, 34. Poena in vicem fidei cesserat. ℙ Item abire, praeterire. *Cic. Senect.* 19. Horae quidem cedunt, et dies, et menses, et anni, nec praeteritum tempus unquam revertitur. *Liv.* 2, 33. Memoria cessit, *h. e.* periit. ℙ *Cedere tempora* dicuntur a JCtis, *h. e.* currere et computari. *Ulp. Dig.* 38, 16, 2. et *Marcell. ib.* 5. et alibi. ℙ *Diem cedere* est accedere tempus, quo incipit deberi pecunia. *Ulp. Dig.* 50, 16, 213. Cedere diem significat incipere deberi pecuniam: venire diem, significat eum diem venisse, quo pecunia peti possit. Ubi ergo pure quis stipulatus fuit, et cessit, et venit dies: ubi in diem, cessit, sed nondum venit: ubi sub conditione, nempe cessit, neque venit dies, pendente adhuc conditione. *Id. ib.* 46, 7, 13. Nec fidejussoribus videtur statim dies cedere. *Papin. Dig.* 36, 1, 58. Usurarum dies post mortem creditoris cessit. ℙ Simili ratione *operae* alicui indictae *cedere* dicuntur, cum earum praestandarum tempus incepit. *Ulp. Dig.* 38, 1, 13. et *Pompon. ib.* 34. Huc pertinet illud *Tertull. Fuga in persecut.* 12. Sol cessit diem emptionis nostrae. V. ibi Interpr. ℙ *Cesse* pro *cessisse* dixit *Lucr.* 1, 1104. ℙ Partic. *Cessurus* ap. *Ov. Met.* 6, 207. nulli cessura Dearum.

CĔDO, δός. Verbum est defectivum imperativi modi, secundae personae, et significat da, praebe, porrige, exhibe. Quidam ducunt ab ipso *cedo*, *is*, quia ex eo, quod in familiari sermone dicebant *cedo*, hoc est concedo, permitto, cum alteri quidpiam postulanti annuebant, paulatim traductum sit ad significandum *da*, *praebe*. Sed obstare videtur, quod *cedo*, *is*, primam habet longam, hoc vero brevem. (Corripitur enim a *Juven.* 13, 210. et *Pers.* 2, 76.) Quare suae potius originis censendum est, et inter defectiva collocandum, ut est apud *Prisc.* 8. *sub f.* et alios grammaticos. *Cic. Brut.* 86. Cedo, quaeso, orationes, et dic etc. *Id. Att.* 16, 13. Obviam mihi fit tabellarius: ego statim, cedo, inquam, si quid ab Attico. *Pl. Most.* 2, 1, 26. Cedo, ut bibam. *Id. ib.* 1, 3, 150. Cedo aquam manibus. *Ter. Hecyr.* 4, 4, 86. Puerum mihi cedo: ego alam. *Id. Adelph.* 3, 5, 38. Postremo non negabit: coram ipsum cedo. ℙ Ponitur etiam pro dic. *Cic. Part. C. F.* 1. Quot in partes distribuenda est doctrina dicendi? *C. P.* in tres. *C. F.* cedo, quas? etc. *Id. Verr.* 2, 2, 43. Cedo, cui Siculo civis Romanus cognitor factus unquam sit. *Ter. Andr.* 2, 3, 9. Cedo igitur, quid faciam, Dave? *Id. ib.* 1, 1, 123. Qui, cedo? *Id. ib.* 4, 4, 24. Cedo, cujum puerum hic apposuisti? dic mihi. Ubi *Donatus* adscribit, dictum esse cum quadam fiducia et contemptu ejus, cum quo sermo est. ℙ Jungitur etiam nominibus pluralis numeri. *Naevius* ap. *Cic. Senect.* 6. Cedo, qui vestram rempublicam amisistis tam cito? ℙ Reperitur tamen et *cette*, per syncopen factum ex *cedite*, hoc est date. *Enn.* ap. *Non.* 2, 122. Cette manus vestras, measque accipite. *Accius ib.* Cette in conspectum. Adde *Pl. Merc.* 5, 4, 4. ℙ Pro dicite, *Pacuv.* ap. *Non. l. c.* Is vestrorum uter sit, cui signum datum est, cette. ℙ Etiam *cedite* pro *cette* ex *Plauti* fragmentis quidam afferunt: sed valde incertum est. Quod enim *Phocam* testem advocant, is *cette* habet ap. *Putsch.* p. 1718.

CEDRĀTUS. V. CITRATUS.

CĔDRĔLAEON, i, n. V. PISSELAEON.

CĔDRĔLĀTE, es, f. κεδρελάτη, species cedri majoris, et frugiferae: a κέδρος, cedrus, et ἐλάτη, abies; quia abietis proceritatem imitatur. *Plin.* 13, 5, 11. et 24, 5, 11.

CĔDRĔUS, a, um, adj. κέδρινος, cedrinus. *Vitruv.* 2, 9. Ex cedro oleum, quod cedreum dicitur, nascitur.

[CEDRĔUS, a, um, adj. ad Cedar, Κήδαρ, pertinens, in confinio Aegypti et Arabiae, quae, teste *Hieronym. de loc. Hebr.*, est regio in eremo Saracenorum, antea Ostracinorum, a filio Ismaelis ita cognominata. *Plin.* 5, 11, 12. His Arabes jungunturab oriente Canchlei, a meridie Cedrei.

CĔDRĬĂ, ae, f. κεδρία, pix nascens ex cedro majori, quae cedrelate appellatur: ex qua fit oleum, quod pisselaeon dicitur. *Cels.* 5, 28. *n.* 35., *Colum.* 6, 32. et *Plin.* 29, 3, 11. ℙ At notandum, *Leon. Targam* in utraque *Celsi* editione *loc. cit. cedri* pro *cedriae* posuisse, quod postremum *Lindenius* in textum receperat.

CĔDRĪNUS, a, um, adj. κέδρινος, qui est ex cedro arbore. *Plin.* 13, 5, 11. Apollo cedrinus. *Id.* 16, 40, 79. Tectum e cedrinis trabibus.

CĔDRIS, ĭdis, f. fructus cedri, κεδρὶς, ίδος. *Plin.* 24, 5, 12. Cedrides, hoc est fructus cedri, tussim sanant.

CĔDRĬUM, ii, n. κεδρία, pix, vel succus e cedro arbore, cedria. *Plin.* 16, 11, 21. docet, ita vocari picem in Syria, non quod *cedrium* quamcumque picem significet, sed quia Syri ex cedro tantum, et terebintho picem urunt, ut ex *Theophrast.* adnotat *Harduin.* Hujus cedrii tanta est vis, ut in Aegypto corpora defunctorum eo perfusa serventur, teste *Plin. ib.*

*CEDROSIS, idis, i. q. Gedrosia, quae est regio Asiae ulterioris, Persidi contermina. *Mela* 1, 2. *med. B. A.*

CĔDROSTIS, is, f. κέδρωστις, vitis alba, al. ampeloleuce. *Plin.* 23, 1, 16.

CEDRUS, i, f. κέδρος, arbor perpetuo virens, jucundo odore, quae a tinea immunis est, cujus pice vel succo res unctae a tineis et carie non laeduntur. *Plin.* 16, 39, 76. et *ib.* 40, 78. et *Vitruv.* 2, 9. ℙ Hinc *cedro digna loqui*, *h. e.* digna immortalitate. *Pers.* 1, 42. et *Hor. de A. P.* 331. Speramus carmina fingi Posse linenda cedro. Ubi *cedrus* pro cedri succo sumitur. Hoc enim illiti Numae libri ad annos DXXXV. durarunt, teste *Plin.* 13, 13, 27. Hinc *Mart.* ad librum suum 3, 2. Cedro nunc licet ambules perunctus etc. ℙ Fuit etiam cognomen Romanum. *Inscr.* ap. *Petr. Viscont. Iscriz. presso il Cancellieri* p. 11. P. Aelius Cedrus.

CĒIUS. V. in CEUS, a, um.

[CĒLĂDUS, i, um, κέλαδος, strepitus, clamor. Est cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Maff. Mus. Ver.* 130, 5. P. Cornelius Celadus. *F.* ℙ *Celadus, i, Hispan. Tarracon. fluv., in Groviorum sive Graviorum regione. *Mela* 3, 1. *B. A.*

*CELADUSSA, ae, f. Rhene insula sic ab Anticlide nominata. *Plin.* 4, 12. *B. A.*

*CELADUSSAE (INSULAE), arum, in mari Hadriatico fuere, juxta Liburniam. *Plin.* 3, 26. *Mela* 3, 1. *B. A.*

CĒLAENAE, arum, f. plur. Κελαιναὶ, urbs Phrygiae magnae in monte ejusdem nominis, juxta quas Marsya fluvius decurrit. Ibi enim Marsya ausus cum Apolline de tibiarum cantu certare, victus, excoriatus et tandem in fluvium sui nominis conversus est. *Lucan.* 3, 205. et quae tua munera, Pallas, Lugent damnatae Phoebo victore Celaenae, Qua celer erectis descendens Marsya ripis etc. Adde *Stat. Th.* 4, 186.

CĒLAENAEUS, a, um, adj. ad Celaenas pertinens. *Mart.* 10, 62. Marsyas Celaenaeus. *Stat. Th.* 2, 666. Celaenaea committere proelia buxo, *h. e.* tibia. V. vocem praeced. *Mart.* 5, 41. Concubinus Celaenaeus, *h. e.* Atys a Cybele adamatus, qui Celaenis natus est: de quo *Id.* 14, 204. Aera Celaenaeos lugentia matris amores, *h. e.* tymbana Cybeles.

CĒLAENO, us, f. Κελαινὼ, una Harpyiarum. Significat atrum, tenebrosum: a κελαινὸς, niger. *Virg. A.* 3, 211. quas dira Celaeno Harpyiaeque colunt aliae. ℙ Ponitur etiam pro quacumque femina avara et rapaci. *Juv.* 8, 129. Nec per conventus nec cuncta per oppida curvis Unguibus ire parat nummos raptura Celaeno. ℙ Fuit etiam una ex septem Atlantis filiis, quae a Jove inter sidera relatae sunt dicunturque Plejades. *Ov. Her.* 19, 135. coeloque recepta Celaeno.

[CĒLAENUS, i, m. κελαινὸς, niger. Cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Grut.* 990, 6. P. Pomponius Celaenus. Ita ex emendatione *Fabretti*, cum *ib.* perperam legatur *Caelaenus. F.*]

CĒLĀTE, adv. *Ammian.* 14, 7. Non celate ut antea, turbidum saeviebat ingenium.

CĒLĀTIM, adv. κρυφῇ, clam, occulte, tecte. *Sisenn.* ap. *Gell.* 12, 15. Quam maxime celatim poterat, in insidiis suos disponit. *Appul. Met.* 4. In quo solo poteram celatim auxilium bono ferre commilitoni.

CELATO, nomen Deae esse creditur et legi in illo *Varr.* ap. *Gell.* 13, 22. Ted Anna Perenna, Panda, Celato, Pales etc. Sed eruditi reponunt *te Lato* vel Graece, *te Λητὼ*, *h. e.* Latona. V. *Turneb. l.* 19. *Advers. c.* 11.

CĒLĀTOR, oris, m. qui celat, κρύπτων. *Lucan.* 10, 286. undarum celator, Nile, tuarum.

CĒLĀTUS, a, um, part. a *celo*, absconditus, ἀποκεκρυμμένος. *Suet. Cal.* 11. Celatus capillamento ganeas obibat. *Ter. Andr.* 1, 1, 105. Dissimulatus et celatus amor. *Prop.* 3, 23, 30. At te celatis aetas gravis urgeat annis, *h. e.* tacite subeuntibus. *Sil.* 13, 57. Nec celata Deam et minitans Tritonia virgo, *h. e.* celans se esse Deam, ἐλληνισμός. ℙ Substantive *Pl. Trin.* 2, 1, 15. Celati indagator.

CĒLĔBER, bris, bre, adj. qui frequentatur. *Cic. Part.* 10. Loci plani, an montuosi, celebres, an deserti. *Cato R. R.* 1. Via bona celebrisque. *Cic. Div.* 1, 19. Oraculum tam celebre et tam clarum.

Ov. Fast. 4, 391. Circus celeber. *Liv.* 25, 12. *extr.* dies. *Cic. Manil.* 12. Portus Cajetae celeberrimus atque plenissimus navium. *Id. Verr.* 2, 4, 48. *in f.* Festos dies agunt celeberrimo virorum mulierumque conventu. *Ov. Am.* 3, 5, 3. celeberrimus ilice lucus, *h. e.* plenissimus. ℙ Item qui colitur, laudatur, praedicatur, clarus, fama notus, διάφημος, ἔνδοξος. *Hor. Od.* 2, 12, 20. Diana celebris. *Vell.* 2, 116. Viri diversis virtutibus celebres. *Id. ib.* 18. *Vir opibus, gratia, amicitiis, vigore ingenii atque animi celeberrimus. *Tibull.* 2, 1, 33. celeber Messala triumphis. *Plin.* 24, 17, 102. Vir celeber arte grammatica. *Id.* 36, 25, 60. Celeberrimus fuit in hoc genere Sosus. *Gell.* 6, 7. Nomina celebria in annalibus. *Liv.* 4, 53. Maenii celebre nomen laudibus fuit. *Cic. Sext.* 67. Celeberrimum monumentum. *Id. Amic.* 3. Celeberrimus et laetissimus dies. *Plin.* 13, 1, 2. Celeberrimum unguentum, *h. e.* usitatissimum atque adeo ab omnibus laudatum. *Gell.* 10, 10. Verba celebriora, *h.. e.* magis usitata. *Id.* 11, 3. Habere usum atque notitiam celebriorem alicujus rei. [*V. quae de h. v. significatione, origination et discrimine, quo separandum a *creber* et *frequens*, doctissime disputavit *Döderl.* 1, 21 sqq.] ℙ Pro celeri. *Accius* ap. *Non.* 2, 161. Celebri gradu gressum accelerasse decet. V. ACCELEBRO. [**Döderl.* 1, 22. interpretatur *crebris gradibus.* Comparat *Sil.* 12, 518. Instincti glomerant gressus. Eodem modo intelligit, quos *ib.* affert, locos *Ov. A. Am.* 2, 705. Sponte, sua sine te celeberrima verba loquuntur. *Am.* 3, 5, 3. quem locum supra attulit. (*Id. Met.* 11, 190. Creber arundinibus lucus.)

CĔLĔBERRIME, adv. magna frequentia. *Suet. Tib.* 52. *sub f.* Et per noctes celeberrime acclamatum est, Redde Germanicum.

CĔLĔBRĀBĪLIS, le, adj. celebrandus, celebris. *Ammian.* 29, 5. Aetatum ordinumque omnium celebrabili favore susceptus.

CĔLĔBRĀTĬO, onis, f. frequentatio, celebritas. *Cic. Sull.* 26. Quae domus? quae celebratio quotidiana? [**Cic. Off.* 1, 4, 12. Impellitque ut hominum coetus et celebrationes et esse et a se obiri velit. cf. *Beier* ad h. l.] ℙ Item alicujus rei editio et administratio, quae cum celebritate et frequentia fit. *Cic. Att.* 15, 29. De celebratione ludorum Bruti tibi assentior. *Vellej.* 2, 56. Elephantorum certaminis spectacula, epulique per multos dies dati celebratio. *Plin.* 30, 1, 3. Celebratio sacri.. *Eum. restaur. Schol.* 3. Optimarum artium celebratio. [**Tac. A.* 1, 15. Mox celebratio annua ad Praetorem translata, cui inter cives et peregrinos juris dictio evenisset.] ℙ Item commendatio, praedicatio, laudatio. *Cic. Planc.* 40. Nihil est ex meis temporibus, quod minus mea celebratione commemoratum sit. Al. plerique leg. *commemoratione celebratum sit. Plin.* 34, 5, 10. Equestres statuae Romanam celebrationem habent, *h. e.* in commendatione et pretio sunt apud Romanos.

CĔLĔBRĀTOR, oris, m. qui celebrat, laudator. *Mart.* 8, 78. Hyperborei celebrator Stella triumphi.

CĔLĔBRĀTUS, a, um, part. a *celebro*, frequentatus. *Sall. Jug.* 51. Forum rerum venalium totius regni maxime celebratum. *Plin.* 33, 1, 6. Usus annuli celebratior. *Gell.* 17, 2. *ad f.* Verbum celebratius. *Sil.* 3, 319. Celebratum missile, *h. e.* ab omnibus usurpatum et cognitum. ℙ Item solemniter, et cum celebritate administratus et cultus. *Sall. Jug.* 70. Dies festus, celebratusque per omnem Africam. *Plin.* 10, 43, 60. Funus innumeris exsequiis celebratum. *Liv.* 3, 63. Supplicatio celebratior. *Ov. Met.* 7, 430. Nullus Erechthidis fertur celebratior illo Illuxisse dies. [**Suet. Aug.* 18. celebratior memoria. cf. quae Casaubonus in h. l. notavit. *Virg. A.* 8, 268. Ex illo celebratus honos, i. *e.* hinc sacrum celebrari coepit.] ℙ Item in ore omnium versatus, praedicatus, laudatus. *Cic. Phil.* 2, 23. *ad f.* Scio me in rebus celebratissimis sermone omnium versari. *Id. Mur.* 7. Vir nulla illustri laude celebratus. *Liv.* 29, 26. Vir factis fortibus ingentis ad incrementa gloriae celebratus. *Plin.* 31, 2, 3. Fontes celebrati carmine Laureae Tullii. *Id. ib.* Villa celebrata porticu ac nemore. *Id.* 34, 8, 19. *n.* 25. Celebrati artifices. [**Tac. A.* 2, 54. Cupidine veteres locos et fama celebratos noscendi. *Id. ib.* 3, 6. Neminem tam flagranti desiderio celebratum. *Id. ib.* 4, 61. Q. Haterius eloquentiae, quoad vixit, celebratae. *Id. ib.* 12. 12. familia Cassia per alias quoque gentes celebrata. *Curt.* 4, 8. Memnonis Tithonique celebrata regia trahebat. *Id.* 9, 1. Celebratasque opes in ea regione eminere.] *Gell.* 19, 1. Philosophus in disciplina Stoica celebratus. *Id.* 7, 2. Celebratissimi commentarii. ℙ In malam partem. *Mart.* 9, 16. Inscripsit tumulo septem celebrata virorum, Se fecisse, Chloe: quid pote simplicius? *Al. leg. *scelerata.* Sunt qui τὸ *celebrata* de exsequiis intelligunt. Domitius Chalderinus ad. l. *Celebrata*, *i.* Solemnia et busta. Volens suam pietatem ostendere, inscripsit tumulo, se exsequias septem virorum celebrasse, quo testimonio non potuit apertius fateri septem viros a se necatos. *B. A.*

CĔLĔBRESCO, is, n. celebris fio. *Accius* ap. *Non.* 2, 158. Et qualis fuerit, fama celebrescat tua.

CĔLĔBRĬTAS, atis, f. πολυπλήθεια, frequentia, concursus. [*Cf. *Döderl.* 1, 125. *Cic. Fam.* 14, 1. Celebritas loci.] *Cic. Att.* 3, 7. Odi celebritatem, fugio homines: esset mihi ista solitudo non amara. *Id. ib.* 12, 13. Me haec solitudo minus stimulat, quam ista celebritas. *Id. Tusc.* 5, 3. Totius Graeciae celebritas. *Id. Leg.* 2, 26. virorum ac mulierum. *Id. Att.* 3, 14. viae. *Id. Mil.* 32. supremi diei, *h. e.* solemnitas exsequiarum, quae concursu hominum fit. *Id. Fam.* 7, 2. Multitudo et celebritas judiciorum. [**Quint. Inst. Or.* 1, 2. f. audientium celebritas. *Id. ib.* Orator, cui in maxima celebritate et in media reipl. luce vivendum est, assuescat jam a tenero non reformidare homines etc.] *Plin.* 33, 12, 54. Celebritate assectari aliquem. ℙ Item fama, claritas, dignitas, splendor. *Id. Off.* 2, 13. Si quis habet causam celebritatis ac nominis. *Id. Somn. Scip.* 6. Consequi celebritatem sermonis hominum. *Id. Tusc.* 1, 12. *ad f.* Celebritas famae. *Suet. Gramm.* 23. nominis. *Gell.* 7, 17. Grammaticus quidam primae in docendo celebritatis. *Plin.* 34, 1, 2. Celebritas aeris in Asia, et quondam in Campania fuit.

CĔLĔBRO, as, avi, atum, a. 1. φοιτάω, frequentare. *Cic. Coel.* 14. et *Sext.* 63. Celebrare viam aliquam. *Id. Mur.* 34. domum alicujus. *Id. Att.* 1, 19. *ad f.* conventus. *Id. Sext.* 55. conciones convicio cantorum, *h. e.* histrionum. *Id. Prov. cons.* 9. Cujus litteris, fama, nunciis celebrantur aures quotidie meae novis nominibus gentium, nationum, locorum, *h. e.* replentur. [**Tib.* 1, 3, 33. At mihi contingat patrios celebrare penates, i. e. domum redire. *Id.* 1, 4, 75. Vos me celebrate magistrum, i. e. frequentes ad me convenite. *Sil.* 6, 398. Occursu celebrabat amico (Regulum).] ℙ Est etiam frequentia hominum aliquid solemniter administrare. *Cic. Arch.* 6. Celebrare festos dies ludorum. *Plin.* 35, 11, 40. *n.* 39. quinquatrus. *Curt.* 4, 2. sacrum anniversarium. [**Tac. A.* 11, 31. Simulacrum vindemiae per domum celebrare. *Id. ib.* 12, 69. funeris solenne. *Suet. Cal.* 23. Vetuit Actiacas Siculasque victorias solennibus feriis celebrari. *Curt.* 3, 12. Suprema officia. *Sil.* 16, 293. Tumulos celebrare meorum est animus.] *Id.* 8, 2. *in f.* funus omni apparatu atque honore. *Liv.* 25, 17. exsequias. *Id.* 30, 11. nuptias. *Cic. Verr.* 2, 1, 26. convivium sermone et laetitia. *Id. ib.* 1, 4. *extr.* seria ac jocos. [**Tac. A.* 4, 75. Nuptias celebrari jussit. *Id. ib.* 6, 18. Diem natalem celebrans. *Id ib.* 11, 38. Solita convivio celebravit. *Suet. Claud.* 26. officium nuptiarum.] ℙ Celebrari etiam dicitur, quod a multis administratur, factitatur, exercetur. *Cic. Dom.* 50. Celebrare vicatim descriptionem servorum. *Id. Or.* 3, 28. cognitionem exercitationemque causarum. *Id. Or.* 1, 1. artes. *Pallad.* 3, 17. insitionem. *Id.* 6, 8. tonsuram ovium. *Id.* 9, 11. vindemiam. *Manil.* 5, 682, salinas. *Cic. Att.* 4, 1. *circa med.* Similis et frequentia, et plausus me usque ad Capitolium celebravit, *h. e.* comitata est. [**Tac. A.* 2, 40. Jam in urbe clandestini coetus celebrabant. *Id. ib.* 4, 62. Spectaculum gladiatorium celebrare. Adde *Eund. ib.* 11, 22. pecunia eorum qui quaesturam adipiscerentur.] ℙ Eadem ratione ponitur pro peragere, exsequi. *Pl. Pseud.* 1, 2, 35. Intro abite, atque haec cito celebrate, ne mora quae sit, cocus cum veniat. ℙ Est etiam in consuetudinem trahere, frequenter usurpare. *Cic. Or.* 3, 38. Tertius ille modus transferendi verbi late patet, quem necessitas genuit inopia coacta, post autem delectatio jucunditasque celebravit. [**Tac. A.* 6, 34. Multaque de nomine ejus, et oraculum Phryxi celebrant.] ℙ Saepe ponitur pro laudare, ornare, celebrem facere. *Cic. Phil.* 9, 5. Semper illius gravitatem, constantiam, fidem omnium mortalium fama celebrabit. *Id. Fin.* 2, 31. *sub f.* Epulis celebrare memoriam nominis alicujus. *Id. Planc.* 39. laudes alicujus. *Id. Flacc.* 38. sepulcrum hominum conventu et epulis. [**Curt.* 7, 10. Mortem carminibus et laetitia.] *Id. Rabir. Post.* 16. et *Hor. Od.* 1, 7, 5. aliquid carminibus. Et *ib.* 12, 1. virum aut heroa lyra, vel tibia. *Cic. Fam.* 5, 12. Illustrare et celebrare nomen alicujus scriptis. *Sall. Cat.* 9. facta alicujus pro maxumis. *Id. Jug.* 76. aliquid in majus. *Id. ib.* 89. se et rempublicam praeclare factis. [**Virg. A.* 3, 280. Celebramus litora ludis. *Id. ib.* 7, 555. Celebrent connubia et hymenaeos.] *Ov. Fast.* 3, 656. se et diem largo mero. *Plin.* 4, 22, 35. Tagus auriferis arenis celebratur. *Id.* 33, 2, 8. Ex eo se ordine profectum celebrans. [**Tac. A.* 11, 16. Celebrari, coli, modo comitatem et temperantiam, nulli invisam, saepius vinolentiam ac libidines, grata barbaris usurpans. *Tib.* 2, 1, 19. Celebrent vina diem. *Hor. Od.* 1, 7, 6. Celebrare carmine perpetuo arces Palladis intactae. *Sil.* 11, 496. Celebrare gaudia plausu.] ℙ *Celebrare senectutem*, *h. e.* hominem in senectute celebrem reddere, ut adeatur a multis, appetatur, colatur. *Cic. Or.* 1, 45. Senectuti vero celebrandae et ornandae quod honestius potest esse perfugium, quam juris interpretatio? ℙ Et generatim vulgare, omnibus notum facere, praedicare. *Cic. Mur.* 41. Quibus in locis paucis ante diebus, factum esse consulem Muraenam, nuncii, litteraeque celebrassent. *Id. Coel.* 3. Quod omnium accusatorum non criminibus, sed vocibus maledictisque celebratum est. *Id. Flacc.* 27. Quid porro in Graeco sermone tam tritum atque celebratum est, quam etc. *Quint.* 1, 10. In proverbium usque celebratum est, *h. e.* adeo vulgatum, ut in proverbium abierit. *Q. Cic. Petit. cons.* 13. Ad celebrandum rumorem valent dicendi laus, studia publicanorum, hominum nobilium voluntas etc. Adde *Cic. Div.* 1, 17.

CĔLĔBRUS, a, um, adj. idem ac *celebris.* Pro celeri. *Gell.* 19, 4. De urina celebra, ex igni proximo facta. Ita leg. plerique ex quibusdam editis libb. et multis codicib. MSS. Alii *de urina crebra*, vel *de urinae illecebra.*

*CELEGERI, orum, pop. Moesiae. *Plin.* 3, 26. *B. A.*

CELEIA, ae, opp. V. v. sq.

[CĔLĔJĀNUS, a, um, et

[CĔLĔJENSIS, se, adj. ad Celejam, Κέλειαν, pertinens, urbem Norici prope Sanam fluvium, nunc *Cilly*, a *Plin.* 3, 24, 27. memoratam. ℙ *Celejani*, *orum*, et *Celejenses*, *ium*, sunt incolae illius urbis. *Inscr.* ap. *Mur.* 1038, 4. Neptuno Aug. sacrum Celeiani publice. Alia *ib.* 3. Genio civitatis ordo Celejen*sium*. *F.*]

*CELELĀTES, ium, Liguriae pop. *Liv.* 32, 29. *B. A.*

CĔLENDĔRĪTIS, idis, f. Κελενδερῖτις, regio Ciliciae, cujus caput Celenderis oppidum maritimum, quod *Tac. A.* 2, 80. *castellum munitum* vocat, nunc *Kelnar*, aliis *Palopoli. Plin.* 5, 27, 22. Regio Celenderitis cum oppido. *F. B. A.*]

*CELENIAE AQUAE, in Hisp. Tarracon. *Ant. Itin.* ubi et *Cilinae* appellantur. *A. B.*

*CELENNA (Celene, Calenna etc.) opp. Campaniae, vel forte in Campaniae confinio. *Virg. A.* 7, 739. *B. A.*

CĔLER, ris, re, adj. ταχύς, ὠκύς, qui brevi tempore fit, velox. Est a κέλης, Dorice, et Aeolice κέληρ, equus desultorius, vel a κέλλω, impello, vel a κέλω, jubeo. [*Vocis etym. est a cellere. Conf. *Döderl.* 2, 123. sq.] *Cic. Dom.* 24. Celer reditus. *Caes. B. G.* 7, 47. Elati spe celeris victoriae. *Hor. Art. P.* 261. Opera nimium celeris. *Nep. Milt.* 4. Celeri auxilio opus est. *Id. Att.* 21. Celeria remedia proponere. *Plin.* 14, 3, 4. *n.* 9. Uvae celeres proventu. *Ter. Phorm.* 1, 4, 1. Reperire consilium celere. *Virg. A.* 12, 507. Fata celerrima. *Tac. A.* 2, 11. Celerrimus amnis. *Hor. Od.* 3, 4, 76. Celer ignis. *Ov. Met.* 8, 86. *de Scylla*, praedaque potita nefanda Fert secum spolium celeris. *Hor. Od.* 4, 8, 15. Celeres fugae. *Vell.* 2, 73. Adolescens manu promptus, cogitatione celer. *Val. Max.* 4, 7. Celerius est propinquum avertere, quam amicum, *h. e.* brevius tempus opus est, facilius est. *Cic. Or.* 59. Nihil est celerius mente. [**Tib.* 1, 5, 70. Versatur celeri Fors levis orbe rotae. Cf. ad h. l. *Broukh. Tac. A.* 3, 1. Brundusium, quod naviganti celerrimum, fidissimumque appulsu erat. ℙ Cum infinito. *Hor. Od.* 3, 12. *extr.* Celer excipere aprum. *Plin.* 35, 16, 56. Terra celerrima dilui aqua. [*ℙ Cum Gen. *Gerund. Sil.* 4, 587. Celer nandi.] ℙ Translate. *Hor. Ep.* 1, 18, 89. Oderunt hilarem tristes, tristemque jocosi, Sedatum celeres, *h. e.* qui impetu quodam omnia agunt. *Quint.* 9, 4. Pedes longi graviorem faciunt orationem, breves celerem ac mobilem. *Cic. Or.* 2, 21. Oratio celeris et concitata. *Hor. Od.* 1, 16, 24. Celeres iambi. ℙ *Celeris* in recto singulari fortasse masculini generis, est in illo *Caton.* ap. *Prisc. l. c.* Satis celeris sis in tempore. *Prisc.* certe ita agnoscere videtur. ℙ Reperitur etiam *celer* in feminino gen. *Liv. in Odyss.* ap. *Prisc. ib.* Celer hasta. ℙ Neutrum *celere* pro adverbio *celeriter. Pl. Curc.* 2, 3, 4. Subito, propere, celere objectum est mihi negotium. Adde *Enn.* et *Naev.* ap. *Non.* 11, 8. et *in vet. lege* ap. *Front. Aquaed.* 129. ℙ Est etiam a celeritate cognomen plurium Romanorum, et praecipue *Q. Metelli* cos. an. U. C. 694., qui, teste *Plut.* in *Romul. c.* 10. et in *Coriolan. c.* 11., quod patre defuncto munus gladiatorium populo dederit paucis diebus in apparatu consumptis, celeritatis admiratione Celer appellatus est. *Celerissimus* antiquum est. *Enn.* ap. *Prisc.* 7, 760. Exin' per terras postquam celerissimu' rumor. *Cn. Manlius ib.* celerissimus advolat Hector. *Charis.* 1, 64. barbarismum esse ait.

CĔLĔRANTER, adv. celeriter. *Accius* ap. *Non.* 11, 33. Quis est, qui cursum huc celeranter rapit?

CĔLĔRĀTIM, adv. celeriter. *Sisenn.* ap. *Non.* 2, 140. Quo magis celeratim poterant.

CĔLĔRĀTUS, a, um, part. a *celero*, festinatus, properatus. *Appul. Met.* 10. Celeratas hereditates excipere. *Ammian.* 31, 11. Celeratis itineribus.

CĔLĔRE, adv. V. in CELER.

CĔLĔRES, um, m. plur. trecenti equites a Ro-

mulo constituti ad custodiam sui corporis, ut *Liv.* 1, 15. narrat. *Festus* docet, ita nominatos fuisse a *Celere* interfectore Remi, quem Romulus initio iis praeposuerat, et tribunum Celerum appellaverat. Alii docent, dictos esse a Graeco κέλης, ητος, qua voce vel equus significatur, vel eques equo insidens. (V. CELES.) Sunt etiam qui a celeritate dictos putant. Quae omnia leguntur etiam apud *Serv.* ad illud *A.* 11, 603. Nec non Messapus contra, celeresque Latini. Nam *celeres Latini* est equitatus Latinorum, quem sic vocavit *Virg.* alludens ad illos *Celeres* Romuli, a quibus olim, hoc est sub regibus, omnes equites *celeres* dicebantur, teste *Festo*, et *Plin.* 33, 2, 9. Numa enim trecentis equitibus a Romulo creatis alios trecentos adjecit, qui omnes *celeres* sunt appellati. L. autem Tarquinius Priscus, teste *Cic. De rep.* 2. (ed. *Maio*) 20., prioribus equitum partibus, secundis additis, M. et CC. fecit equites. Iisdem vero temporibus, ait *Pompon. Dig.* 1, 2, 2. §. 15., et tribunum celerum fuisse constat. Is autem erat, qui equitibus praeerat, et veluti secundum locum a regibus obtinebat. Ex hoc tribuno celerum originem habuit postea magister equitum, qui, quoties dictator dicebatur, secundas partes in republica sustinebat.

*CELERĪNA, ae, sponsa Palladii Consulis. *Claudian. Epithal. Pallad.* et *Celer.* 23. *B. A.*

[CĔLĔRĪNAS, atis, adj. ad celerem pertinens. Est cognomen Romanum. *Inscr.* ap. *Grut.* 668, 6. Annius Celerinas. *F.*]

*CELERĪNI, orum, pop. citer. Hisp. *Plin.* 3, 3. *B. A.*

[CĔLĔRĪNUS, a, um, adj. ad celerem pertinens. Est etiam cognomen Romanum. *Inscr.* ap. *Grut.* 302, 2. Julius Marcius Celerinus. Alia *ib.* 308, 3. Camurena Celerina. *F.*]

*CELERĪNUS, i, avus Celerinae, sponsae Palladii Consulis. *Claud. Epithal. Pallad.* et *Celer.* 72. *B. A.*

[CĔLĔRĬO, onis, m. dimin. celeris. Est cognomen Romanum. *Inscr.* ap. *Grut.* 668, 8. Annius Celerio. *F.*]

CĔLĔRĪPES, pĕdis, adj. comm. gen. ὀξύπους, qui levis est pedibus. *Cic. Att.* 9, 7. Venit autem eo ipso die ille celeripes, quem Salvius dixerat. *Auson. epigr.* 141. Nec ulla tam velox manus Celeripedis compendii.

CĔLĔRĪTAS, atis, f. ταχύτης, ὠκύτης, velocitas, pernicitas. *Cic. Tusc.* 4, 13. *in f.* Velocitas corporis celeritas appellatur: quae eadem ingenii etiam laus habetur, propter animi multarum rerum brevi tempore percursionem. *Id. N. D.* 1, 20. Mundus versatur circum axem coeli admirabili celeritate. Et *ib.* 2, 57. Facere aliquid cum maxima celeritate. *Caes. B. G.* 7, 46. Celeritas in capiendis castris. *Nep. Eumen.* 9. Adhibere celeritatem. *Cic. Att.* 16, 10. Uti celeritate. *Suet. Caes.* 57. Longissimas vias incredibili celeritate conficere. *Cic. Div.* 2, 70. Celeritas equorum. *Id. Coel.* 24. *ad f.* veneni. ℙ In plurali numero. *Id. Off.* 1, 36. Cavendum ne aut tarditatibus utamur in gressu mollioribus, aut in festinationibus suscipiamus nimias celeritates. ℙ Translate. *Id. Senect.* 21. Celeritas animorum. *Id. Acad.* 1, 5. ad discendum. *Id. Fl.* 20. Homo quadam praecipiti celeritate dicendi. *Id. Or.* 57. Brevitate et celeritate syllabarum labi putat verba proclivius. *Id. ib.* 16. Flumen aliis verborum volubilitasque cordi est, qui ponunt in orationis celeritate eloquentiam. ℙ [*Celeritas* fuit etiam Dea, Solis filia in sexta coeli regione. *Capella* 1. p. 16. Vos quoque Jovis filii Pales, et Favor cum Celeritate Solis filia ex sexta poscimini. *F.*]

CĔLĔRĪTER, adv. ταχέως, ὠκέως, brevi tempore, propediem. *Cic. Att.* 15, 27. Librum tibi celeriter mittam. *Id. Fam.* 9, 11. Celeriter una futuros non arbitror. *Id. Verr.* 2, 3, 24. Eo celerius de isto transigamus, quo maturius ad Apronium possimus accedere. *Id. Fin.* 2, 14. Mens celerrime multa simul agitans. *Caes. B. G.* 2, 3. Cum celerius omnium opinione venisset. ℙ Proverbium est apud *Suet. Aug.* 25. ab Augusto saepe usurpatum: Sat celeriter fit, quidquid fiat satis bene.

CĔLĔRĪTŪDO, inis, f. celeritas. *Varr. R. R.* 3, 12. *ad f.* L. Aelius putabat, ab eo dictum leporem a celeritudine, quod levipes esset.

CĔLĔRĪUSCŬLĔ, adv. dimin. aliquantum celeriter. *Auct.* ad *Her.* 3, 14. Strenue quod volumus ostendere factum, celeriuscule dicemus: at aliud otiose retardabimus.

CĔLĔRĪUSCŬLUS, a, um, adj. diminut. Agnoscitur a *Prisc.* 3, 611.

CĔLĔRO, as, avi, atum, a. 1. celeriter facio, festino, propero, ταχύνω. *Cic. Univ.* 10. Genus motus, quod semper esset in eodem aeque, atque uno modo celeraret. *Lucr.* 1, 387. Aurae celerantes. *Tac. H.* 4, 24. Quam maximis itineribus celerare. *Catull.* 63, 26. Celerare aliquo. *Virg. A.* 5, 609. viam. *Id. ib.* 9, 378. fugam in silvas. *Id. ib.* 4, 641. gradum. *Val. Fl.* 3, 251. opem. *Id.* 4, 80. et 385. imperium alicujus, *h. e.* celeriter exsequi. *Lucr.* 2, 231. casum. *Tac. A.* 2, 5. Celerandae victoriae intentior. [**Id. ib.* 12, 46. Oppugnationem quoquo modo celerare. *Sil.* 7, 720. Vestigia celeret. 1, 574. Celerant gressum. *Id.* 9, 96. Nec longum celerarat iter, i. e. emensus erat. Absolute. *Id. ib.* 12, 64. Agrippina agere et celerare statuit.] *Eutrop.* 4, 20. Celerare ad Asiam. ℙ Cum infinito. *Auson. Mosell.* 353. sed celerant in te consumere nomen.

[CĔLĔRUS, a, um, adj. idem ac celer. Cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Grut.* 549, 6. L. Labicius Celerus. Alia *ib.* 487, 4. Julia Celera. *F.*]

CĔLES, ētis, m. κέλης, ητος, apud Graecos genus est navis, quae et *celox*, de qua V. infra. *Plin.* 7, 56, 57. Cymbam invenere Phoenices, celetem Rhodii. *Gell.* 10, 25. Hippagines, cercuri, celoces, vel ut Graeci dicunt, celetes. ℙ Praeterea ab iisdem Graecis dicitur *celes* equus, qui ab uno tantum regitur freno, non jugo, ad differentiam eorum, qui bigis, aut quadrigis junguntur: item eques, qui in certaminibus publicis hujusmodi equo utitur. *Plin.* 34, 5, 10. Equestres statuae Romanam celebrationem habent, orto sine dubio a Graecis exemplo. Sed illi celetas tantum dicabant in sacris victores. *Serv.* ad *A.* 8, 635. Celetes Neptuno equestri Deo edere, *h. e.* certamina, in quibus singulis equis insidentes decurrerent. *Salm.* ad *Lamprid. Commod.* 2. eos reprehendit, qui hoc loco *celeres* legendum putant. ℙ Denique *celetes* dicti sunt trecenti illi equites a Romulo instituti, qui saepius Latino vocabulo, hinc fortasse deducto, *Celeres* appellantur. Hinc in notis *Val. Probi* p. 1534. legitur: *Tr. Cel. Tribuni Celetum*, vel ut alii leg. (sed minus placet) *Celetium.*

CĔLĔTIZONTES, κελητίζοντες, equum singularem in certamine regentes. V. vocem praeced. *Plin.* 34, 8, 19. *n.* 14. de Canacho sculptore: Idem et celetizontas pueros fecit. Et *paulo post.* Hegiae Minerva laudatur et celetizontes pueri.

*CELETRUM, i, Illyridis Graecae, (postmodum Macedoniae) opp., in lacus peninsula situm. *Liv.* 31, 40. *B. A.*

CĔLEUS, i, m. disyllab. Κελεύς, nomen propr. regis Eleusinae, a quo Ceres hospitio excepta omnem ei agriculturae rationem aperuit. *Virg. G.* 1, 165. Virgea praeterea Celei vilisque supellex. Adde *Ov. Fast.* 4, 507. et *Hyg. fab.* 147.

CĔLEUSMA, ātis, n. κέλευσμα, vox et clamor, quo portisculus remigibus signum dat eosque ad remigandum adhortatur: a κελεύω, jubeo. *Auson.* in *Div. Verr.* 17., ubi hanc vocem usurpat, docet, aliquando hoc celeusma cani solitum remigibus per symphoniacos et per assam vocem et, ut in Argo navi, per citharam. Quo cantu remiges a taedio laboris non parum levabantur. *Mart.* 3, 67. Lentos figitis ad celeusma remos. *Rutil.* 1, 370. Dum resonat variis vile celeusma modis. ℙ *Venant. de Vita S. Martini* 4, 423. *celeusma, ae*, f. usurpavit: non imitandus. ℙ Reperitur etiam *celeuma* extrito *s* in optimis quibusdam libris, teste *Dausq.* in *Orthogr.*, qui ejusmodi scriptionem non improbat. Nam Graeci quoque κέλευμα interdum dicunt. ℙ Hinc ait scriptum et usurpatum pro cantu vindemiatoribus proprio, qui proprie *jubilum* vocatur, legitur ap. *Hieron.* in *Isajam* 5, 10. Nequaquam in vindemia laetus vindemiator celeuma cantabit.

*CELEUSUS vel Celeusum, i, oppidum Vindeliciae. *Tab. Peut. B. A.*

[CĔLEUTHUS, i, m. n. κέλεθος, via, iter. Est nomen servile Romanum. *Inscr.* ap. *Mur.* 892, 2. Megiste Celeuthi mater. *F.*]

CELIA, ae, f. vox Hispania, qua significatur potio ex tritico facta. Madefaciebant enim Hispani triticum et macerabant, deinde siccabant et in farinam redactum molli succo admiscebant, quo fermentato sapor austeritatis et calor ebrietatis adjiciebatur, ut *Oros.* loquitur 5, 7., ubi de Numantinis a Scipione obsessis verba facit: dictamque *celiam* tradit a calefaciendo. Legitur haec vox etiam apud *Plin.* 22, 25, 82. et *Flor.* 2, 18.

CELIBARIS Hasta. V. CAELIBARIS.

CELLA, ae, f. ἀποθήκη, locus secretus in aedibus, in quo aliquid ad usum familiae pertinens reconditur et asservatur. Capit autem significationem pro ratione adjectivorum, quae illi junguntur, ut *cella vinaria*, in qua vinum servatur, οἰνὼν; *olearia*, in qua oleum; [*cf. *Cato R. R.* 13, 2.] *farinaria, pomaria, lignaria, mellaria, casearia* etc. *Cic. Senect.* 16. Semper boni assiduique domini referta est cella vinaria, olearia, etiam penaria. *Id. Pis.* 27. *in f.* Pistor domi nullus, nulla cella: panis et vinum a propola atque de cupa. *Id. Verr.* 2, 2, 2. Cato cellam penariam reipubl. nostrae Siciliam nominavit. ℙ Joculariter *Pl. Amph.* 1, 1, 4. *cellam promptuariam* vocat carcerem, in quo vincti custodiuntur, ut inde ad supplicium extrahantur. Festive etiam ludit in illo *Curc. a.* 3. *v.* 16. Edepol ne ego hic me intus explevi probe; et quidem reliqui in ventre cellae uni locum, ubi reliquiarum reliquias reconderem. ℙ *Emere aliquid in cellam* est emere in usum familiae. Hinc praetoribus Siciliae dari solebat frumentum in cellam, quod in usum suum consumerent. *Cic. Verr.* 2, 3, 87. Data est tibi pecunia, Verres, qua frumentum tibi emeres in cellam. Et in *Div.* 10. Imperare frumentum in cellam. ℙ De *cella vinaria* dictum est etiam in APOTHECA. ℙ Est praeterea *cella* cubiculum secretum in aedibus, servis destinatum. *Cic. Phil.* 2, 27. Servorum in cellis stratos lectos peristromatis videres. *Petr. Sat.* 29. Cella ostiarii. *Colum.* 1, 6. Cellae bubulcorum et pastorum. *Cato R. R.* 14. familiae. V. FAMILIARICUS. Adde *Hor. Sat.* 1, 8, 8. et *Senec. Contov.* 21, 3. ℙ Item casa angustior pauperiorum hominum. *Mart.* 3, 48. Pauperis exstruxit cellam, sed vendidit Ollus Praedia: nunc cellam pauperis Ollus habet. Adde 7, 20. ℙ Ita quoque appellantur cubicula meretricum. *Petron. Sat.* 8. Jam pro cella meretrix assem exegerat. Adde *Juv.* 6, 122. et *Mart.* 11, 45. ℙ In templis *cella* erat pars sacratior et nobilior, in qua signa Deorum stabant; et uno templo plures cellae aliquando continebantur, ut in Capitolino tres, quarum media Jovi, dextra Minervae, laeva Junoni dicata fuit: Italice dici potest *cappella.* Sciendum tamen, pro varia templorum dispositione variam cellarum magnitudinem fuisse. Aliquando enim cella majus spatium, quam ceterae partes, occupabat: quod colligimus ex *Vitr.* 3, 1. et 4, 1. Quare tunc *il corpo della Chiesa* Italice appellari posset. *Cic. Phil.* 3, 12. Armatos in cella Concordiae inclusit. ℙ De aliis quoque locis *cella* dicitur, ut de membris balinei, quae sunt frigidarium, tepidarium, caldarium ap. *Plin. ep.* 5, 5., *Pall.* 1, 40. et *Vopisc. Carin.* 17. ℙ Item de cubilibus seu loculamentis columbarum et anserum altilium, ubi habitant et pullos fovent, ap. *Colum.* 8, 8. et 14. ℙ Item de cavernulis, quae sunt in favis apum, fucorum, crabronum. *Plin.* 11, 11, 10. Apum cellae sexangulae. *Virg. A.* 1, 437. dulci distendunt nectare cellas. ℙ De *cella soleari a Spart. Caracall.* 9. memorata V. SOLEARIS. ℙ Fere sine diphthongo scribitur: est enim a *celando*, hoc est condendo, ut docent *Varr. L. L.* 4, 33. *a med.*, *Fest.*, *Serv.* ad *A.* 1, 437., *Voss.* et alii. Quia vero ipsum *celo* etiam hac significatione quidam per diphthongum scribunt: ut *Varr.* et *Fest.*, ideo et *caella* scriptum alicubi invenitur. Rectius tamen erit sine diphthongo scribere, ut placet *Manut.*, *Dausq.*, *Voss.* ex antiquis monumentis et consuetudine.

*CELLAE, arum, vicus Africae Propriae, in Byzacena, forte cis Tritonem fluv. *Ant. Itin. B. A.*

CELLĀRĀRIUS, ii, m. idem quod cellarius. *Paul. receptar. sentent. l.* 3. *tit.* 6. *n.* 72. Vestiarii et cellararii et cubicularii et arcarii. *Cujac.* ex antiq. libb. *cellarii* reponit. *Ulp. Dig.* 33, 7, 12. Cellararium ideo praepositum, ut rationes salvae sint. Ita *Torrent.*, at *Haloand.* habet *cellarium.* Adduntur alia loca ex *Cod. Justin.* et *Cassiod.*, sed ubique lectio variat. Sane *cellararius* minus apte e *cella* et *cellaris* descendit, quam *cellarius*, nisi retinendum sit, *cellararius*, esse a *cellarium*, ut *cellarius* est a *cella.*

CELLĀRĪENSIS, se, adj. ad cellarium pertinens. *Impp. Theod. et Valentin. Cod. Theod.* 11, 28, 16. Species cellarienses. Adde *ib.* 7, 4, 32. V. CELLARIUM.

CELLĀRĬOLUM, i, n. parvum cellarium. *Hieron. adv. Jovin.* 2, 29. Sunt et culinae in templo, sunt et cellariola, et torcularia.

CELLĀRIS, e, adj. ad cellam pertinens. *Columbi, et palumbi cellares* ap. *Colum.* 8, 8. sunt qui in columbario aluntur, et in cellis, seu caveis in eo exstructis habitant, et nidificant.

CELLĀRĬUM, ii, n. ἀποθήκιον, ταμεῖον, cella, promptuarium, locus in aedibus secretus et obseratus, in quo reconduntur, et, ubi opus est, promuntur, quae ad victum necessaria sunt. *Scaev. Dig.* 32, 39. Liberto meo diaetam, in qua habitabam, item cellarium junctum eidem diaetae ab herede meo concedi volo. *Plin.* 36, 15, 24. *n.* 5. Quorum agri minorem modum obtinuere, quam cellaria istorum. *Hard.* legit *sellariae.* ℙ Per metonymiam ponitur pro iis rebus, quae cellario continentur, quae sunt sal, vinum, oleum, carnes, laridum, caseus, et his similia, (praeter annonam panis, vel frumenti) quae in *Cod. Theod.* 11, 28, 16. *species cellarienses* dicuntur. *Sever. Sulpic. Hist. sacr.* 2, 41. Acciti Episcopi Ariminum convenere: quibus omnibus annonas, et cellaria dari imperator praeceperat. *Impp. Gratian., Valent. et Theod. Cod. Theod.* 1, 10, 3. Neque plus aliquid praestabitur, quam nos concessimus in annonis, seu cellariis. ℙ Inter *penum* et *cellarium* hoc interest, quod *cellarium* est paucorum dierum, *penus* vero temporis longi. Ita *Serv.* ad *A.* 1, 707. Quod sane discrimen perpetuum non est.

CELLĀRĬUS, a, um, adj. ad cellam pertinens. *Pl. Mil.* 3, 2, 31. Postea sagina ego ejiciar cellaria. ℙ *Cellarius, ii*, (subaudi *servus*) est cellae praepositus, ut condat et promat, quae opus sunt, ταμίας. *Pl. Capt.* 4, 2, 115. Sume, posce, prome quidvis: te facio cellarium. *Colum.* 11, 1. Ut cibus, et potio sine fraude a cellariis praebeatur. *Plin.* 19, 12, 62. Cellarii in saccis odorem vino gravem eximunt. *Inscr.* ap. *Mur.* 925, 5. L. Paul-

lus L. L. Paratus Aug. cellarius. ℙ *Cellaria*, *ae*, (subintellige *ancilla*) mulier cellae praeposita, ταμίη. *Pl. Mil.* 3, 1, 102. Quia nihil abstulerit, succenset cellaria. Al. leg. *ceraria*, alii *geraria*.

CELLĀTIO, onis, f. plurium cellarum series. *Petron. fragm. Tragur.* 77. *Burm.* Domus habet susum cellationem, cubiculum, in quo ipse dormio etc. Sunt qui suspicantur, aliter legendum esse.

CELLIO, onis, m. idem qui cellarius. *Inscr.* ap. *Grut.* 582, 10. D. M. Secundi Nundini Primitivi cellionis Pomp. Primitiva lib. et conj. obseq.

CELLŬLA, ae, f. parva cella. *Ter. Eun.* 2, 3, 18. Cum in cellulam ad te patris penum omnem congerebam clanculum, *h. e.* cubiculum servi. *Petron. Sat.* 11. Risu plausuque cellulam implevit, *h. e.* cubiculum meretricis, aut diversorii. Adde *ib.* 136.

CELLŬLĀNUS, i, m. ap. *Sidon. ep.* 9, 3. est monachus, qui in angusta casa vitam agit.

[CELMIS, is, sive Celmus, i, m. unus ex Idaeis Dactylis, nutricius Jovis, cui, dum parvus erat, et fidus et admodum carus fuit. Sed cum postea vulgasset, Jovem aliquando fuisse mortalem, in adamantem ab eo conversus est. *Ov. Met.* 4, 281. Te quoque, nunc adamas, quondam fidissime parvo, Celmi, Jovi. Quidam legunt *Celme*.

CĔLO, as, avi, atum, a. 1. ἀποκρύπτω, [*κρύπτω, λανθάνω] occulto, abscondo, clam habeo, ne sciatur curo. *Cic. Off.* 3, 13. *sub f.* Neque enim id est celare, quidquid reticeas; sed cum, quod tu scias, id ignorare emolumenti tui causa velis eos, quorum intersit id scire. *Id. Acad.* 4, 18. *ad f.* Cur celatis, quasi turpe aliquid, sententiam vestram? *Nep. Eum.* 9. Iter, quod habebat, omnes celat. *Ter. Hecyr.* 3, 3, 24. Te, atque alios partum ut celaret suum. *Liv.* 5, 51. *ad f.* Sacra celare terrae. *Nep. Dat.* 5. Celans, qua voluntate esset in regem. *Phaedr.* 2, 2. Mulier annos celans elegantia. *Ov. Met.* 4, 681. Celare vultum manibus. *Ulp. Dig.* 21, 1, 17. se ab aliquo. *Virg. A.* 9, 425. se tenebris. *Ter. Hecyr.* 2, 2, 11. iras. *Ov. Her.* 12, 37. quis enim bene celat amorem? *Id. Met.* 2, 37. Celare culpam sub imagine falsa. [*Tibull.* 1, 9, 3. Celare perjuria. *Id.* 1, 2, 34. Celari vult sua furta Venus. *Suet. Ner.* 34. Consilium parum celatum.] *Justin.* 24, 3. Ad celandam fraudem. [*Cic. Off.* 1, 30, 108. Facile celare, tacere, dissimulare, insidiari, praecipere hostium consilia. *Id. ib.* 3, 8, 37. Atque etiam ex omni deliberatione celandi et occultandi spes opinioque removenda est. *Tibull.* 1, 9, 23. Celandi spes nec tibi sit.] ℙ *Celare aliquem* est curare, ut alter nesciat. *Cic. Dejot.* 6. Si te interemisset, Jovis numen nunquam celare potuisset, homines fortasse celavisset. *Cic. Fam.* 7, 20. Bassus noster me de hoc libro celavit. *Id. Or.* 69. O virum simplicem, qui nos nihil celat! [*Cic. Off.* 3, 12, 52. Celabis homines, quid iis assit commoditatis et copiae? *Id. ib.* 3, 13, 56. Celare emptores.] *Ov. Her.* 18, 13. Non poteram celare meos, velut ante, parentes. ℙ Et passive. *Cic. Agr.* 2, 5. Cum me in eorum sermonem insinuarem, celabar, excludebar. *Ter. Hecyr.* 4, 4, 23. Nosne hoc celatos tamdiu? *Cic. Fam.* 5, 2. Te maximis de rebus a fratre esse celatum. ℙ [*Dicitur et more verbi medii Graecorum. *Cic. Cluent.* 66. Non est profecto de illo veneno celata mater. *Tibull.* 1, 8, 1. Non ego celari possim, quid nutus amantis *cet.* *Sil.* 13, 57. Nec celata Deam, i. e. clarissime se Deam ostendens. *Id.* 17, 580. Servat celata salutem. Cf. *Mosch. Idyll.* 1, 79. *Κρύψε θεὸν, — καὶ ἐγίνετο ταῦρος.*] ℙ Significat etiam aliquem tegere et abscondere, ne videatur, aut sciatur. *Caes. B. C.* 1, 76. Plerosque ii, quos receperant, celant, noctuque per vallum emittunt. [*Virg. Mor.* 9. Celabat cinis lumina prunae.] *Ulp. Dig.* 11, 4, 1. Qui fugitivum celavit, fur est. *Hor. Sat.* 2, 4, 11. praecepta canam, celabitur auctor. ℙ [*Vultum celare* ap. *Hor. Sat.* 2, 5, 104. Sparge subinde: et, si paullum potes, illacrimare. Est Gaudia prodentem vultus celare. Esse videtur haec loci sententia: Poteris ad laetos animi affectus jam prorumpentem animum ita lacrimis tempore obortis dissimulare, ut tristissimum omnes te accipiant. Vide interpp. h. l. *Bentl*, et *Heindf.*[ℙ *Celare diem* dicitur sol, cum occidit. *Hor. Carm. saec.* 9. Alme sol, curru nitido diem qui Promis, et celas. ℙ Cum dativo personae. *Hirt. B. Alex.* 7. Quod neque celari Alexandrinis possent in apparanda fuga. Al. leg. *Alexandrinos*. *Ov. Fast.* 4, 149. Ut tegat hoc, celetque viris. Al. leg. *viros*. *Paulin. Nolan. carm.* 18, 295. occulti fures quacumque latebra Non tibi celantur. *Nep. Alcib.* 5. Id Alcibiadi diu celari non potuit. ℙ Reperitur etiam caelo cum diphthongo ae, ut dictum est in voce CELLA. Sed hac ratione fere ponitur pro insculpere.

CĒLO, onis. V. v. seq.

CĔLOX, ōcis. f. κέλης, genus navigii parvi et celeris: a voce Graeca allata, quae sumpta est per metaphoram ab equo *celete*, quia, ut hic ab uno tantum regitur, ita hoc navigium vel uno tantum remo agitur, vel si (quod verius est) pluribus, ita tamen ut a singulis singulos remos tractantibus agatur. Fuit inventum Rhodiorum, ut *Plin.* 7, 56, 57. docet. *Liv.* 21, 17. Naves CCXX. quinqueremes, celoces viginti deductae. *Varr.* ap. *Non.* 13, 1. Nautae remivagam movent celocem. ℙ Adjective. *Pl. Poen.* 3, 1, 40. Obsecro, operam celocem hanc mihi, ne corbitam date, *h. e.* operam celerem, non tardam. Nam sicut celox citato cursu fertur, ita corbita lento, cum navis oneraria sit. ℙ Festive *Id. Pseud.* 5, 2, 12. Dic tamen, unde onustam celocem agere te praedicem, *h. e.* stomachum vino plenum. ℙ Nonnunquam accipitur pro navi praedatoria, ut ap. *Liv.* 37, 27. et *Pl. Asin.* 2, 1, 10. ℙ [*Celox publica* ap. *Plaut. Capt.* 2, 4, 94. est navigium publico usui inserviens. *Lindem.* vertit *Packetboot.*] ℙ Apud *Ennium* quoque haec vox legitur illo versu: *Labitur uncta carina per aequora cana celocis*. Ubi male quidam leg. *celonis*, et ap. *Isid. Orig.* 19, 1. *celones* pro *celoces*.

CELSA, ae, opp. V. CELSENSIS.

CELSE, adv. alte, excelse, ὑψηλῶς. *Colum.* 4, 19. Laetitia vitium celsius evagatur. *Claudian. in Eutrop.* 1, 387. Celsius assurgunt cornua. ℙ Translate. *Stat. Silv.* 3, 3, 145. celse natorum aequavit honori, *h. e.* equestris ordinis. Nam celsus de equitibus saepe dicitur. Quidam leg. *celso*.

[*CELSENSIS, is, adj. ad Celsam pertinens. Hispaniae Tarraconensis urbem, ad Iberum fluvium sitam, nunc *Xelsa*, cujus mentio in nummis apud *Mionnet. Descr. des medaill. T.* 1. p. 38. ℙ *Celsenses*, *ium*, sunt incolae illius urbis. *Plin.* 3, 3, 4. Celsenses ex colonia. *F.* et *B. A.*

CELSILLUS, a, um, diminut. celsi. Est autem *Celsillus*, *i*, m. et *Celsilla*, *ae*, f. cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Grut.* 561, 4. L. Septimius Celsillus. Alia ap. *eund.* 813, 10. Atilia Celsilla. *F.*]

CELSĪNIĀNUS, a, um, adj. a *Celsinio*, quod est nomen viri proprium. *Celsinianus porcellus* ap. *Apic.* 8, 7. est peculiari quadam ratione conditus porcellus, cujus auctor quidam *Celsinius* fuerit.

[CELSĪNUS, a, um, adj. ad Celsum pertinens. Et cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Grut.* 445, 2. Octavia Q. F. Secunda Octaviae Sex. F. Celsinae nepti, Sex. Octavio Sex. F. Celso genero. Apud *Grut.* mendose legitur *Caesinae*, at in lapide, qui etiamnum Ateste exstat, legitur *Celsinae*.

CELSĪTAS, atis, f. celsitudo. Quidam tribuunt. *Cic. Off.* 3, 5., sed plerique alii leg. *excelsitas*, quam vocem V. suo loco.

CELSĪTŪDO, inis, f. ὕψος, altitudo, excelsitas. *Vellej.* 2, 94. Juvenis genere, forma, celsitudine corporis, maximoque ingenio instructissimus. ℙ Sequiore aevo titulus fuit, quo appellabantur Comes sacrarum largitionum, et Praefectus Praetorio, ut est in *Cod. Theod.* 6, 26, 18. et 8, 5, 23.

CELSUS. Aulus Cornelius Celsus variae eruditionis nomine a *Quint.* 12, 11. commendatur, qui rhetoricam multo, quam antea, diligentius explicavit, et de re militari accuratissime scripsit, nullumque paene disciplinae genus intactum reliquit. Sed ex ejus scriptis ad nostra tempora nihil pervenit, praeter octo elegantissimos De re medica libros, qui omnium manibus teruntur. Columella quoque eum saepissime appellat, et laudat in suis De re rustica libris. Meruit enim propter stili nitorem, et purgatissimam Latinitatem, ut *medicus Cicero*, et propter medicinae artis peritiam, ut *Latinus Hippocrates* ab eruditis appelletur. ℙ [*Jo. Ludov. Bianconius* in opere, cui titulus: *Lettere sopra A. Cornelio Celso. Roma.* 1779. ostendit, hunc, vivo adhuc Augusto imperatore, libros De re medica edidisse, ideoque inter aureae aetatis scriptores esse reponendum. Quod ejus judicium confirmat *Hieron. Tiraboschius Stor. della Letter. Ital. T.* 2. p. 21, 2., et *Leon. Targa in praef.* ad *Celsum* p. 17. edit. secundae. *F.*]

CELSUS, a, um, adj. ὑψηλὸς, altus, sublimis, elatus: et dicitur proprie de iis, quae alta simul et erecta sunt. *Festus* docet derivari a Graeco κέλης, hoc est eques, de quo V. CELES, quasi inde hujus vocis ratio petita sit, quod homines equis insidentes, alti sunt, erectoque corpore sedent. Quo respexisse videntur *Hor. Art. P.* 342. Celsi praetereunt austera poemata Ramnes. Et *Stat. Silv.* 1, 4, 41. Non labente Numa timuit sic Curia felix, Pompejo nec celsus eques, nec femina Bruto. Et *Theb.* 8, 564. Nunc pedes ense vago, prensis nunc celsus habenis. Sic *Varr.* ap. *Non.* 1, 12. Haec postquam dixit, cedit citu', celsu' tolutim. [Omnino praeferenda videntur, quae *Döderl.* 2, 92. sq. de h. v. originatione docet: esse *celsus*, salva Gr. vocabuli cognatione, particip. antiquissimae vocis *cellere* obviae in compositis *antecellere*, *excellere* cet.] ℙ Latius tamen accipitur. *Cic. N. D.* 2, 56. Deus homines humo ut excitatos, celsos et erectos constituit. (Hinc *Ov. Met.* 1, 85. os homini sublime dedit, coelumque tueri Jussit.) *Id. Or.* 18. Status erectus et celsus. *Senec. Agamemn.* 717. Phoebas graditur celsa. *Hor. Ep.* 16, 29. Apenninus celsus. *Plin.* 11, 16, 16. Regi apium pennae breviores, crura recta, ingressus celsior. *Id.* 10, 21, 24. Graditur gallus ardua cervice, cristis celsus *Val. Flacc.* 2, 547. Taurus celsior artus. *Ov. Met.* 10, 538. Cervus celsus in cornua. ℙ Translate. *Cic. Tusc.* 5, 14. Vir celsus et erectus, et ea quae homini accidere possunt, omnia parva ducens. *Quint.* 1, 3. *sub f.* Animus generosior et celsior. *Liv.* 7, 16. Celsi, et spe haud dubia feroces in proelium vadunt. [*In malam partem h. Livii loco accipe *celsus*, i. q. *superbus*, *elatus*. Adde *Cic. Or.* 1, 40, 184. Haec ignorantem erectum et celsum . . . . vagari magna cum caterva toto foro — nonne inprimis flagitiosum putandum est? V. *Döderl.* 2, 96. sq. qui praeter h. *Cic.* l. laudat *Dukerum* ad *Liv.* 30, 32. et *Hor. A. P.* 341. — Cf. et *Sil.* 2, 454. Celsus profatur, i. e. superbus, magniloquus.] *Sil.* 16, 188. Celsus mente. *Cic. Sull.* 2. Celsissima sedes dignitatis atque honoris. *Impp. Valentin. Theod.* et *Arcad. Cod.* 1, 44, 2. Celsiores viri, *h. e.* in majori dignitate constituti. [*Sil. 12, 551. Celsus Senatus, *Id. ib.* 313. Celsa Senatus turba.]

CELTAE, arum, m. plur. *Κέλται*, populi Galliae ita dicti a Celto Herculis, vel, ut alii volunt, Polyphemi filio. At vero est similius, ita appellatos, a Celtico *goualth*, coma; hinc Romani Galliae Celticae, et Belgicae nomen *comatae* tribuebant. Angli etiamnum Gallos vocant *Welshes*, quod certe a *goualth* originem habuit. Celtas Graeci *Γαλάτας* appellarunt, conversa quippe littera K in *Γ*, et vocalibus paulo immutatis. Tertiam Galliae partem incoluerunt. Nam alias duas Belgae, et Aquitani habuere, ut *Caes. B. G.* 1, 1., *Plin.* 4, 17, 31. et *Mela* 3, 2. docent. Ceterum olim latius patuit hoc nomen. Celtae enim appellati sunt omnes populi Germaniam, et Galliam incolentes. V. *Cluv. l.* 1. *Germ. antiq.* et alios. ℙ Celtis se genitum dicens *Mart.* 10, 65. et 78. *Celtiberos* intelligit. V. CELTIBERIA. [*Egregie ampliatum locum debemus. *F.*]

[CELTIĀNUS, a, um, adj. ad Celtim pertinens. Hispaniae Baeticae oppidum, nunc *Puebla de los Infantes*. In nummo ap. *Mionnet. Descr. des médaill. Supplément. T. t.* 2, 23. Celtitan. *F.*]

CELTIBER, ēra, ērum, adj. ad Celtiberiam pertinens. *Mart.* 12, 18. Celtiberis Haec sunt nomina crassiora terris. *Id.* 10, 20, Ducit ad auriferas quod me Salo Celtiber oras. *Val. Max.* 5, 1. n. 5. Celtiberae urbes. ℙ *Celtiberi orum*, sunt Celtiberiae populi. *Cic. Tusc.* 2, 27., *Caes. B. C.* 1, 38. et *Plin.* 3, 3, 4. ℙ In singulari numero *Catull.* 39, 17. Nunc Celtiber in Celtiberia terra. Quidam leg. *Celtiberus Celtiberia in terra*.

CELTIBĒRIA, ae, f. ea pars Hispaniae, quam Celtae olim occuparunt et Iberis populis immixti Celtiberi appellati sunt. *Cic. Phil.* 11, 5. et *Caes. B. C.* 1, 61. Hinc *Lucan.* 4, 9. profugique a gente vetusta Gallorum Celtae miscentes nomen Iberis.

CELTIBĒRICUS, a, um, adj. ad Celtiberiam pertinens. *Plin.* 33, 3, 12. Viriae Celtibericae. *Val. Max.* 3, 2. *n.* 21. Celtibericum bellum.

CELTĪCE, adv. *Sulpic. Sever. Dial.* 1, 27. Celtice vel Gallice loqui.

CELTĪCUS, a, um, adj. ad Celtas pertinens. *Plin.* 4, 17, 31. Gallia Celtica. *Id.* 8, 3, 3. spolia. *Sil.* 1, 46. rura, *h. e.* regio Galliae cisalpinae, cis Padum. ℙ *Celtici*, *orum*, sunt populi Hispaniae prope Lusitaniam. *Id.* 3, 1, 3. V. geographos. *Celticum promont., hodie Cape Finisterre, in Gallicia, id. q. et Artabrum promont. et Nerium dictum. *Plin.* 4, 20. *Mela* 3, 1. *med. B. A.*

CELTIS, is, f. arbor de genere lotorum, magnitudine piri, in Africa. *Plin.* 13, 17, 32. ℙ [Putarunt nonnulli, quos inter *Forcellinus*, hanc vocem significare etiam scalpri genus, quo lapides inciduntur, decepti *Inscr.*, quae est ap. *Grut.* 329., in cujus versu 23. legitur: Malleolo et celte litteratus silex. Sed ea inscriptio recens figmentum est, eumque titulum *Jacobus Baduarius*, patricius Venetus, Sergio cuidam Polensi in Istria, parasito et histrioni saeculo XV. posuit. V. *Maffejum Art. Crit. Lapid.* 3, 2, 183. et *Cognolatum* in praef. huic Lexico praemissa. ℙ Fatendum tamen est, haec haberi in *Vet. Gloss. Philox.* Celte, *γλυφεῖον* et ap. *Vulg. Interpr. Job. c.* 19. *v.* 23. Quis mihi det, ut exarentur (sermones mei) in libro stylo ferreo et plumbi lamina vel celte sculpantur in silice? At textus Hebraici verba ita sunt interpretanda: Quis mihi det, ut sermones mei scribantur in libro vel stilo ferreo et plumbo in perpetuum in silice sculpantur? *h. e.* vel stilo ferreo silice cavato plumboque repleto perpetuo duraturi sculpantur. Adde *Hieron. Job. l. c.*, ubi Graecam potius versionem secutus fuisse videtur, sic vertit: *Ut scribantur in libro*, *in stilo ferreo et plumbo vel in petris scribantur*. Ita tria hic habentur, calami scriptio in libro, stili incisio in lamina plumbea et scalpri sculptura in marmore: quae quidem omnia locum habuisse apud veteres, in comperto est. *F.*]

*CEMA, ae, mons Alpinus, unde Varus flumen oritur. *Plin.* 3, 4. ed. *Hard. B. A.*

[CEMAS, ădis, f. *κεμάς*, dama, cerva. Est cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Fabr.* p. 710. *n.* 321. Diis Manibus Poppaeae Cemadis. *F.*]

[CĒMENĒLENSIS, se, adj. ad Cemenelium pertinens, dirutum oppidum prope Nicaeam, ad Va

rum fluvium, nunc Cimios, quod male apud *Plin.* 3, 5, 7. *Cemelion* dicitur. *Inscr.* ap. *Fabrett.* 620, 168. P. Enistalius P. F. Cl. Paternus Cemenelensis. *F.*]

[CĒMUS, seu Cemos, i, m. a κημὸς, capistrum: planta quaedam, quae eadem videtur esse ac leontopodion. *Plin.* 27, 8, 35. Eadem ex causa et cemos silebitur a nobis. *F.*]

CĒNA, cum derivatis. V. COENA.

CĒNAEUS, i, Κηναῖος, epitheton Jovis a Cenaeo promontorio Euboeae, ubi Hercules Jovi aram exstruxit. V. IOLE. *Ov. Met.* 9, 136. Victor ab Oechalia Cenaeo sacra parabat Vota Jovi.

CENCHRAEUS, a, um, adj. id. q. Corinthius. Nam Cenchreae, Κεγχρεαὶ, oppidum est in Isthmo positum prope Corinthum. (Hinc *Ov. Trist.* 1, 10, 9. Cenchreas Corinthiacas appellat.) Item portus ipsius Corinthi. *Stat. Th.* 4, 60. Cenchraeaeque manus. ℙ In loco *Ov.* cit. legitur *Cenchreis* in dativo plurali disyllabum per figuram synaeresin: ex quo alii ediderunt *Cenchris.*

*CENCHRAMIS, idis, insignis statuarius. *Plin.* 34, 8. ℙ Item avis quaedam apud *Plin.* 10, 23. ubi vulgo legitur *Cychramus.* ℙ *Cenchramides,* κεγχραμίδες, ficorum grana, a κέγχρος, *milium* propter similitudinem. *Id.* 15, 19. *B. A.*

CENCHRĒAE. V. CENCHRAEUS.

CENCHRĒIS, idis, f. uxor Cinyrae, mater Myrrhae, ut *Hyg. fab.* 58. docet. *Ov. Met.* 10, 435. ℙ Est etiam nomen insulae in Aegaeo mari. *Plin.* 4, 12, 19.

CENCHRIS, idis, f. κεγχρὶς, genus avis ex genere accipitrum, ita dicta fortasse quia milio maxime delectatur, quod Graece κέγχρος dicitur. *Plin.* 10, 52, 73. Cenchris supra quaterna edit ova. Et *ib.* 74. Ova rubris coloris phasianis, cenchridi. Adde 29, 6, 38. ℙ Est etiam genus serpentis alvum habens minutissimis maculis ad instar milii variegatam. Cum incedit, non sinuatur in spiras, sed recto corpore movetur. *Plin.* 20, 22, 90. Serpyllum adversus serpentes efficax, maxime cenchrin. ℙ *Lucan.* masculini generis facit, fortasse ad Graecum ὅφις respiciens, 9, 712. Et semper recto lapsurus limite cenchris: Pluribus ille notis variatam pingitur alvum.

CENCHRITIS vel Cenchrites, ae, m. κεγχρίτης λίθος, gemma maculas habens veluti milii grana sparsa: a κέγχρος, milium. *Plin.* 37, 11, 73.

*CENCHRIUS, i, Κέγχριος, fluv. Joniae. *Tac. A.* 3, 61. *B. A.*

CENCHROS, i, m. κέγχρος, genus adamantis milii magnitudine: κέγχρος enim milium est. *Plin.* 37, 4, 15.

*CENDEVIA (palus), ae, in Samaria vel Phoenicia, ad Montis Carmeli radices. *Plin.* 5, 19. et 36, 26. *B. A.*

[CĒNĒTĀNUS, a, um, et

[CĒNĒTENSIS, se, adj. ad Cenetam pertinens, urbem Italiae superioris inter Plavim, et Liquentiam amnes, nunc *Ceneda*, cujus meminit *Venant. de Vit. S. Martin.* 4, 767. Per Cenetam gradiens, et amicos Duplavilenses. Ea inclaruit, post Opitergium a Barbaris dirutum, IV. a Chr. n. saeculo, et proprium habuit Episcopum. *Inscr.* ap. *Grut.* 228, 8. Decuriones, et Pop. Cenet. Hic *Cellarius Geogr. antiq.* 2, 9. *n.* 135. *Populus Cenetanus*, alii *Populus Cenetensis* perperam omnino legerunt, cum certo constet, eam Inscr. ad Florentiam pertinere Etruriae urbem ubi adhuc exstare affirmat *Ant. Franc. Gorius*, *Inscr. Etrur. T.* 1. p. 310., ibique legendum monet: Decuriones, et Populus cenarent. Attamen *Paul. Diacon. Hist. Langob.* 5, 27. cives *Cenetenses*, et 2, 5, 13. castrum *Cenetense* memorat. *F.*]

*CENIMAGNI, orum, pop. Britanniae. *Caes. B. G.* 3, 21. ubi legere mavult *Lipsius* ad *Tac. A.* 12, 32. *Icini*, *Cangi*. *Camdenus* conjicit *Iceni*, *Regni*. *B. A.*

CĒNINĂ, ae, f. oppidum Latii olim clarum, deinde excisum: ita dictum a Cenite ejus conditore. *Fest.* 9. Rectius scribitur ℙ *Caenina*, Graece Καινίνη.

CĒNINENSIS. V. CAENINENSIS.

CĒNINUS. V. CAENINUS.

*CENNESSERI, orum, Arab. felicis pop. *Plin.* 6, 28. *B. A.*

*CENO, onis, opp. Volscorum, in Latio juxta Antium. *Liv.* 2, 63. *B. A.*

CENOMANI, orum, m. plur. Κενομανοὶ, populi Galliae, qui primo in Lugdunensi tractu habitarunt, ubi sunt Cremona, Brixia, Verona, Bergomum, Mantua etc. *Liv.* 5, 33. et *Plin.* 3, 19, 23. Plura V. apud geographos, et praesertim *Cluver. de Ital. antiq.* 1. ℙ Secundae et tertiae syllabae quantitas incerta est. Produxit tertiam *Bapt. Mantuan. Agelarior.* 6, 759. et *de B. Venet. v.* 322. 347. et 414. Corripuit *Mirocles Episc. Mediolanens. Mantuano* multo antiquior, ap. *Grut.* 1161, 6. Te jubet agnatos visere Cenomanos. Prior ille duas primas syllabas corripuit: hic secundam et tertiam, prima producta. Antiquiores poetas, qui usurpaverint, inveni adhuc nullos. ℙ [In quibusdam *Livii* codd. scribitur *Caenomani*. *F.*]

CĒNŌTAPHĬŌLUM, li, n. parvum cenotaphium. *Inscr.* ap. *Mur.* 1709, 10.

CĒNŌTAPHĬUM, ii, n. κενοτάφιον, monumentum vacuum cadavere, tumulus inanis (ut appellat *Virg. A.* 3, 304.) vel honorarius (ut *Suet. Claud.* 1.) ad memoriam alicujus, qui alibi sepultus sit, colendam: a κενὸς, vacuus, et τάφος, sepulcrum. *Ulp. Dig.* 11, 7, 6. Si monumentum purum est, poterit quis hoc et vendere, et donare: si cenotaphium, posse hoc vaenire, dicendum est: nec enim hoc esse religiosum, divi Fratres rescripserunt. *Lamprid. Alex. Sev.* 63. Cenotaphium in Gallia, Romae sepulcrum amplissimum meruit. ℙ *Cenotaphia Pisana*, quorum non semel in hoc opere mentio fit, sunt duo insignes lapides Pisis inventi, in quibus perscripta sunt, quae in honorem Caji, et Lucii Caesaris Augusti ex Julia filia nepotum, immatura morte sublatorum, Pisani eo tempore decreverant. Qui lapides cum ipso Augusti aevo, et Romanis characteribus elegantissimis exarati sint, multam habent in lingua Latina auctoritatem, non solum quod ad stilum, sed etiam quod ad orthographiam pertinet. Eos insigni commentario illustravit *Henricus Card. Norisius Veronensis*, [quos tamen *Morcell. de stil. Inscr. Latin. T.* 2. p. 165. *ed. Patav.* minus commode *cenotaphia* appellatos a *Norisio* affirmat, cum potius *decreta* essent appellanda. *F.*]

*CENSENNĬA, ae, opp. in Samnio. *Liv.* 9, 44. *B. A.*

CENSĔO, es, ui, censum, vel censitum, a. νομίζω, οἴομαι, puto, arbitror, existimo. *Ter. Heaut.* 3, 3, 9. Amantes advertunt graviter, quae non censeas. *Pl. Rud.* 1, 2, 78. Non vidisse undas me majores censeo. *Cic. Fam.* 7, 13. Treviros vites, censeo. *Id. Att.* 10, 11. *ad f.* Quid mihi animi in navigando censes fore? [**Id. Off.* 2, 7, 25. Quid enim censemus superiorem illum Dionysium — quo cruciatu timoris angi solitum cet. *Id. Phil.* 12, 9, 22. Quid censetis, cum iter ingressus ero, longum praesertim, nullasne insidias pertimescendas? *Id. Off.* 1, 33, 120. Magis decere censent sapientes. *Hor. Ep.* 1, 6, 5. Quid censes munera terrae?] *Id. Verr.* 2, 5, 68. Censeo magnopere, desistas. *Nep. Thrasyb.* 2. Cives civibus parcere, aequum censebat. *Liv.* 24, 37. Claves portarum reddi sibi, aequum censebant. *Gell.* 3, 3. Comoediae, quae consensu omnium Plauti esse censebantur. *Cassius Hemina* ap. *Non.* 4, 88. Censuit, se regem Porsenam occidere. ℙ In responsionibus est approbantis. *Ter. Eun.* 2, 1, 9. Ego rus ibo, atque ibi manebo. *Par.* censeo. *Pl. Cas.* 4, 3, 9. Quid si etiam occentem hymenaeum? *Sta.* censeo. Adde *Rud.* 4, 8., ubi tota scena pluries festive repetitur. ℙ Eleganter interseritur aliis verbis, ut *opinor*, *credo*. *Cic. Cat.* 4, 6. *ad f.* Veremini, censeo, ne in hoc scelere etc. [*Hor. Ep.* 1, 14, 44. Quam scit uterque libens, censebo, exerceat artem.] ℙ Speciatim *censere* dicuntur, qui in senatu, aut concilio sententiam dicunt de re aliqua. [**Tac. A.* 1, 74. Quo loco censebis Caesar? *Id. ib.* 1, 8. Gallus Asinius — L. Arruntius censuere, ut.] *Suet. Aug.* 35. *in f.* Ut perinde quisque animum intenderet, ac si censendum magis, quam assentiendum esset. *Id. Caes.* 20. Nec quoquam reperto, qui super tali consternatione referre aut censere aliquid auderet. [*Cf. ad h. l. interpretes, ex quibus *Ernest.* recte assecutus sensum videtur.] *Caes. B. C.* 1, 67. Plerique censebant, ut noctu iter faceret. *Id. ib.* 2, 30. Erant sententiae, quae castra oppugnanda censerent. [**Cic. Off.* 1, 13, 39. Captivos reddendos non censuit.] *Cic. Phil.* 3, 15. De ea re ita censeo: ut consules dent operam etc. *Pompej. ad Marcell. et Lentul. Coss. post ep.* 12, 8. *ad Att.* Ita video censeri Marcello, et ceteris nostri ordinis. *Caes. B. G.* 7, 77. Pars deditionem, pars eruptionem censebant: *subaudi* faciendam esse. *Justin.* 13, 2. Perdicca censet, Roxanes exspectari partum. [**Tac. A.* 6, 44. Abdageses regrediendum in Mesopotamiam censebat.] *Gell.* 5, 6. Corona civica Ciceronem donari a republica censuit. Al. leg. *e republica*. ℙ Pro decernere. *Caes. B. G.* 1, 35. Senatus censuit, uti quicumque Galliam provinciam obtineret, Aeduos defenderet. *Liv.* 10, 12. Bellum Samnitibus et patres censuerunt, et populus jussit. *Sall. Jug.* 24. *in f.* S. P. Q. R. verbis nuncient, velle et censere, eos ab armis discedere. *Tac. A.* 4, 74. Aram Clementiae, et Amicitiae censuere. *Id. ib.* 2, 83. Cum censeretur clypeus auro et magnitudine insignis. [*Adde *Eund. ib.* 1, 72. Quamquam censente Senatu. *Id. ib.* 12, 38.] ℙ Frequenter ponitur pro aestimare: vel potius rationem et numerum inire, ac describere alicujus rei: quod munus censorum fuit, qui non solum omnium civium nomina describebant, sed et eorum bona, ipsis profiteri jussis, aestimabant, et in publicis tabulis, quantum quisque possideret, perscribebant, ut imponere tributa in usum reipublicae possent. Ideo autem aestimare significat, quia, ut ait *Festus*, tanti quisque rem suam aestimabat, quanti illi censuissent. *Cic. Leg.* 3, 3. Censores populi aevitates, soboles, familias, pecuniasque censento. *Id. Verr.* 2, 2, 56. Quinto quoque anno Sicilia tota censetur. Erat censa praetore Peducaeo: quintus annus cum te praetore incidisset, censa denuo est. *Id. Att.* 1, 18. *in f.* Ne absens censeare, curabo edicendum. *Plin.* 33, 1, 5. Cum capitum liberorum censa essent CLII. millia etc. *Ascon.* ad *Verr.* 1, 18. Convenerat multitudo ex municipiis, ut censeretur apud censores, qui tunc erant. *Gell.* 7, 13. Qui centum et viginti quinque millia aeris censi erant: *et mox.* Qui minore summa aeris censebantur. *Senec. Benef.* 7, 8. Censeri capite, *h. e.* solo capite in censum venire. V. CAPITECENSI. ℙ *Censui censendo*, V. in CENSUS. ℙ Dicuntur etiam *censere*, qui apud magistratum profitentur nomen, familiam, facultates suas, et ea in censum deferunt. *Cic. Flacc.* 32. In qua tribu denique ista praedia censuisti? *et paulo post.* Si aliena censendo Decianus sua facere posset. *Id. Verr.* 1, 18. Haec frequentia, quae convenit censendi causa. *Vellej.* 2, 15. Cives Romanos ad censendum ex provinciis in Italiam revocarunt. ℙ In hac significatione videtur adhiberi etiam deponentis forma. *Cic. Flacc.* 32. Voluisti magnum agri modum censeri. Census es praeterea numeratae pecuniae triginta HS millia. Census es mancipia Amyntae. Cum te audisset servos suos esse censum. Sic *Ov. Pont.* 1, 2, 139. Hanc probat, et primo dilectam semper ab aevo Est inter comites Marcia censa suas, *h. e.* numeravit, habuit. Adde *Fast.* 5, 25. ℙ Censebantur privatorum agri tributi imponendi causa. V. locum *Spartiani* in CENSITIO. ℙ Adhibetur etiam universim pro aestimare, rationem inire. *Cic. Parad.* 6, 2. Si censenda atque aestimanda res sit, utrum pluris aestimemus pecuniam Pyrrhi, an continentiam Fabricii? *Stat. Silv.* 5, 5, 60. nimium crudelis, qui dicere legem Fletibus, aut fines audet censere dolendi, *h. e.* statuere, praescribere. [**Sil.* 15, 105. Nec bona censendum, quae Fors infida dedisse valet, i. e. nec bona sunt censenda. Gr. οὐ νομιστέον ἀγαθὰ εἶναι.] ℙ Hinc *censeri aliqua re*, est ob aliquam rem aestimari, in pretio haberi, notum et clarum esse. *Senec. ep.* 76. Id in quoque optimum est, cui nascitur, quo censetur. *Plin.* 36, 5, 4. *n.* 2. Non vitibus tantum censeri Chium, sed et operibus Antermi filiorum. *Suet. Gramm.* 10. Eratosthenes multiplici variaque doctrina censebatur. *Val. Max.* 8, 7. *n.* 4. *extr.* Censeri divitiis. *Id.* 5, 3. *n.* 3. *extr.* Aristides, quo totius Graeciae justitia censetur. Adde *Mart.* 9, 17. et 1, 62. et *Plin. Paneg.* 15. ℙ *Censere numerum gregis* ap. *Colum.* 6, 23. est inire, *numerare* Al. tamen legunt *constare*. ℙ *Censeri nomine* est appellari, quia qui censebantur, nomen suum apud censores edebant. *Val. Max.* 8, 7. *n.* 2. *extr.* Quo cognomine censeretur, interrogatus. *Appul. Met.* 5. Et nomen quo tu censeris, ajebat. ℙ Pro succensere aliquando usurpatum est. *Varr.* ap. *Non.* 4, 88. Ne vobis censeam, si ad me referretis. ℙ Partic. *Censens* ap. *Tac. A.* 14, 42. Nihil mutandum censentibus.

CENSĬO, onis, f. sententia, arbitrium *Varr. L. L.* 4, 14. Censor ad cujus censionem, idest arbitrium, populus censetur. ℙ Item aestimatio, quae fit a censore. *Gell.* 10, 28. Ut discrimina puritiae, juventae, senectutis ex ista censione Servii Tullii prudentissimi regis noscerentur. *Id.* 16, 10. Capitis censio. ℙ Item animadversio: quia censores in eos animadvertere solebant, quos in moribus peccare cognovissent. Hinc *censionem facere* dicebantur, cum equiti multam irrogabant, teste *Festo*. Legitur etiam ap. *Pl. Rud.* 4, 8, 9., sed quo sensu non satis constat. Lege integram illam scenam lepidissimam et interpretes. [**Censionem facere* h. l. est dispungere, conspicere, num quid aera digna sint, quae accipiantur et subscribantur. Sic in *Truc.* 1, 1, 54. Accipiat illico expensa, neque censeat. Debetur verissima haec hujus loci interpretatio *Lindem.* ad *Pl. Trin.* 2, 4, 12.] ℙ Item opinio, judicium. *Symmach. ep.* 1, 3. In gravi dono habeo, hanc apud vos esse de nostris epistolis censionem. ℙ *Censio hastaria* erat, cum militi multae nomine ob delictum militare indicebatur, quod hastas daret, ut idem *Fest.* docet. Festive *Pl. Aul.* 4, 1, 15. Quia ea curabit, abstinebit censione bubula, *h. e.* loris bubulis non punietur.

CENSĪTĬO, onis, f. censio, in censum relatio, aestimatio. *Frontin. de col.* p. 146. *Goesii.* Cetera autem prout quis occupavit, posteriore tempore censita sunt et possidenti assignata imp. Vespasiani censitione et jussu. ℙ Item tributum, vectigal. Nam ideo censentur agri, ut tributum imponi possit. *Spart. Pescenn. Nigr.* 7. *in f.* Palaestinis rogantibus, ut eorum censitio levaretur, idcirco quod esset gravata, respondit: Vos terras vestras levari censitione vultis: ego vero etiam aerem vestrum censere vellem.

CENSĪTOR, oris, m. qui censoris officio in provinciis jussu imperatorum extra ordinem fungebatur; qui vero ibidem quinto quoque anno eundem censum agebat, *quinquennalis* dicebatur. Item ap. *Grut.* 427, 12. appellatur *legatus Imp. Nervae Trajani ad census accipiendos* et ap. *eund.* 355, 6. *a*

censibus accipiendis, et ap. *Fabrett.* p. 411. *n.* 353. *leg. Aug. cens. acc. Hisp. Cit.*; aliquando et *censor* est appellatus, ut ap. *Schiassium*, *Guida del Mus. Bologn.* p. 72. T. Visulanius Crescens *censor Germaniae inferioris.* Adde *Tac. A.* 14, 46. Census per Gallias a Q. Volusio et Sextio Africano, Trebellioque Maximo acti sunt. *Ulp. Dig.* 50, 15, 4. Illam aequitatem debet admittere censitor, ut officio ejus congruat etc. *Inscr.* ap. *Grut.* 417, 5. Q. Hedio L. F. Pol. Rufo procos. Asiae, censitori prov. Lugdunensis etc. Alia *ib.* 439, 5. Cn. Munatius M. F. Pal. Aurelius Bassus censitor civium Romanorum coloniae Victricensis etc.

CENSĪTUS, a, um, part. a *censeo*, in censum delatus, in censum acceptus, aestimatus, descriptus. *In monum. Ancyr. tab.* 2. ap. *Grut.* 230., *in quo recensentur gesta Caes. Aug.* Quo lustro civium R. censita sunt capita quadragiens centum millia et sexaginta tria. *In cod.* quoque *Justin.* non semel legitur. Hinc *recensitus.*

CENSOR, oris, m. τιμητής, qui censuram gerit, vel qui censum populi agit. Censorum munus instituit Servius Tullius rex, et ipse primus exercuit. Exactis regibus, ipsi consules primis temporibus administrarunt. Postea bellorum curis impliciti, cum ei negotio vacare non possent, peculiaris ad hoc magistratus est institutus, in quo penes duos censoria potestas esset; (V. CENSURA.) et aliquando creati, qui nondum consules fuerant. V. *Liv.* 27, 11. Censores igitur dicti, quod populi opes censerent. Quibus postea morum disciplinaeque Pop. Rom. cura data, immo et jus additum publicorum privatorumque locorum, et vectigalium. Quinto quoque anno creabantur: [*De loco *Suet. Aug.* 37. Censores, creari desitos, longo intervallo creavit: vide in *Census*, *us.*] civesque sic notabant, ut senatorem, qui in moribus deliquisset, senatu ejicerent, equitem equo publico spoliarent, plebejum jure suffragii privarent, et aerarium facerent. Pertinebat etiam ad censores legere senatum, tribus addere, tueri Urbis templa, leges condere, aut abrogare, de certis rebus cognoscere etc. [*Censores licet inter majores magistratus nominarentur, tamen nec imperium, nec ferendae legis jus habebant, neque lictoribus, aut viatoribus utebantur. *Manut.* ad *Cic. Fam.* 1, 1.] Eorum magistratus usque ad imperatores perduravit, qui ad se hoc munus traxere, cum in eo esset magna vis, et amplissima dignitas: nomen quoque ipsum aliquando mutarunt, *morum praefectos* appellantes. V. in Censura. De origine censorum, atque officio V. *Liv.* 4, 8. et 40, 46. et *Cic. Leg.* 3, 3. etc. ℙ Hinc *censores* appellantur quicumque alicujus rei corrigendae munus suscipiunt, ut qui de aliorum scriptis judicium ferunt etc. *Hor. Ep.* 2, 2, 109. At qui legitimum cupiet fecisse poema, Cum tabulis animum censoris sumet honesti. *Id. Art. P.* 174. censor, castigatorque minorum. *Cic. Coel.* 11. Pertristis quidam patruus, censor, magister. ℙ Aliquot censorum insigniora acta in censura refert *Fest.* in *Religionis* ex *Varr. in lib. De vita populi R.* V. et *Gell.* 4, 12. et 20. ℙ *Censor* quandoque dictus, qui saepius *censitor*, nempe qui alicujus provinciae reditus recensebat, ut aequis portionibus singulis capitibus tributum imponeret, quod toti provinciae impositum fuerat. *Inscr.* ap. *Grut.* 366, 2. L. Arruntio L. F. Gal. Baebio Censori reip. Neap. V. CENSITOR. ℙ Censores fuerunt etiam in coloniis, qui saepius duumviri quinquennales appellabantur. *Liv.* 19, 15. Decreverunt patres, censum in iis duodecim coloniis agi ex formula ab Romanis censoribus data; dari autem placere eandem, quam populo Romano; deferrique Romam ab juratis censoribus coloniarum, priusquam magistratu abirent.

[CENSORĪĀNUS, a, um, adj. ad censorem pertinens, idem ac censorinus. Est cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Grut.* 688, 7. Julia Censoriana. *F.*]

CENSORĪNUS, i, m. cogn. Rom. in gente Marcia. *Liv.* 15, 17. Censores eo anno (nempe U. C. 489.) creati Cn. Cornelius Blasio, et C. Marcius, qui, cum antea quoque censuram gessisset, in hoc honore Censorinus appellatus est. Inde profecta lex est, qua cautum: Ne quis censor iterum fieret. Adde *Val. Max.* 4, 1. *n.* 3. ℙ Item *Censorinus* fuit, qui tempore Valeriani factus imperator, ab his ipsis, a quibus creatus fuerat, interemptus est, de quo V. *Trebell.* XXX. *Tyrann.* 33. ℙ Praeterea fuit hoc nomine grammaticus quidam suae artis doctissimus, ut eum vocat *Prisc.* 1, 544. qui floruit circa A. Chr. 240. temporibus Alexandri Severi, Maximini et Gordiani impp. Scripsit libellum *De die natali*, seu de humana origine, stilo, ut grammatici, et illis temporibus, satis culto et nitido, selecta etiam eruditione et doctrina illustri. Eum laudat etiam *Sidon. epist. ad Polem. praefixa carm.* 14.

CENSŌRĬUS, a, um, adj. ad censorem pertinens, ut *censorius vir*, qui scilicet censor fuit. *Cic. Or.* 2, 89. Censoria animadversio. *Id. Cluent.* 42. [*Tac. A.* 4, 15. Patres, quamquam novo homini, censorium funus, effigiem apud forum Augusti, publica pecunia decrevere. *Suet. Rhet.* 1. Censorium edictum.] ℙ Sic quidquid grave et severum est, *censorium* dicitur. *Cic. Coel.* 15. Censoria gravitas. *Quint.* 1, 4. Censoria virgula notare versus. ℙ *Mart.* 5, 80. Mordere libellum lima censoria. ℙ *Censorius dies*, pro die extremi judicii, invenitur in *Inscr.* ap. *Grut.* 1052, 8., quae tamen recentioris admodum est aetatis; pertinet enim ad saeculum XV. a Chr. n., ideoque nihili facienda illius auctoritas. ℙ Opus censorium facere, *Gell.* dixit 14, 7. *circa med.*, *h. e.* rem facere censorum animadversione dignam. [*Censorium opus*, idem est, quod *nota Censoria. Suet. Caes.* 41. Nudatos opere censorio restituit, i. e. Censoris nota ordine vel loco motos. *Colum.* 12. praef. Ne videar intempestive censorium opus objurgandis moribus nostrorum temporum suscepisse.]

CENSŪĀLIS, le, adj. ad censum pertinens. *Ulp. Dig.* 50, 15, 4. Forma censuali cavetur, ut agri sic in censum deferantur etc. Et *ib.* Si quis inquilinum, vel colonum non fuerit professus, vinculis censualibus tenetur. *Arcad. ib.* 4, 18. Censuales professiones. *Inscr.* ap. *Grut.* 478, 2. Tabularium censuale. ℙ *Censuales*, substantive dicebantur scribae publici, qui censuales tabulas conficiebant. *Capitol. Gord.* 12. Ut non scribae, non servi publici, non censuales illis actibus interessent. Hinc in *Cod. Theod.* 8. *tit.* 2. de Tabulariis, Logographis, et Censualibus. Adde *Symmach.* 10. *ep.* 43. (al. 36.) ℙ Dicuntur etiam *Censuales* ipsi censuales libri, in quibus census perscripti sunt, a *Tertull. Apolog.* 19.

CENSŪĀRII, orum, m. plur. videntur esse, qui censum, hoc est pensionem annuam domino agri, quem colunt, pendunt. Legitur in *Cod. Justin.* 9, 49, 7. At in *Cod. Theod.*, ubi eadem lex habetur, 9, 42, 7. legitur rectius *casarii*, qui nempe praediorum casis rusticis administrandis colendisque praepositi erant, quas Itali dicunt *massarie*, vulgo *casade.*

CENSŪRA, ae, f. τιμητικὴ ἀρχή, munus censorum, quod initium Romae habuit an. U. C. 311., ante Chr. 443. *Liv.* 4, 8. M. Geganio Macerino, T. Quintio Capitolino Coss. censurae initium fuit. *Cic. Inv.* 1, 30. Quod insciente collega in censura nihil egisset, post censuram consulem fecit. *Ov. Fast.* 6, 647. Agere censuram. *Suet. Claud.* 16. gerere. *Gell.* 16, 8. Censura fungi. [*Plin. Pan.* 45, 4. Censuram recipere. ℙ *Vita principis censura est, eaque perpetua. Id. ib.* 45, 5. Haec eo respiciens dixit auctor, quod imperatores Romani, nomine *praefecturae morum*, perpetuum Censoris munus, (i. e. morum legumque regimen *Suet. Aug.* 27.) sibi vindicarunt, cf. *Suet. Caes.* 76. Hinc apud *Treb. Poll.* orbis humani censura.] ℙ Ponitur etiam pro quocumque judicio, examine. *Vellej.* 2, 36. *in f.* Vivorum ut magna admiratio, ita censura difficilis est. *Ov. rem. Am.* 362. Quorum censura musa superba mea est. *Gell.* 12, 2. Facere censuram de ingenio et scriptis alicujus. *Plin.* 14, 6, 8. *n.* 8. Facere censuram vini. Et 9, 54. 79. Peragere censuram culinarum, *h. e.* recensere omnia, quae ad culinas, et gulam pertinent. *Juven.* 2, 63. Dat veniam corvis, vexat censura columbas. ℙ Item pro gravitate, severitate. *Treb. in Gall.* 3. Non posse ferre censuram parentis. *Capitol. M. Aurel. Anton.* 22. Reprimere censura et auctoritate res turbatas. *Vulcat. Gallican. Av. Cass.* 13. Mores propensiores ad censuram et crudelitatem.

CENSUS, a, um, part. a *censeo*, is de cujus persona, et bonis census habitus est. *Liv.* 10, 47. Censa capitum millia ducenta septuaginta duo, trecenta viginti duo. *Cic. Arch.* 5. Census indicat, eum, qui sit census, ita se jam tum gessisse pro cive. ℙ Cum accusativo more Graecorum. *Hor. Art. P.* 387. praesertim census equestrem summam nummorum, *h. e.* in censendo repertus habere summam equestrem: nisi malis *census* accipere deponentis forma, ut sit idem quod *professus summam* etc. V. CENSEO. [*Hoc praeferendum.] ℙ *Ascon. in Verr.* 2, 1, 41. docet, *censos* olim a veteribus dictos fuisse, qui centum millia professione detulissent: hujusmodi enim facultates *census* vocabantur. Hanc tamen summam alii aliter tradunt. V. CLASSIS.

CENSUS, us, m. τίμημα, ἀπογραφή, descriptio, ac aestimatio bonorum et personarum, quae fit a censoribus. Census personarum ita agebatur, ut quisque civis nomen, genus, annos de se, uxore, liberis et servis, eorumque officia et artes, deinde pecunias suas, et praedia coram censoribus profiteretur. Agri ita deferebantur, ut nomen fundi, tum locus in quo esset, vicini praeterea, deinde arva, vineae, prata, silvae, pascua deferrentur. V. *Ulp. Dig.* 50. *tit.* 15. *qui* De censib. *inscribitur*, 3, et 4. Atque haec omnia jurati edebant; et si quis detrectaret, aut falleret, primis temporibus virgis caedebatur, postea vero amissione bonorum et civitatis multari consuevit. Institutus est census primum Romae a Servio Tullio sexto Rom. rege, eo consilio, ut de viribus reipubl. constare posset. In provinciis etiam census agebatur non solum ut de cujusque facultatibus constaret, sed ut tributa imponi possent. *Suet. Aug.* 27. Censum populi agere. *Cic. Verr.* 2, 2, 26. habere. *Gell.* 10, 28. facere. [*Suet. Cal.* 38. Census perperam editi.] ℙ Ad censum servi non admittebantur, sed solum ingenui, et cives Rom. Hinc *censu manumitti* ap. *Ulp. tit.* 1. *Regul.* §. 8. dicebantur servi, qui lustrali censu Romae jussu dominorum inter cives Rom. census profitebantur. *Cic. Top.* 2. Si neque censu, neque vindicta, nec testamento liber factus est, non est liber. ℙ *Censere censum* idem est, quod censum agere. *Liv.* 43, 14. Legem censui censendo dicturos esse, ut praeter commune omnium civium jusjurandum haec adjurarent etc. ℙ Quandoque census actus est, quin lustrum conderetur. *Liv.* 3, 22. *de an. U. C.* 295. Census actus est eo anno. Lustrum propter Capitolium captum, consulem occisum, condi religiosum fuit. *Augustus* in *Monum. Ancyr. tab.* 2. In consulatu sexto (*h. e.* an. U. C. 726. ante Chr. n. 28.) census populi, conlega M. Agrippa, egi, lustrum post annum alterum et quadragesimum feci. *Nempe post annum U. C.* 694., quo anno, ut narrat *Liv. Ep.* 98., Cn. Lentulus, et L. Gellius censores asperam censuram egerunt, a quibus, lustro condito, censa sunt civium capita quadringenta quinquaginta millia. Hinc patet, falso affirmasse *Suet. Aug.* 37. Censores creari desitos longo intervallo, creavit Augustus. Nam censum quidem condi desitum, censores vero eo intervallo creatos fuisse constat, cum an. U. C. 690. censor fuerit L. Aurelius Cotta, an. 699. M. Valerius Messalla, et P. Servilius Isauricus, an. 704. App. Claudius Pulcher, et L. Calpurnius Piso, an. 708. C. Julius Caesar, an. 712. L. Antonius, et P. Servilius. *F.*] ℙ *Censui censendo agri* vocantur a *Cic.*, qui ea conditione sunt, ut in censum deferri possint, et a censoribus describi atque aestimari: qui proinde et emi, et vendi jure civili poterant, ut *Festus* docet. Hujusmodi erant praedia mancipi, et juris solique Italici. Nam quae erant in provinciis, nec mancipi erant, (ante *Justin.* constitutionem) et usu tantummodo a provincialibus habebantur: mancipium vero, et proprietas ad populum Romanum pertinebat. Haec *censui censendo* dici non poterant. *Cic. Flacc.* 32. Illud quaero, sint ne ista praedia censui censendo; habeant jus civile; sint necne sint mancipi. ℙ Aliquando *censum habere* significat solummodo inire numerum. *Caes. B. G.* 1, 29. Eorum, qui domum redierunt, censu habito, repertus est numerus militum centum et decem. ℙ *Census* etiam dicuntur libri, sive tabulae, in quibus census populi descriptus erat. *Marc. Dig.* 22, 3, 10. Census, et monumenta publica potiora testibus esse senatus censuit. ℙ Huc illa trahi possunt *Liv.* 39, 44. Referre in censum. *P. African.* ap. *Gell.* 7, 11. dedicare omne instrumentum fundi. *Cic. Balb.* 2 irrepere. *Ulp. Dig.* 50, 15, 4. deferre. Et *ib.* Inserere aliquid censui. ℙ Praeterea *census* saepissime significat fortunas et facultates cujusque. *Ov. Fast.* 1, 217. In pretio pretium nunc est, dat census honores, Census amicitias. *Hor. Od.* 2, 15, 13. Privatus illis census erat brevis, Commune magnum. *Ov. Amor.* 1, 10, 41. Census augere paternos. *Juven.* 6, 361. Prodiga non sentit pereuntem femina censum. *Cic. Flacc.* 22. Homo egens, sordidus, sine honore, sine existimatione, sine censu. [*Tac. A.* 2, 37. Censusque quorundam senatorum juvit.] *Hor. Ep.* 1, 7, 56. Homo tenui censu. [*Id. Sat.* 2, 3, 69. Dives antiquo censu, i. e. antiqua divitiarum aestimatione. *Schol. Acr.* Quia si quis antiquitus duo praedia habebat, dives censebatur.] *Plin.* 14. *prooem.* Senator censu legi coeptus, judex fieri censu. *Id.* 33, 1, 6. Censu opimo onerare digitos, *h. e.* gemmis maximi pretii. ℙ *Census senatorius* scil. patrimonium senatorum, erat octingenta millia HS. Nomine autem census non annuum reditum intelligendum esse, sed universorum bonorum aestimationem, sentit *Octav. Ferr. elect. l.* 1. *c.* 20. Augustus tamen senatorium censum ampliavit ad duodecies HS. *Suet. in ejus Vita* 41. Haec sunt itaque *tertia quadringenta*, quae memorat *Juven.* 14, 326. ℙ *Census equestris* erat duplo minor, *h. e.* quadringentorum HS., ut colligitur ex *Hor. Ep.* 1, 1, 57. Qui vero minus habebant, plebs erant. Sed de hac re tota fusius eruditi *Ferr.*, *Lips.*, *Manut.*, *Mazzon. in Dantem l.* 1. *c.* 41. et alii. ℙ Translate *Manil.* 1, 12. Aetherios per carmina pandere census, *h. e.* coeli divitias. *Id.* 3, 71. sua nomina cuique Attribuit, totumque hominis per sidera censum, *h. e.* quidquid est hominis, opes, artes, studia, casus etc. *Id.* 1, 792. et censu Tullius oris Emeritus coelum, *h. e.* facultate dicendi. ℙ Reperitur etiam *censum*, *i*, n. *Cic. fr.* ap. *Non.* 3, 76. Quorum luxuries fortunata censa peperit.

CENTAURĒUM, i, et Centaurĭon, ii, *n.* vel Centaurēa, ae, f. κενταύρειον et κενταύριον, herba alio nomine Chironium, foliis latis et oblongis, serrato ambitu, densa ab radice, caule ternum cubitorum geniculato, in quo caput ceu papaveris: radice vasta, rubescenti, tenera et fragili, madida succo, amara cum quadam dulcedine. Nomen habuit a Chirone centauro, qui ea pedem vulneratum sagitta

Herculis, cum ejus arma pertractaret, sanasse dicitur. *Plin.* 25, 6, 30. Centaurio sanatus dicitur Chiron etc. *Virg. G.* 4, 270. et graveolentia centaurea. ℙ Haec dicitur centaureum majus. Est enim et centaureum minus origano simile, foliis angustioribus et longioribus, caule anguloso, fruticante, flore lychnidis, radice tenui. Latino vocabulo *fel terrae* appellatur. *Plin. l. c.* 31. ℙ *Appul. Herb.* 34. et 35. feminina voce utitur.

CENTAURĔUS, a, um, adj. ad Centauros pertinens, κενταύρειος. *Hor. Od.* 1, 18, 8. Centaurea rixa cum Lapithis.

CENTAURĬCUS, a, um, adj. ad Centauros pertinens, κενταυρικὸς, ut centaurica lustra, ap. *Stat. Achill.* 1, 266.

CENTAURIS, ĭdis, f. κενταυρὶς, herba cognomine triorchis, succum habens sanguineum, quam *Theophrastus* tradit defendi a triorche accipitrum genere contra colligentes. *Plin.* 25, 6, 32.

CENTAURŌMĂCHĬA, ae, f. κενταυρομαχία, pugna cum Centauris. A *Pl. Curc. a.* 3. v. 75. ponitur joculariter pro nomine provinciae Thessaliae, in qua Centauri habitarunt.

CENTAURUS, i, m. Κένταυρος, monstrum superiori parte homo, inferiori equus. *Centauri* erant centum equites ad instar CCC. Celerum Romuli, qui regibus Lapitharum in Thessalia ad corporis custodiam et in bello et in pace aderant. Dicuntur filii fuisse Ixionis ex Nube, quia ab illo instituti sunt, ut ab iis corpus suum tegeretur. Dicti sunt Centauri a κεντέω, pugno, et ταῦρος, taurus. Cum enim Ixion bobus oestro exagitatis, satellites suos ad eos revocandos ire jussisset illique cursu non sufficerent, ascenderunt equos et eorum velocitate boves assecuti, eos stimulis ad tecta revocarunt. Haec *Serv.* ad *G.* 3, 115. Sunt tamen, qui non ἀπὸ τοῦ κεντεῖν τοὺς ταύρους, sed ἀπὸ τοῦ κεντεῖν τὴν αὔραν, a fodiendo aere, seu nube deducunt, eo quod Ixion cum nube coisse dicitur, unde Centauri nati sunt. Ideo autem a poetis parte superiore viri, inferiore equi finguntur, quia a rudibus hominibus conspecti, animalia ex equis et hominibus composita crediti fuere. At praestat sentensia *E. Q. Viscont.*, qui in *Mus. Pio-Clem. T.* 4. p. 185. *edit. Mediol.* vocem deducit a κεντέω. pungo, et αὐρὰ, aures (quod postremum est ab αὖρ, αὔρος, Laconum dialecto pro αὖς, αὗτὸς sive οὖς, ὠτὸς) quia primi homines auribus, non freno equos ducebant. V. AURIGA, AURIS et AURELIA. Hinc etiam *Plin.* 7, 56, 87. docet, populos illos Thessaliae, qui circa Pelium montem habitabant, universim Centauros appellatos esse, quod primi equos domuissent et ex iis pugnare coepissent. Hinc *Virg. G.* 1, 115. Frena Pelethronii Lapithae, gyrosque dedere Impositi dorso etc. *Hor. Ep.* 13, 11. Nobilis ut grandi cecinit Centaurus alumno, *h. e.* Chiron. *Lucret.* 5, 876. Sed neque Centauri fuerunt, nec tempore in ullo Esse queat etc. *Virg. A.* 7, 674. Centauri nubigenae. ℙ De pugna Centaurorum cum Lapithis, V. LAPITHAE. ℙ Est etiam hoc nomine coeleste sidus et quidem duplex: alterum idem est, qui *Sagittarius*, de quo V. suo loco; alterum vero in parte coeli australi, quem dicunt esse Chironem, artis medicae inventorem, ob id meritum inter sidera esse. Situs est inter Argo navim, quam habet a tergo et Aram, quam a fronte; habetque in manu hostiam, quasi sacrificaturus. Pedibus innixus est circulo antartico: supra caput habet extremam Hydrae caudam. Constat stellis secundum *Hygin.* vigintiquatuor: secundum alios triginta sex. Quidam dicunt, non Chironem, sed Pholon Centaurum esse, qui haruspicio praeter ceteros plurimum valuerit: ideoque ad Aram cum hostia venire Jovis voluntate figuratum. *Hygin. Astron.* 2, 38. et *ib.* 3, 37., *Cic. Arat.* 207., *Manil.* 1, 408. ℙ De priori Centauro quidam afferunt locum *Vitruv.* 9, 7., ubi tamen alii rectius leg. *Taurus.* ℙ Est etiam nomen navis ap. *Virg. A.* 5, 122. Centauro invehitur magna, *centaurus magna* Graece dicitur βουκέντανρος, ex quo nomen inditum navi, qua Venetorum dux quotannis vehebatur, *Bucentoro.* Porro ea ratione *Virg.* dixit *Centauro magna*, qua *Ter. Eun. prol.* 32. *Eunuchum suam.* Ille enim ad *navim*, hic ad *fabulam* adjectivum retulit. Sic *Plin.* 26, 14, 87. Dictamnum pota sagittas pellit, *h. e.* herba. Quae dicitur a grammaticis figura *synthesis.* ℙ Denique *centaurus* ap. *Lucr.* 2, 400. herba est eadem, quae *Centaureum.*

[CENTĒMĂLIS, is, adj. ad pungendum aptus, a κεντέω, pungo, unde κέντημα, punctio. *Centemalis* fistula ap. *Veg. Vet.* 1, 43. est instrumentum chirurgicum mulomedicorum, multis foraminibus minutisque pertusum, quo immisso in vulnus humor foras emanat. Hanc Galli vocant *trois-quarts*, Itali *il trequarti*, quod triquetra sit, qua acuta est, cetera teres; hac vero ad paracentesin utuntur chirurgi, in quam impressa acus extrahi et in vulnere relinqui argentea fistula possit. Alii leg. *centimalis* vel *centinalis*, et apud *eund. Veg. ib.* 3, 25. *centralis* in quibusdam editionibus.

CENTĒNĀRĬUS, a, um, adj. qui centum continet ἑκατοστός. *Varr. L. L.* 4, 16. Centuriae, quarum justus centenarius numerus. *Id. R. R.* 3, 6. *in f.* Grex centenarius facile quadragena millia sestertia ut reddat. *Plin.* 7, 20, 19. Centenaria pondera, *h. e.* centum librarum. *Hieron. ep.* 10. *n.* 1. Aetas centenaria. *Lucil.* ap. *Non.* 18, 22. Balistae centenariae, *h. e.* quae saxa pondo centum jaciunt. *Lamprid. Elagab.* 19. Vasa centenaria argentea, *h. e.* e centenis argenti libris conflata. *Tertull. Cor. mil.* 14. Centenariae rosae, *h. e.* centifoliae. *Capitol. Gord.* 32. basilicae, *h. e.* centum pedum. *Front. Aquaed.* 29. et 62. Fistula centenaria, *h. e.* quae habet centum digitos quadratos areae, id est luminis, ut *id. ib.* 29. docet. *Ulp. Dig.* 37, 14, 16. Centenarius libertus, *h. e.* qui centum millia HS possidet, ut *Justin. Instit.* 3, 8, 2. docet. ℙ *Centenariae coenae* dicebantur, in quas lege Licinia certis diebus non plus centussibus, praeter terra nata, impendebatur. *Fest.* et *Tertull. Apol.* 7. V. LICINIUS. ℙ *Centenaria auri* in *Cod. Justin.* 12, 51, 12. sunt centenae librae auri signati, ut contra *Dion. Gotofr.* et *Cujac.* ostendit *Salmas.* ad *Lamprid. Alex. Sev.* 39. ℙ *Centenarii, orum*, dicti sunt aliquando ipsi centuriones. *Veg. Mil.* 2, 13. Centuriones, qui nunc centenarii vocantur. ℙ Fuerunt etiam *Centenarii*, qui ad *Centenae* gradum promoti erant. V. CENTENUS. ℙ [*Centenaria* dicitur insignis illa columna cochlis, quae Romae etiamnum exstat honori M. Aurelii Antonini Imp. dicata, quia altissima est, quippe quae centum et septuaginta pedes Parisinos aequet; nam saepissime numerus centenarius pro maximo indefinitoque usurpatur, ut pluribus argumentis probavit *Car. Fea* ad *Winkelmann. Stor. della scult. T.* 3. p. 351. *F.*]

CENTĒNĬONĀLIS Nummus, de quo mentio fit in *Cod. Theod.* 9, 23, 1. et 2. creditur a quibusdam esse idem, qui centenarius aureus ab Elagabalo primum conflatus, ut docet *Lamprid. Alex. Sev.* 39. Alii autem probabilius putant, fuisse nummum argenteum minutiorem, et usui publico accommodatum, atque adeo parvi valoris, quippe qui centum in singulas argenti libras nummi signarentur, cum prius quatuor et octoginta tantum essent. *In cit. leg.* 2. Centenionalem tantum nummum in conversatione publica tractari praecipimus, majoris pecuniae figuratione submota.

CENTĒNUS, a, um, adjectivum distributivum a centum. *Tac. G.* 6. Centeni ex singulis pagis sunt. *Hirt. B. Alex.* 48. HS centenos militibus est pollicitus. ℙ Extra distributionem. *Cic. Parad.* 6, 3. Capit ille ex suis praediis sexcenta sestertia, ego centena ex meis. *Caes. B. G.* 5, 13. Omnis insula est in circuitu vicies centena millia passuum. ℙ In genitivo plurali fere habet *centenum*: quod de omnibus distributivis licet observare. *Plin.* 7, 49, 50. Centenum annorum censi sunt homines LIV., centenum denum XIV., centenum vicenum quinum II. ℙ In singulari numero. *Virg. A.* 10, 207. centenaque arbore fluctus Verberat, *h. e.* centum remis. *Pers.* 5, 6. centeno gutture niti. *Mart.* 8, 45. Centeno consule. *Stat. Silv.* 4, 4, 43. Centeni judicis hasta, *h. e.* centumvirorum. ℙ *Centenum, i*, n. frumenti genus, idem ac secale. *Edict. Dioclet.* p. 27. Centenum sive secale K. M. unum ✕. *Isid. Orig.* 17, 3. Centenum appellatum, eo quod in plerisque locis jactus seminis ejus in incrementum frugis centesimum renascatur. Hinc *Plin.* 18, 16, 40. Secale nascitur qualicumque solo cum centesimo grano. ℙ *Centena, ae*, f. dignitas, quae dabatur militantibus in sacro palatio, *h. e.* inservientibus in schola *agentium in rebus:* qui centum ex iis, qui agentes in rebus dicebantur, praeerant; et centurionatui in re militari similis erat. Colliguntur haec ex *Cod. Justin.* 12, 20, 4. et ex *Cod. Theod.* 8, 4, 3. et 6, 27, 7. Qui ad hunc gradum erant promoti, *centenarii* dicebantur *cit. leg.* 7. *tit.* 27. etc. ℙ Erat et *ducena* ejus, qui ducentis hujusmodi praeerat, qui *Ducenarius* vocabatur. In *Cod. Justin. l. c.*

CENTĒSĬMO, as, a. centesimum quemque ducta sorte punire. *Capitol. Macrin.* 12. Milites saepius decumavit, aliquando etiam centesimavit: quod verbum proprium ipsius est; cum se clementem diceret, quando eos centesimaret, qui digni essent decumatione, atque vicesimatione.

CENTĒSĬMUS, a, um, ἑκατοστὸς, adjectivum ordinale a *centum:* significat autem ultimum ex centum. *Pl. Mil.* 3, 1, 168. Haud centesimam partem dixi. *Cic. Mil.* 35. *ad f.* Centesima lux est haec ab interitu P. Clodii. *Mart. Dig.* 27, 1, 21. Ultra centesimum lapidem urbis, *h. e.* ultra centesimum milliarium. ℙ *Centesimae calendae* sunt centesimus mensis, qui intra annos octo, et menses quatuor recurrit. *Paul. Dig.* 45, 1, 46. Centesimis calendis dari utiliter stipulamur. ℙ *Centesimae, arum*, erant usurae, in quibus centesima sortis pars, hoc est unum pro centum, singulis mensibus solvebatur, atque adeo duodecim pro centum quotannis; qua ratione centesimo mense usura sortem aequabat. Haec erat usurarum gravissima et veluti as, a qua usurae minores nominibus partium assis appellabantur, *semisses*, *trientes*, *quadrantes* etc. [*Cf. *Manut.* ad *Cic. Fam.* 5, 6.] *Cic. Att.* 5, 21. *ad f.* Nihil impudentius Scaptio, qui centesimis cum anatocismo contentus non esset. Nam aut bono nomine centesimis contentus erat, aut non bono quaternas centesimas sperabat. Et *ib.* Centesimas perpetuo fenore ducere. *Senec. Benef.* 7, 10. Sanguinolentae centesimae. ℙ *Centesima, ae*, ἑκατοστὴ, vectigal ab Augusto institutum post bella civilia, aerario militari condendo, quo solvebatur centesima pars cujusque pecuniae, quae ex rebus auctione venalibus redigeretur. Sic *ducentesima* erat tributum, quo ducentesima pars atque adeo dimidio minus pendebatur. *Tac. A.* 1, 78. Centesimam rerum venalium post bella civilia institutam, deprecante populo, edixit Tiberius, militare aerarium eo subsidio niti. *Id. ib.* 2, 42. Fructibus provinciae Cappadociae levari posse centesimae vectigal professus Tiberius, ducentesimam in posterum statuit. Anno itaque U. C. 759. Augustus centesimam urbi et Italiae imposuit, Tiberius an. 768. eam tolli posse negavit, sed postea an. 770. sustulit, et pro centesima ducentesimam substituit, an. 784. idem iterum centesimam induxit, ut affirmat *Dio* 58, 16., at Caligula an. 791. eandem remisit, inducta ducentesima, ut patet ex eod. *Dione* 59, 9.; tandem idem imperator an. 792. etiam ducentesimam remisit, ut constat ex *Suet. Cal.* 16. et ejus nummis apud *Eckhel. D. N. V. T.* 6. p. 224. ℙ Antiquius tributi genus fuit illud, cujus meminit *Cic.* ad *Brut.* 1, 18. *ad f.* nempe centesima pars census cujusque, ad alendos exercitus contra M. Antonium. Tributum, inquit *Cic.*, ex centesima collatum, impudenti censu locupletum in duarum legionum praemiis omne consumitur. ℙ Aliquando *centesimus* accipitur pro centuplo, ut cum dicimus, ex agro centesimum fructum percipi, hoc est centies tantum, quantum sementis acceperat. *Plin.* 5, 4, 3. Regio fertilitatis eximiae, cum centesima fruge agricolis fenus reddente terra.

CENTĬCEPS, cipitis, omn. gen. ἑκατονταχάρηνος, centum habens capita. *Hor. Od.* 2, 13, 34. Demittit atras bellua centiceps Aures, *h. e.* Cerberus, cujus furiale centum Muniunt angues caput, ut *Id.* ait. *ib.* 3, 11, 17., vel quia revera centum capita habet, ut *Isaac. Tzetzes* ad *Lycophr.* 678. tradit. *Hesiod.* in Θεογον. *v.* 312. quinquaginta ei tribuit: ceteri poetae tria tantum.

CENTĬES, adv. ἑκατοντάκις, centum vicibus. *Ter. Heaut.* 5, 1, 8. Ut nihil credas intelligere, nisi idem dictum est centies. *Pl. Asin.* 2, 4, 16. Centies eadem imperare. *Cic. Pis.* 35. Sestertium centies et octogies ex aerario tibi attributum, *supple* millia. *Mart.* 5, 70. O quanta est gula, centies comesse! *h. e.* centena millia HS. V. SESTERTIUS. ℙ Legitur et *centiens.*

CENTĬFĬDUS, a, um, adj. qui in centum, vel in plurimas partes finditur, multifidus. *Prud. adv. Symmach.* 2, 888. Daemon adest, qui parte sinistra Centifidum confundit iter.

CENTĬFŎLIA rosa, ἑκατοντάφυλλος, rosa centum, vel plurimorum foliorum. *Plin.* 21, 4, 10. *de rosa.* Paucissima quina folia, ac deinde numerosiora, cum sit genus ejus, quam centifoliam vocant.

CENTIGRĀNĬUM triticum, tritici genus centum grana in culmo habentis. *Plin.* 18, 10, 21. Fertilissima tritici genera, ramosum, aut quod centigranium vocant. *Isid. Orig.* 17, 3. hoc genus tritici *centenum* vocat.

CENTIMALIS. V. CENTEMALIS.

CENTĬMĀNUS, us, m. (ita enim declinari vult *Prisc.* 6, 718.) ἑκατόγχειρ, centum habens manus. *Hor. Od.* 2, 17, 14. Centimanus Gyges. *Ov. Met.* 3, 303. Centimanum dejecerat igne Typhoea.

CENTĬMĔTER, tri, m. qui centum metris utitur, vel qui vario et multiplici metrorum genere carmina componit, qualis fuit *Terentianus Maurus*, de quo *Sidon. carm.* 9, 265. Sed nec centimeter Terentianus, Nec Lucilius hic, Lucretiusque est.

CENTĬMETRUM, i, n. opus de centum metris. *Serv. in Centimetro* ap. *Putsch.* p. 1817. Licet audacter, non tamen ineleganter, hunc libellum, qui voluerit, Centimetrum nominabit.

CENTĬNODĬA herba, centum, vel plurimos habens nodos. *Marcell. Empir.* 31. Plantaginis folia, et herbam centinodiam, et rubi summitatem etc. ℙ Videtur esse polygonon, quod ita dicitur a frequentia geniculorum, ut tradit *Plin.* 27, 12, 91.

CENTĬPĔDA, ae, f. πολύπους, animal e vermibus terrae, pilosum, multis pedibus arcuatim repens, tactuque contrahens se, ab aliis *millepeda*, et *multipeda* dictum. Ita *Plin.* 29, 6, 39. et *Arnob.* 2. p. 79. ℙ *Isid. Orig.* 12, 4. vocat centupedam.

CENTĬPELLĬO, onis, m. ita dicitur alter e ventriculis cervorum, (nam duo habere dicuntur) quod multis constet plicaturis et sinubus, quasi pellibus. *Plin.* 28, 9, 42. Item venter, quem centipellionem vocant.

CENTĬPES, ĕdis, comm. gen. adj. centum, vel multos habens pedes, ἑκατόμπους. *Plin.* 9, 43, 67. Scolopendrae, quas centipedes vocant.

CENTIPLEX, tiplicis. V. CENTUPLEX.

CENTISĬUM milliarium pro *centesimum* edidit *Torrent.* ex Pand. Florent. in *Dig.* 27, 1, 42. Sed

Haloand. et alii *centesimum.* Plane enim *centisium* mendum est.

CENTO, ōnis, m. κέντρων, ωνος, vestis stragula crassior et vilior, ex variis pannis veteribus, ac diversi coloris consuta, qua pauperum lecti sternuntur, ipsique pauperes, ac rustici amiciuntur. *Cato* ap. *Fest.* in *Prohibere.* Servi, ancillae, si quis eorum sub centone crepuit, quod ego non sensi, nullum mihi vitium facit. *Id. R. R.* 59. Quoties cuique tunicam aut sagum dabis, prius veterem accipito, unde centones fiant. *Colum.* 1, 8. Vestitam familiam magis utiliter, quam delicate habeat, munitamque a vento, frigore, pluvia: quae cuncta prohibentur pellibus manicatis, centonibus confectis vel sagis cucullis. *Lucil.* ap. *Non.* 2, 818. Suere centonem. *Cato R. R.* 2. sarcire. ℙ Culcitae quoque loco, in qua cubatur, centonibus utebantur. *Macr. Sat.* 1, 6. *in f.* Scrophae cadaver sub centonibus collocat, super quos uxor cubabat. *Juven.* 6, 121. Intravit calidum veteri centone lupanar. ℙ Vela etiam, quibus ostia domorum claudebantur, centones vocati. *Petr. Sat.* 7. Ut in locum secretiorem venimus, centonem anus urbana rejecit. Quod idem aliis verbis innuit *Mart.* 1, 35. At meretrix abigit testem veloque seraque. ℙ Centones etiam dorso equorum, mulorumque impositos docet *Veg. Vet.* 2, 59. ℙ Centonum usus fuit etiam ad arcendum, vel restinguendum ignem, et in pugna ad telorum ictus excipiendos. *Sisenn.* ap. *Non.* 2, 177. Puppes aceto madefactis centonibus integuntur. *Caes. B. C.* 2, 9. Centones insuper injecerunt, ne aut tela tormentis missa tabulationem perfringerent etc. *Id. ib.* 3, 44. Magnus incesserat timor sagittarum: atque omnes fere milites aut ex coactis, aut ex centonibus tunicas, et tegmenta fecerant. *Ulp. Dig.* 33, 7, 12. Acetum quoque, quod incendii exstinguendi causa paratur, item centones, siphones etc. ℙ *Centones farcire alicui*, proverbii modo significat mendacia multa gloriosa unum post aliud coacervare et congerere. *Pl. Epid.* 3, 4, 18. Proin tu alium quaeras, cui centones farcias. Al. leg. *sarcias.* ℙ Translate dicitur genus carminis ex variis alieni operis hinc inde decerptis versibus, et ad alia significanda traductis consarcinatum: qualis est *Cento nuptialis* compositus ab *Ausonio* ex Virgilianis versibus. Alios quoque centonum auctores, *Probam* et *Pomponium* refert *Isid. Orig.* 1, 38. *in f.* Porro *Auson.* in epist. suo Centoni praefixa rationem universam hujusmodi carminis fusius exponit.

CENTOBRĪCENSIS, e, adj. ad Centobricam pertinens, quae est urbs Hispaniae in Celtiberia, ut Centobricenses machinae. *Val. Max.* 5, 1. *n.* 5.

CENTŌCŬLUS, i, adj. centum, aut multos habens oculos, πολυόμματος, ut Argo centoculus, *Hieronym. in Ezech.* 1, 1. *a med.*

CENTONĀRĬUS, a, um, adj. ad centonem pertinens. *Tertull. Praescr.* 39. Homerocentonas etiam vocare solent, qui de carminibus Homeri propria opera, more centonario, ex multis hinc inde compositis in unum sarciunt corpus. ℙ *Centonarii, orum*, artifices, qui centones consuunt. Horum erant, sicut et ceterorum artificum, instituta collegia, et in oppidis quidem centones suppeditabant ad exstinguendum, si quod oriretur, incendium; in bello autem ad vestes militibus conficiendas, ad tabernacula contegenda ad munienda machinamenta contra ignem, et telorum ictus. Quare saepe cum dendrophoris, tignariis, dolabrariis, scalariis, et ejusmodi fabris, qui exercitum sequi solebant, junguntur, ut videre est in *Cod. Theod.* 14, 8., et in variis antiquis *Inscr.* ap. *Grut.* 36, 11., 45, 8., 161, 4., 322, 4., 358, 6. et alibi. V. *Burm.* ad *Petr. Sat.* 45. ℙ [Item qui centones vendebat. *Inscr.* ap. *Mur.* 946, 1. Ti. Claudius T. L. Syntrophus vestiarius centonarius H. S. E. *F.*]

[CENTONĬUS, a, um, adj. ad centonem pertinens. Est cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Mur.* 1385, 10. M. Atilius Centonius. *F.*]

CENTORES, um, m. plur. populi Scythiae Europeae, fortasse iidem, qui Essedones, quos *Plin.* 6, 7, 7. Colchis junctos facit. *Val. Flacc.* 6, 150. Impulit et dubios Phryxei velleris arbor Centoras.

CENTRĀLIS, le, adj. ad centrum pertinens. *Plin.* 2, 23, 21. Terra centralis intervenit, *h. e.* quae in centro mundi posita est.

CENTRĀTUS, a, um, part. ab inusit. *centro*, centralis, in centro positus. *Fulgent. Mythol.* 1, 11. Sol ardens cum ad umbilicum diei centratum conscenderit circulum.

CENTRĬAE. V. CENTURIA.

CENTRĪNAE, arum, m. plur. κεντρῖναι, vox Graeca est, qua significatur genus quoddam culilum, fucis apum simile ignavia malitiaque, cum pernicie verorum et utilium culicum, et caprificationi inservientium. Interimunt enim eos, atque ipsi moriuntur. *Plin.* 17, 27, 44.

CENTRONES, um, m. plur. Κέντρωνες, populi incolentes Alpes Grajas, quorum urbs Tarantasia, nunc *Tarantaise. Caes. B. G.* 1, 10., *Plin.* 3, 20, 24. ℙ Alii fuere Centrones, quos cum Grudiis, Levacis etc., conjungit *Caes. B. G.* 5, 39. et sub Nerviorum imperio fuisse dicit. [*In loco *Caes. Centrones* habet *ed. Oudend. B. A.*]

CENTRONĬCUS, a, um, adj. ad Centrones pertinens. *Plin.* 11, 42, 93. Centronicae Alpes.

CENTROSUS, a, um, adj. ad centrum pertinens. *Centrosa scobe* deprehendi gemmas facticias, ait *Plin.* 37, 7, 36., ubi intelligit scobem duriorem, et similem illi, quae eraditur ex nodis arborum et marmorum. Nam in gemmis adulterinis fere inest durities quaedam, et veluti callum, quod in arboribus et marmoribus *centrum* appellatur.

CENTRUM, i, n. κέντρον, Graeca vox, qua significatur pars media circuli, vel globi, punctum a quo lineae ad circumferentiam et superficiem ductae sunt aequales. *Cic. Tusc.* 1, 17. Graece utitur. Latine *Plin.* 2, 15, 13. Terra centrum coeli est. *Id. ib.* 19, 17. Sol in centrum incidens terrae. *Id. ib.* 64, 64. Vergere in centrum. Et exire a centro. *Id.* 18, 29, 69. *n.* 2. Solis terraeque centra. *Vitruv.* 3, 1. centrum circini vocat alterum ejus crus, quod in describendo circulo in centro figitur, et immobile manet, altero circumacto. ℙ Dicitur etiam *centrum* (Italice *nocchio*) pars durior, veluti nodus, seu clavus in marmoribus et arboribus, inimica serris: et in arboribus quidem saepe accidit lapide comprehenso, aut recepto in corpus, aut alterius arboris ramo. Ita *Plin.* 16, 39, 76. *n.* 1. ℙ In gemmis quoque et crystallis centra dicuntur praedurae quaedam partes, simulque fragiliores. *Id.* 37, 2, 10. Infestantur crystalli plurimis vitiis: scabro ferrumine, maculosa nube, occulta vomica, praeduro fragilique centro item sale appellato: quae vero sine vitio sunt, puras esse malunt, acenteta appellantes. *Id. ib.* 9, 39. Sapphirorum inutiles scalpturae, intervenientibus crystallinis centris. ℙ Centrum est etiam foramen κεντήσει, *h. e.* punctione factum. *Capell.* 8. p. 290. Cito superioris vasis, aqua videlicet pleni, centrum aperi, ut simul cum incipiente luna oriri aqua fluere in vas inferius incipiat, et, donec totum corpus appareat, fluat. Sic nempe legendus hic locus; ex eo enim vitiose edito nescio quod *plenicentrum* exsculpserant quidam *Lexicographi.* Centrum itaque est minutulum foramen, ut in clepsydra.

CENTUM, ἑκατὸν, nomen numerale indeclinabile, decies denarium numerum continens. *Hor. Od.* 3, 27, 33. Creta potens centum oppidis. *Caes. B. G.* 1, 29. Eorum, qui domum redierunt, repertus est numerus centum et decem. *Gell.* 16, 4. Menandrum alii centum octo, partim centum novem comoedias reliquisse ferunt. *Id.* 2, 24. Fannius centum aeris constituit, *h. e.* centum asses. *Paul. Dig.* 17, 1, 5. Emere domum centum, *h. e.* centum nummis. Sic *ib.* Vendere fundum centum. Et *mox.* Emere servum decem. *Ov. Met.* 9, 71. de hydra: nec ullum De centum numero caput est impune recisum. ℙ Saepissime accipitur indefinite pro magno aliquo numero, praesertim a poetis. *Hor. Od.* 2, 14, 26. Caecuba servata centum clavibus. Et *ib.* 16, 33. Centum greges. *Id. ib.* 3, 8, 14. Centum cyathos sumere.

*CENTUMĀLUS, i, cogn. Rom., ut Claudius Centumalus ap. *Cic. Off.* 3, 16, 66. *B. A.* [*Cf. *Beier* ad hunc locum.]

CENTUMCĀPĪTA, nomen est herbae, quae Graeca appellatione erynge alba seu eryngium dicitur. *Plin.* 22, 8, 9. Ex his candidam nostri centumcapita vocant. *Id.* 1. *in indice l.* 22. *n.* 9. De centumcapite.

*CENTUMCELLAE vel Centum Cellae, arum, opp. Hetruriae in ora littorali maris Tyrrheni, Trajano imperatori originem debens. Hodie est *Civita Vecchia. Plin. ep.* 6, 31. *Rutil.* 1, 237. *Anton. Itin.* et *Tab. Peut. B. A.*

CENTUMGĔMĪNUS, a, um, adj. *Virg. A.* 6, 287. Et centumgeminus Briareus, *h. e.* centum habens brachia. *Serv.* exponit *centies* duplex. Sed vox *geminus* juncta nominibus numeralibus, fere non duplicat, ut *tergeminus* idem est ac triplex, non sextuplex: *septemgeminus* est septemplex: *quadrigeminus* est quadruplex etc. Sic *Val. Fl.* 6, 118. Centumgemina Thebe, *h. e.* centum habens portas, ἑκατόμπυλος.

CENTUMPĔDĀ, ae, m. centum pedes habens: adeoque firmissimus. Cogn. fuit Jovis, quod vim habeat omnia firmandi et stabiliendi, ut est apud *August. Civ. Dei* 7, 11.

CENTUMPONDĬUM et Centupondium, ii, n. pondus centum librarum et accipitur pro lapide pondo centum, quo in appendendo utebantur. *Pl. Asin.* 2, 2, 37. Ad pedes quando alligatum est aequum centumpondium. ℙ *Cato R. R.* 13. inter instrumenta cellae oleariae ponit *trutinam unam, centumpondium incertum unum et pondera certa.* Id eo autem *incertum* appellat, quia una mole centum libras pendet: atque ita *certis ponderibus* opponitur, quae distincta partitaque sunt, non in unum pondus confusa. Ita *Turneb.* 7, 24. Vel significat indefinite magnum pondus et longe excedens minuta illa pondera, quibus in appendendo utebantur. Fieri enim potest, ut ex consuetudine *centumpondium* appellaretur, licet centum pondo vel non aequaret vel excederet. Itaque hoc dixit *Cato:* praeter certa pondera, quibus in trutina utimur, habendum esse etiam unum magnum pondus, sed incertum et ad libitum. Vel denique intelligit majus quoddam pondus, quod in eadem trutina ad res diversi ponderis appendendas aptum sit, prout in trutinae scapo propius vel longius ab ansa recedit, ut in nostris stateris usuvenit. Quidam, ut refert *Voss.* in *Etymol.* in *As*, legi volunt *incretum*, hoc est indivisum.

*CENTUMPUTĔA vel proprie Centum Putea, Daciae opp. *Tab. Peut. B. A.*

*CENTUMQUINQUAGĒNI vel Centum quinquageni, centum et quinquaginta. *Plin.* 36, 13. Altae (pyramides) centum quinquagenum (pedum). *B. A.*

*CENTUMVIGINTI vel Centum viginti, centum et viginti. *Colum.* 2, 2. Pedum centumviginti. Sic *edd. Gesner.* et *Schneider. B. A.*

CENTUMVĪRĀLIS, le, adj. ad centumviros pertinens, ut centumvirale judicium, *Cic. Caecin.* 18. Centumvirales causae. *Id. Or.* 1, 3. Centumviralis hasta. *Suet. Aug.* 36. V. vocem sequent. [*Suet. *Rhed.* 6. Centumviralis lis.]

CENTUMVĪRI, orum, m. plur. fuerunt judices Romae, qui de rebus privatis judicabant, ut de usucapionibus, tutelis, gentilitatibus, agnationibus, alluvionibus, nexis, mancipiis, parietibus, luminibus, stillicidiis, testamentis, hereditatibus et ejusmodi. *Cic. Or.* 1, 38. *Scaev. Dig.* 5, 2, 13. et *Paul. l.* 5. *sentent. tit.* 16. ℙ Eligebantur terni ex singulis tribubus: quae cum essent trigintaquinque, judices fuerunt centum et quinque; nihilominus quo facilius nominarentur, *Centumviri* dicti sunt. *Festus. Varr. R. R.* 2, 1. *a med.* Si numerus non est ut sit ad amussim, ut non est, cum dicimus mille naves iisse ad Trojam, centumvirale esse judicium Romae. ℙ Postea tamen is numerus valde auctus est. Nam *Plin.* de centumviris loquens 6. *ep.* 33. centum et octoginta sedisse ait, additque in quatuor consilia, seu tribunalia distributos fuisse. Hinc *quadruplex judicium* appellat *ib.* et *ep.* 1, 18. Adde *Quint.* 12, 5. *in f.* ℙ Judicabant itaque ex quatuor tribunalibus: et in unum interdum conveniebant, si causae gravitas poposcisset, ut omnes simul sententiam ferrent. *Plin. cit. ep.* 33. ℙ Instituti sunt simul cum decemviris post institutionem praetoris inter peregrinos, post an. U. C. 513. *Pompon. Dig.* 1, 2, 2. *circa med.* ℙ Causae centumvirales leves habebantur. Cujusmodi potissimum essent, habes ap. *Cic. Or.* 1, 38. Non legimus Ciceronem, vel alium magnum oratorem causas egisse coram centumviris, praeter Asinium Pollionem. Sed Taciti aetate primum locum obtinebant. *Auct. Dial. de Or.* 38., *Plin. ep.* 2, 14. ℙ Dicebantur *praecesse hastae*, ut est ap. *Pompon. l. c.*, quia in foro, in aliqua basilica ponebatur hasta, quotiescumque centumviri convenirent ad judicandum: qua etiam significabatur, summum et populare esse judicium, et supremam illis judicandi potestatem esse commissam. *Mart.* 7, 63. Hunc miratur adhuc centum gravis hasta virorum. *Suet. Aug.* 36. Centumviralem hastam cogere, *h. e.* centumviros cogere ad judicandum. *Cic. Or.* 1, 38. *ad f.* Rem aliquam deferre ad centumviros. *Phaedr.* 3, 10. pertrahere aliquem. ℙ Conveniebant fere in basilicam Juliam. *Quint.* 12, 5., *Plin. ep.* 5, 21. ℙ [*Centumviri* etiam appellati fuerunt decuriones in municipiis et coloniis, quia centum numero essent, ut patet ex *Cic. Agr.* 2, 35. Huc isti decemviri, cum numerum colonorum ex lege Rulli deduxerint, centum decuriones, decem augures, sex pontifices constituerint etc. Aenea vero tabula, quae etiamnum exstat in *Mus. Flor.*, et a *Fabr.* p. 599. *n.* 9. allata, album continet decurionum Canusinorum, qui, exceptis patronis et praetextatis, centum tantummodo in eadem recensentur. *Inscr.* ap. *eund.* p. 170. *n.* 314. Centumviri municipii Augusti Vejentis Romae in eadem Veneris Genetricis cum convenissent, placuit universis etc. *Alia* ad idem municipium pertinens ap. *Morc. De stil. Inscr.* 1, 135. *ed. Patav.* Caesiae Sabinae Cn. Caesii Athicti, haec sola omnium feminarum maaribus G. VIR*orum*, et sororibus, et filiabus, et omnis ordinis mulieribus municipibus epulum dedit etc. Alia in *Mem. Rom. di antich, e belle arti* T. 1. p. 53. Cn. Caesio Athicto adlecto inter C. Vir. omnib. honorib. exornato Augustales municipii Aug. Vejentis ex aere conlato H. C. *F.*]

CENTUNCŬLUS, li, m. parvus cento, stragulum vel vestis e centunculo facta. *Liv.* 7, 14. Mulis strata detrahi jubet binisque tantum centunculis relictis etc. *Senec. ep.* 80. Dormire in centunculo. Quidam perperam leg. *coenaculo. Appul. Met.* 7. Centunculis disparibus et male consarcinatis semiamictus. *Id. ib.* 1. Sutili centunculo faciem obtegere. V. CENTO. ℙ [*Centunculus* videtur etiam appellata multicolor illa vestis sannioni propria, quem Itali *zanni* et Galli *harlequin* dicunt. *Id. Apol.* Quid enim si choragium thymelicum possiderem; num ex eo argumentarere etiam, uti me consuesse tragoedi syrmate, histrionis crocota, mimi centunculo? ℙ *Centunclum*, *i*, n. ephippium, sive dorsuale, quo equus sternitur, cuique eques

insidet. *Edict. Dioclet.* p. 21. Centunclum equestre coactile album sive nigrum librarum trium denarios centum: centunclum ornatum auro ponderis suprascripti ℔ CC. quinquaginta. ℙ Est etiam centunculus herba in arvis jacens, foliis ad similitudinem capitis paenularum, *h. e.* cuculli, egregii effectus ad sistendam alvum: Graece clematis, *κληματίς*. *Plin.* 24, 15, 88. *F.*]

CENTŪPLEX, uplicis, adj. *ἑκατονπλασίων*. *Pl. Pers.* 4, 4, 11. Centuplex murus rebus servandis parum est. *Prud. Cathem.* 7, 220. Ditatque fructus fenerantem centuplex. Opt. edit. habent *centiplex*.

CENTŪPLĬCĀTO, adv. *ἑκατονπλασίως*. *Plin.* 6, 23, 26. India merces remittit, quae apud nos centuplicato vaeneant.

CENTŪPLĬCĀTUS, a, um, part. ab inusit. *centuplico*, *ἑκατονπλασίων*, centuplex. *Prud. contra Symmach.* 2, 1050. solertia centuplicatos Agrorum redigit fructus. Adde *Fulg. Mythol.* 1, 9.

CENTUPONDIUM. V. CENTUMPONDIUM.

CENTŪRĬA, ae, f. *ἑκατοντάς*, multitudo centum rerum. In re agraria *centuria* est ducentorum jugerum modus. Olim ab centum jugeribus vocabatur centuria: sed postea duplicata nomen tamen retinuit, ut *Varr. L. L.* 4, 4. et *Colum.* 5, 1. docent. *Siculus Fl. de condit. agror.* ap. *Goes. p.* 15. tradit, ex eo dictas *centurias*, quod antiqui Romani agrum ex hoste captum victori populo per bina jugera partiti, centenis hominibus ducentena jugera dederunt. Confirmat *Fest.* in *Centuriatus*. *Varr. R. R.* 1, 18. Si quis habebit centuriam, quae sit dimidium vineti, dimidium oliveti etc. ℙ Non in omnibus tamen regionibus idem modus centuriis assignabatur. Nam alibi L. jugerum, alibi CCX., alibi etiam CCCC. secundum agri amplitudinem, centurias fuisse constat ex *Hygin. de limit. constit.* p. 154. *Goes.* ℙ In re militari *centuria* est centum equitum numerus. Romulus enim tres equitum turmas conscripsit, quae centenos homines haberent, quibus in bello uteretur, ut *Liv.* 1, 13. narrat. Hae Ramnensium, Tatiensium et Lucerum nomine appellatae sunt. Postea crescente Romano populo, numerus quoque harum auctus est, sed appellatio mansit, ut ex eodem *Liv. ib.* 36. et 43. colligitur. ℙ Praeter has tres centurias, aliae plures fuerunt in exercitu, ex centenis aut etiam pluribus vel paucioribus militibus pro majore vel minore legionis numero. Cohortes enim in centurias dividuntur: hae in contubernia. Fere autem dicuntur de peditibus, sicut *turmae* de equitibus. *Veg. Mil.* 2, 13. et 14., *Cincius* ap. *Gell.* 16, 4., *Varr. L. L.* 4, 22. ℙ Populus quoque Rom. universus quemadmodum in tribus et curas, ita et in centurias dividebatur. Nam Servius Tullius cives omnes in sex classes distribuit, has in centum nonaginta tres centurias, habita ratione census, quem eodem tempore primus egit. In his separavit divites a pauperibus, juvenes a senioribus, ut hi domi urbem custodirent, illi foris bellum gererent, si quando ingrueret; omnibusque sua assignavit arma. Addidit et fabrum centurias, qui, quae in bello opus essent, fabricarentur. Equitum quoque centurias duodecim descripsit primisque sex illis, quarum tres Romulus instituerat, tres alias addiderat Tarquinius Priscus, adjecit. Hinc factum est, ut prima classis civium Romanorum constaret decem et octo centuriis equitum et octoginta peditum, quorum dimidium seniorum, alterum juniorum; secunda classis centuriis viginti, seniorum juniorumque et duabus fabrum; tertia viginti tantum eodem discrimine; quarta itidem viginti et duabus tibicinum et cornicinum; quinta triginta, sexta vero unica centuria ex infima et inopi plebe proletariorum et capitecensorum. Haec ita constituta primitus fuisse, affirmant *Liv.* 1, 43. et *Dionys. Halic.* 4, 16, 20., ubi plura de hac re. *Hor. A. P.* 341. Centuriae seniorum agitant expertia frugis. ℙ [Post annum vero U. C. 513., quo, teste *Liv.* 19, 66., numerus quinque et triginta tribuum expletus est, mutata fuit, sive statim sive aliquanto post, haec centuriarum distributio, aliusque earundem numerus in classibus factus, quam antea fuerat. Nam ita XXXV. tribubus accommodatae sunt centuriae, duplicato harum numero, ut, qui in quaque tribu censu essent maximo, in duas centurias, alteram seniorum, juniorum alteram, conjungerentur atque ideo, binis centuriis e singulis tribubus ad primam classem constituendam delectis, ea classis jam centurias LXX. haberet peditum, equitum XVIII. et unam fabrum tignariorum, hoc est centurias LXXXIX., reliquae vero centuriae CIV. in alias quinque classes distributae integrum CXCIII. centuriarum numerum explebant. Quo factum est, ut, si LXXXIX. centuriis, quibus prima classis constabat, octo solae centuriae secundae classis accederent in suffragiis dandis, confecta esset vis populi universa et reliqua multitudo XCVI. centuriarum neque excluderetur suffragiis, ne superbum esset, nec valet nimis, ne esset periculosum. Haec ex *Liv.* et *Dion. Halic. l. c.*, tum maxime ex *Cic. De republ.* 2, 22. rectissime statuit *Godofr. Herm.* in *epist.* praem. editioni *Cic. De republ.* Lips. 1823., quam *Ferdin. Steinack.* curavit. Locum *Cic.* modo *cit.* irrito conatu emendasse sibi visus est *B. G. Niebuhr.* in adnotat. principi Romanae editioni addita, cum potius corruperit; at recte *A. Majus* edidit codicis lectionem, quam utinam secutus fuisset nuperus ap. nos Italus interpres *Petr. Odescalchius V. C. F.*] Secundum hanc divisionem admissus est populus ad suffragium in iis comitiis ferendum, quae inde *centuriata* dicta sunt, ut scilicet quisque suffragium daret in ea centuria, in qua census esset. V. CENTURIATUS, a, um. *Cic. Manil.* 1. Ter praetor primus centuriis cunctis renunciatus sum. *Id. Or.* 2, 64. Cum ex centuria sua renuntiaret Acidinum consulem. *Id. in Senat.* 11. Eaedem centuriae, quae me consulem fecerant. *Id. Fam.* 11, 16. *in f.* Cum equitum centurias tenes, in queis regnas, mitte ad Lupum nostrum, ut is nobis eas centurias conficiat. *Liv.* 10, 13. Populus suffragia inibat: et ut quaeque intro vocata erat centuria, consulem haud dubie Fabium dicebat. *Cic. Planc.* 20. Ferre centuriam praerogativam, *h. e.* ejus suffragium obtinere. V. PRAEROGATIVUS. *Id. Agr.* 2, 13. Ornare decemviros mulis, tabernaculis, centuriis, supellectili, *h. e.* instruere centuriis fabrum. Ita suspicatur *Graevius.* Nam *Manut.* et *Turneb.* ignorare se fatentur, quid a *Cicerone* significetur. Et ille quidem *canteriis*, hic vero *tentoriis* fortasse legi posse, autumant. *Merouvill.* interpretatur, comitatum eorum, qui decemviros stipare debebant. [*Schützius* vero putat *tentoriis* glossam esse, ex quo deinde factum sit *centuriis*, itaque vocem delevit. Quod fecit fretus auctoritate *Liv.* 42, 1. Magistratus mulis, tabernaculis et omni alio instrumento militari ornabantur. *F.*] Ap. *Veg. Vet.* 1, 25. leguntur *centuriae hoc est musculi brachiolares* in jumentis, ubi *Sambucus* monet in suis MSS. haberi *centriae:* quas quidam putant esse *ἀπὸ τοῦ κεντεῖν*, et significare loca, ubi calcaribus equi stimulantur.

CENTŪRĬĀLIS, le, adj. ad centuriam pertinens: ut *centurialis civis*, qui alicui centuriae adscriptus est ad suffragium ferendum. *Fest.* in *Ni quis scivit.* Sic *centuriales lapides* ap. *Var. Auct. de limit.* p. 298. *Goes.* sunt lapides terminales in agrariis centuriis positi.

CENTŪRĬĀTIM, adv. per centurias, *καθ' ἑκάστην ἑκατοντάδα*. *Caes. B. C.* 1, 76. Centuriatim producti milites idem jurant. *Liv.* 6, 20. *a med.* In campo Martio cum centuriatim populus citaretur. *Cic. Flacc.* 7. Tributim et centuriatim descriptis ordinibus. ℙ Translate *Pompon.* ap. *Non.* 1, 63. Continuo ad te centuriatim current, qui panem petent, *h. e.* turmatim, magno numero.

CENTŪRĬĀTĬO, onis, f. actus centuriandi. *Sicul. Flacc. de condit. agror.* ap. *Goes.* p. 16. Alii dicunt perticam, alii centuriationem, alii metationem, *h. e.* formam, et divisionem agrorum per centurias. *Hygin. de limit. constit. ib.* p. 206. Agri deducebantur per centuriationem.

CENTŪRĬĀTUS, a, um, part. a *centurio*, in centurias divisus. *Liv.* 22, 38. Equites decuriati, centuriati pedites. ℙ Festive *Pl. Mil.* 3, 2, 2. Eripiam ego hodie concubinam militi, si centuriati bene sunt manipulares mei, *h. e.* bene dispositi atque instructi. Ironice *Id. Curc.* 4, 4, 29. Miles pulcre centuriatus expuncto in manipulo, *h. e.* deceptus. Nam si manipulus expunctus erat, nullae erant centuriae, in quas manipulus dividebatur, ut *Cincius* ap. *Gell.* 16, 4. docet. ℙ *Mulus centuriatus* dictus est, quo cujusque centuriae sarcinas transvehebant. Nam soluta veteri disciplina, coeperant muli deputari, qui militum onera ferrent. *Aurelian. in epist.* ap. *Vopisc. in ejus Vita* 7. Capitum animalis non vendat: mulum centuriatum communiter curet. ℙ *Centuriata comitia* erant, in quibus populus per centurias distributus suffragium ferebat: erantque omnium maxima, quia in his universi cives intererant, non solum qui in Urbe, sed etiam qui in agris et in urbibus foederatis, quibus data fuisset civitas cum jure suffragii, iis tantum exceptis, qui a censoribus notati, ac jure suffragii privati fuissent. Nam in *tributis* comitiis soli plebeji, exclusis patribus, conveniebant: in *curiatis* ii tantummodo, qui Urbem incolebant. Porrò in comitiis centuriatis creabantur majores magistratus, et rex sacrorum; confirmabantur leges a majoribus magistratibus latae, bellum indicebatur, et judicia quaedam majoris momenti exercebantur. Fiebant autem extra urbem in campo Martio consularibus auspiciis consecrato. *Messala* ap. *Gell.* 13, 15. et *Lael. Felix* ap. *eund.* 15, 27., *Fest.* in *Populi*, et alii. *Cic. in Senat.* 11. Quo die nos comitiis centuriatis, quae maxime majores comitia justa dici haberique voluerunt, arcessivit in patriam. *Id. Phil.* 1, 8. Ferre aliquid ad populum comitiis centuriatis. *Id. Agr.* 2, 11. Lex centuriata, *h. e.* centuriatis comitiis confirmata. ℙ Joculariter *Pl. Pseud.* 4, 7, 134. Pseudolus mihi centuriata habuit capitis comitia, *h. e.* consilia habuit in caput meum omnibus artibus instructissima et callidissima. *Cic.* quoque *Leg.* 3, 19. *a med.* vocat *comitia capitis*, in quibus de capite civis rogatur: et *privilegii*, in quibus fertur lex in privatos homines. ℙ *Centuriatus ager* est in centurias, hoc est in ducenta jugera definitus, quia Romulus centenis civibus ducenta jugera tribuit. V. CENTURIA. *Fest.* et *Sicul. Flac. de condit. agror.* ap. *Goes.* p. 23.

CENTŪRĬĀTUS, us, m. divisio et distributio in centurias, *καταλοχισμός*. *Liv.* 22, 38. Ubi milites ad decuriatum, aut centuriatum convenissent, sua voluntate ipsi inter se equites decuriati, centuriati pedites conjurabant. ℙ Item centurionis dignitas, *ἑκατονταρχία*. *Cic. Manil.* 13. Cujus in exercitu vaeneant centuriatus. Adde *Pis.* 36. et *Suet. Gramm.* 24.

CENTŪRĬO, as, a. 1. *καταλοχίζω*, *καταιάττω*, milites in centurias distribuo. *Cic. ad Quirit.* 5. Cum homines in tribunali Aurelio palam conscribi, centuriarique vidissem. *Id. Att.* 16, 9. Centuriat Capuae, dinumerat. *Liv.* 6, 2. et 25, 15. Centuriare juventutem et seniores. ℙ *Centuriare milites in cohortes* ap. *Aurel. Vict. Epit.* 14. est in cohortes adlegere, cohortibus inserere. *Val. Max.* 3, 2. *n.* 8. Juventus Rom., ne acies nostra jam inclinata propelleretur, equis delapsa seipsam centuriavit, *h. e.* tanquam si pedites essent, centuriatim pugnavit. ℙ *Centuriare agrum* est limitibus includere, et in centuriam redigere. *Hygin. de limit. constit.* p. 195. *Goesii.*

CENTŪRĬO, onis, m. *ἑκατοντάρχης*, qui centuriae praeest. In exercitu Romanorum plures fuerunt centuriones, qui singulis ordinibus praeerant. Legio enim in decem cohortes divisa erat: hae in ordines ternos, quorum praefecti centuriones dicti sunt. Qui triariorum primus centurio erat, aliis dignitate antestabat, et consilii particeps fiebat, vocabaturque *primipilus*, seu *primipili centurio*: qui secundus, *secundi triarii centurio;* qui tertius, *tertii triarii centurio.* Qui primus hastatorum, dicebatur *primi hastati centurio*, etc., qui primus principum, *primus princeps*, et sic de reliquis. V. *Sigon. l.* 2. *de antiq. jure Provinciar.*, *Manut. de quaest. per epist.*, *Lips. de milit. Rom. l.* 2. *dial.* 8., *Rosin.* 10, 7. et alios. *Cic. Balb.* 15. L. Marcius primipili centurio. *Suet. Tib.* 60. Primarum cohortium centurio. *Plin.* 14, 1, 3. Centurionum in manu vitis, et opimo praemio tardos ordines ad lentas perducit aquilas, atque etiam in delictis poenam ipsam honorat. *Hor. Sat.* 1, 6, 73. pueri magnis e centurionibus orti, *h. e.* parentibus bello claris, nobilibus et divitibus. ℙ *Centurio nitentium rerum* ap. *Ammian.* 16, 6. dicebatur magistratus ille, cui veterum monumentorum cura et custodia demandata erat. Quamvis autem hujus muneris ac magistratus mentio primum occurrat apud hunc auctorem, qui saeculo IV. scripsit, antea tamen, ac fortasse ipsius Augusti temporibus, institum fuisse, optime probant qui Artium historiam illustrarunt, ac de signorum usu, aetate hac nostra scripserunt. Hic igitur *Centurio* (qui postea *Tribunus* dictus est, ac tandem *Comes*) noctu per urbem cum militibus vagabatur, ut a veteribus monumentis dolus malus abesset; cavebatque, praecipue, ne quis signa, quae in urbe frequentissima erant, frangeret, avelleret, asportaret. ℙ *Quint.* 1, 5. tradit olim a quibusdam scriptum fuisse *chenturio:* quod et vitium illi simile, quod reprehendit *Catull.* 84. in Arrio, qui *chommoda*, et *hinsidias* dicebat.

CENTŪRĬONĀTUS, us, m. 4. est recensio et cognitio de centurionibus, ap. *Tac. A.* 1, 44. Centurionatum inde egit.

*CENTURIONES, locus Galliae Narbonensis, ad montes Pyrenaeos. *Anton. Itin B. A.*

[CENTŪRĬONĬCUS, a, um, adj. ad centurionem pertinens. *Inscr.* ap. *Maff. Mus. Ver.* 243, 4. Sex. Pilonius Sex. F. Ste. Modestus militavit in Leg. VII. C. P. F., et VIII. Aug. XI. C. P. F., I. Miner. P. F. stipendis centurionicis ann. XVIII. Ita legit *Barptol. Borghesius*, cum in lapide exstet tantummodo *stipendis centurioni ci.... XVIII. F.*]

CENTŪRĬONUS antea, qui nunc *centurio;* et *curionus*, et *decurionus* dicebantur. *Festus.*

CENTŪRĬPAE, arum, f. plur. *τὰ Κεντόριπα*, oppidum Siciliae ad radices Aetnae montis, apud Adranum fluvium, nunc *Certolibi. Sil.* 14, 204. necnon et vertice celso Centuripae. [*In h. *Silii* loco quaedam edd. CENTURIPE habent. *B. A.*] *Plin.* 31, 7, 41. Sal Centuripis purpureus est.

[CENTŪRĬPĒTĀNUS, a, um, adj. idem ac Centuripinus *Not. Tir.* p. 139. *F.*]

CENTŪRĬPĪNUS, a, um, adj. ad Centuripas pertinens. *Cic. Verr.* 2, 2, 49. Centuripini legati. *Plin.* 21, 6, 17. Centuripinum crocum. ℙ *Centuripini, orum*, sunt ejus oppidi incolae. *Cic. Verr.* 2, 4, 23. *Plin.* 3, 8, 14.

CENTUSSIS, is, m. summa pecuniae centum assium. Neque enim fuit nummus signatus, sed usu tantum sermonis usurpatus. Erat haec summa pecuniae appellatio ab asse derivata: ultra quam, si vellent majorem vim exprimere, ad alia pecuniarum nomina confugiebant, ut ex *Varr. L. L.* 4, 36. colligitur. *Pers.* 5, 191. Et centum Graecos curto centusse licetur. *Varr.* ap. *Gell.* 15, 19. Illum qui norunt, volunt emere millibus centum: te, qui novit, nemo centussis. Al. leg. *centussi*, sed *Graevio*, et *Gronov.* repugnantibus. *Festus* in *Pecula-*

tus: Tarpeja lege cautum est, ut bos centussibus, ovis decussibus aestimaretur. ℙ *Lucil.* ap. *Macr. Sat.* 2, 13. festive *legem centussis* appellat legem Fanniam, qua cavebatur, ne quis ultra centum asses in coenam impenderet. Adde *Gell.* 2, 24.

CEOS, insula eadem quae Coos. *Plin.* 11, 22, 26. V. CEA.

CEPA, etc. V. CAEPA.

CĒPAEA, ae, f. *κηπαία*, herba similis portulacae, nigriore radice, sed inutili, nascens in litoribus arenosis, gustu amara. *Plin.* 26, 8, 52.

*CEPERARIA, ae, locus vel opp. Judaeae. *Anton. Itin. B. A.*

CĒPHALAEA, ae, f. *κεφαλαία*, dolor capitis inveteratus: a *κεφαλή*, caput. *Plin.* 20, 13, 51. de ruta: Capitis dolores lenit pota cum vino, aut cum aceto et rosaceo illita. Si vero sit cephalaea, cum farina hordeacea. Adde *Coel. Aur. Tard.* 2, 1. ℙ Videtur etiam esse adjectivum in illo *Lucil.* ap. *Gell.* 10, 20. abdomina thynni Advenientibu' priva dabo cephalaeaque carne. Vel, ut legit *Turneb.* 14, 18., carnem et cephalaeam. Sed alii reponunt *cephalaeaque*, *acarne*, ita ut hae duae voces dependeant ab aliquo verbo sequenti, quod *Gell.* non retulerit. Hac porro ratione *cephalaea*, seu *cephalea*, erit vel genus quoddam piscis, fartasse cephali, vel caro ex capite. Verum haec omnia incerta sunt, et sola eruditorum conjectura nituntur.

[CĒPHALAEOTA, ae, m. *κεφαλαιώτης*, capitationis exactor. *Impp. Honor. et Theodos. Cod. Theod.* 11, 24, 6. Nequaquam cephalaeotis, irenarchis, logographis, publicis functionibus denegatis, nisi quid ex his, quae exigenda sunt, vel negligentia, vel contemptus distulerit. *F.*]

CĒPHALALGIA, vel Cephalargia, ae, f. *κεφαλαλγία*, dolor capitis: a *κεφαλή*, caput, et *ἄλγος*, dolor. Speciatim a medicis accipitur pro diuturno dolore capitis, ut est ap. *Scrib. Compos.* 99 et 206., qui tamen Graecis litteris vocem ipsam usurpat: sed Latine adhibet *Plin. Valer.* 1, 3., item *Aemil. Macer. c. de acidula*, qui etiam paenultimam corripit. ℙ Putant quidam, mendum esse, si *r* post tertiam syllabam ponatur pro *l:* esse enim ab *ἄλγος*. Alii contra recte per litteram *r* scribi defendunt, quod Attici *λ* in *ρ* libenter mutent (unde et *ποδαργία* legitur pro *ποδαλγία*), et quod ita constanter legatur tum Latine in allatis scriptoribus, et praeterea in *Veget. Veterin.* 1, 25., tum Graece ap. *Scrib. l. c.* Tutius tamen erit *cephalalgia*, adstipulante *Jo. Rhodio* ad *Scrib. Compos.* 99.

CĒPHALALGICUS vel Cephalargicus, a, um, adj. *κεφαλαλγικός*, qui cephalalgia laborat. *Veget. Veter.* 1, 25.

CEPHALARGIA, CEPHALARGICUS. V. CEPHALALGIA *cet.*

CĒPHALEA. V. CEPHALAEA.

CĒPHALICUS, a, um, adj. *κεφαλικός*, ad caput pertinens: a *κεφαλή*, caput: et dicitur de iis, quae ad capitis morbos sanandos faciunt; ut *Cephalicum emplastrum*, apud *Cels.* 5, 19. *in titulo n.* 7., qui tamen in ipso textu Graece scribit.

CĒPHALLĒNES, um, m. plur. Cephalleniae insulae homines. *Sil.* 15, 305. Saxa Cephallenum, et scopulosis Neriton arvis. ℙ Legitur et *Cephalenes.*

CĒPHALLĒNIA, ae, f. *Cefalonia*, *Κεφαλληνία*, insula maris Ionii, quondam Melaena dicta, postea sic appellata vel a Cephalo Deionei, vel a Cephalo Amphitryonis socio, qui in ea regnarunt. *Plin.* 4, 12, 19. ℙ Scribunt et *Cephalenia.* ℙ Est etiam hoc nomine urbs Thraciae, quae et *Same* dicitur. *Serv.* ad *A.* 7, 207.

CĒPHALLĒNĪTAE, arum, m. plur. Cephalleniae incolae, ut *Cephallenitarum oppidum* ap. *Serv.* ad *Ecl.* 8, 68.

CĒPHALO vel Cephalon, onis, m. *ἐγκέφαλον*, palmae planta. *Pallad.* 5, 5. Planta palmarum, quam cephalonem vocamus. ℙ Est etiam cogn. Rom. et idem fortasse significat, ac capito, *h. e.* magno capite praeditus. *Inscr.* ap. *Grut.* 106, 13. Q. Sertorius Cephalo. Alia ap. *Mur.* 676, 7. M. Asonio Cephaloni.

[CĒPHALOEDĬAS, adis, adj. f. ad Cephaloedin pertinens, Siciliae oppidum. *Sil.* 14, 252. Quaeque procelloso Cephaloedias ora profundo Caeruleis horret campis pascentia cete. *F.*]

[CĒPHALOEDĪTĀNUS, a, um, adj. ad Cephaloedium seu Cephaloedin pertinens, [**Ptolem. Κεφαλοιδίς.*] Siciliae oppidum inter Halesum et Himeram amnes, nunc *Cefalù*, memoratam a *Plin.* 3, 8. Oppida, Panhormum, Solus, Himera cum fluvio, Cephaloedis, Aluntium, Tyndaris colonia. *Cic. Verr.* 2, 3, 43. Tyndaritanam nobilissimam civitatem, Cephaloeditanam, Aluntinam perditas esse hac iniquitate decumanorum intelligetis. *Prisc. gramm.* 2, 596. A Cephaloedio Cephaloeditanus, a Drepano Drepanitanus. *F.*]

*CEPHALONNĒSOS, i, f. insula apud Tauricam Chersonesum, in sinu Carcinite, cum oppido cognom. *Plin.* 4, 13. *B. A.*

CĒPHALOTES, ae, m. capitatus: a *κεφαλή*, caput. *Seren. Sammon.* 23, 427. Ac thymbrae speciem, quam commemorant cephaloten. *Plin.* 32, 10, 44. hanc herbam vocat *cunilam capitatam.*

*CEPHALOTOMI, orum, pop. Asiat., inter Colchos. *Plin.* 6, 5. *B. A.*

CĒPHALUS, i, m. *Κέφαλος*, filius, vel nepos Aeoli, filius Deionei, vel Mercurii et Creusae, venator insignis. Procrin Erechthei, seu Erichthei, Atheniensium regis, vel Pandionis secundum *Hygin.*, vel secundum *Serv.*, Iphicli filiam, Orithyiae sororem in uxorem habuit. Sed non minus etiam diligebatur ab Aurora, a qua, cum venaretur, raptus est. Cum ille foedus conjugale excusaret, Aurora irata vaticinata est, futurum, ut Cephalus Procrin non habuisse vellet. Dubitans Cephalus de uxoris fide, habitu mercatoris sumpto, faciem Aurora mutante, uxorem donis sollicitare statuit. Diu repulsus est. Sed augendis muneribus Procrin dubitare coegit. Illa victa pudore, ubi se Cephalus indicavit, in silvas fugit, et Dianae comitem se adjunxit. Sed paulo post Cephalo veniam orante in urbem regressa est, et viro dona dedit Laelapam canem, cui fatis datum fuerat omnes feras currendo superare, et jaculum omnia contingens, quae vellet. Circa meridiem Cephalus venatum in silvas ire solebat sine famulis, sine equis, sine canibus, solo armatus jaculo, et cum satiatus caede ferarum esset, repetere frigus et umbras, et auram invocare. Audiens nescio quis nomen aurae saepe vocatum putavit esse nymphae, et Procri nuntiavit, nympham a Cephalo amari. Postero die Procris furtim virum in silvam secuta est, ut ipsa videret, an alteram amaret, seque venatione peracta inter virgulta abscondit. Cum maritum auram vocantem audisset, movit se paulum. Quod Cephalus sentiens, feram ratus, jaculum immisit, atque ita insciens uxorem interfecit. Aliqui scripsere, Laelapam canem, et duo jacula dono data Cephalo fuisse ab Aurora: aliqui etiam Cephalum ex Aurora, vel ex Aura filium Hesperum suscepisse. De cane Laelapa, et fera quadam, quae item invincibilis erat, *Ovidius* narrat, eos inter se certavisse apud Thebas, cumque Cephalus jaculum in feram immissurus esset, in lapides a Jove fuisse conversos. Sed alii omnes fabulantur, Laelapam in coelum translatum esse, dicique Canem Sirium, vel majorem. *Ov. Met.* 7, 665. et sqq., *Hygin. fab.* 160 et 189. et *Astron.* 2, 35. et *Serv.* ad *A.* 6, 665.

*CEPHALUS, i, m. *κέφαλος*, alieno nomine mugil, a capitis magnitudine. *Plin.* 9, 17 et 42. *B. A.*

CĒPHĒIS, idis, f. filia Cephei, hoc est Andromeda. *Ov. A. Am.* 3, 191. Alba decent fuscas: albis, Cephei, placebas. Adde *Manil.* 1, 426.

CĒPHĒĬUS, a, um, adj. ad Cepheum pertinens. *Ov. Her.* 15, 33. et 3. *Am.* 3, 17. et *Prop.* 1, 3, 3. Andromede Cepheia. *Ov. Met.* 4, 668. Aethiopum populos, Cepheia conspicit arva.

CĒPHĒNES, um, m. plur. *κηφῆνες*, fuci, apes imperfectae et inutiles operi, nisi quod multitudine, quae calorem confert, fetum adjuvant. *Plin.* 11, 16, 16. ℙ Sunt etiam hoc nomine populi Aethiopum, sub Cepheo rege. *Ov. Met.* 4, 763. et *ib.* 5, 97.

CĒPHEUS, i, m. disyllab. *Κηφεύς*, Phoenicis vel Agenoris filius, maritus Cassiopes, pater Andromedae, rex Aethiopum. Cum Andromeda a patre desponsa fuisset Perseo, qui eam a Ceto liberaverat, in ipso nuptiali convivio Phineus Cephei frater, cui illa antea promissa fuerat, Perseum cum sociis occidere tentavit: quare cruenta pugna commissa fuit, in qua post multorum caedem, Phineus cum suis in lapidem, objecto Medusae capite, versus est. Cepheus, qui fratrem omni vi, licet frustra, ab eo facinore impedire conatus fuerat, post mortem in coelum una cum conjuge, filia et genero translatus est factumque sidus constans, secundum *Hygin.* stellis XIX., secundum alios XI. vel XVII. Alii dicunt ipsum quoque in necem Persei conspirasse et ab eo in lapidem mutatum fuisse. Situs est in parte Boreali prope ipsum polum arcticum secaturque medius ab arctico circulo: vertice attingit viam lacteam, pedibus paene caudam minoris Ursae. Ante se habet sidus uxoris: figuraturque manibus utrisque projectis. *Ov. Met.* 5, 1., *Hygin. fab.* 64. et 2., *Astron.* 9. et 3., *ib.* 8., *Cic. Tusc.* 5, 3. et *Manil.* variis in loc. *Ov. ib.* 4. Exierat Cepheus, testatus jusque fidemque. Et *ib.* 42. Et sunt qui Cephea dicant Cum genero debere mori. ℙ Alius fuit Cepheus Arcas filius Alei et Cleobules, unus ex Argonautis. *Hygin. fab.* 14. ℙ Genitivus *Cepheos* paenultima producta, *Κηφῆος* Ionice pro *Κηφέος. German. Arat.* 189. minor utraque jungit Regula Cepheos vestigia.

CĒPHĒUS, a, um, adj. *Κηφεῖος*, ad Cepheum pertinens, Aethiopicus. *Prop.* 4, 6, 78. Cepheam hic Meroen fuscaque regna canat.

*CEPHIS, nobilis statuarius. *Plin.* 34, 8. *B. A.*

CĒPHISĬAS et Cephissias, adis, f. adj. ad Cephisum amnem pertinens. *Ov. Met.* 7, 438. Vidit et immitem Cephisias ora Procusten, *h. e.* ea regio, quam Cephisus alluit. ℙ Est etiam hoc nomine lacus in Africa juxta Mare Atlanticum, qui a sole excalfactus, e limo dat electrum fluitans. *Plin.* 37, 2, 11.

CĒPHISIS et Cephissis, idis, f. adj. idem quod Cephisias. *Ov. Met.* 1, 369. adeunt pariter Cephisidas undas.

CĒPHĪSIUS et Cephissius, a, um, adj. *Κηφίσιος*, ad Cephisum pertinens. *Ov. Met.* 3, 351. Jamque ter ad quinos unum Cephisius annum Addiderat, *h. e.* Narcissus Cephisi filius. ℙ *Cephisia*, *ae*, *Κηφισία*, est locus in Attica, ad Cephisum amnem. *Gell.* 18, 10. ℙ Item fons in eadem regione. *Plin.* 4, 7, 11,

*CEPHISSODORUS, i, pictor insignis, de quo *Plin.* 35, 9. ℙ Item statuarius nobilis, Praxitelis filius. *Id.* 36, 5. *B. A.*

*CEPHISSODŌTUS, i, duorum statuariorum insignium nomen fuit. *Plin.* 34, 8. Cephissodoti duo fuere. Sic *ed. Hard.* nam *ed. Elz.* habet *Cephissodori. B. A.*

CĒPHĪSUS et Cephissus et *Graeca terminatione* Cephisos, i, m. 2. *Κηφισός*, fluvius Graeciae, qui oritur in Doride prope Lilaeam urbem, deinde auctus Mela fluvio Elataeam Phocidis urbem rigat, postea per Cherroneam in Boeotiam labitur et cadit in Copaidem lacum, qui ab eo *Cephissides* aliquando dictus fuit; mox per cuniculum exsiliens in Euripum se exonerat prope Larimam oppidum. Aquae Cephisi fatidicae a *Luc.* 3, 175. dictae sunt ob Themidis oraculum vicinum. ℙ In fabulis est, Cephisum cum Liriope nympha concubuisse et Narcissum genuisse. *Ov. Met.* 3, 343. clausaeque suis Cephisos in undis Vim tulit. Adde *Stat. Th.* 7, 340. ℙ *Cephissus* alter fluvius Atticae, qui juxta Athenas fluit ad occ. et in sinum Saronicum se exonerat prope Piraeeum portum. Ad hunc pertinet locus *Ovidii* in CEPHISIAS.

*CEPHUS, *κῆφος*, animal ap. Aethiopes, pedes posteriores humanis pedibus et cruribus et priores hominis manibus similes habens. *Plin.* 8, 19. Idem ex Aethiopia quas vocant cephos, quarum pedes etc. Sed *Hard. κήπους* dedit, qui tamen fatetur in *mss.* esse *cephus*, accus. plur. *B. A.*

*CEPI, orum, (*κῆποι*, i. e. horti) *Plin.* 6, 6. vel Cepae, ut habet *Mela* 1, 19. *post med.* Asiae opp fuit, ad Bosphorum Cimmerium. *B. A.*

CĒPINA. V. CAEPINA.

CĒPĪTIS sive Cepolatitis, f. gemma est candida, venarum nodis coeuntibus, candore imaginem regerens. *Plin.* 37, 10, 56.

CĒPŌNĪDES, um, f. plur. gemmae in Atarne Aetolidis nascentes, multis coloribus translucentes, alias vitreae, alias crystallinae, alias iaspideae. *Plin.* 37, 10, 56.

CĒPOS APHRŌDĪTES, m. *κῆπος Ἀφροδίτης*, hoc est hortus Veneris; nomen est herbae, quae usitatiore appellatione cotyledon dicitur. *Appul. Herb.* 43.

[CĒPŌTĀPHĬŌLUM, i, n. diminutivum cepotaphii. *Inscr.* ap. *Fabrett.* 115, 294. In hoc cepotaphiolo cum superficio Gerulonia Maria etc. Alia apud *Mur.* 162, 2. Sepulchrum hoc sive cepotafiolum Aelia Antigona sacerdos M. D. I. viva ipsa sibi fecit. Ita inscriptionem legendam monet *Marin. Frat. Arv.* p. 184., quam ipse vidit, quamque mendosam ita attulerat *Muratorius loc. cit.* Sepulchrum sive epotafiolum etc., hinc *Forcellinus* perperam eandem laudavit in V. EPITAPHIOLUM. *F.*]

CĒPŌTĀPHĬUM, ii, n. *κηποτάφιον*, sepulcrum in horto, vel hortus sepulcro religiosus factus: a *κῆπος*, hortus, et *τάφος*, sepulcrum, quod in *Evang. D. Joann.* 19, 41. *ἐν τῷ κήπῳ μνημεῖον* appellatur, et Italice dixeris *ortosepolcro. Inscr.* ap. *Don. cl.* 2. *n.* 178. (quae pertinet ad saec. II. a Chr. n.) M. Aurelius Augg. Lib. Carpophorus fecit sibi hoc munimentum sive cepotafium (ita nempe pro cepotaphium). Adde duas alias apud *Fabrett.* p. 80. *n.* IX. et p. 115. *n.* 293. In alia apud *Grut.* 809, 2. dicitur *hortulus religiosus.*

CEPTO. V. COEPTO.

CĒPULLA. V. CAEPULLA.

CĒPŪRICUS, a, um, adj. *κηπουρικός*, hortensis: a *κῆπος*, hortus. *Firmic. Mathes.* 2, 12. Loca cepurica et hortensia. *Plin.* 19, 10, 57. Sabinus Tiro in libro Cepuricon, *h. e.* hortorum, vel olerum, *τῶν κηπουρικῶν.*

CĒPŪROS, i, m. *κηπουρός*, hoc est olitor, hortulanus. Ita inscribitur liber *Apicii* 3., in quo agitur de ratione condiendorum olerum.

CĒRA, ae, f. *κηρός*, id quod praeter mel in apum favis invenitur. *Cic. Tusc.* 1, 45. Persae mortuos cera circumlitos condunt. *Id. Or.* 3, 45. Verba sicut mollissimam ceram, ad nostrum arbitrium formare et fingere. *Ov. Met.* 8, 198. Ceram pollice mollire. *Colum.* 9, 45. Apes figurant et fingunt ceras. Et *ib.* Favi superpositis ceris tanquam operculis obliti. *Plin.* 35, 2, 2. Expressi cera vultus. Et 8, 54, 80. Icones fictae. Et 13, 15, 30. Illinere aliquid cera. *Virg. Ecl.* 2, 32. calamos conjungere. [**Tibull.* 2, 5, 32. Calamus cera jungitur.] *Virg. G.* 4, 38. linere spiramenta. *Id. ib.* 57. Recentes ceras apes excudunt. *Id. ib.* 162. Tenaces cerae. ℙ Per synecdochen ponitur pro opere e cera facto. *Juven.* 8, 19. Veteres cerae exornant atria, *h. e.* avorum cereae imagines. *Ov. Fast.* 1, 591. dispositae generosa per atria ce-

rae. Adde *Sall. Jug.* 4. ℙ Cerae usus multus fuit in obsignando. *Plin.* 2, 51, 52. Aurum, argentum fulmine liquatur intus, sacculis ipsis nullo modo ambustis, ac ne confuso quidem signo cerae. Adde *Pl. Bacch.* 4, 4, 96. et *Ov. Amor.* 2, 15, 15. ℙ Plurimus vero in scribendo. Tabellis enim utebantur cera illitis, in qua litteras stilo exarabant. *Quint.* 10, 3. *ad f.* Scribitur optime ceris, in quibus facillima est ratio delendi: nisi forte visus infirmior membranarum potius usum exiget. *Pl. Bacch.* 4, 9, 73. Cerae equidem haud parsit neque stilo. Adde *Asin.* 4, 1, 22. et *Gell.* 17, 9. ℙ Hinc saepe dicitur de ipsis tabellis, in quibus aliquid perscribitur. *Quint.* 11, 2. Illud neminem non juvabit, iisdem, quibus scripserit, ceris edi-scere. *Id.* 10, 3. *ad f.* Mandare aliquid ceris. *Juven.* 1, 63. Ceras implere capaces. *Hor. Ep.* 1, 6, 62. Caerite cera digni. V. CAERES, itis. ℙ Hinc *prima, secunda cera*, hoc est prima, secunda pagina, Itali dicunt *pagina, faccia, facciata:* et *ima, extrema cera*, hoc est ima pars paginae. V. PAGINA. *Cic. Verr.* 2, 1, 36. Deinde in codicis extrema cera nomen infimum fecit. *Suet. Caes.* 83. Novissimo testamento tres instituit heredes, in ima cera C. Octavium etiam adoptavit. *Id. Ner.* 17. Cautum, ut testamentis primae duae cerae, testatorum modo nomine inscripto, vacuae signaturis ostenderentur. *Hor. Sat.* 2, 5, 53. Sic tamen ut limis rapias, quid prima secundo Cera velit versu. *Quint.* 10, 3. *ad f.* Ne latas quidem ultra modum ceras velim, expertus, juvenem praelongos habuisse sermones, quia illos numero versuum metiebatur, idque vitium, mutatis codicibus, esse sublatum. ℙ *Morcell. De stil. Inscr. Lat.* T. 2. p. 317. *edit. Patav.*, et in *Dissert. dello scrivere degli ant. Romani* (ed. *Jo. Labusio*) p. 61. contendit, *ceras* in *c. l.* significare non paginas, sed paginae partes, quas Itali *colonne* vocant. Quamvis autem inficiari non possim, veteres hac scribendi ratione lectorum commodo saepe usos fuisse, quam videre est in vetustis codicibus, et in primis librorum editionibus, tamen adhuc nos certa antiqui scriptoris auctoritate carere ausim affirmare, quae eam esse illius vocis significationem confirmet. ℙ Pictores quoque ceris usi sunt, praesertim in illo pingendi genere, quae *encaustice* dicitur. *Stat. Silv.* 1, 1, 100. Apellcae cuperent te scribere cerae. Adde *Varr. R. R.* 3, 17. et *Plin.* 35, 7, 31. et *ib.* 11, 39. et 41. ℙ Denique cera utebantur colore aliquo infecta, v. gr. miniata, adnotandis iis, quae in opere aliquo perlegendo aut placerent insigniter, aut minus probarentur. Exempla ex *Cicerone* duo V. in MINIATUS et MINIATULUS. ℙ Ponitur etiam *cera* pro quacumque mixtura tenaci, et cerae simili. *Ov. Met.* 11, 514. *de navi.* spoliataque tegmine cerae Rima patet, praebetque viam letalibus undis, *h. e.* pice. *Virg. G.* 3, 450. pingues unguine cerae. Sic *Plin.* 24, 10, 47. et 25, 8. et alibi *ceram* pro *cerato* ponit. Et *Pl. Truc.* 2, 2, 39. pro fuco, quo illinuntur feminae. Buccas, *inquit*, rubricae, cera omne corpus intinxit tibi.

CĒRACHĀTES, ae, m. *κηραχάτης*, gemma ex achatae generibus, cerae colore. *Plin.* 37, 10, 54.

*CERĀMBIS, is, vir qui in avem sive, ut alii volunt, in scarabaeum a Nymphis mutatus, diluvio Deucalioneo superfuisse dicitur. *Ov. Met.* 7, 352. *B. A.*

CĒRĀMICI, orum, m. plur. *Κεραμεικοί*, loca duo Athenarum fuere, unus in urbe, qui erat certa sedes meretricibus constituta; alter extra urbem, in quo qui in bello cecidissent, publico sumptu sepeliebantur, funebrique oratione ornabantur: a *κέραμος*, terra figularis. *Cic. Fin.* 1, 11. et *Leg.* 2, 26. et *Plin.* 36, 5, 4. *n.* 5. ℙ Fortasse qui in urbe erat, idem fuit cum illo Ceramico, quem ab officina Chalcosthenis figuli appellatum esse, tradit *Plin.* 35, 12, 45.

[CĒRĀMICUS, a, um, adj. ad Ceramum pertinens, Cariae urbem, nunc *Keramo*, in cujus nummis apud *Sestin. Class gen.* p. 88. *ΚΕΡΑΜΙΗΤΩΝ. Plin.* 5, 29, 29. Habitatur inter duos sinus, Ceramicum et Iasium. *F.*]

CĒRĀMĪTES, ae, m. gemma testae colorem habens: a *κέραμος*, testa. *Plin.* 37, 10, 56.

*CERAMĪUM, i, locus Romae, in quo Cicero et Milo domum habebant. *Cic. Att.* 4, 3. *B. A.*

*CERĀMUS, i, *Κέραμος*, Cariae opp. *Plin.* 5, 29. ℙ Aliud est, quod in Arctonneso insula juxta Cariam fuit, unde sinus Ceramicus, *κόλπος Κεραμικὸς*, nomen habet. *Plin.* 5, 29. et 31. *B. A.*

*CERANAE, arum, Phrygiae maj. opp. *Plin.* 5, 32. *B. A.*

CERARIA. V. GERARIA.

CĒRĀRIUM, ii, n. *Cic. Verr.* 2, 3, 78. Ex omni pecunia, quam aratoribus solvere debuisti, certis nominibus deductiones fieri solebant: primum pro spectatione, et collybo, deinde pro nescio quo cerario, *h. e.* pecunia, quam exigebat Verres pro impensis cerae: et videtur eam ceram intelligere, quae in scribendo a tabulariis consumebatur. ℙ [*Martorell. de R. theca calam.* p. 127. putat, *cerarium* fuisse appellatum vectigal illud, quod Verres novo exemplo pro cera signatoria exigebat, cum vel tiro noverit, publicas tabulas, et syngraphas sine signis in cera impressis nihil valuisse, imo ne ostendi quidem potuisse; id Itali vocant *dritto del bollo. F.*]

[CĒRĀRĬUS, ii, m. qui induit cera tabellas scriptorias. *Inscr.* ap. *Fabrett.* 731, 450. Cn. Sentio Cn. Fil. Ter. Felici patrono decuriae scribarum, cerariorum et librariorum. ℙ Sunt tamen, qui putent, *cerariorum* nomine eos esse appellatos, qui in ceratis tabellis, *librarios*, qui in chartis membranisque scribebant, *scribas* vero, qui iis decuriis praeerant. Sunt itidem qui affirment, *cerarios* dictos fuisse, qui publicas privatasque tabulas cera signandas curabant, quae Itali vulgo dicunt *bollatori.* V. CERARIUM. *F.* ℙ **Cerarius*, i, m. qui cera vel cereis negotiatur. In *Gloss. Gr. Lat.* exponitur *Κηροπώλης. B. A.*]

CĒRAS, *κέρας*, Graece cornu significat. Ab aliquibus ita appellatur pastinaca agrestis, quia cornu similis est. *Appul. Herb.* 80. ℙ *Ceras chryseon, Κέρας χρύσεον* apud *Solin.* 10. est promontorium illud, quod a *Plin.* 9, 15, 20. appellatur promontorium *aurei cornus:* de quo verba facit etiam 4, 11, 18., ubi *Chrysoceras* vocat. ℙ *Hesperion ceras, *Ἑσπέριον κέρας*, promontorium Africae in mari Atlantico, sub Zona torrida. V. geograph. *Plin.* 6, 30, 35. et *ib.* 31, 36.

CĒRĀSĪNUS, a, um, adj. ad cerasum pertinens. *Petr. Sat.* 28. Ostiarius prasinatus, cerasino succinctus cingulo. *Id. fragm. Trag.* 67. *Burm.* Tunica cerasina.

CĒRASTES, ae, m. *κεράστης*, serpens dictus a *κέρας*, cornu, quia gemina, et saepe etiam quadrigemina in capite velut cornicula habet, non tamen illa dura, ut cornutis quadrupedibus, sed *corporea*, ut *Plin.* appellat 11, 37, 45., hoc est carnea, vel cartilaginosa, quorum motu, occultato sub arenis cetero corpore, illectas aves veluti esca perimit, ut idem *Plin.* 8, 23, 35. docet. Est etiam maxime flexuosus, ut spinam non habere videatur. *Lucan.* 9, 716. spinaque vagi torquente cerastae. ℙ A poetis finguntur Furiae cerastas in capite pro capillo habere. *Stat. Th.* 11, 65. *de Tisiphone.* Crinalem attollit longo stridore cerasten. Adde *ib.* 1, 163. et *Claud. in Rufin.* 1, 96. et *Rapt. Pros.* 2, 346. ℙ Est etiam vermiculus cornutus in arboribus nascens, qui cum tantum eroserit, ut circumagat se, generat alium, ut *Plin.* 16, 41, 80. tradit. Adde 17, 24, 37. *n.* 3. ℙ In fabulis dicti sunt *Cerastae* populi quidam in Cypro insula, cornutam frontem habere crediti, quibus cum humanas victimas sacrificare mos esset, a Venere in juvencos mutati sunt. *Ov. Met.* 10, 222. et seqq. V. CERASTIS. ℙ Legitur etiam *cerasta, ae*, positione Latina; et quidem pro quocumque serpente, per synecdochen. *Alcim. Avit.* 5, 79. Primus adhuc mordax absorbuit ore cerasta.

CĒRASTĪBOLA. *Varr. L. L.* 6, 3. *ad f.* Cerastibola, ut de lumbo obcoenabis. Cerastibola, Opilius scribit, circum coxendices sunt nobis: id Graecum est, ab hujus loci versura. *Scaligero* in *Conjectan.* legendum videtur: *caro strebola, vitellina est: coenabis.* Haec autem verba sunt ex comoediis *Plauti* deperditis: cetera ipsius *Varronis. Auson. Popma* sic edidit: *Cerastrebula ut de lumbo obcoenabis. Cerastrebula, Opilius scribit, circum coxendices sunt bobus* etc. In notis vero mavult legere *crea strebula:* quod est *τὰ κρέα στρεβλὰ*, carnes tortuosae, vel flexiles: quales nimirum sunt in coxendicibus, quia in ambulando flectuntur, et versantur. Ex quo apte intelliguntur sequentia verba: *id Graecum est, ab hujus loci versura.*

CĒRASTIS, idis, f. *Κεραστὶς* et *Κεραστία*. Ita dicta est olim insula Cyprus, teste *Plin.* 5, 31, 35., propter crebra promontoria, quae Graece *κέρατα* appellantur: vel fortasse ab incolis cornutis, ut est in fabulis. V. CERASTES.

CĒRĀSUM, si, n. *κεράσιον*, fructus cerasi arboris. *Cels.* 24, 2. Stomacho apta sunt ex pomis cerasum, morum, sorbum. *Pallad.* 11, 12. Cerasa ut sine osse nascantur. ℙ Cerasorum plura sunt genera. *Aproniana* maxime rubent: *Lutatia* nigerrima sunt: *Caeciliana* vero etiam rotunda. *Juniana* grati sunt saporis, sed adeo tenera, ut gestatum non tolerent. *Pliniana* dicuntur in Campania, quae *duracina* alibi, principatum facile obtinentia, pulpa, et veluti callo duriore. Haec a nominibus eorum, qui insitione primi invenerunt, sunt appellata. Alia porro sunt a regionibus dicta, ut *Lusitana*, quae in Belgica optima omnium censentur: *Macedonica* parvae arboris, raroque tria cubita excedentis. A qualitate nomen habent *duracina* modo dicta, *laurea* amaritudinis non ingratae, quae ex lauro insita proveniunt; et quae ex brevi frutice verius, quam arbore nascuntur, quae ob id *chamaecerasus* dicitur. Sunt etiam, quae mixtum colorem habent ex nigro, rubenti ac viridi, similia semper maturescentibus. *Plin.* 15, 25, 30.

CĒRĀSUS, si, f. *κέρασος*, arbor nota, a Cerasunte Ponti urbe sic dicta, quam cum L. Lucullus delevisset, inde arborem Romam transtulit, et ab urbe cerasum appellavit. Nam ante Lucullum erant quidem cerasa in Italia, sed dura, et *corna* appellabantur: postea *cornocerasa* dicta sunt. Ita *Serv.* ad *G.* 2, 18. et *Isid. Orig.* 17, 7. Adde *Ammian.* 22, 8. Sed *Plin.* 15, 25, 30. negat ante Lucullum ulla in Italia fuisse: quod *Tert. Apol.* 11. confirmat, et *Hieron. ep.* 31. *n.* 3. *Ov. Nuc.* 32. Audiat hoc cerasus; stipes inanis erit. *Colum.* 11, 2. *sub f.* Possunt etiam his diebus cerasi, et tuberes, ceteraeque arbores, quae primae florent, inseri commode. ℙ De ipso pomo, *κεράσιον. Prop.* 4, 2, 15. Hic dulces cerasos, hic autumnalia pruna Cernis.

CĒRĀSUS, untis, f. nunc *Chirissonda*, *Κερασοῦς*, urbs Cappadociae in ora litorali Ponti Euxini. *Plin.* 6, 4, 4., *Mela* 1, 19.

CĒRĀTAULES, ae, m. *κεραταύλης*, idem qui cornicen. V. CAMPTAULES.

CĒRĀTHEUS, a, um, adj. a Ceratho fluvio Cretae, apud Gnossum. *Virg. Cir.* 113. Carpathium fugiens, et flumina Cerathea. Alii scribunt *Cerataea*, alii *Curetea*, *Κουρήτεια*, Cretensia: a *Κουρῆτη* pro *Κρήτη*, (sic enim antiquitus dicebant, teste *Strabone*) Creta; ut intelligant generatim omnes ejus insulae fluvios. At scribendum *Caeratea.* V. CAERATEUS. *Fluminis nomen ap. *Callim. Dian.* 44. *Κάιρατος. B. A.*

CĒRĀTIA, ae, f. herba uno folio, radice nodosa magna, coeliacis et dysentericis utilis. *Plin.* 26, 8, 34. *n.* 8.

CĒRĀTĪAS, ae, m. *κερατίας*, cometa cornu speciem habens: a *κέρας*, cornu: qualis visus fuit, cum Graecia apud Salamina depugnavit. *Plin.* 2, 25, 22.

CĒRĀTĪNAE, et crocodilinae quaestiones, seu ambiguitates, *κερατινοὶ, καὶ κροκοδειλινοὶ λόγοι*, de quibus mentio fit a *Quint.* 1, 10., sunt captiosae quaestiones, et sophismata, quae captandi et cavillandi causa proponi solent. Duplici autem ratione intelligi possunt, nempe ut sic dictae sint a modo proponendi, ut *ceratina ambiguitas* idem sit, quod syllogismus cornutus (nam *κέρας* cornu significat) et *crocodilina*, quae, crocodili more luctum fingentis, sub veritatis et honestatis specie ad insidiandum et fallendum proponatur: vel quod veri similius est, ut ita appellatae sint a materia: qua ratione *ceratina* erit captio illa ap. *Gell.* 18, 2. Quod non perdidisti, habes: cornua non amisisti: habes igitur cornua. *Crocodilinae* exemplum erit illud *Luciani ἐν βίων πράσει*, de illa muliere, cui filium crocodilus abstulerat, et se redditurum promiserat, si mulier verum responderet. Illa autem respondit, non redditurum: atque ob id aequum ajebat reddi. Huc pertinet illud ejusdem *Luciani in Dial. Diogen. et Pollucis. Κέρατα φύουσιν ἀλλήλοις, καὶ κροκοδείλους ποιοῦσι, καὶ τοιαῦτα ἄπορα ἐρωτᾷν διδάσκουσι τὸν νοῦν. Front. de eloq.* Discere autem ceratinas, et soritas, et pseudomenus, verba contorta, et fidicularia; negligere vero cultum orationis, et gravitatem, et majestatem, et gratiam, et nitorem, hoc indicat loqui te, quam eloqui malle, murmurare potius et friguttire, quam clangere.

*CERĀTIS, idis, f. *κεράτις*, i. q. ceratia. *Marc. Emp.* 24. *B. A.*

CĒRĀTĪTIS, is, f. *κερατῖτις*, genus papaveris silvestris, nigri, cubitali altitudine, folio minore et tenuiore quam ceteris silvestribus, semine exili, radice crassa et corticosa, calyculo inflexo, ut cornicula; unde et nomen habet. Nam *κέρας* est cornu. *Plin.* 20, 19, 77.

[CĒRĀTĬUM, ii, n. *κεράτιον*, siliqua Graeca. In ponderibus ceratium Graecorum idem est ac siliqua Latinorum. *Auct. de ponder.* ap. *Goes. Agrar.* p. 322. Ponderum pars minima calculus est, qui constat ex granis ciceris duobus. Duo calculi ceratium faciunt. Quatuor calculi, sive duo ceratia, obolam reddunt. ℙ Est etiam ejus mentio ap. *Colum* 5, 10., sed ibi Graece scribitur. *F.*]

CĒRĀTŌRĬUM, ii, n. ceratum. *Coel. Aurel. Acut.* 2, 11. et *Tard.* 2, 3. Ceratorium apponere. *Marc. Empir.* 35. Chalasticum olympianum, ceratorium insigne. ℙ Legitur et *cerotarium* a Graeco *κηρωτὸν*, eod. sensu. *Coel. Aurel. Tard.* 1, 1. Cerotariis, atque malagmatis uti. *Theod. Prisc.* 1, 9. Calcis flos cerotario mixtus.

CĒRĀTUM, ti, n. *κηρωτὸν*, medicamentum cerae modo tenax, quod impositum adhaeret. *Cels.* 4, 20. Ceratum ex cyprino. Et *ib.* 24. liquidum. *Scrib. Compos.* 250. Sulphur oleo mixtum, atque in cerati spissitudinem redactum. Adde *Colum.* 7, 7. *extr.* et *Plin.* 23, 6, 54. et alibi. ℙ Dicitur etiam *cerotum* a Graeco *κηρωτόν. Mart.* 11, 98. Nec labra pingui delibuta ceroto. *Pallad.* 1, 41. Ceroti instar efficies, et curabis adlinire. Adde *Plin.* 22, 24, 56. et 26, 14, 87.

CĒRĀTŪRA, ae, f. *κήρωμα*, cerae inductio. *Colum.* 12, 50. *a med.* Quemadmodum nova vasa si calefiant, liquidam ceram facile excipiunt, sic vetera non crediderim propter olei succum ceraturam pati.

CĒRĀTUS, a, nm, part. a *cero*, *κηρωτὸς*, cera illitus, obductus. *Cic. Div. Verr.* 7. Ceratam unicuique tabellam dari cera legitima. *Hor. Od.* 4, 2, 2. Ceratae pennae. Adde *Pl. Asin.* 4, 1, 18.

℗ Item generatim illitus. *Ov. Her.* 7, 23. inducto ceratae sulphure taedae. Et *ib.* 5, 42. Caerula ceratas accipit unda rates.

CĔRAULA, ae, m. *κεραύλης*, idem quod cerataules, cornicen. *Appul. Met.* 8. Quidam juvenis ceraula doctissimus, *mox id. ib.* Qui foris circumgestantibus Deam cornu canens adambulabat. *Id. Flor. n.* 4. Monumentarii ceraulae. ℗ Priore loco al. male leg. *choraula.*

CĔRAUNIA, ae, f. V. CERAUNIUS.

CĔRAUNIA, orum, n. plur. *Κεραύνια*, montes Epiri, qui et Acroceraunia dicuntur. *Virg. A.* 1, 506., *Caes. B. C.* 3, 6. V. ACROCERAUNIA.

CĔRAUNIUM, ii, n. V. CERAUNIUS.

CĔRAUNĬUS, a, um, adj. *Κεραύνιος*, ad Ceraunia pertinens. *Plin.* 15, 29, 36. et *Flor.* 2, 9. Ceraunii montes. *Colum.* 3, 2. Ceraunicae vites. ℗ *Ceraunia gemma* dicitur, quae cum fulmine cadere creditur, et *lapis fulminis* dicitur a *Sidon. carm.* 5, 50., a *κεραυνὸς*, fulmen. Sunt etiam *ceraunicae*, quae ita appellantur a fulgore. *Plin.* 37, 9, 51. et *ib.* 10, 65. et *Lamprid. Elagab.* 21. Pisum cum aureis, lentem cum ceraunĭis, fabam cum electris, et orizum cum albis exhibens. ℗ Dicitur etiam *ceraunium*, *ii*, n. *Claud. Laud. Seren.* 77. Pyrenaeisque sub antris Ignea flumineae legere ceraunia nymphae. Adde *Sol.* 23. ℗ Quod addunt quidam, *ceraunium* esse nomen tuberis ap. *Plin.* 19, 3, 12. *Hard.* monet legendum *geranion.*

CĔRAUNOBOLĬA, ae, f. *κεραυνοβολία*, hoc est fulminum jactus: a *κεραυνὸς*, fulmen, et *βάλλω*, jacio. Ita dicta est quaedam Apellis tabula, in qua cadentia fulmina pinxerat. *Plin.* 35, 10, 36. *n.* 17.

CĔRAUNUS, a, um, adj. Ceraunius. *Prop.* 2, 13, 3. Non potuit saxo vitam posuisse Cerauno? *h. e.* scopulis Acroceraunĭis. ℗ Item est quod ceraunia gemma. *Prudent. Psychom.* 470. Si fratris galeam fulvis radire ceraunis Germanus vidit commilito etc. *Capell.* 1. p. 19. Tres fuerant in fronte gemmae, lychnis, astrites, et ceraunos. *℗ Fuit et Ceraunus Ptolemaei, Philadelphi fratris, cognomen, qui Seleuco rege in Syria trucidato, rex ibi factus est, ita dictus, quod in bello quasi fulminaret. *Just.* 24, 1. sq. Cf. *Paus.* 10, 19. cet. ℗ Item amnis Cappadociae. *Plin.* 6, 3. *B. A.*

*CERBĂLUS, i, Apuliae fluv., ex Apennino monte oriens, ac prope Sipontum in mare Hadriaticum se exonerans. *Plin.* 3, 10. Hodiernum nomen *Cervaro. B. A.*

*CERBĂNI, orum, populi Arab. felicis. *Plin.* 6, 28. *B. A.*

CERBERASTRUM. V. SERPERASTRUM.

*CERBERĬON, i, Asiae oppidum, ad Bosporum Cimmerium, postea Cimmerium appellatum. *Plin.* 6, 28. *B. A.*

CERBĔRĔUS, a, um, adj. ad Cerberum pertinens. *Lucr.* 4, 734. Cerbereasque canum facies. *Ov. Met.* 4, 500. Cerbereum os. *Stat. Silv.* 5, 1, 249. Cerberei latratus. *Id. Theb.* 8, 56. Cerbereae portae, *h. e.* janua Ditis, juxta quam Cerberus excubat.

CERBĔRUS, i, m. *Κέρβερος*, canis triceps, ex Typhone gigante, et Echidna genitus (ut *Hygin. fab.* 151. docet), serpentes pro setis habens, custos appositus januae Ditis, ne quis inde mortuorum egredi possit, aut vivorum ingredi. V. *Senec. Herc. fur.* 783., ubi eum describit. Quidam tribuunt ei quinquaginta capita: quidam etiam centum, ut dictum est in CENTICEPS. Hunc Herculles domuit, et ad Superos catenis constrictum traxit, tum videlicet, cum ad Inferos descendit, ut Theseum liberaret. Interpretatio haec est: Cerberum canem fuisse Plutonis, vel Orci regis Epiri, seu Albaniae inferioris: Epirum partem esse infernam regni Saturni secus mare inferum: in Epiro canes ferocissimos esse, qui sint instar trium canum alius generis. Alii terram interpretantur, dictamque volunt *Cerberum*, quasi *κρεόβορον*, hoc est carnivoram, a *κρέας*, caro, et *βόρος*, vorax, quia terra corpora omnia sibi credita vorat, et consumit. *Serv.* ad *A.* 6, 395., ubi addit, ideo Herculem dici eum ab Inferis traxisse, quia omnes cupiditates, et terrena vitia contempsit. Adde ad *ib.* 8, 397. ℗ Alii serpentem fuisse volunt in Taenaro Laconiae promontorio, qui populis exitiosissimus esset, et quoniam in Taenaro ad inferos dicitur esse aditus, Ditis canem esse nominatum, denique hunc serpentem ab Hercule interemptum fuisse. *Virg. A.* 6, 417. Cerberus haec ingens latratu regna trifauci Personat, adverso recubans immanis in antro. ℗ Graeca positione *Ov. Met.* 7, 412. nexis adamante catenis Cerberon abstraxit. Adde *Hor.* 9, 94.

*CERCASŌRUM, i, *Κερκάσορον*, Aegypti opp., in Heptanomide, ad sinistram Nili ripam, ubi in Delta scinditur, positum. *Mela* 1, 9. Cf. *Herod.* 2, 15. et 97. *B. A.*

CERCĔRIS, is, f. genus avis amphibiae, apud *Varr. L. L.* 4, 13. Aliae in hoc genere a Graecis, ut querquedula, cerceris: halcedo, quod ea halcyon. Quidam leg. *cercuris*: quod rejicitur a *Scalig.* in *Conjectan.*, qui mallet reponere *κερκιθαλλὶς*, quomodo placet *Scioppio*, qui ita edidit: *ut querquedula a κερκιθαλλὶς*, etc. Sed praestat hanc vocem derivare a *καρκαίρω*, tremo, pulsatus vibro, unde factum *cercĕrĕa*; hinc etiam est repetendum *querquerus*, *a*, *um*, quam V. videsis. Itaque *Varro* dicit *querquedulam* esse ab ea Graeca voce, quemadmodum *halcedo* est ab *ἁλκυών*.

*CERCĔTAE, arum, *Κερκέται*, pop. ad Bosporum Cimmerium, circa montem Caucasum. *Plin.* 6, 5. *B. A.*

*CERCETĬCI, orum, i. q. Cercetae. *Mela* 1, 19. *B. A.*

*CERCETĬUS (mons), in Thessalia. *Liv.* 32, 14. Cerceti (sc. montes vel mons) audit *Plin.* 4, 8. Item alius mons sic dictus, in Samo insula. *Plin.* 6, 31. *B. A.*

*CERCĬAE, arum, (insulae), in mari Aegaeo, prope Lesbum. *Plin.* 5, 31. *B. A.*

*CERCĪNA, ae, f. *Κέρκινα*, insula parva cum opp. cognom., ad promont. minoris Syrtis sita, hodie *Gamelera*, *Cercara* Italis. *B. Afr.* 8, et 34. *Liv.* 33, 48. *Plin.* 5, 7. *Tac. A.* 1, 53. *Cercinna* vocatur a *Mela* 2, 7. Straboni est *Κέρκιννα*. ℗ Hinc insulae adjacet alia parvula, nomine *Cercinitis*, *Strab. Κερκιννῖτις. Plin. ib. B. A.*

CERCINĪTĀNI, orum, m. plur. populi Cercinae insulae. *Hirt. B. Afr.* 34. C. Sallustius Crispus praetor a Circinitanis receptus frumento naves onerarias complet.

*CERCINĬUM, i, opp. Thessal. *Liv.* 31, 41. *B. A.*

CERCĪTES. V. CIRCITES.

CERCĬUS. V. CIRCIUS.

CERCO, onis, m. qui magna est praeditus cauda. Cogn. fuit Rom. in gente Lutatia, ut Q. et Cn. Lutatius Cerco ap. *Eckhel. D. N. V. T.* 5. p. 240. et *Liv.* 42, 6. *Κέρκος* Graece est cauda, unde ductum videtur.

CERCOLIPS, ipis, f. genus simiae, inquit *Festus*, quae ultimam partem caudae villosam habet. Quidam leg. *cercalopex* (hoc est caudata vulpes; a *κέρκος*, cauda, et *ἀλώπηξ*, vulpes) alii *cercolopis*: quae *Scaligero* non probantur. Porro *cercolips* putant nonnulli esse a *κέρκος*, cauda, et *λιπὸς*, pinguedo, quod villosa simul, et pinguis sit. Sed *Scalig.* deducit a *κέρκος*, et *λείπω* deficio, quod hac voce significetur tantummodo simia sine cauda, quae Latina appellatione *cluna* dicitur, teste eodem *Festo*. Hinc a quibusdam ita legi ap. *Catull.* 98, 3. Ista cum lingua, si usus veniat tibi, possis Culos, et trepidas lingere cercolipas. Nam clunibus simiae non caudatae nihil est spurcius. Alii tamen plures aliter leg. V. CARBATINA.

CERCOPIA Insula videtur joculariter appellari a *Pl. Trin.* 4, 2, 84. regio Inferorum, ubi puniuntur homines scelerati et fraudulenti, qui Graece *κέρκωπες* per metaphoram appellantur. Alii tamen leg. *Cecropia.* [*Ita *Lindem.*]

CERCOPITHĒCUS, i, m. *κερκοπίθηκος*, simiae genus caudam habentis: a *κέρκος*, cauda, et *πίθηκος*, simia. *Plin.* 8, 21, 30. tradit, nasci hos in Aethiopia nigris capitibus, et pilo asinino. *Varr.* ap. *Non.* 3, 69. Quid dubitatis, utrum nunc sitis cercopitheci, An colubrae, an beluae? *Mart.* 14, 202. Callidus emissas eludere simius hastas, Si mihi cauda foret, cercopithecus eram. Adde *ib.* 128. ℗ Hoc animal in Aegypto tanquam numen colebatur, teste *Juven.* 15, 4. ℗ Graeca positione *Mart.* 7, 87. Si Cronius similem cercopithecon amat.

CERCOPS, ōpis, m. *κέρκωψ*. Cercopa, inquit *Festus*, Graeci appellant lucrari undique cupientem: quasi *κέρδωρα*: quem nos quoque lucrionem vocamus. *Festus* haec scribens humani aliquid passus est; miscet enim *κερδῶ*, quod significat vulpem, et cognatum est nomini *κέρδος*, lucrum, cum voce *κέρκωψ*, cujus plane aliud est etymon. ℗ *Cercopes* sunt populi in insula Pithecusa, quos poetae fabulantur, ob perjura et fraudes a Jove in simias fuisse conversos. *Ov. Met.* 14, 90. Deum genitor fraudem et perjura quondam Cercopum exosus, gentisque admissa dolosae. ℗ Ita enim appellantur simiae quaedam monstrosae et caudatae, et turpissimae omnium. *Manil.* 4, 664. saevosque leones in poenas fecunda suas parit horrida tellus, Et portentosos cercopum ludit in ortus. *Ammian.* 22, 14. narrat de Juliano Apostata, quod *ridebatur ut cercops*, hoc est tanquam turpis simia.

CERCŪRUS, i, m. *κέρκουρος*, genus navis Asianae praegrandis, ut *Nonius* docet 13, 4. Inventa fuit a Cypriis, teste *Plin.* 7, 56, 57. Cyprii autem Asiae sunt contributi. Aperta erat, et vehendis oneribus comparata. *Liv.* 33, 19. Cum classe tectarum navium ad hoc levioribus navigiis, cercurisque ac lembis ducentis. Ex his *Liv.* verbis satis apparet, inter minora navigia ponendum esse. Vox ipsa est conflata a *κέρκος*, et *οὐρὰ*, quae utraque dictio caudam significat; fortasse quod praelonga esset, et velut in caudam utrinque desineret. Sunt qui deducant *a Κερκύρα*, hoc est Corcyra insula; quasi Corcyraeorum propria fuerit: quod est contra *Non.*, et *Plin.* mentem. *Pl. Merc.* 1, 1, 86. Aedificat navim cercuram, et merces emit. *Id. Stich.* 2, 3, 44. Conspicatus sum cercurum, quo ego me majorem non vidisse censeo. Adde *Lucil.* ap. *Non. l. c.*

*CERCUSIUM, i, opp. Mesopot. *Ammian.* 23, 11. *Κιρκήσιον* est, *Zosim.* 3, 11. et Circessum vel Circessus *Eutrop.* 9, 2. [*Cf. *Tzschuck.* ad h. l.] *B. A.*

CERCYON, onis, m. *Κερκύων*. V. v. seq.

CERCYONĒUS, a, um, adj. ad Cercyonem pertinens. Fuit hic Neptuni filius, latro insignis apud Eleusinem, qui validissimas arbores incurvans, alligatos iis viatores discerpebat, ut *Ov. Met.* 7, 439. narrat. Hic a Theseo occisus fuit. *Id. Ib.* 412. Quaeque Ceres vidit laeto pereuntia vultu Corpora Thesea Cercyonea manu. *Stat. Th.* 12, 576. trucibus monstris Sinin, infandumque dedisti Cercyona.

CERCYROS, i, m. *κέρκυρος*, nomen piscis marini, in scopulorum fine habitantis. *Ov. Halieut.* 102. et *Plin.* 32, 11, 54.

*CERDICIĀTES, ium, pop. Liguriae. *Liv.* 32, 29. *B. A.*

[CERDIPPUS, i, m. lucrum faciens ex equis: a *κέρδος*, lucrum, et *ἵππος*, equus. Est nom. serv. Rom. ap. *Fabrett. Inscr.* 350, 30. *F.*]

CERDO, ōnis, m. significat vilem et sordidum artificem, quique omni ratione lucellum sectatur, quales sunt infimae plebis homines, et nullius census: a *κέρδος*, lucrum. *Juven.* 8, 181. At vos Trojugenae, vobis ignoscitis, et quae Turpia cerdoni, Volesos Brutosque decebunt. *Id.* 4, 153. de Domitiano: Sed periit, postquam cerdonibus esse timendus Coeperat. Adde *Pers.* 4, 51. ℗ Jungitur interdum cum aliis artificum nominibus, ut *sutor cerdo* ap. *Mart.* 3, 59. qui veteres calceos resarcit, veteramentarius, de quo *Id. ib.* 16. Et *cerdo faber* in antiqua *Inscr.* ap. *Spon. Miscell. erud.* p. 221. ℗ Apud *Papin. Dig.* 38, 1, 42. et *in Inscr.* ap. *Grut.* 186, 4. Cerdo est nomen proprium servi. in *Inscr.* ap. *Mur.* 1505, 3. est cognomen. C. Pompejus Cerdo.

[CERDOPHŌRUS, i, m. a *κέρδος*, lucrum, et *φέρω*, porto, qui lucrum portat. Est cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Grut.* 1156, 5. T. Mindius Cerdophorus. *F.*]

CĔRĔĀLIS, le, adj. ad Cererem pertinens, *Δημητριακὸς*, *Δημήτριος*. *Ov. Met.* 8, 741. Cereale nemus, *h. e.* Cereri consecratum. *Id. Am.* 3, 10, 1. sacrum. *Id. Met.* 11, 121. Cerealia munera, *h. e.* fruges vel panis. *Id. Trist.* 3, 12, 11. Cereales sulci, *h. e.* in quibus seruntur segetes. *Id. Fast.* 4, 911. herbae, *h. e.* segetes. *Id. ib.* 507. Cerealis Eleusin, *h. e.* in qua Ceres colebatur. *Virg. A.* 1, 181. Cerealia arma, *h. e.* instrumenta, quibus panem conficimus. *Id. ib.* 7, 111. Cereale solum, *h. e.* liba adorea, quae pro mensa subjecta erant, ut in iis ceterae dapes reponerentur. *Plin.* 15, 19, 21. Cereales aurae, *h. e.* frugibus maxime utiles. *Aus. Mosell.* 362. fluvius Praecipiti torquens Cerealia saxa rotatu, *h. e.* molas aquarias, quibus frumenta moluntur. ℗ *Cereale papaver* dicitur a *Virg. G.* 1, 212. quod esui est, sicut frumentum: quale est sativum illud, cujus tria genera facit *Plin.* 19, 8, 53. nempe candidum, cujus semina tosta cum melle ab antiquis in secunda mensa apponebantur; et rustici panum crustis affuso ovo inspergebant: nigrum, cujus scapo inciso lacteus succus excipitur: tertium genus erraticum, quod et sponte nascitur in arvis, cum hordeo maxime. Vel *Cereale* dixit, quia eo usa est Ceres ad oblivionem doloris ob raptum Proserpinae filiae: vel quia Meconem Atheniensem dilexit et transfiguratum in papaver (*μήκων* Graece papaver significat) tutelae suae jusserit reservari. *Serv.* ad *l. c.* Potest etiam addi alia causa, quod narrat *Ov. Fast.* 4, 547. de Triptolemo a Cerere pasto papavere, ut eum faceret Deum. V. ibi reliqua. ℗ *Cerealis sapor* ap. *Plin. l. c.* est sapor tritici. Scribit enim, rusticos inferiorem panum suorum crustam apio et gith, *cereale sapore*, *condire.* Cum enim ex vilioribus et ingratis frugibus panem conficere soleant, eo condimento saporem ei triticeum et gratum conciliant. ℗ *Cerealis coena* est opima, lauta, qualis solebat in festis Cereris parari. *Pl. Men.* 1, 1, 25. Hinc *Cerealis pompa* dicitur a *Varr. R. R.* 1, 2. longus ille ferculorum ordo, quae in hujusmodi epulis inferebantur: ducta loquendi ratione a pompa Circensi. ℗ *Cerealia*, *um*, dicuntur a *Plin.* initio *l.* 23. fruges omnes, quibus aluntur homines. ℗ Sunt etiam *Cerealia*, festa in honorem Cereris, in quibus matronae albis indutae togis, discurrentes cum facibus celebrabant luctum et errores Cereris ob amissam filiam. Ludi praeterea fiebant in Circo in ejus honorem, quos albatus populus spectabat: vetitumque erat vino aut venere uti atque ante noctem cibum capere. Hinc *Pl. Aul.* 2, 6, 5. *Cereri* eos *nuptias facere* ait, qui nihil temeti in coenam attulerint. V. alia in hanc rem in CERES. ℗ Celebrabantur pridie Id. April. ut est in veteri Kalendario ap. *Grut.* 133. et *Ov. Fast.* 4. docet. *Cic. Att.* 2, 12. Emerseram commode ex Antiati ipsis Cerealibus. *Liv.* 30, 39. *in f.* Cerealia ludos dicator et magister equitum ex S. C. fecerunt. Plura de his V. ap. *Ov. Fast.* 4, 389. et seqq. ℗ *Aediles Cereales*

erant duumviri, qui annonam curabant et frumentum, cum opus esset, populo publice distribuebant: iidemque Cereris ludos in Circo faciebant. Originem habuerunt a Jul. Caesare, ut tradit *Pomp. Dig.* 1, 2, 2. §. 32. C. Julius Caesar duos praetores et duos aediles, qui frumento praeessent et a Cerere Cereales, constituit. Horum mentio fit etiam in *Inscr.* ap. *Grut.* 492, 9. et 272, 5. et 6., ubi appellantur *Aedil. Pleb. Cerial.* Huc spectat nummus ap. *Eckhel. D. N. V. T.* 5. p. 251., in quo *Ceres sedens dextra spicas, sinistra facem, pro pedibus serpentem habet cum inscriptione.* C. Memmius Aed. Cerialia preimus fecit. Ex quo patet, etiam *Cerialis* recte scribi, quod et *Serv.* confirmat ad *A.* 1, 181., quin ita omnino scribi vult *Manut.* in *Orthogr.* Alii utramque scriptionem, et merito, probant. ℙ Beneventi vero *praefecti* erant *Cereales juri dicundo*, quorum munus fuit annonam curare, quod liquet ex *Inscr.* ap. *De-Vitam, Antiq. Benev.* p. XIII. *n.* 11. C. Adjectio C. F. Stel. Macedoni Pr. Cer. Jurid. Alia *ib. n.* 12. C. Coelio C. F. Ste. Bassaeo Donato Pr. Cer. I. D. QQ. V. CEREALITAS. ℙ Denique *cereales* dicuntur ab *Hieronymo* (cujus verba V. in ANABASIUS), qui celeriter huc illuc discurrunt, velut Ceres cum filiam quaereret vel Triptolemus ab ea per universum orbem missus ad portanda frumenti semina. ℙ *Charis.* 1, 99. docet, hoc adjectivum in *e* terminari in ablativo singulari, si de homine sermo sit; in *i*, si de re et frugibus. Sed hoc discrimen scriptores non servant.

[CĔRĔALĪTAS, atis, f. dignitas Cerealis, ut Augustalitas est Augustalis, Quinquennalitas Quinquennalis. Qui vero fuerint in provinciis *Cereales* seu *Praefecti Cereales* V. CEREALIS. *Inscr.* ap. *De-Vitam, Antiq. Benev.* p. XIII. *n.* 14. L. Stajo L. F. Stel. Scatrejo Maniliano Primo *Cereali Iuri Dicundo QuinQuennali* filio *Equitis* Romani Archiatri *Beneventi*, Hic primus ob honorem Cereal*itatis* tesseris sparsis, in quibus aurum, argentum, aes, vestem caeteraque (*forte exstat in lapide* ceteraque) populo divisit, L. Stajus Rutilius Manilius. *F.*]

CĔRĔBELLĀRE, is, n. tegumentum capitis et cerebri, ap. *Veg. Vet.* 3, 33., si modo ea lectio sana est.

CĔRĔBELLUM, i, n. ἐγκρανὶς, parvum cerebrum. *Cels.* 2, 18. Ungulae suis, rostrum, aures, cerebellum. *Plin.* 30, 13, 38. Gallinacei cerebellum. *Suet. Vitell.* 13. Phasianorum et pavonum cerebella.

CĔRĔBER, bri, qui dicunt (pro *Cerebrum, bri*) sine cerebro vivunt, inquit *Flav. Caper de Orthogr.* p. 2245.

CĔRĔBRŌSUS, a, um, adj. ὀξύχολος, αὐθάδης, qui cerebro ita laborat, ut facile irascatur, facile sententiam mutet, levis, inconstans, uno verbo ad insaniam proclivis sit. *Lucil.* ap. *Non.* 1, 82. Te primum cum istis insanum hominem et cerebrosum. *Pl. Most.* 4, 2, 36. Senex hic cerebrosus est certe. *Hor. Sat.* 1, 5, 21. donec cerebrosus prosilit unus, Ac mulae nautaeque caput lumbosque saligno Fuste dolat. [*Gr. μανικὸς, nos *Tollkopf.*] ℙ De brutis animalibus. *Colum.* 2, 11. *ad f.* Ervum boves cerebrosos reddit. [*Cf. *Pall.* 3, 7. Martio serendum non est (ervum), ne boves reddat insanos.)

CĔRĔBRUM, i, n. ἐγκέφαλος, substantia mollis in capite, nervorum et sensus omnis principium. [*Virg.* 9, 419. Hasta trajecto haesit tepefacta cerebro. *Id. ib.* 11, 698. Vulnus calido rigat ora cerebro.] *Cic. Tusc.* 1, 9. Alii in corde, alii in cerebro dixerunt animi esse sedem et locum. *Pl. Cas.* 3, 5, 19. Cerebrum alicui dispercutere. *Aurel. Vict. Epit.* 1. *ante med.* Cerebri valido incussu (al. *incursu*) parietem pulsare. [*Suet. Cal.* 27. Offensus putrefacti cerebri odore. *Sidon. ep.* 3, 13. Taceo cerebrum crebra vibice peraratum. *Hor. Od.* 2, 17, 27. Me truncus illapsus cerebro sustulerat.] ℙ Translate ponitur interdum pro mente, animo, intelligentia, sapientia. *Hor. Sat.* 2, 3, 75. Putidius multo cerebrum est, mihi crede, Perilli Dictantis, quod tu nunquam rescribere possis. *Phaedr.* 1, 7. O quanta species cerebrum non habet! *Pl. Aul.* 2, 1, 29. Mihi misero cerebrum excutiunt tua dicta, soror: lapides loqueris. [*Suet. Cal.* 50. Ac subinde de secessu, deque purgando cerebro, cogitavit.] *Hor. Sat.* 1, 9, 10. o te, Bolane, cerebri Felicem ajebam tacitus, *h. e.* simplicis, tranquillae et sanae mentis, quae nulla re perturbatur et omnes molestias patientia vincit. Alii aliter exponunt. [*Non recte convenit loci sententiae *Forc.* interpretatio. Horatius non patientiam, sed iracundiam, rusticitatem Bolani exoptatam sibi praedicat, ut minime talia ferentem, homines importunos istos facile removentem. Hinc bene *Baxterus:* Obiter Luciliano more Bolanum istum percutit.] ℙ *Uri cerebrum, findi cerebrum* iis dicitur, qui valde indignantur et veluti extra se sunt prae iracundia. *Pl. Poen.* 3, 5, 25. Id nunc his cerebrum uritur, me esse hos trecentos philippos facturum lucri. *Id. Bacch.* 2, 3, 17. Cor meum et cerebrum finditur, istius hominis ubi fit mentio. Hinc *cerebrosus.* ℙ *Experiri cerebrum alicujus* ap. *Petr. fr. Tragur.* 75. *Burm.* est ejus mentem, animum experiri. ℙ Per similitudinem *cerebrum arboris* ap. *Plin.* 13, 4, 8. est superior medulla arboris. ℙ *Saxo cere comminuit brum* dixit *Ennius* per tmesim, non tamen ullo pacto imitandus. Locum *Enn.* afferunt *Donat. de Tropis* p. 1777. et *Serv.* ad *A.* 1, 416., sed *Enn.* nomine tacito. Simile est illud *Sempronii Gracchi* ap. *Calpurn. Pison. MS.* referente *Merula* ad *fr. Enn.* p. 308. oblatam stultum est medi spernere cinam. Et *Pompon. ib.* Lamen color tatrici mutat: lacrimis se falsis lavitat. Et *Julii Proculi ib.* Clausa sagi fera nant. ℙ Et tmesis et metathesis simul est in illo *Lucr.* 6, 962. terram sol excoquit et facit are. ℙ Insolentissima omnium est illa veteris poetae apud *Don. l. c.* Massili portant juvenes ad litora tanas.

CĔRĔFŎLĬUM. V. CAEREFOLIUM.

CĔRĔMŌNĬA. V. CAERIMONIA.

CĔRĔO pro *Creo* obsoletum verbum. V. CERUS.

CĔRĔŎLUS, a, um, adj. diminutivum a *cereus, a, um.* Apud *Colum.* 10, 404. *cereola* dicuntur pruna, quae cerei coloris sunt, a *Plin. cerina* appellata 15, 13, 12. Versus *Columellae* est: Armeniisque et cereolis, prunisque Damasci. *Plin. l. c.* Sunt et nigra, ac laudatiora cerina, nec non Armeniaca etc. *Ov.* quoque nigra, et cerina pruna memorat *Met.* 13, 817.

CĔRES, ĕris, f. Δημήτηρ, Saturni, et Opis filia, Jovis, et Plutonis soror, mater Proserpinae, quam ex Jove ipso peperisse dicitur. A Neptuno quoque sub equi specie compressam, teste *Ov. Met.* 6, 118. Arionem equum celeberrimum, et vaticinandi arte praeditum genuisse, fabulantur. Dicta est vel quasi *geres*, a gerendis frugibus, ut est apud *Cic. N. D.* 2, 26. et *Varr. L. L.* 4, 10, quemadmodum Δημήτηρ a Graecis denominata est quasi γεωμήτηρ, hoc est terrae mater: vel a *creando*, ut putat *Serv.* ad *G.* 1, 7., quod sit frugum creatrix. Ipsa enim est, quae fruges monstravit, atque agriculturam, et domandorum boum rationem homines docuit. V. TRIPTOLEMUS. Quare spicea corona caput cincta pingitur, et peculiari epitheto *alma* appellatur, quia homines alit. Quod multo magis ei convenit, si dicatur eadem esse ac Terra, quae non solum homines, sed cuncta animantia nutrit. Cererem autem esse ipsam Tellurem, docent plures mythologi. Hinc *Ov. Fast.* 4, 497. currum ei tribuit, quem juncti angues trahunt, qui maxime sunt terrae animalia. Eo autem curru vecta totam terram peragrasse dicitur, cum Proserpinam a Plutone raptam quaereret. V. PROSERPINA. A Graecis dicta est θεσμοφόρος, et a *Virg. A.* 4, 58. *legifera*, quia, ut docet *Macr. Sat.* 3, 12., ante inventa frumenta homines passim sine lege vagabantur: quae feritas inde interrupta est, atque ex agrorum divisione nata sunt jura. Adde *Serv.* ad *Virg. l. c.* ℙ Praeterea Ceres eadem ac Luna esse existimatur, quia hujus sideris influxus in terrenas fruges maxime possunt. *Macr. Sat.* 1, 18. *sub f.* ℙ In sacris Cereris porca mactabatur, quae segetes virides cupidissime depasci, et proterere solet. *Id. ib.* 1, 12., *Hygin. fab. ult.*, *Cato R. R.* 134. ℙ Mulsum quoque libabant, non vinum. Hinc nuptias Cereri facere, apud *Ptaut.*, hoc est sine vino epulas parare. V. CEREALIS. *Cato* tamen *l. c.* et *Virg. G.* 1, 344. vinum in sacrificio Cereris adhiberi jubent: quod de privatis sacrificiis intelligendum est, vel de iis, in quibus aliquid a Cerere petebatur, non de solemni illo, in quo tantummodo celebrabatur memoria luctus et doloris Cereris ob amissam filiam, et abstinebatur a vino, quod laetitiae causa est. Alia ratione hanc quaestionem solvit *Macr. Sat.* 3, 11., qui mulsum intelligendum putat: alia *Serv.* ad *G. c.* 1. quem V. ℙ Quidam duas faciunt Cereres: unam, quae dicta est: alteram filiam Coeli, et Vestae, sororem Saturni, uxorem Sicani Siculorum regis, matrem Acherontis; quae Siculos frumenti usum docuit. *Ov. Am.* 3, 10, 3. Flava Ceres, tenues spicis redimita capillos. *Manil.* 2, 442. Spicifera Ceres. ℙ *Ceres inferna*, et *profunda* dicitur a *Stat. Th.* 4, 460. et *ib.* 5, 156. Proserpina Cereris filia, quia quod quidam tradunt de Cerere, quod sit eadem ac Luna, ut dictum est, hoc alii dicunt de Proserpina, cui Juppiter ad solandam matrem concessit, ut sex menses apud Inferos, totidem apud Superos esset. Saepe autem poetae alteram cum altera confundunt. ℙ Per metonymiam ponitur pro segetibus, et frumento. *Virg. G.* 1, 397. At rubicunda Ceres medio succiditur aestu. *Ov. Am.* 3, 7, 31. Carmine laesa Ceres sterilem vanescit in herbam. *Virg. A.* 1, 181. Tum Cererem corruptam undis, Cerealiaque arma Expediunt. [*Hor. Ep.* 16, 43. Reddit ubi Cererem tellus inarata quotannis. *Id. Od.* 3, 24, 13. Immetata quibus jugera liberas Fruges et Cererem ferunt.] ℙ Item pro pane. *Id. ib.* 705. Cereremque canistris Expediunt. *Naev.* ap. *Fest.* in *Coquum.* Coquus enim Neptunum, Venerem, Cererem, *h. e.* pisces, olera, et panem. ℙ [Ab antiquis *Cererus* pro *Cereris* usurpatum fuit. V. VENUS *in f. F.*]

CERES, itis. V. CAERES.

CERETĀNI. V. CAERETANUS et CERRETANUS.

CEREVISIA. V. CERVISIA.

CĔRĔUS, a, um, adj. κήρινος, qui est ex cera. *Cic. N. D.* 3, 12. Nihil esset cereum, quod commutari non posset. *Hor. Epod.* 17, 76. Cereae imagines. *Virg. A.* 12, 589. Cerea castra, *h. e.* apum favi. ℙ Item cerae colorem habens. *Virg. Ecl.* 2, 59. Cerea pruna. (V. CEREOLUS.) *Mart.* 1, 93. Cerea, et trita lacerna, *h. e.* quae candorem amisit, et flava ob vetustatem facta est. Alii exponunt succidam, unctam, quasi ceratam. Sic 4, 53. Cerea abolla. *Id.* 13, 5. Cerea quae patulo lucet ficedula lumbo, *h. e.* pinguis. Nam pingue cerei coloris est. Sic *Id.* 3, 58. Cereus turtur. ℙ Translate est tener, flexilis, mutabilis. *Hor. A. P.* 163. Cereus in vitium flecti. ℙ Quod quidam afferunt ex eodem *Od.* 1, 13, 2. cerea Telephi laudas brachia, *h. e.* mollia: *Bentlej.* contendit legendum *lactea.*

CĔRĔUS, i, m. λαμπὰς, λαμπάδιον, fax e cera. *Cic. Off.* 3, 20. Omnibus vicis statuae: ad eas tus, et cerei. *Senec. Tranq.* 11. Toties in vicinia mea conclamatum est: toties praeter limen immaturas exequias fax cereusque praecessit. *Id. Brev. vitae* 20. Ducere funus ad faces et cereos. *Id. ep.* 122. Quantulum a funere absunt, et quidem acerbo, qui ad faces et cereos vivunt? *h. e.* noctu vigilant, et ad lumen facum et cerei agunt. *Pl. Curc.* 1, 1, 9. Lucere alicui cereum. ℙ Saturnalibus cereos dabant tenuiores clientes ditioribus patronis suis, lege lata a quodam Publicio trib. pleb. ad coercendam avaritiam patronorum, qui majora munera a clientibus eo tempore exigere solebant. Hic autem mos missitandi cereos ex eo ortus est, quod socii Herculis ab eo in Italia relicti Saturni aram pro humanis victimis, quae prius ad eam mactabantur, plurimis accensis luminibus excolere coeperunt, ita ab Hercule edocti ac jussi. Habebant enim oraculum, in quo erat: Καὶ κεφαλὰς Ἄδῃ, καὶ τῷ πατρὶ πέμπετε φῶτα. Vox autem φῶτα non solum virum, sed etiam lumen significat. *Macr. Sat.* 1, 7. et 11. *ad f.* et *Mart.* 5, 18.

[CERFENNĪNUS, a, um, adj. ad Cerfennium pertinens Marsorum oppidum, ubi nunc *Colle-Armele*, non longe a Fucino lacu. *Inscr.* ap. *Mur.* 1038, 1. L. Clatrio T. F. Cerfennini, Aquenses, Albenses patrono ab origine. *F.*]

CERIA, ae, f. genus potionis ex frugibus, apud Hispanos. V. CERVISIA.

CĒRIĀLIS. V. CEREALIS.

CĒRĬFĬCO, as, avi, atum, n. 1. κηρώζω ceram facio. *Plin.* 9, 38, 62. *de pelagiis, seu purpuris.* Capi eas post Canis ortum, utilissimum: quoniam cum cerificavere, fluxos habent succos, *h. e.* cum lentorem illum suum cerae similem mutuo attritu salivavere, ut *Id.* loquitur *ib.* 36, 60. Alii leg. *fetificavere:* sed *Hard.* priorem lectionem defendit tum ex MSS. quibusdam, tum ex verbis *Aristot.* hac eadem super re: Ὅταν δὲ κηβιάζωσιν αἱ πορφύραι, etc.

CĒRĪNĀRĬUS. V. CALTHULARIUS.

CĒRĪNTHA, ae, et Cerinthe, es, f. κηρίνθη, herba apibus gratissima, folio candido incurvo, cubitalis, capite concavo, mellis succum habente. *Virg. G.* 4, 63. Trita meliphylla, et cerinthae ignobile gramen. *Plin.* 21, 12, 41. Casiam, melilotum, cerinthen.

CĒRĪNTHUS, i, m. κήρινθος, idem quod *erithace*, hoc est medium quid inter mel, et ceram, quo apes vescuntur, cum operantur, amari saporis: gignitur rore verno, et arborum succo, gummium modo: saepe invenitur in favorum inanitatibus sepositus. Vocatur etiam *sandaraca* a quibusdam. *Plin.* 11, 7, 7.

CĒRĪNUS, a, um, adj. κήρινος, κηροειδὴς, qui est cerei coloris. *Plin.* 15, 13, 12. Pruna cerina. V. CEREOLUS. *Id.* 37, 5, 20. Berylli cerini. ℙ *Cerinum, i*, n. ap. *Plaut. Ep.* 2, 2, 49. est vestimentum cerae colore, ut interpretatur. *Non.* 16, 6. Quidam leg. *berinum*, et interpretantur burrum, *h. e.* rufum.

CĒRĬOLĀRE, is, n. candelabrum cereis sustinendis aptum. *Inscr.* ap. *Grut.* 175, 4. Cum basi marmorea et ceriolarib. duobus aereis habentibus effigiem cupidinis tenentis calathos. *Alia* ap. *Reines. cl.* 1. *n.* 273. Ceriolare arg. alt. ped. 1. semis refecit. Adde aliam ap. *Maff. Mus. Ver.* p. 83. ℙ Scribi potest et *Cercolare.*

CĒRĬON, et Cerium, ii, n. κηρίον, proprie favum significat. Translate sic appellatur ulceris genus multis foraminibus, favi more praeditum, et mellei coloris humore manans. Accuratius describitur, et in duo genera dividitur a *Celso* 5, 28. *n.* 13., qui tamen Graece usurpat. *Plin.* 20, 2, 6. Radix peponum sanat ulcera concreta in modum favi, quae ceria vocant. Adde 23, 7, 63.

CĒRĬTES. V. CAERES.

CĒRĪTIS, vel Cerites, ae, m. κηρίτης, gemma est a colore cerae appellata, quae κηρὸς Graece dicitur. *Plin.* 37, 10, 56.

CERITŪLUS, CERĪTUS } V. CERRITUS.

CERMĂLUS, locus in Urbe sic nominatus. *Festus.* ℙ Rectius tamen scribas *Germalus*, ut est

ap. *Varr. L. L.* 4, 8. *ad f.*, ubi docet, ita dictum esse a duobus germanis Romulo et Remo, et esse eum locum, in quo hi inventi sunt in alveolo in ripa Tiberis. Hinc etiam format adjectivum *Germalensis*. Meminit hujus vocis *Id. Fest.* etiam in *Septimontio*, ubi licet eum enumeret inter montes, non tamen mons est, sed locus imus ad Tiberim.

*CERMORUM, i, Maced. opp., ad Strymonis fluv. ostium. *Plin.* 4, 10. *B. A.*

[CERNA, ae, m. qui decernit, vel qui discernit. Est cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Mur.* 1083, 2. M. Cacius Cerna. *F.*]

*CERNE, es, f. Κέρνη, insula a pluribus laudata, sed tam variis in situ determinando, ut quidam ex Altantico mari in orientalem Oceanum transscripserint. Alii non longe a Lixo Mauritaniae ponunt: alii circa Atlantem majorem: alii denique ad aequatorem usque removent. De ea sic *Plin.* 6, 31. Contra sinum Persicum *Cerne* nominatur insula, adversa Aethiopiae, cujus neque magnitudo neque intervallum a continente constat, Aethiopas tantum populus proditur. Ephorus auctor est, a rubro mari navigantes in eam non posse propter ardores ultra quasdam columnas (ita appellantur parvae insulae) provehi. *Hard.* eam fuisse putat insulam, quam hodie *Madagascar* appellamus. *B. A.*

CERNENTIA, ae, f. visus. *Capell.* 4. p. 115. Cernentia opponitur caecitati.

*CERNITUS, a, um, i. q. cretus, cribratus, a *cerno*. *Theod. Prisc.* 2, 4. Lomentum fabaceum bene cernitum. Al. aliter leg. *B. A.*

CERNO, is, crevi, cretum, a. 3. *διαττάω, σήθω.* Proprie significat separare. Est enim a *κρίνω*, (quod idem significat) ut *Voss.* omnium probabilissime censet. Ponitur itaque pro cribro secernere, purgare. *Cato R. R.* 107. Quam minutissime per cribrum cernas. *Ov. Med. fac.* 89. Haec ubi contrieris, per densa foramina cerne. *Plin.* 18, 11, 19. *n.* 3. Arctiore cribro cernere farinam. Adde 33, 5, 26. ℙ Hinc et pro agitare usurpatur, quia quae cernuntur, agitantur. *Sever. A.* 491. Sicut cum curvo rapidum mare cernitur aestu. ℙ Translate est judicare, decernere, deliberare, quia omnis judicandi vis in eo posita est, ut vera a falsis, justa ab injustis separentur, *Cic. Leg.* 3, 3. Huic potestate pari quotcumque senatus creverit, populusve jusserit, tot sunto. *Pacuv.* ap. *Non.* 4, 69. Et aequum est, et rectum quod postulas: jurati cernant. *Tac. A.* 15, 14. Locum illis tempusque destinatum, quo de Armenia cernerent. ℙ Item pro certare, dimicare, quia in bello, et proeliis de summa rerum decernitur. *Auct. argum.* 2. *Amph. Plaut.* Pro patria Amphitruo dum cernit cum hostibus. *Virg. A.* 12, 709. Inter se coiisse viros, et cernere ferro. Al. leg. *decernere* contra *Serv. Enn.* ap. *Non.* 11, 16. Severiter fortuna ferri cernunt de victoria. [**Tibull.* 4, 1, 103. Seu libeat duplici sejunctim cernere Marte.] ℙ Festive *Pl. Trin.* 2, 4, 77. Verecundari neminem apud mensam decet. Nam ibi de divinis atque humanis cernitur. [*i. e. agitur de summis rebus, de salute vitae quum de ventre implendo agitur.] ℙ Hoc sensu regit etiam accusativum. *Enn.* ap. *Cic. Off.* 1, 12. Ferro non auro vitam cernamus utrique, *h. e.* in disceptationem et discrimen adducamus, et de ea armis decernamus. [*Nos: *das Leben einsetzen. Turneb. Advers.* 16, 32. comp. ex ejusd. *Enn. Medea*: Nam ter sub armis malim vitam cernere, semel quam modo parire. *Eurip.* in ead. fab. 252. *τρὶς ἂν παῤ ἀσπίδα στῆναι θέλοιμι ἄν* cet. V. quos praeterea laudat ad h. l. *Beier.*] *Pl. Bacch.* 3, 2, 15. Cernere certamen. *Lucr.* 4, 965. bellum. *κρίνειν πόλεμον.* Alii leg. *degerere*, pro *gerere*, ut sit paeon pro dactylo: alli *degere.* ℙ Significat etiam statuere, constituere, et veluti apud se decernere. *Pl. Cist.* 1, 1, 1. Cum ego antehac te amavi, et mihi amicam esse crevi, *h. e.* constitui, inquit *Varr. L. L.* 6, 5. *a med. Prisc.* tamen 8, 898. exponit vidi, cognovi: qua de significatione infra dicemus. *Lucil.* ap. *Non.* 4, 69. Postquam praesidium castris educere crevit. *Cic. Leg.* 3, 3. *a med.* Imperia, potestates, legationes, cum senatus creverit, urbe exeunto. *Catull.* 64, 150. potius germanum amittere crevi, quam etc. Ap. *Liv.* 43, 12. dicitur *sors cernere*, cum sorti permittitur, ut dijudicet, quid sortientibus obveniat. ℙ Hinc est celebris illa phrasis JCtorum, *cernere hereditatem:* quae legitur ap. *Cic. Agr.* 2, 15. *ad f.*, *Att.* 11, 2. et 12. *in f.* et alibi. Porro is dicitur *hereditatem cernere*, ut exponit *Varr. l. c.*, qui constituit se heredem esse: et cum id fecit, dicitur *crevisse.* Itaque differunt *cernere*, et *adire.* Nam *cernere* est decernere, se heredem esse, et hereditatem acceptare: at *adire* est ipsam occupare, et in possessionem ejus venire. Docet enim *Cajus Institut.* 2, 164. Extraneis heredibus solet cretio dari, idest finis deliberandi, ut intra certum tempus vel adeant hereditatem, vel, si non adeant, temporis fine submoveantur: ideo autem cretio appellata est, quia cernere est quasi decernere et constituere. Cum ergo ita scriptum sit: Heres Titius esto, adjicere debemus: Cernitoque in centum diebus proximis, quibus scies poterisque, quod si non ita creveris, exheres esto. Et qui ita heres institutus est, si velit heres esse, debebit intra diem cretionis cernere, id est haec verba dicere: Quod me Publius Titius testamento suo heredem instituit, eam hereditatem adeo cernoque. Hinc intelliges illud *Varr. L. L.* 5, 8. In testamento, cernito, idest facito, videant te esse heredem. Itaque in cretione adhibere jubent testes. Et *Cic. Or.* 1, 22. De his credo rebus, inquit Crassus, ut in cretionibus scribi solet, *Quibus sciam poteroque.* Quamvis autem prius fit *cernere*, quam *adire*, hoc tamen verbum in formula hereditatis agnoscendae priore loco ponitur. *Plin. ep.* 10, 75. Rogavit testamento, ut hereditatem suam adirem, cerneremque. *Ulp. l. c.* Cernere est verba cretionis dicere, ad hunc modum: Cum me Maevius heredem instituerit, eam hereditatem adeo, cernoque. ℙ Translate *Cic. Att.* 6, 1. Is fratris Appii amorem erga me cum reliqua hereditate crevit. ℙ Saepissime significat videre, quae notio et ipsa ab illa priore descendit, quam posuimus. Proprie enim *cernere* est oculis res internoscere, unam ab alia separando. Quare *cernere* plus est quam *videre. Cic. Tusc.* 1, 20. Nos enim ne nunc quidem oculis cernimus ea, quae videmus. *Gell.* 5, 16. De vivendi ratione, deque cernendi natura diversas esse opiniones philosophorum. [**Cic. Off.* 1, 4, 11. Homo (quod rationis est particeps, per quam consequentia cernit, causas rerum videt earumque progressus et quasi antecessiones non ignorat, cet. *Tac. A.* 1, 59. Cerni adhuc Germanorum in lucis signa Romana. *Curt.* 9, 9, 10. Monstraque et irae deum indicia cernere videbantur, *Id.* 8, 13, 16. Eaque pugna multum fiduciam Pori crexit cuncta cernentis e ripa. *Virg. A.* 10, 20. Cernis ut insultent Rutuli? *Id. ib.* 11, 703. Isque ubi se nullo jam cursu evadere pugnae posse cernit. *Id. ib.* 3, 552. Cernitur hinc sinus. 554. Aetna procul. 8, 246. Cernatur barathrum super. *Hor. Sat.* 1, 2, 94. Matronae praeter faciem nil cernere possis. *Id. ib.* 1, 3, 26. Cur in amicorum vitiis tam cernis acutum? *Gr. ὀξυδερκεῖς. Tibull.* 1, 2, 57. Nam cetera cernet omnia. (de marito).] ℙ Usus tamen haec confundit, et promiscue usurpat. Porro in hac significatione fere semper caret praeterito. *Cic. Acad.* 4, 25. Ego Catuli Cumanam ex hoc loco regionem video, Pompejanum non cerno. *Id. Fam.* 6, 3. Quem ego tam video animo, quam ea, quae oculis cernimus. *Nep. Timol.* 2. Ut non solum auribus acciperetur, sed etiam oculis cerneretur. ℙ *Cerne* pro vide, aspice. *Cic. Somn. Scip.* 6. Hic autem alter, quem incolitis, cerne, quam tenui vos parte contingat. ℙ Saepe transfertur ad animum. *Cic. Or.* 3, 31. Neque tanta tamen est in rebus obscuritas, ut eas non penitus acri vir ingenio cernat, si modo adspexerit. *Id. Fam.* 5, 12. Cerno jam animo, quanto omnia uberiora futura sint. *Ter. Andr.* 1, 1, 108. Ut consuetum facile amorem cerneres. *Enn.* ap. *Cic. Amic.* 17. Amicus certus in re incerta cernitur. ℙ Per catachresim sumitur pro audire. *Titinn.* ap. *Prisc.* 10, 898. Simul ut pueras has nocte suspirare crevi. *Accius* ap. *Non.* 4, 69. Vox illius certe est: idem omnes cernimus. ℙ Praeterea eleganter accipitur pro inspicere, dignoscere. *Liv.* 35, 7. Libero fenore obruebant debitores: cujus cernendi cum ratio quaereretur, diem finiri placuit. Al. leg. *coercendi.* ℙ *Cerni aliqua re* dicitur, quod ea re constat: sic enim unumquodque distinguitur, aestimatur et cognoscitur. *Cic. Top.* 21. Causa certis personis, locis, temporibus, actionibus, negotiisque cernitur, aut in omnibus, aut in plerisque eorum. *Id. Partit.* 22. *in f.* Atque hae quidem virtutes cernuntur in agendo. *Id. Tusc.* 5, 8. Vires, valetudo, divitiae, honor, gloria, quae genere, non numero cernuntur. [**Cic. Off.* 1, 20, 66. Omnino fortis animus et magnus duabus rebus maxime cernitur.] ℙ In illo *Accii*: Regnum tibi permitti malunt: cernam, tradam exercitum: *cernam* exponit *Non.* 4, 69. cedam: sed non videtur apte explicare. ℙ De praeterito *crevi*, quod commune est duobus verbis *cerno*, et *cresco*, haec habentur ap. *Fest.* Crevi modo significat hereditatem adii (a *cerno*), modo major aetate, vel censu sum (a *cresco*), modo judicavi, modo divisi (a *cerno*), quae omnia a duobus verbis cresco, et cerno veniunt; cujus unius origo ex Graeco trahitur, quod illi *κραίνειν* dicunt perficere. ℙ Part. *Cernens* ap. *Virg. A.* 6, 482. Quos ille omnes longo ordine cernens. [**Lucr*, 6, 644. Fumida cum coeli scintillare omnia templa cernentes.] *Cernendus* ap. *Ov. Met.* 51, 844. Constitit alma Venus nulli cernenda.

CERNUALIA, um, n. plur. ludi, in quibus super pelles unctas saliebant et cernuabant. *Varr.* ap. *Non.* 1, 76. Etiam pelles bubulas oleo perfusas percurrebant, ibique cernuabant: a quo ille versus vetus est in carminibus: Sibi pastores ludos faciunt coriis Cernualia. Ita legit *Scalig.* ad *Fest.* in *Coinquire.* Alii *coriis consualia.* [Alii rectius: cernui. Cernualia. V. CERNUO. *F.*]

CERNUATUS, a, um, part. a *cernuo*, cernuus, in terram pronus. *Solin.* 45. Equus adeo sprevit lupatos, ut de industria cernuatus, ruina pariter et se et equitem affligeret.

CERNULO, as, idem quod cernuo. *Senec. ep.* 8. Non evertit fortuna, sed cernulat, et allidit. Alii leg. *cernuat se. Id. Tranquill.* 3. *ad f.* Cernulat se.

CERNULUS, a, um, adj. idem quod cernuus, cernuatus. *Appul. Met.* 9. Supra mensam cernulus corruens etc. Ita leg. in quodam Cod. *Scalig.* ad *Manil.*, at plerique alii *cernuus.*

[CERNUNNUS, i, m. Numen Gallorum proprium, cujus effigies cornuta Bacchum repraesentat; hinc etiam illi nomen fuit. Hujus Numinis mentionem facit *Inscriptio*, quae prope Pollentiam Vagennorum in Liguria reperta est, quamque affert *Jacobus Durandius* in opere, cui titulus, *I Cacciatori Pollentini*, quae talis est: Deo Cernunno Servatori Fouscius Venat. V. S. L. M. Cernunni figura exstat apud *Mur. Inscr.* 1066, 5. *F.*]

CERNUO, as, avi, atum, a. 1. *κυβιστάω*, in caput vertere, cernuum ad terram dare. *Varr.* ap. *Non.* 1, 76. V. in *Cernualia. Appul. Met.* 1. Corpus exanimatum in flumen paene cernuat. Alii male leg. *corruerat. Prud. adv. Symmach.* 1, 350. Cernuat ora senex barbatus, et oscula figit Cruribus aenipedum, si fas est credere, equorum. *Front. princip. hist.* Beluae pisces alto mari cernuantes. Passive *Solin.* 17. *de tigrib.* In litore irrita rabie cernuantur.

CERNUUS, a, um, adj. *λοξὸς, πρηνὴς*, in faciem pronus, curvus. *Lucil.* ap. *Non.* 1, 76. Cernuus extemplo plantas convestit honestas. *Prud. Cathemer.* 7, 43. pulverem Humi madentis ore pressit cernuo. *Virg. A.* 10, 894. *de equo.* effusum equitem super ipse secutus Implicat, ejectoque incumbit cernuus armo. Ubi *Servius.* Cernuus dicitur equus, qui cadit in faciem, quasi in eam partem, qua cernimus: unde et pueri, quos in ludis videmus ea parte, qua cernunt, *κυβιστῶντες (h. e.* cernuantes se) cernui vocantur, ut etiam *Varr.* in Ludis theatralibus docet. Haec *Servius*, cui adstipulatur *Non. l. c.* quod ad etymologiam attinet. [**Sil.* 10, 256.] ℙ Hinc *cernuus* idem est, qui petaurista, vel schoenobates, *κυβιστητὴς*, in illo *Lucil.* ap. *Non. ib.*, ut putat *Scalig.* ad *Fest.* Modo sursum, modo deorsum, tanquam collus cernui, *h. e.* velut collus petauristae se cernuantis. In *Gloss.* quoque *Philox.* legitur *Cernuli, πεταυριστοί.* ℙ *Festus* docet, *cernuum* esse genus calceamenti. Sed *Voss.* in *Etym.* recte notat, deceptum esse ex illo *Lucilii* versu male intellecto, quem hic priore loco attulimus. Idem videtur dicendum de *Isid.*, *qui Orig.* 19, 34. docet, *cernuos* dici soccos sine solo.

CERO, as, avi, atum, a. 1. *κηρόω*, ceram induco, cera illino. *Colum.* 12, 50. *a med.* Fere sexta quaque olivitate dolia cerari oportere.

*CEROFERARIUS vel Ceriphorus, i, m. clericus, cujus munus erat ad sacrorum mysteriorum pompam accensos cereos ferre. Alio nomine vocabatur *acolithus* s. *Acoluthus.* V. *Isid.* 7, 12. *Ἀκόλουθος, κηροφόρος, κηριάπτης. Gl. Vet. B. A.*

CEROLIENSIS dictus est olim quidam locus in Urbe Roma, qui quod Carinis junctus erat, Carinarum postea nomine est appellatus. *Varr. L. L.* 4, 8. *V. *Nardin. Rom. Vet.* 3, 9. *Turneb. Advers.* 20, 35. *B. A.*

CEROMA, atis, n. *κήρωμα*, unguentum ex cera et oleo, quo illiniebantur corpora eorum, qui in gymnasiis se exercebant: a *κηρὸς*, cera. Adhibebant etiam genus terrae albidae ex agro Albano, vel rubeae ex Bajano pulvere; eaque oleo mixta ungebantur. *Plin.* 35, 13, 47. Plura de hac re non sum dicturus, non hercules magis, quam de terrae usu in ceromatis etc. *Mart.* 7, 32. Vera nec injecto ceromate brachia tendis. *Id.* 4, 19. Lentum ceroma teris. *Id.* 14, 50. Immundum ceroma. Adde *Plin.* 28, 4, 13. et 29, 1, 8. ℙ In illo *Senec. ep.* 57. A ceromate nos haphe excepit: *ceroma* est lutum, quo in coenosa via aspersum se dicit: et post illud pulverem excepit in crypta Neapolitana. ℙ Per metonymiam accipitur pro loco gymnasii, seu palaestrae, in quo ungebantur, *ἐλαιοθήκιον. Senec. Brevit. vitae* 12. Qui in ceromate spectator puerorum rixantium sedet. *Plin.* 35, 2, 2. Palaestras athletarum imaginibus, et ceromata sua exornant. ℙ *Oleum perdit, et impensas, qui bovem mittit ad ceroma*, proverbium apud *Hieron. ep.* 57. *n.* 12., quo significatur, eum operam perdere, qui quempiam ad aliquod munus admovet, ad quod plane ineptus est. Bos enim, tametsi magnis viribus pollet, non est tamen certe ad palaestram idoneus. ℙ In illo *Mart.* 5, 65. Et castigatum Libycae ceroma palaestrae: *ceroma* significat luctae certamen, quo Hercules in Libya Antaeum vicit. ℙ Est etiam genus morbi, fortasse idem quod *cerion:* utrumque enim est a *κηρὸς*, cera. *Plin. Val.* 1, 25. *ad f.* Draconteae succus cum melle infunditur: quae res etiam ceromata sanat. V. CERION. ℙ Quod *ceromas* apud *Arnob.* 3, 114. legimus, tanquam a *ceroma*, *ae*, f., intelligenda

sunt ipsa ceromata palaestritarum: de gen. vero femin. hujus nominis V. CAUMA.

CĒROMĂTĬCUS, a, um, adj. *κηρωματικὸς*, ceromate unctus. *Juven.* 3, 68. Et ceromatico fert niceteria collo.

*CERON, onis, *Κέρων*, fons Thessaliae, in Hestiaeotide, cujus aqua bibentes oves nigros reddit. *Plin.* 31, 2. *Sen. Q. N.* 3, 25. *B. A.*

CĒRŌNĬA, ae, f. *κερωνία*, genus arboris siliquas ferentis, trunco et ramis fertilis. Ita eam appellant Iones. *Plin.* 13, 8, 16. *V. *Salm.* ad *Solin.* p. 326. sq. *B. A.*

CĒRŌSTRŌTUM, i, n. *κεράστρωτον*, vox Graeca, qua significatur quod cornibus stratum, seu intectum est: a *κέρας*, cornu, et *στρωτὸς*, stratus. Sumitur autem pro genere picturae, quo ramenta, et tessellae ex cornibus tinguntur variis coloribus, deinde vermiculatim ligno, aut lapidi inseruntur. *Plin.* 11, 37, 45. Cornua nunc tincta, nunc sublita, nunc quae cerostrota, picturae genere, appellantur. *Vitr.* 4, 6. Ipsaque forium ornamenta non sint cerostrota, neque bifora, sed valvata. *Phil.* ad *Vitr.* et alii. ℙ *Hard.* in *Plin.* legit *cestrota*, *κέστρωτα*, et intelligi ait illud picturae genus, quo cestro, idest viriculo in ebore imagines inscribebant. Huic assentitur *Salm.* in *Solin.* ℙ Alii in *Vitr.* leg. *cerostrata*, quod idem sonat ac *cerostrota;* alii, ut *Bald.* in *Lex. Vitr.*, reponunt *clostrata*, et interpretantur portas, quae unica fore constant, ut sic opponantur *biforis*, et *valvatis.* Sunt etiam qui arbitrantur *cerostrota* esse a *κηρὸς*, cera, et significare picturas ceris fusis et stratis inustas, quod genus *encaustice* appellatur: de quo *Auson. epigr.* 26. *in divitem quendam.* Ceris inurens januarum limina. V. *Salm.* et *Bald. l. c.* et *Voss.* in *Etym.* in *Cestrum.* [Sunt denique, qui *non sint cerostrota*, *neque clathrata*, *neque bifora* legendum putent, *h. e.* quae neque ita essent constructa, ut majorem ostii partem inferne clauderent, superne vero ferreis quasi cornibus innexis introitum furibus prohiberent, neque clathris clausa, neque bifora etc. *F.*]

CĒRŌSUS, a, um, adj. *κηρώδης*. *Plin.* 32, 3, 13. Liquor veluti mellis cerosi, *h. e.* non plane defaecati, sed ceram adhuc admixtam habentis.

CĒRŌTĂRĬUM. V. CERATORIUM.

CĒRŌTUM. V. CERATUM.

CERRĒTĀNUS, a, um, adj. *Κερρῆτάνοι*, *Cerretani*, *orum*, sunt populi Hispaniae Tarraconensis ad radices Pyrenaei in finibus Vasconum: quorum regio nunc dicitur *la Cerdana.* In duo genera divisi sunt. Nam alii Juliani, alii Augustani cognominantur. *Cerretanas pernas* memorant *Mart.* 13, 54. et *Edict. Dioclet.* p. 14. De Cerretanis verba facit *Plin.* 3, 3, 4. Meminit etiam *Sil.* 3, 357. ℙ Alii sunt *Caeretani*, de quibus supra suo loco dictum est, a *Caere* oppido Etruriae. Sunt qui putant locum *Mart.* allatum ad hos pertinere. ℙ Scribitur et *Ceretani.*

CERRĔUS, a, um, adj. ad cerrum pertinens. *Plin.* 16, 6, 8. Glans cerrea. *Id.* 43, 84. Manubria cerrea. Adde *Colum.* 9, 1.

CERRĪNUS, a, um, adj. idem quod cerreus. *Plin.* 30, 10, 27. Cerrino calice bibere.

CERRĪTŪLUS, a, um, dimin. a Cerritus. *Capell.* 8, 272.

CERRĪTUS, a, um, adj. *Δημητριακὸς*, furiosus (ut interpretatur *Fest.*) insanus, quasi *cereritus*, hoc est a Cerere percussus, Cereris ira animo vexatus, et mente alienatus. Quidam docent, Cererem, idem esse aliquando, ac Erynnin, quae Furiarum una est: ex quo hujus vocis significationem petendam esse. *Hor. Sat.* 2, 3, 277. Hellade percussa Marius cum praecipitat se, Cerritus fuit, an etc.? *Pl. Amph.* 2, 2, 143. Quin tu istanc jubes pro cerrita circumferri? *Id. fragm.* ap. *Non.* 1, 113. Tu certe aut larvatus, aut cerritus es. Adde *Rud.* 4, 3, 67. ℙ Comp. *cerritior* quidam putant legi apud *Cic. Att.* 8, 7., sed libri omnes habent *certior.* ℙ Scribitur et *Ceritus:* illud tamen est rectius, teste *Dausq.* et *Scalig.* in *Conject. ad Varr.* p. 94.

CERRONES, homines leves et inepti, a cratibus dicti, quod Siculi adversus Athenienses cratibus pro scutis usi sunt, quas Graeci *γέρρας* appellant: quam ob rem inepti ac stulti sunt habiti. *Festus.* Al. leg. *gerrones*, alii *congerrones.* Idem *Fest.* in *Gerrae*, Athenienses ait contra Siculos in obsidione Syracusarum hujusmodi scutis usos, ac proinde a Siculis irrisos. Sed hoc vocis significationem nihil immutat.

CERRUS, i, f. *ὀξύη*, vel *ἄσπρις*, arbor est ex genere quercuum, procera, glandem ferens tristem, horridam, echinato calyce, seu castaneae. In Italia non omnibus locis nota est: in Gallia nec ortum, nec nomen habet. Est autem in operibus paene inutilis, quoniam celeriter marcescit. *Vitr.* 2, 9. et 7, 1., *Plin.* 16, 5, 6., *ib.* 6, 8. et *Colum.* 7, 9.

CERTĂBUNDUS, a, um, adj. certans, disceptans. *Appul. Apol.* Diogenes Cynicus cum Alexandro M. de veritate regni certabundus.

CERTĂMEN, minis, n. *ἀγών*, contentio inter duos, aut plures de re aliqua, conatus, quem quis adhibet, ut alium vincat. [**Cic. Am.* 10, 34. In optimis quibusque honoris certamen et gloriae. *Tibull.* 4, 1, 88. Laudis et assiduo vigeat certamine miles. *Tac. A.* 1, 2. Certamina potentium et avaritia magistratuum.] *Cic. Fin.* 2, 21. Certamen honestum, et disputatio splendida. *Id. Off.* 1, 12. Cum altero certamen honoris et dignitatis est, cum altero capitis et famae. *Id. Flacc.* 26. De urbis possessione inter Deos certamen fuit. *Id. N. D.* 3, 40. Est mihi tecum pro aris et focis certamen. *Id. Pis.* 32. Adducere rem in certamen. *Id. Brut.* 92. *in f.* venire cum aliquo. *Id. Acad.* 1, 11. Instituere sibi certamen cum aliquo. *Justin.* 2, 10. deferre ad judicem. (paulo post *contentionem*, et *litem* appellat.) *Sall. Cat.* 1. Diu magnum inter mortales certamen fuit, vine corporis, an virtute animi res militaris magis procederet. [**Tac. A.* 4, 40. Quid, si intendatur certamen tali conjugio?] Et *Liv.* 2, 53. Certamina domi finita, *h. e.* seditiones. Et *ib.* 28. *ad f.* Apparebat atrox cum plebe certamen. *Id.* 5, 16. Nec intra muros quietiora negotia esse certaminibus patrum ac plebis. [**Tac. A.* 1, 28. Quis certaminum finis? (de exercitu seditioso.) *Id. ib.* 1, 54. Certamen histrionum. *Id. ib.* 2, 54. Provinciae internis certaminibus aut magistratuum injuriis fessae. *Id. ib.* 3, 12. Illic contumacia et certaminibus asperasset juvenem. *Id. ib.* 3, 43. Certamen ducum Romanorum, quos inter ambigebatur; utroque bellum sibi poscente. *Id. ib.* 4, 32. Plebis et optimatium certamina.] ℙ Dicitur saepe de ludis, in quibus cursu, pugilatu, lucta, equis, quadrigis etc. certabatur. *Justin.* 7, 2. Olympio certamine vario ludicrorum genere contendit. *Suet. Ner.* 12. Certamen quinquennale triplex, musicum, gymnicum, equestre. *Virg. A.* 5, 144. bijugum. *Ov. Met.* 10, 177. Inire certamina disci. *Cic. Tusc.* 2, 26. Descendere in certamen. [**Suet. Cal.* 20. Certamen Graecae Latinaeque facundiae. *Id. Claud.* 11. Neapolitanum certamen, i. e. certamen gymnicum et musicum Neapoli in Augusti honorem institutum. (Cf. *Aug.* 98.) *Id. Vitell.* 4. Certamen Neroneum. V. in Neronianus. *Id. Dom.* 4. Certamina oratorum ac poetarum. *Id. Claud.* 21. Certamen quadrigarum.] ℙ Metonymice *Virg. G.* 2, 530. pecorisque magistris Velocis jaculi certamina ponit in ulmo, *h. e.* praemia certaminis. Sic apud Graecos *ἆθλος*, certamen, et *ἆθλον* certaminis praemium significat. ℙ Saepissime ponitur pro proelio. *Caes. B. C.* 1, 46. Vario certamine pugnatum est. *Vellej.* 2, 85. Certamen classicum. *Id. ib.* et *Liv.* 7, 26. Inire certamen. *Sall. Jug.* 13. Ubi res ad certamen venit. *Curt.* 4, 15. Tentare certamen. *Liv.* 35, 4. conserere. *Flor.* 1, 13. Singulare certamen. [**Virg. A.* 7, 523. Certamen agreste. *Id. ib.* 8, 700. Saevit medio in certamine Mavors. *Id. ib.* 10, 146. Illi inter sese duri certamina belli contulerant.] ℙ Proprie differt a *proelio.* Significat enim ardorem et conatum, quo milites in proelio utuntur. *Hirt. B. G.* 8, 28. Fit proelium acri certamine. *Id. B. Alex.* 16. Minime autem erat par proelii certamen. *Cic. Cat.* 2, 11. *extr.* In hujusmodi certamine ac proelio. Sic *Ov. Met.* 12, 180. Qua tibi militia cujus certamine pugnae Cognitus. ℙ [*Significat etiam bellum apud *Eutrop.* 1, 16. Promittentes senatui et populo, per se omne certamen implendum. Comparat *Tzschuck.* ad h. l. *Justin.* 7, 2, 6. 6, 6. et *Flor.* 1, 20. et *Gruner.* qui Gr. *ἀγὼν* sic dici docet ad *Eutrop.* 3, 2.] ℙ Praeterea dicitur de studio, conatu et alacritate plurium circa eandem rem. [**Tac. A.* 4, 63. Et saepe certamen, si confusior facies et par forma, aut aetas, errorem adgnoscentibus fecerat.] *Petr. Sat.* 124. *ad f.* Opes suas summo certamine in Eumolpum congesserunt. *Curt.* 9, 4. Ingenti certamine concitant remos. Adde *Virg. A.* 5, 197. [**Sil.* 11, 72. Vocumque tremit certamine templum. *Virg. G.* 3, 103. Nonne vides, quum praecipiti certamine campum corripuere, ruuntque effusi carcere currus.] Et absolute *Sil.* 10, 536. Funereas tum deinde pyras certamine texunt. Adde 12, 268. ℙ *Certamen vini* ap. *Tibull.* 3, 6, 11. est compotatio. Adde *Plin.* 36, 21, 42. ℙ *Certamina divitiarum* ap. *Hor. Ep.* 1, 5, 8. sunt curae et labores in divitiis comparandis. ℙ Videtur etiam poni pro periculo, quia in certamine semper aliquid periclitamur. *Cic. Div.* 1, 43. Quo majus erat certamen et discrimen salutis.

CERTANTER, adv. certatim. *Paulinus Petrocor.* 6, 489. Aut si certanter rapuissent flumina coetus.

CERTATIM, adv. *ἀγωνιστικῶς*, cum certamine et aemulatione. *Cic. Sex.* 34. Cum omnes certatim, alius alio gravius atque ornatius de mea salute dixissent. *Id. Phil.* 2, 46. Certatim currere. *Plin. ep.* 2, 9. Omnes me certatim, et tamen aequaliter amant. [**Tac. A.* 3, 65. ut multi etiam pedarii Senatores certatim exsurgerent. *Id. ib.* 11, 31. Certatim ceteri circumstrepunt. *Id. ib.* 12, 7. Certatim erumpere curia. *Suet. Aug.* 100. Senatus certatim progressus est. *Id. Cal.* 57. Plures certatim experimentum artis dabant. *Hor. Sat.* 1, 5, 17. Cantat absentem amicam nauta atque viator certatim. Cf. *Bentl.* ad h. l. *Tibull.* 4, 4, 24. Certatim reddet uterque focis debita.] *Virg. A.* 5, 778. Certatim socii feriunt mare, et caerula verrunt.

CERTĀTĬO, onis, f. *ἀγωνισμὸς*, *φιλονεικία*, actus certandi, contentio, conatus ad vincendum, *Sisenn.* ap. *Non.* 1, 36. Jaculis celeriter consumptis, ad gladios certationem revocaverunt. *Cic. Leg.* 2, 15. Ludi publici sint corporum certationes, cursu et pugilatione etc. *Id. Amic.* 9. Haec inter amicos sit honesta certatio. *Id. Quint.* 22. Haec est iniqua certatio, non illa, qua tu contra Alphenum velitabaris. *Id. Fin.* 2, 14. Relinquitur non mihi cum Torquato, sed virtuti cum voluptate certatio. [**Suet. Aug.* 45. Xysticorum certationes.] *Cic. Leg.* 3, 3. Cum magistratus judicassit, irrogassitve, per populum multae, poenae certatio esto. *Certatio multae* est disceptatio, quae fit apud populum, vel apud judices de multa alicui statuenda. *Liv.* 25, 3. Tribuni ducentum millium aeris multam Postumio dixerunt: cujus certandae cum dies advenisset etc. Et *ib.* 4. Omissa multae certatione, rei capitalis diem Postumio dixerunt. Dicitur *certatio*, quia fit cum certamine et contentione accusatorum et defensorum.

CERTĀTOR, oris, m. *ἀγωνιστὴς*, qui certat. *Gell.* 12, 10. Agrestes quidam et indomiti certatores, qui nisi auctoritatibus adhibitis non comprimuntur. Adde *Appul. Doctr. Plat.* 1.

CERTĀTUS, a, um, partic. a *certo*, id de quo certatum est. *Sil.* 17, 338. Certatus nobis hodie dominum accipit orbis. Sic *Stat. Th.* 1, 1. Regna decertata odiis. ℙ Ablativus *certato* ponitur pro *cum certatum esset*, sicut *audito*, *comperto*, etc. *Tac. A.* 11, 10. Huic contra itum ad amnem Erindem, in cujus transgressu multum certato, pervicit Bardanes. Adde *Hist.* 4, 16. V. similem loquendi rationem in ERRO, as, *in f.*

CERTĀTUS, us, m. id. q. certamen. *Stat. Silv.* 3, 1, 152. ridetque benigna Parthenope gentile sacrum, nudosque virorum Certatus, et parva suae simulacra coronae.

CERTE, adv. *νὴ Δία*, *ἀληθῶς*, *γε*, profecto, sine dubio, certo. *Cic. Brut.* 32. Certe et boni aliquid attulimus juventuti, et nocuimus fortasse, quod etc. *Id. Marcell.* 2. Et certe in armis militum virtus, locorum opportunitas multum juvant. *Id. Div.* 2, 9. Certe igitur ignoratio futurorum malorum utilior est, quam scientia. *Id. N. D.* 1, 2. *in f.* Alterum fieri profecto potest, alterum certe non potest. [**Id. Off.* 2, 24, 86. Sunt certe utiles. *Hor. Sat.* 1, 9, 67. Certe nescio, quid secreto velle loqui te aiebas mecum.] *Ter. Andr.* 3, 2, 15. Certe hercle hic se ipsus fallit. *Id. ib.* 3, 2, 23. Certe enim scio. *Liv.* 3, 40. *ad f.* Speculatores mittendos, qui certius explorata referant. *Tertull. Pall.* 4. *in f.* Tunc certissime pallium super omnes exuvias deducit etc. ℙ In responsionibus affirmat, aut concedit. *Pl. Asin.* 3, 3, 132. Ain vero? *Le.* certe inquam. *Cic. Or.* 42. At dignitatem docere non habet: certe, si quasi in ludo. ℙ Jungitur eleganter particulis *quidem*, et *equidem:* quod si aliis verbis praeponatur, fere dicimus *certo quidem;* si subjiciatur *quidem certe. Pl. Aul.* 2, 2, 38. Certe edepol equidem te civem sine malitia sum arbitratus. *Id. Pers.* 2, 2, 27. Certe equidem pejorem te vidi neminem. *Cic. Tusc.* 1, 29. Nunc ubi sit animus, certe quidem in te est. *Ter. Eun.* 4, 5, 5. Certe tu quidem pol multo hilarior. *Cic. Fam.* 1, 9. *ad f.* Me quidem certe tuarum actionum comitem habebis. *Id. Q. Fr.* 3, 8. *a med.* Aliud hoc tempore de republica nihil loquebantur: agebatur quidem certe nihil. ℙ Ponitur aliquando pro *saltem. Cic. Tusc.* 1, 49. Ut homines mortem vel optare incipiant vel certe timere desistant. [**Id. Off.* 1, 1, 3. Nos autem, quantum in utroque profecerimus, aliorum sit judicium: utrumque certe secuti sumus. *Id. ib.* 2, 14, 50. Semel igitur aut non saepe certe. *Id. ib.* 3, 1, 1. Si minus imitatione consequi possumus, voluntate certe proxime accedimus.] ℙ Item pro *tamen. Cic. Att.* 16, 7. Quamvis non fueris suasor et impulsor profectionis meae, approbator certe fuisti. [**Virg. Ecl.* 9, 7. Certe equidem audieram, — servasse Menalcan. — Audieras; — sed.]

[CERTIM, adv. idem ac certe et certo. *Jul. Val. res gestae Alex. M.* (ed. *A. Maio*) 1, 31. Sese quidem accolae certim scire renuebant.

CERTĬORO, as, avi, atum, a. 1. *παρεγγυάω*, *μηνύω*, *ἐμφανίζω*, certiorem facio, denuncio, significo. *Julian. JCtus* ap. *Ulp. Dig.* 13, 6, 5. *circa med.* Neque me certiorasti, chirographum ibi esse scriptum. *Ulp. ib.* 19, 1, 1. *in f.* Nec certiorari debuit, qui non ignoravit. *Id. ib.* 29, 4, 1. Nec certioratus dominus est a servo. Adde *ib.* 16, 3, 1.

CERTISSO, as, n. 1. certior fio. *Pacuv.* ap. *Non.* 2, 160. Atque eccos, unde certissent. *Voss.* putat scribendum esse *certiscent*, *h. e.* certiores fient: ut sit *certisco*, *is.*

CERTĬTŪDO, inis, f. Apud *Ammian.* 30, 1. quidam leg. In eadem fidei certitudine mansit immobilis. Sed abesse eam vocem ex MSS. atque aliter legendum esse *Valesii* fratres adnotarunt.

CERTO, adv. *ἀληθῶς*, *σαφῶς*, idem quod certe. *Cic. Att.* 2, 23. Nam id te scire cupere, certo scio.

(Saepissime cum verbo *scio* jungitur ap. *Cic.*, *Ter.*, *Plaut.* et al.) *Id. ib.* 22. *ad f.* Sed certo videntur haec aliquo eruptura. Al. leg. *certe*, rectius. *Id. Tusc.* 5, 28. Nihil ita exspectare, quasi certo futurum. *Ter. Eun.* 5, 1, 9. Certo comperi. *Id. Hecyr.* 4, 2, 10. Certo decrevi. *Pl. Stich.* 2, 1, 86. Certo mecastor id fuit nomen tibi. *Id. Poen.* 3, 5, 42. Nunc pol ego perii certo, non arbitrario. ℙ In responsionibus. *Pl. Men.* 5, 9, 50. Esne tu Syracusanus? *Me.* Certo. *Id. ib.* 2, 3, 38. Egone te jussi coquere? *Er.* certo, tibi et parasito tuo. ℙ Jungitur et cum *quidem*, ut de *certe* dictum est. *Id. ib.* 2, 2, 39. Nam tu quidem hercle certo non sanus satis. *Id. Epid.* 3, 2, 42. Me quidem certo servavit consiliis suis.

CERTO, as, avi, atum, a. I. ἀγωνίζομαι, est frequentativum a *cerno*, quasi per syncopen factum ex *cernito* et significat contendere, pugnare, conari vincere. [*Cic. Off.* 3, 22, 87. Armis cum hoste certare. *Tac. A.* 1, 29. Certatum inde sententiis. *Id. ib.* 1, 45. bello certaturus. *Id. ib.* 3, 63. Et quia studiis certabatur. *Id. ib.* 6, 41. Certantibus gaudio.] *Caes. B. G.* 6, 5. Pro explorato habebat, Ambiorigem proelio non esse certaturum. *Sall. Jug.* 6. Cursu cum aequalibus certare. *Id. ib.* 52. Certare armis. *Id. Cat.* 63. maxima vi. *Cic. Or.* 2, 18. cum populo R. de imperio. *Liv.* 3, 71. bello de ambiguo agro. [*Tac. A.* 12, 22. Quod secum de matrimonio Principis certavisset.] *Hor. A. P.* 220. ob hircum. *Tac. A.* 2, 46. augendae dominationi, *h. e.* ad augendam dominationem. *Cic. Brut.* 46. cum aliquo dicacitate. *Hor. Od.* 2, 12, 18. joco. *Id. ib.* 4, 1, 31. mero. *Liv.* 5, 8. *in f.* Certatum est maledictis inter collegas. *Cic. Fam.* 7, 31. Officiis certare inter se. *Liv.* 34, 18. Parsimonia et vigiliis et labore cum ultimis militum. *Plin. ep.* 7, 7. Certare cum aliquo honestissimo certamine mutuae caritatis. *Id. Pan.* 30. Certat Aegyptus cum feracissimis terris. *Justin.* 5, 4. Certant secum ipsi, utrum contumeliosius eum expulerint, an etc. [*Cic. Off.* 1, 25, 87. Ut si nautae certarent, quis eorum potissimum gubernaret. *Tac. A.* 3, 45. Certantibus inter se signiferis. *Virg. A.* 2, 30. Certare acie hic Solebant. *Id. ib.* 4, 443. Certant inter se cruere quercum.] ℙ Certare fructibus praediorum cum usuris, ap. *Cic. Catil.* 2, 8. est tot usuris se onerare, ut praediorum fructus exaequent: qua ratione fructus cum usuris committuntur et certant; et plerumque superantur, quia usurae quotannis certae sunt, fructus autem incerti. ℙ Frequenter usurpatur in re forensi pro disceptare, lites agere. *Cic. Verr.* 2, 2, 16. Cum diceret, jus esse certum Siculis inter se quo jure certarent. Et *ib.* 13. Siculi hoc jure sunt, ut quod civis cum cive agat, domi certet suis legibus. *Hor. Sat.* 2, 5, 27. Magna, minorve foro si res certabitur olim. *Ulp. Dig.* 25, 3, 5. Certare praejudicio. ℙ *Certare multam.* V. in CERTATIO in f. ℙ In illo *Stat. Th.* 6, 6. Hunc pius Alcides Pelopi certavit honorem, *h. e.* certamen sacrum Olympicum certavit in honorem Pelopis. ℙ *Certare alicui rei* pro *aliqua re. Sisenn.* ap. *Non.* 9, 20. Alii saltui ac velocitati certare. ℙ A poetis interdum dativo jungitur. [*Hor. Sat.* 2, 5, 19. Certans melioribus.] *Virg. Ecl.* 5, 8. solus tibi certet Amyntas. *Id. ib.* 8, 55. certent et cycnis ululae. *Id. G.* 2, 138. Certare laudibus alicujus. *Hor. Ep.* 11, 18. imparibus. *Stat. Silv.* 5, 3, 191. Non tibi certasset juvenilia fingere corda Nestor. Adde *Sil.* 13, 222. ℙ *Certare* etiam dicuntur, qui eandem rem simul et cum conatu atque aemulatione agunt. *Virg. A.* 2, 64. certantque illudere capto. *Curt.* 9, 4. *in f.* Certat quisque evadere. *Tac. H.* 1, 47. Certare adulationibus. ℙ Pro conari, studere. *Virg. Ecl.* 5, 9. Quid, si idem certet Phoebum superare canendo? *Id. A.* 5, 194. Non jam prima peto Mnestheus, neque vincere certo. *Plin. Pan.* 81. *in f.* Nunc cum valentissimo quoque sodalium certat frangere fluctus etc. ℙ Falso putat *Non.* 7, 42. deponentis forma adhiberi *certor* pro *certo* a *Pacuv.* illis verbis: An quis est, qui te esse dignum, qui cum certetur, putet? Est enim passivum impersonale. Legitur tamen ap. *Hygin. fab.* 273. Gymnici ludi, in quibus certati sunt cursu Nestor, Helenus etc. ℙ *Certato* apud *Tac.* V. in CERTATUS, a, um. ℙ Part. *Certans* ap. *Virg. A.* 3, 668. certantibus aequora remis. *Certandus* ap. *Liv.* 25, 3. Multae certandae cum dies advenisset.

CERTUS, a, um, adj. Est a *cerno*, a quo fit *cretus* et per metathesin *certus*. Itaque *certus esse* is dicitur, qui jam decrevit et minime dubius est de re aliqua facienda. *Virg. A.* 4, 563. dirumque nefas in pectore versat Certa mori. *Albinov.* 1, 291. Certus eras nunquam, nisi victor, Druse, reverti. (Adde 170. et 228.) *Val. Fl.* 5, 47. Certa sequi quocumque ferant. *Pl. Amph.* 1, 1, 183. Certum est confidenter contra colloqui. (ita saepissime *Pl.* et *Ter.*) *Liv.* 2, 16. Certum atque obstinatum est. *Cic. Rosc. Am.* 11. Certum est deliberatumque, quae ad causam pertinere arbitror, omnia dicere. *Id. Or.* 2, 33. Cum diceret, sibi certum esse, a judiciis causisque discedere. *Id. Att.* 1, 8. *in f.* Mihi autem abjurare certius est, quam dependere. [*Curt.* 4, 13. Certum est aggredi.] *Pl. Merc.* 2, 4, 3. Cur non morior? quid mihi est in vita boni? Certum est: ibo ad medicum atque me ibi toxico morti dabo. *Id. Mil.* 2, 6, 91. Ita facere certum est me. *Id. Merc.* 3, 4, 59. Certum est exulatum hinc ire me. *Ter. Eun.* 3, 3, 30. Si istuc ita certum est tibi. *Sil.* 9, 480. Nec sat certa diu, patriis an cederet armis etc. ℙ Regit nonnunquam genitivum. *Tac. A.* 4, 34. Certus relinquendae vitae. *Id. H.* 4, 14. desciscendi. *Virg. A.* 4, 554. eundi. [*Amat prae ceteris hanc dicendi rationem. *Tac. A.* 12, 32. Destinationis certus. 66. Sceleris olim certa. *Sil.* 6, 27. Certus necis, i. e. obstinatus ad moriendum.] ℙ Saepe significat constitutum, definitum, selectum, peculiarem. *Cic. Verr.* 2, 2, 52. Cephaoedii mensis est certus, quo mense sacerdotem maximum creari oporteat. [*Tac. A.* 1, 24. Ut Drusum mitteret nullis satis certis mandatis; ex re consulturum. *Id. ib.* 12, 24. Certa spatia.] *Liv.* 1, 50. In diem certam ut conveniant, indicit. *Cic. Inv.* 2, 45. Quaerere a judicibus, cur in certa verba jurent, certo tempore conveniant, certo discedant. *Id. Quint.* 10. Totam causae dictionem certas in partes dividam. *Id. Or.* 1, 40. Certis quibusdam verbis divortium fit. *Id. ib.* 58. Certa quaedam et definita lex. [*Suet. Aug.* 91. Quotannis, die certo, emendicabat. *Id. ib.* 45. Quidquid autem ubique militum esset, ad certam stipendiorum praemiorumque formam adstrinxit. *Id. Ner.* 17. Certa justaque merces. *Tibull.* 3, 1, 3. Et vaga nunc certa discurrunt undique pompa perque vias urbis munera, i. e. singula suis personis destinata. *Id.* 2, 1, 51. Cantavit certo rustica verba pede, i. e. certis numeris.] ℙ Hoc sensu adhibetur loco pronominis *quidam*. *Cic. Brut.* 16. Habet certos sui studiosos, qui etc. *Id. Marc.* 6. Insolentiam certorum hominum extimescere. [*Suet. Caes.* 43. Certae personae et aetates.] ℙ *Certus* etiam dicitur, qui aliquam rem exploratam, compertam et cognitam habet. *Gell.* 18, 13. Fac me, oro, magister, ut sim certus, an etc. *Id. ib.* 10. Certi sumus, non ignorare te, quid etc. Et *Suet. Vesp.* 25. Tam certus de sua suorumque genitura semper fuit, ut etc. *Id. Tib.* 61. Certus damnationis. *Tac. H.* 4, 3. spei. *Lucan.* 8, 120. loci. [*Tac. A.* 1, 27. Exitii certus. *Id. ib.* 12, 3. Certa matrimonii.] ℙ Hinc *certiorem facere* est alicujus rei nuntium afferre, παραγγεῖλαι, μηνύειν. *Caes. B. G.* 1, 12. Ubi per exploratores Caesar certior factus est. *Cic. Att.* 1, 14. *in f.* Tu quid agas, ubi sis, cujusmodi res sint, fac me quam diligentissime certiorem. *Id. ib.* 9, 2. Certiorem me sui consilii fecit. *Caes. B. G.* 5, 36. Eum de rebus gestis certiorem faciunt. *Id. ib.* 1, 11. Caesarem certiorem faciunt, sese non facile vim hostium prohibere. [*Suet. Aug.* 65. Et ita, ut certior fieret, qua etc.] ℙ Dicitur etiam hoc sensu *certum facere*, sed raro et fere a poetis. *Virg. A.* 3, 179. Anchisen facio certum remque ordine pando. *Pl. Ps.* 1, 1, 16. Fac me certum, quid tibi sit. ℙ Is etiam *certus* est, cujus fides explorata ac tuta est. *Cic. Fam.* 1, 7. Quoties mihi certorum hominum potestas erit, quibus recte dem (*litteras*), non praetermittam. (Adde *ib.* 6, 12. et *Att.* 5, 17. et 21. et *ib.* 8, 1.) *Pl. Trin.* 1, 2, 57. Tu ex amicis certis mihi es certissimus. *Mart.* 5, 61. sane certus et asper homo. *Nep. Paus.* 2. Si quid geri volueris, certum hominem mittas, cum quo colloquatur. *Quint.* 6, 3. Parum certus auctor. [*Tac. A.* 4, 11. Quod nullo auctore certo firmantur.] ℙ Hinc et pro veraci sumitur et non fallente. *Hor. Od.* 1, 7, 28. Certus enim promisit Apollo. Adde *Cic. Fam.* 6, 12. ℙ Et generatim pro probato, spectato. *Cic. Quint.* 3. Certus paterfamilias. *Id. Rosc. Am.* 19. Id erat certi accusatoris officium, explicare omnia vitia etc. Adde *Verr.* 2, 2, 61. Similiter *certus* dicitur, qui in jaciendo non aberrat. *Senec. Hippol.* 192. *de Cupidine.* Ipsumque Phoebum, tela qui nervo regit, Figit sagitta certior missa puer. *Val. Fl.* 1, 366. Deucalion certus jaculis. *Id. ib.* 1, 191. non illo certior alter Pinguia letifera perfringere colla bipenni. *Mart. Spectac.* 13. O quam certa fuit librato dextera ferro. *Id. ib.* 23. quam certo venabula dirigit ictu! *Virg. A.* 11, 767. certam quatit improbus hastam. *Hor. Od.* 1, 12, 23. metuende certa, Phoebe, sagitta. ℙ Item *res certa* est tuta, et cui fidere possumus. *Cic. Q. Fr.* 2, 2. *in f.* Tu, velim, quamprimum bona et certa tempestate conscendas. *Plin.* 36, 22, 49. Globosus lapis ad structuram infidelis: nec certior fluvialis. *Tac. H.* 4, 81. Certa maris opperiri. [*Curt.* 6, 10. Si certiora oraculis creditis esse tormenta.] ℙ Et quae constanter, et sine dubio evenit, aut fit. *Cic. N. D.* 2, 38. Qui tam certos coeli motus, tam ratos astrorum ordines viderit. *Id. Manil.* 2. Aguntur certissima populi R. vectigalia. [*B. Afr.* 2. Ita vento certo celerique navigio vectus. *Tibull.* 1, 4, 20. Annus agit certa lucida signa vice, i. e. intra tempus certum ac definitum.] ℙ Item *certus* dicitur, qui constans, firmus ac fortis etc. *Cic. Quint.* 24. Diffidebam mehercule, satis animo certo et confirmato me posse in hac causa consistere. *Virg. A.* 9, 249. Cum tales animos juvenum, et tam certa tulistis Pectora. *Serv.* ad *A.* 1, 58. affert in eandem sententiam haec verba *Sallustii:* Apud latera certos locaverat. ℙ Saepissime ponitur pro aperto, comperto, manifesto, noto, et minime dubio, βέβαιος, δῆλος. *Liv.* 28, 14. Vir dum satis certa luce. *Cic. N. D.* 3, 5. Qui quae affirmant, certiora esse dicunt, quam illa etc. *Id. Att.* 1, 9. Certius tibi est, me esse Romae, quam mihi te Athenis. *Caes. B. G.* 7, 45. Neque, certi quid esset, explorari poterat. *Cic. Att.* 3, 11. Ad me, obsecro te, ut omnia certa perscribas. *Id. ib.* 16, 13. *in f.* Tu mihi de his rebus omnia certa, clara, *subaudi*, scribes. *Id. Fam.* 1, 9. *ad f.* Mihi non tam de jure certum est (quamquam ne id quidem valde dubium est) quam etc. *Id. Arch.* 7. Difficile est hoc de omnibus confirmare, sed tamen certum est, quid respondeam. *Id. Fat.* 6. Quoniam certum in Fabio ponitur, ortum cum esse Canicula oriente. *Id. Sext.* 22. Certissimum signum amoris. *Id. Inv.* 1, 2. Certi liberi. *Id. Rosc. Am.* 16. Patre certo nasci. *Id. Q. Fr.* 1, 2, 2. Certissimus matricida. *Id. Att.* 15, 21. Quem tu illo certiorem nebulonem? *Id. N. D.* 1, 14. Cleanthes aethera certissimum Deum judicat. *Id. Div. Verr.* 10. Certissimum crimen. *Id. Att.* 1, 1. Competitores certi, *h. e.* qui certo petituri sunt. *Coel.* ad *Cic. Fam.* 8, 3. Certior candidatus, *h. e.* quem certius est, esse designandum. *Hor. Epod.* 15, 16. Certus dolor, *h. e.* verus et acer. [*Sil.* 15, 493. Superari certior hostis, i. e. qui certiori cum spe poterat vinci.] ℙ *Certum scire*, aut *nescire*, *habere*, est certam et indubitatam rem scire, aut nescire. *Cic. Fam.* 9, 23. Cum certum sciam, faciam te paulo ante certiorem. *Id. Att.* 12, 23. De Oropo, opinor, sed certum nescio. *Ter. Ph.* 1, 2, 98. Senem quoad exspectatis vestrum? *G.* non certum scio. *Lucej.* ad *Cic. Fam.* 5, 14. Non habeo certum, quae te res hinc retrahat. *Cic. ib.* 12, 5. Hiemem credo adhuc prohibuisse, quo minus de te certum haberemus. ℙ *Pro certo habere*, *putare*, *dicere* etc. *Cic. Att.* 10, 6. Pompejum pro certo habemus proficisci in Galliam. *Matius* ad *Cic. post. ep.* 15. *l.* 9. *ad Att.* De adventu Caesaris pro certo habebamus. Et *ib.* Hoc pro certo putamus. *Cic. Agr.* 2, 37. Pro certo polliceri. *Id. Brut.* 3. dicere aliquid. *Sall. Catil.* 15. creditur. *Cic. Att.* 5, 21. Omnia, quae certa non erunt, pro certo negato. *Liv.* 25, 10. Sed quid rei esset, nemo satis pro certo scire. ℙ *Certum alicui facere* est certum dicere, aperire. *Pl. Men.* 2, 1, 17. Istuc quaero certum qui faciat mihi, qui sese dicat scire, eum esse mortuum. *Id. Pseud.* 2, 2, 4. Nimis velim, certum qui mihi faciat, leno ubi hic habitat. *Id. Men.* 5, 2, 12. Nec, quid id sit, mihi certius facit. ℙ *Certum* interdum adverbialiter ponitur pro *certo*. *Hor. Sat.* 2, 5, 100. Et certum vigilans, quartae sit partis Ulysses, Audieris, heres. *Id. ib.* 6, 27. quod mi obsit clare, certumque locuto. *Cic. fr. Scaur. n.* 6. (ed. iterum *A. Maio*) Qui sive patricius, sive plebejus esset, non enim certum constituerat. ℙ *Ad certum* idem quod *certo*. *Censorin. de die nat.* 19. Hoc tempus quot dierum esset, ad certum nondum astrologi reperire potuerunt. ℙ *Certo certius esse* dicitur, quod plane certissimum est. *Ulp. Dig.* 42, 9, 10. Et hoc certo certius est, et saepissime constitutum. *Pl. Capt.* 3, 4, 11?. Nihil invenies magis hoc certo certius. ℙ Adverbialiter *Appul. Met.* 9. *sub f.* Nos: quos occultaret apud se certo certius, dedere potius, quam etc.

CERVA, ae, f. ἔλαφος, femina in cervino genere. *Plin.* 11, 37, 45. Cornua nulla ovium, nec cervarum. ℙ Nonnunquam adhibetur a poetis nullo habito respectu generis, sive marem, sive feminam significet: quemadmodum Graeci τὴν ἔλαφον etiam de cervo mare dicunt. *Virg. A.* 4, 69. qualis conjecta cerva sagitta etc. *Ov. A. Am.* 3, 670. Non docet infestos currere cerva canes. *Id. Met.* 7, 545. Non aper irasci meminit; non fidere cursu Cerva. *Hor. Od.* 3, 5, 31. Si pugnat extricata densis Cerva plagis. Ita *canis*, *bos* feminine libentius dicuntur ab iisdem poetis; sic *agna parca* etc. Vide quae congessit *Brouckusius* ad *Tibull.* 4, 3, 13. ℙ Quin aliquando cervum marem significantes *cervam* tamen appellant. *Virg.* enim *A.* 6, 803., *Senec. Agamemn.* 831. et *Sil.* 3, 39. *cervam* appellant, quam Hercules cursu cepit, de qua *Hygin. fab.* 30., *Sil. l. c.* et alii mythologi narrant, cornua et quidem aurea habuisse, atque adeo marem fuisse, cum feminae cornibus omnino careant. Adde *Val. Flacc.* 6, 70. Quare *Pl. Pers.* 1, 1, 3., *Mart.* 9, 102. et *Auson. Idyll.* 19. non *cervam*, sed *cervum* appellarunt. Quidam tamen, ne quid dissimulem, ap. *Sil.* legunt *cervum*, et ap. *Mart. cervam.* Praeterea etiam cervas aliquando cornutas inventas esse, non desunt qui affirment, atque in his *Scalig.*, qui *l.* 3. *Poetices c.* 4. talem in Gallia visam et captam suis temporibus fuisse testatur. *Pindarus* quoque *Olymp. hymn.* 3. cervam hanc Herculis χρυσόκερων ἔλαφον Ὀρθίαν vocat. ℙ Cerva quaedam, quae mille annis vixerat, pro numine colebatur ab incolis Capuae, ut narrat *Sil.* 13, 115. et seqq., quam ideo videre est in nummis illius

urbis apud *Daniele*, *Numism. Capuana*. p. 57. ℙ Cervae nomen interdum canibus imponebatur, ut colligitur ex *Colum.* 7, 12. *ad f.*

*CERVARIA, ae, f. locus vel opp. in Hisp., in confinio Galliae Aquitanicae. *Mela* 2, 5. Hodie est *Cervera*. *B. A.*

CERVĀRIUS, a, um, adj. cervinus. Est quoddam quadrupedum genus, qui *cervarii lupi* appellantur, tum propter velocitatem, qua cervos aequant, quibus infensissimi sunt, tum propter aviditatem luporum similem. De his verba facit *Plin.* 8, 22, 34. et 11, 37, 79. ℙ *Cervarium venenum* dicta est quaedam herba, a Gallis limeum appellata, qua venatores sagittas tingunt, inquit *Id.* 27, 11, 76. et *Fest.* in *Toxicum*. ℙ In sacrificiis Dianae cerva immolabatur: quae si forte defuisset, ejus loco ovem mactabant, quam proinde *ovem cervariam* dicebant, teste *Festo*.

CERŪCHI, orum, m. plur. *κεροῦχοι*, Graeca vox a *κέρας*, cornu, et *ἔχω*, habeo. *Ceruchi* sunt rudentes, quibus antennae ex utroque cornu religantur ad malum, et, cum opus est, in quamcumque partem vertuntur. Quidam putant, esse ipsas antennarum extremas partes, seu cornua, quae Graeci *ἀκροκέρια* vocant. *Val. Flacc.* 1, 469. Temperet ut tremulos Zethes, fraterque ceruchos. *Lucan.* 8, 176. cum mihi semper in altum Surget, et instabit summis magna Ursa ceruchis. (*Jos. Scalig.* ad *Manil.* 1, 565. p. 73. integrum hunc *Lucani* locum diligenter exponit.) *Id.* 10, 495. Transtraque nautarum, summique arsere ceruchi. (*Virg. A.* 3, 549. ceruchos vocat *cornua velaturum antennarum*.) ℙ Sunt etiam qui putant significari summam partem prorae, et puppis: quibus favere videtur illud *Venant. de Vita Martini* 4, 407. feriunt cava vela rudentes, Nutat pinus iners, rapiuntur signa ceruchis. *Signa* enim appellare videtur Deorum icunculas, quas in summa prora, aut puppi collocare solebant.

CERVICAL, alis, n. *ὑπαυχένιον*, *προσκεφάλαιον*, pulvinar, quod vel ad mensam, vel in cubiculo, vel in lectica decumbentes cervici et capiti supponimus. [*Suet. Nero. 6. Quae fabula exorta est, deprehensis in lecto ejus, circum cervicalia, serpentis exuviis.] *Petr. Satyr.* 32. Positus inter cervicalia minutissima. *Mart.* 14, 146. Tinge caput nardi folio, cervical olebit: Perdidit unguentum cum coma, pluma tenet. Adde *Plin.* 20, 20, 82. et *Juven.* 6, 352. ℙ *Cervicale* in recto casu agnoscit *Cassiodor. de Orthogr.* p. 2303. et *Not. Tir.* p. 159.

*CERVICATUS, a, um, obstinatus, pervicax. *Vulg. Siracid.* 16, 11. *B. A.*

CERVICOSĪTAS, atis, f. obstinatus animus, pervicacia. *Sidon. ep.* 7, 9. *in conc.* Monasterialibus disciplinis aegre subditur popularium cervicositas.

CERVICŪLA, ae, f. parva cervix. *Cic. Verr.* 2, 3, 19. Tamenne putamus, patronum tuum in hoc crimine cerviculum jactaturum? *Quint.* 11, 3. Cervicula contracta. ℙ Metaphorice *Vitr.* 10, 13. *in machinae hydraulicae descriptione*. Supra cerviculam ejus coagmentata arcula etc.

CERVĪNUS, a, um, adj. *ἐλάφειος*, ad cervum pertinens. *Hor. Ep.* 1, 2, 66. Cervina pellis. *Varr. R. R.* 3, 9. Cornum cervinum incendere. *Ov. Met.* 6, 592. Cervina vellera. *Plin.* 28, 19, 77. Cervinus pilus. *Pallad.* 4, 13. color. *Mart.* 12, 29. Cervinus gelidum sorbet sic halitus anguem, *h. e.* e latebris extrahit, et cornu necat. Hinc *Ἔλαφος Plutarch. de prud. anim.* dictus *ἀπὸ τοῦ ἐλᾶν τοὺς ὄφεις*. *Juven.* 14, 251. Cervina senectus, *h. e.* diuturna et vivax. Cervi enim ultra centum annos vivere dicuntur, ut est ap. *Cic. Tusc.* 3, 28. et *Plin.* 8, 32, 50. ℙ *Cervina, ae*, absolute est cervi caro. *Edict. Dioclet.* p. 15. Aprunae Ital. P. l. ℋ. sedecim, cervinae Ital. P. l. ℋ. duodecim.

CERVISCĀ, genus piri ap. *Macr. Sat.* 2*, 15.

CERVISIĀ, ae, f. potus factus ex variis frugibus maceratis et expressis, praecipue vero ex hordeo, olim apud Gallos usitassimus. Quare ex illorum lingua vocis origo petenda est. Neque enim verisimile videtur, quod quidam docent, dictam esse per syncopen a *cerevisia*, quasi *Cereris vis*, quia frugum vis in eo liquore dominetur. *Plin.* 22, 25, 82. Ex iisdem (*frugibus*) fiunt et potus, zythum in Aegypto, celia et ceria in Hispania, cervisia, et plura genera in Gallia, aliisque provinciis. Adde *Ulp. Dig.* 33, 6, 9. V. CAMUM. ℙ *Serv.* ad *G.* 3, 379. docet, *cervisiam* designari a *Virg.* illo versu: et pocula laeti Fermento, atque acidis imitantur vitea sorbis.

CERVIX, icis, f. *αὐχήν*, *δέρη*. Proprie est posterior colli pars ab occipitio ad dorsum, in qua sunt vertebrae, et nervi caput sustinentes et moventes. Differt a *collo*, quod tum posteriorem, tum anteriorem partem (quae *jugulum* dicitur) significat. *Varr. R. R.* 2, 5. Vaccae cervicibus crassis, ac longis, a collo palearibus demissis. *Plin.* 11, 37, 67. Cervix nulli, nisi quibus utraque haec (*gula et arteria*), ceteris collum, quibus tantum gula. *Quint.* 11, 3. *circa med.* Cervicem rectam oportet esse, non rigidam, aut supinam: collum diversa quidem, sed pari deformitate et contrahitur, et tenditur. *Cic. N. D.* 2, 63. Boum cervices natae ad jugum. *Id. Sext.* 42. Aliquo praesidio caput, et cervices, et jugulum, ac latera tutari. [**Virg. Georg.* 3, 52. Optuma torvae forma bovis, cui turpe caput, cui plurima cervix, i. e. longa, firma et crassa.] ℙ At interdum etiam anterior colli pars cervix appellatur. *Cels.* 7, 13. Interdum in cervice inter cutem et asperam arteriam tumor increscit. ℙ Saepe tamen sumitur pro ipso collo. *Cic. Verr.* 2, 5, 42. *ad f.* Frangere cervices. *Id. Phil.* 11, 2. *ad f.* Abscindere caput cervicibus. *Tac. A.* 1, 53. Offerre cervicem percussoribus. *Juven.* 10, 345. praebere gladio. *Cic. Rosc. Am.* 11. Dare cervices alicui, *h. e.* praebere se occidendum. *Id. Phil.* 2, 21. subjicere securi. *Hor. Od.* 3, 9, 3. Dare brachia cervici. *Id. ib.* 2, 12, 26. Detorquere cervicem ad oscula. *Suet. Tib.* 68. Cervice rigida et obstipa incedere. *Id. Claud.* 30. et *Ner.* 51. opima, *aut* obesa esse. *Id. Aug.* 67. Onerare cervices gravi pondere. *Juven.* 1, 64. Sexta cervice ferri, *h. e.* hexaphoro, seu lectica a sex famulis gestata. *Id.* 9, 143. Cervix locata, *h. e.* servus gestandae lecticae pretio locatus. *Id.* 6, 206. submitte caput cervice parata Ferre jugum. *Id.* 10, 88. Cervice astricta trahere aliquem. [**Virg. A.* 10, 137. Fusos cervix cui lactea crinis accipit et molli subnectens circulus auro. *Curt.* 3, 12. Cervicem alicujus amplecti. *Plin. Pan.* 24, 5. Illos ergo humeri cervicesque servorum super ora nostra; te fama, te gloria cet. vehunt. *Id. ib.* 26, 1. Ostentare parvulos impositos cervicibus, i. e. humeris. *Id. ib.* 43, 3. Delatorum supina ora, retortasque cervices intueri, i. e. erectas, ut visendam praeberent faciem.] ℙ Translate. *Cic. Mil.* 28. Clodii furores, quos nullis jam legibus frenare poteramus, hac dextera a cervicibus vestris repuli. *Id. Catil.* 3, 7. Non facile hanc tantam molem mali a cervicibus vestris depulissem. *Id. Fam.* 12, 23. Cogitabat legiones ad Urbem adducere, et in cervicibus nostris collocare. *Sall. in epist. Pompeji ad senat.* Hostes in cervicibus jam Italiae agentes, ab Alpibus in Hispaniam submovi. *Cic. Phil.* 3, 16. Dare cervices crudelitati nefariae. *Id. Verr.* 2, 5, 42. Cum istius avaritiae poenam collo et cervicibus suis sustinerent. *Id. Dom.* 56. et *Sext.* 66. Qui suis cervicibus tanta munia, et rempublicam sustinent. *Id. Verr.* 2, 3, 59. Qui erunt tantis cervicibus recuperatores, qui audeant etc? *h. e.* tanta vi et audacia. *Liv.* 44, 39. Quanto facilius abire fuit, cum procul abessemus, quam nunc cum in cervicibus sumus? Sic *Curt.* 7, 7. Stare in cervicibus alicujus. *Liv.* 22, 33. Etsi bellum ingens in cervicibus erat, *h. e.* imminebat. *Justin.* 6, 9. Philippus regnum Macedoniae cervicibus Graeciae, velut jugum servitutis, imposuit. *Pers.* 1, 98. Laxa cervice legere aliquid, *h. e.* remissa et molli, non rigida et erecta. *Claud. in Rufin.* 1, 53. Cumque Fide Pietas alta cervice vagantur, *h. e.* securae. ℙ Dicitur et de aliis rebus. *Petr. Satyr.* 136. Cervix cucumae. *Id. ib.* 34. et *Mart.* 12, 32. amphorae. *Vitr.* 10, 13. Fistulae continenter conjunctae lineis cervicibus. *Stat. Theb* 6, 855. *de cupresso.* urgentes cervicem inclinat in Austros. *Colum.* 4, 7. Decacuminare pampinum, ut in cervicem potius confirmetur, et sit robustior. *Plin.* 4, 3, 4. Boeotiae oppidum Pagae, unde Peloponnesi prosilit cervix, *h. e.* Isthmus, qui est tanquam collum, quo Graecia jungitur Peloponneso, quae Graeciae caput videri potest. *Id.* 6, 29, 44. Urbs sita in cervice longe procurrente; et 33, 4, 21. Cervices fornicum caedere, *h. e.* fulcra ad perpendiculum utrinque stantia, et fornicem sustinentia. ℙ Quod tradit discrimen *Serv.* ad *A.* 2, 507. in singulari numero *cervicem* significare collum, in plurali superbiam, falsum omnio est. Nam *Ov. Met.* 6, 174. Maximus Atlas Est avus, aetherium qui fert cervicibus axem. ℙ *Varr. L. L.* 7, 4. et 9, 4. *extr.* et *Quint.* 8, 3. docent, hoc nomen in plurali numero usitatius esse, primumque *Hortensium in poematis*, ut *Varr. l. c.* 7. testatur, usurpasse in singulari. Sane *Cicero* pluraliter ubique usus est, itemque *Cato*, *Sall.* et *Plaut.* Ceteri scriptores promiscue. Cetetum ante *Hortensium* ipsum *Pacuvius* ap. *Cic. Div.* 2, 64. et *Enn.* ap. *Serv.* ad *A.* 10, 396. *cervicem* dixerant. ℙ *Charis.* 1, 100. docet ex *Plin. Secundo l.* 6. *sermonis dubii*, in genitivo plurali *cervicium* dici: sed *cervicum* legitur ap. *Cic. Or.* 18. et *Plin.* 23, 2, 33.

CERŪLA, ae, f. parva cera, vel parum cerae. *Cic. Att.* 16, 11. Nostrum opus tibi probari laetor: ex quo *ἄνθη* ipsa posuisti, quae mihi florentiora sunt visa tuo judicio, cerulas enim tuas miniatulas illas extimescebam. Alludit *Cic.* ad ceram pictam, qua censores librorum utebantur in notandis locis, quae minus placuissent. ℙ [Est etiam, ut videtur, idem ac ceriolare. *Inscr.* ap. *Grut.* 111, 12. Deo Nemauso Sex. Titulius Perseus horologium, et cerulas II. argenteas T. P. *F.*]

CERUS MANUS, in carmine Saliari ap. *Fest.* in *Matrem matutam*, est creator bonus, ut idem *Fest.* interpretatur, et est nomen mysticum Jani. *Cerus* enim videtur esse ab obsoleto *cereo* pro *creo*, quod legitur in quibusdam antiquis editionibus *Varr. L. L.* 5, 8. teste *Voss.* in *Etymol.* in *Creo*, et *Scalig.* in *Conjectan.*, a quo et *Ceres* dicta esse creditur, quia omnia in terra creat. At idem *Scalig.* ad *Fest.* in voce *Caerimonia* docet, *cerum* veteri lingua idem esse ac sanctum. Hac ratione erunt duo adjectiva idem sonantia, quod *sanctus*, *bonus*. Nam *manum* antiqui bonum dicebant, ut docet *Varr. l. c.* 2. ℙ In carmine Saliari ap. *eund. L. L.* 6, 3. *duonus ceruses*, ut quidem legit *Scalig.*, itidem bonum creatorem significat. Sed haec omnia obsoleta sunt.

CERUSSĀ, ae, f. *ψιμύθιον*, *ψίμυθος*, pigmentum metallicum albi coloris, quod fit ex plumbi ramentis tenuissimis super vas aceti asperrimi impositis, atque ita distillantibus. Quod ex eo cecidit in ipsum acetum, arefactum molitur et cribratur, iterumque aceto mixto in pastillos dividitur, et in sole siccatur. Si rursus coquatur, rufescit. Est autem potus letalis, sicut spuma argenti. V. *Plin.* 34, 18, 54., a quo haec sumpsimus, et *Vitr.* 7, 12. ℙ Cerussa utuntur pictores, teste eodem *Plin.* 35, 6, 19. Item mulieres ad candorem cuti inducendum. Hinc *Ov. Med. fac.* 73. Nec cerussa tibi, nec nitri spuma rubentis Desit. *Pl. Most.* 1, 3, 101. Cerussa malas oblinere. ℙ In medicina, habet usum (sicut et molybdaena) in emplastris quae non alligantur, sed illita ad cicatricem perducunt, in teneris corporibus, mollissimisque partibus, ut ex *Plin. l. c.* 34. colligitur. Hinc *Mart.* 10, 22. Cur spleniato saepe prodeam mento, Albave pictus sana labra cerussa etc. ℙ [*Cerussa usta*, V. USTA et SANDARACA. *F.*]

CERUSSĀTUS, a, um, part. ab inusit. *cerusso*, *ψιμυθιωθείς*, cerussa illitus. *Cic. Pis.* 11. Erant illi compti capilli, et madentes cincinnorum fimbriae, et fluentes, cerussataeque buccae. *Mart.* 7, 25. Cerussata cutis. *Imp. Constant. Cod. Theod.* 11, 27, 1. Aereis tabulis, vel cerussatis, vel linteis mappis scripta per omnes civitates Italiae proponatur lex, *h. e.* tabulis cerussa plumbea obductis, ut litterae magis conspicuae sint.

CERVŪLA, ae, f. parva cerva. Legitur inter opera *Augustini*, *Serm.* 215. *de Temp. a med.*, sed ille sermo spurius est, et nulla ratione *Augustino* adscribendus. At nutantem hanc vocem obfirma novo exemplo, in quo est nomen muliebre servile. *Inscr.* ap. *Mur.* 1777, 20. Ossa Cervulae Lentuli.

CERVŪLUS, et Cervŏlus, li, m. parvus cervus, *ἐλαφίνης*. *Not. Tir.* p. 175. ℙ Pro ramoso stipite instar cervini cornu, *Front. Strat.* 1, 5. Vallum cervolis, et alio materiae genere constructum incendit. V. CERVUS.

CERVUS, i, m. *ἔλαφος*, animal mirae velocitatis, et vitae diuturnae, cornua habens praealta et ramosa, quae quotannis mutat. *Cic. Tusc.* 3, 28. Theophrastus moriens accusasse naturam dicitur, quod cervis et cornicibus vitam diuturnam, hominibus tam exiguam dedisset. *Pl. Poen.* 3, 1, 27. Vincere cervum cursu. *Lucr.* 6, 765. Cervi alipedes. *Ov. Trist.* 3, 11, 11. Fugax cervus. *Id. Fast.* 5, 173. Pavidi formidine cervi. *Virg. A.* 3, 265. imbelles. *Id. Ecl.* 7, 30. Ramosa vivacis cornua cervi. [**Virg. A.* 10, 725. Surgentem in cornua conspexit. *Id. Georg.* 3, 369. Torpent conferto agmine. *Hor. Od.* 4, 4, 50. Cervi luporum praeda rapacium. *Id. ib.* 3, 12, 10. Catus fugientes cervos jaculari.] ℙ De cervorum natura pluribus agit more suo. *Plin.* 8, 32, 50. ℙ Eos in tutela Dianae esse scribit *Fest.* in *Servorum*: ubi et illud docet, servos fugitivos *cervos* dici, a celeritate. Sic enim ibi legendum monent critici. Hinc Dianae currum cervi trahere dicuntur. *Claud. II. Cons. Stilich.* 286. cervi currum subiere jugales etc. Proverbii speciem habet illud *Hor. Ep.* 16, 31. *tigres subsidere cervis;* cum de re impossibili sermo est. Simile est illud *Virg. Ecl.* 1, 60. Ante leves ergo pascentur in aethere cervi. ℙ De fabula cervi et equi V. *Hor. Ep.* 1, 10, 34. et seqq. ℙ Poetae saepissime *cervam* pro *cervo* usurpant. V. CERVA. ℙ Per similitudinem *cervi* dicuntur furcae ex truncis arborum, quibus utuntur rustici ad sua mapalia fulcienda, quia cornuum cervinorum similitudinem referunt. *Virg. Ecl.* 2, 29. Atque humiles habitare casas, et figere cervos. Ita *Serv.*, qui tamen melius esse ait, si *figere cervos* jaculis cervos venari intelligamus. ℙ Pedamenta etiam furcillata, quibus vites fulciuntur, *cervi* appellantur. *Tertull. Anim.* 19. Vitis sine arundine, sine cervo, si quid attigerit, ultro amabit. Alii aliter leg. ℙ In re militari *cervi* dicuntur trunci arborum ramosi, ad instar cervini cornu, quibus utuntur milites in vallo muniendo, aggeribusque firmandis. Eos enim subinde defodiunt ne terra alte congesta delabatur, et ut difficilior fiat hostibus irruptio in castra. Saepe etiam qua transiturus est hostis, humi occulte defigunt, ut incedens miles, et praesertim equitatus, implicetur et induatur. [**Spanische Reuter.*] *Varr. L. L.* 4, 24., *Caes. B. G.* 7, 72., *Liv.* 44, 11., *Tibull.* 4, 1, 84. et *Sil.* 10, 414. Ap. *Tibull.* quidam leg. *nervos*, sed male. Quod vero addit *Scalig.* in *Conjectan. ad*

Varr. l. c. hujusmodi *cervos* a *Lucano* vocari *brachia* 3, 387. et 4, 266., non omnibus probatur.

CĒRYCĬA, orum, n. plur. *κηρύκια*, insignia pacis, quae praeferuntur a caduceatoribus, nempe caduceus. Graeca vox est, a *κήρυξ*, legatus: et Latinis litteris scripta legitur *Dig.* 1, 8, 8. in quibusdam editionib. ℙ Reperitur etiam *ceryceum* in singulari pro *caduceo* Mercurii. *Capell.* 4. p. 95. Cum Cyllenius cerycco geminus anguis assurgens allambere feminam crebris linguarum micatibus attentaret.

CĒRYX, ycis, m. *κήρυξ*, Graeca vox praeconem, vel caduceatorem, vel legatum significans. *Ceryces* Athenis nobilissimae familiae homines fuere, a Ceryce Neptuni, vel, ut alii volunt, Mercurii filio originem et nomen trahentes, ex quibus fere eligebantur summi sacrorum Cereris antistites. At *ceryx* non is tantum vocabatur, qui Cereris mysteria curabat, sed etiam qui summo fungebatur officio, et rempublicam administrabat. *Senec. Tranquill.* 3. Non vis enim, nisi consul, aut prytanes, aut ceryx, aut sufes administrare rempublicam. *Inscr.* ap. *Romanelli Topograf. Napol.* 1, 360. Plisthenes Leophronis cerycibus et po*pulo* praesentibus ante porticum xylolychnuchum Proserpinae D. ℙ Addunt quidam et locum *Nepotis Alcib.* 4., sed est ibi dubia lectio.

*CESI, orum, Indiae pop., cis Gangem, inter Indum et Jomanem flumina. *Plin.* 6, 20. *B. A.*

CESPES. V. CAESPES.

CESSAEUS, a, um, adj. Cessaeae manus *Val. Flacc.* 6, 130. sunt milites gentis Iberae in Asia, qui Graece *Κέσσαι*.

CESSANS, antis, partic. a *cesso*, *παυόμενος*, *ἀργός*, qui cessat, intermittit, piger, tardus, otiosus. *Plin.* 11, 10, 10. *de apib.* Cessantium inertiam notant, castigant mox. *Hor. Od.* 1, 35, 15. Concitare cessantes ad arma. *Virg. A.* 3, 430. Praestat Trinacrii metas lustrare Pachyni Cessantem, longos et circumflectere cursus, *h. e.* morantem in legendis Siciliae litoribus, et longius iter facientem. *Propert.* 1, 11, 1. Cessans mediis Bajis, *h. e.* immorans et otians. *Lucan.* 3, 451. Solum cessans aratro, coli intermissus. *Id.* 3, 68. Cessantes Austri. *Ov. Trist.* 3, 2, 29. Cessantia fata, *h. e.* tarda. *Hor. Od.* 3, 28, 8. Diripere horreo cessantem amphoram, *h. e.* ex qua diu vinum defusum non est. *Id. Ep.* 1, 15, 6. Morbus cessans nervis, *h. e.* diu immorans, contumax. [**Suet. Caes.* 58. Cessantes copiae. *Plin. Pan.* 31, 5. Cessans Nilus.] *Suet. Caes.* 76. Repentina consulis morte cessans honor. [**Hor. Epist.* 1, 2, 31. Et ad strepitum citharae cessantem ducere somnum. Cf. *Bentl.* ad h. l.] ℙ *Sever. Aetn.* 175. terra, Introrsus cessante solo, trahit undique venas, *h. e.* cedente, dehiscente, hiante.

CESSĀTĬO, onis, f. *ἀνάπαυσις*, actus cessandi, *Cic. Fam.* 16, 26. Etiamsi quod scribas, non habebis, scribito tamen, ne furtum cessationis quaesivisse videaris. *Pl. Poen.* 4, 2, 103. Id negotium institutum est, non datur cessatio. *Colum.* 2, 1. Seu sponte, seu quolibet casu destituta humus, cum repetita est cultu, magno fenore cessationis colono respondet. *Gell.* 1, 25. Cessatio pugnae pacticia. ℙ Item otium. *Cic. N. D.* 1, 37. Epicurus, quasi pueri delicati, nihil cessatione melius existimat. Et *ib.* Deum sic feriatum volumus cessatione torpere, ut si se commoverit, vereamur, ne beatus esse non possit.

CESSĀTOR, oris, m. *μελλητής*, qui cessat, et intermittit, iners, piger. *Cic. Fam.* 9, 17. Haec tibi antea non rescripsi, non quod cessator esse solerem, sed, etc. *Colum.* 11, 1. Dici vix potest, quid navus operarius ignavo et cessatore praestet. *Hor. Sat.* 2, 7, 100. nequam et cessator Davus.

CESSĀTRIX, icis, f. quae cessat. *Tertull. contr. Marcion.* 1, 24. Quomodo perfecta defenditur bonitas, ex majore parte cessatrix?

CESSĀTUS, a, um, partic. a *cesso*, intermissus. *Ov. Met.* 10, 669. Illa moram celeri, cessataque tempora cursu Corrigit. (cod. modo locutus est *Sil.* 5, 533.) *Id. Fast.* 4, 617. Largaque provenit cessatis messis in arvis.

*CESSĔRO, onis, *Κεσσερών*, opp. Gall. Narbon., in Volcarum Tectosagum regione, postea Araura appellatum. *Plin.* 3, 4. et *Anton. Itin.* Hodie est *St. Tiberi. B. A.*

CESSĬCIUS, a, um, adj. cui ceditur, et qui ceditur. *Caj. Instit.* 1, 169. Is, cui ceditur tutela, cessicius tutor vocatur: quo mortuo, aut capite diminuto, revertitur ad eum tutorem tutela, qui cessit: ipse quoque qui cessit, si mortuus, aut capite diminutus sit, a cessicio tutela discedit, et revertitur ad eum, qui post eum, qui cesserat, secundum gradum in tutela habuerit. Sed quantum ad agnatos pertinet, nihil hoc tempore de cessicia tutela quaeritur. Adde *Ulp. lib. regular. tit.* 11. *De tutelis.*

CESSIM, adv. *ὀπίσθεν*, *ἄψ*, retro, retrorsum, cedendo. *Varr.* ap. *Non.* 4, 42. et 109. Cum domum ab Ilio cessim revertero. *Justin.* 2, 12. At vos, commisso proelio, ite cessim, inhibete remis, et a bello discedite. *Alfen. Dig.* 9, 2, 52. Plostrum cessim ire coepit. *Appul. Met.* 2. Lagena orificio cessim dehiscente patescens, *h. e.* quae os habet retro diductum, expansum, et patens. *Id. ib.* Haec inscenso grabatulo, super me cessim residens. Alii *perperam* utroque in loco legunt *sensim.* V. PENICULUS.

[CESSINUS, a, um, adj. ad cessum pertinens. Cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Fabrett.* p. 401. *n.* 291. T. Petidius Cessinus. *F.*]

CESSIO, onis, f. *παραχώρησις*, cedendi actus. *Cic. Top.* 5. *in f.* Abalienatio est jus rei, quae mancipi est, aut traditio alteri nexu, aut in jure cessio. Adde *Dig.* 42, 3. qui est *De cessione bonorum.* ℙ *Cessio diei* est accessio temporis, quo incipit deberi aes alienum. *Ulp. Dig.* 36, 2, 7. Heredis aditio moram legati quidem petitioni facit, cessioni diei non facit.

CESSO, as, avi, atum, n. l. *παύομαι*, *ἀναπαύομαι*, frequentativum a *cedo*, *is*, et significat cedere ab opere, illudque intermittere, desistere ab agendo; et fere in malam partem: et dicitur de iis, qui segnitiae, aut taedii causa agere desinunt, et otium sectantur. *Donat.* ad *Ter. Eun.* 3, 1, 15. Cessat desidiosus, requiescit defessus. *Cic. Prov. cons.* 7. Alterum, si tabellarii non cessarint, necesse est paucis diebus poeniteat audere. [**Cic. Off.* 3, 1, 1. Ut neque cessaret unquam et interdum colloquio alterius non egeret.] *Id. Q. Fr.* 3, 1, 4. *in f.* Cicero noster, dum ego absum, non cessavit apud rhetorem. *Id. Senect.* 5. Gorgias centum et septem complevit annos, neque unquam in suo studio atque opere cessavit. *Liv.* 4, 27. Nec, ex quo castris castra collata sunt, cessatum a levibus proeliis est. *Cic. Att.* 11, 11. Ille non cessat de nobis detrahere. *Justin.* 16, 1. Non cessavit, quoad omnem stirpem deleret. *Senec. Med.* 406. Nunquam meus cessabit in poenas furor, crescetque semper. *Phaedr.* 1, 9. Ubi pernicitas Nota, inquit, illa est? quid ita cessarunt pedes? *Plin.* 34, 8, 19. Cessavit deinde ars, ac rursus Olympiade CLV. revixit. *Mart.* 12, 1. Retia dum cessant, latratoresque molossi: [**Tibull.* 2, 1, 6. Cesset grave opus suspenso vomere. Differt *cunctari*, quod eum spectat qui de suscipiendo negotio haesitat. Ita *Döderl.* 3, 300. *coll. Liv.* 35, 18. Tantum non cunctandum neque cessandum esse, et 35. Parate animos dextrasque, ne quis in eo, quod me viderit facientem, cesset; qui cunctatus fuerit et suum consilium meo interponit, sciat sibi reditum ad penates non esse.] ℙ *Cessare* etiam dicuntur agri, cum non seruntur. *Virg. G.* 1, 71. Alternis idem tonsas cessare novales etc. *Plin.* 18, 23, 52. Gracilior terra et in annum tertium cesset. ℙ Et mulieres, cum non pariunt. *Paulin. Nolan. carm.* 6, 48. Fecundaque viscera fecit Conjugis, effecto quae jam cessabat in aevo. ℙ Item qui in judicio non comparent statuto tempore, aut actiones peragere desistunt. *Suet. Claud.* 15., *Callistrat. Dig.* 49, 14, 2. et *Ulp. ib.* 47, 10, 17. ℙ Item ea, quae deficiunt, et locum amplius non habent. *Ulp. Dig.* 39, 1, 1. Cessat edictum. *Id. ib.* 42, 9, 10. actio. *Paul. ib.* 13, 4, 10. arbitrium judicis. ℙ Saepe ponitur pro otiari, vacare, nihil agere. *Cic. N. D.* 3, 39. Cur tam multos Deos nihil agere, et cessare patitur? cur non rebus humanis aliquos otiosos Deos praeficit? *Id. ib.* 1, 9. Isto tam immenso spatio, quaero, cur pronoea vestra cessaverit: laboremne fugiebat? *Propert.* 3, 22, 15. venias hodie: cessabimus una, *h. e.* otio indulgebimus. *Lucan.* 4, 24. Prima dies belli cessavit Marte cruento, *h. e.* fuit sine ullo proelio. *Flor.* 1, 10. Sic quidem viri: sed ne quis sexus a laude cessaret, ecce et virginum virtus, *h. e.* nihil ageret laude dignum. *Hor. Od.* 1, 27, 13. Cessat voluntas? *h. e.* recusat, renuit? *Liv.* 42, 6. Cessare officio. [**Virg. Ecl.* 7, 8. Huc ades, o Meliboea, caper tibi salvus et hoedi, et si, quid cessare potes, requiesce sub umbra.] ℙ Est etiam *cessare alicui rei* ita vacuum esse, ut alicui rei operam dare queas: uno verbo, vacare. *Prop.* 1, 6, 21. At tua non aetas unquam cessavit amori; Semper at armatae cura fuit patriae. ℙ Pro morari, differre, tardum et negligentem esse in agendo. [*Cf. *Döderl.* 3, 300.] *Ter. Eun.* 4, 4, 5. Paululum si cessassem, domi non offendissem: ita jam adornabat fugam. *Id. Heaut.* 5, 1, 9. Sed interim quid illic jamdudum gnatus cessat cum Syro? *Id. Andr.* 5, 6, 15. Quid stas? quid cessas? *Id. Phorm.* 2, 1, 22. Sed quid cessas hominem adire, et blande alloqui? *Id. Adelph.* 4, 5. *in f.* Sed cesso ire intro, ne morae meis nuptiis egomet siem? Et *Eun.* 5, 6, 26. Cesso huc intro irrumpere? *Id. Heaut.* 3, 1, 1. Cesso pultare ostium vicini? *Virg. A.* 6, 51. cessas in vota precesque, Tros, ait, Aenea? cessas? [**Tibull.* 3, 6, 57. Cessas, o lente minister? *Id.* 2, 2, 10. Quid cessas? en age.] ℙ *Cessare sibi* est suo sibi incommodo et damno differre, aut morari. *Pl. Pseud.* 1, 3, 12. It dies: ego mihi cesso. Adde *Epid.* 3, 2, 8. ℙ Videtur interdum idem esse, quod omittere, negligere. *Pl. Pers.* 4, 4, 3. Numquid in principio cessavit verbum docte dicere? ℙ Item errare, peccare: Hoc enim faciunt, qui ab officio cessant, et quod debent et possunt, praestare omittunt. *Hor. Ep.* 2, 2, 14. semel hic cessavit, et, ut fit, In scalis latuit metuens pendentis habenae. *Id. A. P.* 357. Sic mihi qui multum cessat, fit Choerilus ille. Adde *Quint.* 1, 10. ℙ Alia quaedam huc pertinentia V. in CESSANS. ℙ Partic. *Cessaturus* ap. *Ov. Fast.* 4, 804. Et cessaturae supposuisse casae.

CESSUS, a, um, partic. a *cedo*, *is*, *παραχωρηθείς*. *Liv.* 7, 13. Sicubi loco cessum, si terga data hosti. *Cels. Dig.* 8, 3, 11. Jure cesso uti. *Modestin. ib.* 46, 1, 39. Cessae actiones. *Varr. R. R.* 3, 16. Hereditas me cessa, *h. e.* mihi cessa; nam *Festus:* Me pro mihi dicebant antiqui. *Aldus* tamen edidit *mi cessa.*

CESTĬANUS, a, um, adj. ad Cestium pertinens, qui fuit declamator, saepe a *Senec. Controv.* laudatus. *Id. Controv.* 7. *sub f.* Deinde ad illum colorem redit Cestianum.

CESTĬCILLUS, i, m. arculus, seu circulus, quem superponit capiti, qui aliquid est laturus in capite. *Festus.* Alii leg. *cestillus:* alii, inter quos *Salmas.* in *Exercitat. Plin.*, malunt *circitellus*, vel *circitillus.* Si *cesticillus* magis placeat, erit e *cestus*, qua cingulum significat. *Voss.* in *Etymol.*

CESTĬCUS. V. CAESTICUS.

[CESTĬFER, ĕri, m. *μαστιγοφόρος*, *ῥαβδοῦχος*, *βουβεντὴς*, qui cestum fert, lictor, qui Romae magistratui apparebat, et virga populum submovebat, idem ac viator; in Graecia agonothetas in sacris certaminibus comitabatur, et athletarum errata flagello bubulo coercebat: sequiori vero tempore apud Italos virga seu baculo argenteo usus magistratus, collegia et viros principes honoris causa praecedebat; hunc Itali *bidello*, seu *mazziere* vocant. *Gloss. Isid.* Cestiferum (*corrige* Cestifer) qui flagellum portat. Et *ib.* Viocurus, et statim cestifer. *Not. Tir.* p. 61. Viocurus, cestifer. *F.*]

*CESTIUS, i, nom. Rom., ut Cestius Gallus, legatus Syriae imperatorius, sub Vespasiano. *Tac. H.* 5, 10. V. et *Cestianus*, *a*, *um. B. A.*

*CESTRIA, ae, opp. Epiri *Plin.* 4, 1. *B. A.*

*CESTRINUS, a, um, adj. ad Cestriam pertinens. Hinc *Cestrini*, *orum*, appellantur oppidani a *Plin. praef.* 4. *B. A.*

CESTRON, i, n. *κέστρον*, Graecis herba eadem est, quae *vettonica* Latinis, teste *Plin.* 25, 8, 46.

CESTROSPHENDŌNE, es, f. *κεστροσφενδόνη*, genus teli habens bipalme spiculum hastili semicubitali crassitudine digiti infixum, et pinnas tres, velut sagitta, ad libramen circumdatas, quo primum usi sunt milites Persei bello Macedonico adversus Romanos. Nomen habet a *κέστρα*, vel *κέστρον*, quod telum veru simile significat, et *σφενδόνη*, funda, quia funda, velut glans, eminus jaciebatur. *Liv.* 42, 65.

CESTRŌTUS, a, um, adj. *κεστρωτὸς*, cestro insculptus. V. CEROSTROTUM.

CESTRUM, *vel Graeca positione* Cestron, i, n. *κέστρον*, viriculum, quo in ebore, aut cornu scalpitur. *Plin.* 35, 11, 41. Pingere cestro in ebore. ℙ Quidam minus recte putant derivari a *caedo*, *is*, et *caestrum* scribunt, cum sit a *κέω*, findo.

CESTUS, *et Graeca positione* Cestos, i, m. vas vimineum, canistrum, corbis, a *κέω*, unde *κεστὸς*, cognatum *τῷ χάω*, unde Latinum *cavus*. *Varr. R. R.* 1, 8. Vindemia facta denique discat pendere in palmam aut funiculo, aut vinctu, quod antiqui vocabant cestum. *Cato R. R.* 25. Lectos vinaceos cestibus subtento, vel cribrum illi rei parato. Ita leg. *Pontedera* et *Schneiderus:* alii perperam *lecto restibus* vel *retibus subtento.* ℙ Item balteus, seu zona picturata, omnibus Gratiarum et Venerum lenociniis imbuta, quam Juno et Venus assidue gestare dicuntur, ad conciliandos et illiciendos animos illa Jovis, haec Martis: a *κεστὸς*, acu pictus. Fingunt poetae, intextas habere cupiditates, voluptates, delicias, illecebras, suspiria, desideria, risus, jocos, blanda verba, gaudia, jurgia, et hujusmodi, quibus amatorum vita constat. Eum eleganter *Homer. Iliad.* Ξ 14, 214., *Val. Flacc.* 6, 470. et *Torquatus Tassus Gerus. Lib. XVI.* 24. et 25. describunt. *Mart.* 6, 13. Ut Martis revocetur amor, summique Tonantis, A te Juno petet ceston, et ipsa Venus. *Id.* 14, 206. Collo necte, puer, meros amores, Ceston de Veneris sinu calentem. Et *ib.* 207. Sume Cytheriaco medicatum nectare ceston. Ussit amatorem balteus iste Jovem. *Stat. Th.* 62. Jugalis cestos. *Claudian. Nupt. Honor. et Mar.* alios usus memorat hujus cinguli: blando (inquit de Venere loquens *v.* 124.) spirantem numine ceston Cingitur, impulsos pluviis quo mitigat amnes, Quo mare, quo ventos, irataque fulmina solvit. Latina etiam positione in *Inscr.* ap. *Grut.* 225, 3. Divo Julio Lib*eralitas* Jul*ia* Ebora ob illius in mun*icipium*, et mun*icipes* liberalitatem ex D. D. D. Quojus dedicatione cestum matronae donum tulerunt Veneri Genetrici. ℙ *Vet. Statii Schol.* tum *l. c.*, tum *ad Theb.* 2, 283. docet, ita etiam appellari cingulum, quod in honestis nuptiis nova uxor marito tradit, quo significatur tum corporum, tum animorum in matrimo-

nio conjunctio. Hinc *incestas* dici nuptias, quae honestae et legitimae non sunt. ℙ De *cestu* armatura pugilum, V. CAESTUS. ℙ Est etiam cognomen Romanum. *Inscr.* ap. *Marin. Frat. Arv.* p. 245. A. Herennulejus Cestus.

CETA, ae. V. ZETA.

CĒTĀRIAE, arum, f. et Cetaria, um, n. plur. ἰχθυοτροφεῖν, loca stagnantia in litoribus maris, quo majores pisces statis anni temporibus convenire et a piscatoribus, qui ea loca de industria nanciscuntur et parant, ubere praeda capi juxtaque saliri solent. *Plin.* 9, 15, 19. Scombri Hispaniae cetarias replent, thynnis non commeantibus. *Id.* 31, 8, 43. Garum e scombro pisce laudatissimum fit in Carthaginis cetariis. (Adde 37, 5, 17.) *Hor. Sat.* 2, 5, 44. Plures adnabunt thynni et cetaria crescent. ℙ *Charis.* 1, 100. docet auctoritate *Plinii Secundi*, hanc vocem in neutro genere esse tertiae declinationis et *cetaribus* dicendum esse in dat. et abl. plurali, ut *moenia moenibus*, *ilia ilibus:* nihilominus *cetariis* dictum esse a *Pomponio Secundo ad Thraseam.*

*CĒTĀRĪNUS, a, um, adj. Κητάρινος, ad Cetariam pertinens, oppidum Siciliae maritimum, inter Segestanorum emporium et promontorium, ubi etiamnum cete, sive thynni magna copia capiuntur. ℙ *Cetarini*, *orum*, sunt incolae illius oppidi, memorati a *Cic. Verr.* 2, 3, 43. et *Plin.* 3, 8, 14. *B. A.*

CĒTĀRĬUS, ii, m. genus piscatorum, quod majores pisces capit et salsamentis condit, ut vendat: dictum ab eo, quod cete in mari majora sunt piscium genera. *Varr.* ap. *Non.* 1, 244. Non animadvertis, cetarios, cum videre volunt in mari thynnos, ascendere in malum etc. *Ter. Eun.* 2, 2, 26. Cetarii, lanii, coqui, fartores, piscatores, aucupes. *Colum.* 8. *sub f.* Salsamentorum omnium purgamenta, quae cetariorum officinis everruntur. ℙ *Cetarius* inscriptus est liber cujusdam C. Matii, in quo tradebatur ratio saliendorum et condiendorum piscium, teste *Colum.* 12, 44.

CĒTĒ, on, n. plur. τὰ κήτη, nomen generale omnium majorum piscium maris, praesertim eorum, qui animal, non ovum, pariunt, ut ex *Plin.* 9, 24, 40. colligitur: quales sunt balaenae, orcae, thynni, pristes, delphini et hujusmodi. *Virg. A.* 5, 822. Immania cete. *Sil.* 7, 476. Dum cete ponto innabunt, dum sidera coelo Lucebunt. *Plin.* 9, 50, 74. Delphini et reliqua cete. *Id.* 11, 37, 75. Fel eorum jecore est cetis omnibus. ℙ In singulari numero ist *cetus*, *i*, m. Latino more. *Pl. Aul.* 2, 8, 3. Rogito pisces: indicant caros, caram vitulinam, cetum, porcinam. *Cels.* 2, 18. Omnes beluae marinae, ex quibus cetus est. *Manil.* 1, 612. Et redit in Cetum squamosaque tergora Ceti etc. *Vitr.* 9, 7. Arieti et Piscibus Cetus est subjectus. ℙ Porro *Pl.* et *Cels.* loquuntur de iis piscibus, qui esui sunt et saliri plerumque solent, quales nunc quoque sunt thynni et qui salmones dicuntur etc. ℙ *Manil.* autem et *Vitr.* intelligunt coeleste sidus, quod fabulantur poetae, esse monstrum illud marinum, cui devoranda Andromeda objecta fuerat, a Perseo occisum, deinde translatum inter astra, ceu virtutis ejus illustre testimonium. *Cic. Arat.* 140., *German. Arat.* 353. et *Hygin. Astron.* 3, 30. pistricem appellant, quidam alii balaenam. Est autem situm in parte coeli Australi, cujus caput medio aequatore secatur, pedes anteriores tropico Capricorni nituntur, supra caput habet Arietem, cauda tangit effusiones Aquarii. Constant stellis secundum *Hygin.* tredecim, secundum alios 22. aut 27. ℙ Reperitur etiam *cetos* singulari num. et neutro gen. Graeca positione, τὸ κῆτος. *Plin.* 32, 1, 4. Juba tradit, cetos sexcentorum pedum longitudinis in flumen Arabiae intrasse, pinguique ejus mercatores negotiatos. Ita *Hard.* ex suis MSS. omnibus et antiquae edition. A. 1470. et 1472. Nam illa A. 1469. habet *et hos*, manifesto errore operarum, illud *cetos* non assequentium.

CĒTĔRA, ae, f. et Ceterum, i, n. (*in casibus vero obliquis etiam masculin.*) et in plur. Ceteri, ae, a, adj. ὁ λοιπὸς, ἄλλος, reliquus, alius. *Cic. Att.* 6, 2. *circa med.* Jam cetera jurisdictio nec imperita et clemens. *Id. Inv.* 2, 29. *in f.* Id confirmandum ex cetera diligentia. *Id. Verr.* 2, 4, 22. Argentum illi ceterum purum apposuerat. *Id. Fin.* 2, 1. Et illum et ceteros sophistas lusos videmus a Socrate. *Id. Fam.* 4, 4. *in f.* Ceteri et cetera ejusmodi sunt, ut etc. *Liv.* 34, 36. Veni, ut ad ceteram fidem, sic ad secreta tegenda. *Scrib. Comp.* 20. Ita ut cum cetero corpore caput quoque immergatur. *Cato R. R.* 114. Nec commisceas cum cetero vino. ℙ Absolute *Liv.* 22, 20. Quod satis in usum fuit, sublato, ceterum omne incensum est. *Ulp. Dig.* 27, 9, 5. Cetera venditionis pupillus potest perficere. *Scaev. ib.* 4, 4, 39. Cetera cognitionis differre. ℙ *Et cetera* addi solet, cum aliquid, quod facile intelligatur, subticemus. *Cic. Or.* 2, 32. Cum scriptum ita sit: Si mihi filius genitus, isque prius moritur et cetera: Tum ut mihi ille sit heres; *etcetera*, καὶ τὰ ἑξῆς. Et *ib.* 64. Ut illud Scipionis: Agas asellum et cetera. [**Tac. A.* 1, 1. Inde consilium mihi, pauca de Augusto — mox Tiberii principatum et cetera.] ℙ Et omissa *et* particula. *Lucret.* 2, 1083. Terramque et solem, lunam, mare, cetera. Adde *ib.* 857. ℙ Accusativus pluralis *cetera* eleganti hellenismo adhibetur pro quantum attinet ad cetera. *Hor. Ep.* 1, 10, 50. Excepto, quod non simul esses, cetera laetus. (Adde *Od.* 4, 2, 60.) *Liv.* 1, 35. Virum cetera egregium secuta ambitio est. *Vell.* 2, 119. Legatus Vari, cetera quietus, diri auctor exempli *Virg. A.* 3, 593. dira illuvies immissaque barba, Consertum tegmen spinis, at cetera Grajus. Adde *Suet. Cal.* 50. ℙ Hoc sensu dicitur etiam *ad cetera. Hor. Ep.* 1, 10, 2. hac in re scilicet una Multum dissimiles: ad cetera paene gemelli. ℙ Interdum *cetera* ponitu rpro *ceterum. Virg. A.* 9, 654. primam hanc tibi magnus Apollo Concedit laudem et paribus non invidet armis: Cetera parce puer. *Enn.* ap. *Serv. ib.* Cetera, quos peperisti, ne cures. *Front.* ad *Anton. Pium. ep.* 4. Quincuncen bonorum suorum nobis reliquit testamento cetera honesto, quod ad verba vero attinet, inconsiderato. ℙ *De cetero* idem est ac *ceterum. Cic. Fin.* 1, 7. De cetero vellem equidem aut ipse doctrinis fuisset instructior aut ne deterruisset alios a studiis. Adde *Plin. 3*, 4, 5. ℙ Adhibetur etiam cum post res multas ejusdem generis enumeratas transitur ad percensenda alia alterius generis. Hac ratione usurpat *Id.* 3, 5, 8., ubi post enumerata oppida, quae Romanorum coloniae sunt, transit ad ea, quae coloniae non sunt: quasi dicat *de cetero ordine.* Adde *ib.* 14, 19. ℙ Interdum significat in posterum. *Paul. Dig.* 48, 3, 10. Cum scierint, sibi quoque molestiae futurum magistratum, si facile solverint vinctos, non indifferenter de cetero facient. Adde *Imp. Justin. Cod.* 8, 54, 37. Sic *Senec. ep.* 78. *a med.* Pax in ceterum parta. ℙ De adv. *cetero* et *ceterum* V. infra. ℙ *Ceterus* nominativus singularis rarissimus est. *Cato R. R.* 22. Ceterus ornatus domi. Ita apud *Jenson* 1472. et *Aldum* 1514. legitur. Sed aliae editiones haec verba omittunt. ℙ Sunt qui ponunt etiam *ceter:* sed hoc omnino destituitur exemplis. ℙ Scribendum *caetera* cum diphthongo *ae* etymologi quidam putant, quod sit a Graeco καὶ ἕτερα. Confirmare videtur *Inscr.* ap. *Grut.* 801, 11. et *Dausq.* in *Orthogr.*, nec damnare se audere, scribit *Cellarius*, multis vero probare nititur *Heumannus.* Verum libri veteres et lapides plurimi, quos affert *Manut.* ac praecipue *Marin. Frat. Arv.* p. 686., et quod est instar omnium, Cenotaphium Pisanum C. et L. Caesaris, in quo non semel legitur, per *e* simplex scriptum exhibent. Haec insuper scribendi ratio ea etiam de causa praeferenda, quod, probante *Schaeffero* ad *Gregor. Corinth. de dial. ling. Gr.* p. 202., per crasin Doricam, qua dialecto saepissime usi sunt Latini, ex καὶ ε contractio facta fuerit in η, ut ex καὶ ἐπὶ fit κηπὶ, ex καὶ ἐκ fit κήκ, ex καὶ ἑφα fit κήφα et alia hujusmodi. [*Scripsit de discrimine inter *caeteri* et *reliqui Beier.* in *Seebod. Misc.* 1, 1. p. 183. Adde *Döderl.* 1, 183., qui quidem cognationem gr. voc. ἕτερον agnoscit, ita tamen, ut *caeteri* non a καὶ ἕτεροι deducat, sed ad *alter*, praepos. *c*, originem referat, sicut in carpere, quod a gr. ἅρπω, ἁρπάζω factum esse putat.]

CĒTĔRO, adv. *Plin.* familiarissimum, idem ac ceterum. *Id.* 3, 11, 16. Cetero intus in secunda regione Beneventum. Et 6, 26, 30. Cetero ad solitudinem rediit. Et 8, 3, 4. Hoc solum ebur est: cetero et in his vilitas ossea. Adde 10, 63, 83. et 20, 6, 23. etc.

CĒTĔROQUI et Ceteroquin, adv. ἄλλως τε, eandem vim habet ac ceterum vel alioquin. *Cic. Fam.* 6, 19. Ceteroqui mihi locus non displicet. *Id. ib.* 9, 10. Ego ceteroqui animo aequo fero. *Id. Or.* 25. Quem, nisi quod solum, ceteroquin recte quidem vocant Atticum.

CĒTĔRUM, adv. τὸ λοιπὸν, quod reliquum est, quantum ad reliqua. *Cic. Q. Fr.* 2, 14. Ego me in Cumano, praeterquam quod sine te, ceterum satis commode oblectabam. *Ter. Eun.* 1, 2, 7. Ceterum de exclusione verbum nullum. *Nep. Eumen.* 8. Via brevior per loca deserta, ceterum dierum erat fere decem. *Liv.* 1, 24. Foedera alias aliis legibus, ceterum eodem modo omnia fiunt. ℙ Elegans est usus in illo *Liv.* 38, 55. Ceterum ad hunc nimis aequum aut iniquum praetorem etc. Lege integrum locum. ℙ Servit saepe transitionibus et per *sed* aut *verum* explicari potest. *Liv.* 2, 3. Ceterum, id quod non timebant, per proditionem prope libertas amissa est. *Id.* 42, 50. Ceterum multo major pars ferocioris sententiae erat. ℙ Sumitur et pro alioquin, hoc est si aliter res sit. *Ulp. Dig.* 42, 1, 15. Non puto eos ultra procedere: ceterum longe res abibit. *Id. ib.* 37, 10, 5. Desiderandum a praetore, ne instrumenta in possessionem suam redigat: ceterum decipietur pupillus, dum etc. Adde *ib.* 39, 2, 15. *ad f.* et *Tertull.* ad *Uxor.* 2, 2. ℙ Scribitur et *caeterum.* V. CETERA.

CĒTĔRUS. V. CETERA.

*CĒTHEGUS, i, m. illustre cognomen, sed obscurae originis in gente Cornelia, ut ex Fastis Capitolinis apud *Grut.* p. 293. Eorum familia antiquissima fuit ejusque rei testandae causa veterem habitum cinctumque sine tunicis servabant etiam juniores. Quare *Cinctuti*, *Exserti*, *Nudi* non modo antiqui illi dicuntur, sed et illorum posteri. De illis *Hor. A. P.* 50. Fingere cinctutis non exaudita Cethegis Continget, *h. e.* majoribus nostris, qui omnes cinctuti pro tunicatis erant, ut nunc Cethegi. *Id. Ep.* 2, 2, 117. Quae priscis memorata Catonibus atque Cethegis; cum respectu forte ad illum M. Cethegum, quem *Suadae medullam* dixit *Ennius* ap. *Cic. Senect.* 14. Adde *Quint.* 2, 15. et 11, 3. *Luc.* 2, 543. 6, 794. *Sil.* 8, 586. ℙ Ex his C. Cethegus inter Catilinae conjuratores fuit. Hinc proverbium *Clodius* accusat moechos, Catilina Cethegum, ap. *Juv.* 2, 27. Cf. *eund.* 10, 287. 8, 231. cet. *Cic. Cat.* 3, 3. *Sall. Cat.* 17. *B. A.*

*CETIUM, i, opp. Norici. *Anton. Itin. B. A.*

*CETIUS, i, Mysiae flumen. *Plin.* 5, 31. *B. A.*

CĒTO, us, Κητώ, οῦς, f. uxor Phorci, mater Medusae. *Lucan.* 9, 645. Hoc monstrum timuit genitor numenque secundum Phorcus aquis Cetoque parens ipsaeque sorores Gorgones. Al. leg. *Cetosque*, ut sit a Graeco κῆτος: de qua positione V. in CETE. ℙ Praeterea *ceto* idem est ac *cetus*, marinum monstrum. *Plin.* 5, 13, 14. In saxo vinculorum Andromedae vestigia ostendunt. Colitur ibi fabulosa Ceto. Quidam leg. *Decreto*, sed *Hard.* priorem lectionem jure defendit. Addit autem, hanc *Ceton* pingi solitam Nereidis figura ex pisce feminaque composita.

CĒTOS. V. in CETE. et in v. praec.

CĒTOSUS, a, um, adj. ad cete pertinens. *Avien. Arat.* 1300. *de Ceto coelesti.* Cum primum rursus ab undis Cetosa in superum referuntur viscera coelum.

CETRA, ae. f. genus scuti brevioris ex loro, quo utuntur Afri et Hispani, teste *Serv.* ad illud *Virg. A.* 7, 732. Laevas cetra tegit. *Plin.* 11, 39, 93. tradit, ex elephantorum tergoribus impenetrabiles cetras fieri. *Tac. Agr.* 36. scribit, etiam Britannis breves cetras in usu fuisse. Harum meminere *Suet. Cal.* 19. et *Sil.* 3, 278. et 348. et 10, 231., ubi *Heins.* ex quibusdam MSS. *caetra* cum diphthongo scribendum putat: sed *Pier.* ad *l. Virg. c.* et *Dausqu.* in *Orthogr.* rectius *cetra* esse ajunt. *Lips.* in *Analect. l.* 3. *dial.* 1. *de milit Rom.* etiam *citra* invenisse se ait: sed hoc est contra receptum scribendi usum. Addit vero, consuevisse olim haec scuta caelari, aut pingi. Hinc *Sil. c. v.* 278. *versicolorem cetram* dixit. ℙ Proverbii speciem habet illud *Varr.* ap. *Non.* 2, 104. Quis rotundam facere cetram queat? De re factu difficillima. Cetrae enim figura ejusmodi fuit, ut rotundari sine corruptione non posset. V. *Lips. l. c.*

CETRĀTUS, a, um, adj. cetra armatus. *Caes. B. C.* 1, 39. Cetratae cohortes. *Id. ib.* 70. Neque equitum vim cetrati sustinere potuerunt. *Liv.* 31, 36. Cetratos, quos peltastas vocant, in insidiis abdiderat.

*CETRIBONI, orum, pop. Indiae, cis Gangem. *Plin.* 6, 20. *B. A.*

*CETRONĬUS, cui praenomen Cajus, legatus primae legionis, judicium et poenas de seditiosis inferioribus Germanis militibus exercuit. *Tac. A.* 1, 44. ℙ *Cetronius Pisanus*, in Africa sub Valerio Festo legato castrorum praefectus, vinciri jussus fuit ob proprias legati simultates, tanquam conscius molitionum C. Pisonis. *Tac. H.* 4, 50. *B. A.*

CETTE. V. CEDO pro *da.*

*CETUMA, opp. Aethiop. sub Aegypto. *Plin.* 6, 29. *B. A.*

CETUS, i, m. V. CETE.

CEU, οἷον, ὡς, ὥσπερ, adv. est pro *ceve*, ut *neu* pro *neve*, poetis familiarissimum, idem significans ac quemadmodum, sicut, velut. *Suet. Vitell.* 17. Reducto coma capite, ceu noxii solent. *Hor. Od.* 4, 4, 43. Ceu flamma per taedas, vel Eurus Per Siculas equitavit undas. *Virg. A.* 2, 356. Iupi ceu Raptores atra in nebula. *Plin.* 2, 28, 28. Cernuntur et stellae circa solis orbem, ceu spiceae coronae. ℙ Pro tanquam, aut quasi. *Id.* 29, 4, 30. Cantharides objectae Catoni, ceu venenum vendidisset. *Id.* 31, 1, 1. At illae, ceu parum sit in tantam pervenire altitudinem, rapiunt eo secum piscium examina etc. Adde 34, 6, 13. et *Stat. Th.* 2, 418. ℙ *Ceu vero*, quasi vero. *Plin. praef. Hist. nat.* Ceu vero nesciam, scripsisse etiam feminam. *Id.* 7, 55, 56. Ceu vero ullo modo spirandi ratio homini a ceteris animalibus distet. *Id.* 13, 22, 43. Ceu vero remedia desint. ℙ *Ceu plerumque*, ut plerumque. *Plin.* 19, 12, 62. Atque ut intelligatur vana, ceu plerumque, vitae persuasio etc.

CEVA, ae, f. V. ALTINUS, a, um.

CĒVĔO, es, n. προσκιχλίζω, etymon κινέω, unde *cieo*, et *cio:* est clunes movere, ut in re venerea, et proprie de maribus stuprum patientibus dicitur. Mulierum enim est *crissare.* Usi sunt hoc verbo *Juven.* 2, 21. et 9, 40., *Mart.* 3, 95. et *Plaut. fragm.* ap. *Non.* 2, 118. ℙ Translate est adulari, tractum a canibus, qui cum domino blandiuntur, clunes et caudam movent. *Pers.* 1, 87. An, Romule, ceves? Al. aliter interpret. ℙ *Val. prob. in*

Cathol. p. 1482. ponit praeteritum *cevi*, sed nullo confirmat exemplo. *Id. ib.* p. 1484. ait esse *cevo, cevis, cevi*, tertiae conjugationis, et in allato *Persii* loco *ceves* futurum esse putat.

CĒUS, i, m. V. COEUS.

CĒUS, a, um, adj. *Κῆος* et *Κεῖος*, ad Ceam insulam Aegaei maris, unam Cycladum pertinens. *Lucr.* 4, 1124. Interdum in pallas, Melitensia, Ceaque vertunt, *h. e.* vestes delicate textas, de quibus V. CEA. ℙ Fuit haec patria Simonidis poetae melici, seu lyrici, qui, teste *Suida*, inter alia scripsit librum, cui titulus erat *Θρῆνοι*, hoc est lamentationes, et hujusmodi tristia carmina: ad quem respexit *Hor. Od.* 2, 1, 38. Ceae retractes munera naeniae. *Id. Od.* 4, 9, 7. Ceae Camenae. ℙ *Cei, orum*, ejus insulae homines. *Cic. Div.* 1, 57. Ceos accepimus ortum Caniculae diligenter solere servare. ℙ Dicitur et *Cēius, a, um*, et Graece *Κήϊος* et *Κέϊος*. *Cic. Or.* 2, 86. Gratiam habeo Simonidi illi Ceio etc. Ita enim ibi legendum, non *Chio*, ut est in quibusdam libris. ℙ Quidam scribunt *Caeus*. V. dicta in CEA. ℙ Legitur etiam *Cius* in quibusdam lib. ap. *Lucr. l. c.*

*CEUTRONES, um, pop. Gal. Belg., in regione Nerviorum. *Caes. B. G.* 5, 39. V. Centrones. *B. A.*

CĒYX, ycis, m. *Κήυξ*, filius Luciferi, maritus Halcyones, rex Trachiniae. Ob Daedalionis fratris casum in accipitrem mutati, ad Clarium oraculum repugnante uxore navigans, in Aegaeo mari tempestate submersus est. Halcyone, cum quotidie Diis, ac praesertim Junoni, sacrificia offerret pro viri salute, ab illa per Morpheum noctu in somno monita est, maritum interiisse. Mane igitur experrecta ad litus accessit, et cadaver in mari longius aspexit, quod cum mariti esse cognovisset, ac per undas ad illud proficisci vellet, Deorum miseratione in avem conversa ad os mariti advolavit: qui oscula uxoris sentiens in avem et ipse mutatus est. Hae aves halcyones dicuntur, et habitant prope maris litora. *Ov. Met.* 11, 544. Halcyone Ceyca movet, Ceycis in ore Nulla nisi Halcyone est. V. ibi reliqua, et *Serv.* ad *G.* 1, 399. ℙ Ceyces aves memorat etiam *Plin.* 32, 8, 27., et cum halcyonibus conjungit. Ex quo intelligimus halcyones in eo genere esse feminas, ceyces vero mares. ℙ Scribitur et *Caeyx*.

CH

*CHABALA, opp. Alban., ad Caucasum montem, Cabalaca appellatum a *Plin.* 6, 10. *B. A.*

*CHABRIAS, ae, philos. Athen. et imperator inclytus. Hujus dictum, terribiliorem esse exercitum cervorum duce leone, quam leonum duce cervo. De eo V. *Nep.* passim in ejus vita. Cf. *Diod. Sic.* 16. et *Demosth. Lept.*, qui pluries ibi res gestas persequitur, et in ejus laudes digreditur. ℙ *Chabriae castra* locus fuit in Aegypto inferiore, ad mare situs non procul a Pelusio. *Plin.* 5, 12. *B. A.*

*CHABARA, ae, fons Mesopotamiae. *Plin.* 31, 3. *B. A.*

*CHADAEI, orum, populi Arab. *Plin.* 6, 28. *B. A.*

*CHADISĪA, ae, flumen in Ponto. *Plin.* 6, 3. ℙ Item opp. nomen ibi siti. *Plin. ib. B. A.*

CHAENŌPUS, ŏdis, adj. *χανόπους, οδος*, qui pedes habet rimis seu rhagadibus hiscentes. Vox Graeca a *χαίνω*, hisco, et *ποῦς, ποδὸς*, pes. *Lucil.* ap. *Macr. Sat.* 6, 4., ubi alii mallent *coenopus*, *κοινόπους*, *h. e.* qui una cum alio pedibus iter facit: a *κοινὸς* communis.

[*CHAERĒAS, eae, m. *χαιρέας*, a *χαίρω*, gaudeo. Fuit hoc nomine nobilis statuarius temporibus Alexandri M., cujus statuam, ut et Philippi patris, fecit. *Plin.* 34, 8, 19. et *Vitr.* 10, 19. ℙ Item scriptor rei rusticae, Atheniensis. *Varr. R. R.* 1, 1. et *Plin.* 20, 23, 99. *Colum.* 1, 1. ℙ *Chaerea* est etiam cog. Rom. *C. Fannius Chaerea* memoratur a *Cic. Rosc. Com.* 1., et tribunus cohortis *Cassius Chaerea* a *Suet. Cal.* 56., qui Caligulam interfecit. *F.* et *B. A.*

CHAERĒPHYLLON, i, n. *χαιρέφυλλον*, herba, de qua V. in CAEREFOLIUM. *Colum.* 11, 3. *a med.* ℙ Extrito altero *l* paenultimam corripit *Id.* 10, 110. Jam breve chaerephylum, et torpenti grata palato Intyba, *ονοτολή*. Legitur et *chaerophyllum*.

[CHAERIPPUS, i, m. gaudens equis, a *χαίρω*, gaudeo, et *ἵππος* equus. Nomen servile apud *Cic. Att.* 4, 7. *F.*]

[CHAERON, ontis, m. *χαίρων*, gaudens. Nomen servile Romanum. *Bartoli, Antich. d' Aquil.* p. 250. *F.*]

*CHAERONĒA vel Chaeronia, ae, f. *χαιρώνεια*, Boeotiae urbs, patria Plutarchi, ubi Athenienses a Philippo rege debellati. *Liv.* 35, 46. *Plin.* 4, 7. *B. A.*

[CHAERŪSĂ, ae, f. *χαίρουσα*, gaudens. Est cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Mur.* p. 1287, 5. Cominia Chaerusa. *F.*]

*CHALAEON, i, *χάλαιον*, opp. c. portu in Locride. *Plin.* 4, 3. *B. A.*

CHALASTĬCUS, a, um, adj. *χαλαστικὸς*, relaxandi vim habens: a *χαλάω*, laxo, remitto. *Theod. Prisc.* 1, 7. Ut spongia molli vaporetur ex aquis chalasticis. Et *ib.* 15. Fomenta chalastica.

CHALASTRAEUS, a, um, adj. idem quod Chalastricus, ut *Chalastraeum nitrum*, apud *Plin.* 31, 10, 46. *n.* 4. V. v. seq.

CHALASTRĬCUS, a, um, adj. ad Chalastram pertinens, quod est oppidum Macedoniae in ora litorali ad sinum Thermaeum. Hinc *Chalastricum nitrum*, quod optimum, copiosumque ibi invenitur. *Plin.* 31, 10, 46. *n.* 1.

CHALĀTORĬUS, a, um, adj. ad laxandum pertinens: a *χαλάω*, laxo, remitto. *Veg. Mil.* 4, 15. Falx chalatorios funes, quibus antenna suspenditur, repente praecidit. Al. leg. *collatorios*, fortasse quia hujusmodi funes in inferiori parte in unum conferuntur.

CHĀLĀTUS. V. CHALO.

CHALAZĬAS, ae, m. *χαλαζίας*, gemma adamantinae duritiae, quae grandinis figuram et candorem refert: a *χάλαζα*, grando. *Plin.* 37, 11, 73.

CHALAZĬUS, a, um, adj. *χαλάζιος*, grandini similis candore, ut *chalazius lapis* apud *Plin.* 36, 22, 43. Nam *χάλαζα* grandinem significat. ℙ *Chalazia* dicuntur a medicis tubercula in palpebris nascentia, mobilia, et grandini similia. *Cels.* 7, 7. *n.* 3., ubi tamen in ipso textu Graece scribitur.

CHALBĀNE, es, f. *χαλβάνη*, succus ferulae arboris, idem quod galbanum, quod V. *Mart. Dig.* 39, 4, 16. §. 7.

CHALCANTHUM, i, n. *χάλκανθον*, corpus metallicum, quasi aeris flos: a *χαλκὸς*, aes, et *ἄνθος*, flos. Latina appellatione dicitur *atramentum*, teste *Celso* 5, 1. et *Plin.* 34, 12, 32. V. ATRAMENTUM.

*CHALCE, es, *χαλκὴ*, i. q. Chalcia. *Plin.* 5, 31. V. Chalcia. *B. A.*

CHALCĒDON et Calchedon, onis, f. *Χαλκηδὼν* et *Καλχηδὼν*, nunc *il borgo di Kadicui*, urbs Asiae in Bithynia, in ora litorali, contra Byzantium: dicta etiam caecorum oppidum, quod locum eligere nescissent, septem stadiis distante Byzantio, tanto feliciore omnibus modis sede, ut apud *Tac. A.* 12, 63. et *Plin.* 5, 32, 43. legitur. *Claud. IV. Cons. Honor.* 176. Bosphorus adversam patitur Chalcedona cerni. *Lucan.* 9, 959. *ostriferam* appellat ab ostreorum copia.

[CHALCĒDONĬCUS, a, um, adj. idem quod Chalcedonius. Est cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Mur.* 1991, 3. Livia Chalcedonica. *F.*]

CHALCEDONĬUS, a, um, adj. *Χαλκηδόνιος*, ad Chalcedonem pertinens. *Cic. Or.* 3, 32. Thrasymachus Chalcedonius. *Gell.* 7, 16. Pelamis Chalcedonia. *Claud. in Ruf.* 2, 55. Et Chalcedonias contra despectat arenas. ℙ *Chalcedonii, orum*, sunt Chalcedonis incolae. *Tac. A.* 12, 63.

CHALCENTĔRUS, i, *χαλκέντερος*, intestina habens aenea: a *χαλκὸς*, aes, et *ἔντερον*, intestinum: et metaphorice indefessus, laboris patientissimus. Ita appellatus est Didymus grammaticus Alexandrinus (qui vixit sub Antonio et Cicerone usque ad Augustum) ob assiduitatem legendi et scribendi. Dicitur enim tria millia et quingenta volumina conscripsisse, ut *Suidas* narrat. Legitur ap. *Hieron. ep.* 50. *n.* 2.

[CHALCĒOS, *χαλκεῖος*, herba quaedam ap. *Plin.* 21, 16, 56. Carduus et folia et caules spinosae lanuginis habet: item acerna, leucacanthos, chalceos, enecos. *F.*]

*CHALCĒRĬTIS, idis, insula maris Euxini prope Pharnaceam Ponti opp. *Plin.* 6, 13. Appellatur etiam *Aria. Id. ib. B. A.*

[CHALCĒTUM, i, n. herbae genus ap. *Plin.* 26, 7, 25. Item herba chalcetum e vineis contrita imponitur. *F.*]

CHALCĔUS, a, um, adj. *χάλκεος*, idem quod aereus: a *χαλκὸς*, aes. *Mart.* 9, 95, 4. Chalcea donanti chrysea qui dederas.

*CHALCĬA, ae, f. *Χαλκία*, insula maris Aegaei, inter Rhodum et Telon Sporadum una. *Mela* 2, 7. *Plin.* 4, 12. ℙ Dicta et *Chalce. B. A.*

CHALCĬDENSIS, e, adj. ad Chalcidem pertinens. *Plin.* 35, 9, 35. Timagoras Chalcidensis. *Χαλκιδεύς*.

CHALCĬDĬCE, es, f. *χαλκιδική*, genus lacertae, quam et *sepa* vocant. *Plin.* 29, 5, 32.

CHALCĬDĬCENSIS, e, adj. idem quod Chalcidensis et a voce *Chalcidicus* deductum, ut *Colonia Chalcidicensis*, ap. *Gell.* 10, 16., *h. e.* Cumae, quam urbem Chalcidenses condidisse dicuntur.

CHALCĬDĬCUS, a, um, adj. *Χαλκιδικὸς*, ad Chalcidem pertinens. *Cic. N. D.* 3, 10. Euripus Chalcidicus. *Varr. R. R.* 3, 9. Chalcidici galli. *Plin.* 15, 18, 19. Chalcidicae ficus. *Val. Fl.* 1, 454. arenae. ℙ *Chalcidica arx* ap. *Virg. A.* 6, 17. est Cumarum oppidum a Chalcidensibus conditum. Et *Chalcidica litora* ap. *Stat. Silv.* 4, 4, 78. sunt ora maritima Cumarum et Neapolis. Et *ib.* 2, 2, 94. Chalcidicae turres. Sic *Chalcidicam Nolam* dixit *Sil.* 12, 161., *h. e.* a Chalcidensibus conditam. ℙ *Chalcidicus versus* ap. *Virg. Ecl.* 10, 50. est carmen Euphorionis poetae Chalcidensis, ut *Quint.* 10, 1. et *Serv.* tradunt. Alii dicunt, significari carmen a Theocrito compositum vel quia is Siculus quidem fuit et Naxum oppidum patriam habuit, sed ejus oppidi conditores Chalcide profecti sunt, ut et *Salmas.* ad *Solin.* p. 105. ex Graecis auctoribus docet: vel quia de Sicilia Chalcidem aliquando migravit. *Serv.* ℙ Sed *carmen Chalcidicum* ap. *Stat. Silv.* 5, 3, 182. sunt versus Sibyllini, quorum auctor fuit Sibylla Cumana: Cumas autem *Chalcidicas* appellari, modo diximus. *Chalcidica corona* ap. *eund. ib.* 226. est, qua coronabantur in sacris Cereris, quae Neapoli celebrabantur: quod significare videtur *Id. Silv.* 4, 8, 50. ℙ *Chalcidicum, i*, n. genus fuit aedificii, ab urbe Chalcide dictum, ut *Fest.* docet vel, ut putat *Morcell. de stil. Inscr. T.* 3. p. 100. ed. *Pat.*, a fano Minervae, quod ap. Spartanos *ἱερὸν χαλκιοίκου* appellabatur, ex aere nempe tecto, quemadmodum deinde, ut *Pausanias* 10, 5. testatur, Romae fuit Apollinis templum aereo lacunari ornatum. Videtur tamen fuisse membrum, seu pars aedificii; nam *Vitruv.* 5, 1. in extremis Basilicarum partibus jubet constitui *Chalcidica*, si locus erit amplior in longitudine. Significat autem amplam veluti porticum, in qua exspatiari homines publice possint, ut Venetiis *la piazza di S. Marco*, et Florentiae *le loggie vecchie e nuove*. Hinc *Gloss. Isid.* Calcicum (*corrige* Chalcidicum) foris deambulatorium, quod et peribulum (nempe *περίβολον*) dicitur, et iterum (lege *pteron*). Eandem profecto significationem habet in *Monum.* Augusti *Ancyrano*. Curiam, et continens ei Chalcidicum, templumque Apollinis in Palatio (feci). De eodem Augusto *Dion.* 51, 22. *Διετέλεσε τὸ τε Ἀθήναιον, καὶ τὸ χαλκιδικὸν ὠνομασμένον, καὶ τὸ βουλευτήριον. Hygin. fab.* 184. Merope credens eum esse filii sui interfectorem, qui dormiebat, in Chalcidicum cum securi venit etc. *Inscr.* Pompejis reperta an. 1820., et peculiari *Dissert.* illustrata a *Guil. Bechio*. Eumachia L. F. sacerdos publica nomine suo, et M. Numistrii Frontonis filii Chalcidicum, cryptam, porticus Concordiae Augustae Pietati sua pecunia fecit, eademque dedicavit. Alia Vellejae inventa an. 1760. apud *De-Lama Iscriz. Ant.* p. 46. Baebia T. F. *Bas*silla Calchidicum (*ita pro* Chalcidicum) municipibus suis dedit. Adde aliam apud *Reines. cl.* 7. *n.* 15. ℙ Superiores quoque aedium partes, in quibus coenacula, et solaria, et loca ampla erant vel tecta, vel sub dio posita, *Chalcidica* appellantur. Ita enim intelligendum videtur illud *Auson. Perioch. Odyss.* 1. Penelope digressa Chalcidico. Et *ib.* 23. Chalcidicum gressu nutrix superabat anili. *Homer.* enim his locis habet *ὑπερῳοθεν*, et *ὑπερῷον*; hoc vero summam aedium partem significat. Huc pertinet illud *Arnob.* 4. p. 149. Scribuntur Dii vestri in tricliniis coelestibus, atque in Chalcidicis aureis coenitare, potare, et ad ultimum fidibus et vocum modulationibus mulceri. *Id.* 3. p. 105. Avet animus atque ardet, in Chalcidicis illis magnis, atque in palatiis coeli Deos Deasque conspicere intectis corporibus atque nudis etc. ℙ *Ant. M.ª Lupius Dissert.* etc. *T.* 2. p. 133. arbitratur, *Chalcidica* fuisse *le navate traversali*, vulgo *le braccia delle Basiliche*. [*Diligenter retractatus et egregie ampliatus locus est a *F.*]

CHALCIOECUS, i, m. *χαλκίοικος*, domus aerea: a *χαλκὸς*, aes, et *οἶκος*, domus. Ita appellata est aedes Minervae a Spartanis exstructa. *Nep. Paus.* 5. In aedem Minervae, quae Chalcioecus vocatur, confugit. *Liv.* 35, 36. Aetoli circa Chalcioecum (Minervae est templum aereum) congregati caeduntur. ℙ Apud Graecos *χαλκίοικος* est epitheton ipsius Minervae, quae scilicet *domum aeream* habet, et apud *Thucydid.* 1, 134. substantive usurpatur, *ἱερὸν τῆς Χαλκιοίκου*. ℙ *Suidas* perperam putat non ab aere, sed a Chalcidensibus, qui fabricati fuerint, templo nomen inditum; sed contrarium affirmat *Paus.* 3, 17

CHALCĬOPE, es, f. *Χαλκιόπη*, uxor Mnesyli, vel, ut alii volunt, Thessali, mater Antiphi, qui ad Trojanum bellum cum aliis Graecis profectus est. *Hyg. fab.* 97. ℙ Alia fuit hoc nomine, soror Medeae, uxor Phryxi, mater Argi, Phrontidae, Melae, et Cylindri, ut apud *eund. fab.* 21. legitur. *Ov. Her.* 17, 232. Non Ipsea parens, Chalciopeque soror. *Val. Fl.* 6, 479. Chalciopen imitata sono, formaque sororem. ℙ Legitur et *Calciope*.

CHALCIS, ĭdis, f. *Negroponte*, *Χαλκὶς*, urbs primaria Euboeae insulae, ex adverso Aulidis Boeotiae portus, Euripo interfluente: ita dicta, quod aes ibi primum repertum fuerit, quod *χαλκὸς* Graece dicitur: vel a Chalcide Asopi filia. Aliis quoque nominibus vocitata est, Macris, et Macra, Abantias, et Asopis. *Plin.* 4, 12, 21. et *Mela* 2, 7. Hinc *Lucan.* 2, 710. Arctior Euboica, qua Chalcida verberat, unda. Et 5, 227. Chalcidos Euboicae regnum. *Chalcidos*, et *Chalcida* casus sunt Graecae positionis pro *Chalcidis*, et *Chalcidem*. ℙ Alia est *Chalcis* in Arabia, alia in Coelesyria, de quibus V. *Plin.* 6, 28, 39. et 5, 23, 19.

et geographos. ℙ Est etiam hoc nomine piscis sardiniae similis, de quo *Plin.* 9, 47, 7. et *ib.* 51, 74. et *Colum.* 8, 17. ℙ Item genus serpentis venenosi morsus, maculas quasdam in tergo habentis aerei coloris. *Plin.* 32, 3, 13. et *ib.* 5, 17. ℙ *Fuit et *Chalcis* insula prope Aetoliam. *Plin.* 4, 12. ℙ Item mons Aetol., juxta Chalcidem opp. *Plin.* 4, 2. *B. A.*

CHALCITES, ae, m. *χαλκίτης*, lapis idem qui *chalcitis*. *Plin.* 34, 2, 2.

CHALCĪTIS, ĭtidis, f. *χαλκῖτις*, lapis, ex quo cocto aes fit; a *χαλκὸς*, aes. Differt a *cadmia*, quod ea super terram ex subdialibus petris caeditur, chalcitis vero ex obrutis. Illa aes solummodo continet; haec tria genera, aeris, misyos, et soryos; praeterea magis est friabilis quam cadmia, et mollis natura, ut videatur lanugo concreta. *Plin.* 34, 12, 29. Chalcitin vocant lapidem, ex quo ipsum aes fit. *Cels.* 6, 6. *n.* 31. Chalcitidis aliquid, et cadmiae dimidio plus simul conteruntur. *Id.* 7. *n.* 7. Chalcitidem imponere. ℙ Est etiam nomen gemmae, a colore aeris sic appellatae. *Plin.* 37, 11, 73. ℙ *Fuit et *Chalcitis* insula in Propontide. *Plin.* 5, 32. *B. A.*

CHALCOPHONOS, is, f. *χαλκόφωνος*, gemma, quae illisa aeris tinnitum reddit: a *χαλκὸς*, aes, et *φωνή*, vox, sonus. *Plin.* 37, 10, 56. ℙ Haec eadem a *Solin.* 37. dicitur *chalcophthongos:* a *φθόγγος*, vox.

CHALCOPHTHONGOS. V. v. praec.

CHALCOSMARAGDOS, i, f. *χαλκοσμάραγδος*, genus smaragdi aereis venis turbidi: a *χαλκὸς*, aes. *Plin.* 37, 5, 19.

*CHALCOSTHĒNES, is, *Χαλκοσθένης*, insignis statuarius. *Plin.* 34, 8. *B. A.*

CHALCUS, i, m. *χαλκὸς*, Graece aes significat. Est etiam nomen ponderis, itidem apud Graecos, sexagesimam partem drachmae, et oboli decimam pendentis, ut *Plin.* 21, 34, 109. docet. Quamquam a Graecis scriptoribus aliter atque aliter definitur. *Diodorus* enim apud *Suid.* sextam oboli partem esse dicit, *Cleopatra* ap. *Galen.* octavam, ut *Hard.* adnotavit.

CHALDAEUS, a, um, adj. *Χαλδαῖος*. *Chaldaei* sunt populi Asiae in Babylonia, quorum regio *Chaldaea*, nunc *Caldar*. Astrologiae dediti inprimis fuerunt, et praesertim ei parti, quae ex stellarum positione, quae in nativitate contigit, de cujusque casibus ac fortuna, deque incertis aliarum rerum eventibus, quid futurum sit, praedicit: quae Italice dicitur *Astrologia giudiciaria:* adeoque in ea arte excelluerunt, ut et cum aliarum gentium hominibus, qui eam profiterentur, nomen communicaverint. *Cic. Div.* 1, 1. Qua in natione *(Assyriorum)* Chaldaei, non ex artis, sed ex gentis vocabulo nominati, diuturna observatione siderum scientiam putantur effecisse, ut praedici posset, quid cuique eventurum, et quo quisque fato natus esset. *Id. Mur.* 9. A quibus etiam dies, tanquam a Chaldaeis, petebantur. *Juven.* 10, 94. Grex Chaldaeus. *Lucan.* 8, 226. Chaldaeum regnum. *Lucr.* 5, 726. Babylonica Chaldaeum doctrina, *pro* Chaldaeorum. *Favorin.* ap. *Gell.* 14, 1. contra Chaldaeos multa disputat, vanamque esse eorum artem ostendit. *Val. Max.* 3, 1. *n.* 2. C. *(lege* Cn.) Cornelius Hispallus praetor peregrinus M. Popillio Laenate, Cn. Calpurnio Coss. *(h. e.* an. U. C. 615.) edicto Chaldaeos intra decimum diem abire ex Urbe atque Italia jussit levibus et ineptis ingeniis fallaci siderum interpretatione quaestuosam mendaciis suis caliginem injicientes.

CHALDAĪCUS, a, um, adj. idem quod Chaldaeus, soluta Graeca diphthongo *αι*, *Χαλδαϊκός*. *Cic. Div.* 2, 42. Chaldaicum praedicendi genus. Et *ib.* 47. Chaldaicis rationibus eruditus, *h. e.* genethliaces, et divinandi arte.

*CHALDONE, Arab. Felicis promont. *Plin.* 6, 28. Hodie est Mascar — Saif, ut refert *Hard.* e Geogr. *Nub.* *B. A.*

CHALO, as, avi, atum, a. 1. demitto, laxo, remitto: a *χαλῶ* vel *χαλάζω*, quod idem significat. *Vitr.* 10, 13. *de hydraulicis machinis.* Delphini aerei in verticulis collocati, pendentia habentes catenis cymbala ex ore, infra foramina modiolorum, chalata intra arcam. *Id. ib.* Delphini, qui sunt in verticulis inclusi, chalantes in os cymbala replent spatia modiolorum. *Veg. Mil.* 4, 23. Centones et culcitas funibus chalant, et illis opponunt locis, qua caedit aries. Al. male leg. *calcant.*

*CHALONITIS, idis, f. *Χαλωνῖτις*, sc. *γῆ*, *χώρα*, regio fuit Assyriae. *Plin.* 6, 3. Dicta est ab opp. Chala ibi sito. *B. A.*

CHALYBĒIUS, et

CHALYBĒUS, a, um, adj. ad chalybem pertinens. *Ov. Fast.* 4, 405. Aes erat in pretio: chalybeia massa latebat. Al. leg. *chalybeaque massa:* alii *chalybis jam* etc.

CHALYBS, ybis, f. *χάλυψ*, ferrum, ita dictum a gente *Chalybum*, qui sunt populi Asiae circa Pontum, apud quos id metallum in magna copia eruitur, et in alias terras mittitur, ut apud *Plin.* 6, 4, 4., 7, 56, 57., *Virg. G.* 1, 58. et *Avien. Perieg.* 959. legitur. *Virg. A.* 8, 446. Vulnificusque chalybs vasta fornace liquescit. *Id. ib.* 10, 174. Insula inexhaustis chalybum generosa metallis. ℙ Per synecdochen *Senec. Thyest.* 364. Strictus chalybs, *h. e.* ensis. *Lucan.* 6, 398. *de equo.* primus chalybem, frenosque momordit. Et *ib.* 547. Insertum manibus chalybem, *h. e.* clavum ferreum. Et *ib.* 797. Chalybum nodi, *h. e.* catena ferrea. *Id.* 7, 518. ponit pro spiculis ferreis sagittarum, et *Val. Fl.* 6, 341. pro acumine hastae. ℙ Sumitur etiam pro nucleo ferri, hoc est parte ferri puriore, sinceriore et duriore, certa quadam temperatura, et ad acies faciendas aptissima, quae Graece dicitur *ατόμωμα*, Italice *acciajo*, *acciaro*. *Justin.* 44, 3. docet, esse fluvium in Hispania nomine *Chalybem*, quo tinctum ferrum optimam acquirat temperaturam: unde etiam ejus fluvii accolas Chalybes appellari, et ferro ceteris praestare. *Prop.* 1, 16, 29. Sit licet et saxo patientior illa Sicano: Sit licet et ferro durior, et chalybe. *Senec. Herc. Oet.* 152. Ferrum sentit hebes, lentior est chalybs.

CHAMA, ătis, n. lupus cervarius, animal effigie lupi, pardorum maculis, cervis infensus. [*Unze;* si modo vera est lectio in *Plin. l.* mox laud. Ita *K.* in *Wolf. Anal. Litt.* 1820. IV. p. 327.] *Plin.* 8, 19, 28., ubi al. leg. *chaus* (quod habetur etiam in *indice lib.* 2. *ejusd. Plinii n.* 28.) Galli *rufium* vocant. *Plin. ib.*, ubi al. leg. *raphium.*

CHAMAE, arum, f. plur. *χῆμαι*, concharum genera sunt, in eo a ceteris distantia, quod testas semper apertas habent: a *χήμη*, hiatus, quod a *χαίνω*, hio, apertus sum. Earum multae sunt species, ut *chamae striatae*, *chamae laeves*, *chamae pelorides*, *chamae glycymerides*, de quibus *Plin.* 32, 11, 53.

CHAMAEACTE, es, f. *χαμαάκτη*, genus sambuci silvestris et humilis, seu brevioris, a *χαμαί*, humi, et *ἀκτή*, sambucus. Latina appellatione *ebulus*, vel *ebulum* dicitur. *Plin.* 24, 8, 35. et 26, 11, 73.

CHAMAECĔRĀSUS, i, f. *χαμαικέρασος*, genus cerasi humilioris, et frutici potius quam arbori similis: a *χαμαί*, humi. *Plin.* 15, 25, 30.

CHAMAECISSOS, i, f. *χαμαίκισσος*, genus hederae, nunquam nisi humi repentis: a *χαμαί*, humi, et *κισσὸς*, hedera. *Plin.* 16, 34, 62. et 24, 15, 84. ℙ Est etiam species cyclamini, cognomine *chamaecissos*, uno omnino folio, radice ramosa, qua pisces necantur. *Id.* 25, 9, 69. ℙ Primam syllabam nimis licenter produxit *Seren. Sammon.* in illo spondaico versu *c.* 44. *v.* 799. Necte adipes vetulos, et tritam chamaecisson.

CHAMAECYPARISSUS, i, f. *χαμαικυπάρισσος*, genus herbae cupressi folio: a *χαμαί*, humi, et *κυπάρισσος*, cupressus. *Plin.* 24, 15, 86.

CHAMAEDAPHNE, es, f. *χαμαιδάφνη*, herba Latine *vincapervinca:* a *χαμαί*, humi, et *δάφνη*, laurus: quod sit veluti humilis laurus, ob foliorum similitudinem. *Plin.* 15, 30, 39., 21, 11, 39. et *ib.* 27, 99. et 24, 15, 39.

CHAMAEDRACON, ontos, m. *χαμαιδράκων*, genus draconis in Africa, ita dicti, quod humi tantum serpat, cum quidam sint, qui etiam arbores scandunt: a *χαμαί*, humi. *Solin.* 27. Sunt et hammodytae, elephantiae, chersydri, chamaedracontes.

CHAMAEDROPS. V. CHAMAEROPS.

CHAMAEDRYS, yos, f. *χαμαίδρυς*, herba Latine *trixago*, foliis mentae, colore et divisura quercus: unde et nomen habuit: a *χαμαί*, humi, et *δρῦς*, quercus, quasi parva quercus. *Plin.* 14, 16, 19. et 24, 15, 80.

CHAMAELAEA. V. CHAMELAEA.

CHAMAELĔON, onis, et ontis, m. *χαμαιλέων*, quasi parvus et pumilus leo: a *χαμαί*, humi, et *λέων*, leo: animal est in Africa raro, saepius in India nascens, figura et magnitudine lacertae, nisi quod crura habet recta et excelsiora. Latera ventri junguntur, ut piscibus, et spina simili modo eminet: rostrum simile suillo, cauda praelonga in tenuitatem desinens, et implicans se viperinis orbibus, ungues adunci, motus tardior, ut testudini, asperum corpus, ut crocodilo: oculi praegrandes, et corpori concolores, quos nunquam totos operit, nec pupillae motu, sed totius oculi versatione circumspicit. Ipse celsus hianti semper ore; coloris etiam natura mirabili: eum enim subinde mutat, redditque semper quemcumque proxime attingit, praeter rubrum, candidumque. Solus animalium nec cibo, nec potu alitur, nec alio quam aeris alimento. Haec et alia *Plin.* 8, 33, 51. et ex eo *Solin.* 40., item *Tert. Pall.* 3., quorum nonnulla falsa esse a posteris compertum est. *Plin.* 10, 52, 73. Chamaeleones ova gignunt. *Gell.* 10, 12. De vi, et natura chamaeleontis. *Solin. l. c.* Per omnem Asiam chamaeleon plurimus. De eodem loquitur *Ov. Met.* 15, 411. Id quoque quod ventis animal nutritur, et aura, Protinus assimulat tactu quoscumque colores. Recentiores historiae naturalis scriptores pro comperto habent, chamaeleontem muscis, quas ore aperto captat, vesci. ℙ Est etiam hoc nomine herba, alio nomine *ixia*, et Italice *camaleone*, *carlina.* Ejus duo sunt genera. Chamaeleon candidior asperiora folia habet, serpit in terra, echini modo spinas erigens, radice dulci, odore gravissimo. Quibusdam in locis viscum gignit album sub alis foliorum: unde et *ixia* appellatur (*ἰξὸς* enim viscum significat). Chamaeleon autem ideo dicitur, quia mutat cum terra colores, instar chamaeleonis animalis. Chamaeleon niger alius florem purpureum gignit: hunc marem vocant: alius violaceum: hunc feminam putant. V. *Plin.* 22, 18, 21., ubi plura hac de re. *Id.* 27, 13, 118. Chamaeleon niger quadraginta annis durat. *Scrib. Compos.* 192. Ixia, quam quidam chamaeleonta vocant. ℙ Reperitur etiam in genere feminino: sed *herba* subintelligitur. *Id.* 30, 4, 10. Vulturinus sanguis cum chamaeleonis albae (quam herbam esse diximus) radice tritus. ℙ De quantitate primae syllabae, V. dicta in CHAMAECISSOS.

CHAMAELEUCE, es, f. *χαμαιλεύκη*, herba quae et *bechion*, et *tussilago*, et *farfarus*, sive *farfugium* dicitur. Ideo autem *chamaeleuce* appellatur, quia est veluti parva populus, habens cum ea arbore foliorum similitudinem: a *χαμαί*, humi, et *λεύκη*, populus. *Plin.* 24, 15, 85. et 26, 6, 16.

CHAMAELYGOS, i, f. *χαμαίλυγος*, herba verbenaca, ita dicta a caulis et ramulorum in terra dejectione, et eorundem ad ligandum aptitudine: a *χαμαί*, humi, et *λύγος*, vimen. *Appul. Herb.* 3.

CHAMAEMĒLON, i, n. *χαμαίμηλον*, quasi parva malus: habet enim odorem mali. Herba est humilis, cujus tria genera flore tantum distantia, candido, aut melino, aut purpureo, enumerat *Plin.* 22, 21, 26.

CHAMAEMYRSĪNE, es, f. *χαμαιμυρσίνη*, hoc est parva myrtus: a *χαμαί*, humi, et *μυρσίνη*, myrtus. Ita appellatur genus myrti silvestris brevioris, quam sativae, baccis rubentibus. Alio nomine *ruscus* dicitur. *Plin.* 23, 9, 83. et 15, 7, 7.

CHAMAEPEUCE, es, f. *χαμαιπεύκη*, herba larici folio similis: ita dicta quasi parva larix: a *χαμαί*, humi, et *πεύκη*, larix. *Plin.* 24, 15, 86.

CHAMAEPITYS, yos, f. *χαμαιπίτυς*, Latine abiga, et tus terrae, herba est cubitalibus ramis, flore pinus, et odore, ut *Plin.* 24, 6, 20. docet, unde et nomen traxit, quasi pinus pumila: a *χαμαί*, humi, et *πίτυς*, pinus. *Plin.* 14, 16, 19. *n.* 7. Lignum chamaepityos. *Id.* 21, 29, 103. Herba chamaepityi similis. *Id.* 26, 8, 53. Hypericon, quam alii chamaepityn appellant.

CHAMAEPLĀTĀNUS, i, f. pumila platanus: a *χαμαί*, humi. *Plin.* 12, 2, 2. Et chamaeplatani vocantur coactae brevitatis: quoniam arborum etiam abortus invenimus.

CHAMAERĒPES, um, f. plur. *χαμαιρεπεῖς*, sunt humilium palmarum quoddam genus folio latiore, et molliore: a *χαμαί*, humi, et *ῥέπω*, propendeo, inclino. *Plin.* 13, 4, 9.

CHAMAEDROPS, ōpis, f. herba eadem, quae *chamaedrys*, ap. *Plin.* 24, 15, 80. et *Appul. Herb.* 24. Est autem a *χαμαί*, humi, et *ῥώψ*, *ῥωπὸς*, virgultum. Quidam rectius ap. *Plin.* legi volunt *chamaedrops*, quod *χαμαίδρωψ* dicatur a *Dioscor.* et *chamaedropis* in genitivo legatur ap. *Marcell. Empir.* 20. *post med.*

[CHAMAESTRŌTUM, i, n. *χαμαιστρωτον*, a *χαμαί*, humi, et *στρωτὸς*, stratus: videtur significari lecti genus humile. *Not. Tir.* p. 164. *F.*]

CHAMAESYCE, es, f. *χαμαισύκη*, herba est lentis folia habens, nihil se attollentia: a *χαμαί*, humi, et *συκῆ*, ficus, quia succum habet lacteum fici similem. *Plin.* 24, 15, 83. ℙ Perperam confundi cum chamaeacte, ab *Appul. Herb.* 91. adnotavit *Humelbergius.*

[CHAMAETORTUS, a, um, adj. humum versus intortus. Vox hybrida, a *χαμαί*, humi, et *tortus*. *Front. de eloq.* p. 231. *edit. Rom.* Quin erige te, et extolle, et tortores istos, qui te, ut abietem aut alnum proceram, incurvant, et ad chamaetorta detrahunt, valido cacumine tuo excute. *Plin.* 13, 4, 9. eodem sensu *chamaerepes palmas* appellat. *F.*]

CHAMAEZĒLON, i, n. *χαμαίζηλον*, herba alio nomine gnaphalion, humi tota jacens, a *χαμαίζηλος*, humilis, humi depressus. *Plin.* 27, 10, 61.

*CHAMĀVI, orum, pop. Germ., partim Rhenum, partim Visurgim fluv. accolentes. *Tac. A.* 13, 55. et *Germ.* 33. *B. A.*

*CHAMBADES, mons Asiae, Tauri pars. *Plin.* 5, 27. *B. A.*

CHAMĒDYOSMOS, i, f. *χαμηδύοσμος*, herba eadem, quae ros marinus: a *χαμαί*, humi, et *ἡδύοσμος*, jucunde olens, quia per terram folia spargit, et jucundi est odoris. *Appul. Herb.* 79.

CHAMELAEA, ae, f. *χαμελαία*, hoc est olea pumila: a *χαμαί*, humi, et *ἐλαία*, olea. Ita appellatur herba quaedam, similitudinem foliorum et baccarum oleae habens, in petrosis nascens, et palmum altitudine non excedens. *Plin.* 24, 15, 82. et 15, 7, 7. ℙ Alia est chamelaea, ex qua Gnidium granum nascitur. V. COCCUM. ℙ Quidam scribunt *chamaelaea* minus recte, teste *Dausqu.*

CHAMETAERA, ae, f. *χαμεταίρα*, socia, amica humi jacens, vel sedens: a *χαμαί*, humi, et *ἑταίρα*, amica, sodalis. *Plin.* 36, 5, 4. *n.* 7. de Sco-

pa: Fecit Vestam sedentem, duasque chametaeras circa eam. ℙ Quidam scribunt *Chamaetaera*, sed perperam. *Dausqu.* in *Orthogr.*

CHAMEUNIA, ae, f. *χαμευνία*, humi cubatio: a *χαμαὶ*, humi, et *εὐνή*, cubile. *Hieronym. ep.* 52. *n.* 3.

CHAMULCUS, ci, m. *χαμοῦλκος*, traha, carrus humilis, quo utimur ad magna pondera vehenda: a *χαμαὶ*, humi, et *ἕλκω*, traho. *Ammian.* 17, 4. Obeliscus chamulcis impositus, tractusque lenius, per Ostiensem portam Circo illatus est Maximo.

CHANNAEUS, a, um, ad Chanaam pertinens, quae regio est Palaestinae. *Prudent. Hamartig.* 410. Surgit in auxilium Chananaeus, et agmina densat.

[CHANANITIS, ĭdis, f. patronym. quae ex Chanaam est. *Hieron. in Isaj.* 7, 19, 18. Non possumus loqui lingua Hebraea, sed lingua Chananitide, quae inter Aegyptiam et Hebraeam media est, et Hebraeae magna ex parte confinis. *F.*]

CHANĬUS dicitur a quibusdam pes Molossus tribus syllabis longis constans; ut est apud *Diomed.* 3, 475. Fortasse est a *χαίνω*, hisco, quia tot longae syllabae hiante ore proferuntur.

CHANNE et Chane, es, f. *χάννη* et *χάνη*, genus piscis: a *χαίνω*, hisco: quia semper est ore hiante. Hunc sine mare esse, et ex se concipere, tradit *Plin.* 9, 16, 23. et 32, 11, 54. ex *Ov. Halieut.* 108. et ex se Concipiens channe, gemino fraudata parente.

CHAON. V. v. seq.

CHAONES, um, m. plur. *Χάονες*, populi Epiri, quorum regio Chaonia, a Chaone fratre Heleni Trojani, postea Molossia, a Molosso filio Pyrrhi, nunc *Canina*, a castro cognom. intra montes, extensa ab Onaco sinu Buthrotum usque versus oram maris Ionii. Porro Chaon hic ab aliis dicitur fuisse comes Heleni, qui cum eum imprudens occidisset, in ejus honorem provinciam illam nominavit. Alii narrant, ipsum se devovisse ad avertendam saevissimam pestilentiam, quae in ea regione grassabatur. *Serv.* ad *A.* 3, 334. et 335. et *Plin. prooem.* 4. Hinc *Claudian. B. Get.* 135. non Chaonas, atque Molossos, Quos Epirus alit etc.

CHAONIA, ae, f. *Χαονία*, regio Epiri, in qua sunt Chaones populi. *Virg. A.* 3, 334. qui Chaonios cognomine campos, Chaoniamque omnem Trojano a Chaone dixit. Adde *Plin. prooem.* 4. et *Cic. Att.* 6, 3.

CHAONIS, nĭdis, f. *Χαονίς*, quae est ex Chaonia. *Ov. A. Am.* 2, 150. Quasque colat turres, Chaonis ales habet, *h. e.* columba. *Id. Met.* 10, 90. non Chaonis abfuit arbos, *h. e.* quercus. Sic *Senec. Herc. Oet.* 1621. Chaonis quercus quondam loquax. V. vocem sequent.

CHAONIUS, a, um, adj. *Χαόνιος*, ad Chaones, vel Chaoniam pertinens. *Virg. A.* 3, 334. Chaonii campi. *Id. G.* 1, 8. Chaonia glans, *h. e.* quae multa in Epiro colligebatur, propter abundantiam quercuum. Sic *ib.* 2, 67. Chaonique patris glandes, *h. e.* Jovis Dodonaei, cui quercus illae sacrae erant. *Id. Ecl.* 9, 13. Chaoniae columbae. *Chaonias* appellat, alludens ad celebres illas columbas, quae inter quereus Dodonaeas degebant, et fatidicae fuisse dicuntur. *Stat. Th.* 6, 98. cadit ardua fagus, Chaoniumque nemus, brumaeque illaesa cupressus, *h. e.* quercus. Sic Chaonius truncus *Val. Flacc.* 8, 461. Eadem ratione locuti sunt *Senec. Oedip.* 728. et *Ov.* V. CHAONIS. *Lucan.* 3, 180. Chaonius vertex, *h. e.* mons Chaoniae quercubus fatidicis abundans. *Claudian. Rapt. Pros.* 3, 47. Avertere gentes victu Chaonio, *h. e.* ab esu glandium.

CHAOS, n. *Χάος*, *εος*, *τὸ*, et in ablativo *Chao*, (neque enim alia praeterea positione a Latinis usurpatum legimus) proprie significat baratrum, vastitatem hiantem patentemque in profundum, ut *Festus* docet. Est enim a *χάω* vel *χαίνω*, hio, patens et vacuus sum. Hinc saepe ponitur pro Inferis (hoc est pro immensis illis spatiis, ubi degunt tenues sine corpore vitae) luce et coelo carentibus, quo fingunt poetae recasura in fine mundi omnia quae nunc orbem universum componunt: qui locus etiam pro numine invocatur, et colitur. *Ov. Fast.* 4, 600. Possidet alter aquas (*Neptunus*), alter inane Chaos (*Pluto*). *Lucan.* 6, 696. Et Chaos innumeros avidum confundere mundos. *Senec. Med.* 741. Caecum chaos. Et *ib.* 9. Noctis aeternae Chaos. *Val. Flacc.* 7, 402. profundum Per Chaos occurrunt caecae sine vocibus umbrae. *Sil.* 13, 430. quidquid ab imo Natum hominum exstinctumque Chao. *Virg. A.* 4, 510. Tercentum tonat ore Deos, Erebumque, Chaosque. Adde *ib.* 6, 264. ℙ Hinc dicitur eleganter de tenebris. *Prudent. Cathemer.* 5, 3. Merso sole, chaos ingruit horridum: Lucem redde tuis, Christe, fidelibus. Adde *περὶ στεφ.* 3, 55. Huc referendum videtur *Cimmerium chaos*, quod legitur ap. *Stat. Silv.* 3, 2, 92. Nam Cimmerii sunt populi septentrionales, apud quos longissimae noctes sunt. ℙ Saepissime accipitur pro materia coeli et terrae confusa atque informi, qualis initio fuisse non a poetis modo dicitur, sed e sacris etiam Libris cognoscitur, quae non fuit ex omni aeternitate, ut quidam philosophi, et poetae arbitrati sunt, sed a Deo ex nihilo facta est primo sex illorum dierum, quibus mundum machinatus est: de qua postmodum res omnes hujus universitatis per species varias, formasque proprias prodierunt. *Vlg. Lactant.* 1, 5. Chaos est rudis inordinataeque materiae confusa congeries. *Ov. Met.* 1, 5. Ante mare, et tellus, et, quod tegit omnia, coelum, Unus erat toto naturae vultus in orbe, Quem dixere Chaos, rudis indigestaque moles etc. *Senec. Thyest.* 831. Deforme Chaos. ℙ *Chaon* in accusativo quidam asserunt ex illo *Ov. Met.* 14, 404. Et Noctem, noctisque Deos Erebonque Chaonque etc. Sed rectius alii leg. *Ereboque*, *Chaoque*. ℙ Genitivus *Chai* legitur ap. *Serv.* ad *A.* 1, 668. et ap. *Prisc.* 6, 720. ℙ [*De chasmate sive intervallo, quod inter coelos inferosque est, adhibet *Vulg. Luc.* 16, 26. ubi V. *Grot. B. A.*]

CHARA, herba, vel radix herbae, de qua V. in CAREUM.

CHARACATUS, a, um, adj. *Characata vinea* dicitur a *Colum.* 5, 4. et 5. quae defixis arundinibus circummunita, per statumina calamorum materiis ligatis, in arbiculos gyrosque flectitur, ut *Id. ib.* exponit: *h. e.* quae pedamentis arundinum veluti vallata, ramis in gyrum alligatis fulcitur: a *χάραξ*, vallum, palus, pedamentum. Hic vineae colendae, modus etiamnum viget in agro Romano.

CHARACENUS, a, um, adj. ad Characem pertinens, ut *Characenorum rex* ap. *Plin.* 6, 28, 31. ℙ Porro *Charax* oppidum est in Susiana extrema ad oram intimam sinus Persici inter confluentes dextra Tigrin, laeva Eulaeum fluvium: ita dicta a vallo, quo munita aliquando fuerat contra impetum aquarum. *Χάραξ* enim Graece vallum significat. Condita est ab Alexandro M. a quo et Alexandria, et Pagus Pellaeus dicta est: fuitque patria Dionysii illustris geographi. *Plin.* 6, 27, 31. *ad f.* ℙ Regio circa posita, *Characene* appellatur. *Id. ib.*. ℙ Alia est *Charax* in Taurica Chersoneso, cujus incolae et ipsi *Characeni* vocantur ab *eod.* 4, 12, 26.

CHARACIAS, ae, m. *χαρακίας*, vallis, seu pedamentis aptus, a *χάραξ*, vallum, palus. *Characias calamus* est genus arundinis crassioris et firmioris, quod in ripis Orchomenii lacus nascens multo olim in pretio habebatur, quia pedandis vineis (quae inde *characatae* dicebantur) et vallis faciendis idoneum erat. *Plin.* 16, 36, 66. ℙ Est etiam cognomen tithymali, masculi dicti, ramos habentis quinque, aut sex digitali crassitudine, rubros, succosos, cubitali longitudine. *Plin.* 26, 8, 39. Primus cognominatur characias, qui et masculus existimatur etc. Adde *ib.* 11, 73.

CHARACTER, ēris, m. *χαρακτήρ*, nota, signum inscriptum, vel insculptum alicui rei ut dignosci possit: a *χαράσσω*, sculpo, imprimo. *Colum.* 11, 2. His etiam diebus maturi agni, et reliqui fetus pecudum, nec minus majora quadrupedia charactere signari debent. Adde *Pallad.* 2, 17., ubi eadem verba repetit. *Augustin. contr. Crescon. Grammat.* 1, 30. Characterem alicui infigere. ℙ Docet *Isid. Orig.* 20, 16. etiam ipsum instrumentum, quo hujusmodi notae imprimuntur, *characterem* nominari. ℙ Sic etiam appellantur notae quaedam occulta forma expressae, et figurae superstitiosae, quibus vim miram, et supra naturalium causarum facultatem veteres tribuebant. *August. Doctr. Christ.* 2, 20. et 29. et *Serm.* 163. *de Temp.* ℙ Translate est forma et genus dicendi. *Gell.* 7, 14. Et in carmine, et in soluta oratione genera dicendi probabilia sunt tria, quae Graeci *χαρακτῆρας* vocant, nominaque eis fecerunt *ἀδρὸν*, *ἰσχνὸν*, *μέσον*: nos primum uberem vocamus, secundum gracilem, tertium mediocrem. *Cic. Or.* 39. Sed jam forma ipsa restat, et character ille qui dicitur, qui, etc. *Varr. R. R.* 3, 2. *ad f.* L. Albutius homo apprime doctus, cujus Luciliano charactere sunt libelli. ℙ Tres poematis characteres enumerat *Serv.* ad *Ecl.* 3, 1., quatuor vero *Diomed.* 3, 481.

CHARACTERARIUS, a, um, adj. ad characterem pertinens. *Artis characterariae* videtur mentio fieri in quadam *Inscr.* ap. *Spon. Miscell.* p. 220. Aureli. Leont. qui vixit ann. XVIII. M. M. VII. D. V. artis characte . . . iari Antonia Amanda mater etc. *Spon.* putat, significari eam artem, qua lapides litteris inscribuntur.

CHARACTERISMUS, i, m. *χαρακτηρισμός*, figura, qua vita alicujus describitur. *Rutilius Lupus l.* 2. *de fig. sentent.* Characterismus: Quemadmodum pictor coloribus figuras describit, sic orator hoc schemate aut vitia, aut virtutes eorum, de quibus loquitur, deformat.

CHARADROS, i, m. *χάραδρος*, fluvius Phocidis in Achaja, magno impetu decurrens, et in Cephissum influens. *Stat. Th.* 4, 46. et 712.

CHARADRIUS. V. CHARTARIUS.

CHARAX. V. in CHARACENUS.

[CHARAXATUS, a, um, part. v. *charaxo*, exaratus. *August. de altercat. Eccles. et Synag.* Moyses in monte Sinai charaxatas decalogo tabulas accepit.

CHARAXO, as, a. 1. *χαράσσω*, scarifico. *Prud. περὶ στεφ.* 10, 557. Charaxat ambas ungulis scribentibus Genas, cruentis et secat faciem notis. Adde *Apic.* 6, 9.

CHARAXUS, i, m. *χάραξος*, frater Sapphus, qui captus amore cujusdam meretricis, omnia bona sua absumpsit, et ad summam inopiam redactus piraticam exercuit. *Ov. Her.* 15, 117. Gaudet, et e nostro crescit moerore Charaxus. ℙ Item unus Lapitharum. *Ov. Met.* 12, 272.

*CHARBANUS, i, mons Mediae. *Plin.* 6, 27. *B. A.*

CHARCHEDONIUS, a, um. V. CARCHEDONIUS.

*CHARES, Gall. fluv. V. *Carus.* ℙ *Chares*, *etis*, Mitylenaeus, de gestis scripsit Alexandri M. *Gell.* 5, 2. *Plin.* in indice Auctorum 12. ℙ *Chares*, Atheniensis, militavit Dario ultimo Persarum Regi, ac Mitylenen duarum millium Persarum praesidio tenuit: obsessus ab Amphotero et Egilocho, pactus ut incolumi abire liceret, urbem tradidit. *Curt.* 4, 5. ℙ Fuit et Chares, Lydius statuarius, Lysippi discipulus, qui Rhodi celebrem illum Solis colossum fecit. *Auct. ad Herenn.* 4, 6. *Plin.* 34, 7. *B. A.*

*CHARICLO, us, f. *χαρικλώ*, filia Apollinis, Chironis uxor. *Ov. Met.* 2, 636. *B. A.*

[CHARIDEMIS, ĭdis, f. et

[CHARIDEMUS, i, m. gratiosa, et gratiosus populo, a *χάρις*, gratia, et *δῆμος*, populus. Est cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Mur.* Fecit sibi, et Charidemidi. Alia ap. *Grut.* 478, 5. M. Valerius Charidemus. *F.*]

*CHARIEN FLUMEN, in Colchide. *Plin.* 6, 2. *Χαρίεις ποταμὸς* Arriano est, *Χάριστος Ptolem. B. A.*

CHARIENTISMUS, i, m. *χαριεντισμός* (vox Graeca et Graece scribenda) figura est, qua per ea, quae grata sunt, aliud dicimus, aliud significamus, ut cum interroganti, *quis eum quaesierit*, respondemus, *bona salus;* unde intelligi potest, neminem eum quaesisse. Ita *Charis.* 4, 247. At *Diomed.* 2, 458. ita definit: *Χαριεντισμὸς* est tropus, quo dura dictu gratius proferuntur. Deinde eadem subjicit, quae *Charisius.* Similiter describit *Donat. de Tropis*, *ib.* p. 1778. ℙ Videtur etiam designari a *Cicer.* iis verbis *Or.* 3, 53. *Ad hilaritatem impulsio:* cum scilicet orator ea dicit, quibus judicum animus a contentione attendendi, taedioque actionis grata quadam festivaque significatione abducatur et exhilaretur.

[CHARIESSA, ae, f. *χαριέσσα*, venusta. Cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Grut.* 960, 6. Antonia Chariessa. *F.*]

[CHARILAMPES, edis, m. gratia splendens, a *χάρις*, gratia, et *λάμπω*, splendeo. Nomen servile, et cognomen Romanum. *Inscr.* ap. *Grut.* 846, 6. Charilampes fratri suo. Alia ap. *eund.* 785, 1. M. Aurelio Charilampedi. *F.*]

[CHARIPPUS, i, m. idem ac chaerippus, equis gaudens, a *χαρεῖς*, gaudens, et *ἵππος*, equus. Cognomen Romanum. *Inscr.* ap. *Fabrett.* p. 651. *n.* 436. P. Titilenius Charippus. *F.*]

CHARISIUS. V. CARISIUS.

CHARISMA, atis, n. *χάρισμα*, donum. Graeca vox est, quam adhibuit. *Prudent.* et quidem prima syllaba producta: qua in re non est imitandus, *prooem. Apotheos.* 11. Deus ipse fideles In populos charisma suum diffundere promptus. Adde 13. *περὶ στεφ.* 61.

CHARISTIA, orum, n. plur. *χαρίστια*, *συμπόσιον φιλικόν*, erat solemne convivium a majoribus institutum, cui praeter cognatos et affines nemo adhibebatur, ut si qua inter necessarios querela esset orta, apud sacra mensae, et inter hilaritatem animorum, fautoribus concordiae adhibitis tolleretur: a *χαρίζομαι*, gratificor, largior, condono. Ita *Val. Max.* 2, 1. *n.* 8. ℙ Agitabatur hujusmodi convivium VIII. K. Mart., qui dies eodem nomine appellatur; videtur tamen postea obsolevisse ex edicto Neronis, qui teste *Suet. Ner.* 16., publicas coenas ad sportulas redegit, ac deinceps munuscula tantum missa fuisse. *Ov. Fast.* 2, 617. Proxima cognati dixere charistia cari, et venit ad socias turba propinqua dapes. *Mart.* 9, 56. Luce propinquorum, qua plurima mittitur ales. V. COGNATIO.

CHARISTICON, n. *τὸ χαριστικόν*, quod alicui gratificandi et remunerandi causa donatur: a *χαρίζομαι*, gratificor, dono. *Callistr. Dig.* 48, 20, 6. Bona damnatorum debent ad ea servari, quae jure praesidum solent erogari, ut puta charisticon quibusdam officialibus inde subscribere, vel si quid fortiter fecerint milites, inde donare eis. Ita *Haloander:* at *Torrent.* edidit *chartiaticum* (nota distinctionis subjecta) quod significat quidquid insumitur in chartis, quibus librarii, aliique magistratuum officiales utuntur. Quo pertinet senatusconsultum allatum a *Front. Aquaed.* 100. ubi scribis, et librariis, qui curatoribus aquarum attribuebantur, *tabulae*, *chartae*, *ceteraque*, *quae ejus curationis caussa opus essent*, praeberi jubentur.

[CHARISTION, onis, m. videtur esse sustentaculum, cui statera appenditur, a *χαρίζομαι*, in gratiam alterius aliquid facio, quasi homini gratificans, quod eum a labore liberat sustinendae state-

rae. *Inscr.* ap. *Don. cl.* 2. *n.* 67. C. Caesius C. F. Ouf. Silvester *Praefectus Pondericus* ponderarium *Sua Pecunia Ponderibus Signandis Fecit*, et charistionem aereum po*suit*, stateram et pondera, quae antea resp*ublica* emit, mensur*as* liquarias antea positas a Caesio Prisco, in eodem contulit. *Not. Tir.* p. 164. Trutina, statera, charistion. *F.*]

[CHĀRISTŌLOCHIA, ae, f. herba ap. *Appul. Herb.* 10. *F.*]

[CHĀRISTUS, a, um, adj. donatus, gratificatus: a *χαρίζομαι*, gratificor. Cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Grut.* 861, 1. L. Axius Charistus. *F.*]

CHĀRĪTAS. V. CARITAS.

CHĀRĪTES, um, f. plur. *αἱ Χάριτες*, Graece eaedem sunt, quae Latinis *Gratiae*, de quibus plura in ea voce dicemus. *Ov. Fast.* 5, 219. Protinus arripiunt Charites, nectuntque coronas. *Senec. Benef.* 1, 4. Charites Jovis filiae sunt. Adde *Plin.* 36, 5, 4. *n.* 10. et *Inscr.* ap. *Grut.* 607, 4. Cui formam Paphie, Charites tribuere decorem. ℙ In dativo plurali *Charisin* Graeca positione, *χάρισιν*, metri causa dixisse videtur *Propert.* 4, 1, 75. Aversis Charisin cantas: aversus Apollo etc. ℙ In singulari numero, sed Graeca itidem positione, *Plin.* 35, 10, 36. *n.* 10. Deesse iis unam Venerem dicebat, quam Graeci Charita vocant. *τὴν Χαρίτα.* Est etiam cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Grut.* 837, 1. Valeria Charis. Scribitur etiam *Chārītā*, *ae*, f. *Inscr* ap. *eund.* 839, 7. Veronia Charita. ℙ In illo quoque *Lucr.* 4, 1155. Parvula, pumilio, Chariton mia, tota merum sal. *Chariton mia* voces Graecae sunt Latinis litteris scriptae, *Χαρίτων μία, h. e. una Gratiarum.* Al. leg. *Χαρίτων ἴα*, quod idem sonat.

[CHĀRĪTĪOSUS, vel Chārītōsus, a, um, adj. qui Charites habet, Veneribus ornatus. *Inscr.* ap. *Grut.* 1119, 1. D. M. Q. Brittii Amerimui Charitiosi Q. Brittius Clemens alumno, vix. an. IX. Alia *ib.* 1059, 6. Septimia Charitosa. *F.*]

[CHĀRĪTO, onis, m. gratiosus, a *χάρις*, gratia. Cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Grut.* 170. Q. I. Romanius Charito. *F.*]

CHĀRĪTOBLĔPHĀRON, i, n. *χαριτοβλέφαρον*, frutex marinus circa Troglodytarum insulas nascens: ita dictus a *χάρις*, gratia, et *βλέφαρον*, palpebra, quia gratiam addit utentibus, et philtri vim habet. *Plin.* 13, 25, 52.

CHĀRĪTON MIA. V. CHARITES.

*CHARMAE, arum, Indiae pop., cis Gangem. *Plin.* 6, 20. Rex Charmarum. *B. A.*

*CHARMAEI, orum, pop. Arab. Felicis. *Plin.* 6, 28. *B. A.*

*CHARMIDAS, vel *Charmadas*, *ae*, Carneadis auditor, eloquens, e Carneadis judicio eadem eodem modo semper docuit. *Cic. Acad.* 4, 6. ℙ *Charmidas* et *Carneades* confusi. V. *Pearcii* not. ad *Cic. Or.* 1, 10. ℙ Fuit et Charmidas vir quidam in Graecia, qui tantae fuit memoriae, ut quae quis in bibliothecis exegerit volumina, legentis modo repraesentaret. *Plin.* 7, 24. *B. A.*

CHARMĪDĀTUS. V. dictionem seq.

CHARMĪDES, is, m. *Χαρμίδης*, nomen proprium senis inducti a *Plauto* in Comoedia Trinummi; factum a Graeco *χάρμη*, laetitia, gaudium: ad quam significationem alludens *Id. ib.* 4, 2, 133. Postquam, inquit, ego me aurum ferre dixi, post tu factus Charmides. Prius tu non eras, quam auri feci mentionem. Nihil agis. Proin tu te itidem, ut charmidatus es, rursum recharmida, *h. e.* postquam aurum me ferre dixi, tu es factus Charmides, quem te esse, antea dissimulabas, et spe auri habendi gavisus es: proinde quam laetitiam concepisti, rursum depone. Vel potius ita locus interpretandus: Nihil obtinebis nomine isto falso tibi imposito; Charmidem itaque te esse nega. ℙ In vocativo habet *Charmide* Graeca positione, *ὦ Χαρμίδη*, quemadmodum dicitur *ὦ Σωκράτη*. *Id. ib.* 3, 1, 16.

*CHARMIS, Massiliensis medicus, qui spreta Therapeutica consueta, solebat balneis frigidis etiam hieme frigidissima aegrotos lavare. *Plin.* 29, 1. *B. A.*

*CHARMODARA, Syriae opp., in Commagena. *Tab. Peut. B. A.*

[CHARMOGĔNES, is, adj. cum gaudio genitus: a *χάρμη*, gaudium, et *γίνομαι*, gignor. Est cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Maff. Mus. Ver.* 79, 5. T. Vivius Carmogenes. Extrita est aspirata *h*, uti saepe apud Latinos. *F.*]

[CHARMOSYNE, es, f. *χαρμοσύνη*, laetitia. Est cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Grut.* 29, 10. Valeria Charmosyne. In lapide legitur mendose *Carmosne* pro *Carmosyne*, quod quidem recte se habet; nam saepe apud Latinos aspirata tollitur. *F.*]

CHĀRON, tis, m. nepos Demogorgonis, filius Erebi, quem animas mortuorum per tria Inferni flumina, Acherontem, Stygem, et Cocytum ad aliam ripam cymba transvehere fabulantur. Cum Herculem ad Inferos degressum, ejus minis territus transvexisset, anno integro in compedibus detentus fuit, ut narrat *Serv.* ad illud *A.* 6, 392. Nec vero Alciden me sum laetatus etc. *Cic. N. D.* 3, 17. Tum Charon, tum Cerberus Dii putandi. *Virg. Cul.* 215. Praeda Charontis agor. *Senec. Herc. fur.* 771. Dirus Charon. V. *ib.* elegantem ejus descriptionem a *vers.* 764. et ap. *Virg. cit. A.* 6, 297. ℙ Obolum, sextam nempe drachmae partem, in mortuorum os ingerebant veteres, ut illum Charonti pro naulo offerrent, cujus fabulae originem narrat *Diodor. Sic.* 2, 92. *Appul. Met.* 6. Charonti squalido seni dabis nauli nomine stipem, sic tamen, ut ipse sua manu de tuo sumat ore. *Juven.* 3, 265. Jam sedet in ripa, tetrumque novicius horret Porthmea, nec sperat coenosi gurgitis alvum Infelix, nec habet, quem porrigat ore, trientem, *h. e.* tertiam denarii partem, quae duobus obolis respondet; hunc vero posuit pro sextante, qui tantummodo solvendus erat. ℙ Est etiam convicium in hominem terrimae faciei, et saevi animi. *Appul. Apolog. bis.* ℙ Reperitur etiam in genitivo *Charonis. Fulg. Mythol.* 1. Quo ferant Charonem citius sopiturum. Adde *Vet. Schol. Juven.* ad 3, 266., ubi quod legitur, *Carinam Porthmeum dicit*, Eruditi emendant *Charonem*, vel *Caronem.* Huc facit adjectivum *Charonēus*, et Graece *χαρώνειος*: Nam a *Charontis Charonteus* dicendum fuisset. ℙ Hanc vocem *Diodor. l. c.* putat Aegyptiam esse, quae proprie portitorem significet: alii Graecam a *χαίρω*, gaudeo, *κατ' ἀντίφρασιν*, vel proprie quia Charon transferat animas ad sedes beatas: alii alia comminiscuntur. V. *Voss.* in *Etymol.* in *Charonium.* ℙ [*Fuit et *Charon* quidam Thebanus. *Nep. Pelop.* 2. *B. A.*]

*CHARONDAS, ae, m. *χάρωνδας*, Thurius, a Catana civitate unde originem habuit, Catanensis appellatus, legem tulit: *Ne quis armatus in concionem veniret;* cumque postea ipse rure rediens imprudens, ut erat gladio accinctus, in consionem veniret, admonitus legis ab eo qui proxime sedebat, eidem gladio incubuit, cum liceret culpam dissimulare vel defendere. *Val. Max.* 6, 5. *Cic. de Leg.* 1, 12. Cf. *Laert.* 8, 16. *Aelian. V. H.* 3, 17. *B. A.*

CHĀRONĒUS, a, um, adj. *χαρώνειος*, ad Charontem pertinens. *Charoneas scrobes* nonnulli appellant, teste *Plin.* 2, 93, 95., spiracula quaedam terrarum mortiferum spiritum exhalantia, et vitam hominibus, si nimis diu hauriant, eripientia: quae *Galen. de usu partium*, 7, 8. *χαρώνεια βάραθρα* nominat. V. PLUTONIUS.

CHĀRONĪUM, V. CATONIUM.

CHAROPĒIUS, a, um, adj. ad Charopum, seu Charopen pertinens, ut *Charopeia conjux*, *h. e. Polyxo*, ap. *Stat. Theb.* 5, 159., ubi alii scribunt *Caropeia.* V. CAROPEIUS.

*CHAROPS, opis, Trojanus, Hippasi filius, ab Ulysse una cum fratre Soco uno die interemptus. *Ov. Met.* 13, 260. V. v. praeced. *B. A.*

*CHAROPUS, i, *χάροπος*, Nirei pater, Symes insulae rex. *Hygin. fab.* 97. *B. A.*

CHARTA, ae, f. *χάρτης*, folia, quibus utimur ad scribendum, quae nunc a saec. XIII. post. Chr. n. fiunt ex linteis contritis, olim ex papyri libro et philuris conficiebantur: dispositis super tabula aqua madente tenuibus illis papyri tunicis, rectis et transversis, in modum cratis, deinde prelo pressis, et sole siccatis. V. PAPYRUS. Hinc orta phrasis *texere chartam* (ap. *Plin.*) quia ad modum staminis et subteminis philuras disponebant. Plura V. ap. *Plin.* 13. *c.* 11, 12. et 13., in quem locum *Melchior. Guillandin.* integrum edidit commentarium, et in eum *Jos. Scalig.* animadversiones, item *Salm.* ad *Vopisc.* in *Firmo*, etc. *c.* 3. ℙ *M. Varr.* ap. *Plin. c. c.* 11. scriptum reliquit, chartam non fuisse ante conditam in Aegypto Alexandriam. In palmarum foliis primo sriptitatum, deinde quarundam arborum libro, postea plumbeis, et linteis voluminibus, ac ceratis tabulis, denique charta, postremum omnium membranas repertas fuisse. Sed *Id. Plin. c. c.* 13. ingentia ait reperiri exempla, quae contra Varronis sententiam probent, etiam ante Alexandriam conditam chartae usum fuisse. *Cic. Att.* 5, 4. Paene praeterii, chartam tibi dari esse: siquidem ejus inopia minus multa ad me scribis. *Id. Q. Fr.* 2, 15. Charta dentata, *h. e.* levigata, dente polita. *Suet. Caes.* 56. Transversa charta scribere epistolas. *Mart.* 8, 62. Scribere epigrammata in charta aversa, *h. e.* in utraque parte chartae. Porro veteres in una tantum facie scribere solebant. *Hor. Ep.* 2, 1, 270. Amicire aliquid chartis ineptis. *Plin. ep.* 8, 15. Charta bibula. *Plin. alter* 13, 13, 24. pertranslucida. *Id.* 13, 12, 24. Scapus chartarum. *Hor. Sat.* 1, 4, 36. Illinere aliquid chartis, *h. e.* scribere. *Ulp. Dig.* 32, 50. Chartae purae, *h. e.* in quibus nihil scriptum est: quibus opponuntur *scriptae.* Et *ib.* 37, 11, 4. novae et deleticiae. *Hieron. ep.* 8. *n.* 1. Rudes illi Italiae homines, quos cascos Ennius appellat, qui sibi (ut in Rhetoricis Cicero ait) ritu ferino victum quaerebant, ante chartae et membranarum usum, aut in dedolatis e ligno codicillis, aut in corticibus arborum mutuo epistolarum alloquia missitabant. Unde et portitores earum tabellarios, et scriptores a libris arborum librarios vocavere. ℙ Charta *Augusta*, V. AUGUSTUS. *Liviana*, V. LIVIANUS; *hieratica*, V. HIERATICUS; *Claudia*, V. CLAUDIUS, a, um; *emporetica*, V. EMPORETICUS; *amphitheatrica*, V. AMPHITHEATRICUS; *Fanniana*, V. FANNIANUS. ℙ Differt a *membranis*, quae ex pellibus animalium confectis et levigatis fiunt. Hinc *Ulp. c. l.* 50. Librorum appellatione continentur omnia volumina, sive in charta, sive in membrana sint. ℙ Ipsa papyrus aliquando *charta* dicitur per metonymiam. *Plin.* 13, 11, 21. In Sedennytico Aegypti nomo nonnisi charta nascitur. ℙ Metonymia etiam est, cum, quod saepe fit, *charta* sumitur pro scriptura, epistola, libro. *Ulp. Dig.* 32, 50. *circa med.* Si quis sic reliquerit: Chartas meas universas; nemo dubitabit, libros deberi, nam in usu plerique libros chartas appellant. *Cic. Coel.* 17. Chartae quoque, quae illam pristinam severitatem continebant, obsoleverunt. *Id. Att.* 2, 20. Charta ipsa ne nos prodat, pertimesco. *Mart.* 10, 19. Chartae Arpinae, *h. e.* scripta Ciceronis. *Hor. Ep.* 2, 1, 161. Chartae Graecae, *h. e.* scripta Graecorum. *Id. Od.* 4, 8, 21. Si chartae sileant, *h. e.* si scriptores litteris non consignent aliquid. [*Chartae h. l. sunt *carmina*, ut recte explicat *Heindf.* ad *ejusd. Sat.* 1, 10, 4. Charta laudatur eadem. *Schol. Cruq.* in eodem poemate, cf. *Eund. Od.* 4, 9, 31. Non ego te meis chartis inornatum silebo. *Tibull.* 4, 1, 27. Nec tanto careat mihi nomine charta.] *Ov. Trist.* 3, 1, 4. Nullus in hac charta versus amare docet. *Catull.* 1, 6. Omne aevum tribus explicare chartis, *h. e.* tribus libris historiarum. *Pers.* 5, 62. nocturnis juvat impallescere chartis, *h. e.* nocturnae lectioni librorum. [*Virg. Cat.* 12, 13. Pauca tua in nostras venerunt carmina chartas, i. e. in pugillares nostros relata sunt. Mos erat, ut carmina, quae in publicum exibant, in codicillos transscriberentur.] ℙ Per similitudinem *charta plumbea* ap. *Suet. Ner.* 20. est lamina plumbea. ℙ Olim *chartus*, *i*, m. usurpatum fuit. *Lucil. l.* 27. Ubi Graeci, ubi nunc Socratici charti. Ita *Non.* refert 3, 40.

CHARTĂCĔUS, a, um, adj. qui est ex charta. *Ulp. Dig.* 32, 50. Codices membranei, vel chartacei.

CHARTĀRĬUS, a, um, adj. ad chartam pertinens. *Plin. in indice* 22. *n.* 60. Farina chartaria, *h. e.* qua utuntur ad chartas glutinandas. *Id.* 18, 10, 19. *n.* 2. Chartariae officinae. *Appul. Flor. n.* 9. Calamus chartarius, *h. e.* quo in charta scribitur. *Id. Herb.* 1. Arnoglossa nascitur in chartariis locis, *h. e.* ubi papyrus. Possis tamen, paucis immutatis litteris, legere *charadriis*, a *χαράδρα*, quae significat terrae fissuram, cavernam, sulcum a torrente factum, atque etiam ipsum torrentem. Haec *Humelbergius.* ℙ *Chartarius*, *ii*, m. est qui chartas conficit, aut vendit, ut colligitur ex *Diomed.* 1, 313. et ex *Inscr.* ap. *Grut.* 480, 1. IIIII. Vir. Aug. L. Valerio Vol. Philumeno Cartario. Et alia ap. *Reines. cl.* 20. *n.* 409. Locus Valeriani Chartarii. Et alia ined. Romae in palatio *Rondanin.* Claudia Ti. F. Hermione fecit sibi, et Ti. Claudio Hermeti patri Chartario. ℙ Sequiori tempore chartarius idem fuit qui chartularius et chartophylax. *Inscr.* ap. *Oderic. Dissert.* p. 132. Gentilis *Pontifex Minor* Resivius (leg *Restutus*) cornicularius cum cartulariis Officii statuam etc. *Cassiodor. ep. Var.* 8, 23. Ut dirigat sedis suae chartarios, qui actoribus designatas massas sine aliqua dilatione contradant. ℙ Quod vero in priori Inscr. sine adspiratione scribitur, lapicidae mendum esse potest. Quamquam et in quibusdam editionib. ap. *Prud. περὶ στεφ.* 75. *cartula* scriptum legitur. ℙ *Chartarium*, *ii*, n. est locus, in quo asservantur chartae et libri. *Hieron. adv. Rufin.* 3, 6. Cur eam (*epistolam*) in Romanae Ecclesiae chartario non requiris?

CHARTĔUS, a, um, adj. chartaceus. *Auson. ep.* 10, 40. nam tota supellex Vatum piorum chartea est. *Id. in praef.* ad *Griphum.* Situs chartei pulveris. ℙ *Charteum stadium* vocat *Varr.* ap. *Non.* 4, 45. chartas et libros, quibus nos scribendo exercemus. *Turneb. Advers.* 29, 20.

CHARTĬĀTĬCUM. V. CHARISTICON.

CHARTĪNA. V. CARTHINA.

CHARTOPHYLAX, ăcis, m. *χαρτοφύλαξ*, hoc est chartarum et archivi custos, chartularius. *Inscr.* ap. *Grut.* 587, 11. M. Aurelio M. F. Rom. Venturio Aug. N. cartophila. Aurelia Procula uxor et Aurelia Proculina mat. fil. piiss. fecit, *h. e.* Augusti nostri chartophylaci.

*CHARTOPOLA, ae, m. *χαρτοπώλης*, qui chartam vendit. *Vet. Schol.* ad *Juv.* 4, 24. Sic Crispinus chartopola fuit. In edition. perperam legitur *cartapola.* V. *D. A. G. Cramer.* ad h. l. *B. A.*

CHARTOPRĀTES, ae, m. qui chartam vendit, *χαρτοπράτης.* Legitur in *lemmate tit.* 17. *lib.* 11. *Cod. Justin.*

CHARTŬLA, ae, f. diminut. chartae, *χαρτίον*, parva charta. *Cic. Fam.* 7, 18. Miror quid in illa chartula fuerit, quod delere malueris. *Front.* ad *amic.* 1, 15. Aut chartulas ei aut tabellas porrigo. *Cajus Instit.* 2, 77. Quod in chartulis sive membranis meis aliquis scripserit, licet aureis litteris, meum erit. ℙ Usurpatur etiam pro tabulis vel scriptis publicis. *Impp. Valentin.* et *Valens Cod.*

Theod. 8, 2, 2. Quam fideliter dederint administratarum suo tempore chartularum apud acta rationem suo tempore chartularum apud acta rationem. *Imppp. Valentin., Valens et Gratian. Cod. Theod.* 7, 22, 8. Qui in ministerio chartularum atque observatione inveniuntur. *Prud. περὶ στεφ.* 1, 75. Chartulas blasphemus olim nam satelles abstulit, Ne tenacibus libellis erudita saecula Ordinem, tempus modumque passionis proditum Dulcibus linguis per aures posterorum spargerent. Nempe *chartulas* vocat acta Martyrum.

CHARTŪLĀRĬUS, ii, m. *χαρτοφύλαξ* vel *χαρτοχάφος*, apud sequioris aevi scriptores dictus est, qui chartas et archivum principis curabat; idem nempe qui commentariensis vel ab eo non valde dissimilis. Non enim solum chartas et scrinia custodiebat, sed quaedam etiam perscribebat et in commentarios referebat. Dicebatur qui in eo munere erat, *chartis inservire* et *chartarum tractatibus occupari* et *chartas publicas agere*, ut est in *Cod. Justin.* 3, 26, 10., 12, 21, 1. et 10, 69, 3. ℙ Varii fuerunt *chartularii*, nempe divinae domus, sacri cubiculi, largitionum, numerorum militarium etc. Horum mentio fit in *Cod. Justin.* 10, 23, 3., 12, 50. (qui est De numerariis, actuariis, chartulariis etc.) 10. et *alibi* et in *Cod. Theod.* 8, 7, 5., ubi memorantur *chartularii magistrorum equitum* et *peditum.*

CHARTUS. V. CHARTA.

CHĀRUS. V. CARITAS.

CHARYBDIS, is, f. *Χάρυβδις*, vasta profunditas in freto Siculo, prope Messanam, ubi vorticosum mare, depressis ad imum fluctibus et vicissim in miram altitudinem contortis, magnum navigantibus negotium facessit, navigia absorbens et absorpta longe revomens. Quod tamen non nisi flante vehementius austro accidere, ex *Senec. Cons.* ad *Marc.* 17. et *ep.* 79. colligitur. In fabulis est fuisse hoc nomine meretricem quandam, filiam Neptuni et Terrae, voracissimam et rapacissimam, quae amatores suos bonis spoliabat: et cum aliquando boves Herculis furto abegisset, a Jove fulmine ictam et in illud mare praecipitatam esse, ubi adhuc priscae voracitatis signa praefert, naves absorbendo, uti narrat *Serv.* ad illud *Virg. A.* 3, 420. Dextrum Scylla latus, laevum implacata Charybdis Obsidet etc. [*Id. ib.* 302. Vasta.] *Tibull.* 4, 1, 73. Charybdis violenta. *Ov. Met.* 14, 75. avida. *Id. ib.* 7, 63. ratibus inimica. *Id. ib.* 13, 730. irrequieta. *Id. Trist.* 5, 2, 73. Zanclaea Charybdis. *Id. Pont.* 4, 10, 27. Nec potes infestis conferre Charybdin Achaeis. *Cic. Phil.* 2, 27, Quae Charybdis tam vorax? Charybdim dico? quae si fuit, fuit animal unum: Oceanus medius Fidius vix videtur tot res tam cito absorbere potuisse. Adde *Har. resp.* 27. ℙ Translate *charybdis bonorum*, de eo, qui bona sua abligurit, *Ciceroni* nimis longe petita metaphora videtur *Or.* 3, 41. magisque probatur *vorago. Prud. Cathem.* 6, 107. Charybdis sanguinis, *h. e.* caedium insatiabilis cupiditas. [*Hor. Od.* 1, 27, 19. A miser, quanta laborum in Charybdi! i. e. amore perdidissimae meretricis.] ℙ [Vox composita ex duabus Hebr. חֹר־אַבַדּוֹן caverna perditionis. *Etym. M. Χάρυβδις εἴρηται πᾶν τὸ εἰς χάος, καὶ ὅλεθρον καταγον.* Loquitur ille de voragine, quae circa Gades erat; *Strabo* vero *l.* 6. *Χάρυβδιν* vocat locum Syriae inter Apamaeam et Antiochiam, in quo fluvius Orontes absorptus post XL. stadia rursus emergit. *F.*]

CHASMĀ, atis, n. *χάσμα*, hiatus, vorago: a *χαίνω*, hisco, dehisco. *Senec. Quaest. nat.* 6, 9. Tunc chasmata, tunc hiatus vasti aperiuntur. *Ulp. Dig.* 50, 15, 4. Si agri portio chasmate perierit. Adde *ib.* 18, 6, 10. ℙ Est etiam genus meteori, cum fit in coelo subita aeris veluti disruptio et hiatus, ex quo ignis apparere videtur, ut docet *Serv.* ad illud *Virg. A.* 9, 20. medium video discedere coelum. *Senec. Quaest. nat.* 1, 14. Sunt chasmata, cum aliquod coeli spatium discedit et flammam dehiscens velut in abdito ostendat. Adde *Plin.* 2, 26, 26.

CHASMATĪAS, ae, m. *Χασματίας*, species terraemotus, quo tellus hiscit: a *χαίνω*, dehisco. *Ammian.* 17, 16. Chasmatiae grandiori motu patefactis subito voratrinis, terrarum partes absorbent. Adde *Appul. de Mundo.*

*CHASUARI, (*Tac. G.* 34.), vel *Chattuarii* (*Χατουάριοι Strab.*), vel Attuarii (*Vell.* 2, 105.), pop. Germ., inter Albim et Visurgim flumina. Videntur (ait Cellar.) genus Chattorum, sive Cattorum fuisse, qui alia dialecto nominati Chassi fuerunt, sicuti nunc Hassi. Francos in illum tractum successisse, ex *Ammiano* patet 20, 25. (10 *Vales.*) *B. A.*

*CHATĒNI, orum, Arabiae Felicis pop. *Plin.* 6, 28. *B. A.*

*CHATRAMOTĪTAE, arum, pop. Arabiae Felicis. *Plin.* 6, 28. *B. A.*

CHAUCI et Cauci et Cauchi, orum, m. plur. *Χαῦκοι* et *Καῦκοι* et *Καῦχοι*, sunt populi Germaniae ad Oceanum, alii minores appellati, qui inter amnes Amisium, nunc *Ems*, et Visurgin, nunc *Weser*, ubi Frisia orientalis et ducatus Oldenburg.; alii majores inter Visurgin et Albin, nunc *Elbe*, ubi ducat. Bremens. et Lauenburg. *Plin.* 16, 1, 1. Horum fines et mores describit *Tac. G.* 35. ℙ Hos *Cāycos* vocat *Lucan.* 1, 463. Et vos crinigeros bellis (alii leg. *Belgis*) arcere Caycos Oppositi. *Claud.* in *Eutrop.* 1, 379. Germanis responsa dabat, legesque Caycis Arduus. Hic alii leg. *Caucis. Id. de laud. Stilich.* 1, 225. Ut jam trans fluvium non indignante Cayco Pascat Belga pecus. Hic alii leg. *Caycho.*

[CHAUCĬUS, a, um, adj. ad Chaucos pertinens. Est cogn. Rom., nempe P. Gabinii Secundi. *Suet. Claud.* 24. Gabinio Secundo, Chaucis, gente Germanica, superatis, cognomen Chaucius usurpare concessit. *F.*]

[CHAVONA, ae, f. placenta. Vox antiquis Dalmatis propria. *Hieron.* in *Isajam* 16, 57, 6. Nulli dubium, quin placentas significent, sive crustula, in manu artificis praeparatas. Hoc enim lingua nostra *charonas* sonat. *F.*]

*CHAUS, i, Phryg. maj. vel Pisid. opp. *Liv.* 38, 14. *B. A.*

CHAUS. V. CHĀMA.

CHĒLAE, arum, f. plur. *χηλαὶ*, denticulati cancrorum et scorpionum forcipes seu brachia. Saecrorum et scorpionum forcipes seu brachia. Saepissime dicuntur de signo illo coelesti, inter Virginem et Scorpionem posito, quod ab ipsius Scorpii brachiis occupari finxerunt: postea vero is locus Librae est assignatus. *Virg. G.* 1, 33. Erigonem inter chelasque sequentes. *Lucan.* 1, 659. minacem Scorpion incendis cauda chelasque peruris. Adde *Manil.* 1, 609. et *Colum.* 10, 56. ℙ In singulari numero *Cic. Arat.* 293. Et paucae Cheles stellae. Al. plerique leg. Et paucae e Chelis stellae. ℙ In ballistis *chele* est membrum quoddam ad similitudinem brachiorum cancri formatum. *Vitr.* 10, 17. *a med.* Exstantia cheles, *h. e.* pars cheles, quae exstat.

CHĒLE, es, f. V. in v. praec.

CHĒLĪDON, ōnis, et Chelīdŏnĭā, ae, f. *χελιδών, όνος, ἡ.* Graece eadem, quae hirundo Latine, cujus adventus veris ineuntis indicium est. Hoc nomine appellabatur etiam quaedam Verris amica: unde ludit in ambiguo avis et scorti *Cic. Verr.* 2, 1, 40. *ad f.* Nam ut praetor factus est, qui auspicato a Chelidone surrexisset, sortem nactus est urbanae provinciae. *Pentadius* in *Anthol. Lat. Burm.* 5, 69, 17. Jam modacilla canit, jam garrula luce chelidon. Alii rectius leg. *Nota tigilla linit jam* etc. ℙ Secunda longa est. *Colum.* 10, 415. Purpureaeque chelidoniae pinguesque mariscae. *Avien. Perieg* 683. Inde chelidoniae tres sese gurgite tollunt. Adde *ib. Aemil.* 184. quoque *Macer* produxit *cap. de chelidonia:* sed uno tamen eodemque versu etiam corripuit. Sic enim habet: *Indeque nomen habet chelidonia, namque chelidon* etc. Qua in re sola metri necessitate defendi potest. ℙ *Ascon.* in *Verr.* 2, 1, 46. nomen Verrini scorti in recto casu *Chelido* profert.

CHĒLĪDŌNĬAS, ae, m. *χελιδονίας*, Favonius ventus dicitur, a. d. VIII. K. Mart. a primo aspectu hirundinum: nonnulli *Ornithian* vocant, ab adventu avium universim. *Plin.* 2, 47, 47.

CHĒLĪDŌNĬUS, a, um, adj. *χελιδόνιος*, ad chelidones, hoc est hirundines pertinens. *Chelidonii lapilli* sunt, qui inveniuntur in ventre hirundinum pullis, magicis narrati artibus. *Plin.* 11, 37, 79. ℙ *Chelidoniae ficus* dicuntur quoddam earum genus purpureum et sub hieme maturescens: vel quod iis avide hirundines vescantur: vel quia eo tempore proveniant, quo hirundines migrant. *Plin.* 15, 18, 19. et *Colum.* 10, 415. ℙ *Chelidonia, ae*, f. (subaudi *herba*) herba est duorum generum: major fruticosa, caule, folio pastinacae erraticae ampliore, ipsa altitudine duum cubitorum, colore albo, flore lūteo: minor folia habet hederae rotundiora, minus candida. Utraque succi est mordacis, seminis papaveris. Nomen habet ex eo, quod adventu hirundinum floret, discessu marcescit. Tradunt etiam monstratam ab hirundinibus, quae ad morbos oculorum ea utuntur. *Plin.* 25, 8, 50. *Seren. Sammon* 37, 699. Herba chelidoniae fertur cum melle mederi. ℙ *Chelidonia collyria* sunt, quae ex succo chelidoniae herbae fiunt. *Plin ib. Tochon cachets des oculistes p.* 61. Sabiniani chelidon. ad clarit. *Id.* p. 64. L. Saccii Menandri chelidonium. ℙ *Chelidonia gemma* duplex est: alia hirundinum colore; alia altera parte purpureo nigris interpellantibus maculis. *Id.* 37, 10, 56. ℙ *Chelidoniae insulae* nunc *le Correnti*, tres sunt in Lycio mari contra Tauri promontorium, pestiferae navigantibus. *Id.* 5, 31, 35. et *Mela* 2, 7. ℙ Ipsum quoque promontorium *Chelidonium* appellatur, nunc *capo Cameroso. Plin. ib.* 27, 27.

CHĒLO. *Vitr.* 10, 15. Item chelo (sive manucla dicitur) longitudo foraminum etc. Ex his verbis apparet esse membrum catapultae, quod nonnulli illud esse dicunt, quo nervus attractus continetur. *Bald.* in *Lex. Vitr.* putat legendum esse *cheles* vel *cheli* vel *chelonii* (quam autem ex his praeferat, determinare non audet) genitivo casu. Quae voces videntur esse a *χηλή*, forfex cancrorum, item ungula bisulca.

*CHELONĀTES, ae, Elidis promont. *Plin.* 4, 5. *B. A.*

CHĒLONĒ, es, f. *χελώνη*, Graece testudinem significat. In fabulis est fuisse hoc nomine virginem quandam, quae cum nuptias Jovis et Junonis, ad quas celebrandas a Mercurio invitata fuerat, derisisset, ab eo in animal sui nominis mutata est, aedibus ejus, quae ad ripam fluminis sitae erant, in ipsius caput eversis. *Serv.* ad *A.* 1, 509.

CHELONĬA, ae, f. *χελωνία*, oculus est Indicae testudinis, inter gemmas connumeratus a *Plin.* 37, 10, 56. ℙ Apud *Vitr.* 10, 18. est idem quod chelonium.

CHĒLONĪTĪDES, um, f. plur. gemmae sunt testudinum similes. Nam *χελώνη* testudinem significat. *Plin.* 37, 10, 56.

*CHELONĪTIS, idis, f. *χελωνῖτις*, insula sinus Arab., Aegyptum versus. *Plin.* 6, 28. *B. A.*

CHĒLONĬUM, ii, n. *χελώνιον. Vitr.* 10, 2. de machinis tractoriis. In quadris autem tignorum posterioribus, quo loci sunt divaricata, figuntur chelonia, in quae conjiciuntur sucularum capita, ut faciliter axes versentur. *Philander* docet, chelonia esse velut umbilicos aut ansas, quae affiguntur arrectariis, in quas, ceu in armillas, conjecti sucularum cardines versantur: atque ita dicta esse a similitudine tegumenti testudinis, quae *χελώνη* dicitur. ℙ Horum meminit *Id.* etiam 10, 5., sed aliquantum diversa ratione. Est, inquit, tignum, quod erigitur et distinetur retinaculis quadrifariam: sub retinaculis chelonia duo figuntur, trochlea funibus supra chelonia religatur etc. *chelonia* hoc loco sunt ligneae regulae summo capiti tigni adpactae, ne trochlea deligata defluat et ut a tigno aliquantulum in exteriorem partem promineat. ℙ Item *chelonium* pars est catapultae supra minorem columnam; et dici potest etiam pulvinus. *Id. ib.* 15. *ad f.* ℙ Est etiam *chelonium* herba, alio nomine cyclaminos. *Appul. Herb.* 17.

CHĒLONOPHĀGI, orum, m. plur. *χελωνοφάγοι*, populi in Carmaniae angulo, qui solis testudinibus vivunt earumque superficie casas tegunt: a *χελώνη* testudo, et *φάγω*, edo. *Plin.* 6, 24, 28. et 9, 10, 12.

CHĒLYDRUS, i, m. *χέλυδρος*. Si originem spectes, testudinem aquaticam vel marinam significat: a *χέλυς*, testudo, et *ὕδωρ*, aqua. Ceterum nomen est serpentis venenosi amphibii, hoc est in terra et in aqua simul degentis, gravi odore, cute praedura instar testudinis. Quidam docent eundem esse ac *τὸν δρύϊνον*, qui ita est appellatus, quod circa quercuum radices libenter degat: ita ab utraque re, scilicet a cute et a loco, quem incolit, nomen habuisse. Nam *χέλυς* testudinem, *δρῦς* quercum significat. *Sil.* 8, 495. at Marsica pubes Et bellare manu et chelydris cantare soporem. (Hic ponitur pro quocumque serpente.) *Virg. G.* 3, 415. Galbaneoque agitare graves nidore chelydros. *Serv.* ad *hunc loc.* scribit, *chelydros* dictos esse quasi *chersydros*, quia in aquis et in terris morantur: nam *χέρσος* dicimus terram, aquam vero *ὕδωρ*. Sed perperam confundit alterum genus cum altero. Vera quidem est etymologia *chersydri:* is tamen a *chelydro* distinguendus est. *Lucan.* 9, 710. Natus et ambiguae coloret qui Syrtidos arva Chersydros. tractisque via fumante chelydri.

CHĒLYON, yi, n. *χέλυον*, testudinum tegumentum, praesertim earum, quae cornigerae a Troglodytis capiuntur: a *χέλυς*, testudo. *Plin.* 6, 29, 34. Deferunt plurimum ebur, rhinocerotum cornua, hippopotamorum coria, chelyon testudinum. Adde 9, 10, 12.

CHĒLYS, yis vel yos, f. *χέλυς*, [ab Hebr. כְּלִי *cheli*, vas, quidquid elaboratum est, instrumentum, a כָּלָה perfecit, absolvit, *F.*] apud Graecos et testudinem animal significat et musicum instrumentum. Apud Latinos in secunda significatione adhibetur, quia ex testudine, exempta carne, dicitur Mercurius citharam fecisse. Cum enim, ut est apud *Serv.* ad *G.* 4, 464., regrediens Nilus in suos meatus varia in terris reliquisset animalia, relicta etiam testudo est: quae cum putrefacta esset et nervi ejus remansissent extenti intra corium, percussa a Mercurio sonitum dedit. Ex cujus imitatione cithara est composita. ℙ Differt proprie a *lyra*, quia haec chordas habet utrinque, ut ita dicam, nudas, *chelys* vero, seu cithara ventrem habet manubriatum, super quo fides extenduntur, ut pleniorem sonum edant: qui venter primum ex testudinis tegumento factus est, postea ex alia materia, figuram tamen retinuit. Sed haec a poetis promiscue usurpantur. Immo *Prud.* chelyn, et testudinem, tanquam duo diversa, distinxit *Apoth.* 455. Quidquid casta chelys, quidquid testudo resultat. *Ov. Her.* 15, 181 Inde chelyn Phoebo communia munera ponam. *Auct. paneg. ad Pison.* 154. Sive chelyn digitis, et eburno pectine pulsas. *Stat. Silv.* 1, 5, 11. Intendere chelyn. *Id. ib.* 4, 4, 33. Laxare. *Senec. Troad.* 321. Levi plectro canoram chelyn verberare. *Stat. Silv.* 2, 2, 60. Jam Methymnaei vatis manus, et chelys una Thebais, *h. e.* cithara Amphionis Thebani. Et *ib.* 120. doctam-

que trahuntur Ad chelyn, et blandi scopulis delphines aderrant. ℙ Est etiam signum coeleste idem quod *Lyra*. *Avien. Arat.* 617. et 631. V. LYRA. ℙ In vocativo est *chely*. *Stat. Silv.* 4, 3, 119. Cedamus, chely: jam repone cantus.

CHĒME, es, f. *χήμη*, mensura liquidorum continens cochlearia bina, seu tertiam partem mystri: mystrum autem est quarta pars cyathi: quare *cheme* est duodecima pars cyathi: nomen habet a *χήμη*, quae vox ostrei genus significat, cujus testa mensurandis liquidis usi sunt veteres. *Rhemn. Fann. de ponderib. et mensur.* 77. At mystrum cyathi quarta est, ac tertia mystri, Quam vocitant chemen: capit haec cochlearia bina.

*CHEMMIS, *Χέμμις*, insula in quodam lacu Aegypti, quae lucos silvasque et Apollinis grande sustinens templum natat, et quocumque venti agunt, pellitur, teste *Mela* 2, 10. Meminit et *Herod.* 2, 156. *B. A.*

CHĒMŌSIS, is, f. *χήμωσις*, Graeca vox, qua significatur vitium oculorum, cum album oculi nigro supereminet, adeo ut hiatus veluti quidam appareat: a *χημή*, hiatus: item rubra et carnosa corneae oculi tunicae inflammatio. *Theod. Prisc.* 1, 10.

CHĒNĂLŌPEX, ĕcis, f. *χηναλώπηξ*, *εκος*, genus avis in genere anserum, quandam habens cum vulpe similitudinem: a *χήν*, *ηνός*, anser, et *ἀλώπηξ*, vulpes. *Plin.* 10, 22, 29. Anserini generis sunt chenalopeces. *Mich. Ang. Macrius in Sidernografia* p. 423. putat esse *palomba di mare;* contra *Gesnerus* et *Aldrovandius* putant *anatem maritimam.*

CHĒNĔROS, ōtis, f. *χηνέρως*, *ωτος*, genus anseris minoris, quibus lautiores epulas non novit Britannia, inquit *Plin.* 10, 22, 29.

CHĒNĪSCUS, i, m. *χηνίσκος*, Graece est anserculus: a *χήν*, *ηνός*, anser. Significat etiam ornamentum navis in summitate puppis, in modum anserculi formatum. Solebant enim naupegi hujus animalis effigiem deformare boni ominis causa, ut scilicet navigium ita feliciter per undas ferretur, ut solent anseres, quae nullo periculo natant. *Appul. Met.* 11. Puppis intorta chenisco bracteis aureis vestita fulgurabat. Ita enimvero videre est cheniscum in puppi navis apud *Mazois Ruines de Pompei P.* 1. *tab.* 22. *fig.* 2.

CHĒNŌBOSCĬON, ii, n. *χηνοβοσκεῖον*, locus ubi anseres, aliaeque id genus nantes volucres aluntur: a *χήν*, anser, et *βόσκω*, pasco. Graece legitur apud *Varr. R. R.* 3, 10. Latine apud *Colum.* 8, 14. Chenoboscia ut constituantur.

CHĒNŌMYCHON, i, n. *χηνόμυχον*, herba coloris hysgini, folio spinae, nec a terra se attollens: a *χήν*, *χηνός*, anser, et *μυχός*, penetrale, quia ea visa dicuntur anseres refugere, et abdere se. Vocatur etiam *nyctegrētum*, *νυκτήγρετον*, a *νύξ*, *νυκτός*, nox, et *ἐγείρομαι*, expergefio, quia cum noctu fulgeat, nocturnas veluti excubias agere videtur. Ob eandem rationem dicitur etiam *nyctălops*, *νυκτάλωψ*, a *νύξ*, nox, et *ὄπτομαι*, video. *Plin.* 21, 11, 36.

CHĒNŌPOS. V. ECHINOPOS.

CHĒRĂGRA. V. CHIRAGRA.

CHERNĪTES, ae, m. *χερνίτης*, lapis ebori simillimus, servandis mortuorum corporibus, nec absumendis aptus. *Plin.* 36, 17, 28.

CHERRŌNENSIS et Chersonensis, e, adj. ad Cherronesum pertinens. ℙ *Cherronenses*, *ium*, sunt Cherronesi incolae. *Cic. Pis.* 35. Adde *Justin.* 9, 1., ubi legitur *Chersonensis.*

CHERRŌNĒSĬCĒ vel Chersonesice, adv. Cherronensium more. Usurpat *Varr. L. L.* 4, 31., si vera est quorundam conjectura. V. *Scalig.* in *Conjectan.*

CHERRŌNĒSUS et Chersonesus, i, f. *χερρόνησος* et *χερσόνησος*, paeninsula, terra in insulae modum mari cincta, uno tantum, eoque angusto spatio continenti adjuncta: a *χέρρος*, vel *χέρσος*, terra, et *νῆσος*, insula. Per excellentiam hoc nomine pars Thraciae appellatur juxta Hellespontum. *Plin.* 4, 11, 18. et *Liv.* 31, 16. ℙ Deinde multae aliae *Chersonesi* numerantur, nomine proprio addito, ut *Aurea Chersonesus*, *Cimbrica*, *Taurica* etc. Est item nomen multarum urbium: de quibus omnib. V. geographos.

*CHERSĬDĂMAS, antis, *Χερσιδάμας*, vir Troj., ab Ulysse interfectus. *Ov. Met.* 13, 259. ℙ Item Priami filius nothus, Chirodamas dictus. *Hyg. fab.* 90. *B. A.*

CHERSĪNAE testudines, *χερσαῖοι χέλυες*, hoc est testudines terrestres: a *χέρσος*, terra inculta. Ita appellantur, teste *Plin.* 9, 10, 12., quae in Africae desertis inveniuntur, qua parte maxime sitientibus arenis squalent, roscido, ut creditur, humore viventes. Earum testae in operibus adhibentur: sunt tamen minoris pretii, quam marinae. *Mart.* appellat *chersos* 14, 88. Femineam nobis cherson si credis inesse, Deciperis: pelagi mascula praeda sumus.

*CHERSĬPHRON, onis, *Χερσίφρων*, architectus quidam eximius, qui Dianae Ephesiae templum admirabiliter fabricavit. *Plin.* 36, 14. qui 7, 37. *Ctesiphontem* cum appellat. Sed et hic *Chersiphron* legendum, quod nonnulli videre. *B. A.*

*CHERSON, onis, *Χερσών*, opp. in Chersonneso Taur., alias Chersonnesus dictum. Est hodie *Cherson* Neo — Graecis. Meminerunt *Zonaras* et *Eustath.* ad *Dionys perieg. Cherrone* appellantur a *Mela* 2, 1. *B. A.*

CHERSŌNĒSUS, is, f. *χερσόνησος*. V. CHERRONESUS.

CHERSOS, i, f. V. CHERSINAE.

CHERSYDRUS, m. *χέρσυδρος*, genus serpentis amphibii, hoc est in aqua, et in terra degentis: a *χέρσος*, terra, et *ὕδωρ*, aqua: quem quidam eundem esse putant cum hydro, et describi a *Virg. G.* 3, 425. Est etiam ille malus Calabris in saltibus anguis etc. *Lucan.* 9, 710. Natus et ambiguae coleret qui Syrtidos arva Chersydrus. V. *Altrovand. de Serp. et Drac.* 1, 17.

CHĔRUB, m. indecl. et in plur. num. Cherubim, כְּרוּב et כְּרֻבִים. Sunt hoc nomine sublimiora agmina Angelorum, qui quod vicinius positi divina scientia ceteris amplius fruuntur, Cherubim, hoc est plenitudo scientiae, appellantur. Ita *Isid. Orig.* 7, 5. Hinc *Prud. Cathem.* 4, 4. Patri qui Cherubim sedile sacrum, Nec non et Seraphim suum supremo Subnixus solio tenet, regitque. ℙ *Hieron. in c.* 9. et 28. *Ezech.* docet, perperam a nonnullis hanc vocem neutro genere usurpari: additque *Cherub* dici in sing. numero, et *Cherubim* in plur. Videtur tamen in *c.* 65. *Isaj.* ad illud: *secundum dies ligni vitae* etc. dixisse *Cherubim* in singulari, quod et *August.* fecit *Enarrat. in Psalm.* 79.

CHĔRUSCI, orum, m. plur. populi Germaniae versus Visurgim fluvium, et Meliboccum montem, ubi nunc ducat. *Brunswic*, et *Lüneburg.*, qui duce Arminio Romanos magna clade affecerunt, victi deinde a Germanico, ut narrat *Tac. A.* 2, 16. *Claud. IV. Cons. Honor.* 451. et ingentes Albim liquere Cherusci.

CHĔSIPPUS, a, *χέζω*, caco. Zeno convicii causa Chrysippum nunquam nisi Chesippum vocabat, ut narrat *Cic. N. D.* 2, 34.

*CHESĬUS, i, *Χήσιος*, Sami insulae fluv. *Plin.* 5, 31. *B. A.*

CHĪLĬARCHES, ae, m. et Chiliarchus, i, m. *χιλιάρχης* et *χιλίαρχος*, mille militum dux: a *χίλιοι*, mille, et *ἀρχός*, princeps. *Tac. A.* 15, 51. Erat chiliarchus in ea classe Volusius Proculus. *Nep. Con.* 3. Primum ex more Persarum ad chiliarchum, qui secundum gradum imperii tenebat, accessit. Adde *Curt.* 5, 2. ℙ Ex loco *Taciti* allato discimus etiam in Romana militia Graecam hanc appellationem, et gradum fuisse. *Hieronym. in Isajam.* 2, 3. 3. Chiliarchi, qui mille praesunt militibus, quos nos tribunos appellamus ab eo, quod praesint tribui.

CHĪLĬAS, ădis, f. *χιλιάς*, numerus millenarius. Vox Graeca est: et legitur ap. *Macr. Sat.* 1, 5.

CHĪLĬASTAE, arum, m. plur. *χιλιασταί*, millenarii. V. MILLIARIUS.

CHĪLĬODYNĂMĂ, ae, f. *χιλιοδύναμις* appellatur a Cappadocibus herba polemonia, radice crassa, exilibus ramis, quibus in summis corymbi dependent, semine nigro: cetero rutae similis. Sic autem dicta est ob multiplicem virtutem: a *χίλιοι*, mille, et *δύναμις*, virtus. *Plin.* 25, 6, 28.

CHĪLĬOPHYLLON, i, n. *χιλιόφυλλον*, nomen herbae polygoni, a multitudine foliorum. Nam *χίλιοι*, mille, *φύλλον*, folium. *Appul. Herb.* 18.

*CHILMANENSIS, e, adj. *Plin.* 5, 4. Chilmanense oppid. h. e. Cilma, *Κίλμα Ptolem.* quod in Zeugitana fuit. *B. A.*

CHĪLO, ōnis, m. *χειλών*, qui magna habet labia, idem ac labeo: a *χεῖλος*, labium. *Fest.* et *Charis.* 1, 78. ℙ Est etiam nomen servile, quod in cognomen libertini hominis transiit in gente Cocceja. *Inscr.* Venafrana ap. *Mur.* 1578, 12. C. Coccejo C. L. Chiloni. Fortasse hic idem est, qui a *Cic. Q. Fr.* 3, 1. architectus dicitur Venafri, quique libertus illius videtur fuisse, cujus titulum protulit *Cotugno*, *Mem. di Venafro*, p. 257. C. Coccejo C. F. Aed. Q. ℙ *Chilo* fuit etiam philosophus Lacedaemonius, unus ex septem sapientibus Graeciae, de quo *Plin.* 7, 32, 54. Adde *Auson. de sept. Sapient.*

CHĪMAERĂ, ae, f. *Χίμαιρα*, mons Lyciae (ut est ap. *Plin.* 2, 106, 110. et 5, 27, 28. et *Mel.* 1, 15.) in cujus cacumine degunt leones; medio ignes noctu erumpunt, instar Aetnae in Sicilia, regionem eam saepe infestantes, quos tamen circa caprae habitant, et pascuntur; in radicibus vis ingens serpentum est. Hinc datus est locus fabulae, Chimaeram esse monstrum triplex, vertice nempe leonis, media parte caprae ignem evomentis, extrema in draconem desinens. Unde incertus poeta ap. *Pithoeum* p. 119. Ore leo, tergoque caper, postremaque serpens Belua tergemino mittit ab ore faces. [*Lucr. 5, 903. Prima leo, postrema draco, media ipsa Chimaera: juxta illud *Hesiod. Theog.* 323. *Homer. Il. Z.* 181. *Πρόσθε λεών, ὄπιθεν δὲ δράκων, μέσσα δὲ χίμαιρα. B. A.*] Ejus patrem dicunt fuisse Typhonem, matrem Echidnam. Cum ea pugnavit Bellerophon Pegaso vectus, et occidit. *Hygin. praef.* et *fab.* 57., *Serv.* ad *A.* 5, 118. et *ib.* 6, 288. Hinc *Ov. Met.* 9, 646. Quoque Chimaera jugo mediis in partibus ignem, Pectus et ora leae, caudam serpentis habebat. *Senec. Med.* 828. Habeo mediae dona Chimaerae, *h. e.* ignem. ℙ Quidam docent, hac fabula significari scortum, quod primum aggreditur saltu leonino, deinde lascivum ignem inducit, postremo venenum et poenitentiam. Alii accommodant tribus partibus rhetoricae. Nam per leones denotari judicialem, qua terrentur et puniuntur rei: per capras demonstrativam, quod in ea dictio plurimum lasciviat: per dracones deliberativam propter argumentorum varietatem, longioresque circumductus, et quasi spiras, quibus ad persuadendum opus est. *Hor. Od.* 1, 27. *extr.* Chimaera triformis. *Id. ib.* 2, 17, 13. ignea. *Id. ib.* 4, 2, 15. tremendae flamma Chimaerae. [*Tibull. 3, 4, 86. Nec flammam folvens ore Chimaera fero.] ℙ Apud *Virg. A.* 5, 118. et 223. est nomen navis propter signum Chimaerae in puppi. ℙ [*Fuit et Chimaera castellum in Epiro. *Plin.* 4, 1. ubi *Hard.* leg. *Chimera. B. A.*]

CHĪMAERĒUS, a, um, adj. *Χιμαίρειος*, ad Chimaeram pertinens. *Virg. Cul.* 14. Alma Chimaereo Xanthi perfusa liquore. Xanthus est etiam Lyciae fluvius, et oppidum. In Lycia Apollo colebatur. *Auct. carm. Laud. Herc.* 76. Chimaerea cretum de gente leonem.

CHĪMAERĪFER, a, um, adj. Chimaeram ferens, ut *Chimaerifera Lycia*, ap. *Ov. Met.* 6, 339., quia Chimaera in Lycia est.

[CHĪMĀRUS, i, m. *χίμαρος*, caper hieme natus. Est cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Mur.* 444, 1. C. Julius Chimarus. *F.*]

CHIMERA, ae. V. CHIMAERA.

*CHIMERĬON, i, *χειμέριον* sc. *ἄκρον*, promontorium in Thessalia. *Plin.* 4, 8. In Epiro, in Thesprotia scil. ponunt *Thucyd.*, *Strabo* et *Pausan. B. A.*

CHĪMĬA. V. ALCHIMIA.

CHĪNAEA vel Chinnaea specula, locus est editior Brixiae imminens, castro et turri munitus. *Catull.* 67, 32. Brixia Chinaeae supposita speculae. ℙ Fortasse legendum est *cycneae.* Vulgo enim nunc dicitur *colle cignèo*, vel *cidnèo.*

*CHINNA, opp. Dalmat., quod Cinna audit *Anton. Itin.* In *tab. Peut.* est *Sinna. B. A.*

CHĪONE, es, f. *Χιόνη*, filia Daedalionis filii Luciferi. Nupsit Paeonio Epidauriensi, sed ob pulcritudinem a Diis quoque adamata fuit. Itaque et cum Mercurio, et cum Apolline eadem die concubuit, et ex Mercurio quidem Autolycum celebrem furem, ex Apolline vero Philammona cantu et cithara peritissimum, uno eodemque partu peperit. Qua ex re cum nimium superbia efferretur, et Dianae ipsi formam suam praeferret, ab ea sagittis confixa est. Ob ejus mortem doloris impatiens Daedalion e scopulo se praecipitem dedit, et ab Apolline in accipitrem mutatus est. *Ov. Met.* 11, 295. et seqq. ℙ Aliam de Chione fabulam narrat *Serv.* ad *A.* 4, 250. Fuisse filiam Nili et Callirhoes Oceani filiae: rure vitam agentem a Jove per Mercurium fuisse abductam, et inter nubes collocatam: inde factum, ut nives Graece *χίονες* appellentur: quae repraesentantes virginem, et vitam priorem montibus magis inhaerent etc. ℙ Alia fuit Chione, Aquilonis, et Orithyiae filia, quae a Neptuno compressa genuit Eumolpum. Hinc est

[CHIONĪDES, is, m. Chiones filius, Eumolpus. *Ov. Pont.* 3, 3, 40. At non Chionides Eumolpus in Orphea talis. Hic prima syllaba producitur, licet in *Chione* brevis sit, quod usuvenit saepissime, ut in *Priămīdes* a *Priămō*. *F.*]

CHĪOS et Chius, ii, f. *Χίος*, insula Asiae in mari Aegaeo, et Icario, Ioniae adjacens. Tota fere montosa est. Sola mastichen inter insulas gignit. Dividitur in duas partes, superiorem, seu Epanomeream, et inferiorem, seu Catomeream. In ea montes Pellenaeus, et Arvisius vino celebres, et marmore. Nomen habet vel *ἀπὸ τῆς χιόνος*, hoc est a nive, quae ibi plurima decidit, vel a Chione nympha Aquilonis filia, vel a Chione filia Daedalionis. *Cic. Verr.* 2, 5, 48. Athenas, Miletum, Chium, Samum. *Hor. Ep.* 1, 11, 21. Romae laudetur Samos, et Chios, et Rhodos absens. Adde *Plin.* 5, 31, 38.

CHĪRAGRĂ, ae, f. *χειράγρα*, morbus articularis, qui manus infestat: ab *ἄγρα*, captura, et *χείρ*, manus, quia manus irretit, illaqueat. *Hor. Ep.* 1, 1, 31. Nodosa corpus nolis prohibere chiragra. Et *Sat.* 2, 7, 15. postquam illi justa chiragra Contudit articulos. *Mart.* 1, 99. Sed nil patrono porrigit: haec chiragra est. ℙ Nota primam syllabam contra naturam corripi, more Graecorum, qui nonnunquam ex diphthongo alteram vocalem abjiciunt. Ob eandem rationem scribitur et *cheragra*, quod rectius esse putant *Voss. in Etymol.* et *Bentlej. in Horat.* corripere volenti. *Dausq.* in *Orthogr.* mavult semper per *i* scribi.

CHĪRAGRĪCUS, a, um, adj. *χειραγρικός*, qui chiragra laborat. *Petr. Sat.* 132. Chiragrici manibus maledicunt, lippi oculis. *Cels.* 4, 24. *in.* Quae in podagricis chiragricisve esse consuerunt. *Sidon. ep.* 3, 13. Chiragricae manus.

CHIRĂMAXĬUM, ii, n. *χειραμάξιον*, genus modici plaustri, quo unus tantum homo gestari poterat, et a servis, non ab equis, aut bobus, trahebatur, alio nomine *arcuma*, ut videtur: a *χείρ*, manus, et *ἅμαξα*, currus. *Petr. Sat.* 28. Hinc lecticae impositus est, praecedentibus cursoribus, et chiramaxio, in quo deliciae ejus ferebantur, puer vetulus, lippus.

CHIRĬDOTA Tunica, *χειριδωτὸς χιτών*, tunica manicata, ut *Cic. Cat.* 2, 10., vel manuleata, ut *Pl. Ps.* 2, 4, 48. appellat, hoc est manicas habens usque ad manum protensas: a *χείρ*, manus: quòd olim Romae, atque omni in Latio indecorum fuit. Romani enim feminis quidem vestem longe lateque diffusam decoram existimaverunt, quae crura et ulnas pudoris causa protegeret. Viri autem primo sola toga amicti fuerunt: postea substrictas et breves tunicas citra humerum desinentes habebant, quae Graece *ἐξωμίδες* dicuntur. Demum laxas et manicatas tunicas luxus invexit, quas tamen probro viris omnibus, maxime autem militibus datas legimus. *Virg. A.* 9, 616. Et tunicae manicas, et habent redimicula mitrae. *Scipio African.* ap. *Gell.* 7, 12. Qui in conviviis adolescentulus cum amatore cum chiridota tunica inferior (al. *interior*) accubuerit. *Gell. ib.* Eas tunicas Graeco vocabulo nostri chiridotas appellaverunt. ℙ Absolute *Capitolin. Pertin.* 8. Lacernas, et chiridotas Dalmatarum. ℙ Quidam scribunt *Chirodota*, quos reprehendit *Salmas.* ad *Capitolin. l. c.*

CHIRĪNUM Oleum ap. *Coel. Aurel. Tard.* 2, 1. est quod conficitur ex leucoio luteo. *Jo. Conradus Amman.*

[CHIRĪSOPHUS, i, m. *χειρισόφος*, pantomimus, quasi manibus sapiens, a *χείρ*, manus, et *σοφὸς*, sapiens. Est cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Grut.* 760, 7. M. Aurelius Chirisophus. *F.*]

CHIROCMĒTA, ton, n. plur. *τὰ χειρόκμητα*, hoc est manu facta: a *χείρ*, manus, et *κμητὸς*, laboratus, factus, a *κάμνω*, laboro. Titulus est libri a Democrito conscripti, in quo de rebus naturalibus scripsit, signans anulo in cera quae esset expertus, ut *Vitruv.* 9, 3. tradit. *Plin.* 24, 17, 102. V. *Schneiderum* ad *Vitruv. l. c.* qui, quam varie hic locus apud utrumque scriptorem lectus sit, diligenter exponit. [*Adde *Plin.* 24, 17. corrigente *Salmasio.* V. ad *Solin.* p. 775. Edd. *Hard.* et *Elzev.* habent chirocineta. *B. A.*]

[CHIROCRĀTES, is, m. *χειροκράτης*, manibus potens, a *χείρ*, manus, et *κράτος*, robur. Est cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Grut.* 880, 11. Memmius Chirocrates. *F.*]

*CHIRODĂMAS, antis, unus e Priami filiis. *Hygin. fab.* 90. *B. A.*

CHIROGRĀPHĀRĬUS, a, um, adj. ad chirographum pertinens, ut *chirographarius creditor*, qui sibi chirographo cavit: seu qui habet chirographum debitoris, in quo hic perscripsit, se illi pecuniam debere: *chirographarius debitor*, qui sua manu se debitorem scripsit: *chirographaria pecunia*, quae ex solo chirographo, non dato pignore, debetur. Quae omnia habentur *Dig.* 42, 5, 38. et *ib.* 13, 6, 5. *circa med.* et in *Cod.* 8, 27, 1.

CHIROGRĂPHUM, i, n. et Chirographus, i, m. *χειρόγραφον*, quod nostra manu scripsimus: a *χείρ*, manus, et *γράφω*, scribo. *Planc.* ad *Cic. Fam.* 10, 21. Laterensis suo chirographo mittit mihi litteras. *Cic. Att.* 2, 20. *ad f.* Non utar meo chirographo, neque signo, si modo erunt ejusmodi litterae, quas in alienum incidere nolim. *Id. Phil.* 1, 7. An in commentariolis et chirographis et libellis acta Caesaris firma erunt? *Id. ib.* 2, 4. Convincere aliquem chirographo. *Id. Fam.* 2, 13. Extrema pagella pupugit me tuo chirographo. *Id. N. D.* 3, 30. et *Suet. Aug.* 64. Imitari chirographum alicujus. *Quint.* 6, 3. *ad f.* Interroganti, an in tabulis chirographus esset et verus, inquit, domine. [**Suet. Tib.* 6. Cum etiam chirographum ejus praeparatae apud milites concionis deprehendisset.] ℙ Speciatim sumitur pro scripto, in quo quis sua manu alicui promittit aliquid aut creditoribus suis cavet. *Cic. Fam.* 7, 18. ad *Trebat. JCtum.* Quando vestrae cautiones infirmae sunt, Graeculam tibi misi cautionem chirographi mei. *Suet. Cal.* 12. Cavere alicui jurejurando et chirographo de re aliqua. *Id. Caes.* 17. Chirographum dare alicui. *Callistr. Dig.* 49, 14, 3. Domestica cautione et chirographo obligare se ad praestandum. *Modest. ib.* 20, 1, 26. Chirographum sua manu praescribere. *Gell.* 14, 2. Exhibitio chirographi. *Juven.* 13, 135. Vana supervacui dicunt chirographa ligni, *h. e.* perscripta in ligneis tabellis ceratis. *Sidon. carm.* 16, 56. chirographon illud, Quo pervasus homo est, haec compensatio rupit; *chirographon* Graeca positio. ℙ Inter *chirographa* et *syngraphas* hoc interesse docet *Ascon. in Verr.* 2, 1, 36., quod in iis tantum quae gesta sunt, scribi solent; in syngraphis etiam contra fidem veritatis pactio venit et non numerata quoque pecunia aut non integre numerata, pro temporaria voluntate hominum scribi solet, more institutoque Graecorum. Praeterea chirographa ab una parte servari solent; syngraphae signatae utriusque manu utrique parti servandae traduntur. Haec *Ascon. Cajus Instit.* 3, 134. Litterarum obligatio fieri videtur chirographis et syngraphis, id e., si quis debere se aut daturum se scribat. [*Chirographum nos dicimus *Obligation;* syngraphum *Wechsel.* Caeterum conf. *Beier.* et quos laudat in excursu, quem scripsit de literarum obligatione ad *Cic. Off.* 3, 14, 59.]

*CHIROGYLĬUM, i, insula prope Lyciam ex adversus Chimaeram promont. *Plin.* 5, 31. *B. A.*

CHĪRON, et Chiro, onis, m. *Χείρων*, Centaurus Saturni et Phillyrae, seu Philyrae filius, unde dictus est *Phillyrides*, homo parte superiore, equus inferiore. Fabulantur enim poetae, Saturnum, cum Phillyram Oceani filiam adamaret, ejusque frueretur concubitu, Opis uxoris interventu turbatum subito se in equum convertisse, Phillyram autem ex eo gravidam fetum peperisse, cujus anterior pars hominem, posterior equum referret. Sed fingitur hac forma, quia fuit ex genere centaurorum, qui primi equos domuisse dicuntur, et idcirco omnes forma partim humana, partim equina describuntur: vel quia medicinam invenit, quae et hominibus, et jumentis salutaris est. Fortasse etiam Chiron dictus est, quia chirurgicae artis inventor fuit. Ubi primum adolevit, in silvas sese contulit, ibique herbarum vires contemplatus, praestantissimus medicus evasit. Ludum aperuit juventuti Graecae eruditendae in antro quodam Pelii montis, ut in fabulis est. Huic Thetis Achillem filium educandum tradidit, quem leonum medullis aluisse fertur, et docuisse citharae artem, et herbarum usum. Universos suae aetatis homines bonitate et justitia superavit. Ad extremum, cum Herculem hospitio suscepisset, armaque ejus tractaret, evenit, ut sagitta quaedam Hydrae Lernaeae veneno imbuta illi in pedes decideret. Hoc malum cum nulla ope sanare posset, optavit se esse mortalem, et a Diis mortem precatus est. Mori enim non poterat, quod utroque parente immortali natus esset. Deorum itaque miseratione in coelum sublatus est, et collocatus inter signa Zodiaci figura Sagittarii. *Hygin. praef. et fab.* 274. et *Astron.* 2, 38. et *Serv.* ad *G.* 3, 91. et 550., qui tamen ad *ib.* 4, 270. scribit, Chironem sagitta Herculis vulneratum ope centaureae herbae a se inventae (quae inde *Chironion* dicta est) sanitatem recuperasse. *Ov. Met.* 6, 126. Ut Saturnus equo geminum Chirona crearit. *Chirona* Graeca positione dixit pro *Chironem.* ℙ De signo coelesti *Lucan.* 9, 536. Par Geminis Chiron, et idem quod Carcinos ardens etc. ℙ *Chiro* in recto *Liv.* ap. *Fest.* in *Ocrem.* Quem Chiro in Pelio docuit ocri.

CHIRONĪCUS, a, um, adj. ad Chironem pertinens. *Sidon. ep.* 2, 12. *ad f.* Chironica magis institutus arte, quam Machaonica. Ludit *Sidon.* in ambiguo ad Chironem medicum simul respiciens et ad Graecum *χείρων*, quae vox deteriorem, pejorem significat.

CHIRONĬUS, a, um, adj. ad Chironem pertinens, *Χειρώνειος*. Hinc quaedam herbae Chironiae sunt cognominatae, quia a Chirone vel inventae, vel adhibitae primum in medicina sunt. *Plin.* 24, 14, 77. Spina, quam et pyxacanthon Chironiam vocant. *Id.* 25, 4, 13. Tertium panaces chironium cognominatur ab inventore. Et *ib.* 16. Est Chironis inventum ampelos, quae vocatur Chironia. Adde 23, 1, 17. ℙ *Chironium* vulnus est, quod et magnum est, et habet oras duras, callosas, tumentes: sanie tenui manat, odorem malum emittit, dolorem modicum affert: nihilominus difficile coit, et sanescit. Dictum a Chirone, qui primus ejus sanandi rationem reperisse fertur. *Cels.* 5, 28. *n.* 5. et *Appul. Herb.* 22. ℙ Scribitur et *Chironēum.* ℙ *Chironius* potest etiam corripi in paenult. si exteratur praepositiva diphthongi.

CHIRONOMIĀ, ae, f. *χειρονομία*, ars, et lex gestus in dicendo adhibendi: a *χείρ*, manus, et *νόμος*, lex. *Quint.* 1, 11. *ad f.* Praesertim haec chironomia, quae ab illis temporibus heroicis orta sit.

CHIRONOMOS, i, m. et f. *χειρονόμος*, qui certa lege atque arte manibus gesticulatur: a *χείρ*, manus, et *νόμος*, lex. *Juven.* 6, 63. Chironomon Ledam molli saltante Bathyllo etc. ℙ *Chironomon*, *ontis*, vel *untis*, Graeca declinatione idem omnino significat: *χειρονομέων*, *ῶν*, *έοντος*, *οῦντος*. *Id.* 5, 120. Structorem interea, ne qua indignatio desit, Saltantem spectes et chironomonta volanti Cultello, donec peragat dictata magistri Omnia, *h. e.* cibos scindentem artificiosa manuum gesticulatione. *Sidon. ep.* 4, 7. *ad f.* Ac si inter Apicios epulones, et Byzantinos chironomuntas huc usque ructaverit. Huc pertinet illud *Petr. Satyr.* 36. Processit statim scissor, et ad symphoniam ita gesticulatus laceravit obsonium, ut etc. ℙ Reperitur etiam *chironomonta* in recto casu. *Inscr.* ap. *Reines. cl.* 9. *n.* 96. Dis M. Marcellinae Florae M. Marcellius M. L. Hilarus Augg. NN. chironomonta parens.

*CHIROTHECARĬUS, i, m. Gloss. Qui chirothecas facit.

*CHIROTHECĀTUS, a, um, adj. *Sarisb.* 3, 3. Chirothecatus incessit. *B. A.*

CHIRURGIĀ, ae, f. *χειρουργία*, proprie significat opus manu factum, a *χείρ*, manus, et *ἔργον*, opus: sed *κατ' ἐξοχὴν* ita appellatur ea medicinae pars, quae manibus medetur, ut secando, urendo etc. V. *Cels. praef.* 7. *Cic. Att.* 4, 3. *ἀλληγορικῶς*. Diaeta curari incipio: chirurgiae taedet. Adde *Scrib. Compos.* 200.

CHIRURGĬCUS, a, um, adj. *χειρουργικὸς*, ad chirurgiam pertinens. *Hygin. fab.* 274. Chiron artem medicinam chirurgicam ex herbis primus instituit.

CHIRURGŪMĔNA, orum, n. plur. *τὰ χειρουργούμενα*, hoc est manu facta: a *χείρ*, manus, et *ἔργον*, opus. Ita appellantur a *Coel. Aurel. Tard.* 2, 12. libri Chirurgorum.

CHIRURGUS, i, m. *χειρουργός*, medicus, qui manu curat. *Cels. praef.* 7. Esse autem chirurgus debet adolescens, aut certe adolescentiae proximus; manu strenua, stabili, nec unquam intremiscente; acie oculorum acri claraque; animo intrepidus, immisericors etc. Adde *ib.* 11. et *Scrib. Compos.* 201. et 209. etc. *Inscr.* ap. *Grut.* 581, 1. Celadus Antinous Drusi medicus chirurgus. *Auct. Priap.* 38. Chirurgique manum miser timerem.

*CHISIOTOSĂGI, orum, Indiae pop., in montibus Emodis. *Plin.* 6, 17. *B. A.*

CHĪTONĒ, es, f. *Χιτώνη*, Dianae cognomen, vel a Chitone Atticae pago, vel a *χιτών*, tunica, quod ei primae puerorum vestes sacrabantur, ut narrat *Schol.* ad *Callimachi hymn. in Jovem. v.* 77. *Inscr.* ap. *Grut.* 40, 11. Virgini Chitone sacrum.

CHĬUS, i, f. *Χίος*, insula. V. CHIOS.

CHĬUS, a, um, adj. *Χῖος*, ad Chion insulam pertinens. *Varr. R. R.* 2. *prooem.* Chia insula. *Cic. Senect.* 1. Aristo Chius. *Plin.* 35, 16, 56. terra. *Id.* 36, 17, 28. Chius lapis. *Id.* 5, 31, 38. Chium marmor. Itali vocant *l'Africano*, quia inter versicolores maculas ostentat maxime nigrum colorem. ℙ *Chii*, *orum*, sunt ejus insulae homines. *Cic. Arch.* 8. et *Liv.* 37, 27. ℙ *Chium vinum*, et *Chium* absolute, laudatur passim a Latinis scriptoribus, hodieque summo in pretio est. *Pl. Curc.* 1, 1, 79. Lagena, ubi vinum solet Chium esse. *Tibull.* 2, 1, 28. et Chio solvite vincla cado. *Hor. Sat.* 2, 3, 115. Si positis intus Chii, veterisque Falerni Mille cadis etc. [*Cf. ad h. l. *Heindf.*] Adde *Plin.* 14, 7, 9. ℙ *Chia ficus*, et absolute *Chia*, *ae*, species est fici ex Chio insula grato sapore palatum pungens. *Mart.* 7, 25. Infanti melimela dato, fatuasque mariscas: Nam mihi, quae novit pungere, Chia sapit. *Id.* 13, 23. Chia seni similis Caccho, *h. e.* vino veteri. *Id.* 7, 31. Chiae flavae. ℙ *Chiam vitam gerere* ap. *Petron. fragm. Tragur.* 63. *Burm.* quidam exponunt mollem, delicatam vitam agere: alii idem esse putant atque servire, quod Chii primi omnium Graecorum servis pecunia emptis usi sint. ℙ *Chium signum* in coelo est signum Scorpii. Narrat enim *Arat. ἐν τοῖς φαινομ. v.* 637., cum laesisset Orion Dianam, omnes in Chio insula feras occidendo, eique venandi materiam subtrahendo, iratam Deam immisisse venenatum scorpionem, a quo Orion ictus interiit. Utroque postea in coelum translato, Scorpio *Chii* cognomen haesit. Hinc factum est, ut Scorpio exoriente, Orion occidat, quasi perterritus, ejusque morsus evitans. *Avien.* quoque *Arat.* 1179. et *Cic. Arat.* 424. hanc eandem plus minus enarrant fabulam. *Avien. ib.* 1136. Curva Chii coelo cum surgunt brachia monstri. Et *ib.* 251. Huc falcata Chii repserunt cornua monstri. ℙ Prima syllaba adjectivi ab *Avieno* corripitur tum *l. c.* tum *v.* 1179., et in *Chius* substantivo producitur a *Cic. l. c. v.* 426. (si modo ibi legendum est *Aegaeo defixa in gurgite Chius*, ut vult *H. Grotius*) contra communem aliorum poetarum usum, qui semper producunt adjectivum, substantivum vero corripiunt. Sic etiam Graeci adject. *Χῖος* per circumflexum scribunt, quia longa est, substant. *Χίος* per acutum, quia est brevis. Quare non videtur *Avien.* neque *Cic.* ea in re imitandus. ℙ *Chius* est etiam cogn. Rom. hominis ex insula Chio fortasse oriundi. *Inscr.* ap. *Mur.* 947, 8. Cornelius Chius. ℙ In ludo talorum *Chius jactus* Graecis idem est qui *canis*, seu *Canicula.* Apud Latinos scriptores nullum adhuc exemplum hujus rei vidimus.

CHLĂMYDA, ae, f. idem quod chlamys. *Appul. Met.* 10. Humeris dependebat pretiosa chlamyda. Adde *Flor. n.* 15. *ad f.* ℙ Fortasse etiam *Varr.* ap. *Non.* 14, 12. hac forma usus est: sed locus est valde suspectus.

CHLĂMYDĀTUS, a, um, adj. chlamyde indutus, *χλαμυδώμενος*. *Cic. Rabir. Post.* 10. L. Sulla imperator chlamydatus. Adde *Pl. Rud.* 2, 2, 9.

*CHLAMYDĬA, ae, f. dicta olim est Delos referente Aeglosthene ap. *Plin.* 4, 12. *B. A.*

CHLĂMYS, ydis, f. *χλαμύς*, vestis militaris aperta, quae thoraci superinduitur, posteriora fere corporis tantummodo ambiens; similis paludamento, sed brevior, et minus fusa, ex humeris pendens, et fibula ad cervicem, vel in dextero humero connexa. *Ov. Met.* 14, 393. Purpureum chlamydis pennae traxere colorem: Fibula quod fuerat, vestemque momorderat aurum, Pluma fit. *Id.*

ib. 2, 733. chlamydemque, ut pendeat apte, Collocat. ℙ Materia chlamydis fuit lana: color, nativus ipsius lanae. Sed, ut in aliis vestibus, et in ea pretiosior, vel crassior lana, pro utentium opibus, aut dignitate adhibebatur. Color etiam purpurae, et auri intexti ornamenta in chlamydibus non raro leguntur. [**Suet. Nero* 25. Distincta stellis aureis chlamys. *Virg. A.* 9, 582. Pictus acu chlamydem.] Formam exhibent varii nummi et icones, quas affert *Ferrar. de re vestiar. par.* 2, 3, 8. ℙ Qui discrimen aliquod inter chlamydem, sagum et paludamentum assignare volunt, in re prorsus difficili versantur. Illud tantummodo dici potest, ut apud Graecos scriptores fere semper *chlamys* (quae vox Graeca est) militibus tribuitur, sic raro admodum apud Latinos, qui *sagum* potius in re militari usurpant. Illud quoque usitatissimum est, ut paludamentum peculiare sit imperatorum, sagum et chlamys militum. Prioris usus exempla sunt ap. *Cic. Pis.* 13. et *Att.* 4, 13. etc., posterioris ap. *Pl. Mil. a.* 5. *v.* 30. et *Ps.* 2, 4, 45. etc. et *Virg. A.* 9, 582. Tametsi in hoc etiam aliquando contra invenitur. Nam *Sall. fr.* ap. *Non.* 14, 10. Metello imperatori sagum tribuit: contra *Liv.* 1, 26. militi paludamentum: praeterea chlamydatum imperatorem legimus ap. *Cic. Rabir. Post.* 10. et *Val. Max.* 3, 6. *n.* 2. et 3. ℙ Ceterum *chlamys* habet etiam alios usus. Ea enim usi inveniuntur etiam pueri. Hinc inter puerilia vestimenta enumeratur ab *Ulp. Dig.* 34, 2, 24. Adde *Virg. A.* 3, 484. et *Suet. Tib.* 6. Eam *Appul. Met.* 10. Ephebicam vocat. ℙ Item mulieres. *Virg. A.* 4, 137. de Didone: Sidoniam picto chlamydem circumdata limbo. Adde *Tac. A.* 13, 56., ubi, chlamyde aurata Agrippinam indutam ad navalis proelii spectaculum processisse dicit. Quam eandem rem narrans *Plin.* 33, 3, 19. vocat *paludamentum.* ℙ Item citharoedi, teste *Appul. Flor. n.* 15. ℙ Mercurius quoque chlamyde indutus fingitur ab *Ov. Met.* 2, 733. ℙ Chlamys Macedonica a vulgari chlamyde in eo differebat, quod in extrema parte clausa erat, cum vulgaris tota esset aperta, ut *Ferrar. l. c.* docet. *Plin.* 5, 10, 11. tradit, Alexandriam Aegypti urbem chlamydi Macedonicae humi extentae figuram retulisse, orbe gyrato laciniosam, dextra laevaque anguloso procursu. Veteres autem omnem terram habitabilem, quam tunc noverant, extentae chlamydi assimilarunt, teste *Macrob. Somn. Scip.* 2, 9. *ad f.* ℙ In illo *Hor. Ep.* 1, 17, 30. Alter Mileti textam cane pejus et angue Vitabit chlamydem: morietur frigore, si non Rettuleris pannum: *chlamys* sumitur pro quolibet amictu, quod superinduitur. ℙ Scribitur et *chlamis*, *idis*, minus tamen recte, si *Dausq.* audias.

*CHLOE, es, f. χλόη, herba viridis. Est nomen puellae ap. *Hor. Od.* 1, 23, 1. Vitas hinnuleo me similis, Chloe. *B. A.*

CHLOREUS, i, m. χλωρεύς, vox disyllaba, avis est perpetuas inimicitias cum corvo gerens, altero alterius ova noctu exquirente, ut *Plin.* 10, 74, 95. narrat. ℙ Fuit etiam cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Don. cl.* 6. *n.* 101. Ti. Claudius Chloreus Neronis Claudii Caesaris Aug. corporis custos, natione Batavus.

CHLORĬON, onis, m. χλωρίων, avis magnitudine turturis, quae et *galbula* appellatur. *Plin.* 10, 29, 45. Chlorion totus est luteus, hieme non visus, circa solstitia procedit.

CHLORIS, ĭdis, f. χλωρίς, Dea eadem ac illa, quae a Romanis Flora dicta est et Dea florum habita, quae cum Zephyro nupsisset, a marito muneris loco impetravit, ut florum omnium haberet potestatem: a χλωρός, viridis, quia hortis et herbidis locis gaudet: *Ov. Fast.* 5, 195. Chloris eram, quae Flora vocor: corrupta Latino Nominis est nostri littera Graeca sono. V. ibi reliqua. ℙ Alia fuit filia Amphionis et Niobes, uxor Nelei, ex quo duodecim filios peperit, quorum decem occidit Hercules, undecimum Periclymenum Neptunus in aquilam vertit, ultimum Nestorem cum aliis Graecis ad Trojam profectum absentia morti eripuit: *Hygin. fab.* 10. ℙ Fuit etiam puella satis vetula probris lacessita ab *Hor. Od.* 3, 15, 7. Non, si quid Pholoen satis, Et te, Chlori, decet.

CHLORĪTIS, ītĭdis, f. χλωρῖτις, gemma est herbacei coloris, a χλωρός, viridis; quam dicunt magi in motacillae avis ventre inveniri, congenitam ei. *Plin.* 37, 10, 56.

[CHLORON, i, n. χλωρόν, collyrium ita dictum a colore suo viridi, claritati oculorum prospiciens. *Tochôn cachets des oculistes* p. 61. Sabiniani chloron ad *claritatem. F.*]

*CHLORUS, i, Ciliciae fluv. *Plin.* 5, 27. *B. A.*

CHOA, ae, f. et Chus, m. χοεύς, έος, vel χοή, ῆς, et χοῦς, χοός, mensura liquidorum apud Atticos, continens sextarios sex, hoc est congium. *Fann. de ponderib. et mens.* 70. Adde duos, χοῦς fit, vulgo qui est congius idem. ℙ Huc pertinere putant aenigma illud, quod refertur a *Quint.* 8, 6. *Quadrantaria Clytaemnestra*, *in triclinio choa*, *in cubiculo nola:* quod ita exponitur a *Coel. Rhodig.* 29, 1. et 19, 1. ut significet in triclinio bibacem (quasi congium vini haurientem), in cubiculo loquacem et garrulam, quasi tintinnabulum, quod *nola* appellatur. At constat vocem *nolam* pro tintinnabulo sequioribus tantum saeculis fuisse usurpatum. *Turneb. Advers.* 8, 19. scribit *Coa* et putat esse proverbium de muliere valde lasciva in conviviis ad instar Veneris Coae, in cubiculo quoque impura infandae libidinis obscenitate, qua quondam Nolani notati fuisse dicuntur, ut est ap. *Auson. epigr.* 71. *Voss.* denique in *Etym.* in *Campana*, *Alciat. Parerg.* 2, 12. et *Franc. Robortell. de nominibus Romanor.* ita intelligunt, ut designetur *Coa* mulier in triclinio quidem et coram aliis lasciviens seu coire gestiens, in cubiculo vero et clam *Nola* seu nimia rusticitate nolens et detrectans. Illud forte minus ineptum, *Coam*, *h. e.* vestibus Cois nudam potius quam vestitam in triclinio, in cubiculo autem totam *Nolam* esse, *h. e.* omne impudicitiae genus in se admittere, quod male audiebant Campani et in iis praesertim Nolani. Sed nulla harum interpretationum omnibus satis facit: quod mirum esse non debet, cum nec ipsi *Quint.* satis cognitum fuisse videatur.

CHOACON, i. n. nomen est emplastri nigri, quod cruentis vulneribus imponitur, constans spuma argenti et resina in oleo cocta. *Cels.* 5, 19. *n.* 2. Alii Graece scribunt κοαχόν, unde est *Hippocratis* liber *De coacis praenotionibus.*

*CHOANI, orum, pop. Arab. felicis. *Plin.* 6, 28. unde *Choanius*, *a*, *um*, ap. *Ov. Met.* 5, 163. quod pro Chaonius ibi malunt legere *Hard.* et *Cellar. B. A.*

*CHOARA, Parthiae regio, ubi Calliope et Issatis oppida. *Plin.* 6, 15. *B. A.*

CHOASPES, is, m. *Kerkhah*, Χοάσπις, fluvius Asiae, qui in Media nascitur et Susa alluit, a Tigri recipitur et cum eo in sinum Persicum influit. At *Gossellin Geograph. des anciens T.* 3. p. 92. probat, Choaspen eundem esse ac Eulaeum, a Pasitigri recipi et cum eo in sinum Persicum influere. *Plin.* 6, 27, 31., qui 31, 3, 23. tradit, Parthorum reges ex hujus tantummodo et Eulaei fluvii aquis bibere solitos. *Tibull.* 4, 1, 140. Nec qua vel Nilus vel regia lympha Choaspes Profluit. ℙ Hic quoque amnis, ut et alii majores fluvii, in Deorum numero habitus est. *Val. Fl.* 5, 584. quid si amnigenam mirere Choaspen? ℙ * Item Indiae amnis. *Curt.* 8, 10. *B. A.*

CHOASPĪTIS, is, f. gemma est coloris viridis, fulgoris aurei, ita dicta a Choaspe fluvio, ubi reperitur. *Plin.* 37, 10, 56.

CHOĀTRAE, arum, m. plur. populus circa Moeotim. *Plin.* 6, 7, 7. et *Lucan.* 3, 246. Ubi *Grotius* pro *Coastris*, restituit *Choatras.* ℙ Fuerunt incantatores maximi cum duce suo Choaste. Unde *Val. Fl.* 6, 151. Diros magico terrore Choatras.

*CHOATRAS, ae, mons Mediae. *Plin.* 5, 27. *B. A.*

*CHOBA, opp. Mauritan. Caesar. *Anton. Itin.* Χόβαι est *Ptolem. B. A.*

CHODAX. V. CNODAX.

CHOENIX, icis, f. χοῖνιξ, ικος, genus mensurae apud Atticos, duos sextarios continentis: at magna choenix, quae καπίθη dicebatur a Persis, quatuor sextarios continebat. *Fann. de ponderib. et mensur.* 68. Heminas recipit geminas sextarius unus, Queis, quater assumptis, Grajo fit nomine χοῖνιξ. Alii leg. *Qui quater assumptus.* Hic auctor loquitur de magna choenice. ℙ Ap. *Paul.* ex *Festo* legitur: Choenica, mensurae genus, ut sit *Choenica*, *ae. Poll.* 11, 14. Tribus cadis unam floris mensuram, quam Syri cadum. Graeci choenicam vocant, adjicies. *Id.* 12, 20. In olei metreta choenicas duas mittere.

CHOERĀDES, um, f. χοιράδες, Graece idem sunt, quae *strumae* Latinis: a χοῖρος, sus, quia sues iis saepe laborant. *Theod. Prisc.* 1, 9. Choeradas, quas frequenter in collo vel sub mento vel sub axillis nasci novimus, hac cura visitamus. Adde *Appul. Herb.* 2. *n.* 10.

CHOERĪLĬUS, a, um, adj. ad Choerilum poetam pertinens: hujus vero nominis plures fuerunt, quos inter qui Alexandri M. res gestas cecinit, cujus meminit *Hor. Ep.* 2, 1, 232. et *Art. P.* 355. Metrum Choerilium est dactylicae speciei, habens duos dactylos, spondaeum, duos dactylos, et syllabam, ut *Nunc age Pierios versus*, *Dea Calliope.* Est et aliud genus, quod ἀμφιλικὲς dicitur, hoc est utrinque imminutum, ut *Tibi namque decens lucet rosa vertice.* Ita *Servius* in *Centimetro* p. 1820. et *Mar. Victorin.* 3. *Art. Gramm.* p. 2558. Sed *Plotius de metr. ib.* p. 2633. octo ejus genera enumerat. V. ℙ Legitur et *Cherileum.*

*CHOEROGRYLLUS, i, m. (χοιρογρύλλιος LXX.) *Vulg. Levit.* 11, 5. quid sit disputat *Dilherr. Exerc. T.* 1, *Disp.* p. 97. V. *Bochart. Hieroz.* 3, 33. p. 1008. sq. qui hoc certe (ait *Gesnerus*) efficit, majoris muris genus esse. *B. A.*

CHOĪCUS, a, um, adj. χοϊκός, terrenus, limaceus, pulvereus: a χόος, χοῦς, pulvis, terra. *Tertull. advers. Valentinian.* 24. Homo choicus, et animalis. Adde *Anim.* 40. et *Resurr. carn.* 49.

CHOLAS, ae, m. genus smaragdi in Arabia frequentissimi. *Plin.* 37, 5, 18.

CHŌLĒRA, ae, f. χολέρα, χολή, idem quod bilis. *Lamprid. Alex. Sev.* 17. Commotione animi, stomachi choleram evomere. ℙ Pro morbo, qui ex bile nascitur. *Cels.* 2, 13. Si acutus est morbus, sicut in cholera. Et *ib.* Colera laborare. *Id.* 4, 11. Primo facienda mentio est cholerae, quia commune id stomachi atque intestinorum vitium. *Plin.* 24, 13, 73. Mora bibuntur in cholera. *Front. ad M. Caes.* 5, 40. hujus morbi symptomata accurate describit. ℙ In plurali numero. *Id.* 20, 14, 52. Mentastrum potum orthopnoicis, torminibus, choleris efficacissimum. *Id.* 20, 12, 48. Cholerae ocymo inhibentur. *Id. ib.* 14, 53. Menta choleras emendat. ℙ *Facere choleram* est bilem turbare, movere, et ejus vomitum ciere. *Id.* 20, 22, 93. ℙ *Hieronym. ep.* 50. *n.* 4. Adducere aliquem ad choleram, *h. e.* iram alicui movere.

CHŌLĒRĪCUS, a, um, adj. qui cholerae morbo laborat, χολερικός. *Scrib. Compos.* 256. Malagma intestina soluta habentibus, et cholericis prodest. *Plin.* 24, 13, 72. Coeliaci, dysenterici, cholerici.

CHŌLĪAMBUS, i, m. χωλίαμβος, versus iambicus trimeter, vel sensarius acatalecticus, qui quinto loco iambum habet, sexto spondaeum, in ceteris consentit cum iambico: ita dictus quasi claudus iambus, a χωλός, claudus, quia deturbato a sexta sede iambo, et substituto spondaeo, videtur quasi claudicare, ut illi *Mart.* 1, 1. *Cur in theatrum Cato severe venisti? An ideo tantum veneras, ut exires?* Dicitur etiam *scazon*, idest claudicans, a σκάζω, claudico. *Diomed.* 3, 503.

CHOMA, ātis, n. χῶμα, agger, sive terrae aggestae moles, qua aqua coercetur: a χόω vel χώννυμι, aggerem educo, quod a χοῦς, terra egesta. *Ulp. Dig.* 47, 11, 10. In Aegypto qui chomata rumpit, vel dissolvit (hi sunt aggeres, qui quidem solent aquam Niloticam continere) aeque plectitur extra ordinem. ℙ [*Fuit et *Choma* opp. Lyciae. *Plin.* 5, 27. *B. A.*]

*CHOMĀRI, orum, Χόμαροι, pop. Asiae ulterioris, in Bactriana. *Plin.* 6, 16. *Mela* 1, 2. *B. A.*

CHONDRILLON, i, n. sive Chondrille, es, f. χονδρίλλον et χονδρίλλη, herba est folia habens intubi, circumrosis similia, caulem minus pedali, succo madentem amaro, radicem fabae similem, aliquando numerosam. *Plin.* 22, 22, 45.

CHONDRIS, is, f. herba eadem, quae pseudodictamnum. *Plin.* 25, 8, 53. et 26, 8, 31.

[CHONĬA, ae, f. χωνεία, fusio, conflatura. Est cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Mur.* 1438, 7. Fabia Chonia. *F.*]

[CHŌRA, ae, f. χώρα, regio in Aegypto, prope Alexandriam. *Plin.* 6, 34. et 13, 4. *Inscr.* apud *Spon. Miscell.* p. 20. Ti. Claudius Demetrius Proc. Augg. NN. item CC. episcepseos chorae inferioris, *h. e.* ducentesimae inspectionis regionis inferioris. *F.* et *B. A.*

CHŌRĀGĬĀRĬUS, ii, m. qui choragio praeest, vel qui choragium instruit. *Inscr.* ap. *Grut.* 475, 2. A. Titio A. L. Bellico VI. Vir. Augustali choragiario. Adde *Not. Tir.* p. 172. Choragium, choragiarius.

CHŌRĀGĬUM, ii, n. χορήγιον, scenicum instrumentum, quo scena instruitur, et apparatur, a χόρος, chorus, et ἡγέομαι, duco. *Fest.* Hinc *Pl. Capt. prol.* 61. Comico choragio agere tragoediam. Adde *Appul. Apolog.* ℙ In plurali numero. *Val. Max.* 2, 4. *n.* 6. Scenam argentatis choragiis P. Lentulus Spinther adornavit. ℙ Item aedificium amplum post scenam, unde promebantur omnia ad ludos necessaria. *Vitruv* 5, 9. *Inscr.* ap. *Grut.* 42, 5. Trophimianus Aug. Lib. procurator summi choragii. ℙ Translate dicitur de cujuslibet rei apparatu. *Auct. ad Her.* 4, 50. Aut aliquot fragile falsae choragium gloriae comparetur. *Appul. Met.* 2. Choragium funebre. *Id. ib.* 4. *subf.* nuptiarum. *Ammian.* 29, 1. *a med.* Mensula imprecationibus carminum secretorum, choragiisque multis a diuturnis ritualiter consecrata. ℙ In illo *Vitruv.* 10, 13., *ubi de machinis hydraulicis.* Hae regulae habent ferrea choragia fixa, et juncta cum pinnis, quarum pinnarum tactus motiones efficit regularum. *Turneb.* emendat *cnodacia*: cui assentitur *Bald.* in *Lex. Vitruv.* At nihil mutandum; nam hic *Vitruv.* proprie *choragia* vocat ea, quae Itali *salterelli* in organis pneumaticis.

CHŌRĀGUS, i, m. χορηγός, est is, qui scenicis histrionibus ornamenta agendae fabulae necessaria, vel ab aedilibus accepta praebet, vel de suo locat. *Pl. Pers.* 1, 3, 78. Ornatam adduce lepide in peregrinum modum. *Sa.* Sed πόθεν ornarmenta? *To.* Abs chorago sumito: dare debet: praebenda aediles locaverunt. ℙ Est etiam dux chori, vel coetus. *Vet. epigr. de Augusto*, ap. *Suet. Aug.* 70. Cum primum istorum conduxit mensa choragum etc.

CHORALISTRĬA. V. CROTALISTRIA.

*CHORASMĬI, orum, pop. Asiae, in Sogdiana. *Plin.* 6, 16. *Curt.* 7, 4. et 8, 1. *B. A.*

[CHŌRAULĒ, es, f. χοραύλης, quae ad chori cantum tibia sonat. *Inscr.* ap. *Marin. Frat. Arv.* p. 612. Licinia M. Crassi Lib. Selene Choraule. *F.*]

CHŌRAULES, ae, et Choraula, ae, m.

χοραύλης, qui ad chori cantum tibia sonat: a χορός, chorus, et αὐλή, tibia. Differt ab auloedo, vel citharoedo, quia hi soli tibia, vel cithara canunt, choraules vero cum choro, et cantoribus. *Mart.* 5, 56. Fac, discat citharoedus, aut choraules. *Id.* 9, 78. Quod optimum sit, quaeritis, convivium? In quod choraules non venit, *h. e.* in quod non confluit turba, et quieta mensa est. Nam choraules turba semper comitatus venit. *Appul. Met.* 8. *ad f.* Erat quidam juvenis, choraula doctissimus. Al. rectius leg. *ceraula. Inscr.* ap. *Polen. AA. RR. T.* 4. p. 353. Heriae Thisbe monodiariae Ti. Claudii Glaphyri choraulae. *Fragm. Petr.* Manu puer loquaci Aegyptius choraules, *h. e.*, ut ait *Sidon. ep.* 9, 13., Digitis canentibus. *Id. ib.* Date ravulos choraulas, Quibus antra per palati Crepulis reflanda buccis Gemit aura tibialis. ℙ Addunt *Jos. Scalig. in animadvers. ad Euseb. ad ann.* 1995. et *Voss.* in *Etymol. choraulem*, qui ad tibiam saltat, ὁ πρὸς αὐλὸν χορεύων, sed non probant. ℙ *Choraulo*, *onis*, m. et *Choraulus*, *i*, m. est etiam cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Grut.* 250. *col.* 2. Cn. Caecilius Coraulo. Alia apud *eund.* 525, 7. Aulus Coraulus Mil. Leg. XXII. Utrobique extrita est aspirata *h* more Latinis usitato.

[CHORAULICUS, a, um, adj. ad choraulen pertinens. *Diomed.* p. 489. Quando enim chorus canebant, choricis tibiis, id est choraulicis, artifex concinebat. In canticis autem, pithaulicis responsabat. *F.*]

CHORDA, ae, f. χορδή, funiculus in instrumento musico, qui Latine *fides* dicitur: a χορδή, intestinum, quia ex tenuioribus animantium intestinis fissis contortisque fieri solet. *Cic. Or.* 3, 57. Voces ut chordae sunt intentae, quae ad quemque tactum respondeant. *Hor. Od.* 4, 9, 4. Verba loqui socianda chordis. *Tibull.* 2, 5, 3. vocales impellere pollice chordas. *Ov. Fast.* 2, 108. Reddidit icta suos pollice chorda sonos. *Id. Met.* 5, 339. Pollice praetentare chordas. *Id. ib.* 10, 145. tentare impulsas. *Id. Amor.* 2, 4, 27. querulas agili percurrere pollice chordas. *Id. rem. Am.* 336. tangere. *Stat. Achill.* 1, 187. experiri, *h. e.* tentare, an congruenter respondeant. [*Hor. *A. P.* 356. Citharoedus ridetur, chorda qui semper oberrat eadem. *Tibull.* 3, 4, 70. Chordis similes sonos voce reddere. *Virg. Cir.* Chorda tenui sonant psalteria.] ℙ Aliquando accipitur pro fune. *Pl. Most.* 3, 2, 55. Nunc tibi chorda tenditur; inde in ferriterium, postea in crucem recta, *h. e.* tibi vincula parantur. *Lambin.* explicat: arcus intento fune in te dirigitur, et periculum tibi creatur. ℙ Est etiam cibi genus, ex intestinis animalium, omasum, ap. *Athen.* 3, 14. et 9, 1. Hinc *Petr. fr. Tragur.* 66. *Burm.* Habuimus caseum mollem, et cochleas singulas, et chordae frusta. Al. leg. *cordae* eod. sensu.

CHORDACISTA, ae, m. qui chordis, seu fidibus canit. *Capell.* 9. p. 313. Psaltas, chordacistas, hydraulas ad commodum humanae utilitatis inveni. Al. leg. *cordacistas*, et eos intelligunt, qui cordacem saltant: quod hoc loco minus aptum est.

CHORDAPSUS, i, m. χόρδαψος, morbus ventris cum inflammatione et tumore intestini plenioris instar chordae extenti: a χορδή, intestinum, et ἅπτω, accendo: vel ἀπὸ τῆς χορδῆς ἅπτεσθαι, quod qui manu tangit, tensam chordam sibi tangere videatur. *Coel. Aurel. Acut.* 3, 17. et Graece *Cels.* 4, 14.

CHORDUS, a, um, adj. ὀψίγονος, ὄψιος, serotinus, tarde nascens, aut maturescens. De origine vocis ita *Varr. R. R.* 2, 1. Dicuntur agni chordi, qui post tempus nascuntur, ac remanserunt in vulvis intimis. vocant χορίον (*h. e.* membranam, *qua fetus involvitur*) a quo chordi appellati. *Plin.* 8, 47, 72. Oves gerunt partum diebus CL: chordos vocabant antiqui post id tempus natos. *Id.* 18, 28, 67. *n.* 5. et *Cato R. R.* 5. Foenum chordum. *Colum.* 12, 13. Olus chordum. *Fest.* Chorda frumenta. ℙ Etiam de hominibus sero natis usurpari posse, colligitur ex illo *Quint.* 1, 4. *Nomina ex casu nascentium: hinc Agrippa, et Opiter, et Chordus, et Postumus.* Hinc Cremutius Chordus, Junius Chordus etc. ℙ Legitur et *Cordus* sine aspiratione, et quidem saepissime: ut in nummo gentis Muciae ap. *Eckhel. D. N. V. T.* 5. p. 256.

CHOREA, ae, f. χορεία, saltatio, tripudium cum cantu: a χόρος, chorus. *Virg. Cul.* 19. celebrate Deum plaudente chorea. *Lucr.* 2, 635. *de Curetib.* Cum pueri circum puerum pernice chorea Armati in numerum pulsarent aeribus aera. ℙ Saepius adhibetur in plur. numero. *Ov. Met.* 8, 581. festas duxere choreas. *Virg. A.* 9, 615. juvat indulgere choreis. *Mart.* 1, 105. Molles choreas dare. *Manil.* 5, 239. disponere. *Claud. B. Gild.* 448. Cantatrices choreae, *h. e.* quae ducuntur ad cantum. *Prop.* 2, 8, 5. Jam tempus lustrare aliis Heliconа choreis. [*Tibull. 1, 7, 49. Et centum ludis Geniumque choreis concelebra. *Hor. Od.* 2, 19, 25. Quamquam choreis aptior et jocis ludoque dictus.] ℙ Translate dicitur de cursu siderum. *Varr.* ap. *Non.* 6, 16. Cum pictus aer fervidis late ignibus Coeli choreas astricas ostenderet. *Manil.* 1, 668. Et quinque adverso luctantia sidera mundo Exercent varias naturae lege choreas. ℙ Nonnunquam poetae, extrita altera syllaba diphthongi, paenultimam corripiunt. *Virg. A.* 6, 644. Pars pedibus plaudunt choreas, et carmina dicunt. *Prop.* 2, 15, 15. Protinus et nuda choreas imitabere sura.

CHOREPISCOPUS, i, m. χωρεπίσκοπος, qui episcopi vices gerit in pagis et vicis, ejusque munera minoris momenti in iis locis obit: sive is episcopali dignitate sit, sive non: qua de re V. ap. *Du Fresne in Glossario.* Est autem quasi τοῦ χώρου, idest agri, vel τῆς χώρας, idest regionis episcopus, vel ἐν χώρᾳ, *h. e.* vice, loco episcopi. De his mentio fit a *Justin. Cod.* 1, 3, 42. [*Cf. *A. Neander, hist. univers. relig.* et *eccles. christ.* II. 1. p. 340. sq.]

CHOREUS, i, m. χορεῖος, pes metricus disyllabus, qui et *trocheus* appellatur, constans longa et brevi, ut *arma*, *vincor:* ita dictus, quod ex eo compositi versus choreis saltandis, et choreis ducendis aptissimi sunt. Est autem adjectiva vox, et subintelligitur *pes. Cic. Or.* 63., *Quint.* 9, 4. ℙ *Choreus* quoque dicitur tribrachys, pes trisyllabus tribus brevibus constans, ut *terere*, *pedibus. Diomed.* 2, 261. et 3, 475. ℙ Legitur et *Chorius.*

CHOREUTES, ae, m. χορευτής, saltator quilibet ex choro. Putant quidam legi in fragmento *Petronii* supra allato in CHORAULES, sed valde incerta res est.

[CHOREUUSA, ae, f. χορεύουσα, part. verbi χορεύω, salto: choreuusae sunt appellatae quaedam insulae, quae cum fluctuarent, choreas ducere videbantur. *Varr. R. R.* 3, 17. Cum eorum tempore insulas Lydiorum ibi choreuusas vidisses. *F.* *Cf. *Mart. Capell.* 9, 314. V. *Turn. Advers.* 4, 6. *B. A.*] V. CALAMINUS et SALTUARIS.

CHORIAMBICUS, a, um, adj. ad choriambum pertinens, ut *choriambicus versus*, apud *Sidon. ep.* 9, 13. *in carm. priore.* ℙ *Choriambicum metrum* describitur a *Diomed.* 3, 509. Tale est illud *Hor. Od.* 1, 8, 2. Te Deos ora Sybarim quid properes amando. ℙ Sed alia quatuor sunt ejus genera, quae V. apud *Serv. in Centim.* p. 1822.

CHORIAMBUS, i, m. χοριάμβος, pes metricus quatuor syllabarum, constans choreo, et iambo, hoc est prima et ultima longis, et duabus mediis brevibus, ut *nobilitas*, *distulerant. Diomed.* 3, 478. ℙ Adjective *Auson. epist.* 10, 37. Dactylicos, elegos, choriambum carmen, epodos Carpentis impone tuis.

CHORICUS, a, um, adj. χορικός, ad chorum pertinens. *Choricum metrum*, ita dictum, quod choris aptum est, est species metri anapaestici, constans monometro hypercatalecto, ut *Animus male fortis. Auson. praef. ad Centon. nupt.* et *Servius in Centim.* p. 1821. ℙ *Choricae tibiae.* V. CHORAULICUS. ℙ Dicuntur etiam *chorici*, qui choris, seu choreis, et hujusmodi delectantur. *Firmic. Mathes.* 3, 14. Faciet etiam musicos, choricos, et qui musicos choros faciant.

CHORION, ii, n. χορίον. *Vitr.* 2, 8. *de structuris parietum.* Ponunt de silice, seu de lapide duro structuram ordinariam, et ita alligant eorum alternis choriis coagmenta. Et *paulo post.* Isodomum dicitur, cum omnia choria aequa crassitudine fuerint structa: pseudisodomum, cum impares et inaequales ordines choriorum diriguntur. *Choria* appellat, inquit *Salm. in Solin.*, ordines lapidum, qui aequali crassitudine sunt in structura isodomo. Addit autem, eadem significatione dictum esse *ab eod. ib.* 3. Lateres ad lineam cum struuntur, alternis choris parietes alligantur. Et *cit. cap.* 8. Sed nostri celeritati studentes, erectos choros locantes, frontibus serviunt etc. Sic enim utroque loco legit ex veteri MS. *Choros* autem esse ait, quos ibidem dixerat *ordines*, ducta translatione a choris hominum ordine consedentium, aut ludentium, et manibus invicem connexorum. Itaque *chori*, et *choria* sunt, ex ejus sententia, ordines et series laterum, aut lapidum, quibus veluti fasciis omnis parietum structura colligatur. Alii tamen minus recte leg. ubique *coria.* Sed sive *chorion*, sive *chorus* legere mavis, perinde est, dummodo ex χορός deducas, qui proprie significat ordinem rerum apte inter se nexarum. V. CHORUS.

CHORIUS. V. CHOREUS.

CHOROBATES, ae, m. instrumentum ad perlibrandas aquas, et loca, per quae perducendae sunt. Est enim regula longa circiter pedum viginti, habens in capitibus extremis ancones ad normam coagmentatos, et inter regulam et ancones transversaria, in quibus sunt lineae ad perpendiculum descriptae, pendentiaque ex regula perpendicula in singulis partibus singula. Ea humi collocata indicat libratam collationem. Haec *Vitr.* 8, 6., ubi *Dan. Barbarus*, et *Rusconius* figuram exhibent. Dicitur a χώρα, regio, et βαίνω, gradior. Aquam enim inquit *Bald. in Lex. Vitr.* diligenter librare non possumus, nisi regionem, per quam ducenda est, obambulemus, et oculis minute perlustremus.

CHOROCITHARISTA et Chorocitharistes, ae, m. χοροκιθαριστής, qui in choro citharizat. *Suet. Dom.* 4. Praeter citharoedos, chorocitharistae quoque, et psallocitharistae. Ubi *chorocitharistae*, et *psallocitharistae* opponuntur. *Chorocitharistae* enim dicuntur, qui cum aliis canunt, *psallocitharistae* qui vel soli canunt cithara sine melodia vocis, ut *Turn.* 20, 16. placet, vel una cum voce citharam pulsant, ut *Casaub. ex Athen.* et *Platone* interpretatur. Alii rectius leg. *Psilocitharistae*, ψιλοὶ κιθαρῳδοί, sola cithara, sine voce, canentes. *Not. Tir.* p. 172. Chorocitharistes, psilocitharistes. Ubi tamen mendose legitur *chorocitarestis* et *philocitarestis.* V. v. seq.

[CHOROCITHARISTRIA, ae, f. χοροκιθαριστρια, quae in choro citharizat. *Not. Tir.* p. 172. Chorocitharistria, chorocitharistes, psilocitharistria, psilocitharistes. Ibi mendose legitur *chorocitaris, chorocitarestis; philocitaris, philocitarestis. F.*]

CHOROEBUS. V. COROEBUS.

CHOROGRAPHIA, ae, f. regionis alicujus descriptio, *v. gr.* Agri Patavini: a χώρα, regio, et γράφω, describo. V. vocem sequent.

[CHOROGRAPHUS, i, m. χωρογράφος, regionis descriptor. *Vitr.* 8, 2. Haec autem sic fieri testimonio possunt esse capita fluminum, quae orbe terrarum chorographis picta, itemque scripta plurima maximaque inveniantur egressa ad septentrionem. Ita edidit *Schneid.:* aliae editiones habent *chorographiis. F.*]

[CHOROS, i, f. herba eadem ac acoros. *Appul. Herb.* 6. *F.*]

CHORS, et Cors, ortis, f. locus est in villa, maceriis, aut sepe circumdatus, in quo altiles aves custodiuntur, et alia ad usum villae servantur. Idem prorsus significat, quod *cohors*, sed *cohors* saepius adhibetur in re militari. Etymon est a χόω pro χάω, hisco: hinc χόρτος, cujus praet. praef. pass. κέχορται, unde χόρτος, septum, et Latinum *chors*, *chortis.* Hinc *Varr. L. L.* 4, 16. Cohors, quod ut in villa ex pluribus tectis conjungitur, ac quiddam fit unum; sic haec ex manipulis copulatur cohors: quae in villa dicta, quod circa eum locum pecus coerceretur. Tametsi cohortem in villa Iphicrates dicit esse Graece χόρτον apud poetas dictam. Ita legendum probat *Scalig. Varr.* ap. *Non.* 2, 112. Ad focum hieme coenitabant, aestivo tempore in propatulo, rure in corte, in urbe in tabulino. *Colum.* 2, 15. Filicem permiscere cum purgamentis chortis: *scil.* ad sterquilinum faciendum. *Mart.* 13, 45. Chortis aves, *h. e.* pulli gallinacei. *Id.* 3, 58. Vagatur omnis turba sordidae chortis, Argutus anser, gemmeique pavones ect. ℙ *Varr. R. R.* 1, 13. Chortes in fundo magno duae aptiores; una ut interius compluvium habeat lacum, ubi aqua saliat: *boves* enim ex arvo aestate reducti hic bibunt, hic perfunduntur, nec minus e pabulo cum redierunt anseres, sues, porci. In chorte exteriore lacum esse oportet, ubi maceretur lupinum, item alia, quae demissa in aquam ad usum aptiora fiunt, quaeque crebro operta stramentis ac palea occulcata pedibus pecudum fit ministra fundo, ut sit ex ea quod evehatur. *Colum.* 2, 15. fere similia habet. ℙ *Chors* etiam appellatur septum, in quo includuntur oves, cum longe a villa pascuntur. *Varr. R. R.* 2, 2. ℙ Dicitur etiam de stabulis boum in ipsa villa. *Vitr.* 6, 9. ℙ Ad scriptionem quod attinet *Dausq.* mavult scribi *cors* sine aspiratione: contra *Vossio* magis placet *chors*, quod ita legatur in vett. libb. et quod aptissime derivetur a Graeco χόρτος, ut supra dictum est.

*CHORSARI, orum, Persae a Scythis olim appellati. *Plin.* 6, 17. *Solin.* 49. *B. A.*

CHORTINON Oleum, χόρτινον ἔλαιον, est, quod fit ex gramine herba. Nam gramen Graece χόρτος dicitur. *Plin.* 15, 7, 7.

CHORUS, i, m. χόρος: a χόω pro χάω, hio, proprie enim significat ordinem nexumque hominum saltantium et canentium ac praecipue in sacris. *Cic. Phil.* 5, 6. Saltatores, citharistas, totum denique commissationis Antonianae chorum etc. *Suet. Cal.* 37. Discumbere inter choros et symphonias. *Hor. Od.* 1, 1, 31. Nympharumque leves cum Satyris chori. *Virg. Ecl.* 6, 67. Utque viro Phoebi chorus assurrexerit omnis, *h. e.* Musae. *Id. G.* 4, 460. Chorus Dryadum. *Id. A.* 5, 240. Nereidum Phorcique chorus. *Id. ib.* 8, 718. Omnibus in templis matrum chorus, omnibus aris. *Id. ib.* 11, 757. Indicere choros. *Id. ib.* 4, 145. instaurare. *Id. ib.* 1, 503. exercere. *Id. G.* 4, 533. agitare. *Hor. Od.* 4, 7, 5. Gratia cum Nymphis, geminisque sororibus audet Ducere nuda choros. *Prop.* 2, 2, 28. Agere choros. *Id. ib.* 25, 42. et ad molles membra resolve choros. *Senec. Herc. Oet.* 367. nectere. *Id. ib.* 593. celebrare. ℙ Speciatim a poetis dicitur de coetu siderum. *Hor. Od.* 4, 14, 21. Pleiadum choro scindente nubes. Adde *Prop.* 3, 3, 58. et *Tibull.* 2, 1, 88. et *Stat. Achill.* 1, 643. ℙ Item de coetu eorum, qui in scena simul canunt, et interloquuntur: et de ipso carmine, quod ab iis canitur. *Hor. Art. P.* 193. Actoris partes chorus, officiumque virile Defendat. Adde *ib.* 204. et 283. et *Gell.* 19, 10. ℙ Translate sumitur pro quocumque coetu et comitatu. *Cic. Mur.* 24. Catilina stipatus choro juventutis. *Id. Att.* 14, 8. Bajana negotia, chorumque illum, de quo etc., *h. e.* turbam hominum, qui Bajis ver-

santur voluptatis causa. *Id. Fin.* 1, 8. Epicurum paene e philosophorum choro sustulisti. *Hor. Ep.* 2, 2, 77. Scriptorum chorus omnis amat nemus, et fugit urbes. *Senec. Agamemn.* 454. Chorus piscium lascivit. *Cic. Off.* 3, 33. Chorus virtutum. ℙ Pro caterva pugnantium ludicro certamine, *Virg. A.* 5, 580. Olli discurrere pares, atque agmina terni Diductis solvere choris. ℙ Accipitur etiam pro chorea, *h. e.* pro ipsa saltatione et cantu, qui choro fit. *Mart.* 4, 44. Hoc nuper Satyri monte dedere choros. *Tibull.* 2, 1, 88. currumque sequuntur Matris lascivo sidera fulva choro. ℙ Aliam significationem V. in CHORION. ℙ Quidam lexicographi addunt *chorum* esse musicum instrumentum duabus aereis fistulis constans, quarum altera inspiretur, altera sonum emittat: idque auctoritate *Hieronymi* in *Epist. ad Dardanum de divers. generib. musicorum*, ut habetur in edit. A. 1476., sed jamdiu est, cum illam esse suppositiam a viris doctis deprehensum est.

[CHOSDROËNA, ae, f. idem ac Osdroena, vel Osroena: nomen regionis in Mesopotamia, ita dictae ab Osroë, vel Chosroë, qui ibi quondam regnavit, ut tradit *Procop. Pers.* 1, 17. *Inscr.* ap. *Grut.* 346, 1. Q. Aelio Januario procuratori Chosdroenae. *F.*]

[CHRĒMĀTĬUM, ii, n. diminutivum a χρῆμα, id est res, cum qua versamur, et qua utimur. Est cogn. muliebre Rom. *Inscr.* ap. *Grut.* 638, 9. Fouria Crematium. Extrita nempe aspirata *h*, uti saepe factum apud Latinos. *F.*]

[CHRĒMĒ, es, f. χρήμη, indigentia. Est cog. Rom. *Inscr.* ap, *Mur.* 1262, 7. Junia Chreme. *F.*]

[CHRĒMES, ētis, m. Χρέμης, ab inusit. χρέμω, screo, in cujus locum Graeci dicunt χρέμπτομαι. Nomen senis ab exscreandi crebritate ita appellati, ap. *Terent.* in *comoed.* et *Hor. Epod.* 1, 33. Avarus ut Chremes. Et *Sat.* 1, 10, 40. Arguta meretrice potes Davoque Chremeta Eludente senem, comis garrire libellos. *Chremeta* accusat. Graecae positionis. *F.*]

[CHRĒSĪMUS, et Cresimus, i, m. et Cresime, es, f. χρήσιμος, χρησίμη, utilis. Est cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Fabr.* p. 227. *n.* 604. Q. Largennius Chresimus. Alia ap. *Maff. Mus. Ver.* 124, 3. P. Vigellius Cresimus. Alia ap. *Grut.* 12, 5. Caesia Chresime. *F.*]

[CHRESTA, ae, et Chreste, es, f. et Chrestus, i, m. χρηστή, et χρηστός. Est cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Grut.* 652, 1. Vibia Chresta. Alia *ib.* 395, 2. Albutia Chreste. Alia ap. *Mur.* 2075, 3. Q. Mutilius Chrestus. *F.*]

[CHRESTILLA. ae, f. diminut. Chrestae, nomen mulieris ap. *Mart.* 2, 31. *F.*]

CHRESTOLOGUS, i, m. χρηστολόγος, qui bene loquitur, sed male facit: vel qui blandus est magis, quam beneficus: a χρηστός, bonus, benignus, et λέγω, dico. Hoc convicio notatus est a suis Pertinax imperator Rom., teste *Capitol. in ejus Vita* 13. et *Aurel. Vict.* in *Epitom.* 18.

CHRESTON, n. χρηστόν, appellatur a quibusdam cichorium herba, propter singularem salubritatem: a χρηστός, utilis, commodus. *Plin.* 20, 8, 30.

CHRESTUS, i, m. χρηστός, sic olim perperam appellatus est JESUS CHRISTUS Salvator noster a Romanis veri nominis rationem ignorantibus: et Christiani *Chrestiani*, ut *Tertull. Apolog.* 3. *in f.* et *Luctant.* 4, 7. docent. Legitur etiam ap. *Suet. Claud.* 25. Putabant enim esse a χρηστός, utilis, cum sit a χριστός, unctus.

CHRIA, ae, f. χρεία, est commemoratio, seu explicatio alicujus dicti, vel facti, vel utriusque simul, certis capitibus comprehensa: sic dicta, quod est exercitatio valde utilis ad eloquentiam adipiscendam. Nam χρεία est usus, utilitas, commodum. Triplex est, activa, quae factum aliquod exponit; verbalis, quae sententiam ab aliquo prolatam explicat; mixta, quae factum quodpiam sermone conjunctum complectitur. Partes ejus octo sunt, encomium, paraphrasis, causa, contrarium, simile, exemplum, testimonium veterum, epilogus. ℙ Proprie *Chria* vocatur ipsum dictum, aut factum, quod Chriae materia est, et Latine *oraculum*, et *scitum* dici potest. *Quint.* 1, 9. Sententiae quoque, et chriae, et ethologiae, subjectis dictorum rationibus, apud grammaticos scribantur. (V. ibi reliqua, quibus plura chriarum genera enumerat.) *Senec. ep.* 33. Ideo pueris et sententias ediscendas damus, et has, quas chrias Graeci vocant, quia complecti eas puerilis animus potest. ℙ De ratione declinandi per omnes casus exercitationem chriarum disserit grammatico more *Diomed.* 1, 289.

CHRISMA, ātis, n. χρίσμα, unctio: a χρίω, ungo. *Tertull. Baptism.* 7. et *advers. Jud.* 13. et *Prudent. Cathemer.* 6, 128. et *Psyschom.* 361.

CHRISTĬĀNĒ, adv. Christiano more, atque adeo caste, sancte, religiose. *August. ep.* 89. *sub f.* Domos suas, et familias Christiane regunt.

CHRISTĬĀNISMUS, i, m. Χριστιανισμός, Christianorum religio. *Tertull. adv. Marc.* 4, 33. *post med.*

CHRISTĬĀNĪTAS, atis, f. idem quod Christianismus. *Impp. Honor. et Theod. Cod. Theod.* 16, 8, 19. ℙ Sumitur etiam pro clericatu in religione Christiana. *Imppp. Valent., Theod. et Arcad. Cod. Theod.* 12, 1, 123. et *Impp. Valent. et Valens ib.* 14, 3, 11.

CHRISTĬĀNIZO, as, n. Χριστιανίζειν, Christianum ago, Christianam religionem profiteor. *Tertull. adv. Marc.* 1, 21.

CHRISTĬĀNUS, a, um, adj. Χριστιανός, ad CHRISTUM, et Christianam religionem pertinens. *Suet. Ner.* 16., *Tac. A.* 15, 44., *Plin. ep.* 10, 97. et praeterea *Lactant.*, *Tertull.*, *Arnob.*, *Hieron.* etc. saepissime, et lapides duo ap. *Grut.* 280, 2. et 3. ℙ Sup. *Christianissimus* legitur ap. *Hieron. ep.* 57. *n.* 12.

CHRISTĬCŌLA, ae, m. et f. qui CHRISTUM colit, Christianus. *Prud. Cathemer.* 3, 56. et *ib.* 8, 80. ℙ In genit. plur. *Christicolum* pro *Christicolarum* dixit *Id. contra Symmach.* 2, 1002. et περὶ στεφ. 3, 72.

CHRISTĪGĒNA, ae, m. et f. qui genere CHRISTUM contingit. *Prudent. Hamartig.* 789. *de Ruth* Christigenam fecunda domum, Davidica regna Edidit.

CHRISTĪPŌTENS, entis, qui in CHRISTO potest, qui fide et pietate in CHRISTUM valet. *Prudent. advers. Symmach.* 2, 709. Christipotens juvenis.

CHRISTUS, i, m. ΧΡΙΣΤΟΣ, unigenitus Dei filius, Deus et homo, humani generis salvator: a χρίω, ungo. Hoc enim nomine designatur ejus potestas, ac dignitas sacerdotalis simul, et regia. Nam ap. Judaeos mos erat, ut qui ad sacerdotium, vel ad regnum vocabantur, sacro unguento perungerentur, ut est ap. *Lactant.* 4, 7. V. etiam *Plin. ep.* 10, 97. et *Suet. Claud.* 25. *Adde *Tac. A.* 15, 14. *B. A.*

CHROMA, ātis, n. genus musicae est, quae, ut inquit *Vitr.* 5, 4., subtili solertia ac crebritate modulorum suaviorem habet delectationem. ℙ A nostris musicis *chromata* dicuntur nigrae notulae minutiores, vel a colore (χρῶμα enim est color), vel quod in chromatico modulationis genere praecipue locum habent. V. *Petr. Gassend. in manuduct. ad theor. Musices.*

CHROMATIĀRIUS, ii, m. *Vet. Schol. Pers.* 4, 18. Chromatiarii dicuntur colorarii, vel qui toto die in arena sunt, vel in sole. Antiqui enim ungebant se, et in sole erant, ut oleum corpus imbiberet.

CHROMĀTĬCE, es, f. χρωματική, una ex tribus musicae partibus, quae et *chroma* dicitur. *Vitr.* 5, 5. V. CHROMA.

CHROMATĬCUS, a, um, adj. χρωματικός, *Chromaticum genus* ap. *Vitr.* 5, 5. et *Macr. Somn. Scip.* 2, 4 *ad f.* est idem quod Chroma, et Chromatice. V.

CHROMIS, is, f. χρωμίς, piscis est marinus in aquis nidificans, et auditus sensu acuto praeditus. *Plin.* 32, 11, 54. et 10, 70, 89.

[CHROMIS, is, m. Χρόμις, Herculis filius, quem constat equos habuisse Thracas, quos Hercules occiso rege Diomede abduxerat humanis carnibus vesci consuetos. Haec habet *Lactant.* ad illud *Stat. Theb.* 6, 346. At Chromis, Hippodamusque alter satus Hercule magno. Sed *Hygin. fab.* 30. narrat, Herculem ipsos etiam equos occidisse. *F.*]

CHRONĪCA, orum, n. plur. τὰ χρονικά, historiae cum descriptione temporum, quibus scilicet res gestae, servato temporum ordine, digeruntur: a χρόνος, tempus. Differunt ab annalibus, quod hi commemorant, quid quoque anno in gente una contigerit, illa plurium gentium res exponunt. *Plin.* 35, 9, 35. Chronicorum errore non dubio. *Gell.* 17, 4. Apollodori liber, qui chronica inscriptus est. *Id.* 15, 16. In chronicis scriptum est. Adde 17, 21.

CHRONĪCUS, a, um, adj. χρονικός, *Chronici libri* sunt ipsa Chronica. *Gell.* 17, 21. Excerpebamus ex libris, qui chronici appellantur. ℙ *Chronici morbi* sunt, qui diu durant: quibus opponuntur *acuti*, qui brevi vel sanantur, vel conficiunt. *Coel. Aurel.* quinque libros suos *Chronicorum morborum* inscripsit. Dicitur etiam *Chronius*, *a*, *um*, eod. sensu. *Id. Acut.* 2, 28. *in f.* et *ib.* 3, 16.

CHRONĬUS. V. v. praec. ℙ [Est etiam *Chronius* cogn. Rom.: a χρόνιος, serus, diuturnus, tardus. *Inscr.* ap. *Donat.* 424, 21. C. Cottius Chronius. *F.* ℙ **Chronius*, *i*, flumen Sarmatiae Europaeae, hodie ut volunt quidam, *Niemen. Ammian.* 22, 18. Χρόνος est *Ptolem. B. A.*]

CHRONOGRĀPHUS, i, m. χρονογράφος, qui res gestas per sua quamque tempora digerit, ac describit: a χρόνος, tempus, et γράφω, scribo. *Sidon. ep.* 8, 6. *in f.* Varronem logistoricum, sicut poposceras et Eusebium chronographum misi.

*CHRYSA, ae, opp. Mysiae, ubi Apollo colebatur. *Mela* 1, 18. *Plin.* 5, 30. Dicitur et *Chryse* (Χρύση *Hom. Il. A.* 37.) *Ov. Met.* 13, 174. ℙ Item insula prope Cretam. *Plin.* 4, 12. *Chryse* appellata a *Mela* 2, 7. *med. B. A.*

*CHRYSAE et ARGYRAE, insulae extra ostium Indi, feraces auri et argenti. *Plin.* 26, 21. *B. A.*

CHRYSALLIS et Chrysălis, ĭdis, f. χρυσαλλίς et χρυσαλίς. Hoc nomine appellantur insecta, quae primo sui ortu vermiculi sunt, deinde circa se folliculum, seu telam aranei similem obducunt, eaque se involvunt; ex qua postea se expedientes, emissis alis evolant, ut v. gr. bombyces, ex quibus sericum conficitur. Cum itaque folliculo illo involuta sunt, *chrysallides* appellantur: a χρυσός aurum, quia multae harum bestiolarum aurei coloris inveniuntur. *Plin.* 11, 32, 37. Et *ib.* 35, 41. quae loca V.

[CHRYSAMPĔLUS, i, m. vitis aurea: a χρυσός, aurum, et ἄμπελος, vitis. Nomen servile Roman. *Inscr.* ap. *Grut.* 530, 2. T. Cassio Flavino Chrysampelus patrono optimo. *F.*]

CHRYSANTHĔMUM, i, n. χρυσάνθεμον, alio nomine heliochryson, herba est ramulos habens candidos, folia subalbida, abrotono similia, ad solis repercussum aureae lucis, in orbem veluti corymbis dependentibus, qui nunquam marcescunt: a χρυσός, aurum, et ἄνθεμον, flos: heliochrysos vero est ab ἥλιος, sol, et χρυσός, aurum. *Plin.* 21, 25, 96.

[CHRYSANTHES, is, n. χρυσανθές, herba eadem fortasse ac chrysanthemum. *Virg. Cul.* 404. Chrysanthesque, hederaeque nitor, pallente corymbo. Alii leg. *chrysanthusque*. *F.*]

CHRYSANTHĬĀNUS, a, um, adj. *Certamen Chrysanthianum*, cujus mentio fit a *Marcell. Dig.* 33, 1, 24., dictum est a quodam Chrysanthio Sardis in Lydia sacrorum praefecto, qui solemne certamen, ac ludos instituerat, et suo nomine appellandos reliquerat. Ita *Cujac.* ex *Eunapio Sardiano*, qui scripsit Vitas philosophorum, et sophistarum sui temporis.

[CHRYSANTHUS, i, m. et Chrysanthis, ĭdis, f. aureus flos: a χρυσός, aurum, et ἄνθος, flos. Est cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Marin. Frat. Arv.* p. 56. M. Aemilius Chrysanthus. Alia ap. *Grut.* 432, 8. Julia Chrysanthis. *F.*]

[*CHRYSĂOR, ŏris, m. Χρυσάωρ, frater Pegasi, Medusae filius ex Neptuno, qui ex Callirhoe Gerionem suscepit. *Hygin. fab.* 151. ℙ Fuit etiam nom. servile Rom., ex χρυσός, aurum, et ἄορ, ensis, aureo ense praeditus. *Inscr.* ap. *Mur.* 528, 5. Chrysaori Aug. Lib. praegustatori. *F.* et *B. A.*]

[CHRYSĂRION, onis, f. et Chrysărium, ii, n. χρυσαρίων et χρυσάριον, diminut a χρυσός. Est cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Grut.* 729, 9. Fulviae Chrysarioni. Alia ap. *Mur.* 995, 11. Chrysarium Liviae *Liberta* Hermae *filio* suo. *F.*]

[*CHRYSAS, ae, m. flumen Siciliae prope urbem Assorum, nunc *Asero*, fluens, quod ut Deus ab Assorinis cultus fuit, nunc *Dittaino* appellatur. *Cic. Verr.* 2, 4, 44. Chrysas est amnis, qui per Assorinorum agros fluit; is apud illos habetur Deus, et religione maxima colitur: fanum ejus est in agro propter ipsam viam, qua Assoro itur Ennam: in eo Chrysae est simulacrum, praeclare factum e marmore. [**Sil.* 14, 229.] ℙ In nummis ap. *Eckhel. D. N. V. T.* 6. p. 198. legitur *Crysas* sine aspiratione. *F.* et *B. A.*]

[CHRYSASPIS, ĭdis, m. χρυσάσπις, clypeum aureum habens: a χρυσός, aurum, et ἀσπίς, clypeus. Est cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Grut.* 879, 12. T. Flavius Chrysaspis. *F.*]

[CHRYSAURIS, is, f. inauris aurea, a χρυσός, aurum, et auris. Est cogn. muliebre Rom. *Inscr.* ap. *Marin. Frat. Arv.* p. 260. Aemilia Chrysauris. *F.*]

*CHRYSE, es, χρύση, insula prope Cretam. V. *Chrysa*. ℙ Item Indiae insula. *Mela* 2, 7. *fin Plin.* 6, 21. ℙ Et Asiae promont., in regione Serum. *Plin.* 6, 17. *B. A.*

[CHRYSEI, orum, m. plur. populi Indiae, qui insulam incolebant Chrysen appellatam ob auri copiam, fortasse nunc *Malacca*. *Plin.* 6, 20, 23. *F.*]

CHRYSEIS, ĭdos, f. Χρυσηΐς, Astynome filia Chrysae. *Ov. R. Am.* 469. et *Trist.* 2, 373. V. CHRYSES.

CHRYSELECTRUM, i, n. χρυσήλεκτρον, genus electri coloris aurei: a χρυσός, aurum. *Plin.* 37, 3, 12. ℙ Item gemma in colorem electri declinans matutino tantum aspectu jucunda *Id. ib.* 9, 43.

[CHRYSELLIUS, ii, m. sellam auream habens: a χρυσός, aurum, et sella. Est cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Mur.* 965, 4. A. Mulvius Chrysellius. *F.*]

CHRYSENDĔTON, i, n. χρυσένδετον, vas escarium, in quo cibi mensae inferendi reponuntur, ut ex *Mart.* 2, 43., 6, 94. et 14, 97. colligitur. Dicitur *chrysendeton*, hoc est auro vinctum, auro ornatum, aureo emblemate insertum: a χρυσός, aurum, et ἐνδέω, illigo, adstringo. Revera adjectivum est, et subintelligitur σκεῦος, aut quid simile. Hinc in citato epigrammate *Mart.* 14, 97. habetur *Lances chrysendetae*.

[CHRYSĒROS, ōtis, m. auri cupido: a χρυσός, aurum, et ἔρως, amor. Est cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Donat.* 463, 14. C. Valerius Chryseros. *F.*]

CHRYSES, ae, m. Χρύσης, Sminthii Apollinis sacerdos, pater Astynomes, quae a nomine ejus *Chryseis* cognominata fuit. Cum Graeci, expugnatis Thebe, Cilla, Chryse, Lyrnesso, et aliis, virginem abduxissent, et Agamemnoni in praedae divisione tradidissent, Chryses Apollinis insignibus

exornatus, ad Graecorum castra accessit, filiamque sibi petiit restitui: quod cum impetrare non potuisset, Apollinis auxilium imploravit, qui tam gravem Graecis pestilentiam immisit, ut Agamemnon patri puellam restituere coactus fuerit. Ejus autem loco Achilli Hippodamiam Briseae filiam eripuit. Hinc inter Achillem, et Agamemnonem implacabile dissidium ortum est. *Ov. A. Am.* 2, 401. Audierat, laurumque manu vittasque ferentem Pro nata Chrysen non valuisse sua. Adde *Hygin. fab.* 121. et *Auct. Priap.* 70.

CHRYSĔUS et Chryseos, a, um, adj. χρύσεος, aureus: a χρυσὸς, aurum. *Mart.* 9, 95. Chalcea donanti chrysea qui dederat. ℙ *Chryseos basiliscus* ap. *Appul. Herb.* 128. est basiliscus coloris aurei. V. CHRYSOCEPHALOS.

[CHRYSĬON, ii, n. χρυσίον, aureus nummus. Est cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Grut.* 240, 6. Ti. Claudius Chrysion. *F.*]

CHRYSIPPĔUS, a, um, adj. ad Chrysippum pertinens, Χρυσίππειος. *Cic. Acad.* 4, 30. Haec Chrysippea sunt, ne ab ipso quidem dissoluta. *Hieronym. ep.* 69. *n.* 2. Chrysippeum sophisma. ℙ *Chrysippea* ap. *Plin.* 26, 9, 69. est herba a Chrysippo inventore sic dicta.

CHRYSIPPUS, i, m. Χρύσιππος, Apollonidae filius, patria Solensis, sive, ut alii malunt, Tarsensis, stoicae sectae philosophus, auditor Zenonis et Cleanthis, post quos etiam scholae praefuit, et habitus est princeps stoicorum. In dialectica longe omnibus antecelluit. De exitu ejus varia tradunt. Quidam volunt, a discipulis ad sacrificium vocatum, cum vinum dulce affatim hausisset, anhelitus difficultate laborare coepisse, atque ita quinto demum die fato concessisse, annos jam natum circiter tres et septuaginta. Alii ferunt nimio risu exspirasse. Nam cum ficus rure allatos asinum comedentem videret, ancillae imperavisse ajunt, ut vinum asino bibendum daret, ejusque dicti urbanitate tantopere sibi placuisse, ut nimio risu suffocaretur. Mortuo Athenienses statuam posuerunt in Ceramico. *Pers.* 6, 80. Inventor, Chrysippe, tui finitor acervi, *h. e.* soritae. ℙ *Chrysippus* fuit etiam Pelopis filius nothus, propter formae dignitatem a patre valde amatus, quod aegre ferens ejus noverca Hippodamia liberos suos Atreum, et Thyesten impulit, ut illum interficerent; quamobrem a Pelope pulsi in exsilio vitam degerunt, donec vixit eorum pater. *Hygin. fab.* 85. ℙ *Chrysippus* est etiam cogn. Rom., et significat aureos, vel flavos, vel strenuos equos habentem: a χρυσὸς, aurum, et ἵππος, equus. *Inscr.* ap. *Grut.* 397, 2. M. Cornelius Chrysippus. *F.* ℙ *Fuit item Chrysippus Ciceronis libertus. *Cic. Att.* 7, 2. ℙ *Chrysippus Vettius* Cyri architecti fuit libertus. *Cic. Fam.* 7, 12. ℙ Alius, medicus, Cnidius, vixit temporibus Alexandri M. *Plin.* 29, 1. *B. A.*]

[CHRYSIS, idis, f. χρυσὶς, aurea. Cogn. muliebre Rom. frequentissimum. *Inscr.* ap. *Grut.* 518, 9. Aemilia Chrysis. *F.*]

CHRYSĪTES, ae, m. χρυσίτης, lapis niger, intermixtis micis aurei coloris, a χρυσὸς, aurum, idem ac basanites, seu Phrygius lapis. *Plin.* 36, 22, 43. ℙ Item gemma, quae et *phloginos* appellatur, ochrae Atticae assimilita, et in Aegypto invenitur. Porro *phloginos* dicitur a colore flammeo, qui cum aureo valde convenit. *Id.* 37, 10, 66.

CHRYSĪTIS, ĭdis, f. adj. χρυσῖτις, chrysitis spuma dicitur, quae in argenti fodinis fit, colore flavo, seu aureo: a χρυσὸς, aurum. *Plin.* 33, 6, 35. ℙ Est etiam hoc nomine herba palmi altitudine, comantibus fulgore auri corymbis, radice nigra ex austero dulci, in petrosis opacisque nascens. Eadem dicitur *chrysocome*, χρυσοκόμη: a χρυσὸς, aurum, et κόμη, coma. *Plin.* 21, 8, 26. Et *ib.* 20, 85.

CHRYSOASPĬDAE, arum, m. plur. χρυσοάσπιδαι, milites, qui clypeos auro coelatos gestant: a χρυσὸς, aurum, et ἀσπὶς, clypeus. Alexander Severus Imp. Alexandrum imitaturus, fecerat sibi argyroaspidas, et chrysoaspidas, ut scribit *Lamprid. in ejus Vita* 50. Tale quid priscis etiam reip. Rom. temporibus factum a Samnitibus, scribit *Liv.* 9, 40.

CHRYSOBERYLLUS, i, m. χρυσοβήρυλλος, beryllus pallidior, cujus viriditas in aureum colorem resplendet. *Plin.* 37, 5, 20.

[CHRYSOCALIS, is, f. herba eadem ac parthenium. *Appul. Herb.* 23. *F.*]

CHRYSOCANTHOS, i, genus hederae, grana ferens coloris aurei. *Appul. Herb.* 119. ℙ Eandem *Plin.* 16, 34, 62. appellari ait *chrysocarpum*: a χρυσὸς, aurum, et καρπὸς, fructus.

CHRYSOCARPUS. V. v. praec.

CHRYSOCĔPHALOS, i, m. χρυσοκέφαλος, genus est basilisci aureo capite: a χρυσὸς, aurum, et κεφαλὴ, caput. *Appul. Herb.* 128.

[CHRYSOCĔRUS, i, m. χρυσόκερως, aurea cornua habens: a χρυσὸς, aurum, et κέρας, cornu. Est nom. servile Rom. *Inscr.* ap. *Fabrett.* p. 589. *n.* 199. Dionysia conservo Chrysocero. *F.*]

[CHRYSOCOCCUS, a, um, adj. aurea grana habens, a χρυσὸς, aurum, et κόκκος, granum. *Appul. Herb.* 28. Herba regula habens florem chrysococcum. *F.*]

CHRYSOCOLLĂ, ae, f. χρυσοκόλλα: est a χρυσὸς, aurum, et κόλλα, gluten, quia aurum agglutinat. Duplex est, nativa, et facticia. Nativa est humor, qui in aurifodinis per venas auri defluit, et crassescit rigoribus hibernis usque ad duritiem pumicis. Invenitur etiam in metallis argentariis, aerariis, et plumbariis. Temperatur Cypria aerugine, et urina, addito nitro. Hujusmodi ferrumen santernam vocant, *Plin.* 33, 5, 26. 27. 28. et 29., *Vitruv.* 7, 9. *ad f.* ℙ Facticia est, quae fit ex caeruleo, et herba lutea, quae lutum appellatur, et viridissimum colorem contrahit. *Plin.* 33, 5, 27., *Vitruv.* 7, 14. ℙ *Plin. ib.* 27. narrat, Neronem in solemni aurigatione Circi arenam chrysocolla stravisse. *Id. ib.* tradit, pictores ea usos fuisse in pingendo, et orobitin appellasse, eamque *Id. in prooem. ejusd. lib.* vocat auri saniem. ℙ *Chrysocolla* est et herba, eadem ac amphitane. *Plin.* 37, 10, 54. V. AMPHITANE. [*Auxit locum. *F.*]

CHRYSOCŌME. V. CHRYSITIS.

CHRYSOCŌMES, ae, m. χρυσοκόμης, comam habens coloris aurei, auricomus: a χρυσὸς, aurum, et κόμη, coma: estque epithetum Apollinis, propter fulgorem radiorum. *Macr. Sat.* 1, 17. *post med.*

[CHRYSOGĔNES, is, m. et Chrysogonus, i, m. auri filius: a χρυσὸς, aurum, et γένος vel γόνος, soboles. Est cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Gud.* 286, 10. Q. Trebius Chrysogenes. Alia ap. *Grut.* 1032, 6. L. Sentius Chrysogonus. *F.*]

*CHRYSOGŌNUS, i, χρυσογόνος, i. e. auro natus, libertus gratiosus Sullae. *Cic. Rosc. Am.* 3, 7, 8. sqq. *Plin.* 35, 18. ℙ Item citharoedus, de quo *Juven.* 6, 74. *B. A.*

CHRYSOGRĂPHĂTUS, a, um, adj. auro pictus, et ornatus, χρυσόγραφος: a χρυσὸς, aurum, et γράφω, pingo. *Valerian. Imp. in epist.* ap. *Trebell. Claud.* 14. Scuta chrysographata.

CHRYSOLACHĂNUM. V. ATRIPLEX.

CHRYSOLAMPIS, idis, f. χρυσόλαμπις, lapillus, qui die pallescit, nocte ignei, sive aurei coloris est: a χρυσὸς, aurum, et λάμπω, splendeo. *Plin.* 37, 10, 56.

CHRYSOLĪTHUS, i, m. *topazio* vocant Itali, χρυσόλιθος, lapis pretiosus, aureo nitore translucens: a χρυσὸς, aurum, et λίθος, lapis. *Propert.* 2, 13, 44. Quosque dedit flavo lumine chrysolithos. ℙ Chrysolithus vitreus, de quo *Plin.* 37, 9, 44., est gemma, quam Itali *giacinto* appellant. ℙ *Plin.* 37, 9, 42., ubi de chrysolithis verba facit, et eorum genera recenset, feminino genere usurpat: nisi malis ubique subintelligere vocem *gemma*. Certe λίθος apud Graecos utroque genere effertur.

CHRYSOMALLUS, i, m. χρυσόμαλλος, h. e. aureum vellus habens: a χρυσὸς, aurum, et μαλλὸς, villus, lana. Ita appellatur in fabulis auratus ille aries, qui Colchos Phryxum vexit. *Hygin. fab.* 188. ℙ [Est etiam cogn. Rom., et illum significat, qui rubra est coma. *Inscr.* ap. *Mur.* 470, 6. L. Aponius Chrysomallus. *F.*]

CHRYSOMĒLĪNUS. V. v. seq.

CHRYSOMĒLUM, i, n. χρυσόμηλον, genus est mali cotonei incisuris distinctum, colore ad aurum inclinato: a χρυσὸς, aurum, et μῆλον, pomum. *Plin.* 15, 11, 10. ℙ Hoc idem vocatur *chrysomelinum malum* a *Colum.* 5, 10. *ad f.* Perperam in quibusdam editionibus dicitur *chrysomelianum*.

CHRYSOPASTUS, i, m. χρυσόπαστος, gemma ex genere chrysolithorum, aurei coloris. *Solin.* 30. *in f.*, ubi V. *Salmas.*

[CHRYSOPHONIA, ae, f. auream, seu pulcram vocem habens: a χρυσὸς, aurum, et φωνὴ, vox. Est cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Grut.* 713, 13. Verria Chrysophonia. *F.*]

[CHRYSOPHŌRUS, a, um, adj. χρυσοφόρος, aurum ferens: a χρυσὸς, aurum, et φέρω, fero. Est cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Grut.* 240. *col.* 1. Q. Caecilius Chrysophorus. Alia ap. *eund.* 683, 6. Flavia Chrysophora. *F.*]

CHRYSOPHRYS, yos, f. χρυσόφρυς, piscis idem, qui aurata: a χρυσὸς, aurum, et ὄφρυς, supercilium, quia locis illis, ubi cetera animalia supercilia habere solent, aureo colore fulget. *Ov. Halieut.* 110. et auri Chrysophrys imitata decus.

CHRYSŌPIS, ĭdis, f. χρυσωπὶς, gemma, quae aspectum et speciem auri habet: a χρυσὸς, aurum et ὤψ, vultus, species. Ita legit apud *Plin.* 37, 10, 56. *Hard.* ex MSS. Alii *Chrysophis*, quod rectius; nam ea gemma est colore e viridi flavescente, buxeo, sive ad auri splendorem accedente, ideoque pellem quorumdam serpentium imitatur: *Chrysolith.*

CHRYSŌPŌLIS, is, f. nunc *Scutari*, prom. Asiae, cum arce, in Bithynia, apud Chalcedonem, contra Byzantium: ita dictum, quod ibi Persae tributa exigerent, vel a Chryse fil. Agamemnonis, et Chryseidis. *Plin.* 5, 32, 43. et *Ammian.* 28, 8.

[CHRYSOPRĀSIS, is, m. idem ac chrysoprasus. *Venant. Vit. S. Mart.* 3, 468. Quae palla ex humeris, mixto chrysoprase beryllis. Hic *Venant.* malus auctor prosodiae paenultimam in *chrysoprase* producit, et novo exemplo tertiae declinationis nomen facit. *Editio Rom.* perperam legit *chrysopraso*. *F.*]

CHRYSOPRĂSĬUS Lapis, χρυσοπράσιος, gemma est ex genere viridantium, porri succum referens, sed paulum declinans a topazio in aurum: a χρυσὸς, aurum, et πράσον, porrum. *Plin.* 37, 8, 34. ℙ Ejusdem etymologiae est *Chrysoprasus* χρυσόπρασος, gemma ex genere beryllorum, sed pallidior. *Id. ib.* 5, 20.

CHRYSOPRĂSUS. V. v. praec. *Prudent. Psychom.* 865.

CHRYSOPTĔROS, i, χρυσόπτερος, gemma ex genere topaziorum, similis chrysopraso. *Plin.* 37, 8, 32.

CHRYSORRHŌAS, ae, m. χρυσορρόας, auro fluens: a χρυσὸς, aurum, et ῥέω, fluo. Est nomen quorundam fluviorum in agro Damasceno, in Lydia, in Bithynia, et in Ponto, ut est ap. *Plin.* 5, 18, 29. et 32. et 6, 4, 4., quia crediti sunt auri particulas arenae immixtas deferre.

CHRYSOS, i, m. χρυσὸς, aurum. *Pl. Bacch.* 2, 3, 6. Est opus chryso Chrysalo. ℙ Est etiam nomen piscis aurei coloris. *Plin.* 32, 11, 54. V. AURATA, et CHRYSOPHRYS, ℙ *Chrysos metos* herba, quam etiam hederam nigram vocat *Appul. Herb.* 98.

[CHRYSOSTŌMUS, i, m. χρυσόστομος, aureum os habens, aurea verba ore fundens: a χρυσὸς, aurum, et στόμα, os. Est cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Don. cl.* 3. *n.* 67. Marcius Chrysostomus. *F.*]

CHRYSOTHĂLES, is, n. adj. χρυσοθαλὲς, *h. e.* aureo flore pullulans: a χρυσὸς, aurum, et θάλλω, pullulo. Est epithetum unius generis aizoi, ap. *Plin.* 25, 13, 102.

[CHRYSOTYCHE, es, f. auream, seu pulcram fortunam habens: a χρυσὸς, aurum, et τύχη, fortuna. Est cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Grut.* 685, 1. Aelia Chrysotyche. *F.*]

*CHTHONIUS, ii, m. χθόνιος, *h. e.* terrenus: a χθὼν, terra: fuit Centaurus a Nestore in Pirithoi nuptiis interfectus. *Ov. Met.* 12, 441. Chthonius quoque, Teleboasque Ense jacent nostro. ℙ Item unus e Spartis. V. SPARTI. *Stat. Theb.* 2, 538. Ecce autem vasto Chthonii contorta lacerto Hasta etc. *B. A.*

*CHULLU, opp. Numidiae. *Tab. Peut. Cullu* est *Plin.* 5, 3. *B. A.*

CHUNI, orum, m. plur. populi Scythiae, ultra paludem Maeotidem, circa Tanaim amnem, *Huni* postea, seu *Hunni* appellati. Horum mentio fit a *Claud. Eutrop.* 2, 338. et *Cons. Stilich.* 1, 110., ab *Auson. ep.* 1, 8. et *Idyll.* 8, 31. et a *Sidon. carm.* 23, 213. V. HUNNI.

CHUS. V. CHOA.

CHUTRA. V. SCUTRA.

CHYDAEUS, a, um, adj. χυδαῖος, vilis, vulgaris: a χύδην, abundanter, copiose, quia quae copiosa sunt, et passim inveniuntur, vilia esse solent. Hinc *chydaeum* vocatur genus quoddam caryotarum, seu palmarum poma ferentium, ap. *Plin.* 13, 4, 9. et 14, 16, 19.

CHYLISMA, ătis, n. χύλισμα, succus expressus ex aliqua re, ut *chylisma acaciae*, ap. *Scrib. Compos.* 23. Est enim a χυλίζω, succum elicio, exprimo: quod a χυλὸς, succus.

CHYMUS, i, m. χυμὸς, succus: a χέω, fundo. Et dicitur etiam de succo ventriculi, qui et χυλὸς appellatur. *Seren. Sammon.* 48, 900. Praeterea chymum stomacho desiccat iniquum. [*Borrich. de lingua Pharmacop.* h. v. *Chylum* tuetur, quia is in Stomacho; Chymus in vasis aliis. *B. A.*]

*CHYRETIAE, arum, Χυρετίαι, opp. Thessaliae, in Hestiaeotide, Cyretiae appellatum a *Liv.* 31, 41. et 42, 54. *B. A.*

CHYTRA. V. SCUTRA.

*CHYTRI, opp. Cypri. *Plin.* 5, 31. *B. A.*

*CHYTRIUM, i, Χύτριον, locus in Jonia, ubi quondam Clazomenae fuere, hinc Chytrophoria insulae adjacentes appellatae. *Plin.* 5, 29. *B. A.*

*CHYTRŌPUS, odis, m. χυτρόπους, olla pedes habens. *Vulg. Levit.* 11, 35. *B. A.*

CI

CĬĂ, Κία, nomen insulae. V. CEA.

*CIĂCA, ae, Cappadociae opp. *Ant. Itin. B. A.*

CĬĀNUS, a, um, adj. ad Cion pertinens, quod est nomen fluvii, et oppidi in Hellesponto, teste *Plin.* 5, 32, 40. ℙ Hinc *Ciani, orum*, ejus oppodi cives. *Liv.* 32, 21. V. CIOS.

*CIBALAE, arum, opp. Pannoniae inferioris. *Ammian.* 30, 24. *Eutrop.* 10, 4. *B. A.* [*Cf. *Tzschuck.* ad h. l.]

CIBĀLIS, le, adj. ἐδώδιμος, ab cibum pertinens. *Lactant. de opific. Dei* 11. Duas esse per collum fistulas, necesse est, cibalem et spiritalem, *h. e.* stomachum, et asperam arteriam. *Varr. R. R.* 2, 11. Est enim lac omnium rerum, quas cibali causa cupimus, liquentium maxime alibile. Ita legit. in edit. princ. A. 1472. ap. *Jenson.* Aliae habent *quas cibi causa capimus*.

*CIBARCI, orum, pop. Hispan. Tarracon. *Plin.* 4, 20. *B. A.*

CĪBĀRĬĂ, orum. V. v. seq.

CĪBĀRĬUS, a, um, adj. ἐδώδιμος, ab cibum pertinens. *Pl. Capt.* 4, 3, 1. Mihi rem summam credidit cibariam. *Plin.* 14, 3, 4. *n.* 7. Cibaria uva. *Id. ib.* 2, 4. *n.* 6. Uva vilitatis cibariae, *h. e.* quae esui tantum, non vino est apta. *Appul. Met.* 2. Cibarium vas, *h. e.* escarium. *Cato* ap. *Macr. Sat.* 2, 13. Cibariae leges, *h. e.* sumptuariae, quae moderantur sumptus, et luxum ciborum. ℙ *Cibarium, ii*, teste *Plin.* 18, 9, 20. ubi de siligine agit, dicitur farina, quae post pollinem, seu florem excussum restat, post quam nihil aliud remanet, nisi furfures: eadem dicitur etiam secundarium. Ex ea qui conficitur, vocatur *panis cibarius*, quia solet esse communis vulgi cibus, cum ditiores polline tantummodo utantur πιτυρίτης ἄρτος. *Cic. Tusc.* 5, 34. Ptolemaeo peragranti Aegyptum cum cibarius in casa panis datus esset, nihil visum est illo pane jucundius. [*Front. de Antonin. Aug.* 1, 3. Panem alter tenebat bene candidum, ut puer regius; alter autem cibarium, plane ut a patre philosopho prognatus. *F.*] Adde *Cels.* 2, 18. ℙ *Vinum cibarium* appellatur a *Varr.* ap. *Non.* 2, 188. quod vilis est pretii, et vulgo pauperiorum potui est. Similiter *cibarium oleum* vocat *Colum.* 12, 50. *ad f.* quod vilius vaenit, et pauperiorum usibus inservit. *Edict. Diocl.* p. 13. Olei floris Ital. sextarium unum Ⱪ quadraginta: olei sequentis Ital. S unum Ⱪ viginti quattuor: olei cibarii Ital. S unum Ⱪ duodecim: olei raphanini Ital. S unum Ⱪ duodecim. Eadem ratione *cibarium saporem* inesse in mella scribit *Id.* 12, 11., hoc est viliorem, minusque gratum, adeoque magis idoneam esse condiendis olivis, quam ad supplendam vicem aquae mulsae. V. integrum loc. ℙ Translate est vilis, sordidus, plebejus. *Varr. l. c.* Tuus autem ipse frater cibarius fuit Aristoxenus. Ita *Non.* interpretatur. ℙ Praeterea *Cibaria, orum*, sunt alimenta, hoc est ea omnia, quibus in cibo animantes utuntur, τὰ ἐπιούτια. Quomodo differant ab alimentis, V. in ALIMENTUM. *Cic. Verr.* 2, 3, 30. Menstrua cibaria. *Nep. Eumen.* 8. Comparare cibaria cocta dierum decem. *Cic. Rosc. Am.* 20, Cibaria alicui praebere. [**Suet. Tib.* 46. Nunquam salario, cibariis tantum sustentavit. *Caes. B. G.* 1, 5. Cibaria molita, i. e. farina. In Gr. metaphrasi legitur ἄλφιτα. *Liv.* 31, 49. Cocta cibaria, *eodem sensu.*] *Senec. Benef.* 3, 21. praestare servis, et vestiarium. *Varr. L. L.* 4, 16. *ad f.* dare militi duplicia. *Quint.* 5, 13. Detrahere de cibariis militum. *Caes. B. G.* 3, 18. Inopia cibariorum. *Cic. Verr.* 2, 2, 4. Liberaliter ex istius cibariis tractati. (Dabatur publice magistratibus in provincias euntibus pecunia ex aerario cibariorum nomine, ut ex *Fam.* 5, 20. et *Att.* 6, 3. colligitur.) *Id. Rosc. Am.* 20. Anseribus cibaria publice locare. *Cato R. R.* 60. Bubus cibaria annua in juga singula lupini modios CXX. etc. [**Hor. Sat.* 1, 1, 32. Cum sibi sint congesta cibaria, i. e. alimenta, quae ad vitam tolerandam sufficiant.]

CĪBĀTĬO, onis, f. cibi praebitio, vel sumptio. *Sol.* 27. Alternis cibum capiunt, ac frequenter, si digestio non est insecuta, solitae cibationi superponunt diem. *Coel. Aurel. Tard.* 1, 1. Quae quidem cibatio alternis diebus adhibenda. Et *ib.* 4, 3. Sicca cibatio.

CĪBĀTUS, us, m. cibus, vel cibi praebitio, aut sumptio. *Varr. R. R.* 2, 4. Sues cum pepererint, cibatu largiore sustentare. *Id. ib.* 3, 5. Turdis cibatui offae positae. Et *ib.* 8. Cibatui quod sit, objiciunt triticum siccum. *Pl. Mil.* 2, 2, 68. Tibi muni viam, qua cibatus, commeatusque ad te, et legiones tuas tuto possit pervenire. *Gell.* 9, 4. *a med.* Nullo cibatu vesci. *Plin.* 10, 61, 81. Vespertilioni in cibatu culices gratissimi. Et *ib.* 73, 93. Sues omni cibatu aluntur. Et 8, 55, 81. Leporibus in Alpibus hibernis mensibns pro cibatu nivem credunt esse. Et *ib.* 10, 10. et *Sol.* 25. *circa med.* Fetus uberibus ablatos gratissimo in cibatu habent.

CĪBĪCĪDĂ, ae, m. οἰνοφάγος, qui cibum caedit. Ita satyrice appellatur a *Lucil.* qui cibum consumit, et patrifamilias sumptui est: ap. *Non.* 2, 148. Viginti domi, an triginta, vel centum cibicidas alas. Placet *Turn.* 29, 21. legi *tibicidas*, quibus intelligi putat magistros, quod discipulorum peccantium tibias ferula caedere soleant.

*CĪBĪLĪTĀNI, orum, pop., incolae opp. cujusd. in Lusitania, cui nomen forte Cibilis. *Plin.* 4, 22. *B. A.*

CĪBĪLLĂ, ae, f. mensa escaria, in qua cibum capimus. *Varr. L. L.* 4, 25. Mensam escariam cibillam appellabant, ea erat quadrata, ut etiam nunc in castris est: a cibo cibilla dicta. Ap. *Fest.* legitur *Cillibae, mensae rotundae*, sed corrupte, ut censet *Voss.* in *Etymol.* in voce *Cibus.* Nisi dicas loqui *Fest.* de mensis vinariis, non de escariis. Nam *Varr. ib.* 26. *ex emendat. Scalig.* Mensam vinariam rotundam nominabant cilibantum, ut etiamnum in castris. Id videtur declinatum a Graeco ἀπὸ τοῦ κύλικος. Haec *Varro*, ubi al. leg. *cilybanthum*, a κύλιξ, calix, quia calices et pocula ei imponuntur: alii *cylibathum*, quod nec *Scalig.*, nec *Voss.* placet. Porro *cilibantum* est a Graeco κιλλίβας, seu κιλλίβας, quo *Suid.* utitur, vel κιλιβάντις, seu κιλιβάντις, quo *Hesych.*, eaque vox utraque mensam, vel mensae basim significat. ℙ Ceterum tam *cibilla*, quam *cilliba*, et *cilibantus* obsoletae voces sunt, et ne *Varronis* quidem tempore, praeterquam in castris usurpatae, ut *Idem* non obscure utroque loco significat.

CĪBO, as, avi, atum, a. 1. σιτίζω, cibum praebeo, alo, nutrio. *Colum.* 8, 10. *in f.* Atque ea genera, quae intra septa villae cibantur, fere persecuti sumus. *Id. ib.* 11. *post med.* Locustae utiles cibandis pullis pavoninis habentur. *Suet. Tib.* 72. Draconem sua manu cibaturus. *Epit. Liv.* 19. Jussis immergi pullis, qui cibari nolebant. *Lucr.* quoque 1, 1092. est usus, si sequimur lectionem *Parei, Lambini*, et *Gifanii.* Nam *Creech* cum aliis aliter leg.

CĪBŌRĬĂ Herba appellatur faba Aegyptia ab *Appul. Herb.* 67. V. v. seq.

CĪBŌRĬUM, ii, n. κιβώριον, fabae Aegyptiae folliculus, qui ima parte latior est, superiore angustior, ex qua faba prominet, quae madefacto luto condita seritur: a voce Aegyptia, vel quasi κιβώτιον, scrinium, propter similitudinem, quod a κιβωτός, arca. Hinc etiam significat poculum ex faba Aegyptia: ac denique sumitur pro poculo capaciore alius materiae, quod fabae Aegyptiae folliculum refert. *Hor. Od.* 2, 7, 21. Oblivioso laevia Massico Ciboria exple. *Vet. Schol.* ad *h. l.* Ciboria sunt Alexandria poma, quae habent similia colocasiis folia; in quorum similitudinem facta pocula eodem nomine appellantur. Ciboria etiam sunt vasa, in quibus navigantes soliti sunt ferre suos cibos.

*CĪBOTOS, i, f. Κιβωτός, Phrygiae majoris opp., ad Marsyam fluv., olim Celenae, mox Cibotos, dein Apamea appellatum. *Plin.* 5, 29. *B. A.*

CĪBUS, i, m. σῖτος, ἐδωδή, omne id, quo homines et animalia vescuntur, esca, pabulum. *Festus.* Cibus appellatur ex Graeco, quod illi peram, in quam cibum recondunt, κιβώτιον (lege κίβον) appellant. *Cic. N. D.* 2, 47. Animalia cibum partim oris hiatu et dentibus capessunt, partim unguium tenacitate arripiunt: alia sugunt, alia carpunt, alia vorant, alia mandunt. *Id. Div.* 1, 29. Onusti cibo ac vino. *Tac. Hist.* 2, 21. Cibo vinoque praegravis. *Cic. N. D.* 2, 9. Nullus est cibus tam gravis, quin is die et nocte concoquatur. *Id. Fin.* 2, 20. Uti cibo suavissimo, eodemque facillimo ad concoquendum. *Cels*, 3, 7. Levibus cibis nutrire aliquem. [**Tac. A.* 13, 16. Cibos potusque gustu explorare.] *Cic. Fin.* 1, 11. Cibo et potione famem sitimque depellere. *Id. Senect.* 11. Tantum cibi et potionis adhibendum, ut reficiantur vires, non opprimantur. *Id. Leg.* 2, 27. Suppeditare cibos. *Id. fragm.* ap. *Non.* 2, 284. Cibum subtrahere. *Caes. B. G.* 7, 78. Juvare aliquem cibo. [**Tac. A.* 6, 50. Recreandae refectioni cibum afferre. *Hor. Sat.* 2, 3, 153. Deficient inopem venae te, ni cibus atque ingens accedit stomacho fultura ruenti. *Lucr.* 2, 1147. Et fulcire cibis atque omnia sustentare. Vide, quos praeterea laudat *Bentl.* ad *Hor. l.* modo laudatum. *Hor. Ep.* 6, 10. Projectum odoraris cibum. *Virg. G.* 2, 216. Serpentibus dulcem ferre cibum. *Tibull.* 2, 6, 24. Cum tenues hamos abdidit ante cibus, i. e. esca, *der Köder*] *Nep. Att.* 22. abstinere se. Et *ib.* 21. Cibum sumere. *Ter. Eun.* 2, 3, 76. capere cum aliquo. *Colum.* 6, 8. appetere. Et *ib.* 34. Fastidio ciborum languescere. *Petr. Satyr.* 96. et 111. Replere se cibo. *Phaedr.* 3, 7. largo satiari. *Tac. Hist.* 3, 22. vires recuperare. *Curt.* 5, 4. reficere milites et 7, 5. Cibo ac potione firmare. *Suet. Galb.* 22. Plurimi cibi esse. *Id. Aug.* 76. minimi atque vulgaris fere. Alio sensu *Varr. R. R.* 2, 11. Casei maximi, aut minimi cibi, *h. e.* qui valde, aut parum sunt alibiles. *Sall. Jug.* 21. Quibus cibus erat caro ferina. *Plin.* 18, 14, 36. Lupinum maceratum aqua calida homini quoque in cibo est. *Id.* 30, 6, 14. Pulmonis vitiis medentur mures in cibo sumpti. *Id. ib.* 5, 12. Mustela cibo sumpta idem efficit. *Id.* 9, 57, 83. Pisces gratissimi cibis. *Id.* 30, 7, 20. Conficere cibos. Et 11, 53, 118. perficere, *eod. sensu.* ℙ [*Idem quod *coena. Suet. Aug.* 78. Post cibum meridianum. *Mor.* 76. Grataque nobilium requies lactuca ciborum. (Cf. *Mart.* 13, 14. Claudere quae coenas lactuca solebat avorum, dic mihi cur nostros inchoat illa dapes?) ℙ Significat etiam singulare quoddam escae genus, coenae partem: id. q. nos dicimus: *ein Essen, ein Gericht. Tac. A.* 12, 67. Infusum delectabili cibo boletorum venenum.] ℙ Proverb. est illud *Ter. Eun.* 3, 2, 38. *E flamma cibum petere*, de iis, qui cibi causa quidvis facere aut pati in animum induxerunt. Similem locum habes ap. *Catull.* 59. ℙ Translate. *Cic. Fin.* 5, 19. *ad f.* Sed animi cultus ille erat ei quasi quidam humanitatis cibus. *Ov. Met.* 6, 480. Omnia pro stimulis, facibusque, ciboque furoris Accipit. *Id. R. Am.* 138. Haec sunt jucundi causa, cibusque mali. *Plin.* 17, 2, 2. Cibus arborum imber. ℙ Veteres olim declinasse *cibus, us*, tradit *Prisc.* 6, 712., subjicitque illud *Pl. Capt.* 4, 2, 46. *Tantus ventri commeatus meo adest in portu cibus.* Non est tamen necesse hoc loco pro genitivo accipere.

CĪBYRĂ et Cybira, ae, f. Κίβυρα et Κύβιρα, urbs Ciliciae versus Pamphyliam, ad Tragum montem. *Plin.* 5, 27, 22. et *Cic. Verr.* 2, 4, 13. ℙ Item urbs Phrygiae magnae, in confinio Cariae, vel Lyciae prope fontes Xanthi fluvii. Haec dicitur *Cibyra magna* ad discrimen prioris, quae minor multo est. *Plin. ib.* 28, 29.

CĪBYRĂTAE et Cybiratae, arum, m. et f. plur. Κιβυράται, populi Phrygiae, ubi Cibyra urbs. *Plin.* 5, 28, 29. et *Cic. Verr.* 2, 4, 13. ℙ *Cibyratae pantherae*, h. e. circa Cibyram Ciliciae urbem captae, vel ab ejus urbis incolis, qui venandi peritissimi erant. *Cic. Att.* 5, 21. *ante med.* In nummis ap. *Mionnet. Descr. des médaill. antiq.* 4, 357. et seqq. ΚΙΒΥΡΑΤΩΝ ubique legitur, quae lectio ideo tenenda unice videtur.

CĪBYRĂTĬCUS et Cybiraticus, a, um, adj. ad Cibyram pertinens. *Hor. Ep.* 1, 6, 33. Ne Cybiratica, ne Bithyna negotia perdas. *Plin.* 5, 28, 29. Cibyratica jurisdictio. ℙ *Cibyraticos canes* vocat *Cic. Verr.* 2, 4, 21. duos fratres Cibyratas pictores, quos secum habebat in Sicilia Verres, eorumque opera in suis furtis utebatur: simulque alludit ad incolas Cibyrae in Cilicia, qui cum montuosa et aspera loca incolerent, venationi maxime dediti erant.

CĪCĂDĂ, ae, f. τέττιξ, genus insecti alati et canori, quod rore pasci creditur, [**Virg. Ecl.* 5, 77. Dumque thymo pascentur apes, dum rore cicadae. Cf. quos laudat ad h. l. *Heyne.*] et nonnisi aestivis mensibus apparet, et interdiu, quo majores sunt aestus, eo intentiore voce, arboribus insidens canit. V. *Plin.* 11, 26, 32., ubi plura de his. *Virg. G.* 3, 328. Et cantu querulae rumpent arbusta cicadae. *Id. Ecl.* 2, 13. raucis Sole sub ardenti resonant arbusta cicadis. *Id. Cul.* 151. Argutis et cuncta fremunt ardore cicadis. ℙ Proverbii specie *Vere prius volucres taceant, aestate cicadae* dixit *Ov. A. Am.* 1, 271. de re impossibili. ℙ Per metalepsim ponitur pro aestate. *Juven.* 9, 68. Quid dicam scapulis servorum mense decembri, Et pedibus? durate, atque exspectate cicadas? ℙ Fuit insigne regum, et civium Atheniensium. Hi enim cicadas aureas in fronte, aut in vertice capillis innexas, aut in ensis capulo insculptas gestare solebant, ut se autochthones ostenderent. Nam cicadae e terra oriri dicuntur. [*Cf. *Thucyd.* 1, 6.] Alii dicunt, Athenienses Apollinem tanquam suae civitatis defensorem coluisse, atque in ejus honorem cicadas gestasse, quae cum vocalissimae sint, Apollini musices praesidi sacrae dicuntur. *Virg. Cir.* 126. Ergo omnis caro residebat cura capillo; Aurea solemni comptum quem fibula ritu Mopsopio, tereti nectebat dente cicadae. Adde *Tertull. Virg. vel.* 10.

*CICAE INSULAE, ad littus Hispaniae Tarraconensis. *Plin.* 4, 39. Hodie *les Isles de Bayonne. B. A.*

*CICARO, ap. *Petr.* 46. putat Nibuhr. (*Vermischte Schrift.*) id. esse, quod Italorum *cicalone, ciaccherone* (*blatero*). *B. A.*

CĪCĀTRĪCĀTUS, a, um, part. v. *cicatrico*, cicatricosus. *Sidon. ep.* 6, 1. *in f.* Si precatu tuo levare valeamus cicatricatum pectus ad veniam.

CĪCĀTRĪCO, as, a. 1. οὐλόω, cicatricem inducere, ut et *Festus* exponit. *Sidon. ep.* 6, 7. Ut conscientiae hiulca vulnera vestro saltem cicatricentur oratu. *Coel. Aurel. Tard.* 4, 8. Ulcera cicatricantur.

CĪCĀTRĪCOSUS, a, um, adj. οὐλώδης, cicatricibus plenus. *Pl. Amph.* 1, 1, 290. Tergum cicatricosum. *Quint.* 4, 1. *post med.* Cicatricosa facies. *Colum.* 4, 27. vitis. ℙ Quae materies ex cicatricibus arborum repullulascit, cicatricosa dicitur a *Plin.* 17, 22, 35. *n.* 11.

CĪCĀTRĪCŬLĂ, ae, f. parva cicatrix. *Cels.* 2, 10. *in f.* Donec valens cicatricula sit. Adde 7, 7. *n.* 1. ℙ Est etiam cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Fabr.* p. 750. *n.* 211. P. Cornelius Cicatricula.

CĪCĀTRĪX, īcis, f. οὐλή, signum, quod sanato vulnere, vel ulcere haeret in corpore. *Cic. Phil.* 7, 6. Luculentam plagam accepit, ut declarat cicatrix. *Id. Verr.* 2, 5, 1. Cicatrices adverso corpore exceptae. *Id. Or.* 2, 28. Judicibus cicatrices adversa senis imperatoris ostendere. *Ov. R. Am.* 623. Vulnus in antiquum rediit male firma cicatrix. *Gell.* 2, 11. Cicatricem aversam nullam, adversas XLV. tulit. *Senec. ep.* 2. Vulnus venit ad cicatricem. *Cels.* 7, 27. *ad f.* tendit. Et *ib.* 28. plaga pervenit. Et *ib.* Cicatricem inducere. Sic *Plin.* 12, 17, 38. Medicamentum singulari effectu contrahendis vulnerum cicatricibus. *Id.* 28, 18, 76. Reducere cicatrices ad colorem. *Id.* 20, 9, 36. ad planum redigere. Et *ib.* 13, 51. emendare. *Id.* 24, 6, 14. tollere. *Id.* 32, 2, 11. extenuare. *Id.* 26, 14, 88. Perducere vulnus ad cicatricem. *Id.* 33, 6, 35. Glutinare cicatrices. [**Curt.* 7, 7. Ne contentione vocis cicatricem infirmam adhuc rumperet, i. e. nondum satis coalitam. *Id.* 8, 7. Ni-

hil domum praeter gratuitas cicatrices referre, i. e. vulnera sine digna mercede accepta. *Hor. Sat.* 1, 5, 60. At illi foeda cicatrix setosam laevi frontem turpaverat oris.] ℙ *Cicatricem ducere* dicitur non solum vulnus, quod coit, sed etiam medicamentum, quod ad sanitatem perducit. *Scrib. Compos.* 205. Vetera ulcera, quae nullo modo cicatricem ducunt. (Adde *ib.* 209. *ad f.* et 220.) *Id. ib.* 214. Emplastrum cicatricem ducit diutini ulceris. Adde *ib.* 240, 241. et 242. ℙ Dicitur etiam de caesuris arborum, quae sanescunt. *Plin.* 16, 12, 23. Cicatrix in hac arbore non coit. *Id.* 17, 24, 37. *n.* 9. Cortex cicatricem trahit. *Virg. G.* 2, 379. Admorso signata in stirpe cicatrix. (Adde *Quint.* 2, 4.) Sic *Plin.* 34, 8, 19. *n.* 6. *de statua Lysippi.* Cicatrices operis, atque concisurae. ℙ Translate. *Cic. Agr.* 3, 2. Refricare obductam jam reipublicae cicatricem. *Petr. Satyr.* 113. Ne inter initia coeuntis gratiae recentem cicatricem rescinderet. ℙ Monet *Charis.* 1, 100. in genitivo plurali non *cicatricium*, sed *cicatricum* dicendum esse emendate loquentibus: similiter *ib.* 99. in ablativo singulari *cicatrici* pro *cicatrice* dici non posse.

CICCUM, i, n. vel Ciccus, i, m. item Cicum, vel Cicus, *γρύ*, (neque de genere, neque de scribendi ratione satis constat, utrum melius) significat membranam illam tenuem, qua grana in malis punicis discriminantur, ut *Varr. L. L.* 6, 5. *ante med.* et *Fest.* docent. Utuntur hac etiam voce Itali: *E cica di metal già non trovò. Pl. Rud.* 2, 7, 22. Eluas tu, an exungere, ciccum non interduim. *Id. fragm.* ap. *Varr. l. c.* Densum ciccum non interduo. ℙ Eodem sensu dixit *Id. Mil.* 2, 3, 45. Non ego nunc emam vitam tuam vitiosa nuce.

CICER, ĕris, n. *ἐρέβινθος*, genus leguminis siliquas rotundas ferens: cujus plures sunt species, prout magnitudine, figura, colore, sapore differunt. Est quod dicitur *arietinum*, quia arietini capitis simile est; item columbinum arietino minus; item punicum etc. V. *Plin.* 18, 12, 32. et 33., *Colum. R. R.* 2, 10. et *Pallad.* 4, 4. Addit *Plin. ib.* dulcissimum esse cicer, quod est ervo simillimum; firmiusque quod nigrum et rufum, quam quod album: omne autem non, nisi madefactum pridie, seri debere. *Hor. Sat.* 1, 6, 115. inde domum me Ad porri, et ciceris refero, laganique catinum. *Mart.* 1, 104. Asse cicer tepidum constat. [*Erat hic rusticorum et pauperum cibus. *Hor. Sat.* 2, 6, 84. Neque ille sepositi ciceris, nec longae invidit avenae. Cf. *Gronov. de pec. Vet.* 4, 12. Hinc spargi darique *cicer*, *faba* cet. in vulgus solebat ab iis, qui ludos Florales exhibebant, ad plausum et favorem populi captandum. *Pers.* 5, 176. Jus habet ille sui palpo, quem ducit hiantem Cretata ambitio? Vigila et cicer ingere large Rixanti populo, nostra ut Floralia possint Aprici meminisse senes. V. *Casaub.* ad h. l. *Hor. Sat.* 2, 3, 152. In cicere atque faba bona tu perdasque lupinis, Latus ut in Circo spatiere cet.] ℙ Apud Romanos frigi consueverat cibi causa. Hinc *frictum cicer* memorat *Hor. A. P.* 249. et *Pl. Bacch.* 4, 5, 7. Tam frictum ego illum reddam, quam frictum est cicer. ℙ *Cicera* in plurali numero dici negat *Varr. L. L.* 7, 25. et *ib.* 8, 39. et *ib.* 9, 3. *a med.*

CICERA, ae, f. legumen cicerculae simile. Paulum aqua maceratum, dum lentescat, atque ita mixtum paleis subtritis, pecori loco ervi praebetur. Idem hominibus non inutile, neque injucundum est: sapore certe nihil differt a cicercula: colore tantum discernitur. Nam est obsoletius, et nigro propius. Haec ex *Colum.* 2, 11. *sub f.* et *Pallad.* 4, 6.

*CICERBITA, ae, f. sonchus. *Marc. Emp.* 8. contra dentium dolorem commendat. V. *Reines.* ad *Petr. fr.* p. 95. *B. A.*

CICERCULA, ae, f. *λάθυρος*, genus minuti ciceris, inaequalis, angulosi, veluti pisum. *Plin.* 18, 12, 32. et *Colum.* 2, 10. ℙ Aliquando ponitur pro ipso cicere: quod fecisse *Plin.* non uno in loco *Hard.* adnotavit ad 22, 25, 72. ℙ [Neutrius generis legitur in *Not. Tir.* p. 112. Cicerculum. *F.*]

CICERCULUM appellant colorem sinopidis ejus, quae ex Africa venit: qui Italice dicitur *grigio bruno. Plin.* 35, 6, 13. V. RUBRICA.

[CICEREJUS, a, um, adj. is ita vocatur, cui prae fervore in vultu ciceres seu verrucae e morbo Campano fiunt. *Petr. fr. Trag.* 58. Vix me teneo; et sum natura caldus, cicerejus. *F.*]

CICERO, ōnis, m. *Κικέρων, ωνος*. Marcus Tullius Cicero filius Marci equitis Romani et Helviae, natus est Arpini III. Non. Januar. Q. Servilio Caepione, C. Atilio Serrano Coss. Anno U. C. DCXLVIII. ante Christum CVI. Patrem ejus ex regio Volscorum genere fuisse, in *Euseb. Chronic.* et ap. *Sil.* 8, 406. legimus. [Hinc ipse Tullius Serv. Tullium *suum gentilem* appellat *Tusc.* 1, 16. *F.*] Certe gens Tullia antiquissima fuit: Ciceronis vero familia in Arpinati municipio admodum honesta et clara. Qui primus in ea *Cicero* appellatus est, cognomen traxisse dicitur a *ciceribus*, quod ejus leguminis serendi rationem optime calleret, ut *Plin.* 18, 3, 3. tradit. Alii, ut *Plutarch. in ejus Vita*, et *Prisc.* 2, 578. ab habitu faciei ita cognominatum putant, vel quod maculis ciceri similibus aspersus esset, vel quod in extrema nasi parte tuberculum figura ciceris habuerit. Veri tamen similior est *Plinii* sententia. Porro noster Cicero Romae educatus, et liberalibus studiis imbutus, magistros habuit partim ibi, partim in Graecia doctissimos viros, in rhetoricis Molonem Rhodium, Apollonium Alabandensem, Aeschylum Gnidum, Dionysium Magnetem, Zenoclem Adramyttenum; in dialectica et philosophia Diodotum Stoicum, Philonem principem Academiae, Antiochum, Posidonium; in jurisprudentia Q. Mucium Scaevolam. Attigit etiam poeticam, et quaedam carmine composuit non invitis omnino Musis: sed singularis fuit atque eximia eloquentiae facultas, qua maxime excelluit, et Romanorum omnium tum ante, tum post se disertissimus evasit. Hujus ope per omnes honorum gradus ad consulatum ascendit, et in augurum quoque collegium cooptatus fuit. In consulatu Catilinae conjurationem detexit, et rempublicam ab exitio servavit, pater patriae ob id a senatu appellatus. Sed cum quosdam patricios Catilinae socios, indicta causa, ex senatusconsulto in carcere necandos curasset, ejus rei invidia, P. Clodio trib. Pleb. legem ferente, in exsilium pulsus exsulavit in Graecia. Sed decimosexto mense revocatus est decreto senatus, suffragiis cunctis totius Italiae. Proconsul Ciliciam provinciam sortitus, arma etiam tractavit, et devictis feliciter hostibus imperatoris nomen promeruit: triumphi vero spem non dubiam neglexit. V. *Fam.* 15, 4. In bello civili stetit a partibus Pompeji, sed nihilominus a Caesare victore veniam impetravit. Eo interfecto, in triumviratu Antonii, Octavii, et Lepidi proscriptus, occisus est VII. Id. Decembr. ab Herennio centurione, et Popillio trib. mil., quem parricidii reum olim defenderat, annos natus LXIV., C. Vibio Pansa, A. Hirtio Coss., cum a villa sua prope Capuam ad mare fugae causa, lectica deferretur, jubente Antonio, quem Philippicis suis summopere irritaverat: ad quem caput et manus praecisae delatae sunt, et in rostris deinde collocatae: Fulvia vero Antonii uxor linguam crinali acu repetitis ictibus, multisque exsecrationibus, feminea rabie transfixit. Habuit uxorem Terentiam, ex qua suscepit Marcum filium (qui hebetioris ingenii fuisse dicitur), et filiam Tulliam, quam Dolabellae collocavit. Habuit etiam Quintum Ciceronem fratrem, non mediocriter in litteris eruditum, cujus exstat ad ipsum libellus De petitione consulatus. Plurima scripsit, quorum major pars exstat, multos libros de eloquentia, et de philosophia, elegantissimas epistolas, et divinas orationes multas, tanta sermonis elegantia et nitore, tam singulari facundia, *ut non immerito ab hominibus aetatis suae regnare in judiciis dictus sit; apud posteros vero id sit consecutus, ut Cicero non jam hominis, sed eloquentiae nomen habeatur:* quae sunt verba *Quint.* 10, 1. Alia tanti viri illustria testimonia, et laudes V. ap. *eund.* 11, 1., ubi eum a crimine arrogantiae defendit: *Catull.* 49., *Lucan.* 7, 62., *Senec. prooem.* 1. *Controv.* et *Suasor.* 7., *Plin.* 7, 30, 31., *Vellej* 1, 17. et 2, 66., *Sil.* 8, 407., *Hieronym. prol. lib. de quaest. Hebr.* etc. Ejus vitam habes brevem quidem apud *Aurel. Vict. Vir. illustr.* 81., fusam vero ap. *Plutarch.* ex antiquis; ex recentioribus vero diligentissime conscriptam a *Francisco Fabricio Marcodurano*, et a *Conyers Middletonio.* Hunc igitur assidue in manibus habeat, quicumque aliquo litteraturae genere delectatur: praesertim vero Latini sermonis, et eloquentiae studiosus hunc attente perlegat, meditetur, ac imitari contendat, atque tum demum, ut ait *Quint. l. c., se profecisse sciat, cum sibi Cicero valde placuerit.* ℙ In accusativo singulari *Cicerona* Graeca positione pro *Ciceronem* dixit *Claudian. epist. ad Olybr.* 3, 4., ut legendum putat *Nic. Heins.* Nam alii leg. Carmina seu fundis, seu Cicerone tonas.

CICEROMASTIX, īgis, m. *Κικερομάστιξ*, hoc est Ciceronis flagellum. Ita inscriptus fuit quidam libellus Largii Licinii, quem contra Ciceronem conscribere ausus fuerat, homo propterea prodigiosus, et vecors a *Gellio* appellatus 17, 1.

CICERONIANUS, a, um, adj., ad Ciceronem pertinens. *Plin. praef. Hist. nat.* Ciceroniana simplicitas. *Id.* 13, 16, 30. mensa. *Id.* 31, 2, 3. Ciceronianae aquae. V. *ib.* de his aquis (quae fuerunt in Puteolano villa Ciceronis, et oculorum morbis mire proderant) epigramma Laureae Tullii ejusdem Ciceronis liberti. ℙ De eo, qui Ciceronis est studiosus, *Hieronym. ep.* 22. *n.* 30. Ciceronianus es, non Christianus.

CICHOREUM et Cichorium, ii, n. *κιχόριον, κιχώριον*, et ap. *Poll.* 6, 9. *κιχόρειον*, olus est duplicis generis, silvestris, et sativi. Utriusque usus in medicina *Plin.* 20, 8, 30 et 31. enumerat. Docet autem tum *ib.*, tum 19, 8, 39. hanc appellationem esse ei ab Aegyptiis. Romani enim saepius *intubum erraticum* vocant. *Hor. Od.* 1, 31, 15. me pascunt olivae, Me cichorea, levesque malvae. *Plin. ll. cc.* semper habet *cichorium.*

CICI, n. *τὸ κίκι*, arbor in Aegypto copiosa, alio nomine *croton*, ōnis, *κρότων, ωνος*, ex qua fit oleum, quod *cicinum*, *κίκινον ἔλαιον*, appellatur. *Plin.* 15, 7, 7. et 16, 22, 35. et de oleo cicino 23, 4, 41. et 28, 11, 48. et *Cels.* 5, 24. *n.* 3. V. RICINUS.

CICILENDRUM et Cicimandrum, nomina sunt condimentorum, ficta joculariter a coquo ap. *Pl. Pseud.* 3, 2, 42. et 46. Fortasse allusit ad cici arborem, de qua in voce praeced.

*CICIMENI, orum, Asiae pop., trans Maeotin lacum. *Plin.* 6, 7. *B. A.*

CICINDELA, ae, f. *λαμπυρίς*, genus muscarum noctu lucens: a *candore*, sive, ut alii rectius legunt, a *candela*, ut *Festus* ait. *Is. Vossius* in *Etymol.* putat, esse a *candela*, et *cici* arbore, ex cujus uvis ellychnia fieri praecipuae claritatis docet *Plin.* 23, 4, 41. Vero tamen similius est *cicindela* esse a *cio*, et *candela*, Itali enim vulgo *baticésola* vocant, quod ex *batti-candela* corruptum videtur. *Id.* 18, 26, 66. *n.* 2. Lucentes vespere per arva cicindelae: ita appellant rustici stellantes volatus, Graeci vero lampyridas. V. LAMPYRIS. ℙ Significat etiam lychnum illum olearium, quem ita describit *Venant. de Vita S. Martini* 4, 693. Lychnus adest, cujus vitrea natat ignis in urna. Itali vulgo *cesendelo* appellant. *Not. Tir.* p. 162. Candela, candelabrum, cicendila (*corrige* cicindela). *Gloss. Cyrill.* Cicendela, *καυδήλα.* [*Hujus loci diligentissime curam egit. *F.*]

*CICINNIA, ae, f. Dea turpitudinis. *Θεὰ κιναιδῶν Gloss. Lat. Gr. B. A.*

CICINUM Oleum. V. CICI.

[CICIRRUS, i, m. gallus gallinaceus. *Hesych. Κιζιῤῥος, ἀλεκτρυών.* Hinc Latine *cucurrire* dicuntur galli gallinacei. — Est etiam cogn. Rom. *Hor. Sat.* 1, 5, 52. Sarmenti scurrae pugnam, Messique Cicirri, Musa, velim memores. Alii leg. minus recte *Cicerri. F.*]

*CICISA, ae, opp. Zeugitanae. *Tab. Peut. Cigisa* est *Anton. Itin. B. A.*

CICONES, um, m. plur. Thraciae populi juxta Hebrum habitantes. Hujus gentis mulieres Orpheum, quod ab eo spretae essent, simulatis Liberi Patris orgiis discerpserunt. *Virg. G.* 4, 520. et *Sil.* 11, 475. O dirae Ciconum matres, Geticique furores! [*Tibull.* 4, 1, 54. Nam Ciconumque manus adversis reppulit armis.]

CICONIA, ae, f. *πελαργός*, species avis albi coloris, maxime inimica serpentibus, quibus avidissime pascitur. Multa de ea *Plin.* 10, 23, 32. et *Juven.* 14, 74. serpente ciconia pullos Nutrit, et inventa per devia rura lacerta. *Plin. l. c.* Cornelius Nepos, qui Augusti principatu obiit, scribit ciconias magis placere, quam grues: cum haec nunc ales inter primas expetatur, illam nemo velit attigisse. *Hor. Sat.* 2, 2, 49. Tutus erat rhombus, tutoque ciconia nido: Donec vos auctor docuit praetorius. Ubi *Porphyr. vet. Schol.* Rufus praetorius instituisse creditur, ut ciconiarum pulli manducarentur. Isque cum repulsam in praetura tulisset, tale epigramma meruit: Ciconiarum Rufus iste conditor, Hic est duobus elegantior Plancis. Suffragiorum puncta non tulit septem. Ciconiarum populus ultus est mortem. ℙ Est etiam genus irrisionis, quod fit digitis in modum rostri ciconiae compressis, curvatis, et crebro motis in aliquem. *Pers.* 1, 58. O Jane, a tergo quem nulla ciconia pinsit. *Hieron. prol. in Sophon.* Incurvare manum in ciconiam post tergum alterius. *Id. ep.* 125. *n.* 18. Si subito respexeris, aut ciconiarum deprehendes post te colla curvari, aut manu auriculas agitari asini, aut aestuantem canis protendi linguam. ℙ *Ciconia* etiam dicitur instrumentum quoddam, constans regula recta, et virgula in altero latere transversa in modum litterae T, qua rustici metiuntur altitudinem sulci in agris. Haec dicitur ciconia simplex, quae quia fraudem aliquando recipit, inventa est a *Columella* ciconia composita, adjectis duabus regulis decussatis etc. V. *eund.* 3, 13. ℙ Denique, si *Isidoro* credimus *Orig.* 20, 15., vocant Hispani *ciconiam* lignum in transversa pertica mobile, ex quo funis cum situla in puteum demittitur ad hauriendam aquam: quia imitatur eam avem levantem ac deponentem rostrum, dum bibit. A Latinis dicitur *tolleno*, ab Italis *mazzacavallo.* ℙ Praenestinis pro *ciconia* dicebatur *conia*, teste *Pl. Truc.* 3, 2, 23. ℙ [*Ciconiae nixae* dicebatur locus Romae, in quo erant tres ciconiae rostris secum invicem junctae. *P. Victor Urb. Romae Reg.* IX. V. *Marin. Frat. Arv.* p. 151. *F.*]

CICONINUS, a, um, adj. *πελαργικός*, ad ciconiam pertinens. *Sidon. ep.* 2, 14. Usque ad adventum hirundineum, vel ciconinum.

CICUM. V. CICCUM.

CICUMA, ae, f. noctua. *Fest.* ubi alii leg. *cucuma.* In *Gloss. Isid.* legitur *cecuma*, et *cecua. Voss.* in *Etymol.* putat legendum esse *ciccaba*, vel *ciccuba*, quia Graecis *κικκαβὴ* noctuam significat, teste *Schol. Aristoph.* Sed idem *Schol.* docet, a *Callimacho* noctuam dici *κικυμίδα:* ex quo intelligimus, quae *Festo* est *cicuma* recte deduci a *κικυμὶς*, addita Latina positione.

CĪCUR, ŭris, adj. *ἥμερος, χειροήθης, τιθασσὸς,* domitus, mansuetus, non ferus; et dicitur proprie de bestiis, quae disciplina, et cura hominum feritatem exuerunt. *Cic. Tusc.* 5, 13. Bestiae immanes aliae, quaedam cicures. *Id. N. D.* 2, 99. Varia genera bestiarum vel cicurum, vel ferarum. *Id. Amic.* 21. *ad f.* In bestiis agrestibus, cicuribus, feris. *Varr. R. R.* 3, 16. *de apib.* Eae differunt inter se, quae ferae, et cicures sunt. Nunc feras dico, quae in silvestribus locis pastitant; cicures, quae in cultis. ℙ Translate *Varr. L. L.* 6, 5. Cicur ingenium obtineo, *h. e.* mansuetum. *Pacuv.* ap. *Fest. in Incicorem.* Consilium cicur, *h. e.* sapiens, ut idem *Fest.* interpretatur.

CĪCŪRĪNI cognominati sunt Veturii, familia Romana, ab ingenio cicure et mansueto. *Varr. L. L.* 6, 5.

CĪCŪRO, as, a. *ἡμερόω, τιθασσεύω,* cicurem reddo, mansuefacio. *Pacuv.* ap. *Varr. L. L.* 6, 5. Nulla res neque cicurare, neque mederi potis est, neque reficere.

CĪCŪTA, ae, f. *κώνειον,* herba caule laevi et geniculato, ut calami, nigricante, et altiore saepe binis cubitis (hinc *longam cicutam* dixit *Ov. Amor.* 1, 12, 9.) atque in cacuminibus ramoso: folia habet coriandri teneriora, gravi odoratu; semen aniso crassius, radicem concavam nullius usus. Semen noxium maxime est, ex quo expressus succus venenum est homini: cui tamen vino poto occurri potest, si non pervenerit ad vitalia: si vero in vino bibatur, irremediabile creditur. Haec ex *Plin.* 25, 13, 95. Hanc sumere damnatos cogere, mos fuit Atheniensibus, quod et in Socrate factum est: item Massiliensibus, ut *Val. Max.* 2, 6. *n.* 7. tradit. Habet tamen nonnullos usus in medicina, quos *Plin. l. c.* enumerat. *Pers.* 4, 1. barbatum haec crede magistrum Dicere, sorbitio tollit quem dira cicutae, *h. e.* Socratem. ℙ Cicutae vis omnis, propter quam venenum est, frigore constat, quo vitalem in nobis calorem exstinguit: quae ratio est, cur vinum, in quo calor inest, ei medeatur. Hinc *Pers.* 5, 144. calido sub pectore mascula bilis Intumuit, quam non exstinxerit urna cicutae, *h. e.* flamma libidinis, vel bilis atrae fervor adeo accensus est, ut ne urna quidem cicutae exstinguere eam possit: cum tamen vel minima ejus quantitas occidere hominem queat. Sumpsisse hoc videtur ab *Hor.*, qui *Ep.* 2, 2, 53. sed quod non desit, habentem Quae poterunt unquam satis expurgare cicutae, Ni melius dormire putem, quam scribere versus, *h. e.* stultissimus certe fuero, si tanto ardeam studio scribendi versus, ut hoc putem melius esse, quam dormire: quem quidem ardorem, et cacoethes nullae cicutae exstinguere poterunt. Quidam interpretum putant, cicutam hoc loco significare helleborum nigrum; nam *κώνειον* hoc sensu ab *Avicenna* quoque adhibitum fuisse. Alii dicunt adhiberi per quandam catachresin pro quocumque medicamento ancipiti et validissimo, cujusmodi in periculosissimis morbis medici admovere solent. *Lambin.* lectionem ipsam sollicitat, et ex conjectura reponit *sicuae*, vel *sicyiae*, h. e. cucurbitulae, quibus medici sanguinem eliciunt. Id enim significant *αἱ σικυῖαι.* Sed non est audiendus. ℙ Praeterea *cicuta* significat calamum, fistulam ad canendum aptam, sive ex eo, quod caulem cicutae imitetur, qui geniculatus est instar calami: sive quod haec propria sit hujus vocis notio: quae videtur esse sententia *Servii* ad illud *Ecl.* 2, 36. Est mihi disparibus septem compacta cicutis Fistula: ubi docet, cicutam esse spatium quod est inter calamorum nodos. *Virg. ib.* 5, 85. Cicuta fragilis. *Lucr.* 5, 1382. Inflare cavas cicutas. *Calpur. Ecl.* 7, 12. Arguta cicuta. ℙ Pro canna simpliciter. *Lactant. de Opific. Dei* 8. *ad f.* Si quis vellet transpicere per cicutam, non plus cerneret, quam cicutae capacitas comprehendat. ℙ Apud *Hor. Sat.* 2, 3, 69. et 175. Cicuta est nomen proprium cujusdam feneratoris.

CĪCŪTĪCEN, ĭcĭnis, m. qui cicuta seu fistula canit. *Sidon. carm.* 1, 15. Alta cicuticines liquerunt Maenala Panes.

*CICYNĒTHUS, i, *Κικύνηθος,* insula maris Aegaei, prope Thessaliam, in sinu Pagasaeo. *Mela* 2, 7. *Plin.* 4, 12. *B. A.*

*CIDAMUM, i, Africae opp., exadversum Sabratam coloniam Syrtim minorem contingentem. *Plin.* 5, 5. *B. A.*

CĪDĂRIS, is. f. *κίδαρις, εως,* ab Hebr. כִּתָּר *citter*, cinxit, hinc כֶּתֶר *ceter*, corona, pileus regius, regium capitis insigne a Persarum regibus adhibitum, idem fere quod *tiara* (ut docet *Hesych.*) quae ab Armeniis *κίδαρις* appellabatur. *Curt.* 3, 3. Cidarim Persae regium capitis vocabant insigne: hoc caerulea fascia albo distincta circumibat. ℙ Fuit etiam in vestitu sacerdotali Hebraeorum, ut *Hieronym. ep.* 64. *n.* 3. Summus pontifex habet cidarim, et nomen Dei portat in fronte: diademate ornatus est regio. *Id. ib. n.* 13. Summi pontificis vestimentum rotundum pileolum, quale pictum in Ulyxi conspicimus, quasi sphaera media sit divisa, et pars una ponatur in capite: hoc Graeci et nostri *τιάραν*, nonnulli galerum vocant, Hebraei *Misnephet;* non habet acumen in summo, nec totum usque ad comam caput tegit; sed tertiam partem a fronte inopertam relinquit: atque ita in occipitio vitta constrictum est; ut non facile labatur ex capite. Est autem byssinum, et sic fabre opertum linteolo, ut nulla acus vestigia forinsecus appareant. *Id.* in *Ezechiel.* 7, 21, 25. Propter te sacerdotium et regnum interiit populi Judaeorum. Cidaris enim insigne pontificis est; corona, hoc est diadema, regis indicium. *Lactant.* 4, 14. ex *Zachar. proph.* 3. Imponit cidarim mundam super caput ipsius. V. illustratam cidarim a *Spanhem. de usu et praest. num. diss.* 8. p. 470. Videtur tamen cidaris fuisse caerulea illa fascia, seu diadema regum, tiara autem pileus sacerdotum et regum proprius; ideoque Curtius perperam vocasse cidarim, quam rectius tiaram appellare debuerat. ℙ *Reperitur et *cidar* neutrum, aut indeclinabile. *Auct. Itiner. Alex. M.* (ed. *A. Maio*) 64. Opes tamen ejus (*Darii*) et arma, tum cidar, apicum regium, curru una et insignibus retrahit universis. V. *Guil. Burton. Vet. Ling. Pers. Λείψανα* etc. in v. *Cidaris. B. A.* [*Caeterum multis hunc locum diligenter instruxit. *F.*] ℙ Legitur et *citaris, κίταρις,* teste *Hesych.*

*CIENDA, *διαιρουμένη. Gloss. Lat. Gr.* Cf. *Gloss. Cyrill. Διαίρεσις ὑπαρχόντων,* Ercti citus. *B. A.*

CIĔO, es, civi, citum, a. *κινέω,* moveo, commoveo. *Cic. N. D.* 3, 11. Natura omnia ciens et agitans motibus et mutationibus suis. *Id. Tusc.* 1, 10. Ex corporis totius natura varios motus cieri. *Id. Univers.* 7. Orbis semper eodem motu cietur, et *ib.* 8. *ad f.* Cum eandem partem attingit, qua sensus cieri potest, *h. e.* moveri, affici, ut sentiat. *Scrib. Compos.* 194. Toxicum e vestigio ciet dolorem interaneorum. *Curt.* 4, 3. Mare ciet fluctus. [*Sil.* 1, 601. Ferte leves auras, flatusque ciete Secundos. *Virg. A.* 2, 419. Aequora imo fundo.] *Tullius Tiro* ap. *Gell.* 13, 9. Hyades cum oriuntur, et cum occidunt, tempestates pluvias, largosque imbres cient, *h. e.* movent, inducunt, ferunt. *Virg. A.* 3, 344. longosque ciebat Incassum fletus, *h. e.* edebat, flebat. *Catull.* 64, 131. Ciere singultus. *Virg. G.* 3, 717. gemitus, *h. e.* gemere. *Id. A.* 6, 468. lacrimas, *h. e.* lacrimari. *Serv.* hic et ad *A.* 12, 104. adnotavit, *ciere lacrimas* proprie esse alterius lacrimas provocare, inducere alium ad lacrimandum: sed nullo id confirmavit exemplo. ℙ *Ciere mugitus, murmur*, est mugire, murmur edere. *Virg. A.* 12, 103. et *G.* 1, 110. [*Adde eund. *ib.* 4, 64.] Sic *ciere voces varias,* ap. *Lucr.* 5, 1059. ℙ *Ciere alvum, urinam, menses*, est commovere, provocare, solvere. *Plin.* 20, 9, 38., 26, 8, 57. et *ib.* 15, 90. et 27, 7, 28. et alibi. ℙ *Ciere pugnam, proelium*, est edere, facere; et dicitur tum de eo, qui pugnat, tum de eo, qui pugnandi auctor est. *Liv.* 1, 12., 2, 47. et 10, 28. et *Tac. A.* 3, 41. Ita *Sil.* 9, 335. hi sude pugnas, Hi pinu flagrante cient, hi pondere pili. Eadem ratione *miscere proelia* dixit *Virg. G.* 2, 282. [*Id. A.* 9, 766. Cientes in muris Martem. *Id. A.* 5, 674. Pugnaeque cient simulacra sub armis.] ℙ Dicimus etiam *ciere terrores, rixam,* hoc est movere, excitare. *Senec. Oed.* 351. et *Vellej.* 1, 2. ℙ Similiter ciere bellum. *Liv.* 5, 37., *Vellej.* 2, 54. et *Tac. H.* 3, 41. *in f.* Sic *ciere arma* ap. *eund. A.* 15, 59. In illo *Petr. Sat.* 120. muta pacatum in proelia vultum, Romanosque cie: *cie* significat, commove, turba, concita ad arma civilia. ℙ *Ciere stragem*, est stragem edere. *Virg. A.* 6, 830. ℙ *Ciere exercitum* ap. *Tac. H.* 3, 62. est facere, cogere, et bellandi causa movere. ℙ In illo *Cic. Prognost. Divin.* 1, 9. de ranis: Absurdoque sono fontes, et stagna cietis *ciere sono* est perstrepere, et quodammodo commovere, concutere. Sic *Virg. A.* 4, 122. tonitru coelum omne ciebo. Simile est illud *Juven.* 1, 13. assiduo ruptae lectore columnae. ℙ Apud *Val. Fl.* 7, 578. *dextra ciere ignem* dictum de Iasone contra ignitos tauros pugnante, et jactando a se amovente et repellente. ℙ Saepe ponitur pro vocare, invocare. Nam et hoc quodammodo movere est. [*Tac. A.* 3, 23. Lamentatione flebili majores suos ciens. *Id. ib.* 11, 30. Cieri Narcissum postulat. *Plin. Pan.* 57, 4. At illos respublica ciebat. *Virg. A.* 7, 125. Luctificam Allecto dirarum ab sede sororum infernisque ciet tenebris.] *Virg. A.* 4, 67. animamque sepulcro Condimus, et magna supremum voce ciemus. *Sil.* 4, 272. Ciere aliquem in pugnam clamore. *Tac. A.* 2, 81. et *Suet. Ner.* 46. aliquem nomine. *Val. Flacc.* 4, 549. Numina nota ciens. *Tac. A.* 1, 21. et *Ov. Fast.* 4, 484. Ciere nomen alicujus, *h. e.* inclamare, nomine ciere. ℙ *Val. Flacc.* 3, 155. *ciere verba* dixit, h. e. proferre, dicere. Sic *Ov. Fast.* 6, 622. Movere preces. ℙ *Patrem ciere posse* nota est hominis ingenui, ut docet *Liv.* 10, 8. *ad f.* ℙ Est etiam *ciere* nominare. *Pl. Bacch.* 3, 3, 11. Quid hoc negotii est, Pistoclerum Lydus quod herum tam ciet? Quidam exponunt *accusat.* ℙ Item invitare, incitare. *Vellej.* 2, 6. Armatos ad pugnam ciens. *Catull.* 68, 8. Nam tum Helenae raptu primores Argivorum Coeperat ad sese Troja ciere viros, *h. e.* in se provocare atque incitare. ℙ Olim ponebatur pro dividere: unde *herctum ciere*, patrimonium dividere, ap. *Cicer.* V. HERCISCO et HERCTUM. ℙ Praeteritum *civi* (item *cii*, ut est ap. *Charis.* 3. *sub in.*, quod tamen locum habet solum in compositis), et supin. *citum* commune est cum *cio, is:* sed *citus* a *cieo* primam corripit, a *cio* producit, ut videre est in compositis *concitus, excitus*, etc.

[CIGNUS, i, m. mensurae genus, retinens scrupulos octo, teste *Papia. Plin. Valer.* 2, 30. Cignum dimidium commiscebis. *Id. ib.* 31. Sic injicies, ut habeat olei cignos tres. *F.*]

CILBĬĀNUS, a, um, adj. *Cilbiani agri* sunt inter agrum Ephesium et Caystrum fluvium. In his optimum minium reperiri scribit *Plin.* 33, 7, 37., ibique primum repertum fuisse, tradit *Vitruv.* 7, 8. ℙ Dicuntur etiam *Cilbiana juga*, nempe montes, ex quibus Caystrus oritur. *Plin.* 5, 29, 31. ℙ **Cilbiani, orum*, Cilbianae regionis incolae ap. *Plin.* 5, 29. quae nomen forte habet ex Cilba, loco quodam sic dicto, quae sententia est Schelleri. *B. A.*

*CILĒNI, orum, Hispan. Tarracon. pop., in Asturia. *Plin.* 4, 20. Cilini audiunt *Ptolemaeo.* Hinc Cilinae aquae, thermae quaedam ad Minium flumen, ap. *Anton. Itin.* qui in alio loco Celenias eas appellat. *B. A.*

*CILIĀTUS, a, um, adj. *ἐνόφρυς Gloss. Gr. Lat. B. A.*

CILIBANTUS. V. in CIBILLA.

CĪLĬCENSIS. V. CILICIENSIS.

CĪLĬCES. V. CILIX.

CILICIA, ae, f. *Κιλικία*, regio Asiae minoris, habens a septentrione partim Cappadociam, et partim Armeniam minorem, ab oriente Syriam, ab occidente Pamphyliam, a meridie mare, quod inde *Cilicium* cognominatur. Dividitur a *Strab. l.* 14. in asperam, qua tendit ad occid., et campestrem, qua orientem spectat, de qua mentio est ap. *Plin.* 5, 27. et *Melam* 1, 13. ℙ Croco maxime abundat, praesertim in Coryco monte. *Plin.* 21, 6, 17. ℙ Nomen habet a *Cilice* Agenoris filio. *Serv.* ad *A.* 3, 88.

CĪLĬCĬĀRĬUS, ii, m. qui cilicia conficit, aut vendit. *Inscr.* ap. *Grut.* 648, 6. Respecto Gratiano ciliciario Catiola conjux P. C.

CĪLĬCĬENSIS, e, adj. ad Ciliciam pertinens, ea ratione qua Hispaniensis ad Hispanias. *Caes. B. C.* 3, 88. Legio Ciliciensis. *Cic. Fam.* 13, 67. Ex provincia mea Ciliciensi. Adde *Q. Fr.* 1, 2, 2., ubi quidam cum *P. Vict.* leg. *Cilicensis.*

CĪLĬCĪNUS, a, um, adj. ex cilicio factus. *Solin.* 33. Ipsa autem tentoria cilicina sunt: ita nuncupant velamenta caprarum pilis texta. *Hieronym. in Vita Hilarion. sub f.* Tunica cilicina.

CĪLĬCĬŎLUM, i, n. diminut. parvum cilicium. *Hieronym. ep.* 108. *n.* 15. Super durissimam humum stratis ciliciolis quiescebat.

CĪLĬCĬUM, ii, n. *κιλίκιον*, vestis, seu pannus ex pilis caprarum et hircorum contextus, in varios militum et castrorum usus, item nautarum et pauperiorum hominum. Nomen habet a Cilicibus, a quibus creditur primum inventus esse, cum ejus regionis caprinum pecus maxime villosum sit, ut *Varr. R. R.* 2. *in f.* tradit. *Cic. Verr.* 2, 1, 38. Cum iste civitatibus coria, cilicia, saccos imperaret. *Colum.* 12, 46. Radicem inulae aspero linteolo, vel etiam cilicio detergere. *Liv.* 38, 7. *ad f.* Cuniculum intersepientes ciliciis praetentis. *Veget. Milit.* 4, 6. Saga, ciliciaque tenduntur, quae impetum excipiant sagittarum. *Serv.* ad illud *Virg. G.* 3, 313. *Usum in castrorum, et miseris velamina nautis:* De ciliciis poliuntur loricae, et teguntur tabulata turrium, ne jactis facibus ignis possit adhaerere. ℙ Pauperiores homines etiam pro veste stragula ciliciis usos fuisse, colligitur ex *Sulpic. Sever. ep.* 1. *de S. Mart.* et *dial.* 1. *de virtutib. Monach.*, et V. CILICIOLUM. ℙ Revera adjectivum est, et subintelligitur *textum, stragulum*, aut quid simile. *Ulp. Dig.* 33, 7, 12. *circa med.* Vela autem cilicia instrumenti esse, Cassius ait, quae ideo parentur, ne aedificia vento vel pluvia laborent. Adde *ib.* 19, 1, 17.

CĪLĬCĬUS, a, um, adj. *Κιλίκιος*, ad Ciliciam pertinens. *Plin.* 5, 27, 26. cilicium mare. *Id.* 14, 9, 11. passum. *Id.* 21, 6, 17. crocum. *Id.* 36, 22, 47. Cotes Ciliciae. *Martial.* 14, 140. *in lemmate.* Udones Cilicii, *h. e.* ex pilis hircinis, ut cilicia, confecti. ℙ *Cilicii termini* in re agraria, qui et Tiburtini, dicti sunt a Cilicio Saturnino centurione. *Frontin. de colon.* p. 120. *Goesii.*

CĪLĬCUS, a, um, adj. idem quod Cilicius. *Virg. Cul.* 400. et hic Cilico crocus editus arvo. Ita legit. in veterib. editionib. teste *Scalig.* Al. habent *Cilici* ablat. pro *Cilice*, quod probamus cum *Heyn.*

*CILINA, Italiae opp., in Venetis, Caelina dicta *Plin.* 3, 19. *Cilinenses, ium*, oppidani dicti *Inscr.* ap. *Cellar. B. A.*

[CILIO, onis, m. caestrum, vericulum, vox vulgaris olim in Hispania. *Isid. Orig.* 20, 4. Caelum est genus ferramenti, quem vulgo cilionem vocant. *F.*]

CILISSA, ae, f. ad Ciliciam pertinens: a *Cilix*,

ut *Phoenissa* a *Phoenix*. *Ov. Ib.* 200. Quotve ferat, dicam, terra Cilissa crocos. *Id. Fast.* 1, 76. Et sonet accensis spica Cilissa focis, *h. e.* crocus, cujus feracissima Cilicia est. *Propert.* 4, 6, 74. Terque lavet nostras spica Cilissa comas, *h. e.* unguentum crocinum, quod olim diu maxime laudatum fuisse, *Plin.* 13, 1, 2. tradit. Quidam putant, intelligi hoc loco unguentum nardinum: nardi enim quoddam genus in Cilicia nascitur, teste *Dioscor.* 1, 8., sed omnino crocinum intelligendum esse pluribus contendit *Scalig. in adnotationib.* ad *Propert.* Quid si de irino unguento sermonem ibi esse dicamus? Spicam enim a Latinis usurpari etiam pro bulbo, et ipse *Scalig. ib.* docet. Porro iridis radix, ex qua irinum unguentum conficitur, bulbosa est. *Plin.* autem unguentum irinum Cilicium ceteris omnibus ejus generis praefert, 21, 7, 19.

[CILITĀNUS, a, um, adj. ad Cilium pertinens, Africae oppidum in *Anton. Itin.* memoratum, cujus exstant rudera in finibus Tunetanorum. *Inscr.* ap. *Maff. Mus. Ver.* 462, 3. Coloniae Cilitanae. *F.*]

CĪLĬUM, ii, n. a *cillendo*, h. e. movendo dictum videtur, ut *palpebra* a *palpitando*. *Plin.* 11, 37, 57. docet, antiquos *cilium* vocasse extremum ambitum genae superioris oculi, in qua pili nascuntur, qui Graece dicitur *βλεφαρίς*. Postea vero significare coepit ipsam genam seu palpebram, *βλέφαρον*. *Festus:* Cilium est folliculus, quo oculus tegitur: unde fit supercilium. *Plin.* 11, 39, 93. Cutis ubicumque sine carne est, vulnerata non coit, ut in bucca, cilioque. *Lactant. de Opif. Dei* 10. Ut oculi munitiores essent ab injuria, ciliorum tegminibus occuluit. *Appul. Met.* 10. Ciliis alterna connivere. ℙ Videtur etiam poni pro supercilio. *Maxim. Gall.* 1, 139. Et quos (*oculos*) grata prius ciliorum serta tegebant, Desuper incumbens hispida silva premit.

CĪLIX, ĭcis, adj. *Κίλιξ*, qui est ex Cilicia. *Ov. Met.* 2, 207. Ardet Athos, Taurusque Cilix, et Tmolus, et Oete. *Mart.* 7, 95. Tonsor Cilix. ℙ *Cilices, cum*, Ciliciae populi. *Cic. Div.* 1, 1. Cilicum, et Pisidarum gens. [*Tibull.* 1, 7, 16. Frigidus intonsos Taurus arat Cilicas. *Cilicas* Graeca positione pro *Cilices*. *F.* *Adde *eund.* 1, 2, 67. Cilicum victae catervae.] ℙ Cilicum regio croco abundat. V. CILICIA. Hinc *Lucret.* 2, 416. Et cum scena croco Cilici perfusa recens est. *Stat. Silv.* 5, 1, 211. Ver Arabum, Cilicumque fluit, floresque Sabaei. *Id. Silv.* 2, 1, 160. Cilicum flores. *Id. Silv.* 3, 3, 34. messes. [**Virg. Cul.* 400. Et hic Cilici crocus editus arvo. *Heyn.* reponendum videtur *antro*.]

CILLA, ae, f. *Κίλλα*, urbs Troadis, in qua Apollo praecipue colebatur, ob id *Κιλλεὺς* et *Κίλλαιος* dictus. *Plin.* 5, 30, 32. et *Senec. Troad.* 227.

*CILLABA, ae, Africae opp., circa Syrtim minorem. *Plin.* 5, 5. *B. A.*

CILLĔO, es, et Cillo, is, a. *κινέω*, moveo: antiquum et obsoletum verbum: ita *Serv.* ad *G.* 2, 389. Oscilla dicta sunt ab eo, quod in his cillerentur, hoc est moverentur ora, nam cillere est movere. Unde et furcillae dictae sunt, quibus frumenta cillentur. Eadem habet *Isid. Orig.* 20, 14. Antiquius testimonium haberi videtur ap. *Fest.*, qui ita scribit in *Oscillum*. Oscillum Santra dici ait, quod os cillent, idest inclinent, praecipitesque in os ferantur. Ita legit *Scalig.* ad *Fest.* et *Voss. in Etymol.* ad vocem *Oscillum*. Aliter tamen habetur in multis codicib. ℙ Legitur etiam *cileo*, et *cilo*.

CILLĪBAE. V. in CIBILLA.

CILLO. V. CILLEO.

CILLUS, i, m. *χιλλὸς*, Dorica lingua asinum significat. In *fragm. carm. Petron.* p. 683. *Burm.* Judaeus licet et porcinum numen adoret, Et cilli summas advocet auriculas. *Tac. H.* 5, 3 et 4. tradit, Judaeos asinum pro numine coluisse, quod eo monstrante invenissent in deserto aquam (quam fabulam refellit *Tertull. Apolog.* 16.). Eo igitur referenda hujus carminis sententia est: ubi tamen alii leg. *coeli*. Nam et *coelicolae* Judaei dicti sunt. V. COELICOLAE.

*CILNIĀNA, opp. in Hispania Baetica *Anton. Itin. B. A.*

*CILNĪUS, a, um, ad Cilnios pertinens. Erant autem Cilnii populi Etrusci, domo autem Aretini, maximae apud cives dignitatis ac potentiae. *Liv.* 10, 3. Etruriam rebellare, ab Aretinorum seditionibus motu orto, nunciabatur; ubi Cilnium genus praepotens divitiarum invidia pelli armis coeptum. *Sil.* 7, 29. Cilnius Arreti Tyrrhenis ortus in oris clarum nomen erat. ℙ Ab hac stirpe oriundus Maecenas, inde C. Cilnius Maecenas appellatus. *Tac. A.* 6, 11. V. *Drakenb.* ad *Sil. l. c. B. A.*

CĪLO, onis, m. *προκέφαλος*, *φοξὸς*, dicitur is, cui frons est eminentior, ac dextra sinistraque velut recisa videtur. Ita *Festus:* nec dissimiliter *Charis.* 1, 78. Cilones dicuntur, quorum capita oblonga et compressa sunt. Et *Flav. Caper. de Orthogr. ib.* 242. Cilo est angusto capite: cui hoc contingit in partu. ℙ Fuit cognomen gentis Flaminiae, ut in ejus nummo ap. *Eckhel. D. N. V. T.* 5. p. 212. legitur. *L. Flaminius Cilo*. Sed in altero *ib.* et posterioris aetatis habetur *Chilo:* ex quo apparet, hac etiam ratione scriptum fuisse. Tametsi *Cilo* et *Chilo* significatione differunt. Cujusdam Cilonis meminit et *Cic. Fam.* 6, 20., ubi quoque *Manut.* mavult legi *Chilo*. ℙ Magiorum quoque alterius gentis Rom. cogn. fuit, ut *P. Magius Cilo* ap. *Sever. Sulpic.* ad *Cic. Fam.* 4, 12. Sed hic quoque alii leg. *Chilo*. ℙ Est etiam vox convicii. *Auct. declam. in Sallust.* 6. Quidquid impudicorum, cilonum, parricidarum, sacrilegorum fuit in Urbe. *Coel. Rhodig.* 21, 22. legit *cillones*, et interpretatur ceventes, cinaedos, a *cillere*, motitare. Alii scribunt *cyllones*. Graece autem *κυλλὸς* est mutilus, curvus, claudus, mancus. Nonnulli apud Martinium in *Lex. Etym.* putant, sic dici eum, qui bene peculiatus est, atque adeo impurus, lascivus. Sed haec notio unde sit, non apparet. Quid si retineas *cilones*, vel *celones*, a *κηλόω*, uro, hoc est libidine ardentes? Hinc enim fit *κηλωτὸν*, lupanar. *Martin. ib.*

CILUNCŬLUS, i, m. diminut. a *cilo*, qui est capite, et fronte angusta et compressa: cui frons veluti cillit, et sursum movetur ac surgit. V. CILO. *Arnob.* 3. p. 108. Esse quosdam capitones, cilunculos, frontones, labeones. Al. perperam leg. *silunculos*, a *silo*, *onis*, vel *silus*, *i*. Dubiam hanc vocem obfirma novo exemplo, meliorisque notae: est enim cognomen Romanum in *Inscr.* ap. *Mur.* 1560, 1. C. Hostilius Cilunculus.

*CILURNUM, i, opp. Britanniae. *Notit. Imper. B. A.*

*CIM, n. nomen indeclinabile. *Prisc.* 5, 644. In IM quoque unum proprium neutrum, *Cim*, nomen vici, ut dicit Celsus. *Id. ib.* 688. In *Im* quoque unum indeclinabile, *Cim*, nomen vici, ut dicit *Celsus. B. A.*

CIMBER, bri, m. *Festus* docet, lingua Gallica latronem significare. Ubi *Scalig.* non ex vi vocis, sed ex more gentis hanc notionem natam esse ait. Sunt enim *Cimbri*, *orum*, populi Germaniae, qui eam regionem tenuere, quae nunc est pars regni Daniae, et *Cimbrica Chersonesus* dicta est. Hi cum aliquando in Italiam venissent sedes quaesitum, a Q. Catulo et C. Mario Coss. devicti sunt. *Epit. Liv. l.* 68., *Flor.* 3, 3. et *Eutrop.* 5, 1. et 2. ℙ In singulari numero *Quint.* 8, 3. Germanum Cimber occidit. Adde *Val. Max.* 2, 10. *n.* 6. ℙ Adjective *Ov. Pont.* 4, 3, 45. Ille Iugurthino clarus, Cimbroque triumpho. ℙ *Cimber* fuit etiam cognomen L. Tullii, unius ex Julii Caesaris percussoribus, et Bithyniae proconsulis, memorati a *Cic. Fam.* 10, 13. et *Phil.* 11, 11. **Suet. Caes.* 82. *Sen. Ira* 13, 30. *B. A.*

*CIMBIS, is, locus in Hispinia Baet., non procul a Gadibus. *Liv.* 28, 37. *B. A.*

CIMBRĪCĒ, adv. Cimbrorum more. *Quint. Decl.* 3, 13. Cimbrice loqui.

CIMBRĪCUS, a, um, adj. ad Cimbros pertinens. *Cic. Or.* 2, 66. Scutum Cimbricum. *Id. Dom.* 38. Cimbricae manubiae. *Flor.* 3, 3. Cimbrica victoria. *Plin.* 36, 25, 61. Cimbricum bellum.

CIMĒLIARCHA, ae, m. *κειμηλιάρχης*, qui pretiosae supellectili praeest: a *κειμήλιον*, supellex pretiosa, et quae magna cura reponitur, et asservatur, et *ἄρχω*, prior sum. Habetur in *Cod.* 7, 72, 10. ubi sermo est de Ecclesiastica dignitate ejus, qui res pretiosas, atque etiam pecuniam Ecclesiae custodit.

CIMĒLIARCHĪUM, ii, n. *κειμηλιάρχιον*, locus, in quo pretiosa supellex, atque etiam pecunia servatur. *Imp. Justin. Cod.* 7, 72, 20. In cimeliarchio sanctae Ecclesiae illius civitatis. *Id. ib.* 11, 47, 19. Iidem reditus deponantur in aede sacra, vel in cimeliarchio civitatis.

[CIMĒNUS, i, m. *κείμενος*, jacens: a *κεῖμαι*, jaceo. Est cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Fabrett.* p. 635. *n.* 300. Q. Cupencius Cimenus. *F.*]

*CIMETRA, Italiae opp. in Samnio. *Liv.* 10, 15. *B. A.*

CĪMEX, ĭcis, m. videtur esse a praet. perf. pass. *κέκιμαι* verbi *κίω* pro *κέω*, seco; hinc etiam Graece *κόρις* appellatur a *κέρω*, unde est *κείρω*, seco: vermiculus gravissimi odoris, in lectis nascens fusco colore, item in herbis quibusdam, et arboribus colore viridi. *Varr. R. R.* 1, 2. *ad f.* Cimices nulli accedent. *Petr. Sat.* 98. Ipsos cimices ore tangebat. *Plin.* 30, 14, 45. Cum cimice trito illinere. Adde 29, 4, 17,, ubi cimicum utilitates in medicina recenset. *Martial.* 11, 32. Nec toga, nec focus est, nec tritus cimice lectus. ℙ Videtur esse aliquando nomen convicii, nempe in illo *Hor. Sat.* 1, 10, 78. Men' moveat cimex Pantilius? ℙ In genere femin. *Plin.* 32, 10, 47. Suffitus sanguisugarum necat cimices invectas. Ita edit. A. 1470 et 1472. Aldina 1535. *Harduini*, et aliae. Omnium harum antiquissima A. 1469. *per Joan. Spira* habet *innecta*, mendose quidem, sed ut inde facile appareat, *invectas* legi oportere. In Elzeviriana edit. legitur *invectus:* in Hackiana adjectum est orae pro varia lectione *invectos:* quod et *Harduin.* mallet, quia alibi *Plin.* masculine semper usurpaverat.

*CIMĪCO, as, cimicibus lectos purgo. *Gloss. Gr. Lat. Κορίζω*, cimico. *B. A.*

CĪMĬNĬUS, a, um, adj. V. v. seq.

CĪMĪNUS, i, m. *montagna di Viterbo*, mons Etruriae usque ad Faliscos in orientem extensus, ad cujus radices urbs sita est, quae nunc *Viterbo* appellatur. Ibi est silva Ciminia, (de qua *Plin.* 2, 96, 98.) quam *Flor.* 1, 17. *Ciminium saltum* appellat: et lacus Ciminius, (de quo *Virg. A.* 7, 697. Et Cimini cum monte lacum.) *lago di Ronciglione*. *Colum.* 8, 16. Ciminius lacus. ℙ De hujus lacus origine haec habet *Serv.* ad *Virg. l. c.* Aliquando Hercules ad ejus loci populos venit, et ad suam virtutem ostendendam provocatus, vectem ferreum, quo exercebatur, in terram tam alte defixit, ut a nemine evelli posset. Ipse autem postea rogatus extraxit, unde immensa vis aquae secuta est, quae Ciminium lacum effecit. ℙ Scribitur et *Cyminus*.

CIMMĔRII, orum, m. plur. *Κιμμέριοι*. *Festus* docet, esse nomen generale eorum populorum, qui frigoribus occupatas terras incolunt: quales fuerunt inter Bajas et Cumas, in ea regione, in qua convallis satis eminenti jugo circumdata est: quae neque matutino, neque vespertino tempore sole contingitur. Haec *Festus*. Hos tradit *Plin.* 3, 5, 9. oppidum olim habuisse juxta Avernum lacum. Adde *Sil.* 12, 132. ℙ Celebriores sunt in extrema Asia ad dexteram Ponti partem, ad Bosphorum Cimmerium: quae regio aliquando Cimmeria dicta est, postea Scythia parva, nunc *Tartaria*. Horum quoque oppidum *Cimmerium* ponit *Plin.* 6, 6, 6. Hi aerem crassum habere dicuntur, et densis exhalationibus nebulosum. Hinc *Cimmeriae tenebrae* de densissima caligine, et translate de crassa rerum ignoratione. *Lactant.* 5, 3. *ad f.* O caecum pectus, et mentem Cimmeriis, ut ajunt, tenebris atriorem. [**Tibull.* 4, 1, 69. Cimmeriorum etiam obscuras accessit ad arces: queis nunquam candente dies apparuit ortu, sive supra terras Phoebus, seu curreret infra.] ℙ *Ov. Met.* 11, 592. apud hos Cimmerios Somni domum constituit, quod longas ibi noctes sol absens efficiat. ℙ Alii sunt Cimmerii in Scytharum regione, inter Colchos, et Iberos, juxta mare Caspium. *Plin.* 6, 13, 14. ℙ *Cimmerium* pro *Cimmeriorum* habet *Val. Flacc.* 3, 399.

CIMMĔRIS, idis, f. *Κιμμερὶς*, urbs est Mysiae Aeolidis, quae et Antandros est appellata, quam V. videsis.

CIMMĔRĬUS, a, um, adj. *Κιμμέριος*, ad Cimmerios populos pertinens. *Ov. Pont.* 4, 10, 1. Cimmerium litus. *Plin.* 4, 12, 24. Bosphorus Cimmerius. [*Adde *Mel.* 1, 1.] *Ammian.* 29, 2. Omnes velut in Cimmeriis tenebris reptabamus. V. CIMMERII. ℙ *Cimmerii lacus* dicuntur a *Tibull.* 3, 5, 24. de lacu Inferorum, propter tenebras et noctem Ditis opacae. [**Virg. Cul.* 231. Avia Cimmerios inter distantia lucos.]

*CIMOLIS, idis, f. *Κιμωλὶς Ptolem.*, *Κίμωλις Strab.*, Paphlagoniae opp. *Plin.* 6, 2. *Cimolis* appellatur a *Mela* 1, 19. *med. Κίνωλις*, *Arriano*, *Κινωλὶς Marc. B. A.*

CIMOLIUS, a, um, adj. *Κιμώλιος*, ad Cimolum insulam pertinens. Cimolia terra, *Κιμωλία γῆ*, quam. *Cels.* 2, 33. et *Scrib. Compos.* 245. *cretam Cimoliam* vocant, genus est terrae cretosae, quae in Cimolo insula effoditur, candida, vel ad purpurissum inclinans: habetque varios in medicina usus, de quibus *Plin.* 35, 17, 57.

CIMOLUS, i, m. *Argentiera*, *Κίμωλος*, insula maris Cretici, antea Echinussa dicta, creta illa abundans, quae Cimolia appellatur. *Ov. Met.* 7, 463. cretosaque rura Cimoli. Adde *Plin.* 4, 12, 23.

*CIMON, onis, *Κίμων*, *ωνος*, dux Athen., Miltiadis et Egesiphyles filius. *Nep.* in *Cimone*. ℙ Item pictor quidam, de quo *Plin.* 35, 8. *B. A.*

CĪNAEDĬAS, ae, m. *κιναίδιας*, gemma candida, et oblonga, quae invenitur in cerebro piscis cinaedi. *Plin.* 37, 10, 56.

CĪNAEDĬCUS, a, um, adj. ad cinaedum pertinens. *Pl. Stich.* 5, 5, 19. Suavem cantationem aliquam occipito cinaedicam, *h. e.* proterviorem, pruritusque excitantem. *Varr.* ap. *Non.* 2, 822. Comici, cinaedici, scenatici, *h. e.* molles, enervesque saltatores. Sic *Pl. Stich.* 5, 7, 1. Qui Ionicus, aut cinaedicus, qui hoc tale facere possiet?

CĪNAEDŌLŎGUS, i, m. *κιναιδολόγος*, impudens in loquendo. *Turneb.* 29, 19. putat haberi in quodam *Varronis* fragmento ap. *Non.* 1, 277. Sed ea lectio valde incerta est.

*CĪNAEDŌPŎLIS, is, f. insula prope Cariam, sic nominata, ait *Plin.* 5, 31, 36., probrosis ibi relictis a rege Alexandro. *B. A.*

CĪNAEDŬLUS, i, m. diminutiv. cinaedi. *P. Scip. Afric. Aemilian.* ap. *Macr.* 2, 10. Virgines docentur praestigias inhonestas, cum cinaedulis et sambuca psalterioque eunt in ludum histrionum. *Pontan.* mallet *cinaedicis* ex conjectura.

CĪNAEDUS, a, um, adj. ad cinaedum pertinens, impudens, procax. *Catull.* 16, 2. Aureli pathice, et cinaede Furi. *Mart.* 6, 39. Homo cinaeda fronte. *Catull.* 10, 24. Hic illa, ut decuit cinaediorem, Quaeso, inquit, mihi etc.

CĪNAEDUS, i, m. *κίναιδος:* a *κινέω*, moveo, et *αἰδοῖα*, pudenda. Proprie est puer eviratus, qui resupinati viri pudenda clunibus vel manu subagi-

tat, idem ac embasicoetas. *Petr. Satyr.* 21. *Burm.* Ultimo cinaedus supervenit, cinguloque succinctus modo extortis nos clunibus cecidit, modo basiis olidissimis inquinavit. *Id. ib.* 24. Equum cinaedus mutavit, transituque ad comitem meum facto, clunibus eum, basiisque distrivit. *Appul. Met.* 10. Sed illae puellae, chorus erant cinaedorum, statim exultantes in gaudium, fracta, rauca et effeminata voce clamores intollunt. Et *mox.* passimque circumfusi nudatum supinatumque juvenem exsecrandis oribus flagitabant. ℙ Cinaedus differt a pathico, quia ille aliorum in se libidinem provocat, hic plerumque coactus se eidem subjicit. Sumitur tamen etiam pro puero meritorio, seu pathico. *Scip. Afric.* ap. *Gell.* 7, 12. Num qui cotidie unguentatus, eumne quisquam dubitet, quia idem fecerit, quod cinaedi facere solent? *Pl. Asin.* 3, 3, 37. Cinaedus calamistratus. *Catull.* 57. Pulcre convenit improbis cinaedis, Mamurrae pathicoque, Caesarique. *Id.* 23. Cinaede Thalle, mollior cuniculi capillo. *Juven.* 2, 10. Inter Socraticos notissima fossa cinaedos. ℙ Cinaedi etiam dicti sunt saltatores, et pantomimi, *ἀπὸ τοῦ κινεῖν τὸ σῶμα,* ut etiam *Non.* 1, 15. docet. Stulte saltatum te inter venisse cinaedos. *Pl. Mil.* 3, 1, 74. Ad saltandum non cinaedus malacus est, atque ego. *Scip. Afric.* ap. *Macr. Saturn.* 2, 10. Eunt in ludum saltatorium inter cinaedos virgines, puerique ingenui. ℙ Est et nomen piscis, coloris lutei. *Plin.* 32, 11, 53.

CĪNĂRA, et Cynara, ae, f. *κινάρα,* et *κυνάρα,* herba eadem, quae carduus sativus. *Colum.* 10, 235. Hispida ponatur cinara, quae dulcis Iaccho Potanti veniat, nec Phoebo grata canenti. Adde 11, 3. ℙ Ad scriptionem quod attinet, quamvis utroque modo tum Graece, tum Latine scriptum reperiatur, placet tamen *Salm.* in *Sol.* per *i* scribi in utraque lingua: quod nos amplectimur. *ℙ Fuit et *Cinara, ae,* insula maris Aegaei. *Plin.* 4, 12. *Mela* 2, 7. *Κίναρος* audit *Aethenaeo* 2, *ad f. B. A.*

CĪNĂRIS, is, f. nomen herbae ap. *Plin.* 8, 27, 41., ubi narrat, cervum herba cinare venenatis pabulis resistere. Quidam putant eandem esse cum *cinara:* sed negat *Hard.*

CINCINNĀLIS, le, adj. cincinnos habens. *Herba cincinnalis* eadem est, quae polytrichon. *Appul. Herb.* 51.

CINCINNĀTŬLUS, a, um, adj. diminut. cincinnati. *Hieron. ep.* 130. *n.* 19. Cincinnatuli pueri et calamistrati.

CINCINNĀTUS, a, um, adj. *βεβοστρυχωμένος, πλοκαμώδης,* cincinnos habens, cirratus. *Cic. in senat.* 5. Cincinnatus ganeo. *Id. Sext.* 11. consul. ℙ *Cincinnatae stellae* sunt crinitae. *Cic. N. D.* 2, 5. Stellae, quas Graeci cometas, nostri cincinnatas vocant. Al. rectius leg. *crinitas. Schol.* ad illud *Juven.* 6, 207. *Instantem regi Armenio, Parthoque cometen:* Latine haec stella cincinnata dicitur. ℙ *Cincinnatus* cognomen fuit L. Quinctii, qui ab aratro ad dictaturam arcessitus, strenuissimam reipublicae navavit operam: de quo *Liv.* 3, 26. et *Cic. Fin.* 2, 4.

CINCINNŬLUS, li, m. diminut. *βοστρύχιον,* parvus cincinnus. *Varr.* ap. *Non.* 6, 43. Ante aures modo ex subolibus parvuli Intorti demittuntur sex cincinnuli. Al. aliter leg.

CINCINNUS, i, m. *κίκιννος, βόστρυχος, πλόκαμος,* cirrus, capilli intorti. *Varr. R. R.* 1, 31. Coliculus viteus intortus, ut cincinnus. *Cic. Pis.* 11. Erant illi compti capilli, et madentes cincinnorum fimbriae. *Juven.* 6, 491. Altior hic quare cincinnus? ℙ Translate dicitur de flosculis orationis, et lasciviore verborum ornatu. *Cic. Or.* 3, 25. *ad f.* Atque eo citius in oratoris, aut in poetae cincinnis ac fuco offenditur, quod sensus in nimia voluptate, natura, non mente satiantur. Adde *Suet. Aug.* 86. [*De etymo vocis v. quae disputat *Döderl.* 3, 22. sq. cujus sententia haud improbanda videtur.]

*CINCIŎLUS, i, diminut. a Cincius. *Cic. Or.* 2, 7. *B. A.*

CINCĬUS, a, um, adj. ad Cincium pertinens, quod est nomen gentis Romanae. *Cincia, orum,* locus fuit Romae, ubi erat Cinciorum monumentum. *Fest.* ℙ *Cincia lex de donis, et muneribus* lata fuit a M. Cincio Alimento trib. pleb. M. Cornelio Cethego P. Sempronio Tuditano Coss. ann. U. C. 550. adversus eos, qui pretio causas orabant. Prohibebat enim, ne quis ob causam orandam donum munusve caperet. Ejus meminere *Cic. Or.* 2, 71., *Liv.* 34, 4., *Tac. A.* 13, 42. etc. ℙ Haec dicta est etiam *lex muneralis,* ut ex *Plauti* fragmento docet *Festus.*

*CINCTĬA, Junonis epitheton, idem ac Cinxia. *Capell.* 2. p. 37. Cinctiam mortales puellae debent in nuptias convocare, ut cingulum ponentes in thalamis non relinquas. V. CINXIA. *B. A.*

CINCTĬCŬLUS, i, m. *περιζωμάτιον,* parvus cinctus, genus amiculi puerilis (quemadmodum *cinctus* virorum est) quod circa umbilicum praecingitur, et ad media crura pertinet. *Pl. Bacch.* 3, 3, 28. Cincticulo praecinctus in sella apud magistrum assideres.

*CINCTOR, oris, m. *Gloss. Gr. Lat. ζώστης,* Cinctor. *B. A.*

CINCTORĬUM, ii, n. *παραζώνιον,* balteus, hoc est cinctus, ex quo ensis dependet. *Mela* 2, 1. *in f.* Marti pro simulacris enses et cinctoria dedicant. Quidam putant, utrumque simul significari, nempe ensem cum suo balteo, quo lateri appenditur. Hoc enim sensu accipiendum videtur ipsum *parazonium,* quod habetur apud *Mart.* 14, 32. *in lemmate.* Ipsum epigramma tale est: Militiae decus hoc, et grati nomen honoris: Arma tribunicium cingere digna latus. ℙ *Salm.* in *Sol.* ait, se legisse apud *Mel.* in libb. *enses, et tentoria:* emendari autem posse *tinctoria,* hoc est gladios, quod ii sanguine tingantur. Hinc in *Isid. Gloss.* haberi: *tinctorium, gladius.* Nihilominus magis placere *cinctorium.* Quod et in ipsis *Isid. Gloss.* alii reposuerunt. Huc quidam trahunt illud *Plin.* 7, 7, 7. Tu cujus semper in cinctorio mens est, *h. e.* in balteis, et gladiis, atque adeo cruenta, crudelis es. Alii leg. *cinctoria mens est.* Sed *Hard.* cum aliis *tinctoria,* eodem sensu: ut sit idem *tinctoria mens,* quod *gladiatorius animus* ap. *Ter. Phorm.* 5, 7, 71. Alii denique, *in victoria mens est.*

CINCTORĬUS, a, um. V. in v. praec.

CINCTUM, i, n. V. CINCTUS, us.

CINCTŪRA, ae, f. *Quint.* 11, 3. *a med.* Ita cingatur, ut tunicae prioribus oris infra genua paulum, posterioribus ad medios poplites usque perveniant. Pars togae prior mediis cruribus optime terminatur, posterior eadem portione altius, qua cinctura, *h. e.* uti priores tunicarum orae demissiores esse debent posterioribus, ita et eadem portione toga ascendere a tergo debet supra ejusdem oram priorem. Ita *Spaldingius* locum legit, nempe *qua cinctura* pro *quam cinctura,* ut prius editum fuerat, itaque interpretatus est. ℙ Videtur etiam sumi pro ipsa cingendi ratione. *Suet. Caes.* 45. Usus est lato clavo ad manus fimbriato, nec ut unquam aliter, quam super eum cingeretur, et quidem fluxiore cinctura.

CINCTUS, a, um, part. a *cingo, περιβεβλημένος,* circumdatus. *Pl. Curc.* 2, 1, 5. Zona cinctus. *Hor. Sat.* 2, 8, 10. Puer alte cinctus. [**Id. ib.* 1, 5, 6. Altius praecinctis, (*ἐυζωνοτέροις*) i. e. celerius proficiscentibus. Altius cingi solebant, qui festinato facere iter vellent.] *Ov. Met.* 6, 59. Mulier cincta vestem ad pectus. [**Curt.* 3, 3. Zona aurea muliebriter cinctus.] *Id. Trist.* 1, 4, 30. Agminibus comitum qui modo cinctus erat. *Id. A. Am.* 3, 392. navali cinctus honore caput, *h. e.* coronatus navali corona. [**Sil.* 15, 100. Cinctus lauro triumphus (*ἐστεμμένος*).] *Id. Amor.* 3, 8, 10. Ense latus cinctum. *Liv.* 38, 21. *ad f.* Miles Hispaniensis gladio cinctus. [**Suet. Aug.* 35. ferro cinctus *Id. ib.* 19. Cultro venatorio cinctus.] *Cic. Mil.* 1. Consessus cinctus corona. *Id. Flacc.* 12. Provincia cincta mari. *Id. Manil.* 11. Sicilia multis undique cincta periculis. [**Virg. A.* 12, 811. Cincta flammis. *Tac. A.* 12, 46. Cincto ratibus ambitu, ne vaga effugia forent. *Id.* 15, 38. Templa muris cincta. — Idem quod vestitus, indutus. *Virg. A.* 8, 282. Pellibus in morem cincti. *Id. Mor.* 22. Cinctus villosae tergore caprae. — *Id. A.* 7, 658. Centum angues cinctamque gerit serpentibus Hydram.] ℙ Speciatim *cincta* dicebatur Flaminica veste velata. *Fest.* ℙ Est etiam *cinctus,* qui militiae nomen dedit, et arma sumpsit. *Plin. ep.* 7, 25. *in f.* Sunt plures cultu pagano, quos cinctos, et armatos diligenter scrutatus invenies. *Marcell. Dig.* 39, 1, 25. Titius priusquam tribunus legionis factus esset, testamentum fecit: et postea cinctus, manente eodem, defunctus est. *Paul. ib.* 38. Miles non ignominiae causa missus, cinctus est in alia militia.

CINCTUS, us, m. *διάζωμα, περίζωμα,* vestis infra pectus corpus ambiens, et ad pedes pertingens, ut campestre, et subligaculum; quae Italice dici posset *grembiule.* Erat propria virorum et mulierum: sed in viris *cinctus,* in feminis *cingulam* dicebatur, ut *Varr. L. L.* 4, 23. docet: et gestabatur ab his supra tunicam; ab illis autem loco tunicae, ut expeditiores essent ad agendum. Habebant enim soluta brachia, et ad exercendum habiliora. ℙ *Cinctum, i,* n. hoc sensu dicitur a *Porphyr.* in *Hor. Art. P.* 50. ℙ *Cinctus Gabinus* fuit ipsius togae quaedam conformatio in hunc modum. Lacinia ejus extrema laevo brachio subducta in tergum rejiciebatur, ac retrahebatur ad pectus, atque ita in nodum colligabatur, ut togam contraheret, et breviorem, et adstrictiorem redderet. Hujus autem cinctus origo est hujusmodi. Cum toga laxum vestimenti genus esset, et ad pugnandum inepta, repentina apud Gabios incursione, cum non esset spatium deponendi togas, et sumendi saga, aut chlamydes, (quae fortasse tunc temporis nondum invecta fuerant) subductam, et retro rejectam circa corpus complicaverunt, et ad pugnandum processerunt. Ejus mentio fit a *Virg. A.* 7, 612. et *Serv. ib.* item *Liv.* 5, 46. et 8, 9. etc., quique eo modo induti essent, *incincti cinctu,* aut *ritu Gabino* dicebantur, et *in procinctu* esse. Hoc habitu utebatur postea consul bella indicturus. *Virg.* et *Serv. ib.* ℙ Est etiam *cinctus* idem quod zona, *ζώνη. Plin.* 23, 6, 59. Solutus vinculo omni cinctus, et calceatus, atque etiam anuli. *Id.* 28, 4, 9. Si cinctu suo soluto feminam cinxerit. *Suet. Ner.* 51. Synthesinam indutus, sine cincto, et discalceatus. ℙ *Cinctum, i,* n. vel *cinctus, i,* m. *Scrib. Compos.* 163. Has venatores diligenter colligunt, et habent in cincto, *h. e.* in zona. ℙ Pro ipsa cingendi ratione. *Plin.* 28, 6, 17. Vulnera nodo Herculis praeligare, mirum quantum ocior medicina est: atque etiam quotidiani cinctus tali nodo, vim quandam utilem habere dicuntur. ℙ Significat etiam mediam partem corporis, qua cinguntur milites, quemadmodum et interdum *ζώνη* apud Graecos. *Fulg. Mythol.* 3, 7. Omnes Deos Juppiter ad nuptias dicitur convocasse, illa de causa, quod putarent pagani singulas partes in homine Deos singulos obtinere; ut Jovem caput, Minervam oculos, Junonem brachia, pectus Neptunum, cinctum Martem, renes et inguina Venerem, pedes Mercurium.

CINCTŪTUS, a, um, adj. cinctu indutus. *Cinctuti Cethegi* ap. *Hor. A. P.* 50. et *cinctuti Lupercs* ap. *Ov. Fast.* 5, 101. sunt cinctu illo praecincti, qui in voce praeced. descriptus est: eo enim indumenti genere loco tunicae utebantur antiqui illi, et operosi homines, ut ad agendum expeditiores essent. Ad Lupercos quod attinet, satis constat, nudos eos, et solo cinctu pudenda velatos, per Urbem Lupercalibus decucurrisse. *Plutarch.* in *Rom. c.* 21. *Διαθέουσιν ἐν περιζώμασι γυμνοί.*

*CĪNĒAS, ae, m. *Κινέας,* vir Thessalus, Pyrrhi regis Epirotarum legatus, qui Romam missus, ut de pace ageret, obsistente sibi App. Claudio Caeco, re infecta ad Pyrrhum reversus est. Interrogatus deinde de statu urbis et senatu, dixit: *Senatum Deorum consessum sibi visum esse; populi autem tantam turbam esse, ut vereretur, ne regi cum Hydra quadam Lernaea res esset.* Huic tam fidelis fertur memoria, ut postridie quam Romam advenisset, sine ulla nomenclatoris ope; senatui, equestrique ordini sua nomina ediderit. *Cic. Tusc.* 1, 24. et *Plin.* 7, 24, 24. *Aelianus* in *Tact. c.* 1. auctor est, hunc Cineam Aeneae antiquissimi scriptoris Commentarios *στρατηγικοὺς* in compendium redegisse; do quo accipiendus est locus *Cic. Fam.* 9, 25. *B. A.* [*Sunt qui scribere malint *Cyneas.* Cf. *Tzschuck.* ad *Eutrop.* 2, 12.]

CĪNĔFACTUS, a, um, part. ab inusit. *cinefio,* in cinerem redactus. *Lucr.* 3, 920. At nos horrifico cinefactum te prope busto Insatiabiliter deflebimus.

CĪNĔRĂCĔUS, a, um, adj. *τεφρώδης,* cineri similis. *Plin.* 17, 5, 4. Cineracea terra. *Id.* 27, 7, 27. Folia cineracei coloris.

[CĪNĔRĀRĬA, ae, f. *κοσμήτρια,* mulier, quae calamistros fervente cinere calefactos, quibus capillus ornatur, ministrat. *Not. Tir.* p. 165. Cinis, cineraria, cinifela. In prima editione legitur *cinifelo* pro *cinifela,* quod esset pro *ciniflo,* quam vocem V. suo loco. *F.*]

CĪNĔRĀRĬUM, ii, n. locus in sepulcro, ubi mortuorum cineres reconduntur. *Inscr.* ap. *Grut.* 850, 10. Fratri optimo et piissimo cinerarium fecit. Adde 418, 11. et 663, 3. [*Alia* ap. *Fabr.* p. 16. *n.* 71. Calpurnia Restituta emit de Synerote columbaria N. IV., ollas N. VIII., et cinerarium medianum, et Phoebo conjugi suo, et sibi, posterisque suis. Hic *Fabrettus* probat, cinerarium fuisse locum, in quo sarcophaga marmorea cum integris corporibus asservabantur, columbaria loculos, in quibus singulis duae plerumque ollae sive ossuaria cum ustorum corporum cineribus reponebantur. Adde alias ap. *Grul.* 418, 11., 663, 3. et 850, 10. V. COLUMBARIUM et OSSUARIUM. *F.*]

CĪNĔRĀRĬUS, a, um, adj. *Cinerarii fines* in agris sunt, qui ad sepulcrum aliquod terminantur. Veterum enim sepulcra in agris fuere. *Var. Auct. de limit.* p. 296. *Goesii.* V. CINERICIUS.

CĪNĔRĀRĬUS, ii, m. *κοσμοπλόκος,* idem qui ciniflo. Porro utraque haec appellatio a cinere calefaciendo orta est. Docet enim *Varr. L. L.* 4, 29. dictos esse *cinerarios,* quod calamistros fervente cinere calefactos, quibus capillus ornatur, ministrarent. *Ciniflones* a cinere flando, et calefaciendo sunt appellati. [*Addubitat de hac vocis originatione *Döderl.* 3, 23. quam ad inusitatam quandam verbi formam *cinnio* refert, ut *ciniflo* non compositum ex *cinis* et *flare,* sed antiquum dicendi genus pro *cinilio* dicat. Cf. interprr. ad *Hor.* et *Catull. ll. mox ll.*] Uterque ab *Hor. Sat.* 1, 2, 98. et a *Tertull. ad Uxor.* 2, 8. inter delicatiores mulierum servos enumeratur. Latius tamen eorum opera patuisse videtur. Nam et tonsoriam exercuisse, colligitur ex illo *Catull.* 60, 138. Nunc tuum cinerarius Tondet os. *Senec. Constant. sap.* 14. Quidam se a cinerario impulsos moleste ferunt. ℙ Olim *cinerarii* per convicium dicti sunt a *Vigilantio,* qui Sanctorum martyrum cineres et ossa venerabantur, ut est ap. *Hieron. ep.* 109. *n.* 1.

CĪNĔRESCO, is, n. *τεφροῦμαι,* in cinerem abeo.

Tertull. Apolog. 40. *de regione Sodomae.* Poma contacta cinerescunt. *Fulg. Mythol.* 2, 18. Poma fugitivis cinerescentia tactibus.

CINĔRĔUS, a, um, adj. τεφρὸς, cineri similis, cineraceus. *Plin.* 14, 3, 4. *n.* 9. Cinerea uva. *Id.* 35, 16, 54. terra. *Id.* 37, 10, 68. et *Colum.* 2, 2. Cinereus color.

CINĔRĬCIUS, vel cineritius, a, um, adj. cinereus, cineraceus. *Varr. R. R.* 1, 9. *ad f.* Si terra non sit cinericia, neve vehementer densa. Alleg. *cineraria.*

CINĔROSUS, a, um, adj. cinereus. *Appul. Met.* 4. Pulverei, et jam cinerosi mortui. *Id. ib.* 7. Cinerosa canities.

*CINGA, ae, Hispaniae Tarracon. fluv., in regione Ilergetum, in Sicorim influens. quocum in Iberum cadit. *Caes. B. C.* 1, 48. *Lucan.* 4, 21. *B. A.*

*CINGETORIX, origis, Gallus, de Trevirorum principatu contendebat cum Indutiomaro, cujus erat gener, mansitque in fide Caesaris. *Caes. B. G.* 5, 3, 56. etc. ℙ Alter fuit Britannus, rex in ea parte, quae ad Cantium est, qui Cassivellauni imperio castra Caesaris improviso adortus est. *Id. ib.* 5, 22. *B. A.*

*CINGILIA, ae, Italiae opp., ad mare Hadriaticum, in Vestinorum regione. *Liv.* 8, 29. *B. A.*

*CINGILLA, ae, Syriae opp., in Commagena. *Plin.* 5, 24. *B. A.*

CINGILLUM, i, n. vel Cingillus, i, m. ζωνάριον, ὀμφάριον, parva vestis, quae *cinctus* dicitur. *Petr. fr. Trag.* 67. *Burm.* Venit ergo galbino succincta cingillo, ita ut infra cerasina appareret tunica. Adde *Not. Tir.* p. 158.

CINGO, is, cinxi, cinctum, a. 3. ζώννυμι, περιβάλλω, circum complector, circumdo. *Ov. A. Am.* 3, 562. Cingenda est altis sepibus ista seges. *Pl. Amph.* 1, 1, 152. Cingitur: certe expedit se. *Suet. Caes.* 45. Fluxiore cinctura cingi. *Plin.* 28, 4, 9. Cingere aliquem cinctu. *Hor. Od.* 3, 30, 16. comam lauro. *Ov. Fast.* 3, 254. de tenero flore caput. *Hor. Od.* 3, 25, 20. Cingentem viridi tempora pampino. [**Virg. A.* 5, 539. Tempora lauro. *Id. ib.* 12, 163. Cui tempora radii cingunt. *Id. ib.* 1, 673. Cingere flamma reginam.] *Liv.* 7, 10. Cingi gladio. *Virg. A.* 2, 511. ferrum. *eod. sensu, pro* cingi ferro (hellenismus). *Ov. Fast.* 2, 784. Cingere latus ense. *Mart.* 14, 32. Arma tribunicium cingere digna latus. *Id.* 11, 100, lacertos anulo. *Cic. N. D.* 3, 40. urbem moenibus. *Liv.* 7, 39. castra vallo. *Tac. A.* 6, 34. hostem stationibus in modum obsidii. *Id. ib.* 12, 17. multitudinem custodia. [**Id. ib.* 13, 41. Quod moenibus cingebatur. — *Curt.* 4, 13. Ultimum agmen valida manu cinxerat, i. e. a tergo firmaverat.] *Virg. A.* 3, 52. urbem obsidione. *Ov. Pont.* 2, 8, 69. Cingi ab armis hostium. [**Virg. A.* 2, 520. Cingi telis. *Tibull.* 2, 3, 37. Praeda feras acies cinxit discordibus armis: quem locum frustra tentasse videtur *Broukh.*] ℙ *Cingere aliquem* aliquando est stipare, comitari. *Tac. A.* 1, 77. Ne egredientes in publicum pantomimos equites Romani cingerent. *Ov. Pont.* 4, 9, 17. Dumque latus sancti cingit tibi turba senatus. [*Adde *Sil.* 4, 448. Ductorem ℙ Ansonium telis Garamantica pubes cinxerat.] ℙ *Cingi venenis* ap. *Val. Flacc.* 6, 477. est instrui, armari, ea ratione, qua dicimus *cingi gladio.* ℙ Dicuntur etiam cingere locum aliquem, qui circa eum incolunt. *Id. ib.* 68. Quique lacum cinxere Bicen. ℙ Item qui itinere locum aliquem circumeunt. *Lucan.* 9, 372. Audet in ignotas agmen committere gentes, Armorum fidens, et terra cingere Syrtim, *h. e.* terrestri itinere circuire. Adde 1, 594. ℙ De fluminibus, quae locum aliquem circumfluunt. *Caes. B. G.* 1, 38. Flumen, ut circino circumductum, paene totum oppidum cingit. *Curt.* 3, 1, Terra magna ex parte cingitur fluctibus. ℙ In illo *Plin.* 6, 12, 13. Cingitur insula tribus millibus passuum, *h. e.* circumitur, seu tria mill. pass. in circuitu habet. ℙ Poetice significat aliquando occupare, vel tegere. *Virg. A.* 5, 13. cinxerunt aethera nimbi. *Senec. Herc. fur.* 939. Medium diem cinxere tenebrae. ℙ Haec translatio ex eo descendit, quod *cingere* significat etiam vestire, tegere: ut in illo *Sil.* 3, 235. at vestigia nuda, sinusque Cingere inassuetum. Hinc etiam *cinctus, us*, et *cincticulus* vestis genus quoddam sunt. ℙ *Cingere aliquem insignibus fortunae principalis* ap. *Tac. Hist.* 2, 59. *ad f.* est, honoribus, et vestibus principum ornare, decorare. ℙ Aliquando est militare verbum. Nam *cingi* milites dicuntur, cum militiae adscribuntur, et arma sumunt. *Papinian. Dig.* 29, 1, 43. Filiusfamilias equestri militia exornatus, cingi confestim jussus etc. V. CINCTUS, a, um. [*Hinc ap. *Virg. A.* 11, 486. Cingitur ipse furens certatim in proelia Turnus.] ℙ Denique *cingere arbores* est eas circum deglabrare, uti docet *Paul. Dig.* 47, 7, 5. Graeci quoque τὸ ζωννύειν exponunt περιελεῖν τὸν φλοιόν. Arbores autem fere omnes, cortice in orbem detracto, necantur, teste *Plin.* 17, 24, 36. *n.* 9. V. DECLAVO, et COINQUIRE.

CINGŬLA, ae, f. ζῶμα, qua cinguntur jumenta. *Ov. R. Am.* 236. Ut nova velocem cingula laedat equum. Adde *Calpurn. ecl.* 6, 41. ℙ Pro cingulo, seu zona hominis. *Ov. A. Am.* 3, 443. Nec coma vos fallat liquida nitidissima nardo, Nec brevis in rugas cingula pressa suas. Adde *Titin.* ap. *Non.* 41, 1.

CINGŬLĀNUS. V. CINGULUM.

CINGŬLI, Graeci dicunt σφηκώδεις, homines satis tenues in iis locis, ubi cingi solemus. *Fest.* hoc est *vespis similes.*

CINGŬLUM, i, n. et Cingŭlus, i, m. genus vestis, de quo V. CINCTUS, us. ℙ Item zona, ζώνη. *Petr. Satyr.* 21. Myrtea subornatus gausapila, cinguloque succinctus. *Virg. A.* 12, 942. et notis fulserunt cingula bullis. [**Id. ib.* 1, 492. Cingula aurea subnectens mammae.] *Val. Flacc.* 6, 470. fecundaque monstris cingula, *h. e.* cestus Veneris. *Cic. Somn. Scip.* 6. Cernis eandem terram quasi quibusdam redimitam et circumdatam cingulis; e quibus duos maxime inter se diversos, etc. ℙ Cingulo nova nupta praecingebatur, quod vir in lecto solvebat. Id factum erat ex lana ovis, ut sicut illa in glomos sublata conjuncta inter se sit, ita vir suus secum cinctus vinctusque esset. Hunc Herculaneo nodo vinctum vir solvit ominis gratia, ut sic ipse sit felix in suscipiendis liberis, ut fuit Hercules, qui LXX liberos reliquit. Haec *Festus.* ℙ Speciatim *cingulum* adhibetur in re militari. Est enim militiae insigne: et metonymice pro ipsa militia ponitur. *Impp. Arcad. et Honor. Cod. Theod.* 6, 30, 18. Cingulum militiae sumere. *Impp. Valens et Valentinian. Cod. Justin.* 7, 38, 1. Cingulo aliquem exuere, *h. e.* exauctorare. *Iidem ib.* 12, 17, 3. spoliare. Adde *Prudent.* 32. ℙ Est etiam nomen oppidi in Piceno, nunc *Cingoli. Caes. B. C.* 1, 15. Cingulum, quod oppidum Labienus constituerat, suaque pecunia exaedificaverat. *Sil.* 10, 34. Cingula saxa appellat. Adde *Cic. Att.* 7, 11. et 12. ℙ Ejus incolae *Cingulani* dicuntur a *Plin.* 3, 13, 18. *Inscr.* ap. *Mur.* 383, 1. Fl. Fortunio . . . . Ordo Cingulanorum etc. Sic *Cingulanus ager*, ap. *Front. de colon.* p. 121. *Goesii.* ℙ In cingulo Florentino, in centuriis singulis sunt jugera CC. *Front. de colon.* p. 133. *Goes.*, *h. e.* in agro, in territorio, *h. e.* in agro, qui Florentiam cingit. ℙ Cum *cingulum*, *cingulus*, et *cingula* usurpata a scriptoribus reperiantur, manifestum videtur, vocem adjectivam esse. Notat autem *Serv.* ad illud *A.* 9, 359. *aurea bullis cingula*, neutro genere de hominum, feminino de animalium zonis dici: quod confirmat *Isid. Orig.* 20, 16. Sed V. CINGULA.

CINIFELA et CINIFELO. V. CINERARIA.

CINĬFES vel Ciniphes, Cyniphes, Cinyphes, Cinypes et Scyniphes aut Scinifes (tot enim modis scriptum legitur) um, f. plur. musculae sunt minutissimae, sed aculeis permolestae, ut *Augustin. Trinit.* 3, 7. et *Isid. Orig.* 12, 8. docent. Graece dicuntur ab aliis ὀχνίαις, ab aliis κνίφες vel κνίφες, ita appellati a κνίζω, pruritum moveo. *Hieronym. in Joel. c.* 2. *v.* 25. Cyniphes tam parvi sunt culices, ut vix cernantur oculis. *Sulpic. Sever. sacrae hist.* 1, 14. Superductis ciniphibus terra oppleta est. *Alcim. Avit.* 5, 151. Illic quas scinifes vocitant, quantosque volatus etc.

CINĬFLO, onis, m. ciniflones, qui et cinerarii. *Hor. Sat.* 1, 2, 98. Custodes, lectica, ciniflones, parasiti. *Acron.* ad *l. c. Hor.* Dicti ciniflones ab eo, quod in cinerem flant ad ferrum calefaciendum. V. CINERARIUS, ii.

CĪNIS, ăris, m. et f. τέφρα, pulvis, in quem res combustae rediguntur. *Auct. ad Herenn.* 4, 8. *ad f.* Nisi patriae miserandum viderint cinerem. [**Virg. A.* 10, 59. Non satius, cineres patriae insedisse supremos? *Hor. Ep.* 16, 11. Barbarus heu cineres insistet victor, et urbem eques sonante verberabit ungula.] *Hor. Od.* 2, 1, 7. incedis per ignes Suppositos cineri doloso. *Lucr.* 4, 924. cinere ut multa latet obrutus ignis. *Colum.* 12, 22. Infundito cineris lixiviae congios duos. [**Suet. Tib.* 74. Cinis e favilla et carbonibus, ad calefaciendum triclinium illatus, exstinctus et jam frigidus exarsit repente. *Virg. G.* 1, 82. Effetos cinerem immundum jactare per agros.] *Hor. Ep.* 1, 15, 39. Vertere omnia in fumum, et cinerem. *Id. Od.* 4, 13, 28. Dilabi in cineres. [**Tibull.* 1, 9, 12. In cinerem et liquidas munera vertat aquas. Cf. *Heyn.* ad h. l. vers. *Hom.* Ἀλλ' ὑμεῖς μὲν πάντες ὕδωρ καὶ γαῖα γένοισθε.] *Plin.* 34, 10, 22. Redire in cinerem. *Stat. Th.* 12, 82. impulsas cineri miscere Mycenas, *h. e.* incendio absumere. *Senec. Theb.* 113. et *Virg. Cir.* 312. Dare aliquid in cinerem, *eod. sensu.* ℙ Translate *Catull.* 68, 90. Troja virum, et virtutum omnium acerba cinis, *h. e.* immaturum exitium. ℙ Saepissime dicitur de funerum reliquiis, quae crematis cadaveribus, in sepulcra condebantur: item de ipsis defunctorum manibus. [**Tac. A.* 14, 12. Etiam Lolliae Paullinae cineres reportari, sepulcrumque exstrui permisit. *Suet. Cal.* 15. Ad transferendos matris fratrisque cineres festivavit. *Virg. A.* 11, 211. Moerentes altum cinerem et confusa ruebant ossa focis. *Id. ib.* 10, 828. Teque parentum manibus et cineri remitto, i. e. ad sepulcrum patrium, ut te inferant. *Hor. Od.* 2, 8, 9. Expedit matris cineres opertos fallere. *Tibull.* 1, 3, 7. Assyrios cineri quae dedat odores.] *Hor. A. P.* 471. Minxeneri quae dedat odores.] *Hor. A. P.* 471. Obsecrarit in patrios cineres. *Cic. Quint.* 31. Obsecravit per fratris sui mortui cinerem. *Id. Verr.* 2, 1, 44. Cur hunc dolorem cineri ejus, atque ossibus inussisti? (Adde *C. Anton. in epist.* ap. *eund. Phil.* 13, 10.) *Phaedr.* 3, 9. Et cedo invidiae, dummodo absolvar cinis, *h. e.* jam mortuus. [**Hor. Ep.* 17, 33. Donec cinis injuriosis aridus ventis ferar. — *Tibull.* 2, 6, 34. Et mea cum muto fata querar cinere.] Sic *Mart.* 1, 2. Rari post cineres habent poetae, et 5, 13. Quodque cinis paucis, hoc mihi vita dedit. [*Dicitur etiam pro ossibus defunctorum, quae cremari solebant. *Tac. A.* 2, 59. Semiusti cineres, ac tabe obliti.] ℙ *Cineri medicinam dare*, proverbialiter significat nimis serum alicui afferre remedium, mortuo mederi. Legitur ap. *Propert.* 2, 11, 16., ubi alii pro *cineri* reponunt cum *Scalig. emeritis*, sed *Brouckus.* alteram lectionem tuetur ex octo MSS. Simile est illud ap. *Quint. Decl.* 12, 23. Aquas infundere in cinerem: *scilicet* cum incendium jam exstinctum est. ℙ *Cinerem quaeritare* aliud proverb. ap. *Pl. Mil.* 4, 2, 10. *h. e.* rem vilem ac sordidam. ℙ Feminine (praeter eos, quos adduximus) extulerunt etiam *Caesar*, *Catulus* et *Calvus*, quorum auctoritatem frustra *Nonius* vacillare dicit 3, 51. ℙ In recto casu singulari *ciner* pro *cinis* agnoscitur a *Prisc.* 5, 658. et 6, 707., sed nullo probatur exemplo. ℙ Ultima in *cinis* producitur in illo *Albinov. ad Liv.* 1, 163. Miscebor cinerique cinis, atque ossibus ossa. V. SANGUIS *in f.*

CĪNISCŬLUS, li, m. parvus, seu paucus cinis. *Prud. Cath.* 10, 149. Nec si cariosa vetustas Dissolverit ossa favillis, Fueritque cinisculus arens Minimi mensura pugilli.

*CINITHII vel Cinethii, orum, pop. Africae, in reg. Syrtica, prope Syrtim minorem. *Tac. A.* 2, 52. Κινήθιοι, Cinethii, audiunt. *Ptolem.* Sic dicti forte a Cinetho vel Cinitho oppido quodam. *B. A.*

*CINIUM, i, opp. Majoreae insulae. *Plin.* 3, 5.

*CINNA, ae, f. opp. Dalmatiae. *Anton. Itin.* Sinna appellatur in *Tab. Peut.* ℙ Fuit et *Cinna, ae*, m. cogn. Rom., ut L. Cornelius Cinna, qui consul fuit una cum Cn. Octavio. *Flor.* 3, 21. *Vellej.* 2, 24. *Cic. Tusc.* 5, 19. *Liv. Epit.* 79. sq. — C. Helvius Cinna, poeta insignis, Catulli amicus. *Catull.* 10, 30. 45, 9. *Virg. E.* 9, 35. *Ov. Trist.* 2, 435. *Mart.* 10, 21, 4. *Quint.* 10, 4. ℙ V. CINNANUS. *B. A.*

CINNĂBĂRIS, is, f. κιννάβαρι, εως, τὸ, genus coloris rubri, et minio similis, diversi tamen, quo pictores utuntur. Duplex est, nativum, et factitium. *Plin.* 33, 7, 39. Cinnabaris adulteratur sanguine caprino, aut sorbis tritis. Pretium sincerae nummi quinquaginta. Et 29, 1, 8. Cinnabaris Indica. ℙ Dicitur etiam *cinnabari, is*, n. more Graecorum. *Plin.* 33, 7, 38. Minium quidam vocant cinnabari. Ita cum *Harduino* pleraeque editiones tum antiquae, tum recentes. At omnium antiquissima A. 1469. habet *cinnabarim*, quod vel ex eo praeferendum videtur, quia *Plin.* tum *l. c.*, tum alibi semper feminine usurpat. ℙ Cinnabaris Indica erat sanies draconis elisi elephantorum morientium pondere, permixto utriusque animalis sanguine, ut *Plin. l. c.* 33, 7, 38. docet. V. etiam 8, 12, 12. Hoc tamen plerique fabulosum putant, quamvis *Solin.* confirmat 25. *sub f.*

CINNĂMĔUS, a, um, adj. qui est ex cinnamo. *Auson. Idyll.* 11, 17. Cinnameus nidus. *Appul. Met.* 5. Cinnamei crines, *h. e.* cinnama redolentes. Et *ib.* 10. odores. Et *ib.* 2. Cinnameus inhalatus oris.

CINNĂMĪNUS. V. CINNAMOMINUS.

[CINNĂMĬO, onis, m. diminut. cinnami. Est nomen serv. Rom. *Inscr.* ap. *Mur.* 1095, 13. Cinnamio C. Caesaris Aug. verna. *F.*]

[CINNĂMIS, idis, f. quae cinnamum olet. Est cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Grut.* 943, 12. Juniae Cinnamidi Q. Junius Stephanus. *F.*]

CINNĂMOLOGUS, i, m. κινναμολόγος, *h. e.* cinnamum colligens: a κίνναμον, cinnamum, et λέγω, colligo. Ita vocatur avis quaedam in Arabia, quia cinnami surculis collectis nidificat. Eos autem nidos sagittis decutiunt indigenae, mercis gratia. *Plin.* 10, 33, 50. ℙ De eadem verba faciens *Solin.* 33., appellat *cinnamolgon*, extrita per syncopen quarta vocali.

CINNĂMOMĪNUS, a, um, adj. κινναμώμινος, qui est ex cinnamomo. *Plin.* 13, 1, 2. Unguento cinnamomino prodigiosa pretia. Al. leg. *cinnamino.*

CINNĂMOMUM, i, n. κιννάμωμον, frutex Aethiopiae Troglodytis connubio permixtae duum cubitorum altitudine amplissimus, folio origani, cujus cortex gratissimi odoris est: lignum vero (quod *xylocinnamomum* vocant) acerbum gustui propter origani acrimoniam, quam imitatur. Est aroma illud, quod Italice dicitur *cannella.* Plura de eo *Plin.* 12, 19, 42. V. CASIA. ℙ Est etiam vox blandientis, nam vetula ap. *Pl. Curc.* 1, 2, 6. ad

vinum orationem convertens ait: Tu mihi stacte, tu cinnamomum, tu rosa.

CINNAMUM, *et Graeca terminatione* Cinnamon, i, n. idem quod *cinnamomum*. Est enim veluti per syncopen ab eo deducta vox, et a Latinis usurpata, cum Graeci *κιννάμωμον* tantum dicant. [Est vox Hebraica קִנָּמוֹן *cinnamon*, Laurus cinnamomum, *Linn.* Itali vocant *cannella del Ceylan*, *cinnamomo*. *F.*] Plurimus ejus usus fuit in unguentis, quae cinnamomina dicta sunt, et prodigiosa pretia habuere. *Plin.* 12, 19, 43. Cinnamomum, idemque cinnamum, nascitur in Aethiopia. *Senec. Oedip.* 117. Cinnamis silvas Arabum beatas Vidit. *Stat. Silv.* 4, 5, 31. odoratisque rara Cinnama praeripiet Sabaeis. *Claud. Nupt. Honor. et Mar.* 94. Panchaia turgent cinnama. *Lucan.* 10, 165. multumque madenti Infudere comae, quod nondum evanuit aura, Cinnamon, externa nec perdidit aera terra. *Mart.* 4, 13. Tam bene rara suo miscentur cinnama nardo. ℙ Dicitur avis Phoenix ex ejus surculis nidum sibi, seu rogum struere. *Ov. Met.* 15, 399., *Stat. Silv.* 2, 6, 87. et *Claud. in I. Cons. Stil.* 2, 420. ℙ Est et aliud, cognomento *comacum*, seu *camacum*, multum quidem a priore differens, vicina tamen gratia. *Plin.* 12, 28, 63. et 13, 2, 2. ℙ Sunt qui scribunt *cinamum*, et *cinamomum* unico *n*, sed minus recte. *Dausq.* in *Orthogr.*

CINNAMUS, i, m. idem quod cinnamum, vel cinnami surculus. *Sol.* 33. de Phoenice: Rogos suos struit cinnamis, quos prope Panchajam concinnat. ℙ Est etiam cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Fabr.* p. 6. *n.* XXXIV. P. Arruntius Cinnamus.

CINNANUS, a, um, adj. ad Cinnam pertinens. *Cinna* est nom. propr. Rom. L. Cornelius Cinna bello civili contra Sullam pugnavit, et a suis tandem interfectus est. V. *Florum*, *Epit.*, *Liv.* 77. et seqq. et alios. *Nep. Att.* 2. Cinnanus tumultus. Et *ib.* et *Vell.* 2, 24. Cinnanae partes.

CINNUS, i, m plurium rerum commixtio, inquit *Non.* 1, 295. Hinc ita appellatum est genus quoddam potionis ex pluribus liquoribus temperatum, (ut *id. ib.* 207. tradit) quod a Graecis *κυκεών* dicitur, a *κυκάω*, misceo. *Arnob.* 5, 174. Sitienti adoris oggerit potionem cinnum, cyceonem quam nuncupat Graecia. ℙ Translate. *Cic. Or.* 6. Est autem quidam interjectus *(dicendi modus)* inter hos medius, et quasi temperatus; nec acumine posteriorum, nec fulmine utens superiorum, ut cinnus amborum, in neutro excellens, utriusque particeps, vel utriusque, si verum quaerimus, potius expers. Ita legit *Non. cit. n.* 295., *P. Victor*, et *Grut.* Alii cum *Aldo* A. 1514. ediderunt *vicinus amborum:* [itemque *Schützius*, quod unice verum affirmat similem locum adducens ex *Gell.* 7, 14. *F.* *Idem exhibet *Orell.*] ℙ Praeterea *cinnum* idem esse ac cincinnum, probant quidam tum ex *Gloss. Phil.*, ubi *cinnus* exponitur *κρώβυλος;* tum ex *Pl. True.* 2, 2, 32. et *Cic. Or.* 3, 25. *sub f.* ut quidem legit *Non.* 6, 13. Sed ap. *Pl.* et *Cic. cincinnus* cum plerisque omnibus legendum est. [*Ita *Orell.*] ℙ In iisdem *Gloss.* exponitur *νεῦμα*, hoc est nutus: in aliis cilium, aut palpebra, ut est ap. *Scal.* ad *Fest.* in *Sugillatum*. Sed harum significationum desiderantur adhuc Latini scriptoris exempla.

CINUS, i, f. arbor quaedam silvestris, amica apibus. *Pall.* 1, 37. At *Pontedera*, et *Schneiderus* legendum putant *pinus*. ℙ *Cinus* est tamen cogn. R., a *κενὸς*, vacuus. *Inscr.* ap. *Grut.* 1008, 1. Coelius Cinus.

CINXIA, Juno dicebatur, quod nuptiis praeesset. Inito enim conjugio solvebatur cingulum, quo nova nupta erat cincta. *Festus*, et *Arnob.* 3 p. 115.

CINYPHIUS, a, um, adj. *Κινύφιος*, ad Cinyphum, seu Cinypem regionem, et fluvium pertinens. *Ov. Met.* 7, 273. Cinyphius chelydrus. *Virg. G.* 3, 312. barbas incanaque menta Cinyphii tondent hirci. *Cinyphios* appellat hircos, quia circa Cinyphum fluvium magna eorum copia, et ingentibus villis nascuntur. Sic *Mart.* 7, 95. Cinyphius maritus, *h. e.* hircus. *Id.* 8, 51. Cinyphius tonsor, *h. e.* qui tondet hircos. Et 14, 140. cujus lemma est *Udones Cilicii*. Non hos lana dedit, sed olentis barba mariti: Cinyphio poterit planta latere sinu. ℙ *Cinyphii* etiam dicuntur *Macae* populi Libyae, ab eadem regione Cinyphi amnis. *Sil.* 3, 275. Cinyphii didicere Macae: squalentia barba Ora viris, humerosque tegunt velamine capri Setigero. ℙ Circa hunc fluvium uberrima arva sunt, teste *Mela* 1, 7. Hinc *Ov. Pont.* 2, 7, 25. Cinyphiae segetis citius numerabis aristas. ℙ Ponitur etiam generatim pro Libyco, Africano. *Id. Met.* 15, 754. Numidasque rebelles, Cinyphiumque Jubam. *Claud. B. G.* 9. Cinyphias exercitus attigit oras. *Lucan.* 9, 787. Cinyphiae pestes, *h. e.* serpentes Afri. *Sidon. carm.* 15, 6. Cinyphio Tritone truces hilaraverat artus. V. TRITON. *Id. carm.* 9, 203. Cinyphius Ammon. ℙ Monet *Pier.* ad *Virg. l. c.* in MSS. reperiri *Cyniphius*, *Κυνίφιος*.

CINYPHUS, i, et Cinyps, ypis, m. *Κίνυφος*, et *Κίνυψ*, fluvius Africae, qui oritur in desertis Libyae, et in mediterraneum mare inter duas Syrtes, prope Leptim, influit. A *Plin.* 5, 4, 4. et *Mela* 1, 7. Cinyps appellatur. Sic *Claud. I. Cons. Stil.* 1, 251. Quos vagus humectat Cinyps. ℙ *Cinyphus* vero ab aliis dicitur ex *Ptol.*, ap. quem *Κίνυφος* est.

CĬNYRAS, ae, m. *Κινύρας*, Paphi filius, rex Assyriorum, omnium suae aetatis formosissimus, qui quod imprudens cum Smyrna filia concubuisset, prae moerore se ipse interfecit. Ex eo concubitu filium habuit Adonim a Venere dilectum, qui ab apro occisus est. *Hyg. fab.* 58., 242., 270. etc. ℙ Alia quoque de eo narratur fabula, quod plures filias habuerit, quae cum Junone de pulcritudine contendere ausae, ab ipsa in gradus templi conversae sunt: quod innuit *Ov. Met.* 6, 98. ℙ Diversus ab hoc creditur Cinyras rex Cypri, pater Myrrhae, de quo *Ov. Met.* 10, 300. Plerique tamen cum priore confundunt.

CĬNYRĒĬUS, a, um, adj. *Κινυρήϊος*, ad Cinyram pertinens. *Ov. Met.* 10, 369. (et *Colum.* 10, 173.) Cinyreia virgo, *h. e.* Myrrhae filia Cinyrae. *Id. ib.* 712. Cinyreius juvenis, *h. e.* Adonis Cinyrae nepos simul et filius. *Stat. Silv.* 5, 1, 214. Cinyreia germina. V. v. sq.

CĬNYRĒUS, a, um, adj. *Κινύρειος*, Cinyreius. *Lucan.* 8, 716. ab Idalio Cinyreae litore Cypri, *h. e.* Cypri a Cinyra regnatae. *Stat. Silv.* 5, 1, 214. Coryciaeque comae, Cinyreaque germina, *h. e.* myrrha. Al. leg. *Cinyreiaque*.

*CĬNYRĬA, ae, f. *Κινύρεια*, Cypri opp. *Plin.* 5, 31. *B. A.*

CĬO, is, ivi, itum, a. 4. *κινέω*, idem quod *cieo*, hoc est moveo. *Virg. Cul.* 201. bijuges oriens Erebo cit equos nox. *Colum.* 6, 5. Ea res aut cit alvum, aut movet febrem. *Pl. Poen.* 4, 2, 86. Prius disperibit, faxo, quam unam calcem civerit. *Mart.* 4, 90. Inde lego, Phoebumque cio, Musasque lacesso. *Lucr.* 1, 212. Terraique solum subigentes, cimus ad ortus, *h. e.* excitamus, promovemus. *Lact. Ep.* 4. Tres affectus tres furiae sunt, quae in animis hominum tantas perturbationes ciunt. Al. leg. *cieunt*. *Tac. A.* 15, 33. Quos e proximis coloniis ejus rei fama civerat, *h. e.* exciverat. *Appul. Flor. n.* 17. Cire voces, *h. e.* elicere, vel edere.

CĬOS et Cius, i, m. *Κίος* et *Κῖος*, fluvius et oppidum Bithyniae ad Propontidem, opportunissimum olim emporium non procul accolentis Phrygiae. *Prisc. Perieg.* 775. Qua Cius egregia decurrens murmurat unda. Adde *Plin.* 5, 32, 40. et *Mel.* 1, 19.

CIPPUS, i, m. valli genus ex trunco arboris: unde et *Vet. Gloss. κορμὸν*, truncum exponit. *Caes. B. G.* 7, 73. Truncis arborum, haud admodum firmis ramis accisis, atque horum dolabratis, atque praeacutis cacuminibus, perpetuae fossae ducebantur. Huc illi stipites demissi, et ab infimo revincti, ne revelli possent, ab ramis eminebant; quo qui intraverant, se ipsi acutissimis vallis induebant: hos cippos appellabant. ℙ Est etiam columella quadrata in sepulcris cum memoria et titulo aliquo posita. *Hor. Sat.* 1, 8, 12. Mille pedes in fronte, trecentos cippus in agro Hic dabat, heredes monumentum ne sequeretur *Pers.* 1, 37. non levior cippus nunc imprimit ossa? *Prud. Apoth.* 361. Decalionum devotus cippo. ℙ In re agraria est terminus ad discernendos agrorum fines constitutus. *Simpl.* ap. *Goes.* p. 88. ℙ In *Gloss. Vet.* exponitur etiam ligneum vinculum pedum: ex quo orta est Itala vox *ceppo*. *Aldhelmus carm. de laud. Virg.* 25. Et suras iterum cipporum vincula claudunt. ℙ Praeterea *cippum* quidam leg. ap. *Tert. Pall.* 5., et putant esse ligneum annulum, quo contineturumbo togae, ne defluat: qua de re multa ibi *Salm.* Alii interpretantur palum jugo transverso instructum, cui vestes appenduntur. Sed haec incerta prorsus, et sola quorundam conjectura fulta sunt. ℙ [*Cippus*, aut vetustiori orthographia *Cipus* cognomen fuit M. Genutii praetoris, cui cornua in fronte erepserunt. *Val. Max.* 5, 6. *n.* 3. *Plin.* 11, 37, 45. *F.*]

CIPRĬUS. V. CYPRIUS.

CIRCA, *περὶ*, *ἀμφὶ*, circum: praepositio accusativum regens, quae dicitur tum de loco, cum de tempore. *Nep. Alc.* 10. Ligna contulerunt circa casam eam, in qua quiescebat. [* *Suet. Nero* 28. Sporum circa conventus mercatusque Graeciae, ac mox Romae circa Sigillaria, comitatus est.] *Liv.* 28, 26. Custodes circa omnes portas missi. *Id.* 26, 13. Circa domos eorum ituros se minabantur. [* *Virg. G.* 4, 75. Et circa regem atque ipsa ad praetoria densae Miscentur. *Hor. Od.* 1, 18, 2. Circa mite solum Tiburis. *Id. ib.* 2, 5, 5. Circa virentes est animus tuae Campos juvencae. *Id. ib.* 1, 3, 10. Illi robur et aes triplex Circa pectus erat *Id. ib.* 1, 25, 15. Tibi amor et libido — Saeviet circa jecur ulcerosum. *Id. Sat.* 2, 6, 34. Aliena negotia centum Per caput et circa saliunt latus.] *Cic. Verr.* 2, 1, 48. Ajebat multa opus esse canibus suis, quos circa se habebat. *Suet. Dom.* 9. Omnes circa se largissime prosecutus, *h. e.* qui ei inserviebant, vel quorum familiaritate utebatur. Eadem ratione locutus est. *Id. Caes.* 27. [* *Plin. Pan.* 83, 3. Omnes circa te similes tui effecisti.] Sic Graeci dicunt *οἱ περί τινος*. *Ulp. Dig.* 4, 4, 9. Circa principem occupatum esse, *h. e.* principi in aliquo ministerio inservire. ℙ Dicitur etiam de tempore, et significat circiter, hoc est paulo ante, vel paulo post illud tempus, de quo sermo est. *Vell* 2, 92. Circa ea tempora. *Hor. Od.* 4, 1, 6. Circa lustra decem. *Cels.* 2, 6. Circa septimum diem. *Liv.* 42, 57. Postero die circa eandem horam copias admovit. *Colum.* 5, 12. Circa idus Octobr. *Suet. Oth.* 11. Circa lucem expergefactus. ℙ Item de numero. *Cels.* 7, 15. Per insequentes dies circa singulas heminas aquae emittendum. *Liv.* 45, 34. Ea fuere oppida circa septuaginta. Addunt et 27, 42., sed hic locus varie legitur. ℙ Translate ponitur pro *de*, *in*, aut *super*. *Tac. A.* 11, 15. Publica circa bonas artes socordia. [* *Id. ib.* 11, 29. Ac primo Calistus, jam mihi circa necem C. Caesaris narratus. *Id. ib.* 16, 8. Mox Neronem circa summa scelera distentum, quasi minores evasere. *Suet. Tib.* 11. Circa scholas et auditoria professorum assiduus. *Id. Nero* 51. Circa cultum habitumque pudendus. *Id. Claud.* 45. Circa successorem omnia ordinare.] *Tac. H.* 1, 13. Circa consilium eligendi successoris in duas factiones scindebantur. *Quint. prooem.* 6. Illum alienatae mentis errorem circa solas litteras habuit. *Suet. Claud.* 22. Circa caerimonias correxit quaedam. ℙ Item pro *erga*. *Just.* 14, 1. Ut, quomodo circa se animati essent, cognosceret. *Scaev. Dig.* 31, 90. *med.* Si docerent eo animo circa patronum, cum testamentum faceret, esse coepisse, ut, etc. [* *Eutr.* 7, 13. Tam civilis circa quosdam amicos. *Id.* 8, 5. Communis circa omnes. *Id.* 8, 8. Liberalitates circa amicos. — Obtinuit haec hujus vocis significatio inde ab aetate *Suetonii*, *Taciti*, *Fabii* — ut rem spectet, in qua quis versatur, aut occupatur. Cf. *Burm.* ad *Quint. Decl.* 1, 17. p. 37. qui nubem exemplorum congessit.] ℙ Saepe est adverbium, seu potius adhibetur sine casu more adverbii. De loco, *Liv.* 1, 4. Ex montibus, qui circa sunt. *Curt.* 4, 12. Caligo, quam circa humidi effudernnt montes. *Cels.* 5, 28. *n.* 3. Circa, qua tumor ex inflammatione est, imponenda cataplasmata. *Quint.* 10, 7. Omnia, quae sunt in ea, circaque, intuemur. [* *Virg. A.* 7, 535. Corpora multa virum circa. *Id. ib.* 12, 757. Ripaeque lacusque Responsant circa.] *Nep. Eum.* 10. *f.* Sed non passi sunt, qui circa erant, *h. e.* ejus amici, ac ministri, *οἱ περὶ αὐτοῦ*.

CIRCAEA, ae, f. *κιρκαία* herba strychno sativo similis flore nigro, parvo semine, ut milii, nascente in quibusdam corniculis, radice semipedali triplici ferme, aut quadruplici, alba, odorata, gustus calidi: nascitur in apricis saxis. *Plin.* 27, 8, 38.

CIRCAEI. V. CIRCEII.

CIRCAEUM, i, n. *κίρκαιον*, herba eadem, quae mandragora. *Plin.* 25, 13, 94.

CIRCAEUS, a, um, adj. *Κιρκαῖος*, ad Circen pertinens. *Cic. Div. Verr.* 17. *f.* Sed repente ex homine, tanquam aliquo Circaeo poculo, factus est Verres. *Prop.* 2, 1, 55. Sed mihi Circaeo pereundum gramine, *h. e.* herbis veneficis. *Val. Fl.* 5, 328. et 6, 426. Circaei campi, *h. e.* qui sunt prope Phasim fluvium, et oppidum Circaeum in Colchis, ubi Circe nata est. *Plin.* 6, 4, 4. ℙ Circaeum dorsum *Sil.* 7, 692. est collis, in quo situm est Tusculum a Telegono filio Circes conditum. ℙ Item ad oppidum Circejos pertinens. *Hor. Ep.* 1, 30. Circaea moenia. *Virg. A.* 7, 10. terra. [* *Id. ib.* 7, 799. Circaeum jugum.] *Ov. Met.* 14, 248. Circaeum litus. *Lucan.* 6, 287. Circaea procella, *h. e.* quae ad Circejos promontorium fit.

CIRCĂNĔA dicitur avis, quae volando circuitum facit. *Fest.*, ubi alii leg. *circenda*.

CIRCĂTOR. V. CIRCITOR.

CIRCE, es, *et Latina positione*, Circa, ae, f. *Κίρκη*, filia Solis, et Perses, seu Perseidis nymphae, soror Aetae. Veneficii peritissima suis poculis exteriora hominis fertur in bestias transformasse. Sarmatarum rege, cui nupserat, veneno sublato, regnoque per scelus parto, cum crudelius imperaret, ab incolis pulsa in Italiam profugit, et in monte Latii in Volscis, herbarum feracissimi, qui ab illa *Circaeji* est appellatus, sedem sibi delegit. Ibi Glauci amore capta est, qui a Scylla, quam deperibat, repulsus, ad magicam Circes artem confugerat. Sed ab illo Scyllae posthabita Rhegium se contulit, fontem, in quo se Scylla lavare consueverat, venenis infecit, et virginem in monstrum marinum commutavit. Socios item Ulyssis, quos ille duos et viginti praemiserat, inter quos Eurylochus, Macareus, Polytes, Elpenor numerantur, in sues vertit, Eurylocho excepto, qui a Mercurio de Circes veneficiis praemonitus, et moly herba munitus fuerat. Sed illis deinde Eurylochi amore humanam speciem reddidit. Ulyssem mox hospitio suscepit, quem una cum sociis anni spatio, et ampliore apud se detinuit, eique duos filios peperit. Cum in silva quadam herbas legeret, amore Pici filii Saturni regis Laurentium exarsit, qui uxorem habebat Canentem, seu Pomonam filiam Jani, et Veniliae. A Pico rejecta, illum in avem immutavit, socios in varia genera ferarum. Ipsa autem inter Deas relata est, et culta. *Plin.* 25, 2, 5., *Cic. N. D.* 3, 19., *Hyg. fab.* 125., 156., 199., *Ov. Met.* 14. *in.* et *ib.* 320. et sqq. etc. *Id. ib.* 390. Certior ad Circen ultor venisset Ulysses. ℙ Pro Latina positione *Circa*, *ae*, sint haec loca. *Hor. Ep.* 17, 17. Volente Circa. Et *Prop.* 3, 10, 27. Et Circae fraudes. Et *Pl. Ep.* 4, 2, 34. Hanc asserva Circam, Solis filiam. *Pier.* quoque, *Circae* pro *Circes* legi testatur in aliquot MSS. *Virg. A.* 3, 386., et ad *Horatii* locum quod attinet, *Circa* ibi legitur a *Val. Prob.* in *Cathol.* p. 1446. Plura hac de re *Bentl.* ad *c. l. Horatii*, et *Brouckus.* ad *Prop.* 2, 7, 83., ubi *Antigonae*, non *Antigones* legi oportere contendit. ℙ *Circes domus* audiebat Circeji opp., teste *Mela* 2, 4. *f. B. A.*

CIRCEJENSIS, se, adj. ad Circejos pertinens. *Cic. N. D.* 3, 19. Circen quoque coloni nostri Circejenses religiose colunt. *Plin.* 32, 6, 21. Circejensia ostrea.

CIRCEJI, jorum, m. plur. nomen est montis, pro-

montorii, et oppidi in Latio, juxta Pomptinas paludes, in mare Tyrrhenum excurrens: a Circe, quae ibi habitasse dicitur. *Plin.* 3, 5, 9., *Mela* 1, 4. ℙ Hoc loco optima ostrea nascebantur. *Hor. Sat.* 2, 4, 33. Ostrea Circeis, Miseno oriuntur echini. Adde *Juven.* 4, 140. et *Plin.* 32, 6, 21. ℙ Reperitur etiam *Circaei, orum. Cic. Att.* 15, 10. Statim igitur mittam vel Antium, vel Circaeos.

CIRCELLUS, li, m. parvus circulus. *Circelli isiciati* ap. *Apic.* 2, 5. sunt farcimina in circuli formam et rotunditatem efficta: cujusmodi fuisse videntur *Lucanicae*, quibus pultes coronabant, ut est ap. *Mart.* 13, 35. ℙ Quidam leg. *circillus.*

[CIRCEN, ĭnis, n. idem ac *circes, itis*, circulus. *Vet. ep.* in *Anthol. Lat. Burm.* 4, 274. Ille ego, qui vixi bis deno circine solis. *F.*]

CIRCENSIS, se, adj. ad Circum pertinens. *Circenses ludi*, et absolute *Circenses, ium*, sunt omnes ludi solemnes, qui Romae in Circo edebantur, ut quadrigarum, equorum, itemque hominum cursus, ferarum venatus, vel pugna cum damnatis reis, lucta, pugilatus etc. *Cic. Verr.* 2, 4, 15. Ludis Circensibus, *h. e.* die ludorum Circensium. *Liv.* 44, 9. Circense ludicrum. *Juven.* 10, 80. duas tantum res anxius *(populus R.)* optat, Panem, et Circenses. *Suet. Caes.* 76. Circensis pompa, *h. e.* transvectio imaginum Deorum, quae initio Circensium ludorum fiebat. *Id. Cal.* 18. Edere Circenses. *Id. Claud.* 21. committere. ℙ Aliquando hi ludi extra Circum facti sunt, Circenses nihilominus appellati. Colligitur id ex *Suet. Aug.* 45. et *Claud.* 21. ℙ Quidam tradiderunt, *Circenses* dictos esse non a *Circo*, sed a *circum*, et *ensis*, quia olim ederentur in ripa fluminis, ab altero latere positis gladiis, ita ut ab utraque parte praesens esset ignaviae periculum. Ita *Serv.* ad *G.* 3, 18., *Isid. Orig.* 18, 17. et alii. Sed hoc vanum esse, merito censet *Voss.* in *Etym.* in voce *Circus:* quemadmodum et illud, quod ab eod. *Isid. ib.* 28. et *Tert. Spect.* 8. traditur *Circum*, et *Circenses* a *Circe* dictos esse, quod ea primum hujusmodi ludos Soli patri instituerit. ℙ Quod *Circenses plebejos* memorat *Plin.* 8, 42, 65., apparet, fuisse et patricios, scilicet hos ab consulibus, aedilibus curulibus, et imperatoribus celebrari solitos in Circo maximo variis de causis, et variis anni temporibus: illos ab aedilibus pleb. in Circo Flaminio stato die, *h. e.* a. d. XIII. cal. Novemb. institutos pro libertate plebis, exactis regibus; aut pro ejus reconciliatione cum patribus post secessionem in Aventinum, ut docet *Ascon.* in *Verr.* 1, 10. *f.* Meminit horum *Cic. ib.* et *Liv.* 23, 30., 27, 6, 21. et 36., 28, 10., 29. *f.* et alibi. ℙ *Circense tomentum* fiebat ex palustrium arundinum paniculis concisis et fartis, quibus pauperiores pro culcita utebantur. *Mart.* 14, 160. Tomentum concisa palus Circense vocatur. Fortasse autem ideo *Circense* dictum est, inquit *Turn.* 9, 24., quia initio Circensibus spectaculis sibi substernere solerent. *Domitius* putat ita denominatum esse a paludibus, quae circa Circejos erant, quod ibi ingens arundinum vis, tomenti hujus ferax inveniretur. Meminit etiam *Sen. Vita beata* 25.

CIRCES, ĭtis, m. circulus apud veteres. *Fest.* Circites, circuli ex aere facti. ℙ Nec tantum ex aere, sed e qualibet materia. *Sidon. carm.* 22, 222. Umbrat multicavus spatioso circite fornix. *Id. carm.* 15, 15. tegit extima limbi Circite palla pedes. Al. leg. *limo circite*, h. e. obliquo circuitu. ℙ Usurpatur et de stadio Circi, et idem significat ac circuitum. *Sidon. carm* 23, 381. Quinto circite, non valens sequentum Pondus ferre prior, retorquet axem. ℙ Quidam tribuunt etiam *Varr. L. L.* 5, 2., sed invitis *Scal.*, *Popma*, et *Scioppio.*

CIRCILLUS. V. CIRCELLUS.

CIRCĬNĀTĬO, onis, f. *κύκλωσις*, actus circinandi, descriptio circuli circino facta: item ipse circulus sic descriptus. *Vitr.* 9, 8. Circinationem circuli describere. Et *ib.* Circinationis totius sumenda est pars quintadecima et 3, 3. Ducere rotundam circinationem. Adde 9, 4., ubi non semel *circinationem* appellat circulum, seu orbem, quem planetae cursu suo dimetiuntur: et 10, 10., ubi circinatio molarum est earum circuitus et gyrus, cum in molendo versantur. *Id.* 5, *c.* 6, 7. et 8. saepe mentionem facit circinationis, qua voce orchestrae circuitus videtur designari in theatro Graeco, et Latino.

CIRCĬNĀTUS, a, um, part. a *circino*, in orbem circino deformatus. *Plin.* 16, 23, 35. Folia circinatae rotunditatis. *Id.* 18, 34, 77. *n.* 1. Circinatum tympanum.

CIRCĬNO, as, avi, atum, a. 1. *περικυκλόω, περιάγω*, in orbem duco, in rotunditatem deformo, circino describo. *Plin.* 16, 38, 73. Cetera mensarum genera, fissis arboribus, circinantur in pulpam. *Id.* 17, 12, 17. Arbores, quae in orbem ramos circinant. *Ov. Met.* 2, 721. *de Mercurio volante:* et easdem circinat auras, *h. e.* in gyrum fertur, velut si circulum in aere circino describat. Sic *Manil.* 1, 710. Utque suos arcus per nubila circinat Iris.

CIRCĬNUS, i, m. *διαβήτης*, instrumentum, quo circuli designantur. *Caes. B. G.* 1, 38. Flumen Dubis, ut circino circumductum, paene totum oppidum cingit. *Vitr.* 9, 8. Circino spatia dimetiri. Et *ib.* Diducere circinum. Adde *Plin.* 2, 15, 13.

CIRCĬTELLUS vel Circĭtillus. V. CESTICILLUS.

CIRCĬTER, praeposit. *ἐγγύς, ὡς, περί*, circa, prope, ferme. Haec praepositio alteri *Circa* cognata, unde producta est, accusativo casui jungitur, et ad tempus, numerum, interdum et ad locum pertinet. Ad tempus. *Cic. Fam.* 3, 5. Circiter idus sextil. puto me ad Iconium fore. *Id. Att.* 2, 4. Non circiter calendas aut in Formiano erimus, aut in Pompejano. *Caes. B. G.* 1, 50. Circiter meridiem exercitum reduxit. *Hor. Ep.* 1, 7, 47. Octavam circiter horam. *Varr. R. R.* 2, 11. Circiter messem hordeaceam. ℙ Ad numerum. *Caes. B. G.* 1, 15. Dies circiter quindecim iter fecerunt. *Pl. Mil.* 2, 3, 79. Nam illic noster est fortasse circiter triennium. ℙ Ad locum. *Pl. Cist.* 4, 2, 8. Loca haec circiter mihi excidit. ℙ Saepe est adverbium, sive potius adhibetur sine casu more adverbii. *Caes. B. G.* 2, 32. Circiter parte tertia caelata. [**B. Alex.* 89. Circiterque luminibus accensis Uticam pervenit.] *Sall. Cat.* 56. Circiter pars quarta. *Varr. R. R.* 3, 10. Pulli circiter duobus mensibus fiunt pingues.

CIRCĪTES, vel Circitis olea enumeratur a *Colum.* 5, 8. inter varia ejus arboris genera. Et autem illa ipsa, quae et *ib. paulo post.*, et a *Plin.* 15, 1, 2. et *Virg. G.* 2, 86. appellatur *radius:* a Graeco *κερκίς*, quod tum radium textorium, tum cacumen significat pinus, seu alni, vel potius speciem quandam alni stipite oblongo, terete, et in acutum radii instar desinente. Ob eandem enim causam olea quoque *radius* dicta est. Quare rectius fortasse *cercites* scriberetur: tametsi *circites* passim habetur etiam in antiquis libris. ℙ *Paul.* ex *Fest.* docet, circites esse circulos ex aere factos. V. CIRCES.

*CIRCITO, as, a. 1. i. q. circo. *Vet. Gloss.* Circitat, et circat, *κυκλεῖ.* it. Circito, *περιοστῶ. B. A.*

CIRCĪTOR, oris, m. *ἀμφίπολος, περιοδευτής*, qui circumit. *Auct. Priap.* 16. Quid mecum tibi, circitor moleste? Ad me quid prohibes venire furem? *h. e.* qui hortum circuis, et custodis. Speciatim ita dicti sunt servi in familia magistratuum aquaeductibus praepositorum, quorum officium erat circuire aquaeductus, et si quid vitii, aut fraudis accidisset, renuntiare, ut remedium afferri posset. *Front. Aquaed.* 117. Utraque familia in aliquot ministeriorum species deducitur, villicos, castellarios, circitores, silicarios etc. ℙ In militia *circitores* fuerunt, qui virgilias circuibant, *ἐφοδοι, περίπολοι. Veg. Mil.* 3, 8. *med.* Idoneos tribuni et probatissimos eligunt, qui vigilias circumeant, et renuncient, si qua emerserit culpa: quos circuitores appellabant. Nunc militiae factus est gradus, et circitores vocantur. *(Stewech.* monet, in quodam exemplari legi *circatores.)* Adde *Imp. Leon. Cod.* 12, 20, 3. et *Hieron. ep.* 61. *ad Pammach. n.* 7., item veterem Inscript. militarem ap. *Mur.* 540, 2., ubi paenultima producitur illo versu tanquam synaeresis fiat a *circuitor:* Circitor morior, praemia parva, senex. ℙ Praeterea sic appellantur, qui circumferunt merces vendibiles. *Ulp. Dig.* 14, 3, 5. Sed etiam eos institores dicendos placuit, quibus vestiarii, vel lintearii dant vestem circumferendam et distrahendam, quos vulgo circitores appellamus. Al. leg. *circuitores.* ℙ Legitur etiam *circitor* in *Inscr.* ap. *Reines. cl.* 20, *n.* 424., sed utrum ad militares, an institorios pertineat, incertum. Ap. *Petr. fr. Trag.* 53. *Burm.* habetur etiam *circumitor.*

CIRCITORIUS, a, um, adj. ad circitorem pertinens, ut *Circitoria dignitas* in militia. *Imp. Constantin. Cod. Theod.* 7, 22, 2.

*CIRCITURA, ae, f. et

*CIRCITUS, us, m. in *Vet. Gloss.* explicantur Graece *περιοδεία;* sive *περιοδία. B. A.*

CIRCIUS, ii, m. ventus peculiaris Galliae Narbonensis ceterorum clarissimus, nec ulli violentia inferior, Ostiam plerumque recta Ligustico mari perferens: idem non modo in reliquis partibus coeli ignotus, sed ne Viennam quidem, ejusdem provinciae urbem attingens, paucis ante limitibus jugi modici occursu tantus ille ventorum coercetur. Haec *Plin.* 2, 47, 46., cui similia habent *Senec. Q. N.* 5, 17. et *Phavorin.* ap. *Gell.* 2, 22., qui addit ita dictum sibi videri a turbine, et vertigine, qua fertur: nempe a *circum:* quod et *Non.* docet 1, 251. Alii tamen Gallicam vocem putant. Neutrum probat *Salm.* in *Exercit. Plin.* quod *Cercius* a *Catone* dictus sit, teste *Gell. l. c.*, et a Graecis *Κερκίας:* itaque esse Siculam vocem, auctore *Theophrasto de ventis:* ex quo etiam fieri, ut non sit Galliae Narbonensis proprius, sed unus ex principalibus, et toti terrae communis. V. ibi plura p. 1258. et *Isac. Vossium.* ad *Melam* 2, 5. *Salmasii* opiniones refutantem. ℙ Tanto impetu spirare solet, ut aedificia quasset, et tecta aliquando auferat. *Senec. l. c.* et *Plin.* 17, 2, 2. ℙ Spirat inter Argesten, et Thrasciam, ut est ap. *Vitr.* 1, 6., hoc est inter occidentem aestivum, et septentrionem, diciturque a Gallis *nord-ouest-nord*, ab Italis *maestro tramontana.* V. THRASCIAS.

CIRCO, as, avi, atum, a. 1. *περιοδεύω*, circumeo. Legitur in *Vet. Glossis*, et ap. *Prop.* 4, 9, 35. Fontis egens erro, circoque sonantia lymphis. Et *Tibull.* 1, 3, 77. Tantalus est illic, et circat stagna. Ita enim *Scalig.* et ex eo *Brouckusius*, qui ejus usum confirmat auctoritate *Serv.* ad *A.* 10, 885. In laevam partem ideo circabat, ut, etc. et *Ammiani*, qui 31, 2. verbo *circumcirco, as*, usus est. Ap. *Prop.* alii *circaque*, ap. *Tibull. circum*, ap. *Serv.* alii *circumibat* legunt: nec *Ammiani* locus suspicione caret.

CIRCOS, i, m. *κίρκος*, gemma est colore similis accipitri. *Plin.* 37, 10, 56. Ceritis cerae similis est, circos accipitri. Ita *Hard.* Alii leg. *circos pyris.* ℙ Item genus accipitris ap. *eund.* 10, 8, 9., ubi tamen *Hard.* contendit, *aegithum* non *circon* legendum esse.

CIRCŬĔO. V. CIRCUMEO.

CIRCŬĪTĬO, onis, f. *περίοδος*, actus circumeundi, circuitus. *Liv.* 3, 6. *f.* Munus vigiliarum senatores per se ipsi obibant: circuitio ac cura aedilium plebis erat. ℙ Item locus, per quem circuiri potest. *Vitr.* 6, 6. Duo triclinia cum circuitionibus. *Id.* 10, 19. Cum haberent singula tabulata circuitionem cubitorum ternum. ℙ Translate *circuitio verborum* est, cum pluribus verbis aliquid explicatur, quod paucioribus poterat, *περίφρασις. Auct. ad Her.* 4, 32. Circuitio est oratio rem simplicem assumptam circumscribens elocutione. *Cic Div.* 2, 17. Epicurus circuitione quadam Deos tollit. Et *ib.* 61. *f.* Quid opus est circuitione et anfractu? *Ter. Andr.* 1, 2, 31. Ita aperte ipsam rem modo locutus, nihil circuitione usus es. ℙ Legitur et *circumitio. Front. de orat.* 3. Quid sibi volunt ambitus isti, et circumitiones? *Ammian.* 24, 2. Munimentum fluminis circuitione vallatum.

CIRCŬĪTOR, oris, m. qui circuit. Legitur *in fragm. Trag. Petr.* 53. *Burm.* pro eo, qui fundum circuit, et custodit. Alii autem legunt *circumitor*, alii *circitor*, V. CIRCITOR.

CIRCŬĪTUS, a, um, part. a *circueo*, *περιαχθείς. Cic. fragm. pro C. Cornel.* ap. *Prisc.* 8, 830. Circuitis rostris ejicerentur lapidibus homines. *Caes. B. C.* 3, 25. Circuitis hostium castris. *Liv.* 36, 16. Lacedaemonios quondam ita a Persis circuitos fama erat. Et 37, 42. Subsidia circuita a tergo caedebantur. Adde *Suet. Aug.* 98. [**Id. Claud.* 8. circuito demum triclinio. *Id. Nero* 19. Circuitis templis.] et *Sen. Med.* 98. ℙ In quibusdam libb. legitur et *circumitus*, praesertim ap. *Liv.* V. CIRCUMEO.

CIRCŬĪTUS, us, m. *περίοδος*, circuitio. *Cic. N. D.* 2, 19. Circuitus solis orbium conversionem conficiunt annuam. *Caes. B. G.* 1, 41. Millium amplius quadraginta curcuitu, locis apertis exercitum ducere, *h. e.* circumeundo millia passuum quadraginta. [**Curt.* 4, 16. Sed majore et ob id tutiore circuitu Tigrim superat. *Id.* 9, 3. Cur circuitu petis gloriam, quae ad manum posita est? *Id.* 3, 11. Quidam circuitu rupes, saltusque montium occultos petivere. *Quint. Decl.* 9, 3. Circuitu tamen quodam molliores tentavit aditus. — *Ov. Met.* 2, 82. Saevaque circuitu curvantem brachia longo Scorpion.] *Cels.* 3, 5. Tertianarum febrium certus est circuitus. *Seren. Samm. comp.* 95. Circuitibus febrium vexari. [**Suet. Aug.* 17. Asiae Syriaeque circuitus.] ℙ Dicitur etiam de loco, qui circumitur. *Caes. B. G.* 7, 83, Collis, quem, propter magnitudinem circuitus, opere complecti non poterant. *Id. B. C.* 3, 44. Illi operibus vincebant, quod interiore spatio minorem circuitum habebant. *Id. B. G.* 2, 29. Oppidum ex omnibus in circuitu partibus altissimas rupes habens. Et *ib.* 30. Vallum pepum duodecim, in circuitu XV. millium. *Plin.* 4, 12, 19. Ithaca insula circuitu patet XXV. M. pass. *In lib. de auspic.* ap. *Gell.* 13, 14. Pomoerium est locus per totius Urbis circuitum pone muros etc. *Suet in Vita Horatii.* Circuitus voluminis. [**Curt.* 6, 6. Praerupta rupes erat — — circuitus ejus XXX et II stadia comprehendit. — *Virg. A.* 11, 767. Omnemque pererrat Undique circuitum.] ℙ [*Circuitus*, et *circumitus* est paries, sive maceries, qua hortus, sive sepulcrum, sive ara clauditur. *Varr. L. L.* 4, 4. Ambitus iter, quod circumeundo teritur, nam ambitus circumitus; ab eoque XII. Tabularum interpretes ambitum parietis circumitum esse describunt. *Inscr. Vicetina ined.* L. S. L. Turranii L. F. Valentis, in fr. P. XXX. ret. P. LX. circumitus maceriae sesquipedes. Alia ap. *Mur.* 314, 2. Sedilia, circumitum refecerunt impensa sua. Alia ap. *Marin. Frat. Arv.* p. 369. Isidi ex visu circumitum de sua pecunia faciendum curavit. *F.*] ℙ Translate. *Quint.* 5, 7. Nec statim debet de eo, quod in judicium venit, rogare, sed aliquo circuitu ad id pervenire. *Petr. Sat.* 13. Negavi circuitu agendum, sed plane jure civili dimicandum. *Mart.* 11, 15. Loqui aliquid per circuitus. *Cir. Or.* 23. Circuitus, conglutinatioque verborum. Et *ib.* 61. Circuitus ille orationis, quem Graeci *περίοδον*, nos tum ambitum, tum circuitum, tum comprehensionem, aut continuationem, aut circumscriptionem dicimus. *Id. Or.* 3, 51. Circuitum, et quasi orbem verborum conficere. [**Quint. Inst.* 9, 4. Oratio longiores habet saepe circuitus. *Id. ib.* 10, 1. Alia circuitu verborum plurium ostendimus.] ℙ Circuitum mundi *Plin.* 9, 35, 54. vocat suam terrarum descriptionem, quam prioribus Historiae naturalis libris exsequitur. ℙ In quibusdam libb. legitur *circumitus.* V. CIRCUMEO.

CIRCŬLĀRIS, re, adj. *κυκλικός, κύκλιος*, circulo similis, rotundus. *Capell.* 6, 190. Lineares ductus, circulares flexus. Adde 8, 274.

CIRCŬLĀTIM, adv. *κύκλῳ, κυκλόσε*, circulando. *Suet. Caes.* 84. *f.* In summo publico luctu exterarum gentium multitudo circulatim suo quaeque more lamentata est. *Coel. Aurel. Acut.* 2, 29. Pectori circulatim cerotaria apponere.

CIRCŬLĀTĬO, onis, f. circulandi actus, ambitus, *κύκλωμα. Vitr.* 9, 4. Mercurii stella ita pervolitat, ut trecentesimo et sexagesimo die per signorum spa-

tia currens perveniat ad id signum, ex quo priore circulatione coepit facere cursum.

CIRCŪLĀTOR, oris, m. *ἀγύρτης, περιοδευτής*, homo circumforaneus, qui congregata multitudine in foro, et per vicos varia medicamenta proponit, et praestigiis, saltationibus, cantu aliisque hujusmodi ludicris plebem detinet et oblectat, lucri causa. *Cels.* 5, 27. *n.* 3. Si colubra stupente (quod per quaedam medicamenta circulatores faciunt) in os digitum quis indidit. *Paul. Dig.* 47, 11, 11. Circulatores, qui serpentes circumferunt et proponunt. *Appul. Met.* 1. Circulatorem adspexi equestrem spatham praeacutam mucrone infesto devorasse. Adde *Sen. Ben.* 6, 11. et *ep.* 29., ubi circulatores appellat circumforaneos, et vagos philosophos, qui philosophiam honestius neglexissent, quam vendunt. ℙ *Circulator auctionum* dici videtur ab *Asin. Poll.* ad *Cic. Fam.* 10, 32. qui omnes auctiones obit, qui in omnibus auctionibus praesto est, ut merces, quae ibi forte viliore pretio venirent, coemeret, deinde cum lucro venditurus.

CIRCŪLĀTORĬUS, a, um, adj. *ἀγυρτικός*, ad circulatorem spectans. *Quint.* 2, 4. Extemporalis garrulitas circulatoriae vere jactationis est. *Tert. Apol.* 23. Circulatoriae praestigiae.

CIRCŪLĀTRIX, icis, f. quae ad circulatorem pertinet, vel quae circulatur. *Mart.* 10, 3. Et foeda linguae probra circulatricis, *h. e.* linguae hominis circumforanei. *Auct. Priap.* 19. Telethusa circulatrix, *h. e.* meretrix vaga; nam scorta plerumque domi, vel publico et certo loco quaestum faciebant.

CIRCULĀTUS, a, um, part. a *circulo*, in gyrum actus. *Coel. Aurel. Tard.* 1, 1. Circulatus gressus vertiginem ingerit aegrotanti; et *paulo post:* Circulatus ductus. Adde *Petr. fragm. Trag.* 67. *Burm.*, ubi al. leg. *circumlatus*, alii *circumlatim*.

CIRCŪLO, as, avi, atum, a. 1. *κυκλόω*, in circulum efformo. *Appul. Apol.* Posses videri pro computationis gestu errasse; quos circulare debueris digitos, aperuisse. *Id. Flor. n.* 9. ipse ejus annuli et orbiculum circulaverat, et palam clauserat.

CIRCŪLOR, aris, dep. 1. circulos facere, in circulum cogi homines colloquendi gratia. *Caes. B. C.* 1, 64. Totis vero castris milites circulari, et dolere, hostem ex manibus dimitti. *Cic. Brut.* 54. Videt oscitantem judicem, loquentem cum altero, nonnunquam etiam circulantem; mittentem ad horas etc. ℙ De circulatoribus, qui turbam circa se colligunt, quam adloquantur. Huc respicit *Sen. ep.* 52. Eligamus non eos, qui verba magna celeritate praecipitant, et communes locos volvunt, et in privato circulantur. Et *ib.* 40. Sic itaque habe, istam vim dicendi rapidam atque abundantem aptiorem esse circulanti, quam agenti rem magnam, ac seriam. ℙ Pro circumire, vagari. *Id. ep.* 88. Appion grammaticus, qui sub C. Caesare tota circulatus est Graecia. Ita *Lips.* in optimo suo libro: alii rectius *circumlatus*, h. e. quasi manibus gestatus, et ut publica quaedam pompa, ut *Idem. Lips.* exponit.

CIRCŪLUS, i, m. *κύκλος*, figura plana ex linea in orbem ducta, rotundus ambitus, gyrus, orbis: a *circus* diminutive. *Cic. N. D.* 2, 18. Cum duae formae praestantes sint, ex solidis globus, ex planis circulus, aut orbis. *Plin.* 14, 21, 27. Vinum ligneis vasis condere, circulisque cingere. *Id.* 16, 18, 30. Arbor circulis flexilis. *Id.* 37, 10, 60. Gemma pallida, ambiente circulo aurei coloris. *Cels.* 7, 25. appellat circulum glandis, quem anatomici nunc *glandis coronam* vocant. *Tert. Habit. mul.* 2. Circuli ex auro, quibus brachia arctantur. [**Suet. Aug.* 95. Circulus ad speciem coelestis arcus orbem solis ambiit. *Sen. Q. N.* 1, 2. Circa solem visum coloris varii circulum, qualis esse in arcu solet. — *Virg. A.* 10, 138. Molli subnectens circulus auro.] ℙ Est etiam genus edulii ex farina mixta caseo (vel alia conditura) et aqua macerata, atque in modum circuli formata, *κύκλος*. *Varr. L. L.* 4, 22. Hinc *Vopisc. Tac.* 6. Quos ad consulatus dandos dulcia, et circuli, et quaecumque voluptas puerilis invitet. ℙ In coelo circuli dicuntur zonae, seu orbes, quos astrologi constituunt ad certos coelorum fines describendos, et siderum motus explicandos. *Varr. L. L.* 8, 18. Circulus aequinoctialis, solstitialis, et septentrionalis. *Cic. Somn. Scip.* 3. Stellae circulos suos, orbesque conficiunt celeritate mirabili. *Plin.* 18, 29, 69. *n.* 2. Circulus lacteus. [**Ov. Met.* 2, 516. Ubi circulus axem Ultimus extremum, spatioque brevissimus, ambit.] ℙ In illo *Mart.* 14, 138. Nobilius villosa tegant tibi lintea citrum: Orbibus in nostris circulus esse potest; *Turneb. Adv.* 9, 24. circulum exponit rotundam maculam, quam nonnunquam in mensa relinquunt repositoria, paropsides, et alia vasa, quae in ea reponi solent: at *Scal.* rectius interpretatur ligneum orbiculum, quem super paropsides et lagenae ponerentur. ℙ Translate significat coetum hominum in orbem collectorum colloquendi gratia. *Cic. Att.* 2, 18. Sermo in circulis, et conviviis est liberior. [**Id. Off.* 1, 37, 132. Sermo in circulis, disputationibus, congressionibus familiarium versetur. *Liv.* 32, 20. Ubi illa certamina animorum sunt, quibus in conviviis et circulis vix manibus temperabitis? *Tac. A.* 3, 54. Nec ignoro, in conviviis et circulis incusari ista.] *Nep. Ep.* 3. Cum in circulum venisset, in quo aut de republica disputaretur, aut de philosophia sermo haberetur. *Cic. Or.* 1, 34. *f.* Quemcumque patremfamilias eripuissetis ex aliquo circulo. *Id. Q. Fr.* 3, 4. Subducere se de circulo. *Plin.* 36, 5, 4. *n.* 2. Proponere imaginem circulis ridentium. *Mart.* 2, 86. Scribere carmina circulis, *h. e.* otiosae plebejorum hominum coronae. *Id.* 10, 62. Coronari circulo majore, *h. e.* cingi majore coetu auditorum, aut spectatorum. *Cajus Inst.* 1, 2. *med.* Si ita in testamento servorum manumissio adscripta fuerit, id est in circulo, ut qui primus, qui posterior nominatus sit, non possit agnosci etc. ℙ *Circlus* per syncopen. *Virg. G.* 3, 166. laxos tenui de vimine circlos.

CIRCUM, *περί, ἀμφί*, praepositio idem significans quod *circa*, et eodem modo usurpanda. Fere refertur ad locum. *Cic. Att.* 8, 9. Volo circum villulas nostras errare. *Id. Verr.* 2, 2, 7. Praetorem circum omnia fora sectari. *Id. Att.* 3, 17. Circum haec loca commorari. *Id. Acad.* 4, 39. Terra circum axem se summa celeritate convertit. [**Id. N. D.* 1, 20.] *Virg. A.* 1, 60. Illi indignantes magno cum murmure montis Circum claustra fremunt. *Id. ib.* 36. Maria omnia circum errare. [**Hor. Sat.* 2, 3, 281. Circum compita. Coll. *Id. Ep.* 1, 1, 49. *Virg. G.* 2, 382. *Id. A.* 8, 310. Facilisque oculos fert omnia circum. *Hor. Od.* 2, 10, 11. Et curas laqueata circum Tecta volantes. *Id. Sat.* 1, 6, 82. Omnes circum doctores. *Suet. Nero* 47. Circum amicos misit. *Tac. A.* 2, 64. Circum latera templi Martis Ultoris. *Id. H.* 2, 55. Imagines circum templa tulit. — *Hor. Sat.* 2, 4, 84. Et Tyrias dare circum illota toralia vestes. — *Ter. Heaut.* 2, 3, 49. Capillus passus, prolixus, circum caput Rejectus neglegenter. *Ov. Met.* 4, 493. Pars circum tempora lapsae Sibila dant. *Id. ib.* 2, 49. At genitor circum caput omne micantes Deposuit radios. *Virg. A.* 12, 162. Turno tempora circum Aurati bis sex radii fulgentia cingunt, Solis avi specimen. *Virg. G.* 2, 523. Interea dulces pendent circum oscula nati. *Id. ib.* 484. Sin — Frigidus obstiterit circum praecordia Sanguis.] ℙ Aliquando etiam ad personas. *Cic. Att.* 9, 9. *f.* Et eos, qui circum illum sunt, omnia postulantes, et bellum nefarium times, *οἱ περὶ αὐτόν*. V. CIRCA. Sic *Ter. Eun.* 3, 5, 33. Paucae, quae circum illam sunt, manent, *h. e.* quae ei praesto sunt ad ministeria. [*Dicitur et sine casu: *Liv.* 1, 41. Tarquinium moribundum cum qui circum erant excepissent, ubi v. *Drakenb.*] ℙ Significat etiam quoquoversus. *Varr. R. R.* 3, 10. Singulis anseribus, ubi pariant, faciundum haras quadratas circum binos pedes et semipedem. ℙ *Charis.* 207. tale statuit discrimen inter *circum* et *circa*, quod illud referatur ad locum, hoc ad tempus, et si aliter inveniatur, licentia dictum videri. Hoc tamen non usquequaque verum est. Nam *circa* refertur non raro etiam ad locum. V. CIRCA. ℙ Nonnunquam adhibetur sine casu more adverbii. *Caes. B. C.* 2, 10. Ubi ex ea turri, quae circum essent, opera tueri se posse confisi sunt. *Var. R. R.* 3, 14. Idoneus sumendus locus cochlearii, quem totum circum aqua claudas. *Virg. A.* 4, 416. Anna, vides toto properari litore circum. *Gell.* 14, 2. Causae circum undique distrahentes. *Tac. A.* 4, 74. Aram Amicitiae, effigiesque circum Caesaris, ac Sejani censuerunt. [**Circum* h. l. praepos. signif. *de*, *super:* Censuit Senatus de ara Clementiae cet. exstruenda. — *Suet. Aug.* 64. Consules designatos circum provincias exercitusque dimisit, i. e. misit *in*, *ad*. Caeterum fere semper *circum* sine casu legitur ap. *Tac.* cf. *A.* 11, 31. Strepente circum procaci choro. *Id. ib.* 12, 55. Quod duri circum loci. *Id. H.* 2, 39. Tot circum amnibus; et al. — *Hor. Sat.* 2, 8, 7. Acria circum Rapula, lactucae, radices etc. *Ov. Met.* 12, 528. Et ingenti circum clangore sonantem Adspexit. *Id. ib.* 668. Gentibus innumeris circumque infraque relictis.]

CIRCUMACTĬO, onis, f. *περιαγωγή*, actus circumagendi, conversio. *Vitr.* 9, 9. Sol rediens circumactione ad Capricornum. ℙ Translate *Gell.* 17, 20. Enthymema brevibus et rotundis numeris cum quadam aequabili circumactione devinctum, *h. e.* circuitu verborum.

CIRCUMACTUS, a, um, part. a *circumago*, *περιαχθείς*, circum versus, conversus. *Plin.* 9, 33, 52. Longus, lunatus, in orbem circumactus. *Id.* 15, 14, 15. Orbis circumactus in rotunditatem. *Id.* 11, 37, 55. Non obliquis oculis, sed circumacto capite cernere. *Plin. alter ep.* 6, 16. Circumactis curvatisque litoribus mare infunditur. ℙ Item transactus. *Liv.* 6, 1. Anno circumacto. *Plin.* 7, 16, 17. Circumacto triennio.

CIRCUMACTUS, us, m. *περιαγωγή*, idem quod circumactio. *Sen. Q. N.* 7, 2. Assiduus coeli circumactus. *Plin.* 28, 9, 37. Axibus vehiculorum perungendis ad faciliorem circumactum rotarum. *Id.* 8, 50, 76. Cum circumactum *(corporis)* angustiae non caperent. V. RECIPROCATIO. *Id. ib.* 30, 44. Hyaena flecti, nisi circumactu totius corporis, nequit. *Censorin. de die nat.* 23. Dies civilis est tempus, quod fit uno coeli circumactu.

CIRCUMADDO, is, a. 3. Quidam leg. ap. *Caton. R. R.* 114. Duas partes terrae circumaddito: sed pleraeque edition. hab. *circumdato*.

CIRCUMADNĪTENS, entis, part. verbi inus. *circumadnitor. Sall. fr.* 4. *hist. in ep. Mitrid. ad Arsac.* Ap. Cizycum magno cum exercitu in obsidione moranti frumentum defuit, nullo circumadnitente, *h. e.* nullo eorum, qui circa erant, simul mecum adnitente, et opem conferente.

CIRCŪMAGGĔRĀTUS, a, um, part. a *circumaggero*, terra circum aggesta opertus. *Plin.* 19, 5, 23. Terra minuta, fimoque circumaggeratae radices.

CIRCŪMAGGĔRO, as, a. 1. *περιχωννύω*, aggerare in circuitu. *Colum.* 5, 12. Stercoratam terram circumaggerato.

CIRCŪMĀGO, is, egi, actum, a. 3. *περιάγω, περιστρέφω*, circum verto, converto. *Varr. L. L.* 4, 32. Junctis bubus tauro, et vacca, interiore aratro circumagebant sulcum. *Liv.* 1, 14. *f.* Circumagere frenis equos. [**Curt.* 3, 11. Thessali circumactis equis dilapsi.] *Tac. H.* 4, 29. Unde clamor acciderat, circumagere corpora, tendere arcus. *Id. ib.* 3, 73. Huc illuc clamoribus hostium circumagi. [*Hinc ap. *Curt.* 4, 6. Quippe ut Macedonum signa circumagi videre, repente sistunt gradum. *Id.* 4, 13. Ut verti tamen et in frontem circumagi possent.] *Suet. Ner.* 31. Perpetuo diebus ac noctibus, vice mundi circumagi. *Gell.* 17, 8. Circumagere manum per omnem partem. *Id.* 3, 3. molas. [**Virg. G.* 2, 392. Circumegit quocumque caput. *Quint. Decl.* 1, 7. Et in omnem timoris sui partem circumagere vultum.] *Plin.* 11, 47, 107. collum in aversum, *h. e.* retro, et in tergum vertere. *Id.* 16, 34, 62. circumagere in orbem. [**Sil.* 15, 623. Arto circumagit spatio sua per vestigia ductos, i. e. semper sua vestigia legentes in orbem feruntur.] *Id. ib.* 41, 80. se. *Id.* 6, 31, 36. Inde primum circumagente se terrarum fronte in occasum, ac mare Atlanticum, *h. e.* flectente se, et vertente in occasum. ℙ *Circumagi* aliquando est circumire, obire locum aliquem. *Hor. Sat.* 1, 9, 16. nil opus est, te Circumagi: quendam volo visere non tibi notum. ℙ *Circumagere legiones* ap. *Flor.* 3, 21. est revocare, reducere. ℙ Aliquando significat cingere, circumdare. *Lact.* 1, 14. Fratrem Saturnum, atque Opem comprehendit, eosque muro circumegit, et custodiam his apponit. ℙ Translate. *Juven.* 9, 81. Quo te circumagas? quae prima aut ultima ponas? *h. e.* quo te vertas, quo confugias. *Flor.* 2, 2. Hic paululum circumacta fortuna est, *h. e.* mutavit. *Plin. ep.* 4, 24. Cum videamus, tot varietates tam volubili orbe circumagi. *Plin. alter* 26, 3, 7. Universum prope humanum genus circumegit in se, *h. e.* convertit, et in sui admirationem traxit. *Suet. Caes.* 70. Decumanos eum ingentibus minis, summoque etiam Urbis periculo missionem et praemia flagitantes, una voce, qua Quirites eos pro militibus appellarat, tam facile circumegit, et flexit, ut etc., *h. e.* vertit, et consilium mutare coegit. *Sen. ep.* 8. Philosophiae servias oportet, ut ibi contingat vera libertas: non differtur in diem, qui se illi subjecit: statim circumagitur, *h. e.* in libertatem asseritur, manumittitur: ducta translatione a Romanorum ritu, quo quos manumittebant, manu capiti imposita in orbem vertebant. V. *Pers.* 5, 76. et 78. ℙ Eleganter *circumagi* dicitur *annus*, *tempus*, quia siderum conversione fluit et praeterit. *Liv.* 24, 8. Nobis in apparatu ipso, ac tantum inchoantibus res, annus circumagitur. *Id.* 9, 18. *f.* In ipso conatu rerum circumegit se annus. Et *ib.* 33. Circumactis decem et octo mensibus. Adde *ib.* 22. ℙ Ap. *Plin.* 23, 6, 54. *Circumagere stomachum*, *vesicam* est turbare, miscere. ℙ Part. *Circumagendus* ap. *Curt.* 3, 11. In circumagendis equis.

CIRCŪMAMBŪLO, as, n. 1. *περιέρχομαι*, in circuitu ambulo. *Paul. Dig.* 41, 2, 3. Omnes glebas circumambulare.

CIRCŪMĀMICTUS, a, um, part. ab inusit. *circumamicio*, circum vestitus, circumdatus. Translate *Petr. Sat.* 100. Quasi somnio quodam turbulento circumamictus. Ubi *Georg. Erhardus:* Scioppius hoc verbum, ut minus Latinum, critico notavit obelo: satis pro imperio barbarus Potitius. *Cuper.* suspicatur *circumactus* legi oportere.

[CIRCŪMAMPLECROR, eris, dep. 3. *ἀμφιπεριστέφω*, undique cingo. *Virg. Ecl.* 3, 45. Et molli circum est ansas amplexus acantho. *Manil.* 1, 312. Has inter fusus, circumque amplexus utramque (*ursam*) Dividit . . . . anguis. Nota ubique tmesin. *F.*]

CIRCŪMAPĔRĬO, is, a. 4. *Cels.* 6. *f.* Ubi scabri ungues sunt, circumaperiri debent. Alii leg. divisim *circum aperiri*.

CIRCŪMĀRENS, entis, part. ab inusit. *circumareo*. *Ammian.* 20, 6. Cunctis circumarentibus locis. Al. leg *circum arentibus* divisim.

CIRCŪMĀRO, as, a. 1. *περιαρόω*, arando circumdo. *Liv.* 2, 10. Agri, quantum uno die circumaravit, datum. Adde *Plin.* 18, 3, 3.

CIRCŪMASPĬCIO, is, a. 3. *περιβλέπω*, circumspicio. *Plin.* 8, 33, 51. Nec pupillae motu, sed totius oculi versatione circumaspicit. Ita edition. veteres A. 1469. 1470. et 1472., item Aldina 1536. Aliae cum *Hard. circumspicit*.

CIRCUMCAESŪRĂ, ae, f. *περικοπή, περιγραφή*, extremitas cujuscumque rei, extima superficies, qua res ambiuntur. *Lucr.* Graecam *περικοπήν* exprimere volens, hac voce usus est 3, 220. Extima membrorum circumcaesura tamen se Incolumem praestat. Adde 4, 651., ubi tamen quidam leg. *circumtextura* eodem sensu. Sic *Arnob.* 3, 107. Deos filo adterminatis humano, et terrenorum corporum circumcaesura finitis.

CIRCUMCAESUS, a, um, part. ab inusit. *circumcaedo*, *ἀμφίτομος*, circum sectus. *Lucr.* 3, 404. Quamvis est circumcaesis lacer undique membris.

CIRCUMCALCO et Circumculco, as, a. 1. *περικαταπατέω*. *Colum.* 5, 6. Radices oblitas fimo bubulo scrobiculis deponi, ac diligenter circumculcari, *h. e.* terra calcata obrui; et *post:* Circumculcemus ipsum seminis codicem. Vetus editio A. 1472. ap. *Jenson.* habet utroque loco *circumcalco*.

CIRCUMCELLIO, onis, m. *Circumcelliones* dicti sunt homines monachorum habitu, qui circum cellas vagabantur non habentes stabilem sedem. Item haeretici quidam, insano amore martyrii se ipsos perimentes. *August.* in *Psalm.* 132. et *ep.* 169. et 255, 14., *Hieron. ep.* 22. *n.* 15. et *Isid. Or.* 8, 5. ℙ Dicti sunt etiam *Circelliones*, teste eodem *August. cit. Psalm.* 132.

CIRCUMCIDĀNĔUS, a, um, adj. *Mustum tortivum circumcidaneum* appellat *Cato R. R.* 23. quod alii *tortivum* solummodo vocant, nempe illud, quod circumcisis vinaceis profluxerit, ut est ap *Plin.* 14, 19, 23., hoc est quod primam pressuram vinaceorum circumciso pede exprimitur, ut loquitur *Colum.* 12, 36., uno verbo mustum novissime expressum, ut ait *Plin.* 14, 20, 25. ℙ Ap. *Varr. R. R.* 1, 54. dicitur mustum *circumcisitium* ab eadem circumcidendi causa. Cum desiit sub prelo fluere, inquit *Varr. ib.*, quidam circumciduntextrema, et rursus premunt; et rursus cum expressum, circumcisitium appellant. Al. leg. *circumcisitum*, quod improbandum; nam circumcisitium recte inflectitur, ex aliorum similium analogia, a *circumcisus.*

CIRCUMCĪDO, is, idi, isum, a. 3. *περικόπτω, περιτέμνω*, circum seu per circulum incido. [**Cic. Fin.* 5, 14. Quae sit scientia atque ars agricolarum, quae circumcidat, amputet, erigat, extollat cet.] *Caes. B. G.* 5, 42. Gladiis caespitem circumcidere. *Cels.* 7, 26. *n.* 2. ungues *Plin.* 25, 5, 25. vulnus. *Tac. H.* 5, 5. de Judaeis: genitalia. *Petr. Sat.* 102. Circumcide nos, ut Judaei videamur. ℙ Translate est demere, resecare, superfluum removere. *Cic. Acad.* 4, 45. Testatur Chrysippus tres solas esse sententias, quae defendi possint: circumcidit et amputat multitudinem. *Id. Fin.* 1, 13. Sapiens solum, amputata circumcisaque inanitate omni et errore, naturae finibus contentus. *Quint.* 10, 2. *f.* Qui vero suppleat quae deerant, circumcidat si quid redundabit, is erit perfectus orator. *Liv.* 32, 27. Sumptus, quos in cultum praetorum socii facere soliti erant, circumcisi aut sublati. *Phaedr.* 4, 19. Circumcidere omnem impensam funeris. *Sen. Tranqu.* 12. Circumcidenda est concursatio, qualis est magnae parti hominum, domus et theatra et fora pererrantium. *Cels.* 4, 25. Delectationis causa ambulare, circumcisa omni negotiosa actione. *Id. ib.* 20. Ubi ad se rediit, circumcidendum vinum est in totum annum, *h. e.* usus vini toto anno removendus. Sic 6, 9. In dentium dolore vinum ex toto circumcidendum est.

CIRCUMCINGENS, entis, part. ab inusit. *circumcingo*, circumdans. *Cels.* 7, 15. Circumcingente quadam remora. *Sil.* 10, 2. Ceu fera, quae telis circumcingentibus, ultro Adsilit in ferrum.

CIRCUMCIRCA, praep. *ἀμφὶ, περὶ*, idem quod *circa*, vel aliquid etiam amplius significans. *Sulp.* ad *Cic. Fam.* 4, 5. Coepi regiones circumcirca prospicere. *Pl. Aul.* 3, 4, 8. Occoepit ibi scalpturire ungulis circumcirca. *Auct. B. Hisp.* 41. Nam circumcirca rivus nusquam reperiebatur.

CIRCUMCIRCO, as, a. 1. circumeo. *Ammian.* 31, 2. Eumque (*gladium*) ut Martem, regionum, quas circumcircant, praesulem colunt.

CIRCUMCISĔ, adv. *ἀποτόμως, συντόμως*, breviter, paucis verbis, circumcidendo superflua. *Quint.* 8, 3. *f.* Huic subjacet virtus non solum aperte ponendi rem ante oculos, sed circumcise atque velociter. *Suet. Reth.* 6. Declamabat modo splendide atque adornate, tum circumcise ac sordide et tantummodo trivialibus verbis.

CIRCUMCĪSĬO, onis, f. *περικοπὴ, περιτομὴ*, actus circumcidendi. *Lact.* 4, 17. Secundam circumcisionem futuram esse dixit non carnis, sicut fuit prima, qua etiam nunc Judaei utuntur; sed cordis ac spiritus. Adde *Tertull. adv. Jud.* 2. et 3. [**Sulp. Sev. H. S.* 1, 9. Eodem tempore Abraae lex circumcisionis imposita est.]

CIRCUMCISITĬUS. V. CIRCUMCIDANEUS.

CIRCUMCĪSORĬUM, ii, n. instrumentum chirurgicum ad circum secandum. *Veg. Vet.* 1, 26. Circumcisorium inferre inter unguem et solum.

CIRCUMCĪSŪRĂ, ae, f. *περιτομὴ, περικοπὴ*, incisio in orbem facta. *Plin.* 16, 40, 79. Arbores stantes a circumcisura siccatae, fideliores.

CIRCUMCĪSUS, a, um, part. a *circumcido*, circumsectus, *περικοφθεὶς, ἀμφίτομος. Plin.* 16, 39, 74. Circumcisas ad medullam arbores aliqui non inutiliter relinquunt, ut omnis humor stantibus effluat. *Cels.* 7, 25. In eo, qui circumcisus est, sub circulo glandis scalpello diducenda cutis ab interiore cole est, *περιτετμημένος.* ℙ Item abscissus, praeruptus. *Cic. Ver.* 2, 4, 48. Enna est loco praecelso atque edito: quo in summo est aequata agri planities: tota vero ab omni aditu circumcisa atque dirempta est. *Caes. B. G.* 7, 36. Collis ex omni parte circumcisus. ℙ Translate est concisus, brevis, amputatis superfluis. *Liv.* 32, 27. Circumcisi sumptus aut sublati. *Plin. ep.* 2, 12. *Λειτούργιον* illud nescio an satis circumcisum, tamen et abrasum est. *Id. ep.* 1, 20. Orationes circumcisae et breves. *Id. ib.* 3, 7. Quid enim tam circumcisum, tam breve, quam hominis vita longissima? ℙ *Circumcisus militibus* ap. *Auct. incert. Pan.* ad *Constantin. Aug.* 3. idem est ac militibus adverso proelio spoliatus.

CIRCUMCLĂMĂTUS, a, um, part. ab inusit. *circumclamo. Sidon. carm.* 2, 506. Abydenique sinus et Sestias ora Hellespontiacis circumclamata procellis, *h. e.* clamoribus circum completa.

CIRCUMCLAUDO et Circumcludo, is, usi, usum, a. 3. *περικλείω*, circum concludo, cingo. *Caes. B. G.* 3, 30. Ne duobus circumclauderetur exercitibus. *Id. B. G.* 6, 27. Urorum cornua studiose conquisita ab labris argento circumcludunt et pro poculis utuntur. *Plin.* 18, 35, 78. Si nubes solem circumcludent.

CIRCUMCLŪSUS, a, um, part. a *circumcludo*, *περικλεισθεὶς*, circa conclusus. *Cic. Cat.* 1, 3. Te meis praesidiis, mea diligentia circumclusum, commovere te contra rempublicam non potuisse. Adde *ib.* 2, 7. Sic *Suet. Tib.* 20. Cum exercitu iniquitate loci circumclusus. *Inscr.* ap. *Ant. M. Lupium Ep. Sev.* p. 115. Haec custodia maceria circumclusa cum aedificio monumento cedit.

CIRCUMCŌLĂ, ae, m. et f. qui circumcolit, *περίοικος. Tert. adv. Gnost.* 3. *f.* Reservatis gentium circumcolarum viribus.

CIRCUMCŌLO, is, a. 3. *περιοικέω*, circum habito. *Liv.* 5, 33. *f.* Qui sinum circumcolunt maris. Adde 31, 41. ℙ *Circumcolens, entis*, circumcola. *Ulp. Dig.* 43, 11, 1. Flumen a rivo magnitudine discernendum est aut existimatione circumcolentium.

CIRDUMCORDĬĀLIS, le, adj. *περικάρδιος*, qui circa cor est, ut circumcordialis calor, *Tert. Anim.* 43. et circumcordialis sensus *ib.* 15. *f.*

CIRCUMCULCO. V. CIRCUMCALCO.

CIRCUMCURRENS, entis, part. a *circumcurro*, qui circum currit, *περιτρέχων. Quint.* 2, 21. Rhetoricae artem circumcurrentem vocaverunt, quod in omni materia diceret. *Id.* 1, 10. *med.* Illa circumcurrens linea si efficiat orbem, amplius spatium complectetur, quam si quadratum paribus oris efficiat, *περιφέρεια.*

CIRCUMCURRO, is, n. 3. circumeo. *Vitr.* 4, 6. Eaeque corsae cum astragalis circumcurrant. Al. leg. *circum concurrant. Capell.* 8, 299. Saturni sidus modico minus annis triginta circulum suum per longitudinem circumcurrit.

CIRCUMCURSĬO, onis, f. *περιδρομὴ*, actus circum currendi. *Appull. Met.* 9. Cantherii debiles, ungulas multivia circumcursione in enorme vestigium porrecti. Al. leg. *circumcisione* contra *Elmenhorst.*, *Pricaeum*, *Colvium*, *Floridum* et *Oudendorpium.*

CIRCUMCURSO, as, n. 1. *περιτρέχομαι, περιφέρομαι*, circum vel huc illuc cursito. *Pl. Rud.* 1, 4, 4. Omnia circumcursavi atque omnibus in latebris perreptavi. *Ter. Heaut.* 3, 2, 1. Hac illac circumcursans. *Catull.* 68, 133. Circumcursare aliquem hinc et illinc. *Lucr.* 4, 401. Atria versari et circumcursare columnae Usque adeo fit uti pueris videantur, ubi ipsi Desierunt verti. *Cic. Fam.* 7, 1. Ut nostras villulas obire et simul mecum lectica circumcursare posses. *Lactant.* 6, 12. Circumcursare per omnes portas.

CIRCUMDĂTUS et Circundatus, a, um, part. a *circumdo*, circumjectus, circumpositus, *περιτεθεὶς, περίθετος. Cic. Cat.* 2, 1. Tectis ac moenibus subjectos prope ignes circumdatosque restinximus. *Id. Ver.* 2, 1, 31. Ignis allatus, sarmenta circumdata. *Caes. B. G.* 1, 38. Hunc montem murus circumdatus arcem efficit. *Hor. Sat.* 1, 2, 98. Ad talos stola demissa et circumdata palla. *Cels.* 6, 9. *f.* Resina denti circumdata. *Lucr.* 1, 87. infula virgineos circumdata comptus. [**Auctor B. Afr.* 7. Adveniente multitudine circumdata. *Tac. A.* 1, 50. Circumdatae stationes. *Id. ib.* 2, 67. Circumdata valida manus. *Id. ib.* 6, 14. In vinclis laxatam catenam et circumdatam in diversum tendens. *Id. H.* 1, 54. Circumdatis cohortibus alisque.] ℙ Item cinctus, circum septus, *περιβεβλημένος. Cic. Somn. Scip.* 6. Terra quibusdam quasi redimita et circumdata circulis. *Id. Fl.* 12. Regio cincta mari, circumdata insulis. *Curt.* 4, 7. Nemus muro circumdatum. *Nep. Dat.* 3. Agresti amiculo circumdatus. *Virg. A.* 4, 137. Dido circumdata chlamydem. *Id. ib.* 12, 416. Venus obscuro faciem circumdata nimbo. [**Ov. Met.* 3, 666. Frontem circumdatus uvis. *Id. ib.* 4, 313. Circumdata corpus amictu.] *Id. ib.* 9, 462. Turnus armis circumdatus. [**Id. G.* 4, 497. Feror ingenti circumdata nocte. *Id. Aen.* 11, 596. Nigro circumdata turbine corpus. *Tac. A.* 12, 21. Circumdatus custodibus. *Id. Hist.* 2, 29. Circumdatum aquilis signisque in tribunal ferunt. — *Ov. Met.* 2, 272. Tellus erat circumdata ponto. *Tibull.* 2, 1, 89. Circumdatus alis fuscis somnus.] *Vell.* 1, 17. Aevum octoginta annis circumdatum, *h. e.* tempus octoginta annis conclusum, tempus, quod intra annos octoginta continetur. ℙ [**Translate Quint. Decl.* 18, 1. Tantaque monstrorum novitate circumdatum eo perduxit. *Sil.* 12, 477. Caeco circumdatus astu.]

CIRCUMDENSĂTUS, a, um, part. ab inusit. *circumdenso. Juvenc. hist. Euang.* 3, 713. Cui jugera multa nitentis Vineti sepes circumdensata coercet.

CIRCUMDO et Circundo, as, dedi, datum, a. 1. *περιτίθημι, περιβάλλω*, circumpono, circumjicio. *Cic. Tusc.* 5, 20. Cum fossam latam cubiculari lecto circumdedisset. *Id. Verr.* 2, 1, 27. Caedere januam saxis, ligna et sarmenta circumdare, ignemque subjicere coeperunt. *Id. Catil.* 4, 4. Circumdare custodias. *Liv.* 3, 28. exercitum hostium castris. *Tac. A.* 13, 26. sibi milites. [**Id. ib.* 4, 49. Contrahere claustra, aretaque circumdare. *Virg. Ecl.* 8, 74. Terna tibi haec — Licia circumdo. *Id. A.* 2, 510. Arma humeris. *Id. ib.* 1, 368. Tergo taurino quantum circumdare possent. *Ov. Met.* 1, 37. Circumdare littora terrae.] *Id. H.* 2, 59. alicui ministeria. *Ov. Met.* 9, 458. brachia collo. *Hirt. B. G.* 8, 34. toto oppido munitiones. *Colum.* 9, 1. murum. *Cels.* 4, 21. cataplasmata imo ventri. *Plin.* 9, 8, 9. retia. *Id.* 8, 42, 64. urbem tumulo. ℙ Translate. *Cic. Quint.* 10. *f.* Si extra hos cancellos egredi conabor, quos mihi ipse circumdedi. *Tac. A.* 20. Egregiam famam paci circumdedit. Sic *Auct. Dial. de Orat.* 37. Nec Ciceronem magnum oratorem C. Quintius defensus, aut Archias faciunt: Catilina, et Milo, et Verres, et Antonius hanc illi famam circumdederunt. *Tac. A.* 14, 15. Circumdare libidinem moribus, *h. e.* infundere: mores libidine obsidere et corrumpere. *Id. ib.* 53. alicui gratiam immensam, et pecuniam innumeram, *h. e.* cumulatissime largiri. [**Id. ib.* 16, 25. Segnes et pavidos supremis suis secretum circumdare. *Id. H.* 4, 11. qui principatus inanem ei famam circumdaret. *Quint. Decl.* 10, 7. Noxium sepulcro circumdatur carmen.] *Id. ib.* 18, 6. alicui auctoritatem de re aliqua, *h. e.* conciliare, addere ex re aliqua. ℙ Saepe significat cingere, circum sepire, complecti, ambire, *περιέχω, περικυκλόω. Cic. Fam.* 15, 4. Oppidum vallo et fossa circumdare. *Liv.* 4, 47. oppidum corona. [**Id. ib.* 6, 41. Operibus circumdedit. *Tac. A.* 13, 41. Obsidio circumdare. *Id. ib.* 14, 8. Villam statione circumdat. *Id. H.* 1, 36. Ut medium inter signa Othonem vexillis circumdarent. *Virg. Ecl.* 10, 57. Parthenios canibus circumdare saltus. *Suet. Vit.* 16. Se zona circumdedit.] *Petr. Sat.* 92. aliquem veste. *Pl. Asin.* 3, 3, 106. aliquem brachiis. *Tac. H.* 3, 69. aliquem custodia. ℙ Translate. *Cic. Or.* 1. *f.* Exiguis quibusdam finibus totum oratoris munus circumdare. [**Tac. A.* 12, 25. Britannici pueritiam robore circumdaret. *Sil.* 7, 134. Circumdamur fraude.] ℙ Partic. *Circumdandus* ap. *Cels.* 8. *n.* 7. Ferulae circumdandae.

CIRCUMDOLĂTUS, a, um, part. ab inusit. *circumdolo*, *παραπεπελεκημένος. Plin.* 16, 32, 57. Platanus etiam circumdolatis lateribus, restibilis sponte facta.

[CIRCUMDOLENS, entis, part. ab inusit. *circumdoleo*, circum, seu undique, vel ab omni parte angens. *Coel. Aurel. Acut.* 2, 14. Spiratio etiam circumdolens atque frequens. *F.*]

CIRCUMDŪCO, is, uxi, ctum, a. 3. *περιάγω*, circum traho. *Cic Phil.* 2, 40. Circumducere aratrum. *Liv.* 8, 13. Ab unius expugnatione urbis ad perdomandum Latium circumducere exercitum. *Caes. B. G.* 3, 26. cohortes longiore itinere. *Suet. Cal.* 35. aliquem vicatim. *Petr. Sat.* 141. aliquem per totam civitatem. [**Curt.* 3, 8. Quos omnes circumduci jussit, ut copias suas nosceret.] *Front. Aqu.* 75. aquam. *Auct. B. Hisp.* 6. Caesar munitionibus Ateguam oppugnare, et brachia circumducere coepit, *h. e.* opera circumdare. Eadem ratione locutus est *Suet. Cl.* 20. ℙ Cum altero accusativo sine praeposit., quae inest in ipso verbo. *Pl. Most.* 3, 2, 157. Eho istum puer circumduce hasce aedis, et conclavia. *Caes. B. C.* 3, 61. Quos omnia sua praesidia circumduxit. ℙ *Circumducere litteras* est linea ducta circumscribere. *Suet. Aug.* 87. *de peculiari ejus more scribendi.* Non dividit verba; nec ab extrema parte versuum abundantes litteras in alterum transfert, sed ibidem statim subjicit, circumducitque, [**h. e.* sub eodem versu extremo scripsit, et circumducta linea indicat, ad eum versum pertinere.] ℙ Translate. *Id. Ner.* 4, 41. Transacta raptim consultatione, reliquam diei partem per organa hydraulica novi et ignoti generis circumduxit, *h. e.* consumpsit. ℙ Saepe est decipere, fallere, praesertim si per dolum aliquid alicui intercipiatur. *Pl. Ps.* 1, 5, 16. Circumducere filium amantem argento. *Id. Bacch.* 5, 2, 64. Quadringentis Philippis filius me et Chrysalus circumduxerunt. ℙ Cum duobus accusativis. *Id. Ps.* 1, 5, 113. Ab hoc lenone vicino tuo, per sycophantiam atque doctos dolos, tibicinam illam, quam tuus gnatus deperit, eam circumducam lepide lenonem: *modus loquendi non facile imitandus.* Plerique leg. *ea circumducam.* ℙ Item delere, abrogare, tollere. *Ulp. Dig.* 5, 1, 73. Circumducere edictum. *Id. ib.* 40, 12, 27. et *Pap. ib.* 49, 1, 22. cognitionem. *Asc.* quoque *in Verr.* 2, 1, 16. *circumducere* ponit pro circumscribere, hoc est tollere, aut praetermittere. ℙ *Circumducere syllabam* quid sit, V. in CIRCUMFLEXUS, a, um. ℙ *Circumducere orationem* est ambitu verborum, circuituque elaborare. *Quint.* 10, 2. *med.* Otiosi et supini, si quid modo longius circumduxerunt, jurant, ita Ciceronem locuturum fuisse.

CIRCUMDUCTĬO, onis, f. *περιαγωγὴ*, actus circumducendi. *Vitr.* 8, 7. Circumductiones aquarum. ℙ Ab *Hyg. Astr.* 1, 2. et 3. appellatur *circumductio* ipse ambitus sphaerae. ℙ Translate est deceptio, fraudatio. *Pl. Capt. in Grege* 3. Neque pueri suppositio, neque argenti circumductio. V. CIRCUMDUCO et CIRCUMDUCTUS, a, um. ℙ In oratione est ipse ambitus verborum, quo periodus constat. *Quint.* 9, 4. *med.* Cur in circumductionibus, etiam cum sensus finitus est, aliquid tamen loci vacare videtur? etc. Adde 11, 3. *med.* Hoc idem appellatur *circumductum* ab *eod. ib. non longe ab initio.*

CIRCUMDUCTŌR, oris, m. qui circumducit. Ita vertitur Latine a *Tert. adv. Valent.* 10. Horos Valentini, qui Graece dicitur *μεταγωγεύς.*

CIRCUMDUCTUS, a, um, part. a *circumduco*, *περιαχθεὶς. Caes. B. G.* 1, 38. Flumen Dubis, ut circino circumductum, paene totum oppidum cingit. *Sen. ep.* 12. Tota aetas partibus constat, et orbes habet circumductos majores minoribus. *Varr. L. L.* 4, 32. Oppida,

quae prius erant circumducta aratro, *h. e.* designata aratro circumducto: *hypallage.* Sic *Plin.* 35, 3, 3. Umbra hominis lineis circumducta, *h. e.* descripta. [**Suet. Cl.* 20. Circumductum brachium.] ℙ Translate *Quint.* 11, 3. *f.* Infinito magis illa flexa et circumducta sunt: Me miserum, me infelicem! et, Quid respondebo liberis meis? etc. *h. e.* longo et flexo vocis sono prolata, ut in auribus sedeant altius, et vim habeant majorem ad movendam misericordiam. V. CIRCUMFLEXUS, a, um. ℙ Fraudatus. *Pl. Poen.* 5, 2, 16. Numnam it a balneis circumductus pallio? V. CIRCUMDUCO. ℙ *Circumductum* in oratione V. CIRCUMDUCTIO.

CIRCUMDUCTUS, us, m. circumductio. *Quint.* 1, 10. *f.* Quartam lineam deducent eodem circumductu. *Macr. Somn. Scip.* 2, 1. Ex ipso circumductu orbium sonum nasci necesse est.

CIRCŪMĔO et Circŭĕo, is, ivi, et ii, itum, *περίειμι*, circum vado, ambio. *Pl. As.* 3, 3, 152. Angiporto illac per hortum circuit clam, ne quis se videret. *Id. Men.* 2, 1, 6. Quasi mare omnes circumimus insulas. *Sen. Cons. ad Helv.* 6. Ab hac civitate discede, omnes urbes circumi. *Cic. Caec.* 32. Ipse Caecina cum circumiret praedia, venit in istum fundum. *Caes. B. C.* 2, 28. Circuire aciem Curionis; atque obsecrare milites coepit. *Tac. A.* 1, 71. saucios. [**Id. ib.* 1, 28. Circumiri tentoria jubet. *Id. ib.* 4, 50. Cum Sabinus circumire, hortari, ne. *Id. ib.* 12, 34.] *Pl. Truc.* 2, 4, 53. Circumire per familias. [*Usitatissimum est in re militari. *Cic. Fam.* 10, 30, 3. Cum equites nostrum cornu circumire vellent. *ib. paulo post.* ab equitatu circumibantur.] *Caes. B. C.* 3, 93. Cohortes sinistrum cornu circumierunt, eosque a tergo sunt adorti. *Liv.* 41, 26. Ut pandere aciem, et exaequari cornibus hostibus, quibus circumibantur, possent. *Caes. B. C.* 2, 16. Totam urbem ab terra, muro turribusque circumiri posse, *h. e.* circumdari, cingi, concludi. *Nep. Th.* 3. Circumiri multitudine. *Id Dat.* 7. Circumiri ab hostibus. [**Caes. B. G.* 3, 25. Circumitis hostium castris. *Hirt. B. A.* 14. Equitatus ad circumeundum comparare se coeperunt. *Ib.* 83. Celeriter bestiis circumitis. *Tac. H.* 2, 28. Pulsam Treverorum alam, Tungrosque a classe Othonis et Narbonensem Galliam circumiri. *Ov. Mst.* 5, 157. Circumeunt unum Phineus, et mille secuti Phinea. *Curt.* 4, 3. Circumibat moenia classis. *Id.* 4, 2. Circumire opus navigiis. A re bellica transfertur metaphora ad alia. *Suet. Ner.* 46. Modo a simulacris gentium circumiri arcerique progressu. *Ov. Met.* 15, 290. Leucada — Nunc freta circumeunt. — *Id. ib.* 7, 258. Sparsis Medea capillis Bacchantum ritu flagrantes circuit aras. *Id. ib.* 8, 749. Saepe etiam, manibus nexis ex ordine, trunci Circuiere modum. *Id. ib.* 6, 101. Circuit extremas oleis pacalibus oras, i. e. pingit in orisimaginem circumeuntibus. Sic *Virg. A.* 10, 243. Vulcanus clypei oras ambiit auro.] *Pl. Curc. a.* 3. *v.* 81. Non potuere uno anno circumirier: *paragoge* pro circumiri. *Ov. A. Am.* 3, 396. Metaque ferventi circumeunda rota. *Prop.* 2, 4, 26. Cujus non hederae circumiere caput. ℙ De iis, qui prensant petendi causa. *Coel.* ad *Cic. Fam.* 8, 11. Furnius et Lentulus, ut debuerunt, quasi eorum res esset, una nobiscum circumierunt, et laborarunt. [**Cic. Att.* 14, 21. Antonium circumire veteranos, ut acta Caesaris sancirent. Affert h. l. *Doederl.* 3, 47. ubi docet, *gravius* dici *circumire* quam *ambire;* hoc in universum petendi, alloquendi notionem involvere, illud significare eum, qui quasi orbe facto, circumcirca unum quemque prensando adeat.] *Plin. ep.* 6, 6. Permultum interest mea, te ostentare, et mecum circumire. *Suet. Aug.* 59. Circumire tribus. Adde *Plin. ep.* 2, 9. et *Tac. A.* 2, 29. Sic ap. *eund. Plin. Pan.* 69. Circumire consulatum, *h. e.* ambire, petere. ℙ Item de iis, qui decipiendi causa circumcursant, et insidiantur; quod et *Serv.* ad *A.* 11, 761. adnotavit. *Mart.* 8, 59. puerum tunc arte dolosa Circuit, et soleas surripit ipse suas. *Pl. Ps.* 3, 2, 119. Nam eum circumire in hunc diem, ut me, si posset, muliere intervorteret. *Ter. Ph.* 4, 3, 8. Facinus indignum, Chreme, sic circumiri! ℙ Allegorice. *Cic. Phil.* 13, 9. Totius belli fluctibus circumiri. ℙ Metaphorice. *Stat. Silv.* 4, 4, 26. inde sonus geminas mihi circuit aures. *Quint.* 12, 10. Plurimae res carent appellationibus, ut eas necesse sit transferre, aut circumire, *h. e.* per circumlocutionem exprimere. [**Id. ib.* 8. *prooem.* Nam et, quod recte dici potest, circumimus amore verborum. *Id. ib.* 8, 2. Circumeunt omnia copiosa loquacitate.] Sic *Tac. H.* 3, 37. Vespasiani nomen suspensi et vitabundi circumibant. ℙ Ad scriptionem quod attinet, alii volunt, *m* semper interseri, ut *Dausq.* in *Orthogr.*, alii nunquam, ut *Beda*, et *Brouck.* ad *l. c. Prop.* At *Papir.* ap. *Cassiod. de Orthogr.* 2294. docet, *circum* praepositionem sequente vocali in enunciatione amitti, in scriptura servari. Certum est tamen, utroque modo recte scribi: quamquam rectius puto si *m* adhibeatur, tum quia plenius, et sonantius est: tum quia servatur etiam in *circumaro, circumequito, circuminvolvo*, et aliis; tum demum quia usitatius fuit veteribus praepositionum consonantes litteras in compositione servare. Consuetudo tamen in *circuitus*, et *circuitio* contrarium obtinuit. ℙ Part. *Circumiens* ap. *Ov. Pont.* 1, 2, 20. More lupi clausas circumeuntis oves. *Circumiturus* ap. *Curt.* 3, 8. A fronte et a tergo circumiturus hostem.

CIRCŪMĔQUĬTO, as, n. 1. *περιϊππεύω*, obequito, equo circumeo. *Liv.* 10, 34. Duas turmas sociorum circumequitare moenia jubet.

CIRCŪMERRO, as, avi, atum, n. 1. *περιπλανάομαι*, circumeo, circum vagor. *Sen. Contr.* 2, 9. Neque turba lateri circumerrat, nec multus intra limen heres. *Appul. de Mundo.* Tempora, quae Saturnus sublimior triginta spatiis annorum circumerrat.

CIRCUMFARTUS, a, um, part. ab inus. *circumfarcio*, circum impletus. *Plin.* 17, 13, 21. Trajectis per vasa fictilia, vel qualos ramis, terraque circumfartis. Ita *Hard.* ex suis MSS. omnibus. Al. leg. *circumpactis.*

CIRCUMFĔRENTĬA, ae, f. *κύκλος, περιφέρεια*, ambitus, circulus. *Appul. Fl. n.* 18. Nec culminum eminentia, nec lacunarum refulgentia, nec sedilium circumferentia. *Capell.* 8, 276. Linea usque in circumferentias ducta. *Frontin. in exposit. formar.* p. 33. *Goes.* Cludere aliquid intra circumferentiam.

CIRCUMFĔRO, ers, tuli, latum, anom. *περιφέρω*, circum gesto, circum porto. *Cic. Verr.* 2, 2, 42. Quaeso, codicem circumfer, ostende. *Pl. Pers.* 5, 2, 40. Age, circumfer mulsum: bibere da usque plenis cantharis. *Suet. Cal.* 25. Infantem Juliam per omnia Dearum templa circumferens. *Quint.* 2, 15. Circumferre puerum manibus. *Tac. A.* 13, 37. Exemplo hostium circumferre bellum coactus. *Id. ib.* 2, 52. Incendia, caedes et terrorem. *Vell.* 2, 92. terrarum orbi pacis bona. *Flor.* 3, 12. Populus R. toto orbe arma circumtulit, *h. e.* bellum longe lateque sparsit et gessit. [*Hinc *Sil.* 15, 316. Belli per Grajas umbram circumtulit oras.] *Plin.* 34, 8, 18. Circumferre secum signa Corinthia. *Id.* 37, 3, 12. capite uniones, gemmas digitis. *Curt.* 5, 12. Hominem sine lare, terrarum orbis exsulem, ancipitem hostem ad nutum licentium circumferri, *h. e.* huc et illuc ferri. [**Tac. A.* 1, 69. Tamquam parum ambitiose filium ducis gregali habitu circumferat. *Suet. Caes.* 46. In expeditionibus tessellata et sectilia pavimenta circumtulisse. *Id. Dom.* 10. Quod depictum orbem terrae in membrana, concionesque regum ac ducum ex Tito Livio circumferret. *Id. Aug.* 90. Ut semper et ubique pellem vituli marini circumferret.] ℙ Est etiam circumagere, circumvolvere. *Liv.* 2, 10. Circumferens minaciter oculos ad proceres Etruscorum. *Virg. A.* 12, 558. Huc atque huc acies circumtulit. *Val. Max.* 7, 2. *extr. n.* 2. Circumferre oculos per omnes partes. [**Plin. Pan.* 7, 5. Non per totam civitatem circumferas oculos? *Suet. Caes.* 85. Circumferre caput.] *Ov. Met.* 2, 241. vultus. *Cic. Or.* 3, 46. Sol circumfertur, ut accedat ad brumale signum. [**Virg. A.* 19, 887. Ter — immanem aerato circumfert tegmine silvam. *Curt.* 9, 5. Circumferre clypeum ad ictus, i. e. circumagere ad excipiendos ictus.] ℙ *Linea circumferens* apud mensores est, quae circumferentiam, seu circulum facit *περιφέρειν*. *Front. in expos. formar.* p. 33. *Goes.* Quaecumque linea in dimensione medium secans circulum, punctum transferet ad circumferentem lineam etc. ℙ Pertinet aliquando ad lustrationes, et expiationes, quae fiebant circumlatione vel taedae, vel aquae, vel victimae, vel sulphuris circa eum, qui expiabatur. *Virg. A.* 6, 229. Idem ter socios pura circumtulit unda, Spargens rore levi, et ramo felicis olivae. *Pl. Amph.* 2, 2, 143. Quaeso, quin isthanc jubes pro cerrita circumferri? *Id. fragm* ap. *Serv.* ad *Virg. l. c.* Pro larvato te circumferam. [*Dicitur etiam de ministris, qui coenantibus, potantibus vina praebent. *Curt.* 7, 4. Bessus circumferri merum largius jubet.] ℙ Praeterea *circumferri* dicuntur, quae publici juris, et usus fiunt, ut ab omnibus usurpari possint. *Quint.* 2, 15. Haec opinio originem ab Isocrate (si tamen revera ars, quae circumfertur, ejus est) duxit. ℙ Translate est vulgare, publicare, disseminare. *Plin. ep.* 3, 11. Inde etiam meum meritum, ut vera, ita supra meritum praedicatione circumfert. *Id. ib.* 16. *f.* Illud quidem ingens fama, haec nulla circumfert. *Colum.* 8, 16. Et jam cum avorum memoria circumfertur M. Philippi factum, atque dictum. *Ov. Am.* 2, 17, 29. Novi aliquam, quae se circumferat esse Corinnam. ℙ Apud *Val. Fl.* 7, 123. *circumferre oscula dextrae* est dextram circumosculari.

CIRCUMFIGO, is, ixi, ixum, a. 3. *περιπήγνυμι*, circum figo. *Cato R. R.* 20. Columellam ferream cuneis salignis circumfigi oportet bene. Adde *Tert. adv. Marc.* 4, 42., ubi de Latronibus Jesu Christo circumfixis loquitur.

CIRCUMFINFO, is, inxi, ictum, a. 3. circum pono. *Tertull. Anim.* 23. Qui exinde illis peccatricem circumfinxerit carnem.

*CIRCUMFINIO, is, a. 4. *Sokn.* 3. December sollemnem circumfiniebat annum. *B. A.*

CIRCUMFIRMO, as, a. 1. circumsepio, circum munio. *Colum.* 4, 17. Vitis quasi quadrato circumfirmanda est agmine.

[CIRCUMFLAGRO, as, n. 1. circum flagro, aestuo. *Avien. Arat.* 274. Quaque per immensum circumflagrantibus Austris. *F.*]

CIRCUMFLECTO, is, a. 3. *περικάμπτω*. *Virg. A.* 5, 130. Constituit signum nautis pater, unde reverti Scirent et longos ubi circumflectere cursus. [*Adde *eund. ib.* 3, 430.] ℙ Apud Grammaticos est accentu circumflexo syllabam notare et pronunciare. *Gell.* 4, 7. Valerius Probus Hannibalem et Hasdrubalem et Hamilcarem ita pronunciabat, ut paenultimam circumflecteret.

CIRCUMFLEXĬO, onis, f. *περίκαμψις*. *Macr. Somn. Scip.* 1, 12. Zodiacum ita lacteus circulus obliquae circumflexionis occursu ambiendo complectitur, ut etc.

CIRCUMFLEXUS, a, um, part. *circumflecto, περικαμφθείς*. *Prud. Apoth.* 71. Hos omnes quamvis anceps labyrinthus et error Circumflexus aget. ℙ Translate. *Claud. VI. Cons. Hon.* 391. Circumflexa rapit centenus saecula consul, *h. e.* circum se flectentia et in se redeuntia. *Nazar. Pan. Const. Aug.* 16. Adesse tibi in omnibus summam illam majestatem, quae te circumflexa tueatur, *h. e.* circumdata, circumposita, circumfusa. ℙ Accentus circumflexus dicitur a grammaticis (Graece *περισπωμένη προσῳδία*), qui ex acuto et gravi compositus, paenultimam vel ultimam syllabam solum occupat et vocales tantummodo natura longas afficit. *Diomed.* 2, 425. et *Prisc. de accentib.* 1287. ℙ Hinc circumflexae dicuntur syllabae et dictiones, quae talem accentum habent. *Gell.* 4, 7. Syllaba circumflexa. ℙ Munus hujusce accentus est syllabam attollere simul et protrahere atque adeo ejus sonum augere et quodammodo circumducere, ut *Quint.* 12, 10. *med.* loquitur: ut si in voce *Romanus* paenultima ita proferatur, quasi duplex *a a* sit: quorum prior attollatur, alter protrahatur deprimaturque. V. FLEXUS, a, um.

CIRCUMFLEXUS, us, m. circumflexio, ambitus. *Plin. l.* 2. *in.* Mundus, cujus circumflexu teguntur cuncta. *Id.* 6, 34, 39. In hoc coeli circumflexu.

[CIRCUMFLO, as, n. 1. undique, ex omni parte flo. *Stat. Th.* 11, 42. Circumflantibus Austris. ℙ Translate et passive. *Cic. Verr.* 2, 1. Ut hic ordo (judicum) ab omnibus ventis invidiae circumflari posse videatur. *F.*]

CIRCUMFLŪENS, entis, part. a *circumfluo*, qui circumfluit. Translate *Cic. Mur.* 24. Circumfluente colonorum Arretinorum et Fesulanorum exercitu. *Id. Att.* 2, 21. Ille amicus noster semper in laude versatus, circumfluens gloria. *Quint.* 12, 10 *f.* Circumfluentes undique eloquentiae copiae. [**Id. Decl.* 321. Nunc te circumfluens pecunia nunc ista mancipia etc. — ditabunt?] *Justin.* 18, 7. Circumfluentia quietae felicitatis insignia. ℙ *Circumfluens oratio* est nimis copiosa et redundans. *Cic. Brut.* 55. Incitata et volubilis, nec ea redundans tamen, nec circumfluens oratio. ℙ *Terminus circumfluens* ap. *Appul. Met.* 9. est in circuitu ductus.

CIRCUMFLŪO, is, uxi, n. 3. *περιῤῥέω*, circum fluo, circum alluo. Dicitur proprie de aquis. *Ov. Met.* 13, 779. utrumque latus circumfluit aequoris unda. *Plin* 5, 29, 29. Cariam circumfluunt Maeander et Orsinus. *Gell.* 12, 13. Oceanus terras omnifariam et undique versus circumfluit. ℙ Passive *Lactant.* 2, 9. Terram voluit humore circumflui et contineri. Adde *Macr. Somn. Scip.* 2, 9. ℙ Significat etiam circum effluere. *Ov. Met.* 3, 74. Spumaque pestiferos circumfluit horrida rictus. *Plin.* 2, 65, 65. In poculis repletis, addito humore minimo, circumfluit, quod superest. ℙ Allegorice *Curt.* 8, 8. Insatiabilis avaritiae est, adhuc implere velle, quod jam circumfluit, *h. e.* redundat. ℙ Ponitur aliquando pro circumlabi vel circum applicari. *Lucan.* 3, 421. Roboraque amplexos circumfluxisse dracones. ℙ Item saepe pro convenire, circum accurrere. *Petr. Sat.* 5. Hinc Romana manus circumfluat. *Varr. R. R.* 2, 9. Cum sciam mulorum gregem, cum pasceretur, eoque venisset lupus, ultro mulos circumfluxisse et ungulis caedendo eum occidisse. *Id. ib.* 3, 13. Tanta circumfluxit nos cervorum, aprorum et ceterarum quadrupedum multitudo, ut etc. *Curt.* 10, 2. Secundis rebus, quae circumfluunt vos, insanire coepistis, *h. e.* quae large et copiose ad vos perveniunt. ℙ *Circumfluere re aliqua* est ea abundare. *Cic. Verr.* 2, 3, 4. Istum rebus omnibus undique ereptis circumfluere atque abundare. *Id. Amic.* 15. Circumfluere omnibus copiis atque in omnium rerum abundantia vivere. [**Im Ueberfluss schwimmen.*] *Id. Att.* 2, 21. gloria. V. CIRCUMFLŪENS. ℙ Catachresis est in illo *Claud. I. Cons. Stilich.* 328. solitus frontem circumfluit ignis, *h. e.* rubor frontem occupat.

CIRCUMFLŪUS, a, um, adj. *περιῤῥόος, περιῤῥύτος*, qui circum fluit. *Ov. Met.* 15, 739. Scinditur in geminas partes circumfluus amnis. *Plin.* 2, 66, 66. Tellus medio ambitu praecincta circumfluo mari. [**Ov. Met.* 1, 30. Circumfluus (*περιῤῥύτος*) humor, Ultima possedit solidumque coercuit, i. e. Oceanus ultima possedit, profundissima occupavit, quia terrae eminent super Oceani superficiem. Ita recte *Gierig.* ad h. l. contra *Lenz.*, qui per ultima intelligit marginem orbis terrarum plani, atque *circumfluus* putat esse Homeric. *ἀψῤῥόος*, in se ipsum rediens.] ℙ Passive de eo, qui circumfluitur. *Ov. Met.* 15, 624. Insula circumflua Tibridis alveo. *Tac. A.* 6, 37. Campi circumflui Euphrate et Tigre. *Lucan.* 4, 407. Adriaco tellus circumflua Ponto. Adde *Val. Fl.* 5, 442., *Sil.* 8, 597. et 15, 221. et *Claud. non semel.* ℙ Translate. *Stat. Th.* 6, 540. Chlamys circumflua limbo Maeonio, *h. e.* circumdata. *Claud. IV. Cons. Hon.* 138. Femina circumflua gemmis. *Id. Cons. Prob.* et *Olybr.* 40. Mens circumflua luxu.

CIRCUMFODĬO, ōdis, ōdi, ossum, a. 1. *περιορύσσω, περιοκάπτω*. *Cato R. R.* 161. Sic circumfodito, ut facile evellere possis. *Sen. ep.* 12. Platanos circumfodere et irrigare. *Plin.* 17, 19, 31. Circumfo-

diendi arbores ratio in circuitu pedes in orbem ternos. Adde *Colum.* 5, 6. ℙ Legitur etiam *circumfodiri* in infinito. *Colum.* 5, 9. *med.* Olivetum bis anno arari debet et bidentibus alte circumfodiri.

CIRCUMFORĀNEUS, a, um, adj. a *circum* et *forum*. *Circumforaneus homo* est, qui circa fora vagatur venditans aliquid aut aliud quippiam agens. *Cic. Cluent.* 14. Pharmacopola circumforaneus. *Suet. Vitell.* 12. Vendidit puerum circumforaneo lanistae. *Appul. Met.* 9. Circumforaneum mendicabulum. *Hieron. ep.* 50. *n.* 1. Monachus nescio quis de trivio, de compitis, de plateis circumforaneus. ℙ *Aes circumforaneum*, feneraticium seu fenore sumptum. Nam circa forum tabernae erant argentariorum, qui artem feneratoriam exercebant. *Cic. Att.* 2, 1. *f.* Nisi quod me, illum ipsum vindicem aeris alieni, aere non Corinthio, sed hoc circumforaneo obruerunt. ℙ *Circumforanea domus* dicitur ab *Appul. Met.* 4., quae mobilis et ambulatoria est et hic illic facile figi potest. Veneti dicunt *un casotto*. ℙ *Circumforaneas hostias* idem appellat *Met.* 3. *in.*, quae lustrandi causa circumferuntur.

CIRCUMFORĀTUS, a, um, part. ab inusit. *circumforo*, *περιτετραυπόμενος*. *Plin.* 17, 27, 43. Circumfosso stipite, et ab ima parte circumforato.

CIRCUMFOSSOR, oris, m. qui circumfodit. *Plin.* 17, 24, 37. *n.* 6. Cum circumfossor vites injurioso ictu verberavit.

CIRCUMFOSSŪRĂ, rae, f. *Plin.* 17, 26, 39. Cupressus aspernatur circumfossuram.

CIRCUMFOSSUS, a, um, part. a *circumfodio*, *περιορυχθείς*. *Plin.* 17, 27, 43. Amygdalae ex amaris dulces fiunt, si circumfosso stipite et ab ima parte circumforato, defluens pituita abstergeatur.

CIRCUMFRACTUS, a, um, part. ab inusit. *circumfringo*. *Ammian.* 29, 4. Carpento veloci impositum regem angusto aditu circumfractis collibus abdiderunt. Et 22, 8. Circumfractus turbo.

CIRCUMFRĒMO, is, ui, itum, n. 3. *περιβρέμω*. *Sen. Cons.* ad *Marc.* 7. Aves cum stridore magno inanes nidos circumfremunt. *Prud. Cath.* 4, 79. Quae *(fera)* circumfremit et vorare tentat. *Ammian.* 31, 43. Circumfrementium globi.

CIRCUMFRĪCO, as, a. 1. *Cato R. R.* 26. Privas scopulas in dolia facito habeas illi rei, qui labia doliorum circumfrices.

CIRCUMFULCĪO, is, a. 3. *Tert. Pall.* 5. Pallium, qua in humerum adhaeret, nihil circumfulcit, nihil circumstringit.

CIRCUMFULGĒO, es, n. 2. *περιλάμπω*. *Plin.* 2, 37, 37. Hominum capita vespertinis horis magno praesagio circumfulgent.

CIRCUMFUNDO, is, ūdi, usum, a. 3. *περιχέω*, circum aspergo. *Nep. Ages.* 8. Cera circumfundere cadaver. *Cato R. R.* 93. Amurcam cum aqua commisceto, aequas partes: deinde ad oleam circumfundito. *Plin.* 6, 27, 31. Tigris urbi circumfunditur. *Cic. N. D.* 2, 6. Terram crassissimus circumfundit aer. *Plin.* 2, 65, 65. Circumfundi terrae undique homines conversisque inter se pedibus stare. ℙ Significat etiam circum effundere. *Id.* 28, 9, 33. Cum fervet *(lac)*, ne circumfundatur, praestat cyathus argenteus cum frigida aqua demissus. ℙ *Circumfundi* saepe ponitur pro convenire circa aliquem locum, circumfluere, circumcurrere: et dicitur de multitudine. *Caes. B. C.* 3, 63. Magna multitudo sagittariorum ab utraque parte circumfundebatur. *Id. B. G.* 6, 36. Circumfunduntur hostes ex reliquis partibus, si quem aditum reperire possent. *Id. ib.* 7, 28. Toto undique muro milites circumfundi. *Liv.* 22, 14. *f.* Concionanti Minucio circumfundebatur Romanorum multitudo. Adde *ib.* 7. ℙ Cum accusativo. *Id. ib.* 14. Ut hostes, ne magna quidem multitudine, munitionum praesidia circumfundi possent. ℙ *Circumfundi* de uno tantum dictum pro applicare se et adhaerere. *Ov. Met.* 4, 360. de Salmacide: Et nunc hac juveni, nunc circumfunditur illac. ℙ Accipitur etiam pro circumdare, cingere. *Plin.* 5, 12, 13. Qui subtilius dividunt, circumfundi Syria Phoenicem volunt. *Tac. H.* 2, 19. Si cum exercitu Caecina tam paucas cohortes circumfudisset. (Adde *A.* 12, 28.) *Hirt. B. Afr.* 78. Ut haberet facultatem turmas Julianas circumfundere. [**Tac. A.* 1, 68. Exin clamore et impetu tergis Germanorum circumfunduntur. *Id. A.* 12, 27. Vel dilapsis improvisi circumfunderentur. *Id. H.* 2, 70. Inde circumfusas auxiliorum manus. *Id. A.* 3, 46. Et circumfudit eques, frontemque pedites invasere. *Id. ib.* 13, 40. Igitur repente agmen Romanum circumfundit. — *Virg. A.* 1, 412. Circumfudit gradientes amictu nebulae.] *Sil.* 7, 308. Cernis, ut armata circumfundare corona. *Id. ib.* 723. quas circumfuderat atra tempestas, *h. e.* cinxerat, circumsteterat, obruerat. ℙ Dividitur per tmesim.

CIRCUMFUSĬO, onis, f. *περίχυσις*, actus circumfundendi. *Firm. Math.* 1, 4. Coelum omnia ignei spiritus circumfusione complectitur. *Id. ib. praef. med.* et *Orosius* 1, 2. *med.* Hispania circumfusione Oceani Tyrrhenique pelagi paene insula efficitur.

CIRCUMFUSUS, a, um, part. a *circumfundo*, *περιῤῥόος*, *περιεστάμενος*. *Ov. Fast.* 5, 582. Gens circumfusis invia fluminibus. *Tibull.* 4, 1, 151. Nam circumfuso considit in aere tellus. *Liv.* 4, 46. Circumfusi magna ex parte hostes. *Quint.* 2, 20. Nonnunquam inter circumfusa militum arma dicendum est. *Curt.* 4, 15. Circumfusos regi barbaros adoriri. *Lucan.* 5, 680. Turba circumfusa duci. [**Virg. G.* 3, 368. Stant circumfusa pruinis Corpora magna boum. *Id. Cir.* 493. Liquido Scyllae circumfusum aequore corpus. V. *Heyn.* ad h. l. — *Quint. Inst.* 12, 11. Circumfusus nobis spiritus.] *Val. Fl.* 1, 384. puniceo cui circumfusa cothurno Palla imos tegit alba pedes. *Cic. Tusc.* 5, 41. Variae et undique circumfusae molestiae. ℙ Significat etiam cinctum, circumdatum. *Cic. Somn. Scip.* 6. Terra circumfusa illo mari, quod Oceanum appellatis. *Id. Acad.* 4, 15. Res circumfusae luce. *Id. ib.* 39. Latent ista omnia crassis occultata et circumfusa tenebris. *Id. Mil.* 26. Quod vero in illo loco, atque illis publicorum consiliorum copiis circumfusus sedet etc. *Nep. Chabr.* 4. Circumfusus hostium concursu. [**Virg. A.* 11, 546. Et circumfuso volitabant milite Volsci. *Ov. Met.* 14, 354. Circumfusus Satelles. *Sil.* 2, 50. Tot Libyae populis, tot circumfusus Hiberis.] *Cic. Fin.* 3, 2. Sedens in bibliotheca multis circumfusus Stoicorum libris. *Vell.* 2, 123. Augustus circumfusus amplexibus Tiberii sui [**Ov. Met.* 14, 586. Colloque parentis Circumfusa sui. ℙ Hinc dicitur de iis, quos magna comitum turba sequitur. *Plin. Pan.* 23, 3. Neque enim stipatus satellitum manu, sed circumfusus undique nunc senatus nunc equestris ordinis flore. *Ov. Met.* 3, 180. Circumfusaeque Dianam corporibus texere suis. — De multitudine hominum in locum aliquem conveniente; de rebus in unum locum collectis: *Tac. A.* 2, 56. Germanicus — circumfusa multitudine, insigne regium capiti ejus imposuit. *Curt.* 7, 5. Circumfusi amici orabant. *Tac. A.* 3, 5. Circumfusas lecto Claudiorum Liviorumque imagines. ℙ Item quod *abundans, supervacuum*. *Quint. Decl.* 247. *Serm.* Videamus igitur, si ista supervacua et circumfusa sunt. *Id. ib.* 337. Non relinquunt dolori locum tot circumfusae voluptates.]

CIRCUMGARRIENS, entis, part. ab inus. *circumgarrio*. *Claud. Mamerc. de statu anim.* 2, 9. Falsiloquiis circumgarrientibus respondere.

CIRCUMGĔLĀTUS, a, um, part. a *circumgelo*. *Plin.* 13, 22, 40. Cortex circumgelatus videri possit.

CIRCUMGĔLO, as, a. 1. *Tertull. Anim.* 23. Quod germina mortale ei circumgelaverint corpus, *h. e.* concrescere fecerint.

CIRCUMGĔMO, is, n. 3. *Hor. Ep.* 16, 51. Circumgemit ursus ovile. V. GEMO in fine.

CIRCUMGESTO, as, a. 1. *Cic. Q. Fr.* 1, 2. Eam quoque epistolam T. Catienus circumgestat.

CIRCUMGLOBĀTUS, a, um, part. ab inusit. *circumglobo*, conglomeratus. *Plin.* 9, 47, 71. Circumglobata escae saepe extrahuntur.

CIRCUMGRĔDĬOR, eris, essus sum, dep. 3. circum aggredior. *Tac. A.* 12, 28. Illi metu, ne hinc Romanus, inde Cherusci, cum quis aeternum discordant, circumgrederentur etc. Adde *ib.* 1, 64. [**Adde eund. ib.* 2, 17.] ℙ Item circumire. *Aurel. Vict. Caes.* 21. Cum Syriam circumgrederetur. *Ammian.* 16, 12. *med.* Lacunam palustribus aquis interfusam circumgrediens.

CIRCUMGRESSUS, us, m. circuitus. *Ammian.* 22, 2. Triptolemus, quem ob rapidos circumgressus aeriis serpentibus et pinnigeris fabulosa vetustas imponit. Et *ib.* 8. Palus Maeotis amplissimi circumgressus.

[CIRCUMHĂBĪTĀTOR, oris, m. qui circum habitat, accola. *Gloss. Phil.* Circumhabitatores, *περίοικοι*. *F.*]

CIRCUMHISCO, is, n. *Arnob.* 5. p. 176. Jamdudum me fateor haesitare, circumhiscere, tergiversari etc. *h. e.* caput circumagendo oscitari: quod est hominis in re difficili versantis, et, unde incipiat, nescientis.

CIRCUMHUMĀTUS, a, um, part. ab inus. *circumhumo*. *Ammian.* 22, 12. *f.* Circumhumata corpora statuit exinde transferri.

CIRCUMJĀCĔO, es, ui n. 2. *περίκειμαι*, circa jaceo, vel potius sum. *Liv.* 37, 54. Lyaconia, et Phrygia utraque, quaeque circumjacent Europae, in vestra sunt potestate. [**Tac. A.* 2, 72. Ingenti luctu provinciae et circumjacentium populorum.] *Appul. de Deo Socrat.* Si plena artis ornamenta capiti, et collo circumjacent.

CIRCUMJĀCĬO, is, a. 3. circumjicio. *Liv.* 33, 18. Circumjacere hastas in venientem ex transverso conati sunt hostem.

CIRCUMJECTĬO, onis, f. *περιβολή*, actus circumjiciendi. *Arnob.* 2. p. 73. Animae habitare jussae sunt has partes, et humani corporis circumjectione vestiri, *h. e.* amictu. *Coel. Aurel. Acut.* 1, 2. Circumjectio manuum, *h. e.* huc illuc agitatio.

CIRCUMJECTUS, a, um, part. a *circumjicio*, *περιβαλλόμενος*, circumjactus, vel circumpositus, circumfusus. [**Tac. A.* 14, 37. Circumjecta vehicula. *Id. ib.* 15, 37. Circumjecta tecta. *Id. ib.* 6, 19. Sed circumjecti custodes.] *Caes. B. G.* 1, 6. Circumjecta multitudo hominum totis moenibus. *Id. B. C.* 3, 45. Sagittariis, funditoribusque circumjectis. *Liv.* 9, 28. Aedificia circumjecta muris incendit. *Curt.* 3, 10. Circumjecta nemora. *Id.* 4, 12. *f.* Circumjectae valles. [**Suet. Aug.* 100. Circumjectae silvae, i. e. nemora circa Mausoleum instituta. — *Tac. A.* 4, 27. Apud Brundusium et circumjecta oppida. *Id. ib.* 12, 31. Circumjectae nationes. Ita legitur etiam absolute ap. *eund. ib.* 1, 21. Vagi circumjecta populabantur.] *Front. Aquaed.* 10. Signicircumjectum continendarum scaturiginum caunum circumjectum continendarum scaturiginum causa. *Cic. Div.* 2, 28. Retulit quasi ostentum, quod anguis domi vectem circumjectus fuisset, *h. e.* vectem circum se plicavisset. ℙ Item cinctus, circumdatus. *Tac. A.* 2, 11. Planities circumjecta saltibus.

CIRCUMJECTUS, us, m. circumjectio. *Cic. N. D.* 2, 25. *vertens e Graeco carmen Euripidis*. Aether, qui tenero terram cirrumjectu amplectitur, *h. e.* ambitu, complexu. Quidam leg. *circumvectu* minus recte: [nam ea voce eodem sensu utitur *Id. de rep.* 2. (ed. *A. Maio*) 6. Ita munita arx circumjectu arduo, et quasi circumciso saxo niteretur. *F.*] *Plin.* 11, 51, 112. Rudi parietum circumjectu vox devoratur, *h. e.* parietum circumpositorum rudi superficie. ℙ Item amictus. *Varr. L. L.* 4, 30. Amictus est dictum amjectum, id est circumjectum: a quo etiam quod vestes se involvunt, circumjectum appellant. *Tertull. Pall.* 5. Tota molitio pallii est operire solutim, idest uno circumjectu.

CIRCUMJĪCĬO, īcis, jēci, jectum, a. 3. *περιβάλλω*, circumjacio. *Liv.* 35, 4. *f.* Consul triarios vallum circumjicere jussit. Adde 38, 19. ℙ Pro circumplecti, circumdare. *Cic. Univ.* 8. Animus a medio profectus extremitatem coeli, a suprema regione, rotundo ambitu circumjecit.

CIRCUMINJĪCĬO, is, a. 3. circumjicio. *Liv.* 25, 36. Si quo modo posset vallum circuminjicere.

CIRCUMINVOLVO, is, lvi, lutum, a. 3. *Vitr.* 10, 11. Singula puncta praetereundo, et circumvolvendo.

CIRCUMĪTOR. V. CIRCUITOR.

CIRCUMĪTUS. V. CIRCUITUS.

CIRCUMLĀBENS, entis, part. ab inus. *circumlabor*, qui in orbem labitur. *Lucan.* 6, 484. Prospectumque dedit circumlabentis Olympi.

CIRCUMLAMBO, is, a. 3. *περιλείχω*. *Plin.* 11, 37, 65. Lingua praelonga ad circumlambenda ora.

CIRCUMLĀQUĔO, as, a. 1. laqueis cingo. *Grat. Cyneg.* 29. *per tmesim:* Per senos circum usque sinus laqueabis.

CIRCUMLĀTĪCĬUS, a, um, adj. *περιφόρητος*, qui circumferri potest. *Sidon. ep.* 2, 2. *f.* Piscibus quendam vivum, et circumlaticium carcerem corpulentia facit.

CIRCUMLĀTĬO, onis, f. actus circumferendi. *Tert. adv. Marc.* 4, 12. *med.* Arcae circumlatio apud Hiericuntem. *Serv.* ad *A.* 6, 229. Circumlatio victimae.

CIRCUMLĀTOR, oris, m. qui circumfert, *περιφορεύς*. *Tert. adv. Marc.* 1, 19. et *ib.* 21. *f.*

CIRCUMLATRĀTUS, us, m. Allegorice *Juvenc. histor. Euang.* 4, 537. nec talia quisquam Insonuit, tantis circumlatratibus audax. Alii divisim scribunt.

CIRCUMLATRO, as, a. 1. *ἀμφυλάω*. *Sen. Cons. ad Marc.* 22. Acerrimi canes hominem circumlatrant. ℙ Translate *Avien. Perieg.* 48. totum hoc circumlatrat aestus, *h. e.* circumsonat, perstrepit. ℙ Passive *Symmach. ep.* 8, 17. Domum nostram, quae multis circumlatratur injuriis, forensis industriae tuearis officio.

CIRCUMLĀTUS, a, um, part. a *circumfero*, *περιφορηθείς*. *Plin.* 29, 5, 32. Vermiculus igni circumlatus. *Mart.* 3, 17. Scriblita circumlata. ℙ Item lustratus. *Lucil.* ap. *Non.* 4, 70. Tum farto sunt omnia circumlata. ℙ Translate *Quint.* 4, 1. *med.* Nec argumentis autem, nec locis, nec narrationi similis esse in prooemio debet oratio, neque tamen deducta semper, atque circumlata, sed saepe simplici, atque illaboratae similis, *h. e.* periodorum ambitu circumducta.

CIRCUMLĂVO, is, et as, a. 1. *περιλούω*, circa lavo, vel alluo. *Sall. fr.* ap. *Non.* 10, 2. Dubium an insula sit, quod Euri, atque Austri superjactis fluctibus circumlavit, *h. e.* alluitur, et subintelligitur accusativus *se:* quae loquendi ratio in verbo *lavo* est usitatissima. Porro *circumlavit* pro *circumlavat* positum esse, tradit *ib. Non.* ℙ Active *Hyg. fab.* 275. Aegyptus, quam Nilus circumlavat.

CIRCUMLĔVO, as, a. 1. circum attollo. *Coel. Aurel. Acut.* 2, 37. Utrinque orarum circumlevat tegmina.

CIRCUMLĪGĀTUS, a, um, part. a *circumligo*. *Plin.* 28, 2, 5. Chartam inscriptam, circumligatam lino subnectabat collo. *Cic. Div.* 2, 31. Circumligatus angui Roscius.

CIRCUMLĪGO, as, avi, atum, a. 1. *περιδέω*. *Cato R. R.* 40. Salice scissa stirpem circumligato. *Liv.* 21, 8. *f.* Hastile stuppa circumligare. *Plin.* 31, 11, 47. Spongiae siccae hydropicis circumligantur. [**Virg. A.* 11, 555. Natam — mediae circumligat hastae.] *Stat. Achill.* 1, 172. Circumligare aliquem ulnis. *Id. Theb.* 8, 675. nec segnius ardens Accurrit, niveo quam flammiger ales olori Imminet, et magna trepidum circumligat umbra, *h. e.* circumdat, complectitur. [**Sil.* 14, 347. Globum Thetys circumliget undis.]

CIRCUMLĪNĬO, is, ivi, itum, a. 4. et

CIRCUMLĪNO, is, livi vel levi, litum, a. 3. *περιχρίω*, *περιπλάσσω*, oblino. *Colum.* 6, 17. *f.* Circumliniendus

erit oculus pice liquida. *Plin. ep.* 6, 2. Sinistrum oculum circumlinebat. *Plin. alter* 21, 14, 47. Circumlini alvos fimo bubulo utilissimum. ℙ Translate *Quint.* 1, 11. Simplicem vocis naturam pleniore quodam sono circumlinire: quod Graeci *παχυπεπλασμένον* dicunt. Sic appellantur cantus tibiarum, quae praeclusis, quibus clarescunt, foraminibus, recto modo exitu graviorem spiritum reddunt. Haec *Quint.*, cui *circumlinire vocem* est pleniorem eam, et magis fuscam, quam natura sit, emittere. *Id.* 12, 9. Quidam, etiam si forte susceperunt negotia paulo ad dicendum tenuiora, extrinsecus adductis ea rebus circumliniunt, *h. e.* exornant. Ductae sunt hae translationes a circumlinendis picturis: qua de re V. in v. sq.

CIRCUMLĬTĬO, onis, f. *περίχρισις*, actus circumlinendi. *Plin.* 24, 7, 24. Pix ad circumlitiones oris, suspiriosos, vulvas etc. *supple* facit. ℙ In pictura est circumductio colorum in extremitatibus figurarum, qua ipsae figurae aptius finiuntur, et eminentius exstant. *Quint.* 8, 5. Nec in pictura, in qua nihil circumlitum est, eminet: ideoque artifices, etiam cum plura in unam tabulam contulerunt, spatiis distinguunt, ne umbrae in corpora cadant. ℙ Etiam in sculptura *circumlitio* locum habet; veteres enim non modo tabulis, sed etiam marmoreis statuis colores adjecisse putandum est; hinc ait *Plin.* 35, 1, 1. Coepimus et lapidem pingere. *Id.* 35, 11, 40. *n.* 28. Hic est Nicias, de quo dicebat Praxiteles, interrogatus, quae maxime opera sua probaret in marmoribus: Quibus Nicias manum admovisset: tantum circumlitioni ejus tribuebat. Ex his itaque patet, statuis a sculptore Praxitele elaboratis Niciam pictorem circumlitionem, seu colores encausto admovisse. *Sen. ep.* 86. Nisi Alexandrina marmora Numidicis crustis distincta sunt; nisi illis undique operosa, et in picturae modum variata circumlitio praetexitur, *h. e.* nisi varii coloris marmoreis crustis sculptura, quasi pictura, distinguitur.

CIRCUMLĬTUS, a, um, part. a *circumlino*, *περιχρισθείς*, circum unctus et obductus. *Lucr.* 2, 744. nullo circumlita fuco corpora. *Cic. Tusc.* 1, 45. Persae mortuos cera circumlitos condunt. [**Ov. Met.* 3, 373. Circumlita taedis sulphura.] *Plin.* 24, 5, 13. Galbanum ramis hellebori circumlitum. *Id.* 33, 9, 46. Fictile circumlitum argilla. *Id.* 34, 10, 23. Spiramentum circumlitum, *h. e.* obductum et clausum. ℙ Item circumjectus, circumpositus. *Id.* 17, 10. Sic et spinas sepis causa serunt, tomice moris spinarum circumlita. ℙ Item circumdatus. *Hor. Ep.* 1, 10, 7. Musco circumlita saxa. *Ov. Met.* 11, 136. *de Mida:* Neve male optato maneas circumlitus auro. ℙ Translate *Lactant.* 3, 1. Mendacium specie placet aliena, quia per se corruptum vanescit ac diffluit, nisi aliunde ornatu quaesito circumlitum fuerit. ℙ Refertur etiam ad picturam. V. CIRCUMLINO et CIRCUMLITIO.

CIRCUMLOCŪTĬO, onis, f. *περίφρασις*, circuitus loquendi, quo pluribus verbis id, quod uno, aut paucioribus certe dici potest, explicatur. *Quint.* 8, 6. *med.* Quidquid significari brevius potest, et cum ornatu latius ostenditur, *περίφρασις* est: cui nomen Latine datum, non sane orationis aptum virtuti, circumlocutio. Verum haec ut, cum decorum habet, periphrasis; ita cum in vitium incidit, *περισσολογία* dicitur. *Gell.* 3, 1. Circumlocutione quadam poetica uti. *Arnob.* 6. *f.* Dicere aliquid sine ullis circumlocutionibus.

CIRCUMLOQUOR, ĕris, utus sum, dep. 3. *κυκλολογέω*, *περιφράζω*, circumlocutione utor in loquendo. *Auson. ep.* 6, 7. Possem absolute dicere: Sed dulcius circumloquar, Diuque fando perfruar. *Id. ep.* 146. *ad notarium:* proloquor Circumloquentis ambitu.

CIRCUMLŪCENS, entis, part. ab inusit. *circumluco*, *περιλαμπής*. Translate *Sen. Cons.* ad *Marc.* 2. *f.* Ipsam magnitudinis fraternae nimis circumlucentem fortunam exosa.

CIRCUMLŪO, is, a. 3. circum alluo, *περιλούζω*. *Tac. H.* 4, 12. Rhenus amnis tergum et latera circumluit. *Liv.* 25, 11. Mari in paeninsulae modum major pars circumluitur.

[CIRCUMLUSTRO, as, a. 1. circumeo, peragro. *Lucr.* 5, 1435. At vigiles mundi magnum et versatile templum Sol, et Luna suo lustrantes lumine circum. Tmesis est. *F.*]

CIRCUMLŪVĬO, onis, f. actus circumluendi, *περιλυσμός*. *Cic. Or.* 1, 38. Jura alluvionum, et circumluvionum. *Fest.* appellat *circumluvium.* V. ALLUVIO.

CIRCUMLŪVĬUM. V. v. praec. et ALLUVIUM.

CIRCUMMĒO, as, n. 1. circumeo, circum vagor. *Tert. Pall.* 1. Proh quantum circummeavit! a Pelasgis ad Lydos, a Lydis ad Romanos. *Mela* 3, 7. Insula habitatur, nec quisquam circummeasse traditur.

CIRCUMMĒTĬOR, iris, com. 4. Passiva significatione *Vitr.* 4, 4. Si duae columnae aeque crassae lineis circummetientur.

CIRCUMMINGO, is, ixi, n. 3. *διουρέω*. *Petr. fr. Trag.* 57. *Burm.* Si circumminxerit illum, nesciet, qua fugiat. Et *ib.* 62. Circumminxit vestimenta sua, et subito lupus factus est.

CIRCUMMISSUS, a, um, part. a *circummitto. Liv.* 36, 14. *f.* Tribunus cum duorum signorum militibus circummissus. *Caes. B. G.* 5, 49. Praeconibus circummissis, pronunciari jubens etc. *Liv.* 2, 50. *f.* Jugo circummissus Vejens in verticem collis evasit.

CIRCUMMITTO, is, isi, issum, a. 3. *περιπέμπω*. *Liv.* 4, 18. Qui inter dimicationem castra Romana aggrederentur, post montes circummisit. *Caes. B. G.* 7, 63. Legationes in omnes partes circummittere.

CIRCUMMOENIO. V. CIRCUMMUNIO.

CIRCUMMULCENS, entis, part. ab inusit. *circummulceo. Plin.* 28, 3, 6. In dolium serpentium conjectus experimenti causa, circummulcentibus linguis miraculum praebuit.

CIRCUMMUNIO, is, ivi, itum, a. 4. *περιφράττω*, *Colum.* 5, 10. Locum pomarii circummunire macerris oportet. ℙ Item operibus et munitionibus includere obsidendi causa. *Caes. B. C.* 1, 18. *f.* Oppidum vallo castellisque circummunire. Adde *Hirt. B. Afr.* 79. et 80. et *Auct. B. Hisp.* 38. ℙ Dicitur etiam *circummoenio*, quasi moenibus includo. *Pl. Capt.* 2, 2, 4. Ita vinclis, custodiisque circummoeniti sumus.

CIRCUMMUNĪTĬO, onis, f. *περίφραγμα*, septum, munitio alicui rei circumdata includendi atque obsidendi causa. *Caes. B. C.* 1, 19. *f.* id ne fieri posset, obsidione, atque oppidi circummunitione fiebat. *Auct. B. Hisp.* 38. *f.* Circummunitiones in jugo dirigere.

CIRCUMMUNĪTUS, a, um, part. a *circummunio*, munitione septus, *περίφραχτος*. *Colum.* 5, 4. Vites defixis arundinibus circummunitae. ℙ Item operibus et munitionibus circumdatus et inclusus. *Caes. B. G.* 2, 30. Vallo, crebrisque castellis circummuniti, oppido sese continebant. *Id. B. C.* 1, 84. Nunc vero paene ut feminas circummunitos prohiberi aqua, prohiberi ingressu. Adde *Auct. B. Hisp.* 34.

[CIRCUMMŪRĀLE, is, n. munitio, quae circa muros oppidorum, seu castrorum vallo fossaque constans fieri solet. *Hieron.* in *Isaj.* 8, 26, 1. Hic murus, et hoc antemurale, sive circummurale de vivis lapidibus exstruitur. *F.*]

CIRCUMMŪRĀNUS, a, um, adj. qui circum muros est. *Ammian.* 14, 6. Populus R. annis ferme trecentis circummurana pertulit bella. Adde 21, 13.

CIRCUMNASCENS, entis, part. ab inusit. *circumnascor*, *περιφυόμενος*. *Plin.* 2, 103, 106. Lacus Sinnaus in Asia circumnascente absynthio inficitur.

CIRCUMNĀVIGO, as, a. 1. *Vell.* 2, 106. Classis, quae Oceani circumnavigaverat sinus.

CIRCUMNĔCTO, is, ere, a. 3. *περιπλέκω*. *Sen. Q. N.* 1, 2. Fulgor, qui sidera circumnectit. *Lactant. de Opif. Dei* 14. Tenuis membrana, qua circumnectitur alvus ac tegitur.

CIRCUMNEXUS, a, um, part. a *circumnecto*, circumdatus. *Ammian.* 19, 7. Elephanti flammis conjectis undique circumnexi.

CIRCUMNOTĀTUS, a, um, part. ab inusit. *circumnoto. Appul. Met.* 11. Humeris dependebat pone tergum pretiosa chlamyda: quaqua tamen viseres, colere vario circumnotatis insignibar animalibus, *h. e.* circum pictis.

CIRCUMOBRŬO, is, a. 3. *περικαλύπτω*, circumtego. *Plin.* 19, 5, 26. *n.* 4. *de raphano:* Incipiente incremento, confert alterna folia circumobruere.

CIRCUMOFFĪGO, is, a. 3. *περιπήγνυμι. Cato R. R.* 48. Eam terram complanato, furcas circumoffigito. ℙ Legitur et divisim *circum offigo.*

CIRCUMPACTUS. V. CIRCUMFARTUS.

CIRCUMPADĀNUS, a, um, adj. qui est circum Padum. *Liv.* 21, 35. Circumpadani campi. *Plin.* 8, 48, 73. Circumpadanae lanae.

CIRCUMPĀVĪTUS, a, um, part. ab inusit. *circumpavio. Plin.* 12, 14, 32. Ubi loci natura poscat, tegete palmea excipiente, aliubi area circumpavita.

CIRCUMPĔDES, um, m. plur. servi, qui circa pedes, hoc est circa dominum adstant, eumque sectantur. *Cic. Verr.* 2, 1, 36. Servos artifices pupilli cum haberet domi, circumpedes autem homines formosos, et litteratos, suos esse dicebat. Ita *Aldus*, et alii. At *Nauger.*, *Gruter.* et alii *circum pedes* divisim edidere, quod sane rectius est. [**Ita Orell.*]

CIRCUMPENDENS, entis, part. ab inusit. *circumpendeo.* [**Ov. Fast.* 2, 529. Inque foro, multa circumpendente tabella, Signatur certa curia quaeque nota.] *Curt.* 8, 9. Aurea lectica, circumpendentibus margaritis recubare.

CIRCUMPLAUDO, is, a. 3. *Ov. Trist.* 4, 2, 49. Quaque ibis, manibus circumplaudere tuorum.

CIRCUMPLECTO, is, a. 3. idem quod circumplector. *Cato R. R.* 21. Foramina ubi feceris, laminis circumplectito. *Pl. Asin.* 3, 3, 106. Meum collum circumplecte.

CIRCUMPLECTOR, eris, exus sum, dep. 3. *περιβάλλω*, *ἐμπέχω*, circum complector. *Plin.* 19, 4, 22. Arbor crassitudinis, quam circumplecti nemo possit. ℙ Item cingere, circumdare. *Cic. Univ.* 7. *f.* Eoque motu undique est eas circumplexus. *Id. Phil.* 13, 5. Domini patrimonium circumplexus, quasi thesaurum draco. *Cels. B. G.* 7, 83. Collem opere circumplecti. *Virg. A.* 5, 312. *de pharetra*: lato quam circumplectitur auro Balteus. ℙ Translate *Gell.* 10, 3. Animum hercle meum, cum illa M. Ciceronis lego, imago quaedam, et sonus verborum et vocum et ejulationum circumplectitur.

CIRCUMPLEXUS, a, um, part. V. CIRCUMPLECTOR et adde *Auct. B. Hisp.* 32. et *Gell.* 13, 14. [**Suet. Tib.* 6. Flamma omnem comitatum circumplexa. *Id. Dom.* 6. Statuam ejus Romae insignis aquila circumplexa pennis.] ℙ Passive *Gell.* 15, 1. *f.* Turris lignea ex omni latere circumplexa igni. Adde *Appul. de Doctr. Plat.* 1.

CIRCUMPLEXUS, us, m. *περιπλοκή*. *Plin.* 8, 11, 11. Dracones circumplexu facili ambiunt elephantos. *Id.* 10, 63, 83. Lacertae circumplexu venerem novere.

CIRCUMPLĪCĀTUS, a, um, part a *circumplico*, circumnexus, circumdatus. *Cic. Div.* 1, 24. Belua vasta et immanis, circumplicata serpentibus. *Id. ib.* 36. Puer circumplicatus serpentibus.

CIRCUMPLĪCO, as, a. 1. *περιπλέω*, *περιειλέω*, circumvolvo. *Cic. Div.* 2, 28. Tum esset ostentum, si anguem vectis circumplicavisset. *Gell.* 17, 9. Circumplicare lorum surculo. *Prud. περὶ στεφ.* 10, 272. Barbam rigentem dum Jovis circumplicat. *Lact. de Opif. Dei* 12. Circumplicantur sicut arietis cornua.

CIRCUMPLUMBO, as, a. 1. *Cato R. R.* 20. Modiolos oleaginos facito: eos circumplumbato, *h. e.* plumbo offigito, firmato.

CIRCUMPONO, is, osui, itum, a. 3. *περιτίθημι. Hor. Sat.* 2, 4, 75. Piper catillis circumponere. *Tac. A.* 14, 15. Nemus quod navali stagno circumposuit Augustus. *Id. Hist.* 2, 59. Valentem, et Caecinam pro concione laudatos curuli suae circumposuit.

CIRCUMPOSĪTĬO, onis, f. *περίθεσις*. *August. ep.* 199. *ex* 1. *Timoth.* 2, 9. Auri circumpositio.

CIRCUMPOSĪTUS, a, um, part. a *circumpono*, *περιτεθείς*. *Cels.* 8, 10. *n.* 1. *f.* Ferulae fissae, circumpositaeque ossa in sua sede continent. *Suet. Caes.* 30. Circumpositis armatis causam dicere.

CIRCUMPOTĀTĬO, onis, f. *συμποσία*, *συμπόσιον*. *Cic. Leg.* 2, 24. Omnisque circumpotatio tollitur. Alii leg. *circumportatio*, quod recte defendit *Goerenzius* ad *Cic. l. c.* [**Minime! Vide, quos laudat ad h.l. Orell.* qui ipse *circumpotatio* exhibet.]

CIRCUMPROJĬCĬO, is, a. 3. circumspergo. *Coel. Aurel. Acut.* 2, 37.

CIRCUMPULSO, as, a. 1. *Stat. Theb.* 8, 228. Et lituis aures circumpulsantur acutis. ℙ Legitur et *circum pulsantur* divisim.

CIRCUMPURGO, as, a. 1. *περικαθαίρω*. *Cels.* 5, 28. *n.* 14. Clavus pedis tollitur, si quis eum circumpurgat, deinde imponit resinam.

*CIRCUMPURPURĀTUS, a, um, adj. *Vet. Interp. Iren.* 1, 9. Mulieres, quae honestae sunt et circumpurpuratae. *B. A.*

*CIRCUMPŪTĀTUS, a, um, part. ab inus. *circumputo*, circumactus, circum dimensus. *Auct. Itiner. Hex. M.* (ed. *A. Maio*) 114. Uti circumputato Oceano comperta nunciarent. *B. A.*

CIRCUMQUĀQUE, adv. *πέρι*, idem quod circa, vel circum undique. *Aurel. Vict. de orig. Gentis R.* 17. *f.* Coloniae deductae sunt Praeneste, Tibur, Gabii, ceteraque oppida circumquaque. [**Cic. N. D.* 2, 16, 44. Quod eorum motus in orbem circumquaque ferretur. Ita leg. *Heindf.* ex ed. *Glog.* et *Red.* compar. Gr. *κύκλῳ πέρι*. *Orell.* tamen circumque.]

CIRCUMRĀDO, is, si, sum, a. 3. *περιξύω*. *Cels.* 7, 12. *n.* 2. Tonsillas circumradere, et evellere.

CIRCUMRAPTUS, a, um, part. a *circumrapio*, circum raptatus. *Plin.* 29, 4, 26. Vespertilio ovilibus circumraptus toties etc.

CIRCUMRĀSĬO, onis, f. actus circumradendi. *Plin.* 17, 26, 39. Circumrasio corticis.

CIRCUMRĀSUS, a, um, partic. a *circumrado. Colum.* 4, 29. *med.* Sarmentum quam recentissimum, et leviter circumrasum.

CIRCUMRĒTĬO, is, a. 3. circum irretio, rete implico, involvo, *περιπλέκω*, *ἐνδεσμέω*. Translate *Lucret.* 5, 1151. Circumretit enim vis, atque injuria quemque. *Sidon ep.* 5, 13. Flexuosa calumniarum fraude circumretire aliquem.

CIRCUMRĒTĪTUS, a, um, part. a *circumretio*, *περιπλακείς*. *Arnob.* 5, 186. Martem, et Venerem Vulcani esse circumretitos arte. Adde 4. p. 151. ℙ Translate *Cic. Verr.* 2, 5, 58. Cum te implicatum severitae judicum, circumretitum frequentia populi R. esse videam.

CIRCUMRĪGŪUS, a, um, adj. qui circum irrigatur. *Prop.* 1, 20, 37. Et circumriguo surgebant lilia prato. ℙ Possis etiam divisim scribere *circum riguo.*

CIRCUMRODO, is, osi, osum, a. 3. *περιβρώσχω*. *Plin.* 32, 2, 5. Polypus hamum brachiis complectitur, nec prius dimittit, quam escam circumroserit. ℙ Allegorice *Cic. Att.* 4, 5. Quid? etiam (dudum enim circumrodo, quod devorandum est) subturpicula mihi videbatur esse *παλινῳδία*. ℙ Metaphorice *Hor. Ep.* 1, 18, 82. Dente Theonino cum circumroditur, *h. e.* laceratur, maledico dente carpitur.

CIRCUMRORANS, antis, part. ab inusit. *circumroro*, leviter circum aspergens. *Appul. Met.* 11. Sueto lavacro purissime circumrorans abluit.

CIRCUMRŌTO, as, a. 1. in gyrum moveo. *Appul. Met.* 9. Circumrotare machinas, *h. e.* versare molas. *Caes. Germ. fragm.* 3. coeli circumrotat orbem.

CIRCUMRŌTUNTĀTĬO, onis, f. circumductio. *Vitr.* 3. *f.* Ut acumen normae circumrotundatione tangendo pervagari possit.

CIRCUMSALTANS, antis, part. ab inusit. *circum-*

salto, qui circum saltat, *περιορχούμενος*. *Prud. adv. Symmach.* 135. Hoc circumsaltante choro.

CIRCUMSARRIO, is, a. 4. *Cato R. R.* 114. Earum radices circumsarrito, et purgato. Ita *Aldus* 1514. Alii rectius *circumsecato*.

CIRCUMSCALPTUS, a, um, part. ab inusit. *περιχνιζόμενος*. *Plin.* 20, 5, 15. Radice pastinacae circumscalpti dentes dolore liberantur.

CIRCUMSCĂRIFĬCĂTUS, a, um, part. ab inusit. *circumscarifico*, *περιαυξόμενος*. *Plin.* 22, 23, 49. Pedum clavi circumscarificati ferro. *Id.* 30, 3, 8. Circumscarificatus dens. Al. leg. *circumscarifatus*. V. SCARIFICO.

CIRCUMSCINDO, is, a. 3. *καταῤῥήγνυμι*. *Liv.* 2, 55. Quo ferocius clamitabat, eo infestius circumscindere, et spoliare lictor.

CIRCUMSCRĪBO, is, ipsi, iptum, a. 3. *περιγράφω*. *Cic. Phil.* 8, 8. Virgula stantem circumscripsit, *h. e.* circulum circa illum descripsit. [*Cf. *Liv.* 45, 12. *Cic. Arch.* 11. Et si, quibus regionibus vitae spatium circumscriptum est, eisdem omnes cogitationes terminaret suas.] *Id. Fin.* 5, 8. Circumscribere orbem. *Quint.* 10, 2. lineas. *Colum.* 6, 5. Aenea subula pars auriculae circumscribitur, ita ut manante sanguine, tanquam O litterae ductus appareat orbiculus. *Plin.* 25, 5, 21. Helleborum primum gladio circumscribitur: deinde qui succisurus est, ortum spectat. ℙ Translate varios habet usus. Aliquando enim significat definire, describere. *Cic. Sext.* 45. Sed genus universum, ut tollatur error, brevi circumscribi, et definiri potest. *Gell.* 4, 1. Si ego te nunc rogem, uti mihi dicas, et quasi circumscribas verbis, quid homo sit. *Justin.* 39, 2. Templo Jovis solidum ex auro Victoriae signum tolli jubet, facetis jocis sacrilegium circumscribens. Nam Victoriam commodatam sibi ab Jove esse dicebat. ℙ Item terminare, praefinire. *Cic. Rabir. perd.* 10. Exiguum nobis vitae curriculum natura circumscripsit. *Id. Or.* 1, 16. Orator nullis terminis circumscribit, aut definit jus suum. *Id. Parad.* 2. *med.* Circumscribere alicui locum habitandi. *Plin.* 22, 2, 3. luxuriam vilitate, *h. e.* terminos luxuriae constituere. ℙ Item in angustum redigere, angustis terminis concludere. *Sen. ep.* 15. Circumscribe corpus tuum, et animo locum laxa. Et *Consol. ad Helv.* 17. Ejus laudes tam parce transcurrere, circumscribere est. *Colum.* 1, 1. Diophanes Bithynius Dionysium per multa diffusam volumina, sex epitomis circumscripsit, *h. e.* ad sex libros redegit, ut est ap. *Varr. R. R.* 1, 1. *f.* ℙ Et cingere, complecti. *Gell.* 12, 13. Oceanus undique circumscribit omnes terras atque ambit. ℙ Et comprehendere, concipere. *Cic. Or.* 59. Ante circumscribitur mente sententia, confestimque verba concurrunt. ℙ Et coercere, cohibere. *Senec. ep.* 108. *med.* Circumscribere gulam et ventrem. ℙ Item in ordinem cogere, impedire, ac veluti illigare, ne potestate sua uti quis possit. *Cic. Att.* 7, 9. Si tribunus plebis notatus, aut senatusconsulto circumscriptus, aut sublatus, aut expulsus sit. *Id. Mil.* 33. Senatus, credo, praetorem eum circumscripsisset. *Id. Phil.* 13, 9. Parata de circumscribendo adolescente sententia consularis, *h. e.* impediendo, prohibendo, ne rempublicam administret. Adde *Caes. B. C.* 1, 32. ℙ Illud quoque huc pertinet *Cic. Verr.* 2, 2, 61. Itaque uno genere, opinor, circumscribere habetis in animo genus hoc aratorum, quod eos infenso animo venisse dicatis, *h. e.* prohibere, impedire, ne testimonium dicant. ℙ *Plin.* 33, 3, 14. Parricidio suo etiam rempublicam circumscripsit, *h. e.* damnavit, et infamem reddidit: ducta loquendi ratione a circumscribendis magistratibus: ii enim infamia quadam notantur, cum rempublicam gerere impediuntur. ℙ Hinc interdum accipitur pro removere, abjicere, tollere. Nam magistratus cum circumscribitur, a republica removetur. *Cic. Verr.* 2, 1, 16. Quamobrem, hoc omni tempore Sullano ex accusatione circumscripto, legationem ejus praeclaram cognoscite. Ubi *Ascon.* sublato, circumducto, ac praetermisso. *Id. Fin.* 3, 9. Circumscriptis igitur iis sententiis, quas posui, relinquitur, ut etc. ℙ Eleganter adhibetur pro decipere, fallere, captare. *Cic. Acad.* 4, 15. Fallacibus et captiosis interrogationibus circumscribere atque decipere aliquem. *Plin.* 7, 40, 41. Vana mortalitas, et ad circumscribendum se ipsam ingeniosa. Adde *Sen. Q. N.* 5, 1. et *ep.* 82. *f.* ℙ Specialiter dicitur de iis, qui dolo aliquem defraudant per fallacias forentes. V. CIRCUMSCRIPTIO. *Cic. Phil.* 14, 3. Testamenta subjiciunt aut ejiciunt vicinos aut adolescentulos circumscribunt. *Id. Rosc. Com.* 8. Dic nunc, te ab Roscio HS. IↃↃↃ circumscriptum esse. *Juven.* 10, 222. Quot Basilus socios, quod circumscripserit Hirrus Pupillos. Adde 14, 237. ℙ *Circumscribere vectigalia* ap. *Quint. Decl.* 340. et 341. est fraudare, imminuere. ℙ *Circumscribere testamentum* aut *legem* est dolose interpretari, vel eludere: ut si servos quidem verba testamento aut legis, voluntati autem legislatoris aut testatoris vel adverseris, vel non attendas. *Plin. ep.* 8, 18. Atque ita circumscripto testamento, emancipatam filiam adoptionis fraude revocaverat. *Paul. Dig.* 4, 3, 18. *f.* Ne aliter observantibus lex circumscribatur. *Front. Aquaed.* 112. Circumscribere saluberrimas constitutiones. *Lactant. de ira Dei* 8. leges publicas. ℙ *Circumscribi* pro minui aut cessare usurpatur aliquoties a *Coel. Aurel.*, ut *Acut.* 2, 10. *f.* Haec cito circumscribuntur, et is qui patitur, facile resurgit. Et *Tard.* 5, 10. Rigor corporis atque tremor circumscribitur. Et *ib.* Febres illico solvuntur et gravedo circumscribitur.

CIRCUMSCRIPTE, adv. circumscribendo, *διωρισμένως*. *Cic. N. D.* 2, 59. Singulas res definire circumscripteque complecti, *h. e.* suis quasque finibus concludendo et unam ab altera distinguendo. *Id. Or.* 66. Circumscripte numeroseque dicere per periodos, quae sunt certae et distinctae comprehensiones verborum, suis quaeque clausulis terminatae. Nam periodus appellatur etiam *circumscriptio* ab *eod. ib.* 61. et *circumscriptus verborum ambitus*, 12. ℙ Item summatim, contracte. *Lact.* 5, 14. Volo prius circumscripte et breviter, quid sit, ostendere. Adde *ib.* 9.

CIRCUMSCRIPTĬO, onis, f. *περιγραφή*, actus circumscribendi, scriptura aut signum in circuitu factum. *Cic. Phil.* 9, 8. Virgula stantem circumscripsit dixitque, se non ante renunciaturum senatui, nisi prius respondisset, quam ex illa circumscriptione excederet. ℙ Item limitatio, finis in circuitu positus. *Id. Tusc.* 1, 20. Cum totam terram contueri licebit, ejusque situm, formam, circumscriptionem. *Id. N. D.* 1, 9. Aeternitas, quam nulla temporum circumscriptio metitur. *Arnob.* 2, 93. In utero matris corporeae formam circumscriptionis accepit. ℙ Dicitur etiam de certa ac finita comprehensione verborum, quae Graeco nomine periodus appellatur. *Id. Brut.* 8. *f.* Ipsa enim natura circumscriptione quadam verborum comprehendit concluditque sententiam. *Id. Or.* 61. Circuitus ille orationis, quem Graeci *περίοδον*, nos tum ambitum, tum circuitum, tum comprehensionem aut continuationem aut circumscriptionem dicimus. ℙ Est etiam *circumscriptio*, quam quidam inter figuras rhetoricas posuerunt, negat autem *Quint.* figuram esse; sive (inquit 9, 3.) hoc nomine significetur comprehensa breviter sententia sive finitio. Al. leg. *circumitio* pro *circumscriptio*. ℙ Praeterea saepe ponitur pro deceptione ac fraude, et proprie dicitur de dolo, quo quis alterum per forenses insidias scripto callidiore capit, ut *Quint. Decl.* 301. loquitur. De ea ita *Sen. Excerpt. Contr.* 6, 3. Circumscriptio semper crimen sub specie legis involvit: quod apparet in illa, legitimum est: quod latet, insidiosum. *Cic. Cluent.* 16. Cum omnis ab his fraus, omnes insidiae circumscriptionesque adolescentium nascerentur. *Id. Fl.* 30. Praediorum proscriptiones cum mulierculis aperta circumscriptione facere. *Sen. Ira* 2, 9. Circumscriptiones, furta, fraudes, inficiationes, quibus trina non sufficiunt fora. Adde *ib.* 3, 2. et *Cic. Off.* 3, 15. ℙ Universim pro captione, et deceptione quacumque. *Sen. ep.* 82. *f.* Quem mortalium circumscriptiones vestrae fortiorem facere, quem erectiorem possunt? *h. e.* sophismata, et cavillationes dialecticae. *Tert. Patient.* 5. Diaboli circumscriptio.

CIRCUMSCRIPTOR, oris, m. *περιγραφεύς*, qui circumscribit: et speciatim qui decipit et fraudat: ea ratione, qua dictum est in v. praec. *Cic. Cat.* 2, 4. Quis testamentorum subjector, quis circumscriptor, etc. *Juven.* 15, 135. pupillum ad jura vocantem Circumscriptorem. *Tert. adv. Marc.* 2, 7. diabolum vocat *circumscriptorem colubrum*. ℙ Item qui removet, tollit, abrogat. *Tert. adv. Marc.* 1, 27. Sententiae suae circumscriptor.

CIRCUMSCIPTUS, a, um, part. a *circumscribo*, *περίγραπτος*, circum inscriptus, aut notatus. *Plin.* 21, 7, 19. Iris circumscripta mucrone gladii orbe triplici. *Id.* 23, 6, 54. Radix eorum, circumscripta terra, manu sinistra capitur. ℙ Translate est terminatus, limitatus, finibus conclusus. *Cic Or.* 2, 16. Assumamus eam quoque partem, sed ita, ut sit circumscripta modicis regionibus. *Id. Or.* 1, 12. Certarum rerum forensibus cancellis circumscripta scientia. *Id. Phil.* 6, 3. Ille se fluvio Rubicone CC mill. circumscriptum esse patiatur? *Gell.* 7, 3. Hominum vita iniquis et indomitis necessitatibus circumscripta, *h. e.* cincta, circumdata, obsessa. *Petr. Sat.* 119. ut fuga mobilis aevi Circumscripta mora properantes differat annos, *h. e.* constricta, ligata, impedita. ℙ Circumscripti verborum ambitus ap. *Cic. Orat.* 12. sunt periodi. V. CIRCUMSCRIPTE et CIRCUMSCRIPTIO. ℙ Item pressus, in angustum redactus, brevis. *Plin. ep.* 1, 16. In concionibus eadem, quae in orationibus vis est; pressior tamen, et circumscriptior, et adductior. ℙ Item deceptus, fraudatus. *Petr. Sat.* 112. Miles circumscriptus, dum residet. *Ulp. Dig.* 4, 3, 7. Minor annis vigintiquinque consilio servi circumscriptus. ℙ Item sublatus, praetermissus. *Cic. Verr.* 2, 1, 16. Alia huc pertinentia v. in CIRCUMSCRIBO.

CIRCUMSĔCO, as, a. 1. *περικόπτω*, circumcido. *Cic. Cluent.* 64. Serrula circumsecare aliquid. *Colum.* 6, 6. Circumsecare ungulas. *Id.* 7, 5. *circumsecare* primum, deinde *circumcidere* de eadem re dixit. *Cato R. R.* 114. Vitium radices circumsecato.

CIRCUMSECTUS, a, um, part. a *circumseco*, *περικοφθείς*. *Scrib. Comp.* 229. Circumsecta aluta. *Suet. Dom.* 12. Cum a procuratore inspiceretur nonagenarius senex, an circumsectus esset. De Judaeis loquitur.

CIRCUMSĔCUS, adv. *ἀμφὶ, περὶ*, circumcirca, circum undique. Adverbium est ea ratione conflatum, qua *altrinsecus*, *forinsecus*, etc. *Appul. Met.* 2. Nos omnes circumsecus adstantes; et *ib.* 5. Circumsecus venari; et *ib.* 11. Navis picturis miris circumsecus variegata.

CIRCUMSĔDĔO, es, ēdi, essum, n. 2. *περικάθημαι*, circa aliquem sedeo. *Sen. ep.* 9. Florentes amicorum turba circumsedet: circa eversos ingens solitudo est. ℙ Frequenter est obsidere. *Cic. Phil.* 7, 8. Qui Mutinam circumsedent. *Id. Att.* 15, 10. Circumsedemur omnibus copiis. *Id. Phil.* 10, 4. *f.* Vallo circumsedere aliquem. *Liv.* 25, 13. Cum consules circumsessuri Capuam viderentur. *Val. Max.* 3, 8. *n.* 5. Circumsedere Curiam militibus. Adde *Liv.* 9, 2. ℙ Scribitur et *circumsideo*. ℙ *Circumsido*, *is*, eandem habet significationem. *Liv.* 36, 13. Inde Pellinaeum circumsidunt, et priusquam oppugnarent, etc. Adde 9, 21. *f.* et *Tac. A.* 1, 70. et *ib.* 3, 38. *f.* [*4, 24.] et *ib.* 15, 5. ℙ Part. *Circumsedens* ap. *Appul. Met.* 3. Inter tot millia populi circumsedentis.

CIRCUMSĔPĬO, is, a. 4. *περικλείω*. *Liv.* 1, 49. Armatis corpus circumsepsit. *Prud. Psych.* 753. Barbaries circumsepserat urbis indigenas.

CIRCUMSEPTUS, a, um, part. a *circumsepio*, circum clausus, *περικλειθείς*. *Paul. Dig.* 41, 2, 3. *med.* Ferae, quae in silvis circumseptis evagantur. *Auct. ep. ad Octav.* Cohortibus armatis circumseptus senatus. *Suet. Ner.* 31. Stagnum maris instar, circumseptum aedificiis ad urbium speciem. *Colum.* 1, 6. Loca aestiva pecoribus sub dio parietibus altis circumsepta.

CIRCUMSĔQUENS, entis, part. ab inusit. *circumsequor*, qui circumsequitur, *περιεπόμενος*. *Appul. Met.* 3. *sub init.* Inter tot millia populi circumsequentis. Ita *Scioppius:* plerique alii leg. *Circumsedentis.*

CIRCUMSĔRO, is, a. 3. *περιφυτεύω*. *Plin.* 21, 12, 42. Genistas circumseri alveariis gratissimum.

CIRCUMSESSĬO, onis, f. *περιέδρευσις*, obsessio. *Cic. Verr.* 2, 1, 33. Quid si planum facio, te hujus circumsessionis tuae causam in alios transtulisse?

CIRCUMSESSUS, a, um, part. a *circumsedeo*, circumsedentibus vel circumstantibus circumdatus. *Cic. Cat.* 4, 2. Nec ego sum ille ferreus, qui non movear horum omnium lacrimis, a quibus me circumsessum videtis. ℙ Item cinctus, obsessus. *Id. Phil.* 12, 10. Circumsessus lectis valentissimorum hominum viribus. *Liv.* 3, 4. Castra circumsessa, atque oppugnata. [**Tac. A.* 4, 36. Quam (libertatem) bello Mithridatis meruerant circumsessi.]

CIRCUMSIDĔO. } V. CIRCUMSEDEO.
CIRCUMSIDO. }

CIRCUMSIGNO, as, a. 1. *κύκλῳ σημειῶ*. *Colum.* 5, 11. Gemmam duobus digitis quadratis circumsignato. Adde *Pall.* 7, 5.

CIRCUMSĬLĬO, is, n. 4. *περιορχοῦμαι*. *Catull.* 3, 9. de passere: Sed circumsiliens modo huc, modo illuc, Ad solam dominam usque pipilabat ℙ Translate *Juven.* 10, 218. circumsilit agmine facto Morborum omne genus.

CIRCUMSISTO, is, n. 3. *περιΐστημι*, circumsto. *Pl. Asin.* 3, 3, 28. Circumsistamus: alter hinc, hinc alter appellemus. *Id. Men.* 5, 7, 9. Quid me circumsistitis? quid rapitis me? quo fertis me? [**Virg. A.* 8, 490. Armati circumsistunt ipsumque domumque.] *Cic. Verr.* 2, 5, 54. *med.* Haec cum maxime loqueretur, sex lictores eum valentissimi circumsistunt. *Caes. B. G.* 7, 8. Quem perterriti omnes Arverni circumsistunt, atque obsecrant, ut, etc. *Id. B. C.* 1, 20. Domitium productum in publicum circumsistunt et custodiunt. *Id. ib.* 2, 42. Cn. Domitius cum paucis equitibus circumsistens. *Id. B. G.* 3, 15. Cum singulas binae, aut ternae naves circumsisterent. *Tac. H.* 2, 41. *f.* Circumsistere signa. [**Id. A.* 1, 27. Circumsistunt digredientem rogitantes. Adde *ib.* 5, 4. 6, 34. *Id. ib.* 14, 8. Circumsistunt lectum percussores. *Id. H.* 1, 82. Illum Tribuni Centurionesque circumsistunt. *Id. ib.* 2, 78. Ceteri audentius circumsistere. *Curt.* 7, 5. At illi simulatione emissa circumsistunt eum.] ℙ Passive. *Caes. B. G.* 7, 43. Ne ab omnibus civitatibus circumsisteretur, *h. e.* obsideretur. *Appul. de Dogm. Plat.* 2. Fortitudo circumsistitur hinc audacia, inde timiditate. ℙ *Valla elegantiar. l.* 5. *c.* 49. hoc statuit discrimen inter *circumsto*, et *circumsisto*, quod illud pro circumdare simpliciter ponatur, hoc pro invadere, irruere, et quasi terrificatione aggredi. Sed ipse quoque fatetur non esse perpetuum. [*Tacitus quidem, ut exempla modo allata docent, hoc discrimen servare videtur.]

CIRCUMSĬTUS, a, um, adj. circumjacens. *Ammian.* 23, 6. Antequam circumsitos populos ad ditionem traherent.

CIRCUMSŌNANS, antis, part. a *circumsono*, *περιηχῶν*, qui circumsonat. *Liv.* 27, 18. *med.* Circumsonans undique clamor. *Vitr.* 5, 8. *f.* Circumsonantes loci sunt, in quibus circumvagando coacta vox, se solvens in medio, sine extremis casibus sonans, ibi exstinguitur, incerta verborum significatione.

CIRCUMSŌNO, as, n. 1. *περιηχέω*. *Cic. Off.* 3, 2. Talibus aures tuas vocibus undique circumsonare. *Liv.* 39, 10. Locus, qui circumsonat ululatibus, cantuque symphoniae, et cymbalorum, et tympanorum pulsu. Adde *Manil.* 5, 582. ℙ Cum accusativo. *Virg. A.* 8, 474. Hinc Rutulus premit, et murum circumsonat armis, *h. e.* sonat armis, ac strepit circa murum. *Ov. Met.* 14, 507. et remos plausis circumsonat alis. *Liv.* 3, 28. Jussa miles exsequitur, clamor hostes circumsonat. Adde *Claudian. Rapt. Pros.* 2, 268. ℙ Passive. *Ov. Trist.* 3, 14, 47. Threicio, Scythicoque fere circumsonor ore, *h. e.* qui circa me sunt, Thracia, et Scythica lingua loquuntur. Et *ib.* 4, 10, 111. finitimis quamvis circumsoner armis, *h. e.* obtundar strepitu armorum. Adde *ib.* 5, 3, 11. [*Etiam *Beier.* in loco *Cic.* modo allato correxit *circumsonari*, quae est lectio admodum memorabilis *cd. Bern. c.* ap. *Orell.*, qui *Vulg.* retinet, coll. *Cic. Fam.* 6, 18, 4. Personare aures ejus hujusmodi vocibus non est inutile.]

CIRCUMSŌNUS, a, um, adj. circumsonans. *Ov. Met.* 4, 723. quem turba canum circumsona terret. ℙ Passive *Stat. Theb.* 7, 261. Dionaeisque avibus circumsona Thisbe.

CIRCUMSPARGO. V. CIRCUMSPERGO.

CIRCUMSPECTĀTRIX, icis, f. quae circumspectat. *Pl. Aul.* 1, 1, 1. Exeundum hercle tibi hinc est foras, circumspectatrix cum oculis emissiciis. *Appul. Apol.* Improba juvenum circumspectatrix.

CIRCUMSPECTĒ, adv. *περιεσκεμμένως, ἀκριβῶς*, cum circumspectione, caute, accurate. *Quint.* 9, 2. *a med* Hoc parcius et circumspectius faciendum. *Gell.* 9, 10. Satis circumspecte facti versus. *Senec. Benef.* 3, 14. Circumspectius donare, circumspectius eligere eos, in quos merita conferantur. ℙ *Circumspecte indutus* dicitur, qui multam adhibet curam, ut apte ornateque vestitus sit. *Gell.* 1, 5. Multa munditia, et circumspecte compositeque indutus. *Ammian.* 27, 3. Procedantque vehiculis insidentes, circumspecte vestiti, epulas curantes profusas; etc. *Vales.* ad *ejusd. Ammiani* 14, 6. exponit *circumspecte*, cum admiratione circumspicientium: qua ratione *circumspectus* ab *Ammian.* sumitur, ut *ib.* dicetur.

CIRCUMSPECTĬO, onis, f. *περισκόπευσις*, accurata consideratio. *Cic. Acad.* 4, 11. Sin ex circumspectione aliqua, et accurata consideratione id se dicent sequi etc. ℙ Proprie *Macr. Somn. Scip.* 1, 15. *a med.* Sibi horizontem facit circumspectio singulorum.

CIRCUMSPECTO, as, a. 1. *περισκέπτομαι*. *Cic. N. D.* 2, 49. *in f.* Bestiae in pastu circumspectant. *Pl. Pseud.* 4, 1, 8. Hem te hercle ego circumspectabam: nimis metuebam, ne abiisses. *Id. Trin.* 4, 2, 21. Circumspectare sese, [*i. e. habitum suum circumquaque adspicere.] *Liv.* 2, 10. Cunctati aliquandiu sunt, dum alius alium, ut proelium ineant, circumspectant. [**Tac. H.* 2, 29. Igitur torpere cuncti, circumspectare inter se adtoniti.] *Ter. Eun.* 3, 5, 54. Simul alia circumspecto, satin' explorata sint. [**Id. ib.* 2, 2, 60. Nescio quid circumspectat.] ℙ Diligenter advertere, considerare. *Cic. Tusc.* 1, 30. Dubitans, circumspectans, haesitans. *Tac. H.* 2, 74. At Vespasianus bellum, armaque, et procul, vel juxta sitas vires circumspectare. *Sil.* 15, 7. Anxia turba Patrum quasso medicamina moesti Imperio circumspectant, *h. e.* quaeritant, circumspiciunt, si forte videant, qui imperio medeatur. ℙ De iis, qui suspiciosi sunt. *Cic. Pis.* 41. Circumspectans omnia: quidquid increpuerit, pertimescens. *Sall. Jug.* 75. Circumspectare omnia, et omni strepitu pavescere. Adde *Plin.* 8, 4, 5. [*Ita passive ap. *Tac. A.* 4, 69. Etiam muta atque inanima, tectum et parietes circumspectabantur. Hinc idem, quod *timere, reformidare* ap. *eund. Hist.* 1, 55. Nihil ultra fremitum et minas ausae, initium erumpendi circumspectabant.]

CIRCUMSPECTUS, a, um, part. a *circumspicio*, *περισκεπτόμενος*. *Tac. A.* 12, 35. Circumspectis, quae impenetrabilia, quaeque pervia. *Id. ib.* 13, 39. Circumspectis munimentis, et quae expugnationi idonea, provisis. ℙ Item consideratus, animadversus. *Cic. Fam.* 1, 9. *ante med.* Circumspectis rebus meis omnibus, rationibusque subductis, summam feci cogitationum mearum omnium. *Suet. Aug.* 63. Multis ac diu circumspectis conditionibus. [**Tac. A.* 14, 33. Circumspecta infrequentia militis, satisque magnis documentis temeritatem Petilii coercitam, unius oppidi damno servare universa statuit. *Ov. Met.* 5, 171. Non circumspectis exactum viribus ensem Fregit, i. e. non antea ponderatis, h. nimiis.] ℙ Active de eo qui circumspicit, et sagax ac prudens est, *περισκεμμένος*. *Colum.* 1, 8. *a med.* Nam illa solemnia sunt omnibus circumspectis, ut ergastuli mancipia recognoscant, ut explorent etc. *Cels.* 3, 9. *in f.* Est circumspecti hominis et novare interdum, et augere morbum. *Senec. Q. N.* 5, 1. *in f.* Sive aliquis circumspectior est etc. *Suet. Tib.* 21. Circumspectissimus et prudentissimus princeps. *Id. Claud.* 15. Modo circumspectus et sagax, modo inconsultus ac praeceps. *Colum.* 7, 12. Canes debent esse assidui, et circumspecti magis, quam temerarii. [**Quint. Inst.* 12, 10. p. 1091. Non cunctos illos tenues et circumspectos, vi, sublimitate, impetu, cultu, compositione superavit?] ℙ De rebus, quae circumspecte ac prudenter fiunt. [**Quint. Inst.* 10, 1. p. 885. Modeste tamen et circumspecto judicio de tantis viris pronuntiandum est.] *Ov. Fast.* 5, 539. Verba movent iras non circumspecta Deorum. *Val. Max.* 1, 1. *n.* 20. Decreti circumspectissima sanctio. *Id.* 2, 1. *n.* 9. *extr.* Senectuti juventus cumulatum, et circumspectum honorem reddebat, *h. e.* cumulate et accurate senes honorabat, ita ut nihil omnino omitteret, quod ad senes colendos pertinebat. ℙ Est etiam conspicuus, spectabilis, quique circumspicientium ora, et admirationem in se convertit, *περιβλεπτος*. *Ammian.* 14, 6. Ubique Patrum reverenda cum auctoritate canities, populique R. nomen circumspectum et verecundum. *Id.* 18, 10. In municipali ordine, genere, fama potentiaque circumspectus. *Id.* 28, 4. Parietes lapidum circumspectis coloribus nitidi. ℙ Huc fortasse pertinet illud *Val. Max.* 4, 3. *n.* 4. Qua tam circumspecta animi moderatione etc., *h. e.* tam insigni, et mirabili.

CIRCUMSPECTUS, us, m. *περισκόπευσις*, circumspectio. *Plin.* 11, 37, 67. Cervix flexilis ad circumspectum. *Cic. Phil.* 12, 26. Haec ego in urbe praevideo: facilis est circumspectus, unde exeam, quo progrediar, quid ad dexteram, quid ad sinistram sit. *Ov. Trist.* 4, 6, 43. Corpore sed mens est aegro magis aegra, malique In circumspectu stat sine fine sui, *h. e.* in sui mali consideratione. *Senec. Ot. Sap.* 32. Natura in media nos sui parte constituit, et circumspectum omnium nobis dedit.

CIRCUMSPERGO, is, a. 3. *περιπάσσω*. *Plin.* 8, 1, 1. Ibi se purificantes solemniter circumspergi aqua. *Colum.* 11, 2. *post med.* Magnis arboribus quaternos modios stercoris caprini circumspergere. ℙ Reperitur etiam *circumspargo*. *Apic.* 8, 8. Impensam talem circumsparges.

CIRCUMSPICIENTIA, ae, f. actus circumspiciendi, consideratio. *Gell.* 14, 2. Multa et anxia cura et circumspicientia indigens.

CIRCUMSPICIO, is, exi, ectum, a. 3. *περισκέπτομαι, περισκοπέω*, circum aspicio. [**Ter. Andr.* 2, 2, 20. Escendo in quendam ibi excelsum locum. Circumspicio. *Quint. Inst.* 10, 3. Late circumspiciendi libertas.] *Cic. Div.* 2, 34. Nec suspicit nec circumspicit. *Pl. Most.* 2, 2, 41. Circumspice dum, numquis est, sermonem nostrum qui aucupet. *Id. Trin.* 1, 2, 109. Circumspice dum te, ne quis assit arbiter. [**Ov. Met.* 1, 605. Atque suus conjux, ubi sit, circumspicit. *Id. ib.* 11, 678. Et primo si sit circumspicit illic, Qua modo visus erat. *Virg. A.* 12, 896. Saxum circumspicit ingens, i. e. circumspiciens conspicit. *Ov. Met.* 5, 72. Oculis sub nocte natantibus atra Circumspexit Athin. *Virg. A.* 9, 416. Diversi circumspiciunt. Usitatissimum est de iis, qui vestimentis adornandis inque ordinem redigendis operam navant. *Ov. Met.* 4, 318. Nec tamen ante adiit, etsi properabat adire quam se composuit, quam circumspexit amictus. Ita etiam *Plin. ep.* 4, 11, 3. Postquam se composuit et circumspexit habitum suum.] ℙ Translate significat advertere, providere, accurate considerare, perpendere. [**Tac. H.* 2, 6. Fremere miles et vires suos circumspicere.] *Cic. Quint.* 31. Omnia circumspexit Quintius, omnia periclitatus est. *Id. Agr.* 1, 8. Ut circumspiciamus omnia, quae populo grata sunt, nihil tam populare, quam pacem reperiemus. *Id. Sull.* 25. Circumspicite paulisper mentibus vestris hosce ipsos homines, qui etc. [**Cic. Fam.* 5, 13. Circumspice omnia membra rei publicae; quae notissima sunt tibi: nullum reperies. *Ov. Met.* 2, 95. Quidquid habet dives, circumspice, mundus. *Caes. B. G.* 6, 5. Reliqua ejus consilia animo circumspiciebat. *Cic. Or.* 3, 74. Permulta sunt in causis circumspicienda, ne quid offendas. *Id. Q. Fr.* 1, 1, 3. Circumspiciendum est diligenter, ut etc. [**Cic. Off.* 1, 18, 59. Haec atque talia circumspicienda sunt in omni officio, ut.] *Justin.* 31, 1. Semper taedio quietis urbanae, novas belli causas circumspicere. *Id.* 2, 12. *in f.* Circumspicientes fugam pelluntur Persae. [**Tac. A.* 14, 35.] *Sall. Or. Phil. contra Lepid.* Mithridates diem bello circumspicit, *h. e.* exspectat idoneum tempus belli gerendi. *Id. Or. Cottae ad populum.* Rempublicam cui mandetis, circumspicite. ℙ *Circumspicere aliquid* interdum est undique desiderare, expetere, conquirere. *Liv.* 1, 30. Sabini circumspicere et ipsi externa auxilia. *Plin. ep.* 3, 3. Circumspiciendus est rhetor Latinus, cujus etc. Adde *Justin.* 22, 5. [**Virg. G.* 3, 390. Plenoque alium circumspice campo, i. e. quaere alium e grege campum implente.] ℙ Absolute, interdum est solliciti, anxii, opemque alicunde quaerentis. *Cic. Rosc. Com.* 14. *ad f.* Circumspicit, aestuat. ℙ *Circumspicere se* est suas res et se ipsum considerare et expendere. *Cic. Parad.* 4. *ad f.* Nunquamne, homo amentissime, te circumspicies? nunquam nec quid facias, considerabis, nec quid loquare? [*Idem quod *sibi prospicere. B. Afr.* 47. Opereque faciendo milites se circumspiciendi non habebant facultatem.] ℙ Significat etiam se magni aestimare, sibi placere: ductum fortasse a pavonibus. *Cic. Rosc. Com.* 2. Usque eo ne te diligis et magnifice circumspicis, ut, etc.? ℙ Catachresis videtur esse in illo *Stat. Th.* 8, 14. Illum securi circumspexere fragorem Elysii. ℙ *Circumspexti* per syncop. pro *circumspexisti* legitur ap. *Ter. Adelph.* 4, 5, 55. et *circumspexe* pro *circumspexisse*, *Varr.* ap. *Non.* 2, 292. ex lectione *Scaligeri.*

CIRCUMSPĪRĀCŬLUM, i, n. *Lucr.* 6, 492. Et quasi per magni circumspiracula mundi Exitus introitusque elementis redditus exstat. ℙ Alii divisim scribunt *circum spiracula.*

CIRCUMSTAGNO, as, n. 1. *Tertull. Pudic.* 22. Lacrimae circumstagnant.

CIRCUMSTANS, antis, part. a *circumsto*, *περιϊστάμενος*, qui circumstat. *Auct. ad Herenn.* 4, 55. Si a rebus consequentibus, aut circumstantibus, non recedemus. *Quint.* 10, 3. Cum in medio foro, tot circumstantibus judiciis, jurgiis, clamoribus etc. *Curt.* 6, 10. *in f.* Unus e turba circumstantium exclamavit. [**Tac. A.* 1, 21. Prensare circumstantium genua. *Id. ib.* 22. Allevatus circumstantium humeris. et al. Ita fere semper in malam partem adhibetur de iis, qui seditione, odio, vecordia, querelis hominem, vel locum aliquem minitantes cingunt. *Curt.* 9, 3. Non uti inirem circumstantis exercitus gratiam. V. in CIRCUMSTO.] *Gell.* 1, 11. *ad f.* Stetisse in circumstantibus dicunt occultius, qui fistula sonum inspiraret. [**Ov. Met.* 3, 441. Ad circumstantes tendens sua brachia silvas.]

CIRCUMSTANTĬA, ae, f. *περίστασις*, actus circumstandi. *Senec. Q. N.* 7. Aquae sic corpora accipiunt, ut semper in contrarium acceptis refluant. Hanc nostri circumstantiam, Graeci autem *περίστασιν* appellant, quae in aere quoque, sicut in aqua fit. *Gell.* 3, 7. Ostendit exitium de loci importunitate, et hostium circumstantia. *Id.* 14, 1. Fortuna ejus, et mores, et ingenium, et circumstantia rerum, negotiorumque. Et *ib.* 2. In his negotiorum ambagibus, et in ancipiti rationum diversarum circumstantia. *Tert. Or.* 3. Cui illa Angelorum circumstantia non cessat dicere Sanctus, Sanctus, Sanctus. ℙ Item attributio, qualitas, quae rem circumstat. *Quint.* 5, 10. *post med.* Hoc genus argumentorum sane dicamus ex circumstantia, quia *περίστασιν* dicere aliter non possumus. *Tert. Bapt.* 17. Tunc enim constantia succurentis excipitur, cum urget circumstantia periculi. Hic *Auct.* loquitur de necessitate conferendi baptismum iis, qui in aliquo vitae discrimine versantur.

CIRCUMSTATĬO, onis, f. actus circumstandi, *περίστασις*. *Gell.* 7, 4. Circumstatio militum corona appellata.

CIRCUMSTĪPĀTUS, a, um, part. a *circumstipo*, circumdatus. *Claud. VI Cons. Honor.* 595. et ducibus circumstipata togatis.

CIRCUMSTĪPO, as, a. 1. cingo, circumdo, cum turba comitor. *Sil.* 10, 453. magna circumstipante caterva. *Claud. in I. Cons. Stil.* 2, 356. Pennatique nurum circumstipantur Amores.

CIRCUMSTO, as, steti, statum, a. 1. *περιίστημι*. circa aliquem sto, circumsisto. *Cic. Att.* 1, 16. *ante med.* Quae consurrectio judicum facta sit; ut me circumsteterint, ut aperte jugula sua pro meo capite P. Clodio ostentarint. *Id. Cat.* 1, 8. *ad f.* Equites R. honestissimi, ceterique cives, qui circumstant senatum. [**Suet. Claud.* 35. Neque convivia inire ausus est, nisi ut speculatores cum lanceis circumstarent. *Id. Caes.* 14. Manus equitum Romanorum, quae armata praesidii causa circumstabat. et al. — *Virg. G.* 4, 216. Omnes illum circumstant fremitu denso. — *Id. A.* 11, 85. Circumstant properi aurigae. *Id. G.* 4, 361. At illum Curvata in montis faciem circumstetit unda. *Ov. Met.* 11, 505. Ubi demissam curvum circumstetit aequor. *Ov. Met.* 2, 394. Circumstant omnia solum Numina.] *Cic. Cat.* 13. Desinant insidiari domi suae consuli, circumstare tribunal praetoris urbani, obsidere cum gladiis curiam. *Tac. A.* 15, 15. Circumstare vias. *Caes. B. G.* 4, 37. Morini spe praedae adducti circumsteterunt, ac arma ponere jusserunt. *Suet. Caes.* 82. Specie officii circumstare aliquem. [**Tac. A.* 13, 52. Silvanum magna vis accusatorum circumsteterat. *Curt.* 5, 9. Ni propere Bessus Bactrianique — vincturi circumstetissent. — *Virg. A.* 7, 585. Certatim regis circumstant tecta Latini. — *Id. ib.* 8, 300. Non te — Lernaeus turba capitum circumstetit anguis. *Ov. Met.* 3, 249. Undique circumstant, mersisque in corpore rostris Dilacerant dominum. — Hinc de hostibus urbem vel locum obsidione tenentibus. *Id. ib.* 11, 388. Nec longe scilicet hostes Quaerendi nobis: circumstant undique muros.] ℙ Translate. *Cic. Phil.* 10, 10. Dies, et noctes omnia nos undique fata circumstant. *Id. Verr.* 1, 17. Circumstant te summae auctoritates, quae te oblivisci laudis domesticae non sinant. *Plin. Pan.* 3. Haec me cura, haec me difficultas sola circumstat. [**Tac. H.* 1, 17. Circumsteterat interim palatium

publica exspectatio, magni secreti impatiens. *Virg. A.* 2, 559. Circumstetit me horror. *Id. ib.* 4, 561. Circumstent te pericula. *Id. ib.* 10, 905. Scio acerba meorum Circumstare odia.] *Sil.* 8, 171. nec, quae circumstent discrimina, cernis? [**Id.* 2, 550. Pectora circumstant planctus.]

CIRCUMSTRĔPĬTUS, a, um, adj. strepitu impulsus. *Appul. Apol.* Fenestrae canticis circumstrepitae. *Sidon. ep.* 7, 9. *in conc.* Aures incondito tumultu circumstrepitae.

CIRCUMSTRĔPO, is, n. 3. περικτυπέω, in circuitu strepitum facio. *Senec. Vita beata* 11. Tot humanam vitam circumstrepentibus minis. *Tac. A.* 11, 31. Certatim ceteri circumstrepunt. [**Id. ib.* 3, 36. Haud dissimilia alii, et quidam atrociora circumstrepebant.] Et passive *Id. H.* 2, 44. Legatus clamore seditiosorum ac fugacium circumstrepitur.

*CIRCUMSTRICTUS, a, um, part. a *circumstringo. Tert. Pall.* 1. Habitus cervicibus circumstrictus. *B. A.*

CIRCUMSTRĪDENS, entis, part. ab inusit. *circumstrido*, qui circum stridet. *Ammian.* 14, 11. Circumstridentium terror larvarum.

CIRCUMSTRINGO, is, a. 3. *Tert. Pall.* 5. Pallium nihil circumstringit. *Id. Cor. Mil.* 8. Linteo circumstringi.

CIRCUMSTRUCTUS, a, um, part. a *circumstruo*, structura, et pariete circumdatus. *Colum.* 9, 15. *a med.* Si forte alvearia circumstructa, et immobilia fuerint.

CIRCUMSTRŪO, uis, uxi, ctum, a. 3. περιοικοδομέω, structura cingo, aut munio. *Suet. Dom.* 4. Effosso et circumstructo juxta Tiberim lacu. *Plin.* 19, 8, 48. Circumstructis lapide ripis. *Colum.* 9, 6. Opere latericio circumstructis alvis. *Plin.* 11, 6, 5. Apes lacrimis arborum fores alveorum latiores circumstruunt.

CIRCUMSTŪPĔO, es, n. 2. Translate *Sever. Aetn.* 331. Illic obscura semper caligine nubes, Pigraque defuso circumstupet humida vultu, *h. e.* circum quiescit, immota manet. Al. leg. *circumstrepit.*

CIRCUMSŪDANS, antis, part. ab inusit. *circumsudo. Plin.* 14, 1, 3. Vinaceis circumsudantibus.

CIRCUMSURGENS, entis, part. ab inusit. *circumsurgo. Tac. A.* 1, 64. Quantum aquarum circumsurgentibus jugis oritur.

CIRCUMSŪTUS, a, um, part. ab inusit. *circumsuo*, circum consutus. *Cels.* 8, 5. Linamenta molli pellicula cincta, circumsutaque. *Plin.* 4, 16, 30. et 34, 16, 47. Vitilibus navigiis corio circumsutis navigare.

CIRCUMTECTUS. V. CIRCUMTENTUS.

CIRCUMTĔGO, is, a. 3. περιαλύπτω, circumcirca operio. *Lucr.* 1, 1094. Supra circumtegere omnia coelum. (In quibusdam editionib. hic versus deest.) *Dictys Cret. B. Troj.* 3, 11. Patrocli corpus veste circumtegitur.

*CIRCUMTENĔO, es, a. 2. *Vulg. Esdr.* 4, 16, 40. Dolores circumtenebunt saeculum. *B. A.*

CIRCUMTENTUS, a, um, part. ab inusit. *circumtendo*, circum extentus. *Pl. Mil.* 2, 2, 80. Herus meus elephanti corio circumtentus est, non suo, *h. e.* circum extento corio circumdatus. Al. leg. *circumtectus*, alii *circumjectus*, alii *circumtextus. Coel. Aurel. Acut.* 3, 17. *ad f.* Circumtento linteolis vasculo.

CIRCUMTERGĔO, es, a. 2. *Cato R. R.* 76. Panno oleo uncto tangito et circumtergeto.

CIRCUMTĔRO, is, a. 3. *Tibull.* 1, 5, 53. Hunc puer, hunc juvenis turba circumterit arcta, *h. e.* frequenti agmine circumstans premit, et prope elidit. Ita recte legit *Brouckus.* cum aliis ex multis MSS. et editis antiquis: alii *circumstrepit*, alii *circumstetit.*

CIRCUMTEXTŪRA. V. CIRCUMCAESURA.

CIRCUMTEXTUS, a, um, part. ab inusit. *circumtexo. Virg. A.* 1, 653. Et circumtextum croceo velamen acantho. (*Serv.* et *Isid. Orig.* 19, 24. docent, intelligi hic a *Virgilio* eam vestem, quae Graeco nomine *cyclas* dicitur.) *Varr. L. L.* 4, 30. Quod amictui habent purpuram circum, vocant circumtextum.

CIRCUMTINNĬO, is, ivi, itum, n. 4. circumsono, de cavis metallis dictum. *Varr. R. R.* 3, 16. Apes circumtinniendo aere perterritas, quo voluerit, perducet mellarius.

CIRCUMTOLLO, is, a, 3. *Coel. Aurel. Acut.* 3, 4. Caepulis circumtollere exteriorem corticem.

CIRCUMTŌNO, as, ui, n. 1. circum tono, circumstrepo. *Ov. Met.* 1, 187. qua totum Nereus circumtonat orbem. *Sil.* 6, 216. ubi feralem strepitu circumtonat aulam Cornea gramineum persultans ungula campum. Adde 4, 253. ℙ Translate *Hor. Sat.* 2, 3, 222. quem cepit vitrea fama, Hunc circumtonuit gaudens Bellona cruentis, *h. e.* tonitru veluti perculit, attonitum, ac dementem reddidit.

CIRCUMTONSUS, a, um, part. ab inusit. *circumtondeo*, περίκουρος. *Varr.* ap. *Non.* 2, 847. Alii sunt circumsonsi, et terti, atque unctuli, ut mangonis esse videantur servi. *Petr. Sat.* 131. Et circumtonsae trepidanti vertice pinus. [**Suet. Aug.* 45. Cui in puerilem habitum circumtonsam matronam ministrasse compererat. V. quae ad h. l. notavit Casaubonus.] ℙ Translate *Senec. ep.* 115. Oratio vultus animi est: si circumtonsa est, et fucata et manufacta, ostendit illum quoque non esse sincerum, *h. e.* curiose nimis elaborata, et veluti rotundata.

CIRCUMTORQUĔO, es, a. 2. *Appul. Met.* 6. *sub f.* Prenso loro retrorsum me circumtorquet.

CIRCUMTRĀHO, is, a. 3. circum duco. *Dictys Cret. B. Troj.* 3, 15. *in f.* de Achille Hectorem raptante: Hostem mirandum in modum circumtrahens. *Coel. Aurel. Tard.* 2, 1. Cucurbitis circumtractis.

CIRCUMTRĔMO, is, n. 3. περιτρέμω. *Lucr.* 1, 1087. Totum circumtremere aethera signis.

CIRCUMTŪĔOR, eris, dep. 2. circumspicio, περιβλέπω. *Appul. circ. princip. Florid.* Aquila eodem loco pendula circumtuetur.

CIRCUMTŪMŪLĀTUS, a, um, part. ab inusit. *circumtumulo. Petr. Sat.* 120. nigro squalentia pumice saxa Gaudent ferali circumtumulata cupressu. Scribunt alii divisim *circum tumulata:* alii mallent *circum cumulata.*

CIRCUMVĀDO, is, a. 3. περιέρχομαι. [**Tac. A.* 12, 43. Nec occulti tantum questus, sed jura reddentem Claudium circumvasere clamoribus turbidis.] *Liv.* 34, 38. Repente anceps terror barbaros circumvasit. Adde *Plin.* 9, 30, 48. ℙ Passive *Ammian.* 20, 6. Circumvaditur civitas a quibusdam vehentibus scalas.

CIRCUMVĀGOR, aris, dep. 1. περιπλανάομαι. *Vitr.* 5, 8. V. CIRCUMSONANS.

CIRCUMVĀGUS, a, um, adj., qui circumvagatur, περιπλανώμενος. *Hor. Epod.* 16, 41. Nos manet Oceanus circumvagus arva beata, *h. e.* vagans circum arva beata. *Auct. Paneg. ad Pison.* 19. de Sole: aetheriae moles circumvaga flammae.

CIRCUMVALLĀTUS, a, um, part. a *circumvallo*, vallo circumdatus, obsessus, περιβεβλημένος. *Cic. Att.* 9, 12. Circumvallatum esse Pompejum. *Liv.* 3, 28. Luce prima jam circumvallati ab dictatore erant. Adde *Caes. B. G.* 7, 44. [**Sil.* 12, 355. Insula, fluctisono circumvallata profundo.] ℙ Item stipatus, circumdatus. *Claud. IV. Cons. Honor.* 11. Ipsa Palatino circumvallata senatu, Jam trabeam Bellona gerit.

CIRCUMVALLO, as, a. 1. περιβάλλω, προσπεριβάλλω, vallo circum munio, circumdo, obsidendi causa. *Caes. B. G.* 7, 17. Duas turres constituere coepit: nam circumvallare loci natura prohibebat. *Id. B. C.* 3, 43. Ex castello in castellum perducta munitione, circumvallare Pompejum instituit. [**Liv.* 10, 35. Casurumque inter signa Samnitium potius, quam circumvallari castra Romana videat.] ℙ Et pro cingere simpliciter. *Colum.* 11, 3. *sub in.* Locus, quem sepire destinaveris, circumvallandus est duobus sulcis. ℙ Translate *Ter. Ad.* 3, 2, 4. Tot res repente circumvallant, unde emergi non potest; vis, egestas etc. [*i. e. obsident, angunt.]

CIRCUMVECTIO, onis, f. περιφορά, circumlatio. *Cic. Att.* 2, 16. *ad f.* Portorium circumvectionis, *h. e.* quod solvitur publicanis pro mercibus, quae in aliqua provincia circumferuntur. ℙ Item circuitus. *Cic. Univ.* 9. Ut terram lunae cursus proxime ambiret; eique supra terram proxima solis circumvectio esset.

CIRCUMVECTO, as, a. 1. frequentat. a *circumveho.* Fere passiva voce usurpatur, et significat circumire; diciturque proprie de iis, qui navi, aut equo locum aliquem circum adeunt. *Pl. Rud.* 4, 2, 27. Mihi navem facĭam; oppida circumvectabor. *Liv.* 41, 17. Duumviros navales cum classe Pisas ire, qui Ligurum oram, maritimum quoque terrorem admoventes, circumvectarentur. ℙ Translate *Virg. G.* 3, 284. Sed fugit interea, fugit irreparabile tempus, Singula dum capti circumvectamur amore, *h. e.* circa singula describendo vagamur.

CIRCUMVECTUS, a, um, part. a *circumveho*, qui nave, aut equo locum aliquem circumiit. *Caes. B. C.* 3, 63. Navibus circumvecti milites in anteriorem vallum tela jaciebant. *Liv.* 3, 28. Dictator equo circumvectus, contemplatusque, qui tractus castrorum etc. *Hirt. B. Alex.* 28. Circumvectus eo mari, quod Africae esse dicitur. Et *B. Afr.* 59. Ut paulo longius ejus equitatus circumvectus, ex improviso clauderet exercitum Caesaris. *Liv.* 37, 27. Circumvecti ab urbe ad aversa insulae. *Pl. Most.* 4, 3, 4. Non in Aegyptum modo vectus fui, sed etiam in terras solas, orasque ultimas sum circumvectus.

CIRCUMVĔHO, is, exi, ectum, a. 3. περιφέρω. *Nep. Timoth.* 1. Praefectus classis circumvehens Peloponnesum, Laconicam populatus, classem eorum fugavit, *h. e.* vehens se circum Peloponnesum. ℙ Adhibetur fere passive ea ratione, qua circumvecto. *Liv.* 8, 26. Classe circumvehi ad Romanum agrum. *Caes. B. G.* 7, 45. Muliones cum cassidibus, equitum specie ac simulatione, collibus circumvehi jubet. *Hirt. B. Alex.* 14. Caesar Pharon classe circumvehitur. ℙ Translate. *Virg. Cir.* 271. frustra circumvehor omnia verbis, *h. e.* circa omnia dicendo vagor, et longa sermonis ambage utor. *Sol.* 3. Plurimi in dicendo latius circumvecti.

CIRCUMVĔLO, as, a. 1. circum operio, amicio, tego. *Ov. Met.* 14, 262. pallamque induta nitentem, Insuper aurato circumvelatur amictu.

CIRCUMVĔNIO, is, eni, entum, a. 4. περιέρχομαι, [*περιγίγνεσθαι] circa aliquem venio, circumdo. *Petr. Satyr.* 92. Illum autem frequentia ingens circumvenit. *Id. ib.* 114. Zona circumvenienti praecingere aliquem *h. e.* circum ambienti. *Val. Flacc.* 1, 400. Ter quater ardenti tergo circumvenit anguis. ℙ Refertur etiam ad locum. *Tac. A.* 2, 6. Rhenus modicas insulas circumveniens. *Sall. Jug.* 71. Planities locis paulo superioribus circumventa. ℙ Translate *Hor. A. P.* 169. Multa senem circumveniunt incommoda. ℙ Pro circumdare, circumligare, complecti. *Colum.* 4, 29. *a med.* Mollia vincula magis probamus, quae cum circumvenere truncum, adactis cuneolis arctantur. *Id.* 5, 9. Ramos novellos, quos comprehensos manus possit circumvenire, arbori adimito, *h. e.* manubrii crassitudine. ℙ Saepe est militare verbum, pro circumire, circumdare, obsidere. *Sall. Jug.* 42. Jugurtha de improviso multitudine Numidarum Auli castra circumvenit. *Caes. B. G.* 2, 8. Ne hostes (quod tantum multitudine poterant) a lateribus suos pugnantes circumvenire possent. *Id. B. C.* 3, 44. Circumvenire hostes a tergo. *Id. ib.* 1, 81. et *ib.* 3, 36. vallo fossaque. Et *ib.* 97. montem opere. [*Ita absolute dicitur pro obsidere, obsidione cingere ap. *Tac. A.* 12, 16. Exin in Siracos pergunt, et transgressi amnem Pandam, circumveniunt urbem Uspen.] *Sall. Jug.* 61. et 79. cuncta moenia oppidi exercitu. [**Tac. A.* 12, 14. Donec Carrhenem integer a tergo globus circumveniret.] ℙ Passive. *Caes. B. C.* 3, 34. Deserti ab iis, qui una procurrerant, circumveniebantur, atque interficiebantur a nostris. *Id. B. G.* 1, 42. Circumveniri ab hoste per insidias. *Sall. Jug.* 11. in itinere a latronibus. Adde *Nep. Datam.* 6. [*Idem quod *intercipi*, *capi*. *Tac. A.* 1, 65. Caecina circumveniebatur, ni prima legio sese opposuisset. *Id. ib.* 3, 74. Multique eo loco caesi aut circumventi. *Id. ib.* 12, 17. Quia navium quasdam, quae mari remeabant, in litora Taurorum delatas, circumvenere barbari, praefecto cohortis et plerisque centurionibus interfectis. *Id. ib.* 14, 25. Ne Euphratem transgressi hostium custodiis circumvenirentur. — Dicitur etiam de iis, qui pugna vincuntur, trucidantur, qui bello subiguntur, ut *Gr.* περιγίγνεσθαι. *Tac. A.* 1, 68. Sinerent egredi, egressosque rursum per humida et impedita circumvenirent. *Id. H.* 2, 15. Quorum improvide secutos conversi equites circumvenerunt. *Id. A.* 4, 24. Rem Romanam aliis quoque ab nationibus lacerari, eoque paulatim Africa decedere, ac post reliquos circumveniri, si cuncti incubuissent. — Deinde transfertur ad eos, qui seditione coorta locum vel hominem infesto animo cingunt. *Tac. A.* 1, 25. Ceteri tribunal ingenti agmine circumveniunt. *Id. ib.* 12, 50. Atque illi, quamvis servitio suĕti, patientiam abrumpunt armisque regiam circumveniunt.] ℙ Eleganter ad alia transfertur, et significat opprimere, capere; diciturque de iis, qui cum re aliqua potentiores sint, per injuriam obruunt infirmiores: quemadmodum in bello, qui multitudine superant, circumveniunt pauciores. *Cic. Verr.* 2, 4, 8. Quid te a Centuripina civitate, a Catinensi, ab Halesina circumveniri, atque opprimi dicis? Tua te Messana circumvenit. [**Tac. A.* 6, 4. Latiaris, praecipuus olim circumveniendi Titii Sabini.] *Id. Offic.* 2, 14. *in f.* Ut ei subveniatur, qui potentis alicujus opibus circumveniri, atque urgeri videatur. [**Id. ib.* 2, 24, 85. Ut neque tenuiores propter humilitatem circumveniantur, neque cet. *Id. Quint.* 31. Acerbum est, ab aliquo circumveniri; acerbius a propinquo.] *Id. Rosc. Com.* 9. Quem per arbitrum circumvenire non posses, hunc per judicem condemnabis? *Id. Brut.* 12. *in f.* Circumvenire aliquem judicio. *Id. Cluent.* 29. innocentem pecunia. *Justin.* 27, 1. aliquem dolo. *Sall. Catil.* 35. Circumveniri falsis criminibus. [**Tac. A.* 1, 13. Omnesque variis mox criminibus, struente Tiberio, circumventi sunt. *Id. ib.* 13, 43. Lusium Saturninum, Cornelium Lupum circumventos.] *Suet. Tib.* 55. Sejani ministerio, et fraudibus circumvenire liberos Germanici. *Tac. A.* 12, 29. Odio accolarum, simul domesticis discordiis circumveniri. *Id. Hist.* 4, 10. [**Id. A.* 15, 38. Lateribus aut fronte circumveniuntur (a flammis). *Id. ib.* 15, 11. Donec ignium jactu circumvenirentur. *Id. Hist.* 2, 12. Securitate pacis et belli malo circumveniebantur.] et *Callistrat. Dig.* 42, 1, 33. Circumvenire aliquem falso testimonio. [**Curt.* 5, 1. Sed omnium operum magnitudinem circumveniunt cavernae ingentes, i. e. superant, praestant. — *Plin. Pan.* 50, 1. Non enim omne stagnum omnem lacum, omnem etiam saltum immensa possessione circumvenis, i. e. tibi vindicas possessionem.] ℙ Item decipere, fallere. *Ulp. Dig.* 17, 1, 29. Circumvenire ignorantiam alicujus. ℙ Item eludere, dolose interpretari, atque adeo violare. *Marc. Dig.* 30, 120. *in f.* Circumvenire leges. *Ulp. ib.* 29, 4, 4.

voluntatem defuncti. *Id. ib.* 2, 15, 8. *post med.* orationem. V. *ejusdem legis initium.* ℙ Particip. *Circumventurus* ap. *Liv.* 26, 5. Ancipiti pugna medios (*aciem*) circumventuram.

CIRCUMVENTIO, onis, f. *μεθοδεία*, actus circumveniendi, oppressio, deceptio. *Herm. Dig.* 4, 4, 17. In integrum restitutio erroris proprii veniae petitionem, vel adversarii circumventionem continet. *Aug. Civ. Dei* 22, 22. Oppressiones innocentium, calumniae, circumventiones.

CIRCUMVENTOR, oris, m. qui circumvenit. *Lamprid. Alex. Sev.* 66. Libidinosi, crudeles, circumventores.

CIRCUMVENTORIUS, a, um, adj. ad circumveniendum aptus. *August. Confess.* 3, 3. Infida, et circumventoria obsequia daemoniorum.

CIRCUMVENTUS, a, um, part. a *circumvenio*, circumdatus. *Stat. Theb.* 5, 165. Cerva cruentis Circumventa lupis. *Caes. B. G.* 6, 39. *in f.* Pars a barbaris circumventa periit. *Vell.* 2, 119. Exercitus marcore ducis, perfidia hostis, iniquitate fortunae circumventus. *Nep. Annib.* 4. Circumventus insidiis. *Senec. ep.* 9. hostili custodia. [*Tac. A.* 2, 17. Quibus insidiis circumventus. *Id. ib.* 15, 4. Pauci avidius progressi et repentinis hostibus circumventi.] ℙ Translate. *Cic. Tusc.* 1, 41. Judicio iniquorum circumventus. *Enn.* ap. *Cic. Fin.* 4, 23. morbo, exsilio, atque inopia. *Scrib. Compos.* 186. Adjuvari debent hoc malo circumventi lacte muliebri. *Sall. Catil.* 22. Homo omnibus necessitudinibus circumventus, *h. e.* omnibus necessitatibus oppressus. *Ulp. Dig.* 43, 28, 3. Non sine calliditate circumventus, *h. e.* deceptus. Adde *ib.* 23, 3, 12., et V. plura in CIRCUMVENIO.

CIRCUMVERSIO, onis, f. *Quint.* 11, 3. *de gestu manuum.* Circumversio manus. *Ammian.* 26, 1. Circumversio cursus annui revoluta.

CIRCUMVERSO, as, a. 1. frequentativum a *circumverto. Lucr.* 6, 198. Nunc hinc, nunc illinc fremitus per nubila mittunt, Quaerentesque viam circumversantur. *Avien. Arat.* 1528. si simplex circumversabitur orbis.

CIRCUMVERSUS, a, um. *Cato. R. R.* 143. *de officiis villicae.* Focum purum circumversum quotidie, priusquam cubitum eat, habeat, *h. e.* scopis mundatum: a *circum*, et *verro*, *is.*

CIRCUMVERTO, *et antique* Circumvorto, is, a. 3. *περιστρέφω*, in orbem verto. [*Ov. Met.* 15, 522. Rota, perpetuum qua circumvertitur axem.] *Pl. Pers.* 3, 3, 37. Citius a foro argentarii abeunt, quam in cursu rotula circumvortitur. *Id. Pseud.* 5, 1, 32. Ubi circumvortor, cado. *Suet. Vitell.* 2. Circumvertens se. *Quint. Declam.* 342. Circumvertere mancipium, *h. e.* liberum facere, manumittere. V. similem locum *Senecae* in CIRCUMAGO. ℙ Translate est decipere, fraudare, circumducere. *Pl. Pseud.* 1, 5, 126. De compacto faciunt consutis dolis, qui me argento circumvertant.

CIRCUMVESTIO, is, a. 4. *περιστέλλω. Plin.* 17, 23, 35. *n.* 25. Dejectis per ramos vitium crinibus circumvestit arborem. ℙ Translate *Vet. Poeta* ap. *Cic. Or.* 3, 39. Quandoquidem iste circumvestit dictis, sepit sedulo, *h. e.* obscuro sermone sententiam involvit, atque occultat.

CIRCUMVINCIO, is, a. 4. *περιδέω. Pl. Rud.* 3, 4, 27. Quasi murteta juncis, item ego vos virgis circumvinciam.

CIRCUMVINCTUS, a, um, part. a *circumvincio*, circumligatus. *Avien. Perieg.* 331. Et circumvincti nervis exstantibus artus.

CIRCUMVISO, is, a. 3. *περιβλέπω. Pl. Amph.* 5, 1, 58. Sed angues oculis omnes circumvisere: postquam pueros conspicati, pergunt ad cunas citi.

CIRCUMUNDIQUE, (sic enim quibusdam scribere placet: aliis divisim *circum undique*) circum ex omni parte, *πέρις*. Legitur ap. *Gell.* 4, 5., 13, 24., 14, 2. et 19, 10.

CIRCUMVOLATUS, a, um, part. a *circumvolo. Plin.* 10, 32, 47. Halcyonem, nave aliquando circumvolata, statim in latebras abeuntem, *h. e.* nave volatu circuita.

CIRCUMVOLITABILIS, le, adj. circumvolitans. *Capell.* 6. p. 191. *in carm.* Hanc (*terram*) tener, et vitreis circumvolitabilis auris Aer complectens imbrificabat aquis.

CIRCUMVOLITO, as, n. a. 1. frequent. *circumvolo Virg. G.* 1, 377. Aut arguta lacus circumvolitavit hirundo. *Hor. Ep.* 1, 3, 21. Quae circumvolitas agilis thyma? Adde *Tac. Hist.* 2, 50. ℙ Translate est circumvagari, circumire. *Senec. Ira* 8. Agmina infestorum equitum ad conquirendas proscriptorum latebras circumvolitantia. *Colum. praef.* 1. Mercenarius salutator circumvolitans limina potentiorum. Adde *Sil.* 9, 420.

CIRCUMVOLO, as, n. *περιπέτομαι*, volando circumeo. [*Suet. Aug.* 97. Aquila eum saepius circumvolavit. *Plin. H. N.* 10, 32. Naves circumvolat Halcyon. *Ov. Met.* 2, 719. Spemque suam motis avidus circumvolat alis.] *Justin.* 11, 7. Aves cum omnis generis circumvolare coeperunt. *Virg. A.* 6, 867. Sed nox atra caput tristi circumvolat umbra. *Hor. Od.* 1, 2, 33. Erycina ridens, Quam Jocus circumvolat, et Cupido. *Id. Sat.* 2, 1, 58. seu me mors atris circumvolat alis. ℙ Translate est circum cursare, velociter circumire. *Vellej.* 2, 27. Circumvolans ordines exercitus sui Telesinus. *Sil.* 17, 416. jaculo circumvolat alite campum.

CIRCUMVOLVO, is, a. 3. *περιειλέω*, in orbem volvo. *Virg. A.* 3, 284. Interea magnum sol circumvolvitur annum. *Plin.* 16, 44, 92. Herba non tantum spinis, sed etiam arboribus circumvolvens se.

CIRCUMVOLUTOR, aris, pass. 1. circum volvor. *Plin.* 8, 17, 21. Pantheram repente apparuisse patri cujusdam Philini: illum pavore coepisse regredi, feram vero circumvolutari non dubie blandientem.

CIRCUMVOLUTUS, a, um, part. a *circumvolvo*, *περιπεπυχής*, circum involutus. *Plin.* 11, 37, 88. Nervi cordi bubulo circumvoluti. *Id.* 10, 62, 82. Serpentes circumvolutae sibi ipsae. *Gell.* 11, 9. Demosthenes lana multa collum cervicesque circumvolutus.

CIRCUMUSTUS, a, um, part. ab inusit. *circumuro*, ambustus, *περικεκαυμένος*. *Paul.* ex *Festo* in *Ambustus.*

CIRCUS, i, m. *κίρκος*, *κύκλος*, omnis in gyrum ambitus. Fit ab hoc diminutive *circulus*, qui in hac significatione usitatior est. *Cic. Ar.* 248. Vidisti magnum candentem serpere circum. *Capell.* 6. p. 191. *in carm.* Nam globus, et circi, zonaeque, ac fulgida signa. Adde *Cic. N. D.* 2, 18., ubi *Non.* 5, 38. legit *circus*, alii *circulus:* et *Somn. Scip.* 3. *a med.*, ubi similiter *Macr.* 1, 14. *ad f.* et *ib.* 15. legit *circus*, et ipse quoque usurpat: alii *circulus.* ℙ In circum. *Macer. Dig.* 11, 7, 37. Si amplum quid aedificari testator jusserit; velut in circum porticationes. Ita *Torrent.* et *Gothofred.* Al. leg. *in circuitu.* ℙ Haesit hoc nomen Romano Circo, qui locus erat muris septus, in quo equi pugilesque exercebantur, sic dictus, quia orbicularis erat, longior tamen, quam latior, idest, figura elliptica. Factus est a Tarquinio Prisco inter Palatinum, et Aventinum, ut *Liv.* 1, 35. narrat. *Varr. L. L.* 4, 32. Circus maximus dictus, quod circum spectaculis aedificatus, ubi ludi fiunt, et quod ibi circum metas fertur pompa, et equi currunt. [*Dionys. Hal.* 3, 68., ubi prolixe de ejus structura et ornatu loquitur, vocat *τὸν μέγιστον τῶν ἱπποδρόμων. Plutarch. Rom.* 20. *m. ἱππόδρομον μέγαν.*] ℙ Plures erant Romae Circi, quorum qui Maximus dicebatur, Apollinaris etiam dictus est, quod esset Soli sacer; alter Circus Flaminius appellatus, illo minor; alius Circus Vaticanus etc. Novem postremis temporibus enumerat *P. Victor.* V. *Rosin. Antiqu. Rom.* 5, 4. et *Panvin. de ludis Circensib.* ℙ Cum *Circus* absolute dicitur, maximum intellige, qui magna semper populi frequentia celebrabatur, cum eo convenire solerent, extra ludorum tempora, ludicrarum artium professores, circitores, physiognomi, somniorum conjectores etc. *Tertull. Spectac.* 8. scribit, Romanos putare dictum esse a Circe Solis filia, ob id Soli sacrum. *Cic. Leg.* 2, 15. Ludi publici sunt cavea, Circoque divisi. *Enn.* ap. *Cic. Div.* 1. *in f.* Non vicanos haruspices, non de Circo astrologos. *Suet. Aug.* 74. Triviales ex Circo ludii. *Hor. Sat.* 1, 6, 113. Fallax Circus. *Mart.* 10, 53. clamosus. *Plin.* 36, 9, 14. *n.* 5. *Circum magnum* vocat, quem tum is alibi, tum alii scriptores fere maximum appellant. ℙ [*Dicitur etiam pro *cavea*, *claustris*, Circi quibus teneri solebant bestiae. *Ov. Met.* 12, 102. Haud secus exarsit, quam Circo taurus aperto, Cum sua terribili petit irritamina cornu, Poeniceas vestes elusaque vulnera sentit.] ℙ Ad Circum etiam prostibula fuisse, colligitur ex *Juven.* 3, 65. ℙ Per similitudinem *Circus* dictus est a *Virg. A.* 5, 109, 287. et 551. locus spatiosus, in quo Aeneas in Sicilia ludos edidit: et in Hispania, ubi Scipio, *Sil.* 16, 313. et 323. ℙ *Circus* pro hominibus in Circo spectantibus. *Sil. ib.* 535. ℙ *Circus maritimus* locus fuit, in quo Anagninos concilium habuisse omnium circa populorum, narrat *Liv.* 9, 42. *in f.* ℙ De *Circo* ave, et gemma, V. in CIRCOS

CIRIS, is, f. *κείρις*, nomen avis, in quam poetae fabulantur conversam fuisse Scyllam Nisi filiam: quae ideo *ciris* dicta est, quod capillum patris, in quo regni ejus fatum positum erat, furtim secuerat: a *κείρω*, tondeo. *Ov. Met.* 8, 150. plumis in avem mutata vocatur Ciris, et a tonso est hoc nomen adepta capillo. [*V. *Hadrian. Junius* de Coma p. 311. (p. 438. ed. *Arckel.*)] ℙ Exstat de hac fabula poemation, quod vulgo tribuitur *Virgilio*, ubi ipsa avis describitur pennas habens varii coloris, et cristam purpuream in vertice. *Scalig. ib.* ad *v.* 527. putat, designari eam avem, quam *aigrette* Galli vocant: eorumque opinionem respuit, qui alaudam esse arbitrantur. *Scalig.* sequitur *Heynius* ad *Virg. Cir.*, quem quidem docte hac de re disserentem, consule. ℙ Proverbii speciem habet illud *Pl. Capt.* 1, 2, 81. *I modo, venare leporem: nunc cirim tenes*, h. e. quaere tibi lautiorem coenam: nunc meam habes, quae admodum parca est, tantoque minoris impensae, quanto minor est ciris, minusque apta conviviis, quam lepus, ex quo delicatissima fiunt pulpamenta. Eadem ratione explicant *Turneb.* 14, 7. et *Lambin.* sed magis placet iis legere, *nunc irim tenes.* Est autem *iris* herba, qua utebantur in vinis condiendis, ut est ap. *Caton. R. R.* 107. et *Colum.* 12, 27. Denique alii legunt, *nunc i, rem tenes.* [*Ictim legit *Lindem.* MSS. aut *inim* aut *ithim* exhibentium vestigia et Laelii Brisciolae conjecturam secutus.] ℙ *Hygin. fab.* 198. *in piscem, quem Cirin vocant*, Scyllam mutatum fuisse dicit.

CIRNEA. V. HIRNEA.

*CIRPI, opp. Pannon. infer., dictum et Carpis *Notit. Imper.* V. *Carpis. B. A.*

CIRRATUS, a, um, adj. *βεβοστρυχωμένος*, *πλοκαμώδης*, cirros habens. Cirrati dicti sunt pueri capillati, quia capillum nutriebant usque ad tempus pubertatis. *Pers.* 1, 29. Ten' cirratorum centum dictata fuisse, Pro nihilo pendes? *Mart.* 9, 30. Et matutini cirrata caterva magistri. *Ammian.* 14, 6. Licet feminas affatim multas spectare cirratas. ℙ *Cirratae vestes*, villosae, et hirtae; vel quae fimbrias habent per extimam oram dependentes, *κροσωταὶ ἐσθῆτες.* Posterior haec expositio magis placet *Salmasio* ad illud *Capitol. Pert.* 8. Lacernas, et chiridotas Dalmatarum, et cirratas militares etc.

CIRRHA, ae, f. *Aspropiti*, *Κίρρα*, urbs Graeciae in Phocide, maritima prope Parnassum montem, Apollini sacra. *Luc.* 3, 172. scopulosaque Cirrha. *Mart.* 1, 77. Quid tibi cum Cirrha? quid cum Permessidos unda? *h. e.* cum poesi, et poetis. *Avien. Perieg.* 6. Cirrha fatidica. (V. CIRRHAEUS.) Adde *Plin.* 4, 3, 4. ℙ *Acron* ad *Hor. Od.* 2, 1. *extr.* docet esse nomen alterius ex jugis Parnassi montis Apollini sacri, cum alterum Nysa Baccho sit. ℙ Scribitur et Cyrrha, *Κύρρα.*

CIRRHAEUS, a, um, adj. *Κιρραῖος*, ad Cirrham pertinens. *Plin.* 4, 3, 4. Cirrhaei campi. *Senec. Herc. Oet.* 92. Cirrhaea Paean templa, serpente caeso, meruit. (Adde *ib.* 1473.) *Id. Oedip.* 269. et *Lucan.* 5, 115. Cirrhaea vates, *h. e.* quae Delphici Apollinis oracula reddebat. Dicitur autem *Cirrhaea*, quia Apollo ipse *Cirrhaeus* dicebatur a Cirrha urbe sibi sacra; vel quia Cirrha in eadem est regione Phocidis, ubi et oraculum Delphicum. *Lucan.* 5, 95. et *Sil.* 3, 9. Cirrhaea antra, *h. e.* locus oraculi Delphici. *Stat.* 8, 331. Cirrhaeus hiatus. *Claud. praef.* 2. *Rapt. Pros.* 16. Cirrhaeae artes, *h. e.* Apollineae, Phoebeae. ℙ Scribitur et *Cyrrhaeus.*

[CIRRIO, onis, m. diminut. cirri. Est nomen servile Romanum. *Inscr.* ap. *Mur.* 1564, 11. C. Valerius Zephyrus Cirrionem suum libertum et alumnum indulgentissimum hic consecravit. *F.*]

[CIRRITUDO, inis, f. status, seu conditio illius, qui cirros habet. V. v. seq. *F.*]

[CIRRITUS, a, um, adj. qui cirros habet, cirratus. *Not. Tir.* p. 155. Cirrus, cirritus, cirritudo. ℙ *Cirritum pirum* inter varia pirorum genera enumerat *Cloatius* ap. *Macr. Saturn.* 2, 15. *F.*]

CIRRUS, i, m. *βόστρυχος*, *πλόκαμος*, capillus natura crispus seu contortus. Differt a *cincinno*, qui est capillus arte crispatus. [*cf. *Döderl.* 3, 22.] Dicitur proprie de capillis puerorum, qui comam ante annos pubertatis non tondebant, sed alebant et componebant. In pubertate vero desecabant, et alicui Deo consecrabant. Quidam ita distinguunt, ut *coma* dicatur de pueris usque ad annum septimum, quo tempore semel detondebantur; *cirri* usque ad decimumquintum; deinceps vero *caesaries. Varr.* ap. *Non.* 2, 196. Itaque Ambraciae primum capillum puerilem demptum, item cirros ad Apollinem ponere solent. ℙ Sed haec discrimina ut vera sint, certe non sunt perpetua. *Mart.* 10, 83. *de calvo.* caputque nudum Cirris grandibus hinc et inde cingunt. ℙ *Salm. in exercitat. Plin.* p. 762. contendit cirros non esse capillos crispatos, sed in nodum religatos. Hinc a *Juvenale* tribui Germanis, quorum comae non sunt crispae, sed rectae et prolixae, 13, 164. Caerula quis stupuit Germani lumina? flavam Caesariem, et madido torquentem cornua cirro? *Madidum* appellat *Juvenalis* Germanorum cirrum, quod illi capillo crebro lavare, et sapone rutilare consueverant. *Mart.* quoque *Spectac.* 3. et 5, 37. et alii crinem in nodos collectum Germanis tribuunt. V. ap. *Salm.* plura. ℙ *Cirrus a vertice* est capillorum nodus in summo vertice capitis, quem Itali dicunt *ciuffo sul cucuzzolo*, quo usos fuisse veteres luctatores probat *E. Q. Viscont. Mus. Pio-Clem. T.* 5. p. 210. *ed. Mediol.*, qui exinde hunc locum illustrat *Suet. Ner.* 45. Ex annonae quoque caritate luctantium accrevit invidia. Nam et forte accidit, ut in publica fame Alexandrina navis nunciaretur pulverem luctatoribus aulicis advexisse. Quare omnium in se odio concitato, nihil contumeliarum defuit quin subiret. Statuae ejus a vertice cirrus appositus est cum inscriptione Graeca: Nunc demum agona esse, et traderet tandem, *h. e.* statuae ejus cirrus luctatorum proprius appositus, et subscriptum fuit, nunc demum, cum nempe Julius Vindex in Gallia, et Sulpicius Galba in Hispania rebellionem fecerant, tempus esse luctandi, et palmam tradendi. V. TRADO. ℙ *Cirri* sunt etiam pili in fronte, in articu-

lis pedum, et in tibiis equorum. *Veg. Vet.* 4, 2. A cirro frontis ad nares habet pedem. *Id. ib.* 2, 28. Cirri in articulis pedum, naturale ornamentum, non resecandi. *Id. ib.* 4, 1. A gamba ad cirros tibiales ossa duo. ℙ *Cirri* etiam dicuntur in quibusdam avibus apices capitis praetenui pluma instar capillorum conflati. *Plin.* 11, 37, 44. In capite paucis animalibus, nec nisi volucribus, apices, diversi quidem generis: phoenici, plumarum serie; pavonibus, crinitis arbusculis; stymphalidi, cirro; phasianae, corniculis. ℙ Praeterea tribuuntur quibusdam herbis, quae tenuia veluti capillamenta habent. *Plin.* 26, 7, 20. Ephredra folio nullo, cirris numerosa. Et 27, 4, 5. Herba sine foliis, folliculos in cirris habens. ℙ Item polypis quorum brachia in tenues veluti crines dissecta *cirri* appellantur ab *eod. Plin.* 26, 8, 37. ℙ Item ostreis. V. OSTREA. ℙ Denique *cirri* sunt fimbriae tenues, in quibusdam vestibus, in extremitatibus earum dependentes. *Phaedr.* 2, 5. Ex alticinctis unus atriensibus, Cui tunica ab humeris linteo Pelusio Erat destricta, cirris dependentibus. *Salm. l. c.* distinguit cirros a fimbriis, ut illi sint fila in nodum stricta, villis exstantibus; hae villi recti et discriminati, nulloque nodo constricti. In loco *Phaedri* sunt qui *cirros dependentes* ad ipsam atriensis comam, non ad ejus tunicam referunt; sed priorem interpretationem confirmare videtur locus *Petr. Sat.* 32. Mappa fimbriis hinc atque illinc pendentibus.

CIRSION, ii, n. κίρσιον, cauliculus est tener duum cubitorum, triangulo similis, foliis spinosis circumdatus. Spinae molles sunt: folia bovis linguae similia, minora, subcandida, et in cacumine capitula purpurea, quae solvuntur in lanugines. *Plin.* 27, 8, 39.

*CIRTA, ae, oppidum. *Liv.* 30, 12. *Plin.* 5, 3. *Mela* 1, 6. *Sall. Jug.* 21. et al. *Ptolem.* dicitur Κίρτα Ἰουλία. *B. A.* V. v. seq.

[*CIRTENSIS, se, adj. ad Cirtam pertinens, Numidiae metropolim in Africa, quae a C. Caesaris temporibus *colonia Sittianorum* dici coeperat, P. Sittii militibus eo deductis, a Constantino M. *Constantina* dicta est. Patria fuit M. Cornelii Frontonis, qui Antoninis imperantibus floruit. *Front. ad amic. ep.* 2, 10. Alii quoque plurimi sunt in senatu Cirtentes clarissimi viri. *Tac. A.* 3, 74. Ne Cirtensium pagi impune traherentur, propriam manum Blaesus filius duxit. *F. B. A.*]

CIS, ἐντός, praepositio accusativum regens, cui opponitur *ultra*, et *trans*. Fere jungitur cum locorum nominibus: in quo differt a *citra*, quae et aliis saepe apponitur. Dicimus enim *citra cruorem*, *citra bellum*, *citra commoda* etc., quibus locis *cis* locum non habet. *Cic. Fam.* 3, 8. Dioeceses, quae cis Taurum sunt. *Liv.* 5, 33. Prius cis Apenninum, postea trans Apenninum. Et *ib.* 35. Cis Padum, ultraque. [*Tac. A.* 12, 56. Structo cis Tiberim stagno.] ℙ Interdum refertur ad tempus, et pro *intra* ponitur. *Pl. Truc.* 2, 3, 27. Cis dies paucos. *Id. Merc.* 1, 2, 42. Paucos cis menses. *Id. Most.* 1, 1, 17. Cis paucas tempestates. Adde *Mamertin. Grat. act. ad Julian.* 15. et *Aurel. Vict. Caesar.* 42. Hunc usum agnoscit etiam *Prisc.* 14, 987., additque, dici etiam posse *cis naturae leges*, hoc est intra, vel secundum naturae leges. Sed hoc nullo Latini scriptoris exemplo confirmat. ℙ Pro *intra* etiam adhibita est a *Tac. A.* 11, 30. Veniam in praeteritum petens, quod ei cis Vectium, cis Plautium dissimulavisset, *h. e.* quod tacuisset, donec res constitit intra Vectium, et Plautium. V. integrum loc. ℙ *Non.* 2, 180. docet, *cis* poni etiam pro *ultra*. Sed exempla, quae affert ex *fr. Sall.* et *Varr*, contrarium probant.

CISALPICUS, a, um, adj. idem ac Cisalpinus. *Not. Tir.* p. 144. Cisalpes, Cisalpinus, Cisalpicus. V, TRANSALPICUS.

CISALPINUS, a, um, adj. qui cis Alpes est, ut Galli Cisalpini, et Gallia Cisalpina. *Cic. Man.* 12., *Caes. B. G.* 6, 1. et *Liv.* 27, 38.

*CISAMUM, i, Cretae opp. *Plin.* 4, 12. *B. A.*

[CISIACUS, i, m. ad cisium pertinens. Est cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Maff. Mus. Ver.* 113, 2. Q. Caecilius Cisiacus. *F.*]

[CISIANUS, i, m. idem ac cisiarius. *Inscr.* ap. *Fabr.* p. 731. *n.* 450. Cn. Sentio Cn. fil. Cn. N. Ter. Felici patrono libertor. et olearior. et juvenum cisianorum. *F.*]

[CISIARIUM, ii, n. locus in quo cisia construuntur, et servantur. *Inscr.* ap. *Fabr.* p. 91. *n.* 179. Damnas esto collegio jumentariorum, qui est in cisiariis Tiburtinis Herculis HS. L. M. N. *F.*]

CISIARIUS, ii, m. qui cisium regit. *Ulp. Dig.* 19, 2, 13. Si cisiarius, dum ceteros transire contendit, cisium evertit, et servum quassavit, vel occidit. ℙ Item cisiorum faber. *Incsr.* ap. *Mur.* 979, 6. L. Tampius L. F. Peccio cisiar. etc. Alia ap. *eund.* 108, 4 Cisiarii Praenestini *Fortunae Primigeniae* De*Dicarunt.*

[CISIMBRENSIS, se, adj. ad Cisimbrium pertinens, Hispaniae Baeticae oppidum. *Inscr.* ap. *Grut.* 168, 5. C. Valerius C. F. Gal. Valerianus Cisimbrensis. Alia ap, *eund.* 477, 5. Ordo municipum municipii Cisimbrensis. *F.*]

*CISIPADUM GENS, pop. Afr., in reg. Syrt. *Plin.* 5, 4. *B. A.*

CISIUM, ii, n. a κίω, eo, ruo, genus vehiculi duarum rotarum, ut describit *Non.* 2, 139., quo Romani utebantur, cum iter volebant celeriter conficere. *Cic. Phil.* 2, 31. Inde cisio celeriter ad urbem advectus, domum venit. *Id. Rosc. Am.* 7. Decem horis nocturnis ex quinquaginta millia passuum cisiis pervolavit. *Auson. ep.* 8. 6. Vel cisio trijugi, si placet, insilias. *Virg. Catal. carm.* 8, 3. Neque ullius volantis impetum cisi Nequisse praeterire. *Vitruv.* 10, 1. inter machinas notissimas refert cisia. Cisii figuram exhibet *Hannib. Oliver.* in *Marm. Pisaur.* p. 155. [*Cf. *Scheff. de re vehicul.* II. 18. p. 237. sq.]

CISMARE, hoc est citra mare, tanquam uram compositam vocem affert *Diomed.* 2, 431.

*CISMARINUS, a, um, adj., qui cis mare est. *Sarisb. Ep.* 176. Cismarini et transmarini. *B. A.*

CISMONTANUS, a, um, adj. qui cis montes habitat. Hinc *Aufinates cismontani* dicuntur a *Plin.* 3, 12, 17. ubi nunc *Ofena*, quoniam ultra eos editissima Vestinorum juga attolluntur.

*CISORI, orum, pop. Africae *ulter. Plin.* 6, 30. *B. A.*

CISORIUM, ii, n. acies, mucro, quo caedimus. *Veg. Vet.* 2, 22.

CISPADANUS, a, um, adj. qui cis Padum est, ut *Cisalpinus*, *Cismontanus*, *Cisrhenanus;* adhuc tamen caret Latino auctore.

CISPELLO, is, a. 3. in citeriorem partem pello. *Pl. Amph.* 3, 4, 17. Atque illuc sursum ascendero: inde optimo sic cispellam virum.

*CISPII, orum, Africae *ulter.* populi. *Plin.* 6, 30. *B. A.*

CISPIUS mons Romae fuit in Exquiliis, eratque alter vertex ipsarum Exquiliarum: ita dictus a quodam Cispio. Hoc nomen antiquum erat, et fere solummodo in sacris adhibebatur: extra illa, Exquiliae. *Varr. L. L.* 4, 8., *Gell.* 15, 1. et *Festus*, qui in Septimontio addit dictum esse a Laevo Cispio Anagnino, qui cum praesidio missus ad Romam tuendam, eam partem Exquiliarum, quae jacet ad vicum Patricium versus, in qua regione est Aedes Mephitis, tuitus est.

CISRHENANUS, a, um, adj. *Caes. B. G.* 6, 2. Germani cisrhenani.

CISSANTHEMOS, i, f. κισσάνθεμος, species est cyclaminis geniculatis caulibus, circa arbores te volvens, acinis hederae, sed mollibus, flore candido, specioso, radice nullius usus. *Plin.* 25, 9, 68.

[CISSAROS, i, f. vel Cissaron, i, n. herba eadem ac chrysanthemon. *Appul. Herb.* 17. *F.*]

CISSEIS, idis, f. Κισσηΐς, Hecuba filia Cissei, uxor Priami. *Virg. A.* 7, 320. Cisseis praegnans ignes enixa jugales.

*CISSERUSSA, ae, insula prope Cariam. *Plin.* 5, 31. *B. A.*

CISSEUS, i, m. Κισσεύς, disyllab. rex Threciae, secundum quosdam pater Hecubae uxoris Priami. Nam alii Dymantem faciunt. *Serv.* ad *A.* 7, 320. et *Hygin. fab.* 91. et 111.

*CISSIANTHI, (*Plin.* 6, 13. *ed. Hard.*), vel Cissianti (*Mela* 1, 2. *med.*), orum, pop. *Asiat*, in Russia, quae nunc vocatur Asiatica. *B. A.*

*CISSII MONTES, in Asia, trans Maeotidem paludem. *Plin.* 6, 7. *B. A.*

[CISSION, i, n. herba, quam *Appul. Herb.* 98. vocat etiam hederam nigram. *F.*]

CISSITIS, is, f. κισσῖτις, gemma hedereae folia colore referens: a κισσός, hedera. *Plin.* 37, 11, 73.

[CISSONIUS, a, um, adj. hederaceus: a κισσός, hedera. Ita est cognominatus Mercurius, ignota tamen de causa. *Inscr.* ap. *Mur.* 144, 3. Deo Mercurio Cissonio Dubitatia Castula natione Syria templum et porticus vetustate collapsum denuo de suo restituit. *F.*]

CISSOS, i, f. κισσός, Graeca vox hederam significans: praecipue vero ita appellatur ea, quae sola stat sine adminiculo, teste *Plin.* 16, 34, 62. ℙ Cissos erythranos alia est hederae species rubros acinos ferentis, ab ἐρυθρός, ruber. *Id.* 16, 34, 62. et 24, 10, 49. ℙ Fuit etiam hoc nomine puer Baccho dilectus, et in plantam sui nominis conversus: quae causa fuit, ut Bacchus hederaceam coronam gestare consueverit. V. HEDERA. ℙ [Et Latina positione *Cissus* est cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Grut.* 64, 2. M. Trosius Cissus. *F.*]

CISSYBIUM, ii, n. κισσύβιον, poculum ex hedera factum: a κισσός, hedera. *Macr. Sat.* 5, 21. ℙ Alii scribunt *cissymbium*, alii *cissibium.*

CISTA, ae, f. κίστη, capsa, arca, in qua aliquid reponitur. *Cic. Verr.* 2, 3, 85. Quaternos HS., quos mihi senatus ex aerario dedit, ego habebo, et in cistam transferam ex fisco. *Hor. Ep.* 1, 17, 54. Aut cistam effractam et subducta viatica plorat. *Juven.* 3, 206. Jamque vetus Graecos servabat cista libellos. ℙ De sitella, in qua ponebantur tabellae suffragiorum. *Auct. ad Her.* 1, 12. Pontes disturbat, cistas dejicit, impedimento est, quo secius feratur lex. Adde *Sisenn.* ap. *Non.* 2, 176., *Ascon. in Divin. Verr.* 7. et *Plin.* 33, 2, 7. ℙ In sacris Cereris, et Bacchi mos fuit, praecipue apud Graecos, cistas clausas circumferre, in quibus continebantur arcana instrumenta ad id sacrum pertinentia, ne illa mysteria, quae vulgare nefas erat, a populo cernenentur. Harum mentio fit ab *Oc. A. Am.* 2, 609., *Catull.* 64, 259., *Val. Flacc.* 2, 267. et *Tibull.* 1, 7, 48. ℙ Alii praeterea sunt cistarum usus. *Poeta quidam* ap. *Quint.* 8, 3. Praetextam in cista mures rosere Camilli. *Colum.* 12, 54. In quadratam cistam vimineam, quae neque spisse, solide tamen, et crassis viminibus contexta sit, rapa componito. *Plin.* 15, 17, 18. *n.* 2. Mala cistis vitilibus condere. [*Oc. *Met.* 2, 554. Pallas Erichthonium — Clauserat Actaeo texta de vimine cista.] ℙ *Plin.* 16, 40, 77. lentissimas quasque arbores, et levissimas, ut sunt ficus, salix, tilia, betulla, populus, ad cistas faciendas aptissime adhiberi, docet. Ex quo apparet, quaenam earum materies plerumque fuerit.

*CISTARTIUM, i, n. κιστάριον, panarium. *Vulg. Intrpr.* 1. *Sam.* 9, 7. Panis defecit in cistartiis nostris. Sed ed. *Sixti* V. habet Sitarviis V. *Sitarchia ad f. B. A.*

CISTELLA, ae, f. κιστίς, parva cista. *Auct. ad Her.* 1, 12. Saturninus legem ferre coepit, collegae intercedere: ille nihilominus cistellam detulit. Quidam leg. *sitellam. Pl. Cist.* 4, 1, 3. Cistella cum crepundiis. Adde *Ter. Eun.* 4, 6, 15.

CISTELLARIUS, a, um, adj. ad cistellam pertinens. *Cistellaria* inscripta est una ex Plauti comoediis, in qua solutio Fabulae oritur reperta et agnita cistella cum crepundiis, ex quibus filia parentes, hi filiam agnoscunt.

CISTELLATRIX, icis, f. *Pl. Trin.* 2, 1, 31. Flabelliferae, sandaligerulae, cantrices, cistellatrices, *h. e.* ancillae, quae dominarum cistellas, seu arculas servant.

CISTELLULA, ae, f. κιστίς, parva cistella. *Pl. Rud.* 2, 3, 60. Ubinam ea fuit cistellula? Adde *Ampf.* 2, 2, 141.

CISTERNA, ae, f. ἐκδοχεῖον, σύριγος, λάκκος, receptaculum subterraneum aquae pluviae ex stillicidiis collectae. *Varr. R. R.* 1, 11. Si omnino aqua non est viva, cisternae faciundae sub tectis, et lacus sub dio: ex altero loco ut homines, ex altero ut pecus uti possit. Adde *Colum.* 1, 5. et *Pallan.* 1, 17., ubi ejus faciendae rationem tradit. ℙ Apud *Petron. fragm. Tragur.* 73. *Burm.* mentio fit *cisternae frigidariae*, quae videtur esse locus subterraneus, in quo reponuntur aestate cibi, ne corrumpantur. ℙ Derivat *Fest.* ex eo, quod *cis inest infra terram*: at minus inepte *Voss. a cista.*

CISTERNINUS, a, um, adj. λακκαῖος, ad cisternam pertinens. *Colum.* 12, 43. Vasa in aqua fontana, vel cisternina mergere. Adde *Senec. ep.* 86. *Coel. Aurel. Tard.* 5, 10. Aqua imbrialis vel cisternina. *B. A.*

*CISTHENE, es, f. Κισθήνη, Asiae opp., in Aeolide vel Mysia. *Plin.* 5, 30. Cisthena appellatur a *Mela* 1, 18. *med. B. A.*

CISTHOS, i, m. κίσθος, frutex, quem et cittaron vocant, seu cissaron, major thymo, foliis ocimi. Ejus duo sunt genera floris colore distincta: masculus florem habet rosaceum, femina album. *Plin.* 24, 10, 48.

CISTIBERIS, e, adj. qui est cis Tiberim. Affertur locus *Pompon. Dig.* 1, 2, 2 §. 33. Hi, quos Cistiberes diximus. Ita in celebri editione *Torrentini:* at *Haloander* habet *cis Tiberim.*

CISTIFER, a, um, adj. cistam ferens, κιστοφόρος. *Mart.* 5, 17. Dum te posse negas nisi lato, Gellia, clavo Nubere, nupsisti, Gellia, cistifero, *h. e.* vilis ministerii homini. Alii intelligunt cistas ferentem in sacris Bacchi, vel Cereris: alii Judaeum, cujus cophinus, foenumque suppellex, ut ait *Juven.* 3, 14. *Turneb.* 3, 21. in libris suis legebat *cistigero:* at omnino legendum *cestifero.* V. CESTIFER.

CISTOPHORUS, i, m. κιστοφόρος, hoc est cistam ferens, cistifer. Vox Graeca. *Inscr.* ap. *Don.* 62, et 135. L. Lartio Antho cistophoro aedis Bellonae, *h. e.* mysteria in cista ferenti in sacris ejus Deae. ℙ Fuit nomen argentei nummi Asiatici, in quo sculpta erat imago cistae arcana Bacchi continentis: cujusmodi visuntur adhuc in nummis quibusdam M. Antonii, ap. *Vaillant.* et alios. Ejus meminit *Cic. Dom.* 20. et *Att.* 2, 6. et 16. *ad f.* et *ib.* 11, 1. Ejus valor erat quatuor circiter denariorum, *h. e.* fere trium *lire Italiane.* Porro quod ait *Cic. citat. ep* 11, 1. se habere in Asia *ad* HS. *bis et vicies in cistophoro*, idem est ac si diceret *in pecunia Asiatica.* ℙ Apud *Liv.* 37, 46. legitur *cistophorum*, in genitivo plur. pro *cistophororum.* Adde *Fest.* in *Euboicum.* De nummis cistophoris accurate agit *Eckhel. D. N. V. T.* 4. p. 352. et sqq.

CISTULA, ae, f. κιστίς. *Pl. Amph.* 1, 1, 264. Ubi patera nunc est? *Me.* In cistula Amphitruonis obsignata signo est. Adde *Rud.* 2, 3, 58. etc. *Mart.* 4, 46. Parcae cistula non capax olivae.

CITAEIS. V. CYTAEIS.

CITATIM, adv. ταχέως, celeriter. *Cic. Att.* 14, 20.

Citatim scribere. *Hirt. B. A.* 80. Ipse cum expedita copia in eum locum citatim contendit. *Quint.* 11, 3. Matronarum gravior ingressus est; ancillae citatius moventur. *Id.* 1, 1. *in f.* Nomina quaedam affectatae difficultatis quam citatissime volvere.

CĪTĀTORIUS, a, um, adj. ad citandum pertinens, hoc est ad vocandum in jus. Hinc *citatorium*, ii, vocatio in jus. *Imp. Anastas. Cod.* 12, 22, 2.

CĪTĀTUS, a, um, part. *a cito*, vehementer motus, permotus, *κινηθείς*. *Stat. Theb.* 6, 771. interdum nutu, capitisque citati Integer obsequio. *Claudian. II. Cons. Stilich.* 335. *de leonib.* ventoque citatis Terrificant Atlanta jubis. *Plin.* 7, 15, 13. Alvus citatior, *h. e.* fluxior, cita, soluta. *Senec. Med.* 852. Vultus citatus ira, *h. e.* permotus, turbatus. ℙ Item ad judicium, vel in jus vocatus, *κληθείς*. *Cic. Dom.* 18. Qui neque adesse sit jussus, neque citatus, neque accusatus. [**Suet. Tib.* 11. Citatum pro tribunali voce praeconis, conviciatorem rapi jussit in carcerem. *Id. ib.* 61. Citati ad causam dicendam.] *Id. Verr.* 2, 1, 7. Quo die primum judices citati in hunc reum consedistis. [**Liv.* 3, 38. Postquam citati senatores non convenerant, dimissi circa domos apparitores. *Id.* 1, 47. *Suet. Caes.* 74. Citatus testis. *Tac. A.* 1, 44. Citatus ab imperatore, nomen, ordinem cet. edebat.] ℙ Item ad cursum incitatus, citus, celer, *ἐξορμηθείς, ταχύς*. *Caes. B. G.* 4, 10. Rhenus per fines Trevirorum citatus fertur. *Id. B. C.* 3, 96. Equo citato Larissam contendit. *Liv.* 27, 50. Citatiore, quam venerat, agmine ad stativa sua pervenit. *Id.* 28, 14. *ad f.* Citato gradu in hostem ducebant. *Id.* 22, 6. *ad f.* Quam citatissimo poterant agmine sese abripuerunt. *Id.* 1, 57. Omnes citatis equis advolant Romam. [**Suet. Nero* 5. Puerum citatis jumentis haud ignarus obtrivit. *Propert.* 1, 8, 23. Nec me deficiet, nautas rogitare citatos, i. e. citato cursu navigantes.] *Sil.* 4, 6. volucrique citatior Euro. [**Id.* 10, 11. Penna citatior ibat. *Id.* 9, 592. Citato ense geminum transverberat.] *Juven.* 1, 60. dum pervolat axe citato Flaminiam. *Luc.* 8, 456. Cyproque citatas Immisere rates. *Senec. Herc. Oet.* 1900. Vosque mundi turba citati, *h. e.* coeli, quod perpetuo, celerique motu fertur. ℙ Translate. *Quint.* 11, 3. Aliis locis citata, aliis pressa conveniet pronunciatio. [**Id. Inst.* 9, 4. p. 870. Argumenta acria et citata. *Id. ib.* p. 872. Citati in argumentis. *Id. ib.* 11, 3. p. 1023. Roscius citatior, Aesopus gravior fuit.] *Gell.* 1, 11. *a med.* Soni tum placidi, tum citati.

CĪTĒ, adv. pro *cito* legit *Rhodius* ap. *Scrib. Compos.* 198.

CĪTER, citerior, citimus, *antique* citumus, qui cis, seu prope non est. *Cato* ap. *Prisc.* 3, 599. et 14, 989. Citer ager alligatus ad sacra erit. *Cic. Prov. cons.* 15. Alter ulteriorem Galliam decernit, alter citeriorem. [**Suet. Caes.* 56. *Tac. H.* 1, 49. Citerior Hispania.] *Flor.* 4, 12. Oceanus citerior. *Cic. Somn. Scip.* 3. *in f.* Luna, quae ultima a coelo, citima terris, luce lucebat aliena. (Adde *Univers.* 7.) *Id. De rep.* 1. ap. *Non.* 2, 126. Deduc orationem tuam de coelo ad haec cituma. *Plin.* 6, 34, 39. Citima Persidis. *subaudi* loca. (*Paul.* ex *Festo citimum* exponit extremum: intellige proximum nobis.) *Val. Max.* 9, 12. *n.* 6. Cum in carcerem duceretur, in ejus postem eliso capite, in ipso ignominiae aditu concidit, ac spiritum posuit, uno gradu a publico supplicio manuque carnificis citerior, *h. e.* remotus, absens: unus enim gradus deerat, ut ad publicum supplicium perveniret. ℙ Positivum *citer* perantiquum est, et paene obsoletum: *citerior* vero usitatissimum, et refertur etiam ad tempus. *Cic. Leg.* 3, 2. Atque ut ad haec citeriora veniam, et notiora nobis. *Id. Fam.* 2, 12. Ita molestae Quinquatrus afferebantur: nam citeriora nondum audiebamus. *Cajus Dig.* 23, 4, 15. Citeriore die reddere aliquid. *Val. Max.* 8, 15. *n.* 1. Africano consulatus citerior legitimo tempore datus est. *Id. ib.* 7. *n.* 10. *extr.* Citerioris aetatis meta, *h. e.* brevioris. *Id.* 6, 3. *n.* 11. Citeriorem delicto praebuit ultionem, *h. e.* priorem delicto: delictum puniit, priusquam admitteretur. ℙ *Citerior* idem ac minor. *Quint. Declam.* 299. In parricidae cruciatus cum omnia commenta sit antiquitas, citerior tamen est poena, quam scelus.

CITERIA, ae, f. effigies quaedam arguta et loquax ridiculi gratia, quae in pompa vehi Romae solebat: quasi pica loquax, ex *κίττα*, pica, et *ἐρεῖν*, dicere, ut *Martinius* conjectat. *Cato* ap. *Fest.* Quid ego cum illo dissertem amplius, quem ego denique credo in pompa vectitatum iri in ludis pro citeria?

CĪTĔRĬOR. V. CITER.

CĪTĔRĬUS. V. CITRA.

CĪTHAERON, onis, m. *Κιθαιρών*, mons Boeotiae prope Thebas Baccho sacer. Illae enim Thebae Bacchi patria esse dicuntur. *Plin.* 4, 7, 12. et *Mela* 2, 3. ℙ Celebris est tum propter copiam ferarum ad venandum, ut colligitur ex *Virg. G.* 3, 43., tum propter Orgia ibi celebrata, et discerptum a Bacchantibus Penthea, ut est ap. *Ov. Met.* 3. *sub f.* Hinc *Virg. A.* 4, 303. ubi auditu stimulant trieterica Baccho Orgia, nocturnusque vocat clamore Cithaeron. ℙ *Serv.* ad *G.* 3, 43. et *A.* 7, 641. tradit, Cithaeronem esse alterum Parnassi jugum: sed fallitur, cum Parnassus longe dissitus, et in alia regione sit, nempe in Phocide. ℙ *Lactant.* 1, 22. tradit, ideo *Cithaeronem* dictum esse, quod frequenter Orphei citharae cantu personaret. Alii docent ita nomen habuisse a Cithaerone Boeotorum rege: quod colligitur etiam ex *Propert.* 3, 1, 43. [*Ita *Pausan.* in Boeoticis. Cf. *Brouckh.* ad *Propert. l.* modo *laud.*] ℙ Reperitur etiam *Cithĕron* sine diphthongo, et paenultima correpta. *Auson. Idyll.* 11, 32. Sed Citheron toties ternas ex aere sacravit. *Aldus* edidit *A.* 1517. Sacravit toties ternas ex aere Cithaeron.

CĪTHĂRA, ae, f. *κιθάρα*, instrumentum musicum, de cujus forma et origine V. CHELYS. et *Isid. Orig.* 2, 3, 22. Forma citharae initio similis fuisse traditur pectori humano, quod uti vox de pectore, ita ex ipsa cantus ederetur, appellataque eadem de causa. Nam pectus Dorica lingua *κιθάρα* vocatur. Antiqua autem cithara septem chordis erat, unde *Virg.* (*A.* 6, 646.) Septem discrimina vocum. Cithara concavitatem ligni inferius habet (quam Graeci *μαγάδιν* vocant, *Cic.* vero *N. D.* 2, 59. cornu ad nervos resonans in cantibus.) *Auct. ad Herenn.* 4, 47. Citharam tenens exornatissimam, auro et ebore distinctam. *Quint.* 12, 10. *a med.* in cithara quinque constituerunt sonos: plurima deinde varietate complent spatia illa nervorum, atque iis, quos interposuerunt, inserunt alios, ut pauci illi transitus multos gradus habeant. *Virg. A.* 6, 120. Orpheus Threicia fretus cithara, fidibusque canoris. *Id. ib.* 9, 776. cui carmina semper, Et citharae cordi, numerosque intendere nervis. *Hor. Od.* 1, 15, 15. Imbelli cithara dividere carmina. *Ov. Met.* 5, 332. Movere ora vocalia ad citharam. *Plin.* 9, 8, 8. Cithara canere. *Quint.* 1, 10. Canere laudes Deorum ad citharam. *Plin. ep.* 5, 19. Cithara perite uti. ℙ Idem est quod *Chelys*, atque adeo a lyra differt, ut ibidem diximus. Nam citharae Apollo inventor dicitur, lyrae Mercurius. *Sidon. carm.* 1, 7. Arcas, et Arcitenens fidibus strepuere sonoris: Doctior hic citharae pulsibus, ille lyrae. [**Fischerus* in ind. ad *Palaeph.* s. v. *Κιθάρα* Mercurium laudat e scriptt. vett. Citharae, Apollinem Lyrae inventorem. Cf. *Gierig. Ind.* ad *Ov. Fast.*] Apud *Plin.* 7, 56, 57. inventio citharae ab aliis Amphioni, ab aliis Orpheo, ab aliis Lino tribuitur. ℙ Promiscue tamen non raro a poetis adhibetur: cujus rei exemplum habent apud *Ov. Her.* 15, 200. et 202. et *Fast.* 2, 104. et 115. ℙ Molles citharae modi, ap. *Hor. Od.* 2, 12, 3. sunt versus lyrici. [**Virg. A.* 12, 394. Cui Apollo — Augurium citharamque dabat, i. e. canendi artem docebat. — *Propert.* 2, 10, 10, Nunc aliam citharam me mea Musa docet, h. novum genus carminum.]

[CĪTHĂRĪCEN, ĭnis, m. qui cithara canit: fictum nomen a *Varr. L. L.* 7, 33. Cum a tibiis et canendo tibicen dicitur, quaerunt, cur non a cithara citharicen. *F.*]

CĪTHĂRISTĀ, ae, m. *κιθαριστής*, qui citharam pulsat sine cantu; ut *citharoedus* est, qui cum sono citharae vocem conjungit. Hoc enim discrimen tradunt *J. Scalig.* et *Voss.* Et sane id poscit Graeca appellatio. Nam *κιθαριστής*, est a simplici *κιθάρα*; at *κιθαρῳδός*, ex *κιθάρα* et *ἀείδω*, cano. *Cic. Phil.* 5, 6. Saltatores, citharistas, totum denique comissationis Antonianae chorum. Adde *Verr.* 2, 1. 20. ℙ Illud tamen discrimen non est perpetuum. Nam *Id. Div.* 2, 64. *in f.* citharistam dixit de eo, qui citharoedus fuit, nempe de Amphione. ℙ **Citharista*, *ae*, f. fuit etiam portus Galliae Narbonensis, non procul a Massilia, ubi nunc *Ceireste*. *Plin.* 3, 4, 5. et *Mela* 2, 5. *B. A.*

CĪTHĂRISTRĬA, ae, f. quae citharam pulsat, *κιθαριστρια*. *Ter. Ph.* 1, 2, 31. Quandam nactus est puellulam Citharistriam: hanc amare coepit perdite. *Id. ib.* 59. hanc eandem *fidicinam* appellat. ℙ *Citharistria* est etiam eadem ac citharoeda, quae nempe et citharam pulsat et voce canit. *Sidon. ep.* 9, 13. *in carm.* 2. Bimari remittat urbe Citharistrias Corinthus: Digiti quibus canentes, Pariter sonante lingua, Vice pectinis fatigent Animata fila pulsu.

CĪTHĂRIZO, as, n. l. *κιθαρίζω*, citharam pulso. *Nep. Epam.* 2. Nam et citharizare et cantare ad chordarum sonum doctus est a Dionysio.

CĪTHĂROEDĀ, ae, f. quae ad citharae sonum cantat. *Inscr.* ap. *Grut.* 654, 2. Claudiae citharoedae conjugi optimae etc. Adde ap. *Mur.* 941, 1.

CĪTHĂROEDĬCUS, a, um, adj. *κιθαρῳδικός*, ad citharoedum pertinens, ut *ars citharoedica* apud *Suet. Ner.* 40. et citharoedicus habitus *ib.* 25. et citharoedica carmina *Plin.* 7, 56, 57. [**Eutr.* 7, 14. Citharoedicus habitus et tragicus. V. quae notavit ad h. l. *Tzschuck.*]

CĪTHĂROEDUS, i, m. *κιθαρῳδός*, qui ad citharae sonum canit. *Cic. Mur.* 13. Auloedus sit, qui citharoedus esse non possit. *Quint.* 1, 12. Citharoedi simul et memoriae et sono vocis et pluribus flexibus serviunt, cum interim alios nervos dextra percutiunt, alios laeva trahunt, continent, probant: ne pes quidem otiosus certam legem temporum servat: et haec pariter omnia. V. CITHARISTA. ℙ Non omnes, qui habent citharam, sunt citharoedi, proverb. ap. *Varr. R. R.* 2, 1., *h. e.* non ideo quis peritus est in ea arte, cujus artis instrumenta abunde possidet.

CĪTHĂRUS, i, m. *κίθαρος*, piscis marinus e rhomborum genere, pessimi succi. *Plin.* 32, 11, 53.

CĪTĬAEUS, a, um, adj. idem ac Citiensis. *Cic. Fin.* 4, 20. Scis enim Citiaeos, clientes tuos e Phoenicia profectos. Alii leg. *Citieos.* [*Ita *Orell.*]

CĪTĬCULA. V. COTICULA.

CĪTĬENSIS, se, adj. ad Citium pertinens, Cypri oppidum maritimum in ora australi, nunc *Larnica* sive *Arnaca*, cujus meminit *Plin.* 5, 31, 35. *Gell.* 17, 21. Epicurus Atheniensis et Zeno Citiensis, philosophi celebres. *Ulp.* 50, 12, 1. Si columnas Citiensibus promisisti. *Inscr.* in *Ephem. litter. Flor.* ann. 1787. p. 603. Imp. Caes. Nervae, Aug. P. P. Cos. II. civitas Citiensium. *Ib.* de situ urbis disseritur et Graecae etiam inscriptiones afferuntur erutae, ubi quondam ea urbs fuit.

CĪTĬEUS, i, m. *Κιτιεύς*, trisyllab. idem ac Citiensis. *Cic. Tusc.* 5, 11. *ad f.* Zeno Citieus. Alii leg. *Cittieus*, alii *Citiēus*, quadrisyllab.

CĪTĬMĔ. V. CITRA.

CĪTĬMUS. V. CITER.

CĪTĬPES, ĕdis, celeripes. *Diomed.* 3, 472. Citipedem cursum reperire.

CĪTĬREMIS, e, adj. *Argo citiremem* dixit *Varr.* ap. *Charis.* 1, 94., *h. e.* quae remis cita fertur.

*CĪTIUM, i, opp. Macedoniae. *Liv.* 42, 51. ℙ Citium, opp. Cypri. V. Citiensis. *B. A.*

*CĪTIUS, i, m. mons in Macedonia. *Liv.* 43, 21. *B. A.*

CĪTŌ, adv. *ταχέως, εὐθέως, παραχρῆμα*, brevi tempore, sine mora, celeriter. [*De discrimine inter *cito*, *celeriter*, *velociter* cf. *Döderl.* 2, 135.] *Cic. Fam.* 9, 3. Quid potissimum scribam? quod velle te puto, cito me ad te esse venturum. Et *ib.* 16, 20. Confido, si diligentiam adhibueris, cito te firmum fore. *Id. Or.* 3, 36. Negasti, qui non cito quid didicisset, unquam omnino posse perdiscere. *Id. Amic.* 21. Nimis cito. *Ov. A. Am.* 3, 685. Nec cito credideris. *Ter. Andr.* 1, 5, 20. Abi cito, et suspende te. *Id. Eun.* 1, 2, 98. Labascit, victus uno verbo quam cito! *Id. Hecyr.* 3, 1, 8. Sic citius, qui te expedias his aerumnis, reperias. *Phaedr.* 3, 6. Quam tarda es! inquit: non vis citius progredi? *Caes. B. G.* 5, 33. Per temonem percurrere, et inde se in currus citissime recipere consueverunt. [**Tac. A.* 1, 1. Pompeji Crassique potentia cito in Caesarem, Lepidi atque Antonii arma in Augustum cessere. *Id. ib.* 12, 38. Ni cito e vicis et castellis proximis subventum foret. *Id. H.* 2, 25. Satis cito incipi victoriam, ubi provisum foret, ne vincerentur. *Hor. A. P.* 335. Quidquid praecipies, esto brevis: ut cito dicta Percipiant animi dociles.] *Pl. Mil.* 2, 6, 45. Cito transcurrito rursum curriculo domum. *Id. ib.* 2, 1, 36. Quantum citius possum, mihi navem paro (pro *quam cito*; non imitandus.) *Hor. Od.* 1. 13. *in f.* Citius suprema die, *h. e.* prius: antequam suprema dies veniat. *Id. Sat.* 2, 2, 80. et *Petr. Sat.* 131. Dicto citius, *ἐμμελέως*. [**Ov. Fast.* 5, 547. Quid solito citius liquido jubar aequore tollit candida dies?] ℙ *Citius quam* est prius quam. *Cic. Verr.* 2, 4, 26. Vox me citius defecerit, quam nomina. *Id. Off.* 1, 18. Vicinum citius adjuveris, quam aut fratrem, aut familiarem. Adde *Pl. Pers.* 3, 3, 30., *Liv.* 8, 32. et *Hor. Sat.* 2, 5, 35. [**Ov. Met.* 5, 635. Et citius, quam nunc tibi facta renarro, In laticem mutor. — ℙ *Serius aut citius* ap. *Ov. Met.* 10, 33. Serius aut citius sedem properamus ad unam. Idem quod *Hor. Od.* 2, 3, 26. Serius ocius.] ℙ Ponitur etiam pro potius quam. *Cic. Brut.* 67. *in f.* Eam citius veteratoriam, quam oratoriam diceres. Adde *Phil.* 2, 11. ℙ *Cito* pro facile. *Ter. Adelph.* 3, 4, 78. Homo antiqua virtute ac fide: haud cito mali quid ortum ex hoc sit publice. *Cic. Brut.* 76. Sed neque aptiorem cito alium dixerim, neque sententiis crebriorem. ℙ *Sat cito*, *si sat bene*, scitum dictum *Catonis* ap. *Hieron. ep.* 66. *n.* 9.

CĪTO, as, avi, atum, a. l. *ἀναχινέω, διαχινέω*, valde moveo, permoveo: frequentat. a *cieo*. *Stat. Theb.* 8, 124. Ut leo, Massyli cum lux stetit obvia ferri, Tunc iras, tunc arma citat. (Sic *Virg. A.* 12, 6. Tum demum movet arma leo.) [**Sil.* 4, 583. Citat hastam.] *Cels.* 6, 9. *ad f.* Alumen scissile in foramen conjectum dentem citat. *Id.* 4, 6. Imponitur medicamentum, quod humorem illuc citet. *Id.* 2, 19. Aliae citant urinam, aliae tardant. *Id.* 5, 28. *n.* 13. Medicamenta, quae pus citent; deinde quae purgent. *Lactant.* 7, 6. Ventorum spiritus citant nubes. ℙ De arboribus, cum radices aut ramos promovent, emittunt, producunt. *Colum.* 5, 5. *ante med.* Recidere radices, si quas in summo solo citaverint. *Id.* 3, 6. Si vitis virgam cum aliquibus racemis citat. *Id.* 4, 15. Citare materiam. Adde *Pallad.* 3, 9. ℙ *Citare canticum* est canticum canere; ea ratione qua dicimus *ciere vocem*. *Cic. Or.* 1, 59. Citare Paca-

nem, aut Nomionem. [*Huc pertinet, locus *Hor. Sat.* 1, 3, 7. qui in fine legitur, ubi vide *Heindf.*] ℙ Est etiam incitare, impellere. *Stat. Th.* 6, 834. Ergo ubi luctandi juvenes animosa citavit Gloria etc. [**Sil.* 11, 95. Tua sors te citat.] *Claud. VI. Cons. Honor.* 510. Citare gradum, *h. e.* celerius movere. ℙ Item vocare. *Liv.* 1, 47. Patres in curiam per praeconem ad regem Tarquinium citari jussit. [**Id.* 27, 24. Citare senatum in forum. *Suet. Nero* 44. Citare tribus ad sacramentum. Ita absolute. *Id. Cal.* 26. Citare nihilo minus ut vivos perseveravit.] *Colum.* 11, 1. *a med.* Mancipia vincta, quae sunt ergastuli, per nomina quotidie citare debebit. *Ov. Her.* 7, 101. Hic ego me sensi noto quater ore citari. *Catull.* 61, 42. Ad munus suum citarier. ℙ Et speciatim vocare ad judicium, adesse jubere. *Cic. Verr.* 2, 2, 40. Citat reum, non respondet. [**Id. Mil.* 19. Tota denique rea citaretur Etruria. *Suet. Aug.* 38. Ad respondendum quoties citarentur.] ℙ Joculariter *Pl. Curc.* 1, 3, 6. Ubi tu es, qui me libello Venerio citavisti? ℙ Et ad nomina danda. *Liv.* 2, 92., *Varr.* ap. *Non.* 1, 67., *Val. Max.* 6, 3. *n.* 4. et *in epit. Livii* 14. ℙ Et pro accusare. *Cic. Rabir. perduell. in f.* Omnes ii abs te rei capitis C. Rabirii nomine, citantur. *Id. Sext.* 15. *a med.* Cum equester ordo reus a consulibus citaretur. *Vitr. in praef. l.* 7. Non aliter videtur promereri, qui citat eos, quorum responsum, quid senserint scribentes, non potest coram indicari, *h. e.* Zoilus, qui Homerum mille annos jam mortuum vituperasset coram Ptolemaeo Aegypti rege. ℙ *Citare testem* est aliquem ad testificandum advocare, alicujus testimonium allegare. *Cic. Verr.* 2, 2, 59. *ad f.* In hanc rem testem totam Siciliam citabo. *Liv.* 4, 20. Veteres annales, et magistratuum libri, quos linteos in aede repositos Monetae Macer Licinius citat identidem auctores. *Id.* 38, 47. Testes citaturus fui rerum a me gestarum. [**Ov. Fast.* 5, 683. sive ego te feci testem, falsoque citavi Non audituri numina magna Jovis.] *Petr. Sat.* 2. Citare poetas ad testimonium. ℙ Aliquando ponitur pro recitare, nominare. *Cic. Fin.* 2, 6. *Omnes Danai, aut Micenenses, Attica pubes:* reliquique Graeci, qui hoc anapaesto citantur. [**Id. Off.* 1, 22, 75. Quamvis enim Themistocles jure laudetur et sit ejus nomen, quam Solonis, illustrius citeturque Salamis clarissima testis victoriae.] *Nep. praef.* Magnis in laudibus tota fuit Graecia, victorem Olympiae citari, *h. e.* publicari, praedicari. Sic *Stat. Th.* 6, 922. Thebarumque ingenti voci citari Victorem. Adde *Liv.* 29, 37. ℙ In illo *Hor. Sat.* 1, 3, 6. si collibuisset, ab ovo Usque ad mala citaret, Io Bacche; *Bentlej.* contendit legendum esse *iteraret.*

[CITOCACIUM, ii, n. herba eadem ac chamelaea. *Appul. Herb.* 111. *F.*]

CITRA, praeposit. ἐντὸς, idem quod cis, quantum ad significationem, ut *Gell.* 12, 13. docet: sed differt quantum ad usum, ut in CIS dictum est. [*Cf. *Döderl.* 3, 109.] *Cic. Att.* 16, 7. Erat cum navibus apud Heletem fluvium, citra Veliam. *Id. Phil.* 6, 3. Ut exercitum citra Rubiconem educeret. [**Cic. Fam.* 16, 4. Is locus est citra Leucadem stadia CXX.] *Id. Or.* 18. Natura in omni verbo posuit acutam vocem, nec una plus, nec a postrema syllaba citra tertiam, *h. e.* ante tertiam syllabam a postrema. [**Hor. Sat.* 1, 1, 107. Est modus in rebus, sunt certi denique fines, Quos ultra citraque nequit consistere rectum. *Id. ib.* 1, 10, 31. Atqui ego cum Graecos facerem natus mare citra Versiculos, i. e. in Italia natus, Italus. *Id. ib.* 2, 8, 47. Vino quinquenni, verum citra mare nato, Dum coquitur.] ℙ *Citra quam* est intra, vel propius quam. *Plin.* 2, 13, 10. Coitus Lunae defectus fit semper citra, quam proxime fuerit. ℙ Refertur etiam ad tempus, et ponitur pro ante. *Ov. Met.* 8, 365. Citra Trojana tempora. *Colum.* 2, 8. Citra calendas Octobr. seminare convenit. *Suet. Aug.* 43. Citra spectaculorum dies. [**Ov. Met.* 10, 84. Citraque juventam Aetatis breve ver, et primos carpere flores. Ita etiam dicitur de loco. *Id. ib.* 7, 238. Constitit adveniens citra limenque foresque. *Id. ib.* 11, 195. Citra pontum Nepheleidos Helles adstitit arvis, i. e. ante litora ponti. Hinc *Tac. A.* 12, 22. Unde vis Agrippinae citra ultima stetit, i. e. constitit ante ipsum imperii fastigium, ad ultimos violentiae fines progressa est. — *Quint. Decl.* 246. Saepe in scelere virtutis est nosse veneni modum, ut stetur citra mortem, i. e. ut vis ejus subsistat, antequam mortem homini inferat. Ita contra dixit *Flor.* 2, 7. Vulnera ultra mortem patebant.] ℙ Absolute, more adverbii. *Liv.* 10, 25. Paucis citra millibus lignatores ei occurrunt. *Tac. H.* 3, 23. Tela hostium citra cadebant. Adde *Plin.* 2, 17, 14. [**Ov. Met.* 5, 186. Nec citra mota nec ultra.] ℙ Eleganter ponitur pro intra vel sine: habet enim eam vim, ut *citra aliquid esse* dicatur, quod ad illud non pervenit, sed intra remanet. *Cels.* 1, 2. *a med.* Exercitationis finis esse debet lassitudo, quae citra fatigationem sit. *Colum.* 7, 6. Dare glandem capris citra satietatem. *Plin.* 7, 37, 37. Citra deformitatem oris curata orbitas luminis. *Id.* 12, 17, 40. Odor aggravans capita, citra dolorem tamen. *Id.* 12, 9, 19. Bdellium gustu amarum citra acorem. *Id.* 32, 10, 39. Ita condire carnem, ut citra fastidium sumi possit. *Id.* 26, 12, 76. Morbus regius fit etiam citra febres. *Suet. Aug.* 66. Citra honorem verborum. *Id. ib.* 24. Citra commoda praemiorum. *Id. Claud.* 35. Citra bellum terrere hostes. *Ov. Trist.* 5, 8, 23. Peccavi citra scelus. *Quint.* 1, 10. *in f.* Si nec dici citra scientiam musices potest. *Id.* 12, 10. Phidias in ebore citra aemulum fuit. [**Quint. Inst.* 1, 5. p. 69. Non latine quidem, sed citra reprehensionem loquetur. *Id. ib.* 7, 2. p. 599. Cum aliqua ex ipsa (re) citra personam quoque argumenta ducuntur, i. e. personae ratione non habita.] ℙ *Citra spem* ap. *Flor.* est praeter spem. Sic enim ille 3, 1. de Jugurtha: Citra spem omnium fortuna cessit, ut rex fraude praecipuus, fraude caperetur. ℙ [**Citra genus* est inferior, minor genere. *Ov. Met.* 10, 607. Nec virtus citra genus est.] ℙ *Citra morem* est contra morem. *Gell.* 2, 3. Citra morem ceterarum civitatum. ℙ *Citra quam* est etiam minus quam, aliter quam. *Ov. Pont.* 1, 7, 55. Culta quidem (fateor) citra, quam debuit, illa. *Id. A. Am.* 3, 757. Neve domi praesume dapes: et desine citra, Quam capies, paulo, quam potes esse, minus. ℙ Comp. *Citerius. Senec. Ira* 1, 16. *ante med.* Modo ultra quam oportet excurrit, modo citerius debito resistit. Sup. *Citime* affertur quidem a *Prisc.* 15, 1016., sed sine exemplis.

[CITRĀRIUS, ii, m. citreorum venditor. *Neapolitanorum citrariorum* mentio est in *Inscr.* ap. *Mur.* 1480, 1. *F.*]

CITRĀTUS, a, um, adj. κεδρωτὸς, citro illitus. *Plin.* 13, 13, 27. Et libros citratos fuisse: propterea arbitrarier tineas non tetigisse. Ita *Hard.* ex MSS. Alii leg. *cedratos*, eodem sensu. ℙ *Citratus* adj. a *citra*, hoc est citra positus: legitur ap. *incert. Auct. de limitib.* p. 298. et 299. *Goes.*, sed vox est lapsae Latinitatis, quemadmodum et *ultratus*, quod ibidem habetur.

CITRĒAGO, inis, f. herba apibus gratissima, eadem quae apiastrum; ita dicta quod citrei mali odorem redolet. *Pall.* 5, 8. Adde etiam 1, 37., ubi pleraeque editiones habent *citrago*, Jensoniana A. 1472. *citriago.*

CITRĒTUM, i, n. locus citris consitus. *Pall.* 3, 24. *ad f.* Citreta tegumentis defenduntur a frigore.

CITRĔUS, a, um, adj. qui ex citro est. *Cic. Verr.* 2, 4, 17. Tu maximam et pulcherrimam mensam citream a Q. Lutatio Diodoro abstulisti. *Pers.* 1, 53. Lecti citrei. *Plin.* 23, 4, 45. Citreum oleum. *Mart.* 13, 37. *in lemmate.* Mala citrea. ℙ *Citrea, ae*, est ipsa citri arbor. *Plin.* 16, 26, 44. Citreae et juniperus et ilex anniferae habentur. ℙ *Citreum, i*, est fructus citri. *Pall.* 4, 10. Citreum et in arbore potest per totum annum propemodum custodiri. *Plin.* 23, 6, 56. Citrea contra venenum in vino bibuntur vel ipsa vel semen. ℙ Legitur et *citrius, a, um.*

[CITRIA, ae, f. V. CITRUS. *F.*]

CITRINUS, a, um, adj. citreus, ut *citrinus cucumis, h. e.* citri colorem habens, ap. *Plin.* 19, 5, 23., ubi tamen *Hard.* rectius *cerinus* legi ex quodam MS. contendit.

*CITRIUM, i, n. et plur. *Citria, orum*, ap. *Apic.* 1, 21. et 4, 3. De cucurbitarum genere intelligit Listerus. *B. A.*

CITRIUS, ii, f. idem ac citrus. *Pall.* 8, 3. Hoc tempore inoculari ficus et inseri citrius potest. Ita *Aldina* A. 1514., *Gryphiana* et *Commeliniana:* at *Jensoniana* editio A. 1472. habet *citreum.* ℙ **Citrius, a, um*, adj. V. CITREUS ad f. *B. A.*

CITRO, adv. idem quod *citra*, sed adhibetur tantum cum *ultro* junctum. Itaque *ultro* et *citro* significat huc et illuc et hinc et illinc. *Cic. Rosc. Am.* 22. Postea homines cursare ultro et citro non destiterunt. *Varr. R. R.* 3, 5. *ad f.* Pisciculi ultro ac citro commeant. *Caes. B. G.* 1, 42. Cum saepe ultro citroque legati inter eos mitterentur. *Auct. B. Hisp.* 22. Responsis ultro citroque acceptis et redditis. ℙ Et omissa conjunctione. *Plin.* 2, 38, 38. Ultro, citro commeante natura. Ita edition. multae, Aldina, Elzeviriana et antiquae A. 1470. 1472.: at harum antiquissima A. 1469. et *Hard.* habent *ultro citroque.* Adde *Ulp. Dig.* 2, 13, 6. et *Suet. Cal.* 19., quamquam et in his locis lectio varia est. Nihilominus *ultro citro* qui usurpaverit, damnare non ausim, cum pari ratione *praesente absente* legatur ap. *Ter. Eun.* 5, 9, 29. Sic *velit nolit, justa injusta, digna indigna* optimi quique scriptores dicunt, ut *Donat.* ad *Ter. l. c.* adnotavit. [*Utrumque et *ultro citroque* sive *ultro et citro* et *ultro citro* aeque bene dici potest. Cf. *Beier.* ad *Cic.* l. mox *allatum* ex *Off.* 1, 17. et quos ibi laudat.] ℙ Significat etiam mutuo, invicem. *Cic. Off.* 1, 17. Beneficia ultro, citro data, accepta. Ita *Guilielm., Grut.* etc. Alii *ultro citroque. Id. Somn. Scip.* 1. Multis verbis ultro citroque habitis. *Liv.* 29, 23. Data ultro citroque fide.

CITROSUS, a, um, adj. ad citrum pertinens. *Naev.* ap. *Macr. Sat.* 2, 15. Citrosa vestis, *h. e.* odore mali citrei fragrans. Solebant enim citrea vestibus interponere, quia tineas necant, ut *Oppius* tradit ap. *Macr. ib.* ℙ Quod vero *Fest.* ait *citrosam vestem* dictam esse a similitudine citri, *Scal.* putat, hoc eum ideo dicere, quod sit undatim crispa ad similitudinem ligni citrei. Quod quam verum sit, *Festus* ipse viderit.

CITRUM, i, n. citri lignum. *Plin.* 16, 43, 84. Citrum secatur in laminas. *Mart.* 10, 98. Et citrum vetus, Indicosque dentes, *h. e.* mensam, aut lectum discubitorium, aut aliud quidpiam ex citro factum. Adde *ib.* 80. et 14, 138. *Id.* 10, 80. Inspicit aut pueros, nobiliusque citrum.

CITRUS, i, f. Duae sunt arbores apud Latinos hoc nomine, ambae a cedro diversae: ne quis putet, quod idem utrique generi Italum nomen damus, eandem arborem esse. Una est in Maurorum finibus plurima nascens et laudatissima, ex qua nobiles mensae, et ingentis pretii fiebant, ut quae latifundii taxatione aliquando vaenierint. Est autem cupresso feminae similis folio, odore, caudice; radice valde crispa, et quae praecipue in operis aestimatur. Totum vero lignum contra omnia vitia validissimum est, et immortalitate materiae praestantissimum. Haec et alia multa *Plin.* 13, 15., ubi in vulgatis libris, inquit *Hard.*, legitur *arbor cedri*, reclamantibus MSS. tum hoc loco, tum in *Indice l.* 1. *sect.* 29., ubi habetur, *de citri arbore, et de citreis mensis.* Et 5, 1, 1. scribit in Mauritania *ebori citroque* silvas exquiri. Non desunt tamen, qui *citrum* et *cedrum* unam arborem esse putant. Viderint φυτολόγοι. ℙ Arboris hujus et mensarum ex ea meminere etiam *Lucan.* 9, 426. et 10, 144., *Petr. Sat.* 119., *Mart.* 9, 60. et 14, 89. et 90., *itemque iis locis, quos in voce praeced. attulimus;* et *Stat. Silv.* 3, 3, 94. etc. ℙ Haec ab Homero θύον appellata est, ab aliis θύα. *Plin.* 13, 16, 30. *Propert.* 3, 5, 63. *thyiam* vocat. ℙ Ejus usus in mensis ante Ciceronis tempora Romae ignorabatur. *Plin.* 13, 15, 29. ℙ Provenit etiam circa Hammonis delubrum, et in inferiore Cyrenaicae parte. *Theophrast.* ap. *Plin.* 13, 16, 30. ℙ Altera *citrus* arbor est toto anno pomifera, folia habens lauri, fructum aureo colore, odore gratissimo, quae etiam malus *Assyria, Medica, Persica* appellatur, cujus fructus citreum malum dicitur. Nascitur in Media, Assyria, Perside, Italia etc. Hujus meminit *Virg. G.* 2, 126. *Serv.* ad *h. l.* et *Isid. Or.* 17, 7. quam *citriam* vocat. Triplex est, alia profert poma aurantia, alia citrea, alia *limones*, ut vocant: quae genera rursus in varia genera tribuuntur, de quibus hortorum studiosi consulendi sunt. ℙ Pomo citreo veteres non vescebantur, sed usi ad odorem conciliandum. Praeterea in vestibus condebatur, quia et gratissimum odorem iis conciliat et eas a tineis servat. (V. CITROSUS.) Vim etiam habet adversus venena. *Plin.* 13, 16. *in f.*, *Cloatius* et *Oppius* ap. *Macr. Sat.* 2, 15. et *Pall.* 4, 10. V. ASSYRIUS.

CITŪLE, adv. diminut. a *cito*, quidam leg. ap. *Appul. Met.* 10. Protinus gradus citule referens. Ita *Aldus* cum aliis; sed *Elmenhorst.*, *Prisc.*, *Flor.* et *Oudendorp.* habent *scitule;* et quidem recte: nam hic observat, celeritatem indicari voce *protinus*, praeterea nullum adesse exemplum adjectivi *citulus*, cum e contrario praesto sit auctoritas adjectivi *scitulus* a *Plauto* praesertim usurpati, quem potissime imitatur *Appulejus.*

CĪTUS, a, um, part. a *cieo*, κινηθεὶς, citatus, motus, permotus. *Cels.* 2, 3. *ad f.* Cita alvus. *Hor. Ep.* 9, 20. Hostiliumque navium portu latent Puppes sinistrorsum citae. [**Sinistrorsum citae* contra interpretum sententiam, de loco intelligentium, *Döderl.* 2, 133. translate accipit: *citae in deterius*, i. e. *in fugam turpem.* Caeterum, quum *citus* ab animantibus, ad quae quidem non suam, sed alius voluntatem sequentia, proprie pertineat, saepissime etiam ad res transferri soleat, non recte discerni hunc locum a sequentibus docet *Id. ib.*] ℙ Item incitatus, celer, velox, ταχὺς. *Sall. Cat.* 15. Citus modo, modo tardus incessus. [**Ov. Met.* 1, 543. Citae fugae labore victa. — *Tibull.* 1, 5, 3. Namque agor, ut per plana citus sola verbere turbo.] *Liv.* 33, 48. Nocte via cita regionem quandam transgressus. [*Usitatissimum est in rebus bellicis ap. *Ov. Fast.* 2, 741. Cito passu petitur Lucretia. *Tac. A.* 1, 63. Cito agmine cum antevenisset. *Id. ib.* 11, 1. Citis cum militibus. *Id. ib.* 12, 31. Citas cohortes rapit. *Id. ib.* 14, 26. Ipse cum legionibus citis subegit.] *Hor. Od.* 1, 37, 24. nec latentes Classe cita reparavit oras. [**Tibull.* 4, 1, 69. Praeteriitque cita Sirenum littora puppi.] *Id. Sat.* 1, 10, 92. I puer atque meo citus haec subscribe libello. [**Hor. Od.* 3, 7, 27. Neque quisquam citus aeque Tusco denatat alveo. *Virg. A.* 4, 574. Citi solvite vela. *Id. ib.* 9, 37. Citi ferte ferrum. *Id. ib.* 12, 425. Citi properate arma. *Ov. Met.* 3, 562. Ite citi *Tac. A.* 12, 12. Si citi advenissent.] *Hor. Od.* 2, 16, 29. Cita mors. *Pl. Bacch.* 4, 4, 86. Hercle est ad perdundum magis, quam ad scribendum citus. *Id. fr.* ap. *Fest.*

in *Citior*. Nullam ego rem citiorem apud homines esse, quam famam reor. *Val. Max.* 3, 8. *n.* 1. *extern.* Dum aliud forte citioris curae negotium tractatur, *h. e.* quod minorem patitur moram: quod magis urget. *Quint.* 6, 4. *ad f.* Citissimum factum. *Pl. Aul.* 4, 1, 14. et *Virg. A.* 8, 642. Citae quadrigae. [**Ov. Met.* 2, 75. Ne te citus auferat axis. — *Tibull.* 4, 1, 97. Aut signata cita loca tangere funda. *Ov. Fast.* 2, 274. Citis Ladon in mare currit aquis.] *Id. Pont.* 2, 4, 11. Horae citae. Et *ib.* 4, 7. *in f.* Equi citi. *Id. A. Am.* 3, 65. cito pede labitur aetas. *Tac. H.* 2, 40. Citus equo Numida. [**Id. A.* 2, 6. Naves citae remis. *Id. ib.* 15, 38. Simul coeptus ignis et statim validus ac vento citus.] *Id. ib.* 1, 53. Homo cito sermone, *h. e.* prompto. *Hor. A. P.* 252. Iambus pes citus, *h. e.* qui brevis est temporis et cito profertur. Sic *celeres Iambos* dixit *Id. Od.* 1, 16, 24. *Cic. Or.* 3, 57. Vox acuta, gravis; cita, tarda; magna, parva. ℙ Est etiam divisus: unde *herctum citum:* de quo V. in HERCTUM. In hac significatione primam habet longam, ut *Serv.* docet ad *A.* 8, 642.

CĪVĪCUS, a, um, adj. ad cives pertinens. *Pl. fr.* ap. *Charis.* 2, 181. Errare intra muros civicos, *h. e.* intra muros patriae urbis et civitatis. *Hor. Ep.* 1, 3, 23. Civica jura. *Id. Od.* 2, 1, 1. Motus civicus. *Id. ib.* 3, 24, 26. Civica rabies. *Ov. Pont.* 1, 2, 126. bella. *Sil.* 8, 21. invidia. *Ov. Fast.* 1, 22. Ferre arma civica pro reis, *h. e.* dicendi facultatem adhibere in reis defendendis. *Quint. Decl.* 9, 16. Concupiscere quandam humanitatis civicam gloriam, *h. e.* quae ex cive servato nascitur. ℙ *Corona civica*, inter militares nobilissima, dabatur ei, qui civem in pugna, occiso hoste, servasset. Eam dabat ipse civis servatus servatori suo, testem vitae salutisque perceptae, ut *Gell.* 5, 6. loquitur. Fuit primo ex fronte iligna: postea magis placuit ex aesculo Jovi sacra: demum ex quercu. V. QUERCUS. Eandem ex gramine factam commemorat *Vet. Schol.* ad *Cic. Planc.* 30. ap. *Maium* ed. 2. p. 169. Leges ad merendam eam fuere: civem servare, hostem occidere; utque eum locum, in quo civem servavit, eo die obtinuerit: ut servatus fateatur; alias testes nihil prosunt: ut civis fuerit tam qui servavit, quam qui servatus est; auxilia enim, quamvis rege servato, decus id non dant. Sub imperatoribus eae leges non semper servatae sunt. Ipsis enim aliquando is honos habitus ob id solum, quod cives non occidissent, postquam assiduis bellis civilibus, meritum videri coeperat, civium sanguini pepercisse. Iidem jus eam tribuendi ad se traxere, minui aliquid rati de sua potestate, si privato civi tantum decus alteri conferre licuisset. Honores ejus qui civicam obtinuerit, hi sunt: accepta corona licet uti perpetuo: ludos ineunti semper assurgi, etiam ab senatu in more est: sedendi locus in proximo senatui: vacatio munerum omnium ipsi patrique et avo paterno conceditur. Haec ex *Plin.* 16, 4, 3. et *Gell.* 5, 6., ubi plura de hac re. *Cic. Planc.* 30. At id etiam gregarii milites faciunt inviti, ut coronam dent civicam et se ab aliquo servatos esse fateantur. ℙ *Civica* absolute, eod. sensu *Senec. Clem.* 1, 26. Multis salutem dare et ad vitam ab ipsa morte revocare et mereri clementia civicam. *Quint.* 6, 3. Civica donare aliquem. [**Plin. Pan.* 13, 5. Cui decus muralis aut civica.] ℙ *Civica* est etiam cognomen Romanum masculinum, fortasse a corona civica desumptum. *Inscr.* ap. *Grut.* 250. Sex. Vetulenus Civica Pompejanus, consul an. U. C. 889. Ap. *Suet. Dom.* 10. et *Tac. Agr.* 42. Civica Cerealis Asiae proconsul.

CĪVĪLIS, le, adj. *ἀστεῖος, πολιτικὸς*, ad cives pertinens. *Liv.* 3, 28. Romani, civilem esse clamorem atque auxilium adesse inter se gratulantes etc., *h. e.* civium suorum, non hostium. *Justin.* 12. *in f.* Victus est non virtute hostili, sed fraude civili. [**Tac. H.* 3, 15. Civilis praeda. *Id. A.* 3, 54. Civiles victoriae, oppos. *externis*. *Id. ib.* 14, 60. Movetur civilis discidii specie.] *Cic. Off.* 1, 41. Mos et consuetudo civilis. [**Vell.* 2, 7. civilis dignitatis modus.] *Id. Font.* 8. Civilia studia. [**Hor. Od.* 3, 8, 17. Mitte civiles super urbe curas. *Id. ib.* 4, 15, 18. Non furor civilis aut vis exiget otium.] *Id. N. D.* 2, 31. Dii inter se quasi civili conciliatione et societate conjuncti. *Id. Att.* 7, 13. Praeclarum civile facinus. *Id. Fam.* 15, 15. Civilis sanguis. *Id. Att.* 7, 13. Civile bellum. [**Cic. Fam.* 5, 12. Tu quoque item civilem conjurationem ab hostilibus externisque bellis sejungeres. *Id. ib.* civilium commutationum scientia. *Tac. H.* 1, 60. Occasione civilium armorum atrocius proruperat, i. e. belli civilis. Adde *eund. ib.* 2, 11. et al. *Id. ib.* 1, 62. Nihil in discordiis civilibus festinatione tutius. *Ov. Met.* 7, 142. Civili cadunt acie.] *Liv.* 28, 12. Civilis exercitus, *h. e.* conflatus ex civibus. *Matius* ad *Cic. Fam.* 11, 28. At debeo pro civili parte rempublicam velle salvam. *Cic. Inv.* 1, 5. Civilis ratio. *Id. Or.* 9. oratio, *h. e.* quae habetur apud cives: popularis. *Id. ib.* 1, 43. Jus civile. [**Jura civilia* eodem sensu ap. *Hor. Sat.* 1, 9, 39. Cf. *Heindf.* ad h. l.] *Quint.* 2, 15. *ad f.* Civilis scientia, *h. e.* quae docet rationem reipublicae gerendae et inter cives vivendi. *Cic. Div. in Verr.* 5. actio, *h. e.* qua cives jus suum forensi ratione persequuntur. *Quint.* 2, 15. *ad f.* Civilia officia, *h. e.* munera, quae a civibus tum publice, tum in administranda republica, tum privatim inter se geruntur. [**Tac. H.* 2, 5. Dispositu provisuque civilium rerum peritus, i. e. rei publicae gerendae.] *Papin. Dig.* 28, 6, 7. Verba civilia, *h. e.* quibus in civilibus et forensibus actionibus ac formulis uti mos est. ℙ *Civilis vestitus* ap. *Suet. Cal.* 52. est, quo cives communiter utuntur. Similiter *civilis sermo* ap. *eund. Gramm.* 10. *in f.* est communis et vernaculus omnium civium. [**Civilis modus* apud *Tac. A.* 1, 8. Legata non ultra civilem modum dedit, i. e. non ultra solitam communem civium rationem, consuetudinem. *Plin. Pan.* 2, 7. Jam quid tam civile, tam senatorium, quam illud addidum a nobis Optimi cognomen, i. e. quod declarat, Imperatorem se putare unum ex civibus et senatoribus atque aequo jure cum illis vivere.] ℙ *Civilis quercus* ap. *Virg. A.* 6, 772. est corona civica. ℙ *Vir civilis* ap. *Quint. prooem.* 1. et 11, 1. et 12, 2. est, qui scit rempublicam administrare et cives regere; et ab Italis alicubi dicitur *repubblichista*. ℙ Aliquando *civilis* opponitur *naturali*, ut *civilis dies* ap. *Plin.* 2, 77, 79., *Varr. R. R.* 1, 28. et *Macr. Sat.* 1, 3., qui uno solis circumactu constat et noctem etiam comprehendit, qualis apud Romanos fuit a media nocte ad mediam noctem; apud Athenienses inter duos occasus; apud Umbros a meridie in meridiem; apud Babylonios a sole exorto ad exortum sequentem: cum *dies naturalis* dicatur, qui est ab exortu ad occasum solis, ut est ap. *Censor. de die nat.* 23. Sic *obligatio civilis*, quae a jure civili exoritur, apud JCtos passim opponitur naturali: et *civilis cognatio*, quae itidem a civili jure inducta est, a *Modest. Dig.* 38, 10, 4. opponitur ei, quae est a natura. Denique *civilis amor*, qui oritur ex civium conjunctione inter se, opponitur *naturali*, qui oritur ex sanguine. *Gell.* 12, 1. *in f.* ℙ Apud JCtos opponitur etiam *criminali*, ut est ap. *Scaev.*, *Dig.* 49, 5, 2. ℙ Eleganter *civilis* dicitur, qui moderatus est et eadem cum aliis civibus ratione vivendi et agendi utens atque adeo humanus, comis, facilis et dicitur saepe de viris principibus, qui civiliter et comiter cum inferioribus se gerunt, tanquam si aequo jure cum iis sint. *Suet. Claud.* 12. In semet augendo parcus atque civilis, praenomine imperatoris abstinuit. *Id. Vesp.* 11. Vespasianus civilis et clemens. *Id. Tib.* 11. Genus vitae civile admodum instituit, sine lictore aut viatore gymnasia obambulans mutuaque cum Graeculis officia usurpans. *Id ib.* 26. Civilem admodum inter initia ac paulo minus quam privatum, egit. *Id. Caes.* 75. *in f.* Civili animo ferre aliquid. *Id. Claud.* 1. et *Dom.* 12. Civilis animi esse. [**Tac. A.* 1, 72. Facere fidem civilis animi. *Id. ib.* 2, 82. Displicere regnantibus civilia filiorum ingenia.] *Id. ib.* 1, 33. Germanico civile ingenium, mira comitas. *Id. H.* 4, 5. Ut princeps loquebatur, civilia de se, de republica egregia. *Suet. Vesp.* 9. Non oportere maledici senatoribus: remaledici civile, fasque esse, *h. e.* a civibus passim usurpatum, atque adeo inter cives ferendum. [**Tac. A.* 1, 54. Et civile rebatur. *Plin. Pan.* 78, 4. Non est minus civile, et Principem esse pariter et consulem quam tantum consulem, i. e. aeque indicat animum aequalitatis inter cives studiosum et inimicum tyrannidis, si etc. *Id. ib.* 87, 1. Civile hoc erat et parenti publico convenientissimum, nihil cogere. *Eutrop.* 1, 9. Sed civiles semper essent, i. e. ne se supra cives arroganter attollerent. Hinc ap. *Tac. A.* 1, 12. Plus quam civilia agitaret, i. e. ultra dignitatem et jus civium efferri. Additur etiam ablativus rei, qua quis animi moderationem exhibet. *Plin. Pan.* 83, 7. Quam civilis incessu!] *Eutrop.* 7, 13. Civilis circa amicos. *Id.* 10, 16. in cunctos. ℙ Comp. *Civilior* hac significatione legitur ap. *Ov. Trist.* 4, 4, 13. Ipse pater patriae (quid enim civilius illo?) Sustinet in nostro carmine saepe legi. Sup. *Civilissimus* ap. *Spart. Hadrian.* 20. In colloquiis, etiam humillimorum, civilissimus fuit. Adde *Eutrop.* 8, 1.

CĪVĪLĪTAS, atis, f. *πολιτικὴ*, ars, seu prudentia tuendae ac conservandae civilis societatis. Ita hac voce usus *Quint.* 2, 15. Quam enim *πολιτικὴν* appellat *Plato in Gorgia*, ipse *civilitatem* vertit. *Id. ib.* 17. *ante med.* Aristoteles rhetoricae particulam civilitatis assignat; *h. e.* ait esse partem illius facultatis, qua civilis societas administratur. ℙ Dicitur etiam *civilitas* ea virtus, quae ad actus, et vitam publicam pertinet, et in comitate quadam et modestia constituta est, superbiae et crudelitati contraria. V. dicta in CIVILIS. Hanc *Suet.* Augusto tribuit, *in ejus Vita* 51., et cum clementia conjungit. *Id. Claud.* 35. Primis imperii diebus quamquam jactator civilitatis, neque convivia inire ausus est, etc. Adde *Lampr. Alex. Sev.* 20. et *Eutrop.* 7, 21. et alibi.

CĪVĪLĪTER, adv. *πολιτικῶς*, more civium, ut civem decet. *Cic.* ap. *Lact.* 3, 14. Philosophiae quidem praecepta noscenda, vivendum autem civiliter. (sed fortasse *Lact.* non *Ciceronis* verba retulit, sed sententiam.) *Liv.* 38, 56. Repulisse a corpore ejus viatorem, et tribunis retinentibus magis pie, quam civiliter vim fecisse. *Gell. praef.* Vir civiliter eruditus. *Juven.* 5, 112. Poscimus, ut coenes civiliter, *h. e.* communi cum aliis convivis mensa, non ut alia tibi fercula vilia et minuta ponantur, aliis exquisitiora. V. *Plin. ep.* 2, 6. et *Mart.* 3, 60 et 82. [**Tac. H.* 2, 91. Comitia consulum cum candidatis civiliter celebrans.] ℙ Item secundum leges, et jura civium. *Paul. Dig.* 50, 16, 134. Annum civiliter non ad momenta temporum, sed ad dies numerare. *Mart. ib.* 47, 10, 37. Injuriarum actio civiliter moveri potest. *Ulp. ib.* 11, 6, 1. Qui civiliter obligatus non est. ℙ Apud *eund. ib.* 47, 2, 92. *civiliter agere*, et *criminaliter agere* opponuntur. V. CRIMINALITER. ℙ Est etiam *civiliter*, moderate, facile, comiter, eo modo, quo in CIVILIS dictum est. *Ov. Trist.* 3, 8, 41. At quoniam semel est odio civiliter usus. [**Id. Met.* 12, 583. Exercet memores, plusquam civiliter iras, i. e. justo gravius, immoderate.] *Tac. A.* 3, 76. Civiliter accipere aliquid. [**Id. ib.* 4, 21. Quae in praesens Tiberius civiliter habuit.] *Senec. praef. Excerpt. contr. de Augusto.* 4. Non civiliter tantum, sed etiam familiariter questus est. *Eutrop.* 7, 8. de eodem: Civilissime vixit. ℙ Comp. *Civilius* legitur ap. *Plin. Pan.* 29.

CĪVIS, is, m. et f. *πολίτης*, homo liber, urbis, aut oppidi incola, et eodem cum ceteris jure utens. [**Plin. Pan.* 2, 3. Non enim de tyranno, sed de cive; non de domino, sed de parente loquimur. *Tac. A.* 11, 16. Illum primum, Romae ortum, nec obsidem, sed civem, ire externum ad imperium. *Hor. Ep.* 1, 17, 33. Res gerere et captos ostendere civibus hostes.] *Cic. Off.* 1, 25. Gravis et fortis civis. *Id. Flacc.* 3. *in f.* amantissimus reipublicae. *Id. Att.* 9, 19. Boni cives. *Id. Cat.* 1, 12. clarissimi. [**Suet. Tib.* 52. Egregius civis. *Plin. Pan.* 37, 3. Veteres cives.] *Id. ib.* 2, 6. Perditus civis. *Id. Tusc.* 4, 19. improbus. *Id. Balb.* 24. *in f.* Ad populum de Calliphana Veliense, ut ea civis Romana esset, tulisse. *Ter. Eun.* 4, 7, 35. Eam esse dico liberam, civem Atticam, meam sororem. [**Id. ib.* 5, 2, 19. Virginem vitiare civem. Adde *eund. Adelph.* 4, 7, 7.] *Cic. Off.* 3, 11. Esse pro cive, qui civis non sit, rectum est non licere. *Id. Balb.* 13. Adsciscere aliquem civem. [**Cic. Fam.* 13, 30. Manlius est civis Romanus factus. Adde *Nep. Att.* 2. — *Cic. Arch.* 5. Census non jus civitatis confirmat, ac tantummodo indicat eum, qui sit census, ita se jam tum gessisse pro cive. — *Virg. A.* 11, 119. Miseris subponite civibus ignem, i. e. corporibus civium in pugna interfectorum. — *Supplicia civium* ap. *Tac. A.* 6, 40. Ne Tigranes quidem, Armenia quondam potitus, ac tunc reus, nomine Regio supplicia civium effugit. *Id. ib.* 14, 52. *Studia civium* in se vertere. *Id. ib.* 15, 20. *Judicium civium. Id. ib.* 15, 52. *Spolia civium. Id. H.* 1, 51. discordiae civium. *Id. ib.* 2, 6. Olim validissima inter se civium arma. *Id. ib.* 2, 38. Civium legiones.] ℙ Qui sequiori aevo Latinitatis *concives* dicti sunt, *Cicero* dicit *cives meos, suos*, etc. *Catil.* 1, 7. Te metuunt omnes cives tui. *Id. Div.* 2, 2. Dabunt mihi veniam mei cives. ℙ [*Dicuntur cives etiam milites e civium Romanorum numero lecti, legionarii, oppon. socii ap. *Tac. A.* 13, 8. Par civium sociorumque numerus Corbuloni esset. — *Id. H.* 2, 70. Nec tot millia insepultorum civium horruit. — Dicuntur cives etiam pro sociis *Ov. Met.* 13, 234. Erigor, et trepidos cives exhortor in hostem.] ℙ In ablativo habet *cive* et *civi*. *Ov. Fast.* 3, 282. Et cum cive pudet conseruisse manus. Adde *Juven.* 10, 278. Pro altera positione *Pl. Pers.* 4, 3, 6. Atticam civitatem auxi civi femina. Adde *Cic. Att.* 7, 3. et *ib.* 14, 11., itemque in aliis quinque locis, quae affert *Prisc.* 7, 766., in quibus omnibus *civi* haberi in vett. codd. tum ipse, tum *Voss. de Grammat.* 4, 12. testantur. Accedit analogiae ratio. Recte enim dicimus *recte* et *vecti*, *igne* et *igni*, *nave* et *navi*, et alia hujusmodi plurima, quae *Voss. ib.* congerit.

CĪVĪTAS, atis, f. *πόλις, συνοικία*, civium multitudo in eodem loco habitans, eodemque jure vivens. *Cic. Somn. Scip.* 3. Concilia, coetusque hominum jure sociati, quae civitates appellantur. *Id. Leg.* 1, 7. *in f.* Universus hic mundus una civitas communis Deorum, atque hominum existimanda est. *Id. ib.* 2, 2. Cato ortu Tusculanus, civitate Romanus. *Id. Arch.* 4. Heraclea, quae est civitas aequissimo jure ac foedere. *Id. Off.* 1, 25. Administrare civitatem. *Id. Or.* 1, 19. Instituere civitates, scribere leges. *Id. Leg.* 3, 14. Mutare statum civitatis. [**Tac. A.* 1, 4. Verso civitatis statu.] *Cic. Verr.* 2, 4, 34. *ad f.* Civitatem funditus evertere. *Liv.* 34, 41. Laeta civitas, celeberrimum ludicrum in adventum R. exercitus indixerunt. [**Tac. A.* 14, 51. Civitati grande desiderium ejus mansit. *Id. ib.* 16, 24. Omni civitate ad excipiendum Principem, spectandumque

regem effusa. *Id. ib.* 16, 30. Seditiones civitatum. *Id. H.* 1, 19. Facilis civitas ad accipienda credendaque omnia nova. *Hor. Od.* 4, 2, 51. Isque dum procedit, Io triumphe, non semel dicemus — Civitas omnis.] *Plin.* 7, 56, 57. Regiam civitatem Aegyptii, popularem Attici invenere, *h. e.* communitatem populi, cui rex imperat, et communitatem, in qua populus dominatur. [**Ter. Adelph.* 4, 5, 51. In qua civitate tandem te arbitrare vivere? *Tac. A.* 16, 22. Ut quondam C. Caesarem cet., — ita nunc te, Nero, et Thraseam avida discordiarum civitas loquitur.] ℙ Etiam integra natio, varia per oppida, aut pagos dispersa, iisdem legibus utens, et unum reipublicae corpus efficiens, *civitas* appellatur. [**Caes. B. G.* 1, 2. Conjurationem nobilitatis fecit et civitati persuasit, ut de finibus suis cum omnibus copiis exirent.] *Id. ib.* 1, 12. Omnis civitas Helvetiae in quatuor pagos divisa est. *Tac. G.* 41. Hermundurorum civitas fida Romanis. *Id. A.* 17. Brigantum civitas, quae numerosissima provinciae totius perhibetur. [**Hor. Ep.* 17, 18. Phocaeorum Velut profugit exsecrata civitas.] ℙ Saepe ponitur pro ipso jure civium. *Cic. Arch.* 4. Dare alicui civitatem. Et *ib.* 5. impertiri. Et *Balb.* 13. Donare aliquem civitate. Et *ib.* 2. Furari civitatem, genus suum ementiri. Et *Caecin.* 34. amittere. Et *ib.* adimere alicui, et libertatem. *Suet. Claud.* 25. usurpare Romanam, *h. e.* falso gerere se pro cive R. [**Suet. Caes.* 8. Civitatem petere. *Tac. A.* 11, 23. Foedera et civitatem Romanam pridem assecuti.] ℙ In illo *Cic. Mur.* 23. Homines in suis civitatibus et municipiis gratiosi: *civitates* sunt coloniae et praefecturae, quae, praeter municipia, suffragii jus habebant, ut adnotavit *Manut.* ℙ Celebre est discrimen inter *civitatem*, et *urbem*, quod haec proprie moenia et aedificia significet; illa cives, qui ibi incolunt. *Cic. Sext.* 42. Tum conventicula hominum, quae postea civitates nominatae sunt: tum domicilia conjuncta, quas urbes dicimus. *Id. Acad.* 4, 45. Non dubitavisset, quin et Roma urbs esset, et eam civitas incoleret. Adde *Sull.* 9. *ad f.* et *Caes. B. G.* 7, 15. [**Plin. ep.* 5, 1. Adhibui in consilium duos, quos tunc civitas nostra spectatissimos habuit, Corellium et Frontinum. *Suet. Cal.* 6. Romae quidem, cum attonita et moesta civitas sequentes nuntios opperientur. *Tac. A.* 3, 11. Adrecta omni civitate. *Justin.* 2, 12. Patriam municipes esse non moenia, civitatemque non in aedificiis, sed in civibus positam esse.] ℙ Nihilominus, per quandam metonymiam contenti pro continente, ponitur aliquando *civitas* pro urbe. Hinc *Verr. Flacc.* ap. *Gell.* 18, 7. recensens omnes hujus vocis usus, etiam pro loco, et oppido poni ait. *Petr. Sat.* 8. Errare per totam civitatem. *Enn.* ap. *Non.* 5, 27. Et civitatem video Argivum incendier. *Senec. Benef.* 6, 32. pererratam nocturnis comissationibus civitatem. *Quint.* 12, 9. Expugnandae civitates quamlibet praecisis impositae rupibus, aut operum mole difficiles. *Suet. Vesp.* 4. Secessit in parvam ac deviam civitatem. *Aurel. Vict. Vir. illustr.* 1. Civitatem condiderunt, quam Romulus Romam vocavit. *Lact.* 4, 21. Expugnare Judaeos, et civitates eorum solo adaequare. [**Tac. A.* 6, 42. Civitas potens, septa muris. Usitatissima est haec dicendi ratio ap. *Eutrop.* cf. 1, 11. Tusculum, quae civitas non longe ab urbe est. Adde 8, 7. et al.] ℙ Ita per metonymiam continentis pro contento urbs adhibetur pro civitate. V. URBS. [*Utrumque conjunctum legitur ap. *Cic. Off.* 2, 22, 78. Id enim est proprium civitatis atque urbis, ut, etc. *Id. Fam.* 9, 14. Liberasti et urbem periculo, et civitatem metu. *Caes. B. C.* 3, 80. Simul reliquis civitatibus urbis hujus exemplo inferre terrorem, et al.] ℙ In genitivo plurali habet *civitatum* et *civitatium*. Ac prior quidem positio passim legitur: altera vero habetur ap. *Varr. L. L.* 7, 38., ubi ait: In patrio casu hoc genus dispariliter dicitur, civitatum, parentum, civitatium, parentium. *Liv.* 42, 30. Optimam conditionem civitatium fore. Adde *ib.* 44. et 45, 34., *Quint.* 2, 16. et 1, 2., *Vellej.* 2, 42. et *Annaeum Cornutum* ap. *Charis.* 1, 100. Quamvis autem non ubique editiones *Livii*, *Quint.* et *Velleji* constantes fortasse sint, tamen vel una *Varronis* auctoritas dubitare non patitur. [Adde in vetustis lapidibus, et MSS. saepissime legi *civitatium*, ac praecipue in *Cod. palimps. Cic. De repub.*, ab *A. Maio* edito. *F.*]

CIVITĀTŬLA, ae, f. diminut. parva civitas. *Senec. Apocolocynt.* Hic quaestu se sustinebat: vendere civitatulas solebat, *h. e.* jura civitatis. ℙ Item parva urbs. *Appul. Met.* 10. *init.* Ad quandam civitatulam pervenimus.

CĬUS, a, um. V. CEUS, a, um.

CĬUS, ii. V. CIOS.

CL

CLĂBŬLĂ, ae, V. CLAVOLA.

CLĂBŬLĀRIS, e, et Clabularius, a, um, adj. cursus publicus ita appellatus, qui concedebatur militibus, quoties ex aliis in alia loca transferri eos oporteret. Haec vero vehicula magni ponderis capacia ad hoc destinabantur; et distincta erant a biroto, rheda, et veredo, ut constat ex *Cod. Theod.* 6, 29, 2. *Jac. Gothofredus* ad *eund. Cod.* 8, 5, 23. probat, cursum clabularem fuisse vocatum, in quo quatuor boves adhibebantur, et eundem fuisse ac angariam; etymon vero vocis non a clavis, quibus confixum undique esset vehiculum, sed a clavulis, seu taleis, quibus constabat: hinc ap. *Ammian.* 20, 4. qui illius meminit, *clavularis*, non *clabularis* quidam. Codd. habent. Sunt etiam, qui *caballaris* reponendum putant: sed *clabularis* ex MSS. fide retinet *Brisson. de V. S.* Docet autem *Cujacius* ad *Cod. Justin.* 12, 51, 22. (ubi pro *cursum ambularem* legi vult *clabularem*) ductam esse appellationem a *clabula*, quae vehiculi quoddam genus sit. Sed de *clabula* hac notione adhuc quaerendum. *Impp. Constant.* et *Julian. Cod. Theod.* 6, 29, 2. Ne quis habens unius copiam rhedae, flagitet duas, aut rhedam usurpet, cui birotum, vel veredum postulare, vel clabulare permissum est. ℙ *Lydus de mensib.* p. 1. c. 9. *Κλαβουλάριος. ὀχηματικὸς, κλάβον γὰρ τὸν οὐαχα καλοῦσιν.* Ex his constat, *Lydum* non a *clavulis*, seu *taleis*, sed a *clavo* seu *temone* hujus vocis originem deducere. Alii doctiores viderint, quid probandum.

CLACENDIX, vel Claxendix, icis, m. *Festus* habet *clacendix* (al. *calcendix*) et docet, esse genus conchae. *Prisc.* autem 5, 655. habet *claxendix*, et interpretatur concham, qua signum tegitur, affertque hoc *Plauti* fragmentum. Opposita est claxendix? at ego signi dicam quid sit. *Voss.* in *Etymol.* ex hoc *Plauti* loco colligi posse putat, claxendice tegi solere signum, quo res clauderentur, atque obsignarentur: et duci posse a Dorico *κλᾶξαι*, quod *Hesych.* exponit *κλεῖσαι*, claudere.

CLĂDES, is, f. *ἧττα*, proprie est, cum rami arborum franguntur sive tempestate, sive nimio fructuum pondere, sive etiam cum coeli, sive soli vitio inutiles facti amputari debent: a *κλάδος*, ramus, vel a *κλαδάω*, ramos amputo, vel a *κλάω*, frango. Quo videtur respexisse *Pl. Capt.* 4, 4, 3. Clades, calamitasque, intemperies modo in nostram advenit domum. V. CALAMITAS. ℙ Translate dicitur de quavis jactura, damno, calamitate, *Liv.* 2, 13, Mucius, cui postea Scaevolae, a clade dextrae manus, cognomen inditum. *Plin.* 2, 79, 81. Urbs tota terrae motu corruit, et Taygeti montis magna pars abrupta cladem insuper eam ruina pressit. [**Hor. Od.* 3, 3, 62. Fortuna tristi clade iterabitur. *Id. ib.* 3, 6, 19. Hoc fonte derivata clades Inque patres populumque fluxit.] *Suet. Ner.* 38. *de incendio Urbis.* Per sex dies ea clade saevitum est. *Albin.* 1, 12. Fortior ut possis cladibus esse tuis, *h. e.* amissione filii. *Flor.* 1, 9. Clades domus. *Sall. Jug.* 16. Affines, amicos, propinquos ceteros meos, alium alia clades oppressit. [**Ov. Met.* 7, 562. Inque ipsos saeva medentes Erumpit clades. *Id. ib.* 14, 472. Perpetimus Danai cumulum Capharea cladis. *Id. ib.* 9, 176. Cladibus pascere nostris.] *Lucr.* 6, 1089. Mortifera clades. *Id.* 5, 370. cladem importare pericli. Et *ib.* 348. Cladem late dare, magnasque ruinas. *Id. ib.* 48. superbia, ac petulantia quantas Efficiunt clades? ℙ Saepissime dicitur de jactura et calamitate, quae in bello capitur. *Liv.* 25, 19. *ad f.* Superesse cladi sua temeritate contractae. *Id.* 29, 3. Magnam cladem inferre hosti. *Cic. N. D.* 2, 3. afferre. *Sall. Jug.* 63. Pedites cum equitibus permixti magnam cladem in congressus fecerunt. *Curt.* 4, 1. Omni clade vastare provinciam. *Id. ib.* 12. Accipere cladem. *Id.* 7, 9. Ut omnes qui defecerant, pariter belli clade premerentur. *Id.* 4, 3. Terrestri simul, navalique clade obrui. ℙ Metonymice *clades* dicitur, qui alteri cladem infert. *Virg. A.* 6, 844. Scipiadae, clades Libyae. ℙ In genitivo plurali reperitur etiam *cladum* pro *cladium*. *Sil.* 7, 505. liceat si vincere, finem Promitti cladum. *Id.* 9, 353. Ut sola cladum tuearis nomina fama. Adde 16, 672.

[CLĂDESTĪNUS, a, um, adj. calamitosus. *Not. Tir.* p. 409. Clades, cladestinus. *F.*]

[CLĂDUS, i, m. ramus tener, surculus. Est cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Maff. Mus. Ver.* 266, 1, P. Aelius Aug. Lib. Cladus. *F.*]

CLAM, *λάθρα*, latenter, occulte. Videtur *clam* esse syncop. pro *celam* a *celando*. Inepte *Festus*. Clam a clavibus dictum, quod his, quae celare volumus, claudimus. *Id.* aliter derivandam censet in V. *Calim*, quam vide suo loco. *Prisc.* 14, 988. putat adverbium esse. *Cic. Rosc. Am.* 8. *in f.* Multa palam domum suam auferebat: plura clam de medio removebat. *Plin.* 36, 2, 2. Clam occulteque facere aliquid. *Pl. Poen.* 3, 3, 49. Hic clam furtimque esse vult, ne qui sciant. *Id. ib.* 5, 2, 62. Clam furtive accipere aliquid. *Id. Truc.* 4, 3, 21. Mea nunc facinora aperiuntur, clam quae speravi fore. *Id. Bacch.* 5, 2, 27. Canis clam mordax. *Ter. Hecyr.* 3, 3, 36. Clam patrem. *Pl. Merc.* 1, 1, 43. Clam patris. *Id. ib.* 3, 2, 2. Clam uxore mea, et filio. [**Tibull.* 2, 1, 84. Palam pecori, clam sibi quisque vocet. Cf. *Heyn.* ad h. l. et quos ille laudat. *Ter. Eun.* 2, 3, 28. Vel vi, vel clam, vel precario.] ℙ *Clam habere*, *ferre aliquid* est celare, tacere. *Liv.* 31, 47. Haud clam tulit iram adversus praetorem, quod etc. *Ter. Hecyr.* 4, 1, 4. Id qua causa, clam me habuisse, dicam? Adde *ib.* 4, 4, 35. ℙ *Clam me est*, *clam te est*, me latet, nescio; te latet, nescis. *Pl. Mil.* 3, 3, 8. Quam sane magni referat, mihi clam est. *Ter. Hecyr.* 2, 1, 19. Neque adeo clam me est, quam esse eum graviter laturum credam. *Id. ib.* 4, 1, 52. Ut hic laturus hoc sit, non edepol clam me est. Et *ib.* 2, 1. Non clam me est, tibi me esse suspectum.

CLĀMĀTĬO. V. CLAMITATIO.

CLĀMĀTOR, oris, m. *κράκτης*, *κραύγαζος*, qui clamat. Saepe dicitur de rabulis, qui clamoribus ineptis, et verbosa contentione ac strepitu forum rumpunt. *Cic. Or.* 3, 21. *ad f.* Clamatores odiosi ac molesti. *Id. Brut.* 49. Ut intelligi possit, quem existimem clamatorem, quem oratorem fuisse. Adde *Gell.* 19, 9. ℙ In illo *Mart.* 12, 26. Nec venit ablatis clamator verna lacernis etc. Quidam intelligunt nomenclatorem, qui hunc et illum nomine vocat: at alii leg. *clamatus*.

CLĀMĀTORĬUS, a, um, adj. qui clamat, ut *clamatoria avis* ap. *Plin.* 10, 14, 17. 'quae scilicet inconditum, et mali augurii clamorem edit: atque ob id etiam *prohibitoria* dicitur. V. CLIVIA.

CLĀMĀTUS, a, um, part. a *clamo*, cum clamore dictus. *Ov. Fast.* 5, 189. clamataque palma theatris. ℙ Item clamando vocatus. *Ov. Met.* 2, 443. Aspicit hanc, visamque vocat: clamata refugit. *Mart.* 1, 50. Conviva clamatus. *Propert.* 2, 15, 6. Nec tibi clamatae somnus amarus erit. Adde *Stat. Silv.* 1, 2, 199. ℙ Item supremum clamatus, conclamatus. *Stat. Silv.* 2, 6, 82. durumque Acheronta videbas; Quo domini clamate sono! ℙ Item praedicatus, publicatus. *Id. Theb.* 6, 557. Et bis in Isthmiaca victor clamatus arena Phaedimus. ℙ Item clamoribus impletus. *Stat. Silv.* 4, 8, 15. dulci tremit ecce tumultu Tot dominis clamata domus, *h. e.* tot vagientium puerorum vocibus impleta.

[CLĀMĀTUS, us, m. idem ac clamor. *Paul. Nol.* 15, 279. Sed neque clamatu est, neque mobile corpus; Jam simile exanimo. *F.*]

CLĀMĬTĀTĬO, onis, f. repetitus clamor, *κραυγή*. *Pl. Most.* 1, 1, 6. Quid tibi, malum, hic ante aedes clamitatio est? Alii rectius habent *clamatio*.

CLĀMĬTO, as, avi, atum, a. 1. frequentat. a *clamo*, *κραυγάζω*, saepe, vel valde clamo, vociferor. *Cic. Div.* 2, 40. Quidam caricas Cauno advectas vendens, Cauneas clamitabat. [**Ter. Adelph.* 1, 1, 35. Venit ad me saepe clamitans, quid agis, Mincio, cur perdis adolescentem? *Plin. ep.* 9, 6. Clamitare nomen alicujus, *h. e.* alta voce dicere. *Macr. Sat.* 1, 10. *med.* Saturnalia. — Ita dicitur de turba hominum laetos clamores tollentium. *Suet. Nero* 25. Augustianos militesque se triumphi ejus clamitantibus. *Id. Tib.* 75. Morte ejus ita laetatus est populus, ut pars Tiberium in Tiberim clamitarent. — Item de multitudine seditiosa, irata, rem aliquam vehementer postulante. Ita saepissime ap. *Tac. A.* 3, 23. Ut saeva et detestanda Quirino clamitarent, *h. e.* clamando imprecarentur. *Id. ib.* 12, 7. Conglobatur promiscua multitudo, populum Romanum, eadem orare clamitat. *Id. H.* 3, 10. Turbine quodam ad exitium poscebatur: propinquum Vitellii, proditorem Othonis, interceptorem donativi clamitabant. Adde *ib.* 2, 29. et *A.* 12, 35. — Hinc de eo, qui castigat, vituperat. *Ter. Andr.* 1, 1, 117. Clamitans indignum facinus. *Suet. Aug.* 40. Visa pro concione pullatorum turba indignabundus et clamitans: En ait: *Tac. A.* 1, 18. Properantibus Blaesus advenit, increpabatque ac retinebat singulos, clamitans. — Item de infelici, periclitanti, ideoque clamores lamentabiles edente. *Caes. B. G.* 5, 7. Suorum fidem implorare coepit, saepe clamitans, liberum se, liberaeque civitatis esse. *Tac. A.* 2, 24. Cum se tanti exitii reum clamitaret, vix cohibuere amici, quominus eodem mari oppeteret. *Id. ib.* 11, 34. Et jam erat in adspectu Messalina, clamitabatque, audiret Octaviae et Britannici matrem. *Id. ib.* 11, 36. Solus Mnester cunctationem attulit, dilaniata veste, clamitans, adspiceret verberum notas etc. ℙ Translate *Cic. Rosc. Com.* 7. Nonne ipsum caput et supercilia illa penitus abrasa olere malitiam, et clamitare calliditatem videntur? *h. e.* prae se ferre, ostentare.] ℙ Usurpatur passive impersonaliter a *Liv.* 1, 9. Thalassio eam ferri clamitatum. ℙ Pro vocitare. *Pl. Pseud.* 5, 1, 30. Clamitant me, ut revertar. ℙ Tribuitur etiam animalibus. *Phaedr.* 1, 9. Accipiter passerem quaestu vano clamitantem interficit.

CLĀMO, as, avi, atum, a. 1. *κράζω*, vociferari, elata voce dicere. *Cic. Mur.* 37. Ego, quod facio, judices, salutis omnium causa facere clamo, atque testor. *Id. Verr.* 2, 5, 7. *in f.* Cum maxime hoc de suo, et de uxoris interitu clamaret, *h. e.* elata voce quereretur. *Senec. ep.* 27. Clamo mihi ipse: numera annos tuos. *Ter. Andr.* 3, 2, 11. Illis, quae sunt intus, clamat de via. *Catull.*

67, 14. Ad me omnes clamant: janua, culpa tua est. *Ov. R. A.* 597. Perfide Demophoon, surdas clamabat ad undas. [**Ter. Adelph.* 1, 2, 11. Clamant omnes indignissume factum. *Propert.* 2, 27, 15. Si modo clamantis revocaverit aura puellae, Concessum nulla lege redibit iter. *Ov. Fast.* 4, 451. Chorus aequalis clamant. *Hor. A. P.* 428. Clamabit enim, pulchre, bene, recte. *Id. Ep.* 2, 1, 80. Clament periisse pudorem, Cuncti paene patres.] ℙ Regit etiam accusativum. *Petr. Sat.* 107. Invidiam facis nobis, ingenuos honestosque clamando, *h. e.* appellando, nominando. *Lucil.* ap. *Diomed.* 1, 372. E somno pueros cum mane expergitu' clamo. *Virg. A.* 4, 674. morientem nomine clamat, *h. e.* vocat. [**Id. ib.* 12, 600. Clamat se causam malorum. *Ov. Met.* 3, 244. Actaeona clamant. *Id. ib.* 6, 106. Clamare comites. *Hor. Sat.* 2, 3, 130. Insanum te omnes pueri clamentque puellae. *Id. ib.* 1, 2, 130. Miseram se conscia clamet.] Sic *Pl. Asin.* 2, 3, 10. Clamare janitorem. *Id. Aul.* 2, 4, 20. Divum, atque hominum fidem. *Ov. Am.* 1, 2, 25. triumphum. *Liv.* 22, 1. Saturnalia. *Propert.* 4, 8, 58. Territa vicinas Teia clamat aquas, *h. e.* clamore poscit. *Id.* 1, 17, 23. Illa meum extremo clamasset pulvere nomen, *h. e.* conclamasset, ut fiebat in exsequiis. *Appul. Met.* 3. Praecone publico silentium clamante: *h. e.* elata voce indicente. ℙ Passive. *Cic.* ap. *Augustin.* 3. *contra Acad.* 7. Ab eis, quos deserit, insanus, temerariusque clamabitur. Al. leg. *clamitabitur. Stat. Theb.* 5, 462. Et non speratis Lemnos clamatur alumnis, *h. e.* clamoribus vagientium puerorum oppletur. Al. leg. *celebratur.* V. similem locum in CLAMATUS. ℙ Translate. *Cic. Fin.* 4, 19. *in f.* Sensus enim cujusque, et natura rerum, atque ipsa veritas clamat quodammodo, non posse etc. *Id. ib.* 2, 20. Clamat virtus, beatiorem fuisse etc. *Catull.* 6, 6. Nam te non viduas jacere noctes Nequicquam tacitum cubile clamat. [**Propert.* 1, 18, 18. An quia parva damus mutato signa calore; Et non ulla meo clamat in ore fides?] ℙ De rabulis forensibus. *Cic. Div. Verr.* 15. Quid in dicendo posset, nunquam satis attendi: in clamando quidem video eum esse bene robustum. Hinc *clamator*, quod V. ℙ Tribuitur etiam animalibus. *Phaedr.* 3, 16. Cicada multo validius clamare coepit. ℙ Et rebus inanimis. *Sil.* 4, 526. Spumea saxosis clamat convallibus unda, *h. e.* strepit, resonat. *Id.* 9, 516. clamante procella. *Stat. Theb.* 11, 116. clamant amnes, freta, nubila, silvae. Et *ib.* 10, 94. non hinc pelagi, licet omnia clament Litora, non illic coeli fragor. ℙ Ap. *Pl. Mil,* 3, 2, 10. Naso magnum clamat. i. e., valde stertit.

CLĀMOR, oris, m. *κραυγή*, vociferatio. *Cic. Div.* 2, 23. Clamorem edere. *Id. Flacc.* 6. *in f.* profundere. *Id. Q. Fr.* 2, 1. *ad f.* tollere. *Suet. Aug.* 71. Magnis clamoribus rem gerere, *h. e.* clamitando, contendendo. [**Virg. Georg.* 1, 362. Clamorem ferunt ad litora. *Virg. A.* 2, 488. Clamor ferit sidera. *Id. ib.* 4, 665. It ad atria. *Id. ib.* 11, 454. Magnus se tollit.] ℙ Pro acclamatione et plausu. *Cic. Or.* 1, 33. *a med.* Haec sunt, quae clamores, et admirationes in bonis oratoribus efficiunt. *Id. Fam.* 12, 7. Dixi de te, quae potui, tanto clamore consensuque populi, ut etc. *Id. Brut.* 95. Hortensius utroque genere florens, clamores faciebat adolescens, *h. e.* clamores de se excitabat. *Phaedr.* 5, 5. Movere plausus, suscitare clamores. *Cic. Att.* 1, 14. Si unquam mihi *περίοδοι, ἢ καμπαὶ, ἢ ἐνθυμήματα* suppeditaverunt, illo tempore. Quid multa? clamores. [**Tac. H.* 1, 62. Longumque per spatium is gaudentium militum clamor. *Id. ib.* 2, 90. Vulgus clamore et vocibus adstrepebat. *Plin. Pan.* 73, 1. Inde resultantia vocibus tecta, nihilque tantis clamoribus satis clausum. *Id. ib.* 2, 6. Clamoribus laudare. ℙ Dicitur etiam de acclamatione tristi, seditiosa. *Virg. A.* 11, 878. Et e speculis percussae pectora matres Femineum clamorem tollunt. *Ov. Fast.* 3, 221. Blando clamore nepotes tendebant ad avos brachia parva suos. *Tac. A.* 14, 8. Questibus, votis, clamore diversa rogitantium, aut incerta respondentium. *Id. H.* 1, 36. Strepere cuncta clamoribus et tumultu et exhortatione mutua. *Id. ib.* 1, 32. Dissono clamore caedem Othonis et conjuratorum exitium poscentium. Adde *Eund. ib.* 3, 10. Fremitu et clamore ceteros aspernantur, et *al. Id. ib.* 2, 44. Clamore seditiosorum et fugacium circumstrepitur. — Item de militibus pugnam ineuntibus. *Sall. Jug.* 53. Ubi propius ventum est, utrimque magno clamore concurritur. *Curt.* 4, 12. Macedones ingentem, pugnantium more, edidere clamorem, redditus et a Persis. *Id.* 3, 10. Priores Persae inconditum et trucem sustulere clamorem. Hinc de strepitu et vocibus potantium, epulantium. *Hor. Od.* 1, 27, 7. Impium Lenite clamorem, sodales.] ℙ Item pro convicio. *Cic. Att.* 2, 18. Clamoribus, et conviciis, et sibilis consectari aliquem. ℙ De voce animalium. *Virg. G.* 1, 362. celeres revolant ex aequore mergi, Clamoremque ferunt ad sidera. [**Id. ib.* 4, 76. Magnisque vocant clamoribus hostem.] ℙ Item de quocumque strepitu. *Id. A.* 3, 566. Ter scopuli clamorem inter cava saxa dedere. *Hor. Od.* 3, 29, 38. non sine montium Clamore, vicinaeque silvae. *Lucil.* 6, 146. nubes ignem magno clamore trucidat, *h. e.* stridore, sonitu. ℙ Olim *clamos* dictum est: sed sua quoque aetate obsoletum fuisse, indicat *Quint.* 1, 4. Legitur a multis in *Ennio* ap. *Fest.* in *Vagorem*, et ap. *Varr. L. L.* 6, 5. *ad f.*

CLĀMOSE, adv. *κραυγαστικῶς*, cum clamore. *Quint.* 11, 3. *a med.* Ne dicamus omnia clamose, quod insanum est.

CLĀMOSUS, a, um, adj. *κραυτικὸς, κραυγαστικὸς*, clamore plenus. *Stat. Silv.* 4, 4, 18. Urbs clamosa. *Id. ib.* 3, 5, 16. clamosi turba theatri. *Mart.* 10, 53. Circus clamosus. [*Adde *Juven.* 9, 144.] *Stat. Theb.* 4, 448. clamosae valles. *Sil.* 14, 269. undae clamosus Heborus. ℙ Item qui cum clamore fit. *Auct. ad Heren.* 3, 13. Continuatio est orationis enunciandae acceleratio clamosa. *Quint.* 5, 13. Clamosa actio. *Juven.* 8, 186. clamosum ageres ut phasma Catulli. ℙ Item qui assidue clamat. *Quint.* 6, 4. Clamosus altercator. [**Id. ib.* Clamosi fere sunt, qui litteras nesciunt.] *Mart.* 5, 84. magister.

*CLAMPETIA, ae, opp. Italiae infer., in Bruttiis. *Liv.* 29, 38. et 30, 19. *Mela* 2, 4. p. *m.* Clampetiae, arum, audit *Plin.* 3, 5. Hodie ejus locum *Amantia* tenet, sive *Mantia.* Graeci vetustiores (sine K) scripserunt *λαμπετία* sive *Λαμπέτεια;* ut paenultima *τοῦ* Clampetia sit communis. *B. A.*

CLANCŬLĀRĬUS, a, um, adj. *κρυπτὸς*, occultus, clandestinus. *Mart.* 10, 3. Poeta quidam clancularius. *Tertull. Pall.* 4. Tantum Lydiae clancularia licuit, ut Hercules in Omphale, et Omphale in Hercule prostitueretur, *h. e.* amica, quacum clam Hercules consueverat.

CLANCŬLO, adv. *λάθρα, κρύβδην*, clanculum. *Macr. Sat.* 5, 8. Virgilius fuit ut scrupulose et anxie, ita dissimulanter et clanculo doctus. *Appul. Met.* 3. Puer clanculo profugit. *Id. ib.* 9. Clanculo furari. Adde *ib.* 10. et *Apolog., Augustin. ep.* 54 *sub f.* et *Ammian.* 21, 12.

CLANCŬLUM, adverb. *λάθρα*, diminutiv. a *clam*, et ejusdem significationis. *Ter. Adelph.* 1, 1, 27. Alii clanculum patres quae faciunt, quae fert adolescentia, ea etc. *Id. Eun.* 3, 5, 41. Venit clanculum per impluvium. *Id. ib.* 23. Spectare sic per flabellum clanculum. [**Id. Phorm.* 5, 6, 33. Cum ejus consuevit matre clanculum.] *Pl. Cas.* 2, 8, 8. Captare clanculum sermonem alicujus. *Id. Men.* 3, 3, 8. surripere quidpiam. *Id. Poen.* 4, 2, 91. dicere aliquid.

CLANCŬLUS, a, um, adj. legitur a *Salm.* in *Tertull. Pall.* 4. Jam virum alicui clanculus functus. Sed alii leg. *clanculo.*

CLANDESTĪNO, adv. *κρύβδα, λάθρα*, clam, occulte. *Lucil.* ap. *Non.* 1, 176. Clandestino committere alicui aliquid. *Pl. Mil.* 4, 1, 10. agere negotium.

CLANDESTĪNUS, a, um, adj. qui clam fit, occultus, secretus, *λαθραῖος, κρυπτός. Cic. Senect.* 12. Clandestina consilia cum hostibus. *Crassus* ap. *Cic. Or.* 66. Clandestinis consiliis oppugnare aliquem. *Cic. Sull.* 11. Clandestinum scelus. *Pl. Cas.* 5, 3, 6. Clandestinae nuptiae. *Caes. B. G.* 7, 64. Clandestinis nunciis sollicitare aliquem. *Liv.* 3, 36. *in f.* Clandestinum foedus. *Lucr.* 2, 127. Clandestini et caeci motus. [**Caes. B. G.* 8, 33. Clandestina fuga se subtrahere. *Suet. Nero* 48. Clandestinus introitus. *Tac. A.* 4, 27. Coetus clandestini.] ℙ Est qui velit scribi *clamdestinus*, quod sit a *clam:* sed contra est consuetudo, et auctoritas *Vel. Longi*, p. 2237. et *Dausquii.*

CLANGO, is, n. Graecum verbum a Latinis usurpatum ad exprimendum tubae sonum. Ipsi enim quoque *κλάγγω*, et *κλαγγάζω* dicunt, tametsi latiore significatione. Est autem fictum a similitudine soni: quare non tubae solum, sed et aliis similibus vocibus tribui potest, ut ex usu vocis *clangor* apparet. *Stat. Theb.* 4, 342. et jam horrida clangunt Signa tubae. *Val. Flacc.* 3, 349. Luctificum clangente tuba. *Auct. carm. Philom.* 27. tribuit aquilis. *Accius* ap. *Non.* 6, 86. de maris strepitu usurpavit. V. locum in CACHINNO. ℙ Praeteritum alii tribuunt *clanxi*, alii *clangui:* prius videtur magis accedere ad Latinam analogiam: nam et *ango*, et *pango* habent *xi.* Neutrius tamen ullum adhuc exemplum vidimus.

CLANGOR, oris, m. *κλαγγή*, vox exprimens sonum tubae. *Virg. A.* 2, 313. Exoritur clamorque virum, clangorque tubarum. Adde *ib.* 8, 526. et *ib.* 11, 192., *Lucan.* 1, 237., *Stat. Theb.* 3, 650. et *Sil.* 2, 19. ℙ De sono litui usurpat *Pacat. Paneg. Theod.* 33., de latratu canum *Grat. Cyneg.* 186. [*Proprie dicitur de strepitu alarum. *Ov. Met.* 13, 611. Terque rogum lustrant, et consonus exit in auras Ter clangor. *Id. ib.* 12, 528. Et ingenti circum clangore Sonantem Adspexit. V. *Gebhard. Crep.* 3, 23. p. 165. et *Heins.* ad *Claud. B. Gild.* 475. — De sono cymbalorum. *Id. ib.* 3, 707.] ℙ Dicitur praeterea de variis variarum avium vocibus. Nam aquilae tribuit *Liv.* 1, 34., [*Adde *Suet. Dom.* 6.] fulicae *Plin.* 18, 35, 87., accipitri *Id.* 10, 8, 10., anseribus *Id.* 18, 35, 87. *Liv.* 5, 47. et *Colum.* 8, 13., gruibus *Stat. Theb.* 12, 517., passeri *Cic. Div.* 2, 30. *vertens locum Homeri Iliad.* 2., phoenici *Claud. carm. de Phoenic.* 45., gallinis *Appul. Met.* 9. etc.

CLANIS, is, m. nunc *la Chiana*, fluvius Etruriae in Tiberim influens. *Silv.* 8, 455. Et Clanis, et Rubico, et Senonum de nomine Sena. ℙ Quidam hic cum *Cluverio* legere malunt *Clasis*, nunc *il Chiagio.*

CLANIUS, ii, m. nunc *l'Agno*, fluvius Campaniae, qui oritur supra Abellam, et praeterfluit Acerras, Atellam, et Liternum urb., et palud. Liternam efficit in ora litorali. *Virg. G.* 2, 225. et vacuis Clanius non aequus Acerris. Adde *Sil.* 8, 537.

CLĀRĔ, adv. *λαμπρῶς*, lucide, splendide. *Vitr.* 9, 4. *ante med.* Veneris stella clarissime lucens. *Petr. Sat.* 111. et *Catull.* 66, 9. Clare fulgens. *Stat. Silv.* 4, 1, 4. Nitens clarius astris. *Plin.* 10, 20, 22. In opaco clarius micant. *Pl. Mil.* 3, 1, 36. Clare oculis videre. *Colum.* 11, 2. *circa med.* Octavo cal. Aug. Aquarius incipit occidere clare, *h. e.* cum luce. ℙ Translate est aperte, manifeste, plane. *Coel.* ad *Cic. Fam.* 8, 14. Quo proprius ea contentio accedit, eo clarius id periculum apparet. *Cic. Att.* 2, 20. Cum omnes aperte loquantur, et jam clare gemant. *Caes. B. C.* 3, 94. Clare, ut milites exaudirent, Tueamini, inquit, castra etc. *Ter. Andr.* 4, 4, 15. Unde est? dic clare. *My.* a nobis. *Pl. in f. Amphitr.* et *Bacch.* Clare plaudere. *Id. Pers.* 4, 2, 30. recitare. *Plin.* 16, 4, 5. profiteri aliquid. *Id.* 37, 2, 6. intelligere. *Id.* 10, 70, 89. Pisces clarissime audiunt. *Gell.* 4, 20. Clare ac sonore oscitare. *Mart.* 7, 92. Clare et palam petere aliquid. [**Hor. Sat.* 2, 6, 27. Clare certumque locuto. *Id. Ep.* 1, 16, 59. Jane pater, clare, clare cum dixit Apollo.]

CLĀRĔO, es, ui, n. *ἐκλάμπω, φαίνομαι*, splendeo, luceo. *Enn.* ap. *Non.* 2, 127. Hoc lumen candidum claret mihi. *Cic. Arat.* 107. rutilo cum lumine claret Fervidus ille Canis. *Claudian. Rapt. Pros.* 1, 229. divino semita gressu claruit. ℙ Translate est apparere, manifestum esse. *Lucan.* 6, 937. quod in primo quoque carmine claret, *h. e.* manifestum est ex primo libro. *Tac. Hist.* 4, 73. Quo eventu Germanica bella tractaverimus, satis claret. Al. leg. *clarum est. Claudian. IV. Cons. Honor.* 191. ventura potestas Claruit Ascanio, etc. ℙ Item illustrem esse, nobilem, celebrem. *Enn.* ap. *Cic. Senect.* 4. Ergo postque, magisque viri nunc gloria claret. *Suet. Ner.* 1. Ex gente Domitia duae familiae claruerunt, Calvinorum, et Aenobarborum. *Justin.* 2, 1. Clarere virtutibus. *Turpil.* ap. *Non. l. c.* Cujus adventu insula hodie claret Cypros.

CLĀRESCO, is, n. *περιλάμπομαι, ἐκφαίνομαι*, clarus fio, splendesco. *Tac. A.* 15, 37. Circumjecta tecta luminibus clarescere. *Senec. Herc. fur.* 124. Clarescit dies, ortuque Titan lucidus croceo subit. *Val. Flacc.* 7, 30. oblatis clarescant atria villis, *h. e.* aureo vellere splendescant. ℙ Translate apertum fieri, manifestum fieri. *Quint.* 6, 4. Neque tamen hoc ipsis monitoribus clarescit. Al. aliter leg. *Macr. Somn. Scip.* 2, 12. *ante med.* Et haec sit praesentis operis consummatio, ut, animam esse immortalem, clarescat. *Lucr.* 1, 1108. Aliud ex alio clarescit. *Lact.* 3, 2. veritas patefacta. *Virg. A.* 2, 301. Clarescunt sonitus. *Gabius Bassus* ap. *Gell.* 5, 7. Vox clarescit et resonat. *Quint.* 1, 11. Tibiae praeclusis, quibus clarescunt, foraminibus, recto modo exitu graviorem spiritum reddunt. ℙ Item celebrem, illustrem fieri. *Claud. Cons. Mall. Theod.* 3. plausuque petit clarescere vulgi. *Tac. A.* 4, 52. Clarescere facinore. *Id. H.* 2, 53. magnis inimicitiis. *Id. G.* 14. Facilius inter ancipitia clarescunt. ℙ Legitur et *clarisco* in quibusdam libb. ap. *Appul. de Mundo:* ubi quidam habent etiam *clariscantes*, ut sit a *clarisco, as*, alii *claricantes*, alii *coruscantes*, teste *Elmenhorst. ib. ad* p. 63.

*CLARIAE, arum, populi Thraciae. *Plin.* 4, 11. *B. A.*

CLĀRĬCĬTO, as, a. l. voco, quasi clara voce cito. *Lucr.* 5, 945. Claricitat late sitientia saecla ferarum. Ita *Lambin.* cum aliis. Al. leg. *clare citat.*

CLĀRĬFĪCĀTĬO, onis, f. actus clarificandi. *Augustin. in lib. Qu.* 83, 62. Post clarificationem Domini, idest resurrectionem a mortuis. Adde *Not. Tir.* p. 47.

CLĀRĬFĪCO, as, a. l. clarum facio. *Plin.* 20, 13, 50. Nasturtium visum clarificat. Ita edition. vett. A. 1469, 1470 et 1472. et *Aldus.* At *Hard.* quod in MSS. suis invenit *compurgat*, hoc in textum recepit. ℙ Translate. *Lact.* 3, 18. Ut nomen suum grandi aliquo facinore clarificaret. Adde *Sedul.* 4, 173. et 5, 8 et 9. et *Paul. Nolan.* 26, 304. et *Not. Tir.* p. 47.

CLĀRĬFĪCUS. V. CLARISONUS.

CLĀRĬGĀTĬO, onis, f. actus clarigandi, *h. e.* repetendi ab hostibus res suas. V. CLARIGO. Hoc sensu legitur apud *Plin. in indice* 2, 22. *n.* 3.

Quint. 7, 3. esse dicit ex iis vocibus, quae obscuriores et ignotiores sunt, et finitione indigent, si ab oratore usurpentur. ℙ Sumitur etiam pro jure capiendi hominis, vel rei cujuspiam hostilis, injuriarum, aut violati foederis causa, ἐνεχυρίασία. *Liv.* 8, 14. Veliterni jussi trans Tiberim habitare, ut ejus qui cis Tiberim deprehensus esset, usque ad mille pondo clarigatio esset; nec prius, quam aere persoluto, is qui cepisset, extra vincula captum haberet.

CLĂRĬGO, as, a. 1. antiquum verbum, quod significat res injuste ablatas ab hostibus repetere, vel damni illati compensationem postulare. Institutum enim fuit ab Anco Marcio, ex disciplina Aequicolarum, ut priusquam alicui populo bellum inferretur, legati ad eorum fines mitterentur, qui res ablatas repeterent, aliaque postulata exponerent, propter quae bellum indici necesse erat. Hostibus deinde imperata non facientibus bellum indicebatur, et inferebatur. Omnem hunc ritum *Liv.* 1, 32. diligenter exsequitur. *Clarigare* igitur dicebatur legatus, cum postulata exponebat, et res repetebat, quia nimirum *clara* voce utebatur, ut exaudiri longe posset. *Plin.* 22, 2, 3. Semper e legatis, cum ad hostes, clarigatumque mitterentur, id est res raptas clare repetitum, unus utique verbenarius vocabatur. Adde *Serv.* ad *A.* 9, 53., item ad *ib.* 10, 14., ubi aliud etymon hujus vocis proponit, quod nempe sit ἀπὸ τοῦ κλήρου, hoc est sorte. Nam per bellicam, inquit, sortem agros hostium invadebant: unde et κληρονόμοι dicuntur qui jure sortiuntur bona defuncti. Sed profecto major est auctoritas *Plinii*.

[CLĂRILLĀ, ae, f. diminut. clarae. Est cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Reines. cl.* 14. *n.* 52. Cornelia Clarilla. *F.*]

CLĂRĬO, onis, m. diminut. clari. Est cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Mur.* 1310, 6. M. Aurelio Clarioni. *F.*]

CLĂRISCO. V. CLARESCO.

CLĂRISŌNUS, a, um, adj. clare sonans, ὀξύφωνος, λαμπρόφωνος. *Cic. Arat.* 280. Clarisonae aurae. *Catull.* 64, 320. Haec cum clarisona pellentes vellera voce. *Id. ib.* 125. Clarisonas imo fudisse e pectore voces. *Scaligero* placet hic, quod in suo codice legit, *clarificas*, hoc est *claras* simpliciter; eo modo, quo *ib.* 407. *justificam mentem* dixit, hoc est justam.

CLĂRISSĬMĀTUS, us, m. status, seu dignitas eorum, qui *Clarissimi* appellabantur. *Ammian.* 21, 16. Nec sub eo dux quisquam cum clarissimatu provectus est. V. CLARUS.

CLĂRĬTAS, atis, f. σαφηνεία, λαμπρότης, splendor, lux. *Plin.* 9, 35, 54. Claritas matutina. *Id.* 2, 8, 6. Sidus Veneris claritatis est tantae, ut unius hujus stellae radiis umbrae reddantur. *Id.* 23, 4, 41. Ellychnia claritatis praecipuae. *Id.* 20, 10, 42. Asparagi oculis claritatem afferunt. *Id.* 31, 10, 46. *n.* 4. Claritatem visus adjuvat nitrum. ℙ *Ad claritatem* absolute, nempe oculorum, saepissime usurpatur in sphragidibus ocularium, qui collyria conficiebant ad curandos oculorum morbos. V. DIAPSORICUM, FLOGIUM, ISOCHRYSON. ℙ De voce. *Cic. Acad.* 1, 5. In pedibus celeritas, vis in manibus, claritas in voce. ℙ Translate sumitur pro fama, excellentia, nobilitate, dignitate, amplitudine, quibus fit, ut aliquid clarum ac notum omnibus reddatur, et magni aestimetur, εὐδοξία. Inter *claritatem* et *gloriam* hoc interesse docet *Senec. ep.* 102., quod haec multorum judiciis constet, illa bonorum. V. ibi multa de claritate. *Cic. Phil.* 1, 13. Num hujusce, cum pro salute reipublicae tanta gessisses, fortunae te, num amplitudinis, num claritatis, num gloriae poenitebat? ℙ Frequenter tamen latiori significatione adhibetur. *Cic. Fam.* 13, 68. Quae quamquam ex multis pro tua claritate audiam, tamen, etc. *Plin.* 14, 14, 16. Esse in claritate. *Quint.* 5, 11. Excellere claritate nascendi. *Nep. Eum.* 3. Viri claritate praestantes. *Quint.* 8, 6. Claritas generis. *Hirt. B. Afr.* 22. nominis. *Tac. H.* 1, 49. natalium. *Flor.* 3, 12. rerum bellicarum. *Plin.* 4, 7, 12. Nec cedentes Athenis claritate Thebae. *Id.* 14, 4, 6. Vino Maroneo antiquissima claritas. *Id. ib.* 5. Cato insignis claritate litterarum. *Id.* 13, 22, 43. Claritatem dare alicui rei. *Id.* 24, 19, 120. Nunc ipsa claritas herbarum dicetur, *h. e.* clariores, et nobiliores herbae recensebuntur. ℙ In plurali numero *Plin.* 35, 8, 34. Claritates operum. *Id.* 37, 13, 77. ingeniorum. ℙ Accipitur etiam pro perspicuitate et evidentia sermonis, qua res ita exponuntur, ut manifestae et clarae fiant. *Quint.* 8, 3. Contingit eadem claritas etiam ex accidentibus, etc. ℙ *Claritas Julia* fuit oppidum Hispaniae Baeticae, etiam Attubi appellatum. *Plin.* 3, 1, 3.

CLĂRĬTŪDO, inis, f. claritas. De voce *Gell.* 7, 5. Histrio, qui gestus, et vocis claritudine et venustate ceteris antestabat. εὐφωνία. [*De stellae splendore *Tac. A.* 1, 28. Si fulgor et claritudo deae redderetur, i. e. lunae.] ℙ Translate est fama, dignitas, nobilitas, amplitudo. *Sall. Jug.* 2. *in f.* Artes animi, quibus summa claritudo paratur. Et *ib.* 7. In tantam claritudinem brevi pervenerat, ut, etc. *Vellej.* 2, 130. Eminere claritudine. *Tac. A.* 4, 6. Claritudo militiae. *Id. ib.* 15, 71. nominis. *Id. ib.* 35. familiae. *Id. ib.* 65. virtutum. *Id. ib.* 12, 8. studiorum. [**Id. ib.* 2, 43. *in f.* Claritudo materni generis. *Id. ib.* 3, 55. Dites olim familiae nobilium, aut claritudine insignes. *Id. ib.* 3, 65. Claritudinem protegere obsequiis. *Id. ib.* 12, 2. Claritudinem Caesarum aliam in domum ferre. *Id. H.* 2, 78. Summa claritudo juveni admodum Vespasiano promissa.] *Sisenn.* ap. *Non.* 2, 101. Celeriter conficere aliquid cum summa claritudine.

CLĂRĬTUS, adv. pro clare, ut *publicitus* pro *publice*, olim dictum fuisse, ex *Celso* docet *Charis* 1, 190.

*CLĂRĬVĬDUS, a, um, adj. qui clare videt. *Marc. Empir.* 18. Clarividi sensus. *B. A.*

CLĂRĬUS, ii, m. Κλάριος, epitheton Apollinis a Claro oppido, ubi colebatur. *Virg. A.* 3, 360. Qui tripodas, Clarii lauros, qui sidera sentis. *Ov. A. Am.* 2, 80. Clario Delos amata Deo. *Stat. Th.* 8, 199. Clariae fores. ℙ *Clarius* appellatur ab eodem *Ov. Trist.* 1, 6, 1. Antimachus poeta Graecus, qui Claron oppidum patriam habuit, vel, ut alii volunt, Colophonem, quae non longe a Claro sita est, ut ex *Plin.* 5, 29, 31. constat. Maluit autem *Ov.* a loco Apollini sacro denominare, quod poetae sub Apollinis tutela sunt. *Cic. Brut.* 51. Antimachus Clarius poeta.

CLĂRO, as, a. 1. clarum facio, illustro, λαμπρύνω. *Cic. Arat.* 39. acstatis primordia clarat. *Stat. Th.* 5, 284. ita fatus in aera rursus Solvitur, et nostrum vivus arcentibus umbris, Mitis iter longae claravit limite flammae. ℙ Translate est ostendere, declarare. *Cic. carm. de suo consul.* 1, 12. Juppiter excelsa clarabat sceptra columna. *Lucret.* 4, 778. multaque nobis Clarandum est, plane si res exponere avemus. *Id.* 3, 35. Hasce secundum res animi natura videtur, Atque animae claranda meis jam versibus esse. *Appul. de Deo Socrat.* Clarare obscura. ℙ Item illustrem ac famosum reddere. *Hor. Od.* 4, 3, 3. Illum non labor Isthmius Clarabit pugilem.

CLĂROR, oris, m. claritas, splendor, λαμπρότης. *Pl. Most.* 3, 1, 111. Aedes filius tuus emit: sed scin' cujusmodi? speculo claras, clarorem merum.

CLĂROS, i, f. Κλάρος, oppidum Ioniae cum fonte, luco, et templo Apollini sacro, qui propterea *Clarius* cognominatus est, apud Colophonem urbem, conditum a Manto Tiresiae filia. *Nearchus* dicit, id nomen loco datum a κλῆρος, sors, quod Apollini per sortem obtigerit. Epota aqua fontis mira oracula reddebantur, breviore tamen vita bibentium, ut *Plin.* 2, 103, 106. *ad f.* narrat. *Ov. Met.* 1, 515. mihi Delphica tellus, et Claros, et Tenedos, Pataraeaque regia servit. V. multa de hoc Apollinis oraculo ap. *Tac. A.* 2, 54.

CLĂRUS, a, um, adj. λαμπρός, lucidus, splendens. *Cic. Somn. Scip.* 2. Illustris et clarus locus. *Id. Sull.* 14. Clarissimum lumen. *Quint.* 5, 12. Clarissimus sol. *Hor. Od.* 3, 1, 42. Sidere clarior. *Pl. Most.* 3, 1, 11. Aedes clarae. *Hor. Carm. saec.* 23. Clarus dies. *Virg. G.* 1, 460. aquilo, *h. e.* serenum inducens, ut *Serv.* exponit. *Hor. Sat.* 2, 7, 48. Clara lucerna. *Lucret.* 5, 1257. Claro colore splendere. *Id.* 5, 232. Clarus candor. *Ov. Met.* 4, 355. Clarum vitrum, *h. e.* pellucidum. *Lucr.* 1, 1001. Clara flumina. *Cic. Verr.* 2, 4, 27. Clarissimae gemmae. [**Virg. A.* 9, 19. Clara tempestas. *Id. ib.* 2, 569. Clara incendia. *Tac. A.* 1, 28. Clarum coelum. *Tibull.* 3, 3, 4. Insignis clara conspicuusque domo. *Virg. G.* 4, 93. Hic melior, insignis et ore, Et rutilis clarus squamis (de rege Apium). *Id. A.* 9, 582. Ferrugine clarus Hibera, i. e. splendens purpura Hispana, quae erat nigricantis coloris. *Id. ib.* 8, 673. Argento clari delphines. *Ov. Met.* 15, 190. Lucifer Clarus equo *Id. ib.* 13, 704. Clara auro gemmisque corona.] ℙ De voce ac sono. *Cic. Cluent.* 48. Clara voce, ut omnes audire possent, dixit. *Caes. B. G.* 5, 30. Clariore voce dicere. *Lucr.* 4, 569. Clarus sonor. *Pl. Poen.* 5, 3, 27. clamor. *Id. Asin. in f.* Dare plausum clarum. *Ov. Met.* 4, 138. Clarus plangor. *Id. ib.* 13, 806. Clari latratus. *Id. ib.* 2, 625. Clarus ictus. [**Suet. Luc.* 5. Clarior strepitus.] ℙ Translate ponitur pro manifesto, aperto, patenti. *Cic. Verr.* 2, 3, 25. Clara res est, quam dicturus sum, tota Sicilia celeberrima atque notissima. *Id. Rosc. Com.* 3. Ego, quae clara sunt consuetudine, diutius dicere non debeo. *Id. Catil.* 1, 3. Luce sunt clariora nobis tua consilia. *Id. Att* 6, 9. Admiratus sum σύγγνων litterularum, quae solent tuae compositissimae et clarissimae esse. *Plin.* 7, 14, 12. Massinissam post LXXXVI. annum generasse filium, clarum est. [**Tac. A.* 4, 11. Clarum exemplum. *Id. ib.* 6, 22. Clara documenta. *Id. ib.* 16, 34. Clarius proloqui. *Ov. Fast.* 3, 28. An somno clarius illud erat? *Ter. Hec.* 5, 4, 1. Vide, ut mi haec certa et clara attuleris. Ita saepissime haec verba leguntur. *Liv.* 22, 39. Omnia non properanti clara certaque erunt. V. *Gronov.* ad *Senec. de morte Claudii* 1. et ad *Liv.* 1, 18.] ℙ Saepissime pro nobili, insigni, excellenti, celebri. *Cic. Or.* 2, 37. Vir gloria clarus, auctoritate gravis. *Id. Rabir. Post.* 9. Ex doctrina nobilis et clarus. *Plin.* 36, 5, 4. *n.* 2. Clarissimi in ea scientia. *Liv.* 9, 7. Clarus genere et factis. *Cic. Senect.* 7. Viri clari et honorati. *Id. Verr.* 1, 15. Vir fortissimus et clarissimus. *Id. ib.* 2, 5, 58. *ad f.* clarissimus et fortissimus. *Id. Or.* 1, 45. amplissimus et clarissimus. *Id. Amic.* 27. Virtus clara et insignis. *Id. Tusc.* 1, 48. Clarae mortes pro patria oppetitae. *Ov. Her.* 17, 52. Domus clara nobilitate. *Vellej.* 2, 127. Clarissimae, veteresque familiae. *Pl. Pseud.* 1, 5, 111. Clara et memorabilis pugna. *Vellej.* 2, 9. Clara ingenia. *Nep. Thras.* 2. Clarissima civitas. *Ov. A. Am.* 3, 338. Clarum opus. [**Suet. Gr.* 4. Clari professores. *Hor. Sat.* 1, 6, 58. Clarus pater. *Id. ib.* 1, 6, 91. Clari parentes. *Ov. Fast.* 1, 471. Clarus utroque (sc. parente.) *Id. Met.* 11, 218. Conjuge clarus. *Tac. A.* 1, 1. Clari scriptores. *Id. ib.* 4, 33. Clari ducum exitus. *Id. ib* 4, 74. Clarum inter Germanos Frisium nomen. *Id. ib.* 12, 29. Clarus acceptusque popularibus. *Id. ib.* 12, 31. Multa et clara facinora. *Id. ib.* 12, 35. Clara victoria. *Id. ib.* 12, 37. Clari majores. *Id. ib.* 14, 37. Clara et antiquis victoriis par ea die laus parta. *Id. ib.* 15, 48. Claro rumore esse apud vulgum. *Id. H.* 1, 22. dum novos motus, et clarum Othoni annum, observatione siderum, affirmant.] *Plin.* 6, 27, 31. Clara flumina. *Id. ib.* 28, 32. oppida. *Cic. Fin.* 3, 2. Cato quasi heluari libris, si hoc verbo in tam clara re utendum est, videbatur. *Sil.* 1, 564. Jam patribus, clarisque senum sua munia curae. [*Ita absolute dicitur *clarum* et *clara* pro factis egregiis, honestis. *Tac. A.* 14, 52. Quem ad finem nihil in Rep. clarum fore, quod non ab illo reperiri credatur? *Sil.* 1, 570. Grassandum ad clara.] ℙ Cum genitivo. *Plin.* 37, 1, 4. Clarissimus artis ejus. *Vellej.* 2, 5. Clarissimus disciplinae. ℙ Aliquando *clarissimus* vox fuit, qua senatores, et consules honoris causa appellabantur, ut est ap. *Plin. ep.* 7, 33., *Lampr. Elag.* 4. et *Alex. Sev.* 21. et *Mart. Dig.* 49, 14, 18. Hinc *clarissimus* vir dicitur P. Servilius Vatia collega in consulatu App. Claudii Pulcri an. U. C. 675. ap. *Cic. Fam.* 13, 68. Postea omnes proconsules, item consulares, correctores provinciarum, et alii, uti constat ex *Cod. Justin.* 8, 14, 5. Ex *Marin. Frat. Arv.* p. 544. ita est appellatus praefectus praetorio, ex *eod. ib.* p. 528. magister Fratrum Arvalium, item ex *Inscript.* ap. *Grut.* 270, 6. et 1081, 1. pontifices, et ex alia ap. *eund.* 173, 5. magister Saliorum. *Clarissimus ordo* est senatorius ap. *Vopisc. Aurel* 18. *in f.* V. ILLUSTRIS. *Clarissimae* feminae apud *Ulp. Dig.* 1, 9, 8. Feminae nuptae clarissimis personis clarissimarum personarum appellatione continentur: clarissimarum feminarum nomine senatorum filiae, nisi quae viros clarissimos sortitae sunt, non habentur. *Clarissimus juvenis*, et *clarissimus puer*, et *clarissima puella* dicebantur filii clarissimorum virorum, quod multis confirmat exemplis *Jo. Labusius* in *Dissert. intorno l'ant. Marm. di C. Giulio Ingenuo*, ac praesertim hac inscriptione *ib.* p. 23. T. Flavius Secundus Philippianus *Vir. Clarissimus* Leg. Auggg. prov. Lugud. cum Julia Nepotilla *Clarissima Femina* sua, et T. Flavio Victorino Philippiano *Clarissimo Iuveni* Trib. Mil. Leg. V. Maced., et T. Flavio Aristo Ulpiano *Clarissimo Puero.* Alia *Inscr.* ap. *Passionei cl.* 9. *n.* 44. Scribonia Maxima *Clarissima Puella* vixit diebus XLV.

CLASSĬAM Unimammiam vel unomammiam cum dixit *Pl. Curc. a.* 3. *v.* 75. joculariter intelligi voluit regionem Amazonum, quae dexteram mammam ferro secabant, quo expeditius arma tractarent. V. AMAZON.

CLASSĬĂRĬUS, a, um, adj. ad classem pertinens. *Classiarii* sunt milites, qui in classe, hoc est instructis bello navibus pugnant, ἐπιβάται. *Nep. Them.* 3. Classis Graeciae cum classiariis regis conflixit. *Tac. A.* 12, 56. Reliqua lacus classiarii tectis navibus obtinebant. *Id. ib.* 14, 8. Oloaritus centurio classiarius. [**Hirt. B. Alex.* 20. Remigum magnus numerus et classiariorum ex longis navibus nostris in molem se ejecit.] ℙ Hoc genus militiae parum honestum apud Romanos fuit. Itaque justis militibus classiarii opponuntur ap. *Suet. Galb.* 12. Nam hoc nomine veniunt etiam ipsi nautae, qui in classe sunt et remigio inserviunt, τὸ ναυτικόν. *Caes. B. C.* 3, 100. Per equites dispositos aqua prohibere classiarios instituit. *Hirt. B. Alex.* 12. Cum non jam virtute propugnatorum, sed scientia classiariorum se victos viderent. *Tac. A.* 14, 4. Triremi et classiariorum remigio vehi. ℙ Classiarii etiam pro cursoribus (Italice *corrieri*) habiti. *Suet. Vesp.* 8. Classiarios, qui ab Ostia et Puteolis Romam pedibus per vices commeant, petentes constitui aliquid sibi calcearii nomine, jussit posthac excalceatos cursitare. ℙ Quamquam nihil fere de fabris navalibus apud rerum antiquarum scriptores occurrat et eorum mentio tantum sit in *Inscr.* ap. *Grut.* 640, 1., (V. NAVALIS) ii tamen

classiariorum nomine significari videntur in hac *Inscr.* ap. *Maff. Mus. Ver.* 477, 10. Conleg*ium* Dendrophor*orum* et Classiar*iorum* Misenatium Aurelio Canusio Q. Fil. Praenestino patrono optimo aere *communi* fieri cens*uit*. Cum in hoc titulo Classiarii Dendrophoris copulentur, iis scilicet, qui materiem ad classem aedificandam vel reficiendam comportabant, (V. DENDROPHORI.) videntur illi nec milites, nec remiges vel nautae fuisse, sed fabri, qui in Misenensi navali navibus fabricandis vel reficiendis operam dabant. Sic *ballistarii* dicti sunt, qui ballistas facerent et qui ballistis missilia jacerent. V. *Morcell. De stil. Inscr. Lat. T.* 1. p. 146. *edit. Patav.*

CLASSĬCEN, inis, m. V. CLASSICUS.

CLASSĬCŬLA, ae, f. parva classis. *Cic. Att.* 16, 2. Cassius cum classicula sua venerat.

CLASSĬCUM, i, n. quasi *calassicum*, a *calo*, voco: est sonus tubae aut cornu, quo populus per suas classes ad comitia vel concionem convocabatur, ut colligitur ex *Varr. L. L.* 5. *sub f.* ℙ Sed praecipue dicitur de signo, quod tuba datur in castris et classe ad milites convocandos, pugnam indicendam aliarumque militarium actionum tempora significanda. *Liv.* 7, 36. Consul classico ad concionem convocat. *Suet. Caes.* 32. Ingenti spiritu classicum exorsus. *Id. Vitell.* 11. Urbem ad classicum introiit paludatus. *Lucan.* 2, 528. Jubere classica. *Id.* 4, 186. dare bello. *Id.* 7, 476. concipere cornu. [**Hor. Ep.* 2, 5. Neque excitatur classico miles truci. *Lucan.* 4, 395. Non proelia fessos Ulla vocant: certos non rumpunt classica somnos.] ℙ Classici signum erat praecipuum imperatoriae dignitatis. Eo enim jubente solummodo atque etiam praesente, canebatur et cum in militem capitaliter animadvertebatur. *Caes. B. C.* 3, 82. de Pompejo: Suum cum Scipione honorem partitur classicumque apud eum cani et alterum illi jubet praetorium tendi. Hinc *praetoria classica* dixit *Prop.* 3, 2, 41. Adde *Liv.* 28, 27. *ad f.* et *Veg. Mil.* 2, 22. ℙ Ipsum quoque instrumentum, quo signum datur, *classicum* dicitur, uti docet *Ascon.* in *Div. Verr.* 17., itemque *Serv.* ad illud *A.* 7, 637. Classica jamque sonant: it bello tessera signum. *Virg. G.* 2, 539. Inflare classica. *Tibull.* 1, 1, 46. Classica pulsa, *h. e.* inflata, *κατάχρησις*.

CLASSĬCUS, a, um, adj. ad classem pertinens, qua ordinem seu partem populi significat. *Gell.* 7, 13. docet, *classicos* appellatos esse a *Catone* non omnes, qui in classibus erant, sed primae tantum classis homines, qui centum et viginti quinque millia aeris, ampliusve censi erant: *infra classem* vero, qui in secunda classe et in aliis describebantur: quod confirmat *Fest.* in voce *Infra.* ℙ Praeterea *classici* dicti sunt cornicines, qui populum per classes ad comitia vocabant. *Varr. L. L.* 5. *sub f.* Qui de censoribus classicum ad comitia centuriata redemptum habent, uti curent eo die, quo die comitia erunt, in arce classicus canat. *Id. ib.* 4, 16. *extr.* Tubicines a tuba et canendo, similiter liticines et classicos a classe: qui item cornu canunt, ut tum, cum classes comitiis ad comitatum vocant. Leg. hic quidam *classicines.* ℙ *Classici scriptores* translate vocantur, qui in prima veluti classe sunt, qui vulgo probantur et auctoritatem legitimam ex communi consensu obtinent. *Gell.* 19, 8. *ad f.* Classicus assiduusque aliquis scriptor, non proletarius. ℙ Similiter *classici* testes, qui censu aliquo sunt et fide digni: cujusmodi signandis testamentis adhibebantur. *Fest.* ℙ Refertur etiam ad classem, qua naves bello instructas significat. *Prop.* 2, 1, 28. Aut canerem Siculae classica bella fugae. *Vell.* 2, 85. Classicum certamen. *Id. ib.* 81. Coronae classicae insigne, *h. e.* navalis. ℙ [*Item ad *Classicum. Auct. Pan.* ad *Pis.* 129. Nec semper in armis Bellica turba manet: nec tota classicus horror Nocte dieque gemit, i. e. Classici sonus horrorem injiciens.] ℙ *Classici, orum* sunt iidem qui classiarii, *h. e.* in classe remigantes. *Curt.* 4, 3. Tandem remis pertinacius everberatum mare, velut eripientibus navigia classicis, cessit. *Tac. H.* 1, 31. Legio classica, *h. e.* conflata e classiariis ad justam militiam evectis, de quibus ex *Suet.* in CLASSIARIUS dictum est. *Id. ib.* 2, 17. Intercepti centum equites, ac mille classici. Adde *Liv.* 26, 48. V. NAVALIS. ℙ *Classica* fuit appellata Forum Julii, nunc *Frejus*, in Gallia Narbonensi, quod navale fuit Augusti; ait enim *Strabo l.* 4. *Τὸ ναύσταθμον τὸ Καίσαρος τοῦ Σεβαστοῦ, ὃ καλοῦσι Φόρον Ἰούλιον. Plin.* 3, 4, 4. Forum Julii, Octavanorum colonia, quae Pacensis appellatur et Classica.

CLASSIS, is, f. *σύνταξις*, coetus, ordo seu pars civium distributorum ratione census. Servius enim Tullius, ut narrat *Liv.* 1, 43., populum in quinque classes divisit, habita ratione census, ut qui centum millium aeris, (*Plin.* 33, 3, 13. centum et decem millia aeris ponit: *Fest.* in *Infra* centum viginti millia: *Gell.* 7, 13. centum vigintiquinque millia) aut majorem censum haberent, primae classis essent: secundae, usque ad quinque et septuaginta millia: tertiae quinquaginta millium censum esse voluit: quartae quinque et viginti millium: quintae demum undecim millium. Qui vero minus hoc censu habuissent, proletarii et capite censi dicti sunt, nec ullam propriam classem constituerunt. *Cic. Acad.* 4, 23. Quis hunc philosophum non anteponat Cleanthi, Chrysippo, reliquisque inferioris aetatis? qui mihi cum illo collati, quintae classis videntur. *Id. Phil.* 2, 33. Prima classis vocatur: renunciatur: deinde, ut assolet, suffragatum secunda classis vocatur etc. V. CENTURIA. ℙ Transfertur ad alios ordines. *Quint.* 1, 2. Cum praeceptores pueros in classes distribuunt. *Colum.* 1. *sub f.* Classes non majores, quam denum hominum faciundae, *scil.* operarum. *Suet. Tib.* 46. Tres classes comitum facere. *Petr. fr. Tragur. Burm.* 74. Abite, ut alii veniant ad officium. Subiit ergo alia classis, *scil.* servorum. *Quint. ib.* Ducere classem. ℙ Saepissime vero dicitur de multitudine navium ad militarem usum instructarum. *Cic. Manil.* 4. Maximas aedificare et ornare classes. *Id. Verr.* 2, 5, 51. Instruere atque ornare classem. *Id. Flacc.* 14. comparare. *Caes. B. G.* 4, 21. et *B. C.* 3, 42. facere. *Curt.* 3, 5. praeparare. Et *ib.* 10, 2. parare. *Nep. Con.* 4. contrahere. *Virg. A.* 4, 289. aptare. Et *ib.* 299. armare. Et *ib.* 309. moliri. *Cic. Fl.* 14. Classis navigat. *Id. ib.* Navigare classe. *Id. Verr.* 2, 1, 18. Mille numero navium classem ad Delum appellere. *Nep. Milt.* 1. Classe proficisci. *Cic. Verr.* 2, 5, 31. Classi praeesse. *Id. Or.* 45. Poenos classe devincere. *Id. Verr.* 2, 5, 52. Capere et incendere classem. *Sall. Jug.* 81. Fundere et fugare classes. *Plin.* 7, 56, 57. Classe depugnare. *Cic. Off.* 3, 11. valere. *Nep. Them.* 3. Classis Graeciae cum classiariis regis conflixit. [**Caes. B. C.* 2, 43. Classis celeriter advolabit. *Nep. Alc.* 3. Classis exibit. *Id. Them.* 7. Classis fecit naufragium. *Id. Hann.* 11. Classis aciem constituere. *Hirt. B. Alex.* 15. Classis imperium obtinere. *Nep. Alc.* 8. Classem constituere. *Caes. B. C.* 1, 36. Classem dimittere quoquo versus. *Nep. Timoth.* 3. Classem supprimere. *Ov. Fast.* 6. 194. Classis obruta aquis. *Id. Met.* 13, 422. Classem conscendere, i. e. navem e classe Graecorum. *Virg. A.* 1, 390. Quassatam classem subducere. *Id. ib.* 3, 117. Classem sistere in oris. *Id. ib.* 9, 81. Formare classem, i. e. aedificare.] ℙ Narrat *Suet.* in *Vita August.* 49. illum classem Miseni et alteram Ravennae ad tutelam superi sive Hadriatici maris et inferi sive Tyrrheni collocasse. Similia habet *Tac. A.* 4, 5. Hinc plurimae leguntur inscriptiones ap. *Grut., Mur.* aliosque collectores, quae militibus utriusque classis positae fuerunt. Ex *Veg. Milit.* 5, 1. compertum est, classem Miseni Galliam, Hispaniam, Africam, Aegyptum, Sardiniam atque Siciliam; classem vero Ravennae Epirum, Macedoniam, Achajam, Propontidem, Cretam, Cyprum petere consuevisse. Quot navibus singula classis constaret, ignoratur omnino, licet quidam existiment, eas CCL. fuisse. *Jos. Vernazza, Diplom. di Adrian.* p. 30. rectissime conjicit ex *Inscr.* ap. *Grut.* 383, 7. classem Misenensem potioris juris fuisse, quam Ravennatem. *Id. ib.* p. 16, probat, utramque an. U. C. 856., a Chr. n. 105. praetoriae appellatione decoratam fuisse; ex quo cujusque inscriptionis, quae ad classiarios pertinet, tempus argui posse confidit: idem denique probat, plurimis adductis scriptorum et inscriptionum auctoritatibus, honestam missionem ab imperatoribus concessam fuisse militibus praesertim classiariis, quandoque etiam legionariis, alarum equitibus peditibusque ac cohortium praetoriarum, cum nempe, ob pacem cum exteris gentibus initam aut aliquam imperii vel familiae imperatoriae faustitatem, populo congiarium, militibus donativum distributum fuit ac illi sunt cusi nummi, in quibus *Liberalitas Aug. I.* vel *II.* vel *III.* et sic deinceps inscriptum legitur. ℙ Aliquando est multitudo navium onerariarum ad comportanda frumenta. *Lampr. Commod.* 17. Classem Africanam instituit, quae subsidio esset, si forte Alexandrina frumenta cessassent. ℙ *Classis* dicta de una navi tantum, legitur ap. *Virg. A.* 6, 334. Lyciae ductorem classis Orontem. *Stat. Achill.* 1, 31. mihi classis funesta minatur. Adde *Paul. Nolan.* 21, 79. Quidam huc referunt etiam illud *Hor. Od.* 3, 11, 47. Me vel extremos Numidarum in agros Classe relegat. ℙ *Pingere classes* apud *Plin.* 35, 11, 41. est naves pingere. ℙ Olim dicebatur etiam de exercitu terrestri. Nam quas *classes* Ser. Tullius primus instituit atque in varias divisit centurias, non pacis solum, sed belli etiam et militis deligendi causa instituit, ut docet *Liv.* 1, 42. et 43. Hinc *Classis procincta* idem est, quod exercitus instructus, ut *Fest.* docet. *Fab. Pict.* ap. *Gell.* 10, 15. Equo Dialem Flaminem vehi, religio est: classem procinctam extra pomoerium videre etc. Ipse *Gell.* 1, 11. Cum procinctae classes erant et instructae acies coeptumque in hostem progredi. *Virg. A.* 7, 715. quos frigida misit Nursia et Hortinae classes, *h. e.* Hortinorum equitatus, ut *Serv.* exponit. *Serv.* huc trahit etiam illud *ejusd. A.* 2, 30. Classibus hic locus: hic acies certare solebant. *Fest.*: Classes clypeatas antiqui dixerunt, quos nunc exercitus vocamus. ℙ In ablativo habet *classe* et *classi. Virg. A.* 1, 382. raptos ex hoste Penates Classe veho mecum. *Id. ib.* 8, 11. Advectum Aenean classi victosque Penates. ℙ Ad etymologiam quod attinet, qui primam statuunt notionem eam, qua multitudinem navium significat, deducunt a *cala* lignum vel a *κάλως*, funis nauticus: qui vero partem populi primo significare volunt, a *calando*, *h. e.* vocando derivant, ut sit quasi *calassis* vel simpliciter a Graeco *κλῆσις*, vocatio: a *καλέω*. Duplicis hujus etymi si alterutrum verum est, secundum certe. Nam, ut ait *Paul.* ex *Festo* in *Procincta*, vetustius fuit, multitudinem hominum, quam navium classem appellari. Et in *Lege Numae* ap. *Fest.* in *Opima*, ponitur *procincta classis* pro exercitu instructo, ut dictum est. Tunc autem classem navalem Romani nondum fecerant, neque fortasse unquam viderant.

CLATHRĀTUS, a, um, adj. *κλειθρούμενος*, clathris clausus. *Cato R. R.* 4. Faliscas clathratas. V. FALISCUS. *Pl. Mil.* 2, 4, 25. Neque solarium apud nos est, neque fenestra, nisi clathrata. [**Lindem.* exhibet clatrata, sine aspiratione.] *Vet. Inscr.* opt. notae ap. *Grut.* 207. *col.* 2. Eisdem (*h. e.* idem) fores clatratas (*sic sine aspiratione*) duas cum postibus aesculnieis (*pro* aesculineis) facito.

CLATHRI, orum, m. plur. *κλῆθρα, κανόνες*, virgae ligneae vel ferreae, in cratis modum dispositae, quibus fenestrae vel januae muniuntur. *Hor. A. P.* 473. velut ursus Objectos caveae valuit si frangere clathros. *Colum.* 8, 17. Spissos clathros infigere. *Plin.* 8, 7, 8. Clathris ferreis circumdare aliquid. Adde *Cat. R. R.* 4. ℙ Quod addunt quidam Lexicographi, *clathros* poni etiam pro instrumento rustico ad terram eradicandam, ex illo *Colum.* 10, 72. Tu penitus clathris eradere viscera matris Ne dubita; *Jenson.* A. 1472. edidit: Tu penitus marris eradere viscera matris etc. *Aldus* vero A. 1514. et *al.* Tu penitus latis eradere viscera marris etc. Quod procul dubio rectius est. ℙ *Clathra, orum*, n. plur. recte Latine dici negat *Caper de verb. dub.* p. 2248. Attamen *Nicol. Heins.* in melioribus *Propertii* libris invenisse se ait 4, 5, 72. Cum fallenda meo pollice clathra forent. Al. leg. *claustra.* ℙ Reperitur etiam *clatri* sine aspiratione, sed rarius. V. tamen CLATHRATUS in f.

CLATHRO, as, a. 1. *κλειθρόω ἰρεῖδω*, est clathris claudere. *Colum.* 9, 1. Satis est seris transversis ita clathrare, ne spatiorum laxitas pecudi praebeat fugam.

CLĀVĀ, ae, f. *κορύνη, κορδύλη*, ramus ex arbore recisus cum nodis: etymon vocis est a *clavus:* unde *irrasam clavam* dixit *Sil.* 8, 586., et *clavam trinodem Ov. Fast.* 1, 575. Alii describunt baculum cum nodo in capite instar clavi. *Cic. Verr.* 2, 4, 43. Cum obsistere ac defendere conarentur, male mulcati clavis et fustibus repelluntur. *Plin.* 19, 1, 3. Linum clavis tundere. ℙ Fuit insigne philosophorum. Idem enim est dicere de iis *pallium et baculus*, quod *pallium et clava.* Exempla habes apud *Sidon. ep.* 4, 11., *ep.* 9, 9. *ad f.* et *carm.* 15, 197. ℙ Fuit etiam exercitatio et ludus adolescentium et militum tironum, sicut hasta, pila, equus, cursus etc. *Cic. Senect.* 16. *ad f.* Sibi igitur habeant arma, sibi equos, sibi hastam, sibi clavam: nobis senibus talos relinquant et tesseras. *Veg. Mil.* 2, 11. Clavas ligneas, pro gladiis, tironibus dabant: eoque modo exercebantur ad palos. Et *infra.* Contra illum palum tanquam contra adversarium, tiro cum crate illa et clava, velut cum gladio se exercebat et scuto. ℙ Clava assidue Hercules usus est, eoque telo plurima domuit monstra. *Ov. Her.* 9, 117. Instruxitque manum clava domitrice ferarum. *Prop.* 4, 9, 39. Quis facta Herculeae non audit fortia clavae? [*Ita de *Nerone* ap. *Suet.* in ejus vita 53. Destinaverat etiam imitari et Herculis facta. Praeparatumque leonem, quem vel clava vel brachiorum nexibus nudus elideret. Porro de Sobiorum gente, quae majores suos de exercitu Herculis aegros relictos esse dicebat ap. *Curt.* 9, 4. *in f.* Pelles ferarum pro veste; clavae pro telo erant. *Virg. A.* 10, 318. Cissea durum, Immanemque Gyan, sternentes agmina clava, Dejecit leto: nihil illos Herculis arma Juvere. *Ov. Met.* 9, 236. (in combustione Herculis) Et imposita clavae cervice, recumbis. *Id. ib.* 114. Nam clavam et curvos trans ripam miserat arcus.] ℙ Hinc *clavam Herculi extorquere* proverbium ap. *Macr. Sat.* 5, 3. et *Don. in Vita Virgilii* de re factu impossibili. ℙ *Clava Herculis* Latine vocatur herba, quae et nymphea. *Marc. Empir.* 33. ℙ Quod *Cato R. R.* 13. inter torcularii instrumenta clavam enumerat, videtur intelligere vectem, quo torcularium versatur. ℙ Denique *clava* dicitur ramus ex arbore recisus serendi causa. V. TALEA. *Pall.* 4, 10. de citreo: Citri arbor quatuor modis seritur, semine, ramo, talea, clava. Et *infra.* Clava seri commodius potest, quae sit manubrii crassitudine, longitudine cubitali, ex utraque parte laevigata, nodis et aculeis recisis, sed integra summitate gemmarum, per quas spes futuri germinis intumescat.

CLĀVĀRĬUM, ii, n. donativum in clavos caligares comparandos, ut calcearium, quod in cal-

ceos impenditur. *Tac. Hist.* 3, 50. Seditiosae militum voces terrebant, clavarium flagitantium.

CLĀVĀRĬUS, ii, m. qui clavos ligneos facit. *Inscr.* ap. *Mur.* 944, 1. L. Cervius L. L. Zetus clavar. materiar. sibi etc. [**Vet. Gloss.* ἡλικόπος, Clavarius. *B. A.*]

*CLAUDASTER, tri, m. *ἀρνησίχωλος Gloss. Gr. Lat. h. e.* aliquantum claudus, sed ut adhuc dissimulari possit. *B. A.*

CLĀVĀTOR, oris, m. qui clavas fert, *κορυνηφόρος*. Sic appellati sunt, qui militibus ligneas clavas ferebant, iidem fortasse cum calonibus. *Pl. Rud.* 3, 5, 25. Eccum clavator venit. ℙ Ita etiam appellari potest miles tiro, qui clavis ligneis utitur, eo modo quo in *Clava* dictum est. *Fest.* in *Calones.*

CLĀVĀTUS, a, um, adj. *Festus*: Clavata dicuntur aut vestimenta clavis intertexta, aut calceamenta clavis confixa. *Lamprid. Alex. Sev.* 37. Mantilia cocco clavata, *h. e.* clavi cocci colore distincta. Sic *tunicae auro clavatae* apud *Vopisc. Bonos.* 15. V. CLAVUS. ℙ Est etiam *clavatus* clavis abundans. *Plin.* 9, 36, 61. Concha clavata ad turbinem usque, aculeis in orbem septenis fere, *h. e.* aculeis instar clavorum munita.

CLAUDĔO, es, n. idem quod claudico. *Caecil.* ap. *Prisc.* 10, 889. An ubi vos sitis, ibi consilium claudeat? *Paulin. Nolan.* 27, 241. claudens matris ab alvo. V. alia huc pertinentia in CLAUDO, is, n.

CLAUDĬĀ Gens, Claudia Tribus. V. CLAUDIUS, a, um. **Claudia, ae*, f. opp. Norici. *Plin.* 3, 24. ℙ *Colonia Claudia Copia Augusta* dictum est Lugdunum, Gall. opp., Claudio Caesare ibi nato, unde novum nomen. *Suet. Claud.* 29. *Inscr.* ap. *Grut.* 30, 2. Adde 388, 6. 488, 9. et cf. *Spon. Misc. erud. Antiq.* p. 170. *lapidemque Soloturensem* ap. *eund. Spon.* p. 171. ℙ *Claudia*, nomen propr. mulierum R. V. *Claudius*, *i. in f. B. A.*

CLAUDĬĀLIS, e, adj. ad Claudium pertinens, ut *Claudiale flaminium* ap. *Tac. A.* 13, 2. est sacerdotium institutum in honorem Claudii Aug. inter Deos relati. *Inscr.* ap. *De Vita*, *Antiqu. Benev. cl.* 2. *n.* 14. A Vibbio Januario Claudiali Augustali etc. Alia in *Mem. Rom. di AA. e BB. AA. T.* 2. p. 307. Magisteria Sodalium Claudialium Alb. etc. Adde aliam ap. *Maff. Mus. Ver.* 213, 6.

*CLAUDĬĀNISTAE, arum, m. plur. ita sunt appellati haeretici e secta Donatistarum, a Claudio auctore, qui pseudosynodum habuerunt in caverna Susis. *Augustin. in Psalm.* 56. *B. A.*

CLAUDĬĀNUS, a, um, adj. ad Claudium, vel Claudiam gentem pertinens, ut *cometa Claudianus*, qui *scil.* temporibus Claudii imperatoris visus est. *Senec. Q. N.* 7, 21. et 29. Claudiana castra, *Liv.* 23, 30. [**Tac. A.* 14, 11. Claudiana tempora.] ℙ *Claudiana tonitrua*, quae Claudius Pulcher instituit, ut in ludis post scenam conjectus lapidum ita fieret, ut tonitru sonitum imitaretur. Nam antea leves admodum, et parvi sonitus fiebant, cum clavi et lapides in labrum aeneum conjicerentur. *Festus.*

CLAUDĬĀNUS, i, m. *Κλαυδιανός*. Cl. Claudianus, Alexandriae in Aegypto natus, poeta Latinus, floruit temporibus Theodosii, et Arcadii atque Honorii imperatorum in fine saeculi Christi IV., scripsitque multa, quae adhuc supersunt, poetico plane spiritu, fecunditate et amoenitate: dignus, qui inter antiquiores Latini carminis artifices enumeretur, et, si pauca quaedam excipias, quae illam, qua vixit, aetatem redolent ad sequiora vertentem, cum eorum multis procul dubio comparandus. Statuam aeneam in Foro Trajani meruit ob laudem poeticae facultatis. Quibusdam religioni Christianae addictus creditus est: sed negat, inter alios, *Augustin. Civ. Dei* 5, 26. ℙ Claudianus Mamertus, seu Mamercus, Gallus, Christianus, Episcopus Viennensis vixit sub Zenone, circa medium saeculi Christi V. scripsitque pauca quaedam tum soluta, tam ligata oratione. Eum laudat impense *Sidon. ep.* 4, 3. et alibi. Sed purae Latinitatis studiosus nihil in eo imitatione dignum inveniet.

CLAUDĬCĀTĬO, onis, f. *χωλύτης*. *Cic. N. D.* 1, 30. In quo stante, atque vestito leviter apparet claudicatio non deformis. *Colum.* 6, 12. Sanguis dimissus in pedes claudicationem affert.

CLAUDĬCO, as, n. *χωλαίνω*, est altero tantum pede incedere, vel alterum pedem infirmum, et instabilem, aut curtum habere: ab antiq. *claudo*, vel *claudeo*. *Cic. Or.* 2, 61. Graviter claudicans ex vulnere ob rempubl. accepto. *Justin.* 6, 2. Claudicare incessu. *Ov. Fast.* 3, 35*. genu percusso. [**Suet. Aug.* 80. Coxendice et femore et crure sinistro, non perinde valebat, ut saepe etiam inde claudicaret.] ℙ De alis avium *Lucr.* 6, 834. Claudicat exemplo pennarum nisus inanis. ℙ Translate. *Cic. Fin.* 1, 20. Verentur, ne si amicitiam propter nostram voluptatem expetendam putemus, tota amicitia quasi claudicare videatur, *h. e.* non aequo jure utrinque coli. *Id. Off.* 1, 33. Ut constare in vitae perpetuitate possimus nobismet ipsis, nec in ullo officio claudicare, *h. e.* deficere, peccare. *Id. Or.* 3, 51. Ut in versu vulgus, si est peccatum, videt; sic, si quid in nostra oratione claudicat, sentit. *Id. Brut.* 63. Actio paulum cum vitio vocis, tum etiam ineptiis claudicabat. *Id. Tusc.* 5, 8. Si beata vita ex aliqua parte claudicaret. *Liv.* 22, 39. Respublica altera parte claudicat. *Quint.* 10, 1. In comoedia maxime claudicamus, *h. e.* nos Latini Graecis inferiores sumus. [**Id. ib.* 11, 3. p. 1006. Ne sermo — inaequalitate horum omnium, sicut pedum, claudicet.] *Cic. N. D.* 1, 38. Tota res vacillat, et claudicat, *h. e.* casum minatur. *Lucr.* 3, 454. *de senib.* Claudicat ingenium, delirat linguaque, mensque. *Id.* 4, 518. Si libella ex aliqua parte claudicat, *h. e.* pendet. *Colum.* 4, 2. In pluribus pedamentis fructus claudicat, *h. e.* non aeque provenit.

CLAUDĬGO, iginis, f. idem quod clauditas. *Veg. Vet.* 1, 26. Quibus (*jumentis*) remorata basis longi temporis claudiginem fecerit.

*CLAUDĬOPOLIS, is, f. *Κλαυδιόπολις*, Cappadociae opp., in Cataonia praefectura. *Plin.* 5, 24. ℙ Item aliud in Isauria. *Ammian.* 14, 25. (Vales. 8.) de quo loco V. *Cellarium.* ℙ Et aliud in Bithynia. V. v. sq. *B. A.*

[CLAUDĬOPOLĪTĀNUS, a, um, adj. ad Claudiopolin pertinens, Bithyniae urbem, quae, teste *Ptolemaeo* 5, 1., et Bithynium appellabatur. ℙ *Claudiopolitani*, *orum*, sunt incolae illius urbis. *Plin. ep.* 10, 33. Claudiopolitani quoque in depresso loco, ingens balineum defodiunt magis, quam aedificant. *F.*]

CLAUDĬTAS, atis, f. *χωλότης*, vitium claudicandi. *Plin.* 28, 4, 7. Et fascinationes repercutimus, dextraeque clauditatis occursum, *h. e.* occursum ejus, qui dextro pede claudus sit. Adde *Appul. Flor.* 16. ℙ In plur. num. *Plin. ib.* 6. Clauditates, oculive orbitatem etc.

CLAUDĬUS, a, um, adj. ad Claudium pertinens. Claudia gens ortum habuit ab Appio Claudio, de quo in voce sequenti. Duplex fuit; patricia, et plebeja; in patricia tres fuere familiae, Pulcrorum, Neronum, et Centronum: in plebeja fuere Marcelli. In utraque autem celeberrimi viri exstiterunt, de quibus V. *Liv.* et ceteros historicos. ℙ *Claudia via*, quae et *Clodia*, ab aliquo Claudiae gentis strata, a via Cassia, Flaminiae juncta, inter IX. et X. ab Urbe lapidem, incipiebat, et per Carejas, Forum Clodii, Bleram, Senas pertingebat Lucam, unde unus ejus ramus Florentiam, alter per alium Forum Clodii Lunam ducebat. *Ov. Pont.* 1, 8, 44. et *Frontin. Aquaed.* 11. ℙ *Claudia aqua* perducta est ab Appio Claudio Caeco: sed haec saepius *Appia* appellatur. V. APPIA. ℙ Alia fuit *aqua Claudia*, cujus ductum inchoavit quidem Cajus Caesar, M. Aquilio Juliano, P. Nonio Asprenate Coss. an. U. C. 791., sed magnificentissime consummavit nomenque dedit Claudius, qui ei successit. Perducebatur ex fontibus Caerulo, et Curtio, et concipiebatur ad milliarium XXXVIII. Haec *Frontin. Aquaed.* 13. et 14. Adde *Suet. Claud.* 20. ℙ *Claudia tribus* una ex rusticis nomen habuit a gente Claudia. Cum enim Appius Claudius gentis princeps Romam Regillis, Sabinorum oppido, cum magna clientum manu (quinque millia fuisse scribit *Serv.* ad *A.* 7, 706.) profugisset, receptus est in civitatem cum suis, assignatusque ei ager publicus trans Anienem, quem iisdem divideret: unde tribui (quae tamen antea eo loci instituta erat) tanta accessione tribulium addita, Claudiae nomen factum est. *Liv.* 2, 16. et *Virg. l. c.* ℙ *Claudia charta* cognominata a Claudio Imperatore, successit Augustae, quae nimia tenuitate litteras transmittebat. *Plin.* 13, 13, 24. ℙ *Claudia porticus*, de qua *Martial. Spectac.* 2., a quo dicta sit, non constat. Quidam putant a Nerone, qui et ipse Claudius dictus est: alii suspicantur eandem esse cum Livia. ℙ *Leges Claudiae* multae fuerunt. Una de Sociis lata a C. Claudio Pulcro, cum consul esset una cum Ti. Sempronio Graccho an. U. C. 577., ut qui socii et Latini nominis M. Claudio, et T. Quintio censoribus, et postea, apud socios nominis Latini censi essent, omnes in suas civitates ante K. Novembr. redirent, ut est apud *Liv.* 41, 9. ℙ Alia de fenore. Tulit Claudius Caesar an. U. C. 800. ne creditores in mortem parentum pecunias filiis familiarum fenori darent, uti narrat *Tac. A.* 11, 13. ℙ Alia ante has lata, P. Cornelio Scipione, Ti. Sempronio Longo Coss. a Q. Claudio trib. pleb. an. U. C. 536. interdicebat senatoribus maritimam navem, quae plus quam trecentarum amphorarum esset, habere. Id enim satis habitum ad fructus ex agris vectandos: quaestus omnis patribus indecorus visus est. Ita *Liv.* 21, 63. Hanc tacite tangit *Cic. Verr.* 2, 5, 18. Quidam putant eandem legem designari a *Suet. Dom.* 9., ubi narrat, scribas quaestorios negotiantes ex consuetudine, sed contra Claudiam legem, venia in praeteritum a Domitiano fuisse donatos: quod nempe eadem lege et de senatoribus, et de scribis etiam aliquid cautum fuerit. ℙ Aliam Claudiam legem de tutelis feminarum memorat *Imp. Leo. Cod.* 5, 30, 3., sed nihil amplius de ea compertum est. Sunt aliae praeterea ad gentem Claudiam pertinentes, de quibus V. in CLODIUS, a, um. Nam et harum, quae modo explicatae sunt, aliqua *Clodia* pro *Claudia* dicitur. ℙ [**Claudius mons* in Pannonia fuit, cujus in fronte Scordisci, in tergo Taurisci populi. Situs fuit alicubi inter Hungariam, quam hodie dicunt, et Croatiam. *Plin.* 3, 25. *B. A.*]

CLAUDĬUS, ii, m. nomen propr. Multi celebres viri in R. civitate hoc nomine exstiterunt in ea Gente, quae Claudia inde appellata fuit: de qua multa *Suet. Tib.* 1 et 2., cujus princeps Atta, seu Attius, seu Actius Clausus, cum ex Sabinis Romam migrasset, postea Appius Claudius est appellatus. *Liv.* 2, 16. et *Virg. A.* 7, 706. ℙ Tiberius Claudius Nero tertius Romanorum imperator insigni fuit crudelitate et flagitiis. Tiberius Claudius Drusus, imperator quintus nobilis et ipse fuit stoliditate et crudelitate. Eorum Vitam scripsit *Suetonius.* ℙ Q. Claudius Quadrigarius historicus Latinus vixit temporibus Sullae dictatoris circa A. U. 680. aequalis Sisennae, et Valerii Antiatis, ut est ap. *Vellej.* 2, 9. Scriptorum ejus nihil superest praeter quaedam fragmenta. ℙ [**Claudia, ae*, nomen fuit multarum mulierum Rom. ℙ *Claudia*, virgo Vestalis, cum in suspicionem stupri venisset, et simulacrum matris Idaeae in vado Tiberis haereret, ad comprobandam pudicitiam suam, fertur cingulo duxisse navem, quam multa hominum millia trahere nequiverunt. *Cic. Coel.* 14. *Val. Max.* 5, 4. *Aur. Vict. V. Ill.* 46. ℙ Alia privigna Antonii, Fulviae ex Pelodio filia, vixdum nubilis, uxor fuit Augusti, quam dimisit intactam adhuc et virginem, exorta simultate cum Fulvia socru. *Suet. Aug.* 62. ℙ *Claudia* s. *Clodia*, uxor fuit Q. Metelli Celeris, Appii Claudii et P. Clodii soror, foeda libidine mulier. *Cic. Fam.* 5, 2. ℙ *Quinta Claudia*, cujus meminit *Cic. Coel.* 14. et *Har. resp.* 13. Appii Caeci non filia fuit, sed neptis, docente e temporum ratione *Abramio* ad priorem locum. Vestalem non fuisse, ut nonnulli tradidere, probat *Duk.* ad *Liv.* 29, 14. Dicitur Quinta, non praenomine, sed cognomine, ut aliae *Tertiae*, *Secundae* cet. Haec *Ernest.* Locis citatis addas *Tac. A.* 4, 64. *Val. Max.* 1, 8. ℙ *Claudia Pulcra*, sobrina Agrippinae, crimine impudicitiae, adulterii cum Furnio et veneficiorum in Tiberium, ac devotionum, licet multum renitente ac fremente Agrippina, cum Furnio damnata est. *Tac. A.* 4, 52. ℙ *Claudia Sacrata*, mulier Ubia. *Tac. H.* 5, 22. ℙ Fuit et *Claudia*, uxor Papinii Statii, ad quam exstat ejus carmen *Silv.* 3, 5. ℙ *Claudia*, Claudii II. Imperat. ex fratri Crispo neptis. *Trebell. Poll.* V. *Claudii* 13. *B. A.*]

CLAUDO, is, si, sum, a. 3. *κλείω*, obsero. Est a *κέλω*, impello, hinc *κελάω*, *κελαίνω*, *κελαίνδω*, tandem *κλαίνδω*. *Cic. Flacc.* 25. Cum L. Flacco portas tota Asia claudebat. *Id. Tusc.* 5, 20. Fores cubiculi claudere. *Id. Phil.* 1, 10. omnes aditus. [**Tac. A.* 12, 68. Cunctos aditus custodiis clauserat.] *Tibull.* 1, 2, 7. januam sera. *Cic. N. D.* 2, 57. Claudere, et aperire pupulas. [**Cic. Dom.* 21. Tabernas claudi jubebat. *Tac. A.* 16, 15. Ubi effugia villae clausit. *Ov. Met.* 14, 781. Portus claudere obice. *Id. ib.* 15, 271. Clausit fontes. *Id. ib.* 8, 630. Mille domos clausere serae. *Hor. Od.* 3, 7, 29. Prima nocte domum claude. *Ov. Fast.* 5, 485. Fana veteres illis clausere diebus. *Quint. Decl.* 5, 8. p. 111. Clauserim paternos penates. *Virg. G.* 2, 317. Rura gelu tum claudit hiems. *Propert.* 3, 7, 56. Quum moribunda niger clauderet ora liquor. *Sil.* 15, 545. Thalamos clausit nox hominumque Deumque. *Virg. A.* 10, 746. In aeternam clauduntur lumina noctem. *Prop.* 2, 13, 17. Quandocunque igitur nostros nox claudet ocellos. *Sil.* Caede referta clauserit Eridani vada. *Inscr.* ap. *Lupium. Dissert.* T. 1. p. 144. Filiolo pientissimo apud Cuprenses diem claudenti. ℙ Intercludere, impedire, praecludere. *Liv.* 27, 18. Fugam hostibus. *Tac. A.* 6, 33. Cum alios incessus hostis clausisset. *Ov. Fast.* 1, 272. Claudere ut Tatio fervidus humor iter. *Id. Met.* 3, 560. Argolicas venienti claudere portas. *Id. ib.* 8, 115. Proditione clausa est mihi patria. *Id. ib.* 8, 828. Sic letalis hiems paulatim in pectora venit, Vitalesque vias et respiramina clausit. *Mart.* 10, 63. Claudere alicui lumina. *Ov. Met.* 7, 604. Animam laqueo claudunt. *Sil.* 17, 120. Claudebat flatus Atropos, i. e. cohibebat. ℙ Includere, concludere servandi, custodiendi, occultandi causa. *Tac. A.* 15, 69. Clauditur cubiculo, praesto est medicus, abscinduntur venae. *Ov. Fast* 3, 879. Quater pastor saturos ubi clauserit hoedos. *Id. Met.* 8, 170. Quo postquam tauri geminam juvenisque figuram Clausit. *Id. Fast.* 3, 743. In arbore claudit (scil. apes) inani. *Virg. A.* 3, 642. Pecudes lanigeras in antro. *Hor. Ep.* 2, 45. Claudensque textis cratibus laetum pecus. *Ov. Met.* 2, 554. Prolem cista clauserat. *Tubero* ap. *Gell.* 6, 4. Aliquem in atras et profundas tenebras. *Justin.* 27, 1. Se in loco aliquo claudere. *Ov. Met.* 3, 697. Clauditur in tectis. *Tac. A.* 4, 30. Gallus Asinius, Gyaro aut Donusa claudendum, cum censeret. Adde *eund. ib.* 14, 63. ubi iterum de exilio dicitur, et *ib.* 16, 9. *Sil.* 4, 481. Et fessas acies

castris clausere tenebrae. *Id.* 6, 381. Claudebam sub corde metus. *Quint. Decl.* 11, 5. p. 235. Ubi respiro? ubi claudo gemitus? unde sumo solatium? Ita dicitur de locorum angustiis, quarum ab utraque parte montes, rupes surgunt. *Ov. Met.* 13, 407. Longus in angustum, qua clauditur Hellespontus. *Id. ib.* 1, 568. Est nemus Haemoniae, praerupta quod undique claudit Silva. *Tibull.* 2, 3, 45. Claudit et indomitum moles mare.] ℙ Apud *Stat. Th.* 4, 350. humeros clypeo claudere, est onerare, vel tegere. [**Sil.* 9, 588. Qua tegmine thorax claudit latus. *Id.* 14, 158. Cassis munimine clauserat ora. *Id.* 10, 650. Casside vultus clauditur.] ℙ Ponitur etiam pro cingere, circumdare. *Cic. Verr.* 2, 2, 2. Urbs, quae cum manu munitissima est, tum loci natura, terra ac mari clauditur. *Curt.* 5, 4. Persis ab altero latere perpetuis montium jugis clauditur. *Varr. R. R.* 3, 14. Locum totum circum aqua claudere. [**Ov. Met.* 4, 646. Solidis pomaria clauserat Atlas Moenibus. *Id. Fast.* 2, 215. Campi claudebant ultima colles. *Tibull.* 4, 1, 23. Claudantur ut omnia coelo. *Sil.* 12, 613. Coelum tenebris clauditur. — Hinc usitatissimum in re bellica. *B. Afr.* 59. Acies clauditur oppido, i. e. finitur prope muros, tegitur muro oppidi. *Tac. A.* 1, 51. Dextrum Quintani clausere. *Id. ib.* 2, 20. Hostes a tergo palus, Romanos flumen aut montes claudebant. *Id. ib.* 14, 25. Praesidium regium, quod ferox juventus clauserat. *Id. H.* 2, 83. Longis navibus versum in Italiam mare claudere. *Veget. de R. M.* 3, 6. Impedimenta a lateribus claudere manu armatorum, i. e. tegere. *Quint. Decl.* 19, 5. p. 367. Claudere acie. *Virg. A.* 8, 473. Hinc Tusco claudimur amni, Hinc Rutulus premit. *Tibull.* 4, 1, 85. Locum ducto claudere vallo.] *Nep. Milt.* 7. urbem operibus. *Id. Dat.* 8. adversarios angustiis locorum. *Id. Epam.* 8. urbem obsidione. [*Item in re venatoria. *Tib.* 4, 3, 7. Claudentem colles densos indagine. *Id.* 1, 4, 49. Claudere valles insidiis. *Manil.* 5, 186. Claudunt campos formidine mortis. V. in Clausus. *Ov. Fast.* 5, 371. Cur tibi pro Libycis claudantur rete leaenis imbelles capreae sollicitusque lepus. (De venatoriis ludis in Circo Florae ut videtur *Gierig.*, quem cf. ad h. l.] *Lucan.* 6, 42. et silvas, vastasque feras indagine. ℙ Item pro cohibere, sistere. *Plin.* 26, 13, 83. Sideritis sanguinem claudit. Adde *Justin.* 15, 3. *ad f.* ℙ Translate. *Cic. Fam.* 4, 13. *ad f.* Et in ipsius consuetudinem, quam adhuc meus pudor mihi clausit, me insinuabo. *Ter. Andr.* 3, 3, 41. Nolo tibi ullum commodum in me claudier, *h. e.* nolo, quidquam in me esse clausum et obseratum, quod in tuum commodum cedere possit. (Similem alium *Terentii* locum, V. in v. seq.) *Cic. Tusc.* 4, 1. Claudere aures ad voces doctissimas. [**Cic. Off.* 2, 15. Nec ita claudenda est res familiaris, ut eam benignitas aperire non possit. *Liv.* 40, 8. Reseratae aures sunt, quae posthac secretis alterius ab altero criminibus claudentur.] *Senec. ep.* 123. aures malis vocibus. *Cic. Or.* 68. *in f.* sententias numeris. *Hor. Sat.* 2, 1, 28. verba pedibus, *h. e.* versus facere. *Id. ib.* 1, 10, 59. aliquid pedibus senis, *h. e.* hexametro versu complecti. ℙ In illo *Virg. Ecl.* 3, 111. Claudite jam rivos pueri: sat prata biberunt: ἀλληγορικῶς subest jussio silentium indicentis. ℙ Saepe est finire, concludere. *Ov. Her.* 13, 165. Ultima mandato claudetur epistola parvo. *Id. Fast.* 3, 384. Claudere opus aliquod, *h. e.* perficere, absolvere. *Stat. Th.* 11, 58. bella. Al. leg. *cludere*. *Hor. Od.* 2, 4. *in f.* Aetas clausit lustrum octavum. *Lucan.* 5, 44. Nostrum exhausto jus clauditur anno. *Mart.* 13, 14. Claudere quae coenas lactuca solebat avorum, Dic mihi, cur nostras inchoat illa dapes? [**Quint. Inst.* 1, 8. p. 93. Ubi claudatur sensus. *Id. ib.* 1, 5. p. 59. Itaque neutra claudet vocem Latinam. V. *Drakenb.* ad *Sil.* 13, 686.] ℙ *Claudere agmen* dicuntur qui postremo agminis loco sunt. [**Caes. B. G.* 1, 25. Claudere agmen hostium.] *Curt.* 3, 3. et 4, 12. ℙ Claudere spatham capulo, quid sit, V. CLAUSULA. ℙ Neutrorum more *Appul. Flor. n.* 18. Si non hic maxime oratio clauderet, *h. e.* desineret. Al. aliter leg. et exponunt. ℙ Partic. *Clausurus* apud *Ov. Met.* 14, 784. Sola Venus portae cecidisse repagula sensit; Et clausura fuit. *Claudendus* ap. *eund. Pont.* 1, 7, 37. Sed neque (*domus*) claudenda est.

CLAUDO, is, n. claudus sum, claudeo, claudico. Videtur esse a χαλάω, laxo, unde χαλαύω et χαλαύδω, tandem χλαύδω, hinc Latinum extrita aspirata *claudo*. Translate *Sallust. fragm. Hist.* 3. ap. *Prisc.* 10, 889. Conjuratione claudit. Ita *Prisc.* interpretatur. *Id. in orat. Macri trib. pl.* Neque enim ignorantia res claudit. *Id. in alio fragm.* Nihil socordia claudebat. Duo haec loca affert *Donat.* ad *Terentii Eun.* 2, 3, 39., item ad illud *ib.* 1, 2, 83. Nuncubi meam benignitatem sensisti in te claudier? ubi *Scalig.* quoque *lection. Auson.* 2, 21. pro claudicare exponit. Similiter *Auson. prol. sept. Sap.* 31. sed si memoria Rebus vetustis claudit (Al. *cludit*), *h. e.* labat, deficit. *Symmach. ep.* 1, 27. (al. 33.) Ne forte in nos parentis claudat affectio. *Cic. Tusc.* 5, 8. Beata vita etiam si ex aliqua parte clauderet etc. *Id. Or.* 51. Quid est cur claudere, aut insistere orationem malint etc. *Gell.* 4, 7. Numerus clausurus est. Adde 13, 20. et *Appul. de Deo Socrat.* et *in Florid. n.* 18. [*Cf. *Gronov. observ.* 22, 29. et *Davis.* ad *Cic. Tusc.* 5, 8. Caeterum exempla, quibus hoc verbum firmatur, dubia sunt et e corruptis locis petita. V. *Burm.* ad *Ov. Pont.* 3, 1, 8.] ℙ Quaedam sunt ex his locis, quae si certa est lectio, ad *Claudeo*, *es*, pertinere possunt. Verum magna horum pars aliter ab aliis legitur, vel exponitur. Fortasse ex secundo *Sallustii* loco, et altero *Ausonii* certi aliquid conjici posse videtur, ad hunc verbi usum, et significationem adstruendam.

CLAUDUS, a, um, adj. altero pede laesus, χωλός. *Cic. N. D.* 1, 30. Claudum igitur habebimus Deum, quoniam de Vulcano sic accepimus. *Nep. Agesil.* 8. Claudus altero pede. *Hor. Od.* 3, 2, 32. Pes claudus. [**Virg. A.* 5, 278. Claudo vulnere pars. *Hor. Ep.* 1, 17, 61. Crudeles, tollite claudum.] ℙ *Claudi more tenere pilam*, proverb. dixit *Cic. Pis.* 28. pro nullo delectu, nulloque judicio tenere, ac sequi quicquid doctum indoctumque sit: quia claudi cum pedibus diffidant, quoquo modo possunt, pilam arripiunt, arcteque tenent: vel quia pilae tantum retinendae apti sunt, non remittendae, aut cursitando excipiendae: vel demum quia tunc solum pilam excipere et tenere solent, si commode illis mittatur. ℙ Proverbii speciem habet et illud *Pl. Aul.* 1, 1, 34. Quasi claudus sutor domi sedet totos dies. ℙ Translate. *Sil.* 13, 33. Clauda fides, *h. e.* vacillans, inconstans. *Ov. Trist.* 3, 1, 11. Carmina clauda alterno versu, *h. e.* alterno breviore, ut est in elegiis. *Id. Pont.* 3, 1, 86. Clauda nec officii pars erit ulla tui, *h. e.* manca erit, deficiet. *Gell.* 4, 7. Nisi tertia syllaba circumflexa ponatur, numerus claudus est, *h. e.* mutilus, mancus. Alii leg. *clausurus*. *Quint.* 9, 4. *post med.* Clauda oratio, *seu* periodus, *h. e.* cui aliquid deest; cui opponitur redundans et nimia. [**Id. ib.* 4. p. 851. Quaedam etiam clausulae sunt claudae atque pendentes, si relinquantur. *Id. Decl.* 261. p. 489. Clauda fortuna. Ita etiam absolute, ap. *eund. Inst.* 9, 4. p. 865. Aures, quae stabilia probant, clauda deprehendunt.] ℙ *Claudae naves* dicuntur a *Liv.* 37, 24. quae remos fractos habent, qui veluti illarum pedes sunt. Adde *Tac. A.* 2, 24. et *Lucr.* 4, 438. ℙ [*Claudus* fuit etiam cognomen Romanum C. Quinctii consulis an. U. C. 483. ex *Anonym. Norisiano*, et in gente Pacuvia ex *Ascon. argum. orat. in Scaur. F.*]

*CLAVELLUS, i, m. clavulus. *Marcell.* 33. *B. A.*

CLĂVĬCĂRĬUS, ii, m. qui claves facit. *Impp Theodos. et Valentinian. Cod.* 10, 64, 1. Lecticarii, clavicarii, quadrigarii.

CLĂVĬCŪLA, ae, f. κλειδίον, parva clavis. *Caes. Germ. Arat. in Cassiop.* 195. Qualis ferratos obici clavicula dentes Succutit, et foribus praeducit vincula claustri. ℙ Item capreolus vitis: ita dicta fortasse a clavi, qua vectem, seu claustrum significat: quia sicut hac valvae limini adhaerent, et firmantur; ita illa vitis adhaeret arbori, ac se ipsam sustinet. *Cic. Senect.* 15. Vitis ut se erigat claviculis suis, quasi manibus, quidquid est nacta, complectitur. *Plin. prooem. l.* 23. Claviculae ipsae, quibus vites repunt. Adde *Colum.* 4, 6.

CLĂVĬCŪLĂRĬUS, ii, m. κλειδοῦχος, qui claves gerit. *Firmic. Mathes.* 3, 6. *n.* 6. Erunt claviculari, vel carceris custodes.

CLĂVĬCŪLĂTIM, adv. in modum claviculae, vitis intortae et crispatae. Affertur a quibusdam exemplum *Plin.* 9, 33, 52., sed ibi leg. *canaliculatim* vel *caniculatim*.

CLĂVĬGER, a, um, adj. κλειδοῦχος, qui claves gerit. *Ov. Fast.* 1, 228. Clavigerum verbis alloquor ipse Deum, *h. e.* Janum, qui fingebatur dextra baculum, sinistra clavem habens, ut *Id. ib.* 99. tradit, quia est omnium januarum custos ac praeses, ut docet *Macr. Sat.* 1, 9. V. ibi alia in hanc rem, et ap. *Ov. l. c.* ℙ Item qui clavam gerit; estque epithetum Herculis. *Ov. Ib.* 253. et 15. *Met.* 22. et 284. et 4. *Fast.* 68. ℙ Eadem ratione *clavigeram prolem* Vulcani appellat *Id. Met.* 7, 437. Periphetam Vulcani filium, insignem latronem a Theseo occisum; qui Corynetes Κορυνήτης, dictus est, hoc est clava pugnans, a κορύνη, clava, ut est ap. *Hygin. fab.* 158., qui tamen *fab.* 38. Neptuni filium facit.

CLĀVIS, is, f. κλεῖς, et Dorice κλᾶξ, instrumentum ferreum, quo ostia, arcae et id genus multa clauduntur, et aperiuntur. *Cic. Dom.* 10. Tu heluoni spurcissimo omnes horreorum claves lege tua tradidisti. *Liv.* 27, 24. *in f.* Claves imponere portis. *Mart.* 9, 47. aptare foribus. *Appul. Met.* 9. Subdita clavi pessulos reduco, *h. e.* retraho, eximo aperiendi causa. *Petr. Sat.* 94. Clavem eximere. *Ov. A. Am.* 3, 643. Clavis adultera. *Sall. Jug.* 12. Claves adulterinae. *Varr. R. R.* 1, 22. *in f.* Esse sub clavi, *h. e.* clausum esse. *Hor. Od.* 2, 14, 26. Caecuba servata centum clavibus. *Varr. R. R.* 1, 22. Quae non possunt esse sub clavi, quam maxime facere, ut sint in conspectu, oportet. [**Sall. Jug.* 12. Clavis plures januas reserans. *Hor. Ep.* 1, 20, 3. Odisti claves et grata sigilla pudico (Du hassest Schloss und Riegel. *Wieland.*). Haec verba *Boettig. Sab.* 1, 103. referri posse videntur ad capsulas, quibus etiam clave obseratis delicatiores apud Romanos foeminae libros ipsis lectissimos asservare solebant. *Hor. Sat.* 2, 3, 146. Ut heres Jam circum loculos et claves laetus ovansque Curreret.] ℙ De Laconica clavi, V. LACONICUS. ℙ Clavem, inquit *Festus*, consuetudo erat mulieribus donare ad significandam partus facilitatem. ℙ Dabatur etiam clavis domus novae nuptae primum ingredienti; quo significabatur, eam matremfamilias institui: eadem adimebatur, cum divortii causa uxor domo exigebatur. *Cis. Phil.* 2, 28. Mimam illam suas res habere jussit, ex XII. Tabulis, claves ademit, exegit. Ita *Non.* 4, 152., *P. Victor.* et *Manut.* etc. Alii male leg. Ex XII. Tabulis causam addidit, exegit. ℙ *Clavem dare* est rei familiaris dominium, aut custodiam tradere. *Papin. Dig.* 31, 79. *a med.* et *ib.* 18, 1, 74., item *Inscr.* ap. *Don. cl.* 2. *n.* 180. Adde *Cic. l. c. pro Domo.* ℙ *Clavis adunca trochi* ap. *Propert.* 3, 12, 6. est instrumentum, quo trochus agitatur. ℙ Sumitur etiam pro vecti, seu claustro, aut sera, qua intus fores clauduntur. *Tibull.* 1, 6, 34. tua si bona nescis Servare, ah frustra clavis inest foribus. *Pl. Cas.* 5, 2, 7. Ubi intus hanc novam nuptam deduxi, clavem obduxi. *Scalig.* eodem sensu adhibitum ait a *Virg. Mor.* 15., sed hic locus varie ab aliis legitur; et ap. *Plaut.* alii leg. *abduxi*. [**Tibull.* 2, 4, 34. Nec prohibent claves.] ℙ In accusativo habet etiam *clavim*. *Pl. Most.* 2, 1, 78., *Tibull.* 2, 4, 31. et *Charis.* 1, 101. ℙ In ablativo quoque et in *e*, et in *i* desinit. Pro altera positione stat locus *Varronis* supra allatus: pro altera *Juven.* 15, 158. Turribus, atque una portarum clave teneri. ℙ De clavibus veterum, earumque generibus, nec non de ratione claudendi, multa *Salmas. in exercitat. Plin.* p. 926. et seqq. ℙ Inventa est clavis a Theodoro Samio, teste *Plin.* 7, 56, 57.

CLĀVO, as, a. 1. clavis vincio, συγγομφόω, ἡλόω. *Paul. Nol.* 21, 103. Clavante ferro firma ligni robora. [**Vet. Gloss.* ἡλιζοπῶ, Clavo. *B. A.*]

CLĀVŌLĂ, ae, f. tener ramus ex utraque parte aequabiliter praecisus (quem alii taleam appellant) plantandi causa. *Varr. R. R.* 1, 40., ubi alii leg. *clavula*. Adde *Non.* 4, 473., ubi *clabula* scriptum est. ℙ Dicta est quasi parva clava. *Clavam* autem appellat hoc idem *Pallad.* V. CLAVA.

*CLAUSALA, ae, Dalmatiae fluvius, juxta Scodram. *Liv.* 44, 31. *B. A.*

*CLAUSENTUM, i, opp. Britanniae, hodie forte Southampton. *Anton. Itin. B. A.*

[CLAUSĪBĬLIS, e, et

[CLAUSĬLIS, e, adj. qui claudi potest. Legitur in *Not. Tir.* p. 83. *F.*]

CLAUSTRĀRĬUS, a, um, adj. ad claustrum pertinens, ut *Claustrarius artifex* ap. *Lampr. Elag.* 12., *h. e.* qui claustra, et seras facit.

CLAUSTRĬTĪMUS, i, m. ea forma, qua *aeditimus*, significat eum, qui claustris januae praeest, ut *Gell.* 12, 10. docet, ubi Laevium antiquum scriptorem hac voce usum tradit. Al rectius leg. *claustritumus*, a claustris tuendis.

CLAUSTRUM, i, n. κλεῖθρον, κλεῖστρον, vectis, sera, repagulum, quo janua clauditur. Adhibetur fere in plur. num. *Cic. Verr.* 2, 4, 23. *ad f.* Effringi multorum fores, revelli claustra. *Id. Agr.* 1, 7. Sub signo, et claustris ponere aliquid. [**Liv.* 5, 21. Pars claustra portarum revellunt; pars inferunt ignes. *Plin. Pan.* 49, 2. Claustris defendere.] *Claud. in Eutrop.* 1, 195. arcae claustra remoliri. *Ulp. Dig.* 32, 50. *in f.* Armariis et loculis claustra et claves cedunt. *Virg. A.* 2, 259. Laxare claustra. *Id. ib.* 9, 758. Rumpere claustra manu, sociosque immittere portis. *Petr. Sat.* 11. discutere. ℙ Dicitur etiam de ipsis portarum valvis. *Martial.* 10, 28. Ferrea perpetua claustra tuere sera. ℙ Item de quovis loco concluso. [**Virg. A.* 1, 56. Circum claustra fremunt venti. *Plin. Pan.* 81, 3. Ferae claustris fractae, i. e. domitae, quibus feritas demta longa intra caveam captivitate. *Hor. Od.* 3, 11, 44. Intra claustra tenere. *Id. Ep.* 2, 1, 255. Claustra custodem pacis cohibentia Janum. *Sil.* 12, 442. Claustris maris extulit carinas,' i. e. ex portu.] *Stat. Silv.* 2, 5, 4. de leone mansueto: Quid quod abire domo, rursusque in claustra reverti, etc., *h. e.* in caveam. *Senec. Hipp.* 1166. Daedalea claustra, *h. e.* labyrinthus. *Tac. A.* 4, 49. Ut aquam, pabulumque eriperet, contrahit claustra [*i. e. munitiones, vallum, coronam. Similis locus apud eundem *ib.* 12, 31. Suisque claustris impeditos turbant, i. e. munitionibus, quibus castra contra hostes defenderent. *Ov. Met.* 4, 86. Urbis claustra relinquere, i. e. portas clausas. Sic *Stat. Th.* 10, 644. Thebarum claustra. *Virg. G.* 2, 161. Lucrino addita claustra, i. e. interjecto aggere seclusus a mari lacus, portus factus est. *Sil.* 5, 44. Claustra undae, i. e. agger mari impositus ad cohibendos fluctus.] ℙ Translate. *Cic. Agr.* 2, 32. Corin-

thus erat posita in angustiis, atque in faucibus Graeciae, sic ut terra claustra locorum teneret, etc. *Id. Mur.* 8. Cum ego claustra ista nobilitatis refregissem, ut aditus ad consulatum non magis nobilitati, quam virtuti pateret. *Liv.* 9, 32. Sutrium, quae urbs velut claustra Etruriae erat. *Cic. Flacc.* 13. Omnes insulas, urbes maritimas claustris imperii nostri contineri. [**Tac. A.* 2. 59. Ne famē urgeret Italiam, quisquis eam provinciam claustraque terrae et maris insedisset.] *Suet. Vesp.* 7. Alexandriam transiit, ut claustra Aegypti obtineret. *Tac. H.* 3, 43. Claustra maris praesidio tueri. *Id. ib.* 2. Claustra montium. [**Id. ib.* 1, 6. Claustra Caspiarum. *Id. A.* 2, 62. Exin ventum Elephantinen ac Syenen, claustra olim Romani imperii; quod nunc rubrum ad mare patescit.] *Id. H.* 3, 8. Aegyptus claustra annonae. [**Id. A.* 5, 8. Claustra aerarii et militarem pecuniam rebus novis offerre.] ℙ *Naturae claustra confringere.* ap. *Lucr.* 1, 71. est naturae arcana aperire et revelare. ℙ *Claustra vitai resolvere*, ap. *eund.* 1, 415. est vitalia corporis receptacula, et munimenta diffringere. ℙ Eleganter *Plin. ep.* 2, 14. Nunc, refractis pudoris et reverentiae claustris, omnia patent omnibus. Et *Quint. Decl.* 13, 10. Obluctantia diu legum veluti claustris scelera, libera porta prorumpunt. Et *Vellej.* 1, 17. Eminentia cujusque operis arctissimis temporum claustris circumdata, *h. e.* aretati temporis spatio, ut *Id. ib.* loquitur 16. ℙ In sing. numero. *Caes. Germ. in Arat.* 196. foribus praeducit vincula claustri. *Curt.* 4, 5. Objicere claustrum. Adde 7, 6. et *Gell.* 14, 6. et *Petr. Sat.* 89., sed hic alii aliter leg. ℙ [In *Not. Tir.* p. 84. legitur *Clustrum* pro *Claustrum. F.*]

CLAUSŪLA, ae, f. *κατάληξις, παῦλα, τὸ ἔσχατον*, extrema pars alicujus rei: a *claudo*, qua finire significat. *Cic. Coel.* 27. *in f.* Mimi ergo est jam exitus, non fabulae: in quo cum clausula non invenitur, fugit aliquis e manibus, deinde scabilla concrepant, aulaeum tollitur. *Id. Att.* 6, 3. Clausula est difficilis in tradenda provincia. *Senec. ep.* 66. *ad f.* Bonum, quod beatae vitae clausulam imposuit. *Colum.* 3, 19. Clausulam imponere disputationi. *Plin.* 11, 45, 101. Ungues clausulae nervorum summae existimantur. *Cic. Phil.* 13, 21. et *Fam.* 2, 4. Clausula epistolae. *Id. Verr.* 2, 3, 14. edicti. *Colum.* 12, 57. *in f.* operis. ℙ De conclusione ac fine periodi. *Cic. Or.* 3, 46. Clausulas, atque interpuncta verborum, animae interclusio, atque angustia spiritus attulerant, *h. e.* verborum conclusiones, ut supra 44. dixerat. *Id. Or.* 64. Clausulae, quae numerose, et jucunde cadunt. *Id. ib.* 2, 59. Addere clausulam. ℙ *Appul. Flor. n.* 9. clausulam strigilis pro capulo strigilis posuit. Quo pertinet illud *Spartian. Hadrian.* 10. Capulo eburneo spatham claudere. *κατακλεῖειν* Graeci dicunt hoc eodem sensu. Est autem capulus tum ensis, tum strigilis extrema pars; et *claudere* pro finire adhiberi, supra suo loco diximus. Haec ex *Salmas. Commentar.* ad *Spartian. l. c.* ℙ A JCtis *clausula* saepe sumitur pro parte qualibet, seu capite edicti, legis, scripturae, licet extrema non sit. *Ulp. Dig.* 4, 8, 25. Haec autem clausula, *diem compromissi proferre*, nullam dat arbitro facultatem. Adde *ib.* 6, 23. *ad med.* et *ib.* 26. *ad f.* et alibi saepe. ℙ Apud rhetores dicta est etiam *clausula* brevis et acuta in fine sermonis cujusque sententia. Tempore enim *Quintiliani*, ut *Id.* 8, 5. docet, turpe ac prope nefas ducebant respirare ullo loco, qui acclamationem non peteret: unde minuti, corruptique sensiculi, et extra rem petiti tota oratione spargebantur. ℙ Denique et ipsa periodus *clausula* dicitur, quae definitur a *Charis.* 1, 275. compositio verborum plausibilis structurae, exitu terminata.

CLAUSŪRA, ae, vel Clusura, ae, f. Castrum, praesertim apud medii aevi scriptores. *Imp. Justin. Cod.* 1, 27, 2. Ubi antea fines, et clausurae provinciarum erant. *Cassiod. Var.* 2, 5. In Augustanis clausuris. Al. hic leg. *clusuris.*

CLAUSUS, a, um, part. a *claudo*, *is*, *si*, seratus, conclusus. [**Cic. Verr.* 2, 5, 27. Nihil tam clausum ad exitus, nihil tam septum undique, nihil tam tutum ad custodias. *Ov. Met.* 4, 453. Fores clausae adamente. cf. *Gierig.* ad h. l. *Tac. A.* 2, 40. Clausum os, i. e. constrictum. *Id. ib.* 14, 9. Neque congesta aut clausa humus. *Ov. Met.* 15, 389. Clausum sepulcrum. *Tac. A.* 2, 2. Vilissima utensilium annulo clausa, i. e. obsignata. *Id. ib.* 15, 64. Clausum corpus adversum vim veneni, i. e. obstructum. *Catull.* 55, 18. Si linguam clauso tenes in ore. ℙ Translate *Cic. Tusc.* 4, 1. *ad f.* Aures clausae ad doctissimas voces philosophorum. *Id. Quint.* 30. Habere domum clausam pudori et sanctimoniae, patentem, utque adeo expositam cupiditati et voluptatibus. *Tac. A.* 3, 15. Quod Tiberium obstinatum clausumque vidit. ℙ Pro incluso, recondito, occultato, asservandi, custodiendi causa. *Cic. Ver.* 2, 4, 20. Statuerunt se nihil tam clausum, neque tam reconditum posse habere, quod non istius cupiditate apertissimum promptissimumque esset. *Ov. Fast.* 6, 277. Suspensus in aëre clauso globus (de sphaera, quam Archimedes invenit, quae cincta erat capsa vitrica, ita ut aër clausus motus solis etc. referre videretur.) *Caes. B. C.* 3, 23. Tenere aliquem locum clausum. *Tac. A.* 4, 49. Simul equi, armenta, juxta clausa, egestate pabuli exanimari. *Id. ib.* 1, 53. Julia olim a Patre Augusto Pondateria insula, mox oppido Rheginorum clausa. *Id. ib.* 15, 4. Neque clausos exterret, i. e. obsessos. *Id. Hist.* 2, 14. Itaque undique clausi, i. e. ab hostibus cincti. *Sil.* 1, 681. Clauso bellum producere ferro, i. e. sedendo, non vi agendo. *Id.* 16, 358. Clausum ferrum, i. e. frenum. *Luc.* 5, 245. Ensis clausus, i. e. vagina conditus. *Virg. A.* 6, 734. Clausus tenebris et carcere caeco *Id. G.* 3, 352. Clausa armenta stabulis. *Hor. Sat.* 2, 7, 59. Turpi clausus in arca. *Tac. A.* 15, 53. Caesar, rarus egressu domoque aut hortis clausus. *Id. H.* 4, 49. *sub f.* intra domum. *Sil.* 5, 277. Clausum sub casside vulnus, i. e. occultatum. ℙ Translate *Sall. Cat.* 10. Aliud clausum in pectore, aliud promptum in lingua habere. *Cic. Verr.* 2, 3, 25. *f.* Clausa habere sua consilia. *Ov. Met.* 2, 641. Incaluitque Deo, quem clausum pectore habebat. *Id. Fast.* 4, 846. Clausum pectore vulnus. *Sil.* 10, 378. Clausus pavor, i. e. reconditus. *Id.* 1, 140. Clausum arcano pectore bellum. ℙ Idem quod circumdatus, cinctus. *Virg. A.* 12, 893. Clausum cava condere terra. *Ov. Fast.* 2, 222. Nec Riparum clausas margine finit aquas. *Tac. A.* 2, 19. Locus flumine et silvis clausus. *Id. ib.* 14, 34. Locus artis faucibus et a tergo silva clausum. *Quint. Decl.* 1, 14. Illae perpetua nocte clausae genae non custodierunt, i. e. perpetua caecitate coopertae.] *Hirt. B. G.* 8, 40. Oppidum clausum operibus, *h. e.* circumdatum. *Id. B. Alex.* 61. Clausus obsidione. ℙ Pro finito, *Cic. Or.* 58. *in f.* Universa comprehensio, et species orationis clausa et terminata est. ℙ Substantive. *Lucr.* 4, 613. Clausa viarum. Et *ib.* 354. domorum. *Virg. G.* 4, 303. Linquere aliquid in clauso. *Colum.* 12, 1. *ex Cicer. in Oecon.* Custodire aliquid in clauso. *Id.* 7, 6. Numerum majorem quam centum capitum, sub uno clauso non expedit habere.

CLAUSUS, i, m. princeps Claudiae gentis. *Ov. Fast.* 4, 305. et *Sil.* 15, 550. V. CLAUDIUS, ii.

CLAVULARIS. V. CLABULARIS.

CLAVULA. V. CLAVOLA.

CLAVŪLUS, i, m. parvus clavus, *ἦλάκος*. *Cato R. R.* 21. Imbrices medias clavulis figere. *Varr. R. R.* 2, 9. Imponere canibus cingulum circum collum ex corio firmo cum clavulis capitatis. ℙ *Clavulus* est etiam morbus, de quo in V. CLAVUS. *Marc. Empir.* 33. *a med.* Verendi virilis clavulis, et ulceribus aloe trita utiliter imponitur.

CLAVUS, i, m. *ἦλος, γόμφος*, id quo aliquid figitur, et alteri rei jungitur. A *claudendo* quidam dictum putant. *Hor. Od.* 3, 24, 5. Figere clavos. *Liv.* 7, 3. pangere. *Plin.* 10, 18, 20. adigere arbori. *Id.* 16, 10, 20. aereum adigere in arborem. *Id. ib.* 40, 76. *n.* 3. adactum avellere. *Pl. Men.* 1, 1, 10. excutere. *Caes. B. G.* 3, 13. Configere transtra clavis ferreis. *Id. B. C.* 2, 10. Tigna laminis clavisque religare. *Vitr.* 7, 3. Asseres clavis ferreis fixi. *Cato R. R.* 20. Figere aliquid clavis duplicibus. *Id. ib.* 18. *in f.* Clavis corneis occludere. *Hor. Od.* 1, 35, 18. Clavus trabalis. *Petr. fr. Trag.* 75. *Burm.* Tabularis clavus. *Plin.* 28, 6, 17. Clavum ferreum defigere. *Id.* 9, 18, 33. Clavi caligares, *h. e.* ferrea acumina militarium caligarum soleis suffixa: de quibus *Juven.* 3, 247. planta mox undique magna Calcor, et in digito clavus mihi militis haeret. Et 16, 24. offendere tot caligas, tot millia clavorum. ℙ Translate. *Pl. Asin.* 1, 3, 4. Fixus hic apud nos est animus tuus clavo Cupidinis, *h. e.* vinculo. *Cic. Tusc.* 4, 35. Novo quodam amore veterem amorem, tanquam clavo clavum ejicere; proverbii species. *Id. Verr.* 2, 5, 21. Ut hoc beneficium, quemadmodum dicitur, trabali clavo figeret, *h. e.* firmum, proprium, perpetuumque redderet; et hoc proverbii genus est. ℙ Mos fuit priscis temporibus, Volsiniis praesertim in templo Deae Nortiae, (quae, teste *Capell.* 1. p. 21., eadem fuit cum Nemesi, seu Fortuna) deinde etiam Romae dextro lateri aedis Jovis Capitolini, ex qua parte fuit Minervae templum, clavum quotannis idib. Septemb. figere, qui, cum rarae essent per ea tempora litterae, numeri nota fuisse fertur, numerus autem Minervae inventum fuit; atque ideo singuli clavi indices erant numeri annorum. Haec ex *Liv.* 7, 3. *More.* vero *De stil. Inscr. Lat. T.* 1. p. 27. *ed. Patav.* veteris cujusdam Kalendarii auctoritate fretus censet, hos claves fuisse parvos quosdam clypeos litteratos, qui singuli regum primum, deinde consulum nomina continerent, ita ut *clavi annales* dicerentur, qui, teste *Festo*, ideo *parietibus sacrarum aedium figebantur, ut per eos numerus colligeretur annorum*, ac insuper in his aliquam fuisse temporis notam, ut constaret, a quo potissimum numerus esset ineundus. Hanc consuetudinem ab Hebraeis Etruscos mutuatos fuisse putat *Andr. Adamius* in *Storia di Volseno T.* 1. p. 82., quos mense Septembri annum civilem incepisse, notum est. Hinc *Ov. Fast.* 3, 89. ait, mensem Martium quintum fuisse Faliscis, Etruriae populis, quia scilicet, Januario et Februario omissis, annum incipiebant ab Septembri. *Cic. Att.* 5, 15. Laodiceam veni pridie Kal. Sext. Ex hoc die clavum anni movebis, *h. e.* numerabis initium anni mei in provinciae administratione. Hunc morem annorum numerandorum ex clavis parieti affixis proprium fuisse rusticorum confirmat *Petr. Sat.* 135. *Burm.* Et paries circa palea satiatus inani, Fortuitoque luto, clavos numerabat agrestes. ℙ Progressu vero temporis, cum fastus consulares marmore inscripti fuissent, clavi figendi mos intermissus est, at religionis tantum causa repetitus fuit, pestilentiae nempe avertendae, vel flagitiosi facinoris expiandi, vel plebis sedandae causa, ut narrat *Liv.* 7, 3., 8, 18. et 9, 28.: eo enim ritu Romani fatorum acerbitatem in melius vertere, vel Fortunae volubilem rotam sisti posse putarunt. ℙ Hinc poetae clavos Necessitati, quae Fortunae administra fuisse credita est, tribuunt, quod rata, fixa et firma ea esse oportet, quae necessitate et fato fiunt. *Hor. Od.* 1, 35, 17. fortunam ita alloquitur: Te semper anteit saeva Necessitas, Clavos trabales, et cuneos manu Gestans ahena. *Id. ib.* 3, 24, 3. Si figit adamantinos Summis verticibus dira Necessitas Clavos, non animum metu, Non mortis laqueis expedies caput. *Jo. Bapt. Vermiglioli Ant. Iscr. di Perugia T.* 1. *tab.* 2. p. 43. pateram, sive speculum exhibuit, atque interpretatus est, in quo fabula repraesentatur Meleagri, et Atalantae, quibus adstans una Parcarum Atropos alata, sinistra clavum parieti applicat, dextra vero illum malleo figit. ℙ Est praeterea *clavus* navis gubernaculum, *οἴαξ, πηδάλιον*: seu potius fustis, manubrium, quo gubernaculum torquetur, ut recte docet *Serv.* ad illud *A.* 5, 176. Ipse gubernaclo rector subit, ipse magister: Hortaturque viros, clavumque ad litora torquet. *Id. A.* 10, 218. Regere clavum. *Cic. Sext.* 9. Clavum tanti imperii tenere, et gubernacula reipublicae tractare. ℙ *Dum clavum rectum teneam*, proverbialis locutio est ap. *Quint.* 2, 17., et videtur significare, non timere aliquem, si arguatur, quod res non ex sententia cesserit, dummodo recte officio suo functus sit. ℙ *Abjicere clavum* metaphorice est curam alicujus rei deponere ap. *Arnob.* 3, 106. ℙ Numeratur etiam *clavus* inter morbos hominum, pecudum, et olearum. Est verrucula, seu tuberculum callosum in plantis humani pedis ex contusu plerumque nascens, clavique caput referens, ex quo magni aliquando dolores exsistunt, praesertim ingrediendi. Differt a *callo* quia hic sine dolore est. *Plin.* 28, 16, 62. Clavos, et rimas, callique vitia fimum apri sanat. *Cels.* 5, 28. *n.* 14. Excidere clavum. Et *ib.* tollere. Et *ib.* radere, et circumpurgare. *Plin.* 22, 23, 27. *n.* 11. pedum circumscarificare. *Id.* 26, 11, 66. *n.* 4. pedum extrahit ladanum. *Id.* 22, 23, 27. *n.* 11. Clavi, qui vulgo morticini appellantur. ℙ In aliis quoque corporis partibus clavi nascuntur, ut *Cels. l. c.* docet. *Plin.* 24, 14, 77. Lycium clavos in naribus sanat. *Id.* 26, 14, 87. Aristolochia clavos in ulcere natos extrahit. ℙ In oculo *clavus* dicitur callosum in ejus albo tuberculum, cui nomen a figurae similitudine est, inquit *Cels.* 6, 7. *n.* 12. ℙ In cervicibus boum ex attritu jugi clavi fiunt, teste *Colum.* 6, 14. *sub f.*, ubi eorum sanandorum rationem tradit. Similiter oves dupliciter clavis infestantur, sive cum subluvies, atque intertrigo in ipso discrimine ungulae nascitur, seu cum idem locus tuberculum habet etc. *Id.* 7, 5. *a med.* ℙ Apum quoque abortus, *clavus* dicitur, cum folliculus ille, in quo fetus est, vitio aliquo cerae instar induruit. *Plin.* 11, 16, 16. Ita enim legit ibi *Hard.* ex MSS. alii *clerus.* ℙ De olearum vitio *Plin.* 17, 24, 37. *n.* 4. Olea, praeter vermiculationem, clavum etiam patitur, sive fungum placet dici, vel patellam: haec est solis exustio. ℙ In tunicis Romanorum *clavi* erant segmenta, fere e purpura, ipsi tunicae assuta ornatus gratia, Graece *σημεῖα*. Sed qua figura ii fuerint, utrum ex lato in acutum desinenti instar clavi, an rotundi solumque clavi caput referentes; an virgularum, seu linearum modo mediam vestem intersecantes; an denique partes ipsius tunicae anteriores hinc inde pendentes, et ex adstricto in latum desinentes, res est admodum incerta, et multis ambagibus involuta, quaeque miras lites inter eruditos excitavit, *Ferrar.* praesertim, et *Ruben. de re vestiar.*, quae fusius persequi, non est nostri instituti. V. *Pitisc.* in *Lex. antiquitat.* et *Graevii praefat. ad T. VI. antiquitat. R.*, ubi *Rubenius* contra *Ferrar.* defenditur, et clavum fuisse virgam, seu lineam affirmatur. ℙ Hinc *clavus* aliquando pro ipsa tunica ponitur. *Hor. Sat.* 2, 7, 10. Vixit inaequalis, clavum ut mutaret in horas. ℙ Hujusmodi ornatus in tunica a solis senatoribus, et equitibus gestabatur. Nam cetera plebs simplices tunicas habuit. Sed senatores latum clavum adhibebant, equites angustum. *Ov. Trist.* 4, 10, 29. Induiturque humeris cum lato purpura clavo. *Vell.* 2, 88. Maecenas vixit angusto clavo paene contentus, *h. e.* equestri dignitate. *Plin. ep.* 2, 9. Ego Sexto la-

tum clavum a Caesare nostro impetravi, *h. e.* jus dignitatis senatoriae. *Suet. Claud* 24. Latum clavum alicui tribuere. ℙ Hinc *angusticlavii* dicti sunt, qui angusto clavo utebantur, *laticlavii*, qui lato, ipsaeque tunicae, *laticlaviae*. ℙ Nonnunquam clavorum ornatus aliis etiam pannis additus est. *Mart.* 4, 46. Et lato variata mappa clavo. *Petr. Sat.* 32. hujusmodi mappam appellat *laticlaviam*. V. MAPPA.

CLAXENDIX. V. CLACENDIX.

CLĂZŌMĒNAE, arum, f. plur. *Κλαζομεναὶ*, urbs Ioniae, de qua V. in v. seq. ℙ In illo *Auson. ep.* 131, 4. Et teris incusas pumice Clazomenas, *h. e.* nates percisas, alluditur ad Graecum *κλαζόμενος*, perruptus, fractus, a *κλάζω* pro *κλάω*, frango, latetque obscenus sensus.

CLĂZŌMĒNĬUS, et Clăzŏmēnius, a, um, adj. *Κλαζομένιος*, et *Κλαζομένειος*, ad Clazomenas pertinens, quae est urbs Ioniae in Asia minori, in ora maris Aegaei, non procul a Smyrna, ut *Plin.* 5, 29, 31. et *Mela* 1, 17. *extr.* docent. *Cic. Or.* 3, 34. Anaxagoras Clazomenius. *Plin.* 14, 7, 9. Clazomenium vinum. *Sulpicia* in *Sat.* 5. Nec trimetro jambo, nec qui pede fractus eodem Fortiter irasci didicit duce Clazomenio, *h. e.* carmine Iambico scazonte, quo maxime usus Hipponax, cum Clazomenis esset, in derisores suos: qua de re V. HIPPONAX. De littera prima in voce *jambo* consona pro vocali V. IAMBUS *in f.*

[CLĔANDER, dri, m. gloria hominum: a *κλέος*, gloria, et *ἀνήρ, ἀνδρός*, homo. Nomen servile. *Inscr.* ap. *Mur.* 1340, 12. Fabia Doxa Cleandro Damae F. marito. *F.*]

CLĔANTHES, is, m. *Κλεάνθης*, philosophus stoicus, ex Asso urbe Troadis, Cratetis primum, deinde Zenonis discipulus, cujus locum in schola postea tenuit, praeceptor Chrysippi. Pauperrimus fuisse dicitur, adeo ut mercenario hauriendae aquae labore quaestum facere cogeretur ad vitam tolerandam, ut innuit *Senec. ep.* 44., quod noctu praestabat, somno parcissime utens, ut interdiu vacare posset studiis sapientiae: vixit tamen usque ad undecentesimum annum, ut *Val. Max.* 8, 7. *n.* 11. *extr.* testatur. Saepe ejus mentionem facit *Cic.* in libris philosophicis, et varia ejus dogmata refert. *Juven.* 2, 7. Et jubet archetypos pluteum servare Cleanthes. *Val. Max. l. c.* Te quoque, Cleanthe, tam laboriose haurientem etc. Quod autem *Id. ib.* eum facit Chrysippi discipulum, est contra auctoritatem *Cic. Fat.* 7., *Diog. Laert.* in *Chrysippo*, et aliorum.

CLĔANTHĔUS, a, um, adj. *Κλεάνθειος*, ad Cleanthem pertinens. *Pers.* 5, 63. purgatas inseris aures Fruge Cleanthea, *h. e.* praeceptis morum a Cleanthe petitis. *Claudian. Cons. Mall. Theod.* 88. Cleanthea turba, *h. e.* discipuli et sectatores Cleanthis.

[CLĔANTHUS, i, m. gloria florum: a *κλέος*, gloria, et *ἄνθος*, flos. Cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Grut.* 241, 2. L. Coelius Cleanthus. *F.*]

*CLEARCHUS, i, *Κλέαρχος*, Heracleae Ponticae tyrannus. *Just.* 16, 4. ℙ Item alius, Peripateticus, Solensis, Aristotelis discipulus. *Gell.* 4, 11. *extr.* V. *Voss. de Hist. Graec.* 1, 9. ℙ Item dux Lacedaemoniorum, qui dictabat Imperatorem plus quam hostem metui oportere. *Frontin. Strateg.* 4, 1. *B. A.*

[CLĔDO, onis. f. *κληδών*, bona fama. Cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Mur.* 1697, 4. Junia Ɔ. L. Cledo. *F.*]

*CLEEMPŌRUS, i, medicus, de quo *Plin.* 22, 22. et 24, 17. *B. A.*

CLĒMA, ătis, n. *κλῆμα*, herba ex genere sanguinariae, seu polygoni. Graece *κλῆμα* palmitem, aut flagellum vitis significat. *Plin.* 27, 12, 91.

CLĒMĀTIS, ĭdis, f. *κληματὶς*, herba smilaci similis, geniculata, repens per arbores. *Plin.* 24, 10, 49. ℙ Alia est *clematis* Latine centunculus dicta. V. CENTUNCULUS. ℙ Aliae sunt hoc nomine herbae apud Graecos: de quibus *Plin.* 24, 15, 89. et 90.

CLĒMĀTĬTIS, ĭdis, f. *κληματῖτις*, herba, species aristolochiae, longissimae tenuitatis. *Plin.* 25, 8, 94. V. ARISTOLOCHIA, et PLISTOLOCHIA.

CLĒMENS, entis, adj. omn. gen. *ἥσυχος, ἤπιος*, quietus, placidus: cui opponitur incitatus, praeceps. Videtur esse a praet. perf. pass. *κεκλημαι*, et sync. *κέκλημαι* verbi *κηλέω*, mulceo. *Cic. Fin.* 2, 4. Etsi satis clemens sum in disputando, tamen interdum soleo subirasci. *Ter. Adelph.* 1, 1, 17. Clementem vitam urbanam, atque otium sequi. *Ov. Met.* 9, 116. nec, qua sit clementissimus amnis, Quaerit. *Curt.* 5, 3. de Tigri fluvio: Accipiunt deinde eum campi, quos clementiore alveo praeterit. *Catull.* 64, 272. Undae clementi flamine pulsae tarde procedunt: Post vento crescente, magis magis increbrescunt. *Claud. III. Cons. Honor.* 165. clementes aurae. *Gell.* 2, 21. Clemens mare. *Id.* 1, 11. Gradu clementi, et silentio est opus. *Val. Flacc.* 6, 747. Clementi turbine erigi, *h. e.* paulatim, et placido cursu extolli. *Stat. Theb.* 5, 468. Detumuere animi maris, et clementior Auster Vela vocat, *h. e.* minus furens ac violentus. *Colum.* 11, 2. Intepescit annus, permittitque clementior dies opera moliri. [* *Sil.* 1, 198. Clementior Arctos, i. e. minus gravis Solis aestus.] ℙ De cicuribus, et domesticis animalibus. *Varr. R. R.* 3, 7. Alterum genus illud columbarum est clementius, quod cibo domestico contentum intra limina januae solet pasci. ℙ Item de locis leniter acclivibus, et quae facile ascendi possunt: cui opponitur arduus, praeceps. *Appul. Met.* 4. Clementi denique transmisso clivulo, pervenimus ad locum destinatum. V. CLEMENTER. ℙ Saepe refertur ad animum, et significat lenem, mitem, mansuetum, humanum. *Ter. Adelph.* 5, 4, 9. Clemens, placidus, nulli laedere os, arridere omnibus. *Donat.* hic distinguit, ut *clemens* ad animum referatur, *placidus* ad vultus tranquillitatem. *Cic. Planc.* 13. Clementes judices, et misericordes. *Id. Rosc. Am.* 30. Praeest huic quaestioni vir et contra audaciam fortissimus, et ab innocentia clementissimus, *h. e.* erga innocentiam. Est enim *clemens* circa recte agentes: *placidus* etiam circa delinquentes, ut *Donat. l. c.* distinguit. Quod licet non semper verum sit, (*clemens* enim dicitur etiam qui in reos parce ac leniter animadvertit, ut in illo *Cic.* de Catilina puniendo *Catil*, 1, 2. Cupio, P. C., me esse clementem, etc. V. *Senec. Clement.* 1, 20.) tamen ad hunc *Cic.* locum optime facit. Porro singularis est in his verbis usus praepositionis *a* vel *ab*, quae alias significat *propter*, vel *quod attinet ad*, ut *imparatus a pecunia*, *copiosus a frumento:* quae sunt *Ciceronis;* et *a secundis rebus incauti:* quod est *Livii. Nep. Epam.* Continens, clemens, patiensque admirandum in modum. *Cic. Off.* 1, 38. Clementi castigatione uti. *Ter. Hecyr.* 3, 5, 22. Benigno et clementi animo esse in aliquem. *Pl. Mil.* 4, 6, 37. Clementi animo ignoscere. [* *Hor. Od.* 3, 11, 46. Quod viro clemens misero peperci. *Tac. A.* 2, 57. Et erat clementior, i. e. praeditus animo benigno, ab iracundia remoto.] *Val. Max.* 5, 9. *n.* 4. Acta clementia magnorum virorum. *Id.* 7, 3. *n.* 6. *extern.* In discrimine vitae clementissima suffragia populi experiri. *Ter. Andr.* 1, 1, 9. Justa, et clemens servitus. *Plin.* 6, 13, 14. Arimphaeis ritus clementes. ℙ Clemens rumor a *Sallust. Jug.* 25. dicitur, qui infra verum est, et minus atrocia vulgat, quam sunt. *Prisc.* 18, 1202. Exponit, non nimius: quod eodem recidit. ℙ Insula clemens ratibus, ap. *Claudian. B. Gild.* 511. est commoda, et apta navigiis appellendis: cui opponitur *ib.* 512. scopulosa. ℙ [* *Clemens* est etiam nom. prop. *Rom.* ap. *Tac.* H. 4, 68. Clemens Arretinus. Consul fuit imperii Domitiani anno tricesimo. Cf. *Suet. Dom.* 11. ℙ *Flavius Clemens*, patruelis Domitiani, ab hoc interfectus. *Suet. Dom.* 15. cf. quos laudat *Ernest.* ad. h. l.]

CLĒMENTĔR, adv. *ἡσύχως, ἠρέμα*, paulatim, quiete, placide. *Plaut. Epid.* 2, 2, 20. Animo male est: recipiam anhelitum. *Pe.* clementer acquiesce. *Id. Stich.* 4, 1, 26. Hodiene exoneramus navem, frater? *Pa.* clementer volo. *Id. Merc.* 5, 2, 111. *Eu.* Sequere sis. *Ch.* sequor. *Eu.* clementer, quaeso: calces deteris. *Senec. Q. N.* 6, 30. Non desiit assidue tremere Campania: clementius quidem, sed, etc. *Stat. Silv.* 2, 2, 27. insani spirant clementius Austri. *Gell.* 5, 14. Leo caudam clementer et blande movens. *Plin. ep.* 5, 16. *in f.* Recens dolor consolationes rejicit: mox desiderat, et clementer admotis acquiescit. ℙ De locis paulatim surgentibus, et ascensu facilibus. *Tac. A.* 13, 38. et *Colum.* 2, 2. Collis clementer et molliter assurgens. *Tac. Germ.* 1. Molle et clementer editum montis jugum cui opponitur inaccessus ac praeceps. *Senec. Oedip.* 280. coelum petens Clementer acto colle Parnassus biceps. *Sil.* 1, 274. Clementer crescente jugo. Sic. *Tac. H.* 3, 52. Explorare, si qua Apennini juga clementius adirentur. *Id. A.* 12, 33. Si qua clementer accedi poterant. Sic *Lactant. de Opif. Dei* 13. *circa med.* Teretes surae clementer exstantes. ℙ Saepe accipitur pro leniter, moderate, remisse, benigne. *Cic. Verr.* 2, 5, 8. Si quid est factum clementer, ut dissolute factum criminer. *Id. Verr.* 2, 4, 40. Leniter et clementer accipe aliquem. *Id. Att.* 6, 1. Clementer ferre aliquid. *Caes. B. C.* 3, 20. Clementer et moderate jus dicere. *Plin. ep.* 8, 24. Molliter clementerque tractare aliquem. *Gell.* 1, 18. Clementissime scribere de aliquo. *Pl. Mil.* 4, 3, 5. facere aliquid. *Phaedr.* 4, 19. Clementer respondere. *Liv.* 29, 2. Hostico tanquam pacato clementer ductis militibus, *h. e.* sine populatione et injuria. [* *Tac. A.* 14, 38. Novum legatum opperiendum esse, sine hostili ira et superbia victoris clementer deditis consulturum.]

CLĒMENTĬA, ae. f. *γαλήνη, ἠρεμία*, quietus status alicujus rei, tranquillitas, lenitas, placiditas. *Colum.* 2, 9. *ad f.* Clementia hiemis. *Lucan.* 8, 366. emollit gentes clementia Coeli. *Plin. ep.* 5, 6. Aestatis mira clementia: semper aer spiritu aliquo movetur. *Appul. de Deo Socrat.* Tranquillitas maris, et clementia ventorum. *Prudent. in Symmach* 2, 1012. tempestatis clementia laeta serenae. *Claud. Cons. Mall. Theod.* 235. clementia surgitis, *h. e.* placidus cursus. ℙ Saepe refertur ad animum, et significat lenitatem et moderationem animi, benignitatem, humanitatem, misericordiam, et est pars temperantiae, ut *Cic. Inv.* 2, 54. docet. *Id. Verr.* 2, 5, 44. Illam clementiam mansuetudinemque nostri imperii in tantam crudelitatem inhumanitatemque esse conversam. *Id. Q. Fr.* 1, 1, 8. *in f.* Tuo toto denique imperio nihil acerbum esse, nihil crudele, atque omnia plena clementiae, mansuetudinis, humanitatis. *Id. Att.* 14, 19. Lenitas, et clementia. [* *Id. Off.* 1, 25, 88. Nihil laudabilius, nihil magno et praeclaro viro dignius placabilitate, atque clementia. *Tac. A.* 3, 50. Clementia et severitas. *Id. ib.* 6, 30. Effusae clementiae, modicus severitate. *Id. ib.* 12, 11. Clementiamque ac justitiam capessere. *Id. ib.* 32. Non atrocitate, non clementia mutari. *Id. ib.* 14, 48. Publica clementia, i. e. legum.] *Ter. Adelph.* 5, 4, 7. Facilitas, et clementia. *Gell.* 7, 3. Clementia, et misericordia. *Quint.* 7, 4. Ubicumque juris clementia est, habet locum deprecatio. [* *Id. Decl.* 6, 10. f. p. 138. Etiam si qua sunt jura, quae obstent, si tamen angustus saltem detur accessus, per quem intrare humanitas possit, vera clementia occisione contenta est. *Tac. A.* 2, 10. In deditionem venienti paratam clementiam. *Id. ib.* 42, Clementiam offerre, i. e. veniam. *Id. ib.* 12, 52. Idque ad clementiam trahebat Caesar. *Id. ib.* 13, 11. Obstringens clementiam suam crebris orationibus.] *Cic. Att.* 14, 22. Uti clementia. *Id. Ligar.* 10. Confugere ad clementiam alicujus. [* *Tac. A.* 11, 32. Pontificis maximi aures adire, clementiam expetere.] *Plin.* 11, 11, 10. Punire aliquem sine clementia. *Id.* 8, 7, 7. Elephanti clementia contra minus validos. *Id. ib.* 16, 19. Leonis clementia in supplices. [* *Ov. Met.* 8, 57. Quamvis saepe utile vinci Victoris placidi fecit clementia multis.] *Stat. Theb.* 3, 527. Fecunda placidi clementia Nili, *h. e.* benignitas, qua ubertatem Aegypto praestat. ℙ Clementia praecipua est principum virtus, et dos prima, ut *Vopisc.* loquitur *Aurelian.* 44. Hi enim maxime eam exercere possunt in subditos peccantes, lenius in eos animadvertendo, et mite imperium exercendo. Hinc inter ceteros imperatorum titulos hic quoque fuit, ut *clementissimi* dicerentur. In appellando etiam *clementiae* nomen adhibebatur, ut est ap. *Lamprid. Alex. Sev.* 65. et alibi in historia Augusta. ℙ Olim Clementia Dea habita est, ut Pax, Fides, Victoria, Concordia, etc. *Plin.* 2, 7, 5. et *Claud.* 2. *Laud. Stilich.* 6. et *Stat. Theb.* 12, 481., ubi ejus aram, et colendi rationem describit. ℙ De *Clementia* duos libros scripsit *Seneca*, in quorum altero, c. 3. plures ejus definitiones proponit.

[CLĔMENTILLA, ae, f. diminut. Clementis. Cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Fabrett.* p. 4. *n.* 17. L. Julius C. F. Clemens Juliae L. F. Clementillae *filiae. F.*]

[CLĔMENTĪNUS, a, um, adj. ad clementem pertinens. Est cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Fabrett.* p. 172. *n.* 300. M. Ulpio Aug. L. Clementi Ulpia Clementina fil. patri piissimo fecit. F.]

[CLĔO, onis, m. gloriosus: a *κλέος*, gloria. Nom. serv. Rom. *Inscr.* ap. *Mur.* 1578, 6. Cleo *libertus. F.*]

CLĔOBIS, is, m. *Κλεόβις*, *Cic. Tusc.* 1, 47. Herodoto auctore (*l.* 1. c. 31.), aliisque pluribus, Argiae (Cydippen vocat *Stob. serm.* 119) sacerdotis Cleobis, et Biton filii praedicantur. Nota fabula est: cum enim illam ad solemne et statum sacrificium curru vehi jus esset, satis longe ab oppido ad fanum, morarenturque jumenta: tunc juvenes ii, quos modo nominavi, veste posita corpora oleo perunxerunt, ad jugum accesserunt. Ita sacerdos advecta in fanum, cum currus esset ductus a filiis, precata a Dea dicitur, ut illis praemium daret pro pietate, quod maximum homini dari posset a Deo: post epulatos cum matre adolescentes somno se dedisse, mane inventos esse mortuos. ℙ *Hygin. fab.* 254. eandem fabulam narrat, et Cydippen vocat sacerdotem Junonis Argivae: hinc apparet ap. *Cic. l. c.* scriptum *Argiae* pro *Argivae.*

[CLĔOBŪLA, ae, f. gloriae cupida: a *κλέος*, gloria, et *βούλομαι*, volo. Cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Grut.* 455, 9. Pompeja Cleobula. *F.* et *B. A.*]

CRĔOBŪLUS, i, m. *Κλεόβουλος* (a *κλέος*, gloria, et *βούλομαι*, volo, gloriae cupidus) Euagorae filius, Lindius, unus e septem Graeciae sapientibus, robore et pulcritudine corporis eximius. Infidelem et ingratum animum sanguine viperino cautius vitavit. Amicis, ut conserventur, inimicis, ut concilientur, bene faciendum dixit. *Auson. Sept. Sap.* 3. ℙ Hoc nomine fuit etiam scriptor quidam historicus, vel geographus, cujus fit mentio *Plin.* 5, 31, 38. Diversus (ait *Hard.*) ab iis, quos eodem nomine fuisse appellatos prodidere *Diogenes Laert.* et *Stobaeus. F.* et *B. A.*]

*CLEOCHĂRES, ab Alexandro M. missus, postulatum a Poro deditionem. *Curt.* 8, 13. *B. A.*

*CLEŌCHUS, i, *Κλεόχος*, Ariae (Areae) pater, ex qua Apollo Miletum genuit. *Arnob.* 6. p. 242. *Herald. B. A.*

[CLĔOMBRŌTUS, i, m. *Κλεόμβροτος*. Adolescens Ambraciota, de quo ita *Cic. Tusc.* 1, 34. Calimachi quidem epigramma in Ambraciotam Cleombrotum est (quod adhuc exstat, et inter *Callimachi*

carmina legitur *n.* 24.); quem ait, cum nihil ei accidisset adversi, e muro se in mare abjecisse, lecto Platonis libro. *Augustin. Civ. Dei.* 1, 22. Ille potius Cleombrotus in hac animi magnitudine reperitur, quem ferunt lecto Platonis libro, ubi de immortalitate animi disputavit, se praecipitem dedisse de muro. Hinc *Ov.* de eodem *Ib.* 495. Vel de praecipiti venias in Tartara saxo, Ut qui Socraticum de nece legit opus. ℙ Est quoque cogn. Rom. a *κλέος*, gloria, et *βρότος*, homo, gloria hominum. *Inscr.* ap. *Grut.* 706, 4. Ser. Calpurnius Cleombrotus. ℙ Alius fuit Cleombrotus Lacedaemoniorum dux, qui suorum civium invidiam, et ignaviae notam timens, pugnam commisit in campis Leuctricis cum Thebano Epaminonda, victusque est. *Cic. Off.* 1, 24. *a med. F.*]

CLĔOMĒNES, is, m. gloria animi: a *κλέος*, gloria, et *μένος*, animus. Nom. serv. Rom. *Inscr.* ap. *Grut.* 618, 8. Cleomenes coriarius subactarius. *F.*]

*CLEON, ontis, *Κλέων*, Halicarnasseus, forte orator vel rhetor. *Nep. Lys.* 3. ℙ Item Atheniensis, civis turbulentus sed eloquens. *Cic. Brut.* 7. cf. *Diod. Sic.* 12. p. 108 et imprimis *Aristoph. Equit. passim.* ℙ Item nobilis statuarius, de quo *Plin.* 34, 8. ℙ Et pictor, forte idem cum praecedente. *Plin.* 35, 11. *B. A.*

CLĔONAE, arum f. plur. *Κλεωναί*, oppidum Peloponnesi, in Achajae, et Argiae finibus prope Phliuntem, et Nemeaeam silvam. *Plin.* 4, 5, 6. et *ib.* 6, 10. Hinc *Ov. Met.* 6, 417. Messeneque ferax Patraeque, humilesque Cleonae. ℙ *Cleonae*, seu *Cleone*, fuit etiam oppidum Macedoniae, in Chalcidica, ad Athon montem. *Plin.* 4, 10, 17. et *Mela* 2, 2.

CLĔONAEUS, a, um, adj. *Κλεωναῖος*, ad Cleonas pertinens. *Plin.* 35, 8, 34. Cimon Cleonaeus. *Id.* 19, 5, 25. napus. *Lucan.* 4. 612. et *Sil.* 3, 34. leo, *h. e.* idem qui Nemeaeus ab Hercule occisus; quia Cleonae prope Nemeaeam silvam sunt. *Serv. A.* tamen ad 8, 295. Nemeaeum a Cleonaeo distinguit, ut duos leones Hercules interfecerit. Sic *Cleonaeus hiatus* apud *Val. Flacc.* 1, 34. Et *Cleonaeum sidus* apud *Stat. Silv.* 4, 28. et *Mart.* 4, 60. *h. e.* sidus coeleste Leonis. Nam Leonem ab Hercule occisum Juppiter in coelum transtulit ℙ *Stat. Theb.* 6, 836. Cleonaeae stirpis jactator Agylleus, *h. e.* qui jactabat, se esse ex stirpe Herculis.

CĔONICĬON, ii, n. *κλεωνίκιον*, herba eadem quae clinopodion *Plin.* 24, 15, 87.

CLĔOPATRA, ae, f. *Κλεόπατρα*, Aegypti regina, filia Ptolemaei Auletae, soror, et uxor Ptolemaei ultimi. Mulier impudicissima fuit. A Caesare primum adamata est, cui filium Caesarionem peperit, deinde ab Antonio justae uxoris loco habita. Ad extremum, victo apud Actium Antonio, admotis corpori aspidibus sese interemit. *Stat. Silv.* 3, 2, 120. Actias Ausonias fugit Cleopatra catenas. ℙ Tanta ejus luxuria fuit, ut una coena cum Antonio celebrata centies HS sola absumpserit, resoluta in aceto, atque epota margarita id pretium aequante, ut *Plin.* 9, 35, 58. narrat. [*Caes. B.* C. 3, 103. *Hirt. B. Alex.* 23. *Flor.* 4, 11. etc. *Hor. Od.* 1, 37, 21. *Virg. Aen.* 8, 688. *Juv.* 2, 108. ℙ *Cleopatra*, *neptis* Attali, Philippo Macedoni desponsata est, repudiata ob fastum Olympiade: mox sponso a Pausania occiso, ab Olympiade ad suspendium adacta est. *Justin.* 9, 7. ℙ *Cleopatra*, soror germana Alexandri M. ex utroque parente, uxor fuit Alexandri Molossi seu Epirotae avunculi. Post ejus mortem a Perdicca est ambita, deinde a Ptolomaeo. Tandem ab Antigono necata, dum Sardibus a Ptolemaeum in Aegyptum ire tentat. *Justin.* 9, 6. 13, 6. 14, 1. *Liv.* 8, 24. ℙ *Fuit* et *Cleopatra* Mithridatis filia, uxor Tigranis. *Justin.* 37, 3. ℙ Alia, uxor sororque Ptolemaei Physconis seu Euergetae *Liv.* 44, 19. et 45, 15. *Justin.* 38, 8. et 39, 3. 4. ℙ Fuit et Danai filia, nomine Cleopatra. *Hyg. fab.* 170. ℙ Item pellicis nomen, cujus corpori Claudius Caesar maxime insueverat. *Tac. A.* 11, 30. *B. A.*]

CLĔOPATRĀNUS, a, um, adj. ad Cleopatram pertinens, ut Cleopatrana stirps, *Trebell. Poll. in Claud.* 1. et Cleopatrani uniones, *Id. in* XXX *Tyrann.* 32. *ad f. h. e.* qui Cleopatrae fuerunt.

CLĔOPATRĬCUS, a, um. adj. Cleopatranus. *Sidon. ep.* 8, 12. *in f.* Cleopatricae dapes, *h. e.* sumptuosissimae. V. CLEOPATRA.

*CLEOPHANTUS, i, medicus quidam, qui Pompeji M. temporibus floruit. *Cels.* 3, 14. *in. Plin.* 26, 3. ℙ Et alius medicus, cujus meminit. *Cic. Cluent.* 16. ℙ Et pictor Corinthius. *Plin.* 35, 3. *B. A.*

*CLEOPHES, Assacani mater, in India gentis Assacenae regina. *Curt.* 8, 10. ubi v. *intrpr. B. A.*

CLĔPO, is, psi, ptum, a. 3. clam furor: a Graeco *κλέπτω*, quod idem est. *Pl. Pseud.* 1, 2, 6. Ubi data occasio est, rape, clepe, tene, harpaga. *Vet. Poeta* (quibusdam est *Accius* in *Atreo*) ap. *Cic. N. D.* 3, 27. Agnum inter pecudes aurea clarum coma Quondam Thyesten clepere ausum esse e regia. *Id. fr.* ap. *Non.* 1, 72. Non modo ut Spartae, ra-pere ubi pueri, et clepere discunt. *Accius* ap. *Cic. Tusc.* 2, 10. Clepere dolo aliquid. *Manil.* 1, 27. Clepsisset furto mundum, quo cuncta reguntur. *Prudent. Psychom.* 562. Quod rapere et clepere est, avideque abscondere parta. ℙ *Clepsit* pro *clepserit* per syncopen. *Liv.* 22. 10. *ex vetere rogatione secundo bello Punico facta.* Si quis clepsit, ne populo scelus esto, neve cui cleptum fuerit. ℙ Translate. *Pacuv.* ap. *Non. l. c.* Sermonem hic nostrum ex occulto clepit, quantum intelligo, *h. e.* aucupatur, clam audit. *Accius ib.* Ut nequis nostra auribus verba cleperet. ℙ Est etiam occultare, tegere, *Senec. Med.* 155. Levis est dolor, qui capere consilium potest, et clepere se. *Id. Herc. fur.* 719. Ac se tegmine ingenti clepit. ℙ Reperitur etiam praeteritum *clepi:* ut in illo *Cic.* stilo XII. Tabular. loquentis, *Leg.* 2, 9. Sacrum, sacrove commendatum qui cleperit, rapsitque, parricida esto. Al. leg. *clepserit*, vel *clepsit.*

CLĔPO, onis, m. fur, qui clepit. Legit ap. *Petr. fr. Trag.* 58. *Burm.* ex mera conjectura *Reinesius.* Alii aliter.

[CLEPSĪNÀ, ae, m. a *clepso.* Cogn. C., et L. Genuciorum consulum ann. U. C. 483. et 484. ex *Anonym. Norisiano. F.*]

CLĔPSO, is, a. 3. idem quod clepo. *Lucil.* ap. *Varr. L. L.* 6, 5. et *ibi Scalig.* in *Conjectan.*

CLEPSYDRĀ, ae, f. *κλεψύδρα*, horologium aquarium, horas aqua dimetiens, idest vas vitreum, in cujus fundo foramen est guttatim aquam destillans, ex cujus deminutione labentis temporis mensura cognoscitur: a *κλέπτω*, furor, et *ὕδωρ*, aqua, quia paulatim, et quasi furtim aqua detrahitur. *Senec. ep.* 24. Quemadmodum clepsydram non extremum stillicidium exhaurit, sed quidquid ante defluxit. ℙ Est inventum Graecorum: a quibus ad Romanos transiit, tunc praecipue cum lege a Cn. Pompejo M. lata in tertio suo consulatu, ut est ap. *Auct. Dial. de oratorib.* 38., coeptum est definiri oratoribus tempus dicendi. ℙ Eam ita describit *Appul. Met.* 3. Citatus accusator quidam senior exsurgit, et ad dicendi spatium vasculo quodam in vicem coli graciliter fistulato, ac per hoc guttatim defluo, infusa aqua, populum sic adorat, etc. *Cic. Or.* 3, 34. Hunc non clamator aliquis ad clepsydram latrare docuerat, sed etc. ℙ Non omnes clepsydrae ejusdem erant capacitatis, ut colligitur ex *Plin.*, ubi ait *ep.* 2, 11. Dixi horis paene quinque. Nam duodecim clepsydris, quas spatiosissimas acceperam, sunt additae quatuor. Al. leg. *decem clepsydris*, alii *viginti.* ℙ Dare clepsydras, hoc est spatium ad dicendum, judicum erat; petere actoris, et rei. *Mart.* 6, 35. Septem clepsydras magna tibi voce petenti Arbiter invitus, Caeciliane, dedit. Hinc *dare alicui aquam* ap. *Plin. ep.* 6, 2. ℙ Earum numero finito, indicebatur dicenti silentium, ut *Id.* loquitur *ep.* 1, 23., nisi alias insuper impetrasset. *Appul. Apol.* Quoniam mihi pro accusationis longitudine largiter aquae superest, cedo, si videtur, singula consideremus. ℙ In castris quoque usus clepsydrae fuit. *Veg.* enim *Mil.* 3, 8. *a med.* docet, vigilias nocturnas in quatuor partes ad clepsydram divisas esse, ut non amplius, quam tribus horis nocturnis necesse sit vigilare. Quo pertinet, ut adnotavit *Stewech. ad loc. Veg. cit.*, locus ille *Caesaris B. G.* 5, 13. Nos nihil de eo percunctationibus reperiebamus, nisi certis ex aqua mensuris, breviores esse noctes, quam in continenti vidbamus.

CLEPSYDRĀRIUS, ii, m. qui clepsydras facit, aut vendit. *Inscr.* ap. *Mur.* 935, 8. P. Aelio Zenoni automatario clepsydrario etc.

CLEPTĀ, ae, m. *κλέπτης*, qui clepit. *Pl. Truc.* 1, 2, 9. Dum ille agitat, fiunt ceteri cleptae.

CLĔRĬCĀLIS, e, adj. ad clericum pertinens. *Sidon. ep.* 6, 7. Clericale tirocinium. Et *ep.* 7, 2. Clericalis comitatus.

CLĔRĬCĀTUS, us, m. dignitas et officium clerici. *Hieron. ep.* 60. *n.* 10. Clericatum non honorem intelligens, sed onus. Adde *ep.* 125. *n.* 8. et *ep.* 52. *n.* 5. et *ep.* 57. *n.* 12. et *Sidon. in concione ep*, 9, 7.

CLĔRĬCUS, i, m. qui cultui divino in Ecclesia Catholica per sacros Ordines addictus est, in sortem scilicet Domini vocatus: a *κλῆρος*, sors. *Hieron. ep.* 60. *n.* 10. et *Sulpic. Sever. Hist. sacr.* 2, 32.

CLĔRŪMĒNOE, *κληρούμενοι;* Graeca vox Latinis litteris scripta. *Pl. Cas. prol.* 31. Clerumenoe vocatur haec Comoedia Graece, Latine Sortientes.

CLĔRUS, i, m. abortus apum. V. CLAVUS. ℙ Apud Ecclesiasticos scriptores est ordo clericorum: a *κλῆρος*, sors, quod hi in sortem Domini vocati sunt. *Tertull. Monog.* 12. Ut solos, qui sunt in clero, monogamiae jugo adstrinxerit. Adde *Prud. περὶ στεφ.* 4, 78.

*CLESĬDES, ae, vel is, pictor insignis, de quo *Plin.* 35, 11. *B. A.*

[CLĔTĒ, es, f. *κλητή*, vocata, celebris. Cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Mur.* 1415, 6. Furia Clete. *F.*]

*CLEVAS, ae, Persei regis dux in Macedonia. *Liv.* 43, 21. et 23. *B. A.*

*CLEVUM, i, Britanniae opp., quod alii credunt hodie *Gloucester* appellari. *Anton. Itin. B. A.*

CLĪBĀNĀRĬUS, ii, m. *ὁλοσίδηρος*, miles cataphractus, hoc est lorica munitus, non ea quidem ex squamis confecta, sed ex solido ferro in formam clibani quodammodo reflexo. Ita speciatim dicti sunt milites cataphracti Persarum, ut est ap. *Lamprid. Alex. Sev.* 56. et *Ammian.* 16, 10. ℙ *Lamprid. Alex. Sev.* 56. et *Ammian.* 16, 10. ℙ Quamquam et in aliis nationibus clibanarii fuere. *Nazar. Paneg. ad Constant.* 22. de Alpinis quibusdam populis. Operimento ferri equi atque homines pariter obsequi: clibanariis in exercitu nomen est. V. *Salm.* ad *Lampr. l. c.* ℙ *Lydus de magistrat. Rom.* 1, 46. *Κλίβανα οἱ Ῥωμαῖοι τὰ σίδηρα καλύμματα καλοῦσιν, ἀντὶ τοῦ κηλάμινα*, idest caelamina. [*V. quae notavit ad *Eutrop.* 6, 9. et quos ibi laudat *Tzschuck.* Cf. et *Cataphractus.*]

[CLĪBĀNĪCĬUS, a, um, adj. ad clibanum pertinens. *Isid. Orig.* 20, 2. Panis clibanicius est in testa coctus. Est itaque is, qui Graece *κλιβανίτις* dicitur. *F.*]

CLĪBĀNUS, i, m. *κλίβανος*, vas amplum e testa, ferro, vel aere, in quo panes et alia coquuntur, aut torrentur. *Plin.* 18, 11, 27. Panes furnacei, vel artopticii, aut in clibanis cocti. *Id.* 33, 6, 34. Stibium uritur, offis fimi bibuli circumlitum, in clibanis. *Id.* 27, 10. Granum glaucii in olla fictili luto circumlitum, in clibanis calefaciunt. ℙ Clibani argentei mentio fit a *Petr. Sat.* 35., sed ibi ditissimi hominis, et deliciarum plus aequo studiosi supellectilem describit. ℙ Ejus figura erat ejusmodi, ut in inferiori parte latior esset, in superiori angustior, quod colligitur ex *Colum.* 5, 10. et *Arbor.* 19., ubi docet, scrobes clibano similes esse faciendas, imo, quam summo patentiores, ut radices arborum latius evagentur. Ejus amplitudinem colligere licet tum ex allatis *Plinii* locis, tum ex eo, quod tradit 19, 1, 3. clibanum calefieri instar furnorum, corticibus lini decussis; et *Cels.* 2, 17. et 3, 21. ad eliciendum sudorem aptum esse, ea ratione, qua laconicum: ut propterea multis idem ac furnus esse creditus sit: a quo tamen differt tum magnitudine: nam furnus capacior esse solet; tum quia furnus structilis, atque immobilis est, hic mobilis, et ex alia materia. ℙ Invenitur tamen et pro furno. *Sulpic. Sever. Dial.* 1, 18. et *Tertull. adv. Marcion.* 4, 30.

*CLIDES, plur. Gr. *κλεῖδες*, i. e. claves, quatuor insulae fuerunt prope Cyprum, e regione Syriae. *Plin.* 5, 31. *B. A.*

CLĪDĬON, ii, n. *κλειδίον*, jugulus thynni praecipuam in cibis gratiam habens. *Plin.* 9, 15, 18. Thynni membratim caesi cervice, et abdomine commendantur, atque clidio, recenti dumtaxat. ℙ [Vox *clidion* Latio est amandanda. Nam *Schneiderus* in *Ind. Script. R. R.* in V. *Pelamis* probat, vocabula *atque clidio* esse intempestivam hominis docti glossam, cum significet cervicem, quae loco priore legitur. Hoc autem arguit comparato loco simili *Xenocratis*, *c.* 35., quem legesis in V. MELANDRYUM. *F.*]

CLĪDŪCHUS, i, m. claviger, *κλειδοῦχος*, a *κλεὶς*, clavis, et *ἔχω*, habeo. *Plin.* 34, 8, 19. *n.* 1. est nomen duarum statuarum, quarum altera a Phidia, altera ab Euphranore facta fuit. Putant quidam, iis expressum fuisse Plutonem claves tenentem, quia is Inferorum portas clausas servat.

CLĪENS, entis, m. et f. (ut *Charis.* docet 1, 77. et *Caper*, *de verb. dub.* 2248.) *πελάτης*, [*Lydus de magistrat. Rom.* 1, 20. deducit originem vocis a *coliens* pro colens, quippe qui patronum suum colit. Sed reapse est a *κλείω* pro *καλείω* invoco, appello, honoro *F.*] qui se ad potentiorem aliquem applicat, ut ejus patrocinio defendatur, et protegatur: item qui causam, quam in judicio habet, alicui tuendam committit, cui respondet patronus. V. PATRONUS. *Ov. A. Am.* 1, 88. Qui modo patronus, nunc cupit esse cliens. *Cic. Div. Verr.* 21. Clarissimi viri nostrae civitatis, hoc sibi amplissimum pulcherrimumque ducebant, ab hospitibus clientibusque suis injurias propulsare, eorumque fortunas defendere. *Id. Rosc. Am.* 7. Glaucia cliens, et familiaris istius T. Roscii. [*Hor. Od. 4, 12, 15. Juvenum nobilium cliens. *Id. Ep.* 1, 7, 75. Mane cliens, et jam certus conviva.] *Id. Phil.* 2, 41. *in f.* Quos clientes nemo habere velit, non modo illorum esse cliens. [*Hor. *Ep.* 1, 5, 31. Et rebus omissis Atria Servantem postico falle clientem. *Id. ib.* 2, 1, 104. Clienti promere jura.] *Caes. B. G.* 1, 4. Orgetorix omnem suam familiam, omnes clientes, obaeratosque suos eodem conduxit. [*Adde *eund. ib.* 6, 15. 19. ubi eosdem esse contendit *Morus*, qui alio nomine *ambacti* et *soldurii* appellantur. (*Tac. A.* 1, 57. Et ereptus Segestes magna cum propinquorum et clientium manu. *Id. ib.* 12, 14. Meherdates, promissa Parrhacis, paterni clientis, secutus. Tum *id. ib.* Sed cum integrae gentes dicuntur alterius gentis clientes, intelligendi sunt socii, et qui sub alterius gentis imperio sunt. *Caes. B. G.* 5, 39. *Id. ib.* 1, 31. et 6, 12.] *Id. B. G.* 4, 6. Eburones, qui sunt Trevirorum clientes. *Id. fr.* ap. *Gell.* 5, 13. Deserere clientes. *M. Cato ib.* fallere. *Gell.* 20, 1. *a med.* in fidem accipere. *Tac. Agric.* 12. propugnare. *Suet. Aug.* 56. Adesse clientibus. *Id. Caes.* 71. Studium et fides erga clientes. *Juven.*

9, 72. Deditus, devotusque cliens. *Mart.* 9, 3. addictus. *Ov. A. Am.* 3, 532. Facundus causam saepe clientis agat. ℙ [*Clientes intelligendi sunt etiam vilioris generis homines partibus potentioris alicujus ita dediti, ut, quaecunque patronus vellet, iis perficiendis promptissimum obsequium tribuerent, indeque divitias atque adeo munera publica acciperent. Id quod serioribus imprimis post rem publicam temporibus factum est. *Tac. A.* 2, 40. Postremo dat negotium Sallustio Crispo: ille e clientibus duos (quidam milites fuisse tradunt) delegit cet. *Id. ib.* 2, 55. Piso — postquam Syriam ac legiones attigit, largitione, ambitu, infimos manipularium juvando, cum veteres Centuriones, severos Tribunos, demoveret, locaque eorum clientibus suis vel deterrimo cuique adtribueret — eo usque corruptionis profectus est. *Id. ib.* 4, 34. Accusabant Satrius Secundus et Pinarius Natta, Sejani clientes. *Id. ib.* 13, 19. Illa, spe ultionis oblata, parat accusatores ex clientibus suis. *Id. ib.* 16, 32. Cliens hic Sorani, et tunc emptus ad opprimendum amicum.] ℙ Cliens dicitur etiam qui Deum aliquem praecipue colit. *Mart.* 12, 77. Sed ipse Divum Offensus genitor trinoctiali Affecit domicoenio clientem, *h. e.* Aethontem Jovem Capitolinum adorare solitum. [*Hor. *Ep.* 2, 2, 78. Rite cliens Bachi.] ℙ In genitivo plurali habet *clientium* et *clientum*. *Hor. Od.* 3, 1, 13. illi turba clientium. Et *ib.* 5, 53. Quam si clientum longa negotia.

CLIENTA, ae, f. πελάτις, mulier quae sub alterius patrocinio est. *Pl. Mil.* 3, 1, 193. Habeo eccillam clientam meam. *Hor. Od.* 2, 18, 8. Honestae clientae. Adde *Afran.* ap. *Charis.* 1, 77.

CLIENTELA, ae, f. πελατεία, patrocinium, quod patronus clienti praestat. *Cic. Att.* 14, 12. Scis, quam diligam Siculos, et quam illam clientelam honestam judicem, *h. e.* quam honestum putem eorum patronum esse. *Id. Rosc. Am.* 33. Esse in fide, et clientela alicujus. Et *ib.* 37. Conferre se in fidem, et clientelam alterius. *Ter. Fun.* 5, 9, 9. Commendare se alicui in clientelam et fidem. *Caes. B. G.* 6, 11. Dicare se alicui in clientelam. *Suet. Gramm.* 6. Scriptores, ac poetae sub clientela Musarum sunt. *Plin.* 34, 6, 15. Recipere gentes in clientelas. ℙ Item multitudo clientum, ut *servitium* est multitudo servorum. *Cic. Cat.* 4, 11. Pro clientelis, hospitiisque provincialibus, quae tamen urbanis opibus non minore labore tueor, quam comparo. *Caes. B. C.* 2, 18. Magna esse Pompeji beneficia, et magnas clientelas in citeriore provincia, sciebat. *Sall. Jug.* 87. Alii si deliquere, vetus nobilitas, majorum facta fortia, cognatorum et affinium opes, multae clientelae, omnia haec praesidio adsunt. *Vellej.* 2, 29. Ager Picenus, qui totus paternis ejus clientelis refertus erat. *Suet. Tib.* 2. Italiam per clientelas occupare tentavit. *Id. Cal.* 3. Clientelas alicujus vexare. [*Tac. *A.* 3, 55. Ut quisque per nomen et clientelas illustrior habebatur. *Id. ib.* 12, 36. Regiae clientelae.] ℙ In singulari numero hoc sensu raro invenitur. *Justin.* 8, 4. Adulari ultro sordidam paulo ante clientelae suae partem. ℙ Formulam ineundae ac suscipiendae clientelae habes in duob. veter. lapidib. ap. *Mur.* 302, 1. et 2., quos una cum aliis illustravit *Morcell. De stil. Inscr. Lat. T.* 1. p. 300. et seqq. *edit. Patav.*

CLIENTULA, ae, f. diminut. clientae. *Ascon. in Verr.* 2, 1, 46. Plebeja quaedam clientula.

CLIENTULUS, i, m. diminut. a *cliens*. *Auct. Dial. de Orat.* 37. Ne clientulorum loco potius, quam patronorum numerarentur.

CLIMA, ātis, n. genus mensurae agrorum. *Colum.* 5, 1. Pes multiplicatus in passus, et actus, et climata, et jugera procedit. *et mox.* Clima quoquoversus pedum est sexaginta. ℙ Apud astrologos est inclinatio coeli, hoc est tantum spatium, quantum satis est ad inducendam differentiam dimidiatae horae in dierum longitudine, κλίμα: a κλίνω, inclino, quia certo spatio inclinat ad Polum, vel declinat ab Aequatore. *Appul. Trismeg.* Horarum et climatum distantibus punctis. *Serv.* ad *G.* 1, 246. Secundum clima nostri coeli, Arctous circulus infra horizontem non venit. Adde *Capell.* 8. p. 296. et *Tertull. Anim.* 49. Habet et *Vitruv.* 1, 1. sed Graece.

CLIMACIS, idis, f. κλιμακίς, parva scala. *Vitruv.* 10, 17. Climacidos scapi longitudo foraminum XIII. *Climacidos* dixit pro *Climacidis*, Graeca inflexione. *Turneb. Advers.* 2, 5. putat significari canalem eum, qui in catapulta vocatur *ὀρθιγξ*. nam in ballistis (de quibus hic *Vitruv.* loquitur) propter amplitudinem nomen mutare, et climacidem, hoc est scalulam vocari.

CLIMACTER, ēris, m. κλιμακτήρ, a κλῖμαξ, scala, est annus scansilis, vel scalaris, qui et gradarius, et decretorius a medicis dicitur, senibus fatalis plerumque, aut periculosus, ad quem per septenarium, vel novenarium numerum pervenitur: et sic praecipue vocatur annus LXIII. quia ex pluribus multiplicatis climacteribus conficitur, quales sunt 14, 21, 28, 35. etc. Nam per omnem vitam septimus quisque annus periculosus est, ut putarunt veteres, et ex historiis observatum est. Habent hanc vocem *Plin.* 7, 49, 50. *Gell.* 3, 10. et *Firm. Math.* 4, 14. V. etiam *Gell.* 15, 7. et *Censorin. de die Nat.* 14.

CLIMACTERICUS, a, um, adj. κλιμακτηρικός, quasi dicas scalaris, ut annus climactericus, *Censorin. de die Nat.* 14. V. vocem praeced. Sic *Plin. ep.* 2, 20. Habes climactericum tempus, sed evades. Adde *Tertull. Idolol.* 9.

CLIMACŪLAE, arum, f. plur. telorum genus. *Gell.* 10, 25., ubi plerique alii aliter leg. *Ed. Gronov.* habet *clunaculae*. V. *Clunaculum*.

CLIMATIAE, arum, m. plur. κλιματίαι, a κλίνω, inclino, sterno, sunt terrae motus, qui limes ruentes, et obliqui, urbes, aedificia, montesque complanant. *Ammian.* 17, 7. Epiclintas *Appul.* vocat *de Mundo*, ab ἐπικλίνω, inclino. Utraque enim vox Graeca est.

CLIMAX, ăcis, f. κλῖμαξ, apud Graecos scalam significat. Apud grammaticos, et rhetores est figura, Latine *Gradatio*, qua ab una re ad aliam gradatim ascendimus, ut *Ov. Fast.* 3, 21. Viderat hanc, visamque cupit, potiturque cupita. *Capell.* 5. p. 176. Climax est ascensus, ut est Ciceronis pro Mil. (*cap.* 23.) Neque vero se populo solum, sed etiam senatui commisit; neque senatui modo, sed, etc. ℙ *Climax est etiam nomen angustiae cujusdam in Perside, Mediam versus. *Plin.* 5, 26. *B. A.*

*CLIMBERRUM, i, n. Gall. Aquitan. opp., in reg. Auscorum. *Mela* 3, 2. p. m. *Anton. Itin.* Hodie est *Ausch. B. A.*

CLINAMEN, inis, n. κλίσις, inclinatio, declinatio. *Lucr.* 2, 292. Id facit exiguum clinamen principiorum.

CLINATUS, a, um, part. a *clino*. *Cic. Arat.* 53. de Pegaso: Clinata est ungula. *et de aquila* 86. Clinata est Aquilonis ad auras.

CLINGO, is, a. idem quod cingo, a κλείειν, claudere: ita *Fest.* interpretatur. Sic in *Gloss. Isid.* Clingit, cludit. *Voss.* tamen in *Etymol.* magis placet, ut clingere sit crebro corporis motu imitari motacillam, quae κίγκλος dicitur, quia in uno MS. *Festi* pro κλείειν invenit κίκλειν, et in aliis κιγκλίζειν.

[CLINIADES, ae, m. patronymicum, a Clinia. V. v. seq. *Ov. Ib.* 635. Cliniadaeque modo circumdatus ignibus atris etc., *h. e.* Alcibiadis, quem, teste *Nep.* in *ejus Vit.* 10., Athenienses incendio conficere aggressi sunt. *F.*]

[*CLINIAS, ae, m. celeber: a κλεινός, inclitus, quod a κλείω, celebro. Cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Grut.* 989, 9. Pompejus Clinias. ℙ Fuit etiam nomen patris Alcibiadis. *Nep. Alcib.* 1. Alcibiades Cliniae filius, Atheniensis. *F.* et *B. A.*]

CLINICE, es, f. κλινική, ars medendi aegros lecto affixos: a κλίνη, lectus. Ita appellari coepta est medicina, cum primum ad artis regulas redacta est, inventique sunt, qui eam palam profitentes, aegros lecto affixos circum invisere coeperunt, variisque remediis (praeter ea, quae natura instituit) ex artis praeceptis curare. *Plin.* 29, 1, 2. Hippocrates traditur instituisse medicinam hanc, quae clinice vocatur. *Id.* 30, 11, 28. In quartanis medicina clinice propemodum nihil pollet. ℙ Item femina medendi perita. *Inscr.* ap. *Grut.* 635, 10. Juliae Quintianae clinice, fil. Karissimae mater posuit, et sibi.

CLINICUS, ci, m. κλινικός, medicus, qui medendi artem profitetur, et aegros lectulo decumbentes invisit, et curat: a κλίνη, lectus. *Martial.* 9, 98. Herodes clinicus. *Inscr.* ap. *Grut.* 400, 7. P. Decimius P. L. Eros Merula, medicus clinicus, chirurgus ocularius. *Prud. Apoth.* 273. clinicus ut se Dignetur praestare Deus morientibus aequum, *h. e.* Aesculapius. ℙ *Clinicus* aliquando dicitur etiam ipse aeger lecto affixus. *Hieron. ep.* 105. *n.* 5. Quis clinicorum non ejus facultatibus sustentatus est? Addunt quidam *Plinii* locum 25, 5, 24., sed recte *Hard.* pro *clinicis* reposuit *cynicis* ex MSS. ℙ Denique etiam vespillo *clinicus* appellatur, nam lectulis mortuos efferebat. *Martial.* 3, 93. Quod si cadaver exigis tuum scalpi, Sternatur a Coricle clinico lectus. *Id.* 1, 31. Chirurgus fuerat, nunc est vespillo Diaulus: Coepit quo poterat clinicus esse modo. ℙ *Clinici* dicebantur *Cypriani* aetate, qui dilato baptismo in infirmitate et languore, aqua salutari non loti sint, sed perfusi tantum, *h. e.* aspersi. *Cyprian. epist.* 69. *ad f.* Et tantus honos habeatur haereticis, ut inde venientes non interrogent utrumne loti sint an perfusi, utrumne Clinici an Peripatetici?

CLINO, as, a. 1. κλίνω, inclino, reclino: a Graeco verbo allato. *Lucr.* 2, 243. Quare etiam atque etiam paulum clinare necesse est Corpora. Adde *Petr. Sat.* 127. et V. CLINATUS.

CLINOPALE, es, f. κλινοπάλη, lecti palaestra, lucta: a κλίνη, lectus, et πάλη, lucta. *Suet. Dom.* 22. Assiduitatem concubitus, velut exercitationis genus, clinopalen vocabat. *Aur. Vict.* in *Caesar.* 11. eandem rem narrans utitur eodem verbo, sed Graecis litteris.

CLINOPODION, ii, n. κλινοπόδιον, herba, quae et cleonicion, et ocimoides appellatur, serpyllo similis, surculosa, palmi altitudine: nascitur in petrosis, orbiculato foliorum ambitu speciem lecti pedum praebens: unde et nomen. Nam κλίνη lectum, et ποῦς, ποδὸς pedem significat. *Plin.* 24, 15, 87.

CLINOPUS, ōdis, m. κλινόπους, pes lecti. Vox Graeca, a κλίνη, lectus, et ποῦς, ποδὸς, pes. *Lucil.* ap. *Macr. Sat.* 6, 4.

[CLINUS, a, um, adj. fortasse idem ac clinicus, aut clinatus. *Not. Tir.* p. 95. et 169. *F.*]

CLIO, us, o, on, f. Κλειώ, οῦς, prima Musarum, quae Historiae praeesse dicitur. V. MUSA. Dicta est a κλείω, celebro, memoro, quia per historiam facta virorum fortium memorantur, et celebrantur. Pingitur dextra tubam, sinistra librum tenens. Dicitur a quibusdam duos habuisse filios, Jalemum et Hymenaeum. *Oc. A. Am.* 27. Nec mihi sunt visae Clio, Cliusque sorores. ℙ Est etiam Nympha filia Oceani comes Cyrenes, ap. *Virg. G.* 4, 341.

CLIPEUS. V. CLYPEUS *in f.*

*CLISOBORA, orum, Κλεισοβορα, Indiae opp., inter Surasenos. *Plin.* 6, 19. *B. A.*

*CLISTHENES, is, orat. Athen. qui post Solonem et Pisistratum floruit, paulo ante Themistoclem. *Cic. Brut.* 7. *B. A.*

*CLITAE, arum, f. locus Macedoniae, prope Cassandram. *Liv.* 44, 11. ℙ *Clitae, arum*, m. pop. Ciliciae, de quibus *Tac. A.* 6, 41. et 12, 55. *B. A.*

*CLITARCHUS, i, Κλείταρχος, historicus, non autem magnae fidei, Alexandri M. comes. *Cic. Fam.* 2, 10. *Id. Leg.* 1, 2. *extr. Id. Brut.* 11. *Plin.* 3, 5. et 10, 49. *Curt.* 9, 5. p. m. *Quint.* 10, 1. *B. A.*

[CLITE, es, f. κλειτή, celebris. Cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Fabrett.* p. 681. *n.* 58. Julia Clite. V. CLUTUS et CLYTUS. *F.*]

CLITELLAE, arum, f. plur. χανθήλια, ἐπίσαγμα, ephippia, quae imponuntur dossuariis jumentis, ad onera commodius gestanda: a κλινής, locus declivis, aut devexus, ut *Scalig.* ad *Fest.* et *Voss.* censent. *Hor. Sat.* 1, 5, 47. Hic muli Capuae clitellas tempore ponunt. *Phaedr.* 1, 15. Clitellas asino imponere. Et *ib.* portare. *Pl. Most.* 3, 2, 91. vehere. *Cic. fragm.* ap. *Quint.* 5, 13. Clitellis apportare aliquid. [*Hor. *Ep.* 1, 13, 8. Abjicito potius, quam quo perferre juberis Clitellas ferus impingas, i. e. abjice potius libellos meos, quam ut intempestive et importune Augusto porrigas.] ℙ *Bovi clitellas imponere* proverb. de quo V. in BOS. ℙ Est etiam locus Romae ita dictus a similitudine: et in via Flaminia loca quaedam devexa subinde et acclivia. *Festus.* ℙ Item genus tormenti. *Idem.*

CLITELLARIUS, a, um, adj. ad clitellas pertinens. *Clitellaria jumenta* quae clitellis sarcinas portant. *Cato R. R.* 10. Asini clitellarii. *Colum.* 2, 22. Mulo clitellario afferre aliquid. *Pl. Most.* 3, 2, 94. Ego homines habeo clitellarios: magni sunt oneris: quidquid imponas, vehunt. ℙ *Clitellaria* inscribitur una ex amissis *Plauti* Comoediis, et Graeco nomine *Astraba*. Ex ea aliquot fragmenta supersunt, quorum unum et alterum affertur a *Varr.*, *Festo*, *Nonio*, *Prisciano*, etc. apud quos *Cistellaria* alicubi legitur invitis *Scalig.* in *Conjectan. ad Varr.* et aliis. Quid vero sibi velit haec vox V. in ASTRABA.

*CLITERNIA, ae, f. Κλίτερνον, Italiae opp., in Frentanis, prope ostium Tiferni amnis. *Mela* 2, 4. *med. Plin.* 3, 11. *B. A.*

CLITERNINUS, a, um, adj. *Cliternini* sunt populi in quarta Italiae regione, a Cliterno eorum oppido in Aequicolis, quod Κλίτερνον a *Ptolem.* dicitur, denominati. *Plin.* 3, 12, 17. ℙ In illo *Cic. Fam.* 9, 22. *At honesti Colei Lanuvini, Cliternini non honesti:* latet ἀλογόλογον, quia Coleorum Lanuvii familia erat, Cliterni non erat, inquit *Manut.*; vel quia Lanuvii Coleorum familia nobilis fuit, Cliterni non item. Putant autem simul respici ad τὴν κλειτορίδα, quae et μύρτον appellatur.

*CLITOMACHUS, i, Κλειτόμαχος, Carthaginiensis, Carneadis auditor et successor in Academia. Scripsit consolationem ad Carthaginienses, eversa Carthagine. *Cic. Acad.* 4, 4, 6, 31, 32. *Id. Tusc.* 3, 22. *Id. Or.* 16. et de *Or.* 1, 11. Cf. *Laert.* 4, 67. *B. A.*

CLITOR, is, m. et Clitorium, ii, n. Arcadiae urbs, juxta quam lacus, seu fons aquam fundit, quae pota abstemios facit. *Plin.* 4, 6, 10. et *Liv.* 39, 35. *in f.* ℙ Adjective. *Ov. Met.* 15, 322. Clitorio quicumque sitim de fonte levavit, Vina fugit. *Plin.* 31, 2, 13. Clitorius lacus.

CLITORIUS, a, um. V. v. praec.

[CLITUMNALIS, e, adj. ad Clitumnum pertinens. *Clitumnalia sacra* fiebant quotannis Kal. Maj. in honorem Dei Clitumni, ut patet ex hac *Inscr.* ap. *Gud.* 62, 7. Clitumno sacrum. L. Minucius L. F. Sabinus sacerdos *Dei Nostri*, VI. Vir Aug., patronus Hispel*latium*, IIII. Vir Quinquen*nalis* sacris Clitumnal*ibus* epulum ded*it* Collegio...

Kal. Mai., L. Septim. L. Aurel. Coss., *h. e.* an. a Chr. n. 202. *F.*]

[CLĪTUMNUS, a, um, adj. ad Clitumnum pertinens. *Stat. Silv.* I, 4, 128. si vacuet Mevania valles, Aut praestent niveos Clitumna novalia tauros. *F.*]

CLĪTUMNUS, i, m. Etymon, nisi deducendum potius est ex lingua Etrucorum, videtur esse ex κλειτὸς, clarus, et amnis. Fluvius est Umbriae, inter Spoletum et Fulginiam, qui Mevaniam, nunc *Bevagna*, alluens, Tiniae, nunc *Topino*, immixtus in Tiberim influit; prope fontem *le Vene*, prope Mevaniam *Timia* nunc appellatur. Ejus aqua a pecudibus pota albos fetus creare putabatur. *Virg. G.* 2, 146. Hic albi, Clitumne, greges. *Sil.* 4, 547. et patulis Clitumnus in arvis Candentes gelido perfundit flumine tauros. *Prop.* 2, 15, 25. Qua formosa suo Clitumnus flumina luco Integit, et niveos abluit unda boves. ℙ Idem fluvius Deus est habitus, qui Jovis Clitumni cognomento colebatur. *Vib. Sequest. de fluminib.* Clitumnus Umbriae, ubi Juppiter eodem nomine est. Exstat etiamnum ad ripam fluminis pars non exigua templi fluviatili illi numini consecrati, cujus diagramma et explicationem exhibet *Rudolphin. Venuti* in *Osserv. sopra il fiume Clitunno.* Hinc ejus fluminis aquae *sacrae* dicuntur a *Virg. l. c.* et *Sil.* 8, 452. et *Claudian. VI. Cons. Honor.* 506. Hujus vero fontis, fluminis, et numinis elegantem descriptionem legesis ap. *Plin. ep.* 8, 8.

*CLĪTUS, i, m. κλειτὸς, celeber. Cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Grut.* 35, 11. P. Pomponius Clitus. V. CLUTUS et CLYTUS. ℙ *Clitus, i, Κλεῖτος*, inter praecipuos Alexandri M. familiares fuit. *Cic. Tusc.* 4, 37. *Curt.* 8, 1, 9. sq. *B. A.*

CLĪVĬA Avis dicta est ab auguribus, quae aliquid fieri prohibebat, ideo a *Labeone* prohibitoria dicta, ab aliis clamatoria. *Plin.* 10, 14, 17. ubi al. leg. *clivina*, male, ut censet *Hard.* ℙ Huc pertinet quod tradit *Festus*, clivia auspicia dicta esse, quae aliquid fieri prohibebant: omnia enim, inquit, difficilia, clivia vocabant: unde et clivi loca ardua. Haec *Festus.*

CLĪVĪNA et CLĪVĬUS, a, um. } V. v. praeced.

CLĪVOSUS, a, um, adj. βουνώδης, in clivum assurgens: cui opponitur *planus. Virg. G.* 1, 108. Clivosus trames. *Id. ib.* 2, 212. Clivosum rus. *Plin.* 18, 24, 55. solum. *Colum. Arbor.* 4. Locis aridis, et clivosis altius vites deponuntur, quam humidis, et planis. *Ov. Fast.* 3, 415. Olympus clivosus, *h. e.* arduus. ℙ Allegorice. *Sil.* 6, 120. Talis lege Deum clivoso tramite vitae Per varios praeceps casus rota volvitur aevi, *h. e.* difficili, laborioso, et molestiarum pleno.

CLĪVŬLUS, i, m. parvus clivus. *Colum.* 6, 37. *a med.* Locus est ad hos usus exstructus, qui duos parietes adverso clivulo inaedificatos habet. *Appul. Met.* 4. Clementi transmisso clivulo.

CLĪVUS, i, m. βουνὸς, acclivitas, ascensus; itemque ipse locus acclivis et arduus. [**Etym.* est a *clino*: pertinet clivus ad latera montium non clementer assurgentia sed ardua, quatenus a radice loci ascenditur in cacumen; quo differt a *collis*, cujus vocis significatio ipsum verticem, apicem prostantem spectat. Cf. *Döderl.* 2, 120. seq. *Ov. Met.* 8, 695. Nituntur longo vestigia ponere clivo. *Id. ib.* 11, 151. Late riget arduus alto Tmolus in ascensu, clivoque extentus utroque, i. e. in utroque montis latere.] *Virg. Ecl.* 9, 7. qua se subducere colles Incipiunt, mollique jugum demittere clivo. *Id. G.* 3, 292. juvat ire jugis, qua nulla priorum Castaliam molli devertitur orbita clivo. *Ter. Adelph.* 4, 2, 35. Clivus deorsum versus est: hac te praecipitato. *Ov. Fast.* 1, 263. Descendere per clivum. *Hor. Ep.* 1, 13, 10. Viribus uteris per clivos. *Pl. Asin.* 3, 3, 118. Agitare quadrupedem advorsum clivum. *Caes. B. C.* 3, 46. Milites ex inferiore loco adversus clivum cursu incitati. *Id. B. G.* 7, 46. Mollire clivum. [**Curt.* 8, 11. Clivi modici ac molles.] Sic *Senec. Vita beat.* 15. *a med.* frangere. *Ov. Fast.* 1, 264. Clivus arduus in valles. *Paul. Dig.* 8, 2, 19. Gradus, vel clivos propius januam meam jure facere possum. *Ov. Am.* 3, 13, 6. Via difficilis clivis. *Id. Nuc.* 77. Per tabulae clivum labi, *h. e.* per tabulam devexam. Sic *Id. Met.* 8, 662. Clivus mensae, *h. e.* inaequalitas mensae in aliquam partem deflexae. [**Id. ib.* 8, 191. Nam ponit in ordine pennas, A minima coeptas, longam breviore sequenti; Ut clivo crevisse putes.] ℙ *Clivus sacer* ap. *Hor. Od.* 4, 2, 35. est clivus Capitolinus, hoc est locus acclivis Romae, per quem in Capitolium ascendebatur. *Liv.* 3, 18. In clivum Capitolinum erigunt aciem. ℙ Translate. *Ov. Her.* 20, 41. Mille doli restant: clivo sudamus in imo, *h. e.* in initio laboris sumus. (Adde similem locum *R. A.* 394.) *Petron. fragm. Tragur.* 47. *Burm.* Nec adhuc sciebamus, nos in medio lautiarum, quod ajunt, clivo laborare. *Senec. ep.* 31. Surge, et respira, et clivum istum uno, si potes, spiritu exsupera, *h. e.* istam difficultatem vince. *Sil.* 4, 605. perque aspera duro Nititur ad laudem virtus interrita clivo. ℙ Olim *clivum, i*, n. usurpatum fuit. *Cato* ap. *Non.* 3, 28. Loca ardua, et cliva depressa. *Frontin. de limit.* p. 43. *Goes.* Per cliva, et confragosa loca eunt, qua iter fieri non potest.

CLOĀCĀ, ae, f. ἀφεδρών, locus cavus, sive is publicus, sive privatus sit, fossa, via subterranea parietibus in modum aquaeductus munita, per quam aqua pluvia extra urbem, vel in fluvium dilabens urbis sordes secum rapit. *Cic. Caecin.* 13. Qui de fossis, et cloacis interdicit. *Id. Sext. in f.* 35. Corporibus civium Tiberim compleri, cloacas referciri. [**Suet. Nero* 26. Cloacis demergere. *Hor. Sat.* 2, 3, 242. Jacere in cloacam.] *Liv.* 1, 38. Aquas, cloacis e fastigio in Tiberim ductis, siccare. *Id.* 39, 44. Detergere cloacas. In *Edicto Principis* ap. *Frontin. Aquaed.* 111. abluere. *Plin.* 36, 2, 2. Cloacarum redemptor. *Colum.* 2, 15. Coenum cloacarum. *Ulp. Dig.* 43, 22. *qui est* De cloacis, 1. Purgare, et reficere cloacas. *et ib.* Cloacam immittere. *Venulej. ib.* 2. facere in publicum. ℙ De admirandis cloacarum substructionibus Romae a Tarquinio Prisco factis, multa *Plin.* 36, 15. et *Cassiod. Variar.* 3, 30. Meminit etiam *Liv.* 1, 38. et 56. et 5, 55. [*Describit sic *Dionys. Hal.* 3, 67. m. ὑπόνομοι τοφροι, δι' ὧν ἐπὶ τὸν Τίβεριν ὀχεύεται πᾶν τὸ συρρέον ἐκ τῶν στενωπῶν ὕδωρ, ἔργα θαυμαστὰ καὶ κρείττω λόγου. Purgandas eas postea censores et reficiendas 1000 talentis locasse subjicit. Notavit haec ad *Eutrop.* 1, 6. *Tzschuck.*] ℙ *Arcem ex cloaca facere*, proverbium, V. in ARX. ℙ Per contemptum de bibosae anus stomacho et ventre usurpat *Pl. Curc.* 1, 2, 29. Prolue cloacam. ℙ A *colluendo* dictam esse docent *Festus*, et *Mar. Victor. artis Gram.* 1, 2469., allii ab antiquo *cluo*, purgo: quare et *cluaca* scribendum putant: qua in sententia est *Mar. Victor. ib.* Sed usus antiquissimus contra est.

CLOĀCĀLIS, le, adj. ad cloacam pertinens. *Cato* ap. *Fest.* dixit *cloacale flumen* pro cloacarum omnium colluvie. *Sidon. ep.* 3, 13. Cloacalis faeculentia.

CLOĀCĀRE, inquinare. *Festus.*

CLOĀCĀRĬUM, ii, n. tributum quod solvitur pro cloacis reficiendis, aut purgandis. *Ulp. Dig.* 7, 1, 27. Si quid cloacarii nomine debeatur. Adde *Paul. ib.* 30, 39. [*V. *Duker. Lat. Ict. Vet.* p. 361. sq., qui recte hujus verbi usum probat similia comparans, ut *locarium, columnarium, cerarium, ostiarium, portarium.* Plura ejusdem formae v. *ap. Muretum* Varr. *Lect.* 12, 5. et *Gronov. pec. vet.* 4, 4. quos *id. ib.* laudat.]

[CLOĀCĀRĬUS, ii, m. qui cloacas purgat. *Edict. Dioclet.* p. 20. Cloacario omni die operanti pasto diurnos ✕ vigintiquinque. *F.*]

CLOĀCĪNA. V. CLUACINA.

CLOĀCŬLA, ae, f. parva cloaca. *Lamprid. Elag.* 17. Ut cadaver ejus in cloaculam milites mitterent.

CLODĬĀNUS, a, um, adj. ad Clodium pertinens. *Cic. Q. Fr.* 2, 1. Clodiana incendia, *h. e.* a P. Clodio facta. *Id. ib.* 3. Clodianae operae clamorem sustulerunt. *Id. Mil.* 27. Clodianum crimen, *h. e.* homicidium Clodii a Milone perpetratum. ℙ *Clodiana vasa* ap. *Plin.* 33, 11, 49. denominata videntur ab artifice, qui Clodius appellatus sit. ℙ *Clodianum, i, n.* est flumen in Hispania Tarraconensi, Emporias alluens, et in mare mediterraneum sese exonerans; nunc *Flavia* appellatur. *Mela* 2, 6.

CLODĪCO, as, n. idem quod claudico. Legitur ap. *Cic. Or.* 2, 61., ubi refert jocum cujusdam Glauciae in Calvinum claudicantem. *Ubi est vetus illud, Num claudicat? at hic clodicat.*

CLODĬUS, a, um adj. ad Clodium pertinens. *Cic. Dom.* 13. Sacra Clodiae gentis. ℙ *Clodia gens* eadem est, quae *Claudia:* de qua V. suo loco. ℙ *Clodia via*, V. CLAUDIUS, a, um. ℙ *Clodia lex* lata fuit a P. Clodio trib. pl., ut qui civem R. indemnatum interemisset, ei aqua et igni interdiceretur. Ea lege Cicero in exsilium pulsus est. *Vellej.* 2, 45. ℙ Alia fuit ab eodem lata de Ptolemaeo Cypri regno spoliando. *Vellej. ib.* ℙ Alia de victoriatis Romae cudendis, cum ea pecunia peregrina esset, et mercis loco haberetur. Tulit idem P. Clodius. *Plin.* 33, 3, 13. ℙ Alia de obnunciatione, ne quis per eos dies, quibus cum populo agi liceret, de coelo servaret, eundem auctorem et latorem habuit. *Ascon. in orat. Pisonian.* 4. ℙ Alia ejusdem P. Clodii fuit *Annoniana* dicta, de qua V. in ANNONIANUS. V. etiam CLAUDIUS, a, um. et seqq., ubi aliae leges huc pertinentes referuntur. ℙ **Fossa Clodia*, ex Medoaco minore deducta. *Plin.* 3, 16. *B. A.*

CLODĬUS, ii, m. nom. prop. R. in gente Claudia: ea ratione qua *caudex codex, cauda coda, claudo clodo*, etc. P. Clodius Pulcher Appii F. homo seditiosus, celeber est in scriptis *Ciceronis*, ab eo saepissime exagitatus, et omnibus probris impetitus, quod in tribunatu plebis eum urbe expulcrat: qui tamen non multo post poenas dedit a T. Annio Milone occisus. V. *Vellej.* 2, 45. ℙ **Forum Clodii* opp. fuit Hetruriae. *Plin.* 3, 15. *B. A.*

CLODO, is, a. idem quod claudo. *Plin.* 18, 33, 76. *in f.* Clodunt ita (*oculos*) lippiuntque ab afflatu.

CLODUS, claudus. *Arator Act. Apost.* 266. Israel clodus habet, etc.

CLOELĬA, ae, f. nobilis virgo Romana, quae cum aliis virginibus Porsenae Etruscorum regi obses data, deceptis custodibus, una cum reliquis virginibus incolumis ad suos Tiberim tranavit. Quare Romani novam in femina virtutem novo honoris genere ornandam rati, statuam ei equestrem in summa sacra via posuerunt. *Liv.* 2, 13. et *Virg. A.* 8, 651.

[CLOELĬUS, ii, m. C. Cloelius, qui Albanis imperitans bellum contra Tullum Hostilium paravit. *Liv.* 1, 23. Albani priores ingenti exercitu in agrum Romanum impetum fecere: castra ab urbe haud plus quinque millia passuum locant, fossa circumdant: fossa Cloelia ab nomine ducis per aliquot saecula appellata est, donec cum re nomen quoque vetustate abolevit. In his castris Cloelius Albanus rex moritur. *Alii* legunt *Cluilius*, et fossa *Cluilia. F.*]

[*CLONĬUS, ii, m. possessivum a κλόνος, tumultus, tumultuosus. Cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Grut.* 1091, 5. Q. Atrius Clonius. ℙ **Clonius, i, Κλόνιος*, unus ex Aeneae comitibus *Virg. A.* 9, 574. *B. A.* ℙ [*Alius ejusdem nominis Trojanus, sed ab illo diversus, occurrit apud *eund. ib.* 10, 749.]

CLONOS, i, f. herbae nomen ap. *Appul. Herb.* 8. quam sceleratam, batrachion, et multis aliis nominibus appellat.

CLOSTELLUM, i, n. parvum clostrum. *Petr. Sat.* 240. Rimari per clostellum.

[CLOSTER, ĕri, m. Κλωστὴρ, filius Arachnes, qui fusos in lanificio primus invenit, ut refert *Plin.* 7, 56, 57. Nomen fictum a κλώθω, *neo*, unde et uni Parcarum Clotho, nomen est. *F.*]

*CLOSTRARIUS, i, m. Κλειδοποιὸς. *Vet. Gloss. B. A.*

CLOSTRUM, i, n. idem quod claustrum *Cato R. R.* 135. Nolae emas claves, clostra Romae. *Senec. Ben.* 7, 21. Per clostrum, qua se commissura laxaverat, quatuor denarios in tabernam inseruit. *Cato R. R.* 13. Claves cum clostris in cellas duas (lege *cellam*). Adde *Petr. Sat.* 89. et 121., ubi tamen alii aliter leg. ℙ **Clostra Romana* in Latio fuere littorali, ad Nymphaeum amnem. *Plin.* 3, 5. *B. A.*

CLOTHO, us, o, on, f. Κλωθὼ, una Parcarum: a κλώθω, neo, glomero, quia fila vitae hominum nere dicitur. *Ov. Ib.* 223. Dixerat: at Clotho jussit promissa valere: Nevit et infausta stamina pulla manu. *Stat. Theb.* 3, 556. ferrea Clotho. *Sil.* 5, 404. Ille sibi longam Clotho, turbamque nepotum Crediderat, *h. e.* longam vitam.

CLUACĪNA, seu Cloacina, ae, f. cognomen est Veneris, quasi purgatricis et expiatricis. Cum Sabini jamjam dimicaturi adversus Romanos propter raptas virgines, in ipsa acie, raptis conciliantibus, pacem fecissent, depositis armis myrtea verbena in eodem loco purgati sunt: ibique postea signum Veneris positum fuit, quae inde Cluacina dicta est: *cluere* enim (al. *cluare*, ut ap. *Serv.* mox citand.) antiqui purgare dicebant. Ita *Plin.* 15, 29, 36., ubi quidam perperam *pugnare* pro *purgare* leg. (eademque lectionis varietas est ap. *Serv.* ad *A.* 1, 720.) ideoque de Venere armata *Cluacinam* intelligi volunt: sed *pugnare* eo loco minus apte convenit, ut et *Voss.* adnotavit in *Etym.* in V. *Cluo.* ℙ Alii (inter quos est *Lact.* 1, 20.) ita dictam censent a *cloaca*, quod ejus simulacrum in cloaca maxima repertum fuerit, et a T. Tatio consecratum. Addit *Lact.*, cum ignoraretur, cujus esset effigies, ideo Veneri dicatam fuisse, quod circa eum locum, ubi reperta fuerat, ludi omnis impudicitiae pleni Florae meretrici celebrabantur. Sed profecto *Lactantium* hic alucinatum fuisse constat; nam cloaca maxima fere centum et quinquaginta post Tatium annis a Tarquinio Prisco constructa est. *Prud. Apoth.* 265. Nemo Cloacinae, aut Eponae super astra Deabus Dat solium. *Pl. Curc.* 4, 1, 9. Qui perjurum convenire vult hominem, mitto in comitium; qui mendacem et gloriosum, apud Cloacinae sacrum. ℙ Ex hoc *Plauti* loco quidam putant derivandam esse a *cluĕre*, celebrari, illustrem, gloriosum esse: sed hoc non est tanti, ut a *Plinio* recedendum sit. ℙ Quod *Tert. Pall.* 4. *a med.* dixit *adyta Cloacinarum*, duas fuisse Cloacinas colligi videtur, nempe alteram in foro prope Novas tabernas, ut est ap. *Liv.* 3, 48., alteram eo loco, ubi Sabini pugnaturi steterant, ad lacum Curtium. Alii dicunt, putasse *Tert.* Cloacinam esse cloacae praesidem, atque adeo tot fuisse Cloacinas, quot cloacas: hinc *adyta Cloacinarum* esse ipsas cloacas. ℙ Ad scriptionem quod attinet, *Cluacinam* malunt et qui a *cluendo* derivant, et qui a *cloaca*, quam *cluacam* quoque scribi, supra monuimus: *Cloacinam* vero, qui a *cloaca* secundum meliorem consuetudinem: quibus adstipulatur nummus gentis Mussidiae ap. *Eckhel. D. N. V. T.* 5. p. 258.

*CLUĀNA, ae, f. Italiae opp., in Piceno *Mela* 2, 4. *med. Plin.* 3, 13. *B. A.*

CLŪCĬDATUM dulce et suave dicebatur, inquit *Festus*: qui in littera G scribit *glucidatum*, et a γλυκὺς, dulcis, derivari docet. V. CANDACUS.

CLŪDEN, ĭnis, m. gladius scenicus, sic dictus a *cludendo*, quod ejus acies in manubrium praelongum refugerèt, atque includeretur, cum histrio in tragoedia agenda, ipse se confodere simulabat. *Appul. Apol.* Quas tamen (*tragoedias*) cum saltas, tanta mollitia animi, tanta formido ferri est, sine cludine saltas. Ita *Oudendorp.* cum aliis. *Lips.* quoque *Elect.* 1, 28., sed. subdubitans. Alii leg. *clunaculo*, quod V.

CLŪDO, is, si, sum, a 3. κλείω, idem quod claudo tum significatione, tum usu. *Varr. R. R.* 3, 3. Quae maceriae ad villam venationis causa cluduntur. *Scrib. Compos.* 42. Cum cicatrix est cludenda. [**Quint. Decl.* 1, 12. p. 31. At quoties eodem, quo factum est, (vulnus) cluditur telo, latet tota mortis invidia.] *Plin.* 2, 47, 47. Saevitia tempestatum cludit mare. *Quint.* 9, 4. Cludere, et inchoare sententias. (Sic saepe *eod. cap.*) *Gell.* 12, 14. Tot verba in paucissimas litteras cludere. In *nummo* aureo et aereo *Neronis* ap. *Eckhel. D. N. V. T.* 6. p. 273. Pace P. R. terra marique parta Janum clusit. ℙ Pro finire *Stat. Theb.* 11, 59. Cludere bella. *Sil.* 15, 655. ℙ Pro claudicare. V. CLAUDO, is, n. ℙ Addi possent, ne quis putet verbum esse obsoletum, loca *Ov.*, *Mart.*, *Valer. Flacci*, *Senecae* utriusque, *Suet.*, *Justini*, *Celsi*, *Taciti*, *Juvenal.*, quorum omnium editiones etsi modo *claudo* habeant, modo *cludo*, (quod et de modo allatis exemplis fatendum est) tamen usum verbi frequentissimum extra dubium ponunt. ℙ Ap. *Cic. Nat. D.* 3, 39. pro *cludit* plerique leg. *eludit.* [*Ita Orell., *Heindorf. alludit.*]

*CLUDRUS, i, Phrygiae majoris amnis. *Plin.* 5, 29. Eumenia Cludro flumini apposita. *B. A.*

CLŪDUS, a, um, adj. idem quod claudus. *Pl. Pseud.* 2, 2, 64. Apud anum illam diobolarem, cludam, crassam.

CLŪENTĬA Gens Romae perantiqua fuit, credita originem trahere a Cloantho Aeneae socio, ut est ap. *Virg. A.* 5, 123. ℙ Ab ea fortasse nomen habuit Cluentia, vel Cluentina tribus, una ex iis octo, quas ad veteres bello sociali additas fuisse, *Vellej.* 2, 20. tradit. *Inscr.* ap. *Grut.* 548, 9. Sex. Junius Sex. F. Cluent. Frontinus, etc. ℙ **Cluentius*, *i*, civis Romanus, ex municipio Latino, accusatus a matre Sassia, quod Oppianicum vitricum interfecisset, defensus fuit a Cicerone, cujus adhuc exstat *oratio pro Cluentio. B. A.*

[CLŪENTĪNUS, i, m. est cogn. Rom., fortasse a tribu Cluentia. *Inscr.* ap. *Mur.* 803, 7. C. Casperius Cluentinus.]

CLŪĔO, es, n. 2. Proprie idem est quod audio: a κλύω, ut *Voss.* docet in *Etym.* Metaleptice autem ponitur pro dicor, nominor, perhibeor. *Lucr.* 1, 118. Detulit ex Helicone perenni fronde coronam, Per gentes Italas hominum quae clare clueret. *Pl. Epid.* 2, 2, 5. Senati qui columen cluent. *Id. Trin.* 2, 2, 31. Qui animum vincunt, quam quos animus, semper probiores cluent. *Id. Men.* 4, 2, 6. Res magis quaeritur, quam clientium fides cujusmodi clueat. *Id. Pseud.* 2, 1, 16. Magna facinora, quae clara et diu clueant. *Id. Capt.* 3, 5, 31. Cluere gloria. *Id. Poen.* 5, 4, 20. victoria. ℙ Addunt quidam locum *Cic. Brut.* 25. Duo Caepiones multum cluentes consilio et lingua. Sed *clientes* ibi legendum. Sequitur enim: Plus auctoritate tamen, et gratia sublevabant. ℙ Cum infinito. *Enn.* ap. *Non.* 2, 147. Per gentes esse cluebat omnium miserrumus. *Pl. Bacch.* 4, 9, 1. Atridae duo fratres cluent fecisse facinus maximum. ℙ Et passive eadem significatione. *Id. Pseud.* 4, 1, 12. Quippe ego te ni contemnam, stratioticus homo qui cluear? *Pacuv.* ap. *Non loc. cit.* Sed hi cluentur hospitum infidelissimi. ℙ *Ut nomen cluet*, ut nomen sonat. *Pl. Trin.* 3, 1, 19. Nimium difficile est reperiri amicum, ita ut nomen cluet. [*i. e. ut facta nomini respondeant; ita *Lindem.*] *Id. ib.* 2, 4, 95. Ita sis, ut nomen cluet. ℙ Ponitur etiam simpliciter pro esse, exsistere. Nam ex eo quod est aliquid, dicitur, et nominatur. *Lucr.* 1, 450. Nam quaecumque cluent, aut his conjuncta duabus Rebus ea invenies, aut horum eventa videbis. *Id.* 2, 351. Nec minus atque homines, inter se nota cluere. *Id.* 3, 207. Quae tibi cognita res in multis, o bone, rebus Utilis invenietur, et opportuna cluebit. ℙ Pro purgare V. in CLUACINA.

*CLUILIUS, i, Albanorum rex fuit. *Liv.* 1, 23. ℙ *Cluilia fossa* memoratur a *Liv.* 1, 23. et 2, 39. *Plutarch. Coriol.* p. 227. Κλουιλίας τάφρους, Cloelias fossas, appellat. V. *Cloelius. B. A.*

CLŪIS, e, adj. nobilis, illustris. *Capell.* 4. p. 97. Neque ipsam grammaticam, neque alteram opimioris irae cluem. *Gloss. Isid.* Cluior, nobilior. Ap. *Capell.* al. rectius leg. *opimi oris praecluem.*

CLŪMAE, folliculi hordei. *Festus.* sunt eaedem ac glumae.

CLŪNA, ae, f. simia ita dicta, ut videtur, a clunibus tritis. *Festus.*

CLUNĂCŪLUM, i, n. cultrum sanguinarium, (*Scalig.* vult legi *saginarium*, vel *victimarium*) inquit *Festus*, ita dictum, vel quia clunes hostiarum dividit, vel quia ad clunes dependet. *Gell.* varia enumerans gladiorum nomina 10, 25. Machaerae, spathae, pugiones, clunacula.

CLŪNĀLIS, le, adj. ad clunes pertinens. *Clunales pedes* ap. *Avien. Arat.* 361. sunt posteriores pedes ferae Helices. Sic *Caes. Germ. Arat.* 42. *de eod.* Quique priora tenet vestigia, quique secunda Clunibus hirsutis.

*CLUNĬA, ae, Κλουνία., opp. V. *Cluniensis. B. A.*

CLŪNĪCŪLĂ, ae, f. vel Cluniculus, i, m. parva clunis. *Favor. Gellii* aequalis scriptor ap. *eund.* 15, 8. Ceterarum avium atque altilium tantum apponatur, ut a cluniculis inferiori parte saturi fiant.

CLŪNĪENSIS, e, adj. ad Cluniam pertinens, ut Cluniensis conventus ap. *Plin.* 3, 3, 4. ℙ Est autem *Clunia* oppidum Hispaniae in Celtiberiae finibus, ad Durium amnem. *Plin. ib.* ℙ *Item oppidum Norici. *Tab. Peut. B. A.*

CLŪNĪFER, a, um, adj. *In jocoso epitaph. mulae P. Crassi* ap. *Ferret. in Mus. Lapid.* 5, 28., quod tamen suppositicium creditur. Dis Pedibus saxum. Cinciae dorsiferae, et cluniferae, ut insultare, et desultare commodetur, P. Crassus mulae suae Crassae beneferenti suppedaneum hoc cum risu pos. Vixit annos XI. *h. e.* dorso, et clunibus ferenti.

CLŪNINSTĀRIDYSARCHĪDES, m. vox joculariter ficta a *Plauto Mil.* 1, 1, 14. ad significandum terribilem quendam imperatorem hostium, quem Pyrgopolinices, jactator et arrogans miles, vicisse se gloriatur in campis Gurgustidoniis. Conflata est ex duabus Latinis vocibus *clunis* et *instar*, et totidem Graecis ἡδύς, dulcis, vel δύς, aegre, et ἄρχομαι, impero: qua in compositione praeter ridiculum, obsceni quoque aliquid subest. [*Si lectio certa, quod dubito, derivandum a clunibus, verbo instare, et *Gr.* voc. δυσαρχία, vel δύσαρχος. Totum igitur nomen significat filium ejus, qui aegre obedit imperanti, ne clunibus instet: δύσαρχος instare clunibus. *Lindem.* ad h. l.]

CLUNĪNUS. V. CLURINUS.

CLŪNIS, is, f. frequentius quam m. γλουτὸς, πυγὴ nates, prominentia carnosa circa anum: et dicitur tum de hominibus, tum de bestiis. Clunis fortasse est a κλόνις, *os lumborum*, quod a κλόνω pro κλίνω, inclino. *Hor. Sat.* 1, 2, 89. *de equo*, Quod pulcrae clunes, breve quod caput, ardua cervix. *Id. ib.* 2, 8, 91. Vidimus et merulas poni, et sine clune palumbes, *h. e.* macras. *Juven.* 5, 167. aut aliquid de clunibus apri. *Id.* 11, 164. Ad terram tremulo descendunt clune puellae. *Plin.* ap. *Non.* 3, 43. Quasi lupus ab armis valeo, clunes defectos gero. *Festus* pro *defectos* habet *infractos. Plin.* 7, 37, 55. Residere in clunes. *Id ib.* 32, 50. Cervi nantes capita imponunt praecedentium clunibus. ℙ Rectus casus singularis est *clunis*, teste *Prisc.* 5, 652. V. NATES.

CLŪO, is, a. 3. antiquum verbum, idem quod purgo, teste *Plin.* V. CLUACINA. ℙ Est etiam neutrum, idem quod *clueo. Auson. Profess.* 21. *in fin.* sed quos meruisse deceret Nancisci, ut cluerent patribus ingenuis. *Prud. in Symmach.* 2, 584. gloria aucta cluit. Adde *Symmach. ep.* 1, 1.

CLŪPĔĂ, ae, f. piscis minimus Padi, qui attilum ejusdem fluminis piscem persequitur, et venam quandam ejus in faucibus morsu appetens exanimat. *Plin.* 9, 15, 17. ℙ Item oppidum Africae in promontorio Mercurii, a Siculis conditum, et ita dictum a forma clypei: quod et *Clypea* appellatur. *Plin.* 5, 4, 3. et *Flor.* 2, 2. ℙ Graece dicitur Κλυπέα, et Ἀσπὶς, hinc Latine *Aspis* a *Solin.* 27. et *Sil.* 3, 244. ℙ Dicitur etiam *Clupeae*, *arum*, quia similitudo clypei erat in ipsis ejus turribus, ut *Sil. l. c.* habet. *Caes. B. C.* 2, 23. et *Hirt. B. Afr.* 3.

CLŪPĔUS. V. CLYPEUS in f.

*CLURA, s. Cluria, ae, f. simia Clura, πίθηκος, *Vet. Gloss.* Cluria περκοπίθηκος. *Id.* Quod si recte istuc Glossator, non bene cluram, κόλουραν, cauda truncatam interpretatur: siquidem caudata simia est cercopithecus. Haec *Gesn.* Forte legendum *Cluna* et *Clunia.* V. *Cluna. B. A.*

CLURĪNUS, a, um, adj. Clurinum pecus ap. *Pl. Truc.* 2, 2, 11. et *Arnob.* 3. p. 110. sunt simiae: nam *clura* simiam significat, ut in Veteri Glossario legitur. Ap. *Plautum* alii leg. *cluninum*, eodem tamen sensu, a *cluna*: alii *clusinum*, alii *clurinum h. e.* felinum: alii *grunninum*, alii *lurinum: h. e.* coriaceum, alii *larinum*, *h. e.* suillum, alii alia. Sed praestat *clurinum* retinere; nam *clura* contractum est a κόλουρα, quod est compositum a κόλος, truncus et οὐρὰ, cauda; ut *glans* est a γάλανος.

CLŪSĀRIS, re, adj. qui claudit, clusarius. *Hyg.* ap. *Goes.* p. 181. Anguli clusares. et p. 156. Portio quadrata clusaris. ℙ Est a *cludo* pro *claudo*, ut et

CLŪSĀRĬUS, a, um, adj. ad caudendum aptus, ut angulus clusarius, *Hyg.* ap. *Goes.* p. 156. Latus clusarium, *ib.* p. 183.

CLŪSĬLIS, le, adj. qui facile clauditur. *Plin.* 9, 37. 61. Conchae clusiles, et mordaces.

CLŪSĪNUS, a, um, adj. ad Clusium oppidum pertinens. *Sil.* 8, 480. Clusinum vulgus. *Hor. Ep.* 1, 15, 9. invidus aegris, Qui caput et stomachum supponere fontibus audent Clusinis. V. CLUSIUM. ℙ Clusinum far celebre erat tum pondere, quia modius vicenas senas libras pendebat, teste *Plin.* 18, 7, 12. *n.* 2., tum nitido candore, ut ait *Colum.* 2, 6. Hinc Clusinae pultes ap. *Mart.* 13, 8. ℙ *Clusinum pecus*, quod quidam leg. ap. *Pl. Truc.* 2, 2, 14., putat *Turneb.* 10, 25. dictum esse a Clusio, ubi non admodum egregia essent fortasse pecora: et ex ambiguitate, a *cludendo.* Clauduntur enim meretrices, quae clam habentur, et pecora morbida. *Lambin.* interpretatur *candidum*, seu *lutei coloris.* Sed alii rectius leg. *clurinum.* ℙ *Clusini*, *orum*, sunt incolae Clusii oppidi. *Liv.* 5, 33. ℙ *Novi et veteres fuere, nam Clusium duplex fuit, novum et vetus. *Plin.* 5, 33. *B. A.*

*CLUSIOLUM, i, Italiae opp., in Umbria, ad partem occidentalem. *Plin.* 3, 14. *B. A.*

CLŪSĬVĬUS. V. CLUSIUS.

CLŪSĬUM, ii, n. *Chiusi*, oppidum Etruriae, olim sedes Porsenae regis, conditum a Clusio Tyrrheni filio, vel a Telemacho Ulyssis filio, ut docet *Serv.* ad illud *A.* 10, 167. qui moenia Clusi, Quique urbem liquere Cosas. Prope id oppidum fons est variis morbis sanandis saluberrimus, nunc *bagni di S. Cassiano*, ejus meminit *Hor.* V. CLUSĬNUS.

CLŪSĬUS, ii, m. cognomen Jani pacis tempore, a *cludendo*, quod tunc ejus templi fores clausae erant: quemadmodum *Patulcius* dictus est tempore belli, quo eaedem fores patebant. *Ov. Fast.* 1, 129. modo namque Patulcius idem, Et modo sacrifico Clusius ore vocor. Adde *Macr. Sat.* 1, 9. *ad f.* ubi alii leg. *Clusivius*, ea ratione, qua *Consivius* dictus est a *conserendo*, id est a propagine generis humani, quae Jano auctore conseritur, ut ait *Macr. ib.* Sic et Ops *consivia* dicta est, nempe terra, ex qua cuncta generantur: a *conserendo. Fest.* in *Opima.*

CLŪSOR, oris, m. qui cludit. *Sidon. ep.* 8, 6. *a med.* Clusor statarius nemora retibus circumvenis, *h. e.* claudis indagine saltus.

CLUSTRUM, i, n. V. CLAUSTRUM.

CLŪSŪRA. V. CLAUSURA.

CLŪSUS, a, um, part. a *cludo* pro *claudo*, clausus. *Senec. Troad.* 317. clusus, atque hostem tremens. *Petr. fr. Trag.* 63. *Burm.* Cluso ostio redimus ad officium. *Val. Flacc.* 1, 239. clusos invenit in ignibus Argos. Adde *Mart.* 12, 31. et 55. et *Inscr.* ap. *Don.* 6. *n.* 62.

*CLUTĬDAE, arum, haruspices in Peloponneso. *Cic. Div.* 1, 41. Κλυτίδαι audiunt *Paus.* in *Eliac.* 2. itemque *Herodoto.* Forte a Clytio sic dicti, Alcmaeonis filio, Amphiarai nepote. *B. A.* [*In *Orell.* ed. legitur *Clytidarum.*]

CLŪTUS, a, um, adj. celeber, gloriosus: a κλυτὸς, Graeca *υ* in *u* Latinum versa; vel est particip. verbi *clueo* pro *cluitus.* Hinc fit inclutus. *Festus.*

CLŪVĬĂ Tribus, una fuit ex iis, quae bello sociali veteribus Romanis tribubus adjectae sunt, ut in CAMILIA dictum est: nomen habuisse videtur a Cluvia urbe Hirpinorum in Samnio, de qua est mentio ap. *Liv.* 9, 31. *Inscr.* ap. *Grut.* 521, 2. D. Antistius D. F. Cluvia Aeterius. ℙ *Cluvia* est etiam nomen mulieris impudicae ap. *Juven.* 2, 49.

CLŪVĬĀNUS, a, um, adj. ad Cluviam pertinens, oppidum Hirpinorum in Samnio, nunc *Montechiodi* prope Bovianum. *Liv.* 9, 31. Cluviana oppugnatio.

*CLUVIDIĒNUS QUIETUS, post conjurationem Pisonianam, incertum ob quam causam, in insulas Aegaei maris permissus. *Tac. A.* 15, 71. *B. A.*

*CLŪVIUS, i, nom. propr. virorum Rom. ut, C. Cluvius, judex in causa Fannii contra Flavium. *Cic. Rosc. Com.* 14. M. Cluvius, Puteolanus, foenerator. *Id. Att.* 6, 2. et *Fam.* 13, 56. Lucius Cluvius, eques Romanus, de quo *Jul. Obseq.* 97. *B. A.*

[CLYBĂTIS, is, f. κλύβατις, herba, quae et helxine, et Latine parietaria, et perdicalis appellatur. *Appul. Herb.* 81. *F.*]

CLYMĒNĒ, es, f. Κλυμένη, filia Oceani, et Tethyos, vel Minii, et Eurynaxae, uxor Iapeti, vel Meropis regis extremorum Aethiopum Aegypti. Cum forma excelleret, fertur Soli placuisse, et ex eo filium Phaethontem, vel Eridanum, et tres filias, Phaetusam, Lampetien, Lampetusam peperisse. *Ov. Met.* 2, 37. Nec falsa Clymene culpam sub imagine celat. *Id. ib.* 1, 756. Et tulit ad

Clymenen Epaphi convicia matrem. ℙ *Item Nympha marina, Oceani, ac Tethyos filia, de qua *Virg. G.* 4, 345. ℙ Item Helenae ministra, quae una cum Aethra particeps fuit consiliorum dominae, furtorumque ejus internuncia. *Ov. Her.* 17, 267., *Dict. Cret.* 1, 3. et 5, 13. ℙ Item Amazonum una. *Hygin. fab.* 163. *B. A.*

CLYMĔNĒIS, idis, f. patronym. Clymenes filia. *Albin.* ad *Liv.* 1, 111. Sic flevit Clymene, sic et Clymeneides, alte Cum juvenis patriis excidit ictus equis.

CLYMĔNĒĬUS, et Clymēnēus, a, um, adj. ad Clymenen pertinens, ut Clymeneia proles, ap. *Ov. Met.* 2, 19., *h. e.* Phaethon. *Stat. Silv.* 1, 2, 123. jam Seras avaros Augustum spoliare nemus, Clymeneaque deesse Germina, *h. e.* succina, electri guttas. Nam filiae Clymenes in arbores conversae sunt guttis in succina rigescentibus manantes. Al. leg. *Clymenejaque.*

CLYMĒNUS, i, m. κλύμενος, herba est a Clymeno Caenei filio, Arcadiae rege, ejus inventore appellata, hederae folio et semine, ramosa, caule inani, articulis praecincta, odore gravi, in silvestribus et montuosis locis nascens. *Plin.* 25, 7, 33. ℙ *De Clymeno, Arcadi rege, V. *Hygin. fab.* 206, 238. et 246. *B. A.* ℙ Pluto quoque hoc nomine vocatur, vel quia, πάντα κυλῶν πρὸς ἑαυτὸν, omnia ad se vocat, vel quia auditur ab omnibus: a κλύω, audio. *Ov. Fast.* 6, 757. At Clymenus, Clotho que dolent: haec fila reneri: Hic fieri regni jura minora sui.

CLYPĔA. V. CLUPEA.

CLYPĔĀTUS, a, um, part. a *clypeo*, clypeo munitus, ἀσπιδώτης, ὑπασπίδιος. *Virg. A.* 7, 793. Agmina clypeata. *Ov. Met.* 3, 110. seges clypeata virorum. [*Comparat *Gierig.* ad h. l. *Eurip.* χρυσοσπίληκα στάχυν Σπαρτῶν, aureis galeis armatam segetem, unde *Ov.* clypeatam fecit.] *Curt.* 7, 9. In proris clypeatos locaverat. ℙ *Clypeata imago* ap. *Macr. Saturn.* 2, 3. est imago in clypeo depicta, vel sculpta. V. CLYPEUS.

CLYPĔO, as, a. 1. clypeo munio, ἀσπίζω. *Pacuv.* ap. *Non.* 2, 145. Chlamyde contra astu clypeat brachium, *h. e.* chlamydem circum brachium involvit in modum clypei.

[CLYPĔOLĀRIUM, i, n. locus, in quo reponuntur clypeola. *Not. Tir.* p. 126. *F.*]

[CLYPĔOLĀRIUS, ii, m. qui clypeola fabricatur, aut vendit. *Not. Tir.* p. 126. ubi mendose legitur *clipellarium*, ut et *clipellarius* pro *clypeolarium*, et *clypeolarius*. *F.*]

CLYPĔOLUM, i, n. ἀσπίδιον, ἀσπιδίσκος, parvus clypeus. *Hygin. fab.* 139. Eisque clypeola aenea, et hastas dedit.

CLYPĔUS, i, m. et Clypeum, i, n. ἀσπίς, scutum, quod milites sinistra gerunt tegendo ab ictibus corpori: vel a καλύπτω, tego; vel a κλέπτω, furor, aut occulo, quia abscondit, et furatur quodammodo laevam partem hominis; vel a κύκλος, rotundus, per metathesin, quia rotunda, aut ovata figura est; vel denique a γλύφω, sculpo, quia clypei imagines caelatas habere solent. Postrema haec etymologia est *Plin.* 35, 3, 3., ubi damnat perversam grammaticorum subtilitatem, a *cluendo* ducentium. *Cic. Fin.* 2, 30. Epaminondas quaesivit, salvusne esset clypeus. *Virg. A.* 2, 444. clypeosque ad tela sinistris Protecti objiciunt. *Ov. Met.* 12, 375. Excipere ictus clypeo. *Id. ib.* 13, 73. Opponere clypeum. Et *ib.* 79. Latere sub clypeo. *Stat. Theb.* 4, 350. humeros clypeo claudere. *Virg. A.* 2, 227. tegi sub orbe clypei. [*Virg. ib.* 2, 671. Clipeo sinistram insertabam. *Id. ib.* 7, 639. Clypeum induitur. *Id. ib.* 7, 626. Clypeos tergere. *Id. ib.* 12, 724. Concurrere clypeis. *ib.* 712. Invadunt Martem clypeis. Utrumque de pugna cominus facta intelligeandum, ubi clipeos collidere solebant milites. *Ov. Met.* 12, 621. Clypeus bella movet, i. e. occasionem praebet certamini. *Virg. A.* 8, 447. Ingentem clypeum informant, i. e. clypeos ita conjungunt, ut unus esse videatur.] ℙ Neutro genere. *Id. A.* 9, 709. Dat tellus gemitum, et clypeum superintonat ingens. *Liv.* 1, 33. Arma his imperata, galea, clypeum, ocreae, lorica. Adde *Licin.* et *Laber.* ap. *Non.* 3, 41. et *Vitr.* 5, 10. *sub f.* ℙ Differt a *parma* materia, quia haec fere e loro, seu corio, clypeus plerumque ex aere. Differt a *scuto* materia et figura, quia scutum fuit ligneum, teste, praeter ceteros, *Plin.* 16, 40, 77., figura vero quadrata oblonga, et curvata: clypeus rotundus, ut dictum est, et aereus. *Liv.* 8, 8. Clypeis antea Romani usi sunt: postquam deinde stipendiarii facti sunt, scuta pro clypeis fecere. *Id.* 1, 43. Primae classi arma imperata; galea, clypeus, ocreae, lorica, omnia ex aere: secundae classi scutum pro clypeo, et praeter loricam omnia eadem. *Id.* 9, 19. Arma, clypeus, sarissaeque illis (Macedonibus); Romano scutum, majus corpori tegumentum, et pilum, haud paulo quam hasta vehementius ictu missuque telum. Ex his apparet, scutum secundae classi datum fuisse, quod sine lorica esset, atque ut clypei et loricae loco foret, totumque corpus protegeret; quatuor enim pedes longum erat, et duos semis latum. Aliquando tamen scriptores, et praesertim poetae, promiscue unum pro altero usurpant. ℙ A similitudine rotundae figurae *clypeus* dicitur solis orbis. *Ov. Met.* 15, 192. Ipse Dei clypeus, terra cum tollitur ima, Mane rubet, terraque rubet cum conditur ima. ℙ Item meteori genus forma clypei igniti in coelo apparens. *Senec. Q. N.* 1, 1. *in f.* Quandoque fiunt trabes, quandoque clypei, et vastorum imagines ignium. ℙ Translate ponitur pro praesidio et munimine. *Claud. IV. Cons. Honor.* 432. Subnixus Stilichone tuo, quem fratribus ipse Discedens clypeum, defensoremque dedisti. ℙ Dicitur etiam *clypeus* discus ex aere, aut alia quapiam materia, in qua sculpebantur, vel pingebantur Deorum, et magnorum virorum imagines usque ad pectus repraesentatae: ea ratione, qua hodieque fit praesertim in stemmatis familiarum, quae etiam Itali vocant *scudi*. Mos hic a Trojanis usque temporibus initium habuit, origine plena virtutis (inquit *Plin.* 35, 3, 4.) faciem reddi in scuto cujusque, qui fuerit usus illo. Adde *Ulp. Dig.* 9, 3, 5. *ad f.* Quo pertinet illud *Hor. Od.* 1, 28, 11. quamvis clypeo Trojana refixo Tempora testatus etc. Quidam grammatici (ut est ap. *Charis.* 1, 59.) voluerunt, hac significatione usurpari tantum neutro genere: quo modo usurpat *Liv.* 35, 10. *in f.* et alibi. Hinc *Trebell. Claud.* 3. Illi clypeus aureus, vel, ut grammatici loquuntur, clypeum aureum senatus totius judicio in Romana curia collocatum est. ℙ Sed hoc discrimen alii scriptores optimi non servant. *Tac. A.* 2, 83. Cum censeretur clypeus auro et magnitudine insignis. *Suet. Cal.* 16. *in f.* Decretus est ei clypeus aureus, quem quotannis certo die collegia sacerdotum in Capitolium ferrent. ℙ Hujusmodi *clypea* ornatus causa in templis, aliisque locis publicis affigi solebant. Exemplum habes ap. *Licium l. c.* et in *Inscr.* ap. *Grut.* 374, 1. et 441, 7. ℙ *Clypeum* antiqui ob rotunditatem etiam corium bovis appellarunt, in quo foedus Gabiorum cum Romanis fuerat descriptum. *Festus.* ℙ Denique *clypeum* vocat *Vitr.* 5, 10. *ad f.* instrumentum aeneum catenis pendens ex orbiculari fenestra Laconici fornicis, per cujus reductiones ac demissiones perficitur sudationis temperatura. ℙ *Clypeum sumere post vulnera* proverb. ap. *Ov. Trist.* 1, 3, 35. serum remedium adhibere. ℙ Scribitur et *clupeus*, Graeca *υ* in Latinum *u* mutata; et *clipeus* per *i* Latinum. *Plin. Secundus de dub. Serm.* ap. *Charis.* 1, 59. et *Caper de Orthogr.* p. 2242. ita distinguunt, ut *clypeum* dicamus, quo in pugna utimur, *clupeum* vero imaginem. Contra *Cornel. Fronto de differ. verbor. ib.* p. 2197. *clypeum* imaginis esse ait, *clupeum* armorum. Sed *Plinium* satis refutat *Charis. ib.*, et consuetudo. *Enn.* ap. *Varr. L. L.* 6, 4. In altisono coeli clupeo temo superat stellas. Ubi *clupeus* est cava pars coeli, quae oculis patet.

CLYSMUS, i, m. κλυσμός, idem quod clyster, et ab eadem radice. *Scrib. Compos.* 155. Alvum acri clysmo trahere. Et *ib.* 194. Alvum acri clysmo ducere. Adde *ib.* 197. ℙ Item ipsae faeces, quae clystere ejiciuntur. *Fest.* in *Eudiaeon.*

CLYSTER, ēris, m. κλυστήρ, medicamentum liquidum, quod per inferna in alvum injicitur abluendi, et purgandi gratia: a κλύζω, abluo. A *Celso* 2, 12. Latina voce *lotio* appellatur. *Id.* 7, 27. Humorem clystere intus adigere. *Scrib. Compos.* 154. Mane per clysterem alvus ducenda, ovorum albis temperatum. *Id. ib.* 179. Acri clystere alvum ducere. *Id. ib.* 200. injicere chamelaeam. *Id. ib.* 112. et *Suet. Claud.* 44. Immittere aliquid per clysterem. *Plin.* 25, 5, 23. Helleborum extrahere medicamentis, aut clysteribus. *Id.* 31, 6, 33. Clysteribus marinam aquam infundere tepefactam. *Suet. Ner.* 20. Purgari clystere, et vomitu. *Ulp. Dig.* 9, 2, 9. Medicamentum alicui infundere vel ore, vel clystere. ℙ Pro ipso instrumento, quo clyster infunditur: ac fortasse huc pertinet unus aut alter ex allatis locis. Hinc *oricularius clyster*, hoc est auricularis, ap. *Cels.* 7, 27. et *Coel. Aurel. Tard.* 2, 1., est instrumentum, quo in aures aliquid infunditur. ℙ Paenultimam corripuit *Aemil. Macer. de herb. c. de anetho.* Appositus digitis, aut intus clystere fusus. Sed non est imitandus. ℙ Legitur et *cluster* ap. *Scrib. Compos*, 179. mutata Graeca *υ* in *u* Latinum: quod in quamplurimis aliis vocibus a Latinis factitatum est.

CLYSTĒRIO. as. V. CLYSTERIZO.

CLYSTĒRIUM, ii, n. κλυστήριον, idem quod clyster. *Scrib. Compos.* 114. Pastillus, qui clysterio immittitur torminosis per anum. Et *ib.* 118. Per clysteria caldam immittere. Adde *Fest.* in *Eudiaeon.*

CLYSTĒRIZO, as, a. 1. clystere purgare. *Coel. Aurel. Acut.* 3, 4. Synanchicos clysterizare. *Veg. Vet.* 1, 42. Clysterizabis etiam ex aqua calida, et oleo. Al. leg. *clysteriabis.*

CLYTAEMNESTRA, ae, f. Κλυταιμνήστρα, filia Jovis, et Ledae, soror Helenae, Castoris et Pollucis, uxor Agamemnonis, cui Orestem, et Electram peperit. Regressum ex bello Trojano virum in convivio ope Aegysthi adulteri filii Thyestis interfecit, deinde Cassandram interfici jussit Priami filiam, quae Agamemnoni in rerum divisione sorte obtigerat. Postremo et ipsa occisa est ab Oreste filio in patris ultionem. *Hygin. fab.* 117. et 240. et *Serv.* variis in locis. *Ov. Nuc.* 26. Ista Clytaemnestra digna querela fuit. ℙ *Clytaemnestra* etiam nomen est unius de Accii fabulis. *Cic. Off.* 1, 31. *ad f.* ℙ Scribitur etiam et saepissime *Clytemnestra*, quamvis Graece in secunda syllaba sit diphthongus *αι*. Hinc eadem syllaba corripitur ab *Auson. Her.* 1. Vindicem adulterii cum Clytemnestra necet. *Scalig.* ad *Fest.* in voce *Crustumina* putat *Auson.* scripsisse *Clytemestra*. Similiter scribitur *Polymnestor*, et *Polymestor.*

CLYTIĒ, es, f. Oceani Nympha, aliquando ab Apolline adamata, donec illa ejus cum Leucothoe concubitum Orchamo patri puellae indicavit. Iratus enim Apollo Clytien gravissimo odio prosecutus est. Illa amoris impatientia cibo, et potu abstinens mane orientem, et vespere occidentem spectabat Apollinem, et quacumque Apollo iter faciebat, oculis sequebatur. Tandem fame et dolore consumpta mutata est in heliotropium. *Ov. Met.* 4, 192. et seqq.

*CLYTIUS, i. Κλύτιος, Argonauta, Euryti filius. *Hygin. fab.* 14. *B. A.*

[CLYTUS, i, m. Κλυτὸς, *h. e.* inclytus, unus ex Aegypti filiis. *Hygin. fab.* 170. ℙ Et Centaurus. *Ov. Met.* 5, 88., *Val. Flacc.* 1, 146. ℙ Est etiam cogn. Rom. ap. *Mur.* 2081, 8. C. Sulpicius Clytus. *F.*]

CN

CNAEUS, et Cneus, i, m. praenomen R. a *naevo* ductum, ut docet *Auct. de nominib. et praenom. R.* Scribitur fere duabus tantum prioribus litteris, ut *Cn. Pompejus Magnus:* pronunciatur autem tanquam si per *g* litteram scriberetur, *genus* (quemadmodum et *Cajus*, *gajus*) ut *Quint.* 1, 7. docet imo ita etiam scriptum reperitur. *Inscr.* ap. *Nor. in Cenotaph. Pis. dissert.* 4, 5. V. F. Gneus Peccatius Balbus VI. Vir sibi, et Q. Pec. vixit an. LXI. ℙ Hinc *Gnea* femininum. *Inscr.* ap. *Grut.* 274, 2. Gnaeae Sejae Herenniae Sallustiae etc. Adde *Festum* in littera *G.* ℙ Ex duabus scribendi rationibus illam praefert *Manut.* quae cum diphthongo est, ex Graeca consuetudine: quamquam *Diomed.* et *Prisc.* aliter sentiant.

CNASONAS acus, quibus mulieres scalpunt caput. *Fest.* Est a κνάω, scalpo, scabo. *Scalig.* hic, et ad vocem *acus* idem putat esse cum discerniculo.

CNĒCĪNUS. V. v. seq.

CNĒDĪNUS, a, um, adj. ad urticam pertinens, ut *cnedinum oleum* ap. *Plin.* 15, 7, 7. Nam κνίδη, seu κνήδη Graece urtica est. Al. leg. *caecinum*, sed male, inquit *Hard.*

[CNĒMIS, ĭdis, f. κνημὶς, ocrea, pars infima tegumenti militaris. ℙ Translate *Mall. Theodor. de metr.* 4, 12. Huic autem metro post tres versus additur chemis (leg. *cnemis*) heroici versus, ut est apud eundem *Hor.* (*Od.* 1, 2, 4.) Terruit urbem. *Dionys. Perieg. v.* 714. vocat κνημῖδας infimas montium partes: pedes autem postremos recte appellari infimas versuum partes, nemo neget, qui meminerit, *Mar. Victorin. de metr. Hor.* p. 2610. primos pedes trimetri iambici *caput* vocasse. ℙ *Cnemis, idis, f. Κνημὶς, Graeciae opp., in Locride. *Plin.* 4, 7. Cnemides appellatur *Mela* 2, 3. *med. B. A.*

CNĒORON, i, n. κνέωρον, nomen fruticis, qui et cnestron, κνῆστρον, et thymelaea dicitur, similis oleastro, foliis angustioribus, gummosis, si mordeantur, myrti magnitudine; semine, colore, et specie farris: granum fert lini simile, quod aliqui linum vocant. *Plin.* 13, 21, 35. Ita porro est vocata a κνάω, scabo, quia linguam mordet. V. COCCUM.

CNĒPHOSUS. V. GNEPHOSUS.

CNESTRON. V. CNEORON.

CNĪCOS, seu Cnicus, i, m. κνῖκος, et κνῆκος, herba Aegypto peculiaris, Italiae ignota, duplicis generis, silvestris et sativa. Silvestris duae sunt species, una caule rigido, semine candido, grandi et amaro: alio nomine *atractylis:* altera hirsutior, torosiore caule, et qui paene humi serpat, minuto semine. *Plin.* 21, 15, 53. et *ib.* 32, 107. *Scrib. Compos.* 135. et *Colum.* 7, 8.

CNĪDĒ, es, f. κνίδη, genus zoophyti, Latine *urtica*, quod tamen noctu vagatur, et sedem mutat. Natura huic est carnosae frondis; et carne vescitur. Vis pruritu mordax, eademque quae terrestris urticae. Contrahit ergo se quam maxime rigens, ac praenatante pisciculo frondem suam spargit, complectensque devorat. Alias marcenti simile, jactari se fluctu patitur algae vice, et contactos pisces, attrituque petrae scalpentes pruritum invadit etc. *Plin.* 32, 11, 53. et 9, 45, 68. et *Pl. Rud.* 2, 1, 9. V. URTICA.

CNĪDĬUS. V. GNIDIUS.

CNISSA, ae, f. κνῖσσα, fumus, et nidor pinguedinis incensae, aut carnis assae. *Arnob. sub init.* 7. p. 212. Nisi forte hostiarum Deus animas devo-

rat, aut ex aris ardentibus nidorem consectatur, et fumos, pasciturque de cnissis, quas evomunt ardentia viscera, adhuc suda de sanguine, et prioribus humecta de succis.

CNODAX, ācis, m. *κνώδαξ*, pro *κινώδαξ ἀπὸ τοῦ κινεῖσθαι:* instrumentum, quod infigitur in extremis scaporum capitibus, et in armillam immissus versatur. *Vitr.* 10, 6. Ferreos cnodaces, uti subscudes in capitibus scaporum implumbavit, et armillas in materia ad cnodaces circumdandos infixit, etc. Alii scribunt *chodax*, sed minus recte, inquit *Philander.* ℙ Simile est huic ferreum instrumentum uncinatum, quod infigitur in magnum aliquod pondus, et immissa fune, ope trochleae attollitur. Itali vocant *ulivella*, *gripia.* Scribit *Turneb.* 26, 2. cnodaces proprie esse stilos ferreos in tornis, qui utrinque materiam, quae tornatur atque versatur, distinent.

CO

CŌA Vestis. V. in COUS. ℙ De proverbio *in triclinio Coa.* V. CHOA.

CŌACCĔDO, is, n. idem quod accedo, vel simul accedo, *συμπαραγίνομαι. Pl. Curc.* 2, 3, 65. Pro iis decem coaccedunt minae.

[CŌÀCĔO, es, ui, n. idem ac coacesco. *Cels.* 4, 5. *ad f.* Si coacuit intus cibus, aut computruit. ℙ Translate. *Cic. fr. Scaur.* (ed. iter. *A. Maio*) Quam valde eam gentem (Sardos) putamus tot transfusionibus coacuisse? *h. e.* improbiorem, scelestioremque factam fuisse. *F.*]

CŌACERVĀTIM, adv. *σωρηδόν, ἀθρόως*, acervatim. *Appul. Flor. n.* 9. Quae utinam possem non sigillatim ac discretim, sed cunctim et coacervatim offerre.

CŌACERVĀTĬO, onis, f. *συμφόρησις, ἄθροισμα*, acervus, cumulus, copia. Translate. *Cic. Partit.* 35. *in f.* Frequentatione argumentorum, et coacervatione universa. *Quint. Declam.* 5, 13. *in f.* Explicare aliquid coacervatione; cui opponitur per partes.

CŌACERVĀTUS, a, um, part. a *coacervo*, *σωρευθείς*, in acervum collectus, acervatus. *Caes. B. G.* 2, 27. Coacervata cadavera. *Cic. Agr.* 1, 5. Constructa et coacervata pecunia. *Id. Verr.* 2, 5, 57. Cives R. conjectos in lautumias; indignissimo in loco coacervatam multitudinem civium. *Catull.* 64, 359. Bustum coacervatum aggere excelso. ℙ Translate. *Cic. Part.* 11. *ad f.* Verisimilia, etiam si videntur esse exigua per se, multum tamen cum sunt coacervata, proficiunt. *Ov. Met.* 8, 485. Per coacervatos pereat domus impia luctus.

CŌACERVO, as, a. 1. *σωρεύω, ἀθροίζω*, in acervum congero, acervo. *Cic. Agr.* 2, 27. Cogere et coacervare pecunias. *Id. Verr.* 2, 4, 24. Magnam vim emblematum coacervare. *Id. Rosc. Am.* 46. aliquid ex multis familiis in una domo. *Liv.* 5, 39. cumulos armorum. *Hirt. B. Afr.* 91. Omnibus rebus eo coacervatis. ℙ Duriuscula locutio videtur quibusdam in illo *Cic. Agr.* 2, 25. Habes tantam pecuniam, qua hosce omnes agros, et ceteros horum similes, non modo emere, verum etiam coacervare possis, *h. e.* acervis pecuniae implere.

CŌACESCO, is, n. *ὀξύνομαι*, acesco, vel simul acesco. *Cic. Senect.* 18. *ad f.* Ut non omne vinum, sic non omnis aetas vetustate coacescit. *Cels.* 1, 2. *sub f.* Secunda mensa bono stomacho nihil nocet, in imbecillo coacescit. Adde *Varr. R. R.* 1, 65. Quod vinum mature coacescat, ante vindemiam consumi oportet.

CŌACON. V. CHOACON.

CŌACTĒ, adv. brevi tempore, cito. *Gell.* 10, 11. *ad f.* Cum significandum est, coactius quid factum, et festinatius, tum rectius *praemature factum* id dicitur, quam *mature.* ℙ Item presse, et alicui rei inhaerendo. *Id.* 19, 2. Eos Graeci appellant vel *ἀχολάστους*, vel *ἀχρατεῖς*: nos eos vel incontinentes dicimus, vel intemperantes. *ἀχολάστους* enim si interpretari coactius velis, nimis id verbum insolens erit, *h. e.* si velis ad verbum vim Graecae vocis exprimere. Quidam leg. *coarctius*, hoc est angustius. Eadem lectionis varietas est ap. *Hieron. in Matth.* 1, 5. ℙ Item per vim. *Tert. Baptism.* 12. Alii plane satis coacte injiciunt, tunc Apostolos etc. Adde *Anim.* 42.

CŌACTĬLIĀRĬUS, a, um, adj. *Coactiliaria taberna* ap. *Capitolin. Pertin.* 3. est in qua coactilia fiunt, et venduntur. Al. tamen leg. *coctilicia* et intelligunt eam, in qua coctilia ligna venduntur. V. COCTILICIUS. ℙ *Coactiliarius, ii*, est qui coactilia conficit, *πιλοποιός. Inscr.* ap. *Grut.* 648, 4. M. Ballonius M. L. Lariscus lanarius coactiliarius conjugi carissimae B. M. fec. V. v. seq.

CŌACTĬLIS, le, adj. *πιλητὸς*, et *πιλωτὸς*, qui factus est ex lana non texta, sed coacta, cujusmodi sunt crassiores illi panni, quos Itali ex Graeca voce superius allata, ac paulisper immutata *feltri* appellant, quosque *Plin.* 8, 48, 73. describit. V. COACTUS, a, um. *Edict. Dioclet.* p. 21. Centunclum equestre coactile album, sive nigrum librarum trium ✠ centum. ℙ *Coactilia, ium*, n. plur. substantivorum more. *Ulp. Dig.* 34, 2, 26. Coactilia vesti cedunt. V. COACTUS, a, um.

CŌACTIM, adv. coacte. *Sid. ep.* 9, 16. Si quod schedium temere jacens chartulis putribus continebatur, raptim coactimque translator festinus exscripsi, *h. e.* colligendo, et simul conjungendo.

CŌACTĬO, onis, f. *σύλλεξις*, actus cogendi, hoc est colligendi. *Coactio argentaria* est munus colligendi pecunias, *ἀργυρολογία. Suet. Vesp.* 1. Coactiones argentarias factitavit. V. COACTOR. ℙ Quidam huc addunt locum *Pl. Asin.* 1, 3, 51. Vetus est, Nihili coactio est. Sed alii aliter leg. V. COCIO. ℙ Item actus redigendi in compendium. *Cajus Instit.* 4, 15. Cum ad judicem venerant, antequam apud eum causam perorarent, solebant breviter ei, et quasi per indicem rem exponere: quae dicebatur causae collectio, quasi causae suae in breve coactio. Similia habet *Ascon* in *Verr.* 2, 1, 9. ℙ Item actus cogendi, *h. e.* impellendi. In veteri quodam lapide ap. *Grut.* 337., in quo enumerantur decora cujusdam Dioclis agitatoris in ludis Circensibus, dicitur is vicisse semel sexaginta millia nummum *novis coactionibus:* quod explicat *Panvin. de Lud. Circens.* 1, 14. novis modis illum populo inusitatos cursus suscipere cogente, v. g. ut sine flagellis curreret, ut non clamaret, ut alienis equis uteretur, etc. ℙ *Coactio* est, ait *Veget. Veterin.* 1, 37., in animalibus passionis nomen, ex qua aegritudinum diversa genera nascuntur, ideo sic appellata, quia ab injuria, vel labore, vel ex coactione contingat. *Id. ib.* 38. et 43.

CŌACTO, as, a. 1. frequentat. verbi *cogo*, vehementer vel saepe cogo. *Lucr.* 6, 1120. Qua graditur, conturbat, et immutare coactat. Adde *ib.* 1159.

CŌACTOR, oris, m. *ἀθροιστὴς, συλλογεύς*, qui cogit, hoc est colligit. *Cato. R. R.* 150. Menses decem ab coactore releget porcos sectarios, *h. e.* a subulco. ℙ *Tac. Hist.* 2, 68. Conclamatum repente, quartamdecimam legionem ad proelium venire: sed erant agminis coactores, *h. e.* qui postremo cogunt, et claudunt agmen. ℙ *Coactor* etiam dicitur minister publicani mercede conductus, qui vectigalium ac tributorum pecunias exigit, et colligit, *ἀργυρολόγος, ἀποδέκτης, πρακτήρ.* Hic aliquando ipsa nomina propria pecunia ab ipsis publicanis redimebat, deminuto pretio, ut postea eadem exigens lucraretur. *Cic. Rabir. Post.* 11. Utrum accessionem decumae, ut nostri facere coactores solent etc. *Inscr.* ap. *Grut.* 347, 4. Auri lustralis coactor. ℙ Item qui argentariis inservit in eorum pecuniis colligendis, et in auctionibus pecunias colligit, et res auctione venditas emptoribus addicit. Exemplum habes ap. *Cic. Cluent.* 64. Huc pertinet illud *Horatii* de patre suo *Sat.* 1, 6, 86. Si praeco parvas, aut (ut fuit ipse) coactor Mercedes sequerer. *Acron* enim et *Porphyr.* patrem *Horatii* coactorem argentarium fuisse testantur. *Auct.* Vitae *Hor.* (quem quidam *Sueton.* putant) scribit fuisse *coactorem exactionum. Inscr.* ap. *Nibby, Viaggio antiquar. T.* 1. p. 58. M. Ulpio Aug. Lib. Martiali coactori argentario Caesaris N. Ulpia Marina filia. Hinc patet Imp. M. Ulpium Trajanum per libertos suos argentariam exercuisse, sin minus Romae, saltem in municipiis et coloniis; nam hic lapis Vejis repertus est. ℙ Ipsi quoque argentarii pecunias a variis exigentes, *coactores* vocantur. *Scaevola Dig.* 4, 7, 40. *ad f.* Argentarius coactor, cum paene totam fortunam in nominibus haberet, servis actoribus ita libertatem dedit. ℙ Etiam collegia, seu corpora negotiatorum suos coactores habuisse constat ex *Inscr.* ap. *Don. cl.* 8. *n.* 11. P. Caecilius P. L. Eros coactor vinarius de Foro vinario. *Corporis* vero *negotiatorum vinariorum* mentio est in *Inscr.* ap. *Grut.* 626, 6. ℙ Denique coactor est, qui cogit, *h. e.* compellit ad aliquid faciendum. *Senec. ep.* 52. Invenies aliud genus hominum, qui cogi ad rectum compellique possunt: quibus non duce tantum opus sit, sed adjutore, et, ut ita dicam, coactore. Ex his *Senecae* verbis satis colligitur, hac notione hoc verbum in usu non fuisse. ℙ [*Coactor lanarius* est idem ac coactiliarius. *Inscr.* ap. *Grut.* 648, 3. L. Cornelius Januarius lanarius coactor. *F.*]

CŌACTŪRĀ, ae, f. *σύλλεξις*, quod ex aliqua re collectum est. *Colum.* 12, 50. *de olivitate facienda.* Ut seorsum reponatur uniuscujusque diei coactura.

CŌACTUS, a, um, part. a *cogo, συλλεχθείς, συνηγμένος*, collectus, congregatus. *Pl. Trin.* 2, 4, 125. Vinum priusquam coactum est, pendet putridum. *Cic. Caecin.* 21. Coacti homines, et armati. *Caes. B. G.* 1, 15. Equitatus coactus ex omni provincia. *Pompej. ad Domit. post Cic. ep.* 12, 8. *ad Att.* Copiae in unum locum coactae. [*Tac. A.* 12, 15. Exercitus coactus. *Id. H.* 1, 85. Coacto vero in curiam Senatu, i. e. citato, convocato.] *Virg. A.* 7, 43. totamque sub arma coactam Hesperiam. [*Id. ib.* 12, 457. Coacti cunei.] *Lucr.* 1, 761. ut tempestate coacta Fulmina diffugere, atque imbres, ventosque videmus, *h. e.* collectis et glomeratis nubibus procellosis. ℙ Item in unum compactus, redactus, conjunctus, colligatus. *Gell.* 6, 2. Ratione quadam principali necessario coacta, atque connexa sunt fato omnia *Gab. Bassus* ap. *eund.* 5, 7. In unum tantummodo exitum collecta, et coacta vox. *Plin.* 2, 65, 65. Aquarum figura coacta in verticem. *Id. ib.* 39, 39. Liquor coactus in nivem. et *ib.* 42, 42. Aer coactus in liquorem. *Id.* 29, 6, 37. Fel sole coactum ad crassitudinem mellis. *Ov. Met.* 8, 666. Lactis massa coacti. *Cels.* 2, 8. Alvus in hac valetudine ea tuta est, quae quotidie coacta, eaque convenientia his, quae assumuntur, reddit, *h. e.* excrementa figurata, duriora, ac spissata, *συνεστηκότα. Id ib.* 3. *sub f.* Coacta alvus, *h. e.* quae hujusmodi excrementa reddit. *Plin. init.* 37. Coacta in arctum rerum naturae majestas; de gemmis loquitur. [**Ov. Met.* 10, 295. Coactis cornibus in plenum novies lunaribus orbem. *Virg. Ecl.* 6, 31. Coacta semina, i. e. elementa per chaos sparsa ad quatuor rerum genera redacta, conjuncta. *Heyn.* ad h. l. ℙ *Coactum agmen* ap. *Liv.* 38, 11. Inde consul, ut qui jam ad hostes perventum cerneret, explorato deinde et cum cura coacto agmine procedebat, i. e. militum manu disposita, quae, sicuti exploratores a fronte et latere, ita a tergo procedentis agminis caveret, ne hostes improviso irrumperent. *Coactores* dicuntur milites, quibus id curae datum, ap. *Tac. H.* 2, 68. V. in *Coactor.*] ℙ *Coactus* est etiam idem ac coactilis. *Plin.* 4, 48, 73. Lanae et per se coactam vestem faciunt. Al. leg. *Lanae et per se coactae vestem faciunt*, i. e. confectae. V. COACTILIS. ℙ *Coacta, orum*, n. plur. idem ac coactilia, quorum usus erat in castris, et apud pauperiores. *Caes. B. C.* 3, 44. Milites aut ex coactis, aut ex centonibus, aut e coriis tunicas, aut tegmenta fecerant, quibus tela vitarent. Alii perperam leg. *subcoactis*, quidam *subactis.* ℙ Item impulsus, adactus. *Virg. A.* 7, 509, quercum cuneis coactis scindere. *Cic. Inv.* 32. Vi et necessario coactus in portum. ℙ Item compulsus. *Cic. Dom.* 35. Quis unquam audivit, cum ego de me, nisi coactus, ac necessario dicerem? *Sallust. Jug.* 109. Tutius imperitare volentibus quam coactis. *Nep. Themist.* 8. Necessitate coactus. *Ter. Adelph.* 1, 1, 44. Malo coactus qui suum officium facit, etc. *Id. Andr.* 1, 1, 45. Inopia coactus. *Id. ib.* 4, 4, 41. legibus. *Id. Ph.* 1, 4, 37. Scio vi coactum te esse invitum. *Suet. Tib.* 54. Ad voluntariam mortem coactus. *Nep. Alcib.* 4. Coacti, ut se devoverent. *Sallust. in epist. Mithrid.* coactus regredi. *Senec. Troad.* 573. Coacta dices, sponte quod fari abnuis. [**Suet. Aug.* 81. Frigidis fomentis curari coactus. *Tac. A.* 11, 36. Sponte an coactus tam magna peccavisset, nihil referre. *Id. ib.* 14, 62. Libens, quam coactus acciret dominam. *Id. H.* 2, 17. Spurinna primo coactus, mox velle simulans.] ℙ De ipsis rebus, quae vi, vel ab invitis fiunt. *Plin.* 7, 25, 25. Injuria coacta. *Virg. A.* 2, 196. Coactae lacrimae. *Cic. Divin.* 2, 35. Auspicium coactum et expressum. [**Tac. A.* 4, 51. Coacta deditio. *Id. ib.* 16, 19. Ut, quamquam coacta mors, fortuitae similis esset.] *Plin.* 12, 2, 6. Chamaeplatani arbores coactae brevitatis: quoniam arborum etiam abortus invenimus. ℙ In illo *Lucan.* 7, 395. Rus vacuum, quod non habitet, nisi nocte coacta Invitus questusque Numam jussisse, senator: *nox coacta* est, in qua senator cogitur ex veteribus caeremoniarum institutis vigilare, et sacra facere. ℙ Praeterea *coactum* aliquid dicitur, quod minus apte congruit cum re, de qua agitur. *Gell.* 1, 4. *ad f.* Quod absurdum, et nimis coactum foret, si nondum redditam gratiam eo ipso redditam diceret, quia debetur. Adde 16, 14. [*Ita *Quint. Inst.* 9, 4. p. 875. Ut numeri sponte fluxisse, non arcessiti et coacti esse videantur.]

CŌACTUS, us, m. impulsus. *Lucr.* 2, 272. ut cum impulsi procedimus ictu, Viribus alterius magnis, magnoque coactu. *Cic.* ad *Brut.* 1, 17. Quoniam efflagitas, coactu tuo scribam. *Id. Verr.* 2, 5, 29. Coactu atque efflagitatu meo. Adde *Caes. B. G.* 5, 27.: sed extra ablativum casum singularis numeri exempla nondum vidimus.

CŌADDO, is, a. 3. addo vel simul addo, *προσδίδωμι. Cato R. R.* 40. Salicem Graecam discindito, argillam, vel cretam coaddito. Adde *Pl. Cas.* 3, 1, 4.

CŌADJĬCĬO, is, jeci, ectum, a. 3. simul adjicio, *Colum.* 12, 21. Coadjicitur in binas urnas ligula cumulata salis.

CŌADJŪTOR, oris, m. qui simul adjuvat. Habetur de hac voce exemplum in *Inscr.* ap. *Grut.*, sed spuria, et nullius adeo auctoritatis.

[CŌADŌLĔO, es, evi, n. 2. idem ac coadolesco. *Tert. Anim.* 16. Ut irrationale inoleverit, et coadoleverit in anima. *F.*]

CŌADŌLESCO, is, n. 3. simul adolesco, *συναυξάνομαι. Tert. Anim.* 19. Vis animae arborum coalescens, et coadolescens robori suo. ℙ Legitur et *coadulesco.* V. ADOLEO et ADOLESCENS subst.

CŌĀDŌRO, as, a. 1. simul adoro. *Ambros. de*

Sp. S. 3, 12. *a med.* Coadoratur in Patre Christus. *Imp. Justin. Cod.* 1, 1, 4. Christus coadorandus et conglorificandus.

COĂDUNĀTĬO, onis, f. ἕνωσις, actus adunandi. *Imp. Justin. Cod.* 5, 12, 31. *ad f.* Et non esse exspectandam post singulas aestimationes unam coadunationem totius calculi.

COĂDUNĀTUS, a, um, part. a *coaduno*, adunatus. *Paul. Dig.* 2, 14, 9. *in f.* Spectavimus summas plures, quia illae excedunt in unam summam coadunatae. Adde *Aurel. Vict. Vir. illustr.* 1., ubi tamen plerique aliter legunt.

COĂDŪNO, as, a. 1. idem quod aduno, συνάγω, ἑνόω. *Ulp. Dig.* 10, 4, 7. Si ansam scypho injunxeris, aut brachium statuae coadunaveris. *Dictys Cret. B. Troj.* 4, 13. Haud prius abire destitit, quam reliquiae coadunarentur.

COAEDĬFĬCĀTUS, a, um, part. a *coaedifico*, inaedificatus. *Cic. part.* 10. *in f.* Loci culti, an inculti, celebres an deserti, coaedificati an vasti.

COAEDĬFĬCO, as, a. 1. junctim aedifico. *Cic. Att.* 13, 33. Sed casu sermo de urbe augenda. A ponte Milvio Tiberim duci secundum montes Vaticanos; campum Martium coaedificari; illum autem campum Vaticanum fieri quasi Martium campum. *Manutius* legendum putabat *totum aedificari*, sed *coaedificari* recte se habet; nam hic *Cicero* significat, Caesarem habuisse in animo veterem campum Martium urbi adjungere, et novum veteri contiguum, aequata inter Tiberim, et montes Vaticanos planitie, aedificare, ubi populus centuriata comitia habere posset; haec enim extra pomoerium fieri debebant. Adde *eund. Cic. Partit.* 10., ut in v. praec.

COAEGRESCO, is, n. 3. simul aegresco. *Tert. Anim.* 5. Corpus compatitur animae, cui afflictae cura, angore, amore coaegrescit. Al. leg. *cohaerescit.*

COAEGRŌTO, as, n. 1. simul cum alio aegroto. *Hieron.* vertens locum *Theophrast.* 1. *adv. Jovinian. n.* 47. Si ipsa (*uxor*) languerit, coaegrotandum est.

[COAEGYPTĬCUS, a, um, et

COAEGYPTĬUS, a, um, adj. qui una cum Aegyptio est. *Not. Tir.* p. 140. *F.*]

[COAEGYPTUS, i, f. regio, quae eadem ac Aegyptus est. *Not. Tir.* p. 140. *F.*]

COAEQUĂLIS, le, adj. idem quod aequalis. *Petr. Satyr.* 136. Sinciput coaequale natalium suorum, *h. e.* ejusdem aetatis. *Just.* 23, 4. In ludo inter coaequales discens. *Colum.* 8, 14. *ad f.* Anser ubi se paulum confirmavit, in gregem coaequalium compellitur.

COAEQUĂLĬTAS, atis, f. aequalitas. *Modestin. Dig.* 27, 1, 8. Coaequalitas honorum militiae fortior videtur privilegio, quod, etc.

COAEQĀTUS, a, um, part. a *coaequo*, aequatus. *Sallust. orat.* 2. *ad Caes. de rep. ordin.* Ita coaequati dignitate, pecunia, virtute anteire alius alium properabit.

COAEQUO, as, a. 1. aequum, aequalem facere. *Sallust. Catil.* 21. Exstruere mare, coaequare montes. *Cato R. R.* 129. Cylindro, aut pavicula coaequare aream. *Colum. R. R.* 3, 16. *ad f.* Coaequare pastinatum. *Cic. Verr.* 2, 3, 41. Tu sic ordinem senatorium despexisti: sic ad injurias, libidinesque tuas omnia coaequasti. *Sallust. orat.* 2. *ad Caes. de rep. ordin.* Coaequari gratiam omnium difficile est. *Lactant. de ira Dei* 7. Coaequare aliquem cum aliquo. *Hieron. in Isaj.* 5, 17, 14. Quarum gentium tantus impetus fuit, ut maris fluctibus coaequandus sit.

COAEQUUS, a, um, adj. idem quod aequus. *Plin.* 6, 28, 32. Mirum dictu ex innumeris populis pars coaequa in commerciis, aut latrociniis degit, *h. e.* altera pars commerciis dedita est. Ita antiq. Editt. A. 1470 et 1472. Aliae habent *pars aequa.*

COAESTĬMO, as, a. 1. idem quod aestimo, vel simul aestimo. *Cels. Dig.* 47, 2, 67. Furti actione hoc quoque coaestimabitur. Ita *Torrent.* Ad *Haloand.* habet *aestimabitur.*

COAETĀNĔO, as, n. 1. coaetaneus sum. *Tert. Resurr. carn.* 45. Contemporant foetu, coaetaneant natu. *Al. rectius leg.* coaetant.

COAETĀNĔUS, a, um, adj. ἡλικιώτης, ἡλιξ, qui ejusdem est aetatis, aequalis, coaevus. *Porc. Latro declam. in Catil.* 2. Scipioni coaetaneo suo. *Appul. Met.* 8. Amicus, coaetaneus, contubernalis. *Tert. adv. Herm.* 6. Cui materia coaetanea est.

COAETERNUS, a, um, adj. simul, et aeque aeternus. *Tert. adv. Herm.* 11., *Hieron. ep.* 16. *n.* 4., *August. Serm.* 38. *de verb. Dom.* 7. et *Boeth. de consol. Philos. prosa* 6.

COAETO. V. COAETANEO.

COAEVUS, a, um, adj. ἡλιξ, qui est ejusdem aevi, coaetaneus, aequalis. *Aug. Serm.* 38. *de verb. Dom.* 7. et *Prud.* 12. *Cathem. de Epiph.* 137. Addebant quidam locum *Cic. Vatin.* 13., sed ibi pro *coaevos* legendum esse *coquos*, jampridem viri docti adnotarunt.

COAGGĔRĀTUS, a, um, part. a *coaggero*, in aggerem collectus. *Serv.* ad *A.* 5, 273. Agger est media viae eminentia coaggeratis lapidibus strata.

CŎAGGĔRO, as, a. 1. aggerando obruo, tego. *Colum.* 8, 6. Ova quidam paleis, aut furfuribus obruunt, nonnulli faba fresa coaggerant.

COAGĪTĀTĬO, onis, f. actus coagitandi. *Cic. N. D.* 2, 55. Anima calescit coagitatione pulmonum. *Vict. Grut.* et alii minus recte leg. *contagione:* [quamquam *coagitatio* vix Ciceronis aevo usitata fuisse vox videtur: hinc *Heindorfius* legit *concitatione. F.*]

COAGĪTĀTUS, a, um, part. a *coagito*, simul agitatus. *Marcell. Empir.* 8. *ante med.* Fel melle optimo mixtum, et diu coagitatum.

COAGĪTO, as, a. 1. agito, vel simul agito. *Apic.* 2, 1, et 4, 3.

*COAGMENTARIUS, i, n. *Gloss. Gr. Lat.* ἁρμολόγος, Coagmentarius. Videtur esse artifex, qui coagmentat, compingit. *B. A.*

COAGMENTĀTĬO, onis, f. συνάφεια, συναφή, connexio, conjunctio. *Cic. N. D.* 2, 46. *in f.* Copulatio rerum, et quasi consentiens ad mundi incolumitatem coagmentatio naturae. *Id. Univers.* 5. Omnis coagmentatio corporis vel calore, vel frigore labefactatur et frangitur. *Id. N. D.* 1, 8. Coagmentatio dissolubilis. *Vitruv.* 2, 9. Ulmus, et fraxinus in commissuris et coagmentationibus ab lentitudine firmas recipiunt catenationes. *Plin.* 36, 22, 51. In construendis parietibus alternas coagmentationes facere.

COAGMENTĀTUS, a, um, part. a *coagmento*, συναρθείς, compactus, connexus, conjunctus compositus. *Cic. Fin.* 3, 22. Quid in operibus manufactis tam compositum tamque compactum et coagmentatum inveniri potest? *Id. Tusc.* 1, 29. Nihil est in animis admixtum, nihil concretum, nihil copulatum, nihil coagmentatum, nihil duplex. *Curt.* 4, 7. *a med. de signo Jovis.* Umbilico maxime similis et habitus, smaragdo et gemmis coagmentatus, *h. e.* compactus, compositus. [*Quint. Decl.* 8, 6. p. 750. Non enim recidere ea, nec polire possumus, quo coagmentata se magis jungant, sed utendum his, qualia sunt, eligendaeque sedes.] ℙ Translate. *Cic. Or.* 3, 43. Collocationis est componere et struere verba sic, ut neve asper eorum concursus, neve hiulcus sit, sed quodamodo coagmentatus, et laevis.

COAGMENTO, as, a. 1. πήγνυμι, συναρμόζω, conjungo, compono. [*Usitatissimum et fere proprium verbum de tignis in mole exstruenda connectendis.] *Cic. Senect.* 20. Opus ipsa suum eadem, quae coagmentavit, natura dissolvit. *Plin.* 19, 6, 34. Allium pluribus coagmentatur nucleis. *Colum.* 4, 29. Coagmentare fissuras. ℙ Translate. *Cic. Brut.* 17. *ad f.* Verba compone, et quasi coagmenta. *Id. Or.* 23. Verba verbis quasi coagmentare. *Id. Phil.* 7, 8. Coagmentare pacem.

COAGMENTUM, i, n. compositio, colligatio, constructio, connexio. Coagmenta, inquit *Non.* 1, 202., sunt conjunctiones arctae, et compares, a cogendo, idest stringendo. *Cato R. R.* 18. *sub f.* Orbem olearium punicanis coagmentis facito. *Vitruv.* 8, 7. Coagmenta tubulorum calce viva ex oleo subacta sunt illinenda. *Caes. B. C.* 3, 105. Palma inter coagmenta lapidum ex pavimento exstitit. *Pl. Most.* 3, 2, 144. Viden' coagmenta in foribus? specta, quam arcte dormiunt! ℙ Translate. *Gell.* 17, 9. Litterae singulariae sine coagmentis syllabarum.

[COAGNĪTUS, a, um, adj. simul agnitus. *Not. Tir.* p. 79. *F.*]

COĂGŪLĀTĬO, onis, f. πῆξις, actus coagulandi. *Plin.* 23, 1, 18. et 28, 10, 45. Coagulatio lactis.

COĂGŪLĀTUS, a, um, part. a *coagulo* coactus, spissatus. *Plin.* 20, 14, 53. Lac coagulatum *Id.* 35, 15, 52. Sudor quidam coagulatus in spumam. *Id.* 16, 11, 22. Coagulata pix.

COĂGŪLO, as, avi, atum, a. 1. πήσσω, cogo, constringo, denso, spisso: et dicitur de liquidis, quae coeundo solidantur. *Plin.* 12, 25, 54. Summa probatio balsami est, ut lac coagulet, in veste maculas non faciat. *Id.* 20, 23, 97. Cannabis aquae infusa coagulare eam dicitur.

COĂGŪLUM, i, n. πυτία, id quod adhibetur ad lac densandum, ut ventriculus lactentis haedi, agni, etc., a *coagendo* seu cogendo, hoc est constringendo, ut *Non.* 1, 115. et 202. docet. *Varr. R. R.* 2, 11. In lactis duos congios addunt coagulum magnitudine oleae, ut coeat: quod melius leporinum, et haedinum, quam agninum. Alii pro coagula addunt de fici ramo lac, et acetum. *Plin.* 23, 7, 63. Fici succus coaguli modo lac contrahit. *Id.* 11, 41, 96. Lacte asinae coaguli vice utuntur. *Ov. Fast.* 4, 545. Mox epulas ponunt, liquefacta coagula lacte. *Id. Met.* 13, 829. Lac mihi semper adest niveum: pars inde bibenda Servatur: partem liquefacta coagula durant. ℙ Dicitur et de aliis rebus, praeter lac. *Gell.* 17, 8. *ad f.* Causa oleo coaguli celerioris in levitate est. *Id.* 3, 16. *ad f.* Dies quibus conceptum in utero coagulum conformatur ℙ *Coagulum* quoque appellatur ipsum lac coagulatum. *Plin.* 28, 10, 45. Si coagulum alicui nocuerit. ℙ Translate *coagulum* dicitur quidquid conjungit et colligat. *Varr.* ap. *Non. l. c. de vino.* Hoc hilaritatis dulce seminarium, Hoc continet coagulum convivia. *Gell.* 12, 1. *ad f.* Vinculum illud, coagulumque animi atque amoris. *Ammian.* 29, 2. Palladius ille, coagulum omnium aerumnarum, *h. e.* qui omnes aerumnas secum quodammodo trahit, omnium malorum causa.

COĂLESCO, is, n. 3. συναφύομαι, simul alesco, concresco: et dicitur proprie de plantis. *Ov. A. Am.* 2, 649. Dum novus in viridi coalescit cortice ramus. *Colum. Arbor.* 27. *ad f.* Sic interposito triennio coalescit ficus olivae. *Id.* 2, 18. *a med.* Impetus aquarum proluit terram, undatisque radicibus gramina non patitur coalescere. *Cajus Dig.* 41, 1, 9. Plantae, quae terra coalescunt, solo cedunt. [*Suet. Aug.* 92. Palmam in compluvium transtulit: utque coalesceret, magnopere curavit.] ℙ Significat etiam coire, conjungi. *Lucr.* 6, 1066. Saxa vides sola coalescere calce. *Plin.* 11, 37, 57. Cilium vulnere aliquo diductum non coalescit, *h. e.* non coit. *Id.* 9, 51, 76. Vulnus non coalescit. ℙ Pro congelari. *Gell.* 17, 8. Vinum idcirco minus cito coalescit, semina quaedam caloris in se habet. ℙ Translate est uniri, jungi, convenire. *Liv.* 1, 8. Multitudo coalescit in populi unius corpus. *Sall. orat.* 2. *ad Caes. de rep. ordin.* Concordia inter veteres et novos coalescit. *Tac. Hist.* 2, 37. Neque exercitus linguis moribusque dissonos in hunc consensum potuisse coalescere. *Id. A.* 3, 38. Coalescere in atrox bellum. *Id. ib.* 6, 44. animo ad obsequium. [*Id. ib.* 11, 24. Ut non modo singuli viritim, sed terrae, gentes, in nomen nostrum coalescerent.] *Liv.* 2, 48. Ut cum patribus coalescerent animi plebis. *Vell.* 2, 90. Coalescentibus reipublicae membris, quae longa annorum series laceraverat. *Id. ib.* 48. Coalescentis pacis conditiones. *Quint.* 1, 5. *sub f.* Duae voces e duobus quasi corporibus coalescunt, ut *maleficus.* Et *ib.* 7. Vocales, quae in unum sonum coalescunt et confunduntur. ℙ Item roborari et crescere. *Quint. Decl.* 18, 9. Infantia coalescit, puerilitas consurgit. ℙ In *Lucretii* versu allato quidam legunt *coolescere*, ut sit ab *olesco*, cresco.

COĂLĪTUS, a, um, part. a *coalo*, compactus, concretus, et confirmatus. *Gell.* 12, 1. Nihil interesse putat, cujus in corpore cujusque ex sanguine concretus homo et coalitus sit. *Appul. Dogm. Plat.* 1. Sphaerarum ingenium ex igne coalitum et fabricatum. ℙ Translate. *Tac. Hist.* 4, 55. Coalita libertas. *Id. A.* 14, 1. Vetustate imperii coalita audacia. *Id. ib.* 13, 26. Coalitam libertate irreverentiam eo prorupisse etc.

COĂLĪTUS, us, m. *Arnob.* 4. p. 150. Quod penitus oportebat ex humani generis coalitu tolli, *h. e.* consortio, commercio, societate.

COĂLLŬO, is, a. 3. idem quod alluo, vel simul alluo. Affertur locus *Pomponii Dig.* 41, 1, 30., ubi *Torentin.* et *Haloander* pro *coalluendo* habent *colluendo.*

[COĂLO, is, ui, itum, a. 3. simul alo. *Hieron. in Jovin.* 1. *n.* 36. Receptacula vulvae ad suscipiendos, et coalendos fetus condita. ℙ Etiam neutrorum more est idem ac concresco, coalesco. *Sall. Jug.* 98. Grandis ilex coaluerat inter saxa. *Ulp. Dig.* 39, 2, 9. Nec arbor potest vindicari a te ea, quae translata in agrum meum cum terra mea coaluerit. ℙ Item coire. *Id. ib.* 9, 51, 76. Si crusta non coaluerit, nec unitatem cum terra mea fecerit. ℙ Translate est jungi, convenire. *Liv.* 23, 35. Tanta concordia coaluerant animi. *Sall. Cat.* 6. Incredibile memoratu est, quam facile Romani, et Aborigines coaluerint. ℙ Item roborari et crescere. *Tac. Hist.* 1, 21. Dum Galbae auctoritas fluxa, Pisonis nondum coaluisset. *Id. ib.* 3, 53. Culpam in Mucienum conferre, cujus criminationibus coaluissent pericula sua. Plerique rectius leg. *eviluissent. F.*]

*COAMĀNI, orum, pop. Asiae. *Mela* 1, 2. p. *m.* Comari, Coamani, Paropamisii. *Voss.* mavult Comani. *B. A.*

COĂMĀTOR, oris, m. qui simul cum alio amat. *Caecil.* ap. *Non.* 2, 447. Libera essem jamdiu, si habuissem ingenio istoc coamatores mihi.

COAMBŬLO, as, n. simul ambulo. Est *Claud. Mamert. de statu Anim.* 1, 3.

COĂMĪCUS, i, m. idem quod amicus. Legitur a quibusdam in *carm. Vet. Poetae* ap. *Cic. Amic.* 26. ex aliquot MSS., sed alii plerique cum emendatis libb. *comicus.*

COANGUSTĀTUS, a, um, part. a *coangusto*, in angustum redactus. *Auct. B. Hisp.* 5. Milites ripis appropinquantes, coangustati praecipitabantur. *Aurel. Vict. Epit.* 42. Nec multo post apud Lugdunum coangustatus, gladio transfosso latere exspiravit. ℙ Veteres dixerunt etiam *conangustatus*, teste *Festo* in *Conauditum.*

COANGUSTO, as, a. 1. in angustum redigo, coarcto, στενοχωρέω. *Varr. R. R.* 3, 16. Ut apes coangustent, ne in vasto despondeant animum. *Pontedera* ex *Cod.* legit *conangustent. Cels.* 7, 27. *in f.* Quo facilius fistula claudatur, vel certe coangustetur. *Auct. B. Hisp.* 5. Dum cupidius locum student tenere, propter pontem coangustabantur. *Ulp. Dig.* 19, 2, 19. *a med.* Coangustare

aditum aedium. ℙ Translate. *Cic. Leg.* 3, 14. Haec lex dilatata in ordinem cunctum, coangustari etiam potest.

CŌAPTĀTĬO, onis, f. apta conjunctio. *Augustin. Trinit.* 4, 2. In omni compaginatione, vel, si melius dicĭtur, coaptatione creaturae. Hanc enim coaptationem (sic mihi nunc occurrit) dicere volui, quam Graeci ἁρμονίαν vocant. Adde *Civ. Dei* 22, 24. *a med.*

CŌAPTĀTUS, a, um, particip. a *coapto*, apte conjunctus. *Augustin. Civ. Dei* 22, 24. *a med.* Mensurae, quibus inter se cuncta connexa sunt et coaptata.

CŌAPTO, as, a. 1. aptum reddo. *August. ep.* 23. *sub f.* Coaptabitur veritati. *Id. Doctr. Christ.* 1, 14. Ligaturam similem membris similibus coaptare. Adde *Prudent. Psychon.* 557.

CŌAPTUS, a, um, adj. aptus, accommodatus. *Capell.* 2. p. 35. Nisi haec, quibus plenum pectus geris, coaptissima egestione vomueris. Alii rectius leg. *coactissima.*

CŌARCTĀTĬO, et Coartatio, onis, f. actus coarctandi, στενοχωρία. *Liv.* 27, 46. Coactatio plurium in angusto tendentium facilior futura erat. *Vitr.* 9, 9. Laxatio earum, aut coarctatio efficit aut vehementem, aut lenem aquae cursum.

CŌARCTĀTUS, et Coartatus, a, um, part. a *coarcto*, coangustatus. *Cic. Att.* 7, 10. Cn. noster quid consilii capiat, nescio, adhuc in oppidis coarctatus. *Colum.* 8, 7. Gallinae in caveis ita coarctatae, ne versari possint. *Id.* 2, 2. Fossa latius aperta summa parte declivis, et ad solem coarctata, *h. e.* [*ad fundum angustior. *Suet. Aug.* 30. Ad coercendas inundationes, alveum Tiberis laxavit, ac repurgavit, completum olim ruderibus et aedificiorum prolapsibus coarctatum.] *Ulp. Dig.* 43, 8, 2. *a med.* Via coarctata. ℙ Translate. *Tac. Hist.* 2, 71. Coarctati consulatus, *h. e.* ad brevius tempus redacti.

CŌARCTĔ. V. COACTE.

CŌARCTO, et Coarto, as, a. 1. στενοχωρέω, in arctum redigo, coangusto. *Petr. Sat.* 98. Araneis oleo madentibus vulnus coarctare. *Colum.* 2, 19. Coarctare foenum in struem. *Front. Aquaed.* 35. Coarctare, vel laxare formulas modulorum. *Val. Max.* 9, 7. Sudario os, et fauces coarctare. ℙ Item brevius facere. *Liv.* 15, 17. Tempora censurae coarctanda. *Ov. Fast.* 5, 546. noxque coarctat iter. [*Suet. *Aug.* 34. Tempus sponsas habendi coarctavit.] ℙ Translate. *Cic. Or.* 1, 35. Ut haec, quae coarctavit, et peranguste refersit in oratione sua, dilatet nobis atque explicet. ℙ Aliquando significat cogere. *Paul. Dig.* 18, 1, 57. Coarctandus est emptor venditionem adimplere.

CŌĀRĔO, es, ui, n. 3. aresco, vel simul aresco. *Vitr.* 7, 11. Aes, et arena ab ignis vehementia confervescendo cum coaruerint.

CŌARGŪO, is, a. 3. idem quod arguo, vel simul arguo, ostendo, demonstro, ἐλέγχω. [*Significat aut *non uno argumento* aut *pluribus in rebus arguere.* V. *Döderl.* 2, 163. Cf. et ARGUO. *Tac. A.* 3, 12. Sed neque reum prohibebo, quominus cuncta proferat, quibus innocentia ejus sublevari aut, si qua fuit iniquitas Germanici, coargui possit, i. e. probari, demonstrari et quidem omnibus, quibus fieri poterit, argumentis, documentis. *Id. ib.* 13, 20. Si facinoris coargueretur.] *Cic. Fam.* 3, 8. *a med.* Non nostram is perfidiam coarguit, sed indicat suam. *Id. Mur.* 4. Fuga laboris desidiam, repudiatio supplicum superbiam, amicorum neglectio improbitatem coarguit. *Id. Verr.* 2, 4, 47. Omnibus in rebus coarguitnr a me, convincitur a testibus, *h. e.* ostenditur, probatur esse reus. *Id. Acad.* 1, 4. Coarguere errorem alicujus. Et *Lig.* 5. *ad f.* Refellere, et coarguere mendacium alicujus. *Id. Rosc. Am.* 30. Certum crimen multis suspicionibus coarguitur. *Auct. ad Herenn.* 2, 5. Coarguere rem aliquam certioribus argumentis. *Cic. Sull.* 15. *in f.* aliquem commutati judicii. *Id. Verr.* 2, 5. 59. aliquem avaritiae. *Ov. Met.* 11, 193. Obruta verba refert, dominique coarguit aures. *Senec. Tranquill.* 12. *a med.* Cujus vanitatem capta mens non coarguit. *Suet. Dom.* 15. Ad coarguendam temeritatem artis. *Plin.* 16, 31, 56. Quidam brevitate radicum celerius senescere arbores putant: quod coarguunt fici, quarum radices longissimae, et senectus ocissima. *h. e.* falsum esse ostendunt. *Id.* 12, 25, 54. Balsami fructus adulteratur Petraeo hyperico: quod coarguitur magnitudine, inanitate etc. *h. e.* deprehenditur. [*Saepius idem, quod accusare. *Suet. Tib.* 25. Libonem Secundo demum anno in Senatu coarguit.] ℙ Cum infinito. *Hirt. B. Alex.* 68. Cum, defensionem ejus nullam posse excusationem ejus imprudentiae recipere, coarguisset.

[COARMĬO, onis, m. vel Cōarmĭus, ii, m. σύναιχμος, qui iisdem armis instructus est. *Inscr.* ap. *Grut.* 334, 4. Flamma *secutor.* vix. an. XXX., pugnat XXXIV., vicit XXI. stans IX. mis*sus* IV. na*tione* SRVS, *h. e.* Syracusanus. Huic Delicatus coarmio merenti fecit. *F.*]

COARTATIO, COARTATUS, COARTO } V. COARCTO cet.

CŌARTĬCŬLO, as, a. 1. *Arnob.* 1. p. 31. Ora coarticulare mutorum, *h. e.* solvere, et facere, ut articulate loquantur.

CŌASPERNANS, antis, part. ab inusit. *coaspernо*, aspernans, rejiciens, recusans. *Tac. H.* 1, 5. Coaspernantes veterem disciplinam. Al. rectius leg. *aspernantes.*

CŌASSĀTĬO, vel Coaxatio, onis, f. σανίδωσις, coassandi actus. Si fiat ex asseribus seu tigillis, est eorum contextus supra trabium contignationem, ad excipiendas tabulas: si fiat ex tabulis, est contabulatio. *Plin.* 36, 25, 62. Necessarium binas per diversum coassationes substerni. *Vitr.* 6, 5. Imponere contignationem, supra eam coaxationem, et pavimentum.

CŌASSO, vel Coaxo, as, a. 1. σανιδόω, contabulo: ab *assis. Vitr.* 7, 1. Cum coassatum fuerit, supra altera coassatio transversa sternatur. ℙ De duplici, quam ponimus scribendi ratione sic habe, alteram ab *assis*, alteram ab *axis* esse. Porro *assis*, rectius scribitur, ut dictum est in ASSIS.

CŌASSŌLET, idem quod assolet, legitur a quibusdam in *Plauti Epid.* 1, 1, 5. *Edd. *Douz. Buchner. Taubm.* et *Gronov.* habent, *quod eo adsolet. B. A.*

COASTRAE seu

CŌĀTRAE, arum, m. plur. populi inter Assyriam, et Mediam, qui Coatram montem incolunt, apud quos arbores sunt maxima proceritate. *Lucan.* 3, 246. Alii leg. *Choatrae*, nam Graece scriptum Χοάτρα.

COAUCTĬO, onis, f. ἐπαύξησις, augmentum. *Cic. Verr.* 2, 3, 81. *in f.* Non ex aestimatione, neque ex ternis denariis pendere crimen, sed ex coauctione annonae, atque existimationis, *h. e.* ex adjectione, et auctario addito a Verre annonae, atque aestimationi frumenti.

COAUGMENTĀTUS, a, um, part. ab inusit. *coaugmento*, auctus, ut coaugmentata constructio, ap. *Capell.* 5, 167., ubi al. leg. *coagmentata.*

CŌAX, κοάξ, vox est ranarum, teste *Serv.* ad *A.* 7, 16., ducta a Graecis. Sic enim *Aristophanes* earum clamores expressit. ℙ Hinc est verbum.

COAXATIO. V. COASSATIO.

COAXO, as, n. 1. verbum exprimens ranarum vocem. *Auct. carm. Phil.* 62. Garrula limosis rana coaxat aquis. *Suet. Aug.* 94. Negantur ibi ranae coaxare. Adde *Spart. Get.* 6. ℙ Aliam significationem V. in COASSO.

CŌBĬO. V. GOBIUS.

*COBIOMĀCHUS, i, vicus ignobilis Gall. Narbon., inter Colosam et Narbonem. *Cic. Font.* 5. *B. A.*

COBĪON, *Plin.* 26, 8, 45. tradit esse speciem tithymali, etiam dendroiden dictam, et leptophyllon, in petris nascentem, comosissimam ex omnibus maxime, cauliculis rubentibus et semine copiosissimam.

*COBORIS, insula prope Arabiam. *Plin.* 6, 28. *B. A.*

*COBUCLA, opp. Mauritaniae Tingitanae. *Anton. Itin. B. A.*

*COBULĀTUS, i, Asiae minoris fluvius, nempe in Phrygia majori vel in Pisidia. *Liv.* 38, 15. *B. A.*

*COBUS FLUVIUS, (Κῶβος ποταμὸς *Arriano*), vel *Cobum flumen* (*Plin.* 6, 4.), ultra Macotidem paludem, a Caucaso per Suanos fluens. *B. A.*

COCALĪDES, um, f. plur. filiae Cocali. Fuit autem Cocalus rex Siciliae, qui Daedalum ab Creta Minois iram fugientem recepit, ipsumque Minoem, qui fugitivum Siciliam usque persecutus fuerat, hospitio exceptum, per insidias, filiarum ope interfecit. Hujus meminit *Ov. Met.* 8, 261. Hinc *Sil.* 14, 42. *de Minoe.* Postquam perpetuas judex concessit ad umbras Cocalidum insidiis etc. Porro hae dicuntur per causam lavandi pedes hospiti, ut mos erat, ferventi aqua caput ejus perfudisse, et sic occidisse. *Ov. Ib.* 291. Vel tua maturet, sicut Minoia fata, Per caput infusae fervidus humor aquae.

*COCALUS, i, m. Κόκαλος, Siciliae rex. V. in *Cocalides. B. A.*

COCANĪCUS, i, m. nunc *Cocanico*, lacus Siciliae, in ora australi, apud Ostium Drilli fluvii, inter Camarinam, et Heracleam, cujus aquae circa ripas aestate in salem convertuntur. *Plin.* 31, 7, 39.

COCCĒTUM. V. COCETUM.

COCCĔUS, a, um, adj. κόκκινος, cocci colorem habens. *Lamprid. Alex.* 42. Hoc solum imperatorium habens, quod lacernam cocceam accipiebat. Al. leg. *coccineam.* At in *Not. Tir.* p. 159. legitur *coccum, cocceus, coccineus.*

COCCĪNĔUS, a, um, adj. κόκκινος, cocci colorem habens. *Plin.* 21, 31, 105. Trychnus, cui acini coccinei, granosi folliculi. *Petr. Satyr.* 32. Coccineum pallium. *Mart.* 14, 131. *in lemmate.* Lacernae coccineae.

COCCĪNUS, a, um, adj. idem quod coccineus. κόκκινος. *Petr. Sat.* 28. Coccina gausapa. *Juven.* 3, 283. laena. *Mart.* 2, 29. aluta. ℙ *Coccina, orum*, n. plur. sunt vestes coccineae. *Mart.* 2, 39. Coccina famosae donas, et ianthina moechae. Adde *ib.* 43. et 14, 131. ℙ [*Coccinum, i*, absolute idem est ac coccum. *Hieron.* in *Isaj.* 1, 1, 18. Peccata, quae prius in modum coccini sanguinea fuerunt, dimittentur. *F.*]

COCCUM, i, n. κόκκος, granum est arboris parvae aquifoliae ex genere ilicis, (quod et *cusculium* vocant, κοσκύλιον) illius cortici veluti scabies quaedam adhaerens, innumerisque scatens vermiculis, ex quibus contusis color fit aptus lanis tingendis praestantissimus, et magni pretii. Nascitur in Galatia, Africa, Pisidia, Cilicia, Lusitania; pessimum in Sardinia, ut ap. *Plin.* 16, 8, 12. legitur. Color ejus est rubens, sed qualis in rosa, et cum amabili nitore conjunctus. Non ubique idem est, cum pro varia locorum, in quibus provenit, natura, vel roseo dilutior, vel magis satur et nigricans sit. Differt a *purpura*, quae intensiorem ac nigriorem habet ruborem; coccum vero est dilutius. Quare aliquando purpura cocco superaddebatur, ut gratior esset et mirabilior cocci color, qui ita mixtus *hysginus* dicebatur, teste *Plin.* 9, 41, 65. Ob eandem rationem, et propter utriusque affinitatem, coccineum cum purpureo aliquando confunditur. Optimum fuit *Galaticum:* ex qua voce quidam putant derivatum esse quod Itali dicunt *scarlatto*, et Galli *l'écartate* [*Scharlach*]: quamvis fortasse hoc ab illo aliquantum differat. *Hor. Sat.* 2, 6, 102. rubro ubi cocco Tincta super lectos canderet vestis eburnos. *Mart.* 5, 23. Vestis madida cocco. *Id.* 10, 76. Fulgere cocco. *Id.* 3, 2. rubere. [*Virg. *Cir.* 31. Horrida sanguineo pinguntur proelia cocco. — *Quint. Inst.* 1, 2. p. 26. Nondum prima verba exprimit, et jam coccum intelligit, jam conchylium poscit.] ℙ Est aliquis cocci usus etiam in medicina. *Plin.* 24, 4, 4. Coccum ilicis vulneribus recentibus ex aceto imponitur etc. ℙ Coccum etiam dicitur pannus, seu vestis, aut filum cocco tinctum. *Sil.* 17, 396. ardenti radiabat Scipio cocco, *h. e.* paludamento coccineo. Nam praecipue imperatorum paludamenta cocco tingebantur, ut *Plin.* 22, 2, 3. docet. *Suet. Ner.* 30. Funes nexi purpura, et cocco. ℙ *Coccum Gnidium*, quod et *Granum Gnidium* appellatur, granum est cujusdam fruticis, qui thymelaea, et chamelaea dicitur, oleastro similis, foliis angustioribus, gummosis, si mordeantur, myrti magnitudine, semine, colore et specie farris: ad medicinae, tantum usum. *Plin.* 13, 21, 35. et 27, 9, 46., *Cels.* 5, 5. et 8. et *Scrib. Compos.* 134.

*COCCYGIA, ae, f. κοκκυγία, arbor fuit adrachnae non absimilis, fructum lanugine quam pappum vocant amittens; quod nulli alii arbori evenit. *Plin.* 13, 22. Ita *Hard.* Antea leg. *coggygria. B. A.*

COCCYMĒLUM, i, n. κοκκύμηλον, inter genera malorum enumerat ex *Cloatio Macr. Sat.* 2, 15. Quidam exponunt genus pruni praecocis. Fortasse idem est ac Damascenum.

COCCYX, ygis, m. κόκκυξ, genus avis, de quo multa *Plin.* 10, 9, 11. V. CUCULUS.

COCĒTUM, i, n. genus edulii (rectius *potionis*) ex melle, et papavere factum. Ita *Festus.* Hinc *Tertull. in Valentin.* 12. Accii patina, Nestoris cocetum. Quaedam editt. hic perperam habent *coccetum.* ℙ [*Voss.* in *Etymol.* putat, *Tertullianum* respicere ad κυκεῶνα Nestoris, quem *Homer.* laudat *Iliad.* 11, 624., quique et *cinnus* dicitur. Quod est maxime probandum, nam idem *Homer. ib. v.* 638. de eodem ait: ἐν τῷ ῥὰ σφι κύκησε, atque, ut a μείρω, divido, est verbale μορητός, Latine *moretum*, ita *cocetum* est a κυκητός, quod a κυκάω, misceo; saepe enim Latini Graecorum *u* in *o* vertunt, ut ἄγκυρα, ancora, μύλη, mola, νύξ, nox. Hinc etiam deducenda vox *cocus*, is nempe qui plurium rerum edulium commixtione cibus parat. V. COCUS. Varia porro fuit cyceonis, seu coceti compositio, nam κυκεὼν *Homeri l. c.* ex vino constat et farina, cui caseus caprinus supra rasus fuit; *Hesychii* ex vino, melle, aqua, et farina; *Orphei* vero *Argonaut. v.* 325. ex farina, taurino sanguine, et aqua marina; *Ovidius* denique de vetula Cereri potum praebente haec ait *Met.* 5, 449. Divamque videt, lymphamque roganti Dulce dedit, tosta quod coxerat ante polenta. *F.*]

COCHLĀCAE dicuntur lapides ex flumine rotundi ad cochlearum similitudinem. *Fest.*, ubi *Scalig.* adnotat, detortum esse a Greco κόχλακες, *h. e.* calculi, lapilli: quare videtur scribendum *cochlacae.* Al. leg. *cochalacae.*

COCHLĔA, ae, f. κοχλίας, limax, animal notum, testa inclusum tortili et turbinata. *Cic. Div.* 2, 64. Si quis medicus aegroto imperet, ut sumat *terrigenam, herbigradam, domiportam, sanguine cassam*, potius quam hominum more, cochleam, dicere. *Auct. ad Herren.* 4, 49. *a med.* Iste, qui tanquam cochlea, abscondens retentat sese tacitus. *Pl. Poen.* 3, 1, 29. Vincere cochleam tarditudine. ℙ Varia sunt cochlearum genera, albae in Reatino agro: Illyricae, quibus magnitudo praecipua; Africanae, quibus fecunditas; Solitanae, quibus nobilitas: item Astypalaeicae, et Siculae, et Balearicae, quas cavaticas vocant, quoniam in speluncis na-

scuntur. Laudatissimae fuere Africanae; ex his Solitanae. V. *Plin.* 9, 56, 82. et 30, 6. item *Varr. R. R.* 3, 14., ubi earum alendarum rationem docet. [*Hinc *Hor. Sat.* 2, 4, 59 Tostis marcentem squillis recreabis et Afra Potorem cochlea.] ℙ *Cochleae nudae* dicuntur, quae sunt sine testa. *Plin.* 29, 6, 36. et 30, 7, 19. et *ib.* 11, 30. ℙ *In cochleam* est in modum tortilis testae cochlearum. *Cels.* 8, 10. *n.* 1. Fascia brevissima adhibenda est, quae circa fracturam (*ossis*) ter voluta sursum versum feratur, et quasi in cochleam serpat. *Colum.* 8, 17. Specus alii simplices et recti, alii in cochleam retorti. ℙ Ab hujus similitudine *cochlea* dicitur lignum in torculari erectum, canaliculis circum oblique cavatis striatum, quod in similiter cavatum lignum immissus, dum vertitur, prelum vel attollit, vel deprimit. Apud Italos lignum hoc erectum, et versatile dicitur *vite:* quod vero immobile manet, *madrevite*, Graece *περικόχλιον:* apud Latinos non habet, quam sciam, proprium nomen. *Vitr.* 6, 9. Torculor cochleis torquere. ℙ Item machina haustoria, ad aquam hauriendam et attollendam, cujus faciendae rationem *Vitr.* 10, 11. perscribit. Est autem machina, cujus in medio rota est, quae dum a calcantibus versatur, machina intus cochleae instar detornata aquas exsorbet ex aquario septo et retrorsus emittit. ℙ Item genus ostii tortuosi, oblique flexi et versatilis, duplice orbe compositi, quodque apud nostrates sanctimoniales passim obtinet, vulgo *ruota.* [At *Schneiderus* in *Ind. Script. R. R.* ad V. *Cavea* probare conatur, cochleam fuisse appellatam ostium illud, quod Latini etiam cataractam, Itali *saracinesca* dicunt, quodque catenis aut funibus tollitur, ac momento temporis demittitur: ideo autem sic appellari, quia repraesentat illud operculum, quod cochleae habere solent ex cornea materia. *Varr. R. R.* 3, 5. *de ornithone.* Ostium habere debet humile, et angustum, et potissimum ejus generis, quod cochleam appellant, ut solet esse in cavea, in qua tauri pugnare solent. *F.*] ℙ Interdum *cochlea* dicitur de sola testa cochleae. *Mart.* 11, 18. Vix implet cochleam peracta messis, Et mustum nuce condimus picata. ℙ Item de testudine. *Stat. Silv.* 4, 9, 32. Nusquam Cyniphiis vagata campis Curvarum domus uda cochlearum. V. CHERSINAE. ℙ Scribitur et *coclea* sine aspiratione: quod damnare non ausim, cum admittat *Velius Long. de orthogr.* p. 2230.

COCHLĔAR et Cochleāre, is, n. *κοχλιάριον, δολδύξ, ἐντήρυσις,* ligula ex altera parte acuta, ex altera latior et cavata: illa extrahuntur ex sua testa cochleae, hac ova, et alii ejusmodi liquidiores cibi. *Martial.* 14, 121. cui lemma est *Cochlearia.* Sum cochleis habilis, sed nec minus utilis ovis: Numquid scis, potius cur cochleare vocer? *Petr. Sat.* 33. Accipimus cochlearia, ovaque ex farina pingui figurata pertundimus. *Plin.* 28, 2, 4. Ovorum calyces, cochlearumque protinus frangi, aut eosdem cochlearibus perforari. *Cels.* 6, 14. Chelidoniae succus, per cochlear illita uva, maxime prodest. *et paulo post.* Aquam cochleari exceptam uvae subjicere. ℙ Est etiam mensura liquidorum, quarta pars cyathi. *Colum.* 12, 21. Musti cochlear cumulatum, vel simile genus poculi ejus, qui est quarta pars cyathi, adjicitur in binas urnas. *Plin.* 27, 4, 5. Bibitur aloe in duobus cyathis aquae, cochlearis mensura. *Id.* 23, 4, 38. Folia decoquuntur ex melle, et dantur cochlearibus contra sanguinis excretiones.

COCHLĔĀRIS, e, adj. *Plin.* 21, 27, 99. Vincapervinca hydropicis datur in aqua cochleari mensura, *h. e.* quantum capit cochlear. Ita pleraeque edition. cum antiquis A. 1469. 1470. 1472. et *Harduino.* Nam Elzeviriana 1538. habet *cochlearis.*

COCHLĔĀRIUM, ii, n. locus in quo servantur et aluntur cochleae. *Varr. R. R.* 3, 14. Idoneus sub dio sumendus locus cochleariis. Adde *ib.* 12. ℙ Item *cochlear*, *κοχλιάριον*, cochlearium appellatum, quod cochleam repraesentat, seu potius, quod primo cochleae tegumentum cochlearii loco adhibitum. *Plin.* 20, 22, 89. Si cochlearii mensura in die sorbeatur in aquae cyatho. *Scrib. Compos.* 122. *a med.* Sumuntur cochlearia tria cumulata. *et mox.* Movente aliquo cochleario liquorem, ne quid subsidat. *Id. ib.* 96. Cochleario dare aliquid.

COCHLĔĀTIM, adv., in modum cochleae. *Sidon. ep.* 4, 15. *ad f.* Agger cochleatim fractus.

COCHLĔĀTUS, a, um, adj. *Pompon.* ap. *Non.* 2, 284. et 872. Ubi insilui in cochleatum equuleum, ibi tolutim tortor. *cochleatus equuleus* dici videtur (si modo sana est lectio) qui oblique, et veluti in cochleam graditur. Sequitur enim, *ibi tolutim tortor*, h. e. torqueor, in gyrum feror. *Turneb.* putat legendum esse *coleatum.* At *cochleatum* retinendum; nam in equuleo plures erant cochleae, quibus immissi funes reorum membra distendebant, torquebantque.

COCHLĔŎLA, ae, f. parva cochlea. *Hieron. ep.* 64. *n.* 19. Purpura ex maris cochleolis tingitur. *Id. in Jovin.* 2, 6. Si omne quod movetur et vivit, ad vescendum factum est, et praeparatum gulae, respondeant mihi, cur ceti, delphines, phocae, minutaeque cochleolae conditae sint?

COCHLIS, ĭdis, f. *κοχλίς*, parva cochlea. Nomen est gemmae cujusdam, cochleae similitudinem habentis, cujus meminit *Plin.* 37, 12, 74. ℙ Adjective *columna cochlis* est in modum cochleae intus cavata, ascendendi causa. Hujusmodi fuit Romae in regione octava in Foro Trajani, et in nona ad templum Divi Antonini, ut est apud *P. Vict. de Reg. Urb. Rom.* c. 8. et 9.

*COCIATOR, oris, m. i. q. cocio. *Gloss. Vet.* *μεταβόλος*, Dardanarius, cociator, arilator, cocio. *Al. Gloss.* Cociatria (*Scal.* Cociatrina malit), *μεταβλητική. B. A.*

COCINATORIUS. V. COQUINATORIUS.

*COCINTHUM, i, longissimum Italiae promontorium, in Bruttiis, prope Caulonem. Hodie est *Capo di Stilo. Plin.* 3, 10. Dicitur et *Cocinthos ib.* 5. ℙ *Cocinthum* meminit *Anton.* in *Itin.* quod oppidi nomen est, in promontorio siti. ℙ Hinc *Cocintius, a, um*, ad *Cocintum* spectans. *Ov. Met.* 15, 704. Dextra praerupta Cocintia parte. Ex emendatione Holstenii et *Is. Voss.* ad *Met.* 2, 4. probante *Cellario* in *Not. Orb. Ant.* T. I. p. 738. Vulgo legitur Ceraunia. ℙ Notandum est, *Cluverio* idem esse *Cocintum, Carcinum, Caecinum; Cellario* non item. *B. A.*

COCIO vel Coctio, onis, m. *Coctiones*, inquit *Festus*, dicti videntur a cunctatione, quod in emendis, vendendisque mercibus tarde perveniant ad justi pretii finem. Itaque apud antiquos prima syllaba per *u* litteram scribebatur. Haec *Fest.*, qui alibi docet, *coctionem* dici etiam arilatorem: quod confirmat *Gell.* 16, 7., ubi docet, *Laberium* pervulgate *cocionem* dicere, quem veteres arilatorem dixerunt: qua in re ipsum reprehendit, ut qui obsoletum verbum, et ex sordidiore vulgi usu petitum adhibuerit. *Scalig.* ad *Fest.* et *Voss. in Etymol. in* V. *Arilator*, *Laberium* defendunt, et hanc vocem non esse inter pervulgata et proculcata reponendam, exemplo *Plauti* ostendere conantur. Sed *Plauti* locus qui est *Asin.* 1, 3, 51., item *Mil.* 3, 2, 29. varie a variis legitur, nec certi quidquam conficere posse videtur. Nam alii *coactio*, alii *cotio* pro *cautio* legunt: alii *cocio* quidem retinent, sed cocum interpretantur. V. *Taubmann.* [**Bothius* emendavit: *nae otio excruciabere.* Quod probatur *Lindem.* ad h. l. ita haec verba intelligenti: Quum otium erit, multum et diu vapulabis.] Etiam *Salmas.* ap. *Petron.* hanc vocem legi vult. V. in fine verbi CONCIO.

*COCIONATŪRA, ae, f. *Gloss. Gr. Lat.* *μετάπραοις*, Cocionatura. *B. A.*

COCIONOR, aris, dep. 1. cocionis more ago, hoc est in emendo, aut vendendo difficilis sum *Quint. Decl.* 12, 21. Vendidit quanti voluit; et ut hoc ad nostras accederet moras, fortasse diu cocionatus est. Al. aliter leg. *V. *Salm.* de *Usur.* p. 345. seq. *B. A.*

*COCISTRO, Praegustator coquinae. *Isid. Gloss. B. A.*

COCLES, ĭtis, m. *μονόφθαλμος, h. e.* luscus, qui unum tantum habet oculum, ut *Varr. L. L.* 6, 3. *extr.* et *Plin.* 11, 37, 55. docent. Et *Varro* quidem ita dictum esse ait, quasi *ocles;* quod videri potest per syncopen dictum, ab *oculus:* sed *Voss.* et *Scalig.* derivari censent ad *cyclops.* Cyclopes enim unoculi fuerunt. *Lucil.* ap. *Non.* 13, 2. Ducentos Cyclopes coclites. De his fortasse locutus est *Pl. Curc. a.* 3. *v.* 23. De Coclitum prosapia te esse arbitror: nam ii sunt unoculi. Sed *Turneb.*, quem plerique sequuntur, Arimaspos hic significari docet, qui unoculi putati sunt. *Enn.* ap. *Varr. l. c.* decem coclites, qui montibu' summis Ripaeis fodere. ℙ Hujus cognominis fuit Horatius ille vir Romanus, qui Porsenae regis exercitu per Sublicium pontem transire conante, solus hostium impetum sustinuit, donec a tergo pons a sociis frangeretur, quo fracto armatus in Tiberim desiluit, multisque super incidentibus telis incolumis ad suos tranavit. *Liv.* 2, 10., *Senec. ep.* 120.

[COCOCOCO, est vox ficta per onomatopeiam, quaeque gallinarum et gallorum cantum exprimit. *Petr. fragm. Trag.* 59. *Burm.* Cum esses capo, cocococo, atque cor non habeas (lege *habebas*). *F.*]

COCOLŎBIS, is, f. Ita Hispani vocant uvam eam, quam Dyrrachini *basilicam* appellant. *Plin.* 14, 2. *ad f.* ℙ Ap. *Colum.* 3, 2. est *cocolubis.*

*COCONDAE, arum, m. Indiae populi. *Plin.* 6, 20. *B. A.*

*COCOSĀTES. V. v. seq.

*COCOSSĀTES, ium, populi Gall. Aquitanicae. *Plin.* 4, 11. COCOSĀTES audiunt *Caes. B. G.* 3, 27. *B. A.*

COCTA, ae. V. COCTUS.

COCTĀNA. V. COTTANA.

COCTĪBĬLIS. V. COQUIBILIS.

[COCTĪLĬCIUS, a, um, adj. ad coctilia pertinens, ut *Coctilicia taberna* ap. *Capitolin. Pertin.* 3., in qua nempe *coctilia*, seu ligna cocta servantur, ac venduntur, quibus utebantur Romani, ne fumum facerent. V. COCTILIS. ℙ *Auct. Mémoir. de littér. et beaux arts de l'Acad. de Turin.* ann. 1805 — 1808. p. 410. et seqq. putat, *tabernam coctiliciam* ap. *Capitolin. l. c.* significare eam, in qua amphorae, dolia, et alia hujusmodi vasa venderentur, quia urbs Pollentia in Liguria, prope quam in Apennino villa Martis fuit patria imperatoris Pertinacis, ob opera figulina maxime celebraretur. Sed cum idem *Capitolin. ib.* 1. narret, Pertinacis patrem filio nomen imposuisse ex continuatione lignariae negotiationis, quod pertinaciter eam rem gereret; idem vero *ib.* 3. haec habeat: Pater ejus tabernam coctiliciam in Liguriam exercuerat; patet *coctilicius* ex notione esse usurpatum, quam supra attulimus. ℙ Quidam perperam hic legunt *coactiliciam. F.*]

COCTĬLIS, le, adj. *ἐφθός. Lateres coctiles* sunt, qui e terra fiunt, et in fornacibus coquuntur: et *murus coctilis* qui ex hujusmodi lateribus fit. *Ov. Met.* 4, 57. ubi dicitur altam Coctilibus muris cinxisse Semiramis urbem. *Plin.* 7, 56, 57. Laterculi coctiles. *Varr. R. R.* 1, 14. Lateres coctiles. ℙ *Coctilia*, um, sunt ligna cocta, (ut ea appellat *Ulp. Dig.* 32, 55. *ad f.*) et arida, ne fumum faciant, *ἄκαπνα ξύλα:* non tamen sunt carbones, qui in totum combusti sunt, et nigri, atque adeo ligna dici non possunt. *Valerian. in quadam ep.* ap. *Trebell. Claud.* 14. Dabis coctilium batilla quatuor.

COCTĬO, onis, f, *πέψις*, ipse coquendi actus. Unde *coctionem facere*, pro concoquere, et cibum in ventriculo conficere. *Plin.* 20, 9, 39. Coquitur et in melle cibi gratia, maxime ut coctionem facias. Adde *Not. Tir.* p. 167.

COCTĬTĀRE pro frequenter coquere, agnoscitur tanquam Latinum a *Festo* in *Coquinare.*

COCTĪVUS, a, um, adj. qui facile vel coquitur, vel maturatur, vel concoquitur, *ἑψανός. Plin.* 15, 23, 25. Coctivae castaneae. ℙ Ap. *Apic.* 9, 4. *coctiva condimenta* videntur esse, quae cito et facile coquuntur: vel quae coqui necesse est, ut edulia sint.

COCTŌNA. V. COTTANA.

COCTOR, oris, m. qui coquit. Legitur ap. *Petr. Sat.* 95., ubi *coctores* a multis exponuntur coqui. Quidam minus recte leg. *lictores.* In *Not. Tir.* p. 167. Coctio, coctor. ℙ *Coctor calcis* est idem ac calciarius. *Edict. Dioclet.* p. 19. Calcis coctori X quinquaginta. *Imp. Const. Cod. Theod.* 14, 6, 1. Coctoribus calcis per ternas vehes singulae amphorae vini praebeantur. ℙ Translate est decoctor. *Senec. Benef.* 4, 26. Coctori credere pecuniam. Al. rectius leg. *decoctori.* ℙ *Coctores juris* joculariter et ambigue dixisse *Pl. Poen.* 3, 2, 9. putat *Paraeus:* sed alii rectius leg. *coctiores.* V. COCTUS. [*Hujus loci praecipuam curam egit. *F.*]

COCTŪRA, ae, f. ratio, seu modus coquendi. *Plin.* 19, 8, 41. *n.* 3. Apiciana coctura coquere aliquid. *Id.* 34, 8, 20. Exurente coctura aes fragile conficitur. *Apic.* 6, 2. dimidia coctura decoques, dum obduretur. *et ib.* modica coctura coquere. ℙ Item id, quod coquitur. *Colum.* 12, 18. *in f.* Si quinta pars picis Bruttiae in universam cocturam adjiciatur. ℙ Item moderata coeli temperies, qua fructus optime coquuntur et maturescunt. *Plin.* 14, 4, 61. Ea coeli temperies fulsit, quam cocturam vocant.

*COCTURARIUS, i, m. *ἑψητής Gloss. Vet. B. A.*

COCTUS, a, um, part. a *coquo, is, ἑψηθείς. Pl. Aul.* 3, 2, 15. Quid curas, utrum crudum, an coctum edim? *Id. Cas.* 4, 2, 2. Vos coenabitis, coena ubi erit cocta. *Hor. Sat.* 2, 2, 28. Coctus pavo. [**Ov. Fast.* 6, 532. Liba in subito cocta foco.] *Nep. Eum.* 8. Imperat comparari cibaria cocta dierum decem. *Suet. Claud.* 38. Cocta vendere, *h. e.* cibaria cocta. *Pers.* 3, 22. Cocta fidelia, *h. e.* fictilis. *Mart.* 9, 76. Later coctus. [**Propert.* 4, 5, 26. Murrheaque in Parthis pocula cocta focis.] *Id.* 3, 9, 22. agger, *h. e.* ex coctis lateribus factus. *Id.* 4, 5, 60. Rosaria cocta, *h. e.* humore, et virore defecta. [*De cibis in stomacho contritis et in chilum mutatis. *Cic. N. D.* 2, 54, 136. Ut facile calore, quem multum habet ex terendo cibo et praeterea spiritu omnia cocta atque confecta in reliquum corpus dividantur. *Id. ib.* 55, 137. Per quas lapsus cibus in hoc ipso loco in eam venam, quae cava appellatur, confunditur perque eam ad cor confectus jam coctusque perlabitur. — Item de herbis, ex quibus medicamentum amatorium paratur. *Propert.* 2, 4, 8. Non hic herba valet: non hic nocturna Cytaeis: Non Perimedea gramina cocta manu.] ℙ De lignis coctis, V. in COCTILIS. ℙ Ad illud *Virg. A.* 11, 553. Telum solidum nodis, et robore cocto: *Servius* haec habet: Aut antiquam hastam fuisse significat: nam multi temporis aliquid *recoctum* vocatur: aut vere coctam. Hastae enim igni plerumque durari consueverunt, ut facilius corticem demittant. [*Quod unice probandum!] ℙ *Cocta, ae*, ap. *Martial.* est aqua decocta: ea ratione qua dicitur absolute *decocta, et calda.* Est qui caseum secundarium intelligit, quem Itali *ricotta* dicunt. Locus est 2, 85. Vimine clausa levi niveae custodia coctae. ℙ Est etiam *coctus* idem quod maturus, cum de fructibus loquimur. *Cic. Senect.* 19. *ad f.* Poma matura et cocta. *Plin.*

12, 5, 11. Coctus solibus fructus. ℙ Translate. *Cic. Att.* 13, 52. *ex Lucilio, ut videtur.* Bene coctus et conditus sermo. *Pl. Mil.* 2, 2, 52. Non placet, quod reperit. Quidquid est, incoctum non expromit: bene coctum dabit, *h. e.* consilium bene meditatum, et deliberatum. ℙ Comp. *Coctior* habetur ap. *Pl. Poen.* 3, 2, 9. Hodie juris coctiores non sunt qui lites creant. *Turneb. Advers.* 15, 7. ridiculum, inquit, dictu, *juris coctiores* pro *juris doctiores* dicere; quod urbanitate comica conditum protulit, ambigui occasione usus. Nam et jus culinarum coquitur, et coctus, ac recoctus dicitur, qui in re aliqua tiro non est.

COCŪLA, orum, n. plur. vasa aenea coctionibus apta. Alii cocula dicunt ligna minuta, quibus facile decoquantur obsonia. *Festus.* ℙ Ad priorem significationem firmandam affert *Isid. Orig.* 20, 8. hoc fragmentum *Plauti:* Ex aeneis coculis mihi excocta est omnis misericordia. ℙ Feminino genere. *Varr.* ap. *Non.* 12, 52. Cocula, quae coquebat panem primum sub cinere, postea in furno. Sed *cocula* hic potest etiam idem esse quod *coqua.* Sane alii scribunt *coquula.* Adde illud *Caton. R. R.* 11. Ahenum coculum, quod capiat culleum, urceos aquarios duos etc. Quidam afferunt et illud *Pl. Capt.* 4, 2, 67. Laridum, atque epulas foveri coculis ardentibus. Sed plerique alii leg. *foculis ferventibus.*

CŌCUS. V. COQUUS.

COCYTĬUS, a, um, adj. Κωκύτιος, ad Cocytum pertinens. *Claud. in Rufin.* 2, 471. Cocytia aequora.

COCYTUS et *Graeca positione* Cocytos, i, m. Κωκυτός, fluvius Inferorum, qui e Stygia palude nascitur: a κωκύω, fleo, ploro. V. dicta in ACHERON. *Hor. Od.* 2, 14, 17. Visendus ater flumine languido Cocytos errans. *Senec. Herc. fur.* 685. Palus inertis foeda Cocyti. ℙ Adjective. *Petr. Sat.* 120. Cocyta perfusus aqua. Al. leg. *Cocyti.* ℙ Est hoc nomine lacus exiguus Campaniae, in Lucrinum lacum influens. *Sil.* 12, 116.

CODA, ae, f. idem quod cauda, ut *plaustrum plostrum, caudex codex* etc. *Varr.* ap. *Non.* 2, 135. Canis sine coda. *Id. R. R.* 2, 7. Equus coda ampla, subcrispa. Adde *Petr. fr. Trag.* 44 *Burm.*

*CODĀNI, orum, pop. Arab. Felicis. *Plin.* 6, 28. *B. A.*

CODĀNUS Sinus, nunc *der Sund*, sinus Oceani septentrionalis inter Scandinaviae partem meridionalem, et Chersonesum Cimbricam, quo in mare Balticum abitus est: sed accipitur etiam pro ipso mari Baltico. *Plin.* 4, 13, 27., *Mela* 3, 3.

CODĒTA, ae, f. ager trans Tiberim, in quo frutices exsistunt in modum codarum equinarum. *Festus.* ℙ Minorem Codetam memorat *Suet. Caes.* 39., ex quo intelligimus, etiam majorem fuisse, atque adeo duo loca hoc nomine fuisse appellata.

CODEX, ĭcis, m. στέλεχος, idem quod *caudex*, eo modo quo *claustrum clostrum, cauda coda* dicimus. *Ov. Met.* 12, 432. Codice qui misso, quem vix juga bina moverent etc. *Colum.* 5, 6. *a med.* Radices terra subacta operiamus, et circumcalcemus ipsum codicem. ℙ *Codex robustus* erat ligneus stipes e robore, magni ponderis, quem alligati servi, qui deliquissent, trahere cogebantur, eique insidere, in eo cubare, secumque semper habere, donec a domino absolverentur. Sunt qui intelligunt carcerem in privatis aedibus, quo includerentur noxii servi, cinctum roboreis assibus, quale erat in publicis carceribus *robur*, de quo V. suo loco. Sed magis placet sententia *Turn. Advers.* 23, 21., quam posuimus. *Pl. Poen.*. 5, 3, 33. Quos ego jam detrudam ad molas; inde porro ad puteum, atque ad robustum codicem. *Prop.* 4, 7, 40. Codicis immundi vincula sentit anus. *Juven.* 2, 57. Horrida residens in codice pellex. ℙ Frequentissime accipitur pro libro, quod veteres olim codicem appellarunt plurium tabularum contextum, ut in CAUDEX dictum est. Itaque primo sic appellarunt plures scriptorias tabellas simul connexas, [*Cic. Verr.* 1, 36. Codicis extrema cera.] deinde plures quoque membranas, et chartas simul compactas, ut sunt hodieque nostri libri. Nam volumina erant membranae, seu chartae in orbem convolutae. Hinc publicae tabulae *codices* appellantur, ut *Senec. Brevit. vitae* 13. docet. Sed et de quacumque scripta tabula, et libro dicitur. *Ulp. Dig.* 32, 50. Codices membranei, vel chartacei, vel eborei, vel alterius materiae. *Cic. Verr.* 2, 1, 46. L. Piso multos codices implevit earum rerum, in quibus etc. *Id. ib.* 61. Proferre falsum codicem. *paulo ante dixerat* proferre tabulas. *Id. Sull.* 15. Referre in codicem. *Id. Rosc. Com.* 2. Instituere, conscribere codicem. Et *ib.* Codex accepti et expensi. *Suet. Aug.* 101. Testamentum factum ab eo, ac duobus codicibus scriptum. [*Hujus loci sententia haec esse videtur, ut testamentum Augusti duos codices occuparit, unum, quem ipse scripserit, ea continentem, quae nescire libertos vellet; alterum, a libertis compositum.] *Juven.* 10, 236. nam codice saevo Heredes vetat esse suos, *h. e.* tabulis testamenti. ℙ Speciatim, et καὶ ἐξοχήν sic appellatur, in quo collectae sunt constitutiones principum Romanorum, ut *Codex Justinianeus, Codex Theodosianus.*

CODĬCĀRĬUS. V. CAUDICARIUS.

CODĬCILLĀRIS, re, adj. ad codicillos pertinens. *Lamprid. Alex. Sev.* 49. Pontificatus, et Quindecim viratus, et Auguratus codicillares fecit, *h. e.* ut missis codicillis deferret, cui placuisset. Nam eas dignitates olim populus, postea senatus distribuerat.

*CODĬCILLĀRĬUS, a, um, adj. idem ac codicillaris. *Imppp. Gratian., Valent. et Theod. Cod. Theod.* 6, 22, 7. Codicillariae dignitates, *h. e.* datae per codicillos imperatoris. *B. A.*

CODĬCILLUS, i, m. parvus codex. *Cato R. R.* 55. et 130. Codicilli oleaginei. ℙ In plurali num. *codicilli* (qui et *pugillares:* unde *Catull.* 42. *in Moecham*, quae *v.* 5. *pugillaria* dixerat, mox *v.* 11. etc. *codicillos* appellat) sunt parvae tabellae scriptoriae, cera illitae, in quibus stilo perscribitur, πινακίδιον, σχεδάριον. [*Manut.* ad *Cic. Fam.* 9, 26. docet codicillos fuisse plures ligneas tabellas glutino junctas, eodem more, quo hodie libri jungerentur. Verum qua uti solebant Romani codicillis, ratio postulat, plures codd. tabellas non junctas fuisse ita, ut ex iis depromerentur atque, quo quis vellet, mitterentur. Respondet libellorum genus quod nos dicimus: *Schieferbuch, Schreibtafel.*] Iis usi sunt veteres ante chartae inventionem, cum per litteras aliquid alicui significandum erat, ut colligitur ex illo *Plinii* loco 13, 13, 27. Homerus Bellerophonti codicillos datos, non epistolas, prodidit. [*Locus est in *Il. Z.* 169.] Et 33, 1, 4. Cum codicillos missitatos epistolarum gratia indicet. ℙ Sed et post inventam chartam eorum usus mansit, cum vel propere aliquid scribendum erat, vel cum chartam in promptu non habebant, ut in itinere, in coena, in senatu etc. [*Memoriae subsidii gratia.] *Cic. Phil.* 8, 10. Hic hesterno die sententias nostras in codicillos, et omnia verba referebat. [*Ita *Plin.* major ad incendia Vesuvii spectanda profecturus apud *Plin.* alterum *Ep.* 6, 16. accipit codicillos.] ℙ Perscriptos codicillos aliquando in chartam transcribebant, mittendi causa, cum primum commode poterant, ut est in illo *Cic.* (teste *Manut.*) *Fam.* 9, 26. Accubueram hora nona, cum ad te harum exemplum in codicillis exaravi. ℙ Sed et ipsos codicillos mittebant loco epistolae, praesertim cum vicinus et familiaris admodum erat, cui scribebatur, et fidissimus, qui perferebat. *Cic. Q. Fr.* 2, 11. Epistolam hanc convicio efflagitarunt codicilli tui. *Sulpic.* ad *Cic. Fam.* 4, 13. Cum non longe a Piraceo abessem, puer Acidini obviam mihi venit cum codicillis, in quibus erat scriptum etc. *Cic. Fam.* 6, 18. Simul accepi a Seleuco tuas litteras, statim quaesivi a Balbo per codicilios, quid esset in lege. *Senec. ep.* 55. *in f.* Adeo tecum sum, ut dubitem, an incipiam non epistolas, sed codicillos tibi scribere. *Lips. in ep. instit. c.* 2. docet, ex hoc *Senecae* loco, proprie codicillos esse, quos ad praesentes mittimus, epistolas vero, quas ad absentes. Hoc tamen discrimen non semper verum est. Nam codicilli ponuntur etiam universim pro epistola. *Suet. Cal.* 55. Perferre ad aliquem codicillos in Mauritaniam. *Id. Oth.* 10. Exarare codicillos consolatorios ad aliquem. ℙ Item pro libello cujusvis generis. *Senec. Clem.* 15. Petiit, ut sententiam suam quisque scriberet: deinde priusquam aperirentur codicilli etc. *Tac. A.* 11, 34. Simul codicillos libidinum indices tradidit. ℙ Pro libello supplici. *Tac. A.* 4, 39. Componit ad Caesarem codicillos etc. *Id. ib.* 6, 9. Precari aliquid per codicillos. ℙ Item pro scripto, quo princeps officium, ac munus publicum alicui tradit, [*i. q. nos dicimus: *Diplom, Patent.*] *Suet. Claud.* 29. Suppositi, aut etiam palam immutati datorum officiorum codicilli. *Id. Cal.* 18. Senatori codicillos misit, quibus praetorem eum extra ordinem designabat. *Imppp. Valent., Valens, et Grat. Cod. Theod.* 6, 4, 23. Consulares, ac praetorios codicillos consequi, *h. e.* consulatum, ac praeturam per codicillos. [*Hoc loco idem esse videtur, quod Francogalli dicunt *Portefeuille.* — Pertinet codicillorum usus etiam ad libellos amatorios. *Quint. Inst.* 7, 2. p. 611. Munera domi inventa sunt, pecunia, cujus auctor non exstat: codicilli, dubium ad quem scripti. Adde *Suet. Gramm.* 14. *in.*] ℙ Denique pro scriptura, qua quis ultimam suam voluntatem significat, minus tamen solemni, quam testamentum: qua de re V. JCtos. [**Plin. ep.* 2, 16. Tu quidem, pro cetera tua diligentia admones me, codicillos, Aciliani, qui me ex parte instituit haeredem, pro non scriptis habendos, quia non sint confirmati testamento.] *Tac. A.* 15, 64. *in f.* Sine ullo funeris solemni crematur. Ita codicillis praescripserat. *Ulp. Dig.* 29, 7. qui est De jure codicillorum, 1. Codicillos facere. *Paul. ib.* 8. conficere. *Marcell. ib.* 19. scribere ad aliquem. *Julian. ib.* 2. Dare alicui aliquid per codicillos. *Martian. ib.* 6. legare codicillis. ℙ In sing. numero. *Impp. Arcad. et Honor. Cod. Theod.* 8, 18, 7. Aliquid alicui conferre testamento, legato, codicillo. Adde *ib.* 16, 5, 40.

CODĬCŪLA, ae, f. parva cauda. *Apic.* 7, 1. ubi alii *cuticula.*

*CODOMANNUS, i, m. Darius Codomannus Persarum rex, ab Alexandro M. superatus, Bessi manu vitam finivit. V. *Just.* 10, 3. et 11, 6. sqq. *Cic. Tusc.* 5, 34. et imprimis *Curt. B. A.*

*CODRĬO vel Codrion, onis, opp. Macedoniae. *Liv.* 36, 27. *B. A.*

CODRUS, i, m. ultimus rex Atheniensium, Melanthi filius, qui cum cives sui gravi bello a Lacedaemoniis premerentur, respondissetque oraculum: *Quorum dux ab hoste esset occisus, eos fore superiores*, deposita veste regia, in castra hostium perrupit, ibique interemptus est. *Hor. Od.* 3, 19, 2. et *Justin.* 2, 6. ℙ Fuit etiam Romae tempore Domitiani Codrus poeta malus, et pauperrimus, de quo *Juven.* 3, 203. et 208.

COEBUS. V. CUBUS.

*COELAE (Κοῖλαι, i. e. cavae), sc. insulae, prope Troadem sitae. *Plin.* 5, 21. *B. A.*

COELĒ, es, f. nomen Syriae: a κοίλη, *h. e.* cava. *Plin.* 5, 12, 13. ℙ Item ejusdem Syriae pars, quae et *Coelesyria* dicitur, a cavitate locorum, quoniam inter altissimos montes Libanum et Antilibanum depressa jacet. *Id. ib.* 20, 17. et *Liv.* 42, 29. et 45, 11., ubi habetur *in Coelen Syriam processit.* Adde *Inscr.* ap. *Fabrett. c.* 10. *n.* 215. ubi praesidi Syriae Coeles. ℙ Latina positione est *Coela, ae.* Hinc *Euboeae Coela* ap. *Val. Max.* 1, 8. *n.* 10. est sinus Euboeae insulae.

COELEBS cum derivatis. V. CAELEBS.

COĒLĒMENTĀTUS, a, um, adj. ex elementis compositus. Est *Tertull. adv. Valent.* 23.

*COELERĪNI, orum, pop. Hisp. Tarracon., Bracaris vicini, Gallaecis pertinentes. Eorum caput Coeliobriga, teste Ptolemaeo. *Plin.* 3, 3. *B. A.*

[COELĒTAE, arum, m. plur. populi Coelam incolentes, urbem Chersonesi Thraciae, in cujus nummis apud *Sestin. Class. gen.* p. 33. AELMUNIC. COELA. *Liv.* 38, 40. Thracum decem haud amplius millia ex quatuor populis, Astii, et Coeni, et Maduateni et Coeletae. *F.*]

COELĬACUS, a, um, adj. κοιλιακός. *Coeliacus morbus* dicitur, qui in ipsius ventriculi porta, qua intestinis jungitur, consistit. Sub hoc venter indurescit, dolorque ejus est: alvus nihil reddit, ac ne spiritum quidem transmittit: extremae partes frigescunt: difficulter spiritus redditur. Ita *Cels.* 4, 12. describit, sed ipsam vocem Graece usurpat. Sunt tamen aliae hujus morbi species, de quibus medicos consule. Est a κοιλία, alvus. *Cato R. R.* 125. Coeliacus dolor. ℙ Hinc *Coeliaca medicamenta*, quae contra hunc morbum dantur. *Plin.* 20, 18, 76. Medicinae pepticae, et coeliacae. ℙ *Coeliacus* etiam dicitur, qui tali morbo laborat. *Scrib. Compos.* 95. Facit hoc medicamentum ad coeliacos, qui subito universa dejiciunt. *Plin.* 28, 14, 58. Coeliacis, et disentericis medetur jecur vaccinum. *Id.* 30, 7, 19. Coeliacorum dolores mulcere. *Varr. R. R.* 3, 16. *a med.* Apes coeliacas fieri.

COELĬĀNUS, a, um, adj. ad Coelium pertinens. *Cic. Att.* 10, 12. Fortuna velim meliore, animo Coeliano. *Varr. L. L.* 4, 8. Coelianos vocat socios Coelii Vibenni, de quo V. in COELIUS.

COELĬCŪLUS. V. COELIOLUS.

COELĪMONTĀNUS, a, um, adj. ad Coelimontium pertinens, ut *Coelimontana porta*, quae Romae fuit prope Coelimontium. *Cic. Pis.* 23. ℙ Etiam *Coelimontanus* scribitur, cognomen Sp. Verginii Tricosti consulis an. U. C. 298. in *Nuovi Framm. dei Fasti Consol. Capitol. illustr. da Bart. Borghesi P.* 1. p. 61.

COELĪMONTĬUM, ii, n. secunda regio urbis Romae, quae tota fere Coelio monte continebatur. P. *Vict. Reg. Urb. R.*

*COELĪNA, ae, vetus opp. Venetorum, in Istria. *Plin.* 3, 19. *B. A.*

*COELĪNUS, a, um, ad Coelium opp. spectans. *Frontin. de Colon.* V. *Celia. B. A.*

COELĬOLUS, i, m. locus Romae prope Coelium montem, quo traducti fuerunt quidam ex sociis Coelii Vibennae, ut ibi habitarent. *Varr. L. L.* 4, 8. ℙ Ap. *Cic. Har. resp.* 15. legitur *Coeliculus.*

COELĬOTĬCA Medicamenta, κοιλιωτικά, dicuntur, quae ventrem purgant: a κοιλία, alvus. *Coel. Aurel. Tard.* 1, 5.

*COELIUM, i, n. Apuliae opp. *Plin.* 3, 11. *B. A.*

COELĬUS, ii, m. nomen propr. R. ut *M. Coelius Rufus*, pro quo exstat *Ciceronis* oratio. ℙ *Coelius mons* Romae in regione urbis secunda, dictus et primo *Querquetulanus*, quod multa quercu esset consitus: postea Coelius a Coele Vibenna, seu Coelio Vibenno, qui dux gentis Etruscae, cum in auxilium Romuli venisset contra Sabinos, sedem eam acceperat. *Varr. L. L.* 4, 8., *Tac. A.* 4, 65. et *Fest.* ℙ Additus fuit Urbi a Tullo Hostilio, qui in eo quoque habitavit. *Liv.* 1, 30. At *Cic. De rep.* (ed. *A. Maio*) 2, 18. Idem Ancus Marcius Aventinum, et Coelium montem adjunxit Urbi. ℙ Coelius Aurelianus medicus Afer, e Sicca Numidiae oppido, vixisse creditur a quibusdam circa

Galeni tempora, hoc est saeculo Christi II., ab aliis post saeculum IV. Scripta ejus, ut Afri hominis, a nitore ac puritate Romani sermonis longe absunt, sordidioribus passim aspersa vocibus, et Graecis saepissime immixtis referta, ut non modo nihil ex ejus lectione proficere possit Latine sciendi studiosus, verum et labem contrahere, si nimis diu immorari voluerit. ℙ *L. Coelius Antipater*, historicus Latinus, idemque jurisperitus, vixit temporibus Gracchorum, ut est ap. *Val. Max.* 1, 7. *n.* 6., scripsitque historiam belli Punici, teste *Cic. Or.* 69. Ejus fragmenta nobis servarunt *Gell.*, *Charis.*, *Fest.*, *Non.* et alii. ℙ Scribitur et *Coelius* per *ae:* sed pro *oe* stant *Manut.*, *Dausq.* et *Cellar.* ex nummis, marmorib. et antiquis libb. Quamquam et *ae* in quibusdam lapidibus reperiatur, ut proinde damnari omnino non possit. Ita nempe scribitur in oratione Claudii Imper. ap. *Grut.* p. 502.

COELO, as. V. CAELO.

*COELOS, i, *Κοῖλος λιμήν*, portus Hellesponti, in Chersoneso Thraciae. *Plin.* 4, 11. *Mela* 2, 2. p. m. *B. A.*

COELUM cum derivatis. V. CAELUM.

COEMENDATUS, a, um, part. ab inusit. *coemendo*, emendatus, correctus. *Arnob.* 2. p. 56. Parvulus concinnavit scientiolas, et ad unum exitum temporibus plurimis coemendata perduxit.

COEMĒTĒRĬUM, ii, n. *κοιμητήριον*, Graece significat locum ad dormiendum destinatum: a *κοιμάω*, dormio: item in quo sepulta jacent mortuorum corpora. In posteriori hac significatione adhibetur a *Tertull. Anim.* 51. et *Hieron. Script. Eccles. de S. Ignatio.*

COĒMO, is, a. 3. *συνωνέομαι*, *συναγοράζω*, simul emo. Dicitur enim fere, cum res plures simul emuntur. [*Zusammenkaufen, aufkaufen.] *Cic. Verr.* 2, 4, 59. *ad f.* Quae tum non modo venditabant, verum etiam coemebant. *Id. Fam.* 15, 19. Sulla omnia bona coemit. *Caes. B. G.* 1, 3. Jumentorum, et carrorum quam maximum numerum coemere. Adde *Ter. Ad.* 2, 2, 17., *Petr. Sat.* 112., *Hor. Sat.* 1, 2, 9. et *Suet. Vesp.* 16. ℙ Pro conducere quidam leg. ap. *Eund. ib.* 18. Poetas, nec non et artifices coemit, item Colossi refertorem magna mercede donavit. *Graevius* aliique interpretes legendum probarunt *Coae Veneris* pro *coemit.* ℙ Part. *Coemundus* ap. *Donat.* in *Vita Virg. n.* 1. Silvis coemundis et apibus curandis reculam auxit.

COEMPTĬO, onis, f. actus coemendi. *Cic. Mur.* 12. Horum ingenio senes ad coemptiones faciendas, interimendorum sacrorum causa, reperti sunt. V. v. seq. ℙ Est et ratio quaedam matrimonii ineundi, quae *coemptio* appellabatur. Ea se uxor, et maritus invicem coemebant per formulas illas: *Vis ne mihi esse materfamilias? Vis ne mihi esse paterfamilias?* Differt ab *usu* et *confarreatione*, quae duo praeterea matrimonii genera fuere. Coemptionis faciendae ratio haec erat, *Varrone* auctore ap. *Non.* 12, 50. Mulier nubens tres ad virum asses ferre solebat, atque unum quidem, quem manu tenebat, tanquam emendi causa marito dabat; alium, quem in pede habebat, ponebat in foco Larium familiarium, tertium in sacciperio cum condidisset, compito vicinali solebat resignare; atque hoc pacto dicebatur in potestatem mariti venire. Addit *Serv.* ad *A.* 4, 103. adhibitum fuisse ignem et aquam, duo nempe maxime necessaria elementa. *Cic. Flacc.* 34. In manum, inquit, convenerat. Nunc audio: sed quaero, usu, an coemptione? usu non potuit, etc. coemptione? omnibus ergo auctoribus. *Id. Or.* 1, 56. Neque illud est mirandum, qui, quibus verbis coemptio fiat, nesciat, eundem ejus mulieris, quae coemptionem fecerit, causam posse defendere. Adde *Mur.* 12. ℙ Ap. *Boeth. de consol. Philos. pros.* 4. dicitur *coemptio*, quod Graece *μοιοπώλιον.*

COEMPTĬONĀLIS, le, adj. Coemptionalis senex, ap. *Pl. Bacch.* 4, 9, 52. et *Curium* ad *Cic. Fam.* 7, 29. dicitur senex nullius pretii, nulliusque usus, nisi ad coemptiones faciendas. Est enim ille *Coemptionalis senex* ap. JCtos, qui ex veteri more condendi testamenti per aes et libram, ementi hereditatem accedebat, et familiae sacra in se transferebat, ut secum commorerentur, et sic heres ab hoc onere liber esset. Sacra enim privata, ex lege XII. Tab. perpetua esse debebant, et ad heredes transire. Itaque ficticia quadam venditione in pauperrimos senes transferebantur, quibus nulli essent heredes. Hi porro *coemptionem facere* dicebantur, *h. e.* simul emere hereditatis jura. Nisi malis dicere, non a testatore, sed ab herede ipso post aditam hereditatem comparatum esse senem, cui ficticia mancipatione hereditatem traderet, et a quo rursus nova stipulatione illam redimeret. Quo fiebat, ut a sacrorum onere liber esset, quippe qui non hereditatis, sed emptionis titulo possidebat. *Cic. Mur.* 12. Sacra interire illi noluerunt: horum ingenio senes ad coemptiones faciendas, interimendorum sacrorum causa, reperti sunt. *J. F. Gronovius de pec. vet.* 4, 8. contendit, *senem coemptionalem* ap. *Plautum* et *Curium* esse illum, qui solus vendi nequit, sed inter rejicula mancipia confertur, ut gregatim vendatur.

COEMPTĬONĀTOR. V. v. seq.

COEMPTOR et Coemtor, oris, m. *Appul. Apol.* Testium coemptor. *Juven.* 14, 293. Frumenti dominus, piperisque coemptionem facit. *Ulp. lib. regular. tit.* 11. *De tutelis n.* 5. Qui liberum caput mancipatum sibi vel a parente, vel a coemptore manumisit. Al. leg. *coemptionatore.* Ita profecto legitur apud *Cajum Instit.* 1. (edente *Goeschenio*) §. 115. 118. et 165. Quia liberum caput mancipatum nobis vel a parente, vel a coemptionatore manumiserimus. Ex quo liquet, verba *Ulpiani* nuperrime allata ex hoc *Caji* loco esse desumpta.

COEMPTUS et Coemtus, a, um, part. a *coemo*, *συνωνηθείς*, emptus, vel simul emptus. *Caes. B. G.* 7, 55. Magnus numerus equorum in Italia coemptorum. *Hor. Sat.* 2, 3, 245. Luscinias prandere coemptas. *Id. Od.* 1, 29, 13. Libri undique coempti.

COENA et Cena, ae, f. *δεῖπνον*, epulum, convivium, cibus: a *θοίνη*, epulum, convivium: vel a *κοινός*, communis, ut proprie significet epulationem multorum simul vescentium. *Isid. Orig.* 20, 2. Coena vocatur a communione vescentium: *κοινὸν* quippe Graeci commune dicunt. Fuit apud Latinos ordinaria, et, ut ita dicam, legitima post elapsum diei dimidium, aut ad vesperam. Prandium vero iis fuit (saltem primis temporibus) cibus matutinus. V. PRANDIUM et TEMPESTIVUS. *Cic. Tusc.* 5, 34. Negavit, se illo jure nigro, quod coenae caput erat, delectatum. *Id. Q. Fr.* 3, 1, 6. Venit ad nos Cicero tuus ad coenam. *Id. Rosc. Am.* 35. Redire a coena. *Id. Fam.* 9, 24. Itare ad coenas. *Id. Att.* 9, 13. *ad f.* Obire coenas. *Pl. Aul.* 2, 7, 3. et *Nep. Cim.* 4. Coenam coquere. *Ter. Heaut.* 1, 1, 74. apparare. *Pl. Poen.* 5, 3, 32. curare. *Gell.* 2, 24. instruere pomis, et oleribus. *Ter. Andr.* 2, 2, 32. Ferre alicui pisciculos in coenam. *Suet. Aug.* 74. Praebere coenam ternis ferculis. *Cic. Att.* 6, 3. *ad f.* Vocare aliquem ad coenam. *Id. Fam.* 7, 9. invitare. *Id. Rosc. Am.* 21. *in f.* Imperare coenam puero. *Id. Att.* 9, 13. et *Fam.* 9, 24. Facere coenas, *h. e.* celebrare, inire. *Plin. ep.* 7, 3. Facere coenam alicui, *h. e.* parare, curare, dare. *Suet. Tib.* 42. condicere. (V. CONDICO.) *Id. Galb.* 12. et *Plin. ep.* 3, 1. apponere lautiorem. *Cic. Fam.* 9, 20. et *Pl. Capt.* 4, 4. 2. dare alicui. *Suet. Claud.* 32. et *Plin. ep.* 6, 31. Adhibere aliquem coenae. *Suet. Tib.* 56. Super coenam proponere quaestiones, *h. e.* inter coenandum. Eod. sensu *Cic. Q. Fr.* 3, 1, 6. Haec inter coenam Tironi dictavi. *Plin. ep.* 1, 15. Promittere alicui ad coenam, *h. e.* se iturum ad coenam. [*Ter. Eun.* 3, 2, 6. Eamus ergo ad coenam. *Id. Heaut.* 1, 2, 9. Abduxi ad coenam. *Hor. Sat.* 1, 5, 70. Producere coenam. *Cic. Fam.* Coenam quaerere a mane. *Ter. Heaut.* 1, 2, 37. Videam nobis coenae quid siet.] *Pl. Trin.* 2, 4, 69. Apposita sit coena, popularem quam vocant, *h. e.* epulum, quod populo datur. Idem fortasse significat *coena libera* ap. *Petr. Sat.* 26. *Burm.* ℙ *Facere aliquid in coenam*, h. e. coquere, et condire coenae causa. *Petr. fragm. Tragur.* 47. *Burm.* Quem ex eis, (*porcis*) vultis in coenam fieri? *Val. Max.* 8, 1. *n.* 8. Rogatus, ut omasum in coenam fieri juberet. ℙ Fercula *ante coenam* sunt, quae principio coenae inferuntur; quae vero deinde apponuntur, *in coena* appellantur. *Metellus* ap. *Macr. Sat.* 2, 9. Coena haec fuit: Ante coenam echinos, ostreas, peloridas, turdum, asparagos, etc. In coena sumen, sinciput aprugnum, patinam piscium, etc. V. *Hor. Sat.* 2, 8., *Plin. ep.* 1, 15., *Mart.* 11, 53. et *Juvenal* 5. et 11., qui coenarum Romanarum apparatum, et fercula describunt. ℙ Prima, altera, tertia coena, ap. *Martial.* 11, 31. sunt prima, secunda, tertia coenae fercula. ℙ De coena *adventicia*, *dubia*, *recta*, *tempestiva*, etc. V. ADVENTICIUS, DUBIUS, RECTUS, TEMPESTIVUS. ℙ *Fest.* docet, ab antiquis *coenam* dictam esse, quod nunc est prandium; et *vespernam*, quam nunc coenam appellamus. Et in littera *V.* tradit, *vespernae* vocem a *Plauto* usurpatam fuisse. ℙ In illo *Plinii* 12, 1, 5. Quam coenam appellavit ille nidum: coena ponitur pro loco, in quo coenatur. V. integrum loc. ℙ *Coena comesa venisse*, proverbio dicitur qui sero, et re confecta advenit. *Varr. R. R.* 1, 2. ℙ *Coena* scribitur etiam cum diphthongo *ae*, *caena*, et rectius sine diphthongo, *cena.* Pro prima scriptione stat *Isid.*, cujus locum supra attulimus, et *Inscr.* ap. *Dausq.*, in qua ipse legit *coenarent.* Secundam habet *Festus*, et *Inscr.* ap. *Spon. Miscell.* p. 292., in qua *caenaculo* scriptum est. Tertiam denique plurimis adductis maximae auctoritatis exemplis unice veram probavit *Marin. Frat. Arv.* p. 287., qui *ib.* affirmat, in *Inscr.* a *Dausquio* allata, et Spoleti adhuc exstante, non *coenarent*, sed *cenarent* suismet oculis vidisse; in *Inscr.* vero, in qua *caenaculo* legit *Sponius*, quisque *cenaculo* legat necesse esse, cum ipsa apud Lirim amnem adhuc exstet, atque ita ediderit *Manutius.* Porro *Festus* in *Poesnis* docet, antiquos *caesnas* dixisse pro *caenas.*

[COENĀCELLUM et Caenacellum, i, n. diminut. coenaculi. *Not. Tir.* p. 149. Caenaculum, coenacellum. *F.*]

COENĀCŪLĀRĬUS et Cenacularĭus, a, um, adj. ad coenaculum pertinens. *Coenacularĭam exercere* apud *Ulp. Dig.* 9, 3, 5. dicitur is, qui coenacula conducit, ut aliis cum lucro locet. *Coenacularius, ii*, est, qui coenaculum conduxit. *Id. Dig.* 13, 7, 11.

COENĀCŪLUM et Cenaculum, i, n. *Varr. L. L.* 4, 33. *sub f.* Ubi cubabant, cubiculum; ubi coenabant, coenaculum vocitabant. Posteaquam in superiore parte coenitare coeperunt, superioris domus universa, coenacula dicta. Haec *Varro.* Itaque in hac posteriori significatione fere adhibetur, *ὑπερῷον.* Hinc *Fest.* Coenacula dicuntur, ad quae scalis ascenditur. *Liv.* 39, 14. Hispalae coenaculum super aedes datum est, scalis ferentibus in publicum obseratis, aditu in aedes verso. ℙ Creberrimae erant Romae aedes cum coenaculis. Nam cum crevisset in immensum populi multitudo, omnesque jam areae aedificiis occupatae essent, id unum reliquum fuit, ut ipsae aedes in magnas altitudines additis contignationibus extollerentur, ut narrat *Vitr.* 2, 8. *ad f.* Hinc *Cic. Agr.* 2, 35. Roma in montibus posita, et convallibus, coenaculis sublata atque suspensa. ℙ Hujusmodi coenacula in diversa cubicula distincta solebant locari pauperibus. Nam ditiores in planis aedium habitabant, ut commodioribus. Hinc *Hor. Ep.* 1, 1, 91. Quid pauper! viden', ut mutat coenacula, lectos etc.? *Juven.* 10, 17. egregias Lateranorum obsidet aedes Tota cohors: rarus venit in coenacula miles. *Suet. Vitell.* 7. Meritorium coenaculum. ℙ Coenaculum etiam vocatum fuit pars superior in Circo tecta porticu. *Suet. Aug.* 45. Ipse Circenses ex amicorum fere libertorumque cenaculis spectabat. V. plura hac super re apud *Morcell. De stil. Inscr. Lat. T.* 1. p. 420. *edit. Patav.* ℙ Translate *Enn.* apud *Tert. adv. Valent.* 7. Coenacula maxima coeli, *h. e.* superioris coeli partes. ℙ Quod in quibusdam inscriptionibus monumentorum legitur coenaculum sepulcro adjunctum, putat *Spon. Miscell.* p. 292. esse locum, in quo daretur coena, seu epulum ex testamento defuncti.

COENĀTĬCUS et Cenaticus, a, um, adj. ad coenam pertinens. *Pl. Capt.* 3, 1, 36. Est illic mihi una spes coenatica, *h. e.* coenandi. ℙ *Cenaticum*, *i*, n. est pecunia, quae pro coena dabatur. *Inscr.* apud *Fabrett.* p. 171. *n.* XXXIII. C. Julius Aug. L. Narcissus cenaticum dedit sacerdotibus, et honorariis, et decurionibus duplum. ℙ *Coenatica, orum*, in *Cod. Justin.* 12, 38, 3. erant genus exactionis, quod milites solebant a provincialibus exigere quasi pro coena.

COENĀTĬO et Cenatio, onis, f. locus, in quo coenatur. Differt a triclinio, ut patet ex *Plin. ep.* 2, 17. et *ep.* 5, 6. Utrobique enim coenationem, et triclinium diversis in locis nominat. Item ex *Serv.* ad *A.* 1, 702., ubi negat haec duo idem esse. Unum autem discrimen in eo videtur esse, quod triclinium est tantummodo is locus, in quo lecti tricliniares sternuntur: coenatio vero latius patet, et eum quoque locum significat, in quo stibadium, seu sigma ad accumbendum adhibebatur. Aliud, quod coenatio in summa parte aedium fuit, triclinium non item: item coenatio angustior et domesticorum, triclinium amplius et excipiendis hospitibus. Aliae fortasse differentiae erui poterunt ex locis Scriptorum, quos subteximus, in quibus coenationum mentio fit. *Petr. fr. Trag.* 77. *Burm.*, *Senec. Prov.* 4., *Cons. ad Helv.* 9., *ep.* 90. et 95. et 4. *Quaest. nat.* 13., *Plin.* 36, 7, 12., *Suet. Ner.* 31., *Colum.* 1, 6., *Juven.* 7, 181. et *Martial.* 2, 59.

COENATĬUNCŪLA, ae, f. parva coenatio. *Plin. ep.* 4, 30. Fons oritur in monte, per saxa decurrit, excipitur coenatiuncula manufacta. Et *Not. Tir.* p. 166. Coenatiuncula.

*COENATOR, oris, m. *Gloss. Gr. Lat.* *δειπνητής*, Coenator. *B. A.*

COENATŌRĬUS et Cenatorius, a, um, adj. ad coenandum pertinens. *Capitol. Maxim. jun.* 4. Vestis coenatoria. *Sidon. ep.* 2, 9. *ad f.* fames. ℙ *Coenatoria, orum*, sunt coenatoriae vestes. *Petr. Sat.* 21. Lassitudine abjecta coenatoria repetimus. *Martial.* 10, 87. Coenatoria mittat advocato. Adde *eund.* 14, 135. *in lemmate* et *Pomp. Dig.* 32, 2, 34. ℙ *Cenatorium, ii*, n. absolute est etiam locus coenando factus, coenatio. *Inscr.* ap. *Marin. Frat. Arv.* p. 533. Iovi Optimo Maximo Dolicheno Q. Publicius Modestinus cenatorium pecunia sua fecit. In *Not. Tir.* p. 166. Caenatorium, caenatio. *Gloss. Cyrilli* Cenatorium, *οἴκημα*, *δειπνητήριον.*

COENĀTŪRĬO et Cenaturio, is, a. 4. *δειπνήσειω*, cupio coenare. *Mart.* 11, 77. Coenaturit Vacerra, non cacaturit.

COENĀTUS et Cenatus, a, um, part. vocis passivae, significationis activae, qui coenavit. *Cic. Dejot.* 7. Cur te lotum voluerit, coenatum noluerit occidere? *Id. Div.* 1, 27. Qui ut coenati quiescerent, concubia nocte etc. *Id. Att.* 2, 16. Coenato mihi, et jam dormitanti epistola est illa reddita. *Sall. Jug.* 114. Statim milites coenatos esse jubet. Adde *Hor. Sat.* 1, 10, 61. et *Varr.*

ap. *Non.* 2, 195. ℙ Coenatae noctes apud *Pl. Truc.* 2, 2, 24. sunt, quae laute coenando traducuntur.

COENĪTO, et Cenito, as, a. 1. frequent. a *coeno, as. Cic. Fam.* 7, 16. Ego si foris coenitarem, Cn. Octavio non defuissem. *Id. ib.* 9, 7, et 16. *ad f.* Coenitare apud aliquem. *Appul. Met.* 9. *init.* Sacrificales epulas cum sacerdotibus coenitabat. ℙ Passive impersonaliter. *Macr. Sat.* 2, 13. Ut patentibus januis pransitaretur, et coenitaretur.

COENO, et Ceno, as, avi, atum, a. 1. δειπνέω, coenam sumo. *Cels.* 1, 3. *post med.* Qui vomuit, si mane id fecit, ambulare debet, tum ungi, deinde coenare. *Cic. Q. Fr.* 3, 1, 6. Cum Pomponia foris coenaret. *Id. Fam.* 1, 2. Eo die casu apud Pompejum coenavi. *Hor. Ep.* 1, 7, 70. cum aliquo. *Lucil.* ap. *Cic. Fin.* 2, 8. Coenasti in vita nunquam bene. *Cic. ib.* Coenare libenter. *Pl. Cas.* 3, 6, 19. lepide nitideque. *Gell.* 19, 7. ad aliquem, *h. e.* apud aliquem. ℙ Passive impersonaliter. *Nep. Att.* 14. Neque unquam sine aliqua lectione apud eum coenatum est. *Suet. Tib.* 42. Ut multis ministrantibus coenaretur. *Liv.* 2, 4. Cum coenatum apud Vitellios esset. Quaedam editiones cum antiquis A. 1470. et 1480 habent: *Cum coenati apud Vitellios essent:* ex qua lectione docent nonnulli, aeque recte dici *coenatus sum* in praeterito, ac *coenavi:* quod et *Varro* admittit ap. *Gell.* 2, 25. ℙ De particip. *coenatus*, V. v. praec. ℙ Saepe habet post se accusativum, et significat in coena comedere. *Hor. Ep.* 1, 18, 48. Coenare pulmenta laboribus empta. *Id. Sat.* 2. 3, 134. aprum. *Id. Ep.* 1, 5, 2. olus. *Pl. Rud.* 2, 6, 24. Scelestiorem coenam coenavi tuam, quam quae Thyestae quondam posita est. *Appul. Met.* 4. Saliares se coenasse coenas crederet. *Plin.* 10, 51, 72. Coenare summas rerum naturae opes, *h. e.* in coena absumere. *Id.* 24, 1, 1. Cum remedia vera quotidie pauperrimus quisque coenet. *scil.* herbas comedendo. ℙ Translate. *Pl.* 5, 2, 86. Ecastor coenabis hodie, ut dignum est, magnum malum. *Suet. Aug.* 70. Dum nova Divorum coenat adulteria, *h. e.* inter coenandum adulteria committit cum feminis Dearum habitu sedentibus. ℙ Part. *Coenans* ap. *Hor. Sat.* 2, 8, 18. Sed queis coenantibus una. *Coenaturus* ap. *Cic. Att.* 15, 52. Triclinium, ubi coenaturus ipse Caesar esset. *Coenandus* ap. *Pers.* 5, 9. olla saepe insulso coenanda Glyconi. ℙ De ratione scribendi, V. COENA.

COENOBĪTA, ae, m. Coenobitae dicuntur, qui in eodem simul loco sub iisdem legibus vivunt, quales sunt quos hodie *Fratres* appellamus: de quibus multa *August.* 1, *Mor. Eccles. Cathol.* 31. Est autem Graeca vox a κοινὸς, communis, et βίος, vita. *Hieron. ep.* 22. *n.* 34. et 35.

COENOBĬUM, ii, n. κοινόβιον. Graeca vox est, et proprie significat vitae societatem, et communitatem: a κοινὸς, communis, et βίος, vita. Sed accipitur etiam pro loco, in quo simul vivunt, qui *Coenobitae* dicuntur. *Hieron. ep.* 22. *n.* 36.

[COENOMYIA, ae, f. quadrisyllab. κοινόμυια. *Hieron. ep.* 106. *n.* 86. Κοινόμυια, non, ut Latini interpretati sunt, *musca canina*, dicitur per *v* Graecam litteram; sed juxta Hebraicam intelligentiam per διφθογγον debet scribi οι, ut sit κοινόμυια, id est, *omne muscarum genus. Id. in Isaj.* 3, 7, 10. Misit Dominus ranas, locustas, ciniphes, et coenomyiam. *Vulg. Interpr. psalm.* 77. *v.* 45. Misit in eos coenomyiam. *F.*]

[COENON, i, n. κοινὸν, collyrii genus. *Tochôn, cachets des oculistes* p. 63. Hypni coenon ad claritatem. *Id. ib.* p. 62. P. Aelii Theophiletis coenon ad claritatem. *F.*]

COENOPUS. V. CHAENOPUS.

COENOSĪTAS, atis, f. locus coenosus. *Fulgent. in Contin. Virgil.* p. 156. *Munk.* In temporales gurgitis coenositates, morumque faeculentias transit.

COENOSUS, a, um, adj. βορβορώδης, plenus coeno. *Juven.* 3, 266. Coenosus gurges. *Colum.* 7, 10. lacus. *Sol.* 49. *ad f.* Coenosior liquor.

COENŬLA, et Cenula, ae, f. δειπνάριον, diminut. coenae. *Cic. Tusc.* 5, 32. Hesterna coenula non intellexistis, me pecunia non egere? Adde *Fam.* 9, 24. et *Varr.* ap. *Non.* 1, 6.

COENŬLENTUS, a, um, adj. coeno conspersus. *Tert. Pall.* 4. *a med.* Coenulenti pedes.

COENUM, i, n. βόρβορος, lutum, sordes: a κοινὸν, sordidum. Est enim proprie variarum sordium collectio. In quo differt a *luto*, quod sola aqua et terra constat. Unde *Paul. Dig.* 47, 11, 1. Si quis aliquem coeno, luto oblinierit. [*A *cunire*, i. e. stercus facere, deducendum est coenum. Nam κοινὸς de rebus sordidis, obscoenis nonnisi per euphemismum dicitur, cujus ne vestigium quidem refert *coenum*, ubique putidi, spurci quid significans. Quo differt etiam a *luto* et *limo*, quibus proprie res, ut *calx*, *argilla*, per se nihil fastidiosi continentes, denotari solent. *Döderl.* 2, 37. sq.] ℙ Sed et promiscue usurpatur. *Cic. Tusc.* 4, 24. Male olere omne coenum. *Id. Verr.* 2, 5, 68. Oblitus coeno. *Pl. Poen.* 4, 2, 4. collitus. [**Ov. Met.* 1, 418. Postquam vetus humor ab igne Percaluit solis, coenumque udaeque paludes Intumuere aestu.] *Hor. Sat.* 2, 7, 27. cupiens evellere plantam. *Pl. Bacch.* 3, 1, 17. Ex lutulento coeno elicere aliquem. *Tac. A.* 1, 63. Loca tenacia gravi coeno. *Curt.* 3, 13. Demergi in coenum. *Lucr.* 6, 978. Volvi in coeno. *Lact.* 6, 23. Immergere se coeno. *Cic. fr.* ap. *eund.* 3, 19. Jacere in coeno. *Plin.* 31, 3, 22. Damnantur fontes, qui coenum faciunt. [**Curt.* 4, 3, 25. Clypeos vero aereos multo igne torrebant, quos repletos fervida arena coenoque decocto e muris subito devolvebant, i. e. pulte materiae varii generis, e. colei ferventis, piccis, sulphuris, bituminis, plumbi fluentis etc., quibus uti solebant obsessi ad depellendos hostes.] ℙ Allegorice. *Lucr.* 3, 77. Ipsi se in tenebris volvi, coenoque queruntur, *h. e.* humilem ac sordidam vitam ducere. ℙ Est etiam convicium in sordidum ac vitiosum hominem. *Cic. Dom.* 18. O coenum, o portentum, o scelus! *Id. Sext.* 8. *ad f.* Habeo quem opponam labi illi atque coeno. Adde *Pl. Pseus.* 1, 3, 132. et *Pers.* 3, 3, 3. ℙ Proverb. est illud *Lucil.* ap. *Non.* 2, 539. Mordicus petere aurum e flamma expediat, et coeno cibum. V. FLAMMA. ℙ Scribitur et *caenum* per *ae*. Sic enim legi in veterib. libris, et Virgilio Carpensi, testatur *Manut.* in *Orthogr.* Sed *Dausq.* alteram magis probat: frequentior certe est.

COĒO, is, ivi, et ii, ĭtum, n. 4. σύνειμι, συνήκω, simul eo, convenio, conjungor. *Lucr.* 3, 590. Concursare, coire, et dissultare vicissim. *Ov. Fast.* 3, 753. Millia crabronum coeunt, et vertice nudo Spicula defigunt. [**Id. Met.* 11, 24. Et coeunt, ut aves, si quando luce vagantem Noctis avem cernunt, i. e. undique confluunt. *Tac. A.* 16, 5. ut nomina ac vultus alacritatem, tristitiamque coeuntium scrutarentur. *Id. H.* 1, 28. Quae significatio coeuntium jam militum et paratae conjurationis convenerat. *Id. ib.* 2, 52. Ita trepidi et utrimque anxii coeunt. — *Ov. Met.* 8, 787. Neque enim Cereremque Famemque Fata coire sinunt, i. e. ut alimentorum copia et fames una sint.] *Tac. A.* 4, 69. Coire in aliquem locum. *Hor. Art. P.* 207. Coire aliquo. *Plin. ep.* 1, 5. Coimus in porticum Liviae, cum alter ad alterum tenderemus. [*Hinc de pugnantibus, qui densis ordinibus, orbe facto etc. proelium ineunt. *Virg. A.* 9, 801. Sed manus e castris propere coit in unum. *Curt.* 4, 15. *ad f.* Ergo haud secus quam in tenebris errabant, ad sonum notae vocis, ut signum, subinde coeuntes.] *Liv.* 6, 3. Neque se conglobandi coeundique in unum, aut arma capiendi datur spatium. *Caes. B. C.* 1, 75. Reliqui coeunt inter se, et repentino periculo exterriti, sinistras sagis involvunt, gladiosque distringunt. *Id. B. G.* 6, 21. Gentes quae simul coierunt. *Ov. Her.* 6, 123. Mille procis placui, qui me coiere querentes, Nescio quem thalamis praeposuisse suis, *h. e.* me convenerunt. [*Ita saepissime de matrimonio *Virg. A.* 7, 317. Hac gener atque socer coeant mercede suorum, i. e. conjungantur foedere et matrimonio Aeneae et Laviniae, ut recte explicat Heyne. *Ov. Met.* 4, 60. Taedae quoque jure coissent, i. e. matrimonium iniissent. Ita *Gierig.* qui Gr. συνέρχεσθαι comparat.] *Hor. Art. P.* 12. ut placidis coeant immitia. *Plin.* 11, 28, 34. Cornua bisulcis dentata forcipibus, cum libuit, ad morsum coeuntibus. [**Virg. A.* 11, 860. Donec curvata coirent Inter se capita, i. e. donec se invicem tangerent. *Ov. Met.* 4, 377. Sic ubi complexu coierunt membra tenaci, i. e. in unam formam conjuncta sunt. *Id. ib.* 2, 670. Tum digiti coëunt, i. e. coalescunt, interstitiis sublatis. De conjungendis tuguriorum cacuminibus. *Curt.* 7, 3, 9. Ad ultimum in carinae maxime modum coit.] *Cels.* 2, 8. Palpebrae dormientis non coeunt, sed album oculorum apparet [*i. e. non clauduntur.] (Sic *Val. Fl.* 3, 253. porta coit.) Et *ib.* si in magno abscessu multum puris coit. *Id. ib.* 10. Arteria incisa neque coit, neque sanescit. Sic *Ov. Trist.* 4, 4, 40. Rumpere vulnera coeuntia. Et *ib.* 5, 2, 9. spatioque suo coitura putavi Vulnera. *Plin.* 35, 15, 51. Bitumen spissatur, et in densitatem coit. Sic *Virg. A.* 3, 30. gelidusque coit formidine sanguis. [*Idem quod coerceri, claudi. *Ov. Met.* 5, 440. Est medium Cyanes et Pisaeae Arethusae, Quod coit angustis inclusum cornibus aequor, i. e. coercetur in angustum spatium. *Sil.* 1, 52. Coeuntibus ripis, i. e. coartatis, angustioribus factis.] ℙ *Coire societatem, collegium*, est inire, facere. *Martian. Dig.* 47, 22, 1. Ne sub praetextu hujus illicitum collegium coeant. ℙ Translate. *Hor. Ep.* 1, 3, 32. male sarta Gratia nequicquam coit, et rescinditur. *Prop.* 3, 13, 8. Vix memini nobis verba coisse decem, *h. e.* decem verba nos inter nos fecisse. *Senec. Hippol.* 1043. Ultima facies in monstrum coit, *h. e.* in monstri speciem componitur. ℙ Saepe significat convenire, societatem inire. *Ter. Eun.* 3, 4, 1. Heri aliquot adolescentuli coimus in Piraeeo, in hunc diem ut de symbolis essemus: locus, tempus constitutum est. *Cic. in Senat.* 7. Cum hoc coire ausus es, ut etc.? *paulo ante dixerat*, consociare consilia. *Virg. A.* 11, 292. Coire in foedera. *Suet. Aug.* 32. Plurimae factiones, titulo collegii novi, ad nullius non facinoris societatem coibant. [**Tac. A.* 12, 47. Mos est regibus, quoties in societatem coeant, implicare dextras.] ℙ Hoc sensu saepe dicimus *coire societatem* activo more. *Cic. Phil.* 2, 10. Utinam, Cn. Pompei, cum C. Caesare societatem aut nunquam coisses, aut nunquam diremisses! *Id. Rosc. Am.* 34. Si nullam societatem neque sceleris, neque praemii cum homine ullo coieras. *Id. ib.* 31. Coire societatem cum aliquo de aliqua re. *Paul. Dig.* 17, 2, 65. societatem in rem aliquam faciendam. ℙ Et passive *Cic. Rosc. Am.* 7. *in f.* Societas coitur. Adde *Gell.* 1, 9. *in f.* [**Tac. A.* 2, 65. Postulat, in eundem locum coiretur; posse de controversiis colloquio transigi.] ℙ De congressu animalium generationis causa, frequentissimum est. *Ov., Plin., Colum.* etc. [*Gr. κοιτωνεῖν.], imo et de venereo hominum congressu, ut ex sequentibus patet. *Ov. Her.* 4, 129. Nec quia privigno videar coitura noverca. *Curt.* 5, 1. Liberos, conjugesque cum hospitibus stupro coire. *Senec. Cons. ad Marc.* 17. Dionysius tyrannus arcesset ad libidinem mares, feminasque; et inter foedos regiae intemperantiae greges parum erit simul binis coire. ℙ Hoc sensu habet etiam dativum. *Ov. Her.* 4, 129. idque non solum de mare, sed etiam de femina, ut apud *Ov. ib.* ℙ De congressu pugnantium. *Virg. A.* 12, 708. genitos diversis partibus Orbis Inter se coiisse viros, et cernere ferro. [*Ita saepissime dicitur apud *Curt.* aliosque. De apibus ad pugnam se accingentibus. *Virg. G.* 4, 73. Tum trepidae inter se coeunt, pennisque coruscant, Spiculaque exacuunt rostris aptantque lacertos. De canibus, a quibus Actaeon laceratur. *Ov. Met.* 3, 236. Dominum retinentibus illis, Cetera turba coit, confertque in corpore dentes.] ℙ Hinc *coetus* ap. *Pl.* V. COETUS.

COEPI, isti, it, ἄρχομαι, verb. def. ab antiquo *coepio*, pro incipio. [*Differunt ita, ut *coepi* ad rem, quam quis ordiatur, pertineat; *incipio* magis initium rei notet ac majori quadam vi dicatur. Hinc saepius conjungi solent. *Cic. Verr.* 2, 5, 10. Quum autem ver esse coeperat. . . (sed quum rosam viderat, tum ver incipere arbitrabatur) dabat se labori atque itineribus. *Ov. A. A.* 1, 615. Saepe tamen vere coepit simulator amare, Saepe, quod incipiens finxerat esse, fuit. *Doederl.* 3, 159. sq.] Usurpatur solum in praeteritis perfectis, et plusquamperfectis, in futuris conjunctivi, et infinitivi, et in participiis in *rus*, et in *tus*: vel absolute. *Ov. Her.* 9, 23. Coepisti melius, quam desinis. *Quint.* 10, 1. Nos rite coepturi ab Homero videmur. [**Tac. H.* 2, 47. Civile bellum a Vitellio coepit. *Id. A.* 15, 54. Donec proditio coepit e domo Scevini.] *Pl. Cas.* 3, 5, 57. Cur ego non id perpetrem, quod coepi? *Lucr.* 5, 1415. Sic odium coepit glandis. *Enn.* ap. *Auct. ad Her.* 2, 22. Inde navis inchoandae exordium coepit. *Plin.* 16, 25, 41. Vere coepturo germinant. *Virg. A.* 1, 525. Hioneus placido sic pectore coepit, *h. e.* coepit loqui. [**Tac. H.* 1, 36. Pro vallo castrorum ita coepit] ℙ Vel cum infinito: quod est frequentissimum. *Cic. Att.* 1, 4. Si quando abundare coepero. *Prop.* 4, 4, 72. Hic primus coepit moenibus esse dies. *Virg. G.* 3, 237. Fluctus ut, in medio coepit cum albescere ponto. ℙ Cum infinitis passivis saepius adhibemus part. *coeptus*, *quam coepi. Nep. Epam.* 10. Postquam apud Cadmeam pugnari cum Lacedaemoniis coepit. Adde *Liv.* 26, 46. et *Plin.* 16, 44, 88. V. COEPTUS. [**Tac. H.* 1, 16. Loco libertatis erit, quod eligi coepimus. *Id. ib.* 3, 34. Occidi coepere.] ℙ Regit etiam accusativum, sicut *coepio*, a quo deducitur. *Sil.* 15, 420. dies, quo primum orsi Carthagines altae Fundamenta, novam coepere mapalibus urbem. ℙ Aliquando ita ponitur, ut redundare videatur. *Phaedr.* 1, 3. Male mulcatus graculus Redire moerens coepit ad proprium genus, *h. e.* rediit. *Just.* 14, 5. *ad f.* Cum prohiberi finibus coepisset, *h. e.* cum prohiberetur. *Id.* 4, 5. Tum Demosthenes censere coepit, *h. e.* censuit. ℙ Infinitivum *coepere* perrarum est. *Pl. Pers.* 1, 3, 41. Lubido extemplo coepere est convivium. ℙ Part *Coeptus* V. infra suo loco. ℙ De orthographia, non est dubium, quin per diphthongum *oe* scribendum sit. Ita enim fere in veterib. lapidib. et libris; testibus *Manut.* et *Cellar.* Accedit auctoritas grammaticorum, qui *coepi* a *coepio* hoc est incipio, deduci ajunt, et *cepi* a *capio*. Quod enim apud *Plaut.* legitur in *Merc.* 5, 2, 9. *Lora in manus coepi meas.* Et in *Poen.* 5, 5, 5. *Pignus coepi*: id inconstantiae editionum, et MSS. tribuendum est. In *Monum. Ancyr.* habetur *opera coepta*. Sed hoc exemplum fortasse unicum est.

COEPĬO, is, a. 3. ἄρχομαι, incipio. Verbum est antiquum, minusque usitatum, quam *coepi*, *isti*. Reperitur tamen ap. *Pl.* non semel, ut *Men.* 5, 5, 57. Neque ego pugnas, neque lites coepio. Et *Truc.* 2, 1, 23. Ubi nihil habeat, alium quaestum coepiat. Et *Pers.* 1, 3, 41. Lubido extemplo coepere est convivium. Et *Cato* ap. *Fest.* Coepiam seditiosa verba loqui. Et *Ter. Adelph.* 3, 4, 33. Prius olfecissem, quam ille quidquam coeperet. Ita hic legit *Prisc.* 10, 879. Alii *coeperit*. Adde *Caecil.* ap. *Non.* 2, 159.

CŌĒPISCŌPUS, i, m. qui simul cum alio ejusdem loci, aut provinciae episcopus est. *Hieron. adv. Lucif.* 9., *August. ep.* 3. *extr.*, *Sidon. ep.* 4, 25. et *Justin. Cod.* 1, 1. *sub f.* Adde *Paul. Nol. ep.* 7, (al. 46.) 2. ubi sumitur pro coadjutore episcopi.

COEPTĀTUS, a, um, part. a *coepto*, inchoatus. *Tac. H.* 4, 44. Patres coeptatam libertatem, postquam obviam itum, omisere.

COEPTO, as, a. 1. incipio. Frequentativum est a *coepi*, sed idem fere significat. *Cic. Fin.* 5, 9. Animal coeptat ea, quae naturae apta sentit, appetere. *Lucr.* 1, 267. ne coeptes diffidere dictis. *Tac. H.* 2, 29. Valens coercere seditionem coeptabat. *Solin.* 1. Roma condita est Olympiade septima coeptante. *Ammian.* 20, 4. Coeptante nocte. ℙ Cum accusativo. *Ter. Phorm.* 4, 3, 21. Quid hic coeptat? *Tac. A.* 2, 81. Coeptare seditionem. *Id. H.* 3, 70. hostilia. Et *ib.* 73. fugam. ℙ Particip. *Coeptandus* ap. *Liv.* 20, 12. Ad rebellionem coeptandam.

COEPTUM, i, n. ἀρχή, principium. *Ov. Met.* 1, 2. Dii coeptis aspirate meis. *Id. ib.* 8, 67. Coepta placent. *Id. Trist.* 2, 555. manus ultima coepto Defuit. *Liv.* 23, 35. *ad f.* Coepta enuntiare. Et *ib.* 41. impedire. *Senec. Theb.* 103. Desistere coepto. *Sil.* 16, 224. vanique absistere coepti Spe jubet. *Suet. Ner.* 34. Coeptorum exitum opperiri.

COEPTUS, a, um, part. a *coepi*. Ponitur pro ipso activo praeterito *coepi*, et jungitur cum infinitis passivis. *Cic. Divin.* 2, 2. *ad f.* Quoniam de republica consuli coepti sumus. *Id. Or.* 1, 37. Ante petita est pecunia, quam esset coepta deberi. *Pl. Men.* 5, 1, 18. Coepta est appellari canis. *Nep. Annib.* 21. Vasa fictilia in naves conjici coepta sunt. *Caes. B. G.* 1, 6. Undique in murum lapides conjici coepti sunt. Et *ib.* 4, 18. Materia coepta erat comportari. Et *ib.* Pons institui coeptus est. *Auct. B. Hisp.* 15. Insequenti tempore pro muro pugnari coeptum est. ℙ Adjective, *Sall. Jug.* 24. Bellum coeptum, et patratum. *Ov. Fast.* 4, 16. Opus coeptum perficere. *Tac. A.* 1, 65. Coepta luce. Et *ib.* 12, 31. Coepta hieme. *Id. ib.* 50. Romanus propero agmine limitem a Tiberio coeptum scindit, *h. e.* institutum, factum.

COEPTUS, us, m. idem quod coeptum. *Cic. Fin.* 4, 15. Primos suos quasi coeptus appetendi fuisse, ut se conservaret, etc. *Stat. Theb.* 12, 643. dignas insumite mentes Coeptibus.

COĒPŬLONUS, i, m. qui simul epulatur. *Pl. Pers.* 1, 3, 20. Te coepulonus compellat tuus.

COĒQUĪTO, as, simul equito. Adstruunt quidam ex *Liv.* 37, 18. *in f.* Coequitaverant autem sex millia equitum, etc. sed plerique leg. *cum equitatu: erant autem* etc.

[COERĀNUS, i, m. χοίρανος, princeps, dux. Est cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Marin. Frat. Arv.* CLXXVIII. P. Aelius Coeranus. *F.*]

COERĀRE, pro *curare*, in edicto aedilium ap. *Gell.* 4, 2. et in veteri senatusconsulto ap. *eund.* 15, 11. antiqua scriptura est, nec facile in usum traducenda, quamquam saepissime in *Inscriptionibus* etiam post Augusti tempora insculptis *coeravit*, et *coerarunt* legere est pro *curavit* et *curarunt*.

COERĀTOR pro *curator* est antique dictum a *Cic. Leg.* 3, 4.

COERCĔO, es, ui, cĭtum, a. 2. συνείλεω, περιβάλλω, complector, cingo, ambio: a *con*, et *arceo*. *Cic. N. D.* 2, 40. Restat ultimus, omnia cingens et coercens coeli complexus. *Id. ib.* 22. Mundus omnia complexu suo coercet et continet. *Virg. A.* 6, 439. et novies Styx interfusa coercet. ℙ Significat etiam continere, includere, et veluti constringere aliquid, ne ultra crescat, aut evagetur. *Cic. Brut.* 91. *ad f.* Fluvium extra ripas diffluentem coercere. *Liv.* 21, 31. *ad f.* Coercere amnem ripis. *Cic. Senect.* 15. Vitem serpentem multiplici lapsu amputans coercet ars agricolarum. *Cels.* 5, 19. *n.* 19. Emplastrum, quod supercrescentem carnem coercet. *Id.* 7, 7. *n.* 14. Ovi album imponendum, quod inflammationem coerceat. *Hor. Ep.* 9, 35. Caecubum coercet nauseam. *Ov. Met.* 1, 477. Vitta coercebat positos sine lege capillos. *Id Trist.* 2, 531. Coercere aliquem arcto spatio. *Id. Met.* 5, 643. ora aequorum frenis. *Tac. A.* 1, 11. aliquid intra fines. *Plin.* 10, 50, 72. carcere animalia. *Virg. A.* 9, 27. Messapus primas acies, postrema coercent Tyrrhidae juvenes. *Cato R. R.* 139. Coercere lucum, *h. e.* conlucare, coinquire. V. COLLUCO et COINQUIRE. ℙ Translate. *Ov. Pont.* 4, 8, 73. Coercere verba numeris, *h. e.* metro ligare. ℙ Saepe est reprimere, refrenare, cohibere. *Cic. Fin.* 1, 1. Coercere, et reprimere aliquid. *Id. Fin.* 2, 22. Poenae aut infamiae metu coerceri. *Caes. B. C.* 1, 67. Coercere milites, et in officio continere. *Cic. Tusc.* 2, 21. Ut ratio coerceat temeritatem. *Id. Or.* 1, 43. Coercere cupiditates. *Id. Verr.* 2, 3, 89. unius improbi supplicio multorum improbitatem. *Id. Att.* 1, 18. Resecare libidinem, coercere juventutem. *Liv.* 2, 23. iras. *Curt.* 7, 6. defectionem. *Tac. A.* 2, 43. spes alicujus. *Suet. Ner.* 4. aliquem edicto. *Id. Aug.* 42. severissima voce aliquem. *Senec. Hippol.* 213. Se. ℙ Item punire, castigare, *Cic. Offic.* 3, 5. Morte, exsilio, vinculis, damno coercere aliquem. *Id. Catil.* 1, 1. *ad f.* acrioribus suppliciis civem perniciosum, quam acerbissimum hostem. *Hor. Sat.* 1, 3, 34. aliquem fuste. ℙ Addunt quidam poni etiam pro cogere, compellere: sed ad id confirmandum minus idoneis utuntur exemplis. Nam quod afferri potest ex *Messala Corvino de progen. Aug.* 23. *ad f. Superatos hostes Romae cohabitare coercuit:* libellus ille incertae admodum est auctoritatis, et, si *Vossium* audis, omnino nullius. ℙ Particip. *Coercendus* ap. *Curt.* 8, 1. Ad quos (*equites*) coercendos, etc.

COERCĬO. V. v. seq.

COERCĪTĬO, onis, f. κάθειρξις, actus coercendi, cohibitio, refrenatio: a supino *coercitum* verbi *coerceo*. *Senec. Ira* 2, 27. *ad f.* Indignamur, aliqua admonitione, aut coercitione nos castigatos. *Quint.* 9, 2. *sub in.* Interpellatio, interpellantis coercitio, contentio, purgatio. *Cels.* 3, 18. Onerare aliquem asperioribus coercitionibus. ℙ Item restrictio, in angustum compressio. *Arnob.* 6. p. 203. Concludi se patiuntur, et in sedis obscurae coercitione latitare. ℙ Item facultas coercendi, imperium, quo magistratus aliquem coercere, et punire potest. *Suet. Claud.* 38. Coercitionem popinarum aedilibus ademit. *Id. Aug.* 45. Coercitionem in histriones magistratibus ademit. *Paul. Dig.* 1, 21, 5. Jurisdictio sine modica coercitione nulla est. *Vetus lex* ap. *Hyg. de limit.* p. 207. *Goes.* Quos agros dedero, assignavero, in eis agris jurisdictio, coercitioque esto coloniae illius, cujus civibus agri assignabuntur. ℙ Item punitio, castigatio, poena. *Liv.* 4, 53. Ferre damnum, aliamque coercitionem adversus aliquem. *Julian. Dig.* 50, 16, 200. Coercitio capitalis. *Paul. ib.* 48, 1, 2. pecuniaria. ℙ In plerisque horum, quos adduximus, locis (et ap. *Lact. in Epit.* 2. *ad f.* et *August. ep.* 48, 2.) alii legunt *coercio*, vel *coertio*, aut *coerctio:* quod videtur per syncopen factum, quemadmodum a *pueritia* fit *puertia* etc.

COERCĪTOR, oris, m. qui coercet, et continet, ac servat. *Eutrop.* 7, 20. Diligens coercitor disciplinae militaris.

COERCĪTUS, a, um, part. a *coerceo*. *Plin.* 12, 1, 2. Galliae Alpibus coercitae. *Ov. Her.* 14, 3. Clausa domi teneor, gravibusque coercita vinclis. ℙ Item punitus. *Suet. Aug.* 40. Ambitus multiplici poena coercitus. *Tac. A.* 2, 85. Libido feminarum coercita.

[COERIENSIS, e, adj. ad oppidum Lusitaniae pertinens, cui nomen Coere, vel Coero, nunc *Coura*. In nummo apud *Sestin. Descriz. delle med. Isp.* p. 6. Coeriens. *scil.* municipium Coeriense. *F.*]

COERO. V. COERARE.

COERRO, as, a. 1. oberro, simul cum aliis obambulo. *Paul. Dig.* 1, 15, 3. Sciendum praefectum vigilum per totam noctem vigilare debere, et coerrare calceatum.

COERŬLĔUS, etc. V. CAERULEUS.

[COETE, es, f. κοίτη, cubile. Est cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Grut.* 622, 9. Laelia Coete. *F.*]

[COETŌNĬCUS, a, um, adj. ad cubiculum pertinens, cubicularius: a κοιτών, cubiculum. Nomen servile Rom. *Inscr.* ap. *Don. cl.* 10. *n.* 59. Coetonico filio Coetonicus fecit. *F.*]

[COETŌNIS, idis, f. κοιτωνίς, parvum cubiculum, seu parvus lectulus. Est cogn. Rom., et nomen servile. *Inscr.* ap. *Grut.* 606, 7. Antonia Coetonis. Alia ap. *eund.* 1042, 5. Coetonidi ancillae. *F.*]

COETUS, us, m. συνουσία, idem quod *coitus*, et ab eodem *coeundi* verbo descendens. Significat enim connexionem, conjunctionem, congressum plurium rerum simul coeuntium. *Gell.* 14, 1. Stellarum coetus, et discessiones. *Lucr.* 2, 1001. Mors dissipat coetum rerum. ℙ Hinc alii *coetus*, alii *coitus* legunt in locis, quae subjicio. *Curt.* 9, 4. Amnium coetus maritimis similes fluctus movent. *Lucret.* 3, 858. Nil tamen hoc ad nos, qui coetu conjugioque Corporis, atque animae consistimus uniter apti. *Poeta Gellii aequalis* ap. *eund.* 19, 11. et *Macr. Sat.* 2, 2. *in f.* si morae quid plusculae Fuisset in coetu osculi. *Auson. ep.* 108. ubi cassa libido Femineos coetus, et non sua bella lacessit. In loco *Lucretii* (cui adde similem 2, 918.) qui *coitu* legunt, disyllabum faciunt per synaeresim. ℙ Pro congressu pugnantium. *Pl. Amph.* 2, 2, 25. Eos auspicio meo atque ductu, primo coetu vicimus. ℙ Saepissime ponitur pro congregatione et conventu hominum. Et proprie quidem nomen est multitudinis magnae coeuntis ex consensu, ut *Senec. Excerpt. Controv.* 3, 8. docet. *Cic. Fin.* 2, 24. Opiniones, quae in senatu, quae apud populum, quae in omni coetu concilioque proferendae sint. *Id. Or.* 1, 8. Posse dicendo tenere hominum coetus. *Id. Fin.* 2, 4. Coetus matronarum. *Id. Verr.* 2, 5, 72. Omnes Dii, qui vehiculis tensarum solemnes coetus ludorum initis. *Id. Senect.* 23. Cum ad illud divinum animorum concilium coetumque proficiscar. *Suet. Cal.* 32. Coetus epulantium. *Tac. H.* 4, 45. multitudinis. *Id. A.* 3, 40. Per conciliabula et coetus seditiosa dissere. *Cic. Cat.* 1, 3. Coetus nefarii. Et *ib.* 4. *ad f.* Dimittere coetum. *Ov. Met.* 13, 897. Coetu soluto discedere. *Tac. A.* 13, 18. Frequentari coetu salutantium. *Id. ib.* 1, 16. Miscere coetus, *h. e.* congregare, cogere. *Suet. Caes.* 41. Movere novos coetus. *Virg. A.* 5, 43. Advocare socios in coetum. *Tac. A.* 2, 40. Celebrare coetus clandestinos. *Id. ib.* 16, 34. Agere coetus frequentes illustrium virorum. *Senec. Controv. l. c.* Qui coetum, et concursum fecerit, capitale sit. ὀχλαγωγήσει, ὀχλοποιήσει. [*Dicitur etiam de scholis philosophorum. *Liv.* 1, 18. (de Pythagora) Juvenum aemulantium studia coetus habuisse constat. *Ov. Met.* 15, 66. Coetusque silentum, Dictaque mirantum — docebat.] ℙ De cycnis *Virg. A.* 1, 401. ludunt stridentibus alis, Et coetu cinxere polum. ℙ Translate. *Auct. Decl. in Sall.* 6. Coetus omnium vitiorum. ℙ *Coetu* pro *coetui* habet *Catull.* 66, 37. coelesti reddita coetu. Et 64, 385. sese mortali ostendere coetu.

COEUS, i, m. disyllab. Κοῖος, unus ex Gigantibus, Terrae filius, et secundum quosdam Latonae pater. *Virg. G.* 1, 278. tum partu Terra nefando Coeumque, Iapetumque creat, saevumque Tiphoea. *Ov. Met.* 6, 185. Nescio quoque audete satam Titanida Coeo Latonam praeferre mihi. Adde *Propert.* 3, 7, 48. et *Tac. A.* 12, 61. ℙ Quidam scribunt *Coeus*, et *Ceus*.

*COEXEMPLUM, i, n. simile exemplum. *Sarisb.* 8, 19. Coexemplo suo aliquem ad mortem animare. *B. A.*

COEXERCĪTĀTUS, a, um, part. ab inusit. *coexercito*, simul exercitatus, συγγεγυμνασμένος. *Quint.* 2, 17. *sub f.* Ars constat ex praeceptionibus consentientibus, et coexercitatis ad finem vitae utilem.

*COEXSULTO, as, una cum aliquo exsulto. *Paul. ep.* 18. *B. A.*

*COEXUL, ulis, socius exilii *Sarisb. ep.* 205. Ego et coexules experimur. *B. A.*

*COEXULO, as, n. 1. *Sarisb. ep.* 174. *B. A.*

*COGAMUS, i, Lydiae amnis, ad montem Tmolum. *Plin.* 5, 29. *B. A.*

COGGYGRĬA. V. COCCYGIA.

COGITĀBĬLIS, le, adj. διανοητικὸς, sub cogitationem cadens. *Senec. ep.* 58. *ante med.* Quod est, nec visu, nec tactu, nec ullo sensu comprehenditur, cogitabile est. *Appul. Apol.* Deus paucis cogitabilis, nemini effabilis.

COGITĀBUNDUS, a, um, adj. qui multum cogitat, σύννους. *Gell.* 2, 1. Stare solitus Socrates dicitur ore atque oculis eundem in locum directis cogitabundus.

[COGITĀMEN, inis, n. idem ac cogitatio. *Tertull. Trinit.* 6. Necessaria haec membra hominibus fuerunt, non Deo, quia inefficax hominis consilium fuisset, nisi cogitamen corpus implesset. *F.*]

*COGITAMENTUM, i, n. cogitamen. *Gloss. Lat. Gr.* Cogitamentum ἐνθύμημα. V. etiam *Vulgat. Interpr. Esdr.* 4, 7, 22. *B. A.*

COGĪTĀTE, adv. ἐκ προνοίας, consulto, accurate. *Cic. Arch.* 8. Quae vero accurate cogitateque scripsisset. *Pl. Mil.* 3, 3, 68. Abeamus ergo intro, haec uti meditemur cogitate. *Id. Poen.* 5, 4, 51. Verba facere cogitate, commode. *Id. Trin.* 2, 2, 46. Minus caute, et cogitate rem suam tractare.

COGĪTĀTIM, adverbialiter pro cogitate. *Festus.*

COGĪTĀTĬO, onis, f. ἔννοια, quasi coagitatio, id est longa, in mora consilii explicandi, rerum agitatio, vel ut *Plato* definit *in Theaeteto*, et *Sophista*, interior collocutio, qua sese animus noster alloquitur. [*Cic. *Off.* 1, 44, 156. Ob eamque causam eloqui copiose, modo prudenter, melius est, quam vel acutissime sine eloquentia cogitare: quod cogitatio in se ipsa vertitur. cet.] *Cic. Mil.* 29. Fingite animis: liberae enim sunt cogitationes, et quae volunt, sic intuentur, ut ea cernimus quae videmus. Fingite igitur cogitatione imaginem, etc. *Id. Or.* 3, 5. Omne illud tempus Crassus posuit in acerrima et attentissima cogitatione. Et *ib.* Defixum esse in cogitatione aliqua. Et *ib.* 1, 50. Multa animo, et cogitatione percurrere. *Id. Flacc.* 27. *in f.* comprehendere. *Id. Fam.* 3, 11. Complecti aliquid cogitatione. [*Id. *Off.* 2, 1, 2. Omnes suas curas cogitationesque in rem aliquam conferre.] *Id. N. D.* 1, 37. *ad f.* percipere. *Id. Orat.* 2, 30. conquirere. *Id. Tusc.* 1, 22. Intelligere et cogitatione comprehendere, qualis sit animus. *Id. Agr.* 1, 2. *ad f.* Versantur in animo meo multae et graves cogitationes. [*Curt. 8, 3, 14. Variae hinc cogitationes invicem animum diversa agitantem commovent.] *Id. in Senat.* 7. Hoc me adducit in eam cogitationem, ut, etc. *Id. Or.* 2, 44. Omni mente in ea cogitatione curaque versor, ut, etc. *Id. ib.* 1, 2. Convertere se aliquo, animo et cogitatione. *Senec. Benef.* 6, 7. Convertere aliquo cogitationem. *Sulpic.* ad *Cic. Fam.* 4, 5. Venire in cogitationem aliquam. Et *ib.* incidere. *Tac. H.* 4, 86. Agitare aliquid cogitatione. *Caes. ad Opp. post Cic. ep.* 8, 9. *ad Att.* Suscipere cogitationem de re aliqua. *Cic. Att.* 14, 20. Suscipere cogitationem, quidnam agendum sit. *Id. Parad.* 1, 3. habere alicujus rei, *h. e.* de re quapiam cogitare, ejusque curam habere. *Quint.* 12. *sub f.* Eam co-

gitationem habuit, ut, etc. *h. e.* ita putavit, eam habuit opinionem. *Cic. Amic.* 9. Abjicere cogitationes suas in rem humilem atque contemptam. [*Hoc fere semper in malam partem dici solet.] *Id. Att.* 7, 3. Injicere alicui cogitationem de re aliqua etc. *Id. N. D.* 1, 9. Hoc ne in cogitationem quidem cadit. *Hirt. B. Alex.* 12. Deponere cogitationem alicujus rei. [*Tac. H.* 1, 7. Cogitatione rerum novarum abstinere. *Id. ib.* 1, 23. Sceleris cogitatio. *Curt.* 7, 8, 4. Tanta erat apud eos, veneratio regis, ut facile periculi quod horrebant, cogitationem praesentia ejus excuteret.] *Curt.* 7, 1. Horum cogitatio subibat exercitum, *h. e.* cogitabat haec exercitus. [*Quint. Inst.* 1, 7. p. 92. Redit autem illa cogitatio, quosdam fore.] *Id.* 6, 6. Versare se ad omnes cogitationes. *Id.* 10, 8. Volvere secretas cogitationes inter se. *Id.* 8, 5. vertere in bellum. *Nep. Alcib.* 9. Omni cogitatione ferri ad patriam liberandam. [*Tac. A.* 12, 5. Adsumere conjugem, cui cogitationes intimas tradat. *Id. ib.* 15, 54. Atque ipse moestus et magnae cogitationis manifestus erat, quamvis laetitiam magis sermonibus simularet.] ℙ Speciatim dicitur de meditatione, qua oratores, et poetae opera sua moliuntur, et mente praeparant, antequam scribant: de qua *Quint. toto cap.* 6. *l.* 10. ℙ *Cogitationis poenam nemo patitur*, dictum est *Ulp. Dig.* 48, 19, 18., quod in proverbium abiit, cum significamus, non esse puniendum aliquem, quod male cogitaverit. ℙ Accipitur aliquando pro deliberatione, et proposito. *Suet. Cal.* 48. Vix a tam praecipiti cogitatione revocatus, inhiberi nullo potuit modo, quin, etc. [*Cic. Fam.* 9, 20. Nam omnem nostram de re publica curam, cogitationem de dicenda in senatu sententia, commentationem causarum abjicimus. *Suet. Nero* 47. Cogitatio in posteram diem dilata. *Tac. H.* 1, 27. Audiente Othone, idque, ut laetum e contrario, et suis cogitationibus prosperum interpretante. *Curt.* 9, 3, 9. Digna prorsus cogitatio animo tuo, sed altior nostro.] ℙ Item pro ipsa re solerter excogitata, invento. *Vitruv. praef.* 2. Ad te cogitationes et formas affero dignas tua claritate. ℙ A *Cicerone* sumitur non semel pro ipsa cogitandi facultate, hoc est mente, ratione, ingenio, solertia, ut *Leg.* 1, 7. Homo solus ex tot animantium generibus particeps rationis et cogitationis. Et *N. D.* 3, 9. Nihil est mundo melius in rerum natura: ne in terris quidem urbe nostra. Num igitur idcirco in urbe esse rationem, cogitationem, mentem putas? *Id. ib.* 2, 7. Illud autem, quod vincit omnia, rationem dico, et, si placet pluribus verbis, mentem, consilium, cogitationem, prudentiam, etc. *Id. Verr.* 2, 2, 54. Verres ingenio, et cogitatione nulla, *h. e.* hebes, stupidus, stultus.

COGĬTĀTO, adv. cogitate. *Cic. Off.* 1, 8. *ad f.* Permultum interest, utrum perturbatione aliqua animi, an consulto, et cogitato fiat injuria. Ita *Manut.* et *Victor.* Alii cum *Graevio* leg. *cogitata.*

COGĬTĀTŌRĬUM, ii, n. receptaculum cogitationum. *Tertull. Resurr. carn.* 15. Caro erit omne animae cogitatorium.

COGĬTĀTUS, a, um, part. a *cogito*, *διανοηθείς*, meditatus, animadversus. *Cic. Phil.* 2, 34. Attuleras domo meditatum et cogitatum scelus. [*Curt.* 6, 10, 14. Scelerati conscientia obstrepente cum dormire non possunt, agitant eos furiae, non cogitato modo, sed etiam consummato parricidio.] *Nep. Dat.* 6. *in f.* Quod ad suam perniciem fuerat cogitatum, id ad salutem convertit. [*Curt.* 5, 10, 5. Diu omnibus cogitatis, placuit, i. e. expensis et consideratis.] ℙ *Cogitatum*, *i*, est cogitatio, vel res cogitata. [*Cic. Agr.* 1, 1. Haec per Deos immortales utrum esse vobis cogitata sapientum an optata furiosorum videntur?] *Id. Brut.* 72. *ad f.* Cogitata praeclare eloqui. [*Terent. *Phor.* 2, 1, 53. Non potuit cogitata proloqui.] *Id. Dejot.* 7. perficere. *Nep. Pausan.* 3. patefacere.

COGĬTĀTUS, us, m. idem quod cogitatio, vel cogitatum. *Senec. ep.* 11. *sub fin.* O felicem illum, quem non aspectus tantum, sed etiam cogitatus emendat! *Appul. Met.* 4. Divinato et antecapto meo cogitatu. Adde *Tertull. Idolol.* 23.

COGĬTO, as, avi, atum, a. 1. *ἐννοέω*, est plura mente cogere, seu colligere ad aliquid inveniendum, eaque agitare cum aliqua mora consilii explicandi: a *coagito* per syncopen, vel a *cogo*, quia mens plura in unum cogit, unde quae sibi videantur optima, vel utilissima eligere possit, ut ait *Varr. L. L.* 5, 6. *Cic. Att.* 9, 6. *extr.* Ad haec igitur cogita, mi Attice, vel potius excogita. *Id. Or.* 1, 51. *ad f.* Velle, cogitare, sentire, opinari. *Id. Acad.* 4, 12. Nihil agens ne cogitari quidem potest, quale sit. *Pl. Merc.* 2, 3, 10. Neque, quid loquar, cogitatum est. *Ter. Eun.* 1, 1, 11. Dum tempus est, etiam atque etiam cogita. [*Id. *ib.* 3, 3, 1. Profecto quanto magis magisque cogito. *Id. ib.* 5, 8, 43. Cogita modo! Tu hercle cum illa Phaedria Et libenter vivis.] *Sulpic.* ad *Cic. Fam.* 4, 5. Coepi egomet mecum sic cogitare: Hem, nos homunculi, etc. *Cic. Tusc.* 2, 24. Toto pectore, ut dicitur, cogitare, quam honestum sit, etc. *Id. Rabir. perduell.* 10. Spe, atque animo de se, et gloria sua cogitare. Et *Fin.* 5, 2. Acrius et attentius cogitare. *Id. Fam.* 1, 7. toto animo de re aliqua. *Id. Agr.* 2, 24. et *Cato* ap. *Gell.* 16, 1. aliquid cum animo suo. [*Liv.* 44, 18. Cogitare omnia animo.] *Ter. Ad.* 1, 1, 5. in animo. *Cic. Leg.* 2, 1. Nihil his in locis, nisi saxa, et montes cogito. [*Id. Fam.* 8, 16. Nihil nisi atrox et saevum cogitat atque etiam loquitur. *Id. Off.* 3, 19. Itaque talis vir non modo facere, sed ne cogitare quidem quidquam audebit, quod non audeat praedicare. *Id. Or.* 1, 1. Cogitare id quod res est. *Id. Fam.* 15, 16. Si insulam Britanniam coepero cogitare. *Ter. Ad.* 1, 1, 10. Quia non rediit filius, quae cogito? *Tac. A.* 4, 28. Non enim se caedem Principis et res novas uno socio cogitasse. *Id. ib.* 11, 6. Qui famam in posteros, praemia eloquentiae cogitavissent pulcherrima. *Curt.* 8, 7, 10. Sunt hic, qui rem pulcherrimam cogitaverunt, i. e. conjurationis consilium coeperunt. *Id.* 6, 11, 14. Quid quaestione opus est? Cogitavi, volui (confessio de parricidio).] *Cic. Cat.* 2, 9. *ad f.* Desinant furere, ac proscriptiones, et dictaturas cogitare. *Ter. Phorm.* 2, 1, 13. Pericla, damna, exsilia peregre rediens semper cogites, aut filii peccatum, aut uxoris mortem. *Id. Eun.* 4, 2, 3. Aliam rem ex alia cogitare. *Petr. Sat.* 82. caedem, et sanguinem. *Martial.* 1, 116. suspendium. *Pl. Mil.* 2, 2, 46. curas. *Anton.* ad *Cic. post ep. ad Att.* 13, 14. Humaniter, et sapienter, et amabiliter cogitare in aliquem. [*Nep. Hannib.* 2. Quare si quid amice de Romanis cogitabis. *Suet. Caes.* 75. Ac si qua post hac aut cogitarentur gravius adversus se aut dicerentur.] *Tibull.* 4, 4, 19. Te solum candida secum Cogitat. [*Adde *eund. ib.* 5, 10., ubi iterum de amantibus dicitur. Si modo, cum de me cogitat, illa calet.] ℙ Cum infinito. *Cic. Att.* 2, 9. *in f.* Antium me ex Formiano recipere cogito. *Ter. Heaut.* 3, 3, 46. Quid facere cogitas? *Hor. Ep.* 1, 2, 5. Si comportatis bene rebus cogitat uti. *Cato R. R.* 3. Aedificare, diu cogitare oportet; conserere, cogitare non oportet, sed facere oportet. ℙ Ellipsis est in his, quae sequuntur. *Cic. Att.* 16, 2. *a med.* In Pompejanum cogitabam. *scil.* ire. *Id. ib.* 9, 1. Lepidus cras cogitabat. *scil.* proficisci. ℙ *Bene*, vel *male cogitare de aliquo* est alicui beneficium, vel malum parare. *Cic. Senect.* 6. Carthagini male jamdiu cogitanti, bellum multo ante denuncio. [*Adde *Eund. Fam.* 8, 12.] ℙ Translate. *Virg. G.* 1, 462. quid cogitet humidus Auster, Sol tibi signa dabit. [*Scil. vento in personam mutato. Eadem significatione legitur ap. *Hor. Od.* 2, 11, 2. Quid bellicosus Cantaber, et Scythes cogitet, remittas quaerere.] ℙ Part. *Cogitaturus* ap. *Hirt. B. Alex.* 32. Nihil jam de bello essent cogituri. *Cogitandus* ap. *Caes. B. G.* 33. Quare sibi eam rem cogitandam putaret.

COGNĀTĬO, onis, f. *συγγένεια*, conjunctio naturae et sanguinis. *Cic. Verr.* 2, 2, 10. Ut quisque te maxime cognatione, affinitate, necessitudine aliqua attingebat. *Id. ib.* 43. Amplissima cognatione, et plurimis amicitiis vir. *Id. ib.* 26. Est mihi tecum cognatio. *Id. ib.* 2, 4, 33. Cognatione esse conjunctum cum aliquo. *Id. Fin.* 5. *init.* Cognatione patruelis, amore germanus. [*Plin. *Pan.* 37, 3. Cognationis jura impetrare, i. e. ut liberi essent in potestate patria et in sacris iisdem, ut possent patri etiam ab intestato succedere.] ℙ [*Cara cognatio* vocabatur dies solemnis, qui et *Charistia*, quam vocem V. supra suo loco. *Mart.* 9, 55. Cara daret solemne tibi cognatio munus. Adde *ib.* 56. *Inscr.* ap. *Fabrett.* p. 724. *n.* 443. Item VIII. K. Mart. die Karae cognationis ad Martii eodem loco dividerent sportulas, panem et vinum. *Tertull. Idolol.* 10. Etiam strenae captandae, et septimontium, et brumae, et carae cognationis honoraria exigenda omnia. *Auson.* etiam *praef. Parent.* ejus diei festi meminit. *F.*] ℙ De brutis animalibus. *Plin.* 8, 50, 76. Cognatio caprarum. *Id. ib.* 42, 64. equorum. ℙ Et de plantis. *Id.* 16, 12, 23. Cognatio arborum. *Id.* 19, 6, 33. caeparum. ℙ Sumitur aliquando pro ipsis cognatis. *Cic. fragm.* ap. *Quint.* 8, 3. Cum tibi tota cognatio in sarraco advehatur. Adde *Plin.* 35, 10, 36. *n.* 8. et *ib.* 11, 40. *n.* 30., ubi duas celebrium pictorum tabulas *cognationis* nomine appellat, quod in iis cognatorum multitudo depicta fuit. ℙ Translate accipitur pro quacumque conjunctione, similitudine, et convenientia unius rei ad aliam. *Cic. Verr.* 2, 4, 37. *in f.* Cognatio studiorum et artium propemodum non minus est conjuncta, quam ista generis et nominis. [*Id. N. D.* 3, 11, 28. Itaque illa mihi placebat oratio de convenientia consensuque naturae, quam quasi cognationem continuatam conspirare dicebas.] *Id. Div.* 1, 30. *ad f.* Animus tenetur cognatione Deorum. *Id. Or.* 56. Numerus non habet aliquam necessitudinem, aut cognationem cum oratione. *Id. Div.* 2, 14. *in f.* Distantium rerum cognatio naturalis. *Plin.* 6, 33, 39. Regioni alicui societas est, sive cognatio dierum, ac noctium cum alia, *h. e.* habet dies ac noctes ejusdem longitudinis. *Id.* 2, 105, 109. Bitumini magna cognatio ignium. *Id.* 16, 36, 64. Cognatio papyri cum calamis. [*Quint. Inst.* 1, 4. p. 42. Quare discat puer, quid in litteris proprium quid commune, quae cum quibus cognatio. *Id. ib.* 7, 10. p. 651. Est autem quaedam inter hos status cognatio.]

COGNĀTUS, a, um, adj. a *con*, et *gnatus* pro *natus*, *συμφυής*, *συγγενής*, *ὁμοφυής*, simul natus. *Ov. Met.* 1, 80. recens tellus, seductaque nuper ab alto Aethere cognati retinebat semina coeli. [*Cognati*, non terrae, sed animae. Ita recte *Gierig.* h. l. explicat, *comp. Cic. Leg.* 1, 9. *Plin. H. N.* 2, 26. *Lucr.* 2, 990., ubi de animae cum coelo conjunctione dicitur. Igitur male haec verba h. l. collocata videntur.] *Juven.* 5, 103. Anguilla longe cognata colubrae. ℙ Saepissime dicitur de hominibus, qui sanguine invicem conjuncti sunt, et ab uno eodemque progenitore nati. Quomodo differant ab *agnatis*, V. AGNATIO. *Pl. Poen. prol.* 96. Alteram efflictim perit, suam sibi cognatam, imprudens. *Id. ib.* 5, 4, 86. Vos estis ambae meae filiae: et hic est cognatus vester, *h. e.* filius fratris mei. Et *Cic. ad Quirit.* 1, 3. Pro Popillii reditu adolescentes filii, multi praeterea cognati atque affines deprecati sunt. *Id. Rosc. Am.* 34. Tot propinqui cognatique optime convenientes. ℙ Latius aliquando accipitur. *Ov. Met.* 9, 412. Cognatumque latus Phegeius hauserit ensis, *h. e.* hominis affinitate conjuncti. Sic *Lucan.* 1, 4. Cognatae acies, *h. e.* Caesaris ac Pompeji, generi et soceri. *Sil.* 11, 179. Capys magno cognatus Iulo. *Virg. A.* 3, 502. Cognatae urbes, populique propinqui, *h. e.* a populis ejusdem gentis conditae. Sic *Stat. Th.* 1, 11. cognataque moenia Baccho, *h. e.* Thebae, nam Semele Bacchi mater Thebana fuit. *Id. ib.* 102. Tartara dicit cognata Tisiphones, quae in fabulis est soror Tartari, ut est ap. *Hygin. praef. Sidon. carm.* 15, 27. Plurimus hic Briareus populoso corpore pugnat, Cognatam portans aciem. *Hor. Sat.* 2, 6, 63. O quando faba Pythagorae cognata. *scil.* Pythagoras, teste *Plin.* 18, 12, 30., docebat in faba mortuorum animas esse. [*Prop.* 3, 7, 10. Cognatos inter humare rogos, i. e. inter cineres et ossa propinquorum.] ℙ Dicitur etiam de brutis animalibus. *Plin.* 10, 3, 4. de aquilis: Cognatum genus excipiunt, et educant cum suis. ℙ *Cognatas terras* dixit *Claudian. Rapt. Pros.* 1, 144. Siciliam et Italiam, quia olim conjunctae fuerunt: et *cognatos nubibus amnes. Stat. Th.* 1, 200., quia ex nubibus fiunt imbres, unde amnes crescunt. ℙ Translate est similis, conveniens. *Cic. Univ.* 6. Deus mundo formam maxime sibi cognatam et decoram dedit. *Id. Or.* 3, 51. Nihil est tam cognatum mentibus nostris, quam numeri, atque voces. *Hor. Sat.* 2, 3, 280. Vocabula cognata rebus. *Plin.* 36, 24, 59. Cognata calci res gypsum est. *Id.* 16, 10, 16. Sex genera cognatarum arborum picem ferunt. ℙ Sequiori aevo Latinitatis *cognatus* dici coeptus est maritus sororis meae: et *cognata* uxor fratris mei: ex quo venit Italica vox *cognato*. Sunt in hanc rem tres *Inscr.* ap. *Fabrett. c.* 3. *n.* 184. 588. et 589. et alia ap. *De-Vita Antiquit. Benevent. cl.* 9. *n.* 80. et ap. *Grut.* 895, 4. ℙ *Cognatum* pro *cognatorum* est ap. *Pl. Amph.* 2, 211.

COGNĪTĬO, onis, f. *γνῶσις*, actus cognoscendi, intelligentia, notio, scientia. *Cic. Top.* 18. Causarum cognitio cognitionem eventorum facit. *Id. Fin.* 5, 12. Quae corporis sunt, cognitionem habent faciliorem. *Id. N. D.* 2, 56. Capere cognitionem alicujus rei. *Id. Or.* 3, 29. Perquirere cognitionem et scientiam rei alicujus. *Id. Or.* 35. Res, quae in perfacili cognitione versantur. *Gell.* 16, 8. *ad f.* Dialecticae studium, atque cognitio in principiis insuavis videri solet. *Ter. Hecyr.* 5, 3, 33. Narro omnia haec: inde est cognitio facta, Philumenam compressam esse ab eo, etc. ℙ Aliquando sumitur pro ipsa re, quae cognoscitur, aut quae cognitionem ac scientiam parit, ut sunt praecepta, regulae, ac principia scientiarum atque artium. *Cic. Leg.* 2, 19. Jurisconsulti saepe quod positum est in una cognitione, id in infinita dispertiuntur. *Id. Fin.* 3, 5. Artes etiam ipsas propter se assumendas putamus, cum quia sit in his aliquid dignum assumptione, tum quod constent ex cognitionibus, et contineant quiddam in se ratione constitutum, ac via. [*Cic. Off.* 2, 2, 5. Maximis igitur in malis hoc tamen boni assecuti videmur, ut ea litteris mandaremus, quae nec satis erant nota nostris et erant cognitione dignissima, i. e. res in quibus philosophia versatur: haec enim proprie *cognitione dignae* dicuntur. Ita *Beier.* ad h. l. qui comp. *Fin.* 3, 11, 37.] ℙ Saepe est forense verbum, et significat inquisitionem causae, ut reperta rei veritate sententia judicialis feratur. Opponitur autem saepe juri ordinario, quia cognitio est juris extraordinarii, et pertinet ad summos magistratus, scilicet consules, praetores, praefectos provinciarum, senatum, principem (aut eos quibus princeps id negotii dederit), qui cum reum apud se causam agere cogunt, neque eum ad jus ordinarium, dato judice, remittunt, extra ordinem cognoscere dicuntur: et haec est proprie cognitio. V. *Digestor.* 50. *t.* 13., qui est De

extraordinar. cognitionib., ubi multae enumerantur causae, quae per cognitionem finiuntur. *Suet. Claud.* 15. Alium interpellatum ab adversariis de propria lite, negantemque cognitionis rem, sed ordinarii juris esse etc. *Id. Tib.* 62. Deditum et intentum esse cognitioni. *Id. ib.* 28. Flagitare cognitionem de criminibus. [**Tac. A.* 2, 27. Senatus cognitionem poscit.] *Plin. ep.* 6, 31. suscipere. *Suet. Claud.* 9. recipere falsi testamenti. [**Tac. A.* 3, 10. Petitumque est a Principe cognitionem exciperet. *Id. ib.* 4, 42. Cognitio habita de Votieno Montano perpulit Tiberium. *Id. ib.* 15, 58. Inter ipsam cognitionem destringere gladium. *Id. ib.* 16, 30. An cognitio Senatus nihil atrox afferret.] *Id. ib.* 43. Cognitione damnare aliquem. *Cic. ad Capiton. post ep. ad Att.* 16, 16. Quae lex earum rerum, quae Caesar egisset, consulibus cognitionem dedit. *Id. ib.* Decretum consulum, quorum et lege, et senatusconsulto cognitio et judicium fuit. *Quint.* 7, 2. Hoc venit in cognitionem principis. *Plin. ep.* 10, 64. Haec quoque species incidit in cognitionem meam. [**Tac. A.* 1, 72. Primus Augustus cognitionem de famosis libellis, specie legis ejus (majestatis) tractavit. *Id. H.* 2, 10. Aliquem ad cognitionem Senatus vocare.] *Edict. Dioclet.* p. 22. Avvocato (*h. e.* advocato) sive jurisperito mercedis in postulatione ✕ ducentos quinquaginta, in cognitione ✕ mille. ℙ Inter officia domus Augustae fuerunt etiam officiales *a cognitionibus*, nempe quibus principes cognoscendarum causarum curam demandabant. *Senec. Apocoloc. in f.* Menandro liberto suo tradidit, ut a cognitionibus ei esset. V. plura huc spectantia doctissime disputata a *Marin. Frat Arv.* p. 795. et seqq. Huc pertinent *Inscr.* ap. *Grut.* 271, 4., 285, 6. etc., in quibus *Judices sacrarum cognitionum* commemorantur.

COGNĬTIŌNĀLIS, le, adj. ad cognitionem judicialem pertinens. *Impp. Dioclet. et Maximian. Cod.* 7, 42, 1. Cognitionales sententiae. Adde *Justin. ib.* 45, 13. ℙ Apud *Symmach. ep.* 10, 62. (*Jureti* 55.) *in f.* Cognitionalis nomen est officii cujuspiam, puta ejus, qui cognitiones forenses in acta refert, aut quid simile.

COGNĬTIŌNĀLĬTER, adv. per cognitionem judiciariam. *Justin. Cod.* 7, 63, 5. *ad f.* Si quis ad appellationis judicem introductus, sive ex una parte, sive cognitionaliter etc.

COGNĬTOR, oris, m. qui cognoscit, *γνωστής*. Speciatim ita appellatur, qui de conditione ac statu alicujus, quem prope novit, testimonium dicere potest apud eos, qui minime noverunt; idem ac notor. *Cic. Verr.* 2, 5, 65. Homines tenues obscuro loco nati navigant, adeunt ad ea loca, quae nunquam antea viderunt: ubi neque noti esse iis, quo venerunt, neque semper cum cognitoribus esse possunt. Et *mox.* Qui tibi neque notus esset, neque cognitorem locupletem daret, quamvis civis R. esset, in crucem tolleretur. Adde *Verr.* 2, 5. ℙ Item qui alterum in jure defendit. Causam enim ejus, et rationes defensionis diligenter perdiscit, et apud judices vel per se, vel per alium prius a se edoctum exponit. Differt a procuratore; quia cognitor praesentis causam tuetur; procurator absentis quaecumque negotia tractat, ut *Festus* docet. *Cic. Div. Verr.* 4. Me Siculi defensorem calamitatum suarum, me ultorem injuriarum, me cognitorem juris sui, me actorem causae totius esse voluerunt. (V. *Asconii* verba huc pertinentia in ADVOCATUS.) *Id. Rosc. Com.* 18. Tu in eam litem cognitor Roscii factus es. Et *mox.* Nisi te in suam litem dedisset cognitorem. *Id. Verr.* 2, 2, 43. Cognitorem alicui adscribere. Et *ib* Cognitorem fieri pro aliquo. Et *ib.* alicui. *Liv.* 39, 5. Alienarum simultatum tribunum pl. cognitorem fieri, turpe est. Adde *Ov. Amor.* 1, 12, 24. et *Hor. Sat.* 2, 5, 38. [*Proprium dicendi genus est in hac re: *cognitorem fieri.* Cf. *Bentl.* ad *Hor.* locum modo *laudat.* De usu vocis *cognitor* v. *Gronov. de Pec. Vet.* 4, 3.] ℙ Est praeterea *cognitor*, qui causam, vel crimen alterius judicii causa cognoscit, quaesitor, judex. *Imppp. Gratian., Valentin. et Theodos. Cod. Theod.* 9, 27, 5. Omnes cognitores et judices a pecuniis manus abstineant. *Prud. περὶ στεφ.* 10, 205. Te cognitore dignus ire in carcerem. Adde *ib.* 793. V. COGNITIO. ℙ Demum *cognitor* est sectoris valde similis, nempe is qui aerarii, aut fisci debitores vel veteres, vel latentes detegit, et accusat; atque ejus operae pretium partem bonorum, quae proscribuntur, consequitur. Hoc genus officii *cognitura* appellatur. Dicitur autem *cognitor* honesto vocabulo, (cum *delator* potius, aut *sector* appellari possit) quia causam fisci, aut aerarii ultro tuendam suscipit, et tanquam legum custodem se praebet; revera autem bonorum alterius proscriptionem, ac proprium lucrum spectat. Hoc sensu adhiberi creditur a *Manil.* 5, 316. Sed varia est ejus loci interpretatio. *Hor. Sat.* 2, 5, 37. ire domum, atque Pelliculam curare jube; si cognitor ipse, Persta, atque obdura. ℙ Translate. *Front. de eloq.* (ed. *A. Maio*) p. 229. *edit. Rom.* Mercurius nuntiis praeditus, Apollo paeanum auctor, Liber dithyramborum cognitor, Fauni vaticinantium incitatores.

[*COGNĬTŌRĬUS, a, um, adj. ad cognitorem pertinens. *Cajus Instit.* 2. (ed. *Goesch.*) §. 252. Stipulabatur, ut etiam pateretur, eum hereditarias actiones procuratorio, aut cognitorio nomine exsequi. *Id. ib.* 4. §. 124. Cognitoriae exceptiones. *Fr. Jur. Antejustin.* (ed. *A. Maio*) p. 89. Cognitorium edictum, quod pertinet ad eos, qui dantur cognitores. *F.* et *B. A.*]

COGNĬTŪRA, ae, f. munus, quo quis fungitur, cum in foro cognitor est. *Suet. Vit.* 2. Cujus filius sectionibus, et cognituris uberius compendium nactus est. Alii minus recte *consuturis* legunt. [*Cognitura h. l. dictum est pro cognitoris quaestu, praemiis delationum. Demonstrat haec *Gronov. de Pec. Vet.* 5. et 4, 3.] V. CONSUTURA. *Cajus Institut.* 4. §. 124. Si vero cognitori non liceat cogniturам suscipere, per alium etc.

COGNĬTUS, a, um, part. a *cognosco*, *γνωστός*, *γνώριμος*, notus. *Cic. Off.* 1, 6. Incognita pro cognitis habere. *Id. Mur.* 11. *in f.* Ratio pervulgata et cognita. *Id. Fam.* 1, 7. Res perspecta et cognita. *Id. Or.* 1, 23. Res penitus perspectae, planeque cognitae. *Id. Fin.* 5, 26. Habere aliquid perceptum, comprehensum, cognitum. *Id. Cluent.* 47. Nihil ipsos habuisse cogniti, nihil comperti. *Id. Caecin.* 36. Homo virtute cognita, et spectata fide. *Suet. Aug.* 21. Scythae auditu modo cogniti. [**Tac. H.* 1, 1. Mihi Galba, Otho, Vitellius nec beneficio, nec injuria cogniti. *Id. ib.* 2, 87. Adgregabantur e plebe, flagitiosa per obsequia Vitellio cogniti, scurrae, histriones, aurigae etc. *Id. A.* 15, 51. Is mulieri olim cognitus.] *Plin.* 12, 21, 45. Res nostro orbi tantum nominibus cognitae. *Ov. Trist.* 4, 6, 28. Sed magis hoc, quo sunt cognitiora, gravant. *Catull.* 4, 14. Tibi haec fuisse, et esse cognitissima. *Caes.* ad *Cic. post ep.* 16, 9. *ad Att.* Bene cognitum esse alicui. *Propert.* 2, 2, 16. Cognitus Iphicli surripuisse boves. *Liv.* 37, 13. Ex agrestibus cognito, hostium naves ad Aethaliam stare, consilium habitum est etc. (Adde 44, 28.) *Tac. A.* 1, 46. Nondum cognito, qui fuisset exitus in Illyrico. *Plin.* 2, 108, 112. Nam et a Germania immensas insulas non pridem repertas, cognitum habeo etc. *Sall. Jug.* 5. Experimento mihi cognitum est. *Claud.* 2. *in Rufin.* 293. Ut cessisse ducem, propius venisse cohortes, Cognita Rufino, *h. e.* ut haec cognita fuerunt Rufino. Sic *Virg. A.* 1, 671. Frater ut Aeneas pelago tuus omnia circum Litora jactetur, odiis Junonis iniquae, Nota tibi. ℙ Item cognitione judiciaria examinatus. *Cic. Verr.* 2, 2, 48. Ut aliquando de rebus ab isto cognitis judicatisque, et de judiciis datis dicere desistamus. ℙ Refertur etiam ad consuetudinem concubitus. *Stat. Achill.* 2, 228. tacito jam cognita furto Deidamia mihi. *Tac. H.* 4, 44. Pontia stupro cognita. ℙ Inter *notum*, et *cognitum*, si subtilius philosophari velimus, illud interest, quod *notus* dicitur, qui quocumque modo scitur; *cognitus* qui bene perspectus et compertus. *Cic. fr. contra C. Anton.* ap. *Ascon.* Quidam homo nobilis, et valde in hoc largitionis quaestu notus et cognitus. [**Cognitus* interdum in laudem dicitur, ut spectatus alibi, qui virtutibus suae speciminibus inclaruit. Ita *Gierig.* ad *Ov. Met.* 12, 69. Fortisque animae nece cognitus Hector. Adde *Caes. B. G.* 1, 28. Bojos, quod egregia virtute erant cogniti, ut in finibus suos collocarent concessit.]

[COGNĪTUS, i, m. idem ac cognitio. *Appul. Met.* 9. Multarum civitatum obitu, et variorum populorum cognitu summas adeptum virtutes cecinit, *h. e.* quod multas civitates obierit, et varios populos cognoverit. *F.*]

COGNOBĬLIS, le, adj. *συνετὸς*, qui cognosci, aut intelligi potest. *Gell.* 20, 5. *a med.* Libri acroatici his solis, qui nos audiunt, cognobiles erunt. *Cato* ap. *Gell. ib.* Cognobilior cognitio.

COGNŌMEN, inis, n. *ἐπωνυμία*, *ἐπίκλησις*, appellatio ab ingenio, fortuna, habitu corporis, rebus gestis, aliisque causis fere sumpta, et alicui addita praeter praenomen ac nomen gentilicium, quibus unice gaudebant prisci Romani, ut M. Tullius *Cicero*, C. Julius *Caesar*, T. Manlius *Torquatus* etc. in hominibus: in ceteris autem rebus quod proprio nomini additur distinguendi causa, ut leones *Africani*, Bosphorus *Cimmerius*, vinum *Caecubum* etc. Quomodo differat ab *agnomine*, ibi diximus. *Cic. Off.* 3, 31. *ad f.* T. Manlius, qui Galli torque detracto, cognomen invenit. *Id. Rosc. Am.* 6. Duo isti T. Roscii, quorum alteri Capitoni cognomen est. *Liv.* 32, 2. *sub f.* Creati Publ. et Sex. Aelii: Paetis fuit ambobus cognomen. (Adde 2, 33.) [**Tac. H.* 2, 43. Pro Vitellio una et vicesima, cui cognomen Rapaci, vetere gloria insignis. *Suet. Cal.* 22. Compluribus cognominibus assumtis. *Id. Tib.* 67. Temeritas delati alicui cognominis.] *Nep. Arist.* 1. Aristides cognomine justus est appellatus. *Cic. Off.* 2, 16. P. Crassus cum cognomine dives, tum copiis. *Id. Phil.* 3, 6. Trahere cognomen ex re aliqua. *Id. ib.* 6, 4. Sumere cognomen. *Id. Somn. Scip.* 2. parere sibi. *Hor. Sat.* 2, 2, 56. ducere ex re aliqua. Et *ib.* 3, 26. Imponere alicui cognomen. *Id. ib.* 1, 3, 58. Dare alicui cognomen tardo ac pingui. *Plin.* 22, 6, 6. Addere alicui cognomen Felicem. *Id.* 12, 13, 30. Dare Arabiae cognomen felicis. *Virg. A.* 3, 163. Est locus, Hesperiam Graji cognomine dicunt. *Cic. Amic.* 2. Cato quasi cognomen jam habebat in senectute sapientis. Adde *Liv.* 30, 42. ℙ [Apud veteres Romanos si plures fuissent in eadem familia fratres, solo praenomine distinguebantur, ut *M.* Tullius Cicero, *Q.* Tullius Cicero: verum Augusto imperante, et veterum familiarum decora in honorem quam maxime restituente, primarii Urbis viri illustria proavorum suorum cognomina propriis addere coeperunt. Hinc factum est, ut ita cognominarentur L. Aemilius Lepidus *Paullus*, qui consul fuit an. U. C. 720., Cn. Cornelius Lentulus *Cossus*, cos. an. 753., T. Statilius Sisenna Taurus, cos. an. 769.; qui tamen compendii causa *Paullus Lepidus* in nummis apud *Eckhel. D. N. V. T.* 5. p. 129., et *Cossus Cn. F. Lentulus* in nummis apud *eund. l. c.* p. 185., idemque *Cossus Cornelius Lentulus* in *Inscr.* ap. *Grut.* 107, 1. et 2., et *Sisenna Statilius Taurus* ap. *Tac. A.* 2, 1. ℙ Progressu vero temporis fratres eodem praenomine ac nomine, diverso tamen cognomine, vel a matre, vel ab avia, vel ab aliqua hereditate, vel aliunde deducto, a se invicem, et ab eorum patre discernebantur, ut apparet ex *Inscr.* ap. *Grut.* 555, 2. L. Oclatio L. F. Men. Tertio patri, et L. Oclatio L. F. Men. Florentino fratri L. Oclatius L. F. Men. Rocianus *Vivus Fecit.* Hic autem mos ea de causa invaluisse videtur, quod, succrescente libertinorum numero, cum eorum nomen servile ex lege manumissionis in cognomen abiisset, factum propterea est, ut omnes ejusdem patroni liberti idem praenomen nomenque sibi adsciscerent, atque adeo solo cognomine inter se distinguerentur, quod profecto varium esse oportebat. ℙ Hinc etiam accidit, ut cum idem praenomen esset omnibus collibertis commune, (quo prisci Romani maxime gaudebant, teste *Hor. Sat.* 2, 5, 32. Quinte, puta, aut Publi: gaudent praenomine molles Auriculae) in desuetudinem paulisper abierit, cujus rei testes habemus plurimas *Inscriptiones* ap. *Grut.*, *Fabrett.*, *Mur.* aliosque, ut haec apud *Grut.* 715, 7. Vipsanio Firmo Vipsanius Longinus filio. Ita enimvero post invecta antiquitus cognomina saepissime nomen gentilicium omittebatur; quo factum est, ut passim legere sit *Q. Metellus*, *M. Brutus*, *C. Caesar* pro *Q. Caecilius Metellus*, *M. Junius Brutus*, *C. Julius Caesar.* ℙ Non raro etiam accidit, ut quis non modo bina, sed etiam tria, quatuor, quinque, vel plura cognomina ob aliquam aut plures hereditates, vel alias ob causas sibi assumpserit. Hinc uni eidemque viro haec praenomina, nomina et cognomina tribuuntur in *Inscr.* ap. *Jo. Labusium*, *Ant. Monum. Bresc.* p. 35. A. Platorio A. F. Serg. Nepoti Aponio Italico Maniliano C. Licinio Pollioni. (Hic Hadriano Aug. percarus fuit.) Alia apud *Marin. Iscriz. Alb.* p. 59. L. Fabio M. F. Gal. Ciloni Septimino C. Atinio Aciliano Lepido Fulciniano. (Hic consul fuit an. a Chr. n. 304.) Adde alias apud *eund. Frat. Arv.* p. 234. [*Saepius cognomina gentilibus praeponuntur. *Eutrop.* 1, 6. Deinde regnum Priscus Tarquinius accepit. Vide quos *Tzschuck.* ad hunc locum laudat, (qui de hac re monuit ad *Nep.* 23, 4, 4.) *Staveren.* ad *Nep. l. c.* *Duker.* ad *Flor.* 2, 2, 11. *Drak.* ad *Liv.* 2, 33, 10. 3, 1. *in.*] ℙ Etiam feminas plura cognomina habuisse, patet ex *Inscr.* ap. *Fea*, *Framm. di Fasti Cons.* p. 35. Valeria Tossia Pia Sabina Euhemeria. *F.*] ℙ Cognomen idem saepe est agnomen. V. AGNOMEN. ℙ Videtur etiam poni aliquando pro ipso nomine. *Gell.* 10, 12. His praestigiis a Plinio Secundo scriptis non dignum esse cognomen Democriti puto. Adde *Claud. B. Get.* 555. [**Prop.* 4, 1, 69. Sacra diesque canam, et cognomina prisca locorum. *Virg. A.* 8, 48. Urbem Ascanius clari condet cognominis Albam.]

COGNŌMENTUM, ti, n. *ἐπωνυμία*, cognomen. *Cic. Mil.* 17. C. Cassinius cognomento Schola. *Id. Fin.* 2, 5. Heraclitus, cognomento qui *σκοτεινὸς* perhibetur. *Sall. fragm.* ap. *Gell.* 18, 4. Cn. Lentulus collega ejus, cui cognomentum Clodiano fuit. *Gell. ib.* 7. Cui cognomentum Insano factum est. *Senec. Suasor.* 2. *a med.* Omnia grandia probabat: ei impositum est cognomen, vel, ut Messala ait, cognomentum, et vocari coepit Senecio Grandio. (*scil.* quia *cognomentum* grandior vox est, quam *cognomen.* V. GRANDIO.) *Tac. A.* 12, 55. Cilicum nationes, quibus Clitarum cognomentum. [**Id. ib.* 14, 27. At in Italia vetus oppidum, Puteoli, jus Coloniae et cognomentum, a Nerone adipiscuntur.] *Id. ib.* 15, 40. Videbaturque Nero condendae urbis novae, et cognomento suo appellandae gloriam quaerere. Adde *Pl. Ps.* 4, 2, 20. et *Pers.* 1, 2, 8. [*Interdum eodem modo dici videtur, quo nomen. *Tac. A.* 1, 31. In suum cognomentum adscisci Imperatores, i. e. sua auctoritate, suo arbitrio eligi imperatores. *Id. ib.* 11, 11. Adoptione mox in imperium et cognomen-

tum Neroris adscitus, i. e. imperii et familiae particeps factus est.]

COGNOMINĀTIO, onis, f. cognomen. *Afran.* ap. *Non.* 2, 144.

COGNOMINĀTUS, a, um, part. a *cognomino*, cognomine dictus, ἐπονόμαστος. *Suet. Aug.* 7. Augustus Thurinus cognominatus. *Flor.* 3, 5. Ponticae gentes a Pontico cognominatae mari. Adde *Plin.* 35, 10, 37. ℙ *Verba cognominata* sunt quae eandem habent, vel paene eandem significationem, et amplificationis causa in oratione conglobantur. *Cic. Partit.* 15. Verba ponenda sunt juncta, facta, cognominata etc.

COGNOMĪNIS, e, adj. ὁμώνυμος, qui ejusdem nominis cum alio est. *Pl. fragm.* ap. *Serv.* ad *A.* 6, 383. Illa mea cognominis fuit. Alii leg. *mei. Virg. ib.* gaudet cognomine terra. Al. leg. *terrae. Pl. Bacch.* 1, 1, 5. Duae germanae meretrices cognomines. *Vell.* 1. *in.* Cognominem patriae suae Salamina constituit. *Plin.* 6, 2, 2. Veneti Henetorum cognomines. *Id.* 4, 12, 26. Axiacae cognomines flumini. Adde 35, 4, 7.

COGNOMĪNO, as, a. 1. ἐπικαλέω, cognomen impono, cognomine appello. *Plin.* 21, 11, 39. Amaracus, quem Phrygium cognominant. *Id.* 3, 7. Scipio, Serapio cognominabatur, propter similitudinem suarii cujusdam negotiatoris. ℙ Reperitur etiam pro simplici nomino, appello, dico. *Justin.* 7, 1. Macedonia antea Emathia cognominata est. *Id.* 15, 2. Ptolemaeus, ne minoris apud suos auctoritatis haberetur, rex ab exercitu cognominatur. Adde *Gell.* 2, 22.

COGNOSCENS, entis, part. a *cognosco*, qui cognoscit. *Auct.* ad *Her.* 4, 18. Cognoscens sui. ℙ Item qui disquirit et judicat. *Inscr.* ap. *Grut.* 459, 7. T. Fl. Postumio Titiano V. C. Cos. Procos. Prov. Africae, Cognoscenti vice sacra etc. Alia *ib.* 1101, 8. L. Valerio L. F. Cl. Poplicio Balbino Maximo Cos. ord. Cognoscenti ad sacras appellationes etc.

COGNOSCENTER, adv. *Tert.* 4. *contr. Marcion.* 22. Manifesta te mihi, ut cognoscenter te videam.

COGNOSCO, is, ovi, gnitum, a. 3. γινώσκω, γνωρίζω, nosco, vel bene nosco. Quomodo ab *agnosco* differat, V. ibi. *Cic. Fam.* 5, 12. Ut ceteri viventibus nobis, ex litteris tuis nos cognoscant. [**Id. Manil.* 13. Summa omnia sunt, Quirites, sed ea magis ex aliarum contuitione, quam ipsa per se cognosci atque intelligi possunt. *Id. N. D.* 3, 24, 61. Quare autem in his vis deorum insit, tum intelligam cum cognovero.] *Petr. Sat.* 7. Cum ego negarem, me cognoscere domum. *Caes. B. G.* 3, 7. Cognoscere regiones. *Virg. A.* 9, 245. Venatu assiduo totum cognovimus amnem. *Sall. Jug.* 7. naturam alicujus, et mores. *Caes. B. G.* 1, 22. Id se a Gallicis armis atque insignibus cognovisse. *Phaedr.* 4, 21. Cognoscere aliquem ab sermone. Quidam leg. *ex.* [**Tac. H.* 1, 25. Postquam vario sermone callidos audacesque cognovit. *Propert.* 1, 12, 13. Nunc primum longas solus cognoscere noctes Cogor.] ℙ Ponitur etiam pro intelligere, audire, scire. *Cic. Att.* 5, 21. *circa med.* Habes consilia nostra; nunc cognoscere de Bruto. *Id. Fam.* 1, 5. Quae hic agantur, quaeque acta sint, ea te ex litteris multorum, et nunciis cognoscere arbitror *Id. ib.* 4, 4. De Marcelli salute paulo ante, quam tu, cognovimus. *Sall. Cat.* 59. Iter hostium ex perfugis cognoscere. *Caes. B. G.* 7, 16. Per certos exploratores, quae ad Avaricum agerentur, cognoscebat. Et *ib.* 5, 20. Ab his cognoscit, non longe ex loco oppidum abesse, silvis paludibusque munitum. *Val. Max.* 5, 7. *n.* 1. *extern.* Ut ad jucundiora cognitu veniamus. [**Ter. Andr.* 3, 4, 7. Tandem cognosti qui siem. *Tibull.* 1, 6, 62. Proculque cognoscit strepitus me veniente pedum. *Virg. Georg.* 4, 375. Cognovit fletus gnati. *Id. Ecl.* 6, 25. Carmina, quae vultis, cognoscite.] ℙ Item perdiscere, perquirere, perpendere. *Cic. Brut.* 26. Crassus domi jus civile cognoverat. *Id. Or.* 2, 24. Hoc ei primum praecipiemus, quascumque causas erit acturus, ut eas diligenter, penitusque cognoscat. *Curt.* 6, 11. Diligentius cuncta cognoscere. *Nep. Lysand.* 4. et *Suet. Gramm.* 23. Cognoscere librum, *h. e.* perlegere et addiscere. ℙ Item pro videre. *Sall. Cat.* 12. Operae pretium est, cum domos, atque villas cognoveris in urbium modum exaedificatas, visere templa Deorum. [**Tac. A.* 2, 59. Germanicus Aegyptum proficiscitur, cognoscendae antiquitatis. *Tibull.* 3, 5, 23. Elysios olim liceat cognoscere campos.] ℙ Item pro experiri, sentire. *Cic. Fam.* 13, 21. Hominem summa probitate, humanitate, observantiaque cognosces. *Virg. Ecl.* 1, 42. Nec tam praesentes alibi cognoscere divos. ℙ Item pro recognoscere. *Pl. Pseud.* 4, 2, 30. Cedo mihi epistolam. *Sy.* accipe, cognosce signum. *Ba.* Eho, Polimachaeroplacides purus putus est ipsus: novi. *Cic. Pis.* 37. *extr.* Numerum militum reliquiaque cognoscere. ℙ Item pro agnoscere. *Varr.* ap. *Non.* 4, 109. Vereor, ne me quoque, cum domum ab Ilio cessim revertero, praeter canem cognoscat nemo. *Ov. Pont.* 3, 2, 105. mores, Quos Volesus patrii cognoscat nominis auctor, *h. e.* similes suis agnoscat. *Id. A. Am.* 3, 508. Cognoscat faciem vix satis ulla suam. [**Ov. Fast.* 2, 185. Illa quidem, tamquam cognosceret, adstitit amens.] ℙ De consuetudine concubitus. *Ov. Her.* 6, 133. Turpiter illa virum cognovit adultera virgo. *Just.* 5, 2. Uxorem alicujus adulterio cognoscere. Adde 22, 1. ℙ Saepe est forense verbum, et significat inquirere in causam, aut crimen aliquod judicii ferendi causa, ea ratione, quae in COGNITIO explicata est. *Cic. Verr.* 10. Verres cognoscebat, Verres judicabat. *Id. ad Capit. post ep.* 16, 16, *ad Att.* Cum consules oporteret ex senatus consulto de actis Caesaris cognoscere. *Call. Dig.* 1, 18, 9. Proconsul existimare debet, utrum ipse cognoscat, an judicem dare debeat. *Quint.* 11, 1. Accidit nonnunquam, ut judex eandem causam, de qua pronunciavit, cognoscat iterum. *Plin. ep.* 10, 85. Cognoscere pro tribunali *Ulp. Dig.* 13, 4, 4. ex actione aliqua. *Id. ib.* 28, 5, 35. familiae herciscundae, *h. e.* ex actione familiae herciscundae. Sic *Id. ib.* 27, 2, 2. Judex, qui tutelicae cognoscit. Et *ib.* 23, 2, 13. Judex cognoscens super re aliqua. [**Tac. A.* 13, 32. Isque pro instituto, propinquis coram, de capite famaque conjugis cognovit, et insontem nuntiavit. Hinc de spectatoribus in theatris. *Ter. Eun. Prol.* 42. Aequum est vos cognoscere, atque ignoscere. *Id. Hec. Prol.* 1, 8. Ut neque spectari, neque cognosci potuerit, et al. — Tranfertur etiam ad privatos, homines, qui de re aliqua judicum ferunt. *Ter. Heaut.* 2, 1, 6. Nam et cognoscendi et ignoscendi dabitur peccatis locus.] ℙ Variis in temporibus syncopen patitur. Legimus enim *cognossem* pro *cognovissem*, et *cognoram* pro *cognoveram* ap. *Cic. Fl.* 21., *Nep. Lysand.* 4, et *Cic. Or.* 1, 31. Sic *cognoro* pro *cognovero Att.* 7, 20., item *Fam.* 2, 11. *in f.* in plerisque editionib. (tametsi *Aldus* habet *cognovero*) et *Att.* 5, 4. *a med.* Praeterea *cognorat* pro *cognoverat*, *Nep. Att.* 10.; et *cognosti* pro *cognovisti*, dixit *Ter. Andr.* 3, 4, 7.; *et cognoris* pro *cognoveris*, *Id. Phorm.* 2, 1, 35. et *Lucr.* 6, 533.; et *cognosse* pro *cognovisse*, *Catull.* 90, 3. *Cognoscendum* pro *cognoscendorum* habet *Pl. Rud.* 4, 4, 101. ℙ [Part. *Cogniturus* ap. *Hirt. B. Alex.* 68. De controversiis tetrarcharum postea se cogniturum esse dixit. *F.*] [**Confunduntur Cognoscere* et *agnoscere*. V. *Drak.* ad *Liv.* 5, 36, 7.]

COGO, is, coëgi, actum, a. 3. impellere, agere, εἰσάγω, ἐλάω: a *con*, et *ago*, *is*. *Cic. Inv.* 2, 32. Vis ventorum, invitis nautis, Rhodiorum in portum navim coegit. *Plin.* 8, 43, 68. Cogere asinum in cursum verberibus. *Pl. Bacch.* 5, 2, 15. oves intro. *Lucr.* 6, 734. nubes ad montes. *Lucan.* 3, 69. nubes Borea cogente sub axem. *Ter. Heaut.* 4, 2, 2. Cogere aliquem in angustum. *Pl. Pers.* 5, 2, 9. in cruciatum, et compedes. *Virg. A.* 7, 509. cuneos. [**Cogere* declarat vel necessitatem motus, vel ex motu compulsionem, prout construitur v. c. *ad*, *in*, *intra*. *Agere* motus continuationem spectat et progressum. *Tzschuck.* ad *Eutrop.* 9, 25.] ℙ Compellere ad aliquid faciendum, vim, aut necessitatem afferre, βιάζομαι, ἀναγκάζω. *Cic. Off.* 3, 13. Num te emere coegit, qui ne hortatus quidem est? *Id. Fam.* 1, 5. Quorum utrum minus velim, non facile possum existimare: sed, si res coget, est qniddam tertium etc. *Id. Leg.* 2, 7. Hoc quoque legis putavit esse, persuadere aliquid, non omnia vi ac minis cogere. *Id. Or.* 3, 3. Coactus est, ut vita se ipse privaret. *Id. Leg.* 2, 8. Deus cogens et vetans. *Ter. Hecyr.* 2, 2, 26. Vi coepi cogere, ut rediret. *Id. Andr.* 4, 1, 30. Nec te quivit hodie cogere, ut illam duceres. *Caes. B. G.* 1, 6. Existimabant vi coacturos, ut etc. *Nep. Eumen.* 8. Militum id cogebat voluntas. *Id. Themist.* 4. *ad f.* Cogere omnes ingratiis ad depugnandum. *Hor. Ep.* 1, 9, 2. Prece cogere aliquem. *Suet. Caes.* 20. Collegam in eam desperationem coegit, ut etc. *Stat. Theb.* 12, 165. Cogere aliquem in mores, et hominem. *Virg. G.* 2, 62. arbores in sulcum, *h. e.* in sulcum circumarando componere, et veluti culturae assuefacere. *Cic. Rabir. perduell.* 2. aliquem ex constituto spatio defensionis in semihorae curriculum. [**Plin. Pan.* 6, 1. Quod nihil cogitur, i. e. ad nihil cogitur. *Propert.* 1, 3, 30. Neve quis invitam cogeret esse suam, i. e. artibus magicis ad amorem traheret.] ℙ *Cogere in ordinem* quid sit, V. ORDO. ℙ Cum de medicamentis sermo est, significat vim habere, efficere. *Scrib. Compos.* 121. Cito supprimit sanguinem, et vulnus cogit coire. *Id. ib.* 206. *ad f.* Vetera ulcera cicatricem ducere cogit. Adde *ib.* 217. et 227. ℙ Saepissime significat in unum colligere, congregare. *Cato R. R.* 65. et 66. Cogere oleam. *Caes. B. G.* 3, 9. naves quam plurimas. *Id. ib.* 5, 3. equitatum, peditatumque. *Id. B. G.* 1, 15. cohortes ex Marsis, et finitimis ab regionibus. *Pompej. ad Coss. post ep.* 12, 8. *ad Att.* omnes copias Brundisium. *Cic. Fam.* 15, 4. exercitum in unum locum. *Id. Verr.* 2, 2, 57. Pecuniam a civitatibus statuarum nomine. *Id. Leg.* 2, 9. stipem. *Id. Rabir. Post.* 11. pecuniam alicui ex re aliqua. *Id. Fam.* 5, 2. senatum. *Id. Or.* 2, 33. Jus civile diffusum et dissipatum in certa genera cogere. *Propert.* 4, 1, 13. Buccina cogebat priscos ad verba Quirites, *h. e.* convocabat ad concionem. *Quint.* 1, 5. Ex duabus syllabis in unam cogere. *Senec. Hippod.* 401. Cogere comas nodo. *Cels.* 5, 22. *n.* 2. aloes, aluminis, turis . . . . mellis quantum satis sit ad ea cogenda. (*mox*: picis liquidae quantum satis est ad jungendum.) Et *ib. n.* 4. quae urina impuberis pueri coguntur. [**Tac. A.* 6, 2. Et bona Sejani ablata aerario, ut in fiscum cogerentur.] ℙ Item condensare, spissare. *Cic. N. D.* 2, 39. *ad f.* Aer concretus in nubes cogitur. *Virg. G.* 4, 35. frigore mella cogit hiems. *Plin.* 23, 7, 64. cogere lac in duritiam. ℙ *Cogere agmen* est agmen claudere, vel pasteriori parti exercitus praeesse. *Liv.* 34, 28. Primae legionariae cohortes ibant; levis armatura, et equites agmen cogebant. Adde *Curt.* 3, 3. *sub f.* Allegorice *Cic. Att.* 15, 13. Assentior tibi, ut nec duces simus, nec agmen cogamus: faveamus tamen. Et *Senec. ep.* 12. *ad f.* Sic ordinandus est dies omnis, tanquam cogat agmen, et consummet atque expleat vitam. ℙ *Cogere verba in pedes alternos*, ap. *Ov. Trist.* 3, 7, 10. est colligare et constringere elegiaco metro. Sic *adstrictas in nodum cogere voces*, ap. *Auct. Paneg. ad Pison.* 59. est in syllogismos, aut enthymemata orationem componere. ℙ Interdum *cogere* est dicendo concludere. *Cic. ad Brut.* 2, 7. *a med.* Hoc cogere volebat, falsas litteras esse. *Id. Leg.* 2, 13. Sunt autem ea, quae posui, ex quibus id, quod volumus, efficitur et cogitur. ℙ In *Inscr.* ap. *Marin. Frat. Arv.* p. 170. legitur *coguit* pro *cogit*, ut aliquando *tinguo* pro *tingo*.

COHABITĀTIO, onis, f. συνοίκησις. Legitur ap. *August. ep.* 137. *sub f.*

COHABITĀTOR, oris, m. συνοικέτης, qui simul habitat. *August. Serm.* 1. *in Fer. II. Pentec., Cassiod.* 3. *Variar. ep.* 48. **Gloss. Lat. Gr.* Cohabitator, συνοίκος ὁ ἅμα οἰκῶν. *B. A.*

COHABITO, as, a. 1. συνοικέω, simul habito. *Messala Corvin. de progen. Aug.* 23. *a med.* Romulus superatos hostes Romae cohabitare coercuit. Et *ib.* 26. Romae cohabitandos destinat. *Hieron. ep.* 101. Si non cohabitante, saltem vicino te in Domino. Adde *August. ep.* 12.

COHAERĀRIUS, ii, m. pro eo, qui alicui in aliquo munere adjungitur, et auxilii causa cohaeret, legitur a quibusdam ap. *Cic. Leg.* 3, 4., ubi alii rectius *coerator*.

COHAERENS, entis, part. a *cohaereo*, qui cohaeret, connexus, conjunctus. *Cic. Acad.* 1, 7. *ad f.* Natura cohaerens, et continuata cum omnibus suis partibus. *Id. Or.* 2, 80. Membrum cohaerens cum omni corpore. *Tac. Germ.* 16. Connexa et cohaerentia aedificia. ℙ Translate. *Cic. Phil.* 2, 8. Dicere cohaerentia inter se. *Gell.* 1, 18. *in f.* Aptius et cohaerentius putavit, furem a furvo, id est nigro appellari. *Cic. N. D.* 3, 1. Multa dicta sunt, etiam si minus vera, tamen apta inter se et cohaerentia. *Id. Off.* 3, 3. Haec natura cohaerentia, opinione distraxerunt. *Vell.* 2, 47. Concordia male cohaerens inter Pompejum, et Caesarem.

COHAERENTER, adv. junctim, sine intervallo. *Flor.* 2, 17. Dimicatum est non continue, nec cohaerenter, sed prout causae lacessierant.

COHAERENTIA, ae, f. συνάφεια, σύνταξις, compositio, connexio, conjunctio. *Cic. N. D.* 2, 62. Jam vero circuitus solis, et lunae, reliquorumque siderum, quamquam etiam ad mundi cohaerentiam pertinent, tamen et spectaculum hominibus praebent. *Gell.* 6, 13. Cohaerentia mortis, et vitae. *Id.* 15, 3. Cum quibus verbis praepositio ista neque cohaerentia vocis, neque significatione sententiae convenit. *Macr. Saturn.* 5, 15. regionum *cohaerentiam* vocat quam paulo post *continentiam* dicit.

COHAERĔO, es, haesi, haesum, n. 2. συνάπτομαι, adhaereo, connexus, unitus sum alicui rei. *Cic. Univ.* 5. Mundus ita apte cohaeret, ut dissolvi nullo modo queat, nisi ab eodem, a quo est colligatus. *Id. Top.* 12. *ad f.* Quidquid antecedit quamque rem, id cohaeret cum re necessario. *Plin.* 9, 35, 54. Margaritae cohaerentes in conchis. *Id.* 5, 24, 21. Qui cohaerent Mesopotamiae, Rhoali vocantur. Et 36, 23, 55. Exemplum marmorati est in subigendo, donec rutro non cohaereat. *Ov. Met.* 4, 552. scopuloque affixa cohaesit. *African. Dig.* 47, 2, 63. *a med.* Fructus quamdiu solo cohaerent, fundi sunt. *Papinian. ib.* 49, 17, 16. Dos cohaeret matrimonio. *Quint.* 8, 3. *ad f.* Cohaerere in complexu alicujus. [*De pugnantibus. *Curt.* 3, 11, 4. Conserti et quasi cohaerentes tela vibrare non poterant.] ℙ Ponitur etiam pro constare, compositum esse. *Cic. Leg.* 1, 8. Cum alia, quibus cohaerent homines, e mortali genere sumpserint; animus tamen est ingeneratus a Deo. ℙ Translate. *Cic. Caecin.* 18. Sermo mehercule, et familiaris, et quotidianus, non cohaerebit, si verba inter nos aucupabimur. *Quint.* 11, 1. *ad f.* Legibus cohaeret status civitatis. *Cic. Coel.* 7. In quo non modo crimen non haerebat, sed vix diserti adolescentis cohaerebat oratio. *Id. Or.* 44. Collocabuntur igitur verba, ut inter se quam aptissime cohaereant extrema cum primis. *Id. Fin.* 5,

27. Ea, quae dicit, praeclare inter se cohaerent. *Id. Invent.* 1, 14. Illa, quae dicuntur, congruunt et cohaerent cum causa. *Quint. prooem.* 6. Oratio carens dispositione, tumultuetur necesse est, et sine rectore fluitet, nec cohaereat sibi. *Ter. Andr.* 2, 2, 23. Hem, paulum obsonii; ipsus tristis; de improviso nuptiae: non cohaerent. *Plin. ep.* 7, 7. Est mihi perjucundum, quod viri optimi, mihique amicissimi, adeo cohaesistis, ut invicem vos obligari putetis, *h. e.* eam societatem atque amicitiam iniistis, ut, etc. [**Curt.* 6, 3, 8. Quid? creditis tot gentes alterius imperio ac nomine adsuetas, non sacris, non moribus non commercio linguae nobiscum cohaerentes, eodem proelio domitas esse, quo victae sunt?] ℙ *Cohaerere alicui sanguine* ap. *Quint.* 8, 3. *ad f.* est sanguine conjunctum esse.

COHAERESCO, is, n. 3. *συμπλέκομαι, συμφύομαι,* adhaeresco, cohaereo. *Cic. N. D.* 1, 20. Atomi cohaerescunt inter se. *Plin.* 24, 15, 80. Pituita in gula cohaerescens. *Id.* 20, 16, 64. Digiti tactu cunilae cohaerescentes.

COHAESUS, a, um, part. pass. a *cohaereo,* idem quod cohaerens. *Gell.* 15, 16. *de fissa quercu.* In naturam rediit, stricta denuo et cohaesa.

COHERES, edis, m. et f. *συγκληρονόμος,* qui simul heres institutus est. *Cic. Verr.* 48, 2, 1. *ad f.* Omnibus, quibus hereditas venerit, coheredem praetorem esse oportere. *Id. Fam.* 13, 46. L. Zoilus est coheres meus. *Papin. Dig.* 34, 9, 16. Filiam nepti coheredem dare. *Petr. fragm. Tragur.* 76. *Burm.* Facere aliquem coheredem alteri. *Hor. Sat.* 2, 5, 107. Forte coheredum senior male tussiet. *Inscr.* ap. *Andr. Adami, Stor. di Volseno T.* 2. p. 170. Herennia Januaria coheres.

COHIBENTIA. V. v. seq.

COHIBĔO, es, ui, ibitum, a. 2. *συνέχω,* intus habeo, contineo, comprehendo: a *con,* et *habeo. Cic. Senect.* 15. Terra semen sparsum cohibet, deinde tepefactnm compressu suo diffundit. *Id. Fat.* 9. *ad. f.* Causae cohibentes in se efficientiam naturalem. *Hor. Sat.* 2, 4, 14. Ova marem cohibent callosa vitellum. *Lucr.* 2, 1029. Sidera in se cohibent clarum purumque colorem. ℙ Item sistere. *Stat. Theb.* 10, 393. Cohibere gradum. *Hor. Od.* 4, 6, 34. Feras arcu cohibere. *Sil.* 15, 745. fugam. *Plin.* 29, 3, 11. alvum. *Id.* 28, 6, 17. spiritum. *Id.* 24, 2, 2. capillum. *Id.* 36. 5, 4. *n.* 8. ploratum infantis. *Id.* 27, 11, 69. Idaea herba spissandi, cohibendique naturam habet. ℙ Item includere, coercere, concludere, cingere aliquid, ne exeat. *Cic. Coel.* 5. Cohibere brachium toga. *Curt.* 10, 3. milites intra castra. *Id.* 6, 2. aliquem in vinculis. *Ov. Met.* 24, 224. Aeolus cohibens ventos carcere. *Hirt. B. Afr.* 98. Tempestatibus in portibus cohibebatur. *Hor. Od.* 3, 14, 23. Cohibere crinem nodo, *h. e.* colligare. *Tac. Germ.* 9. parietibus Deos, *h. e.* in aedibus, seu templis simulacra Deorum collocare. *Pl. Mil.* 3, 1, 1. se intra locum aliquem. [**Hor. Od.* 3, 4, 80. Amatorem trecentae Pirithoum cohibent catenae. *Tac. A.* 1, 56. Marsos, congredi ausos, prospero proelio cohibuit. *Id. ib.* 3, 44. Exstitisse tandem viros, qui cruentas epistolas armis cohiberent.] ℙ Translate elegantes habet usus. *Cic. Off.* 2, 5. *ad f.* Cohibere motus animi turbatos. *Id. Mil.* 28. effrenatas libidines a conjugibus aliorum. *Id. Marc.* 3. Animum vincere, cohibere iracundiam. *Prop.* 2, 19, 70. Cohibere gaudia clausa in sinu tacito. *Cic. Manil.* 23. Ab auro, gazaque regia manus, oculos, animum cohibere. *Plin. Paneg.* 14. Parthorum ferociam et superbiam magno terrore. *Cic. Ph.* 3, 2. *ad f.* impetus, et crudelissimos conatus alicujus. *Id. ib.* 5, 13. *ad f.* Ejus furorem ne Alpium quidem muro cohibere possemus. *Id N. D.* 1, 1. A rebus incertis assensionem cohibere. *Id. Acad.* 1, 12. Cohibere semper, et ab omni lapsu continere temeritatem. Et *ib.* 4, 21. et 29. Cohibere assensum ab aliqua re. *Gell.* 1, 11. orationem ferocientem. *Id.* 13, 28. atque includere aliquid infra modicum numerum. *Id.* 12, 5. et coercere intra se violentias effrenati doloris. *Tac. A.* 15, 21. *in f.* ambitionem. [**Plin. Pan.* 79, 3. Cohibere affectus nostros. *Virg. A.* 12, 314. O cohibete iras. *Tac. A.* 3, 11. Satin' cohiberet ac premeret sensus suos Tiberius. *Id. ib.* 3, 56. Sic cohiberi pravas aliorum spes rebatur. *Id. ib.* 16, 26. Cohibuit spiritus ejus Thrasea. *Suet. Clar. Rhet.* 6. Cohibente lictore nimias laudantium voces. *Plin. Pan.* Cohibere et comprimere gratiarum actiones. *Id. ib.* 36, 3. Fiscum cohibere, i. e. fisci praefectos coercere, ne contra jus et fas locupletent fiscum.] ℙ Cum infinito. *Hirt. B. G.* 8, 23. Quem timor cohibebat, cujusquam fidei suam committere salutem. ℙ Cum conjunctivo et particula *quominus. Tac. A.* 2, 24. Vix cohibuere amici, quominus eodam mari oppeteret. Adde *ib.* 10. ℙ *Cohibere se* est se refrenare, animum regere. *Ter. Heaut.* 5, 1, 46. Non tu te cohibes? non te respicis? *Gell.* 4, 9. Cohibere se certis legibus et finibus. *Sulpic.* ad *Cic. Fam.* 4, 5. Vis ne tu te cohibere, et meminisse hominem te esse natum? V. hic *Manut.* ℙ Pro moderari, regere. *Tac. H.* 1, 11. Rhaetia, Noricum, Thracia, et quae aliae procuratoribus cohibentur. ℙ *Cohibessit* pro *cohibuerit* dictum putant nonnulli a *Lucr.* 3, 445. Corpore qui nostro rarus magis am cohibessit. Sed V. INCOIBESCO. ℙ In illo *Calpurnii Ecl.* 4, 19. Jam puerum calamos, et odorae vincula cetae Jungere nunc cohibes, levibus quem saepe cicutis Ludere conantem vetuisti fronte paterna. *cohibere* scriptum est pro *connivere,* et significat permittere, indulgere. Ita *Salm.* ad *Lampr. Alex. Sev.* 54., ubi plura hac de re. Favent veteres Glossae, in quibus legitur: *Cohibet, καμμύει, καταμύει.* Sic *cohibentia* pro *conniventia* legitur ab eodem in *Cod. Theod.* 9, 40, 15. et *ib.* 10, 20, 10. Verum apud *Calpurn.* al. leg. *Jungere non cohibes:* in Codice vero *conhibentia.* Ita etiam legitur in *Fragm. Cod. Theod.* 5, 13, 2. (ab *Amed. Peyronio* edit.) Si rationalis vel ejus officium per cohibentiam fundum hujusmodi tradendum esse crediderit, summo supplicio sese adficiendum esse cognoscat. Hinc nuperrimus illorum editor *C. F. Ch. Wenckius* substituendum curavit *conniventiam.* ℙ Partic. *Cohibendus* ap. *Cels.* 8, 4. Sanguis spongia in aceto tincta cohibendus est.

COHĪBĬLIS, le, adj. *Gell.* 16, 19. Herodotus celeri, et cohibili oratione fabulam scripsit. Ubi *cohibili* est *cohaerente* et *brevi:* nisi forte legendum est *coibili:* at alii rectius *volubili.* ℙ *Gloss. Lat. gr.* Cohibilis, facilis, *εὔχερής.*

COHĪBĬLĬTER, adv. breviter. *Appul. Apol.* Ordinatius, et cohibilius eadem Graece et Latine admitar describere. *Id. Flor. sub f.* Fabulam in pauca cogamus, quantum potest fieri cohibiliter. Priore loco al. leg. *cohibitius,* al. *coibilius:* quae idem fere significant.

COHĪBĪTĬO, onis, f. cohibendi actus. *Cic. Verr.* 2, 3, 14. *in f.* Cohibitio tollendi, nisi pactus esset, vim adhibebat pactioni, non voluntatem. Al. leg. *prohibitio. Lact. Ira Dei* 18. *a med.* Haec sui cohibitio gloriosa est, qua compescitur aliquod imminens magnum malum, *ἐποχή.* Et *ib. ante med.* Cohibitio irae.

COHĪBĪTUS, a, um, part. a *cohibeo,* inclusus, pressus, coercitus. *Plin.* 2, 43, 43. Spiritus nube cohibitus tonat. ℙ Translate. *Pl. Merc. prol.* 64. Arcte cohibitus a patre filius. *Gell.* 7, 14. Genus dicendi magnificum in Ulyxe, et uber est; subtile in Menelao, et cohibitum. *Auson. Grat. act.* 27. Cujus unquam egressus auspicatior fuit, aut incessus modestior, aut habitudo cohibitior?

COHIRCINĀTIO. V. COLLURCINATIO.

COHONESTĀTUS, a, um, part. a *cohonesto,* ornatus, instructus. *Arnob.* 5. p. 172. Vellem videre patrem illum Deorum bubulis esse cohonestatum cornibus etc. *εἰρωνικῶς.*

COHONESTO, as, a. 1. *τιμάω, ἐπικοσμέω,* honesto, honore afficio. *Cic. Quint.* 15. *in f.* Funus, quo amici conveniunt ad exsequias cohonestandas. *Id. Verr.* 2, 2, 69. *ad f.* Quorum auctoritate tu statuas cohonestare tuas conatus es. *Liv.* 38, 47. Cohonestare victoriam. *Tac. A.* 3, 76. funus laudatione pro rostris, et ceteris solemnibus. ℙ Apud *Plin.* cohonestare defluvia capitis, 22, 13, 15. est corrigere, et cohibere capillorum defluvium, quo caput deturpatur. *Cohonestare res turpes* ap. *Arnob.* 5, 187. est honestis verbis rerum turpitudinem contegere, ut honestae esse videantur.

COHONORO, as, a. 1. cohonesto, honoro. *Paul.* ex *Festo* in *Corona.* Coronae dicuntur, quod cohonorent eos, quibus imponuntur.

[COHORRĔO, es, rui, n. 2. *φρίττω,* horrore corripior ob frigus, aut metum. *Cic. Or.* 3, 2. Tum latus ei dicenti condoluisse, sudoremque multum consecutum esse audiebamus: ex quo cum cohorruisset, cum febri domum rediit. *Id. Somn. Scip.* 1. Quem ut agnovi, equidem cohorrui. *F.*]

COHORRESCO, is, n. 3. idem ac cohorreo. *August. in epist. ad Tib.* ap. *Suet. Tib.* 21. Attenuatum te esse continuatione laborum cum audio, Dii me perdant, nisi cohorrescit corpus meum.

COHORS, hortis, f. idem quod *chors,* (ut ibi dictum est) quae ab ea per syncopen facta est. *Varr. R. R.* 3, 3. In plano cohors, in qua pascuntur gallinae. *Colum.* 8, 3. *ad f.* Cohors ipsa, per quam vagantur gallinae, non tam stercore, quam uligine careat. *Ov. Fast.* 4, 704. de vulpe. Abstulerat multas illa cohortis aves. ℙ Est etiam militum manus, *τάγμα, σπεῖρα.* Ducta est appellatio vel ex eo quod (ut ait *Varr. L. L.* 4, 16.) sicut in villa ex pluribus tectis conjungitur, et quiddam fit unum, sic ex manipulis copulatur cohors: vel ex eo, quod quemadmodum villatica cohors, ita et militaris rotunda esse solet: unde et *globus militum* dicitur. *Caes. B. G.* 3, 1. Constituit cohortes duas in Nantuatibus collocare: ipse cum reliquis ejus legionis cohortibus in vico Veragrorum hiemare. *Id. ib.* 1, 40. Cohors praetoria, *h. e.* quae circa praetorem, seu imperatorem est custodiae causa. *Hirt. B. Alex* 62. Auxiliariae cohortes. *Caes. B. C.* 1, 73. Cohortes alariae, et legionariae. [**Virg. G.* 2, 280. Quum longa cohortes Explicuit legio.] ℙ De *cohortibus praetoriis* et *urbanis,* V. PRAETORIUS. ℙ Differt a *turma,* quae proprie est equitum, *cohors* peditum. *Cic. Marc.* 2. Nihil sibi ex ista laude cohors, nihil turma decerpit. Adde *Fam.* 15, 2. *a med.* Quod vero ap. *Plin. ep.* 10, 107. et 108. legitur *cohors equestris,* putant nonnulli genus cohortium fuisse, in quibus certus esset equitum numerus pediti admixtus: idque colligi etiam ex *ep.* 32. *ejusdem lib.* ubi *ex cohortibus equites duo, centurio unus* nominantur. Quo pertinere videntur *cohortes equitatae,* quarum mentio fit in *Inscr.* ap. *Grut.* 550, 5. et 1108, 5., item alia ap. *Maff. Mus. Ver.* 365, 3. C. Nonio C. F. An. Caepian. Praef. Coh. III. Britt. equitatae. Huic persimilis est alia ap. *Don. cl.* 6. *n.* 19. Sic *Veg. Mil.* 2, 6. singulis cohortibus, ex quibus legio constituitur, suos adscribit equites, ita ut primae, quae majorem militum numerum habuit, equites 132., reliquis autem omnibus 66. tribuat. *Tac. H.* quoque 4, 19. equites in cohortibus agnoscit. Hi tamen revera non tanquam pars cohortis censendi sunt, sed turmae cohortibus adjunctae. Apud *Liv.* 4, 38. parmata cohors dicitur globus equitum, qui, decurione hortante, ex equis desilientes impetum hostium sistunt. [**Virg. A.* 11, 500. Quam tota cohors imitata relictis ad terram defluxit equis. *Heyn. cohors* pro *turma*: nam equitum h. l. est.] De *cohortibus* vero *equitatis* multa disserit *Franc. Ant. Zacharia* in *Gorii Symb. Litter. Flor.* T. 4. p. 157. ℙ In legione Romana decem fuere cohortes, quarum prima reliquas et numero militum et dignitate praecedebat. Olim cum legio sex millibus militum constabat, sexcenti in cohorte fuerunt in tres manipulos divisi, ut ex *Cincio* docet *Gell.* 16, 4. Deinde aucto legionis numero, cohortium quoque ratio mutata est. Quare *Veget. l. c.* suo tempore in singulis cohortibus, praeter primam, milites fuisse ait 555., equites 66., *h. e.* turmas duas: primae vero 1105., equites 132., *h. e.* turmas quatuor. ℙ Aliquando per cohortes auxiliaris miles designatur. *Flor.* 3, 21. Cum hinc octo legiones, inde quingentae cohortes starent in armis. ℙ Speciatim *cohors* dicta est de comitatu, seu satellitio magistratuum in provincias euntium: quae partim erat officialium iis inservientium, partim voluntariorum sine officio. Hi erant adolescentes nobiles, qui sua sponte cum proconsulibus exibant, ut usu rerum peritiores domum redirent. *Cic. Verr.* 2, 2, 27. Quidquid ab eo peteretur, judicem de sua cohorte daturum. *Id. ib.* 2, 1, 14. Cohors praetoria. Adde *Hor. Ep.* 1, 8, 14. [**Tibull.* 1, 3, 2.] ℙ Per synecdochen dicitur de toto exercitu. *Stat. Th.* 5, 672. anne ducem, servatricemque cohortis Inachiae ingratis coram tot millibus audes Mactare? ℙ Sumitur etiam pro quacumque congregatione, aut turba. [**Virg. A.* 10, 328. Cohors stipata fratrum. *Ov. Met.* 11, 89. Hunc adsueta cohors Satyri, Bacchaeque frequentant.] *Suet. Cal.* 19. et *Curt.* 6, 2. Cohors amicorum. *Gell.* 2, 18. Phaedon ex cohorte illa Socratica fuit. *Stat. Th.* 11, 292. Famulae cohortes, *h. e.* servorum. *Plin.* 8, 40, 61. Cohortes canum. *Hor. Od.* 1, 3, 31. febrium. *Gell.* 1, 9. *in f.* disciplinarum. *Claudian. Phoen.* 77. alituum. ℙ *Cohortum* pro *cohortium* est in *Inscr.* ap. *Mur.* 832, 9., si modo sana est lectio.

COHORTĀLĪNUS, a, um, adj. cohortalis miles, et speciatim palatinae militiae adscriptus. *Impp. Honor. et Theod. Cod. Theod.* 16, 5, 48. Cohortalina militia. *Iidem ib.* 6, 35, 14. Cohortalinorum militia. ℙ Apud sequioris aevi scriptores legitur *curtalinus,* quia *curs* ab iis pro *chors,* seu *cohors* dictum est. Habetur apud *Paul. Nolan. ep.* 22. (al. 7.) 2.

COHORTĀLIS, le, adj. ad cohortem villaticam pertinens. *Colum.* 8, 2. Cohortalis est avis, quae vulgo per omnes fere villas conspicitur. Et *ib.* Exercetur cohortalis ratio, quam Graeci vocant *ὀρνιθοτροφίαν. Cels.* 2, 18. *a med.* Pullus cohortalis. ℙ Idem ad cohortem militarem, et speciatim ad praetoriam pertinens. Hinc *Imp. Zeno Cod.* 12, 58. *qui est De Cohortalib. et principib. cornicullariis, ac primipilariis,* 13. Cohortale officium. *Imp. Constant. ib.* 6, 62, 3. Cohortali conditione gravatus. *Imp. Leo ib.* 1, 39, 13. Cohortalibus obsequiis obligatus. *Impp. Valent. et Valens ib.* 51, 2. Cohortalium corpus.

COHORTĀTĬO, onis, f. *παράκλησις,* hortatio. *Cic. Att.* 16, 13. *ad f.* Incredibiliter me commovet tua cohortatio. *Id. Or.* 1, 47. Concitare aliquem cohortatione sua ad studium cognoscendae virtutis. *Nep. Annib.* 11. Facere cohortationem militum. *Cic. Cluent.* 50. Cohortatio judicum ad honeste judicandum. [*Tac. A.* 14, 30. Cohortationes ducis.]

COHORTĀTĬUNCŬLA, ae, f. brevis cohortatio. *Ambros. lib. ep.* 4, 33. *ad Demetriad.* Adhibere cohortatiunculas.

COHORTĀTUS, a, um, part. a *cohortor,* significationis activae. *Caes. B. G.* 1, 25. Cohortatus suos, proelium commisit. ℙ Passive. *Cato* ap. *Gell.* 15, 13. Exercitum suum pransum, paratum, cohortatum eduxit foras, atque instruxit.

COHORTĪCŬLA, ae, f. dimin. cohortis. *Coel.*

ad *Cic. Fam.* 8, 6. Bibulus in Amano nescio quid cohorticularum amisit.

COHORTO, as, a. 1. cohortor. *Claud. Quadrigar.* ap. *Non.* 7, 35. Et dicerent, castra facta esse, atque hos cohortarent uti maturarent.

COHORTOR, aris, atus sum, dep. 1. παραινέω, ἐπικελεύω, idem quod *hortor*, vel simul, aut valde hortor. *Cic. Or.* 2, 9. Quis cohortari ad virtutem ardentius, quis a vitiis acrius revocare? *Id. Fam.* 2, 4. Teque ad studium summae laudis cohortabor. *Id. Phil.* 4, 5. Sic ego vos ardentes, et erectos ad libertatem recuperandam cohortabor. ℙ Cum infinito. *Hirt. B. Alex.* 21. Cohortando suos ad pontem, et munitiones contendere. Adde *Tac. A.* 12, 49. ℙ Cum conjunctivo, et particula *ut. Caes. B. C.* 3, 82. Scipio milites cohortatur, ut praedae participes esse velint. Adde *Tac. Agr.* 36. ℙ Et cum particula *ne. Caes. B. G.* 7, 86. Cohortatur, ne labori succumbant. *Id. B. C.* 3, 43. Cohortatur suos, ne animo deficiant. *Suet. Galb.* 10. Cohortantibus invicem, ne etc. ℙ Part. *Cohortandus* ap. *Caes. B. G.* 2, 20. Acies instruenda, milites cohortandi, signum dandum.

COHOSPES, itis, qui simul cum alio hospes est. *Paul. Nolan. carm.* 21, 385. et *carm.* 24, 438., qui *epist.* 32. *sect.* 6. cohospitans, antis usurpavit.

COHUM, lorum, quo temo buris cum jugo colligatur: a cohibendo dictum. *Fest.* ℙ Item coelum apud poetas: a *chaos*, ex quo putabant coelum esse formatum. *Idem.* Alii scribunt *covum. Scalig.* autem *ad Fest.* affert ex *Enn.* hujusmodi fragmentum: *complere cohum* (al. *covum*) *terroribu' coeli.* Ubi videtur significare cavum coeli, et ut est apud *Virg. A.* 4, 451. coeli convexa.

COHUMIDO, as, a. 1. *Appul. Met.* 8. Cohumidare genas lacrimis.

COIBILIS, le, adj. qui facile coit, et cohaeret. V. exemplum in COHIBILIS, ex *Gell.*

COIENS, euntis, part. a *coeo*, quod in recto casu non est, quod sciam, in usu. *Ov. Trist.* 4, 4, 41. Rumpere vulnera nondum coeuntia. *Sil.* 1, 52. Coeuntes ripae.

COIMBIBO, is, a. 3. simul imbibo. *Arnob.* 5, 178. Si aperte hoc facere confessis maledictionibus coimbibissetis.

[COINQUENDA, ae, f. Deae nomen apud Romanos, quae eadem ac Commolenda. Ita porro est appellata, quia lucis et arboribus coinquendis praerat, ideoque eidem oves immolabantur, antequam arbores coinquerentur, sive caederentur vel interlucarentur. *Inscr.* ap. *Marin. Frat. Arv. n.* 43. *lin.* 10. Fratres Arvales Vestae matri oves II., item Adolendae Coinq*uendae* oves II. immolavere. V. *eund. ib.* p. 309. et 380. de eadem plurima disserentem, et V. COMMOLENDA. *F.*]

[COINQUILINUS, i, m. qui simul locum aliquem incolit. *Not. Tir.* p. 21. Inquilinus, coinquilinus. *F.*]

COINQUINATUS, a, um, part. a *coinquino*, inquinatus, conspurcatus. *Colum.* 8, 5. *post med.* Coinquinatus stercore. ℙ Translate. *Prud. Cath.* 6, 53. Qui coinquinatum vitiis cor impiavit. *Arnob.* 7. p. 222. Quid his esse potest coinquinatius?

COINQUINO, as, a. 1. συμμιαίνω, μολύνω, commaculo, conspurco, inquino. *Colum.* 8, 7. Coinquinari stercore. ℙ Item contagione labefactare. *Colum.* 7, 5. *ante med. de morbo ovium.* Cui primo quoque tempore occurrendum est, ne totam progeniem coinquinet. *Senec. ep.* 2. Fastidientis stomachi est, multa degustare: quae ubi varia sunt, et diversa, coinquinant, non alunt. ℙ Translate. *Vet. Poeta* ap. *Cic. N. D.* 3, 27. Matres coinquinari regias, contaminari stirpem, admisceri genus. *Val. Max.* 6, 1. *n.* 6. Coinquinare se crimine stupri. *Id.* 9, 7. se maximo scelere. *Arnob.* 4. p. 151. alicujus famam et vitam. ℙ Apud *eund.* 5. *sub f.* et alibi legitur *conquino*, non tamen certa ubique lectione. At *Mar. Victorin.* p. 2467. probat *conquinat*, damnat vero *coinquinat.*

COINQUIO, is, a. 4. et Coinquo, is, a. 3. συμμιαίνω, idem ac coinquino: a *cum*, et *inquio* pro *inquino.* Proprie usurpatur de amputatione sacrarum arborum: quae in alicujus numinis luco crescerent, quae cum incaeduae et inviolabiles essent, profanari videbantur, si amputarentur, ideoque, (teste *Plin.* 17, 28, 47.) *Cato* arbores religiosas lucosque succidi permisit piaculari sacrificio prius facto. Hinc *Festus.* Coinquire est deputare. *Inscr.* ap. *Marin. Frat. Arv. n.* 43. *l.* 15. Arbores adolefactae, et coinquendae. Alia *ib. n.* 35. *l.* 7. Luci coinquendi, et operis faciendi causa. *Alfen. Dig.* 19, 2, 29. In lege locationis scriptum erat: Redemptor silvam ne caedito, neve coinquito, neve deurito, neve quem coinquere, caedere, urere sinito. Alii leg. *cingito*, *coinquere.* Addunt nonnulli locum *Paul. Dig.* 27, 7, 5. ubi est eadem lectionis varietas. Alium locum *Festi* V. in SCRIBONIANUS. *Trebat.* 7. *de relig.* ap. *Serv.* ad *Virg. A.* 11, 316. Luci qui sunt in agris, qui concilio (lege *novitio*) capti sunt, hos lucos eadem caeremonia moreque conquiri (lege *coinquiri*) haberique oportet, ut ceteros lucos, qui in antiquo agro sunt.

COINTUS pro *quintus* Graecorum more, qui κοίντος scribunt, legitur in antiqua *Inscr.* ap. *Pier.* ad *A.* 7, 648.

COITIO, onis, f. συνέλευσις, συνουσία, actus coeundi. Dicitur fere de conventu, et coetu hominum occulte inito ad conspirandum contra aliquem; et significat etiam ipsam conventionem, seu pactum, quod in coitione fit. *Cic. Q. Fr.* 3, 1, 5. Quod scribis te audisse, in candidatorum consularium coitione me interfuisse, id falsum est. Ejusmodi enim pactiones in ea coitione factae sunt, quas etc. *Id. Planc.* 22. Coitionem facere. *Id. Att.* 4, 18. dirimere. Adde *Cluent.* 54. [**Liv.* 3, 65. Cum per coitiones potentiorum hominum injuria fieret.] ℙ Pro simplici congressu, et colloquio. *Ter. Phorm.* 2, 2, 32. Senex adest: vide, quid agas: prima coitio est acerrima. Si eam sustinueris, post illa jam, ut lubet, ludas licet. ℙ Pro coitu venereo. *Solin.* 49. *in f. de camelis.* Inventum est, ut desiderium in eis coitionis quadam castratione exsecraretur. *Macr. Sat.* 7, 16. In omni genere animantium, quae ex coitione nascuntur. Adde *Lactant.* 1, 8.

COITUS, a, um, part. a *coeo*, initus. *Nerat. Dig.* 12, 4, 8. Quod dotis causa nondum coito matrimonio datur. *Ulp. ib.* 17, 2, 52. Si plures sint inter eosdem societates coitae. *Id. ib.* 3. Societate sine pupilli auctoritate coita, pupillus non tenetur. Adde *Ammian.* 26, 6.

COITUS, us, m. συνουσία, conjunctio, unio, coitio. *Cels.* 2, 10. *in f.* Digito vena fricanda, ut recens coitus ejus resolvatur, iterumque sanguinem fundat. *Id.* 5, 18. *n.* 31. Prodest ea compositio etiam ad omnem coitum humoris emolliendum. *Id.* 6, 7. *n.* 7. Sordium coitus in auribus. *Quint.* 9, 4. Coitus syllabarum (ut fit per synaeresin). *Gell.* 1, 25. *ad f.* Coitus, et copula vocum. *Plin.* 2, 9, 6. Luna morata in coitu solis biduo, *h. e.* in conjunctione solis cum renovatur. [**Curt.* 9, 4. Coitus amnium.] ℙ Pro congressu venereo animalium. *Cels.* 2, 1. *ad f.* Si neque pubertate, neque primis coitibus finita sunt. *Stat. Theb.* 10, 796. Monstrifer coitus. Adde *Gell.* 19, 2. *in f.* et *Plin.* saepe. ℙ [*Dicitur etiam de hominibus. *Suet. Hor.* Ut quocumque respexisset, ibi ei imago coitus referretur. Interdum idem esse videtur, quod matrimonium *Suet. Cal.* 25. Lolliam Paullinam perductam a marito conjunxit sibi, brevique missam fecit, interdicto cujusquam in perpetuum coitu. *Ov. Met.* 7, 709. Sacra tori, coitusque novos, thalamosque recentes, Primaque deserti referebam foedera lecti.] ℙ Est etiam arborum coitus, cum aliqua ratione mas arbor feminae adjungitur. De coitu palmarum *Plin.* 13, 4, 7. ℙ Etiam insitio hoc nomine appellatur, ut est ap. *eund.* 17, 14, 24. Item prima arborum germinatio. *Id. ib.* 2, 2.

COJUX. V. CONJUX in f.

COIX, icis, f. κόϊξ, κόϊκος. Coices appellantur palmae cujusdam generis in Aethiopia, de quibus *Plin.* 13, 4, 9.

COLAEPIUM. V. COLIPHIUM.

COLAPHIZO, as, a. 1. κολαφίζω, colapho percutio. *Tertull.* 5. *adv. Marcion.* 12. *de fuga in persecut.* 2. ex *Corinth.* 2, 12, 7.

COLAPHUS, i, m. κόλαφος, ictus manu in pugnum compressa inflictus: a κολάπτω, tundo. *Plin.* 8, 36, 54. Ursi saepe in arena colapho infracto (*capite*) exanimantur. *Ter. Adelph.* 2, 2, 37. Colaphis tuber est totum caput. *Id. ib.* 2, 1, 46. Infringere alicui colaphos plus quingentos. *Juven.* 9, 5. Colaphum alicui incutere. *Quint.* 6, 3. ducere. *Pl. Pers.* 5, 2, 65. Icere colaphum. *Id. ib.* 2, 4, 22. Defigere aliquem in terram colaphis. *Id. Rud.* 4, 3, 68. Verbum adde etiam unum: jam in cerebro colaphos abstrudam tuo. *Id. Capt.* 1, 1, 20. Perpeti colaphos. ℙ *Tertull. Spectac.* 18. pro alapa sumere videtur ubi ait: Pugnos, et calces, et colaphos, et omnem petulantiam manus etc. ℙ Ex locis supra allatis illud argui posse videtur, *colaphum*, Graece κόλαφον, significare eam percussionem, et quae pugno fit, sive manu compressa; et quae manu aperta, ejusque parte interiore, a Latinis etiam *alapa* dicta, ab Italis *schiaffo* cum *colapho* sono item conveniente: quaeque demum fit manu aperta, ejusque parte exteriore, quam Itali *manrovescio* et *rovescione* appellant.

[*COLAPIANI, orum, m. plur. populi Pannoniae, ita appellati a Colape amne in Savum influente, nunc *Kulpa*, qui a *Dione* 49. Κόλοψ dicitur. *Plin.* 3, 25, 28. Savus per Colapianos, Breucosque. *F.* et *B. A.*]

COLAPIS, is. V. v. anteced.

[COLARNI, orum, m. plur. populi Lusitaniae, quorum meminit *Plin.* 4, 22, 35. *Inscr.* ap. *Grut.* 162, 5. Municipia provinciae Lusitaniae stipe conlata, quae opus pontis perfecerunt, Icaeditani, Colarni etc. *F.*]

*COLATIO, Norici oppidum. *Tab. Peut. B. A.*

COLATORII, equi dicuntur a *Veg. Vet.* 4, 5. *ad f.* (si modo ea verba *Vegetii* sunt, et non ab aliena manu inserta) quos *tolutarios* antiquiores Latini appellant. Imo ap. *Senec. ep.* 87. ubi habetur *tolutariis*, in omnibus MSS. legisse se *colutariis*, aut *colatariis* testatur *Salm.* ad *Capitol. Maximin.* 3., ex quibus libenter, inquit, emendarem *colatoriis.* Nam ita dicti sunt equi minutim ambulantes, Graece σακκισταὶ, vel σακκιστοὶ, a sacco, vel colo, quod minutim vacuefieri consuevit. Haec et plura ibi *Salm.*

COLATURA, ae, f. quod colando remanet. *Coel. Aurel. Tard.* 3, 3. Urina ita subalbida, ut colaturae liquidae colorem fingat.

COLATUS, a, um, part. a *colo*, *as*, purgatus, percolatus, ἡθείς. *Plin.* 31, 8, 44. Colata faex. *Id.* 25, 13, 103. Succus linteo colatus. *Id.* 21, 14, 49. Favi sporta colati. ℙ Translate. *Tert. Anim.* 48. Certiora, et colatiora somniari affirmant sub extimis noctibus. *Id. ib.* 9. Berylli fluctuant colato nitore.

COLAX, ăcis, m. κόλαξ, assentator: a κολακεύω, adulor. Est parasiti nomen in *Ter. Eun. prol.* 30. ℙ [*Fabulam fecit Naevius h. nomine inscriptam, ut *Ter.* memorat *Eun. prol.* 25. Cf. *Herm. opusc.* 2, 277. ubi egregie disputatur contra *Bentl.*, qui pro *Naevii et* legendum censuit et in textum recepit *nempe.* Fragmenta hujus fabulae sunt apud *Non.* in v. *prolubium.* p. 64, 9. ap. *eund.* in v. *Collum* p. 200, 24. et in v. *protinus* p. 376, 11. s. v. *multare* p. 462, 32. *Prisc.* 9, 874. *sub f.*]

[COLAXES, is, m. Κολάξης, rex Bisultarum, Jovis, et Orae nymphae filius, cujus meminit *Val. Fl.* 6, 48. ductorque Colaxes, Sanguis et ipse Deûm. *F.*]

COLCHI, orum, populi Asiae inter orientale litus Euxini Ponti, et Iberiam, veneficio infames, et Medeae ac Iasonis memoria, fabularumque involucris apud poetas nobilitati. *Hor. Od.* 4, 4, 63. *Plin.* 6, 4, 4.

COLCHIACUS, a, um, adj. idem quod Colchicus vel Colchus. *Prop.* 2, 1, 56. Colchis Colchiacis urat arena focis. Al. leg. *Iolchiacis*, rectius.

COLCHICUS, a, um, adj. qui est ex Colchide. *Hor. Ep.* 17, 35. Calet venenis officina Colchicis. ℙ *Colchicum*, *i*, herba est venenata, ut cicuta. *Plin.* 28, 9, 33.

*COLCHINIUM, i, Dalmatiae oppid. postea Olcinium appellatum, hodie *Dulcigno. Plin.* 3, 23. *B. A.*

COLCHIS, idis, f. nunc *Mengrelia*, Κολχίς, regio Asiae, pars Georgiae, inter Pontum Euxinum ad Occ., et Iberiam ad Or. Caucaso monte separante, Armeniam ad Austr., Sarmatiam ad Bor. *Val. Fl.* 5, 505. Vix tandem longis quaesitam Colchida votis Contigimus. ℙ Est etiam gentile femin. et speciatim Medeae nomen apud poetas. *Hor. Ep.* 16, 58. Neque impudica Colchis intulit pedem. *Prop.* 2, 17, 11. Colchida sic hospes quondam decepit Iason. Adde *Juv.* 6, 643. ℙ Et *gens Colchis* pro gente Colchorum, *Val. Fl.* 3, 418.

COLCHUS, a, um, adj. qui est ex Colcho, Colchicus. *Hor. A. P.* 118. Colchus, an Assyrius, Thebis nutritus, an Argis. *Ov. Fast.* 3, 876. Domus Colcha. *Id. Met.* 7, 394. Sed postquam Colchis arsit nova nupta venenis. *Mart.* 12, 57. Cum secta Colcho Luna vapulat rhombo, *h. e.* magicis artibus.

COLEATUS, a, um, adj. coleos habens. *Pomp.* ap. *Non.* 2, 872. Ubi insilui in coleatum equuleum, ibi tolutim tortor. V. COCHLEATUS. *Id. ib.* 7, 20. Incoepi contui: conspicio coleatam cuspidem. τὸ αἰδοῖον ἀρρενικὸν, ut *Turn. Adv.* 6, 9. interpretatur.

[COLENTINI, orum, m. plur. incolae insulae, quae a *Plin.* 3, 21, 25. Colentum, a *Ptol.* 2, 17. Κόλλεντον, appellatur. *Plin.* 3, 22, 26. Ex insulis Issaei, Colentini, Epetini. *F.*]

COLENTUM, i, insula. V. v. praec.

COLES. V. COLIS.

COLEUS, i, m. ὄρχις, testiculus: est a κολεὸς, Ionice κουλεὸς, vagina. V. PSOLOIS. *Cic. Fam.* 9, 22. *Mart.* 12, 84. et *Auct. Priap.* 14. Stamus sub Jove coleis apertis ℙ *Si coleos haberemus*, *h. e.* si viri essemus, vel ut *Pers.* loquitur 1, 103. si testiculi vena ulla paterni Viveret in nobis: *Petr. fragm. Trag.* 44. *Burm.* Sed si nos coleos haberemus, non tantum sibi placeret.

COLIAS, ae, m. ὁ κολίας, genus piscis e genere lacertorum. *Plin.* 32, 11, 52.

COLICE, es, f. V. in COLICUS.

COLICARIA, Italiae opp., in Gallia cispadana, Mutinam inter et Hostiliam. *Ant. Itin. B. A.*

COLICULUS, i, m. καυλὸν, parvus colis cauliculus. *Cato R. R.* 158. Coliculus brassicae. *Id. ib.* betae. *Colum.* 12, 7. apii. ℙ Dicitur etiam de tenellis ac viridibus ramusculis arborum. *Varr. R. R.* 1, 31. Coliculus viteus intortus, ut cincinnus, *h. e.* capreolus, clavicula. *Colum.* 5, 9. *a med.* Arbor coliculum agit. ℙ Absolute usurpatus, ut caulis, a quo procedit, est species brassicae. V. CAULIS. *Edict. Diocl.* p. 15. Coliculi optimi quinque ✠ quattuor, sequentes n. decem ✠ quattuor.

COLICUS, a, um, adj. κωλικὸς, ad colon intestinum pertinens. Hinc *colicus* dicitur qui coli doloribus laborat. *Plin.* 20, 12, 48. Ergo etiam coeliacis Philistion dedit; et coctum dysentericis, et colicis Plistonicus. Ita *Hard.* ex MSS. ℙ *Coli-*

cum medicamentum, quod datur ad coli dolores. *Cels.* Graece habet 4, 14. Medicamentum, quod *χωλικὸν* nominatur. ℙ Hoc idem dicitur *colice, es*, *χωλικὴ ἀντίδοτος*. *Cels.* 5, 25. *n.* 12. Colice Cassii ex his constat: croci, anisi, castorei, etc. Adde *Scrib. Comp.* 120. et 121.

COLĪGO, iginis f. domus, quae incolitur. *Arn.* 2. p. 91. In penetralibus coliginis perpetuos fovetis focos. Al. leg. *in penetralibus Vestae ignes perpetuos*, etc. Priorem lectionem tuetur *Salmas.* tum ad *Tert. Pall.*, tum *in Exercitat. Plin.* non semel: additque etiam *colium* hac significatione usurpari apud *Tert. Spect.* 5. ubi hujusmodi affert inscriptionem arae cuidam insculptam: *Consus consilio, Mars duello, Lares colio potentes.* ubi alii leg. *comitio.* V. *Salmas.* in *Exercitat. Plin. p. m.* 913.

*COLIMĬA, ae, vetus nomen Cypri insulae. *Plin.* 5, 31. *B. A.*

COLĬPHĬUM, ii, n. cibus, quo utebantur athletae ad vires firmandas. Olim vescebantur siccis ficubus, quia magnam vim habent ad augendum robur corporis: sed Pythagoras quidam athleta carnium primus usum invexit, ut *Plin.* 23, 7, 63. docet. Videri itaque possint coliphia esse pultes ex assis, et concisis carnibus confectae, suillis maxime, et bubulis, quas luctaturi comederent, ut essent validiores. *Pl. Pers.* 1, 3, 12. Collyrae facite ut madeant, et coliphia: ne mihi incocta detis. *Mart.* 7, 67. Cum coliphia sexdecim comedit. *Juv.* 2, 53. Luctantur paucae, comedunt coliphia paucae. ℙ Juvat hanc interpretationem Graeca vox *κωλήπια*, (a qua *Salm.* originem ducere ait) quae significat summitates membrorum animalium, a *κώλην*, talus, perna, vel a *κωλὴν*, petiolus. Utebantur enim carnibus; quae minimum succi, et pinguedinis haberent, quaeque maxime aridae essent et siccae. Quod autem saepe ex carne suilla coliphia fierent, confirmatur ex illo *Petr. fragm. Tragur.* 70. *Burm. de coquo ingenioso.* Volueris, de bulba (h. e. *vulva*) faciet piscem, de lardo palumbum, de perna turturem, de colaepio (lege *coliphio*) gallinam. ℙ Nihilominus *Vet. Schol. Juv.*, eumque secuta tota fere interpretum natio, quibus contraire non ausim, *coliphia*, fuisse dicunt panes azymos recenti caseo commixtos: deducuntque a *κῶλον*, membrum, et *ἴφι* valide, fortiter, quod membris vires adderent. Docent etiam in formam veretri fuisse confectos: ut de iis intelligi possit illud *Mart.* 14, 69., cujus lemma est *Priapus siliqineus.* Si vis esse satur, nostrum potes esse Priapum. ℙ Quidam scribunt *colliphia.*

COLIS, et Coles, is, m. *καυλὸς*, idem quod *caulis;* quemadmodum dicitur *plaustrum plostrum*, *cauda coda*, etc. *Cato R. R.* 35. Coles rapicii. ℙ De tenello ramusculo vitium. *Varr. R. R.* 1, 31. Pampinare ex sarmento coles, qui nati sunt. Et *mox.* Ne relictis colibus sarmentum nequeat ministrare succum. *Colum. R. R.* 5, 6. *sub f.* Coles vinearii. Adde *Arbor.* 9. ℙ Translate sumitur pro virili membro. *Cels.* 6, 18. *n.* 2. Si ex inflammatione coles intumuit. *Id. ib.* Coles sub cute exesus. Adde 7, 25. ℙ Rectus casus *colis* firmatur *τῶ caulis.* V. *Fuit et Colis, dis, f. *Κωλὴ ἄκρα, Κωλιὰς ἄκρα*, Indiae promontorium. *Mela* 3, 7. Promontorium Coliacum audit *Plin.* 6, 22. *B. A.* [*Hodie dicitur *Romanan-Koil.*]

[COLĬTOR, oris, m. idem ac cultor. *Inscr.* ap. *Mur.* 126, 1. Pro salute Sacerdotum, et kandidatorum, et colitorum hujus loci. *F.*]

COLĬUM. V. COLIGO.

COLLĂBASCO, et Conlabasco, is, n. *συνολισθαίνω*, collabi incipio, nuto, casum minitor. *Lucr.* 3, 600. Conquassatur enim tum mens, animaeque potestas Omnis: et haec ipso cum corpore collabascunt. Al. leg. *collabefiunt*, quia prima syllaba in *labo, as*, brevis est. ℙ Translate. *Pl. Stich.* 4, 1, 16. Ut cuique homini res parata est, firmi amici sunt: si res lassa labat, itidem amici collabascunt.

COLLĂBĔFACTĀTUS, et Conlabefactatus, a, um, part. a *collabefacto*, collabefactus. *Lucr.* 1, 492. Collabefactus rigor auri solvitur aestu.

COLLĂBĔFACTO, et Conlabefacto, as, a, 1. labefacto, corrumpo, *λυμαίνω*. *Ov. Fast.* 1, 566. Et vastum motu collabefactat onus.

COLLĂBĔFACTUS, a, um, part. a *collabefio*, labefactus, corruptus, *λυμανθείς*. *Lucr.* 4, 698. quod fracta magis redolere videntur Omnia, quod contrita, quod igni collabefacta. Al. leg. *concalefacta.* ℙ Translate. *Nep. Arist.* 1. A Themistocle collabefactus testula illa, exsilio decem annorum multatus est, *h. e.* dejectus, oppressus.

COLLĂBĔFĬO, is, n. solvor, corrumpor. *Caes. B. C.* 2, 6. Naves adeo graviter inter se concitatae conflixerunt, ut vehementissime utraeque ex concursu laborarent; altera vero, praefracto rostro, tota collabefieret.

COLLĂBELLO, et Conlabello, as, a, 1. labra labris adjungo. *Laberius* ap. *Non.* 2, 168. Collabella osculum.

COLLĂBOR, et Conlabor, eris, apsus sum, dep. 3. *συνολισθαίνω*, *πίπτω*, labor, vel simul cum alio labor, concido, corruo. *Ov. Met.* 6, 295. Haec frustra fugiens collabitur. *Petr. Sat.* 94. Collabi ante pedes alicujus. *Val. Flacc.* 7, 152. et in miserae collabitur ora sororis. *Suet. Caes.* 81. Fastigium domus collabitur. *Tac. A.* 2, 31. Ad gemitum collabentis adcurrere liberti. *Stat. Achill.* 1, 195. Collabi saxo. ℙ Translate. *Pl. Truc.* 3, 2, 3. Hic clanculum collapsus est in corruptelam suam.

COLLĂBORO, et Conlaboro, as, n. 1. simul laboro, simul curam ago. *Tert. Poenit.* 10. Non potest corpus de unius membri vexatione laetum agere: condoleat universum, et ad remedium collaboret, necesse est.

COLLĂCĔRĀTUS, a, um, part. ab inusit. *collacero*, idem quod laceratus. *Tac. H.* 3, 74. Confossum, collaceratumque corpus.

COLLACRĪMĀTĬO, onis, f. idem quod lacrimatio. *Cic. Or.* 2, 45. Signa doloris voce, vultu, collacrimatione denique ostendere.

COLLACRĪMO, et Conlacrimo, as, a. 1. *δακρύω*, idem quod lacrimo, vel simul lacrimo, fleo. *Cic. Somn. Scip.* 1. Complexus me senex collacrimavit. *Id. Sext.* 58. Histrio casum meum collacrimavit. *Pl.* ap. *Gell.* 1, 24. simul omnes collacrimarunt. Adde *Ter. Andr.* 1, 1, 82.

COLLACTĂNĔUS, et conlactaneus, a, um, adj. *ὁμογάλακτος*, *σύντροφος*, qui simul cum alio eodem est lacte nutritus. *Paul. Dig.* 40, 2, 13. Si collactaneus, vel educator, etc. *Scaevola ib.* 34, 4, 30. Titia testamento Sejam libertam, eandemque collactaneam heredem instituerat *Inscr.* ap. *Maff. Mus. Ver.* 149, 4. Anniae Aquilinae collactaneae C. Javolenus Severus B. M. posuit.

COLLACTĔUS, et Conlacteus, a, um, adj. idem quod collactaneus: quamvis *Charis.* 1, 62. dici negat. *Inscr.* ap. *Reines. cl.* 9. *n.* 16. Verna collacteus Drusi. Adde aliam apud *Grut.* 585, 8. et *Capell.* 1. p. 3. et 2. p. 27. ℙ Quidam tribuunt etiam *Juvenali* 6, 306., sed incerta est lectio.

COLLACTĬUS, a, um, adj. collacteus. *Inscr.* ap. *Grut.* 632, 8. et 661, 2 et 3. et alibi. Alia ap. *Clem. Cardinali Iscriz. Veliterne* p. 129. *n.* 65. L. Faenius Vitalis Faeniae L. F. Priscillae sorori, vix. an. I. mensibus XI. diebus XXIV., Faeniae Hygiae collactiae ejus, vix. an. I. menses IX., L. Faenio Phileto patri, Faeniae Medusae matri fecit, sibi, suis, posterisque eorum. Cum L. Faenius Vitalis Faeniam Priscillam appellet sororem, Faeniam vero Hygiam collactiam, nec hujus patris mentionem faciat, apparet, hanc a Faenia Medusa una cum filia Faenia Priscilla lacte nutritam fuisse, ideoque collactiam Priscillae, ac simul Medusae alumnam fuisse. V. ALUMNUS. ℙ Scribitur et *conlactius. Hygin. fab.* 224. Croton conlactius musarum.

COLLAETOR, et Conlaetor, aris, dep. 1. simul laetor, congaudeo, *συγχαίρω*. *Tert. Idol.* 14. Collaetemur ex communione naturae.

COLLAEVO, vel Collevo, et Conlaevo, as, a. 1. laevem reddo, laevigo, *ἐπιλειαίνω*. *Senec. ep.* 64. *a med.* Hoc medicamento asperitas oculorum collaevatur. *Plin.* 17, 22, 35. *n.* 19. Collaevare plagam arboris falce. *Id.* 23, 1, 18. Mustum prodest interaneis vesicae: collaevat enim ea.

COLLAPSĬO, onis, f. casus, ruina. *Jul. Firmic. de err. proph. relig.* 21. Cadentium fulminum funesta collapsio.

COLLAPSUS, et Conlapsus, a, um, part. a *collabor*, delapsus, *συμπεπτωκώς*. *Liv.* 35, 9. Circa portam Flumentanam collapsa quaedam ruinis sunt. *Suet. Aug.* 30. Aedes sacrae vetustate collapsae. *Tac. A.* 2, 47. Duodecim celebres urbes collapsae nocturno motu terrae. *Curt.* 8, 2. *in f.* Inter manus regis collapsus exstinguitur. *Virg. A.* 4. 664. Collapsa ferro, i. e. gladio perfossa. *Cels.* 7, 26. Iter urinae senectute collapsum. *Virg. A.* 4, 391. suscipiunt famulae, collapsaque membra Marmoreo referunt thalamo *Ov. Met.* 7, 826. subito collapsa dolore cecidit. [*Virg. G.* 3, 485. Rursus abundabat fluidus liquor, omniaque, in se Ossa minutatim morbo collapsa trahebat, i. e. liquefacta, resoluta.] *Id. ib.* 10, 826. Collapsos alicujus artus excipere. [*Id. ib.* 5, 96. Collapsus in artus.] *Cels.* 2, 6. Ad ultima jam ventum esse testantur nares acutae, collapsa tempora, oculi concavi. ℙ Translate. *Val. Max.* 6, 2. *n.* 10. Ira in se ipsa collapsa est, *h. e.* concidit, sedata est. *Pacat. Pan. ad Theod.* 11. Collapsam rempublicam excipere.

COLLĂRĔ, is, n. *περιτραχήλιον*, *περιδέραιον*, vinculi genus, quo noxiorum collum adstringitur. *Lucil.* ap. *Non.* 1, 162. Cum manicis, catulo, collarique ut fugitivum Deportem. ℙ Item cingulum e corio cum clavulis capitatis, quo canum colla protegunt contra morsus ferarum. *Varr. R. R.* 2, 9. *ad f.* Ne vulnerentur a bestiis, imponuntur his collaria, etc. ℙ Ab *Apic.* 7, 5. et 6. *collare porcinum* dicitur caro cervicis, et circa collum porci. COLLĂRĬA, ae, f. vinculum colli, collare. *Pl. Capt.* 2, 2, 107. Hoc quidem haud molestum est, quod collus collaria caret. ℙ Quidam putant hoc loco esse adjectivum, et subintelligendum esse *catena.* Quid si *collaria* esset accusativus pluralis? Nam et eum casum *careo* admittit. At quidam MSS. habent *collario*, quam vocem agnoscit etiam *Prisc.* p. 590. [*Lindem.* habet collari; idemque vocem *collaria* lexicis exterminandam esse docet.]

COLLĂRIS, re, adj. ad collum pertinens. *Offla*, sive *offula collaris* legitur apud *Petr. fragm. Tragur.* 56., et exponitur caro cervicis. V. supra COLLARE.

COLLATĀTUS, a, um, adj. dilatatus, ampliatus. *Cic. Or.* 56. Quod si et angusta quaedam atque concisa, et alia est collatata et diffusa oratio, etc. Ita habent *Aldus* 1514. *Petr. Victor.* aliique; sed *Schützius* optime edidit dilatata et fusa oratio.

COLLĀTĔRO, as, a. 1. latus claudo, ad latus sto. *Capell.* 3. p. 56. C vocales utrinque collaterat.

COLLĀTĬĂ, ae, f. oppiddum excisum Latii ad Anienem fluvium, in via Tiburtina, in confin. Sabinorum: condita ab Albanis, dicta, quod ibi opes aliarum civitatum fuerint collatae, ut docet *Festus.* ℙ Scribitur et *Conlatia.*

COLLĀTĬCĬUS, et Collatitius, a, um, adj. *συγχομιστὸς*, ex plurium collatione factus. *Senec. Cons. ad Marc.* 10. Collaticiis, et ad dominos redituris instrumentis scena adornatur. *Quint. Decl.* 6, 11. Collaticia sepultura. *Appul. Met.* 8. Collaticia stipe. ℙ *Collaticia myrrha* dicitur a *Plin.* 12, 16, 35. quae non est unius generis, sed ex variis in unum collatis permixta. ℙ *Ex aere collaticio* quippiam facere apud *Tert. Adv. Valent.* 12. proverbio dicitur, qui alienis opibus, et auxilio, non solo Marte suo aliquid facit.

COLLĀTĪNUS et Conlatinus, a, um, adj. a Collatia oppido. *Virg. A.* 6, 774. Hi Collatinas imponent montibus arces. *Liv.* 1, 38. Collatinus populus. ℙ Hinc *Collatina porta* Romae, quae Collatiam ferebat. *Fest.* in *Conlatia.* ℙ *Collatinus* cognominatus est L. Tarquinius Egerii filius, qui primus consul Romae fuit cum L. Junio Bruto, ut est ap. *Liv.* 1, 60. quod ejus pater diu Collatiae a Tarquinio Prisco captae praefectus fuerat. *Id. ib.* 38. et *Ov. Fast.* 2, 733. ℙ Apud *eund. Oc. ib.* 787. *penetralia Collatina* sunt aedes ejusdem L. Tarquinii. ℙ *Collatini, orum* sunt Collatiae cives. *Liv. l. c.* ℙ Sunt etiam populi Apuliae, ap. *Plin.* 3, 11, 16. ℙ Dea *Collatina* ab Romanis ut collium praeses culta est, teste *August. Civ. Dei* 4, 8.

COLLĀTĬO et Conlatio, onis, f. *εἰσφορὰ*, *σύμβολον*, actus conferendi: item quod in unum confertur: et praesertim indictio, tributum, quo ab omnibus conferuntur pecuniae in usum reipublicae. *Liv.* 4, 60. Aes grave plaustris quidam ad aerarium convehentes, speciosam etiam collationem faciebant. ℙ Differt tamen a tributo, quia hoc a principe in certa quantitate indicitur: collatio libera est quoad summam pecuniae, licet et ipsa imponatur. *Suet. Cal.* 42. Filia nata, patria conquerens onera, collationem in alimoniam atque dotem puellae recepit. *Plin. Pan.* 41. Collationes remittere. [*Cf. ad h. l. *Gierig.*] *Tac. G.* 29. Collationibus et oneribus exemptum esse. *Liv.* 5, 25. Collatio stipis, aut decimae. ℙ Est etiam contributio alicujus rei in commune, dividundi gratia. Unde tituli *Digest.* 6. et 7. *l.* 37. De collatione bonorum, et dotis: cum scil. filii emancipati, vel filia matrimonio juncta bona sua, et dotem conferunt simul cum ceteris bonis paternis, ut ad eorum possessionem una cum fratribus, qui in potestate patris fuerunt, contra testamenti tabulas admittantur. ℙ Item comparatio. *Cic. Div.* 2, 17. Tu quidem non hostiarum casum confirmas sortium similitudine, sed infirmas sortes collatione hostiarum. *Id. N. D.* 3, 28. Quae est in collatione ista similitudo? *Id. Tusc.* 4, 38. Philosophia constat collatione rationum. *Plin.* 37, 9, 42. Optimae hyacinthi, quae in collatione aurum albicare cogunt. *Hirt. B. G.* 8, 8. Legio, quae collatione reliquarum, nondum eandem virtutis ceperat opinionem. ℙ Apud grammaticos est gradus adjectivorum comparativus, aut superlativus. *Festus:* Ocius secundae collationis, et deinde tertiae ocissime, frequentata sunt. ℙ Apud rhetores *collatio* est oratio rem cum re ex similitudine conferens, ut definit *Cic. Invent.* 1, 30. ℙ Praeterea est illatio unius rei contra aliam, congressus, concursus. *Cic. Or.* 1, 48. Qui cum esset constitutus administrator quidam belli gerendi, tum adjungeremus de exercitu, de castris, de agminibus, de signorum collationibus etc. ℙ In illo *Pl. Mil.* 3, 3, 66. Ubi facta erit collatio nostrarum malitiarum, haud vereor, ne nos subdola perfidia pervincamur. *collatio malitiarum* est conjunctio malitiarum in unum collatarum. ℙ Denique significat disputationem. *Augustin. Retractat.* 2, 39. et alibi. ℙ *Conlatio* scriptum est in *Inscr.* ap. *Grut.* 428, 6. Et conlationem reddidit, *h. e.* pecuniam, quae conlata fuerat, restituit conlatoribus.

COLLĀTĪVUS et Conlativus, a, um, adj. *Festus:* Collativum sacrificium dicitur, quod ex collatione offertur, *h. e.* collata a pluribus impensa. ℙ *Idem:* Collativum ventrem, magnum, turgidum dixit Plautus, quia in eum omnia edulia congeruntur. *Plauti* verba sunt *Curc.* 2, 1, 15. Qui hic

est homo cum collativo ventre, atque oculis herbeis? ℙ Universim *collativus* dicitur, qui a pluribus confertur. *Macr. Somn. Scip.* 1, 6. *circa med.* Nec solum explicandis corporibus hi duo numeri collativum praestant favorem, sed etc. *Nazar. Paneg. ad Constantin.* 18. *in f.* Innumerae simul gentes ad bellum coactae, dum collativam vim conferunt, compendiosam victoriam praestiterunt. ℙ *Collativum*, *i*, n. (ut *donativum*) est idem quod collatio, tributum. *Imppp. Gratian., Valentinian. et Theodos. Cod. Theod.* 6, 26, 3.

COLLĀTOR et Conlator, oris, m. qui confert. *Pl. Curc.* 4, 1, 13. Symbolarum collatores. ℙ Et speciatim qui collationem seu tributum pendit. *Impp. Honor et Theodos. Cod. Theod.* 7, 6, 5. ℙ Item qui unum aliquid cum alio confert. *August. ep.* 147. Collatorem enim, et disputatorem, non assentatorem se esse cupiebat.

COLLĀTORIUS. V. CHALATORIUS.

COLLATRO et Conlatro, as, a. 1. *ὑλαχτέω*, latro, adlatro. Translate. *Senec. Vit. beata* 17. Si quis ex istis, qui philosophiam collatrant, *h. e.* conviciis insectantur.

COLLĀTUS, a, um, part. a *confero*, *συμφορηθείς*, simul datus, a pluribus contributus in eundem aliquem usum. *Cic. Fl.* 25. Pecuniam ad patris honores collatam filius abstulit. *Suet. Aug.* 59. Antonio Musae statuam, aere collato, juxta signum Aesculapii statuerunt. *Inscr.* ap. *Grut.* 372, 7. L. Aurelio L. L. Victori Pleb. Seniensium aere collato etc. Alia *ib.* 373, 5. C. Baebio C. F. Gal. Lupulo Plebs urbana ex aere collato. L. D. D. D. Adde *ib.* 322, 5., 417, 4. et alibi saepe. Alia ap. *Don. cl.* 9. *n.* 4. Coll. Cent. Helvius Leo ob merita erga se collata. Alia ap. *Grut.* 1022. Ob beneficia ab optimo Principe in se collata Colonia Aelia etc. ℙ Item comportatus. *Petr. Sat.* 115. *in f.* Et Lycam quidem rogus inimicis collatus manibus adolebat. *Hor. Od.* 3, 4, 19. Collata myrtus. *Caes. B. G.* 2, 25. Signa in unum locum collata. [**Tac. A.* 4, 46. *f.* Simul castella, rupibus indita, collatosque illuc parentes et conjuges ostentabant.] ℙ Item delatus, perlatus. *Cic. Att.* 13, 12. Ait, sine controversia rem ad me esse collatam. [**Tac. A.* 3, 71. Ita sors Asiae in eum, qui consularium Maluginensi proximus erat, collata. *Id. ib.* 12, 4. Reliquus praeturae dies in Eprium Marcellum collatus est.] ℙ Item comparatus. *Cic. Acad.* 4, 23. Qui mihi cum illo collati, quintae classis videntur. *Varr. L. L.* 8, 22. Bos ad bovem collatus, similis. *Propert.* 2, 21, 11. Num sibi collatam doluit Venus. *Plin.* 7, 48, 49. Collatis censibus, quos ante detulerat. V. locum. ℙ Item oppositus, objectus, contra alterum illatus, congrediendi et pugnandi causa. *Cic. Manil.* 23. Qui collatis signis, exercitus regios superare posse videatur. *Liv.* 2, 50. Aliquoties aequo campo, collatisque signis certatum est. *Pl. Cas.* 2, 5. *in f.* Collatis signis depugnare. (*Collatis signis* significat congredientibus aequo campo integris aciebus sub signis, et justo proelio decertantibus. Sic *Liv.* 37, 21. Regii signis collatis abire agmine, ad iter magis, quam ad pugnam composito, coepere. *Id.* 38, 41. Proelio justo, acie aperta, collatis signis dimicandum erat.) *Caes. B. C.* 3, 79. Habere castra collata castris hostium. *Val. Fl.* 6, 270. adversas collatis cursibus hastas Conjiciunt. *Liv.* 26, 39. Collato pede rem gerere. *Curt.* 3, 11. Collato pede, quasi singuli inter se dimicarent, in eodem vestigio stabant, donec vincendo locum sibi facerent, *h. e.* junctis pedibus alius contra alium conferti pugnabant. *Ov. Fast.* 1, 569. Collata dextra movere proelia. *Id. Met.* 12, 379. Collato Marte, *h. e.* cominus. [**Tac. H.* 2, 42. Collato gradu corporibus et umbonibus niti.] ℙ Item junctus, conjunctus. *Plin. ep.* 8, 14. *a med.* Collatis viribus. *Curt.* 7, 11. Fontes, e quibus collatae aquae flumen emittunt. *Plin. Pan.* 23. Collata omnium vota in unius salutem. [*Praestat MSS. optim. lectio, quam post *Sichard. Schwarz.* servavit, *salute* pro *salutem.*] ℙ Item simul tractatus, disputatus. *Ov. Pont.* 2, 4, 13. Seria multa mihi tecum collata recordor. ℙ Scribitur saepissime et *conlatus*. *Inscr.* ap. *Grut.* 426, 7., 447, 6. et 457, 8. aere conlato. Alia ap. *Gud.* p. 89. *n.* 8. pecunia conlata.

COLLĀTUS, us, m. collatio. *Auct. B. Hisp.* 31. Congressus et clamor, quibus rebus maxime hostes conterrentur, in collatu pari erant conditione, i. e. in conferendis et conserendis manibus. Alio sensu *Censorin. de die nat.* 1. Cum tuo collatu scirem me plura didicisse, *h. e.* te conferente, et docente. ℙ Extra ablativum casum exempla nondum mihi reperta sunt.

COLLAUDĀBĬLIS, le, adj. laudabilis. *Prudent. Hamart.* 694. nec bonus est, nec collaudabilis ille.

COLLAUDĀTĬO, onis, f. laudatio, *ἐγκώμιον*. *Cic. Invent.* 1, 43. Qui scriptum defendit, his locis poterit uti: primum scriptoris collaudatione etc. Adde *Auct. ad Her.* 2, 9.

COLLAUDĀTOR, oris, m. qui collaudat. *Augustin. Conf.* 4, 14. *in f.* Nullo collaudatore mirabar.

COLLAUDĀTUS, a, um, part. a *collaudo*, laudatus. *Caes. B. G.* 5, 2. Collaudati milites. *Hirt. B. Afr.* 35. Collaudati a Caesare, stipendioque donati.

COLLAUDO et Conlaudo, as, a. 1. *συνεπαινέω*, idem quod laudo, vel valde laudo. *Cic. Att.* 9, 16. Cum ejus clementiam per litteras collaudavissem. *Id. Phil.* 5, 11. Collaudare factum alicujus. *Pl. Truc.* 2, 6, 15. Praefica alios collaudare absentes, sese vero non potest, *h. e.* aliorum laudes dicere.

COLLAXO et Conlaxo, as, a. 1. idem quod laxo, *χαυνόω*. *Lucr.* 6, 231. quia nimirum facile omnia circum Collaxat, rareque facit lateramina vasi.

COLLECTA, ae, f. *σύμβολον*, quod confertur a multis in convivium, collatio, symbola. *Cic. Or.* 2, 57. Collectam a conviva exigere. ℙ Pro multorum in unum locum coitione orandi causa sumitur a *Hieron. ep.* 108. *n.* 19. Post alleluja cantatum (quo signo vocabantur virgines ad collectam) nulli residere licitum erat.

COLLECTĀCŬLUM, i, n. locus, ubi aliquid colligitur, receptaculum, ut *Collectacula aquae* ap. *Innocent. de casis litter.* p. 230. *Goesii.*

COLLECTĀNĔUS et Conlectaneus, a, um, adj. collecticius. *Collectaneum aes* dicitur quod est ex usu coemptum, inquit *Plin.* 34, 9, 20., *h. e.* aes jam usu detritum, et variis emptionibus hinc inde collectum. *Suet. Caes.* 56. narrat, Caesarem, inter alia, scripsisse librum, qui *Dicta collectanea* inscribebatur. *Collectanea*, *orum* sunt scripta, quae ex pluribus excerpta locis in unum collecta sunt. *Gell.* 4, 14. Cum librum nonum Atteji Capitonis Collectaneorum legeremus, qui inscriptus est *De judiciis publicis.* Ita legitur in quibusdam libb., sed alii rectius *Conjectaneorum.*

COLLECTARĬUS, ii, m. qui colligit pecuniam, et cum alia pecunia, accepto pretio, poscentibus commutat, *ἀργυραμοιβός*: item qui argentariorum pecunias exigit, et cogit, coactor. *Impp. Honor. et Theod. Cod.* 4, 2, 16. Si quis collectarius honoris pretium dederit ambienti. *Symmach. ep.* 10, 49. Vendendis solidis, quos plerumque publicus usus exposcit, collectariorum corpus obnoxium est. Adde *Augustin. Civ. Dei* 22, 8. *a med.*

COLLECTĔ, adv. *Non.* 2, 727. Positum concinne, vel collecte.

COLLECTIM, adv. breviter, paucis, summatim. *Claud. Mamert. de statu Anim.* 3, 14. Collectim strictimque sub mentis oculos redegi.

COLLECTĬO et Conlectio, onis, f. *συλλογή*, congregatio. *Cic. Manil.* 9. de Medea. Ut eorum membrorum collectio dispersa celeritatem persequendi retardaret. *Id. Brut.* 88. Attulerat minime vulgare dicendi genus: duas quidem res, quas nemo alius: partitiones, quibus de rebus dicturus esset, et collectiones. *Petr. Sat.* 98. Collectio spiritus. ℙ A medicis collectiones dicuntur tumores praeter naturam ex humoribus in partem aliquam corporis defluentibus. Est autem generale nomen abscessuum, vomicarum, aliorumque tumorum. *Scrib. Compos.* 206. Si quis emissarium collectionis apto loco, id est infra sinum, ubi collectio est, fecerit. *Senec. ep.* 68. In pectore collectio et vomica est. *Plin.* 24, 9, 37. Extrahere collectiones. *Id. ib.* 42. inhibere. *Id.* 22, 25, 58. discutere. *Id.* 23, 4, 47. lenire. *Id.* 22, 25, 68. mollire. *Id.* 24, 11, 61. minuere. Et 26, 12, 79. sanare. Et 27, 12, 70. sedare. Et 24, 4, 7. siccare. Et 26, 4, 10. sistere. Et 20, 8, 30. solvere. ℙ Praeterea *collectio* dicitur argumentatio, quia quibusdam positis aliud quidpiam colligitur, et concluditur. *Senec. ep.* 45. Persuadere alicui aliquid subtilissima collectione. *Id. ep.* 85. Respondere collectioni Peripateticorum. *Plin.* 2, 23, 21. Ratio geometricae collectionis nunquam fallacis. Adde *Arnob.* 1. p. 35. et *Ascon. in Verr.* 2, 2, 10. ℙ *Rutil.* ap. *Quint.* 9, 2. collectionem, quae apud illum est *συλλογισμός*, inter figuras sententiarum enumerat.

COLLECTĬCĬUS et Collectitius et Conlecticius, a, um, adj. *συλλογιμαῖος*, *συστηματικός*. *Senec. Quaest. nat.* 7, 23. Ignis collecticius, *h. e.* collecto hinc inde pabulo factus. ℙ *Collecticius exercitus* dicitur, qui ex undique collectis, et sine delectu, raptimque conscriptis militibus cogitur. *Cic. Fam.* 7, 3. Signa tirone et collecticio exercitu cum legionibus robustissimis contulit.

COLLECTĪVUS et Conlectivus, a, um, adj. *συλλογιμαῖος*, collecticius. *Senec. Q. N.* 3, 7. Ut scias, illic non coelestem esse, nec collectivum humorem, sed, quod dici solet, vivam aquam, ℙ Item qui arguendo colligit, *συλλέγων*. *Quint.* 7, 1. Ratiocinativa, atque collectiva quaestio orietur. ℙ *Collectivum nomen* dicitur a grammaticis, quod in singulari numero plura colligit, ac significat, ut *populus*, *exercitus*, *concio* etc. *Prisc.* 2, 581.

COLLECTOR et Conlector, oris, m. qui simul legit, vel simul eosdem versat scriptores, aut eadem studia tractat, *συμμαθητής*, *συναναγινώσκων*. *Augustin. Confess.* 1, 17. Mihi recitanti acclamabatur praemultis coaetaneis, et conlectoribus meis.

COLLECTRIX, icis, f. quae colligit. *Pl. Mil.* 3, 1, 99. Praecantatrici, collectrici, hariolae, atque haruspici. Ita legit *Turneb. in comment. ad jocos Cicer.*, et collectricem exponit, quae religionis causa stipem colligit. Alii tamen rectius leg. *conjectrici.*

COLLECTUS, a, um, part. a *colligo*, *is*, *συλλεγείς*, comparatus, congregatus, coactus. *Cic. Cat.* 2, 3. Exercitus collectus ex senibus desperatis. *Id. Or.* 3, 24. Res exquisitae undique et collectae. ℙ Item contractus, in angustum coactus. *Virg. A.* 12, 862. Alitis in parvae subitam collecta figuram. *Id. ib.* 1, 324. Nuda genu, nodoque sinus collecta fluentes. *Tac. A.* 2, 11. Milites collecti in orbem. [**Sil.* 10, 129. Collectus in arma, i. e. tutus, occultans se. *Id. ib.* 255. Propere collecto corpore.] ℙ *Vivere collecto* dicuntur animalia, quae cibum colligunt, vel ab aliis collectum depascuntur: cui opponitur *vivere rapto. Plin.* 11, 37, 60. Rostra rapto viventibus adunca, collecto recta. ℙ Translate. *Cic. Div. Verr.* 22. Conservare famam ante collectam. *Caes. B. G.* 6, 11. Nova, et repente collecta auctoritas. *Virg. A.* 9, 63. Rabies edendi collecta ex longo. ℙ Ponitur etiam pro adstricto, contracto, brevi. *Plin.* 8, 16, 17. Quinquaginta ferme volumina, quae a me collecta in arctum, quaeso, ut legentes boni consulant. *Tertull. Monog.* 14. Infirmitatem carnis tempore jam collectiore discutere. *Calpurn. Flacc. decl.* 2. Illic effusiora corpora, illic collectiora nascuntur. *Appul. Apol.* Tanto beatior futurus, quanto collectior, *h. e.* pauperior, angustiores habens possessiones. *Stat. Silv.* 2, 1, 42. Et castigatae collecta modestia frontis. ℙ Ratiocinando deductus. *Gell.* 11, 13. Qui ita dicit: Si hoc feceris, cupide fecisse diceris; rem dicit sensus alicujus ratione collectam et confectam.

COLLECTUS, us, m. *συλλογή*, collectio. *Lucr.* 4, 415. At collectus aquae digitum non altior unum. *Frontin. de limit.* p. 43. *Goes.* Collectus aquae pluvialis finem alterius fundi influit.

COLLĒGA et Conlega, ae, m. *συνάρχων*, in dignitate et honore socius. Dicuntur autem collegae, ut *Varro* censuit *L. L.* 5, 7. a legendo, quia una lecti sint. Hinc consules inter se, et praetores inter se, itemque ipsorum consulum collegae erant, quia iisdem comitiis creabantur. *Cic. Off.* 1, 40. Pericles, cum haberet collegam in praetura Sophoclem. *M. Messala* apud *Gell.* 15, 13. Collegae non sunt censores consulum, aut praetorum: praetores consulum sunt. *Cic. Phil.* 2, 34. Tu unus inventus es, qui eum, quem collegam regni habebas, dominum habere velles. *Tac. H.* 3, 66. Esse collegam alicui. *Id. Ann.* 2, 42. Destinare se collegam consulatui alicujus. *Id. ib.* 6, 8. Collegam esse alicujus regendis cohortibus praetoriis. *Nep. Alcib.* 3. et 7. Dare alicui collegam. ℙ Dicuntur etiam *collegae* contutores. *Paul. Dig.* 26, 7, 13. et 45. *ad f.* ℙ Item coheredes. *Id. Dig.* 46, 3, 101. ℙ Item conservi. *Pl. Asin.* 3, 2, 10. et 30. ℙ Item qui sunt ejusdem collegii. *Hermog. Dig.* 27, 1, 41. et *Paul. ib.* 42. et 46. ℙ Item qui eandem artem exercent, ut histriones ap. *Juven.* 8, 197. ℙ De quocumque sodali. *Petr. Sat.* 29. Et collegae quidem mei riserunt. ℙ *Sidon. ep.* 6, 1. vocat Petrum apostolum collegam Lupi episcopi Tricassini; qui tamen non est imitandus, cum *collegae* tantum recte dicantur qui simul eodem honore et dignitate funguntur.

COLLĒGĀTĀRĬUS, ii, m. cui conjunctim cum alio legatum est. *Ulp. Dig.* 7, 2, 10. et *ib.* 30, 34. Adde *Cajum Instit.* (ed. *I. F. L. Goeschenio*) 2. §. 199.

COLLĒGĬĀLIS, le, et

COLLĒGĬĀRĬUS, a, um, adj. ad collegium pertinens. *Inscr.* ap. *Grut.* 322, 4. Fideique vestrae collegiali committo, ut etc. *Tert. Spectac.* 11. Collegiarii ministri.

COLLĒGĬĀTUS, a, um, adj. qui in aliquo collegio est. *Inscr.* ap. *Grut.* 449, 6. C. Petron. C. F. Pop. Marcellino inter primos collegiato in collegio Navicularlorum etc. Adde *ib.* 860, 13. et in *Cod. l.* 11. *tit.* 17. qui est *De Collegiatis* etc.

COLLĒGĬUM et Conlegium, ii, n. *συναρχία*, *ἑταιρία*, *σύλλογος*, societas, corpus hominum, ut minimum trium (ut colligitur ex *Nerat. Prisco Dig.* 50, 16, 85.) ejusdem dignitatis, muneris, vel artis. Differt ab *ordine*, qui plures complectitur, ut ordo senatorius, equestris, publicanorum etc., et significat certum hominum statum, sive ii societate conjuncti sint, sive non. Plura fuere Romae collegia: horum amplissima et vetustissima pontificum, augurum, septemvirum, vel quindecimvirum, et haruspicum: deinde collegia quaestorum, tribunorum, artificum Capitolinorum, et alia, quae in antiquis maxime inscriptionibus reperiuntur. Haec collegia a Numa antiquitus instituta, ut narrat *Plutarch.* in *Num.* 17., deinde L. Caecilio, Q. Marcio consulibus, *h. e.* an. U. C. 686., sublata sunt ob coetus factiosorum hominum, praeter pauca, quae utilitas civitatis desiderasset, ut ait *Ascon.* in *Cornel.* 1., inde ea restituit P. Clodius, teste *Cic. Pis.* 4. et *Sext.* 15., at C. Jul. Caesar, ut ait *Suet. Caes.* 42., ea, praeter antiquitus con-

stituta distraxit, iterumque dissolvit Augustus, teste *eod. Aug.* 32. Hujusmodi collegia Itali vocant *fraglie (Brüderschaften)*. Haec si publica auctoritate essent instituta, facultatem habebant decernendi, ac judicandi de certis rebus ad se pertinentibus. *Cic. Sext.* 14. Nulla Romae societas, nullum collegium, aut concilium, aut omnino aliquod commune consilium etc. *Id. Off.* 3, 20. Cum collegium praetorum tribuni pl. adhibuissent, ut res nummaria de communi sententia constitueretur. *Id. Verr.* 2, 2, 41. Agere causam apud collegium tribunorum pl. *Id. ib.* 6, 49. Amplissimum collegium decemvirale. *Id. Brut.* 1. Cooptare aliquem in collegium. *Caes. B. C.* 1, 72. Venire per aliquem in collegium pontificum. *Martian. Dig.* 47, 22. *(qui est De collegiis, et corporib.)* 3. Recipere aliquem in collegium. *Cic. Dom.* 18. Collegium coit. Et *pro C. Cornel.* ap. *Ascon.* Constituere collegium. *Tac. A.* 14, 17. *in f.* Collegia contra leges instituta dissolvere. *Martian. l. c. l.* 1. Illicitum collegium coire. *Ulp. ib.* 2. Illicitum collegium usurpare. *Martian. ib.* 3. Celebrare collegium. *Liv.* 4, 26. Tribuni secedunt, et pro collegio pronunciant, placere etc. ℙ *Collegium* pro *loco* collegii. *Inscr.* ap. *Mur.* 182, 4. Collegium Silvani restituerunt . . . curatores. ℙ Dicitur aliquando de duorum collegarum societate et convictu. *Liv.* 10, 22. *de duobus consulibus.* Nil concordi collegio firmius ad rempublicam tuendam esse. (Adde *ib.* 13. *ad f.*) *Tac. A.* 3, 31. Sequitur Tiberii quartus, Drusi secundus consulatus, patris atque filii collegio insignis. Adde *Hist.* 1, 52. *extr.* et *Plin.* 7, 12, 10. Simile quippiam habes apud *Manil.* 2, 160. ℙ Item de quacumque societate. *Hor. Sat.* 1, 2, 1. Ambubajarum collegia. *Appul. Met.* 4. et alibi saepe. Collegium latronum. ℙ Translate. *Plin.* 10, 17, 19. Noctuae resupinae pedibus repugnant: auxiliatur accipiter collegio quodam naturae, *h. e.* communione, societate. ℙ Reperitur etiam *collegius* gen. masc. *Inscr.* in *Anecd. Litter. Rom. Tom.* 3. p. 466. Quamdiu is collegius steterit. Adde aliam apud *Mur.* 980, 2. et 162, 3.

COLLĒMA, atis, n. gluten, ferruminatio, *κόλλημα. Capell.* 3. *sub in.* p. 49. Niloticae fruticis collemata, *h. e.* papyri, qui fiebant ex plurimis phyliris glutine quodam junctis.

COLLEPROSUS, a, um, adj. qui simul leprosus est. *Sidon. ep.* 6, 1. Colleprosi mei conditio.

[COLLĒTĬCUS, a, um, adj. *κολλητικός*, id quod tanquam colla agglutinat. *Veg. Vet.* 1, 46. et curabis clysteriis collecticis, ut foramina illa sanentur. Vulgo *colleticiis*, sed *Gesnerus* conjecerat legendum *colleticis*, quam vocem *Schneiderus* probavit, et in textum recepit. *F.*]

[COLLETIS, is, f. herba verbenacea apud *Appul. Herb.* 3. *F.*]

COLLĔVO. V. COLLAEVO.

COLLĪBERTA. V. v. seq.

COLLĪBERTUS, i, m. *συναπελεύθερος*, qui simul cum altero ejusdem patroni libertus est. *Pl. Poen.* 4, 2, 88. Collibertus meus eris. ℙ *Colliberta, ae,* f. est in *Inscr.* ap. *Reines. cl.* 18. *n.* 13. Patronae benemerenti fecerunt, et collibertis, collibertabus, posterisque. ℙ Scribitur et *Conlibertus*, ut apud *Grut.* saepenumero legere est.

COLLĪBET et Collubet, et Conlibet, ebat, ibuit, et ibitum est, impers. 2. *ἀρέσκει, δοκεῖ*, idem quod libet, seu lubet. *Cic. Fam.* 15, 16. Doceas tu me oportebit, in mea ne potestate ut sit spectrum tuum, ut simul ac mihi collibitum sit de te cogitare, illud occurrat. *Ter. Eun.* 5, 9, 26. Si quid collibuit. *Hor. Sat.* 1, 3, 6. Si collibuisset. *Sall. Catil.* 50. Matresfamiliarum pati, quae victoribus collibuissent.

COLLIBRO, as, a. 1. idem quod libro. *Cato R. R.* 19. Inter arbores medium quod erit, id ad mediam collibrato.

[COLLĪCELLUS, i, m. idem ac colliculus. *Auct. incert. rei agrar.* p. 245. *Goes.* Arca in collicello circa aram. Adde *ib.* p. 272. *F.*]

COLLĪCĬAE et Conliciae, arum, f. plur. tegulae sunt, per quas aqua in vas defluere potest. Ita *Fest.* in *Inlicium.* Intelligit autem canalem, qui colligit aquam ex stillicidiis aedium. Adde *Vitr.* 6, 3., ubi habetur *colliquiae* eod. sensu. ℙ Sunt etiam ampliores sulci in agris, per quos aqua extra sata deducitur: ab antiquo *lacio*, traho, duco. *Plin.* 18, 19, 49. *n.* 2. In usu est et collicias interponere, si ita locus poscat, ampliore sulco quae in fossas aquam educant. ℙ Similes sunt quae dicuntur *colliquiae: a liquo, as:* nempe receptacula aquarum ex sulcis defluentium, ut inde extra agrum deferantur. *Colum.* 2, 8. Crebros sulcos aquarios, quos nonnulli elices vocant, faciamus, et omnem humorem in colliquias, atque inde extra segetes derivemus.

COLLĪCĬĀRIS et Conliciaris, e, adj. ad collicias pertinens, ut *Colliciares tegulae* ap. *Caton. R. R.* 14., *h. e.* ipsae colliciae. V. DELICIA.

COLLĪCŬLUS, i, m. parvus collis, *ὀρυπεδίον. Mart.* 12, 25. Credis colliculis, arboribusque meis. Adde *Appul. Flor. in.*

COLLĪDO et Conlido, is, isi, isum, a. 3. *συγχρούω, συμβάλλω*, simul cum alia re percutio, contundo: a *con* et *laedo. Lucr.* 1, 532. Nam neque collidi sine inani posse videtur Quidquam, nec frangi, nec findi in bina secando. *Ov. A. Am.* 3, 221. Anulus ut fiat primo colliditur aurum. *Cic. N. D.* 3, 12. Humor ita mollis est, ut facile comprimi, collidique possit. *Curt.* 8, 9. Magno motu amnis uterque colliditur. *Senec. ep.* 11. Dentes colliduntur, lingua titubat, labra concurrunt. *Quint.* 2, 12. Collidere manus, terrae pedem incutere. *Curt.* 4, 3. Mare fluctus ciet, et inter se navigia collidit. ℙ Translate. *Quint.* 7, 7. *in f.* Duae leges colliduntur, *h. e.* inter se pugnant. *Id.* 9, 4. Consonantes si binae collidantur, stridor est, ut Ars studiorum, *h. e.* concurrant. *Id. Decl.* 14, 7. Potes efficere, ut propinquitas, ut amicitia se collidat. *Stat. Th.* 6, 435. Ambitiosa pios collidit gloria fratres, *h. e.* committit, et inimicos facit. Eadem translatione Itali dicunt, *urtare con alcuno.* Similem habes locum apud *Petr. Sat.* 10. et *Senec. Prov.* 3. *sub f.* [**Sil.* 7, 566. Procursus viros colliserat, i. e. congressi erant. *Id.* 11, 45. Collidens corda seditio.]

*COLLIGAT, opp. Aethiopiae. *Plin.* 6, 30. *B. A.*

COLLĪGĀTE, adv. conjuncte, constricte. *August. Doctr. Christ.* 1, 28. Prout quisque tibi temporaliter colligatius adhaerere potuerit.

COLLĪGĀTĬO, onis, f. *συνδεσμὸς, σύνδεσις*, conjunctio, vinculum. *Vitr.* 10, 1. Scansoria machina catenationibus, et transversariis, et plexis colligationibus continetur. ℙ Translate. *Cic. Fat.* 14. Si omnia antecedentibus causis fiunt, omnia naturali colligatione conserte contexteque fiunt. *Id. Div.* 1, 56. Colligatio causarum omnium. *Id. Off.* 1, 17. Arctior est colligatio societatis propinquorum. *Val. Max.* 8, 14. *n.* 6. Phidias clypeo Minervae effigiem suam inclusit: qua convulsa, tota operis colligatio solveretur.

COLLĪGĀTUS, a, um, part. a *colligo, as, συνδεθείς*, simul ligatus, connexus, conjunctus. *Cic. Univers.* 11. Omne colligatum solvi potest. *Id. ib.* Colligatus vinculis. *Id. N. D.* 1, 4. *in f.* Res omnes inter se aptae et colligatae. *Id. Off.* 1, 5. Res inter se colligatae et implicitae.

COLLĪGO et Conligo, as, avi, atum, a. 1. *συνδέω*, simul ligo, constringo, connecto. *Cic. Rabir. perduell.* 4. I lictor, colliga manus. *Varr. L. L.* 4, 29. Colligare capillum in capite. *Ter. Eun.* 5, 5, 13. aliquem miseris modis. *Plin.* 19, 1, 3. linum in fasciculos manuales. *Id.* 35, 15, 51. Bitumen vulnera colligat, glutinat nervos, *h. e.* adstringit et claudit. ℙ Translate. *Cic. Or.* 34. Annorum septingentorum memoriam uno libro colligavit, *h. e.* complexus est. *Id. ib.* 50. Colligare sententias verbis. *Id. Ph.* 11, 2. Brutus impetum Antonii furentis colligavit, progressu arcuit, *h. e.* impedivit, cohibuit. *Id. ib.* 11. Ni Brutum colligassemus in Graecia, *h. e.* decrevissemus senatusconsulto (de quo 10. *Phil. in f.*), ut in Graecia se teneret praesidii causa. Al. leg. *in Graeciam. Id. Fam.* 9, 17. Quid faciat tamen, non habet: ita se cum multis colligavit, *h. e.* irretivit, ut quod vult facere, non possit. ℙ Particip. *Colligandus* ap. *Pl. Epid.* 5, 2, 23. Colligandae hae sunt tibi hodie.

COLLĪGO et Conligo, is, egi ectum, a. 3. *συλλέγω, ἀγείρω*, simul lego, congrego, cogo, in unum redigo. *Cic. Cat.* 2, 4. Ex agris ingentem numerum hominum colligere. *Id. Fin.* 2, 4. De Pelasgis colligere bonos viros. *Pl. Trin.* 3, 3, 62. Trecentae ad eam rem causae possunt colligi. *Liv.* 38, 45. *ad f.* Colligere stipem a tyrannis. *Q. Cic. Petit. cons. in f.* multa in unum locum. *Hirt. B. Afr.* 70. Rursus ad aciem passim, conversis equis, se colligebant. *Cic. Verr.* 2, 2, 19. Castra movere, et vasa colligere. V. VAS. *Varr. R. R.* 3, 16. *sub f.* apes in vas aliquod. *Suet. Gramm.* 10. aliquid alicui, *h. e.* in usum alicujus. [**Virg. G.* 1, 427. Luna, revertentes, quum primum colligit ignes. *Sil.* 14, 390. Cornibus omnes colligere flatus (de nave, quae omnes flatus et ventos recipit iisque utitur.)] ℙ Apud *Lucan.* 4, 442. colligere vestigia presso rostro dicitur canis, qui naso vestigia ferae rimatur. ℙ Significat etiam sublevare, tollere. *Plin. ep.* 2, 1. Liber seni elapsus est: quem dum consequitur colligitque, cecidit, coxamque fregit. *Mart.* 7, 33. Colligere togam. *Id.* 12, 83. follem de pulvere. [**Quint. Decl.* 372. p. 766. Expositum quoque collegeram. *Cod. Theod.* 1. de expositis. Quicumque puerum vel puellam projectam de domo patris vel domini voluntate scientiaque collegerit.] ℙ Item supputando summam facere. *Plin.* 13, 13, 27. Libros repertos P. Cornelio, M. Baebio Coss. ad quos a regno Numae colliguntur anni DXXV. Adde *Tac. Germ.* 37. ℙ Apud *Pl. in Supposit. Amphit. scena, quae incipit* Dii vostram fidem, *colligere rationes* est inire. ℙ *Colligere summam aliquam* est continere. *Plin.* 36, 12, 17. Ambitus per frontem centum duos pedes colligit. Adde 12, 5, 11. ℙ Colligere spiritum, spiritum ducere, respirare. *Quint.* 11, 3. Longiorem dicturis periodum colligendus est spiritus. ℙ Colligere gradum, gradum sistere. *Sil.* 7, 694. tardatos turbata fronte Latinos Collegisse gradum videt. Adde 6, 400. [**Id.* 9, 477. Colligis iram, i. e. finis, desinis irasci.] ℙ Significat etiam contrahere, in arctum cogere. *Virg. G.* 2, 154. Squameus in spiram tractu se colligit anguis. *Id. A.* 12, 491. Substitit Aeneas, et se collegit in arma. *Ov. Met.* 3, 169. sparsos per colla capillos Colligere in nodum. [**Propert.* 3, 9, 29. Colligis te in tenues umbras. (Gr. *συνάγειν.*) *Tibull.* 1, 8, 14. Ansaque compressos colligit arta pedes, i. e. constringit. *Sil.* 10, 3. Per vulnera colligit hostes, i. e. vulneribus infligendis cogit retro cedere.] ℙ Dicitur etiam *colligere* in compositionibus medicamentorum, illud, quod postremo loco adjicitur, et cetera in unum conjecta cogit et congregat. *Scrib. Compos.* 138. Aloes victoriati pondus, colophoniae victoriati pondus: una teruntur: adjicitur mellis quod satis est ad colligenda ea. Et *ib.* 138. Haec trita succo lactucae colliguntur, et finguntur pilulae. Adde *Compos.* 95, 129. et 169. et *Plin.* 34, 11, 27. ℙ Saepe ponitur pro deducere, concludere, et quibusdam positis aliud quidpiam inferre. *Cic. Off.* 2, 16. Bene etiam colligit, haec pueris et mulierculis esse grata. *Id. Att.* 2, 23. Ex eo colligere poteris, quanta occupatione distinear. *Pers.* 5, 85. Mendose colligis, inquit Stoicus. *Petr. Sat.* 126. Ex vultibus mores hominum colligere. *Quint.* 1, 2. Colligere aliquid conjectura. ℙ *Colligor* pro judicor, habeor. *Ov. Amor.* 2, 6, 61. *(si modo is versus* Ovidii *est, quod* Heinsio *non videtur.)* Colligor ex ipso, dominae placuisse, sepulcro. ℙ Est etiam conquirere, comparare, acquirere. *Cic. Amic.* 17. Benevolentiam civium blanditiis et assentationibus colligere, turpe est. *Id. Q. Fr.* 2, 16. Ex hoc labore magnam gratiam, magnamque dignitatem sum collecturus. *Auct. ad Herenn.* 1, 5. Colligere benevolentiam a persona auditorum. *Ov. Amor.* 1, 8, 75. Colligere usum patiendi. *Id. A. Am.* 2, 339. usu vires. [**Propert.* 2, 14, 9. Quanta ego praeterita collegi gaudia nocte.] ℙ In malam partem, *Cic. Verr.* 2, 5, 8. Colligere invidiam crudelitatis ex re aliqua. [**Ov. Met.* 1, 234. Ab ipso Colligit os rabiem. *Sil.* 4, 307. Vires et flammam colligit ignis.] ℙ Eleganter *colligere se* adhibetur pro vires animumque recipere, atque, ut explicat *Cic. Tusc.* 4, 36., dissipatas animi partes rursum in suum locum cogere. *Id. ib.* 1, 24. Neque ea plane videt animus, cum tam repente in insolitum, tamque perturbatum domicilium immigravit: sed cum se collegit atque recreavit, tum agnoscit illa reminiscendo. *Id. Fam.* 5, 18. Rogo, atque oro, te colligas, virumque praebeas. *Caes. B. C.* 3, 65. Colligere se ex maximo timore. *Liv.* 3, 60. *in f.* Colligere animum. *Cic. Or.* 1, 7. Quasi colligendi sui causa, in Tusculanum se contulit. *Id. Quint.* 16. Si haec duo tecum verba fecisses: quid ago? aliquid loci rationi et consilio dedisses; tu te collegisses. ℙ Part. *Colligens* ap. *Suet. Claud.* 7. Existimationem omnibus lenociniis colligente.

COLLĪMĪTĀNĔUS, a, um, adj. qui limite jungitur, conterminus. *Sol.* 40. Collimitanea Galatiae Phrygia. Alii leg. *Collimitata* a *Collimito.*

COLLĪMĪTĬUM, ii, n. *περιορισμὸς*, coitio, vel conjunctio limitum. *Sol.* 49. *de amne Jaxarte.* Hoc est collimitium, in quo limes Persicus Scythis jungitur. Alii leg. *colliminium. Ammian.* 15, 4. Alemannicis pagis collimitia Romana latius irrumpentibus.

COLLĪMĪTO et Conlimito, as, n. 1. *συνορίζω*, limitibus conjungo. *Ammian.* 31, 2. Gelonis Agathyrsi collimitant. ℙ Deponentis more, vel passive, *Sol.* 15. Gelonis Agathyrsi collimitantur.

COLLĪMO. V. COLLINEO.

COLLĪNĔĀTUS, a, um, partic. a *collineo*, ad lineam directus. *Appul. Florid. n.* 23. Collineato pro fronte situ, et conniventibus ad regulam lineis. *Id. Met.* 9. Collineatis oculis ad umbram. V. v. seq.

COLLĪNĔO et Conlineo, as, a. 1. recta veluti linea dirigendo, scopum attingere, *στοχάζομαι, Cic. Div.* 2, 59. Quis est enim, qui totum diem jaculans, non aliquando collineet? *Id. Fin.* 3, 6. *ad f.* Si cui sit propositum collineare hastam aliquo, aut sagittam, *h. e.* hasta, aut sagitta aliquem scopum ferire. ℙ Significat etiam recta linea ad scopum dirigere. *Gell.* 9, 1. Si in editiora mittas, et, ad percutiendum superne aliquid, manum et oculos collinees. ℙ In multis editionib. *Cicer., Gellii*, et *Appul.* pro *collineo* habetur *collimo, as:* quod qui Latinum putarunt, deducebant a *limus, a, um*, quia qui aliquo ictum dirigit, limis ac semiapertis oculis id facere soleat: atque ob eam rationem alii *connives* in loco *Gellii* reponebant. Verum recepta jam est omnium eruditorum calculo ea lectio, quam posuimus; et verbum *collimo* e Latinorum albo expunctum. ℙ Sunt etiam qui cum in variis MSS. *collinio*, seu *conlinio* invenerint, hoc quoque rectum putent, cum et *delinio* pro *delineo*, a linea non semel reperiatur.

[COLLĪNĬĀTĒ et Conliniate, adv. *Jul. Valer. res gest. Alex. M.* (ed. *A. Maio*) 3, 48. Eumque quam conliniatissime efficiat, ac depingat. *Id. ib.* 58. Currus falcatos e porphyrite lapide, sed con-

liniatissime una cum animantibus et aurigis ad veri faciem videre erat plurimos, *h. e.* affabre exsculptos.

COLLĪNĬĀTUS pro *collineatus* legitur ap. *Capell.* 7. p. 237. V. COLLINEO.

COLLĪNĪTUS et Conlinitus, a, um, collitus: a *con*, et *linio*, *is*. *Colum.* 6, 17. *in f.* Pastinacae semina, et succus armoraceae cum melle collinita, oculorum sedant dolorem.

COLLĪNO et Conlino, is, levi, itum, a. 3. συναλείφω, ungo, inungo. *Ov. R. A.* 351. cum positis sua collinet ora venenis. *Gell.* 17, 9. *a med.* Tabulas cera collevise. ℙ *Collinere coeno*, aut *pulvere* est conspurcare. *Hor. Od.* 1, 15, 20. Crines pulvere collines. ℙ Translate. *Pl. Most.* 1, 3, 133. Pulcrum ornatum turpes mores pejus coeno collinunt.

COLLĪNUS, a, um, adj. ad collem pertinens. *Varr. R. R.* 1, 6. Tria genera sunt agrorum, campestre, collinum, et montanum. *Cels.* 2, 18. Frumentum valentius est collinum, quam campestre. *Colum.* 12, 21. Mustum ex vineis collinis. *Id.* 1, 5. Collina aqua. ℙ *Collinas herbas* ap. *Propert.* 4, 5, 11. intellige circa portam Collinam enascentes. Fuit autem *Collina porta* Romae prope colles Quirinalem, Viminalem, et Exquilinum: unde et nomen traxit. V. AGONENSIS. *Ov. Fast.* 4, 871. Templa frequentari Collinae proxima portae, *h. e.* aedes Veneris Erycinae, de qua *Liv.* 40, 34. verba facit. *Juven.* 6, 290. proximus Urbi Annibal, et stantes Collina in turre mariti, *h. e.* in turri ad portam Collinam. V. *Liv.* 26, 10. ℙ *Collina Tribus* una ex urbanis, dicta est a collibus Quirinali, et Viminali, ubi constituta fuit. Ejus meminere *Varr. L. L.* 4, 8. et *Plin.* 18, 3, 3. *Inscr.* ap. *Grut.* 365, 1. L. Annio L. F. Col. Modesto Hon. Equo Publ. etc. Adde *ib.* 96, 5. et 454, 9. ℙ De *Collinis Saliis* V. in AGONENSIS. ℙ *Collinam Deam*, quae collibus praeesset, adstruunt quidam ex *August. Cic. Dei* 4, 8., idque analogia poscere videtur: sed apud *Augustin.* habetur *Collatina.*

COLLĪPHĬUM. V. COLIPHIUM.

*COLLIPPO, onis, opp. Lusitaniae, inter Tagum et Mondam flumina. *Plin.* 4, 21, 35. Hodie est Leiria. Hinc

*COLLIPPONENSIS, is, adj. ad Colliponem pertinens. *Inscr.* ap. *Grut.* 1155, 7. Cornelio ex Lusitania municipi Collipronensi (corrige *Collipponensi*). Adde aliam *ib.* 323, 8. *B. A.*

COLLĪQUĔFACTUS, a, um, part. ab inusit. *colliquefio*, liquefactus, συντηκόμενος. *Cic. Cluent.* 62. Venenum colliquefactum in potione. *Varr. R. R.* 2, 4. Glacies colliquefacta.

COLLĪQUESCO et Conliquesco, is, n. 3. συντήκομαι, liquesco. *Colum.* 12, 22. Dum ea, quae addideris, in pice colliquescant. *Appul. Apolog.* Cum caro in humorem crassum, et spumidum inimico igni colliquescit. ℙ Translate. *Front. de nep. amiss.* 2. Victorini mei lacrimis tabesco, conliquesco.

COLLĪQUĬAE. V. COLLICIAE.

COLLĪQUO et Conliquo, is, qui, a. 3. idem quod liquo, as, liquefacio: tanquam a *liquo*, *is*, unde *liquor*, *eris* a *Virgilio* usurpatum. *Varr. fr.* ap. *Non.* 4, 276. Fulmine ita est ictus, ut cista esset integra, aurum colliquisset. Alii leg. *collicuisset*, ut *delicui* a *deliquesco*. Sic *Id. ib.* Quin aes, stannum, aut quid aliud ejus generis fervefactum colliquisset. Utrobique accusativus *se* subintelligitur. Sunt tamen haec omnia variis conjecturis, et lectionibus obnoxia.

COLLIS, is, m. parvus mons. A *colendo* dictum putat. *Varr. L. L.* 4, 4. *a med.*: alii deducunt a κολωνὸς, seu κολώνη, quae idem significant. [*Etym. vocis est a *cellere*, ut recte docere videtur *Döderl.* 2, 120. De discrimine inter *collis* et *clivus* v. in *Clivus.*] *Cic. Verr.* 2, 3, 18. Colles nitidissimi et viridissimi. *Caes. B. G.* 2, 8. Collis paulum ex planitie editus. *Id. ib.* 18. ab summo aequaliter declivis. *Colum.* 2, 2. clementer et molliter assurgens. *Virg. G.* 3, 555. Colles supini. *Id. Ecl.* 9, 49. aprici. [*Id. G.* 2, 113. Colles apertos amat Bacchus.] *Tac. A.* 2, 80. Arduus et deruptus collis. *Ov. Met.* 14, 9. Colles herbiferi. *Plin.* 27, 13, 109. saxosi. Et *ib.* terreni. *Virg. Ecl.* 9, 7. qua se subducere colles Incipiunt, mollique jugum demittere clivo, *h. e.* ex alto in campos dissolvi. V. tamen *Servium.* [*Ov. Met.* 1, 344. Flumina subsidunt: colles exire videntur, i. e. ex aquis decrescentibus in altum surgere. *Hor. Od.* 1, 20, 12. Mea nec Falernae Temperant vites, neque Formiani Pocula colles. *Id. ib.* 4, 5, 29. Condit quisque diem collibus in suis, Et vitem viduas ducit ad arbores. *Propert.* 3, 17, 15. Ipse seram vites, pangamque ex ordine colles, i. e. vites defigam in colles. — *Hor. C. S.* 7. Dis, qui bus septem placueré colles, Dicere carmen.] ℙ *Colles montani* ap. *Plin.* 6, 20, 23. sunt juga ex ipsis montibus assurgentia. ℙ Quem *Mart.* 12, 18. appellat *collem Dianae dominae*, est collis Aventinus, ubi Dianae templum fuit. ℙ Pro monte *Sil.* 3, 420. *de Pyrenaeis montibus.* Nomen Bebrycia duxere a virgine colles. ℙ In ablativo casu *colli* pro *colle* rarum est et poeticum. *Lucr.* 2, 317. Nam saepe in colli tondentes pabula laeta. Adde *ib.* 322.

COLLĪSĬO, onis, f. σύρρηξις, σύγκρουσις, duorum, aut plurium corporum mutua percussio. *Justin.* 11, 12. Nunciatur, uxorem ex collisione abjecti partus decessisse.

COLLĪSUS et Conlisus, a, um, part. a *collido*. *Cels.* 5, 26. *n.* 23. Solet etiam, colliso corpore, exigua parte findi cutis. *Plin.* 5, 27, 27. Mons collisus mari. *Sil.* 3, 698. alta sonoro, Collisis trabibus, volvuntur murmura luco. *Manil.* 1, 855. cum silva sibi collisa crematur, *h. e.* lignum ligno affrictum accenditur. *Ulp. Dig.* 34, 2, 28. Cui aurum vel argentum factum legatum est, si fractum vel collisum sit, non continetur, *h. e.* ita collisione corruptum, ut formam amiserit. Sic *collisi scyphi* ap. *Paul. Dig.* 50, 16, 14. ℙ *Collisus* absolute dicitur, qui casu, aut ictu aliquo laesus est. *Plin.* 29, 2, 9. Succidam lanam imponunt desquamatis, percussis, collisis. ℙ Collisus nasus, ap. *Senec. Ira* 3, 22. ℙ Translate. *Hor. Ep.* 1, 2, 7 Graecia Barbariae lento collisa duello, *h. e.* longo bello conflictata. *Vell.* 2, 52. Collisa inter se duo reipublicae capita. *Quint. Decl.* 5, 7. Collisa pignora, *h. e.* parentes, et liberi inter se mutuo infesti.

COLLĪSUS, us, m. idem ac collisio. *Plin.* 9, 35, 56, Sono quodam et collisu ipso margaritarum. *Coel. Aurel. Acut.* 2, 12. Collisus dentium.

[COLLITEO, et Conliteo, es, ui, n. 2. simul lateo, a *con* et *lateo*. *Not. Tir.* p. 94. Conlituit. *F.*]

[COLLITESCO et Conlitesco, is, n. 3. idem ac colliteo. *Not. Tir.* p. 94. Conlitescit. *F.*]

COLLĪTUS et Conlitus, a, um, part. a *collino*, oblitus. *Prud. Cathem.* 5, 15. Fila favis scirpea floreis, Presso melle prius collita fingimus. ℙ Item conspurcatus. *Pl. Poen.* 4, 2, 4. Luteus, et coeno collitus.

COLLOBĀTĀRĬUS. V. CALOBATARIUS.

COLLOCĀTĬO, onis, f. σύνθεσις, συνθήκη, actus collocandi, compositio, dispositio. *Cic. Univ.* 9. Collocatio siderum. *Vitr.* 5, 3. Collocationes moenium. *Cic. Cluent.* 66. *in f.* Collocatio filiae. *scil.* in matrimonium. ℙ Collocatio verborum in oratione est, qua ita componuntur verba, atque struuntur, ut neve asper eorum concursus, neve hiulcus sit, sed quodammodo coagmentatus et laevis. Ita *Cic. Or.* 3, 43. definit. *Id. Or.* 70. Compositi oratoris bene structam collocationem dissolvere permutatione verborum. *Id. Or.* 2, 13. Perpolire opus aliquod verborum collocatione, et tractu orationis leni et aequabili.

COLLOCĀTUS, a, um, part. a *colloco*, apte locatus, positus, dispositus. *Plin. ep.* 2, 1. Cecidit, coxamque fregit: quae parum apte collocata, male coiit. *Cic. Catil.* 3, 9. Signum Jovis collocatum. *Id. Partit.* 4. Hasta in manu collocata. *Suet. Galb.* 18. *ad f.* Curulis perverse collocata. *Id. Tit.* 9. Collocatis circa se ornamenta pugnantium inspicienda porrexit. *Id. Cal.* 24. Drusilla collocata L. Cassio. *Pl. Most.* 3, 3, 12. Bene res nostra collocata est istoc mercimonio. *Cic. Pis.* 12. *in f.* Quem ad Cn. Pompejum interimendum collocatum fuisse constabat. *Id. Verr.* 2, 5, 14. *in f.* Aedilitas recte collocata et in loco posita. *Id. in Senat.* 1. In altissimo dignitatis gradu collocatus. *Quint.* 8, 1. In conjunctis intuendum est, ut sint emendata, ut collocata, ut figurata. Et *Cic. Or.* 24. Ornatus verborum duplex, unus simplicium, alter collocatorum. V. integrum locum.

COLLŌCO et Conloco, as, avi, atum, a. 1. συνιθημι, καθίζω, loco, pono, statuo, dispono. *Ov. Met.* 1, 722. *de oculis Argi.* Excipit hos, volucrisque suae Saturnia pennis Collocat. *Cic. Or.* 1, 35. Suo quidque loco collocare. *Suet. Ner.* 13. aliquem juxta se. [*Id. Aug.* 43. Super se subsellio secundo collocavit, i. e. pone se, ut *Casaub.* explicat, subselliorum ratione, quorum imo sive primo, in quo sedit Augustus, secundum erat altius, secundo tertium et sic deinceps. *Suet. Tit.* 9. Gladiatorum spectaculo circa se de industria collocatis. *Id. ib.* 100. A Bovillis equester ordo suscepit, urbique intulit, atque in vestibulo collocavit (corpus).] *Pl. Asin.* 3, 3, 67. crumenam in collo. *Id. Aul.* 4, 8, 6. se in arborem. *Id. Men.* 5, 6, 28. vasa et servos in tabernam. *Caes. B. G.* 3, 29. exercitum in hibernis. [*Suet. Aug.* 49. Classem Miseni et alteram Ravennae collocavit. *Tac. A.* 13, 7. Legionesque ipsas propius Armeniam collocari jubet.] *Sall. Jug.* 65. in provinciam hiemandi gratia. *Id. ib.* 55. cohortes adversus pedites hostium. *Caes. B. G.* 1, 38. *in f.* praesidium in oppido. Et *ib.* 3, 19. copias in convalle in insidiis. [*Virg. G.* 4, 424. Hic juvenem in latebris aversum a lumine Nympha Collocat.] *Ov. Met.* 2, 733. chlamydem, ut apte pendeat. *Quint. prooem. l.* 6. statuam. *Cic. Q. Fr.* 3, 1, 1. columnas rectas et e regione. *Id. Har. resp.* 25. aliquem in tuto. *Id. Verr.* 2, 2, 3. sedem ac domicilium (*aufschlagen*). ℙ Cum dativo communi. *Cic. Mil.* 10. Collocare insidias alicui. ℙ *Collocare homines in agris* ap. *Nep. Milt.* 2. est colonia deducta, homines in agris ponere, ut ibi domicilium figant, eosque colant. Omissa praeposit. *Suet. Aug.* 13. *in f.* Cum veteranos reducendos, et municipalibus agris collocandos recepisset. ℙ *Collocare aliquem in lecto* est in lecto ponere. *Cic. Tusc.* 2, 17. Adde *Ter. Eun.* 3, 5, 45. ubi alii leg. *in lectum.* Notat hic *Donat.* hoc sensu *collocare* verbum esse proprium pronubarum. Eodem sensu *collocare* absolute dixit *Catull.* 61, 188. ℙ Joculariter *Pl. Amph.* 1, 1, 146. Agite pugni: heri homines quatuor in soporem collocastis, *h. e.* sopitos stravistis. ℙ Hinc adhibetur etiam pro sternere. *Mart.* 5, 65. Quot tua Maenalios collocat hasta sues (*erlegen*). ℙ Saepe ponitur pro nuptui dare. *Cic. Brut.* 26. Collocare filiam suam alicui. *Id. Div.* 1, 46. aliquam in matrimonium. *Scaev. Dig.* 36, 1, 77. filiam in matrimonio. *Caes. B. G.* 1, 18. propinquas suas nuptum in alias civitates. *Colum.* 4, 3. *in f.* filiam nuptui in parte agri, *h. e.* dotem in parte agri assignando. *Pl. Trin.* 1, 2, 122. filiam in conditionem se dignam. *Ulp. Dig.* 3, 2, 11. se nuptiis. Ita *Torrent.* Alii *nuptum.* Absolute *Nep. Epam.* 3. Cum virgo nubilis propter paupertatem collocari non posset. [*Tac. A.* 4, 39. Collocandae filiae.] ℙ Collocare dotem in fundo, assignare fundum, ut ex eo dos percipi possit. *Cic. Caecin.* 4. Quo mulieri esset res cautior, curavit, ut in eo fundo dos collocaretur. ℙ *Suet. Tib.* 48. Collocare duas patrimonii partes in solo. [*In solo collocari pecunia dicitur, pro qua emuntur agri, aedes, aliaque, quae vulgo immobilia bona vocant, sed imprimis agri. Ita *Ernest.* ad h. l. (*Anlegen.*)] Similiter *collocare rem familiarem* est occupare, eo loco ponere, ut fructus uberes reddat. *Pl. Men.* 5, 6, 1. Bonus servus, qui rem herilem procurat, videt, collocat. *Cic. Phil.* 3, 2. Non enim patrimonium effudit, sed in salute reipubl. collocavit. Al. leg. *in salutem.* ℙ *Collocare pecuniam* est occupare, impendere. *Cic. Caecin.* 4. Collocare pecuniam in fundo. *Cajus Dig.* 17, 1, 2. pecunias in emptiones praediorum. *Tac. A.* 6, 45. Millies sestertium ea munificentia collocatum. *Suet. Aug.* 39. *in f.* Collocare pecunias fenore. *Martian. Dig.* 35, 2, 88. pecuniam idoneis nominibus. ℙ Translate. *Cic. Off.* 3, 5. Collocare aliquem in concilio coelestium. *Id. in Senat.* 1. aliquem in altissimo gradu dignitatis. *Id. Off.* 2, 20. bene beneficium apud aliquem. *Id. Or.* 51. *in f.* Natura collocavit judicium sonorum in auribus. *Id. Q. Fr.* 1, 1, 10. Omne suum studium in doctrina ac sapientia collocare. [*Id. Tusc.* 5, 4. Socrates philosophiam devocavit a coelo et in urbibus collocavit, et in domos etiam introduxit.] *Id. Quint.* 26. *ad f.* spem in incerto temporis. *Auct. ad Herenn.* 4, 17. Omnes bene vivendi rationes in virtute. *Quint.* 12, 11. famam in tuto. *Cic. Coel.* 20. se in meretricia vita. etc. *Id. Off.* 1, 44. *ad f.* se totum in cognitione et scientia. *Pl. Merc.* 3, 2, 10. se in otium. *Mart.* 1, 114. male bonas horas. ℙ Pro ordinare, componere. *Cic. Fam.* 2, 13. *in f.* Mihi erat in animo, cum prima aestiva attigissem, militaremque rem collocassem, decedere. *Gell.* 18, 8. Collocare verba. V. COLLOCATIO. [*Ita dicitur etiam de scriptoribus, qui de re aliqua verba faciunt, ita ut veram demonstrent. *Tac. A.* 6, 27. De cujus moderatione atque sapientia in prioribus libris satis collocavi.] ℙ Ponitur etiam pro simplici *loco*, qua significat aliquid alicui faciendum dare, constituta mercede. *Jabolen. Dig.* 19, 2, 51. Non enim interest, utrum uno pretio, an in singulas operas collocetur, si modo universitas consummationis ad conductorem pertinuit. ℙ *Collocare judicem* ap. *Fest.* in *Procum*, est constituere, eligere. ℙ Part. *Collocans* apud *Justin.* 9, 6. Collocantis filiam.

COLLŌCUPLĒTO et Conlocupleto, as, a. 1. καταπλουτίζω, locupleto, ditem facio. *Ter. Heaut.* 2, 3, 17. Tu interea loci conlocupletasti te, Antiphila. ℙ Translate. *Auct. ad Herenn.* 2, 18. Exornatio est, qua utimur rei honestandae et collocupletandae causa.

COLLOCŪTĬO, Conlocutio et Colloquutio, onis, f. συνομιλία, actus colloquendi, colloquium, sermo. *Cic. Phil.* 11, 2. Secutae sunt collocutiones familiarissimae cum Trebonio. *Auct. ad Herenn.* 15, 1. Venire in collocutionem cum hostium ducibus. *Cic. Fam.* 1, 9. Hac me mente fuisse, et senatus ex me audivit, et tu in nostris sermonibus collocutionibusque vidisti. *Collocutio* est colloquium, quod fit remotis arbitris, et de arcanis rebus sermo latius patet, et publicum quoque colloquium significat. *Manut.*

COLLOCŪTOR, oris, m. qui simul cum aliquo loquitur. *Tertull. adv. Praxeam* 5. Dum loqueris, collocutorem pateris sermonem. *August. Confess.* 9, 6. Quae inseruntur ibi ex persona collocutoris mei.

*COLLŌDES, is, f. Κολλώδης, insula prope Sardiniam. *Plin.* 3, 7. *Martian. Capell.* 6. a. m. sub titulo *de Sardinia*, p. 136. *Vulcan. B. A.*

*COLLOPS, geminus, magnus et parvus, Κόλ-

λοψ μέγας καὶ μικρὸς, opp. Numidiae, in Mauritaniae confinio. *Collops magnus*, id. est quod *Cullu* (*Κούλλου Ptolem.*) ap. *Plin.* 6, 3. vel *Chulli municipium* ap. *Anton. Itin. Collops parvus*, qui magis ad orientem est, nunc *Larobo*, teste *Moletio. B. A.*

COLLŌQUĬUM et Conloquium, ii, n. συνομιλία, sermo inter duos, collocutio. *Nep. Dat.* 11. Cum aliquandiu in colloquio fuissent. *Cic. Phil.* 12, 11. Venire in congressum et colloquium alicujus. *Caes. B. C.* 1, 9. *in f.* Componere omnes controversias per colloquia. *Id. B. G.* 1, 35. Venire in colloquium. Et *B. C.* 3, 18. *in f.* Per colloquia de pace agere. *Virg. A.* 7, 91. Frui colloquio alicujus. *Turpil.* ap. *Non.* 4, 328. Conferre se in colloquium alicujus. *Prop.* 4, 10, 32. Colloquium dare. *Petr. Sat.* 9. *in f.* Subducere se a colloquio praeceptoris. *Planc.* ad *Cic. Fam.* 10, 23. *ad f.* Facere colloquium. *Liv.* 34, 61. Serere colloquia cum aliquo. [*Hoc loco in malam partem dicitur de clandestinis conventibus. Adde *Tac. A.* 1, 16. Imperitos animos impellere paulatim nocturnis colloquiis. *Id. ib.* 3, 40. Secretis colloquiis componunt; et al.] *Cic. Phil.* 1, 4. Colloquia amicorum absentium, *h. e.* commercia litterarum. *Plin.* 10, 49, 70. et *Gell.* 10, 12. Interpretari linguas et colloquia avium.

COLLŌQUOR et Conloquor, eris, utus sum, dep. 3. συνομιλέω, simul loquor. *Cic. Or.* 1, 8. Hoc uno praestamus feris, quod colloquimur inter nos. *Id. ib.* 1, 7. Colloqui inter se de re aliqua. *Id. Fam.* 1, 7. saepissime cum aliquo per litteras. *Nep. Alc.* 5. per internuncios. *Cic. Att.* 16, 8. clam cum aliquo. *Liv.* 3, 36. Aditus colloquentibus difficiles. ℙ Cum accusativo personae pro alloqui. *Pl. Capt.* 4, 2, 53. Perlubet hunc hominem colloqui. Adde *eund. Asin.* 1, 2, 24., *Men.* 2, 3, 77., *Pseud.* 1, 3, 16. et *Trin.* 5, 2, 11. et 26. ℙ Cum dativo. *In Suppositis Merc. Plautini, scena, quae incipit: Syra non redit.* Nulli colloquor libentius. ℙ Part. *Collocuturus* ap. *Nep. Att.* 8. Respondit, se neque cum quoquam de ea re collocuturum, neque etc.

COLLŪCĔO et Conluceo, es, uxi, n. 2. συλλάμπω, ἀμφιφάω, idem quod luceo, vel valde luceo. *Cic. N. D.* 2, 15. Sol immenso mundo longe lateque collucens. *Id. Verr.* 2, 4, 32. Cujus fulgore collucere, atque illustrari Jovis templum oportebat. *Id. Acad.* 4, 33. Mare a sole collucet. *Virg. A.* 10, 539. Totus collucens veste, atque insignibus armis. *Id. ib.* 4, 567. Saevae faces collucent. *Id. ib.* 9, 166. Collucent ignes. [*Tac. A.* 3, 4. Collucentes per campum Martis faces. *Id. H.* 3, 23. Vitelliani adverso lumine collucentes. *Ov. Fast.* 5, 363. Vel quia purpureis collucent floribus agri.] *Plin.* 10, 47, 67. Plumae ignium modo collucent noctibus. ℙ In 3. conjugat. *Prud. περὶ στεφ.* 5, 10. Collucis insigni stola. Ita *Heins.* ex veteri MS.; alii: *colluces.*

COLLUCERNATĬO. V. COLLURCINATIO.

COLLŪCO et Conluco, as, a. 1. κλαδάω, διακαθαίρω δένδρον. *Festus:* Conlucare dicebant, cum profanae silvae rami deciderentur officientes lumini. *Id.* in V. *Sublucare.* Conlucare arbores est succisis arboribus locum implere luce. Priore loco ait esse *ramos decidere:* posteriore ipsas *arbores succidere.* Haec posterior explicatio verior videtur, tum quia *Festi* verba sunt, cum illa videantur esse *Pauli* ejus epitomatoris: tum quia pro *decidendis ramis* est aliud verbum, *sublucare. Cato R. R.* 139. Lucum conlucare Romano more sic oportet. *Colum.* 2, 22. Feriis non permittitur serere, neque terram aperire, neque arborem collucare. *Plin.* quoque posteriorem probat 17, 28, 47. *in f.* Cato arbores religiosas lucosque succidi permisit, sacrificio prius facto: cujus rei rationem precationemque eodem volumine tradidit. Respicit *Plin.* ad caput *Catonis* citatum, in quo rationem tum sacrificii, tum precum in eo habendarum perscribit. Cum autem *Plin.* dicat *lucos succidi*, satis aperte significat, quid sit *lucum conlucare* ap. *Catonem.* Ideo autem sacrificium fieri jubet *Cato*, ut placentur Dii, quibus luci sacri esse putabantur.

[COLLUCRĬUM et Conlucrium, ii, n. videtur significare sacrificium illud, quod, antequam collucarentur luci, facere solebant veteres Romani. V. COINQUIO. *Not. Tir.* p. 69. Lucar, conlucrium. *F.*]

COLLUCTĀTĬO, onis, f. διαπάλη, actus colluctandi, lucta, conatus adversus aliquem. *Ulp. Dig.* 9, 2, 7. Si in colluctatione, vel pancratio alius alium occiderit. *Colum.* 6, 2. *de juvencis.* Ne in colluctatione alter alteri noceat. *Senec. Quaest. nat.* 3, 18. *de mullo exspirante.* Ipsa colluctatione animam agenti rubor primum, deinde pallor suffunditur. ℙ De amantium complexibus usurpat *Appul. Met.* 9. Dum Veneris colluctationibus securius operantur. *Id. ib.* 2. His et hujusmodi colluctationibus ad confinia lucis usque pervigiles egimus. Adde *Lact.* 1, 17. de Minerva a Vulcano compressa. ℙ De conjunctione dexterae in salutationibus. *Tert. de virg. veland.* 11. Rebecca, cum ad sponsum perduceretur, non sustinuit dexterae colluctationem, nec osculi congressionem. ℙ Translate de vitiis pronunciationis. *Quint.* 11, 3. Est alius concursus oris, et cum verbis suis colluctatio, *h. e.* difficultas quaedam verborum apte exprimendorum.

COLLUCTĀTOR, oris, m. qui cum aliquo luctatur, ἀντίπαλος. *Lact. de opif. Dei* 1. Ille colluctator et adversarius noster, scis quam sit astutus.

COLLUCTOR et Conluctor, aris dep. 1. συμπαλαίω, simul luctor. *Plin.* 27, 2, 2. *de veneno.* Cum eo solo colluctatur. *Appul. Met.* 2. *in f.* Medios latrones invado, ac singulis, ut quemque colluctantem offenderam, gladium altissime demergo. *Gell.* 12, 5. *a med.* Philosophus cum petulantia morbi colluctans. *Prud. Hamartig.* 523. colluctari praedonibus.

COLLŪDĬUM, ii, n. ludus cum aliquo. *Solin.* 12. *de delphinis.* Post assueta colludia. Adde *Symmach. ep.* 3, 5. ℙ Item deceptio, fraus. *Ammian.* 19, 5. Confessus debitum, per colludia in nomen fisci translatum. Adde *Imppp. Val., Valens et Gratian. Cod.* 9, 49, 7. et *Symmach. ep.* 4, 20. et V. vocem sequent.

COLLŪDO et Conludo, is, usi, usum, n. 3. συμπαίζω, simul cum alio ludo.. *Hor. Art. P.* 159. Puer gestit paribus colludere. *Virg. G.* 1, 369. Aut summa nantes in aqua colludere plumas, *h. e.* ludentium more volitare. ℙ *Colludere* apud JCtos dicuntur inter se litigantes, cum ficte, et veluti per ludum litigant, alterque patitur se superari, ut tertio cuipiam praejudicium afferatur. *Cic. Verr.* 2, 2, 24. Inimicus hostis esset, tanta contumelia accepta, nisi tecum collusisset, et tuae potius existimationi servisset, quam suae. *Ulp. Dig.* 48, 5, 3. Colludere magis cum uxore, quam ex animo accusare. ℙ Similiter procurator colludere cum emptore dicitur, cum ab eo corrumpitur pretio, ut vilius aliquid vendat, ut est apud *Julian. Dig.* 41, 5, 7. *a med.* etc.

COLLŪGĔO, es, n. 2. idem quod lugeo, vel simul lugeo. *Cael. Aurel. Tard.* 2, 5. Lacessiti collugent, ingemunt.

COLLUM, i, n. τράχηλος, pars corporis, quae caput sustentat. Quid a cervice differat, V. CERVIX. *Cic. N. D.* 2, 47, *in f.* Anseres adjuvantur proceritate collorum. *Id. Brut.* 91. Procerum et tenue collum. *Id. Verr.* 2, 3, 33. Haec civitas mulieri redimiculum praebeat, haec in collum, haec in crines, *h. e.* in ornamenta colli. *Id. ib.* 2, 5, 42. Sustinere aliquid collo ac cervicibus suis. *Id. ib.* 2, 4, 17. Inserere collum in laqueum. *Id. Phil.* 2, 31. Invadere alicui in collum. Sic *Coel.* ap. *Quint.* 4, 2. *sub f.* Amplexu collum alicujus petere. *Q. Cic. Petit. cons.* 3. Secare alicui collum gladio. *Pl. Bacch.* 3, 6, 42. Tollere aliquem in collum. *Id. Ep.* 2, 2, 10. Pallium in collum conjicere. [*Tibull. 2, 6, 2. Et collo fortiter arma gerat! (de Amore) Cf. *Heyn.* ad h. l. *Id.* 1, 2, 90. Veneris vinclis subdere colla.] ℙ *Dare collum* est cedere, victum se fateri. Victis enim tum collum pedibus calcatur, tum jugum collo imponitur. *Propert,* 2, 8, 19. India quin, Auguste, tuo dat colla triumpho. *Claud. VI. Cons. Honor.* 648. Colla triumphati proculcat Honorius Istri. *Sil.* 10, 216. Subdere colla fortunae. Hinc *eripere colla jugo* ap. *Hor. Sat.* 1, 7, 91. est servitutem evadere, in libertatem se vindicare. ℙ Reis in jus, vel in carcerem trahendis colla prehendi, et torqueri solebant, et fauces obstringi arrepta circa collum tunica, ut vel inviti prompte sequerentur. *Pl. Poen.* 3, 5, 45. Priusquam obtorto collo ad praetorem trahor. *Id. Curc.* 5, 3, 15. Collum obstringe, abduce istum in malam crucem. *Cic. Verr.* 2, 4, 10. *in f.* Obtorta gula de convivio in vincula abripere. ℙ Aliquando etiam, ut notat *Turn.* 28, 34. magistratus ipsi, castigandi gratia, minus obedientibus collum torquebant. *Liv.* 4, 53. Consul cum paucis appellantibus tribunum, collum torsisset, metu ceteri sacramento dixere. ℙ Per similitudinem *collum* dicitur de aliis rebus. *Virg. A.* 9, 436. lasso papavera collo Demisere caput. *Plin.* 17, 21, 35. *n.* 4. Colla fictilia, *h. e.* tubuli fictiles. *Id.* 28, 11, 48. et *Phaedr.* 1, 26. Collum lagenae. *Stat. Theb.* 9, 643. Frondea colla Parnassi, *h. e.* juga subjecta vertici. ℙ Reperitur etiam *collus, i,* m. *Pl. Capt.* 2, 2, 108. Collus collaria caret. *Id. ib.* 4, 3, 2. Praetruncare collos. Adde *Accium, Lucil., Caecil., Caton., Naev.* et *Varron.* ap. *Non.* 3, 64., quorum tamen omnium auctoritas non persuadet *Quint.* 1, 6. ut in ornata oratione usurpari permittat.

COLLŪMĬNO, as, a. 1. illumino, vel simul illumino. *Appul. de Deo Socrat.* Serv. Tullius flamma colluminetur a capite. *Prud. adv. Symmach.* 2, 830. Solis radius colluminat omnes.

COLLŬO et conluo, is, ui, utum, a. 3. διαλύζω, idem quod lavo, vel simul lavo. *Cato R. R.* 100. Metretam amurca colluere. *Pers.* 1, 18. Liquido plasmate guttur colluere. *Plin.* 20, 6, 23. Colluere dentes aqua. *Id.* 23, 4, 38. De oleo colluere os ad dentium firmitatem. [*Ov. Met. 5, 447. Fessa labore sitim collegerat, oraque nulli Colluerant fontes. *Colluere* rarius ita occurrit de bibente.] ℙ *Colluere* etiam dicitur flumen, cum locum aliquem circumfluit. *Pompon. Dig.* 41, 1, 30. Cum amnis paulatim colluendo, locum eminentem supra alveum fecit.

COLLURCĬNĀTĬO, onis, f. aviditas, voracitas: a *lurcor. Appul. Apol.* Quae omnia in paucis annis hic degulator studiose in ventrem condidit, et omnimodis collurcinationibus dilapidavit. *Claud. Mamert. de statu Anim.* 2, 9. *ad f.* Qui stipem suam variis collurcinationibus dilapidavit parasitico more. ℙ Quidam ap. *Appul.* leg. *cohircinationibus*, et exponunt, hircinis lasciviis: ap. *Mamert.* vero *collucernationibus:* sed utrumque minus recte.

COLLUS, genus tormenti e corio. *Fest.* ubi al. leg. *culeus*, seu *culleus.* ℙ *Collus*, cervix, V. COLLUM.

COLLŪSĬO, onis, f. συμπαιγνία, actus colludendi; et translate dolus, fraus ex composito facta, eo modo, quo in COLLUDO explicatum est. *Cic. Verr.* 2, 3, 13. Cum verbo judicium sit in edicto, re quidem vera tuorum comitum collusio cum decumanis sociis tuis. *Senec. Controv.* 5, 31. *ad f.* Noluit videri, per collusionem patri titulum fortissimi viri contigisse. *Ulp. Dig.* 40, 16. qui est *De collusione detegenda*, 4. Si libertinus per collusionem fuerit pronunciatus ingenuus. *Mart. ib.* 8, 5, 19. Cedere litem adversario per collusionem.

COLLŪSĬUM, ii, n. idem quod collusio. *Ulp. Dig.* 17, 1, 8. Si per collusium procuratoris absolutus sit adversarius. Ita *Torrent.* ubi in margine adscriptum est pro varia lectione *collusionem*, quod alii plerique receperunt: at fortasse rectius *colludium*, quod in *Cod. Justin.* et saepius in *Cod. Theodos.* occurrit.

COLLŪSOR, oris, m. συμπαιστής, qui cum altero ludit. *Cic. Phil.* 2, 39. Hunc tu compransoribus tuis et collusoribus dividebas. [*Suet. Cal.* 41. Et quondam proximo collusori demandata vice sua.] *Plin. ep.* 9, 33. Delphinus collusor puerorum. ℙ Item qui in judicio colludit. *Impp. Diocletian. et Maxim. Cod. Theod.* 7, 20, 2. Contra collusorem poena statuta.

COLLŪSORĬE, adv. per collusionem. *Ulp. Dig.* 30, 50. Qui collusorie de hereditate litigavit.

COLLUSTRĀTUS, a, um, part. a *collustro*, illustratus. *Cic. Or.* 11. In picturis alios horrida, et opaca; contra alios nitida, laeta, collustrata delectant.

[COLLUSTRĬUM et Conlustrium, ii, n. collegium rusticum, quod agrorum lustrationibus praeerat; ex *Siculo* vero *Flacc.* inter *Auct. rei agrar.* p. 29. *Goes.* liquet pagorum magistros pagos lustrare solitos fuisse. *Inscr.* ap. *Mur.* 89, 3. eaque emendatior ap. *Jo. Labusium* in *Ant. Monum. Bresc.* p. 67. Fatis Fata*libus* Druinus M. No*nii* Arrii Muciani *Cos.* actor praediorum Tublinati*um* tegurium a solo impendio suo fecit, et in tutela ejus HS. N. CC. conlustrio fundi Vettiani dedit, *h. e.* iis, qui fundum Vettianum conlustrare solent: Itali dicunt *il consorzio.*

COLLUSTRO et Conlustro, as, a. 1. illustro, collumino, διαυγάζω. *Cic. N. D.* 2, 36. *ad f.* Sol omnia clarissima luce collustrans. *Id. Div.* 2, 43. Luna lumine solis collustrari putatur. [*Collustrare*, proprie lucis communicationem significans, et *illustrare* ita usu differunt, ut *beleuchten*, scil. extrinsecus, ab *erleuchten*, scil. intrinsecus. *Döderl.* 2, 86. sq.] ℙ Item circumspicio, περισκοπέω. *Cic. Tusc.* 5, 23. Cum omnia collustrarem oculis. Adde *Virg. A.* 3, 651. et *Tac. A.* 2, 45.

COLLŪTĬO, onis, f. actus colluendi, ablutio, διαλυσμός. *Scrib. Compos.* 53. Cum dolor dentium urgebit, varie sedandus est partim collutione quorumdam, partim commanducatione.

COLLŪTŪLO, as, a. 1. luto inquino, polluo. Translate est dedecus afferre. *Pl. Trin.* 3, 2, 66. Haec famigeratio te honestet, me autem collutulet, si sine dote duxeris.

COLLŪTUS et Conlutus, a, um, part. a *colluo*, lotus, ablutus, διαλυζόμενος. *Plin.* 28, 19, 77. Lacte equino juvantur vulvae collutae. *Id.* 23, 6, 56. Os collutum decocto. *Id.* 25, 13, 105. Succus verbenacae aceto collutus. *Id.* 37, 10, 56. Gemma melle colluta.

COLLŪVĬĀRIS porcus dicitur, qui cibo permixto, et colluvione nutritur. *Fest.* Alii leg. *colluvialis.*

COLLŪVĬĀRĬUM, ii, n. ὀχετὸς, canalis, per quem colluvies et immunditiae ejectantur. Est qui affert in hanc rem locum *Suet. Aug.* 40., sed ibi *colluvione* legitur: V. locum in voce seq. ℙ *Vitruv.* usurpat de spiraculis, quae cavantur in canalibus aquaeductuum ad emittendum aerem. Verba ejus sunt 8, 7. Etiam in ventre colluviaria sunt facienda, per quae vis spiritus relaxetur. Alii leg. *columnaria;* sed *colluviaria* retinendum: nam, ut ait *Polaenus* ad *Frontin. Aquaed.* p. 160., ita videntur appellata, quod ea non modo spiramentorum loco essent, sed etiam quod per ea egeri possent, ubi opus esset, inquinamenta, itaque rivi purgarentur.

COLLŪVĬES et Conluvies, ei, f. et Colluvio, onis, f. συρφορὴ, φορυτὸς, συρφετὸς, sordes varii generis simul confluentes, concursus immunditia-

rum. *Ulp. Dig.* 43, 22, 1. Cloaca est locus cavus, per quem colluvies quaedam fluit. *Colum.* 2, 15. *ad f.* Colluvies cortis, et aedificii. *Plin.* 24, 19, 116. Medetur et suibus effossa sine ferro, et addita in colluviem poturis, *h. e.* in aquam sordidam, in qua furfures, et olera mixta sunt. ℙ Translate sumitur pro mixtione et turba viliorum hominum, aut aliarum rerum omnis generis: item pro ea, quae inde nascitur, confusione ac perturbatione. *Liv.* 4, 2. Colluvionem gentium, perturbationem auspiciorum afferre. [*Tac. A.* 2, 55. Quod colluviem illam nationum comitate nimia coluisset. *Id. ib.* 14, 44. Postquam vero nationes in familiis habemus, quibus diversi ritus, externa sacra, aut nulla sunt, colluviem istam nonnisi metu coercueris.] *Suet. Aug.* 40. Sincerum atque ab omni colluvione peregrini ac servilis sanguinis incorruptum servare populum. *Liv.* 3, 6. Colluvio mixtorum omnis generis animantium. *Cic. Sext.* 7. Ille nefarius ex omnium scelerum colluvione natus. *Gell.* 1, 15. Colluvio verborum teterrima. *Atticus* ap. *Cic. Att.* 9, 10. *a med.* Et te in certamine vinci cum illo facilius patiaris, quam cum hoc in ea, quae perspicitur futura, colluvie regnare. *Cic. Vatin.* 9. *ad f.* Ferocitas Gracchorum, audacia Saturnini, colluvio Drusi, et cruor Cinnanus. *Id. Senect.* 23. O praeclarum diem, cum ex hac turba et colluvione discedam! *Tac. H.* 2, 16. In multa colluvie rerum, majoribus flagitiis permixti. Adde *Liv.* 3, 9. ℙ In plur. num. *colluviones* legitur ap. *Arnob.* 5. p. 172.

COLLUVIUM. V. ALLUVIUM.

COLLYBISCUS, i, m. diminut. a *collibistes*, quod *Pl. Poen.* 1, 1, 42. etc. proprium villici nomen fecit.

COLLYBISTES seu Collybista, ae, m. *κολλυβιστής, ἀργυραμοιβός*, mensarius, vel nummularius, qui ex pecuniae permutatione quaestum facit. *Hieron. comment. c.* 21. *Matth.* docet; apud Judaeos distingui *collybistas* a *nummulariis*. Hos enim esse, qui pro pecunia mutuanda usuras pecuniae exigunt; *collybistas* vero, qui non quidem pecunias, sed alterius generis munuscula usurae loco accipiunt, ut frictum cicer, uvas passas, poma, et hujusmodi species, quae Graece *τραγήματα*, *h. e.* bellaria, et ab ipsis *collyba* appellantur: quam significationem etiam *Hesych.* apud Graecos agnoscit. Haec autem munuscula collybistae accipiebant, quia usuras, seu pecuniam, accipere vetitum eis erat.

COLLYBUS, i, m. *κόλλυβος, ἀλλαγή*, permutatio pecuniae cum pecunia alterius generis. Id enim significat praeter cetera, Graeca vox, teste *Poll.* 3, 9. et 7, 33. Hoc sensu *Cic. Att.* 12, 6. Vide ne qua lacuna sit in auro. Ego ista novi: sed certe in collybo est detrimenti satis. *Suet. Aug.* 4. Non tantum ut pistoris, sed etiam ut nummularii nepotem, sic taxat Augustum: Materna tibi farina ex crudissimo Ariciae pistrino: hanc finxit manibus collybo decoloratis Nerulonensis mensarius, *h. e.* ex contrectatione pecuniae permutandae. ℙ Ponitur etiam pro pretio, quod accipit nummularius pro opera impensa in pecuniis permutandis. *Cic. Verr.* 2, 3, 78. Ex omni pecunia, quam aratoribus solvere debuisti, certis nominibus deductiones fieri solebant, primum pro spectatione et collybo, deinde pro nescio quo cerario. *et mox.* Nam collybus quinam esse potest, cum utantur omnes uno genere nummorum? ℙ Legitur etiam *Collubus.* ℙ *Collybum* neutr. gen. habes ap. *Hieronym. l. c.* in v. praec.

COLLYRA, ae, f. *κολλύρα*, genus panis, rotunda fere figura, lata et compressa, quod vel in sartagine frigitur ex jure, vel sub cinere coquitur. *Pl. Pers.* 1, 3, 12. Collyrae facite ut madeant, et colliphia.

COLLYRĬCUS, a, um, adj. ad collyras pertinens. *Pl. Pers.* 1, 3, 15. et 17. Jus collyricum, *h. e.* ex quo collyrae coquuntur, et eduntur.

COLLYRĬOLUM, i, n. parvum collyrium. *Macer* (*exiguae admodum auctoritatis scriptor*) 4, 12. vel collyriolum si supponatur in anum.

COLLYRIS, idis, f. parva collyra, *κολλυρίς*. *Aug. de Gen. ad litt.* 8, 5. *ad f.* Profecto licet usitatus panis, aliquid tamen amplius habuit, cujus una collyride hominem Deus ab indigentia famis dierum quadraginta spatio vindicavit. ℙ A *Tert. Cult. fem.* 7. ponitur pro ornamento in capitibus feminarum figura collyridem referente. De qua V. in COLLYRA. ℙ *Collyris* est etiam herba alias malva erratica. *Appul. Herb.* 40.

COLLYRĬUM, ii, n. *κολλύριον*, et extrita priore diphthongi vocali, *κολλύριον*, medicamentum ex solidis rebus confectum, ad varios usus, tereti fere figura, in modum caudae muris truncatae, (a *κόλος*, mutilus, et *οὐρά*, cauda, ut placet *Voss.*) quod fistulosis corporis partibus immitti solet, veluti meatui naris affectae, vel aurium, ano, etc. *Cels.* 5, 28. *n.* 12. Collyrium fieri debet altera parte tenuius, altera paulo plenius: idque ea parte, qua tenuius est, antecedente, demitti oportet in fistulam. *Scrib. Compos.* 142. Injicere collyrium in anum. *Id. ib.* Fiunt collyria magnitudinis nucleorum pineorum. *Colum.* 6, 30. *de equorum morbis.* Collyrium tenue inditur foramini, quo meat urina. *Id. ib.* Subjicere collyria, quae ventrem movent. *Plin.* 28, 9, 37. Axungia collyrii modo subdita. *Id.* 26, 12, 78. Verbasci radicis medulla collyrii tenuitate in fistulam additur. ℙ Est praeterea medicamentum sive liquidum, sive solidum ad oculorum morbos. Hac notione derivant a *collyra*, quod omnia collyria solida et sicca in panes redigi soleant collyris similes. *Hor. Sat.* 1, 5, 50. Hic oculis ego nigra meis collyria lippus Illinere. *Celc.* 7, 7, *n.* 4. et 8. Inungere oculum collyrio. ℙ Reperitur etiam, *colyrium* et *colurium* unico *l*, et *v* in *u* Latinum versa.

COLMINĬĀNUS, a, um. V. COMINIANUS.

COLO, as, a. 1. *ἤθω*, est paullatim liquorem aliquem, stillatimque emittere, vel rem aliquam per colum purgare: a *colum*. *Colum.* 12, 11. Mel expressa aqua coletur. *Scrib. Compos.* 271. Colare aliquid per linteum. *Apic.* 4, 2, Accipies asparagos, in mortario fricabis, aquam suffundes, per colum colabis. *Plin.* 31, 3, 23. Terra colans, *h. e.* stillatim emittens aquam. *Manil.* 5, 193. colare amnes, *h. e.* rete piscari. V. COLUM.

COLO, is ui, cultum, a. 3. *ἀσχέω, ἐργάζομαι*, studium, operam, laborem pono in re aliqua perficienda, assiduus sum circa rem aliquam, exerceo, excolo, curo. *Colum.* 2, 2. Neque enim aliud est colere, quam resolvere et fermentare terram. *Cic. Rosc. Am.* 18. Suos agros studiose colere. *Id. Fin.* 4, 14. Colere vitem. *Ov. Amor.* 1, 13, 15. Prima bidente vides oneratos arva colentes. [*Id. Met.* 14, 624. Qua nulla Latinas Inter Hamadryadas coluit sollertius hortos.] ℙ Dicitur et de aliis rebus, in quibus cura aliqua impenditur. [*Idem quod *ornare*. *Ov. Met.* 10, 534. Formamque augere colendo. *Curt.* 8, 9, 21. Lacertos auro colunt.] *Ov. A. Am.* 3, 107. Corpora si veteres non sic coluere puellae. *Tibull.* 1, 9, 9. Colere capillos. *Id. ib.* 67. Ah pereant artes, et mollia jura colendi, *h. e.* comendi. *Pl. Poen.* 5, 2, 137. Colere quaestum suum. ℙ Colere domicilium stramentis, apud *Varr.* ap. *Non.* 4, 50. est casam stramentis tegere, sarcire, instruere. ℙ Translate. *Ov. A. Am.* 2, 121. ingenuas pectus coluisse per artes, Cura sit. *Cic. Off.* 1, 2. In officio colendo sita est vitae honestas omnis, in negligendo turpitudo. *Id. Leg.* 1, 5. Colere, et efficere munus aliquod. *Id. Arch.* 7. Percipere, et colere virtutem. *Id. Off.* 1, 1, *ad f.* Colere genus orationis aequabile et temperatum. *Id. Fam.* 3, 13. artes et studia. *Id. Off.* 1, 2. amicitiam, justitiam, liberalitatem. *Id. Brut.* 91. studium philosophiae. *Id. Or.* 2, 35. diligentiam. *Ov. Fast.* 2, 508. militiam. *Ter Hecyr.* 3, 4, 33. pietatem. *Cic. Att.* 12, 28. vitam aliquam. *Id. fragm.* ap. *Non.* 4, 280. Lautum victum et elegantem. *Id. Brut.* 31. disciplinam aliquam. *Pl. Cas.* 5, 4, 1. mores alicujus populi. ℙ *Colere aevum* ap. *Lucr.* 5, 1144. est aetatem agere. ℙ *Colere vitam* absolute pro vivere. *Pl. Rud.* 1, 5, 25. Egomet vix vitam colo. Adde *Trin.* 3, 2, 74. Sic colere vitam inopem. *Ter. Heaut.* 1, 1, 84. ℙ In illo *Pl. Poen. prol.* 13. Exerce vocem, per quam vivis, et colis: *vivis*, est victum tibi paras; *colis*, cultum ac vestitum. ℙ Colere servitutem apud aliquem est apud *eund. Poen.* 4, 2, 7. [*Virg. A.* 11, 584. Virginitatis amorem colit.] ℙ Cum accusativo personae significat cura, studio, observantia, obsequio, veneratione prosequi. [*De discrimine inter *colere* et *observare* haec docet *Döderl.* 2, 187. *Colere* involvit *operam*, (*handgreifliche Thätigkeit*); *observare* cernitur in *pietate* (*zarte Aufmerksamkeit*). Cf. *Manut.* ad *Cic. Fam.* 13, 79.] *Mart.* 2, 55. Vis te, Sexte, coli: volebam amare. Parendum est tibi: quod jubes, colĕris. Sed si te colo, Sexte, non amabo. *Cic. Amic.* 22. *ad f.* Amicos deligere, et colere. *Id. ib.* Colere inter se, ac diligere. *Gell.* 3, 1. *ad f.* In sese colendo parcum esse. *Cic. Fam.* 5, 8. Neque unquam mihi tui colendi, aut ornandi voluntas defuit. *Nep. Attic.* 20. Colere aliquem litteris, *h. e.* saepe ei scribendo. *Liv.* 31, 43. aliquem donis. [*Tac. A.* 2, 42. Quod eum Rhodi agentem nullo officio coluisset.] *Cic. Fam.* 4, 4. *ad f.* aliquem summa observantia. *Id. Att.* 2, 19. *in f.* diligenter, et observare aliquem. *Id. Flacc.* 22. aliquem in primis, ac diligere. *Id. ad Cupienn. post ep.* 16, 16. *ad Att.* Mirifice colere., et amare. *Id. Phil.* 2, 38. aliquem loco patris. *Id. Brut.* 1. In loco parentis colere aliquem. ℙ [*Pertinet etiam ad eos, qui indignum ipsis obsequium praestant. *Suet. Oc.* 2. Post patris deinde mortem, libertinam aulicam gratiosam, quo efficacius coleret, i. e. quo majore fructu et commodo ei obsequeretur. Gr. quoque *θεραπεύειν* dicunt. Interdum idem esse videtur, quod *imitari* scil. cum veneratione, cultu. *Ov. Met.* 1, 694. Ortygiam studiis, ipsaque colebat Virginitate Deam. ℙ Huc et illa pertinent *Cic. ad Quirit.* 10. Colere memoriam beneficii benevolentia sempiterna. *Id. Fin.* 2, 31. memoriam defuncti. Et *ib.* alicujus diem natalem. ℙ *Colere* etiam dicuntur, qui inferiorum curam habent, eis prospiciunt, fovent, amant. *Virg. Ecl.* 3, 69. Jovis omnia plena: Ille colit terras. (*Servius* huc trahit et illud *A.* 1, 19. Quam Juno fertur terris magis omnibus unam Posthabita coluisse Samo.) *Pl. Poen.* 5, 4, 14. Juppiter, qui genus colis, alisque hominum. *Cic. Att.* 10, 8. *ad f.* Nihil mihi unquam gratius accidit, quam quod meam Tulliam suavissime diligentissimeque coluisti. ℙ Saepe refertur ad religionem. [*Differt *colere* in his a *venerari* ita, ut *venerans* non nisi debitam Diis reverentiam afferat, precibus conspicuam, quibus iras eorum leniat; *colens* sacrificiis et cujuscunque generis studiis, officiis Deorum benevolentiam sibi conciliet, fructus inde tanquam ex agro capturus. Hinc *Cic. N. D.* 1, 41, 115. Quid est enim, cur deos ab hominibus colendos dicas, cum dii non modo homines non colant, sed omnino nihil curent, nihil agant? *Döderl.* 2, 187.] *Cic. N. D.* 1, 42. Colere, precari, et venenari Deos. *Id. Agr.* 2, 35. Majores in Deorum numero venerari et colere. *Id. N. D.* 1, 20. *ad f.* Pie sancteque colere. *Auct. ad Herenn.* 3, 3. religiose, caste. *Cic. Har. resp.* 13. summa religione. *Id. Flacc.* 4. testimoniorum religionem et fidem *Id. Tusc* 1, 12. magna cura caerimonias sepulcrorum. *Plin. Paneg.* 11. Deum aris, pulvinaribus, flamine. *Senec. Herc. Oet.* 580. Deum precibus. [*Liv.* 39, 15. Hos esse deos, quos colere, venerari, precarique majores vestri instituissent. *Tac. A.* 1, 10. Cum se templis et effigie numinum per flamines et sacerdotes coli vellet. *Ov. Met.* 6, 171. Aut cur colitur Latona per aras? *Id. ib.* 8, 350. Phoebe, ait Amphicydes, si te coluique coloque. *Id. ib.* 725. Qui coluere coluntur.] ℙ Ponitur etiam pro frequentem et assiduum esse in loco aliquo. *Cic. Fam.* 2, 12. Urbem, urbem, mi Rufe, cole, et in ista luce vive. *Id. Verr.* 2, 4. 53. Colitur ea pars urbis, et habitatur frequentissime. ℙ Et simpliciter pro habitare, incolere. *Cic. N. D.* 2, 66. Homines, qui has nobiscum terras ab oriente ad occidentem colunt. *Ov. Fast.* 4, 487. Unaque, pastorem vidisset an arva colentem, Vox erat. *Pl. Aul. prol.* 4. Hanc domum multos annos est cum possideo, et colo. *Liv.* 24, 49. Maurusii prope Oceanum adversus Gades colunt. [*Ov. Met.* 5, 495. Sicaniam peregrina colo. Ita saepissime de Diis, qui locum aliquem prae ceteris frequentant. *Ov. Met.* 14, 331. Quaeque (Najades) colunt Scythicae regnum nemorale Dianae. *Id. ib.* 15, 545. Hoc nemus inde colo, de Disque minoribus unus Numine sub dominae lateo. *Id. ib.* 1, 576. Undis jura dabat, Nymphisque colentibus undas. et *al.* — Dicitur etiam de animalibus. *Virg. G.* 3, 430. Anguis stagna colit. *Ov. Met.* 2, 380. Quae colat, elegit (Cycnus avis) contraria flumina flammis.] ℙ Part. *Culturus* ap. *Curt.* 4. 8. Urbem advenarum frequentia cultura.

COLOBATHRA. } V. CALOBATARIUS.
COLOBATHRARĬUS. }

COLOBĬCUS, a, um, adj. *Firmic. Mathes.* 3, 14. *n.* 8. Morientur aut spastici, aut colobici, aut apoplectici, *h. e.* membro aliquo truncati et debilitati: a *κολοβός*, mutilus, truncatus.

COLOBĬUM, ii, n. *κολόβιον*, tunica sine manicis, qua antiqui Romani utebantur: a *κολοβός*, mutilus. *Serv.* ad *A.* 9, 616. Tunicae vestrae habent manicas, quod etiam Cicero vituperat dicens: Manicatis et talaribus tunicis: nam colobiis utebantur antiqui, quae dicta sunt *ἀπὸ τοῦ κολοβοῦ*. ℙ Dicitur etiam *Colobus*, *i. Impp. Gratian., Val. et Theod. Cod. Theod.* 14, 10, 1. Coloborum, ac paenularum induat vestimenta.

*COLOBONA, ae, opp. Hispaniae Baeticae. *Plin.* 3, 1. *B. A.*

COLOBUS, a, um, adj. a *κολοβός*, mutilus: ita vocatur metrum, cui syllaba deest, quod etiam catalectum dicitur. *Mall. Theod. de metr.* 5. Metrum Iambicum senarium colobon constat ex pedibus superius comprehensis, et pro sexto pede una tantum syllaba ponitur, ut est apud Horatium: Trahuntque siccas machinae carinas. *Id. ib.* 7. Versus pentameter anapaesticus colobos fit ita: Tuba terribilis procul aere sonoro. *Mar. Vict.* p. 2504. Hoc metrum quidam colobon vocant.

COLOCASĬA, ae, f. et Colocasium, ii, n. *κολοκασία*, herba Aegyptia, alio nomine cyamus. *Plin.* 21, 15, 51. In Aegypto nobilissima est colocasia. *Virg. Ecl.* 4, 20. Mixtaque ridenti colocasia fundet acantho. Ubi colocasiae flores intelligit. *Mart.* 8, 33. Lenta minus gracili crescunt colocasia filo, *h. e.* colocasia cocta instar filorum tenduntur, ut scribit *idem Plin. l. c.* ℙ Ejus foliis varie implexis Aegyptii pocula conficiunt, in iisque potare gratissimum habent. *Plin. l. c.*

*COLOCASĪTIS, idis, f. Africae insula, in terra Troglodytica. *Plin.* 6, 29. *B. A.*

COLOCYNTHIS, idis, f. *κολοκυνθίς*, cucurbitae silvestris genus, sativa minus. *Plin.* 20, 3, 8.

COLON, et Latina positione *Colum*, *i*, n. *κόλον*, et *κῶλον*, crassum intestinum, quintum in ordine intestinorum, medium inter caecum et rectum, quod a sinistro rene ad dextrum super ventriculi fundum fertur; et ex quo excrementa, diu ibi morata, eum accipiunt colorem, quo egeruntur. *Cels.* 1, 7. vocat *intestinum laxius*: et 4, 14. *intestinum ple-*

nius. Graece alii scribunt κόλον, et a κοῖλος, cavus, deducunt, quia plures habet cavitates, seu cellulas: alii κῶλον. In hoc intestino acerbissimi illi dolores fiunt, qui *colici* appellantur. *Plin.* 11, 37, 79. A Graecis appellatur colon, ubi dolorum magna causa est. *Scrib. Compos.* 122. Coli dolor. ℙ Ipse quoque coli dolor ac morbus, *colum* dicitur. *Plin.* 20, 15, 57. Cuminum bibitur propter colum. *Id.* 31, 9, 45. Sal colum levat. *Scrib. l. c. ad f.* Colo infestari. ℙ *Colus, i*, m. idem ac morbus colicus. *Seren. Sammon.* 31, 1. Cum colus, invisum morbi genus, intima carpit. ℙ Est etiam *colum* membrum, a κῶλον: et translate membrum periodi in oratione, ex incisis, seu commatibus constans. *Ascon. in Div. Verr.* 13. Vitiose ambo cola. ℙ Item pars, v. g. carminis, aut orationis. *Augustus* ap. *Donat. in vita Virg. n.* 12. Ut sibi de Aeneide vel prima carminis hypographa, vel quodlibet colon mitteret.

COLONĂ, ae, f. rustica mulier, quae agros colit. *Ov. Fast.* 4, 692. habebat Rus breve cum duro parca colona viro. Adde *ib.* 2, 646. et *Paul. Dig.* 19, 2, 54. *extr.*, ubi sunt qui putant, *colonam* positum esse pro colonia, *h. e.* rure, praedio. Al. leg. *coloniae.*

*COLONAE, arum, Κολωναὶ, Κολῶναι, Phrygiae oppidum, in Troade, ad mare Aegaeum, non procul a Tenedo. *Nep. Paus.* 3. *B. A.*

COLONĀRIUM. V. COLUMNARIUM.

COLONĀRĬUS, a, um, adj. colonicus, qui alicujus agros colit, et ejusdem servus est. V. COLONUS. *Sidon. ep,* 5, 19. *de colono, qui liberam puellam stupri causa rapuerat.* Mulier tum demum videbitur non ludibrio addicta, sed assumpta conjugio, si reus, mox cliens factus e tributario, plebejam potius incipiat habere personam, quam colonariam.

COLONĀTUS, us, m. conditio coloni, hoc est ejus, qui ad agrum colendum destinatus est. *Imppp. Gratian., Valentin. et Theod. Cod. Theod.* 14, 18, 1. et *Impp. Constant. et Constans ib.* 12, 1, 33.

*COLONE, es, f. Κολώνη, opp. Mysiae minoris. *Plin.* 5, 30. Κολῶναι est *Strab. B. A.*

COLONĒUS, a, um, adj. *Oedipus Coloneus, Οἰδίπους ἐπὶ Κολωνῷ*, nomen est tragoediae Sophoclis ductum a Colono, seu Colona, qui locus fuit in Attica, non longe ab Athenis, ubi Sophocles natus est, et hanc tragoediam senex admodum conscripsit: ipse quoque Oedipus Thebis exsulans, eo commigrasse dicitur. *Cic. Senect.* 7. Oedipum Coloneum recitavit judicibus. *Id. Fin.* 5, 1. *ad f.* Coloneus ille locus, cujus incola Sophocles etc.

COLONĬA, ae, f. ἀποικία, est pars civitatis, aut sociorum deducta in aliquem locum, colendi et inhabitandi gratia: itemque ipse locus. Igitur colonia est oppidum, quo olim rex, vel senatus, vel populus partem civium, vel sociorum misit ad habitandum. *Cic. Agr.* 2, 27. Colonias sic idoneis in locis contra suspicionem periculi collocarunt, ut esse non oppida Italiae, sed propugnacula imperii viderentur. *Id. ib.* Coloniam deducere in locum aliquem. *Id. ib.* 28. Deducere colonos in coloniam. *Id. Agr.* 1, 5. Constituere coloniam in Janiculo. *Id. Caecin.* 33. *in f.* Cives proficiscuntur in colonias Latinas. *Liv.* 8, 23. Imponere coloniam in agro Samnitium. *Id.* 4, 49. Mittere aliquos in coloniam. *Cic. Div.* 1, 1. Mittere coloniam in locum aliquem. *Vell.* 1, 14. Post septem annos Sutrium deducta colonia est, et post annum Setina, novemque interjectis annis Nepe. Et *ib.* 15. Colonias condere. ℙ Differt a municipio: municipes enim sunt cives alicujus municipii, legibus suis et suo jure utentes: coloni sunt cives unius civitatis in aliam deducti, et ejus jure utentes, a qua sunt propagati. V. *Gell.* 16, 13. ℙ Coloniae aliae erant civiles, aliae militares: civiles constabant ex civibus pauperibus, qui in aliquem locum agri colendi causa deducebantur: militares constabant ex militibus veteranis, qui in aliquem locum, tanquam in laboris requiem deducebantur, simul ut adversus hostium excursiones praesidio essent. Praeterea aliae erant Romanae, aliae Latinae. Romanae civium Rom. jure utebantur, Latinae jure Latii. *Ascon. in argumento Pisonianae, Panvin. l.* 3. *de Rep. Rom.* et *Sigon. de jure Provinc.* 10. et *de antiquo jure Italiae* 2, 2. ℙ Multae sunt urbes, quibus Coloniae nomen haesit, quod in eas olim Romani colonias deduxerant, ut Colonia Agrippinensis, Colonia Allobrogum, Colonia Trajana etc., de quibus V. *geographos.* ℙ Interdum *colonia* est quivis agricolationis locus. *Colum.* 11, 1. *a med.* Villicus coloniae suae terminos egredi non debet. Adde *Paul. Dig.* 19, 2, 24. *a med.* et *Scaevolam ib.* 33, 7, 20., item *Tabulam aeneam Vellejatem* erutam anno 1747., et a *Petro De-Lama* anno 1819. editam et illustratam: ubi saepius *colonia* hoc sensu accipitur, ut *Id.* monet p. 35. ℙ *Plaut.* joculariter sic appellat quodlibet domicilium. *Aul.* 3, 6, 39. Eam affectat viam, ut commutet coloniam. *Id. Pseud.* 4, 6, 38. Quid ego cesso facere, ut det nomen ad molarum coloniam? *h. e.* ut ad molam damnetur. ℙ Translate *Varr. R. R.* 3, 16. *de apib.* Cum progeniem veteres emittere volunt in coloniam, ut olim crebro Sabini factitaverunt, propter multitudinem liberorum.

[*COLONIĀRIUS, a, um, adj. ad coloniam pertinens, qui ex aliqua colonia est. *Cajus Institut.* (ed. *Goesch.*) 3. §. 56. Latinos Junianos lex liberos perinde esse voluit, atque si essent cives Romani ingenui, qui ex urbe Roma in Latinas colonias deducti Latini coloniarii esse coeperunt. *Id. ib.* 1. §. 28. Si Latini facti uxores duxerint vel cives Romanas, vel Latinas coloniarias. *F.* et *B. A.*

COLONĬCUS, a, um, adj. ad colonos pertinens, *Varr. R. R.* 1, 3. *a med.* Leges colonicae, in quibus scribimus: Colonus in agro surculario ne capras tum pascat. *Plin.* 8, 47, 72. Ovium summa genera duo: tectum, et colonicum: illud mollius, hoc in pascuo delicatius. *Id.* 26, 10, 62. Ovis colonica. *Colonicae oves* sunt, quas omnes norunt, et pascunt; ita dictae quod passim in omnibus fere coloniis, *h. e.* in praediis, et fundis alantur; cum tectae rariores essent, et in quibusdam tantummodo Italiae regionibus; et non nisi intentissima cura, magnaque impensa alerentur, ut ap. *Colum.* 7, 4. videre est. ℙ *Colonica, ae*, f. est casa coloni, hoc est aratoris, rustici. *Auson. ep.* 4, 6. Vilis arundineis cohibet quem pergula tectis, Et tingit piceo lacrimosa colonica fumo. [*Cf. *Duk. Lat. Ict. Vett.* 400.] ℙ *Cohortes colonicae* ap. *Caes. B. C.* 2, 19. sunt collectae ex delectu in Romanorum coloniis habito. *Suet. Aug.* 46. Decuriones colonici, *h. e.* colonicarum.

*COLONIS, idis. f. insula in mari Aegaeo, juxta Argolidem, e regione Hermiones. *Plin.* 4, 12. *B. A.*

COLŌNŌMON Melos, κολόνομον, est cantus dissonans, imperfectus, mutilus, a musicis legibus deficiens: a κολὸς, mutilus, et νόμος, lex. Legitur ap. *Auson. ep.* 11., ubi V. *Scalig.*

COLONUS, a, um, adj. γεωργικὸς, ad coloniam spectans, culturae idoneus. *Cic. Phil.* 5, 19. Utique C. Pansa, A. Hirtius consules, alter, ambove cognoscerent, qui ager colonus esset, quo milites veterani deducti essent. Al. rectius leg. *qui ager iis coloniis esset quo* etc. *Sedul.* 3, 9. *de Christo.* Quippe ferax qui vitis erat, virtute colona Omnia fructificans.

COLONUS, i, m. γεωργὸς, qui agris colendis laborat: item qui aliorum agros conducit, et per se, vel per familiam colit, atque inde pensionem domino persolvit. *Cato R. R.* 1. Virum bonum cum laudabant, ita laudabant: bonum agricolam, bonumque colonum. *Varr. R. R.* 2. *prooem.* Ratio ac scientia coloni est, ut ea, quae in agricultura nascantur e terra, fructum faciant. *Colum.* 1, 7. Paterfamilias comiter agat cum colonis, et avarius opus exigat, quam pensiones. *Cic. Or.* 2, 71. Optimus colonus, parcissimus, frugalissimus. *Scaevola Dig.* 33, 7, 20. Coloni, qui finita conductione de colonia discesserant. *Colum. l. c.* Urbanus colonus, qui per familiam mavult agrum, quam per se colere. *Cajus Dig.* 19, 2, 25. *a med.* Colonus partiarius. *Ulp. ib.* 15. Dare colono remissionem ob sterilitatem. ℙ Joculariter *Pl. Asin.* 2, 2, 32. Catenarum colone. ℙ Item qui in aliqua colonia publice deducta habitat. *Cic. N. D.* 3, 19. Circen coloni nostri Circejenses religiose colunt. *Justin.* 16, 3. Conscripta colonorum manu, urbem Heracleam condiderunt. Adde *Nep., Caes., Liv., Plin.* etc. ℙ Poetice accipitur universim pro incola. *Virg. A.* 1, 16. et *ib.* 7, 63. et 409., *Propert.* 2, 24, 29., *Tibull.* 4, 1, 139., *Senec. Hipp.* 288., *Ov., Lucan.* etc.

*COLOPĒNA (regio) in Cappadocia fuit. *Plin.* 6, 3. *B. A.*

COLŌPHON, ōnis, m. nunc *Altobosco*, al. *Belvedere*, Κολοφὼν, urbs Ioniae maritima inter Smyrnam, et Ephesum, inter illas septem, quae de Homeri patria certarunt. *Cic. Arch.* 8. ℙ Colophon dictum est etiam a Latinis, teste *Festo*, cum aliquid finitum significaretur. Hinc proverbium, *Colophonem addere*, κολοφῶνα ἐπιθέναι, cum summa operi manus imponitur. Ejus originem inde Strabo deducit 14. *ante med.* quod Colophonii in bellis adeo equitatu praestabant ceteris nationibus, ut quocumque accessissent in auxilium, victoriam parerent, et bello finem imponerent.

COLŌPHONĬACUS, a, um, adj. qui est ex Colophone. *Virg. Cir.* 65. Quae Colophoniaco Scyllae dicantur Homero.

COLŌPHONĬUS, a, um, adj. Κολοφώνιος, ad Colophonem pertinens. *Plin.* 14, 20, 25. Colophonia resina. *Ov. Met.* 6, 8. pater huic Colophonius Idmon. ℙ *Colophonii, orum*, sunt Colophonis incolae. *Cic. Arch.* 8. Homerum Colophonii civem esse dicunt suum. ℙ *Colophonia* absolute est Colophonia resina apud *Scrib. Compos.* 137, 138. et 139.

COLOR, oris, m. χρῶμα, qualitas, quae ad visum spectat. *Cic. Leg.* 2, 18. Color albus praecipue decorus Deo est, tum in ceteris, tum maxime in textili. *Id. Tusc.* 5, 16. Candiduli dentes, venusti oculi, color suavis. *Id. Off.* 1, 36. Formae dignitas coloris bonitate tuenda est. *Lucr.* 5, 1257. Colore claro splendere. *Virg. A.* 4, 701. de Iri: Mille trahens varios adverso sole colores. [**Tibull.* 1, 4, 29. Quam cito purpureos deperdit terra colores! *Ov. Met.* 15, 412. Protinus assimulat tactu quoscunque colores (*chamaeleon*).] *Tac. G.* 6. Distinguere scuta lectissimis coloribus. *Plin.* 8, 48, 73. Lanarum nigrae nullum colorem bibunt. *Id.* 11, 38, 91. Colorem accipere. *Id.* 35, 10, 35. *n.* 20. inducere picturae. *Id.* 11, 37, 55. Transire in mille colores. *Id.* 35, 10, 36. *n.* 12. Colores terere. *Paul. Sentent.* 3, 7. temperare. [**Ov. Fast.* 4, 489. Jam color unus inest rebus; tenebrisque teguntur Omnia. *Id. ib.* 6, 168. Et rediit puero, qui fuit ante color. *Id. ib.* 3, 831. Tabulamque coloribus uris. De encaustis. Adde 4, 275. *Virg. Ecl.* 4, 42. Nec varios discet mentiri lana colores. Mentiri lana colores dicitur, dum fucum imbibit, alieno colore tingitur. *Heyn.*] ℙ *Mutare colorem* est eorum, qui vel ira, vel metu, aliave magna perturbatione expallescunt. *Hor. Ep.* 1, 16, 38. Mordear opprobriis falsis, mutemque colores. Adde *Cic. Cluent.* 19. Sic *colorem amittere. Ov. Met.* 2, 601. Excidit illi color. Et *ib.* 3, 99. pariter cum mente colorem Perdiderat. [**Virg. G.* 1, 452. Saepe videmus Ipsius in vultu varios errare colores. *Id. A.* 12, 69. Tales virgo dabat ore colores, i. e. talem referebant virginis ora colorem. *Tibull.* 4, 4, 6. Neu notet informis candida membra color, i. e. pallor deformet. *Propert.* 1, 15, 39. Quis te cogebat multos pallere colores? i. e. vultum aliis aliisque coloribus mutare. Gr. εἰς μύρια τρέπεσθαι χρώματα. Παντοδαπὰ χρώματα ὑφίει. *Hor. Ep.* 2, 17, 21. Verecundus color Reliquit ora. Cf. *Bentl.* ad h. l. *Virg. A.* 11, 819. Purpureus quondam color ora reliquit. (De moriente.)] ℙ *Fortis color* est etiam, quod Nos dicimus: *ein frisches, munteres Ansehen. Front.* ad *M. Caes.* 5, 1. Si quicquam nos amas, dormi per istas noctes, ut forti colore in senatum venias, et vehementi latere legas. ℙ Huc pertinet illud *Cic. Har. resp.* 1. Repente sine vultu, sine colore, sine voce constitit. Et *Petr. fragm. Tragur.* 63. *in f. Burm.* Post hoc factum nunquam coloris sui fuit: immo post paucos dies freneticus periit. ℙ Aliquot colorum genera, quibus in veste mulieres utebantur, enumerat *Ov. A. Am.* 3, 173. et qui in pictura locum habent. *Plin.* 35, 6. ℙ *Colorem ducere* est trahere, infici. *Virg. Ecl.* 9, 49. Duceret apricis in collibus uva colorem. ℙ Allegorice. *Senec. ep.* 108. Novimus quosdam, qui multis apud philosophum annis persederint, et ne colorem quidem duxerint, *h. e.* ne hilum quidem profecerint. *Quint.* 10, 1. Multa magis, quam multorum lectione formanda mens, et ducendus est color, *h. e.* dicendi genus comparandum. ℙ Metaphorice *color* ponitur pro specie, facie, ornatu extrinseco. *Cic. Or.* 3, 25. Ornatur oratio genere primum, et quasi colore quodam, et succo suo. *Id. Brut.* 46. Color urbanitatis in oratione. *Quint.* 6, 3. Urbanitas non tam sit in singulis dictis, quam in toto colore dicendi. *Id.* 12, 10. Non unus color prooemii, narrationis, argumentorum, perorationis servabitur. *Gell.* 14, 4. Justitiae vultum severis, atque venerandis verborum coloribus depingere. *Petr. Sat.* 2. Carmen sani coloris. *Cic. Att.* 2, 21. Omnibus pictus, et politus artis coloribus. *Id. ib.* 4, 16. *circa med.* Amisimus non omnem modo succum ac sanguinem, sed etiam colorem et speciem pristinam civitatis. *Hor. Sat.* 2, 1, 60. Quisquis erit, scribam, vitae color, *h. e.* ratio, seu conditio vitae. *Id. Ep.* 1, 17, 23. Omnis Aristippum decuit color, et status, et res. ℙ Item pro subtiliter exquisita defensione, praetextu, excusatione. *Quint.* 11, 1. Quod si nulla contingit excusatio, sola colorem habet poenitentia. *Juven.* 6, 279. Dic aliquem, sodes, dic, Quintiliane, colorem. *Quint. Decl.* 12, 21. Color patrocinii. *Marc. Dig.* 5, 2, 5. Res illo colore defenditur apud judicem, ut videatur ille non sanae mentis fuisse, cum testamentum inique ordinaret. *Impp. Honor. et Theodos. Cod.* 3, 6, 3. Sub colore adipiscendae possessionis. *Quint. Decl.* 16, 1. Excogitare colorem aliquem. *Id.* 3, 8. *a med.* Dare colorem rebus deformibus. ℙ Speciatim *color* dicitur pars controversiae, seu potius controversiarum quoddam genus, in quo tota ratio accusationis, aut defensionis in eo sita est, ut factum minus probabile exquisitis conjecturis, suspicionibus, et causis subtiliter inventis tegatur, et coloretur. Hujus rei exempla passim habentur in controversiis *Senecae.* Huc pertinet illud *Quint.* 4, 2. *a med.* Sunt quaedam et falsae expositiones, quarum in foro duplex est genus: alterum, quod instrumentis adjuvatur (puta testibus, tabulis seu veris, seu falsis etc.) alterum, quod est tuendum dicentis ingenio. Id interim ad solam verecundiam pertinet: unde etiam mihi videtur dici color. *Senec. Contr.* 1, 8. Colorem a parte patris quidam duriorem fecerunt. V. si plura cupis, *N. Fabri adnotat.* ad *Senec. Controv.* 1, 1. ubi *Color.* ℙ *Nullius coloris homo* ap. *Pl. Pseud.* 4, 7, 99. est homo prorsus ignotus, et quem, albus, an ater sit, nescias. ℙ *Colos* pro *color* adhibetur non solum a poetis, ut

Lucr. 6, 207. Flammeus est plerumque colos, et splendibus ollis: et *Pl. Mil.* 4, 4, 43. Is colos thalassicus est; verum etiam a prosae scriptoribus, ut *Sall. Cat.* 15. Colos ei exsanguis, foedi oculi etc. Ita enim ibi legit *Val. Prob. in Cathol.* p. 1456. et 1467. Adde *Plin.* 35, 11, 42. Sic dicimus *labos, arbos, odos* etc. V. *Non.* 8, 27. Rectius tamen *color* dicitur, eodem *Probo* judice, immo ipso *Quint.*, qui dum 1, 4. docet, *arbos, labos, vapos, clamos*, et *lases* pro *laser* aetatis fuisse, satis indicat, antiquam esse hujusmodi positionem, et paene obsoletam. [*Confusae vv. *colores* et *flores* apud *Cic. N. D.* 1, 40, 112. *Heindf.*]

COLORATĒ, adv. cum coloribus. Translate *Quint. Decl.* 285. Colorate affert quidem iste tale patrocinium. [*i. e. non sine ratione satis probabili.]

COLORĀTOR, oris, m. qui colorem inducit. *Gloss. Lat. Gr.* Colorator, στιλβωτής, et ἐνδικοπλάστης. *Salm.* ad *Vopisc. Firm.* 3. Coloratores, ait, dici eos, qui parietes colorant, et colores tectoriis illinunt. Fuit inter officia domus Augustae, nempe vel infector, vel pictor. *Inscr.* ap. *Mur.* 887, 3. Anteros Liviae colorator. ℙ *Colorator* inscripta fuit una ex *Laberii* comoediis, ex qua fragmentum refert *Gell.* 7, 9.

COLORĀTUS, a, um, part. a *coloro*, ἐπιχρωματισμένος, colorem habens. *Cic. N. D.* 3, 20. Arcus ipse ex nubibus efficitur quodammodo coloratus. *Plin.* 15, 15, 16. Colorata pira, *h. e.* quae *Venerea* alio nomine appellantur: fortasse Italorum *pere dipinte. Colum.* 11, 2. *circa med.* Coloratae uvae. *Ov. Amor.* 3, 10, 12. Comae Cereris coloratae, *h. e.* segetes flavae, et maturae. ℙ Specialiter dicitur de iis, qui ex solis radiis fuscum colorem contraxerunt, ἡλιόκαυστος. *Virg. G.* 4, 293. Colorati Indi. *Ov. Amor.* 1, 14, 6. Seres. *Mart.* 10, 68. Etrusci. *Senec. Vita beat.* 7. Virtutem in templo invenies, in foro, in curia, pro muris stantem, pulverulentam, coloratam, callosas habentem manus: voluptatem mollem, enervem, pallidam, atque fucatam etc. ℙ Qui sani coloris est. *Cels.* 2, 2. Si plenior aliquis, et speciosior, et coloratior factus est. *Senec. Constant. Sap.* 13. Scit sapiens, omnes hos, qui togati, purpuratique incedunt, valentes coloratosque, male sanos esse. Adde *Quint. prooem. l.* 8. ℙ Translate. *Cic. Brut.* 46. Urbanitate quadam quasi colorata oratio. *Senec. ep.* 16. Quae scribis, unde veniant, scio: non sunt ficta et colorata, *h. e.* fucata. ℙ *Coloratae declamationes* quae vocantur, videntur esse, quarum tota ratio colore constat. (V. COLOR.) In declamationibus minoribus *Quintiliani post declam.* 307. legitur: *Finiunt tractatae, incipiunt coloratae:* et praeterea *colorata* inscribitur declamatio 384. *P. Pithoeus in epist. ad P. Neveletum Dosch.* varias exponit conjecturas ad explicandum, quid sit declamatio *colorata*, et *tractata:* sed nusquam sibi satisfacit. *N. Faber in adnotat.* ad *Senec. Controv.* 1, 1. ubi *Color*, scribit, vereri se, ne qui primus sic illas distinxit, illudere, aut crucem figere ingeniis voluerit.

COLORĒUS et Colorius, a, um, adj. ποικίλος, variis coloribus pictus. *Augustus in suo testam.* ap. *Charis.* 1, 80. Gausapes purpureas, et coloreas meas. *Vopisc. Aurel.* 46. Concessit, ut blatteas matronae tunicas haberent, cum antea coloreas habuissent. *Paul. Dig.* 34, 2, 33. *ad f.* Vestis tam coloria, quam versicoloria. *Versicoloria vestis* hoc loco (ut et saepe alibi apud JCtos) est ea, quae nativum mutavit, et artificiali quopiam colore tincta est: qua ratione *coloriae* opponitur, quae varios artificiales colores aut inductos, aut intextos habet. V. *Salmas.* ad *Vopisc. l. c.*, ubi plura hac de re.

COLORĪFĪCUS, a, um, adj. colorem inducens. *Vet. epigr.* in *Anthol. Lat. Burm. T.* 2. p. 309. Cumque colorifico nimbos fulgore replevit. Al. leg. *Cumque color ficto* etc.

COLŌRO, as, avi, atum, a. 1. χρώζω, χρωματίζω, colorem induco, pingo. *Cic. N. D.* 1, 39. *in f.* Individua corpora formare, figurare, colorare, animare non possunt. *Plin.* 35, 3, 5. Colorare lineas testa trita. Et *ib.* 6, 13. lignum sinopide. *Id.* 15, 15, 16. Pira colorantur sole. ℙ Speciatim significat fuscum colorem inducere. *Cic. Or.* 2, 14. Cum in sole ambulem, natura fit ut colorer. *Propert.* 3, 11, 16. Quos Aurora suis rubra colorat equis. *Catull.* 11, 7. Sive qua septemgeminus colorat Aequora Nilus, *h. e.* viridem Aegyptum nigra fecundat arena, ut ap. *Virg. G.* 4, 291. legitur. ℙ Translate. *Cic. l. c.* Ut, cum in sole ambulem, etiamsi aliam ob causam ambulem, fieri natura tamen, ut colorer; sic cum istos libros studiosius legerim, sentio orationem meam quasi colorari. *Id. Or.* 13. *ad f.* Eloquentia hujus nutrimentis educata, ipsa se postea colorat, et roborat. *Senec. ep.* 71. *ad f.* Sapientia nisi alte descendit, et diu sedit, animum non coloravit, sed infecit. ℙ Significat etiam praetextum inducere. *Val. Max.* 8, 2. *n.* 2. Libidinosam liberalitatem debiti nomine colorare. Sic *Prudent. Cathemer.* 2, 35. Inepta nunc omnes sua Vultu colorant serio.

CŌLOS. V. COLOR.

*COLOSSAE, arum, Κολοσσαί, oppid. Phrygiae majoris, media inter Sardes et Cabyram, ad Lycum flumen, cujus incolis insignem illam epistolam misit S. Paulus. *Plin.* 5, 32. *B. A.*

COLOSSĒROS, ob egregiam corporis amplitudinem, et speciem appellatus est Esius Proculus ap. *Suet. Cal.* 35. Graece est κολόσσερως, a κολοσσός, colossus, et ἔρως, amor: prima vox pertinet ad significandam amplitudinem corporis, secunda ad speciem.

COLOSSĒUS, a, um, adj. κολοσσαῖος, altus, et amplus instar colossi. *Plin.* 34, 7, 18. Moles excogitatas videmus statuarum, quas colosseas vocant, turribus pares. *Id.* 35, 7, 33. Nero jusserat colosseum se pingi centum viginti pedum in linteo. *Id.* 36, 5, 4. *n.* 7. Mars sedens colosseus. Adde *Suet. Vesp.* 23.

COLOSSĪCUS, a, um, adj. κολοσσικός, idem quod colosseus. *Vitruv.* 10, 6. Apollo colossicus. *Plin.* 34, 8, 19. Signum colossicon nudum. ℙ *Colossicoteros*, h. e. altior, et amplior, comparativum est Graecae positionis, κολοσσικότερος, et legitur ap. *Vitruv.* 3, 3. *a med.* et 10, 4.

COLOSSĪNUS, a, um, adj. a Colossis urbe Phrygiae, cujus meminit *Plin.* 5, 32, 41. Colossinus color ap. *eund.* 21, 9, 27. in flore cyclamini est purpureus: itaque appellari videtur ab ea urbe, ubi color seu pigmentum ei simile optime conficiebatur. Ita *Hard.*

COLOSSUS, i, m. κολοσσός, statua immodicae proceritatis, qualis Rhodi fuit statua solis facta a Charete, vel Lachete Lydio Lysippi discipulo, ex aere, altitudine septuaginta cubitorum: quae inter septem orbis miracula numeratur. De eo *Plin.* 34, 7, 18. verba facit. *Id.* 35, 11, 40. *n.* 25. Euphranor fecit et colossos. *Stat. Silv.* 1, 3, 51. Lusit, et enormes manus est experta colossos. ℙ Adjective pro *colosseus. Lampr. Alex. Sev.* 25. Statuas colossas in urbe multas locavit. Adde *ib.* 28. *Casaubon.* tamen utrobique vult legi *colosseas.* ℙ Originem hujus vocis Graeci Etymologi ducunt ἀπὸ τοῦ κολούειν τὰ ὄσσα, hoc est *minuenda oculorum acie:* nam in spectanda altitudine oculi caligant.

COLOSTRA, ae, f. et Colostra, orum, n. plur. πρωτόγαλα, primum lac, quod statim post partum feminae edunt, densum, et facile coalescens, atque adeo fetui noxium, si sugat. *Plin.* 28, 9, 33. Est autem colostra prima a partu spongiosa densitas lactis. *Id.* 11, 41, 96. Ex primo lacte a partu colostra fiunt. Adde *Colum.* 7, 3. *a med.* et *Pallad.* 12, 13. qui ambo feminine usurpant. ℙ Fuit quondam in ciborum deliciis. *Mart.* 13, 38., cujus lemma est *Colostrum.* Surripuit pastor quae nondum stantibus haedis, De primo matrum lacte colostra damus. ℙ Usurpatur etiam in blanditiis amantium. *Pl. Poen.* 1, 2, 174. Meum mel, meum cor, mea colostra, meus molliculus caseus. Adde *ib.* 177. et *Laber.* apud *Non.* 2, 117. ℙ *Colostrum* in singulari num. habetur ap. *Serv.* ad *Virg. Ecl.* 2, 22. et in *lemmate citati epigr. Mart.* ℙ *Serv. l. c.* frustra negat, femin. genere usurpari. ℙ Legitur et *Colustra.*

COLOSTRĀTIO, onis, f. morbus, quo pulli, et infantes corripiuntur, colostram sugentes: ea enim in stomacho coagulata letalis est. *Plin.* 11, 41, 96. Pullis asinarum biduo a partu maternum lac gustasse, letale est. Genus mali vocatur colostratio.

COLOSTRĀTUS, a, um, adj. colostratione laborans. *Plin.* 28, 9, 33. Concipere nutrices exitiosum est: hi enim sunt infantes, qui colostrati appellantur, densato lacte in casei speciem.

COLOTES, ae, m. κωλώτης, idem quod stellio. *Plin.* 29, 4, 28. et 9, 29, 46. ℙ [*Item insignis statuarius, Phidiae discipulus. *Plin.* 34, 8, 19. et 35, 8, 34. *B. A.*]

COLPA pro *culpa* dixere olim veteres, teste *Prisc.* 1, 554.

*COLABAE, arum, Indiae populi. *Plin.* 6, 19. *B. A.*

COLŪBER, bri, m. anguis, serpens, ὄφις. Quidam putant proprie dici de iis, quae nemorum umbras incolunt: quasi *colens umbras.* Alii esse vocem corruptam a χέλυδρος. Sed colubrum a chelydro aperte distinguit *Virg. G.* 3, 415. et seqq. Alii denique derivant a κολυμβᾶν, quia cavernas subeat. Quidquid sit de etymo, passim usurpatur de quocumque serpente. *Virg. A.* 2, 471. Qualis ubi in lucem coluber mala gramina pastus etc. *Ov. Met.* 11, 775. Latens herba coluber. ℙ Saepe dicitur de serpentibus, quas crinium vice habere Medusa et Furiae, Inferorum monstra finguntur, ut ap. *Lucr.* 5, 27., *Val Flacc.* 6, 175. et *Lucan.* 6, 664. ℙ Accipitur etiam pro peculiari serpentum genere, quod in aedibus libenter habitat, atque in stabulis boum, et pecorum, quibus maxime noxium est. *Virg. G.* 3, 418. Aut tecto assuetus coluber succedere, et umbrae, Pestis acerba boum etc. Hic in quibusdam Italiae locis vocatur *anza.*

COLUBRA, ae, f. femina colubri: et generatim quaecumque serpens. *Lucil.* ap. *Non.* 3, 69. Marsus colubras disrumpit cantu. *Cels.* 5, 27. *n.* 3. Colubra ipsa tuto estur: ictus ejus occidit. *Hor. Sat.* 1, 8, 42. Utque lupi barbam variae cum dente colubrae etc. *Juv.* 5, 104. Anguilla longae cognata colubrae. ℙ Saepe dicitur de anguibus, quae crinium loco caput Furiarum, et Medusae cingunt. *Ov. Met.* 4, 474, 491. et 783. et *Lucan.* 9, 634. Hinc apud *Pl. Stich.* 2, 1, 50. *Quas tu vides colubras?* videtur esse interrogatio cuipiam facta, qui furiosus videatur, velut si Furias videat. Ita enim *Muret. variar. lect.* 14, 19. ubi simul ridet eorum opinionem (inter quos est *Lambin.*) qui verbum *excolubrare* ex isto loco confictum in linguam Latinam intrudere voluerunt. ℙ In illo *Colum.* 10, 231. Spargantur caecis nasturtia dira colubris, Indomito male sana cibo quas educat alvus: *caecae colubrae* sunt lumbrici, qui in hominum intestinis gignuntur. ℙ *Colubra restem non parit*, hoc est, non est dissimilis proles parentibus. *Proverb.* ap. *Petr. fragm. Tragur.* 45. *Burm.*

COLUBRĀRIA Insula est in mari Mediterraneo prope Majoricam, contra ostia Sucronis fluvii: ita dicta a noxio quodam serpentum genere, a quibus infestatur. Nonnulli putant esse, quae nunc *Frumentera;* at *Ant. Jos. Rezzonico* in *Disquisit. Plin. T.* 2. p. 26. multis probat, esse Montem colubrorum, qui indigenis *Moncolobrera* appellatur. *Mela* 2, 7. *in f.* et *Plin.* 3, 5, 11.

COLUBRĪFER, a, um, adj. qui colubros fert. *Ov. Met.* 5, 241. Colubriferi lumina monstri, *h. e.* Medusae, cujus est ap. *Luc.* 9, 677. colubriferum collum.

COLUBRĪMŌDUS, a, um, adj. in modum colubrorum. *Coripp. fragm.* 4. Illa colubrimodis Avarum gens dura capillis.

COLUBRĪNUS, a, um, adj. ad colubrum pertinens. *Pl. Truc.* 4, 3, 6. Colubrino ingenio esse. *Tert. Spect.* 18. Ipse gestus colubrina vis. ℙ [*Colubrina, ae*, f. 1. herba eadem ac dracontea, vel bryonia, vel vitis alba. *Appul. Herb.* 14. *B. A.*]

COLUBROR. V. COLUMBOR.

COLUBROSUS, a, um, adj. a *coluber. Tert. adv. Valent.* 4. Actu colubroso viam delineavit, *h. e.* dotorto, flexo.

COLUM, i, n. ἠθμός, vas vimineum; aut setaceum, per quod vinum, lac, et alii liquores in aliud vas transmittuntur. *Virg. G.* 2, 242. Colaque prelorum fumosis deripe tectis. *Colum.* 12, 19. Cola juncea, vel spartea, ex crudo, idest non malleato sparto, praeparata habeat. *Cato R. R.* 11. Cola vitilia. *Colum.* 12, 38. *ad f.* Per colum junceum liquatus succus. *Scrib. Compos.* 156. Oleum transmissum per colum. Et *Compos. ult.* Colare aliquid per colum. *Plin.* 36, 23, 52. Aqua per colum transiens. *Colum* hic appellat arenam, per quam aqua in cisternis purgatur. V. QUALUM. ℙ *Colum nivarium*, quod legitur apud *Mart.* 13, 103. *in lemmate*, fuit vas aeneum (cujusmodi Pompejis repertum Neapoli nunc asservatur, et cujus figuram, ac descriptionem videre, et legere est in *Mus. Borbon. T.* 2. *tab.* 60.) plurimis minutisque foraminibus pertusum, in quod nive injecta vinum infundebatur, et colabatur, ut per eandem transeundo ejus austerior vis frangeretur, calorque nimius tolleretur; nam veteres Romani in editis aedium partibus, non infimis, ut apud nos, illud servabant. Pauperiores vero illud sacco linteo colabant, quem propterea. *Id. ib.* 104. in *lemmate* vocat *saccum nivarium.* V. SACCUS et SACCO. ℙ Apud *Auson. epist.* 4, 57. *cola* sunt nassae vimineae, in quas si pisces inciderint, exitum non habent: ita dictae, quia transmittunt aquam, et piscem in sicco destituunt. Hac ratione dixit *Manil.* Et colare vagos inductis retibus amnes, 5, 193., quia rete transfundit aquas, et piscem retinet. ℙ *Colum* alio sensu V. in COLON.

COLUMBA, ae, f. περιστερά, femina columbi. *Hor. Epod.* 16, 32. Adulteretur et columba milvio. *Ov. Amor.* 2, 6, 56. Oscula dat cupido blanda columba mari. V. *Plin.* 10, 34, 52., ubi multa de hac ave, more suo. ℙ Usurpatur etiam de maribus, seu potius universim de toto genere. V. COLUMBUS et *Cic. Acad.* 2, 4, 25. In columba plures videntur colores. *Ov. Met.* 1, 506. Sic aquilam penna fugiunt trepidante columbae. *Varr. R. R.* 3, 7. In villam ultro involant columbae. V. ibi plura de earum nutriendarum ratione. ℙ Hae aves Veneri sacrae sunt, tum ob concubitus frequentiam ac fecunditatem, tum ob pennarum nitorem et pulcritudinem: tum denique quod ovum illud exclusisse dicuntur, ex quo Venerem natam fuisse in ripa Euphratis, tradit *Hyg. fab.* 197., ideoque ejus currum trahere dicuntur. Hinc *Ov. Met.* 15, 386. *Cythereidas* vocat. Hinc etiam adhibetur *columba* in blanditiis. *Pl. Cas. a.* 1. *v.* 50. Meus pullus passer, mea columba, mi lepus. Adde *Asin.* 3, 3, 103. ℙ Apud Syros sanctae fuere et inviolabiles. V. PALAESTINUS.

COLUMBAR, aris, n. genus vinculi, cui collum inseritur, quia simile est foraminibus, in peristerotrophiis, ubi columbae nidificant. *Pl. Rud.* 3, 6, 50. Nam in columbari collum haud multo post erit. *Id. fragm.* ap. *Fest.* in *Navalis. scriba.* Non ego te novi, navalis scriba, columbar impudens: ubi *columbar* vocat scelestum hominem columbari

dignum, quemadmodum *Lucilius* carcerem vocat eum, qui meruit in vincula conjici. *Scalig.* ad *Fest.*

*COLUMBARĬA insula, Gr. *πελειὰς*, prope Siciliam fuit, exadvers. Drepanum. *Plin.* 3, 6. *B. A.*

COLUMBĀRIS, re. adj. *περιστερώδης*, qui est columbi. *Colum.* 8, 8. Partes hae columbari carent stercore. Ita *Jenson.* A. 1472. Aliae edition. rectius habent *columbarii.*

COLUMBĀRĬUM, ii, n. *περιστερεών*, *περιστερο-τροφεῖον*, locus ubi habitant columbae. *Varr. R. R.* 3, 7. Itaque pastorem columbarium quotquot mensibus crebro oportet everrere. Adde *Plin.* 17, 9, 6. et *Pallad.* 1, 24. ℙ Item loculamentum in ipso columbario singulis columborum paribus destinatum: quanquam hoc sensu rectius a recto *columbar*, quam *columbarium* deduxeris. *Varr. l. c.* Singulis paribus columbaria fiunt rotunda, in ordinem crebra. *Colum.* 8, 8. Tabulae superponantur, quae vel loculamenta, vel fictilia columbaria recipiant. ℙ A similitudine sic appellatur etiam cubile tigni, et trabis in aedium parietibus. *Vitr.* 4, 2. *a med.* *Ὀπὰς* Graeci tignorum cubilia, uti nostri ea cava, columbaria. ℙ Item foramen rotundum in machina haustoria, per quod aqua in tympano concepta egreditur. *Id.* 10, 9. ℙ Item locus in sepulcris, in quo olla cinerum reponebatur. Asserit hanc metaphoricam significationem variis antiquis inscriptionibus *Fabrett.* p. 9. et seqq. et figuris exhibitis confirmat. V. *Marin. Frat. Arv.* p. 674. ℙ Denique foramen in navi, per quod remus in aquam emittitur, *columbarium* appellatur. *Fest.* in *Navalis scriba*, et *Isid. Orig.* 19, 2.

COLUMBĀRĬUS, ii, m. *περιστεροτρόφος*, qui columbas curat. *Varr. R. R.* 3, 7. *circa med.* Quos (*accipitres*) columbarii solent interficere.

COLUMBĀTIM, adv. more columbarum. *Vet. epigr.* in *Anthol. Lat. l.* 3. *epigr.* 219. Da columbatim mitia bassia. V. COLUMBULATIM, et COLUMBOR.

COLUMBĪNĀCĔUS, a, um, adj. columbinus. *Coel. Aurel. Acut.* 2, 18. *ad f.* Pullus gallinaceus aut columbinaceus.

COLUMBĪNUS, a, um, adj. *περιστεροειδής*, qui est ex columbis. *Cic. Fam.* 9, 18. Pulli columbini. *Columbini* absolute pro *pulli columbini* est ap. *Mart.* 13, 66. in *lemmate. Hor. Sat.* 2, 4, 56. Columbinum ovum. *Plin.* 17, 27, 47. Columbinum fimum. ℙ Item qui columbarum colorem habet. *Plin.* 17, 7, 4. Terra alba, rufa, columbina, argillacea, tofacea etc. ℙ *Columbina vitis* inter varia ejus arboris genera recensetur. *Plin.* 14, 3, 4. *n.* 8. Columbinae vites sunt acinosissimae. *Hard.* ex MSS. *e racemosissimis* legit. ℙ *Columbinum cicer* (apud *Plin.* 18, 12, 32.) quod alii Venerium vocant, genus est ciceris candidi, rotundi, levis, arietino minoris, quod religio in pervigiliis adhibet. Ita dictum videtur a colore columbino. ℙ *Columbinum saxum*, quod *Palladius* recenset inter genera lapidum, ex quibus calx excoqui potest, videtur et ipsum a colore columbino denominatum esse. Ejus verba sunt 1, 10. Calcem quoque ex albo saxo duro, vel Tiburtino, aut columbino fluviali coquemus, aut rubro, aut spongia etc. ℙ *Columbinum venenum* quidnam fuerit, disces ex *Suet. Cal.* 54. Columbo victori, leviter tamen saucio, venenum in plagam addidit, quod ex eo columbinum appellavit. Sic certe inter alia venena scriptum ab eo repertum est.

COLUMBOR, aris, dep. 1. pro columbarum more oscula figere, usus *Maecenas* ap. *Senec. ep.* 114. Quid si quis feminae cirro crispatae labris columbatur? Ubi *Lipsius* adnotavit, in suo codice legi *colubratur:* quod non abhorret, inquit, a Maecenatis sermone: et scimus bestias illas arcte jungi. Quin et duplex lingua colubrorum; et idem *Pl.* alibi (*Asin.* 3, 3, 105.) Fac me proserpentem bestiam, duplicem ut habeam linguam. Haec *Lipsius.*

[COLUMBŬLĀTIM, adv. more columbulorum, idem ac columbatim. *Cn. Mattius* ap. *Gell.* 20, 9. Sinuque amicam refice frigidam caldo Columbulatim labra conserens labris. Ita legunt *Voss.*, *Salmas.*. *Scalig.*, *Gronov.*, aliique quamplures, ut metri ratio constet, alii minus recte *columbatim. F.*]

COLUMBŬLUS, i, m. *περιστέριον*, parvus columbus. *Catull.* 29, 9. Ut albulus columbulus Dionaeus. Alii rectius leg. *columbus*, *aut Adoneus. Plin. ep.* 9, 25. Tu passerculis, et columbulis nostris inter aquilas vestras dabis pennas, *h. e.* versibus nostris amatoriis; alludit enim ad Passerem *Catulli*, et Columbam *Stellae.*

COLUMBUS, i, m. *περιστερὸς*, avis domestica nota. Proprie est mas columbae. *Varr. L. L.* 8, 38. Quaedam aliter olim, et nunc: tum omnes mares et feminae dicebantur columbae, quod non erant in eo usu domestico, quo nunc: contra propter domesticos usus, quod internovimus, appellatur mas columbus, femina columba. ℙ Usurpatur et universim de utroque genere. *Colum.* 8, 8. Palumbos columbosque cellares pinguissimos facere. *Plin.* 10, 9, 11. Rictus columbi. Adde *Hor. ep.* 1, 10, 5. ℙ Differunt a *palumbis*, qui sunt aves silvestres columbis majores, et in arboribus, aut sepibus nidificant. ℙ Alia huc pertinentia V. in COLUMBA.

COLŪMELLĂ, ae, f. *στηλίδιον*, *στυλὶς*, parva columna: diminut. a *columa*, ut veteres dicebant exempto *n*, pro *columna. Cic. Leg.* 2, 26. Demetrius Phaleraeus super terrae tumulum noluit quid statui, nisi columellam tribus cubitis ne altiorem. *Cato R. R.* 20. Columella ferrea. ℙ Translate *columellae* dicti sunt majores servi in familia, quos heri negotiis suis praeficiebant, quod his niteretur domus tanquam columellis. *Lucil.* ap. *Donat.* ad *Ter. Phorm.* 2, 1, 57. Servu' neque infidus domino, neque inutili' quoiquam Lucili columella hic situ' Metrophanes. *Mart.* quoque posteriorem hunc versum refert 11, 90. Quidam vero putant *Columnellam* hic esse nomen proprium Metrophanis servi. *Salmasius* legere malebat, *columella hac*, ut sententia sit: Methrophanem Lucilii servum situm esse sub hac columella. Legitur et *columnella* ap. *Caton. R. R.* 20. et 21. in editione Jensoniana A. 1472. et Aldina A. 1514. Nam in aliis est *columella.* ℙ *L. Junius Moderatus Columella* patria Gaditanus, sub Claudio Aug. floruit, scripsitque De re rustica libros duodecim, quorum decimus De cultu hortorum heroico carmine constat; item librum De arboribus: omnia Latine, nitide, et eleganter, quam qui maxime.

COLŪMELLĀRIS, e, adj. qui formam habet columellae. *Columellares dentes* in equis vocantur, quos quarto aetatis anno incipiente, ejectis binis utrinque veteribus, emittunt, ubi docent *Varr. R. R.* 2, 7. et *Plin.* 11, 37, 64. Hi autem sunt iidem ac canini, et columellares vocantur propter rotundam longitudinem columellarum instar. *Isid. Or.* 11, 1. Dentes caninos vulgus pro longitudine et rotunditate *columellas* vocat.

*COLUMELLI, orum, columellares dentes. Ex *Isidoro* laudat *Rigalt.* ad *Artemid.* p. 15. Locus est *Or.* 11, 1. ubi post descriptionem caninorum dentium addit: Hos vulgus pro longitudine et rotunditate columellas vocant. *B. A.*

COLŪMEN, ĭnis, n. *κορυφὴ*, *στέγος*, proprie significat extremum tectum casae rusticae, seu villae: quemadmodum et *culmen*, quod vel ab eo per syncopen fit, vel inserta per epenthesin vocali, ipsum creat. *Varr. R. R.* 3, 7. In turribus et columinibus villae. [**Etym.* est a *cellere.*] ℙ Dicitur etiam de summo tecto quarumcumque aedium. *Cic. in carm. de suo consul. Div.* 1, 12. Ni post excisum ad columen formata decore Sancta Jovis species claros spectaret in ortus, *h. e.* fastigium Capitolii. *Senec. Her. fur.* 999. Huc eat, et illuc aula disjecto objice, Rumpatque postes; columen impulsum labet. Adde *Thyest.* 54. ℙ Et speciatim de summa trabe, quae tectum sustinet. *Vitr.* 4, 2. Columen in summo fastigio culminis: unde et columnae dicuntur. *Id. ib.* 7. Columen canterii. ℙ Et generatim de quacumque summitate. *Catull.* 63, 71. Sub altis Phrygiae columinibus, *h. e.* montibus Idae Phrygiae. *Nigid.* ap. *Serv.* ad *G.* 1, 218. Oritur Canicula cum Cancro; in columen venit cum Geminis: occidit cum Tauro. ℙ Item pars muri superior, quae in fastigium desinit. *Cato R. R.* 15. Maceriam sine calce, ex caementis et silice, altam P. V. facite, et culmen P. I. ℙ Translate ponitur pro sustentaculo. *Ter. Phorm.* 2, 1, 57. Bone custos, salve: columen vero familiae. *Cic. Sext.* 8. Columen reipublicae. *Hor. Od.* 2, 17, 4. Maecenas columen rerum mearum. *Sil.* 15, 385. Ausonii columen regni. Adde *Senec. Troad.* 6. ℙ Item pro eo, qui summum locum tenet in re aliqua. *Pl.* 1, 1, 211. Advenisti audaciae columen. *Cic. Phil.* 13, 12. Columen amicorum Antonii Cotyla Varius. *Gell.* 19, 14. Aetas Ciceronis, et Caesaris doctrinarum multiformium, variarumque artium columina habuit M. Varronem, et P. Nigidium. *Colum.* 3, 4. Cum vitem seruerit, summa sedulitate culturae serviat; id enim quasi caput et columen est impensarum.

COLŪMIS, e, adj. idem quod incolumis, *Plaut. Trin.* 3, 3, 15. ubi alii leg. *incolumis.* Agnoscit tamen etiam *Isid.* tum *Orig.* 10., tum in *Glossis*, ubi legitur: *Colume*, *sanum*, et *Columes*, *salvos.* Verum haec omnia non satis efficiunt, ut cuivis sine scrupulo usurpare liceat.

COLŪMNA, ae, f. *κίων*, *σύνλος*, fulcimentum, sustentaculum oblongo, rotundo, et erecto lapide, vel ligno constans, quo aliquid nititur et sustinetur. Dicta est a *columen*, seu *culmen*, ut docent *Vitr.* 4, 2. et *Festus*, quia primo ita sunt appellata fulcimenta illa, quae summam tecti trabem fulciunt. Olim autem *columna* scribebatur, licet *columa* pronunciarent, uti docet *Quint.* 1, 7., unde *columellae* appellatio facta est. *Cic. Q. Fr.* 3, 1, 1. Columnas neque rectas, neque e regione Diphilus collocarat. *Id. Verr.* 2, 1, 51. Exigere columnas ad perpendiculum. *Pl. Mil.* 2, 2, 54. Suffulcire columnam alicui rei. *Mart.* 5, 13. centenis incumbunt tecta columnis. *Suet. Caes.* 85. Solidam columnam, prope XX. pedum, lapidis Numidici, in foro statuere. *Ov. Pont.* 3, 2, 49. Templa vastis innixa columnis. *Id. Met.* 2, 1. Regia solis erat sublimibus alta columnis. *Plin.* 14, 1, 2. Metaponti templum Junonis columnis vitigineis stetit. *Id.* 33, 4, 21. Tellus ligneis columnis sustit. *Id.* 33, 4, 21. Tellus ligneis columnis suspenditur. *Virg. A.* 1, 432. Columnae immanes excisae rupibus. *Hor. Od.* 2, 18, 4. Columnae recisae Africa ultima. ℙ De variis columnarum generibus in architectura, deque earum rationibus V. *Plin.* 36, 23, 56. et *Vitr.* 3, 3. et 4, 1. et 2. ℙ *Columna Maenia* Romae fuit in foro, ad quam tresviri capitales crimina cognoscebant nequam servorum, furum, et hujusmodi infimorum hominum, (ut ex *Cic. Div. Verr.* 16. et *Ascon. ib.* colligitur) qui ibidem rei damnati alligabantur et puniebantur. Eodem vocari solitos a creditoribus eos, qui gravi aere alieno premerentur, significare videtur *Cic. Sext.* 8., ut *Manut. ad Div. Verr.* adnotavit. Sed V. etiam quae addidit *ad l. c. pro Sext.* Hujus columnae *Cic.* meminit etiam pro *Cluent.* 13. *ad f.* Porro sic appellata est a quodam Maenio, qui cum censoribus Catoni, et Flacco domum suam vendidisset, ut eo loco basilica aedificaretur, excepit sibi jus columnae, supra quam tectum projecit ex provolantibus tabulatis, unde ipse, et posteri ejus spectare munus gladiatorum possent, quod etiamtum in foro dabatur. Haec *Ascon. l. c.* Alia fuit columna C. Maenii, qui consul fuit una cum L. Furio Camillo, eamque in victoriae signum devictis hostibus posuerat. *Plin.* 34, 5, 11. ℙ De *columna bellica* V. in BELLONA. ℙ *Columnae Herculis* sunt duo montes ad fretum Gaditanum Calpe, nunc *Gibraltar*, in Europa, et Abyla, nunc *Ceuta*, in Mauritania regione Africae, qui procul spectantibus columnarum speciem praebent. Porro Herculi sacrati sunt, quia eo usque laboribus suis orbem peragravit. Additur etiam fabula, Herculem ipsum junctos olim perpetuo jugo diremisse colles, atque ita exclusum antea mole montium oceanum in nostrum mare admisisse. *Mela* 1, 5. et *Plin. prooem. l.* 3. Quidam putant, Phoenices, ubi primum fretum Gaditanum praeteriere, duas columnas erexisse Herculi et Astarti, Soli nempe et Lunae: mox Graecos columnas appellasse ob quamdam similitudinem, montes Calpen et Abylam. Herculis columnas memorat apud Frisios, quae eandem ab Phoenicibus originem habent, *Tac. G.* 34. ℙ Quas memorat *Protei columnas*, *Virg. A.* 11, 262. intelligit fines Aegypti, ubi Proteus regnavit. Mos enim fuit in regionum finibus columnas ponere ad terminos discernendos. V. ibi *Serv.* ℙ Allegorice *Hor. Od.* 1, 35, 14. Injurioso ne pede proruas stantem columnam, *h. e.* statum et incolumitatem rei alicujus. ℙ Apud *Mart.* 6, 49. et 11, 51. est eadem ac mentula. *Auct. Priap.* 10. Adstans inguinibus columna nostris. ℙ Est etiam hoc nomine genus procellae, seu turbinis, cum tanquam demissa columna In mare de coelo descendit: quam freta circum Fervescunt graviter spirantibus incita flabris: Et quaecumque in eo tum sunt deprensa tumultu Navigia, in summum veniunt vexata periclum etc. Ita *Lucr.* 6, 425. *Plin.* vero 2, 49, 50. ita vocari ait, cum spissatus humor, rigensque ipse se sustinet. ℙ Item species ignis coelestis, columnae figura apparentis. *Senec. Quaest. nat.* 7, 20. ℙ **Columna Regia* (*Mela* 2, 4. p. m.), vel rectius *Columna Rhegia* (*Plin.* 3, 5. et 8.), locus Italiae inferioris, in Bruttiis, ad mare Siculum, non procul a Rhegio, unde nomen profluxit. *Strab.* est *στηλὶς τῶν Ῥηγίνων*, i. e. columna s. pila Rheginorum. *Columna* unde appellatur ab *Ant. Itin. B. A.*

COLUMNĀRIS, e, adj. ad columnam pertinens. *Prud. Hamartig.* 476. mediasque tenebras Luce columnari scindens exercitus olim, *h. e.* splendore igneae columnae, quae noctu Hebraeis in deserti itinere praeibat.

COLUMNĀRĬUM, ii, n. genus tributi, quod pro singulis domorum columnis exigebatur. Eo autem consilio impositum videtur, ut haec poena ab insanis aedificiorum sumptibus Romani ditiores, et luxui dediti deterrerentur. Et fortasse pertinuit ad legem Juliam sumptuariam, (cujus meminit *Suet. Caes.* 43.) qua omnium impensarum numerus et modus definiebatur. *Cic. Att.* 13, 6. De aquaeductu probe fecisti: columnarium vide ne ullum debeamus: quamquam mihi videor audisse a Camillo, commutatam esse legem. V. OSTIARIUM. ℙ Res eadem, sed non eadem origo fuit *columnarii*, quod inter alias acerbissimas exactiones pecuniarum a Pompejo civitatibus Asiae imperatum, narrat *Caes. B. C.* 3, 32. Neque enim hoc ad eam legem pertinuit, de qua *Cic. l. c.* meminit, sed extra ordinem, atque ex arbitrio, et avaritia Pompeji impositum est, ut unde unde pecunias ad bellum cogeret. ℙ *Columnarium* fuit etiam locus extra urbem, in quo marmora conficiendis praesertim columnis excidebantur. Nam prope oppidum Ferentinum, quod nunc *Marino* esse traditur, ad radices montis Albani, unde columnae marmoreae Romam portabantur, teste *Suet. Aug.* 72., repertus est lapis cum *Inscriptione*, quam affert *Fabrett.* p. 463. *n.* 95. L. Cornelius A. F. Fab. Ulipius censeo locum, qui est extra portam medianam ab eo loco, in quo schola fuit, long*um* P. LXVII. ad rivom aquae

Albanae, et a via introrsus, in quo antea columnarium publicum fuit latum P. X., honoris caussa M. Junio Silani, L. Monimo posterisq. ejus dari. Haec inscriptio pertinet ad an. 31. a Chr. n. Alia inscriptio, quae nunc Patavii exstat, quaeque mendosa legitur apud *Mur.* 571, 2. Quod L. Canius Festus, C. Aufidius Candidus, C. Avilius Q. F., L. Cervius Stabilis praefecti *Verba Fecerint*, L. Perpernam Amiantum locum columnar. extra portam Romanam rogare CLX. ped. etc. Si certo constaret, lapidem hunc ad municipium Patavinum pertinere, conjicerem, locum columnarii fuisse sex circiter ab urbe passuum millibus, nempe ad radices illius montis Euganei, cui nunc *Lispida* nomen est, unde lapides, quibus olim Patavini usi sunt, excisos fuisse satis compertum est; quemadmodum Romanos ex monte Albano illos excidisse vidimus. [*Egregie hujus loci curam gessit *F.*] ℙ In allato *Cic. l. c.* MS. quoddam perperam habet *colonarium*, teste *Ursino.*

COLUMNĀRIŬS, ii, m. *Coel.* ad *Cic. Fam.* 8, 9. *a med.* Nolo, te putare, Favonium a columnariis praeteritum esse: optimus quisque eum non fecit, *h. e.* ab improbis hominibus, et infimae plebis, cujusmodi erant, qui ad columnam Maeniam in judicium saepe vocabantur, aut qui circa eandem otii fallendi causa versarentur, similes subrostranis et subbasilicanis, qui et ipsi inde sic appellati, quod pro rostris et ad basilicas esse solerent. Ita censet interpretandum *Manut.*, rejicitque eorum opinionem, qui contra veteres omnes libros *colonariis* legi volunt.

COLUMNĀTĬO, onis, f. *συνλωσις*, columnarum exstructio, seu aedificatio per columnas. *Appul. Flor. n.* 18. Nec proscenii contabulatio, nec scenae columnatio.

COLUMNĀTUS, a, um, part. ab inusit. *columno*, columna sustentatus. *Varr. R. R.* 3, 5. *a med.* Tholus rotundus columnatus. ℙ *Columnatum os* dicitur a *Pl. Mil.* 2, 2, 56. quod est brachio tanquam columna suffultum, ut faciunt ii, qui cogitabundi brachium mento supponunt.

COLUMNELLĀ. V. COLUMELLA.

COLUMNĬFER, a, um, adj. *Prud. Cathem.* 9, 51. Sic habuit generosa patrum Turba columniferum radium, *h. e.* columnam ignis, quae Hebraeis in deserto praeibat.

CŌLŪRI, orum, m. plur. *Κόλουροι*, duo circuli sunt in coelesti sphaera, transeuntes per polos mundi, seque mutuo ibi rectis angulis secantes: quorum alter transit per puncta aequinoctialia Arietis et Librae, et dicitur Colurus aequinoctiorum: alter solstitialia tangit Cancri et Capricorni, et vocatur Colurus solstitiorum. Dicti sunt, quasi *κόλοι τὴν οὐρὰν*, *h. e.* cauda mutili, quia eorum pars in Antarcticum vergens, nobis inconspicua est et quasi trunca. *Macr. Somn. Scip.* 1, 15. Praeter hos alii duo sunt coluri, quibus nomen dedit imperfecta conversio etc. Et *mox* sed ad Australem verticem non pervenire creduntur.

CŌLŪRĬA, orum, n. plur. *Coluria rotundata* sunt pilae structiles e saxis in orbem excisis: a *κόλουρος*, cauda mutilus, quia carent in vertice ornamentis columnarum propriis. Differunt a columnis, quae ex uno tantum lapide fiunt. *Sidon. ep.* 2, 2. *a med.* Porticus magis rotundatis fulta coluriis, quam columnis invidiosa monubilibus Al. leg. *colyriis*, vel *collyriis* eod. sensu: quemadmodum et *colluria* pro *collyria* aliis scribere placet. Saepe enim Graeca *v* in *u* Latinum mutatur: et *collyriorum* figura ad columnae, seu pilae figuram proxime accedit.

CŌLURNUS, a, um, adj. qui est ex corylo arbore (quae et *corulus* scripta reperitur) per metathesin factus ex *corulnus*, quod insuavem atque impeditam pronunciationem haberet. Hanc originem voci assignant *Prisc.* 2. *sub f.* et *Serv.* ad illud *G.* 2, 396. Pinguiaque in verubus torrebimus exta colurnis. *Festus* tamen deducit a *corno* arbore. Alii dictum putant quasi *κόλον ἔρνος*, *h. e.* ramum mutilum; sed hoc nihil juvat ad genus arboris indicandum, ex qua *colurnus* fiat.

CŌLŪRUS, a, um, adj. *κόλουρος*, cauda mutilus, truncatus: a *κόλος*, mutilus, et *οὐρὰ*, cauda. *Colurum metrum* dicitur a *Plotio de Metris* p. 2649., quod pede brevius est. ℙ De *circulis coluris.* V. COLURI.

CŌLUS, i, f. et us, f. *ἠλακάτη*, instrumentum, in quo lanae pensum ponitur, et fuso fila deducuntur. *Cic. Or.* 2, 68. *in f.* Quando ad me venis cum tua colu, et lana? *Ov. Met.* 4, 229. Et colus, et fusus digitis cecidere remissis. *Prop.* 4, 9, 48. Colu Lyda pensa diurna facere. *Virg. A.* 8, 409. Tolerare colo vitam. *Plin.* 8, 48, 74. Lana in colo et fuso Tanaquilis. *Id. ib.* Colus compta, et fusus cum stamine. *Catull.* 64, 311. Colum lana amictam. [*Tibull. 1, 3, 86. Positaque lucerna Deducat plena stamina longa colo.] *Sidon. carm.* 22, 197. vacuare colus. ℙ De ipsa lana in colo. *Senec. Herc. Oet.* 668. colos, quas indoctae nevere manus. ℙ *Colus* tribuitur Parcis, quae fila nere dicuntur vitae nostrae, tamdiu duraturae, donec pensum in colo duraverit. *Ov. Amor.* 2, 6, 45. Septima lux aderat, non exhibitura sequentem: Et stabat vacua jam tibi Parca colo. *Stat. Theb.* 6, 380. sed hujus Extrema jam fila colo, *h. e.* extremi vitae dies. *Val. Flacc.* 6, 444. *de Medea.* recoquit fessos aetate parentes, Datque alias sine lege colus, *h. e.* annos vitae addit. *Id. ib.* 645. diva (*Atropos*) supremas Rumpit iniqua colus, *h. e.* vitam adimit. *Senec. Herc. fur.* 559. Parcarumque colos irrevocabiles. *Stat. Theb.* 3, 241. sic fata mihi, nigraeque Sororum Juravere colus. *Inscr.* ap. *De-Lama*, *Guida al Mus. Parm.* p. 55. Erubuit nostras Atropus ipsa colus. ℙ In allatis locis *Propertii*, et *Catulli* alii leg. *Lydo*, et *amictum*, ut *colus*, *i*, sit etiam masculini generis. Afferunt etiam locum *Prisc.* 6, 719., qui tamen, si attente legatur, femininum tantummodo genus admittit. ℙ In recto casu plurali *hae coli* non ausim dicere, ait *Voss. Gramm.* 4, 20. ℙ *Colus* pro *Colon.* V. COLON.

CŌLUSTRA. V. COLOSTRA.

CŌLŪTĒA, orum, n. plur. mala sunt illius arboris, quae a *Theophr. Hist. plant.* 3, 17. appellatur *κολουτέα*, fortasse a *κολούω* amputo; ejus enim foliis pecora saginantur. *Pl. Pers.* 1, 3, 7. Commisce mulsum; struthea, coluteaque appara, bene ut in scutris concaleant, et calamum injice. Quidam varias lectiones non unas commenti sunt: alii enim *coluthea* vel *collubia*, vel *collutea*, vel *colutra* legunt.

*COLUTHIA, orum, n. Muricum generis sunt, quae vocant Graeci coluthia, alii corythia, turbinata aeque, sed minora multo, efficaciora etiam, et oris halitum custodientia. Haec *Plin.* 32, 7. ed. *Hard.* Adde 11. *B. A.*

COLYMBĀDES Olivae, *κολυμβάδες*, olivae conditiciae: a *κολυμβάω*, innato, quod ob suam levitatem muriae innatant, ut *Plin.* 15, 3, 4. docet. Earum condiendarum rationem tradunt *Colum.* 12, 47. *a med.* et *Pall.* 12, 22.

CŌLYMBUS, i, m. *κόλυμβος*, piscina, natatio: Graeca vox. *Lampr. Elagab.* 23. Marinae aquae colymbos exhibuit, in mediterraneis locis maxime, eosdem et singulis amicis natantibus dimisit, et iterum piscibus implevit. Adde *Prud.* 12. *περὶ στεφ.* 36., ubi male quidam leg. *corymbus.*

CŌMA, ae, f. *κόμη*, capillus aliqua cum cura compositus, ut *Festus* definit in *Comptus*, ubi a Graeco *κομάω*, orno, deducit: alii derivant a *κομέω*, curam gero, nutrio. *Serv.* ad *A.* 5, 556. docet, proprie sic dici capillos non caesos. Late tamen sumitur pro capillis, cuicuimodi sint. [**Coma* ornatus notionem involvit, ad demissos capillos imprimis pertinens. Cf. *Döderl.* 3, 14.] *Cic. Sext.* 8. Alter unguentis affluens, calamistrata coma. *Id. in Senat.* 6. Vini, somni plenus, madenti coma, composito capillo. *Accius* ap. *Cic. Tusc.* 3, 26. Scindens dolore identidem intonsam comam. *Quint.* 1, 6. *ad f.* Comam in gradus frangere. [**Suet. Nero* 51. Coma in gradus formata.] *Senec. Brevit. vitae* 11. Disjectam comam restituere, aut deficientem hinc atque illinc in frontem compellere. *Ov. A. Am.* 2, 304. torquere igne. *Id. Her.* 13, 39. pectere. [**Tibull.* 1, 8, 43. Coma tum mutatur, i. e. inficitur. *Ov. Met.* 2, 412. Nec positu variare comas, i. e. varia compositione ornare capillos. V. *Gierig.* ad h. l. *Id. Fast.* 3, 16. Turbatas restituitque comas, i. e. raptim in ordinem qualemcunque redegit. Differt *componere* comas, quod de capillis in otio et ad speculum ornandis dicitur. *Id. ib.* 1, 406. Pars aderant, positis arte manuque comis, i. e. diligenter, ornate compositis.] *Suet. Ner.* 51. summittere pone verticem. *Hor. Od.* 2, 11, 24. religare nodo. *Id. Ep.* 11, 28. longam renodare. *Petr. Sat.* 126. flectere pectine. *Senec. Hippol.* 371. Solvere comas, et rursus fingere. *Ov. Amor.* 1, 7, 68. Pone recompositas in statione comas. *Id. R. Am.* 679. componere. *Val. Flacc.* 6, 709. nutrire flore Sabaeo. *Prop.* 2, 19, 36. Demissis comis plangere pectora. *Mart.* 2, 11. Vellere comam. *Plin.* 31, 2, 10. Porrecta coma esse. *Ov. Amor.* 1, 7, 36. Cingere comam lauro. *Id. Her.* 16, 67. gelidusque comas erexerat horror. *Mart.* 5, 68. Coma flava. *Tibull.* 3, 4, 28. Myrtea coma, *h. e.* media inter flavam et nigram. [*Castaneus nobis color. *Virg. A.* 1, 403. Comae ambrosiae spiravere odorem. *Ov. Fast.* 2, 846. Visaque concussa dicta probare coma, i. e. commotis capillis, quae ratio est approbandi, ut Jovis ap. Homerum. *Id. ib.* 772. Neglectae collo sic jacuere comae, i. e. incomptae, sine ornatu pendentes. *Prop.* 2, 2, 5. Fulva coma est, *ξανθὴ, κατάχρυσος. Id. ib.* 13, 56. Effusa coma. De Venere Adonem lugente. *Ἀναμέτα πλοκαμίδας* Theocrito.] ℙ De arborum frontibus. *Hor. Od.* 1, 21, 5. Coma nemorum. *Ov. Amor.* 2, 16, 36. arboreas mulceat aura comas. *Id. ib.* 1, 7, 54. populeas ventilat aura comas. Adde *Plin. ep.* 5, 6. *ante med.*, *Tibull.* 1, 4, 30., *Virg. A.* 7, 60., *Senec. Herc. Oet.* 1575. et alios. [**Tibull.* 1, 7, 34. Viridem dura caedere falce comam, i. e. vitium.] ℙ Speciatim *coma* dicitur quidquid hilari venustate crinium modo summa ramorum, vel caulicorum exornat. *Plin.* 13, 4, 7. Coma palmae in cacumine. *Id.* 18, 7, 10. *n.* 3. Milii comae granum complexae fimbriato capillo curvantur. *Id.* 19, 6, 32. Coma caepe. *Ov. Fast.* 4, 438. Illa papavereas subsecat ungue comas, *h. e.* capita in modum comarum expansa. ℙ *Comae telluris* sunt herbae, flores, et segetes, quibus tellus ornatur, quemadmodum coma caput hominis. *Colum.* 10, 277. Tellurisque comas sacris aptate canistris. *Ov. Amor.* 3, 10, 12. *de Cerere.* Falce coloratas subsecuitque comas. ℙ [**Sancta Coma* ap. *Tibull.* 1, 10, 22. Seu dederat sanctae spicea serta comae, est Larium. Adde *eund.* 2, 2, 6. sanctae comae, i. e. Genii. ℙ Dicitur etiam apud poetas pro vertice. *Ov. Fast.* 3, 14. Ponitur e summa fictilis urna coma. *Id. ib.* 6, 636. Cum caput igne corusco Contigit, inque coma flammeus arsit apex.] ℙ In galea sunt cristae. *Stat. Theb.* 8, 389. galeaeque tremunt horrore comarum. ℙ *Coma ignis* ap. *Senec. Oedip.* 311. est radiorum ejus expansio in morem comae. *Catull.* 61, 77. viden', ut faces splendidas quatiunt comas? *Albin. ad Liv.* 256. flamma Aethera subjectis lambit et astra comis. Sic *coma Phoebi* ap. *Senec. Herc. Oet.* 727. sunt radii solis. *Id. ib.* 735. comam appellat ipsa lanae fila, vel floccos. Pro lana etiam adhibetur in illo veteris poetae ap. *Cic. N. D.* 3, 27. Agnum inter pecudes aurea clarum coma. *Colum.* 7, 3. Mercaberis comas intonsas: variam, et canam comam improbabis, quod sit incerti coloris. ℙ Et pro lanugine membranarum, et chartarum, ex quibus volumina conficiuntur: quae pumice, aut dente levigari solebant. *Tibull.* 3, 1, 10. Lutea sed niveum involvat membrana libellum, Pumex et canas tondeat ante comas. ℙ Pro juba. *Pall.* 4, 13. Aures breves, patulae nares, coma, et cauda profusior. *Gell.* 5, 14. Leo toris, comisque cervicum fluctuantibus. [*Solemnis confusio est vv. *comae* et *genae* cf. *Prop.* 2, 18, 18. *Burm.* ad *Ov. Ep.* 11, 92. et *Misc. Obss.* 5, 1, 125.]

COMĀCUM, i, n. succus cinnami succo similis, ex arbore in Syria nascente, quae a *Teophr. Hist. plant.* 9, 7. *κωμακος* appellatur, ac propterea ita est scribendum, non *camacum*, apud *Plin. l. c.* in CAMACUM.

COMĀGĒNE. V. COMMAGENE.

[COMAEUS, i, m. paganus, et vicanus, a *κώμη*, pagus, vicus. Est cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Grut.* 659, 8. Sosius Comaeus. *F.*]

COMĀNĀ, orum, n. plur. *τὰ Κόμανα*, Cappadociae urbs in Antitauri valle sita, quam alluit fluvius Sarus, Ciliciam versus, opulento fano, atque sacerdotio Bellonae Deae nobilis, nunc *Arminacha. Plin.* 6, 3, 3. et *Hirt. B. Alex.* 66. ℙ Item oppidum Ponti, ad Irim fluvium. *Plin.* 6, 3, 4. et *Hirt. B. Alex.* 35.

COMĀNI, orum, m. plur. sacri servi sunt Bellonae, dicti ab ejus Deae fano, vel ab ejusdem nominis urbe, in qua fanum illud fuit. Sanguinem cultris se ferientes ultro in honorem Deae fundebant. *Val. Flacc.* 7, 636. exsectos lacerat Bellona Comanos. Alii leg. *comatos.* V. CAPILLATUS. ℙ *Comani*, *Κομανεῖς*, sunt etiam ejus urbis incolae. *Hirt. B. Alex.* 35.

COMANS, antis, part. a *como*, *as*, comam habens, comatus, *κομήτης*. Usurpatur de iis omnibus, de quibus *coma. Stat.* ap. *Serv.* ad *A.* 2, 391. Abantiades comans. *Sil.* 16, 59. Crines comantes. *Val. Flacc.* 3, 136. ruit ille comanti Ore facem supra, *h. e.* ore comis ex inclinatione antependulis contecto. *Virg. A.* 12, 6, Tum demum movet arma leo, gaudetque comantes Excutiens cervice toros. *Id. ib.* 86. Colla comantia equorum. *Gell.* 3, 9. Comans juba equi. *Plin.* 10, 63, 83. Equae comantes. *Val. Fl.* 1, 429. silvae. *Stat. Theb.* 5, 502. Comans humus, *h. e.* herbosa. *Virg. G.* 4, 122. Sera comans narcissus. *Id. A.* 12, 413. Dictamnus flore purpureo comans. *Plin.* 13, 8, 16. Herba foliis semper comantibus. *Virg. A.* 2, 391. Galea comans, *h. e.* cristata. Sic *ib.* 3, 468. Et conum insignis galeae, cristasque comantes. *Ov. Met.* 15, 749. Stella comans, *h. e.* crinita, cometes. *Val. Fl.* 5, 266. Astro comantes Tyndaridae, *h. e.* fulgenti et stellato apice in vertice insignes. *Sil.* 10, 550. manu celsam pinum flammaque comantem Attollens. ℙ Ponitur et pro piloso. *Val. Fl.* 5, 595. viden' alta comantem Pectora? *h. e.* comam seu pilos habentem in pectore: ut sit hellenismus. ℙ Item pro villoso, lanuto. *Virg. G.* 3, 312. Setae comantes hircorum. *Val. Fl.* 8, 122. Pellis comans villis.

COMARCHUS, i, m. *κώμαρχος*, et *κωμάρχης*, vici magister: a *κώμη*, pagus, vicus, et *ἄρχων*, princeps, praeses. *Pl. Curc.* 2, 3, 7. Nec demarchus, nec comarchus.

*COMĀRI, orum, *Κομάροι*, Asiae populi, in Sogdiana regione *Mela* 1, 2. p. *m. Chomari* audiunt *Plin.* 6, 16. *B. A.*

COMĀRON, i, n. *κόμαρον*, ita appellatur a Graecis unedo, qui est fructus arbuti. *Plin.* 15, 24, 28. ℙ Item herba, quae fraga gignit, ob id etiam *fragum* dicta. *Appul. Herb.* 37.

COMĀTŌRĬUS, a, um, adj. ut *comatoria acus*, quae ad comam figendam inservit. *Petr. Sat.* 21.

Acu comatoria malas alicui pungere. Hinc *Mart.* 14, 22. Figat acus tortas sustineatque comas.

COMĀTŬLUS, a, um, dimin. a *comatus*. *Hieron. ep.* 54. *n.* 13. Comatulos, comptos, atque lascivos domus tuae tecta non videant. *Id. ep.* 66. *n.* 8. Comatuli pueri.

COMĀTUS, a, um, adj. κομήτης, comam habens longiorem, aut densiorem, comans. *Suet. Cal.* 35. Pulcros et comatos, quoties sibi occurrerent, occipitio raso deturpabat. *Mart.* 1, 73. Calvus cum fueris, eris comatus. *Id.* 10, 83. Comata tempora. *Auct. Priap.* 37. Frontem comatos Arcadas vides Faunos, *h. e.* fronte comosa, cetera calvos. ℙ *Comati* sunt pueri intonsa et integra coma. *Mart.* 12, 70. O quantum diatheca valent, et quinque comati! ℙ De Comatis Bellonae V. in CAPILLATUS. ℙ *Comata Gallia* est omnis Gallia transalpina, quae in Belgicam, Celticam, et Aquitanicam dividebatur; excepta tamen Narbonensi, quae *Bracata* dicta fuit. Ratio appellationis est, quia ejus populi comam non tondebant, sed omni aetate nutriebant. *Lucan.* 1, 442. Et nunc tonse Ligur, quondam per colla decora Crinibus effusis toti praelate Comatae. *Plin.* 4, 17, 31. *Mela* 3, 2. ℙ Translate. *Catull.* 4, 11. Comata silva, *h. e.* frondosa.

[COMAZON, ontis, m. κωμάζων, in convivio comissans. Cogn. Rom. deductum, teste *Dione* 79, 4., ex arte histrionica et joculari. *Inscr.* ap. *Visconti. Mus. Pio-Clem. T.* 6. p. 222. *ed. Mediol.* P. Valerio Comazonte II. Cos., *h. e.* an. a Chr. n. 220. Adde aliam apud *Mur.* 2090, 4. M. Aurelio Comazonti.

[COMBĀTŬO, is, a. 3. simul batuo. *Not. Tir.* p. 117. combatuit. *F.*]

*COMBENNIO, is, a. 4. συμβασταζω. *Gloss. Gr. Lat. B. A.*

COMBENNONES. V. BENNA.

COMBĪBO, is, bibi, itum, a. 3. ἐκπίνω, συμπίνω, idem quod bibo, vel penitus bibo. *Ov. A. Am.* 2, 326. Et sicco lacrimas combibat ore tuas. *Id. Her.* 11, 53. Et cogor lacrimas combibere ipse meas. *Senec. ep.* 49. Video te lacrimas combibentem. [*Ov. Met.* 13, 410. Exiguumque senis Priami Jovis ara cruorem Combiberat.] ℙ Simul cum aliis bibo, compotor sum. *Senec. ep.* 123. *ad f.* Ad artem aeque combibendi et convivandi peritissimus. ℙ Significat etiam penitus haurire, excipere, imbibere. *Hor. Od.* 1, 37, 26. fortis et asperas Tractare serpentes, ut atrum Corpore combiberet venenum. *Ov. Met.* 15, 275. Sic modo combibitur, tacito modo gurgite lapsus Redditur Argolicis ingens Erasinus in arvis, *h. e.* absorbetur terris. *Plin.* 17, 11, 16. Ut scrobes solem pluviasque combibant. *Colum.* 12, 47. *ad f.* Dum aliquatenus bacca salem combibat. Et *ib.* 50. *a med.* Quae semel oleum testa combibit. *Stat. Th.* 10, 675. Cupressus flammas combibit. *Mart.* 10, 12. 1, precor, et totos avida cute combibe soles. [*Ov. Met.* 5, 455. Combibit os maculas, i. e. attraxit, accepit.] ℙ Translate. *Cic. Fin.* 3, 2. *in f.* Puer jam infici debet iis artibus, quas si, dum tener est, combiberit, ad majora veniet paratior. *Sil.* 11, 402. Combibat illapsos ductor per viscera luxus.

COMBĪBO, onis, m. συμπότης, qui simul bibit, compotor. *Cic. Fam.* 9, 25. Controversiae, quas habeo cum tuis combibonibus Epicureis. Adde *Lucil.* ap. *Non.* 1, 174.

COMBĪNĀTI, ae, a, adj. bini conjuncti. *August. Confess.* 8, 6. Se, et tres alios contubernales exisse deambulatum in hortos, atque illic ut forte combinati spatiabantur etc. *Diomed.* p. 503. Feritur senarius Iambicus combinatis pedibus ter.

*COMBINATIO, onis, f. binorum conjunctio. *Gloss. Gr. Lat.* Ζεῦξις κατὰ δύο, Combinatio. Hinc *combinatio* etiam figura appellatur, quam Graeci *Epizeuxin* vocant, quum in oratione eadem dictio sine medio duplicatur, ut *Virg. A.* 9, 427. Me, me: adsum, qui feci. *Sipontinus. B. A.*

COMBĪNO, as, a. 1. ζεύγνυι, συνάπτω, bina jungo, conjungo. *Sidon. ep.* 9, 8. Obsequia combinans numeris aequata non meritis. *Gloss. Gr. Lat.* Ζευγζω, Combino. *Gloss. Lat. Gr.* Combinat, ζευγνύει, συνάπτει. *B. A.*

COMBĪTĒRE pro coire, simul ire, a *bito*, *is*, citat *Voss. Instit. Or.* 4, 1, 7. ex *Varr. L. L.* 4., quem locum nondum vidimus.

COMBRĒTUM, i, n. herba bacchari similis, procerior tamen, et foliorum exilitate usque in fila attenuata. Trita cum axungia, vulnera mire sanat. *Plin.* 21, 6, 16. et *ib.* 19, 77.

COMBULLĪO, is, ivi, itum, n. 4. simul bullio. *Apic.* 8, 8. Diu combulliat, donec spisset.

COMBŪRO, is, ussi, ustum, a. 3. συμφλέγω, ἐμπρήθω, idem quod uro, accendo: a *con* et *uro*, addito *b* euphoniae causa. *Pl. Aul.* 2, 6, 12. Comburere aedes. *Id. Curc.* 1, 1, 54. Fumo comburi nihil potest, flamma potest. *Cic. Div.* 1, 17. *ad f.* Comburere libros. *Id. Q. Fr.* 1, 2, 2. aliquem vivum. *Pl. Mil.* 3, 2, 22. Nam mihi nimius calor comburebat gutturem, *h. e.* exsiccabat. [*Suet. Tib.* 36. Religiosas vestes cum instrumento omni comburere.] ℙ Translate. *Q. Frater* ap. *Cic. Q. Fr.* 1, 2, 2. Comburere aliquem judicio. ℙ *Comburere diem* ap. *Pl. Men.* 1, 2, 43. est totum diem hilare et congraecando transigere, usque dum in noctem transeat. Tunc enim dies quodammodo moritur. Mortuorum autem corpora in rogis comburuntur. Eadem ratione *diem componere* dixit *Virg. A.* 1, 378., et *condere diem Hor. Od.* 4, 5, 29. ℙ Part. *Comburens* ap. *Lucr.* 6, 152. Turbine ventorum comburens impete magno. *Comburendus* ap. *Cels.* 5, 21. *n.* 6. Cochleae cum testis suis comburendae.

COMBUSTĬO, onis, f. combustura. *Firm. Math.* 4, 12. *circa med.* Vitia vero faciet ex igne, idest praecisiones, et combustiones.

COMBUSTŪRA, ae, f. ádustio, ἀπόκαυμα. *Apic.* 4, 4. Transferes in alterum cacabum ptisanam, sic ne fundum tangat, propter combusturam. *Aemil. Macer de rosa* 21. Et combusturis praeclare subvenit ignis. Legitur etiam in lemmate *Seren. Sammon. sub f.* Combusturis igne, vel frigore.

COMBUSTUS, a, um, part. a *comburo*, αἰθαλωτός. *Cic. N. D.* 1, 23. Libri Protagorae in concione combusti. *Cels.* 5, 8. Charta combusta. *Plin.* 20, 3, 8. Succus impositus mire combusta sanat. *Id.* 22, 25, 69. Faba livoribus et combustis medetur. *Scrib. Compos.* 211. Emplastrum ad combustum mirifice facit. ℙ Translate. *Propert.* 2, 30, 29. de Jove: Ut Semela est combustus, ut est deperditus Io, *h. e.* amore accensus.

COMĒ, ae, f. κώμη, herba eadem quae tragopogon, seu barba hircina. *Plin.* 27, 13, 117. ℙ Est etiam Graece pagus, vicus, κώμη. *Liv.* 38, 12. *in f.* Transgressi Maeandrum ad Hieran comen pervenerunt. Et *ib.* 15. Postero die ad Xylinem, quam vocant, comen posuit castra.

COMĒDO, is, ēdi, esum, et estum, a. 3. φάγω, ἐσθίω, idem quod edo. [*Suet. Aug.* 70. Acclamatumque est postridie, frumentum omne deos comedisse.] *Cic. Brut.* 60. Nisi se suo more jactavisset, hodie te istic muscae comedissent. *Ter. Heaut.* 2, 3, 14. Quid comedent? quid ebibent? ℙ Saepe ponitur pro dilapidare, absumere, dissipare. *Cic. Fam.* 11, 21. Comedere rem familiarem. καταφαγεῖν τὴν οὐσίαν. *Id. Sext.* 52. patrimonium. Et *ib.* 51. bona sua. *Id. Att.* 6, 1. *ad f.* nummos. *Id Fam.* 9, 18. *in f.* Potes mulo isto, quem tibi reliquum dicis esse, cum cantherium comedisti, Romam pervehi. *Id. Phil.* 11, 14. Comedere beneficia alicujus, *h. e.* rem beneficio alicujus acquisitam absumere. Simile est illud *ib.* 13, 2. Veterani suis rebus exhaustis, beneficiis Caesaris devoratis, fortunas nostras concupierunt. *Pl. Pseud.* 4, 7, 6. Luxuriantur, lustrantur, comedunt quod habent. Adde *Trin.* 2, 2, 79. *Hieronym. in Isajam.* 2, 3, 17. Qui carnes agni comesturus est, et celebraturus Pascha. ℙ *Comedere aliquem* est ejus rem consumere. *Ter. Eun.* 5, 9, 57. Hunc comedendum, et deridendum vobis propino. Alii leg. *comedendum*, et ebibendum. Ita etiam legit *Non.* 1, 140. et hoc magis est consentaneum parasito hic loquenti. *Pl. Most* 1, 1, 11. Comedere aliquem absentem. *Id. Pseud.* 4, 7, 25. Jamne illum comesurus es? Adde *Trin.* 1, 2, 65. ℙ Comedere aliquid oculis est avide et cupide aspicere. *Mart.* 9, 60. Inspexit molles pueros, oculisque comedit. Sic *Justin.* 21, 5. devorare oculis. ℙ *Comedim*, *is*, *it* pro *comedam*, *as*, *at* legitur ap. *Pl. Curc.* 4, 4, 4., *Bacch.* 4, 4, 91., *Trin.* 1, 2, 65. et *Truc.* 2, 6, 53. Tribuitur etiam *Cic. Fam.* 9, 20. *in f.* a *Nonio* 2, 114. *P. Victore*, *Lambin.*, *Manut.* [*Orell.*] Alii tamen leg. *comedam*. ℙ Habet varia tempora, et personas alia ratione declinatas. Dicimus enim *comes*, *est* pro *comedis*, *it*, et *comestis* pro *comeditis:* item *comesto* pro *comedito*, et *comessem*, *es*, et pro *comederem*, *es*, et pro *comedissem:* item *comesse* pro *comedere*, et *comedisse*. *Pl. Most.* 1, 1, 11. Sine, venire salvum, quem absentem comes. *Cic. Hort.* ap. *Non.* 2, 98. Qui se ipse comest. *Varr. ib.* Qui pote plus, urget: pisces ut saepe minutos Magnu' comest, ut aves enecat accipiter. *Pl. Truc.* 1, 2, 54. Vos ebibitis et comestis. *Cato R. R.* 156. Ubi coenaveris, comesto aliqua folia. *Cic. Sext.* 51. Usque eo non fuit popularis, ut bona solus comesset. *Mart.* 5, 39. Croeso divitior licet fuissem, Iro pauperior forem, Charine, Si conchen toties meam comesses. (Adde *Aurel. Vict. Vir. illustr.* 12.) *Cic Fl.* 36. *in f.* Quasi bona comesse Romae non liceret. V. EDO. ℙ *Comesse se* pro curis macerari, tristem esse. *Pl. Truc.* 2, 7, 36. Quisnam illic homo est, qui ipsus se comest, oculis malis, tristis? Animo hercle homo suo est miser, quisquis est. ℙ In illo *Lucil.* ap. *Non. l. c.* Commanducatur, totum complexa, comestque: videtur obscenus sensus latere, simili ratione, ac *vorare* legitur in *Priap.* 83, 31.

COMĒDO, onis, m. καταφαγάς, qui bona sua comedit, teste *Festo. Varro* ap. *Non.* 2, 189. Quod comedonibus convenit usu, quibus mota voluptate cum edunt, dumtaxat gula gaudet. *Lucil.* ap. *Non.* 1, 34. Vivite lurcones, comedones vivite ventres.

CŌMĔDUM, bona sua consumentem antiqui dixerunt *Festus.*

COMENSIS, se, adj. ad Comum pertinens: quae est urbs Insubriae ad Larium lacum, condita a Gallis una cum Mediolano, Brixia, et aliis, teste *Just.* 20, 5., instaurata a Pompejo Strabone, aucta colonis primum a C. Scipione, deinde a C. Caesare, ut *Strabo* docet 5., unde Novum Comum est appellata, et ejus incolae Novocomenses apud *Cic. Fam.* 13, 35. Graece Κῶμον, Italice *Como. Liv.* 33, 36. et *Plin.* 2, 103, 106. Comensis ager. ℙ *Comenses*, *ium*, sunt ejus urbis incolae. *Liv. l. c.* *NOVOCOMENSES audiunt *Cic. Fam.* 13, 35. *B. A.*

COMES, itis, m. et f. ἀκόλουθος, proprie est is, qui cum alio iter facit: a *cum*, et *eo*, *is*. Itaque differt a *sodali*, et *socio*, quia socius est, qui una cum alio aliquid possidet, aut curat: sodalis qui cum alio versatur in rebus laetioribus, ut in conviviis, in ludis etc., et maxime pertinet ad adolescentes: item qui est ejusdem collegii. *Comes* igitur minus est, quam *socius*. Nam euntem tantummodo sequitur: *socius* adjuvat. Quamquam haec discrimina non semper servantur. *Cic. Fam.* 13, 71. Et comes meus fuit illo miserrimo tempore, et omnium itinerum, navigationum, laborum, periculorum meorum socius. *Caes. B. C.* 3, 80. Cum se victoriae Pompeji comitem esse mallet, quam socium Caesaris in rebus adversis. *Cic. Font.* 17. Vitae socia virtus, mortis comes gloria fuisset. *Id. Or.* 1, 17. Ars, et doctrina comites ac ministrae sunt oratoris. *Id. Mur.* 6. Tempestivi convivii, amoeni loci, multarum deliciarum comes est extrema, saltatio. *Id. Fam.* 1, 9. *ad f.* Me quidem certe tuarum actionum, sententiarum, voluntatum, rerum denique omnium socium comitemque habebis. *Id. ib. post init.* Praebere se alicui comitem in ulciscendis inimicis. *Id. Amic.* 11. Non enim paruit Ti. Gracchi temeritati, sed praefuit: nec se comitem illius furoris, sed ducem praebuit. *Virg. A.* 6, 778. Addere se comitem alicui *Cic. Att.* 9, 10. Adjungere se comitem fugae alicujus. *Virg. A.* 6, 158. Ire comitem alicui. *Id. ib.* 2, 86. Mittere aliquem comitem alteri. *Ov. Her.* 3, 10. Dare aliquem alicui comitem. Et *ib.* 13, 163. Venire comitem alicui. Et *ib.* 14, 54. esse alicui. [*Sil.* 9, 568. Hasta comes dictis, i. e. statim post verba emittit hastam. Adde *eundem* 4, 134.] *Cic. Verr.* 2, 1, 25. esse alicujus. *Vellej.* 2, 53. Habere aliquem comitem fugae. *Pl. Pseud.* 1, 1, 15. habere consiliis suis. *Quint.* 1, 4. Grammatice necessaria pueris, jucunda senibus, dulcis secretorum comes. *Plin. praef. H. N.* Profiteri se comitem Platonis, *h. e.* sectatorem. ℙ *Comes* cognominatur Hercules in duab. *Inscr.* ap. *Grut.* 45, 7. et 8., et in quindecim apud *Gud.* p. 32. et 33., cui additur saepe *custos*, aut *conservator.* ℙ *Comites magistratuum* ap. *Suet. Caes.* 42. sunt ii, qui magistratus in provincias euntes sequebantur, de quibus in COHORS dictum est. Quo pertinet et illud *Cic. Att.* 8, 1. Hominem certum misi de comitibus meis. Adde *Verr.* 2, 2, 10. et alibi. Hi duplicis erant generis; alii sine certo officio, qui et amici appellabantur; alii alicui muneri addicti. *Hor. Ep.* 1, 8, 1. Celso gaudere, et bene rem gerere Albinovano Musa rogata refer, comiti, scribaeque Neronis. ℙ Ab his videtur initium habuisse, quae procedente tempore orta est, sub imperatoribus, Comitum dignitas, nempe honestiores amici, qui imperatorem assidue comitabantur, praesertim in expeditionibus: de quibus passim mentio fit in *Cod. Justin.* et *Theod.* et apud *Sulpic. Sever. dial.* 1, 20. et in *Vita S. Martini* 20. aliosque medii aevi scriptores. A Graecis quoque eorum temporum Κόμητες, appellantur. Saepe hi ad varia palatina, et provincialia officia, ut munera admoti sunt: quae enumerat *Brisson. de verb. signif.*, *Du Fresne in Glossar.*, *Pitisc. in Lex. Antiquit. Rom.* et alii. V. etiam *cap.* 5. *Indicis Inscriptionum Gruteri.* Luculentum hujus muneris exemplum habetur in *Inscr.* ap. *Morcell. de stil. Inscr. Lat. T.* 1. p. 132. L. Fulvius Plautianus necessarius Augg. (*nempe* Septimii, Severi et Caracallae) et comes per omnes expeditiones eorum. ℙ Olim paedagogi honestiore vocabulo *comites* dicti sunt: pueros enim re vera per urbem comitantur. *Suet. Claud.* 35. Ne cujus comiti, aut librario calamariae, aut graphiariae thecae adimerentur. *Id. Aug.* 98. Thrasyllus Tiberii comes. Adde *Tib.* 12. ℙ Translate. *Plin.* 33, 11, 52. Drusillanus quingenariam lancem habuit, et comites ejus octo octingentarum quinquaginta librarum. *De Comitibus plenius *Gesnerus*, dignus omnino qui hic loci exscribatur. ℙ Ab his provincialium magistratuum comitibus ortum videtur, ut procedente tempore, et ab aetate inde Constantinorum *Comes* generale nomen omnium fere munerum, praefecturarum, curationum fieret. Apparet hoc, si quis vel *antiquam* illam *Notitiam dignitatum Imperii Rom.* vel illam, qua *Jac. Gothofredus* Theodosianum Codicem illustravit, velit percurrere. De praecipuis sunt peculiares tituli in utroque Codice, ut: De Comitibus Consistorianis, de Comitibus et Tribunis scholarum; de Comitibus rei militaris, de Comitibus et Archiatris

Sacri Palatii, de Comitibus qui provincias regunt, de Comitibus artium diversarum. Memorantur praeterea: Comites Aegypti, limitis Aegyptii, rei militaris per Aegyptum, Aerarii utriusque, Africae, et aliarum provinciarum atque urbium. Porro: Arcadiani, Archiatrorum, Auri ad responsum, Cataphractarii, Clibanarii, Commerciorum, Sacri Cubiculi, Dioeceseos Asianae, Dispositionum, Domesticorum, Divinae Domus, Domorum, Equitum, Formarum, Honoriani, Juniores, Largitionum per omnes dioeceses, Largitionum Italicianarum, Largitionum privatarum, Largitionum sacrarum, Limitis Aegyptiaci, Limitum, Litoris Saxonici per Britannias, Metallorum per Illyricum, Militaris rei, Militiae utriusque, Minores, Numerorum, Officiorum, Orientis, Privatarum rerum Domus divinae, Portus, Provinciarum, Rationalis summarum Aegypti, Remunerationum privataram et sacrarum, Rheni, Riparum et alvei Tiberis et Cloacarum, Sagittarii, Seniores, Sacri Stabuli, Theodosiani, Thesaurorum, Titulorum Largitionalium per Africam, Tractus Argentoratensis, Vacantes, Vestiarii, Sacrae Vestis. Hi ex solis quas diximus, Notitiis excerpti, ex Inscriptionibus, et aliis monumentis semiantiquis facile augeri possunt. Sed cum nostri instituti non sint, antiquitatum et historiae collectoribus eos relinquimus: hoc modo observato, *Comites* illos a Constantino M. in *tres ordines*, *primum*, *secundum ac tertium tributos*, principes autem omnium videri *Consistorianos*. V. *Jac. Gothofr.* ad *Tit. Cod. Theod. de Comitibus et Tribunis scholarum*. Omnes autem *Comites* in hoc conveniunt, et ab hoc nomen habent, quod vel socii sunt laborum principis, vel ipsum quocunque modo adjuvant, aut quos honoris causa princeps pro talibus vult haberi. *B. A.* [*Conf. *Ernest. excursurs.* ad *Suet. Tib.* 46.]

COMĒSOR et Comestor, ōris, m. qui comedit, comedo. *Isid. Orig.* 10. Comesor a comedendo satis. Est enim gulae ac ventri immoderate deditus. *Tert. adv. Marc.* 1, 1. Quis tam comesor mus Ponticus, quam qui Euangelia corrosit? *Cajus Dig.* 21, 1, 18. Servus somniculosus, piger, tardus, comesor. Al. leg. *comessator*. ℙ In *Gloss. Philox.* legitur: Comestor, *καταφαγάς*.

COMESSĀTIO } V. COMISSATIO etc.
COMESSOR etc. }

COMESTŪRA, ae, f. actus comedendi. *Cato R. R.* 157. Brassica, quae vocatur *σελινοειδής*, haec septem habet bona in comestura. Ita Aldus A. 1514. At aliae editiones cum Jensoniana: *Quae vocatur septembona in commixturam*. Ex quibus verbis *Catone* indignis quidam Lexicogr. vocem *commixtura*, *h. e.* commixtionem, in Latinitatem invehere conati sunt. Illa vero *Pontedera* in *Antiqu. Lat. Gr.* p. 83. Et *Schneiderus* in *adnotat.* spuria esse putant.

COMESTUS, a, um, part. a *comedo*. *Cato R. R.* 50. Ubi daps profanata, comestaque erat. *Didius*, vel *Didymus* ap. *Diomed.* 1, 382. Comesto patrimonio. *Cic. Cluent.* 62. Venenum celerius potuit comestum, quam epotum in venas permanare. Ita *Prisc.* legit 10, 894., alii vulgo *comesum*. *Val. Max.* 9, 12. *n.* 6. *extern.* Qui cum comestis omnibus supervenisset.

CŌMĒSUS, a, um, part. a *comedo*, de quo participio scribit *Diomed.* 1, 382. ambigi apud veteres, rectiusne sit *comestus*, an *comesus*; sed *comesus* melius esse statuit. Certe frequentius est. *Cato R. R.* 58. Oleae comesae. *Varr. R. R.* 1, 2. *circa med.* Num coena comesa venimus. (proverb. de iis, qui nimis sero et re peracta praesto sunt.) *Pl. Trin.* 2, 4, 5. Comesum, epotum, elotum in balneis. ℙ Translate. *Juv.* 1, 34. Et cito rapturus de nobilitate comesa Quod superest, *h. e.* expilata, bonis multata. *Auct. declamat. in Sallust. sub f.* Patrimonio non comeso, sed devorato.

[CŌMĒSUS, us, m. actus comedendi. *Isid. Orig.* 20, 1. Ab esu, et comesu mensae factum vocabulum. *F.*]

CŌMĒTES, ae, m. *κομήτης*, stella crinita. *Cic. N. D.* 2, 5. Stellis his, quas Graeci cometas, nostri cincinnatas vocant. *Virg. G.* 1, 488. non diri toties arsere cometae. *Plin.* 2, 25, 22. Cometes admodum faustus Augusto. *Id. ib.* 58, 59. Comete illis noctibus flagrante. *Sil.* 8, 638. crine corusco Regnorum eversor rubuit letale cometes. *Luc.* 1, 529. et terris mutantem regna cometen. ℙ Dictus est *cometes* a *κόμη*, hoc est coma, quia late splendorem velut comam fundit. Ideo autem est masculini generis, quia *κομήτης* adjectivum est masculini generis, vel adjective usurpatur, et *ἀστὴρ*, stella, subintelligitur. Idem dicendum de *planeta*. ℙ De variis cometarum generibus multa *Serv.* ad *A.* 10, 272. et *Senec. Q. N.* 15. et *ib.* 7, 6. ℙ Dicitur etiam *sidus cometes*, *stella cometes*. V. dicta in ABROTONITES. *Tac. A.* 14, 22. Inter quae et sidus cometes effulsit. *Id. ib.* 15, 47. Sidus cometes sanguine illustri semper Neroni expiatum. *Just.* 37, 2. Stella cometes septuaginta diebus ita luxit, ut etc. ℙ Latina positione in singulari. *Prud. Cathem.* 12, 21. Tristis cometa intercidat. *Manil.* 1, 824. fulgente cometa. *Senec. Octav.* 232. Cometam pandere infestam facem. ℙ *Cometes* fuit etiam pater Asterionis, unus ex Argonautis *Val. Fl.* 1, 356. celer Asterion, quem matre cadentem Cristatus gemino fovit pater amne Cometes.

COMĪCE, adv. comicorum more. *Cic. Or.* 3, 8. Res tragicas comice, tristes remisse tractare. Adde *Senec. ep.* 100. *ad f.*

COMĪCUS, a, um, adj. *κωμικὸς*, *κωμῳδικὸς*, ad comoediam pertinens. *Cic. Rosc. Com.* 10. Nemo illum ex trunco corporis spectabat, sed ex artificio comico aestimabat. *Hor. A. P.* 89. Versibus exponi tragicis res comica non vult. [*Quint. Inst.* 11, 3. p. 1026. Qui tamen comicus magis, quam oratorius gestus est.] ℙ Saepe comici dicuntur qui in comoediis inducuntur. *Cic. Rosc. Am.* 16. Adolescens comicus. *Hor. Sat.* 2, 5, 91. Davus comicus. *Caecil.* ap. *Cic. Senect.* 11. et *Amic.* 26. Comici stulti senes. ℙ *Comici poetae*, qui et *comici* absolute, sunt comoediarum scriptores. *Cic. Or.* 20. Apud comicos poetas, nisi quod versiculi sunt, nihil est aliud quotidiani dissimile sermonis. *Id. ib.* 55. Comicorum senarii propter similitudinem sermonis: sic saepe sunt abjecti, ut etc. ℙ *Comicae scenae* aedificiorum privatorum et maenianorum habent speciem, perfectusque fenestris dispositos imitatione communium aedificiorum rationibus. *Vitr.* 5, 8. *Aurum comicum* sunt lupini, quibus pro pecunia in comoediis utuntur. *Pl. Poen.* 3, 2, 20. Agite, inspicite: aurum est. *Co.* profecto, spectatores, comicum: macerato hoc pinguefiunt auro in Barbaria boves. ℙ *Comici actores*, qui et *comici* absolute, sunt comoedi, seu histriones, qui comoedias agunt. *Quint.* 2, 10. Quod faciunt auctores comici, qui etc. *Pl. Poen.* 3, 2, 4. Condoctior sum, quam tragoedi, aut comici. *Inscr.* ap. *Grut.* 1089, 6. L. Acilio L. F. Pompt. Eutychae comico primo sui temporis etc. ℙ *Comicae personae* ap. *Plin.* 25, 11, 88. sunt quibus comici in scena utuntur. ℙ *Comicum balneum* ap. *Tert. Anim.* 50. Quod hoc Menandri (haeretici) balneum (baptismo substistutum) comicum credo, *h. e.* ficticium, et Menandro poeta comico dignum.

*COMILLOMĀGUS vel *Comillomagum*, *i*, oppidum Liguriae. *Ant. Itin. B. A.*

CŌMĪNIĀNUS et Cominius, a, um, adj. ad duplex Cominium pertinens, quorum unum fuit oppidum Samnii, quod Cominium Ceritum appellatur a *Liv.* 25, 14., prope Beneventum, cui nunc nomen *Cerreto*, vel *Cerito;* alterum in Volscis haud longe a lacu Fucino, ubi nunc *Alcito*, cujus meminit *Id.* 10, 39. et alibi. Hinc profecto cognominata videtur olea, quae perperam *Colminiana* vocatur in editionibus apud *Caton. R. R.* 6., *Culminiana* a *Colum.* 12, 49., *Colminia* a *Varr. R. R.* 1, 24. et *Culminea* a *Colum. l. c.* Itaque ubique *Cominiana*, ut apud *Plin.* 15, 5, 6., vel *Cominia* legendum, ut est apud *eund.* 15, 3, 4. et *Pallad.* 3, 18.: quemadmodum et gens *Cominia*, cujus saepissime in veteribus inscriptionibus, et apud scriptores Latinos mentio est, et praecipue ap. *Catull.* 108. in *Cominium*. Si, Comini, populi arbitrio tua cana senectus etc.

COMĪNIUM. V. v. praec.

*COMĪNIUS, i, m. nomen propr. Rom. ut Q. Cominius, eques Romanus, probrosi in Tiberium carminis convictus; quem postea Caesar precibus fratris, qui Senator erat, concessit. *Tac. A.* 4, 31. ℙ Item senex quidam, impuris moribus spurcatus, ut ait *Catull.* 106. (al. 108.) *B. A.*

CŌMĪNUS, adv. *ἐγγύθεν*, prope, ex propinquo loco. Videtur esse a *cum*, et *manus*, (unde et *comminus* multi scribunt cum *Dausq.*, quod non est improbandum: invenitur enim in multis optimis libris) quia *cominus ferire aliquem* est gladio, vel alio quopiam telo manu stricto ferire: sicut *ferire eminus*, emisso *e manu* telo percutere. *Cic. Senect.* 6, Nec enim excursione, nec saltu, nec eminus hastis, aut cominus gladiis uteretur. *Ov. Met.* 3, 118. de fratribus unum Cominus ense ferit: jaculo cadit eminus ipse. *Liv.* 44, 35. Missilibus procul regia auxilia melius pugnabant: cominus stabilior, et tutior parma, aut scuto Romanus erat. *Cic. Div.* 2, 10. *in f.* Sed haec fuerit nobis, tanquam levis armaturae, prima orationis excursio: nunc cominus agamus. *Id. Balb.* 9. Pugnare cominus in acie cum hoste. *Ov. Met.* 12, 482. Cominus aggredi aliquem. *Id. Fast.* 5, 175. ire in aliquem. Et *Liv. l. c.* gladio rem gerere. *Cic. Tusc.* 4, 42. Video utrumque cominus ictu cecidisse contrario. *Id. Att.* 2, 2. Qui me epistola petivit, ad te, ut video, cominus accessit. *Plin.* 34, 8, 19. *n.* 10. Cominus insidiari alicui. *Catull.* 64, 108. Quercus radicibus exturbata Prona cadit, lateque, et cominus obvia frangit, *h. e.* prope et longe. *Plin.* 5, 9, 10. Sole cominus facto, *h. e.* propius accedente. *Tac. A.* 12, 12. Cominus petere Mesopotamiam. *Plin.* 11, 42, 97. judicare aliquid. *Ov. Pont.* 1, 5, 74. aspicere aliquem. *Tac. H.* 1, 41. videre aliquid. *Pompon. Dig.* 13, 7, 3. recipere pecuniam a debitore. *Gell.* 13, 8. Exerceri in rebus cominus noscendis, periclitandisque. ℙ Videtur regere aliquando accusativum, vel dativum. *Propert.* 2, 15, 22. Aut celer agrestes cominus ire sues. *Id.* 3, 1, 26. Fluminaque Aemonio cominus isse viro. ℙ Inter *cominus*, et *prope* hoc interest, quod *cominus* semper refertur ad motum, aut actionem aliquam; *prope* non semper. Quare dicimus *prope esse*, *prope sedere*, non *cominus esse*, aut *sedere*. Hoc tamen discrimen perpetuum non est. *Lucret.* 4, 1043. illam Emicat in partem sanguis, unde icimur ictu; Et si cominus est, hostem ruber occupat humor. *Val. Flacc.* 5, 583. Comminus arma semper habere. ℙ Aliquando refertur ad tempus, et significat statim, sine intermissione. Ita enim exponit *Serv.* in illo *G.* 1, 104. jacto qui semine cominus arva Insequitur. Addit *Serv.* hunc significatum in Gallia Cisalpina frequentissimum esse, atque ibi vulgo dici: *vade ad eum*, *sed cominus:* unde videri *Virgilium* hoc in loco patriam consuetudinem secutum esse. Huc pertinere videtur et illud *Venuleji Dig.* 45, 1, 137. Continuus actus stipulantis, et promittentis esse debet, ut tamen aliquod momentum naturae intervenire possit: et cominus responderi stipulanti oportet. Alii exponunt, coram, in praesentia. ℙ Comp. *Cominius* usurpavit *Tertull. Carn. Christi* 21. Accedant adhuc cominius ad congressum.

COMIS, e, adj. *εὐπροσήγορος*, *χρηστὸς*, qui in omni actione et sermone facilem se praebet, benignus, humanus, civilis, commodus. *Cic. Balb.* 16. Comes, benigni, faciles, suaves homines esse dicuntur, *qui erranti comiter monstrant viam* (quae verba sunt *Ennii*, teste *eod. Offic.* 1, 16.) benigne, non gravate. *Id. Senect.* 17. Comem atque humanum esse erga aliquem in omnibus rebus. *Hor. Ep.* 2, 2, 133. Comem esse in aliquem. *Tac. A.* 22. alicui. *Cic. Fin.* 2, 25. Bonum virum, comem, et humanum esse. *Id. Mur.* 31. Quemquamne existimas Catone commodiorem, comiorem, moderatiorem fuisse? *Suet. Vesp.* 22. Super coenam autem, et semper alias comissimus. Al. leg. *communissimus*. *Appul. Met.* 11. Senex comissimus. *Nep. Dion.* 1. Ingenium docile, come, aptum ad artes optimas. *Tac. A.* 14, 48. Comis sermo, et congressus. *Ter. Heaut.* 5, 1, 39. Comi et leni animo esse. *Liv.* 9, 36. Comi hospitio accipere aliquem. *Ov. A. Am.* 3, 510. Comibus est oculis alliciendus amor. ℙ Speciatim dicitur de eo, qui facile dat. *Pl. Trin.* 2, 1, 24. Fit ipse, dum illis comis est, inops amator. ℙ Item de eo, qui munditiarum et elegantiae studiosus est. *Plin.* 35, 4, 10. Tiberius Caesar, minime comis imperator. ℙ *Varr. L. L.* 6, 5. deducit originem a Graeco *κῶμος*, quod significat comissationem, hilaritatem, lasciviam: ut *comis* proprie sit hilaris, lascivus, facetus. Quo nonnulli trahunt illud *Hor. Sat.* 1, 10, 41. comis garrire libellos Unus vivorum, Fundani, *h. e.* festive, hilariter, ac lascive libellos conscribere. Alii tamen leg. *comes garrire libellos*. [*Commutantur *Comis* et *communis*. V. *Drakenh.* ad *Liv.* 25, 12, 9. et quos laudat. Adde *Tzschuck.* ad *Eutrop.* 8, 5. et quos laudat. De discrimine inter *Comis* et *Communis* V. in Communis.]

COMISSĀBUNDUS, a, um, adj. *κωμαστὴς*, qui comissationibus indulget. *Liv.* 9, 17. *in f.* Temulento agmine comissabundus per Indiam incessit. *Plin.* 21, 3, 6. Juvenes comissabundi. ℙ De ratione scribendi V. COMISSOR.

COMISSĀLITER, adv. hilare, per comissationem. *Sidon. ep.* 1, 5. Cantatas saepe comissaliter nobis Phaethontiadas risi.

COMISSĀTIO, onis, f. *κῶμος*, proprie est epulum, quod post coenam fit: in quo differt a *convivio*, quod justa coena est, et idoneo tempore initur. *Liv.* 40, 13. Lusus, convivium, comissatio. *Id.* 1, 57. Conviviis comissationibusque otium terere. *Cic. Coel.* 15. Convivia, comissationes, cantus, symphoniae. *Suet. Vitell.* 13. Epulas trifariam semper, interdum quadrifariam dispertiebat: in jentacula, et prandia, et coenas comisationesque. *Id. Tit.* 7. Ad mediam noctem comissationes extendere. *Senec. Consol. ad Helv.* 10. Ingens vectigal singulis comissationibus exsorbere. *Id. Benef.* 6, 32. Pererrare civitatem nocturnis comissationibus. *Mart.* 12, 48. Non Albana mihi sit comissatio tanti. ℙ *Comissatio tempestatis*, et *tempestas comissationis* duae sunt translationes, quarum primam, ut minus significantem, alteram ut nimis, improbat *Cic. Or.* 3, 41. ℙ De ratione scribendi V. COMISSOR.

CŌMISSĀTOR, oris, m. *κωμαστὴς*, qui comissationibus, atque imtempestivis conviviis interest. Differt a *conviva*, qui justae coenae tempus non praegreditur. *Liv.* 40, 9. *ad f.* Convivam me tibi committere non sum ausus: comissatorem te cum armatis venientem recipiam? *Cic. Coel.* 28. Alia fori vis est, alia triclinii: non idem judicum, comissatorumque conspectus. *Ter. Ad.* 5, 2, 8. Commodus comissator. ℙ Translate. *Mart.* 5, 16. At nunc conviva est comissatorque libellus, *h. e.* interest, et legitur in conviviis et comissationibus. *Cic. Att.* 1, 16. Nostri isti comissatores conjurationis barbatuli juvenes, *h. e.* consortes et socii conjurationis Catilinariae, quae per comissationes inita fuit. ℙ De orthographia V. vocem sequent.

COMISSOR, aris, atus sum, dep. 1. κωμάζω, proprie significat post coenam rursus comedere: sed ponitur etiam universim pro intempestiva convivia celebrare, epulis ultra modum indulgere. *Suet. Dom.* 21. Convivabatur frequenter ac large, sed paene raptim: certe non ultra solis occasum, nec ut postea comissaretur. *Liv.* 40, 7. Quin comissatum ad fratrem imus? *Hor. Od.* 4, 1, 10. Tempestivius comissari. [*Comp. *Bentl.* ad h. l. *Theocr.* 3, 1. *Κωμάσδω ποτὶ τὰν Ἀμαρυλλίδα.*] *Ter. Eun.* 3, 1, 52. Introducere aliquem comissatum. ℙ Varia est in hac voce tum de origine, tum de orthographia opinio. Alii derivant a verbo Gr. allato, vel a κῶμος, a quo illud deducitur: alii a *comesum:* alii usque ab Hebraea lingua etymologiam ducendam putant. Scribi volunt alii *comessor*, alii *commissor*: sunt etiam quibus placet *comassor*. Sed comissor, comissatio, etc. et pluribus arridet (*Manutio*, *Voss.*, *Dausq.*, *Cellario*, et aliis) et plures habet veteres libros, ac lapides, quibus confirmatur. ℙ Part. *Comissans* ap. *Petr. Sat.* 23. Adjuvit hilaritatem comissantis cymbalistria. Adde *Suet. Cal.* 32.

COMITĀBĪLIS, le, adj. qui comitatur. *Paul. Nolan.* 10, 298. Ipse obit, atque illi suus est comitabilis error.

COMITAS, atis, f. εὐπροσηγορία, benignitas, facilitas, lenitas, affabilitas. [*Artigkeit.] *Cic. Senect.* 4. Erat in illo viro comitate condita gravitas. *Id. Brut.* 40. Crassus in summa comitate habebat etiam severitatis satis: Scaevolae multa in severitate non deerat tamen comitas. *Id. Mur.* 31, *in f.* Si illius comitatem et facilitatem tuae gravitati severitatique asperseris. *Id. Invent.* 2, 54. Animos temere concitatos comitate retinere. *Id. Off.* 2, 14. Comitas affabilitasque sermonis maxime conciliat animos hominum. *Id. Q. Fr.* 1, 2, 2. Ego nugas maximas omni mea comitate sum complexus. *Tac. A.* 2, 72. Tanta illi comitas in socios, mansuetudo in hostes. *Id. ib.* 1, 29. Comitate permulcere milites. *Id. ib.* 71. Lenire comitate memoriam cladis. *Id. Hist.* 1, 63. Omni comitate excipere aliquem. *Id. Agr.* 16. Comitate curandi provinciam tenuit. *Pl. Mil.* 2, 1, 1. Mihi ad enarrandum hoc argumentum est comitas, *h. e.* facilis et paratus sum ad enarrandum. ℙ Speciatim sumitur pro facilitate largiendi. *Pl. Trin.* 2, 2, 49. *Ph.* Habuitne rem? *Ly.* habuit. *Ph.* qui eam perdidit? *Ly.* per comitatem aedepol, pater. *Id. ib.* 75. Comitati esse alicui, *h. e.* liberalitatem exercere in aliquem. *Id. Rud. prol.* 38. Rem bene partam comitate perdere. *Suet. Oth.* 3. Die, quem Nero necandae matri destinarat, ad avertendas suspiciones coenam utrique exquisitissimae comitatis dedit, *h. e.* summa impensa omnibus lautitiis, et luxu affluentem.

COMĪTĀTENSIS, se, adj. ad comitatum pertinens, hoc est ad dignitatem et munus comitum. *Impp. Constant. et Const. Cod. Theod.* 12, 1, 38. Comitatense munus subire. *Ammian.* 18, 4. Comitatensis fabrica, *h. e.* machinatio, calumniosa delatio comitum aulicorum. *Impp. Theodos. et Honor. Cod.* 12, 36, 14. Comitatensis legio. *Imp. Constantin. Cod. Theod.* 7, 20, 4. Comitatenses milites. Hos *Salm.* ad *Vopisc. Prob.* 14. docet, esse milites legionarios, qui castra habebant ad limites imperii custodiae causa: et differre a *ripensibus*, et *limitaneis*, qui extra castra in ipsis limitibus, et ripis fluminum degebant.

COMĪTĀTUS, a, um, part. v. *comitor*, παραπέμπων, qui se comitem praebuit. *Caes. B. G.* 6, 7. Qui defectionis auctores fuerant, comitati eos, ex civitate excessere. *Gell.* 4, 18. Concio Scipionem in Capitolium comitata. ℙ Passive significat eum, qui comitem habet, παραπεμφθείς, παρηκολουθημένος. *Cic. Coel.* 14. Mulier alienis viris comitata. *Id. Dom.* 28. *ad f.* Quo die me populus Rom. a porta in Capitolium, atque inde domum sua celebritate laetitiaque comitatum honestavit. *Id. Cat.* 2, 2. *ad f.* Parum comitatus ex Urbe exivit. *Id. Phil.* 12, 10. *in f.* Aggredi aliquem bene comitatum. *Id. Tusc.* 5, 39. Cum quidam quaereret, quid ei caecitas attulisset, respondit, puero ut uno esset comitatior. *Ov. Am.* 1, 6, 33. Militibus et armis comitatus. *Tibull.* 3, 2, 13. Comitatus dolore. *Plin.* 21, 11, 38. Gladiolus comitatus hyacinthis.

COMĪTĀTUS, us, m. ἀκολουθία, comitum multitudo. *Cic. Cat.* 3, 2. *ad f.* Cum jam pontem Milvium cum magno comitatu legati Allobrogum ingredi inciperent. *Id. Fam.* 6, 19. Si modo tecti satis est ad comitatum nostrum recipiendum. *Caes. B. C.* 3, 96. Nocturno itinere non intermisso, comitatu equitum triginta ad mare pervenit. [*Plin. *Pan.* 20, 3. Comitatus accinctus, i. e. expeditus, sine multis impedimentis, nec adeo haerens cum incommodo provincialium. *Gierig. Curt.* 4, 12. Alexander, corpori uxoris ejus justis persolutis, omnique graviore comitatu intra eadem munimenta cum modico praesidio relicto, ad hostem contendit. ℙ Pertinet etiam ad clientes, amicos, servos, quorum turba nobiles Romanos non solum in itinere, sed in ipsa urbe sequi solebat. *Suet. Oth.* 6. (de Othone seditionem contra Galbam movente) a praesente comitatu imperator consalutatus. *Tac. A.* 11, 12. Illa (Messalina) non furtim, sed multo comitatu ventitare domum. — De comitibus Deorum e coelo in terram descendentium. *Virg. A.* 12, 336. Circumque atrae Formidinis ora, Iraeque Insidiaeque, dei comitatus, aguntur.] *Quint. Decl.* 5, 13. *ad f.* Convictibus, et comitatibus laetari. ℙ Dicitur etiam de turba hominum simul iter facientium, quo tutiores sint ad latrones et alia viarum pericula. *Caes. B. C.* 1, 51. Nunciatur Afranio, magnos comitatus, qui iter habebant ad Caesarem, ad flumen constitisse. V. ibi reliqua. Adde *ib.* 48. et 54. [*Caravane.] *Plin.* 6, 13, 15. Comitatus rerum Alexandri Magni, *h. e.* comites expeditionum, et rerum gestarum Alexandri. *Id.* 30, 1, 2. Osthanes exornatus comitatu Alexandri, *h. e.* eo honore decoratus, ut allegeretur inter comites et amicos Alexandri in ejus expeditionibus. [*Suet. Tib.* 6. Flamma repente e silvis undique exorta, adeoque omnem comitatum circumplexa.] ℙ Apud inferioris aevi scriptores *comitatus* accipitur pro comitibus aulae principis, et pro ipsa aula. *Macer Dig.* 49, 16, 13., *Auson. ep.* 17., *Symmach. ep.* 9, 8., *Augustin. ep.* 129. et *Sulpic. Secer. Dial.* 2, 5. [*Tac. *A.* 13, 46. Dejicitur familiaritate sueta, post congressu et comitatu, Otho. ℙ Dicitur etiam de animalibus. *Tac. A.* 6, 28. Multo ceterarum volucrum comitatu.] ℙ Translate. *Cic. Parad.* 2, 1. Animus tot virtutum praesidio, tantoque comitatu, cum corpus ejus caperetur, capi certe ipse non potuit. *Plin.* 17, 23, 25. *n.* 16. Traduces virgultorum comitatu obiter rigorati, qua deficiunt. *Id.* 15, 13, 12. Pruna hordearia appellata, a comitatu frugis ejus, *h. e.* quia simul cum hordeo maturescunt. *Id.* 18, 29, 69. *n.* 2. Comitatus utriusque causae. ℙ *Comitatus* alio sensu V. in COMITIATUS, us.

COMĪTER, adv. φιλοφρόνως, εὐμενῶς, benigne, hilare, lubenter, facile, libenti animo. *Cic. Balb.* 16. Comiter, benigne, non gravate. *Id. Phil.* 13, 2. *in f.* Salutare benigne, comiter appellare unumquemque. *Enn.* ap. *eund. Off.* 1, 16. Erranti comiter viam monstrare. *Id.* ap. *Gell.* 12, 4. impertiri aliquid. *Cic. Att.* 3, 15. *ad f.* consolari aliquem. *Ter. Phorm.* 3, 3, 4. aliquem adjuvare. *Gell.* 13, 4. Sensim et comiter admonere aliquem. *Pl. Mil.* 3, 3, 64. Datne ab se *mulier* operam? *Pa.* lepidissime, et comissime. *Tac. H.* 1, 13. *ad f.* Comiter administrare provinciam. [*Id. A.* 1, 76. Comiter interesse spectaculo (de Augusto). *Id. ib.* 13, 54. Quod comiter a visentibus exceptum, quasi impetus antiqui et bona aemulatione, i. e. in bonam partem acceptum (*es ward gut aufgenommen*)]. *Liv.* 1, 22. celebrare convivium, *h. e.* libenter, jucunde, hilare. Sic *Cic. Dejot.* 7. Comiter et jucunde esse in convivio. [*Liv. 23, 33. Hostes pro hospitibus comiter accepit. Adde *Tac. A.* 12, 51. *Oc. Fast.* 2, 788. Comiter excipitur.] ℙ *Comiter servare majestatem populi R.*, quod legitur in quodam foedere ap. *Cic. Balb.* 16., est libenter, non gravate. *Cicero* ibi reprehendit eos, qui illud *comiter* dicebant esse *communiter*. Formula erat: *majestatem populi R. comiter conservanto:* et adjiciebatur tantummodo in iis foederibus, in quibus alter populus inferior erat, et non aequo jure in amicitiam veniebat, uti docet *Procul. Dig.* 49, 15, 7., ubi *Haloander* quidem habet *communiter:* at *Torrentin. comiter*, quod rectius profecto est, ut ex hoc *Ciceronis* loco apparet. Eadem illa formula legitur etiam ap. *Liv.* 38, 11., sed pro *comiter* habetur *sine dolo malo*. Ex quo etiam intelligitur, *communiter* hic locum non habere. ℙ Eandem significationem τοῦ libenter, prompte, non gravate, habet in carmine illo ap. *Liv.* 25, 12. et *Macr. Sat.* 1, 17. Apollini vovendos censeo ludos, qui quotannis comiter Apollini fiant. Al. tamen hic quoque leg. *communiter*. ℙ *Comiter habitare* ap. *Plin.* 17, 1, 1. est eleganter, splendide. Haec notio inde oritur, quod *comis* dicitur etiam, qui sumptus non extimescit; et *comitas* liberalitatem quoque et prodigendi facilitatem adsignificat, ut suis locis dictum est.

COMĪTĬA, orum, n. plur. ἀρχαιρέσια, populi universi conventus ferendorum suffragiorum causa: ab antiquo *comeo* pro *coeo*. ℙ Comitiorum tria erant genera, curiata, centuriata, tributa; de quibus V. suis loc. ℙ Ex Comitiis rursus alia erant consularia, alia praetoria, alia aedilicia, alia quaestoria, alia tribunicia etc., quibus scilicet consules, praetores, aediles, quaestores, tribuni creabantur. Apud *Liv.* 1, 35. *Comitia creando regi*, etiam legas. ℙ Locus comitiorum curiatorum non erat nisi intra pomoerium, *scil.* in comitio. Centuriata comitia habebantur in loco quidem inaugurato, sed extra pomoerium, *scil.* in Campo Martio. Tributis comitiis non erat unus destinatus locus, sed modo intra, modo extra Urbem convocabantur, interdum in Campo Martio, nonnunquam in Capitolio, aliquando in Circo Flaminio. *Cic. Rabir. perd.* 4. Qui in Campo Martio comitiis centuriatis, auspicato in loco, crucem ad civium suppli-cium defigi jubes. *Id. Att.* 4, 1. Legem ferre comitiis centuriatis. *Id. Fam.* 7, 30. Comitiis quaestoriis institutis. *Liv.* 40, 59. Edicere comitia. *Varr. L. L.* 5. *sub f.* Vocare populum ad comitia. *Liv.* 3, 19. Comitia consulis subrogandi. *Id.* 1, 35. Comitia regi creando fieri. *Id. ib.* 34. Indicere comitia creandis decemviris. *Cic. ad f.* Habere comitia consularia. *Id. Leg. Verr.* 1, 6. Facere comitia consularia. *Id.* 3, 19. Comitia illa gesta sunt armis civilibus. *Id. Verr.* 2, 2, 52. Venire ad comitia. *Id. Att.* 1, 4. Obire comitia alicujus, *h. e.* comitiis interesse, quibus aliquis magistratum petit. *Id. ib.* 10. Comitiis alicujus adesse. *Capitol. Anton. Phil.* 10. Interesse comitiis. [*Cic. Att.* 3, 14. Comitia sunt absoluta. *Id. Mil.* 9. Tota comitia suis humeris sustinet. *Id. Fam.* 10, 26. Confecta comitia. *ib.* in f. Comitia in Januarium mensem protendimus. *Id. Q. Fr.* 2, 13. Putantur detrudi comitia in Mensem Martium.] ℙ *Habere comitia* dicitur is, qui comitia indicit, iisque praeest, ut dictator, vel consules alter ambove, vel pontifex maximus. Ejus id erat jus, ut haberet et accipiendi, et rejiciendi petentium nomina facultatem. *Cic. Att* 4, 2. *ad f.* Si comitia censorum proximi consules haberent. *L. Piso* ap. *Gell.* 6, 9. Eum aedilem curulem renunciaverunt; at aedilis, qui comitia habebat, negat accipere etc. ℙ *Comitia flagrantia* dixit *Plin. praef. H. N.*, *h. e.* in quibus magna est candidatorum contentio, et ardet ambitus, ut *Cic.* loquitur *Att.* 4, 15. *a med.* [*Comitia etiam sub imperatoribus habebantur, sed dicis causa; nihil enim ibi praeter Caesaris voluntatem fiebat.] ℙ Translate, et joculariter. *Pl. Aul.* 4, 7, 20. Ibo intus, ubi de meo capite sunt comitia, *h. e.* ubi de fama, et salute mea agitur. *Id. Ps.* 4, 7, 134. Pseudolus mihi centuriata habuit capitis comitia. *Id. Truc.* 4, 3, 45. Meo illic nunc fiunt capiti comitia. ℙ Ponuntur etiam a *Livio* comitia de populo a tribunis in forum advocato ad legem perferendam, 3, 17. Tantum hostium est in arce supra forum curiamque: comitia interim in foro sunt, senatus in curia est: senator sententiam dicit: alii Quirites suffragium ineunt.

[COMĪTIAE, arum, f. plur. idem ac comitia, orum. *Inscr.* optimae notae ap. *Marin. Frat. Arv.* p. 43. Et improbae comitiae factae fuerunt in Aventino. *F.*]

COMĪTĬĀLIS, le, adj. ad comitia pertinens, ἀρχαιρεσιακός. *Dies comitiales* sunt, quibus comitia habentur, vel haberi possunt. *Cic. Q. Fr.* 2, 2. Consecuti sunt dies comitiales, per quos senatus haberi non poterat. *Caes. B. C.* 1, 5. Comitiale biduum. *Vopisc. Tac.* 7. Comitiale tribunal, *h. e.* in comitiis positum. ℙ *Comitiales dies* erant in numero dierum fasturum: ab iis tamen differebant. Non enim quicumque comitiales, iidem et fasti; sed tunc solummodo, quando agi cum populo, et comitiorum conventus haberi non poterat, et licebat; tunc, inquam, dies comitialis etiam fastus dies erat, et praetorem adire quivis permittebatur. Quod si die comitiali comitia haberentur, eo die neque adiri praetor, neque senatus haberi poterat. Itaque dies comitiales casu tantummodo fasti erant, non natura. Hac ratione intelligendum est illud *Macr. Sat.* 1, 16. Comitiales sunt, quibus cum populo agi licet: et fastis quidem lege agi potest, cum populo non potest: comitialibus utrumque potest. ℙ Hujusmodi dies signantur in Calendario littera *C*, fueruntque toto anno CLXXXIV. *Manut. de veter. dier. rat.* ℙ *Comitialis mensis*, in quo comitia habentur. *Cic. Verr.* 2, 2, 52. ℙ In illo *Pl. Poen.* 3, 2, 6. Non potuisti adducere homines magis ad hanc rem idoneos. Nam istorum nullus nefastus est, comitiales sunt meri: *comitiales homines* dici videntur homines litigiosi, atque adeo facile perjuri ac mendaces, qui assidue in comitio versantur, parati semper ad alterum circumveniendum perjuriis, dolis, fallaciis, nulla habita fastorum, aut nefastorum dierum ratione. Hujusmodi autem hominum magnam semper copiam in comitio fuisse, ostendit et illud *ejusdem in Curc.* 4, 1, 9. Qui perjurum convenire vult hominem, mitto in comitium: qui mendacem et gloriosum, apud Cloacinae sacrum etc. ℙ *Comitialis morbus*, qui et major, et sacer morbus dicitur, ἐπιληψία, est, quo homo subito concidit, ex ore spumae moventur: deinde interposito tempore ad se redit, et per se ipsum consurgit. Modo cum distentione membrorum, aut nervorum prolabitur aliquis, modo sine illa. Ita *Cels.* 3, 23. describit. Ratio appellationis est, quia si quis forte ipso comitiorum tempore illo corriperetur, comitia dissolvi, ac in alium diem differri necesse erat, ut ex *Festo* in *Prohibere*, et ex *Seren. Samm.* discimus. *Cels.* 2, 8. Comitialis morbus ante pubertatem ortus, non aegre finitur. *Senec. Ira* 3, 7. Comitiali vitio corripi. ℙ Hinc *comitiales* dicuntur, qui eo morbo laborant. *Plin.* 20, 11, 44. Comitiales fiunt, qui ubera hauriunt ab apii cibo. *Id.* 32, 4, 14. Fel testudinum naribus illitum comitiales erigit, attollitque. Adde 28, 7, 23. et 32, 9, 37.

COMĪTĬĀLĪTER, adv. ἐπιληπτικῶς, ex morbo

comitiali. *Plin.* 22, 21, 29. Folia heliotropii contractionibus medentur, etiamsi id comitialiter accidat.

[*COMĪTIĀNUS, i, m. ad comites pertinens. Est cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Grut.* 127. *c.* 3. M. Appulejus Comitianus. ℙ Ad Comites pertinens, ut *officium* comitianum, i. e. comitum rei militaris, ap. *Cod. Just.* 1, 46, 2. ℙ Hinc *Comitiani, orum*, sunt officiales Comitis Orientis, quorum mentio in *Cod. Theod.* 8, 4, 18. *F.* et *B. A.*]

COMĪTIĀRĬUS, a, um, adj. qui est in modum comitiorum. *Liv.* 23, 16. In hac comitiaria exercituum statione. Sed meliores libri hab. *quotidiana.*

COMĪTIĀTUS, a, um, adj. *Ascon. in Verr.* 1, 10. Tribunorum militarium duo sunt genera. Primum eorum, qui *rufuli* dicuntur: hi in exercitu creari solent: alii sunt *comitiati*, qui Romae comitiis designantur. Hi passim in inscriptionibus vocantur *Tribuni militum a populo, trib. mil. a. p.* ℙ Addunt quidam et *Cic.* locum *Att.* 4, 15., sed is locus dubius est.

COMĪTIĀTUS, us, m. populi ad comitia habenda congregatio. *Cic. Leg.* 3, 19. Altera de capite civis rogari, nisi maximo comitiatu, vetat. *Id. ib.* 12. Omnibus magistratibus auspicia dantur, ut multos inutiles comitiatus probabiles impedirent morae. *Messala* ap. *Gell.* 13, 15. Consul ab omnibus magistratibus et comitiatum, et concionem avocare potest. *Varr. L. L.* 4, 16. *extr.* Classicines, qui cornu canunt, cum classes comitiis ad comitiatum vocant. Al. leg. *ad comitatum, h. e.* ad coitionem, seu conventum, ut sit a *comito, as*, frequentativo a *comeo* pro *coeo.*

[COMĪTILLA, ae, f. diminut. comitis. Cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Grut.* 631, 8. Primula Comitilla. *F.*]

COMĪTĬO, as, n. l. est sacrificium in comitio facere. *Festus* in *Quando:* Quando rex comitiavit, fas. Sic notatum esse diem in Fastis in honorem regis sacrorum ajunt qui de feriis menstruis scripserunt, quae nonis *Februar.* in Curia a rege *(sacrorum)* dicuntur. Eae vero a multis scriptoribus traditae sunt. Nam quo die rex in comitium venit, ejus pars anterior nefas habetur: contra autem posterior fas: quia sacris peractis inde abit. Quod si quis alius pro rege eo die in comitio fecerit, puta pontifex, tunc hic dies totus est nefastus. Haec *Festus:* cujus verba perperam intellexisse videtur *Paulus Diac.* ita eum locum more suo in pauca redigens: Quando rex comitiavit, fas, in Fastis notari solet: et hoc videtur significare: quando rex sacrificulus, divinis rebus perfectis, in comitium venit. Refellit hanc *Pauli* explicationem etiam locus *Varr. L. L.* 5, 4. ex emendatione *Scaligeri:* Dies, qui vocatur, Quando rex comitiavit, fas: dictus ab eo, quod eo die rex sacrificulus itat ad comitium: ad quod tempus est nefas: ab eo fas. Itaque post id tempus lege actum saepe. Haec *Varro:* ubi pro *itat* alii legebant *dicat*, nulla sententia. Porro is dies, *Quando rex comitiavit*, notabatur in Fastis, *Q. Rex C. F.* vel *Q. R. C. F.*

COMĪTĬUM, ii, n. locus Romae in foro juxta Curiam, ubi causae disceptabantur, et comitia curiata habebantur: a *comeundo*, hoc est coeundo, et conveniendo: quod ibi populus coiret. Multis annis tecto caruit: unde ob tempestatem saepe comitia dissolvebantur: deinde circa Annibalis in Italiam adventum, tecto munitum fuit, ut *Liv.* 27, 36. narrat. *Ascon. in Verr.* 2, 1, 22. Comitium locus propter senatum, quo coire equitibus, et populo R. licet. *Varr. L. L.* 4, 32. *a med.* Comitium ab eo, quod coibant eo comitiis curiatis, et litium causa. *Pl. Curc.* 4, 1, 9. Qui perjurum convenire vult hominem, mitto in comitium. *Cic. Brut.* 84. In comitium veniant, ad stantem judicem dicant. ℙ Per metonymiam sumitur pro ipsis hominibus in comitio congregatis. *Festus* in *Incomitiare:* Incomitiare significat tale convicium facere, pro quo necesse sit in comitium, hoc est in conventum venire. ℙ In comitio sumebantur etiam supplicia de sontibus. *Plin. ep.* 4, 11. Celer eques R. cum in comitio virgis caederetur. Et *mox.* Si comitium et virgas pati nollet, ad confessionem confugeret. *Liv.* 22, 57. L. Cantilius eo usque virgis in comitio caesus erat, ut etc. [*Adde *Suet. Dom.* 8. — *Liv.* 40, 29. Praetor se jusjurandum dare paratum esse ajebat, libros eos legi servarique non oportere. — Libri in comitio, igne a victimariis facto, in conspectu populi cremati sunt. *Tac. Agr.* 2. Delegato Triumviris ministerio, ut monumenta clarissimorum ingeniorum in comitio ac foro urerentur. ℙ Solebant etiam in comitio publicari, quae invisitata, dignaque cognitu advecta essent. *Suet. Aug.* 43. Anguem quinquaginta cubitorum, pro Comitio.] ℙ Extra Romam. *Nep. Agesil.* 4. Si privatus in comitio esset Spartae. ℙ Durae sunt illae translationes *Appul. Apol.* Impensius cetero corpore os colendum, quod est animi vestibulum, et orationis janua, et cogitationum comitium. Et *Mamertini Grat. act. ad Julian.* 15. Sacra mens ad honorum, et magistratuum ornamenta respexit: versari coepit in sacri pectoris comitio consulatus.

COMĪTĪVUS, a, um, adj. ad aulae comites pertinens, ut *comitiva dignitas* ap. *Veg. Milit.* 2, 9. Et *comitiva* absolute eodem sensu *Cod.* 1, 33, 3. et alibi.

COMĪTO, as, a. 1. idem quod *comitor*, sed usu rarius. *Prop.* 2, 6, 15. mea si tenerae comitarent castra puellae. *Ov. Pont.* 2, 3, 43. Pirithoum Theseus Stygias comitavit ad undas. *Id. Met.* 14, 259. Nostraque adulantes comitant vestigia. *Id. Pont.* 1, 9, 47. Comitare funera. *Id. Met.* 8, 692. gradus alicujus. ℙ Passive. *Plin.* 9, 35, 55. Conchae in alto comitantur marinis canibus. *Justin.* 30, 2. Visuntur, salutantur, comitantur. *Ov. Trist.* 3, 7, 47. Ingenio tamen ipse meo comitorque, fruorque.

COMĪTOR, aris, atus sum, dep. 1. *παραπολουθέω*, comitem me praebeo, assector. *Curt.* 3, 19. Virgines cum parvo filio comitabantur patrem. *Virg. A.* 8, 462. gressumque canes comitantur herilem. *Suet. Gramm.* 23. Comitari herilem filium in scholas. *Virg. A.* 6, 112. Comitari iter alicujus. *Id. ib.* 4, 543. Comitari aliquem fuga. ℙ [*Pertinet imprimis ad officium clientum erga Patronos, Senatorum et equitum Romanorum erga imperatores. *Plin. Pan.* 24, 3. Liberum est, ingrediente per publicum principe, subsistere, occurrere, comitari etc. *Tac. A.* 5, 10. Et erat juvenis haud dispari aetate, quibusdam Caesaris libertis, velut agnitus, per dolumque comitantibus. ℙ Dicitur etiam de rebus. *Ov. Fast.* 3, 805. Inque draconigenam nimbis comitantibus urbem Desiliit. *Sil.* 4, 401. Vultu comitante per auras telum, i. e. prosequente. *Ov. Met.* 14, 235. Missus ad hunc ego sum numero comitante duorum. *Virg. A.* 4, 48. Armis Teucrum comitantibus.] ℙ Saepe dicitur de iis, qui alicujus funus prosequuntur. *Virg. A.* 11, 51. Nos juvenem exanimum vano comitamur honore. [*Id. ib.* 61. Supremum honorem comitari. — ℙ Item de solemni pompa, quae hostiam sacrificio aptam sequitur. *Virg. G.* 1, 346. Terque novas circum felix eat hostia fruges; Omnis quam chorus et socii comitentur ovantes.] Adde *Nepot. in fin. Vitar. Eumenis, et Attici.* ℙ Translate est una esse, conjunctum esse. *Cic. Tusc.* 5, 35. Cetera, quae comitantur huic vitae. *Id. de rep.* (ed. *A. Maio*) 2, 24. Illi injusto domino prospere fortuna comitata est. *Curt.* 8, 19. Hominem consequitur aliquando, nunquam comitatur divinitas. *Claud. cons. Mall. Theod.* 243. Superbia comitatur honores. ℙ [*Eleganter interdum circumscribi videntur a poetis praepositiones. *Prop.* 4, 3, 16. Nupsi non comitante deo, i. e. sine hymenaeo. *Ov. Met.* 13, 402. Quae (Tirynthia tela) postquam ad Grajos, domino comitante, revexit, i. e. simul cum domino. *Virg. A.* 11, 498. Obvia cui, Volscorum acie comitante, Camilla Occurrit. *Curt.* 6, 5, 11. Rex impedimentis cum praesidio relictis, invicta manu comitante, procedit.] ℙ *Comitari cum aliquo* minus Latine dicitur. Legitur enim in Inscriptione inferioris aevi apud *Reines. cl.* 14. *n.* 171. quod et ipse *Reines.* admonuit. ℙ Part. *Comitans* ap. *Virg. A.* 2, 40. magna comitante caterva.

COMMĀ, ātis, n. *κόμμα*, vox Graeca idem significans, quod incisum Latine, hoc est partem periodi minorem: a *κόπτω*, caedo. Graece scribitur a *Cic. Or.* 62. et *Quint.* 9, 4. Latine autem aliquoties a *Diomed.* 2., *Valerio Probo*, *Donato*, et aliis grammaticis. ℙ Praeterea *commata* vocantur signa, quibus in scribendo utimur ad incisa distinguenda. *Donat.* p. 1742. ℙ Sunt etiam in versu *commata*, et fere sunt, quas alii vocant *caesuras*, cum scilicet post pedem, aut pedes dimetiendo syllaba superest, nec sententia absoluta est. Nam si sit absoluta, *colon* dicitur. (quamquam aliquando promiscue unum pro altero sumitur.) *Val. Prob.* 1, 1390. *Beda de metris ib.* p. 2396., *Mar. Victor. Grammat. ib.* 1, 2498. etc. ℙ *Comma* est etiam idem ac tome, (quam vocem V.) et significat partem alicujus versus, ut primam partem illius versus Priapei, *Hunc lucum tibi dedico, consecroque, Priape*, ap. *Terent. de metris* p. 2444. Sed de commatibus tradunt constare duobus. ℙ Quod nonnulli hic addunt de Nili aggeribus, V. in CHOMA.

COMMĀCĔRO, as, avi, atum, a. 1. idem ac macero. *Marcell. Empir.* 36. *ad f.* Commacerare aliquid in aqua pluviali. ℙ Item terere. *Strabo Gall.* 14. Pistillo lilia praestat Commacerare gravi. Nimis licenter hic secundam syllabam corripit.

COMMACESCO, is, n. 3. idem quod macesco. *Varr.* ap. *Non.* 2, 525. Noster Atticus iturus in curiam commacescebat. Al. leg. *cum macore accedebat:* quod magis est vero simile: quia *Non.* ibi de *macore* agit.

COMMĀCŬLĀTUS, a, um, part. a *commaculo*, maculatus. *Paul. Nolan.* 6, 164. Commaculatus sanguine.

COMMĀCŬLO, as, avi, atum, a. 1. idem quod maculo, aut valde maculo. *Virg. Ecl.* 8, 47. Commaculare manus sanguine. *Tac. A.* 1, 39. Sanguine suo altaria Deum commaculare. ℙ Translate *Cic. Coel.* 7. Commaculare se ambitu. *Sall. Jug.* 109. Commaculare se miscendo cum pessimis. *Id. or.* 1. *ad Caes. de repub. ordin.* Commaculare laudes flagitiis. *Stat. Theb.* 11, 751. occursu dum non pia templa, domosque Commacules.

COMMĀDĔO, es, n. 2. idem quod madeo, vel prorsus madeo. *Cato R. R.* 156. Coquito, usque donec ea commadebit bene.

COMMĀGĒNE, es, f. *Κομμαγηνή*, Syriae regio juxta Euphratem fluvium inter Ciliciam ad occidentem, et Mesopotamiam ad orientem, Armeniae minori ad Boream finitima. *Plin.* 5, 12, 13. et *ib.* 24, 20. [*Cf. *Tzschuck.* et quos laudat in comment. ad *Eutrop.* 7, 19.] ℙ Est etiam hoc nomine herba (fortasse nardus Syriaca, inquit *Hard.*) in Commagene proveniens, a qua Commagenum medicamentum denominatur. *Plin.* 29, 3, 13. V. v. seq. ℙ In multis codicibus scribitur *Comagene*, sed male; nam apud Graecos scriptores duplici *μ* scribitur: praeterea prima syllaba longa est, ut patet ex *Juven. l. c.* in v. seq. adde nummos apud *Eckhel. D. N. V. T.* 3. p. 249., in quibus semper est *Κομμαγηνῶν.*

COMMĀGĒNUS, a, um, adj. ad Commagenen pertinens. *Juven.* 6, 550. Armenius, vel Commagenus haruspex. *Plin.* 16, 7, 9. Commagena galla. ℙ *Commageni, orum*, populi Commagenes. *Id.* 29, 3, 13. ℙ *Commagenum medicamentum* a Commagenis inventum, constat adipe anserum, cinnamo, casia, pipere albo, et Commagene herba; obrutis nive vasis, odore jucundo; utilissimum ad perfrictiones, convulsiones, caecos et subitos dolores, omniaque quae acopis curantur: unguentum pariter, et medicamentum. *Id. ib.* et 10, 22, 28. et *Pomp. Dig.* 34, 2. 21.

COMMĀLAXO, as, a. 1. subigere, exercere, maturare. *Varr.* ap. *Non.* 2, 103. Philosophia commalaxat eam partem.

COMMALLĔOLO, as, a. 1. *Hygin. de limit. constit.* p. 196. *Goes.* Quicumque modus limitem excedet, commalleolari debebit, *h. e.* praecidi, secari, ut videtur. Sed alii leg. *commallari*, alii *convallari.* Quidquid illud sit, barbariem sapit.

COMMANDO, is, ansi, ansum, a. 3. commanduco. *Seren. Sammon.* 36, 684. myrti frondes commandere prodest.

COMMANDŪCĀTĬO, onis, f. *διαμάσησις*, actus commanducandi. *Scrib. Compos.* 53. Dolor dentium sedandus commanducatione. Et *Compos.* 104. Commanducatio olivarum contusarum.

COMMANDŪCĀTUS, a, um, part. a *commanduco*, manducatus. *Plin.* 24, 4, 6. Ulcera visco commanducato, et imposito sanari. *Scrib. Compos.* 53. Portulaca commanducata.

COMMANDŪCO, as, avi, atum, a. 1. *διαμασάομαι*, idem quod manduco, mando. *Plin.* 25, 13, 105. Commanducantur et plantaginis radices. *Id.* 24, 4. 6. Quidam commanducantes acinos, expuunt cortices. *Scrib. Compos.* 9. Pyrethri radiculam commanducare. ℙ *Commanducor, aris*, deponentis forma. *Lucil.* ap. *Non.* 2, 98. et 7, 89. ipsum Commanducatur totum complexa, comestque. *Id. ib.* et 2, 422. mediastinum atque bubulcum Commanducatus corrupit. ℙ Part. *Commanducandus* ap. *Scrib. Compos.* 165. Commanducandus pastillus.

COMMĀNĔO, es, n. 2. idem quod maneo. *Macr. Sat.* 6, 8. *ad f.* Qui in domo commanent. Adde *August. Civ. Dei* 22, 8. ℙ *Part. *commanens* ap. *Jul. Val. res gest. Alex. M.* (ed. *A. Majo*) 1, 20. Frequentem commanentium conventiculis. *B. A.*

COMMĀNĬCŪLĀRĬUS. V. COMMANIPULARIUS.

COMMĀNĬPŪLĀRIS, is, m. commilito, qui est ex eodem manipulo. *Tac. H.* 4, 46. Prensare commanipularium pectora. Adde *Inscr.* ap. *Grut.* 521, 9., item aliam ap. *Mur.* 2034, 6., ubi est *commaniplaris.*

COMMĀNĬPŪLĀRĬUS, ii, m. commanipularis. Legitur in *Inscr.* (non tamen optimae notae) ap. *Reines. cl.* 8. *n.* 74., at in eadem ap. *Gud.* 146, 1. legitur mendose *commanicularius.*

COMMĀNĬPŪLĀTĬO, onis, f. societas commanipularium. *Spart. Nig.* 10. Ut tota in expeditione in commanipulatione nemo focum faceret.

COMMĀNĬPŪLO, onis, et

COMMĀNĬPŪLUS, i, m. socius manipularis, miles in eodem manipulo. *Inscr.* ap. *Grut.* 517, 9. et 532, 1. Commanipulus et heres ejus etc. Alia *ib.* 46, 10. Regressi cum commanipulis libentes votum solverunt. *Spart. Nig.* 10. Decem commanipulones securi percuti jussit. ℙ Contracte. *commanipulus* apud eund. *Grut.* 551, 1. Florus commaniplus ejus.

COMMANSUS, a, um, part. a *commando*, commanducatus. *Marcell. Empir.* 8. Radix rutae commansa.

[COMMĀNŬCŬLUS, i, m. idem ac commanipulus. *Inscr.* ap. *Marin. Iscriz. Alb.* p. 200. Centuriones cum commanuculis suis. Pertinet haec inscriptio ad. an. a Chr. n. 205. *F.*]

COMMARCĔO, es, ui, n. 2. marceo, vel langueo, segnis fio. *Ammian.* 17, 10. Bellicosus ante haec, et industrius repente commarcuit. *Id.* 31, 12. Ut miles fervore calefactus aestivo, siccis faucibus commarceret.

COMMARGĪNO, as, a. 1. idem quod margino, margine munio. *Ammian.* 31, 2. Commarginare pontes.

COMMĂRĪTUS, i, m. qui simul maritus est. *Pl. Cas.* 4, 2, 18. Compar, commaritus, villicus.

COMMARTYR, yris, m. *συμμάρτυρ*, socius in martyrio. *Tertull. Anim.* 55. Solos illic commartyres suos vidit.

COMMASCŪLO, as, a. 1. *ἐπισχυρίζω*, quasi dicas masculum ac virilem facere, corroborare. *Appul. Met.* 2. His cognitis animum meum commasculo. Et *Macrob. Sat.* 7, 11. Commasculare frontem.

*COMMASTICATUS, a, um, part. *Macer.* 4, 8. Commasticatae frondes. *B. A.*

COMMASTĬCO, as, a. 1. idem quod mastico. *Aemil. Macer de camomilla* 36. Aegilopas curat, si quis commasticet illam.

COMMĂTĬCUS, a, um, adj. *κομματικός*, brevis, per commata, hoc est incise membratimque conscriptus. *Sid. ep.* 4, 3. Hymnus commaticus, copiosus, dulcis, elatus. *Id. carm.* 23, 450. At si dicat epos, metrumque rhythmis Flectat commaticis, tonante plectro, Mordacem faciat silere Flaccum. *Hieron. Script. eccles.* in *Theotimo.* Veteris eloquentiae breves commaticosque tractatus edidit.

COMMĂTRONA, ae, f. *Tertull. ad uxor.* 2, 8. Dives aliqua est commatronae nomine inflata. Al. leg. rectius *matronae.*

[COMMĂTŪRESCO, is, urui, n. 3. idem ac maturesco. *Colum.* 12, 47. Est et illa probata compositio, ut, cum muria dura pausea alba ubi commaturuerit, omne jus defundatur etc. Ita edidit *Schneiderus* ex *Cod. Sangermanensi* pro *maturuerit*, quod dederat *Gesnerus. F.*]

COMMEĂBĬLIS, le, adj. qui ultro citroque commeat, vel qui facile pertransiri potest. *Arnob.* 2, p. 84. Venae fistulatae, et commeabiles. *Id.* 7. p. 233. Quidquid reciprocos halitus auris comeabilibus ducit.

COMMEĂTĀLIS, le, adj. ad commeatum pertinens. *Commeatalis miles*, teste *Gothofredo*, dicitur is, cui in stipendii partem dantur alimenta ex commeatu, ac alimento publico. Legitur apud *Just. Cod.* 1, 27, 2. §. 9., ubi est qui putat legendum *commeatilis.*

COMMEĂTOR, oris, m. qui hac illac commeat. *Appul Met.* 11. et *Apol. de Mercurio.* Ille superum commeator, et inferum.

COMMEĂTUS, us, m. *στόλος πορευτικὸς*, *διάβημα*, actus commeandi, transitus. *Pl. Mil.* 2, 1, 64. In eo conclavi ego perfodi parietem, qua commeatus esset hinc huic mulieri. (Adde *Stich.* 3, 1, 44.) *Caes. B. G.* 5, 23. Duobus commeatibus exercitum reportare constituit. [*Transport.*] *Pallad.* 1, 3. Fauces commeatum liquidae vocis exercent. ℙ Item ipsae res, quae commeant, v. g. classis. *Suet. Ner.* 20. Qui de novo commeatu Neapolim confluxerant. [*Exposuit de hac re *Casaub.* ad *Suet. Aug.* 98. Adde *Tac. A.* 14, 33. Suetonius Londinium perrexit, cognomento quidem non insigne, sed copia negotiatorum et commeatuum maxime celebre. *Id. ib.* 13, 39. Ut commeatus nostros Pontico mari ac Trapezunte oppido adventan tes, interciperet. *Plin. Pan.* 32, 2. Hic aeternis commeatibus orientem occidentemque connectit.] *Hirt. B. Afr.* 34. Allienus secundum commeatum mittit ad Caesarem. Adde *ib.* 36. ℙ [*Capiendum etiam de jumentis et vehiculis, quae certis intervallis mutantur ad acceleranda itinera principum. *Suet. Tib.* 38. Vehiculis comprehensis, commeatibus per municipia et colonias dispositis. Cf. *Ernest.* ad h. l.] ℙ Saepe sumitur pro facultate et venia, quae datur militibus discedendi ab signis ad certum tempus, [*Urlaub.] *ἐξουσία. Liv.* 3, 46. Dare commeatum alicui. *Vell.* 2, 11. Cum, commeatu petito, Romam venisset. *Tac. A.* 15, 10. Quintam legionem procul habebat, reliquas promiscuis militum commeatibus infirmaverat. *Liv.* 33, 29. Esse in commeatu, *h. e.* abesse ab exercitu. [*Auf Urlaub seyn.] *Ulp. Dig.* 50, 1, 22. Qui liberum commeatum impetraverunt, *h. e.* ubi velint morandi arbitrium, ut ibi exponitur. ℙ Extra rem militarem. *Vell.* 2, 99. Commeatum acquiescendi a continuatione laborum petiit. *Senec. ep.* 54. Longum mihi commeatum dederat mala valetudo: repente me invasit. *Id. praef.* 3. *Quaest. nat. ad f.* Assidua servitus sine intervallo, sine commeatu. [*Ita significat etiam veniam relinquendae aulae. *Suet. Tib.* 72. Commeatu afuturus (de Charicle, medico Tiberii.) Adde *Eund. Claud.* 16. Notavit multos, quod, se inscio, ac sine commeatu, Italia excessissent. *Id. Nero* 35. Senecam ad necem compulit: quamvis saepe commeatum petenti persancte jurasset.] ℙ Pro tempore ipso, quo miles ire, et redire potest, ut et *Festus* in *Remeare* exponit. *Auct. ad Herenn.* 1, 14. Qui ad diem commeatus non venit, quod eum aquae interclusissent. *Paul. Dig.* 49, 16, 14. Commeatus spatium excedere. ℙ Saepissime ponitur pro annona excercitus, vel urbis, vel etiam privatorum, quae aliunde commeando comportatur, *ἐπισιτισμός. Cic. Manil.* 17. Cum ex omnibus provinciis commeatu et privato, et publico prohibebamur. *Caes. B. G.* 3, 23. Commeatibus nostros intercludere instituunt. *Id. ib.* 2, 9. Sustinere commeatus. Et *ib.* 3. 2. Petere commeatum. *Nep. Phoc.* 2. Privare civitatem commeatibus. *Curt.* 4, 2. Commeatum large et hospitaliter adducere. *Pl. Epid.* 3, 2, 7. Importare commeatum in coloniam. *Curt.* 4, 9. Subvehere commeatum. *Id. ib.* 10. Commeatuum copia. [*Tac. *A.* 11, 10. Urbs muro et commeatibus firmata. *Id. ib.* 12, 43. Olim ex Italia legionibus longinquas in provincias commeatus portabantur. *Id. ib.* 50. Parum provisi commeatus.] ℙ In hac significatione saepe ita sumitur pro alimentis, ut frumentum non comprehendat: significat autem cibos et alia usui necessaria, quae secum milites humeris vel jumentis comportant. *Caes. B. G.* 3, 23. Supportare frumentum, et commeatum. *Id. ib.* 6. Frumenti, commeatusque inopia. *Id. ib.* 1. 39. Rei frumentariae, commeatusque causa. *Sall. Jug.* 50. Parati frumentum dare, commeatum portare. Sic *Pl. Mil.* 2, 2, 69. Cibatus, et commeatus. Adde *Inscr.* ap. *Marin. Difesa del Corsini* p. 140. P. Aelio Felicissimo qui Com*meatum* percepit sub Lollio Urbico P*raefecto* Urbi*s*. Hinc apud *Capitol. M. Aurel.* 7. Frumentaria perceptio. ℙ Translate dicitur de aliis rebus. *Pl. Pseud.* 1, 5, 9. Commeatus argentarius. [*i. e. lucrum ex pecunia fenori data factum.]

COMMĔDĬTOR, idem ac meditor *Auct. ad Herenn.* 3, 18. Locos egregie commeditari oportebit. Al. aliter leg. ℙ Est idem exercere, imitari, reddere. *Lucr.* 6, 111. Fragiles sonitus chartarum commeditatur. Sed hic quoque alii aliter.

[COMMEJO, is, a. 3. idem ac mejo. *Commejo lectum*, et *mejo* habet *Charis.* 5, 261. nulla tamen adducta scriptoris Latini auctoritate. *Commejo *κατουρῶ. Gloss. Gr. Lat. F.* et *B. A.*]

COMMĔLĔTANDO, *h. e.* meditando, exercendo, *τῷ μελετᾶν*, usurpatum est ab *Hygino fab.* 165. ubi de Marsya: Tibiis assidue commeletando, sonum suaviorem faciebat. *Cave imiteris.*

COMMEMBRĀTUS, a, um, part. ab inusit. *commembro*, compactus, conjunctus. *Paul. Nolan. ep.* 44. (al. 31.) 4. Commembrata in Domini corpore fidei compago.

COMMĔMĪNI, isti, anom. *διαμέμνημαι*, simul memini, vel idem, quod simplex memini. [*Com in h. v. significat *secum*, *apud animum suum*, sicut in *cognosco*. Respondet *Gr. κατά*. Cf. *Doederlein* 1, 168.] *Cic. Or.* 1, 53. Quem hominem prope nosse, et commeminisse se, ajebat. *Pl. Poen.* 5, 2, 25. Ecquid commeministi Punice? *Ter. Phorm.* 3, 2, 38. Si satis commemini. [*Ov. *Fast.* 3, 792. Itur ad Argeos — Hac, si commemini, praeteritaque die.]

COMMĔMŌRĀBĬLIS, e, adj. dignus commemoratione, memorabilis. *Cic. Marc.* 4. Vir optimus, et commemorabili pietate ac virtute praeditus. *Pl. Pseud.* 1, 5, 111. Pugna clara, et commemorabilis.

COMMĔMŌRĀMENTUM, i, n. *Caecil.* ap. *Non.* 2, 115. Pudebat, credo, commemoramentum stupri. *Front.* (edente iterum Romae *A. Maio.*) p. 224. *de Arione.* Cantare orditur mari et coelo artis suae supremum commemoramentum.

COMMĔMŌRĀTIO, onis, f. *ὑπόμνησις. Cic. Arch.* 11. Non cum vitae tempore esse dimittendam commemorationem nominis nostri. *Ter. Andr.* 1, 1, 16. Istaec commemoratio quasi exprobratio beneficî est. *Cic. Verr.* 2, 1, 39. Verres in assidua commemoratione omnibus omnium flagitiorum fuit. [*Tac. *A.* 13, 3. Liberalium quoque artium commemoratio — pronis animis audita.]

COMMĔMŌRĀTOR, oris, m. qui commemorat. *Tertull. adv. Marcion.* 4, 26. Commemorator, non obliterator vetustatum

*COMMEMORATORIUM, i, n. inventarium. *Ambros. de Off.* 25. Sit nobis vitae majorum disciplinae speculum, non calliditatis commemoratorium. Cf. *Barth. Advers.* 25, 22. *B. A.*

COMMĔMŌRĀTUS, a, um, part. a *commemoro*, memoratus. *Nazar. Paneg. Constant.* 8. Incrementum felicitatis est malorum commemorata depulsio. [*Tac. *A.* 6, 5. Crebrisque ejus officiis commemoratis.]

COMMĔMŌRĀTUS, us, m. commemoratio. *Appul. Florid.* 16. Quibus verbis gratias habiturus sum commemoratu meo? *h. e.* ego commemorando?

COMMĔMŌRO, as, avi, atum, a. 1. *ὑπομνημονεύω*, mentionem facio, dico, narro. *Cic. Senect.* 11. Quid quaque die dixerim, audierim, egerim, commemoro vesperi. *Id. Off.* 3, 6. *a med.* Consulens ei, quam saepe commemoro, humanae societati. *Id. Amic.* 20. Beneficia non debet commemorare, qui contulit. *Id. Or.* 3, 20. Metrodorus, de cujus memoria commemoravit Antonius. *Id. Q. Fr.* 1, 1, 13. Omnes de tua virtute commemorant. *Id. Quint.* 2. Quid hoc iniquius dici, aut commemorari potest? *Ter. Phorm.* 4, 5, 3. Cui dem, quamoberem dem, commemorabo. *Caes. B. C.* 3, 66. Quibusdam de causis, quas commemorari non est necesse. *Ter. Phorm.* 5, 8, 42. Quid ego commemorem singillatim, qualis etc.? ℙ Deponentis forma, *August. enarrat. in Psalm.* 54. Homines malos, quos patitur, commemoratus est. Al. leg. *commemoraturus.* ℙ Part. *Commemorans* ap. *Just.* 14, 2. Refugia salutis suae, et unica praesidia commemorans. *Commemorandus* ap. *Cic. Div. Verr.* 14. O commemoranda judicia!

COMMENDĂBĬLIS, le, adj. qui commendari potest, *ἐπαινετός. Liv.* 42, 5. Perseus multis caeditest, commendabilis merito. *Cobus* infamis, nec ullo commendabilis merito. *Colum.* 5, 6. *sub f.* Densum arbustum commendabile est fructu, et decore. *Trebell. in* XXX. *Tyrann.* 16. Facere aliquem commendabiliorem alicui.

COMMENDĀTĪCĬUS, a, um, adj. *συστατικός*, id, quo quis, vel quid commendatur, ut commendaticiae litterae, *συστατικαὶ ἐπιστολαί. Cic. Fam.* 5, 5. Statueram nullas ad te litteras mittere, nisi commendaticias. ℙ Dicuntur etiam *commendaticiae* absolute. *Augustus* ap. *Macr.* 2, 4. Accipe commendaticias, quia illic neminem nosti. ℙ Scribitur et *commendatitius:* at *commendaticius* praestat, atque ita edidit *Torrent.* ex *Pandect. Florent. Dig.* 41, 1, 65.

COMMENDĀTĬO, onis, f. *σύστασις*, actus commendandi. *Cic. Fam.* 1, 3. Ut intelligat, meam commendationem non vulgarem fuisse. *Id. ib.* 12, 26. Caput est meae commendationis, ne patiare etc. Et *ib.* 13, 32. Ne exaequare videar ambitione quadam commendationes meas. *Suet. Caes.* 75. Dare aliquid alicui ex commendatione alicujus. *Cic. Fam.* 13, 28. Facere aliquid commendatione alicujus. Adde *ib.* 15, 16, 26. 30, 33, 34. etc. *Nep. Alcib.* 1. Tanta erat commendatio oris, atque orationis, ut etc. *Cic. Pis.* 1. Commendatio fumosarum imaginum. *Id. Fl.* 11. famae. *Id. Planc.* 13. naturae. *Id. Or.* 2, 87. oculorum. *Plin.* 15, 3, 4. Olivae oleo suo condiuntur sine arcessita commendatione. ℙ Est item laus, *αἴνεσις*. Sed hae duae notiones eodem fere recidunt. *Cic. Fam.* 1, 7. *a med.* Magna est hominum opinio de te, magna commendatio liberalitatis, magna memoria consulatus tui. *Id. Fin.* 2, 12. Ponere aliquid in prima commendatione, *h. e.* primam laudem ei tribuere. *Plin.* 36, 22, 45. Candor est in commendatione. *Id.* 37, 5, 20. Beryllis summa commendatio in longitudine.

COMMENDĀTĪVUS Casus dictus est a quibusdam casus dandi, quia verbis commendatoriis aptus est. *Prisc.* 5, 670.

COMMENDĀTOR, oris, m. qui commendat. *Plin. ep.* 6, 23. *in f.* Fautor et commendator. Adde *Vopisc. Prob.* 2., *Nazar. Paneg. Constant.* 4. et *Symmach. ep.* 1, 40.

COMMENDĀTORĬUS, a, um, adj. idem quod commendaticius. *Sidon. ep.* 9, 10. Quem litteris non commendatoriis minus, quam refusoriis jam placatus insinuo.

COMMENDĀTRIX, icis, f. quae commendat. *Cic. Leg.* 1, 22. Lex commendatrix virtutum. *Plin. ep.* 8, 20. Terra miraculorum ferax, et commendatrix.

COMMENDĀTUS, a, um, part. a *commendo*, *σύστατος*, commissus, concreditus, depositus. *Cic. Phil.* 11, 9. Commendatus, et commissus. *Id. Dom.* 56. Non modo commissus, verum etiam commendatus. *Id. Rosc. Am.* 39. Commendatus, et concreditus. *Id. Leg.* 2, 9. Sacrum, sacrove commendatum qui clepserit, parricida esto. *Treb.* ad *Cic. Fam.* 11, 16. *in f.* Matrem, meosque tibi commendatos habe. *Cic. ib.* 26. Ceteris rebus habeas eos commendatissimos. *Id. Phil.* 2, 13. Quae res gloriosior? quae commendatior erit memoriae hominum sempiternae? ℙ Item laudatus, in pretio habitus, *ἐπαινετός. Petr. Sat.* 110. Vultus commendatior. *Plin.* 16, 36, 65. Calami commendatiores. *Id.* 35, 18, 58. Commendati honore aliquo litterarum.

COMMENDO, as, avi, atum, a. 1. tradere, committere, deponere, *συνίστημι. Ulp. Dig.* 50, 16, 186. Commendare nihil aliud est, quam deponere. *Just.* 35, 2. Demetrius duos filios apud hospitem cum magno auri pondere commendaverat. *Spart. Pescenn.* 10. Jussit, ne in zonis milites ad bellum aureos, vel argenteos nummos portarent, sed publice commendarent. *Papin. Dig.* 16, 3, 24. Centum nummi, quos hac die commendasti mihi. [*Sil. 15, 541. Commendet semina sulcis.] *Paul. Sentent.* 1. *tit.* 21. Qui corpus ad tempus alicui loco commendatum nudaverit. V. COMMENDATUS. ℙ Translate. *Cic. Fam.* 11, 10. Commendare aliquid litteris. *Id. Or.* 2, 9. aliquid immortalitati. *Id. Fam.* 5, 12. aliquem sempiternae gloriae. *Id. Har. resp.* 7. aliquid auctoritati, fidei, prudentiae alicujus. *Hirt. B. Afr.* 34. se fugae. [*Curt. 9, 3, 5. Sanguine nostro commendare posteritati tuum nomen.] ℙ Est etiam alicui tradere, ut faveat, opituletur, curam habeat, [*empfehlen] quae significatio vel parum, vel nihil a priori differt. *Cic. Fam.* 2, 6. *ad f.* Nunc tibi omnem rem atque causam, meque totum commendo, atque trado. *Id. ad Brut.* 1, 6. Diligentissime commendare aliquem. *Id. Fam.* 7, 29. aliquem de meliore nota. *Id. Q. Fr.* 1, 2, 2. intime aliquem. *Ter. Eun.* 5, 9, 9, se alicui in clientelam, et fidem. Al. aliter leg. *Front. ad amic.* 1, 3. (ed. iterum Romae *A. Maio*) Istae commendantium litterae laudationis munere fungi visae sunt. [*Ov. *Met.* 6, 595. Pan-

dion comitem lacrimis commendat obortis, i. e. lacrimans Tereum obtestatur, ut patris vices praestet. *Tac. A.* 1, 15. Moderante Tiberio, ne plures quam quatuor candidatos commendaret sine repulsa et ambitu designandos. *Hor. Ep.* 1, 18, 76. Qualem commendes, etiam atque etiam adspice. *Plin. Pan.* 35, 2. Principi gratias agere, qui ultionem hominum terrarumque Diis maris commendasset. Hinc dicitur de precibus, quae in alicujus salutem a sacerdotibus vel aliis ad Deos fiunt. *Tac. A.* 4, 17. Pontifices eorumque exemplo ceteri sacerdotes, cum pro incolumitate Principis vota susciperent, Neronem quoque et Drusum iisdem Diis commendavere. *Suet. Dom.* 15. Praenestina fortuna, toto imperii spatio novum annum commendanti, laetam eandemque semper sortem dare assueta, extremo tristissimam reddidit. *Ov. Fast.* 3, 776. Patres, sua pignora, natos Commendant curae numinibusque tuis. De morientibus, qui, quos in vita suos relinquant, fidei curaeque alicujus tradunt. *Prop.* 4, 11, 73. *Ter.* 3, 4, 11. *Suet. Claud.* 46. ℙ Interdum pertinet etiam ad superiores, qui specie liberi arbitrii jussum aliquod inferioribus exequendum proponunt. *Suet. Caes.* 41. Et edebat per libellos, circum tribus missos, scriptura brevi: Caesar, dictator, illi tribui. Commendo vobis illum, et illum, ut vestro suffragio suam dignitatem teneant.] ℙ *Commendare ad aliquem* pro *alicui*, dixit *Hyg. fab.* 3. *extrem.* et 96. Significat autem mittere ad aliquem, ut sub ejus custodia, et tutela sit. ℙ *Commendare* etiam dicuntur ea, quae augent pretium, aut pulcritudinem rei. *Cic. Brut.* 59. *in f.* Nulla re magis commendatur orator, quam verborum splendore et copia. *Plin. ep.* 9, 5. Commendare justitiam suam provincialibus humanitate. *Plin. alter* 36, 6, 9. Marmora commendantur maculis, aut coloribus. *Id.* 23, 9, 81. Myrti semen commanducatum oris odorem commendat. *Gell.* 7, 3. *sub f.* Nunc commendat, nunc objurgat, nunc etc. [**Tac. A.* 6, 15. Facilitate saepius, quam industria commendabatur. *Ov. Fast.* 5, 51. Illa (majestas) datos fasces commendat, eburque curule. *Hor. Ep.* 1, 15, 21. Vinum — Quod me Lucanae juvenem commendet amicae. *Sil.* 5, 278. Vulnus commendat mananti sanguine membra, i. e. pulchriora, venerabiliora facit. Simili fere modo explicat *Drakenb.* ap. *Eund.* 12, 118. Herculeum commendat iter, i. e. laudat, tollit.] ℙ In malam partem pro notare. *Ulp. Dig.* 42, 5, 3. Tutorem fraudulenta conversatio suspectum commendat. ℙ Part. *Commendandus* ap. *Cic. Off.* 3, 10. Cum is, qui morti addictus esset, paucos sibi dies commendandorum suorum causa postulavisset.

COMMENSUS, us, m. congruentia mensurarum, *συμμετρία*. Negat *Plin.* 34, 8, 19. *n.* 6. Graecam vocem *συμμετρία* habere Latinum nomen: *commensum* tamen jam appellaverat *Vitr.*, qui scribit 3, 1. Reliqua membra suos habent commensus proportionis. Et *mox*. Similiter aedium membra convenientissimum debent habere commensuum responsum.

COMMENTĀCŬLA (alii melius *Commotacula* a *motando*, hoc est movendo) virgae, quas flamines portant pergentes ad sacrificium, ut a se homines amoveant. *Festus.* ℙ *Commentaculum* (alii *commotaculum*) genus virgulae, qua in sacrificiis utebantur. *Idem.* Utraque interpretatio ejusdem rei est, idemque significat.

COMMENTĀRIENSIS, is, m. qui commentariis praeest, hoc est libris, in quibus publice aliquid scribitur, *ὑπομνηματογράφος*. Specialiter Commentarienses dicti sunt, qui acta perscribebant, quoties apud Fiscum agebatur, ut apparet ex *Paulo Dig.* 49, 14, 45. ℙ Item qui praeerant carceri, et vinctorum nomina in commentarium referebant, ut patet ex *Cod.* 9. *tit.* 4. qui est De custodia reorum, 4. Horum meminit etiam *Callistr. Dig.* 48. *tit.* 20. qui est De bonis damnatorum, 6. Sic *Firmic. Mathes.* 3, 6. *a med.* Commentarienses, quibus damnatorum cura committitur. ℙ Praeterea enumerantur inter officiales praefecti praetorio Africae a *Justin. Cod.* 1. *tit.* 27. in notitia, quae subjicitur legi primae ejus tituli; et multiplex commentariensium gradus ibi innuitur. ℙ Fuere etiam in militia. *Ascon. in Verr.* 2, 1, 28. Accensus est nomen ordinis, et promotionis in militia: ut nunc dicitur princeps, vel commentariensis, aut corniculariius. Haec enim nomina de legionaria militia sumpta sunt. Ex *Inscr.* quam primus omnium edidit. *Jo. Labusius in Ara antica scop. in Haimburgo* p. 63., quaeque pertinet ad an. a Chr. n. 212., satis constat, in unaquaque legione unum fuisse commentariensem, eumque cornicularii dignitate inferiorem fuisse. V. COMMENTARIUS.

COMMENTĀRIŎLUM, i, n. *ὑπομνημάτιον*, parvum commentarium. *Q. Cic. Petit. cons. in f.* Volo enim hoc commentariolum petitionis haberi omni ratione perfectum. *Cic. Fin.* 4, 4. Neque a commentariolis suis discedere. Adde *Or.* 1, 2. ℙ Masculino gen. *Hieron. ep.* 149. *n.* 1. Qui in sacram Scripturam commentariolos reliquerunt.

COMMENTĀRĬUS, ii, m. et Commentarium, ii, n. *ὑπόμνημα*, liber, in quo res continuate et diligenter, simpliciter tamen, et sine ornamentis, breviter, et quasi per capita describuntur, memoriae gratia: a *commentor*, *aris*. Hinc *Caesar* libros de bellis a se gestis *commentarios* inscripsit, quod nudi essent, omni ornatu orationis, tanquam veste, detracto, ut *Cic. Brut.* 75. scribit. *Isidor. de differ. verb. n.* 86. Inter commentarios et commentaria hoc interest, quod commentarii libri, commentaria volumina dicuntur. Hinc apparet, *commentarius* esse nomen adjectivum modo masculino *liber*, modo neutri *volumen* junctum, quemadmodum videre est etiam infra. *Cic. Brut.* 44. Ipsa illa non est oratio, sed quasi capita rerum, et orationis commentarium paulo plenius. *Id. Fam.* 5, 12. *sub f.* Conficere commentarios rerum omnium. *Varr. L. L.* 5, 9. Ut commentarium indicat vetus anquisitionis M. Sergii. *Suet. Aug.* 64. Referre in commentarios diurnos. [**Id. Tib.* 61. Etsi commentario, quam de vita sua, summatim, breviterque composuit. *Quint. Inst.* 8, 2. p. 673. Commentarii pontificum. (De religione tractabant, sed ab ipso usque Numa erant inchoati, et deinceps alii atque alii ab antiquis pontificibus scripti. *Turneb.*)] *Gell.* 1, 23. Indere aliquid commentario. *Vellej.* 2, 60. Corrumpere commentarios actorum. [**Suet. Cal.* 15. Commentarios ad matris fratrumque suorum causas pertinentes, ne cui postmodum delatori, aut testi, maneret ullus metus, concremavit. *Tac. A.* 13, 43. Compertum sibi, referens, ex commentariis patris sui, nullam cujusquam accusationem ab eo coactam. His locis *commentarii* esse videntur id. q. nos dicimus *Papiere.*] *Senec. ep.* 33. Turpe est seni ex commentario sapere. *Liv.* 39, 47. Senatus quaeri jussit ab eo, ecquem de his rebus commentarium a patre accepisset? Loquitur de Demetrio filio Philippi regis Macedonum, misso legato a patre ad Romanum senatum. ℙ In judiciis *commentarius* est libellus, in quo causae agendae summa capita perscripta sunt. *Senec. prooem. Excerpt. controv.* 3. Sine commentario nunquam dixit: nec hoc commentario contentus erat, in quo nudae res ponunrur. *Cic. Verr.* 2, 5, 21. Recita commentarium. [*Commentarius h. l. id. est. q. nos dicimus *Protokoll*. *Tac. A.* 6, 47. Sed testium interrogationi, tormentis servorum. Macronem praesedisse, commentarii ad senatum missi fereant.] *Quint.* 10, 7. Ciceronis commentarios ad praesens modo tempus aptatos libertus Tiro contraxit. ℙ Est etiam expositio, et interpretatio scriptorum, cum scilicet breviter et nude adnotantur ea, quae expositione indigent. *Gell.* 2, 6. Grammatici, qui commentaria in Virgilium composuerunt. *Id.* 1, 12. In commentariis Labeonis, quae ad duodecim tabulas composuit. Adde *ib.* 21. etc. *Hieronym. in Rufin. n.* 16. Commentarii quid operis habent? Alterius dicta edisserunt, quae obscure scripta sunt, plano sermone manifestant, ut prudens lector judicet, quid verius sit, et quasi bonus trapezita adulterinae monetae pecuniam reprobet. [**Suet. Gramm.* 18. Donec commentario Smyrnae edito, adeo inclaruit.] ℙ Etiam adjective usurpari videtur. *Gell.* 14, 3. Xenophon in libris, quos dictorum atque factorum Socratis commentarios reliquit. ℙ *A commentariis* dicitur, qui commentariis praeest. *Inscr.* ap. *Grut.* 307, 1., 578, 1., 587, 6., 592, 4. et 5. et alibi: et est inter officia domus Augustae. ℙ Etiam in militia fuit *a commentariis* idem ac commentariensis. V. hanc vocem. *Inscr.* ap. *Donat.* 275, 4. M. Apicio T. F. Cam. Tironi 7. Leg. XV. Apollin. evoc., a commen*tariis* custo*diarum*. Is nempe fuit, qui, ut ait *Cic. Verr.* 2, 5, 57., rationem carceris conficit, quo quisque die datus in custodiam, quo mortuus, quo necatus sit.

COMMENTĀTĬO, onis, f. *διανόημα*, actus commentandi, meditatio. *Cic. Or.* 2, 27. Quos locos multa commentatione atque meditatione paratos habere debetis. *Id. Tusc.* 1, 30. *extr.* Tota philosophorum vita commentatio mortis est. ℙ Item ipsa lucubratio commentando confecta. *Id. Or.* 1, 33. Subitam orationem commentatio et cogitatio facile vincit. *Plin.* 6, 17, 21. Seneca, tentata Indiae commentatione etc. *Id.* 28, 1, 2. Exstant Democriti commentationes. *Id.* 8, 16, 17. Commentatio Aristotelis de natura animalium.

COMMENTĀTOR, oris, m. *εὑρετής*, qui commentatur et excogitat aliquid. *Appul. Apol.* Omnium falsorum commentator, omnium simulationum architectus. *Tertull. Resurr. carn.* 33. Nullam parabolam non aut ab ipso invenias edissertatam, aut a commentatore Euangelii praeluminatam, *h. e.* ab eo, qui Euangelium conscripsit. V. *Luc. cap.* 18.

COMMENTĀTUS, a, um, part. a *commento*, *διανοηθείς*, *μεμελετημένος*, meditatus, passive. *Cic. Brut.* 88. Sua et commentata et scripta meminisse. *Q. Cic. ad Tiron. Fam.* 16, 26. Commentata oratio.

COMMENTĬCĬUS et Commentitius, a, um, adj. *ἐπίλωστος*, commentando inventus, excogitatus: tum in bonam, tum in malam partem. *Cic. N. D.* 2, 28. Commenticii et ficti Dii. *Id. Fin.* 5, 30. Nomina nova et commenticia. *Id. Or.* 1, 53. Commenticia civitas Platonis. *Paul. Dig.* 48, 19, 20. Jure commenticio receptum est, *h. e.* novo, recenter constituto. *Suet. Claud.* 21. Commenticia spectacula, *usitatis* opponuntur. *Gell.* 3, 19. Si licet res commenticias dicere. *Cic. N. D.* 1, 8. Futiles et commenticiae sententiae. *Id. ib.* 3, 24. Commenticiarum fabularum reddere rationem. *Id. Rosc. Am.* 15. Crimen commenticium. *Gell.* 12, 1. Commenticiae fraudes.

COMMENTĬOR, iris, dep. 4. fingo, mentior, *ψεύδομαι*. *Divi fratres in quadam epist.* ap. *Ulp. Dig.* 48, 18, 1. *ad f.* Quos habere se, commentitus fuerat. Ita *Torrent.* et *Gothofr.* Al. leg. *commentus*. *Appul. de Deo Socrat.* Si qua commentiatur, redarguere. *Id. Met.* 7. *sub in.* Virum commentitus bonum.

COMMENTO, as. V. in fine v. seq.

COMMENTOR, aris, atus sum, dep. 1. *μελετάω*, *διανοέω*, mente verso, meditor, excogito vel solus, vel cum aliis: a partic. *commentus* verbi *comminiscor*. *Cic. Am.* 2. His proximis Nonis cum in hortos Bruti auguris commentandi causa, ut assolet, venissemus. (loquitur *Cic.* de auguribus, qui statis diebus conveniebant de auguriis aut captis, aut capiendis meditaturi.) *Id. Tusc.* 3, 14. Commentari secum futuras miserias. *Id. Fam.* 4, 6. *sub f.* Te exopto quamprimum videre, et commentemur inter nos, qua ratione nobis traducendum sit hoc tempus. *Id. Phil.* 3, 14. Commentari atque meditari de aliqua re. [**Id. Fam.* 7, 1. Te ipsum, qui multos annos nihil aliud commentaris, docebo profecto, quid sit humaniter vivere.] ℙ Est etiam scribendo componere. *Cic. Rosc. Am.* 29. Commentari orationem in aliquem. *Id. Phil.* 11, 6. Commentari mimos. *Plin. praef. Hist. nat. ad f.* Cato commentans de militari disciplina. *Pl. Poen. prol.* 1. Achillem Aristarchi mihi commentari lubet, *h. e.* scribendo imitari Achillis comoediam ab Aristarcho conscriptam. ℙ Item disputare, *h. e.* quae commentatus fueris, disserere. *Gell.* 1, 9. Neque percontari, neque commentari quae audierat, fas erat. *Cic. Fin.* 5, 25. Satisne videor pro meo jure in vestris auribus commentatus? ℙ Item disputando exponere. *Suet. Gramm.* 2. Carmina diligentius retractare, ac legendo commentandoque etiam ceteris nota facere. ℙ Item cogitando invenire. *Pl. Cas.* 2, 3, 25. Ut cito commentatus est! *scil.* fallaciam. ℙ Olim dictum est etiam *commento*, *as*, teste *Prisc.* 8, 797. *Pl. Men.* 5, 7, 30. Nimis bene ora commentavi, atque ex mea sententia, *h. e.* ora verberibus, quasi commentarium litteris, conscripsi. V. CONSCRIBO et CONSCRIBILLO.

COMMENTOR, oris, m. *εὑρετής*, qui aliquid excogitat, inventor. *Ov. Fast.* 3, 785. Luce sua ludos uvae commentor habebat, *h. e.* Bacchus.

COMMENTUM, i, n. *διανόημα*, *πλάσμα*, *μηχάνημα*, res meditando inventa: a supino verbi *comminiscor*. *Cic. N. D.* 2, 2. Opinionum commenta delet dies, naturae judicia confirmat. *Ter. Andr.* 1, 3, 20. At ipsis commentum placet. *Liv.* 1, 19. Metus Deorum descendere ad animos sine aliquo commento miraculi non posset, *Plin.* 22, 24, 56. Officinarum haec, immo verius avaritiae commenta sunt. *Id.* 35, 13, 47. *commenta terrae* appellat quasdam terrae miras proprietates, et veluti miracula: quasi haec illa cogitando invenerit. Ita enim legit *Hard.* ex MSS. Alii *segmenta*. ℙ In illo *Justin.* 21, 4. Ut religione votorum nefanda commenta tegerentur: *commenta* sunt meditata consilia dominationis occupandae.

COMMENTUS, a, um, part. a *comminiscor*. *Cic. N. D.* 2, 23. Monogrammos Deos, et nihil agentes commentus est Epicurus. *Pl. Amph.* 3, 3, 23. Fac, Amphitruonem advenientem ab aedibus ut abigas quovis pacto: fac, commentus sies, *h. e.* fallacias excogites. Male *Non.* 2, 152. exponit, communitus. ℙ Passive. *Ov. Met.* 6, 565. Dat gemitus fictos, commentaque funera narrat, *h. e.* ficta, excogitata. *Id. A. Am.* 1, 319. Sacra commenta. *eod. sensu. Paul. sentent.* 5, 4. Commenta fraus, *h. e.* excogitata.

COMMĔO, as, avi, atum, n. 1. ultro citro ire, ut *Fest.* exponit in *Remeare*, *διαπορεύομαι*. [**Curt.* 5, 1, 25. Quadrigae inter se occurrentes sine periculo commeare dicuntur.] *Cic. N. D.* 2, 33. Sursum deorsum, ultro citroque commeare. Et *ib.* 3, 12. Commeare retro. *Id. ib.* 2, 19. Sidera ab ortu ad occasum commeantia. *Id. Att.* 8, 9. Crebro illius litterae ab aliis ad nos commeant. [**Tac. A.* 4, 41. Litterarumque magna ex parte se arbitrum fore, cum per milites commearent. *Id. ib*, 13, 38. Commeantibus invicem nuntiis. *Id. ib.* 2, 28. Posse enim, eodem Flacco internuncio, sermones commeare.] *Cic. Manil.* 18. Insula Delos, quo omnes undique cum mercibus commeabant. *Caes. B. G.* 1, 1. Mercatores ad eos saepe commeant. *Plin. ep.* 2, 7. Commeare praeter statuam. *Nep. Eum.* 8. Commeare via aliqua. [**Ter. Hec.* 1, 2, 100. Huc raro in urbem commeat.] *Gell.* 6, 10. E domo sua Megaris Athenas ad Socratem commeabat. *Id.* 17, 11. Spiritus a summo ore in pulmonem, atque inde rursus in os commeat. *Curt.* 4, 4. *ad f.* Commeantes mari libero. *Colum.* 1, 3. Libentius dominus

commeaturus sit, si vexationem viae non reformidet. *Cels. Dig.* 43, 19, 7. Commeare per fundum. [**Tac. A.* 1, 46. An Augustum, fessa aetate, toties in Germanias commeare potuisse.] ℙ Translate. *Cic. Coel.* 16. Cujus in hortos, domum, Bajas jure suo libidines omnium commearent. ℙ Cum accusativo. *Pl. Capt.* 1, 2, 82. Nam meus scruposam victus commeat viam. (V. COMMETO.) *Modestin. Dig.* 48, 10, 27. Qui usus falso diplomate vias commeavit. ℙ Passive impersonaliter. *Ulp. Dig.* 43, 18. *leg. ult. extr.* Si sine ponte commeari non possit. *Id. ib.* 9, 3, 1. Sine periculo per itinera commeari.

*COMMERCATOR, oris, f. *συνέμπορος. Gloss. Lat. Gr. B. A.*

COMMERCĀTUS, a, um, part. activae significationis a *commercor.* ℙ Passive. *Afran.* ap. *Non.* 1, 117. Jucunditatis plus inest in te mihi, Quam commercatis conquisite eduliis.

*COMMERCIARIUS, i, m. *συνωνήτης. Gloss. Lat. Gr. B. A.*

COMMERCĬUM, ii, n. *συνάλλαγμα*, emendi merces, et vendendi invicem jus, ut *Ulp. regular. tit.* 19. definit: item facultas comportandi merces ex uno in alium locum. *Sall. Jug.* 21. Mare magnum, et ignara lingua commercia prohibebant. *Cic. Verr.* 2, 3, 4. In agro Segestano Panormitanis commercium est. *Plin. Pan.* 29. Diversas gentes ita commercio miscuit, ut quod genitum esset usquam, id apud omnes natum esse videretur. ℙ *Commercium alicujus rei* habere dicitur is, qui eam vel alienare, vel acquirere potest. *Cic. Verr.* 2, 4, 59. *extr.* L. Crasso, Q. Scaevolae commercium signorum et tabularum pictarum cum Graecis hominibus non fuit. *Liv.* 43, 5. *ad f.* Ut denorum equorum iis commercium esset, *h. e.* ut denos equos emere possent. Adde *Paul. Dig.* 41, 1, 62. et 30, 1, 39. *in f.* et *Ulp. ib.* 45, 1, 34. Hinc *Impp. Dioclet. et Maxim. Cod.* 8, 51, 10. 11. 12. etc. Res commercio redimere, *h. e.* jure recuperandi. ℙ Pro ipsis rebus, quae commercio distrahuntur. *Plin.* 35, 13, 47. Sabulum portare cum reliquis commerciis militaribus. ℙ Item pro locis, in quibus exercetur. *Id.* 37, 3, 11. *n.* 2. Qui commercia haec et litora peragravit. Adde *Claud. in Eutrop.* 1, 58. ℙ Translate pro usu et consuetudine. *Cic. Tusc.* 5, 23. Habere commercium cum Musis. *Id. Senect.* 12. Voluptas nullum habet cum virtute commercium. *Ov. Trist.* 5, 10, 35. Exercent illi sociae commercia linguae. *Vell.* 2, 65. Commercia epistolarum. *Sil.* 2, 506. culpae. *Curt.* 8, 9. vitiorum. *Liv.* 5, 15. studiorum. *Suet. Claud.* 42. sermonis. *Virg. A.* 10, 532. belli, *h. e.* facultas vicissim redimendi captivos, et vicissim ignoscendi. *Tac. H.* 3, 81. Commercia belli dirimere. *Id. Agr.* 2. Commercium loquendi et audiendi. *Pl. Aul.* 4, 4, 4. Quid tibi mecum est commercii, senex? ℙ De consuetudine stupri. *Id. Truc.* 1, 1, 77. et *Suet. Cal.* 36. et *Val. Max.* 8, 2. *n.* 2. ℙ Exercere commercium strenarum, apud *Suet. Tib.* 34. est strenas, ac munuscula vicissim dare, et accipere. ℙ Usurpatur etiam pro annona, seu commeatu ciborum omnium, qui ad milites sustentandos pertinent. *Plin.* 26, 4, 9. Romani duces primam semper in bellis commerciorum habuere curam. *Front. Strateg.* 2, 5. Certior factus hostem inopem commercio laborare. ℙ Ponitur etiam pro pretio. *Juvenc.* 3, 310. Vel quae digna queunt animae commercia poni? ℙ Antiqui *commircium* scripserunt: sed ea scriptura iis est relinquenda. *Vel. Long. de Orthogr.* p. 2236.

COMMERCOR, aris, atus sum, dep. 1. simul mercor, coemo, *συμπρίαμαι. Pl. Pers.* 4, 9, 12. Qui hic commercaris cives homines liberos. *Sall. Jug.* 70. Commercari arma.

COMMĔRĔO, ēres, rui, eritum, a. 2. *ἀξιοῦμαι*, idem quod mereo: et in malam partem accipitur. *Cic. Or.* 1, 54. Interrogabatur reus, quam quasi aestimationem commeruisse confiteretur. *Ter. Hec.* 4, 2, 4. Nunquam sciens commerui, merito ut caperet odium illam mei. *Ov. Trist.* 2, 4. An semel est poenam commeruisse parum? ℙ Aliquando est committere, admittere. *Pl. Most.* 5, 2, 56. Commerere noxiam. *Id. Merc.* 4, 6, 12. et *Ter. Ph.* 1, 4, 28. culpam in se. *Pl. Epid.* 1, 1, 59. aliquid male in se. ℙ Absolute. *Ov. Fast.* 1, 362. Quid bos, quid placidae commeruistis oves? *Ter. Andr.* 1, 1, 112. Quid commerui, aut peccavi pater? ℙ Est etiam *Commereor, eris, eritus sum* dep. eodem prorsus usu, et significatione. *Ter. Hec.* 3, 5, 36. Nunquam quicquam erga me commerita est, quod nollem, *h. e.* admisit. *Arnob.* 2. p. 93. Coepit Juppiter certo tempore cultus et sacrificia commereri. ℙ Part. *Commeritus* activa significatione. *Pl. Aul.* 4, 10, 8. Me hanc culpam commeritum scio. *Gell.* 1, 6. Commeritus est fidem sedulitatis et veritatis. ℙ Passive. *Pl. Trin.* 1, 1, 4. Amicum concastigabo pro commerita noxia, *h. e.* pro culpa admissa.

COMMĔRĔOR. V. v. praec.

[COMMERGO, is, a. 3. simul mergo. *Not. Tir.* p. 119. Commergit. *F.*]

COMMĔTĬOR, iris, ensus sum, dep. 4. *συμμετρέω*, idem quod metior, vel simul metior. *Colum.* 5, 1. Reperire rationem de commetiendis agris. *Pl. Most.* 3, 3, 8. Omnes porticus sumus commensi. *Cic. Inv.* 1, 26. Commetiri oportet cum tempore negotium.

COMMĒTO, as, n. 1. frequentat. a *commeo. Naev.* ap. *Non.* 2, 163. Cum ad lupam nostram tam multi crebro commetant lupi. *Afran. ib.* Quo tu commetas? *Bentl.* ad *Hor. Sat.* 2, 5, 79. restituendum putat *Ter. Heaut.* 3, 1, 35. Commetare ad mulierculam. Et *Pl. Capt.* 1, 2, 82. Commetare viam scruposam, quod et *Taubman.* viderat. Alii utroque loco *commeare.*

[COMMĪCO, as, n. 1. simul mico. *Not. Tir.* p. 110. Commicat. *F.*]

COMMICTĬLIS, le, adj. a *cum*, et *mingo*, vilis, contemptibilis, quasi qui commingi possit. *Pompon.* ap. *Non.* 2, 109. Servus comicus commictilis.

COMMICTUS, a, um, part. a *commingo*, mingendo conspurcatus. *Commictum coenum* apud *Pl. Pers.* 3, 3, 3. est convicium in hominem vilem ac spurcum. Apud *Catull.* 99, 10. Commicta lupa, *h. e.* scortum vulgatissimum. Alii leg. *Commincta*, ab eodem verbo *commingo*: alii *commixta.*

COMMĪGRĀTĬO, onis, f. *Senec. Cons. ad Helv.* 6. *de stellis.* Aliunde alio commigratio est.

COMMĪGRO, as, avi, atum, n. 1. idem quod migro, vel simul migro, *μετοικέω. Cic. Q. Fr.* 2, 3. *ad f.* In domum tuam commigrabis. *Ter. Ad.* 4, 5, 15. Neque diu huc commigrarunt.

COMMĪLES, litis, m. socius, vel auxiliarius in militia, commilito. *Plin.* 37, 2, 6. Commilitibus singulis HS quinquaginta data. *Hard.* ex MSS. leg. militibus. *Caes. B. C.* 2, 29. Commilitesque nonnulli graviores sermones etc. Ita quaedam editiones, atque in his Aldina 1513. nec improbat *D. Vossius:* sed alii *commilitones:* et *Davis.* suspicatur legendum *comminitantesque. Inscr.* apud *Mur.* 819, 4. L. Heterio Q. F. Gent. Leg. Galbianae Jul. Roscius commiles.

COMMĪLĪTĬUM, ii, n. *συστρατεία*, societas militiae. *Tac. A.* 1, 60. Chauci, cum auxilia pollicerentur, in commilitium asciti. *Plin. ep.* 10, 18. Instructus commilitio tuo, *h. e.* doctus militarem disciplinam, quia tecum militavit. *Quint.* 5, 10. *sub f.* Uti commilitio alicujus, *h. e.* militare simul cum aliquo. *Vell.* 2, 29. Assuetus commilitio prudentissimi ducis. ℙ Translate. *Ov. Pont.* 2, 5. 72. Et commilitii sacra tuenda putas, *h. e.* communionem studiorum. Sic *Appul. Flor. n.* 16. Jura amicitiae a commilitio studiorum inchoata.

COMMĪLĪTO, as, n. 1. simul milito. *Flor.* 3, 5. Luna quasi commilitans, cum a tergo se hostibus praebuisset, umbras suas quasi hostium corpora petebant.

COMMĪLĪTO, onis, m. socius militiae, *συστρατιώτης. Cic. Dejot.* 10. Qui meus in Cilicia miles, in Graecia commilito fuit. *Vell.* 2, 59. Habere aliquem commilitonem belli. *Suet. Caes.* 67. Nec milites eos pro concione, sed blandiori nomine commilitones appellat. Adde *eund. Aug.* 25., *Quint.* 6, 3. *post med.* et *Aur. Vict. Epit.* 1. ℙ Translate ita vocatae ab Elagabalo Imp. meretrices. *Lamprid. Elagab.* 26. Apud eas concionem habuit quasi militarem, dicens eas commilitones.

COMMĪNĀBUNDUS, a, um, adj. comminativus. *Tert. adv. Marc.* 4, 15. Comminabundus nobilibus et superbis.

COMMĪNANS, antis, part. a *comminor*, qui comminatur. *Appul. Met.* 10. Pupillae acre comminantes. Adde *ib.* 6. ℙ Item agens, ducens, a *mino, as. Id. ib.* 7. Gregatim pecua comminantes.

COMMĪNĀTĬO, onis, f. *ἀπειλή. Cic. Or.* 3, 54. Orationis est vel ad usum comminatio, et quasi petitio etc. *Suet. Tib.* 37. Reges comminationibus magis, quam vi repressit. *Liv.* 26, 8. Fabius terreri, et circumagi ad nutus, comminationesque Annibalis flagitiosum ducebat.

COMMĪNĀTĪVUS, a, um, adj. comminandi vim habens. *Tert. adv. Marc.* 2, 25. Non dubitativum, sed comminativum exprimens sensum.

COMMĪNĀTOR, oris, m. *Tert. adv. Gnost.* 9. Ignium comminator.

COMMĪNĀTUS, a, um, part. a *comminor* signif. passivae. *Appul. Met.* 6. Scrupulus comminatae mihi mortis. Adde *ib.* 10.

COMMINGO, is, inxi, ictum, vel inctum, a. 3. mictu aspergo, *Hor. Sat.* 1, 3, 90. Comminxit lectum potus. ℙ Translate. *Catull.* 78, 7. purae impura puellae Suavia comminxit spurca saliva tua. Al. leg. *conjunxit.* ℙ De part. V. COMMICTUS.

COMMĪNĪSCOR, ĕris, mentus sum, dep. 3. excogito, *συμπλάττω, διανοέομαι:* a *con* et *mens*, cum finguntur in mente quae non sunt, ut *Varr. L. L.* 5, 6. docet. Fere in malam partem accipitur. *Cic. N. D.* 2, 23. Epicurus monogrammos Deos, et nihil agentes commentus est. *Auct. ad Herenn.* 2, 8. Confingere, et comminisci aliquid. *Pl. Asin.* 1, 1, 89. Fabricari et comminisci. *Id. Mil.* 2, 2, 71. Reperire et comminisci. *Id. Pseud.* 4, 7, 64. Docte comminisci dolum. *Id. ib.* 2, 3, 23. mendacium. *Id. Bacch.* 4, 9, 58. maledicta. *Id. Aul.* 1, 1, 30. Nec queo comminisci, quid hero dicam meo. Et *ib.* 35. Neque queo comminisci quo pacto celem probrum. *Scrib. in epist. ad C. Jul. Callist.* Cum tam impudenter comminiscantur de eo, *h. e.* perverse fingant, mentiantur. ℙ In bonam partem. *Suet. Claud.* 21. Comminisci novas litteras. [**Adde Eund. Aug.* 30.] *Mela* 1, 12. Phoenices litteras, aliasque etiam artes, maria navibus adire, classe confligere, imperitare gentibus commenti sunt. ℙ *Comminisco* activa positione. *Appul. Met.* 4. Remedium e re nata validum, eo volente, comminiscimus. Est qui legit *comminiscimur.*

COMMĪNISTRO, as, a. 1. idem quod ministro. *Plin.* 28, 8. 27. Extremam fistulam intestini contra ducum, ac potestatum iniquitates comministrant. *Hard.* legit *commonstrant.*

COMMĪNO, as. V. COMMINANS.

COMMĪNOR, aris, atus sum, dep. 1. idem ac minor, vel valde minor, *ἀπειλέω. Liv.* 10, 39. Comminando magis, quam inferendo pugnam, dies absumebatur. *Suet. Caes.* 62. Ut aquilifero moranti cuspide sit comminatus. *Id. ib.* 14. Comminari necem alicui. *Hirt. B. Afr.* 71. Comminari impetum. ℙ Part. *Comminans.* V. suo loco. *Comminandus* ap. *Liv.* 42, 7. Ut qui id ipsum oppugnatione comminanda quaesisset.

COMMĪNŪO, is, ui, ūtum, minutatim frango, *συντρίβω. Cic. Pis.* 38. Illi statuam deturbant, affligunt, comminuunt, dissipant. *Ov. Med. fac.* 72. Utraque (*fabas* et *lupinos*) da nigris comminuenda molis. [**Id. Fast.* 5, 508. Et profert quassas comminuitque faces.] *Petr. fragm. Tragur.* 64. *Burm.* Comminuere vasa crystallina. *Plin.* 11, 37, 68. Testudo rostri acie comminuit omnia. *Id.* 20, 4, 13. Raphani cortices decocti mane poti comminuunt et ejiciunt calculos. *Pl. Rud.* 4, 4, 74. Ego tibi comminuam caput. *Id. Bacch.* 5, 1, 31. Comminuere postes securibus. ℙ Translate. *Id. Boeot.* ap. *Gell.* 3, 3. diem articulatim, *h. e.* in exiguas partes dividere et distribuere. *Cic. Off.* 2, 11. *ad f.* Viriatum Lusitanum C. Laelius fregit et comminuit. *Id. Quint.* 6. Nullum est officium tam sanctum, quod non avaritia comminuere atque violare soleat. *Id. Att.* 4, 3. *sub. f.* Animo dumtaxat vigemus: re familiari comminuti sumus. *Ov. Her.* 3, 134. Comminuere aliquem lacrimis, *h. e.* frangere, vincere. *Id. Met.* 12, 471. nec te natalis origo Comminuit? [*i. e. animum tuam fregit.] *Id. Pont.* 3, 3, 34. Comminuere vires ingenii. *Quint.* 1, 7. Concidere et comminuere ingenia. *Plin. ep.* 9, 2. Frigida negotia, quae simul et avocant animum, et comminuunt. ℙ Si vocis originem spectes, significat idem quod *minuo*, aut *valde minuo.* Quo sensu *Hor. Sat.* 1, 1, 43. immensum argenti pondus et auri Furtim defossa timidum deponere terra? Quod si comminuas, vilem redigatur ad assem.

COMMĪNUS. V. COMINUS.

COMMĪNŪTIM, adv. minutatim. *Apic.* 4, 4. Comminutim concisa. Al. leg. *minutatim.*

COMMĪNŪTUS, a, um, part. a. *comminuo*, minutatim fractus, *συντετριμμένος. Cic. Verr.* 2, 4, 25. Dum armis exercetur, annulus aureus, quem habebat, fractus est et comminutus. *Stat. Silv.* 1, 6, 73. Vitrea comminuta. *Sall. Jug.* 64. Scalae comminutae. *Plin.* 2, 103, 106. Lapis comminutus. ℙ Translate. *Cic. Verr.* 2, 5, 37. Opes civitatis victae, comminutae, et depressae. *Id. Att.* 4, 3. *sub f.* Re familiari comminuti sumus.

COMMIS, is, f. idem ac gummi, *κόμμι. Plin.* 13, 11, 20. Fit et ex sarcocolla commis utilissima pictoribus etc. Sic enim ibi legendum esse, docet *Hard.* ex MSS. omnib. *Scrib. Compos.* 72. Commis Alexandrina. Adde *ib.* 23, 27, 28, 29. etc. ℙ Est etiam mascul. gen. *Id. Compos.* 24. Commis Alexandrini p. XX. ℙ Reperitur et *commi* indeclin. neutr. gen. *Id. ib.* 251. Commi quod vocant etc., aceto dilutum bene facit. ℙ Dicitur etiam *cummis*, et *cummi. Cinna* ap. *Non.* 3, 78. Alpinaque cummi. *Cato R. R.* 69. Cummin pridie in aquam infundito. *Plin.* 24, 9, 37. Arbor exsudat commium modo. *Rhodius* in *Lex. Scrib.* ita legi vult etiam ap. *Cels.* 5, 23. *n.* 3., ubi in editis habetur *cumini:* at *Targa* legit *gummi.*

COMMISCĔO, es, iscui, ixtum, et istum, a. 2. *συμμίγνυμι*, idem quod misceo, vel simul misceo. *Pl. Pers.* 1, 3, 7. Commiscere mulsum. [**Suet. Vitell.* 13. In hac (patina) scarorum jocinora, phasianorum et pavonum cerebella etc. commiscuit. *Virg. Mor.* 114. Atque iterum commiscet opus, mistumque retractat.] *Cic. N. D.* 2, 51. In bestiis commiscendorum corporum mirae libidines. *Scrib. Compos.* 56. Commiscere multa in unum. *Id. ib.* 32. Crocum, psimmithium, commis aqua pluviali commiscentur. Et *ib.* 265. Cera et oleum commiscetur ceteris. *Cato R. R.* 93. Commiscere amurcam cum aqua. [**Suet. Caes.* 81. Libellumque, insidiarum indicem, libellis ceteris commiscuit. *Id. Dom.* 17. Reliquias templo Flaviae gentis clam intulit, cineribusque Juliae commiscuit. *Propert.* 2, 8, 23. Et sua cum miserae commiscuit ossa puellae. Ita *Gr. ὀστέοις ἀναμίξαντες ὀστέα.* Citat

haec verba ex *Luciani Amor. Vulp.*] ℙ Translate. *Cic. Marc.* 2. Nunquam temeritas cum sapientia commiscetur. *Pl. Rud.* 2, 6, 3. Si quis quid cum Neptuno rei commiscuit, *h. e.* navigationi se dedit. *Id. Mil.* 5, 2, 68. Commiscere aliquid consilii cum aliquo. *Auct. ad Herenn.* 4, 35. Jus accusatoris cum jure testimonii. *Senec. ep.* 7. Quo major est populus, cui commiscemur, hoc periculi plus est.

COMMISCĪBĬLIS, le, adj. qui misceri potest. *Tertull. Anim.* 12. Commiscibilis animus.

*COMMISCŪUS, a, um, adj. κοινός. *Gloss. Lat. Gr. B. A.*

COMMĪSĔRĀTĬO, onis, f. κατοίκτισις. *Auct. ad Herenn.* 2, 31. Commiserationem brevem esse oportet: nihil enim lacrima citius arescit. Adde *Cic. Or.* 3, 58.

COMMĪSĔRĔOR, eris, eritus sum, dep. 2. κατοικτίζω, ἐποικτίζομαι, idem quod commiseror. *Gell.* 7, 5. Ut Electra comploret, commisereaturque interitum ejus. Al. leg. *commisereturque*: quod est a *commiseror.* ℙ Passive impersonaliter. *Id.* 16, 19. Navitas precum ejus commiseritum esse illactenus, ut etc.

COMMĪSĔRESCO, is, n. 3. idem quod miserescо, commiseror, ἐποικτίζομαι.. *Ter. Hecyr.* 1, 2, 53. Ita aegre tulit, ut ipsam Bacchidem, si adesset, credo ibi commiseresceret. *Enn.* ap. *Non.* 7, 37. Servos, et nostrum imperium, et fidem Myrmidonum commiserescite.

COMMĪSĔRO, onis, m. qui commiseratur, vel qui commiseratione dignus est. *Tertull. adv. Marc.* 4, 9. Apud illum suum nescio quem συνταλαίπωρον, idest commiseronem. Et *ib.* 36. Commiserones, et coodibiles haeretici.

COMMĪSĔROR, aris, atus sum, dep. 1, κατοικτίζω, idem quod miseror, vel valde miseror, miseratione afficior, conqueror. *Cic. Div. Verr.* 14. Cum commiserari, conqueri coeperit. *Acc.* ap. *Non.* 5, 69. Te commiserabar magis, quam miserabar mei. *Nep. Agesil.* 5. Ut commiseratus sit fortunam Graeciae. ℙ Part. *Commiserans* ap. *Gell.* 5, 14. Leo gemitus edens, et murmura dolorem cruciatumque vulneris commiserantia. *Commiserandus* ap. *Auct. ad Herenn.* 4, 55. *extr.* Haec exornatio plurimum prodest in amplificanda, et commiseranda re.

COMMISSĀTĬO. } V. COMISATIO etc.
COMMISSOR. }

COMMISSĬO, onis, f. verbal. a *committo*, συμβολή, σύναυσις, ut commissio pugnae, commissio ludorum, *Cic. Att.* 15, 26., idest initium pugnae, vel ludi. Sic commissio poetarum: quam *Suet Cal.* 20. vocat certamen. *Plin. ep.* 7, 24. Ludis pantomimi producti in commissione. *Macr. Sat.* 2, 7. Laberius sequenti statim commissione mimo novo interjecit hos versus. ℙ Pro scriptis ipsis, quae in commissionibus edebantur, Graece ἀγωνίσματα, Caligula posuit, cum, Senecam commissiones meras componere, argueret. Notabat enim in eo dicendi genus, quod magis ad pompam et ostentationem, (quod faciunt ii, qui committunt sua opera) quam ad gravitatem comparatum esset. *Suet. Cal.* 53. [*V. *Casaub.* ad h. l.] Adde *eund. Aug.* 89. ℙ Est etiam commissum, peccatum. *Arnob.* 4, 148. Piaculi dicitur contracta esse commissio. [*Commutantur *Commissiones* et Commessationes ap. *Plin. Pan.* 54, 1. ubi vide interpretes.]

COMMISSŌRĬUS, a, um, adj. ut *Lex commissoria*, idest exceptio adjecta contractui, contra quam si alteruter contrahentium commiserit, in multam incurrit, de qua conventum est. *Ulp. Dig.* 18, 3, 4. Si fundus lege commissoria venierit, ut nisi intra certum diem pretium exsolutum sit, inemptus fiat. Dicitur etiam *commissoria* absolute. *Papin.* ap. *Ulp. ib.* Exercere commissoriam. Et ipse *Ulp. ib.* 43, 23, 11. *sub f.* Si forte praedium commissoria venierit.

COMMISSUM, i. n. πλημμέλεια, ἁμάρτημα, facinus admissum, peccatum. Revera adjectivum est, et subauditur *scelus*, *facinus. Ascon. in Verr.* 2, 2, 9. *ad f.* videtur innuere *commissum* proprie dici id, quod contra testatoris voluntatem factum aut non factum ab herede, multa aliqua, poenaque plectitur. Verum saepius latiori significatione usurpatur pro quocumque scelere. *Cic. Leg.* 2, 9. Sacrum commissum. et *Sull.* 26. Commissum audax. *Virg. A.* 1, 140. Post mihi non simili poena commissa luetis. *Stat. Silv.* 5, 5, 5. post poenam liceat commissa fateri. *Hor. Od.* 3, 27, 38. Plorare turpe commissum. *Claud. Rapt. Pros.* 2, 304. Commissa improba. Adde *Pl. Men.* 5, 2, 21. [*Ov. *Fast.* 4, 590. Commissi praemia raptor habet.] ℙ Pro re, quae alicujus fidei, aut silentio committitur. *Cic. Tusc.* 2, 13. Homo propter vim doloris enuncians commissa, prodens conscios. *Hor. Ep.* 1, 18, 38. Commissumque teges et vino tortus, et ira. *Id. Sat.* 1, 3, 95. Prodere commissa. Et *ib.* 4, 84. tacere. *Claud. in I. Cons. Stilich.* 2, 56. negare. [*Nep. *Epam.* 3. In primis commissa celans, quod interdum non minus prodest, quam diserte dicere.] ℙ *Commissum* apud JCtos est id. quod ob vectigal non solutum, vel omissam apud publicanos professionem, fisco vindicatur. Item ipsa adjudicatio fisci. *Suet. Cal.* 4. Vectigalibus indictis, cum per ignorantiam scripturae multa commissa fierent. *Quint. Decl.* 341. Quod quis professus non est apud publicanos, pro commisso tenetur. *Id. ib.* Venire in commissum. *Ulp. Dig.* 39, 4. *tit. qui est* De publicanis, et commissis, 16. In commissum cadere. Et *ib.* Incidere in causam commissi. Et *infra.* Poena commissi. *Paul. ib.* 11. *ad f.* Res, quae commisso vindicanda est, *h. e.* fisco adjudicanda. *Scaevola ib.* 19, 2, 61. *ad f.* Tollere onus navis commisso.

COMMISSŪRA, ae, f. ἁρμογή, junctura, compages. *Cic. N. D.* 2, 55. Ossa mirabilis commissuras habent. Et *ib.* 60. Digitorum molles commissurae. *Id. Univ.* 7. Ut et ipsae secum, et inter se ex commissura jungerentur. *Senec. Ben.* 5, 12. Commissurae nodorum, et morae. Et *ib.* 7, 21. *extr.* Per clostrum, qua se commissura laxaverat, denarios inseruit. *Id. Q. N.* 2, 6. Commissura lapidum. *Scrib. Compos.* 196. dentium. *Lucil.* ap. *Non.* 11, 46. rimarum. *Plin.* 16, 36, 64. navium. *Id.* 17, 10, 11. nucum. *Id.* 35, 5, 12. et *Senec. Q. N.* 1, 3. *ante med.* colorum, *h. e.* ubi unus color in pictura alteri committitur. V. HARMOGE. *Cato R. R.* 135. funis, *h. e.* nodus ad capita funis, ne dissolvatur. *Colum. Arbor.* 26. *ad f.* insitionis. ℙ Commissura Piscium, ap. *Plin.* 18, 31, 74. est nodus, quo Pisces signum coeleste invicem nectuntur. V. NODUS. ℙ Translate. *Quint.* 9, 4. Consonantes, quae sunt asperiores, in commissura verborum rixantur. *Id.* 7, 10. *ad f.* Sensus inter se juncti atque ita cohaerentes, ne commissura pelluceat. (*Pers.* eadem translatione eandem sententiam expressit 1, 64. V. JUNCTURA.) *Id.* 12, 9. Commissurae orationis hiantes.

COMMISSŪRĀLIS, le, adj. ad commissuram pertinens. *Veg. Vet.* 2, 13. Loci ossuosi, et commissurales.

COMMISSUS, a, um, part. a *committo*, συντεθείς, conjunctus. *Ov. Her.* 2, 31. Commissa dextera dextrae. [*Id. Met.* 4, 369. Commissaque corpore toto Sicut inhaerebat. *Id. ib.* 580. Commissa in unum crura. *Id. ib.* 6, 178. Fidibusque mei commissa mariti moenia, i. e. constructa.] *Virg. A.* 3, 428. pistrix Delphinum caudas utero commissa luporum. *Cels.* 8, 1. Medulla spinae commissa cerebro. *Senec. Herc. Oet.* 1697. Nox commissa, *h. e.* gemina, conjuncta alteri nocti. *Quint. praef.* 7. Dispositio res in ordinem digestas, atque inter se commissas devincit. *Virg. A.* 9, 675. Porta commissa i. e. clausa. *Front. Strateg.* 1, 5. Relicto buccinatore, qui vigilias divideret, et quarta vigilia commissa, eum sequeretur. ℙ Item in contentionem, aut certamen deductus. (V. COMMITTO.) *Prop.* 4, 4, 57. Commissas acies ego possum solvere. *Cic. Cat.* 3, 3. Pugna commissa. *Suet. Caes.* 39. Commissi pedites, elephanti, equites. *Virg. A.* 5, 113. Et tuba commissos medio canit aggere ludos. *Juven.* 7, 10. Et vendas potius, commissa quod auctio vendit, *h. e.* quae est veluti certamen inter praeconem, et licitatores, quin et inter licitatores ipsos. [*Unde metaphora petita in rebus venereis. *Propert.* 4, 7, 19. Saepe Venus trivio commissa et pectore mixto Fecerunt tepidas pallia nostra vias.] ℙ Item factus, patratus. *Cic. Fam.* 3, 10. Commissum facinus confiteri. *Virg. A.* 6, 569. Piacula commissa apud Superos.. *Suet. Aug.* 69. Adulteria commissa. ℙ Item concreditus. *Cic. Dom.* 1. Salus, vita, libertas, arae, foci vestrae sapientiae, fidei, potestati commissa et credita. *Id. Verr.* 2, 5, 14. Honor non solum datus, sed etiam creditus ac commissus. [*Virg. A.* 10, 156. Gens Lydia externo commissa duci. *Prop.* 1, 10, 12. Accipe commissae praemia laetitiae, i. e. nobiscum communicatae.] V. COMMISSUM. ℙ Item fisco vel cuicumque alteri vindicatus propter aliquam conditionem violatam. *Cic. Verr.* 2, 1, 10. Hereditas Veneri Erycinae commissa. *Id. Fam.* 13, 56. Hypothecae commissae, *h. e.* quae in potestatem creditoris veniunt ob omissionem solutionis ad diem dictam. *Id. Flacc.* 21. Fiducia commissa. V. FIDUCIA. *Paul. Dig.* 39, 4, 11. Merces commissae. *Ulp. ib.* 39, 14, 6. Mancipium commissum. V. COMMISSUM. ℙ Hinc *poena commissa* ap. *Cic. Verr.* 2, 3, 12., *h. e.* quae debetur. Sic *devotio capitis convicta et commissa* ap. *eund. Dom.* 57., *h. e.* quae, impleta conditione, perfecta est. ℙ *Lex commissa* ap. *Ulp. Dig.* 18, 3, 4. est, quae robur suum habere coepit. Sic *edictum commissum* ap. *eund. ib.* 37, 4, 8. et 10.

COMMISTUS. V. COMMIXTUS.

COMMĪTĪGO, as, avi, atum, a. 1. tundendo mollem seu mitem reddo. *Ter. Eun.* 5, 8, 4. Utinam tibi commitigari videam sandalio caput. [*V. *Ruhnken. Dictata* ad *h. l.*] *Donatus* interpretatur *tundendo deprimi*, *atque deponi.* Alii exponunt *comminui*, *frangi*, praesertim si *Voss.* audias, qui in *Etymol.* vocem *mitis* a Graeco μειοῦν, *minuere* derivari censet. Sed V. MITIGO.]

COMMITTO, is, isi, issum, a. 3. συντίθημι, συμβάλλω, συνάπτω, simul mitto, jungo. *Cels.* 7, 19. Suturis oras vulneris inter se committere. *Id.* 8, 1. Suturae calvariae in unguem committuntur. *Id. ib.* Costae committuntur cum osse pectoris. *Curt.* 4, 2. Moles, quae urbem continenti committeret. [*Ov. *Met.* 12, 315. Qua naris fronti committitur. 478. Qua vir equo commissus erat.] *Ov. Amor.* 1, 13, 46. *de Jove.* Commisit noctes in sua vota duas. ℙ Translate. *Virg. A.* 12, 60. manum committere Teucris. *African. Dig.* 45, 1, 63. Utra prius conditio exstiterit, stipulatio committitur, *h. e.* contrahitur, firmatur, concluditur. ℙ Est etiam mittere, conjicere. *Cic. Rosc. Am.* 23. Committere se in conclave. *Id. Verr.* 2, 4, 11. se in conspectum populi Romani. [*Suet. *Nero* 26. quare nunquam postea se publico, illud horae, sine tribunis commisit.] ℙ Item facere. *Cic. Rosc. Am.* 5. Judicium inter sicarios hoc primum committitur. *Curt.* 9, 4. Committere, aut differre obsidionem. ℙ In hac significatione saepius in malam partem sumitur. *Cic. Off.* 2, 14. Committere, ut accusator nominere. *Id. Fam.* 3, 9. *ad f.* Non est meum committere, ut negligens videar. *Liv.* 5, 46· Caedicius negare, se commissurum, cur etc. ℙ Cum infinito. *Colum.* 4, 2. Hoc cum saepius bubulci fieri vident, non committunt scamna facere. *Ov. Met.* 9, 630. Cum pigeat tentasse, libet tentare: modumque Exit, et infelix committit saepe repelli. ℙ Saepissime est patrare. *Cic. Div. Verr.* 11. Quae tu commisisti, Verri crimini daturus sum. *Id. Verr.* 2, 1, 2. Multa in Deos impie nefarieque committere. *Id. Brut.* 61. Committere flagitium. *Sallust. orat.* 2. *ad Caesar.* facinus. *Quint.* 7, 3. adulterium. Et *ib.* 4. *extrem.* caedem. *Ulp. Dig.* 39, 2, 15. *in f.* damnum. *Id. ib.* 44, 7, 24. furtum vel injuriam. [*Suet. *Cal.* 23. Praedicabat autem, matrem suam ex incesto, quod Augustus cum Julia filia commisisset, procreatam.] ℙ *Committere in*, vel *contra legem*, aut *committere lege* dicuntur ii, qui aliquid contra legem faciunt, ex quo obnoxii fiunt poenae lege statutae. *Cic. Brut.* 12. *extr.* Isocrates, quasi committeret contra legem, saepe in judicium vocatus est. *Varr. R. R.* 2, 1. *post med.* Greges ad publicanum profitentur: ne si inscriptum pecus paverint, lege censoria committant. *Marcell. Dig.* 48, 10, 10. et *Papinian. ib.* 48, 5, 39. Committere in legem. Sic *Pomp. ib.* 34, 3, 8. adversus testamentum. *Paul. ib.* 17, 2, 65. in Pro socio actionem. ℙ *Committere poenam*, vel *in poenam* est legem violando poenae lege statutae obnoxium fieri. *Cic. Cluent.* 37. Committere multam. *Quint.* 7, 4. poenam. *Cajus Dig.* 2, 2, 4. in poenam edicti. *Quint.* simili ratione *committere discrimen* dixit, *h. e.* quidpiam facere, ex quo in discrimen adducaris. ℙ Apud JCtos *committere edictum*, *stipulationem* dicitur is, qui facit aliquid, ex quo edictum, aut stipulatio vim habet, atque obligat. *Ulp. Dig.* 37, 4. 3, 8. et 10. et *Paul. ib.* 11. et *ib.* 24, 3, 56. et alibi saepe. ℙ Aliquando idem est ac fisco vindicari. *Paul. Dig.* 3, 5, 12. Periculum erat, ne praedia in publicum committerentur. V. COMMISSUS. ℙ Frequenter ponitur pro dare, tradere, concredere, et dicitur de iis rebus, quae dubium eventum habere possunt. *Colum.* 2, 8. Committere semen solo. *Plin.* 36, 22, 50. aliquid coelo. *Cels.* 6, 18. *n.* 2. ulcus frigori. *Id.* 1, 2. *extr.* se labori. *Cic. Att.* 15, 11. Auctor non sum, ut te urbi committas. *Id. Rosc. Am.* 42. *extr.* Quae posita sunt in suspicionibus, ea vestris ingeniis, conjecturaeque committo. *Id. Dom.* 19. Committere se populo. *Id. Att.* 4, 1. *ad f.* aliquid epistolae. [*Ov. *Met.* 9, 601. Et tamen ipsa loqui, nec me committere cerae Debueram, praesensque meos aperire furores. *Id. ib.* 587. Quid, quae celanda fuerunt, Tam cito commisi properatis verba tabellis?] *Id. Fam.* 16, 4. et 12. *Phil.* 10. se navigationi aut viae. [*Ov. *Met.* 8, 551. Nec te committe undis.] *Id. Att.* 1, 13, et *Manil.* 11. se periculo. *Id. Att.* 9, 6. timidius se fortunae. *Id. Acad.* 4, 21. se in praecipitem locum. *Liv.* 4, 27. rem in casum ancipitis eventus. *Id.* 28, 18. *ad f.* se in hostilem terram, in potestatem regiam, in fidem inexpertam. *Id.* 7, 26. *ad f.* se in aciem. *Id.* 8, 32. rempubl. in discrimen. [*Caes. *B. C.* 3, 74. Rem proelio committere. *Suet. Dom.* 6. Cui belli summam commiserat. *Ov. Met.* 10, 393. Ut sibi committat, quidquid dolet.] *Cic. Q. Fr.* 1, 1, 9. et credere aliquem fidei et potestati alicujus. *Ter. Eun.* 5, 2, 47. Commendare, et committere se fidei alicujus. *Id. Andr.* 1, 5, 6. gnatam suam in uxorem alicui. *Just.* 2, 12. salutem navibus. *Appul. Met.* 7. divitias publica custodela, *h. e.* publice custodiendas, ubi notandus ablativus pro dativo. [*Suet. *Aug.* 28. Reputans illam (rempublicam) plurium arbitrio temere committi. Dicitur etiam de animalibus. *Ov. Met.* 11, 73. Utque suum laqueis, quos callidus abdidit auceps, Crus ubi commisit volucris.] ℙ Est item *committere*, duos pluresve in certamen conjicere, ut cum exercitus congrediuntur, vel cum in ludis exercitationes, et ludicra specfacula eduntur. Et primo quidem significat certamen incipere, ut ap. *Nep. Milt.* 6., *Flor.* 2, 15. et *Justin.* 2, 12. Deinde simpliciter

ponitur pro pugnare etc. Hinc committere pugnam, proelium, ludos, rixam, naumachiam, quadrigas etc. ap. *Caes.*, *Cic.*, *Liv.*, *Nepot.*, *Tac.*, *Suet.* et alios passim. Quin *Eutrop.* absolute *committere* dixit pro *committere pugnam:* ut 5, 6. Contra quem Sulla iterum commisit. Et *ib.* 9, 24. Parva manu cum copiosissimo hoste commisit. Sic *Ulp. Dig.* 9, 1, 1. Cum arietes vel boves commisissent, et alter alterum occidisset. [*Ov. Met.* 5, 307. Tali committunt proelia voce, i. e. provocant ad certamen. *Id. ib.* 6, 448. Committitur sermo, i. e. initium fit colloquii. *Sil.* 13, 155. Committere Martem, i. e. pugnam inire.] ℙ *Committere proscriptionem*, h. e. incipere. *Vell.* 2, 64. *in f.* Tribuni sanguine commissa proscriptio; Ciceronis, vel satiato Antonio, poena finita. ℙ Committere bellum. *Liv.* 31, 28. Hac satis felici expeditione bello commisso etc. Sic obsidionem committere, *Curt.* 9, 4. ℙ Poetae quoque et oratores *committi* dicuntur, cum ad ingenii certamen descendunt, vel eorum scripta invicem comparantur. *Juven.* 6, 435. Committit vates, et comparat inde Maronem etc. *Suet. Gramm.* 17. Ad exercitanda discentium ingenia, aequales inter se committere solebat. Adde *Mart.* 7, 24. ℙ Ipsi quoque auctores *committere* dicuntur opera sua, cum ea recitant: quia nimirum in discrimen famae veniunt. *Suet. Claud.* 41. Historiam in adolescentia scribere aggressus est: et cum primum frequenti auditorio commisisset, aegre perlegit. ℙ Generatim quicumque aliquos invicem provocat, eleganter *committere* dicitur. *Suet. Cal.* 56. Nec cessavit criminari alterum alteri, atque inter se omnes committere. Adde *Mart.* 8, 43. ℙ *Commissit* pro *commiserit* quidam leg. ap. *Phaedr.* 1, 14. ℙ Part. *Committens* ap. *Claud. VI. Cons. Honor.* 221. Et duplici lucro committens proelia. ℙ *Committendus* ap. *Cic. Att.* 10, 2. Fortunae sunt committenda omnia.

[COMMIXTIM et Commistim, adv. idem ac mixtim. Translate. *Modest. Dig.* 27, 1, 2. §. 9. Qui habet commixtim tres curatorias, et tres tutelas. *F.*]

COMMIXTĬO et Commistio, onis, f. *σύμμιξις*, idem ac mixtio. *Appul. Apol.* Quorum moderatus usus salutaris, sed commixtio, vel quantitas noxia est. Adde *Marcell. Empir.* 8. **Gloss. Vet.* Commixtio, *χύμα. B. A.*

COMMIXTŪRA. V. COMISTURA.

COMMIXTUS et Commistus, a, um, partic. a *commisceo*, idem ac mixtus, *συμμιχθείς. Hor. Sat.* 1, 10, 24. Chio nota commixta Falerni. *Pl. Most.* 1, 1, 40. Canis capro commixta. *Lucr.* 6, 1157. Querela commixta gemitu. *Virg. A.* 3, 633. Frusta commixta mero cruento. *Id. G.* 4, 499. Fumus commixtus in auras. *Id. A.* 12, 835. Teucri commixti corpore tanto, *h. e.* mixti in unum cum tanto populo. [**Id. ib.* 618. Commixtus clamor. *Id. ib.* 8, 255. Glomeratque sub antro Famigeram noctem commixtis igne tenebris.] ℙ Commixtum, i, res mixtae. *Cato R. R.* 93. Amurcam cum aqua commisceto aequas partes: deinde ad oleam circumfundito. Ad arborem maximam, amphoram unam commixti sat est.

COMMOBĬLIS, le, adj. facile movens. *Coel. Aur Acut.* 2, 9. Lux commobilis corporis, *h. e.* commovens corpus.

**COMMODATARIUS*, i, m. cui aliquid commodatum est. V. §. 2. *Inst. quib. mod. contr. oblig. B. A.* [*V. quae de hoc vocabulo et sim. disputat *Duk. Lat. Ict. Vett.* 446.]

COMMODĀTĬO, onis, f. *χρῆσις*, actus commodandi. *Appul. Trismeg.* Communicationes, commodationes alternae: qui est humanitatis inter se firmissimus nexus.

COMMODĀTOR, oris, m. qui commodat, *χρήστης. Paul. Dig.* 47, 2, 55. Si servus commodatoris rem surripuerit. Adde *Ulp. ib.* 13, 6, 7. et 47, 2, 14.

COMMODĀTUS, a, um, part. a *commodo*, utendus concessus. *Ulp. Dig.* 13, 6. *tit. qui inscribitur* Commodati, 3. Si reddita quidem sit res commodata, sed deterior reddita. ℙ Translate. *Cic. Marc.* 6. Ut haec a virtute donata, cetera a fortuna commodata esse videantur. *Senec. Consol. ad Marc.* 13. *a med.* Commodati filii, *h. e.* in adoptionem dati. V. *Liv.* 45, 40. *sub f.* ℙ *Commodatum, i*, n. dicitur res ipsa commodata. *Ulp. l. c.* 5. Si, ut certo loco reddatur commodatum, convenit. *Id. ib.* Commodatum accipere. Et *ib.* Rogare commodatum. ℙ Item contractus, quo quid alicui utendum conceditur. *Ulp. ib.* 1. Teneri actione commodati. *Paul. ib.* 2. Dare actionem commodati in aliquem. *Ulp. c. l.* 5. Teneri commodati. Et *ib.* Agere commodati.

COMMODE, adv. *εὐαφῶς*, cum modo, apte, ad rem. *Cic. Rosc. Am.* 4. Neque satis me commode dicere posse intelligo. Nam commoditati ingenium est impedimento. *Id. Or.* 1, 54. Oratio commode scripta. *Id. Verr.* 2, 4, 43. *in f.* Facete et commode dicere. *Id. Fam.* 11, 16. Si satis scite, et commode tempus ad te cepit adeundi. *Pl. fragm.* ap. *Gell.* 18, 12. Quid est hoc? rugat pallium: amictus non sum commode. [**Suet. Aug.* 99. Ecquid iis videretur mimum vitae commode transegisse.] ℙ Item opportune, commodum, *εὐκαίρως. Cic. Att.* 16, 6. Magis commode, quam strenue navigavi. *Pl. Trin.* 2, 3, 9. Commode ipse exit Lesbonicus. Adde *Hor. Sat.* 2, 2, 91. ℙ *Commode cum* idem est, quod *commodum cum. Cic. Att.* 8, 12. Emerseram commode ex Antiati, cum in me incurrit etc. Adde *Verr.* 2, 3, 25. ℙ Item generatim bene, recte, *καλῶς. Plin. ep.* 3, 20. *sub f.* Ecquid commode vales? *Cic. Acad.* 1, 4. Videre satisne ea commode dici possint Latine. *Id. Agr.* 3. *init.* Commodius fecissent tribuni pleb. si, etc. *Id. Att.* 11, 7. *ad f.* Quod litteras, quibus putas opus esse, curas dandas, facis commode. *Id. Fam.* 14, 7. Commodissime esse in aliquo loco. [**Ter. Andr.* 3, 1, 17. Non sat commode Divisa sunt temporibus tibi Dave haec. *Id. Heaut. prol. v.* 14. Quantum ille potuit cogitare commode. *Id. Hec.* 1, 2, 33. Nunquam tam dices commode.] *Pl. Cas.* 5, 1, 1. Accipere aliquem bene et commode. *Nep. praef*, Commode saltare. *Plin. ep.* 5, 29. et *ep.* 9, 34. legere. *Cels.* 4, 12. Commode facit cyatho lactis cyathus aquae mixtus, et sic datus. *Caes. B. G.* 6, 19. Commodius administrare rempubl. *Gell.* 19, 5. Bibliotheca satis commode instructa libris. *Cic. Verr.* 2, 3, 58. Minus commode audire, *h. e.* minus bene. ℙ Item moderate, humaniter, comiter. *Pl. Poen.* 1, 2, 139. Aliquid huic responde, amabo, commode, ne incommodus nobis sit. Adde *Ter. Heaut.* 3, 2, 48. ℙ Item convenienter. *Gell.* 9, 9. Nausicaa recte atque commode confertur cum Diana venante, etc. nequaquam autem conveniens Virgilius fecit etc. [**Quint. Inst.* 6, 3. p. 561. Adjuvant urbanitatem et versus commode positi, seu toti ut sunt.]

COMMODĬĀNUS, a, um, adj. ad Commodum Imp. R. pertinens, ut Commodiana colonia. *Lampr. Comm.* 8. Commodiani horti, *Spart. Nig.* 6. Thermae Commodianae, *Inscr. vet. in antiq. Benev. cl.* 5. *n.* 7. Hercules Commodianus, *in nummis* ap. *Eckhel. D. N. V. T.* 7. p. 125., quia Commodus. teste *Lampr. Comm.* 8., Herculem se putari et coli passus est.

COMMODĬĀNUS, Afer, ut nonnulli putant, vel ut alii, Romanus, fuit poeta Christianus, floruitque saeculo Christi IV. sub initium: quamquam non desunt, qui antiquiorem ei aetatem tribuunt. Scripsit *adversus Gentium Deos pro Christiana disciplina Instructiones*, versibus quidem, sed nulla ratione habita quantitatis syllabarum; Latinitate vero semibarbara, et vel illo saeculo indigna.

COMMODĬTAS, atis, f. concinnitas, convenientia. *Suet. Aug.* 79. *ad f.* Staturam habuit brevem, sed quae commoditate et aequitate membrorum occuleretur. ℙ Translate. *Auct. ad Her.* 1, 1. Non parum habet in se fructus copia dicendi, et commoditas orationis. Adde locum *Cic. Rosc. Am.* in V. COMMODE. [*His locis commoditas ad elegantiam orationis et dexteritatem dicendi ab ingenio ortam pertinet. V. *Ernest. lex. techn. lat. rhetor.* p. 67. sq.] ℙ Item opportunitas, facilitas. *Pl. Men.* 1, 2, 36. Commoditatis omnes articulos scio. *Cic. Inv.* 2, 12. In loco opportunitas, in tempore longinquitas, in occasione commoditas ad faciendum idonea consideranda est. ℙ Item utilitas, commodum, *ὠφέλεια. Cic. Amic.* 7. Plurimas et maximas commoditates amicitia continet. *Id. Off.* 2, 4. Percipere fructum aut commoditatem ex aliqua re. *Id. N. D.* 3, 36. Commoditas et prosperitas vitae. ℙ Item moderatio, liberalitas, indulgentia, facilitas. [*beneficium.] *Ter. Adelph.* 4, 5, 77. Magnam mihi injecit sua commoditate curam, ne etc. V. integr. loc. [**Id. Phorm.* 5, 6, 1. Quantis commoditatibus hero meo hunc onerastis diem? *Pl. Mil.* 4, 9, 6. Cumulate commoditate, i. e. in quo omnia sunt commoda, in quo omnia placent.] Sic *Stat. Caecil.* ap. *Cic. N. D.* 3, 29. Omnes meos dolos, fallacias, praestigias praestrinxit commoditas patris. ℙ *Mea commoditas* ap. *Pl. Epid.* 5, 1, 8., *Men.* 1, 2, 28. et *Poen.* 1, 3, 12. est appellatio hominis commodum aliquod alteri afferentis.

COMMODĬUS, a, um, adj. ad Commodum R. Imp. pertinens, ut Nonae Commodiae apud *Lampr. Comm.* 12. *h. e.* mensis Augusti, quem *Commodum* appellari a nomine suo is jusserat, ut *Id. ib.* 11. narrat.

COMMODO, adv. *εὐκαίρως*, idem quod commodum, vel commode. *Pl. Mil.* 4, 4, 61. Ecce autem commodo aperitur foris. [**Lindm.* legit commodum.] *Id. Frivol.* ap. *Charis.* 2, 274. Commodo dictitemus *Charis.* ibi loquitur de adverbiis in *e*, et *o* simul desinentibus.

COMMODO, as, avi, atum, a. 1. *συνωφελέω, χιχράω*, do, praebeo, benigne facio concedendo alicui aliquid. *Pl. Rud.* 2, 4, 21. *Ampel.* Cur tu aquam gravare, amabo, quam hostis hosti commodat? *Sceparn.* Cur tu operam gravare mihi, quam civis civi commodat? *Id. Pers.* 2, 3, 2. Commodare alicui opes, spes, bonas copias. *Cic. Fam.* 13, 48. Quibus tu quaecumque commodaris, erunt mihi gratissima. *Plin. ep.* 2, 11. Commodare operam suam alicui ad aliquid. *Hor. Ep.* 1, 1, 40. aurem patientem culturae. *Tac. Agr.* 19. Parvis peccatis veniam, magnis severitatem. *Cic. Off.* 1, 16. *a med.* Ut quidquid sine detrimento possit commodari, id tribuatur vel ignoto. ℙ Et cum solo dativo eleganter. *Cic. Fam.* 13, 32. Peto a te, ut his, omnibus in rebus, quantum tua fides dignitasque patietur, commodes. Et *ib.* 35. Peto a te, ut omnibus rebus, quod sine molestia tua facere possis, ei commodes. Et *ib.* 37. Peto a te, ut tantum ei commodes in hac re, quantum etc. Adde *ib.* 54. et *Fin.* 2, 35. ℙ Specialiter significat dare aliquid utendum ad tempus sine mercede, et dicitur fere de iis rebus, quae eaedem reddantur, ut JCti ex *Cajo Dig.* 44, 7, 1. definiunt. *Auct. ad Her.* 4, 51. Commodare alicui aedes ad nuptias. ℙ Hanc tamen regulam Latini scriptores non servare creduntur. *Phaedr.* 1, 17. Calumniator ab ove cum peteret canis, Quem commodasse panem se contenderet. Al. leg. *commendasse*, *h. e.* deposuisse. V. COMMENDO. Addunt quidam locum *Cic. Coel.* 13. Quae si se aurum Coelio commodasse non dicit etc., sed ibi de auro facto sermo est, ut *ib.* 21. plane colligitur; non de pecunia. Item *Verr.* 2, 4, 9. Tritici modium LX. millia publice commodasti. Ita enim quidam Lexicographi referunt. Sed *Cic.* solum dicit, *At publice commodasti*, *h. e.* commodo civitatis Messanae consuluisti, remittendo tritici modium LX. millia, quae empta populo R. Mamertini dare debebant. Addunt etiam verba *Pl. Asin.* 3, 3, 135. sed in his non *commodo*, *as*, sed *commodus* adj. habetur. V. COMMODUS. ℙ Translate. *Petr. Sat.* 111. Commodare lacrimas lugenti. *Tac. Agr.* 32. Britanni dominationi alienae sanguinem commodantes. *Liv.* 34, 12. Commodare aliis vires suas. *Jabolen. Dig.* 38, 5, 12. alicui fidem suam. *Vell.* 2, 70. *ad f.* manum morituro. *Senec. ep.* 8. candidato vocem et manum. *Ascon. in Div. Verr.* 4. Advocatus commodat praesentiam suam amico. *Ov. Amor.* 1, 8, 86. Commodat illusis numina surda Venus. *Stat. Th.* 4, 75. Commodare alicui iras. *Senec. Med.* 907. alicui scelera, *h. e.* admittere in gratiam alicujus. ℙ Ponitur et pro accommodare. [**Plin. Pan.* 71, 6. Quippe cum orationi oculos, vocem, manum commodares.] *Cato R. R.* 135. *in f.* Trapetum ubi arvectum erit, ubi statues, ibi et commodato, concinnatoque. *Quint.* 11, 3. Commodare manum ad verba, *de gestu loquitur.* Vetus quidam Codex habet *accommodare. Coel. Aur. Tard.* 4, 3. Spongiae commodandae podici. ℙ *Jure negat *Facciol. Anim. crit. in Lexica* p. 127. *commodare* a bonis scriptoribus usurpatum esse de pecunia, aliisque rebus, quae non reddantur eaedem, et *Plauti Ciceronis*que loca, quae praeter alios *Burm.* attulit ad Phaedrum 1, 17, 3. perperam huc trahi docet. Male igitur sic acceptus a *Schellero* locus *Liv.* 23, 48. Ut reipublicae, ex qua crevissent, ad tempus commodarent. *Dukerus* pulchre vidit, hic quoque significare, ut reipublicae commodo consulerent. Haec ex *Ruhnkenio. B. A.*

COMMODŬLĀTĬO, onis, f. *Vitr.* 3, 1. Proportio ratae partis membrorum in omni opere, totiusque commodulatio.

COMMODŬLĒ, adv. diminut. a *commode*, et

COMMODŬLUM, diminut. a *commodum. Pl. Stich.* 5, 4, 8. Pro opibus nostris satis commodule. *Id. Mil.* 3, 1, 153. Commodulum obsona, ne magno sumptu. *Arnob.* 2. p. 55. Fortuita quaedam commodule provenire.

COMMODŬLUM, i, n. parvum commodum. *Arnob.* 1. p. 7. Eventa haec non commodulis nostris, sed ipsius pendenda sunt rationibus naturae.

COMMODUM, adv. *εὐκαίρως*, opportune. *Pl. Amph.* 2, 2, 37. Ad aquam praebendam commodum adveni domum. ℙ Item eodem ipso tempore. *Id. Cas.* 3, 4, 3. Sed eccum ante aedes: ad te hercle ibam commodum. *Ter. Ph.* 4, 3, 9. Id cum hoc agebam commodum. ℙ *Commodum*, *cum*, est vix dum, tantum quod. *Cic. Att.* 13, 9. Commodum discesseras heri, cum Trebatius venit. Adde *ib.* 30. et *ib.* 10, 16.

COMMODUM, i, n. *εὐχρήστημα, ὠφέλεια*, quod fit cum modo, qui nobis placeat, ipsaque adeo utilitas, emolumentum, fructus. *Senec. ep.* 87. *ad f.* Alia est commodorum conditio, alia bonorum: commodum est, quod plus usus habet, quam molestiae: bonum sincerum debet esse, et ab omni parte innoxium. *Cic. Or.* 2, 82. Qui utilitatem defendit, enumerabit commoda pacis, opum, potentiae etc. *Id. Manil. in f.* Dignitatem reipublicae suis commodis et rationibus praeferre. *Id. Q. Fr.* 1, 1, 8. Servire commodis et utilitati alicujus. *Ter. Eun.* 3, 5, 26. Capere commodum ex aliqua re. ℙ Specialiter accipitur pro praemio, quod datur militibus emeritis. V. EMERITUM. *Cic. Fam.* 7, 8. Sum admiratus, cur tribunatus commoda, dempto praesertim labore militiae, contempseris. *Suet. Aug.* 49. Commoda missionum. *Id. Cal.* 44. emeritae militiae. *Id. Ner.* 32. veteranorum. Adde *Ov. A. Am.* 1, 131. [**Id. Met.* 11, 283. Mediae quoque commoda plebi nostra patent. *Suet. Aug.* 31. Sacerdotum commoda.] ℙ Item pro mercede,

annona, quae datur familiis publicis reipubl. inservientibus. *Front. Aquaed.* 118. Caesaris familia ex Fisco accipit commoda. ℙ Item pro re commodata. *Cic. Verr.* 2, 4, 3. *ad f.* Forum ac basilicas non spoliis provinciarum, sed ornamentis amicorum, commodis hospitum, non furtis nocentium ornare. ℙ Sunt elegantes illae locutiones, quae maxime accedunt ad Italicas loquendi formulas. *Cic. Att.* 12, 28. *in f.* Velim aliquando, cum erit tuum commodum, Lentulum puerum visas. *Id. Verr.* 1, 18. Etiam si spatium ad dicendum nostro commodo, vacuosque dies habuissemus. *Id. Fam.* 4, 2. *in f.* Tu, quod commodo tuo fiat, velim venias. *Id. Att.* 13, 48. Quod utinam! iterum utinam! tuo tamen commodo. *Id. ad Brut.* 1, 5. Si minus id commodo reipubl. facere posses. *Liv.* 22, 57. Ut primo quoque tempore, quantum per commodum reipubl. fieri posset, Romam veniret. ℙ *Ex commodo*, cum commodum est. *Senec. ep.* 46. Librum tuum accepi, et tanquam lecturus ex commodo, adaperui, ac tantum degustare volui. *Colum.* 6, 2. *sub f.* Ex commodo mandere, aut festinanter. *Id.* 12, 19. Levi igne, et tenuibus lignis fornacem incendemus, ut ex commodo mustum ferveat.

COMMODUS, a, um, adj. modum servans, aptus, accommodatus, conveniens. *Pl. Asin.* 2, 3, 21. Homo tristi fronte, commoda statura. *Id. Most.* 1, 3, 98. Capillus commodus. *Ov. Fast.* 2, 288. Vestis commoda ad cursum. *Virg. G.* 4, 129. Terra commoda Baccho, *h. e.* apta vitibus. ℙ Item integer, plenus. *Pl. Asin.* 3, 3, 134. Quid ego aliud exoptem amplius, nisi illud, cujus inopia est? Viginti argenti commodas minas, hujus quas dem matri; infra *ib.* 144. minas bonas vocat. *Id. Rud.* 5, 2, 31. Talentum argenti commodum magnum inerat in crumena. *Hor. Od.* 3, 19, 13. tribus, aut novem Miscentor cyathis pocula commodis. ℙ *Commoda valetudo*, bona, integra. *Cels.* 8, 1. Quo suturae pauciores sunt, eo capitis valetudo commodior. Adde *Quint.* 6, 3. Hinc *Plin. ep.* 3, 16. Vivere filium, atque etiam commodiorem esse simulabat. ℙ Item opportunus, utilis, facilis. *Cic. Att.* 9, 3. Si commodius anni tempus esset. *Cels.* 4, 4. Commodum est hyssopum cum mulsa decoquere. Et *ib.* 22. Imponere noctu malagmata commodius est. *Liv.* 22, 2. Cum longius, ceterum commodius iter ostenderetur. *Cic. Caecin.* 3. Faciliore et commodiore judicio ad jus suum pervenire. *Caes. B. G.* 5, 2. Quo ex portu commodissimum in Britanniam transjectum esse cognoverat. Et *ib.* 11. Commodissimum esse statuit, omnes naves subduci. *Auct. ad Her.* 4, 18. Commodum est auditu propter brevem conclusionem. *Cic. Fam.* 9, 2. Putabam, qui obviam mihi venisset, ut cuique commodum esset, suspicaturum etc. *Id. Att.* 13, 48. Id si tibi erit commodum, cures velim. [**Prop.* 2, 27, 4. Quae sit stella homini commoda, quaeque mala.] *Commodum est* saepe significat libet, placet: nempe quia quae libenter facimus, facilia et commoda sunt. *Cic. Verr.* 2, 2, 13. Aut eum judicem, quem commodum erat, praeconem, haruspicem, medicum suum dabat. Ubi *Ascon.* Vetuste posuit pro eo, *quem volebat.* Sic *Ter. (Ad.* 1, 2, 38.) *Amat? dabitur a me argentum, dum erit commodum.* Nam meretrici dare quando est commodum? sed est positum pro eo, *quam diu libuerit.* Hactenus *Ascon.* Rursus *Cic. Div.* 1, 49. Ut ostenderet, etiam philosophum, si commodum esset, pecuniam facere posse. Adde *Verr.* 2, 2, 16., *ib.* 2, 1, 26., *Or.* 3, 23. et *in Senat.* 5. et *Ter. Ph.* 5, 8, 37. ℙ Est etiam *commodus* moderatus, humanus, facilis, comis, modum servans, et facile aliis se accommodans, εὐάρμοστος. *Cic. Verr.* 2, 3, 9. Apronius, qui aliis inhumanus et barbarus, isti uni commodus ac disertus videretur. *Id. Q. Fr.* 1, 1, 13. Multo te esse jam commodiorem, mitioremque nunciant. *Id. Amic.* 15. Commodis moribus esse. *Pl. Poen.* 3, 3, 1. Commodi convivae. *Ter. Heaut.* 3, 2, 10. Mulier commoda et faceta. Adde *Hor. Od.* 4, 8, 1. et *Ep.* 2, 1, 227., *Auct. ad Her.* 4, 18. et *Cic. Verr.* 2, 2. *sub f.* [**Suet. Tib.* 33. Paulatim principem exeruit praestititque: etsi varium diu, commodiorem tamen saepius, et ad utilitates publicas proniorem.] ℙ *Commodus* fuit etiam cognomen filii M. Aurelii Aug., qui eidem in imperio successit; et L. Cejonii in *Inscr.* ap. *Grut.* 250.

COMMOENĪTUS, a, um, adj. idem quod communitus, ab antiquo *moenio* pro munio. *Gell.* 17, 11. Ore ipso arteriae commoenito, *h. e.* aditu arteriae clauso.

[COMMOLENDA et Conmolenda, ae, f. Deae nomen apud Romanos, quae et *Coinquenda* vocabatur. Haec commolendis, seu minutatim caedendis arboribus, quae in sacris lucis fulmine attactae fuerant, praeerat, eique sacrificium piaculare fiebat, ut venia eas caedendi impetraretur. *Inscr.* ap. *Marin. Frat. Arv. n.* 32. *col.* 2. *lin.* 13. Item Adolendae, Conmolendae, Deferundae oves II. immolavit. V. *Marinium ib.* p. 380. et seqq. de hac Dea disserentem; et V. COINQUENDA. *F.*]

COMMOLĪOR, iris, itus sum, dep. 4. idem quod molior, ἐκτεχνάομαι. *Stat. Caecil.* ap. *Cic. N. D.* 3, 29. Quem dolum ad eum, aut machinam commoliar, *h. e.* comminiscar. *Gell.* 3, 19. confabricatus, commolitusque est originem vocabuli.

COMMOLĪTUS, a, um, part. a *commolior.* ℙ Commolītus, a, um, part. activ. a *commolo, is:* molae suppositus et pressus. *Colum.* 12, 50. Bacca commolita et expressa.

COMMOLLĪO, is, a. 4. idem quod mollio. *Marcell. Empir.* 8. *sub f.* Duritias palpebrarum commollit, ac discutit. *Not. Tir.* p. 169. Commolliat.

COMMOLO, is, ui, ĭtum, a. 3. idem ac molo, mola premo, καταλέω. *Colum.* 12, 50. *ad f.* Olivam primo quoque tempore commolere, preloque subjicere. *Id. ib.* 28. Minutissime commolere. ℙ Significat etiam caedere minutatim, et de arboribus usurpatur, quae ictu fulminis attactae fuerunt; etenim rami a fulmine tacti decidebantur, deinde adolebantur. *Inscr.* ap. *Marin. Frat. Arv. n.* 43. Quod vi tempestatis ictu fulminis arbores sacri luci Deae Diae attactae arduerint, earumque arborum eruendarum, ferro pendendarum, adolendarum, commolendarum, item aliarum restituendarum causa.

*COMMONE, es, f. insula maris Aegaei, littus Asiaticum inter et Lesbum insulam. *Plin.* 5, 31. *B. A.*

COMMONĔFĂCIO, is, eci, actum, a. 3. ἀναμιμνήσκω, mentionem facio, commemoro, commoneo. *Cic. Verr.* 2, 4, 64. Laudatio, quae commonefaceret istius turpem calamitosamque praeturam. *Id. Verr.* 2, 2, 17. Illi eum commonefaciunt, ut etc. *Caes. B. G.* 1, 19. Commonefacit, quae ipso praesente sint dicta. *Sall. Jug.* 53. Commonefacere milites beneficii sui. *Tac. A.* 6, 12. Simul commonefecit, sanxisse Augustum etc. *Metell.* ad *Cic. Fam.* 5, 3. Docere et commonefacere aliquem. ℙ Festive *Pl. Stich.* 1, 2, 6. Vos monumentis commonefaciam bubulis, *h. e.* caedam loris bubulis. ℙ Cum ablat. et praeposit. *de. Impp. Theod. et Valent. Cod.* 1, 1, 3. Commonefacere subditos de religione. ℙ Passivum est *Commonefio, is, actus sum. Cic. Verr.* 2, 5, 43. Nemo est, qui legat, quin tui sceleris et crudelitatis ex illa oratione commonefiat. ℙ Part. *Commonefaciendus* ap. *Cic. Fam.* 13, 72. Scripserunt, te propter magnitudinem provinciae esse commonefaciendum.

COMMONĔO, ōnes, ui, ĭtum, a. 2. ὑποβάλλω, ὑπομιμνήσκω, moneo, admoneo. *Pl. Ps.* 3, 4, 17. Commonerier officium suum, *paragoge pro* commoneri. *Cic. Verr.* 2, 1, 59. Quis venit in Circum maximum, quin de avaritia tua commoneretur? *Id. Part.* 27. Commonere aliquem de periculo. *Auct. ad Her.* 4, 33. Te nuptiales tibiae ejus matrimonii commonebant. [**Quint. Inst.* 1, 5. p. 52. Grammaticos officii sui commonemus.] *Pl. Rud.* 3, 4, 38. Commonere aliquem suarum miseriarum. *Ter. Andr.* 1, 5, 45. aliquem, ut servet fidem. *Cels.* 1, 3. *a med.* Commoneo tamen, ne quis hoc quotidianum habeat. ℙ Translate. *Cic. Verr.* 2, 4, 26. Pisonis anulus me commonuit. *Ter. l. c.* Consuetudo me commonet. *Id. ib.* 4, 5, 17. Aliorum exempla me commonent. [**Sil.* 13, 11. Quae commonet usus.] ℙ Quid ab *Admoneo* differat, V. in fine ejus verbi.

COMMONĪTIO, onis, f. monitio. *Quint.* 4, 2. Non inutilis erat in extrema parte commonitio, *h. e.* repetitio, quae in memoriam revocet quae dicta sunt. *Id. extr.* 4, 4. Sit haec commonitio judicis, quo se ad quaestionem acrius intendat.

COMMONĪTOR, oris, m. qui commonet. *Symmach. ep.* 7, 105. Adjeci commonitorem. Al. aliter leg.

COMMONĪTORĬUM, ii, n. ὑπομνηστικόν, scriptum vel epistolam denotat, qua quis officii admonetur, ut sunt mandata, quae scriptis dantur legatis proficiscentibus. *Ammian.* 28, 1. Commonitorium repertum est, manu scriptum Hymetii. Adde *Symmach. ep.* 5, 21., *Impp. Honor. et Theod. Cod. Theod.* 6, 29, 10. et *August. ep.* 129. *in f.* ℙ Figurate *Sid. ep.* 8, 11. *in carm.* Phoebus commonitorium Thaliae. ℙ Adjective *suffragium commonitorium*, est tacitus assensus concedendi rem aliquam, et conventio absque scriptura facta. *Imppp. Theod., Arcad. et Honor. Cod.* 4, 3.

COMMONĪTUS, a, um, part. a. *commoneo. Liv.* 34, 51. Commonitosque in quo statu rerum accepisset eos, dimisit. Al leg. *admonitos. Suet. Tib.* 22. Commonito pro rostris populo.

COMMONSTRĀTUS, a, um, part. a *commonstro*, ostensus. *Cic. Or.* 4, 55. Si non sunt omnes patefacti, at certe commonstrati loci.

COMMONSTRO, as, avi, atum, a. 1. δείκνυμι, idem quod monstro, ostendo. *Pl. Poen.* 5, 2, 83. Commonstra, si novisti Agorastoclem. *Id. Curc.* 4, 1, 6. Commonstrabo quo inveniatis loco. *Cic. Or.* 1, 46. *in f.* Commonstrare viam. ℙ *Commonstrasso*, ἀρχαϊκῶς *pro commonstravero* habet *Pl. Ep.* 3, 4, 5.

COMMORĀTIO, onis f. actus commorandi. *Cic. Fam.* 6, 10. Et villa et amoenitas illa commorationis non diversorii. ℙ Item mora, cunctatio. *Id. Q. Fr.* 3, 1, 7. Multos dies epistolam in manibus habui propter commorationem tabellariorum. ℙ Est etiam figura rhetorica, cum in loco firmissimo, quo tota causa continetur, manetur diutius, et eodem saepius reditur, ut *Auct. ad Her.* 4, 45. definit. Adde *Cic. Or.* 3, 53. [*Cf. *Lexic. technolog. lat. rhet.* p. 69. Adde *Quint. Inst.* 9, 2. p. 769.]

COMMORDĔO, es, ordi, orsum, a. 2. idem quod mordeo. *Sen. Contr.* 4, 29. Quaedam ferae tela ipsa commordent. ℙ Translate. *Sen. Vita beat.* 21. Infelicem linguam bonorum exercete convicio: instate, commordete.

COMMORĪOR, reris, ĭdep. 3. συναποθνήσκω, simul morior. *Plin.* 27, 2, 2. Exitialia per se ambo cum fuerint duo venena, in homine commoriuntur. *In Ep. Liv.* 2. In acie cum Arunte commortuus est. *Sen. ep.* 77. *a med.* Fortior esses, si multa hominum millia tibi commorerentur, *h. e.* tecum una. *Sall. fragm.* 2. *histor.* ap. *Arusian. Mess.* Obviam ire, et commori hostibus. *Val. Max.* 6, 8. *n.* 2. Commori cum aliquo. ℙ Part. *Commoriens* ap. *Plin.* 10, 21, 24. *de gallis dimicantibus.* Nec finis saepe commorientibus. ℙ *Commorientes* Graece συναποθνήσκοντες, titulus fuit comoediae Plautinae, teste *Ter. Adelph. prol.* 7. Ex ea fragmentum affert *Prisc. sub f.* 6.

*COMMORIS, is, vicus castellumve in Cilicia, ad Amanum montem. *Cic. Fam.* 15, 4. *B. A.*

COMMORO, as, n. 1. pro *commoror, aris*, tanquam Latinum, atque in usu apud vetustissimos, enumerat *Prisc.* 8, 797. inter verba, quae duplicem positionem, activam, et passivam habent. Quidam confirmant etiam auctoritate *Plin.* 19, 6, 34., sed eo loco incerta admodum lectio est.

COMMOROR, aris, atus sum, dep. 1. ἐγχρονίζω, διατρίβω, idem quod moror, vel simul moror. *Cic. Quint.* 6. Romae dies triginta fere Quintius commoratur. *Id. Fam.* 3, 5. *ad f.* Ephesi triduum sum commoratus. *Id. Cluent.* 13. Cum ibi diem posterum commoraretur. *Id. Senect.* 23. Commorandi natura diversorium nobis, non habitandi dedit. [*Ita Gr. opponunt παροικεῖν et κατοικεῖν.] *Id. Fam.* 6, 19. *ad f.* Ego me Asturae diutius arbitror commoraturum. *Pompej. ad Domit. post ep.* 12, 8. *Cic. ad Att.* Commorari circum istaec loca. *Cic. Manil.* 5. *in f.* Commorari diutissime apud aliquem. *Id. Verr.* 2, 5, 36. Praedones unam solam noctem ad Pelorum commorati. *Plin.* 22, 25, 71. Elelisphacos cum vino commorantes menses trahit, abundantes sistit etc. ℙ Translate. *Cic. Or.* 40. Versare multis modis eandem rem, et haerere in eadem, commorarique sententia. *Id. Cluent.* 19. Cum pluribus verbis in eo commoratus essem, Scamandro factas insidias esse. [**Quint. Inst.* 8. *prooem.* p. 667. Quibusdam tamen nullus finis calumniandi est, et cum singulis paene syllabis commorandi.] *Id. Q. Fr.* 1, 3. *post med.* Diutius in tam misera, tamque turpi vita commorari. *Id. Rosc. Com.* 16. Veritas paulisper consistere et commorari cogit. *Id. Fam.* 6, 10. Commorari in armis civilibus. ℙ Active cum accusativo est retardare, detinere. *Pl. Ps.* 4, 7, 31. Me nunc commoror, cum has fores non ferio. *Id. Amph.* 2, 2, 58. An te auspicium commoratum est? ℙ Antiqui usurparunt etiam activa forma *commoro, as*, teste *Prisc.* 8, 797.

COMMORSĪCO, as, a. 1. frequent. a *commordeo. Appul. Met.* 7. Dentium candentium renudatis hastis totum me commorsicat.

COMMORSUS, a, um, adj. *Plin.* 24, 11, 57. cujus verba V. in ALYSSON.

COMMORTĀLIS, le, adj. mortalis. *Colum.* 3, 20. Quae propter infirmitatem commortalis naturae consequi nequeamus.

COMMORTŪUS. V. in COMMORIOR.

COMMŌSIS, is, f. κόμμωσις, primum mellificii fundamentum, ex tenaci et viscosa constans materia, a κόμμι, quod Latini gummi dicunt. *Plin.* 11, 7, 6.

COMMOTĀCŪLĀ. V. COMMENTACULA.

COMMOTĬAE Nymphae fuerunt ad lacum Cutiliensem (nunc *lago di Contigliano* in agro Reatino) a commotu, quod ibi insula in aqua commovetur. *Varr. L. L.* 4, 10.

COMMOTĬO, onis, f. συγκίνησις, πάθος, actus commovendi, motus. *Pallad.* 11, 14. *ante med.* Addunt (*vino*) glycyrrhizae aliquantulum, et utuntur, cum diu vasorum commotione miscuerint. *Coel. Aurel. Acut.* 2, 9. Gravior gestationis commotio. Et *ib.* 1, 13. Ventris commotio. ℙ Translate. *Cic. Fin.* 2, 4. Voluptati duas res subjiciunt, laetitiam in animo, commotionem suavem jucunditatis in corpore. *Id. Tusc.* 4, 28. commotiones animorum a recta ratione aversae sunt vitiosae. Et *ib.* 5, 14. Temperantia est moderatrix omnium commotionum. *Quint.* 5, 10. Commotionem accipi volunt temporarium animi motum, sicut iram, pavorem.

COMMOTĬUNCŪLĀ, ae, f. exigua commotio. *Cic. Att.* 12, 11. Atticae hilaritatem libenter audio, commotiunculis ἀνιπάοχω, *h. e.* levibus ejus febriculis maxime afficior; has supra *Id. ib.* 6. *horrores* appellaverat.

COMMŌTO, as, a. 1. frequentat. a *commoveo*. *Theod. Prisc.* 1, 8. Assidue commotare.

COMMOTRIA. V. COMOTRIA.

COMMOTUS, a, um, part. a *commoveo*, idem quod motus, et valde, aut simul motus, διακινηθείς. *Cic. Verr.* 2, 1, 55. Columnae commotae. *Sil.* 4, 93. Pulvis commotus. [*Id.* 6, 59. Penna commota volucris, i. e. se commovens alis, volans. *Id.* 12, 667. Commota tonitrua coelo.] *Senec. Agam.* 633. Parmae commotae sonuere. *Virg. A.* 4, 301. Commota sacra. V. COMMOVEO. *Tac. A.* 12, 55. Cilicium nationes commotae. Sic *Ann.* 14, 31. Commoti ad rebellationem Trinobantes. ℙ Saepissime transfertur ad animum, et dicitur de eo, qui aliqua affectione commovetur. *Cic. Off.* 1, 29. Qui aut libidine aliqua, aut metu commoti sunt. *Ter. Andr.* 5, 4, 33. Animus commotus metu, spe, gaudio. *Virg. G.* 4, 471. Umbrae Erebi commotae cantu. *Stat. Th.* 9, 831. Commotus justis querelis. *Sall. Cat.* 32. ira. *Caes. B. C.* 2, 12. Hostes turris repentina ruina commoti. [*Nep. Dat.* 7. Quo nuntio Artaxerxes commotus, quod intelligebat, sibi cum viro forti ac strenuo negotium esse. *Curt.* 4, 10. Commotus exspectatione. *Id.* 9, 5. indignitate dedecoris. *Id.* 8, 11. interitu militum. *Id.* 8, 14. Non odio sed miseratione.] ℙ Absolute. *Cic. Div.* 1, 37. Actio non potest esse vehemens, nisi est animus ipse commotior. *Tac. A.* 11, 2. Commotus majorem in modum Claudius. [*Adde *Eund. ib.* 1, 33.] *Ter. Eun.* 3, 5, 19. In hac commotus sum, *h. e.* amore arsi. *Id. Andr.* 5, 2, 23. Ego te jam commotum reddam, *h. e.* turbatum, sollicitum, anxium. *Claudian. Rufin.* 1, 182. Commoti pectoris ignis, *h. e.* irati. *Virg. A.* 1, 126. Graviter commotus. Sic ap. *Suet. Aug.* 51. et *Tib.* 51. *commotus* pro irato ponitur. [*Virg. Cir.* 522. Deum rex — Commotus talem ad superos volitate puellam.] *Tac. A.* 4, 3. Drusus commotior animo. *Quint.* 6, 1. Commotus vultu. *Hor. Sat.* 2, 3, 208. Qui species alias, veri scelerisque tumultu Permixtas capiet, commotus habebitur, *h. e.* insanus. Et, eodem sensu, *ib.* 278. Commota mens. [*Ter. Phorm.* 1, 4, 6. Quidnam ille commotus venit?] *Plin.* 23, 1, 16. Commotus mente, *h. e.* mente perculsus ex morbo, ἀπόπληκτος. Sic 36, 21, 40. Commota mens. *eod. sensu. Tac. A.* 6, 45. Cajus commotus ingenio, *h. e.* captus. *Liv.* 6, 14. Consilium commotius ad omnia turbanda. Al. leg. *commodius. Senec. ep.* 116. *a med.* vocat amorem, rem commotam impotentem, alteri emancipatam, vilem sibi, *h. e.* turbatam, seu turbulentam, turbidam, vel insanam, praecipitem. [*Tac. A.* 2, 28. Non vultu alienatus, non verbis commotior (adeo iram condiderat). ℙ *Genus dicendi commotum in agendo. Cic. Or.* 3, 9. ejus est oratoris, qui propter illam ipsam vehementiam agendi et proloquendi non potest certo in loco consistere, sed semper in motu est, atque agitatione. *Ernest. lex. technol. lat. rhet.* p. 68. sq.] ℙ *Aes alienum commotum, Tac. A.* 6, 17. est pecuniae fenebris ratio perturbata, seu periculum amissionis pecuniae creditae. ℙ *Nummus commotus* dicitur, qui senatus, aut consulis, aut praetoris jussu, chirographo vero quaestoris, itemque mensarii publici ex aerario alicui solvitur. *Cic. fragm. pro Fontejo* (ed. *B. G. Niebuhrio*) p. 63. Extra ordinem pecunia est data? Immo vero nummus nullus sine litteris multis commotus est. V. COMMOVEO.

COMMOTUS, us, m. idem quod commotio, sed in solo ablativo casu ap. *Varr. L. L.* 4, 10.

COMMOVĒO, es, ōvi, ōtum, a. 2. κινέω, συγκινέω, idem quod moveo, vel simul aut valde moveo. *Cic. Or.* 2, 57. Eorum, qui agunt in scena, spectante Roscio, quis se commovere potest, cujus ille vitia non videat? *Val. Fl.* 2, 33. Commovere molem. *Lucr.* 6, 1118. Coelum commovet se. *Petr. Sat.* 113. Commovere caput. [*Virg. A.* 5, 217. Commovet alas. *Curt.* 8, 4. Commovit membra calor.] *Cic. Verr.* 2, 5, 37. castra ex aliquo loco. *Id. Fin.* 5, 15. se ex loco aliquo. Et *Fam.* 6, 20. Te istinc ne commoveas. *Id. ib.* 9, 5. Qui se domo non commoverunt. *Sisenn.* ap. *Non.* 1, 267. Agmen perturbatum pedites insinuant, ac loco commovent. *Plin.* 2, 41, 41. Commoveri alvo, nervis, capite, mente. etc. [*Plin. Pan.* 64, 1. Peracta erant solemnia comitiorum, si Principem cogitares, jamque se omnis turba commoverat, i. e. loca, quae adhuc tenuerat, relinquere coeperat, ut discederet. Ita adhibetur in re venatoria de canibus feram excitantibus. *Virg. A.* 7, 494. Hunc (cervum) procul errantem rabidae venantis Juli commovere canes.] ℙ *Nummus commoveri* dicitur, cum ex aerario expenditur alicui creditori. *Cic. Font.* 1. Nummus in Gallia nullus sine civium Romanorum tabulis commovetur. *Id. Fl.* 19. Cum civitate mihi res est acerrima, et conficiendarum litterarum diligentissima; in qua nummus commoveri nullus potest sine quinque praetoribus, tribus quaestoribus, quatuor mensariis, qui apud illos (*Temnitas in Cilicia*) a populo creantur. V. COMMOTUS. ℙ *Commoveri* est etiam levi febricula tentari. *Cic. Q. Fr.* 2, 6. Huic convivio puer optimus Quintus tuus meusque, quod perleviter commotus fuerat, defuit: a. D. VII. Id. April. veni ad Quintum, eumque vidi plane integrum. ℙ Translate. *Cic. Or.* 2, 5. Porticus, palaestra, et sessiones commovent memoriam disputationum Graecarum. *Id. Verr.* 2, 5, 8. Commovere bellum, aut tumultum. *Id. Att.* 2, 7. bilem. *Id. N. D.* 1, 4. multorum studia scribendi, *h. e.* excitare. *Id. Verr.* 2, 4, 21. *in f.* dolorem acerbum. *Id. Inv.* 1, 54. odium summum in aliquem. *Id. Att.* 1, 4. crebras exspectationes sui. *Id. Phil.* 3, 7. invidiam in aliquem. *Id. Or.* 2, 47. misericordiam alicui. *Auct. ad Herenn.* 4, 40. aliquem ad aliquid, *h. e.* excitare, incitare. [*Hinc sumpta metaphora a somno dicitur absolute de iis qui hominem minas, admonitiones nihil curantem facto ad rem gerendam impellunt. *Terent. Heaut.* 4, 4, 8. Dormiunt, ego pol istos commovebo.] ℙ *Commovere aliquid*, h. e. promovere, excitare. *Cic. Or.* 1, 25. *de animo, et ingenio.* Praeclare se res habet, si haec accendi, et commoveri arte possint: inseri quidem, et donari ab arte non possunt. ℙ Idem significat ac *e loco movere*: et eleganter in re militari usurpatur. *Liv.* 9, 40. Ingens fuit certamen inter dictatorem, et magistrum equitum, ab utra parte victoria inciperet: prior Junius commovit hostem. Et translate *Cic. Div.* 2, 10. *extr.* Experiamur, si possimus cornua commovere disputationis tuae. ℙ *Commoveri sacra* dicebantur, cum solemnibus diebus aperiebantur templa Deorum instaurandi sacrificii causa. Tunc enim Deorum simulacra manu commovebantur. Hoc vulgo *apertiones* appellabant. Ita *Serv.* ad *A.* 4, 301. Quia vero, qui haec faciebant, ea occasione solebant miras voces edere; hinc joculariter *Pl. Pseud.* 1, 1, 107. Scis tu quidem, mea si commovi sacra, quo pacto, et quantas soleam turbellas dare, *h. e.* si artes et fallacias meas instauravi. *Horatii* quoque illud huc pertinet *Sat.* 2, 1, 45. at ille, Qui me commorit (melius non tangere clamo) Flebit, et insignis tota cantabitur Urbe. Nisi forte respexit *Plaut.* (quod et *Taubmann.* observat) ad illa *Catonis R. R.* 134. Priusquam porcum immolabis, Jano struem commoveto, sic: Jane pater, te hac strue commovenda bonas preces precor etc. V. MOVEO. ℙ Saepissime usurpatur de affectionibus animi, et significat afficere. *Cic. Ligar.* 3. *extr.* Nimis urgeo: commoveri videtur adolescens. Et *Rabir. perduell.* 6. Nihil me clamor iste commovet, sed consolatur. *Id. Div. Verr.* 13. et *Q. Fr.* 3, 5. Commoveri animo. *Id. Verr.* 2, 2, 34. Commovere animum aut oculos alicujus. *Id. Or.* 2, 45. judices. *Id. Manil.* 9. Commoveri disiderio suorum. *Id. Font.* 16. miseriis et periculis alicujus. *Id. Mil.* 31. Religiones mehercule ipsae, quae illam beluam cadere viderunt, commovisse se videntur, et jus in illo suum retinuisse. *Id. Q. Fr.* 3, 5. Commovit me. [*Quint. Inst.* 9, 4. p. 829. Affectibus commovere. *Id. ib.* 12, 10. p. 1098. Commovendos enim esse, docendosque animo, imperitorum. Dicitur h. l. de ea affectione animi, qua oratores, doloribus, iracundia, metu, laetitia, cupiditate cet. studium et benevolentiam auditorum conciliare sibi student. *Id. ib.* 1, 2. p. 32. Is porro (animus discipulorum) quo generosior celsiorque est, hoc majoribus velut organis commovetnr, i. e. excitatur ad percipienda doctorum praecepta.] *Ter. Phorm.* 1, 2, 51. Commorat omnes nos. pro *commoverat.* Sic *commorit* pro *commoverit* ap. *Hor. l. c.*, et *commorunt* pro *commoverunt* ap. *Lucr.* 2, 765., et *commossem* pro *commovissem*, et *commosse* pro *commovisse* apud *Cic. Planc.* 37. et *Fam.* 7, 18.

COMMUGENTO, convocanto. *Festus.*

COMMULCĒO, es, ulsi, ulsum, a. 2. καταχηλέω, idem quod mulceo, delinio, mitigo. *Appul. Met.* 9. Trepidantem puerum commulcens. *Arnob.* 7. p. 233. Tus narium commulcet sensus. ℙ Translate. *Tiro Cic. Lib.* ap. *Gell.* 7, 3. Commulcere sensus judicum honorificis verecundisque sententiis. *Arnob.* 1. p. 35. aures.

[COMMULCO, as, a. 1. idem fere ac mulco. *Appul. Met.* 8. Indidem sese multinodis commulcat ictibus. *F.*]

[COMMULGĔO, es, ulxi, a. 2. totum mulgeo. Translate *Lucr.* 4, 1203. Et commiscendo cum semen forte virile Femina commulxit subita vi, corripuitque. *F.*]

COMMUNĀLIĀ. V. COMMUNIS.

COMMUNDĀTUS, a, um, part. a *commundo*, idem quod mundatus. *Ulp. Dig.* 34, 2, 25. Mulier ex somno statim ornata, non tamen commundata. Ita *Torrent.* Al. leg. *emundata. Jul. Obsequ. de prodig.* 115. Commundatum templum.

COMMUNDO, as, avi, atum, a. 1. idem quod mundo, καθαίρω. *Colum.* 12, 18. Vasa aqua dulci eluenda sunt, et commundanda. *Ulp. loc. cit. in voce praeced.* Mulieres, quae se commundaverint lotae in balneo.

[COMMUNĔFĂCĬO, is, eci, actum, a. 3. communem facere. Legitur in *Not. Tir.* p. 751. Communefacit, communefecit, communefactum. *F.*]

COMMUNĪCĀRĬUS Dies, qui et pandicularis, dicebatur, in quo omnibus Diis communiter sacrificabatur. *Festus* in *Pandicularis.*

COMMUNĪCĀTĬO, onis, f. κοινωνία, communicandi actus, participatio. *Cic. Balb.* 13. Largitio et communicatio civitatis. *Id. Fin.* 5, 23. Societas et communicatio utilitatum. *Id. Att.* 1, 17. suavissima sermonis. *Id. Fam.* 5, 19. consilii. *Plin.* 24, 14, 80. nominum. *Cato* ap. *Gell.* 7, 3. criminis cum pluribus. ℙ Est hoc nomine figura rhetorica, ἀναζοίνωσις, cum quasi cum iis ipsis, apud quos dicimus, deliberamus, aut adversarios ipsos consulimus: ut *Cato*: Cedo, si vos in eo loco essetis, quid aliud fecissetis? *Cic. Or.* 3, 53., *Quint.* 9, 2. [*Cf. *Ernst. lex. technol.* p. 69.]

COMMUNĪCĀTOR, oris, m. qui communicat, et participem facit. *Arnob.* 4. *sub f.* Familiaris communicatores rei. ℙ *Tertull. Pudic.* 22. est particeps ecclesiasticae communionis, excommunicato oppositus. Alii, inquit, ad metalla confugiunt, et inde communicatores revertuntur.

COMMUNĪCĀTUS, a, um, part. a *communico*, κοινωνηθείς. *Liv.* 8, 25. Communicato inter se consilio. Et 22, 27. Communicatum imperium. *Gell.* 9, 12. Communicata significatio, *h. e.* ab uno sensu ad alium traducta.

COMMUNĪCĀTUS, us, m. idem quod communicatio. *Appul. de Deo Socrat.* Nullo inter se propinquo communicatu.

COMMUNĪCEPS, icipis, m. et f. idem quod municeps, ejusdem municipii civis. *Inscr.* ap. *Grut.* 68, 3. C. Oppius C. L. adcensus patronis sanctissimis communicipibus suis.

COMMUNĪCO, as, avi, atum, a. 1. κοινωνέω, communem facio cum altero, participem facio, impertio. *Cic. Att.* 1, 18. Nihil mihi, nunc scito tam deesse, quam hominem eum, quocum omnia una communicem. *Id. Quint.* 4. Cum de societate inter se multa communicarent. *Id. Fam.* 1, 7. Pompejus mecum saepissime de te communicare solet. *Id. ib.* 15, 21. Communicare inimicitias cum altero, *h. e.* profiteri se inimicum inimicorum alterius. *Caes. B. G.* 6, 2. et *Liv.* 38, 28. consilia cum aliquo. *Suet. Aug.* 75. jacturam et lucrum. *Cic. Rosc. Am.* 48. causam suam cum altero. *Id. Pis.* 2. provinciam. *Id. Fam.* 5, 16. curam doloris. [*Cic. Leg.* 1, 12. Sequitur igitur ad participandum alium ab alio communicandumque inter omnes jus homines natura esse factos. *Suet. Dom.* 7. Quaedam ex maximis officiis inter libertinos equitesque Romanos communicavit. *Ov. Met.* 13, 239. Mecum communicat acta, i. e. me socium sumit actorum. Significat etiam alterius rem ut communem suscipere. *Pl. Trin.* 1, 2, 153. Communicesque hanc mecum meam provinciam. — *Communicare consilia* dicitur de iis, qui ad rem aliquam perficiendam firma societate conjunguntur. *Caes. B. G.* 2, 4. Rursusque se ad confligendum animo confirmant et consilia communicant. *Suet. Cal.* 56. Duo consilia communicaverunt, perfeceruntque. *Caes. B. G.* 6, 13. Neque iis petentibus jus redditur, neque honos ullus communicatur.] ℙ Singularis est illa loquendi ratio ap. *Pl. Mil.* 1, 1, 50. Communicabo te semper mensa mea. ℙ Reperitur etiam cum dativo. *Caes. B. C.* 3, 18. Quibus communicare de maximis rebus Pompejus consueverat. [*Oberlinus* tamen edidit *Quibuscum. F.*] *Ascon. in Pisonian.* 39. Lege judiciaria communicata sunt judicia senatui, et equitibus Romanis. *Mamertin. Paneg. Maxim.* 10. Exiguam sibi communicasse regionem. Sic *Liv.* 22, 27. Sibi communicatum imperium. ℙ Rem cum re communicare, est permiscere, conjungere. *Caes. B. C.* 6, 18. Communicare pecunias cum dotibus. *Cic. Fam.* 12, 2. Quod ego periculum non extimesco, modo vestri facti gloriam cum mea laude communicet. *Id. Acad.* 4, 1. *extr.* Privabo illum potius debito testimonio, quam id cum mea laude communicem. ℙ *Communicare cum aliquo*. vel *alicui*, κοινωνεῖν τινι, pro conversari. *Justin.* 36, 2. *sub f.* Caverunt, ne cum peregrinis communicarent. *Quidam MS. habet* conviverent. *Sulpic. Sev. Dial.* 3, 11. Quotidie communicantes Ithacio. Adde *ib.* 13. Sic *August. ep.* 162. Communicare malis. ℙ *Communicare aliquam rem*, vel *alicui rei* est participem esse. *Quint. Decl.* 8, 6. *ad f.* Solos ergo communicabit misera planctus? *August. l. c.* Communicare altari Christi. Et *contra Crescon. Gramm.* 3, 36. Communicare peccatis alienis. ℙ Pro inquinare, adhibuit *Tertull.*, nempe quia quod cum aliis communicatur, polluitur quodammodo: et ipsa vox *communis* aliquando in Scripturis immundum significat, *Spectac.* 17. Quae ore prolata communicant hominem. Adde *Patient.* 8. ℙ *Communicor, aris*, deponentis forma. *Liv.* 4, 24. Cum quibus spem integram communicati non sint. ℙ [Part. *Communicaturus* ap. *Liv.* 9, 14. Cum collega se communicaturum respondit. *Communicandus* ap. *Caes. B. G.* 7, 36. Quid communicandum videretur. *F.*]

COMMUNĬO, onis, f. κοινωνία, μέθεξις, communitas, societas. *Cic. Leg.* 1, 7. Inter quos est communio legis, inter eos communio juris est. *Id. Mil.* 37. Bona, fortunas meas in communionem tuorum temporum contuli. *Id. Tusc.* 5, 2.

Communio litterarum. *Id. Rosc. Am.* 22. Multum valet communio sanguinis. *Suet. Aug.* 74. Provocare ad communionem sermonis. [*Tac. A.* 12, 19. Sibi et Claudio etiam communionem victoriae esse. *Id. ib.* 15, 43. Communio parietis.] *Ulp. Dig.* 17, 2, 52. Inire communionem sagariam. ℙ [*Communiones* dicuntur etiam agri publici, quos vulgo appellamus [*Gemeinplätze.] *Tavola aliment. Velej.* a *Petro De-Lama* edita, *col.* 3. *lin.* 54. Fundum Solonianum cum communionibus, qui est in Velejate Et *col.* 4. *lin.* 84. Fundum Antonianum, Collianum, Valerianum, Cornelianum cum communionibus. ℙ *Communio* est etiam nomen servile, et quidem diminutivum. *Inscr.* ap. *Reines. cl.* 9. *n.* 16. Communio verna Antoniae Augustae. *F.*] ℙ Apud Ecclesiae scriptores *communio* est consuetudo et conversatio mutua Christianorum inter se. *Sulpic. Sever. Hist. sacr.* 2, 45. Inire communionem cum aliquo. Et *ib.* Secernere se a communione alicujus. Et *ib.* 37. Suspendere aliquem a communione. *August. in Psalm.* 57. *n.* 15. Imperatores nostrae communionis, *h. e.* Ecclesiae catholicae. *Id. ep.* 54, 6. Privare aliquem communione sancti Altaris, *h. e.* Eucharistiae.

COMMŪNĬO, ūnis, ivi, itum, a. 4. *περιφράττω*, idem quod munio, vel valde munio. *Caes. B. C.* 1, 43. Quem tumulum si occupasset Caesar, et communisset etc. *Id. B. G.* 5, 47. Communire castra. Et *ib.* 1, 8. castella. *Front. de fer. Als.* (ed. iterum Romae *A. Maio*) *ep.* 3. Ditem quoque patrem ferunt causatum, amnibus, et paludibus, et stagnis Stygiis Acheruntem aegre commoeniri. *Commoeniri ἀρχαϊκῶς* pro *communiri.* ℙ Translate. *Cic. Fam.* 15, 4. Communire auctoritatem aulae. ℙ Est etiam aedificare. V. COMMUNITUS.

COMMŪNIS, e, adj. *κοινὸς*, qui est multorum, vulgaris. Videtur esse a *munus*, quia commune est, quod ad multorum munia, seu munus pertinet, ut *Voss.* in *Etym.* in *Munus* docet. Quid a publico differat, V. in PUBLICUS. *Cic. Or.* 1, 36. Res communes et pervagatae. *Id. Fin.* 3, 1. Usus vulgaris et communis. *Id. Prov. cons.* 9. Ut commune officium censurae communi animo defenderent. *Liv.* 42, 14. Martem esse communem, et eventum incertum belli. *Cic. Balb.* 11. Quod commune est liberorum populorum, non proprium foederatorum. *Id. Senect.* 11. Non proprium senectutis est vitium, sed commune valetudinis. *Id. ib.* 19. Omni aetati mors est communis. *Id. Prov. cons.* 1. *in f.* Quem dolorem vos communem semper vobis mecum esse duxistis. *Id. Rosc. Com.* 10. Is fuit ei cum Roscio communis. *Id. Leg,* 1, 7. Inter eos ratio communis est. *Id. Fam.* 7, 12. Commune nihil potest esse apud eos, qui etc. ℙ [*Plin. Pan.* 49, 5. Mensa communis, i. e. cujus plures sunt participes, cum quis non solus epulatur, sed adhibet convivas. Ita recte locum intellexisse videtur *Gierig.* contra *Schwarz.*, qui *communem* coenam dicit, in qua eaedem epulae imperatori et convivis apponuntur.] ℙ *Communes Dii* sunt non patrii, sed omnibus aeque venerandi. *Virg. A.* 12, 118. In medioque focos et Diis communibus aras Gramineas. *Id. ib.* 8, 275. Communemque vocate Deum. *Val. Flacc.* 4, 761. Communesque vocant Superos. *Inscr.* ap. *Grut.* 13, 9. Jovi O. M. Fortunaeque meliori Aug., et Diae Deabusque Communibus. V. AZONI. ℙ *Communis paganus* is dicitur, qui est ex eodem pago, idem ac compaganus, ut *municeps*, qui est ex eodem municipio. V. MUNICEPS. *Inscr.* ap. *De Vita Antiq. Benev.* p. 28. *n.* 10. M. Nasellius M. F. Pal. Sabinus, et Nasellius Vitalis pater paganis communib*us* pagi Lucul. porticum cum apparatorio, et compitum a solo pecun*ia* sua fecerunt, et in perpetuum VI. Id. Jun. natali Sabini epulantibus hic paganis annuos ℵ CCXXV. dari jusserunt etc. ℙ *Sensus communis* est cognitio eorum, quae ab omnibus cognosci solent: quo qui carent, stupidi vocantur. *Hor. Sat.* 1, 3, 66. Communi sensu plane caret, inquimus. [*Sensus communis* h. l. est id. quod nos dicimus *Gefühl für Anstand.* Comparat *Heindf.*, cujus verba sequimur. *Senec. Ben.* 1, 12. Sit in beneficio sensus communis: tempus, locum, observet, quia momentis quaedam grata et ingrata sunt. *Id. ep.* 5. et 105. *Quint.* 1, 2, 20.] Adde *Cic. Or.* 1, 3. *in f.* et *Phaedr.* 1, 7. ℙ *Genus commune* ap. *Gram.* est eorum nominum, quae simul masculina sunt et feminina, vel masculina, feminina simul, et neutra. *Charis.* 2, 126. ℙ *Verbum commune* ap. eosdem est, quod *or* positione desinens activam simul et passivam significationem habet. *Gell.* 15, 13., *Prisc.* 8, 787. ℙ *Communis syllaba*, quae tum brevis est, tum longa. *Charis.* 1. *sub init.* ℙ Mors communis ab *Eutrop.* 7, 8. dicitur, quam [*nos dicimus: *einen natürlichen Tod. Paeanius* vertit *τελευτᾷ κοινὴν καὶ αὐτόματον τελευτήν.*] ℙ *Communis sermo*, est usitatus, et vulgaris. *Petr. Sat.* 113., *Quint.* 2, 10, ℙ *Communis locus*, *κατ' εὔφημισμὸν* est Orcus, vel terra ipsa, quae, ut ait *Lucr.* 5, 260., est rerum commune sepulcrum. *Pl. Cas. prol.* 19. ℙ Item *communis locus* est idem ac lupanar. *Senec. Controv.* 1, 2. Meretrix vocata es, in communi loco stetisti, superpositus est cellae tuae titulus, venientes recepisti. ℙ *Loca communia* ap. *Cic. Verr.* 2, 2, 46. et *Fam.* 13, 11. sunt aedes publicae, ut porticus, basilicae, fora etc. ℙ At *loci communes* sunt sedes argumentorum artis rhetoricae, et dialecticae. *Cic. Or.* 36. et alibi. [*Commune exordium* dicitur, quo nihilo minus adversarius potest uti, estque ideo vitiosum. *Auct.* ad *Her.* 1, 7. *Cic. Inv.* 1, 18. Cf. *Or.* 2, 78. *Puint.* 4, 1, 71. Simili modo etiam commune argumentationis genus, ideoque vitiosum dicitur *Cic. Inv.* 1, 48. Quod nihilomagis ab adversariis, quam a nobis facit. V. *Quint.* 5, 13, 29. *Ernest. lex. techn. lat.*] ℙ *Commune* dicitur caput, et summa rei, de qua societas inita est. *Ulp. Dig.* 17, 2, 52. *in f.* Non debet de communi id consequi. Et *ib.* De communi sarcire. ℙ Item *commune* et *communia* dicitur de rebus publicis. *Hor. Od.* 2, 15, 13. Privatus illis census erat brevis, Commune magnum, *h. e.* census reipubl. *Id. Ep.* 1, 20, 4. Paucis ostendi gemis, et communia laudas. *Cic. Verr.* 2, 1, 38. Quomodo iste commune Milyadum vexarit, *h. e.* rempubl., ut et *Ascon.* interpretatur. [*Ov. Met.* 12, 7. Gentis commune Pelasgae, i. e. universa gens Graeca, conjunctae Graecorum opes. *Id. ib.* 13, 199. Communis Graecia Gr. *τὸ κοινόν.*] Hinc *judicium communi dividundo*, h. e. re, quae ad plures pertinet, apud JCtos: de quo *Dig.* 10, 3. agit. *Cic. Fam.* 7, 12. Quod jus statues communi dividundo, cum etc.? ℙ *Res communis*, res publica. *Sisenna* ap. *Non.* 12, 18. Quondam Sabini feruntur vovisse, si res communis melioribus locis constitisset, se ver sacrum facturos. ℙ *In commune* est in rem communem. *Cic. Inv.* 2, 3. Ex nostro quoque nonnihil in commune contulimus. *Liv.* 6, 40. Vocare honores in commune, *h. e.* promiscuos patribus et plebi. *Tac. A.* 12, 5. Consulere in commune. *Ter. Andr.* 3, 3, 16. Utrique, id a te oro, in commune ut consulas, *h. e.* ut consilium capias, quod communiter utrique utile sit. *Mela* 1, 8. In familias passim, et sine lege dispersi, nihil in commune consultant. *Ulp. Dig.* 17. 2, 52. redigere. Et *ib.* emere. *Phaedr.* 5, 6. Eja, inquit, in commune quodcumque est lucri. [*Proverb. dicendi ratio, cujus a Graecis origo deducenda, apud quos, qui alium rem in via repertam auferre videret dicere solebat *κοινὸς Ἑρμῆς.* *Sen. ep.* 119. Quoties aliquid inveni, non exspecto, donec dicas: *in commune;* ipse mihi dico.] ℙ Significat etiam in universum. *Plin.* 17, 1, 1. Quae ad cuncta arborum genera pertinent in commune, dicemus. *Tac. G.* 27. Haec in commune de Germanorum origine, nunc singularum gentium etc. *Id. A.* 15, 12. *ad f.* His atque talibus in commune alacres iter properabant. ℙ *Communis homo* dicitur, qui se communem quodammodo facit, cum omnibus versari non dedignatur, comis, facilis, affabilis, *κοινὸς, ἐπιεικής.* *Cic. Fam.* 4, 9. Eum magis communem censemus in victoria futurum fuisse? *h. e.* magis usurum consilio ceterorum. *Suet. Claud.* 21. Nec ullo spectaculi genere communior, aut remissior erat. *Id. Vesp.* 22. Super coenam et super aleam communissimus. Adde *Ter. Heaut.* 5, 1, 39., ubi tamen plerique leg. *comis*, quod in locis *Suetonii* allatis restituendum putant nonnulli critici. Ad hanc notionem quidam ap. *Servium* trahebant et illud *Virg. A.* 8, 275. Communemque vocate Deum [*Differt in his *communis* a *comis.* Hoc est paris cum pari; *communis* superioris cum inferiori, ut Principis cum populo: i. q. alias *civilis.* Marcilius ad *Suet. Vesp.* 1. *Eutrop.* 8, 5. (de Trajano) Amicis enim culpantibus, quod nimis circa omnes communis esset. *Nep. Att.* 3. Hic autem sic se gerebat, ut communis infimis, par principibus videretur. Addit *Tzschuck.* ad *Eutrop.* loc. modo laud. Caeterum *communis* nonnunquam est comis, non contra.] ℙ *Communia* absolute, apud *Frontin. de limit. agror.* p. 41. *Goes.* dicuntur compascua loca, in commune aliquibus assignata: quae *Aggen. Urbic. ib.* p. 66. in Etruria scribit *communalia* appellari.

COMMŪNĬTAS, atis, f. *κοινότης, κοινωνία*, communio, societas. *Cic. Phil.* 6, 2. Quae vobis potest cum hoc gladiatore conditionis, aequitatis, legationis esse communitas? *Id. Fam.* 9, 24. Communitas vitae atque victus. *Id. Off.* 1, 44. Junctum esse alicui communitate. *Id. ib.* Communitas, et conjunctio humana. Et *ib.* Consociatio hominum atque communitas. *Id. ib.* 14. *ad f.* Communitas et societas vitae. *Id. Fin.* 4, 4. Societas et communitas generis humani. ℙ Ponitur etiam pro justitia civili, *h. e.* quae pertinet ad communem hominum utilitatem, ut *Cic. Off.* 1, 43. *in f.* loquitur. *Id. ib. circa init.* Omnis honestas manat a partibus quatuor, quarum una est cognitionis, altera communitatis etc. V. ibi reliqua. [*Communitas h. l. subjective dicitur pro virtute, qua societas hominum conjunctioque servatur. V. *Beier.* ad h. l.]

COMMŪNĬTER, adv. *κοινῶς*, una cum aliis, vel una cum omnibus, non divisim. *Cic. Att.* 11, 5. Ex tuis litteris intellexi, et iis, quas communiter cum aliis scripsisti, et iis, quas tuo nomine. *Id. Fam.* 13, 12. Alia epistola communiter commendavi legatos Arpinatium: hac separatim, omnes simul. *Id. Off.* 3, 20. Conscripserunt communiter edictum: idque quod communiter compositum fuerat, solus edixit. *Id. Rosc. Am.* 37. *in f.* Roscius omnia cum Chrysogono communiter possidet. *Id. Font.* 6. Aurium judicium promiscue et communiter stultis ac sapientibus a natura datum. *Id. N. D.* 2, 48. Sic dissimillimis bestiolis communiter cibus quaeritur. *Id. Arch.* 12. *in f.* Quae communiter de ipsius studio locutus sum. [*Varr. R. R.* 2, 10. Qui pascunt, eos cogere oportet, in pastione diem totum esse, pascere communiter. *Nep. Pel.* 2. Cum tempus est visum rei gerendae, communiter cum his, qui Thebis idem sentiebant, diem delegerunt, ad inimicos opprimendos civitatemque liberandam.] *Liv.* 1, 45. Dianae Ephesiae fanum communiter a civitatibus Asiae factum. *Appul. dogm. Plat.* 3. Quae communiter appellatur propositio. [*Ov. *Met.* 6, 262. Dique o communiter omnes — Parcite.] ℙ Comp. *Communius* apud *Diomed.* 3, 480. Epos dicitur Graece carmine hexametro divinarum rerum et heroicarum humanarumque comprehensio. Latine paulo communius carmen auditur.

COMMŪNĪTĬO, onis, f. actus communiendi, et ipsa munitio. *Vitruv.* 10, 19. Murum continenter pulsantes, totam communitionem dissipaverunt. ℙ Addunt locum *Cic. Or.* 2, 79., ubi plerique leg. *munitio.*

COMMŪNĪTUS, adv. communiter. *Varro* apud *Non.* 11, 6. Ut Deos colere debet communitus civitas, sic singulae familiae debemus.

COMMŪNĪTUS, a, um, part. a *communio*, *περιῤῥαττόμενος*, munitus. *Flor.* 3, 19. *ad f.* Communitas armis copias fame delevit, *h. e.* munitionibus inclusas. ℙ Item aedificatus. *Liv.* 22, 32. Hibernacula mature communita. ℙ Translate. *Cic. Rosc. Com.* 15. Causa Roscii testimoniis communita. Et *Caecin.* 26. Jus parum communitum. Et *Fam.* 15, 4. Auctoritas aulae communita.

COMMURMŪRĀTĬO, onis, f. submissus clamor multorum simul mussantium. *Gell.* 11, 7. *ad f.* Commurmuratio fieri coepta est a plerisque, quasi monstrum verbi admirantibus.

COMMURMŪRO, as, a. 1. et Commurmuror, aris, dep. 1. idem quod murmuro, vel simul murmuro, musso. *Cic. Pis.* 25. Ut scriba secum ipse commurmuratus sit: ratio quidem etc. *Sil.* 15, 821. inferias in tempore dignas Missurum fratri, clauso commurmurat ore. *Plin.* 10, 23, 31. *de ciconiis.* Congregatae inter se commurmurant. ℙ Pro obtrectare, obloqui. *Varr.* ap. *Non.* 7, 85. Hoc Graecis renunciato, ut facile intelligeres, nos ab his amari, commurmurantur.

COMMŪTĀBĬLIS, e, adj. idem ac mutabilis, *μεταβλητικός.* *Cic. Mil.* 26. Quam sit varia vitae, commutabilisque ratio. *Id. Inv.* 1, 18. Exordium commutabile est, quod ab adversario potest leviter mutatum ex contraria parte dici. [*Cf. *Quint.* 4, 1, 71.] *Id. Att.* 1, 17. *a med.* Nos hic in republica infirma, misera, commutabilique versamur.

COMMŪTĀTĒ, adv. mutando. *Auct. ad Her.* 4, 42. Eandem rem dicemus non eodem modo, sed commutate. Al. aliter leg.

COMMŪTĀTĬO, onis, f. idem ac mutatio. *Cic. Inv.* 1, 34. Annuae commutationes semper eodem modo fiunt. ℙ Est etiam figura rhetorica, cum duae sententiae inter se discrepantes ex transjectione ita efferuntur, ut a priore posterior contraria priori profisciscatur, ut: Esse oportet, ut vivas, non vivere, ut edas. *Auct. ad Her.* 4, 28. [*Quint. 9, 3, 85. *ἀντιμεταβολὴν* dicit. V. *Lex. lat. technol.* p. 70. et *lex. gr. technol.* in voce *ἀντιμεταβολή.*] ℙ Facere inter se commutationes et consilia, *h. e.* collationes, communicationesque, non usitate dixit *Claud. Quadrigar.*, sed non hercle inscite, nec ineleganter, inquit *Gell.* 17, 2. *in f.*

COMMŪTĀTUS, a, um, part. a *commuto*, *Nep. Dion.* 4. Vitae statum commutatum ferre non potuit.

COMMŪTĀTUS, us, m. idem ac mutatio. *Lucr.* 1, 794. quoniam quae diximus ante In commutatum veniunt.

COMMŪTO, as, avi, atum, a. 1. *μεταβάλλω, διαλλάττω*, idem quod muto, vel simul muto, permuto. Inter hoc et *permuto* illud interest, quod *permutari* proprie id dici videtur, quod ex alio loco in alium transfertur, at *commutari*, cum aliud pro alio substituitur. Sed ea jam confuse in usu sunt. *Fest.* in *Permutatur. Cic. Fin.* 5, 25. Fures rerum, quas ceperunt, signa commutant. *Q. Cic. Petit. cons.* 11. Commutare vultum et sermonem ad sensum et voluntatem aliorum. *Cic. Har. resp.* 27. Commutare statum reipubl. *Id. Fat.* 9. Commutare aliquid ex vero in falsum. *Pl. Capt. prol.* 37. Commutant vestem, et nomina inter se. *Caes. B. C.* 2, 38. Commutare consilium. ℙ Commutari dicuntur etiam ea, quae corrumpuntur. *Varr. R. R.* 1, 69. Quae manere non possunt, ante quam se commutent, ut celeriter promas ac vendas. ℙ Translate. *Cic. Fin.* 4, 3. *in f.* Quibus etiam qui assentiuntur, nihil commutantur animo, et iidem

abeunt, qui venerant. *Id. Or.* 2, 52. Commutare animos, atque omni ratione flectere. ℙ Saepe dicitur de permutationibus rerum. *Cic. Off.* 1, 13. Dum Regulus de captivis commutandis Romam missus esset. *Colum.* 12, 26. Mustum primo quoque tempore absumito, aut aere commutato. *Pl. Trin.* 1, 2, 21. Vin' commutemus? tuam ego ducam, et tu meam. *Ulp. Dig.* 2, 15, 8. *ad f.* Commutare vinum pro oleo, vel oleum pro vino. ℙ Translate, *Cic. Sext.* 16. Commutare gloriam constantiae cum caritate patriae. *Id. Cluent.* 46. fidem suam et religionem pecunia. *Caes. B. G.* 6, 21. studium belli gerendi agricultura. *Sulpic.* ad *Cic. Fam.* 4, 5. mortem cum vita. (*εὐφημίας ἕνεκα* hoc dicebant pro *mori.*) *Sallust. orat.* 2. *de republ. ordin.* contumeliam alicujus vita sua, *h. e.* vitae suae periculo alicui contumeliam inferre. ℙ *Commutare verba* est verba multa ultro citroque habere, altercari. *Ter. Phorm.* 4, 3, 33. Ut est ille bonus vir, tria non commutabitis hodie verba inter vos. *Id. Andr.* 2, 4, 7. Crede, nunquam hodie tecum commutaturum patrem unum esse verbum.

COMO, as, avi, atum, a. 1. in morem comae effundo, coma vestio. *Tertull. Pall.* 3. Vellera, quae muscosae lanositatis lautiores conchae comant. *Paul. Nol.* 28, 246. *de pinu.* Semper amans celsis alta comare jugis. V. COMANS.

COMO, is, mpsi, vel omsi, omptum, vel omtum, a. 3. *κομέω, κομάω*, comam orno. Est enim, ut ait *Fest.* in *Comtus*, a Graeco *κομεῖν*, et maxime ad cultum capitis pertinet. [*Cernitur *comere* nonnisi in componendo, purgando, eluendo, ita ut nitidum res adspectum praebeat idem quod *polire*; quo differt ab ornare et decorare quibus extrinsecus additus ornatus significatur; cf. *Doederl.* 3, 261. Hinc recte *id. ib.* 263. *como* contractione factum dicit ex *coimo*, compositionis eodem genere cum *sumo*, *promo*, *demo* (a *con* et *emere*), et proprie significare *ligare*, *nectere*, oppos. *solvere Tibull*, 4, 2, 10. Seu solvit crines, fusis decet esse capillis, Seu compsit, comptis est veneranda comis.] *Pl. Stich.* 5, 4, 19. Amica mea dum comit, dumque se exornat. *Tibull.* 1, 9, 16. Nec nitidum tarda comserit arte caput. *Quint.* 12, 10. Comere caput in gradus atque anulos. *Id.* 2, 5. Inustas comas acu comentes. *Mart.* 12, 83. capillos dente secto. *Ov. Fast.* 2, 560. Comat virgineas hasta recurva comas. *Stat. Silv.* 1, 2, 110. Colla genasque comere. *Id. Theb.* 3, 424. cristas. *Id. ib.* 4, 43. Auriga comit equos. *Claud. VI. Cons. Honor.* 525. vestesque et cingula comit Saepe manu. ℙ Translate. *Quint.* 8, 3. Comere, et expolire orationem. *Auson. Idyll.* 4, 58. Tu quoque, qui Latium lecto sermone, Terenti, Comis. etc. *Stat. Silv.* 1, 3, 71. Comere divitias, opibusque immittere lucem, *h. e.* ornare, et liberalitate illustres reddere.

COMOEDĬA, ae, f. *κωμῳδία*, poema dramaticum, civium et vulgi actiones stilo populari imitans, non sine salibus ac jocis, exitu laeto. Ejus finis est vitae privatae exemplum proponere, ut inde mores suos quisque corrigat. Differt a *tragoedia*, quae illustres personas inducit, terrorem ac misericordiam commovet, exitus habet horribiles, et stilo utitur gravi, tumido, et a communi consuetudine remoto. ℙ Dicta est a *κώμη*, vicus, et *ᾠδή*, cantus, quod initio per vicos discurrentes hujusmodi lusus actitabant, teste *Festo.* ℙ Vetus comoedia mordacibus dictis abundabat, magna in quemque invehendi licentia, ut est apud *Hor. Art. P.* 281. Nova minus habuit acerbitatis, plus artis atque elegantiae. *Cic.* ap. *Donat. in fragm. de Tragoed. et Com.* Comoedia est imitatio vitae, speculum consuetudinis, imago veritatis. *Id. Brut.* 62. Atheniensis Hyperboli improbitatem veteres Atticorum comoediae notaverunt. *Hor. l. c.* 93. Interdum tamen et vocem comoedia tollit. *Ter. Eun. prol.* 22. Agere comoediam. *Id. Andr. prol.* 26. facere comoedias, et *ib.* 27. spectare, et *ib.* et *Hecyr. prol.* 4. et 7. exigere, *h. e.* rejicere, improbare. [*Cum spectatores strepitu pedum significant, eam sibi displicere. *Ruhnken. Quint. Inst.* 10, 2. p. 927. Nec comoedia in cothurnos assurgit.] ℙ Villam quandam suam humiliore loco positam translate comoediam appellat. *Plin. ep.* 9, 7. Hujus in littore (ad Larium lacum) plures villae meae; sed duae, ut maxime delectant, ita exercent. Altera imposita saxis, more Bajano, lacum prospicit; altera aeque more Bajano, lacum tangit. Itaque illam tragoediam, hanc appellare comoediam soleo; illam quod quasi cothurnis, hanc quod quasi soccuIis sustinetur. ℙ Plura de comoediae origine, partibus etc. V. apud *Scalig. de Poet. lib.* 1. et *Voss. lib.* 2. *Inst. Poet. c.* 22, 23. etc. ℙ *Comoediai* antiquus genitiv. est *Plauti Poen. prol.* 50.

COMOEDĬCE, adv. comoedorum more, comice, *κωμῳδικῶς*. *Pl. Mil.* 2, 2, 58. Euge, euge, euscheme hercle adstitit, et dulice, et comoedice.

COMOEDĬCUS, a, um, adj. *κωμῳδικός*, comoedus. *Appul. Florid. n.* 16. Diu in arte comoedica nobilis.

COMOEDĬOGRĀPHUS, i, m. *κωμῳδιογράφος*, qui comoedias scribit. Quidam ajunt, usurpatam fuisse a *Cicerone*, cujus verba sint ap. *Victor. et Probum Grammatic.*, sed falluntur. Vox certe Graeca est a *κωμῳδία*, et *γράφω*.

COMOEDUS, a, um, adj. ad comoediam pertinens, *κωμῳδός*. *Juv.* 3, 100. Natio comoeda est. ℙ *Comoedus, i*, est actor comoediarum. *Cic. Rosc. Com.* 11. Qui in novissimis quidem erat histrionibus, ad primos pervenit comoedos. Adde *Quint.* 1, 11. ℙ Inter *histrionem*, et *comoedum* hoc interest, quod *comoedus* solas agit comoedias, et in scena: *histrio* quascumque fabulas, atque etiam extra scenam, ut in conviviis, in funeribus etc. *Quint.* 6, 2. Vidi ego saepe histriones, atque comoedos, cum etc.

COMON, ontis, m. *κομῶν*, comam nutriens: a *κομάω*. Est cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Grut.* 586, 9. Claudius Comon.

*COMOPOLIS, is, f. *κωμόπολις*, (a *κώμη*, et *πόλις*) vicus magnus, vicus proprie moenibus septus; locus major quam vicus et minor quam urbs. *Marc. Empir.* 4. V. et *Evang. Marc.* 1, 38. ℙ Hujusmodi *κωμοπόλεις* multae olim in Babylonia et Assyria fuere. *B. A.*

COMOSUS, a, um, adj. comatus, *κολύκομος*. *Phaedr.* 5, 8. Calvus, comosa fronte, nudo corpore. *Auct. Priap.* 37. Phoebus comosus, Hercules lacertosus. ℙ Translate. *Plin.* 26, 8, 45. Tithymalum comosissimum ex omnibus.

COMOTRĬA seu Commotria, ae, f. *κομμώτρια*, mulier ornandorum capillorum artifex. Sex Romae fuisse *comotrias* Vestae ministras, docent ex *Festo* multi Lexicographi. Nos *Festi* locum nondum invenire potuimus. ℙ *Scribendum videtur *commotria*; nam Gr. vox est. *Κομμώτρια* est *ἐμπλέκτρια, ἡ κοσμοῦσα τὰς γυναῖκας. B. A.*

COMPACISCOR, vel Compeciscor, eris. Negat *Charis.* 2, 177. esse in usu linguae Latinae. De ejus praeterito *Compectus*, seu *Compactus*, V. infra suo loco.

COMPACTĬCĬUS, a, um, adj. qui ex multis compactus est. Legitur ap. *Tert. adv. Valent.* 31. Compacticius ille Soter. Alii leg. *comparcinus*, alii comparcivus.

COMPACTĬLIS, e, adj. *σύμπηκτος*, compactus, colligatus, coagmentatus. *Vitr.* 4, 7. Supra columnas trabes compactiles imponantur, *h. e.* tignis conjunctis compositae, ut *Philander* exponit. *Id.* 10, 20. Postes compactilis *Plin.* 15, 22, 24. *de nucibus.* Solum hoc pomum natura compactili operimento clausit, *h. e.* putamine bifido, sed probe connexo. ℙ De animalibus, quae corpore sunt breviore, sed bene constituto, et veluti quadrato, aut rotundo, *στρογγύλους* Graeci vocant. *Plin.* 8, 16, 18. Leonum genera duo: compactile et breve, crispioribus jubis: hos pavidiores esse, quam longos etc. *Id.* 11, 18, 19. *de apibus.* Optimae breves, et in rotundiatem compactiles. ℙ *Compactiles fines* in re agraria, ap. *Innocent. de casis litter.* p. 230. *Goes.* quinam dicantur, multis explicat idem *Goes. de antiqu. Agrar. c.* 8. p. 77. V.

COMPACTĬO, onis, f. *σύμπηξις*, actus compingendi, colligatio, connexio. *Cic. Fin.* 5, 11. Compactio membrorum. ℙ Item ipsae res simul colligatae et compactae. *Vitr.* 10, 20. Insuper hanc compactionem erigantur postes compactiles. Adde 2, 7.

COMPACTŪRĂ, ae, f. idem quod compactio, a *compingo*. *Vitr.* 4, 7. Compactura habet laxationem.

COMPACTUS, a, um, part. a *compingo*, *συμπαγείς*, coagmentatus, colligatus, conjunctus. *Cic. Fin.* 3, 22. Quid tam compositum, tamque compactum, et coagmentatum inveniri potest? *Virg. Ecl.* 2, 36. Fistula disparibus septem compacta cicutis. *Id. A.* 12, 674. Turris compactis trabibus. *Mart.* 12, 72. Casa male compacta. *Senec. Med.* 365. Argo compacta manu Palladia. ℙ Dicitur translate de corpore, cujus statura brevior quidem est, sed membra bene sunt composita, et inter se optime colligata quodammodo, et connexa. *Suet. Vesp.* 20. Statura fuit quadrata, compactis firmisque membris. [*Gedrungen, untersetzt.] *Plin. ep.* 7, 24. Compactum corpus et robustum. *Colum.* 6, 1. Etruria boves progenerat compactos, sed ad opera fortes. Et *ib.* 37. Asinus feminibus lacertosis, cruribus compactis. *Pall.* 4, 11. Boum cervix torosa atque compacta. ℙ Est etiam idem ac conjectus. *Pl. Men.* 5, 5, 39. Compactus in carcerem. *Id. Rud.* 2, 6, 61. Vidulum, aurum atque argentum ubi omne compactum fuit. ℙ Item conventus, constitutus, *συντεθείς*: sive sit a *pango* per translationem, sive a *paciscor.* Hinc *compacto*, *ex* vel *de compacto* idem est quod ex composito, *κατὰ συνθήκην*: et fere in malam partem accipitur. *Cic. Att.* 10, 12., *Liv.* 5, 11., *Pl. Capt.* 3, 1, 29. et *Afran.* ap. *Charis.* 2, 177. Compacto aliquid agere. *Pl. Ps.* 1, 5, 126. De compacto faciunt consutis dolis. *Suet. Caes.* 20. Auctores ex compacto nominare.

COMPAEDĂGOGĪTĂ, ae, m. servus, qui simul cum aliis paedagogus est, *συμπαιδαγωγίτης*. Vox hybrida a Latino *con*, et Graeco *παιδαγωγός*, quae legitur in trib. Inscriptionib. ap. *Fabr.* p. 361. *n.* XIII. 98. et 99.

COMPAEDĂGOGĬUS, ii, m. qui una cum aliis sub paedagogo est. Vox hybrida, ut dictum est in voce praeced., legiturque in *Inscr.* ap. *Fabr.* p. 361. *n.* 97.

COMPĂGĀNUS, a, um, adj. qui est ejusdem pagi. *Inscr.* tempore secundi consulatus Pertinacis Aug. exarata ap. *Grut.* 209, 1. Sententiam, quam tulit inter compaganos etc.

COMPĀGES, is, f. *ἁλληλουχία*, connexio et colligatio rerum simul compactarum, compactio. *Curt.* 4, 18. Saxorum compage laxata. *Lucan.* 3, 491. Compagem solvere muri. *Id.* 10, 248. magnosque cavae compagis hiatus. *Lucr.* 6, 1069. Laxare compages. [*Tac. A.* 12, 25. Rudes et informes saxorum compages distractae.] *Ov. Met.* 3, 30. Efficiens humilem lapidum compagibus arcum. *Lucan.* 2, 487. Compages pontis. *Plin.* 25, 3, 6. Compages in genibus. *Id.* 16, 40, 79. Compages glutinis. *Virg. A.* 2, 297. compagibus arctis Claudentur belli portae. *Gell.* 6, 1. Natura, quae compagem hanc mundi fecit. ℙ Translate. *Cic. Senect.* 21. Dum sumus in his inclusi compagibus corporis. [*Vell. 2, 127. Compages corporis sufficiens vigori animi.] *Lucan.* 5, 119. Compages humana, *h. e.* conjunctio animae cum corpore. *Lucr.* 4, 1106. Haerere compagibus, *h. e.* haerere in amplexibus. *Macr. Somn. Scip.* 1, 6. *ante med.* Singularum compagum membra tractemus. *Tac. H.* 4, 74. *ad f.* Octingentorum annorum fortuna disciplinaque compages haec coaluit, quae convelli sine exitio convellentium non potest, *h. e.* societas, imperium, respublica.

[COMPĂGĬNĂ, ae, f. conjunctio. *M. Baro de casis litter.* ap. *Goes. Agr.* p. 239. Colligo ab omni compagina litterarum. Et *Innocent. ib.* p. 245. et 246. Omnis compagina litterarum. *F.*]

*COMPAGINATĬO, onis, f. *Vet. Gloss.* Ἁρμονή. Junctura, compages, compaginatio. *B. A.*

COMPĂGĬNĀTUS, a, um, part. a *compagino*, compage vinctus, colligatus. *Ammian.* 21, 2. Orbis scuti axiculis compaginatus. Adde *Augustin. serm.* 1. *Fer.* 3. *Pentec.*

COMPĂGĬNO, as, avi, atum, a. 1. *ἀλληλουχέω*, compingo, copulo, connecto. *Prud.* 10. *περὶ στεφ.* 889. revulsis qui medetur ossibus, Aut fracta nodis sarciens compaginat. Adde *August. Confess.* 13, 30. et *Paul. Nol. ep.* 32. (al. 12.) *n.* 10. ℙ Part. *Compaginans* ap. *Auct. rei Agr.* p. 346. *Goes.* Compaginantes agri, limitesve.

COMPĂGO, ginis, f. idem quod compages. *Serv.* ad *A.* 2, 297. observat, antiquos dixisse tantum *compages*, et *ambages*, posteritatem vero admisisse, ut etiam *compago* diceretur: non ideo tamen mutandam esse declinationem obliquorum: neque dicendum *compaginis:* quamvis fateatur ab *Ovidio* id usurpatum. Locus *Ovidii* est *Met.* 1, 711. disparibus calamis compagine cerae Inter se junctis etc. Sed et *Cels.* usurpat 4, 7. A compagine corporis ad viscera transeundum est. Et *Senec. ep.* 91. Sive flammarum violentia compaginem soli ruperit. Et *Plin.* 2, 2, 2. Mundus nullarum egens compaginum. Adde *Manil.* 1, 717, 725. et 838.

COMPĂGUS. V. CAMPAGUS. ℙ *Compāgus* paenult. producta est pagus majori alii pago contributus. Habetur in vet. *Inscr.* ap. *Mazoch. in comment. ad Tabul. Heracleens.* p. 399. Pagus Herculaneus scivit, uti conlegium, sive magistri Jovi compagi in porticum paganam reficiendam pecuniam consumerent etc.

COMPALPO, as, a. 1. idem quod palpo, contrecto, tango. *August. serm.* 214. *de Temp.*

COMPAR, ăris, adj. *ἴσος, πάρισος*, idem quod par, aequalis. *Pl. Pseud.* 1, 1, 64. Compressiones arctae amantum comparum. *Liv.* 1, 9. Id demum compar connubium fore. *Id.* 28, 42. *ad f.* Consilium tuum parentis tui consilio compar. *Id.* 36, 44. Compari marte concurrere. Al. leg. *pari. Gell.* 6, 11. Quia tantisper similis, et compar eorum fias. *Val. Max.* 9, 14. *n.* 2. *extr.* Lineamentis oris, et omnium membrorum compares erant. ℙ Ponitur et pro socio, sodali, conjuge. *Pl. Ps.* 4, 3, 9. Hunc comparem metuo meum. *Hor. Od.* 2, 5, 2. Munia comparis aequare. *Ov. A. Am.* 3, 358. Bellatorque sua prensus sine compare bellat, *h. e.* rex sine regina in ludo latrunculorum. *Id. Am.* 5, 38. Taurus cum vacca compare. Adde *Inscr.* ap. *Grut.* 760, 5. et 793, 9. et ap. *Reines. cl.* 20. *n.* 36, 129. et 322., in quibus *compar* pro marito, aut pro uxore ponitur. ℙ *Compar, ἰσοκῶλον*, figura rhetorum, qua membra plura orationis ponuntur pari fere numero syllabarum, ut in proelio mortem pater oppetebat, domi filius nuptias comparabat etc. *Auct. ad Her.* 4, 20.

[COMPĂRĂ, ae, f. idem ac compar. *Inscr.* ap. *Marin. Frat. Arv.* p. 67. de equa veloci: Cursando flabris compara, Aetate abacta virgini, Spendusa, Lethen incolis. *F.*]

COMPĂRĂBĬLIS, e, adj. *παράβλητος, παραβλητικός*, qui comparari et conferri potest. *Cic. Inv.* 1, 30. Comparabile est, quod in rebus diversis similem aliquam rationem continet. [*Cf. *lex. tech-*

nol. lat. p. 71.] *Liv.* 39, 52. Trium clarissimorum virorum mors comparabilis.

COMPĀRĀTĒ, adv. *συγκριτικῶς*, alterius comparatione. *Cic. Top.* 22. Cum quaeritur quale quid sit, aut simpliciter quaeritur, aut comparate: simpliciter, expetendane sit gloria; comparate, praeponendane sit divitiis gloria.

COMPĀRĀTĬCĬUS, a, um, adj. idem quod comparabilis. *Tert. adv. Valent.* 13. Angelorum comparaticius antistatus. ℙ *Aurum comparaticium*, ap. *Imppp. Valent., Gratian. et Valentin. Cod.* 12, 40, 2. est quod per singulorum collationem, ac tributum confertur.

COMPĀRĀTĬO, onis, f. *παρασκευή*, apparatus, praeparatio. *Cic. Manil.* 4. Reliquum tempus non ad oblivionem veteris belli, sed ad comparationem novi contulit. [**B. Afr.* 35. Comparatio pugnae.] *Cic. Q. Fr.* 1, 2. *sub f.* Pompejus omnia pollicetur, et Caesar: quibus ita credo, ut nihil de mea comparatione deminuam. *Id. Brut.* 76. Comparatio et disciplina dicendi. [**Id. N. D.* 2, 20. Cum solis et lunae et quinque errantium ad eandem inter se comparationem confectis omnium spatiis est facta conversio. *Comparationem* h. l. exprimere Gr. *συσχηματισμὸν* docet *Heindf.*] ℙ *Comparatio criminis* est apparatus rerum ad crimen inferendum idonearum. *Cic. Cluent.* 67. Totius hujus ab illa inventa et adornata est criminis comparatio. ℙ Item acquisitio, inquisitio. *Cic. Fin.* 2, 28. Sit tam facilis, quam vultis, voluptatis comparatio. *Id. Mur.* 21. Comparatio suffragatorum. *Liv.* 42, 17. veneni. *Val. Max.* 4, 4. *n.* 5. nimis anxia divitiarum. ℙ Hinc et pro emptione adhibetur. *Trajan. ad Plin. ep.* 10, 37. Proficiscens ad comparationem frumentorum. *Ulp. Dig.* 5, 1, 52. Cum appareat, id legislatorem sensisse ex genere comparationis. *Papin. ib.* 41, 3, 44. Comparatio servorum. ℙ Comparationes horologiorum ex aqua ap. *Vitr.* 9, 9. sunt ipsae constructiones. ℙ Item saepissime est collatio, cum duo vel plura inter se conferuntur, *ἀναλογία, παράθεσις, παραβολή. Cic. Top.* 18. Parium comparatio nec elationem habet, nec submissionem. *Id. Off.* 1, 43. Eorum, quae honesta sunt, potest incidere saepe contentio et comparatio, utrum sit honestius. *Id. Or.* 1, 60. *ad f.* Orationis suae cum scriptis alienis comparatio. *Id. Fam.* 10, 5. Res in comparatione difficilis ad judicandum. *Suet. Aug.* 79. Ut non nisi ex comparatione proceriores intelligi posset. *Curt.* 3, 11. Strata erant itinera vilioribus sarcinis, quas in comparatione meliorum avaritia contempserat. *Vellej.* 2, 9. Usque in comparationem evecti. *Suet. Rhet.* 6. Demittere se in comparationem. *Plin.* 10, 9, 11. Suos comparatione ejus damnat ut alienos. *Id.* 34, 7, 18. Victus comparatione. ℙ *Comparatio criminis* est cum reus aliud aliquod factum rectum aut utile profert, quod ut fieret, illud de quo arguitur, se commisisse fatetur, ut *Cic.* docet *Inv.* 1, 11., nempe quia fit comparatio facti honesti cum crimine, quod ejus facti causa admissum est. [*Graeci *συλλογισμὸν* appellant. V. *lex. techn. lat.* p. 71.] ℙ Denique *comparatio* est constitutio et conventio. *Liv.* 6, 30. Manliis Volsci provincia sine sorte, sine comparatione extra ordinem data. V. COMPARO. ℙ Haec vox videtur nova fuisse Ciceronis tempore, et fortasse ab illo ipso novata, praesertim in sensu *τῆς ἀναλογίας* et collationis. Ita enim loquitur *Univ.* 4. *extr.* Id optime assequitur quae Graece *ἀναλογία*, Latine (audendum est enim, quoniam haec primum a nobis novantur) comparatio, proportiove dici potest.

COMPĀRĀTĪVĒ, adv. per comparationem. *Gell.* 5, 21. *Compluries* cum dicimus, non comparative dicimus.

COMPĀRĀTĪVUS, a, um, adj. comparationem continens. *Cic. Inv.* 2, 25. *ad f.* Comparativa judicatio. *Quint.* 7, 4. Hoc genus *ἀντίστασις* Graece nominatur: comparativum nostri vocant. *Ascon. in Div. Verr.* 12. In omni qualitate comparativa, *h. e.* in omni comparatione. *Gell.* 5, 21. Vocabulum comparativum. Et *mox absolute.* Contra formam perpetuam in comparativo. ℙ A grammaticis passim dicitur *comparativus* absolute, et *comparativum, i:* ibi subauditur *gradus*, hic *nomen*, vel *genus. Charis.* 2, 131. etc. ℙ Comparativus casus apud eosdem est ablativus, quia utimur eo in comparationibus, ut fortior Hectore. *Prisc.* 5, 671.

COMPĀRĀTOR, oris, m. 3. emptor, *ὠνητής. Paul. Sentent. tit.* 2, 17. *ad f.* Fundus ejus esse videtur, cujus nomine comparatus est, non a quo pecunia comparata est, si tamen fundus comparatori sit traditus. *Inscr.* ap. *Mur.* 959, 4. C. Julio Alcimo Ravennati comparatori mercis sutoriae. Adde *Imppp. Valent., Theod. et Arcad. Cod.* 10, 33, 1.

COMPĀRĀTUS, a, um, part. a *comparo*, paratus, collectus, *παρασκευασθείς. Curt.* 6, 2. Insidiae comparatae in caput alicujus. *Caes. B. G.* 4, 7. Re frumentaria comparata. *Id. B. C.* 3, 4. Dardanos, Bessos, partim mercenarios, partim imperio aut gratia comparatos adjecerat. ℙ Item acquisitus. *Quint.* 1, 2. Vim dicendi tantis comparatam laboribus ad unum auditorem demittere. *Curt.* 5, 6. Supellex non ad usum modo, sed ad ostentationem luxus comparata. [**Suet. Caes.* 75. Bestiae ad munus populi comparatae. *Quint. Inst.* 10, 1. p. 885. Totumque illud studiorum genus ostentationi comparatum.] ℙ Item emptus. *Paul. Sentent.* 2, 17. Servus comparatus si fugerit, pretium dominus reddere cogetur. Adde *Imppp. Valent., Theod. et Arcad. Cod.* 10, 33, 1. [**Suet. Caes.* 10. Multiplex undique familia comparata.] ℙ Item constitutus, institutus. *Cic. Balb.* 13. O jura praeclara, atque divinitus a majoribus nostris comparata! *Ter. Heaut.* 3, 1, 97. Ita comparatam esse hominum naturam omnium, ut etc. ℙ Item commissus, in contentionem deductus. *Ter. Ad.* 2, 2, 4. Nunquam vidi iniquius concertationem comparatam. *Cic. Q. Fr.* 3, 4. Cum Aesernino Samnite Pacidianus comparatus viderer. Adde *Liv.* 30, 28. et *Justin.* 6, 2. ℙ Item collatus. *Plin.* 9, 35, 59. Antonius comparatus histrioni. *Plin. alter Pan.* 89. Comparatus filio tuo vinceris.

COMPĀRĀTUS, us, m. apparatus. *Vitr. praef. l.* 7. *ad f.* Amplo modulorum comparatu architectari.

COMPARCO, is, arsi, arsum, n. 3. *φείδομαι*, parcendo colligo, parsimonia utor. *Ter. Ph.* 1, 1, 9. Quod ille unciatim vix de demenso suo, Suum defrudans genium, comparsit miser, Id illa universum abripiet. *Festus:* Comparsit Terentius pro *compersit*, posuit. Ita *Salm.* et alii. Al. leg. *pro compescuit:* quae sane lectio, et interpretatio vel alium *Terentii* locum designat, vel si hunc, est parum ad rem. *Pacat. Paneg. Theod.* 32. *ad f.* Comparcendo laxare annonam. *Front. Laud. neglig.* (ed. iterum Romae *A. Maio*) p. 329. Non aeque diligentes ad quaerendum victum, et comparcendum cibum leones, ut formicas, esse.

COMPĀREO, ēres, arui, n. 2. *φαίνομαι*, pareo, appareo, in conspectu sum, adsum. *Cic. Att.* 12, 2. Pompejus non comparet, nec in Balearibus omnino fuit. *Id. Cluent.* 64. Suspicio in servos, qui non comparebant, commovebatur. *Id. Brut.* 52. Haec oratio pueris nobis omnium optima putabatur, quae vix jam comparet in hac turba novorum voluminum. *Liv.* 32, 10. Iis, quorum agros urbesque populatus esset, redderet res, quae comparerent: ceterorum aestimatio fieret, (Adde 34, 35. et *Cic. Verr.* 2, 1, 50.) *h. e.* exstarent. *Nep. Cat.* 3. In his libris multa diligentia comparet. *Pl. Amph.* 2, 1, 85. Et memor sum, et diligens ut quae imperes, compareant. *Id. Mil.* 3, 1, 68. Apud omnes comparebo tibi res benefactis frequens, *h. e.* videbor tibi. *Paul. Dig.* 29, 5, 6. Si unus ex dominis non compareat. *Senec. praef. l. 1. controv.* Saepe quod quaerenti non comparuit, aliud agenti praesto est. *Suet. Rhet.* 4. Ferunt olim praecipitatum in flumen, paulo post cum cornibus exstitisse, ac statim non comparuisse. [*De mortis genere obscuro s. dubio. *Eutrop.* 1, 2. (de Romulo). Et cum orta subito tempestate, non comparuisset. Adde *Aurel. Vict. Vir. Illust.* 2, 13. *August. C. D.* 18, 24. *Plutarch. Rom.* 27. m. *ἠφανίσθη.*] ℙ Part. *Comparens* ap. *Ov. Met.* 6, 410. Impositum est non comparentis in usum Partis ebur.

COMPARĪLIS, e, adj. idem quod compar. *Auson. Ecl.* 2, 38. Nescit compariles laterum formare figuras.

COMPARO, as, avi, atum, a. 1. *παρασκευάζομαι*, idem quod paro, apparo, praeparo. *Cic. Mil.* 10. Paulisper dum se uxor, ut fit, comparat, commoratus est. *Id. Verr.* 2, 1, 26. Magnifice comparare convivium. *Tibull.* 1, 11, 42. Et calidam fesso comparat uxor aquam. *Liv.* 42, 43. Legati in Boeotiam comparati sunt. *Cic. Cluent.* 16. Comparare insidias alicui per aliquem. [**Liv.* 23, 35. Dolum ad capiendos eos comparat. *Ov. Fast.* 2, 780. Comparat indigno vimque metumque toro.] *Id. ib.* 67. accusatorem alicui. [**Id. Verr.* 2, 1, 1. Quid ego in hac accusatione comparanda constituendaque elaborassem. *Comparare accusationem* dicitur actor, cum ea conquirit, facit, quae ad recte accusandum pertinent. *Id. Inv.* 1, 15. Animum auditoris idonee comparare ad reliquam dictionem, *h. e.* facere ut attendat reliquae orationi. *Ernest. in cl. Cic.*] *Id. Att.* 2, 17. sibi aditum ad res pestiferas. *Id. Verr.* 2, 5, 10. sibi remedium ad magnitudinem frigorum. *Id. N. D.* 3, 8. se ad respondendum. *Liv.* 28, 33. se ad iter. *Nep. Alcib.* 10. iter ad aliquem. *Quint.* 2, 10. *ad f.* aliquid in ostentationem. [**Caes. B. G.* 4, 18. Fugam comparare. *Curt.* 4, 9, 3. Arma summa cura comparabantur.] ℙ Absolute. *Nep. Thras.* 2. Hos, tempore ad comparandum dato, robustiores fecit. ℙ Cum infinito. *Ov. Trist.* 2, 267. Si quis tamen urere tecta Comparat etc. Adde *Virg. Cul.* 204. ℙ Est etiam colligere, congerere. [*Hac significatione usitatissimum est in re bellica. *Suet. Tib.* 25. Comparare manum. *Curt.* 4, 14. exercitum.] *Cic. Or.* 66. Comparare copias contra aliquem. *Hor. Epod.* 2, 30. Annus hibernus Jovis Imbres, nivesque comparat. ℙ Item conformare, componere. *Pl. Amph.* 3, 3, 5. Comparare vultum e vultu. ℙ Item conficere, efficere. *Auct. ad Her.* 4, 28. Tumultus C. Gracchi tumultus domesticos et intestinos comparat. ℙ Item inquirere, acquirere. *Cic. fragm. Oecon.* ap. *Colum.* 12, 1. Comparare victum et cultum humanum labore et industria. *Id. Fam.* 2, 4. Comparare sibi laudem artibus. *Caes. B. G.* 5, 53. sibi auctoritatem aliqua re. *Ter. Heaut.* 2, 4, 17. commodum suum ex incommodo alterius. *Pl. Cas.* 2, 8, 72. alicui magnum malum. ℙ Item emere, coemere. *Ter. Heaut.* 4, 8, 15. Comparare aurum, ac vestem. Ita quidem *Non.* 4, 64. exponit. *Plin. ep.* 10, 37. Cum ad frumentum comparandum iret in Paphlagoniam. *Suet. Cal.* 27. Comparare pecudes carius. [**Id. Hor.* ab in. Scriptum quaestorium comparare, i. e. locum inter scribas quaestorios emere. *Id. Cal.* 22. Magisteria sacerdotii ambitione et licitatione maxima comparare.] *Ulp. Dig.* 13, 4, 2. *in f.* merces. *Pompon. ib.* 6, 1, 70. Comparare injusto pretio. *Appul. Met.* 7. Inde vobis epulas Saliares comparaturus. ℙ Item decernere, instituere. *Cic. Quint.* 16. Majores nostri raro id accidere voluerunt, praetores, ut considerate fieret, comparaverunt. *Auct. ad Her.* 4, 16. Bene majores nostri hoc comparaverunt, ut etc. *Cic. Rosc. Am.* 53. Ne quid acrius, quam more majorum comparatum est, factum videretur. *Id. ad Brut.* 1, 12. Hoc praeclare legibus comparatum est, ut etc. *Id. Cluent.* 21. Hoc iniquissime comparatum est, quod etc. *Liv.* 39, 29. Ita comparatum more majorum erat, ne etc. *Id.* 3, 68. Natura hoc ita comparatum est, ut etc. ℙ Item confirmare, constituere, ut *Non.* 4, 64. interpretatur. *Ter. Eun.* 1, 1, 2. An potius ita me comparem, non perpeti meretricum contumelias. ℙ Item aestimare. *Accius* ap. *Non. ib.* Proin tu, id cui fiat, non qui facias, compara. ℙ [*Est etiam, ubi dicitur pro comparando demonstrare, docere. *Off.* 2, 5. Deinde comparat, quanto plures deleti sunt homines etc. *Liv.* 2, 42. *f.* Comparando hinc quam intestina corporis seditio similis esset irae plebis in Patres, flexisse mentes hominum. *Ernest. in Clav. Tac. A.* 3, 5. Fuere, qui compararent, quae in Drusum honora et magnifica Augustus fecisset.] ℙ Praeterea significat conferre, a voce *par. Liv.* 28, 28. Exercitum exercitui, duces ducibus comparare. *Cic. Dom.* 51. hominem cum homine, et tempus cum tempore, et rem cum re. *Id. Off.* 1, 43. partes honestatis inter se. *Ter. Eun.* 4, 4, 14. Ne comparandus hic quidem ad illum est. ℙ Item aequare, parem facere. *Cic. fragm.* ap. *Non.* 4, 64. Neminem tibi profecto hominem ex omnibus aut anteposuissem, aut etiam comparassem. [**Cic. de re publ.* (ed. *A. Majo*) 1, 5. Accedere ad rem publicam plerumque homines nulla re bona dignos, cum quibus comparari sordidum. *B. A.*] *Ov. Met.* 13, 338. Et se mihi comparet Ajax? *Ter. Eun.* 2, 2, 63. Immo enim si scias quod donum huic dono contra comparet, i. e. quod donum huic dono tanquam par opponat. Ita *Ruhnk.*, qui loquendi rationem e ludo gladiatorum ductam esse dicit.] ℙ Est etiam arenae verbum: nam cum producti gladiatores in paria ordinabantur, ut inter se pugnarent, non solum *committi* et *componi*, sed et *comparari* dicebantur. *Suet. Cal.* 35. Hunc in arenam deductum Threci, et mox hoplomacho comparavit. ℙ Ponitur et pro conjungere, committere. *Cic. Univ.* 5. Ita contigit, ut inter ignem et terram, aquam Deus animamque poneret, eaque inter se compararet, et proportione conjungeret. *Pl. Asin.* 3, 3, 78. Prehende auriculis, compara labella cum labellis. ℙ *Comparare* absolute, vel *comparare inter se* dicuntur etiam qui de re aliqua communi voluntate inter se statuunt. *Liv.* 4, 46. Tandem ita comparatum est, ut alternis diebus summam imperii haberent. *Id.* 24, 10. Decretum ut Coss. sortirentur, compararentve inter se, uter comitia haberet. [**Id.* 41, 6. Ut consules inter se compararent, uter eorum ad comitia habenda Romam rediret.] ℙ Praecipue vero hoc locum habet in distributione provinciarum. *Id.* 42, 31. Ut Coss. inter se provincias Italiam, et Macedoniam compararent, sortirenturve. Adde 28, 45. et 38, 35. ℙ *Comparassit* pro *comparaverit* est apud *Pl. Epid.* 1, 2, 19.

*COMPARTICEPS, ipis, *συμμέτοχος. Vulg. Interpr.* Ephes. 3, 6. *B. A.*

COMPARTĪOR, iris, dep. 4. idem quod impertior, communico. In *Vet. Decreto* sub Antonio Pio apud *Grut.* 408, 39. Cum quibus munera decurionatus compartiamur.

COMPASCO, is, a. 3. *συννέμομαι*, simul pasco, pabulum praebeo. *Cic. Top.* 3. Si compascuus est ager, jus est compascere. *Scaevola Dig.* 8, 5, 20. Habere jus compascendi. ℙ Item simpliciter pasco. *Varr. R. R.* 1, 2. Colonus in agro surculario ne capra natum compascat. *Plin.* 9, 54, 79. *de ostreis.* Nuper excogitatum, famem longae advectionis a Brundusio compascere in Lucrino. ℙ Item depasco. *Varr. R. R.* 2. *prooem.* Pabulum in fundo compascere, quam vendere, plerumque magis expedit. ℙ Passive. *Id. R. R.* 1, 53.

Messe facta, spicilegium venire oportet, aut, si sunt spicae rarae, et operae carae, compasci.

COMPASCŪUS, a, um, adj. ad compascendum pertinens, *ὑμβοτος*. *Festus:* Compascuus ager relictus ad pascendum communiter vicinis. *Cic. Top.* 3. Si compascuus est ager, jus est compascere. *Scaevola Dig.* 8, 5, 20. Jus compascuum, *h. e.* jus compascendi.

COMPASSĪBILIS, e, adj. qui compatitur. *Tertull. adv. Prax.* 29. Pater si compassibilis, utique passibilis.

COMPASSĬO, onis, f. *συμπάθεια*, communis dolor. *Tertull. Resurr. carn.* 40. Quod pro compassione promittitur. *Id. ib.* 3. *ad f.* Compassio sententiarum, *h. e.* consensus, *συμπάθεια τῶν γνώμων*.

COMPASSUS, a, um, part. a *compatior*. *Alcim. Avit.* 3. *in f.* Ceu tibi compasso miserans succurre latroni.

COMPASTOR, oris, m. qui simul pascit, *συννομεύς*. *Hyg. fab.* 187. Alter compastor.

COMPASTUS, a, um, part. a *compasco*, idem quod pastus, vel simul pastus, *βοσκόμενος*. *Plin.* 32, 6, 21. Ostrea Brundusiana in Averno compasta.

[COMPĀTER, tris, m. qui jura parentis simul habet, idest conjux. *Inscr.* ap. *Zaccheria*, *Marm. Salonit. cl.* 4. *n.* 8. D. M. Flavio Caroso veterano Attigia Ursagia compatri benignissimo. Alia *ib. cl.* 10. *n.* 117. Mamilla Paula de patrimonio suo sibi, et. Aelio Paulino compatri suo domum aeternam P. *F.*]

COMPĀTIOR, eris, assus sum, dep. 3. simul patior, *συμπαθέω*. *Tertull. adv. Prax.* 29. Quid est compati, quam cum alio pati? *Id. A.* 5. Anima compatitur corpori. *Coel. Aurel. Acut.* 2, 16. Tussicula fit compatientibus vicinis partibus. ℙ Item misericordia moveri. *August. ep.* 40. *n.* 6. Non mentientis aestu, sed compatientis affectu. *Id. Confess.* 3, 2. Cum ipse patitur, miseria: cum aliis compatitur, misericordia dici solet. Adde *Sulpic. Sever. sub f. dial.* 3.

*COMPATRIOTA, ae, m. qui est patriae ejusdem, popularis, conterraneus. *Sarisb.* 4, 11. Dare ducem compatriotis. *Gloss. Gr. Lat. συμπολίτης*, compatriota. V. *Concivis. B. A.*

COMPATRONUS, i, m. simul patronus. *Ulp. Dig.* 38, 5, 1. Adversus compatronum Faviana non competit. Adde *ib.* 26, 4, 3, et 5.

COMPĀVESCO, is, n. 3. idem quod expavesco, *συμφοβέω*. *Gell.* 1, 23. Hoc illa ut audivit, animo compavescit.

COMPĀVITUS, a, um, adj. pavitus, tusus. *Appul. Met.* 7. Misera illa compavita, atque dirupta. Al. minus recte leg. *compavida.*

COMPAUPER, ris, m. socius in paupertate. *August. serm.* 25. *ex* 50. *homil. c.* 3. Pascendos habemus compauperes nostros.

COMPECCO, as, n. 1. idem quod pecco, vel simul pecco, *συναμαρτάνω*. Legitur ap. *Coel. Aurel. Acut.* 2, 12. et 3. *Tard.* 1. *ad f.*

[COMPECTORĀTUS, a, um, adj. qui pectore alterius pectori adhaeret, vel cujus partes alterius partibus ita adhaerent, ut partes pectoris inter se. *Appul. in erron. vener. Poetar.* Quin et cum tenera membra molli lectulo Compectorata adhaerent Veneris glutino. Alii tamen aliter legunt, et *Scriverius* hoc *Appuleji* poemation suppositicium, aut saltem infimae vetustatis, censet. *F.*]

COMPECTUS, a, um, part. a *compeciscor*, de quo V. supra in COMPACISCOR. *Pl. Pseud.* 1, 5, 129. Si sumus compecti, sive concilium unquam inivimus, *h. e.* si simul pactum aliquod fecimus. *Id.* in *nov. fr. Cistell.* (ed. *A. Maio*) p. 17. *v.* 11. Quae esset aetatem mecum exactura, mecum matrimonio compecta sit, capere oportet. ℙ *Compecto* idem ac compacto, vel ex compacto. *Cic. fr. orat. Scaur.* (ed. *A. Peyronio*) p. 76. *n.* 8. Itaque compecto cum matre Bostaris consilium cepit, ut etc. V. COMPACTUS.

COMPĒDA, ae, V. in COMPES.

COMPĒDĬO, is, ivi, itum, a. 4. *πεδάω*, compedibus vincio. *Varr.* ap. *Non.* 1, 113. Domo exeo, intro, et pedes corrigiis compedio. ℙ Translate, *August. ep.* 39. Timeo, te rebus mortalibus perniciosissime compediri.

COMPĒDĪTUS, a, um, part. a *compedio*, compedibus vinctus. *Pl. Capt.* 5, 1, 24. In lapicidinas compeditum condidi. *Cato R. R.* 56. Servi compediti. *Senec. Tranquill.* 10. Compediti aegre ferunt onera, et impedimenta crurum.

COMPELLĀTĬO, onis, f. *προσαγόρευσις*, *ἔντευξις*, actus compellandi, appellatio. *Auct. ad Herenn.* 4, 15. Exclamatio est, quae conficit significationem doloris, aut indignationis alicujus, per hominis, aut urbis, aut loci, aut rei cujuspiam compellationem hoc modo: Te nunc alloquor, Africane etc. ℙ Significat etiam appellationem cum reprehensione et objurgatione conjunctam. *Cic. Fam.* 12, 25. Nec destiti labefactare eum, qui etc. Itaque crebras compellationes meas non tulit. *Id. Phil.* 3, 7. Nec sentit amens, commendationem esse compellationem suam. *Gell.* 1, 5. Maledictis, compellationibusque probrosis jactatus est.

COMPELLO, as, avi, atum, a. 1. *προσαγορεύω*, alloquor, appello, nomino: a *con*, et antiquo et inusit. *pello*, *as*, loquor, inquit *Voss.* in *Etymol.* [At fortasse est a *πελάω* poetice pro *πελάζω*, admoveo, appropinquo. *F.*] *Pl. Rud.* 4, 7, 1. Quam mox licet te compellare, Daemones? *Id. Poen.* 3, 3, 72. Blande compellabo hominem: hospes hospitem salutat: salvum te advenire gaudeo, *Auct. ad Herenn.* 1, 14. Compellare aliquem nominatim. *Virg. A.* 3, 398. incensum pectus amore Compellare virum, et casus cognoscere tantos. *Hor. Sat.* 1, 7, 31. magna compellans voce cuculum. [**Ov. Met.* 3, 147. Participes operum compellat Hyantius ore, i. c. convocat. *Id. ib.* 8, 788. Talibus agrestem compellat, Oreada, dictis, i. e. precibus alloquitur.] ℙ Significat etiam appellare accusandi causa, vel reprehendendi, objurgandi, convicianandi. *Cic. in Senat.* 13. Nominatim alii compellabantur, alii citabantur, alii relegabantur. *Coel.* ad *Cic. Fam.* 8, 12. Compellari ea lege me voluerunt, qua dicere non poterant. [**Suet. Caes.* 17. Vettium conjecit in carcerem: eodem Nonium, quaestorem, quod compellari apud se majorem potestatem passus esset.] *Nep. Timol.* 1. *ad f.* Quin eum fratricidam, impiumque detestans compellaret. *Hor. Sat.* 2, 3, 296. Haec mihi Stertinius, sapientum octavus, amico Arma dedit, posthac ne compellarer inultus. ℙ *Compellare de stupro*, ap. *Val. Max.* 6, 1. *n.* 12. est verbis ad stuprum sollicitare: quod *compellare* absolute dixit *Hyg. fab.* 57.

COMPELLO, is, puli, ulsum, a. 3. *συνωθέω*, *συνελαύνω*, simul pello, cogo. Proprie est in unum locum vel diversa, vel diversorum animalia cogere, inquit *Serv.* ad illud *Ecl.* 7, 2. Compulerantque greges Corydon, et Thyrsis in unum. *Cic. Pis.* 36. Omni totius provinciae pecore compulso pellium nomine etc. *Virg. Ecl.* 2, 3. Haedorumque gregem viridi compellere hibisco, *h. e.* ad hibiscum, ut idem *Serv.* exponit. [**Tibull.* 4, 1, 94. Compellere brevius curvo gyro equum, i. e. ex effuso cursu equum revocare ad sedatiorem ilium, qui fit in gyrum.] ℙ Cum dativo. *Hor. Od.* 1, 24, 16. quam virga semel horrida Nigro compulerit Mercurius gregi. ℙ Dicitur et de aliis rebus. *Cic. Inv.* 1, 2. Qui dispersos homines in agris ratione quadam compulit in unum locum. *Liv.* 25, 34. Compellere hostes intra vallum. [**Suet. Vit.* 15. Sabinum et reliquos Flavianos vi subita in capitolium compulit.] *Cels.* 8, 11. ossa in suas sedes, *h. e.* reponere. ℙ Accipitur etiam universim pro adigere, impellere, cogere. *Cels.* 6, 7. *ad f.* Si pulex in aure est, compellendum eo lanae paululum est. *Cic. Pis.* 7. Me domo mea expulistis, Cn. Pompejum domum suam compulistis. *Caes. B. C.* 1, 58. *ad f.* Compellere naves hostium in portum. *Id B. G.* 7, 65. hostes intra muros. ℙ Translate. *Liv.* 25, 29. Compellere aliquos in eundem metum. *Colum.* 11, 1. Compelli in socordiam. *Cic. Fam.* 1, 9. In hunc sensum et allicior beneficiis hominum, et compellor injuriis. [**Suet. Tib.* 8. Quos sacramenti metus ad hujusmodi latebras compulisset.] *Id. Acad.* 4, 35. Compellere orationem in angustias et in dumeta Stoicorum. *Pl. Bacch.* 4, 10, 10. Compellere aliquem ad virtutem, aut ad frugem. *Plin.* 36, 5, 4. *n.* 2. aliquem ad laqueum. *Quint.* 7, 3. *post init.* tyrannum in mortem. *Suet. Aug.* 14. aliquem fame ad deditionem. *Id. Caes.* 24. aliquem, ut consulatum petat. ℙ Cum infinito. [**Ov. Fast.* 3, 860. Compulerunt regem jussa nefanda pati.] *Curt.* 5, 1. Quae virum compulit amoenitatem naturae genere hujus operis imitari. *Just.* 16, 5. Filias nubere servis suis compellit. *Id.* 30, 3. Pacem petere compellitur. *Luc.* 3, 144. Compulit desistere coepto. ℙ Pro simplici pello, *Just.* 4, 4. Hostes in fugam compulit, et socios obsidione liberavit. ℙ [Part. *Compellens* ap. *Curt.* 3, 1. Utroque (*mari*) in arctas fauces compellente terram. *F.*]

*COMPENDIALITER, adv., *συντόμως*, compendio, compendiose. *Vet. Interpr. Irenaei* 3, 11. Compendialiter et simpliciter. *B. A.*

COMPENDIĀRĬO. V. v. seq.

COMPENDIĀRĬUS, a, um, adj. *σύντομος*, brevis, et veluti ad certam metam per compendium ducens. *Cic. Off.* 2, 12. Hanc viam ad gloriam proximam, et quasi compendiariam dicebat esse. *Plin.* 35, 10, 36. *n.* 22. Breviores picturae vias, et quasi compendiarias invenit. ℙ Absolute *compendiaria* pro compendiaria via. *Petr. Sat.* 2. Aegyptiorum audacia tam magnae artis compendiariam invenit. *Senec. ep.* 119. Ad maximas te divitias compendiaria ducam. Adde *Varr.* ap. *Non.* 3, 71. ℙ Rursus *Senec. ep.* 73. Te in coelum compendiario ducam. *scil.* itinere.

COMPENDĬĀTUS, a, um, adj. in compendium redactus. *Tertull. adv. Marc.* 4, 9. Facturus sermonem compendiatum. Adde *ib.* 1.

COMPENDĬFĀCĬO, is, a. 3. *συντέμνω*, *κερδαίνω*, ad compendium duco, lucror parsimonia. *Pl. Pers.* 4, 3, 2. Ego hodie compendifeci duos panes. *Id. Most.* 1, 1, 57. Orationis operam compendifacito. ℙ Revera duae voces sunt: et non solum divisim recte adhibetur *compendi facio*, vel absque synaeresi *compendii;* sed etiam inverso ordine, aut interjecto verbo. *Pl. Pseud.* 4, 7, 41. Operam fac compendi quaerere, *h. e.* parce quaerere. *Id. Bacch.* 2, 2, 6. Compendi multa verba faciam tibi. Adde *Pacuv.* ap. *Non.* 1, 493. ℙ Et passive *Pl. Asin.* 2, 2, 41. Verbis velitationem fieri compendi volo.

COMPENDĬO, as. *Compendiare alicui* ap. *Augustin. extr. l.* 7. *quaestion. in Heptateuch.* est occidere, ut ipsemet interpretatur: quasi compendiaria via ad mortem perducere. ℙ *Est autem in compendium redigo, curto, qui sensus primitivus est. *Tert. adv. Marc.* 4, 1 et 9. *B. A.*

COMPENDĬOSĒ, adv. compendio. *Sidon.* habet comparativ. *compendiosius*, *ep.* 7, 10. Qui quid negotii ferat, praesentaneo compendiosius potest intimare commeatu.

COMPENDĬOSUS, a, um, adj. *χρησιὸς*, utilis, fructuosus. *Colum.* 1, 4. Quod etsi per partes nonnunquam damnosum est, in summa tamen fit compendiosum. ℙ Item in compendium redactus, brevis, *σύντομος*. *Appul. Met.* 11. Concepti sermonis compendiosa verba suggerentes. Et *ib.* 6. Monstrare iter compendiosum. *Prud. περὶ στεφ.* 2, 334. mortis citae Compendiosus exitus. *Nazar. Paneg. Constant.* 18. Compendiosa victoria, *h. e.* de pluribus gentibus uno proelio reportata.

COMPENDĬUM, ii, n. *ὠφέλεια*, lucrum ex parsimonia: hoc est quidquid lucramur rem nostram servando, non rem de novo acquirendo: qui *quaestus* dicitur. *Compendio* opponitur dispendium, (ut est ap. *Paul. Dig.* 17, 2, 65.) quod est damnum seu jactura ex prodigentia aut incuria. Quamquam illud discrimen non est perpetuum. *Cic. Verr.* 2, 2, 3. Quos provincia mercibus suppeditandis cum quaestu compendioque dimittit. *Id. Off.* 3, 15. Facere aliquid compendii sui causa, quod non liceat. *Tibull.* 1, 3, 39. Nec vagus ignotis repetens compendia terris. [*Adde *eund.* 1, 9, 9. Lucra petituras freta per parentia ventis Ducunt instabiles sidera certa rates.] *Caes. B. C.* 3, 32. Servire privato compendio suo. [**Id. B. G.* 7, 43. Capti compendio ex direptis bonis.] *Callistr. Dig.* 48, 20, 6. Vertere aliquid in compendium suum. *Auct. ad Her.* 4, 40. Turpe compendium. *Plin.* 21, 12, 41. Apes res praecipui quaestus et compendii. *Id.* 23, 7, 64. Magno ligni compendio percoquere aliquid. *Id.* 17, 23, 35. *n.* 28. et 18, 20, 49. *n.* 3. Compendium operae. ℙ Translate. *Gell.* 2, 27. Quaestus atque compendium gloriarum. *Stat. Th.* 2, 658. Compendia vitae. ℙ Facere compendium. Translate *Pl. Capt.* 5, 2, 12. Satis facundus: sed fieri dictis compendium volo. *Id. Rud.* 1, 2, 89. Errationis fecerit compendium. ℙ Dicimus etiam *facere aliquid compendi* vel *compendii* eod. sensu, eo modo quo *facere lucri*, *facere dispendii. Pl. Poen.* 1, 2, 138. Curam hanc facere compendii potes. V. COMPENDIFACIO. ℙ *Compendia alimentaria* ap. *Capitol. Pertin.* 9. sunt sumptus et erogationes in alimenta pauperum impensae. ℙ Eleganter translate dicitur de iis rebus, in quibus laboris, aut temporis aliquid deminuitur. *Quint.* 1, 1. Brevia docendi monstrare compendia. *Id. ib.* Syllabis nullum compendium est: perdiscendae omnes. *Gell. praef.* Ducere ingenia celeri facilique compendio ad utilium artium contemplationem. [**Plin. Pan.* 95, 5. Quae ad honores compendia paterent, i. e. compendiaria malarum artium via perveniendi ad honores, nempe per adulationes, delationes, scelera. Cf. *Schwarz.* ad h. l.] *Censorin. de die nat.* 5. Quam potero compendio dicam *Pl. Mil.* 3, 1, 184. Quam potes, tam verba confer maxime ad compendium. *Ulp. Dig.* 5, 1, 72. Compendium edictorum, *h. e.* cum pro multis edictis unum tantum promulgatur, quod pro omnibus sit. ℙ *Compendium viae*, quod et *compendium* absolute dicitur. *Plin.* 5, 5, 5. Compendium viae quatridui deprehensum est. *Justin.* 2, 10. *extr.*. Ducere aliquid per compendium. Et *Flor.* 3, 3. Marius mira velocitate occupatis compendiis, praevenit hostem. *Tac. A.* 2, 55. Per Cycladas, et compendia maris adsequitur Germanicum. *Id. ib.* 12, 28. Propioribus compendiis ire. [**Sil.* 12, 533 Provisa fugae compendia carpens.] ℙ Donare alicui compendia leti, apud *Sil.* 10, 476. est mortem accelerare.

COMPENDO, is, a. 3. idem quod pendo, vel siHul pendo. *Varr. L. L.* 4. *sub f.* Compendium dicitur, quod cum compenditur una sit.

COMPENSĀTĬO, onis, f. *ἀμοιβή*, proprie est actus ille, quo addendo aliquid aequales redduntur lances: a *pendo*. Sed generatim sumitur pro collatione rei cum re, ut debiti cum credito, damni cum emolumento: item imputatio duarum summarum, ita ut qui debet centum, tantundem minus debeat, quantum ex alio capite creditor erat. *Modestin. Dig.* 16, 2, 1. Compensatio est debiti et crediti inter se distributio. *Paul. ib.* 24, 3, 15. Compensationes proderunt ob res amotas, donatas, et impensas. *Justin.* 3, 2. Emere non pecunia, sed compensatione mercium ℙ Translate. *Cic. N. D.* 1, 9. *extr.* Incommoda vitae compensatione commodorum lenire. *Id. Tusc.* 5, 33. Hac utitur compensatione sapiens, ut voluptatem fugiat, si ea majorem dolorem effectura sit.

[COMPENSĀTĪVUS, a, um, adj. *Marius Vi-*

ctorin. Rhet. 1. p. 137. *Capperon.* Primo debet dicere *feci*, *sed profui*, et probare plus se profuisse, quam obfuisse, quae est qualitas compensativa, quam ideo Cicero comparationem vocat. *Id. Rhet.* 2. p. 217. Est in hoc themate etiam alia constitutio vel relativa, vel compensativa, vel absoluta. *F.*]

COMPENSĀTO, adv. cum compensatione. *Tert. Pall.* 2. Alias versura compensato redit. Al. leg. *compensati.*

COMPENSĀTUS, a, um, part. a *compenso*, repensus, ἀντάλλαγείς. *Cic. Or.* 3, 4. Labores magna compensati gloria mitigantur. *Id. Verr.* 2, 5, 13. Damna compensata.

COMPENSO, as, avi, atum, a. 1. ἀνταμοίβομαι, ἀνταίζω, frequentat. a *compendo*, proprie significat simul pensare res, ut pondera aequentur. *Hor. Sat.* 1, 3, 69. amicus dulcis, ut aequum est, Cum mea compenset vitiis bona. ℙ Et generatim aequare, sarcire, rependere. *Cic. Pis.* 30. *ad f.* Nonne compensabit cum uno versiculo tot mea volumina laudum suarum? *Id. Fin.* 30. Compensabatur cum summis doloribus laetitia, *h. e.* [*aequabat laetitia dolores, par erat doloribus. *Plin. Pan.* 37, 5. Ut Romanam civitatem non Vicesimae modo, verum etiam affinitatum damno bene compensari putarent. Cf. ad h. l. *Schwarz.* et quos laudat.] *Ov. Her.* 3, 51. Tot tamen amissis te compensavimus unum, *h. e.* tanti te aestimavimus, quanti tot amissos. *Cic. Off.* 2, 19. *extr.* Ceterisque operis et officiis erit, quod violatum est compensandum, *h. e.* sarciendum. *Id. Font.* 1. *extr.* Massilienses Gallicorum bellorum pericula populo R. coriis remisque compensarunt, *h. e.* exaequarunt pericula intentata populo R. coriis et remis eidem prompte suppeditandis. [*Curt. 10, 1. Nec tot facinora, quot admiserant, compensare poterant caedis perquam gratae regi ministerio. *Quint. Inst.* 11, 1. p. 981. Et reprehendens, alia laude compenses.] *Id. Flacc.* 29. *ad f.* Catonis est dictum: pedibus compensari pecuniam, *h. e.* vilitatem pretii, quod solvitur in emptione agri longinqui, compensari et quodammodo augeri labore pedum, et incommodis longorum itinerum. ℙ Apud JCtos significat aliquando imputare. *Ulp. Dig.* 12, 6, 23. Potest tamen retineri, et compensari quod solutum est. V. *Dig.* 16. *tit.* 2. qui est *De compensationibus.* ℙ Ponitur etiam pro compendium viae facere. *Lucan.* 8, 248. magnosque sinus Telmessidos undae Compensat medio pelagi, *h. e.* alto navigans recto itinere, facit compendium sinus Telmessici. V. PRAECIDO sub f. *Senec. Hippol.* 83. Hac pergam, Quae via longum compensat iter.

COMPERCO, is, n. 3. idem quod parco, abstineo. *Pl. Poen.* 1, 2, 137. Comperce, quaeso, me attrectare. *Solin.* 22. *ad f.* In hiemem compercunt arborum fructus. ℙ *Fest.* Comperce pro compesce dixerunt antiqui. *Appul. Met.* 9. Nec fugientibus saltem compercunt, sed eo magis irritatiores sequuntur. Al. leg. *compescunt.*

COMPĔRĔGRĪNUS, i, m. qui simul cum alio peregrinus est. *Sidon. ep.* 7, 17. *in f. carm.* Abraham jam te comperegrinus habet.

COMPĔRENDĪNĀTIO, onis, f. ἀναβολή, τριήμερος, ὑπερθεσις, dilatio judicii in diem tertium: a *con*, et *perendie.* Comperendinatio erat dilatio sententiae ferendae, postquam utraque pars, actor et reus, totam causam recitaverat. Olim enim, in rebus capitalibus, causa recitata, aut statim sententia dicebatur, aut si quid non liquere videretur, ampliabatur. C. Servilius Glaucia legem tulit, ut post primam actionem, secunda in tertium diem constitueretur, in qua iterum acta causa, demum sententia ferretur. In aliis autem causis *comperendinatio* erat ab utrisque litigatoribus invicem sibi denunciatio in perendinum diem. Nam cum in rem aliquam agerent litigatores, poscebant judicem, qui dabatur post trigesimum diem: quo dato, deinde inter se diem perendinum, ut ad judicium venirent, denunciabant. Denique *comperendinatio* dicitur etiam ipsa causae recitatio post dilationem perendini diei. Haec ex *Ascon. in Verr.* 2, 1, 9. V. AMPLIATIO. Praeter *Ascon.* utuntur hac voce *Senec. ep.* 97., *Plin. ep.* 6, 2. et *Gell.* 14, 2. Porro quamvis ipsa vox diei tertii dilationem significet, tamen ex *Cic. Verr.* 2, 1, 7. *extr.* et *ib.* 2, 4, 15. satis colligitur, etiam plurium dierum dilationem hoc nomine appellari potuisse. Olim enim liberae comperendinationes erant, ut ait *Auct. Dial. de Oratorib.* 28., postea restrictae sunt legibus, ut *Plin.* significat *ep.* 6, 2., tum quoad numerum, tum quoad spatium temporis.

COMPĔRENDĪNĀTUS, a, um, part. a *comperendino*, dilatus in tertium diem, vel amplius. *Cic. Div. in Verr.* 7. Nemo istum comperendinatum, sed condemnatum judicaret. *Festus*: Res comperendinata significat judicium in diem tertium constitutum.

COMPĔRENDĪNĀTUS, us, m. idem quod comperendinatio. *Cic. Verr.* 2, 1, 9. Adimo comperendinatum. *Id. Brut.* 22. Unum, quasi comperendinatus, medium diem fuisse etc.

COMPĔRENDĪNO, as, avi, atum, a. 1. ἀναβάλλομαι, judicium differre. V. COMPERENDINATIO. *Cic. Verr.* 1, 11. *extr.* Tua ratio est, ut secundum binos ludos mihi respondere incipias; mea, ut ante primos ludos comperendinem, *h. e.* me, et te dixisse profitens, comperendinationis judicibus faciam potestatem. *Ascon.* ℙ *Comperendinare reum* est ejus judicium in diem tertium differre. *Cic. Verr.* 2, 1, 9. Glaucia primus tulit, ut comperendinaretur reus.

COMPĔRENDĪNUS, a, um, adj. a *con*, et *perendie.* Ap. *Macr. Sat.* 1, 15. comperendini dies sunt, quibus vadimonium licet dicere, *h. e.* in quos transferri licet causae actionem. *Cajus Inst.* 4. §. 15. Posteaquam judex datus esset, comperendinum diem, ut ad judicem venirent, denunciabant.

COMPĔRĔO, is, n. 4. simul pereo. Agnoscitur a *Diomede* tanquam Latinum et usitatum. Docet enim 1, 369. hoc differre a *comperio*, quod illud in praeterito habeat *comperi* accentu acuto; hoc *comperi* (per syncopen pro *comperii*) accentu circumflexo, et *comperieram.* Alia hujus verbi exempla nondum vidimus.

COMPĔRĪO, is, comperi, ertum, a. 4. ἐξευρίσκω, καταλαμβάνω, intelligo, rescio, invenio, deprehendo cum quadam certitudine: a *con*, et *pario*, quasi sit in lucem edo: quia quae in luce sunt, plane cognoscuntur. *Cic. Fam.* 5, 5. Ex multis audivi: nam comperisse me, non audeo dicere. [*Id. Att.* 1, 14. Clodius — me tantum comperisse omnia, criminabatur. *Cic.* in causa Catilinaria crebro dixerat, *comperi omnia.* Ea res locum dedit dicteriis in Ciceronem, cum eum omnia comperisse risus causa dicerent. V. *Casaub.* ad h. l. *Ernest.* in *cl.*] *Id. Att.* 14, 8. Scribit, se id certis auctoribus comperisse. *Id. Brut.* 80. Cum indicia mortis se comperisse manifesto, et manu tenere diceret. *Id. Rosc. Am.* 12. Posteaquam comperit, eum posse vivere. *Id. Sull.* 31. Nihil de hoc consul comperi, nihil suspicatus sum, nihil audivi. *Ter. Heaut.* 1, 1, 69. Comperi ex iis, qui ei fuere conscii. *Caes. B. G.* 4, 19. Postquam per exploratores, pontem fieri, comperissent. [*Hor. *Ep.* 2, 1, 12. Comperit invidiam supremo fine domari.] ℙ Passive. *Ter. Andr.* 5, 3, 31. Quodvis cupio, dum ne ab hoc me falli comperiar. ℙ Deponentis forma. *Sall. Jug.* 49. Metellum sapientem virum fuisse comperior. Et *ib.* 116. Sed ego comperior, Bocchum etc. Adde *Gell.* 3, 3. Porro *Diomed.* 1, 373. discrimen non absurdum assignat inter *comperio*, et *comperior* depon., quod illud significat ab alio cognosco; hoc ex mea opinione colligo, compertum habeo, pro explorato didici. Addit etiam, *comperior* deficere in futuro et imperativo: adde etiam in praeter. ex *Voss. de Grammat.* 5, 33., tamesti *compertus est* pro *comperit* dictum est a *Tertull. adv. Hermog.* 28. ℙ [Supinum pass. *compertu* ap. *Appul. Met.* 1. Non modo compertu evidentia, verum etiam factu facilia senties. *F.*]

COMPERNIS, e, adj. γονύχροτος, σύμμηρος, qui genua habet plus justo conjuncta, ut *Festus* interpretatur: a *con*, et *perna.*. *Lucil.* ap. *Non.* 1, 103. Compernem, aut varam fuisse Amphitruonis ἀχοίτην Alcmenam. Adde *Varr. L. L.* 8, 5. et *Pl. fr.* ap. *Fest.* in *Valgus.* ℙ *Non. l. c.* compernes dici ait, qui sunt longis pedibus: sed *Voss.* in *Etym.* et *Salm.* in *Exercit. Plin.* p. 944. audiendus non videtur. Quod si *compernes* intelligeremus, non qui genua, sed qui calcanea nimis juncta habent, (nam et calcanea *pernae* nomine significantur, Graece πέρναι: unde *perniones*) facilius *Nonii* explicatio admitti posset: quia qui calcanea sic juncta habent, pedes quidem certe vel habent, vel videntur habere longiores.

COMPERPĔTŬUS, a, um, adj. coaeternus. *Prud. Apoth.* 339. Et comperpetuum retro Patris, et Patre natum.

COMPERTĔ, adv. certe, explorate. *Gell.* 1, 22. Exquisite et comperte Julius Paulus dicebat. *Id.* 1, 11. Qui hoc compertius memoriae tradiderunt.

COMPERTUS, a, um, part. a *comperio*, certo cognitus, exploratus, deprehensus, πεπληροφορημένος. *Cic. Cluent.* 14. *extr.* Facinus manifesto compertum atque deprehensum. *Liv.* 7, 39. Quidam compertum attulerunt, T. Quintium in Tusculano agrum colere. *Id.* 29, 21. *extr.* Comperta oculis perferre Romam. *Sall. Cat.* 14. *extr.* Compertum est mihi: et eod. sensu *ib.* 60. Compertum habeo, milites, verba viris virtutem non addere. [*Id. *ib.* 22. Nobis ea res pro magnitudine parum comperta est. *Tibull.* 4, 1, 119. Compertum est veracibus ut mihi signis. *Suet. Nero* 31. Ex judicio equitis Romani, pro comperto pollicentis. *Tac. A.* 4, 73. Mox compertum a transfugis. *Id. ib.* 6, 50. Illic eum appropinquare supremis, tali modo compertum.] *Scrib. Compos.* 106. Auxilia, quae ex usu prodesse eis, comperta habemus. *Cic. Cluent.* 45. *extr.* Habere compertum de aliqua re. [*Id. *ib.* 47. Nihil ipsos habuisse cogniti, nihil comperti.] *Liv.* 39, 49. *a med.* habere rem aliquam pro comperta. *Curt.* 7, 1. Pro comperto fuit. ℙ Absolute. *Appul. Met.* 9. Pro comperto novam rabiem pertinaciter durare. *Suet. Tib.* 35. Uxor comperta in stupro generi, *h. e.* deprehensa. [Hinc *Mullerus* putat *compertum* ortum ex compendio scribendi pro *comprehensam*; sed hoc minime necessarium: comperire enim est deprehendere. *Sulpicius* vero *Severus H.* 1, 38. David Bersaben quandam mirae feminam pulcritudinis stupro compertam habuit, *h. e.* stupro seu adulterio cognitam, quod dicendi genus *Severo* peculiare est. *F.*] ℙ Cum infinito. *Suet. Aug.* 67. Compertus adulterare. ℙ Cum genitivo *compertus alicujus criminis* est manifesto reus. *Liv.* 7, 4. Juvenis nullius probri compertus. *Id.* 32, 1. Compertos sacrilegii in vinculis Romam mittere. *Id.* 22, 57. Vestales compertae stupri. [*Tac. *A.* 1, 3. Nullius flagitii compertum.] Adde *Just.* 11, 11. ℙ *Comperto* absolute, cum compertum esset. *Liv.* 33, 5. Nondum comperto, quam in regionem venisset. *Sall. fr.* ap. *Prisc.* 18, 1130. Comperto, Bithyniam consuli datam. Adde *Tac. A.* 2, 60. et al.

COMPES, ēdis, f. πέδη, vinculum, quo servorum, vel captorum pedes vinciuntur: plerumque e ligno: item ex ferro etc. *Cato* ap. *Gell.* 11, 18. In nervo, atque in compedibus aetatem agere. *Ter. Ph.* 2, 1, 18. Herus si redierit, molendum usque in pistrino, vapulandum, habendae compedes. [*Cf. *Bentl.* ad h. l.] *Tibull.* 2, 6, 25. Spes etiam valida solatur compede vinctum. [*Id. 1, 7, 42. Crura licet dura compede pulsa sonent. Loquitur poeta de vinctis in ergastulo. Adde *Ov. Trist.* 4, 1, 5.] *Pl. Capt.* 3, 5, 76. Impingere alicui crassas compedes. Et *Men.* 1, 1, 4. Indere alicui compedes. *Id. Pers.* 2, 3, 17. imponere. Et *ib.* 3, 3, 15. Compedium tritor, pistrinorum civitas. [*Hor. *Ep.* 1, 6, 77. In manibus et Compedibus te tenebo.] *Claud. in Eutrop. prol.* 2, 3. Et solitos tardae passurus compedis orbes. ℙ Per catachresin dicitur de vinculo manuum. *Varr.* apud *Non.* 1, 113. Nequicquam saepe aeratas manus (al. *manu*) compedes conor revellere. ℙ Translate. *Hor. Od.* 4, 11, 23. Telephum puella tenet grata compede vinctum. *Id. Ep.* 1, 3, 3. Hebrus nivali compede vinctus. *Cic. Att.* 8, 3. *a med.* Age jam, has compedes: fasces inquam hos laureatos etc. ℙ Sunt etiam compedes inter mulierum ornamenta. *Plin.* 33, 12, 54. Luxu feminarum compedes sibi ex argento facientium, quas induere aureas mos tritior vetat. ℙ In singulari numero recti et dativi casus exempla nondum vidimus. ℙ Masculino genere *Lact. de mort. Persecut. c.* 21. Compedes parati. ℙ In illo *Varr.* ap. *Non. l. c.* et 6, 20. Viscum, sagenam, lineamque compedem; *Scalig.* legit *compedam*, ut sit a recto compeda, ae. ℙ *Compes* pro *compos* dixerunt antiqui, teste *Prisc.* 1, 553. Cui rei confirmandae illud facit, quod etiam verbum *Competo* usurpatur pro *compos sum.* ℙ Ex illo *Pl. Ps.* 4, 7, 80. *Ubi suram aspicias, scias, posse eum gerere crassas compedes:* possit quis fortasse putare, compedes non solum pedibus, sed etiam cruribus indi consuevisse. ℙ *Auson. Idyll.* 7. *in f. epist. dedic.* sic vetus verbum jubet: Compedes, quas ipse fecit, ipsus ut gestet faber. *prov.* in eum, qui sibi ipsi auctor mali est.

COMPESCO, is, escui, a. 3. proprie significat una pascere, et in eodem pascuo continere, ut *Festus* exponit. ℙ *Compescere lucum*, eodem *Festo* interprete, est lucum suis finibus cohibere: hoc est, ut opinor, ramos et arbores, qui extra fines luco assignatos evagantur, amputare: qua ratione dixit *Colum.* 4, 17. Compescere vitem. Et *Virg. G.* 2, 370. ramos compesce fluentes. [*Praestat, quae a *Döderl.* 2, 25. datur vocis originatio, a *pacare.* Hinc *lucum compescere*, est limitibus circumdatis impedire, quominus cum iis, quae circumjacent, misceatur, neque introitus cuicumque ab omni parte pateat; idem quod nos dicimus *einfriedigen.* Cum de arboribus dicitur significat, nimiam ubertatem, ramorum abundantiam, et luxuriantem quasi feritatem circumcidendo mitigare. Adde *Ov. Met.* 14, 630. Spatiantia brachia compescit.] ℙ Pertinet etiam ad artem fulloniam. Unde *compescere cretam* dixit *Titinn.* ap. *Non.* 4, 34., *h. e.* pedibus subigere, et cogere cretam in vestimenta penetrare, dealbandi causa: qua de re et in ARGUTOR dictum est, et in CONCILIO dicetur, ℙ Generatim vero significat cohibere, coercere, refrenare, συνείργω, καταστέλλω, συστέλλω. *Plin.* 14, 20, 25. Resina compescere nimiam vini feritatem. *Sil.* 3, 617. Sarmaticis victor compescet sedibus Istrum, *h. e.* continebit intra fines Sarmaticos. *Tibull.* 4, 1, 91. equum celerem arctato compescere freno. *Id.* 1, 2, 1. vinoque novos compesce dolores. [*Sil. 2, 144. Compescat morte dolores. *Tac. A.* 1, 42. Divus Julius seditionem exercitus verbo uno compescuit. *Suet. Cal.* 1. Legiones compescuit.] *Lucr.* 3, 968. Compescere querelas. *Plin. ep.* 10, 42. Nullus sipho, nulla hama ad incendia compescenda. *Ov. Met.* 4, 102. sitim multa compescuit unda. *Senec. Hippol.* 515. Poma compescunt famem. *Id. Herc. Oet.* 1374. Compescere lacrimas. [*Prop. 1, 16, 31. Non tamen illa suos poterit compescere ocellos.] Et *Herc. fur.* 975. dementemm ipetum. Et *ib.* 518 dextram. *Sil.* 7, 330. iras. [*Propert. 1, 13, 11

Haec tibi vulgares istos compescet amicos, i. e. coercebit, cohibebit, intra fines suos continebit, V. *Broukh.*] *Phaedr.* 1, 2. mores dissolutos. [**Suet. Tib.* 36. Externas caeremonias, Aegyptios Judaicosque ritus compescuit.] *Hor. Sat.* 2, 8, 63. risum mappa. *Id. Ep.* 2, 2, 122. luxuriantia, *(de stilo loquitur.) Id. Sat.* 1, 8, 31. aliquem poenis. *Ov. Trist.* 3, 4, 65. Timor compescit officium, *h. e.* cohibet, impedit, ne officio fungar. *Plin. Pan.* 80. Compescere populos tumentes. *Vell.* 2, 12. armis furorem alicujus. *Pl. Poen.* 5, 2, 75. linguam. *Quint.* 12, 1. scelera improborum. *Cic. Rabir. perduell.* 6. Quin compescitis istam vocem indicem stultitiae? *continetis* habent libri: *Quint.* 11, 3. *compescitis*: cui magis credendum puto. [**Virg. G.* 3, 468. Continuo culpam ferro compesce, i. e. ipsa percudis caede coerce ne latius serpat. *Sil.* 9, 16. Nec Varro compesceret arma, i. e. abstinuisset a proelio. *Ov. Met.* 2, 313. Compescuit ignibus ignes. *Propert.* 1, 5, 1. Invide, tu tandem voces compesce molestas.] *Stat. Silv.* 3, 3, 41. Compescere damna alicujus cantu, *h. e.* carmine solari. ℙ Pro abstinere, parcere. *Pl. Bacch.* 3, 3, 59. Compesce in illum dicere injuste. *Appul. Met.* 9. Nec fugientibus saltem compescunt. Alii leg. *compercunt.* ℙ Putat *Prisc.* 18, 1198. Latine dici *compesco illum insanire*, et *ne insaniat*, quemadmodum Graeci dicunt *παύω τόνδε λυπεῖσθαι*, et *μὴ ποιεῖν τόδε*, sed nullo id confirmat exemplo. *Id.* 10, 887. agnoscit supinum *compescitum*, sicut *dispescitum* a *dispesco:* at hoc etiam sine auctoritate Latini scriptoris.

COMPĔTENS, entis, part. a *competo*, congruus, conveniens, legitimus, *προσήκων. Appul. Florid. n.* 16. Personae rebus competentes. *Gell.* 19, 13. Ratio etymologiae cum sententia vocabuli competens. *Ulp. Dig.* 2, 1, 19. Apud competentem judicem litem suscipere. *Id. ib.* 3, 3, 35. Competens tribunal. *Papinian. ib.* 39, 5, 32. sententia. *Auct. Paneg. Maxim.* et *Constant.* 7. Quid enim competentius, quid providentia tua dignius facere potuisti? ℙ Proprie est *simul petens.* Hinc apud *August. serm.* 216. (*al.* 8. *de Divers.*) et *serm.* 228. *Competentes* sunt infantes et catechumeni, quia sacramentum Baptismi simul petunt, et sunt quodammodo competitores et candidati Christianae Religionis.

COMPĔTENTER, adv. habita ratione, convenienter, *προσηκόντως. Ulp. Dig.* 24, 3, 22. Quatenus filiae et patri competenter consulatur. *Paul. ib.* 22, 5, 16. Competenter punire. *Prud. περὶ στεφ.* 10, 118. Persona quaeque competenter plectitur, *h. e.* pro ratione dignitatis, aut culpae. *Hieron. adv. Helvid.* 2. In alio loco competentius disseram. *Appul. Apol.* Competentissime videor usus Platone, *h. e.* valde apposite.

COMPETENTIA, ae, f. proprie est actus simul petendi, concursus. *Gell.* 14, 1. Nasci ad eandem competentiam, *h. e.* sub eodem stellarum concursu, et situ. ℙ Item [*congruentia et aequalitas, partium convenientia, apta membrorum compositio.] *ἀναλογία. Gell.* 1, 1. Secundum naturalem membrorum omnium inter se competentiam. *Macrob. Somn. Scip.* 1, 19. Certi sunt numeri, per quos inter omnia, quae sibi conveniunt, junguntur, aptantur, fit jugabilis competentia.

COMPĔTĪTIO, onis, f. actio aliquid simul petendi. *Sidon. ep.* 2, 9. Inter aleatoriarum vocum competitiones. ℙ Legitur etiam saepe in *Cod. Theodosiano.*

COMPĔTĪTOR, oris, m. *ἀντιπαραγγέλλων*, qui aliquid simul cum alio petit, praesertim honores. *Cic. Off.* 1, 12. Dum civi aliter contendimus, si est inimicus; aliter si competitor: cum altero certamen honoris et dignitatis est; cum altero capitis et famae. Adde *Att.* 1, 1. et *Planc.* 4. et *Liv.* 37, 57. *extr.*

COMPĔTĪTRIX, icis, f. quae simul petit. *Cic. Mur.* 19. Nos quoque habuimus scenam competitricem. [*Eleganter! Antonius scenam argentatam in ludis dederat, collega Ciceronis in aedilitate: hinc metuebat Cicero, ne scena illa plus apud populum in petitione valeret, quam ipse, et scena petere consulatum pro Antonio videbatur. *Ernest. in cl.*]

COMPĔTO, is, ivi, vel ii, itum, a. 3. *ἀντιπαραγγέλλω, ἀντιποιοῦμαι*, simul cum alio, seu adversus alium peto. *Justin.* 13, 2. Occiso Alexandro, non, ut laeti, ita et securi fuere, omnibus unum locum competentibus. *Aur. Vict. Vir. illustr.* 59. Unam duobus speciosam competentibus. ℙ Habet etiam neutram significationem, et ponitur pro constanter valere, compotem esse, ut *Non.* 4, 110. exponit. *Sall. fragm. ib.* Quasi formidine attonitus, neque animo, neque auribus, aut lingua competere. *Liv.* 22, 5. Ut vix ad arma capienda, aptandaque pugnae competeret animus. [**Tac. A.* 3, 46. Inconditique ac militiae nescii oppidani neque oculis neque auribus satis competebant.] ℙ Item pro par esse, vel simile: unde in aestimatione rerum, *hoc illi competit*, dicimus. Haec *Non. ib.* Sic *Suet. Oth.* 12. Tanto Othonis animo nequaquam corpus aut habitus competiit. ℙ Item eodem petere, hoc est ire, convenire, congruere. *Varr. L. L.* 5, 3. Ubi viae competunt, tum in compitis sacrificatur. *Colum.* 2, 2. *ante med.* Fossae aliquae fiunt patentes, quaedam etiam obcaecantur, ita ut in patentes ora hiantia caecarum competant. *Id.* 4, 17. Si cacumina arundinum in unum competunt. ℙ Item simul evenire, contingere. *Tac. H.* 2, 50. *extr.* Tempora reputantibus, initium finemque miraculi cum Othonis exitu competisse. *Suet. Caes.* 40. Fasti adeo turbati, ut neque messium feriae aestati, neque vindemiarum autumno competerent. *Plin.* 16, 39, 73. Si competant coitus lunae in novissimum diem brumae. Adde 18, 26, 63. et *Colum.* 2, 8. Huc pertinet et illud *Senec. ep.* 75. Non quaerit aeger medicum eloquentem, sed sanantem; sed si ita competit, ut qui sanare potest, compte disserat etc.: et *Scaev. Dig.* 2, 14, 47. Remanserunt apud me trecenta et octoginta sex, et usurae quae competierunt. ℙ Item aptum esse, quadrare. *Colum.* 9, 5. Si villae situs ita competit, non est dubitandum, quin, etc. Verum si positio repugnabit, etc. *Suet. Aug.* 31. Si cujuspiam neptium suarum competeret aetas. *Scaev. Dig.* 8, 2, 41. Titius aperto pariete domus suae, quatenus stillicidii rigor, et tignorum protectus competebat. *Appul. Apol.* Quid enim piscis competit ad amoris ardorem accendendum? ℙ [*Ponitur et absolute. *Colum. R. R.* 1, 6. Area, si competit, ita constituenda est, ut.] ℙ Item convenire, pertinere. *Eumen. Paneg. Constant.* 4. Ei competit hereditas. *Ulp. Dig.* 19, 1, 25. *circa med.* Ex empto mihi adversus te actio competit. *Quint.* 3, 6. Actio competit in aliquem. *Papin. Dig.* 1, 20, 1. Hoc mihi competit jure magistratus. Hujusmodi sexcenta leguntur in libris *Digestorum. Appul. Met.* 10. Extrema poena competit in latronem. *Scaev. Dig.* 40, 4, 54. Respondi: si testator fraudandi consilium non habuisset, competere libertates, *h. e.* libertates datas testamento convenientes esse, et valere. ℙ Pro impetere, aggredi. *Paul. Nol.* 15, 134. solus competitur Felix. V. *v.* 154. et 157. ℙ Part. *Competiturus* ap. *Ulp. Dig.* 50, 16, 54. Actio competitura.

COMPILĀTIO, onis, f. plurium rerum hinc inde excerptarum accurata collectio. *Cic. Fam.* 2, 8. Quid? tu me hoc tibi mandasse existimas, ut mihi gladiatorum compositiones, ut vadimonia dilata, et Chresti compilationem mitteres? *h. e.* commentarium rerum urbanarnm, ut ait *Coelius* ad *Cic. Fam.* 8, 2., in quo, ut *Id.* ait *ib.* 1., senatusconsulta, edicta, fabulae, rumores, hisque similia erant perscripta a Chresto liberto suo.

COMPILĀTOR, oris, m. *συλητής*, spoliator, fur. *Hieron. praef. Hebraic. quaest. in Gen.* Hoc idem passus est ab aemulis et Mantuanus vates, ut cum quosdam versus Homeri transtulisset ad verbum, compilator veterum diceretur. Adde *Isid. Orig.* 10.

COMPILĀTUS, a, um, part. a *compilo*, furto ablatus, spoliatus. *Papin. Dig.* 3, 5, 33. Compilatae hereditatis postulare aliquem. Apud *Haloandr.* legitur *expilatae. Petron. fragm. Tragur.* 62. *Burm. ad f.* Domum fugi tanquam copo compilatus.

COMPILO, as, avi, atum, a. 1. *συλεύω:* a *pilo, as.* Proprie significat cogere, et in unum condere, ut ait *Festus*, et dicitur specialiter de iis, qui res alienas multas simul undique surripiunt, colligunt, et asportant. *Cic. Verr.* 2, 1, 13. Quasi non apertissime consulem, exercitum, provinciamque compilarit. *Ascon.* hoc loco ita interpretatur: Pilos evellerit; sic fraudaverit furto, ut ne pilos quidem in corpore spoliatis reliquerit. [*Unice probanda videtur haec explicandi ratio.] Rursus *Cic. Verr.* 2, 4, 24. Qui uno imperio ostiatim totum oppidum compilarit. *Id. Or.* 2, 66. Malui compilari, quam venire. *Hor. Sat.* 1, 1, 77. Formidare servos, ne te compilent fugientes. *Paul. Dig.* 48, 13, 9. Sunt autem sacrilegi, qui publica sacra compilaverunt. *Pl. Asin.* 2, 2, 6. Compilare aedes. *Cic. Phil.* 3, 12. hortos.] **Phaedr.* 4, 10. Lucernam fur accendit ex ara Jovis, ipsumque compilavit ad lumen suum.] ℙ Significat etiam ita fuste caedere, et convellere, ut ne pilus quidem in toto corpore relinquatur. *Appul. Met.* 7. Toturn me puer compilabat caedens fusti grandissimo. Loquitur hic asinus ab agasone suo male habitus. *Id. ib.* 9. Nec dubio me lanceis, vel venabulis, immo vero et bipennibus membratim compilassent. ℙ Translate. *Cic. Mur.* 11. Cn. Flavius ab ipsis cautis jurisconsultis eorum sapientiam compilavit. *Hor. l. c. in f.* ne me Crispini scrinia lippi Compilasse putes.

COMPINGO, is, egi, actum, a. 3. *συνωθέω*, impello, detrudo, vi ago. [*A *con* et *angere.*] *Pl. Amph.* 1, 1, 3. Quid faciam nunc, si tresviri me in carcerem compegerint? [**Id. Mil.* 2, 1, 34. Compegit in navem miles clam matrem suam.] *Id. Men.* 4, 3, 16. Tibi habe (*pallam*) aufer, utere vel tu, vel tua uxor, vel etiam in oculos compingite. [*H. l. est pro *asservare*, ponere loco munitissimo. *Lindm.*] *Cic. Att.* 8, 8. Picenum amiserat culpa: in Apuliam se compegerat, *h. e.* in Apuliae angustias se conjecerat. ℙ Translate. *Id. Or.* 1, 11. Oratorem excludi a gubernaculis civitatum, ac tantum in judicia et conciunculas, tanquam in aliquod pistrinum, detrudi et compingi videbam. *Pl. Rud.* 4, 4, 103. Quae parentes in tam angustum tuos locum compegeris. ℙ Significat etiam componere, conjungere, coagmentare, *συμπήγνυμι. Senec. Q. N.* 6, 3. Quaedam aedificia a fabris negligentius solutiusque composita, terraemotus saepius agitata compegit. *Colum.* 6, 19. Roboreis axibus compingitur solum. *Gell.* 6, 1. Ut natura tenuissimis ossiculis caput compingeret. *Appul. Flor. n.* 9. Etiam crepidas sibi compegerat. *Paul. Dig.* 45, 1, 83. Si navem dominus dissolvisset, et iisdem tabulis compegisset. *Arnob.* 2, 55. Compingere vestem, sellas, aratra. ℙ Translate. *Gell.* 11, 16. Absurdum esset, si ex *multitudine* et *negotio* verbum unum compingerem. *Lact.* 7, 7. Ut summam illam, quae continet universa, et compingerent, et implerent. ℙ Significat etiam componere, confingere, comminisci. *Arnob.* 1, 34. Falsa de Christo compingimus? et vos de Diis vestris falsa et inania jactatis. *Id.* 4. p. 148. Ignominiosas de Diis compingitis fabulas.

[COMPINGUESCO, is, n. 3. simul pinguesco, coagulor. *Tert. Anim.* 25. Praesumunt, semen ex concubitu muliebribus locis sequestratum, motuque naturali vegetatum, compinguescere in solam (alii leg. *solidam*) substantiam carnis. *F.*]

COMPITĀLĀRIS, e, adj. ad compitales Deos pertinens. Compitalares Augustales in *Inscr.* ap. *Grut.* 179, 3. fuisse puto sacerdotes ab Augusto institutos sacris Compitalibus faciendis. Nam is ea sacra bis anno coli jussit, teste *Suet. in ejus vita* 3. Adde *Inscr.* ap. *Mur.* 918, 8. L. Vibusio Secundo Compital. Lar. Aug.

COMPĪTĀLĪCIUS, a, um, ad Compitalia pertinens. *Cic. Pis.* 4. Ludi Compitalicii. *Id. Att.* 7, 7. Compitalicius dies. Et *ib.* 2, 3. *ad f.* Compitaliciae deambulationes. ℙ *Compitalicia* absolute pro Compitalibus quidam adstruunt ex *Cic. Pis.* 4., ubi alii *Compitalia* rectius leg. [*Ita *Orell.*]

COMPĪTĀLIS, e, adj. ad compita pertinens. *Suet. Aug.* 31. Compitales Lares ornare bis anno instituit Augustus vernis floribus et aestivis, *h. e.* qui, ut ait *Ov. Fast.* 2, 615., compita servant, et vigilant nostra semper in urbe, Lares. *Ov. ib.* fabulatur fuisse nympham, Laram nomine, quae quod Jovis amores Junoni detexerat, ab illo lingua multata fuit, et Mercurio tradita, ut ad Inferos duceretur. In itinere Mercurius illam compressit, et geminos procreavit, qui *Lares compitales* habiti sunt. ℙ *Compitales ludi*, et absolute *Compitalia, orum*, sacra erant, et ludi, qui fiebant in compitis in honorem Larium. *Varr. L. L.* 5, 3. Eos tacito nomine descripsit *Virg.*, teste *Servio, A.* 8, 717. ludisque viae, plausuque fremebant. ℙ Uno tantum die celebrabantur, ut *Festus* docet in *Quinquatrus.* Nam quod apud *Cic. Pis.* 4. habetur: Cum in III. Kal. Jan. Compitaliorum dies incidissent; *Manut.* et *Lambin.* legunt *incidisset*, quod probat *Garatonius* in not. ad eundem locum, et reponendum censet *in Kal.* pro *in III. Kal.* ℙ In fabulis est, Ocrisiam ancillam Tanaquilis reginae uxoris Tarquinii Prisci, dum foco adsideret, exstitisse subito e mediis cineribus Larem familiarem, qui eam compressit, et Servium Tullium procreavit, qui sextus fuit Romanorum rex, et in honorem crediti patris compitales ludos instituit, ut *Plin.* 36, 27, 70. narrat: Nam lignea sacella in compitis exstruxit, jussitque singulas domos liba conferre, et sacra facientibus non ingenuos, sed servos adesse et ministrare, ut est apud *Dionys. Halicarn. l.* 4. Celebrabantur hiemis tempore non multo post Saturnalia: non tamen habebant diem certum, sed concipiebantur quotannis a praetore. *Auson. in Eclogar. de Feriis Rom.* Et nunquam certis redeuntia festa diebus, Compita per vicos cum sua quisque colit. Adde *Fest.* in voce *Conceptivae.* Porro ejus indictionis formula legitur apud *Gell.* 10, 24. his verbis: *Die noni populo Romano Quiritibus Compitalia erunt. Quando concepta fuerint, nefas*, h. e. dies nefastus esto. *Cic. Att.* 2, 3. *ad f.* Tu pridie Compitalia memento. *Id. Pis.* 4. Compitaliorum dies. Al. leg. *Compitalitiorum* male. *Cato R. R.* 5. Rem divinam, nisi Compitalibus, in compito aut in foco ne faciat. ℙ Locus *Charisii* 1, 20. ex quo quidam docent, Compitalia celebrata fuisse in honorem eorum, qui peregre mortui essent, corruptae lectionis esse videtur: tametsi in *Gloss. Philox.* quiddam simile habetur. ℙ *Compitalia* inscripsit unum e suis Mimis Laberius poeta. *Gell.* 16, 7. et 9. ℙ In genit. plur. habet *Compitalium*, et *Compitaliorum*, teste *Charis.* 1, 37. V. SATURNALIA.

[COMPĪTENSIS, e, adj. ad Compitum pertinens, excisum oppidum Latii in monte, qui nunc *Compatro* appellatur, prope Tusculum. *Inscr.* ap. *Fabr.* p. 242. *n.* 656. Municipes Compitenses veicorum quinque. *F.*]

COMPĪTUM, i, n. *συστροφή, ἄμφοδος*, locus, ubi plures viae competunt, hoc est confluunt, sive bivium illud sit, sive trivium, sive quadrivium etc.

Etymon est a *competo*, *συντρέχω*, vel potius a *con*, et *bito*, quo nempe omnes conveniunt. Unde *compita semitarum* dixit *Sol.* 17. *ad f.* Effertur fere in plur. num., rarius in singulari. *Virg. G.* 2, 382. Praemiaque ingeniis pagos et compita circum Thesidae posuere. *Ov. Fast.* 1, 142, Servet ut in ternas compita secta vias. *Prop.* 4, 1, 23. Parva saginati lustrabant compita porci. *Id. ib.* 3, 57. Flore sacella tego, verbenis compita velo. *Gell.* 1, 22. Id dicitur non in compitis tantum, neque in plebe vulgaria, sed in foro, in comitio, apud tribunalia. *Cic. Agr.* 1, 3. In triviis aut in compitis auctionari. *Hor. Sat.* 2, 3, 25. unde frequentia Mercuriale Imposuere mihi cognomen compita, *h. e.* homines in compitis vagantes et otiosi. ℙ In hujusmodi locis arae constitui solebant, vel Jani bifrontes, vel sacella totidem lateribus aperta, quot erant viae concurrentes, cujusmodi sunt, quos Itali vocant *capitelli:* ubi sacra et ludi fiebant in honorem Larium. (V. COMPITALIS) In pagis eo conveniebant agrestes vel ludi causa, vel sacrificii, vel ut concilia sua agitarent, buccina convocati. *Philargyr.* ad *Virg. l. c.* ℙ Ipsae quoque arae, vel potius sacella, seu Jani, *compita* dicta sunt. *Inscr.* apud *Grut.* 107, 1. Compitum refecerunt, tectum, parietes allevarunt etc. *Scalig.* minus recte leg. *Convitium.* Alia ap. *De-Vita Antiq. Benev.* p. 28. *n.* 10. Compitum a solo pecunia sua fecerunt, et paganis annuos ✕ CCXXV. dari jusserunt ea conditione, ut Non. Jun. pagum lustrent. *Grat. Cyneg.* 483. Idcirco aeriis molimur compita lucis, *h. e.* erigimus aras in lucis, ad quas sacra fiant. *Pers.* 4, 28. Qui quandoque jugum pertusa ad compita figit, *h. e.* ut exponit *Salm.* ad *Sol.* p. 212. ex Vet. Scholiaste, ad sacella in compitis, in omnes viarum partes patentia. Tangit autem ritum et morem rusticorum affigendi ad compita rustica instrumenta fracta emeriti et elaborati operis indicium. Possis tamen *pertusa compita* intelligere ipsa loca pluribus viis pervia, in quibus palo erecto agrestes donaria sua suspenderent. ℙ Translate. *Pers* 5, 35. et vitae nescius error Diducit trepidas ramosa in compita mentes, *h. e.* in ambiguum vitae instituendae: quemadmodum qui ad compitum pervenit ignarus locorum, nescit, quo itinere viam pergat. *Tertull. Resurr. carn.* 60. Spelunca oris, et gulae lapsus, et compitum stomachi. ℙ In singul. num. praeter *Inscr.* et *Tertull.* allatos, legitur etiam ap. *Varr. L. L.* 5, 6., *Tertull. Testim. anim.* 1. *ad f.* et *Fest.* in voce *Novae Curiae.* ℙ Quin et *compitus* masc. gen. olim dictum fuit. *Varr.* ap. *Non.* 3, 38. Ubi compitus erat aliquis. *Caecil. ib.* Adjacentem compitum.

COMPLĂCĔO, es, cui, et complacitus sum, *ἀρέσκω*, *συναρέσκω*. Proprie dicitur de eo, quod pluribus simul placet. *Colum.* 9, 16. Ut et tibi, et Gallioni nostro complacuerat. *Gell.* 17, 9. Ante iis, sicuti dixi, complacebat: ante dixerat: *erat conventum inter eos. Ter. Andr.* 4, 1, 21. Postquam amare me dixi, complacita est tibi. ℙ Pro simplici placeo. *Pl. Rud.* 3, 4, 22. Hae autem Veneri complacuerunt. *Id. ib.* 1, 3, 3. Hoc Deo complacitum est! Adde *Ter. Heaut.* 4, 5, 25. ℙ Passive (nisi malis esse figuram zeugma) *Gell.* 18, 3. Consilium acceptum ab universis, et complacitum est. Adde *Appul. Met.* 4.

COMPLĂCĬTUS, a, um, part. a *complaceo*, qui placet, vel placuit. *Capell.* 2, 29. *in carm.* Semper complacitis amica Musis, cui etc.

COMPLĂCO, as, a. 1. idem quod placo, placidum reddo. *Tiro Cic. libert.* ap. *Gell.* 7, 3. In principiis patroni, qui pro reis dicunt, conciliare sibi, et complacare judices debent.

COMPLĀNĀTĬO, onis, f. *ὁμαλισμὸς*, actus complanandi. *Senec. Q. N.* 6, 1. *a med.* Sub exiguo terrae tumulo ac complanatione exspirare.

COMPLĀNĀTOR, oris, m. qui complanat. *Appul. Apol. in carm.* Pulvisculus complanator tumidulae gingivulae.

COMPLĀNĀTUS, a, um, part. a *complano*, planus factus, *ὁμαλισθείς*. *Suet. Caes.* 44. Completus et complanatus lacus. *Appul. Flor. n.* 23. Lapis omnifariam complanatus. ℙ Item destructus, solo aequatus. *Cic. Dom.* 38. Domus Sp. Maelii complanata. *Suet. Cal.* 37. Complanata fossuris montium juga.

COMPLĀNO, as, avi, atum, a. 1. *ὁμαλίζω*, planum facio, aequo. *Cato R. R.* 151. Terram bene tabula, aut manibus, aut pedibus complanato. Hunc loc. refert etiam *Gell.* 3, 14. ℙ Item solo aequare, deruere. *Cic. Dom.* 38. Complanare domum alicujus. *Hirt. B. Alex.* 63. opera constituta, *h. e.* deruere, et disjicere munitiones castrorum. V. integrum locum. ℙ Translate. *Senec. Prov.* 5. *ad f.* Multa accident dura, aspera, sed quae molliat et complanet ipse, *h. e.* faciliora reddat.

*COMPLANTATIO, onis, f. *Vet. Gloss. καταφύτευσις. B. A.*

*COMPLANTATUS, a, um, *σύμφυτος*, simul plantatus. *Ambros. Epist.* 42. *f.* Complantatus virtutibus. *Vulg. Rom.* 6, 5. Complantati facti sumus. *B. A.*

*COMPLANTO, as, a. 1. *Vet. Gloss.* Complanto, *φυτεύω*, *καταφυτεύω. B. A.*

[COMPLĀTONĬCUS, i, m. qui una cum Platone est, Platonis sectator. *Sid. ep.* 4, 11. A collegio tamen Complatonicorum solo habitu ac fide dissociabatur. *F.*]

COMPLAUDO, is, a. 3. simul plaudo. *Paul. Nol.* 18, 8. Concordate meis, precor, et complaudite, fratres, Carminibus.

COMPLECTO, is, a. 3. idem quod *complector*, sed antiqui usus, ut *Prisc.* 8, 798. docet. *Pomp.* ap. *Non.* 7, 39. Quin ergo, quando convenit, complectite. *Vitr.* 10, 6. Scapos duos transversarios complectit et compegit, *h. e.* connexuit. Al. leg. *complexus est.* ℙ Passive. *Cic.* ap. *Prisc.* 8, 793. Cupio, eum tam invidiosa fortuna complecti. Addunt et locum *Scaevolae Dig.* 45, 1, 133., sed ibi valde dubia est lectio. V. COMPLEXUS, a, um.

COMPLECTOR, eris, exus sum dep. 3. *περιπλέκομαι*, *περιέχω*, a *con*, et *plecto*, hoc est necto: significat cingere, concludere, comprehendere, continere, circumdare: et est verbum latissimi usus. *Cic. Somn. Scip.* 4. Orbis coelestis extimus, qui reliquos omnes complectitur. *Id. ib.* 1. Arctior me somnus complexus est. *Id. Senect.* 15. Vitis claviculis suis quasi manibus, quidquid est nacta, complectitur. *Ov. Trist.* 1, 7, 7. Effigiem fulvo auro complecti. *Id. Met.* 8, 731. Mare terram complexum. *Caes. B. G.* 7, 72. et 74. Complecti spatium munitionibus. *Vell.* 2, 51. obsidione aliquem. *Plin.* 18, 29, 69. *n.* 2. intra se aliquid. [**Virg. A.* 2, 253. Sopor complectitur artus.] ℙ Item brachiis cingere, amplecti. *Cic. Div.* 1, 28. et *Liv.* 7, 42. Complecti inter se. *Cic. ib.* 46. arcte aliquem. *Id. Att.* 16, 5. Complecti, et osculari aliquem. ℙ Item manu apprehendere. *Virg. A.* 8, 558. et *Ov. Met.* 6, 494. dextram complexus euntis. *Curt.* 5, 3. Complecti eminentia saxa. *Ov. Met.* 3, 727. Avulsum caput digitis complexa cruentis. ℙ Translate est amare, favere, tueri. *Cic. Att.* 16, 15. Ut adolescentem, totamque causam veteranorum complecterer. *Id. Fam.* 2, 8. Da te homini: complectetur, mihi crede. *Id. Prov. cons.* 16. Complecti aliquem honoribus et beneficiis. *Id. Marc.* 3. *ad f.* aliquem benevolentia. *Id. Fam.* 7, 5. aliquem omni comitate. *Id. Pis.* 32. aliquem omnibus studiis, laboribus, vitae periculis. *Liv.* 7, 40. omnes cives caritate. *Plin. ep.* 3, 11. aliquem arcta familiaritate. ℙ Item colere, tractare, discere. *Cic. Brut.* 93. Complecti philosophiam. *Ov. Pont.* 1, 6, 9. artes ingenuas. ℙ Item assequi, comprehendere. *Cic. Or.* 15. Definire, et complecti universam vim oratoris. *Id. ad. Quirit.* 2. *extr.* In vestro beneficio tanta magnitudo est, ut eam complecti oratione non possim. Sic *Quint.* 3, 6. Complecti sententiam aliquam verbis. *Cic. Verr.* 2, 2, 12. *in f.* Ut totum hoc genus complectamini judiciorum, *h. e.* intelligatis. *Id. Fam.* 5, 17. *ad f., Senect.* 5. et 1. *Or.* 5. *ad f.* Complecti animo aliquid. *Id. Or.* 2. Quod nullo sensu percipi potest: cogitatione tantum et mente complectimur. *Senec. Oct.* 478. Augustus complexus est astra, *h. e.* adeptus. *Quint.* 2, 7. et 11, 2. Complecti aliquid memoria. *Id.* 3, 1. carmine praecepta philosophiae. [**Cic. Tusc.* 1, 22. Deum cogitatione complecti non possumus. *Plin. Pan.* 95, 2. Ut hunc consensum vestrum complectar, et teneam et in dies augeam. *Virg. A.* 9, 277. Jam pectore toto Accipio et comitem casus complector in omnes.] ℙ Item colligere, concludere. *Cic. Brut.* 3. *extr.* Omnem rerum memoriam breviter, et perdiligenter complecti. *Id. Pis.* 31. Complecteris amplissimos viros ad tuum scelus, *h. e.* colligis, adjungis. *Id. Fin.* 5, 9. *ad f.* Ut jam liceat una comprehensione omnia complecti. Adde *Inv.* 1, 40. ℙ *Complecti aliquid* absolute pro mente, aut cogitatione complecti, considerare. *Tac. Agric.* 46. Famamque, ac figuram animi, magis quam corporis, complectantur. *Front. ad amic. ep.* 2, 5. Tantum Volumnio tribue honoris facultatisque amicitiae tuae complectendae. ℙ *Complecti* passiva significatione, V. COMPLECTO. [*V. exempla ab *Ernest.* ex *Cic.* coll. in *clavi.*] ℙ [Part. *Complectens* ap. *Cic. Fin.* 5, 23. Cura quaedam alios appetens atque complectens. *F.*]

COMPLĒMENTUM, i, n. *πλήρωμα*, quod additur ad complendum, et perficiendum aliquid, supplementum. *Cic. Or.* 69. Apud alios numero servientes inculcata reperias inania quaedam verba, quasi complementa numerorum. *Tac. A.* 3, 38. Addito majestatis crimine, quod tum omnium accusationum complementum erat.

COMPLĔO, es, evi, etum, a. 2. *συμπληρόω*, ad summum usque impleo. *Caes. B. G.* 3, 18. Sarmentis, et virgultis fossas complere. *Id. ib.* 7, 27. Milites murum celeriter complerunt, *syncope pro* compleverunt. (Sic. *Cic. Cluent.* 34. complerat *pro* compleverat. Et *Verr.* 2, 4, 35. complesse *pro* complevisse. Et *Virg. A.* 6, 712. complerint *pro* compleverint.) *Id. B. C.* 1, 56. et *Virg. A.* 11, 327. Complere naves colonis et pastoribus. *Servius* adnotat, hanc esse proprie phrasim nauticam. Nam et Graece *πληρώματα* dicuntur remiges, et milites, qui navibus imponuntur. V. PLEROMARIUS. *Lucr.* 5, 1161. Complere urbes ararum. *Cic. Senect.* 14. Convivium vicinorum quotidie compleo. *Colum. Arbor.* 4. *ad f.* Complere scrobem ad medium, deinde usque in summum. *Cic. Somn. Scip.* 4. Sol cuncta sua luce complet. *Id. ib.* 5. Quis est, qui complet aures meas tam dulcis sonus? *Sall. Catil.* 50. Armis, cadaveribus, cruore, atque luctu omnia compleri. *Liv.* 9, 24. Cuncta complentur fuga. *Cic. Att.* 13, 34. Complere paginam volui. *Id. Or.* 38. Plangore, et lamentatione complere forum. [**Virg. A.* 9, 113. Vox agmina complet. *Id. ib.* 3, 645. Complent se lumine cornua Lunae. *Tib.* 2, 4, 8. Complevit orbem luna. *Prop.* 2, 6, 1. Non ita complebant Ephyreae Laidos aedes (de amatoribus). *Sil.* 2, 127. Ducti spatium nervi complente sagitta, i. e. imposita in arcum sagitta, quae impleret spatium, quod nervus adductus faciebat.] *Caes. B. C.* 2, 25. *extr* exercitum omni copia. *Hor. Ep.* 6, 9. Cum timenda voce complesti nemus, *pro* complevisti *syncope. Cic. N. D.* 2, 49. Complere se cibo. *Pl. Cist.* 1, 2, 8. se flore Liberi. *Id. Amph.* 1, 1, 95. Vertentibus Telebois telis complebantur corpora. *Id. ib.* 4, 1, 8. Corpus suum stupri complevit, *h. e.* adulterio gravida facta est. (Adde *Arnob.* 4, 171.) *Caes. B. C.* 1, 25. Complere legiones. [**Ergänzen.*] ℙ Complere aliquem coronis, et floribus, apud *Cic. Verr.* 2, 4, 35. est operire, ornare. ℙ *Complere annos* est tempus transiisse, vixisse. *Cic. Senect.* 5. Gorgias centum et septem complevit annos. *Ov. Trist.* 4, 7, 77. Et jam complerat genitor sua fata, *h. e.* ad finem vitae pervenerat. Sic *Met.* 15, 816. Hic sua complevit tempora. *Id. ib.* 3, 312. Infans materna tempora complet, *h. e.* menses partus. ℙ *Compleri*, gravidam fieri. *Lucr.* 4, 1268. ℙ Translate. *Caes. B. C.* 2, 21. Complere milites bona spe. *Cic. Fin.* 5, 24. Compleri gaudio. *Luc.* 5, 412. Complere animos robore. *Pl. Amph.* 1, 2, 9. Erroris illos et dementiae complebo. *Id. Men.* 5, 5, 3. Complere aliquem flagitii et formidinis. *Cic. Verr.* 2, 3, 49. summam promissi. *Senec. Oedip.* 1211. Sidera, et manes, et undas scelere complevi meo. *Quint.* 9, 4. Complere judicem indignatione. Et 8, 6. taedio. *Curt.* 3, 13. cuncta pavore. ℙ Significat etiam perficere, absolvere. *Cic. N. D.* 1, 1. Solis lustrationem annuam menstruo spatio luna complet. *Id. Fin.* 5, 24. Complent ea quidem vitam beatissimam. *Caes. B. C.* 3, 46. His rebus completis, legiones reduci jussit. *Gell.* 13, 5. Complere studia. *Id.* 18, 1. omnes numeros vitae beatae. *Claud. B. Get.* 143. Stilicho tres potuit complere duces, *h. e.* trium ducum vices praestare. Al. leg. *superare.* ℙ [Part. *Complens.* ap. *Manil.* 2, 237. et partu complentes aequora Pisces. *Complendus* ap. *Hirt. B. Hisp.* 16. Ad fossas complendas. *F.*]

COMPLĒTĬO, onis, f. complementum. *August. ep.* 161. Evidentissima completione sanctae prophetiae. *Just. Inst.* 3, 23. Nisi scripta completiones acceperint. *Festus* in *Igitur.* Igitur nunc quidem pro completionis significatione valet, quae est ergo. Fortasse legendum *complexionis*, quia *igitur* complexionem quandam orationis significat.

COMPLĒTOR, oris, m. qui complet. *Juvenc. in Matth.* 2, 12, 572. legum completor Jesus.

*COMPLETORIUM, i, n. officium erat ecclesiasticum, quod diurna officia complebat, nempe preces dicendae sub noctis initium. Hinc *Completorii hora.* ap. *August.* et in hymno antiquo de passione dominica. Haec *Gesn. B. A.*

COMPLĒTUS, a, um, part. a. *compleo*, *πληρωθείς*, impletus. *Cic. Acad.* 4, 40. Inane quidquam esse putes, cum ita completa et conferta sint omnia? *Id. Fl.* 14. Summa completa. *Id. Tusc.* 1, 12. *extr* Coelum humano genere completum. Et *ib.* 5, 35. Multo cibo et potione completi. [**Id. Verr.* 2, 5, 57. Completus mercatorum carcer.] *Nep. Milt.* 5. Horum adventu decem millia armatorum sunt completa. [**Tac. A.* 14, 23. Ora et exitus specuum, sarmentis virgultisque completos, igni exurit.] ℙ *Scaevola Dig.* 33, 2, 35. Post completum quinquennium. ℙ Translate perfectus, absolutus. *Cic. Or.* 50. Perfectus et completus verborum ambitus. *Gell.* 1, 7. Illud sic compositum jucundius ad aurem, completiusque est: insuavius hoc imperfectiusque. Al. leg. *complexius.* ℙ Completus, compactus. *Firmic. Math.* 5, 9. Erunt formosi, venusti, membrisque ac toto corpore completi.

COMPLEX, icis, comm. gen. socius sceleris, conscius, eodem scelere una cum aliis implicitus. *Isid.* in *Gloss.* Complex, qui in uno peccato vel crimine alteri est applicatus ad malum, ad bonum vero nunquam dicitur. Attamen *Ambr. Off.* 3, 4. Complex honestatis est utilitas, et utilitatis honestas. *Prud. Hamart.* 614. de semine complicis hydri. *Sid. ep.* 8, 11. *ad f.* Ceterisque complicibus oppressis. ℙ Apud *Arnob.* 3, 123. Dii *complices.*

iidem qui *consentes*, ita dicti videntur, quod sint una voluntatum quodam foedere, et vinculo concordiae conjuncti, et quasi invicem connexi atque implicati. V. CONSENTES.

COMPLEXĀTUS, a, um, part. a *complexo* signific. pass. *Appul. Met.* 10. Arctissime complexatum me totum recepit.

COMPLEXIM, adv. complectendo. *Pl. Poen.* 3, 3, 84. Complexim contrectare mulierem. Al. leg. *complexum*, et fortasse rectius.

COMPLEXIO, onis, f. *συμπλοκή*, connexio, conjunctio. *Cic. Fin.* 1, 6. Ita effici complexiones, et copulationes, et adhaesiones atomorum inter se. *Id. Tusc.* 5, 6. Neque alia huic verbo, cum beatum dicimus, subjecta notio est, nisi, secretis malis omnibus, cumulata bonorum complexio. *Id. Inv.* 1, 26. Brevis complexio ipsius negotii, *h. e.* brevis narratio, quae totum negotium complectatur. *Id. Phil.* 2, 37. At quibus verbis modo aequum sibi videri, modo non iniquum: mira verborum complexio [*i. e. mira loquendi ratio.] ℙ Apud *Appul. de Mundo* ponitur pro ambitu obliquo Zodiaci. ℙ Saepe dicitur de periodo, in qua, ut ait *Cic. Or.* 3, 4., orator sic illigat sententiam verbis, ut eam numero quodam complectatur. *Id. ib.* 47. Longissima est complexio verborum, quae volvi uno spiritu potest, Adde *Or.* 25. ℙ Item de conclusione argumenti, quae propositionem, et assumptionem complectitur. *Cic. Inv.* 37, 40. et 47., *Auct. ad Her.* 2, 18. *extr.* et *Quint.* 5, 14. ℙ Etiam *synaloephen*, et *synaeresin* figuras grammaticae, *complexiones* dici Latine, testatur *Quint.* 1, 5. ℙ Est etiam idem ac dilemma, quod utrinque adversarium complectitur, atque implicat. *Cic. Inv.* 1, 29. et *Ascon. in Div. Verr.* 14. ℙ Item figura rhetorum, quae repetitionem et conversionem complectitur. *Auct. ad Her.* 4, 14. [*Cf. lex. *technol. Lat.* s. h. v.] ℙ Denique ponitur pro habitudine corporis. *Firm. Math.* 5, 9. Tranquilli, quieti, alacres, bonae complexionis.

COMPLEXĪVUS, a, um, adj. *συμπλεκτικός*, qui complectitur, connexivus. *Gell.* 10, 29. *in tit.* Quod particula *atque* non complexiva tantum sit, sed etc.

COMPLEXO, as, a. 1. idem quod complector. *Coripp.* 1, 104. Portum quem geminae complexant brachia ripae.

COMPLEXUS, a, um, part. signif. activae, a *complector*. *Cic. Font.* 17. Vestalis germanum fratrem complexa tenet. [*Virg. *A.* 8, 260. Cacum corripit in nodum complexus. *Prop.* 1, 6, 5. Sed me complexae remorantur verba puellae. *Ov. Met.* 9, 772. Passis aram complexa capillis. *Curt.* 5, 1. Arx ambitu tot stadia complexa. *Caes. B. C.* 3, 112. Caesar loca maxime necessaria complexus, noctu praemunit. *Ov. Met.* 8, 732. Complexi terram maris incola.] *Stat. Silv.* 1, 1, 1. Moles Latium complexa forum. [*Sil. 13, 788. Carmine complexus terram, mare cet., i. e. describens.] ℙ Passiva significatione a *complecto*, simul implicatus, implexus, connexus, conjunctus. *Lucr.* 2, 153. Corpuscula complexa meant inter se, comqueglobata. *Pl. Amph.* 1, 1, 134. Qui complexus cum Alcumena cubat. [*Id. *Mil.* 2, 6, 53. Vidi et illam et hospitem Complexam atque osculantem. *Prop.* 1, 10, 5. Quum te complexa morientem, Galle, puella Vidimus.] *Cic. Rosc. Am.* 13. Quo uno maleficio scelera omnia complexa esse videantur.

COMPLEXUS, us, m. actus complectendi, circulus, ambitus, *περιβολή*, *συμπλοκή*. *Cic. N. D.* 2, 40. Ultimus, omnia cingens, et coercens coeli complexus. Et *ib.* 22. Mundus, qui omnia complexu suo coercet et continet. ℙ Item complexio, seu conjunctio multarum rerum. [*Ov. *Met.* 4, 377. Sic ubi complexu coierunt membra tenaci.] *Plin.* 36, 22, 45. Lapides speculares alligati complexu silicis. *Quint.* 3, 6. *circa med.* Negotialis quaestio, quam *πραγματικὴν* vocat, in qua de rebus ipsis quaeritur, remoto personarum complexu, *h. e.* adjunctis. *Id.* 1, 4. Complexus verborum et nominum, *h. e.* conjunctiones, seu particulae copulativae. *Id. ib.* 5. Complexus et series loquendi. ℙ Item [*amplexus, *Umarmung.*] *Cic. Coel.* 20. Complexus et osculatio. *Id. Att.* 12, 1. Utinam continuo ad complexum meae Tulliae possim currere. *Id. Phil.* 2, 25. Venire in sinum et complexum alicujus. *Hor. Sat.* 1, 5, 43. O qui complexus, et gaudia quanta fuere! *Petr. Sat.* 11. Arctissimis complexibus illigare aliquem. *Cic. Font.* 17. Avellere atque abstrahere aliquem de complexu matris. [*Sall. *Jug.* 51. Divellere liberos a parentum complexu.] *Liv.* 2, 40. Accipere complexum. *Ov. Trist.* 4, 4, 80. Dare complexus alicui. *Virg. A.* 8, 583. Tenere aliquem complexu. [*Prop. 4, 7, 96. Inter complexus excidit umbra meos. *Ov. Met.* 5, 249. Ut gelidos complexibus allevet artus. *Id. ib.* 12, 328. Quam (quercum) dum complexibus ambit. *Colum. R. R.* 12, 1. Vir intra tecta deses et complexibus adjacens feminae. *Virg. A.* 1, 715. Complexu Aeneae pependit. *Suet. Caes.* 14. Complexu quidam protegunt Caesarem.] *Senec. Phoenis.* 464. Jungere complexus. *Id. Octav.* 730. Petere complexus alicujus. *Plin.* 16, 40, 76. *n.* 2. Cedrus crassitudinis ad trium hominum complexum. Adde *Prop.* 4, 7, 96. [*Ov. *Met.* 3, 390. Manus complexibus aufer. Dicitur etiam de animalibus. *Id. ib.* 3, 47. (de Martio angue.) Longis complexibus illos necat. — Singulari modo dicitur de corpore animum quasi vinculis cingente. *Quint. Decl.* 4, 10. p. 92. Quid juvat animam per tot annos, etiam si natura patiatur, per infinita temporum spatia tristissimo retinere complexu, i. e. compage, carcere.] ℙ Videtur etiam significare proelium, decertationem. *Caes. B. C.* 3, 8. Bibulus (*dux Pompejanus*) nullum laborem, aut munus despiciens, neque subsidium exspectans, si in Caesaris complexum venire posset, *h. e.* si cum Caesare confligere proelio posset, ad imitationem nempe sermonis Graeci, *συμπλέκεσθαί τινι*. Alii tamen leg. *conspectum*. [*Nihil mutandum h. l. videtur. Simili ratione *Quint. Decl.* 4, 22. p. 103. Finge nos in ipso prosperi Martis cecidisse complexu.] ℙ Pro *συνουσία*. *Scrib. Compos.* 18. ℙ Translate. *Cic. Pis.* 9. Me ipsa suo complexu patria tenuisset. *Id. Cat.* 2, 10. Postremum genus, quod proprium est Catilinae, de ejus delectu, imo vero de complexu ejus ac sinu. [*i. e. familiarissimi ejus. *Plin. Pan.* 47, 2. At tu easdem artes in complexu, oculis, auribus habes, i. e. maximopere delectaris studio, consuetudine earum.]

COMPLĪCĀTIO, onis, f. actus complicandi. *Coel. Aurel Tard.* 4, 26. Cum omnis fuerit folliculus complicatione vacuatus.

COMPLĪCĀTUS et Complicitus, a, um, part. a *complico*. *Appul. Met.* 9. Asino per scalas complicitis pedibus in coenaculum attracto. *Id. ib.* 1. Complicitus in genua. Et *ib.* 5. Articulari morbo complicatus et curvatus. ℙ Translate *συμπεπλεγμένος*, cui contrarium est explicatus. *Cic. Off.* 3, 19. Animi sui complicatam notionem evolvere. [*Repetita videtur metaphora a librorum voluminibus.]

COMPLĪCO, as, avi, atum, et plicui, icitum, a. 1. *συμπλέκω*, simul plico. *Cic. Q. Fr.* 3, 1, 5. Cum complicarem epistolam. *Pl. Rud.* 4, 3, 1. Complicare rudentem. *Senec. ep.* 90. *ante med.* Diogenes se complicuit in dolio, et in eo cubitavit. ℙ [Part. *Complicandus* ap. *Pl. Merc.* 1, 2, 80. Armamentis complicandis studuimus. *F.*]

COMPLŌDO, is, osi, osum, a. 3. *συγκροτέω*, collido: a *con*, et *plaudo*, ut *complodere manus*, quod in gestu oratorio scenicum esse, *Quint.* 1, 3. affirmat. *Petr. Sat.* 24. Complosit illa tenerius manus. Sic *ib.* 18. *extr.* Complosis manibus in risum effusa est. *Senec. Ira* 1, 1. Complosae saepius manus. ℙ [Part. *Complodens* ap. *Appul. Met.* 9. Vacuasque manus complodens saepicule. *F.*] ℙ Alium praeterea hujus verbi usum non reperio.

COMPLORĀTIO, onis, f. *ὀλοφυρμός*, ploratus, et lamentatio multorum simul: et fere dicitur de ploratu in re desperata. *Liv.* 3, 47. Lamentabilis mulierum comploratio. *Id.* 2, 40. Mulierum comploratio sui patriaeque. Adde 1, 41. Sic *Justin.* 11, 9. Edere complorationem. Et *Gell.* 10, 3. Facere complorationem rei acerbae.

COMPLORĀTUS, a, um, part. a *comploro*, a multis ploratus, defletus, ut in re desperata. *Liv.* 5, 39. Romani complorati omnes pariter, vivi mortuique. *Petr. Sat.* 111. Complorata femina ab omnibus quintum jam diem sine alimento trahebat.

COMPLORĀTUS, us, m. idem quod comploratio. *Liv.* 22, 55. Coercere comploratus familiarum. Et 25, 26. Lacrimis et justo comploratu prosequi mortuos.

COMPLŌRO, as, avi, atum, a. 1. *ὀλοφύρομαι*, simul cum aliis ploro, defleo: et usurpatur plerumque in re desperata. *Cic. Dom.* 37. Videre inimicos, nondum morte complorata, arbitria funeris petentes. *Liv.* 22, 55. Cum vivi mortuique promiscue complorarentur. *Flor.* 2, 15. Complorato publice statim, et pari voce clamatum est. *Gell.* 7, 5. Complorare, et commisereri. Adde *Ov. Trist.* 1, 3, 95.

COMPLŌSUS. V. in COMPLODO.

COMPLŪO, is, 3. *καθύω*, idem quod pluo. *Varr. L. L.* 4, 33. Deorsum, quo impluebat, impluvium dictum: et sursum, qua compluebat, compluvium. ℙ *Complui* est aqua pluvia conspergi, *καθύεσθαι*. *August. de Genes. contr. Manich.* 1, 23. Firmamentum erat inter aquas inferiores, in quibus Noe natabat, et superiores, quibus compluebatur.

COMPLŪRES, et ura, urium, adj. plur. a *con*, et *plures*, *πλείους*, *πλείω*: videtur plus aliquid significare, quam *plures*, aut *multi*. Non est tamen comparativum, sed positivum, ut *Gell.* 5, 21. monet. *Cic. Fam.* 10, 6. Complures in perturbatione reipubl. consules dicti, quorum nemo etc. *Id. ib.* 2, 8. Cum Pompejo complures dies versatus sum. *Ter. Adelph.* 2, 2, 22. Complures mulieres. *Nep. Ep.* 4. Vitam excellentium virorum complurium uno volumine concludere. *Cic. Or.* 2, 26. Ambiguorum complura sunt genera. *Caes. B. C.* 2, 12. Haec atque ejusdem generis complura. *Id. B. G.* 1, 8. Ratibus compluribus factis. *Sall. Cat.* 24. Compluribus narrare. ℙ Comparative. *Ter. Heaut.* 1, 1, 11. Agrum in his regionibus meliorem, neque pretii majoris, nemo habet, servos complures. ℙ Pro *complura* invenitur etiam compluria, nempe quia veteres dixerunt *hoc complure*, in sing. num. ut *Donat.* adnotat ad illud *Ter. Phorm.* 4, 3, 6. Quid agitur? *Chr.* Multa advenienti, ut fit, nova hic: compluria. *Cic. fr.* ap. *Donat. ib.* Confirmandi genera compluria. *Cato Or.* 2. *ib.* Fana compluria. ℙ Ap. veteres grammaticos magnae lites exstiterunt, utrum rectius esset *complura*, an *compluria*, et *complurium*, an *complurum:* de quibus *Gell.* 5, 21., *Charis.* 1, 56. et 100. Usus quidem certe habet *ura*, et *urium*. ℙ Superlativum est *complurimi*, *orum. Hirt. B. G.* 8, 14. Complurimis diebus iisdem in castris consumptis. *Gell.* 11, 1. Bucera in ea terra gigni complurima. Al. leg. *compluria*.

COMPLŪRIĒS, adv. saepius, saepe. *Pl. Pers.* 4, 3, 65. Sensi ego jam compluries. *Cato* apud *Gell.* 5, 21. Compluries eorum milites multi alteri alteros occidere: compluries transfugere: compluries in imperatorem impetum facere. Adde *ib.* 17, 2. ℙ Legitur et *compluriens*, ut *quotiens* pro *quoties* etc. *Festus:* Compluriens a compluribus significat saepe: *Cato:* Contumelias mihi dixisti compluriens.

COMPLŪRĪMUS. V. in COMPLURES.

COMPLUSCŪLE, adv. saepius. *Gell.* 17, 2. Veteres compluscule ita dixerunt.

COMPLUSCŪLI, orum, m. plur. 2. diminut. a. *complures*. *Ter. Hecyr.* 1, 2, 102. Dies compluscules bene conveniebat sane inter eas. *Gell.* 7, 11. Ex eo loco Tullii verba compluscula libuit ponere. *Id.* 18, 2. Conveniebamus ad eandem coenam compluscuti. Adde *Pl. Rud.* 1, 2, 43.

COMPLŪTENSIS, e, adj. ad Complutum pertinens, quae est urbs Hispaniae Tarraconensis in Carpetanis, ad Tagum fluvium, inter Toletum, et Contrebiam, cum celebri Academia, nunc *Alcala de Henarez. Paul. Nol.* 35, 607. Complutensis urbs. ℙ *Complutenses*, *ium* sunt ejus urbis incolae. *Plin.* 3, 3, 4.

COMPLŪTOR, oris, m. qui compluit. *August. serm. de div.* 8, 3. Seminatori et complutori vestro multiplicatam reddetis ubertatem.

COMPLŪTUM, i, n. oppidum. V. COMPLUTENSIS.

COMPLŪTUS, a, um, part. a *compluo*. *Solin.* 10. Nautae compluti saepe ex illo casu imbre saxatili.

COMPLŪVIĀTUS, a, um, adj. ad compluvii modum factus: compluviata dicitur vitis, cujus palmites ab altiore jugo ad humiliores palos descendunt quadruplici serie, ut in aedium compluvio pluvia a quadrilatero tecto in chortem subjectam decidit. *Plin.* 17, 21, 35. *n.* 6. Quinque generum vites: sparsis per terram palmitibus; aut per se vite subrecta; vel cum adminiculo sine jugo; aut pedatae simplici jugo; aut compluviatae quadruplici. Et *paulo post.* Compluviata copiosior vino est, dicta a cavis aedium compluviis. *Varr. R. R.* 1, 8. Jugationis species duae, una directa, altera compluviata, in longitudinem et latitudinem jugata.

COMPLŪVIUM, ii, n. *αὐλόω*. Unus idemque locus, qui *cavum aedium* et *cavaedium* atque *impluvium* appellatur, secundum diversas rationes. Nam cum sit locus cavus in mediis aedibus, *cavaedium* dicitur: cumque eodem decidat, et recipiatur aqua pluvia e stillicidiis in interiorem aedium partem propendentibus, *compluvium* et *impluvium:* cum hoc tamen discrimine, quod si consideretur superiore sui parte, qua pluviae confluentes e tecto decidunt, *compluvium* est: si vero inferiore, quo influunt, *impluvium*. Ita enim vim vocum spectantes, distinguunt. *Varr. L. L.* 4, 33. et *Festus* in *Impluvium*. Hinc *Ter. Eun.* 3, 5, 41. et *Phorm.* 4, 4, 27. *impluvium* pro *compluvio* posuit. Ceterum vox *compluvium* legitur etiam semel ap. *Varr. R. R.* 1, 13. et *Suet. Aug.* 92. ac ter ap. *Vitr.* 6, 3., ubi uno in loco videtur *compluvia* appellare ipsas collicias, quae e tegulis tectorum aquam in compluvium, seu impluvium deferunt. Verba *Varronis l. c.* sunt: Chortes in fundo magno duae aptiores: una ut interius compluvium habeat lacum, ubi etc. In chorte exteriore lacum esse oportet etc. Ubi *compluvium* potest esse adjectivum, et *τὸ lacum* afficere. [*Ad *Suet.* locum cf. *Ernest.* clav. in v. Impluvium.] ℙ Compluvia in aedibus erant fere quadrata figura: ex quo factum est, ut *compluvia* ob similitudinem dicerentur jugationes vitium adminiculis in quadrum erectarum, et colligatarum. *Colum.* 4, 24. *post med.* Si vitis brachiis in aliena jugorum compluvia perrepserit. *Id.* 4, 26. Directae palmae per jugorum compluvia decurrant. V. COMPLUVIATUS.

COMPLŪVIUS, a, um, adj. V. in v. praec.

COMPONDĒRANS, antis, part. ab inusit. *compondero*, simul ponderans. *Appul. Trismeg.* Pari lance componderans.

COMPONO, is, ŏsŭi, ŏsĭtum, a. 3. *συντίθημι*, *συντάττω*, simul pono, apte pono, colloco, construo. [*Proprie significat *juxta ponere*. *Prop.* 2, 26, 33. Et tabula una duos poterit componere amantes,

Prora cubile mihi, seu mihi puppis erit.] *Ter. Hecyr.* 3, 4, 5. I ergo intro, et compone quae tecum simul ferantur. *Cic. Or.* 3, 43. Collocationis est componere et struere verba sic, ut neve asper concursus, etc. *Virg. A.* 8, 486. Componens manibusque manus, atque oribus ora. Et *ib.* 321. genus indocile et dispersum montibus altis Composuit. *Sil.* 3, 375. filum componere lino. Et *Hor. Od.* 3, 17, 14. Dum potis, aridum compone lignum, *h. e.* repone ligna super foco, ut *Id. ib.* 1. 9, 5. loquitur. *Gell.* 5, 3. Componere lignum, *h. e.* caudices ligni apte in fascem colligare. *Cels.* 8, 10. *n.* 2. Componere ossa, *h. e.* fracta, vel luxata reponere. Sic *ib.* 8. *a med.* Jugulum compositum. ℙ Item aptare. *Luc.* 3, 717. Me quoque mittendis rectum componite telis. Et *ib.* 596. Componere carbasa ventis. ℙ Item disponere. *Cic. Att.* 15, 25. Ego itinera sic composueram, ut Nonis Quint. Puteolis essem. [*Ita saepius dicitur in re oratoria. *Id. Or.* 1, 31. Componere inventa. *Id. ib.* 2, 76. Ut vero statuamus, ea quae probandi, docendi, persuadendi causa dicenda sunt, quemadmodum componamus: id est vel maxime proprium oratoris prudentiae. *Id. Brut.* 17. verba componere i. e. numerose ponere.] *Tac. A.* 12, 29. Componere legionem et auxilia pro ripa. *Id. ib.* 2, 78. milites per manipulos. *Ov. R. Am.* 679. comas. [*Hoc loco est *ornare*, *decenter disponere*. V. *Burm.* ad *Petr.* 67. et ad *Ov. A. Am.* 1, 160. Adde *Tibull.* 4, 2, 8. Illam, quidquid agit, quoquo vestigia movit, Componit furtim subsequiturque decor. ℙ *Componere togam* peculiaris est dicendi ratio delicatulorum hominum, qui in rugis et plicaturis hujus vestimenti rite disponendis summam, quantum fieri poterat, curam, diligentiam, artem consumerent. Cf. *Heindf.* ad *Hor. Sat.* 1, 3, 31. qui comp. *Heins.* ad *Ov. Pont.* 2, 5, 52. *Burm.* ad *ejusd. Met.* 4, 318. et *Böttig. Sab.* 2, 163. *Macr. Sat.* 2, 9. Adde *Quint. Inst.* 11, 3. p. 1034. (de oratore) Tum in componenda toga, vel (si necesse erit) etiam ex integro injicienda, duntaxat in judiciis (apud principem enim ac magistratus ac tribunalia non licebit) paulum est commorandum.] *Ov. Met.* 13, 767. vultum. *Suet. Cal.* 50. vultum ad speculum in omnem terrorem. ℙ Item condere, aedificare. *Virg. A.* 3, 387. Quam tuta possis urbem componere terra. *Ov. Fast.* 1, 706. templa Deis Ledaeis, Adde *Prop.* 2, 5, 5. ℙ Item sedare. *Virg. A.* 1, 135. motos praestat componere fluctus. *Lucan.* 5, 702. Pelagus composuit fluctus tumentes. *Id.* 1, 297. Componere tumultum. ℙ Item reponere, condere servandi gratia: quia quae ita conduntur, apte et cum cura poni solent. *Colum.* 12, 54. Rapa componere. Et *ib.* 47. Eadem conditura posset etiam regia componi, vel orchita. Adde *ib.* 13. [**Prop.* 1, 9, 13. Tristes istos compone libellos, i. e. in scriniis repone, conde.] ℙ Componere se est decumbere, jacere. *Virg. A.* 1, 698. aulaeis jam se regina superbis Aurea composuit sponda. *Id. G.* 4, 189. *de apibus.* Post ubi jam thalamis se composuere, siletur In noctem. Sic *Id. ib.* 438. Vix defessa senem passus componere membra. ℙ Ponitur etiam pro admovere, jungere. *Lucil.* ap. *Non.* 4, 62. Componere labra labellis. Et *ib* latus lateri. Et *Prop.* 2, 2, 12. Mercurio et sanctis fertur Boebeidos undis Virgineum Brimo composuisse latus, *h. e.* concubuisse. [**Quint. Decl.* 321. p. 642. Non illa (quae alienos etiam ac nulla necessitudine inter se conjunctos componere et adstringere affectibus potest) consuetudo actae pariter infantiae, pueritiae studia cet.] ℙ *Componere se alicui* aliquando est congredi. *Sil.* 17, 549. quisnam se lumine caeco Composuit nobis? *Id.* 6, 246. Ibo alacer, solusque manus componere monstro Sufficiam. Adde 10, 70. et 11, 212. ℙ Hinc etiam *componi* dicuntur gladiatorum paria, cum committuntur, ut inter se pugnent. *Lucil.* ap. *Non. l. c.* Cum Placidejano hic componitur, optumu' longe Post homines natos gladiator qui fuit unus. *Sil.* 16, 615. composuit propioribus ausis Dignum te fortuna parem. Adde *Quint.* 2, 17. *post med.* ℙ [**Arma componere* ap. *Plin. Pan.* 13, 2. est *aequalia arma distribuere.* Erat hoc Centurionum V. *Lips.* Mil. Rom. 5. p. 163.] ℙ Significat etiam comparare, conferre, quia simul poni, quae conferre volumus, necesse est. [**Cic. Fl.* 26. Componere dignitati alicujus suam.] *Virg. G.* 4, 176. si parva licet componere magnis. *Quint.* 7, 2. Componere causam nostram cum causa adversarii. ℙ Item colligere. *Virg. A.* 8, 317. nec jungere tauros, Aut componere opes norant. Adde *Senec. Herc. fur.* 167. ℙ Item ex multis rebus unam conflare, quod faciunt qui medicinas et unguenta conficiunt. *Scrib. Comp.* 10. Medicamentum quod ex his rebus componitur. *Colum.* 6, 4. Vires custodiuntur medicamento, quod componitur etc. V. COMPOSITIO. ℙ Item sepelire, quia nimirum cum cura cadavera, vel cineres mortuorum conduntur et colliguntur. [*Proprie dicitur partim de colligendis in urnam cineribus et ossibus atque humandis, partim de exponendo in lecto funebri corpore vestimentis, fasciis, coronis ornato. (Gr. περιστέλλειν.) Cf. quos laudat ad *Hor. l.* mox seq. *Heindf.* cujus verba sequimur.] *Hor. Sat.* 1, 9. 27. Est tibi mater, cognati? Omnes composui. *Val. Fl.* 7, 203. Cinerem et ossa componam, sedemque dabo. *Tibull.* 3, 2, 26. Sic ego componi versus in ossa velim. ℙ Hinc *Virg. A.* 1, 374. Ante diem clauso componet vesper Olympo, *h. e.* condet, finiet, nam eadem ratione dixit *Ecl.* 9, 52. condere soles cantando. Et *Hor. Od.* 4, 5, 29. Condere diem. ℙ Saepissime ponitur pro scribere, facere, cum de litteris sermo est. *Cic. Q. Fr.* 3, 1, 4. Poema ad Caesarem, quod composueram, incidi. *Id. Leg.* 1, 4. *extr.* Componere formulas stipulationum, et judiciorum. *Plin. praef. Hist. N. ad f.* Immortalitate donari a se scripsit, ad quos aliqua componebat. *Cic. Or.* 44. Stilus exercitatus efficiet facile hanc viam componendi. *Plin. ep.* 3, 10. Composuisse me quaedam de filio vestro, non dixi vobis etc. Sic componere laudes, amores, casus alicujus: libros, carmina, orationem, historiam, res gestas etc. *Cic., Hor., Quint., Justin., Tibull., Ov., Colum., Suet.* etc. [**Tibull.* 1, 2, 91. Sibi blanditias tremula componere voce, i. e. secum praemeditari sermones amatorios, quibus animum puellae aggrederetur. Ita cum *Vulp. Heyne.* — *Broukh.* de Elegis amatoriis accipit. *Ov. Met.* 9, 521. Et meditata manu componit verba trementi, i. e. litteras animo conceptas cerae mandat, scribit. *Cic. Att.* 6, 1. *Componere actiones.* Dicitur de juris Consultis, qui formulas actionum excogitant et scribunt. Adde *Quint. Inst.* 11, 3. p. 1013. Ideoque Demosthenes grande quoddam intuens speculum, componere actionem solebat.] ℙ Item universim pro facere. *Cic. Univ.* 13. Atque is quidem, qui cuncta composuit, constanter in suo manebat statu: qui autem erant ab eo creati etc. ℙ Translate est machinari, struere, parare. *Tibull.* 1, 7, 4. Componere insidias alicui. *Prop.* 2, 7, 69. fraudes. *Pl. Poen.* 3, 5, 29. fallaciam. *Sall. Jug.* 119. *extr.* dolum. ℙ Et pro constituere, condicere. *Liv.* 2, 37. Tullus, ut domi compositum cum Marcio fuerat, ad consules venit. *Id.* 40, 40. *in f.* Cum summa concordia, quos dimitterent, quosque retinerent milites, composuerunt. *Cels.* 3, 18. Componere mentem insanientis. ℙ Et pro demittere. *Senec. Herc. fur.* 809. Custos opaci pervigil regni canis Aures componit. ℙ Et pro pacare, dirimere. *Virg. Ecl.* 3, 108. Componere lites. *Caes. B. C.* 9, 1. *extr.* controversias. *Sall. Jug.* 120. et *Nep. Annib.* 6. bellum. *Senec. Thyest.* 338. minas fratrum. *Hor. Sat.* 1, 5, 29. aversos amicos. ℙ [*Hinc id. q. conficere. *Cic. Verr.* 2, 4, 16. Compone hoc, quod postulo, i. e. fac, ut hoc confectum et absolutum sit.] ℙ Et absolute *Plin. ep.* 5, 1. Coheredes mei componere, et transigere cupiebant. ℙ Passive impers. *Caes. B. C.* 3, 16. Pompeji summam voluntatem esse, ut componeretur, atque ab armis discederetur. Adde *Cic. Rosc. Am.* 47. ℙ Huc et illa pertinent *Ter. Hecyr.* 3, 5, 29. Neque alio pacto componi potest inter eas gratia. Et *Phorm.* 4, 3, 16. Inter vos sic haec potius cum bona componantur gratia, quam cum mala. *Pl. Merc.* 5, 2, 112. Componere pacem alicui cum altero. *Sall. fr.* ap. *Non.* 4, 62. Lenones, et vinarii, laniique pretio compositi, *h. e.* conventione facta pretii, redempti. ℙ Praeterea idem valet quod ordinare, constituere. *Cic. Leg.* 3, 18. Componere et constituere rempubl. *Id. Brut.* 22. Considerare et componere causam. *Liv.* 45, 17. res Macedoniae. *Just.* 17, 3. leges, et senatum, annuosque magistratus, et reipubl. formam. ℙ Item praeparare, conformare. *Quint.* 12, 9. *sub f.* Componere animum ad omnes casus. Et *paulo supra.* Componi non ad animum judicis, sed ad stomachum accusatoris. *Plin. ep.* 7, 1. *ad f.* Componere animum vultumque ad abstinentiam. Adde *Val. Fl.* 1, 321. [**Componi in* vel *ad* aliquid drr., qui signis externis affectum quendam, animique sensum vel produnt, vel simulant. *Ov. Fast.* 5, 30. Omne videres Numen ad hanc, vultus composuisse suos. *Tib.* 4, 1, 100. Faciem componere pugnae. *Id. ib.* 7, 9. Vultus componere famae. *Plin. Pan.* 76, 5. Fortasse imperator in senatu ad reverentiam ejus componebatur.] ℙ Item simulare, confingere. [**Tib.* 3, 6, 35. Nec bene mendaci risus componitur ore.] *Prop.* 2, 2, 6. At me composita pace fefellit amor. *Cic. Verr.* 2, 2, 22. Ita causa componitur, ut palaestritae peterent hereditatem. ℙ Praeterit. *composivi* antiquum est. *Inscr.* antiquior *Cicerone* ap. *Grut.* 204, 2. Coram inter eos controversias composiverunt. ℙ *Componier* pro *componi* per paragogen, est *Catul.* 68, 141. ℙ [Part. *Componendus* ap. *Cic. Att.* 4, 6. Tibi etiam gratias agebat, quod signa componenda suscepisses. *F.*]

COMPORTĀTĬO, onis, f. actus comportandi, seu advehendi. *Vitr.* 1, 5. Cum per portus marinae subvectiones habuerint ad moenia comportationes expeditas.

COMPORTĀTUS, a, um, part. a *comporto*, advectus, collectus. *Cic. Or.* 3, 24. Apparatu nobis opus est, et rebus exquisitis undique, et collectis, arcessitis, comportatis. *Hor. Ep.* 1, 2, 49. valeat possessor, oportet, Si comportatis rebus bene cogitat uti.

COMPORTĬŌNĀLIS, e, adj. *Aggen. Urbic.* p. 51. *Goes.* Terminos, qui intra possessionum fines inveniuntur, comportionales appellavit antiquitas. *Anonym. p. ib.* 254. Comportionalium signa.

COMPORTO, as, avi, atum, a. 1. *συμφέρω*, idem ac porto, vel simul porto, vel porto in unum locum. *Cic. Pis.* 10. Arma in templum Castoris luce et palam comportarentur. *Id. Att.* 5, 18. Frumentum ex agris in loca tuta comportatur. *Caes. B. C.* 3, 42. Frumentum ab Asia comportari imperat. *Sall. Jug.* 79. Aurum, argentumque domum regiam comportant. *Caes. B. G.* 3, 25. Ad aggerem caespitibus comportandis. *Virg. A.* 9, 613. Comportare juvat praedas, et vivere rapto. *Val. Max.* 5, 3. Comportans scelestum onus.

COMPOS, otis, com. gen. *ἐγκρατής*, qui obtinuit, et assecutus est aliquid. Derivari solet a *potis*, h. e. potens, dominus; ut *compos* dicatur, qui quod vult facit: cui contrarium est *impos.* Ita *Serv.* ad *Ecl.* 9, 5. et *Voss.* in *Etym. Cic. Sext.* 69. An ego in hac urbe esse possim, his pulsis, qui me hujus urbis compotem fecerunt? [**Liv.* 1, 32. Facere aliquem compotem patriae.] *Id. Tusc.* 5, 13. *ad f.* Omnes virtutis compotes sunt beati. *Id. N. D.* 2, 13. Compos rationis et consilii. *Sil.* 11, 366. Compos memorabilis ausi. *Id.* 8, 72. regni. *Liv.* 30, 1. consulatus. *Vell.* 1, 10. L. Paulo magnae victoriae compoti, quatuor filii fuere. *Cic. Or.* 1, 48. Quarum rerum qui essent animo et scientia compotes, eos esse imperatores dicerem, *h. e.* qui eas res ingenio et scientia possiderent. *Pl. Amph.* 2, 2, 13. Perduelles vicit, et domum compos laudis revenit. *Id. Capt. Prol.* 41. Facere aliquem compotem libertatis. [**Id. ib.* 2, 1, 25. Quum, quae volumus nos, copiae facitis nos compotes, (Ita ex *Hermanni* emendatione legitur a *Lindem.*) i. e. facitis, ut nos veniam rei utendae impetremus.] *Liv.* 3, 70. Praedaque ingenti compotem exercitum reducunt. *Quint.* 12, 1. Mens compos sceleris, *h. e.* quae meditatum scelus jam perfecit. *Plin. ep.* 10, 3. *in f.* Facere aliquem compotem gratulationis, *h. e.* efficere, ut gratulari possit. ℙ *Compos animi*, vel *animo*, et *compos mentis* dicitur, qui sanus est, qui apud se est. *Ter. Adelph.* 3, 2, 12. Vix sum compos animi: ita ardeo iracundia. *Sall. fr.* ap. *Donat.* ad *Ter. l. c.* Neque animo, neque lingua satis compos. *Cic. Phil.* 2, 38. Tu es mentis compos? tu non constringendus? *Id. Pis.* 20. *extr.* Si tuae mentis compos fuisses. *Liv.* 27, 5. Vix ut compotes mentium prae gaudio essent. *Virg. Cul.* 189. vix compos mente refugit. Et *compos* absolute eodem sensu. *Sil.* 4, 808. trepidare metu vix compos Imilce. *Liv.* 4, 40. Matres, ac conjuges, in suos quaeque, simul corpore atque animo, vix prae gaudio compotes, effusae. *Alii ita distinguunt* corpore atque animo vix prae gaudio compotes. Alii leg. *compote:* qua ratione *compos animus* dicetur ead. sententia· ℙ *Compos sui* idem est qui compos animi. *Cels.* 5, 26. *n.* 13. Quaedam mente labuntur: quaedam sui compotes dolore urgeri se confitentur. *Liv.* 8, 18. *sub f.* Alienatas mentes compotes sui facere. Adde *Curt.* 4, 12. ℙ *Compos voti* est, qui quod optarat, est consecutus. *Ov. Art. am.* 1, 486. Insequere, et voti postmodo compos eris. *Suet. Aug.* 58. Compos factus votorum meorum. *Senec. Hippol.* 710. Nunc me voti compotem facis. Adde *Curt.* 9, 9. *extr.* Sic *spei compos* qui sperata obtinuit, apud *Suet. Tit.* 5. [**Sil.* 8, 231. Compos pugnae, i. e. victoria potitus.] ℙ *Compos votum* est ejus, qui voti compos factus est. *Senec. Agamemn.* 364. Tibi grandaevi lassique senes Compote voto reddunt grates. ℙ In malam quoque partem dicitur de eo, qui in aliquam calamitatem incidit: quod et *Non.* adnotavit 6, 46. et 12, 14. Hinc *Naevius ib.* Eam nunc esse inventam opprobriis compotem scis. *Acc. ib.* Magnis compos et multis malis. *Pl. Ep.* 4, 1, 32. Aerumnosa, et miseriarum compos. *Id. Truc.* 4. 3, 60. Culpae compos, *h. e.* reus.

COMPOSCO, is, poposci, a. 3. simul posco. *Not. Tir.* p. 58. Composcit, compoposcit. ℙ Part. *Composcens* ap. *Capell. init.* 5. Bellaque composcens, arcus atque Herculis arma. Alii leg. *compescens*, alieno tamen sensu. *F.*]

COMPOSĪTĒ, adv. sedate, placide. *Colum.* 6, 6. Docere boves composite, ac sine pavore ambulare. *Tac. A.* 15, 3. Compositius cuncta, quam festinantius agerent. ℙ Item ornate, apte. *Gell.* 1, 5. Multa munditia, et circumspecte, compositeque indutus. ℙ Translate. *Cic. Or.* 71. Composite et apte, sine sententiis dicere, insania est: sententiose autem, sine verborum et ordine et modo, infantia. [**Id. Or.* 1, 11. Sin oratoris nihil vis esse, nisi composite, ornate, copiose eloqui. Cf. de h. l. *Ernest. lex. technol. lat.* p. 73. sq. s. v. *compositus.*] *Sall. Cat.* 55. Bene et composite disserere. Et *ib.* 50. Composite, atque magnifice miserati sunt casum reipubl.

COMPOSĪTĪCĬUS, a, um, adj. idem quod compositus, aut qui potest componi. *Tertull Anim.* 9. Dissolubile omne compositicium, et structile.

COMPOSĪTĬO, onis, f. *διάταξις*, confectio, stru-

ctura, compages, coagmentatio. *Cic. N. D.* 1, 18. Quae compositio membrorum, quae conformatio lineamentorum, quae figura, quae species humana potest esse pulcrior? *Id. Tusc.* 1, 18. Sonorum varia compositio harmonias efficit plures. ℙ Item dispositio. *Cic. Off.* 1, 40. Ordo est compositio rerum aptis, atque accommodatis locis. [**Id. Fin.* 3, 22. Sentio, me longius esse profectum. Verum admirabilis compositio disciplinae, incredibilisque rerum traxit ordo. *Compositio* h. l. est, quem vulgo vocant nexum, ordinem systematicum, *der Zusammenhang. Ernest. in clavi Cic.*] ℙ Item pactum, conventio. *Cic. Phil.* 2, 10. Pacis, concordiae, compositionis auctor esse non destiti. Sic de compositione agere. *Caes. B. C.* 1, 17. Et servare aliquem per compositionem. *Cic. Rosc. Am.* 20. ℙ In usu medicinali idem est ac praeparatio, vel mixtura. *Cic. N. D.* 2, 58. Compositiones unguentorum. Adde *Cels.* 5, 26. *extr.* et 6, 6. *n.* 16., *Colum.* 12, 2., *Plin.* 23, 8, 77. et *Scrib.*, qui librum suum *Compositiones medicas* inscripsit. Hinc translate *Senec. ep.* 8. Salutares admonitiones, velut medicamentorum utilium compositiones, litteris mando. ℙ Praeterea *compositio* dicitur repositio, et conditura earum rerum, quae servandi causa condiuntur, ut oleae, uvarum, raporum, et hujusmodi. *Colum.* 12, 44. et 47. ℙ Item constitutio, institutio, ordinatio. *Cic. Leg.* 3, 5. Compositio magistratuum. ℙ Item commissio, comparatio. *Cic. Fam.* 2, 8. Compositiones gladiatorum. ℙ Item collocatio verborum. *Auct. ad Her.* 4, 12. Compositio est verborum constructio, quae facit omnes partes orationis aequabiliter perpolitas. *Cic. Brut.* 88. *ad f.* Erat Hortensius compositione aptus, facultate copiosus. [*Gr. *σύνθεσις, σύνταξις.* Cf. *Ernest. lex. technol. lat.* p. 73.] ℙ Apud *Vitr.* 1, 2. *compositiones* sunt ipsae fabricae, quarum partes apte inter se compositae symmetriam habent. ℙ Apud *Cic. Leg.* 2, 22. *compositio juris pontificalis* est quod alii dicunt, *Corpus Juris.*

COMPOSĪTĪVUS, a, um, adj. componens, vel compositus. *Capell.* 9. p. 320. Trium sonorum compositiva qualitas.

COMPOSĪTO. V. COMPOSITUS.

COMPOSĪTOR, oris, m. *συντάξας*, qui simul ponit, et disponit. *Cic. Or.* 19. Non enim inventor, aut compositor, aut actor haec complexus est omnia. *Id. Leg.* 2, 12. Compositor anni. *Ov. Trist.* 2, 356. operam, et *Festus* in *Romam*, historiae Cumanae. *Coripp.* 1, 17. morum. Et *Imp. Just. Cod.* 6, 28, 4. *circa med.* Tribonianus, et ceteri compositores juris.

COMPOSĪTŪRA, ae, f. idem quod compositio. *Sinnius Capito* ap. *Gell.* 5, 20. Soloecismus est impar et inconveniens compositura partium orationis. ℙ Item commissura, compages. *Lucr.* 4, 327. simulacra feruntur. Et feriunt oculos turbantia composituras. ℙ *Compostura* per syncop. legitur ap. *Cat. R. R.* 22.

COMPOSĪTUS, a, um, part. a *compono*, *συντεθειμένος, συντεταγμένος*, simul positus, apte positus, conjunctus, constructus. *Cic. Div.* 2, 47. Quo modo coelo affecto, compositisque sideribus, animal oriatur. *Id. Dejot.* 6. Locus in quo erant ea composita, quibus rex te munerare constituerat. *Plin.* 13, 4, 7. Bina juxta composita semina. [**Ov. Fast.* 3, 484. Ausus es tam bene compositum sollicitare torum. *Quint. Decl.* 320. p. 639. Quid est justius, quam compositum patrimonium habere, conditione unius societatis? *Id Inst.* 11, 3. p. 1014. Altero erecto, altero composito est supercilio, i. e. contracto. *Tib.* 1, 1, 77. Composito securus acervo, i. e. undique collecto atque in molem quasi exstructo. *Quint. Inst.* 1, 5. p. 69. Compositae voces, aut praepositionibus subjunguntur, ut inocens, cet. In his *Cicero* dicere solet *verba juncta*, vel *conjuncta* et *copulata.*] ℙ Item dispositus, ornatus. *Cic. Rosc. Am.* 46. Compositus et delibutus capillus. ℙ Item conflatus, constans. *Cic. Div. Verr.* 14. Liber ex alienis orationibus compositus. *Sall. Jug.* 2. Homo compositus ex corpore et anima. [**Quint. Decl.* 9, 16. p. 204. An arbitrio formantis mores omnium naturae compositus. *Id. ib.* 5, 2. p. 105. Habui enim filios diversissima mentium corporumque qualitate compositos ℙ Hinc id quod *exstructus*, *aedificatus. Sil.* 15, 51. Mensas gramine compositas.] ℙ Item in vagina reconditus. *Hor. Od.* 4, 14, 51. Te caede gaudentes Sicambri Compositis venerantur armis. ℙ Item ordinatus, dispositus. *Liv.* 28, 22. Acrior impetu atque animis, quam compositior ordine ullo pugna fuit. ℙ Item elegans, artificiose factus. *Cic. Att.* 6, 9. Admiratus sum *αυγχυαν* litterularum, quae solent tuae compositissimae, et clarissimae esse. *Auct. ad Her.* 4, 46. Equus bene compositus. ℙ Item scribendo confectus. *Cic. Att.* 1, 19. *a med.* Commentarium consulatus mei Graece compositum tibi misi. *Hor. Ep.* 2, 1, 76. Poema illepide compositum. ℙ Item sepultus. *Ov. Fast.* 3, 547. Compositusque cinis, tumulique in marmore carmen. *Id. ib.* 5, 426. Busta avi compositi. Et *compostus* per syncop. *Virg. A.* 1, 249. placida compostus pace quiescit. [**Ov. Met.* 7, 444. Limes compositio Scirone patet, i. e. sublato, interfecto. *Schirach.* sensu exquisitiore sic dictum putabat, quia Theseus Scironem e saxo in mare deturbatum simul sepeliverit. *Quint. Decl.* 12, 14. p. 255. Nihil fortunatius in aeterna sede utcunque compositis puto. V. *Burm.* et quos laudat ad h. l.] ℙ Item sedatus, tranquillus. *Ov. A. Am.* 3, 259. Cum mare compositum est, securus navita cessat. *Varr.* ap. *Senec. Contr.* 3, 16. et *ep.* 56. Omnia noctis erant placida composta quiete. ℙ Item moderatus. *Virg. G.* 3, 191 *de equo.* Carpere mox gyrum incipiat, gradibusque sonare Compositis. ℙ Item decumbens, jacens. *Ov. Met.* 14, 753. Iphis lecto compositus. *Id. Amor.* 1, 4, 53. Compositus somno, et vino. Adde *ib.* 2, 5, 22. ℙ Item commissus, ut compositi gladiatores. *Hor. Sat.* 1, 7, 20. [*Cf. *Bentl.* et *Heindf.* ad h. l. *Auctor ad Liv.* 301. Par bene compositum, juvenum fortissimus alter, Altera tam forti mutua cara viro.] Hinc translate *Senec. Prov.* 2. Ecce par Deo dignum, vir fortis cum mala fortuna compositus. ℙ Item condictus, constitutus. *Hor. Od.* 1, 9, 18. Nunc et campus, et areae Composita repetantur hora. *Tac. H.* 4, 14. Compositi seditionis auctores. [**Virg. A.* XII, 315. Compositae leges. *Tib.* 1, 2. 22. Compositae notae, i. e. signa, de quibus ante convenerunt inter se. Adde *Ov. Am.* 3, 2, 23.] ℙ Hinc *composito*, *de* vel *ex composito*, est ex constituto. *Nep. Dat.* 6. Perfugas mala fide, compositoque fecisse. (Adde *Virg. A.* 2, 129.) *Liv.* 5, 14. Clarissimi viri ex composito praeparati ad petendum. (Adde 36, 25.) *Appul. Apol.* De composito necopinantem incessere maledictis. ℙ Translate est sedatus, diremptus, pacatus. *Suet. Caes.* 4. Seditio civilis composita. *Hor. Od.* 4, 14. *extr.* Arma composita. Sic *Liv.* 2, 13. Pax composita ℙ Transfertur et ad genus dicendi. [**Compositum dicendi genus (Quint. Inst.* 10, 1, 44. conjungit *lene* et *nitidum* et *compositum* dicendi genus.) apud *Cic. Brut.* 78. est elegans, concinnum, accuratum. Idem quod apud *Eundem Or.* 1, 12. et *al.* dicitur composita oratio, et ornata et artificio quodam, et expolitione distincta, i. e. quae in studio, delectu et artificio eleganti in verbis collocandis cernitur, ut recte locum explicat *Ernest.* in *lex. technol. lat.* p. 74. Eodem sensu dicitur *compositus* (oppon. *inconditus*) orator apud *Cic. Or.* 70. Ita etiam intelligenda sunt verba apud *Sall. Jug.* 85. Non sunt composita verba mea. Parum id facio. Ipsa se virtus satis ostendit: illis artificio opus est, uti turpia facta oratione tegant.] *Quint.* 10, 2. Fiunt pro grandibus tumidi, pressis exiles, laetis corrupti, compositis exsultantes. [*Adde *Eund. ib.* 11, 3, 110. ubi *compositam actionem* dicit moderatam, quietam, qualis esse solet in initiis orationis, ubi nondum calor ex affectu oratorem occupaverit. *Sen. Ep.* 40. Hoc non probo in philosopho, cujus pronunciatio quoque, sicut vita, debet esse composita.] ℙ Ponitur et pro maturo, gravi, bene ordinato, cohibitis affectibus. *Senec. ep.* 2. Composita mens. *Quint.* 6, 2. Mites et compositi affectus. *Tac. A.* 13, 1. Vir aetate composita. [**Von gesetztem Alter.* ℙ *Quint. Decl.* 306. p. 597. Compositis aetatibus coacta matrimonia tamen facile fastidiunt.] ℙ *Compositus alicui rei*, aut *in* vel *ad aliquam rem* est de industria conformatus. *Liv.* 26, 19. Arte quadam ab juventa in ostentationem virtutum compositus. *Flor.* 3, 10. Nomen quasi terrori compositum. Al. aliter leg. *Quint.* 10, 1. Omnia ad voluptatem multitudinis imperitae composita. *Tac. H.* 1, 82. *extr.* Compositus in obsequium. Et *ib.* 2, 9. in moestitiam. ℙ Item idoneus, aptus. *Quint.* 6, 3. Attici maxime ad risum compositi. *Id.* 2, 8. Alius historiae magis idoneus, alius compositus ad carmen. *Cic. Verr.* 1, 11. Ut nemo unquam paratior, vigilantior, compositior ad judicium venisse videatur. ℙ Item confictus, simulatus. [**Cic. Verr.* 2, 3, 61. Compositum crimen. *Quint. Decl.* 9, 18. p. 207. Si me hercle inexpiabiles odiorum causae, et compositis quoque fabulis ulteriores inimicitiae fuissent, ausim dicere. Compositae fabulae h. l. sunt fictae. Cf. *Burm.* ad h. l. et quos in hanc rem laudat.] *Auct. Dial. de Or.* 12. Si haec fabulosa nimis, et composita videntur. *Tac. A.* 1, 7. Falsi, ac festinantes, vultuque composito. *Id. ib.* 15, 16. Quae augendae infamiae composita.

COMPOSSESSOR, oris, m. qui simul cum alio possidet. *Tert. Idol.* 14. Compossessores mundi, non erroris.

COMPOSTŪRA, ae, f. V. COMPOSITURA.

COMPOTĀTĬO, onis, f. *συμπόσιον*, convivinm. *Cic. Senect.* 13. *extr.* Bene enim majores nostri accubitionem epularem amicorum, quia vitae conjunctionem haberet, convivium nominarunt: melius, quam Graeci, qui hoc idem tum compotationem, tum concoenationem vocant.

COMPŌTENS, entis, adj. qui simul cum alio potest. In *Inscr.* ap. *Grut.* 41, 2. est epitheton Dianae.

COMPŌTĬO, is, ivi, itum, a. 4. compotem facio. *Pl. Rud.* 4, 2, 6. Piscatu novo me uberi compotivit. *Appul. Flor. sub f.* Compotire aliquem quem praedae. Et *Met.* 11. Compotire aliquem voti. ℙ *Compotior*, *iris*, dep. *Pl. Rud.* 1, 3, 22. Ita hic solis locis compotita sum, *h. e.* haec loca sola nacta sum. *Tert. adv. Valent.* 11. Non visu, nec auditu ejus compotiri fas est.

COMPOTOR, oris, m. *συμπότης*, combibo. *Cic. Phil.* 2, 17. Tum adhibes joci causa magistrum, suffragio tuo et compotorum tuorum, rhetorem. Adde *Phil.* 5, 8.

COMPOTRIX, icis, f. quae simul potat. *Ter. Andr.* 1, 4, 4. Importunitatem spectate aniculae: quia compotrix ejus est. *Sidon. ep.* 2, 9. *a med.* Cum bibere desiisset asseclarum meorum turba compotrix.

COMPRAECĪDO, is, a. 3 idem ac praecido, seco. *Hygin. de limit.* p. 177. *Goes.* Hae duae lineae altera alteram compraecident. Al. leg. *comprehendent.*

COMPRAEDES sunt ejusdem rei populo sponsores. *Festus.*

COMPRANSOR, oris, m. qui simul prandet, sodalis, compotor, *συναριστῶν. Cic. Phil.* 2, 39. Hunc agrum tu compransoribus tuis, et collusoribus dividebas.

COMPRĔCĀTĬO, onis, f. *κατευχή*, supplicatio, genus precationis, quae solemni quodam ritu fiebat apud Romanos, clara quidem voce a sacerdote vel a magistratu, a populo vero submissa. *Liv.* 39, 15. Nulli unquam concioni tam non solum apta, sed etiam necessaria haec solemnis Deorum comprecatio fuit. Adde *Gell.* 13, 22., ubi quaedam prisca verba ex antiquis Romanorum comprecationibus affert.

COMPRĔCOR, aris, atus sum, dep. 1. *εὔχομαι.* idem quod precor, vel valde precor. *Ter. Adelph* 4, 5, 65. et 70. Comprecari Deos, ut etc. *Pl. Amph.* 2, 2, 108. Jovi prodigiali aut mola salsa. aut ture comprecatam oportuit. [**Id. Mil.* 2, 4, 41. Praesentia hercle omnia. Heus, abi intro et comprecare.] *Catull.* 64, 191. Comprecari fidem coelestum. *Ov. Met.* 14, 379. Me tenet, et teneat per longum, comprecor, aevum.

COMPRĔHENDĪBĪLIS. V. COMPREHENSIBILIS.

COMPRĔHENDO, is, endi, ensum, a. 3. *λαμβάνω, συλλαμβάνω*, idem quod prehendo, vel simul prehendo, capio, arripio, teneo. *Cic. N. D.* 1, 33. Quid opus est manibus, si nihil comprehendendum? *Plin.* 9, 15, 17. Comprehendere aliquid mordicus. Sic *Lucan.* 4, 727. Comprehendere morsu. *Cels.* 7, 12. Forfex dentem comprehendit. Et *ib.* 4. *n.* 3. Oras vulneris suturae comprehendunt. *Cic. Q. Fr.* 1, 2. Hominem comprehendit, et in custodiam Ephesi tradidit. [*Dicitur etiam de iis, qui manum alicujus prehendunt, rogandi causa. *Caes. B. G.* 5, 31. Comprehendunt utrumque et orant.] *Liv.* 26, 14. Praesidium Punicum comprehendit. *Caes. B. G.* 5, 42. Casae celeriter ignem comprehenderunt. *Virg. G.* 2, 305. Ignis comprehendit robora. ℙ De feminis, quae ex concubitu concipiunt, *συλλαμβάνεσθαι. Cels.* 5, 21. *extr.* Si mulier non comprehendit, adeps leonina etc. ℙ Item de plantis, quae satae, vel insitae proveniunt. *Varr. R. R.* 1, 40. *extr.* Cum ramulus comprehendit. *Colum.* 3, 11. *extr.* Rubrica ad comprehendendum radicibus iniqua. Adde *ib.* 5. et 4, 29. et *Pall.* 4, 10. etc. Hinc translate *Cic. Cluent.* 2. *a med.* Si quam opinionem jam vestris mentibus comprehendistis, si eam ratio convellet, si labefactabit, ne repugnetis. ℙ Item de iis rebus, quae uniunt, et conglutinant. *Scrib. Comp.* 88. Ubi omnium unitas mortario facta est, melle despumato medicamentum comprehenditur. Adde *Comp.* 70. et 227. etc. *Celsus* hoc sensu *excipio* utitur. ℙ Ovis, quae hieme non comprehenditur, ap. *Colum.* 7, 3. *circa med.* est, quae frigore non corripitur, sed sine valetudinis detrimento per hiemem durat. ℙ Ap. *Suet.* comprehendere vehicula meritoria est, quod nos dicimus, [**in Beschlag nehmen:*] vehicula evectionum jubere inservire nemini, et praesto esse in usum unius alicujus: quod aliquando factum fuisse a Tiberio, et Caligula, narrat ille *Tib.* 38. et *Cal.* 39. ℙ Significat etiam colligare. *Liv.* 30, 10. Naves malis antennisque, ac validis funibus comprehendit. ℙ Translate est complecti, continere, concludere. *Curt.* 6, 6. Circuitus ejus triginta et duo stadia comprehendit. *Sil.* 4, 101. tantum campi dirimebat ab ictu, Quantum impulsa valet comprehendere lancea nodo. *Cic. Fam.* 9, 22. Quae ab adolescentia a sapientissimis viris tradita, memoria et scientia comprehendisti. *Pallad.* 3, 13. *sub f.* Illud experimentis assiduis comprehendi, vites melius provenire etc. ℙ Item dicendo complecti, explicare. *Cic. Att.* 12, 21. Cato verbis luculentioribus et pluribus rem eandem comprehenderat. *Ov. Trist.* 5, 2, 27. Tot premor adversis, quae si comprendere coner, Icariae numerum dicere coner aquae. [**Id. Met.* 13, 160. Quam quae comprendere dictis In promptu mihi est.] *Cels.* 6, 18. Ut omnia, quae salutaria accepi, comprehenderem. *Id.* 5, 27. *n.* 3. Emplastra

quoque, quae supra comprehensa sunt, *h. e.* supra dicta sunt. ℙ Item amplecti, favere. *Cic. Coel.* 6. Comprehendere multos amicitia, tueri obsequio. *Id. Fam.* 13, 15. aliquem humanitate. *Id. Planc.* 19. Omnibus officiis Atinatem praefecturam comprehendit. [**Id. Fin.* 5, 10. Est enim infixum in ipsa natura, comprehenditur suis cujusque sensibus, sic, ut, siquis contra dicere velit, non audiatur.] ℙ Item intelligĕre, assequi. *Cic. N. D.* 3, 25. Hoc non modo comprehendere animo, sed ne suspicione quidem possum attingere. *Id. ib.* 3, 8. Eo minus id possum mente comprehendere. *Id. Fl.* 27. *extr.* Animo, et cogitatione comprehendere aliquid. [**Id. Or.* 1, 18. Si quis omnium rerum atque artium rationem naturamque comprehenderit.] *Colum.* 6, 24. Certis signis comprehendere licet, quem sexum generaverit. ℙ Item assumere, imbui. *Quint.* 10, 2. Proxima virtutibus vitia comprehendunt, fiuntque pro grandibus tumidi, pressis exiles, fortibus temerarii etc. ℙ Item deprehendere. *Cic. Cluent.* 16. Comprehendere rem aliquam indicio alicujus. *Id. Mil.* 27. adulterium alicujus. *Id.* ap. *Macr. Sat.* 7, 3. *ante med.* Veniebam, sed non me comprehendit. ℙ [**Doederl.* 3, 141. discrimen inter *comprehendere* et *deprehendere* ita recte constituisse sibi videtur, ut illud, comprehendentis ratione utilitatis habita, nonnisi cum rebus conjungi, hoc saepius ad homines spectare doceat, vel cum damno deprehensi, vel cum commodo deprehendentis. Ita dicitur etiam de nautis pro *capere*, *tangere*, *nancisci*; sed haec rarior est vocis significatio. *Quint. Decl.* 12, 25. p. 267. Quando primum conterminos portus onusta classe comprehenderis. Cf. *Burm.* ad h. l.] ℙ *Comprehendere aliquid numero. Virg. G.* 2, 104. et *Ov. A. am.* 2, 447. ℙ Comprehendere visu, ap. *Sil.* 3, 408. quod *comprehendere* absolute dixit *Gell.* 13, 30. vix ipsos litterarum apices potui comprehendere. ℙ *Comprehendere* epistolas est intercipere. *Just.* 20, 5. Comprehensis epistolis, proditionis damnatur. ℙ *Comprendo* per syncop. non poetas modo metri causa, sed et prosae scriptores aliquando usurpasse, viri docti adnotarunt. ℙ Scribitur et *compraehendo* et *depraehendo*, quod ex Pandect. Florent. repraesentavit *Haloander* in libris Digestorum, (quamquam *Torrent.* non item) placetque non unis criticis.

COMPRĔHENSE. V. COMPRESSE.

COMPRĔHENSĪBĬLIS, e, adj. qui comprehendi, seu intelligi potest. *Cic. Acad.* 1, 11. hac voce usus est paene invitus, cum quo pacto Graecam vocem *καταλήπτος* verteret, vix haberet. Inquit enim: Id autem visum cum ipsum per se cerneretur, comprehensibile, feretis haec? nos vero, inquit: quonam enim modo *καταλήπτος* diceres? *Paraeus* in *Lex. Crit.* contendit *Comprehendibile* legendum esse. Sed et *Senec. Q. N.* 6, 24. Tenuia foramina, nec oculis comprehensibilia. *Arnob.* 1, p. 37. Vix ullis comprehensibiles causae. *Lact.* 7, 12. Solidum, et comprehensibile corpus est.

COMPRĔHENSĬO, onis, f. *καταλήψις*, actus comprehendendi. *Cic. N. D.* 1, 34. Ingressus, cursus, accubitio, inclinatio, sessio, comprehensio. ℙ Item conjectio in vincula. *Id. Phil.* 2, 8. Nam comprehensio sontium mea, animadversio senatus fuit. ℙ Item ambitus, et colligatio verborum. *Cic. Brut.* 44. Comprehensio, et ambitus ille verborum (si sic periodum appellari placet) contractus, et brevis. *Id. Or.* 44. Ut comprehensio numerose et apte cadat. *Id. Brut.* 37. Verba collocare, et comprehensione devincire. [*Pro omni orationis contextu *comprehensionem* dixit *Cic. Or.* 58. Itaque non sunt in ea tanquam tibicini percussionum modi, sed universa comprehensio et species orationis clausa et terminata est.] ℙ Item conclusio, continentia. *Quint.* 5, 10. Epicherema est certa quaedam sententiae comprehensio, quae ex tribus minimum partibus constat. ℙ [*Item definitio, s. brevis et circumscripta rerum explicatio, quam *Cic.* dicit. *Quint. Inst.* 7, 3. p. 617. Agenti vero quae tanta est hujus praecisae comprehensionis necessitas? *Cic. Fin.* 5, 9. Ut jam liceat una comprehensione omnia complecti.] ℙ Item perfecta cognitio, perceptio. *Cic. Acad.* 4, 10. Mens amplectitur maxime cognitionem: et istam *καταληψιν*, quam, verbum e verbo exprimentes, comprehensionem dicemus, amat. *Id. Fin.* 3, 15. Cognitiones comprehensionesque rerum appetitionem movent. *Senec. Benef.* 4, 33. Certissima rerum comprehensio. V. *Cic. Acad.* 1, 11., ubi pluribus exponit, quid *comprehensione* significetur. ℙ Denique apud *Charis.* 1. idem est quod syllaba.

COMPRĔHENSO, as, a. 1. frequentat. a *comprehendo*. *Claud. Quadr.* ap. *Prisc.* 8, 797. Comprehensare suos quisque, servare, amplexare.

COMPRĔHENSUS, et per syncop. Comprensus, a, um, part. a *comprehendo*, *καταλήπτος*, captus. *Virg. A.* 2, 793. Ter frustra comprensa manus effugit imago. *Cic. Cat.* 3, 7. Nefarios duces captos jam, et comprehensos tenetis. *Just.* 23, 2. Comprehensus morbo toto corpore. *Hirt. B. G.* 8, 43. Opera flamma comprehensa. [**Tib.* 2, 5, 92. Natusque parenti Oscula comprensis auribus eripiet. V. *Heyn.* ad h. l. *Cic. Fl.* 16. Totius testimonii fictam audaciam manifesto comprehensam atque oppressam teneri.] ℙ Item expressus, explicatus. *Cic. Fin.* 2, 7. In alio libro breviter comprehensis gravissimis sententiis, quasi oracula edidisse sapientiae dicitur. ℙ Item conclusus, inclusus. *Id. Rosc. Com.* 5. In hanc formulam omnia judicia, omnia officia conclusa et comprehensa sunt. *Varr. R. R.* 1, 2. In terra et lapis, et arena, et cetera ejus generis sunt in nominando comprehensa. [**Quint. Inst.* 9, 3. p. 826. Sive hoc nomine significatur comprehensa breviter sententia, sive finitio.] ℙ Item perceptus, probe intellectus. *Cic. Or.* 1, 23. Ars ita definitur, ex rebus penitus perspectis, planeque cognitis, scientiaque comprehensis. *Id. Fin.* 2, 2. Videor mihi habere bene cognitam voluptatem, et satis firme conceptam animo atque comprehensam. V. *Acad.* 1, 11.

COMPRESBYTER, ĕri, m. qui sodalis est in dignitate presbyteri. *August. de cura gerenda pro mort. in f.* et *ep. ad Hieron. inter hujus epistolas n.* 111.

COMPRESSĀTUS, a, um, part. a *compresso*, idem quod oppressus. Translate *Tert. contr. Gnost.* 3. Compressati sunt valde, postquam instituit super illos Deus critas.

COMPRESSĔ, adv. comprimendo, urgendo. *Gell.* 1, 23. Quaerit compressius violentiusque. ℙ Item *συντόμως*, presse, praecise, breviter. *Cic. Fin.* 2, 6. Quod latius loquerentur rhetores, dialectici compressius, *comprehensius* est qui legit: sed perperam.

COMPRESSĬO, onis, f. actus comprimendi, *κατασεισις*, *θλίψις*. *Vitr.* 7, 8. *extr.* Cum manibus premitur, aurum compressione coactum intra, purum invenitur. *Gell.* 16, 3. Ventrem strictissime circumligare: ea compressione esuritionem depelli. *Scrib. Comp.* 84. Musculorum compressio. *Pl. Ps.* 1, 1, 64. Compressiones arctae. ℙ De concubitu. *Arnob.* 2, 93., *Hyg. fab.* 187. et *Tert.* 4. *adv. Marc.* 34. ℙ Translate. *Cic. Brut.* 7. Grandes erant verbis, crebri sententiis, compressione rerum breves.

COMPRESSĬUNCŬLĂ, ae, f. Plures Lexicographi huic voci auctoritatem adstruunt ex his *Plauti* verbis: *dulces amantium compressiunculae:* quae nos in *Plauto* nondum vidimus. *Scalig.* in *Conject.* ad *Varr.* refert haec *Pl.* verba ex *Ps.* 1, 1, 66. Papillarum horridularum compressiunculae. Sed ibi passim legitur *oppressiunculae.*

[COMPRESSO, as, a. 1. frequentat. a *comprimo*. *Porph.* ad *Hor. Sat.* 2, 3, 273. Solent amantes semina ex malis orbiculatis duobus primis compressare digitis, eaque mittere in cameram velut augurium, ut si cameram contigerint, posse sperari ad effectum duci, quod animo conceperint. *F.*]

COMPRESSOR, oris, m. pro stupratore legitur in 2. *Argum. Aululariae Plauti*, cujus auctor a nonnullis ipse *Plautus*, ab aliis scriptor alius ejus aequalis, ab aliis *Priscianus* creditur.

COMPRESSUS, a, um, part. a *comprimo*, pressus, *συντεθλιμμένος*. *Cic. Har. resp.* 25. *extr.* Ista serpens compressa atque illisa morietur. *Senec. Benef.* 6, 34. Commeantium in utramque partem catervis itinera compressa. *Hor. Sat.* 1, 4, 138. haec ego mecum Compressis agito labris. *Ov. Met.* 6, 556. Compressa forcipe lingua *Pl. Cas.* 2, 6, 53. Compressan' palma, an porrecta ferio? *Quint.* 11, 3. *ante med.* et *Colum.* 6, 9. Oculi compressi in dicendo. [*i. e. clausi. *Quint. Inst.* 2, 20. p. 203. Compressae in pugnum manus. *Id. ib.* 11, 3. p. 1021. Quin compressam etiam manum in signum poenitentiae vel irae pectori admovemus. *Id. ib.* p. 1020. Compressis tribus digitis, i. e. remissis, *eingeschlagen.*] *Cels.* 2, 11. Caliculus oris compressioris. *Id.* 1, 3. *post med.* Compressus venter, *h. e.* adstrictus, contractus, et *praef. post med.* Compressum corpus, *eod. sensu*, et *paulo post.* Compressi, aut fluentes morbi, *h. e.* adstringentes alvum, vel solventes. ℙ Item tectus, absconditus. *Liv.* 38, 35. Frumentarios ob annonam compressam damnarunt. *Cic. Dom.* 6. Tenere aliquod frumentum compressum. ℙ *Compressa* mulier, vitiata, stuprata. *Pl. Aul. prol.* 30. *Liv.* 1, 4. Eodem sensu *compressus* vir est stupratus apud *Senec. Q. N.* 1, 16. ℙ Translate. *Val. Max.* 4, 7. *n.* 1. Compressus perseveranti interrogatione. *Cic. Dom.* 24. Odium compressum atque tacitum. *Id. Coel.* 32. Voluptates prima aetate compressae et constrictae. Sic *Id. Fat.* 5. Vitiosa natura edomita et compressa est doctrina. *Tac. H.* 2, 11. Rebellio compressa. *Virg. G.* 4, 87. Certamina compressa. *Id. A.* 5, 802. Compressi furores. *Id. ib.* 8, 184. Amor compressus edendi. [**B. Alex.* 24. Compressis pueri lacrimis.] ℙ *Compressis manibus sedere*, h. e. cessare, otiosum esse, prov. ap. *Liv.* 7, 13., cui simile est illud *Lucani* 2, 292. Compressas tenuisse manus, ubi alii leg. *complosas.* [*Id. q. nos dicimus: *die Hände in den Schooss legen.*]

COMPRESSUS, us, m. compressio. *Cic. Senect.* 15. Terra semen tepefactum vapore, et compressu suo diffundit. *Plin.* 11, 28, 34. *de lampyridibus.* Nunc pennarum hiatu refulgentes, nunc compressu obumbratae. ℙ Pro concubitu. *Ter. Adelph.* 3, 5, 29. Virgo ex eo compressu gravida facta est. *Pl. Ep.* 4, 1, 15. Meo compressu peperit filiam. Adde *Amph. prol.* 109. et *Truc.* 2, 6, 17., ubique autem in solo sexto casu.

COMPRĪMO, imis, essi, essum, a. 3. idem quod premo, vel simul premo, contraho, stringo, *συνέχω*, *συστέλλω*. *Cic. Acad.* 4, 47. Cum digitos compresserat, pugnumque fecerat. *Senec. Ira.* 2, 4. Ne oculi ad intentationem subitam digitorum comprimantur. *Cic. N. D.* 2, 48. Comprimere aliquid morsu. *Pl. Ps.* 3, 1, 21. dentes. *Ter Phorm.* 5, 6, 29. animam. [*i. e. continere anhelitum. *Sil.* 9, 650. Comprimit ensem Deus.] *Cels.* 1, 10. Alvus, si per se mota est, comprimenda est. Et 6, 18. *n.* 7. Nec acribus cibis utendum, nec alvum comprimentibus. Et absolute eodem sensu. *Id. praef. a med.* Si morbus aliquem compresserit. *Id.* 4, 5. *extr.* Comprimere stomachum, *h. e.* adstringere, ut cibum contineat. *Liv.* 8, 8. ordines aciei. *Ov. Amor.* 1, 11, 21. versus ordinibus. ℙ Significat etiam vitiare mulierem. *Pl. Ep.* 4, 1, 3., *Liv.* 1, 4. et *Ter. Phorm.* 5, 8, 29. ℙ Item tegere, abscondere. [*Cic. Att.* 10, 4. Delicta alicujus comprimere.] *Cic. Att.* 4, 12. Orationem ita compresseram, ut nunquam manaturam putarem. *Id. ib.* 5, 21. *circa med.* Comprimere frumentum. *Liv.* 38, 35. annonam. *Id.* 26, 51. famam alucujus rei. ℙ Translate est frenare, cohibere, coercere. *Cic. Pis.* 25. Incensam alicujus cupiditatem comdrimere atque restinguere. *Id. Phil.* 10, 5. Comprimere conatum atque audaciam hominis furentis. *Id. Mur.* 11. dicendo furores tribunitios. *Liv.* 26, 10. tumultum. Et 5, 2. *ad f.* seditiones. *Suet. Aug.* 19. conjurationes. *Pl. Mil.* 2, 6, 88. linguam. *Id. Ps.* 1, 4, 16. vocem et orationem. *Cic. Dejot.* 12. *extr.* plausum. *Id. Top.* 22. *extr.* laetitiam exultantem. [**Id. Fin.* 2, 17. Qui animi conscientiam non curet, quam scilicet comprimere nihil est negotii, i. e. ad silentium redigere.] *Oc. ad Liviam, sub f.* fletus. *Sil.* 8, 32. insanos curarum fluctus. *Just.* 5, 10. bellum. *Ov. Met.* 1, 205. postquam voce manuque Murmura compressit. ℙ *Comprimere se* est se continere, cohibere. *Pl. Cas.* 2, 3, 32. Ohe, jam satis, uxor, est: comprime te: nimium tinnis. *Id. Most.* 1, 3, 46. Vix comprimor, quin involem illi in oculos. ℙ Comprimere consilium alicujus, apud *Pl. Merc.* 2, 3, 6. est impedire. ℙ Comprimere aliquem. *Id. Rud.* 4, 4, 81. et 5, 3, 46. ℙ Comprimere hostes, ap. *Caes. B. C.* 3, 65. est eorum impetum retardare. ℙ Comprimere manus, ap. *Ter. Heaut.* 3, 3, 29. ℙ [Part. *Compressurus* ap. *Tac. H.* 4, 16. Se Canninefatem tumultum *(dixit)* compressurum.]

*COMPRIVIGNI, quorum unus novercae filius alteram vitrici filiam aut ex contrario uxorem ducit. *Just. Inst.* 1, 10. *B. A.*

COMPRŌBĀTĬO, onis, f. *δοκιμασία*, approbatio. *Cic. Fin.* 5, 22. et offensione turpitudinis, et comprobatione honestatis.

COMPRŌBĀTOR, oris, m. *δοκιμαστής*, approbator. *Cic. Inv.* 1, 28. Auctoritatis ejus et inventionis comprobatores atque aemuli.

COMPRŌBĀTUS, a, um, part. a *comprobo*, probatus, pro vero cognitus, deprehensus. *Cic. Coel.* 24. Comprobatum venenum. *Id. Inv.* 1, 30. Judicatum est res assensione, aut auctoritate, aut judicio alicujus comprobata. *Sall. Cat.* 49. Indicium comprobatum.

COMPRŌBO, as, avi, atum, a. 1. *δοκιμάζω*, idem quod probo, vel valde probo, probum esse judico, confirmo. *Cic. Manil.* 24. Istam tuam et legem, et voluntatem, et sententiam laudo, vehementissimeque comprobo. *Id. Fin.* 1, 20. Oratione, vita, et factis, et moribus comprobare aliquid. *Inscr.* ap. *Grut.* 187, 4. Consules ex S. C. faciundum curavere, iidemque comprobavere. ℙ Item pro vero, aut legitimo cognoscere. *Cic. Caec.* 25. Has comproba tabulas. [**Id. N. D.* 2, 3 Numen Deorum comprobare, i. e. credere Deos esse.] ℙ Pro confirmare. *Caes. B. G.* 5, 58. Comprobat hominis consilium fortuna. *Cic. Or.* 63. Patris dictum sapiens temeritas filii comprobavit. *Id. Dom.* 6. Deos numine suo reditum meum comprobasse. ℙ [Part. *Comprobaturus* ap. *Cic. post ep. ad Att.* 16, 16. Quem arbitramur decretum consulum comprobaturum. *F.*]

COMPROMISSĀRĬUS, a, um, adj. ut *compromissarius judex*, qui ex compromisso ab utraque litigantium parte eligitur ad litem componendam. *Callistrat. Dig.* 4, 8, 41. Nemini licere minorem XX. annis compromissarium judicem eligere.

COMPROMISSUM, i, n. promissum invicem factum, et specialiter potestas decidendi controversiam data arbitro a litigatoribus promittentibus, se ejus judicio obtemperaturos. *Cic. Fam.* 12, 30.

Sese, quo minus id facerent, et compromisso, et jurejurando impediri. *Id. Rosc. Com.* 4. Compromissum facere. *Proculus Dig.* 17, 2, 76. Ex compromisso ad arbitrum itum est.

COMPROMITTO, is, isi, issum, a. 3. ἐπιτρέπω, est mutuo promisso fidem suam obligare. *Cic. Q. Fr.* 2, 15. *extr.* Tribunicii candidati compromiserunt petere ejus arbitratu. Quod aliis verbis dixit *Id. Att.* 4, 15. Tribunicii candidati jurarunt, se arbitrio Catonis petituros. *Ulp. Dig.* 4, 8, 13. Compromittere de aliqua re. *Id. ib.* 9. Compromittere in pupillum, in furiosum, aut surdum, aut mutum. Et *ib.* 44, 4, 4. in arbitrum.

[COMPROPĒRO, as, n. 1. simul propero. *Not. Tir.* p. 95. Comproperat. *F.*]

[COMPROPINQUO, as, n. 1. simul propinquo. *Not. Tir.* p. 104. Compropinquat. *F.*]

COMPROVINCIĀLIS, is, m. qui est ejusdem provinciae. *Sid. ep.* 7, 7. Non primi comprovincialium coepistis esse, sed ultimi.

[COMPSA, ae, et compse, es, f. κομψή, elegans, lepida, versuta. Est cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Grut.* 931, 7. Aninia Q. F. Compsa. Alia apud *eund.* 835, 7. Tresia Compse. *F.*]

COMPSĀNUS, a, um, adj. ad Compsam pertinens. *Liv.* 23, 1. Trebius Compsanus nobilis inter suos. ℙ Est autem compsa urbs Hirpinorum ad radices Apennini, prope fontes Aufidi fluminis, nunc *Consa* in finibus Principatus ulterioris regni Neapolitani. *Liv. l. c.* ℙ *Compsani, orum*, ejus urbis incolae. *Plin.* 3, 11, 16. [In *Inscr.* ap. *Mur.* 1039, 6. legitur *Aedili Compsinorum*, sed fortasse ibi quoque legendum *Compsanorum. F.*]

COMPTĒ, vel Comte, adv. κοσμίως, ornate, composite. Translate. *Senec. ep.* 75. Compte disserere de re aliqua. *Gell.* 7, 3. *post med.* Distincte, compte, atque modulate res acta est. Et *paulo post.* Distinctius, numerosiusque, ac comptius dicere.

COMPTŪLUS et Comtulus, a, um. diminut. a *comptus. Hieron. ep.* 128. *n.* 4. Lascivi, et comptuli juvenes.

COMPTUS et Comtus, a, um, part. a *como, is*, κόσμιος, ornatus, compositus. *Cic. Pis.* 11. Compti capilli. *Ov. Amor.* 1, 1, 20. longas compta puella comas. *Hor. Sat.* 2, 8, 70. Pueri praecincti et compti. [**Cul.* 217. Compta serpentibus Tisiphone.] *Quint.* 12, 10. Caput comptum in gradus atque annulos. [**Virg. A.* 8, 128. Vitta comptos praetendere ramos.] Colus compta, ap. *Plin.* 8, 48, 74. est colus cum sua lana. ℙ Translate. *Cic. Senect.* 9. Compta oratio. *Tac. H.* 1, 19. Comptior sermo. *August. de quantit. anim.* 33. Anima mundissima et comptissima. *Quint.* 10, 1. Isocrates in dicendo comptus et nitidus. *Luc.* 10, 83. quem Cleopatra sine ullis Tristis adit lacrimis simulatum compta dolorem, *h. e.* in ornatu praeferens dolorem simulatum: vel ornata, seu instructa dolore simulato. ℙ In illo *Lucr.* 4, 31. animi docui natura quid esset. Et quibus e rebus cum corpore compta vigeret; compta videtur idem esse quod conjuncta, composita. Nam comere, *h. e.* ornare, dicitur qui res apte jungit, et ordine componit.

COMPTUS, us, m. ornatus, κόσμος. *Lucr.* 1, 87. infula virgineos circumdata comptus, *h. e.* comptam comam. Adde *Fest.* et V. CONIPTUM.

COMPUGNO, as, a. 1. simul pugno, συμμάχομαι *Hieron. prol. Paralipom. ante med.* Totus orbis hac inter se trifaria varietate compugnat. *Gell.* 14, 5. *extr.* Clamantes, compugnantesque illos reliqui. Adde 12, 5. et *Sulpic. Sever. de Vita S. Martini* 14.

COMPULSĀMENTUM, i, n. pulsatio: et translate hortamentum, instigatio. *Fulgent. Planc. Mythol.* 6. Sororum compulsamento percita.

COMPULSĀTĬO, onis, f. pulsatio, et translate contentio, pugna. *Tert. Apol.* 21. Nec alia magis inter nos et Judaeos compulsatio est, quam quod jam Christum venisse non credunt. Adde *ib.* 38.

COMPULSĬO, onis, f. actus compellendi. *Hermogenianus Dig.* 36, 1, 14. *extr.* Cessat compulsio, tametsi indemnitatis cautio offeratur. ℙ Ap. *Cassiod. Variar. ep.* 12, 10. dicitur de iis, qui debitores ad tributa solvenda compellunt. V. COMPULSOR.

COMPULSO, as, avi, atum, a. 1. idem quod pulso. *Appul. Met.* 7. Imaginem suavii mentiendo, ore improbo compulsat, et morsicat. ℙ Translate est contendere, sicut *compulsatio* est contentio. *Tert. Apol.* 20. Regnis regna compulsant.

COMPULSOR, oris, m. qui compellit. *Pallad.* 7, 2. *ad f.* Bos mansuetus, qui non modum compulsoris excedat. ℙ Ap. *Ammian.* 22, 6. et *Impp. Arcad. et Honor. Cod. Theod.* 11, 7. qui est *De exactionib.* 15. compulsores sunt qui ad tributa solvenda compellunt. V. COMPULSĬO. ℙ Item qui alium compellit, ut sibi quippiam praestet, quod non debet. *Impp. Arcad. et Honor. Cod. Theod.* 8, 10, 3, et 4.

COMPULSUS, a, um, part. a *compello*, simul pulsus, actus, impulsus. *Virg. A.* 1, 575. utinam rex ipse noto compulsus eodem Adforet Aeneas. *Curt.* 8, 11. Compulsi hostes intra munimenta. *Suet. Caes.* 64. Compulsus in scapham. *Cic. Pis.* 36. Omni totius provinciae pecore compulso, pellium nomine quaestum renovasti, *h. e.* in unum locum coacto. ℙ Translate. *Cic. Marc.* 5. Ad illa arma fato nescio quo compulsi. *Ov. Her.* 20, 63. Hac ego compulsus, non est mirabile, forma Si pignus volui etc. *Caes. B. C.* 3, 41. Angustiis rei frumentariae compulsum discessisse. *Curt.* 8, 8. Compulsus rabie, ut etc. *Suet. Vesp.* 16. Necessitate compulsus ad rapinas. *Id. Domit.* 14. Compulsus gratiam facere edicti. *Just.* 9, 7. Precibus amicorum redire compulsus.

COMPULSUS, us, m. conflictus. *Appul. Met.* 8. *de apro.* Fera dentium compulsu, quem primum insiliat, contabunda rimatur.

COMPULSARIA. V. v. sq.

[COMPULTĒRĪNUS et Cubultērĭnus, a, um, adj. ad Compulteriam, seu Cubulteriam pertinens, adj. ad Compulteriam, seu Cubulteriam pertinens, excisum Samnii oppidum prope Cajatium, de quo *Liv.* 23, 29. mentionem facit. *Inscr.* ap. *Mur.* 1040, 1. Imp. Caes. Trajanus Hadrianus Compulterinos moenibus exornavit pecunia sua. Alia ap. *eund. ib.* 2. M. Aulio M. F. Albino curatori reip. Cubulterinorum. *F.*]

COMPUNCTĬO, onis, f. κατάνυξις. *Plin.* 21, 19, 77. Laterum compunctiones tollit. Ita Edition. ann. 1469. 1470. 1472. At Aldina, Elzevir. et Harduini habent *punctiones.*

[COMPUNCTORĬUS, a, um, adj. qui pungit, excitat, et hortatur. *Sid. ep.* 6, 6. Restat, ut vestra beatitudo compunctorii salubritate sermonis avidam nostrae ignorantiae pascat esuriem. *F.*]

COMPUNCTUS, a, um, part. a *compungo*, στικτός, signatus, inustus puncturis. *Cic. Off.* 2, 7. Barbarum, et eum quidem, ut scriptum est, compunctum notis Threiciis, districto gladio jubebat anteire. *Plin.* 03, 4, 10. Vitiligines acu compunctae.

COMPUNGO, is, unxi, unctum, a. 3. στίζω, κατανύττω, idem quod pungo, puncturis signo. *Phaedr.* 3, 6. Visne dolone collum compungam tibi? *Colum.* 8, 14. Aculeis urticae compungi. *Cels.* 6, 18. *n.* 9. *sub f.* Acu quippiam compungere. ℙ Pro laedere. *Lucr.* 2, 420. colores compungunt aciem, lacrimareque cogunt. Et *ib.* 432. Compungere sensus corporis. ℙ Translate. *Cic. Or.* 2, 38. Dialectici ipsi se suis acuminibus compungunt. [*i. e. vexant, quippe qui dissolvere inexplicabilia a se reperta ipsi non possint.] *Senec. ep.* 88. *a med.* Aristarchi notas, quibus aliena carmina compunxit, recognoscam. ℙ *Compungi* pro *poenitere*, est ap. *Sulpic. Sever. Dial.* 3, 13.

COMPURGO, as. V. dicta in CLARIFICO.

COMPŪTĀBĬLIS, e, adj. qui computari potest, vel debet. *Plin.* 19, 8, 41. *n.* 2. Bis computabili impendio, taedioque.

COMPŪTĀTĬO, onis, f. λογισμός, actus computandi, exacta ratio impensae, vel reditus. *Senec. ep.* 84. *circa med.* Unus numerus fit ex singulis, cum minores summas, et dissidentes computatio una comprehendit. Et *Benef.* 7, 10. Quid sunt istae tabulae, quid computationes, et venale tempus, et sanguinolentae centesimae? *Plin.* 2, 108, 112. Quae mensura Romana computatione efficit trecenties quindecies centena millia passuum. [**Id. ib.* 9, 35. Computationem postulare.] *Frontin. Aquaed.* 78. Venire in computationem. *Maxim. Dig.* 35, 2, 68. Facere computationem. Et *ib.* inire. [**Plin. Pan.* 38, 3. Ad computationem vocare recentem orbitatem.] ℙ Metonymice ponitur pro parsimonia. *Senec. Benef.* 4, 11. Si utilitas me, et sordida computatio liberalem facit. *Plin.* 17, 22, 35. *n.* 19. Operarum ista computatio est in latifundiis, non legitima naturae festinatio.

COMPŪTĀTOR, oris, m. qui computat, et rationes confert. *Senec. ep.* 87. Diligentissimi computatores.

[COMPUTĀTUS, a, um, part. a *computo*, supputatus. *Suet. Dom.* 4. Fecit ludos saeculares computata ratione temporum ab anno, quo Augustus ediderat. *Auct. rei agrar.* p. 246. *Goes.* In litteris computatum colligo. *F.*]

COMPŪTO, as, avi, atum, a. 1. λογίζομαι, idem quod puto, vel simul puto, considero, cogito: et specialiter dicitur de iis, qui rationes putant, et quantitatis alicujus modum considerant. *Cic. Phil.* 2, 37. Compellarat hospitem praesens, computarat, pecuniam imperarat. *Merc.* 2, 2, 49. Digitis rationem computat. *Plin.* 6, 33, 38. Computetur latitudo Asiae ab Aethiopico mari etc. [**Id. ib.* 34, 8. Annos digitis computare.] *Ulp. Dig.* 49, 4, 1. Biduum appellationis ex die sententiae latae computandum erit. ℙ Ex illo *Juv.* 10, 245. *de Nestore:* atque suos jam dextra computat annos, colligitur mos antiquorum computandi digitis sinistrae manus usque ad centum, inde dextrae: qua de re plura ex *Beda Coelius Rhodiginus* 23, 12. ℙ Significat etiam summae addere, adnumerare. *Plin.* 2, 68, 68. Computetur mensura tot fluminum. *Ulp. Dig.* 23, 3, 10. Fetus totalium pecorum ad maritum pertinent, quia fructibus computantur. *Id. ib.* 24, 3, 7. Computare aliquid in fructu. *Torrent.* habet in *fructum.* ℙ Translate. *Juv.* 6, 198. Facies tua computat annos, *h. e.* numerat quodammodo, atque ostendit. *Plin. Praef. H. N.* Cum somno valetudinem computamus. *Senec. ep.* 14. Plures computant, quam oderunt, *h. e.* lucrum cogitant, vel quaerunt. (Adde *Benef.* 5, 17.) *Quint.* 11, 3. Computare litteras, *h. e.* lente pronunciare. ℙ [Part. *Computans* ap. *Plin.* 34, 8, 19. *n.* 29. Eubolidis, digitis computans. *Computaturus* ap. *Quint.* 1, 12. Ne velim quidem lectorem dari mihi, quid studia referant, computaturum.

COMPUTRESCO, escis, utrui, n. 3. σήπομαι, idem quod putresco, vel simul putresco. *Colum.* 5, 10. Arbusculae mutuo contactu computrescent. *Plin.* 32, 7, 23. Sanguisugae, quae in vino computruere. ℙ Per tmesim divisit *Lucr.* 3, 344. Sed penitus pereunt convulsi, conque putrescunt.

COMPŪTUS, i, m. et Computum, i, n. λογισμός, ratio, computatio. *Firm. Math.* 1, 12. *ad f.* Primos discentes computos, digitos tarda agitatione deflectunt. *Auct. de casis litter* p. 236. *Goes.* Quod computum colligo, si etc.

CŌMŬLA, ae, f. 1. diminut. parva coma, apud *Petr. fragm. Tragur.* 58. *Burm.* Curabo, longe tibi sit comula ista bessalis.

CON, praeposit. idem quod *cum*, nisi quod illa solum in compositione locum habet, ut *Prisc. extr.* 44. docet. Amittit autem aliquando *n*, ut in *coeo*, ut adnotavit *Quint.* 1, 5. et 6., aliquando in aliam litteram mutat, ut in *communis, colligo, corrado:* tametsi his locis quidam malunt semper *con* retineri. ℙ Fere significat *simul*, ut in *conjungo:* aliquando *contra*, ut in contendo: aliquando *valde*, ut in *concrepo.*

CONĀBĬLIS, e, adj. qui cum conatu fit. *Coel. Aurel. Acut.* 3, 1. Conabiles atque laboriosi vomitus.

CONĀMEN, inis, n. πεῖρα, conatus, nisus: vox est fere poetica. *Ov. Fast.* 4, 325. Exiguo funem conamine traxit. [**Id. Met.* 10, 390. Deprensa dolet conamina mortis.] *Lucr.* 6, 325. magnum conamen sumit eundi. Adde *Sil.* 7, 142. et *Luc.* 4, 287.

CONĀMENTUM, i, n. *Plin.* 19, 2, 7. *de sparto.* Ad reliquos usus laboriose evellitur, ocreatis cruribus, manu, textisque manicis, convolutum osseis iligneisve conamentis, *h. e.* osseis, vel iligneis fustibus, aut bacillis, quibus juvetur conatus evellentium spartum. *Hard.*

*CONĀNE, es, Pisidiae opp. *Not.* Imper. V. *Comana. B. A.*

CONANGUSTĀTUS. V. COANGUSTĀTUS.

CONĀTĬO, onis, f. ἐπιχείρησις, conatus, conamen. *Senec. Q. N.* 2, 12. Fulguratio ostendit ignem, fulminatio emittit: illa comminatio est, et conatio sine ictu: ista jaculatio cum ictu. Est qui leg. *tonatio*, sed minus recte. *Coel. Aurel. Tard.* 2, 9. Conatio ponderis perferendi. Ap. *Plin. Valer.* 2, 28. dicitur *conatio* nisus cacaturientis.

CONĀTUM, i, n. πεῖρα, ἐπιχείρησις, conatus, vis, impetus. Usurpatur solum in plur. num. *Liv.* 42, 11. Ut Persei conatis obviam iret. *Caes. B. G.* 1, 3. et *Nep. Dion* 8. Conata perficere. Sic *Lucr.* 5, 386. Conata patrare. Et *Accius* ap. *Non.* 3, 73. exsequi. *Juv.* 13, 210. peragere. *Pl. Merc.* 1, 1, 39. eloqui. *Vell.* 2, 42. alicujus destituere. Adde *Sil.* 12, 434.

CONĀTUS, us, m. ἐπιχείρησις, animi, vel corporis impetus, nisus, conamen. *Cic. Or.* 29. Alicujus rei si non perfectio, at conatus tamen, atque adumbratio. *Id. Quint.* 14. Magno conatu studioque agere aliquid. *Id. N. D.* 2, 47. Appetitu belluae habent conatum ad naturales pastus capessendos. *Id. Phil.* 10, 11. Princeps fuit ad conatum exercitus comparandi. *Id. Fam.* 5, 2. Parare conatum omnem in perniciem alicujus. *Id. Cat.* 1, 5. Comprimere nefarios conatus. *Id. Har. resp.* 4. Refutare conatum alicujus. *Id. Off.* 1, 30. Vindicare alicujus perditos conatus. *Id. Brut.* 10. Sedare conatum iracundiae. *Nep. Datam.* 4. Deterreri a conatu resistendi. *Hirt. B. Alex.* 9. Occurrere conatibus alicujus. *Ov. Met.* 4, 249. Obstare conatibus. [**Virg. A.* 12, 910. Et in mediis conatibus aegri Succidimus.] *Cic. Fam.* 12, 10. Conatus optimi et praeclarissimi. *Quint.* 2, 4. Generosi conatus.

CONAUDĪTUM, coauditum, sicut conangustatum dicitur. *Festus.*

CONCĀCO, as, a. 1. cacando conspurco. *Senec. Apocoloc.* 4. Vae me, puto, concacavi me. Quid autem fecerit, nescio, omnia certe concacavit. *Phaedr.* 4, 17. *de canib.* Totam timentes concacarunt regiam. ℙ Translate *concacatus catillus, h. e.* dape colorata, quasi stercore, illitus. *Petr. fragm. Tragur.* 66. *Burm.* Habuimus caseum molle, ... et catillum concacatum, pax palam edens! In *Cod. Trag.* legitur, *congagatum pax palam edes*, ex quibus recte ita interpretatur *Franc. Oriolius*, ut, cum Trimalchio non verecunde *concacatum* appellasset catillum cibo illitum, continuo excusantis fere interjectionem *pax* addiderit conviviam appellans.

CONCĂDENS pro *concidens*, legitur a nonnullis ap. *Coel. Aurel. Acut.* 2, 10. *ad f.* Ne usurpaveris.

CONCAEDES, dium, f. plur. fragmenta ex rebus excisis simul posita, vel acervus arborum simul caesarum ad impediendas vias. [**Verhau.*] *Veg. Mil.* 3, 22. Rursus post se praecisis arboribus vias claudunt, quas concaedes vocant, ut adversariis facultatem adimant persequendi. Al. leg. *concides*, quod idem est: al. *compedes*, quod *Stewech.* improbat. *Tac. A.* 1, 50. Castra in limite locat, latera concaedibus munitus. Adde *Ammian.* 16, 11. et 12. et 17, 10. Rem quoque ipsam memorat *Caes. B. G.* 2, 17. et 3, 29. tametsi vocem non usurpet. ℙ At ap. *Ammian.* 16, 12. legitur num. singul. Sed concaede arborum densa undique semitis clausis, aegre vixere barbari longius amandati.

CONCĂLĔFĂCĬO et Concalfaceo, is, eci, actum, a. 3. calefacio, vel valde calefacio, *θερμαίνω*. *Cic. Or.* 2, 78. Et ait idem, cum brachium concalefecerit, tunc se solere pugnare. ℙ Translate. *Id. fragm.* ap. *Non.* 2, 182. Nos Ventidianis rumoribus concalfecimus. ℙ *Vitr.* passive usurpat. 4, 7. Trabes concalefaciuntur, et celeriter putrescunt.

CONCĂLĔFACTORĬUS, vel Concalfactorius, a, um, adj. *θερμαντικός*, idem ac calefaciens, vel aptus ad calorem excitandum. *Plin.* 21, 20, 83. Vis ei concalfactoria.

CONCĂLĔFACTUS, a, um, part. a *concalefacio*, simul calefactus. *Cic. Tusc.* 1, 18. Concalefactam et spirabilem, idest animalem esse voluit. *Lucr.* 9, 698. Omnia quod contrita, quod igni concalefacta.

CONCĂLĔFĬO, n. passiv. anom. *θερμαίνομαι*, simul calefio. *Varr. R. R.* 3, 9. Vertere ova, ut aequabiliter concalefiant.

CONCĂLĔO, ales, lui, n. 2. *θέρομαι*, calidus sum. *Pl. Pers.* 1, 3, 7. Struthea, colutheaque appara bene, ut in scutris concaleant. *Id. Amph.* 1, 3, 15. Prius abis, quam lectus, ubi cubuisti, concaluit locus. Adde *Varr. R. R.* 3, 16. ℙ Translate *Ter. Heaut.* 2, 3, 108. Concaluit, *h. e.* amore ardet.

CONCĂLESCO, is, n. 3. *θέρομαι*, calorem concipio, calidus fio. *Vitr.* 6, 9. Frumenta non poterunt cito concalescere. *Cic. Tusc.* 2, 18. *extr.* Corpora nostra ardore animi concalescunt. *Colum.* 12, 50. *a med.* Olea reposita in tabulatum celeriter concalescet.

CONCALLĔO, es, ui, n. 2. idem ac calleo, callum obduco. *Cic. N. D.* 3, 10. Callidos appello, quorum, tanquam manus opere, sic animus usu concalluit. ℙ Translate. *Id. Att.* 4, 16. *post med.* Locus ille animi nostri, stomachus, ubi habitabat olim, concalluit, *h. e.* stupidus, obtusus, hebes factus est.

CONCĂMĔRĀTĬO, onis, f. *καμάρωσις*, aedis membrum arcuato opere. *Vitr.* 6, 11. Si hypogaea concamerationesque instituentur. Adde *Plin.* 11, 10, 10. et *Labeon. Dig.* 32, 30. ℙ In quadam *Inscr.* ap. *Reines. cl.* 1. *n.* 105. legitur concamaratio *ferrea*, et ab ipso *Reinesio* exponitur loculamentum, seu armarium ad reponendas imagines. Haec eadem *Inscriptio* legitur ap. *Fabr.* p. 688. *n.* 100., ibique *concameratio* est: quae quidem videtur esse velut mutulus arcuatus, quo imagines illae parastaticae imponantur. V. PARASTATICUS, et *Vitr.* 5, 10. ubi quomodo struantnr concamerationes ex ferreis regulis, docet.

CONCĂMĔRĀTUS, a, um, part. a *concamero*, arcuatus. *Suet. Aug.* 90. In abditum et concameratum locum se recipere. *Plin.* 14, 1, 3. Durant per hiemem uvae pensili concameratae nodo, *h. e.* e camera suspensae.

CONCĂMĔRO, as, a. 1. *καμαρόω*, idem ac camero, idest ad fornicis formam, et arcuato opere aedifico. *Plin.* 34, 14, 42. Eodem lapide Dinocrates architectus Alexandriae Arsinoes templum concamerare inchoaverat. ℙ [Part. *Concamerandus* ap. *Vitr.* 3, 3. *in.* Intervalla autem concameranda aut solidanda fistucationibus. *F.*]

CONCANDĔO, es, ui, n. 2. *αἴθω*, idem quod candeo, ignesco. *Manil.* 1, 874. Nunquam futilibus concanduit ignibus aether.

CONCĀNI, orum, m. plur. *Κωγκανοί*, sunt populi Cantabriae in Hispania, quos *Hor. Od.* 3, 4, 34. et *Sil.* 3, 361. equinum sanguinem in potu adhibuisse memorant. *Ptolemaeus* urbem *Concanam* ponit in orientali parte Asturiae: eamque nonnulli esse putant, quae nunc *Santillana* dicitur.

CONCĀPES. Lex. XII. Tab. ap. *Festum* in *Tignum*. Tignum junctum aedibus, vineaeque concapes ne solvito: ast qui junxit, duplione damnator. *Ulp. Dig.* 47, 3. *qui est* De tigno injuncta, l. Lex duodecim tabularum neque solvere permittit tignum furtivum aedibus, vel vineis junctum, neque vindicare. Quod providenter lex effecit, ne vel aedificia sub hoc praetextu diruantur, vel vinearum cultura turbetur. Sed in eum, qui convictus est junxisse, in duplum dat actionem. Hactenus *Ulp.*, ex quo facile colligi videtur, *concapes tignum* dici furtivum, a *con*, et capio aufero. Hinc *furtum conceptum*. V. CONCEPTUS, a, um. *Scalig.* ad *Fest.* interpretatur *tignum vineae concapes*, lignum depactum ac defixum terrae, et caput habens cum capite vitis commissum, ejus sustinendae causa: a *caput*, ut *procapis*, *praecipes* etc., quae itidem a *caput* ducuntur. Al. aliter leg.

[CONCAPSA, ae, f. capsa, quae aliam includit. *Not. Tir.* p. 150. *F.*]

CONCAPTĪVUS, a, um, adj. socius in servitute, *συναιχμάλωτος*. *Hieron. ep.* 119. Exorsus est ad conceptivos loqui.

CONCARNĀTĬO, onis, f. *Tert. Monogam.* 9. *sub f.* Occasio tertiae concarnationis.

CONCARNO, as, a. 1. *Tert. Car. Christi* 20. Cum quid extraneum extraneo agglutinatur, ita concarnatur, et convisceratur etc. *Veg. Vetr.* 2, 22. Si os concarnari non potuerit, *h. e.* carne tegi.

CONCASTĪGO, as, a. 1. idem quod castigo. *Pl. Trin.* 1, 1, 4. Nam ego amicum hodie meum concastigabo pro commerita noxia. Adde *Bacch.* 3, 3, 94. et 5, 2, 56. *M. Aurel. Aug. inter Front. ad M. Caes. ep.* 1, 9. Tune es, qui me nuper concastigabas?

CONCĀTĒNĀTĬO, onis, f. continuus ordo alicujus rei. *Tert. Apol.* 19. Concatenationes temporum. *Aug.* 3. *Civ. Dei* 30. Sceleratarum concatenatio causarum. ℙ Item constrictio, *Coel. Aurel. Tard.* 3, 2. Concatenatio mentis.

CONCĀTĒNĀTUS, a, um, part. a *concateno*, cohaerens, connexus. *Minuc. Felix.* 17. Cohaerentia, connexa, concatenata. *Grut.* ex conjectura tribuit etiam *Plauto Capt.* 2, 1, 9. Quia concatenati sumus. Al. tamen *cum catenis*, vel *cum catenatis*.

CONCĀTĒNO, as, a. 1. simul astringo, connecto. *Lact.* 3, 17. *de atomis Epicur.* Hamata esse oportet, ut possint invicem concatenari.

CONCĀTERVĀTUS, a, um, adj. coacervatus. *Ammian.* 31, 13. Concatervatis manipulis, ut nec mucronem exserere, aut manus reducere quisquam posset.

CONCĂVĀTUS, a, um, part. a *concavo*, concavus factus. *Colum.* 8, 5. Ita factis concavatis nidis, ne decidant ova.

CONCĂVĬTAS, atis, f. cavum. *Coel. Aurel. Tard.* 2, 1. *n.* 14. Concavitas atque distantia loco motos articulos sequitur. Adde *Casiod. praefat. in Psalm. c.* 4.

CONCĂVO, as, avi, atum, a. 1. *κοιλόω*, in cavum conformo: et translate curvo, inflecto. *Ov. Met.* 2, 195. Est locus, in geminos ubi brachia concavat arcus Scorpios. *Nemesian. Eclog.* 3, 49. Concavat ille manus, palmasque in pocula vertit.

CONCĂVUS, a, um, adj. *κοῖλος*, sinuosus, cavus. *Cic. Fat.* 5. Stupidum esse Socratem dixit, quod jugula concava non haberet. *Virg. G.* 4, 49. concava pulsu Saxa sonant. *Lucr.* 2, 619. Concava cymbala. *Ov. Fast.* 4, 276. Concava puppis, *h. e.* capax. *Id. Met.* 4, 30. Concava aera, *h. e.* tintinnabula. *Id. Trist.* 1, 11, 20. Inque modum tumuli concava surgit aqua, *h. e.* unda inflata, et tumens. *Senec. ep.* 56. Manus plana aut concava. ℙ *Concava, orum*, sunt loci concavi, ut fossae etc. *Claud. III. Cons. Honor.* 46. ascensu vincere montes, Planitiem cursu, valles et concava saltu. *Lact.* 7, 26. Sub concavis terrae occultari.

CONCĔDO, is, essi, essum, n. 3. *παραχωρέω*, *ἀναχωρέω*, *ἀπέρχομαι*, idem quod cedo, recedo, abeo: a *con*, et *cedo*. *Ter. Hecyr.* 4, 2, 22. Tempus est concedere. Sic omnes causas praecidam omnibus. *Id. Eun.* 1, 2, 102. Impetrare nequeo hoc abs te, biduum saltem ut concedas solum? *Cic. Div.* 2, 19. *extr.* Docet, unde fulmen venerit, quo concesserit. *Id. Catil.* 1, 7. Si te parentes odissent tui, ab eorum oculis aliquo concederes. *Nep. Themist.* 8. Argos habitatum concessit. *Curt.* 3, 4. Concedere retro. *Ter. Eun.* 1, 2, 126. Concedam hinc intro. *Id. Andr.* 4, 4, 12. Concede ad dexteram. *Id. Phorm.* 5, 1, 14. Concede hinc a foribus paululum istorsum. *Id. Hecyr.* 4, 3, 57. Pollicita est ea, se concessuram ex aedibus. Et *ib.* 7. rus concessura. *Virg. A.* 10, 820. vita per auras Concessit moesta ad manes. *Liv.* 21, 15. Concedere in hiberna. *Hor. Sat.* 1, 4, 143. in turbam. *Aurel. Vict. Vir. illustr.* 49. *sub f.* in exsilium voluntarium. [**Virg. A.* 10, 215. Jamque dies coelo concesserat. *Virg. A.* 8, 41. Tumor omnis et irae Concessere Deum, i. e. resederunt.] ℙ Cum Ablativo. *Pl. Ep.* 5, 2, 16. Num te fugi? num ab domo absum? num oculis concessi tuis? *h. e.* num discessi ab oculis tuis? ℙ Cum dativo. *Appul. Met.* 6. Coenae nuptiali concessit, *h. e.* ad coenam iit nuptialem. ℙ *Concedere vita*, et *concedere* absolute, est mori. *Tac. A.* 14, 51. Concessit vita Burrus, incertum valetudine, an veneno. *Id. ib.* 4, 38. Ut quandocumque concesserо, cum laude famam nominis mei prosequantur. ℙ Sumitur etiam pro ire, aut venire; nam et *cedo* hunc usum habet. *Pl. Men.* 5, 9, 27. *Mess.* Te volo igitur: concede huc. *Men. So.* concessi. (Adde *Bacch.* 4, 2, 28.) *Sil.* 11, 326. At tu securis concede penatibus. Hinc concedere in ditionem alterius, ap. *Liv.* 29, 31., et in deditionem, 39, 2., et in sententiam alicujus, 32, 23. *extr.*, et in matrimonium alicujus, *Just.* 24, 2. *extr.* ℙ Passive impers. *Liv.* 2, 33. Agi de concordia coeptum: concessumque in conditiones, ut etc. ℙ *Concedere in illos*, aut *in istos*, h. e. ad illorum, aut istorum sententiam accedere, dixit *Cic. fragm. Acad.* ap. *August. contr. Acad.* 3, 7. [*Haec eodem modo dicta sunt, quo paulo ante *Concedere* in ditionem, sententiam alicujus etc. Adde *Sil.* 15, 6. In Tyrias leges concedat, i. e. se Tyr. subjiciat.] ℙ Item pro cedere: qua significatione est etiam activum. *Cic. Prov. Cons.* 18. Dolorem et inimicitias meas reipublicae concessi. *Id. Mur.* 23. Concessit senatus postulationi tuae. *Nep. Timoth.* 2. Sua sponte Atheniensibus imperii maritimi principatum concesserunt. *Cic. Rosc. Am.* 40. *extr.* Num iste discipulus magistro videtur tantulum de arte concedere! *Id. Att.* 14, 18. Neque ei quidquam in desperatione concedo. *Id. Fam.* 10, 3. Nemini concedens, qui tibi vetustate necessitudinis potior possit esse. [**Id. ib.* 4, 3. Etsi nemini concedo, qui majorem ex pernicie et peste rei publicae molestiam traxerit. Adde *Eund. Verr.* 2, 2, 44. et *Cat.* 1, 9. Concedere rei publicae temporibus (ita *Orell.*) i. e. ea suscipere, perpeti, perferre, quae rei pubilcae tempora postulant. *Ov. Fast.* 1, 222. Victaque concessit prisca moneta novae.] *Id. Fin.* 3, 1. Voluptas concedit dignitati ℙ *Concedere fato*, aut *in fatum*, et *concedere naturae* est mori. Primum est *Plin. Pan.* 11. et *Val. Fl.* 1, 554., alterum *Modestini Dig.* 34, 3, 20., tertium *Sall. Jug.* 16. ℙ Saepe significat dare, permittere, largiri. *Cic. Amic.* 11. Concedere amicis quidquid velint. *Id. Verr.* 2, 1, 12. Vos quaeso, date hoc et concedite pudori meo, ut etc. [**Id. Agr.* 1, 1. Agros concedere. Huc pertinet etiam locus *Nep. Timoth.* 2. modo laudatus. *Cic. Phil.* 2, 2. Petitionem alicui concedere, i. e. abstinere a petendo, alterius causa. *Id. Tusc.* 2, 7. Ei concedendum est gementi, i. e. permittendum est, ut gemat.] *Caes. B. G.* 4, 15. Iis Caesar libertatem concessit. *Id. B. C.* 3, 8. Concedere oppidum militibus ad diripiendum. [**Tib.* 4, 3, 23. At tu venandi studium concede parenti.] *Hirt. B. G.* 8, 44. alicui vitam. *Id. ib.* 48. Orat, ut timori suo concedatur, ne etc. *Liv.* 10, 24. Concedere honores et praemia alicui. *Caes. B. G.* 6, 19. De republ. nisi per concilium loqui non conceditur. *Curt.* 8, 8. Concedimus servis verberare pueros. *Stat. Theb.* 6, 134. concedunt plangere matri. *Suet. Aug.* 32. Judicandi munus detrectantibus vix concessit, ut etc. [**Virg. A.* 10, 906. Et me consortem nati concede sepulcro. *Prop.* 2, 15, 37. Quod mihi si secum tales concedere noctes Illa velit.] ℙ Est etiam frequentis usus in disputando, cum damus adversario aliquid eorum, quae contra nos dicuntur. *Cic. Amic.* 14. Concedetur profecto verum esse, ut etc. *Id. N. D.* 1, 32. Beatos esse Deos sumpsisti: concedimus. *Quint.* 1, 1. Praestat ingenio alius alium: concedo. *Catull.* 114, 5. Quare, concedo, sit dives, dum omnia desint. *Cic. Fam.* 13, 18. Non concedam, ut Attico nostro jucundiores tuae litterae fuerint, quam mihi. ℙ Ponitur et pro condonare, remittere. *Cic. Cluent.* 69. Peccata liberum concedere misericordiae parentum. [**Id. Rosc. Am.* 1. Neque temere dicto concedi potest. *Id. Fam.* 5, 6. Non putat, se sustinere posse causas multorum, si tibi, cui justius videtur irasci posse concesserit. — Imprimis eleganter dicitur *concedere aliquem alicui*, cum alicui ignoscimus alterius causa. *Cic. Marc.* 1. Cum M. Marcellum Senatui populoque Romano concessisti. cf. *Id. Lig.* 12. *Cluent.* 69. et *Prov. Cons.* 18. qui locus huc pertinens male supra allatus est. — Etiam judices dicuntur *concedere alienis peccatis*, cum absolvunt criminibus convictos. *Cic. Verr.* 2, 3, 96. Huc pertinent etiam loci *Cic. Rosc. Am.* 6. Crimen gratiae concedebas, i. e. criminabare gratiae a Fannio in eundae causa. *B. Alex.* 68. Concedere factum prioribus beneficiis.] *Ter. Adelph.* 2, 2, 9. Concedere paululum de jure suo. *Suet. Ner.* 29. *extr.* Concedere multis delicta. *Plin. ep.* 8, 2. Concedere partem octavam pretii. ℙ Item pro credere, vel consentire, ut *Non.* 4, 94. exponit. *Ter. Phorm.* 5, 3, 22. Nunquamne hodie concedes mihi, neque intelliges? [**Scil.* concedere dicuntur, qui desinunt adversari, ita *Ruhnk.* ad h. l. *Idem* comparat *Hor. Sat.* 2, 3, 305. Liceat concedere veris. (*Der Wahrheit die Ehre geben.*) Gr. *συγχωρεῖν τῇ ἀληθείᾳ*. V. *Heindf.* ad *Platon. Phaed.* §. 112.] ℙ *Prisc.* 18, 1198. affirmat Latinam esse hanc loquendi rationem, *concedo tibi illius rei*, quemadmodum Attici dicunt *παραχωρῶ σοι τοῦδε*: sed exemplum, quod rem conficiat, nullum affert. ℙ *Concedor*, h. e. mihi conceditur, V. in CONCESSUS, a, um. ℙ [Part. *Concedens* ap. *Ter. Hecyr.* 2, 1, 27. Rus habitatum abii, concedens vobis. *Concedendus* ap. *Caes. B. G.* 1, 7. Caesar concedendum non putabat. *F.*]

CONCELEBRĀTUS, a, um, part. a *concelebro*, frequentatus, excultus. *Cic. Inv.* 1, 3. Studia re-

cta atque honesta, per otium concelebrata ab optimis, enituerunt. [*i. e. diligenter tractata et culta.] *Porc. Latro. declam. in Catil.* 29. Concelebrata divinatio, *h. e.* praedicata, jactata.

CONCĔLEBRO, as, avi, atum, a. 1. *συμπαρηγορίζω*, idem quod celebro, frequento. *Q. Cic. Petit. cons.* 11. Convivia concelebrentur et passim, et tributim. [**Id. Manil.* 21. Omni studio visere et concelebrare, i. e. magna frequentia honestare.] *Liv.* 8, 7. *ad f.* Concelebrare funus. *Tib.* 1, 8, 50. Genium ludis et choreis. *Pl. Pseud.* 1, 2, 32. diem natalem. *Plin.* 34, 2, 4. Mercatus in Delo concelebrante toto orbe. *Lucr.* 1, 4. Alma Venus, coeli subterlabentia signa, Quae mare navigerum, quae terras frugiferentes Concelebras, *h. e.* animantum frequentia comples. *Non.* 4, 105. exponit, *commoves.* Alii explicant, quae coelo, terra, marique vagaris. *Pl. Cas.* 4, 3, 1. Age tibicen suavi cantu concelebra omnem hanc plateam hymenaeo, *h. e.* fac personet platea hymenaei vocibus. *Caes. B. C.* 3, 72. Concelebrare victoriam fama et litteris, *h. e.* vulgare, et notam omnibus reddere. *Luc.* ap. *Non. l. c.* Multis inductum sermonibu' concelebravit, *h. e.* diu amavit.

CONCELLITA, ae, m. qui in una simul cella cum alio monachum agit. *Sid. ep.* 8, 14. Concellita Luporum, Maximorumque. ℙ Est etiam quisquis in eadem cella habitat, vel qui eidem cellae praeest. *Inscr.* ap. *Donat.* 320, 1. Ti. Julius Sejus fecit sibi, et Eutycho concell. et furnerio. Sunt qui putant legendum *concellario*, vel *concellioni.*

CONCĒLO, as, a. 1. *ἀποκρύπτω*, idem quod celo. *Gell.* 11, 9. Non id postea concelavit, quin gloriae quoque hoc sibi assignavit. Adde 15, 2.

CONCENTIO, onis, f. concentus, multorum simul canentium vox, *συμφώνησις. Cic. Sext.* 55. Cum ageretur togata, Simulans caterva tota, clarissima concentione, in ore impuri hominis imminens, concionata est: Huic vitae tuae etc. *Appul. de Mundo.* Mundanae varietates, ad instar unius concentionis.

CONCENTŪRIO, as, avi, atum, a. 1. per centurias colligo, et dispono. Joculariter *Pl. Ps.* 1, 5, 159. Dum concenturio in corde sycophantias. *Id. Trin.* 4, 3, 5. Epistola illa mihi concenturiat metum in corde, *h. e.* auget. [*Cf. *Lindem.* ad h. l.]

CONCENTUS, us, m. *συμφωνία, συμφώνησις,* vox et cantus multorum simul, consensus et harmonia plurium una canentium. *Cic. Somn. Scip.* 5. Sonus, qui acuta cum gravibus temperans, varios aequabiliter concentus efficit. *Id. Leg.* 1, 7. et *Virg. G.* 1, 422. Concentus avium. [**Quint. Inst.* 9, 4. p. 831. Concentus signorum.] *Ov. Met.* 11, 11. lyrae, et vocis. *Id. Fast.* 1, 155. volucres concentibus aera mulcent. *Stat. Theb.* 6, 227. Multa gemunt contra raucis concentibus agri. [*Dicitur etiam de acclamationibus populi Romani in theatris, quod varia plausuum genera (cf. *Casaub.* ad *Suet. Ner.* 20.) ediscebantur et cum modulis et quodam quasi cantu proferebantur. (*Tac. A.* 16, 4.) *Plin. Pan.* 2, 6. Et populus quidem Romanus dilectum principem servat, quantoque paulo ante concentu formosum illum; hunc fortissimum personat. Adde 46, 2.] ℙ Dicitur etiam de multis vocibus consonis. *Gell.* 7, 20. *ad f.* Ebriosa dixit propter consequentis litterae concentum. Loquitur *Gell.* de illo *Cat.* 27, 4. Ebriosa acina ebriosioris. ℙ Translate est concordia, consensio. *Cic. Off.* 1, 40. *extr.* Melior actionum, quam sonorum concentus est. *Id. Or.* 3, 6. Omnium doctrinarum quasi consensus, concentusque. [**Plin. Pan.* 4, 6. At principi nostra quanta concordia, quantusque concentus omnium laudum, omnisque gloriae contigit!] *Hor. Ep.* 1, 14, 31. Nunc age, quid nostrum concentum dividat, audi. ℙ Dicitur etiam de coloribus. *Plin.* 37, 6, 24. Omnium in transitu colore inenarrabili, et in unum redeunte concentum. ℙ Ap. *Tert. adv. Jud.* 1. *concentus disputationis* est ipse disputantium clamor et concertatio.

CONCEPTĀCŬLUM, i, n. *ὑποδοχή, ἐκδοχεῖον,* quod aliquid continet. *Gell.* 18, 10. Vena est conceptaculum sanguinis: arteria est conceptaculum spiritus. *Plin.* 2, 45, 45. In domibus multis manu facta, inclusa opacitate, conceptacula auras suas habent. Haec *Vitr.* 7, 4. vocat *spiramenta.* ℙ Translate. *Plin.* 11, 37, 51. Superbia aliubi conceptaculum, sed in superciliis sedem habet.

CONCEPTĔLĂ, ae, f. conceptaculum. *Front. Aquaed.* 22. Nec Virgo, nec Appia conceptelas, id est piscinas habent. *Poleni* editio ex MSS. habet *conceptacula:* quod certe est magis Latinum.

CONCEPTĬO, onis, f. actus concipiendi, complexio, comprehensio, *σύλληψις. Vitr.* 9, 4. Mundus est omnium naturae rerum conceptio summa. *Id. praef.* 8. Terra ex coelestium imbrium conceptionibus inseminata, fetus procreat. ℙ *Conceptio aquae* dicitur collectio ejus ex fonte, lacu, vel flumine, ut per aquaeductum in urbem perducatur, *Front. Aquaed.* 66, 67, 71, 73. et alibi: et *modus conceptionis (ib.)* est quantitas aquae collectae, et in aquaeductum derivatae. ℙ Praeterea *conceptio* dicitur comprehensio seminis. *Cic. Div.* 22. Conceptio mulae contra naturam fortasse: sed partus prope necessarius. *Plin.* 22, 22, 40. Caucalis conceptionibus multum confert. ℙ Conceptio judicii, verborum, jurisjurandi etc. est ratio, institutio, ordo, formula. *Cic. Inv.* 2, 19. Omnis conceptio privatorum judiciorum in jure constituitur. *Paul. Dig.* 3, 5, 46. In extraordinariis judiciis, ubi conceptio formularum non observatur. *Ulp. ib.* 12, 2, 34. Si de qualitate juramenti fuerit dubitatum, conceptio ejus in arbitrio judicantis est. *Paul. ib.* 24, 3, 56. Conceptio stipulationis. *Id. ib.* 48, 2, 3. libellorum. *Pompon. ib.* 45, 1, 5. verborum. ℙ *Conceptio rei* ap. *Gell.* 11, 13. est expressio, seu explicatio rei verbis facta. Adde *Arnob.* 5, 183. ℙ Apud grammaticos idem est, quod syllaba. *Charis.* 1. *in.*

CONCEPTĪVUS, a, um, adj. qui concipitur, *h. e.* exprimitur, declaratur. Hinc *conceptivae feriae* ap. *Varr. L. L.* 5, 3. *extr.* quae non habebant certos et constitutos dies, sed a magistratibus, vel sacerdotibus concipiebantur in dies certos, vel etiam incertos, ut Latinae, Sementivae, Paganalia, Compitalia. Ita *Macr. Sat.* 1, 16. et *Festus.* Eas *Varro l. c.* 4. vocat etiam *conceptas.* Quod vero *cit. c.* 3. scribit *conceptivas esse, quae non sunt annales*, non hoc dicit, non fuisse quotannis observatas, sed non recurrisse intra ipsum anni spatium, at modo antea, modo postea, quotannis tamen. ℙ Ap. *Tertull. Resurr. carn.* 40. Fides et dilectio non substantiva animae, sed conceptiva, *h. e.* quae in anima concipiuntur.

CONCEPTO, as, a. 1. frequentat. a *concipio. Arnob.* 4, 141. His in lucem prodeunt generationibus Dii vestri, quibus asini, porci, canes, quibus immunda haec omnis conceptatur et gignitur terrenarum proluvies bestiarum. ℙ Translate. *Ammian.* 31, 10. Germani exarsere flagrantius, majoraque conceptantes, nostra confidentius irruperunt, *h. e.* cogitantes, parantes.

CONCEPTOR, oris, m. qui concipit. *Arat. Act. Apost.* 2, 16, 437. Peccati conceptor erat.

CONCEPTUM, i, n. V. in CONCEPTUS, us.

CONCEPTUS, a, um, part. a *concipio, συνειλημμένος, συλληφθείς,* receptus, comprehensus. *Lucr.* 6, 627. docui multum quoque tollere nubes Humorem magno conceptum ex aequore ponti, *h. e.* haustum, collectum. Et *ib.* 880. Stuppa jacit flammas concepto protinus igni. *Senec. Q. N.* 1, 3. *ad f.* Arcus est imago solis, roscida et cava nube concepta. *Ov. Met.* 7, 17. Excute virgineo conceptas pectore flammas. *Curt.* 6, 4. Amnis ex fonte conceptus. *Colum.* 7, 5. Ex calore et aestu concepta pestis. ℙ *Furtum conceptum* est deprehensum, cum apud aliquem coram testibus res furtiva invenitur, ut *Paul. sentent.* 2, 32. docet. Hinc *furti concepti*, immo absolute *concepti agere* dicitur is, qui rem furtivam concepit, et invenit. Et *concepti actione* is tenetur, apud quem furtum quaesitum, et inventum est, quamvis ipse fortasse fur non sit. *Id. ib.* Adde *Justin. Inst.* 4, 1. et *Gell.* 11, 18. ℙ Saepissime *conceptus* dicitur de fetu in utero matris progenito. *Cic. Cluent.* 11. Conceptus ex fratre. *Ov. Fast.* 2, 183. Puer furto conceptus. [**Id. Met.* 10, 503. Male conceptus infans, i. e. nefario concubitu. Hinc *Id. ib.* 470. Conceptaque crimina portat, i. e. foetum per crimen conceptum.] *Id. ib.* 6, 633. Servius conceptus a captiva. *Id. Met.* 3, 214. De lupo concepta Nape. *Plin.* 8, 16, 17. Conceptus leone. *Petr. Sat.* 33. Pavonis ova gallinae jussi supponi, et timeo, ne jam concepta sint, *h. e.* ne pullos habeant conceptos, et formatos. Al. aliter leg. ℙ Translate est occultatus, clam nutritus. *Cic. ad Quirit.* 1. Quod odium scelerati homines in rempubl. conceptum jamdiu continerent. *Id. Sull.* 24. Furor conceptus erupit. *Id. Tusc.* 4, 9. Discordia est ira acerbior, intimo odio et corde concepta. [**Id. N. D.* 3, 36. Conceptus a se ipso dolor, i. e. ortus.] *Id. Fin.* 2, 2. Voluptas firme concepta animo atque comprehensa. *Id. Verr.* 2, 4. 32. *extr.* Nefarium scelus conceptum, *h. e.* excogitatum, et patratum. *Suet. Cal.* 40. Lites, et judicia concepta, *h. e.* instituta, suscepta. *Cic. Verr.* 1, 16. Delere potestis maculam conceptam aliquot per annos huic ordini. *Id. Mur.* 39. Hoc quod conceptum respublica periculum parturit, consilio discutiam et comprimam, *h. e.* intestinum, et veluti intra viscera. *Virg. A.* 12, 158. Foedus conceptum. *Caes. B. C.* 3, 16. Habere inimicitias cum aliquo, conceptas ex aedilitate. *Suet. Aug.* 6. Concepta opinio. *Curt.* 10, 7. Spes concepta de aliquo. [**Curt.* 6, 11, 28. Utrumne vino gravatus effudisset illud, an altiore concepta consilio.] *Quint.* 10, 7. Affectus bene concepti. ℙ Valet etiam idem, quod comprehensus, expressus, pronunciatus. *Varr. L. L.* 6, 3. *extr.* Mysteria pristina sacris concepta verbis. ℙ Hinc *concepta verba* sunt quae certa formula comprehenduntur, ratio et formula certa verborum. *Varro l. c.* Et, *conceptis verbis jurare* est jurare certa formula ab eo praescripta et dictata, qui juramentum defert. *Pl. Cist.* 1, 1, 100. Ille conceptis juravit verbis apud matrem meam. *Cic. Cluent.* 4. Conceptis verbis pejerare. *Petr. Sat.* 113. *extr.* Jurat Eumolpus verbis conceptissimis. ℙ Huc pertinent etiam illa *Pauli Dig.* 24, 3, 45. Concepta stipulatio. Et *Papinian. ib.* 20, 1, 1. Concepta conventio. Et *ejusdem ib.* 1, 5, 8. Tenor instrumenti male concepti. [**Sil.* 2, 14. Conceptas foedere poenas, i. e. scriptas, definitas.] Conceptas foedere poenas, i. e. scriptas, definitas.] ℙ *Conceptae feriae* ap. *Varr. L. L.* 5, 4. eaedem ℙ *Conceptae feriae* ap. *Varr. L. L.* 5, 4. eaedem quae *conceptivae*, quam vocem V. ℙ Concepta classica cornu, ap. *Lucan.* 7, 476. est signum pugnae datum sono cornus.

CONCEPTUS, us, m. idem quod conceptio. *Suet. Vitell.* 8. Flagrante triclinio ex conceptu camini. ℙ Item conceptaculum. *Senec. Q. N.* 5, 15. Vidisse flumina ingentia, et conceptus aquarum inertium vastos. *Plin.* 3, 5, 9. *de Tiberi.* Novenorum conceptu dierum navigabilis, *h. e.* postquam cohibitae fuerint aquae, ut emissae largius fluant. ℙ Item conceptio fetus. *Cic. Div.* 1, 42. Quaedam oriebantur ex hominum, pecudumve conceptu. *Plin.* 30, 14, 43. Cochleae in cibo sumptae accelerant partum: item conceptum. ℙ Dicitur etiam de plantis. *Id.* 17, 2, 2. Ut absumpto partu arborum sequatur protinus conceptus, idest germinatio. *Id. ib.* 18, 30. *n.* 5. Conceptus satorum. ℙ Ponitur et pro ipso fetu. Et reperitur aliquando in neutro genere. *Suet. Dom.* 22. Coacta conceptum a se abigere. *Scrib. in epist ad C. Jul.* Medicamentum, quo conceptum excutitur. *Plin.* 28, 19, 77. Conceptus leporis utero exemptus. ℙ Pro consilio, cogitatione, deliberatione. *Firm. Math.* 5, 12. Qui omnes animi sui conceptus studeant ad finem usque deducere.

CONCERNO, is, a. 3. simul cerno. *Augustin. Confess.* 5, 10. *extr.* Talem naturam ejus nasci non posse de Maria virgine arbitrabar, nisi carni concerneretur. Concerni autem, et non inquinari, non videbam, *h. e.* misceri, velut ea, quae simul cernuntur, *h. e.* cribrantur.

CONCERPO, is, psi, ptum, a. 3. idem ac discerpo, lacero: a *con*, et *carpo. Cic. Att.* 10, 12. Tu eas epistolas, quibus asperius de eo scripsi, aliquando concerpito. ℙ Translate. *Coel.* ad *Cic. Fam.* 8, 6. *ad f.* Quod scripsi, Curionem valde frigere, jam calet, nam ferventissime concerpitur, *h. e.* dictis laceratur.

CONCERPTUS, a, um, part. a *concerpo*, discerptus. *Plin.* 21, 3, 9. Folia coronae concerpta in scyphum. *Id.* 28, 15, 61. et 31, 9, 45. Linteolum concerptum.

CONCERRAE. V. CONGERRO.

CONCERTĀTĬO, onis, f. *ἀγώνισις*, certamen, contentio. *Cic. Or.* 2, 16. Sine ulla serie disputationum, et sine jejuna concertatione verborum. [*Gr. *λογομαχία.*] *Id. Div.* 1, 30. Carneades concertationis studio modo ait hoc, modo illud. Adde *Part.* 23. ubi *Turn. Adv.* 3, 2. notat designari a *Cic.* hac voce *τὴν ἐφοτιζήν.*

CONCERTĀTĪVUS, a, um, adj. pertinens ad simul certandum. *Quint.* 7, 2. Mutua accusatio, quam Graeci *ἀντιζαγηγοΐαν* vocant, nostri quidam concertativam.

CONCERTĀTOR, oris, m. qui simul certat, aemulus. *Tac. A.* 14, 29. Paullinus scientia militiae, et rumore populi, Corbulonis concertator.

CONCERTATŌRIUS, a, um, adj. *ἀγωνιστικός*, contentiosus. *Cic. Brut.* 83. Hoc forense, concertatorium, judiciale non tractavit genus. [*Gr. *ἐναγώνιον λόγον* dixere, de quo v. *lex. gr. technol.*]

CONCERTĀTUS, a, um, part. a *concerto*, simul certatus. *Cic. Part.* 28. Quae ante, quam res in judicium venit, aut concertata, aut dijudicata, aut confecta non sint, *h. e.* certando disputata.

CONCERTO, as, avi, atum, n. 1. *συναγωνίζομαι*, idem quod certo, vel simul certo: et usurpatur fere in disputationibus, et altercationibus. *Cic. Att.* 3, 12. Nunquam accidit, ut cum eo verbo uno concertarem. *Id. N. D.* 3, 16. Concertare cum aliquo de re quapiam. [**Terent. Adelph.* 2, 2, 3. *Caes. B. G.* 6, 5. Ambiorigem proelio non esse concertaturum. Ita *Oud.* ex *edd. prob.* et *edd. vett.* recepit.] ℙ Item [*aemulari, contendere; hoc tamen discrimine interposito, ut *concertare* de paribus dicatur, se invicem superaturis; *aemulari* ad inferiorem viribus pertineat, qui superiorem quendam consectetur. *Döderl.* 3, 64.] *Colum.* 8, 15. Concertare velocitate nandi. ℙ Cum dativo translate. *Manil.* 5, 507. triclinia templis Concertant, tectique auro jam vescimur auro. ℙ [Part. *Concertans* ap. *Suet. Aug.* 21. Pluribus quondam de regno concertantibus. *F.*]

CONCESSĀTĬO, onis, f. cessatio, *παῦσις. Colum.* 11, 1. *ante med.* In itinere conficiendo saepe dimidio maturius pervenit is, qui naviter, et sine ullis concessationibus permeabit.

CONCESSĬO, onis, f. actus concedendi, *συγχώρησις. Cic. Att.* 3, 24. Et nostra concessione omnem vim sui juris amiserint. *Planc. ad Coss.* etc. *Fam.* 10, 8. Concessiones praemiorum. [**Id. Agrar.* 3, 3. Concessiones agrorum. Differt *concessio* ab *assignatione.* In illa est simplex permis-

sio occupandi, fruendi etc. V. *Turneb.* ad h. l. *Ernest.* in *cl.*] *Varr. R. R.* 1, 17. *sub f.* Concessio, ut peculiare aliquid in fundo pascere liceat. [**Concessio competitorum*, ap. *Cic. Toga Cand.*, quaenam sit, v. in *concedere.*] ℙ Est item figura rhetorica, cum aliquid etiam iniquum videtur orator pati, atque concedere, ut quae deinde dicturus est, graviora videantur. *Quint.* 9, 2. [*Gr. *συγγνώμη.*] ℙ Item pars constitutionis juridicialis, cum reus postulat sibi ignosci: et dividitur in purgationem, et deprecationem. *Auct. ad Herenn.* 1, 14., *Cic. Inv.* 2, 31.

CONCESSĪVUS, a, um, adj. qui concedit. Vox est *Servii* ad illud *Virg. A.* 10, 33. neque illos Juveris auxilio. Concessivus est, *inquit*, modus iste secundum *Probum.* Adde *Diom.* 1, 390.

CONCESSO, as, avi, n. 1. frequentat. a *concedo*, cesso. *Pl. Poen.* 1, 2, 9. Nunquam concessavimus lavari, aut fricari, aut ornari. *Id. Asin.* 2, 2, 24. Concessare pedibus. *Front. ad M. Antonin. Aug. ep.* 1, 2. Qui interdum concessarit, aut restiterit. per syncop. pro *concessaverit.*

CONCESSUM, i, n. *συγχωρηθὲν*, permissio, concessio. *Cic. Coel.* 20. Sed abhorret non modo ab hujus saeculi licentia, verum etiam a majorum consuetudine, atque concessis.

CONCESSUS, a, um, part. a *concedo*, datus, permissus, *δεδομένος*. *Caes. B. G.* 1, 44. Habere sedes in Gallia ab ipsis Gallis concessas. *Virg. A.* 5, 798. Si concessa peto, si dant ea moenia Parcae. *Ov. Amor.* 3, 4, 15. *de equo.* Ut primum concessas sensit habenas. *Id. Met.* 9, 453. Amare concessa. *Hor. Sat.* 1, 4, 113. Concessa Venus. *Lucan.* 2, 446. Concessa pudet ire via, civemque videri. ℙ In disputationibus. *Cic. Div.* 2, 51. Videsne, quae dubia sint, ea sumi pro certis atque concessis? ℙ *Concessus*, cui concessum est. *Virg. A.* 3, 700. et fatis nunquam concessa moveri Apparet Camarina procul. *Manil.* 4, 337. Quae fastidito concessa est jure potiri.

CONCESSUS, us, m. *συγχώρησις*, permissio. *Cic. Coel.* 12. Datur enim concessu omnium huic aliquis ludus aetati. *Id. Fam.* 4, 6. *extr.* Quiescere concessu, et beneficio alicujus. *Id. Univers.* 14. *in f.* Philosophia data est mortalium generi Deorum concessu, atque munere. ℙ Eodem uno ablativo casu usurpant *Cic.* aliis in locis, *Caes.* et saepe *Tac.*

CONCHA, ae, f. *κόγχη*, testa durior piscium (de testarum varietate omnino videndus *Plin.* 9, 33, 52.) a voce Graeca allata. *Cic. N. D.* 2, 48. Pinna duabus grandibus patula conchis etc. admonita a squilla, morsu comprimit conchas. *Id. Or.* 2, 6. Conchas et umbilicos ad Cajetam legere. *Ov. Fast.* 6, 174. Ostreaque in conchis tuta fuere suis. ℙ Specialiter dicitur de illis, in quibus margaritae nascuntur, de quibus multa *Plin.* 9, 35. et alibi: [**Suet. Nero* 31. Conchae unionum.] et metonymice ponitur pro margarita. *Propert.* 3, 11, 6. [*Adde *Tibull.* 2, 4, 30. 4, 2, 19. et al.] ℙ Item de illis, quibus integuntur purpurae, ex quarum sanie nobilissimus ille purpureus color olim fiebat. *Lucr.* 2, 500. Meliboeaque fulgens Purpura Thessalico concharum tincta colore. [**Ov. Met.* 40, 267. Collocat hanc stratis, concha Sidonide tinctis.] ℙ Item de testa cochlearum. *Colum.* 10, 323. teneras audent erodere frondes Implicitus conchae limax, hirsutaque campe. ℙ *Conchae minutae* sunt, quas Itali *cappe* appellant frequentes in cibis. *Plin.* 35, 6, 18. ℙ Est etiam genus vasis concavum ad conchae similitudinem ad varios usus. *Hor. Sat.* 1, 3, 13. sit mihi mensa tripes, et Concha salis puri. *Id. Od.* 2, 7, 22. Funde capacibus Unguenta de conchis. (Conchas hasce unguentarias fuisse plerumque ex conchis margaritarum, colligi potest ex *Plin.* 9, 35, 66.) *Cato R. R.* 66. Capulator concha oleum tollat. Sic *Colum.* 12, 5. Conchae, quibus oleum depletur. *Plin.* 33, 5, 26. Chrysocolla tunditur, dein lavatur in conchis. *Martian. Dig.* 33, 7, 17. Penicili, cauteria, conchae. *Juven.* 6, 303. Cum bibitur concha, *h. e.* cum in vase unguentario vinum bibitur unguento mixtum: quod in luxu et ebrietate aliquando fiebat. Adde *Paul. Sentent.* 3, 7. *sub f.*, item *Caton. R. R.*, ubi pro certo genere mensurae ponitur, 56. Sumito farinae minutae conchas duas. ℙ Est etiam genus tubae, quae a poetis tribuitur Tritonibus, qui sunt Neptuni tubicines. *Plin.* 9, 5, 4. Visum, auditumque in quodam specu concha canentem Tritonem. *Lucan.* 9, 349. ventosa perflantem murmura concha. *Virg. A.* 6, 171. tribuit Miseno tubicini Aeneae. ℙ Significat etiam pudendum muliebre, quod hodieque Itali vulgo *ostrica* appellant. *Pl. Rud.* 3, 3, 42. Te (Venus) ex concha natam esse autumant: cave tu harum conchas spernas.

CONCHĀTUS, a, um, adj. in modum conchae curvatus. *Plin.* 10, 20, 22. Conchata cauda pavo quaerit etc.

CONCHĔUS, a, um, adj. ad concham pertinens. *Bacca conchea* est margarita. *Virg. Cul.* 66. nec Indi Conchea bacca maris pretio est.

CONCHICLA Faba, ap. *Apic.* 5, 4. eadem est ac *Conchis*, scil. faba integra, et solida, cum cortice suo decocta. ℙ Hinc Conchiclatus, ap. *eund. ib.*

CONCHIS, chis, f. *κόγχος*, faba integra, et cum cortice suo, a conchae similitudine, quod fracto cortice velut implicita conchis suis caruncula videatur, cui opponitur faba fresa: vel edulium ex faba peculiari ratione condita, de qua *Apic. l. c.* in voce praeced. verba facit. Ab *Athen.* 4, 16. inter viliores cibos numeratur, et *κόγχος* appellatur. *Mart.* 13, 7. cujus lemma est *Conchis faba.* Si spumet rubra conchis tibi pallida testa, Lautorum coenis saepe negare potes. *Juven.* 3, 293. Cujus aceto, Cujus conche tumes? Adde 14, 131.

CONCHĪSŌNUS, a, um, adj. qui concha sonat. *Stat. Achill.* 1, 55. cantuque quieto Conchisoni Tritones eunt, scopulosaque Cete. Ita legit in suo codice *Ricciolius* auctor Prosodiae Bononiensis. Ceteri omnes habent *armigeri.* Ad quem locum ita notat *Vet. Schol. anonym.* in Bibliotheca Florentina Medicea: Tritones sunt pisces, qui dicuntur magna buccina ferre arma Neptuni.

CONCHĪTA. V. CONCHYTA.

CONCHŪLA, ae, f. diminut. parva concha. *Cels.* 2, 29. Omnes fere conchulae, maximeque jus earum. *Val. Max.* 8, 8. *n.* 1. Constat, vagas litoribus conchulas, et umbilicos lectitasse.

[CONCHYLĬĀRĬUS, ii, m. *Magister conchyliarius* is dicitur, qui lanae conchylio inficiendae praeest, idem ac purpurarius. *Inscr.* ap. *Donat.* 315, 8. Aurelius Peculiaris magister conquiliarius, *h. e.* conchyliarius, nam saepe Latini, ut probat *Marin. Frat. Arv.* p. 392., *c* et *ch* mutant in *q* et *qu*, *y* vero saepissime in *u* vel *i*. V. v. seq. *F.*]

CONCHYLĬĀTUS, a, um, adj. *κογχυλιώδης*, conchylii colore tinctus, purpureus. *Cic. Phil.* 2, 27. Conchyliatis Cn. Pompeji peristromatis servorum in cellis lectos stratos videres. *Plin.* 9, 39, 64. Conchyliata vestis. *Plin. Valer.* 1, 9. Ad omnes infusiones auriculae conquiliata (leg. *conchyliata*) lana obturandae sunt. *Marcell. Empir.* 9. Cum opus est, infunditur haec compositio in auriculam ex lana conchyliata, eaque clauditur. Hinc *Plin.* 32, 7, 25. Per se conchylia infecta magnopere prodest auribus. V. CONCHYLIARIUS. ℙ Item purpura amictus. *Senec. ep.* 62. Relictis conchyliatis, cum illo seminudo loquor.

CONCHYLĬLĔGŬLUS, i, m. qui conchylia in mari quaeritat, *κογχυλευτής*. *Impp. Theod. et Valent. Cod.* 11, 7, 15. Qui patre conchylilegulo geniti probabuntur. ℙ Legitur et *Conchyliolegulus.*

CONCHYLĬS, ĭdos, f. patronym. quasi conchyliata. *Catull.* 64, 49. Tincta tegit roseo conchylis purpura fuco. Ita vulgo legitur, et ita habent lexicographi multi: sed veteres codices exhibent *conchyli;* estque constructio: *fuco roseo conchyli* pro *conchylii.* Sic *Lucr.* 6, 1072. Purpureusque color conchyli mergitur una Corpore cum lanae. Et *Seren. Sammon.* 43, 805. Purpura torretur conchyli perlita fuco. Et *infra* 64, 1109. Quod fuerit vero conchyli sanguine tinctum. ℙ Non videtur igitur haec vox *conchylis* temere in Latium inducenda: tamesti in utroque *Sammonii* loco sunt qui legunt *conchylis.*

CONCHYLĬUM, ii, n. *κογχύλιον*, piscis ex genere concharum, ex cujus sanie purpureus color fiebat. *Colum.* 8, 16. *a med.* Limosa regio idonea est conchyliis, muricibus, et ostreis. Adde *Vitr.* 7, 13. et V. OSTRUM. ℙ Item color *austerus in glauco, et irascenti similis mari*, ut *Plin.* 9, 36, 60. loquitur, qui olim ex eo pisce contrito extrahebatur ad tingendas vestes, maximoque in pretio habebatur. Alius erat a colore *purpurae*, vel quia purpura e pelagio et murice (ejusdem generis conchis, diversae tamen speciei) admixtis fiebat; vel potius ex minori, vel majori tincturae saturitate, (quod et *Senec.* monet *Q. N.* 1, 3. *ad f.*) quia *purpura* fuit colore rubeo nigricanti, *conchylium* non quidem rubebat, sed ad purpuram tamen accedebat. Nam conchylii tres fuere gradus: unus in heliotropio, et in aliquo ex his, plerumque saturatior: alius in malva, ad purpuram inclinans: alius in viola serotina, conchyliorum vegetissimus, ut *Plin.* 21, 8, 22. docet. V. OSTRUM. ℙ Tincturae hujus originem tradit *Cassiod. Variar. ep.* 1, 2. *extr.* Cum fame canis avida in Tyrio lectore projecta conchylia impressis mandibulis contudisset, illa naturaliter humorem sanguineum defluentia, ora ejus mirabili colore tinxerunt. Et ut est mos hominum occasiones repentinas ad artes ducere, talia exempla meditantes, fecerunt principibus decus nobile etc. Haec *Cassiod.* Verum ea omnis tingendi ratio jampridem omnino desiit: et hujus purpurae loco successit fucus, quo omnes illos colores non infeliciter, et minori impendio imitamur. *Plin.* 9, 36, 61. Concharum ad purpuras et conchylia eadem est materia, sed distat temperamento. *Cic. Verr.* 2, 4, 26. Per triennium isti stragulam vestem confecit: nil nisi conchylio tinctum. ℙ Advertendum tamen est illud discrimen inter *purpuram* et *conchylium* non omnino semper servari a scriptoribus. Nam, ut alios omittam, ipse *Cic.* modo allatus, paulo post *purpuram* nominat, cum *conchylium* dixisset. ℙ Aliquando *conchylium* ponitur ad significandas ipsas vestes conchylio tinctas. *Juven.* 8, 101. Spartana chlamys, conchylia Coa. Adde 3, 81. ℙ Interdum ad significandas quascumque marinas conchas. *Plin.* 9, 36, 60. Lingua purpurae longitudine digitali, qua pascitur perforando reliqua conchylia. *Cic. Pis.* 27. *ad f.* Exstructa mensa non conchyliis aut piscibus, sed multa carne subrancida. *Hor. Ep.* 2, 49. Conchylia Lucrina. Adde *Sat.* 2, 8, 27. et *Cels.* 2, 18. ℙ *Scribitur et *conchylium*, e. g. ap. *Schol. Antiq.* in *Juven.* 3, 82. p. 588. ed. D. A. G. *Cramero. B. A.*

CONCHYTĀ, ae, m. *κογχυλευτής*, qui conchylia quaerit in mari. *Pl. Rud.* 2, 2, 5. Salvete fures maritimi, conchytae, atque hamiotae. Legitur et *Conchita.*

CONCĪDES. V. CONCAEDES.

CONCĪDO, is, īdi, isum, a. 3. *συγκόπτω*, *περικόπτω*, idem quod caedo, item simul, aut minutatim caedo: a *con*, et *caedo. Varr. L. L.* 4, 27. Succidia ab suibus concidendis. *Cels.* 5, 26. *n.* 34. Quidquid aridum est, usque ad sanum corpus concidere. *Plin.* 18, 6, 8. *n.* 3. Humidiorem agrum fossis concidi, atque siccari, utilissimum est. *Petr. Sat.* 141. Concidere corpus in partes. *Colum.* 12, 22. Haec minute concidito, et admisceto pici. ℙ Significat etiam verberare, praesertim si ex verbere cutis laceratio sequatur. *Cic. Verr.* 2, 1, 47. Virgis plebem Romanam concidere. *Juven.* 6, 413. aliquem loris. ℙ Item conficere, occidere. *Nep. Dion.* 10. Nonnulli ab insciis pro noxiis concidunntur. *Caes. B. G.* 2, 11. Hi novissimos adorti, magnam multitudinem eorum conciderunt. ℙ Item destruere. *Liv.* 38, 39. Quinquaginta tectas naves aut concidit, aut incendit. ℙ Translate. *Cic. Or.* 69. Minutos numeros sequens, concidit delumbatque sententias. [*Ii intelligendi sunt, qui minutos numeros sequuntur, non periodis utuntur.] *Id. Acad.* 4, 13. *ad f.* Haec autem universa concidunt etiam minutius, *h. e.* disputando dividunt. Adde *Quint.* 5, 10. *post med.* et 3, 11., quibus locis *concidere* pro nimis minute dividere adhibetur. Quo pertinet etiam locus *Plin.* 18, 25, 59. Nec deinde parvorum siderum mentione concidenda ratio est, *h. e.* rerum dicendarum series dividenda, atque interrumpenda. *Harduin.* aliter explicat. ℙ Eleganter ponitur pro labefactare, evertere. [*Refellere, et quidem paulo acerbius.] *Cic. Or.* 3, 1. Cum omnem auctoritatem universi ordinis in conspectu populi R. concideris. *Id. N. D.* 1, 33. *extr* Timocratem, quia nescio quid in philosophia dissentiret, totis voluminibus concidit. [**Heindf.* leg. *consciderit*, quod de maledictis et contumeliis saepius etiam a *Cic.* usurpatur. Non male quidem; neque improbat *Orell.* At nescio, an h. l. de solis maledictis recte cogitaveris. Haec esse videtur loci sententia: Epicurus Timocratis sententiam totis volum. ita concidit, i. e. non sine contumeliis et maledictis ita refellit, ut auctoritatem ejus nullam reliquerit.] *Id. Phil.* 5, 11. Concidere aliquem decretis senatus. *Id. Q. Fr.* 2, 4. Vatinium arbitratu nostro concidimus. Et *ib.* 6. *ad f.* Servius allisus est, ceteri conciduntur, *h. e.* judicio perduntur, damnantur, ut *Manut.* exponit. *Quint.* 1, 7. *ad f.* Concidere, et comminuere ingenia. ℙ *Concidere aliquem articulatim* dixit *Pl. Ep.* 3, 4, 52. pro ludificare, fallere, magna aliqua re fraudare. Mox enim sequitur: *tibi os est sublitum plane, et probe.* ℙ Concidere testamentum, ap. *Ulp. Dig.* 28, 4, 1. est abrogare. ℙ Habet etiam obscenum sensum, ut *percido.* V. *Cic. Verr.* 2, 3, 66., ubi examinat verba illa Timarchidis, *caede, concide.* Et *Lamprid. Elagab.* 10. et *Pompon.* ap. *Non.* 2, 742.

CONCĬDO, ĭdis, ĭdi, n. 3. *καταπίπτω*, idem quod cado, ruo, vel simul cado: a *con*, et *cado.* [**Tac. A.* 14, 6. Quodque litus juxta, non ventis acta, non saxis impulsa navis, summa sui parte, veluti terrestre machinamentum concidisset.] *Cic. Somn. Scip.* 8. Vel concidat omne coelum. *Id. Div.* 1, 35. Equus repente concidit. *Id. Or.* 2, 86. Conclave concidit. *Phaedr.* 5, 7. Concidere casu gravi. *Virg. A.* 5, 447. graviter ad terram. *Id. ib.* 333. in fimo immundo. *Liv.* 24, 8. sub pondere. *Pl. Ep.* 2, 2, 16. in cursu. *Hor. Od.* 1, 12, 30. Concidunt venti, *h. e.* ponunt flatus. ℙ Saepe sumitur pro mori. *Cic. Tusc.* 1, 37. Brutus in proelio concidit. *Suet. Claud.* 34. Cum par gladiatorum mutuis ictibus concidisset. *Ov. Her.* 7, 196. Ipsa sua Dido concidit usa manu. *Sil.* 1, 307. Concidit exacti medius per viscera teli. [*Dicitur etiam de animalibus. *Ov. Met.* 7, 538. Concidere infelix validos miratur arator Inter opus tauros. Praeprimis usitatum est vocabulum in mactandis victimis. *Tibull.* 1, 2, 62. Concidit ad magicos hostia pulla deos, i. e. caesa est diis magicis. *Ov. Met.* 10, 272. Et pandis inductae cornibus aurum Conciderant ictae nivea cervice juvencae. *Id. ib.* 8, 765. — Item de hominibus per insidias interfectis. *Suet. Nero.* 33. Et cum illa ad primum gustum concidisset. *Ov. Fast.* 6, 602. Caesus concidit in dura sanguinolentus humo.] ℙ Eleganter *Ov. Her.* 21, 215. Concidimus macie.

P Translate est ruere, perire, deficere. *Auct. ad Herenn.* 4, 8. Urbs incendio conflagrata concidit. *Virg. A.* 11, 245. Contigimusque manum, qua concidit Ilia tellus. *Cic. Att.* 1, 16. *circa med.* Senatus auctoritas concidit. *Id. Or.* 43. Meae forenses artes, et actiones publicae conciderunt. *Id. Verr.* 2, 4. 6. Ista praeclara nomina artificum Verris aestimatione conciderunt. *Id. Manil.* 7. Romae, solutione impedita, fides concidit. *Id. Att.* 7, 25. Malas causas semper obtinuit: in optima concidit. Sic *ib.* 1, 16. Fractus reus, et una patroni omnes conciderunt. Et *ib.* 3, 10. Concidere ex amplo statu. *Id. Div.* 2, 58. Contrahitur animus, et quasi labitur atque concidit. *Liv.* 28, 26. Tum omnis ferocia concidit. *Hirt. B. G.* 8, 19. Hostes concidunt animis, [*i. e. animum abjiciunt, minus spei habent. *Tac. A.* 14, 12. Silana fato functa erat, — labante jam Agrippina, cujus inimicitiis conciderat. *Id. ib.* 16, 21.] *Ov. Pont.* 4, 6, 14. Ipsum morte tua concidit auxilium. *Hor. Od.* 3, 16, 11. Concidit auguris Argivi domus. *Tac. H.* 2, 57. Concidit bellum. *Id. A.* 12, 13. Persarum opes conciderant. [*Ov. *Met.* 15, 422. Sic tempore verti Cernimus, atque illas assumere robora gentes, Concidere has. *Tac. A.* 3, 4. Concidisse rempublicam clamitabant.] P [Part. *Concidens* ap. *Hirt. B. Hisp.* 23. Hujus concidentis viri casu passim audito. *F.*]

CONCIĒO, es, a. 2. et Concio, is, ivi, a. 4. *συγχυτέω*, idem quod *cieo*, et *cio*, moveo, commoveo; et fere in malam partem. Est enim cum perturbatione commovere, ut *Non.* 2, 165. docet. *Liv.* 1, 50. Lucretiae corpus in forum deferunt, concientque miraculo rei novae homines. *Id.* 3, 53. Ne cui fraudi sit concisse milites ad repetendam libertatem. *Sil.* 12, 611. *de Jove.* Fulminaque, et tonitrus, et nimbos conciet atros. *Lucr.* 6, 409. Juppiter et tenebras, fremitus, et murmura concit. *Id. ib.* 826. quasi quendam conciet aestum. *Ter. Heaut.* 5, 2, 17. Quantas turbas concivi insciens! *Id. Hecyr.* 3, 1, 33. Fortasse unum aliquod verbum inter eas iram conciverit. *Pl. Amph.* 1, 2, 14. Amphitruo uxori turbas conciet, atque insimulabit probri. *Id. Men.* 5, 5, 4. Qui suo regi tantum concivit mali. *Accius* ap. *Non. l. c.* Pontus strages conciet. [*Tac. *A.* 14, 17. Qui alii seditionem conciverant. *Tac. H.* 1, 4. Varios motus animorum apud omnes legiones ducesque conciverat.] P Ponitur et pro convocare, congregare. *Val. Fl.* 6, 34. quanto Scythiam molimine Perses Concierit, *h. e.* quanto apparatu Scythas ad se convocaverit ad bellum. *Liv.* 1, 8. Obscuram atque humilem conciendo ad se multitudinem. *Id.* 25, 27. Cum exercitum ex tota insula conciri videret. *Vell.* 2, 74. Conciens eos ad arma. *Tac. H.* 5, 19. Donis auxilia concibant. Adde *Plin.* 9, 8, 9. P *Tac. A.* 16, 17. Mella accusatorem concivit Fabium Romanum, *h. e.* contra se excitavit. Sic *ib.* 11, 19. Concire hostem. [*Ita saepius ap. *Eund.* dicitur absolute de iis, qui rebellione facta promissis, donis, cet. alios commovere student, ut participes fiant. Cf. *A.* 3, 38. Alii montem Haemum transgrediuntur, ut remotos populos concirent. *Ib.* 3, 40. 12, 15. et *al.*] P De supino *concitum* V. dicta in CIEO. P [*Appul. *de Mundo* p. 67. Videas terram aquarum agminibus concientem, parientem atque educantem, *h. e.* incientem. Al. leg. *concipientem*, quo ex glossa esse videtur. *Scal.* et *Vulcan.* emendant *incientem.* Sed quidni (inquit *Gesnerus*) idem significare possint, *inciens* et *conciens*, nempe gravidam, s. praegnantem? *B. A.*]

CONCILIĀBŬLUM, i, n. *σύλλογος, λέσχη*, locus, ubi in concilium convenitur, inquit *Festus:* h. e. ubi congregantur homines colloquendi, et agendi causa, qualia in vicis sunt, et in agris, ubi rustici coeunt certis diebus vel ad emendum et vendendum, vel ad agendum de rebus publicis ad se pertinentibus. In provinciis erant minora quaedam oppida, aut vici, qui constituebantur a praetoribus tum nundinis habendis, tum juri inter provinciales dicundo: atque adeo cum municipiis, coloniis, oppidis, praefecturis, foris, vicis, et castellis numerantur a *Paulo Sent.* 4, 6., *Tert. Apol.* 37. et in fragmento veteris legis Mamiliae, ap. *Goes.* 339. Conciliabula videntur fuisse loca publica, in quae populus plurium urbium proximarum conveniebat ad agendum de rebus publicis, quae loca progressu temporis municipia, vel coloniae evaserunt. Nam eorum aliqua interdum relata esse in jus municipii, testantur *Front. de limit.* et *Aggen. Urbic. ib.* 41. et 60. Quin putat *Turneb. Advers.* 1, 11. quotiescumque *Livius* conciliabula notat, intelligere omnia oppida, et castella extra urbem, ubi aliqui essent conventus juridici: ut 40, 37. Supplicationem in biduum in urbe, et per omnia fora, conciliabulaque edixerunt. Et 7, 15. *extr.* Nundinas, et conciliabula obire. At 34, 1. Etiam ex oppidis, conciliabulisque convenerant. Et *ib.* 56. Conjuratione per omnia conciliabula universae gentis facta. *Tac. A.* 3, 40. Per conciliabula et coetus seditiosa disserebant. P Inter *forum* et *conciliabulum* hoc est discrimen, quod, quamvis utrobique jus dicebatur, et negotiationes fierent; tamen *fora* majora, et frequentiora, et majoris erant juris, quam *conciliabula.* Ita *Turneb. l. c.* At *Popma* ita distinguit, ut *fora* in oppidis essent, aut vicis, *conciliabula* in agris: illa juri dicundo praesertim destinata, haec nundinis et negotiationibus rusticorum prima institutione assignata. P *Pl. Bacch.* 1, 1, 47. appellat *conciliabula*, et *Trin.* 2, 2, 38. *conciliabula damni* domos meretricum. P Quidam tribuunt etiam *Ciceroni fragm. de Div.*, sed quae afferunt, non sunt *Ciceronis*, sed *Gracchi* ap. *Diomed.* 1, 371. P Ap. *Hieron. ep.* 60. *n.* 12. *conciliabula Martyrum* sunt loca, in quae convenitur ad eorum memoriam celebrandam, ut fana, sacella etc. P Ap. *Tert. Spect.* 8. *conciliabula spectaculorum* sunt loca, in quae conveniunt homines spectandi causa, ut circus, theatra etc.

CONCILIĀTIO, onis, f. actus conciliandi, consociatio, conjunctio, communitas. *Cic. Off.* 1, 41. *extr.* Communem totius generis hominum conciliationem et consociationem, colere, tueri, servare debemus. *Id. N. D.* 2, 31. Dii inter se quasi civili conciliatione et societate conjuncti. P Item commendatio, qua aliquid conveniens alicui redditur, et secundum naturam. *Cic. Fin.* 3, 6. Non inest in primis naturae conciliationibus honesta actio. P Item propensio, proclivitas ad eas res, quae secundum naturam, aut jucunda et utilia sunt. *Id. ib.* Prima est enim conciliatio hominis ad ea, quae sunt secundum naturam. P Item comparatio, acquisitio, captatio. *Id. Cluent.* 31. Pecuniam Staleno dedit Oppianicus, non ad corrumpendum judicium, sed ad conciliationem gratiae. P [*Conciliationem in figuris elocutionis commemorat. *Cic. Or.* 3, 53. Qua scil. orator laudatis eorum, quos alloquitur, moribus vitaeque institutis, cet., mitiores auditorum affectus et benevolentiam, ut ad vincendum valeant, sibi comparare studet. Cf. *Eund. ib.* 2, 43. Adde *Quint. Inst.* 11, 3, 154. *Ernest. lex. techn. lat.* p. 76.] P Pertinet etiam ad conventiones, et contractus. Nam omnis conventio *conciliatio* nominatur, inquit *Donatus* ad *Ter. Eun.* 4, 4, 2., cujus verba V. in CONCILIĀTUS, a, um.

CONCILIĀTOR, oris, m. *διαλλακτής, προξενητής*, qui conciliat, pararius. *Varr. R. R.* 2, 4. Lanius conciliator suillae carnis datus populo, *h. e.* qui parat, condit, commendat, et facit, ut populo sapiat. *Plin.* 9, 59, 85. Piscis conciliator capturae, *h. e.* qui in causa est, cur ceteri capiantur. *Ascon. in Verr.* 2, 2, 8. ubi *Cicero* habet: *quidam istius excursor, et emissarius:* Sic vocantur conciliatores furtorum, *h. e.* qui aliis indicant res auferendas. *Liv.* 27, 15. *ad f.* Conciliator proditionis. *Nep. Att.* 12. Conciliator nuptiarum. *Suet. Aug.* 48. Promptissimus affinitatis cujusque, atque amicitiae conciliator et fautor. *Appul. Apol.* Quietis, et concordiae, pietatis auctor, conciliator, favitor. Adde *Tac. A.* 1, 58. P Specialiter sumitur pro lenone. *Vopisc. Carin.* 16. Matronianum, veterem conciliatorem, praefectum praetorii fecit.

CONCILIĀTRĪCŪLA, ae, f. dim. a *conciliatrix. Cic. Sext.* 9. Erat enim hominum opinioni, nobilitate ipsa, blanda conciliatricula, commendatus.

CONCILIĀTRIX, icis, f. *προξενήτρια*, quae conciliat. *Cic. N. D.* 1, 27. *ad f.* Blanda conciliatrix, et quasi sui lena, natura. *Id. Amic.* 11. Virtutis opinio conciliatrix amicitiae. *Id. Leg.* 1, 9. Vis orationis conciliatrix est humanae maxime societatis. *Pl. Mil. a.* 5. *v.* 17. Itaque ancilla, conciliatrix quae erat, dicebat mihi, quo sensu usurpavit etiam *Luc.* ap. *Non.* 1, 86. Hinc *Inscr.* arae ap. *Romanelli Top. Nap. T.* 3. p. 52. Veneri conciliatrici. P Sed est etiam *conciliatrix* honesta. *Festus:* Conciliatrix dicitur quae viris conciliat uxores, et uxoribus viros. P Inscripta fuit *Conciliatrix* una ex comoediis T. Quinctii Attae veteris poetae. V. ATTA.

CONCILIĀTŪRA, ae f. lenocinium, *προαγωγεία. Senec. ep.* 97. Cum Clodius conciliaturas exerceret in ipsa causae dictione.

CONCILIĀTUS, a, um, part. a *concilio*, densatus, spissatus, coactus, bene subactus. Hinc *conciliata tapetia* ex conjectura quidam legunt ap. *Pl. Ps.* 1, 2, 14. et *Stich.* 2, 3, 54., ubi alii *conchyliata*, et *consuta:* alii etiam *consiliata.* V. CONCILIO. P Item congregatus, conjunctus, copulatus. *Plin.* 17, 23, 35. *n.* 26. Traduces bini inter se obvii miscentur alliganturque una conciliati. *Lucr.* 1, 603. Quae minimis stipata cohaerent partibus arcte, Non ex ullorum conventu conciliata. P [*Item comparatus, acquisitus. *Suet. Caes.* 11. Conciliato populi favore.] P Item emptus. *Ter. Eun.* 4, 4, 2. Prodi male conciliate, *h. e.* magno empte, atque adeo male. Adde *Pl. Ps.* 1, 2, 1. [*Adde *Eund. Epid.* 3, 4, 36.] P Item translate benevolus factus, amore conjunctus. *Curt.* 7, 9. *sub f.* Aetatis flore conciliatus sibi. *Cat.* 68, 130. Ut simul est flavo conciliata viro, *h. e.* matrimonio juncta. *Quint.* 4, 2. Proemium idcirco comparatum est, ut judex ad rem accipiendam fiat conciliatior, docilior, et intentior. *Symm. ep.* 9, 37. Est nobis conciliatissimus ob vitae integritatem. *Gell.* 12, 5. Homo voluptati quidem natura conciliatus, a dolore autem abjunctus alienatusque est.

CONCILIĀTUS, us, m. conjunctio, copulatio. *Lucr.* 1, 575. Quorum condenso magis omnia conciliatu Arctari possunt. *Id.* 2, 133. Corpora, quae sunt parvo conciliatu, *h. e.* parva mole, ex paucitate rerum simul concretarum. Adde *ib.* 99., semper tamen in solo sexto casu.

CONCILIĀTŪS, a, um, adj. cilicio amictus. *Tertull. Pudic.* 13.

CONCĪLIO, as, avi, atum, a. 1. *συμπιλόω*, verbum est fullonum, et significat premere, subigere, cogere. *Varr. L. L.* 5, 6. Vestimentum apud fullonem cum cogitur, conciliari dicitur. *Scalig.* in *Conjectan.* deducit a *ciliis*, h. e. pilis: et *χιλίκια* Graece dicuntur quaecumque e pilis confecta. Alii a *salio* derivant, et *consiliari* legunt: atque ajunt significari illam subsultationem, qua fullones pedibus vestimenta subigebant, quam *Senec. ep.* 15. appellat *saltum fullonium:* quod et nostrates vestium infectores facere videmus. Quo allusisse volunt *Pl. Poen.* 1, 1, 60. Placet consilium. *Mi.* immo etiam ubi expolivero, magis hoc tum denum dices: nunc etiam rude est. Haec ex *Vossii Etymol.* P Saepe adhibetur a *Lucretio* pro conjungere, copulare. Ut 2, 900. corpora materiai Conciliantur ita, ut etc. et 5, 466. Omnia quae sursum cum conciliantur in alto, Corpore concreto subtexunt nubila coelum. P Translate significat benevolum, amicum facere, *συναλλάττω. Cic. Att.* 1, 2. Conciliare voluntatem alicujus. *Id. Off.* 2, 5. animos hominum, et ad usus suos adjungere. *Id. Fam.* 12, 23. sibi legiones pecunia. Adde *Liv.* 21, 20. *ad f.* [*Tac. *H.* 1, 18. Constat, potuisse conciliari animos quantulacumque parci senis liberalite. Adde *Eund. ib.* 2, 58. *Hor. A. P.* 196. Ille (chorus) bonis faveatque et concilietur amice.] Sic *Calp. Ecl.* 4, 60. truces haec fistula tauros Conciliat. P [*Item reconciliare, pacare. *Tac. A.* 6, 23. Quia rumor incedebat, fore ut nurui ac nepoti conciliaretur Caesar. *Ov. Fast.* 1, 337. Deos homini quod conciliare valeret, Far erat.] P Pro commendare. *Cic. Acad.* 4, 42. *extr.* Frui iis rebus, quas primas homini natura conciliavit. *Ov. Trist.* 3, 11, 41. Quique bovem Siculo fertur donasse tyranno, Et dictis artes conciliasse suas. P Pro conjungere. *Cic. Dejot.* 14. Dejotarus, quocum mihi amicitiam respublica conciliavit. *Id. Fam.* 10, 27. Conciliare pacem inter cives. *Id. ib.* 5, 7. Non dubito, quin respubl. nos inter nos conciliatura conjuncturaque sit. *Id. Rosc. Am.* 22. *extr.* Feras inter se partus, atque educatio, et natura ipsa conciliat. P Specialiter hoc sensu est verbum nuptiarum, et amoris. Nam *conciliare* dicuntur, qui nuptias inter aliquos, vel lenocinii opera amores jungunt. *Ov. Amor.* 1, 13, 42. Num me nupsisti conciliante seni? *Pl. Trin.* 2, 2, 104. Tute ad eum adeas, tute concilies, tute poscas. *Suet. Caes.* 50. Existimabatur etiam filiam suam Tertiam Caesari conciliare. *Justin.* 7, 6. Uxorem duxit, conciliante nuptias fratre. *Stat. Silv.* 3, 5, 69. Conciliare toros jugales. *Pl. Mil.* 3, 1, 206. aliquam ad aliquem, *h. e.* adducere. *Claud. in Eutr.* 1, 203. Te magis, ah demens, veterem si respicis artem, Conciliare decet. P Pro comparare, acquirere. *Cic. Verr.* 2, 2, 58. Inventa est ratio, quare iste HS CXX. millia uno genere conciliarit et ceperit. [*i. e. injustis modis eripuerit. Adde *ib.* 55. et 2, 3, 30. 84.] *Id. Cluent.* 3. Si quis mihi Deus vestram ad me audiendum benevolentiam conciliarit. *Id. Arch.* 8. Conciliare sibi amorem ab omnibus. [*Tac. *A.* 1, 41. Ad concilianda vulgi studia. *Id. ib.* 11, 3. Quaeque alia conciliandae misericordiae videbantur. *Suet. Cal.* 3. Conciliandae hominum gratiae studium.] P Pro parere, afferre. *Id. Mur.* 20. Gloriam conciliat magnitudo negotii, gratiam aequitatis largitio. *Liv.* 29, 22. Ipsa deformitas Pleminii favorem ad vulgum conciliabat. *Plin.* 14, 18, 22. Duo genera vini: unum quo somnus concilietur, alterum, quo fugetur. *Id.* 33, 1, 4. Conciliare auctoritatem alicui. *Cic. Part.* 15. fidem. *Auct. Dial. de Or.* 9. Carmina et versus dignitatem nullam auctoribus suis conciliant. *Nep. Tim.* 3. Tantum otium toti insulae conciliavit, ut etc. *Stat. Theb.* 9, 449. Conciliare vires alicui, *h. e.* augere, addere. *Quint.* 6, 3. risum. P In malam partem. *Lucr.* 3, 877. Conciliare alicui incommoda. *Plin.* 28, 8, 29. inimicis odium omnium hominum. P Interdum significat aggregare, adsciscere. *Tac. A.* 15, 51. Spem dedit posse impelli, et plures conciliare. [*Id. *ib.* 16, 14. Pammenem similitudine fortunae sibi conciliat, i. e. amicum sibi et socium parat. *Virg. A.* 10, 151. Mezentius arma Quae sibi conciliet, edocet, i. e. in auxilium sibi adjungat.] P Ponitur non raro pro emere, item pro medium se praebere in contractibus emptionis, et venditionis. [*Den Mäkler machen.] *Pl. Poen.* 3, 5, 24. Qui illum dudum conciliaverunt mihi peregrinum Spartanum. *Id. Ep.* 3, 4, 35. *Mi.* Estne empta mihi haec? *Pe.* Istis legibus habeas, licet. *Mi.* Conciliavisti pulcre, *h. e.*

vili emisti. Sic *Pers.* 4, 3, 69. Recte conciliare. Contrarium est *male conciliare.* V. CONCILIATUS. ℙ Conciliare captivum in aliquem locum, *Id. Capt.* 1, 2, 28. dixit, *h. e.* redimendo adducere. ℙ Ap. *eund. Trin.* 4, 2, 14. *conciliare nugas* est comparare, conficere, perficere. ℙ Ap. *Tac. A.* 16, 23. *conciliare provinciam ad spes novas* est sibi adjungere, secum trahere ad spes novas. ℙ Denique pro miscere, commiscere usurpavit *Seren. Sammon.* 40, 754. Gramen hyoscyami cerae, sevoque vetusto Concilia, mixtisque locos perduce dolentes. ℙ [Part. *Conciliandus* ap. *Ov. Her.* 6, 94. Moribus et forma conciliandus amor. *F.*]

CONCĬLĬUM, ii, n. primo creditur esse vox artis fullonicae, qua significetur coactio, coagmentatio. V. v. praec. ℙ Deinde ponitur pro quavis conjunctione, seu coagmentatione. *Lucr.* 1, 483. Corpora sunt porro partim primordia rerum, Partim concilio quae constant principiorum. Adde *ib.* 183. et *ib.* 2, 109. et 119. ℙ Translate (quamquam *Fest.* putat dictum esse quasi *concalium*, a *con*, et *calando*, h. e. convocando) est conventus hominum in unum locum deliberandi causa convocatorum, *συνέδριον.* Quidam *Laelius* vetus scriptor apud *Gell.* 15, 27. docuit, *concilium* et *comitia* in hoc differre, quod in his universus populus, in illo pars aliqua tantummodo convocetur. *Cic. Dom.* 28. Plebi quoque urbanae majores nostri conventicula, et quasi concilia quaedam esse voluerunt. Al. leg. *consilia. Id. Fin.* 2, 24. Opiniones, quae in senatu, quae apud populum, quae in omni coetu concilioque proferendae. *Id. N. D.* 8. Tanquam modo ex Deorum concilio, et ex Epicuri intermundiis descendisset. *Id. Div.* 1, 24. Vocari in concilium. *Caes. B. G.* 1, 40. Convocare: et *Virg. A.* 10, 2. Vocare concilium. Al. leg. *consilium.* [*Gr. *ἀγορὴν καλέσαι.* Caeterum concilium vocare solemnis est formula. Adde *Virg. A.* 11, 304. Cogere concilium. *Caes. B. G.* 6, 3. Concilium transferre in alium locum. *Curt.* 6, 11, 9. Concilium in posterum diem distulit.] *Liv.* 1, 50. Indicere concilium. *Cic. Leg.* 2, 12. Concilia vel instituta dimittere, vel habita rescindere. *Id. Inv.* 2, 12. Habere concilium populi. *Id. Fin.* 2, 4. Tanquam meretricem in matronarum coetum, sic voluptatem in virtutum concilium adducere. *Liv.* 1, 54. Adhibere aliquem in concilium: et *Caes. B. G.* 1, 40. ad concilium, *consilium* alii utroque loco leg., quod saepissime in libb. accidit, ut duo haec nomina confundantur. [*Neque facile multis in locis discernere licet, utrum *consilium an concilium* legendum sit: nam hoc dicitur de consessu audientium, illud deliberantium. Ita explicat *Ernest.* in *cl. Cic.* s. v. *consilium.*] ℙ Hac significatione adjunctum etiam habet patrium casum *conventus. Tabula aenea Romae reperta in Aventino ann.* 1776., ap. *Morcell. de stil. Inscr. Lat. T.* 1. p. 290. *edit. Patav.* Concilium conventus Cluniensis. ℙ Sumitur et pro comitiis populi R. *Liv.* 3, 71. Concilio populi a magistratibus dato. V. ibi reliqua, et adde 7, 5. ℙ Item pro concione. *Liv.* 24, 37. *extr.* Sibi darent populi concilium, ut sciretur, utrum etc. *Nep. Timol.* 4. Habere concilium populi. ℙ Item pro paucorum conventu. *Id. Epam.* 5. Habere concilium amicorum. Al. leg. *consilium.* ℙ [*Dicitur etiam de animalibus. *Ov. Met.* 10, 141. Inque ferarum Concilio medius, turba volucrumque sedebat.] ℙ Item pro quacumque copulatione et conjunctione. *Ov. Met.* 1, 710. Hoc mihi concilium tecum manebit, *h. e.* hoc pacto tibi ero conjunctus. Al. leg. *consilium. Lucr.* 2, 108. Multaque praeterea magnum per inane vagantur, Conciliis rerum, quae sunt rejecta, *h. e.* quae cum aliis ab aliarum rerum coagmentatione et compositione semota sunt. Et *ib.* 119. Conciliis et discidiis exercita crebris, *h. e.* crebro simul haerentia et invicem discreta. *Arnob.* 2, 54. Corporalibus conciliis fetus ferae procreant, *h. e.* concubitu maris et feminae. ℙ *Concilium nominis* ap. *Tertull. Pall.* 4. est compositio nominis ex duabus vocibus conflati, ut *Salm.* adnotavit. Al. tamen leg. *consilium.* ℙ Denique *concilium* est flos iasiones herbae, quae uno folio constat, sed ita implicato, ut plura videantur; unde fortasse nomen, nempe a folio conciliato et coagmentato: vel potius ita appellatur, quia amores conciliat; nam *Plin.* cum illius meminisset 21, 17, 65., iterum mentionem facit his verbis 22, 23, 39. Concilium vocant: et hujus eadem commendatio ad stimulandos coitus. V. *Arnobii loc.* supra.

CONCĬNENS, entis, part. a *concino*, una canens, et metaphorice concors, consentaneus, cohaerens. *Arnob.* 3, 123. Ut videtis, hic quoque nihil concinens dicitur, nihil una pronunciatione finitur.

CONCĬNENTĬA, ae, f. idem quod concentus: a *concino*, *is. Macr. Somn. Scip.* 2, 2. *extr.* Musicae concinentiae necessitas. Et *ib.* 3. *in.* Octo musicos cantus, et unam maxime concinentiam, quae confit ex omnibus. ℙ Translate est recta proportio partium. *Sidon. ep.* 8, 4. Parietes ad concinentiam architectonicam fabre locati. *Concinnantiam* hic quidam reponunt a *concinnus:* sed hoc a Latina consuetudine longius abest.

CONCĬNĔRĀTUS, a, um, adj. cinere conspersus. *Tertull. Pudic.* 13.

CONCINNANTĬA. V. CONCINENTIA.

CONCINNĀTĬCĬUS et Concinnatitius, a, um, adj. *Appul. Met.* 2. Nam Milonis boni concinnaticiam mensulam rogatus accubueram, *h. e.* concinne instructam.

CONCINNĀTĬO, onis, f. *συσκευή*, actus concinnandi. Legitur apud *Caton. R. R.* 106. *in lemmate*, ubi agitur de ratione aquae marinae concinnandae, *h. e.* condiendae. ℙ Apud *Auson. ep.* 17. *concinnatio epistolae* est ipsa epistolae compositio, seu ipsa ratio epistolae conscribendae. Adde *ep.* 7. et 15. *Marius Victorin.* p. 2547. Quae ex iisdem veluti fontibus derivata innumerabiles metrorum species, nunc per adjectionem, nunc detractionem, aut transmutationem, vel concinnationem processisse videantur.

CONCINNĀTOR, oris, m. qui concinnat. *Colum.* 1. *praef.* Capitum et capillorum concinnatores. ℙ Item qui comminiscitur, et arte, dolo, fallaciis conficit aliquid. *Arnob.* 4, 149. Concedamus, deformitatum tantarum concinnatores esse atque inventores poetas. *Sidon. ep.* 3, 13. Sutores fabularum, concinnatores criminum. *Ulp. Dig.* 1, 16, 9. Circa advocatos patientem esse proconsulem oportet: nec ideo dissimulare, si quos causarum concinnatores vel redemptores deprehendat.

CONCINNĀTORĬUS, a, um, adj. *Paul. Dig.* 33, 9, 6. Instrumentum pistrini, item universa vasa concinnatoria in penu non continentur, *h. e.* vasa condiendis cibis apta: nam *concinnare* etiam condire significat. Sed rectius leges *concinatoria* vel *coquinatoria.* V. COQUINATORIUS.

*CONCINNĀTŪRA, ae, f. concinnantia. *Κόλλησις Vet. Gloss. Cyrill. B. A.*

CONCINNĀTUS, a, um, part. a *concinno*, adornatus, instauratus, refectus. *Pl. Men.* 3, 2, 1. Ego tibi hanc *(pallam)* hodie probe Lepideque concinnatam referam temperi. ℙ Item compositus. *Appul. Met.* 7. Cadaver, disjectis partibus tandem totum repertum, aegreque concinnatum, terrae dedere.

CONCINNĔ, adv. *κομψῶς*, composite, apte, convenienter, eleganter. *Pl. Epid.* 2, 2, 38. Vestita, aurata, ornata ut lepide! ut concinne! ut nove! ℙ Translate. *Cic. Or.* 2, 19. Haec sunt concinne distributa, sed non perite. *Id. Rosc. Com.* 16. *ad f.* Rogare aliquem blande et concinne. *Auson. Grat. act. ad Gratian.* 8. Concinnius eloqui. *Front. de or.* 1. (ed. iterum Romae *A. Maio* p. 242.) Aquae de sipunculis *(pro* siphunculis) concinnius saliunt, quam de imbribus. ℙ Significat etiam facete. *Cic. N. D.* 2, 27. Concinne, ut multa, Timaeus, qui cum dixisset etc.

CONCINNIS, e, adj. idem quod concinnus, aptus. *Appul. Met.* 5. Lucernam concinnem, completam oleo subde aliquo tegmine. Alii rectius leg. *Lucernam concinne completam oleo.*

CONCINNĪTAS, atis, f. *ἁρμονία*, aptitudo, convenientia, elegantia plurium rerum inter se apte compositarum: et aliquando in malam partem sumitur pro ornatu nimis exquisito. *Senec. ep.* 115. Non est ornamentum virile, concinnitas. *Gell.* 2, 26. Concinnitates colorum. *Cic. Brut.* 95. Ornata concinnitas sententiarum. ℙ Specialiter in oratione est quaedam aptitudo et suavitas dictionis, quae non ex coagmentatione verborum, neque ex quaesito numero nascitur, sed ex usurpatione quarundam figurarum, quae sunt compar, contrapositum, similiter cadens et similiter desinens. His enim quatuor fit oratio per se numerosa et concinna: periodus apte concluditur, auresque auditorum mira suavitate delectat. Exemplum esto in illo *Cic. Mil.* 4. Est igitur haec, judices, non scripta, sed nata lex etc., quod ipse *Cic.* affert *Or.* 49., item in illo *Verr.* 2, 4, 52. Conferte hanc pacem cum illo bello etc., quod item ipse affert *Or.* 50., qui *ib.* 44. de hac ipsa concinnitate sic habet: Collocabuntur igitur verba, aut ut inter se quam aptissime cohaereant extrema cum primis: aut ut forma ipsa, concinnitasque verborum conficiat orbem suum: aut ut comprehensio numerose et apte cadat. V. si lubet *Jac. Ludoic. Strebaeum de elect. et colloc. verb. lib.* 2. *c.* 2. [*Adde *Ernest. lex. techn. lat.* p. 77.]

CONCINNĬTER, adv. concinne. *Gell.* 18, 2. Versus uno multifariam verbo concinniter implicati.

CONCINNĪTŪDO, dinis, f. concinnitas. *Cic. Inv.* 1, 18. Exordium splendoris, et festivitatis, et concinnitudinis minimum debet habere, propterea quod ex his suspicio quaedam apparationis, atque artificiosae diligentiae nascitur.

CONCINNO, as, avi, atum, a. 1. *ἐνθετέω, συσκευάζω. Festus* interpretatur *apte componere:* et a *concinere* deducit, quod significat *convenire. Non.* 1, 207. exponit *facere:* ac derivat a *cinnus*, quod est potionis genus e multis liquoribus confectum: quod etymon *Vossio* in *Etym.* magis placet. Primo valet apte et convenienter res multas inter se componere, adornare, polire, ut *concinnare capillum.* V. CONCINNATOR. *Concinnare vultum* ap. *Petr. Sat.* 113. ornare, comere. Et translate *concinnare ingenium* ap. *Senec. ep.* 7. est ornare, bonis artibus instruere. *Concinnare aream* apud *Pl. Asin.* 1, 3, 64. est purgare, ut offundendo cibo alliciantur aves, et capiantur. *Concinnare struices patinarias* apud *eund. Men.* 1, 1, 26. est adornare varios cibos ad convivium. *Concinnare vinum* ap. *Cat. R. R.* 114, 115. et 122. est variarum rerum compositione admixtum condire ad varios usus medicinae. Ubi est animadvertendum, mirari quodammodo *Plinium*, quod in hoc sensu *Cato* hoc verbum adhibuerit. Ait enim 14, 20, 25. Cato jubet vina concinnari (hoc enim utitur verbo) cineris lixivii cum defruto etc. *Concinnare cadaver* ap. *Appul.* est cadaver membratim discerptum componere sepeliendi causa. V. CONCINNATUS. ℙ Hinc et pro colligere, positum vult *Non.* 2, 170. in illo *Naevii:* Transit Melitam Romanus exercitus, insulam urit, populatur, vastat, rem hostium concinnat. Fortasse *τερατικῶς* locutus est *Naevius*, atque illud voluit dicere, quod Itali, *gli concia pel di delle feste.* ℙ Sumitur etiam simpliciter pro facere, conficere. *Trebon.* ad *Cic. Fam.* 12, 16. Nactus in navigatione nostra pusillum laxamenti, concinnavi tibi munusculum ex instituto meo, *h. e.* versiculos conscripsi. *Pl. Capt.* 3, 4, 69. Me insanum concinnat verbis suis. *Id. Amph.* 1, 3, 32. Concinnare uxorem lacrimantem. *Id. fragm.* apud *Varr. L. L.* 6, 3. Concinnare annonam caram. *Id. Capt.* 4, 2, 38. Lanii concinnant liberis orbas oves, *h. e.* orbas faciunt agnos occidendo. *Senec. ep.* 117. Concinnare alicui multum negotii, *h. e.* facessere, molestiam creare. *Phaedr.* 2, 4. malum, *h. e.* struere, moliri, facere. ℙ Item parare. *Pl. Rud.* 1, 2, 8. Concinnare lutum. *Id. Stich.* 2, 1, 13. Concinnare viam tranquillam, i. e. munire viam. *Id. Truc.* 4, 3, 19. Livorem tu te scapulis concinnas tuis. ℙ Item reficere. *Colum.* 12, 3. *ad f.* Cetera si refectionem desiderant, fabris concinnanda tradantur. *Pl. Men.* 5, 1, 33. Concinnare pallam. ℙ *Concinnare se levem suis* ap. *eund. Trin.* 3, 2, 58. est praebere se facilem suis. ℙ Si *Nonio* credimus *l. c.* significat etiam consentire. Sed profecto *concinnare* confundit cum *concinere:* et loca *Cic.*, quae affert ex *Fin.* 4, 22. et ex *fragm. Acad.* 2., in correctioribus libb. *concinere* habent: idem dicito de alio loco *Fin.* 5, 28. qui affertur ab nonnullis lexicogr. ad confirmandam *Nonii* sententiam. ℙ [Part. *Concinnans* ap. *Hieron. praef.* in *l.* 4. *Jerem.* Calumnias concinnantes. *F.*]

CONCINNUS, a, um, adj. *εὐσύνθετος*, apte compositus, conveniens, elegans. Etymologiam V. in v. praec. *Cic. Q. Fr.* 3, 1, 1. Totum in eo est, tectorium ut concinnum sit. *Pl. Pers.* 4, 3, 77. Virgo concinna facie. *Hor. ep.* 1, 11, 2. Concinna Samos. *Plin.* 16, 34, 62. Helicis folia angulosa et concinniora, *εὐρυθμότερα* habet *Theophr. H. P.* 3, 18. de eadem re verba faciens. *Plin.* 35, 10, 36. *n.* 23. Pictor elegans et concinnus. ℙ Saepe transfertur ad orationis elegantiam, ornatum, numerum significandum. *Cic. Brut.* 95. Sententiae non tam graves et severae, quam venustae et concinnae. *Id. Or.* 3, 27. Oratio concinna, distincta, ornata, festiva. *Id. ib.* 53. Reditus ad rem aptus et concinnus. *Id. Fin.* 5, 5. Aristo concinnus et elegans. *Id. Pis.* 25. Ut es homo facetus, ad persuadendum concinnus, perfectus, politus e schola. *Id. Or.* 6. Alii in eadem jejunitate *(dicendi)* concinniores, idest faceti, florentes etiam, et leviter ornati. [**Id. ib.* 19. Sententias concinnas magis exquirunt, quam probabiles philosophi, *h. e.* quae magis propter acumen placeant, quam veritatem. *Ernest. cl.* s. h. v.] *Hor. Ep.* 2, 1, 74. Versus paulo concinnior. *Nep. Epam.* 15. Concinnus in brevitate respondendi, *h. e.* apposite, et paucis respondens. ℙ *Concinnus helluo* festive dicitur a *Cic.*, qui quandam in ipsa helluatione elegantiam, munditiam, et artificium sectatur: *Pis.* 10. Cum ipse nudus in convivio saltaret: hic autem non tam concinnus helluo, nec tam musicus, jacebat in suo Graecorum foetore atque vino. ℙ *Concinnum est*, commodum est, conveniens, utile est. *Pl. Mil.* 4, 2, 33. Age, age, ut tibi concinnum est. ℙ *Concinnus amicis* est, cui cum amicis bene convenit. *Hor. Sat.* 1, 3, 50. ineptus, Et jactantior hic paulo est: concinnus amicis Postulat, ut videatur.

CONCĬNO, is, inui, entum, a. 3. *συνάδω, συμφωνέω*, idem quod cano, vel simul cano: a *con* et *cano. Cic. Tusc.* 1, 44. Haec cum pressis et flebilibus modis concinuntur, difficile est etc. *Suet. Cal.* 54. Concinere tragoedo pronuncianti. *Tibull.* 2, 5, 88. *de Phoebo.* Qualem te memorant Saturno rege fugato, Victori laudes concinuisse Jovi. *Ov. Amor.* 3, 9, 23. *de eod.* Aelinon in silvis idem pater, Aelinon, altis Dicitur invita concinuisse lyra. Et *ib.* 12, 1. tristia semper amanti Omina non albae concinuîstis aves. *Liv.* 9, 32. Concinunt tubae, et signa inferuntur. *Hor. Od.* 4, 2, 33. Concines majore poeta plectro Caesarem. Et

ib. 41. Concines laetosque dies etc. *Liv.* 6, 35. *ad f.* Faxo, ne juvet vox ista, Veto, qua nunc concinentes collegas nostros tam laeti auditis. [**Suet. Cal.* 6. Expergefactus e somno Tiberius est, gratulantium vocibus, atque undique concinentium.] ℙ Translate est convenire, concordare. *Cic. N. D.* 2, 7. Mundi partes inter se concinentes. Et *ib.* 1, 7. Re concinere cum aliquo, verbis discrepare. [*Gr. συνάδειν.] *Plin.* 3, 1, 3. Ita fit, ut nulli duo concinant. V. CONCINNO.

CONCĬO, is. V. CONCIEO.

CONCĬO, onis, f. *ἐκκλησία*, conventus et coetus populi ad oratorem audiendum: non tamen quilibet, inquit *Festus*, sed is, qui a magistratu, vel a sacerdote publico per praeconem convocatur: quamquam de subitaria etiam coitione dici potest: a *con*, et *cieo*, vel *cio* convoco: neque enim placet, a coactione derivari, ut *Varr. L. L.* 5, 6. velle videtur. *Cic. Amic.* 25. Concio, quae ex imperitissimis constat, tamen etc. *Id. Or.* 2, 59. Quid aliud fuit, in quo concio rideret, nisi etc. *Id. Verr.* 2, 2, 50. Concio conventusque civium. *Id. Sext.* 12. Advocare concionem. *Id. Acad.* 4, 47. vocare. Et *Agr.* 3, 4. *extr.* Convocare aliquem in concionem. *Id. in Senat.* 6. producere. *Id. Agr.* 3, 1. prodire, et *Curt.* 6, 9. procedere. ℙ [**Concionem alicui dare*, apud *Cic. Att.* 4, 2. dicuntur magistratus, cum privatum hominem, cui ex rostris cum populo agendi potestas non est, in concionem producunt, eique dicendi potestatem faciunt. *Ernest.* in *cl.*] *Sall. Jug.* 8. Laudare aliquem pro concione. Sic *Curt.* 10, 16. Recitare litteras pro concione. *Id.* 7, 2. Dimittere concionem. [**Tac. A.* 11, 35. Parata concione militum. *Id. ib.* 1, 44. Stabant pro concione legiones, destrictis gladiis.] ℙ Dividitur *concio* contra senatum. *Tac. A.* 4, 40. Dato tempore, vel in senatu, vel in concione non reticebo. ℙ Pro loco, ubi concio convocata est. *Cic. in Senat.* 5. et *Fin.* 2, 22. Ascendere in concionem, *h. e.* in suggestum, vel in rostra, unde ad concionem verba fiunt. Adde *Verr. Fl.* ap. *Gell.* 18, 7. ℙ Item pro ipsa oratione, quae ad concionem habetur, *δημηγορία. Cic. Agr.* 2, 1. Habent concionem, in qua gratiam beneficii vestri cum suorum laude conjungunt. *Id. Fam.* 9, 14. Legi concionem tuam: nihil illa sapientius. *Id. Att.* 4, 3. Conciones turbulentae Metelli, temerariae Appii, furiosissimae Publii. *Caes. B. C.* 3, 73. Habere concionem apud milites. *Id. ib.* 2, 18. Habere conciones graves in aliquem. [*Ita saepius *conciones* absolute dicuntur orationes sive scriptae sive coram populo habitae, castigandi, constringendi, movendae seditionis causa, cet. *Tac. A.* 4, 34. Antonii epistolae, Bruti conciones, falsa quidem in Augustum probra, sed multa cum acerbitate habent. *Id. ib.* 5, 4. Audiri jam et legi novas conciones, nova patrum consulta. *Suet. Tit.* 6. Cum etiam chirographum ejus praeparatae apud milites concionis deprehendisset. Ita *Ernest.* cum *Oudend.* pro *conjurationis.*] *Liv.* 21, 45. et *Curt.* 6, 2. Vocare exercitum ad concionem. Adde *Gell. l. c.* [**Cic. Or.* 2, 198. Funebris concio, sc. in qua laudatio habetur.] ℙ Pro oratiunculis, quas historici inserunt historiae suae, ut *Liv.*, *Curt.*, *Sall.* etc., habes exemplum *Plin. ep.* 1, 16. [*Conf. *Ernest. lex. techn. lat.* p. 78.] ℙ *In concione* adv. quodammodo est, et significat palam, coram populo. *Cic. Att.* 15, 15. Quae quidem erunt *φιλόλογα*, et dignitatis meae: ut vel in concione dicere auderem. *Id. Fam.* 8, 7. *extr.* Epistolam tuam conscidi innocentem: nihil enim habebat, quod non vel in concione recte legi posset. ℙ *Conciones* pro iis, qui concionem faciunt. *Petr. Sat.* 14. Conciones, quae ad clamorem confluxerant. Et *ib.* 15. Nescio quis ex concionibus, calvus etc., et *ib. paulo post.* Ridere acumen non minus concionum, quam etc. *Salm.* in his *Petronii* locis reponi vult *cociones:* quam recte, viderint alii. [**Suet. Caes.* 33. Extrema concio, cui facilius erat, videre concionantem, quam audire, pro dicto accepit, quod visu suspicabatur.] ℙ *Festus* docet, antiquos masculino genere posuisse. ℙ In *Inscr.* ap. *Grut.* 506. et 507. scriptum est *contio:* sed non sunt ejusmodi, ut movere quemquam debeant. [*Idem tamen reperiit *A. Maius* in Cod. palimps. *Cic. De rep.* 1, 4. et *Symmach. or.* 1, 12. *B. A. Varro* quoque *contio*, non *concio*, scribendum significat. Probat et *vett. libb.* scriptura Varronis sententiam. *Mediceus* etiam semper contio. *Manut.* ad *Cic. Fam.* 2, 12.]

*CONCIONABULUM, i, n. locus conventuum. *Innocent.* in *Decretis. B. A.*

CONCIONĀBUNDUS, a, um, adj. concionem habens: et aliquando in malam partem adhibetur de iis, qui sine legitima auctoritate publice in foro, vel per vicos seditiosum aliquid vociferantur. *Liv.* 3, 47. Haec prope concionabundus circumibat homines. *Id.* 5, 30. Haec propalam concionabundus, in dies magis augebat iras hominum. *Tac. A.* 1, 16. *extr.* Promptis jam et aliis seditionis ministris, velut concionabundus interrogabat etc. ℙ In bonam partem *Liv.* 40, 27. Omnes portas concionabundus ipse imperator circumiit etc. Adde 21, 53.

CONCIONĀLIS, e, adj. ad concionem pertinens. *Cic. Q. Fr.* 2, 5. Vehementer actum est, clamore senatus prope concionali. *Id. Att.* 1, 16. *post med.* Concionalis hirudo aerarii, misera ac jejuna plebecula. *Quint.* 9, 4. Genus dicendi concionale, *h. e.* deliberativum. *Liv.* 3, 72. Concionalis senex, *h. e.* assuetus concionibus: peritus concionum.

CONCIONĀRIUS, a, um, adj. qui solet congregari ad concionem. *Cic. Q. Fr.* 2, 3. Concionario illo populo a se prope alienato. Al. leg. *concionatorio*, al. *concionali. Ammian.* 27, 6. Oratio concionaria.

CONCIONĀTOR, oris, m. *ἐκκλησιαστής*, qui concionem habet. *Cic. Cat.* 4, 5. Quid intersit inter levitatem concionatorum, et animum vere popularem. Ubi videtur *Cic.* intelligere eos, qui multitudinem concitant, et seditionem movent.

CONCIONĀTORĬUS, a, um, adj. *δημηγορικός*, ad concionem pertinens. *Gell.* 1, 11. Tibia quoque illa concionatoria in mentem venit, quam C. Graccho cum populo agenti praeisse ac praemonstrasse modulos ferunt. V. *Cic. Or.* 3, 60.

CONCIONOR, aris, atus sum, dep. I. *δημηγορέω*, concionem habeo; ad populum verba facio. *Cic. Tusc.* 1, 49. Ita, velut e superiore loco concionandum est, ut, etc. *Id. Har. resp.* 5. De religionibus sacris concionatus est Clodius. *Id. Q. Fr.* 2, 6. *ad f.* C. Cato concionatus est, comitia haberi non siturum. *Id. Tusc.* 5, 20. Concionari ex turri alta. *Caes. B. C.* 1, 7. apud milites. *Id. B. G.* 7, 47. Legio decima, quacum erat concionatus. Al. aliter leg. [*Jam dudum explosa est lectio, quae neque cum loci sententia neque cum lat. linguae legibus recte convenit. Gryphianam editionem secuti VV. DD. receperunt, *qua tum erat comitatus. Tac. A.* 1, 61. Quo tribunali concionatus Arminius.] *Suet. Aug.* 84. Concionari ad populum. ℙ Absolute. *Plin.* 37, 9, 37. Iaspidem concionantibus utilem esse prodiderunt. *Suet. Rhet.* 6. More concionantis. [**Quint. Inst.* 7, 6. p. 639. Ex meretrice natus ne concionetur.] ℙ Pro publice dicere, prodere, *Lactant.* 4. 18. *post med.* Idem hoc futurum, etiam Sibylla concionata est. ℙ [*Dicitur etiam de histrionibus. *Cic. Sext.* 55. Caterva tota clarissima concentione concionata est. — Item de advocatis. *Tac. A.* 11, 7. Prompta sibi exempla, quantis mercedibus P. Clodius, aut C. Curio, concionari soliti sint.]

CONCĬPĬLO, as, a. 1. videtur factum a *compilo*, epenthesi *νοῦ ci*, (V. INCITEGA) ejusdem enim est significationis. Nam quemadmodum *Non.* 1, 42. *suppilare* interpretatur *involare*, vel *rapere*, ita *Festus:* Concipilavisti, inquit, dictum a Naevio pro corripuisti, et involasti. *Pl. Truc.* 2, 7, 61. Etiam scelus viri, minitare? quem ego offatim jam jam jam concipilabo, *h. e.* corripiam, lacerabo, discerpam. Superius *v.* 52. et infra *v.* 65. offatim te, *inquit*, machaera conficiam.

CONCĬPĬO, is, cepi, ceptum, a. 3. *συλλαμβάνω*, idem quod capio, vel simul, aut intus capio, comprehendo, contraho, recipio. *Lucr.* 6, 502. Nubes concipiunt marinum humorem. [**Ov. Met.* 1, 271. Concipit Iris aquas, i. e. colligit.] *Varr. L. L.* 4, 25. Trulleum latius concipit aquam. *Caes. B. C.* 2, 14. Ut uno tempore turris tormentaque flammam conciperent. *Plin.* 24, 17, 101. Concipere ignem e longinquo. [**Ov. Met.* 15, 347. Et habentem semina flammae Materiam jactant, ea concipit ictibus ignem.] *Cic. N. D.* 1, 55. Pars animae redditur respirando, pars concipitur cordis parte quadam, quam, etc. *Colum.* 7, 5. *post med.* Concipere morbum. *Plin.* 21, 13, 44. Flores noxium virus concipiunt, aquoso vere marcescentes. *Ulp. Dig.* 47, 7, 3. Arbor, quae radicem non conceperit. *Plin.* 16, 31, 57. Platani plurimum ventorum concipiunt propter densitatem ramorum. [**Curt.* 4, 3, 2. Et cum magnam vim venti vela quoque concepissent. *Ov. Met.* 12, 569. Non concipientibus auras Infirmis pennis. *Quint. Inst.* 11, 3. *extr.* Ventum concipere veste. *Ov. Met.* 1, 337. Buccina concepit aëra. *Curt.* 3, 6. Medicamentum concipitur venis.] ℙ *Concipere aquam* est e flumine, aut lacu in aquaeductum derivare, quo in urbem perducatur. *Front. Aquaed.* 11. Concipitur Augusta ex lacu Alsietino, via Claudia, milliario decimoquarto. ℙ *Concipere nuces sesquimodio*, ap. *Varr. R. R.* 1, 7. Verba sunt: Nuces integras, quas uno modio comprehendere possis, si fregeris, vix sesquimodio concipere possis. ℙ Saepe dicitur de feminis, quae semen ad fetum comprehendunt. *Cic. Cluent.* 12. Ut id quod conceperat, servaret, ut salvum parere posset. *Varr. R. R.* 2, 1. Quaedam e vento concipiunt certo tempore equae. *Plin.* 9, 51, 75. Pisces ova concipiunt. ℙ Item de inanimis, quae aliquid producunt. *Cic. N. D.* 2, 10. Semina, quae terra concipit. *Plin.* 16, 25, 39. *concipere arbores* dicit, cum primum germinant. [**Virg. G.* 1, 87. Concipiunt terrae pabula.] *Plin.* 18, 7, 10. *n.* 4. Frumenta quaedam in tertio genu spicam incipiunt concipere. [**Ov. Met.* 6, 397. Terra Concepit lacrymas, ac venis perbibet imis. *Id. ib.* 4, 611. Quem pluvio Danae conceperat auro.] ℙ Translate ponitur pro comprehendere, intelligere. *Plin.* 36, 15, 24. *n.* 11. Quae neque concipi animo, nisi ab iis, qui videre, neque humano sermone enarrari possunt. *Id.* 33, 4, 21. Fragor, qui concipi humana mente non potest. *Cic. Off.* 3, 29. Quod ita juratum est, ut mens conciperet fieri oportere, id servandum est. *Id. Leg.* 1, 22. Rerum omnium quasi adumbratas intelligentias animo et mente concipere. *Plin.* 3, 5, 9. Concipere aestimationem dignam alicujus rei. *Quint.* 9, 1. cogitationem. [**Plin. ep.* 3, 9. Concipere animo potes, quam simus fatigati, quibus toties agendum, toties altercandum. *Curt.* 5, 11, 7. Quantum ex vultu concipi poterat, i. e. conjici.] Et cod. sensu, 8, 3. et 12, 10. visionem. [**Plin. Pan.* 14, 5. Admirationem alicujus concipere.] ℙ Cum infinito. *Cels. praef.* 7. *sub f.* Ego eundem quidem hominem posse omnia ista praestare concipio, *h. e.* intelligo, video, admitto. (Adde 4, 1. *post med.*) *Vellej.* 2, 117. Concepit, esse homines, qui nihil, etc., *h. e.* putavit, in animum induxit. *Tac. A.* 2, 39. Agrippam ferre ad exercitus, non servili animo concepit. Adde *Cels.* 4, 1. *a med.* et *Ov. Pont.* 2, 2, 9. ℙ Item pro suscipere, admittere. *Cic. Off.* 1, 34. Concipere dedecus. *Id. Tusc.* 1, 30. fraudes. *Id. Verr.* 2, 1, 4. scelus in se. *Id. ib.* 2, 4, 45. *ad f.* cupiditatem. *Id. Leg.* 3, 14. vitia. *Ov. Met.* 10, 582. laudando concipit ignem, i. e. amorem. *Id. ib.* 1, 166. Concipere animo iras ingentes. Et *ib.* 2, 640. furores fatidicos mente. Et *ib.* 15, 336. vires. *Virg. A.* 11, 368. robur pectore. *Id. ib.* 519. curam ducis. *Petr. Sat.* 97. spem. *Curt.* 10, 2. spem ex aliquo. *Vellej.* 2, 106. spe aliquid. *Caes. B. C.* 3, 6. inimicitias. *Cic. ad Quirit.* 1. odium in aliquem. *Ov. Fast.* 1, 485. metum. ℙ Item cogitare, meditari. [**Hor. Od.* 2, 13, 9. Ille venena Colcha, Et quidquid usquam concipitur nefas, Tractavit.] *Ov. Met.* 2, 76. Forsitan et lucos illic, urbesque, domosque Concipias animo, delubraque ditia donis Esse. *Id. Pont.* 2, 7, 16. Pectore concipio nil nisi triste meo. *Id. Met.* 7, 22. Concipere thalamos. *Stat. Silv.* 5, 1, 3. Concipere solatia alicui, *h. e.* solatia in aliquem meditari. *Quint. prooem.* 6. Concipere summa de aliquo. *Martial.* 8, 56. de Virgilio: Protinus Italiam concepit, et Arma virumque, qui modo vix Culicem fleverat ore rudi. ℙ Item exprimere, pronunciare, proferre: et dicitur de iis, quae certa verborum ratione, et formula comprehensa dicuntur. *Liv.* 3, 5. Difficile est, quot ceciderint, exacto affirmare numero: audet tamen Antias Valerius concipere summas. *Ov. Met.* 7, 594. Concipere vota. *Senec. Herc. fur.* 926. preces. [*Adde *Ov. Fast.* 1, 182.] ℙ *Concipere verba* est verborum formulam exprimere, quam alius totidem verbis referat. Ex. gr. *concipere verba juramenti*, vel *juramentum*, praeire juraturo verba juramenti: *concipere vadimonium*, proferre formulam vadimonii, etc. *Liv.* 7, 5. Stans ferro intento, nisi in quae concepisset verba, juraret, se patris ejus accusandi causa concilium plebis nunquam habiturum, se eum exemplo transfixurum minatur. *Tac. H.* 4, 41. Senatus jusjurandum concepit, quo, etc. *Cic. Q. Fr.* 2, 15. Negat, in tanta multitudine quemquam fuisse, qui vadimonium concipere posset. ℙ Aliquando *concipere verba*, *preces* dicitur is, qui dictata ab aliis verba pronunciat. *Senec. Troad.* 1100. Dum verba fatidici, et preces Concipit Ulysses vatis. *Tac. H.* 4, 31. Cum cetera jurisjurandi verba conciperent, Vespasiani nomen haesitantes aut etiam silentio transmittebant. ℙ *Concipere aliquid verbis* est aliquid certa verborum formula exprimere. *Cic. Off.* 3, 29. *ad f.* Quod ex animi tui sententia juraris, sicut verbis concipitur jure nostro. ℙ *Concipere libellum*, *edictum*, etc. apud JCtos est certis verbis comprehendere, ac describere. *Ulp. Dig.* 13, 6, 1. Qui edictum concepit, commodati fecit mentionem. *Id. ib.* 48, 19, 9. Ne tabelliones instrumenta forment, neve libellos concipiant. Sic *Id. ib.* 41, 1, 38. *circa med.* Concipere stipulationem. *Jabolen. ib.* 5, 1, 35. obligationem in futurum. *Cajus ib.* 4, 5, 8. actiones in bonum, et aequum. ℙ *Concipere foedus* ap. *Virg. A.* 12, 13. est verborum foederis exprimere formulam, et foedus facere. ℙ *Concipere diem*, *ferias*, *sacra*, *bellum* est certis verbis dies, ferias, aut bellum indicere. *Varr. L. L.* 5, 3. Ubi viae competunt, tum in compitis sacrificatur: quotannis is dies concipitur. *Liv.* 5, 17. Magistratus vitio creatos, Latinas sacrumque in Albano monte non rite concepisse. *Varr. L. L.* 4, 15. Per feciales fiebat, ut justum conciperetur bellum. ℙ *Concipere bellum alicui* singulari constructione dixit *Silius* pro conceptis verbis jurare, se bellum alicui illaturum. Locus est *l.* 13., ubi Amilcar de Annibale loquens, ait *v.* 744. decimum modo coeperat annum Excessisse puer, nostro cum bella Latinis Concepit jussu. V. 1, 77. et seqq. et *Liv.* 21, 1. ℙ *Concipere furtum* V. in CONCEPTUS et in LANX. ℙ In re augurali *concipere templum* est locum in coelo conceptis certisque verbis definire, intra quem auguria capienda sint. *Varr. L. L.* 6, 2. ℙ Denique *Serv.* ad *supra cit. A.* 12. docet *concipere vesti-*

menta dici sarcinatores, cum e diverso conjungunt, et adsuunt. Quam recte et vere, ipse viderit. ℙ [Part. *Concepturus* ap. *Tertull. adv. Marc.* 3, 13. Conceptura et paritura juvencula. *F.*]

CONCĪSĒ, adv. *συντόμως*, stricte, concisa ratione. *Quint.* 12, 2. *ante med.* Quamquam ea (*dialectica*) non tam est minute atque concise in actionibus utendum, quam in disputationibus.

CONCĪSĬO, onis, f. actus concidendi, *ἐντομή, ἐπιζοπή. Cic. Part.* 6. Dilucidum fit usitatis verbis, propriis, dispositis aut circumscriptione conclusa, aut intermissione, aut concisione verborum, *h. e.* aut comprehensione continua, aut membratim intermissa, aut caesim abrupta. V. *Or.* 63. triplicis hujus modi exemplum.

CONCĪSOR, oris, m. qui concidit. *Coripp.* 4, 22. gemit undique fessus Concisor nemorum, crebrisque securibus ictus Congeminant.

CONCĪSORĬUS, a, um, adj. ad concidendum pertinens. *Veg. Veter.* 1, 56. Ferramento concisorio animalium soleas purgare.

CONCĪSŪRA, ae, f. *ἐντομή*, actus concidendi, concisio. *Plin.* 34, 8, 19. *n.* 6. Quam statuam inaurari jussit Nero; dein cum pretio periisset gratia artis, detractum est aurum: pretiosiorque talis existimatur, etiam cicatricibus operis atque concisuris, in quibus aurum haeserat, remanentibus. Al. leg. *conscissuris. Senec. ep.* 100. *ante med.* Desit sane varietas marmorum, et concisura aquarum cubiculis interfluentium, *h. e.* minuta divisio aquarum, quae tubulis concipiuntur, ut in varias aedium partes influant.

CONCĪSUS, a, um, *συγκεκομμένος*, caesus: a *concido. Ov. Fast.* 2, 647. Ligna senex minuit, concisaque construit alte. *Plin.* 26, 8, 37. Radix minute consisa. ℙ Item percussus. *Juven.* 3, 300. Pulsatus rogat, et pugnis concisus adorat. ℙ Item divisus, distinctus. *Juv.* 14, 291. Concisum argentum in titulos, faciesque minutas, *h. e.* in pecuniam redactum. *Plin.* 16, 38, 73. Materies concisa nodis, *h. e.* arboris truncus, vel trabs nodis distincta. *Id.* 10, 29, 43. de cantu lusciniae. Nunc continuo spiritu trahitur in longum, nunc variatur inflexo, nunc distinguitur conciso, *h. e.* respiratione distincta, atque, ut ita dicam, interrupta. ℙ De exercitu adverso proelio caeso. *Cic. Att.* 5, 16. *ad f.* Concisos exercitus nostros a Barbaris nunciabant. ℙ Est etiam intercisus, interruptus. *Caes. B. G.* 3, 9. Pedestria itinera concisa aestuariis. ℙ Translate. *Cic. Phil.* 12, 5. Nondum erat vestris tam gravissimis, tamque multis judiciis, ignominiisque concisus. ℙ Saepissime refertur ad genus dicendi, et ponitur pro adstricto, brevi: quod quae necessaria omnino non sunt, concidunt atque omittuntur. *Cic. Brut.* 17. Concisae sententiae. *Id. Or.* 3, 53. Distincte concisa brevitas. Et 2, 14. *ad f.* Augustae et concisae disputationes. *Quint.* 6, 4. Brevis et concisa actio. *Plin.* 2, 47, 46. Nimis subtilis, et concisa ratio. ℙ *Concisa oratio* dicitur, quae brevioribus incisis constans, non continua, sed veluti membratim concisa est. *Cic. Or.* 2, 80. Quamquam hoc ipsum *effertur*, *imus*, concisum est. *Id. Or.* 13. Thrasymachus concisus minutis numeris. *Quint.* 9, 4. Compositio multis clausulis concisa subsultat. *Id. Decl.* 17, 15. *extr.* Multum palloris attoniti, concisa verba, trepida suspiria. [*Cf. *Ernest. lex. techn. lat.* p. 78.]

CONCĪTĀMENTUM, i, n. incitamentum, *ὁρμητήριον. Senec. Ira* 3, 9. Quis ignorat, lituos et tubas concitamenta esse?

CONCĪTĀTĒ, adv. *παρορμητικῶς, ἀκρατῶς*, citatim. *Quint.* 11, 3. Concitate ire. *Colum.* 6, 6. *sub f.* Tum concitate agitur pecus eousque dum anhelet. *Lact.* 6, 1. *sub f.* Ad mortem concitatissime properant. ℙ Translate. *Quint.* 9, 2. *sub f.* Alia concitate, alia remisse dicenda sunt. *Id.* 12, 10. Concitatius movere affectus.

CONCĪTĀTĬO, onis, f. vehemens commotio, impetus, *παρόρμησις. Cic. Tusc.* 5, 16. *ad f.* Sapiens ab omni concitatione animi, quam perturbationem voco, semper vacat. [*Gr. *πάθος.*] *Id. Q. Fr.* 1, 1, 13. *ad f.* Nullae tuae vehementiores animi concitationes. *Id. Brut.* 14. Plebis contra patres concitatio et seditio. Sic *Caes. B. C.* 3, 106. Crebrae continuis diebus ex concursu multitudinis concitationes fiebant. *Cic. Div.* 1, 36. Atque etiam illa concitatio declarat, vim in animis esse divinam: *scilicet* cum vocum gravitate et cantibus pelluntur animi vehementius, ut statim supra dixerat. *Id. ib.* 2, 11. Concitatione mentis edi, et quasi fundi naturale genus divinandi. [**Quint. Inst.* 7, 4. p. 632. Reus debebit esse in defensione moderatus, quia fere ira, contentio, et concitatio furori sunt similia.]

CONCĪTĀTOR, oris, m. qui concitat, et tumultus ac turbae auctor est. *Cic. Dom.* 5. Seditionis instimulator et concitator tu fuisti. *et paulo post.* Sergius signifer seditionis, concitator tabernariorum. *Hirt. B. G.* 8, 38. Concitatorem belli ad supplicium deposcere. [**Senec. Ira* 3, 2. Tota multitudo paucissimis verbis concitata, ipsum concitatorem antecessit.]

CONCĪTĀTRIX, icis, f. quae concitat. *Plin.* 26, 10, 62. Concitatricem vim habet satyrion. *Id.* 19, 8, 44. Eruca concitatrix Veneris.

CONCĪTĀTUS, a, um, part. a *concito*, *παρορμηθείς*, citatus, incitatus, commotus. *Cic. Somn. Scip.* 5. Conversio coeli concitatior. *Quint.* 2, 11. Concitatissimus motus corporis. *Nep. Dat.* 4. Equo concitato ad hostem vehitur. *Liv.* 35, 5. Equos quam concitatissimos immittere. *Caes. B. C.* 1, 70. Magno cursu concitati. *Curt.* 4, 3. Mare vento concitatum. ℙ Translate. *Cic. Mur.* 31. Animi quodam impetu concitatus. *Id. Brut.* 89. Admirabili quodam ad philosophandum studio concitatus. *Quint.* 6, 3. Concitatus ira. *Nep. Arist.* 1. Concitata multitudo reprimi non potest. *Cic. fragm. pro Scauro*, ap. *Prisc.* 6, 689. Pellicatus dolore concitata. *Auct. B. Hisp.* 37. Seditio concitata. *Suet. Oth.* 10. Concitatus exemplo. *Quint.* 12, 9. Vibrantibus concitatisque sententiis velut missilibus uti. *Id.* 11, 3. Erecta et concitata vox.

[CONCĪTĀTUS, m. idem ac concitatio. *Sidon. carm.* 23, 365. Curae est id mediis, ut ille primus pressus dexteriore concitatu, Partem si patefecerit sinistram, Totas ad podium ferens habenas, Curru praetereatur intus acto. *F.*]

[CONCĪTĬM, adv. idem ac concitate. *Appul.* in *fragm. Met.* 10. ap. *Oudend.* p. 717. Et cum ad inguinis capulum formosa mulier concitim veniebat. Al. leg. *conatim* vel *connatim. F.*]

CONCĪTO, as, avi, atum, a. 1. [*Est frequentat. a *conciere* et signif. vel *simul et una plures* vel *etiam atque etiam excitare.* V. *Döderl.* 1, 159.] *παροξύνω*, cito, incito, celeriter moveo, commoveo, agito. *Cels.* 6, 6. *n.* 15. Medicamenta, quae pituitam concitant. *Id.* 2, 13. Bilis concitat morbos. *Liv.* 2, 6. Concitare equum calcaribus. *Id.* 35, 12. *extr.* Aetoli concitabant bellum Romanis, *h. e.* adversus Romanos. *Caes. B. G.* 7, 77. Omnem Galliam ad auxilium nostrum concitavimus. *Ov. Pont.* 4, 14, 41. Concitare iram populi alicui, *h. e.* contra aliquem. *Id. Her.* 7, 42. Eurus concitat aquas. [**Id. Met.* 14, 239. Fugientibus instat, et agmen concitat Antiphates. *Hor. Od.* 1, 35, 16. Ad arma Concitet, imperiumque frangat. V. *Bentl.* ad h. l. *Ov. Fast.* 1, 436. Fugiens concitat omne nemus, i. e. excitat omnes Deos nemus colentes.] *Val. Fl.* 3, 583. Concitare se fuga in locum aliquem. *Id.* 6, 264. Avis concitat alas et 340. Concitare missile. *Ov. Fast.* 2, 286. feras. [**Liv.* 22, 17. Majore metu concitant se in fugam, i. e. ad fugam compellunt. *Virg. A.* 7, 476. Concitat se alis in Teucros. *Sil.* 5, 234. Nisu se concitat acri, i. e. procurrit.] *Caes. B. G.* 7, 42. multitudinem ad arma. Et *B. C.* 3, 18. tumultum. *Plin.* 5, 30, 33. *sub f.* Concitat se Hellespontus. ℙ Absolute pro movere ad seditionem. *Ov. Fast.* 2, 849. Brutus clamore Quirites Concitat, et regis facta nefanda refert. *Pollio ad Cic. Fam.* 10, 33. Concitare non modo nationes, sed etiam servitia. *Cic. Acad.* 4, 47. Quo spectat illud, cum artificia tolli quereris a nobis, nisi ut opifices concitentur? ℙ Translate. *Cic. Or.* 1, 53. Concitare misericordiam populi. *Id. Verr.* 2, 5, 8. invidiam in quempiam ex aliqua re. *Id. Inv.* 1, 53. gravem offensionem in aliquem. Et *ib.* 54. odium in superbiam. *Id. Or.* 2, 58. risum. *Id. Cat.* 4, 3. Miscere et concitare nova mala. *Id. Mur.* 39. Concitare discordiam et seditionem. *Id. Verr.* 2, 3, 3. Concitari in aliquem, *h. e.* irasci. *Id. Fam.* 2, 1. Concitare magnam exspectationem sui. *Id. Or.* 2, 46. Concitari omni motu animi. *Id. Div.* 1, 31. Cum a corpore animus abstractus divino instinctu concitatur. *Quint.* 9, 4. Compositione, velut amentis quibusdam, nervisve, intendi et concitari sententiae videntur. *Id. ib. sub f.* Concitare judicem, *h. e.* ad iram, odiumve movere. *Id.* 6, 2. aliquem in iram. [**Prop.* 3, 15, 45. Fabula nulla tuas de nobis concitet aures.] *Phaedr.* 1, 29. sibi periculum, *h. e.* creare. *Plin.* 20, 17, 73. somnum. ℙ [Part. *Concitans* ap. *Liv.* 4, 14. Concitans multitudinem. *Concitaturus* ap. *eund.* 3, 15, Concitaturus Volscos, et Aequos. *Concitandus* ap. *eund.* 1, 59. Ad concitandum adversus regem exercitum. *F.*] [**Confund.* ap. *Liv.* saepissime *concitare* et *conciere.* V. *Interpr.* ad 23, 41.]

CONCĪTOR, oris, m. concitator. *Tac. A.* 4, 28. et *Hist.* 4, 56. Concitores belli. Adde *Liv.* 23, 41. et 29, 3. et 37, 45. et alibi, et *Just.* 2, 9. quibus locis al. leg. *concitator.* [*Voces *concitator* et *concitor* saepius promiscure reperiuntur in *Liv.* MSS. V. l. l. ad fin. v. *concitare.*]

CONCĪTUS, a, um, part. a *con*, et *cieo*, concitatus, commotus, velox. *Cic. Caec.* 5. Defensor nimium litigiosus, concitus ad rixam. *Curt.* 7, 4. *ad f.* Equus calcaribus concitus. *Plin.* 9, 8, 7. Concitus fame. *Id.* 25, 3, 7. Mors concita ob cruciatus, *h. e.* properata. *Ov. Met.* 3, 79. Concitus imbribus amnis. *Virg. A.* 12, 921. Saxa concita tormento murali. *Id. ib.* 694. Immani concitus ira. [**Tac. A.* 1, 10. Cupidine dominandi concitos per largitionem veteranos. *Id. ib.* 60. *Sil.* 2, 543. Dea concita, i. e. irata.] Et *ib.* 902. cursu. *Ov. Met.* 10, 690. a numine. *Id. A. Am.* 1, 312. Aonio concita Baccha Deo. *Id. Trist.* 2, 388. Dolor concitus a laeso amore. *Id. Fast.* 6, 521. Ad vocem concitus urget iter. [**Tac. H.* 1, 70. Qui concitis auxiliis, et interruptis fluminum pontibus fidus Othoni putabatur, i. e. convocatis auxiliis. *Id. ib.* 2, 12. Is concita gente arcere provinciae finibus Othonianos intendit. *Id. ib.* 2, 61.] ℙ Est etiam *concītus* a *cio is*, paenult. producta. *Val. Fl.* 2, 460. ruit e sparso concita mapali Agrestum manus, *h. e.* convocata. *Luc.* 5, 597. Inde ruunt toto concita pericula mundo, *h. e.* commota.

CONCĪTUS, us, m. concitatio, impetus. In sexto casu singulari *Claud. Mamert. Genethl. Maxim.* 8. Quis simili concitu eques, aut velivola navis?

CONCĪVIS, is, comm. gen. qui ejusdem civitatis jure gaudet. Latini veteres dixere *civis*, aut *municeps:* posteriorum quidam *concivis*, ut *Tertull. adv. Marc.* 5, 17. vertens *συμπολίτης*, ex *D. Pauli ep. ad Ephes.* 2, 19. *Scipio* tamen *Maffejus Veron. illustr. par.* 2, 1. p. 13. et in *Mus. Veron.* p. 87, 5. affert curtum lapidem sine capite et cauda, in quo legitur mutila haec *Inscr.*..... Dic. Q.... Rom. et Aug.... concivium Rom.... tannia ann. VII.... equit. Cyren. ann. VI. At lapis, quem ipsemet meis oculis attentius inspexi, inter voces *Con* et *Civium* punctum habet a manu antiquiore; ideoque patet, litteras *con.* non ad insequens verbum *civium* pertinere, sed fortasse reliquias esse vocis aliusvis, quae in mutilo marmore deest: flocci igitur facienda hujus inscriptionis auctoritas, quam convellere tentavit etiam *Rezzonico Dalla Torre Disquis. Plin. T.* 1. p. 208. Est etiam locus in *fragm. Agrar. de Limit.* p. 216. *Goes.* Exactum concivium locum primum appellatum, deinde dictum fundum. Sed locus obscurus est, et incertae lectionis, ut et ejus auctor incertae auctoritatis. Quare *concivis* vox est minus Latina, ut *συμπολίτης* minus probata Graecis, teste *Polluce* 3, 4. *in.*

CONCĬUNCŪLA, ae, f. diminut. a concio. *Cic. Att.* 2, 16. Quae mihi videtur una conciuncula clamore pedissequorum nostrorum esse peritura.

CONCLĀMĀTĬO, onis, f. *ἀναβόησις*, multorum clamor. *Senec. Clem.* 1, 12. Exaudire conclamationem tot millium sub gladio gementium. *Tac. A.* 3, 2. Lacrimis et conclamationibus dolorem testari. ℙ Item acclamatio. *Caes. B. C.* 2, 26. Curio universi exercitus conclamatione imperator appellatur.

CONCLĀMĀTUS, a, um, part. a *conclamo. Saxa conclamata* h. e. clamoribus completa, vel clamando vocata. *Mart.* 9, 46. de Prometheo: Videris immensis cum conclamata querelis Saxa sonis etc. *Appul. Met.* 7. Nisi ploratu femineo conclamatum viatorum praesidium accurrisset. ℙ *Conclamata suprema* ap. *Quint. Decl.* 8, 10. et *Ammian.* 30, 10. sunt voces, quibus recens mortui saepe nomine vocabantur: (V. CONCLAMO.) et *conclamata corpora* dicuntur a *Lucano*, in quibus nulla spes vitae restat: 2, 22. cum corpora nondum Conclamata jacent. Sic *Appul. Met.* 2. Defletus et conclamatus mortuus. Et *de dogm. Plat.* 2. Conclamata et desperata corpora. ℙ Hinc *conclamata res*, desperatae et perditae. *Serv.* ad *A.* 2, 233. ℙ *Conclamatum frigus* est maximum, veluti quo corpora conficiuntur, et pereunt. *Macr. Sat.* 7, 5. Mandragoram, aliasque herbas conclamati frigoris pipere temperatis. ℙ Pro celebri ac famoso. *Sidon. ep.* 6, 1. Conclamatissimus primipilaris. *Id. ep.* 8, 3. Conclamatissimae declamationes.

CONCLĀMĪTO, as, avi, atum, a. 1. idem quod clamito, vel simul clamito. *Pl. Merc.* 1, 1, 51. Conclamitare tota urbe.

CONCLĀMO, as, avi, atum, a. 1. *συμβοάω*, simul clamo. *Cic. Phil.* 6, 1. Cum vos universi una mente atque voce, iterum a me conservatam esse rempubl. conclamatis. [**Cic. Flacc.* 7. Quod Mithridates se velle dixit, id sutores et zonarii conclamarunt. *Tac. A.* 1, 8. Conclamant patres, corpus ad rogum humeris senatorum ferendum.] *Liv.* 6, 28. Conclamatum ad arma, concursumque in muros est. *Virg. A.* 2, 232. Ducendum ad sedes simulacrum, orandaque Divae Numina, conclamant. *Caes. B. G.* 5, 36. Conclamare victoriam. Et 26. Conclamaverunt, uti aliqui ex nostris ad colloquium prodirent. *Id. B. C.* 1, 7. Conclamant, se paratos esse. *Curt.* 4, 1. Conclamant, duceret, quo videretur. ℙ *Conclamare vasa*, *ἀναζυγὴν σημαίνειν*, militaris est locutio, pro denunciare inter milites, ut vasa colligant, quod fiebat, cum exercitus moturus erat castra. *Caes. B. C.* 1, 66. Signum dari jubet, et vasa militari more conclamari. ℙ Et absolute eod. sensu. *Id. ib.* 75. Ut militare institutum servaretur, conclamari jussit. ℙ Conclamatum est, *πέπρακται*, proprium eorum, qui morientibus assistunt, et translate pro finitum est, desperatum est. Solebant enim cadaverum faciem pluries frigida abluere, nomenque eorum clara voce inclamare, ne forte syncope correptos

pro mortuis funerarent. *Donatus* ad illud *Ter. Eun.* 2, 3, 56. Desine, jam conclamatum est. ℙ Ponitur et pro simplici clamo, vel valde clamo. *Pl. Mil.* 2, 2, 22. Ubi abiit, conclamo. *Ov. Met.* 4, 690. Conclamat virgo. Adde *Virg. A.* 3, 523. et *Petr. Sat.* 102. [**Conclamare*, cum de uno dicitur, ad res pertinet, quibuscum simul evenientibus vel doloris vel indignationis vel gaudii vox editur. *Ov. Met.* 10, 385. Spatio conclamat eodem. Hinc prae ceteris dicitur de iis, qui mali quid perpessi lamentabiles voces edunt. *Ov. Met.* 5, 227. Hei mihi! conclamat; medioque in pectore fixus tela gerit. *Id. ib.* 7, 843. *Caes. B. G.* 1, 47. Quos quum apud se in castris Ariovistus conspexisset, exercitu suo praesente conclamavit: Quid ad se venirent? *Tac. H.* 3, 29. Is conspicuus manu ac voce capta castra conclamavit.] ℙ Item pro voco, invoco. *Virg. A.* 7, 504. Auxilium vocat, et duros conclamat agrestes. *Ov. Met.* 13, 73. Conclamare socios. *Senec. Oed.* 974. Conclamare Deos omnes. ℙ Singulare est illud *Stat. Th.* 6, 13. planctu conclamat uterque Isthmos, Echioniae responsant flebile Thebae, *h. e.* resonat, personat. ℙ [Part. *Conclamans* ap. *Caes. B. C.* 3, 6. Conclamantibus omnibus: Imperaret, quid vellet. *F.*]

CONCLĀVĀTAE dicebantur, quae sub eadem erant clave. *Festus:* ubi *aedes* subintelligendum videtur: ut hoc voluerit significare, *conclavatas aedes* dicta fuisse plura cubicula, quae porta una, unaque clavi clauderentur. *Scalig.* putat legendum esse *conclavia.*

CONCLĀVĒ, is, n. *μυχὸς, οἴκημα*, pars aedium, cubiculum, membrum, quod clave claudi potest. Si simplex est, dicitur Italice *stanza, camera, gabinetto;* si alia habet cubicula adhaerentia (ut est ap. *Fest.* et *Donat.* ad *Ter.*) quae una clave claudantur, *appartamento. Ter. Eun.* 3, 5, 35. Dum apparatur virgo in conclavi sedet. *Id. Heaut.* 5, 1, 29. Est mihi ultimis conclave in aedibus quoddam, retro. Sic *Cic. Rosc. Am.* 23. Cum coenatus cubitum in idem conclave cum duobus filiis isset. *Id. Or.* 2, 86. Conclave illud, ubi epularetur Scopas, concidisse. *Quint.* 11, 2. et *Val. Max.* 1, 8. *extern. n.* 7. eandem hanc rem narrantes, *triclinium* appellant. *Liv.* 39, 14. Ut sacerdotes ejus sacri omnes conquirerent, comprehensosque libero conclavi ad quaestionem servarent, *h. e.* libera custodia, extra publicum carcerem. V. CUSTODIA. *Colum.* 12, 2. Excelsissimum conclave pretiosissima vasa, et vestem desiderat. *Id.* 8, 1. *ad f.* Aves, quae conclavibus septae saginantur. *Imp. Constant. Cod. Theod.* 9, 3, 3. Unum carceris conclave, *h. e.* unus carcer. ℙ Ex allatis exemplis satis apparet *conclave* dici quamcumque aedium partem, dummodo claudi clave possit. ℙ In genit. plurali reperitur et *conclaviorum*, et *conclavium. Vitr.* 6, 5. Altitudines conclaviorum, quae oblonga fuerint, sic habere debent rationem etc. *Id.* 7, 9. In expolitionibus conclavium.

*CONCLĀVO, as, a. 1. *συγκλῶ. Gloss. Gr. Lat. B. A.*

CONCLAUSUS, a, um, part. a *conclaudo*, pro *conclusus Colum.* 3, 12. Eadem veluti conclausa, et coarctata semina comprimere. ℙ Conclusus magis est in usu.

CONCLINISCO. V. CONQUINISCO.

CONCLŪDO, is, usi, usum, a. 3. *συγκαταχλείω*, idem quod claudo, vel simul claudo. *Cic. Univ.* 3. Deus intelligentiam in animo, animum conclusit in corpore. *Curt.* 5, 1. Tigris, et Euphrates Mesopotamiam ab utroque latere concludunt. *Virg. A.* 1, 425. optare locum tecto, et concludere sulco. *Senec. Hippol.* 122. Concludere monstra domo caeca. *Pl. Cas. a.* 1. *v.* 44. aliquem in fenestram. *Ter. Adelph.* 4, 2, 13. se in cellam aliquam. *Id. Eun.* 4, 3, 25. quempiam aliquo. *Cic. Fin.* 5, 20. Bestiae, quas delectationis causa concludimus. [**Ferae* proprie dicuntur *concludi.* V. *Donat.* ad *Ter. Phorm.* 5, 1, 17.] ℙ Significat etiam obturare. *Val. Fl.* 1, 479. fissaque fluctu, Vel pice, vel molli concludere vulnera cera. ℙ Translate. *Ter. Hecyr.* 4, 4, 80. Tot me nunc rebus miserum concludit pater [**i. e.* premit, urget. *Quint. Decl.* 14. p. 298. conclusit dolore, ubi v. *Schulting. Id. And.* 2, 3, 12. Ut ab illa excludar, hac concludar, i. e. in hujus (Philumenae) nuptias conjiciar. *Concludi* dicuntur omnes, qui ex difficultatibus expedire se non possunt, quibus exitus non patet. *Ruhnk.*] *Id. Eun.* 5, 9, 17. Fortuna tot res, tantas, tam opportune in unum conclusit diem. *Cic. Leg.* 1, 5. Jus civile in parvum et angustum locum concluditur. *Id. Or.* 1, 61. Orator concludatur in ea, quae sunt in usu civitatum vulgari et forensi. *Nep. Epam.* 4. *sub f.* Uno hoc volumine vitas excellentium virorum concludere constituimus, *h. e.* complecti. ℙ Saepe est verbum disputantium, et ponitur pro colligere argumentatione. *Gell.* 14, 1. *sub f.* Genethliacos nullo pacto consulendos esse, hujusmodi argumentis concludebat. *Cic. Fin.* 2, 19. *extr.* Deinde concludebas summum malum esse dolorem. *Id. Or.* 2, 53. Demonstrando, id quod concludere illi velint, non effici ex propositis, nec esse consequens. *Id. Or.* 35. Concludere argumentationes. *Id. Acad.* 4, 14. argumentum. ℙ Item pro finire. *Cic. Fam.* 5, 12. Ancipites variique casus exitu notabili concluduntur. *Id. Verr.* 2, 3. 69. *extrem.* Qua epistola recitata, conclusurum me esse crimen decumarum dixeram. *Id. Or.* 59. *ad f.* Verborum descriptus ordo alias alia terminatione concluditur. *Quint.* 1, 5. Vocem acuto tenore concludere. ℙ Concludere verba, aut sententias est eas numeris claudere, *h. e.* numerose explicare. *Cic. Or.* 69. Utitur ea trajectione verborum, et nihilo tamen aptius explet concluditque sententias. *Hor. Sat.* 1, 4, 40. neque enim concludere versum, Dixeris esse satis. ℙ [Part. *Concludens* ap. *Tac. Dial. de orat.* 31. Et singula statim argumenta concludens. *F.*]

CONCLŪSĒ, adv. *συγκεκλεισμένως*, numerose, concinne. *Cic. Or.* 53. Cum, ut fit, fortuito saepe aliquid concluse apteque dicerent. [**Pertinet* ad numerosam orationem in clausulis periodorum.]

CONCLŪSIO, onis, f. actus concludendi, *συγκλεισις. Vitr.* 5, 12. Ita conformandae portuum conclusiones. *Coel. Aurel. Acut.* 2, 3. et 10. Palpebrarum conclusio. *Caes. B. C.* 2, 22. Gravi pestilentia conflictati ex diutina conclusione, [**i. e.* obsidione.] Hoc sensu usus est etiam *Nep. Eum.* 5. et *Vitr.* 5, 9. *ad f.* ℙ Translate est finis. *Cic. Q. Fr.* 1, 1, 16. In extrema parte et conclusione muneris ac negotii tui. ℙ In oratione *conclusio* est exitus et determinatio totius orationis, ut *Cic. Inv.* 1, 52. definit. Adde *extr.* 14. et *Or.* 2, 19. *a med.* et *Quint.* 6, 1. ℙ Item epilogus. *Auct. ad Herenn.* 2, 30. Conclusiones, quae apud Graecos *ἐπίλογοι* nominantur, tripartitae sunt etc. In quatuor locis uti possumus conclusionibus, in principio, secundum narrationem, secundum firmissimam argumentationem, in conclusione, *h. e.* in peroratione. Adde *Quint.* 6, 1. *init.* ℙ *Conclusio verborum* est eorum apta collocatio et compositio, qua numerus et periodus efficitur. *Cic. Or.* 3, 44. Haec duo, vocis dico moderationem, et verborum conclusionem a poetica ad eloquentiam traducenda duxerunt. *Id. Brut.* 8. Verborum quasi structura, et quaedam ad numerum conclusio. Adde *Or.* 49. *extr.* et 50. et *Quint.* 9, 4. *post in.* ℙ [*Cum *Quint. Inst.* 10, 2, 17. reprehendit eos, qui praecisis conclusionibus obscuri, Sallustium et Thucydidem superare existiment, de *ἀποδόσεσι* cogitandum est, quas, qui brevitatis nimiae vel acuminis causa omittunt obscuram orationem reddunt. *Ernest.* in *lex. technol. lat.* p. 79. sq. quem cf.] ℙ In argumentatione *conclusio* est complexio syllogismi, qua totius argumenti vis et ratio concluditur. *Gell.* 2, 8. Conclusionem syllogismi non in fine posuit, sed in principio. Adde 7. ℙ Item ipsa argumentatio, quoniam certis propositionibus, et certo ordine collocatis concluditur. *Cic. N. D.* 3, 7. *ad f.* Zenonis breves, et acutulae conclusiones. *Id. Acad.* 4, 4. Ex quo illa conclusio nascitur: si, sol quantus sit etc.

CONCLŪSĬUNCŪLA, ae, f. diminut. a *conclusio.* Pro brevi argumentatione. *Id. Acad.* 4, 24. Quorum sunt contorta et aculeata quaedam sophismata: sic enim appellantur fallaces conclusiunculae. *Id. Tusc.* 2, 18. Stoici contortulis quibusdam ac minutis conclusiunculis effici volunt, non esse malum, dolorem.

CONCLŪSŪRA, ae, f. *Vitr.* 6, 11. Administrandum est, uti levent onus parietum fornicationes cuneorum divisionibus, et ad centrum respondentes earum conclusurae, *h. e.* colligationes, nexus.

CONCLŪSUS, a, um, part. a *concludo, συγκεκλεισμένος*, clausus. *Cic. N. D.* 2, 7. Conclusa aqua facile corrumpitur. *Lucr.* 4, 460. Conclusus locus. *Caes. B. G.* 3, 9. Longe aliam esse navigationem concluso mari, atque in vastissimo Oceano. *Suet. Ner.* 31. Piscina conclusa porticibus. *Hygin. Astron.* 4, 14. Locum conclusiorem lumine implere. [**Ter. Phorm.* 5, 1, 17. Conclusam hic habeo uxorem saevam.] ℙ Translate. *Cic. Or.* 1, 42. Omnia fere quae sunt conclusa nunc artibus, dispersa et dissipata quondam fuerunt. [**Conclusa* artibus dicuntur, quae ad formam artis redacta sunt.] *Id. Rosc. Com.* 5. In hanc formulam omnia judicia legitima, omnia arbitria honoraria conclusa et comprehensa sunt. *Id. Or.* 5. *extr.* Oratio neque perfecta, neque conclusa, *h. e.* numerosa, periodica. *Id. Fin.* 2, 27. Perfecto et concluso, neque virtutibus, neque amicitiis usquam locum esse etc. *Id. Verr.* 2, 2, 34. Facinus natum a cupiditate, auctum per stuprum, crudelitate perfectum atque conclusum.

CONCLŪSUS, us, m. In sexto casu singul. *Coel. Aurel. Tard.* 1, 4. Conclusu corporis corrigere.

CONCOCTĬO, onis, f. digestio cibi in stomacho, *πέψις. Cels.* 1, 8. Prodest adversus tardam concoctionem clare legere, deinde ambulare. Et 3, 22. Ne stomachus gravetur, et concoctionem impediat. *Plin.* 27, 7, 28. Absinthium adjuvat concoctiones. *Id.* 23, 8, 79. Fructus difficilis concoctioni. *Id.* 20, 5, 20. Caepe utiles praecordiis, et concoctioni. ℙ Differunt concoctio, et digestio. V. DIGESTIO.

CONCOCTUS, a, um, part. a *concoquo*, una coctus, *συμπεπτόμενος. Lucr.* 2, 852. Concocti odores. *Senec. ep.* 95. *ante med.* Ostrea echinis, spondyli perturbati mullis, concoctique. *Plin.* 31, 10, 46. *n.* 4. Sal nitrum sulphuri concoctum in lapidem vertitur. ℙ De cibo in stomacho gallinarum confecto. *Varr. R. R.* 3, 9. Bis die cibum dant, observantes ex quibusdam signis, ut prior dant, observantes ex quibusdam signis, ut prior sit concoctus, quam secundum dent. ℙ *Pani concocti*, h. e. maturi, seu qui ad suppurationem pervenere. *Plin.* 32, 9, 34. Sive discutere panos opus sit incipientes, sive concoctos emittere. ℙ Translate. *Liv.* 40, 11. Concocta consilia.

CONCOENĀ, ae, m. *συνδειπνος*, qui simul coenat, compransor, conviva. *Gloss.* V. CONGERRO.

CONCOENĀTĬO, onis, f. coena, convivium, *σύνδειπνον. Cic. Senect.* 13. Accubitionem epularem Graeci tum compotationem, tum concoenationem vocant. Adde *eund. Fam.* 9, 24.

CONCOLONĀ, ae, f. *August. ep.* 169. *ad Euseb.* Duas sanctimoniales concolonas suas de fundo catholicorum Christianorum transtulit.

CONCOLOR, oris, omn. gen. *ὁμόχροος*, ejusdem coloris. *Virg. A.* 8, 82. sus Candida per silvam cum fetu concolor albo. *Plin.* 8, 33, 51. Oculi concolores corpori. *Colum.* 7, 3. Lingua concolor lanae. *Ov. Fast.* 1, 80. Et populus festo concolor ipse suo est, *h. e.* candidis togis indutus refert quodammodo candorem et laetitiam diei festi. *Stat. Silv.* 4, 7, 14. ubi Dite viso Pallidus fossor redit, erutoque Concolor auro.

CONCOLORANS, antis, adj. eundem colorem referens. *Tertull. Pudic.* 8. Concolorantes figurae.

CONCOLORUS, a, um, adj. concolor. *Capell.* 6, 213. Carystos marmoreis fluctibus concolora.

CONCOMĪTĀTUS, a, um, adj. signif. passivae. *Pl. Mil.* 4, 3, 10. Quibus concomitata recte deveniat domum.

CONCOPŪLO, as, avi, atum, a. 1. idem quod copulo. *Lucr.* 6, 1075. Denique res auro argentum concopulat una. Al. leg. *copulat:* et adhuc constat versus, si synaloephe abstineas: quod non est *Lucretio* inusitatum.

CONCOQUO, is, oxi, octum, a. 3. *συμπέπτω*, idem quod coquo, vel bene coquo. *Varr. R. R.* 2, 10. Vel ad focum afferre ligna, ac cibum concoquere. In edit. Jenson. an. 1472. est *conquaerere:* ex quo Aldus 1514. edidit *concoquere:* alii habent *coquere.* ℙ Item cibum in stomacho confidere. *Cic. N. D.* 2, 49. Stomachi calore concoquere. *Id. Fin.* 2, 20. Cibus facillimus ad concoquendum. *Cels.* 3, 22. Cibi, qui facile concoquuntur. *Plin.* 11, 53, 118. *extr.* Concoquere somno. Absolute *Senec. Benef.* 4, 39. Surgam, quamvis non concoxerim. ℙ Dicitur et de aliis rebus. *Plin.* 22, 22, 46. *de boleto.* Si caligaris clavus affuerit nascenti, omnem illico succum in venenum concoquit. *Id. ib.* 24, 50. Propolis alvorum tubera discutit, dura concoquit, *h. e.* emollit, et ad suppurationem perducit. *Id.* 24, 8, 36. Juniperus tusses concoquit, et duritias. Et *ib.* 9, 39. Vomicae, et pani difficile concoquentes, *h. e.* difficile collectum pus maturantes. *Id.* 21, 19, 74. Concoquere suppurationes. *Id.* 18, 11, 29. *n.* 1. Terra acceptum humorem concoquens intra se vice succi continet. ℙ Translate est cogitare, perpendere. *Cic. Rosc. Com.* 15. Tibi diu deliberandum et concoquendum est, utrum Chaereae injurato, an Manilio et Luscio juratis credas. *Senec. ep.* 84. In his, quibus aluntur ingenia, quaecumque hausimus, non patiamur esse integra, ne aliena sint: concoquamus illa. ℙ Item aequo animo pati, strenue ferre. *Liv.* 4, 15. Ut quem senatorem concoquere civitas vix posset, regem ferret. *Cic. Q. Fr.* 3, 9. Ut ejus ista odia non sorbeam solum, sed etiam concoquam. *Petr. Sat.* 105. Ego quidem tres plagas Spartana nobilitate concoxi. Et *ib.* 82. Sicco ore famem concoquit, *h. e.* jejunus tolerat famem. ℙ Item admittere, probare, more ventriculi cibos admittentis et concoquentis. *Cic. Fam.* 9, 4. Vide, utra te *χρόαις* magis delectet, an haec, quam noster Diodotus non concoquebat. ℙ Item consumere, absumere. *Pl. Trin.* 2, 1, 2. Egomet me concoquo, et macero, et defatigo.

CONCORDĀBĬLIS, e, adj. qui concordari facile potest. *Censorin. de die nat.* 10. Non promiscue voces omnes cum aliis junctae concordabiles in cantu reddunt effectus.

*CONCORDATIO, onis, f. i. q. concordia. *Vulg. Siracid.* 22, 22. et 27, 21. *B. A.*

CONCORDĀTUS, a, um, part. a *concordo. Papin. Dig.* 11, 5, 48. Matrimonium bene concordatum dirimere.

[CONCORDĔ, adv. idem ac concorditer. *Inscr.* ap. *Fea, Var. di notiz.* p. 174. Me reddite conjugi meae, quae mecum vixit tam concorde ad fatalem diem. *F.*]

CONCORDĬA, ae, f. *ὁμόνοια*, unanimitas, et consensus: a *corde*, ut ait *Varr. L. L.* 4, 10., quasi congruentia cordium. *Cic. ad Pompej. post ep.* 11. *l.* 8. *ad Att.* Fore, ut in Italia possemus concordiam constituere. *Id. Cluent.* 55. Esse conjunctum alicui concordia. *Balb.* ad *Cic. post ep.* 15. *l.* 8.

ad Att. Reducere aliquos ad pristinam concordiam. *Pl. Amph.* 1, 2, 12. Redigere uxorem in corcordiam viri. Et *ib.* 3, 3, 7. Redire in concordiam. *Cic. Att.* 7, 3. Adducere rem ad concordiam. *Id. ib.* 1, 18. Disjungere concordiam. *Curt.* 10, 8. *extr.* Concordiam et pacem firmare. *Sall. or.* I. *ad Caes. de republ. ordin. ad f.* Pacem concordiamque stabilire. *Gell.* 2, 12. Restituere et conciliare concordiam. ℙ Concordia res parvae crescunt: discordia maxumae dilabuntur: quod habetur apud *Sall. Jug.* 10., trita et celebris sententia est. ℙ Translate. *Cic. fragm. Oecon.* ap. *Colum.* 12, 2. Ex concordia vocum amicum quiddam et dulce resonat. *Quint.* 5, 10. *sub f.* Sociata nervorum concordia cantus vocis plurimum juvat. *Plin.* 34, 14, 42. Concordia, quam magnes cum ferro habet. *Id.* 29, 4, 17. Concordia rerum ac repugnantia. [**Plin. Pan.* 4, 6. At principi nostro quanta concordia, quantusque concentus omnium laudum omnisque gloriae contigit.] ℙ *Discors concordia* est earum rerum, quae cum inter se diversae sint, tamen commixtae unum quoddam corpus conficiunt, dum una alterius vires temperat et coercet, ut fit in mixtis elementorum. *Ov. Met.* 1, 433. et discors concordia fetibus apta est. Adde *Hor. Ep.* 1, 12, 19. ℙ Et translate ita dicitur amicitia simulata. *Lucan.* 1, 98. Temporis angusti mansit concordia discors, Paxque fuit non sponte ducum. ℙ Reperitur etiam *concordia* pro societate. *Vell.* 2, 65. Se cum Bruto Cassioque juncturum vires suas, si Caesar ejus aspernaretur concordiam. ℙ *Concordia* Dea fuit apud Romanos, teste *Varr. l. sup. c.*, *Cic. N. D.* 2, 23. et *ib.* 3, 18., *Ov. Fast.* 6, 91. et *August. Civ. Dei* 3, 25. et veterib. aliquot *Inscr.* ap. *Grut.* 100. Huic non una aedes Romae fuit, alia nempe a Furio Camillo dictatore vota in seditione populari, quam Livia Augusta restituit, et Tiberius dedicavit: alia vota a L. Manlio praetore, et a M. et C. Atiliis dedicata: alia dedicata a C. Flavio Cn. F. scriba. Prima fuit ad ipsum Capitolii ascensum, et respiciebat forum et comitium: altera in arce Tarpeja, tertia in area Vulcani. In prima frequenter senatus habebatur, ominis causa. ℙ Denique Concordia urbs est Carnorum excisa, apud Romatinum portum (qui nunc a multis putatur esse *porto Gruaro)* inter Altinum, et Aquilejam, olim Romanorum colonia. *Plin.* 3, 18, 22. ℙ Alia est *Concordia* cognomento *Julia* in Hispania Baetica. *Id. ib.* 1, 3.

CONCORDĬĀLIS, e, adj. ad concordiam pertinens. *Firmic. Mathes.* 6, 32. Uxores, quae semper concordialibus vinculis copulentur. ℙ *Concordialis* est etiam sacerdos Deae Concordiae, ut *Augustalis* Augusti. Hujusmodi sacerdotium proprium fuit Patavinorum; Patavii enim sex repertae sunt inscriptiones, quae illius mentionem faciunt. *Inscr.* ap. *Grut.* 877, 9. T. Livius Liviae T. F. Quartae L. Halys Concordialis. V. *Ursat. Marm. erud. ep.* 8.

CONCORDĬENSIS, e, adj. ad Concordiam urbem pertinens. *Concordienses*, *ium*, ejus urbis incolae. *Plin.* 4, 22, 35.

CONCORDIS, e, adj. pro concors, antiquum est et obsoletum. *Caecil.* ap. *Prisc.* 6. *in f.* Modo fit obsequens, hilaris, comis, communis, concordis, dum id, quod petit, potitur. Adde *eund. Prisc.* 7, 764.

CONCORDĬTAS, atis, f. idem ac concordia. *Pacuv.* ap. *Non.* 2, 151. Concorditatem hospitio adjunctam, et perpetuam probitatem conservetis.

CONCORDĬTER, adv. *ὁμονοητικῶς*, unanimiter, concordi voluntate. *Pl. Curc.* 2, 2, 14. Sane illi inter se congruunt concorditer. *Ov. Met.* 7, 752. et dulces concorditer exigit annos. *Liv.* 4, 45. *extr.* Bellum gerere concordius. *Cic. Rabir. perduell.* 5. Mors fratris, quicum concordissime vixerat. Adde *Enn.* ap. *Charis.* 2, 177.

CONCORDĬUM, ii, n. idem quod concordia. *Papin. Dig.* 23, 4, 27. Reversa post jurgium, per dissimulationem mulier, veluti venali concordia. Ita *Torrent.*, at *Haloander* habet *concordia.* [*Defendi quidem hujus vocabuli forma potest, exemplo aliorum, quae in *a* et *um* desinunt, sed nescio an satis firma esse haec ratio videri possit.]

[CONCORDĬUS, ii, m. idem ac concors. Est cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Mur.* 1260, 10. Ti. Julius Concordius. *F.*]

CONCORDO, as, avi, atum, n. 1. *ὁμονοέω*, concordem esse, convenire. *Cic. Tusc.* 4, 13. Sic animi sanitas dicitur, cum ejus judicia opiniones que concordant. *Justin.* 27, 3. Ne tunc quidem fratres concordare potuerunt. *Ter. Ph.* 2, 3, 86. Si concordabis cum illa, habebis quae tuam senectutem oblectet. *Ov. Met.* 1, 518. concordant carmina nervis. [*Haec ad concentum vocis et fidium pertinent.]

CONCORPŎRĀLES, ium, m. plur. contubernales, commanipulones, idest qui in eodem sunt contubernio. *Ammian.* 28, 5. Ne uno quidem caedibus concorporalium superesse permisso. Adde 21, 12.

CONCORPŎRĀTĬO, onis, f. *Tertull. adv. Marc.* 4, 4. Concorporatio Legis et Prophetarum. Adde *Baptism.* 8.

CONCORPŎRĀTUS, a, um, part. a *concorporo. Ammian.* 22, 8. Hi scopuli stetere concorporati. *Tertull. Pudic.* 15. Concorporatus Ecclesiae. *Marcell. Empir.* 36. Cum bene permixtum et concorporatum videris medicamen.

CONCORPORĬFĬCĀTUS, a, um, adj. in unum corpus redactus. *Tertull. adv. Valent.* 23. In mundo coelementato et concorporificato.

CONCORPŎRO, as, avi, atum, a. 1. *συσσωματοποιέω*, in unum corpus redigo. *Plin.* 22, 24, 53. Facillimeque cum melle concorporatur. *Id.* 27, 12, 90. Polyanthemum vitiligines concorporat, *h. e.* delet vitiliginem, et reliquo corpori cutem reddit parem.

CONCORS, ordis, adj. *ὁμόνους*, qui est unius cordis, idest unius animi: a *con* et *cor. Cic. Tusc.* 1, 9. Aliis cor ipsum animus videtur, ex quo excordes, vecordes, concordesque dicuntur. *Pl. Aul.* 3, 5, 7. Multo fiat civitas concordior. *Cic. Ligar.* 2. Concordissimi fratres. *Id. Leg.* 3, 12. Moderatus et concors civitatis status. *Id. Univ.* 5. Concors amicitia. *Liv.* 6, 6. *extr.* Concordibus animis juncti. *Suet. Caes.* 19. Nihil non ausurum eum, concordi et consentiente collega. [**Prop.* 2, 34, 6. Et bene concordes tristia ad arma vocat. *Tac. A.* 3, 33. Multum ante repetito, concordem sibi conjugem, et sex partus enixam. *Id. ib.* 6, 42. Trecenti, opibus aut sapientia delecti, ut senatus: sua populo vis: et, quoties concordes agunt, spernitur Parthus. *Virg. Ecl.* 4, 47. Concordes stabili fatorum numine Parcae.] ℙ Translate. *Senec. Agamemn.* 781. Concordi gradu ire. *Plin.* 5, 9, 10. Nilus se totum aquis concordibus rursus junxit. *Virg. A.* 3, 542. Equi sueti frena jugo concordia ferre, *h. e.* concordes ferre frena jugo juncti. *Ov. Met.* 8, 708. concordes egimus annos. [**Sil.* 11, 439. Concordem citharae movit per carmina linguam, i. e. canentem ad citharam.] *Lucan.* 4, 197. Instituere mensas concordes. *Prop.* 4, 5, 6. Torus concors. *Pers.* 5, 49. Concordia fata. [**Sil.* 4, 100. Ambobus — insania concors, i. e. par. *Id.* 16, 68. Agmina concors Avertit fuga confestim dispersa per agros.] ℙ In sexto casu habet etiam *concorde*, teste *Prisc.* 7, 764.

CONCRASSO, as, a. 1. crassum reddo. *Coel. Aurel. Tard.* 4, 3. Lac liquida concrassat.

CONCRĀTĬCĬUS, a, um, adj. qui ex consertis cratibus fit. *Ulp. Dig.* 17, 2, 52. §. 13. Ut ibi concraticium parietem inter se aedificarent. In emendatissimis libr. legitur *Craticium.*

CONCREBRESCO, is, ebui, n. 3. idem quod crebresco, densus fio, augesco. *Virg. Cir.* 25. Cum levis alterno Zephyrus concrebuit Euro. V. CREBRESCO.

CONCRĔDĬTUS, a, um, part. a *concredo*, commissus. *Cic. Rosc. Am.* 39. Fortunae commendatae atque concreditae. *Pl. Aul.* 3, 6, 45. Aurum concreditum.

CONCRĔDO, is, edidi, editum, a. 3. *ἐπιτρέπω*, idem quod credo, hoc est committo, servandum do, fidei trado alicujus. *Cic. Quint.* 20. Cui tu rem et famam tuam commendare proficiscens, et concredere solebas. *Pl. Bacch.* 4, 9, 141. Concredere alicui aurum. *Id. Trin.* 1, 2, 104. aliquid clam taciturnitati, fidei, et fiduciae alicujus. *Id. Merc.* 2, 1, 9. quippiam alicui in custodiam. *Id. Pers.* 3, 3, 36. aliquid alicui in manum. [**Hor. Sat.* 2, 6, 43. Concredere alicui nugas.] ℙ Absolute sine accusativo. *Prop.* 1, 10, 11. Sed quoniam non es veritus concredere nobis. ℙ Translate. *Colum.* 3, 1. *ad f.* Concredere vites teneriores calido coelo. *Id. praef.* navigia mari. *Catull.* 64, 213. cum gnatum ventis concrederet Aegeus. [**Sil.* 5, 523. Misso concredere telo fortunam optatae caedis.] ℙ Pro assignare, attribuere: translate *Sever. A.* 157. summis si forte putas concredere causis Tantum opus etc.

CONCRĔDŬO, is, ui, a. 3. pro concredo, Plautinum est: *Aul.* 3, 6, 48. Ne tu in me mutassis nomen, si hoc concreduo. *Id. Cas.* 2, 8, 45. Ei ego amorem meum omnem concredui.

CONCRĔMĀTĬO, onis, f. actus concremandi, incendium. *Fulg. Myth.* 1, 15. de Phaeth. Sibi atque mundo concremationis detrimenta conflavit.

CONCRĔMĀTUS, a, um, part. a *concremo*, una crematus, ut Concrematae urbes *Senec. ep.* 9. *ad f.*

CONCRĔMENTUM, i, n. concretio, collectio. *Appul. Apol.* In corpore concrementa varii fellis, et turbidi spiritus, et pinguis humoris aegritudinum incitamenta sunt.

CONCRĔMO, as, avi, atum, a. 1. idem quod cremo, vel simul cremo, *συγκαίω*. *Liv.* 3, 53. Vivos igni concrematuros minabantur. *Senec. Ben.* 6, 22. Repentino concrementur incendio. *Plin.* 12, 18, 41. Quantum (*cinnamomi*) Nero princeps novissimo Poppaeae suae die concremaverit.

CONCRĔO, as, avi, atum, a. 1. idem quod creo, vel simul creo. *Gell.* 19, 5. *in tit.* ex nive crystallus concreatur.

CONCRĔPĀRĬUS, a, um, adj. a concrepando. *In Supposit. Bacchidis Plautinae, prol.* 3. Ore concrepario frequenter fremunt, atque male mussitant. ℙ Vel una haec vox satis ostendere potest, quam levi sint auctoritate illa *Plauto* Supposita.

CONCRĔPĀTĬO, onis, f. *Arnob.* 2, 73. Concrepationes scabillorum.

CONCRĔPĬTO, as, frequentat. a *concrepo. Prud. περὶ στεφ.* 11, 56. Virgarum concrepitat fragor.

CONCRĔPO, as, pui, pitum, are, n. 1. *διαλακέω*, *ληκέω*, idem quod crepo, resono, strepo. *Pl. Mil.* 2, 1, 76. Foris concrepuit hinc a vicino sene. *Cic. Coel.* 27. *extr.* Scabilla concrepant, aulaeum tollitur. *Ov. Fast.* 3, 740. Aeriferae comitum concrepuere manus. *Liv.* 28, 29. Exercitus gladiis ad scuta concrepuit. *Id.* 6, 24. Simul primo concursu concrepuere arma, hostis dolo, non metu pedem retulit. [**Caes. B. G.* 7, 21. Conclamat omnis multitudo et suo more armis concrepat.] ℙ [*Concrepare* absolute, et *concrepare digitis*, vel *digitos* est pollice et digito medio Inter se collisis crepitum edere, quo signo lautiores domini apud Romanos ad viliora ministeria servos vocare solebunt, quodque superbiam et arrogantiam ostentabat. [**Das Schnippchenschlagen.*] *Cic. Agr.* 2, 30. Qui, simul ac decemviri concrepuerint, armati in cives, et expediti ad caedem esse possint, *h. e.* digitis concrepantibus signum dederint. *Id. Off.* 3, 19. Si digitis concrepuerit. [*Cf. *Beier.* ad h. l.] *Petr. Sat.* 27. Lautissimus homo digitos concrepuit; ad quod signum matellam spado ludenti supposuit. [*Cf. *Böttig. Sab.* 1, 41.] ℙ Sunt qui putent, *concrepare digitis* illum etiam significare digitorum sonitum, quem Galli dicunt *faire craquer les doigts*, Itali *fare scricchiolare le dita*, [**die Finger knacken lassen.*] quemque *Arist. ep.* 1, 16. ita describit, *ἐμάλαττε τοὺς δακτύλους ἐκ τῶν ἁρμῶν ἠρέμα χαλῶσα;* cum nempe condyli digitorum ita distenduntur, ut crepitum edant, quod tamen non probant. Ceterum hoc puerile, et amatorium apud Graecos habebatur, ut etiamnum est apud nostrates adolescentes. *F.*] ℙ Active cum accusativo, quemadmodum et *crepo*, et *resono*, et *persono*, etc. *Ov. Fast.* 5, 441. Temesaeaque concrepat aera. *Petr. Sat.* 22. *extr.* Aera concrepans omnes excitavit. Adde *Martial.* 11, 16.

CONCRESCENTĬA, ae, f. concretio. *Vitr.* 8, 3. *post med.* Ex aquarum subsidentia in corporibus, et concrescentia.

CONCRESCO, is, evi, etum, n. 3. *συγκρίνομαι*, *καταπήγνυμαι*, coalesco, conglutinor, coeo, conglacio. *Lucr.* 6, 494. Pluvius humor concrescit in altis nubibus. [**Ov. Met.* 9, 220. Utque ferunt imbres gelidis concrescere ventis. *Id. ib.* 5, 673. Alteraque alterius rigido concrescere rostro.] *Cic. N. D.* 2, 10. Aqua neque conglaciaret frigoribus, neque nive pruinaque concresceret, nisi, etc. *Colum.* 7, 8. Cum lac concrevit. *Virg. A.* 12, 905. gelidus concrevit frigore sanguis. [**Id. G.* 3, 360. Concrescunt subitae currenti in flumine crustae.] *Plin.* 36, 22, 45. Concrescere in lapidem. *Prop.* 4, 5, 65. Vidi ego rugoso tussim concrescere collo, *h. e.* pituitam ex tussi spissescere et densari. ℙ Translate. *Virg. Ecl.* 6, 33. ut his exordia primis Omnia, et ipse tener mundi concreverit orbis, *h. e.* collectus, et informatus sit, ut *Serv.* exponit. ℙ *Concresse* pro *concrevisse* est ap. *Ov. Met.* 7, 416. ℙ Pro simplici cresco. *Colum.* 7, 3. *ante med.* Lana quanto prolixior in pecore concrescit, tanto magis obnoxia est rubis. *Id.* 3, 11. *ad f.* Valles, quae fluminum alluvie, et inundationibus concreverint, aptas esse vineis, *h. e.* in altitudinem creverint, congesto limo.

CONCRĒTĬO, onis, f. *συγκρισις*, actus concrescendi, coagmentatio, coagulatio. *Cic. Univ.* 14. Causae, quae vim habeant frigoris et caloris, concretionis et liquoris. *Id. N. D.* 1, 25. *extr.* Corporum concretio. Et *Tusc.* 1, 27. Mens segregata ab omni concretione mortali, *h. e.* ab omni materia, seu ab omni corpore.

CONCRĒTUS, a, um, part. a *concresco*, *συγκριματικὸς*, *πηγματώδης*, coagmentatus, coagulatus, densus: cui opponitur liquidus, fusus. [**Cic. N. D.* 2, 23. Nimis concreti humores.] *Virg. G.* 3, 463. Et lac concretum cum sanguine potat equino. *Plin.* 11, 41, 96. Butyrum est spuma lactis concretior. *Id.* 29, 2, 10. Sordes caudarum concretae in pilulas. *Id.* 4, 16, 30. Mare concretum. *Virg. A.* 2, 277. Concreti sanguine crines. [**Ov. Met.* 13, 201. Humano concreta sanguine barba.] *Virg. G.* 1, 236. Zonae caerulea glacie concretae. [**Id. ib.* 2, 376. Concreta frigora. *Curt.* 8, 4. Congretum gelu.] *Liv.* 21, 36. *extr.* Alte concreta glacies. *Lucr.* 3, 20. Nix acri concreta pruina. *Id.* 4, 1237. Semen concretius aequo. *Cic. Tusc.* 1, 18. *ad f.* Crassus hic et concretus aer, qui est terrae proximus. *Id. Div.* 1, 57. Pingue et concretum coelum. *Id. Tusc.* 1, 27. et 29. Nihil est animis admixtum, nihil concretum, nihil copulatum, nihil coagmentatum. ℙ *Concreta ossa*, ap. *Plin.* 7, 18, 18. et *ib.* 19, 18. sunt sine medulla. ℙ Item conflatus, compositus: cui opponitur *simplex. Cic. N. D.* 3, 12. Omne corpus aut aqua, aut aer, aut ignis, aut terra est, aut id quod est concretum ex his. Et *ib.* 14. Aliquid

concretum ex pluribus naturis. Et translate. *Id. Pis.* 9. *extr.* Illud funestum animal ex nefariis stupris, ex civili cruore, ex omnium scelerum importunitate concretum. [*Cic. Tusc.* 1, 24. Nam sanguinem, bilem cet. videor posse dicere, unde concreta et quomodo facta sint, i. e. nata, orta. *Tac. A.* 13, 57. Illo in amne illisque silvis salem provenire, non, ut alias apud gentes, eluvie maris arescente unda, sed super ardentem arborum struem fusa, ex contrariis inter se elementis, igne atque aquis concretum.] ℙ Item affixus, inhaerens. *Virg. A.* 6, 746. Concretam exemit labem, purumque reliquit etc. ℙ *Concretus dolor* dicitur ab *Ov. Pont.* 2, 11, 10. qui non funditur in lacrimas. ℙ Facies concreta squalore diutino ap. *Quint. Decl.* 8, 8., *h. e.* contracta, pallescens, et lacrimas quodammodo ex longo fletu concretas habens. ℙ *Concretus color* est subobscurus, pallidus, hebes. *Cic. carm. de suo Cons. Divin.* 1, 11. Cum claram speciem concreto lumine luna Abdidit, et subito stellanti nocte perempta est. ℙ Nanus suos breviter concretus in artus, ap. *Prop.* 4, 8, 41. *h. e.* compactus, contractus. Al. leg. *curvatus.*

CONCRĒTUS, us, m. concretio. In sexto casu singulari. *Plin.* 12, 16, 35. de myrrha: In concretu albicantis succi, et tabescentis.

CONCRĪMĪNOR, aris, dep. 1. idem ac criminor. *Pl. Mil.* 2, 2, 87. Ut si illic concriminatus siet adversus militem meus conservus.

CONCRISPANS, antis, part. ab inusit. *concrispo*, idem quod crispans. *Vitruv.* 8, 1. In quibus locis videbuntur humores se concrispantes, et in aera surgentes, *h. e.* vapores humidi undatim e terra surgentes, et crispi. *Ammian.* 16, 12. Tela concrispans, *h. e.* vibrans, telis micans.

CONCRISPĀTUS, a, um, part. ab inusit. *concrispo*, crispatus, crispus. *Vitr.* 4, 1. Capillamento concrispati cincinni.

[CONCRŪCĪFĪGO, is, a. 3. simul cum aliis crucifigo. Translate. *Sidon. ep.* 6, 1. Sed si tu inter et illum, cui concrucifigeris, Iesum Christum dominum nostrum, intercessor assistas, non ulterius descendemus in infernum viventes. *F.*]

CONCRŪCĪOR, aris, pass. 1. *συμπάσχω*. patior, crucior, doleo. *Lucr.* 3, 148. cum caput, aut oculus tentante dolore Laeditur in nobis, non omni concruciamur Corpore.

CONCRUSTĀTUS, a, um, adj. crusta obductus. *Ammian.* 17, 7. Soliditates concrustatae. Et 30, 6. Meatus gelidis frigoribus concrustati.

CONCŪBANS, antis, part. ab inusit. *concubo*, cubans, jacens. *Sulpicia poetria*, ap. *Schol. Juv.*, cujus verba V. in CADURCUM.

CONCŪBĀTIO, onis, f. actus recumbendi. *Coel. Aurel. Acut.* 2, 37. Ipsa lecti concubatio neque dura, neque plus satis mollis erit procuranda.

CONCŪBĀTUS, us, m. pro *concubinatus* legitur in Edit. *Torrent.* ap. *Mart. Dig.* 25, 7, 3., ubi alii *concubinatus.*

CONCŪBĪNA, ae, f. *παράκοιτος, παλλακή*, mulier, quam quis non mariti animo, sed concubitus tantum causa domi suae habet. *Masur.* ap. *Paul. Dig.* 50, 16, 144. scribit, pellicem apud antiquos eam habitam, quae cum uxor non esset, cum aliquo tamen vivebat: eamque nunc vero nomine amicam, paulo honestiore concubinam vocari. *Cic. Or.* 1, 40. In concubinae locum aliquam ducere. [*Tac. H.* 1, 72. Inter stupra concubinarum et oscula cet.] V. *Dig.* 25, 7. qui *De concubinis* inscribitur.

CONCŪBĪNĀLIS, e, adj. ad concubinam pertinens, ut concubinales illecebrae. *Sidon. ep.* 9, 6. *extr.*

CONCŪBĪNĀTUS, us, m. consuetudo concubinarum. *Suet. Ner.* 28. Super nuptarum concubinatus Vestali virgini Rubriae vim intulit. *Pl. Poen. prol.* 102. Emere aliquam sibi in concubinatum. *Ulp. Dig.* 25, 7, 1. Habere aliquam in concubinatu. Et *ib.* esse in concubinatu alicujus. *Id. ib.* 48, 5, 13. Dare se in concubinatum.

CONCŪBĪNUS, i, m. impurus lecti socius, meritorius, mollis, effeminatus, *παράκοιτος*. *Catull.* 61, 130, 132., etc. *Quint.* 1, 2. et *Plin.* 8, 45, 70. ℙ Ponitur et pro moecho, adultero. *Mart.* 6, 22. [*Tac. A.* 13, 21.] ℙ Est etiam, et primario quidem sensu, qui nón nefandae Veneris, sed quacumque de causa simul cum alio cubat. *Tert. Resurr. carn.* 6. Gladium latrociniis ebrium quis non a domo tota, nedum a cubiculo, nedum a capitis sui officio relegabit, praesumens scilicet, nihil aliud se quam illudia animarum somniaturum urgentium et inquietantium sanguinis sui concubinum? *h. e.* illum, qui dormiens secum habet gladium, quo earum corpora confossa sunt.

CONCŪBĪTĀLIS, e, adj. ad concubitum pertinens. *Tert. ad Nat.* 2, 11. Consationes concubitales.

CONCŪBĪTĪO, onis, f. idem quod concubitus. *Hygin. Astron.* 2, 12. Perseus inusitato genere concubitionis natus.

CONCŪBĪTOR, oris, m. *συγκοιμητής*, concubinus. Legitur in quadam declamatione, quae inscribitur *Tribunus Marianus c.* 5. Si quis masculorum erit concubitorum, et praeterea dicitur esse *Tertull.*, *Salviani*, et *Justin. in novellis Constitutionib.*

CONCŪBĪTUS, us, m. *συνουσία*, coitus. *Cic. N. D.* 1, 16. Concubitus Deorum cum humano genere. [*Hor. A. P.* 398. Concubitu prohibere vago. *Virg. Ecl.* 6, 50. At non tam turpes pecudum tamen ulla secuta est Concubitus. *Id. G.* 3, 130. Ubi concubitus primos jam nota voluptas Sollicitat. *Tibull.* 2, 5, 53. Concubitusque tuos furtim, i. e. clam peractos, furtivos.] *Virg. G.* 4, 198. de apib.: Quod nec concubitu indulgent, pro *concubitui.* Sic *ib.* 158. victu invigilant, pro *victui.* Plura hac de re habet *Gell.* 4, 16. V. ASPECTUS. ℙ *Concubitus* est etiam ordo jacendi in lecto convivali. *Prop.* 4, 8, 36. Quaeris concubitus? inter utramque fui. ℙ *Concubitus dentium* ap. *Coel. Aurel. Acut.* 2, 10. est eorum vehemens confixio, ut ipsemet exponit, h. e. constrictio. Adde 3, 6.

CONCŪBĬUM, ii, n. idem quod concubitus. *Gell.* 9, 10. Puris honestisque verbis venerandum illud concubii pudici secretum dicere. Adde *Enn.* ap. *Non.* 4, 292. ℙ Item concubiae noctis tempus: a concubitu dormiendi causa dictum, quod fere omnes tunc cubant, ut *Varr. L. L.* 5, 2. et *ib.* 6, 4. docet. *Pl. Trin.* 4, 2, 44. Concubium sit noctis, priusquam etc. Adde *Varr. l. c.* V. v. seq.

CONCŪBĬUS, a, um, adj. *Concubia nox* (nam extra hanc formulam non occurrit) a *concubitu dormiendi causa* dicta, ut est ap, *Varr. L. L.* 5, 2. est primi somni tempus, ut *Non.* definit 2, 175. Partes enim noctis, ut docet *Censorin. de die nat.* 24., ubi haec ex professo tradit, apud Latinos hae sunt: prima *crepusculum:* secunda id tempus quod dicebant *luminibus accensis*, antiqui *prima face:* tertia *concubium*, cum itum est cubitum: quarta *nox intempesta*, qua nihil agi tempestivum est: quinta *ad mediam noctem*: sexta *media nox*: septima *de media nocte*: octava *gallicinium: conticinium* nona: decima *ante lucem*: undecima *diluculum.* Confirmat *Servius* haec eadem proponens, et quidem ex Varronis sententia, ad illud *Virg. A.* 2, 268. Tempus erat, quo prima quies mortalibus aegris Incipit. Confirmat etiam ad *A.* 3, 587. et *Macr. Sat.* 1, 3. *extr.* et *Non.* 2, 175. Sisennae locum afferens, et *Petr. Victor. Variar. lect.* 8, 3., ubi locum illum *Liv.* 25, 9. Annibal concubia nocte movit etc., non alia ratione intelligendum esse contendit, quam ut *concubia nox* primum noctis tempus significet. *Cic. Div.* 1, 27. Concubia nocte visum esse in somnis ei etc. Adde *Tac. A.* 1, 39., item *Plin.*, qui 29, 6, 24. addita praepositione, *nocte in concubia* dixit. ℙ Quod vero apud *Varron. l. c. concubia nox* cum *nocte intempesta*, et cum *silentio noctis*, et *conticinio* confundi videtur; primo id *Varro* refert non ex sua, sed ex aliorum sententia: deinde minutam illam Censorini divisionem non semper servavere scriptores: ex quibus *Appul.* quoque *Met.* 2. *post med.* videtur *concubiam noctem* non pro primo somni tempore, sed pro nocte jam provecta posuisse. Ejus verba sunt: Ecce crepusculum, et nox provecta, et nox altior, et deinde concubia altior, et jam nox intempesta.

CONCULCĀTIO, onis, f. actus conculcandi. *Plin.* 8, 18, 26. Bibunt cameli, obturbata conculcatione prius aqua: aliter potu non gaudent.

CONCULCĀTUS, us, m. idem quod conculcatio. Translate *Tertull. Resurr. carn.* 22. Tunc erit Hierusalem conculcatui nationibus.

CONCULCO, as, avi, atum. a. 1. *καταπατέω*, idem quod calco, proculco. *Cato R. R.* 25. Vinaceos conculcato in dolia picata. *Cic. Pis.* 25. Ut ad portam Exquilinam, Macedonicam lauream conculcarim. ℙ Translate. *Id. Fl.* 22. *ad f.* Istum semper illi ipsi domi proterendum esse, et conculcandum putaverunt. *Id. Att.* 8, 11. Conculcari miseram Italiam, videbis proxima aestate, et quati etc. *Senec. ep.* 23. Disjice et conculca ista, quae extrinsecus splendent: ad verum bonum specta. Adde *Luer.* 5, 1139. ℙ [Part. *Conculcans* ap. *Hieron.* in *Isajam* 14, 51, 14. Conculcans adversarios tuos. *F.*]

CONCUMBO, is, ubui, ubitum, n. 3. *συγκοιμάομαι*, una cubo, dormio. *Prop.* 4, 1, 4. Euandri profugae concubuere boves. ℙ Ex usu autem accipitur pro rem Veneream habere. *Cic. Fat.* 13. Concubiturum cum uxore Lajum, et ex ea Oedipum procreaturum. *Prop.* 2, 12, 15. Endymion Phoebi cepisse sororem Dicitur, et nudae concubuisse Deae. *Juven.* 6, 190. Concumbunt Graece.

CONCŪMULĀTUS, a, um, adj. accumulatus. *Tertull. Virg. vel.* 7. *extr.* Coma concumulata in verticem.

CONCŪPĬO, is, ivi, et ii, itum, a. 3. *ἐπιθυμέω*, idem quod cupio, vel valde cupio. Adhibetur fere in praeteritis. Nam in praesenti, et imperf. usitatius est *concupisco. Cic. Att.* 8, 13. Omnia omnium concupivit. *Id. Or.* 1. Qui res magnas, et magno opere expetendas concupiverunt. *Id. Quint.* 21. Sicut tu semper summe concupisti. *Petr. Sat.* 111. Concupiit scire, quid faceret. ℙ [Part. *Concupiens. Enn.* ap. *Cic. Div.* 1, 48. Currantes magna cum cura, concupientes Regni, dant operam simul auspicio augurioque. Adde *Capitol. Maxim.* 13. *F.*]

CONCŪPISCENTĬA, ae, f. *ἐπιθυμία*, appetitus. *Curt.* 8, 6. Adeo pertinax spes est, quam humanae mentes, quam ingentes concupiscentiae devoraverunt. Haec tamen lectio suspecta est eruditis: et sane nimis aperte ineptam scioli cujuspiam interpretationem sapit. Ceterum hanc vocem habent *Tertull. Resurr. carn.* 45. et *Anim.* 16., *Hieron. ep.* 63. *n.* 1. et *Paul. Nol. ep.* 30, 3.

CONCŪPISCENTĪVUS, a, um, adj. *Tertull. Anim.* 16. Concupiscentivum, quod vocant *ἐπιθυμητικόν.*

[CONCŪPISCĪBĪLIS, e, adj. quod concupisci potest, concupiscendus, ap. *Hieron. Quaest. Hebr. in Paralip.* 1. *F.*]

[CONCŪPISCĪTĪVUS, a, um, adj. *ἐπιθυμητικός. Hieron. in Ezech.* 1, 1, 7. V. locum in V. IRASCITIVUS. Quod vero *Hieron.* vocat *concupiscitivum, Tertull.* appellat *concupiscentivum.* Hoc idem *Cic. Div.* 1, 29. vocat *eam partem animi, quae voluptate alitur. F.*]

CONCŪPISCO, is, a. 3. *ἐπιθυμέω*, cupio, vel valde cupio, appeto. *Cic. Div.* 1, 24. *extr.* Cujus mors ita gloriosa fuit, ut eam concupisceret filius. *Id. Parad.* 6, 3. Signa, tabulas, vestem infinite concupiscenti. *Id. N. D.* 1, 9. Quid erat, quod concupisceret Deus mundum signis et luminibus ornare? *Nep. Attic.* 13. Intemperanter concupiscere aliquid. *Planc.* ad *Cic. Fam.* 10, 9. Concupisco nihil mihi. ℙ [*Absolute de eo qui imperii obtinendi cupidine tenetur. *Tac. H.* 1, 21. Fingebat et metum, quo magis concupisceret. *Id. ib.* 53. 2, 76.] ℙ Translate. *Plin.* 18, 12, 30. *de faba.* Aquas in flore maxime concupiscit. ℙ [Part. *Concupiscendus* ap. *Cic. Fam.* 15, 6. Honos non nimis concupiscendus. *F.*]

CONCŪPITOR, oris, m. qui concupiscit. *Firm. Math.* 8, 22. *extr.* Rerum alienarum concupitores.

CONCŪPĪTUS, a, um, part. a *concupio. Cic. Tusc.* 4, 6. Concupitum adipisci: et *ib.* 11. Pecunia concupita. *Sall. orat.* 1. *ad Caes. de republ. ordin ad f.* Non assentando, neque concupita praebendo.

CONCŪRĀTOR, oris, m. qui una cum alio curator est. *Ulp. Dig.* 26, 10, 3. Cum possit tutelae a concuratoribus conveniri, consequens erit etc. *Justin. Inst.* 1, 24. Potest unus offerre satisdationem, et contutori suo, vel concuratori praeferri.

[CONCŪRĬĀLIS, is, m. qui est ejusdem curiae. *Inscr.* quae pertinet ad an. a Chr. n. 257. ap. *Fea, Fast. Cons.* p. 13. *n.* 46. Ideo cooptamus Rutilium Viatorem patronum cum iis qui infra *scripti sunt.* Nonium Gratilianum C. V. et Egnatium Sattianum C. V. plerosque splendidos equites Romanos, et concuriales ejusdem Viatoris. *F.*]

CONCŪRO, as, a. 1. idem quod curo, *ἐπιμέλομαι. Pl. Bacch.* 1, 2, 22. Unum in mente est mihi nunc, satis ut commode pro dignitate opsonii haec concuret coquus.

CONCURRO, is, curri, et cucurri, ursum, n. 3. *ὁμοδρομέω, συντρέχω*, simul curro, convolo, convenio in unum locum. *Cic. Rabir. Post.* 7. Si vobis nunciaretur, in senatu sententias dici, ut his legibus teneremini, concurrendum ad curiam putaretis. *Id. Q. Fr.* 1, 2, 5. Tota Italia concurret. *Caes. B. G.* 6, 12. Ad hos magnus adolescentium numerus disciplinae causa concurrit. *Lucan.* 3, 663. Puppis ad auxilium sociae concurrit. *Ter. Eun.* 2, 2, 25. Concurrunt laeti mihi obviam cupedinarii omnes. *Caes. B. G.* 3, 22. Cum ad arma milites concurrissent. *Cic. Phil.* 10, 10. Concurritur undique ad commune incendium restinguendum. *Id. Tusc.* 1, 37. Concurrere ad non dubiam mortem. *Suet. Cal.* 6. In Capitolium concursum est. *Id. Caes.* 32. Concurrere ad audiendum. *Val. Max.* 4, 1. *n.* 12. Concurrite, concurrite, cives: moenia urbis nostrae eversa sunt. ℙ Pro confluere. *Cels.* 3, 10. Superimponenda sunt cataplasmata reprimentia, ne plus eo materiae concurrat. Adde 7, 2. ℙ Saepe ponitur pro pugnam inire, congredi. [*Proprie dicitur de conflictu proeliorum.] *Liv.* 6, 7. *extr.* Simul concurreritis, quod quisque consuevit, faciet. *Sall. Cat.* 63. Maximo clamore infestis signis concurrunt. *Caes. B. C.* 2, 25. Concurrunt equites inter se. *Liv.* 26, 51. Rudibus inter se in modum justae pugnae concurrerunt. *Hirt. B. Afr.* 6. Equites contra tantam multitudinem audacissime concurrunt. *Vell.* 2, 70. Caesar et Antonius cum Bruto et Cassio acie concurrerunt. *Ov. Fast.* 3, 811. Concurrere ferro. *Justin.* 30, 4. proelio. *Virg. G.* 1, 489. Acies inter se paribus concurrere telis. ℙ Dicitur et de duobus tantum singulare certamen ineuntibus. *Nep. Eumen.* 4. Cum hoc concurrit ipse Eumenes. *Vellej.* 2, 27. Concurrens mutuis ictibus cum fratre, occubuit. Adde *Virg. A.* 10, 436. et *Stat. Theb.* 11, 185. ℙ Cum dativo, praesertim apud poetas. *Virg. A.* 1, 493. audetque viris concurrere virgo. *Val. Fl.* 4, 155. isti frustra quisquam concurrere monstro Au-

deat. *Virg. A.* 10, 10. Abnueram, bello Italiam concurrere Teucris. *Ov. Met.* 5, 89. et *ib.* 12, 595. Concurrere cominus hosti. *Id. A. Am.* 3, 5. Nudos concurrere armatis. ℙ Translate. *Senec. Consol. ad Helv.* 2. Concurrere cum dolore: pugnare, atque eum vincere conari. *Alter Senec. Oedip.* 830. Concurrit illinc publica, hinc regis salus, *h. e.* pugnant inter se quodammodo, ut una alteram impediat. Contra *Prop.* 3, 7, 17. Est, quibus Eleae concurrit palma quadrigae, *h. e.* convenit, et placet. ℙ De aliis rebus inter se incurrentibus. *Hirt. B. Alex.* 46. Naves adversae rostris concurrunt. *Lucr.* 6, 115. Nubes frontibus adversis concurrunt. *Val. Fl.* 1, 59. et *Ov. Amor.* 2, 11, 3. Concurrunt ponto Cyaneae. *Plin.* 2, 83, 85. Montes duo inter se concurrerunt. *Virg. G.* 1, 318. Omnia ventorum concurrere proelia vidi. *Cic. Or.* 45. *ad f. Cum* autem *nobis* non dicitur, quia si ita diceretur, obscenius concurrerent litterae. *Id. Or.* 3, 43. *extr.* Aspere concurrunt litterae. *Hor. Ep.* 2, 1, 205. Actor Cum stetit in scena, concurrit dextera laevae, *h. e.* plausus dantur. ℙ [**Cic. Or.* 59. Ante enim circumscribitur mente sententia, confestimque verba concurrunt, i. e. sua sponte occurrunt animo, in mentem veniunt dicenti et se ipsa ei offerunt. *Ernest.* in *cl.*] ℙ Aliquando ponitur pro confugere. *Cic. Att.* 8, 3. Nulla sedes, quo concurrant, qui rempubl. defensam velint. *Justin.* 19, 1. Siciliae populis propter assiduas Carthaginiensium injurias, ad Leonidam concurrentibus. ℙ Item pro simplici curro. *Cic. Quint.* 16. Ad eorum aliquem, qui consuluntur, concurrisses. Est qui legit *cucurrisses.* [*Nec displicet lectio *Orell.*, quanquam in textum non recepit. Docet *Ernest* in *cl.* s. h. v. dici de uno *concurrere* cum anxietatis, studii ratione. In sequenti loco *c.* 25. non 24. *Orell.* ne varietatem quidem lectionis notans *recte cucurrerit* exhibet.] *Id. ib.* 24. *sub f.* Ut statim de jure aliquis concurrerit, *cucurrerit* plerique al. rectius. ℙ Translate est simul accidere, convenire, conjungi. *Cic. Planc.* 32. *ad f.* Saepe concurrit, ut eodem tempore in omnes verear, ne possim gratus videri. *Id. Div.* 2, 68. Nisi ista casu nonnunquam, forte temere concurrerent. *Id. Fin.* 5, 10. Res contrariae concurrunt. *Id. Off.* 1, 14. *extr.* Quae ut concurrant omnia, optabile est: sin minus etc. *Id. Att.* 1, 20. Raptim in eam sententiam pedarii concurrerunt. Al. leg. *cucurrerunt. Ter. Andr.* 3, 2, 31. Multa concurrunt simul, qui conjecturam hanc nunc facio. *Id. Heaut.* 2, 2, 3. Concurrunt multae opiniones, quae etc. *Id. Adelph.* 4, 4, 17. Tot concurrunt verisimilia. ℙ *Os concurrere* dicitur, cum contrahitur, et aegre diducitur: et dicitur de iis, qui verecundia, vel timore impediuntur, quo minus libere loquantur. *Senec. Ben.* 2, 1. Homini probo ad rogandum os concurrit, et suffunditur rubor. *Quint.* 11, 3. *post med.* His accedunt vitia non naturae, sed trepidationis, cum ore concurrente rixari etc. Antea dixerat *cod. cap.* Est aliis concursus oris, et cum verbis suis colluctatio. *Senec. ep.* 11. Quibusdam tremunt genua dicturis: quorumdam dentes colliduntur, lingua titubat, labra concurrunt. Adde *Ira* 3, 15. et V. *Lips.* ad *c.* 2. *Benef.* [*Cf. *Ernest. lex. technol. lat.*] ℙ *Concurrere nomina* dicuntur, quae eodem tempore solvenda sunt, ut si v. g. debitoribus meis eadem sit dies praestituta ad solvendum, quae dies mihi a creditoribus meis constituta est. *Cic. Att.* 16, 3. Scripsi, ut si quid tale accidisset, ut non concurrerent nomina, subveniret. ℙ Frequens est usus apud JCtos. *Ulp. Dig.* 29, 2, 30. Toties ei sua praesumptio proficit, quoties concurit cum veritate, *h. e.* convenit, concordat. *Id. ib.* 30, 53. Concurrit cum summa, *h. e.* summam aequat. *Id. ib.* 3, 2, 13. Sponsalia in idem tempus concurrunt, *h. e.* conveniunt, incidunt. *Id. ib.* 9, 2, 5. Interdum concurrit actio legis Aquiliae, et injuriarum, *h. e.* eodem tempore, vel in eadem causa, seu petitione locum habet. *Id. ib.* 37, 1, 2. Si non sit, qui ei concurrat, habeat solus bonorum possessionem, *h. e.* qui cum eo ad partem possessionis veniat. Sic *Papin. ib.* 5, 2, 16. Filia in hereditatem legitimam fratri non concurrit. *Ulp. ib.* 20, 4, 7. Concurrere in pignus. Et *mox.* in pignore, *h. e.* simul cum alio habere jus, aut dominium in pignus. ℙ De altero praeterito *concucurri* testimonium affert *Prisc.* 10, 901. ex *Caton. contra C. Pison.* Video, hac tempestate concucurrisse omnes adversarios. Adde *Flor.* 4, 2. *ante med.* Mutuis ictibus in se concucurrit. Et *Hirt. B. Afr.* 59. Cum acies inter se concucurissent. Ita enim utrobique hab. meliores libri. ℙ [Part. *Concursurus* ap. *Hirt. B. Afr.* 58. Existimans ante se concursuros. *F.*]

CONCURSĀTIO, onis, f. discursio, *περιδρόμησις. Cic. Dom.* 6. Quid puerorum illa concursatio nocturna? [*i. e. tumultus, *Auflauf.*] *Plin.* 11, 30, 36. Concursatio formicarum. *Curt.* 8, 14. Miles melior concursatione, quam cominus, *h. e.* pugna instabili, non stataria. *Cic. Brut.* 69. Qui nullo acumine, eam tamen verborum copiam, si quam habebat, praebebat populo cum multa concursatione, magnoque clamore, *h. e.* discursu per suggestum. [**Ernest.* in *cl.* explicat: ut populus concursaret ad eum audiendum et clamores faceret. Quod praeferendum videtur.] *Id. Fam.* 1, 1. Libonis et Hypsaei non obscura concursatio et contentio, *h. e.* huc et illuc discursio petendi causa. [**Tac. A.* 6, 17. Ita primo concursatio et preces. *Cic. Agrar.* 1, 3. Concursatio decemviralis. (De peragratione provinciarum a Decemviris suscipienda.)] ℙ Item concursus. *Id. Div.* 2, 71. cedo tandem, qui sit ordo, aut quae concursatio somniorum.

CONCURSĀTOR, oris, m. *περίδρομος. Liv.* 31, 35. Nec pedes concursator et vagus, *h. e.* peditatus in pugna huc illuc discurrens. *Id.* 27, 18. Levis et concursator hostis, atque intervallo tutus, cum procul missilibus pugna eluditur: instabilis idem ad cominus conserendas manus.

CONCURSĀTORĬUS, a, um, adj. ut *concursatoria pugna*, quae scil. concursando fit. *Ammian.* 16, 9.

CONCURSĬO, onis, f. concursus, cum res plures eodem tempore accidunt, vel simul in eundem locum concurrunt, *συνδρομή. Cic. Top.* 19. Concursio rerum fortuitarum. *Id. Fin.* 1, 6. Atomos per infinitum inane ita ferri, ut concursionibus inter se cohaerescant. *Gell.* 14, 1. Stellarum concursiones. *Cic. Or.* 44. *extr.* Crebra ista vocum concursio, quam, ut vitiosam fugit Demosthenes. *Auct. ad Her.* 4, 12. Crebrae vocalium concursiones vastam et hiantem orationem reddunt. ℙ Est etiam figura verborum per adjectionem, qua verba in principio et fine repetuntur, et concurrunt: alio nomine complexio dicta. *Cic. Or.* 3, 54. [**Gr. συμπλοκή.*]

CONCURSO, as, avi, atum, a. 1. *περιτρέχω*, frequentat. a *concurro*, simul huc illuc curro, discurro. [**Cic. Rosc. Am.* 29. Qui tum dies noctesque armati concursabant.] *Lucr.* 2, 214. Nunc hinc, nunc illinc abrupti nubibus ignes Concursant. *Cic. N. D.* 2, 44. *sub f.* Corpora huc et illuc casu et temere concursantia. *Id. Fam.* 7, 1. *sub f.* Ut nostras villas obire, et mecum simul lecticula concursare possis. *Id. Mur.* 21. Concursare omnes fere domos omnium. *Id. Div.* 2, 63. Deos concursare omnium mortalium non modo lectos verum etiam grabatos, et cum stertentes aliquos viderint etc. [**Id. Verr.* 2, 5, 31. Praetores obire provinciam et concursare consueverunt. *ib.* 12. Cum concursant ceteri Praetores, i. e. cum peragrant provinciam, obeunt fora et jurisdictionem exercent.]

CONCURSUS, us, m. *συνδρομή*, actus concurrendi. *Plin.* 6, 20, 23. Concursus quinque amnium in unum confluens. ℙ Saepe dicitur de conventu hominum. *Cic. Att.* 5, 16. Incredibilem in modum concursus fiunt ex agris, ex vicis, ex domibus omnibus. *Id. ad Brut.* 1, 3. Tantae multitudinis concursus est ad me factus. *Caes. B. C.* 1, 76. Fit celeriter concursus in praetorium. *Pl. Ep.* 2, 2, 27. Fit concursus per vias. ℙ *Facere concursum* dicitur, qui multitudinem circa se trahit. *Cic. Dejot.* 10. Cum equitaret cum suis delectis equitibus, quos concursus facere solebat! Et *Liv.* 27, 7. Laelius cum agmine captivorum ingressus Urbem, magnum concursum hominum fecit. ℙ De coetu seditioso. [**Cic. Sull.* 5. Lapidatio atque concursus. *Id. Cat.* 1, 1. Concursus bonorum.] *Senec. Excerpt. contr.* 3, 8. Non quotiens convenerunt in aliquem locum plures, coetus et concursus est: sed quotiens convocati, quotiens parati quasi ad ducem suum concurrerunt. Et *ib. in lemmate.* Accusatur pater quod coetum concursumque fecerit. ℙ De aliis rebus. *Cic. Fam.* 5, 13. Quae cogitatio vi tempestatum, et concursu calamitatum erat aliquantum labefactata. *Id. Fin.* 2, 34. Tantus concursus honestissimorum studiorum, tantus virtutum comitatus. *Id. N. D.* 1, 24. Concursu fortuito atomorum effectum esse coelum et terram. *Cels.* 1, 4. Concursus lunae et solis, *h. e.* coitus. *Cic. Or.* 3, 43. Asper verborum concursus. *Id. Fam.* 7, 33. Maximarum quasi concursus occupationum. ℙ Significat etiam conflictionem, qua una res in alteram incurrit. *Liv.* 29, 27. A meridie nebula occepit, ita ut vix concursus navium inter se vitaret. *Caes. B. C.* 2, 6. Ut utraeque naves ex concursu laborarent. ℙ Item congressionem pugnantium, conflictum. *Caes. B. C.* 3, 92. Inter duas acies tantum erat relictum spatii, ut satis esset ad concursum utriusque exercitus. *Nep. Cim.* 2. Barbarorum uno concursu maximam vim prostravit. *Id. Thrasyb.* 1. Concursus proelii. [**Tac. H.* 2, 24. Concursus exploratorum. — Eodem modo intelligendi sunt loci: *Ov. Met.* 15, 811. Concursus coeli, i. e. tonitrua. (Fulgura et tonitrua excitabant e *Vett.* sententia venti cum nubibus concurrentes.) Adde 11, 436. et 6, 693. *Lucr.* 6, 95. Hinc et illud *Cic. Acad.* 4, 22. Sustinere non potuit concursum omnium philosophorum, *scil.* contra disputantium.] ℙ Translate. *Cic. Part.* 30. Ex rationis et firmamenti conflictione, et quasi concursu quaestio exoritur. ℙ *Concursus oris* est oris contractio, cum quis difficulter loquitur. *Quint.* 11, 3. V. CONCURRO. ℙ Apud JCtos *concursus* est quando duo, vel plures concurrunt, *h. e.* conveniunt super re aliqua, quae ad ipsos in solidum pertinet, dividenda, consensus. *Cels. Dig.* 32, 78. Totam hereditatem esse singulis datam, partes autem concursu fieri. *Ulp. ib.* 39, 2, 15. Cum plures mittuntur in possessionem, aequaliter omnes quasi in totum missi, concursu partes habebunt. *Id. ib.* 7, 2, 1. *extr.* Ususfructus per concursum divisus. ℙ *Concursus, i*, secundae declin. *Lucr.* 1, 384. Postremo duo de concurso corpora lata Si cito dissiliant etc. Non est tamen in omnibus codicib. eadem lectio.

CONCURVO, as, a. 1. idem quod curvo. *Laber.* ap. *Macr. Sat.* 2, 7. Non flexibilem me concurvasti, ut carperes.

CONCUSSĪBĬLIS, e, adj. qui concuti potest. *Tertull. adv. Marc.* 1, 25. Nonne concussibilis tunc fuit novae voluntati, ut etc.

CONCUSSĬO, onis, f. *διασεισμός*, actus concutiendi. *Plin. ep.* 4, 9. Ut faces ignem assidua concussione custodiunt. *Colum.* 9, 14. *extr.* Vasa sine concussione portare. *Senec. Q. N.* 6, 25. *sub f.* Illa vasta concussio, quae duas suppressit urbes. ℙ Translate dicitur a JCtis crimen, quo quis alterum illicite terret intentanda accusatione gravioris criminis, vel simulando jussa, aut minas magistratuum, ut ab eo pecuniam extorqueat periculi vitandi causa. *Ulp. Dig.* 47. *tit.* 13. *qui est* De concussione, 1. Si simulato praesidis jussu concussio intervenit. Adde *ib.* 2. et *ib.* 3, 6, 1. *in f.* et *Tertull. ad Scapul.* 4. et 5. Dicitur autem *concussio*, quia *terror* est *metus concutiens*, teste *Cic. Tusc.* 4, 19.

CONCUSSOR, oris, m. qui concutit: et specialiter qui alterum injuste terret pecuniae extorquendae causa. V. v. praec. *Tertull. Fuga in persecut.* 12. Quid enim dicit ille concussor? da mihi pecuniam. Adde *ib.* 13.

CONCUSSŪRA, ae, f. concussio, terror illatus ad extorquendam pecuniam. V. CONCUSSIO. *Tertull. ad Scapul.* 13. Omni petenti me dabo in causa eleemosynae, non in concussurae.

CONCUSSUS, a, um, part. a *concutio*, quassatus, *σεσεισμένος. Liv.* 3, 10. Terra ingenti concussa motu est. *Virg. G.* 1, 159. Concussa quercus. *Ov. Amor.* 1, 6, 50. Raucaque concussae signa dedere fores. *Id. Fast.* 2, 846. Concussa coma. *Id. Met.* 7, 200. freta. *Plin.* 35, 3, 6. Picturae ne ruinis quidem templi concussae. ℙ Translate est perturbatus, commotus, labefactatus. *Hor. Sat.* 2, 3, 293. mater delira necabit. Quone malo mentem concussa? timore Deorum. *Virg. A.* 4, 666. Urbs concussa. *Id. ib.* 5, 700. casuque animum concussus acerbo. Et *ib.* 869. casuque animum concussus amici. *Id. ib.* 11, 451. turbati animi, concussaque vulgi Pectora. *Lucan.* 1, 182. Concussa fides. Alio sensu *Tac. H.* 5, 25. Concussa Transrhenanorum fides, *h. e.* quae a constantia deflexit. *Id. Ann.* 14, 43. Concussum senatusconsultum, *h. e.* abrogatum. *Cic. Mil.* 28. *sub f.* Hominum licentia concussa, *h. e.* metu turbata, coercita. Sed al. leg. *compressa. Vell.* 2, 121. Hostium vires concussae. *Aurel. Vict. Caes.* 13. Concussae bello gentes. [**Plin. Pan.* 6, 3. Concussa respublica.] ℙ Comp. *Concussior* apud *Capell.* 4, 96. Pallas aliquanto concussior, *h. e.* turbatior.

CONCUSSUS, us, m. concussio. *Lucr.* 6, 289. Quo de concussu sequitur gravis imber. *Plin.* 35, 16, 55. Coquitur in calicibus, crebro concussu. ℙ Extra ablat. casum exempla nondum vidimus: nisi velis admittere quod quidam afferunt ex *Ov. Met.* 6, 695. et *ib.* 15, 810., ubi pro *concussum* et *consussibus* plerique reponunt *concursum* etc.

CONCUSTODĬO, is, a. *συμφυλάττω*, simul custodio. In epitaph. Jucundi servi Liviae Drusi Caesaris uxoris, apud *Maff. Mus. Ver.* p. 176. *n.* 1. Vos vestros natos concustodite parentes.

CONCŪSUS. V. CONTUSUS.

CONCŪTĬO, ūtis, ussi, ussum, a. 3. *ἀνασείω*, commoveo, agito: a *con* et *quatio.* Vetus poeta, et fortasse *Enn.* ap. *Ter. Eun.* 3, 5, 42. Qui templa coeli summa sonitu concutit. *Enn.* ap. *Macr. Sat.* 6, 1. plausu cava concutit ungula terram, *h. e.* ungula equorum, quod *Virg.* dixit *A.* 8, 596. Quadrupedante putrem sonitu quatit ungula campum. *Plin.* 2, 43, 43. Ictu stellarum cadentium concuti aera. *Cels.* 3, 21. *a med.* Concutiendum corpus est multa gestatione. *Juven.* 3, 100. Concuti cachinno. *Ov. Met.* 2, 50. Concutiens illustre caput. *Prop.* 1, 7, 15. Concutere aliquem arcu. *Ov. Met.* 11, 509. Aries concutit arces. *Id. ib.* 7, 201. Concutere freta. *Id. ib.* 12, 79. tela vibrantia, *h. e.* micare hasta vel hastam jacere. *Id. Amor.* 3, 9, 12. Oraque singultu concutiente sonant. *Lucr.* 3, 250. Concutitur sanguis, *h. e.* agitatur. ℙ Significat etiam duas res simul collidere. *Senec. Q. N.* 2, 28. Utrum cavae manus concutiantur, an planae et extentae. ℙ Saepe tribuitur terrori, quo tremor et concussio inducitur. Hinc terror definitur *concutiens metus* a *Cic. Tusc.* 4, 19. Sic *Vell.* 2, 90. Concutere aliquem terrore. Et *Virg. A.* 12, 468. Concussa mentem metu Juturna. Et absolute *Curt.* 4, 1. Strepitus armorum, qui totam Asiam concusserat. Adde *Se-*

nec. Thyest. 358. ℙ Universim pro quovis animi affectu turbari. *Senec. Tranq.* 2. Quod desideras autem, magnum et summum est, Deoque vicinum, non concuti. Hanc stabilem animi sedem Graeci εὐθυμίαν vocant etc. ℙ Apud JCtos concutere dicuntur, qui alios timore injecto inducunt ad dandam sibi pecuniam. *Ulp. Dig.* 1, 18, 6. Illicita ministeria ad concutiendos homines. Adde *Paul. Sentent.* 5. *tit.* 25. *sub f.* et V. CONCUSSIO. ℙ Translate est turbare, labefactare, de statu movere. *Cic. Phil.* 2, 42. Is leges Caesaris, ut rempubl. concutere posset, evertit. *Val. Fl.* 6, 476. Concutere mentes. *Nep. Epam.* 6. opes Lacedaemoniorum. *Vell.* 2, 78. provinciam. Et *ib.* 79. Concussit eum graviter fortuna, *h. e.* multavit. *Quint. Decl.* 9, 10. *extr.* Hoc divitias tuas concutit? ℙ Alio sensu *Petr. Sat.* 124. Tu concute plebem, Curio, *h. e.* concita. ℙ *Hor. Sat.* 1, 3, 35. Concute te, num etc., *h. e.* excute, expende. ℙ *Concutere se* est etiam se excitare. *Juven.* 10, 327. Nec Sthenoboea minus, quam Cressa excanduit, et se Concussere ambae, *h. e.* ad vindictam excitarunt. *Flor.* 3, 1. Non leviter se Numidia concussit, *h. e.* se ad bellandum concitavit.

CONDĂLIUM, ii, n. genus esse anuli, docet *Fest.* in *Condulus:* estque a κόνδυλος, digiti articulus, mutato *v* in *a*, ut κύλιξ, calix. Quod vero fuerit servorum proprium, colligitur ex *Pl. Trin.*, ubi servus, se ipsum alloquens, haec dicit 4, 3, 7. Satin' in thermopolio Condalium es oblitus, postquam thermopotasti gutturem? ℙ Fuit etiam Latina fabula *Condalium* inscripta (quae jam intercidit) ex qua versum affert *Varr. L. L.* 6, 4., quae ita appellata fuit, quia in ea *Plautus* (seu quicumque alius auctor fuit: nam Plauti fuisse, *Accius*, seu *Attius* negat apud *Gell.* 3, 3.) Menandri fabulam, *Δακτύλιον* dictam, in Latinum verterat. Porro δακτύλιον, anulum significat.

*CONDĀTE, Κονδάτε, (vox Celtica *confluentes* designans) opp. fuit Galliae Celticae s. Lugdunensis, in Rhedonum regione, ubi hodie *Rennes. Ant. Itin.* Dictum postea *Redonae*, unde hodiernum nomen. *Notit. Imp. occid.* ℙ Aliud, forte in Carnutibus, ut placet *Cellario*, locum *Ant. Itin.* perpendenti. ℙ Fuit et Condāte Britanniae opp., quod fertur hodie *Congleton* appellari. *Ant. Itin. B. A.*

*CONDĂTOR, oris, m. *Gloss. Lat. Gr.* Condatoribus, συντελεσταῖς. Sed *Gloss. Gr. Lat.* συντελεστὴς, Tributarius. Videtur itaque *Condator* etiam ille esse, qui *cum* aliis *dat* et *confert* tributum. *B. A.*

CONDĔCENS, entis, part. ab impers. *condecet*, decens, conveniens, πρέπων, προσῆκων. *Ammian.* 16, 10. Cujus originem loco condecenti monstrabo. Al. leg. *competenti. Auson. Gratiar. act.* 27. Cujus familiaris habitus condecentior, aut militaris accinctior?

CONDĔCENTER, adv. *Gell.* 16, 12. ut *Mosell.* et *Aldus* edidere. Alii leg. *conducenter.*

CONDĔCENTĬA, ae, f. idem ac decentia. *Cic. Or.* 3, 52. Sic verbis quidem ad aptam compositionem et condecentiam, sententiis vero ad gravitatem orationis utatur. [*Orell. decentiam.]

CONDĔCET, impers. idem ac decet. *Pl. Amph.* 2, 2, 90. Capies quod te condecet. *Id. Cas.* 3, 5, 24. Quod haud Atticam condecet disciplinam. *Id. Poen.* 1, 2, 92. Magis pudorem, quam aurum gerere condecet.

CONDĔCORĀTUS, a, um, part. a *condecoro*, ornatus, instructus. *Enn.* ap. *Varr. L. L.* 4, 10. Ova parire solet genu' pennis condecoratum, Non animas. *Vitr.* 1, 1. *circa med.* Disciplina condecorata et abundans eruditionibus.

CONDĔCORĔ, adv. idem ac decore, pulcre, apte. *Gell.* 14, 4. Condigne mehercule, et condecore Chrysippus depinxit Justitiam.

CONDĔCŌRO, as, a. 1. idem ac decoro. *Ter. Hec. prol.* 37. Vobis datur potestas condecorandi ludos scenicos. *Vetus epigr.* ap. *Plin.* 35, 10, 37. Dignis digna loca picturis condecoravit.

[CONDĔCŪRIĀLIS, is, m. qui una cum alio fuit decurio. *Fragm. Jur. civ. ante Justin. ed. ab A. Maio* p. 39. Decuriales quoque, qui ob id ipsum vacant, a tutelis condecurialis filii non vacare, si non habeant aliam excusationem. *F.*]

CONDĔCŪRIO, onis, m. qui simul cum alio decurio est. *Inscr.* ap. *Maff. Mus. Ver.* 465, 1. Civi et condecurioni D. D. P. P.

*CONDELECTOR, aris, dep. 1. συνήδομαι. *Vulg. Rom.* 7, 22. Condelector lege Dei. Adde *Fulgent. ep.* 4. *ad Prob. de Or. B. A.*

CONDĔLĪQUESCO, is, n. liquesco, τήκομαι. *Cato R. R.* 23. Eam fiscellam quassato crebro, uti resina condeliquescat.

CONDEMNĂBĬLIS, e, adj. damnandus. *Pallad. de insitione* 11. Et nostrae studium non condemnabile Musae.

CONDEMNĀTĬO, onis, f. κατάκρισις. *Ascon. in Div. Verr.* 7. A absolutionis, C condemnationis littera. *Ulp. Dig.* 2, 10, 5. Condemnatio pecuniaria. *Id. ib.* 42, 1, 59. Condemnationem facere, *h. e.* condemnare. *Id. ib.* 4, 2, 14. pati. ℙ *Condemnationem facere* ap. *Gordian. Imp. Cod.* 8, 14, 8. et *tit.* 27. est obtinere, ut adversarius condemnetur.

CONDEMNĀTOR, oris, m. qui reum peragit. *Tac. A.* 4, 66. Claudiae condemnator. ℙ Item judex qui condemnat. *Tertull. adv. Marc.* 2, 9. Delicti interdictor et condemnator.

*CONDEMNATRIX, icis, f. *Sarisb. ep.* 188. *B. A.*

CONDEMNĀTUS, a, um, part. a *condemno*, κατάκριτος. *Cic. Fam.* 6, 6. Nefariorum scelerum condemnati. *Titinn.* et *Turpil.* ap. *Non.* 4, 111. Nunc ejus voti condemnatus, immolavit hostam, *h. e.* obnoxius ad praestandum, quod voto promiserat, quia quod optabat, obtinuit. *Cic. Phil.* 2, 23. Condemnatus de alea. *Id. Flacc.* 18. *extr.* Condemnatus pecuniae publicae. *Papin. Dig.* 27, 3, 21. Condemnatus in solidum. *Id. ib.* 20. in minori pecunia. *Torrentin.* omittit *in:* quod est multo rectius. *Ulp. ib.* 42, 1, 4. Condemnatus, ut pecuniam solvat. *Papin. ib.* 26, 9, 5. Condemnatus ad pecuniam. *Scaev. ib.* 46, 1, 45. in certam quantitatem. ℙ Extra forum. *Cic. Pis.* 17. Tuum factum condemnatum judicio amicorum.

CONDEMNO, as, avi, atum, a. 1. καταχρίνω, καταγινώσκω, damno. *Cic. N. D.* 2, 29. Condemnare aliquem indicta causa. *Id. Rosc. Am.* 39. Condemnari judicio turpissimo. *Id. Or.* 1, 54. Condemnare aliquem capitis. *Id. Fam.* 14, 14. sceleris. *Id. ib.* 2, 1. Condemnabo eodem ego te crimine. [*Id. Cluent.* 22. Nullo praejudicio facto ex ipsa causa condemnare.] *Suet. Cal.* 38. Super quadraginta reos ex diversis criminibus condemnavit. *Id. ib.* 27. Condemnare ad metalla, aut ad bestias. [*Id. Tib.* 3. Condemnare aliquem, multa irrogata. *Id. ib.* 51. in antliam. *Id. Dom.* 11. Ut more majorum puniendi condemnarentur.] *Serv. Sulpic.* ap. *Gell.* 4, 4. Condemnare aliquem, quanti interfuit eam uxorem accipi, aut dari. *Caj. Dig.* 10, 1, 3. Condemnare aliquem certa pecunia. *Alfen. ib.* 15, 3, 16. Condemnari amplioris pecuniae. *Caj. ib.* 22, 1, 19. Condemnare possessorem in fructus. *Paul. ib.* 6, 1, 35. Debet etiam de fructibus possessor condemnari. *Papin. ib.* 27, 3, 21. Condemnare aliquem in solidum. ℙ *Condemnare aliquem alicui* est condemnando obligare, ut aliquid alicui praestet. *Cic. Verr.* 2, 2, 8. Hunc hominem Veneri absolvit, sibi condemnat. *Scaev. Dig.* 20, 4, 21. Ob summam, qua ex tutela ei condemnatus erat. ℙ *Condemnare* dicitur etiam accusator, qui reum peragit, atque obtinet, ut condemnetur. [*Gr. καταδικάζεσθαι.] *Cic. Div. in Verr.* 1, 10. Ego hoc uno crimine illum condemnem, necesse est. *Suet. Tib.* 8. Reum apud judices fecit, et condemnavit. ℙ Extra rem forensem. *Cic. Prov. cons.* 10. Qui Gabinii litteras insigni quadam nota, atque ignominia nova condemnastis. *Id. Or.* 1, 38. Condemnare aliquem inertiae, impudentiae. *Id Fam.* 8, 1. Condemnare arrogantiae officium alicujus. *Caes. B. G.* 7, 19. Condemnari summae iniquitatis. *Id.* ad *Cic. post ep. ad Att.* 8, 10. Condemnare factum alicujus. ℙ [Part. *Condemnaturus* ap. *Suet. Dom.* 11. Unum e familiaribus suis capitis condemnaturus. *F.*]

CONDENSĀTĬO, onis, f. densatio. *Coel. Aurel. Acut.* 3, 18. *extr.* Constrictio et condensatio.

CONDENSĔO, es, a. 2. denseo. *Lucr.* 1, 392. Quod se condenseat aer. Al. leg. *condenserat*, ut sit praeterit. pro *condensuerat.*

CONDENSĬTAS, atis, f. densitas. *Appul. de Mundo.* Aeris condensitas. Al. leg. *densitas.*

CONDENSO, as, avi, atum, a. 1. πυκνόω, densum facio. *Varr. R. R.* 2, 3. Oves se congregant ac condensant in locum unum. *Hirt. B. Afr.* 13. Condensare aciem. *Colum.* 7, 8. Caseus ponderibus condensatur.

CONDENSUS, a, um, adj. πυκνὸς, spissus, densus. *Lucr.* 6, 465. Condensus atque arctus. *Id.* 4, 55. Contextus et condensus. *Id.* 1, 599. Condensum agmen. *Liv.* 26, 5. *a med.* Irrumpere condensam aciem. [*Virg. A.* 8, 497. Condensae litore puppes. *Sil.* 14, 639. Condensi ruunt. *Id.* 1, 365. Condensis actae testudinis armis.] *Hirt. B. Afr.* 50. Olivetum crebris arboribus condensum. *Virg. A.* 2, 516. Condensae columbae. *Plin.* 10, 73, 94. Insidunt pardi condensa arbore. Ita *Hard.* ex MSS., alii *condensa arborum. Sisenn.* ap. *Non.* 2, 561. Condensiores manipulatim resistere hostibus instituissent. Al. leg. Cum densi in orbes manipulatim etc. Al. Cum densiores manipulatim. [*Lucr.* 5, 487. Et radiei solis cogebant undique terram. — In medio ut suo condensa coiret. *Id.* 1, 576. Sunt igitur solida pollentia simplicitate; quorum condenso magis omnia conciliatu Artari possunt.]

CONDEPSO, is, ui, a. 3. commisceo, manibus subigo, mollio. *Cato R. R.* 40. Haec bene una condepsito. (Adde *ib.* 76.) *Non.* 1, 181. docet esse a Graeco δέψω, seu δεψέω, subigo, mollio. *Pompon. ib.* Partem insipui, conclusi, condepsui. Adde *Titinn.* ap. *Non.* 4, 34. V. locum in ARGUTOR.

*CONDESCENSIO, onis, f. συγκατάβασις. *Cod. Iust.* 6. c. de *S. Trinit.* Debemus imitari Ies. Christi condescensionem seu demissionem. *B. A.*

[CONDĔSERTOR, oris, m. qui simul deserit. *Tertull. Carn. Chr.* 1. Condiscipulus, et condesertor ejus Valentinus. *F.*]

CONDĪCO, is, ixi, ictum, a. 3. παραγγέλλω, συγχρονέω, a *con*, et *dico:* est dicendo denunciare, ut *Festus* exponit: sed dicitur de iis rebus, quas denunciamus alteri, prius mutuo consensu constitutas. Hinc *condicere alicui coenam*, et *ad coenam*, vel *condicere* absolute, est denunciare alicui, se apud eum coenaturum, ipso volente. [*Sich zu Gaste bitten.*] Nam si recusaret, non *condicere* diceremus, sed *indicere* etc. *Suet. Tib.* 42. Seni coenam ea lege condixit, ne, etc. *Pl. Men.* 1, 2, 15. et *Stich.* 3, 1, 38. Ad coenam aliquo condicam foras. *Cic. Fam.* 1, 9. *post. med.* Nam cum mihi condixisset, coenavit apud me in mei generi Crassipedis hortis. ℙ Dicitur etiam de aliis rebus. *Phaedr.* 4, 24. Simonides, Victoris laudem cuidam pyctae ut scriberet, Certo condixit pretio, *h. e.* convenit. Al. leg. *conduxit* minus recte. *Justin.* 15, 2. *ad f.* Per epistolas se invicem confirmantes, tempus et locum coeundi condicunt. *Gell.* 10, 24. *ad f.* Condicere aliquid in diem tertium. *Pompon. Dig.* 18, 1, 66. In vendendo fundo quaedam, etiam si non condicantur, praestanda sunt: veluti ne fundus evincatur: quaedam ita demum, si condicta sunt, veluti viam, iter, actum, etc. ℙ *Condicere inducias* ap. *Justin.* 3, 7. *sub f.* est mutuo consensu facere; qua in re cur *Justinum Scioppius* reprehendat, quasi minus Latina loquendi ratione usus sit, non se videre ait *Gronov. Observ.* 1, 1. ℙ *Condicere operam* ap. *Plin.* est denunciare, publicare, edere, in *praef. H. N.* Cum hanc operam condicerem, non eras in hoc albo ℙ Quod vero *Scalig.* ad *Cir. Virg.* 187. adnotavit, *condicere* proprium esse proditorum, qui condicunt et constituunt iis, quibus arcem aut urbem prodituri sunt: velim, idonea solidaque auctoritate confirmasset. V. *Gronov. l. c.* ℙ Singularis est ejus usus in veteri formula ap. *Liv.* 1, 32. Quarum rerum, litium, causarum condixit pater patratus populi Romani Quiritium patri patrato priscorum Latinorum etc. *condixit*, h. e. pactus est, constituit, convenit cum patre patrato Latinorum. Sed multae sunt super hunc locum lites eruditorum. ℙ Apud JCtos *condicere aliquid* est actione repetere, seu denunciare alicujus rei restitutionem. V. CONDICTIO. *Julian. Dig.* 39, 6, 13. Si alienam rem mortis causa donavero, eaque usucapta fuerit, verus dominus eam condicere non potest, sed ego, si convaluero. *Ulp. ib.* 12, 1, 11. Condicere pecuniam alicui, *h. e.* ab aliquo repetere. ℙ Proprie significat idem dicere, vel simul dicere. *Tertull. Anim.* 8. Et ipsi philosophi ex contrariis universa constare condicunt. Adde *adv. Gnost.* 14. ℙ Hinc et pro convenire, consentire, simul vivere usurpavit *Id. adv. Hermog.* 11. *sub f.*

CONDICTĬCĬUS, a, um, adj. ad condictionem pertinens, ut *actio condicticia*, qua aliquid condicimus, et repetimus, quae eadem est ac condictio. *Ulp. Dig.* 12, 2, 13. Atque ideo neque furti, neque condicticia tenetur.

CONDICTĬO, onis, f. παραγγελία, actus condicendi. A *Festo* definitur: in diem certum ejus rei, quae agitur, denunciatio. ℙ Fuit etiam verbum augurale. Nam *Serv.* ad *A.* 3, 117. docet, condictionem esse, cum denunciatur, ut ante diem tertium quis ad inaugurandum adsit. ℙ Frequenter legitur apud JCtos, a quibus definitur: actio in personam, qua denunciatur alicui, ut rem ad nos pertinentem restituat. Est autem multiplex, ut videre est *Dig. l.* 12. *t.* 1, 4, 5, 6, 7. et *ib.* 13. *t.* 1, 2, 3., in quibus de variis condictionum generibus agitur. Hinc illae loquendi rationes *condictione petere*, aut *repetere*, *per condictionem agere*, *condictione teneri* etc. locis cit. ℙ Dicitur autem *condictio* ex vetere forensi more, quo postquam actor reum coram praetore citaverat, condicebant mutuo consensu, et constituebant certum diem, quo causam in judicio disceptarent. Quare, licet aliquando illa constitutio et condictio locum in aliqua actione non habeat, usus tamen obtinuit, ut *condictio* nominetur, ℙ Fortasse etiam *Cicero* hac voce est usus *Top.* 21. Ut si quaeratur, a naturane jus profectum sit, an ab aliqua quasi condictione hominum, et pactione. *Conditione* tamen habent libri omnes.

CONDICTUS, a, um, part. a *condico*, constitutus, et denunciatus, παραγγελθείς. *Cincius* apud *Gell.* 16, 4. et *Pl. Curc.* 1, 1, 5. Status condictusve dies cum hoste. *Ammian.* 20, 1. Cum Scotorum excursus rupta quiete condicta, loca limitibus vicina vastaret. [*Suet. Tib.* 42. Subita condictaque coenula, *h. e.* non diu praeparata sed mediocris et cibis communis.] ℙ *Condictum, i*, n. est *quod in communi est dictum*, inquit *Festus:* sive idem est ac condictio. *Gell.* 20, 1. *sub f.* Metius Suffetius pactum atque condictum cum rege populi R. perfide ruperat. Et *Appul. Florid. n.* 16. Interim dies ire, neque Philemon ad condictum venire.

CONDĬDĪSIT. V. in CONDO.

CONDIGNĔ, adv. ἀξίως, digne, convenienter, merito. *Pl. Cas. a.* 1. *v.* 42. Post id cum lassus

fueris et famelicus, Noctu ut condigne te cubes, curabitur. *Id. Men.* 5, 5, 8. Condigne haec meretrix fecit, ut mos est meretricius. *Gell.* 1, 6. Condigne et recte loqui. Et 14, 4. Condigne et condecore depingere. ℙ Pro opportune, vel ut res postulat. *Pl. Bacch.* 3, 2, 8. Condigne is quam technam de auro adversum meum fecit patrem! Adde *Aul.* 3, 4, 6. et *Poen. a.* 2. *v.* 17. ut videtur.

CONDIGNUS, a, um, adj. ἄξιος, dignus, conveniens. *Pl. Amph.* 1, 3, 39. Ecastor condignum donum, qualis est qui donum dedit. *Gell.* 3, 7. Pulcrum facinus, Graecarumque facundiarum magniloquentia condignum.

*CONDIGRAMMA, opp. Asiae ulterioris, quod Indus alluit. *Plin.* 6, 23. *B. A.*

CONDĪMENTĀRĬUS, a, um, adj. ad condimenta pertinens. *Plin.* 19, 6, 32. Caepae condimentariae. Et *ib.* 8, 50. Satureja dicta in condimentario genere.

CONDĪMENTĀRĬUS, ii, m. ταριχοπώλης, qui condimenta conficit, aut vendit. Metaphorice *Tert. Anim.* 23. Doleo Platonem omnium haereticorum condimentarium factum.

CONDĪMENTUM, i, n. ἄρτυμα, quod ad aliquid condiendum aptum est, vel quo aliquid conditur. *Cic. Fin.* 2, 28. Socratem audio dicentem, cibi condimentum esse famem, potionis sitim. ℙ *Condimenta viridia* appellat *Colum.* 12, 8. olera recentia, quibus utimur in cibis condiendis. ℙ Saepe translate sumitur. *Cic. Amic.* 18. Accedat huc suavitas, oportet, sermonum atque morum, haudquaquam mediocre condimentum amicitiae. *Id. Or.* 2, 67. Facetiae sunt condimenta omnium sermonum. [*Gr. ἡδυσμα. V. *Ernest. lex. technol. Gr.* s. h. v.] *Pl. Poen. in f.* Plautus est postremum condimentum Fabulae. ℙ Significat etiam lenimentum, mitigiationem. *Pl. Rud.* 2, 3, 71. Animus aequus optimum est aerumnae condimentum. *Cic. Q. Fr.* 1, 1, 7. Severitas multis condimentis humanitatis mitigatur.

CONDĪO, is, ivi, et ii, ītum, a. 4. ζωμεύω, ἡδύνω, ταριχεύω, sapidum reddo, cibis saporem addo. Etymologorum alii a *con*, et antiquo *duo* pro *do* derivant: alii e Graeco γανδνῶ, unde γανδνσματα, condimenta. Fides sit penes ipsos. *Cic. Fam.* 7, 26. Fungos, heluelas, herbas omnes ita condiunt, ut nihil possit esse suavius. *Pl. Pseud.* 3, 2, 21. Condire coenam. *Colum. praefat.* Gulosius condire cibos. *Varr. R. R.* 1, 66. Oleas albas, quas condideris novas, nisi condieris, propter amaritudinem illas respuit palatum. *Pl. Pseud.* 3, 2, 41. Meas qui esitabunt escas, quas condivero. ℙ Condiri etiam dicuntur, quae servandi causa, admixtis condimentis componuntur. *Cic. Tusc.* 1, 45. Condiunt Aegyptii mortuos, et eos domi servant. *Plin.* 14, 19, 23. Caules summi vitium condiuntur in aceto et muria. *Id.* 16, 10, 16. Condire vina. *Colum.* 12, 46. *in f.* Cum condiverunt inulam. Adde *ib.* 7. et 13. ℙ Translate. *Cic. Or.* 55. Duo sunt, quae condiant orationem, verborum, numerorumque jucunditas. *Id. Cluent.* 26. *ad f.* Qui ea vitia, quae a natura habebat, etiam studio atque artificio quodam malitiae condivisset. ℙ Pro mitigare, lenire. *Cic. Att.* 12, 40. *a med.* Hilaritas illa, qua hanc tristitiam temporum condiebamus. ℙ [Part. *Condiendus* ap. *Plin.* 14, 6, 8. *n.* 5. Condiendis aliis *(vinis)* pinguius gignit Marsilia. *F.*]

CONDISCĪPŪLA, ae, f. συμμαθήτρια. *Mart.* 10, 35. Hac condiscipula, vel hac magistra Esses doctior, et pudica Sappho. *Appul. Met.* 9. Areten meam condiscipulam memoras.

CONDISCĪPŪLĀTUS, us, m. societas discipulorum sub uno magistro, συμμαθητεία. *Nep. Att.* 5. Cum quo a condiscipulatu vivebat conjunctissime. Adde *Justin.* 12, 6.

CONDISCĪPŪLUS, i, m. συμμαθητής, qui simul cum aliquo discipulus est. *Cic. Tusc.* 1, 18. Dicaearchum vero cum Aristoxeno aequali et condiscipulo suo, doctos sane homines omittamus. Adde *Nep. Attic.* 1., *Senec. ep.* 66. et *Quint.* 2, 3.

CONDISCO, is, idici, a. 3. συμμανθάνω, proprie una disco, condiscipulus sum. *Appul. Florid. n.* 18. Quemdam ex his qui mihi Athenis condidicere, percontari facio. ℙ Idem quod disco, assuesco, μανθάνω, ἐθίζω. *Cic. Planc.* 5. *extr.* Condiscas, censeo, mihi paulo diligentius supplicare. *Pl. Curc.* 4, 3, 2. Eapse iracundia, qua excidionem facere condidici oppidis. *Hor. Od.* 3, 2, 3. Pauperiem pati puer condiscat. *Ov. Her.* 4, 25. Ars fit, ubi a teneris crimen condiscitur annis. *Pl. Curc.* 1, 3, 4. Merum condidicit bibere. *Suet. Ner.* 20. Condiscere genera plausuum. [*Zusammen einlernen.] ℙ Item memoriter discere. *Hor. Od.* 4, 11, 34. Condisce modos, amanda Voce quos reddas. [*Sil. 7, 462. Pacem condiscens oculis, i. e. vultum assumeus facilem et hilarem.] ℙ Translate. *Plin.* 21, 5, 11. Naturae rudimentum, lilia facere condiscentis. *Colum.* 4, 15. Ut flagellum paulatim condiscat suis radicibus ali. Adde 3, 10. *post med.*

CONDITĀNĔUS, a, um, adj. qui conditur. *Olea conditanea* ap. *Varr. R. R.* 1, 24. est quae, esui apta cum sit, condi et condiri solet. Eadem a *Caton. R. R.* 6. *conditiva* appellatur.

CONDĪTĀRĬUS, a, um, adj. ad condiendum pertinens. *August.* 22. *Civ. Dei* 8. *post med.* Coquina conditaria, *h. e.* taberna, ubi cibi cocti et conditi prostant.

CONDĪTĪCĬUS et Condititius, a, um, adj. ἀποθετος, qui conditur, seu reponitur, conditaneus. *Colum.* 8, 8. *de columbis.* Duobus, aut tribus mensibus acceptant conditicia cibaria: ceteris seipsas pascunt seminibus agrestibus

CONDĪTĬO, onis, f. ἄρτυσις, actus condiendi, conditura. *Cic. N. D.* 2, 58. Quo compositiones unguentorum, quo ciborum conditiones, quo corporum lenocinia processerint. *Varr. L. L.* 4, 22. Jus, quod jucundum magis conditione est. *Colum.* 12, 51. Conditiones vini.

CONDĪTĬO vel Condicio, onis, f. actus condendi, factio, opus, ποίημα. *Prud. Hamart.* 19. Simulacrum structile flatu Concaluisse Dei: Dominum quoque conditioni Impositum. *Tertull. Habit. mul.* 8. Dei conditio est et tus, et merum, et ignis, qui vescitur, et animalia etc. Adde *de Spectac.* 2. et alibi. ℙ Item modus condendi, *h. e.* reponendi, ac servandi. *Cic. Div.* 1, 51. Nec fruges terrae, baccasve arborum cum utilitate ulla generi humano dedisset, nisi earum cultus, et conditiones tradidisset. ℙ Fere sumitur pro qualitate, ratione, natura, indole, ingenio, statu, sorte, κατάστασις. [*περίστασις, *Stand, Rang, Verhältnisse.* Cf. *B. Crus. in cl. Suet.*] *Cic. Att.* 15, 1. Ea conditione nati sumus, ut nihil quod homini accidere possit, recusare debeamus. *Id. Fam.* 5, 18. Ea videtur conditio impendere legum, judiciorum, temporum, ut etc. *Id. Marc.* 3. Ea vicisti, quae et naturam et conditionem, ut vinci possent, habebant. Et 4. *extr.* Conditio, et vis victoriae. *Id Rabir. Post.* 7. Sequi conditionem aliquam vitae. *Id. Univers.* 11. et 14. *Phil.* 12. Mortalis conditio. (quae *conditio mortis* dicitur a *Virg. A.* 12, 880.) *Id. Off.* 1, 13. *ad f.* Conditio et fortuna servorum. *Id. Fam.* 12, 23. Conditio imperii, et status provinciae. *Id. Agr.* 2, 21. Conditio agri. *Paul. Dig.* 48, 19, 48. personae. *Ov. Pont.* 2, 5, 16. loci. *Quint.* 1, 5. metri. *Plin.* 18, 21, 50. ruris. *Id.* 24, 17, 101. frumenti. *Cic. Senect.* 19. Esse meliore conditione, quam etc. *Id. Fam.* 6, 1. Afflictiore conditione esse, quam etc. *Id. Agr.* 3, 2. *extr.* Immunia commodiore conditione sunt, quam illa, quae pensitant. *Id. Cluent.* 34. Aequa conditione disceptare. Et *ib.* Iniqua conditione causam discere. *Plin.* 4, 10, 17. Civitas liberae conditionis, *h. e.* libera. *Id.* 3, 8, 14. Populi conditionis Latinae, *h. e.* jure Latii gaudentes. [*Cic. *Quinct.* 28. Conditione pari uti, i. e. pari jure. *Id. Verr.* 1, 54. Conditione optima esse dicuntur in redimendo, qui praecipuum aliquod jus habent redimendi, ut ad ipsos potius, quam ad alios res redimenda perveniat, (*Vorkaufsrecht*, jus προτιμήσεως.) *Id. Agr.* 3, 2. Optima conditione praedia: pro quo dicitur saepissime optimo jure. *Ernest. cl. Cic.*] ℙ Est praeterea pactio certam legem in se continens, ut *Donat.* ad *Ter. Andr.* 1, 1, 52. definit, pactum, lex. *Cic. Caecin.* 14. Videte, per Deos immortales, quod jus nobis, quam conditionem vobismetipsis, quam denique civitati legem constituere velitis. *Id. Parad.* 5, 2. *ad f.* Cupiditate peculii nullam conditionem recusant durissimae servitutis. *Id. Rabir. Post.* 6. *extr.* Statuere conditionem duriorem alicui, quam ferre possit. *Id. Catil.* 4, 1. Dare alicui conditionem eam, ut etc. *Id. Coel.* 6. respuere. [*Id. *Verr.* 1, 6. Mansit in conditione.] *Ter. l. c.* accipere. *Caec.* ad *Cic. Fam.* 6, 7. Librum ea conditione daret, si reciperes etc. *Cic. Phil.* 7, 1. Ferre conditiones, leges imponere, *h. e.* proponere. [*Id. *Fam.* 6, 2. Armis conditione positis. *Id. Off.* 1, 7. Aut lege, pactione, conditione, sorte. Cf. *Beier.* ad h. l.] *Liv.* 29, 12. Dicere conditiones pacis, eod. sensu, (*ferre*, et *dicere conditiones* est ejus, qui superior sit.) *Vell.* 2, 25. Conditionibus aequis bellum componere. *Id. ib.* 48. Conditiones pacis postulare, recipere, discutere, rumpere. *Tac. H.* 4, 65. subire, aut aspernari. *Cic. Fam.* 16, 12. Stare conditionibus. *Id. ib.* Fugere a conditionibus. *Liv.* 29, 12. In eas conditiones pax convenit. *Nep. Thrasyb.* 3. Inter eos pacem fecit his conditionibus etc. *Vell.* 2, 108. Finitimos omnes aut bello domuit, aut conditionibus juris sui fecit. ℙ Sub conditione. *Cic. Arch.* 10. *ad f.* Jubere, ei praemium tribui sub ea conditione, ne quid postea scriberet. *Phaedr.* 4, 10. Matrem fecit heredem senex sub conditione, ut etc. Adde *Ov. Fast.* 4, 320. et *Liv.* 6, 40. ℙ Item optio. *Plin.* 36, 5, 4, *n.* 5. Quam praetulerunt, quorum conditio erat Coi. [*Cic. *Verr.* 2, 3, 62. Venire ad conditiones alicujus. *Id. Quinct.* 6. perduceret eum ad suas conditiones. *Id. Att.* 9, 15. Utar conditione Caesaris, qua sc. mihi veniam dare vult.] *Ulp. Dig.* 38, 5, 1. *circa med.* Deferre conditionem emptori, utrum malit etc. *Scaevola ib.* 31, 49. Facere conditionem alicui, utrum malit etc. ℙ Pertinet etiam ad rem nuptialem, et significat occasionem, quae offertur nubendi, aut uxorem ducendi. *Cic. Coel.* 15. *extr.* Habes hortos ad Tiberim: ac diligenter eo loco praeparasti, quo omnis juventus natandi causa venit: hinc licet conditiones quotidie legas. *Liv.* 3, 45. *extr.* Conditionem filiae quaerere. *Suet. Galb.* 5. Amissa uxore Lepida remansit in coelibatu, neque sollicitari ulla conditione amplius potuit, ne Agrippinae quidem etc. Adde *Nepot. Attic.* 12., *Pl. Aul.* 3, 5, 2. et *Stich.* 1, 2, 81. [*Curt. 4, 11. Regnum occupari posse conditione, i. e. si Darii filiam ducat Alexander.] ℙ Translate *Mart.* 11, 53. Coenabis belle, Juli Cerealis, apud me: Conditio est melior si tibi nulla, veni. ℙ Obsceno sensu. [*Ut nos: *Gelegenheiten. Suet. Aug.* 69. Conditiones quaesitas per amicos. *Capitolin. Anton. Philos.* 19. Siquidem Faustinam satis constat apud Cajetam conditiones sibi et nauticas et gladiatorias elegisse. V. *B. Crus. in cl. Suet.* s. h. v. Cf. *Ruhnk.* ad. *Ter. Andr.* 1, 1, 52.] *Lamprid. Elagab.* 5. Emissarios habebat, qui ei bene vasatos perquirerent, ut eorum conditionibus frui posset. *Id. ib.* 8. Lavacrum publicum in aedibus aulicis fecit, ut ex eo conditiones bene vasatorum hominum colligeret. Huc porro est retrahendus locus *Cic. Coel.* 15. modo laudatus. ℙ *Conditione tua non utor*, formula est dissolvendi sponsalia. *Cajus. Dig.* 24, 2, 2. ℙ Interdum est idem ac ratio, via, modus. *Asin. Poll.* ad *Cic. Fam.* 10, 31. *a med.* Perferri litterae nulla conditione potuerunt. Sexcentis enim locis excutiuntur tabellarii. *Cic. Fin.* 5, 20. Appetit animus aliquid agere semper: neque ulla conditione quietem sempiternam potest pati. *Lucr.* 2, 300. Et quae consuerunt gigni, gignentur eadem Conditione, *h. e.* simili ratione, ut paulo ante dixerat. ℙ Magna lis est, utrum per *c*, an per *t* scribi oporteat. *Dausq. t* praefert (quo inclinare videtur etiam *Cellar.)* quia est propius origini, *perditio* a *perditus* etc. *conditio* a *conditus.* Vetera monumenta apud *Manut.* plerumque *condicio* exhibent: atque ita habet *Cod. palimps. Cic. De rep.* 1, 4. ap. *A. Maium. F.*]

CONDĪTĬONĀBĬLIS, e, adj. conditionalis. *Tertull. adv. Gnost.* 9. Conditionabilis persecutio.

CONDĪTĬONĀLIS, e, adj. ὑποθετικός, conditionem habens adjunctam. *Tertull. adv. Jud.* 13. *sub f.* Conditionalis comminatio. *Ulp. Dig.* 34, 4, 9. Datio conditionalis. *Serv.* ad *A.* 4, 696. Conditionalia fata, *h. e.* quae sub aliqua conditione eventura sunt. *Ulp.* 50, 16, 54. Conditionales creditores dicuntur, quibus nondum competit actio, est autem competitura: vel qui spem habent, ut competat. ℙ *Conditionales servi* et *conditionales* absolute, dicti sunt ministrorum quoddam genus, qui ea conditione erant, ut illi muneri essent addicti et mancipati, neque ab eo liberari, aut ad majora aspirare possent. Horum fit mentio apud *Imp. Constant. Cod.* 10, 1, 7. et *Imp. Leon. ib.* 8, 18, 11. et in *Cod. Theod.* non semel. De his etiam intelligendum est et illud *Tertull. Idolol.* 12. Opera et conditionalis eram, *h. e.* conditione servus.

CONDĪTĬONĀLĬTER, adv. ὑποθετικῶς, sub conditione. *Cajus Dig.* 35, 1, 17. At si conditionaliter concepta sit causa, veluti hoc modo: Titio, si negotia mea curaverit, fundum do etc. Adde *Paul. ib.* 46, 3, 98. [*Cf. de h. v. *Duk. Lat. Ict.* 446.]

CONDĪTĪVUS, a, um, adj. idem quod conditicius: a *condo. Cato R. R.* 6. et *Macr. Sat.* 2, 16. Conditiva olea. *Varr. R. R.* 1, 24. eandem *conditaneam* vocat. *Cato ib.* 7. et *Varr. R. R.* 1, 59. Conditiva mala. *Colum.* 7, 9. *circa med.* Viridia pabula suibus plerumque nocent: itaque mane, priusquam procedant in pascua, conditivis cibis sustinendae sunt. ℙ *Conditivum*, *i*, n. locus est, ubi aliquid conditur, ac reponitur. Pro sepulcro (quod alii *conditorium* appellant) accipitur a *Senec. ep.* 60. *extr.* Qui latitant et torpent, sic in domo sunt, tanquam in conditivo. Adde *ep.* 82. *in.* et *Inscr.* in V. ACCUMBITORIUM.

CONDĪTOR, oris, m. κτιστής, ἀρχηγός, qui condit, *h. e.* facit, auctor. *Virg. A.* 8, 313. Euandrus Romanae conditor arcis. *Suet. Aug.* 7. Romulus conditor urbis. *Justin.* 2, 10. Cyrus conditor tanti regni. [*Plin. *Pan.* 1, 6. Quo magis aptum piumque est, te Jupiter Optime Maxime, antea conditorem, nunc conservatorem imperii nostri, precari.] *Inscr.* ap. *Grut.* 265, 5. Conditor coloniae. *Plin.* 26, 2, 6. et *Colum.* 9, 3. sectae, *h. e.* auctor et princeps. *Curt.* 8, 5. carminum. *Pl. Epid.* 3, 4, 85. Legum atque jurium fictor, conditor cluet. *Ov. Ib.* 522. Conditor historiae. *Id. Fast.* 6, 21. anni, *h. e.* scriptor fastorum. *Senec. ep.* 95. *ante med.* Maximus ille medicorum et hujus scientiae conditor. *Ov. Pont.* 2, 11, 2. Conditor artis. [*Liv. 8, 34. Conditor Romanae libertatis. *Id.* 1, 42. Conditor omnis in civitate discriminis ordinisque. *Id.* 39, 17. Maximi sacerdotes conditoresque ejus sacri. *Quint. Decl.* 9, 22. p. 210. Eant nunc antiquarum conditores fabularum poetae.] *Claud. in carm. Pasch.* Christus red-

euntis conditor aevi. *Senec. Phoen.* 655. Conditor mundi Deus. ℙ Pro scriptore, absolute. *Tibull.* 4, 1, 4. humilis tantis sim conditor actis. *Plin.* 7, 30, 31. et 36, 15, 24. *n.* 3. Conditor rerum. ℙ *Conditor factionis Russatae* in *Inscr.* ap. *Grut.* 338, 4. *Prasinae. ib.* 1089, 3. *Albatae*, ap. *Reines. cl.* 5. *n.* 56. inter ministros Circenses numerantur. *Scalig.* ad *Catalect. Virg.* putat ita dictos eos, qui factionem ederent, et missus suppeditarent, [quod multis confirmat *Marin. Frat. Arv.* p. 215., quosque ex *Inscr.* ap. *Grut.* 338, 4. *factionum primos* appellatos fuisse conjicit. *F.*] *Turneb. Advers.* 18, 33. scribit esse eosdem, qui in *Gloss. Philox.* dicuntur *ἀλείπται ἵππων*, *h. e.* qui equos oleo ungebant et curabant. Sed quoniam factionibus sui quoque medici erant, ut apparet ex *Inscr.* ap. *Grut.* 339, 1., aliptas autem medicos intelligit *Salm.* ad *Vopisc. Sat.* 7. et 8., nempe eos, qui veneficiis, et incantationum medicamentis aurigatores ad victoriam praeparabant; ideo *conditores* hujusmodi fuisse idem putat. Alii, quia *ἀλείφειν* significat etiam cohortari, instigare, et *ἀλείπτης* est cohortator, excitator, censent, in *Glossa* significari eos, qui equos incitarent ad cursum. In alia *Inscr.* ap. *Grut.* 338, 5. habetur *Conditor gregis Russatae*, h. e. qui equorum greges ad jugum adsuesceret et exerceret, ut quidem legit, et interpretatur *Graevius.* Ceterum an de conditoribus Circensium *Glossa* allata loquatur, incertum est: et praeterea pro *ἵππων*, ibi *Scalig. l. c.* legendum putat *πλθων* vel *πλιτων*, ut intelligantur ii, qui cados pice illinebant, ut postea terrae infoderent ad vina condenda. ℙ De femina quoque dicitur, ut *auctor*, *sponsor* etc. *Tac. G.* 28. Ubii quamquam libentius Agrippinenses conditoris sui nomine vocentur etc. V. tamen loc. et Interpr. ℙ Praeterea *conditor* per amplificationem vocatur etiam is, qui instaurat insigniter aliquid paene collapsum. *Vell.* 2, 60. Octavius conditor et conservator Romani nominis. *Plin. ep.* 10, 38. *ad Trajan.* Conditor militaris disciplinae, firmatorque. [**Liv.* 5, 24. Sicinium conditorem Vejos sequantur, i. e. instauratorem, quum quidem, migratione facta, velut Roma nova fieret. Sic Gr. *κτιστὴν* dicunt. Lex. *Liv.* s. h. v. *Suet. Aug.* 98. Quasi conditorem insulae. Ubi v. *Brem. Liv.* 7, 30. Conditorum, i. e. *conservatorum*, parentum, Deorum numero nobis eritis.] ℙ *Ciceronis* locum, quo ipse quoque hanc vocem usurpavit, V. in voce seq. ℙ Est etiam *conditor*, qui condit, hoc est reponit. V. CONVECTOR.

CONDĪTOR, oris, m. *ἀρτυτὸς*, *ὀψαρτυτὴς*, qui cibos condit et instruit. *Cic. in Senat.* 6. *ad f.* Hi voluptates omnes vestigant, hi sunt conditores instructoresque convivii. *Vet. epigr.* ap. *Porphyr.* ad *Hor. Sat.* 2, 2, 50. Ciconiarum Rufus iste conditor. ℙ Urbanum et lepidum est illud *Cic. Cluent.* 26. Atque etiam ipse conditor totius negotii, Guttam aspergit huic Bulbo, *conditor* enim *negotii* est auctor et administrator, a *condo:* sed simul alluditur ad condientem cibos in nominibus *Gutta* et *Bulbo.* ℙ De conditoribus factionum, *h. e. ἀλείπταις ἵππων*, V. in voce praec.

CONDĪTŌRĬUM, ii, n. *ἀποθήκη*, lŏcus, in quo aliquid reponitur, ut Conditorium muralium tormentorum, idest, repositorium machinarum apud *Ammian.* 18, 9. ℙ Specialiter sumitur pro loculo, seu arca, in qua cineres, aut cadavera in sepulcris conduntur, *θήκη, λάρναξ. Suet. Aug.* 18. Per idem tempus conditorium et corpus Alexandri M. cum prolatum e penetrali subjecisset oculis etc. Adde *Plin.* 37, 2, 7. ℙ Sumitur et pro ipso sepulcro. *Petr. Sat.* 112. Praeclusis conditorii foribus. *Plin. ep.* 6, 10. Ipsi nobis debemus etiam conditoria exstruere. Adde *Incr.* ap. *Grut.* 1134, 6. [**Quint. Decl.* 8. *ad f.* p. 188. Non quidem licuit mihi in illud cubiculum, conditorium tuae mortis, irrumpere.]

CONDĪTRIX, icis, f. quae condit, et facit. *Macrob. Somn. Scip.* 1, 11. Luna mortalium corporum et auctor, et conditrix. *Appul. Apol.* Paupertas prisca apud saecula omnium civitatum conditrix. *Marianus Lupercaliorum poeta* ap. *Serv.* et *Philargyr.* ad *Virg. Ecl.* 1, 20. Quod conditricis nomine ab ipso omnes Romam vocant. Adde *Tertull. Spectac.* 7. et 1. *adv. Marc.* 7.

CONDĪTUM. V. CONDĪTUS, a, um.

CONDĪTUM. V. CONDĪTUS.

CONDĪTŪRA, ae, f. a *condio*, idem quod condimentum. *Senec. Ira* 3, 15. Liberos illi epulandos apposuit, subinde interrogans, an placeret conditura. *Colum.* 12, 11. Hac mella pro aqua mulsa utuntur nonnulli pro defruto in condituras olivarum. *Id. ib.* 19. Condituris adjuvare mustum. ℙ Conditura vitreorum, ap. *Petr. fr. Trag.* 51. *Burm.* est ratio temperandi et conficiendi vitrea. Hoc sensu videtur nonnullis esse a *condo.* Tiberium quoque Caesarem hac voce usum, narrat *Isid. Or.* 16, 15. *extr.*

CONDĪTUS, a, um, part a *condio*, *ἡρτυμένος. Cic. Or.* 3, 25. Unguentis minus diu nos delectari summa et acerrima suavitate conditis, quam his moderatis. *Hor. Sat.* 2, 8, 69. Male conditum jus. *Ulp. Dig.* 33, 6, 9. Vinum conditum. ℙ *Conditum* absolute est vinum aromatis conditum, et praecipue melle et pipere. *Plin.* 14, 16, 19. *n.* 5. Qualia (*vina*) nunc quoque fiunt, pipere et melle addito, quae alii condita, alii piperata appellant. *Lampr. Elag* .21. Condito piscinas et folia temperavit. Adde *Pall.* 11, 19., *Coel. Aurel. Tard.* 3, 5. *a med.* et *ib.* 5, 1. *ad f.* et *Apic.* 1, 1. et 2. ℙ Translate. *Cic. Att.* 13, 52. *ex vet. poeta.* Nec id solum, sed bene cocto, et condito sermone bono. *Id. Or.* 2, 56. Nec apud populum gravior oratio, neque lepore et festivitate conditior. *Id. Brut.* 29. Nisi id, quod dicitur, sit voce, vultu, motuque conditius. *Id. Senect.* 4. Erat enim in illo viro comitate condita gravitas. *Id. Mur.* 31. *extr.* Si illius comitatem et facilitatem tuae gravitati, severitatique asperseris, non ista quidem erunt meliora, sed certe condita jucundius.

CONDĪTUS, a, um, part. a *condo*, *ἀποκείμενος*, *ἀπόθετος*, repositus, absconditus. *Hor. Ep.* 2, 1, 140. Frumenta condita. *Id. Sat.* 1, 4, 89. Liber aperit praecordia condita, *h. e.* arcana pectoris. *Cic. Div.* 1, 56. In causis conditae sunt res futurae. *Pl. Ps.* 4, 1, 30. Teneo omnia: in pectore condita sunt. *Mart.* 13, 111. Vina condita consule etc. *Ov. Met.* 3, 31. Anguis conditus antro. *Liv.* 29, 22. Conditus in carcerem. *Prop.* 2, 5, 24. Jurgia sub tacita condita laetitia. *Id.* 3, 17, 16. Arboris in frondes condita Myrrha novae. *Virg. G.* 1, 422. Sol conditus in nubem. *Propert.* 4, 111, 64. Lumina condita, *h. e.* oculi clausi. [**Ov. Fast.* 1, 124. Ni teneant rigidae condita bella serae. *Sil.* 13, 40. Narrabat memori condita mente.] *Senec. Oedip.* 1037. Telum conditum jugulo. *Plin.* 11, 37, 53. Oculi conditi. *Cels.* 8, 20. *in f.* Potest tamen conditus articulus medius aut summus canaliculo aliquo contineri. ℙ *Conditum*, *i*, absolute est locus, in quo conditur, et servatur frumentum, et aliae species ad annonam pertinentes. *Spartian. Hadrian.* 11. Laborabat praeterea, ut condita militaria diligenter agnosceret. Et *Capitol. Gordian.* 28. Ut nulla esset civitas limitanea potior, quae totius anni in aceto, frumento, et larido, atque hordeo, et paleis condita non haberet. *Symmach. ep.* 10, 55. Patefacere angustias conditorum. *Eumen. Grat. act. ad Constantin.* 10. Fructus meritorum tuorum statim nos metere, et in conditis referre jussisti. Adde *Paul. Dig.* 32, 95. ℙ Est etiam *conditus* idem ac sepultus. *Phaedr.* 4, 4. O si maneret condito sensus patri. *Cic. Leg.* 2, 22. Conditus in sepulcro. *Val. Fl.* 5, 198. tumulo. *Ov. Met.* 14, 442. Aeneia nutrix condita urna marmorea. ℙ Item factus, aedificatus, *κτισθείς. Cic. Tusc.* 1, 1. Homerus fuit ante Romam conditam. *Hor. Sat.* 1, 5, 92. Qui locus a forti Diomede conditus olim. (Negat *Bentlejus* hunc versum *Horatii* esse.) [**Propert.* 4, 1, 72. Non sunt ab dextra condita fila colo. *Ov. Fast.* 3, 400. Conditus e geminis piscibus alter erit.] *Plin.* 7, 37, 37. Nova secta condita, *h. e.* instituta. *Id.* 11, 37, 55. Ita mos conditus, ut etc. *h. e.* ita in more positum. *Pl. Rud.* 5, 3, 18. Juramentum rei servandae, non perdendae conditum est, *h. e.* comparatum, institutum. ℙ Item compositus, scriptus. *Virg. Ecl.* 10, 50. Chalcidico condita versu carmina. *Plin.* 29, 1, 1. Res conditae Latio sermone. *Id.* 8, 42, 65. Liber conditus de jaculatione equestri. ℙ Item constitutus, institutus. *Stat. Silv.* 1, 2, 24. Ergo dies aderat Parcarum conditus albo Vellere. *Manil.* 1, 119. Et venit in terras fatorum conditus ordo. Adde *Val. Fl.* 1, 531. ℙ *Conditum est*, constitutum est, comparatum est. *Ulp. Dig.* 19, 5, 4. Natura rerum conditum est, ut plura sint negotia, quam vocabula.

CONDĪTUS, us, m. condendi, idest fabricandi actus. *Appul. Apol.* Veteranorum militum novo conditu splendissima colonia sumus. *Censorin. de die Nat.* 4. *sub f.* Qui in conditu Thebarum Cadmo fuerint adjumento. *Colum.* 2, 22. Uvas, itemque olivas conditui legere licet. Quidam volunt hoc loco esse *conditus* a *condito:* sed etiam a *condo* commode deducitur. Nam *condere* reponere est, et servare. Hinc *Auson. Prof.* 15, 16. Consilia nullus mente tam pura dedit, aut altiore conditu texit data, *h. e.* diligentius memoriae mandavit, servavitque.

CONDO, is, didi, ditum, a. 3. *ἀποτίθημι*, abscondo, repono servandi causa: a *con*, et *do*, ut *Festus* innuit. *Cic. Cluent.* 26. *ad f.* Qui illi pecuniae, quam condiderat, spe jam, atque animo incubaret. *Id. N. D.* 2, 63. Neque enim homines murium aut formicarum causa frumentum condunt, sed conjugum et liberorum. Et *ib.* 62. Condere, et reponere fructus. *Hor. Ep.* 1, 1, 12. Condo, et compono, quae mox depromere possim. *Id. Od.* 1, 10, 8. Condere aliquid furto. *Phaedr.* 5, 2. Condere ferrum. *Cels.* 8, 23. Plantarum ossa iisdem modis, quibus in manibus, prodeunt, iisdemque conduntur. *Pl. Truc.* 3, 1, 9. pecuniam in crumenam. *Virg. A.* 2, 401. nota conduntur in alvo. *Id. ib.* 5, 243. Condere se portu. *Cic. Div.* 2, 41. sortes arca. *Lucan.* 1, 607. fulmen terrae. (Quid sit *fulmen condere*, quod legitur etiam ap. *Juven.* 6, 586. V. in BIDENTAL.) *Prud. Psych.* 105. gladium vaginae. Al. leg. *vagina*, sed *vaginae* est in MSS. *Heinsio* teste. *Ov. Met.* 9, 362. aliquid sub cortice. *Virg. G.* 4, 473. Aves condunt se in foliis. [**Suet. Cal.* 51. Sub lectum se condere. *Lucret.* 5, 954. Condebant membra Squalida inter frutices.] *Senec. Consol. ad Marc.* 22. Condere se in tenebras. *Virg. A.* 6, 211. Juppiter coelum condidit umbra. *Id. ib.* 4, 177. Condere caput inter nubila. *Ov. Trist.* 3, 3, 44. de morientibus: alicui oculos, quod etiam *Prop* .4, 11, 64. dixit. [**Sil.* 6, 199. (Serpens trepidum) obscoena condidit alvo, i. e. devoravit. *Id.* 4, 609. Nec, fortuna, meum condes sub gurgite letum, i. e. ne committas, ut in undis et inglorius, sed pugnans et conspectus omnibus, peream. *Propert.* 4, 4, 61. Conde tubicen fera murmura, i. e. cohibe.] ℙ Translate. *Tac. A.* 2, 28. Condere iram. *Senec. ep.* 7. *extr.* aliquid in animum. *Ov. Met.* 1, 726. stimulosque in pectora caecos Condidit. Al. leg. *in pectore. Claud. Cons. Prob. et Olybr.* 166. Oblivia condunt mentem, *h. e.* memoriam obscurant. *Ov. Her.* 20, 98. Et vocem memori condidit aure tuam, *h. e.* reposuit in animo. ℙ Ponitur et pro sepelire. *Cic. Tusc.* 1, 45. Persae mortuos cera circumlitos condunt. *Plin.* 7, 54, 55. et *Virg. A.* 5, 48. Condere mortuos terra. *Cic. Leg.* 2, 22. in sepulcro. *Lucan.* 9, 151. inhumatos condere manes. [**Ov. Fast.* 5, 451. Romulus ut tumulo fraternas condidit umbras.] ℙ *Condere fulgur.* V. FULGUR. ℙ Item translate pro finire, explere, conficere. *Senec. ep.* 83. *ad f.* Alexandrum intemperantia bibendi, et ille Herculaneus scyphus condidit. *Virg. Ecl.* 9, 51. Saepe ego longos Cantando puerum memini me condere soles. *Hor. Od.* 4, 5, 29. et *Plin. ep.* 9, 36. Condere diem. [*Gr. *καταδύειν*, nos: *einen Tag begraben.* Adde *Sil.* 4, 482. Condebat noctem Cynthia, i. e. finiebat.] *Lucr.* 3, 1104. saecla vivendo. *Stat. Th.* 10, 54. Condiderant jam vota diem, *h. e.* aliquis vota faciendo diem consumpserat. *Macr. Somn. Scip.* 1, 20. *ad f.* Conversio coelestis hemisphaerii, peractis horis duodecim, diem condit. ℙ *Condere lustrum.* V. LUSTRUM. ℙ Significat etiam indere, immittere, ita tamen ut et abscondendi ratio subsit. *Petr. Sat.* 94. Suspendio vitam finire constitui, et jam cervices nodo condebam. *Cels.* 7, 5. *n.* 2. Nihil tam facile in corpus, quam sagitta, conditur, eademque altissime insidit. *Mart. Spect.* 15. praecipiti venabula condidit urso. *Ov. Met.* 13, 392. Condere alicui ensem in pectus. [**Id. ib.* 13, 561. Correptum — Involat, et digitos in perfida lumina condit. *Id. ib.* 12, 295. Rutilasque in aperta Condidit ora viri, perque os in pectora, flammas.] *Virg. A.* 9, 347. alicui ensem in pectore. *Id. ib.* 12, 950. adverso sub pectore. *Liv.* 26, 34. aliquem in vincula. *Cic. Verr.* 2, 5, 29. *extr.* et *Liv.* 26, 16. in carcerem. *Id.* 31, 23. captivos in custodiam. *Stat. Ach.* 2, 439. discos in nubila. ℙ Item facere, aedificare, fundare. *Varr. L. L.* 4, 32. Condere oppida. *Cic. Cat.* 3, 1. Romulus, qui hanc urbem condidit. *Virg. A.* 1, 33. Romanam condere gentem. *Vellej.* 1, 15. colonias. *Justin.* 19, 1. imperium Poenorum. Et 2, 1. regna. Et *ib.* 6. Genus hominum. Et *ib.* 12. moenia. Huc pertinet, quod ad illud *Virg. A.* 7, 303. optato conduntur Tibridis alveo: *Servius* adscribit: condi proprie dicuntur, qui sibi statuunt civitatem, *conduntur* ergo, sedem stabilem locant. ℙ Translate. *Phaedr. prol.* 3, 53. Condere aeternam famam ingenio suo, *h. e.* facere, comparare. *Sil.* 4, 37. dextra memorandum condere nomen. [**Id.* 3, 71.] *Virg. A.* 10, 35. nova condere fata. *Id. ib.* 6, 793. aurea condet Saecula qui rursus Latio, *h. e.* inducet, affert. *Tibull.* 1, 10, 47. Pax aluit vites, et succos condidit uvae, i. e. procreavit.] ℙ Item scribere, componere. *Liv.* 31, 12. *extr.* Condere carmen. *Cic. Att.* 1, 16. *ad f.* Graecum poema. *Ov. Fast.* 6, 24. aliquid numeris. *Id. rem. Am.* 465. jura. *Id. Trist.* 2, 336. acta Caesaris. *Virg. Ecl.* 6, 7. bella. *Plin.* 5, 29, 31. Condere prosam orationem Cadmus primus instituit. *Id.* 26, 2, 6. Hippocrates primus medendi praecepta clarissime condidit. *Id.* 22, 13, 15. Condere laudes alicujus. *Id.* 12, 4, 8. historiam. *Id.* 2, 9, 6. aliquid annalibus. *Id.* 13, 13, 27. Si, Homero condente, Aegyptus non erat. *Lex. XII. tab.* ap. *Augustin.* (V. OCCENTO.) ex lectione *Scaligeri.* Si quis malum carmen occentassit, sive condidisit etc. *Condidisit*, sive *condidissit* antique est pro *condiderit*, sicut *occentassit* pro *occentaverit.* ℙ Item invenire, instituere. [**Liv.* 5, 52. Collegiumque ad id novum condidimus.] *Justin.* 36, 2. Prodigiorum sagacissimus erat, et somniorum primus intelligentiam condidit. *Flor.* 1, 3. Condere militarem disciplinam omnem, artemque bellandi. ℙ Item constituere, instituere. *Virg. A.* 10, 34. cur nunc tua quisquam Vertere jussa potest, aut cur nova condere fata? *Lucan.* 7, 131. Advenisse diem, qui fatum rebus in aevum Conderet humanis. ℙ Item firmare. *Sil.* 16, 125. Sic sic, coelicolae, portentaque vestra secundi Condite. ℙ

Condere etiam dicuntur, qui ita restituunt aliquid et instaurant, ut fecisse ipsi videri possint. *Flor.* 4, 12. *extr.* Augustus imperium condidit. V. CONDITOR. Etiam quod ex *eod.* 1, 3. attulimus, huc a multis refertur. *Cic. Dom.* 36. Rempublicam condere meo discessu, quam omnium interitu occidere malui. Al. aliter leg. ℙ Quod *Non.* tradit 4, 49. *condere* dici pro consecrare, confirmatque illo *Virg. A.* 3, 67. *animamque sepulcro Condimus;* non satis probat. ℙ [Part. *Condendus* ap. *Hirt. B. Afr.* 65. Condendi frumenti gratia. *F.*]

CONDOCĔFĂCIO, is, eci, actum, a. 3. συμπαδεύω, instruo, assuefacio. *Cic. Tusc.* 5, 31. Eumque condocefaciat, ut ea, quae bona malave videantur, possit contemnere. *Hirt. B. Afr.* 71. Ut lanista tirones gladiatores condocefacere. Et *ib.* 27. elephantes.

CONDOCĔFACTUS, a, um, part. a *condocefacio. Cic. N. D.* 2, 64. Belluae domitae, et condocefactae. [*Nos: *abgerichtet.*]

CONDOCĔO, es, a. 2. doceo. *Hirt. B. Afr.* 19. Frenato equo uti condocuerat.

*CONDOCHĂTES, ae, m. *Κονδοχάτης*, Indiae fluvius, cis Gangem, inque Gangem sese exonerans. *Plin.* 6, 18. *B. A.*

CONDOCTOR, oris, m. qui simul cum alio docet. *August. Conf.* 1, 9. *extr.* Si in aliqua quaestiuncula a condoctore suo victus esset.

CONDOCTUS, a, um, part. a *condoceo*, doctus, instructus, meditatus, paratus. *Pl. Poen.* 3, 2, 3. Fac modo, ut condocta tibi sint dicta ad hanc fallaciam. Co. quin edepol condoctior sum, quam tragoedi, aut comici. Respicit *Pl.* ad morem loquendi, quo histriones dicuntur *discere fabulam*, poetae autem *docere.* Oportet enim histrionem probe suas partes didicisse, si vult bene agere.

CONDOLĂTUS, a, um, part. ab inusit. *condolo*, dolatus. Legitur a nonnullis *Arnob.* 3. p. 110., ubi alii rectius *conglobatus.*

CONDOLĔO, es, ui, n. 2. simul cum alio doleo, condolesco. *Cic. Tusc.* 2, 22. Si pes condoluit, si dens, ferre non possumus. *Pl. Truc.* 2, 8, 2. Nunc mihi de vento misĕrae condoluit caput. *Ov. Trist.* 5, 3, 32. Ut tamen audisti percussum fulmine vatem, Admonitu matris condoluisse potes. *Tert. Poen.* 10. Non potest corpus de unius membri vexatione laetum agere: condoleat universum necesse est. *Hieron. ep.* 112. *n.* 12. Animo condolentis cogitat. [*Cf. *Heindf.* ad *Hor. l.* mox laud., ubi verbum *condolere* nonnisi apud ecclesiasticos scriptores inveniri docet.]

CONDOLESCO, is, n. 3. ἀλγέω, idem quod doleo simul, vel valde doleo. [**Inchoativ.* a *condolere.*] *Cic. Acad.* 1, 10. Cum perturbationem animi illi ex homine non tollerent, naturaque et condolescere, et concupiscere, et extimescere dicerent. [**Hor. Sat.* 1, 1, 80. At si condoluit tentatum frigore corpus.] ℙ Cum dativo tertiae personae pro συμπάσχειν, *Tert. Anim.* 5. Animam compati corpori, cui laeso ictibus, vulneribus, ulceribus condolescit.

CONDOMO, as, ui, itum, a. 1. idem quod domo. *Prud. Cath.* 7, 98. Veteresque nugas condomare ac frangere.

CONDONĀTIO, onis, f. donatio. *Cic. Verr.* 1, 4. Bonorum, possessionumque contra omnium instituta adjectio et condonatio.

CONDONĀTUS, a, um, part. a *condono*, idem quod donatus. *Cic. Planc.* 31. Datus est tibi ille, condonatus ille. *Id. Fam.* 5, 18. Potentiae alicujus condonatus. *Aurel. Vict. Vir. illustr.* 4. Patriis lacrimis condonatus.

CONDONO, as, avi, atum, a. 1. δωρέομαι, χαρίζομαι, idem quod dono. *Cic. Off.* 2, 22. Cum aliis adimuntur pecuniae, aliis condonantur. *Pl. Amph.* 1, 3, 32. Hanc pateram, Alcumena, tibi condono. *Id. Men.* 4, 2, 94. Ego illam non condonavi, sed sic utendam dedi. *Sall. Jug.* 81. Condonare se, et vitam suam reipublicae [*i. e. vovere. ℙ Item tradere in potestatem alterius. *Cic. Dom.* 23. Cum alteri totam Achajam — — bona ei civium condonares. *Id. Agr.* 2, 15. Regna Decemvirorum ditioni, judicio potestatique condonata esse dico. *ib.* 6. Condonari certis hominibus omnia. *Id. Phil.* 27. Condonabantur apothecae hominibus nequissimis et al. ℙ Hinc ducitur elegans ratio, cum condonare dicitur v. c. pro *condemnare*, ita uti *dedere*, ac pro omni actione, qua quis homo, aut res aliqua in potestatem alterius venit. Hujus generis exempla haec sunt. *Cic. Verr.* 1, 41, Condonare alicui hereditatem, de praetore, qui alicui hereditatem decernit praeter jus. *Id. Coel.* 1. Ne patiamini M. Coelium libidini muliebri condonatum: i. e. damnatum in mulieris gratiam. *Id. Fr. pro Scauro:* ut M. Aemilius — — vanissimae genti, et prope dicam, pellitis testibus, condonetur. V. *Gronov. Sestert.* 4, 9. *extr.* — Dicitur etiam in bonam partem, pro *absolvere. Cic. Cluent.* 39. Non sibi ac defensioni suae condonatum esse Oppianicum. *Ernest. cl.*] ℙ Est etiam remittere. *Cic. Off.* 2, 22. Qui pecunias creditas debitoribus condonandas putant. *Id. Mil.* 2. *ad f.* Nec deprecaturi sumus, ut crimen hoc nobis condonetis. *Vatin.* ad *Cic. Fam.* 5, 10. Meam animadversionem et supplicium, quo usurus eram in eum, quem cepissem, remitto tibi et condono. [**Id. Phil.* 5, 18. Inimicitias rei publicae condonare, i. e. omittere inimicitias, quia salus reipublicae ita postulat.] *Caes. B. G.* 1, 21. Dumnorigem Divitiaco fratri condonare se, dicit, *h. e.* ignoscere Dumnorigi propter fratrem. *et paulo ante.* Condonare injuriam et dolorem suum precibus et voluntati alicujus. [*Adde *Liv.* 3, 12. 58.] ℙ Condonare aliquem cruci, ap. *Pl. Rud.* 4, 4, 26. est cruci tradere. ℙ Videtur etiam usurpari cum accus. personae. *Pl. Bacch.* 5, 2, 24. Si quam malam rem debes, te condono: tibi habe: nunquam abs te petam. *Ter. Ph.* 5, 7, 54. Argentum, quod habes, condonamus te. *Donatus* ita distinguit integrum locum: *Quid vis tibi? argentum quod habes! condonamus te.* Eodem modo una cum *Servio* legit illud *Virg. A.* 1, 576. *Vultis et his mecum pariter considere regnis? Urbem, quam statuo, vestra est.* Porro illud *te* vult esse ablativum: tametsi hoc loco ejus verba corrupta videntur. *Afr. Vopisc.* ap. *Non.* 9, 5. Id aurum me condonat litteris. *τὸ id aurum* accusat. esse a *condono* pendentem, negat *Voss. de Gramm.* 7, 21., quod dictum sit pro *quod ad id aurum attinet:* affirmant alii. ℙ Passive impersonaliter. *Ter. Eun. prol.* 17. Habeo alia multa, quae nunc condonabitur, Quae proferentur post etc. Hic quoque alii ita distinguendum putant: *habeo alia multa, quae: nunc condonabitur:* ut sit quaedam interruptio sermonis, suspensioque: atque illud *quae* criminose quidem dicatur: sed subito taceantur crimina, quae dicturus videbatur. [*Cf. *Ruhnk.* ad h. l.]

CONDORMĬO, is, ivi, itum, n. 4. καθεύδω, idem quod dormio vel simul dormio. *Pl. Most.* 2, 2, 55. Abimus omnes cubitum, condormivimus. *Suet. Aug.* 78. Deposita lectica, inter aliquas moras condormiebat. Adde *Capitol. Ver.* 4. *sub f.*

CONDORMISCO, is, n. 3. idem quod condormio. *Pl. Curc.* 2, 3, 81. Propino magnum poculum: ille ebibit: caput deponit, condormiscit: ei subduco anulum. (Est qui legit *cum dormiscit.*) *Id. Rud.* 2, 7, 13. Hospes da mihi aliquid, ubi condormiscam, loci. *Scep.* Istic, ubi vis, condormisce.

CONDRILLĂ, ae, et Condrillē, es, f. et condrillon, i, n. (tot enim modis legitur apud *Plin.* 21, 15, 52. et *ib.* 17, 65. et 22, 22, 45.) χονδρίλλη, intybi agrestis genus, amaro gustu, et acris in radice succi. *In loco *Plin.* 21, 5. *edd. vett.* c. *Elzev.* habent *Condrylla.* In *c.* 17. condrylla lectio est *edd. Hard.* et *Elzev.* Mox 22, 2. *condrillon* et condrille sunt *ed. Hard.*, ubi *ed. Elzev.* c. *vett. chondrillon* et chondrille habet. Ceterum V. CHONDRILLON, et *Constantini Lex.* in *Κονδρίλλη. B. A.*

*CONDRŪSI, orum, pop. Galliae Belg., Germanicae originis, silvae Arduennae proximi, circa Hirtam fluvium. *Caes. B. G.* 2, 4. et 6, 32. Treverorum clientes appellat. *Id. ib.* 4, 6. Eorum urbs *Hoye*, *Hay* et *Hoey*, prope quam hodieque locus *Condreux* vulgo vocatur. *B. A.*

CONDŪCENTER. V. CONDECENTER.

CONDŪCĪBILIS, e, adj. qui conducit, *h. e.* prodest, utilis. *Pl. Epid.* 2, 2, 75. Consilium ad eam rem conducibile. *Id. Bacch.* 1, 1, 18. Istuc facinus mihi conducibile esse arbitror. *Auct. ad Her.* 2, 14. Utrum venustius, facilius, conducibilius etc.

CONDŪCO, is, uxi, uctum, a. 3. συνάγω, idem quod duco, vel simul duco, congrego, cogo. *Varr.* ap. *Non.* 4, 104. Populum in forum conducere. *Cic. Phil.* 8, 6. Res geritur: conductae sunt vineae: pugnatur acerrime. *Id. Inv.* 2, 1. Crotoniatae virgines unum in locum conduxerunt. *Sisenn.* ap. *Non.* 11, 37. Praetor festinatim de castellis ad castra maxuma milites conduxit. *Caes. B. C.* 3, 13. *extr.* Eo copias omnes conduxit. *Sall. Jug.* 55. Conducere milites in unum. *Cic. Inv.* 1, 4. Ita complectemur, ut in unum conducamus propositionem et assumptionem. *Pallad.* 1, 16. Cisternas construere, quibus omnium conduci possit aqua tectorum. *Ov. Met.* 1, 572. Peneus ab imo Effusus Pindo tenues agitantia fumos Nubila conducit, *h. e.* vapores collectos emittit. *Id. ib.* 4, 375. Conducere corticem, *h. e.* conjungere. *Vitr.* 8, 1. *ad f.* Plures puteos fodere et per specus in unum conducere. *Plin.* 11, 37, 88. Ubi sunt nervi, interiores conducunt membra, superiores revocant, *h. e.* ducunt, trahunt. [**Lucr.* 6, 968. Conducit ignis carnem in unum, i. e. cogit. Adde 4, 432.] ℙ Translate. *Gell.* 4, 17. Haec, quae diximus, eo etiam conducunt, ut sciamus etc. *Id.* 20, 5. *de scriptis Aristot.* Ἐξωτερικὰ dicebantur, quae ad rhetoricas meditationes, facultatem argutiarum, civiliumque rerum notitiam conducebant. *Arnob.* 4, 146. Omnia probra, quae in Deorum maledicta conducitis, *h. e.* congeritis. ℙ *Conducere lac* est coagulare. *Colum.* 7, 8. Lac potest et agrestis cardui flore conduci. ℙ *Conducere vulnera*, claudere, obducere. *Val. Fl.* 1, 479. fissaque fluctu Vel pice, vel molli conducere vulnera cera. *Solin.* 32. *a med.* Coeno plagam oblinit, usque dum conducatur in cicatricem. *Coel. Aurel. Tard.* 2, 1. *n.* 8. Musculus conducitur, aut laxatur, *h. e.* contrahitur. ℙ Saepissime est emere ad tempus, rem aliquam utendam pretio accipere, operam alicujus hominis mercede comparare, cui respondet *loco*, *as*, μισθοῦμαι. [*Cf. quae *Lindem.* de discrimine inter *locare* et conducere disputat ad *Pl. Capt.* 4, 2, 38.] *Cic. Coel.* 7. *extr.* Conduxit in Palatio, non magno, domum. *Senec. Ben.* 7, 5. Conduxi domum a te in hac aliquid tuum, aliquid meum. *Cic. Prov. cons.* 4. Conducere aliquem ad caedem faciendam. *Plin. ep.* 4, 13. Praeceptores publice conducere. *Curt.* 3, 1. militem, *h. e.* mercede ad militandum ducere. *Pl. Aul.* 2, 4, 1. coquos. *Id. Rud. prol.* 57. navem. *Gell.* 18, 5. *sub f.* librum studio pretioque multo. *Cic. Fam.* 16, 18. hortum. *Senec. Ben.* 7, 5. domum, rhedam ab aliquo. *Ulp. Dig.* 19, 2, 19. *post med.* habitationem in annum. Et *paulo post.* operas. *Id. ib.* 43, 9, 1. aliquid ad fruendum. ℙ Hinc translate *conduci aliqua re* est adduci, induci. *Cato* ap. *Gell.* 1, 15. Frusto panis conduci potest, vel uti taceat, vel uti loquatur. *Pl. Cas.* 2, 8, 70. Tribus conduci non possim libertatibus, quin illis comparem magnum malum. ℙ Conducere etiam dicuntur, qui pretio aliquid faciendum suscipiunt. *Liv.* 46, 16. Redimere et conducere vectigalia. *Cic. Inv.* 1, 30. portorium. *Id. Div.* 2, 21. Qui columnam illam de Cotta et de Torquato conduxerat faciendam. *Ulp. l. c.* Conducere mulierem vehendam nave. *Cajus ib.* 25. columnam, dolium, tignum transportandum. *Ulp. ib.* 13. aliquem docendum. [**Liv.* 34, 6. Publicani se conducturos praebenda professi erant. Adde *Eund.* 23, 48.] ℙ Praeterea significat prodesse, conferre, utile esse, quo sensu fere in tertiis personis usurpatur. *Cic. Fam.* 5, 19. *ad f.* Ea maxime conducunt, quae sunt rectissima. *Id. Off.* 1, 3. Consultant, conducat id, necne ad vitae commoditatem. *Id. Prov. cons.* 1. Hoc maxime reipublicae conducit, Syriam, Macedoniamque decerni. *Sisenn.* ap. *Non.* 4, 104. Quod maxime in rempublicam conducere videretur. *Tac. A.* 2, 38. Quod conducit in commune. *Pl. Cist. a.* 3. *v.* 4. Ut illud, quod in rem tuam bene conducat, consulam. *Tac. A.* 15, 43. Conducere salubritati. *Pl. Bacch.* 1, 1, 22. Huic aetati non conducit tenebrosus locus. *Plin.* 23, 1, 23. Corpus augere volentibus conducit inter cibos bibere. Et *paulo sup.* Vinum conducit alvo citae. *Id.* 17, 12, 19. Ventosis locis arbores crebriores seri conducit. Et *ib.* 2, 2. Imbres non conducunt vitibus. ℙ Non facile intelliges, quid sibi velit *Non.* 4, 104., ubi docet, *conducere* poni etiam pro convertere, affertque haec verba *Lucilii:* Et virtute tua, et claris conducere chartis. ℙ *Conducier* pro *conduci* habetur ap. *Pl. Merc.* 3, 4, 78. ℙ [Part. *Conducens* ap. *Vell.* 1, 13. Cum juberet praedici conducentibus. *Conducendus* ap. *Caes. B. G.* 2, 1. Qui ad conducendos homines facultates habebant. *F.*]

CONDUCTĬCĬUS, a, um, adj. μισθωτὸς, qui pretio ad tempus emitur vel redimitur. *Pl. Epid.* 2, 3, 8. et 5, 2, 41. Fidicina conducticia. *Nep. Iphicr.* 2. Conducticius exercitus. *Porcius in carm. de Terent. in hujus Vita, quae* Suetonii *esse creditur.* Habere domum conducticiam. *Varr. R. R.* 1, 17. Conducticiae liberorum operae.

CONDUCTIO, onis, f. actus conducendi, seu in unum locum ducendi, collectio, complexio, συναγωγή. *Cic. Inv.* 1, 40. Quare in longis argumentationibus, ex conductionibus, aut ex contrario complecti oportet, *h. e.* conducendo in unum propositionem et assumptionem, ut *Id. ib.* paulo supra explicat: ubi etiam hujus conductionis exemplum affert. ℙ Item redemptio ad tempus, μίσθωσις. *Id. Caec.* 32. Conductio fundi. *Liv.* 43, 16. vectigalium. [**Id. Verr.* 1, 6. Conductio renunciata est.] ℙ Est etiam contractio, morbus, quo membrum aliquod contrahitur. *Coel. Aurel. Acut.* 2, 10. Conductio musculorum. Et *ib.* 3, 18. nervorum, quam Graeci σπασμὸν vocaverunt. Adde *Tard.* 2, 1.

CONDUCTOR, oris, m. μισθωτὴς, qui conducit, seu emit aliquid ad tempus, cui *locator* respondet. *Pl. Asin. prol. v.* 3. Conductores histrionum. *Plin. ep.* 7, 30. agrorum *Inscr.* ap. *Mur.* 606. Conductores gregum oviaricorum, ℙ Specialiter ita appellatur, qui conducto diversorio alios hospitio excipit. *Rut.* 2, 381. Sed male pensavit requiem stationis amoenae Hospite conductor durior Antiphate. ℙ Item qui aliquid faciendum pretio suscipit. *Cic. Q. Fr.* 3, 1, 2. Conductor operis. *Val. Max.* 8, 12. *n.* 1. *extern.* Conductores sacrae arae. Adde *Caton. R. R.* 14.

CONDUCTRIX, icis, f. quae conducit, *h. e.* emit, seu redimit aliquid ad tempus. Habent *Impp. Diocl. et Maxim. Cod.* 4, 65, 24. et 5, 12, 18.

CONDUCTUS, a, um, part. a *conduco*, συναχθείς, ductus, vel simul ductus, collectus. *Tac. A.* 15, 26. Auxilia regum in unum conducta. *Lucr.* 1, 650. Conductae partes aut disjectae. ℙ Item emptus, ad tempus redemtus, μεμισθωμένος. *Cic. Sext.* 17. Erat contentio non cum victore exerci-

tu, sed cum operis conductis. *Hor. Art. P.* 431. Qui conducti plorant in funere. *Cic. Caecin.* 32. Fundus conductus. *Id. Inv.* 2, 1. Zeuxis magno pretio conductus. *Ter. Adelph.* 2, 2, 17. Conducta navis. *Plin. ep.* 2, 14. Conducti et redempti mancipes. *Mart.* 11, 82. Conductum repetens nocte jubente larem. *Curt.* 3, 9. Milites mercede conducti. *Hor. Sat.* 1, 2, 9. Nummi conducti. [*Cf. *Heindf.* ad h. l.] Sic *Juven.* 11, 46. conducta pecunia. ℙ Item ad stuprum coemptus. *Auct. Priap.* 35. Conducta est pretio puella parvo, Communis satis omnibus futura. *Pl. Amph.* 1, 1, 131. Haec nox scita est exercendo scorto conducto male. ℙ *Conductum*, *i*, n. absolute est domus conducta; et dicitur fere de domibus pauperiorum. *Senec. Ben.* 7, 5. Nec conductum meum, quamvis sis dominus, intrabis. *Petr. Sat.* 9. In conductum adcucurrit. *Cic. Cluent.* 62. *ad f.* Habere aliquid conducti. *Ulp. Dig.* 9, 3, 1. *sub f.* Habitare in conducto. [*Zur Miethe wohnen.] ℙ Item ipsa conductio. *Id. Dig.* 19, 2, 15. Actio ex conducto. ℙ *Conducta bella* ap. *Sil.* 5, 196. sunt quae milite mercede conducto geruntur. ℙ Est idem *conductus* redemptus, pretio faciendus susceptus, ut *telae conductae*, ap. *Tibull.* 1, 7, 85. Firmaque conductis adnectit licia telis. V. ibi *Brouckus.* ℙ Item contractus. *Coel. Aurel. Tard.* 3, 3. Conducta cutis. Et *ib.* 5, 1. Contractus et conductus. *Sol.* 22. Brumalis solstitio dies adeo conductus, ut ortus junctus sit occasui, *h. e.* brevis.

CONDUCTUS, us, m. contractio. *Coel. Aurel. Acut.* 2, 15. Conductu superciliorum.

*CONDULCO, as, i. q. dulco. *Vulg. Interpr. Siracid.* 27, 26. *B. A.*

CONDŪLUS et Condylus, i, m. *κόνδυλος*, anulus, teste *Fest.*

CONDUPLICĀTĬO, onis, f. *ἀναδιπλασιασμός*, duplicatio. *Pl. Poen.* 5, 5, 18. Quid hoc est conduplicationis? quae haec congeminatio? *h. e.* amplexus. ℙ Item figura verborum. *Auct. ad Her.* 4, 28. Conduplicatio est, cum ratione amplificationis, aut commiserationis, ejusdem unius, aut plurium verborum iteratio, hoc modo: Tumultus C. Gracchi tumultus domesticos et intestinos comparat. Item: Nunc etiam audes in horum conspectum venire, proditor patriae: proditor, inquam, patriae, venire audes in horum conspectum? A *Cic. Or.* 3, 54. dicitur *revocatio verbi:* ap. *Quint.* 9, 3. *regressio* quaedam est: Graece *ἐπάνοδος* dici potest. *Cic. Part.* 6. hoc modo repetita verba *duplicata* appellat. [*Cf. *Ernest. Lex. gr. technol.* in vocc. *ἐπίζευξις*, *ἐπαναδίπλωσις*, *παλιλογία*, quibus Gr. illam formam significarunt.]

CONDUPLĬCO, as, a. 1. idem quod duplico. *Ter. Phorm.* 3, 2, 31. Hoc tibi, quod bene promeritus fueris, conduplicaverit. *Lucr.* 3, 71. Conduplicare divitias. *Varr. R. R.* 2, 4. cibum.

CONDURDUM, i, n. herba solstitialis, flore rubro, quae e collo suspensa strumas comprimit. *Plin.* 26, 5, 14.

CONDŪRO, as, a. 1. durum facio. *Lucr.* 6, 968. Humor aquae porro ferrum condurat ab igni.

CONDUS, i, m. *ταμίας*, qui condendis cibis praepositus est, quemadmodum *promus*, qui cibum promit. Ceterum quia ejusdem fere officium esse solet cibos promere et recondere, factum est, ut, qui ei muneri praeesset, *condus promus*, vel *promus condus* diceretur. *Pl. Ps.* 2, 2, 14. Condus promus procurator peni.

CONDYLŌMA, atis, n. *κονδύλωμα*, tuberculum, quod ex quadam inflammatione nasci solet (ut docet *Cels.* 6, 18. *n.* 8.) praesertim circa coronam podicis: ita dictum a similitudine condylorum, hoc est nodorum, qui in digitis, constricta in pugnum manu, eminent. Adde *Scrib. Compos.* 224. et 225.

*CONDYLON, i, locus vel opp. Thessaliae, in regiuncula Tempe. *Liv.* 44, 6. *B. A.*

CONDYLUS, i, m. *κόνδυλος*, junctura et nodus in digitorum articulis eminens. *Capell.* 1. p. 21. Ictibus crebris verticem, complicatis in condylos digitis, vulnerabat. ℙ Item anulus. V. CONDULUS. ℙ In illo *Mart.* 5, 78. Parvi tibia condyli sonabit, *condylus* est nodus cannae, ex qua tibia constat. Alii *Condyli* putant nomen tibicinis.

*CONE, es, f. insula parva, ad Istri ostium. *Luc.* 3, 200. Et barbara Cone Sarmaticas ubi perdit aquas. ℙ Cone, es, f. *Κόνη*, opp. fuit Phrygiae majoris. *Not.* (ap. *Cellar.*) *Κόννα*, ut probabile, est *Ptolem.*, ac *Κοτσύναλις Hierocl. B. A.*

CONFABRĬCOR, aris, dep. 1. Translate. *Gell.* 3, 19. Confabricatus commolitusque magis est originem vocabuli C. iste Bassus, quam enarravit.

CONFĀBŪLĀTĬO, onis, f. *διαλογισμός*, sermo, colloquium. *Symmach. ep.* 9, 84. (al. 89.) Epistolae confabulationem praesentis imitentur. *Tertull. ad Uxor.* 2, 3. Bonos corrumpunt mores confabulationes malae, *ὁμιλίαι κακαί. Hieron. ep.* 108. *n.* 19. Ne errorem crebra confabulatione renovaret.

CONFĀBŪLĀTUS, us, m. idem quod confabulatio. *Sidon. ep.* 9, 11. *ad f.* Hos eloquii tui claritas, artifice confabulatu, dum compellit etc.

CONFĀBŪLOR, aris, dep. 1. *συνομιλέω*, simul fabulor, colloquor, narro. *Ter. Hecyr.* 1, 2, 106. Accedere ad aliquam confabulatum. *Varr.* ap. *Gell.* 13, 11. Si de rebus ad vitae usum pertinentibus confabulemur. *Pl. Cist.* 4, 2, 77. Ego rem meam magnam confabulari tecum volo. ℙ Quod quidam addunt ex eodem. *Pl. Most.* 2, 2, 78. Illisce hodie hanc confabulabunt fabulam: ut sit etiam *confabulo, as; conturbabunt* procul dubio legendum est.

CONFĂCĬO, is, a. 3. una facio. *Lucr.* 2, 903. Mollia confaciunt. Al. leg. *cum faciunt.* Addunt huc illud *Festi: Confecerunt, una fecerunt.* Sed hoc ad *conficio* pertinere potest.

CONFĂMŪLANS, antis, part. ab inusit. *confamulor*, una famulans. *Macr. Saturn.* 1, 17. *sub f.* Signa duo hylen, naturamque significant confamulantes.

CONFARRĔĀTĬO, onis, f. sacrorum communicatio, farre adhibito. Cum triplex fuerit matrimonii contrahendi ratio apud Romanos, coemptione, usu, confarreatione, ut est ap. *Arnob.* 4, 140., hoc postremum fiebat, cum certis verbis, et decem testibus praesentibus, solemnique sacrificio facto, in quo libum, seu panis ex farre confectus, a nova nupta praelatus, adhibebatur, mulier in manum viri conveniebat. Hac enim ratione communicatis inter virum et uxorem sacris, communicatio quoque totius vitae significabatur. Hoc sacrificium, et nuptiarum conjunctio fiebat per pontificem maximum, et flaminem Dialem, teste *Serv.* ad *G.* 1, 31., eratque conjunctio maxime religiosa, ut ait *Plin.* 18, 3, 3., sed paulatim in desuetudinem cum abiisset, et in solis tandem sacerdotum conjugiis servaretur, denique omnino adhiberi desita est, ut colligitur ex *Tac. A.* 4, 16. ℙ Contraria est *diffarreatio*, et dissolutionem matrimonii significat, quae farreo libo adhibito fiebat. *Festus. Inscr.* mutila ap. *Mur.* 1024, 4., emendatior ap. *Marin. Inscr. Alb.* p. 143. Sacerdoti confarreationum, et diffarreationum.

CONFARRĔĀTUS, a, um, part. a *confarreo*, consociatus, sacris nuptiis junctus per confarreationem. *Tac. A.* 4, 16. Patricios confarreatis parentibus genitos etc.

CONFARRĔO, as, verbum habens usum in ritu confarreationis, et significat, libato farre matrimonio jungi. *Tac. A.* 4, 16. Assuetudinem confarreandi. *Appul. Met.* 10. Mulieris matrimonium confarreaturus.

CONFĀTĀLIS, e, adj. *συνειμαρμένος*, qui eadem fati necessitate tenetur. *Cic. Fat.* 13. Copulata enim res est, et confatalis.

CONFECTĬO, ōnis, f. actus conficiendi, effectio, *διάπραξις*. *Cic. Senect.* 1. Mihi jucunda hujus libri confectio fuit. *Id. Or.* 2, 12. Erat historia nihil aliud, nisi annalium confectio. *Cels.* 4, 14. *sub f.* Confectio medicamenti, quod *κολικὸν*, nominatur, ex his constat: costi, auisi, castorei etc. At *Leon. Targa* probat, totum hunc locum insiticium esse, eumque propterea expunxit. *Pallad.* 12, 5. Confectio olei laurini. Sic *Arnob.* 7, 231. Farta confectionis jure multiplici, atque impensarum varietate condita. ℙ Item res ipsa, quae conficitur. *Pallad.* 11, 17. Mundo linteo tegas, per quod facile confectio aestuabunda suspiret, *h. e.* mel musto admixtum, ex quo fit oenomeli. ℙ Item commanducatio. *Cic. N. D.* 2, 54. Intimi dentes conficiunt escas: quae confectio etiam a lingua adjuvari videtur. ℙ Item perfectio, complementum. *Cic. Phil.* 14, 1. Confectio hujus belli est D. Bruti salus. ℙ Item collectio. *Cic. Flacc.* 9. Tributi confectio. ℙ Item consumptio, aut corruptio. *Cic. Hort.* ap. *Non.* 4, 93. Confectio valetudinis, deformatio corporis. ℙ [*Cic. Div.* 1, 51. Materia deinde quid juvaret, nisi confectionis ejus fabricam haberemus? Ita *Cdd. atiq.* pro Vulg. *confectionis*, non improbante *Orell.*, quanquam in textum non recepit. Significat *confectio* (v. *Ernest. cl.*) usum materiae ad res ex ea conficiendas.]

CONFECTOR, oris, m. qui conficit, h. e. facit, effector. *Inscr.* ap. *Spon. Miscell.* p. 221. Confectores aeris, *h. e.* qui aeri e metallis eruendo et elaborando operam dant. Alii tamen putant, confectores aeris eos fuisse, qui aes ipsum flavo orichalci colore tingebant, et ornabant. In alia ap. *Bertol. in Antiq. Aquilej. Con. Fer. Nor.* p. 2. ipse legit, *confectoris ferri Norici.* ℙ Item qui conficit, et absolvit. *Cic. Verr.* 2, 2, 44. Confector negotiorum. *Id. Fam.* 10, 20. Totius belli confector. ℙ Item comsumptor. *Id. N. D.* 2, 15. Ignis confector est, et consumptor omnium. ℙ Item fractor. *Lucil.* ap. *Non.* 4, 93. Confectores cardinum. ℙ Item qui cum bestiis pugnat, easque occidit, *ἀναιρέτης*. *Suet. Aug.* 43. Confectores ferarum. Adde *Quint. Decl.* 9, 7. V. BESTIARIUS. ℙ Item qui tingit, infector. *Vopisc. Aurel.* 29. Missis diligentissimis confectoribus requisiverunt tale genus purpurae. ℙ Confectores coriorum sunt pellium concinatores ap. *Firm. Math.* 3, 9. *n.* 7.

*CONFECTORIUM, i, n. *Gloss. Gr. Lat. χοιροσφαγεῖον*, confectorium. V. *Voss. Rhet. l.* 2. p. 237. *B. A.*

CONFECTRIX, icis, f. quae conficit. *Lact.* 7, 11. Confectrix omnium rerum vetustas, *h. e.* quae conficit et consumit. Hic *Lact.* non ipsissima *Ciceronis* verba, sed sententiam verborum retulit, quae ipse quidem affert 6, 11., *Cic.* vero habet *Marc.* 4. Nihil est enim opere et manu factum, quod non conficiat et consumat vetustas.

CONFECTŪRA, ae, f. confectio. *Plin.* 33, 13, 57. Reliqua confectura eadem, quae et chrysocollae. *Colum.* 9, 14. Confectura mellis.

CONFECTŪRĀRĬUS, ii, m. qui bestias occidit. *Inscr.* ap. *Grut.* 361, 1. Corpus suariorum et confectuariorum statuam patrono digno ponendam censuit. *Confecturarii* cum suariis conjuncti videntur esse ii, qui carnes animalium saliebant, et condiebant, vel fumo indurabant. Nam et *conficere* hoc sensu usurpatur. Al. leg. *Confectuarii.* In alia ap. *Mur.* 954, 5. legitur *confectorarius:* et videri potest idem esse cum confectore, h. e. infectore.

CONFECTUS, a, um, part. a *conficio*, effectus, *ποιηθείς*. *Cic. Hort.* ap. *Non.* 4, 93. Senatusconsulta. *Catull.* 68, 149. Confectum carmine munus. *Nep. Ann.* 13. Confecti Graeco sermone libri. *Suet. Aug.* 73. Vestis a filia neptibusque confecta. *Cic. Att.* 6, 7. Rationes confectae. *Id. Leg.* 1, 6. Ratio summa, insita in natura, cum est in hominis mente confirmata, et confecta, lex est, *h. e.* firmata, et definita, facta, aptata rebus particularibus. ℙ Item elaboratus. *Cic. N. D.* 2, 63. Villis ovium confectis, atque contextis homines vestiuntur. *Colum.* 1, 8. Centones confecti. ℙ Ubi de corio, et de pellibus sermo est, confectus dicitur a coriario medicatus, et opponitur infecto. *Edict. Diocl.* p. 22. Corium bubulum infectum formae primae ✕ quingentis. Idem confectum ad soleanda calceamenta ✕ septingentis quinquaginta. ℙ Item collectus. *Cic. Hort.* ap. *Non.* 3, 18. Summa confecta ex singulis aeribus. ℙ Item finitus, completus, perfectus. *Cic. Quint.* 12. Biennium confectum. *Id. Att.* 16, 4. *sub f.* Nuncios ludorum confectorum exspectare. *Suet. Claud.* 17. Iter confectum. *Hor. Ep.* 2, 1, 254. Confecta duella. [*Liv.* 41, 17. Comitia confecta. *Virg. A.* 5, 262. Confecti cursus. *Caes. B. G.* 7, 3. Confecta vigilia. *Afr.* 83. Confectus dias. *Ib.* 47. Virgiliarum signo confecto, *h. e.* post occasum Virgil. *Suet. Aug.* 8, 17. Confecta victoria.] *Cic. Prov. cons.* 8. *ad f.* Bellum affectum videmus, et, ut vere dicam, paene confectum. *Id. Fam.* 3, 11. *ad f.* Orationes confectae. Et *ib.* 2, 15. Mehercule confecta res ex mea sententia est. Alio sensu *Id. Att.* 8, 4. *extr.* Confecta res est, *h. e.* actum est de Italia. *Manut.* [*Liv.* 26, 21. Confecta provincia, i. e. pacata, in ditionem redacta. Adde *Eund.* 28, 28.] ℙ Item consumptus. *Val. Fl.* 6, 384. Machina confecta flammis. ℙ Item maceratus, digestus. *Cic. N. D.* 2, 54. *extr.* et *ib.* 55. Cibus coctus et confectus. Adde *Univ.* 6. Hinc translate *Quint.* 10, 1. Lectio, non cruda, sed multa iteratione mollita, et velut confecta. ℙ Item debilitatus, fractus, consumptus. *Lucr.* 3, 961. Confecti artus languent. *Cic. Fam.* 14, 4. Mulier aegra, et corpore et animo confecta. *Id. Cat.* 2, 11. Gladiator confectus et saucius. *Id. Dom.* 23. Parvus filius lacrimans et confectus. *Id. Verr.* 2, 5, 51. Nautae fame atque inopia rerum omnium confecti ac perditi. [*Liv.* 5, 3. Confectaque paucitas oppidanorum opere, vigiliis, vulneribus. *Tibull.* 1, 7, 39. Confecta labore pectora. *Tac. H.* 3, 22. Confectum algore atque inedia hostem.] *Id. Mur.* 40. Homo miser, et cum corporis morbo, tum animi dolore confectus. *Id. Rabir. perduell.* 7. Confectus senectute. *Catull.* 68, 119. Confectus aetate parens. ℙ Et translate. *Id. Mil.* 8. Tota civitas confecta senio est. *Id. Sext.* 9. Homo vino, ganeis, lenociniis, adulteriisque confectus. *Virg. A.* 3, 590. Macie suprema confectus. Ap. *Plin.* 26, 12, 77. Corpora confecta, *Hard.* exponit, senilia. ℙ Ap. *eund. Plin.* 16, 23, 36. et 18, 25, 57. et *ib.* 28, 68. *Confectum sidus* est, cum vel in coelo apparere desiit, vel ejus vis peracta est, et cessavit. Sic *bruma confecta* ap. *eund.* 18, 26, 63. est brumae tempus finitum.

CONFERCĬO, cis, ersi, ertum, a. 4. *ἐμφορέω*, *βύζω*, implendo farcio, infercio: a *con*, et *farcio. Plin.* 12, 15, 35. Myrrham passim a vulgo coemptam in folles conferciunt. *Varr. R. R.* 3, 16. Non modo desistunt pugna, sed etiam conferciunt se, *h. e.* copulantur, et in examen coeunt. (de apibus loquitur.)

CONFERMENTO, as, a. 1. fermento, *ἀναζυμόω*. *Tertull. adv. Valent.* 31. Donec totum semen confermentetur. Alii minus recte leg. *confrequentetur.*

CONFĔRO, ers contuli, collatum et conlatum, a. anom. *συμφορέω*, comporto, congero. *Nep. Alcib.* 10. Illi noctu ligna contulerunt circa casam eam. *Vell.* 2, 114. Ferox juventus conferens arma, et prosternens se genibus imperatoris. *Caes. B. G.* 1, 24. Sarcinas in unum locum conferre. *Colum.* 1, 6. Sit proximum horreum, quo conferatur omne rusticum instrumentum. *Lucan.* 1, 101. Mare separat Isthmos, Nec patitur conferre fretum, *h. e.* miscere. ℙ Saepe dicitur de pecuniis, aliisve rebus, quae a pluribus in usum unum ali-

quem contribuuntur, et solvuntur, εἰσφέρω, συνεισφέρω. *Caes. B. G.* 1, 16. Diem ex die ducere Aedui, frumentum conferri, comportari, adesse, dicere. *Nep. Arist.* 3. Ejus arbitrio quadringenta talenta quotannis Delum sunt collata. *Just.* 3, 6. Conferre pecuniam in stipendium belli. *Cic. Verr.* 2, 2, 53. tributa quotannis ex censu. *Id. ib.* 59. et *Quint.* 3. in commune. *Liv.* 2, 33. *extr.* sextantes in capita. *Id.* 3, 8. *extr.* vires belli in unum. *Id.* 5, 47. aliquid ad honorem alicujus. [**Id.* 5, 20. Ut eo minus tributi plebes conferret.] *Paul. Dig.* 39, 2, 22. Non est fructuario permittendum uti, nisi contulerit. *Cajus ib.* 41, 1, 7. *a med.* Si vinum alius contulerit, alius mel. *Ulp. ib.* 43, 7, 3. Conferre agros ad viam vicinalem faciendam. *Scaevola ib.* 50, 4, 5. magnam partem patrimonii alicui rei. [**Suet. Aug.* 71. In singulos talos singulos denarios in medium conferebat (nos: *setzen.*)] ℙ Translate est praestare, tribuere, largiri. *Cic. Off.* 1, 16. Plurimum benignitatis conferre in aliquem. Et *ib.* 14. *extr.* Conferre beneficium in aliquem. *Suet. Cal.* 20. praemia victoribus. *Prop.* 2, 2, 35. Haec tibi contulerunt coelestia munera Divi. ℙ Item communicare consilia, colloqui consultandi causa. *Cic. Att.* 1, 20. Cum erimus congressi, tum, si quid res feret, coram inter nos conferemus. [*Adde *Liv.* 27, 20.] *Id. Off.* 2, 11. Ut habeas, quibuscum possis familiares conferre sermones. *Id. Fam.* 6, 21. Utinam liceat conferre inter nos sollicitudines nostras etc. *Ter. Heaut.* 3, 1, 64. Conferre consilia. [**Tibull.* 1, 2, 21. Viro coram nutus conferre loquaces. *Liv.* 21, 1. Haud ignotas belli artes inter se conferebant.] ℙ *Conferre capita* dicuntur, qui consultaturi conveniunt. *Cic. Verr.* 2, 3, 12. Conferrent viri boni capita: de comissatione loquerentur inter se. *Liv.* 2, 45. Consules, velut deliberabundi, capita conferunt: diu colloquuntur. ℙ *Conferre se* est ire, proficisci. *Cic. Or.* 3, 56. Cum Aeschines se Rhodum contulisset. *Id. Caec.* 8. Conferre se in fugam. *Enn.* ap. *Non.* 12, 2. Derepente contulit sese in pedes. [**Liv.* 9, 16. Quo se fusa acies contulerat.] ℙ Translate est se applicare. *Cic. Brut.* 81. Conferre se ad amicitiam alicujus. *Id. Arch.* 3. Conferre se ad studium scribendi. Et *ib.* 7. se ad studia litterarum. ℙ Aliquando ponitur pro transferre. *Liv.* 7, 15. Dictator signa in laevum cornu confert. *Cic. Att.* 13, 13. Totam Academiam ex duobus libris contuli in quatuor. *Id. Pis.* 27. Conferre in infamiam plebis ea, quae per latrones gesta sunt. ℙ *Conferre* pro simul ferre interdum ad leges transfertur. *Liv.* 4, 4. *a med.* Cur enim non confertis, ne sit connubium divitibus ac pauperibus? ℙ Interdum adhibetur pro differre, reservare. *Cic. Q. Fr.* 3, 3. Diem scito esse nullum, quo die non dicam pro reo: ita quidquid conficio aut cogito, in ambulationis fere tempus confero. *Id. Off.* 3, 24. *extr.* Nisi forte eam pecuniam in reipubl. magnum aliquod tempus contulerit. *Id. Att.* 6, 1. *ad f.* Omnia in mensem Martium collata sunt. *Brut.* ad *Cic. Fam.* 11, 13. In posterum diem iter suum contulit. ℙ *Conferre causam, culpam* etc., *in aliquem* est in eum, rejicere transferre culpam, praesertim falsam. *Liv.* 5, 11. Qui noxii ambo, alter in alterum causam conferant. *Cic. Or.* 3, 61. Scitum est, causam conferre in tempus, cum afferre plura, si cupias, non queas. *Ter. Eun.* 2, 3, 95. Si certum est facere, facias: verum ne post conferas culpam in me. *Cic. Fl.* 17. Conferre invidiam mortis alicujus in aliquem. *Id. Or.* 2, 43. vitia in adversarios. *Id. Planc.* 14. permulta in aliquem, quae ab eo nunquam dicta sunt. *Id. Rosc. Am.* 35. suspicionem in aliquem. ℙ Item pro mutare, convertere. *Cic. Off.* 3, 20. *extr.* Utrum ex homine se quis conferat in belluam. Al. leg. *convertat.* [**Id. Lig.* 1. Orationem ad misericordiam conferre, *h. e.* abstinere a defensione, et uti deprecatione, loco defensionis. *Id. Marcell.* 6. Dii spem salutis ad clementiam victoris et sapientiam contulerunt. Cf. *Ernest. cl.*] *Ov. Met.* 12, 145. corpus Deus aequoris albam Contulit in volucrem. *Id. ib.* 4, 277. quem Nymphae pellicis ira Contulit in saxum. ℙ Est etiam redigere. *Ov. Fast.* 1, 161. non multis ille moratus, Contulit in versus sic sua verba duos. *Pl. Men. prol.* 6. Quam potero in verba conferam paucissima. *Id. Amph.* 1, 2, 16. Conferre seditionem in tranquillum. ℙ Item saepissime comparare. *Cicero.* Quae conferri et comparari cum eorum studiis potest? (Refert haec verba *Nonius* 4, 91. ex 2. *Off.*, quae in toto illo opere nondum vidi.) *Id. Verr.* 2, 4, 52. Conferte hanc pacem cum illo bello, hujus adventum cum illius victoria, hujus libidines cum illius continentia. *Id. Rosc. Com.* 7. Vitam inter se utriusque conferte. *Id. Or.* 4. Parva magnis saepe rectissime conferuntur. *Id. Tusc.* 1, 1. Jam illa quae natura, non litteris assecuti sunt (*Romani*), neque cum Graecia, neque ulla cum gente sunt conferenda. *Hor. Sat.* 1, 5, 44. Nil ego contulerim jucundo sanus amico. *Phaedr.* 4, 23. Conferre se laudibus alicujus. *Ov. Fast.* 6, 15. Nec quas Priamides in aquosae vallibus Idae Contulit. *Varr. L. L.* 8, 22. Conferre quippiam ad aliud. [**Suet. Caes.* 47. Quarum (margaritarum) amplitudinem conferentem interdum sua manu exegisse pondus. *Lucr.* 2, 1167. Confert temporibus praeteritis tempora praesentia.] V. COLLATUS. ℙ Item afferre. *Colum.* 1, 5. Quae nisi submoventur, pecudibus hominibusque conferunt pestem. *Plin.* 35, 15, 50. Sulphur confert candorem. ℙ Saepe hoc sensu in bonam partem accipitur pro afferre aliquid, quod juvet. *Cic.* (ut videtur) *fragm. Oecon.* ap. *Colum.* 12, 1. Metus plurimum confert ad diligentiam custodiendi. *Quint.* 11, 2. *prope f.* Quod et oratori, et ipsi causae plurimum confert. *Id.* 10, 1. Alcaeus plurimum moribus confert. *Id.* 7, 1. Loca nihil ad probationem conferentia. *Plin.* 20, 23, 98. Succus radicis confert multum claritati oculorum. *Id.* 29, 1, 6. M. Cato Cujus auctoritati triumphus atque censura minimum conferunt. *Id.* 20, 6, 23. Allium voci confert. ℙ Item admovere, conjungere. *Pl. Merc.* 5, 2, 41. Contra pariter fer pedem, et confer gradum. *Virg. A.* 6, 488. juvat usque morari, Et conferre gradum, et veniendi discere causas. ℙ Item conjicere. *Ov. Met.* 3, 236. *de Actaeone.* Turba canum confert in corpore dentes. ℙ Item admovere pugnandi causa, objicere, conserere. *Cic. Div.* 2, 55. Castra castris conferre. *Id. Font.* 1. Ferrum et manus conferre cum aliquo. *Id. Pis.* 21. Signa contulit cum Alexandrinis. *Liv.* 7, 33. Consul invadit hostem, et cum quo forte contulit gradum, obtruncat. [**Liv.* 21, 50. Romanos conserere pugnam et ex propinquo vires conferre velle. *Ov. Met.* 5, 242. Et jam contulerant arcto luctantia nexu Pectora pectoribus. *Lucr.* 4, 844. Conferre manu certamina pugnae.] Sic *conferre pedem*, (V. COLLATUS.) quod etiam metaphorice ponitur. *Cic. Planc.* 19. *ad f.* Non possum magis pedem conferre, ut ajunt, aut propius accedere. Et *Quint.* 5, 13. Plura argumenta simul invadimus, si aut tam infirma sunt, ut pariter impelli possint, aut tam molesta, ut pedem conferre cum singulis non expediat. ℙ Absolute *Ov. Met.* 10, 602. Quid facilem titulum superando quaeris inertes? Mecum confer, ait. ℙ Conferre lites, ap. *Hor. Sat.* 1, 5, 54. ℙ Frequenter sumitur pro adhibere, ponere. *Cic. Agr.* 2, 23. Aequum est praedas ac manubias suas imperatores in monumenta Deorum immortalium, atque in urbis ornamenta conferre. *Id. Fam.* 16, 4. Ut quantam diligentiam in valetudinem tuam contuleris etc. *Id. ib.* 10, 1. Conferre officia in aliquem. *Id. Off.* 2, 1. Omnes curas cogitationesque in rempublicam conferre. [**Cic. Am.* 19. fin. Fructus enim ingenii et virtutis omnisque praestantiae tum maximus capitur, quum in proximum quemque confertur. *Lucr.* 6, 54. Quod ignorantia causarum conferre deorum cogit ad imperium res.] *Ov. Trist.* 3, 5, 29. Quaeque tibi linguae est facundia, confer in illud, ut etc. ℙ Et pro convertere, et in aliqua re occupare. *Cic. Fam.* 10, 1. Omne nostrum consilium, studium, officium, operam, laborem, diligentiam ad amplitudinem alicujus conferre. Et *ib.* 12. *extr.* curas ad dignitatem alicujus. *Id. Att.* 4, 1. plurimum operae, studii, diligentiae, laboris ad aliquid conficiendum. *Id. Manil.* 4. Omne reliquum tempus non ad oblivionem veteris belli, sed ad comparationem novi contulit. *Id. Fam.* 4, 3. *ad f.* Conferre omnem curam atque operam ad philosophiam. *Id. ib.* 10, 5. benevolentiam erga aliquem. *Ter. Hecyr.* 3, 1, 18. animum aliquo. [**Caes. B. G.* 1, 40. Qui suum timorem in rei frumentariae simulationem angustiasque itinerum conferrent. V. *Mor.* ad h. l.] ℙ Et pro convertere simpliciter. *Cic. Att.* 3, 4. Statim iter Brundisium versus contuli. Adde *Brut.* ad *Cic. Fam.* 11, 13. ℙ Conferre verba ad rem. *Ter. Eun.* 4, 6, 4. ℙ Conferre verba cum aliquo, ap. *Petr. Sat.* 132. est verba facere. ℙ [Part. *Collaturus* ap. *Caes. B. G.* 1, 40. Quod in longiorem diem collaturus esset. *F.*]

CONFERRŪMĬNO, as, a. 1. idem ac ferrumino, conglutino, συγκολλάω. *Plin.* 27, 8, 45. Conferva appellata a conferruminando.

CONFERTĒ, adv. idem quod confertim. *Ammian.* 31, 15. Conferte in cuneum disciverunt ad Barbaros. Al. leg. *conferti*, rectius. *Id.* 24, 7. Nunc de industria se diffundebant, aliquoties confertius resistentes.

CONFERTIM, adv. dense, densis ordinibus, ἀθρόως. *Sall. Jug.* 54. non confertim, neque in unum se recipiebant, sed alius alio etc. *Liv.* 31, 43. Confertim et pugnant, et cedunt.

CONFERTUS, a, um, part. a *confercio*, ἀθρόος, conferciendo repletus, plenus. *Cic. Acad.* 4, 40. Inane quidquam putes esse, cum ita completa et conferta sint omnia? *Id. Catil.* 2, 5. Vino languidi, conferti cibo. Al. leg. *confecti*. *Tac. A.* 4, 62. Conferta moles. *Plin.* 16, 6, 8. *de carbone faciendo.* Acervi confertis taleis luto caminantur. ℙ Item densus. *Tac. A.* 12, 36. Conferto gradu, *h. e.* collato gradu. Al. leg. *conserto*. *Stat. Th.* 7, 260. et confertissima lucis Nysa, *h. e.* multos habens lucos. *Plin.* 14, 3, 4. *n.* 8. Vitis conferta acino. *Caes. B. G.* 1, 24. Confertissima acies. *Liv.* 9, 27. Samnites dextera parte raris ordinibus, sinistra confertiores steterant. *Id.* 3, 6. Agrestis confertus in arcta tecta. *Enn.* ap. *Prisc.* 5, 659. Caeruleum spumat sale conferta rate pulsum, *h. e.* multis densisque navibus. ℙ Translate. *Cic. Tusc.* 3, 19. Liber confertus voluptatibus. *Id. Sext.* 10. Otiosa vita et plena et conferta voluptatibus.

CONFERVĂ, ae, f. muscus, vel potius spongia aquarum dulcium, seu herba villosae densitatis, ac fistulosae: a confervendo, quia ossa confracta sanat. Peculiaris est Alpinis fluminibus. *Plin.* 27, 8, 45. ℙ Hoc nomine *Appul. Herb.* 59. appellari ait etiam consolidam. Et sane in nominis significatione satis conveniunt.

CONFERVĒFĂCĬO, is, a. 3. fervere facio. *Lucr.* 6, 352. aurumque repente Confervefacit.

CONFERVĒO, es, erbui, n. 2. ξέω, simul ferveo. *Pallad.* 1, 35. *ad f.* Urina bubula, et amurca aequaliter mixta conferveant. ℙ Dicitur et de ossibus fractis, quae ferruminantur, et coeunt. *Cels.* 8, 10. *n.* 1. Donec duae partes ejus temporis, quo os quodque confervet, compleantur. *Id. ib. n.* 7. Si quando ossa non conferbuerunt. Et *paulo post.* Inter se ossa confervere. Al. leg. *cohaerere.* ℙ Translate. *Hor. Sat.* 1, 2, 71. Mea cum conferbuit ira.

CONFERVESCO, is, n. 3. confervere incipio vel conferveo. *Plin.* 18, 30, 73. Granum, si tegulis subjaceat, confervescere. *Colum.* 12, 23. Nec postea tangitur vinum, dum confervescat. ℙ Item incalescere. *Vitr.* 5, 3. Aer conclusus versando confervescit. Adde 7, 11.

CONFESSĬO, onis, f. ἐξομολόγησις, actus confitendi. *Cic. Div.* 1, 17. *sub f.* Confessio errati. *Id. Acad.* 1, 12. ignorationis. *Id. Cluent.* 53. *extr.* captae pecuniae. *Id. Sext.* 69. Deferre ad aliquem indicia, litteras, confessiones alicujus rei. *Id. Verr.* 2, 5, 64. Indui et jugulari sua confessione. *Id. ib.* 2, 4, 47. Urgeri confessione sua. *Tac. A.* 1, 12. Arguere aliquem confessione sua. *Suet. Galb.* 10. *extr.* Exprimere confessionem cruciatu. *Vell.* 2, 43. Omnium confessione senatus princeps. *Id. ib.* 90. Dalmatia ducentos annos rebellis, ad certam confessionem pacata est imperii, *h. e.* ita ut certo fateretur se esse sub R. imperio. *Plin.* 22, 23, 49. Laser ad extera corporum indubitatas confessiones habet, *h. e.* testimonia eorum qui confitentur se eo sanatos. *Id.* 9, 7, 6. Confessio de somno piscium, *h. e.* testimonium, quod pisces dormiant. *Cato* ap. *Gell.* 7, 3. Ea faciunt confessionem, non defensionem, *h. e.* rem manifestant. *Liv.* 2, 4. Gratum id multitudini spectaculum fuit: submissa sibi esse imperii insignia; confessionemque factam, populi, quam consulis, majestatem, vimque majorem esse. ℙ Exornatio oratoria, species prolepseos, ut ap. *Cic. Rabir. Post.* 1., ubi Rabirium sua quoque sententia reprehendendum fatetur, quod pecuniam regi crediderit. Ita *Quint.* 9, 2.

CONFESSOR, oris, m. qui confitetur: et praesertim qui illustri aliquo testimonio confitetur et praedicat Catholicam fidem: praecipue vero qui pro ea in tormentis fuit, licet in his vitam non exuerit. *Sidon. ep.* 7, 17. *in carm.* Sed confessorem virtutum signa sequuntur. Adde *Lact. Mort. persecut.* 35., *Hieron. ep.* 82. *n.* 7., *Paul. Nolan.* 28, 102. et 18, 152. et *Prud. περὶ στεφ.* 9, 55.

CONFESSORĬUS, a, um, adj. *Confessoria actio* (cui opponitur *negatoria*) apud JCtos est, qua petimus ab alio, qui jus nobis competens auferre conatur, ut confiteatur tale jus ad nos pertinere, nosque in ea possessione relinquat. *Ulp. Dig.* 8, 5, 2. et 4. ℙ Item quae datur alicui adversus confitentem de damno dato. *Id. ib.* 9, 2, 23. et 25.

CONFESSUS, a, um, part. a *confiteor*, ὁμολογήσας. Active. *Ov. Pont.* 2, 2, 56. Non est confessi causa tuenda rei. *Id. Met.* 5, 215. atque ita supplex Confessasque manus, obliquaque brachia tendens etc. *Virg. A.* 2, 591. pura per noctem in luce refulsit Alma parens, confessa Deam, *h. e.* manifestans se Deam. *Petr. fragm. Trag.* 41. *Burm.* Puer vitibus redimitus, confessus Lyaeum, *h. e.* referens speciem Lyaei. *Claud. Cons. Mall. Theod.* 232. *de Nilo.* Lene fluit, nullas confessus murmure vires, *h. e.* non ostentans. ℙ Passive pro claro, manifesto, de quo nulla est controversia. *Cic. Verr.* 2, 3, 56. Manifesta res et confessa. [**Plin. Pan.* 16, 3. Confessa hostium obsequia, i. e. quae ipsi hostes confitentur.] *Quint.* 5, 14. Propositio aut confessa est, aut probanda. *Id.* 8, 3. Ornatus pressior, et severior, et minus confessus, *h. e.* minus patens. *Id.* 1, 5. *ad f.* Verba, Graeca confessa, *h. e.* quae manifesto Graeca sunt. *Id.* 12, 1. De confesso loqui, *h. e.* de crimine confesso et manifesto. *Plin.* 10, 49, 70. De confessis disseruisse praestiterit. *Id.* 7, 49, 50. Ne pluribus moremur in re confessa. *Id.* 18, 28, 68. *n.* 2. Sidus confessum inter omnes. *Id.* 20, 11, 45. Apiastrum in confessa damnatione est, *h. e.* ab omnibus damnatur. *Lact.* 2, 8. *post med.* Pro confesso et indubitato habitum est. ℙ *Aes confessum* in legibus XII Tab. apud *Gell.* 15, 13. et

20, 1. est pecunia, quam quis se alteri debere confessus est. ℙ *In confessum venire*, omnium confessione comprobari. *Plin. ep.* 10, 85. *extr.* Res, quae et in confessum venit, et exemplis defenditur. ℙ *Ex confesso* sine controversia. *Senec. ep.* 76. *ante med.* Si quis omnia alia habeat, sed malus ex confesso sit. *Quint.* 3, 5. Laudare quae constat esse honesta, et vituperare quae ex confesso sunt turpia. ℙ *In confesso esse* dicuntur, quae manifesta sunt et certa. *Senec. Ben.* 3, 11. Parentum in confesso sunt merita. *Plin.* 35, 8, 34. Cum in confesso sit, fuisse etc. Adde *Auct. Dial. de Or.* 25. ℙ *Ad liquidum confessumque perducere aliquid*, h. e. ad manifestum et concessum ab omnibus. *Quint.* 5, 14. *a med.*

CONFESTIM, adj. *παραυτίκα, εὐθέως*, continuo, protinus, sine intermissione, sed jugi festinationis studio: ut veteres grammatici ap. *Charis* 2, 176. exponunt. [*Originem v. deduco a verbo *fari*, unde *fastim* v. *festim* (ut fastus, festum) h. e. *kaum gesagt*, quare opponitur *ex intervallo*. Ita *B. Crus. in cl. Suet.* s. h. v.] *Cic. Inv.* 2, 12. Quae gestum negotium confestim, aut ex intervallo consequuntur. [*Adde *ib.* 1, 28.] *Id. Phil.* 2, 31. Janitor, quis tu? a Marco tabellarius, confestim ad eam, cujus causa venerat, deducitur. Et *Phil.* 5, 12. Rem administrandam arbitror sine ulla mora, et confestim gerendam. *Caes. B. G.* 4, 32. Cohortes armari, et confestim se subsequi jussit. [**Suet. Cal.* 15. Confestim Pandateriam festinavit. *Id. Aug.* 10. Confestim ut Apollonia rediit.] *Lucr.* 4, 189. Suppeditatur enim confestim lumine lumen. *Virg. A.* 9, 231. confestim alacres admittier orant.

*CONFESTINATIO, onis, f. *Appul. Met.* 10. p. 333. *Bip. Döderl.* 3, 321. *B. A.*

CONFĔTA sus dicebatur, quae cum omni fetu adhibebatur ad sacrificium. *Festus.*

CONFĪBŪLA, ae, f. idem ac fibula. Ap. *Caton. R. R.* 12. est ligneum vinculum, quo arbor seu trabs comprimitur, ne findatur.

CONFĪCIENS, entis, part. a *conficio*, efficiens. *Cic. Partit.* 26. Causae sunt aliae, quae ipsae conficiunt, aliae quae vim aliquam ad conficiendum afferunt. Itaque illae superiores, conficientes vocentur etc. Et *mox*. Conficiens causa alia est absoluta, alia aliquid adjuvans. *Id. Fin.* 5, 27. Haec, cum corporis bona sint, eorum conficientia certe in bonis numerabis. *Id. Fl.* 19. Cum civitate mihi res est acerrima, et conficientissima litterarum, *h. e.* quae diligentissime omnia acta perscribit. Al. leg. *conficiendarum litterarum diligentissima.*

CONFĪCĬO, īcis, eci, ectum, a. 3. *ποιέω, ἐργάζομαι*, proprie est cum alio aliquid facere, simul operari: a *con* et *facio*. *Festus:* Confecerunt, una fecerunt. ℙ Sed sumitur fere generatim pro facere, efficere. *Cic. Or.* 3, 32. Anulum, quem haberet, pallium, quo amictus, soccos, quibus indutus esset, se sua manu confecisse. *Id. Att.* 5, 14. Iter conficiebamus aestuosa et pulverulenta via. *Plin.* 35, 15, 50. Ad ellychnia maxime conficienda. *Id.* 34, 11, 25. Conficere medicamina. *Id.* 31, 7, 41. sacra. *Ter. Heaut.* 5, 2, 45. pacem. Et 5, 1, 22. nuptias. [**Abschliessen.* Adde *Suet. Claud.* 26.] *Cic. Rosc. Am.* 28. facinus. *Colum.* 12, 3. cibum familiae, *h. e.* parare. *Plin.* 16, 36, 55. Calamis Orientis populi bella conficiunt. *Nep. Cat.* 3. orationes. ℙ Item pro elaborare. *Plin.* 35, 12, 45. Prisci aurum et argentum ne Diis quidem conficiebant. *Id.* 7, 56, 57. Ceres invenit frumenta molere, et conficere. ℙ Item metaphorice pro movere, excitare. *Cic. N. D.* 2, 79. *ad f.* Ex iis locis trahitur, qui ad motus animorum conficiendos inerunt in causa. ℙ Item pro efficere, reddere. *Cic. Inv.* 1, 55. Animum auditoris mitem et misericordem conficere oportet, quo facilius conquestione commoveri possit. ℙ Item pro colligere, comparare. *Nep. Ann.* 10. Conficere magnam multitudinem serpentum. *Cic. Att.* 1, 7. bibliothecam. *Id. ib.* 8, 1. et *Manil.* 21. et *Liv.* 2, 40. *sub f.* exercitum. [**Caes. B. G.* 2, 4. Hos posse conficere armata millia centum.] *Cic. Verr.* 2, 1, 52. *extr.* permagnam pecuniam ex alia re. [**Id. Flacc.* 9. Conficiendae pecuniae ratio.] Et translate. *Id. Brut.* 74. *ad f.* famam bene loquendi. *ποιεῖν ὄνομα.* Conficere centurias ap. *Cic. Fam.* 11, 16. et *Q. Fr. Petit. cons.* 5. est parare sibi suffragia centuriarum in petitione honorum. *Id. Planc.* 18. Neque hoc liberis nostris interdicendum est, ne observent tribules suos, ne diligant, ne conficere necessariis suis suam tribum possint, *h. e.* conciliare suam tribum amicis suis et cognatis, quemadmodum ap. *Ter.* conficere virginem, nuptias, argentum. Quidam hic legunt *reficere*, sed male. [**Liv.* 9, 34. Conficere legitima suffragia, i. e. explere.] ℙ Item pro delere, consumere. *Cic. Marc.* 4. Nihil est opere aut manu factum, quod aliquando non conficiat et consumat vetustas. *Plin.* 32, 10, 39. Cachectici, quorum corpus macie conficitur. *Lucr.* 1, 904. Ignes conficiunt silvas. *Cic. Fl.* 36. *ad f.* Patrimonium conficere. *Id. in Senat.* 5. rem suam et publicam. [**Id. Sext.* 51. Ornamenta equestris ordinis confecit.] ℙ Et translate. *Cic. Att.* 3, 8. Meus me moeror quotidianus lacerat, et conficit. *Id. Or.* 10. Confici desiderio. *Id. Fam.* 4, 13. cumaris. *Id. Off.* 3, 6. frigore. *Id. Att.* 3, 5. dolore. *Id. Fam.* 14, 4. lacrimis. ℙ Et absolute. *Id. Att.* 10, 18. *extr.* Ipse conficior venisse tempus, cum, etc. ℙ Significat etiam afferre. *Ter. Heaut.* 5, 3, 1. Nisi caves, aliquid gnato conficies mali. *Id. Andr.* 4, 1, 31. Quantas hic suis consiliis mihi confecit sollicitudines. ℙ Item finire, peragere. *Cic. Fam.* 2, 12. Cum tu haec leges, ego jam annuum munus confecero. *Colum.* 11, 2. *ad f.* Optimum est intra cal. decembr. sementem confecisse. *Plin.* 18, 26, 62. Donec conficiatur bruma. *Cic. Or.* 52. Isocrates prope centum confecit annos, *h. e.* vivendo peregit, explevit. *Sil.* 4, 89. Lux aderat, somnusque suas confecerat horas. *Pl. Trin.* 3, 3, 77. Nimis longo sermone utimur: diem conficimus. (*Confici sidus* ap. *Plin.* 2, 41, 41. quid sit, V. in CONFECTUS.) *Virg. G.* 2, 541. Sed nos immensum spatiis confecimus aequor. ℙ Item transigere, perficere, expedire. *Cic. Att.* 12, 19. Tu cum Apella Chio confice de columnis. *Id. Balb.* 20. Si Marius tanta bella legisset, quanta gessit, et confecit. *Id. Fam.* 5, 20. Conferre cum aliquo, et conficere rationes. Et *ib.* 9, 13. *ad f.* Conficere reditum alicui, *h. e.* perficere, ut redire in patriam possit. *Id. Manil.* 10. Pompejus plures provincias confecit, quam alii concupiverunt, *h. e.* administravit. [**Liv.* 40, 35. Provinciam ingenio ferocem, rebellatricem confecisse. et al.] *Id. Or.* 2, 28. Perpolire, atque conficere aliquid. [**Id. Att.* 12, 17. Conficiemus hortos, i. e. negotium de hortis.] ℙ Item exsequi. *Cic. Att.* 1, 5. De Acutiliano negotio, quod mihi mandaras, ut primum Romam veni, confeceram. *Id. Phil.* 9, 3. Conficere mandata. ℙ Item occidere. *Cic. N. D.* 1, 36. Ibes magnam vim serpentium conficiunt. [**Id. Mil.* Sica illius me paene confecit.] *Suet. Cal.* 58. Conficere aliquem triginta vulneribus. *Pl. Truc.* 2, 7, 52. Ego te hic hac offatim conficiam. ℙ De venatoribus, qui feras excipiunt, et occidunt. *Suet. Claud.* 21. et *Dom.* 19., *Lampr. Commod.* 13. et alii: unde *Confector*, quod V. Hinc translate *Cic. Verr.* 2, 5, 58. Si ex his laqueis te exueris, in illas tibi majores plagas incidendum est, in quibus te ab eodem me, superiore ex loco confici et concidi necesse est. *Pl. Ps.* 1, 5, 49. Conficiet jam te hic verbis. *Ter. Eun.* 5, 4, 6. Virginem, quam amabat, eam confeci sine molestia, *h. e.* devici, expugnavi. V. ibi *Donat. Suet. Ner.* 29. Cum affatim desaevisset, conficeretur a Doryphoro liberto, *h. e.* constupraretur. *Luc.* 7, 734. Terror conficit omnia. *Nep. Lysand.* 1. Athenienses sexto et vicesimo anno bellum gerentes confecit, *h. e.* debellavit. *Senec. Ben.* 3, 26. Rabies accusandi, omni bello gravius togatam civitatem confecit. ℙ Est etiam verbum disputantium, et ponitur pro colligere, concludere, argumentatione inferre. *Cic. Inv.* 1, 40. Cum id perspicuum sit, quod conficiatur ex ratiocinatione. ℙ Pro mandere. *Cic. N. D.* 2, 59. Dentes acuti morsu dividunt escas, intimi autem conficiunt. Adde *Liv.* 2, 32. et *Plin.* 11, 37, 61. ℙ Item digerere. *Plin.* 26, 8, 28. Alvus cibos non conficit. Adde *Scrib. Comp.* 122. *ad f.* ℙ Ap. *Colum.* 5, 6. *justa cibariorum conficere* dicuntur pecudes, quae justam pabuli quantitatem consumunt. ℙ Ap. *Plin.* 13, 12. *conficere pelles albas* est inficere. V. CONFECTOR. Sic *Arnob.* 2, 52. Conficiendis quaerere corporibus fucos. ℙ Apud *Pall.* 13, 6. Pernas et lardum conficere, *h. e.* salire, et condire servandi causa. ℙ *Confexim* pro *confecerim*, vel *confecero* quidam leg. ap. *Pl. Truc.* 4, 4, 39. quemadmodum *effexis* pro *effeceris* dixit *Id. Cas.* 3, 5, 63. ℙ [Part. *Confecturus* ap. *Hirt. B. Alex.* 65. Haec celeriter se confecturum sperabat. *F.*]

CONFĪCTĬO, onis, f. actus confingendi, commentum, *λογοποιία*. *Cic. Rosc. Am.* 13. Criminis confictionem accusator Erucius suscepit.

CONFICTĬTO, as, n. 1. frequentat. a *confingo*. Usus est *Naevius*, teste *Varr. L. L.* 6, 6.

CONFICTOR, oris, m. 3. qui fingit. *Paul. Nolan. ep.* 21. (al. 24.) *n.* 4. *ad Amand.* Manichaeus veri Creatoris negator, falsique confictor.

CONFICTUS, a, um, part. a *confingo*, fictus, simulatus. *Ter. Andr.* 3, 3, 26. Lacrimae confictae dolis. *Quint.* 12, 3. *extr.* Conficta frons. *Plin.* 37, 12, 74. Nomina ex Graeca vanitate conficta. *Appul. Met.* 8. Confictum mendacium. ℙ Est etiam idem quod *confixus* a *configo*. *Scaurus* ap. *Diomed.* 1, 373. Sagittis confictus.

CONFĪDEJUSSOR, oris, m. qui simul cum alio fidejussit. *Ulp. Dig.* 46, 1, 10. *Modestin. ib.* 39., *Papin. ib.* 48. et *Paul. ib.* 2, 14, 23.

CONFĪDENS, tis, part. a *confido*, *θαρσαλέος*, qui sibi confidit. *Pl. Capt.* 3, 5, 8. Decet innocentem servum atque innoxium confidentem esse. *Id. Amph.* 1, 1, 1. Qui me alter est audacior homo, aut qui me confidentior? [**Ter. Andr.* 5, 2, 14. Nescio qui senex modo venit, ellum, confidens, catus. Gr. *θαῤῥαλέος*, nos: *dreist.* Donatus interpretatur constans.] ℙ Saepe in malam partem accipitur pro temerario, impudenti, improbo. [**Trotzig, übermüthig, frech.*] *Cic. Tusc.* 3, 7. Qui fortis est, idem est fidens, quoniam confidens mala consuetudine loquendi in vitio ponitur, dictum verbum a confidendo, quod laudis est. *Pacuv.* ap. *Non.* 4, 71. Improbus, confidens, nequam, malus videatur. *Ter. Phorm.* 1, 2, 73. Est parasitus quidam Phormio, homo confidens, qui illum etc. *Suet. Domit.* 12. *ad f.* Dii omnes perduint Ab juventa minime civilis animi, confidens etiam etc. *Quint.* 9, 3. *a med.* Pro astuto sapiens, pro confidente fortis, pro illiberali diligens. *Virg. G.* 4, 445. Nam quis te, juvenum confidentissime, nostras Jussit adire domus? *Hor. Sat.* 1, 7, 7. Confidens et tumidus.

CONFĪDENTER, adv. *θαρσαλέως*, fidenter, animose. *Pl. Amph.* 1, 1, 183. Certum est confidenter hominem contra colloqui. *Cic. Coel.* 19. Diter hominem contra colloqui. *Cic. Coel.* 19. Dicam jam confidentius de studiis ejus honestis, quoniam audeo quaedam, fretus vestra sapientia, libere confiteri. *Plin.* 10, 75, 97. Confidentius affirmatur. ℙ Item impudenter, nimis audacter. *Auct. ad Herenn.* 1, 5. Superbe, perfidiose, crudeliter, confidenter factum. Et *ib.* 2, 5. *ad f.* Ut confidentissime resistens responderet.

CONFĪDENTĬA, ae, f. *θάρσος*, fiducia, fidentia, confisio. *Cic. fragm.* ap. *Non.* 4, 71. Duas sibi res, quo minus in vulgus et in foro diceret, confidentiam et vocem defuisse. *Naevius ib.* Excidit orationis omnis confidentia. *Coel.* ad *Cic. Fam.* 8, 8. *ad f.* Afferre confidentiam alicui. *Pl. Amph.* 5, 1, 2. Amittere confidentiam. ℙ Item temeritas, audacia, impudentia. *Cic. Fl.* 4. Videte quo vultu, qua confidentia dicant. *Id. Phil.* 2, 40. *extr.* Confidentia, et temeritas tua. *Auct. ad Herenn.* 2, 5. *ad f.* Quae signa confidentiae, non innocentiae sunt. *Pacuv.* ap. *Non. l. c.* Coercere atrocem confidentiam. *Accius ib.* reprimere. [**Suet. Cal.* 51. Diversissima in eodem vitia, summam confidentiam, et contra nimium metum.] ℙ Joculare est illud *Pl. Asin.* 3, 2, 3. Scapularum confidentia, virtute ulmorum freti. Ubi *Non. l. c.* nescio an recte, *confidentiam* poni scribit pro duritia, patientia.

CONFĪDENTĪLŌQUUS, a, um, adj. confidenter loquens. *Pl. Trin.* 1, 2, 164. Neque argutum magis, neque confidentiloquius.

CONFĪDO, is, isus sum, *et aliquando* idi, n. 3. *θαῤῥέω*, credo, spero, fidem in aliquo repositam habeo: jungiturque verbis tam praesentis, quam praeteriti, et futuri temporis. *Nep. Milt.* 1. Ut non solum de eo bene sperare, sed etiam confidere cives possent. *Cic. Verr.* 2, 5, 69. Ego mei jam rationem officii confido esse omnibus persolutam. *Id. Att.* 6, 9. Spero, et hercule, ut me jubet Acastus, confido, te jam, ut volumus, valere. Et *ib.* 7. Confido, rem, ut volumus, esse. *Id. Fam.* 13, 6. *ad f.* Tibique, ut confido, gratias agam. *Liv.* 4, 32. Satis confidere, non diuturnum gaudium fore. *Cic. Att.* 1, 10. Confido illum fore in officio. ℙ Habet etiam dativum, aut ablativum. *Cic. Phil.* 5, 1. Nisi vestrae virtuti constantiaeque confiderem. *Id. Att.* 1, 9. Quidquid ejusdem generis habebis, ne dubitaris mittere: et arcae no strae confidito, *h. e.* confide, me habere pecuniam praesentem, qua solvam. *Id. Tusc.* 5, 14. Corporis firmitate, aut fortunae stabilitate confidere. *Caes. B. C.* 3, 83. Cum Scipio affinitate Pompeji confideret. *Id. B. G.* 3, 9. Confidere natura loci. *Liv.* 2, 45. Consules magis non confidere, quam non credere suis militibus; *non confidere* pertinet ad virtutem militum, *non credere* ad voluntatem et benevolentiam. *Caes. B. C.* 2, 5. *extr.* Ne vel domesticis opibus, vel externis auxiliis de salute urbis confiderent. ℙ Cum ablat. et praeposit. *in*, aut *de*. *Hirt. B. Afr.* 19. Quippe qui in illorum sibi confideret multitudine. *Ulp. Dig.* 1, 3, 34. Cum de consuetudine civitatis, vel provinciae confidere quis videtur. ℙ Cum *ut* partic. et conjunct. rarum est. *Plin. ep.* 2, 5. Videmur posse confidere, ut universitatem omnibus varietas ipsa commendet. Et illud *Cicer.* huc pertinere cuipiam videbitur, *Q. Fr.* 1, 2, 5. Spero, superiores fore nos: confido animo, ut in hac republica ne casum quidem illum pertimescam. Ceterum *confidere animo* idem est ac *confidere* absolute. ℙ Pro certo habeo. *Plin. ep.* 10, 26. Quia confido, domine, ad curam tuam pertinere, nuncio tibi, me Ephesum navigasse. ℙ Praeterit. *confisus sum*, agnoscitur a *Charis.* 1, 222. *Diomed.* 1, 352. etc., estque usu frequentius: (V. CONFISUS.) nihilominus *confiderunt* legitur ap. *Liv.* 44, 13. Agros etiam confiderunt se a populationibus tueri posse. Ubi frustra *Sciopp.* lectionem sollicitat.

CONFĪGO, is, ixi, ixum, a. 3. *καθηλόω*. *Cato R. R.* 21. Configere tabulas inter se. *Colum.* 7, 3. tabulam aculeis, *h. e.* aculeos tabulae infigere. [**Caes. B. G.* 5, 13. Configere clavis.] ℙ Interdum est ferire, transverberare. *Cic. Acad.* 4, 28. Hercules filios suos configebat sagittis. *Plin.* 32, 7, 24. Configere ranas juncis. ℙ *Configere cornicum oculos*, est callidos homines et versutos astutia et calliditate superare: estque proverbialis locutio. *Cic. Mur.* 11. Inventus est scriba quidam Cn. Flavius, qui cornicum oculos confixerit.

V. CORNIX. ℙ Translate. *Cic. Phil.* 7, 2. Omnes vigilias, curas, cogitationes in reipub. salute configere. Al. leg. *defigere*. *Id. Phil.* 12, 7. Diffidebant Servilio: meminerant, ejus sententiis confixum Antonium. *Id. Har. resp.* 5. Ducentis confixus senatus consultis. ℙ De altero partic. *confictus*, V. suo loco.

CONFĪGŪRĀTĬO, onis, f. conformatio, similitudo. *Tertull. Pudic.* 8.

CONFĪGŪRĀTUS, a, um, partic. a *configuro*, conformatus, ad similitudinem alterius effictus. *Lact.* 7, 4. Homo ex rebus diversis ac repugnantibus configuratus est. Et 1, 17. Simulacra configurata.

CONFĪGŪRO, as, a. 1. figuro, conformo. *Colum.* 4, 20. Ne pravitas statuminum ad similitudinem sui vitem configuret. ℙ Translate. *Gell.* 12, 1. *ad f.* Ex matris etiam corpore et animo recentem indolem configurat.

CONFĪNĀLIS, e, adj. ad confine pertinens, ut confinales lineae. *Var. Auct. de limit.* p. 310. *Goes.*

CONFINDO, is, idi, issum, a. 3. idem quod findo, *κεάζω*, *σχίζω*. *Tibull.* 4, 1, 173. Et ferro tellus, pontus confinditur aere.

CONFĪNE, is. V. CONFINIS.

CONFINGO, is, inxi, ictum, a. 3. *ποιέω*, fingo, facio. *Plin.* 10, 32, 47. Halcyonum nidi ferro intercidi non queunt, nec unde confingantur, invenitur. *Id.* 11, 5, 4. Apes favos confingunt et ceras. *Varr. L. L.* 4. *sub in.* Ostendit, quemadmodum quodque poeta verbum confinxerit. ℙ Item simulo, comminiscor. *Petr. Sat.* 132. Quod solum salvo pudore poteram confingere, languorem simulare coepi. *Cic. Verr.* 2, 2, 37. Confingere aliquid criminis. *Pl. Capt. prol.* 35. et 47. dolum. *Ter. Hecyr.* 4, 4, 71. falsas causas ad discordiam. *Cic. Dejot.* 6. Id vos a viro optimo cogitatum esse confingitis. *Ulp. Dig.* 48, 18, 1. *ad f.* Confingere homicidium in se, *h. e.* contra se: simulare se fecisse homicidium.

CONFĪNIS, e, adj. *συνόμορος*, conterminus, finitimus. *Liv.* 4, 49. Excursiones in confinem agrum Lavicanum factae erant. *Varr. R. R.* 1, 16. Si quid ita est in confinibus fundis, ut, etc. *Caes. B. G.* 6, 3. Confines hi erant Senonibus. *Plin.* 13, 15, 29. Mauri confines Atlanti. *Ov. Met.* 1, 718, Collo confine caput. ℙ Docet *Paul. Dig.* 10, 1, 4. in praediis urbanis proprie *confines* non dici, quia plerumque communibus parietibus disterminantur; sed *vicinos:* ideoque in iis non habere locum judicium finium regundorum. ℙ Translate est similis vel proximus. *Auct. ad Her.* 4, 11. Perveniunt ad confine genus ejus generis, quod appellamus fluctuans. Al. omitt. *τὸ genus*, et leg. *confinium*. *Quint.* 9, 2. Confinia sunt his celebrata apud Graecos schemata. *Senec. ep.* 120. *ante med.* Sunt virtutibus vitia confinia. *Ov. Pont.* 2, 5, 71. studio confinia carmina vestro. *Symmach. ep.* 10, 1. Cui proverbio ne videar esse confinis, etc. ℙ *Confinis, is*, m. substant. *Lact.* 5, 2. Confines suos sedibus agrisque pellebat. *Caj. Dig.* 18, 1, 35. *sub f.* Si quis in vendendo praedio confinem celaverit. *Mart.* 2, 32. Vexat saepe meum Patrobas confinis agellum. ℙ *Confine, is*, n. substant. res confinis. *Val. Flacc.* 6, 374. inde Lycen ferit ad confine papillae. *Lucan.* 6, 649. Taenarus, moestum mundi confine latentis Ac nostri. *Senec. Ira* 1, 8. In confinibus hostis arcendus est.

CONFĪNĬTĬMUS, a, um, adj. idem quod confinis, vel similis. *Gell.* 1, 2. Officia virtutum confinitima.

CONFĪNĬUM, ii, n. *μεθόριον*, *συνορία*, finis, seu terminus plurium agrorum communis. *Varr. L. L.* 4, 10. *extr.* Arbores in confinio natae, in utroque agro serpunt. *Cic. Off.* 2, 18. Conveniet vicinitatibus et confiniis aequum esse et facilem, (*vicinitates* in urbanis, *confinia* in rusticis praediis proprie dici, in CONFINIS adnotavimus) *h. e.* vicinis, et confinibus. [**Confinium* peculiariter denotat spatium 5 vel 6 pedum, agros vicinos separans, quod utriusque commune, propter leg. XII. tabb. usucapi non poterat. V. *Ge. d'Arnauld variar. conjectur.* 1, 2. p. 16. sqq. *Beier.* in l. *Cic.* modo laud.] ℙ Translate dicitur de quacumque vicinitate. *Ov. A. Am.* 3, 201. Supercilii confinia. *Id. Met.* 7, 706. Aurora tenet confinia lucis, et noctis. *Id. Fast.* 5, 187. Confinia mensum, *h. e.* mensium. *Tac. A.* 4, 58. Confinium artis, et falsi. *Vellej.* 2, 124. In arcto salutis, exitiique confinio esse. *Colum.* 3, 5. Mediocritas in confinio boni et mali posita est *Quint. Decl.* 8, 19. Animam in confinio mortis ac vitae librato dolore suspendere. [**Tibull.* 4, 1, 70. Illum inter geminae nantem confinia mortis Nec Scyllae saevo conterruit impetus ore. *Plin. Pan.* 4, 5. Cujus virtutes nullo vitiorum confinio laederentur.]

CONFĬO, is, passiv. anom. a *con* et *fio*, conficior, perficior: sed in quibusdam tantum personis ac temporibus usitatum. *Ter. Adelph.* 5, 8, 23. Hoc confit, quod volo. [**Tac. A.* 15, 59. Multa experiendo confieri, quae segnibus ardua videantur. *Suet. Caes.* 20. Instituit, ut tam senatus, quam populi, diurna acta confierent.] *Balbus et Oppius ad Cic. post ep. ad Att.* 8, 9. Quo facilius per te res tota conficeret. *Caes. B. G.* 7, 58. Postquam, id difficilius confieri, animadvertit. *Virg. A.* 4, 117. nunc qua ratione quod instat Confieri possit, paucis, adverte, docebo. *Plin.* 31, 7, 40. Quicumque ligno confit sal, niger. *Colum.* 1, 8. *circa med.* Curabit, ut panis diligenter confiat. *Lucr.* 3, 413. sine pernicie confiet eorum. Al. leg. non fiet. *Imp. Leo Cod.* 2, 7, 11. Nisi prius in examine gesta confiant. *Arnob.* 2, 73. Maleficia cuncta confierent. *Id.* 7, 219. Ineluctabili omnia necessitate confiunt. ℙ Item consumi, absumi, confici. *Pl. Trin.* 2, 4, 7. Hoc confit cito, quam si tu objicias formicis papaverem. ℙ Item colligi. *Liv.* 5, 50. Cum deesset aurum, ex quo summa pactae mercedis Gallis confieret. Est qui legit *conferretur*.

CONFIRMĀTĒ, adv. firme, firmiter. *Auct ad Herenn.* 4, 11. Hoc genus orationis sine nervis et articulis fluctuat huc et illuc, nec potest confirmate, neque viriliter se expedire. Al. leg. *confirmare*.

CONFIRMĀTĬO, onis, f. actus confirmandi, et stabiliendi, *βεβαίωσις*. *Cic. Fam.* 12, 8. Non solum ad praesens perfugium, sed etiam ad confirmationem perpetuae libertatis. ℙ Item actus confirmandi, consolandi, *παρηγόρημα*. *Cic. Att.* 14, 13. Quod sentio valde esse utile ad confirmationem Ciceronis. *Id. Fam.* 6, 3. Neque enim confirmatione nostra egebat virtus tua. *Caes. B. C.* 1, 21. Confirmatio animi. ℙ Item actus confirmandi, seu probandi. *Cic. Inv.* 1, 30. Signum quiddam significat, quod indiget testimonii, et gravioris confirmationis. *Quint.* 10, 5. Destructio et confirmatio sententiarum. ℙ Item affirmatio. *Caes. B. G.* 3, 18. Multae res Gallos hortabantur: Sabini cunctatio, perfugae confirmatio etc. ℙ Apud rhetores *confirmatio* duplex est. Altera enim est tertia pars orationis, qua fidem facimus, Graece *πίστις*, et ab *Tullio* quoque *fides orationis* dicta, *Partit.* 12, *a med.*, quae dividitur in duas, unam, qua probamus nostra, alteram, qua confutamus adversariorum argumenta. *Cic. l. c.* 8. Quatuor sunt partes orationis: quarum prima et postrema ad motum animi valet: is enim initiis est, et perorationibus concitandus: secunda narratio: et tertia confirmatio. Haec *Cic.* Altera *confirmatio* est hujus, quae modo dicta est, prima pars, qua argumentando nostrae causae fidem, et auctoritatem, et firmamentum adjungit oratio. *Cic. Inv.* 1, 14. *sub f.* et *ib.* 24., *Auct. ad Her.* 1, 3. et *ib.* 10. *sub f.*

CONFIRMĀTĪVĒ, adv. confirmando, affirmando. *Tert. adv. Marc.* 4, 41. *sub f.* Confirmative pronunciare, et respondere.

CONFIRMĀTĪVUS, a, um, adj. ad confirmandum, seu ad firmandum aptus, ut Confirmativa adverbia, ap. *Prisc.* 15, 1020. et 17, 1056.

CONFIRMĀTOR, oris, m. *βεβαιωτής*. *Cic. Cluent.* 26. Sequester, et confirmator pecuniae desiderabatur. ℙ Item affirmator, et defensor. *Lact. Institut.* 1, 2. *sub in.* Cujus sententiae auctor est Democritus, confirmator Epicurus.

CONFIRMATRIX, icis, f. quae confirmat. *Tert. Cor. mil.* 4. Harum disciplinarum traditio tibi praetendetur auctrix, consuetudo confirmatrix.

CONFIRMĀTUS, a, um, part. a *confirmo*, *βεβαιωθείς*, firmatus. *Cic. Att.* 10, 17. Valetudo confirmata et a vetere morbo, et a novis tentationibus. *Id. Fin.* 5, 22. Aetates confirmatae. ℙ Translate. *Caes. B. C.* 1, 72. Cujus oratione confirmatus Lentulus etc. *Id. ib.* 3, 84. Quae res in dies confirmatiorem ejus efficiebat exercitum. *Cic. Quint.* 24. Animo certo et confirmato facere aliquid. *Id. Fam.* 1, 8. Difficile est sensum in republ. praesertim rectum et confirmatum deponere; et *Att.* 10, 15. Funisulanus a te attulit litteras, in quibus erat confirmatius illud idem. [**Id. Inv.* 2, 11. Quod eo confirmatius erit, i. e. probabilius, credibilius. *Suet. Aug.* 10. Provincia a Caesare data et per senatum confirmata. *Id. Tit.* 8. Conf. beneficia edicto.]

CONFIRMĪTAS, atis, f. firmitas animi imperturbati, constantia, sed in malam partem in illo *Pl. Mil.* 2, 2, 36. Os habet, linguam, perfidiam, malitiam atque audaciam, confidentiam, confirmitatem, fraudulentiam.

CONFIRMO, as, avi, atum, a. 1. *βεβαιόω*, firmum facio, stabilem, solidum reddo. *Vitr.* 2, 8. *ante med.* Confirmare soliditatem parietum. *Plin.* 28, 11, 49. Dentes mobiles confirmat cervini cornus cinis. *Id.* 25, 11, 83. Polythrix defluentem capillum confirmat et densat. *Caes. B. G.* 6, 20. Hoc ali vires, nervosque confirmari putant. ℙ Saepe dicitur de corpore, quod a morbo firmatur, et sanitatem ac vires resumit. *Cels.* 2, 10. *extr.* Cicatricula celerrime in vena confirmatur. *Id.* 4, 19. Neque ulla res magis intestina confirmat. *Suet. Vesp.* 7. Confirmare crus debile. [**Id. Aug.* 80. Remedio habenarum atque arundinum confirmabatur (crus claudum).] ℙ Hinc *se confirmare* dicuntur, qui convalescunt. *Cic. Fam.* 16, 1. 3. 4. et 5. ad Tironem aegrotantem scribens. [*Significat etiam firmiter sibi proponere. *Caes. B. G.* 2, 19. Ut intra silvas aciem ordinesque constituerant atque ipsi sese confirmaverant. *Cic. Quint.* 11. Cum te ipse confirmasses, i. e. cum apud animum tuum statuisses.] ℙ Saepe transfertur ad animum, et significat firmum et fortem reddere, solari. *Cic. Att.* 1, 16. *circa med.* Confirmare et excitare animos afflictos bonorum. *Id. Q. Fr.* 1, 3. *circa med.* Erige te, et confirma, si qua dimicatio subeunda est. *Caes. B. G.* 5, 47. Caesar suos ad dimicandum animo confirmat. Et *ib.* 49. Consolari et confirmare milites. Et *ib.* 1, 33. Confirmare verbis animos Gallorum. Et *ib.* 7, 7. Confirmare timentes. [*Cf. *B. Crus.* in *cl. Suet.*, ubi nubem exemplorum invenies.] ℙ Et ad alia. *Caes. B. G.* 1, 3. Confirmare pacem et amicitiam cum aliquo. *Vell.* 2, 44. Invidia alienae potentiae confirmare vires suas. *Sall. Catil.* 33. opes factionis. *Nep. Phoc.* 3. decreta populi, rata habere, approbare. [**Bestätigen.* V. in *Confirmatus*. Adde *Caes. B. C.* 1, 29. Confirmare se auxiliis, i. e. sibi robur addere. *Suet. Caes.* 9. Referens, Caesarem in consulatu confirmasse regnum, de quo Aedilis cogitarat.] (Adde *Cic. ad Cupienn. post. ep.* 16. *l.* 16. *ad Att.*) *Nep. Annib.* 1. odium erga Romanos. *Id. Milt.* 3. regnum. *Id. Dion.* 8. conjurationem. *Suet. Cal.* 12. spem successionis. *Id. Tib.* 52. suspicionem. *Nep. Cim.* 2. insulas bene animatas, *h. e.* in fide firmare. Sic *Vell.* 2, 120. Gallias. Et *paulo post.* animos gentium vacillantium. *Sall. Jug.* 25. *ad f.* eos multa pollicendo, confirmat, uti Romam pergerent, *h. e.* persuadet, dat animum, ut etc. *Caes. B. C.* 1, 14. Gladiatores in forum productos libertati confirmat, *h. e.* liberos esse in perpetuum jubet. Al. leg. *libertatis*, ut subintelligatur *munere:* alii rectius *libertate*, nempe donata. ℙ Frequenter significat, rationibus, argumentis, testibus comprobare aliquid. *Cic. Or.* 2, 19. Nostra confirmare argumentis, ac rationibus, deinde contraria refutare. *Id. Div.* 2, 17. Tu non hostiarum casum confirmas sortium similitudine, sed infirmas sortes collatione hostiarum. *Nep. Lysand.* 1. *extr.* Confirmare fide se fore etc. *Cic. Fam.* 12, 7. Promisi, et prope confirmavi, te non exspectasse, nec exspectaturum etc. ℙ Item affirmare. *Cic. Fam.* 6, 3. *ad f.* Ego tibi hoc confirmo, nihilo te nunc majore in discrimine esse. Et *ib.* 3, 10. De me tibi sic, contestans omnes Deos, promitto, atque confirmo, me etc. Et *ib.* 6, 6. Memini me ex multis audire, te de celeri reditu meo confirmare. *Caes. B. G.* 5, 27. et *ib.* 7, 66. Confirmare jurejurando se facturum etc. [*Nos: *versichern.* Adde *Suet. Claud.* 26. Confirmavit pro concione apud praetorianos.] ℙ [Part. *Confirmans* ap. *Justin.* 15, 2. Per epistolas se invicem confirmantes. ℙ *Confirmaturus* ap. *Cic. Leg.* 1, 16. Si natura confirmatura jus non est. *Confirmandus* ap. *Cels.* 2, 11. Ad confirmandam valetudinem. *F.*]

CONFISCĀTĬO, onis, f. actus confiscandi, *δήμευσις*. *Flor.* 3, 9. Divitiarum tanta erat fama, ut victor gentium populus, P. Clodio tribuno duce, socii vivique regis confiscationem mandaverit.

*CONFISCATOR, oris, m. *Vet. Gloss.* Confiscator, *ταμιοῦχος*. Secundum hoc itaque fuerit quaestor s. curator fisci. *B. A.*

CONFISCĀTUS, a, um, part. a *confisco*, in fisco repositus. *Suet. Aug.* 101. Quam summam repraesentari jussit: nam et confiscatam semper depositamque habuerat. V. alia in v. seq.

CONFISCO, as, avi, atum, a. 1. est in fiscum, seu saccum reponere, praesertim vero in saccum principis. *Suet. Aug.* 101. cujus verba V. in CONFISCATUS. *Id. Cal.* 16. Antiocho Commageno HS. millies confiscatum. *Id. Dom.* 12. Confiscabantur alienissimae hereditates. ℙ Dicuntur et personae confiscari, quarum bona in fiscum redigantur. [*Gr. *ἀποσημαίνεσθαι.*] *Id. Tib.* 49. Constat praeterea Galliarum et Hispaniarum principes confiscatos. Adde *Cal.* 41. [*Cf. *Brem.* ad *Suet. Aug.* 15.] ℙ Translate. *Tertull. Fuga* 12. Felices pauperes, qui totam animam in confiscato habent, *h. e.* in promptu, seu in numerato.

CONFISIO, onis, f. confidentia. *Cic. Tusc.* 4, 37. Fidentia, id est firma animi confisio, scientia quaedam est.

CONFISSUS, a, um, part. a *confindo*. Confissus podagra, ap. *Macr. Sat.* 2, 4. est *sectus*, h. e. concisus, vexatus: quemadmodum a *Mart.* 9, 93. *podagra, cheragraque secatur Cajus*, dictum est. Al. tamen leg. *contusus*, alii *confusus*.

CONFĪSUS, a, um, part. a *confido*, *θαῤῥήσας*; *Cic. Fam.* 12, 14. Nulla alia confisus urbe, Laodiceam se contulit *Id. Rosc. Com.* 1. Copia et facultate causae confisus, vide, quo progrediar. *Curt.* 4, 10. Satis confisus Graecorum erga se benevolentiae et fidei. *Caes. B. C.* 2, 10. Opera tueri se posse confisi sunt. *Id. ib.* 3, 7. Neque ii sibi confisi, ex portu prodire sunt ausi. *Tibull.* 1, 10, 45. Stulte confisus amari. ℙ Cum accusat. *Stat. Th.* 2, 573. Martisque e semine Theron Terrigenas confisus avos. Al. leg. *confessus*, sed *Prisc.* 18, 1185. legit *confisus*, dictumque docet more Graecorum qui *θαῤῥῶ τοῦτο* et *τοῦτῳ* dicunt.

℗ Translate. *Prop.* 1, 11, 9. Atque utinam mage te remis confisa minutis Parvula Lucrina cymba moretur aqua.

CONFIT. V. CONFIO.

CONFĪTĔOR, eris, essus sum. dep. 2. ὁμολογέομαι, idem fere quod *fateor*, h. e. manifesto, et dico, quod a me quaesitum est, ut ait *Varr. L. L.* 5, 7. Fere autem de his dicitur, quae sciri nollemus, et dicere pudet, ut *Fateor*. *Cic. Phil.* 6, 6. Quo etiam, ut confitear vobis, Quirites, minus hodierna die contendi. *Caes. B. C.* 1, 84. Confiteri se victum. *Pl. Capt.* 2, 3, 52. Apud hunc confessus es et genus, et divitias meas. *Cic. N. D.* 2, 4. Confiteri peccatum suum. *Id. Dom.* 35. De objectis non confiteri. *Id. Rosc. Am.* 41. de maleficio. *Id. Fam.* 5, 2. Me abs te cupisse laudari, aperte atque ingenue confitebar. *Ulp. Dig.* 48, 18, 1. *ad f.* Confiteri in se, *h. e.* fateri contra se crimen aliquod. [**Quint. Inst.* 9, 2. p. 786. Apud quem et Myrrha nutrici amorem patris sic confitetur. *Tac. A.* 3, 67. Ac saepe etiam confitendum erat, ne frustra quaesivisset. *Id. ib.* 11, 28. Sed in eo discrimen verti, si defensio audiretur, utque clausae aures etiam confitenti forent. *Cic. Leg.* 2, 12. Confitendarum religionum facultas. *Curt.* 8, 5, 10. Si quem intelligerent Deum esse, confiterentur. ℗ *Confiterier* pro *confiteri* legitur ap. *Pl. Cist.* 1, 3, 22. ℗ *Nonnius* 5, 48. assignat hanc differentiam inter *confiteri*, et *profiteri*, quod illud necessitatis, hoc voluntatis sit. Sed verum discrimen est, *confiteor* multo minus esse, quam *profiteor*. *Confiteor* enim simpliciter fateri est, *profiteor* vero non solum fateri, sed etiam prae se ferre, et jactare aliquid. Praeterea *profiteri* honestius est, quam *confiteri*, quod semper dicitur de manifestatione rei, ex qua pudore aliquo modo suffundimur. *Non. ib.* Hinc *Cic. fragm. ib.* Hoc ego non solum confiteor, verum etiam profiteor. *Id. Caecin.* 9. Ita libenter confitetur, ut non solum fateri, sed etiam profiteri videatur. ℗ [*Involvit etiam significationem *concedendi*. *Lucr.* 1, 271. Quae corpora tute necesse est Confiteare esse in rebus, nec posse videri. Adde 826. 2, 691. et al. *Quint. Inst.* 1, 6. p. 73. Nam id quidem dixisse summos auctores confitebantur, rationem tamen negabant permittere.] ℗ Apud Christianos scriptores *confiteri* est praedicare, et palam affirmare ea, quae ad Chatolicam religionem pertinent. *Prud. περὶ στεφ.* 5, 37. Nos lucis auctorem Patrem, Ejusque Christum filium, Datiane, confitebimur. ℗ Pro indicare, prodere, ostendere, quo sensu et *fateor* aliquando usurpatur. *Plin. ep.* 3, 14. Sublatis oculis, agitatoque corpore, vivere se confitetur. *Pallad.* 7, 7. *de apib.* Tot reges esse quot velut ubera videris, confitentur. Adde 1, 3. ℗ Passive *Ulp. Dig.* 42, 1, 15. *ad f.* Nomen, quod confitetur, *h. e.* quod in confesso est. V. CONFESSUS. [*Cf. *Duk. lat. Ict.* 358.] ℗ Part. *Confitens* ap. *Cic. Fin.* 2, 7. Audire confitentem. *Confessurus* ap. *C. Jul. Vict.* (ed. *A. Maio.*) 14. Qui tuto confessurus fuit. *Confitendus* ap. *Cic. Verr.* 2, 2, 60. *extr.* Intelliges, hoc tibi de statuis confitendum esse.

CONFIXĪLIS, e, adj. contignatus, coagmentatus, ut confixilis machina, apud *Appul. Met.* 4.

CONFIXUS, a, um, part. a *configo*. *Cic. N. D.* 2, 50. Caprae confixae sagittis. *Nep. Datam.* 9. Confixi ceciderunt. [**Caes.* 68. Confixa cohors sagittis.] ℗ Translate. *Cic. Har. resp.* 5. Confixus senatusconsultis. *Appul. de Mundo.* Coelum confixum stellis, *h. e.* stellas habens infixas. ℗ Infixus, compactus. *Vitr.* 10, 11. *ad f.* Tigna in capitibus habentia transversaria confixa. Et *ib.* 21. *sub f.* Arca compacta et confixa rudentibus extentis. ℗ Ap. *Cic. Or.* 2, 62. legitur hic versus *Lucilii*: *Quid? Decius, Nuculam an confixum vis facere? inquit*, unde quidam eruere sibi visi sunt *confixus, us*, aut *confixum, i:* alii *confixum facere* idem esse ajunt, quod *configere*. Sed enim omnia ibi incerta sunt, lectio, interpunctio, sententia: quámquam *Janus Parrhas. de quaest. per epist. sect.* 50. interpretatum se putat.

CONFLĂBELLO, as, a. 1. flabellis ignem concito. Translate *Tertull. Spectac.* 25. Conflabellare scintillas libidinum.

CONFLACCESCO, is, n. 3. idem ac flaccesco, languidus fio. *Gell.* 2, 30. Fluctus, simul ac ventus posuit, sternuntur ac conflaccescunt.

CONFLĂGES, loca dicuntur, in quae undique confluunt venti, *Festus.* ubi al. leg. *conflant.* Ap. *Isid. Orig.* 14, 8. appellantur *confrages*. ℗ Alia porro res sunt *confluges*, de quibus *Non.* 1, 311. nempe loca, in quae rivi diversi confluunt, μισγάγκεια. *Liv. Andr.* Confluges, ubi conventu campum totum inhumigant.

CONFLĂGĬTO, as, a. 1. simul flagito. *Plin.* 34, 8, 19. *n.* 6. Ut magnis theatri clamoribus reponi apoxyomenon conflagitaverit. Ita Ed. a. 1470. et 1472. Alii cum *Hard.* legunt *flagitaverit.*

CONFLAGRĂTĬO, onis, f. incendium, καταφλεξις. *Senec. Q. N.* 3, 29. Id affirmat, ut conflagrationi, atque diluvio tempus assignet. *Suet. Tit.* 8. Conflagratio Vesevi montis. *Lactant.* 2, 9. *circa med.* Conflagratione interire.

CONFLAGRĂTUS, a, um, part. a *conflagro*, combustus, καταφθείς. *Auct. ad Her.* 4, 8. Urbs incendio conflagrata. *Appul. de Mundo.* Regiones Phaethontis ruina conflagratae perierunt.

CONFLAGRO, as, avi, atum, n. 1. καταπίμπραμαι, ardeo, incendio absumor. *Cic. N. D.* 2, 36. Ut conflagrare terras necesse sit a tantis ardoribus. *Liv.* 30, 7. Castra flammis conflagrassent. ℗ Translate. *Cic. Verr.* 2, 1, 15. *extr.* Ille istius furtorum, ac flagitiorum invidia conflagravit. *Id. ib.* 2, 5, 35. Conflagrare flamma amoris turpissimi. ℗ Active. *Hyg. fab.* 179. Jovis cum fulmine, et tonitribus venit, et Semelen conflagravit. *Ne imiteris.* ℗ [Part. *Conflagraturus* ap. *Cic. Cat.* 1, 11. An te non existimas invidiae incendio conflagraturum? *F.*]

CONFLAMMO, as, a. 1. inflammo. *Coel. Aurel. Tard.* 4, 7. Saepe conflammat, atque inflat.

CONFLĂTĬLIS, e, adj. χωνευτός, qui conflando factus est. *Prud.* 10. *περὶ στεφ.* 295. Non esset ullus Juppiter conflatilis.

*CONFLĂTIM, adv. in *Gloss. Isid.* exponitur *copulatim, contexte. B. A.*

CONFLĂTĬO, onis, f. χώνευσις, actus conflandi. *Hieron. adv. Jovin.* 1. *n.* 1. Cumque de granis minutissimis prius conflatione fornacis, deinde callida artificis manu fuerit monile compactum. *Senec. Q. N.* 3, 29. Et illam, quae in conflatione nostris placet, huc transferendam puto. Ita quidam Lexicographi: verum ibi legendum, *conflagratione. Tertull. Fuga in persecut.* 3. Fidei ustio et conflatio administratur ex Dei voluntate, *h. e.* incendium, ardor. ℗ Ap. *Coel. Aurel. Tard.* 5, 2. videtur poni pro inflatione.

*CONFLĂTOR, oris, m. *Vet. Gloss.* Conflator, χωνευτής. *B. A.*

*CONFLATORIUM, i, n. fornax, in qua aes conflatur. *Vulg. Interpr. Prov.* 27, 21. *Gloss.* Fornax, conflatorium, χωνευτήριον. *B. A.*

CONFLĂTŪRA, ae, f. χωνεία, conflandi ratio. *Plin.* 7, 56, 57. Invenit auri metalla, et conflaturam Cadmus Phoenix ad Pangaeum montem.

CONFLĂTUS, a, um, part. a *conflo*, fusus. *Plin.* 34, 16, 47. Calculi conflati in album plumbum resolvuntur. Item conflando et liquando factus, χωνευτός. *Plin.* 34, 6, 14. Statuam conflatam a censoribus. ℗ Item metaphorice coagmentatus, compositus, collectus, comparatus. *Cic. Coel.* 5. *extr.* Monstrum ex contrariis naturae studiis cupiditatibusque conflatum. *Id. Ligar.* 12. Consensus fratrum conspirans, et paene conflatus. *Id. Cat.* 1, 10. Ex perditis conflata improborum manus. *Id. Sull.* 5. Conflatus gladiatorum ac fugitivorum tumultus. *Id. Part.* 35. Conflatum crimen, *h. e.* accusatio comparata. *Id. Rosc. Am.* 1. Injuria novo scelere conflata. [**Suet. Ner.* 36. Conjuratio Beneventi conflata.] *Ter. Eun.* 5, 2, 36. Malo ex principio magna familiaritas conflata. *Quint.* 5, 7. Testes sive odio, sive invidia, sive gratia, sive pecunia conflati. *Vell.* 2, 4. *sub f.* Mortem conflatam insidiis obire, *h. e.* per insidias illatam. ℗ Videtur etiam idem esse, ac sufflatus, afflatus, in illo *Stat. Theb.* 9, 525. ceu ventis alte conflata resedit Tempestas. Al. tamen leg. *cum elata.* Sed *conflata* habet etiam optimum MS. apud nos. Huc pertinere videtur et illud *Lucr.* 1, 473. Nunquam Tyndaridis formae conflatus amore Ignis Alexandri Phrygio sub pectore gliscens Clara accendisset saevi certamina belli, *h. e.* ignis afflatus et accensus amore formae Tyndaridis. ℗ Ap. *Coel. Aurel. Tard.* 3, 2. Intestina conflata, *h. e.* inflata.

CONFLĔO, es, a. 2. simul cum alio fleo. Est qui legat ap. *Senec. Consol. ad Marc.* 6. Si fletibus fata vincuntur, confleamus. Plerique alii *conferamus*, *scil.* fletus.

CONFLEXUS, a, um, part. ab inusit. *conflecto*, flexus, inflexus. *Plin.* 2, 44, 44. Conflexa cubito juga.

CONFLICTĂTĬO, onis, f. σύγχρουσις, est collisio, et translate sumitur pro pugna. *Gell.* 6, 3. Totius exercitus conflictatione oppugnatus serpens inusitatae immanitatis. Al. leg. *conflictione. Id.* 15, 18. Exercituum duorum conflictatio. ℗ De pugna forensi *Quint.* 7, 1. Juris quaestiones solent esse nonnunquam ex aliis atque aliis conflictationibus. Al. hic quoque leg. *conflictionibus.* [*Ita *Spalding.* c. optimis cdd.] ℗ Proprie est allisio, collisio, concussio. *Appul. Apol.* Est enim miser comitiali morbo ita confectus, ut ter aut quater die corruat, omniaque membra conflictationibus debilitet.

CONFLICTĀTRIX, icis, f. quae conflictat et vexat. *Tert. adv. Marc.* 2, 14. Aegyptus hospitis populi conflictatrix.

CONFLICTĀTUS, a, um, part. a *conflicto*, agitatus, vexatus. *Plin.* 23, 1, 27. M. Agrippa supremis suis annis conflictatus gravi morbo pedum. *Caes. B. C.* 2, 22. Massilienses gravi pestilentia conflictati. *Tac. Agr.* 22. Exercitus conflictatus saevis tempestatibus. *Id. A.* 6, 51. Multis aemulis conflictatus est. ℗ Cum ablat. et praeposit. *cum* (a *conflictor*) quandam pugnandi notionem includit: eodem tamen recidit quoad sensum. *Nep. Pelop.* 5. Conflictatus autem est cum adversa fortuna.

CONFLICTĬO, onis, f. σύγχρουσις, συμβολή, collisio. *Quint.* 3, 6. Si dicat quis: Sonus est duorum inter se corporum conflictio: erret, ut opinor; non enim sonus est conflictio, sed ex conflictione. ℗ Translate est contentio, pugna. *Cic. Part.* 30. Ex rationis, et firmamenti conflictione, et quasi concursu quaestio exoritur. *Id. ib.* 29. Conflictio cum adversario.

CONFLICTO, as, avi, atum, a. 1. frequentat. a *confligo*, συναράσσω, συγχρούω. Proprie significat collidere, rem unam ad alteram allidere: transcat vexare, affligere. *Tac. A.* 6, 48. Qui plura per scelera rempublicam conflictavisset. ℗ Passive. *Lucr.* 3, 366. Sed communibus inter eos conflictatur utrinque Motibus accensus nobis per viscera sensus, *h. e.* concutitur, agitatur. Sed al. leg. *conflatur*, ut constet versus. *Gell.* 10, 6. Quanto arctius, pressiusque conflictata essem, si frater meus classem cum ingenti civium numero non perdidisset. ℗ Translate *conflictari aliqua re* est vexari, affligi. *Cic. Att.* 10, 4. Conflictari fortuna duriore. *Id. Leg.* 1, 11. superstitione. *Id. Fam.* 10, 25. judiciis turpibus. *Id. ib.* 6, 13. ab aliquo diuturnioribus molestiis. [**Suet. Claud.* 2. Variis et tenacibus morbis conflictatus est.] *Cels.* 3, 7. *ad f.* Si quis tussit, non debet vehementi siti conflictari. *Nep. Dion.* 2. Graviter conflictari morbo. *Caes. B. C.* 1, 52. magna inopia rerum necessariarum. *Auct. ad Her.* 2, 24. magnis et multis incommodis. *Tac. A.* 6, 51. multis aemulis. *Id. ib.* 2, 20. gravibus superne ictibus. *Id. H.* 3, 59. saeva hieme per transitum Apennini. *Gell.* 12, 8. odio inter se gravi, et simultate diutina. ℗ *Conflictare cum aliqua re* est pugnare, contendere: atque inde agitari, vexari. *Ter. Phorm.* 3, 2, 20. Nec cum hujusmodi, unquam usus venit, ut conflictares malo. ℗ Passive. *Cic. Har. resp.* 19. *extr.* Cum his conflictari, et pro salute patriae quotidie dimicare, erat omnino illis molestum. *Nep. Pelop.* 5. Conflictari cum adversa fortuna. *Ter. Andr.* 1, 1, 66. Qui cum ingeniis conflictatur hujusmodi. In hisce tribus exemplis quidam putant, *conflictari* deponentis forma adhiberi: quod mihi necessarium non videtur. ℗ [Part. *Conflictans* ap. *Plin.* 8, 17, 21. Conflictans sese moerore. *F.*]

CONFLICTUS, us, m. συγχρουσις, conflictio, collisio. *Cic. N. D.* 2, 9. Lapidum conflictu atque tritu elici ignem videmus. *Id. Div.* 2, 19. Si nubium conflictu ardor expressus se emiserit, id esse fulmen. *Id. Caecin.* 15. Impulsu scutorum et conflictu corporum. ℗ Item pugna. *Pacat. Paneg. ad Theodos.* 34. Testis pulcherrimi Savae conflictus, si conflictus ille dicendus est, in quo ita miles invasit etc. ℗ Translate. *Gell.* 6, 2. Nullo fatalis incommodi conflictu urgeri.

[CONFLĪGĀTUS, a, um, part. ab inusit. *confligo, as*, idem ac profligatus. *Frontin. Strateg.* 2, 3. Ipse mediam suorum aciem reduxit, ne ea parte ante cum hoste confligeret, quam cornibus confligatis medios undique circumvenisset. Sic MSS. et edition. omnes; *Modius* ne novae voci locum daret, *profligatis* legere mavult. *F.*]

CONFLĪGĬUM, ii, n. idem ac conflictus, collisio. *Solin.* 9. In latebrosis rupium cavaminibus, quae fluctuum confligiis adesa sunt. *Salmas.* legit *conflugium*, h. e. confluentiam, tanquam a *confluo.*

CONFLĪGO, is, ixi, ictum, a. 3. συγχρούω, συμβάλλω: a *con*, et *fligo*, collido, allido, unam rem in aliam percutiendo incutio. *Lucr.* 4, 1308. Semina cum Veneris stimulis excita per artus Obvia conflixit conspirans mutuus ardor, *h. e.* collisit inter se, et commiscuit. ℗ Translate. *Cic. Inv.* 2, 43. In hoc commorari conveniet, saepe id quod scriptum est recitando, saepe cum scripto factum adversarii confligendo, *h. e.* comparando, et committendo. ℗ Saepissime absolute usurpatur pro adversari, depugnare, contendere. *Virg. A.* 2, 416. Adversi rupto ceu quondam turbine venti Confligunt. *Appul. de Mundo.* Tempestates inter se serenae hibernaeque confligunt. ℗ Specialiter adhibetur pro pugnare, proelium committere. *Cic. Dom.* 25. Speravit, iisdem se copiis cum illo posse confligere, quibuscum ego noluissem dimicare. *Id. Pis.* 9. Confligere armis. *Id. Off.* 1, 23. In acie versari, et manu cum hoste confligere. *Nep. Ann.* 8. Paucis navibus adversus Rhodiorum classem in Pamphylio mari conflixit. *Brut. ad Cic. Fam.* 11, 13. *sub f.* Ut pro vestra salute contra sceleratissimam conspirationem confligamus. ℗ Translate. *Cic. Caecin.* 3. Potuisti leviore actione confligere, *h. e.* judicio contendere. *Id. Catil.* 2, 11. Causae, quae inter se confligunt. *Quint.* 7, 7. Diversae quoque leges confligunt, aut similes. *Auct. ad Her.* 9, 1. De iis rebus caute confligendum est, quibus in rebus tabulae, aut alicujus firma auctoritas videbitur interfuisse. ℗ Passive impersonaliter. *Claud. in Eutrop.* 2, 358. magna confligitur ira, Quis melius vibrata puer vertigine molli Membra rotet.

CONFLO, as, avi, atum, a. 1. συμπνέω, simul

flare, vel flare in aliquam rem. *Pl. Rud.* 3, 4, 59. Ego dabo ignem, siquidem in capite tuo conflandi est copia. *Plin.* 35, 11, 40. *n.* 32. Et *ib. n.* 38. Puer ignem conflans. ℙ Et quia conflando excitatur ignis, hinc *conflare* ponitur pro accendere. *Lucr.* 1, 473. Ignis conflatus amore. V. CONFLATUS. ℙ Translate. *Cic. Catil.* 1, 9. Conflare alicui inimico invidiam, *h. e.* excitare invidiam in aliquem. (Adde *Coel.* 12.) *Flor.* 3, 17. Drusus tantum conflavit incendium, ut etc. *Id.* 1, 24. discordiam. *Vell.* 2, 55. ingens ac terribile bellum. ℙ Quia vero ignem follibus conflando metalla liquantur, ideo *conflare* etiam solvere et liquare significat, *τήκω*. *Plin.* 33, 9, 46. Argentum, aes Cyprium, et sulphur conflantur in fictili circumlito argilla. *Senec. Q. N.* 2, 31. *de miris fulminis effectis.* Loculis integris ac illaesis, conflatur argentum. *Suet. Aug.* 52. Argenteas statuas olim sibi positas conflavit omnes. *Senec. Phoeniss.* 344. Templis Deos obruite: maculatos lares conflate: *h. e.* incendio absumite. ℙ Item aliquando facere. *Virg. G.* 1, 508. Et curvae rigidum falces conflantur in ensem. *Cic. Sext.* 30. Conflare pecuniam. Allegorice *Flor.* 2, 6. Ubi semel se in Hispania movit gravis illa et luctuosa Punici belli vis, destinatumque Romanis jamdiu fulmen Saguntino igne conflavit. ℙ Translate ponitur pro componere, efficere, creare: et praesertim de iis rebus dicitur, quae ex pluribus quasi in unum componuntur. *Cic. Off.* 1, 4. *ad f.* Quibus ex rebus conflatur et efficitur id, quod quaerimus, honestum. *Lucr.* 3, 70. Sanguine civili rem conflant, *h. e.* divitias acquirunt. *Cic. Phil.* 4, 6. et *Vell.* 2, 74. Conflare magnum exercitum. *Sall. Cat.* 14. et 25. aes alienum grande. *Cic. Har. resp.* 20. Conflare cum multis nefarias scelerum pactiones et societates. *Id. Verr.* 2, 2, 47. accusationem et judicium. Et *ib.* 54. alicui negotium, *h. e.* molestiam creare. [**Id. ib.* 2, 2, 29. Conflare in se crimen.] *Id. Phil.* 2, 28. *extr.* bellum. *Id. Sull.* 4. alicui periculum. [**Lucr.* 6, 1090. Unde mortiferam possit cladem conflare coorta morbida vis hominum generi, pecudumque catervis, expediam. *Id.* 3, 336. Communibus inter eos conflatur utrimque motibus, accensus nobis per viscera, sensus.] V. alia in CONFLATUS. ℙ [Part. *Conflandus* ap. *Cic. Sext.* 30. Quae ratio conflandae pecuniae non reperiebatur. *F.*]

CONFLŌRENS, entis, part. ab inusit. *confloreo.* simul florens. Translate *August. Confess.* 4, 4. Coaevus mihi, et conflorens flore adolescentiae.

CONFLUCTŪO, as, avi, atum, n. 1. vel Confluctuor, aris, dep. 1. idem quod fluctuo, vel fluctuor. Quidam afferunt illud *Senec. Med.* 941. Haud aliter metu confluctuatur. Verum meliores codd. habent *meum cor fluctuatur. Appul. Met.* 11. Palla ad ultimas oras nodulis fimbriarum decoriter coufluctuabat.

CONFLŪENS, entis, part. a *confluo*, qui confluit. *Lepid.* ad *Cic. Fam.* 10, 34. A confluente Rhodano castra movi, *h. e.* ubi Rhodanus cum Arari fluit. *Plin.* 6, 20, 23. Quinque amnium in unum confluente concursu. ℙ *Confluens, entis*, et *Confluentes, entium*, est locus, in quem duo vel plura flumina conveniunt, *ὁμόῤῥοια, σύῤῥοια. Liv.* 1, 27. et 4, 17. *extr.* Ubi Anienem transiit, ad confluentes collocat castra, *h. e.* ubi Anio in Tiberim influit. *Caes. B. G.* 4, 15. Cum ad confluentem Mosae et Rheni pervenissent. *Suet. Cal.* 8. In Treveris, vico Ambiatino supra confluentes, *h. e.* ubi Mosella in Rhenum influit, nunc *Coblenz. Inscr.* ap. *Grut.* 13, 15. Ad confluentes Araris et Rhodani. Adde *Plin.* 6, 26, 30. et 3, 25, 29. et *Just.* 32, 3. ℙ Translate. *Vell.* 2, 55. Ex toto orbe terrarum auxiliis confluentibus.

CONFLŪENTIA, ae, f. actus confluendi. *Macr. Sat.* 7, 4. *a med.* Haec est triplex causa vel podagrae, vel cujuslibet ex confluentia morbi, multitudo humoris etc. Ita hunc locum restituit *Pontanus.*

CONFLŪGES. V. CONFLAGES.

CONFLŪGIUM. V. CONFLIGIUM.

CONFLŪO, is, uxi, n. 3. *συῤῥέω*, una fluo, concurro, convenio. *Cic. Leg.* 2, 3. Fibrenus divisus aequaliter in duas partes latera haec alluit, rapideque dilapsus, cito in unum confluit. *id. Verr.* 2, 4, 52. *ad f.* Portus cum diversos inter se aditus habeant, in exitu conjunguntur et confluunt. *Plin.* 4, 12, 26. Hipanis infra Olbiam cum Borysthene confluit. Et *ib.* 4, 4. Vasti amnes e diverso in Phasim confluunt. *Id.* 16, 12, 23. Humor omnis e tota arbore in ulcus confluit. ℙ Translate. *Caes. B. G.* 7, 44. Perfugarum magnus ad eum quotidie numerus confluebat. *Cic. Brut.* 74. Confluxerunt et Athenas et in hanc urbem multi inquinate loquentes. *Id. Planc.* 34. Causae ad nos pleraeque confluunt, qui miseris nihil negare possumus. *Id. Tusc.* 2, 2. *extr.* Si ad haec studia plures confluxerint, *h. e.* se dederint. *Id. Inv.* 1, 4. *ad f.* Ad ipsos, qui eloquentiam adepti sunt, laus, honos, dignitas confluit. *Ov. Met.* 9, 740. Huc licet e toto solertia confluat Orbe. [**Lucr.* 6, 1259. Nec minimam partem ex agris moeros is in urbem Confluxit.] *Pl. Asin.* 2, 2, 48. Ut dicamur omnium dignissimi esse, quo cruciatus confluant. *Id. Epid.* 4, 1, 2. Cui multa in unum locum confluunt, quae meum pectus pulsant. [**Suet. Tib.* 10. Tot prosperis confluentibus.] ℙ Pro colliquari, fluidum reddi, adhibetur a *Coel. Aurel. Acut.* 1, 17. ℙ *Confluxet* syncop. pro *confluxisset. Lucr.* 1, 985. copia materiai Undique ponderibus solidis confluxet ad imum.

CONFLŪVIUM, ii, n. locus, in quem confluunt sordes ex vasis culinariis. *Varr.* ap. *Non.* 15, 10. Ad quam rem nobis est confluvium? ad quam rem urnarium? ℙ Item collectio ipsa aquarum. *Sever. Aetn.* 119. Non ille ex tenui, vacuoque agat aucta necesse est Confluvia. *Id. ib.* 326. Donec confluvio resolutis aestibus, omnis Exsilit. Al. leg. *confluviis devolvens aestibus*, ut sit adjectiv. *confluvii aestus*, h. e. confluentes ignes.

CONFLŪUS, a, um, adj. qui simul fluit. *Prud. Cathemer.* 5, 76. Unda revolvitur In semet revolans gurgite confluo. Adde *Paul. Nol.* 18, 114.

CONFODIO, is, ōdi, ossum, a. 3. idem quod fodio, *ὀρύττω. Cato R. R.* 129. Confodiatur minute terra. *Pl. Aul.* 2, 2, 66. Confodere hortum. *Colum.* 4, 5. Trigesimo quoque die novella vineta confodere. *Plin.* 17, 20, 32. Salices confodi jubent mense Aprili. Quidam leg. *configi*, sed male, *Hard.* teste. ℙ Item vulnerare, transfigere. *Liv.* 24, 7. Ut confoderetur aliquot vulneribus. *Sall. Catil.* 29. De improviso domi suae imparatum confodere. Et *ib.* 60. Catilina pugnans confoditur. [**Suet. Claud.* 26. Non recusaturum confodi manibus ipsorum.] *Lucan.* 3, 743. Confodere jugulum. *Curt.* 4, 16. *sub f.* Eodem telo plures confodere. ℙ Translate. *Senec. Vita beat.* 27. *sub f.* Quin circumspicitis mala vestra, quae vos ab omni parte confodiunt? *Plin. ep.* 9, 26. *sub f.* Exspecto, ut quaedam ex hac epistola iisdem notis, quibus ea, de quibus scribo, confodias, *h. e.* damnes, et delenda esse censeas: ductum ab obelo, quem appingebant locis, quae culpanda videbantur.

CONFOEDĔRĀTIO, onis, f. *σπονδή*, foedus. *Hieron. ep.* 22. *n.* 35. Prima apud eos (Coenobitas) confoederatio est, obedire majoribus.

CONFOEDĔRĀTUS, a, um, part. a *confoedero*, *ἐνσπονδος*, foedere conjunctus. *Oros.* 2, 4. Sabinae impiis nuptiis confoederatae.

CONFOEDĔRO, as, a. 1. *σπένδω*, foedere jungo. Translate. *Prud. περὶ στεφ.* 2, 437. Confoederentur omnia Hinc inde membra in symbolum. *Hieron. ep.* 4. *n.* 1. Nascentem amicitiam ut Dominus confoederare dignetur, precor. *Id.* in *Chron. Euseb.* ad an. 110. a Chr. n. Ad confoederandam disciplinam.

CONFOEDO, as, a. 1. *αἰσχύνω*, foedum reddo, conspurco, inquino. *Appul. Met.* 7. *in f.* Liquido stercore strictim, egesto faciem atque oculos ejus confoedassem.

CONFOEDUSTI, foedere conjuncti. *Festus.* Nempe ut ab *onus* fit *onustus*, a *vetus vetustus;* sic a *foedus foedustus* ex lege analogiae duci potest, ut *Voss.* monet in *Etymol.*

CONFOETĔO, es, ui, n. 2. foetere. Adstruitur verbis *Jul. Obseq. de Prodig.* 115. Sub simulacro Deae cubile canis confoetuerat. Sed multo rectius leges *confoete* seu *confetae erat*, vel *cum fetu erat.*

CONFOMO, as, a. 1. ab inusit. *fomo;* dedolo, fomite arbores spolio. *Catull.* 19, 3. Quercus arida rustica confomata securi. Alii rectius leg *conformata.*

CONFORE, idem ac fore. *Ter. Andr.* 1, 1, 140. Qui mihi exorandus est, et spero confore.

CONFŌRIO, is, a. 4. polluo, inquino stercore: a *forio. Pompon.* ap. *Non.* 2, 352. Conforisti me, Diomedes. *Salmas.* in *Exercit. Plin.* censet legendum *conforiasti.*

CONFORMĀLIS, e, adj. *conforme, simile*, idem quod conformis. *Tertull. Resurr. carn.* 47. ex *epist. ad Philippens.* 3, 21. Transfigurabit corpus nostrae humilitatis conformale corpori gloriae suae. Adde *adv. Marcion.* 5, 10., ubi eadem verba repetit. Vulgata hab. *configuratum.*

CONFORMĀTIO, onis, f. *διαμόρφωσις*, alicujus rei forma, figura, compositio, seu dispositio, quae ex pluribus partibus apte inter se accommodatis fit. *Cic. N. D.* 1, 18. Quae compositio membrorum, quae conformatio lineamentorum, quae figura, quae species, humana potest esse pulcrior? *Id. Tusc.* 1, 22. Quasi vero intelligant, qualis sit animus in ipso corpore, quae conformatio, quae magnitudo, qui locus. *Vitr.* 5, 6. Ipsius theatri conformatio sic est facienda, ut etc. ℙ Translate. *Cic. Top.* 5. Si usucapionem, si tutelam definias, quarum rerum nullum subest quasi corpus; est tamen quaedam conformatio insignita et impressa intelligentia, quam notionem voco. *Id. Or.* 1, 33. Ipsa collocatio, conformatioque verborum perficitur in scribendo, *h. e.* dispositio, accommodatio, et forma stili oratorii. *Id. ib.* 5. Actio vocis conformatione ac varietate moderanda est. *Id. Brut.* 37. Sententiarum ornamenta et conformationes, *h. e.* figurae: qua ratione etiam *Quint.* locutus est 9, 2. *init.*, et ipse *Cic. Or.* 3, 54. *extr.* Porro *Auct. ad Her.* 4, 53. specialiter figuram prosopopoejam *conformationem* vocat: cui adstipulatur *Prisc. de praeexercit. Rhet.* 1340. [*Cf. *Ernest. lex. technol. lat.* p. 82.]

CONFORMĀTOR, oris, m. qui conformat, et apte componit. *Appul. Trismeg.* Dominus, et omnium conformator, quem recte Deum dicimus.

CONFORMĀTUS, a, um, part. a *conformo*, *ἐμμορφωθείς*, formatus, compositus. *Cic. N. D.* 3, 10. *extr.* Si mundum aedificatum, non a natura conformatum putarem. *Gell.* 13, 9. *extr.* Imago tauri conformata, et quasi depicta est locis earum stellarum, quas Vergilias vocamus. Adde *Catull.* 19, 3. ℙ Translate. *Cic. Arch.* 1. Haec vox hujus hortatu, praeceptisque conformata nonnullis aliquando saluti fuit, *h. e.* perpolita, atque instructa.

CONFORMIS, e, adj. alicujus rei forma similis, *σύμμορφος. Sidon. ep.* 4, 12. Dii boni! Quantum naufragioso pelago conformis est motus animorum!

CONFORMO, as, avi, atum, a. 1. *διαμορφόω, συμμορφόω*, formam alicui rei ex multis partibus apte compositis tribuo, efficio. *Cic. Fin.* 1, 7. Ad majora quaedam nos natura genuit et conformavit. *Gell.* 17, 10. Ursa fetum edit informem, lambendoque id postea conformat et fingit. *Colum.* 8, 5. *ante med.* Diebus quibus animantur ova, et in speciem volucrum conformantur. ℙ Translate est perficere, erudire, perpolire, absolvere, quasi perfectam formam et ornatum rei rudi tribuendo. *Cic. Arch.* 6. *extr.* Animum et mentem meam ipsa cogitatione hominum excellentium conformabam. *Id. Mur.* 29. Tuum consilium, Cato, vituperare non audeo: nonnulla in re forsitan conformare et leviter emendare possim. *Id. Fin.* 4, 2. Pars philosophiae, qua mores conformari putantur. *Tac. A.* 4, 8. Hos orbatos parente tradidi patruo ipsorum, ut foveret ac tolleret, sibique et posteris conformaret. [**Lucr.* 4, 113. Nunc tamen, id quoque uti conformem, exordia rerum Cunctarum quam sint subtilia, percipe paucis.] ℙ *Conformare orationem* est ei formam eloquentiae dare, exornare oratoriis figuris (V. CONFORMATIO) *Cic. Or.* 1, 5. Ipsa oratio conformanda non solum electione, sed etiam constructione verborum. ℙ Est item simpliciter formare, facere. *Auct. ad Her.* 3, 20. In primo loco rei totius imaginem conformabimus. ℙ Conformare se ad voluntatem alicujus, ap. *Cic. Fam.* 1, 8.

CONFORNĪCO, as, a. 1. idem quod fornico. *Vitr.* 5, 5. Cellae confornicentur.

CONFORTO, as, a. 1. fortem facio, consolor. *Lact.* 4, 15. *ant. med. Esaiae verba referens.* Confortamini manus resolutae. *Macer. carm.* 71. *de zedoaria.* Confortat stomachum. *Hieron. ep.* 7. *n.* 4. Obsecro, ut etiam a Papa Valeriano ad eam confortandam litteras exigatis.

CONFOSSUS, a, um, part. a *confodio*, *διαπεπαρμένος*, vulnere perfossus. *Nep. Pelop.* 5. Conjectu telorum confossus cecidit. *Cic. Sull.* 11. Quinque hominibus comprehensis atque confossis. *Virg. A.* 9, 445. super exanimem sese projecit amicum Confossus. *Ov. Amor.* 2, 9, 8. Juvare confossum ope medica. *Pl. Bacch.* 4, 8, 48. Veruina te faciam, si tu me irritaveris, confossiorem soricina naenia. ℙ Translate. *Liv.* 11, 5. *post med.* Eos tot judiciis confossos venire ad populi judicium. ℙ Item infossus. *Sisenn.* ap. *Non.* 2, 562. Loca palustria alte multifariam confossa.

[CONFOTUS, a, um, part. a *confoveo. Inscr.* ap. *Fea, Relaz. d'un viaggio ad Ostia* p. 38. Miseriae recreatae atque confotae. *F.*]

CONFŌVĔO, ōves, ōvi, ōtum, a. 2. idem quod foveo. *Afran.* ap. *Non.* 12, 21. Jubeo hominem tolli, et collocari, et confoveri: solvo operam Dianae. *Appul. Met.* 8. Lurore et illuvie paene collapsa membra lavacro, cibo denique confoveret. *Hieron. adv. Rufin.* 8. Terra non debet gremio suo semina confovere. ℙ Addunt et locum *Catonis R. R.* 5. *extr.*, sed ea lectio admodum incerta est.

CONFRĀCĔO, es, acui, n. 2. idem quod fracesco, putrefio. *Varr. R. R.* 1, 13. Fimum, quod recens, nequam, quod confracuit, melius. [Ita *Schneiderus* reponendum putat; alii leg. *conflaccuit. F.*]

*CONFRACTIO, onis, f. et

*CONFRACTŪRA, ae, f. i. q. confractus, in *Digest.* et *Vulg. Interpr. Psalm.* 105, 23. *Jes.* 24, 19. *B. A.*

CONFRACTUS, a, um, part. a *confringo*, idem quod fractus, *συντεθρυμμένος. Pl. Rud. prol.* 73. Navis confracta est ibus. *Lucan.* 7, 573. Confractique ensibus enses. *Petr. Sat.* 123. ac tumida confractum grandine coelum. *Ulp. Dig.* 39, 2, 24. *post med.* Arbores vi tempestatis confractae. *Plin.* 2, 44, 44. Juga montium confracta in humeros, *h. e.* instar humeri inflexa. *Id.* 35, 11, 40. *n.* 24. In aequo exstantia ostendens, et in confracto solida omnia. *Id.* 28, 10, 45. Ossa confracta.

CONFRACTUS, us, m. fractura. Quidam hanc vocem legunt ap. *Cels. praef.* 1., sed *Targa* in al-

tera ejusdem editione p. 7. ex MSS. legendum probat *contactum*, et in textum recepit.

CONFRAGES. V. CONFLAGES.

[CONFRĀGOSĒ, adv. horride, inculte. *Marius Victor.* 2550. Intelligis igitur, ita confragose atque aspere coisse in unitatem connexionum, ut etc. *F.*]

CONFRĀGOSUS, a, um, adj. ἀνώμαλος, τραχύς, asper, salebrosus, incultus, horridus: ab obsoleto *frago* pro *frango*. Dicitur de locis, in quibus nihil planum, et continuatum, sed omnia sunt praerupta et confracta. *Varr. R. R.* 1, 18. et 20. Confragosus ager. *Liv.* 28, 2. et 32, 4. *ad f.* Confragosa loca, implicatasque flexibus vallium vias. *Colum.* 2, 2. Locus lapidibus confragosus. ℙ Translate. *Pl. Men.* 4, 2, 25. Conditiones tortae, confragosae. *Id. Cist.* 2, 3, 70. Teneo istuc satis: sed ego illud quaero confragosum: quo modo prior posterior sit, posterior sit prior. *Quint.* 1, 1. *in f.* Versus ex asperrime coeuntibus inter se syllabis catenatos, et velut confragosos. *Id.* 5, 8. Qui argumenta, velut horrida et confragosa, vitantes, amoenioribus locis desident. *Id.* 6, 1. *ad f.* Confragosis atque asperis evecti, tota pandere possumus vela. [*Cf. *Ernest. lex. techn. lat.* p. 82.] ℙ [Comp. *Confragosior* ap. *Mall. Theod. de metr.* 7. Dactylo pede adhibito, confragosius quiddam resonat et durius metrum anapaesticum. *F.*]

CONFRĀGUS, a, um, adj. idem quod confragosus, sed magis poeticum. *Val. Fl.* 3, 581. volucri ceu pectora tactus asylo Emicuit Calabris taurus per confraga septis, Obvia quaeque ruens. *Lucan.* 6, 126. Confraga densis arboribus dumeta. *Stat. Theb.* 4, 494. Stabulans ad confraga silvae.

CONFRĒMO, is, ui, n. 3. idem quod fremo, vel simul aut valde fremo. *Ov. Met.* 1, 199. Confremuere omnes. *Stat. Sil.* 1, 6, 73. Illic agmina confremunt Syrorum. Et *ib.* 4, 14. urbes ubicumque togatae Certent laetitia, nosterque ex ordine collis Confremat. *Sil.* 16, 398. Confremit et coelum, et percussus vocibus altis Spectantum Circus.

[CONFREQUENTATUS, a, um, part. a *confrequento*. *Colum.* 9, 13. *ad f.* Nec ullis juventutis supplementis confrequentatae (apes) novissime reliquae intereunt. Ita legit *Schneiderus*; aliae editiones *frequentatae*. *F.*]

CONFREQUENTO, as, a. 1. idem quod frequento. *Prud. περὶ στεφ.* 1, 7. Illitas cruore sancto nunc arenas incolae Confrequentant, obsecrantes voce, votis, munere. *Inscr.* ap. *Fabr.* p. 221. *n.* 587, Ut natale filiae meae epulantes confrequentetis. Alia ap. *eund.* p. 724. *n.* 448., quae pertinet ad an. a Chr. n. 153. Ut velint diebus infrascriptis locum confrequentare. **Jul. Valer.* res gestae Alex. M. (ed. *A Majo* 1, 41. *extr. B. A.*

CONFRĪĀTUS, a, um. V. infra CONFRIO.

CONFRĪCĀMENTUM, i, n. idem quod confricatio. *Coel. Aurel. Tard.* 2, 4. Dentium confricamentis uti.

CONFRĪCĀTĬO, onis, f. fricatio. Translate. *August. Conf.* 4, 8. Ingens fabula, et longum mendacium, cujus adulterina confricatione corrumpebatur mens nostra pruriens in auribus.

CONFRĪCĀTUS, a, um, part. a *confrico*. *Plin.* 29, 2, 9. Confricatis dentibus, et gingivis.

CONFRĪCO, as, a. 1. ἀνατρίβω, idem quod frico. *Suet. Claud.* 8. Faciem sibi confricare. *Plin.* 29, 2, 9. Confricare aliquid manu. *Colum.* 2, 3. Confricare boves. *Id.* 7, 10. totum os sale trito. ℙ *Confricare alicui genua* dicuntur, qui aliquid enixe petunt, quod mos erat supplicum genua attingere atque ad ea manus tendere, ut *Plin.* 11, 45, 103. docet. *Pl. Asin.* 3, 3, 80. Atqui pol hodie non feres, ni genua confricantur. *A.* Quidvis egestas imperat: fricentur. ℙ Translate. *Tiro Tullius* ap. *Gell.* 7, 3. Sensus judicum injuriis atque imperiosis minationibus confricare, *h. e.* irritare, perstringere. *Cato ib.* Ne quid in consulendo adversi eveniat, quod nostras secundas res confricet, *h. e.* atterat, imminuat. Utroque loco plerique al. leg. *confuto*.

CONFRINGO, ingis, egi, actum, a. 3. διαῤῥήγνυμι, idem quod frango, perfringo. *Cic. Fl.* 30. Membra, quae debilitavit; manus, quas contudit; digitos, quos confregit etc. *Pl. Most.* 2, 2, 23. Pultando pedibus paene confregi fores. *Id. Mil.* 2, 6, 24. Confringere imbrices et tegulas. *Id. Capt.* 4, 4, 8. aulas et calices. *Lucan.* 6, 123. impulsu turres valli. [**Suet. Ner.* 34. Qui Liburnicam velut fortuito concursu confringerent.] ℙ *Confregisti tesseram*, allegorice, et proverbii cujusdam ratione, *h. e.* amicitiam dissolvisti. *Pl. Cist.* 2, 1, 27. ℙ *Rem confringere* ap. *eund. Stich.* 4, 2, 49. et *Trin.* 1, 2, 71. est patrimonium absumere, ducta, ut opinor, metaphora ab iis, qui naufragium faciunt. ℙ Translate. *Cic. Verr.* 2, 1, 5. Confringere vi consilia senatoria. [*i. e. irrita facere, injustis artibus impedire, quominus ex lege procedant. Adde *Eund. Mil.* 14. Qui eam praeturam posset confringere, *h. e.* impedire quominus praetor potestate sua abuteretur.] *Claud. I. Cons. Stilich.* 69. animum alicujus. *Titinn.* ap. *Non.* 4, 219. alicujus superbiam. *Senec. Controv.* 1, 2. Docetur blanditias, et in omnem motum corporis confringitur, *h. e.* enodatur membris ad molles saltationes. *Lucr.* 1, 70. Confringere claustra portarum naturae, *h. e.* arcana naturae adire, et cognoscere. *Val. Max.* 4, 5. *n.* 2. Confregit rempubl. Terentius Varro Cannensis pugnae temerario ingressu. *Id.* 7, 2. *sub f.* Confringere vires hostium.

[CONFRIO, as, a. 1. κατατρίβω, idem ac infrio. *Cato R. R.* 7. Orchites, ubi nigrae erunt et siccae, sale confriato dies quinque. Alii perperam leg. *confricato*. *Varr. R. R.* 1, 60. Orchites nigras, sale si sint confriatae dies quinque, manere idoneas solere scribit Cato. Hic quoque alii perperam leg. *confricatae*. *F.* et *B. A.*]

*CONFRIXO, as, a. 1. una frigo vel simpliciter frigo. *Theod. Prisc.* (s. *Octav. Horat.*) 1, 6. Cum oleo confrixentur. *B. A.*

CONFŪĒRIT, simul adfuerit. *Coel. Aurel. Tard.* 4, 8.

CONFŪGĂ, ae, m. et f. qui confugit in aliquem locum, salutis ergo. *Imp. Leo Cod.* 1, 12, 6. et *Impp. Theod. et Valent. ib.* 3, 22. appellant *confugas*, qui ad asylum Ecclesiae confugerunt.

CONFŪGĒLAM antiqui confugium dicebant, *Festus*.

CONFŪGĬO, is, ūgi, n. 3. καταφεύγω, idem quod fugio, vel simul fugio ad aliquem auxilii, aut salutis causa. *Caes. B. C.* 3, 9. Magno numero interfecto, reliquos in naves confugere coegerunt. *Cic. Tusc.* 5, 2. Ad te confugimus: a te opem petimus. *Id. ib.* 1, 35. Priamum, cum in aram confugisset, hostilis manus interemit. *Ov. Trist.* 5, 2, 43. Confugere ad aram. *Cic. Font.* 11. et *Liv* 1, 2. ad opem alicujus. *Id. Fam.* 4, 6. *ad f.* ad rempublicam. *Id. Off.* 2, 12. ad unum aliquem virtute praestantem. *Id. Quint.* 2. *a med.* in fidem, veritatem, misericordiam alicujus. *Id. Ligar.* 10. ad clementiam alicujus. *Ov. Fast.* 1, 571. ad artes patrias. *Plin. ep.* 8, 19. Ad unicum doloris levamentum, studia confugio. *Plin. alter* 11, 29, 35. ad remedia. [**Suet. Aug.* 17. Alexandria, quo Antonius confugerat. — *Id. ib.* 14. L. Antonium confugere Perusiam coëgit.] — ℙ Translate. *Ter. Heaut.* 4, 5, 45. Neque tu scilicet eo confugies, quid mea? num mihi datum est? etc. *h. e.* neque ad eam excusationem confugies, ut dicas, *quid mea?* etc. *Cic. Fin.* 2, 9. *ad f.* Epicurus, ubi erubuit, confugit illuc, ut neget etc. *Auct. ad Her.* 2, 3. Primum demonstrabit vitam integram, si poterit: id si non poterit, confugiet ad imprudentiam, stultitiam, adolescentiam etc. *Plin. ep.* 10, 13. Cui referre gratiam parem ne audeo quidem: itaque ad vota confugio. *Lucr.* 3, 768. Scilicet in tenero tenerascere corpore mentem, Confugient. [*Scil. ad eam rationem, si hoc argumento utantur.] Al. leg. *confingent*. ℙ Passive impersonaliter. *Lact.* 2, 1. Ad Deum confugitur. Al. leg. *confugiunt*.

CONFŪGĬUM, ii, n. καταφυγή, perfugium, locus, quo fugimus salutis causa. *Stat. Th.* 12, 504. Commune confugium aegris animantibus. *Ov. Trist.* 5, 6, 2. Qui mihi confugium, qui mihi portus eras. Adde *ib.* 4, 5, 6.

CONFULGĔO, es, ulsi, n. 2. σελαγέω, idem ac fulgeo vel valde fulgeo. *Pl. Amph.* 5, 1, 15. Ardere censui aedes: ita tum confulgebant. *Cinna* ap. *Isid. Orig.* 19, 2. *a med.* Lucida confulgent alti carchesia mali.

CONFULTUS, a, um, part. ab inusit. *confulcio*, fultus. *Lucr.* 2, 97. Corpora intervallis magnis confulta resultant. Al. leg. *consulta*, a *consilio*, *is:* alii *contusa*, alii *conflicta*.

CONFUNDO, is, udi, usum, a. 3. συγχέω, simul res plures fundo. *Virg. A.* 3, 696. Alpheus Siculis confunditur undis. *Pl. Most.* 1, 3, 120. Itidem olent, quasi cum una multa jura confundit coquus. *Plin.* 29, 3, 11. Mel, acetum, oleum confundere crebroque permiscere. [**Curt.* 8, 8. Summa imis confundere.] *Sil.* 14, 333. angusta foramina murus Arte cavata dabat, per quae confundere tela Tutum erat. ℙ Pro simplici fundo. *Cic. N. D.* 2, 55. Lapsus cibus in eam venam, quae cava appellatur, confunditur. *Colum.* 12, 28. *ad f.* In cado duarum urnarum quam optimi vini sextarium, aut si vasa recentia habebis, in ea confundito. ℙ Translate. *Ov. Met.* 4, 471. Imperium, promissa, preces confundit in unum. *Cic. Or.* 2, 79. Est id quidem in totam orationem confundendum [*i. e. per totam orationem, non uno certo loco adhibendum.] *Id. Tusc.* 1, 11. Cuperem equidem utrumque: sed est difficile confundere. [*Notat *Hotting.* ad h. l. *Bentl.* refutans, *confundere* esse, una disputatione plura ita complecti, ut ab se non sint separanda.] Al. aliter leg. *Id. Acad.* 4, 19. Confundere vera cum falsis. [**Id. Off.* 1, 27, 95. Totum illud quidem est cum virtute confusum; sed mente et cogitatione distinguitur.] *Claud. IV. Cons. Honor.* 239. sacra profanis. *Id. Nupt. Honor. et Mar.* 200. proceres turbae. *Hor. Od.* 1, 17, 22. nec Semeleius Cum Marte confundet Thyoneus Proelia. *Liv.* 7, 12. *ad f.* Confundere sermones in unum. *scil.* cum plures simul loquuntur. ℙ Apud JCtos ea *confundi* dicuntur, quae ita miscentur, ut vel nullo modo, vel difficile separari possint. *Ulp. Dig.* 6, 1, 3., *Paul. ib.* 4. etc. ℙ Item illae obligationes, quae ita in unam eandemque personam cadunt, ut vim suam amittant. *Ulp. Dig.* 49, 14, 29. *ad f.* Obligationes, quas adeundo hereditatem confundit, non renstituuntur. Adde *Afric. ib.* 46, 1, 21. et *Paul. ib.* 36, 1, 59. et 80. ℙ Praeterea *confundere* significat etiam turbare. *Cic. Dom.* 49. An tu haec ita confundis, et perturbas, ut, etc.? [**Liv.* 4, 1. Confundi jura gentium rebantur. *Id.* 9, 27. Signaque et ordines peditum atque equitum confundit.] *Lucr.* 4, 559. Aera per multum confundi verba, necesse est, Et conturbari vocem. *Id.* 2, 439. et 944. Confundere sensus. *Val. Flacc.* 5, 580. positas confundere mensas. *Virg. A.* 5, 496. foedus. *Plin.* 20, 5, 18. Confundit plerosque similitudo nominum. *Id.* 21, 18, 70. Hoc confundit intellectum. [**Sil.* 3, 663. Dies confundit iter, i. e. perturbat, incertum facit.] *Petr. Sat.* 132. Confundere hilaritatem alicujus. *Quint. Decl.* 2, 16. quietem. *Ov. Met.* 5, 58. Et fractis confudit in ossibus ora. *Confundere aliquem* est ejus animum aliquo affectu turbare. *Stat. Th.* 2, 232. tacite subit ille supremus Virginitatis amor, primaeque modestia culpae Confundit vultus. *Senec. Clem.* 2, 5. Metus et moeror confundit animum. *Liv.* 45, 42. Haec tanto dicta animo magis confundere audientium animos, quam si miserabiliter deflendo etc. *Plin. ep.* 3, 10. Veritus sum, ne vos festis diebus confunderem, si in memoriam gravissimi luctus reduxissem. *Id. ep.* 5, 5. Qui nuncius gravi me dolore confudit. *Quint. Decl.* 2, 20. Neminem fuisse in domo, quem non fragor ille confuderit. *Id.* 8, 3. *sub f.* Fulmina non tam nos confunderent, si vis eorum tantum, non etiam ipse fulgor timeretur. Adde *Liv.* 34, 50., *Tac. H.* 1, 44., *Stat. Th.* 8, 283. et *Ov. Met.* 15, 770. et V. CONFUSUS. ℙ *Confundi* absolute pro pudore affici, est ap. *Sulpic. Sever. de Vita D. Mart. c.* 9. V. CONFUSUS. ℙ *Confundere jus dominii* ap. *Paul. Dig.* 10, 3, 19. est commune pluribus facere. ℙ [Part. *Confundens* ap. *Curt.* 9, 9. Leni adhuc aestu confundente dispares undas. *Confusurus* ap. *Ov. Met.* 6, 585. fasque nefasque Confusura ruit. *F.* *Permutantur *Confundere* et *contundere*. V. *Burm.* ad *Quint. Inst.* 11, 2. p. 986. et *Eund.* ad *Petr.* 105.]

CONFŪNĔRO, as, a. 1. idem quod funero, sepelio. *Juvenc.* 4, 96. Ejus ut adventus terrae confuneret orbem. Ita *Barth. adv.* 13, 19. ex quodam MS. Alii *consumeret*.

CONFŪSĀNĔUS, a, um, adj. varius, multiplex, confusus. *Gell. praef.* Variam, et miscellam, et quasi confusaneam doctrinam conquisierant.

CONFŪSĒ, adv. συγκεχυμένως, varias res confundendo, permixte, perturbate, sine ordine. *Cic. Inv.* 1, 30. Modos et partes argumentandi confuse et permixte dispersimus, post discrete et electe digeremus. *Id. Fin.* 2, 9. Contemnit disserendi elegantiam: confuse loquitur. *Id. Phil.* 8. *init.* Confusius hesterno die est acta res, quam etc. *Gell.* 14, 2. Confuse varieque sententias dicere. *Pomp. Dig.* 21, 1, 36. Si confuse universis mancipiis constitutum pretium fuerit, *cui opponitur ib.* singulorum mancipiorum constituto pretio.

CONFŪSIM, adv. idem quod confuse. *Varr. L. L.* 8, 1. Nam confusim ex utraque parte pleraque dicuntur, quorum alia ad aliam referri debent summam. Addunt et locum *Plinii* 18, 16, 43., sed ibi plerique libri *confusum* habent.

CONFŪSIO, onis, f. σύγχυσις, actus confundendi, permixtio. *Cic. Mur.* 23. Confusionem suffragiorum flagitasti, *h. e.* ut suffragia ferrentur non servato ordine classium et centuriarum. [*Cf. ad h. l. *Ern. cl. Cic.* s. h. v.] *Id. Leg.* 2, 10. Suos Deos, aut novos, aut alienigenas coli, confusionem habet religionum. *Id. Off.* 2, 19. Ante hanc confusionem temporum. *Id. Fin.* 5, 23. Atque haec conjunctio confusioque virtutum, tamen a philosophis ratione quadam distinguitur; *conspiratio consensusque virtutum* paulo ante dixerat. *Appul. de Mundo.* Coloribus atris, albis, luteis et puniceis confusione modica temperatis. *Plin. ep.* 3, 20. Procurrebant omnes cum suis candidatis: multa agmina in medio et indecora confusio. ℙ Apud JCtos *confusio* dicitur, cum res plures ita miscentur, ut separari non possint. *Paul. Dig.* 6, 1, 23. Ferruminatio per eandem materiam facit confusionem: plumbatura vero non idem efficit. ℙ Item cum plures actiones, seu obligationes in una eademque persona ita uniuntur, ut vel omnes, vel earum aliqua suam vim amittat. *Ulp. Dig.* 18, 4, 2. *ad f.* et *Modest. ib.* 46, 3, 75. Cum quis debitori suo heres exstiterit, confusione debitor esse desinit. *Nerat. ib.* 34, 3, 21. Confusione perinde exstinguitur obligatio, ac solutione. *Paul. ib.* 46, 1, 71. Mandator allegabat, se liberatum jure confusionis. ℙ Translate sumitur pro perturbatione animi. *Vell.* 2, 124. Quae senatus trepidatio, quae populi confusio, quis orbis metus? *Tac. H.* 3, 38. Causam confusionis quaerenti, non se proprio metu,

sed pro fratre etc., respondit. *Plin. Pan.* 86. Quam ego audio confusionem tuam fuisse, cum digredientem prosequereris? *h. e.* tristitiam. *Id. ep.* 1, 22. *extr.* Erit confusioni meae non mediocre solatium, si etc. *h. e.* sollicitudini. *Sulpic. Sever. ep.* 3. *sub f.* Tam erat sancta de ejus gloria exsultatio, quam pia de morte confusio, *h. e.* moeror, dolor. *Petr. Sat.* 101. Simulationem lacrimis et vultus confusione obumbrare. ℙ In illo *Tac. H.* 4, 40. Crebra oris confusio pro modestia accipiebatur, *confusio* est rubor vultu suffusus. Fuit enim Domitianus (de quo hic sermo est) vultu pleno ruboris, ut *Suet. in ejus Vita* 18. et *Plin. Pan.* 48. testantur. Quod idem *Tac. Agr.* 45. confirmat.

CONFŪSUS, a, um, part. a *confundo*, συγχεχυμένος, fundendo permixtus. *Hor. Sat.* 2, 4, 67. Jus confusum sectis herbis. *Id. Ep.* 2, 1, 195. Diversum confusa genus panthera camelo. *Stat. Th.* 5, 42. Olympus confusus, *h. e.* coelum dubia luce fulgens initio diei: vel caliginosum, aut nubilum. *Plin.* 34, 2, 3. Quondam aes confusum auro argentoque miscebatur. *Liv.* 1, 23. Duo populi confusi in unum. *Ov. Med. fac.* 61. Cornua cervi contrita confusa farinae. ℙ Item simpliciter fusus. *Hor. Sat.* 1, 8, 28. Cruor in fossam confusus. *Cic. Div.* 2, 15. Vis quaedam sentiens et divina, quae toto confusa sit mundo. *Colum.* 10, 260 Rosa ingenuo confusa rubore. ℙ Item simul fusus a pluribus. Translate. *Cic. Brut.* 26. Sed nec ejusmodi est oratio, ut a pluribus confusa videatur. ℙ Item conservatus. *Cic. Sext.* 2. Quoniam singulis criminibus ceteri responderunt, dicam ego de omni statu P. Sextii, de genere vitae, de natura, de moribus: contendamque, ut in hac confusa atque universa defensione nihil a me praetermissum esse videatur. ℙ In malam partem. *Cic. Or.* 3, 13. *ad f.* Ita confusa est oratio, ita perturbata, nihil ut sit primum, nihil ut secundum. [*Ei opposita est *clara*, *pura*, dilucida; cf. *c.* 10. l. c.] *Suet. Aug.* 44. Spectandi confusissimum et solutissimum morem correxit, ordinavitque. *Tac. H.* 2, 93. Confusus ordo militiae. ℙ Saepe transfertur ad animum, et dicitur de iis, qui affectu quopiam perturbati sunt. *Liv.* 6, 6. Confusus animo. *Id.* 35, 15. *sub f.* Confusus moerore. Et *ib.* 35. *sub f.* Animus confusus cogitatione tantae rei. *Id.* 6, 34. Confusa mulier ex recenti morsu animi. *Quint.* 1, 10. *sub f.* Confusus metu. *Suet. Caes.* 7. somnio, *h. e.* perterritus. *Curt.* 7, 7. Non solum ira, sed pudore confusus. *Id.* 6, 7. Ore confuso magnae perturbationis notas prae se ferens. [*Confusum os*, *Plin. ep.* 4, 7. quale sit, intelligitur ex *Eod. ib.* 6, 11. ubi *os planum* commemorat, *h. e.* interpretante *Gesnero*, quod singula verba recte explicet, syllabas non obscuret, aut devoret.] *Justin.* 32, 2. Turba querelarum confusus. ℙ Absolute. *Val. Flacc.* 1, 79. confusaque pectora firmat, *h. e.* dubitantia. *Liv.* 30, 15. Masinissa ex praetorio in tabernaculum suum confusus concessit, *h. e.* amore, metu, et pudore simul turbatus. *Sulpic. Sever. de Vita D. Mart.* 16. Qua ille voce confusus obstupuit, *h. e* pudore confusus. *Ov. Trist.* 3, 5, 11. Confusi vultus, *h. e.* tristes. *Petr. Sat.* 101. Confusus, et consilii egens. *Liv.* 1, 7. Confusus atque incertus animi. ℙ Comp. *Confusior* ap. *Plin. praef. l.* 7. Nulli datus pavor confusior, quam homini. *Tac. A.* 4, 65. Facies confusior.

CONFŪTĀTĬO, onis, f. ἀναασκευή, oratio, vel pars orationis, qua adversariorum argumenta refelluntur. *Auct. ad Her.* 1, 3. Confutatio est contrariorum locorum dissolutio. [*Gr. λύσις. Cf. *Ernest. lex. technol. lat.* p. 83.]

CONFŪTĀTOR, oris, m. qui confutat. *Hieron. de Script. Eccl. in Bardes.* Qui primum Valentini sectator, postea confutator, etc.

CONFŪTĀTUS, a, um, part. a *confuto*, repulsus. *Cic. N. D.* 2, 17. Cujus opinionis levitas confutata a Cotta, non desiderat orationem meam. ℙ Item confictus. *Ammian.* 17, 9. *extr.* Contra rempubl. tot suscepisse labores et pericula, confutati. Et 26, 3. Venefici, post agitatas quaestiones, nocuisse quibusdam, apertissime confutati.

CONFŪTO, as, avi, atum, a. 1. prima significatione videtur esse idem quod *confundo*, misceo, vel ejus frequentativum. Nam a *fundo* est *futo*, *futilis*, et *futum*, genus vasis aquarii. Igitur a *futo* fit *confuto:* quod *Non.* 4, 47. exponit, commovere: *h. e.* permiscendo commovere: quod est confundere. *Titin. ib.* et 2, 142. Cocus magnum ahenum, quando fervit, paula confutat trua, *h. e.* ne humor fervens exundet, miscet, confunditque leviter, ejusque fervorem compescit. ℙ Hinc factum est, ut ponatur etiam pro compescere, reprimere, quia (inquit *Voss.*) sicut *futo* fervens aqua, ita oratione compescuntur adversarii: refellere, compescere, reprimere, ἀναασκευάζω, ἀντιλέγω. *Pl. Truc.* 2, 3, 28. Ego istos, qui nunc me culpant, confutaverim. *Cic. Div.* 1, 5. Confutare argumenta Stoicorum. *Gell.* 5, 10. *extr.* Aliquem suo sibi argumento confutare. *Cic. Tusc.* 5, 31. Epicurus maximis doloribus affectus, eos ipsos inventorum suorum memoria et recordatione confutat. *Ter. Heaut.* 5, 1, 76. Hic, ita ut liberos est aequum, dictis confutabitur: sed Syrum, si vivo, ita exornatum dabo, ut, etc. *Id. Phorm.* 3, 1, 13. Confutavit verbis admodum iratum patrem. *Cic. Part.* 38. Confutare audaciam alicujus. *Tiro Tullius* ap. *Gell.* 7, 3. Injuriis atque imperiosis minationibus aliquem confutare. *Cato ib.* Ne quid adversi eveniat, quod nostras secundas res confutet. Al. leg. *confricet. Gell.* 7, 16. in lemmate: Confutare versibus delicatorum hominum luxuriantem gulam. *Appul. Met.* 11. *sub in.* Palla nigerrima splendescens atro nitore meum confutabat obtutum, *h. e.* perstringebat, et retundebat aciem oculi mei. ℙ Idem *Naevius* 2, 142. interpretatur confundere vel committere (quae interpretatio cum illa altera valde congruit). *Varr. ib.* Harum aedium summa atria confutabant architectones. ℙ Inter *confutare*, et *refutare* hoc statuit discrimen *Donat.* ad *l. c. Ter. Phorm.*, quod illud ad personas referatur, hoc ad res: sed ex allatis exemplis satis apparet non esse perpetuum.

CONFŪTŬO, is, a. 3. simul futuo. *Catull.* 37, 3. putatis Solis licere quidquid est puellarum, confutuere?

CONFŪTŪRUS, a, um, part. a *con*, et *futurus. Pl. Mil.* 3, 3, 66. Confido confuturum, *h. e.* confore.

[CONGARRĬO, is, n. 4. saepius blatero, obloquor. *Front. ad amic. ep.* 1, 15. (ed. iterum Romae *A. Maio*). Victorinus noster, sive Fronto nullum verbum prius, neque frequentius congarrit, quam *Hoc da.* Loquitur nempe de filiolo Aufidii Victorini generi sui. *F.*] *Part. *Congarriens* ap. *Sarisb. Policr.* 5, 6. Inter congarrientes perstrepere. *B. A.*

CONGAUDĔO, es, n. 2. idem quod gaudeo, vel simul gaudeo, συγχαίρω. *Tertull. adv. Gnost. ex D. Paulo.* Gaudeo, et congaudeo omnibus vobis: perinde et vos gaudete, et congaudete mihi. *Paul. Petr.* 2, 665. Pressit in absentem congaudens oscula dextram.

CONGĔLASCO, is, n. 3. ἐκπήγνυμαι, idem quod gelasco. *Gell.* 17, 8. Solere oleum congelascere. Et *mox.* Vina rarenter congelascant.

CONGĔLĀTĬO, onis, f. ἔκπηξις, actus congelandi, gelatio. *Plin.* 31, 3, 21. Minui certe liquorem omnem congelatione deprehenditur. *Colum.* 4, 8. Brumae congelationes.

CONGĔLĀTUS, a, um, part. a *congelo*, πηκτός, gelu adstrictus. *Varr. R. R.* 1, 2. Mare congelatum. *Vitr.* 8, 3. Lacus ita salsi, ut habeant insuper se salem congelatum. *Colum.* 3, 12. Congelatae radices. *Mart.* 11, 98. Nec congelati gutta proderit nasi.

CONGĔLĬDUS, a, um, adj. Congelida aqua legitur a quibusdam apud *Cels.* 4, 24., ubi plerique libri habent *egelida*, quidam etiam *calida.*

CONGĔLO, as, avi, atum, a. 1. ἐκπήγνυμι, frigore adstringo, induro, concrescere facio. *Val. Fl.* 3, 577. pectora nautis Congelat hiberni vultus Jovis. *Plin.* 18, 26, 68. *n.* 3. Luna cadentes pruinas congelat. *Colum.* 7, 8. Congelare lac. ℙ Et passive. *Id.* 1, 6. Oleum si congelatur, fracescet. ℙ Urbane et joculariter *Mart.* 14, 147. Stragula purpureis lucent villosa tapetis: Quid prodest, si te congelat uxor anus? ℙ Ponitur et generatim pro indurare. *Scrib. Comp.* 271. Ubi se congelaverit adeps. *Ov. Met.* 11, 61. in lapidem rictus serpentis apertos Congelat. ℙ Neutrorum more pro concrescere, *Id. ib.* 15, 414. quidquid vesica remisit, Vertitur in lapides, et congelat aere tacto. *Id. Trist.* 3, 10, 29. Caeruleos ventis latices durantibus, Ister Congelat. ℙ Translate. *Cic. Fam.* 2, 13. *ad f.* Congelasse amicum nostrum laetabar otio.

CONGĔMĬNĀTĬO, onis, f. idem ac geminatio, duplicatio. Pro amplexu poni videtur in illo *Pl. Poen.* 5, 5, 18. Quid hoc est conduplicationis? quae haec congeminatio?

CONGĔMĬNĀTUS, a, um, part. a *congemino*, geminatus. *Appul. de dogm. Plat.* Numeri et modi congeminati.

CONGĔMĬNO, as, avi, atum, a. 1. διπλόω, idem ac gemino, duplico, itero. *Pl. Amph.* 2, 2, 153. Tu peperisti Amphitruonem, ego alium peperi Sosiam: Nunc si pateram patera peperit, omnes congeminavimus. *Virg. A.* 11, 696. Tum validam perque arma viro, perque ossa securim, Altior assurgens oranti, et multa precanti Congeminat, *h. e.* securis ictus iterat. *Id. ib.* 12, 714. crebros ensibus ictus Congeminant. *Sil.* 16, 267. fremitu suspiria rauco Congeminat. *Val. Fl.* 6, 512. Victores contra patrium Paeana Geloni Congeminant. *Id.* 6, 379. Auroque securim Congeminans.

CONGĔMISCO, is, n. 3. idem quod congemo. *August. Conf.* 6, 7. Congemiscebamus in iis, qui etc. *Tertull. Spectac.* 30. In imis tenebris congemiscentes. Adde *Prud. περὶ στεφ.* 2, 411. In *Not. Tir.* p. 102. legitur Congemescit.

CONGĔMO, is, ui, n. 3. συστενάζω, idem quod gemo, vel simul, aut valde gemo. *Cic. Mur.* 25. *ad f.* Congemuit senatus frequens. *Suet. Tib.* 23 Inchoata allocutione, derepente, velut impar dolori, congemuit. ℙ Cum accus. *Val. Fl.* 5, 12, positumque feretro Congemuere. *Lucr.* 3, 948. Quid mortem congemis ac fles? ℙ Translate. *Virg. A.* 2, 630. *de arbore excisa.* Vulneribus donec paulatim evicta, supremum Congemuit.

CONGĔNER, i, m. σύγγαμβρος, generi in affinitate socius. Congeneri dicuntur duo, pluresve generi respectu unius soceri. *Symmach. ep.* 8, 40. Supremis congeneri interesse. Al. leg. *generi.*

CONGĔNER, ris, adj. ejusdem, vel similis generis, συγγενής, ὁμογενής. *Plin.* 15, 24, 28. Aliud corpus est terrestribus fragis, aliud congeneri eorum unedoni.

CONGĔNĔRĀTUS, a, um, part. a *congenero*, simul generatus. *Varr. R. R.* 2, 4. Porci congenerati, *h. e.* eodem partu editi. *Id. L. L.* 9, 3. Verba congenerata, *h. e.* quae habent eandem originem. Adde *Colum.* 7, 3. *circa med.*

CONGĔNĔRO, as, a. 1. simul genero. Translate ponitur pro adjungere, associare, ut *Non.* 2, 121. interpretatur locum *Accii* in *Fidicinis.*

CONGĔNĬTUS, a, um, adj. συμπεφυτευμένος, ὁμογενής, simul genitus. *Plin.* 11, 39, 94. Pili congeniti maturius defluunt, agnati celerius crescunt. *Id.* 16, 2, 2. Roborum vastitas intacta aevis, et congenita mundo.

[*CONGENTĪLIS, is, m. qui est ejusdem gentis. *Inscr.* ap. *Fabr.* p. 657. *n.* 491. Et ob dedicationem congentilibus, et sacerdotibus viscerationem, et epulum dedit. *Gloss. Philox.* Congentilis, ὁμόφυλος. *F.* et *B. A.*]

CONGĔNUCLO, as, n. 1. genua flecto, vel in genua procido: a *con*, et *geniculo* per sync. *Coelius* ap. *Non.* 2, 156. Ipse regis eminus equo ferit pectus advorsum: congenuclat percussus: dejecit dominum.

CONGĔNŬLĀTUS, a, um, adj. qui genu replicato cecidit. *Sisenn.* ap. *Non.* 1, 283. Multis plagis adversis icti, et congenulati, Romanis praecipitatis, ipsi supra voluti in caput. ℙ Fortasse legendum est *congenuclatus* a *congenuclo.*

CONGĔNŬO, as, a. 1. genua conjungo. *Novius* ap. *Non.* 7, 49. Mammas teneas, pedes extollas, congenues, suavies.

CONGER, gri, m. κόγγρος, piscis marinus longi corporis, anguillae similis. *Pl. Mil.* 3, 1, 165. Probus hic conger frigidus. Et *Pers.* m. 2, 29. Ut muraena et conger ne calefierent. Adde *Ter. Adelph.* 3, 4, 13. ℙ Negat *Charis.* 1, 12. in recto casu *conger* dici, et solummodo *congrus* agnoscit. Docet enim Graeca nomina in γρος, τρος, δρος, κρος Latine in *er* desinere, exceptis *Codrus.* et *congrus.* Atqui praeter *Plautum*, *Ov.* quoque *Halieut.* 115. et *Plin.* 9, 16, 24. et *ib.* 20, 36. et *ib.* 62, 88. in recto *conger* usurparunt. Habeat ergo sibi *Charis.* placitum suum. At in *Not. Tir.* p. 182. legitur *congrus.*

CONGĔRĬA, ae, f. idem quod congeries. Usurpatur a *Frontin. de Colon.* p. 11, 119. et 125. *Goesii*, et ab *Innocent. de casis litt. ib.* p. 224., sed iis etiam relinquenda.

CONGĔRĬES, ei, f. συμφόρημα, συναθροισμός, res multae in unum congestae. [*De discrimine inter *congeries* et *acervus* cf. *Doederl.* 2, 116.] *Ov. Met.* 9, 235. Congeries silvae. *Val. Fl.* 6, 511. cadaverum. *Plin.* 16, 11, 22. struis, *h. e.* lignorum. *Id.* 18, 31, 74. Construere congeriem lapidum. Et 8, 36, 54. ramorum et fruticum. *Id.* 13, 15, 30. Densa grani congeries. [*Tac. A.* 2, 22. Caesar congeriem armorum struxit, superbo cum titulo.] *Lucan.* 8, 868. pulveris. *Gell.* 2, 6. *extr.* Alta congeries sordium squalor appellatur. ℙ Absolute de cumulo lignorum. *Quint.* 5, 13. Flamma, quae magna congerie convaluerat. ℙ Dicitur eleganter de massa confusa rerum omnium durante Chao. *Ov. Met.* 1, 32. et *Claud.* 2. *in I. Cons. Stilich.* 10. ℙ Translate. *Lucan.* 5, 177. venit aetas omnis in unam Congeriem. ℙ Est etiam schema oratorium, quod fit, cum multae sententiae, aut rationes in unum congeruntur: et pertinet ad amplificationem. *Quint.* 8, 4. *ad f.*, ubi docet συναθροισμὸν vocari. Hujus exemplum esto illud *Ter. Heaut.* 2, 1, 15. Mea est potens, procax, magnifica, sumptuosa, nobilis. [*Cf. *Ernest. lex. technol. lat.* p. 83. sq.]

CONGERMĀNESCO, is, n. 3. coalesco, conjungor, consocior, germanorum fratrum more. *Claud. Quadrig.* ap. *Non.* 2, 167. Ut vos cum illis congermanescere sciatis. *Alii leg.* congerminascere. *Appul. Met.* 2. Jamque aemula libidine in amoris parilitatem congermanescenti mecum, Pereo, inquam.

CONGERMĀNĬTUS, a, um, adj. coalitus, consociatus. *Varr.* ap. *Non.* 2, 167. Postea cum his una rempublicam conjuncti, et congermaniti tenuere. Alii leg. *congerminati*, alii *congermani.*

CONGERMĬNĀLIS, e, adj. ejusdem germinis. *August. C. D.* 5, 7. Spicas ceteris coaevas, atque ut ita dixerim, congerminales.

CONGERMĬNO, as, n. 1. διαβλαστάνω, idem quod germino, vel simul germino. *Gell.* 20, 8. Caepe revirescit, et congerminat decedente luna.

CONGĔRO, is, essi, estum, a. 3. *συναθροίζω, συμφορέω*, comporto, coacervo, accumulo, congrego: a *con*, et *gero*. *Nep. Themist.* 6. Undique quod idoneum ad muniendum putarent, congererent. *Lucr.* 3, 1023. Congere laticem in vas pertusum. *Pl. Ps.* 3, 2, 34. cibos in alvum. [*Ov. Met.* 5, 651. Inque suam sua viscera congerit alvum.] *Caes. B. C.* 2, 15. aggerem ex materia. *Cic. Div.* 1, 36. Midae dormienti formicae in os tritici grana congesserunt. *Id. Planc.* 10. *ad f.* Congerere viaticum. *Ter. Eun.* 2, 3, 18. ad aliquem penum in cellulam. *Plin.* 33, 1, 6. Tres anulos uni minimo digito congerere. *Id. ib.* 10, 47. Congerere opes. [*Tibull.* 1, 1, 1. Divitias alius fulvo sibi congerat auro.] *Vall. Fl.* 4, 307. ictus alicui. *Phaedr.* 4, 1. plagas mortuo. [*Liv.* 1, 11. Eo scuta illi (i. e. in illam) pro aureis donis congesta.] *Plin.* 9, 6, 5. Congerere lanceas, *h. e.* simul jacere. Sic *Senec. Oedip.* 871. Congerere saxa in caput alicujus. *Virg. A.* 6, 177. aramque sepulcri Congerere arboribus, coeloque educere certant, *h. e.* pyram construere. ℙ Absolute. *Mart.* 8, 44. Rape, congere, aufer, posside: relinquendum est, *h. e.* opes accumula. *Virg. Ecl.* 3, 69. notavi Ipse locum, aeriae quo congessere palumbes, *h. e.* nidificavere. ℙ Translate. *Cic. Brut.* 97. Ut te eripias ex ea, quam ego congessi in hunc sermonem, turba patronorum. *Id. Tusc.* 5, 40. Congerantur in unum omnia, ut idem oculis et auribus captus sit. *Id. Mil.* 24. Congerere crimina in aliquem. *Id. Phil.* 3, 6. maledicta. *Id. Dejot.* 12. Pompejus, in quem cum Dii, atque homines omnia ornamenta congessissent etc. *Suet. Aug.* 98. Puteolanum sinum praetervehenti vectores fausta omina et eximias laudes congesserant. [**Suet. Caes.* 15. Antoniae, quidquid unquam *Liv. Aug.* honorum cepisset, uno SCto congessit. *Id. Tit.* 11, Mortuo gratias egit laudesque congessit.] *Senec. Clem.* 1, 14. Ambitiosae majestati, quidquid potuimus titulorum, congessimus. *Liv.* 3, 38. Congerere in aliquem causas vastati agri, et periculorum imminentium, *h. e.* conferre. *Ov. Her.* 18, 113. Congerere oscula. [**Id. Met.* 8, 113. Nec quod spes omnis in unum Te mea congesta est. V. *Gier.* ad h. l. *Liv.* 42, 11. Beneficiis etiam suis, ingentia quae in eum congesta erant etc.] *Mart.* 10, 68. *ζωὴ, καὶ ψυχὴ* congerere, *h. e.* iterare, repetere, saepe dicere. *Senec. Consol. ad Helv.* 10. Apicius sestertium millies in culinam congessit, *h. e.* impendit, absumpsit. ℙ [Part. *Congerens* ap. *Plin.* 9, 6, 5. Lanceas congerens miles. *Congesturus* ap. *Liv.* 3, 38. Periculorum causas in se congesturi. *F.*]

CONGĔRO, onis, m. qui congerit. *Pl. Truc.* 1, 2, 6. Ut simitu adveniunt ad scorta congerones etc., *h. e.* fures, nempe qui ad se congregant, et asportant, ut *Fulgent. Planc. de prisco serm. n.* 51. interpretatur. Simili ratione *foras-gerones* dixit *Id. Pl. ib.* 2, 7, 1. ℙ Sunt qui legunt *congerrones*. V.

CONGERRO, onis, et Congerra, ae, m. ineptus, levis: a *γέρρα*, quod significat cratem, seu scutum vimineum. *Varr. L. L.* 6, 3. *a med.* Congerro a gerra, et Graecum est: et in Latina cratis. V. CERRONES. Sunt itaque *congerrones* sodales familiariter conviventes, et nugis ineptiisque tempus simul terentes, collusores. *Pl. Pers.* 1, 3, 9. Jam pol ille hic aderit, credo, congerro meus. *Id. Most.* 3, 3, 27. Nunc ego me illa per posticum ad congerrones conferam. *Lucil.* ap. *Fest.* in *Tapullam.* Tapullam rident legem congerrae opimi. Al. leg. *congerae* ex consuetudine veterum non geminandi consonantes: alii *concerrae*, vel *concerae:* alii *concoenae*, *συνδειπνοι*. Ceterum etiam in *Sodalis* idem *Fest.* hac positione *congerra* agnoscit.

CONGESTĒ et Congestim, adv. coacervatim, per congeriem, *h. e.* multis rebus in unum congestis, *σωρηδόν*. *Appul. Apol.* Pleraque in litoribus omnibus congestim et acervatim jacent. ℙ Translate. *Capitol. M. Aur. Anton.* 19. *extr.* Et quidem haec breviter et congeste.

CONGESTĪCIUS et Congestitius, a, um, adj. congerendo acervatus, *συμφορητός*. *Colum.* 2, 10. et *Pallad.* 10, 7. et 11, 11. Sesama pinguibus arenis, vel congesticia humo proveniunt, *h. e.* comportata et soluta, non pressa et solida. *Vitr.* 3, 3. Si solidum non invenietur, sed locus erit congesticius, aut paluster etc.

CONGESTĬO, onis, f. actus congerendi, comportatio, *συμφόρησις*. *Vitr.* 6, 11. Infinita vitia solet facere terrae congestio. *Pallad.* 4, 1. *ad f.* Infra terram effossae viti surculos inserunt, et beneficio congestionis accumulant. Et 1, 33. Stercorum congestio. ℙ Item ipsae res, quae congeruntur, congeries. *Jabolen. Dig.* 19, 2, 57. Non ipsa congestio, sed humor ex ea congestione postea damno fuit. ℙ Translate. *Macr. Sat.* 5, 15. *ad f.* Illam vero enumerationis congestionem apud Homerum Maro admiratus ita expressit etc. *Mamert. Grat. act. ad Julian.* 22. Honorum congestio.

CONGESTUS, a, um, part. a *congero*, *συναθροιζόμενος*, comportatus, coacervatus. *Cic. Div.* 2, 31. Tritici grana in os pueri Midae congesta. *Virg. A.* 6, 224. congesta cremantur Turea dona, dapes, fuso crateres olivo. *Id. G.* 2, 156. Congesta oppida, *h. e.* aedificata, constructa. *Serv. Id. G.* 4, 243. lucifugis congesta cubilia blattis, *h. e.* plena. *Hor. Sat.* 1, 1, 70. congestis undique saccis Indormis inhians. *Plin.* 11, 10, 10. Excrementa congesta in unum locum. *Id.* 2, 85, 87. Echinates insulae ab Acheloo amne congestae, majorque pars Aegyptia Nilo. *Suet. Ner.* 19. Rastello humum effodit, et corbulae congestam humeris extulit. [*V. *Brem.* ad h. l.] ℙ Translate. *Quint.* 12, 6. *sub f.* Laboratam congestamque dierum ac noctium studio actionem aqua deficit, *h. e.* orationem ex variis rebus, argumentis sententiisque confectam, et quasi exaggeratam. *Claud. Rapt. Pros.* 1. Inferni raptoris equos etc., audaci prodere cantu Mens congesta jubet, *h. e.* in se collecta, et in hoc argumentum intenta tantummodo, omni alia cogitatione deposita: vel plena, conserta et quasi gravida rebus ad hoc argumentum pertinentibus. ℙ Comp. *Congestior* ap. *Auson. Mosell.* 132. Gobio non major geminis sine pollice palmis, Praepinguis, teres, ovipara congestior alvo, *h. e.* crassior, plenior.

CONGESTUS, us, m. idem quod congestio, comportatio. *Cic. Div.* 2, 32. Herbam autem asperam exstitisse credo, avium congestu, non humano satu. *Tac. H.* 2, 87. Nec coloniae modo congestu copiarum, sed ipsi cultores arvaque vastantur. ℙ Item cumulus, congeries rerum acervatarum, *συμφόρημα*. *Lucr.* 6, 724. Uti possit magnus congestus arenae Fluctibus adversis oppilare ostia contra. *Tac. H.* 1, 84. Congestu lapidum non stat urbs. *Colum.* 9, 14. *post med.* Congestu culmorum et frondium vasa supertegere. ℙ Translate. *Quint.* 6. *praef.* Sic in dicendo quamlibet abundans rerum copia cumulum tantum habeat atque congestum, nisi etc. *Senec. Cons. ad Polyb.* 26. Tantus rerum ex orbe toto coeuntium congestus.

CONGIĀLIS, e, adj. qui congium capit. *Pl. Aul.* 4, 2, 15. Mulsi congialem plenam faciam tibi fideliam. *Vitr.* 10, 9. Situli aerei congiales.

CONGIĀRĬUM, ii, n. vas, quod congium capit. Unde *Paulus JCtus* in cauponariae tabernae instrumento *congiaria* enumerat, *Dig.* 33, 7, 13. ℙ Est etiam liberalitatis nomen, ut *Quint.* 6, 3. docet. Quare *congiarii* nomine dictum est quod antiquitus in Romana republica distribuebatur in populum, v. g. tot congii vini, aut olei etc. *δόσις*. *Liv.* 25, 2. Ludi Romani magnifice facti, et congii olei in vicos singulos dati. *Plin.* 14, 14, 17. Lucullus millia cadum in congiarium divisit amplius centum. *Id.* 31, 7, 41. Ancus Marcius rex salis modios sex mille in congiario dedit populo. ℙ Deinde translatum est etiam ad distributiones pecuniae populo factas. *Suet. Aug.* 41. Congiaria populo frequenter dedit, sed diversae fere summae, modo quadringenos, modo tricenos, nonnunquam ducenos quinquagenosque nummos. *Id. Tib.* 20. Populo congiarium trecenos nummos viritim dedit. Populo Fere dicitur de donis populi, cum *donativum* ad milites pertineat. *Suet. Ner.* 7. Populo congiarium, militi donativum proposuit. *Plin. Pan.* 25. Datum congiarium populo, et datum totum, cum donativi partem milites accepissent. [*Cf. *Schwarz.* ad h. l.] Adde *ib.* 41. et *Tac. A.* 12, 41. et *ib.* 14, 11. ℙ Nihilominus hoc discrimen non est perpetuum. *Cic. Att.* 16, 8. Legiones Macedonicae congiarium ab Antonio accipere noluerunt. *Curt.* 6, 2. Duodecim millia talentum in congiarium absumpta sunt. ℙ Multa habuisse congiaria, apud *Liv.* 37, 57. *a med.* dicitur is, qui multoties congiarium populo dedit. ℙ Dicitur etiam *congiarium*, quod privatim amicis datur a principe. *Quint. l. sup. c.* Fab. Maximus incusans Augusti congiariorum, quae amicis dabantur, exiguitatem, heminaria esse, dixit. *Coel.* ad *Cic. Fam.* 8, 1. *extr.* Plancus magno congiario donatus a Caesare. *Senec. Brevit. vitae* 8. Annua congiaria homines clarissimi accipiunt. *Id. Ben.* 2, 16. *de Alexandro M.* Et te in tantum fortuna sustulerit, ut congiaria tua urbes sint. *Suet. Vesp.* 18. Colossi refectorem insigni congiario, magnaque mercede donavit. [*Adde *Suet. Caes.* 27.] ℙ Translate. *Senec. Cons. ad Marc.* 22. Sejanus patrem tuum clienti suo Satrio Secundo congiarium dedit, *h. e.* vitam, et res patris tui condonavit, quasi congiarii loco.

CONGIĀRĬUS, a, um, adj. ad congium pertinens. *Congiarius cadus*, congium capiens, *χοαῖος*. *Plin.* 14, 14, 17. Millia cadorum congiariorum divisit amplius centum. Al. leg. *cadum in congiarium. Cato* ap. *Front.* 1. *ad Antonin. Imp. ep.* 2. (ed. iterum Romae *A. Maio*). Numquam ego argentum pro vino congiario inter apparitores atque amicos meos disdidi, neque eos malo publico divites feci.

CONGĬLIS. V. GONGYLIS.

CONGĬUS, ii, m. *χοεύς, έως, χοῦς, οὸς*, mensura liquidorum continens sextarios sex, uti *Rhemn. Fann. de ponderib. et mens.* 70. docet: heminas autem duodecim, ut ex *Cat. R. R.* 57. colligi videtur. Erat autem pars octava amphorae: et vino, aut aqua plenus pendebat libras decem, ut ex *Festo* in *Publica pondera* colligitur. Ejus figuram habes apud *Fabrett. Inscr.* p. 526. *Liv.* 25, 2. Congii olei in vicos singulos dati. *Plin.* 14, 9, 11. Quinque congiis austeri musti, congio mellis et salis cyatho suffervefactis. *Id.* 17, 28, 47. Amursalis cyatho suffervefactis. *Id.* 17, 28, 47. Amurcae congios duos decoquere. *Id.* 16, 11, 22. Resinae albae congius. *Id.* 14, 22, 28. Novellius Torquatus pervenit ad proconsulatum, tribus congiis epotis uno impetu, spectante miraculi gratia Tiberio. ℙ Tum in *Gloss. vet.*, tum ap. *Isid. Orig.* 16, 26. legitur *congium* neutro genere, sed *Arevalus* in sua editione *congius* reposuit.

CONGLĀCIĀTUS, a, um, part. a *conglacio*, *ἐκπηχθείς*, glacie concretus. *Plin.* 2, 60, 61. Grandinem conglaciato imbre gigni.

CONGLĀCIO, as, avi, atum, n. 1. *ἐκπήγνυμαι*, glacie adstringor. *Cic. N. D.* 2, 10. Aqua neque conglaciaret frigoribus, neque nive, pruinave concresceret. ℙ Translate. *Coel.* ad *Cic. Fam.* 8, 6. Curioni nostro tribunatus conglaciat, *h. e.* iners, otiosus est. *Cellar.* ℙ Passive. *Albinov.* 2, 101. Conglaciantur aquae; scopulis se condit hirundo.

CONGLISCO, is, n. 3. idem quod glisco, cresco. *Pl. Trin.* 3, 2, 52. Genus qui congliscat tuum.

CONGLOBĀTIM, adv. per globos. Adstruunt Lexicographi plerique ex *Liv.* 25., sed ibi certe non habetur.

CONGLOBĀTĬO, onis, f. *σύστημα*, adunatio in modum globi, vel plurium globorum conjunctio. *Senec. Q. N.* 1, 15. Multa conglobatione ignium se conjungens illorum orbis, aliquanto matutini amplitudinem solis exsuperat. *Tac. G.* 7. Non casus, nec fortuita conglobatio turmam aut cuneum facit, sed familiae et propinquitates.

CONGLOBĀTUS, a, um, part. a *conglobo*, *συγκεκαμμένος*, in modum globi convolutus. *Cic. N. D.* 2, 39. Terra solida, et globosa, et undique ipsa in sese nutibus suis conglobata. *Id. Acad.* 4, 37. Conglobata figura. *Plin.* 23, 2, 28. Conglobatus sanguis. *Id.* 10, 64, 84. Homo in semet conglobatus. *Varr. R. R.* 3, 16. *de apib.* Multae ante foramen, ut uvae, aliae ex aliis pendent conglobatae. ℙ Divisum per tmesim *Lucr.* 2, 153. Sed complexa meant inter se, conque globata. ℙ Translate. *Liv.* 25, 15. Ibi proditores conglobati, ubi Romanos fusos viderunt, conclamant, instare Poenum, *h. e.* catervatim conjuncti. [*Id. 29, 33. Circa se conglobatos erumpere jubet. *Id.* 44, 31. Pulsi et fuga conglobati.] *Tac. A.* 13, 39. Milites in testudinem conglobati. *Sall. or.* 1. *ad Caes. de rep. ordin. post med.* Neque cunctae gentes conglobatae movere, aut contundere queunt hoc imperium. *Cic. Partit.* 16. Maximeque definitiones valent conglobatae, *h. e.* coacervatae.

CONGLŌBO, as, a. 1. *συγκάμπτω, συναθροίζω*, in modum globi conjungo, conglomero, colligo. *Cic. N. D.* 2, 45. Mare, cum supra terram sit, conglobatur undique aequabiliter, neque redundat unquam, neque effunditur. *Plin.* 2, 49, 50. Prester late funditur flatu, fulmen conglobatur impetu. *Appul. de Mundo.* Venti in crassam nubium speciem conglobantur. ℙ Translate. *Liv.* 8, 11. Milites multis itineribus dissipati, cum se in unum conglobassent etc. [*Liv.* 10, 5. In ultimam castrorum partem conglobantur. *Id.* 26, 40. Eos ex variis causis fortuna similis conglobaverat Agathyrnam.] *Sall. Jug.* 102. Catervatim, uti quosque fors conglobaverat, in nostros incurrunt. *Tac. A.* 11, 32. Miles se in templo conglobaverat.

CONGLOMĔRĀTĬO, onis, f. actus conglomerandi, globus, caterva, turba. *Justin. Cod.* 12, 19, 13. Donec exeuntibus singulis ac recedentibus, recedere possit vetita conglomeratio.

CONGLOMĔRĀTUS, a, um, part. a *conglomero*, conglobatus. *Cels.* 7, 18. *ad f.* Venae intortae et conglomeratae.

CONGLOMĔRO, as, avi, atum, a. 1. in modum glomeris involvo, *συσπειράω, τολυπεύω*. *Lucr.* 3, 210. Quam tenui constet textura, quamque loco se Contineat parvo, si posset conglomerari. ℙ Translate est cumulare, superaddere. *Enn.* apud *Non.* 2, 166. Heu mea fortuna, ut omnia in me conglomeras mala!

CONGLORĬFĬCO, as, a. 1. gloriosum reddo. *Tertull. Resurr. carn.* ex *epist. ad Rom.* 8. Compatimur, uti et conglorificemur. *Imp. Justin. Cod.* 1, 1, 4. Christus coadorandus et conglorificandus.

CONGLŪTĪNĀTĬO, onis, f. *συγκόλλησις*, actus conglutinandi, glutinatio. *Cic. Senect.* 20. Omnis conglutinatio recens, aegre; inveterata facile divellitur. ℙ Translate. *Id. Or.* 23. Circuitus conglutinatioque verborum.

CONGLŪTĪNĀTUS, a, um, part. a *conglutino*, *συγκολληθείς, κολλήεις*, glutine compactus. *Ulp. Dig.* 32, 50. *a med.* Perscripti libri nondum malleati, vel ornati continebuntur; proinde et nondum conglutinati. ℙ Translate conjunctus, copulatus. *Cic. Att.* 1, 17. *ad f.* Concordia conglutinata. *Id. Phil.* 3, 11. Quid est in Antonio praeter libidinem, crudelitatem, petulantiam, audaciam? Ex

his totus conglutinatus est. *Appul. Met.* 9. Servus affixus atque conglutinatus dominae.

CONGLŪTĪNO, as, avi, atum, a. 1. *συγκολλάω*, glutine conjungo. *Vitr.* 7, 4. *circa med.* Calx utrasque res inter se conglutinat. *Varr. R. R.* 3, 16. Erithacen vocant, quae favos extremos inter se apes conglutinant. ℙ Dicitur et de contrahendis, inducendisque cicatricibus. *Plin.* 27, 6, 24. Vulneribus sanandis tanta praestantia est, ut carnes quoque, dum coquuntur, conglutinet. *Id.* 30, 13, 39. Vermes terreni vulnera recentia conglutinant. ℙ Conglutinare libros, V. in v. praec. ℙ Translate. *Cic. Senect.* 20. Hominem eadem optime, quae conglutinavit, natura dissolvit. *Id. Fam.* 11, 27. Vitae dissimilitudo non est passa, voluntates nostras consuetudine conglutinari. *Id. Att.* 7, 8. et *Amic.* 9. Conglutinare amicitias. [**Id. Or.* 1, 42. Dissoluta et divulsa conglutinare. De eo, qui aliquid in artis formam redigit. Ita *Ernest.* in *cl. Cic.*] *Ter. Andr.* 5, 4, 10. Meretricios amores nuptiis conglutinare. *Pl. Bacch.* 4, 4, 42. Compara, fabricare, finge quod lubet, conglutina, Ut senem hodie doctum docte fallas, *h. e.* compone, confinge.

CONGLŪTĪNOSUS, a, um, adj. *κολλώδης*, glutinis instar viscosus ac tenax. *Veg. Veter.* 1, 40. Pars humoris fit conglutinosa in praecordiis.

CONGRĂDUS, a, um, adj. qui in eodem est gradu, vel qui pari passu procedit. *Avien. Arat.* 1239. Sidera labenti congrada soli.

CONGRAECO, as, n. 1. *κωμάζω*, idem quod graecor, aris, luxui me dedo Graecorum more. *Pl. Bacch.* 4, 4, 91. Pollicetur se daturum aurum mihi, quod dem scortis, quodque in lustris comedim, et congraecem, pater.

CONGRĂTŪLĂTĬO, onis, f. idem ac gratulatio. *Cic. ad Brut.* 1, 3. Sed tamen omnium ordĭnum consensus, gratiarum actio, congratulatioque me commovit. Al. leg. *gratulatio. Val. Max.* 9, 3. *n.* 5. Congratulationem ejus in Torquato spernendam credidit.

CONGRĂTŪLOR, aris, atus sum, dep. 1. idem quod gratulor: sed rarioris usus. *Cic. Marcell.* 6. Plerumque felicitati tuae congratulabere. Al. leg. *gratulabere. Id. Sext.* 8. *extr.* Mihi homines praecipue congratulabantur. Al. leg. *gratulabantur. Id. Planc.* 27. Si mihi tum essent omnes congratulati. *Pl. Men.* 1, 2, 20. Congratulantes, quia pugnavi fortiter. *Gell.* 12, 1. Complexus hominem, congratulatusque assedit. [**Liv.* 3, 54. Congratulantur libertatem concordiamque civitati restitutam.]

CONGRĔDĬO, is, n. 3. pro congredior. *Pl. Ep.* 4, 1, 16. Quid si adeam? *Pe.* haud scio an congredias, si haec ea est. Ita *Nonius* legit 7, 42., sed libri habent *congrediar.*

CONGRĔDĬOR, eris, essus sum, dep. 3. *συμβάλλω*, *συνέρχομαι*, una gradior, simul incedo. *Cic. N. D.* 2, 40. Luna tum congrediens cum sole, tum digrediens. ℙ Item convenio, contra aggredior, accedo ad aliquem visendi, aut colloquendi causa. *Cic. Pis.* 25. Si ipse coram congredi poteris, meditare etc. *Id. Att.* 15, 27. Te consolata est spes, brevi tempore congrediendi. *Pl. Most.* 3, 2, 96. Nunc haud scio an colloquar: congrediar. Heus Theuropides. *Cic. Att.* 8, 15. Nec illos congressuros, nec, si congressi essent, Pompejum ad ullam conditionem accessurum putabam. [**Nep. Datam.* 11. Ipso autem colloquendi die, utrique locum qui explorarent, atque ipsos scrutarentur, mittunt. Deinde ipsi sunt congressi.] *Brut. ad Cic. inter ep. ad Brut.* 1, 6. Filius tuus a me abest: in Macedonia congrediemur. *Pl. Ep.* 4, 1, 19. Sin ea est, quam incerto autumo, hanc congrediar astu. *Cic. Att.* 2, 25. Insinuatus in familiaritem adolescentis, et cum eo saepe congressus. *Pl. Pers.* 1, 1, 15. *Tox.* Congrediar. *Sag.* Contra aggrediar. ℙ Saepe significat accedere ad aliquem pugnandi causa. *Nep. Annib.* 1. Quotiescumque cum eo congressus, semper discessit superior. *Caes. B. G.* 7, 65. Congredi proelio cum finitimis. *Cic. Ligar.* 3. *sub f.* Contra ipsum Caesarem est congressus armatus. *Virg. A.* 12, 465. Nec pede congressos aequo, nec tela ferentes Insequitur. *Aurel. Vict. Epit.* 40. Maxentius adversus Constantinum congreditur. *Id. Caes.* 42. Ipsi inter se acrioribus proeliis per triennium congressi. *Curt.* 6, 1. Congredi totis viribus. [**Id.* 9, 5, 19. Indosque plures fugientes, quam congredi ausos, ceciderunt. *Tac. A.* 14, 34. Congredi acie parat.] ℙ Cum dativo antiquorum more, ut ait *Servius* ad illud *A.* 1, 475. Infelix puer, atque impar congressus Achilli. *Ov. Met.* 12, 75. perque acies aut Cygnum, aut Hectora quaerens, Congreditur Cygno. *Aurel. Vict. Caesar.* 39. *ante med.* Margum juxta Carinus Diocletiano congreditur. *Senec. Agamemn.* 748. Te sequor nimium cito Congresso Achilli, Troade. [**Curt.* 9, 7, 21. Quippe armato congredi nudum dementia, non temeritas videbatur.] ℙ Translate. *Cic. Top.* 29. Appelletur status, in quo primum insistit, quasi ad repugnandum congressa defensio. *Id. Mur.* 32. Remove, ac praetermitte auctoritatem: congredere mecum criminibus ipsis. ℙ Habet etiam locum in re forensi. *Ulp. Dig.* 38, 9, 1. Creditores scire, utrum habeant, cum quo congrediantur. ℙ Part. *Congrediendus* ap. *Gell.* 1, 11. In congrediendis hostibus. atque in principiis proeliorum.

CONGRĔGĂBĬLIS, e, adj. *συναγελαστικὸς*, qui facile congregari potest, sociabilis. *Cic. Off.* 1, 44. Apum examina, cum congregabilia natura sint, fingunt favos.

[CONGRĔGĂLIS, e, adj. idem ac congregabilis. *Terent.* 2411. *de syllaba.* Vinculum nam signat ista congregale dictio. *Luzacius* conjicit legendum *conjugale*, nulla tamen fretus auctoritate. Hinc apud *Diom.* 2, 422. Syllaba est proprie congregatio litterarum. *E.*]

CONGRĔGĂTIM, adv. idem quod gregatim, conjunctim, simul. *Prud. Cathem.* 7, 143. Cursant per ampla congregatim moenia.

CONGRĔGĂTIO, onis, f. *συναγελασμὸς*, adunatio, conjunctio. *Cic. Fin.* 3, 20. Nos ad conjunctionem congregationemque hominum, et ad naturalem communitatem esse natos. ℙ Translate. *Quint.* 7, 1. Congregatio criminum accusantem adjuvat, separatio defendentem. *Id.* 6, 1. Peroratio est rerum repetitio et congregatio. Adde 5, 7.

CONGRĔGĂTĪVUS, a, um, adj. congregandi vim habens. *Prisc.* 15, 1021. Congregativa adverbia, ut simul, una, pariter.

CONGRĔGĀTOR, oris, m. qui congregat, *συναγωγεύς*. *Arnob.* 6. p. 199. Cum sciret se horum omnium congregatorem atque vinctorem.

CONGRĔGĀTUS, a, um, part. a *congrego*, *συναθροισθείς*, adunatus, collectus. *Cic. Dom.* 33. Multitudo hominum ex servis conductis, ex facinorosis, ex egentibus congregata. Et *ib.* 25. *extr.* Judicare potestis quanta vis illa fuerit oriens et congregata, cum haec Pompejum terruerit jam distracta, et exstincta. *Id. Parad.* 4. Fugitivorum ac latronum congregata unum in locum multitudo. [**Tac. A.* 1, 29. Signa unum in locum principio seditionis congregata, suas in sedes referunt.]

*CONGREGATUS, us, m. idem ac congregatio. *Jul. Valer. res gest. Alex. M.* (ed. *A Maio*) 2, 37. Hominum congregatu. *B. A.*

CONGRĔGO, as, avi, atum, a. 1. *συναγελάζω*, *συναθροίζω* proprie significat in gregem cogere. *Plin.* 7. *prooem.* Cetera animantia congregari videmus, et stare contra dissimilia. *Id.* 8, 47, 72. Congregare oves, ut coetu juventur. *Id.* 10, 23, 31. Ciconiae abiturae congregantur in loco certo. *Id.* 8, 22, 34. Lupum congregari cum ceteris. ℙ Universim pro colligere, cogere, conjungere. *Cic. Or.* 1, 33. Dispersos homines unum in locum congregare. *Id. Phil.* 14, 6. Cives unum se in locum ad curiam congregabant. *Id. Fin.* 5, 15. Homines libenter se cum aequalibus congregant. *Id. Vatin.* 10. *extr.* Hominem ad conservandam rempubl. natum, in idem Verrii indicium, atque in eundem hunc numerum congregasti. *Senec. ep.* 62. Nec cum illis moror, quibus me tempus aliquod congregavit. *Plin.* 5, 8, 8. Gamphasantes nudi, proeliorumque expertes, nulli externo congregantur. *Id.* 6, 26, 30. Mesopotamiam vicatim dispersam Macedones in urbes congregavere. [**Tac. A.* 1, 16. Deterrimum quemque congregare. *Id. ib.* 1, 30. Congregari inter se.] ℙ Translate. *Quint.* 10, 1. Congregare turbam vocabulorum. *Id.* 5, 12. Firmissimis argumentis singulis instandum, infirmiora congreganda sunt, *h. e.* simul congerenda, et coacervanda. ℙ Tmesi divisit *Lucr.* 6, 455. Inde ea comprendunt inter se, conque gregantur. ℙ [Part. *Congregans* ap. *Plin.* 8, 16, 17. Ad amnes congregantibus se feris. *F.*]

CONGRESSĬO, onis, f. *σύνοδος*, *πρόσοδος*, actus congrediendi, congressus. *Cic. Q. Fr.* 1, 3. Hoc malum minus acerbum fuit, quam fuisset cum congressio, tum vero digressio nostra. *Id. Cluent.* 14. Nemo illum aditu, nemo congressione, nemo sermone, nemo convivio dignum judicabat. *Id. Phil.* 2, 18. *extr.* Prohibere aliquem non modo familiaritate, sed etiam congressione. *Id. Top.* 15. Amori congressio causam attulit; amor flagitio. *Id. Off.* 1, 37. Sermo versetur in congressionibus familiarium. ℙ Item collocutio. *Id. Fam.* 7, 10. *sub f.* Una mehercule nostra vel severa, vel jocosa congressio pluris erit, quam etc. *Id. ib.* 11. Una mehercule collocutio nostra pluris erit, quam etc. ℙ Item actus congrediendi pugnae causa, conflictus. *Claud. Quadrig.* ap. *Gell.* 9, 13. Ea congressio in ipso ponte, utroque exercitu spectante, facta est. *Justin.* 31, 6. Prima belli congressione, cum cedentes suos rex cerneret etc. *Id.* 22, 3. Prima illi cum Amilcare proelii congressio fuit. *Id.* 4, 5. Prima congressione navalis certaminis Athenienses vincuntur. ℙ Item coitus, *συνουσία*. *Lact.* 6, 20. *a med.* Satius est, ut se ab uxoris congressione contineat.

*CONGRESSOR, oris, m. qui congreditur. *Ambros. ep.* ad *Iren.* s. f. Bonus congressor non aemulatur. *B. A.*

CONGRESSUS, a, um, part. a *congredior. Lucr.* 1, 760. *de rerum elementis.* quare aut congressa peribunt, Aut ita diffugient etc., *h. e.* accumulata, connexa. Adde 2, 549. etc. [**Tac. H.* 2, 54. Nec ultra in commune congressi, sibi quisque consuluere. *Id. A.* 11, 9. et 13, 25.] ℙ Cum de pugna sermo est, *congressus* dicitur, qui cominus rem gerit. *Virg. A.* 12, 341. Jamque neci Sthenelumque dedit, Thamyrimque, Pholumque: Hunc congressus, et hunc, illum eminus. *Tac. A.* 2, 11. Pars congressi, quidam eminus proturbant.

CONGRESSUS, us, m. idem quod congressio, conventus. *Cic. Sext.* 52. Omnes aditum, sermonem, congressum tuum fugiunt. *Id. Phil.* 12, 11. Venire in congressum colloquiumque alicujus. *Id. Or.* 10. Congressus nostros, consuetudinem victus, doctissimos sermones requirens tuos. *Id. Att.* 1, 17. Sperabam fore, ut omnia placarentur inter vos, non modo sermone ac disputatione, sed conspectu ipso congressuque vestro. *Id. ib.* 11, 12. Si quis congressus fuerit mihi cum Caesare. *Liv.* 7, 4. Urbe, domo, penatibus, foro, luce, congressu aequalium prohibitus. *Virg. A.* 5, 733. Petere congressus alicujus. [**Tac. A.* 2, 18. Caesar indicium haud aspernatus, congressus abnuit: posse enim, eodem Flacco internuntio, sermones commeare. *Id. ib.* 4, 69. Congressus, colloquia, notae ignotaeque aures vitari. *Id. ib.* 11, 4. Quod domum suam Valerii et Poppaeae congressibus praebuisset. *Id. ib.* 13, 46. Dejicitur familiaritate sueta, post congressu et comitatu, Otho. *Id. ib.* 14, 3. Vitare secretos ejus congressus. *Id. ib.* 15, 60. Si amicitiam familiari congressu exercuissent. *Liv.* 7, 40. Jam duces, jam milites utrimque congressus quaerere ad colloquia. Cf. 1, 19.] ℙ De bestiis. *Cic. N. D.* 2, 48. In quo admirandum est, congressu ne aliquo inter se, an jam inde ab ortu naturae ipsae congregatae sint. Adde *Quint.* 1, 2. ℙ Pro conflictu, proelio. *Cic. Or.* 2, 78. In gladiatorio certamine ante congressum multa fiunt, quae, etc. *Caes. B. C.* 1, 46. Nostri in primo congressu circiter septuaginta ceciderunt. [**Tac. A.* 2, 3. *Id. ib.* 4, 74. Anxii erga Seianum, cujus durior congressus. *Id. ib.* 13, 38. Ita sine congressu, dux Romanus abscedere militem — jubet.] *Virg. A.* 12, 513. Tres uno congressu *mittere neci. Val. Flacc.* 6, 322. Congressu iniquo subire. ℙ Translate. *Lucr.* 1, 1063. Esse alios alibi congressus materiai, *h. e.* conjunctiones, coagmentationes. Adde 5, 68. ℙ Congressus feminarum, *συνουσία*. *Plin.* 12, 14, 30. V. CONGRESSIO.

CONGREX, ĕgis, adj. qui est ejusdem gregis. *Appul. Met.* 7. Equinis armentis me congregem pastor aliquando permisit. *Solin.* 2. Diomedae aves congreges volitant. [*Al. leg. *congregatae. B. A.*] ℙ Translate *Gloss. Phil.* Ὁμόφυλος, tribulis, congrex, gentilis. *Auctor. Pervig. Ven.* 43. Congreges inter catervas ire per saltus tuos. *Auson. ep.* 10, 20. cernimus Augustas fervere vias et congrege vulgo Nomen plateas perdere, *h. e.* multitudine congregata. *Prud. contr. Symmach.* 2, 634. quem congrege nexu Pax et Roma tenent, *h. e.* juncto, concordi. *Tertull. Poen.* 11. Nullis comissationibus congreges, *h. e.* qui non intersunt, seu qui non congregantur comissandi causa.

CONGRIO, onis, m. ap. *Pl. Aul.* 2, 5, 2. et 9, 5. est nomen coqui a *congris* deductum.

CONGRŪĒ, adv. congruenter. *Capell. ubi de posit. terrae* 6. p. 195. Quod utique, si congrue videtur assertum, etc. *Paul. Sent.* 2, 3. Stipulatio est verborum conceptio, ad quam quis congrue interrogatus respondit.

CONGRŪENS, entis, part. a *congruo*, *εὐαρμόζων*, qui congruit, conveniens, consentiens. *Cic. Or.* 3, 59. Actio menti congruens esse debet. *Id. Part.* 15. Actio congruens et apta ad animos permovendos. *Id. Brut.* 31. Tubero vita severus, et congruens cum ea disciplina, quam colebat. *Id. Fam.* 9, 24. Quibus litteris congruentes fuerunt aliae postea multorum. *Id. Leg.* 1, 13. Re congruentes, genere docendi differentes. Et *ib.* 10. *extr.* Oratio verbis discrepans, sententiis congruens. [**Liv.* 7, 2. Motus congruens. *Id.* 8, 6. Latinos — lingua, moribus, armorum genere, institutis ante omnia militaribus congruentes. *Suet. Oth.* 12. Mors minime congruens vitae. *Id. Tib.* 68. Ceteris membris aequalis et congruens.] *Sall. or. ad Caes. de republ. ordin.* 2. Multitudo nullo modo inter se congruens. *Tac. H.* 2, 4. Laeta et congruentia exta. *Lact.* 4, 26. Mortuorum corpora a morte revocavit. Quid congruentius Deo? *Plin.* 2, 79 81. Sidera meantia cum sole, aut congruentia, *h. e.* convenientia cum eo in aspectu. *Appul. Apol.* Congruentissima voce acclamare, *h. e.* maxime concordi. Sic *Liv.* 30, 34. Congruens clamor a Romanis, eoque major et terribilior: dissonae illis voces. [**Tac. A.* 1, 79. Congruentia his Interamnates disseruere. *Id. ib.* 15, 56. Quia non congruentia, responderant. *Liv.* 9, 31. Congruentia ad consulem afferentes. *Id.* 42, 17.] ℙ *Congruens est*, conveniens est. *Plin. Pan.* 38. *ad f.* Cum Nerva sanxisset, uti etc., congruens erat, eandem immunitatem parentes obtinere. *Tertull. Anim.* 58. Congruentissimum est, animam puniri. Adde *Gell.* 17, 8.

CONGRŪENTER, adv. *προσηκόντως*, *ὁμολόγως*,

ἁρμοζόντως, convenienter, accommodate. *Cic. Or.* 3, 10. Ut ad id, quodcumque agetur, apte congruenterque dicamus. *Id. Fin.* 3, 7. Congruenter naturae convenienterque vivere. *Front. de orat.* 3. *ad f.* (ed. iterum Romae *A. Maio*). Verbum quidem absurdum est, sed usurpatum concinnius, aut congruentius. *Minuc. Felix Octav.* 40. *extr.* De toto congruentius promptiusque requiremus. *Tert. Pudic.* 8. *ad f.* Congruentissime exprimere. Adde *August. Doctr. Christ.* 1, 12.

CONGRŪENTIA, ae, f. εὐαρμοστία, ἐφαρμογή, convenientia, congruitas. *Suet. Oth.* 2. Per hanc insinuatus Neroni, facile summum inter amicos locum tenuit, congruentia morum. *Plin. ep.* 2, 5. Si avulsum statuae caput inspiceres, non tu quidem ex illo posses congruentiam, aequalitatemque deprehendere. *Appul. Apol.* Demosthenes pronunciandi congruentiam ab speculo petivit.

CONGRŪITAS, atis, f. congruentia. Legitur a quibusdam ap. *Symmach. ep.* 9, 46. (al. 49.) ubi alii *congruens*, alii *congruitis*.

CONGRŪO, is, grui, n. 3. convenio, concurro, συντέχομαι. *Festus* deducit a gruibus, quae se non segregant, sed conjunctim semper volant. Quare videtur *Solin.* proprie locutus esse (ut adnotavit *Voss. de Gramm.* 5, 32.) cum ait *c.* 10. de gruib.: Ut si quae defecerint, congruant universae, lassatasque sustollant. Idem tamen *Voss.* in *Etymol.* magis probat, si ducatur a *con*, et *ruo*, littera *g* inserta. [*Eandem fere sententiam confirmat *Doederl.* 2, 122.] *Vitr.* 7, 8. Guttae in vas aquae conveniuntur, et ibi inter se congruunt, et confunduntur. *Val. Flacc.* 2, 306. Arcem nata petit, quo jam manus horrida matrum Congruerat. *Id.* 6, 58. linguisque adversus utrinque Congruit, et tereti serpens dat vulnera gemmae, *h. e.* adverso ore concurrit. ℙ Congruere dicuntur corpora coelestia, cum inter se conveniunt in adspectu, et maxime in quadrato. *Plin.* 2, 79, 81. Motus terrae fieri existimant vi siderum trium meantium cum sole, aut congruentium et maxime circa quadrata mundi. *Senec. Q. N.* 7, 19. Zenon congruere judicat stellas, et radios inter se committere. [*Liv. 1, 19. Ad metam eamdem solis congruerent.] ℙ Translate est simul contingere, accidere. *Tac. H.* 1, 7. Forte congruerat, ut Clodii Macri, et Fonteji Capitonis caedes nunciarentur. ℙ Saepissime sumitur pro convenire, concordare, consentire, συναρμόζω, συμφωνέω. *Ter. Phorm.* 2, 1, 31. Ecce autem similia omnia: omnes congruunt. Unum cognoris, omnes noris. *Id. ib.* 4, 5, 14. Mulier mulieri magis congruit. *Pl. Curc.* 2, 2, 14. Sane illi congruunt inter se concorditer. *Plin.* 6, 20, 23. Mensurae nullae inter se congruunt. *Id.* 21, 6, 17. Crocum vino mire congruit. *Liv.* 8, 6. Ubi responsa haruspicum insidenti animo religioni congruerunt. *Id.* 1, 5. Sciebat, tempus, quo ipse eos sustulisset, ad id ipsum congruere. [*Suet. Caes. 40. Quo magis in posterum ex Kal. Jan. novis temporum ratio congrueret. *Id. Gr.* 7.] *Cic. Verr.* 2, 2, 52. Siculi suos dies mensesque congruere volunt cum solis lunaeque ratione. *Id. Att.* 7, 13. *post med.* Reliqua patebant, et cum Terentiae summa congruebant. *Id. Or.* 3, 55. Non omni causae, nec auditori, neque personae congruit orationis unum genus. *Id. Att.* 2. 8. Ejus sermo cum tuis litteris valde congruit. [*Id. Inv.* 1, 14. Verba congruunt et cohaerent cum causa.] *Id. Leg.* 1, 20. De re una solum dissident, de ceteris mirifice congruunt. *Id. Amic.* 8. *a med.* Congruere cum moribus et natura alicujus. *Id. Marc.* 6. Sensus nostri ut in pace semper, sic tum in bello congruebant. *Gell.* 1, 15. *sub f. Loquentia* novatori verborum Sallustio maxime congruit. [*Suet. Oth. 12. Mors minime congruens vitae. *Id. Cal.* 3. formae minus congruebat gracilitas crurum. *Quint. Inst.* 7, 2. p. 612. Ordo quoque rerum aut affert, aut detrahit fidem: multo scilicet magis, res prout congruunt, aut repugnant. V. *Spalding.* ad h. l. *Liv.* 9, 2. Sermo inter omnes congruit.] ℙ *Congruere* absolute dicitur de illis, qui concorditer vivunt. *Aurel. Vict. Caes.* 41. Ob diversos mores, tamen anxie triennium congruere quivere. Adde *Ter.* mox afferendum. ℙ Item convenire, decere. *Ulp. Dig.* 1, 16, 13. Congruet bono et gravi praesidi curare, ut quieta provincia sit. ℙ *Congruit*, conveniens, consentaneum est. *Plin.* 17, 22, 35. *n.* 9. Pluvio et caliginoso tractu vites rariores poni, sicco densiores, congruit. ℙ In illo *Ter. Heaut.* 3, 1, 91. Ne nos inter nos congruere, sentiant; τὸ *congruere* paenult. product. efferendum monent eruditi, ut versus constet, tanquam sit a *congrueo*, vel potius tanquam in infinito sit etiam secundae conjugationis. *Bentlejus* praeterquam quod hunc versum alio transfert, *consentire* reponit ex conjectura. [At *Bothe* edidit *congruisse*. *F.*]

CONGRUS. V. CONGER.

CONGRŪUS, a, um, adj. idem quod congruens, aptus. *Pl. Mil.* 4, 3, 23. Te cum illa verba facere de ista re volo. Nam cum illa sane congruus sermo tibi. *Ov. Met.* 15, 4, 78. Ora vacent epulis, alimentaque congrua carpant. Al. leg. *mitia*. *Rutil.* 1, 304. Tristibus excepit congrua fata reis. *Papin. Dig.* 39, 5, 32. Verecundiae maternae congruam ferre sententiam. Adde *Claud. B. G.* 402., *Pallad.* 1, 12. et *Appul. de Dogm. Plat.* ℙ Item concors, consentiens. *Appul. Met.* 7. *in.* Congruo cunctae multitudinis consensu.

CONGYLIS. V. GONGYLIS.

CONĪA, ae, f. apud Praenestinos fuit ciconia. V. RABO, onis.

CONJECTĀNĔA, orum, n. plur. dicuntur miscellanea, et adversaria, libri in quos conjectationes nostras referimus. *Gell.* 6, 5. Alfenus in Conjectaneorum libro secundo. Adde 14, 7. etc.

CONJECTĀRIUS, a, um, adj. efficax, perfectus. *Cic. Fin.* 4. Illud vero minime conjectarium, sed in primis hebes. Ita *Nonius* 2, 175, sed vel fallitur, vel textus est corruptus. Nam neque locum habet illa interpretatio (debuit enim potius cum quibusdam lexicographis exponere, *quod scitur per conjecturam*) et verba *Ciceronis*, quae habentur *c.* 18, *a med.*, non *conjectarium*, sed *consectarium* exhibent: quod longe est aptius illi sententiae.

CONJECTĀTIO, onis, f. στοχασμός, actus conjectandi, conjectura. *Plin.* 2, 7, 5. Quo minus plana de Deo conjectatio esset. *Id.* 6, 19, 22. Unde conjectatio ingens opum est. *Id.* 10, 25, 91. Somni quaestio non obscura conjectationem habet. *Gell.* 14, 1. *ad f.* Lubrica atque ambagiosa conjectatione niti.

*CONJECTĀTOR, oris, m. 3. idem ac conjector. *Auct. Itin. Alex. M.* (ed. *A. Maio*) 49. Quod portenti conjectores cum secus ducerent. Adde *Jul. Valer. res gest. Alex. M.* (ed. eodem) 1, 57. *B. A.*

CONJECTĀTORĬUS, a, um, adj. ad conjectationem pertinens, στοχαστικός. *Gell.* 14, 3. Ejus rei argumenta quaedam conjectatoria protulerunt. Est qui legit *conjectatorie*, h. e. conjectando.

CONJECTĀTUS, a, um, part. a *conjecto*, conjectatione perceptus. *Appul. de Deo Socrat.* Potentiae Deorum animis conjectatae.

CONJECTĬO, onis, f. συμβολή, actus conjiciendi, jactus. *Cic. Caecin.* 15. Neque ictu cominus, neque conjectione telorum. ℙ Translate est idem quod conjectio, seu explicatio per conjecturam. *Cic. Div.* 2, 63. *ad f.* Somniorum conjectionem ex Chrysippo definit hoc modo: Esse vim cernentem et explanantem, quae a Diis hominibus significentur in somnis. *Ulp. Dig.* 28, 1, 21. Conjectionem facere alicujus rei ex consuetudine etc. ℙ *Conjectio causae* ap. *Ascon. in Verr.* 2, 1, 9. et *Sabin.* ap. *Paul. Dig.* 30, 17, 1. est brevis narratio, seu expositio causae per summa capita, quae fit, antequam illa plene agatur. Dicitur *conjectio*, vel quasi *in breve coactio*, ut *Ascon. ib.* explicat, vel quia ex illa judex conjectionem de tota disputatione et causa facere potest. ℙ Pro causa ipsa, seu quaestione adhibetur in illo *Plin.* 28, 2, 3. De tota conjectione prisci quidem nostri perpetuo talia tradiderunt. Ita enim *Hard.* et legit, et interpretatur.

CONJECTO, as, avi, atum, a. 1. συμβάλλω, frequentat. a *conjicio*, et ejusdem significationis. *Vetus decretum ex Annalib. desumptum* ap. *Gell.* 7, 19. Cum L. Cornelius Scipio Asiaticus triumphans, hostium duces in carcerem conjectaverit etc. ℙ Item conferre. *Gell.* 6, 13. Ne omnino, ut dicitur, immunes et asymboli veniremus, conjectabamus ad coenulam non cupedias ciborum, sed argutias quaestionum. ℙ Saepius ponitur pro conjecturam facere, conjectando quaerere, ex indiciis rem occultam ignotamque judicare. *Ter. Eun.* 3, 4, 5. Neque scio quid dicam, aut quid conjectem. *Liv.* 29, 14. *a med.* Meas opiniones, conjectando rem vetustate obrutam, non interponam. *Id.* 5, 21. *sub f.* Eventu rem conjectantes. [*Id. 21, 35. Conjectare iter, i. e. iter facere ex conjectura.] *Quint.* 7, 3. *post. in.* Nomine uterque uno utitur: utrum sit in re, conjectat. *Tac. H.* 2, 97. Perinde socii de imperio utriusque conjectabant: sed experimentum contra fuit. *Id. A.* 1, 12. Vultu offensionem conjectaverat. *Id. ib.* 15, 55. Conjectare aliquid ex aliqua re. *Id. H.* 3, 15. Conjectare, aliquem acceleraturum. [*Suet. Ner.* 40. Nihil conjectans de aetate Galbae. — Maxime de Haruspicibus i. q. interpretari. *Aug.* 95. Nemine peritorum aliter conjectante quam laeta per haec et magna portendi. *Id. Nero* 6. *Cal.* 57.] *Prudent. in Symmach.* 2, 97. Conjectare animo. *Tertull. Pall.* 6. Qui stellarem conjectat.

CONJECTOR, oris, m. ὀνειροπόλος, ὀνειροκρίτης, qui per conjecturas, somnia, atque omina interpretatur, ut *Quint.* 3, 6. definit. *Cic. Div.* 2, 28. Conjector et interpres somniorum. *Id. ib.* 65. Defert ad conjectorem quidam, somniasse se etc. *Pl. Amph.* 5, 1, 76. Tiresiam conjectorem advocabo, et consulam, quid faciendum censeat. ℙ Item interpres cujuscumque occultae rei. *Pl. Poen.* 1, 3, 34. Isti orationi Oedipo opus conjectore est, qui sphingi interpres fuit.

CONJECTRIX, icis, f. quae somnia per conjecturam interpretatur. Nam sicut conjectoribus viri, ita conjectricibus feminae utebantur. *Pl. Mil.* 3, 1, 99. Da quod dem Quinquatribus Praecantatrici, conjectrici, hariolae atque haruspicae. [*V. *Lindem.* ad h. l.]

CONJECTŪRA, ae, f. στοχασμός, opinio, aut judicium rei occultae ex indiciis apparentibus: a *conjectu* dicta, idest a directione quadam rationis ad veritatem, ut *Quint.* 3, 6. docet. *Cic. Rosc. Am.* 35. Etiam ne in tam perspicuis rebus argumentatio quaerenda, aut conjectura capienda sit? *Id. Verr.* 2, 2, 74. De ceteris ex hoc conjecturam facere debebitis. Et *ib.* 2, 5, 9. Ipsis judicibus conjecturam facere permittam, quod genus hoc praedandi, quam improbum, quam indignum videatur. *Id. Mur.* 21. Ex vultu candidatorum conjecturam faciunt, quantum quisque animi habere videatur. *Id. Div.* 1, 33. Facere conjecturam in aliquo. *Id. Or.* 2, 74. de se, *h. e.* ex se ipso facere conjecturam de re aliqua. *Varr. R. R.* 3, 16. *ad f.* Conjecturam capere ex aliqua re. *Cic. Div.* 1, 33. Conjectura aliquid explicare. *Id. Brut.* 14. duci ad suspicandum. *Id. Att.* 14, 22. Vereor ne conjectura aberrem. *Id. Agr.* 1, 6. Coarguere aliquid suspicionibus et conjectura. *Id. Fl.* 3. Conjectura judicare aliquid. *Id. Or.* 36. quaerere aliquid. *Id. Q. Fr.* 2, 12. Quantum conjectura consequebar. *Id. Verr.* 2, 5, 25. *extr.* Conjectura assequi. *Hirt. B. Al.* 58. aliquid scire. *Cels.* 1. *praef. post. med.* Non scientia comprehendere, sed conjectura prosequi. *Cic. Rosc. Am.* 22. Levi conjectura rem pendere. *Id. Har. resp.* 25. Sensu suo et conjectura rapi. *Id. Att.* 1, 1. Conjectura providere aliquid, Et *ib.* 8, 11. et *Dom.* 5. prospicere. *Id. Or.* 1, 21. Quantum auguror conjectura. *Pl. Trin.* 4, 2, 76. reperire aliquid. *Cic. N. D.* 1, 15. Deos ita ignotos congregat, ut eos ne conjectura quidem informare possimus. *Id. Div.* 1, 14. Artes, quae conjectura continentur, et sunt opinabiles. *Quint.* 1, 2. *sub f.* Quantum animi mei conjectura colligere possum. *Id.* 7, 2. Quaerere aliquid per conjecturam. *Cic. Rosc. Com.* 7. Si quam conjecturam affert hominibus tacita corporis figura, *h. e.* indicium. *Suet. Galb.* 7. Veritatis conjectura difficilis, *h. e.* cognitio. [*Liv. 10, 39. Conjectura est mentis divinae, i. e. conjectura assequi licet quid dii sentiant. *Ov. Trist.* 1, 10, 15. Augurium ratio est et conjectura futuri. *Suet. Caes.* 1. Sive divinitas, sive aliqua conjectura. Gr. λογισμός. *Curt.* 6, 11. Conjectura anceps. *Plin. Pan.* 20, 6. Conjecturam de moribus facere. ℙ Specialiter dicitur interpretatio somniorum. *Cic. Div.* 2, 63. et *Pl. Curc.* 2, 1, 31. et *Rud.* 3, 1, 20. ℙ Ap. *Tryphonin. Dig.* 23, 4, 30. sumitur pro argumento conjecturali, seu pro ratione ex conjectura petita. ℙ Apud rhetores *conjectura*, est quoddam genus causae, in quo controversia facti est, aut animi: de qua fuse *Quint.* 7, 2. V. vocem sequent. [*Cf. *Ernest. Lex. technol. lat.* p. 84.]

CONJECTŪRALIS, e, adj. στοχαστικός, ad conjecturam pertinens. *Cels. praef.* 1. *post med.* et 2, 6. *ad f.* Medicina est ars conjecturalis. ℙ *Constitutio*, seu *causa*, *quaestio*, *controversia*, *status conjecturalis* apud rhetores dicitur, cum facti controversia est, *h. e.* cum quaeritur, factumne sit aliquid, an non: quia conjecturis utimur in hujusmodi causis tractandis. *Cic. Inv.* 2, 4. ubi ponit exemplum, et *ib.* 5., *Auct. ad Her.* 1, 11. et 2, 2., *Quint.* 7, 2. etc. ℙ Hinc *conjecturalia* vocat *Id. ib.* 1. argumenta, quae conjectura nituntur.

CONJECTŪRALĬTER, adv. στοχαστικώς, per conjecturas. *Sidon. ep.* 8, 11. *ad f.* Ad praesens nil conjecturaliter gestum, nil per ambages.

CONJECTŪRO, as, a. 1. conjecturam facio, conjicio. Affertur locus *Senec. Q. N.* 7, 29. Nobis rimari illa, et conjecturare in occulto tantum licet. Sed rectius leges *conjectura ire in occulta*, cum optim. codicib.

CONJECTUS, a, um, part. a *conjicio*, συμβεβλημένος, jactus, injectus. *Cic. Div.* 1, 26. *sub f.* Conjectus in plaustrum, et supra stercus injectum. *Id. Catil.* 1, 6. Tuas petitiones ita conjectas, ut vitari posse non viderentur, parva declinatione effugi. *Virg. A.* 9, 698. Antiphaten conjecto sternit jaculo. *Senec. ep.* 9. *ante med.* Conjectus in vincula. *Id. ep.* 88. *a med.* Animus ad alias animalium formas, aliasque conjectus. *Ov. Trist.* 4, 1, 83. conjectaque vincula collo Accipit. *Id. Met.* 3, 9. Conjectum in gutture ferrum. Al. leg. *in guttura*. Et *ib.* 8, 412. Jaculum conjectum inter alia. *Caes. B. G.* 7, 85. Agger conjectus in munitiones. *Plin.* 9, 53, 78. Piscis conjectus in piscinis Caesaris. *Id.* 18, 14, 36. Lupinum conjectum frutectoso solo. *Id.* 30, 3, 8. Cinis conjectus exesis dentibus. ℙ Translate. *Cic. Or.* 2, 55. Conjectis oculis, gestu omni imminenti etc. *Id. Sext.* 40. Inimici oratio tam improbe in clarissimos viros conjecta. *Id. Verr.* 2, 2, 6. O praeclare conjectum a vulgo in illam provinciam omen communis famae atque sermonis! *Ter. Andr.* 4, 1, 44. Conjectus in nuptias, *h. e.* impulsus, coactus. *Curt.* 5, 3. *sub f.* Exercitus conjectus in angustias. *Sall. fragm.* ap. *Fest.* in *Tabem.* Mos, uti tabes, in urbem conjectus. ℙ Conjectura perceptus. *Cic. Div.* 1, 52. Male conjecta, maleque interpretata falsa sunt. Adde *ib.* 2, 31. ℙ Item

collectus, congregatus. *Lucr.* 2, 1061. Coaluerint, ea, quae conjecta repente Magnarum rerum fierent exordia.

CONJECTUS, us, m. *συμβολή*, idem quod conjectio. *Lucr.* 6, 433. Conjectu brachii trudere aliquid. *Petr. Sat.* 90. Ut primum extra teli conjectum licuit consistere. *Liv.* 28, 14. *ad f.* Venire ad teli conjectum. *Cic. Att.* 4, 3. Q. Fratris domus fracta conjectu lapidum. *Id. Sext.* 54. Vester in me animorum, oculorumque conjectus. ℙ Est etiam idem quod acervus, collectio. *Lucr.* 3, 199. Conjectus lapidum, spicarumque. *Id.* 5, 417. Conjectus materiai.

CONĪFER et Conĭger, a, um, adj. *κωνοφόρος*, qui conos fert, *h. e.* nuces pineis similes. *Virg. A.* 3, 680. Aeriae quercus, aut coniferae cyparissi. *Catull.* 64, 106. Quercum aut conigeram sudanti cortice pinum.

CONJĬCĬO, is, jeci, jectum, a. 3. *συμβάλλω, καταβάλλω:* a *con* et *jacio*, proprie significat res plures in unum jacere, agere, impellere: sed adhibetur etiam pro simplici jacio, ago, impello. *Lucr.* 1, 283. Montibus ex altis magnus decursus aquai Fragmina conjiciens silvarum, arbustaque tota. *Id.* 6, 730. Etesia flabra aquilonum Nubila conjiciunt in eas tunc omnia partes. *Caes. B. G.* 1, 26. E loco superiore in nostros tela conjiciebant. Et *ib.* 5, 55. Conjicere tela intra vallum. *Hirt. B. Afr.* 87. Incolas vivos, constrictosque in flammam conjicere. *Cic. Verr.* 2, 5, 7. *ad f.* aliquem in carcerem, in vincula. *Id. Tusc.* 5, 5. in equuleum. *Id. Dom.* 25. *sub f.* Aliquem foro curiaque privare, domumque conjicere. *Pl. Epid.* 2, 2, 10. Conjicere palliolum in collum, *h. e.* colligere, et in humerum rejicere, ut expeditior sis, vel etiam vitandi solis causa. *Caes. B. G.* 4, 12. hostes in fugam. *Id. ib.* 1, 16. mulieres in eum locum, quo exercitui aditus non sit. [*Id. B. C.* 3, 28. Conjici in noctem, de eo, quem post diuturnum itineris errorem nox tandem opprimit.] *Senec. ep.* 88. *a med.* animum ad alias aliasque animalium formas. *Scrib. Comp.* 57. in vino radices lapathi, ut una decoquantur. *Colum.* 12, 21. salem in urceo fictili. *Scrib. Comp.* 73. capita papaveris vase fictili. ℙ *Conjicere se* est impetu et celeriter se proripere. *Cic. Coel.* 26. *sub f.* Conjicere se in fugam. *Ter. Ph.* 1, 4, 13. se in pedes. *Id. Heaut.* 2, 3, 35. Haec ubi aperuit ostium, continuo hic se conjecit intro. *Caes. B. G.* 6, 40. Calones se in signa et manipulos conjiciunt etc. [*i. e. recipiunt se, ut sint tuti.] *Cic. Phil.* 2, 9. Conjicere se sub scalas tabernae librariae. ℙ Translate elegantissimos habet usus. *Cic. Mur.* 35. Conjicere crimina in aliquem. *Id. Planc.* 12. *extr.* maledicta in vitam alicujus. *Tibull.* 1, 9, 53. querelas absenti. Al. leg. *concinere:* sed *Brouckus. conjicere* defendit. *Coel.* ad *Cic. Fam.* 8, 4. *ad f.* In disputando conjecit illam vocem, oportere etc. *Liv.* 3, 24. Conjicere crimen in ea tempora, quibus etc., *h. e.* affirmare crimen esse commissum iis temporibus etc. *Cic. Mil.* 19. se in noctem. *Id. prooem. Parad.* Illa ipsa, quae Stoici probant, ludens conjeci in communes locos. Sic *Id. Att.* 16, 6. *ad f.* In prooemium conjeci in eum librum, quem etc. *Id. Off.* 2, 17. Periclem vituperat, quod tantam pecuniam in praeclara illa propylaea conjecerit. *Id. Fam.* 12, 1. Conjicere aliquem in perturbationes. *Pl. Pers.* 5, 2, 18. in tricas. *Id. Poen. prol.* 69. Conjici in morbum ex aegritudine. *Liv.* 39, 25. Conjicere in metum. *Id.* 34, 28. hostes in terrorem ac tumultum. *Ter. Heaut.* 2, 3, 51. aliquem in laetitiam. *Id. Andr.* 3, 4, 23. et 5, 14. aliquem in nuptias. *Cic. Or.* 3, 50. Mente et voluntate conjicere se in versum. ℙ Conjicere oculos in aliquem. *Cic. ad Brut.* 1, 9. et *Tac. H.* 1, 17. ℙ Conjicere culpam in aliquem. *Caes. B. G.* 4, 27. In petenda pace ejus rei culpam in multitudinem conjecerunt. Al. leg. *contulerunt. Hirt. B. Alex.* 49. In gregem locupletium simultatum causae tenues conjiciebantur. ℙ Significat etiam conjectura assequi, quia multa in mentem conjiciuntur et perpenduntur; tum pluribus consideratis, unum aliquid colligitur: vel desumitur a scopo feriendo, ut in CONJECTUS, us, ubi videre est saepe adhibitum fuisse teli conjectum. *Cic. Div.* 2, 5. Num igitur, quae tempestas impendeat, vates melius conjiciet, quam gubernator? *Id. Att.* 14, 22. Cito conjeci, Lanuvii te fuisse. *Id. Brut.* 14. Qui de matre suavianda, ex oraculo Apollinis tam acute arguteque conjecit. *Nep. Them.* 1. De futuris callidissime conjicere. *Ter. Heaut.* 1, 1, 11. Annos sexaginta natus es, aut plus eo, ut conjicio. ℙ Conjicere somnium, conjectura interpretari. *Pl. Curc.* 2, 2, 3. Mane sis, dum huic conjicio somnium. ℙ Conjicere causam ad aliquem, apud *Afran.* est agere causam, teste *Nonio* 4, 89. Sic *Gell.* 5, 10. Cum ad judices, conjiciendae, consistendaeque causae gratia, venissent. [*Conf. *Gron.* ad *Gell.* 17, 3. Adde *Auct.* ad *Her.* 2, 13. et *Ern.* in *cl. Cic.*] ℙ Conjicere verba inter se, est commutare verba, certare, contendere. *Afran.* apud *Non. ib.* Vellem, intervenissem ante: nam ut signa indicant, hi conjecere verba inter se acrius. ℙ Et absolute eod. sensu, *Id. ib.* Nolim, mater, me praesente cum patre conjicere: non si me vivum vis, mel meum. ℙ Addit *Id. Non. ib.* usurpari etiam pro furari, auferre: confirmatque verbis ejusdem *Afranii* et *Lucilii:* quae tamen non videntur satis aperte rem conficere. ℙ [Part. *Conjecturus* ap. *Suet. Oth.* 10. Non amplius se in periculum tales, tamque bene meritos conjecturum *(dixit). F.*] ℙ Veteres scripsere *conicio* simplici *i*, testibus criticis. Quin et *coicio* legi in antiquis quibusdam *Varronis*, *Justini*, *Ulpiani*, et aliorum codicibus testatur *Pareus* in *Lex. Pl.*, quod a *Laberio* usurpatum, *coicior in fullonicam*, reprehendit *Gell.* 16, 7. tanquam obsoletum, aut ex sordidiore usu vulgi depromptum.

CONĪLĂ, ae, f. *κονίλη*, herba eadem, quae cunila, aliis origanum. *Appul. Herb.* 122.

CONĪPTUM, genus libaminis, quod farina conspersa faciebant, *Festo* teste. Graeca vox a *κονίπτω*, pulvere aspergo. Apud *Festum* alii leg. *conitum.* Quod vero ibidem *Festus* addit *conitum* ab *Afranio* positum fuisse pro ornatu et excultu; placet criticis *comptum*, seu *comtum* reponi: atque totam hanc additionem ad vocem *Comptus, us* pertinere. [*V. *Döderl.* 3, 263.]

CONĪRĒ, quam *coire* malebant quidam analogiae causa, tempore *Quintiliani*, quos ipse reprehendit 1, 6.

CONISCO, as, n. 1. dicitur de pecudibus colludentibus, aut concertantibus, cum capite demisso invicem incurrunt, aut saltibus impetunt lascivientes: a *κόνις*, pulvis, aut a *κονίζω*, pulverem moveo vel pulvere aspergo: quia haec facientes pulverem excitant. *Lucr.* 2, 320. Et satiati agni ludunt, blandeque coniscant. Est qui legit *conissant*, eod. sensu: item qui *coruscant*, aut *corussant*, *ἀπὸ τοῦ κορύσσειν*, incitare, irritare. Rem describit *Virg. G.* 2, 526. Inter se adversis luctantur cornibus hoedi. ℙ Translate. *Cic. fragm.* apud *Quint.* 8, 3. Caput opponis, cum eo coniscans.

[CONISCO, as, avi, a. 1. In coni formam struo. *Tertull. Pall.* 5. Aesopus histrio ex avibus ejusdem pretiositatis, ut canoris et loquacibus, centum millium patinam coniscavit. Alii minus recte leg. *confiscavit. F.*]

[CONĪSCUS, i, m. qui coniscat. Cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Gud.* 297, 6. C. Asinius Coniscus. *F.*]

*CONĪSIUM, i, Mysiae opp. *Plin.* 5, 30. *B. A.*

CONISTĔRĬUM, ii, n. *κονιστήριον*, locus in palaestris veterum, ubi luctaturi pulvere post unctionem aspergebantur, quo prehensiones essent firmiores, et non lubricae. Ita *Philander*, et *Baldus* ad illud *Vitr.* 5, 11. In duplici porticu collocentur haec membra: ephebeum in medio, sub dextro coryceum, deinde proxime conisterium.

*CONISTORSIS, *Κονιστωρσις*, vel Cunistorgis, is, opp. Celticum in Lusitania, forte id. quod Amtorgis audit *Liv.* 25, 32. *B. A.*

CONĪTI. V. ACONITI.

CONĪTUM. V. CONIPTUM.

[CONJŪBĔO, es, a. 2. simul jubeo. *Edict. Diocl. prooem.* Conjubemus, ut, quod exspectandum fuit per jura naturae etc. *F.*]

*CONJUCUNDOR, aris, dep. 1. *Vulg. Interpr. Siracid.* 37, 4. *B. A.*

CONJŪGĀLIS, e, adj. *γαμήλιος*, ad conjugium pertinens, connubialis, jugalis, conjugialis. *Tac. A.* 11, 4. *extr.* Conjugalis amor. Et *ib.* 27. licentia. *Id. Germ.* 18. et *Senec. Thyest. sub f.* Dii conjugales, *h. e.* Juppiter, Juno, Lucina, Venus, Genius, Hymenaeus. *August.* 6. *Civ. Dei* 9. *n.* 3. plures alios enumerat conjugales Deos, quem locum videsis. *Quint. Decl.* 18, 7. Conjugalis societas. *Colum.* 8, 2. *post med.* Galli protegere debent conjugalem gregem, *h. e.* gallinas quodam veluti conjugio sibi attributas.

CONJŪGĀLĬTER, adv. conjugum more. *August. ep.* 89, (al. 157.) 39. Conjugaliter vivere.

CONJŪGĀTĬO, onis, f. in jugum colligatio, conjunctio, *συζυγία. Cic. Senect.* 15. Adminiculorum ordines, capitum conjugatio, religatio, et propagatio vitium. Alii plerique leg. *jugatio.* [*Ita *Orell.*] ℙ *Conjugatio corporum* ap. *Arnob.* 2, 54. est *συνουσία.* ℙ Apud grammaticos *conjugatio* est inflexio verborum per tempora et personas. *Comminian.* ap. *Charis.* 2, 153. *Diomed.* 1, 337., *Capell.* 3, 83. (ubi tres tantum statuunt esse, quartam scilicet cum tertia conjungentes) et *Prisc.* 8, 836., ubi cum plerisque omnibus et *Charis. ipso l. c.* quatuor esse definit. Porro dicta est *conjugatio*, ut *ib. Prisc.* docet, vel propter conjugatas consonantes, hoc est cognatas, ex quibus pleraeque apud Graecos conjugationes regulam sumunt: vel quod una eademque ratione declinationis plurima conjugantur verba: quod ad Latinorum nominationem aptius est. Haec *Prisc.* ℙ Apud rhetores *conjugata* dicuntur, quae sunt ex verbis generis ejusdem. Ejusdem autem generis verba sunt, quae orta ab uno varie commutantur, ut *sapiens, sapienter, sapientia.* Haec verborum conjugatio *συζυγία* dicitur: ex qua hujusmodi est argumentum: Si compascuus est ager, jus est compascere. Haec *Cic. Top.* 3. Adde *ib.* 9., ubi *locum ex conjugatione* appellat. *Quint.* 5, 10. hunc locum quasi ridiculum, se omissurum fuisse ait, nisi *Cicero* ipse posuisset. ℙ Apud logicos *conjugatio propositionum* dicitur ipsa connexio earum per aliam communem particulam (*h. e.* per medium terminum, ut vocant) qua inter se copulantur. Ita *Appul. Dogm. Plat.* 3. ℙ Pro commixtione *Id. Flor. n.* 18. Ut etiam in amplissima laetitia subsit quaedam vel parva querimonia, conjugatione quadam mellis et fellis.

CONJŪGĀTOR, oris, m. qui conjugat, seu conjungit. *Catull.* 61, 44. de Hymenaeo: huc aditum ferat Dux bonae Veneris, boni Conjugator amoris.

CONJŪGĀTUS, a, um, part. a *conjugo*, conjunctus. Apud *August. Conf.* 6, 13. sic dicitur matrimonio junctus. ℙ De loco *a conjugatis* V. in CONJUGATIO.

CONJŪGĬĀLIS, e, adj. *γαμήλιος*, ad conjugium pertinens, connubialis. *Ov. Met.* 6, 536. Conjugialia jura. *Id. ib.* 5, 3. Conjugialia festa. Et *ib.* 11, 743. Conjugiale foedus.

CONJŪGIS, e, adj. conjugus, conjunctus, quasi eodem jugo copulatus. *Appul. de Mundo.* Elementorum mutui nexus arctis affinitatibus implicantur, et quinque conjuges copulae his ordinatae vicibus attinentur, ut, etc. Olim legebatur *quinque juges. Id. Met.* 7. Me cum meo vectore illo equo factum conservum atque conjugem. Adde *Solin.* 12. V. in CONJUX.

CONJŪGĬUM, ii, n. *συζυγία*, conjunctio. *Lucr.* 3, 858. qui coitu conjugioque Corporis atque animae consistimus uniter apti. ℙ Specialiter est junctio vitae maris et feminae, liberum causa, connubium, diciturque tum de hominibus, tum de bestiis. *Isid. Orig.* 9, 7. Conjugium est dictum, quia conjuncti sunt, vel a jugo, quo in nuptiis copulantur, ne resolvi, aut separari possint. *Serv.* ad *Virg. A.* 4, 16. Jugum imponebatur matrimonio conjungendis. *Cic. Off.* 1, 17. Cum sit hoc natura commune animantium, ut habeant lubidinem procreandi, prima societas in ipso conjugio est, proxima in liberis. *Plin.* 10, 34, 52. Columbae conjugii fidem von violant. *Ov. Fast.* 4, 336. Juvenca rudis conjugii. *Nep. Cim.* 1. Hujus conjugii cupidus Callias, *h. e.* hanc ducendi in uxorem. Sic *Ov. Her.* 16, 171. Optare conjugium alicujus. Et *ib.* 21, 139. Promittere alicui conjugium cujuspiam. *Senec. Troad.* 59. Despondere sibi conjugia alterius. *Id. Med.* 144. Solvere conjugia. [*Ov. *Met.* 10, 621. Conjugium crudele, i. e. quod cum vitae periculo petitur, et cujus causa jam multi perierunt.] ℙ Sumitur et pro ipsis conjugibus. *Plin.* 8, 23, 35. de aspidib. et 9, 8, 7. de delphinis. Conjugia ferme vagantur, *h. e.* par ipsum maris et feminae, *conjuga* qui legunt, optimis MSS. adversantur, teste *Hard. Id.* 10, 12, 15. de corvis. Parvis in vicis non plus bina conjugia sunt. ℙ Item pro coitu. [*Ov. *Met.* 14, 398. Conjugii dotem, sociorum corpora, poscit. *Id. ib.* 10, 295. Conjugio, quod fecit, adest Dea.] *Virg. G.* 3, 275. de equabus: et saepe sine ullis Conjugiis, vento gravidae. ℙ Item pro altero conjuge, ut videtur in illo *Prop.* 3, 11, 18. Uxorum positis stat pia turba comis, Et certamen habent leti, quae viva sequatur Conjugium, *h. e.* virum modo vita defunctum. Sic *Tac. A.* 12, 65. Quod conjugium principis devotionibus petivisset, *h. e.* uxorem. ℙ De societate vitae amantium. *Tibull.* 3, 4, 73. Nescis, quid sit Amor, juvenis, si ferre recusas Immitem dominum, conjugiumque ferum.

CONJŪGO, as, a. 1. idem ac conjungo: a *jugum*, quasi in unum jugum jungo, *συζευγνυμι. Cic. Off.* 1, 17. Estque ea jucundissima amicitia, quam similitudo morum conjugavit. *Appul. Met.* 5. Conjugare sibi aliquam arra et nuptiis. *Trebell. Gallien.* 11. Cum fratrum suorum filios conjugaret.

CONJŪGŬLUS, a, um, adj. *Conjugula myrtus*, est quaedam myrti species: de qua ita *Plin.* 15, 29, 37. Cato tria genera myrti prodidit, nigram, candidam, et conjugulam, fortassis a conjugiis, et illo Cluacinae genere. Et *mox.* Conjugulam existimo nunc nostratem dici. *Cato* autem ejus meminit *R. R.* 8. et 133., quibus locis myrtum conjugulum dicit. Videtur autem appellari ex mente *Plinii* a conjugiis, quibus praeest Venus, cui myrtus sacra est; et ab expiationibus, et purgationibus, in quibus myrtus adhibebatur, in eo loco, qui postea Veneri Cluacinae sacer factus fuit. Sunt tamen, qui putant, ideo appellari, quod in opere topiario apte cum pergulis et parietibus conjugetur. *Hard.*

CONJŪGUS, a, um, adj. conjugatus, conjunctus. *Appul. Met.* 6. Juno magni Jovis germana et conjuga. Adde *ib.* 9., ubi alii aliter leg. Quod vero quidam addunt ex *Plin.* 8, 23, 35. et 9, 8, 7. Conjuga ferme vagantur. V. in CONJUGIUM.

CONJUNCTĒ, adv. *συνημμένως*, simul. *Cic. Fam.* 5, 12. Conjuncte ne malles cum reliquis rebus nostra contexere, an civilem conjurationem ab externis bellis sejungeres. *Id. Or.* 2, 61. Si quando risus conjuncte, re verboque moveatur. *Id. ib.* 38. et *ib.* 3, 37. Simpliciter aliquid dicere, vel con-

juncte efferre. ℙ Saepe refertur ad amicitiam. *Nep. Attic.* 10. Cum eo adeo conjuncte vixit, ut ad extremam aetatem amicitia eorum creverit. *Plin. ep.* 7, 8. Maximus noster, quem et ipse amo, sed conjunctius tu. *Cic. Fam.* 6, 9. Hunc sic semper dilexi, ut non ullo cum homine conjunctius viverem. *Id. ib.* et *Amic.* 1. Conjunctissime atque amantissime vivere cum aliquo.

CONJUNCTIM, adv. idem quod conjuncte. *Nep. Attic.* 10. Neque suae solum auxilium petiit salutis, sed conjunctim. *Caes. B. G.* 6, 18. Hujus omnis pecuniae conjunctim ratio habetur. Adde verba cujusdam S. C. ap. *Coel.* ad *Cic. Fam.* 8, 8. et *Liv.* 6, 40. *sub f.* ℙ Conjunctim legare aliquid apud JCtos est rem aliquam simul legare pluribus, ita ut ejus singuli partem accipiant. *Pomp. Dig.* 30, 16., *Paul. ib.* 33. etc.

CONJUNCTIO, onis, f. *σύζευξις, συνδυασμός*, unio, copulatio. *Varr. L. L.* 4, 10. Nata e spumis Venus conjunctione ignis et humoris. *Cic. Off.* 1, 4. Commune animantium omnium est conjunctionis [*i. e. coitus,] appetitus, procreandi causa. *Id. Div.* 2, 58. Conjunctio mentis cum externis mentibus. *Id. ib.* 60. et 69. Convenientia et conjunctio naturae, quam vocant *συμπάθειαν*. *Id. Planc.* 8. *extr.* Conjunctio vicinitatis. *Quint.* 1, 1. Conjunctio litterarum inter se. ℙ Specialiter est conjugium. *Plin.* 15, 29, 36. Conjunctioni Venus praeest. ℙ Apud grammaticos est pars orationis, quae verba et sententias conjungit, ut *et, atque, aut, an, quin, quum*, et aliae quamplurimae, quas *Charis. Diomed.* 2, 1., *Prisc.* 16., *Valer. Prob.* 1. et alii enumerant. *Cic. Or.* 39. Cum, demptis conjunctionibus, dissolute plura dicuntur. [**Suet. Aug.* 86. Neque conjunctiones saepius iterare dubitavit.] ℙ Apud rhetores est figura, cum interpositione verbi et superiores orationis partes comprehenduntur, et inferiores, ut Formae dignitas aut morbo defloruit, aut vetustate. *Auct. ad Her.* 4, 27. ℙ Apud dialecticos est genus enunciationis, in qua duae propositiones per particulam copulantur; quae et conjunctum et copulatum dicitur, *συμπεπλεγμένον. Cic. Fat.* 6, 7. et 8. et *Top.* 14. et *Gell.* 16, 8. ℙ Translate est cognatio, affinitas, amicitia. *Cic. Off.* 1, 17. Conjunctiones fratrum. Et *mox.* Conjunctio sanguinis. *Id. Fam.* 1, 7. *sub f.* Quod mihi de filia, et de Crassipede gratularis, spero nobis hanc conjunctionem voluptati fore. *Id. Fam.* 4, 8. *extr.* Satisfacere conjunctioni et amori. *Id. Phil.* 13, 5. Pro paterna necessitudine et conjunctione. *Id.* ad *Planc. post ep.* 16, 16. *ad Att.* Pro conjunctione et benevolentia nostra. *Id. Coel.* 15. Familiaritas, consuetudo, conjunctio. *Id. Amic.* 20. Amicitiae conjunctionisque necessitudo. *Id. Phil.* 8, 7. Habere conjunctionem gratiae cum aliquo. *Id. Fam.* 3, 10. *circa med.* Veterem conjunctionem, dirimere, aut novam conciliare.

CONJUNCTIVUS, a, um, adj. conjungendi vim habens. *Tertull. adv. Hermog.* 26. Nam et *autem* ipsum, velut fibula conjunctivae particulae, ad connexum narrationi appositum est. ℙ *Conjunctivus* modus in verbis apud grammaticos est, qui cum solus locutionem, seu sententiam implere non possit, alium modum sibi conjungit, ut *Cum scripsero, faciam:* qui et subjunctivus dicitur. *Serv. in art. Donati* 2, 1787. et *Capell.* 3, 83.

CONJUNCTO, as, a. 1. frequentat. a *conjungo. Prud. Psychom.* 764. Quod sapimus, conjunctet amor. Al. leg. *conjungat.*

CONJUNCTRIX, icis, f. quae conjungit. *August. Trin.* 11, 10. Voluntas conjunctrix et separatrix hujuscemodi rerum.

CONJUNCTUS, a, um, part. a *conjungo*, *συνεζευγμένος*, junctus, copulatus, connexus. *Caes. B. G.* 4, 17. Sublicae cum omni opere conjunctae. *Id. B. C.* 2, 25. Castra muro oppidoque conjuncta. [**Hirt. B. G.* 8, 46. Regio, oceano conjuncta, i. e. finitima, contermina.] *Virg. A.* 10, 653. Ratis celsi conjuncta crepidine saxi. [**Suet. Aug.* 79. Supercilia conjuncta. *Ov. Met.* 11, 64. Hic modo conjunctis spatiantur passibus ambo, i. e. juxta se, ut alter alterius latus tegat. Sic *Id. ib.* 599. de Cadmo et Harmonia in serpentes mutatis. Junctoque volumine serpunt. *Id. ib.* 11, 378. Conjunctaque tela feramus, i. e. conjunctim.] *Cic. Cat.* 1, 13. *extr.* Latrones scelerum foedere ac nefaria societate conjunctos. *Id. Brut.* 92. Dicendi ardore eram propior, et aetate conjunctior. *Id. Leg.* 1, 2. Fannii aetate conjunctus Antipater. *Id. Off.* 1, 14. Talis simulatio vanitati est conjunctior, quam liberalitati. [*i. e. propius ad eam accedit, arctiori cognationis vinculo cum ea continetur.] *Id. Or.* 1, 5. Celeritas respondendi venustate atque urbanitate conjuncta. Et *ib.* 57. Dicendi vis egregia, summa festivitate et venustate conjuncta. *Id. Off.* 1, 2. Praecepta officii conjuncta naturae, *h. e.* consentanea. *Id. Div.* 2, 39. Quae est inter augures conveniens et conjuncta constantia, *h. e.* non dissidens. *Id. Verr.* 2, 4, 65. Decernitur non varie, sed prope conjunctis sententiis, ut etc. [**Orell.* cunctis, Vulgatam vix lat. censens.] *Id. Or.* 3, 37. et *Quint.* 8, 1. Verba continuata et conjuncta, *h. e.* in ipso sermone collocata, et contexta. Sic *Quint. ib.* 3. Conjunctus sermo. *Id.* 5, 10. *a med.* Temporis tres sunt partes, praecedens, conjunctum, insequens, *h. e.* praesens, seu conjunctum cum re, de qua agitur. Adde *ib.* 8. et 9. ℙ Saepissime refertur ad cognationem, affinitatem, amicitiam. *Vell.* 2, 41. C. Mario sanguine conjunctissimus. *Caes. B. G.* 2, 4. Propinquitatibus affinitatibusque conjuncti. *Cic. Att.* 1, 16. *post med.* Multa consuetudine conjuncti inter nos sumus. *Id. Sull.* 20. Homo amantissimus, familiarissimus, conjunctissimus officiis, usu, consuetudine. *Id. Fam.* 3, 20. *ad f.* Amicitia conjunctior. [**Suet. Caes.* 6. Conjunctum cum Diis genus.] ℙ Et absolute. *Caes. B. G.* 7, 33. Tanta et tam conjuncta populo R. civitas. *Cic.* ad *Anton. post ep.* 13, 14. *ad Att. sub f.* Ut nosmetipsi inter nos conjunctiores simus. *Id. Prov. cons.* 16. Ut quam conjunctissimus huic ordini esset. *Quint.* 7, 4. Multum interest, tyrannum juvenis occiderit, an senex; alienus an conjunctus. *Curt.* 6, 11. Conjuncti sontium. ℙ Interdum refertur etiam ad nuptias. *Virg. Ecl.* 8, 32. O digno conjuncta viro! *Varr. R. R.* 1, 17. Ut habeant conjunctas conservas, e quibus habeant filios. *Taubmann.* ad *Pl. Cas. prol.* 68. ex hoc *Varronis* loco docet, servorum mulieres non uxores, sed *conjunctas* dici. ℙ *Conjunctum, i*, n. ap. dialecticos est idem quod *conjunctio. Gell.* 16, 8. In omni conjuncto si unum est mendacium, etiamsi cetera vera sunt, totum esse mendacium dicitur. V. CONJUNCTIO. ℙ *Conjuncta* apud rhetores sunt *conjugata*: quae V. suo loco. *Cic. Or.* 2, 40. Ex conjunctis sic argumenta ducuntur: Si pietati summa tribuenda laus est, debetis moveri, cum Q. Metellum tam pie lugere videatis. ℙ *Conjuncti* apud JCtos qui sint, V. in DISJUNCTUS. ℙ *Conjuncta* apud physicos, quae dicantur, docet *Lucr.* 1, 451. cujus verba V. in EVENTUM.

CONJUNCTUS, us, m. conjunctio. In sexto casu *Varr. L. L.* 9, 1. Sic bigae, sic quadrigae a conjunctu dictae.

CONJUNGO, is, unxi, unctum, a. 3. *συζεύγνυμι, συνάπτω*, simul jungo, copulo, connecto, adjungo. *Virg. Ecl.* 2, 32. Calamos conjungere cera. *Cels.* 7, 4. *n.* 3. Oras vulneris futura conjungere. *Caes. B. C.* 1, 18. Caesar eas cohortes cum exercitu suo conjunxit. [**Id. B. C.* 3, 13. Conjungere noctem diei. (De eo qui diu noctuque sine intermissione iter facit.)] *Ov. Met.* 8, 421. dextrae conjungere dextram. *Suet. Cal.* 19. Intervallum Bajarum ponte conjungere. *Petr. Sat.* 86. Conjungere omnia vota in unum. [**Cic. Quir. p. R.* 7. Causam meam cum communi salute conjunxit, i. e. dixit, communem salutem a mea pendere. — *Id. Pis.* 9. Quem ego cum Deorum laude conjungo, i. e. Diis similem puto.] *Cic. Brut.* 31. Disserendi rationem cum dicendi copia conjungere. *Id. Manil.* 9. *extr.* Quantum bellum futurum putatis, quod conjungant reges potentissimi, *h. e.* junctis viribus simul gerant. [**Liv.* 8, 16. Finitimis arma conjunxerant. *Id.* 42, 47. Ne conjungi amplius ullo consensu Macedonibus possent.] *Tac. A.* 6, 26. Conjungere abstinentiam cibi, *h. e.* continuare. (Sic *Suet. Cal.* 17. consulatus.) *Id. ib.* 13, 17. Nox eadem necem Britannici et rogum conjunxit, *h. e.* eadem nocte et exstinctus et crematus fuit. *Catull.* 64, 331. Conjungere somnos cum aliquo, *h. e.* una cum aliquo dormire. [**Liv.* 1, 44. Ut neque interiore parte aedificia moenibus continuarentur, quae nunc vulgo etiam conjungunt. Hinc *Suet. Claud.* 23. Rerum actum, divisum antea in hibernos aestivosque menses conjunxit, i. e. judicia sine interruptione, sive feriis non interjectis haberi jussit. V. *Brem.* ad h. l.] ℙ Conjungere boves ap. *Cat. R. R.* 138. est sub carrum jungere. ℙ [**Conjungere vocales* ap. *Cic. Or.* 44. Nemo ita rusticus est, qui vocales nolit conjungere, i. e. contrahere, ita ut altera vocalis elidatur. Est ergo descriptio elisionis, quam *συναλοιφὴν* Gr. dixere. V. *lex. gr. technol.* in h. v. et *Quint.* 10, 4, 36. Contrarium illi est ap. *Cic. l. c. distrahere voces*, h. e. per hiatum, et sine elisione pronunciare. *Ernest. lex. technol. lat.* p. 85.] ℙ Saepe refertur ad vinculum conjugii. *Tac. A.* 14, 60. Exin Poppaeae conjungitur. *Curt.* 6, 9. *ad f.* Conjungere aliquam secum matrimonio. *Suet. Ner.* 28. aliquam sibi justo matrimonio. *Ov. Her.* 21, 247. *Cydippe loquitur:* cupio me jam conjungere tecum. *Cic. Or.* 1, 9. Conjungere connubia. ℙ Saepius ad cognationem, affinitatem, benevolentiam, amicitiam. *Cic. Fam.* 5, 7. Non dubito, quin respublica nos inter nos conciliatura conjuncturaque sit. *Id. Q. Fr.* 1, 1, 5. Conjungere optimum quemque hospitio et amicitia. *Id. Cluent.* 16. Scitis, quantam vim habeat ad conjungendas amicitias studiorum, ac naturae similitudo. *Id. Verr.* 2, 4. 65. Conjungendae necessitudinis causa. *Id. Fam.* 15, 11. Cui me studia communia, beneficia paterna tuaque conjunxerant. *Virg. A.* 10, 105. Conjungi foedere alicui. *Nep. Pausan.* 2. Conjungere se cum aliquo affinitate. *Prop.* 1, 10, 15. diversos iterum conjungere amantes. V. alia in CONJUNCTUS. [*Confunduntur in cdd. *conjungere* et *jungere*. V. *Tzschuck.* ad *Eutrop.* 3, 8. et *adjungere. Id.* ad *Eund.* 1, 6.]

CONIVOLA, occulta. Ita *Festus.* A criticis varie locus hic legitur, et expenditur. ℙ *Conivoli.* V. CONTUOLI.

CONJURATIM, adv. per conjurationem. Legunt quidam ap. *Pl. Asin.* 2, 2, 52. Siquidem omnes conjuratim cruciamenta conferant. Al. *conjurati.*

CONJURATIO, onis, f. *συνωμοσία*, actus conjurandi, consensio juramento firmata: et fere adhibetur in malam partem pro conspiratione, quae fit contra patriam, legitimos dominos etc. *συνταῖς. Cic. Cat.* 2, 4. Ut vos omnes factam esse aperte conjurationem contra rempubl. videretis. Et *ib.* 4, 3. Habere conjurationem, *h. e.* facere. *Caes. B. G.* 1, 2. Facere conjurationem nobilitatis, *h. e.* conjuratione nobilitatem sibi adjungere. *Hirt. B. G.* 8, 2. Bellum parare, conjurationesque facere. *Sall. Cat.* 48. Esse in conjuratione. *Liv.* 6, 2. Conjurationem de bello facere. *Id.* 39, 18. Nefanda conjuratio in omne facinus et libidinem. *Cic. Cat.* 3, 17. Invenire, et deprehendere conjurationem in rempubl. *Tac. A.* 16, 17. *extr.* prodere. *Suet. Claud.* 9. detegere. *Sall. Cat.* 37. patefacere. *Suet. Tib.* 65. opprimere. *Liv.* 39, 17. Capita conjurationis. Et *Cic. Cat.* 1, 11. Conjurationis princeps. ℙ Sumitur et pro coetu ipso conjuratorum. *Cic. Cat.* 1, 6. Nemo est extra istam conjurationem perditorum hominum, qui etc. ℙ In triplici Romanae militiae genere, praeter *legitimam militiam*, seu *sacramentum*, et *evocationem*, erat et *conjuratio*, qua propter imminens periculum ac tumultum (praesertim Italicum aut Gallicum) dum singulos milites sacramentum dicentes exspectare non vacaret, omnes simul a duce, prolato vexillo, jurare jubebantur: qui proinde conjurati dicti sunt. *Serv.* ad *A.* 7, 614. et *ib.* 8, 1. ℙ *Urbana conjuratio*, ap. *Plin. Pan.* 70. translate est consensio multorum ad aliquid obtinendum.

CONJURATOR, oris, m. qui simul cum alio jurat. Putant quidam haberi ap. *Pl. Trin.* 4, 2, 30., ubi alii reponunt *cum jurator.* [*Ita *Lindem.* quem cf. ad h. l.]

CONJURATUS, a, um, part. a *conjuro*, *συνωμότης*, qui simul cum alio juravit de re aliqua facienda sive in bonam, sive in malam partem. *Cic. Front.* 6. Testes cupidi, irati, conjurati, ab religione remoti. *Hor. Od.* 1, 15, 5. Mala ducis avi domum, Quam multo repetet Graecia milite, Conjurata tuas rumpere nuptias. *Virg. G.* 1, 280. Et conjuratos coelum rescindere fratres. *Ov. Met.* 15, 763. Conjurata arma. Et *ib.* 12, 6. Conjuratae rates, *h. e.* classis sociorum. *Virg. G.* 2, 496. Conjuratus Ister, *h. e.* populi Istrum accolentes conjurati. *Prud. Symmach.* 1, 537. conjuratas insidias moliri ad aliquem. ℙ Translate. *Claud. III. Cons. Honor.* 98. cui militat aether, Et conjurati veniunt ad classica venti. *Id. B. G.* 49. Aut conjuratum querimur splendere serenum. ℙ *Conjurati, orum* absolute. *Cic. Cat.* 4, 20. Manus conjuratorum. [*Adde *Suet. Caes.* 17. 80. 82. *Tib.* 9. et al.] ℙ *Conjurati* in militia Romana, teste *Turnebo* 11, 18., dicebantur, qui non singuli, ut justi milites, sed universi simul sacramento dixerant, quod ita praesens esset periculum, ut singulos juramento adigere non vacaret, uti in CONJURATIO dictum est. *Liv.* 45, 2. Ut consul, quos praeter milites sociosque navales, conjuratos haberet, dimitteret. [*Cf. *Duk.* ad h. l.]

CONJURO, as, avi, atum, n. 1. *συνόμνυμι*, simul cum alio juro, consentio, conspiro. *Pl. Merc.* 3, 1, 38. Et inter nos conjuravimus, ego cum illo, et ille mecum. *Liv.* 22, 38. Conjurabant milites, se fugae atque formidinis ergo non abituros. *Lact.* 5, 8. *a med.* Non essent in terris mala, si ab hominibus in legem Dei conjuraretur. *Virg. A.* 8, 5. simul omne tumultu Conjurat trepido Latium, *h. e.* propter vicinitatem belli omnes simul milites Latii sacramentum militiae dicunt. Sic *Caes. B. G.* 7, 1. Ut omnes Italiae conjurarent. V. CONJURATIO et CONJURATUS. ℙ Translate. *Hor. A. P.* 411. alterius sic Altera poscit opem res, et conjurat amice. ℙ Saepe in malam partem sumitur pro consentire in rem pravam, jurando simul cum aliis de bello injusto inferendo, de defectione, de nece alicujus etc. *Cic. Fam.* 5, 6. Me scito tantum habere aeris alieni, ut cupiam conjurare, si quis me recipiat. *Id. Sull.* 25. Catilina contra rempubl. conjuravit. *Id. Mil.* 24. Servos conjurasse de Pompejo interficiendo. *Quint* 4, 2. *a med.* Conjurare in mortem alicujus. *Flor.* 1, 17. in excidium Romani nominis. *Liv.* 39, 16. cum aliquo in omne flagitium et facinus. *Lucan.* 2, 48. in arma. *Sall. Cat.* 56. Conjuravere cives patriam incendere. *Auct. B. Hisp.* 26. et 37. Conjurant inter se, ut etc. *Senec. ep.* 14. Nunquam sic contra virtutes conjurabitur, ut etc. ℙ Pro simplici *juro* positum. *Ov. Her.* 21, 135. Quae jurat mens est: nil conjuravimus illa. *P. Afric. in vet. or.* apud *Gell.* 7, 11. *sub f.* Conceptis verbis conjuravisti sciens, sciente animo tuo. ℙ [Part. *Conjurans* ap. *Claud. B. Get.* 163. nec conjurantis arenae Turba fuit. *F.*]

CONJUX et Conjunx, ugis, com. gen. ὁμόζυγος, σύζυγος, σύμβιος, lecti maritalis socius, maritus, aut uxor: saepius tamen haec, quam ille, praesertim apud oratores: a *con*, et *jugum*, vel *jungo*. *Cic. Cat.* 4, 9. De vita vestra, de conjugum vestrarum, ac liberorum anima, de fortunis omnium vobis judicandum est. *Id. Q. Fr.* 1, 3. Fidelissima conjux. *Hor. Od.* 3, 5, 41. pudica. *Id. Sat.* 2, 5, 31. fecunda. *Virg. A.* 2, 777. dulcis. *Id. ib.* 6, 473. Conjux pristinus. *Ov. Fast.* 3, 461. perjurus. *Id. Trist.* 5, 5, 21. carus. [**Id. Met.* 6, 538. Geminus conjux, i. e. qui duabus simul uxoribus utitur.] *Stat. Silv.* 5, 1, 20. orbatus. ℙ Pro sponsa, vel sperata. *Virg. A.* 9, 138. Conjuge praerepta, *h. e.* Lavinia. Turnus autem est qui loquitur. Adde *Ov. Her.* 8, 86. ℙ Item pro amica. *Val. Fl.* 2, 208. Mavortia conjux, *h. e.* Venus, quae non Martis, sed Vulcani est uxor. *Virg. A.* 7, 189. Circem vocat conjugem Pici, quae tamen non erat, sed esse cupiebat, ut ibi *Servius* ait. *Propert.* 2, 7, 17. adrepta desertus conjuge Achilles. ℙ Item pro contubernali. Inscriptiones plurimae ap. *Fabr. c.* 4. *a num.* 309. deinceps. ℙ De brutis animalibus. *Plin.* 10, 59, 79. *de pavonib.* Mares singuli quinis sufficiunt conjugibus. *Ov. Fast.* 1, 451. *de columba.* suo conjux abducta marito. [*Cf. *Gierig.* in *Ind.* ad *Ov. Fast.* s. h. v.] ℙ De ulmis. *Colum.* 5, 6. *circa med.* Si vetustam vitem applicueris, conjugem necabit. ℙ Conjux est etiam, qui ejusdem servitutis jugo, vel eidem sorti, vel conditioni adstrictus est. *Appul. Met.* 7. Quamquam nec istud puduit me cum meo famulo, meoque vectore illo equo factum conservum atque conjugem. Loquitur hic Lucius ex homine asinus factus. ℙ Adjective. *Sol.* 12. *de delphinis.* Quoquo eant, conjuges evagantur, *h. e.* mas et femina simul. Al. leg. *conjugi* a *conjugus.* Al. *conjugia*, ut ap. *Plin.* ℙ Ad scriptionem quod attinet, non solum *Conjux*, et *Conjunx*, sed etiam *Cojux*, *Cojunxs*, et *Conjunxs* reperitur in veterib. monumentis, quae collegit *Manut.* in *Orthogr.* Verum iis abdicatis scribendi rationibus, quae minores patronos habent, usumque minimum; priores duae ambae sunt optimae: tametsi prima *Manutio*, *Vossio* in *Etymol.* et *Dausquio* magis placet.

CONLAETOR,

CONLĀTUS,

CONLAXO,

CONLŪCO, et cetera hujusmodi quaere in COLLAETOR, COLLATUS, COLLAXO, COLLUCO etc.

CONNĀTO et Connātātio a *con*, et *nato* afferunt multi ex *Plauto*. Sed nos invenire non potuimus, ne in Suppositis quidem.

CONNĀTUS, a, um, part. ab inusit. *connascor*, innatus, simul natus, σύμφυτος. *Tertull. adv. Valent.* 2. Vitia in corpore connata. ℙ Item gemellas. *Inscr.* ap. *Fea*, *Framm. di Fasti cons.* p. 57. Aurelius Lucius frater et connatus.

[**CONNĒCO**, as, a. 1. simul neco. *Not. Tir.* p. 122. Connecat. *F.*]

CONNECTO, is, exui, exum, a. 3. idem quod necto, vel simul necto, conjungo. *Quint.* 5, 14. *ad f.* Inexplicabili serie aliquid connectere. [**Cic. Or.* 71. Connectere dissipata, i. e. numeris vincire.] *Tac A.* 13, 53. Mosellam atque Ararim, facta inter utrumque fossa, connectere. *Plin.* 6, 15, 17. Adiabenis connectuntur Carduchi. *Claudian. Rufin.* 1, 118. caeruleo vestes connexuit angue. *Val. Fl.* 4, 334. Connectere tempora lauro. [**Sil.* 3, 412. Nereidum chorus connectunt brachia. (Sic ex *cd. Heinsius*, pro *convertunt*, probante et hac de causa *Drakenb.*, quia *nectere* et *connectere* sit chororum saltantumque.] *Tac. A.* 6, 47. Albucilla defertur impietatis in principem: connectebantur, ut conscii, Domitius, Vibius etc. *h. e.* adjiciebantur. [**Lucr.* 3, 691. Anima ita connexa est per venas, viscera etc. i. e. inclusa, conjuncta cum.] *Cic. Fin.* 1, 20. Amicitia cum voluptate connectitur. *Id. Fat.* 6. Si verum est, quod ita connectitur, si quis oriente canicula natus est, in mari non morietur; illud quoque verum est etc. V. CONNEXUS, a, um. *Gell.* 10, 29. Particula *atque* conjungit verba et connectit. *Hor. Ep.* 2, 2, 86. Connectere verba. *Colum.* 10, 227. gracili connectere carmina filo. ℙ *Connectere* pro continuare orationem. *Quint.* 2, 11. Nonnulli certa sibi initia, priusquam sensum invenerint, destinant: eaque diu secum ipsi meditati, desperata connectendi facultate, deserunt. ℙ Et pro continuare narrationem, narrare, perscribere. *Plin.* 36, 15, 24. *n.* 8. Connectere aliam majorem insaniam. *Trebell. Gallien.* 11. *extr.* Longum est, ejus versus orationesque connectere. ℙ [*De discrimine et ratione synonym. verbi *connectere.* V. *Döderl.* 3, 274. *Ernest.* 639. affert locum *Cic. Fin.* 2, 19. Paria conjungamus, ut similiter moveantur, agant et sentiant; convenientia copulamus, ut se mutuo juvent; conjungimus separata, ut una consistant; propiora connectimus, ne soluta divagentur; simul posita colligamus, ut firmiter constent; conjuncta constringimus, ne divellantur.] ℙ [Part. *Connectens* ap. *Claudian. B. Get.* 189. Et duo continuo connectens aequora muro Isthmos. *F.*]

CONNECTUS, a, um, adj. idem quod connexus. *Lucr.* 2, 100. Exiguis intervallis connecta resultant. *Id.* 3, 557. Sive aliud quidvis potis es connectius ei Fingere, *connexa* al. leg. priore loco, posteriore *conjunctius*, et *connexius.*

CONNEXĒ, adv. conjuncte. *Capell.* 4. p. 117. Connexe dicere aliquid.

CONNEXIO, onis, f. actus connectendi, conjunctio, συναφή. Pro complexione, seu conclusione syllogismi adhibetur multoties a *Quint.* 5, 14. ℙ Apud *Charis.* 1. *in.* est idem quod syllaba.

CONNEXĬVUS, a, um, adj. συμπλεκτικός, copulativus. *Gell.* 10, 29. *Atque* particula a grammaticis conjunctio esse dicitur connexiva.

CONNEXUS, us, m. connexio. *Lucr.* 1, 626. varios connexus, pondera, plagas, Concursus, motus, etc. [*Adde *Eund.* 3, 556. 2, 1020. et al.] *Vitr.* 10, 1. Connexus staminis ad subtegmen ornatus adjicit honestatem.

CONNEXUS, a, um, part. a *connecto*, συμπεπλεγμένος, συνημμένος, conjunctus, copulatus. *Cic. N. D.* 2, 38. Omnia inter se connexa et apta. [**Tac. H.* 2, 34. Naves validis utrimque trabibus connexae. — *Sil.* 3, 675. Connexa cacumina coelo.] *Virg. G.* 4, 257. Apes pedibus connexa ad limina pendent. [**Sil.* 2, 220. Apes denso volatu connexae, i. e. glomeratae.] *Ov. Met.* 12, 430. Connexi nodi. *Prop.* 2, 4, 23. crines. *Lucan.* 3, 400. Lucus ramis connexis. *Cic. Pis.* 5. Persequere connexos his funeribus dies, *h. e.* consequentes haec funera. *Stat. Ach.* 1, 174. magno jam tunc connexus amore. [**Tac. H.* 1, 65. Unde aemulatio et invidia et uno amne discretis connexum odium.] ℙ *Connexum*, *i*, apud dialecticos est propositio, in qua duo membra connexione particulae *si* conjunguntur. *Gell.* 16, 8. Quod Graeci συνημμένον ὄξιωμα dicunt, id alii nostrorum adjunctum, alii connexum dixerunt. Id connexum tale est: Si Plato ambulat, Plato movetur: Si dies est, sol super terras est. *Cic. Acad.* 4, 30. Ipsa ratio connexi, cum concesseris superius, cogit inferius concedere. Adde *Fat.* 7. [*Confunduntur *connexus* et *connixus*, ap. *Cic. N. D.* 2, 43, 110. et *convexus* ap. *Eund. ib.* 2, 44, 112.]

CONNĪSUS et Connixus, a, um, part. a *connitor. Liv.* 1, 33. Omnibus copiis connixus Ancus, acie vincit. *Virg. A.* 10, 127. Fert ingens toto connixus corpore saxum. *Val. Fl.* 3, 193. Torserat hic totis connisus viribus hastam. [**Liv.* 10, 33. Clamore sublato connisi primo resistunt. *Id.* 3, 63. Undique omnes connisi hostem avertunt. Adde 31, 21. *Cic. N. D.* 2, 43, 110. Corniger est valido connixus corpore Taurus. *Id. Tusc.* 2, 21. Connisa et progressa ratio. *Lucr.* 2, 159. Connixa primordia in unum locum feruntur. — De permutatione vv. *connixus* et *connexus* V. v. anteced. *in f.*]

[**CONNĪTĔO**, es, ui, n. 2. et

CONNĪTESCO, is, n. 3. simul niteo, et nitesco, simul resplendeo. *Not. Tir.* p. 183. Connituit, connitescit. *F.*]

CONNĪTOR, eris, isus, et ixus sum, (*Servius* ad *A.* 1, 144. *connixus* antiquorum, *connisus* recentiorum esse, ait.) dep. 3. πειράομαι, conor, adnitor, operam do, simul et vehementer nitor. *Cic. Fin.* 5, 15. de infantib.: Cum autem paulum firmitatis accesserit, connituntur, ut sese erigant. *Id. Off.* 3, 2. Quantum conniti animo potes, quantum labore contendere, tantum fac ut afficias. *Accius* ap. *eund. Divin.* 1, 22. Cornibus connitier in me arietare, pro *conniti* paragoge. [**Cic. Arat.* 290. Atque genu flexo taurus connititur ingens.] *Curt.* 7, 3. Conniti ad surgendum. *Caes. B. C.* 1, 46. Equitatus in summum jugum virtute connititur, *h. e.* nisu ascendit. *Tac. A.* 15, 66. Conniti ad convincendum aliquem. Et *ib.* 51. Primores classiariorum labefacere connixa est. [**Liv.* 9, 31. Conniterentur uno animo omnes invadere hostem.] ℙ Pro parere, niti enim dicuntur mulieres, cum pariunt, quod faciunt nixus edendo. *Virg. Ecl.* 1, 15. Capella gemellos silice in nuda connixa reliquit, ubi *Servius:* pro eo quod est *enixa*, id est partu soluta: nam hiatus causa mutavit praepositionem, sicut (*A.* 1, 566.) *secludite curas* pro *excludite.* ℙ Sunt qui scribant *conitor*, *conixus* unica *n*, quasi non a *con*, sed a *co*, et *nitor* componantur. Ne placeat.

CONNĪVENTIA, ae, f. ἐπίνοια, actus connivendi: et translate dissimulatio peccati. *Ascon. Verr.* 2. *in f.* seu *action. in Verr.* 1. Ad gratiam ne Hortensii, an suam, an etiam conniventia Ciceronis ipsius, parum comperimus. *Lampr. Alex. Sev.* 54. Tribunos capitali supplicio affecit, quod per conniventiam seditionem fecissent exercitus. Al. leg. *cohibentiam.* V. COHIBEO.

CONNĪVĔO, ives, ivi, vel ixi, n. 2. ἴλλω, μύω, καταμύω, oculos claudo: ab obsoleto *niveo* (quod idem valet), inquit *Voss.* in *Etymol.*, vel a *νεύω*, oculis innuo, ut aliis placet: vel a συννεφέω, obscuror, ut *Martinio* videtur. *Cic. N. D.* 2, 57. Munitae sunt palpebrae tanquam vallo pilorum, quibus et apertis oculis, si quid incideret, repelleretur, et somno conniventibus, etc. (Pro *connivere somno*, etiam *connivere* absolute dixit *Appul. Met.* 4. et 8.) *Id. Har. resp.* 18. Conniventes oculos Appii Claudii Caeci optare. *Suet. Cal.* 51. Ad tonitrua et fulgura connivere, et caput obnubere solebat. *Sil.* 7, 729. Connivent, solemque pavent agnoscere visu. *Plin.* 11, 37, 57. Graviores alitum inferiore gena connivent: columbae, et similia, utraque. *Id. ib.* 54. Duo omnino gladiatores, qui contra comminationem aliquam non connivere nt: et ob id invicti. *Turpil.* ap. *Prisc.* 9, 866. Dum ego connixi somno, hic sibi prospexit etc. ℙ Cum accus. *Cassius. ib.* Nam non connivi oculos ego deinde sopore, *nisi malis esse accus. Graecum*, *ut subintelligatur* κατά. ℙ Translate. *Pl. Most.* 3, 2, 144. *Tr.* Viden' coagmenta in foribus? *Th.* video. *Tr.* specta, quam arcte dormiunt? *Th.* dormiunt? *Tr.* illud quidem, ut connivent, volui dicere. *Lucr.* 5, 776. de sole, et luna deficientib. Cum quasi connivent, et aperto lumine rursum Omnia convisunt. *Gell.* 16, 3. Cava ventris ac stomachi inanitate diutina contrahuntur et connivent. *Cic. Coel.* 17. Multa nobis blandimenta natura genuit, quibus sopita virtus conniveret. *Gell.* 13, 27. *sub f.* Mens debet esse erecta, ardua, nunquam connivens, nunquam aciem suam flectens. ℙ Saepe ponitur pro dissimulare, quasi claudendo oculos, ne perperam facta videantur: Ita dicunt etiam familiari locutione. *Cic. Coel.* 24. Pro Dii immortales! cur interdum in hominum sceleribus aut connivetis, aut praesentis fraudis poenas in diem reservatis? *Id. Phil.* 1, 7. *extr.* Ea ipsa concedo: quibusdam in rebus etiam conniveo. (Adde *Agr.* 2, 28. *post med.*) *Pers.* 6, 50. Vae, nisi connives! *Gell.* 2, 2. In publicis locis atque muneribus patrum jura cum filiorum, qui in magistratu sunt, potestatibus collata, interquiescere paululum, et connivere. ℙ Quod quidam ex *Silio* afferunt 7, 462. pacemque serenis Connivens oculis; *condiscens* alii reponunt, multo rectius. ℙ Dicimur etiam *connivere*, cum oculos non omnino, sed paene claudimus, ut acrius aciem intendamus, aut nimium fulgorem evitemus. *Plin.* 11, 37, 54. Neroni fuerunt oculi, nisi cum conniveret, ad prope admota hebetes. ℙ Olim fuit etiam *connivo*, *is*, tertiae conjugat. teste *Prisc. l. c.* 1. Hinc *Calvus ib.* Cum gravis ingenti connivere pupula somno. ℙ Sunt qui scribunt *Coniveo* unico *n*, sed paucissimos admodum habent fautores.

CONNIXUS. V. CONNISUS.

CONNŪBIĀLIS, e, adj. γαμήλιος, ad connubium pertinens, conjugialis. *Ov. Her.* 6, 41. Heu! ubi pacta fides? ubi connubialia jura? *Stat. Th.* 5, 112. Connubialia vincla. *Claud. IV. Cons. Honor.* 649. Carmen connubiale, *h. e.* epithalamium. Sic *Id. ep. ad Seren.* 18. Vectigal connubiale lyrae.

CONNŪBIĀLĬTER, adv. connubiali more. *Capell.* 6. *sub in.* Cum ad Philologiae concilianda consortia procum affatim connubialiter allegaret.

CONNŪBIUM, ii, n. γάμος, ἐπιγαμία, jus conjugii legitimi, ut *Servius* ad *A.* 1, 73. tradit, seu ut *Ulp. Regular. tit.* 6. definit, uxoris jure ducendae facultas: a *con* et *nubo.* Addit *Ulp. ib.* Connubium habent cives R. cum civibus R., cum Latinis autem et peregrinis ita, si concessum sit: cum servis nullum est connubium. Hinc in veterib. aeneis tabulis, quas plerique *honestas missiones* appellant, at rectius *diplomata* dixeris, sub Vespasiano, Domitiano, et Hadriano, ap. *Grut.* 573, 1, 2. et 3. et 574, 6. et 575, 1. militibus emeritis *civitatem dedit, et connubium cum uxoribus, quas tunc habuissent, cum est civitas iis data: aut si caelibes essent, cum iis, quas postea duxissent.* Ex quibus patet, uxorem non esse legitimam jure civili Romanorum illam, quae ex eo populo ducatur, quocum connubium non sit: neque communicari cum illa civium R. commoda, neque natos inde liberos cives R. esse, (quamvis ingenui et liberi futuri sint) nisi jus connubii concedatur, ut cum emeritis his militibus imperatorum liberalitate factum est. *Liv.* 1, 9. Connubia non erant Romanis cum finitimis. Et 4, 4. Ut connubium patribus cum plebe esset. Et *ib.* 3. Dare connubium finitimis externisque. [*V. quos in hanc rem laudat *Ernest.* in *cl. Cic.* s. h. v. Adde *Tac. H.* 3, 34. Adolevit Cremona annexu connubiisque gentium. *Liv.* 8, 14. Ceteris Latinis connubia commerciaque et concilia inter se ademerunt.] ℙ Item ipsum conjugium. *Cic. Or.* 1, 9. Romulus Sabinorum connubia conjunxit. *Sall. Jug.* 21. Persae paulatim per connubia Getulos secum miscuere. *Curt.* 8, 4. *ad f.* Persas et Macedones connubio jungere. *Virg. A.* 1, 73. Jungere aliquam alicui connubio stabili. *Sall. Jug.* 80. Ejus civitatis lingua modo conversa connubio Numidarum, *h. e.* junctis affinitatibus cum Numidis. *Virg. A.* 4, 214. Repellere connubia alicujus. *Ov. Met.* 6, 428. Jungere sibi aliquem connubio filiae. *Virg. A.* 3, 319. et *Val. Fl.* 8, 421. Servare connubia, *h. e.* tenere, tueri fidem matrimonii. ℙ Ap. *Ov. Amor.* 2, 7, 21. Inire connubia alicujus est, cum ea concumbere. Adde *Lucr.* 3, 778. *Mart.* 6, 11. Lusus

erat sacrae connubia fallere taedae, *h. e.* adulteria committere. ℙ Translate. *Plin. init.* 16. Pomiferae arbores ab homine didicere blandos sapores adoptione et connubio, *h. e.* insitione. ℙ Secunda syllaba longa est natura, produciturque a *Virg. cit.* 3. et *A.* 4. et alibi, et ab *Ov. Val. Fl.* et aliis: at corripitur per systolen tum *A.* l. *cit.*, tum alibi non semel; ab *Ov.* quoque *cit. Met.* 6. et alibi, a *Lucr. l. c.*, et aliis. ℙ Scribi etiam potest *connubium* simplici *n*, ut est in antiquis monumentis, et Pandectis Florentin.

CONNŪBIUS, a, um, adj. ad connubium pertinens. *Appul. Met.* 9. Mulieres liberas, et connubia lege sociatas corrumpis. Hic *Oudendorpius* recte monet, in MSS. et plerisque editionib. *sociata* haberi, non *sociatas*, ac propterea ita esse locum interpretandum: Corrumpis mulieres ingenuas, et connubia, quae sociata et inita sunt ex lege. Patet igitur minime Latinum esse adjectivum *connubius.*

CONNŪBO, is, n. 3. idem quod nubo. *Appul.* Nescientibus parentibus puellari aetate connupseramus. Ita *Faber*, *Juncker.* et alii. Ego nondum ea verba in *Appulejo* reperi.

CONNŪDĀTUS, a, um, adj. idem ac nudatus. *Plin.* 28, 7, 23. Mulier in mense connudata, *h. e.* nudata cum in menstruis est.

CONNŪMERO, as, avi, atum, a. 1. idem ac numero vel annumero, *connumerare*, συναριθμέω. *Paul. Dig.* 1, 5, 14. Inter liberos connumerabitur. *Ammian.* 25, 4. Vir profecto heroicis connumerandus ingeniis. *Arnob.* 5, 187. Quemadmodum connumeratis et dicitis. ℙ *Ovidio* etiam tribuitur *Trist.* 5, 4, 20. Se quoque in exemplis connumerare solet. Sed *annumerare* plerique omnes legunt.

[CONNUNCĬO, as, a. 1. simul nuncio. *Not. Tir.* p. 42. Connunciat. *F.*]

[CONNŬO, is, n. 3. simul innuo. *Not. Tir.* p. 127. Connuit. *F.*]

[CONNUTRĬO, is, a. 4. simul nutrio. *Not. Tir.* p. 123. Connutrit. *F.*]

CŌNON, ōnis, m. Κόνων, Atheniensium dux fuit, qui proelio victus a Lysandro Lacedaemoniorum duce, sponte abiit in exsilium ad Artaxerxem Persarum regem, cujus auxilio patriam, cui servitutem attulerat, in libertatem restituit. *Justin. l.* 5. et 6. Fuit praestantissimus imperator, et filium Timotheum, et ipsum summum imperatorem, hominemque doctissimum reliquit. V. *Nepotem*, qui utriusque vitam conscripsit. ℙ Fuit et alius Conon Samius astrologus, qui septem libros de Astrologia edidit, cujus mentionem facit *Catull.* 66, 7., *Virg. Ecl.* 3, 40. et *Senec. Q. N.* 7, 3.

CONOPEUM, i, n. velum circa lectum ad arcendos culices, quos Graeci κώνωπας vocant. Apud Aegyptios in usu maxime erat, cum propter paludes Nili magna culicum copia infestarentur. Graece scribitur κωνωπεῖον, et in quodam epigr. etiam κωνώπειον: qua ratione *Hor. Epod.* 9, 16. Sol aspicit conopeum, paenult. correpta. Et *Prop.* 3, 9, 45. Foedaque Tarpejo conopea tendere saxo. At *Juven.* 6, 80. Ut testudineo tibi Lentule conopeo etc., ubi spondaicus est versus. ℙ Scribitur et *conopium:* atque hoc modo scribi malunt. *Bentl.* et *Heins.* cum paenult. correpta usurpatur: quia Graece et κωνώπιον legitur, extrita, ut mos est illis, praepositiva diphthongi. ℙ Voce hac usus est etiam *Varr. R. R.* 2, 10. *ad f.* ne forte putes esse solum poeticam.

CONOPON Diabasis, κωνώπων διάβασις, locus est in insula contra quartum Nili ostium, in quem statis anni temporibus culices transire solent. Κώνωπες enim sunt culices, et διάβασις, transitio. *Plin.* 4, 12, 24.

[CONOPS, ōpis, m. κώνωψ, culex. Est cognomen Romanum. *Inscr.* ap. *Gud.* 143, 2. C. Rammius Conops. *F.*]

CONOR, aris, atus sum, dep. 1. πειράομαι, ἐπιχειρέω, nitor, tento, do operam, aggredior, molior, cogito, mihi propono. *Ter. Andr.* 4, 1, 53. Conari manibus, pedibus, noctesque et dies, dum prosim tibi. *Nep. Datam.* 7. Qui prius cogitare, quam conari consuesset. *Cic. Or.* 30. Vides, Demosthenem multa perficere, nos multa conari: illum posse, nos velle. *Id. ib.* 10. Conari opus magnum et arduum. *Id. Rosc. Am.* 19. Quod planum facere non modo non possis, verum ne coneris quidem. *Id. Cat.* 2, 9. Desperant, se id, quod conantur, consequi posse. *Id. Or.* 2, 14. *sub f.* Poetas omnino, quasi alia quadam lingua locutos, non conor attingere. *Id. Quint.* 20. Conaris hoc dicere, neminem exstitisse, qui etc.? *Id. Div. Verr.* 14. Nunquam ille me opprimet consilio: nunquam ullo artificio pervertet: nunquam ingenio me suo labefactare atque infirmare conabitur, *h. e.* audebit, poterit. *Nep. Ann.* 8. Conari multa stulte. *Lucr.* 6, 768. ipsa de re nunc dicere conor. *Ter. Ph.* 1, 2, 2. Conari obviam alicui, *subaudi* ire. ℙ Proverbium, seu potius sententia est illud *Manil.* 1, 95. Omnia, conando, docilis solertia vincit. ℙ Part. *Conans* ap. *Cic. Fam.* 5, 12. Coram me tecum haec agere conantem deterruit pudor quidam. *Virg. A.* 9, 398. Oppressum rapit, et conantem plurima frustra. *Conandus* ap. *Caes. B. C.* 1, 31. Nactus aditus ad ea conando, quod etc. Et *ib.* 65. Quod fuit illis conandum, atque omni ratione efficiendum. *Conatus* ap. *eund. B. G.* 1, 12. Id oppidum oppugnare conatus, expugnare non potuit. ℙ *Conarem* pro *conarer* legi apud *Prisc.* ex *Ennio*, referunt quidam, quod ego nondum vidi.

CONQUADRĀTUS, a, um, adj. in quadri formam redactus, τετραγωνισθείς. *Colum.* 8, 3. *ad f.* Perticae conquadratae.

CONQUADRO, as, avi, atum, a. 1. in quadrum formare, τετραγωνίζω. *Varr.* ap. *Non.* 2, 481. et 12, 9. Aureum later, quod conquadravit religio. ℙ Item aptus sum, par fio, convenio. *Sid. ep.* 2, 2. Hinc aquarum surgit cella coctilium, quae consequenti unguentariae, spatii parilitate conquadrat. Et *ep.* 4. Illi familiae splendor, probitas morum, patrimonii facultas in omne decus pari lance conquadrant. Et *ep.* 3, 7. *ad. f.* Vero dicta conquadrant.

CONQUAESTOR, oris, m. idem ac conquisitor, vel simul quaestor. *Varr. L. L.* 5, 8., ubi tamen lectio nonnihil dubia est.

CONQUASSĀTIO, onis, f. συσσεισμὸς, concussio, commotio. *Cic. Tusc.* 4, 13. Morbus, et aegrotatio ex totius valetudinis corporis conquassatione et perturbatione gignuntur.

CONQUASSĀTUS, a, um, part. a *conquasso*, concussus. *Lucr.* 3, 442. Conquassatum corpus. *Cic. Sext.* 26. Extereas nationes illius anni furore conquassatas videbamus.

CONQUASSO, as, avi, atum, a. 1. συσσείω, concutio. *Cic. Div.* 1, 43. Apulia maximis terrae motibus conquassata est. ℙ Item contero, confringo. *Cato R. R.* 52. Si calix erit, conquassato. ℙ Translate. *Lucr.* 3, 600. Conquassatur enim tum mens animique potestas Omnis. *Sulpic.* ad *Cic. Fam.* 4, 5. *a med.* Omnes provinciae conquassatae sunt. Et *Firmic. Mathes.* 3, 13. *n.* 4. Maximis periculis conquassari.

*CONQUATERNO, as, quaternos, vel quaterna jungere. *Glos. Gr. Lat.* Ζευγίζω κατὰ τέσσαρα, Conquaterno. *B. A.*

CONQUĔROR, ereris, estus sum, dep. 3. μέμφομαι, ἀγανακτέω, idem quod queror, aut valde queror, doleo, deploro, *Cic. Sext.* 2. Nihil ab eo praetermissum est, quod aut pro republica conquerendum fuit, aut pro reo disputandum. *Id. Fam.* 5, 2. *circa med.* Nihil tecum de tui fratris injuria conqueror. *Id. Verr.* 2, 4, 50. Non illi decumarum imperia, non bonorum direptiones, non iniqua judicia, non vim, non coutumelias conquerebantur. [*Adde *Tac. H.* 1, 54.] *Caes. B. C.* 1, 74. Et quod non ab initio fecerint, conqueruntur. *Sil.* 8, 94. Conqueriturque tibi, *h. e.* tecum. *Catull.* 64, 164. ignaris nequidquam conqueror auris. *Liv.* 1, 53. Patris in se saevitiam intolerabilem conquerens. *Senec. fragm.* a *Niebhurio edit.* p. 100. Conquesturus venit. [*Tac. *A.* 15, 60. Uti viseret conquerereturque, cur Pisonem aditu arceret. Et *ib.* missum, conquestumque, quod. *Suet. Tit.* Deseri se conquerenti. Adde *Eund. Claud.* 2.] ℙ Inter *conqueri*, et *lamentari* hoc interest, quod illud est graviter dolere justa accusatione admixta, et ut virum decet, hoc muliebri ejulatu et fletibus, feminarum more. *Pacuv.* ap. *Cic. Tusc.* 2, 21. Conqueri fortunam adversam, non lamentari decet: Id viri est officium: fletus muliebri ingenio additus. [*Saepius tamen dicitur de feminis. *Tibull.* 1, 10, 54. Scissosque capillos Femina perfractas conqueriturque fores. *Ov. Met.* 9, 174. Conquerar an sileam?]

CONQUESTĬO, onis, f. μέμψις, actus conquerendi. *Cic. Q. Fr.* 1, 1, 7. Ubi nullum auxilium est, nulla conquestio, nullus senatus, nulla concio, *h. e.* nullus locus conquerendi, et accusandi eos, qui injurias fecerunt. *Suet Tib.* 70. Composuit et carmen lyricum, cujus est titulus: Conquestio de L. Caesaris morte. *Senec. ep.* 78. Conquestiones dolorum praeteritorum. *Hieron. adv. Jov.* 47. Deinde per noctes totas garrulae (uxoris cum viro) conquestiones: Illa ornatior procedit in publicum, haec honoratur ab omnibus; ego in conventu feminarum misella despicior. ℙ Apud rhetores *conquestio* est una ex tribus conclusionis, seu perorationis partibus, in qua auditorum misericordiam captamus. In hac primum auditoris animum mitem et misericordem conficere oportet, quo facilius conquestione commoveri possit. Haec ex *Cic. Inv.* 1, 52. et 55. [*Cf. *Ernest. lex. technol. Lat.* p. 85. et *Ejusd. lex. technol. Gr.* in vv. ἔλεος et σχετλιασμός.] ℙ Translate. *Plin.* 10, 23, 33. Coturnicum volantium conquestio labore expressa.

[CONQUESTUS, a, um, part. a *conqueror*, qui conqueritur. *Suet. Tib.* 34. Corinthiorum vasorum pretia in immensum exarsisse, graviter conquestus. *F.*] [*Tac. *H.* 1, 54. Ut acerrimi militum et praesentia conquesti, per tenebras et inscitiam ceterorum occiderentur.]

CONQUAESTUS, us, m. idem quod conquestio. In sexto casu *Liv.* 8, 7. *ad f.* Tum libero conquestu exortae voces sunt. Adde *Sil.* 10, 291. et *Stat. Achil.* 1, 399.

CONQUĬESCO, is, evi, etum, n. 3. ἡσυχάζω, idem quod quiesco, cesso, consisto. *Cic. Fin.* 5, 20. Videmus igitur, ut conquiescere ne infantes quidem possint. *Id. Att.* 1, 5. *sub f.* Nos ex omnibus molestiis et laboribus uno illo in loco (*Tusculano*) conquiescimus. *Id. Fam.* 1, 1. Tu nisi perfecta re, de me non conquiesti. *Syncope pro* conquievisti. *Caes. B. C.* 3, 75. Impedimenta praemisit, ac conquiescere ante iter confectum vetuit. *Id. B. G.* 7, 46. Ut meridie conquieverat, *h. e.* in lecto jacuerat dormiendi causa. [**Suet. Aug.* 78. Paulisper conquiescebatur i. q. dormiebat, ut nostr. *ruhen*, *Ruhe halten.*] ℙ Translate. *Cic. Mil.* 14. Quando illius postea sica conquievit? *Id. Agr.* 1, 7. Vectigal conquiescit. *Id. Manil.* 6. Navigatio conquiescit. *Id. Rabir. Post.* 15. *ad f.* Hieme omnia bella conquiescunt. *Id. Dom.* 38. Nunquam conquiescit fletus bonorum. *Id. Mil.* 25. *extr.* Conquiescere ab armis. *Id. Att.* 12, 39. *extr.* Conquiescent litterae, nisi quid novi exstiterit. *Id. Rosc. Am.* 26. Ita postremo ejiciuntur, ut ne ad saxa quidem mortui conquiescant. [**Liv.* 21, 10. Non manes, non stirpem ejus conquiescere vivi.] ℙ Illa sunt medicorum. *Cels.* 6, 6. *n.* 34. Antequam sudor et calor domi conquierint, pro *conquieverint.* *Id.* 2, 8. Febris conquievit. *Id.* 7, 19. *sub f.* Si inflammatio non conquierit. *Id.* 5, 26. *n.* 21. Sanguis conquiescit. ℙ Illa quoque translata, atque elegantissima sunt, in quibus non cessatio ab opere, sed quies animi, securitas, et voluptas in re aliqua significatur. [*Nos: *Ruhe*, *Erholung finden.*] *Cic. Fam.* 9, 6. *ad f.* In nostris studiis libentissime conquiescimus. *Id. Arch.* 6. Hic homo suppeditat nobis, ubi et animus ex hoc forensi strepitu reficiatur, et aures convicio defessae conquiescant. *Id. Fam.* 2, 1. *extr.* Ut aetas nostra ingravescens, in amore atque in adolescentia tua conquiescat. *Id. Amic.* 6. Conquiescere in amici mutua benevolentia. [**Liv.* 1, 47. Jam enim ab scelere ad aliud spectare mulier scelus: nec nocte, nec interdiu verum conquiescere patj.] ℙ Proverbii genus est illud *Pl. Ps.* 1, 1, 121. De istac re in oculum utrumvis conquiescito. V. huic simile in AURIS. ℙ *Conquiesse* pro *conquievisse* est ap. *Liv.* 30, 13. *ad f.*, et *conquierit* pro *conquieverit* ap. *Cels.* 7, 19. ℙ [Part. *Conquieturus* ap. *Cic. Mil.* 25. Si urbs ab armis sine Milonis clade nunquam esset conquietura. *F.*]

CONQUILIATUS. V. CONCHYLIATUS.

CONQUINISCO, iscis, quexi, n. 3. ὑποκινέω, ὑποκυπτω; est a *con*, et inusit. *quinisco*, a κινέω, moveo: significat autem inclinare se in faciem: ita enim interpretantur *Non.* 2, 118. et *Prisc.* 10, 885. qui a vetustissimis tantum usurpatum fuisse ait. *Pomp.* ap. *Prisc. l. c.* Accessi ad patrem: prendi manum, in terra ut cubabat nuda, ad eum ut conquexi, interim *me* mulieres conspiciunt. ℙ Translato et obsceno sensu idem significat ac cevere, ocquiniscere, nempe incurvare se ad stuprum patiendum, ut pueri solent. *Pl. Cist.* 4, 1, 5. Faciundum est puerile officium: conquiniscam ad cistulam, *h. e.* inclinabo me, ut cistulam ex humo tollam. *Id. Ps.* 3, 2, 75. Si iste ibit, ito: stabit, astato simul: Si conquiniscet istic, ceveto simul. V. OCQUINISCO et PUERILIS.

CONQUĪNO, as. V. COINQUINO.

CONQUĪRO, is, isivi, istium, a. 3. ἀναζητέω, συμπορίζομαι, diligenter quaero, investigo, comparo: a *con*, et *quaero. Cic. Off.* 3, 33. Conquirere undique suavitates. [*Eodem modo *Id. Fin.* 1, 13, 42. Nunc expetitur (sapientia) quod est tanquam artifex conquirendae et comparandae voluptatis.] *Id. Acad.* 4, 27. studiose omnia. *Id. Verr.* 2, 4, 19. Conquiri Diodorum tota provincia jubet. [**Liv.* 31, 11. Ac magnam partem eorum (transfugarum) palam Carthagini obversari dici: quos comprehendi conquirique debere, etc. *Suet. Vit.* 10. Centum atque viginti conquiri et supplicio affici imperavit. *Liv.* 22, 52. Consulem conquisitum, sepultumque quidam auctores sunt.] *Caes. B. C.* 1, 61. Toto flumine Ibero naves conquirere. *Sall. Jug.* 78. ex agris quam plurimum pecoris. *Vatin.* ad *Cic. Fam.* 5, 9. terra marique aliquem. *Vellej.* 2, 22. aliquem ad mortem. *Nep. Dion.* 8. socios ad aliquem interficiendum. *Plin.* 36, 12, 17. opes meretricio quaestu. [**Liv.* 25, 7. Triumviri bini: uni sacris conquirendis — alteri etc. *Id.* 40, 37. Pontifer maximus piacula irae deum conquirere jussus.] *Tac. H.* 3, 76. dona ac pecunias acerbe per municipia. *Id. A.* 15, 21. suffragia. ℙ Translate. *Cic. Or.* 3, 8. Sed quid ego vetera conquiram, cum mihi liceat uti praesentibus exemplis atque vivis? [**Id. Agr.* 2, 35. Aliquid sceleris conquirere, i. e. committendi facinoris occasionem quaerere.] *Auct. Dial. de orat.* 15. Mecum ipse conquiro causas hujus differentiae. *Tac. A.* 15, 56. Conquirere omnes artes ad aliquem opprimendum. *Id. ib.* 12, 68. solatia. *Id. ib.* 14, 44. argumenta. [**Suet. Aug.* 71. Ad vitiandas virgines promptior, quia sibi undique etiam ab uxore conquirerentur. Adde *Eund. Tib.* 43. *Prop.* 1, 2, 23. Non illis studium vulgo conquirere amantes, i. e. nimio ornatu, malis artibus allicere.] ℙ Quod ap. *Festum*

legitur *Conquirere, coercere;* critici monent legendum esse *Coinquire*, vel *Coinquere*, (de quo V. suo loco.) ut sermo sit de arboribus deputandis, et coercendis. ℙ [Part. *Conquirens* ap. *Vell.* 2, 41. Conquirentibus eum ad necem. *Conquirendus* ap. *Hirt. B. Afr.* 8. Ad reliquas naves conquirendas. *F.*]

CONQUISĪTĒ, adv. studiose, cum cura, ζητητικῶς. *Auct. ad Her.* 2, 31. Haec si ut conquisite conscripsimus, ita tu diligenter fueris consecutus etc. *Gell.* 3, 10. *sub f.* Haec Varro conquisite admodum scripsit. *Afran.* ap. *Non.* 1, 117. Commercata conquisite edulia.

CONQUISĪTIO, onis, f. ζήτησις, actus conquirendi, investigatio. *Cic. Univ.* 2. *extr.* Difficillimum est in omni conquisitione rationis exordium. *Tac. H.* 2, 84. Conquisitio pecuniarum. [**Liv.* 7, 3. Conquisitio piaculorum.] ℙ *Conquisitio militum* est militum delectus, cum imperator pro sua auctoritate, quos ei visum fuerit, etiam invitos ad militiam conscribit. Id in majoribus plerumque reipubl. periculis fieri consuevit. Alioqui enim ultro nomina dabant. *Cic. Prov. cons.* 2. Exercitus ille noster, superbissimo delectu, et durissima conquisitione collectus, omnis interiit. *Liv.* 23, 32. *sub f.* Ut in Piceno agro conquisitionem militum haberet. *Id.* 25, 6. *ad f.* Conquisitionem ingenuorum per agros facere. Al. leg. *habere.* Adde 29, 34. et 35.

CONQUISĪTOR, oris, m. qui conquirit, ζητητής. Specialiter conquisitores dicti sunt, qui a magistratibus mittebantur ad conquirendos, qui nomina militiae darent, ut in v. praec. dictum est: *Cic. Mil.* 25. Si Italiae delectus, ut nonnulli conquisitores tui dictitant, si haec arma, si delecta juventus contra Milonis impetum armata est. *Liv.* 21, 11. *extr.* Qui duo populi, delectus acerbitate consternati, retentis conquisitoribus etc. *Hirt. B. Alex.* 2. In omnes partes legatos conquisitoresque delectus habendi causa miserant. ℙ Huc adlusisse videtur *Pl. Merc.* 3, 4, 80. Certum est, praeconum jubere jam quantum est conducier, qui illam investigent. Post ad praetorem illico ibo, orabo ut conquisitores det mihi in vicis omnibus etc. ℙ Item exploratores, qui aliorum facta clam arbitrantur, ὠτακουσταὶ. *Pl. Amph. prol.* 65. Ut conquisitores singuli in subsellia eant per totam caveam etc.

CONQUISĪTUS, a, um, part. a *conquiro*, ζητηθείς, diligenter quaesitus, studiose comparatus. *Cic. Agr.* 2, 35. *ad f.* Conquisiti atque electi coloni. *Cels.* 5, 26. *n.* 23. Peregrina et conquisita medicamenta. *Lucr.* 3, 420. Conquisita diu dulcique reperta labore Carmina. *Caes. B. G.* 6, 27. Urorum cornua studiose conquisita ab labris argento circumcludunt. *Cic. Tusc.* 5, 21. Mensas conquisitissimis epulis exstruere. [**Liv.* 29, 18. Pecuniam omnem conquisitam in thesauros Proserpinae referri jussit.] ℙ Dicitur et de re mala. *Cic. Har. resp.* 26. *extr.* Si unum hominem poeta aliquis, fictis conquisitisque vitiis deformatum, vellet inducere.

CONRECTOR. V. CORRECTOR.

CONRĒCUMBENS et Correcumbens, entis, part. ab inusit. conrecumbo συγκαταλινόμενος, simul recumbens. *Tert. Testim. anim.* 4. In convivio eorum, quasi praesentibus, et conrecumbentibus etc.

CONRĒGIONE, aut veteri scribendi more, conrecione, significat e regione, *Festo* teste, legiturque etiam in antiqua augurali formula templi effandi ap. *Varr. L. L.* 6, 2. Scaligero ita emendante: *Interea conregione, conspicione, cortumione, utique ea rectissime sensi.* Conregione, *h. e.* intra eas regiones, qua oculi conspicient, ut ipsemet *Varro* mox interpretatur.

CONREGNO, as, n. 1. simul regno, παραδυναστεύω. *Paul. Nol. carm.* 25, 227., *Sulp. Sev. Hist.* 2, 33. *Tert. adv. Jud.* 8. Cleopatra conregnavit Augusto annis tredecim.

CONRĒSŪPĪNĀTUS et Corresupinatus, a, um, adj. simul resupinatus. *Tertull. Anim.* 48. Neque corresupinatis internis etc.

CONRĒSUSCĪTĀTUS et Corresuscitatus, a, um, part. a *conresuscito*, simul resuscitatus. *Tert. Resurr. carn.* 23. ex *D. Paul. ad Coloss.* 2. *v.* 12.

[CONRĒSUSCĪTO, as, a. 1. simul resuscito. *Hieron. adv. Jov.* 1, 38. Nunc autem Deus conresuscitavit, et consedere nos fecit in coelestibus in Christo Jesu. *F.*]

CONRĒUS et Corrēus, i, m. qui ob eandem causam reus est, συνένοχος. *Ulp. Dig.* 34, 3, 3. Dum a conreo meo petitur, ego inquietor.

CONRĪDĔO,

CONRŌDO,

CONRŪGO,

CONRŪO, atque ejus generis reliqua quaere in CORRIDEO, CORRODO etc,

CONRUSPARI, vel Corruspari, est conquirere, scrutari. *Plautus*: Conruspare tua consilia in pectore. Haec *Festus.*

[CONSABURENSIS, e, adj. ad Consaburum vel Consaburonem pertinens, Hispaniae urbem ex *Itiner. Antonin.* XLIV. mill. passuum dissitam a Toleto, quae nunc *Consuegra. Plin.* 3, 3, 4. Stipendiariorum autem celeberrimi Bastitani, Consaburenses, Dianenses. *Inscr.* ap. *Grut.* 909, 14. Q. Domitius Q. F. Macer Consaburensis. *F.*]

CONSĀCERDOS, otis, m. et f. συμμύστης, qui simul cum alio in eodem sacerdotio est. Est *Symmachi ep.* 10, 74. et *Paul. Nol. ep.* 20. (al. 16.) 2.; habetur etiam in *Inscr.* ap. *De Vita, AA. Benev. cl.* 1. *n.* 10. Tradente simul Cosinia Celsina consacerdote sua.

CONSACRO etc. V. CONSECRO.

CONSĀLŪTĀTĬO, onis, f. ἀσπασμός, actus invicem salutandi, vel multorum salutatio. *Cic. Att.* 2, 18. Huic plausus maximi, consalutatio forensis perhonorifica. *Tac. H.* 4, 72. Nulla inter coeuntes exercitus consalutatio. Adde *Suet. Oth.* 9. et *Tac. A.* 15, 16.

CONSĀLŪTĀTUS, a, um, part. a *consaluto*, a pluribus salutatus. *Tac. H.* 3. *in f.* Domitianum Caesarem consalutatum miles frequens in patrios penates deduxit. [**Suet. Tib.* 17. Unde populo consalutato, circum templa deductus est.]

CONSĀLŪTO, as, avi, atum, a. 1. ἀσπάζομαι, invicem, vel simul saluto. *Cic. Or.* 2. 3. Cum inter se amicissime consalutassent. *Id. Phil.* 2, 24. Quam ex oppidis municipales, obviam necessario prodeuntes, non noto illo et mimico nomine, sed Voconiam consalutabant. *Liv.* 3, 26. Dictatorem eum legati gratulantes consalutant. *Plin.* 28, 2, 5. Consalutare aliquem nomine. *Senec. Vita beat.* 25. Cum Deus undique consalutabor. ℙ Pro simplici saluto. *Petr. Sat.* 7. Ridens eum consalutavi. Et *ib.* 131. Ut me consalutavit, quid est, inquit etc.

CONSĀNESCO, is, anui, n. 3. ὑγιάζομαι, sanus fio. *Cels.* 7, 12. *n.* 4. *de lingua.* Et plerique quidem, ubi consanuerunt, loquuntur. *Colum.* 8, 2. Facta ulcera dum consanescunt, figulari creta linuntur. *Id.* 4, 27. Vitis celeriter consanescit. *Cic. Fam.* 4, 6. *a med.* Hoc tam gravi vulnere, etiam illa, quae consanuisse videbantur, recrudescunt. Al. leg. *consenuisse* minus recte.

CONSANGUĪNĒUS, a, um, adj. συγγενής, ὁμογενής, ὁμοπάτριος, sanguine, hoc est generis vinculo junctus. Stricte *consanguinei* dicuntur a JCtis, *Cajo Instit.* 2, 8. et aliis, fratres et sorores, eodem patre geniti, quamvis fortasse non eadem matre. Hinc saepe praesertim a poetis *consanguineus* ponitur pro fraterno. *Ov. Her.* 14, 121. Et consanguineae quondam centesima turbae, Infelix, uno fratre manente, cadam. *Id. Met.* 8, 476. Consanguineae umbrae. *Stat. Th.* 11, 407. Stat consanguineum campo scelus, *h. e.* fratres ad singularem pugnam parati. *Id. ib.* 60. de Tisiphone. Et consanguineos in proelia suscitet angues, *h. e.* angues suis capillis immixtos, secumque uno partu genitos. (Similem locum habemus ap. *Tibull.* 3, 4, 87. de Cerbero, et ap. *Sidon. carm.* 15, 28. de Briareo.) *Claud. Cons. Prob. et Olybr.* 267. O consanguineis felix auctoribus anne. *Id. B. Gild.* 286. Ne consanguineis certetur cominus armis. Adde *Val. Max.* 5, 5. *n.* 3. et *Acc.* ap. *Cic. Div.* 1, 22. Absolute de sorore. *Catull.* 64, 117. ut linquens genitoris filia vultum, Ut consanguineae complexum etc. ℙ Late autem *consanguinei* vocantur quicumque sanguine inter se connexi sunt, ut *Cassius JCtus* ap. *Ulp. Dig.* 38, 16, 1. *ad f.* definit. Latissime vero omnes conjuncti, sive sint cognati, sive affines. *Cic. Inv.* 1, 24. Hominum genus consideratur natione. Grajus, an Barbarus; cognatione, quibus majoribus, quibus consanguineis. *Caes. B. G.* 1, 11. Ambarri necessarii, et consanguinei Aeduorum. Et *ib.* 33. Aedui fratres consanguineique saepe numero ab senatu appellati. *Sil.* 1, 608. et 655. Roma consanguinea Sagunti. (V. dicta in AEDUI.) *Caes. B. G.* 7, 77. Propinqui et consanguinei nostri. *Virg. A.* 7, 366. Et consanguineo toties data dextera Turno: Ubi *Servius:* Filius est enim Veniliae sororis Amatae. *Claudian. in Rufin.* 2, 237. Quid consonguineas acies, quid dividis olim Concordes Aquilas, *h. e.* exercitus, amicos, et affines etiam. ℙ Translate. *Virg. A.* 6, 278. Et consanguineus Leti Sopor. (χαλκεος θανατοῖο. *Homer. Iliad.* 14, 231.) et *Colum. prooem.* 1. *sub in.* Res rustica, quae sine dubitatione proxima et quasi consanguinea sapientiae est. ℙ *Consanguineum* pro *consanguineorum* est ap. *Lucret.* 3, 73.

CONSANGUĪNĪTAS, atis, f. συγγένεια, sanguinis conjunctio, ut in v. praec. dictum est. Stricte pro fraternitate. *Ulp. Dig.* 38, 8, 4. Consanguinitatis jura a patre oriuntur: proximitatis autem nomine mater etc. Adde *Procul. ib.* 1, 7, 44. ℙ Late pro quacumque sanguinis conjunctione. *Virg. A.* 2, 87. Consanguinitate propinquus. *Liv.* 7, 9. Caeritem populum, misericordia consanguinitatis, Tarquiniensibus adjunctum fama ferebat. Adde 8, 5. ℙ Translate. *Tertull. adv. Haeretic.* 32. *ad f.* Consanguinitas doctrinae, *h. e.* consensus, concordia, similitudo.

CONSĀNO, as, a. 1. ἀκέομαι, ξυγιαίνω, idem quod sano. *Colum.* 4, 29. Nec propter gelicidia corticem movet, ut cicatricem consanet. Et *ib.* 24. *sub f.* Vitis laniata putrescit humoribus, ne plagae consanentur. ℙ Neutra significatione, consanescere. *Ulp. Dig.* 21, 1, 10. Si homini digitus abscissus sit, membrive quid laceratum; quamvis consanaverit etc. Ita *Torrent.;* at *Holoander* habet *consolidaverit.* Suspicatur *Hotomann.* legendum *consanuerit.* [*Cf. *Duk. Lat. Jct.* 342.]

CONSARCĪNĀTUS, a, um, part. a *consarcino*, συρραφθείς, consutus, adsutus. *Ammian.* 31, 2. Indumenta ex pellibus silvestrium murium consarcinata. *Appul. Met.* 7. Centunculi male consarcinati. ℙ Translate. *Gell.* 13, 24. Verbum supplendi numeri causa extrinsecus additum et conconsarcinatum. *Ammian.* 16, 8. Suasitque consarcinatis mendaciis, laesae majestatis arcessere maritum. *Consutis dolis* eod. sensu dixit *Plaut. Amph.* 1, 2, 211.

CONSARCĪNO, as, a. 1. simul sarcio, συσκευάζω, συρράπτω. Translate. *Gell.* 2, 23. *sub f.* Versus sunt hi Caecilii consarcinantis verba tragici tumoris. *Ammian.* 14, 5. Crimina multa consarcinando. Et *ib.* 9. Aemulis consarcinantibus insidias apud Constantium, *h. e.* comminiscentibus.

CONSARRĬO, is, a. 4. idem quod sarrio, aut simul sarrio. *Cato R. R.* 48. Eo stercus minutum addito, consarrito, glebasque comminuito. *Colum.* 11, 3. *post med.* Sulci omnes consarriendi.

CONSĀTĬO, onis, f. 3. V. CONSITIO.

CONSĀTUS, a, um, part. a *consero*, satus, consitus, seminatus. *Solin.* 9. *ad f.* Olympias Alexandri mater nobiliorem ei patrem acquirere affectavit, cum se coitu draconis consatam affirmaret, *h. e.* gravidam factam, ea ratione qua *conserere arva muliebria* dixit *Lucr.* 4, 1100. *Tertull. Resurr. carn.* 16. Caro ab exordio uteri consata, conformata, congenita animae. *Id. Anim.* 43. Somnus est segregatio consati spiritus.

CONSAUCIĀTUS, a, um, part. a *consaucio*, sauciatus, vulneratus, τραυματιζόμενος. *Suet. Aug.* 20. Et crus, et utrumque brachium ruina pontis consauciatus.

CONSAUCIO, as, a. 1. τραυματίζω, τιτρώσκω, idem quod saucio, vulnero. *Auct. ad Herenn.* 4, 19. Crebro et celeri vulnere corpus consauciari. *Suet. Ner.* 26. *extr.* Praetoris caput consauciavit.

CONSĀVĬOR, aris, dep. 1. et Consavio, as, a. χύομαι, φιλέω, suavior, osculor. *Appul. Met.* 2. Ubi primum consaviatus eum etc. *Id. ib.* 6. Jupiter prehensa Cupidinis buccula, consuaviat. ℙ Legitur et *consuavitus*, et *consuaviat:* quia et *savium*, et *suavium* dicitur.

CONSCĒLĔRĀTUS, a, um, part. a *conscelero*, μιαρός, scelere pollutus, scelestus. *Cic. Rosc. Am.* 24. Furiae parentum poenas a conscelerati ssimis filiis repetunt. *Id. Verr.* 2, 1, 35. *extr.* Pirata conscleratus. *Id. Pis.* 20. Deorum immortalium has esse in impios et conscleratos poenas certissimas constitutas. *Id. Dom.* 28. *ad f.* Propulsare vim conscleratam. *Id. Cluent.* 67. Illa conscelerata exsectio linguae. *Id. ib.* 10. Nefarius et conscleratus vultus. *Id. Sull.* 10. Conscleratus furor. *Id. Cat.* 2, 9. Mens conscelerata et nefaria. *Id. Sull.* 9. Voluntates conscleratae et nefariae. *Tac. A.* 15, 55. Intestabilis et conscleratus. *Liv.* 2, 37. *extr.* Conscelerati contaminatique homines. [*Cf. *Id.* 8, 18.] a

CONSCĒLĔRO, as, a. 1. μιαίνω, καταμιαίνω, scelere polluo, contamino. [**Beflecken.*] *Liv.* 40, 8. *sub f.* Agite, conscelerate aures paternas. *Ov. Met.* 7, 34. Cur non et specto pereuntem, oculosque videndo Conscelero? *Catull.* 67, 23. pater ipsius nati violasse cubile Dicitur, et miseram conscelerasse domum.

CONSCENDO, is, endi, ensum, a. 3. ἐπιβαίνω, ἀναβαίνω: a *con*, et *scando*, idem est quod ascendo. *Liv.* 29, 2. *ad f.* Quia equos conscendendi equitibus spatium non fuerat. *Ov. Met.* 6, 222. Conscendere in equos. *Id. Met.* 3, 299. aethera. *Id. Trist.* 3, 8, 1. et *Prop.* 2, 14, 15. currum. *Petr. Sat.* 116. in montem. *Prop.* 1, 6, 3. Riphaeos montes. *Tibull.* 4, 1, 171. excelsos vitis ramos. *Val. Fl.* 2, 444. Et sol aetherias medius conscenderat arces. *Virg. A.* 4, 646. rogum. *Id. ib.* 1, 180. scopulum. *Claud. in I. Cons. Stilich.* 267. et *Suet. Tib.* 17. tribunal. ℙ Saepe est nauticum verbum, et significat navim ingredi. *Cic. Fam.* 14, 7. Navem spero nos valde bonam habere: in eam simul atque conscendi, haec scripsi. *Id. Att.* 14, 16. Conscendere in phaselum. *Id. Fam.* 3, 10. Conscendens jam navem Epheso Laodiceam revertit. Adde *Nep. Datam.* 4. et *Caes. B. C.* 3, 96. *Virg. A.* 10, 155. classem. *Id. ib.* 1, 381. Bis denis Phrygium conscendi navibus aequor. ℙ Et absolute. *Cic. Q. Fr.* 2, 2, *extr.* Velim, quamprimum bona et certa tempestate conscendas. *Id. Att.* 9, 2. Si Cnaeus bene comitatus conscendisset. Adde *Q. Fr.* 2, 6. et *Ov. Trist.* 1, 2, 41. [**Liv.* 37, 11. Postquam conscendisse suos vidit *Id.* 44, 23. Qui Rhodum irent, Thessalonicae conscendere jussi. Sic 22, 19. 44, 35.] ℙ Translate. *Quint. Decl.* 377. *in.* Per hominum Deorumque contemptum ad ultimum nefas conscendere, *h. e.* ad parricidium.

CONSCENSĬO, onis, f. ascensio, ἀνάβασις. Specialiter est actus conscendendi in navem. *Cic. Div.* 1, 32. Consensio in naves cum fuga.

CONSCENSUS, a, um, part. a *conscendo*, *Just.*

12, 10. Navibus conscensis Oceani litora peragrat. *Id.* 31, 4. Conscensa nave ad Annibalem revertitur.

CONSCIENTIA, ae, f. *συνείδησις*, communis plurium scientia, seu notitia alicujus rei, praesertim malae. [**Das Mitwissen um eine Sache.*] *Suet. Cal.* 56. Non sine conscientia libertorum. *Tac. A.* 2, 77. Est tibi Augustae conscientia. *Id. ib.* 2, 40. Simulata conscientia, *h. e.* conscios se simulantes.] *Cic. Catil.* 1, 1. Constrictam jam omnium horum conscientia teneri conjurationem tuam non vides? (Adde *Fin.* 2, 9. *a med.* et *ib.* 22.) [**Id. Phil.* 2, 11. Quis nomen meum in illius gloriosissimi facti conscientia audivit? i. e. societate.] *Tac. A.* 6, 21. Quoties super negotio consultaret, liberti unius conscientia utebatur *Id. Agr.* 2. Illo igne conscientiam generis humani aboleri arbitrabantur, *h. e.* comburendo cujusdam historici scripta. [**Id. H.* 1, 25. In conscientiam facinoris pauci adsciti. *Id. ib.* 28. Praebere plerisque suspicionem conscientiae. 42. Conscientiam conjurationis confessus est.] *Id. A.* 13, 12. Assumere aliquem in conscientiam, *h. e.* adsciscere, ut simul sciat. Sic *Id. ib.* 12, 67. Adhibere conscientiam alicujus. *Ulp. Dig.* 48, 5, 29. Quicumque ob conscientiam stupri accepit aliquid, poena erit plectendus. *Curt.* 6, 8. Exonerare conscientiam suam, *h. e.* manifestare quae novimus. *Justin.* 31, 4. Purgare publicam conscientiam. *Liv.* 3, 60. Illi conscientia, quid abesset virium, detrectavere puguam. [**Im Gefühl ihrer Schwäche. Id.* 8, 4. Conscientia virium. *Id.* 3, 2. Conscientia contracti culpa periculi. Adde 28, 19.] ℙ Ponitur et pro simplici scientia, seu notitia et cognitione, quam quisque habet privatim alicujus rei, [**Kenntniss, Bewusstseyn.*] *Plin.* 7, 30, 31. Regiae fortunae praelata litterarum conscientia. *Id.* 33, 3, 12. Inserta margaritarum pondera e collo dominarum auro pendeant, ut in somno quoque unionum conscientia adsit, *h. e.* animus sciat, et cogitet se habere margaritas. *Flor.* 2, 12. Nemo regum diutius amissae fortunae conscientiam retinuit, *h. e.* notitiam, ac memoriam. [**Tac. H.* 1, 5. Sed quamvis capite defectionis ablato, manebat plerisque militum conscientia.] ℙ Hinc saepe dicitur de scientia ac judicio animi circa recte aut prave facta. [**Gewissen.*] ex qua oritur voluptas animi ex honestis actionibus; et timor, solicitudo, anxietas ex turpibus. Haec *conscientia animi* ab *Caes. B.* C. 3, 60. et *Cic. Att.* 13, 49., *Fin.* 2, 16. et 17. et *Phaedro prol.* 3, 47. appellatur: nempe quia opponitur illi, de qua modo dictum est, notitiae communi cum aliis, et est propria solum animi cujusque. *Cic. Mil.* 23. Magna vis est conscientiae in utramque partem, ut neque timeant, qui nihil commiserint, et poenam semper ante oculos versari putent, qui peccarint. *Id. Phil.* 2, 44. Satis in ipsa conscientia pulcherrimi facti fructus est. *Id. Brut.* 71. Consolari se conscientia optimae mentis. *Id. Fam.* 3, 7. *extr.* Haec ad te scripsi liberius, fretus conscientia officii mei. *Id. Att.* 10, 4. Sustentari praeclara conscientia. *Liv.* 5, 25. Illud se tacere, suam conscientiam non pati. *Cic. Pis.* 17. Oppressus conscientia scelerum tuorum. *Id. Parad.* 5, 3. Ex conscientia peccatorum timor exoritur. *Trajan. ad Plin. ep.* 10, 39. Cum haberent conscientiam conditionis suae, *h. e.* scient se esse servos. ℙ In plur. num. *Cic. Parad.* 2. Te conscientiae stimulant maleficiorum tuorum. *Id. Rosc. Am.* 24. Malae cogitationes conscientiaeque animi. *Id. Cluent.* 20. Consilia conscientiasque facinorum supplicio dignas judicare. ℙ Cum ablat. et praepos. *de Sall. Cat.* 36. *in ep. Catil. ad Catul.* Satisfactionem ex nulla conscientia de culpa proponere decrevi. ℙ In hac significatione saepe absolute ponitur. *Cic. Att.* 12, 27. Mea mihi conscientia pluris est, quam omnium sermo. ℙ Plerumque tamen in malam partem. *Id. Catil.* 2, 6. Homo audacissimus, conscientia convictus reticuit. *Id, Leg.* 1, 14. Angor conscientiae. *Sall. Cat.* 15. Conscientia mentem vexat. *Id. Jug.* 37. Ex conscientia diffidens rebus suis. *Senec. ep.* 97. *sub f.* Conscientia flagellantur facinora mala. *Curt.* 5, 11. Stimulante conscientia. *Id.* 3, 6. Aliquas conscientiae notas in ipso ore deprehendere. ℙ Item metonymice pro ipsa culpa, seu reatu, unde oritur conscientiae angor. *Sall. Jug.* 89. Non placuit reticere, ne quis modestiam in conscientiam duceret. ℙ *Recta conscientia*, item metonymice, pro honestate, seu vita cum virtute acta. *Cic. Att.* 13, 20. In omni vita sua quemque a recta conscientia transversum unguem non oportet discedere. *Plin. ep.* 1, 12. Plurimas vivendi causas habens, optimam conscientiam, optimam famam, maximam auctoritatem. [**Plin. Pan.* 67, 7. Sed ingenti conscientia, Caesar, pacisceris cum diis. *Liv.* 29, 33. Cum conscientia egregia saepe repetiti regni paterni.] ℙ Dicitur etiam *bona*, aut *mala* conscientia. *Quint.* 6, 1. Deorum invocatio velut ex bona conscientia profecta videri solet. *Sall. Jug.* 66. Ex mala conscientia digna timere. Adde *Senec. ep.* 12. *ad f.* et *Clem.* 1, 15. et *Tac. Agr.* 1. [*Cf. quae adnotavit *Schulting* ad *Quint. Declam.* 1. p. 19. ubi nubem exemplorum invenies.] ℙ Salva conscientia. V. SALVUS. ℙ *Conscientia mille testes* proverb. ap. *Quint.* 5, 11. *sub f.* quo significatur, conscientiam nunquam mentiri, sed rem prodere, et certam facere, non secus ac si mille testibus confirmaretur.

CONSCINDO, is, idi, issum, a. 3. *συντέμνω*, *διαῤῥήγνυμι*, idem quod scindo, discindo, discerpo, lacero. *Cic. Fam* 7, 18. *sub f.* Epistolam tuam conscidi innocentem: nihil enim habebat, quod non vel in concione recte legi posset. *Ter. Eun.* 4, 3, 4. Vestem omnem miserae discidit, tum ipsam capillo conscidit. [*Cf. *Ruhnk.* ad h. l. et quem laudat *Gronov. observ.* 4, 13.] *Cic. Verr.* 2, 3, 23. Pugnis et calcibus aliquem conscindere. ℙ Translate. *Cic. Att.* 2, 19. Conscindere aliquem sibilis. *Lucr.* 5, 46. Quantae conscindunt hominem cuppedinis acres Sollicitum curae? *h. e.* vexant, cruciant. ℙ Absolute. *Cic. Att.* 8, 16. Is me ab optimatibus ait conscindi, *h. e.* maledictis lacerari.

CONSCIO, is, a. 4. a *con*, et *scio*, conscius sum, scio, cognosco. *Lex. XII. Tab.* ap. *Auct. ad Her.* 2, 13. et *Gell.* 17, 2. Ante meridiem causam conscito, *h. e.* cognoscito. Sed mira est hoc loco lectionis varietas. ℙ *Conscire sibi aliquid* est alicujus pravi facinoris conscium esse. *Hor. Ep.* 1, 1, 61. hic murus aheneus esto, Nil conscire sibi, nulla pallescere culpa. ℙ Alium hujus verbi usum non facile invenies. ℙ [Part. *Consciens* ap. *Tertull. Car. Chr.* 3. Consciens Christus, quid esset. *F.*]

CONSCIOLUS, i, m. dimin. a *conscius*. *Catull.* 67, 41. Saepe illam audivi furtiva voce loquentem Solam consciolis haec sua flagitia. Al. leg. *cum ancillis*: alii aliter.

CONSCISCO, is, ivi, itum, a. 4. *συμψηφίζομαι*, idem quod scisco, vel simul scisco, delibero, decerno, statuo. *Liv.* 1, 32. *ex veteri formula bellum indicendi.* Quas res nec dederunt, nec fecerunt, nec solverunt, pio puroque duello quaerendas censeo: itaque consentio, consciscoque. *Id.* 10, 18. Tusci fere omnes consciverant bellum. Al. leg. *conciverant:* al. *concitaverant.* (Adde 33, 49.) *Id.* 28, 22. Facinus in se ac suos foedum ac ferum consciscunt. *Cic. Leg.* 3, 3. *extr.* Creatio magistratuum, judicia, populi jussa, vetita, cum suffragio consciscentur, optimatibus nota, plebi libera sunto. ℙ In usu frequentiore habet significationem exsequendi, ut, consciscere sibi mortem, nempe exsequi id quod deliberaveris et decreveris. *Cic. Cluent.* 61. Qui si quid animi, ac virtutis habuisset, mortem sibi ipse consciscet, syncope pro *conscivisset. Id. Brut.* 11. Veneno sibi mortem consciscere. *Id. Fam.* 7, 3. Consciscenda mors voluntaria. *Brut. ad Cic. inter ep. ad Brut.* 1, 16. *circa med.* Neque incolumis fui Caesare vivo, nisi postquam illud conscivi facinus. *Liv.* 5, 53. et 10, 34. *sub f.* Ut exsilium ac fugam nobis ex eo loco consciscemus, quem, etc., *h. e.* nos ultro exsilium et fugam caperemus. Eodem modo 29, 36. et 10, 17. et *Tac. H.* 3, 9. locutus est. *Gell.* 10, 17. Modum, quo Democritus caecitatem conscivit, Laberius poeta descripsit. ℙ *Consciscere bellum*, bellum facere, dixit *Liv.* 41, 8. V. *ib.* 6. ℙ [Part. *Consciscens* ap. *Liv.* 29, 36. Conscientia sibimet ipsi exsilium consciscentes. *F.*]

CONSCISSIO, onis, f. *συντομή*, actus conscindendi. *August. Mor. Eccles. Cath.* 34. Quid inter unitatem et conscissionem intersit.

CONSCISSURA, ae, f. idem ac scissura. *Plin.* 34, 8, 19. *n.* 6. Etiam cicatricibus operis, atque conscissuris remanentibus. *Hard.* legit *Concisuris* ex MSS. Editiones vet. 1469, 1470. et 1472. habent *conscissuris.*

CONSCISSUS, a, um, part. a *conscindo*, scissus, dilaceratus. *Pl. Truc.* 1, 1, 32. Pallula conscissa. *Ter. Eun.* 5, 1, 4. vestis. *Cic. Fam.* 7, 25. epistola. *Sall. or.* 1. *ad Caes. de repub. ordin.* Plebs R. in villa publica pecoris modo conscissa. *Cic. Verr.* 2, 3, 23. Conscissus pugnis et calcibus. ℙ Translate. *Cic. Att.* 2, 19. Qua dominus, qua advocati sibilis conscissi. *Justin.* 2, 1. *sub f.* Aegyptus adversum vim incurrentium aquarum tantis structa molibus, tot fossis conscissa, *h. e.* intercisa.

CONSCITUS, a, um, part. a *conscisco*. *Liv.* 9, 26. Calavios mors haud dubie ab ipsis conscita judicio subtraxit. *Plin.* 36, 15, 24. *n.* 3. Labor, incertum, longior, an periculosior, passim conscita nece.

CONSCIUS, a, um, adj. *συνειδώς*, *συνεπιστάμενος*, qui cum aliis scit aliquid sive bonum, sive malum, particeps, socius, testis. *Cic. Att.* 1, 18. Qui mihi et in publica re socius, et in privatis omnibus conscius, et omnium meorum sermonum particeps esse soles. *Id. Fam.* 6, 5. Homo omnium meorum in te studiorum et officiorum maxime conscius. *Id. Att.* 2, 24. *post med.* His de rebus conscium esse Pisonem generum meum. *Id. Fin.* 2, 16. Ut excogitet, quo modo occulte, sine teste, sine ullo conscio fallat. [**Ov. Met.* 4, 63. Conscius omnis abest.] *Id. Coel.* 21. *ad f.* Huic facinori tanto mens tua liberalis conscia esse non debuit. *Id. Verr.* 2, 3, 56. Tot viros primarios esse temeritati et mendacio meo conscios. [**Quint. Decl.* 17. p. 335. Querelis meis lacrimisque jam conscius. Cf. *Heins.* ad loc. *Ov.* infra laudatum *Met.* 6, 588. ubi multis haec hujus vocabuli cum dat. constructio *ostenditur.* Adde *Tibull.* 1, 9, 41. Verbis ne quisquam conscius esset. *Lucr.* 3, 1031. Mens sibi conscia factis.] *Pl. Most.* 2, 3, 46. et *Truc.* 1, 1, 40. Facere aliquem conscium. *Prop.* 1, 10, 2. Affueram vestris conscius in lacrimis. [**Caes. B. C.* 3, 108. Deinde adjutores quosdam, conscios sui, nactus ex regis amicis.] *Sall. Catil.* 26. Saepe antehac fidem prodiderat, creditum abjuraverat, caedis conscia fuerat, *h. e.* particeps. [*Cf. *B. Crus.* in *cl. Suet.* s. h. v.] ℙ Item qui solus scit rem aliquam. Cum enim *scius* parum admodum sit in usu, pro eo *conscius*, quae sonantior est vox, usurpari coepta: quod et *Non.* 5, 29. advertit. *Cic. Tusc.* 2, 4. Mihi conscius sum, nunquam me nimis cupidum fuisse vitae. *Caes. B. G.* 1, 14. Si alicujus injuriae sibi conscius fuisset, *h. e.* injuriae illatae scisset se reum esse. *Hirt. B. G.* 8, 44. Cum sibi conscius esset, quam inimicum deberet Caesarem habere. *Virg. A.* 1, 604. Mens sibi conscia recti. [**Ov. Fast.* 1, 485. Conscia mens ut cuique sua est, ita spemque metumque concipit.] ℙ Conscius sum mihi benefacienti, vel *benefaciens: σύνοιδα ἐμαυτῷ εὐπεποιηκότι*, vel *πεποιηκώς*, formula Graecae locutionis, qua testatur *Prisc.* 18, 1205. etiam Latinos aliquando usos fuisse. ℙ Absolute idem est ac reus. *Pl. Most.* 3, 1, 13. Nihil est miserius, quam animus hominis conscius. *Senec. Herc. fur.* 692. Pudor serus conscios vultus tegit. *Id. Hippol.* 495. Omnes conscius strepitus pavet. ℙ Tribuitur et aliis rebus. *Virg. A.* 4, 167. fulsere ignes, et conscius aether Connubii, *h. e.* praesens testis. *Id. ib.* 2, 141. Numina conscia veri. *Mart.* 4, 25. Et Phaethontei conscia silva rogi. *Ov. Her.* 17, 265. furtivae conscia mentis Littera. *Id. Met.* 8, 530. diri manus sibi conscia facti. *Id. Her.* 15, 138. Antra conscia deliciis. [**Id. Met.* 6, 588. Nox conscia sacris.] *Tibull.* 1, 9, 3. Nec mihi sunt sortes, nec conscia fibra Deorum, *h. e.* exta, quae norunt quodammodo, ac manifestant Deorum voluntatem. [**Id.* 1, 7, 48. Et levis occultis conscia cista sacris, i. e. quae habet in se reconditas sacras res etc. Conscia poetis saepe ea dicuntur, quae aliquid inclusum tenent.] *Ov. Amor.* 2, 1, 7. Atque aliquis juvenum, quo nunc ego, saucius arcu, Agnoscat flammae conscia signa suae, *h. e.* quae flammam suam repraesentent et significent. *Id. Met.* 3, 290. Quoque magis credas, Stygii quoque conscia sunto Numina torrentis, *h. e.* testes. *Senec. Herc. Oet.* 1207. Virtus conscia laudis, *h. e.* quae scit laudem sibi deberi. *Lucan.* 1, 20. Gens nascenti conscia Nilo, *h. e.* quae accolit Nili fontes. *Virg. A.* 12, 668. Conscia virtus, *h. e.* quae suas vires cognoscit. [**Prop.* 1, 15, 14. Et quamvis nunquam posthac visura, dolebat illa tamen longae conscia laetitiae, i. e. recordata est voluptatis, quam per septem annos perceperat. *Virg. A.* 8, 393. Sensit laeta dolis et formae conscia conjux.]

CONSCRĔOR, aris, dep. 1. pituitam, aut salivam excreando purgor, *συναναχρέμπτομαι. Pl. Pers.* 2, 5, 7. Magnifice conscreabor. Apud *Non.* 7, 92. haec eadem *Plauti* verba referentem legitur *conscrabor:* sed vel corrupta est lectio, vel *Nonius* erravit turpiter, ut et *Lips.* adnotavit *l.* 2. *Quaest. epist. ep.* 4.

CONSCRĪBILLO, as, a. 1. dimin. a *conscribo*, sed ejusdem significationis, ut *Non.* 2, 108. docet. Videtur tamen continere aliquem contemptum. *Varro ib.* Itaque eas in ceram conscribillavit. *Id. ib.* Astrologi non sunt, qui conscribillarunt pigmentis coelum. *Catull.* 25, 10. Ne laneum latusculum, natesque mollicellas Inusta turpiter tibi flagella conscribillent, *h. e.* vibicibus notent, aut scarificent, lacerent, *ἐγγράφωσι*, *ἐπιγράφωσι.* Antepaenultima hoc loco a *Catullo* corripitur. [Ita *Homer. Iliad.* 4, 139. *de sagitta perstringente* cutem *Menelai. Ἀκρότατον δ' ἄρ ὀϊστὸς ἐπέγραψε χρόα φωτός.* V. v. seq. *F.*]

CONSCRĪBO, is, ipsi, iptum, a. 3. *συγγράφω*, idem quod scribo vel simul scribo. *Cic. Att.* 12, 19. De Antonio quoque Balbus ad me cum Oppio conscripsit. [*Adde *Eund. Fam.* 11, 2. ubi tamen e cdd. aliq. *Graev. scripsissemus;* haud improbante *Orell.* Adde *Suet. Claud.* 38. ubi v. *Ern.*] ℙ Est etiam militare verbum. Nam *conscribere milites* est cogere, et eorum nomina scribendo milites facere. *Cic. ad Quirit.* 5. Cum homines in tribunali Aurelio palam conscribi, centuriarique vidissem. *Lentul. ad Coss. Fam.* 12, 15. *sub f.* Milites, quos Dolabella ex Asia conscripserat. *Caes. B. G.* 1, 10. Duas legiones conscribere. *Pl. Mil.* 1, 1, 76. Cogere et conscribere latrones. ℙ Item generatim describere etiam extra rem militarem. *Cic. Planc.* 18. et 19. Conscripsisse, sequestrem fuisse, tribules decuriasse. [*H. l. de iis dicitur, qui populum corrumpere studentes, eum in decurias describunt, et quid decuriis singulis daturi sint, pronuntiant.

Pertinet huc etiam loc. *Cic.* ad *Quir.* 5. supra *laud.* V. et in Conscriptus.] ℙ Saepe significat scribendo componere, rem aliquam scribendo tractare. *Cic. Fam.* 7, 19. Institui Topica Aristotelea conscribere. *Id. Rosc. Am.* 35. Conscribere volumen. *Id. Att.* 4, 1. *ad f.* legem: componere legem populo proponendam. *Id. Har. resp.* 20. testamenta. *Id. Att.* 13, 50. epistolam de aliqua re alicui. *Nep. Lysand.* 4. librum multis verbis. *Ov. Pont.* 2, 9, 73. stultam conscripsimus artem. *Auct. ad Her.* 1. *in.* De ratione dicendi conscribere. [*Liv. 41, 24. Nemo novae societatis aut novi foederis, quo nos temere illigemus conscribendi est auctor. Eodem modo dicit *Id.* 42, 12. Ad scribendum amicitiae foedus adduci.] ℙ Aliquando lacerare, scarificare, concidere. *Pl. Ps.* 1, 5, 131. Stilis me totum usque ulmeis conscribito. ℙ [Part. *Conscribendus* ap. *Caes. B. C.* 3, 4. Quas *(legiones)* Lentulus conscribendas curaverat. *F.*]

CONSCRIPTIO, onis, f. *συγγραφή*, actus conscribendi. *Cic. Cluent.* 67. Falsae conscriptiones quaestionum, *h. e.* tabulae. *Vitr. initio prooem. l.* 7. Omnium generum sensus conscriptionibus memoriae tradendos curaverunt, *h. e.* libris conscriptis. *Sidon. ep.* 7, 18. De libelli conscriptione meditari. *Arnob.* 7. p. 242. Quid historiae sibi volunt, quid annales, quorum in conscriptionibus legimus etc.? Adde p. 253.

CONSCRIPTOR, oris, m. *συγγραφεύς*, qui conscribit. *Quint. Decl.* 277. Conditor conscriptorque legis. *Arnob.* 1. p. 33. et 34. Conscriptores nostri mendaciter ista prompserunt. Adde *Augustin. ep.* 18. *a med.*

CONSCRIPTUS, a, um, part. a *conscribo*, *συγγεγραμμένος*, idem quod scriptus, scribendo compositus. *Cic. Cluent.* 66. Fortunas alterius litteris conscriptas in judicium afferre. *Id. Brut.* 35. Liber conscriptus de consulatu, de rebus gestis. *Caes. B. G.* 5, 46. Epistola Graecis litteris conscripta. [*Liv. 26, 24. Conscriptae conditiones. *Id.* 29, 13. Haec conscripta consignataque sunt, et in duos menses indutiae factae.] *Ov. Amor.* 2, 5, 17. Conscripta vino mensa. ℙ *Id. Trist.* 5, 3, 55. veterum digne veneror conscripta virorum. Al. leg. *cum scripta.* ℙ Item inter milites descriptus. *Caes. B. C.* 1, 85. Legio conscripta. *Tac. A.* 3, 42. Ala equitum conscripta Treveris. [*Suet. Caes. 8. Conscriptae in Ciliciam legiones. *Tac. H.* 3, 25. Is, inter septimanos a Galba conscriptus. ℙ Hinc transfertur ad eos, qui seditionis movendae, corrumpendi causa, colliguntur, congregantur. *Cic. in Sen.* p. *Red.* 13. Servos simulatione collegiorum nominatim esse conscriptos. et al.] ℙ Patres conscripti, *ἔγγραφοι, προσκαταγραφέντες*, in senatu R. primum dicti sunt, inquit *Festus*, qui ex equestri ordine patribus adscribebantur, ut numerus senatorum expleretur. *Id. sub littera* Q. explicatius haec addit: Qui patres, qui conscripti vocati sunt in curiam, quo tempore regibus urbe expulsis, P. Valerius Cons. *(Liv.* 2, 1. et *Tac. A.* 11, 25. hoc L. Junio Bruto ejus collegae attribuunt. *Dion. Halic. l.* 5. utrique consuli) propter inopiam patriciorum, ex plebe *(Liv. ib.* ex primoribus equestris gradus) adlegit in numerum senatorum centum et sexaginta et quatuor, ut expleret numerum trecentorum: et duo genera appellata sunt. Tangit hic *Fest.* morem eorum temporum, quo post senatores hosce conscriptos, additosque senatui, accensus ita eos vocare in senatum solebat: qui patres, quique conscripti etc. V. *Liv. l. c.* Hosce conscriptos patres *Tac. l. c.* appellat patricios *minorum gentium*, ut eos, quos Romulus instituerat, *majorum. Liv.* vero 1, 35. et 47. et *Cic.* 2. *De rep.* (ed. *A. Maio*) 20. *minorum gentium* appellant illos centum, quos Tarquinius Priscus adlegerat. Qui vero post eos in senatum adsciti sunt (quod saepius est factitatum) *allecti* sunt appellati: de quib. V. suo loco. Verum non desunt ex recentioribus, qui *conscriptos* putant appellatos eos, quos Romulus ipse post Sabinum bellum in senatum adscivit, et primis centum patribus adjunxit. V. plura apud eruditos, *Sigon.*, *Panvin.*, *Manut.* etc. ℙ Procedente tempore omnes patres *conscripti* vocati sunt; quae appellatio in Orationibus *Ciceronis* passim occurrit. ℙ Absolute. *Hor. A. P.* 314. Discere, quod sit conscripti, quod judicis officium. ℙ Denique *conscriptus* interdum est idem quod subscriptus, quia qui subscribit, simul cum alio scribit. *Ulp. Dig.* 38, 17, 2. *ad f.* Finge autem plenius conditionem conscriptam; nonne erit matri ignoscendum? ℙ Delineatus, descriptus. *Stat. Silv.* 3, 1, 117. conscripta formatur imagine tela.

CONSĔCO, as, cui, ectum, a. 1. *συγκόπτω, διατέμνω*, idem quod seco, concido. *Ov. Trist.* 3, 9, 34. Inde Tomos dictus locus est, quia fertur in illo Membra soror fratris consecuisse sui. *Ascon. in argum. Milonianae a med.* Articulatim consecare aliquem. *Plin.* 12, 19, 43. Consecare surculos. V. alia in CONSECTUS. ℙ *Id.* 36, 26, 66. *de massa vitri ferventis.* Consecat usque ad ossa quidquid afflaverit corporis. *Petr. Sat.* 137. tremulo deduxit vertice canos, Consecuitque genas, oculis nec defuit imber.

CONSĔCRĀNĔUS, a, um, adj. qui eorundem sacrorum particeps est, *συμμύστης:* item commilito, eodem sacramento obstrictus. *Capitol. Gordian.* 14. Sacrati commilitones, immo etiam mei consecranei. *Tertull. Apol.* 16. Sed et qui crucis nos religiosos putat, consecraneus erit noster.

CONSECRATIO, onis, f. idem ac sacratio, *ἀφιέρωσις. Cic. Dom.* 48. An consecratio nullum habet jus, dedicatio est religiosa? V. CONSECRO. [*Cf. *Ernest. cl. Cic.* s. h. v. ubi pluribus de hujus loci sententia et de discrimine inter *vv. consecratio* et *dedicatio* disputatur. ℙ *Consecratio capitis* ap. *Cic. Balb.* 14. est genus legis sacrandae, cum scil. caput ejus sacrum pronuntiatur, qui contra legem fecerit. V. *ind. legg.* v. leges sacratae. Haec *Ernest.* in *cl. Cic.* p. 345.] ℙ Consecratio etiam dicebatur imperatorum defunctorum in Deos relatio, *ἀποθέωσις*, quod primum in Augusto factum est. Fiebat autem exstructo rogo aromatibus farto, immissoque igne; quo accenso aquila emittebatur, quam dicebant animam demortui ad Deos evolantis. In Augustarum consecrationibus adhibebatur pavo, qui Junoni est sacer. Omnem hunc ritum V. apud *Herodian.* 4, 2. Ipsa autem vox *consecratio* hoc sensu occurrit ap. *Tac. A.* 13, 2. [*Adde *Suet. Dom.* 2.] et in nummis Augusti, Vespasiani, Titi etc., item Liviae, Flaviae Domitillae, Marcianae, Matidiae etc. apud *Eckhel.* et alios: nec semper pavo in nummis mulierum, sed aliquando etiam aquila visitur, ut in nummo Matidiae, et alibi. ℙ Item institutio alicujus in sacerdotem, *τελείωσις. Inscr.* apud *Grut.* 303, 2. D. D. N. N. Valente et Valentiniano Aug. VI. Id. Apr. tradidit Hierocoraica Aur. Victor Augentius filio suo Aemiliano anno trigesimo consecrationis suae. ℙ Mira hujus vocis significatio est pro magica precatione seu sacrificio. *Lamprid. Elagab.* 9. Dictum est a quibusdam, per Chaldaeos et Magos Antoninum id egisse, ut Marcomanni populo R. semper devoti essent atque amici, idque factis carminibus et consecratione. Cum quaereret quae illa essent vel ubi essent, suppressum est: constabat enim, illum ob hoc consecrationem quaerere, ut eam dissiparet.

CONSECRATOR, oris, m. *τελειωτής*, qui consecrat. *Tertull. Pudic.* 21. *sub f.* Auctor et consecrator Ecclesiae. *Hieron. ep.* 69. *n.* 9. Consecrator virginum. *Firmic. Mathes.* 4, 7. *sub f.* Consecratores simulacrorum.

CONSECRATRIX, icis, f. quae consecrat. *Tertull. adv. Gnost.* 3. Aegyptus, inter cetera animalia, bovis etiam consecratrix, *h. e.* quae bovem quoque Deum facit.

CONSECRATUS, a, um, part. a *consecro*, *ἀφιερωθείς, ἀφιερωμένος*, Deo dicatus, sacer. *Cic. Verr.* 2, 4, 2. Hunc marmoreum Cupidinem, quod erat consecratus, non attigit. Et *ib.* 57. Aristeus una cum Libero patre eodem in templo consecratus. [*Suet. Caes.* 20. Ager campanus majoribus consecratus, i. e. a majoribus promiscuo, usu exemptus, in publicam utilitatem reservatus. Ita saepius apud *Suet.* V. *B. Crus.*, *Cl. Suet.* s. h. v. et cf. *Brem.* ad l. modo laudatum.] ℙ Item Deus factus. *Cic. Leg.* 2, 11. Ex hominum genere consecratos, ut Herculem, coli lex jubet. *Id. N. D.* 1, 35. *extr.* Beluae a Barbaris propter beneficium consecratae. Et *ib.* 3, 20. Tempestates, quae populi R. ritibus consecratae sunt. *Tac. A.* 13, 14. *extr.* Claudius consecratus. V. CONSECRATIO. Rursus *Cic. Q. Fr.* 1, 1, 10. In istis urbibus tuas virtutes consecratas, et in Deorum numero collocatas vides. (Adde *N. D.* 3, 19. *ad f.*, ubi eodem modo locutus est.) Intelligit autem statuas positas virtutibus Q. Fratris, eo modo quo *Providentiae Tiberii*, *Pietati Augusti*, *Clementiae* etc., quae leguntur in antiquis Impp. Rom. monumentis. *Lips. Elect.* 1, 14. ℙ Translate. *Cic. Tusc.* 5, 4. Socratis multiplex ratio disputandi Platonis memoria et litteris consecrata. *Id. Sext.* 68. *extr.* Opinio in illo sanctissimo Hercule consecrata. *Id. Har. resp.* 4. *de Clodio.* Cogitet, si contentus sit iis sceleribus, quae commisit, esse jam consecratum Miloni, *h. e.* devotum: velut sacrum, et detestabilem, destinatum esse Miloni, a quo per accusationem, legibus ac judicio conficiatur. *Id. Tusc.* 2, 2. Qui certis quibusdam destinatisque sententiis quasi addicti et consecrati sunt. *Id. ib.* 3, 1. Ars corporis curandi Deorum immortalium inventioni consecrata, *h. e.* Diis inventoribus attributa et sacra habita.

CONSECRO, as, avi, atum, a. 1. *ἀφιερόω, καθιερόω, τελειόω*, ex profano sacrum ac religiosum facio, Diis dico: a *con*, et *sacro*, et ejusdem cum eo significationis. *Cic. Arch.* 11. Martis manubias Musis consecrare. *Id. Verr.* 2, 4, 29. *extr.* Dare, donare, dicare, consecrare candelabrum Jovi Opt. Max. *formula aliquid Diis addicendi.* [*Suet. Nero 12. Barbam capitolio consecravit.] *Id. Dom.* 55. Consecrare aram in litore. Et *ib.* 47. C. Atinius bona Q. Metelli consecravit, foculo posito in Rostris, adhibitoque tibicine. Et *ib. paulo post.* Tu capite velato, concione advocata, foculo posito, bona Gabinii consecrasti. *(Habes hic ritum bona alicujus consecrandi.) Suet. Caes.* 81. Equos, quos in trajiciendo Rubicone flumine consecrarat, ac vagos, et sine custode dimiserat. [*i. e. humano usu exemerat. Ita *B. Crus.* in *Cl. Suet.* Cf. *Brem.*, qui supplendum docet *Marti*, cui equos dedicari in more fuerit. *Liv. Praef.* Consecrare origines suas et ad deos auctores referre.] ℙ Inter consecrare, et dedicare multiplex est discrimen. Consecrantur quaecumque res Diis addicuntur, etiam agri, animalia etc., dedicantur ea tantum, quae ad Deorum cultum proxime pertinent, ut signa, tabulae, aedes, arae, templa. Quaecumque dedicantur, consecrata sunt; non contra. Nam dedicatio supponit consecrationem, non contra. Dedicare interdum est uti incipere, encaeniare: consecrare hoc sensu proprie non dicitur. Quaedam consecrare quivis potest privatus: dedicare est magistratus, aut illius, quem populus jusserit. Consecratio non habet certam formulam: at in dedicatione pontifex verba praeibat, quibus illa perageretur. Denique alii consecrandi solemniter, alii dedicandi ritus fuere. Aliquando tamen haec duo confunduntur. *Mart.* 4, 30. Et pisces venerare dedicatos, *h. e.* consecratos, Domitiano sacros in sinu Bajano. ℙ Quia quae Diis consecrantur, perpetuo sacra esse debent; hinc aliquando consecrare ponitur pro perpetuum facere, immortalitate donare. *Cic. Q. Fr.* 1, 1, 15. Cum amplissimis monumentis consecrare voluisses memoriam nominis tui. *Id. Att.* 12, 18. Consecrare aliquid omni genere monumentorum. *Id. Mil.* 29. *ad f.* Qui tyrannos necaverunt, prope ad immortalitatis et religionem et memoriam consecrantur. ℙ *Consecrare aliquem* est inter Deos referre, et Deum facere, *ἀποθεόω.* V. CONSECRATIO. *Cic. N. D.* 2, 24. Liber, quem nostri majores auguste sancteque cum Cerere, et Libera consecraverunt. Et *ib.* 3, 15. Omne fere genus bestiarum Aegyptii consecraverunt. *Id. Leg.* 2, 11. Bene vero, quod Mens, Pietas, Virtus, Fides consecratur manu, *h. e.* manu et arte factis et consecratis earum signis, in Deorum numero habentur. *Curt.* 9, 6. *extr.* Olympiadem matrem immortalitati consecrare. *Vopisc. Prop.* 23. Probi dignitas consecranda vultibus, et ornanda templis, *h. e.* iconibus factis Deorum more colenda. [*Hor. *Od.* 4, 8, 27. Ereptum stygiis fluctibus Aeacum Virtus et favor et lingua potentium Vatum divitibus consecrat insulis.] ℙ Translate. *Cic. Leg.* 2, 2. Patria, pro qua mori, et cui nos totos dedere, et in qua nostra omnia ponere, et quasi consecrare debemus, *h. e.* perpetuo addicere. *Id. fragm. de consolat.* ap. *Lact.* 1, 15. Consecrare aliquem ad opinionem omnium mortalium. ℙ Ponitur et pro devovere, et tanquam exsecrabile occidendum destinare. *Liv.* 3, 48. Te, Appi, tuumque caput sanguine hoc consecro. *Plin. Pan.* 64. Expressit verba, quibus caput suum, domum suam, si sciens fefellisset, Deorum irae consecraret. ℙ Reperitur et *consacro* per *a*: quamquam rarius. *Inscr.* apud *Grut.* 18, 6. Ex voto suscepto aram consacravit. Alia *ib.* 867, 5. Ollarum quae in his aedificiis insunt, et consacratae sunt. Al. hic leg. *consecratae.*

CONSECTĀNĔUS, a, um, adj. qui aliorum opinionem, aut doctrinam sequitur, qui est ejusdem sectae, *ὁμογνώμων. Sidon. ep.* 3, 6. Vos consectanei vestri Plotini dogmatibus inhaerentes. *Id. ep.* 7, 9. *init. concionis.* Et sic incipientes quosque, inter disputantium consectaneorum cathedras, mutum sustinuisse quinquennium. Adde *ep.* 1, 1. ℙ Item consequens. *Arnob.* 7. p. 214. Si teneamus, universos animorum affectus ignotos Diis esse, consectaneum est credere, nunquam Deos irasci.

CONSECTĀRIUS, a, um, adj. *ἐπακολουθητικός*, qui ex aliqua re consequitur, consequens, connexus. *Cic. Fin.* 4, 18. Illud vero minime consectarium, sed in primis hebes etc. ℙ *Consectarium* absolute est argumenti brevis et adstricta conclusio, aperte ac statim ex praemissis consequens. *Cic. Fin.* 3, 8. Consectaria me Stoicorum brevia et acuta delectant. Concluduntur eorum argumenta sic: Quod est bonum, omne laudabile est: quod autem laudabile est, omne honestum est. Bonum igitur quod est, honestum est. Adde *Fin.* 4, 18.

CONSECTĀTIO, onis, f. *παρακολούθησις*, sectatio. *Cic. Or.* 49. In hujus concinnitatis consectatione Gorgiam fuisse principem accepimus. *Plin.* 14, 6, 8. *n.* 6. Manifestum est, supervacuum esse, generum *(vini)* consectationem in numerum, cum eadem vitis aliud aliis in locis polleat, *h. e.* enumeratio.

CONSECTATRIX, icis, f. *παρακόλουθος*, quae sectatur. *Cic. Off.* 3, 33. Est enim temperantia libidinum inimica, libidines autem consectatrices voluptatis.

CONSECTĀTUS, a, um, part. a *consector. Caes. B. G.* 3, 26. Quos equitatus apertissimis campis consectatus. *Id. ib.* 3, 15. Singulas naves nostri consectati expugnaverunt. Adde *ib.* 6, 7. et *Plin.* 2, 52, 53.

CONSECTIO, onis, f. sectio, *διαιρεσή. Cic. N. D.* 2, 60. Arborum autem consectione, omnique materia et culta et silvestri etc.

CONSECTOR, aris, atus sum, dep. 1. *ἀκολουθέω*, frequentat. a *consequor*, sector, vel saepe, aut omnino, aut diligenter sector. *Ter. Eun.* 2, 2, 18. Est genus hominum, qui esse primos se omnium rerum volunt, nec sunt: hos consector, his ultro arrideo etc. *Pl. Trin.* 2, 1, 12. Eos cupit, eos consectatur, subdole blanditur. *Id, Pseud.* 4, 7, 137. Angiporta haec certum est consectarier (pro *consectari* paragoge), *h. e.* percurrendo sequi. *Plin.* 8, 47, 72. Arieti naturale agnas fastidire, senectam ovium consectari. *Pl. Mil.* 4, 3, 19. Ad equas fuisti scitus admissarius, qui consectare qua mares, qua feminas. ℙ Translate. *Cic. Fin.* 1, 10. Amare, consectari, velle adipisci aliquid. *Id. Off.* 2, 15. Alexander largitione benevolentiam Macedonum consectatur. *Id. Off.* 1, 2. Sisenna in historia puerile quiddam consectatur. *Id. Or.* 2, 27. Tardi ingenii est rivulos consectari, fontes rerum non videre. *Id. Pis.* 24. Inanem aucupari rumorem, et omnes umbras etiam falsae gloriae consectari. *Id. Or.* 1, 8. *ad f.* Ac ne plura, quae sunt paene innumerabilia, consecter, comprehendam brevi, *h. e.* ne plura dicendo persequar. *Plin. Pan.* 75. Sed quid singula consector, et colligo? quasi vero aut oratione complecti, aut memoria consequi possim. *Plin. alter* 2, 52, 53. Consectari aliquid subtilius. ℙ Pro imitari. *Cic. Or.* 3, 11. Vitium, quod nonnulli de industria consectantur. *Id. Tusc.* 5, 4. Consectari rationem disputandi Socratis. *Gell.* 12, 1. Scite et perite noster Maro, cum versus illos Homeri consectaretur etc. ℙ Significat etiam insectari, persequi, urgere, *διώκω*. *Cic. Att.* 2, 18. Consectari aliquem clamoribus, et conviciis, et sibilis. [*Adde *Eund. Fam.* 8, 12.] *Nep. Them.* 2. Maritimos praedones consectando, mare tutum reddidit. *Caes. B. G.* 5, 58. Recedentes equites consectantur, atque occidunt. *Pl. Bacch.* 5, 1, 7. Omnia me mala consectantur, omnibus exitiis interii. Adde *Hirt. B. Afr.* 44. *a med.* [*Liv. 21, 43. Pecora consectando nullum emolumentum tot laborum periculorumque vestrorum vidistis. *Id.* 41, 9. ℙ Hinc *consectari verba* ap. *Cic. Caec.* 19. Hac actione Appius ille Caecus uti non posset, si tam vere homines verba consectarentur, ut rem, cujus causa verba sunt, non considerarent, i. e. nimis urgerent litteram, neque rem potius et rationem spectarent; quod est calumniatorum et rabularum. *Ernest.* in *cl. Cic.*] ℙ Cum infinito. *Appul. Met.* 8. Dum forte passerem incantantem sepiculae consectatur arripere. ℙ Passiva significatione. *Laber.* ap. *Prisc.* 8, 793. Uxorem tuam a populo lapidibus consectari video. ℙ [Part. *Consectans* ap. *Vellej.* 2, 19. Fugiens consectantes Sullae equites. *Consectandus* ap. *Caes. B. G.* 4, 14. Ad quos consectandos Caesar equitatum misit. *F.*]

CONSECTUS, a, um, part. a *conseco*, *τετμημένος*, concisus, sectus. *Varr. R. R.* 1, 59. *ad fin.* Servare rapa consecta in sinape. Et *ib.* 3, 10. *ad f.* Nasturtium consectum minutatim. *Plin.* 17, 10, 9. Truncus arboris consectus. *Id.* 30, 4, 9. Consectus in tenues membranas. *Cato R. R.* 157. Brassica consecta.

CONSĔCŪTĬO et Consequutio, onis, f. actus consequendi, consequentia, *συνέπεια, ἀκολούθημα, ἐπακολούθησις*. *Cic. Fin.* 1, 11. Ipsa detractio molestiae consecutionem affert voluptatis. *Id. Inv.* 1, 29. Simplex conclusio ex necessaria consecutione conficitur. ℙ Significat etiam rectam verborum constructionem, qua nimirum secundum leges grammaticae unum post aliud apte consequitur, *σύνθεσιν, συνέπειαν*. *Cic. Part.* 6. Consecutio servanda est, ne generibus, numeris, temporibus, personis, casibus perturbetur oratio. Nam ut in simplicibus verbis quod non est Latinum, sic in conjunctis quod non est consequens, vituperandum est. ℙ Item genus argumenti, quod ex iis, quae factum aliquod consequuntur, desumitur. *Auct. ad Her.* 2, 2. enumerat inter sex partes, in quas distribuit narrationem defensoris. Et *ib.* 5. definit his verbis: Consecutio est, cum quaeritur, quae signa nocentis, et innocentis consequi soleant. ℙ Item genus complexionis, hoc est conclusionis argumenti, qua inferimus non id, quod ex ipsa argumentatione directo conficitur, sed aliud, quod ex illo sequi necesse est: ut, Si peperit, cum viro concubuit: peperit autem: fecit igitur incestum. Ita *Cic. Inv.* 1, 40., ubi addit paulo post: In iis argumentationibus, in quibus exitus perspicuus est, oportet consecutione uti. ℙ Item unus ex tribus modis cognitionis, hoc est earum quaestionum rhetoricarum, quae ad solam cognitionem referuntur. Hic autem modus tractatur, cum, quid quamque rem sequatur, inquiritur: ut illud: Sitne aliquando mentiri boni viri. *Cic. Or.* 3, 29. V. ℙ Denique idem est quod adeptio, *τεύξις, ἐπιτυχία*. *Tertull. Baptism.* 18. *extr.* Si qui pondus intelligant baptismi, magis timebunt consecutionem, quam dilationem. *Id. Resurr. carn.* 52. *post med.* Consecutio resurrectionis.

CONSĔCŪTUS et Consequutus, a, um, part. a *consequor*, qui sequitur. *Cic. Phil.* 1, 13. Proximo, altero, tertio, reliquis consecutis diebus non intermittebas etc. *Id. fragm.* ap. *Non.* 1, 142. In quo tua me provocavit oratio, mea consecuta est segnis. *Pl. Cist.* 1, 1, 93. Consecutus est clanculum me usque ad fores. ℙ Item qui obtinuit, et adeptus est. *Cic. fragm.* ap. *Non.* 4, 231. Ea, quae es ab senatu summo cum honore tuo consecutus. ℙ Passive. *Varro* ap. *Prisc.* 8, 792. Consecuta negliguntur.

CONSĔDO, onis, m. *πάρεδρος*, assessor, qui una sedet. *C. Hemina* ap. *Non.* 1, 312. Nemo vicinus consedo.

CONSĔDO, as, avi, atum, a. 1. idem quod sedo. *Cato* ap. *Charis.* 2, 184. Maximos tumultus maturissime disjeci atque consedavi.

CONSELLAE, arum, f. plur. videntur esse idem quod sellae, vel sellae duplices. *Lucil.* ap. *Non.* 4, 3. Consellas quoque praevalidis in funibus aptas. Sed alii leg. *tonsillas.*

CONSĔMĪNĀLIS, e, adj. idem ac consemineus. *Colum.* 12, 45. Propter quod etiam conseminalium vinearum non est tam firmum vinum.

CONSĔMĪNĔUS, a, um, adj. *πολύσπορος*, id, in quo varia semina commixta sunt, ut *silva conseminea*, quae ex variis arborum generibus consita est: *vinea conseminea*, in qua diversa vitium semina acervatim confusa sunt. *Colum.* 11, 2. Silvam si quis barbaricam, hoc est consemineam velit facere. *Id.* 3, 21. Idque in vineis non consemineis observari difficile est.

[CONSĔNĔO, es, ui, n. 2. *συγγηράσκω*, seneo, idem ac consenesco. *Hor. Od.* 3, 5, 5. Miles Crassi conjuge barbara Turpis maritus vixit, et hostium Consenuit socerorum in arvis. *Ov. Met.* 8, 632. Illa sunt annis juncti juvenilibus, illa Consenuere casa. ℙ Translate. *Prop.* 3, 5, 50. haud ulla carina Consenuit, *h. e.* periit aliqua tempestate, antequam corrumpi vetustate inciperet. *Plin.* 35, 10, 36. *n.* 15. Consenuit tabula carie. ℙ Ponitur etiam pro deficere, languere. *Liv.* 9, 3. Animum quoque patris consenuisse in affecto corpore rebatur. *Cic. Or.* 1, 58. Veteres leges aut ipsas sua vetustate consenuisse, aut novis legibus esse sublatas. *F.*]

CONSĔNESCO, escis, n. 3. *συγγηράσκω*, senesco Translate. *Quint.* 9, 4. *post med.* Totus vero hic locus non ideo tractatur a nobis, ut oratio, quae ferri debet ac fluere, dimetiendis pedibus ac perpendendis syllabis consenescat. *Id.* 3, 8. *sub f.* Consenescere in commentariis rhetorum. *Id.* 12, 11. Non est in una exercitationis specie consenescendum. *Pl. Rud.* 5, 2, 15. Veru in manibus consenescit, *h. e.* rubigine deteritur. ℙ Saepe ponitur pro deficere, languere. *Pl. Capt.* 1, 2, 30. Qui tuo moerore maceror, macesco, consenesco, et tabesco miser. *Cic. Att.* 2, 13. Noster amicus Magnus, cujus cognomen una cum Crassi Divisit cognomine consenescit, *h. e.* usurpari desiit. Eadem ratione et *Plin. prooem. H. N.* locutus est. *Flor.* 3, 3. Donec invicta illa rabies, et impetus consenesceret. *Cic. Cluent.* 2. Invidia consenescit. ℙ A *Varr. R. R.* 3, 9. *consenescere* dicuntur pulli gallinarum, cum pedibus infestantur, quia propter eos languent, laborant, et macie corrumpuntur: item ova ipsa, quae inveterascunt, et inutilia ad incubandum fiunt.

CONSENSĬO, onis, f. *ὁμόνοια*, actus consentiendi, consensus. *Cic. Tusc.* 1, 13. Omni in re consensio omnium gentium, lex naturae putanda est. *Id. Amic.* 4. Id, in quo est omnis vis amicitiae, voluntatum, studiorum, sententiarum summa consensio. *Id. ad Brut.* 1, 7. Res omnium consensione laudata. *Id. in Senat.* 15. Nulla de illis magistratuum consensio. *Caes. B. G.* 7, 76. Tanta Galliae consensio fuit libertatis vindicandae, ut etc. ℙ Translate. *Cic. Or.* 3, 5. *sub f.* Omnia haec, quae supra, et subter, unum esse, et una vi atque una consensione naturae constricta esse. [*Gr. *συμπάθεια.*] ℙ In malam partem pro conspiratione prava. *Id. Att.* 10, 4. Quorum societatis et sceleratae consensionis fides quo eruperit, vides. *Id. Verr.* 2, 5, 4. Nulline motus in Sicilia servorum, nullae consensiones factae esse dicuntur?

CONSENSUS, a, um, part. a *consentio*. *Gell.* 15, 26. Syllogismus est oratio, in qua consensis quibusdam et concessis aliud quid conficitur *ὁμολογουμένων*.

CONSENSUS, us, m. *ὁμόνοια*, idem quod consensio. *Cic. Tusc.* 1, 15. Omnium consensus naturae vox est. *Id. Phil.* 4, 5. Nunquam vester consensus major in ulla causa fuit. *Id. Ligar.* 12. Quis est, qui horum consensum conspirantem, et paene conflatum non noverit? *Id. Har. resp.* 28. Consensus ordinum est divulsus. *Id. fr. epist.* ap. *Non.* 4, 93. Ex consensu civitatis. *Caes. B. G.* 1, 30. Sese habere quasdam res, quas e communi consensu ab eo petere vellent. *Id. ib.* 2, 29. *extr.* Omnium consensu pax facta. *Tac. H.* 1, 54. *extr.* Facilior inter malos consensus ad bellum, quam in pace ad concordiam. *Plin.* 14, 6, 8. *n.* 6. Vina, de quibus consensus aevi judicaverint, haec sunt, *h. e.* homines consentientes. *Id.* 17, 5, 3. Quae consensu laudatur, *h. e.* communi consensu. [*Suet. *Tit.* 6. Summissis, qui per theatra et castra quasi consensu ad poenam deposcerent, i. e. omnium consensu, nos: *als wenn es der allgemeine Wunsch wäre.* V. *Brem.* ad h. l. qui hanc dicendi rationem, apud *Ciceronem* nusquam obviam, propriam atque perennem esse *Sueton.* temporibus docet. Cf. *Ejusd. Ner.* 12. *ib.* 44. et al. *Liv.* 24, 37. Consensu in posterum diem concio edicitur. Sic *Id.* 3, 38. Quum et ipsi consensu invisum imperium interpretarentur. *Id.* 1, 32. Bellum erat consensu.] ℙ Translate. *Cic. Or.* 3, 6. Mirus quidam omnium quasi consensus doctrinarum concentusque reperitur. *Id. Div.* 2, 15. Conjunctio naturae, et quasi concentus atque consensus, quam *συμπάθειαν* Graeci appellant. *Id. Fin.* 5, 23. Conspiratio consensusque virtutum. ℙ *Consensu* pro *consensui. Caes. B. G.* 7, 29. Cujus consensu ne orbis quidem terrarum possit obsistere. V. ASPECTUS.

CONSENTĀNĔĒ, adv. *συμφώνως*. *Lact.* 3, 8. Summum est bonum, cum natura consentanee vivere. *Hieron. in Rufin.* 3, 1. *extr.* Narrare aliquid memoriter, et consentanee, *h. e.* cum convenientia ad veritatem.

CONSENTĀNĔUS, a, um, adj. *σύμφωνος*, conveniens, consentiens, aptus, congruus, a *consentio. Cic. Or.* 22. Decere, quasi aptum esse, consentaneumque tempori et personae. *Id. Off.* 1, 2. Hae disciplinae, si sibi consentaneae esse velint, de officio nihil queant dicere, *h. e.* si sibi ipsae consentiant, ut *Idem* ait paulo supra. *Vell.* 2, 63. Vir vita et morte consentaneus, *h. e.* constans, et sibi conveniens. *Cic. Phil.* 9, 7. Ejus mors consentanea vitae fuit. Eod. sensu *Id. Fam.* 3, 6. Quod erat consentaneum cum iis litteris, quas etc. ℙ *Consentaneum est*, conveniens est. *Cic. N. D.* 2, 15. *extr.* Consentaneum est, in iis sensum inesse et intelligentiam. *Id. Off.* 1, 20. Non est consentaneum, qui metu non frangatur, eum frangi cupiditate. [*Id. *Tusc.* 5, 8. Quid cuique consentaneum sit, i. e. quid ex quoque sequatur, concludi possit.] ℙ *Consentanea* a *Cic. Or.* 2, 39. *sub f.* dicuntur antecedentia: quia quidquid antecedit quamque rem, id cohaeret cum re necessario, ut *Id.* ait *Top.* 12. *extr.*

CONSENTES, [*θεοὶ συνόντες.] dicti sunt Dii duodecim, quos in consilium accire dicitur Juppiter, uti docent *Arnob.* mox citandus, et *August. C. D.* 4, 23. Hi duplicis generis esse videntur Rustici, et Urbani. Rusticos enumerat. *Varro R. R.* 1, 1. Jovem et Tellurem, Solem et Lunam, Cererem et Liberum, Robigum et Floram, Minervam et Venerem, Lympham ac Bonum Eventum, qui maxime agricolarum duces sunt. Urbanos vero, sex mares ac totidem feminas, nonnulli arbitrantur esse, quos *Ennius* duobus hisce versiculis comprehendit, ap. *Appul. de Deo Socrat.* et *Cap.* 1. p. 15. Juno, Vesta, Ceres, Diana, Minerva, Venus, Mars, Mercurius, Jovi', Neptunus, Volcanus, Apollo. Hos etiam memorat Kalendarium rusticum Farnesianum ap. *Grut.* p. 138., ubi singulis anni mensibus iidem Dii tutelares adscribuntur hoc ordine: Juno, Neptunus, Minerva, Venus, Apollo, Mercurius, Juppiter, Ceres, Vulcanus, Mars, Diana, Vesta. ℙ At vero *Ov. Met.* 6, 72. Bis sex coelestes, medio Jove, sedibus altis Augusta gravitate sedent. Quicum consentit *Senec. Q. N.* 2, 41. Duodecim enim Deos advocat Juppiter. Interpretes alii tertium decimum Bacchum, alii Cybelen putant. ℙ Hi vocantur etiam Dii Penates et *majorum gentium:* item *Dii complices:* quae appellatio, ut et *consentum*, ab Etruscis sumpta est, teste *Arnob.* 3, 123. ℙ Idem tamen ipse *Varro* apud *Arnob. ib.* Deum Consentum nomina et numerum nesciri ait: et *Senec. Q. N.* 2, 41. scribit, *Superiores*, atque *Involutos* communi vocabulo dici: quod etiam *Appul. l. c.* innuere videtur. *Arnobii* verba adscribam. Varro, *inquit*, qui sunt introrsus atque in intimis penetralibus coeli, Deos esse censet, quos loquimur (*scil.* Penates *de quibus hic sermo*) nec eorum numerum, nec nomina sciri. Hos Consentes et Complices Etrusci ajunt, et nominant, quod una oriantur, et occidant una: sex mares, et totidem feminas, nominibus ignotis, et miserationis parcissimae: sed eos summi Jovis consiliarios, ac principes existimari. ℙ Dicti sunt *Consentes* vel a *consentiendo*, quasi in eo, quod gerundum est, consentiant; (unde vetus *Inscr.* in Museo Imperiali Vienn. ap. *Maff.* p. 238. *n.* 4. *Mercurio, Consentienti.*) vel quasi *consulentes*, vel denique ab obsoleto *Conso, is*, quod *συμβουλεύειν*, consulere significat, uti ap. *Voss.* in *Etymol.* legitur. *Inscr.* ap. *Grut.* 3, 2, 1. O. M. ceterisque Diis Consentibus M. Oppellius adjutor 11. Vir. Col. Adde *n.* 3. ℙ In singulari numero *Inscr.* ap. *Reines. cl.* 1. *n.* 232. Cereri Pistiae Consen. Ti. Claudius Aug. lib. Amaranthus. ℙ Ubicumque in veteribus monumentis legitur *consessus*, aut *concilium Deorum*, ut ap. *Gut.* 2, 11. et 12., Dii consentes intelligendi sunt. ℙ Docet *Varr. L. L.* 7, 38. in recto plur. dici *Dii Consentes* non *Dei*, et in patrio *Deum Consentum*, non *Deorum Consentium*, ita usu postulante.

CONSENTIĀ Sacra, quae ex multorum consensu

sunt statuta. *Festus.* Ubi notant eruditi, fuisse gentilium inter se, ut Corneliorum, Valeriorum etc. et pro tota gente facta fuisse, consentiente gentilitate.

CONSENTIENS, entis, part. a *consentio*, unum, et idem sentiens, conveniens, conspirans, concors, ὁμονοῶν. *Cic. Acad.* 4, 42. Epicurus cum Cyrenaicis de voluptate non consentiens. *Id. ad Brut.* 1, 15. Civitas in retinenda civitate consentiens. [*Ita *Liv.* 34, 49. Adversus consentientes nec regem quemquam satis validum, nec tyrannum fore.] *Id. Fin.* 1, 20. Amici multa amoris conspiratione consentientes. *Id. Senect.* 17. Cujus de laudibus omnium est fama consentiens. *Id. Div.* 1, 39. Hominum consentiens auctoritas. *Liv.* 10, 40. Milites spei pleni, clamore consentienti pugnam poscunt. [**Suet. Galb.* 13. Cuncti simul spectatores consentiente voce reliquam partem retulerunt. *Id. Caes.* 19. Concordi et consentiente collega. Adde *Aug.* 56. *ib.* 58. *Vitell.* 8.] *Cic. N. D.* 2, 7. Tanta rerum consentiens, conspirans, continuata cognatio. *Id. Brut.* 38. Status, incessus, omnisque motus cum verbis, sententiisque consentiens. [*V. *Ellendt.* ad h. l.] ℙ Fautor benevolus. *Inscr.* ap. *Maff. Mus. Vindobon.* p. 237. Marti amico et consentienti sacrum Hermias dedicav. Alia *ib.* p. 238. Mercurio Consentienti sacrum etc. ℙ Proprie est simul sentiens. *Scrib. Comp.* 104. Qui stomachum solutum habent, consentiente capite.

CONSENTĪNUS, a, um, adj. ad Consentiam pertinens, quae urbs est Brutiorum (nunc Calabriae citerioris), *Cosenza*, cujus *Plin.* 3, 5, 10. meminit. *Consentinus ager* ap. *Varr. R. R.* 1, 7. et *Plin.* 16, 27, 50. ℙ *Consentini, orum*, sunt ejus urbis incolae. *Cic. Fin.* 1, 3.

CONSENTĬO, entis, ensi, ensum, n. 4. ὁμονοέω, ὁμοδοξέω, idem sentio, convenio, concordo: a *con* et *sentio*. Sicut enim (inquit *Ulp. Dig.* 2, 14, 1.) convenire dicuntur, qui ex diversis locis in unum colliguntur, et veniunt; ita qui ex diversis animi motibus in unum consentiunt, idest in unam sententiam decurrunt. *Cic. Fin.* 3, 3. Ratio nostra consentit, oratio pugnat. [**Lucr.* 3, 154. Verum ubi vehementi magis est commota metu mens, Consentire animam totam per membra videmus. Gr. συμπάσχειν.] *Id. Phil.* 4, 3. Omnes mortales una mente consentiunt, arma contra illam pestem esse capienda. *Id. Agr.* 1, 5. Si consenserint possessores non vendere, quid futurum est? *Id. Phil.* 1, 1. Atque his principiis reliqua consentiebant. *Id. Off.* 1, 2. Sibi ipsi consentire, *h. e.* a se ipso non desciscere. [**Folgerichtig handeln.*] *Colum.* 12, 2. Ubi chorus canentium non ad certos modos, neque numeris praeeuntis magistri consensit, dissonum quiddam ac tumultuosum canere videtur. *Cic. Off.* 1, 28. Inter se omnes partes cum quodam lepore consentiunt. *Id. Univ.* 3. Oratio sibi constat, et ex omni parte secum ipsa consentit. *Caes. B. C.* 1, 19. Cum vultus Domitii cum oratione non consentiret. *Cic. Phil.* 4, 4. Deos immortales ad rempubl. conservandam arbitror consensisse. *Liv.* 36, 40. Consentire ad decernendum triumphum. *Suet. Cal.* 5. ad inducias. *Quint.* 4, 2. Quaedam partibus blandiuntur, sed in summam non consentiunt. *Justin.* 13, 4. Equites in Aridaeum regem consentiunt. *Suet. Aug.* 12. Ceteros duces, et exercitus consentire pro partibus. *Cic. Phil.* 1, 9. Omnes jam cives de reipubl. salute, una et mente et voce consentiunt. *Nep. Alcib.* 11. Nescio quo modo in illo laudando consenserunt. *Cic. Amic.* 23. De utilitate omnes uno ore consentiunt. ℙ Cum solo accus. *Cic. Senect.* 17. In quem illud elogium unicum plurimae consentiunt gentes, populi primarium fuisse virum. Al. rectius ita disting. In quem illud elogium unicum: Plurimae consentiunt gentes etc. *Liv.* 8, 6. Consensit et senatus bellum. [*Adde *Eund.* 1, 32. 27, 9.] *Cic. Fin.* 2, 35. Idne consensisse de Calatino gentes arbitramur? *id* est accusativus communis. ℙ Passive impersonaliter. *Tac. A.* 1, 13. De prioribus consentitur. *Quint.* 9, 1. Inter plurimos consensum est, duas esse partes etc. *Gell.* 3, 11. Super aetate Homeri atque Hesiodi non consentitur. *Liv.* 30, 24. *ad f.* Permixto paene senatus populique concilio, consensum est, ut Asdrubal Aegimurum trajiceret. ℙ Et in malam partem pro conjurare, conspirare. *Cic. Phil.* 2, 7. Cum homines nefarii confiterentur, se urbem inflammare consensisse. *Caes. B. G.* 2, 3. Neque se cum ceteris Belgis consensisse. *Cic. Verr.* 2, 5, 8. Servos, quos ipse, belli faciendi causa consensisse judicavit etc. [**Liv.* 23, 28. Antequam consentirent.]

CONSENTĬUS vel Consentium. Vetus quaedam *Inscr.* ap. *Grut.* 3, 1. non optimae notae, ita incipit: *Consentio Deorum:* ubi intelligitur concilium Deorum, hoc est Dii Consentes.

CONSĔPĬO, ēpis, a. περιφράττω, idem quod sepio. *Suet. Ner.* 33. Denique bustum ejus consepiri nisi humili levique materia, neglexit.

CONSEPTO, as, a. 1. frequent. a *consepio*, uno septo includere. *Solin.* 32. de Aegypto. Eligitur sacer lucus, in quo conseptant animalia diversissimi generis.

CONSEPTUM, i, n. περίβολος, περίφραγμα, locus conseptus, hoc est circum undique clausus *Liv.* 10, 38. Ab integumento consepti, quo, etc. Significat locum in mediis Samnitium castris conseptum cratibus, pluteisque etc. *Colum.* 1, 4. Alter majores, alter minus amplas quam postulavit modus agri, villas exstruxit: cum utrumque sit contra rem familiarem. Diffusiora enim consepta pluris aedificamus etc. *Id.* 6, 23. Laxo spatio consepta facienda sunt, ne, etc. *Id.* 8, 17. de piscinis: Hos meatus fieri censemus per imam consepti partem. *Appul. Met.* 3. *sub init.* Populus caveae conseptum mira celeritate complevit. *Id. ib.* 11. Aedibusque conductis, intra conseptum templi larem temporarium mihi constituo. [*Inscr.* ap. *E. Q. Viscont. Mus. Pio-Clem. T.* 1. p. 73. *edit. Mediol.* Ustrinasque de consaepto ultimo in eum locum traiciendas curaverunt. Pertinet haec ad an. a Chr. n. 16. *F.*] ℙ Translate. *Quint.* 12, 2. de Cicer. Neque se tanta in eo unquam fudisset ubertas, si ingenium suum consepto fori, non ipsius rerum naturae finibus terminasset, h. e. si tantummodo res forenses tractasset, non etiam philosophiam attigisset. *Appul. Met.* 3. Quaecumque commisero pectoris tui penetralibus, semper haec intra conseptum clausa custodias, *h. e.* taceas. ℙ In vet. *Inscr.* ap. *Grut.* 1159, 6. et in allata supra legitur *consaeptum*, quod vix est imitandum. ℙ Ap. *Ennium* reperitur *consiptum*, teste *Festo:* sed hoc est obsoletum.

CONSEPTUS, a, um, part. a *consepio*, περίφρακτος, circum septus, et clausus. *Cic. Senect.* 17. Ager conseptus, et diligenter consitus. *Liv.* 10, 38. Locus conseptus cratibus pluteisque. *Appul. Met.* 2. Frequentis populi circulo conseptus.

CONSEPTUS, us, m. 4. conseptum. In sexto casu *Strabo Gallus inf.* Ut cum conseptu viridis consederis horti.

CONSĔPULTUS, a, um, part. ab inusit. *consepelio*, simul sepultus, συνθαπτόμενος. *Tertull. Resurr. carn.* 23. et *Hieron. ep.* 14. *n.* 2. ex *D. Paulo ad Rom.* 6, 4. Consepulti Christo in Baptismate.

CONSĔQUENS, entis, part. a *consequor*, συνακολουθῶν, qui deinceps sequitur. *Cic. Fin.* 1, 20. Spe eriguntur consequentis ac posteri temporis. *Id. Senect.* 6. Memoriam illius viri excipient omnes anni consequentes. *Auct. ad Her.* 2, 5. Tempora tria, praeteritum, instans, consequens. ℙ Item qui recte, atque ordine sequitur, qui apte cohaeret. *Cic. Part.* 6. Ut in simplicibus verbis, quod non est Latinum, sic in conjunctis quod non est consequens, vituperandum est. V. CONSECUTIO. *Id. Fin.* 3, 15. Consentaneum et consequens alicui. ℙ Item quod ex alio sequitur, seu nascitur: quo sensu etiam substantivi more usurpatur, pertinetque plurimum ad dialecticos. *Cic. Orat.* 2, 53. Demonstrando, id, quod concludere velint, non effici ex propositis, nec esse consequens. *Id. Orat.* 35. Ut efficiatur quod sit consequens iis, quae sumentur ad quamque rem confirmandam. *Id. Fin.* 4, 24. *extr.* Teneamus illud necesse est, cum consequens aliquod falsum sit, illud, cujus id consequens sit, non posse esse verum. Et *ib.* 19. Consequentibus vestris sublatis etc. ℙ *Consequentia*, ἀκολουθία, sunt ea, quae rem aliquam natura, et necessario consequuntur: et differunt ab *Adjunctis*, quod haec non semper eveniunt, illa semper, uti docet *Cic. Top.* 12. Praeterea *adjuncta* sunt, quae vel antecedunt rem ipsam, aut sunt in ipsa re, aut post, et spectantur in tempore: *consequentia* sunt post tantummodo, et spectantur in natura. Itaque haec ad dialecticos proprie pertinent, illa ad oratores. Nihilominus *Quint.* 5, 10. cum illis haec confundit, ut a viris doctis jam est observatum, tametsi 6, 3. aperte distinxit. ℙ Praeterea *consequens* dictum est a nonnullis genus quoddam ridiculi, quod petitur ab iis, quae natura sequuntur, et cohaerent. *Quint.* 6, 3. ℙ *Consequens est*, sequitur, consentaneum est. *Cic. Leg.* 1, 5. Quoniam scriptum est a te de optimo reipub. statu, consequens esse videtur, ut scribas tu idem de legibus. *Gell.* 1, 4. Consequens quidem fuerat sic dicere. *Ulp. Dig.* 43, 23, 15. *extr.* Consequens erit dicere, nihil eum consequi oportere. ℙ Comp. *Consequentior* ap. *August. Trin.* 15, 19. *sub f.* Quid consequentius, quam ut ipse sit caritas, qui, etc.

CONSĔQUENTER, adv. ἀκολούθως, sequendo, ex consequenti. *Appul. Met.* 10. *sub init.* Juvenis probe litteratus, atque ob id consequenter pietate modestiaque praecipuus. *Id. ib.* 11. *init.* Corpora lunae incrementis consequenter augeri, *h. e.* sequendo lunae incrementa. ℙ Item congruenter, convenienter. *Ulp. Dig.* 10, 2, 18. His consequenter, si ex pluribus heredibus, etc. *Papin. ib.* 35, 2, 11. Facile quis dixerit consequenter prioribus, non esse, etc. *Hieron. ep.* 22. *n.* 13. Quam viderint pallentem atque tristem, miseram et Manichaeam vocant: et consequenter; tali enim proposito jejunium haeresis est.

CONSĔQUENTIA, ae, f. ἀκολουθία, actus post rem aliam sequendi, successio, consecutio. *Cic. Div.* 1, 56. Qui cursum rerum, eventorumque consequentiam diuturnitate pertractata notaverunt. *Gell.* 12, 5. *post med.* Per obscuram quandam, et necessariam naturae consequentiam, *h. e.* per connexionem, qua sequitur, ut natura ad dolorem gemat. *Auct. ad Herenn.* 4, 54. Per consequentiam significatio fit, cum res quae sequuntur aliquam rem, dicuntur, ex quibus tota res relinquitur in suspicione: ut si salsamentarii filio dicas: Quiesce tu, cujus pater cubito se emungere solebat. *Papin. Dig.* 4, 3, 19. Debitore liberato, per consequentiam ipse quoque fidejussor dimittitur. κατὰ παρακολούθησιν. Adde *Paul. ib.* 10, 1, 5. ℙ In plur. num. *Varr. L. L.* 8, 51. Quod quisque caput pertenderit, sequi debet ejus consequentias casus in declinando: ac non facere, cum dixerit recto casu Alcaeus, in obliquis dicere Alcaeoni. ℙ *Per consequentias* eodem sensu dicitur, quo *per consequentiam*. *Ulp. Dig.* 26, 8, 1. Prima ratio est, ut heres fiat: per consequentias contingit, ut debitum subeat. Adde *ib.* 7. et *ib.* 47, 10, 1. et *ib* 48, 19, 9. et *ib.* 22, 7. et alibi. Quin et in locis modo allatis *Papiniani*, et *Pauli* in editione *Torrentini* legitur *consequentias*. [*V. *Duk. lat. Ict.* 413.]

CONSĔQUĬUM, ii, n. vel Consequia, ae, f. res, quae consequitur, appendix, comitatus. *Appul. Met.* 5. Psyche sublimis evectionis appendix miseranda, et penduli comitatus extrema consequia. *Id. ib.* 10. Novissimis trahebantur consequiis.

CONSĔQUOR, ĕris, ecutus, vel equutus sum, dep. 3. ἀκολουθέω, idem quod sequor, pone sequor, subsequor. *Cic. Tusc.* 5, 34 Ptolemaeo peragranti Aegyptum, comitibus non consecutis, cibarius in casa panis datus est. *Ter. Heaut.* 2, 3, 36. Continuo hic se conjecit intro: ego consequor. ℙ Significat etiam post sequi, seu venire postea. *Cic. Mur.* 39. Si haec elapsa de manibus nostris, in eum annum, qui consequitur, redundarint. *Id. Brut.* 15. Hunc consecutus est aetate Cato. *Id. Or.* 3, 2. Tum latus ei dicenti condoluisse, sudoremque multum consecutum esse, audiebamus. *Id. Tusc.* 4, 8. *sub f.* Pudorem rubor, terrorem pallor et tremor consequitur. *Id. Or.* 1, 35. Haec cum Crassus dixisset, silentium est consecutum. *Vell.* 2, 23. Cujus facti merita eum poena consecuta est. Et *ib.* 36. Consecutus Sallustium Livius, *h. e.* qui post eum vixit, floruitque. [**Terent. Heaut.* 4, 7, 9. Hasce ornamentis consequentur alterae, i. e. mox aliae x minae Bacchidi pro ornamentis solvendae sunt.] ℙ Item imitando sequi. *Cic. Leg.* 2, 9. Eum morem cum brevitate, si potero, consequar. *Id. N. D.* 1, 15. *ad f.* Quem Diogenes consequens in eo libro, qui etc. ℙ Item aequare. *Id. Brut.* 64. Nec majorem consequi potcrat, et minori necesse erat cedere. *Id. Or.* 2, 15. Ita creber est rerum frequentia, ut verborum prope numerum sententiarum numero consequatur. Adde *Vell.* 1, 17. ℙ Item consectari. *Cic. Manil.* 12. Quis unquam aut obeundi negotii, aut consequendi quaestus studio, tot loca adire potuit? ℙ Item auscultare, parere, obsequi. *Sall. Or.* 2. *ad Caes. post med.* Ubi plebes senatui obedit, ejusque consilia consequitur. *Pl. Asin.* 2, 1, 13. Certum hercle est vestram consequi sententiam. *Cic. Cat.* 3, 6. Dictae sunt a principibus acerrimae ac fortissimae sententiae, quas senatus sine ulla varietate est consecutus. ℙ Item ex alia re nasci, fieri. *Id. Fat.* 7. Si quod primum in connexo est, necessarium est, fit etiam quod consequitur, necessarium. *Auct. ad Her.* 2, 18. Quoniam satis ostendere videmur, quibus argumentationibus etc. consequi videtur, ut doceamus etc. *Cic. Fin.* 3, 19. Ex quo illud natura consequitur, ut etc. ℙ Item assequi, pervenire ad aliquem. *Cic. Cat.* 2, 4. Aurelia via profectus est: si accelerare volent, ad vesperam consequentur. *Id. Fam.* 16, 1. Si statim navigas, nos Leucade consequere. *Virg. A.* 11, 741. Facile accipiter consequitur pennis columbam. *Ov. Met.* 9, 126. Vulnere, non pedibus te consequar. *Pompejus ad Marcell. et Lent. post ep.* 12, 8. *ad Att.* Consequi aliquem in itinere. *Ter. Phorm.* 5, 1, 23. Matrem ipsam ex aegritudine miseram mors consecuta est. [Cf. ad h. l. *Döderl.* 3, 149.] ℙ Item persequi, urgere, διώκειν. *Curt.* 5, 4. Per mediam aciem erupit: sed consecutis strenue hostibus, renovato proelio, cecidit. *Caes. B. G.* 1, 53. Reliquos equites consecuti nostri, interfecerunt. ℙ Item persequi, exsequi. *Colum.* 1, 2. *ad f.* His diebus, quae praeterita erunt superioribus, opera consequi oportet. ℙ Item saepe, obtinere, assequi, εὑρίσκομαι, ἐπιτυγχάνομαι. [*Quid differat in his *consequi* ab *assequi* v. ap. *Döderl.* 3, 147. sq.] *Cic. Coel.* 7. *sub f.* Ex reipub. causa gloriosam victoriam consequi. *Id. Fam.* 1, 5. *extr.* Ut tuam pristinam dignitatem et gloriam consequare. *Id. ib.* 7. *sub f.* Consequi aliquid per senatum. *Id. Planc.* 25. magistratum. *Id. Dom.* 45. scientiam. *Id. Fam.* 2, 11. famam. *Id. Off.* 2, 13. magnam laudem ab aliquo. *Id. Fam.* 1, 2. *ad f.* Hoc videmur esse consecuti, ut ne etc. *Id. Fin.* 1, 10. Quid ex eo consecutus est? laudem et caritatem. *Id. Off.* 1, 19. Consequi opes. ℙ In malam partem pro incurrere, in-

cidere. *Plin. ep.* 9, 5. Malignitatis famam consequi. *Quint.* 8, 2. vitium. *Cic. Or.* 1, 33. Perverse dicere homines perverse dicendo facillime consequi. ℙ Ponitur etiam pro addiscere, intelligere, percipere, assequi, complecti. *Auct. ad Her.* 2, 31. Haec si ut conquisite conscripsimus, ita tu diligenter fueris consecutus etc. [**Id. Verr.* 1, 16. Conatus alicujus consequi, i. e. investigando aperire.] *Lucr.* 1, 460. rebus ab ipsis Consequitur sensus, transactum quid sit in aevo. [**Cic. Phil.* 5, 13. Verbis laudes alicujus consequi.] *Cic. ad Quirit.* 2. Neminem unquam tanta eloquentia fuisse, qui vestrorum magnitudinem beneficiorum non modo augere, aut ornare oratione, sed enumerare, aut consequi possit. *Id. fragm.* apud *Non.* 4, 95. Nec quanta, nec qualia sint, verbis consequi possum. *Id. Verr.* 2, 4, 26. Nullo modo possum omnia istius facta aut memoria consequi, aut oratione complecti. *Id. Univ.* 3. Consequi similitudinem veri. Et *mox.* aliquid animo. *Id. Q. Fr.* 2, 12. Quantum conjectura consequor. *Id. Fam.* 1, 8. *ad f.* Nullam partem meritorum tuorum, non modo referenda, sed ne cogitanda quidem gratia consequi possum. ℙ Olim passiva significatione usurpatum fuit. *Orbilius vetus Scriptor* ap. *Prisc.* 8, 791. Quae vix ab hominibus consequi possunt, *ἀνύεσθαι.* ℙ [Part. *Consequens* V. suo loco. *Consequuturus* ap. *Liv.* 24, 45. Consequuturus consilii viam. *Consequiturus* legitur in lamina aenea apud *Fea, Fast. Cons.* p. 13. *n.* 46. Speramus beneficia uberiora posse consequituros. Pertinet ad an. a Chr. n. 257. *F.*]

CONSĒQUUS, a, um, adj. idem quod consequens. *Lucr.* 5, 679. Consequa natura est jam rerum, et ordine certo. [*Ap. *Eichstadt.* hic vers. (678) ita legitur: Consequiae quodque est jam rerum exordine certo.]

CONSĒRENAT. V. DISSERENAT.

CONSERMOCĪNOR, aris, dep. 1. colloquor, sermonem habeo cum aliquo, *ὁμιλέω. Nigid.* ap. *Gell.* 10, 4. Spiritum atque animum porro versum, et ad eos, quibus consermocinamur, intendimus. Al. leg. *quibuscum sermocinamur.*

CONSERMONOR, aris, dep. 1. idem quod superius. *Claud. Quadrig.* ap. *Gell.* 17, 2. Cum his consermonabatur. *Gell. ib. Sermonari* rusticius videtur, sed rectius: *sermocinari* crebrius est, sed corruptius.

CONSĒRO, is, ēvi, sītum, a. 3. *φυτεύω, σπείρω,* idem quod sero, semino, planto. *Cic. N. D.* 2, 52. *extr.* Indus non aqua solum agros laetificat, sed eos etiam conserit: magnam enim vim seminum secum, frumenti similium, dicitur deportare. *Virg. Ecl.* 1, 73. en queis consevimus agros! *Id. G.* 2, 38. juvat Ismara Baccho Conserere. *Colum. R. R.* 7, 5. *ante med.* Alii malleolo conseri vineam, melius existimant, alii viviradice. *Curt.* 7, 4. Conserere arva frumento. *Lucr.* 4, 1100. Muliebria arva conserere. ℙ Cum translate sumitur, *erui, ertum* habet in praeteritis: nisi malis ad sequens verbum pertinere. *Quint. Decl.* 9, 3. Ergo conseruit casus duratura longius a parvis initiis odia. *Arnob.* 1, 39. Conserere simultates cum aliquo. *Lucr.* 2, 211. Sol lumine conserit arva, *h. e.* sparso lumine illustrat. ℙ Putant quidam inveniri praeteritum *conserui* etiam in propria significatione. *Liv.* 10, 24. Quam arborem conseruisset, sub ea legere alium fructum, indignum esse. Al. leg. *seruisset*, al. ex conjectura *consevisset.* ℙ De Diis *conserentibus*, qui sunt humanae generationis praesides, nempe a mulieribus arvis conserendis, V. *Arnob.* 5, 169. ℙ [Part. *Conserundus ἀρχαϊκῶς* pro *conserendus* apud *Varr. R. R.* 1, 24. Ager oliveto conserundo in Favonium spectet, et soli ostentus sit. *F.*]

CONSĔRO, is, erui, ertum, a. 3. *συμπλέκω,* connecto, conjungo, commisceo. (Docent etymologi, differre a superiore non solum positione praeteriti, sed etiam origine ipsa, cum illud sit a *σπείρω*, semino; hoc ab *εἴρω*, necto. V. *Voss.*) *Curt.* 6, 5. Ramos arborum alium alii, quasi nexu, conserere. *Lucan.* 4, 136. Conseritur bibula Memphitis cymba papyro. (Adde 3, 513.) [**Sil.* Conseritur tegimen laterum impenetrabile thorax.] *Ov. Amor.* 3, 6, 10. Quid juvat nocti conseruisse diem? *Id. Her.* 2, 58. Poenitet et lateri conseruisse latus. ℙ *Conserere sermonem, verba*, est colloqui cum aliquo. *Curt.* 8, 12. et *Stat. Silv.* 2, 1, 5. *Front. ad Verum Imp.* (ed. *A. Maio*) *ep.* 8. Quam libenter consevisti sermonem! quamdiu produxisti! Hic observandum praeterit. *consevi* pro *conserui.* ℙ *Conserere manum*, vel *manus, pugnam, proelium*, est pugnare, *μιγνύναι τὰς χεῖρας. Cic. Mur.* 9. Duxit exercitum, signa contulit, manum conseruit, magnas copias hostium fudit. *Liv.* 6, 12. *ad f.* Ut decet spei plenos, et cum imparibus conserturos manus. *Pl. Bacch.* 4, 9, 43. Conserere pugnam alicui, *h. e.* contra aliquem. *Ov. Her.* 12, 100. manus strictas inter se. *Liv.* 5, 36. et *Curt.* 8, 13. proelia. *Liv.* 35, 4. certamen. *Val. Fl.* 3, 123. tela manu, *h. e.* invicem conjicere. Et *ib.* 31. bella, *h. e.* proelium committere: qua ratione, *conserere bellum*, etiam *Lucan.* 3, 560. eod. sensu dixit. Et pro *conserere manus*, *Stat. Silv.* 1, 6, 60. Edunt vulnera, conseruntque dextras. [*Ita *Liv.* 21, 1. Et haud ignotas belli artes inter se, sed expertas primo Punico conserebant bello, i. e. invicem utebantur contra se. Dicitur et absolute pro pugnam inire *Liv.* 44, 4. Levis armatura etiam per amfractus jugi procurrere, et ab lateribus cum levi armatura conserere, per iniqua atque aequa loca pugnam petere. Omnino de v. *conserendi* V. interprr. ad *Liv.* 21, 8. ℙ Hinc transfertus ad res amatorias, et usitatissimum est in describendis amplexibus et illecebris amantium. *Tibull.* 1, 8, 35. At Venus inveniet puero succumbere furtim, Dum tumet, et teneras conserit usque sinus. Cf. *Heyn.* ad h. l. *Id. ib.* 26. Sed corpus tetigisse nocet, sed longa dedisse Oscula, sed femori conseruisse femur.] ℙ *Conserere manum* in jure quid sit, V. in CONSERTUS. ℙ *Conserere manu* qui putant recte dici, nituntur praecipue celebri illa phrasi, *ex jure manu consertum* (de qua V. *ib.*) Nam locus *Cic. Att.* 7, 20. in optimis quibusque exemplaribus habet *manum.* ℙ Conserere sola crustis Phrygiis, apud *Auson. Mosell.* 48. est marmore Phrygio solum sternere. ℙ Translate. *Id. ep.* 20. *in f.* Vive, vale, et totidem venturos consere (al. leg. *congere*) Janos, Quot, tuus, aut noster conseruere patres, *h. e.* vivendo continuavere.

CONSERPO, is, n. 3. idem quod serpo. *Liv.* 39, 16. Crescit, et conserpit quotidie malum. Plerique al. leg. *serpit.*

CONSERRĀTUS, a, um, adj. in modum serrae factus. *Plin.* 11, 37, 44. Sed spectatissimum insigne gallinaceis corpore conserratum. Sed melius alii leg. *corporeum, serratum.*

CONSERTĒ, adv. conjuncte. *Cic. Fat.* 14. Omnia naturali colligatione conserte contexteque fiunt.

CONSERTIO, onis, f. conjunctio, connexio, implicatio. *Arnob.* 3, 107. Ad cervicum necessarias flexiones consertionibus verticum, atque ossea substructione fulciri.

CONSERTUS, a, um, part. a *consero, συμπεπλεγμένος*, connexus, contextus. *Virg. A.* 3, 467. Loricam consertam hamis, auroque trilicem. *Id. ib.* 594. Consertum tegmen spinis. Ubi *Servius* illigatum interpretatur. *Senec. ep.* 90. Comitatus virtutum consertarum, et inter se cohaerentium. *Quint.* 5, 10. Ut sunt tria tempora, ita ordo rerum tribus momentis consertus est, *h. e.* contextus initio, incremento, summa, ut *ib.* subditur. *Liv.* 21, 50. Sicubi conserta [**scil.* ad pugnam] navis esset, haudquaquam par numerus armatorum ex ea pugnabat. Al. leg. *conserta manus. Id.* 7, 2. *ad f.* Quae exodia appellata, consertaque fabellis potissimum Atellanis sunt. *Val. Flacc.* 6, 182. consertis junxere frementia telis Agmina, *h. e.* invicem conjectis. *Id.* 2, 617. conserta gentibus arva, *h. e.* frequentata, culta. *Lucan.* 2, 442. Bella conserta bellis, *h. e.* quorum uno confecto aliud insurgit. *Cic. Fin.* 2, 20. Vita conserta voluptatum omnium varietate. ℙ [*Idem quod densus, stipatus. *Sil.* 6, 316. Consertae campis acies, multusque per arva Fervebat Mavors. *Quint. Decl.* 13. p. 274. Unde ego frequenter consertum novae juventutis agmen ramo gravescente suscepi. Adde *Virg. A.* 2, 347. — *Consertum proelium* ap. *Liv.* 21, 4. Ultimus conserto proelio excedebat, est, quod nos dicimus: *Schlachtgewühl, Schlachtgedränge.*] ℙ *Ex jure manum consertum vocare*, formula judicialis veterum. *Cic. Or.* 1, 10. Multis praeessem, qui te ex jure manum consertum vocarent. Est autem, *ex jure manum consertum vocare*, ducere aliquem ex jure ad conserendam manum in rem, de qua lis sit. Quo in loco cum erant litigatores, ex eo glebam prehendebant, deferebantque ad praetorem, ut in ea tanquam in toto agro jus suum persequerentur. V. *Gell.* 20, 10. ℙ Aliquae editiones et quidem optimae habent: *Ex jure manu consertum*, h. e. manu apprehensum: quam explicationem confirmare videntur verba ipsa hujus formulae, quae a *Cicerone* referuntur *Mur.* 12. *Fundus Sabinus meus est. Eum ego ex jure Quiritium meum esse ajo. Inde ego te ex jure manu consertum voco*, h. e. traho te inde manu prehensum. [*Ita quoque *Orell.*, qui tamen vulgatam receptae lectioni parem judicat.] Porro haec dicendi ratio sumpta est ex veteribus actionibus, atque ab *Ennio* usurpata, ut est ap. *Gell. l. c.*, deinde a *Cicerone*, ut dictum est.

CONSERVA, ae, f. *συνδουλή. Ter. Eun.* 2, 3, 74. Summa forma semper conservam domi videbis. *Pl. Cas. a.* 1. *v.* 20. Ut uxorem ducam Casinam conservam tuam. *Varr. R. R.* 1, 17. Dandaque opera, ut operarii habeant peculium, et conjunctas conservas, e quibus habeant filios. In dat. plur. facit *conservabus*, quando distinctione opus est, ut in ASINA admonuimus. *Scaevola Dig.* 33, 7, 28. Relictis conservabus, et filiis suis.

CONSERVĀBILIS, e, adj. qui conservari potest. *Tert. adv. Marc.* 2, 13. Bonum conservabile.

CONSERVĀTIO, onis, f. *συντήρησις*, actus conservandi, custodia. *Cic. Off.* 2, 3. Frugum perceptio et conservatio. Et *ib.* 1, 28. Conservatio naturae. [*Cum facimus ea, quae naturae humanae conveniunt.] Et *Or.* 1, 42. Conservatio legitimae aequabilitatis. Et *Off.* 1, 36. Tenere attentos animos ad conservationem decoris. In nummo *Gallieni*, ap. *Eckhel. D. N. V. T.* 7. p. 408. Ob conservationem salutis. *Item ib.* Ob conservationem patriae.

CONSERVĀTOR, oris, m. servator, custos, *σωτήρ. Cic. Att.* 8, 9. *post med.* Alterum existimari conservatorem inimicorum, alterum desertorem amicorum. *Id. Sext.* 24. Dii immortales custodes et conservatores hujus urbis. *Id. Att.* 9, 10. *ante med.* Me, quem nonnulli conservatorem istius urbis, quem parentem esse dixerunt etc. ℙ In veterib. *Inscr.* saepe est epitheton Jovis, ut ap. *Grut.* 18, 5, 7. 8, 9, 10. et 19, 1. et 3. Jovi conservatori. Quin *ib.* 18, 6. habetur: Jovi Opt. Max. servatori, conservatori. Et *ib.* 19, 6. Custodi, conservatori. Adde alias ap. *Gud.* p. 5. *n.* 2. 4. 5. 6. etc.

CONSERVĀTRIX, icis, f. quae conservat. *Cic. Fin.* 5, 9. Ut non dubitem dicere, omnem naturam esse conservatricem sui. *Arnob.* 4, 151. Virgines perpetui nutrices et conservatrices ignis. ℙ Est etiam epitheton Junonis. *Inscr.* ap. *Grut.* 25, 2. et 4. Junoni conservatrici. V. v. praec. ℙ Item Fortunae. *Ib.* 74, 6. et 75, 2. ℙ Item matrumfamilias diligentiorum. *Inscr.* ap. *Reines. cl.* 14. *n.* 18. Anniae conjugi conservatrici ben. fecit. Adde ap. *Grut.* 815, 5. et 1142, 2.

CONSERVĀTUS, a, um, part. a *conservo, τηρηθείς*, servatus, custoditus. *Cic. Div.* 2, 35. *extr.* Jus augurum reipubl. causa conservatum ac retentum. *Caes. B. G.* 7, 41. Aedui Caesaris beneficio conservati. *Nep. Annib.* 10. Conservatis rebus suis. *Id. Att.* 6. Honores non petiit, quod capi non possent, conservatis legibus.

CONSERVĪTIUM, ii, n. servitium commune plurium. *Pl. Capt.* 2, 1, 45. Quoniam Dii me tibi esse nunc conservum volunt, te oro per conservitium commune, ne, etc.

CONSERVO, as, avi, atum, a. 1. *διασώζω, φυλάττω*, servo, custodio, tueor, retineo. *Cic. Fin.* 3, 5. Simul atque natum sit animal, commendari ad se conservandum, et ad suum statum, et ad ea, quae conservantia sunt ejus status, diligenda. *Id. Off.* 2, 24. Res familiaris conservari debet diligentia, et parsimonia. *Id. Q. Fr.* 1, 1, 12. Obtinere, et conservare necessitudinem cum publicanis. *Id. Manil.* 5. Tueri, et conservare aliquid. [*Similis locus ap. *Eund. N. D.* 2, 23, 60. Ut ad omnia tuenda conservandaque consensisse videantur: ubi recte *Heindf.*, non improbante *Orell.*, vulgatam *conservanda* et *tuenda* e codd. aliq. ita mutavit, quod plus est *conservare* quam *tueri. Suet. Aug.* 45. Athletis conservavit privilegia. (*Erhalten.*)] *Id. Fam.* 11, 7. Conservare libertatem, et salutem populi R. *Id. Cat.* 3, 10. *sub f.* omnes salvos. *Id. Fam.* 4, 13. *extr.* memoriam alicujus rei. *Suet. Ner.* 20. et 25. vocem. *Cic. Att.* 6, 1. et *Rosc. Com.* 2. ordinem. [*Nostr. *beibehalten.* Adde *Suet. Caes.* 21. *Lucr.* 1, 677. Corpora sunt, quae conservant naturam semper eandem. *Id.* 2, 709. Omnia quando Conservare genus crescentia posse videmus, i. e. propagare.] *Id. Off.* 3, 28. *sub f.* et *Nep. Annib.* 2. jusjurandum. [**Cic. Verr.* 1, 47. Voluntatem conservare mortuorum: i. e. curare ut fiat, s. facere, quod mortui voluerunt.] *Nep. Ages.* 2. inducias. *et paulo post.* fidem. *Id. Eum.* 10. aliquem. (Adde *Suet. Aug.* 17. et *Caes. B. C.* 3, 98.) *Id. Dat.* 2. exercitum. *Id. Ages.* 4. Etiam apud Barbaros summa religione omnia simulacra arasque conservavit. *Liv.* 38, 11. Imperium majestatemque populi R. gens Aetolorum conservato sine dolo malo. [*Cf. de h. formula *Duk.* ad h. l. et *Ernest. Cl. Cic.* in v. *conservare.*] *Ter. Heaut.* 4, 1, 40. Istuc recte: conservasti te et illam. *Prop.* 4, 3, 69. Incorrupta mei conserva foedera lecti. ℙ [*Significat etiam id. q. nos dicimus *aufbewahren. Suet. Aug.* 94. Arborem palmae repertam conservari jussit. *Id. Dom.* 1. Clodium chirographum ejus conservasse.] ℙ *Conservavisse* pro *conservasse*, magis est litterati hominis, quam ex consuetudine loquentis. Haec *Quint.* 1, 6. ℙ [Part. *Conservaturus* ap. *Caes. B. G.* 2, 15. Caesar dixit sese eos conservaturum. *F.*]

CONSERVŪLA, ae, f. diminut. a *conserva. Senec. Controv.* 21. Ut domina nuberet, conservula de cellula exacta est.

CONSERVUS, i, m. *σύνδουλος*, qui cum aliis servus est, eundemque dominum habet. *Cic. Fam.* 12, 3. *ad f.* Dominum ferre non potuimus, conservo servimus. *Pl. Mil.* 4, 8, 30. Conservi, conservaeque omnes bene valete, et vivite. Adde *Cic. Q. Fr.* 3, 1, 2. [**Hor. Sat.* 2, 7, 79.] ℙ *Conservum* pro *conservorum* habet *Titin.* ap. *Fest.* in *Redivia.* ℙ Adjective *Ov. Amor.* 1, 6, 74. Duraque conservae ligna valete fores, *h. e.* servae una cum janitore. Sic *Pl. Asin.* 2, 3, 6. Nolo ego, fores conservas meas a te verberarier.

CONSESSOR, oris, m. *σύνεδρος*, qui una cum alio in theatro, in circo, in judicio sedet. *Cic. Att.* 2, 15. Praeclarum spectaculum mihi propono, modo te consessore spectare liceat. *Liv.* 34, 54. Dives pauperem consessorem fastidit. *Cic. Fin.* 2, 19. A.

Varius judex dicere consessori solebat, etc. *Id. Flacc.* 11. Consessores, convivae, contubernales. [*Cf. *Ernest. Cl. Cic.* s. h. v.] *Martial.* 1, 27. Nec consessorum vicina nomismata tantum.

CONSESSUS, us, m. locus ubi multi sedent: item ipsi homines uno in loco sedentes, *συνεδρία, συνέδριον. Virg. A.* 5, 577. Postquam omnem laeti consessum, oculosque suorum Lustravere in equis. Et *ib.* 341. Implere totum consessum caveae clamoribus. (Ubi *Servius* notat, intelligi plebem, quia cavea consessus est populi. Eod. sensu *consessum caveae* dixit *Tac. A.* 13, 54.) *Suet. Aug.* 44. Motus injuria senatoris, quem Puteolis per celeberrimos ludos consessu frequenti nemo receperat. *Val. Max.* 2, 4. *n.* 6. Spectantium consessum velorum umbraculis texit. *Cic. Verr.* 2, 1, 7. Quis tam inimicus huic ordini fuit, qui non conspectu consessuque vestro commoveretur? *Id. Fl.* 17. Dorylensis cum efferretur magna frequentia consessuque vestro. Et *Att.* 1, 16. Non enim unquam turpior in ludo talario consessus fuit. *Lampr. Alex. Sev.* 4. Cum amicis tam familiariter vixit, ut communis esset ei saepe consessus, iret ad convivia eorum. Et *ib.* 18. Salutatus, consessum obtulit omnibus senatoribus. [**Cic. Sext.* 50. gladiatorum consessus: et *ib.* 54. gladiatorii consessus, sunt ludi gladiatorii. *Ernest.* in *cl. Cic.*]

[CONSĔVIUS, ii, m. Deus quidam apud Romanos, qui, ut loquitur *Tertull. ad Nation.* 2, 11., consationibus concubitalibus praeerat. Hic tamen idem videtur esse ac *Janus Consivius*, cujus mentionem facit *Macr. Sat.* 1, 9. V. CLUSIUS. *F.*]

[CONSICCO, as, a. 1. simul sicco. *Not. Tir.* p. 132. Consiccat. *F.*]

CONSĪDĔO. V. CONSIDO.

CONSĪDĔRANTER, adv. considerate, *Val. Max.* 8, 1. *ad f.* Consideranter et mansuete populi R. magistratus agebat. *Pallad.* 3, 17. Cuneum inter corticem et lignum consideranter deponimus. ℙ Comp. *Considerantius* agnoscit *Corn. Fronto de differ. vocab.*, ubi ait p. 2194. Consideratius praeverbium ex cognomine, considerantius ex participio.

CONSĪDĔRANTĬA, ae, f. *σκέψις*, consideratio. *Vitr.* 6, 1. *ad f.* Tarditate animi sine considerantia irruentes, sine solertia, suis consiliis refringuntur. *Cic. Q. Fr.* 3, 9. de Milone loquens. *Ὁ δὲ μαίνεται οὐκ ἐτ' ἀνεκτῶς*, qui ludos HS CCC. compararet: cujus in hoc uno nunc consideranti [illegible] ego sustinebo, ut potero, et tu ut possis, est tuorum nervorum. Ita vulgo, lege tamen *inconsiderantiam.*

CONSĪDĔRĀTĒ, adv. *περισκεμμένως*, cogitate, consulto, prudenter. *Cic. Off.* 1, 38. Sed tamen ira procul absit, cum qua nihil recte fieri, nihil considerate potest. *Id. Att.* 9, 10. *ante med.* Quid feci non consideratissime? *Atticus ib. sub f.* Valde videro, et consideratius utilitati nostrae consuluero. *Quint. Decl.* 1, 2. Crimina considerate ficta, *h. e.* accurate, studiose. [**Liv.* 4, 45. Bellum utinam, qui appetunt, consideratius concordiusque, quam cupiunt, gerant. *Suet. Caes.* 77. Debere homines consideratius jam loqui secum.]

CONSĪDĔRĀTĬO, onis, f. *σκέψις*, cogitatio, animadversio. *Cic. Acad.* 4, 41. Est enim animorum, ingeniorumque naturale quoddam quasi pabulum consideratio contemplatioque naturae. *Id. ib.* 11. Circumspectio et accurata consideratio. *Gell.* 13, 28. Subtilior verborum consideratio. *Cic. Inv.* 2, 33. *extr.* Intendere considerationem in rem aliquam.

CONSĪDĔRĀTOR, oris, m. qui considerat. *Gell.* 11, 5. Quos Pyrrhonios philosophos vocamus, ii Graeco cognomento *σκεπτικοὶ* appellantur. Id ferme significat quasi quaesitores et consideratores. Adde *August. Tract.* 20. *in Joann. ad f.*

CONSĪDĔRĀTUS, a, um, part. a *considero*, cogitatus, perpensus. *Cic. Har. resp.* 2. Nihil feci iratus, nihil non diu consideratum, ac multo ante meditatum. *Id. Inv.* 2, 5. Ratiocinatio est diligens et considerata faciendi aliquid, aut non faciendi excogitatio. ℙ Item cautus, circumspectus, *περισκεμμένος*. *Cic. Font.* 9. Qui illud verbum consideratissimum consuetudinis, *arbitror*, quo nos etiam tunc utimur, cum ea dicimus jurati, quae comperta habemus, quae ipsi vidimus; ex toto testimonio suo sustulit. *Id. Caecin.* 1. Illud considerati hominis esse putavit etc. *Hirt. B. Afr.* 73. Caesar tardior et consideratior erat factus. *Plin. Pan.* 44. Homo consideratus ac sapiens. [*Cf. *Gierig.* ad h. l. *Liv.* 22, 39. Tardum pro considerato vocent. V. *Burm.* ad *Quint. Decl.* 1, 2. *in.*]

CONSĪDĔRO, as, avi, atum, a. 1. *σκέπτομαι, κατανοέω*, cogito, perpendo, expendo, meditor. *Festo* placet dici a contemplatione siderum. [*Hinc primo loco debebant poni exempla infra laudata, in quibus ad oculos referendum est v. *considerare.* Adde *Suet. Cal.* 36. Feminas diligenter ac lente mercantium more considerabat. *Ov. Met.* 3, 95. Dum spatium victor victi considerat hostis.] *Cic. Verr.* 2, 5, 68. Videas etiam atque etiam et consideres, quid agas. *Id. Tusc.* 5, 1. Equidem eos casus mecum ipse considerans. *Id. Verr.* 2, 3, 12. Considerate cum vestris animis vosmetipsi, ecquem putetis etc. *Curt.* 7, 8. *extr.* Finitimos, hostes an amicos velis esse, considera. *Sall. in ep. Mithrid. ad Arsac.* Considera, utrum putes etc. *Gell.* 17, 8. Consideremus, cur oleum saepe stet. *Cic. Off.* 1, 21. *extr.* Considerandum est, ne temere desperet. (Adde *Auct. ad Her.* 4, 27.) *Ter. Heaut.* 2, 4, 5. Considerare secum in animo aliquid. *Cic. Off.* 3, 4, 12., *Att.* 24. et 14. *Fam.* 14. Considerare de aliqua re cum aliquo. *Id. Rosc. Am.* 37. factum alicujus ex judicio alterius. *Colum.* 2, 2. Considerandum erit, ut solum pingue sit. Et 8, 5. Considerari debet, ut luna crescente id fiat, *h. e.* observari. ℙ Pro inspicere, attente intueri. *Gell.* 2, 21. Considerare sidera. *Cic. Off.* 1, 41. Pictores et ii, qui signa faciunt, suum quisque opus a vulgo considerari vult. *Suet. Caes.* 31. Consideare formam ludi gladiatorii. ℙ [Part. *Consideraturus* ap. *Liv.* 45, 12. Cum se consideraturum, adhibitis amicis, quid faciendum sibi esset, dixisset. *Considerandus* ap. *Tac. H.* 2, 76. Simul ipse, qui suadet, considerandus est. *F.*] ℙ Qui *consydero* per *y* scribunt, vix patronum invenient.

CONSĪDO, is, ēdi, (vix unquam *idi*) essum, n. 3. *συγκαθέζομαι*: a *con*, et *sido*, et in praeteritis a *sedeo*, simul sedeo, vel ad sedendum me compono. *Cic. Brut.* 6. In pratulo propter Platonis statuam consedimus. *Id. Or.* 3, 5. In silvam venitur, et ibi considitur. *Id. Fl.* 7. Cum in theatro homines consederant. *Virg. A.* 4, 573. Considite transtris. *Ov. Fast.* 6, 305. Ante focos olim longis considere scamnis. ℙ Eleganter dicitur de judicibus simul sedentibus judicandi causa. *Cic. Verr.* 2, 1, 7. Quo die primum judices citati in hunc reum consedistis. *Suet. Cal.* 38. Cognoscebat de talibus causis, taxato prius modo summae, ad quem conficiendum consideret. *Quint. Decl.* 9, 10. De hac re consedistis: hoc concitavit istam judicii scenam. *Ov. Met.* 13, 1. Consedere duces etc. ℙ [*Item de senatoribus *Aug.* 35. Prius quam consideret quisque.] ℙ In loco *Suetonii* modo allato *considere* dicitur de uno tantum, ut et in illo *Virg. Ecl.* 7, 1. sub arguta consederat ilice Daphnis. ℙ Sumitur etiam generatim pro ponere se in aliquo loco. *Cic. Div.* 1, 36. Cum Platoni in cunis dormienti apes in labellis consedissent. *Plin.* 18, 35, 82. Cum in cacuminibus montium nubes consident, hiemabit. ℙ Saepe hoc sensu ad rem militarem pertinet. *Cic. Fam.* 11, 4. Cum quinque cohortes, sine centurione ullo, apud Philomelum consedissent. *Caes. B. G.* 1, 48. Eodem die castra promovit, et millibus passuum sex a Caesaris castris sub monte consedit. *Curt.* 7, 7. Qua venturum sciebat, consedit occultus. ℙ Est etiam commorari, consistere. *Cic. Att.* 2, 6. Dubito, an Antii considam, et hoc tempus omne consumam. *Id. ib.* 5, 14. Aliquo loco considere. *Nep. Pausan.* 4. Eo index confugit: in ara consedit. *Virg. A.* 1, 572. Vultis et his mecum pariter considere regnis? *Curt.* 7, 3. Permissum senioribus in novam urbem considere. ℙ Translate. *Cic. Att.* 2, 4. Considere in otio. *Id. Or.* 27. *extr.* Hoc genus orationis spretum a subtilibus, repulsum a gravibus, in ea, de qua loquor, mediocritate consedit. *Id. Fin.* 1, 16. Vitium consedit in mente alicujus. *Id. Har. resp.* 12. Religio ludorum, ex ultimis terris arcessita, in hac urbe consedit. *Id. Univers.* 2. Sensus moventia eadem in opinione considunt, quae ortum habere, gignique diximus. ℙ Allegorice. *Senec. ep.* 17. Antequam incipio secedere, et in alia parte considere, *h. e.* mutare sententiam. Sumptum a senatoribus, qui in hanc, aut illam partem sessum ibant, cum pedibus ibant in sententiam. ℙ Praeterea saepe significat desidere, descendere, dehiscere. *Liv.* 30, 38. In Veliterno agro terra ingentibus cavernis consedit, arboresque in profundum haustae. *Cic. Prov. cons.* 14. Licet jam Alpes considant. *Virg. A.* 2, 625. omne mihi visum considere in ignes Ilium, *h. e.* conflagrare, et ruere. Sic quaecumque ima petunt, *considere* dicuntur. *Colum.* 12, 24. Patiemur picem considere: cum siderit, aquam eliquabimus. *Curt.* 5, 13. Inhibuit cursum, donec consideret pulvis. [**Sil.* 17, 291. Tumidi considunt fluctus.] ℙ Ap. *Plin.* 3, 25, 28. *considere* Alpium *juga* dicuntur, ubi humiliora sunt, et clivi clementioris. ℙ Translate. *Cic. Mur.* 8. Consedit utriusque nomen in quaestura: nullum enim vobis sors campum dedit, in quo excurrere virtus, cognoscique posset, *h. e.* jacuit, non exstitit. [*Desiit celebrari post praeturam.] *Id. Brut.* 24. *ad f.* Ardor animi non semper adest: isque cum consedit, omnis illa vis et quasi flamma oratoris exstinguitur, *h. e.* cum minuitur, et defervescit. *Liv.* 33, 7. Ubi terror consedit. Et 42, 62. Cum jam consedisset ferocia. Et 38, 17. Ubi ira consedit. *Cic. Brut.* 3. Eorum aspectu omnis, quae me angebat, de republ. cura consedit, *h. e.* cessavit, sedata est. *Id. Acad.* 4, 27. Furor consedit. [**Sil.* 16, 218. Considunt bella, i. e. defervescunt, minuuntur. Adde 8, 333.] *Virg. A.* 11, 349. totamque videmus Consedisse urbem luctu, *h. e.* afflictam esse. *Cic. Or.* 3, 49. Junctio verborum nascatur a proceris numeris, ac liberis, maxime heroo, et paeone; sed varie distincteque considat, *h. e.* terminetur, claudatur. ℙ Caret praeterito, teste *Prisc.* 10, 889. et 893. sed mutuatur a *sedeo:* neque tamen *consideo* temere in Latium invehere licet, cum nullum ejus exemplum in personis praesentis, aut futuri temporis invenire adhuc licuerit. ℙ Ap. *Cic. Att.* 2, 4., ubi vulgo legitur *in otio consederit*, est qui legit *considerit*, ut sit praeteritum verbi *Consido.* Sic *Tac. A.* 1, 30. *extr.* Drusus, quia praesentia satis considerant, in Urbem rediit, *h. e.* sedata erant. Al. leg. *consederant.* ℙ [Part. *Considens* ap. *Manil.* 2, 251. Libra sub emerito considens orbe laborum. *F.*]

CONSIGNANTER, adv., unde Comp. *Consignantius* ap. *Gell.* 1, 25. Graeci significantius, consignantiusque dixerunt, *h. e.* expressius, *ἐμφατικοτέρως.*

CONSIGNĀTĒ, adv., cujus Sup. est ap. *Gell.* 1, 15. Eupolidis quoque versus de id genus hominibus consignatissime factus est, *h. e.* id genus homines omnino significando.

CONSIGNĀTĬO, onis, f. *Quint.* 12, 8. *ad f.* Promittit litigator omnia, testem populum, paratissimas consignationes etc., *h. e.* tabulas a pluribus obsignatas. [*Cf. *Spalding.* ad h. l.] Adde *Martian. Dig.* 48, 10, 1. et *Paul. ib.* 16.

CONSIGNĀTUS, a, um, part. a *consigno*, obsignatus, signo notatus. *Liv.* 23, 38. Litteris perlectis, consignata omnia ad senatum misit. *Pl. Bacch.* 4, 8. *extr.* Aequum est tabellis consignatis credere. *Hermog. Dig.* 46, 1, 64. Pecuniam consignatam in publico loco deponere, *h. e.* in sacculo signato positam, ut *Ulp. ib.* 16, 3, 1. *post med.* loquitur. Eodem modo intellige illud *Suet. Claud.* 26. Dote inter auspices consignata. [*Cf. de h. l. *Brem.*] ℙ Translate. *Cic. Cluent.* 50. Errat vehementer, si quis in orationibus nostris auctoritates nostras consignatas se habere arbitratur, *h. e.* scriptis commendatas, atque adeo ratas firmasque. *Id. Or.* 2, 55. Ubi sunt ii fundi, quos tibi pater publicis commentariis consignatos reliquit? *Id. Leg.* 3, 20. Publicis litteris consignatam memoriam publicam nullam habemus. *Id. Tusc.* 1, 24. Nec fieri posse, ut a pueris tot rerum insitas et quasi consignatas in animis nationes haberemus. *Id. Div.* 1, 40. Quis est, quem non moveat clarissimis monumentis testata consignataque antiquitas? ℙ Quod dixit *Pl. Bacch.* 4, 9, 11. *tabellas obsignatas, consignatas*, duobus verbis unum atque idem significare voluisse videtur: nisi malis ita distinguere, ut *obsignatas* ad signum anuli referatur, *consignatas* ad scriptionem.

CONSIGNO, as, avi, atum, a. 1. *σφραγίζω*, noto, signo, sigillum imprimo. *Cic. Quint.* 6. Tabulae signis hominum nobilium consignantur. *Pl. Curc.* 2, 3, 90. Tute tabellas consignato. *Liv.* 39, 48. Placuit scribi id decretum, et consignari a Lacedaemoniis. *Ulp. Dig.* 1, 19, 13. *ante med.* Consignare legem. *Florent. ib.* 28, 1, 24. testamentum. In *argum. Pseudoli Plautini.* Consignare symbolum, *h. e.* signis notare tesseram. ℙ Ap. *eund. Pers.* 4, 2, 12. Consignare tabellas alicui, *h. e.* consignatas, seu obsignatas alicui tradere. ℙ *Consignare litteris* est litteris notare, perscribere, *ἐν γράμμασι καταλέγεσθαι. Cic. Acad.* 4, 1. Ut litteris consignamus, quae monumentis mandare volumus; sic ille in animo res insculptas habebat. ℙ Significat etiam notare, signare, animadvertere. *Cic. Univ.* 9. Eorum siderum cursus, e quibus erat motus temporis consignandus. *Porc. Latro in Cat.* 17. Nulli non oculi te senatorum statim consignarunt. ℙ Item declarare, ostendere, et quasi signo aliquo demonstrare. *Gell.* 14, 2. *a med.* An ex officio sit judicis causam, de qua cognoscit, interlocutionibus suis ita exprimere, consignareque, ut ante sententiae tempus signa et indicia faciat sensus sui. ℙ [Part. *Consignans* ap. *Hieron. Vita Hilarion. n.* 34. Singulorum lectulos et ardentia membra consignans. *F.*]

CONSĪLĔO, ēles, ui, a. 2. *ἀποσιωπάω*, idem quod sileo, conticesco. *Gell.* 5, 1. *extr.* Consiluisse universos dicit, quasi attonitos, et obstupidos. *Ennius* quoque, *Festo* teste, *consiluere* posuit pro *conticuere. Hieron. in Isajam* 5, 14, 7. Ad ruinam Israel omnis terra consiluit.

CONSĪLESCO, is, n. 3. conticesco, conquiesco. *Pl. Mil.* 2, 6, 100. [*102.] Me occultabo aliquot dies, dum hae consilescunt turbae, atque irae leniunt. *Gell.* 12, 1. *ad f.* Omnis impatientissimae sollicitudinis strepitus consilescit.

CONSĪLĬĀRIS, e, adj. idem quod *consiliarius* adj. Absolute *Paul. Dig.* 1, 22, 5. Consiliari eo tempore, quo adsidet, negotia tractare in suum quidem auditorium nullo modo concessum est. Ita in Edit. *Torrentini:* at *Haloander* habet *Consiliariis eo tempore, quo adsident* etc. *V. *Bynkershoek. Obs. Jur.* 1, 25. p. 103. *B. A.*

CONSĪLĬĀRĬUS, ii, m. *βουλευτής*, qui in consilium adhibetur. *Cic. Fam.* 1, 9. Et ego te auctore amicissimo et sapientissimo, et tu me consiliario fortasse non imperitissimo, fideli quidem et benevolo certe, usus esses. [*Cf. *Manut.* ad h. l.] *Id. Leg.* 3, 19. Est boni auguris meminisse, Jovi opt. max. se consiliarium atque administrum datum.

Id. Att. 14, 9. Ratio aedificandi initur, consiliario et auctore Vestorio. *Vell.* 2, 56. Consiliarii caedis. *Suet. Tib.* 55. Consiliarii in negotiis publicis. *Id. ib.* 33. Offerre se consiliarium alicui. *Inscr.* ap. *Grut.* 458, 7. Consiliarius Augustorum. ℙ Adjective. *Pl. Ep.* 1, 2, 56. Jam senatum convocabo in corde consiliarium. *Gell.* 18, 3. Homines consiliarii. *Appul. de Dogm. Plat.* 2. Illam consiliariam, et illam alteram iratiorem animam presserunt, *h. e.* rationem, et appetitum, ut loquuntur philosophi. ℙ *Consiliarium fulmen* apud haruspices dicebatur, quod ante rem fiebat, sed post cogitationem, cum aliquid in animo versantibus, aut suadebatur fulminis ictu, aut dissuadebatur. *Senec. Q. N.* 2, 39.

[CONSĬLĬĀTĬO, onis, f. actus consiliandi. *C. Jul. Vict. art. rhet.* (ed. Romae *A. Maio*). 14. Si causa est in argumentis, ad ea te potissimum converte; si in consiliatione, insiste. *F.*]

CONSĬLĬĀTOR, oris, m. *βουλευτής*, consiliarius. *Phaedr.* 2, 6. Consiliator maleficus. *Plin. ep.* 4, 17. Ille meus in gerendis honoribus consiliator, et rector. Adde *Appul. Met.* 1. In *Inscr.* ap. *Gud.* p. 7. *n.* 6. est epitheton Jovis.

CONSĬLĬĀTRIX, icis, f. quae consilium dat. *Appul. Met.* 5. Illae consiliatrices tuae.

CONSĬLĬĀTUS. V. CONCILIATUS, et CONCILIO.

CONSĬLĬGO, iliginis, f. herba, quae a botanicis dicitur *pulmonaria*, ab aliis *leonis pata* etc., cujus radix pulmonum vitiis, et phthisicis remedio est, praesertim pecoribus, trajecta per auriculam. *Plin.* 25, 8, 48. et 26, 7, 21. et *Colum.* 6, 5. et 7, 5. ℙ Dicta est *consiligo*, quod inter siliginem et triticum frequentissime nascitur.

[CONSĬLĪNAS, atis, omn. gen. et

[CONSILĪNENSIS, e, adj. ad Consilinum pertinens, urbem Lucaniae, nunc *Padula* prope Grumentum. *Front. de colon.* p. 109. *Goes.* Praefecturae, Urcianensis, Paestana, Potentina, et Consilinensis. *Caes. Variar. ep.* 8, 33. Suburbanum quoddam Consilinatis antiquissimae civitatis.

CONSĬLĬO, is, a. 4. a *con* et *salio*. Afferri solet locus *Livii* 24, 28., item *Taciti A.* 3, 46. et *ib.* 6, 36., quibus tamen locis verbum *consilio* neque locum recte habet, et patronos perpaucos. ℙ *Consiliare* in re fullonica quid sit, V. in CONCILIO.

CONSĬLĬOR, aris, atus sum, dep. 1. *βουλεύω*, *συμβουλεύω*, consilium do. *Hor. A. P.* 196. Ille bonis faveatque, et consilietur amice. ℙ Item consilium habere, consultare. *Caes. B. C.* 1, 19. Cum Domitius multum cum suis, consiliandi causa, secreto colloqueretur. ℙ Hinc participia *consilians*, *consiliaturus*, *consiliandus*. *Caes. B. C.* 1, 73. Haec consiliantibus eis, nunciatur etc. *Tac. H.* 2, 53. Et rediere omnes Bononiam, rursus consiliaturi. *Hor. Od.* 3, 3, 17. Gratum elocuta consiliantibus Junone Divis. *Cic. Att.* 15, 9. Tu quid egeris tua cum tristi, tum etiam difficili ad consiliandum legatione, vehementer exspecto. ℙ Omnia haec loca ab aliis aliter leguntur. Nam *concilietur*, et *consilia habentibus* quidam reponunt ap. *Hor.* et *consultandi*, et *consultantibus* ap. *Caes.* et *consulturi* ap. *Tac.*, denique *conciliandum* ap. *Cic.*, adeo ut non defuerint, qui ipsum verbum toto Latio exsulare jusserint. Verum ut de aliis taceam, exemplum *Horat.* ex *Od. l.* 3. sumptum, non nisi vi adhibita mutari potest. Quare, ut de reliquis dubitetur, de participio *consilians* dubitari quidem certe non debet.

CONSĬLĬOSUS, a, um, adj. consilio valens. Vox est *M. Catonis*, teste *Gell.* 4, 9., ex qua gradus inflexit. *Sidon. ep.* 7, 9. *in conc. post med.* Si personam tractatu consiliosiore pensemus, *h. e.* consideratiore. Et *ep.* 1, 1. Sicuti es in iis, quae deliberabuntur, consiliosissimus. [*Front. ad Verum Imp.* (ed. *A. Maio*) *ep.* 1. Cum multa ejusmodi consiliosa exempla in historiis et in orationibus lectitares, ad rem militarem magistra eloquentia usus es. *F.*]

CONSĬLĬUM, ii, n. Volunt quidam, proprie esse vocem artis fullonicae; a *con*, et *salio:* et significare illam subsultationem, qua fullones pedibus vestimenta subigunt, ut in CONCILIO dictum est: ubi et locum *Plauti* in hanc rem adduximus. Alii probabilius deducunt a *consulendo* quasi pro *consulium*, ut *exsilium* ab *exsulando*. ℙ In usu est ratio excogitata faciendi aliquid, aut non faciendi, ut *Cic.* definit *Inv.* 1, 25. et *ib.* 2, 9., vel ut plenius *Quint.* 6, 5. ratio quaedam alte petita, et plerumque plura perpendens et comparans, habensque in se et inventionem et judicationem, *βουλή*, *βούλευμα*. *Ter. Andr.* 2, 1, 9. Facile omnes, cum valemus, recta consilia aegrotis damus. *Liv.* 35, 32. Ne temere eam societatem celeritate nimia consiliorum everterent: consilia calida et audacia prima specie laeta, tractatu dura, eventu tristia esse. *Cic. N. D.* 3, 71. Homines rationem bono consilio a Diis datam, in fraudem malitiamque convertunt. *Id Att.* 14, 24. Consilium cepi, legari a Caesare. *Id. Quint.* 16. *extr.* et *Caes. B. G.* 7, 71. Consilium cepisse hominis fortunas funevertere. *Nep. Lysand.* 3. Consilia iniit reges Lacedaemoniorum tollere. *Cic. Att.* 5, 11. *ad f.* Abjicere consilium aedificandi. *Id. Phil.* 1, 1. *in.* Consilium profectionis et reversionis meae. *Ter. Eun.* 4, 7, 14. Consilium illud rectum est de occludendis aedibus. *Cic. Or.* 2, 9. Dare consilium de maximis rebus. *Id. Att.* 7, 10. Subito consilium cepi, ut antequam luceret, exirem. *Ter. Ph.* 1, 4, 1. Reperire aliquod consilium celere. ℙ [*Notanda dicendi ratio apud *Sil.* 9, 219. Aciemque locorum Consilio curvis accommodat ordine ripis, i. e. ut locorum situs et natura suadet.] ℙ *Sibi consilium capere* est sibi consulere neglectis aliis. *Caes. B. C.* 1, 76. Postulat, ut jurent omnes, se exercitum ducemque non deserturos, neque sibi separatim a reliquis consilium capturos. ℙ Dicimus, *consilium petere*, *quaerere*, *conferre*, *repudiare*, *sequi*, *mutare*, *exsequi*, *agitare*, *inire* etc. *Cic.*, *Liv.*, *Caes.*, *Nep.*, *Terent.*, *Plaut.* etc. ℙ Facere aliquid de consilio alicujus, *h. e.* aliquo nobis consilium dante. *Cic. Att.* 6, 3. *ad f.* et *ib.* 13, 31. Et sine praeposit. *Ter. Andr.* 3, 2, 22. Quasi tu dicas, id factum consilio meo. ℙ *Mei, tui consilii est*, h. e. ad me, ad te deliberatio pertinet. *Cic. Fam.* 3, 2. Quid in eo genere efficere possis, tui consilii est. Adde *Nep. Con.* 4. ℙ *Meum*, *tuum consilium est*, eod. sensu. *Cic. Fam.* 14, 14. Vestrum jam consilium est, non solum meum, quid sit vobis faciendum. Adde *ib.* 18. ℙ *Res est consilii*, in deliberationem cadit. *Caes. B. G.* 7, 38. Quasi vero consilii sit res, et non necesse sit nobis cum Arvernis nosmet conjungere. ℙ Sic *res est magni consilii*, h. e. in qua magno consilio est opus. *Cic. Att.* 15, 12. Quid aetati credendum sit, quid nomini, quid hereditati, magni consilii est. Et *ib.* 10, 1. Nihil mihi adhuc accidit, quod majoris consilii esset. ℙ [*Publici consilii particeps* (*Cic. Cat.* 1, 1. Fit publici consilii particeps) dicitur, qui interest deliberationibus Senatus.] ℙ Pro deliberata voluntate. *Liv.* 1, 58. *sub f.* Unde consilium abfuerit, culpam abesse. ℙ Hinc *consilium est*, decrevi, statui. *Sall. Jug.* 87. Quae gratuito faciebam, ea uti, accepta mercede, deseram, non est consilium, Quirites. Et *Pl. Mil.* 2, 3, 73. Consilium est ita facere. *Cic. Att.* 5, 5. Ibi Pomptinium exspectare consilium est. *Ter. Hec.* 3, 5, 44. Jube illam redire. *P.* non est consilium, pater. ℙ *Quo consilio huc imus?* ap. *Ter. Eun.* 5, 8, 1. ℙ *Hoc*, *eo consilio*, *ut* etc., ea ratione, eo fine. *Cic. Fin.* 1, 21. Explicavi sententiam meam, et eo quidem consilio, tuum judicium ut cognoscerem. *Nep. Milt.* 5. Hoc consilio, ut et montium tegerentur altitudine etc. ℙ *Caes. B. G.* 7, 20. Sine consilio haec acciderunt. ℙ Consilio privato, aut publico aliquid facere est privata, aut publica auctoritate. *Caes. B. C.* 3, 14. Una navis, quae privato consilio administrabatur etc. *Nep. Pelop.* 1. Idque suo privato, non publico fecit consilio. ℙ Ablativus *consilio* eleganter ponitur pro de industria, data opera. *Liv.* 35, 14. Secutum tamen sua sponte est, velut consilio petitum esset, ut suspectior Annibal regi fieret. *Virg. A.* 7, 216. Consilio haec omnes, animisque volentibus urbem Afferimur. ℙ Aliquando *consilium* est vafra et subtilis ratio, subdolum inventum, quo alii decipiuntur. *Nep. Dat.* 6. Tali consilio, uno tempore et proditores perculit, et hostes profligavit. *Caes. B. G.* 7, 22. Singulari militum nostrorum virtuti consilia cujusquemodi Gallorum occurrebant. ℙ Metonymice dicitur de ipso homine, qui dat consilium. *Ov. Trist.* 4, 2, 32. Hortator pugnae, consiliumque fuit. ℙ Est etiam ipsa facultas consilii capiendi, scilicet ratio, prudentia, solertia, celeritas animi in rebus pervidendis ac deliberandis. *Hor. Od.* 3, 4, 65. Vis consili expers mole ruit sua. *Nep. Dat.* 1. Vir fortissimus maximique consilii omnium Barbarorum. *Id. Alcib.* 1. Ad omnes res aptus, consiliique plenus. *Vell.* 2, 120. Varus magis imperatoris defectus consilio, quam virtute militum destitutus. *Quint.* 7, 2. *a med.* Scelera non habent consilium, *γνώμην*. Adde *eund.* 6, 5. [*Suet. *Ner.* 34. Inops consilii, i. e. incertus, quod consilium capiat, ut nostr. *rathlos*, *entschlusslos*.] ℙ Item intelligentia. *Cic. N. D.* 2, 38. Quis enim hunc hominem dixerit, qui cum tam omnia inter se connexa et apta viderit, neget in his ullam inesse rationem, eaque casu fieri dicat, quae quanto consilio gerantur, nullo consilio assequi possumus? *Nep. Them.* 2. *ad f.* responsum oraculi Apollinis, quem Athenienses consuluerant, *consilium* appellat. ℙ Saepe sumitur pro coetu hominum consultantium: qua notione frequenter in *concilium* mutatur in libris, et unum pro altero promiscue legitur. *Cic. Verr.* 2, 5, 21. Cum consilio causam Mamertinorum cognoscit, et de consilii sententia, Mamertinis se frumentum non imperare, pronunciat. (*Nep. Phoc.* 3. *extr.* dixit, ex consilii sententia.) *Id. Att.* 10, 1. Veniendumne sit in consilium tyranni, si is aliqua de re bona deliberaturus sit. *Cic. Vatin.* 6. Advocare consilium. *Id. Att.* 1, 16. Referre ad consilium. *Id. Cluent.* 30. Ire in consilium. Et *ib.* mittere. V. MITTO. [**Plin. Pan.* 67, 6. Omnibusque annis in consilium de te Deos mittis; exigisque, ut sententiam suam mutent etc.] *Id. Or.* 1, 26. Dimittere consilium. [*Haec primo loco debebat poni significatio. V. quae notavimus de discrimine inter *consilium* et *concilium* in *concilium*. Adde *Liv.* 8, 6. Consilium militare, (*Kriegsrath*). Constabat illud legatis tribunisque militum et centurionibus primi piti. V. *Gron.* ad *Eund.* 44, 2.] ℙ Dicitur tam de consiliariis, quam de judicibus. *Id. ib.* 82. Haec in senatu minore apparatu dicenda sunt: sapiens est enim consilium. *Liv.* 38, 60. *in f.* Verterat invidia in praetorem et consilium ejus, et accusatores. *Plin. ep.* 6, 33. Duobus consiliis vicimus, totidem victi sumus, *h. e.* duabus judicum sessionibus. ℙ [**Publicum orbis terrae consilium* dicitur senatus Romanus ap. *Cic. Fam.* 3, 8. Non in privato, sed in publico orbis terrae consilio, id est in senatu, ut gratias agerent, mittebantur. *Id. Phil.* 4, 6. Senatum, id est, orbis terrae consilium delere gestit. *Id. ib.* 7, 7. Turpe est, summo consilio orbis terrae, praesertim in re tam perspicua consilium intelligi defuisse. *Suet. Aug.* 35. Sibique instituit consilia sortiri semestria, cum quibus de negotiis ad frequentem Senatum referendis ante tractaret. *Brem.* ad h. l. docet, esse *consilia* id. q. nos dicimus *Ausschüsse*, *Commissionen*. Adde *Eund. ib.* 93.] ℙ Addunt quidam lexicographi alias significationes, ut ponatur pro animo et mente, pro voluntate, proposito, instinctu, electione etc., sed hae commode ad unam aliquam earum, quas posuimus, referri possunt.

CONSĬMĬLIS, e, adj. *ὅμοιος*, idem quod *similis*, sed vox est sonantior. *Cic. Or.* 1, 33. Causa aliqua consimilis causarum earum, quae etc. *Id. Phil.* 2, 12. Cum rem gessisset consimilem rebus iis, quas etc. *Ter. Heaut.* 2, 4, 2. Formae isti mores consimiles forent. *Lucr.* 3, 7. quidnam tremulis facere artubus haedi Consimile in cursu possint, ac fortis equi vis? *Pl. Bacch.* 3, 3, 50. Haud consimili ingenio, atque ille, est. *Caes. B. G.* 2, 11. Ut consimilis fugae profectio videretur. *Front. de Or.* (ed. *A. Maio*) *ep.* 1. Isti tam oratores, quam poetae consimile faciunt atque citharoedi solent.

CONSĬMĬLĬTER, adv. *ὁμοίως*, idem quod similiter. *Gell.* 6, 16 *ad f.* Item pro A. Licinio consimiliter Cicero verbo isto utitur. *Id.* 11, 5. Haec autem consimiliter tam Pyrrhonii dicunt, quam Academici.

*CONSINGIS, Nicomedis Bithyniae regis uxor, quae a cane lacerata fertur, propter lasciviorem cum marito jocum. *Plin.* 8, 4. *B. A.*

CONSĬPĬO, is, ipui, a. 3. *συμφρονέω*, a *con* et *sapio*, significat sapere, compotem mentis esse. *Liv.* 5, 42. Romani ex arce plenam hostium urbem cernentes, non mentibus solum consipere, sed ne auribus quidem atque oculis satis constare poterant. Est qui legit *concidere:* est qui *concipere*. *Gell.* 7, 3. referens, ut videtur, verba *Tironis Tullii liberti*, Vereri sese, ostendit, ne patres, gaudio atque laetitia rerum gestarum prospere, de statu mentis suae deturbati, non satis consiperent. ℙ *Consipiens*, mentis compos. *Senec. Constant. Sap.* 16. Ad injurias despiciendas non sapienti opus est viro, sed tantum consipiente, qui sibi possit dicere etc. ℙ *Singulare illud *Jul. Valer. rer. gest. Alex. M.* 2, 28. ed. *A. Majo*. Ergo jubebat, omnes in commune consipire, quid facto melius repperissent. *B. A.*

CONSIPTUM. V. CONSEPTUM.

CONSISTĬO. V. CONSTITIO.

CONSISTO, istis, constiti, n. 3. *ἱσταμαι*, subsisto, commoror, sto. *Caes. C. G.* 4, 5. Viatores etiam invitos consistere cogunt. *Cic. Or.* 1, 61. Neque is consistens in loco, sed inambulans. *Id. Att.* 5, 12. *extr.* Plura scribam ad te, cum constitero: nunc eram plane in medio mari. *Id. Tusc.* 5, 12. Tum ad mensam pueros delectos jussit consistere, et diligenter ministrare. *Id. in Senat.* 6. et *Verr.* 1, 7. Consistere cum aliquo, *h. e.* subsistere alloquendi et colloquendi causa. (Adde *Pl. Curc.* 4, 2, 16.) *Id. Har. resp.* 11. Si ludius constitit, aut tibicen repente conticuit. *Ov. Trist.* 5, 10, 1. ter frigore constitit Ister. *Id. Met.* 7, 72. Consistere ante oculos alicujus. *Cels.* 3, 2. Videndum, morbus an increscat, an consistat, an minuatur. Et 6, 6. *n.* 8. Cursus pituitae constitit. *Cato R. R.* 126. Si alvus non consistet, *h. e.* fluxu laborabit. Sic *Cic. Fam.* 7, 26. Tanta me *διάῤῥοια* arripuit, ut hodie primum videatur posse consistere. Al. leg. *videar;* et tunc significat, recuperatis viribus firmior esse, stare posse. Sic *Cels.* 8, 15. Scala ita alta, ut consistere homo non possit, *h. e.* pedibus humi innixus stare. *Sil.* 7, 303. Ac jam constiterat. *Ov. Met.* 7, 573. si prohibent consistere vires, Corpora devolvunt in humum. *Senec. ep.* 121. Consistere in pedes. ℙ Cum infinito. *Auct. Priap.* 69. dominum toties audire legentem constiti. ℙ Saepe ad rem bellicam refertur. *Liv.* 10, 36. Templum Jovi vovet, si constitisset a fuga Romana acies. *Caes. B. G.* 6, 39. Censent, ut in jugo consistant. *Id. ib.* 7, 48. Consistere sub

muro. *Quint.* 4, 1. *circa med.* ex diverso. *Caes. B. C.* 3, 93. Tanta vi in equites impetum fecerunt, ut eorum nemo consisteret. *Id. B. G.* 2, 17. Reliquae legiones contra consistere non auderent. Et *ib.* 6, 22. Audere consistere prope hostem. *Id. B. C.* 3, 102. Ipse ad ancoram una nocte constitit. [**Liv.* 28, 15. Consistere signa in radicibus collium, ac revocare in ordines militem coeperant. Adde 21, 32.] ℙ Cum ablat. sine praeposit. *Caes. B. G.* 4, 24. Consistere fluctibus. *Virg. A.* 1, 541. primaque vetant consistere terra. *Stat. Theb.* 1, 123. Consistere limine. ℙ Cum accus., et *in* praeposit. *Tibull.* 4, 1, 101. Seu sit opus, quadratum acies consistat in agmen, *h. e.* sistat se agmine quadrato disposita. [*Cf. ad h. l. *interpp.*] *Virg. A.* 5, 426. Constitit in digitos extemplo arrectus uterque. ℙ Passive impersonaliter. *Senec. Vita beat.* 3. Ista quae spectantur, ad quae consistitur, *h. e.* inspiciendi causa moramur. [*Pertinent huc propter eandem immorandi notionem loci *Cic. Verr.* 1, 38. In uno nomine consistam. *Id. Part.* 35. consistet in singulis. Hinc eleganter ap. *Suet. Aug.* 2. At Cajus ejusque posteri, seu fortuna seu voluntate in equestri ordine constitere usque ad Augusti patrem. Consistere denotat h. l. eos, qui in petendis honoribus longius procedere aut sponte desinunt aut vi quadam prohibentur.] ℙ Translate. *Consistere cum aliquo* ap. *Cic.* est concordare, *Fin.* 4, 26. Zenonem cum Aristone verbis consistere, re dissidere. Al. leg. *consentire.* ℙ Praeterea significat sistere se in judicio contra aliquem. *Papin. Dig.* 5, 3, 49. Si bonae fidei possessor velit cum debitoribus hereditariis consistere, audietur. *Senec. Ira* 2, 7. Alius judicia patris accusat: alius cum matre consistit. *Hermog. Dig.* 5, 1, 53. In certis causis adversus dominos servis consistere permissum est. ℙ Huc pertinet illud *Cic. Caec.* 21. Verbo quidem superabis, me ipso judice; re autem ne consistes quidem ullo judice. *Tertull. Apol.* 4. Jam de causa innocentiae consistam, *h. e.* causam dicam. Adde *Idol.* 13. ℙ Eleganter ponitur pro firmum, stabilem, constantem esse. *Cic. Dom.* 54. Egit illam rem ita raptim et turbulente, ut neque mens, neque vox, neque lingua consisteret. *Id. Q. Fr.* 2, 3. Ei tantus clamor a nostris, *factus est*, ut neque mente, neque lingua, neque ore consisteret. *Id. Or.* 9. Qui Lysiam sequuntur, causidicum quendam sequuntur, non illum quidem amplum atque grandem, subtilem et elegantem tamen, et qui in forensibus causis possit praeclare consistere. [*Dicendi genus e re gladiatoria sumptum docet *Burm.* ad *Quint. Decl.* 6, 9. p. 136. Adde *Eund.* ad *Serm. Decl.* 349. p. 737.] ℙ Item pro exstare. *Lep.* ad *Cic. Fam.* 10, 35. Etsi omni tempore summa studia officii mutuo inter nos certatim constiterunt. ℙ Item pro niti, continere. *Cic. Phil.* 3, 8. Cum in eo salus et vita optimi cujusque, et libertas populi R. dignitasque consisteret. *Id. Tusc.* 5, 14. Omne bonum in una honestate consistit. *Id. Rosc. Am.* 52. In quo non modo culpa nulla, sed ne suspicio quidem potuit consistere. [*Ejusdem generis loci sunt *Ov. Met.* 12, 297. Sed non in te quoque constitit idem Exitus; et quem *Gierig.* ad h. l. comparat *A. Am.* 1, 120. Constitit in nulla qui fuit ante color. Adde *Liv.* 28, 26. Ut, unde orta culpa esset, ibi poena consisteret.] *Nep. Datam.* 8. Has adversus copias spes omnis consistebat Datami in se, locique natura. *Caes. B. G.* 6, 21. Major pars victus eorum lacte et caseo et carne consistit. ℙ Item pro finem habere, desinere. *Cic. Or.* 1. *initio.* Si infinitus forensium rerum labor, decursu honorum, etiam aetatis flexu constitisset. *Id. Att.* 8, 11. Levatur enim omnis cura, cum aut constitit consilium, aut cogitando nihil explicatur. [**Id. Tusc.* 1, 23. Vel concidat omne coelum, omnisque natura consistat necesse est.] *Caes. B. C.* 2, 12. Omnis administratio belli consistit. *Cic. Att.* 6, 1. Consistere usura debuit. *Pl. Asin.* 3, 1, 17. Ubi quiesco, omnis familiae causa consistit tibi. ℙ Item pro exsistere. *Cic. Brut.* 97. Vix singulis aetatibus binos oratores laudabiles constitisse. *Lambin.* leg. *exstitisse. Colum. prooem.* 1. Sine agri cultoribus nec consistere mortales, nec ali posse, manifestum est. ℙ Item pro validum, firmum, ratum esse. *Ulp. Dig.* 30, 44. Legatum in omnibus consistit. ℙ Item pro stare, vel esse, manere. *Hor. Sat.* 1, 1, 107. sunt certi denique fines, Quos ultra citraque nequit consistere rectum. *Plin.* 14, 6, 8. *n.* 5. Vino Baeterrarum intra Gallias consistit auctoritas. *Tac. H.* 4, 23. Batavi, Transrhenanique, quo discreta virtus manifestius spectaretur, sibi quaeque gens consistunt, *h. e.* seorsum in acie stant. *Inscr.* non inelegans ap. *Maff. Mus. Ver.* p. 241. *n.* 5. . . . . cives Romani ex Italia, et aliis provinciis in Raetia consistentes. ℙ [*Dicitur et pro *tutum esse. Cic. Quinct.* 30. Miserum atque infelicem tandem posse consistere. Ducta videtur dicendi ratio a fugientibus, qui desinentibus persecutoribus, velut securi cursum sistunt. ℙ Hinc dicitur in re talaria *Cic. Div.* 2, 21. Venerium casu jaci posse, quatuor talis jactis: Quadringentis centum Venerios non posse casu consistere, i. e. quiescentibus e jactu talis prostare.] ℙ Illa quoque huc quodammodo pertinent *Scrib. Comp.* 90. Vesicae dolor, qui cum fluore consistit. Et *ib.* 160. Podagra, quae sine tumore consistit. Et *ib.* 27. Epiphorae, quae cum lacrima consistunt. ℙ Reperitur etiam activa significatione pro efficere, constituere. *Lucr.* 6, 10. Et per quae possent vitam consistere tutam. *Gell.* 5, 10. Cum ad judices, conjiciendae consistendaeque causae gratia, venissent. *Id.* 9, 15. Exponit controversiam parum consistentem, quod genus Graeci ἄπορον vocant, Latine autem id non nimis incommode inexplicabile dici potest. Itali hanc dicerent *imbrogliata.* [*Cf. de hoc seriorum rhetorum dicendi genere *Ernest. lex. technol. lat.* p. 85. sq.] ℙ Et pro sistere. *Sall. Jug.* 53. et *Sil.* 15, 637., sed dubia utrobique lectio. [**Sallustii* locus est *Jug.* 49. Metellus agmen constitit, i. e. stare jussit, Nos: *er liess Halt machen.* V. *Cort.*]

CONSISTORIĀNUS, a, um, adj. ad consistorium pertinens. *Consistoriani* sunt qui in consistorio adsident principi vel consiliaturi, vel cogniturí. *Ammian.* 15, 5. Statuit imperator, dispicientibus consistorianis et militaribus, in negotium praeterinquiri. Adde 31, 12. et *Cod. Just.* 12, 10. qui est *De Comitib. consistorianis.*

CONSISTORĬUM, ii, n. συνέδριον, sub imperatoribus Romanis ita appellatum est consilium principis, hoc est viri illustres selecti, quibuscum princeps consilia communicabat: qui ideo *consistoriani* sunt appellati: a *consistendo*, quia cum eo ad consultandum consistebant. Item locus, quo illi conveniebant. *Auson. Grat. act.* 29. In illa vero sede, ut ex more loquimur, consistorii, ut ego sentio, sacrarii tui, nullus unquam superiorum aut dicenda pensius cogitavit, aut consultius cogitata disposuit. *Ammian.* 14, 7. Admissus in consistorium. *Impp. Arcad. et Honor. Cod.* 12, 10, 1. Qui tranquillitatis nostrae consistorii dici comites meruerunt. Adde *Inscr.* ap. *Grut.* 28, 2. et 438, 1. et *Cod. Theod.* multis in locis. ℙ *Tertull. Resurr. carn.* 26. vocat *consistorium* ipsam terram, in qua homines habitant, atque consistunt. Item *ad Uxor.* 2, 6. lupanar appellat consistorium libidinum publicarum. ℙ Denique ap. *Sidon. ep.* 2, 2. *post med.* sic dicitur locus in aedibus, in quo consistunt servi dominorum jussa exspectantes.

CONSĪTIO, onis, f. φύτευσις, idem quod satio: a *consero. Cic. Senect.* 15. *extr.* Nec consitiones modo delectant, sed etiam insitiones. ℙ Ap. *Tertull. ad Nation.* 2, 11. legitur *consatio.* Nam et *consatus* pro *consitus* idem usurpat.

[CONSĪTĪVUS, a, um, adj. qui conseri potest. *Not. Tir.* p. 94. *F.*]

CONSĪTOR, oris, m. σπορεύς, qui conserit. *Ov. Met.* 4, 14. *de Baccho.* genialis, et *Tibull.* 2, 3, 35. jucundae consitor uvae.

CONSĪTŪRA, ae, f. idem quod consitio. *Cic. fr.* ap. *Non.* 3, 30. Quae videlicet ille non ex agri consitura, quam cernebat, sed ex doctrinae indiciis interpretabatur.

CONSĪTUS, a, um, part. a *consero*, satus, plantatus, πεφυτευμένος. *Cic. Senect.* 17. Ager diligenter consitus. *Prop.* 4, 4, 3. Lucus erat felix hederoso consitus antro. Al. leg. *conditus. Lucan.* 9, 690. Libye nullo consita cultu. *Sall. Jug.* 57. Ager arbustis consitus. ℙ Item consertus. *Claudian. VI. Cons. Honor.* 48. Aeraque vestitis numerosa puppe columnis Consita, *h. e.* rostra navium conserta et infixa columnis, quas Augustus post Antonium devictum, ex rostris aeratis navium Aegyptiacarum ornaverat. ℙ Translate. *Virg. A.* 3, 127. crebris legimus freta consita terris, *h. e.* Aegaeum mare, insulis frequens. *Pl. Men.* 5, 2, 4. Consitus sum senectute. *Catull.* 64, 207. Ipse autem caeca mentem caligine Theseus Consitus, oblito dimisit pectore cuncta.

CONSĪVIUS. V. CLUSIUS.

CONSOBRĪNĀ, ae, f. ἀνεψιά, materterae meae filia, hoc est filia sororis matris meae. *Cic. Quint.* 4. Quintii consobrinam habet in matrimonio Naevius. Adde *Nep. Att.* 2.

CONSOBRĪNUS, i, m. ἀνεψιός, filius sororis matris meae. *Cajus Dig.* 38, 10, 1. Consobrini, consobrinae, idest qui, quaeve ex duabus sororibus nascuntur, quasi *consororini.* Item amitini, amitinae, idest qui, quaeve ex fratre, et sorore propagantur: sed vulgus fere omnes istos communi appellatione consobrinos vocat. *Cic. Ligar.* 4. Ne sit cum hoc T. Broccho avunculo suo, ne cum ejus filio consobrino suo. *Id. Or.* 2, 1. Cum consobrinis nostris Aculeonis filiis, quo cum erat nostra matertera. ℙ Latiore significatione *consobrini* dicuntur etiam qui in ulterioribus gradibus cognationis conjuncti sunt, ut ex *Cajo l. c.* 10. liquet. *Suet. Cal.* 26. Ptolemaeum regis Jubae filium, consobrinum suum quo pacto tractaverit etc. ℙ *Consobrini* inscripta fuit quaedam comoedia *Afranii* amissa, teste *Gell.* 15, 13.

CONSŌCER, ĕri, m. Consoceri dicuntur, quorum alter filiam suam alterius filio uxorem dedit. *Suet. Claud.* 29. App. Silanum consocerum suum crimine incerto occidit. *Ulp. Dig.* 24, 1, 21. *post med.* Si consocer consocero donaverit. Adde *Auson. in f. Parent. Mart.* 10, 33, 3. Sic tibi consoceri claros retinere Penates Perpetua natae det face casta Venus.

[CONSOCIĀBILIS, e, adj. qui consociari potest. *Ambr. ep.* 1. (al. 7.) Quid enim tam consociabile, quam de divinis rebus sermonem contexere, *h. e.* congruum et conveniens. *F.*]

CONSOCIĀTIM, adv. simul, una. *Ammian.* 15, 11. Matrona et Sequana consociatim meantes protinus funduntur in mare.

CONSOCIĀTIO, onis, f. κοινωνία, societas, communio, conjunctio. *Cic. Off.* 1, 44. Ita fit, ut vincat cognitionis studium consociatio hominum atque communitas. *Liv.* 40, 5. Consociatio gentis animum regis erexerat.

CONSOCIĀTUS, a, um, part. a *consocio*, sociatus, συναγελασθείς. *Cic. Parad.* 6, 2. Qui videt domi tuae pariter accusatorum atque judicum consociatos greges. *Id. Fin.* 3, 20. Sic inter nos natura ad civilem communitatem conjuncti et consociati sumus. *Id. Leg.* 1, 7. Homines cum Diis consociati. *Id. Fam.* 3, 3. Pro nostra consociatissima voluntate. Al. leg. *constantissima*, sed minus recte. *Liv.* 25, 18. Nihil sibi cum eo consociatum, nihil foederatum hosti cum hoste. [*Hinc *Id.* 24, 24. Rem consociatam Aristoni incaute aperit.] *Albin.* 1, 380. magno consociata Jovi. *Ov. Fast.* 2, 246. Tria sidera consociata loco.

CONSOCIO, as, avi, atum, a. 1. συναγελάζω, socium facio, societate conjungo. *Cic. in Senat.* 7. Tune ausus es cum A. Gabinio consociare consilia pestis meae? *Id. Fin.* 3, 21. Cum amicis consociare, aut conjungere injuriam. *Hor. Od.* 2, 3, 10. Pinus et populus umbram hospitalem consociare amant. *Pl. Most.* 1, 3, 119. Ubi sese sudor cum ungentis consociavit. *Id. Rud.* 2, 6, 67. Consociare mihi quidem tecum licet. *Phaedr.* 4, 10. *extr.* Consociare usum alicujus rei cum aliquo. *Liv.* 8, 4. imperium. Et 1, 17. Patres rem inter se consociant.

CONSOCIUS, a, um, adj. idem quod socius. *Impp. Diocl. Maxim. Cod.* 10, 2, 3. Consortes atque consocii ad exigenda reliqua. *Fulg. Mythol.* 1, 2. Elementa sibi valde consocia. *Firm. Mathes.* 3, 13. *n.* 4. Consocii in quibusdam malis comprehensi.

CONSOCRUS, us, f. quae una cum alia socrus est. V. CONSOCER. Legitur in lemmate carminis ultimi Parentalium *Ausonii*: Pomponia Urbica consocrus, uxor Juliani Censoris.

CONSOLĀBĬLIS, e, adj. qui consolationem admittit, εὐπαραμύθητος. *Cic. Fam.* 4, 3. Est omnino vix consolabilis dolor. *Ambros. ep.* 8. (al. 61.) Tot funera non te admonent, unius feminae decessionem consolabiliorem habendam? ℙ Item qui consolationem affert. *Gell.* 16, 19. Canere carmen casus illius sui consolabile.

*CONSOLAMEN, inis, n. consolatio. *Hieron. Ep.* 62. *B. A.*

CONSOLĀTĬO, onis, f. παραμυθία, levatio doloris, solamen, confirmatio. *Cic. Tusc.* 3, 32. Erit in consolationibus prima medicina, docere, aut nullum malum esse, aut admodum parvum. Et *mox.* Sapiens consolatione non indiget. Et *ib.* 30. Consolatione nihil levari. *Id. Brut.* 96. Ea consolatione sustentor, quam tu mihi adhibuisti tuis suavissimis litteris. *Id. Q. Fr.* 3, 5. *ad f.* Nihil est hujusmodi, ut ego me non multa consolatione quotidie leniam: sed erit illa consolatio maxima, si una erimus. *Id. Senect.* 2. Praeterita aetas nulla consolatione permulcere potest stultam senectutem. *Id. Att.* 12, 14. Omnem consolationem vincit dolor. *Id. Fam.* 6, 4. Invenire consolationem malorum. *Id. Prov. cons.* 7. Uti consolatione. *Id. Tusc.* 3, 31. Ut fere nos omnia in consolationem unam conjecimus, *h. e.* in libro, in quo consolati nos sumus in morte filiae: de quo *Id. Att.* 12, 14. ℙ [**Consolatio* ap. *Cic. Or.* 3, 55. dicitur id genus dicendi universum, quod consolandi causa instituitur: *die Trostrede, der Vortrag des Trösters. Ernest.* in *lex. technol. lat.* p. 86.] ℙ Est etiam levatio timoris. *Cic. Att.* 1, 17. *ante med.* Fuit mihi et laudis nostrae gratulatio tua jucunda, et timoris consolatio grata. *Hirt. B. Alex.* 8. Caesar suorum timorem consolatione et ratione minuebat. *Id. B. G.* 8, 38. Timentes animos consolatione sanat.

CONSOLĀTOR, oris, m. παράκλητος, παραμυθητής, qui consolatur. *Cic. Tusc.* 3, 30. Consolatores ipsos confiteri se miseros, cum ad eos impetum suum fortuna converterit.

CONSOLĀTORĬĒ, adv. consolatoris more, consolando. *Sidon. ep.* 6, 9. Quem non increpative, sed consolatorie compellare curavimus.

CONSOLĀTORĬUS, a, um, adj. παραμυθητικός, ad consolandum aptus. *Cic. Att.* 13, 20. A Caesare litteras accepi consolatorias. *Suet. Oth.* 10. Codicillos exaravit ad sororem consolatorios.

CONSOLĀTUS, a, um, part. a *consolor*, qui consolationem adhibuit. *Caes. B. G.* 5, 4. Consolatus Indutiomarum, hortatusque est, ut in officio

permaneret. ℙ Item passive qui consolationem accepit. *Justin.* 22, 6. Sic consolatis militibus, universas naves, consentiente exercitu, incendi jubet. ℙ Quidam *consolatas rationes* perperam legunt ap. *Cic. Fam.* 5, 20. V. CONSOLIDATUS.

CONSOLIDA, ae, f. herbae genus alio nomine conferva, et inula rustica, et alum, *συμφυτον*, lignosa, jucundi odoris, atque salivam provocans. Ejus plura genera herbarii faciunt. Dicta est a virtute quam habet solidandi, et confirmandi. *Appul. Herb.* 59.

CONSOLIDATIO, onis, f. solidatio. Translate. *Ulp. Dig.* 7, 2, 3. Jus adcrescendi non perit ei, apud quem consolidatus est, neque ab eo: et ipse quibus modis amitteret ante consolidationem, iisdem et nunc amittit, *h. e.* antequam usufructuarius proprietatem rei acquirat: hoc enim est *consolidatio*, uti docet *Just. Inst.* 2, 4. *sub f.*

CONSOLIDATOR, oris, m. qui firmat, et solidum reddit. *Venant. carm.* 1, 20, 22. Nam quod pulcra domus, quod grata lavacra nitescunt, Consolidatorem te cecinere suum.

CONSOLIDATUS, a, um, part. a *consolido*, solidatus. Translate. *Cic. Fam.* 5, 20. Ut apud duas civitates rationes confectas et consolidatas deponeremus, *h. e.* liquidas, cum expensis respondent accepta. Quidam *consolatas* perperam leg. [*Magna quidem lect. varietas. *Ernest.* in *cl. Cic.* p. 348. probat *Vulg.* Sed *Orell.* exhibet *rationes confectas collatas*, v. *consolidatus* JCtorum seriorum, non Tullianum docens.] ℙ *Ususfructus consolidatus* est confirmatus, idest conjunctus cum proprietate, cum scilicet usufructuarius proprietatem quoque fundi acquisivit. *Ulp. Dig.* 7, 2, 3. *sub f.*

CONSOLIDO, as, avi, atum, a. 1. *στερεόω*, solidum reddo. *Vitr.* 2, 8. *ante med.* Graeci non media farciunt, sed e suis frontatis perpetuum, et in unam crassitudinem parietem consolidant. ℙ Translate *consolidari ususfructus* apud JCtos dicitur, cum ad eum proprietatis jure revertitur, a quo abscesserat: vel cum usufructuarius acquirit proprietatem ejus rei, ex qua usumfructum percipiebat. *Tryphon. Dig.* 23, 3, 78. *circa med.* Et *Ulp. ib.* 7, 2, 3. et 6.

CONSOLIDUS, a, um, adj. solidus, stabilis, firmus. *Arnob.* 4. *sub f.* Cum omnibus consolidae germanitatis necessitudine copulatus.

CONSOLOR, aris, atus sum, dep. 1. *παρακαλέω, παραμυθέομαι*, idem quod solor, dolorem levo, confirmo, recreo. *Cic. Tusc.* 3, 31. Haec igitur officia sunt consolantium, tollere aegritudinem etc. *Id. Att.* 12, 14. Feci quod ante me nemo, ut ipse me per litteras consolarer. *Id. Prov. cons.* 7. Dummodo, cujus exemplo se consolatur, ejus exitum exspectet. *Id. Sull.* 10. Consolare te, quod etc. *Id. Rosc. Com.* 14. *extr.* Inani et tenui spe te consolaris. *Id. Att.* 15, 27. Te consolata est spes brevi tempore congrediendi. *Id. Cat.* 4, 4. Spes hominem in miseriis consolari solet. *Id. Fam.* 6, 4. Consolari aliquem de miseriis communibus. *Id. ib.* 4, 8. dolorem alicujus. *Quint.* 2, 12. *extr.* Inquirendo scribendoque talia consolemur otium nostrum. *Ov. Met.* 15, 491. et consolantia verba Dixere. ℙ Significatione consimili verbi compenso, vel levo. *Cic. Mil.* 35. Gloria brevitatem vitae posteritatis memoria consolatur. *Id. Q. Fr.* 2, 6. *ad f.* Sed hoc incommodum consolantur quotidianae damnationes inimicorum. *Id. Fam.* 7, 11. Ego desiderium tui spe tuorum commodorum consolabor. *Id. Att.* 4, 16. *post med.* Dicendi laborem delectatione oratoria consolor. *Id. Fin.* 1, 12. Doloris magnitudinem celeritas, diuturnitatem allevatio consolatur. ℙ Consolari semetipsum. *Cic. Agr.* 2, 28. Quaeso nolite vosmetipsos consolari: vere et diligenter considerate, num vobis, aut vestri similibus, integris, quietis, otiosis hominibus, in hoc numero locum fore putatis? ℙ Significat etiam timorem alicui levare, animos addere. *Caes. B. C.* 3, 98. Consolatus consurgere jussit: et pauca apud eos de lenitate sua locutus, quo minore essent timore, omnes conservavit. V. CONSOLATIO. ℙ Reperitur etiam *Consolo, as.* teste etiam *Prisc.* 8, 797. *Varr.* ap. *Non.* 7, 50. Oedipus Athenas venire dicebatur, qui consolaret. ℙ Et *consolor* passiva significatione. *Q. Metell.* ap. *Gell.* 15, 13. Cum animum vestrum erga me video, vehementer consolor. Ipse *Gell. ib.* docet, in usu esse *consolor te*, et *consolor abs te. Asin. Poll.* ap. *Prisc. l. c.* p. 792. Cum ob ea, quae speraveram, dolebam, consolabar ob ea, quae timui. V. CONSOLATUS. ℙ [Part. *Consolandus* ap. *Cic. Fam.* 5, 18. Etsi egomet, qui te consolari cupio, consolandus ipse sum etc. *F.*]

CONSOMNIO, as, n. 1. idem quod somnio, *ὀνειροπολέω, ὀνειρώττω: Pl. Most.* 3, 2, 68. *Tr.* Senex volt aedificare gynaeceum, et balneas, et porticum. *Si.* Quid ille consomniat? *Tr.* Ego dicam tibi; dare volt uxorem filio.

CONSONANS, antis, part. a *consono*, *σύμφωνος, συνηχῶν*, simul sonans. *Liv.* 36, 34. Consonante clamore nominatim Quintium orare, ut etc. ℙ Apud *Vitr.* 5, 8. *a med.* Consonantes loci in theatris sunt, in quibus ab imis auxiliata vox cum incremento scandens, ingreditur ad aures discreta verborum claritate. V. integr. loc. ℙ Consonantes litterae dicuntur a grammaticis, quae per se nihil sonant, sed solum junctae vocalibus. *Quint.* 1, 4. et 5., *Gell.* 4, 17. etc. ℙ Translate. *Senec. ep.* 31. *a med.* Perfecta virtus est aequalitas ac tenor vitae, per omnia consonans sibi, *h. e.* sibi conveniens, sibi constans, et concordans. ℙ *Consonans est*, conveniens est. *Ulp. Dig.* 12, 2, 34. *ad f.* Non semper consonans est, per omnia referri jusjurandum, quale defertur. *Scaevola ib.* 19, 1, 48. Hoc etenim contractui bonae fidei consonans est. ℙ Item valde sonans, sonum pleniorem habens. *Cic. Part.* 5. Verba consonantiora, graviora etc.

CONSONANTER, adv. convenienter, concorditer. *Vitr.* 6, 1. Consonantissime ad harmoniam composita.

CONSONANTIA, ae, f. *συμφωνία*, vocum concordantia, concentus. *Vitr.* 5, 5. *ad f.* Citharoedi convertunt se ad scenae valvas, et ita recipiunt ab earum auxilio consonantia vocis. *Gell.* 13, 20. Tanta juncturae differentia est in consonantia vocum proximarum. *Tert. adv. Jud.* 11. *sub f.* et *ib.* 14. Consonantia scripturarum, *h. e.* consensus.

CONSONE, adv. *συμφώνως*, una voce. *Appul. Met.* 1. Quoad mutua cohortatione consone clamitarent.

CONSONO, as, onui, n. 1. *συμφωνέω, συνηχέω*, simul sono, eadem voce sono. *Petr. fragm. Tragur.* 78. *Burm.* Consonuere cornicines funebri strepitu. *Varr. R. R.* 3, 16. *post. med.* Apes cum jam evolaturae sunt, consonant vehementer. *Senec. ep.* 84. *a med.* Cum omne tibiarum genus, organorumque consonuit, fit concentus ex dissonis. *Pl. Amph.* 1, 1, 72. Tubae utrinque canunt: contra consonat terra. *Virg. A.* 8, 305. Consonat omne nemus strepitu, collesque resultant. *Tac. A.* 15, 37. Circumjecta tecta consonare cantu. [*Ov. Met.* 7, 451. Consonat assensu populi precibusque faventum Regia.] ℙ *Consonare verba* dicuntur, quae similiter desinunt. *Quint.* 9, 3. Initia quoque, et clausulae sententiarum, aliis, sed non alio tendentibus verbis, inter se consonant. Initia hoc modo: *Dederim periculis omnibus, obtulerim insidiis, objecerim invidiae.* Rursus clausulae: *Vos enim statuistis, vos sententiam dixistis*, etc. ℙ Item quae per paronomasiam efferuntur, ut *immoriaris, immorare. Id. ib.* In verbis tantum distantibus jucunde consonat vox, etc. ℙ Translate est concordare, convenire. *Auct. Decl. in Sall.* 1. Ut omnis oratio moribus consonet. *Manil.* 2, 281. Virginis et Tauri Capricorno consonat astrum. Et *ib.* 622. veri per totum consonat ordo. *Quint.* 2, 20. Consonare sibi in faciendis, ac non faciendis, virtutis est. *Senec. Vita beat.* 23. Optime dives, si opus ad hanc vocem consonet.

CONSONUS, a, um, adj. *συνηχῶν, σύμφωνος*, idem, vel simul sonans, consonans. *Ov. Met.* 13, 610. et consonus exit in auras Ter clangor. *Id. Am.* 1, 8, 59. Ipse Deus vatum, palla spectabilis aurea, Tractat inauratae consona fila lyrae. ℙ Translate est conveniens, concordans. *Cic. Att.* 4, 16. Credo, Platonem vix putasse, satis consonum fore, si hominem id aetatis in tam longo sermone diutius retinuisset. *Claud. I. Cons. Stilich.* 69. Docere juvenem consona regno, *h. e.* utilia. *Appul. Met.* 2. Totius orbis consono ore celebrari. ℙ *Consona, ae* (subaudi *littera*), est littera consonans, et saepissime legitur ap. *Terent. Maur.*

CONSOPIO, is, ivi, itum, a. 4. *κατακοιμάω*, idem quod sopio. *Lucr.* 6, 791. Nocturnumque recens exstinctum lumen, ubi acri Nidore offendit nares, consopit ibidem. *Cic. Tusc.* 1, 49. Quid melius, quam in mediis vitae laboribus obdormiscere, atque ita conniventem somno consopiri sempiterno?

CONSOPITUS, a, um, part. a *consopio*, *καταδαρθείς*, sopitus. *Cic. Tusc.* 1, 38. Endymion a Luna consopitus putatur. *Suet. Claud.* 44. Inter initia (*veneni*) consopitus. [*Signif. media *B. Crus.* in *Cl. Suet.*] ℙ Translate. *Gell.* 16, 10. Cum omnis illa duodecim tabularum antiquitas lege Aebutia lata consopita sit, *h. e.* abrogata, abolita.

*CONSORANNI, orum, pop. Galliae Aquitanicae, *Plin.* 4, 19. Horum regio nunc CONSERANS, prope Aragoniam et Garumnae fontes. *Plin.* 4, 9. *B. A.*

CONSORS, ortis, adj. *σύγκληρος, ξύγκληρος, κοινόβιος. Varr. L. L.* 5, 7. *circa med.* Consortes, ad quos eadem sors, *h. e.* idem patrimonium, vel idem cumulus hereditatis. Sunt enim *consortes*, quorum hereditas nondum divisa est: et dicitur plerumque de fratribus. *Festus* in *Sors.* Sors et patrimonium significat: unde consortes dicimus. Et in *Disertiones.* Disertiones, divisiones patrimoniorum inter consortes. *Cic. Verr.* 2, 3, 23. Cum ex agris tres fratres consortes profugissent, quod iis plus frumenti imperabatur, quam exararant. *Vellej.* 1, 10. *extr.* et *Liv.* 41, 27. Censoris frater et quidem consors, *h. e.* qui communi adhuc patrimonio utebatur. [*V. *Ruhnk.* ad l. *Vell.* modo laudat.] *Virg. Cir.* 15. Quatuor antiquis quae heredibus est data consors. *Plin. ep.* 8, 18. Circumscripto testamento, consors frater filium revocaverat. ℙ In *Cod. Justin.* 3, 40. est *De consortibus ejusdem litis*, nempe qui cum communiter aliquid possideant, litem simul omnes contestantur. ℙ Translate. *Lucan.* 1, 93. omnisque potestas Impatiens consortis erit. ℙ Saepe est idem quod particeps, socius. *Cic. Mil.* 37. Quid respondebo tibi, Q. frater, consorti mecum temporum illorum? *Id. Brut.* 1. Socius et consors gloriosi laboris. *Id. Verr.* 2, 3, 66. *extr.* in lucris atque furtis. *Tac. A.* 1, 3. Collega imperii, consors tribuniciae potestatis. [*Dicitur et absolute. *Suet. Tib.* 1. Tatius, consors Romuli.] *Vellej.* 2, 74. Consors vitiorum. *Ov. Fast.* 3, 492. culpae. Et *ib.* 873. pericli. *Id. Her.* 3, 47. Consortes generis et necis, *h. e.* fratres, et simul eadem nece interempti. *Id. Pont.* 3, 2, 82. urbis, *h. e.* populares, cives ejusdem urbis. *Virg. G.* 4, 158. de apibus: Solae communes, natos, consortia tecta Urbis habent. *Val. Max.* 1, 8. *n.* 5. Consortes pavoris. *Lucan.* 4, 178. Aetas consors studiis puerilibus. ℙ *Consors casus* est similis, ejusdem sortis. *Prop.* 1, 21, 1. Tu, qui consortem properas evadere casum Miles etc. ℙ *Consors thalami* ap. *Ov. Met.* 1, 319. et *ib.* 10, 246. est uxor. Adde *ib.* 6, 93. ℙ Frequenter dicitur de fratribus, et sororibus. *Ov. Met.* 11, 346. Quae dum Lucifero genitus miracula narrat De consorte suo. *Id. Pont.* 3, 2, 47. Dea consors Phoebi, *h. e.* Diana. *Id. Her.* 13, 61. consors Ledaea gemellis, *h. e.* Castorum soror. *Tibull.* 2, 5, 23. Romulus aeternae nondum formaverat Urbis Moenia, consorti non habitanda Remo. Sic *Ov. pectora consortia* dixit *Met.* 13, 663. sorores intelligens. Et *ib.* 8, 443. calidumque priori Caede recalfecit consorti sanguine telum, *h. e.* fraterno. Sic *Albinov. ad Liv.* 437. consortes Deas videtur significare Nereides, quas uno patre Nereo genitas fabulantur, ut est ap. *Hygin. in praefat.* ℙ [*Hinc dicitur in universum pro cognato, una origine orto. *Lucr.* 6, 1280. Unus Quisque suum pro re consortem moestus humabat. *Lucr.* 3, 772. Quove modo poterit, pariter cum corpore quoque Confirmata, cupitum aetatis tangere florem Vis animi, nisi erit consors in origine prima? i. e. cognata corpori, uno eodemque ortu procreata.]

CONSORTALIS, e, adj. ad consortium pertinens. *Front. de Coloniis* p. 111. *Goes.* Consortales lineae.

CONSORTIO, onis, f. consortium, *κοινωνία. Cic. Off.* 3, 6. Dissolvetur omnis humana consortio. Ita *Nonius* cum aliis plerisque, 3, 39. Alii *consociatio.* [*V. ad h. l. *Heusingeros.*] *Liv.* 40, 8. Sociabilem consortionem inter binos Lacedaemoniorum reges. *Vellej.* 2, 99. et 103. Consortio tribuniciae potestatis. *Val. Max.* 4, 6. *n.* 3. Consortio fati, *h. e.* similitudo mortis. Adde *Liv.* 6, 40. *circa med.* et *Lucil.* ap. *Non. l. c.* ℙ Translate. *Plin. l.* 9. *init.* ait animalia terrestria degere *consortione quadam hominum*, quia terram incolunt quasi patrimonium cum hominibus commune. V. CONSORS.

CONSORTIUM, ii, n. *κοινωνία, συγκλήρωσις*, communio bonorum, societas. *Ulp. Dig.* 17, 2, 52. *circa med.* Si inter fratres voluntarium consortium initum fuerit. V. CONSORS. ℙ Translate. *Cels.* 7, 27. Stomacho cum vesica quoddam consortium est. *Petr. Sat.* 101. Consortium studiorum. *Tac. A.* 4, 3. regni. [*Adde *Liv.* 4, 5. Si in consortio, si in societate reipublicae esse licet.] *Herm. Dig.* 14, 2, 5. collationis. *Imp. Zeno ib.* 5, 27, 5. concubinarum.

CONSPARGO. V. CONSPERGO.

CONSPARSIO. V. CONSPERSIO.

CONSPATIANS, antis, part. ab inusit. *conspatior*, *συμπεριπατῶν*, idem quod spatians, vel simul spatians. *Petr. Sat.* 7. Video quosdam inter titulos furtim conspatiantes.

CONSPECTOR, oris, m. inspector, *ἐπόπτης. Tert. Orat.* 13. Deus cordis conspector.

CONSPECTUS, a, um, part. a *conspicio*, *συνορᾶθείς. Suet. Dom.* 11. Conspecto delatore ejus, vis, inquit, etc. *Val. Flacc.* 8, 210. de Medea: Hyperboreas movit conspecta pruinas. *Juven.* 2, 81. Uvaque conspecta livorem ducit ab uva. ℙ Absolute in sexto casu. *Suet. Aug.* 15. Conspecto eum ad arma isse. [*Oudendorp. et *Wolf.* auctoribus, *Brem.* pro vulg. *conspecto* exhibet *compecto*, i. e. compacto.] ℙ Est etiam adject., et significat conspicuum, insignem, conspicabilem, tum in bonam, tum in malam partem, ut exponit etiam *Serv.* ad illud *Virg. A.* 8, 587. ipse agmine Pallas In medio, chlamyde et pictis conspectus in armis. Sic *G.* 3, 17. et *Hor. A. P.* 228. Tyrio conspectus in ostro. *Ov. Met.* 13, 794. Nobilior pomis, platano conspectior alta. *Liv.* 2, 5. Damnati proditores, sumptumque supplicium, conspectius eo, quod poenae capiendae ministerium patri de liberis consulatus imposuit. *Juven.* 8, 140. Omne animi vitium tanto conspectius in se Crimen habet, quanto major, qui peccat, habetur. *Liv.* 45, 7. Patris avique fama conspectum eum efficiebat. *Id.* 4, 13. de Sp. Maelio. Quacumque incederet, conspectus

elatusque supra modum hominis privati. [*i. e. ingerens et venditans se oculis hominum. Cf. 5, 23.] *Tac. H.* 4, 11. Ne in urbe conspectior mors foret, via Appia exstinguitur. *Justin.* 11, 5. Reges stipendiarios conspectioris ingenii secum trahit, segniores ad tutelam regni relinquit.

CONSPECTUS, us, m. ὄψις, actus conspiciendi, aspectus. *Cic. Att.* 7, 10. Subito consilium cepi, ut ante, quam luceret, exirem: ne qui conspectus fieret, aut sermo. *Varr. L. L.* 6, 2. Templum faciunt augures conspicione, qua oculorum conspectum finiant. *Liv.* 1, 18. Quo longissime conspectum oculi ferebant. *Cic. Sull.* 9. Frui conspectu urbis. *Id. Agr.* 2, 6. Fugere conspectum alicujus. *Id. Verr.* 2, 5, 33. Dare se alicui in conspectum. *Id. Tusc.* 1, 22. cadere. *Id. Fin.* 5, 1. Ponere aliquem in conspectu alicujus. *Id. Dejot.* 5. In conspectu Deorum Penatium necare hospitem. *Id. Fam.* 1, 7. Non tam facile est nobis, quam tibi, cui prope in conspectu Aegyptus est. *Gell.* 1, 11. Hostis in conspectu longinquo procul distans. *Cic. Or.* 2, 55. *sub f.* ex Crasso. Audes in civium esse conspectu? *Ter. Eun.* 2, 3, 2. Amittere aliquem e conspectu. *Spartian. Hadrian.* 21. Cum servum inter duos senatores e conspectu ambulare videret [*i. e. e longinquo.]. *Cic. Verr.* 2, 5, 34. et *Ter. Hecyr.* 1, 2, 107. Evolare, et Fugere e conspectu. *Varr. R. R.* 1, 7. Quercus, quae est in oppidi conspectu. *Liv.* 1, 16. Nimbus conspectum ejus concioni abstulit. *Nep. Chabr.* 3. Recedere a conspectu suorum. *Colum.* 1, 6. Villico juxta januam fiat habitatio, ut intrantium, exeuntiumque conspectum habeat. ℙ Item praesentia; quae tamen significatio cum superiori fere convenit. *Liv.* 6, 8. Imperator conspectu suo proelium restituit. *Cic. Agr.* 1, 3. Censoribus vectigalia locare, nisi in conspectu populi R., non licet. *Id. Fin.* 1, 7. Eum in conspectum suum venire vetuit. *Ter. Hecyr.* 5, 2, 22. Scio his fore meum conspectum invisum. *Varr. L. L.* 5, 9. Illicere populum ad conspectum magistratus. [**Suet. Cal.* 9. Tumultuantes solus haud dubie conspectu suo flexit.] ℙ Dicimus *vereri, vitare, fugere conspectum alicujus: venire, prodire, ingredi in conspectum: esse, stare, adstare in conspectu*, etc. *Cic., Nepos, Vellej., Terent., Ov., Curt.* et alii. ℙ *In conspectu* est coram. *Liv.* 1, 31. Missis ad id visendum prodigium, in conspectu crebri cecidere coelo lapides. *Virg. A.* 1, 188. Navim in conspectu nullam prospicit. *Petr. Sat.* 107. In conspectu vestro supplices jacent. ℙ Translate. *Cic. Verr.* 2, 5, 66. Mori in conspectu legum, et libertatis. *Id. Fin.* 5, 31. Quamvis minimam animi praestantiam omnibus corporis bonis anteire dicimus, ut ea ne in conspectu quidem relinquantur. Et *Leg.* 1, 22. Conspectus et cognitio naturae, *h. e.* contemplatio. *Id. Fam.* 2, 5. Illustri loco sita est laus tua, in plurimorum et sociorum, et civium conspectu, *h. e.* conspecta, et cognita sociis, et civibus. *Id. Agr.* 2, 32. Carthago, et Corinthus procul erant a conspectu imperii. *Id. Brut.* 4. Ut explicatis ordinibus temporum, uno in conspectu omnia viderem. *Id. Leg.* 3, 5. Quam brevi, frater, in conspectu posita est a te omnium magistratuum descriptio. *Gell.* 17, 21. Conspectus quidam aetatum antiquissimarum, item virorum, qui in his aetatibus fuerunt. *Id.* 19, 10. Interrogavit quantus esset pecuniae conspectus, ad id totum opus absolvendum, *h. e.* tota summa ex singularibus variarum expensarum summis confecta, et uno intuitu videnda. [**Liv.* 10, 25. Quia bellum ei majus in conspectu erat quam quantum esse famae crediderat.]

CONSPERGO, is, ersi, ersum, a. 3. διαπάσσω, συμπάσσω, idem quod spargo, aspergo. *Pl. Curc.* 1, 1, 80. Conspergere fores vino. *Lucr.* 2, 33. anni Tempora conspergunt viridantes floribus herbas. *Cic. Planc.* 41. Me complexus est, conspersitque lacrimis. *Plin.* 2, 8, 6. Lucifer terram rore conspergit. *Id.* 20, 1, 2. Conspergere cinere. *Colum.* 12, 39. Uvas in dolium conjicito, pedibus calcato: ubi unum tabulatum feceris, vinum vetus conspergito. ℙ *Conspergere* absolute est aqua conspergere. *Pl. Stich.* 2, 2, 30. Pinge humum, consperge ante aedes. *Suet. Cal.* 43. Verri sibi vias, et conspergi [**Sprengen.*] propter pulverem, exigebat. *Cato R. R.* 76. Farinae libras duas conspergito, condepsitoque. Adde *Phaedr.* 2, 5. ℙ Translate. *Cic. Acad.* 1, 2. *ad f.* In illis veteribus nostris, quae Menippum imitati, non interpretati, quadam hilaritate conspersimus. *Quint.* 8, 5. Color dicendi multis ac variis veluti maculis conspergitur. ℙ *Dausqu.* in *Orthogr.* testatur, in nonnullis exemplaribus *Catonis* et *Varronis* legi *conspargo*. Cujus rei rationem etiam reddi posse, quod veteres in compositionibus vocales non immutabant. Nos *conspargo* legimus etiam in *Marcell. Empir.* 16. *ante med.* Sed potior est meliorum usus.

CONSPERSIO, onis, f. actus conspergendi. *Pallad.* 12, 13. Salis crebra conspersio debet pecoris levare fastidium. ℙ Item farinae massa conspersa, et subacta, panis faciendi causa, φύραμα. *Tertull. adv. Marc.* 4, 24., ubi alii leg. *consparsio*, item *adv. Valent.* 31., et *Pudic.* 13. et 18. ex *D. Paulo Cor.* 1, 5.

CONSPERSUS, a, um, part. a *conspergo*, πασστός, sparsus, aspersus. *Cic. N. D.* 2, 43. Caput Tauri stellis conspersum est frequentibus. *Colum.* 12, 53. Caro sale conspersa. *Plin. prooem.* 23. Conspersus aceto. ℙ Translate. *Cic. Or.* 3, 25. Oratio conspersa quasi verborum sententiarumque floribus.

CONSPĬCĀBĬLIS, e, adj. περιφανής, conspiciendus, conspicuus. *Sidon. ep.* 8, 4. Domicilium sacrario, porticibus, ac thermis conspicabilibus coruscans. Adde *Sulpic. Sever. in Vita S. Martini* 21. ℙ Item simpliciter qui conspici potest, visibilis. *Prud.* περὶ στεφ. 10, 631. de Christo. Tandem retectis vocibus propheticis, Aetate nostra comprobata antiquitas, Coram refulsit ore conspicabili.

CONSPĬCĀBUNDUS, a, um, adj. saepe, et attente conspicans, mirabundus. *Capell.* 8. p. 270. Nupturam virginem conspicabunda Pallas, quid super dotalis eruditione feminae comprobaret, exquirit.

CONSPĬCĀTUS, a, um, part. a *conspicor*. *Liv.* 2, 20. Conspicatus Valerius ferocem juvenem Tarquinium, etc. *Caes. B. G.* 2, 26. Ex loco superiore, quae res in nostris castris gererentur, conspicatus. Sic alibi saepissime.

CONSPĬCIENDUS, a, um, part. a *conspicio*, conspici dignus, conspicuus. *Ov. Fast.* 5, 552. Templaque in Augusto conspicienda foro. Et *ib.* 170. Cum satus est forma conspiciendus Hyas. Et *ib.* 118. haedorum mater formosa duorum, Inter Dictaeos conspicienda greges. *Val. Flacc.* 1, 261. Signa veteri conspicienda metallo. *Ov. Trist.* 2, 113. de domo sua. Et neque divitiis, nec paupertate notanda, Unde fit in neutrum cunspiciendus eques. Adde *Tibull.* 2, 3, 53. et *Martial.* 9, 50.

CONSPĬCĬLĬUM, ii, n. locus unde aliquid conspici solet. Ita exponit *Non.* 2, 116., atque affert haec *Plauti* verba in *fragm.* In conspicilio adservabam, pallium observabam. *Id. Pl. Cist.* 1, 1, 92. Mater pompam me spectatum duxit: dum redeo domum, Conspicilio consecutus est clanculum me usque ad fores. Utroque loco al. leg. *conspicillum*: at posteriore alii reponunt ex MSS. *dum redeo domum, conspicit: illo eo secutus est*, etc. Porro frustra sunt, qui putant hac voce significari vitra ocularia, quorum usus ne cognitus quidem illorum temporum hominibus fuit. Nam quod afferunt ex eodem *Plauto* quidam lexicographi, *Vitrum cedo: necesse est conspicilio uti;* nusquam haec verba ap. *Plaut.* exstant, quod sciam. Nego, inquit *Voss. lib. 3. de nat. art. c.* 24. *sub f.*, haec esse Plauti: nego etiam, legi apud veterum quempiam. ℙ [*Alii flectunt *conspicillo, onis*, m. ut sit *Conspicillo*, qui clam et ex occulto alium conspicatur et observat. *B. A.*]

CONSPĬCIO, is, exi, ectum, a. 3. βλέπω, προσορᾶω, aspicio, video: a *con* et *spicio*. *Pl. Amph.* 2, 2, 122. Quid me interrogas? qui ipsus equidem nunc primum istanc tecum conspicio simul. *Id. Capt.* 1, 1, 29. Aedes quotiescumque conspicio, fleo. *Cic. Mur.* 41. Imaginem parentis sui, quam paucis diebus laureatam conspexit, etc. *Caes. B. G.* 2, 21. Quae quisque prima signa conspexit, ad haec constitit. *Catull.* 64, 385. Conspexit, terra centum procurrere currus. ℙ Item intueri, aspicere *Nep. Dat.* 11. *extr.* Cum locum digito monstraret, et ille conspiceret, aversum ferro transfixit. *Pl. Cist.* 2, 3, 78. Conspicere fusum in coelum. *Petr. Sat.* 140. in tabernam. *Cic. Cat.* 1, 7. Carere me aspectu civium, quam infestis oculis omnium conspici mallem. ℙ Translatum ad inanima significat vergere. *Cic. Cat.* 3, 8. Si signum illud solis ortum, et forum, curiamque conspiceret. ℙ Translate est considerare. *Cic. Mur.* 6. Non debes temere consulem saltatorem vocare, sed conspicere, quibus praeterea vitiis affectus sit. ℙ Item prospicere, providere. *Pl. Trin.* 3, 2, 10. Sat sapio, satis, in rem quae sint meam, ego conspicio mihi. ℙ Item intelligere, animo et cogitatione assequi. *Id. Pseud.* 3, 1, 3. Nae illi, quantum ego nunc corde conspicio meo, multas aerumnas danunt. ℙ Eleganter *conspici* dicuntur, qui re aliqua excellunt sive bona, sive mala; ita ut notari et velut digito praetereuntium monstrari possint. [*Omnium in se convertere oculos.] *Nep. Att.* 13. Supellex modica, non multa: ut in neutram partem conspici posset. [**In die Augen fallen.* Cf. *Brem.* ad h. l. Adde *Suet. Claud.* 4. Ne quid faciat, quod conspici et derideri possit.] (Adde locum *Ov. Trist.* 2. in CONSPICIENDUS.) *Liv.* 21, 8. de Annib. Vestitus nihil inter aequales excellens: arma, et equi conspiciebantur. [**Id.* 5, 25. Maxime conspectus ipse est, curru equis albis juncto urbem invectus, i. e. in oculos incurrit, oculos in se convertit. Cf. 10, 7. et al. saepissime.] *Ov. Trist.* 1, 6, 34. Prima bonis animi conspicerere tui. Adde *Vellej.* 2, 91. *ad f.* ℙ [Part. *Conspiciens* ap. *Cic. Att.* 5, 18. Ciliciam prope conspiciens. *Conspiciendus* V. supra suo loco. *F.*]

CONSPĬCIO, onis, f. actus conspiciendi: vox augurum, qua significatur inspectio coeli ad templum determinandum, intra quod auguria capiantur. *Varr. L. L.* 6, 2. Templum faciunt augures conspicione, qua oculorum conspectum finiant: *et paulo supra.* Interea conregione, conspicione, cortumione, utique ea rectissime sensi. V. CONREGIONE.

CONSPĬCO, as, a. 1. idem quod conspicor, conspicio, sed vix ullius usus. *Varr. L. L.* 6, 2. Contemplare et conspicare, idem esse apparet. ℙ Hinc *conspicor* passivum. *Varr.* ap. *Prisc.* 8, 792. Paupertas enim haec tunc non ita nutricata, ut nunc conspicatur: θεωρεῖται. *Sall. Jug.* 53. *a med.* Cum interim Metellus monte degrediens conspicatur. Al. leg. *conspicitur*. *Pl. Epid.* 1, 1, 67. Prius se convenire non vult, neque conspicari.

CONSPĬCOR, aris, atus sum, dep. 1. θεωρέω, βλέπω, idem quod conspicio, video. *Caes. B. G.* 5, 47. Trans vallem magnam hostium multitudinem conspicatur. *Ter. Eun.* 5, 9, 32. Cur te ergo in his ego conspicor regionibus? *Id. Heaut.* 1, 1, 15. Neque tam vesperi domum revertor, quin te in fundo conspicer fodere, aut arare. *Pl. Curc.* 5, 1, 5. Ubi me hunc habere conspicata est anulum, rogat, unde habeam. ℙ Passiva significatione V. in praeced.

CONSPĬCŪUS, a, um, adj. περιφανής. [*φανερός.] qui conspicitur ab omnibus, visibilis, omnium oculis expositus. *Ov. Pont.* 3, 4, 21. Scilicet affectus similes, aut impetus idem Rebus ab auditis, conspicuisque venit? *Phaedr.* 4, 5. qui capitibus cornua Suis ligarant, ut conspicuum in proelio Haberent signum, quod sequerentur milites. *Tac. H.* 4, 29. Ipsorum tela per tenebras vana: Romani conspicuam Barbarorum aciem etc. *Lucan.* 4, 169. postquam spatio languentia nullo Mutua conspicuos habuerunt lumina vultus. *Senec. Thyest.* 126. Nives conspicuae. *Curt.* 9, 6. Tabernaculum undique conspicuum. *August.* ap. *Plin.* 2, 25, 23. Sidus omnibus e terris conspicuum. *Senec. Brevit. vitae* 20. Habere mortem in conspicuo, *h. e.* tanquam praesentem intueri. ℙ [**Suet. Aug.* 45. Quod spectatorem, a quo exsibilabatur, demonstrasset digito conspicuumque fecisset, i. e. reliquorum oculos in eum convertisset. *Liv.* 1, 34. Romanis conspicuum eum novitas divitiaeque faciebant.] ℙ Translate est conspici dignus, insignis, illustris. [*V. *Doederl.* 2, 85.] *Hor. Od.* 3, 16, 18. Late conspicuum tollere verticem. *Tibull.* 3, 3, 4. Insignis clara conspicuusque domo. *Ov. Her.* 5, 139. Fide conspicuus Trojae munitor, *h. e.* Apollo lyra insignis. *Plin. ep.* 3, 3. Viri illustri laude conspicui. *Tac. H.* 4, 42. Illustres senes, conspicuae feminae. *Id. ib.* 3, 17. Consilio, manu, voce insignis hosti, conspicuus suis. *Mart. Spect.* 2. Conspicui venerabilis amphitheatri moles. [**Suet. Aug.* 72. Aedes neque laxitate neque cultu conspicuae.] *Quint. Decl.* 28, 3. *extr.* Omni frequentia coetuque conspicuus. ℙ Comp. *Conspicuiores* est qui legi putat in *Cod. Just.* 4, 63, 3., ubi plerique leg. *conspicuos.*

CONSPĪRĀTĒ, adv. conspiratione, consensu. *Justin.* 3, 5. Lacedaemonii eo conspiratius ad arma concurrunt. *Concitatius*, et *confirmatius* sunt qui ex conjectura reponunt.

CONSPĪRĀTĬO, onis, f. ὁμόνοια, metaphorice significat concordiam, consensum. *Cic. Dom.* 11. Conjunctionem et conspirationem in republ. bene gerenda fictis sermonibus et falsis criminibus dirimere. *Lentul. ad proquaest. et propraet. Fam.* 12, 15. *ante med.* Facere concordiam et conspirationem omnium ordinum ad defendendam libertatem. *Cic. Fin.* 1, 20. Amici magna amoris conspiratione consentientes. Et *ib.* 5, 22. Conspiratio consensusque virtutum. [**Id. Cat.* 4, 10. Conspiratio bonorum omnium. *Suet. Caes.* 15. Impar optimatium conspirationi.] ℙ Accipitur et in malam partem pro conjuratione, et consensu in rem malam, συστάσεις. *Cic. Dejot.* 4. Nihil de conspiratione audiebat certorum hominum contra dignitatem tuam. *Brutus* ad *Cic. Fam.* 11, 13. *extr.* Pro vestra salute contra sceleratissimam conspirationem hostium confligamus. ℙ Translate. *Cic. fragm. Oecon.* ap. *Colum.* 12, 2. Ubi chorus canentium certis numeris ac pedibus veluti facta conspiratione, consensit atque concinuit.

CONSPĪRĀTUS, a, um, part. a *conspiro*, colligatus, collectus, conglobatus, quasi simul spiratus, et conflatus. Nam *conflatus* et *conspiratus* idem sunt. *Senec. ep.* 84. *a med.* Multa praecepta sint, multarum aetatum exempla, sed in unum conspirata. (Haec ad verbum descripsit *Macrob. praef. Sat. l.* 1.) *Phaedr.* 1, 2. Hinc conspiratis factionum partibus, Arcem tyrannus occupat Pisistratus, *h. e.* cum multae factiones in civitate coaluissent, et quasi simul spiratae et conflatae essent etc. Nisi malis τὸ *conspiratis* derivare a *spiris*, h. e. quasi in modum spirae, more anguium, in se collectis et constrictis. V. *Marquardi Gudii* adnotationes in hunc locum: ubi praeter cetera quod alii leg. apud *Caes. B. C.* 3, 46. Milites legionis nonae subito constipati pila conjecerunt; *conspirati* reponit ex MSS., *h. e.* quasi in modum

spirae convoluti, conglobati. V. CONSPIRO. ℙ *Conspiratus* sanguis *Vegetio Veterin.* 2, 30. videtur esse ex arteria cum spiritu emissus; nam veteres putabant, arterias esse etiam spiritus receptaculum: ait enim *Cic. N. D.* 2, 55. *sub f.* Sanguis per venas in omne corpus diffunditur, et spiritus per arterias. ℙ *Conspirati, orum*, consensu inter se colligati. *Suet. Dom.* 17. Cunctantibus conspiratis, quando et quomodo aggrederentur. [*Cf. *Brem.* ad Ejusd. *Caes.* 82.]

CONSPIRĀTUS, us, m. idem quod conspiratio, consensus. In sexto casu singulari. *Gell.* 1, 11. Archaeos Homerus pugnam indipisci, ait, non fidicularum tibiarumque concentu, sed mentium animorumque conspiratu tacito nitibundos.

CONSPĪRO, as, avi, atum, a. 1. *συμπνέω*, proprie idem est quod conflare, hoc est simul spirare: a *con*, et *spiro*. *Virg. A.* 7, 616. Aereaque assensu conspirant cornua rauco. Ubi *Servius:* nam et tubae simul inflabantur. ℙ Fere translate adhibetur, et neutrorum more; et dicitur de iis, qui concordi animo simul in rem aliquam tendunt, eamque collatis consiliis et viribus aggrediuntur. *Cic. Agr.* 1, 9. Colligite vos, tribuni plebis, conspirate nobiscum, consentite cum bonis. *Id. Fam.* 10, 12. *ad f.* Mirabiliter populus R. et omnium ordinum consensus ad liberandam rempubl. conspiravit. *Colum.* 12. *praef. a med.* (ex *Cic.* ut videtur) *de conjugib.* In commune conspirabatur ab utroque. ℙ Tribuitur et rebus inanimis. *Lucr.* 4, 1209. Conspirans mutuus ardor. *Colum.* 3, 13. Ut mota aequaliter humus suis omnibus partibus ad educandam prolem novam conspiret. *Cic. N. D.* 3, 11. Illa mihi placebat oratio de convenientia consensuque naturae, quam quasi cognatione continuatam conspirare dicebas. Et *ib.* 2, 7. Tanta rerum consentiens, conspirans, continuata cognatio. ℙ Sumitur et in malam partem pro coire, et conjurare in rem pravam, *συνίστημι*. *Suet. Caes.* 80. Conspiratum est in eum a sexaginta amplius. *Tac. A.* 15, 68. Conspirare in caedem alicujus. *Suet. Claud.* 13. ad res novas. ℙ Cum infinito. *Id. ib.* 37. Pari modo oppressum ferunt Silanum, quem cum Messalina et Narcissus conspirassent perdere etc. ℙ Est etiam *conspiro* a *spira* ductum, et dicitur de serpentibus in spiras suas se colligentibus. *Aurel. Vict. Vir. illustr.* 22. Anguis ad navem Romanorum perrexit, et se in Ogulnii tabernaculo conspiravit. V. CONSPIRATUS, a, um.

[CONSPISSĀTIO, onis, f. condensatio, constipatio. *Theod. Prisc.* 1, 18. Conspissatio sordium. *F.*]

CONSPISSĀTUS, a, um, adj. condensatus. *Colum.* 2, 18. Conspissatum et herbis colligatum solum. *Plin.* 35, 6, 18. Creta decocta conspissataque.

*CONSPLENDESCO, is, n. 3. simul splendesco. *Jul. Val. res. gest. Alex. M.* (*ed. A. Maio*) 3, 66. Tum etiam circumsistentia tecta undique consplendescere. *B. A.*

CONSPOLIUM, ii, n. genus libi in sacris adhibiti, apud *Arnob.* 7, 230. fortasse ex corio seu pelle animalium confectum.

CONSPONDĔO, es, ndi, a. 2. simul cum aliis spondeo. *In vet. Senatuscons.* ap. *Fabr.* 6, 427. Ne posthac inter se conjuravisse velint, neque conspondisse, neque compromisisse.

CONSPONSI, orum, m. plur. *Festus:* Consponsos antiqui dicebant fide mutua colligatos. Adde *Naevium* ap. *Varr. L. L.* 5, 7. ℙ Adjective. *Appul. Met.* 5. Jugum sororium consponsae factionis, *h. e.* par sororum, quae conjuraverant. *Auson. ep.* 10, 11. Te quoque ne pigeat consponsi foederis, *h. e.* mutuo promissi.

CONSPONSOR, oris, m. qui de eadem re cum altero spondet pro alio, *συνεγγυητής*. *Cic. Fam.* 6, 19. De negotio tuo, quod sponsor es pro Pompejo; si Galba consponsor tuus redierit, non desinam cum illo communicare. *Id. Att.* 12, 17. Velim des operam, ut investiges ex consponsorum tabulis, sitne ita. ℙ *Festo* consponsor est conjurator, *h. e.* qui simul cum alio de eadem re jurat. Intelligit autem eos, inquit *Scalig.*, qui poena sacramenti mutuo se provocant, cum in rem aliquam agunt, puta in litem vindiciarum: alter enim ab altero exigit juramentum.

CONSPŬO, is, ui, utum, a. 1. *προσπτύω*, sputo aliquem foedo. *Petr. Sat.* 23. Consumptis versibus suis, immundissimo me basio conspuit. ℙ Conspuere aliquem maxima omnium contumelia semper habita est. *Id. ib.* 132. Convocat omnes quasillarias, familiaeque sordidissimam partem, ac me conspui jubet. *Appul. Apol.* Faciem tuam spumabundus conspuisset. *Pl. Curc.* 4, 2, 16. Nec vobiscum quisquam in foro frugi consistere audet: Qui constitit, culpant eum: conspuitur, vituperatur. ℙ *Juppiter hibernas cana nive conspuit Alpes, h. e.* conspergit. Versiculus est *M. Furii Bibaculi*, quem refert ac deridet *Hor. Sat.* 2, 5, 41., item *Quint.*, qui 8, 6. illud *conspuit* tanquam duram metaphoram, hoc est a longinqua similitudine ductam, reprehendit. Poterat et illud adjicere, nimis sordidam esse vocem *conspuit*, et Jove indignam; et praeterea nimis exilem, ut immensam vim nivium, quibus Alpes hieme conteguntur, significare possit. ℙ Speciem proverbii habet illud *Petronii fragm. Trag.* 74. *Burm.*, ubi Trimalchio de femina arroganti, et alios prae se contemnenti, *Inflat se*, inquit, *tanquam rana, et in sinum suum conspuit.* Ubi hoc dicere videtur: Adeo celso capite, erecta ac tumens fastu incedit, ut sinum suum conspuat, quoties salivam purgare opus est. Vel alludit ad morem veterum conspuendi sinus, quoties veniam a Diis peterent spei alicujus, quam audacius concepissent, ut *Plin.* 28, 4, 7. docet. Itaque illa femina adeo multa et magna de se concipiebat, et sibi pollicebatur, ut avertendae invidiae causa sinum conspueret. ℙ Quod vero apud *Juven.* legimus de causidicis, 7, 111. Tunc immensa cavi spirant mendacia folles, Conspuiturque sinus; simpliciter puto intelligendum esse de iis, qui inter dicendum diu fatigati, una cum immensa verborum copia salivam exspuunt etiam inviti, ac sinum conspurcant. Vetus scholiastes *Juvenalis*, et alii allusum volunt ad morem avertendarum fascinationum, ter in sinum spuendo: de quo *Id. Plin. l. c.*

CONSPURCĀTUS, a, um, part. a *conspurco*, inquinatus. *Tertull. Idolol.* 1. Quas enim immundis spiritibus operatus, non conspurcatus et constupratus incedit?

CONSPURCO, as, avi, atum, a. 1. *καταῤῥυπαίνω*, foedo, inquino. [*Etym. est a *con* et *porcus*, i. q. nos dicimus *besauen*, *besudeln*. V. *Döderl.* 2, 57. et *ib.* 52.] *Colum.* 8, 3. *extr.* Supersiliens avis proluvie ventris cibos, et aquam conspurcat. ℙ *Conspurcare sapore tetro* translate est corrumpere. *Lucr.* 6, 21. Partim quod tetro quasi conspurcare sapore Omnia cernebat quaecumque receperat intus.

CONSPŪTĀTUS, a, um, part. a *consputo*, conputus. *Tertull. adv. Jud.* 14. Maledictus, et conputatus, et convulsus, et compunctus.

CONSPŪTO, as, avi, atum, a. 1. frequentat. a *conspuo*. *Cic. Q. Fr.* 2, 3. Quasi signo dato, Clodiani nostros conputare coeperunt.

CONSPŪTUS, a, um, part. a *conspuo*, conputatus. *Hieron. ep.* 50. *n.* 4. Quoties conspuit et conputus abscessit? Adde *Dial. adv. Luciferian. sub in.*

CONSTĀBĪLĬO, īlis, ivi, itum, a. 4. *διαστηρίζω*, idem quod stabilio, firmo. *Pl. Capt.* 2, 3, 93. Edepol rem meam constabili. Et *Ter. Ad.* 5, 1, 9. Dis quidem esses, Demea, ac tuam rem constabilisses. ℙ Part. *Constabiliendus* ap. *Tertull. adv. Valentin.* 39. Constabilienda conversitas.

[CONSTĀBĪLIS, e, adj. a *con*, et *stabilis*, simul stabilis. *Not. Tir.* p. 40. *F.*]

CONSTĀBĪLĪTUS, a, um, part. a *constabilio*, firmatus. *Lucr.* 2, 42. Subsidiis magni Epicuri constabilitas. Ita quidam lexicographi: sed pleraeque omnes editiones hunc versum, tanquam spurium, expungunt.

[CONSTAGNO, as, n. 1. congelo. *Front.* p. 2198. Glacies est, quae ex coitu aquae constagnat. *F.*]

CONSTANS, antis, part. a *consto*, *εὐσταθής*, proprie est stans, gravis, tardus. *Lucr.* 3, 190. Namque movetur aqua, et tantillo nomine flutat: At contra mellis constantior est natura, Et pigri latices magis, et cunctantior actus. ℙ [*Hinc dicitur in universum de rerum cujuscunque generis firmitate, ordine, congruentia. Exempla, quorum non pauca cum prox. §. locis perperam mixta vides, haec sunto. *Cic. Off.* 1, 40, 144. Oratio constans, i. e. numerosa, cujus omnia membra sunt apta inter se et conveniunt. *Suet. Vesp.* 4. Percrebuerat Oriente toto vetus et constans opinio. *Id. Galb.* 4. Aetate nondum constanti, i. e. firma, s. matura. *Liv.* 10, 37. Et hujus anni parum constans memoria est, i. e. h. a. res gestae varie narrantur. *Id.* 5, 46. Constanti vultu graduque. *Id.* 6, 26. Constans pax, i. e. vera, in qua nihil reperitur, quod belli speciem habeat. *Hor. Ep.* 12, 19. Cujus in indomito constantior inguine nervus, Quam nova collibus arbor inhaeret.] ℙ Fere transfertur ad animum, et significat stabilem ac tenacem propositi. *Cic. Rosc. Com.* 16. Quem hominem? levem? immo gravissimum: mobilem? immo constantissimum. Et *paulo supra.* Castissimus et constantissimus testis. *Id. Amic.* 17. Firmi, et stabiles, et constantes amici. *Id. Off.* 1, 23. Fortis et constantis est, non perturbari in rebus asperis. *Id. N. D.* 3, 10. Stellae, quae cursus certos et constantes habent. *Id. Q. Fr.* 1, 1, 8. Constante fama, atque omnium sermone celebratum est. *Catull.* 64, 238. Constanti mente tenere aliquid. *Cic. in Senat.* 12. Constans, perpetua, fortis, invicta defensio salutis meae. *Id. Acad.* 1, 11. Firma et constans assensio. *Id. Har. resp.* 9. Una et constans haruspicum vox. *Id. Phil.* 13, 6. Perpetua et constans voluntas in rempubl. *Ov. Amor.* 1, 4. Constanti voce negare. *Id. Pont.* 2, 4. *extr.* Constantique fide veterem tutare sodalem. *Id. Trist.* 5, 8, 18. *de Fortuna.* Et tantum constans in levitate sua est. *Tac. H.* 4, 5. *extr.* Vir recti pervicax, constans adversus metus. *Aurel. Vict. Epit.* 1. Rarus ad recipiendas amicitias, ad retinendas constantissimus. *Plin.* 14, 2, 4. *n.* 3. Uva impatiens variantis coeli, sed contra tenorem unum algoris aestusve constans. *Tac. A.* 16, 35. Firmare animum constantibus exemplis. ℙ Cum genit. *Tac. H.* 3, 57. Apollinaris neque fidei constans, neque strenuus in perfidia. ℙ *Cic. Rosc. Am.* 14. *ad f.* constantem hominem amenti opponit; amens enim facile studiis, et cupiditatibus huc illuc fertur, et mutatur. ℙ Sumitur et in malam partem pro pertinaci. *Hor. Sat.* 2, 7, 18. Constantior in vitiis. *Nep. Lysand.* 2. Inimici constantes. *Prop.* 1, 1, 3. Constans fastus. ℙ Est item *constans* pretium habens. *Ov. Her.* 7, 47. Exerces pretiosa odia, et constantia magno, Si, dum me careas, est tibi vile mori. ℙ Notat *Charis.* 1, 100. quando hoc nomen est proprium, in sexto casu in *e* desinere, quando est adj. in *i*. Nihilominus adj. utramque positionem habet, ut et ipse fatetur. ℙ *Fuit et *Constans*, *ntis*, nomen imperatorum quorundam Romanorum; quorum primus, Flavius Jul. Constans, filius fuit tertius Constantini M., Caesar a patre suo factus. *Eutr. l.* 10. *Aur. Vict. ep. hist.* ℙ *Constans* II. fil. Constantini III. nepos Heraclii, Heracleoni patruo successit. *Paul. Diac.* 5, 10. ℙ *Flav. Claud. Constans*, fil. Constantini tyranni, A. C. 407. a patre Caesar factus, in Hispaniam missus est, ubi miserrime periit. *B. A.*

CONSTANTER, adv. *εὐσταθῶς*, firme, aequabiliter, graviter, fortiter. *Cic. Univ.* 13. Constanter manere in suo statu. *Id. Or.* 58. Oratio aequaliter constanterque ingrediens, [*i. e. numerosa.] *Id. Off.* 1, 2. Constanter honesteque vivere. *Id. Tusc.* 5, 9. Sibi constanter convenienterque dicere, *h. e.* sibi ipsi constando et concordando. *Id. Off.* 1, 15. *sub f.* Beneficia quae judicio, considerate, constanterque delata sunt. *Id. Att.* 4, 16. *circa med.* Quaeris, ego me ut gesserim? constanter et libere. *Id. Tusc.* 2, 20. Constanter et sedate ferre dolorem. *Brut. ad Cic. inter ep.* 1. *ad Brut.* 16. *ad f.* Si modo constanter ac perpetuo placebit hoc consilium. *Cic. N. D.* 2, 38. Coelum constantissime conficit vicissitudines anniversarias. *Petr. Sat.* 82. Constantissime ementiri. *Suet. Aug.* 66. Amicitias constantissime retinere. Et *ib.* 10. Constantius exsequi aliquid. *Curt.* 4, 6. Acrius, quam constantius proelium inire. *Sall. Catil.* 2. Si imperatorum animi virtus in pace ita, ut in bello valeret, aequabilius atque constantius sese res humanae haberent. *Tac. A.* 15, 21. Aequalius et constantius regere provincias. *Caes. B. G.* 2, 2. Hi constanter omnes nunciaverunt. *Id. ib.* 3, 25. Constanter ac non timide pugnare, *h. e.* stataria pugna. [**Hor. Sat.* 2, 7, 6. Pars hominum vitiis gaudet constanter et urget Propositum, i. e. aequabiliter, sibi constantes.] ℙ In malam partem. *Ov. Trist.* 2, 2, 27. Di, quos experior nimium constanter iniquos.

CONSTANTIA, ae, f. *εὐστάθεια*, firmitudo, gravitas, aequabilitas, habitus ille, quo praeditus animus, neque metu, neque spe dejici de statu, aut a proposito deterreri potest. [*Nec h. l., sic, ut poterat, institutum significationum ordinem videmus. Discerni debebant, et ab initio capitis comparari ii loci, quibus propria vocis notio inest, spectans errum cujuscumque generis firmitatem, ordinem nunquam labantem, convenientiam. Cf. cum exemplis, quae cum sequentibus mixta sunt, *Cic. N. D.* 2, 21, 56. Nulla igitur in coelo nec fortuna nec temeritas nec erratio nec vanitas inest, contraque omnis ordo, veritas, ratio, constantia, etc. *Id. Off.* 1, 7. Dictorum factorumque constantia. *Her.* 2, 6. Testimoniorum constantia.] *Cic. Off.* 1, 31. Catoni cum incredibilem tribuisset natura gravitatem, eamque ipsam perpetua constantia roboravisset, semperque in proposito susceptoque consilio permansisset, etc. [*Cf. *Plin. Pan.* 54, 5. Tuae moderationis laus haec constantia nostra. Sensum h. loci *Gesn.* ita explicat: Quod jam non leves adulatores, sed constantes et graves Senatores sumus, ad moderationis tuae laudem pertinet, qua adulationes id genus respicis.] *Id. ib.* 34. *extr.* In omni re servare constantiam. *Id. Att.* 4, 17. Constantia promissi. *Id. Off.* 1, 15. Stabilitas et constantia benevolentiae. *Brut. ad Cic. inter ep. ad Brut.* 1, 16. *ad f.* Fortis animus sine constantia et aequabilitate nullus est. *Nep. Att.* 22. Constantia vocis atque vultus. *Cic. Tusc.* 5, 10. *extr.* Non ex singulis vocibus philosophi spectandi sunt, sed ex perpetuitate atque constantia. [*Cf. *Ernest. Cl. Cic.* s. h. v.] *Id. Phil.* 7, 4. Retinere constantiam, gravitatem, perseverantiam. *Id. Div.* 2, 39. Quae est autem inter augures conveniens et conjuncta constantia? *h. e.* ut eadem semper dicant, et sibi ipsis constent. *Hirt. B. Alex.* 26. Perseverantia et constantia oppugnandi. *Cic. N. D.* 3, 9. *extr.* Cursus stellarum sunt admirabili incredibilique constantia. ℙ [*Idem omnino, quod virtus. V. *Ernest. Cl. Cic.* s. h. v. Adde *Plin. Pan.* 44, 6. Amas constantiam civium.] ℙ Pro robore. *Quint. Decl.* 5, 3. Traxerat ex firmitate mentis magnam protinus et in membra constantiam. ℙ Pro fiducia, audacia. *Tertull. Patient.* 1. Con-

stantiam admonendi propriae conversationis auctoritate dirigere. ℙ [*Quint. Inst.* 1. *prooem.* 27. *ed. Spalding.* Sunt et alia ingenita quaedam adjumenta, vox, latus patiens laboris, valetudo, constantia, decor. *Lünem.* in *lex. Scheller.* interpretatur *constantiam: die Zusammenstimmung aller Theile des Körpers zu einem schönen Ganzen.* Sed nescio an recte praeferam *Spalding.* de hac voce judicium, quod prob. *Zumpt.* (*Suppl.* ad *Quint. Instit.* V. p. 8.), *Sarp.* (*Analect.* p. 12. sq.) his ll. *Justin.* 1, 5. *Val. Max.* 3, 1, 2. et *Suet. Ner.* 7., recte videtur defendisse, docens: esse illam ingenitam quasi fortitudinem, quam nostrates dicant *Dreistigkeit.*] ℙ Pro substantia, seu pro ea ratione, qua aliquid constat, et subsistit, οὐσιωσις. *Ulp. Dig.* 32, 11. *circa med.* Hic enim exstinguitur ipsa constantia debiti. Al. leg. *substantia.* ℙ In illo *ib.* 3, 3, 27. *edit. Torrentini:* Si velit quaedam transferre, quaedam relinquere, juste procurator hanc constantiam recusabit: illud *constantiam* error esse videtur pro *inconstantiam*, ut edidit *Haloand.*, inconstantiam quidem certe significat. ℙ In num. plur. usurpat *Cic. Tusc.* 4, 6. *sub f.* Sic quatuor perturbationes, sunt tres constantiae. ℙ Sunt etiam hoc nomine quaedam urbes, ut *Constantia Julia* in Hispania ulteriori, ad Baetim fluv., nunc *Alcalà de Guadaira*, ut videtur. *Plin.* 3, 1, 3. ℙ Item *Constantia Zilis* in Africa ad Oceanum, nunc *Arzilla* in regno Fessano. *Plin.* 5, 1, 1. ℙ [*Fuit et *Constantia* nomen proprium feminarum Rom., e. g. Constantii imperatoris ex Faustina filiae posthumae, quae Gratiano nupta est. *Ammian. Marcell.* 21. *B. A.*]

CONSTANTĬĀCUS, a, um, et

CONSTANTĬĀNUS, a, um, et

CONSTANTĬENSIS, e, adj. ad Constantium pertinens, quod est nomen Imp. Rom. *Ammian.* 21, 11. Duas legiones Constantiacas misit in Gallias. *Id.* 22, 3. *sub f.* Constantianus thalamus. *Sext. Ruf. in Breviar.* 27. Constantiense bellum, *h. e.* a Constantio gestum.

CONSTANTĪNĬĀNUS, a, um, adj. ad Constantinum pertinens: quod est nomen Imp. Rom. *Ammian.* 27, 3. Constantinianum lavacrum. Et *ib.* 5. Constantinianum genus. In nummo Constant. M. ap. *Eckhel. D. N. V. T.* 8. p. 82. Constantiniana Dafne. Hic intelligendum castrum, Daphne nuncupatum, a Constantino ad Danubii ripam exstructum, ut tradit *Procopius l.* 4., a quo in *Notitia Imper.* appellatos videmus *Constantini Dafnenses.*

CONSTANTĪNŌPOLIS, is, f. incolis nunc *Stambul*, *Κωνσταντίνου πόλις*, urbs Thraciae ad Bosphorum. Eadem est quae Byzantium, sed a Constantino M. instaurata atque amplificata, ab eo nomen accepit. *Ammian.* 21, 12. etc., *Eutr.* 6, 6., *Aurel. Vict. Epit.* 35. et *Auson. de Urbib. n.* 2., ubi (quemadmodum et in *Parentalib.* 3, 11.) quartam hujus vocis syllabam *no* corripit. Adde *Inscr.* ap. *Grut.* 370, 3.

CONSTANTĪNŌPŌLĪTĀNUS, a, um, adj. ad Constantinopolim pertinens, ut Constantinopolitana Urbs ap. *Impp. Honor. et Theodos. Cod.* 1, 2, 6.

CONSTAT, abat, stitit, impers. *φανερόν ἐστι*, manifestum est, liquet. *Cic. Verr.* 2, 3, 21. Nympho antequam plane constitit, condemnatur. *Id. Mil.* 6. Quid quaerendum est? factumne sit? at constat, a quo? at patet. *Id. Fam.* 7, 1. Modo ut tibi constiterit fructus otii tui, i. e. dummodo fructum perceperis ex otio tuo. *Plin. ep.* 3, 3. Circumspiciendus rhetor, cujus scholae severitas, pudor in primis, castitas constet. *Cic. Quint.* 19. Hic quoque summe constat procuratoris diligentis officium. *Id. ib.* 29. In quo edicto constitit, Naevium ex edicto non possedisse. *Id. Fam.* 13, 1. Etsi non satis mihi constiterat, cum aliquane animi mei molestia, an potius libenter te visurus essem. *Id. Att.* 13, 10. Cum de Magio constet. *Quint.* 7, 2. Si prius de innocentia nostra constiterit. *Liv.* 30, 28. Nec satis certum constare apud animum poterat, utrum, etc. *Cic. Fam.* 3, 4. Mea in te omnia summa necessitudinis officia constabunt. *Caes. B. G.* 3, 14. Neque satis Bruto, neque tribunis constabat, quid agerent. *Sall. orat.* 2. *ad Caes. sub f.* Mihi pro vero constat. ℙ *Constat inter omnes*, h. e. est firma opinio omnium, omnes consentiunt, omnibus notum atque exploratum est, praedicatur ab omnibus. *Liv.* 10, 6. Cum inter augures constet, imparem numerum esse debere. *Cic. Inv.* 1, 36. Haec propositio indiget approbationis: non enim perspicua est, neque constat inter omnes. *Id. Or.* 3, 1. Ut saepe inter homines sapientissimos constare vidi. *Id. Phil.* 2, 41. Tamen inter omnes constabat, neminem esse resalutatum. ℙ *Constat mihi* interdum idem est, ac certum et deliberatum est mihi. *Anton.* ap. *Cic. Phil.* 13, 19. Mihi quidem constat, nec meam contumeliam, nec meorum ferre. ℙ *Ratio constare* dicitur, cum legitima est, et patens causa aliquid faciendi, ita ut facile probare possis, cur hoc aut illud egeris. Videtur autem ducta a supputationibus, in quibus constat ratio, cum accepta et expensa conveniunt, et paria sunt. *Tac. A.* 1, 6. *extr.* Eam conditionem esse imperandi, ut non aliter ratio constet, quam si uni reddatur. Sic *Plin. ep.* 7, 6. Scietis, nobis constare silentii nostri rationem, cum, etc. *Id. ep.* 1, 9. Mirum est quam singulis diebus in urbe ratio aut constet, aut constare videatur: pluribus junctisque non constet. *Id. ep.* 9, 2. *extr.* Est summi amoris, negare veniam brevibus epistolis amicorum, quamvis scias, illis constare rationem. Adde *ep.* 1, 5. et *ep.* 10, 20. *extr.* et *Paneg.* 38. Eleganter etiam *Justin. praef. in f.* Ut otii mei apud te ratio constaret. Huc pertinet illud *Suet. Ner.* 30. Divitiarum et pecuniae fructum non alium putabat, quam profusionem: sordidos ac deparcos esse, quibus ratio impensarum constaret: praelautos vereque magnificos, qui abuterentur ac perderent. ℙ Ap. *Cic. Flacc.* 28. Auri ratio constat, *h. e.* apparet, ut *Id. Pis.* 25. *extr.* loquitur. [*Verum pertinent haec ad ea, quae in sequentibus s. v. *consto* dicta sunt, a quibus non video cur separatim pertractatum hunc locum, eumque parum recte *Forc.* posuerit, longe majore exemplorum allatorum numero ne impersonaliter construendi rationem quidem referente.]

CONSTELLĀTĬO, onis, f. compositio siderum, atque ex ea affectio coeli ad res quasdam, *ἀστροθεσία*. Vox est *Ammiani l.* 20. *in f.* et 29, 2. *sub f.*, *Capitolini Gordian.* 20., *Spartiani Ael. Vero* 4., *August. C. D.* 5, 7. et *Confess.* 7, 6., *Firm. Mathes.* 1, 1. et *Sidon. ep.* 8. 11. *a med.*

CONSTELLĀTUS, a, um, adj. stellatus, stellis ornatus. *Trebell. Salonin. Gallien.* 2. Auratos constellatosque balteos rapuisse perhibetur.

CONSTERNĀTĬO, onis, f. *πτόησις, πτυρμὸς, ἔκπληξις*, pavor, perturbatio, confusio: a *consterno, as. Liv.* 37, 42. Auxilia subsidiaria, pavore et consternatione quadrigarum territa, et ipsa in fugam versa. *Tac. A.* 13, 16. Pavor et consternatio mentis. *Suet. Cal.* 51. Non mediocrem fore consternationem, sicunde hostis appareat. ℙ Specialiter dicitur de tumultu seditioso. *Curt.* 8, 1. Illum, seditione orta inter Macedones et Graecos, debilitatum vulnere, quod in ea consternatione acceperat, etc. *Suet. Caes.* 20. Nec quoquam reperto, qui super tali consternatione referre auderet. *Tac. H.* 2, 49. Nunciata consternatione ac licentia militum. *Liv.* 34, 2. Consternatio muliebris. ℙ *Festus* scribit, *consternationem* deductam esse a sternutamento, quod eo totum corpus concutitur. Al. tamen leg. *a sternata mente*, *quod ea* etc. Ceterum si notationem quaeras, rectius a *sternere* derivabis.

CONSTERNĀTUS, a, um, part. a *consterno*, metu perturbatus, confusus. *Liv.* 37, 41. *sub f.* Tumultum ac pavorem equis camelisque, et ipsis simul consternatis augebat. *Hirt. B. G.* 8, 19. Consternati, quo sors tulerat, confugiunt. *Caes. B. G.* 7, 30. *extr.* Consternati animo. *Suet. Aug.* 90. Consternatus olim per nocturnum iter transcursu fulguris. ℙ Dicitur et de iis, qui seditiose concitati sunt. *Liv.* 34, 3. Volo audire quid sit, propter quod matronae consternatae procurrant in publicum. *Id.* 7, 42. Multitudo virorum ad arma consternata. Et 21, 24. Galli metu servitutis ad arma consternati, Ruscinonem conveniunt.

CONSTERNO, as, sternavi, natum, a. 1. *ἐκπλήττω, ποιέω, πτύρω*, perturbo, perterrefacio: videturque esse a *sterno, is*, quod qui ictu aliquo sternuntur, confunduntur animo, ac turbantur: ut inter *consterno, as*, et *is*, hoc differat, quod hoc corporis, illud mentis proprium sit. *Liv.* 37, 41. *ad f.* Partim vulneribus missilium, partim clamoribus dissonis ita consternavit equos, ut etc. *Id.* 10, 43. Incerti quam in partem intenderent iter, repente in fugam consternantur. *Stat. Th.* 7, 130. turmasque metu consternat inani. ℙ Significat etiam seditiose concitare. *Liv.* 7, 42. Eam multitudinem conjuratorum ad arma consternatam esse. *Id.* 8, 27. Tumultuque etiam sanos consternante, decernitur, ut societas, etc, *Pacuv.* ap. *Non.* 4, 72. Unde exoritur? quo praesidio fretus? auxiliis quibus? quo consilio consternatur? qua vi? cujus copiis? *Nonius* exponit *erigitur*, sed hoc videtur dicere, erigitur, et concitatur ad seditionem, seu ad rebellandum. Eodem modo intelligendum videtur quod ibidem dicit, *proterve loqui.* Nam proterve loquuntur, qui seditiose moventur. Cetera ea loca admodum corrupta sunt.

CONSTERNO, ernis, stravi, atum, a. 3. *στορέω, καταστρώννυμι*, sternendo operio, humi spargendo contego. *Cic. Div.* 1, 32. Ex horreis direptum effusumque frumentum vias omnes angiportusque constraverat. *Virg. A.* 4, 444. alte Consternunt terram, concusso stipite frondes. *Varr. L. L.* 8, 4. Qui triclinium constrarunt, si quem lectum imparem posuerunt, etc. *Caes. B. C.* 2, 9. Consternere contabulationem lateribus et luto. *Tac. H.* 2, 70. viam lauro et rosis. *Plin.* 10, 33, 49. Nidum Halcyones mollibus plumis, floccisque consternunt. *Id.* 17, 11, 16. Consternere lapide. *Inscr.* ap. *Lupoli, Iter Venusin.* p. 15. Barbarius (lege *Barbatius*) Pompejanus civitatem Abellam nuda ante soli deformitate sordentem, silicibus e montibus excisis, non e dirutis monumentis advectis, consternendam, ornandamque curavit. *Colum.* 7, 3. stabula culmis aut filicibus. *Catull.* 64, 163. Purpurea consternens veste cubile. [*Adde *Sil.* 1, 125. Consterni milite campos cerno, i. e. tegi, impleri.] ℙ Hyperbolice. *Liv.* 35, 49. et *Curt.* 9, 6. Classibus maria consternere. *Lucret.* 5, 1332. Concidere atque gravi terram consternere casu. *Virg. A.* 12, 543. late terram consternere tergo. ℙ Item prosterno. *Liv.* 40, 45. Eadem tempestas in Capitolio aliquot signa constravit.

CONSTĪPĀTĬO, onis, f. actus constipandi, coactio. *Vopisc. Aurel.* 21. Cum vellet omnibus simul, facta exercitus sui constipatione, concurrere, *ἀύλεξις. Ammian.* 26, 6. Constipatione vendibilium militum cum honore quidem, sed in modum tenebatur obsessi.

CONSTĪPĀTUS, a, um, part. a *constipo*, condensatus. *Caes. B. C.* 3, 46. Milites subito constipati pila conjecerunt. *Prud. περὶ στεφ.* 11, 49. Inter carnifices et constipata sedebat Officia, exstructo celsior in solio, *h. e.* ministros circa se stipatos ad obsequium.

CONSTĪPO, as, avi, atum, a. 1. *ἐπισάττω, αὐλλίζω*, idem quod stipo, colligo, condenso. *Cic. Agr.* 2, 29. Ne constipari quidem tantum numerum hominum posse in agrum Campanum, intelligetis. *Caes. B. G.* 5, 42. Hostes se sub ipso vallo constipaverant.

[CONSTIRPO, as, a. 1. simul exstirpo. *Not. Tir.* p. 130. Exstirpat, constirpat. *F.*]

CONSTĬTĬO, onis, f. locus ubi consistitur, consistendi actio, statio. *Gell.* 16, 5. Ab illa grandis loci constitione et quasi quadam stabulatione vestibula appellata sunt. Al. leg. *consistione. Macr. Sat.* 6, 8. hunc locum a *Gellio* descripsit: sed est utrobique eadem dubia lectio.

CONSTĬTŪO, is, ui, utum, a. 3. *καθίστημι*, statuo, erigo: a *con* et *statuo. Virg. G.* 4, 542. Quatuor his aras alta ad delubra Deorum Constitue. Et *ib.* 11, 185. Constituere pyras. Et *ib.* 6, 217. cupressos. *Plin.* 34, 7, 18. colossum. ℙ Item fundare, condere. *Vellej.* 1, 1. Cognominem patriae suae Salamina constituit. *Caes. B. C.* 1, 15. Constituere oppidum. [*H. l. notandum, vv. *constituere*, *condere*, cet. saepissime dici pro augere, amplificare, facere ut res meliore sit, quam antea, conditione. Gr. *κτίζειν*. Adde *Eutrop.* 1, 1. ibique *Tzschuck.* et quos laudat.] *Virg. A.* 12, 194. nova moenia. ℙ Item ponere, locare. *Vell.* 2, 32. *ad f.* Reliquias praedonum in urbibus, remotoque a mari loco, in certa sede constituit. *Lucr.* 4, 132. Sunt etiam, quae sponte sua gignuntur, et ipsa Constituuntur in hoc coelo, qui dicitur aer. *Virg. A.* 5, 237. Constituere taurum ante aras in litore. ℙ Pertinet saepe hoc sensu ad rem militarem. *Liv.* 28, 33. Constituere peditem in colle. *Caes. B. G.* 7, 7. praesidia in oppidis. *Sall. Cat.* 62. cohortes in fronte. *Claud. Quadrigar.* ap. *Gell.* 9, 13. Dum se Gallus iterum eodem pacto constituere studet. ℙ Item sistere. *Sall. Jug.* 53. *ad f.* Dein, brevi cognitis insidiis, paulisper agmen constituit. [*Cf. quae de h. l. dicta sunt in *consisto*, *in f.*] *Caes. B. G.* 4, 24. Naves, propter magnitudinem, nisi in alto constitui non poterant. *Liv.* 38, 25. *a med.* Constituit agmen, et expedire tela animosque equitibus jussis, constanter initium pugnae accepit. *Cic. Cluent.* 13. Constituere hominem ante pedes alicujus. Adde *Sil.* 15, 634. et *Liv.* 27, 16. Sed tum his, tum *Sallustii* loco al. aliter leg. ℙ Item fabricari. *Just.* 43, 1. In radicibus Palatii templum Lyceo constituit. *Suet. Tib.* 37. Romae castra constituit, quibus praetorianae cohortes continerentur. *Ov. Met.* 6, 569. Constituere sepulcrum inane. ℙ Item generatim facere, ponere. *Suet. Cal.* 41. Lupanar in palatio constituit. [*Hic atque antecedens § commode poterant in unum conjungi cum secundo, quippe qui eandem quam ille, fundandi, exstruendi notionem contineant.] ℙ Translate. *Q. Cic. Petit. cons.* 9. Constituere quempiam in aliquo munere. *Cic. Verr.* 2, 1, 30. *ad f.* aliquem in locum alterius. *Id. Or.* 1, 48. Si quaereretur, quae esset ars inperatoris, constituendum putarem principio, quis esset imperator [*i. e. definiendum.] *Id. Quint.* 29. Omnino autem bona possessa non esse, constitui, *h. e.* probavi, ostendi, argumentis firmavi. *Id. Coel.* 32. Constituitote vobis ante oculos etiam hujus miseri senectutem. ℙ Saepissime significat deliberare, statuere. *Cic. Att.* 13, 20. Itaque ut constitui, adero. Et *ib.* 16, 10. Constitueram, ut in Arpino manerem. *Id. Or.* 1. *extr.* Scaevola in Tusculanum ire constituit. *Id. Fam.* 11, 27. Nondum satis constitui, molestiaene plus, an voluptatis attulerit mihi Trebatius. *Id. Att.* 14, 19. *sub f.* Nihil ante de profectione constituam, quam, etc. *Id. Fam.* 12, 19. Sed haec melius ex re, et ex tempore constitues. Et *ib.* 2, 8. *extr.* Quod quando, et quomodo, et per quos agendum sit, tu optime constitues. *Id. Caecin.* 7. Constituere aliquid de sententia amicorum. *Quint.* 3, 6. et 7, 3. in animo quid velimus, etc. *Ulp. Dig.* 37, 5, 5. apud se, utrum, etc. *Id. ib.* 50, 16, 60. Non enim magnitudo locum a fundo se-

parat, sed nostra affectio: et quaelibet portio fundi poterit fundus dici, si jam hoc constituerimus. ℙ Item praefinire, definire. *Pl. Trin.* 2, 4, 180. Constituere diem nuptiis. *Ter. Andr.* 1, 5, 34. Olim in hunc diem sunt constitutae nuptiae. *Cic. Phil.* 5, 17. Legibus annalibus grandiorem aetatem ad consulatum constituere. *Caes. B. G.* 1, 8. diem cum legatis. Et *B. C.* 3, 19. certum tempus alicui rei. ℙ Item imponere. *Cic. Rabir. Post.* 3. Constituere modum alicujus rei. *Id. Verr.* 2, 5, 51. mercedem funeris ac sepulturae etc. ℙ *Constituere cum aliquo* est convenire, simul consensu cum aliquo determinare. *Cic. Verr.* 2, 2, 27. Constitui cum hominibus, quo die mihi Messanae praesto essent. *Brut. ad Cic. inter ep. ad Brut.* 1, 6. Communiter constituemus de reditu ejus. *Ter. Hecyr.* 1, 2, 120. Constitui cum quodam hospite, me esse illum conventuram. Et cum dativo. *Cic. Or.* 1, 62. Sane vellem, non constituissem, in Tusculanum me hodie venturum esse, Laelio. [*Id. Att.* 1, 7. Cincio HS. viginti millia constitui me curaturum. V. *Gronov. Observ.* 1, 14. 15.] *Juven.* 3, 12. ubi nocturnae Numa constituebat amicae, *h. e.* tempus praefiniebat, quo convenirent. ℙ Est etiam decernere, sancire, praescribere. *Cic. Quint.* 9. Cum majores ita constituerint, ut qui pro capite diceret, is posteriore loco diceret. *Id. Verr.* 2, 2, 56. Censoribus, si quid commisissent, poenae legibus erant constitutae. Et *Verr.* 2, 5, 45. Constituere supplicium in aliquem. Et *Rosc. Am.* 26. alicui. Et *Verr.* 2, 5, 65. Constitue, nihil opis esse in hac voce Civis R. sum. Et *Dom.* 1. Vobis constituendum est, utrum, etc. *Justin.* 42, 3. Iasoni ut conditori, divinos honores templaque constituit. *Suet. Aug.* 18. Constituere ludos quinquennales. *Cic. Balb.* 28. De certo, de perspicuo, de utili, de probato vobis jure est constituendum. ℙ Item assignare, attribuere. *Suet. Vesp.* 18. Rhetoribus e fisco annua centena constituit. *Id. Ner.* 10. Annua salaria alicui constituere. *Id. Claud.* 18. magna commoda fabricantibus naves. *Sall. Jug.* 12. singulis fines imperii. *Curt.* 9, 10. et *Cic. Att.* 12, 31. pretium alicui rei. ℙ Item creare, facere. *Cic. Dejot.* 9. Constituere aliquem regem. *Id. Mur.* 2. patronum alicui causae. *Id. Or.* 1, 24. Te mearum ineptiarum testem et spectatorem fortuna constituit, *Id. Div. Verr.* 3. Constituere accusatorem. *Suet. Tib.* 65. aliquem ducem. *Ulp. Dig.* 2, 1, 1. tutores pupillis. ℙ Item firmare, ut *Non.* 4, 67. exponit. *Sall. Jug.* 35. Constituere majestatem populi Romani. *Cic. Off.* 1, 34. Ineuntis aetatis inscientia senum constituenda et regenda prudentia est. ℙ Item ordinare. *Nep. Att.* 12. Triumvir reipubl. constituendae. [*Adde *Cic. Or.* 1, 9. Constituere rempublicam dicuntur, qui legibus aliisque rationibus, malis reipubl. ingravescentibus medentur. (*Organisiren, Constitution geben.*) *Id. Agr.* 2, 5.] *Cic. Off.* 3, 20. Constituere rem nummariam de communi sententia. [*i. e. labantem, fluctuantemque rei numariae ordinem restituere; nos: *das Münzwesen reguliren.*] *Id. Phil.* 11, 2. rem familiarem. ℙ Item praeparare, disponere. *Auct. ad Her.* 1, 3. Per exordium animus auditoris constituitur, vel apparatur ad audiendum. Illud *vel apparatur* putant critici esse apertissimum glossema. [*Neque *Orell.* in textum recepit.] ℙ Item componere, jungere. *Cic. ad Pompej. post. ep. ad Att.* 11, 8. Constituere concordiam. *Q. Cic. Petit. cons.* 7. amicitiam cum aliquo. ℙ *Constituere jura, leges* est facere, condere. *Cic. Caecin.* 14. et *Dom.* 48. ℙ Illa ad forum pertinent, *constituere actionem, judicium, controversiam, quaestionem*, h. e. instituere, conficere. *Cic. Part.* 28., *Caecin.* 14., *Cluent.* 64. et *Or.* 1, 31. *sub f.* et JCti saepe. ℙ *Constituere pecuniam* apud eosdem JCtos est pacisci, et convenire cum aliquo de pecunia alias debita certo tempore ei solvenda. Unde, si non solvatur, oritur actio *de constituta pecunia*, quae et *constitutoria* dicitur. *Ulp. Paul.* et al. *Dig.* 13, 5. ℙ Similiter a JCtis sunt illa *constituere sponsalia*, h. e. inire. *Ulp. Dig.* 23, 1, 6. et *obligationem constitui*, h. e. contrahi. *Paul. ib.* 44, 7, 3. et similia his multa. ℙ [Part. *Constituturus* ap. *Cic. Dom.* 72. Perinde quasi alio modo sit constituturus. *F.*]

CONSTITŪTIO, onis, f. *κατάστημα, κατάστασις*, status, ratio consistendi, naturalis habitudo alicujus rei. *Senec. ep.* 121. Omnibus animalibus constitutionis suae sensus est, et inde membrorum tam expedita tractatio. *et paulo post.* Omne animal primum constitutioni suae conciliari: hominis autem constitutionem naturalem esse. *et mox.* Herba aliam constitutionem habet tenera, et vix eminens sulco; aliam, cum convaluit; aliam, cum flavescit, et ad aream spectat. V. integr. epist. *Cic. Off.* 3, 33. Corporis firma constitutio, ejusque constitutionis spes explorata. [*Gr. *τὸ εὐσταθὲς σαρκὸς κατάστημα, εὐστάθεια τῆς σαρκός.* V. *Beier.* ad h. l.] ℙ Translate. *Cic. ad Brut.* 1, [*2] 7. Scribere quid sentirem de tota constitutione hujus belli. ℙ Est etiam dispositio, ordinatio. *Colum.* 1, 9. *a med.* Diligens dominus a mancipiis quaerat, an ex sua constitutione justa percipiant. *Curt.* 5, 11. *sub f.* Aeterna constitutione nexuque causarum latentium, suum quemque ordinem immutabili lege percurrere. *Appul. Dogm. Plat.* 2. *post med.* Constitutio civitatum. ℙ Item lex, statutum, jus. *Quint.* 7, 4. Justum omne continetur natura vel constitutione. *et paulo post.* Constitutio est in lege, more, judicato, pacto. *Plin.* 34, 9, 21. In tabulis aereis publicae constitutiones inciduntur. *Cic. Leg.* 2, 10. Non multum discrepat ista constitutio religionum a legibus Numae, nostrisque moribus. ℙ Apud rhetores est, ut definit *Cic. Inv.* 1, 8., prima conflictio causarum, ex depulsione intentionis profecta, hoc modo: Fecisti: non feci, aut jure feci. V. ibi plura, et 2, 4. et 21. etc. et *Auct. ad Her.* 1, 11. et *Quint.* 3, 6., ubi varias rhetorum hac de re sententias affert: et definitionem ex *Cicer.* allatam aut corrigit, aut explicat. Dicitur autem *constitutio*, quia in ea omnis causa constituitur, et fundatur: qua ratione etiam *status* appellari solet. [*Gr. *στάσις.* Cf. *Ernest. lex. technol. lat.* p. 86. sqq.] ℙ *Prima constitutio* dicitur a Stoicis genus quoddam probationis per impossibile, uti docet *Appul. de syllog. categor.* ℙ Denique est *constitutio* opinio, positio, existimatio, qua quis aliquid apud se verum ac certum esse constituit. *Ulp. Dig.* 50, 16, 60. Ceterum adeo opinio nostra et constitutio locum a fundo separat, ut et modicus locus possit fundus dici, si fundi animo eum habuerimus.

[CONSTITŪTIONĀRIUS, ii, m. qui constitutionum principalium exemplaribus edendis praeest. *Fragm. Cod. Theod.* (ed. *W. F. Clossio*) p. 19. Impp. Theodos. et Valentinian. Augg. Constitutionariis. Praefectus urbis sciet, vobis licentiam in edendis exemplaribus contributam, confectionem quoque memorati corporis (*h. e.* Theodosiani Codicis) vestro tantum periculo procurandam, nec habeat vel de editione, vel de confectione commercium, cum ad vos certum sit redundare de falsitate discrimen. Dat. X. Kal. Jan. Romae, Maximo II. et Paterio Coss. (*nempe* an. a Chr. n. 443.) ℙ Ex *Gestis in senatu* urbis Romae de recipiendo Theodosiano Codice *ib.* ab cod. *Clossio* editis, patet, duos fuisse hos constitutionarios, Anastasium nempe, et Martium, quorum fidei et diligentiae commissum fuit, ut constitutionum in Theodosiano Codice contentarum exemplaria eorundem tantum manu conscripta edantur. V. CONTEXTOR. *F.*]

CONSTITŪTOR, oris, m. qui constituit, disponit, decernit, ut constitutor legum. *Quint.* 3, 6. *circa med.* Constitutor moderatorque cunctorum. *Arnob.* 3. *in.* et in *Inscr.* ap. *Grut.* 254, 4. T. Aelio Hadriano Antonino Aug. Pio, constitutori sacri certaminis. *Lact.* 3, 9., et 4, 6. Rerum omnium constitutor Deus.

CONSTITŪTORĬUS, a, um, adj. *Constitutoria actio* ap. JCtos est, quae datur in eum, cui pecunia, alias debita, ad diem certam constituta, hoc est promissa fuit, nec tamen soluta est, ut in CONSTITUO dictum est. *Paul. Dig.* 13, 5. *qui est De* constituta pecunia, 20. Nec enim quod crescit, aut decrescit peculium, pertinet ad constitutoriam actionem.

CONSTĪTŪTUS, a, um, part. a *constituo, καθιστάμενος, καθεστηκώς*, positus, collocatus. *Caes. B. C.* 1, 80. Castra posita, tabernacula constituta. *Cic. Verr.* 2, 4, 11. In Mamertinorum solo monumentum istius crudelitatis constitutum est. ℙ Item fabricatus. *Nep. Att.* 13. Ipsum tectum antiquitus constitutum plus salis, quam sumptus habebat. *Suet. Caes.* 10. Aedes in foro constituta geminis fratribus. ℙ Item fundatus, conditus. *Cic. Cat.* 1, 13. Urbs auspiciis a Romulo constituta. *Id. Har. resp.* 7. Post sacra constituta. *Id. Off.* 2, 21. Respubl. et civitates constitutae. ℙ Item stabilitus, firmatus. *Cic. Rosc. Am.* 6. Victoria constituta. *Id. Sext.* 45. Bene de rebus domesticis constituti. *Id. Fam.* 1, 9. *ad f.* Ut frater meus vere existimet, adjuncto isto fundo, patrimonium fore suum per te constitutum. *Id. Fl.* 11. Libertas in republ. constituta. *Id. Fam.* 10, 3. Necessitudinem habui constitutam cum domo vestra, ante aliquanto, quam tu natus es. *Id. Senect.* 18. Senectus fundamentis adolescentiae constituta. ℙ Item assignatus, attributus, decretus. *Suet. Caes.* 17. Praemia alicui constituta. *Ulp. Dig.* 50, 9, 4. Constitutum salarium. ℙ Item positus, adductus. *Scaev. Dig.* 32, 39. Constitutus in discrimine vitae. *Ulp. ib.* 1, 9, 5. in dignitate senatoria. ℙ Item ordinatus, dispositus. *Cic. Brut.* 2. Bene morata, et bena constituta civitas. *Id. Inv.* 2, 19. Jus civile habemus ita constitutum, ut causa cadat is, qui, etc. ℙ Item sancitus, praescriptus, legibus statutus. *Cic. Sext.* 65. Descriptio civitatis a majoribus sapientissime constituta. *Id. Att.* 6, 1. *sub in.* Cogitabam ejus multa inique constituta et acta tollere. ℙ Item habitus, compactus, compositus. *Cic. Tusc.* 2, 6. Corpus bene constitutum. [*Gr. *ἐυσταθής.* V. in CONSTITUTIO.] *Id. Sext.* 65. Boni viri, sapientes, et bene natura constituti. [*Id. *Tusc.* 2, 4. Ita animo constitutus, i. e. comparatus.] ℙ Item institutus, inductus. *Cic. Caecin.* 14. Actio per hoc interdictum constituta. Et *Rosc. Am.* 8. *extr.* Bona alicujus, auctione constituta, vendere. ℙ Item instructus, consitus, in illo *Gell.* 19, 12. Fundum mercatus est oleo atque vino constitutum. ℙ Item pactus condictus. *Cic. Cat.* 1, 9. *ad f.* Pacta et constituta dies cum aliquo. *Id. Caecin.* 11. Cum Caecina ad constitutam diem tempusque venisset. ℙ Hinc *constitutum* absolute est idem quod conventio, consilium captum inter multos. *Cic. Att.* 11, 16. Horum et timor idem fuit primo qui meus, et constitutum. *Id. Coel.* 8. *extr.* Nunquam se ne congressu quidem, et constituto coepisse de tantis injuriis experiri. Et *ib.* 25. Constitutum factum esse cum servis, ut venirent, etc. [*Id. *Top.* 12. Locus, constitutum, convivium. V. plura de h. significatione ap. *Gron. Observ.* 1, 14. seq.] *Vell.* 2, 110. Universa Pannonia, omnibus tractus ejus gentibus in societatem adductis, ex constituto arma corripuit. ℙ Hinc habere aliquid constitutum cum aliquo. Festive *Cic. Fam.* 7, 4. Si quid constitutum cum podagra habes, fac, ut in alium diem differas. ℙ *Ad constitutum* idem est quod ad constitutam diem. *Cic. Caecin.* 12. Qui ad constitutum experiundi juris gratia venissent. *Varr. R. R.* 2, 5. Qui tam sero venisset ad constitutum. *Flor.* 2, 6. Eurus ab Oriente quasi ad constitutum. ℙ *Constituta pecunia* dicitur, quae cum debita sit, insuper ad certam diem solvenda promissa est. Quod si debitor fallat, datur creditori in eum actio, quae *de constituta pecunia* appellatur. Cujus rei passim exempla habes *Dig.* 13. *tit* 5. qui *De constituta pecunia* inscriptus est: ubi etiam leg. *Ulpian.* 1. absolute dixit *de constituta teneri.* et mox, *de constituta experiri*, etc. V. CONSTITUTORIUS. ℙ Est etiam *constitutum* idem quod constitutio, lex, decretum. *Imppp. Valens, Theodos. et Arcad. Cod.* 12, 41, 1. Constituti, hujus auctoritate teneatur. *Impp. Honor. et Theodos. ib.* 1, 11, 5. Quae multiplicibus constitutis ad Ecclesiam volumus pertinere. ℙ Translate. *Senec. Q. N.* 3, 16. Cum videas ordinem rerum et naturam per constituta procedere, *h. e.* per certas leges, quas sibi ipsa quodammodo imposuit.

CONSTĪTŪTUS, us, m. coetus. *Festus*: Constitutus hominum a consistentium multitudine appellatus. ℙ Quod vero quidam addunt testimonium *Varronis* his verbis: *Comitiales dicti, quod tum esset populi constitutus ad suffragium ferendum;* legendum est, *quod tum esset populus constitutus*, etc.

CONSTO, as, stiti, atum, n. 1. *συνίστημαι*, idem quod sto, vel simul sto, consisto: a *con*, et *sto, as.* Praeteritum cum *consisto* commune habet. *Pl. Curc.* 2, 3, 11. Constant, conferunt sermonem inter se drapetae. *Sisenn.* ap. *Non.* 4, 99. Multitudinem procul hostium constare viderunt. *Colum.* 5, 9. Si constet in scrobibus aqua, ea omnis haurienda est. ℙ [*Hinc significationum series melius ita videtur posse procedere. a) Factum, compositum, conflatum esse, contineri, niti, esse. Huc pertinent exempla, quae §. §. 12. 13. 14. 10. posita sunt. Adde *Quint. Decl.* 252. *Serm.* p. 453. In hac controversia tertia quoque adjiciatur quaestio necesse est, quae generalibus constat duabus. *Curt.* 10, 10, 12. Vigor quoque, qui constat ex spiritu, non destituerat vultum. *Pl. Amph.* 1, 1, 78. In his *constare* signif. *oriri*, ut docet *Schult.* ad l. *Quint.* modo laud. Adde *Lucr.* 3, 179. Is tibi nunc animus quali sit corpore, et unde Constiterit, pergam rationem reddere dictis; et saepissime al. *Quint. Inst.* 12, 2. p. 1056. Qui natura constare (i. e. *conformari*) mores, et nihil adjuvari disciplina putant. — b) Congruere, convenire. 1) De rebus: quo refer. §. §. 4. 9. 11. et in *consiat.* §. 4. Cf. *Quint. Decl.* 12, 9. p. 250. Mortium ratio non constitit, ibique *Burm.* 2) De animo. §. §. 5. 6. 7. 8. et in *constat.* §. §. 1. 2. 3. — ℙ Perstare, permanere, perdurare, constantem esse. Ita primum dicitur de copiis, qui uno agmine collectae consistunt. *Liv.* 3, 60. Quum consul Romanus prius, quam totis viribus fulta constaret hostium acies, intulit signa. Cf. *Id.* 1, 30. Non constat pugna hostibus, i. e. non possunt proelium hostes continuare ob turbatos ordines. — Tum transfertur ad alia, quae in eo statu, quo versantur, manent. *Prop.* 4, 8, 43. Neque suppletis constabat flamma lucernis, i. e. splendorem conservavit. *Ov. Fast.* 2, 455. Flamina non constant, i. e. non ex eadem regione provenire perseverant. — Sequantur §. §. 2. 3. His adde *Cic. Cluent.* 38. Suis judiciis constare, i. e. permanere in sententia, non recedere a superiori judicio. *Plin. Pan.* 60, 2. Vis constare reverentiam magistratibus, i. e. firmam, stabilem esse, non laedi. — ℙ Valere. §. §. 15. 16. Adde *Sil.* 2, 542. Hac mercede Fides constet delapsa per auras. (*Ist zu haben.*)] ℙ Est etiam perstare, permanere, perdurare, constantem esse. *Cic. Fam.* 1, 9. *circa med.* Qua in sententia si constare voluissent, suam auctoritatem simul cum salute mea recuperassent. *Id. Or.* 2, 22. Antiquissimi fere sunt, quorum quidem scripta constent, Pericles, atque Alcibiades. [*Scripta constant*, quae nonnullorum aut omnium judicio auctoribus quibus-

dam vindicantur. *Ellendt.* ad *Brut.* 15, 57.] ℙ Hinc *constare aliquid alicui* dicitur, quod in eo perseverat, et constans est. *Tac. H.* 2, 96. Unius legionis eam seditionem esse: ceteris exercitibus constare fidem. *Suet. Tib.* 2. Precata propalam, ut ita demum se sequeretur, si sibi constaret pudicitia. [*i. e. integra esset.] *Id. Cal.* 50. Valetudo ei neque animi, neque corporis constitit. *Caes. B. G.* 7, 35. Uti numerus legionum constare videretur. *Liv.* 39, 34. Adeo perturbavit regem, ut non color, non vultus ei constaret. *Petr. Sat.* 140. Ut constaret mendacio fides. *Phaedr.* 3. *in f.* Dum sanitas constabit, pulcre meminero. ℙ Ponitur et pro simul stare, hoc est convenire, cohaerere, congruere. *Auct. ad Her.* 2, 10. Dicemus, contrariam sententiam non constare cum superioribus, et inferioribus sententiis. *Cic. Inv.* 2, 14. Constet ne oratio aut cum re, aut ipsa secum. ℙ *Constare sibi* est sui compotem esse, apud se esse. Vetus poeta ap. *Cic. Fin.* 2, 4. Tanta laetitia auctus sum, ut mihi non constem. ℙ Item secum ipsum congruere, eadem semper dicendo et faciendo. *Cic. Cluent.* 22. Judices in Oppianico sibi constare, et superioribus consentire judiciis debuerunt. *Id. Off.* 1, 33. Ut constare in vitae perpetuitate possimus nobismetipsis, nec in ullo officio claudicare. *Id. Fin.* 2, 11. *sub f.* Reliqui sibi constiterunt, ut extrema cum initiis convenirent. *Id. Att.* 1, 11. Si humanitati tuae constare voles. *Hor. Ep.* 1, 14, 16. Me constare mihi scis. ℙ *Constare mente* similiter est apud se esse. *Cic. Tusc.* 4, 17. Nec porro malum, quo aut oppressus jaceas, aut, ne opprimare, mente vix constes. Sic *Liv.* 5, 42. Cum alia atque alia parte nova aliqua clades oriretur, non mentibus solum consipere, sed ne auribus quidem, atque oculis satis constare poterant, *h. e.* neque auribus, neque oculis satis valebant, ut exaudire omnia, et spectare possent. ℙ Dicitur etiam *mens constat*, h. e. sana est, *Cels.* 3, 19. Mens in illis laborat, in hoc vero constat. ℙ Simili ratione *Senec. ep.* 83. *extr.* In ebrietate tentantur pedes, lingua non constat. ℙ Sumitur aliquando pro simplici esse, exsistere, stare. *Lucr.* 1, 507. Nam quacumque vacat spatium, quod inane vocamus, Corpus ea non est: qua porro cumque tenet se Corpus, ea vacuum nequaquam constat inane. *Plin. ep.* 3, 13. Nostrae coenae ut apparatus et impendii, sic temporis modus constet. *Virg. A.* 5, 748. et quae nunc animo sententia constet. ℙ In illo *Virg. A.* 3, 518. Postquam cuncta videt coelo constare sereno; *Serv.* exponit suppetere, ut *Juven.* 6, 166. Quis feret uxorem, cui constant omnia? Itaque ex interpretatione *Servii* ap. *Virg.* sensus est: ubi videt, adesse omnia, quae significant serenitatem: et apud *Juven.* quis feret uxorem cui suppetunt, seu adsunt omnia? scil. pulcritudo, divitiae, nobilitas etc. quae *ib.* 161. enumeravit. ℙ Saepe significat ex pluribus rebus exsistere, conflari, compositum esse. *Pl. Amph.* 1, 1, 79. Ex spiritu atque anhelitu nebula constat. *Cic. N. D.* 1, 35. Homo constat ex animo et corpore caduco et infirmo. *Id. ib.* 3, 15. Prudentia constat ex scientia rerum bonarum et malarum. Et *paulo post.* Temperantia constat ex praetermittendis voluptatibus corporis. *Id. Or.* 2, 24. *ad f.* Sive ex crimine causa constet, ut facinoris; sive ex controversia, ut hereditatis etc. *Id. Rosc. Com.* 7. Nonne ab imis unguibus usque ad verticem summum ex fraude, fallaciis, mendaciis constare totus videtur? ℙ Cum ablat. sine praeposit. *Nep. Att.* 13. Domus amoenitas non aedificio, sed silva constabat. *Lucr.* 3, 187. quod mobile est, constare rotundis Perquam seminibus debet, perquamque minutis. *Suet. Aug.* 25. Quidquid auro argentoque constaret. ℙ Item consistere, contineri. *Nep. Attic.* 14. Omnis ejus pecuniae reditus constabat in Epiroticis, et urbanis possessionibus. *Caes. B. C.* 3, 89. Ejus diei victoriam in earum cohortium virtute constare. *Quint.* 11, 3. *sub f.* Oratio actione constat, non imitatione. *Curt.* 8, 8. Fama bella constant: et saepe etiam quod falso creditum est, veri vicem obtinuit. ℙ Frequenter refertur ad pretium, et significat valere. *Lucil.* ap. *Non.* 4, 99. Trado aliis minimo, quod mihi constat carius. *Varr. R. R.* 2, 1. Ut unae quadrigae Romae constiterint quadringentis millibus. *Cic. Verr.* 2, 5, 19. Navis tibi constat gratis. *Stat. Silv.* 4, 9, 9. liber mihi constitit decussi. *Senec. Troad.* 358. Constare ingenti mercede. *Pl. Truc.* 2, 6, 57. Jam mihi auro contra constat filius. Et *Colum.* 9, 1. *a med.* Feris pecudibus, quidquid vilissime constiterit, dare. *Inscr.* ap. *Marin. Iscriz. Alb.* p. 3. Opus constat N. CCIↃↃ CCIↃↃ IIII LXXII., *h. e.* viginti trib. millib. septuaginta duob. nummis, seu sestertiis. V. *ib.* ap. *eund.* alia hujusmodi exempla. ℙ Translate. *Caes. B. G.* 7, 19. Quot virorum fortium morte necesse esset constare victoriam. *Senec. Phoeniss. in f.* Imperia pretio quolibet constant bene. ℙ *Constare* pro manifestum esse, V. in CONSTAT. ℙ Part. *Constans* V. supra suo loco. *Constaturus* ap. *Lucan.* 2, 17. quantis sit cladibus orbi Constatura fides superum. Et *Mart.* 10, 41. Constatura fuit Megalensis purpura centum Millibus. Adde *Senec. Clem.* 1, 19. et *Plin.* 18, 5, 6.

CONSTRĀTOR, oris, m. qui consternit. *Auson. Technopaegn. de Deis*, 12. Velivolique maris constrator Leuconotos Libs, *h. e.* qui mare fluctibus tumidum et inaequale sternit et complanat. Sic *Virg. A.* 5, 763. placidi straverunt aequora venti. Et *Ecl.* 9, 57. Et nunc omne tibi stratum silet aequor.

CONSTRĀTUM, i, n. tabulae, aut aliud quidpiam constratum. [*Verdeck.] *Petr. Sat.* 100. Super constratum puppis. Et *mox.* Ut super constratum naviš occuparemus secretissimum locum. *Liv.* 30, 10. Levia navigia sub constratis pontium per intervalla excurrebant.

CONSTRĀTUS, a, um, part. a *consterno*, *κατασταρωθείς*, contectus, et dicitur fere de locis, quae pedibus calcantur. In vet. lege ap. *Mur.* 582. *a med.* Semita lapidibus perpetuis integris constrata. *Caes. B. C.* 3, 96. Recentibus caespitibus tabernacula constrata. *Colum.* 8, 5. Cubilia gallinarum constrata paleis. *Plin.* 8, 36, 54. Specus molli fronde constrati. *Id.* 4, 12, 24. Pons constratus in navibus. *Hirt. B. G.* 8, 14. Palus constrata pontibus. *Appul. Met.* 9. Lectus constratus. *Sall. Jug.* 108. Omnia constrata telis, armis, cadaveribus. *Id. Cat.* 13. A privatis compluribus subversos montes, constrata maria, *h. e.* jactis molibus inaedificata. Al. leg. *constructa*, alii *contracta*. ℙ *Constratae naves*, *καταφρακτα πλοῖα*, quae et tectae dicuntur, sunt quae in superiori parte tabulatum habent, ubi consistere, et unde pugnare milites possint: quo si careant, apertae vocantur. Olim enim in puppi solum, et prora consistentes pugnabant, ut *Plin.* 7, 56, 57. *in f.* docet. *Cic. Verr.* 2, 5, 40. Poterone in eos esse vehemens, qui naves inanes non modo habuerunt, sed etiam apertas: in eum dissolutus, qui solus habuerit constratam navem, et minus exinanitam? Adde *Hirt. B. Alex.* 11. ℙ *Stat. Silv.* 2, 5, 1. Constrata ira, *h. e.* placata. V. STERNO *sub f.*

CONSTRĒPO, is, ui, itum, a. 3. *περιψοφέω*, strepo, perstrepo, concrepo. *Gell.* 4, 1. Horum omnium et testimoniis et exemplis constrepebat, *h. e.* recitando strepebat. *Appul. Met.* 4. Domus tota constrepebat Hymenaeum, *h. e.* canendo strepebat. Et *ib.* 8. Absonis ululatibus constrepentes. Et *ib.* 11. Sistris argutum tinnitum constrepentes. ℙ De voce avium. *Appul. Met.* 6. Currum Deae prosequentes, gannitu constrepenti lasciviunt passeres.

CONSTRICTĒ, adv. stricte, arcte. *Augustin. Doctr. Christ.* 1, 28. Constrictius jungi alicui.

CONSTRICTIO, onis, f. *στέγνωσις*, actus constringendi. *Pall.* 4, 1. Ubi germen solidius processerit, vincula oportet abscindi, ne adolescentia mollissimi germinis nodo durae constrictionis angatur. *Scrib. Compos.* 84. Omnis constrictio in utramque partem exiget aeque subjectam materiam. ℙ In re medica. *Macr. Sat.* 7, 6. Stomacho in lassitudinem degeneranti, ad instaurandas constrictione vires, offerunt aegrescenti vinum.

CONSTRICTĪVUS, a, um, adj. *στεγνωτικὸς*, constringendi, seu adstringendi vim habens. *Coel. Aurel. Acut.* 2, 18. Constrictivae virtutis esse. Et *Tard.* 2, 3. *ad f.* Cibi constrictivi.

CONSTRICTŌ, as, a. 1. *σφίγγω*, frequentat. a *constringo*. *Tertull. adv. Marc.* 2, 16. Si medici ferramenta accuses, quod secent, et inurant, et amputent, et constrictent.

CONSTRICTUS, a, um, part. a *constringo*, strictus, colligatus. *Cic. Or.* 1, 52. *ad f.* Virtus semper libera est, etiamsi corpora sint capta armis, aut constricta vinculis. *Id. Phil.* 7, 9. Bellua inclusa et constricta. *Hirt. B. Afr.* 87. Vivum aliquem, constrictumque in flammam conjicere. *Mart.* 14, 37, cujus lemma est *Scrinium.* Constrictos nisi des mihi libellos, Admittam tineas, trucesque blattas. *Plin.* 11, 37, 65. Lingua homini ita saepe constricta venis, ut intercidi eas necesse sit. [*Male cum antecedentibus, quae sequntur hujus §. exempla mixta sunt; quippe quibus translata contineatur significatio, *scil.* imminuti, contracti alicujus rei ambitus.] *Id.* 17, 12, 18. Arbor constricta; [*i. e. circumcisa.] cui opponitur *ib.* quae in ramos emittitur. *Id.* 21, 10, 32. Conyzae folium tenuius et constrictius et angustius. *Curt.* 7, 3. Nives perpetuo rigore constrictae. *Coel. Aurel. Acut.* 2, 18. Pulticula constrictior, *h. e.* spissior. ℙ Pertinet etiam ad rem medicam. Hinc constrictae febres, ap. *Plin.* 23, 7, 63. sunt quae cutem adstringunt, quaeque sudorem, urinam, aliosque humores cohibent. ℙ Translate. *Cic. Cat.* 1, 1. Constrictam jam omnium horum conscientia teneri conjurationem tuam, non vides? *Id. Fl.* 6. *extr.* Psephismata jurejurando constricta. *Id. Balb.* 5. Graeci homines, spectati viri noluerunt, religione videri potius, quam veritate fidem esse constrictam. *Id. Brut.* 8. Sententia, cum aptis constricta est verbis, cadit etiam plerumque numerose, *h. e.* comprehensa, et colligata. *Quint.* 2, 13. Constricta narratio. *Tac. A.* 3, 33. *extr.* Constrictus legibus. *Cic. Acad.* 1, 3. Multis officiis implicatus et constrictus. *Id. Tusc.* 2, 2. Necessitate constrictus. *Petr. Sat.* 132. Quid me spectatis constricta fronte, Catones? *h. e.* contracta, ut fit, cum ad severitatem vultus componitur. *Val. Fl.* 6, 423. Cervi caeca ira constricti, *h. e.* qui ira perciti se ipsos cornibus implicarunt. Sed forte legendum est *umbra*, inquit *Heins.* ℙ [*Confund. *Constrictus* et *constructus* ap. *Cic. N. D.* 2, 54, 134.]

CONSTRINGO, is, inxi, ictum, a. 3. *σφίγγω* idem quod stringo, vel simul, aut valde stringo vincio, colligo, arcto. *Cato R. R.* 33. Vineam alligato recte, dum ne nimium constringas. *Ter. Eun.* 5, 6, 22. Hunc pro moecho postea comprehendere intus, et constrinxere. *Pl. Bacch.* 4, 7, 1. Constringe tute illi actutum manus. [*Usitatissimum est in h. re voc. cf. *Suet. Cal.* 35. *Ner.* 34.] *Id. Trin.* 3, 2, 93. Constringere sarcinam. *Val. Fl.* 3, 80. princeps galeam constringit Iason. *Mart.* 11, 56. Constringatque tuos purpura texta toros, *h. e.* convestiat, contineat, operiat. ℙ *Constringendus* dicitur, qui prae insania vinculis coerceri debet. *Cic. Pis.* 20. *sub f.* Si familiam tuam dimisisses, amici te tui constringendum putarent. *Id. Phil.* 2, 38. Tu mentis es compos? Tu non constringendus? ℙ In re medica constringere dicuntur, quae fluxum alicujus humoris, ut alvi, urinae, pituitae, sudoris etc. cohibent. *Plin.* 23, 6, 54. Cotonea decocta amittunt constringentem vim succi. *Id. ib.* 1, 24. Vinum rubrum, nigrumve magis constringit, magisque calfacit. ℙ Translate. *Cic. Fin.* 1, 14. Tradunt se libidinibus constringendos. *Id. Agr.* 2, 10. *ad f.* Constringere orbem novis legibus. *Id. Or.* 1, 46. Scelus et fraudem supplicio. Et *ib.* 42. Rem dissolutam divulsamque conglutinare, et ratione quadam constringere. *Lactant.* 1, 22. Leges afferebat, ut homines ad parendum non modo imperio, sed etiam religione constringeret. Adde *Curt.* 6, 7. *Lucan.* 7, 466. Torpor constringit pectora.

CONSTRUCTIO, onis, f. *στοίβη*, structura, compositio. *Cic. Acad.* 4, 27. Quanto artificio esset sensus nostros mentemque et totam constructionem hominis fabricata natura. *Senec. Consol. ad Polyb.* 37. Constructio lapidum. *Trajan. ad Plin. ep.* 10, 49. Constructio theatri. *Pallad.* 12, 22. Sternes olivas supra surculos foeniculi, et has constructiones usque ad vasculi plenitudinem patieris insurgere. ℙ *Constructio verborum* est eorum apta collocatio, et compositio. *Cic. Or.* 1, 5. Oratio conformanda non solum electione, sed etiam constructione verborum. *Id. Brut.* 78. Verborum apta, et quasi rotunda constructio. *Plin. ep.* 1, 16. Gravis et decora constructio. ℙ Apud grammaticos *constructio verborum* est compositio eorum ad regulas usumque Latinitatis, *σύνταξις*. *Prisc.* 17. et 18. etc.

CONSTRUCTUS, a, um, part. a *construo*, *συνκεταγμένος*, exstructus, ordine compositus, aedificatus. *Cic. Leg.* 2, 8. Delubra a patribus constructa. *Id. Univ.* 5. Mundi corpus constructum ea proportione etc. *Plin.* 10, 43, 60. Constructus rogus. *Virg. A.* 9, 712. Saxea pila constructa. *Cic. N. D.* 2, 54. Dentibus in ore constructis manditur. [*Qui sequntur hujus §. loci spectant ad coacervandi significationem.] *Id. Agr.* 1, 5. Omnibus rebus et modis constructa pecunia et coacervata, *h. e.* collecta: nam qui construit, multas simul res colligit, et ordine struit. *Id. Or.* 1, 35. Multae et magnificae res constructae ac reconditae, *h. e.* alia super aliam repositae, et *mox eod. sensu.* Copia ornamentorum constructa uno in loco. *Hor. Sat.* 1, 1, 44. Quid habet pulcri constructus acervus? Sic *Virg. G.* 4, 213. Constructa mella. ℙ *Constructa mensa* est instructa. *Catull.* 64, 304. Large multiplici constructae sunt dape mensae.

CONSTRŪO, is, uxi, uctum, a. 3. *στοιβάζω*, struendo conjungo, compono, aedifico. *Cic. N. D.* 1, 8. Quibus oculis intueri potuit Plato fabricam illam tanti operis, qua construi a Deo, atque aedificari mundum facit? *construi* significat partes simul ordine componi: *aedificari* configurari, conformari. Et *ib.* 2, 52. Aves cubilia sibi nidosque construunt. *Id. Senect.* 20. Navem, aedificium construere. *Suet. Dom.* 8. monumentum e lapide. [*Ita plerique; sed melius *exstruxerat. B. Crus.* in *cl. Suet.* p. 240.] *Id. Ner.* 38. horrea muro saxeo. ℙ Item coacervare. *Cic. Phil.* 2, 38. Tanti acervi nummorum apud istum construuntur, ut jam appendantur, non numerentur pecuniae. *Hor. Sat.* 2, 3, 96. Construere divitias. *Plin.* 18, 31, 74. congeriem. *Sisenn.* ap. *Non.* 3, 35. carros, *h. e.* carraginem facere. ℙ Item reponere aliud super aliud componendo. *Plin.* 18, 28, 67. *n.* 5. Foenum sectum verti ad solem, nec nisi siccum construi oportet, *h. e.* in metas exstrui, ut *Colum.* 2, 19. loquitur. ℙ Construere mensam dape. V. CONSTRUCTUS. ℙ Apud grammaticos *construere* est unam partem orationis cum altera ita conjungere, ut Latini sermonis consuetudo servetur. *Prisc.* 17. et 18. saepe. ℙ Part. *Construiturus* pro *constructurus* barbarum est. Legitur autem apud

Ven. carm. 2, 10. *sub f.* Horrea quandoquidem construitura Dei.

CONSTŪPEO, es, ui, n. 2. ἐκπλήττομαι, idem quod stupeo. *Juvenc.* 1. *in* 2. *Lucae*, 179. Mirantes laudant, laetantes constupuerunt.

CONSTUPRĀTOR, oris, m. καταισχρευών, stuprator. *Liv.* 39, 15. Simillimi feminis mares, stuprati et constupratores.

CONSTUPRĀTUS, a, um, part. a *constupro*, stupratus. *Curt.* 10, 1. Nobilem virginem constupratam servo suo pellicem dederat. *Suet. Vit.* 12. Hunc adolescentulum mutua libidine constupratum conjecerat in compedes. Adde *Lampr. Commod.* 5. ℙ Translate. *Cic. Att.* 1, 18. *de judicio Clodiano.* Emptum, constupratumque judicium, *h. e.* in quo, ut ait *Id. ib.* 15., etiam noctes certarum mulierum, atque adolescentulorum nobilium introductiones nonnullis judicibus pro mercedis cumulo fuerunt. Al. tamen leg. *stupratumque. Tertull. Idol.* 1. Quis enim immundis spiritibus operatus, non conspurcatus, et constupratus incedit?

CONSTUPRO, as, avi, a. 1. idem quod stupro, διαχορεύω. *Liv.* 29, 17. Constuprant matronas, virgines, ingenuos. *Q. Cic. Petit. cons.* 3. Prope in gremio parentum praetextatos liberos constupravit. Adde *Auct. ad Her.* 4, 8. ℙ Translate. *Hieron. adv. Jov.* 2, 9. Multi philosophorum reliquerunt frequentias urbium, et hortulos suburbanos, ne animae fortitudo mollesceret, et ejus pudicitia constupraretur.

CONSUĀDĔO, es, a. 2. πείθω, ἀναπείθω, idem quod suadeo, vel valde suadeo. *Pl. Asin.* 2, 1, 13. Cornix est ab laeva, corvus porro ab dextera: consuadent. *Id. Merc.* 1, 2, 32. Saluti quod tibi esse censeo, id consuadeo. *Id. Trin.* 2, 4, 126. Consuadet homini, etsi scelestus est.

CONSŪĀLIA, ium, vel iorum, n. plur. ludi, inquit *Festus*, quos in honorem Consi faciebant, quem Deum consilii putabant. Romulus, fundata Urbe, cum connubiis egeret ad civium propagationem, eaque sibi a finitimis negarentur; arcanum iniit consilium rapiendarum per vim mulierum: et Conso Deo, qui arcani consilii praeses habebatur, ludos vovit, fecitque, per quorum occasionem Sabinas abduxit, ut est ap. *Liv.* 1, 9., qui Neptuno equestri sacros illos fuisse scribit: sed hic cum Deo Conso idem fuit. *Varr. L. L.* 5, 3. *Dion. Halicarn.* 1. et 2. ℙ Porro hi ludi celebrabantur quotannis in Circo ad aram subterrancam ejus Dei, conjectis in ignem libaminibus, et commissionibus equorum junctorum, et injugum, quod arcanum Romuli consilium de Sabinis rapiendis Consus fortunavisset: quotannis, inquam, XII. Cal. September., ut est in veteri Calendario ap. *Grut.* p. 133., et fortasse etiam XVIII. Cal. Jan., quia eo die in illo Calendario eaedem prorsus notae leguntur, quae in Septembri: perque eos ludos equi ac muli immunes erant ab opere, et floribus coronabantur. *Dionys. Halicar. l. c.*

*CONSUANĒTES, um, pop. Alpini, in Vindelicia. *Plin.* 3, 20. *B. A.*

*CONSUARĀNI, orum, Galliae Narbonensis populi, juxta montes Pyrenaeos. *Plin.* 3, 4. *B. A.*

CONSUĀSOR, oris, m. ἀναπείθων, suasor. *Cic. Quint.* 5. Haec omnia Quintius agebat, auctore et consuasore Naevio.

CONSUĀVIOR. V. CONSAVIOR.

[CONSUĀVIS, e, adj. simul suavis. *Not. Tir.* p. 34. Consuavis, consuavissimus. *F.*]

CONSUBSĪDO, is, n. 3. subsido. Translate. *Minuc. Octav.* 40. Etiam nunc tamen aliqua consubsidunt non obstrepentia veritati, sed perfectae institutioni necessaria, de quibus crastino etc. *h. e.* remanent, reliqua sunt.

CONSUBSTANTIĀLIS, e, adj. ὁμοούσιος, ejusdem substantiae, seu naturae. *Tertull. adv. Herm.* 44. et *August. de Music.* 6, 17.

CONSUBSTANTĪVUS, a, um, adj. consubstantialis. *Tertull. adv. Valent.* 12. *extr.* et 18.

[CONSŪCIDUS, a, um, adject. idem ac sucidus. *Auct. adnot. marg. Front. de eloq.* (ed. *A. Maio*) Ut imperator philosophetur, ingratiis etiam purpureum erit pallium sumendum, cum philosophus habeat consucidum. *F.*]

CONSŪDASCO, is, n. 3. simul sudo, vel humorem emitto. *Colum.* 12, 48. *de conditura olivae.* Superposito copioso sale, ita uti olivas contegat, sicque triginta dies pati consudascere.

CONSŪDO, as, n. 1. ἱδρόω, idem quod sudo, vel humorem emitto. *Cato R. R.* 96. Oves unguito totas, sinito, biduum aut triduum consudent. *Pl. Ps.* 2, 2. *extr.* Jube sis, te operiri: beatus eris, si consudaveris. *Colum.* 12, 7. Herbae sale conspersae reponuntur, dum consudent.

CONSUĒFĂCIO, ăcis, eci, actum, a. 3. συνεθίζω, assuetum reddo, doceo, assuefacio. *Ter. Adelph.* 1, 1, 29. Ea ne me celet, consuefeci filium. *Sall. Jug.* 82. Paulatim consuefacit eam multitudinem ordines habere, signa sequi, imperium observare. *Varr. R. R.* 2, 9. *de canib.* Consue quoque faciunt, ut alligari possint. *Tmesis. Id. ib.* 3, 9. *a med.* Cum pulli pinnas habebunt, consuefaciendum est, ut unam, aut duas sectentur gallinas. ℙ [Passivum *consuefio* ap. *Jul. Valer. res gest. Alex. M.* (ed. *A. Maio*) 3, 18. Idem sibi domicilium esse quod sepulcrum, eoque consuefieri his diversoriis. *F.*]

CONSUĒO. V. in v. seq.

CONSUESCO, is, evi, etum, n. 3. ἐθίζομαι, assuesco. *Virg. G.* 2, 272. Adeo in teneris consuescere multum est. Al. leg. *a teneris.. Cic. Or.* 1, 61. Demosthenes multos versus uno spiritu pronunciare consuescebat. *Id. ib.* 34. Cum minus idoneis verbis uti consuescerem. *Id. Tusc.* 1, 31. Consuescamus mori. *Plin. ep.* 8, 23. *ad f.* Ne gravissimo dolori timore consuescerem. ℙ In praeteritis exponitur verbo praesentis temporis, ut *novi, memini*, et significat solitum esse. *Cic. Or*, 1, 22. Immo rogemus Antonium, qui et potest facere quod requiris, et consuevit, ut te audio dicere. *Caes. ad Cic. post ep.* 16, 9. *ad Att.* Ut tuis consiliis, ut consuevi, in omnibus rebus utar. [*Adde *Suet. Caes.* 73. Hospitioque patris ejus, sicut consuerat, uti perseveravit. V. de hac dicendi forma *Oudend.* et quos citavit ad *Tib.* 34. et *Ner.* 12.] *Colum.* 8, 15. *extr.* Modo captae aves, quae consuevere libero victu. ℙ Hellenismus est in illo *Lucceji ad Cic. Fam.* 5, 14. Cum scribas, aut aliquid agas eorum, quorum consuesti, ὧν εἰωθας. ℙ *Consuescere* virum *cum aliqua*, vel mulierem *cum aliquo* turpem cum aliqua consuetudinem habere, συνεῖναί τινι, ὁμιλεῖν. *Caecil.* ap. *Gell.* 2, 23., *Nep. Alcib.* 10., *Cic. Verr.* 2, 5, 12., *Ter. Hecyr.* 4, 1, 40. et *Adelph.* 4, 5, 32. quo posteriore loco pro *cum illa consuevit* alii leg. *illi consuevit.* Immo *Donatus* adscribit, legi etiam *illam:* Veteres enim dixisse *hanc rem consuevit.* [*Cf. *Bentl.* ad posteriorem l. *Terent.*] ℙ In praeteritis saepe syncopen patitur, ut *consueris* ap. *Cic. Or.* 1, 34. et *consuerint* ap. *Cels.* 5, 28. *n.* 13. et *consueras* ap. *Ov. Her.* 15, 132. et *consueramus* ap. *Balb. ad Cic. post ep.* 15, 8. *ad Att.* et *consuerunt* in veteri SC. ap. *Gell.* 15, 11. et *consuerat ap. Caes. B. G.* 1, 22. et *consuesset, consuessent, ib.* 5, 27. et *ib.* 7, 32. et *Nep. Datam.* 7. et *Pelop.* 5. et *consuesse* ap. *Caes. B. G.* 1, 14. et *consuesti* ap. *Cic. Fam.* 5, 12. etc. pro *consueveris, consueveramus, consueverunt, consuevisset* etc., tametsi in aliquo ex his locis lectio variat. Ex quo patet, nihil certi afferre illos, qui verbum primitivum *consueo*, unde Ionicum *consuesco* est derivatum, induci posse putant, et confirmari illo versu *Propertii* 1, 7, 5. Nos, ut consuemus, nostros agitamus amores, *consuemus* enim potest esse syncope pro *consuevimus.* Quamquam et *Charis.* 3, 224. agnoscit *consueo;* sed nullo firmat exemplo. *Prisc.* quoque 10, 885. fidem *Charisii* appellat. ℙ Aliquando active ponitur pro consuefacere. *Lucr.* 6, 396. brachia consuescunt, firmantque lacertos. *Colum.* 6, 2. *circa med.* Plostro, aut aratro juvencum consuescere. *Id.* 11, 1. *a med.* Consuescat rusticos circa larem domini epulari. Adde *Pl. Asin.* 1, 3, 69. et *Plin.* 17, 10, 14. [*Primo loco poni debebat haec significatio.] ℙ Sunt qui alterum assignant praeteritum, *consuetus sum*, ut *Prisc.* 10, 885. V. CONSUETUS.

CONSUĒTE, adv, εἰωθότως, de more. *Ammian.* 27, 2. Cum calonum multitudo ad suscipiendum consuete pabulum prope acervum palearum stetisset.

CONSUĒTĬO, onis, f. consuetudo. *Festus:* Consuetionem Plautus pro consuetudine dixit. ℙ Hinc eam vocem critici restitutum eunt *Amph.* 1, 2, 28. (quem scil. locum designasse videtur *Festus*) Et clandestina ut celetur consuetio. Al. perperam, ut probat ad *h. l. F. H. Bothe*, leg. *suspicio.* Nam quod quidam legunt *consuetudo* (inter quos est *Donat.* ad *Ter. Adelph.* 4, 5, 32.) ferri non posse ajunt, cum contra clamet ratio senarii carminis.

CONSUĒTŪDINĀRIUS, a, um, adj. solitus. *Sidon. ep.* 7, 11. Invideo felicitati consuetudinarii portitoris, a quo contingit saepius vos videri.

CONSUĒTŪDO, dinis, f. ἔθος, εἰθημοσύνη, mos, habitus, usus. *Cic. Or.* 2, 87. *ad f.* Exercitatio, ex qua consuetudo gignitur. *Id. Div. in Verr.* 2. Adductus sum veteri consuetudine institutoque majorum. *Id. Att.* 12, 26. Consuetudo victus. *Id. Or.* 1, 33. *ad f.* Consuetudo scribendi. *Id. Mur.* 13. dicendi. [**Suet. Tib.* 32. Quod honore inito consuetudinem antiquam retulisset de majoribus suis pro concione memorandi. Cf. *Brem.* ad h. l.] *Id. Mil.* 1. fori. *Id. Font.* 10. Immanis et barbara consuetudo hominum immolandorum. *Id. Or.* 2, 3. *ad f.* Disputare ad consuetudinem Graecorum. *Id. Caecin.* 8. *sub f.* Praetor interdixit, ut est consuetudo, de vi. *Caes. B. G.* 6, 26. *extr.* Huc cum se ex consuetudine reclinaverint. *Cic. Arch.* 12. Pro mea consuetudine. *Id. Rabir. perduell. init.* Non est meae consuetudinis, rationem reddere etc. *Id. Verr.* 2, 2, 52. Est consuetudo Siculorum, quod suos dies volunt cum solis lunaeque ratione congruere. *Caes. B. G.* 1, 43. Populi Rom. hanc esse consuetudinem, ut etc. Et *ib.* 4, 7. Consuetudo Germanorum est resistere, neque deprecari. *Cic. Caecin.* 29. *ad f.* Si vobis versutius quam mea consuetudo defendendi fert, videbitur. *Caes. B. G.* 2, 19. Consuetudine sua Caesar legiones expeditas ducebat. Et *ib.* 7, 24. Cum Caesar ad opus consuetudine excubaret. *Cic. Caecin.* 2. *a med.* Hoc jam venit in consuetudinem. *Id. Off.* 2, 15. *extr.* Quod jam in proverbii consuetudinem venit. *Id. Pis.* 19. *extr.* Senatus in eam jam benignitatis consuetudinem venit, ut etc. *Id. Fam.* 16, 21. Introducere consuetudinem. *Vatin. ad Cic. Fam.* 5, 9. Servare consuetudinem suam in patrociniis tuendis. *Lepid. ad Cic. Fam.* 10, 35. retinere in aliqua re. *Cic. Phil.* 1, 11. Consuetudinem meam, quam in republ. semper habui, tenebo. *Id. Div.* 2. *extr.* Uti consuetudine. *Id. N. D.* 2, 17. A consuetudine oculorum aciem mentis abducere. *Quint.* 1, 6. *extr.* Facere aliquid ex consuetudine. Et *Pl. Trin.* 2, 2, 83. Consuetudine aliquid facere. *Plin. ep.* 1, 2. Hunc, rogo, ex consuetudine tua et legas, et emendes. *Sall. Jug.* 36. Quae quamquam gravia sunt, tamen consuetudine jam pro nihilo habentur. *Caes. B. G.* 4, 1. *ad f.* Adducere aliquem in eam consuetudinem, ut etc. *Cic. Q. Fr.* 3, 14. Nancisci nonnullam consuetudinem alicujus rei. ℙ Aliquando dicitur de communi opinione ac judicio. *Plin.* 10, 3, 4. Aquilam negant unquam solam fulmine exanimatam: ideo armigeram Jovis cousuetudo judicavit. ℙ Saepius de communi ac recepto usu loquendi. *Cic. Or.* 47. Consuetudini auribus indulgenti libenter obsequor. Et *mox.* Impetratum est a consuetudine, ut peccare suavitatis causa liceat. *Quint.* 1, 6. Consuetudo fecit analogiam. ℙ Hinc *consuetudo Latina* est ipse Latinus sermo, seu ratio Latine loquendi communis. *Colum.* 12. *prooem.* Haec in oeconomico Xenophon, et deinde Cicero, qui eum Latinae consuetudini tradidit. *Id.* 6, 17. *ad f.* Graeci ἀλκριον vocant; vulgus autem nostra consuetudine laserpitium. ℙ Item saepe de convictu et vita communi. *Cic. Mil.* 8. Familiaritates late patere non possunt, propterea quod consuetudines victus non possunt esse cum multis. *Id. Dejot.* 9. *ad f.* Jungere consuetudinem, amicitiam cum aliquo. *Id. Arch.* 6. Tenebat totam Hortensiorum domum devinctam consuetudine. *Id. Quint.* 12. Inductus consuetudine et familiaritate, fecit societatem etc. *Id. Rosc. Am.* 6. Est mihi domesticus usus, et consuetudo cum aliquo. *Id. Fam.* 2, 1. Carere fructu dulcissimae consuetudinis alicujus. *Id. Att.* 1, 15. *ad f.* Multa et jucunda consuetudine conjuncti inter nos sumus. [*Cf. *Hor. Sat.* 1, 3, 36. Consuetudo mala.] *Id. Pis.* 28. Dare se alicui in consuetudinem. *Id. Fam.* 4, 13. *ad f.* Insinuare se in consuetudinem alicujus. *Id. Cluent.* 13. immergere se penitus. *Id. Fam.* 13, 23. Facere alicui consuetudinem cum aliquo. *Id. Phil.* 2, 15. Permanere in eadem amicitiae consuetudine. *Caes. B. G.* 4, 1. *ad f.* Ad aliquam consuetudinem quempiam adducere. *Cic. Fam.* 4, 13. Consuetudo epistolarum. *Id. Or.* 10. victus, *h. e.* convictus. [**Suet. Cal.* 9. Per hanc nutrimentorum consuetudinem, i. e. communionem.] ℙ Adhibetur et in re turpi, et idem est ac συνουσία. *Ter. Andr.* 2, 6, 8., *Liv.* 39, 9., *Justin.* 8, 6., *Curt.* 4, 10. *ad f.* etc. [*Cf. *Suet. Cal.* 24. *Oth.* 2. *Tit.* 10.] ℙ Item ad significandum honestum convictum conjugalem. *Suet. Ner.* 35. Octaviae consuetudinem cito aspernatus, corripientibus amicis, sufficere illi debere dixit uxoria ornamenta. *Ter. Hecyr.* 3, 3, 40. Etsi me amor graviter, consuetudoque ejus me tenet. [*Adde *Suet. Tib.* 7.] ℙ Differunt *mos*, et *consuetudo*, ut ex *Varr.* et *Festo* docet *Macr. Sat.* 3, 8. Nam *mos* est institutum patrium (sive ad sacra pertineat, ut ait *Fest.*, sive ad alia quaelibet) cujus usus seu cultus perseverans consuetudinem facit. Quare mos praecedit, ut causa, consuetudo sequitur. Hinc apud JCtos consuetudo est jus moribus constitutum, *Julian. Dig.* 1, 3, 32. quae proinde vim legis obtinere debet, *Callistrat. ib.* 38. Hoc sensu aliquando conjunguntur, ut in veteri edicto censorum ap. *Suet. Rhet.* 1. Quae praeter consuetudinem ac morem majorum fiunt. *Cic. Off.* 1, 41. Contra morem consuetudinemque civilem facere. Et *Cluent.* 35. Non mos consuetudoque servata. *Id. Off.* 1, 32. *ad f.* Plerumque parentum praeceptis imbuti, ad eorum consuetudinem moremque deducimur. ℙ Alii ita distinguunt, ut *mos* spectetur praecipue in vitae institutis, *consuetudo* tum in vita, tum in ceteris rebus omnibus. Sed ne hoc quidem perpetuum est. ℙ [**Popm.* de *differ.* vv. ita discrimen statuit, ut *consuetudo* sit jus quoddam non scriptum, tacito consensu populi et voluntate utentium introductum; *mos* autem ipse actus et usus inveteratus, ex quo consuetudo induci soleat.]

CONSUĒTUS, a, um, part. a *consuesco*, qui consuevit aliquid facere. *Pacuv.* ap. *Cic. Tusc.* 2, 21. Qui consuetus in armis aetatem agere. *Varr. L. L.* 8, 1. Populus si perperam est consuetus, corrigere se ipse debet. *Colum.* 1, 8. Genus mancipiorum consuetum campo, circo, theatris, aleae. *Varr. R. R.* 2, 3. Capellae una consuetae. ℙ Obsceno sensu de eo qui turpem consuetudinem habuit, adhibetur a *Pl. Amph.* 5, 1, 70. Is se dixit cum Alcumena clam consuetum cubilibus. Adde *Asin.* 3, 3, 113. et *Capt.* 4, 2, 87. ℙ Est etiam adjectivum, et dicitur de re, cui quis consue-

vit, solitus, usitatus, ἐθὰς, ἔθημος. *Virg. G.* 4, 429. Proteus consueta petens e fluctibus antra. *Sall. Jug.* 19. Animum a consueta lubidine continuit. *Ov. Her.* 20, 242. Epistola clausa sit fine consueto sibi. *Id. Met.* 11, 637. Verba cuique consuetissima. *Ter. Andr.* 1, 1, 108. Consuetus amor. *Juven.* 5, 74. Vin' tu consuetis audax conviva canistris Impleri? *Sall. Jug.* 87. Omnes labores, pericula consueta habere.

CONSUL, ŭlis, m. ὕπατος, summus apud Romanos, post exactos reges, magistratus, a Junio Bruto introductus A. U. 245. Duo viri fuere aequali potestate, quos penes omnis reipublicae tum belli tum pacis administratio ac jus fuit. Creati sunt primo e patriciis, qui soli auspicia habere credebantur: sed post bellum Gallicum, reclamante plebe, alter eorum plebejus creari coeptus est. [*Duos de plebe consules creari legibus quidem licebat, sed religione prohibitum (cf. *Liv.* 23, 31.) usque ad a. 582. C. Popillium Laenatem, P. Aelium Ligurem coss., cf. *Niebuhr. Röm. Gesch.* 2, 452. Laudat haec *Ellendt.* ad *Cic. Brut.* 14.] Eorum imperium annuum fuit. Creabantur autem priusquam veteres consules suum annum finirent, comitiis centuriatis, per eosdem consules veteres, alterum, ambosve, vel per interregem, aut dictatorem: et dicebantur *designati* donec magistratum inirent, quod fere cal. Jan. fiebat. Insignia consulatus fuere eadem, quae regum, trabea, praetexta, scipio eburneus, sella curulis, et duodecim lictores cuique, qui totidem fasces virgarum cum securibus praeferebant. Aetas petendi honorem eum erat annus quadragesimus secundus, lege annali: quo anno qui obtinuisset, dicebatur consul factus *anno suo*: sed inibat anno sequenti. Ab eorum nomine numerus annorum signabatur: ita ut seriem consulum scire opus esset, si quo anno quippiam gestum fuisse intelligi vellet. *Cic. Brut.* 43. *ad f.* Cum ipse esset Q. Caepione consule natus, et C. Laelio. *Id. Arch.* 3. Romam venit Mario consule et Catulo. *Id. Att.* 5, 21. Profert senatusconsultum Lentulo Philippoque consulibus. Et *ib.* 1, 2. L. Julio Caesare, C. Marcio Figulo consulibus filiolo me auctum scito. *Ulp. Dig.* 2, 13, 1. Editiones sine die et consule fieri debent, *h. e.* non adscripto die et anno. [*Hor. Od.* 3, 8, 12. Hic dies — festus Corticem adstrictum pice dimovebit Amphorae, fumum bibere institutae Consule Tullo. Adde *ib.* 14, 28. Non ego hoc ferrem calidus juventa Consule Planco.] *Mart.* 8, 45. Amphora centeno consule facta minor, *h. e.* quae habet centum annos. [*Suet. Caes.* 1. Sequentibus consulibus, i. e. sequenti anno.] ℙ Dicti sunt *consules* a *consulo, is*, vel qua significat consultare, deliberare, vel qua significat providere, vel qua significat judicare, statuere. *Varr. L. L.* 4, 14. et ap. *Non.* 1, 91. *C. Carbo* ap. *Cic. Or.* 2, 39. et *Quint.* 1, 6. Sed prior etymologia propior vero est. Cum enim regiam omnino potestatem primi consules haberent, populari vocabulo se nominari placuit, ut non suo arbitrio rempublicam administrare, sed de senatus populique consilio ac voluntate regere viderentur. ℙ [*Consules* dicuntur pro judicibus. *Liv.* 3, 55, 12. Fuere qui interpretarentur eadem hac Horatia lege, consulibus quoque et praetoribus, quia iisdem auspiciis, quibus consules crearentur, cautum esse: judicem enim consulem appellari. V. *Drakenb.* ad h. l.] ℙ *Majorem consulem* (inquit *Fest.* in litt. *M.*) L. Caesar putat dici vel eum, penes quem fasces sint, vel eum, qui prior factus sit. Porro fasces duodecim, licet amborum consulum essent, alternis tamen mensibus alterutri praeferebantur, uti colligitur ex *Liv.* 2, 1. et 8, 12. *ad f.*, *Suet. Caes.* 15. et *Gell.* 2, 15., scilicet ne terror plebi duplicaretur. Ceterum *major consul* etiam censebatur, qui plures, quam collega, liberos haberet, aut qui maritus, collega caelibe, aut, qui major natu esset. *Gell. ib.* ℙ *Consul ordinarius* dicebatur, qui principio anni magistratum occipiebat: nam qui medio anni cursu in mortui loco succedebant, dicebantur *suffecti:* et pares quidem potestate erant, non tamen dignitate. Nam ab ordinarii nomine anni designabantur, non a suffecti. *Senec. Ira* 3, 21., *Suet. Caes.* 76. et 80. et *Dom.* 2., *Pomp. Dig.* 1, 2, 2. *ad f.* et *Lampr. Alex. Sev.* 43. [*Non solum qui in mortuorum loco succederent, *suffecti* dicebantur, sed etiam qui imperatorum temporibus, quem Augustus morem inchoavisset, quo plures consularem dignitatem accipere possent, duplicato consulum numero, per reliquos sex anni menses hoc munere fungerentur, ita sunt denominati. V. *Brem.* ad *Suet. Cal.* 17. et *Tib.* 65.] ℙ Inter suffectos consules fuit *Plinius Secundus*, qui ob id panegyricum Trajano scripsit. ℙ Aliquando hoc nomen aliis etiam magistratibus in quibusdam urbibus tributum est. *Plin.* 7, 43, 44. L. Fulvius consul Tusculanorum. *Auson. Urb.* 14, 39. Diligo Burdigalam, Romam colo: civis in hac sum, Consul in ambabus. Al. aliter leg. In veteri *Inscr.* ap. *Grut.* 429, 9. memoratur consul Barcinonensis. Et 351, 5. consul coloniae Astigitanae. ℙ [*Ap. *Liv.* 38, 35. Consul dicitur, qui ante aliquot annos consul fuerat. V. *Periz. Animadvers. hist.* p. 307. *Kr.* in *Lex. Liv.* p. 137. Adde 31, 49. ubi proconsul intellig. Usitatissima dicendi ratio. V. *Tzschuck.* ad *Eutr.* 3, 14. et quos laudat.] ℙ *Consul* fuit appellatus Juppiter, quem Graeci Δία βουλαῖον, et βουληφόρον nuncuparunt, *h. e.* consiliarium. *Vopisc. Firm.* 3. Sellam constituerat facere, in qua Juppiter aureus et gemmatus sederet, cum praetexta, ponendus in templo Solis, Apenninis sortibus additis, quem appellari voluerat Jovem consulem, vel consulentem. *Appul. de mundo.* Nec ambigitur, Jovem praestantem atque sublimem sedem tenere, et poetarum laudibus nomen ejus consulum ac regum nuncupationibus praedicari. ℙ Cum compendiario scribitur fere COS. in singulari num. scribitur, COSS. in plurali. Veteres enim *n* litteram saepe omittebant, ut in *foresia, tago, pago, resurges, tosus, Hortesia* etc. Eadem ratione Mess. *h. e.* menses in *Inscr.* ap. *eund.* 556, 1.

CONSŪLĀRIS, e, adj. ὑπατικὸς, ὑπατευσας, ad consulem, vel consulatum pertinens. *Cic. Rabir. perduell.* 1. Consulare officium. *Id. Phil.* 5, 17. *extr.* Consularis aetas, *h. e.* qua licet consulatum petere. V. CONSUL. *Id. Dom.* 9. *ad f.* Consulares provinciae, *h. e.* quae dantur administrandae consulibus, vel tempore consulatus, vel postquam magistratu abierint. (De his exstat integra *Ciceronis* oratio.) *Sall. Cat.* 58. Consulare imperium. *Plin.* 30, 7, 20. Consularis domus, *h. e.* in qua aliquis consul fuit. *Id.* 18, 11, 29. Via consularis, *h. e.* publica, quae etiam *praetoria* dicitur, ut *Ulp. Dig.* 43, 8, 2. docet. *Mart.* 7, 79. Consulare vinum, *h. e.* quod habet nomen consulis, quo conditum est. *Vell.* 2, 68. Consularibus armis oppressus, *h. e.* exercitu, cui consul praefuit. Et *ib.* 92. Consularis vindicta, *h. e.* quae sumitur a consule. *Hor. Od.* 2, 16, 9. Consularis lictor. [*Liv.* 34, 6. Consularis oratio, *h. e.* digna consule. *Plin. Pan.* 71, 1. Quam consulare, i. e. quantopere redolet morem consulis tempore liberae reipublicae. *Id. ib.* 41, 1. Feres curam et solicitudinem consularem.] ℙ *Consulares fasti* sunt in quibus nomina consulum per ordinem describuntur. *Spart. Ael. Vero* 5. *extr.* ℙ *Consularis vir*, et *consularis* absolute est, qui aliquando consul fuit. *Nep. Annib.* 12. Ut legati Prusiae apud L. Quintium Flamininum consularem coenarent. *Cic. Fam.* 12, 4. Egregios consules habemus, sed turpissimos consulares. *Sall. Cat.* 57. Consulares omnes itemque senatus magna pars. ℙ Id vero locum habuit primo et secundo a Christi nativitate saeculo, non tamen tertio et quarto, ut probavit *Marinius Frat. Arv.* p. 794. et 800., et apud scriptores Latinos, et in Inscriptionibus plures consulares legere est, qui vel ex familia, in qua honor consulatus fuerit, vel inter consulares adlecti ex imperatorum privilegio fuerunt. ℙ *Consulares aquarum* dicebantur earum curatores, ut ex pluribus *Inscr.* arguit *Id. ib.* p. 806. ℙ *Consulares feminas* dicimus consularium uxores. Adjicit *Saturninus* et matres: quod nec unquam relatum est, nec unquam receptum. Ita *Ulp. Dig.* 1, 9, 1. Constat etiam ex *Lampr. Elagab.* 4. insecutis temporibus matronas aliquando consulares esse dictas, non ob maritorum suorum consulatum gestum, sed ex privilegio imperatorum, quod affines eorum essent, nec nobilitatos maritos habuissent, ne scilicet innobilitatae remanerent. ℙ *Consularia ornamenta*, aut *insignia*, et *consularia* absolute erant insignia consularis dignitatis, quae imperatores interdum nonnullis concedebant, licet consules nunquam fuissent. *Suet. Caes.* 76. Decem praetoriis viris consularia ornamenta tribuit. *Tac. H.* 4, 4. Addunt Primo Antonio consularia, Cornelio Fusco praetoria insignia. ℙ *Consulares legati*, aut *judices* dicuntur, qui consularem potestatem ab imperatoribus accipiunt, (sive fuerint consules, sive non) qua legati, *h. e.* rectoris alicujus provinciae, aut judicis munere fungantur. De his *Spart. Hadrian.* 22. Hujus generis sunt, qui in plurimis Inscriptionib. leguntur ap. *Grut.* et *Reines.* Consularis Aemiliae, Consularis Campaniae, Siciliae, Tusciae etc., nempe earum provinciarum rectores cum potestate, et ornamentis consularibus. [*Adde *Suet. Tib.* 41. et *B. Crus.* ad h. l. et ad *Aug.* 47.]

CONSŪLĀRĪTAS, atis, f. dignitas consularis viri. *Impp. Arcad. et Honor. Cod. Theod.* 6, 19, 1. Qui consularitatis functi sunt dignitate, *h. e.* qui consulares alicujus provinciae fuerunt. *Inscr.* ap. *Fabr.* p. 99. *n.* 224. Officium sedis consularitatis provinciae Numidiae.

CONSŪLĀRĪTER, adv. ὑπατικῶς, more consulis, vel ut consulem decet. *Liv.* 4, 10. *extr.* Quinque consulatus eodem tenore gesti, vitaque omnis consulariter acta, verendum paene ipsum magis, quam honorem, faciebant.

CONSŪLĀTUS, us, m. ὑπατεία, consulis munus ac dignitas: itemque tempus, quo quis consul est. *Cic. Planc.* 25. Honorum populi finis est consulatus: quem magistratum jam octingenti fere consecuti sunt. *Id. Fam.* 7, 3. Qui toto suo consulatu somnum non viderit. ℙ Consulatum sperare, cogitare, petere, adipisci, obtinere, inire, gerere, suscipere: consulatu perfungi, abdicare se, abire etc. *Ciceronis* sunt, *Livii, Caesaris, Nepotis* etc.

CONSULCO, as, a. 1. *Consulcare frontem* est corrugare. In suppositis *Plauti Bacch.* scena, quae incipit: *Mirum hodie, v.* 2. Ronchos cient, consulcant frontem, et ore concrepario frequenter fremunt.

CONSŪLO, is, ului, ultum, a. 3. βουλεύομαι, consulto, delibero: a *con*, et *salio*, ut proprie dicatur, cum plures eadem de re, quasi consilientes, sententias et consilia sua conjungunt. *Liv.* 21, 16. Ut tot uno tempore motibus animi turbati trepidarent magis, quam consulerent. [*i. e. bene rem gererent, consulto agerent.] *Sall. Cat.* 50. Ira, aut misericordia impulsum, male consulere. *Caes. B. G.* 7, 83. Bis repulsi Galli, quid agant, consulunt. ℙ *Consulto opus est* ap. *Sall. Cat.* 1. et *Curt.* 16, 6. significat rem egere consilii ac deliberationis. ℙ Cum ablat. et *de* praeposit. *Cic. Sull.* 22. Neque ego tantum fraterno amori dandum arbitror, ut quisquam de salute suorum consulat, communem relinquat. ℙ Consulere in medium *Virg. A.* 11, 335. et *Liv.* 26, 12. et, in commune, *Ter. Andr.* 3, 3, 16. et, in publicum, *Plin. ep.* 9, 13. *ad f.* et, in unum, *Tac. H.* 1, 68. significant in commune bonum sententiam proferre, et quod omnibus utile sit, deliberare. [*Discrepat horum ll. sententia. In medium in commune consulere significat ap. *Virg.* et *Liv.* ll. ll. in rei publicae utilitatem operam dare bono consilio. Adde *Liv.* 2, 28. 24, 22. *Luc.* 5, 46. Consulite in medium patres. Ap. *Ter.* est: sine partium studio ita consilium capere ut communiter utrique utile sit. *In publicum consulere* ap. *Plin.* significat: De re aliqua, quae quis sentiat, ad senatum referre. — *In unum consul.*, quod dicit *Tac. H.* 1, 68. est, communi consilio rem agere. Cf. *Mel.* 1, 8. Dispersi nihil in commune consultant.] ℙ *Consulere aliquid* est in consultationem adducere, examinare, cognoscere consilii capiendi causa. *Liv.* 2, 28. Eam rem ad patres deferuat: sed delatam consulere ordine non licuit, adeo tumultuose excepta est clamoribus etc. *Virg. A.* 11, 343. Rem nulli obscuram, nostrae nec vocis egentem Consulis, o bone rex. *Pl. Most.* 5, 1, 43. Est consulere quiddam quod tecum volo. *Id. Pers.* 5, 2, 63. Certo illi homines mihi nescio quid mali consulunt, quod faciant. ℙ Quia vero postquam consultaveris, judicare opus est, ac statuere, etiam hunc sensum *consulo* habet, uti diserte *Quint.* 1, 6. et *Festus* docent. Hinc est illud *boni consulere*, hoc est bonum judicare, bonum esse putare, atque adeo in bonam partem accipere. *Quint. l. c.* Sitne consul a consulendo, an a judicando: nam et hoc consulere veteres appellaverunt: unde adhuc remanet illud: *Rogat, boni consulas*, idest bonum judices. *Ov. Pont.* 3, 8, 23. Quae quamquam misisse pudet, quia parva videntur: Tu tamen haec, quaeso, consule missa boni. *Plin.* 33. *sub in.* Quaerebat argentum avaritia: boni consuluit interim invenisse minium. *Cato* ap. *Gell.* 10, 3. Eane fieri bonis bono genere gnatis, boni consulitis? *Appul. Met.* 8. boni, et optimi consulere *dixit.* ℙ Hinc etiam est *male de aliquo*, vel *in aliquem consulere*, addito interdum accusat. communi, hoc est statuere, decernere aliquid, quod ei incommodum sit: et metonymice animadvertere, punire, male tractare. *Liv.* 30, 43. *extr.* De perfugis gravius, quam de fugitivis consultum: nominis Latini qui erant, securi percussi: Romani in crucem sublati. *Id.* 45, 8. In secundis rebus nihil in quemquam superbe ac violenter consulere decet. [*Adde *Eund.* 3, 36.] *Tac. Agric.* 16. Consulere arroganter in deditos. *Ter. Heaut.* 3, 1, 28. Pessime istuc in te, atque in illum consulis, si etc. *Coel. ad Cic. Fam.* 8, 16. Per liberos te oro, ne quid gravius de salute tua consulas. *Just.* 1, 7. et 5, 3. Consulere crudeliter in aliquem. *Sall. fragm. Hist.* 1. ap. *August. Civ. Dei* 2, 18. Servili imperio patres plebem exercere, de vita atque tergo regio more consulere, *h. e.* necare, aut virgis caedere, tanquam si reges essent. ℙ Cum dativo significat habere rationem, et curam alicujus rei, tueri, providere, prospicere. *Cic. Off.* 1, 25. Qui parti civium consulunt, partem negligunt, rem perniciosissimam in civitatem inducunt, seditionem. *Id. Fam.* 11, 29. Consulere dignitati suae. *Id. Q. Fr.* 1, 1, 9. commodis et utilitati alicujus, salutique servire. *Id. Phil.* 2, 2. famae. *Id. Fam.* 4, 9. *extr.* temporibus, incolumitati, et vitae et fortunis suis. *Nep. Epam.* 10. male in aliqua re patriae. *Cic. Verr.* 2, 1, 58. *ad f.* Consulere ac prospicere, ut etc. *Id. Fam.* 2, 18. *extr.* Consulere otio posteritatis, *h. e.* providere ut posteritas otio fruatur. *Caes. B. C.* 3, 69. receptui. *Id. ib.* 1, 69. timori magis, quam religioni perterritus miles consuevit. *Id. B. G.* 7, 12. Legati venerunt oratum, ut sibi ignosceret, suaeque vitae consuleret, i. e. vitam condonaret. *Colum.* 4, 24. Vinitor tria praecipue custodiat: primum, ut quam maxime fructui consulat etc. *Id.* 3, 2. At ubi vino consulitur, vitis eligitur, quae et in fructu valet, et in materia. *Just.* 6, 6. Consulere laboribus Graeciae et internecivis odiis, *h. e.* efficere, ut Graecia laboribus, et calamitatibus le-

vetur, et odia bellorum tollantur. *Tac. A.* 14, 22. Consulere quieti urbis, *Id. ib.* 2, 26. Romanae ultioni consultum est, *h. e.* effectum, ut ulcisci posset. [*Conf. c. his *Prop.* 3, 4, 10. Ite et Romanae consulite historiae, i. e. curam geratis, ut ignominia Romano nomini a Parthis illata emendetur, triumpho de ipsis acto.] *Ov. Met.* 14, 374. Dea consule nostris ignibus, *h. e.* amori nostro. ℙ *Consulere saluti suae*, et *consulere sibi*, et *consulere rebus suis*, saepe dicitur in extremis periculis, et re desperata, cum quis omnia facit sui unius tuendi causa, relicta aliorum cura. Exempla habes ap. *Caes. B. G.* 7, 66. et *ib.* 6, 30. et alibi, et ap. *Nep. Attic.* 21. et *Lysand.* 2. et *Liv.* 29, 7. etc. Simile est *sibi consilium capere* ap. *Caes.* V. CONSILIUM. ℙ *Tibi consultum optime esse volo*, ap. *Ter. Phorm.* 1, 3, 1. est omnia cupio tua causa. Adde *Trajan. ad Plin. ep.* 10, 106. ℙ Quod *Pl.* dixit *Bacch.* 3, 6, 36. Occiperes tute amare, et me ires consultum male; *me* pro *mihi* positum est, quemadmodum antiquos consuevisse, monet *Festus.* ℙ Illa quoque ad prospiciendum et providendum pertinent. *Liv.* 22, 29. Eum primum esse virum, qui ipse consulat, quid in rem sit. *Justin.* 2, 15. Sapienter in rem consulere. *Ter. Heaut.* 5, 2, 10. Vidi, te, suavia in praesentia quae essent, prima habere, neque consulere in longitudinem. [*Cf. *Ruhnk.* ad h. l.] *Caes. B. C.* 3, 51. Legatus agere ad praescriptum, imperator ad summam rerum consulere debet. ℙ Cum accusativo personae est consilium petere, *συμβουλεύομαι. Cic. Fam.* 9, 26. Quid ergo faciam? te consulo, qui philosophum audis. *Id. ad Brut.* 1, 4. Quod me de Antonio consulis; pnto etc. *Id. Div.* 2, 4. Num quis haruspicem consuluit, quemadmodum sit cum amicis vivendum? *Id. Leg.* 2, 16. De quo cum consulerent Athenienses Apollinem Pythium, quas religiones etc. *Id. Div.* 1, 17. Id possetne fieri, consuluit. *Suet. Aug.* 94. Consulere mathematicos. *Tib.* 63. haruspices. *Ov. Met.* 11, 412. sortes, quod *Caes.* dixit *B. G.* 1, 53. Consulere sortibus de aliquo. *Virg. A.* 4, 64. spirantia consulit exta, *h. e.* inquirit in extis, quid Dii portendant. [*Solennis vox est eorum qui rerum futurarum qualicumque illud modo fieri poterit, indagare, explorare rationem velint. Adde *Ov. Fast.* 1, 180. Consulit augur avem, i. e. auspicia capit. *ib.* 4, 158. Cumaeam consuluistis anum.] ℙ Et addito altero accusativo. *Pl. Men.* 4, 3, 26. Ibo, et consulam hanc rem amicos. *Cic. Att.* 7, 20. Nec te id consulo. ℙ Pertinet saepe hoc sensu ad JCtos, quos consulere dicimur, cum ex iis juris rationem scisitamur. *Cic. Fam.* 7, 11. *ad Trebat. JCtum.* Consuli quidem te a Caesare scribis: sed ego tibi ab illo consuli mallem. (ubi utramque sciscitandi juris, et prospiciendi significationem festive conjunxit.) *Id. Verr.* 2, 1, 46. Quam inanes domus eorum, qui de jure civili consuli solent. *Liv.* 39, 40. *de Catone.* In pace, si jus consuleres, peritissimus, *h. e.* si eum de jure consuleres. ℙ Hinc *qui consuluntur* sunt ipsi JCti. *Cic. Leg.* 1, 4. *ad f.* Quid autem tam exiguum, quam est munus hoc eorum, qui consuluntur? Adde *Quint.* 16. ℙ *Licet consulere?* formula erat adeuntium Jurisconsultos juris consulendi causa, vel petentium, ut jus suum persequi liceret, judicioque experiri. [*V. *Turneb. Advers.* 7, 10, *Brison. de Form.* 3, 85. Adde *Heindf.* ad *Hor. Sat.* 1, 1, 10.] *Cic. Mur.* 13. Itaque non modo beneficii collocandi spem, sed etiam illud, quod aliquandiu fuit, *licet consulere?* jam perdidistis. *Hor.* huc spectasse videtur *Sat.* 2, 3, 192. Ergo consulere, et mox respondere, licebit? Consule. ℙ Aliquando ponitur pro simplici interrogare, quaerere sola sciendi causa. *Suet. Aug.* 99. Versum compositum ex tempore pronunciavit, conversusque ad Thrasyllum, interrogavit, cujusnam putaret esse? quo haesitante, subjecit alium: de hoc quoque consuluit. *Petron. Sat.* 88. Consulere prudentiorem coepi aetates tabularum. ℙ *Consuli* populus dicebatur, cum solemni illa formula, *Velitis, jubeatis*, rogabatur, utrum vellet, juberet aliquid fieri. *Festus* in *Rogatio.* Rogatio est, cum populus consulitur de uno pluribusve hominibus etc. *Cic. Mil.* 7. Nihil de ejus morte populus consultus, nulla quaestio decreta a senatu est. ℙ Translate. *Mart.* 9, 60. Consuluit nares, an olerent aera Corinthon. *Ov. A. Am.* 3, 136. quod quamque decebit, Eligat, et speculum consulat ante suum. [*Simili ratione loquutus est *Id. Met.* 4, 312. Et quid se deceat, spectatas consulit undas.] Et *ib.* 1, 251. Consule de gemmis, de tincta murice lana, Consule de facie, corporibusque diem, *h. e.* lucem exspecta, ut de gemmis etc. judices. *Quint.* 10, 2. In suscipiendo onere vires suas consulere, *h. e.* videre num satis virium habeas. ℙ [Part. *Consulens* ap. *Cic. Or.* 42. Discentibus satisfacere et consulentibus. *Consulturus* (non *consuliturus*, quod barbarismus est ap. *Venant. carm.* 8, 4. *a med.*) ap. *Liv.* 4, 24. Libertati populi R. consulturus. *Consulendus* ap. *Justin.* 11, 7. Profectus ad consulendos augures vicinae urbis. *F.*]

CONSULTĀTIO, onis, f. *συμβουλή, συμβούλευσις*, actus consultandi, hoc est consilii petendi. *Cic. Att.* 8, 4. *ad f.* Ego navem paravi: tuas litteras tamen exspecto, ut sciam, quid respondeant consultationi meae. *Ter. Hecyr.* 4, 4, 28. Nulla tibi, Pamphile, hic jam consultatio est. *Cic. Inv.* 2, 25. *extr.* Res venit in aliquam consultationem. ℙ Apud rhetores est quaestio infinita, *θέσις. Cic. Part.* 2. Quaestio quasnam habet partes? *C. P.* Infinitam, quam consultationem appello, et definitam, quam causam nomino. Adde *Or.* 3, 28., ubi idem docet. [*Cf. *Ernest. lex. technol. lat.* s. v. *Quaestio.*] ℙ Apud JCtos est quaestio, seu facti species, quae juris perito proponitur decidenda. *Cic. Top.* 17. *extr.* Juris periti copiose de consultationibus suis disputant. *Modest. Dig.* 31, 35. Respondit, ex verbis consultationi insertis, Maevium etc. ℙ Similiter consultationes dicuntur, quae a magistratibus aliquid de jure dubitantibus referuntur ad imperatores. *Ulp. Dig.* 4, 4, 11. Praetor quia dubitabat, ad imperatorem Severum retulit: ad quam consultationem rescripsit etc. ℙ [**Consultationes* dicuntur etiam res, de quibus oraculum consulitur. (*Fragen, Befragungen.*) *Suet. Tib.* 14. Et mox, quum Illyricum petens juxta Patavium adisset Geryonis oraculum, sorte tracta, qua monebatur, ut de consultationibus in Aponi fontem talos aureos jaceret, evenit, ut summum numerum jacti ab eo ostenderent.]

CONSULTĀTOR, oris, m. qui consultat, hoc est petit consilium ab aliquo. *Pompon. Dig.* 1, 2, 2. *post med.* Ceteri adhuc in latenti jus civile retinere cogitabant, solumque consultatoribus, potius quam discere volentibus se praestabant.

CONSULTĀTORIUS, a, um, adj. ad consultandum pertinens. *Hostia consultatoria*, apud *Macr. Sat.* 3, 5. est, qua voluntas Deorum per exta disquiritur. Est qui legit *consultoria* eodem sensu.

CONSULTĀTUS, a, um, part. a *consulo*, consultando deliberatus. *Sil.* 6, 455. Quae consultata sultando deliberatus. *Sil.* 6, 455. Quae consultata senatus, *h. e.* deliberationes. *Gell.* 1, 23. Cum in senatu res major quaepiam consultata est.

CONSULTĒ, adv. *ἐκ προνοίας*, consulto, provide. *Pl. Rud.* 4, 7, 14. Qui consulte, docte, atque astute cavet. *Tac. H.* 2, 24. Avidius, quam consultius properare. *Liv.* 22, 24. Ferocius, quam consultius rem gerere. *Capitol. Pert.* 7. Annonae consultissime providit. *Spart. Hadrian.* 2. Diu detentus, fractoque consulte vehiculo tardatus.

CONSULTŌ, adv. *ἐκ προνοίας*, sapienter, considerate, cogitato, quasi petito consilio, et re consulta. *Cic. N. D.* 1, 31. Sunt qui existiment, quod ille inscitia plane loquendi fecerit, fecisse consulto. *Id. Off.* 1, 8. *extr.* Utrum perturbatione aliqua animi, an consulto et cogitato fiat injuria. *Caes. B. G.* 5, 36. Longior consulto ab Ambiorige instituitur sermo. *Hor. Sat.* 1, 10, 13. atque Extenuantis eas (vires) consulto. [*V. *B. Crus.* in *Cl. Suet.* p. 243.]

CONSULTŌ, as, avi, atum, a. 1. *συμβουλεύομαι*, frequent. a *consulo*, consilium peto, quaero. *Pl. Mil.* 4, 3, 4. Quid me consultas, quid ages? *Plin. Pan.* 76. *ad f.* Consultare aves, revererique numinum monitus. *Tibull.* 1, 4, 77. me, qui spernentur amantes, Consultent, cunctis janua nostra patet. ℙ Item consulo, provideo, prospicio. *Sall. Cat.* 6. Delecti, quibus corpus annis infirmum, ingenium sapientia validum, reipublicae consultabant. *Aurel. Vict. Caesar.* 15. *extr.* Maribus frustratus, filiae viro reipublicae consultavit. ℙ Item consilia confero, delibero, quod est mutuo consilium petere. *Caes. B. G.* 5, 51. Incommodo illo de Sabini morte perlato, omnes fere Galliae civitates de bello consultabant. *Cic. Off.* 1, 3. Tum autem aut anquirunt, aut consultant, conducat id, necne etc. [**Consultare* est, conquisitis argumentis, e quibus judicium de aliqua re pendet, perpensitare, quodnam eorum plus momenti faciat. *Beier.* ad h. l.] *Id. Att.* 16, 8. Consultabat, utrum Roma proficisceretur, an etc. *Id. Off.* 3, 2. Deliberare, et consultare de officio. *Tac. H.* 2, 37. Consultare in medium. *Plin. ep.* 6, 16. in commune. [*V. quae dicta sunt in *Consulo.*] ℙ *Consultare aliquid* est consultando examinare, perpendere. *Gell.* 1, 3. Multa cum animo meo ad casum tam ancipitem consultans. ℙ *Consultatus est* deponentis forma pro *consultavit*, h. e. consilium petiit, est *Tertull. adv. Hermog.* 18. ex *Isajae* 40, 14. ℙ [Part. *Consultandus* ap. *Auct. ad Her.* 3, 2. Deliberationes partim ipsae propter se consultandae sunt. *F.*]

CONSULTOR, oris, m. *συμβουλευόμενος*, qui consultat, hoc est consilium petit: et fere dicitur de iis, qui JCtos consulunt. *Cic. Balb.* 20. Scaevola juris peritissimus, cum de jure praediatorio consuleretur, consultores suos nonnunquam ad praediatores rejiciebat. *Id. Mur.* 9. *sub f.* Respondere consultoribus. [*Cf. cum his *Cic. Tusc.* 5, 37. Drusi domum compleri consultoribus solitam accepimus. Adde *Sall. Jug.* 103. *Coll. Quint. Inst.* 6, 3, 87. et *Spalding.* ad *h. l.*] *Hor. Sat.* 1, 1, 9. Agricolam laudat juris legumque peritus, Sub galli cantum consultor ubi ostia pulsat. [*Cf. *Heindf.* ad h. l.] *Lucan.* 5, 187. Consultor Dei, *h. e.* qui oraculum consulit. ℙ Item qui consulit, hoc est consilium dat, *σύμβουλος*. Hinc proverb. ap. *Varr. R. R.* 3, 2. Malum consilium consultori est pessimum. Et *Tac. A.* 6, 10. Sua exempla in consultores recidunt. Et *Sall. fragm. in Or. Philippi contra Lepid.* Prava incepta consultoribus noxae sunt. *Gell.* 4, 5. tradit, originem hujus proverbii ex eo ductam esse, quod cum in quodam prodigio Romae expiando acciti Etrusci, contrariis religionibus data opera procurassent, proditi et delati ad populum, necati fuere. ℙ Translate. *Sall. Jug.* 68. Cupido et ira pessimi consultores.

CONSULTORIUS. V. CONSULTATORIUS.

CONSULTRIX, icis, f. quae consulit, hoc est prospicit. *Cic. N. D.* 2, 22. *ad f.* Natura non artificio solum, sed plane artifex a Zenone dicitur, consultrix, et provida utilitatum, opportunitatumque omnium.

CONSULTUM, i, n. *γνώμη*, decretum, constitutio consultando statuta. *Cic. Phil.* 14, 13. Atque utinam his omnibus abstergere fletum sententiis nostris consultisque possemus, *h. e.* senatusconsultis, de quib. V. suo loco. *Hor. ep.* 1, 16, 40. vir bonus est quis? Qui consulta patrum, qui leges, juraque servat. *Gell.* 1, 23. *extr.* Senatusconsultum facit, uti posthac, etc. ℙ Sunt etiam *consulta* ipsa consilia. *Virg. A.* 11, 410. Nunc ad te, et tua magna, pater, consulta revertor. *Tac. A.* 1, 40. Satis superque mollibus consultis peccatum. *Id. ib.* 6, 6. Saevitia, libidine, malis consultis animus dilaceratur. *Sil.* 7, 560. Consulta pacata. ℙ Item consultationes, *h. e.* consilii petitiones. *Tac. H.* 2, 4. Titus Veneris oraculum de se, et per ambages interrogat. Sostratus sacerdos, ubi laeta et congruentia exta, magnisque consultis annuere Deam videt, etc. ℙ Inter *consulta*, et *decreta* hoc videtur esse discrimen (tametsi non perpetuum), quod illa sint, quae de plurium sententia statuuntur; haec quae quis solus sine aliorum consilio. *Sall. Jug.* 11. Oportere quinquennii consulta, et decreta omnia rescindi. [*Cf. *Ernest. Synonym.* §. 767. sqq.]

CONSULTUS, a, um, part. a *consulo*, *συμβουλευόμενος*, consultando constitutus, consulto decretus. *Stat. Ach.* 1, 81. ratus ordo Deis, miscere cruentas Europaeque, Asiaeque manus, consultaque bella Juppiter, et tristes edixit caedibus annos. ℙ Item consultando examinatus, perpensus, consilio discussus. *Cic. Att.* 2, 16. *ad f.* Nondum meas litteras legerat, quibus ad eum, re consulta et explorata, perscripseram. *Id. Or.* 1, 58. *ad f.* Quamquam ipsi omnia, quorum negotium est, consulta ad nos et exquisita deferunt. *Id. Fin.* 2, 32. *a med.* Si prima quaeque ab eo consulta atque facta, ipsius oblivione obruerentur. *Ov. A. Am.* 1, 461. Verba consulta. Al. rectius leg. *consueta. Sall. Jug.* 97. Omnia non bene consulta in virtutem trahebantur. *Pl. Mil.* 3, 1, 6. Bene consultum inconsultum est, si inimicis sit usui, *γνώμη.* ℙ Item interrogatus, vel consilium rogatus. *Sall. Jug.* 66. Senatus de provinciis consultus Numidiam Metello decreverat. *Curt.* 10, 6. Alexander consultus cui regnum relinqueret. *Suet. Aug.* 18. Consultus, num et Ptolemaeum inspicere vellet. *Id. ib.* 65. Neque adiri a quopiam, nisi se consulto, permisit. *Id. Ner.* 40. Consulto Delphis Apolline. *Id. Dom.* 16. Consultus haruspex de fulgure. ℙ *Lex consultissima* vocatur in *Fragm. Cod. Theod.* (ed. *A. Peyronio*) 5, 13, 17. quae providentissime constituta fuit ab Juliano Aug. de fundis emphyteuticis. ℙ Quia vero Juris professores sunt, qui prae ceteris adiri et consuli solent, consilii petendi causa, hinc *consultus juris*, et *consultus* absolute significat peritum in scientia juris, *δικανικός, νομικός. Hor. A. P.* 369. consultus juris, et actor Causarum. *Cic. Caecin.* 27. Ita justus et bonus vir est, ut natura, non disciplina consultus esse videatur. *Id. Brut.* 40. Consultorum alterum (*Scaevolam*) disertissimum, disertorum alterum (*Crassum*) consultissimum fuisse. *Hor. Sat.* 1, 1, 16. eris tu, qui modo miles, Mercator: tu consultus modo, rusticus. Adde *Ov. A. Am.* 1, 83. ℙ Item doctus, peritus in aliis facultatibus. *Hor. Od.* 1, 34, 2. Insanientis sapientiae Consultus. *Liv.* 10, 22. Juris atque eloquentiae consultus. *Tertull. adv. Marc.* 2, 2. Consultiores sibimet videntur Deo. ℙ Item omnium consilio probatus. *Petr. Sat.* 88. Ubi sapientiae consultissima via? [*Haec eodem modo dicta sunt, quo supra §. 4. *consultissima lex*, unde commode in unum conjungi poterant.] ℙ *Consultum est mihi*, h. e. ego scio, compertum est mihi. *Pl. Rud.* 1, 4, 6. Neque eam usquam invenio; neque quo eam, neque qua quaeram, consultum est. ℙ *Consultius est*, melius est. *Paul. Dig.* 2, 15, 15. Consultius est huic poenalem quoque stipulationem subjungere. ℙ *Consulto consilio, consulta opera*, idem est quod certo consilio, dedita opera [*ab omni parte probe perpensa]. Prius est *Pauli Sentent.* 1, 10., alterum *Gell.* 6, 17. ℙ In illo *Lucr.* 2, 97. Partim intervallis magnis consulta resultant; vocem *consulta* quidam exponunt coacta, quasi consiliendo calcata. Alii vero aliter legunt.

*CONSULTUS, us, i. q. consilium. *Liv.* 3, 62.

Consultu collegae. ℙ I. q. consultum. *Sall. Cat.* 42. ed. *Cort.* Senati consultus. *Plin.* 3, 20. Vetere consultu patrum. Ita profecto legunt *Cort.* ad *Sall.* l. l. et *Gronov.* ad *Liv.* l. c. quanquam *edd. Hard.* et *Elzev.* Plinii cum plurimis aliis *consulto* habent. Notandum est, in *Just.* 20, 5. *extr. consultu Cod.* nonnullorum lectionem esse. *B. A.* [*Cf. *Drak.* ad *Liv.* l. c. cui magis arridet *consulto*, quod ponitur pro *consilio*. — Ceterum, si lubet, similia conferri possunt, ap. *Cic. Att.* 4, 2. *plebiscitus. Verr.* 2, 2, 78. peccatus.]

CONSUMMĀBILIS, e, adj. qui consummari potest. *Senec. ep.* 92. *a med.* Ratio in Diis consummata est, in nobis consummabilis. *Prud. Psych.* 846. seu consummabilis aevi Perficiat lux plena viros.

CONSUMMĀTIO, onis, f. *ἀνακεφαλαίωσις*, in unam summam collectio. *Colum.* 2, 13. Hac consummatione operarum colligitur, posse agrum ducentorum jugerum subigi duobus jugis boum, totidemque bubulcis, et sex mediastinis. Adde *Pompon. Dig.* 21, 1, 36. et *Plin.* 4, 23, 37. Eleganter *Celsus* 1, 3. *sub f.* Itaque non haec, sed consummatio omnium nocet, *h. e.* complexus omnium simul. ℙ Item perfectio, absolutio, *συντέλεσμα. Senec. Brev. vitae* 1. Vita in maximarum rerum consummationem large data est, si tota bene collocaretur. *Plin. ep.* 5, 12. Ut initium novae liberalitatis esset consummatio prioris. *Quint.* 6, 1. *extr.* Epilogi, et perorationis nomina ipsa aperte satis ostendunt, hanc esse consummationem orationis. *Colum. prooem.* 1. Ut res corporibus nostris, vitaeque utilitati maxime conveniens minime usque in hoc tempus consummationem haberet. ℙ *Consummatio gladiatorum* ap. *Plin.* 8, 7, 7. est, cum singulare virtutis specimen edunt, propter quod rude donari merentur. *Hard.* ℙ *Consummatio primipili* finis ac terminus ejus temporis, quo quis primum pilum ducens militare debuit. *Inscr.* ap. *Mur.* 799, 6. Et prope diem consummationis primipili sui debitum naturae persolvit. ℙ *Consummatio alvi* ap. *Plin.* 26, 8, 28. est ejus ciborum confectio, et in excrementa transmutatio. ℙ Praeterea apud rhetores *consummatio* (quae *διαλλαγή* a quodam Gorgia rhetore appellatur) est, cum plura argumenta ad unum effectum deducuntur: quam Rutilius et Celsus inter schemata posuerunt. *Quint.* 9, 2. *sub f.* [*Cf. *Ernest. lex. technol. lat.* s. v. *congeries.*]

CONSUMMĀTOR, oris, m. perfector. *Tertull. adv. Marc.* 4, 22. Alter initiator veteris Testamenti, alter consummator novi.

CONSUMMĀTUS, a, um, part. a *consummo*, in unam summam redactus. *Colum.* 5, 2. Hoc sexies ducendum est: quoniam sex latera sunt, quae consummata efficiunt duo millia trecenteni, et quadraginta. ℙ Item perfectus, absolutus, *τέλειος, τετελεσμένος.* [*Liv. 28, 17. Jam Africam magnam que Carthaginem, et in suum decus nomenque velut consummatam ejus belli gloriam spectabat. *Ruhnk.* tamen ad *Vellej.* 2, 29. legi vult consummandam.] *Colum.* 3, 9. *post med.* Duo jugera vinearum intra tempus biennii, ex una praecoque vite, insitione facta, consummata. *Id.* 11, 1. *ante med.* et *Senec. ep.* 72. Vir consummatae sapientiae. *Mart.* 1, 9. Consummatus Cato. *Quint. prooem.* 1. Consummata eloquentia. Et 10, 1. Consummati patroni. Et 1, 9. Opus etiam consummatis professoribus difficile. *Plin. ep.* 2, 7. Consummatissimus juvenis. [*i. e. ingenio praestanti et eruditione perfecta.] *Plin. alter* 14, 4, 5. Consummatae artis exempla. *Id.* 10, 63, 83. Consummatum virium robur. *Lucan.* 1, 336. et lassi Pontica regis Proelia, barbarico vix consummata veneno, *h. e.* finita morte Mithridatis, qui se ipsum veneno sustulit. [*Curt. 6, 10, 14. Agitant eos furiae, non cogitato modo, sed etiam consummato parricidio.] *Ulp. Dig.* 2, 15, 8. Consummato anno.

CONSUMMO, as, avi, atum, a. l. *ἀνακεφαλαιόω*, in summam redigo, summam colligo: a *summa. Colum.* 3, 5. *ad f.* Is numerus consummat per totum jugerum seminum millia quatuor et viginti. *Vitruv.* 1, 1. Per arithmeticen sumptus aedificiorum consummantur. ℙ Translate est perficere, absolvere, *ἀποτελέω.* [*Liv. 29, 23. Ad eam rem consummandam tempusque nuptiis statuendum profectus Hasdrubal. Quem l. ideo ab initio ponendum curavimus, quod v. *consummare* est ex iis, quae *Liv.* auctoritatem primam habent; quamquam et ap. *Ov. Fast.* 3, 166. legitur, ubi hoc v. bene revocatum dicit a *Burm.* contra *Heins. consumatur* tuentem, *Gierig.*] *Plin. ep.* 10, 48. *sub f.* Quoquo modo consummare opera, ut inchoata sunt. *Colum.* 8, 5. Cum primum partum consummaverint, gallinae incubare cupiunt. Et *ib. circa med.* Pulli semiformes interimuntur, antequam toti partibus suis consummentur. Et *ib.* 1. Quae consummant ruris exercendi scientiam. *Plin.* 19, 3, 15. Annuo spatio radice et caule consummantibus sese. *Senec. Herc. fur.* 1039. Consummare sacrum. *Sen. alter Ira* 3, 31. dignitatem alicujus, *h. e.* ad summum apicem evehere. *Suet. Cal.* 44. Nonnullis ante paucissimos, quam consummaturi essent, dies, primos pilos ademit. [*Cf. *Brem.* ad h. l.] V. CONSUMMATIO. *Senec. ep.* 32. vitam ante mortem, *h. e.* virtute vitam, moresque perficere. *Quint.* 10, 2. *extr.* Consummare oratorem. *Plin.* 7, 43, 45. Consummare res maximas. *Inscr.* ap. *Don. cl.* 6. *n.* 62. D. Aelius D. F. Pal. Januarius *monumentum* . . . vivus inchoavit . . . heredes cum maceria clusum consummaver.

CONSŪMO, is, umpsi, et umsi, umptum, et umtum, a. 3. *ἀναλίσκω, δαπανάω*, a *con* et *sumo*, quasi totum simul sumo, [*huc pertinere videntur ll. *Sil.* 10, 129. Consumit clypeo tela, i. e. excipit, sustinet omnium. *Id.* 5, 642. Tela omnia solus pectore consumo, i. e. excipio, ne alios feriant.] absumo, exhaurio: et primo de iis dicitur, quae ore sumuntur, comeduntur, vorantur. *Cic. N. D.* 2, 60. Agri multa ferunt, quae vel statim consumantur, vel mandentur condita vetustati. *Hor. Ep.* 1, 2, 27. et *Caes. B. G.* 6, 43. Consumere fruges, frumenta. *Virg. A.* 7, 125. accisis dapibus consumere mensas. *Cic. Rosc. Am.* 2. *ad f.* Sperat, se posse, quod adeptus est per scelus, id per luxuriam effundere atque consumere. *Id. N. D.* 1, 36. *ad f.* Ibes interficiunt, atque consumunt angues. *Scrib. Compos.* 140. Filicis Macedonicae contusae cum melle, quantum ipse voluerit, consumat. *Ter. Heaut.* 3, 1, 56. Sumat, consumat, perdat, decretum est pati. [*Tibull. 4, 1, 73. Nec violenta suo consumsit more Charybdis.] ℙ Hinc translate. *Val. Fl.* 1, 831. Ingenti jacet ore chaos, quod pondere fessam Materiem, lapsumque queat consumere mundum. ℙ Est etiam universim conficere, destruere, absumere. *Cic. Marc.* 4. Nihil est opere, aut manu factum, quod aliquando non conficiat, et consumat vetustas. *Ov. Pont.* 4, 10, 5. consumitur anulus usu. *Petr. Sat.* 102. Vestes diutius vinctas ruga consumit. *Hor. Ep.* 2, 2, 97. plagis hostem consumere, *h. e.* conficere, interficere. [*Quint. Decl.* 18, 15. p. 361. Filium consumpsisti per flagella, per lamina.] *Caes. B. C.* 2, 14. Omnia consumuntur flamma. *Justin.* 5, 8. Cum urbem incendio consumendam censerent. *Curt.* 7, 8. Ferrum rubigo consumit. *Id.* 8, 4. Mille militum pestis consumpsit. *Vellej.* 2, 90. Hispaniae Scipiones consumpserunt, *h. e.* confecerunt, sustulerunt. *Tac. H.* 1, 42. Instans metus vocem consumpsit, *h. e.* interclusit, ademit. [*Quint. Decl.* 7, 4. p. 156. Ignoscant persuasiones, si facinus istud omnium illicitarum rerum consumpsit invidiam. V. *Intprr.* ad *Petr.* 33.] *Sil.* 3, 157. Donec iter liquidum volucri rapiente carina Consumpsit visus. [*Id dici docet *Drakenb.* de iis, qui in altum provecti, nihil nisi undas vident.] *Plin.* 2, 10, 7. Umbrae spatio consumuntur. *Ov. Her.* 6, 163. Cum mare, cum terras consumpserit, aera tentet, [*i. e. cum omnes terrae marisque partes pervagatus sit. Cf. *Lucr.* 5, 618. Annua sol in quo consumit tempora cursu.] *Tac. H.* 3, 24. Ignominiam consumpsistis, *h. e.* ignominiae pudorem, metumve abjecistis: nihil de ignominia laboratis. [*Ejusdem generis sunt *Quint. Decl.* 18, 14. p. 361. Consumta est paterni nominis religio, i. e. jacet.] *Curt.* 6, 8. Qui misericordiam consumpserunt, amplius sperare non possunt, *h. e.* qui id consecuti sunt repetitis sceleribus, ut eorum misereri quis amplius non possit. [*Cf. *Quint. Decl.* 7, 11. p. 163. Gratiam confessionis ante tormenta consumpsi.] *Sall. fragm. in ep. Pompeji ad senat.* Spes meas consumpsi. Et *ib.* Consumpsi fidem. [*Similis perdendi notio inesse videtur locis *Quint. Decl.* 2, 8. p. 45. Pro quo bene consumuntur oculi? Adde *Eund.* 10, 9. p. 221. et 2, 3. p. 41. In cujus salutem faciem vultusque consumsit. ℙ Hinc *consumi* res dicuntur, quae esse existere desinunt, quae finiuntur. *Quint. Decl.* 5, 13. p. 116. Interim nihil aliud estis, quam fratres, quam liberi mei, duo captivi, ambo miseri, et diversitas vestra de calamitatum societate consumpta est. *Sil.* 8, 47. Consumitur ira Fortunae. V. et in *Consumptus.*] ℙ Consumi morbo, siti, senio, moerore, inedia, etc. ap. *Nep. Reg.* 2., *Hirt. B. G.* 8, 41. *extr.*, *Liv.* 40, 54. et *Cic. Fam.* 16, 10. est vel omnino perire, vel valde confici, debilitari. ℙ Consumi aevo, ap. *Virg. Ecl.* 10, 43. est aetatem peragere, vitam transigere. ℙ *Consumere* absolute pro interficere, non est inusitatum. [*Hor. Sat. 1, 9, 33. Garrulus hunc quando consumet cumque.] *Justin.* 12, 5. Aut consumpturus milites eos, aut in ultimis terris in colonias distributurus. *Paul. Sentent.* 5, 17. Sane qui ad gladium dantur, intra annum consumendi sunt. *Ulp. Dig.* 48, 19, 3. Praegnantis mulieris consumendae damnatae poena differtur. *Hirt. B. Afr.* 94. Ferro inter se depugnant: atque firmior imbecilliorem facile ferro consumpsit. [*Cf. *Tzschuck. ind.* ad *Eutrop.* s. h. v.] ℙ Saepe significat insumere, impendere, collocare, ponere. [*Erat haec secundo loco ponenda significatio.] *Jabolen. Dig.* 35, 1, 39. *extr.* Consumere pecuniam in monumentum. *Nep. Tim.* 1. In Samo oppugnanda Athenienses mille et ducenta talenta consumserant. *Id. Epam.* 2. Plurimum studii consumere in aliqua re. *Cic. Fin.* 1, 1. Consumere operam in Graecis legendis. *Id. Or.* 1, 55. Multum operae et laboris consumere in re aliqua. *Id. Att.* 16, 2. Populus R. manus suas non in defendenda republ., sed in plaudendo consumit. *Id. Planc.* 30. Omne suum studium in alicujus honorem consumere. *Id. Phil.* 13, 11. In lustris, popinis, alea, vino tempus aetatis omne consumere. [*Cf. *Tibull.* 1, 9, 63.] *Cic. Univ.* 1. Primum tempus salutationibus, reliquum percunctatione consumere. *Id. Or.* 1, 13. Disserere de re aliqua consumendi otii causa. *Id. Att.* 1, 18. Tantum requietis habeo, quantum cum uxore, et filiola, et mellito Cicerone consumitur. *Virg. G.* 3, 178. tota in dulces consumunt ubera natos. *Propert.* 4, 6, 55. Consumit pondus pharetrae in arcus, *h. e.* sagittas arcui imponit, et jacit omnes. *Stat. Th.* 8, 577. Leo tenera famem consumit in agna; et *ib.* 1, 323. longo consumit gaudia voto, *h. e.* corrumpit, amittit gaudia spe dilata regnandi. [*Pertinent ambo ex *Stat.* allati loci ad §. 3.] *Auct. ad Her.* 1, 3. Inventio in sex partes orationis consumitur, in exordium, narrationem, etc. *h. e.* dividitur, et distribuitur omnis in sex omnino partes. *Id. ib.* 3, 2. Dolus consumitur in pecunia, pollicitatione, dissimulatione, maturatione, mentione etc. *Ter. Andr.* 1, 1, 133. Simul sceleratus Davus si quid consili Habet, ut consumat nunc, cum nihil obsint doli, *h. e.* omnia consilia et fraudes exserat, et adhibeat, nihilque intentatum relinquat. [*Cf. *Ruhnk.* ad h. l. et quem laudat *Burm.* ad *Petr.* 34.] *Sall. Jug.* 27. *extr.* Multam orationem consumere, *h. e.* habere, multa verba facere. *Cic. Or.* 3, 26. Actionem consumere et exhaurire. [*i. e. ita omnem gestus vim in pronuntiandam aliquam sententiam impendere, ut fieri ultra nequeat. Cf. c. his *Quint. Instit.* 4, 2. p. 348. Non ut consumantur affectus, sed ut tamen velut primis lineis designantur.] Hyperbolice *Stat. Ach.* 1, 446. ipsum jam puppibus aequor Deficit, et totos consumunt carbasa ventos, *h. e.* tot sunt vela navium, ut omnes ventos excipiant, et velut consumant. [*Notandus etiam locus *Quint. Inst.* 9, 4. p. 864. Qui se totum in hac cura consumpserit, i. e. qui se totum huic curae dederit. Eodem sensu *Hor. Sat.* 2, 4, 48. In re una consumere curam.] ℙ *Consumere supplicia in aliquo* est adhibere, sumere de aliquo supplicia. *Auct. ad Her.* 4, 8. In iis, qui ingenuum violassent, matremfamilias constuprassent, maxima supplicia majores nostri consumpserunt. ℙ Apud JCtos *consumere optionem* dicitur is, qui cum facultatem eligendi haberet, ea plene usus est, ita ut amplius optionem non habeat. *Ulp. Dig.* 33, 5, 2. et 3. Similiter *consumi actio* dicitur, cum amplius locum non habet. *Id. ib.* 50, 17, 172. Concurrentes actiones alia aliam consumit. Adde *ib.* 47, 1, 2. ℙ Videtur etiam aliquando poni pro simplici sumo, assumo, capio. *Tryphon. Dig.* 26, 7, 53. Hic sibi non consumpsit (*pecuniam mutuam*), nec quasi sua pecunia licenter abutitur. *Ulp. ib.* 41, 1, 33. *extr.* Ex persona defuncti vires consumit. Al. hic leg. *assumit.* ℙ In illo *Statii* de Achille fictae virginis personam abjiciente, *Achill.* 2, 204. Jam clypeus, breviorque manu consumitur hasta (Mira fides!) thacumque humeris excedere visus, etc., latet valde poetica sententia. Significat enim, Achillem depositis subito puellaribus vestibus, adeo exstitisse majorem seipso, ut hasta sumpta quasi brevior fieri visa sit, et velut in ejus manu consumi. Simile est illud ejusdem *Theb.* 10, 813. viden' ut jugulo consumpserit ensem? *h. e.* totum receperit, texeritque. Adde *ib.* 12, 745. Sic *Manil.* 5. de ingenti marina bellua, 584. vastis urgent immensi torquibus orbes, Tergaque consumunt pelagus, *h. e.* sub se tenent, et abscondunt. *Stat. Silv.* 4, 2, 4. de Homero. Aequore qui multo reducem consumpsit Ulyssem, *h. e.* omnes res gestas Ulyssis, errores-que, usque dum perveniret in patriam, versibus persecutus est. ℙ [Part. *Consumens* ap. *Lucret.* 1, 226. aetas consumens materiem omnem. *F.*] ℙ *Consumpsti* pro *consumpsisti* est *Prop.* 1, 3, 37. et *consumpse* pro *consumpsisse* utitur *Lucr.* 1, 233.

CONSUMPTIO et Consumtio, onis, f. *ἀνάλωσις, καταν άλωσις*, actus consumendi. *Cic. Univ.* 6. de mundo: Ita se ipse consumptione et senio alebat sui: cum ipse per se, et a se et pateretur, et faceret omnia. ℙ Item perfectio. *Auct. ad Her.* 4, 22. *extr.* Haec non videntur reperiri posse sine elaboratione, et consumptione operae.

CONSUMPTOR vel Consumtor, oris, m. *ἀναλωτής*, qui consumit, confector. *Cic. N. D.* 2, 15. Hic noster ignis confector est et consumptor omnium. *Senec. Excerpt. controv.* 3, 1. Veterani consumptores, *scil.* patrimonii.

[CONSUMPTRIX, icis, f. quae consumit. *Strab. Gall.* 2, 1. Bruma senectutis vernacula, totius anni Venter, et ampliflui consumptrix saeva laboris.

CONSUMPTUS vel Consumtus, a, um, part. a *consumo*, *καταναλωθείς*, absumptus, confectus. *Prop.* 2, 13, 9. ubi consumpto restabit munere pauper. [*i. e. perditis, quas munus suppeditavit, divitiis.] *Cic. Off.* 2, 5. Belluarum impetu quaedam hominum genera consumpta, *h. e.* interfecta, deleta. *Vellej.* 2, 52. *extr.* Consumptus acie. *Tibull.* 1, 3, 55. immiti consumptus morte Tibullus. *Petr. Sat.* 23. Consumptis versibus suis, *h. e.* finitis, per-

actis. [*Quint. Decl.* 4, 14. p. 96. Haec credo mox admirationem consumta novitate, (i. e. abjecta horroris injiciendi vi) meruisse.] *Caes. B. G.* 7, 21. Tantus exercitus fame paene consumptus. Et *ib.* 5, 9. *extr.* Magna pars diei consumpta. Et *ib.* 7, 77. Frumentum omne consumptum. *Tac. H.* 1, 2. Consumpta incendio delubra. *Cic. Agr.* 1, 4. Aurum in monumento consumptum. *Id. Univ.* 6. Detractio confecti et consumpti cibi. *Virg. A.* 2, 795. Consumpta nox. [*Ov. Am.* 2, 10, 27. Lascivae consumto tempore noctis, i. e. finito, transacto.] *Mart.* 10, 59. Pagina consumpta uno lemmate. *Senec. Herc. Oet.* 1083. Consumptas iterum Deae Supplent Eurydices colos. *Cic. Fam.* 16, 10. Inedia, et purgationibus, et vi ipsius morbi consumptus es, *h. e.* valde imbecillis factus, fractus, confectus. [*Quint. Decl.* 7, 10. p. 161. Quid mihi cum vulneribus, quid cum cruore consumptae, et jam paene abeuntis animae?]

CONSŪO, is, ui, ūtum, a. 3. *συρράπτω*, idem quod suo, vel simul suo. *Varr. L. L.* 8, 47. Si quis tunicam in usu ita consuit, ut, etc, *Apic.* 7, 8. Lumbuli aperiuntur in duas partes, deinde revolvuntur assi, et consuuntur. Adde *ib.* 2. et 8. 7. ℙ Consuere alicui os, vetare ne loquatur, silentium indicere. *Senec. ep.* 47. At illi (*servi*) quibus non tantum coram dominis, sed cum ipsis erat sermo, quorum os non consuebatur, parati erant pro domino porrigere cervicem. ℙ Catachresis est quaedam in illo *Plin.* 35, 2, 2. Pinacothecas veteribus tabulis consuunt, *h. e.* complent, exornantque.

CONSUPPLICATRIX, icis, f. quae supplicat una cum alio. *Inscr.* ap. *Fabrett. c.* 4. *n.* 527. Paul. Toutia M. F. et consupplicatrices, etc. Verum neque constanter ab omnibus ita legitur: neque vox ipsa est ejusmodi, quae sine scrupulo adhiberi Latine possit. [Hanc vocem improbat, ut fidei sublestae, etiam *Marin. Frat. Arv.* p. 627., ubi aliam affert *Inscr.* in qua idem *Fabrett. c.* 7. *n.* 385. perperam legit *consupplicatrices. F.*]

CONSURGO, is, urrexi, urrectum, n. 3. *συνανίστημι*, idem quod surgo, vel simul surgo, assurgo, erigor. [*Propria est significatio *simul surgendi. Liv.* 38, 57. Senatum eo die forte coenantem in Capitolio, consurrexisse et petiisse, ut, etc.] *Cic. Senect.* 18. Consurrexisse omnes, et senem illum sessum recepisse. *Virg. A.* 10, 299. socii consurgere tonsis, Spumantesque rates arvis inferre Latinis. *Id. ib.* 7, 530. Mare imo consurgit ad aethera fundo. Et *ib.* 9, 749. sublatum alte consurgit in ensem. *Ov. Met.* 7, 344. Consurgere toro. *Caes. B. C.* 3, 37. Subito illi ex insidiis consurrexerunt. *Plin. Pan.* 54. Consurgere in venerationem alicujus. [*Hinc de oratoribus ad dicendum progredientibus. *Suet. Rhet.* 6. Et calore demum provectus consurgere ac perorare solitus. Adde *Liv.* 45, 7. — Solenne vocabulum est de Triariis ad pugnam assurgentibus, opp. *considere. Liv.* 8, 8. Triarii sub vexillis considebant; et mox: Triarii consurgentes. Et 10. Tum consul triariis, consurgite nunc, inquit, integri adversus fessos; et alibi saepissime. Hinc de eo, qui in pugna singulari turbatus impetu facto ad invadendum adversarium iterum consistit. *Liv.* 8, 7. Et quum infestis cuspidibus concurrissent, Manlii cuspis super galeam hostis, Metii trans cervicem equi elapsa est. Circumactis deinde equis, quum prior ad iterandum ictum Manlius consurrexisset. Item de aegreto. *Lucr.* 3, 503. Tum, quasi vacillans, primum consurgit, et omneis Paulatim redit in sensus, animamque receptat.] ℙ Universim dicuntur *consurgere*, quae attolluntur. *Virg. A.* 681. Consurgunt geminae quercus, intonsaque coelo Attollunt capita. *Tibull.* 4, 1, 151. presso tellus consurgit aratro. [*Scil.* in sulcos, qui suscitari dicuntur *Virg. G.* 1, 97.] *Colum.* 7, 9. *ad f.* Haras ita fabricare, ut limen earum in tantam altitudinem consurgat, quantum, etc. *Plin. ep.* 5, 6. Villa leniter, et sensim clivo fallente consurgit. *Val. Flacc.* 1, 499. tantamque operis consurgere molem. Et 5, 155. In gelidas consurgens Caucasus Arctos. *Virg. A.* 5, 120. terno consurgunt ordine remi, *h. e.* alius super alium dispositi sunt: non tamen ad perpendiculum, sed oblique. *Val. Flacc.* 1, 625. et *Virg. A.* 5, 19. vespere ab atro Consurgunt venti. *Plin.* 2, 43, 44. Venti e terra consurgunt. ℙ Translate. *Liv.* 33, 19. *a med.* Hispania quoque magno tumultu ad bellum consurrexit. *Suet. Caes.* 9. Consurgere ad res novas, *h. e.* seditionem movere. *Virg. A.* 10, 90. in arma. *Id. ib.* 8, 637. subitoque novum consurgere bellum Romulidis. *Val. Flacc.* 1, 673. Consurgere in iras truces. Et *ib.* 75. Fama consurgit. *Plin.* 8, 16, 17. Leo tota vi consurgit in poenam. *Justin.* 12, 15. Consurgere in aemulationem. *Ov. Trist.* 4, 3, 71. in curam tuendi alicujus, *h. e.* excitari, accingi ad tuendum. *Id. Pont.* 3, 3, 31. carmine Maeonio, *h. e.* stilo gravi, et Homerici simili carmina facere. ℙ *Consurgere* absolute, pro consurgere ad bellum. *Lucan.* 1, 692. Consurgunt iterum partes, *h. e.* factiones civiles. [*Nostr. *Aufstehen.*] ℙ Passive impersonaliter. *Caes. B. G.* 5, 30. Consurgitur ex concilio. *Phaedr.* 5, 7. In plausus consurrectum est.

CONSURRECTĬO, onis, f. actus consurgendi. *Cic. Har. resp.* 1. Quem cum egredientem insequi coepissem, cepi equidem fructum maximum et ex consurrectione omnium vestrum, et ex comitatu publicanorum. *Id. Att.* 1, 16. Credo te ex acclamatione Clodii advocatorum audisse, quae consurrectio judicum facta sit, ut me circumsteterint, etc. Utroque loco significatur, cum plures in senatu, vel in consilio in unius sententiam ibant, aut se ad ei favendum paratos ostendebant.

CONSUS, i, m. *Κόνσος* vel *Κῶνσος*, Deus consiliorum secretorum, ut *Ascon.* docet *in Verr.* 1, 10., hoc est qui salutaria et fida consilia suggerit cogitationibus hominum, ut explicat *Arnob.* 3, 113. Dictus est vel ab obsoleto *conso*, *is*, pro *consulo*; vel quasi *cossus*, seu *coassus*, a *con* et *sum*, quod simul adsit, et faveat hominibus cogitantibus; vel a *consum* pro *conditum*, quia fuit idem cum Neptuno equestri (uti docent *Ascon. ib.*, *Tertull. Spectac.* 5. et *Serv. mox citand.*, et colligitur ex *Liv.* 1, 9.) Neptunus autem, ut ait *Ascon. ib.*, est laticum rex, et rerum conditarum: ideoque ei Deo ara in Circo sub terra dedicata erat, quae non detegebatur, nisi Consualibus, quando sacra illi fiebant. Quo significabatur, consilia, praesertim majoris momenti, tecta esse oportere, uti *Servius* docet ad *Virg. A.* 8, 635. et 636. Eam aram scribit *Tertull. l. c.* se vivo defossam fuisse in Circo ad primas metas cum inscriptione hujusmodi: *Consus consilio, Mars duello, Lares Comitio potentes.* Alia *Inscr.* ap. *Reines. cl.* 1. *n.* 154. Conso Neptuno, atque Hecatae. Adde *Auson. epigr.* 69. ℙ Fortasse hujus appellationis causa fuit, quod Conso equi sacri fuerant: hinc *Virg. G.* 1, 12. cui prima frementem Fudit equum magno tellus percussa tridente. Graece vero *κόω* est moveo, impello, cavo: inde est *cossus* vermis arbores rodens, de quo V. COSSUS. ℙ Huic Deo ludos fecit Romulus, quando consilium iniit rapiendarum Sabinarum, ut tegeretur illa deliberatio, et succederet, ut est ap. *Serv. l. c.* ℙ Quidam putarunt, non sola Consualia, sed omnes Circenses ludos, et spectacula ei sacra fuisse. ℙ Alia huc pertinentia V. in CONSUALIA. [*Conf. *Gierig. ind. rer.* ad *Ov. Fast.*]

CONSŪSURRO, as, a. 1. idem quod susurro, vel simul cum alio susurro, *συνψιθυρίζω*. *Ter. Heaut.* 3, 1, 64. Syrus cum illo vestro consusurrat: conferunt consilia, etc. [*Praeferenda videtur omnium fere antiqq. librorum lectio *consusurrant.* Cf. *Ruhnk.* ad h. l. et quem laudat *Bentl.* qui in textum recepit.]

CONSŪTĬLIS, e, adj. *ῥαπτός*, *κατάῤῥαφος*, suendo conjunctus, compactus. *Cassiod. Variar. ep.* 5, 42. Consutili crate praecinctus, munitior redditur fragilitate cannarum.

CONSŪTŪRA, ae, f. sutoria ars. *Suet. Vit.* 2. Prodiderunt eundem sutorem veteramentarium: cujus filius sectionibus, et consuturis uberius compendium nactus, etc. Al. rectius leg. *cognituris*, quod hae cum sectionibus magis cohaerent. V. COGNITURA. [*V. *Brem.* ad h. l.]

CONSŪTUS, a, um, part. a *consuo*, *κατάῤῥαφος*, sutura conjunctus. *Pl. Stich.* 2, 3, 54. Babylonica peristromata, consutaque tapetia. Al. rectius leg. conchyliata tapetia. Translate *Id. Amph.* 1, 1, 211. *Mer.* Advenisti, audaciae columen, consutis dolis. *So.* Immo equidem tunicis consutis huc advenio, non dolis. *Consuti doli* in quodam Graeco epigr. dicuntur *δολοῤῥάφια*: et *sutelae* ap. *Fest.* sunt dolosae astutiae. At *consutae tunicae* Sosiae sunt resarciendo refectae. ℙ [*Consutum, *i*, n. substantive. *Cajus. Instit.* 3. (ed. iterum *J. F. L. Goesch.*) §. 192. Qui furtum quaerere velit, nudus quaerat, linteo cinctus. Quid sit autem linteum, quaesitum est, sed verius est, consuti genus esse, quo necessariae partes tegerentur. *F.* et *B. A.*]

CONTĂBEFĂCIO, acis, a. 3. *μαραίνω*, tabe corrumpo, labefacio. *Pl. Pseud.* 1, 1, 19. Me miseria, et cura contabefacit.

CONTĂBESCO, is, tabui, n. 3. *μαραίνομαι*, idem quod tabesco, tabe liquesco, consumor, corrumpor. *Pl. Merc.* 1, 2, 91. Edepol cor miserum meum! quod guttatim contabescit, quasi in aquam indideris salem. *Cic. Tusc.* 3, 31. Artemisia, quamdiu vixit, vixit in luctu, eodemque etiam confecta contabuit. *Auct. ad Her.* 4, 15. O perfidiosae Fregellae! quam facile scelere vestro contabuistis! ℙ *Part. *Contabescens* ap. *Vulg.* 2. *Sam.* 13, 20. *B. A.*

CONTĂBŪLĀTĬO, onis, f. *γόμφωμα*, *σανίδωσις*, tabulatio, tabulatum. *Caes. B. C.* 2, 9. Altitudo turris perducta ad contabulationem. *et paulo post.* Contabulationem lateribus consternere. ℙ Apud *Appul. Flor. n.* 18. *Contabulatio proscenii* est ipsum proscenium tabulis coagmentatis compositum. ℙ *Id. Met.* 11. *post in.* ad vestium rugas, et plexus significandos *contabulatione* usus est. Nam sicut contabulationibus aedes attollitur, ita sinuosis plexibus vestis eminet, et intumescit. Ita quidam interpretes. Alii male leg. *contubulatione*, ut easdem rugas oblongas, et teretes in modum tubuli significet. Ad priorem lectionem facit, quod *Tertull. Pall.* 1. et 5. has easdem rugas *tabulatum*, et *tabulas* appellat.

CONTĂBŪLĀTUS, a, um, part. a *contabulo*, *σανιδωθείς*, tabulato constratus. *Liv.* 24, 34. Turres contabulatae. *Ammian.* 27, 5. Ponte contabulato supra navium foros, flumen est transgressus. *Curt.* 5, 7. Contabulatum mare molibus, *h. e.* contectum navibus et ponte. Significat trajectionem Xerxis per Hellespontum, strato navibus ponte.

CONTĂBULO, as, avi, atum, a. 1. *σανιδόω*, compactis tabulis consterno, tabulatum facio. *Caes. B. G.* 5, 39. Turres contabulantur: pinnae, loricaeque ex cratibus attexuntur. *Plin.* 36, 25, 62. Pavimentum quernis axibus contabulare. *Id.* 15, 16, 18. Contabulare pomaria, *h. e.* coagmentatis tabulis munire. *Suet. Cal.* 19. Xerxes Hellespontum contabulavit, *h. e.* ponte navibus juncto contexit. *Caes. B. G.* 7, 22. Totum murum ex omni parte turribus contabulaverant, atque has coriis intexerant, *h. e.* murum turribus contabulatis instruxerant.

CONTĂBUNDUS, a, um, adj. cunctabundus, tarde incedens. *Appul. Met.* 11. Nec tamen inclementi me cursu proripui, sed placido ac prorsus humano gradu contabundus sensim irrepo. *Id. Flor. n.* 2. Paulisper contabundo volatu. ℙ Videtur etiam idem significare, quod rimabundus, studiose perscrutans, tanquam sit a *contor, aris*, et *contus. Id. Met.* 8. Bellua, quem primum insiliat, contabunda rimatur.

CONTACTUS, a, um, part. a *contingo*, *ἁφθείς*, tactus. *Plin.* 11, 37, 75. Ahena contacta felle nigrescunt. *Id.* 36, 7, 11. Contactus radiis solis. *Id.* 34, 14, 41. Ferrum contactum sanguine rubiginem trahit. *Id.* 11, 53, 115. Contacta alitu ursi nulla fera attingit. *Cels.* 2, 24. Cibi contacti sale modico. ℙ Translate. *Prop.* 1, 1, 1. Cynthia prima suis miserum me cepit ocellis Contactum nullis ante cupidinibus. *Liv.* 29, 8. *extr.* Eadem illa pecunia omnibus contactis ea violatione templi furorem objecit, *h. e.* omnibus, qui ejus violationis participes fuerant, et sceleris contagione infecti. *Id.* 21, 48. Contactos eo scelere, velut injecta rabie, ad arma ituros. *Id.* 4, 9. Velut contacta civitas rabie duorum juvenum. *Id.* 31, 8. *extr.* Multae in Italia contactae gentes Punici belli societate. Et 6, 28. Dies contactus religione, *h. e.* dies Alliensis pugnae. *Petr. Sat.* 128. veneficio. *Senec. Herc. Oet.* 737. tabe. ℙ *Contactus fulmine* est afflatus, ictus. Translate. *Ov. Her.* 4, 49. Aut quas semideae Dryades, Faunique bicornes Numine contactas attonuere suo. *Id. Trist.* 3, 4, 78. Contactus sorte adversa. ℙ Absolute pro contaminato. *Senec. Hippol.* 714. Ne contactus ensis deserat castum latus.

CONTACTUS, us, m. *ἁφή*, *ψηλαφία*, *ἅψις*, actus contingendi, tactus. *Virg. A.* 3, 227. *de Harpyiis.* Diripiuntque dapes, contactuque omnia foedant. *Ov. Met.* 7, 239. refugitque viriles Contactus. *Colum.* 11, 3. *post med.* Contactu mulieris languescunt incrementa virentium. *Plin.* 8, 15, 16. Contactus fimi sequentes, ut ignis aliquis, amburit. *Id.* 7, 15, 13. Bitumen ad omnem contactum adhaerens. *Id.* 33, 7, 40. Solis atque lunae contactus minio inimicus. ℙ Item contagio. *Liv.* 4, 30. Vulgati contactu in homines morbi. *Tac. A.* 6, 7. Plures infecti quasi valetudine et contacta. ℙ Translate. *Id. H.* 1, 11. *ad f.* Provinciae in favorem aut odium contactu valentiorum agebantur. Et *ib.* 2, 60. Ceterae legiones contactu bellum meditabantur. Et *Ann.* 1, 43. *extr.* Discedere a contactu, i. e. a partibus seditionis.

CONTĀGES, is, f. contactus, contagio. *Lucr.* 4, 335. *de arquatis.* Multaque sunt oculis in eorum denique mixta, Quae contage sua palloribus omnia pingant. *Id.* 3, 735. Et mala multa animus contage fungitur ejus, *scilicet.* corporis, *h. e.* vitia multa contrahit animus ex conjunctione et contagione corporis. Quidam leg. *contagi*, ut versui consulant: quemadmodum *parti* dictum est ab eodem 5, 512. pro *parte*, et *colli* pro *colle*, 2, 317. etc. *Id.* 6, 279. ipse sua nam Mobilitate calescit, et e contagibus ignis, *h. e.* ex contactibus particularum ignearum.

CONTĀGIO, onis, f. *ἐπαφή*, *ἀνάχρωσις*, conjunctio, cohaerentia plurium rerum sese invicem tangentium: a *con*, et obsoleto *tago* pro *tango*: tum in bonam, tum in malam partem. [*Cic. N. D.* 2, 55. Contagione pulmonum calescit spiritus.] *Cic. Div.* 2, 43. *extr.* Quae potest igitur contagio ex infinito paene intervallo pertinere ad lunam? *Id. Fat.* 3. Naturae contagio valet. [*Oppon. casui fortuito, et fato absoluto causis et caeco.] *Cato R. R.* 132. Urna vini Jovi caste. Profanato sine contagione, *h. e.* non tangendo vinum, quod offers, seu profanas. ℙ Saepe dicitur de iis rebus, quarum contactus aliis nocet. *Colum.* 7, 6. *post med.* Pusula nisi compescitur intra primam pecudem, universum gregem contagione prosternit. *Plin.* 14, 21, 27. Doliis etiam intervalla dari, ne inter sese vitia serpant, contagione vini semper ocissima. *Id.* 26, 1, 3. Quidam ex Asia lichenarum contagionem importavit. ℙ Translate in malam

partem accipitur pro communicatione et societate rei malae. *Pl. Amph. prol.* 31. Contagione mei patris metuo malum, *h. e.* ob communionem sanguinis. *Cic. Div.* 1, 30. Cum est somno sevocatus animus a societate et a contagione corporis. I*i. e. influxu, vi corporis in animum. Adde *Enud. Tusc.* 1, 30.] *Id. Mur.* 37. Latius patet illius sceleris contagio, quam quisquam putat: ad plures pertinet. *Id. Cluent.* 68. Fugere contagionem aspectus alicujus rei. *Id. Dom.* 41. Contaminare se aliqua contagione praedae, societatis, emptionis. *Id. Att.* 1, 16. Contagio turpitudinis. *Id. Verr.* 2, 5, 71. Illi, ad quos conscientiae contagio pertinebit. *Id. ib.* 3. servilis belli. [**Id. Sull.* 2. contagio sceleris quaedam, i. e. societas et communio. Cf. *Liv.* 9, 1. Ne quid ex contagione noxae remaneat penes nos. *Id. ib.* 34. Contagio criminis. 28, 24. Furoris.] *Liv.* absolute eod. sensu, 10, 18. Tusci fere omnes conciverant bellum: traxerat contagio proximos Umbriae populos. *Sall. Cat.* 10. *extr.* Post ubi contagio, quasi pestilentia, invasit, *h. e.* prava morum mutatio ex mutua imitatione malorum civium. ℙ In plur. num. *Cic. Off.* 2, 23. Non solum ipsa respubl. cecidit, sed etiam reliquam Graeciam evertit contagionibus malorum.

[CONTĀGIOSUS, a, um, adj. quod contagium affert, vel tactu acquiritur. *Veg. Vet.* 1, 14. Haec passio licet contagiosa sit. *Id. ib.* 3, 71. Scabies contagiosa est, et transit in plures. *F.*]

CONTĀGIUM, ii, n. idem quod *contagio*: nisi quod magis apta vox carmini, et frequentius a poetis usurpata. A *Gell.* 12, 9. enumeratur inter vocabula ancipitia, seu media, ut sunt *valetudo*, *venenum* etc. Pro contactu, conjunctione, vicinitate. *Plin.* 2, 20, 18. Contagium nimii humoris ex superiori circulo, atque ardoris ex subjecto per hunc modum, egerit. *Lucr.* 3, 345. corporis atque animai Mutua vitales discunt contagia motus. *Mart.* 11, 47. Cum sic feminei generis contagia vitet. Adde *Arnob.* 7, 234. ℙ Pro contactu inficiente, et nocente, seu pro morbo, qui ex contactu contrahitur. *Plin.* 23, 8, 80. Folia laurus pestilentiae contagia prohibent. *Virg. Ecl.* 1, 51. Nec male vicini pecoris contagia laedent. *Curt.* 9, 10. Contagium morbi etiam in alios vulgatum est. ℙ Translate. *Hor. Ep.* 1, 12, 14. Contagia lucri. *Flor.* 1, 15. Sabini quodam contagio belli se Latinis adjunxerant. *Id.* 3, 14. Mancinianae deditionis contagium timens. *Ov. Trist.* 3, 8, 25. vitiant artus aegrae contagia mentis. *Lucan.* 3, 322. Contagia scelerum. ℙ *Festus* docet *contagionem* dicendum esse, non *contagium*. *Marius* quoque *Victorin.* 1, 2469. tradit, *contagio* scriptum esse apud omnes fere veteres, et poetarum licentiam primo fecisse *contagia*, postea dici coepisse etiam in singulari *contagium*. Contra *Charis.* 1, 54. scribit, *contagium* veteres magis usurpasse, quam *contagionem*: si modo hoc in loco mendum aliquod non latet. Ego scriptorum probatorum usum sequens, grammaticos homines nihil moror.

CONTĀMEN, inis, n. idem quod contaminatio. *Tertull. carm. adv. Marc.* 1, 1. Femineos usus vulgi contamine mixtos Illicitos. Adde *carm.* 4, 4. et *carm.* 5, 1. *Capell.* 1, 5. Jam primum quippe Mercurius offensus contamine monendorum, dedignatur augur Pythius nuncupari.

CONTĀMĪNĀBĬLIS, e, adj. qui contaminari potest. *Tertull. adv. Marc.* 4, 20. *ad f.* Prophetam, quem contaminabilem pro humana substantia sciret.

CONTĀMĪNĀTĬO, onis, f. actus contaminandi, pollutio, *ἀλίσγημα*, *μολυσμὸς*, *μίασμα*. Translate. *Ulp. Dig.* 48, 5, 2. Qui patitur uxorem suam delinquere, quique contaminatione non indignatur etc. *Arnob.* 5, 168. Expositionis contaminatione pollui. ℙ Item vitium, morbus, corruptio. *Jul Obsequ. de prodig.* 89. Quod (*pisces*) Liparenses avidius epulis appetentes, contaminatione ventris consumpti. *Ἀναστεῖραι* fortasse intelligit.

CONTĀMĪNĀTOR, oris, m. *μιάνων*, qui contaminat. *Lampr. Alex. Sev.* 6. *de Elag.* Contaminator honorum jure punitus est. *Tertull. Pudic.* 13. Paterni tori contaminator.

CONTĀMĪNĀTUS, a, um, part. a *contamino*, *μιανθεὶς*, *μιαρὸς*, pollutus, foedatus. *Cic. Top.* 18. Ut anteponantur integra contaminatis, jucunda minus jucundis etc. *Id. Pis.* 9. Collegae tui contaminatum spiritum pertimescerem. ℙ Translate. *Caes. B. G.* 7, 43. Contaminati facinore. *Cic. Phil.* 12, 7. Quos nondum tot parricidiis contaminatos vix ferebamus. *Id. Div. Verr.* 22. Judicia corrupta et contaminata vitio paucorum. Ubi *Ascon.* Corrupta judicia sunt in iis, qui acceperunt pecuniam: contaminata in iis, qui offensione ordinis infamantur. *Suet. Vit.* 4. Probris omnibus contaminatus. *Cic. Dom.* 9. Homo post homines natos turpissimus, sceleratissimus, contaminatissimus. *Liv.* 4, 4. Partem civitatis, velut contaminatam, indignam connubio haberi. [**Suet. Vesp.* 9. Contaminatos veteri negligentia ordines purgavit.] *Gell.* 2, 6. *sub f.* Verbum contaminatum multo assiduoque usu. [*Maxime de impudicitia et libidine. *Suet. Caes.* 49. Florem aetatis contaminatum. *Ner.* 29. Contaminatis paene omnibus membris. Et al.]

CONTĀMĪNO, as, avi, atum, a. 1. *μιαίνω*, *μολύνω*, *ἀλισγέω*, foedo, commaculo, polluo, corrumpo: ex *con*, et obsoleto *tamino*, inquit *Voss.* in *Etym.* ipsum autem *tamino* ab Hebraea origine deducit. *Donat.* ad *Ter. Andr. prol.* 16. docet, proprie significare, manibus luto plenis aliquid attingere. Hinc alii deducunt ab obsoleto *tago* pro *tango*. Ab eo fiat *tagimen*, per syncopen *tamen*, h. e. tactus: inde *tamino* etc., quod maxime probandum. [*V. *Döderl.* 2, 54.] *Cic. Cat.* 1, 12. Contaminare se sanguine. *Suet. Ner.* 56. Deam Syriam urina contaminavit. *Mart.* 1, 54. Sic interpositus villo contaminat uncto Urbica Lingonicus Tyrianthina bardocucullus. *Paul. Dig.* 47, 11, 1. Aquas spurcare, fistulas, lacus contaminare. ℙ Translate. *Ter. l. c.* Contaminare fabulas, *h. e.* ex multis unam facere, ut *Donat.* explicat: quod est omnes corrumpere. [*V. *Ruhnk.* ad h. l.] *Cic. Rosc. Am.* 40. Fingi maleficium nullum potest, quo iste se non contaminarit. *Senec. Oedip.* 389. Contaminare manus caede. *Id. Hippol.* 690. se stupro. *Auct. B. Hisp.* 16. hospitium scelere. *Cic. Sull.* 16. veritatem patefactam aliquo mendacio. *Id. Dom.* 41. se aliqua contagione praedae, societatis etc. *Id. Har. resp.* 16. *sub f.* scelere tanto nomen populi R. *Auct. ad Her.* 2, 3. Quamplurimis vitiis personam rei, *h. e.* ostendere contaminatam esse. *Liv.* 4, 1. Connubio plebis contaminari sanguinem suum, patres rebantur. *Petr. Sat.* 108. Contaminare ingenuos, *scil.* servilibus notis facies eorum corrumpere. *Suet. Dom.* 8. religionem Deorum. *Ter. Eun.* 3, 5, 4. gaudium aegritudine aliqua.

*CONTANTER, adv. i. q. cunctanter. *Appul. Met.* 4. p. in. p. 143, 21. Dum contanter adcedo etc. *B. A.*

CONTĀRII, orum, m. plur. In duab. *Inscr.* ap. *Grut.* 40, 2. et 3. videntur esse milites conto armati, quos *κοντοφόρους* Graeci, *Veg.* vero *Mil.* 3, 6. *ad f.* appellat *contatos:* qui speciale militum genus constituebant, ut hastati, sagittarii etc. *Turneb. Adversar.* 15, 21. legit etiam ap. *Capitol. Max.* 10., ubi alii leg. *contrarii.*

CONTĀTĬO, onis, f. idem quod cunctatio, timiditas, dubietas. *Appul. Met.* 3. Omnis contatio, ignavia omnis facessat e pectore. Et *ib.* 7. Nec mora, nec contatio, sed calculis omnibus ducatum ei deferunt. *Plin.* 28, 13, 57. Emi lienem vituli, quanti indicatus sit, jubent magi, nulla pretii contatione.

CONTĀTUS, a, um, adj. conto armatus. V. CONTARII. ℙ Item cunctatus, tardus. *Appul. Flor. n.* 18. Quanto videor plura apud vos habere ad commendationem suffragia, tanto sum ad dicendum, nimia reverentia vestri, contatior.

[CONTAX, ācis, n. *κόνταξ*, ludi genus, in quo palus eminus ita jaculabatur, ut summo capite rectus in terra humectata ac mollita sisteret, isque sic depactus alio subinde misso everteretur. In quo certamine vincebat, qui palum suum rectius defixerat, et citius defixum everterat paucioribus missis paxillis. Hujus ludi mentio est in *Cod.* 3, 43, 3. *F.*]

CONTECHNOR, aris, dep. 1. *συντεχνάζω*, *μηχανάομαι*, technam et fraudem aliquam struo. *Pl. Ps.* 4, 6, 34. Vide modo, ne illic sit contechnatus quippiam.

CONTECTUS, a, um, part. a *contego*, *ἐσκεπασμένος*, *σκεπαστὸς*, idem quod tectus. *Val. Fl.* 4, 177. spelunca apparuit ingens, Arboribus super, et dorso contecta minanti. Et 1, 279. Contectus nubibus. *Plin. Pan.* 12. Contecti caedibus campi. [**Liv.* 8, 7. Spoliisque contectum juvenis corpus. *Sil.* 5, 657. Nimbo telorum contectus, i. e. obrutus.] *Plin. alter* 18, 35, 84. Ignis contectus. *Curt.* 5, 12. *ad f.* Vehiculum pellibus contectum. *Tac. H.* 2, 77. Vulnera contecta, i. e. abscondita, celata. *Id. ib.* 3, 73. *ad f.* Quidam servili habitu, alii clientium fide contecti. *Caes. B. C.* 2, 14. Arma reposita et contecta. [**Lucr.* 4, 353. Obsiditque (caliginis aer) vias oculorum, ne simulacra Possint ullarum rerum, contecta moveri.]

CONTĔGO, is, exi, ectum, a. 3. *συσκεπάζω*, *σκέπω*, idem quod tego. *Cic. Sext.* 38. Messoria se corbe contexit. *Id. Off.* 1, 35. Contegere atque abdere aliquid. *Id. Arch.* 10. Tumulus, qui corpus ejus contexerat. *Caes. B. C.* 3, 10. Coria, ne igni corrumpantur, centonibus conteguntur. *Hirt. B. Afr.* 47. *extr.* Scutis capita contegere. *Ov. Her.* 16, 274. Contegi humo, *h. e.* tumulari. *Tac. H.* 1, 49. Corpus humili sepultura contexere. [**Ov. Met.* 9, 391. Sine munere vestro Contegat inductus morientia lumina cortex, i. e. claudat, obducat.] ℙ Est etiam celare. *Cic. Prov. cons.* 4. Contegere vitia fronte et supercilio. *Ter. Hecyr.* 3, 3, 41. Contegere injuriam. ℙ [Part. *Centegens* ap. *Mart.* 12, 45. Hoedina tibi pelle contegenti Nudae tempora verticemque calvae. *Contegendus* ap. *Tac. A.* 13, 13. Contegendis quae prima aetas, et summa fortuna expeterent.

CONTĔMĔRO, as, a. 1. *καταμιαίνω*, temero, contamino, violo. *Ov. Amor.* 2, 7, 18. Contemerare torum alicujus. *Mart. Spect.* 10. Laeserat ingrato leo perfidus ore magistrum, Ausus tam notas contemerare manus.

CONTEMNENDUS, a, um, part. a *contemno*, *εὐκαταφρόνητος*, contemni dignus, contemptibilis. *Plin.* 8, 29, 43. Nec minus clara exitii documenta sunt etiam ex contemnendis animalibus. ℙ Saepissime adhibetur praecedente particula negativa. *Cic. Brut.* 79. Orationes non contemnendae, saneque tolerabiles. Et *ib.* 77. *ad f.* Ne T. quidem Postumius contemnendus in dicendo. Adde *Caes. B. C.* 3, 110.

CONTEMNENTER, adv. contemptim. Agnoscere videtur *Nonius*, dum scribit 11, 53. Contemptim pro contemnenter, Naevius etc.

CONTEMNĪFĬCUS, a, um, adj. qui contemnit. *Lucil.* ap. *Non.* 2, 154. Contemnificum fieri, et fastidire.

CONTEMNO, is, empsi, vel emsi, emptum, vel emtum, a. 3. *ὀλιγωρέω*, *καταφρονέω*, idem quod temno, nihili facio, negligo, despicio, sperno. [*Cf. *Doederl.* 2, 181. et quos laudat.] *Cic. Or.* 3, 14. Quare omnes istos deridete atque contemnite. *Id. Mur.* 7. Contempsisti L. Murenae genus: extulisti tuum. *Id. Fin.* 3, 8. Non curare, et contemnere aliquid. *Id. Off.* 1, 9. Contemnere aliquid, et pro nihilo ducere. Et *ib.* 30. Contemnere, et rejicere voluptatem. *Id. Agr.* 2, 35. Irridere, atque contemnere Romam prae Capua. *Pl. Asin.* 2, 4, 10. Contemnere imperium alicujus. *Nep. Att.* 25. Nactus est morbum, quem initio et ipse, et medici contempserunt. *Cic. Fam.* 5, 13. Praeclare res humanas contemnere. *Hor. Sat.* 2, 7, 85. honores *Suet. Cal.* 51. Deos. *Senec. Phoeniss.* 197. *Nemo contempsit mori, qui concupivit.* Qui enim mori cupit, mortem ipsam curat, et amat: quod non est contemnere, sed quaerere. Alias *contemnere mortem* dicitur, qui eam non timet. *Senec. Provid.* 6. Contemnere paupertatem, dolorem, mortem. *Mart.* 11, 56. vitam. ℙ *Cic. fragm.* ap. *Non.* 5, 57. Contemnere, despicere, ac pro nihilo habere. *Nonius*, hoc loco statuit discrimen inter *contemno*, et *despicio*, quod hoc sit illo gravius: additque alia duo similia *Ciceronis* loca *Verr.* 2, 1, 47. (Adde *ib.* 1, 15.) et *Sen.* 18., sed nihil conficit. Nam contra *Id. Cic. Off.* 2, 10. Despiciunt autem eos, et contemnunt, in quibus etc. *Id. Mur.* 37. Catilina rempubl. despexit atque contempsit. *Id. Verr.* 1, 3. Despicere, et contemnere ordinem senatorium. [**Propert.* 1, 4, 23. Nullas illa suis contemnet fletibus aras, i. e. praeteribit, quin ad eas multis te cum lacrimis devoveat.] ℙ *Contemnere se* est se ipsum parvi facere, modestiam prae se ferre. *Pl. Trin.* 2, 2, 42. [*47.] Qui ipsus se contemnit, in eo est indoles industriae. *Supra dixerat:* Qui ipsus sibi satis placet, nec probus est, nec frugi bonae. Adde *Mil.* 4, 6, 21. ℙ *Se non contemnere* est se aliquid esse putare, non se abjicere. *Cic. Phil.* 13, 7. Quamquam est tanta in te, M. Lepide, auctoritas, quanta debet in homine nobilissimo; tamen senatus se ipse non contemnit: nec vero fuit unquam gravior, constantior, fortior. *Id. Att.* 12, 21. *ad f.* Ne me quidem contemno: meoque judicio multo stare malo, quam omnium reliquorum: neque tamen etc. [*Cf. cum his *Liv.* 4, 45. Neminem se plebejum contempturum, ubi contemni desiissent. V. *Duk.* ad h. l. Adde 22, 34.] ℙ Translate. *Tibull.* 1, 3, 37. Nondum caeruleas pinus contempserat undas. *Virg. G.* 2, 360. Vites assuescant contemnere ventos. *Id. ib.* 4, 104. Apes contemnunt favos, *h. e.* fastidiunt, negligunt, deserunt. ℙ *Pl. Stich.* 2, 2, 33. Contundam facta Talthybii, contemnamque omnes nuncios, *h. e.* contemni prae me faciam. Est enim Mercurius, qui loquitur. Al. aliter leg. ℙ [Part. *Contemnens* ap. *Nep. Thrasyb.* 2. Quae quidem res illis contemnentibus perniciei *(fuit)*. *Contemnendus.* V. supra suo loco. *F.*]

CONTEMPĔRĀTUS, a, um, part. a *contempero*, *σύγκρατος*, *εὔκρατος*, idem quod temperatus. *Vitr.* 9, 4. *post med.* Euripides ait, quae longius a sole essent, haec vehementius ardere: propiora vero contemperata habere. Itaque scribit in fabula Phaethonte sic: *Καίει τὰ πόῤῥω, τὰ δ' ἐγγὺς εὔκρατ', ἔχει.*

CONTEMPĔRO, as, a. 1. idem quod tempero, misceo, *συγκεράννυμι*. *Appul. Met.* 10. Illum aureum cantharum mulso contempera, et offer. *Apic.* 4, 2. *ad f.* Suffundes liquamen, adjicies sorba: in se contemperabis. Adde *Marcell. Empir.* 16. *a med.*

CONTEMPLĀBĬLIS, e, adj. *Ammian.* 30, 5. *ad f.* Bubo nulla jacientium sagittas et lapides contemplabili dextera cadere potuit, *h. e.* contemplante, et certum ictum mittere adnitente.

CONTEMPLĀBĬLĬTER, adv. contemplando. *Ammian.* 20, 7. Intuta loca, carieque nutantia contemplabiliter machinae feriebant hostiles, *h. e.* certum ictum destinando. [*V. CONTEMPLATIO.]

CONTEMPLĀBUNDUS, a, um, adj. attente, et diu contemplans. *Tertull. adv. Marc.* 4, 40. *ad f.*

Spiritus propheticus, velut jam contemplabundus Dominum ad passionem venientem, cruentum habitum carnis designat.

CONTEMPLĀTIM, adv. contemplando. Legitur in *Not. Tir.* p. 133.

CONTEMPLĀTIO, onis, f. *θεωρία, θεώρησις,* inspectio, consideratio, actus contemplandi, qui fit aut oculis, aut mente. Oculis *Cic. Div.* 1, 42. Babylonii in camporum patentium aequoribus habitantes, cum ex terra nihil emineret, quod contemplationi coeli officere posset, omnem curam in siderum cognitione posuerunt. *Petr. Sat.* 12. Injecit contemplationem super humeros rustici. ℙ Dicitur specialiter de inspectione eorum, qui dirigunt oculis ictum sagittae. *Plin.* 6, 30, 35. Regio supra Sirbitum dicitur habere Nisicastes, Nisitas, quod significat ternum, et quaternum oculorum viros: non quia sic sint, sed quia sagittis praecipua contemplatione utantur. *Solin.* 30. hunc eundem locum exscribens, quod, *inquit*, et vident plurimum, et manifestissime destinant jactus sagittarum. Quae lucem afferunt duobus *Ammiani* locis in CONTEMPLABILIS et CONTEMPLABILITER allatis. ℙ De contemplatione, quae fit animo. *Cic. Acad.* 4, 41. Est enim animorum ingeniorumque naturale quoddam quasi pabulum, consideratio contemplatioque naturae. *Id. N. D.* 1, 19. Res magna et diligenti contemplatione dignissima. *Plin. ep.* 2, 1. *sub f.* Totus animus in hac una contemplatione defixus est. *Gell.* 20, 5. Contemplationes naturae. ℙ Est etiam idem quod respectus, cum scilicet in agendo habetur ratio alicujus rei, et quasi eam spectamus et contemplamur. *Just.* 7, 5. Quam scelerum suorum suppliciis liberorum contemplatio vindicaverat. *Id.* 8, 3. Reges Thraciae, non contemplatione justitiae ejus, sed invicem metuentes, disceptationum suarum judicem elegerunt. *Papin. Dig.* 18, 1, 58. Contemplatione arborum fundum comparare. *Ulp. ib.* 3, 5, 5. Si procuratori tuo mutuam pecuniam dedero tui contemplatione, i. e. tui ratione habita. Et *paulo post.* Si quis negotia mea gesserit, non mei contemplatione, sed sui lucri causa. *Paul. Sentent.* 2, 24. Contemplatione mortis facta donatio, *h. e.* mortis causa. *Ulp. Dig.* 2, 15, 8. *circa med.* Sed et personarum contemplatio habenda est, *h. e.* ratio habenda, discrimen faciendum. [**Inscr.* ap. *Reines.* p. 1022, 20. meritorum contemplatione. *Orell.* 3161. Ap. *Grut.* 399, 3. Contemplatione vitae atque eloquentiae ejus. *Orell.* 3649.]

CONTEMPLĀTĪVUS, a, um, adj. *θεωρητικός,* qui contemplatur. *Senec. ep.* 95. *ante med.* Philosophia et contemplativa est et activa: spectat, simulque agit.

CONTEMPLĀTOR, oris, m. *θεωρός,* qui contemplatur. *Cic. Tusc.* 1, 28. *extr.* Homo contemplator coeli ac Deorum. *Senec. Consol. ad Helv.* 8. *sub f.* Animus contemplator admiratorque mundi. *Appul. Flor. n.* 18. Astrorum peritissimus contemplator.

*CONTEMPLĀTŌRIUS, a, um, adj. *στοχαστικός. Gloss. Cyrill. B. A.*

CONTEMPLATRIX, icis, f. quae contemplatur. *Cels. praef. post med.* Medicina contemplatrix eorum, quae in morbis communia sunt. *Appul. Dogm. Plat.* 2. Disciplina contemplatrix bonorum.

CONTEMPLĀTUS, a, um, part. a *contemplor,* qui intuetur, atque inspicit, *θεωρήσας,* Active. *Petr. Sat.* 95. Contemplatus foedissimam volutationem. *Curt.* 3, 4. Contemplatus locorum situs. ℙ Passive inspectus, consideratus, *θεωρούμενος.* [**Liv.* 30, 36. Ab contemplato situ Carthaginis Uticam rediit.] *Ammian.* 31, 15. Scriptis recitatis, utque decebat, contemplatis. Et *ib.* 5. Barbari, hoc contemplato, globos irrupere nostrorum.

CONTEMPLĀTUS, us, m. contemplatio. In sexto casu sing. *Ov. Trist.* 5, 7, 66. meque ipse reduco, A contemplatu submoveoque mali. ℙ Translate. *Macr. Somn. Scip.* 1, 1, Pro contemplatu probi, improbive meriti, *h. e.* respectu.

CONTEMPLO, as, avi. atum, a. 1. *θεάομαι, θεωρέω,* idem quod contemplor. Antiquioribus in usu fuit. *Enn.* ap. *Varr. L. L.* 6, 2. Contempla, et templum Cereris ad laevam aspice. *Pl. Ep.* 3, 3, 2. Habere speculum, ubi os contemplarent suum. *Id. Merc.* 2, 3, 72. Contemplent, conspiciant omnes. *Id. Trin.* 4, 2, 21. Loca contemplat, circumspectat se se. *Nemesian. fragm.* de *aucup.* 3. Cum pedicas necti sibi contemplaverit abstans. Adde *Asin.* 3, 1, 35. et *Amph.* 1, 1, 285. etc. item *Accium, Titin., Naevium* ap. *Non.* 7, 11. et *Appul. Flor. n.* 7.

CONTEMPLOR, aris, atum, sum. dep. 1. *θεωρέω, θεάομαι,* diligenter intueor, inspicio. Est a *con*, et *templum*, qua auguralis vox est, et significat locum capiendis auspiciis ab augure lituo designatum, unde in omnes partes est liber aspectus, ut *Varro* docet *L. L.* 6, 2. Itaque *contemplari* proprie significat undique circumspicere, ex omni parte attente intueri. *Pl. Cist.* 4, 2, 35. Contemplabor, hinc huc iit: hinc nusquam abiit. *Cic. Or.* 1, 35. Ea cum contemplari cuperem, vix aspiciendi potestas fuit. *Id. Verr.* 2, 4, 15. Accessit ad argentum: contemplari unumquodque otiose, et considerare coepit. *Id. ib.* 2, 3, 16. Codicis lituras tui contemplare in Sthenii nomine. *Id. Planc.* 1. Cum intueor et contemplor unumquemque vestrum. *Id. N. D.* 2, 38. *extr.* Contemplari oculis pulcritudinem rerum. *Id. Off.* 1, 43. Secum ipsum considerare et contemplari aliquid. *Ter. Phorm.* 1, 4, 33. vultum alicujus. *Curt.* 7, 6. situs locorum. *Virg. G.* 1, 187. Contemplator item, cum se nux etc. *Pl. Poen.* 5, 3, 10. Mirari, noli, neque me contemplarier. ℙ Translate est animo, mente versare, considerare, perpendere. *Cic. Dejot.* 14. Propone tibi duos reges: id animo contemplare, quod oculis non potes. *Id. Fl.* 11. *sub f.* Ut totam causam quam maxime intentis oculis, ut ajunt, acerrime contemplemini. ℙ [Part. *Contemplans* ap. *Cic. N. D.* 1, 20. Deus terras et maria contemplans. *Contemplandus* ap. *eund. ib.* 27. Quis tam caecus in contemplandis rebus unquam fuit, ut non videret etc? *F.*]

CONTEMPORĀLIS, e, et

CONTEMPORĀNEUS, a, um, adj. *σύγχρονος,* qui est ejusdem temporis, aequalis. *Gell.* 19, 14. *in lemmate.* Contemporaneos fuisse Caesari et Ciceroni M. Varronem et P. Nigidium. *Tertull. adv. Herm.* 6. Inter coaetaneos et contemporales ordo non est. Adde *ib.* 7.

CONTEMPORO, as, a. 1. ejusdem temporis esse facio. *Tertull. Resurr. carn.* 45. Contemporant fetu, coaetaneant natu.

CONTEMPTĪBILIS et Contemtibilis, e, adject. *εὐκαταφρόνητος,* vilis, contemni dignus. *Ulp. Dig.* 1, 16, 9. Patientem esse oportet, sed cum ingenio, ne contemptibilis videatur. *Id. ib.* 21, 2, 37. Si margarita, vel quid aliud non contemptibile venierit. *Arnob.* 4. p. 155. Dii inhonorati, contemptibiles, viles. *Lampr. Alex. Sev.* 20. Mollior et contemptibilior potestas imperii. *Porc. Latro in Cat.* 33. Nihil temeritate contemptibilius.

CONTEMPTĪBILĪTAS, atis, f. contemptus, vilitas. *Coel. Aurel. Tard.* 1, 5. Continuatio contemptibilitatem parit.

[CONTEMPTĪCĬUS, a, um, adj. idem ac contemptibilis. *Not. Tir.* p. 72.

CONTEMPTIM et Contemtim, adv. *καταφρονητικῶς, ὀλιγώρως,* per contemptum. *Liv.* 7, 7. Morte consulis contemptim ad castra Romana succedentes. *Id.* 37, 10. Superbe quaedam et contemptim in aliquem concionari. *Id.* 2, 35, Contemptim audire minas. *Id.* 9, 41, Magnifice de se, contemptim de aliis loqui. [**Id.* 6, 48. Adversus ea quum contemptim tribuni pl. rem nihilo segnius perageret, i. e. cum contemptu Camilli; ita *Drakenb.*, cujus explicat. prob. ad h. l. *Stroth.*] *Senec. Brev. vitae* 11. Quos in sua vides turba speciosius elidi, aut in aliena contemptius. *Tac. H.* 3, 47. Barbari contemptius vagabantur. Adde *Naev.* ap *Non.* 11, 53.

CONTEMPTĬO et Contemtio, onis, f. *καταφρόνησις,* contemptus, despicientia. *Cic. Tusc.* 1, 40. Totam vim bene vivendi in omnium rerum humanarum contemptione ac despicientia ponamus. *Id. Off.* 3, 33. Fortitudo est dolorum laborumque contemptiō. *Id. fr.* ap. *Non.* 3, 70. Contemptio mortis. *Id. Phil.* 3, 6. *ad f.* pecuniae. *Caes. B. G.* 3, 17. et *ib.* 5, 47. Venire in contemptionem alicui. *Id. B. C.* 3, 60. magnam haec res illis offensionem, et contemptionem ad omnes attulit. *Cic. Inv.* 1, 16. Adducere adversarios in contemptionem. [**Dicitur etiam de iis, qui rerum sacrarum, Deorum cultum negligunt. *Liv.* 6, 41. Quid de religionibus atque auspiciis, quae propria deorum immortalium contemptio atque injuria est loquar?]

CONTEMPTOR et Contemtor, oris, m. *καταφρονητής, ὀλίγωρος,* qui contemnit. *Virg. A.* 7, 648. Contemptor Divum Mezentius. [**Suet. Ner.* 56. Contemptor religionum.] *Id. ib.* 9, 205. Animus contemptor lucis, *h. e.* vitae. *Liv.* 39, 40. *post med.* Cato contemptor gratiae et divitiarum. [**Plin. Pan.* 55, 9. Contemptor ambitionis et infinitae potestatis domitor ac frenator animus ipsa vetustate florescit. V. *Schwarz.* ad h. l.] *Tac. A.* 6, 38. infamiae. *Id. H.* 4, 5. opum. *Ov. Fast.* 3, 49. Contemptor Amulius aequi. *Id. Met.* 12, 170. Contemptor ferri, nulloque forabilis ictu Cygnus. *Plin.* 8, 16, 18. Leones contemptores vulnerum. *Sall. Jug.* 68. Inerat Metello contemptor animus, et superbia, commune nobilitatis malum.

CONTEMPTRIX et Contemtrix, icis, f. quae contemnit. *Ov. Met.* 1, 161. Propago contemptrix Superum. *Pl. Bacch.* 3, 6, 2. Illa contemptrix mea. ℙ Translate. *Plin.* 19, 8, 44. Eruca contemptrix frigorum. *Id.* 37, 4, 15. Vis invicta adamantis, ferri ignisque contemtrix.

CONTEMPTUS et Contemtus, a, um, part. a *contemno, καταφρονηθείς, ὀλιγωρηθείς,* despectus, spretus, neglectus, abjectus, vilis. *Cic. Agr.* 2, 34. *ad f.* Homo Romae contemptus et abjectus. *Id. Planc.* 5. Homo vita contempta ac sordida. *Id. Brut.* 25. Q. Pompejus non contemptus orator. *Id. Sext.* 16. Contemptissimorum consulum levitas. *Id. Senect.* 9. Quae vox potest esse contemptior, quam Milonis Crotoniatae? *Suet. Tib.* 73. Pro contempto se habitum fremens. *Id. Dom.* 15. Homo contemptissimae inertiae. *Tac. H.* 1, 60. Per avaritiam et sordes contemptus exercitui, invisusque. [**Contemptus* dicitur etiam is, qui, quamvis auctoritate praeditus, noxam, damnum afferre nequit. *Hor. Ep.* 4, 15. Sedilibusque magnus in primis eques, Othone contempto, sedet. V. *Bentl.* ad h. l.]

CONTEMPTUS et Contemtus, us, m. *καταφρόνησις, ὀλιγωρία,* contemptio, despicientia. *Caes. B. G.* 2, 30. Hominibus Gallis, prae magnitudine corporum suorum, brevitas nostra contemptui est. *Liv.* 6, 2. Non odio solum apud hostes, sed contemptu etiam inter socios nomen Romanum laborare. *Suet. Aug.* 93. Contemptui habere aliquid. *Id. Claud.* 15. Passim, ac propalam contemptui esse. *Quint.* 3, 7. Corporis ac fortunae quibusdam mala contemptum attulerunt. *Tac. A.* 3, 54. Leges contemptu abolitae. *Id. ib.* 4, 38. *extr.* Contemptu famae contemnuntur virtutes. *Id. H.* 5, 5. Contemptus moriendi. *Quint.* 7, 2. *circa med.* pecuniae. [**Suet. Vit.* 7. Ut cuivis evidens sit, contemptu magis, quam gratia electum. *Contemtus* h. l. est ejus, qui tutum se censet ab aliquo, nos; *Nichtachtung.*] ℙ Apud *Lucr.* 5, 831. *Exire e contemptibus* dicuntur ea, quae adolescunt, et incremento proficiunt, atque ex humili abjectoque loco evadunt: quo fit ut contemni ac negligi desinant. Sic *ib.* 1276. Quod fuit in pretio, fit nullo denique honore: Porro aliud succedit, et e contemptibus exit. ℙ Utrum *Cicero* quoque hac voce usus fuerit, incertum est. Nam quod *Seneca* ex eo affert *Tranq.* 11., non satis constat, verbane, an sententiam ejus retulerit. (V. *Cic. Mil.* 34.) Quod vero quidam putant referri a *Quint.* 8, 3. *ante med.* haec verba ex Pisoniana, *non eo contemptum hominis auxisse:* illa certe *Quintiliani* sunt, non *Tullii*, ut cuique locum legenti patebit.

CONTENDO, is, endi, entum, a. 3. *συντείνω, ἐκτείνω,* idem quod tendo, aut valde tendo, intendo, extendo. *Virg. A.* 12, 815. Contendere arcum. *Id. G.* 4, 412. contende tenacia vincla. *Sisenn.* ap. *Non.* 6, 68. Simul et tormenta contenduntur. *Ov. A. Am.* 3, 285. Contendere ilia risu. *Lucr.* 4, 807. Oculi contendunt se, cum tenuia quae sint, cernere coeperunt. [**V. Bentl.* ad *Hor. Ep.* 1, 1, 28.] *Cic. Or.* 17. Contendere vocem. [**Pertinet h. l. ad §. 4.] ℙ Est etiam jacere, torquere. *Virg. A.* 10, 521. infensam contenderat hastam. Et *ib.* 5, 520. aerias telum contendit in auras. [**Sil.* 1, 323. Sagittas contendit nervo.] Item extendere, ducere. *Enn.* ap. *Varr. L. L.* 6, 2. *ad f.* Isque Hellesponto pontem contendit in alto. ℙ Translate est adhibere, intendere. *Cic. Fat.* 10. Contendit omnes nervos Chrysippus, ut persuadeat, etc. *Id. Verr.* 1, 12. Onus dignum, in quo omnes nervos aetatis, industriaeque meae contenderem. *Lucr.* 4, 986. Contendere summas vires de palma, *h. e.* intendere ad victoriam obtinendam. *Ov. Pont.* 1, 5, 11. animum in curas. *Cic. Verr.* 2, 2, 21. Jam in tanta istius impudentia remittendum est aliquid, ne omnia contendamus. *Gell.* 20, 10. Cum lege agitur, et vindictae contenduntur, *h. e.* intenditur actio de possessione. ℙ Item laborare, conari, curare, niti. *Cic. Off.* 3, 10. Qui stadium currit, eniti, et contendere debet, ut vincat. *Id. Ligar.* 3. Quantum potero voce contendam, ut hoc populus R. exaudiat. *Id. Off.* 3, 2. Quantum conniti animo potes, quantum labore contendere, tantum fac ut efficias. *Id Mur.* 31. et *Or.* 62. Contendere animo. *Id. Q. Fr.* 1, 1, 15. Contende quaeso, atque elabora, ut, etc. [**Contendere est, quasi nervos animi ingeniique contendere.] *Suet. Dom.* 2. Omni ope contendere, ut, etc. *Id. Vit.* 3. Magnopere contendere, ne, etc. *Id. Caes.* 1. Pertinaciter contendere. [**His *Suet.* locis de iis dictum est, qui precibus studiose aliquid agunt. Adde *Eund. Aug.* 27.] ℙ Et cum accus. communi. *Cic. Q. Fr.* 1, 1, 13. Neque ego nunc hoc contendo, mutare animum. *Caes. B. G.* 4, 17. Id sibi contendendum existimabat. Et *ib.* 1, 31. Se id contendere et laborare, ne etc. ℙ Et cum infinito. *Id. B. G.* 3, 15. Summa vi descendere in hostium naves contendebant. Et *ib.* Fuga salutem petere contenderunt. ℙ *Contendere aliquid ab alìquo* est eniti, ut ab aliquo obtineas. *Cic. Fam.* 13, 7. Non erat causa, cur a te hoc tempore aliquid contenderem. *Id. Att.* 9, 17. Nec dubito, quin a me contendat, ad urbem veniam. Est qui leg. *ut veniam. Id. Quint.* 24. Cum a me peteret, et summe contenderet, ut suum propinquum defenderem. *Id. Or.* 1, 36. Maxima voce, plurimis verbis contendere ab aliquo, ut, etc. *Id. Fam.* 2, 6. Verecundius contendere ab aliquo. *Id. ib.* 12, 30. A magistris cum contenderem de proferendo die. *Id. ad Brut.* 1, 14. Omni studio a te contendo, ut ne, etc. ℙ Cum accusativo. *Varr.* ap. *Non.* 4, 68. Et petere imperium populi, et contendere honores. *Cic. Off.* 2, 20. *extr.* Ne quid contra aequitatem contendas. ℙ Hinc passive. *Id. Verr.* 2, 2, 53. Hic magistratus a populo summa ambi-

tione contenditur. ℙ Saepissime ponitur pro certare, confligere, in contentionem venire. *Cic. Fam.* 5, 8. *a med.* In quo etiam si multi mecum contendent, tamen omnes facile superabo. *Id. Att.* 7, 9. Armis contendere cum aliquo. *Caes. B. G.* 7, 67. *extr.* Contendere bello cum aliquo. Et *ib.* 2, 9. proelio equestri. *Nep. Milt.* 4. *ad f.* acie. *Cic. Fin.* 3, 20. Tauri pro vitulis contra leones summa vi impetuque contendunt. *Anton. ad Cic. post. ep. ad Att.* 13, 14. Si duriorem te praebes, non contendam ego adversus te. *Nep. Arist.* 1. Cum aliquo de principatu contendere. *Suet. Vitell.* 4. inter citharoedos. *Ov. Met.* 10, 470. pedibus cum aliquo, *h. e.* quod *Virg.* dixit *A.* 5, 291. Contendere cursu. *Id. ib.* 6, 643. ludo. *Cic. Brut.* 70. jurgio cum judice. *Id. Quint.* 31. jure. *Id. Or.* 1, 10. interdicto. *Id. Fam.* 7, 33. sacramento. *Auct. ad Her.* 4, 52. in judicio cum aliquo. *Quint.* 3, 4. lite de re quapiam. *Mart.* 7, 42. muneribus cum aliquo. Et *ib.* carminibus. *Cic. Planc.* 19. In hac causa desinamus aliquando vulgari et pervagata declamatione contendere. *Id. Quint.* 21. Inimicissime atque infestissime contendere. *Senec. Controv.* 1, 1. Inter duos contendentes medius elidar. ℙ Cum dativo. *Prop.* 1, 14, 7. Non tamen ista meo valeant contendere amori. *Lucr.* 3, 6. quid enim contendat hirundo Cygnis? *Stat. Silv.* 1, 3, 101. Seu tibi Pindaricis animus contendere plectris. ℙ Et cum accus. communi. *Cic. Quint.* 25. Tamenne vereris, ut possis haec contra Hortensium contendere? *h. e.* defendere. ℙ Item pro affirmare, tueri, tenere. *Cic. Planc.* 19. *extr.* Ego hoc contendo, me tibi cujuscumque tribus rationem poposceris, redditurum. *Cels. praef. ante med.* Si manantia corpuscula iter claudunt, ut Asclepiades contendit. *Ov. Am.* 2, 8, 10. Illum ego contendi mente carere bona. *Nep. Them.* 7. Ad Ephoros accessit, atque apud eos contendit, falsa his esse dicta. ℙ Praeterea frequenter significat proficisci, cum casibus motus ad locum. *Cic. Att.* 5, 2. Tarsum veni, inde ad Amanum contendi. *Id. Verr.* 2, 1, 26. *ad f.* Contendere ad aedes. *Nep. Cim.* 3. Lacedaemonem. *Id. Eum.* 8. per loca sola. *Caes. B. G.* 1, 10. in Italiam magnis itineribus. Et *ib.* 37. *extr.* ad hostem. Et *B. C.* 2, 42. in castra. Et *B. G.* 3, 3. iisdem itineribus ad salutem. *Cic. Or.* 30. Si quidem potuissemus, quo contendimus, pervenire. ℙ Cum solo accusat. omissa praeposit. *Appul. Met.* 2. Cum dicto facesso, et cubiculum meum contendo. ℙ Translate. *Cic. Phil.* 14, 12. Maximis laboribus et periculis ad summam laudem gloriamque contendere. *Plin.* 6, 8, 8. Cappadocum gens usque ad ejus regionem contendit. ℙ Est in hac locutione ellipsis, qua subintelligitur *ire*, *proficisci*, aut quidpiam simile: quae verba aliquando exprimuntur. *Caes. B. G.* 1, 10. Qua iter in Galliam erat, cum legionibus ire contendit. *Sall. H.* 4. ap. *Non.* 4, 68. Ad oppidum ire contendit. ℙ *Contendere se aliquo* est se conferre. *Licin.* ap. *Non. l. c.* Quo die magistratum obiit, repente celeri gradu per forum se in Capitolium contendit. ℙ *Contendere cursum ad aliquem* est dirigere. *Virg. A.* 5, 824. et *Pl. Cist.* 2, 1, 58. ℙ *Contendere causam contra aliquem* ap. *Lucr.* 4, 472. est litem intendere, causam agere, quaestionem instituere. ℙ Valet etiam idem quod comparo, confero, oppono. *Cic. Cat.* 2, 11. Si ipsas causas, quae inter se confligunt, contendere velimus. *Id. Rosc. Am.* 33. Quidquid contra dixeris, id cum defensione nostra contendito. *Hor. Ep.* 1, 10, 26. qui Sidonio contendere callidus ostro Nescit Aquinatem potantia vellera succum. *Naevius* ap. *Non. l. c.* Cave, tuam contendas iram contra cum ira Liberi. *Accius ib.* Video te, mulier, ut vim tuam contendas ad majestatem viri. *Tac. A.* 13, 3. Vetera, et praesentia contendere. *Gell.* 2, 23. Graeca comparare et contendere. ℙ Cum dativo. *Auson. Grat. act.* 14. Non ego me contendo Frontoni.

*CONTENEBRA, ae, opp. Hetruriae. *Liv.* 6, 4. *B. A.*

CONTĔNEBRĀTUS, a, um, part. a *contenebro*, tenebris obductus, ἀπεσκοτωμένος. *Tertull. Jejun.* 10. *circa med.* A sexta contenebratus orbis defuncto Domino lugubre fecit officium.

CONTĔNEBRO, as, avi, atum, a. 1. tenebris operio, ζοφόω. *Tertull. adv. Haeret.* 12. Nemo ab eo illuminatur, a quo contenebratur. ℙ *Contenebrat*, *abat*, impersonaliter, ανσκοτάζει. *Varr. R. R.* 2, 2. *a med.* Rursus pascunt, quoad contenebravit.

CONTENSUS, pro contentus, vel intensus, legitur a nonnullis ap. *Lucr.* 2, 99., ubi alii *condensus*. [*ita *Eichstadt.*]

CONTENTĔ, adv. συντεταμένως, συντόνως, intente, extente, adducte: a *contendo*, *is*. *Cic. Tusc.* 2, 24. Plaga hoc gravior, quo est missa contentius. Et *ib.* 5, 34. Cum usque ad vesperam contentius ambularet. *Appul. Flor. n.* 8. Contentissime clamitare. ℙ Translate. *Cic. Tusc.* 2, 24. Genu M. Antonium vidi, cum contente pro se ipse diceret, terram tangere. *Id. Or.* 3, 55. *extr.* Iisdem ornamentis uti licebit, alias contentius, alias remissius. *Gell.* 18, 1. Acriter atque contente pro suis decretis propugnare. *Id.* 3, 3. Curiose atque contente Plauti comoedias lectitare. ℙ Est etiam parce, continenter, ut *Non.* 2, 110. exponit, et videtur esse a *contineo*, *es*. *Pl. Asin.* 1, 1, 63. Illum mater arcte contenteque habet. [*Nos: *kurz halten.*] *Pacat. Pan. Theod.* 13. Parce contenteque vivere.

CONTENTĬO, onis, f. συντονία, διάτασις, actus contendendi, intentio, conatus. *Cic. Off.* 1, 41. Contentio et submissio vocis. (Binae contentiones vocis, et remissiones, ap. *eund. Or.* 1, 61. sunt binae protases, et apodoses periodi, quod in illis vox aliquantum contenditur, in his remittitur.) *Plin.* 26, 13, 85. Vocis, aut lateris contentiones. *Cic. Div.* 1, 33. Equus submersus voraginibus non exstitit: quem cum maxima contentione non potuisset extrahere etc. [*Liv. 41, 6. Magnisque contentionibus obtinuit, ne etc. Cf. *Manut.* ad *Cic. Fam.* 1, 1.] *Id. Sext.* 27. Antiochus magna belli contentione superatus. *Id. N. D.* 2, 45. Omnibus terrae partibus in medium vergentibus, nihil interrumpit, quo labefactari possit tanta contentio gravitatis et ponderum. *Plin.* 10, 72, 92. Contentione plumam revomere. *Cic. Off.* 1, 25. Honorum contentio, *h. e.* studium, et conatus honorum adipiscendorum. [*Ita in *Inscr.* ap. *Orell.* 643. *Contentiones candidatorum*, sunt eorum certamina nimio cum studio et ambitu gesta.] *Quint.* 1, 2. *a med.* Contentio palmae, *h. e.* pro palma. [*Cic. *Am.* 10, 34. Contentio vel uxoriae conditionis vel commodi alicujus. *Liv.* 4, 6. Contentio libertatis dignitatisque. Adde *Eund.* 43, 16.] ℙ Saepe transfertur ad animum. *Cic. Or.* 2, 5. *extr.* Otii fructus est, non contentio animi, sed remissio. Et *ib.* 3, 61. Aliquando ab hac contentione disputationis animos nostros, curamque laxemus. *Id. Hortens.* ap. *Non.* 4, 68. *extr.* Magna animi contentio adhibenda est in explicando Aristotele. ℙ *Contentio orationis* est cum incitata fervensque fertur oratio: cui opponitur lenitas et remissio. *Cic. Or.* 1, 60. Tu jamdiu multo dicis remissius et lenius, quam solebas: neque minus haec tamen tua gravissimi sermonis lenitas, quam illa summa vis et contentio probatur. ℙ Hinc *contentio* in re oratoria, ut definit *Auct. ad Her.* 3, 13., ubi de mollitudine, seu inflexione vocis verba facit, *est oratio acris*, *et ad confirmandum*, *et confutandum accommodata.* Haec dividitur in *continuationem*, et *distributionem.* Illa est orationis enunciandae acceleratio clamosa: haec fit, cum raris et brevibus intervallis orator acriter vociferatur. ℙ Quatenus sermoni opponitur, est oratio, quae adhibetur in disceptationibus judiciorum, concionum, senatus, ut ait *Cic. Off.* 1, 37. [*Contentio h. l. est oratio meditata, sermo extempore fusus. *Beier.*] ℙ Frequentissime ponitur pro certamine, controversia, pugna. *Cic. Phil.* 2, 3. *extr.* Tanquam mihi cum M. Crasso contentio esset, cum quo multae et magnae fuerunt. Et *ib.* 1. Decertare cum aliquo contentione dicendi. *Id. Off.* 1, 38. *ad f.* et *Leg.* 3, 10. *ad f.* Facere contentionem cum aliquo de re aliqua. *Id. Acad.* 4, 43. Est inter eos de tota possessione contentio. *Id. Sext.* 21. Inter sapientissimos homines haec contentio fuit, ut alii dicerent, etc. alii autem, etc. *Id. Balb.* 8. Magna contentio Heracliensium fuit, cum magna pars, etc. *Id. Coel.* 22. *extr.* Ponere aliquid in contentione, utrum, etc. *Id. Divin. in Verr.* 19. Neque fere unquam venit in contentionem de accusando, etc. quin, etc. *Id. Leg.* 3, 11. Habere aliquid contentionis cum aliquo. *Id. Mur.* 4. Contentio honoris. Et *ib.* 16. Pugna summa contentione pugnata. *Plin.* 7, 45, 46. Contentio Perusina, *h. e.* bellum circa Perusiam gestum. ℙ Specialiter apud rhetores *contentio* dicitur disputatio, quatenus distinguitur a quaestione seu controversia, quae oritur ex scripto, aut aliis locis judicialibus. *Cic. Or.* 14. Quoniam quidquid est, quod in controversia aut in contentione versetur, etc. Cui *Ciceronis* loco lucem affert, quod est *Or.* 2, 24. *sub f.* Adde *Quint.* 3, 6. *circa med.* ℙ Item pro collatione, et comparatione. *Cic. Planc.* 2. In ea causa contra dicendum est, in qua quaedam hominum ipsorum videtur facienda esse contentio. *Id. Pis.* 22. Facere contentionem fortunarum. Adde *Off.* 1, 17. *ad f.*, ubi conjungitur *contentio* et *comparatio*: [*Adde *ib.* 1, 43, 152. Gernhardo explicatur ex *Invent.* 1, 12. Comparatio, in qua per contentionem, utrum potius aut quid potissimum sit, quaeritur.] Et *Auct. ad Her.* 2, 14. ℙ Hinc apud rhetores *contentio* est figura tum verborum, tum sententiarum, in qua et verba cum verbis, et sententiae cum sententiis conferuntur et comparantur: eadem nimirum, quae antithesis, contrarium et contrapositum. *Quint.* 9, 3. *ad f.* et *Auct. ad Her.* 4, 15, 18. et 45. Differt ea, quae est verborum, ab, ea quae sententiarum, quod illa, inquit *Auct. ad Her. cit. c.* 45. ex verbis celeriter relatis constat, hic sententiae contrariae ex comparatione referantur oportet. ℙ Hanc ipsam intellexisse videtur *Cic. Or.* 3, 53. *ad f.* et, qui eum locum descripsit ad verbum. *Quint.* 9, 1. *ad f.* Nam quod ait *Turneb.* ad *hunc loc.*, non posse hic accipi pro oppositione vocum contrariarum, quae est figura verborum: *Cicero* autem et *Quint.* hic enumerant figuras sententiarum: itaque intelligi vehementem et acrem orationem, quae interdum habet δείνωσιν; primo quidem haec *acris oratio* (de qua supra diximus) non est figura: deinde manifesto convincitur *Turneb.* ex *Auct. ad Her.*, qui contentionem etiam inter figuras sententiarum ponit, uti modo est dictum. [*Cf. de hujus vocabuli apud rhetores usu atque significatione *Ernest. lex. technol. lat.* p. 88. sqq.] ℙ *Contentio gregum* ap. *Censorin. de die nat.* 5. est eorum admissura.

CONTENTĬOSĒ, adv. φιλονείκως, cum contentione, et affirmandi pertinacia. *Hieron. ad Jovin.* 2, 10. Quod si contentiose dixerint, etc. *Quint. Decl.* 18, 6. Necesse est contentiosius loquaris, quod probare non possis. *August. Civ. Dei* 20, 1. Contentiosissime defendere id quod falsum est.

CONTENTĬOSUS, a, um, adj. ἐριστικός, qui cum contentione fit. *Plin. ep.* 2, 19. Oratio, de qua loquor, pugnax et contentiosa est. *Mart. Dig.* 1, 16, 2. Omnes proconsules, statim quam urbem egressi fuerint, habent jurisdictionem, non tamen contentiosam, sed voluntariam, *h. e.* quae exercetur in re, quae in contentionem venit, vel in eos, qui de re aliqua jure contendunt. *Quint. Decl.* 5, 1. Avidissimam moriendi cupiditatem contentiosa mendicitate fallebam, *h. e.* pertinaci. *Appul. Met.* 8. Et tamen ad hoc ipsum, quod non potest, contentiosa pernicie, quasi posset impellitur, *h. e.* obstinatione perniciosa. *August. ep.* 174. Quid est contentiosius, quam ubi de re constat, certare de nomine?

*CONTENTIVUS, a, um, adj. qui continet. *Constant. Afer.* 7, 1. Vis contentiva, appetitiva, digestiva et expulsiva. *B. A.*

*CONTENTO, as, a. 1. freq. *Vulg. Matth.* 5, 41. Si quis te contentaverit per unum milliare; ἀγγαρεύσει. *B. A.*

CONTENTUS, a, um, part. a *contendo*, συντεταμένος, adductus, intentus, extentus: cui opponitur remissus, laxatus. *Lucil.* ap. *Non.* 2, 868. Muscipula contenta, scorpius cauda sublata. *Cic. Tusc.* 2, 24. Balistae et reliqua tormenta eo graviores emissiones habent, quo sunt contentae et adductae vehementius. *Id. Fin.* 4, 27. Contentae fides. *Hor. Sat.* 2, 7, 20. Contentus funis. *Ov. rem. Am.* 435. Arcus contenti. *Cic. Sext.* 6. Contento studio, cursuque venire. *Id. Or.* 17. *sub f.* Contenta voce atrociter dicere, summissa leniter. *Id. Tusc.* 2, 23. Onera contentis corporibus facilius feruntur, remissis opprimunt. *Virg. G.* 3, 536. Boves contenta cervice trahunt plaustra. *Appul. Met.* 4. Contentissima voce clamitans. *Ammian.* 23, 11. Aut rapax, aut feritate contentior. *Suet. Tib.* 7. Contentis oculis prosequi aliquem. [*Cf. *Brem.* ad h. l.] Sic *Lucr.* 1, 324. Contenta acies oculorum. *Hor. Sat.* 2, 7, 97. Contento poplite. [*i. e. projecto pede, ut mos est gladiatorum. V. *Heindf.* ad h. l. — *Lucr.* 4, 965. Atque in ea ratione fuit contenta magis mens, i. e. occupata, citatis ejus viribus atque nervis.] ℙ Item concitatus. *Val. Flacc.* 3, 135. et pectus arundo Per medium contenta lugit. *Claud. in Eutrop.* 2, 169. Illa per auras Tot freta, tot montes uno contenta volatu Transilit. ℙ Est etiam part. a *contineo*, qui continet se in eo, quod habet: qui facile patitur: cui satisfactum est. *Cic. Brut.* 35. Cum ipsum audires sine comparatione, non modo contentus esses, sed melius non quaereres. *Id. Off.* 1, 42. Mercatura satiata quaestu, vel contenta potius. *Id. Tusc.* 5, 34. Bestiae eo contentae non quaerunt amplius. *Id. Fam.* 3, 13. Quibus ego a tali viro contentus eram. *Id. Parad.* 6, 1. Cui tanta possessio, ut ad liberaliter vivendum facile contentus sit. *Lucil.* ap. *Non.* 4, 78. His te versibus interea contentu' teneto. *Pl. Poen. a.* 2. *v.* 14. Dii Deaeque contentiores mage erunt, atque avidi minus. *Appul. Met.* 3. Non contentus, quod mihi nec solatium praebuit, etc. [*Liv. 5, 4. Adversariorum certe orationibus contentus essem, i. e. ipsae adversariorum objectiones satis multa mihi contra eosdem disputandi argumenta suppeditarent. ℙ Sequitur *ut*. *Suet. Aug.* 82. Contentus hoc erat, ut insidens ligneo solio, manus ac pedes alternis jactaret.] ℙ Cum infinito. *Vellej.* 2, 49. *ad f.* Contentus titulum retinere provinciae. *Curt.* 8, 11. Barbari hostem pepulisse contenti, non institere cedentibus. Adde *Petron.*, *Ov.*, *Val. Flacc.*, *Sil.*, *Quint.*, *Justin.*, *Plin. utrumque*, etc. [*Cf. *Ruhnk.* ad *Vell.* 2, 103, 5.] ℙ Cum genit. *Scaev. Dig.* 32, 37. *ad f* Ut contentus esset partis dimidiae dotis. Ita *Torrent.* at *Haloand.* edidit *dimidia parte.* Addit *Pareus in Lex. Crit.* alium locum ex *Curt.* 6, 2., sed in quo ipse quoque fatetur, dubiam lectionem esse. [*Apud *Zumpt.* est ablat.] Dubia item sunt, quae ex *Vellej.* 2, 88. et *Justin.* 42, 2. congerit *Heins* ad *Ov. Met.* 15, 515. et *ib.* 5, 169., certum autem illud *Dictys Cret.* 2, 17. Achilles haud contentus eorum, quae gesserat, Cilicas aggreditur. ℙ *Contentus* pro detentus. *Appul. Met.* 9. Ego mulier, et intra hospitium contenta. Et *ib.* Asinus intra

terminos pistrini contentus. ℙ In illo *Cic. Planc.* 5. Manlius vita contempta et sordida; al. leg. *contenta*, *h. e.* parca.

CONTĔREBRO, as, a. 1. terebrare. *Coel. Aur. Tard.* 2, 3. Humoris fluor ita jugis, ut ossa conterebret, *h. e.* carie exedat.

CONTĔREBROMIA, ae, f. vox composita a *contero*, et *Bromius* idem ac *Bacchus*, significat omnem illam terram, quam Bacchus exercitu lustravit: vel regionem quamcumque vini feracem: vel in qua multum vini conteritur, seu consumitur. Vox joculariter a *Plauto* novata *Curc. a.* 3. *v.* 76.

CONTERMĪNO, as, avi, atum, n. 1. confinio jungor, conterminus sum. *Ammian.* 14, 2. Per municipia, quae iisdem conterminant. Et 23, 6. Quibus Arabes beati conterminant.

CONTERMĪNUS, a, um, adj. ὅμορος, finitimus, vicinus. *Ov. Met.* 4, 90. Ardua morus erat, gelido contermina fonti. *Tac. A.* 6, 36. In longinqua et contermina Scythiae fugam maturavit. *Plin.* 13, 14, 28. Aethiopia Aegypto contermina. *Id.* 18, 6, 7. *n.* 3. Cn. Pompejus nunquam agrum mercatus est conterminum. *Colum.* 1, 3. Nisi si Antolycus ille cuiquam potuit tolerabilis esse conterminus. ℙ Cum genitivo. *Appul. Met.* 6. Praedicti jugi conterminos locos appulit. *et paulo post.* Hujus conterminam quaere Taenarum. Addunt et *Silii* locum 5, 511., sed dubiae lectionis. ℙ Et cum ablat. propter *cum* praeposit. inhaerentem. *App. Met.* 4. Locum lacu aliquo conterminum. ℙ Translate. *Stat. Th.* 7, 702. Morti contermina virtus, *h. e.* vicina. ℙ *Conterminum*, *i*, absolute est confine. *Plin.* 37, 9, 40. Eadem *(gemma)* et Pharanitis, in contermino Arabiae, gentis nomine.

CONTERNĀTĬO, onis, f. ternorum comparatio, ut Conternationes factae, Conternationum sortitio, ap. *Hygin. de limit.* p. 191. *Goes.*

CONTĔRNO, as, avi, atum, a. 1. ternum numerum comparo, ut *combino* binum. *Hygin. de limit.* p. 191. *Goes.* Si permissum fuerit, ut inter convenientes conternentur, conternati sortiri debebunt. *Hieron.* in *Isajam* 5, 15, 5. Possumus vitulam conternantem pro perfecta aetate accipere: sicut enim tricesimus annus in hominibus, ita in pecudibus ac jumentis tertius robustissimus est.

CONTĔRO, is, trivi, *raro* trii, tritum, a. 3. συντρίβω, κατατρίβω, idem quod tero, vel simul, aut valde tero, comminuo, contundo. *Ov. Medic. fac.* 60. vivacis cornua cervi Contere. *Plin.* 3, 7, 20. Conterere aliquid in cinerem. *Varr. R. R.* 2, 7. *circa med.* Scyllae modicum conterunt cum aqua ad mellis crassitudinem. [*Ov. *Met.* 14, 44. Protinus horrendis infamia pabula succis Conterit.] *Plin.* 26, 7, 24. Cauliculus conteritur ex vino vetere. *Pl. Asin.* 2, 4, 13. Conterere alicui latera stimulo. *Petron. Sat.* 17. Retexit superbum pallio caput, et manibus inter se usque ad articulorum strepitum contritis, quaenam est, inquit etc. *h. e.* constringendo et torquendo veluti fractis. Est qui leg. *constrictis*, minus recte. Simile est illud *Senecae Ira* 3, 4. Adjice articulorum crepitum, cum se ipsae manus frangunt etc. V. CONCREPO. ℙ Item consumo, absumo. *Ov. A. Am.* 3, 91. Conteritur ferrum, silices tenuantur ab usu. *Quint.* 2, 4. *post med.* Supellex conteritur. *Cic. Fam.* 9, 25. Παιδείαν Κύρου, quam contrieram legendo, totam in hoc imperio explicavi. Al. leg. *contriveram. Lucr.* 2, 1160. Conterimusque boves, et vires agricolarum Conficimus. [*Adde *Prop.* 2, 23, 15. Cui saepe immundo sacra conteritur via socco. (Vagam puellam describit ac libertinam.)] ℙ Translate. *Pl. Cist.* 2, 3, 66. Conteris tu tua me oratione, mulier, *h. e.* enecas. *Pl. Poen.* 3, 1, 33. Quamquam sumus pauperculi, est domi, quod edimus, ne nos tam contemptim conteras. *Cic. Prov. cons.* 13. Ceteras nationes contrivit, domuit, *h. e.* armis contudit, protrivit, calcavit, ut *Justin.* 12, 16. loquitur. *Cic. Tusc.* 5, 30. *sub f.* Cum virtutem ad coelum extulerint, reliqua ex collatione facile est conterere atque contemnere, *h. e.* deprimere, calcare. [*refutare.] *Id. Att.* 9, 3. Egeo argumento epistolarum. Quae enim sunt horum temporum, ea jam contrivimus, *h. e.* scribendo consumpsimus. *Pl. Most.* 4, 2, 68. Is vel Herculis conterere quaestum possit, *proverbialis locutio* de valde prodigo. *Cic. Fam.* 1, 9. *a med.* Ejus gravissimas injurias voluntaria quadam oblivione contriveram, *h. e.* ex animo omnino deleveram. *Id. Fin.* 1, 21. Conterere se in musicis, geometria etc. Sic dicimus conterere diem, tempus, aetatem, curam etc. *Id. Leg.* 1, 20. aetatem in litibus. *Id. Amic.* 27. tempus in studiis litterarum. *Pl. Bacch.* 4, 6, 11. aetatem in pistrino. *Cic. Or.* 1, 58. *ad f.* Conteri in causis, in negotiis, in foro. *Id. Verr.* 2, 5, 10. *ad f.* Diei brevitas conviviis, noctis longitudo flagitiis conterebatur. *Ter. Phorm.* 1, 4, 32. Frustra operam conterere. *Pl. Most.* 3, 1, 54. Conterere curam. [*Lucret. 3, 1060. Conteris somno majorem aevi partem.] ℙ Simplex verbum *tero* habuit olim in praeterito *terui*. Hinc *Tibull.* 1, 7, 70. [*al. 1, 6, 64.] proprios ego tecum, Sit modo fas, annos conteruisse velim. [*Recepit *Broukh.* hanc *N. Heins.* conjecturam pro vulg. *contribuisse.* Contra stat *Heyn.* quem v. ad h. l.] *Appul. Met.* 8. Manum mordicus arreptam penissime conterui. Ita utroque loco *Heins.* ad *Ov. Her.* 19, 17. et *Broukus.* Alii aliter. ℙ In illo *Ov. Medic. fac.* 89. *Haec ubi contriveris*, quod secundae syllabae ratio obstat (quamquam ita constanter reperitur in MSS, ut critici monent) quidam ediderunt *contereris.* Alii mallent *contrieris.* Est etiam qui velit *contriris.* ℙ Dividitur per tmesim in illo *Propertii* 3, 11, 10. Conque terunt fastus etc., nisi quod alii rectius leg. *Quaeque terunt.* ℙ [Part. *Conterendus* ap. *Cels.* 6, 21. *n.* 6. Cochleae conterendae. *F.*]

CONTERRĀNĔUS, a, um, adj. ὁμόχωρος, qui est ejusdem terrae, seu regionis. *Plin. praef. H. N.* (quam tamen *Hard. Plinio* abjudicat) Ut objicere moliar Catullum conterraneum meum. (Agnoscis et hoc castrense verbum.) Ille enim etc. *Castrense verbum* vocat, quia utebantur eo in castris milites ex variis locis convenientes, ad regiones illas lato quodam modo significandas, unde nomina dederant. ℙ [*Ant. Jos. a Turre Rezzonici* in *Disquisit. Plinian. T.* 1. p. 247. multis argumentis probat, ap. *Plin. l. c.* non *conterraneum*, sed *congerraneum* seu *concerraneum* legendum esse, idemque significare ac *congerronem*, quam vocem vide suo loco. *F.*]

CONTERRĔO, erres, errui, erritum, a. 2. καταφοβέω, ἐκπλήττω, idem quod terreo, aut valde terreo. *Colum.* 7, 12. *de cane villatico.* Ut prius auditu maleficium, deinde etiam conspectu conterreat. Al. leg. *terreat. Cic. Or.* 1, 49. Hanc loquacitatem nostram vultu ipso aspectuque conterreat. *Lucr.* 2, 623. pectora vulgi Conterrere metu. *Liv.* 3, 11. Atrox ingenium accenderat eo facto magis, quam conterruerat. Adde *Tibull.* 4, 1, 71. et *Senec. Q. N.* 2, 42. *extr.*

CONTERRĪTUS, a, um, part. a *conterreo*, καταφοβηθείς, exterritus. *Phaedr.* 1, 12. Cervus venantum subito vocibus conterritus. *Virg. A.* 54. nova pugnae conterrita sorte. *Id. ib.* 3, 597. aspectu conterritus haesit. *Curt.* 10, 7. Cesserat ex concione Aridaeus, principum auctoritate conterritus. *Suet. Domit.* 11. Conterritus atrocitate poenae.

CONTESSĔRĀTĬO, onis, f. quasi dicas, communicatio tesserarum hospitalitatis; communicatio, amicitia. *Tertull. adv. Haeret.* 20.

CONTESSĔRO, as, hospitium mutuum colo: a tesseris hospitalibus, quibus prolatis hospites agnoscebantur, et excipiebantur. V. TESSERA *Tertull. adv. Haeret.* 36. Alii alit. leg.

*CONTESTANIA, ae, f. regionis nomen, in qua sita est Carthago nova. *Plin.* 3, 3. *B. A.*

CONTESTĀTĬO, onis, f. διαμαρτυρία, actus contestandi. *Ulp. Dig.* 28, 1, 20. *ad f.* Veteres putaverunt, eos, qui propter solemnia testamenti adhibeantur, durare debere, donec suprema contestatio peragatur. *Gell.* 6, 12. Sulpicius testamentum compositum esse dixit a mentis contestatione. *Id.* 10, 3. In tam atroci re, ac tam misera atque moesta injuriae publicae contestatione, *h. e.* enarratione et affirmatione. ℙ Item obtestatio, obsecratio, nempe preces interpositа alicujus numinis invocatione adhibitae. *Cic. fragm. pro C. Cornel.* ap. *Ascon.* Petivit a me praetore maxima contestatione, ut causam Manilii defenderem. ℙ Contestatio litis, quid sit, V. in CONTESTOR. *Ulp. Dig.* 3, 3, 40. Ratihabitionis satisdatio ante litis contestationem a procuratore exigitur.

CONTESTĀTĬUNCŪLA, ae, f. brevis oratio, seu obsecratio. *Sidon. ep.* 7, 3. Diu multumque deliberavi, an destinarem, sicut injungis, contestatiunculas, quas ipse dictavi.

CONTESTĀTO, adv. testibus adhibitis, διὰ μαρτύρων: vel simpliciter contestando et affirmando. *Ulp. Dig.* 25, 3, 1. *post med.* Si neque contestato dixerit, eam ex se praegnantem non esse. Adde *ib.* 15, 4, 1.

[CONTESTĀTŌRĬUS, a, um, adj. qui ad contestationem litis pertinet. *Fragm. Jur. Civ.* (ed. *A. Maio*) p. 41. Si feriae sint, libellos det contestatorios. *F.*]

CONTESTĀTUS, a, um, part. a *contestor.* Active. *Caes. B. G.* 4, 25. Contestatus Deos, ut ea res legioni feliciter evenıret: Desilite, inquit, milites etc. ℙ Passive. *Cic. Flacc.* 11. Ab hac perenni contestataque virtute majorum Flaccus non degeneravit, *h. e.* perspecta, et quasi testibus probata. *Id. Rosc. Com.* 12. Iste cum eo litem contestatam habet. V. CONTESTOR. *Ulp. Dig.* 5, 3, 7. Judicium contestatum de inofficioso testamento.

CONTESTĬFĬCANS, antis, part. ab inus. *contestificor*, simul testificans. *Tertull. Testim. anim.* 1. *post init.* Commemorantes, et contestificantes etc.

CONTESTOR, aris, atus sum, dep. 1. διαμαρτύρομαι, testem invoco, obtestor, obsecro. *Cic. Fl.* 40. Cum ego te, Flacce, coelum noctemque contestans, flens flentem obtestabar. *Id. Verr.* 2, 4, 29. Flens, ac Deos hominesque contestans, clamare coepit. ℙ Item testato dicere, affirmare. *Ulp. Dig.* 15, 4, 1. Si sic contestatus sit: Quod voles cum servo meo negotium gerere periculo meo. *Paul. ib.* 27, 1, 38. Quinquaginta dierum spatium tantummodo ad contestandas excusationum causas pertinet. ℙ Contestari litem, inquit *Festus*, dicuntur duo, aut plures adversarii, quod ordinato judicio, utraque pars dicere solet, *testes estote.* Paulo aliter in *Cod. Justin.* 3, 9. qui est *De litis contestatione*, ubi *Impp. Sev.* et *Anton. leg.* 1. statuunt, litem tunc contestatam videri, cum judex per narrationem, negotii causam audire coeperit. *Gloss.* Lites contestatae, αἱ ἀρχὴν λαβοῦσαι ἐν δικαστηρίῳ δίκαι ἐξ ἀντικαθεστώτων. Ex quibus fit *contestari litem* esse, ita rem in judicium adducere, testibus praesentibus, coram praetore, aut judice, ut neutri parti recedere, salva lite non liceat. *Cic. Att.* 16, 15. Neque enim procuratores litem contestabuntur. [*Cf. quos laudat in hanc rem. *Ernest.* in *cl. Cic.* s. h. v.] *Gell.* 5, 10. Petere instituit ex pacto mercedem: litem cum Euathlo contestatur. ℙ Olim passiva significatione usurpatum fuit, teste *Prisc.* 8, 793., ubi id confirmat auctoritate *P. Aufidii.* Sed praeterea saepe ap. JCtos *lis contestari* dicitur, ut *Julian. Dig.* 30, 88. *extr.*, *Ulp. ib.* 24, 3, 22. et *ib.* 33, 9, 1. etc. Hinc part. *contestatus* etiam passive usurpatur. V. CONTESTATUS.

CONTEXO, is, exui, extum, a. 3. συμπλέκω, συννφαίνω, simul texo, connecto. *Tibull.* 3, 4, 33. Ut cum contexunt amaranthis alba puellae Lilia. *Lucan.* 4, 419. firma gerendis Molibus insolito contexunt robora ductu. *Tac. A.* 4, 49. Fossam loricamque contexens. *Aurel. Vict. Epit.* 3. Duplici ordine naves contexens, *h. e.* simul colligans. *Val. Fl.* 2, 108. tenui puppes contexere canna. *Plin. ep.* 5, 6. Per latus omne vineae porriguntur, unamque faciem longe lateque contexunt, *h. e.* contextae praebent. ℙ Translate sumitur pro componere, conjungere. *Cic. Leg.* 1, 3. Neque tam facile interrupta contexo, quam obsolvo instituta. [*Id. *Fam.* 10, 13. Contexere extrema cum primis, i. e. efficere ut extrema eandem cum primis formam, speciem referant.] *Id. Or.* 34. Memoria rerum veterum cum superiorum aetate contexitur. *Id. Fam.* 5, 12. *ad Luccej. historic.* Ut cogitares, conjuncte ne malles cum reliquis rebus nostra contexere etc. *Id. Dejot.* 6. *extr.* Quam festive crimen contexitur! *h. e.* describitur, et confingitur. *Id. Coel.* 8. Longius mihi contexere hoc carmen liceret, *h. e.* subjungere, attexere, recitare. *Quint.* 10, 6. Cogitatio non rerum ordinem modo intra se ipsa disponit, sed verba etiam copulat, totamque ita contexit orationem, ut ei nihil praeter manum desit. *Senec. ep.* 114. Contexere librum. *Plin.* 21, 20, 79. Contexemus et Gallici nardi remedia, in hunc locum dilata. *Id.* 20, 5, 18. Conteximus et de sili, *h. e.* dicimus, tractamus. *Id.* 35, 12, 43. De pictura satis superque: contexuisse his et plasticen conveniat, *h. e.* subjunxisse tractatum de plastice. ℙ Ap. *Macr. Somn. Scip.* 1, 5. *ad f.* contexere numerum, est componere, conficere. ℙ [Part. *Contexendus* ap. *Plin.* 20, 11, 45. Contexenda sunt omnia.]

CONTEXTĒ, adv. contexendo, conjungendo, συμπεπλεγμένως. Translate. *Cic. Fat.* 14. Si omnia antecedentibus causis fiunt, omnia naturali colligatione conserte contexteque fiunt.

CONTEXTIM, adv. contexte. *Plin.* 10, 53, 74. Turdi luto nidificantes paene contextim.

CONTEXTĬO, onis, f. contextus, compositio. *Macr. Somn. Scip.* 1, 5. *sub f.* Contextio et resolutio numeri octonarii. Et *ib.* 2. Contextio narrationis per turpia et indigna componitur. Adde *Saturn.* 7, 16. et *August. Musica* 3, 7. Sic *Auson. prooem. Perioch. Iliad. a med.* Contextio classis, qua Paris in Europam navigavit. *August. C. D.* 7, 2. Contextio libri.

[CONTEXTOR, oris, m. qui aliquod opus contexit. *Fragm. Cod. Theod.* (ed. *A. Peyronio*) 1, 1, 5. Impp. Theodosius et Valentinianus Augg. ad senatum. Ad similitudinem Gregoriani, atque Hermogeniani Codicis cunctas colligi constitutiones decernimus, quas Constantinus inclytus, et post eum divi principes, nosque tulimus. Ad tanti consummationem operis, et contexendos codices deligendi viri sunt singularis fidei, limatioris ingenii; electos vestra amplitudo cognoscat. (hic VIII. viri enumerantur, quorum princeps Antiochus.) Dat. VII. Kal. April. Constantinopoli, Florentio et Dionysio Coss. (an. a Chr. n. 429.) *Ead. ib.* 1, 1, 6. Iidem Augusti. Aggressuris hoc opus et demendi supervacanea, et adjiciendi necessaria, et mutandi ambigua, et emendandi incongrua tribuimus potestatem. Contextores hujus Theodosiani Codicis Antiochus etc. (hic enumerantur XVI. viri). Dat. XII. Kal. Jan. Constantinopoli, DD. NN. Theodosio A. XV. et Valentiniano A. IV. Coss. (an. 435.) *Eadem ib. constitut. Codici Theod. praemissa.* Iidem Augusti. Compendiosam divalium constitutionum scientiam ex Divi Constantini temporibus roboramus, nulli post Kal. Januarias concessa licentia, ad forum et quotidianas advocationes jus principale deferre, vel litis instrumenta componere, nisi ex his videlicet libris, qui in nostri nominis vocabulum transierunt, et sacris habentur in scriniis. Longum est memorare, quid in hujus

consummationem negotii contulerit vigiliis suis Antiochus, etc. (hic enumerantur VIII. viri.) Dat. XV. Kal. Martii, Constantinopoli, Theodosio Aug. XVI. et qui fuerit nunciatus (nempe Anicius Acilius Glabrio Faustus an. 438.). V. CONSTITUTIONARIUS. *F.*]

CONTEXTUS, a, um, part. a *contexo*, συνυφής, συμπλεκής, intextus, connexus. *Cic. N. D.* 2, 63. Villis ovium confectis atque contextis homines vestiuntur. *Virg. A.* 1, 112. Equus trabibus contextus acernis. *Tibull.* 1, 1, 71. Totus et argento contextus, totus et auro, *h. e.* indutus veste contexta auro, et argento. Al. leg. *contectus*. *Val. Flacc.* 3, 90. contextis umbonibus urgent, *h. e.* scutis connexis. *Tibull.* 4, 1, 22. contextis passim fluit ignibus aether, *h. e.* serie continuata ignium: vel aether constans perpetuis ignibus. ℙ [**Lucr.* 3, 695. Nec, tam contextae quom sint, exire videntur Incolumes posse. Contextus dicitur h. l. de anima, in ipso corpore orta, non extrinsecus addita. — *Id.* 4, 55. *corpora contexta* dicit pro condensatis, coagmentatis, firmitate quadam praeditis, oppon. *diffusa*.] ℙ Apud JCtos *contextum* est stamen, et subtegmen, quod in tela est, at nondum detextum. Ita *Ulp. Dig.* 34, 2, 22. ℙ Translate. *Cic. Tusc.* 5, 33. *ad f.* Perpetuae et contextae voluptates, *h. e.* non interruptae, ut una aliam pariat. *Quint.* 11, 1. Circuitus contexto nitore decurrentes, *h. e.* periodi apte aequabiliterque fluentes. *Id.* 9, 4. Oratio vincta atque contexta. *et mox.* Verba singula et contexta. *Id.* 12, 9. *sub f.* Ita nec liber est impetus, nec cura contexta, *h.* e. cohaerens, congruens, sibi constans.

CONTEXTUS, us, m. συμπλοκή, συνυφή, textura, contextio. *Accius* ap. *Cic. Fin.* 5, 11. de Philocteta. Pinnarumque contextu corpori tegumenta faciebat. *Lucr.* 1, 243. Contextum corporum vis quaeque dissolvit, *h. e.* coagmentationem. *Auson. Perioch. Odyss.* 5. Contextu ratis temere properatae navigationem aggredi. *Ulp. Dig.* 39, 2, 15. *ante med.* Domus juncta contextu aedificiorum. ℙ Translate est complexio, continuatio, series. *Cic. Fin.* 5, 28. Mirabilis est apud illos contextus rerum: respondent extrema primis, media utrisque, omnia omnibus. *Id. Partit.* 23. *ad f.* In toto quasi contextu orationis haec erunt illustranda maxime. *Petr. Sat.* 20. Contextus fabularum. *Val. Max.* 3, 8. *n.* 7. exemplorum. *Quint.* 1, 1. litterarum, *h. e.* series et ordo, quo in alphabeto dispositae sunt. *Id.* 9, 4. *post med.* Lenis et fluens contextus, *h. e.* compositio verborum. *Tac. H.* 2, 8. Ceterorum casus in contextu operis dicemus. *Quint.* 5, 13. *circa med.* Per partes dissolvitur, quod contextu nocet. *Plin.* 10, 42, 59. Lusciniae assidue nova loquentes, longiore etiam contextu, *h. e.* continuatione verborum. *Ulp. Dig.* 32, 73. contextus testamenti, *h. e.* tota contextio. *Id. ib.* 28, 1, 21. *extr.* Uno contextu actionis testari oportet, *h. e.* nullum alienum actum testamento intermiscendo, ut *Id. ib.* exponit. *Senec. Q. N.* 6, 29. *ad f.* Hispanias a contextu Africae mare eripuit. ℙ [**Quint.* 9, 4. p. 869. Historia non tam finitos numeros, quam orbem quendam contextumque desiderat. *Contextus* h. l. laxiorem quendam membrorum nexum significat, qui magis rerum conjunctionem, quam artificiosum verborum et sententiarum ambitum requirit. Haec est, quam εἰρομένην λέξιν Aristoteles, fusum et tractum orationis genus Cicero dicit. *Ernest.* in *lex. techn. lat.* Cf. *Ruhnk.* ad *Aquilam Romanum* p. 158. quem laudat *Spald.*]

CONTĪCĒO, es, ticui, n. idem ac conticesco. *Cic. Cat.* 3, 5. Conscientia convictus repente conticuit. *Mart.* 7, 80. tetricae conticuere tubae. *Ov. Met.* 5, 574. Conticuere undae, *h. e.* murmuris desivere. ℙ Translate. *Cic. Pis.* 12. Cum obmutuisset senatus, judicia conticuissent, *h. e.* cessassent. *Id. Brut.* 94. Hoc studium nostrum conticuit subito, et obmutuit. *Ov. Fast.* 6, 348. vacuae conticuere molae. *Hieron. in Isaj.* 1, 1. Ex quo Montani deliramenta conticeant. *Id. ib.* 17, 64. Apocryphorum deliramenta conticeant. ℙ *Gloss. Phil.* Conticeo, σιωπῶ. Conticet, σιωπᾷ. *Prisc.* quoque 8, 820. agnoscit *conticeo*. [**Calpurn.* 4, 98.]

CONTĪCESCO, escis, n. 3. κατασιγάω, σιωπάω, idem quod taceo, loqui, aut strepere desino. Ap. *Plaut.* in multis exemplarib. legitur *conticisco*, ut *Bacch.* 4, 6. *extr.* Sed conticiscam: nam audio aperiri fores. *Cic. Marc.* 3. Neque ulla unquam aetas de tuis laudibus conticescet. *Cic. in Senat.* 7. Dum conticesceret illa lamentatio, et gemitus urbis. *Liv.* 25, 10. et 2, 55. Conticescebat paulatim tumultus. ℙ Translate. *Liv.* 2, 29. *extr.* Hic, quo nunc omnia ardent, conticescet furor. [*Adde *Eund.* 4, 1. Ut inter strepitum tot bellorum conticescerent actiones tribuniciae.]

CONTĪCĪNĬUM, ii, n. pars illa noctis, quae est inter gallicinium et diluculum, ut dictum est in CONCŬBIUS. Glossae: *Conticinium*, ὁ μεταξὺ ἀλεκτρυοφωνίας χρόνος. Est a *conticescendo*, ut putat *Varr. L. L.* 6, 4. *extr.* ℙ Sumitur etiam pro prima parte noctis, seu pro ipsa nocte concubia, ut ibidem observavimus. Qua ratione accipi videtur a *Pl. Asin.* 3, 3, 95. Redito huc conticinio. ℙ Ap. *Macr. Sat.* 1, 3. pro *conticinium* quidam leg. *conticuum*; quod sane non abhorret ab analogia.

COTĪCISCO pro Conticesco legitur ap. *Arnob.* 5. *post. in.*, *Pl. Bacch.* 4, 6, 28. et *Mil.* 2, 4, 56. V. CONTICESCO.

CONTĪCŪUM. V. CONTICINIUM.

*CONTIFEX, icis, m. qui pugnat conto, ubi facere (inquit *Gesn.*) est occidere, ut in *conficio* et interficio. *Gloss. Vet.* Contifices, παράβολοι. Cf. v. sq. *B. A.*

CONTĪFĪCĪUM, ii, n. (vel contifigium, ut *Casaubonus* putat) ex *Vopisc. Prob.* 19. affertur, ut contum, seu venabulum significet, vel actum transfixionis ferarum. Verba *Vopisci* sunt: Addidit centum jubatos leones, qui omnes contificiis interempti sunt. *Salmas.* ex MS. *Palatino* legit *e posticis*.

CONTĪGER, a, um, adj. κοντοφόρος, contum gerens. *Paulin. Nolan. carm.* 20, 188. Contigero similis juveni spectabat in altum, *h. e.* supina fronte erectum contum ferenti, ut solent θαυματοποιοὶ mira ludicra edentes. Huc pertinet illud *Mart.* 5, 12. Quod nutantia fronte pertinaci Gestat pondera Maschlion superbus. Ubi *Scriverius* pro *pertinaci* malebat *perticata*.

CONTIGNĀTĬO, onis, f. δόκωσις, ὀροφή, ξύλωσις, tignorum, seu trabium series, et contextus, ut in aedibus, quae membra superiora domus sustinet, aut tectum. *Caes. B. C.* 2, 9. Turris contignatio. *Liv.* 21, 62. In tertiam contignationem sua sponte ascendisse. *Hirt. B. A.* 1. Incendio tuta est Alexendria, quod sine contignatione sunt aedificia. *Vitr.* 6, 5. Imponere contignationem, supra eam coaxationem et pavimentum. *Pallad.* 1, 9. Facere contignationem aequalem et solidam, ne gradus ambulantium tremor fabricae titubantis excutiat.

CONTIGNĀTUS, a, um, part. a *contigno*, trabibus, seu tignis conjunctus. *Vitr.* 1, 5. Itinera sint interioribus partibus turrium contignata. *Caes. B. C.* 2, 15. Quidquid est contignatum, cratibus consternitur.

CONTIGNO, as, avi, atum, a. 1. σανιδόω, tignis tectum jungo. *Plin.* 9, 3, 2. In domibus fores maxillis balaenarum facere, ossibus tecta contignare.

CONTIGNUM, frustum carnis cum septem costis demptum. *Festus.* Al. leg. *Contiguum*.

CONTĪGŬĒ, adv. ἐχομένως, σχεδόν, statim, et quasi contingendo. *Capell.* 9. p. 308. Eam contigue sequebatur.

CONTĪGŬUS, a, um, adj. qui ita proximus est alteri, ut contingat: et generatim vicinus: ab obsoleto *tago* pro *tango*, συναφής. *Ov. Met.* 4, 57. Pyramus, et Thisbe contiguas tenuere domos. [*V. *Gierig.* ad h. l.] *Id. A. Am.* 3, 409. Ennius emeruit, Calabris in montibus ortus. Contiguus poni, Scipio magne, tibi. *Plin.* 2, 9, 6. Luna alias admota coelo, alias contigua montibus. *Tac. A.* 2, 60. Syri, Armeniique, et contigui Cappadoces. *Virg. A.* 10, 457. Hunc ubi contiguum missae fore credidit hastae. *Ammian.* 31, 14. Periit hoc exitu Valens, quinquagesimo anno contiguus, *h. e.* tangens annum quinquagesimum.

CONTINCTUS, a, um, part. a *contingo*, idem ac tinctus. *Lucr.* 2, 742. Ex ineunte aevo nullo contincta colore. Al. leg. *contacta*. [*Ap. *Eichstadt.* est: *conjuncta colore*.]

CONTĪNENS, entis, part. a *contineo*, συνέχων, qui continet. *Gell.* 13, 9. Libri, quos παιδέκτας inscripsit, tanquam omne doctrinarum genus continentes. *Plin.* 17, 14, 24. Vinculum continens libertatem dehiscendi. *Aurel. Vict. Vir. illustr.* 77. Non continens lacrimas. ℙ Item qui contiguus est alteri, nulla alia re interposita, conjunctus, proximus, vicinus, συνεχής. *Cic. Fat.* 19. Proxima, et continens causa. *Id. N. D.* 2, 45. *ad f.* Mari aer continens est. *Id. Acad.* 4, 33. Mare, quod nunc quia a sole collucet, albescit, dissimileque est proximo et continenti. *Id. Caecin.* 4. Huic fundo continentia praedia, atque adjuncta mercatur. *Id. N. D.* 1, 11. Motus sensui junctus, et continens. *Id. Fam.* 15, 2. Cappadociae pars ea, quae cum Cilicia continens est. *Plin.* 18, 25, 57. Cherronesum, et continentia usque Atho. *Caes. B. G.* 3, 28. Morini continentes silvas, ac paludes habebant: eo se contulerunt. [**Liv.* 5, 39. Timorique perpetuo ipsum malum continens fuit, i. e. sine mora malum secutum est illum timorem.] ℙ Cum de aliqua insula sermo est, *continens terra*, et frequentius *continens* absolute, dicitur ea regio, quae est illi proxima, et insula non est, ἤπειρος. *Varr.* ap. *Charis.* 1, 100. In terra continenti. *Cic. Hort.* ap. *Non.* 4, 102. In continentibus terris. *Nep. Them.* 3. Inter Euboeam, continentemque terram cum classiariis regis conflixit. *Hor. Od.* 2, 18, 20. Marisque Bajis obstrepentis urges Submovere litora, Parum locuples continente ripa. [*Eodem modo ap. *Liv.* 44, 28. Qui propiores continenti littori erant. Cf. *Bauer.* ad *Sanct. Min.* T. 2. p. 108.] *Nep. Milt.* 7. Procul in continenti lucus, qui ex insula conspiciebatur, incensus est. *Caes. B. G.* 5, 8. Labieno in continente relicto, ipse ad solis occasum naves solvit. (Adde *ib.* 31. et *ib.* 4, 28. et 36. et alibi saepe.) *Plin.* 5, 31, 30. Insula a proxima continente abest VII. M. D. pass. ℙ Absolute *Liv.* 28, 12. Hispania prima a Romanis inita provinciarum, quae quidem continentis sint. ℙ *Continentia urbis* sunt aedificia extra muros urbis posita, sed ipsis contigua. *Terent. Dig.* 50, 16, 147. Qui in continentibus urbis nati sunt, Romae nati intelliguntur. *Paul. ib.* 33, 9, 4. *a med.* Urbes fere omnes muro tenus finiri, Romam continentibus. Adde *Ulp. ib.* 50, 16, 173. et 199. Huc pertinet illud *in vet. Tab. aen.* ap. *Mur.* 582. *ad f.* Quae viae in urbe Roma erunt intra ea loca, ubi continenti habitabitur, *h. e.* ubi continentia aedificia erunt. *Alf. Dig.* 50, 16, 87. Urbem esse Romam, qua muro cingeretur: Romam etiam qua continenti aedificia essent. Ita *Torrent.* et *Gothofr.*, at *Haloand.* in continenti. ℙ *Continentia* apud rhetores, quae sint, docet *Cic. Inv.* 1, 26. Negotiis, inquit, quae sunt attributa, partim sunt continentia cum ipso negotio, partim etc. Continentia cum ipso negotio sunt ea, quae semper affixa esse videntur ad rem, neque ab ea possunt separari. [*V. *Ernest. lex. techn. lat.* p. 91.] ℙ Apud eosdem *continens causae*, (sive quod conjunctum maxime sit cum ipsa causa, sive quod in se causam totam contineat) τὸ συνέχον, est id, quod potissimum agitur in causa, quo sublato lis esse non potest. Ita *Quint.* 11, 3., ubi plura hac de re. *Cic. Inv.* 1, 14. vocat firmamentum, aitque esse firmissimam argumentationem defensoris, et aptissimam ad judicationem: et subdit ipse quoque exemplum. Et *Top.* 25. ea, inquit, continentia vocentur, quasi firmamenta defensionis: quibus sublatis, defensio nulla sit. In *Part.* quoque 29. *ad f.* clarius idem istud exponit. V. ℙ Est praeterea *continens* non interruptus, continuatus, sine intermissione factus. *Caes. B. C.* 3, 63. Continens omnium dierum labor. *Id. B. G.* 5, 11. Continentia bella. Et *ib.* 7, 28. Continens impetus. *Liv.* 37, 25. incendium. Et *ib.* 2, 29, agmen. Et *ib.* 5, 34. memoria. *Cels.* 3, 5. *ad f.* Febres continentes sine remissione. *Auct. ad Her.* 3, 12. *ad f.* Continens vox. *Liv.* 22, 15. Quinque millia continenti cursu sequi aliquem. *Cic. Or.* 3, 57. Continenti spiritu dicere. *Id. Tusc.* 1, 8. Nihil te interpellabo: continentem orationem audire malo. *Sisenn.* ap. *Gell.* 12, 15. Una aestate in Asia et Graecia gesta litteris idcirco continentia mandavimus, ne, vellicatim, aut saltuatim scribendo, lectorum animos impediremus. *Suet. Gramm.* 2. Continens scriptura, *h. e.* non divisa in libros, aut capita. *Id. Cal.* 19. Biduo continenti. *Liv.* 23, 44. Imber continens per totam noctem. *Caes. B. C.* 3, 84. Exercitum eduxit, aciemque instruxit, primum suis locis; continentibus vero diebus, etc. [**Cic. Fin.* 2, 19. Neque porro ex eo natus, cum Pyrrho bellum gerens, consul cecidisset in proelio, seque e continenti genere tertiam victimam rei publicae praebuisset. *Continens genus* est idem, non interrupta serie, avus, filius, nepos. *Ernest.* in *el. Cic.* Nos: *in ununterbrochener Geschlechtsfolge*. ℙ *Continentia verba Cic. Part.* 15. dicuntur, quae per conjunctiones junguntur. *Ernest. lex. technol. lat.* p. 91.] ℙ *In*, vel *ex continenti* (subaudi *tempore*) est nulla mora interposita, statim, confestim, συνεχῶς. *Justin.* 1, 9. Qui ex continenti, ne dato in poenitentiam spatio, res narraretur, ad regiam pergunt. (Adde 5, 3. et 5.) *Ulp. Dig.* 44, 5, 1. *med.* Si in continenti impositum quid sit liberto, etc. exceptioni locum fore; sed si post intervallum, habet dubitationem, etc. Adde *ib.* 48, 5, 23. ℙ Denique *continens* est, qui se continet a voluptatibus, ab avaritia, ab ira, a caedibus, etc., sobrius, temperans, ἐγκρατής. *Nep. Att.* 13. Non intemperanter concupiscere, quod a plurimis videas, continentis debet duci. *Plin. ep.* 5, 19. *extr.* Parcus et continens. *Caes. B. C.* 1, 23. Ne continentior in vita hominum, quam in pecunia fuisse videatur. *Cic. Parad.* 1, 2. Continentissimi homines, *h. e.* parvo cultu, parceque viventes.

CONTĪNENTER, adv. συνεχῶς, continuate, jugiter, non intermisse, et refertur ad tempus, et ad locum. Ad tempus. *Cic. Acad.* 1, 8. Continenter labuntur, et fluunt omnia. *Auct. ad Her.* 3, 12. Uno spiritu continenter multa dicere, in extrema convenit oratione. *Liv.* 25, 7. In Albano monte biduum continenter lapidibus pluit. *Cic. Inv.* 1, 26. Ante rem gestam quae facta sunt, continenter usque ad ipsum negotium. ℙ Ad locum. *Catull.* 37, 6. continenter sedetis insulsi. ℙ Item temperate. *Cic. Off.* 1, 30. Vivere parce, continenter, severe, sobrie. *August. ep.* 199. et *Confess.* 6, 12. Continentissime vivere.

CONTĪNENTĬA, ae, f. συνοχή, significat ipsum actum continendi: sed sumitur pro ipso complexu rerum, quae in aliquo continentur. *Macrob. Somn. Scip.* 2, 12. Ut breviter a principio omnem operis continentiam revolvam. Sic *Fulgentius* inscripsit *continentiam Virgilianam* librum, quo complexus est per compendium quidquid in Virgilii operibus continetur. Adde *Hieronym. in Joann. Hierosolym. n.* 7. ℙ Item vicinitas, conjunctio. *Macrob. Saturn.* 5, 15. Neque in catalogo auxiliorum Turni, si velis situm locorum mente per-

currere, invenies illum continentiam regionum secutum: *cohaerentiam regionum* paulo ante dixerat. ℙ Item (quod magis est in usu Latino) abstinentia ab illicitis, ἐγκράτεια: nempe virtus illa, quae est pars temperantiae, per quam (ut *Cic. Inv.* 2, 54. definit) cupiditas consilii gubernatione regitur. *Id. Q. Fr.* 1, 1, 2. Praeclarum est, summo cum imperio fuisse in Asia triennium, sic ut nullum te signum, nullum vas, nulla vestis, nullum mancipium, nulla conditio pecuniae ab summa integritate continentiaque deduxerit. *Id. Verr.* 2, 4, 52. Conferte hujus libidines cum illius continentia. *Id. Off.* 2, 24. Valetudo sustentatur continentia in victu omni atque cultu. *Curt.* 3, 12. Si hac continentia animi ad ultimum vitae perseverare potuisset. Hic *continentia* superbiae atque irae opponitur. Sic 6, 6. Continentiam et moderationem in superbiam ac lasciviam vertit. *Caes. B. G.* 7, 52. Nec minus se in milite modestiam et continentiam, quam virtutem atque animi magnitudinem desiderare. *Nep. Att.* 15. Neque servorum quemquam nisi domi natum domique factum, habuit: quod est signum non solum continentiae, sed etiam diligentiae. ℙ *Cic. Off.* 2, 22. abstinentiam, et continentiam conjungit: quae quomodo differant, V. ABSTINENTIA. [*Adde *Doederl.* 2. §. 59. p. 203. sqq. ubi de hujus v. signif. ejusque synonym. pluribus disputat.] ℙ Alio sensu *Suet. Claud.* 32. Dicitur etiam meditatus edictum, quo veniam daret flatum crepitumque ventris in convivio emittendi, cum periclitatum quendam prae pudore ex continentia reperisset.

CONTINĔO, es, inui, entum, a. 2. *συνέχω, περιέχω, καταλαμβάνω*, simul teneo, complector, retineo. *Cic. N. D.* 2, 22. Mundus omnia complexu suo coercet et continet. [*Cf. *Lucr.* 5, 320.] Et *ib.* 54. *sub f.* Alvus continet, quod recipit, ut mutari et concoqui possit. Et *ib.* 9. Omnia quae aluntur, continent in se vim caloris. *Curt.* 4, 11. Expeditius manus nostrae rapiunt, quam continent. *Plin.* 17, 22, 35. *n.* 16. Continere aliquid vinculo. Et *ib.* 11, 16. Testae continent humorem, et transmittunt. [*Lucr. 6, 878.] *Cels.* 5, 26. *n.* 23. Sutura si nimis rara est, non continet. ℙ *Contineri* aliquando est continentem esse, conjungi. *Cic. Verr.* 2, 4, 52. *extr.* Pars oppidi mari disjuncta angusto, ponte rursus adjungitur et continetur. [*Eodem modo, addita praepos. *cum*, dicitur ap. *Lucr.* solenni quodam dicendi forma de rerum primordiis eorumque inter se cohaerentia. 1, 817. Atque eadem magni refert primordia saepe Cum quibus, et quali positura, contineantur; Et quos inter se dent motus, accipiantque. Adde *ib.* 980. 2, 761. 1008.] ℙ Item cingi, includi. *Caes. B. G.* 3, 1. *extr.* Vicus altissimis montibus undique continetur. Et *ib.* 4, 23. Montibus angustis mare continetur. *Suet. Aug.* 19. Ex insulis, quibus continebantur, filiam et nepotem rapere ad exercitus destinaverant. [*Tibull. 4, 1, 47. Oceanus ponto qua continet orbem, i. e. ambit] ℙ Item componi, constare, consistere. *Cic. N. D.* 2, 23. Dii non continentur venis, et nervis, et ossibus. *Id. Marc.* 9. Vita corpore et spiritu continetur. [*i. e. pendet e, servatur.] *Id. Div.* 1, 14. Artes, quae conjectura continentur. *Id. Marc.* 7. Quis est tam rudis, qui non intelligat, tua salute contineri suam? *Id. Fin.* 2, 15. Honestas tota his quatuor virtutibus continenter. *Est qui legit* ex his quatuor. [*Contineri dicuntur etiam, quae firma sunt, non rumpuntur. *Cic. N. D.* 2, 57. quae (natura) primum oculos membranis tenuissimis vestivit et sepsit, quas perlucidas fecit; firmas autem, ut continerentur. Eodem modo contrarium dicit *Caes. B. C.* 1, 25. Quum agger altiore aqua continere non posset, i. e. firmitatem, vim sustentandi amittere, durare non posse. Hinc orta videtur notio continuandi, uno tenore perducendi. *Pl. Stich.* 3, 1, 44. Utraque commeatus continet, i. e. continuatur. V. *Gronov.*] ℙ Translate. *Cic. Off.* 2, 24. Nulla res vehementius rempubl. continet, quam fides. [*i. e. conservat. Ita saepius ap. Cic. est pendere ex re aliqua, conservari ab aliquo. *Cic. Dom.* 37. Meus reditus vestro judicio continetur. *Liv.* 41, 23. Romanum foedus, quo nostra omnia continentur, i. e. quibus rerum nostrarum salus nititur. Adde *Ov. Fast.* 4, 94. Perque suos Venus initus continet omne genus, i. e. causa est propagandi generis humani, conservatrix.] *Cic. ad. Quirit.* 1. Continere odium jamdiu conceptum in omnes bonos. *Id. N. D.* 3, 38. dolorem conceptum a se ipso. *Id. Or.* 1, 21. Omnes omnium rerum fontes animo ac memoria continere. *Id. Arch.* 1. *extr.* Omnes artes, quae ad humanitatem pertinent, quasi cognatione quadam inter se continentur. *Liv.* 28, 2. *extr.* Continere exercitum. ℙ Praeterea saepissime ponitur pro coercere, cohibere, frenare. *Cic. Phil.* 3, 3. Continere belluas septis. *Phaedr.* 3, 6. ora frenis. *Colum.* 7, 10. pecudem sub tecto. *Caes. B. C.* 1, 66. copias in castris. Et *ib.* 3, 45. Quam angustissime continere hostem. *Cels.* 7, 26. Continere aliquem in jejunio. *Liv.* 27, 15. *a med.* milites silentio. *Cels. praef. post med.* corpus, si profluvio laborat. *Suet. Galb.* 6. manus paenulis.. *Cic. Catil.* 1, 8. *extr.* manus et tela civium ab aliquo. *Id. Rabir. perduell.* 6. vocem, *h. e.* cessare a clamore. *Id. Fin.* 4, 25. risum. *Virg. A.* 3, 598. gradum. *Plin. ep.* 3, 11. oculos animumque. *Id. ep.* 1, 8. et *Cic. Att* 13, 21. librum, *h. e.* non edere. *Phaedr.* 4, 17. ventrem. *Plin.* 31, 3, 23. et 9, 8, 7. spiritum. *Cic. Or. de Demosth.* 1, 61. Tantum continenda anima in dicendo est assecutus, ut una continuatione verborum etc. *Plin.* 24, 8, 33. et 28, 11, 46. Continere capillos fluentes, *h. e.* facere, ne defluant. ℙ Translate. *Cic. Q. Fr.* 1, 1, 11. Continere omnes cupiditates. [*Id. Har. Resp.* 1. Furentem exsultantemque continui.] Et *ib.* 13. linguam. *Id. Agr.* 1, 6. modeste insolentiam suam. *Id. Acad.* 1, 12. Ab omni lapsu continere temeri. *Id. Acad.* 1, 12. Ab omni lapsu continere temeritatem. *Id. Tusc.* 4, 9. Regere, et continere appetitiones animi. *Brut. et Cass. ad Anton. Fam.* 11, 3. iracundiam. *Id. Or.* 2, 55. dicta in aliquem. *Liv.* 28, 2. animos sociorum in fide. *Caes. B. G.* 3, 11. et *ib.* 5, 3. aliquem in officio. Et absolute eod. sensu. *Cic. Q. Fr.* 1, 1, 2. Quid est negotii, continere eos, quibus praesis, si te ipse contineas? ℙ Continere se. *Cic. Parad.* 3, 1. Continere se in libidine aliqua. *Id. Acad.* 4, 32. ab assentiendo. *Id. Verr.* 2, 5, 29. a supplicio alicujus. *Id. Fin.* 2, 19. ab exemplis, *h. e.* abstinere ab exemplis afferendis. *Id. Brut.* 97. in suis perennibus studiis. *Ter. Phorm.* 2, 3, 17. ruri. *Id. Eun.* 5, 2, 20. Vix me contineo, quin involem in capillum, monstrum. *Pl. Rud.* 4, 4, 128. Contineri, quin complectar, non queo. [*Ov. Met. 4, 351. Jam se male continet amens, i. e. vix retinet.] *Petr. Sat.* 11. Nec se solum intra verba continuit, sed lorum de pera solvit etc. [*Absolute, pro domi manere. *Suet. Caes.* 81. Diu cunctatus, an se contineret. *Id. Galb.* 19. Nihil amplius quam continere se statuit.] ℙ Pro custodire, servare. *Cic. Vatin.* 5. Non custodem ad continendas, sed portitorem ad partiendas merces putares. *Ter. Eun.* 1, 2, 23. Quae vera audivi, taceo, et contineo optime. *Plin.* 21, 7, 18. Arida continent odorem diutius. ℙ Et pro simplici tenere. *Caes. B. C.* 2, 38. Gades se conferre, naves frumentumque omne ibi continere. *Plin.* 31, 9, 45. Continere sub lingua salem, donec liquescat. ℙ Pro morari, detinere, impedire. *Pl. Amph.* 2, 2, 58. An te auspicium commoratum est? an tempestas continet? *Virg. G.* 1, 259. Frigidus agricolam si quando continet imber. ℙ Pro occupare, tenere. *Caes. B. G.* 1, 38. Reliquum spatium mons continet. [*Cf. *Lucr.* 3, 211. Quamque loco se Contineat (animus) parvo, si possit conglomerari. ℙ Translate. *Lucr.* 1, 152. Quippe ita formido mortalcis continet omneis, i. e. implet.] ℙ Pro habere, complecti. *Plin. ep.* 9, 28. Tertia epistola continebat, esse tibi redditam orationem pro Clario. *Cic. Att.* 14, 22. *extr.* Me idus Mart. non tam consolantur, quam antea: magnum enim mendum continent. *Phaedr.* 4, 10. Hoc argumentum continet res utiles. *Plin.* 22, 25, 68. Panis innumeras paene continet medicinas. *Ulp. Dig.* 7, 9, 3. Omnes casus continentur huic stipulationi: *pro* hac stipulatione. Ita *Torrentin.* et *Gothofr.* Sic *leg.* 5. Huic stipulationi, dolum malum abesse, abfuturumque esse, continetur. *Holoand.* utrobique mutavit. ℙ Pertinet etiam ad magistros, qui *continere* dicuntur discipulos, dum eos in aliqua exercitatione detinent. *Cic. Fam.* 7, 19. Exercitatione consequere: in qua quidem nos te continebimus, si etc. *Petr. Sat.* 2. Nondum juvenes declamationibus continebantur, cum etc. *Gell.* 19, 1. Satis attente discipulos juvenes continens. ℙ Eleganter *continere aliquid* dicitur id, quod praecipuum est, et caput ejus rei. *Cic. N. D.* 1, 1. De figuris Deorum, de locis, atque sedibus multa dicuntur: quod vero maxime rem causamque continet etc. *Id. Tusc.* 4, 31. Mihi quidem in tota ratione ea, quae pertinet ad animi perturbationem, una res videtur causam continere, eas esse in nostra potestate. Adde *Div.* 1, 51., *Fin.* 1, 4. et *ib.* 4, 6. [*Id. Part.* 29. Ea, quae sic referuntur, continentia causarum vocentur: quamquam non magis, quae contra rationem defensionis afferuntur, quam ipsae defensionis rationes, continent causas.] ℙ [Part. *Continens* V. suo loco. *Contenturus* est *Lucilii* ap. *Non.* 2, 149. Tu Lucilium credis contenturum, cum me ruperim, summa omnia fecerim. *F.*]

CONTINGO, is, inxi inctum, a. 3. tingere, idem quod tingo, *συγχρώζω*. *Lucr.* 2, 754. Proinde colore cave contingas semina rerum. ℙ Translate. *Id.* 1, 932. Museo contingens cuncta lepore. ℙ Si quis haec ad sequens verbum §. 1. transferenda putet, non valde pugnabimus. [*Adde *Eund.* 1, 937. 4, 13. 1, 946. Plerisque tamen in locis dubites, an illud non, et exquisitius, positum sit. V. *Eichstadt.* in *Ind.* ad *Lucr.* s. h. v.]

CONTINGO, ingis, tigi, tactum, a. 3. *ἅπτομαι*, idem quod tango, sed plenius: a *con* et *tango*. *Cic. N. D.* 2, 47. *sub f.* Aliorum ea est humilitas, ut cibum terrestrem rostris facile contingant. *Virg. Ecl.* 8, 40. Jam fragiles poteram a terra contingere ramos. *Id. A.* 2, 239. funemque manu contingere gaudent. *Cic. Div.* 2, 43. Quanta humilitate luna feratur terram paene contingens. *Liv.* 1, 56. *extr.* Contingere terram osculo. *Virg. A.* 5, 509. avem ferro. *Id. ib.* 18. Italiam. *Lucr.* 1, 564. florem aevi, *h. e.* ad florem aevi pervenire. [*Sil. 13, 419. Nox jussam contigit horam.] *Hor. A. P.* 412. optatam cursu contingere metam. *Ov. rem. Am. extr.* fessae date serta carinae: Contigimus portum. *Id. Met.* 14, 606. ambrosia cum dulci nectare mixta Contigit os, fecitque Deum. Sic *ib.* 2, 123. Pater ora sui sacro medicamine nati Contigit. *Lucr.* 4, 13. oras pocula circum contingere melle, *h. e.* aspergere. *Virg. G.* 3, 403. Contingere sale. *Id. ib.* 448. Contingunt corpus amurca. *Lucr.* 4, 409. Sol contingens suo cominus igni, *h. e* illustrans, calefaciens. [*Cf. 6, 688.] *Catull.* 64, 409. contingi lumine. [*Contingere* dicitur etiam de Diis hominem aliquem institutionis causa levi re, quam manu tenent, ut fronde, tangentibus. *Ov. Fast.* 4, 15. mota Cytheriaca leviter mea tempora myrto Contigit; et, coeptum perfice, dixit, opus. Adde *Propert.* 3, 3, 37.] ℙ Proverbialis locutio gaudentis. *Id.* 1, 8, 43. Nunc mihi summa licet contingere sidera plantis. [*i. e. nunc mihi licet coelo inambulare tanquam Deo. — Caeterum *contingere sidera* aut *coelum* omnino augustam altitudinem declarat. *Ov. Fast.* 3, 34. *Tibull.* 1, 7, 15.] ℙ *Contingere manum alicujus* est fere signum gratulationis, aut venerationis. *Liv.* 28, 9. Contingere pro se quisque dextras victrices consulum cupientes. *Vellej.* 2, 104. *ad f.* Salutationis nova quaedam exsultatio, et contingendi manum cupiditas. Adde *ib.* 107. ℙ *Contingere* etiam dicuntur, quae vicina et contigua sunt. *Cic. N. D.* 2, 47. Vites a caulibus et brassicis refugere dicuntur, nec eos ulla ex parte contingere. *Caes. B. G.* 7, 23. Neque inter se trabes contingant; pro contingantur. Et *ib.* 1, 38. Radices montis ex utraque parte ripae fluminis contingunt. *Id. ib.* 7, 7. Helvii fines Arvernorum contingunt. *Id. B. C.* 1, 21. Milites disponit perpetuis vigiliis, stationibusque, ut contingant inter se. ℙ Translate. *Cic. Manil.* 1. Cum per aetatem hujus auctoritatem loci contingere non auderem, *h. e.* venire in hunc locum plenum auctoritis. *Id. Tusc.* 1, 19. Cum animus naturam sui similem contigit. *Val. Flacc.* 7, 173. Contingere cura animum alicujus, *h. e.* afficere. *Liv.* 10, 28. Contacturum funeribus diris signa, tela, arma hostium. *Tac. A.* 4, 68. Contingere aliquem modico usu. *Ov. Met.* 1, 211. Contigerat nostras infamia temporis aures. *Ulp. Dig.* 48, 19, 5. Poenae, quae existimationem contingunt. *Juven.* 14, 184. Contingunt me fastidia, *h. e.* fastidio. [*Ov. Met.* 9, 484. Me contingit libido, i. e. corripit, totum me occupat.] *Liv.* 40, 14. *ad f.* Meam causam, quae nihil eo facto contingitur, ne miscueris. *Paul. Dig.* 48, 20, 7. Quos nulla culpa contingit. *Marc. ib.* 29, 5, 16. Pars pretii alicui contingens. *Ulp. ib.* 25, 4, 1. *sub f.* Quos proxima spes successionis contingit. *Id. ib.* 11, 4, 1. Contingi crimine, *h. e.* socium esse criminis. ℙ Pertinet aliquando ad propinquitatem affinitatis, aut cognationis. *Liv.* 24, 22. *ad f.* Quicumque aut propinquitate, aut affinitate, aut aliquibus ministeriis regiam contigissent. *Suet. Aug.* 4. Arctissimo gradu aliquem contingere. *Id. Ner.* 32. Contingere aliquam familiam. *Hor. Sat.* 2, 6, 52. Deos quoniam propius contingis, *h. e.* propior es principibus viris per amicitiam. ℙ Significat etiam provenire, nasci, venire. *Plin.* 19, 5, 23. Columella suum tradit commentum, ut toto anno melopepones contingant. *Id.* 19, 8, 41. Post cymam ex eadem brassica contingunt aestivi cauliculi. *Id.* 13, 24, 46. Apes nunquam defore, cytisi pabulo contingente, promittunt. *Id.* 14, 20, 25. Ut odor vino contingat. *Id.* 32, 4, 14. Contingunt ex testudine quoque aliqua auxilia. ℙ Item saepius evenire, accidere, et impersonalium more effertur. Dicitur autem fere de iis, quae vel insperato, et casu, sed ex voto eveniunt. *Cic. Or.* 2, 4. Magis adeo id facilitate, quam alia culpa mea contigit. Et *ib.* 1, 35. *sub f.* Quoniam tantum habemus otii, quantum jamdiu nobis non contingit. Et *Brut.* 84. Volo, hoc oratori contingat, ut cum auditum sit, eum esse dicturum, locus occupetur, compleatur tribunal etc. *Vell.* 2, 124. Mihi fratrique meo candidatis contigit, praetoribus destinari. *Hor. Ep.* 1, 4, 11. cui Gratia, fama, valetudo contingat abunde. *Ter. Andr.* 4, 2, 13. Hanc mihi expetivi: contigit. *Ov. Pont.* 4, 7, 16. Contigit ex merito qui tibi nuper honos. ℙ Item prospere succedere. *Nep. Thrasyb.* 8. Huic contigit, ut patriam ex servitute in libertatem vindicaret. *Cic. Off.* 2, 12. Cum id minus contingeret, leges sunt inventae. *Justin.* 5, 9. *sub f.* Thrasybulum corrumpere conantur, quod cum non contigisset etc. ℙ [*Eleganter vv. *contingere* et *videri* opponuntur. *Quint. Decl.* 10, 2. p. 213. Multum perdidit mater, si contingebat hoc illi: non minus, si videbatur. Contingere h. l. signif., vere ipsi (matri) filium adfuisse, non in imagine aut somno appa-

ruisse ejus speciem. Cf. *ib. c.* 5. *Tibull.* 1, 1, 49. *Prop.* 2, 3. Et ita saepe amantes sibi contigisse amicam vel uxorem dicunt. Haec *Burm. Id. ib.* laudat *Donat.*, qui notat ad *Ter. Andr.* 4, 2. contingere ea, quae vix eveniunt, i. e. quae vix audemus sperare nobis eventura.] ℙ Cum accusativo pro dativo. *Plin.* 18, 11, 29. Quae palma frugum indubitata Italiam contingit. *Vell.* 1, 1. Sortiti sunt, uter patria decederet: sors Tyrrhenum contigit. ℙ Si mihi vita contigerit. *Planc. ad Cic. Fam.* 10, 24. ℙ *Si quid alicui contingit*, h. e. si quid mali accidit. *Ulp. Dig.* 28, 3, 6. *med.* ℙ *Scaevola Dig.* 34, 4, 30. *sub f.* Si quid humanitus ei contigerit, *h. e.* si morietur. V. dicta in ACCĬDO, ubi etiam diximus de discrimine inter *accido*, et *contingo*.

*CONTINOR, aris, dep. 1. conto ferio, ut jaculor jaculo. *Auct. Itin. Alex.* ed. *A. Majo*, 14. Nimius tormento jaculandi, continari quem destinasset peritus etc. Suspectus locus *Majo*; cui forte corrigendum videtur *conlineare* vel *conlimare* quo. *B. A.*

CONTĬNŪANTER, et
CONTĬNŪĀTĒ, et
CONTĬNŪĀTIM, adv. sine intermissione, συνεχῶς. *August. Retract.* 1, 24. Epistolam exposui non carptim, sed continuanter, et totam. *Fest.* in *Strigae*: Strigae appellabantur ordines rerum inter se continuate collocatarum. *Front. de different. verb.* p. 2195. Continue facimus assidue: continuate, sine intermissione. *August. ep.* 112, 20. Quae continuatim Apostolus posuit.

CONTĬNŪĀTĬO, onis, f. συνέχεια, διώρεια, actus continuandi, consecutio non interrupta, perpetuitas. *Liv.* 41, 15. Interrumpi tenorem rerum, in quibus peragendis continuatio ipsa efficacissima esset, minime convenire. *Cic. N. D.* 1, 4. *extr.* Admirabilis continuatio seriesque rerum. *Id. Acad.* 1, 7. *extr.* Immutabilis continuatio ordinis sempiterni. *Caes. B. G.* 3, 29. Continuatio imbrium. [*Suet. Tib.* 21. Attenuatum te esse continuatione laborum, i. e. laboribus sine intermissione, sine requie exantlatis. *B. Crus.* in *cl.*] *Flor.* 4, 2. *ad f.* Continuatio prosperorum. *Senec. Consol. ad Marc.* 18. *med.* Vinculum terrarum oceanus continuationem gentium triplici sinu scindens, *h. e.* terram, quae ubique a gentibus habitatur, trifariam dividens. *Id. Q. N.* 3, 2. ita *continuationem corporum* definit: Continuatio est partium inter se non intermissa conjunctio. ℙ Etiam periodus, in qua est comprehensa series, et sententia continuata, hoc nomine appellatur. *Cic. Or.* 61. Circuitus ille verborum, quem Graeci περίοδον, nos tum ambitum, tum comprehensionem, aut continuationem dicimus. Et *Or.* 3, 13. Non nimis longa continuatione verborum dicere. Adde *ib.* 1, 61. ℙ Est etiam exornatio quaedam oratoria, scilicet densa et continens frequentatio verborum, cum absolutione sententiarum. Ea utemur commodissime in sententia, in contrario, in conclusione. *Auct. ad Her.* 4, 19. [*Cf. de hujus voc. usu et significatione in rebus oratoriis *Ernest. lex. technol. lat.* p. 92.] ℙ Item genus pronunciationis, quo cum clamore verba plura festinanter enunciantur, et pertinet ad contentionem vocis, ut in CONTENTIO dictum est. *Id.* 3, 13. Huic similis est illa, quae definitur a *Diom.* 2, 431. Continuatio est rerum contexta dictio, ut *Scythiam, septemque triones.* Verum haec potius pertinet ad locutionum grammaticam.

CONTĬNŪĀTUS, a, um, part. a *continuo*, non interruptus, continenter factus. *Cic. Tusc.* 1, 10. *extr.* Continuata motio, et perennis. *Cels.* 6, 6. *n.* 14. Continuati fletus. *Caes. B. C.* 3, 11. Iter continuatum et nocte et die. *Liv.* 1, 46. *extr.* Prope continuata funera, *h. e.* unum paene statim post aliud. *Curt.* 7, 11. Fatigatione continuati laboris affectus. ℙ Item contigue positus. *Cic. Vat.* 9. Fecisti ante Rostra pontem continuatis tribunalibus. *Id. Agr.* 2, 26. Ager latissime continuatus. *Id. N. D.* 2, 45. Aer mari continuatus et junctus. [*V. *Heindf.*] *Id. Acad.* 1, 7. *a med.* Natura cohaerens et continuata cum suis partibus. *Curt.* 5, 4. Ita ut procul visentibus continuata videantur montibus nemora. *Varr. R. R.* 2, 9. Tauros solere diversos assistere clunibus continuatis, et cornibus facile propulsare lupos. *Ov. Fast.* 2, 243. Continuata loco tria sidera. [*Id. ib.* 4, 130. Et formosa Venus formoso tempore digna est: Utque solet, Marti continuata suo, i. e. mensis Aprilis Martio. Cf. *ib. v.* 60.] ℙ *Continuata verba* sunt composita, seu continuata serie in oratione disposita. *Cic. Or.* 3, 37. Est quidam ornatus orationis, qui ex singulis verbis est, alius, qui ex continuatis conjunctisque constat. [*Cf. *Ernest. lex. technol. lat.* p. 92.] ℙ *Continuata mulier* dicitur, quae bis terve a viro continenter initur. *Ov. Amor.* 3, 7, 23. At nuper bis flava Chlide, ter candida Pitho, Ter Libas officio continuata meo. ℙ *Continuatissimus* est *Sid. ep.* 8, 3.

CONTĬNŪĒ, adv. συνεχῶς, sine intermissione. *Varr. L. L.* 4, 5. Inter stillicidia et flumina hoc interest, quod stillicidium, eo quod stillatim cadat, flumen, quod continue. [*Adde *Non.* p. 776, 26. *Merc.* Protinus, jugiter et continue. Cf. *Nolten lex. antib.* p. 894. Laudat haec *Döderl.* 1, 27.]

CONTĬNŪĪTAS, atis, f. continuatio. *Varr. L. L.* 6. *sub f.* Protinam a protinus, continuitatem significans. *Plin.* 8, 30, 44. *de hyaena.* Collum et juba continuitate spinae porrigitur: flectique, nisi circumactu totius corporis, nequit.

CONTĬNŪO, adv. statim, illico, nulla mora interposita, παραχρῆμα. *Cic. Rosc. Com.* 6. Ignis in aquam conjectus continuo restinguitur. *Id. Acad.* 4, 1. Deinde absens factus aedilis, continuo praetor. *Id. Att.* 9, 15. Quidquid egero, continuo scies. *Ter. Andr.* 3, 2, 24. Si quid narrare occepi, continuo tibi dari verba censes. *Id. Hecyr.* 5, 3, 15. Aderit continuo, hoc ubi ex te audierit. [*Pl. *Bacch.* 3, 1, 7. Ne continuo contuli protinam in pedes.] *Cic. Verr.* 2, 4, 22. Continuo ut vidit, non dubitavit e mensa tollere, *h. e.* statim ac. *Id. Or.* 1, 26. *ad f.* Continuo consilium dimisit, simul ac me fractum vidit. [*Quint. Inst.* 2, 20, 3. ed. *Spald.* Qui grana ciceris, ex spatio distante missa in acum continuo et sine frustratione inserebat, i. e. uno tenore et semper feriendo. Utrumque et continuo et sine frustratione ad jactum pertinet.] ℙ *Non continuo. Cic. Or.* 2, 48. Non continuo, si quis motus populi factus esset, id C. Norbano in fraude capitali esse ponendum etc. *Id. Rosc. Am.* 33. *ad f.* Non continuo, si me in gregem sicariorum contuli, sum sicarius. ℙ Item jugiter, perpetuum, aeternum, ut *Servius* exponit in illo *Virg. G.* 1, 60. Continuo has leges, aeternaque foedera certis Imposuit natura locis. Et *ib.* 3, 486. Continuoque greges villis lege mollibus albos. ℙ [*Continuo* et *perpetuo* ita differunt ut hoc rem spectet, usque ad certum quendam finem perducendam; illud eam agendi rationem designet, quae statim fit et sine intermissione. *Döderl.* 1, 2.]

CONTĬNŪO, as, avi, atum, a. 1. παρασυνάπτω, ἐνδελεχίζω, continenter ago, sine intermissione aliquid dico, aut facio. *Liv.* 24, 9. Continuare consulatum. *Caes. B. C.* 3, 36. *ad f.* Die ac nocte continuato itinere, ad eum pervenit. *Suet. Ner.* 1. Praenomina modo continuantes per ternas personas, modo alternantes per singulas. [*Cf. *Brem.* ad h. l.] *Plin.* 14, 22, 28. Biduo duabusque noctibus continuare perpotationem. *Id.* 20, 5, 17. Nemo tres siseres edendo continuaret. *Tac. A.* 15, 5. Diem noctemque sedilibus continuare. *Id. ib.* 13, 9. Solitam prioribus reverentiam in populum R. continuare. *Id. ib.* 14, 20. Theatro dies totos continuare. *Liv.* 38, 33. Philopoemeni continuatur magistratus. *Vell.* 2, 91. Continuare praeturam alicui, *h. e.* statim post aedilitatem praetorem facere. *Auct. Pan. ad Constant.* 15. *extr.* Continuare victorias. *Petr. Sat.* 89. *extr. in carm.* Hic graves alius mero Obtruncat, et continuat in mortem ultimam Somnos. *Cic. Or.* 3, 47. Hi tres heroi pedes in principia continuandorum verborum satis decore cadunt. ℙ [*Continuari verba* dicuntur, cum verba phrasi junguntur, vel periodi struuntur. *Ernest.* in *cl.* Aliter intelligenda verba sunt ap. *Quint.* 4, 1. 61. ed. *Spald.* Turbari memoria et continuandi verba facilitate destitui. H. l. est: sine haesitatione et intermissione ex memoria orationem proferre. *Ern. lex. technol. lat.* p. 93.] ℙ Neutrorum more. *Cels.* 2, 4. Febres quae sic continuent, ut etc. Et 3, 3. *med.* Febres ita, ut coepere, continuant. ℙ Et passive eod. sensu. *Id.* 3, 5. Si continuatur febris, neque levior unquam fit. *Justin.* 2, 2. Profecto non tantum bellorum per omnia saecula terris omnibus continuaretur. ℙ *Continuari alicui* est proxime haerere, continenter sequi. *Cic. N. D.* 1, 20. Atomi cohaerescunt inter se, et aliae alias apprehendentes continuantur. *Liv.* 2, 54. Paci externae confestim continuatur discordia domi. *Ov. Pont.* 1, 2, 26. hiemi continuatur hiems. *Tac. Germ.* 45. *sub f.* Suionibus Sitonum gentes continuantur. ℙ Cum accusativo. *Appul. Met.* 1. *sub f.* Inde me egredientem continuatur Pytheas condiscipulus meus, contiguus et comes fit mihi in via. Et *ib.* 11. Incontanter dimotis turbulis continuare pompam. Hic loquendi modus a veteribus quoque usurpatus fuit. *Sisenna* ap. *Non.* 2, 191. Marius ostio Liris evehitur, adque Aenariam suos continuatur, *h. e.* suos adsequitur, et cum iis conjungitur. ℙ Est etiam *continuare* contiguum facere, cum aliam alii rei connectimus et conjungimus. [*Haec primo loco ponenda erat significatio.] *Ov. A. Am.* 1, 496. Continuare latus lateri. *Liv.* 1, 44. Continuare aedificia moenibus. [*i. e. ad muros usque exstruere.] *Id.* 34, 4. et *Cic. Agr.* 3, 4. Ingens cupiditas agros continuandi. [i. e. coemendi, non simpliciter, sed proximos quosque agros. *S.* in *lex. Liv.* p. 142.] *Hor. Od.* 3, 16, 41. si Mygdoniis regnum Alyattei Campis continuem. *Tac. A.* 15, 9. Continuare pontem. *Ov. A. Am.* 1, 406. calendae, Quas Venerem Marti continuasse juvat, *h. e.* cal. April. *Pacat. Pan. ad Theod.* 39. Exercitus spatio lucis unius Illyrico continuavit Aquilejam, *h. e.* eodem die continenter ex Illyrico Aquilejam pervenit: et quodammodo eas regiones itinere unius diei conjunxit. *Senec. Ira*, 2, 36. Multi continuaverunt irae furorem, *h. e.* statim post iram in furorem inciderunt. [*Liv.* 32, 7. Nec per honorum gradus nobiles homines tendere ad consulatum, sed transscendendo media, summa imis continuare: int. de extremis honoribus, quum per saltum ascenditur.] ℙ Supplet aliquando alia verba. *Ov. Met.* 14, 239. saxa trabesque continuant, *h. e.* jacere pergunt. [*V. *Heins.* qui hanc duorum edd. lectionem in textum recepit, pro vulg. *conjiciunt.* Cf., quem *Jahn* ad h. l. *laud. Burm.* ad *Prop.* 3, 19, 14. p. 674.] *Hor. Sat.* 2, 6, 107. cursitat hospes, Continuatque dapes, *h. e.* continue infert mensae. *Stat. Theb.* 9, 290. segnem Nomium, fortemque Mimanta, Thisbaeumque Lichan, Anthedoniumque Lycetum Continuat ferro, *h. e.* unum statim post alium obtruncat. (Adde *ib.* 12, 745.) *Id. ib.* 1, 451. inde orsus in ordine Tydeus Continuat.

CONTĬNŪUS, a, um, adj. συνεχής, qui sine intermissione est, continens, perpetuus, perennis: a *con*, et *teneo*. *Pl. Mil.* 3, 1, 147. Triduum continuum. *Cic. Verr.* 2, 5, 36. Tot dies continuos quid egisti? *Id. Manil.* 18. Aliquot annos continuos populus R. magna parte imperii caruit. *Id. Or.* 3, 48. Recte genus hoc numerorum, dummodo ne continuum sit, in orationis laude ponetur. *Lepid. ad Cic. Fam.* 10, 34. Continuis itineribus ad Forum Vocontium veni. *Prop.* 1, 20, 1. Hoc pro continuo te, Galle, monemus amore. *Caes. B. G.* 7, 14. Continua incommoda. *Ov. Pont.* 2, 7, 41. continuo Fortunae vulneror ictu. Et *ib.* 1, 4, 8. Continuus labor. *Id. A. Am.* 3, 82. continua messe senescit ager, *h. e.* ager qui nunquam intermittit segetem ferre. *Id. Fast.* 5, 734. Continua dies. Sic *ib.* 6, 720. Continua nocte. *Plin.* 7, 41, 42. Continua series. Et *ib.* Tres continui principes senatus. *Id.* 36, 26, 66. Continuis fornacibus, ut aes, liquatur, *h. e.* ut non transferatur ex una in aliam fornacem, sed in eadem continue ardenti coquatur. *Id.* 30, 1, 2. Successiones continuae. *Id.* 24, 11, 50. Naturam continuis his voluminibus tractamus. *Id.* 10, 29, 43. *de cantu lusciniae.* Nunc continuo spiritu trahitur in longum. ℙ *Continuus alicujus*, qui cum eo assidue vivit. *Tac. A.* 6, 26. Coccejus Nerva continuus principis. ℙ Pro continenti, contiguo, nihil habenti interjectum. *Senec. Q. N.* 2, 6. Aer continuus terrae est. *Hor. Ep.* 1, 16, 5. et *Plin.* 6, 30, 35. Continui montes. *Id. ib.* 26, 30. Fluit continuo alveo Euphrates, priusquam distrahatur ad rigua. *Id.* 7, 16, 15. Aliqui vice dentium, continuo osse gignuntur. *Ov. Met.* 15, 289. Leucada continuam veteres habuere coloni: Nunc freta circumeunt. *Justin.* 16, 1. Post Cassandri, et filii ejus continuas mortes. Sic *Plin. Pan.* 58. Continui consulatus. [*Id.* 51, 4. Siquidem per omne spatium una facies, omnia continua et paria, i. e. orchestra una serie procurrebat, neque illa interrumpebatur suggestu projecto.] ℙ Continuus serpens super fluvios geminae jacet aggere ripae, *Stat. Theb.* 5, 516., *h. e.* qui utramque ripam, capite hinc, inde cauda incumbens, continet, insidetque. ℙ *Continuus* aliquando dicitur, qui aliquid continue facit. *Stat. Theb.* 9, 429. *de Ismeno fluvio.* Aspice quas fluvio caedes, quae funera portem Continuus, telis, altoque adopertus acervo. ℙ Differunt *continuus*, et *contiguus*, si stricte accipias, quod continua sunt, quae communi termino continentur; contigua, quae terminum habent proprium, sed inter ea nihil est intermedium. Verum haec Latini scriptores raro servant.

CONTĪRO, onis, m. simul tiro, ut *commilito*, simul miles. *Inscr.* ap. *Mur.* 805, 4. Claudio Caro Mil. Coh. VIII. Pr. heredes et contirones benemerenti fecerunt.

CONTOGĀTUS, a, um, adj. *Ammian.* 29, 2. Festus quidam in nexum germanitatis a Maximino dilectus, ut sodalis et contogatus, *h. e.* togatus, seu advocatus in eodem foro, ut *Vales.* exponit.

CONTOLLO, is, a. 3. semel legitur ap. *Pl. Aul. a.* 5. *v.* 6. Contollam gradum, *h. e.* conferam. *Non.* 2, 100. exponit, *contra tollam*: sed idem est cum *conferam*.

*CONTOMONOBŎLON, i, n. e *Cod. Just.* 3, 34, 3. laudatur, et ludus esse dicitur, quo jactetur pertica. V. *Salm.* ad *Sol.* p. 726. a G. *B. A.*

CONTONAT, abat, nuit, n. impers. 1. idem quod tonat, aut valde tonat. *Pl. Amph.* 5, 1, 42. Ibi continuo cantonat sonitu maximo.

CONTOR, aris, dep. 1. πυνθάνομαι, est conto explorare: et translate inquirere in genere. *Cic. Att.* 11, 10. Cumque ex eo de me contaretur. Al. leg. *percontaretur. Graevius* priorem lectionem retinet. *Non.* 4, 55. docet, *contari* significare etiam dubitare, et manere, et differre, allatis exemplis *Ciceronis*, et *Virg.*, in quibus vulgo legitur *cunctari.* Ex quo colligimus, etiam *contor* pro *cunctor* dictum fuisse: quod et *Don.* ad *Ter. Hecyr.* 1, 2, 2. de *percontor* loquens, testatur.

[CONTORPĔO, es, n. 2. idem ac torpeo. *Not. Tir.* p. 94. Contorpet. *F.*]

CONTORQUĔO, es, orsi, ortum, a. 2. κατειλέω, idem quod torqueo, magna vi flecto, circumago. [*Ernest.* in *Indice Cicer.* haec habet de hujus verbi

significatione: Contorquere dicitur proprie de eo motu hastae, aut cujuscumque jaculi, quo ei majorem vim atque impetum addimus, quod fit vel manu, aut machina aliqua, quae ideo tormentum appellatur. Hinc est, quod, quidquid celerius movetur et fertur, aut vehementius ob brevitatem et celeritatem pronunciationis ferit, cujusmodi sunt acutiores brevioresque conclusiones, quibus paene resisti, quamvis falsis, non potest, id omne *contorqueri*, *contortum* dicimus. *F.*] *Cic. Div.* 1, 53. Animal omne membra, quocumque vult, flectit, contorquet. *Id. Arat. N. D.* 2, 44. Brumali flectens contorquet tempore currum. *Id. ib.* 21. Non est aetheris ea natura, ut vi sua stellas complexa contorqueat. *Val. Fl.* 1, 455. Celsaque semiferum contorquens frena luporum. *Lucr.* 4, 902. Contorquere gubernaclum quolibet. *Virg. A.* 4, 562. Contorsit laevas proram Palinurus ad undas. ℙ Item magua vi atque impetu volvere, convolvere, miscere. *Id. G.* 1, 481. Proluit insano contorquens vortice silvas Fluviorum rex Eridanus. *Lucan.* 4, 102. subitisque frementes Vorticibus contorsit aquas. *Sil.* 3, 50. Nereus imo freta contorquet Neptunia fundo. ℙ Item jaculari, cum impetu projicere, quia cum jacimus aliquid, vel brachium, vel arcus torquetur. *Virg. A.* 7, 165. lenta lacertis Spicula contorquent. *Id. ib.* 2, 51. hastam In latus, inque feri curvam compagibus alvum Contorsit. [*Adde *Curt.* 8, 14. Contorquere telum in aliquem. Transfertur etiam ad alia quibus propussandi, projiciendi vis quaedam tribuitur. Ita *Sil.* 4, 309. Pingui contorquet (ignis) nubila fumo, i. e. versando, rotando emittit.] ℙ Translate. *Cic. Or.* 2, 17. *ad f.* Auditor, tamquam machinatione aliqua, tum ad tristitiam, tum ad laetitiam est contorquendus. *Id. Div.* 2, 51. Deinde contorquent, et ita concludunt: Non igitur etc., *h. e.* ita vi prant conclusionem, vel, ut placet *Turnebo Advers.* 5, 19., connexum, quod recta ferri debebat, torquent per particulas obliquas. *Id. Tusc.* 3, 26. At quam rhetorice? quam copiose? quas sententias colligit? quae verba contorquet? *h. e.* profundit, jacit. *Plin. ep.* 5, 20. Tam longas, tamque rigidas periodos uno spiritu, quasi torrente, contorquent.

CONTORRĔO, es, orrui, a. 2. idem quod torreo, *συγκαίω*. *Ammian.* 18, 7. Ignis pubentes herbas contorruit. *Not. Tir.* p. 149. Contorret.

CONTORSĬO. V. CONTORTIO.

CONTORTĔ, adv. *συνεστραμμένως*, oblique: et per translationem perplexe, obscure. *Cic. Inv.* 1, 20. *ad f.* Ne quid perturbate, ne quid contorte dicatur. [*Ald. *Manut.* de hyperbatis intell. Sed V. quae notavimus in *Contortus.*] ℙ *Id. Tusc.* 3, 10. Haec sic dicuntur a Stoicis, concludunturque contortius: sed latius aliquanto dicenda sunt, et diffusius, *h. e.* concisa et vibrata oratione. V. CONTORTUS.

CONTORTĬO, onis f. actus contorquendi, flexio: a *contortus*. *Auct. ad Her.* 4, 19. Ex remotione bracchii, et contortione dextrae gladius ad corpus afferri videtur. ℙ Translate. *Cic. Fat.* 9. Majus est has contortiones orationis, quam signorum ortus, obitusque perdiscere. [*Intell. de conclusionibus difficilioribus et fallacibus Chrysippi. *Ern.* in *Cl.*] Est qui legit *contorsiones*, a praeterito *contorsi*: quae lectionis varietas est etiam apud *Aug. Retract.* 1, 50. Liber ratiocinationum, contortione atque brevitate obscurus.

CONTORTIPLĬCĀTUS, a, um, adj. contorte plicatus, involutus. *Pl. Pers.* 4, 6, 26. Ita sunt Persarum mores, longa nomina contortiplicata habemus, *h. e.* ex multis vocibus composita, adeoque involuta, ut efferri vix possint, qualia sunt, quae ibidem *Pl.* refert. Alii leg. *Contortuplicatus.*

CONTORTOR, oris, m. qui contorquet, et implicat. *Ter. Ph.* 2, 3, 27. Bonorum extortor, legum contortor, *h. e.* qui leges iniqua interpretatione traducit, et perperam detorquet. ℙ *Prisc.* 9, 871. legit: Bonorum contortor, legum distortor. Sed *bonorum contortor* contortam habet implicatamque interpretationem.

CONTORTŬLUS, a, um, diminut. a *contortus*. *Cic. Tusc.* 2, 18. Stoici contortulis quibusdam, ac minutis conclusiunculis, nec ad sensus permanantibus, effici volunt, non esse malum dolorem.

CONTORTUS, a, um, part. a *contorqueo*, tortus, flexus, conversus *συνεστραμμένος*. *Cic. Div.* 1, 19. Quosdam exaruisse amnes, aut in alium cursum contortos et deflexos videmus. *Senec. Hippol.* 707. Impudicum crine contorto caput Laeva reflexi. *Quint.* 8, 2. Vertex est contorta in se aqua. *Plin.* 11, 37, 45. Cornua rugarum ambitu contorta sunt strepsiceroti. *Id.* 13, 9, 17. et 16, 39, 76. *n.* 1. Contorta arbor, *h. e.* quae lignum habet intus spiris convolutis, et in se recurrentibus, quae tamen nodi non sunt: quae inter vitia materiei ponuntur. *Auct. ad Her.* 4, 55. Contorta toga celerius ire coepit, *h. e.* circa brachium revoluta. ℙ Item jactus. *Virg. A.* 9, 705. Sed magnum stridens contorta falarica venit, Fulminis acta modo. Et *ib.* 11, 561. adducto contortum hastile lacerto Immittit. *Flor.* 3, 4. Contorta tela in aquas mittere. ℙ Translate est involutus, implicatus, perplexus. *Cic. Acad.* 4, 24. Quorum sunt contorta, et aculeata quaedam sophismata. *Id. Or.* 1, 58. *sub f.* Si de tabulis et praescriptionibus controversia est, contortas res, et saepe difficiles necessario perdiscimus. [*Est autem de eo genere obscuritatis, quod ex nimia brevitate oritur, quod oratio nimis brevis, citius quam intelligi potest, praetervehitur. Ita *Ernest.* in *cl. Graev.* ad *Herenn.* 1, 9. ubi idem narrationis praeceptum occurrit, *contortam narrationem*, de confusione ordinis rerum explicat, quae rerum conjungendarum transpositione, et non necessariorum interpositione fiat. *Ern. lex. technol. lat.* p. 93.] ℙ Item vehemens, incitatus, et quasi vibratus. *Id. Or.* 20. In historia interponuntur conciones, et hortationes: sed in his tracta quaedam et fluens expetitur, non haec contorta et acris oratio. *Id. ib.* 69. *extr.* Demosthenis non tam vibrarent fulmina illa, nisi numeris contorta ferrentur. *Quint.* 10, 7. *med.* Contorta vis orationis. *Id.* 9, 4. *med.* opponit in oratione *plena*, et *parum expleta; fragosa*, et *lenia; contorta*, et *stabilita; clauda* et *redundantia.* [*Cf. *Ernest. lex. technol. lat.* p. 94. sq. ubi varia *Gr.* et *Rom.* demonstratur ratio, qua ad unam eandemque rem signifcandam variarum rerum similitudines arripuerint, variaverintque methaphoras.]

CONTRĂ, praeposit. quartum casum regens, *ἀντὶ, κατὰ*, adversus, adversum. *Cic. Or.* 3, 20. Hoc non modo non pro me, sed contra me est potius. *Id. N. D.* 2, 67. Impia consuetudo contra Deos disputandi. *Id. Quint.* 13. Dicere contra caput alicujus, *h. e.* accusare in re capitali. *Id. Or.* 1, 39. Defendere causam alicujus contra aliquem. Et *ib.* 3, 19. Facere contra legem. *Id. Off.* 3, 5. Detrahere alteri sui commodi causa, est contra naturam. Et *ib.* 1, 6. Veri studio a rebus gerendis abduci, contra officium est. *Id. Att.* 9, 7. *a med.* Contra meum judicium, et contra omnium antiquorum auctoritatem. *Liv.* 3, 13. Vi contra vim resistere. *Id.* 24, 45. Posteaquam res Romana contra spem votaque ejus velut resurgeret. *Caes. B. G.* 6, 29. Contra opinionem omnium. *Plin.* 10, 75, 98. Contra consuetudinem. *Coel. ad Cic. post ep. ad Att.* 9, 10. Facere contra victorem. *Caes. B. G.* 2, 1. Conjurare contra populum R. Et *ib.* 13. Contendere armis contra aliquem. *Plin.* 29, 3, 12. Fluitare contra aquas. *Id.* 18, 35, 88. Boves se lambentes contra pilum. *Id.* 23, 1, 22. Patientia contra labores. *Id.* 17, 10, 14. Contra pondus attollere se. *Id.* 8, 25, 37. Cutis invicta contra ictus. ℙ Saepe refertur ad remedia. *Plin.* 17, 24, 36. *n.* 10. Medicina contra ebrietates. *Id.* 7, 2, 2. Ophiogenes, quorum salivae contra ictus serpentium medentur. *Id.* 29, 2, 9. Lanae sunt tutela contra frigora. ℙ Item ad situs locorum, et significat ex adverso, e regione, [*Gr. *ἐναντίον.*] quam esse propriam hujus vocis significationem, *Prisc.* 15, 976. docet. *Liv.* 3, 26. Trans Tiberim, contra eum locum, ubi nunc navalia sunt. *Caes. B. C.* 3, 23. Insula, quae contra Brundusinum portum est. *Suet. Cal.* 25. Contra accumbens. *Plin.* 37, 10, 63. Lapis contra solem varie refulgens. *Colum.* 7, 3. *ante med.* Contra ventum gregem pascere. *Pl. Most.* 5, 1, 55. Aspice dum contra me. *Hirt. B. Alex.* 24. Flens orare contra Caesarem coepit, ne se dimitteret, *h. e.* coram. [**Quint. Inst.* 10, 3. p. 938. Relinquendae autem in utrolibet genere contra vacuae tabellae. V. *Burm.* qui laud. *Ov. Met.* 4, 79. Partique dedere Oscula quisque suae non pervenientia contra.] ℙ Ponitur etiam ad significandam ascensionem. *Plin.* 7, 20, 19. Salvius duo centenaria pondera pedibus, totidem manibus, et ducenaria duo humeris contra scalas ferebat. Et *Sil.* 14, 352. contra ardua. ℙ *Contra ea* pro *contra* adverbii, seu conjunctionis more ponitur. *Nep. praef.* Contra ea, pleraque nostris moribus sunt decora, quae etc. *Caes. B. C.* 3, 74. Contra ea Caesar neque satis militibus confidebat etc. *Liv.* 4, 52. Superbe ab Samnitibus legati prohibiti commercio sunt: contra ea benigne ab Siculorum tyrannis adjuti. ℙ Interdum suo casui postponitur. *Cic. Or.* 10. Ut eos ipsos, quos contra statuas, placabiles dimittas. *Id. Acad.* 4, 15. Quos contra disputant. *Tac. A.* 3, 1. Corcyra litora Calabriae contra sita. ℙ Videtur aliquando poni pro erga, quemadmodum et adversus. *Plin.* 8, 7, 7. Elephanti tanta narratur clementia contra minus validos, ut in grege pecudum occurrentia manu dimoveat, ne quod obterat imprudens. ℙ Et loco praepos. *pro. Id. in. l.* 7. Merces contra munera. ℙ Frequenter adverbium est, sine casu, et modo significat adversus, e contrario. *Caes. B. G.* 2, 17. Legiones contra consistere non auderent. *Juven.* 3, 290. Stat contra, starique jubet. *Cic. Or.* 1, 19. Disputabant contra diserti homines, Athenienses. *Id. Fam.* 5, 5. Pro iis rebus nullam mihi abs te relatam esse gratiam, tu es testis. Contra etiam esse aliquid abs te profectum etc. *Id. Off.* 1, 15. *sub f.* Quod contra fit a plerisque. *Id. Tusc.* 5, 6. Ergo ut hi miseri, sic contra illi beati. *Id. Fam.* 4, 4. Nos, qui domi sumus, tibi beati videmur: at contra tu prae nobis beatus etc. *Id. Att.* 10, 8. Id ego contra puto. *Id. Cluent.* 31. Sapientissimum esse dicunt eum, cui etc., proxime accedere illum, qui etc. In stultitia contra est. *Id. Fin.* 2, 17. Num igitur eum censes aaxio animo fuisse? nihil minus: contraque ob eam rem laetus. [**Suet. Caes.* 73. Simultates contra nullas tam graves excepit etc. V. *Burm.* et *Oudend.*] *Plin.* 16, 39, 74. Contra vero Hieronem regem etc. [*H. l. notandae sunt singulares dicendi formulae ap. *Cic. Agr.* 2, 33. *Contra petere aliquid;* intell. de competitoribus. *Cluent.* 48. Si quis contra dicere vellet, i. e. accusare. Utroque loco *Ernest.* est interpretatio. Cf. *Quint. Inst.* 5, 11, 13. ed. *Spald.*] ℙ Habet post se eleganter particulas *ac*, *atque*, *quam*. *Cic. Phil.* 11, 13. *ad f.* Contra, ac Dejotarus sensit, victoria belli judicavit. *Id. Sull.* 24. *ad f.* Faciam contra, atque in ceteris causis fieri solet. *Id. Pis.* 8. Ut senatus, contra quam ipse censuisset, ad vestitum rediret. ℙ Modo ponitur pro vicissim, aut ex alia parte. *Pl. Amph.* 2, 2, 23. Quae me amat, quam contra amo. *Cic. Phil.* 2, 15. Sed et ego, quid ille, et contra ille, quid ego sentirem, videbat. *Ter. Eun.* 2, 3, 63. Si scias quod donum huic dono contra comparet. [*Cf. *Ruhnk.* ad h. l. et quem *laud. Drakenb.* ad *Liv.* 4, 5, 3.] ℙ Modo pro e regione. *Virg. A.* 6, 24. Contra elata mari respondet Gnosia tellus. *Liv.* 5, 37. *extr.* Jam omnia contra, circaque hostium plena erant. *Id.* 1, 16. Contra intueri aliquem. *Suet. Cal.* 18. Qua epulatione equiti R. contra se avidius vescenti partes suas misit. *Fulgent. Mythol.* 1, 14. Fit vox quatuor dentibus e contra positis. *Id. de prisco serm.* in *Nefrendes.* Cicatrices habuisse e contra XLV. *h. e.* adversas. ℙ Qui pro *contra* usurpant *e contra*, vel conjunctim *econtra*, patronos habent *Aurel. Vict. Caes.* 39. *ad f.* E contra suppliciis flagitiosi cujusque, virtutum studia augebantur. *Hieron. ep.* 128. *n.* 2. Aliis vero e contra videtur. Adde *Serv.* ad *Aen.* 6, 772. et *Prisc.* 1, 562. Habent *Tac.* quoque *Ann.* 12, 47. Et erant e contra, qui tantam fortunae etc. Verum de hujus loci vera lectione maximae lites sunt ap. Criticos *Borrich.*, *Cellar.*, *Gronov.*, *Pichen.* et alios. ℙ *Auro contra* valet idem quod pretio, aut valore auri: ducta locutione a lance, in qua appenditur aliquid: nam quod praeponderat, id quodammodo contra est. Hinc *contrarium aes*, est aes grave, *Festo* teste. *Pl. Epid.* 3, 3, 30. Nae tu habes servum graphicum, et quantivis pretii! non carus est auro contra, *h. e.* si ematur pari pondere auri, carus non est. Sic *Id. Ps.* 2, 3, 23. Aurichalco contra. Adde *Curc.* 1, 3, 45. et 46. et *Mil.* 3, 1, 63. et alibi. Eodem sensu dicitur *contra aurum* ap. *Varr. R. R.* 1, 2. Ubi poma veneunt contra aurum. Ita *Scalig.* et *Schneiderus* legunt, ut et ap. *eund. ib.* 3, 2. Quae illic omnia contra aurum. Habetur etiam in *fragm. Tragur. Petr.* 76. *Burm.* [*Quem conf. ad h. l. et ad *Quint. Decl.* 252. p. 458.] ℙ Inter *contra* et *adversus* hoc statuit discrimen *Charis.* 2, 207. quod *contra* ad locum, *adversus* ad animi motum referatur. Fatetur tamen promiscue usurpari. ℙ Ultima syllaba longa est. *Virg. A.* 6, 398. Quae contra breviter fata est Amphrysia vates. Adde *Lucr.* 1, 82., *Tibull.* 1, 7, 30., *Propert.* 1, 11, 25., *Ov. Met.* 2, 757. etc. Interdum corripitur. *Enn.* ap. *Varr. L. L.* 6, 2. *ante med.* Quis pater, aut cognatu' volet nos contra tueri? *Manil.* 2, 253. Contra jacens Cancer patulam distentus in alvum. Adde *Auson.* in *praefatiuncula* l. *v.* 15. ℙ [*Confunduntur *Contra* et *Circa.* V. *Spald.* ad *Quint.* 4, 2, 12. et quos laudat: *Drakenb.* ad *Liv.* 37, 15, 7. *Ruhnk.* ad *Vell.* 2, 76.]

CONTRACTĂBILIS. V. CONTRECTABILIS.

CONTRACTĔ, adv. anguste, *ἐστενωμένως*. *Senec. Tranquill.* 9. Assuescamus servis paucioribus serviri, habitare contractius.

CONTRACTĬO, onis, f. *συστολή*, actus contrahendi. *Cic. N. D.* 2, 60. Contractio et porrectio digitorum. *Id. Sext.* 8. Contractio frontis. *Id. Off.* 1, 41. Contractio aut remissio superciliorum. *Id. Att.* 5, 4. *ad f.* Etsi meam in eo parsimoniam hujus paginae contractio significat. ℙ In morbis *contractio* est alicujus membri adductio, quo nervi ita contrahuntur, ut munere suo fungi non possint, *συστολή, σύσπασις*. *Scrib. Compos.* 255. Ad omnem tensionem et contractionem nervorum. *Plin.* 20, 17, 73. Infantes comitiale vitium, aut contractiones sentientes. Adde *Senec. ep.* 82. *sub in.* ℙ Translate. *Cic. Tusc.* 4, 31. Effusio animi in laetitia: in dolore contractio. *Id. Part.* 6. Longitudo, aut contractio orationis. *Id. Or.* 3, 50. *ad f.* Syllaba aut contractione brevior, aut productione longior. [**Id. Att.* 5, 4. Meam in eo parsimoniam contractio paginae indicat, i. e. brevitas.]

CONTRACTĬUNCŬLA, ae, f. diminut. parva, aut levis contractio. Translate. *Cic. Tusc.* 3, 34. Hoc detracto, aegritudo erit sublata illa moerens; morsus tamen, et contractiunculae quaedam animi relinquentur.

CONTRACTO. V. CONTRECTO.

[CONTRACTOR, oris, m. qui contractum, et

sponsionem facit. *Imp. Zeno Cod.* 5, 5, 8. Praesenti lege sancimus, si quae hujusmodi nuptiae contractae fuerint, eas, earumque contractores, et ex his progenitos antiquarum legum tenori subjacere. *F.*]

*CONTRACTORIUM, i. n. σφιγκτὴρ *Gloss. Gr. Lat. B. A.*

CONTRACTŪRĂ, ae, f. idem quod contractio, συστολή. *Vitr.* 3, 2. Contracturae in summis columnarum hypotracheliis ita faciendae videntur, uti etc. *Id.* 5, 1. Ut in arboribus teretibus abiete, cupresso, pinu, e quibus nulla non crassior est ab radicibus, deinde naturali contractura ad cacumen etc. Adde 3, 3.

CONTRACTUS, a, um, part. a *contraho*, συλλεχθείς, collectus. *Pomp. ad Dom. post ep.* 12, 8. *ad Att.* Disjecta manu pares adversariis esse non possumus: contractis copiis spero etc. *Suet. Aug.* 31. Duo millia librorum contracta undique cremavit. *Gell.* 13, 24. *sub f.* Pecunia ex praeda contracta. *Caes. B. G.* 4, 32. Naves circiter octoginta coactae et contractae. ℙ Dicitur etiam de morbis, quae ex aliqua causa contrahuntur. *Plin.* 23, 4, 49. Phthiriases longa valetudine contractae. *Id.* 20, 14, 57. Pallor contractus studiis. ℙ Item de aliis rebus per quandam translationem. *Cic. Q. Fr.* 1, 1. Ea ferre homines molestissime debent, quae ipsorum culpa contracta sunt. *Id. Rabir. Post.* 9. Hoc semel suscepto atque contracto, perpetienda illa fuerunt etc. *Id. Att.* 11, 24. Ea est a nobis contracta culpa, ut etc. *Planc. ad Cic. Fam.* 10, 18. Sollicitiorem certe hominem, non suis contractis, neminem puto fuisse. *Vell.* 2, 47. Contracta rixa ex occursu. *Lucr.* 2, 574. Contractum bellum. *Cic. Cat.* 2, 2. *extr.* Aes alienum contractum in popina. [*Usitatissimum est in rebus pecuniariis. *Cic. Sull.* 20. Ratione magna (*sc.* pecuniaria) contracta cum Mauritaniae rege.] *Liv.* 25, 19. *ad f.* Contracta clades. ℙ [*Hinc explicand. *l.* ap. *Cic. Leg.* 2, 22. Quaeque in porca contracta jura sint: *Porca contracta* esse dicitur, cum aliquid committitur, quod porca immolanda expiandum est, quae praecidanea dicitur. *Davis.* laudat *Gell.* 4, 6. ad quem l. v. *Intt.* Nam *contrahi* dicuntur, quae nobis culpa nostra et peccato accidunt et perpetienda sunt. v. et ad *Fam.* 10, 18. Non suis contractis, i. e. peccatis. Haec *Ernest.* in *cl.* s. h. v.] ℙ Item confectus, pactus, conventus. *Cic. Off.* 1, 17. Multae cum multis res rationesque contractae. Et *ib.* 5. Honestum quod versatur in hominum societate tuenda, tribuendoque suum cuique, et rerum contractarum fide. [*Cf. *Beier.* ad h. l.] *Vell.* 2, 44. Affinitas inter Caesarem, et Pompejum contracta nuptiis. *Just.* 26, 3. Matrimonium contractum solvere. ℙ Item adductus, deductus. *Cic. Att.* 7, 7. *ad f.* Quid sit optimum male contractis rebus, plane video. *Id. Fam.* 7, 31. Propter res tuas ita contractas, ut quemadmodum scribis, nec caput, nec pedes. ℙ Item morbo aliquo adductus et debilis. *Suet. Aug.* 80. Digitus torpens et contractus frigore. [*Id. Cal.* 58. Contractis membris, i. e. convulsis.] *Plin.* 20, 23, 97. Contractos articulos emollire. *Phaedr.* 4, 23. *de musca.* Mori contractam cum te cogunt frigora, *h. e.* frigore captam. Al. leg. *contracta:* qua ratione *Virg. G.* 4, 259. *de apibus.* Ignavaeque fame, et contracto frigore pigrae. *Arnob.* 1, 28. Christus scitur aures aperuisse surdorum, ambulatum dedisse contractis. ℙ Item rugosus. *Hor. Sat.* 2, 2, 125. Explicuit vino contractae seria frontis. *Juven.* 11, 203. Nostra bibat vernum contracta cuticula solem. ℙ Item angustus, brevis, adstrictus. *Virg. G.* 4, 295. Locus exiguus et contractus. *Lucr.* 5, 570. Contractior ignis, *h. e.* minor. *Ov. Fast.* 6, 495. Freta contracta spatio brevi. [*Hor. *Od.* 3, 1, 33. Contracta pisces aequora sentiunt, i. e. septa molibus. Piscinae intell., quas Romani in mari construere solebant.] *Plin. Pan.* 30. Nilus contractior et angustior. *Plin. alter* 18, 22, 51. Digiti in pugnum contracti. *Cels.* 1, 3. Contracta alvus. *Cic. Parad.* 1, 1. Accipe hoc opusculum elucubratum his jam contractioribus noctibus. ℙ Translate. *Hor. Ep.* 1, 5, 2. [*20.] Contracta paupertas, *h. e.* quod *Id.* habet *Od.* 3, 2. angusta pauperies. *Id. Od.* 3, 16, 39. Contracto melius parva cupidine Vectigalia porrigam, *h. e.* minora cupiendo. *Cic. Brut.* 90. Dialectica quasi contracta et adstricta eloquentia. Et *ib.* 44. Ambitus verborum contractus et brevis. *Id. Coel.* 31. Studia contractiora, *h. e.* remissiora. *Quint.* 11, 1. Siccum, et sollicitum, et contractum dicendi propositum, plerumque affectatione ipsa severitatis invisum est. [*Contractum dicendi propositum* hanc vim habet, ut quis ab omni orationis amplitudine, περιβολῇ, circuitu, ceterisque formis dicendi, quae latam et magnificam et amplam orationem efficere possint, abhorreat. *Ernest.* in *lex. techn. lat.* s. v. *siccus.*] ℙ *Contracta vox*, est remissa, submissa. *Quint.* 11, 3. Vox contracta et fusa, dura et flexibilis, clara et obtusa. Et *ib.* In metu et verecundia vox contracta. Et *rursus.* Submissa atque contracta voce dicere. [*V. *Ernest. lex. techn. lat.* p. 95. *Id. Quint. ib.* 11, 3. p. 1040. inter proprietates Demetrii oratoris enumerat *contractam cerviculam*, i. e. in usum artis oratoriae curvatam. *Ib.* p. 1016. Contractis superciliis iram ostendi dicit. *Ib.* p. 1019. Cum tres contracti digiti pollice premuntur. (Est demonstrantis.) Adde 11, 3. p. 1018. Quo medius digitus in pollicem contrahitur explicitis tribus.] ℙ Absolute. *Virg. Mor.* 78. Verum hic non domini (quis enim contractior illo?) Sed populi proventus erat, *h. e.* parcior, frugalior. *Hor. Ep.* 1, 7, 11. Ad mare descendet vates tuus, et sibi parcet, Contractusque leget, *h. e.* parcus erit in legendo, et studiis operam dando.

CONTRACTUS, us, m. συστολή, contractio, contractura. *Varr. R. R.* 1, 68. Pensilia, ut uvae, mala, et sorba, ipsa ostendunt, quando ad usum oporteat promi, quod colore mutato, et contractu acinorum, si non dempseris ad edendum, ad abjiciendum descensurum se minitantur. ℙ Translate est pactum, quo duo pluresve inter se ad aliquid dandum, vel praestandum obligantur, ut emptio, venditio, mutuum etc. ita dictum, quia utriusque stipulationes, et sponsiones in unum contrahuntur, et colligantur. *Ulp. Dig.* 50, 16, 19. Contractus ultro citroque obligatio est, quam Graeci συνάλλαγμα vocant. *Sev. Sulpic. JCtus* ap. *Gell.* 4, 4. Is contractus stipulationum sponsionumque dicebatur sponsalia. *Gell.* ipse 20, 1. *a med.* In contractibus negotiorum. *Papinian. Dig.* 24, 3, 23. Facere contractum. Et *ib.* Pecunia debita ex contractu. ℙ Item negotium, res gesta. *Quint.* 4, 2. Dicam quae acta sint ante ipsum rei contractum: dicam quae in re ipsa.

CONTRĀDĪCĪBĪLIS, e, adj. cui contradici potest. *Tertull. Car. Christ.* 23. Signum contradicibile.

CONTRĀDĪCO, is, ixi, ictum, n. 3. ἀντιλέγω, contra aliquem dico, adversor, contraria dicendo respondeo. *Scrib. Compos.* 84. Neque ei quisquam contradixerit. *Tac. H.* 1, 39. Contradicere sententiis aliorum. *Id. ib.* 4, 46. Preces erant, sed quibus contradici non posset. *Suet. Rhet.* 1. Cn. Pompejum, quo facilius C. Curioni causam Caesaris defendenti contradiceret, repetisse declamandi consuetudinem. *Id. Aug.* 56. Jocis quorundam petulantibus lacessitus, contradixit edicto. *Ulp. Dig.* 3, 1, 1. Contradicere desiderio alicujus. *Id. ib.* 11, 7, 14. *a med.* Huic contradici potest. ℙ Frequenter usurpatum est in declamationibus passive sine ullo casu, ut videre est in lemmatis controversiar. et declamation. ap. *Senec.* et *Quint.* saepissime. *Gell.* quoque exemplum habet 9, 16. ℙ Afferunt Lexicographi exempla aliquot *Ciceronis*, et *Caesaris*, sed quae nihil conficiunt. In iis enim libri variant, modo conjuncte, modo separatim exhibentes. Ea solum puta huc facere necessario, in quibus dativus verbo additur, (quod, opinor, *Cic.* aut *Caes.* fecere nunquam [*V. quae *B. Crusius* et *Brem.* disputant contra *Ernest.* ad *Suet. Aug.* 54.]) in aliis separatim ubique scribi potest. Conjunctim tamen scribendum videtur in illo *Livii* 8, 2. Nec contradici, quin amicitia de integro reconcilietur. ℙ [Part. *Contradicens* ap. *Suet. Caes.* 20. Cetera dilargitus est, contradicente nullo. *F.*]

CONTRĀDĪCTĬO, onis, f. ἀντιλογία, ἀντίθεσις, actus contradicendi. *Tac. A.* 14, 43. Quidquid hoc in nobis auctoritatis est, crebris contradictionibus destruendum non existimabam. ℙ Specialiter est idem quod in scholis dicitur objectio. *Quint.* 2, 17. *ad f.* Ponuntur hae quoque in secundo Ciceronis de Oratore libro contradictiones: artem esse etc. *Id.* 7, 3. In schola, ubi nobis ipsi fingimus contradictionem. *Id.* 5, 13. *a med.* Contradictione uti qui possumus, ubi adversarius adhuc nihil dixerit? Et *paulo post.* Occurrere contradictionibus. Adde *Senec. Suasor.* 2. *ad f.*

CONTRĀDICTOR, oris, m. ἀντιλέγων, qui contradicit et adversatur, praesertim in controversiis forensibus. *Ulp. Dig.* 40, 11, 27. Si is, qui pro sua libertate litigat, desit, contradictor vero praesens sit. Adde *Callistrat. ib.* 16, 3. et *Ammian.* 31, 14.

CONTRĀDICTUS, a, um, part. a *contradico*, ἀντιλεγόμενος. *Quint.* 4. *prooem.* Quae sit probationum fides, seu proposita confirmamus, seu contradicta dissolvimus, *contra dicta* sejunctim rectius leges. *Ulp. Dig.* 1, 3, 34. Cum de consuetudine confidere quis videtur, explorandum arbitror, an etiam contradicto aliquo judicio consuetudo firmata sit, *h. e.* an de ea contentiose in judicio actum sit.

CONTRĀDO, is, idi, itum, a. 3. παραδίδωμι, idem quod trado. *Lucr.* 1, 401. Multaque praeterea tibi possum commemorando Argumenta, fidem dictis contradere nostris, *h. e.* facere, praestare. Alii leg. *conradere*, h. e. undique colligere, συλλέγειν. [*ita *Eichstadt.*]

CONTRĂĔO, is, ivi, itum, n. 4. ἐπέρχομαι, eo contra aliquem, hoc est adversor. Verbum est exigui usus, et fere in infinito. *Tac. A.* 14, 45. Sententiae Cassii nemo unus contraire ausus est. *Arnob.* 1. *in.* Contraire invidiae.

CONTRĂHO, is, axi, actum, a. 3. ἐπισπάω, συστέλλω, συλλέγω, simul traho, colligo, congrego, cogo. *Cic. Amic.* 7. Amicitia omnia contrahit, discordia dissipat. *Caes. B. G.* 1, 34. Contrahere exercitum in unum locum. *Id. B. C.* 1, 15. cohortes ex finitimis regionibus. *Nep. Con.* 4. magnam classem. [*Gr. συναγείρειν. *Curt.* 6, 2. Praefectos in Praetorium.] *Plin.* 3, 5, 6. Italia tot populorum discordes linguas sermonis commercio contrahit. [*Cf. *Ov. Fast.* 4, 811. Contrahere agrestes, i. e. dissipatos in societatem vitae convocare. *Id. ib.* 97. Illa (*Venus*) rudes animos hominum contraxit in unum, i. e. amore conjunxit.] *Liv.* 28, 18. Contrahere aliquos in (al. leg. *ad*) colloquium dirimendarum simultatum causa. *Plin.* 6, 27, 31. aurum. Et 11, 5, 4. Apes mella contrahunt. *Id.* 10, 20, 22. Contrahere aliquid in acervum. [*Virg. Mor.* 45. Contrahit admistos nunc fontes atque farinas.] *Gell.* 19, 6. Pudor sanguinem diffundit, timor contrahit. *Q. Scaevola* ap. *eund.* 4, 1. *a med.* Quae longae usionis gratia contrahuntur et reconduntur. ℙ [*Contrahi vv.* dicuntur, cum in pronuntiando ultima vocalis littera alterius verbi elidditur, propterea, quod sequens verbum a vocali incipit *Cic. Or.* 45. Oppon. *distrahere voces. ib.* Gr. συναλοιφή.] ℙ Est item adstringere, adducere, in angustum redigere. *Cic. Div.* 1, 53. Omne animal membra, quocumque vult, flectit, contorquet, porrigit, contrahit. *Id. Acad.* 1, 10. *ad f.* Contrahere aliquid, et in angustum deducere. *Id. N. D.* 2, 55. Pulmones tum se contrahunt aspirantes, tum respiritu dilatant. *Plin.* 36, 5, 4. *n.* 9. Contrahens se in metae cacumen. *Id.* 29, 6, 39. Millepeda tactu contrahens se. *Id.* 9, 22, 38. Cochleae bina cornua protendentes, et contrahentes. [*Quint. *Inst.* 11, 3. p. 1016. Collum diversa quidem sed pari deformitate et contrahitur et tenditur. *Id.* 12, 11. p. 1110. Quaelibet enim ex iis artibus, quarum habui mentionem, in paucos libros contrahi solet. *Id.* 10, 7. p. 959. Nam Ciceronis ad praesens modo tempus aptatos libertus Tiro contraxit.] ℙ Translate. *Lucr.* 5, 1218. Contrahitur animus formidine, *h. e.* adstringitur et ligatur, angitur. *Cic. Q. Fr.* 1, 1. Te rogo, ne contrahas, aut demittas animum. *Id. Leg.* 2, 15. Varietas sonorum tum remittit animos, tum contrahit. *Id. N. D.* 2, 4. Sol accedendo, et recedendo, tum quasi tristitia quadam contrahit terram, tum vicissim laetificat. *Id. Amic.* 13. *sub f.* Ut et bonis amici quasi diffundantur, et incommodis contrahantur. ℙ *Contrahere jura* ap. *Stat. Th.* 11, 682. est parce usurpare, parce uti licentia regni. ℙ Significat etiam jungendo claudere. *Plin.* 24, 8, 33. Ulmi folia vim habent vulnera contrahendi. *Id.* 12, 17, 38. Contrahere cicatrices. ℙ Item durare, coagulare. *Id.* 23, 7, 63. Fici succus coaguli modo lac contrahit. ℙ Item sistere, adstringere. *Cels.* 4, 19. Cibis uti ventrem contrahentibus. Et *mox.* Alvus contrahitur. *Plin.* 20, 2, 6. Radix peponum contrahit vomitiones. ℙ Item pertrahere, simul attrahere. *Plin.* 12, 15, 14. Balsamum melle mutatum statim in manu contrahit muscas. *Id.* 27, 5, 23. Solidum herbae semen conjicitur in oculum, nec turbat, sed contrahit in se caliginem. *Id.* 28, 9, 42. Sanguine cervino contrahi serpentes. ℙ Item corrugare. *Cic. Cluent.* 26. *ad f.* Contrahere frontem. *Ov. Pont.* 4, 3, 7. vultum. ℙ Item complicare, cui opponitur explicare. *Hor. Od.* 2, 10, 23. Contrahere vela. ℙ Item concipere, reportare, subire. *Colum.* 12, 4. Situ mucorem contrahere. Et *ib.* 17. Acetum nunquam situm, aut mucorem contrahit. *Plin.* 30, 8, 21. Contrahere morbum. Et 36, 27, 69. pestilentiam. Et 22, 25, 72. inflationes et tormina. Et 24, 6, 15. tristitiam. *Quint.* 7, 3. cruditatem. *Cels.* 4, 21. semen, *h. e.* creare. *Justin.* 21, 2. saginam corporis ex nimia luxuria, oculorumque valetudinem. ℙ Translate. [*Nostr. *Sich zuziehen.*] *Cic. Fam.* 2, 16. *a med.* Contrahere molestias. *Id. Fin.* 5, 30. damnum. *Liv.* 5, 15. nefas. *Papin. Dig.* 3, 5, 30. culpam. *Just.* 3, 7. *extr.* perjurium. *Id.* 17, 3. offensam populi. *Suet. Tit.* 6. plurimum invidiae. *Liv.* 25, 19. cladem. ℙ Item breviorem, seu minorem facere. *Prop.* 3, 20, 11. Tu quoque qui aestivos spatiosius exigis ignes, Phoebe, moraturae contrahe lucis iter. *Ov. Met.* 15, 197. Luna contrahit orbem. *Stat. Silv.* 4, 7, 3. ingens opus in minores contrahe gyros. *Quint.* 5, 6. Contrahere tempus dicendi. *Cic. Part.* 7. orationem. *Id. Or.* 45. nomina. ℙ Translate. *Senec. ep.* 110. Et quod gaudes, et quod times, contrahe, *h. e.* fac ut brevia sint et gaudium et timor. *Cic. Off.* 1, 29. Appetitus omnes contrahendi, sedandique, *h. e.* cohibendi. [*Id. *Div.* 2, 58. Contrahi autem animum Zeno, et quasi labi putat atque concidere, et id ipsum esse dormire.] *Plin. Pan.* 49. Tempus epularum frugalitas contrahit, humanitas extendit. ℙ Item transigere, agere, pacisci, quia plurium simul in idem voluntates trahuntur, et mutua obligatione junguntur. [*Praecipue de iis, qui societatem in negotio aliquo pecuniario ineunt.] *Cic. Off.* 2, 11. Qui vendunt, emunt, conducunt, locant, contra-

hendisque negotiis implicantur. Et *ib.* 18. In omni re contrahenda, vendendo, emendo etc. *Id. Cluent.* 14. Cum illo jam nemo rationem, nemo rem ullam contrahebat. *Paul. Dig.* 19, 4, 1. Contrahere emptionem, venditionem, permutationem. *Ulp. ib.* 23, 2, 12. cognationes. *Suet. Cal.* 25. matrimonia. [*Oppon. *dimittere.*] *Ulp. Dig.* 16, 1, 8. §. 14. Si, cum essem tibi contracturus, mulier intervenerit, ut cum ipsa potius contraham: *tibi* pro *tecum.* [*Huc quodammodo pertinent, quae §. 12. dicta sunt.] ℙ Item translate conflare, parere, conciliare. [*Cf. *Duk. lat. Ict.* 337.] *Pl. Cas.* 3, 2, 31. Aliquid contrahere cupio litigii inter eos duos. *Liv.* 24, 42. *extr.* Turdetanos, qui contraxerant Saguntinis cum Carthaginiensibus bellum, in potestatem redactos sub corona vendiderunt. *Cic. Cat.* 4, 5. Contrahere negotium alicui, *h. e.* creare molestiam. *Id. Amic.* 14. Contrahit amicitiam, si qua significatio virtutis eluceat. *Id. Inv.* 1, 17. Si turpitudo causae contrahet offensionem. *Liv.* 2, 23. *sub f.* Contrahere periculum. *Auct. ad Her.* 1, 5. A nostra persona benevolentiam contrahemus, si etc. *Id.* 4, 38. Ejusmodi res et invidiam contrahunt in vita, et odium in oratione. *Liv.* 5, 52. *ad f.* Contrahere magnum piaculum sibi et reipubl. *Plin.* 11, 19, 21. sibi causam mortis. *Ov. Met.* 2, 660. sibi iram numinis. ℙ *Contrahere aes alienum* est facere, suscipere. *Cic. Q. Fr.* 1, 1, 9. Constare inter omnes video, nullum aes alienum novum contrahi civitatibus. ℙ *Contrahere certamen* est. *Liv.* 28, 6. Ibi atrocissimum contractum est certamen. Et 29, 4. *extr.* Contrahere certamen cum classe hostium.

*CONTRAJURIS, is, m. *παράνομος. Gloss. Gr. Lat. B. A.*

[CONTRĀLĔGO, is, a. 3. codicem lego, dum quis alium inspicit, ut ex utriusque codicis collatione opus aliquod emendetur. *Sidon. ep.* 5, 15. Defert et volumen prophetarum, licet me absente decursum, nec semper illo contralegente, qui promiserat operam suam. *Sirmondus* in *adnotat.* ad *hunc loc.* hanc affert veterem adnotationem in codice Martiani Capellae: *Felix rhetor emendabam contralegente Deuterio scholastico discipulo meo.* ℙ Utrobique alii putant legendum divise *contra legente*, eadem tamen significatione. *F.*]

CONTRĀPONO, is, a. 3. oppono, *ἀντιτίθημι. Quint.* 9, 3. *ubi de* contraposito *loquitur.* Nec semper quod adversum est, contraponitur. ℙ Cum dativo, *Tertull. ad Mart.* 4. Spiritus contraponat sibi et carni, acerba licet ista, a multis tamen aequo animo excepta.

CONTRĀPOSĪTUM, i, n. *ἀντίθετον*, figura est rhetorum, eadem quae antithesis. *Quint.* 9, 3. *med.* Contrapositum, vel, ut quidam vocant, contentio, fit si singula singulis opponuntur, et bina binis, et sententiae sententiis. *et supra.* Etiam in contrapositis et comparativis solet respondere primorum verborum alterna repetitio: *Vigilas tu de nocte*, etc.

CONTRĀRIĒ, adv. *ἐναντίως*, contrario modo. *Cic. Part.* 31. Alio se eadem de re contrarie scripto defendere. [*Contrarie scriptum est, in quo repugnantia sunt. *Ernest.* in *cl.*] *Id. Or.* 2, 65. Ornant orationem verba relata contrarie, *h. e.* antitheta. [*Est genus ridiculi, cum ei, qui nos lacessit, eodem modo respondetur. Exempl. v. l. c. *Ern.* in *cl.*] — *Id. Univ.* 9. Sidera contrarie procedentia.

CONTRĀRĬĔTAS, atis, f. *ἐναντίωσις*, oppositio. *Macr. Somn. Scip.* 2, 15. *sub f.* Nunquam ex duplicatis similibus contrarietas emergit. Et *ib.* 14, *a med.* Nunquam fieri potest, ut circa unam eandemque rem uno eodemque tempore contrarietates ad unum idemque pertinentes eveniant. Adde *Sidon. ep.* 4, 12.

CONTRĀRIO, adv. contra, *ἐναντίως. Nep. Eum.* 1. Apud nos mercenarii, scribae existimantur: at apud illos contrario nemo ad id officium admittitur, nisi, etc. *Quidam leg.* e contrario. *Vitr.* 8, 1. *extr.* Campestribus autem locis contrario non possunt haberi copiae. ℙ Qui *Ciceronem* quoque testem adducunt, dubium valde testem adducunt.

CONTRĀRĬUS, a, um, adj. *ἐναντίος*, oppositus, adversus, repugnans. *Cic. Phil.* 2, 8. Ut non modo non cohaerentia inter se diceres, sed maxime disjuncta atque contraria. *Id. Coel.* 5. *extr.* Monstrum ex contrariis diversisque inter se pugnantibus naturae studiis conflatum. *Id. Opt. gen. orat.* 5. Orationes inter se contrariae Aeschinis Demosthenisque. *Phaedr.* 4, 10. saepe, quos ipse alueris, Tibi inveniri maxime contrarios, *h. e.* adversarios, inimicos. *Varr. L. L.* 4, 10. Contrariis Diis, *h. e.* infestis, iratis. [*Suet. Oth.* 8. Contraria exta, i. e. adversi ominis.] *Plin.* 21, 13, 43. Contrario amne. Sic 9, 51, 74. In contrarium nantes. [*Huc pertinere videtur locus *Ov. Met.* 2, 73. Et rapido contrarius evehor orbi, i. e. contra orbem, i. coelum.] *Suet. Ner.* 31. Inchoabat fossam latitudinis, qua contrariae quinqueremes commearent. [*h. e. exadverso motae. Nos: *sich begegnend.*] *Plin.* 2, 82, 84. de terrae motu: Concurrentia tecta contrario ictu arietant. ℙ [*Hinc adhibetur in eo dicendi genere, cum, quod oppositum est, non ipsis verbis sed circumscribendo significatur. *Lucr.* 3, 255. Sive voluptas est, sive est, contrarius ardor, i. e. dolor. *Ov. Met.* 2, 541. Cui color albus erat, nunc est contrarius albo. ℙ Saepius ponitur in re amatoria *Tibull.* 3, 4, 83. Nec tibi crediderim votis contraria vota — pectore inesse tuo, i. e. amorem tuum, ad alium pertinere. *Prop.* 1, 5, 9. Quodsi forte ausis non est contraria nostris, i. e. petitionibus nostris non adversatur.] ℙ Habet et genitivum: qui tamen casus non est contrarietatis, sed constructionis. *Cic. Fin.* 4, 24. Quarum artium summa crescere potest, earum etiam contrariarum summa potest augeri: ad virtutis autem summam accedere nihil potest: ne vitia quidem igitur crescere poterunt, quae sunt virtutum contraria. *Id. Inv.* 2, 54. *extr.* Quae omnia uti contraria rerum bonarum, in rebus vitandis reponemus. ℙ Cum particulis *ac*, *atque*. *Cic. Verr.* 2, 1, 46. Contrarium decernebat, ac paulo ante decreverat. *Id. Somn. Scip.* 4. Versantur retro contrario motu, atque coelum. ℙ *E* vel *ex contrario*, adverbii vice, idem est quod contra. *Nep. Am.* 1, Ipse ubi affuit, nunquam hosti cessit: saepeque e contrario, occasione data, lacessivit. *Cic. Inv.* 2, 8. Accusatori quidem haec fere sunt in causa facienda. Defensor autem ex contrario primum dicet, etc. Adde *Caes. B. G.* 7, 30. ℙ Sunt qui conjunctim scribunt *econtrario:* sed divisum multo est rectius. ℙ *In contrarium* et *ex contraria parte*, aut *in contrariam partem*, idem significant. *Plin.* 18, 24, 54. Idque in contrarium praecepere quidam falsa diligentia. *Civ. Inv.* 2, 52. Rerum expetendarum tria sunt genera: par autem numerus vitandarum ex contraria parte. *Id. Or.* 2, 53. Aut si ita non refellas, afferendum est in contrariam partem quod sit gravius. ℙ *Per contrarium* apud JCtos idem est, quod *e contrario.* Legitur enim ap. *Ulp. Dig.* 37, 8, 1. et *ib.* 2, 15, 8. *extr.* et *ib.* 28, 1, 20. et alibi. ℙ *In contraria*, et *in contrarias partes* valet in utramque partem, pro et contra. *Cic. Or.* 1, 34. Disputandum est de omni re in contrarias partes. [*i. e. in utramque partem.] *Virg. A.* 12, 487. Diversaeque vocant animum in contraria curae. ℙ Absolute *contrarios* pro adversariis, et inimicis posuit *Vitr. praef.* 3. ℙ Saepe *contraria* dicuntur, quae contra, seu e regione sita sunt. *Caes. B. G.* 2, 18. Ab eo flumine pari acclivitate collis nascebatur, adversus huic et contrarius. *Paul.* ap. *Labeon. Dig.* 41, 1, 65. Inter eam insulam, et contrariam ripam. *Plin.* 24, 10, 47. Hederae acinos tritos instillare dentium dolori a contraria aure. *Id.* 37, 9, 47. Gemma contraria soli regerens candicantes radios. *Id.* 28, 8, 27. Si pelles hyaenae et pantherae contrariae suspendantur, decidere pilos pantherae. ℙ Item quae nocent. *Plin.* 28, 9, 33. Lactis usus contrarius capitis doloribus, hepaticis, splenicis. *Id.* 25, 11, 87. Hyssopum stomacho contrarium. [*Suet. Ner.* 52. Imperaturo contrariam esse philosophiam, i. e. alienam ab imper. Cf. *Spald.* ad *Quint.* 4, 2, 64.] ℙ Item quae invicem inimica. *Plin.* 29, 4, 28. Scorpionibus contrarius maxime invicem stellio. ℙ Apud dialecticos sunt quatuor *contrariorum* genera. *Adversa*, quae in eodem genere plurimum differunt, ut sapientia, stultitia. Eodem autem genere dicuntur, quibus propositis occurrunt tanquam e regione quaedam contraria, ut celeritati tarditas, non debilitas. *Privantia*, graece *στερητικὰ*, ut dignitas, indignitas. *Relata*, velut ea, quae cum aliquo conferuntur, ut duplum simplum, multa pauca. *Negantia*, quae *ἀποφατικὰ* Graeci, contraria ajentibus, ut si hoc est, illud non est. *Cic. Top.* 11. ℙ [*Contrarium genus argumentationis, idque vitiosum, *Cic. Inv.* 1, 50. definit, quod contra ea dicitur, quae ii, qui audiunt, fecerunt. *Quintiliano* autem 5, 13, 30. ed. *Spald.* contrarium est, quo adversarius bene uti potest. *Ernest. lex. technol. lat.* p. 96.] ℙ Apud rhetores *contrarium* est exornatio, seu figura sententiarum, cum sumitur ex adverso probatio, hoc est id quod opus est oratori, contraria re comprobatur. Id enim significari nomine *contrarii* a *Cic. Or.* 3, 54. putat *Quint.* 9, 3. *ad f.* Est autem idem fere quod *contentio;* fitque (uti docet *Auct. ad Her.* 4, 18.) cum ex rebus diversis duabus alteram breviter et facile confirmamus: seu cum id, quod opus est oratori, contraria re comprobatur, hoc pacto: Nam qui suis rationibus inimicus fuerit semper, eum quomodo alienis rebus amicum fore speres? etc. [*V. *Ernest. lex. technol. lat.* p. 96.] ℙ *Contrarium aes* ap. *Fest.* quid sit, V. CONTRA. ℙ [*Contrarius* et *Diversus* in eo differunt, ut hoc in adversas partes discedentes, illud res sibi oppositas significet. *Döderl.* 3, 273. Ita *Hor. Sat.* 1, 2, 24. Dum vitant stulti vitia, in contraria currunt, i. e. in alia vitia, quorum ratio his, quae vitare student, opposita est.]

[CONTRASCRĪBA, ae, m. idem ac contrascriptor. *Inscr.* ap. *Mur.* 960, 7. Ullinus contrascriba. *F.*]

CONTRASCRĪBO, is, a. 3. contrascriptoris officio fungor. *Appul. Apol.* Litteras tabulario publico praesente, et contrascribente Aemiliano, testato descripsimus, *h. e.* praesentibus et testantibus tabulario publico, et antigrapho Aemiliano.

CONTRASCRIPTOR, oris, m. *ἀντιγραφεύς*, antigraphus, qui observat, et custodit actus alienos, Galli dicunt *contrôleur*, Itali vulgo *controllore. Inscr.* ap. *Grut.* 579, 10. Servato Caesaris N. servo contrascriptori rationis summi choragii. Alia ap. *Mur.* 2042, 4. Automato Caes. N. servo contrascriptori pistorum.

CONTRASCRIPTUM, i, n. *Cic. Att.* 16, 7. *sub f.* Antonii edictum legi a Bruto, et horum contrascriptum praeclare. ℙ Rectius ita leges integrum locum: *et horum contra*, *scriptum praeclare.*

CONTRĀVERSIENS, entis, repugnans, obsistens. *August. Doctr. Christ.* 1, 29.

CONTRĀVERSIM et

CONTRĀVERSUM, adv. contra, *ἐναντίως. Solin.* 10. de Thraeia. Apud plurimos luctuosa sunt puerperia: contraversum laeta sunt funera. ℙ Item in contrariam partem. *Appul. Apol.* Cum aliquid solidum offenderunt, illisae reflectuntur, et retro expressae contraversum respondent. Al. leg. *contraversim* aut *controversim.*

CONTRĀVERSUS, a, um, part. ab inusit. *contraverto*, contra versus. *Solin.* 27. Africa promontorio Apollinis Sardiniae contraversa. Et *ib.* 32. de Nilo: Quanto impensius contraversi spiritus repugnaverint, tanto excelsius sublimari, etc. Ita legit *Salmas.* Alii *controversus* eodem sensu: quod *Salmas.* vitiosum putat: alii divisim *contra versus:* sed si dativum habeat, rectius conjunctim scribetur. Sic *Ammian.* 18, 9. Urbs spiranti Zephyro contraversa.

[CONTRĒBĬENSIS, e, adj. ad Contrebiam pertinens, Hispaniae urbem in Carpetanis, haud procul a Compluto, nunc *Santavert.* [*Liv.* 40, 33. *Flor.* 2, 17. *Val. Max.* 2, 7. *B. A.*] *Liv. fragm. lib.* 91. ap. *Niebhur.* p. 91. Incendii simul et ruinae metu territi Contrebienses de muro trepidi refugerunt. *F.*]

CONTRECTABĬLIS, e, adj. qui contrectari, et tangi potest, *ψηλαφητός. Prud. Apoth.* 963. Nil contrectabile habere. *Lact.* 2, 8. et 7, 21. Solidum et contrectabile corpus. Adde *Tertull. Anim.* 57. *Auson.* 9. *Parental.* 3. Nec contrectabile fulmen. ℙ Ap. *Lact.* est qui legit *contractabilis.*

CONTRECTABĬLĬTER, adv. *Lucr.* 4, 661. Laevissima corpora debent Contrectabiliter caulas intrare palati.

CONTRECTĀTĬO, onis, f. *ψηλάφησις. Cic. N. D.* 1, 27. Cur non gestiret taurus equae contrectatione, equus vaccae? *Paul. Sent.* 2, 31. Fullo, et sarcinator, qui polienda, vel sarcienda vestimenta accepit, si forte his utatur, ex contrectatione eorum furtum fecisse videtur, quia non in eam causam videntur accepta. ℙ Item apud JCtos asportatio rei alienae furti causa. *Id. Dig.* 47, 2. *qui est* De furtis, 1. Furtum est contrectatio fraudulosa lucri faciendi gratia, etc. V. CONTRECTO.

CONTRECTĀTOR, oris, m. qui contrectat, et furatur. *Ulp. Dig.* 47, 2, 36. Si cum rebus aufugerit, posse furti actione sollicitatorem conveniri, quia opem consiliumve contrectatori tulit. V. CONTRECTO.

CONTRECTĀTUS, a, um, part. a *contrecto*, tactus, tractatus. *Hor. Ep.* 1, 20, 11. de libro suo: Contrectatus ubi manibus sordescere vulgi Coeperis, etc. *Senec. Controv.* 1, 2. Omnes partes corporis et inspectae et contrectatae sunt. *Id. ib.* Contrectata es alicujus osculo, alicujus amplexu. ℙ Item pollutus, corruptus. *Tac. A.* 14, 35. Contrectatam filiarum pudicitiam ulcisci.

CONTRECTO et Contracto, as, avi, atum, a. 1. *ψηλαφάω*, manu tracto, attrecto, manu verso. *Ov. Met.* 8, 606. Pectora tangebam trepido salientia motu: Dumque ea contrecto, totum durescere sensi Corpus. *Id. Pont.* 2, 2, 59. Vulneris id genus est, quod cum sanabile non sit, Non contrectari tutius esse putem. *Colum.* 12, 4. Ne contractentur pocula, nisi ab impube. *Suet. Cal.* 43. Contrectandae pecuniae cupidine incensus, super aureorum acervos toto corpore volutatus est. [*Nostr. *wühlen.*] *Senec. Const. Sap.* 13. Medicus nec obscena contrectare, nec reliquias et effusa intueri dedignatur. Adde *ep.* 41. *Front. de B. Parthico* (ed. Romae *A. Maio*) p. 201. Operae culinariae piscem contractantes. [*Lucr.* 6, 855. Sol nudum contrectans corpus aquai. ℙ Est etiam manu tractare aliquem scrutandi causa (*Visitiren*). *Suet. Claud.* 35. Ne feminae praetextatique pueri et puellae contrectarentur.] ℙ Apud *Tac. A.* 3, 12. contrectare aliquid oculis, est attente contemplari. ℙ Apud JCtos significat alienam rem manu apprehendere, et amovere furandi causa. *Paul. Dig.* 41, 2, 3. *ad f.* Si rem apud te depositam furti faciendi causa contrectaveris, desino possidere: sed si eam loco non moveris, etsi inficiandi animum habeas, plerique veterum responderunt, recte possessorem me manere, quia furtum sine contrectatione fieri non possit, nec animo furtum admittatur. Adde *ib.* 25, 2, 3. et alibi. [*Nos: *Sich*

vergreifen an.] ℙ Ponitur et pro obsceno tactu tentare, vitiare. *Suet. Dom.* 1. Contrectare multorum uxores. Adde *Pl. Asin.* 3, 1, 20. et *Mil.* 4, 2, 61. etc. et *Justin.* 7, 3. ℙ Translate. *Cic. Or.* 3, 6. Opiniones hominum leviter eruditorum, qui quae complecti tota nequeunt, haec facilius divulsa, et quasi discerpta contrectant. *Id. Tusc.* 3, 15. Ratio incitat animum ad conspiciendas, totaque mente contrectandas voluptates, *h. e.* contemplandas. *Gell.* 17, 19. Contrectare studia et disciplinas philosophiae.

CONTRĔMISCO, iscis, et Contremesco, a. 3. valde tremere incipio, *τρομέω, πάλλομαι. Cic. Or.* 1, 26. Tota mente, atque omnibus artubus contremiscere. ℙ Item cum tremore paveo. *Senec. ep.* 65. *extr.* Non contremiscamus injurias, non vulnera, non vincula, non egestatem. *Sidon. ep.* 9, 11. Cum mihi rigor censurae tuae sit ambifariam contremiscendus. *Not. Tir.* p. 154. Contremescit.

CONTRĔMO, is, ui, a. 3. *τρομέω*, idem quod tremo, aut valde tremo. *Vet. Poeta* ap. *Cic. Or.* 3, 39. Flamma inter nubes coruscat, coelum tonitru contremit. *Lucr.* 5, 1220. Tellus contremit. *Cic. Div.* 1, 28. Me contremuisse timore perterritum. *Ov. Met.* 8, 758. Quercus contremuit. *Virg. A.* 7, 515. Contremuit nemus. ℙ Cum accusativo. *Hor. Od.* 2, 12, 8. unde periculum Fulgens contremuit domus Saturni veteris. *Justin.* 32, 4. Cum Annibalem Romano tonantem bello Italia contremuit. ℙ Translate. *Cic. Sext.* 31. Cujus in mea causa numquam fides virtusque contremuit.

CONTRĔMŬLUS, a, um, adj. idem quod tremulus. *Varr.* ap. *Non.*, cujus verba V. in AQUILENTUS.

CONTRĪBŪLĀTĬO, onis, f. *Tertull. adv. Jud.* ex *Isaj.* 13, 65, 14. Vos a contribulatione spiritus ululabitis.

CONTRĪBŪLĀTUS, a, um, part. ab inusit. *contribulo*, molestiis affectus. *Tertull. adv. Jud. cap.* 5. ex *Psalm.* 50, 18. Cor contribulatum hostia est Dei.

CONTRĪBŪLIS, is, m. qui ejusdem est tribus. *Inscr.* optimae notae, quippe quae Tiberio Aug. imperante exsculpta est, ap. *Marin. Frat. Arv.* p. 43. Vos rogo, boni contribules, si semper apparui vobis bonus et utilis tribulis etc. Alia apud *Grut.* 873, 4. Q. Herennio Rufo Montanus Rufi F. Contrib. D. Adde *Not. Tir.* p. 86. ℙ Translate, qui est ejusdem religionis. *Sidon ep.* 8, 13. *de Judaeo Christianam religionem professo.* Commendo Promotum gerulum litterarum, nostrum nuper effectum vestris orationibus contribulem.

*CONTRĪBŪLO, as, a. 1. (a tribula, quae a *terendo* dicta est,) affligo, vexo. *Vulgat. Interpr. Siracid.* 35, 22. *B. A.*

CONTRĪBŪO, uis, ui, utum, a. 3. *συμφορέω, συνεφαν(ζω*, idem quod tribuo, vel simul tribuo, confero. [*Proprie dicitur contribuere, de pluribus, qui de suo in unum conferunt. *Cic. Att.* 14, 39. Urbem ad eam rem pecuniam dare, contribuere, solvere jubeant. Citat h. l. *Ernest.* in *cl.*] *Ov. Met.* 7, 230. Nec non Penaeae, nec non Spercheides undae Contribuere aliquid, juncosaque litora Boebes. *Tibull.* 1, 7, 70. Proprios ego tecum, Sit modo fas, annos contribuisse velim. V. CONTERO. *Colum.* 5, 5. *ante med.* Nisi adminiculum tenerae viti contribueris, prorepens pampinus terrae se applicabit. *Pompon. Dig.* 41, 1, 27. Ubi simul plura contribuuntur, ex quibus unum medicamentum fit, aut coctis odoribus unguenta facimus, nihil hic suum vere dicere potest prior dominus. *Paul. ib.* 35, 2, 22. *extr.* Nullum erit legatum, nec ceteris contribuetur, *h. e.* una cum ceteris confundetur, et praestabitur. ℙ Afferuntur etiam duo *Cicer.* loca *Phil.* 14, 14. et *Mil.* 30., sed primo loco *attribuere*, secundo *tribuenda* plures rectius legunt. ℙ Saepe significat accensere, adjicere, *προστιθέναι*, et dicitur de urbibus et populis, qui alteri adjunguntur, ut ejus foro ac jurisdictioni subdantur, et quasi unam simul civitatem constituant, atque tributa simul pendant. *Liv.* 38, 3. *ad f.* Ambracia tum contribuerat se Aetolis. [Cf. *Drakenb.* ad h. l. Adde *Suet. Aug.* 48.] *Id.* 32, 19. Pollicentes Corinthum iis contributuros in antiquum gentis concilium. *Curt.* 5, 3. Gentem Uxiorum subactam Susianorum satrapiae contribuit. *Caes. B. C.* 1, 60. Calagurritani, qui erant cum Oscensibus contributi. *Plin.* 3, 3, 4. Colonia Illici. In eam contribuuntur Icositani. ℙ Item de aliis rebus. *Vell.* 2, 20. Contribuere novos cives in octo tribus. *Just.* 12, 5. In unam cohortem contribuere milites. *Colum.* 2, 9. *ad f.* Inter frumenta panicum et milium ponenda sunt, quamvis jam leguminibus ea contribuerim. *Id.* 9, 13. *circa med.* Apibus vetustate corruptis examen novum contribuere.

CONTRĪBŪTĬO, onis, f. *συνεισφορά. Paul. Dig.* 14, 2, 1. Si levandae navis gratia jactus mercium factus sit, omnium contributione sarciatur, quod pro omnibus datum est. *Ulp. ib.* 24, 3, 7. Fructus non debent in contributionem venire. *Modest. ib.* 16, 2, 1. Compensatio est debiti et crediti contributio. *Inscr.* ap. *Fabr.* p. 724. *n.* 443. Ut ex reditu ejus summae in contributione sportularum divideretur.

CONTRĪBŪTUS, a, um, part. a *contribuo*, accensitus, adjunctus, attributus: ut urbs, aut populus contributus, qui alteri urbi adjunctus est, ut in CONTRIBUO est dictum. *Liv.* 31, 30. Quondam pagatim habitantes, ne in unam urbem quidem contributi etc. *Plin.* 4, 7, 11. Egosthenienses contributi Megarensibus. Et *ib.* 22, 35. Contributa sunt in eam Castra Julia, Castra Caecilia. *Id.* 3, 11, 16. Contributa eo maritima colonia, quae etc. ℙ Translate. *Id.* 32, 4, 15. Sed hoc utilius est vitae, contributa habere remedia.

CONTRISTĀTĬO, onis, f. molestia, moeror. *Tertull. adv. Marc.* 2, 11. Sine ulla contristatione.

CONTRISTĀTUS, a, um, part. a *contristo*, *ἐπιλυπηθείς. Colum.* 8, 8. de columbis: Nec minus in agros emittant, ne quasi gravi perpetuae custodiae servitio contristatae senescant. *Id.* 9, 14. *circa med.* de apib.: Ne saepius injuria contristatae, velut desperatione rerum profugiant. ℙ Translate. *Plin.* 35, 17, 57. Veros colores emollit cimolia, et quodam nitore exhilarat contristatos sulphure.

CONTRISTO, as, avi, atum, a. 1. *ἐπιλυπέω*, tristem reddo. *Coel. ad Cic. Fam.* 8, 9. *extr.* Contristavit haec sententia Balbum. *Senec. ep.* 85. Prudens non perturbatur, nec contristatur, nec timet. *Id. Tranquill.* 15. Contristare, et in sollicitudinem adducere. ℙ Translate. *Virg. G.* 3, 279. Auster pluvio contristat frigore coelum. *Id. A.* 10, 275. Sirius laevo contristet lumine coelum. *Colum.* 3, 2. *med.* de vitibus: Humores commodius sustinent, quam siccitates, nec tamen caloribus contristantur. (Adde 5, 9. *in f.*) *Val. Fl.* 3, 427. humiles aras Instituit, silvaque super contristat opaca, *h. e.* frondibus obumbrat. [**Hor. Sat.* 1, 1, 36. Simul inversum contristat Aquarius annum. Hujus l. imitatio est ap. *Auson. Ep.* 24, 102.]

CONTRĪTĬO, onis, f. actus conterendi, comminutio, *θλῖψις*. Translate. *Quint. Decl.* 15, 10. Spem gaudia parant, adversa contritionem. Alii aliter leg. *Lact.* 7, 7. ex *Matth.* 24, 21. Erit pressura et contritio, qualis nunquam fuit a principio mundi. *August. Confess.* 7, 7. Magnae voces erant ad misericordiam tuam, tacitae contritiones animi mei.

CONTRĪTOR, oris, m. qui conterit. *Pl. Pers.* 3, 3, 14. Compedium contritor, convicium servi, qui diu compedes tulit. Al. plerique rectius leg. *tritor.*

CONTRĪTUS, a, um, part. a *contero*, comminutus, consumptus, *συντριβόμενος, ψαιστός. Plin.* 26, 11, 70. Quinquefolii contrita folia ex vino pota. Et *paulo sup.* Radix arida contrita in pulverem. *Id.* 29, 6, 38. Araneus contritus in vino vetere. Adde *Lucr.* 4, 698. ℙ Contriti etiam dicuntur, qui os aliquod ex ictu, vel casu contritum habent. *Plin.* 29, 2, 9. Succidam lanam imponunt desquamatis, percussis, incussis, collisis, contritis, dejectis. ℙ Translate. *Cic. Fin.* 2, 16. Contritum vetustate proverbium, *h. e.* usitatissimum. *Id. Or.* 1, 31. Communia et contrita praecepta. *Id. Sext.* 40. Praemium jam contritum et contemptum, judicium bonorum.

CONTROVERSĬA, ae, f. *ἀμφισβήτημα*, disceptatio, lis, contentio, pugna. Primo proprie dicitur de iis disputationibus et causis, quae habentur in genere judiciali, in materia, ut vocant, *civili*, quae *criminali* opponitur. *Cic. Caecin.* 2. Omnia judicia aut distrahendarum controversiarum, aut puniendorum maleficiorum causa reperta sunt. *Id. Or.* 2, 24. *ad f.* Sive ex crimine causa constet, ut facinoris; sive ex controversia, ut hereditatis; sive ex deliberatione, ut belli; sive ex persona, ut laudis; sive ex disputatione, ut de ratione vivendi. ℙ Deinde latius aliquanto sumitur pro omni hypothesi, seu causa, quae pertinet ad genus judiciale, sive criminis sit, sive disceptationis: qua ratione distinguitur a *contentione*, quae videtur universim disputationem et disceptationem omnem significare; et a *suasoria*, quae pertinet ad genus deliberativum, et levior est, minusque prudentiae exigens, ideoque pueris delegari solebat, *controversia* vero robustioribus, ut *Auct. Dial. de Or.* 35. docet. *Cic. Or.* 14. Quoniam quidquid est, quod in controversia, aut in contentione versetur etc. Adde *Quint.* 3, 6. ℙ Hujusmodi *controversiae* sive fictae, sive ex historia depromptae, vel etiam ex re et facto, si quod forte recens accidisset, ad usum forensem accommodatae, disceptari solebant domesticae exercitationis gratia ab iis, qui in scholis dabant operam eloquentiae. Quare ab *Auct. Dial. de Or.* 14. vocantur *controversiae scholasticae:* quales multae reperiuntur apud *Senecam*, et duae proponuntur a *Suet. Rhet.* 1. Hac ratione distinguitur *controversia* a *declamatione*, tum quia *declamatio* est ipsa oratio, quae de controversia habetur; tum quia illa fictam causam continere videtur, et aliquando etiam ab usu forensi abhorrentem, (ut est ap. *Auct. Dial. de Or. cit.* 35.) *controversia* vero veram, et veris judiciis accommodatam. Saepe tamen promiscue accipiuntur. V. *Senec. prooem. l.* 1. *Contr., Quint.* 5, 5. et *Suet. Rhet.* 1. [*Cf. *Ernest. lex. technol. lat.* p. 96. sq.] ℙ Denique latissime sumitur pro quacumque lite, disceptatione, aut disputatione. *Cic. Or.* 2, 72. Vocare aliquid in controversiam. *Id. Fam.* 13, 69. Habere controversiam cum aliquo de aliqua re. *Caes. B. G.* 7, 63. Deducere rem in controversiam. *Cic. Or.* 1, 40. adducere aliquid. Et *ib.* 31. Constituere controversiam. *Caes. B. C.* 1, 9. Componere controversias. *Cic. Off.* 3, 33. dirimere. *Id. Balb.* 19. sedare. *Id. Phil.* 9, 5. tollere. *Id. Caecin.* 17. dijudicare. Et *ib.* 2. distrahere. *Ulp. Dig.* 1, 7, 25. Movere controversiam. *Caes. B. C.* 1, 86. inferre. *Senec. ep.* 110. *sub f.* facere alicui de re aliqua. *Cic. Or.* 34. Nihil ambigi potest, in quo non aut res controversiam faciat, aut verba, *h. e.* dubitationem pariat. *Id. Rosc. Am.* 31. Est mihi controversia rei alicujus cum aliquo. *Id. Brut.* 18. Est inter scriptores de numero annorum controversia. *Auct. ad Her.* 1, 10. Jure fecerit, et licueritne facere, id est in controversia. *Caes. B. C.* 3, 112. Controversia orta inter eos de principatu. *Cic. Caecin.* 11. Controversia non erat, quin verum dicerent. *Id. Off.* 3, 2. Panaetius, qui sine controversia de officiis accuratissime disputavit. *Id. Caecin.* 7. Fundus, quem sine ulla controversia possedit Caesennia. ℙ De lite, querela, jurgio. *Inscr.* ap. *Grut.* 759, 2. C. Aonius Vitalis uxori incomparabili, quae vixit mecum sine ulla controversia ann. XVIII. etc. Adde 795, 6. ℙ In illo *Ulp. Dig.* 39, 2, 34. *med.* Si controversia aquae insulam subverterit: *controversia* est vis et impetus aquae contra insulam versae.

CONTROVERSĬĀLIS et Controversālis, e, adj. ad controversiam pertinens. *Sidon. ep.* 7, 9. et *ep.* 8, 11. *post carmen.*

CONTRŌVERSIM. V. CONTRAVERSIM.

CONTROVERSĬŌLĂ, ae, f. levis controversia. Recensetur a *Diomed.* 313. inter Latina diminutiva, *Hieron.* 1. *in Rufin. n.* 30. Controversiolam declamare.

CONTROVERSĬOSUS, a, um, adj. *ἐριστικὸς, πολύδικος*, controversiae plenus, controversus, ambiguus. *Liv.* 3, 72. Quem enim hoc privatae rei judicem fecisse, ut sibi controversiosam adjudicaret rem? Est qui legit *controversam. Senec. ep.* 85. *a med.* Respondere conantur, falsam nos rem, et controversiosam pro confessa inducere. Hic quoque alii leg. *controversam.*

CONTROVERSOR, aris, dep. 1. *ἀμφισβητέω*, contendo, discepto, litigo: ex *contra*, et *versor. Cic. fr.* ap. *Prisc.* 8, 803. A vobis postulo, ut inter vos de hujusmodi rebus controversemini, non concertetis. *Sidon. ep.* 4, 1. Qui nascuntur ex fratribus, nihil invicem controversantur.

CONTROVERSUS, a, um, part. ab inusit. *controverto*, *ἀμφισβητήσιμος*, qui est in controversia, litigiosus, ambiguus. *Cic. Div.* 2, 50. *in f.* Sed isti sumunt pro certo, quod dubium controversumque est. *Id. Leg.* 1, 20. Res controversa et plena dissensionis inter doctos. ℙ Item qui contentionis, et litium amans est. *Id. Brut.* 12. Siculi, gens acuta, et controversa natura. [**Jacobs.* emendavit: *gens controversiis nata.* Quod *Schütz.* in ordinem recipere non dubitavit. Nec improb. *Ellendt.*, quem v. ad h. l.] Adde *Ammian.* 22, 16. *sub f.*. ℙ [*Controversum argumentationis genus, eoque vitiosum, Ciceroni *Inv.* 1, 49. dicitur, in quo ad dubium demonstrandum, dubia causa affertur. *Ernest. lex. technol. lat.* p. 97.] ℙ Item qui contra, seu ex adverso positus est. *Ammian.* 14, 2. Litoribus Cypriis contigui navigabant, quae sunt Isauriae scopulis controversa. Videtur tamen legendum *contraversa.* Sic enim duos similes *Solini* locos corrigit *Salmas.* V. CONTRAVERSUS. ℙ Item contrarius, oppositus. *Macrob. Somn. Scip.* 1, 6. *ante med.* Non aliter tam controversa sibi, ac repugnantia, et naturae communionem abnuentia permisceri, terram dico, et ignem potuisse.

CONTRŪCĬDĀTUS, a, um, part. a *contrucido*, confossus. *Cic. Sext.* 20. A quibus hic multis vulneribus acceptis, ac debilitato corpore et contrucidato, se abjecit exanimatus. *Senec. Ira* 1, 2. Plebem immisso milite contrucidatam. *Id. ep.* 115. Colitur non taurorum corporibus contrucidatis, sed pia voluntate.

CONTRŪCĬDO, as, avi, atum, a. 1. idem ac trucido, crudeliter neco, vulneribus confodio, *κατακόπτω.. Suet. Cal.* 28. Missis, qui universos contrucidarent. [*V. *Brem.* ad h. l.] *Id. Dom.* 17. Vulneribus septem contrucidarunt. *Apul. Met.* 9. Arrepto ferro, jugulum sibi multis ictibus contrucidat.

CONTRŪDO, is, usi, usum, a. 3. idem ac trudo, vel simul trudo, *συνωθέω. Cic. Verr.* 2, 5, 27. Quod eodem ceteros piratas contrudi imperaret. *Id. Coel.* 26. Contrudi in balneas. *Varr. R. R.* 1, 54. Contrudere uvas in dolium. *Id. L. L.* 7, 16. Quod necessitas contruserit.

[CONTRULLĔUM, i, n. idem ac trulleum. *Not. Tir.* p. 164., ubi tamen legitur *contrulium*. *F.*]

CONTRUNCO, as, avi, atum, a. 1. idem quod trunco, κολοβόω. *Lamprid. Alex. Sev.* 61. Inermes et obsistentes contruncaverunt, *h. e.* occiderunt. *Pl. Stich.* 4, 1, 48. Quod edant addas, meumne contruncent cibum, *h. e.* detrahant, imminuant. *Apul. Met.* 1. Dum polentae caseatae modico securius offulam grandiorem contruncare gestio.

CONTRŪSUS, a, um, part. a *contrudo*, simul trusus, seu coactus. *Lucr.* 6, 734. Contrusae nubes. Et *ib.* 1251. Contrusa corpora casis. *Ammian.* 21, 6. Persarum rege aegre contruso.

[CONTŪBERNA, ae, f. eadem ac contubernalis. *Inscr.* ap. *Gud.* 363, 11. Vestiaria Severa vixit annis XXX. Pharnaces contubernae suae benemerenti fecit. *F.*]

CONTŪBERNĀLIS, is, comm. gen. *ονοχηγος, ὁμοσκηνος*, miles qui in eodem exercitu una cum aliis sub eodem tentorio habitat: ita dictus a *tabernis*, ut docet *Fest.*, *h. e.* habitaculis militum, quae olim e tabulis fiebant: unde et tabernacula dicta sunt, licet postea ex tentoriis, et ex pellibus fierent. Scribit *Veget. Milit.* 2, 8. et 13. in legione fuisse *decanos*, qui praecerant decem militibus: deinde *capita contuberniorum* dictos. Ex quo intelligimus, decem vel undecim milites eodem tabernaculo usos fuisse. Atque hi *contubernales* sunt appellati. *Cic. Ligar.* 7. Domi una eruditi, militiae contubernales, post affines, in omni denique vita familiares. *Hirt. B. Al.* 16. Eadem suum quisque contubernalem, amicum, notum prosequens erat obtestatus. ℙ Magistratuum militarium in provincias abeuntium comites adjungebantur ex more Romanorum, senatorum filii, qui ab iis tum militarem disciplinam, tum gubernandi artes perdiscerent: hi quoque *contubernales* dicti, quod ab eorum latere nunquam discederent. *Cic. Coel.* 30. Cum paulum jam roboris accessisset aetati, in Africam profectus est, Q. Pompejo proconsuli contubernalis. *Id. Planc.* 11. Fuit in Creta contubernalis Saturnini. *Suet. Caes.* 42. Sanxit, ne quis senatoris filius, nisi contubernalis, aut comes magistratus, peregre proficisceretur. ℙ *Contubernales* hujusmodi a *comitibus* (de quibus in COHORS et COMES dictum est) ita distinctos puto, ut ii essent sine officio, utpote qui solum discendi gratia magistratus sequebantur; hi vero etiam officium et munus aliquod nonnunquam haberent, quo magistratui aliqua ex parte inservirent in provinciae administratione. ℙ Per similitudinem *contubernalis* dicitur, qui alicujus necessitudinis causa diutius cum alio vivit, familiaris, domesticus, *συνέστιος, συμβιωτὴς, σύνοικος*. *Cic. Fam.* 9, 2. Doleo in ista loca venire me non potuisse. Habuisses enim non hospitem, sed contubernalem. *Plin. ep.* 2, 13. Hunc ego, cum simul studeremus, arcte familiariterque dilexi: Ille meus in urbe, ille in secessu contubernalis. *Cic. Brut.* 2, 27. Noster L. Gellius, qui se illi contubernalem in consulatu fuisse narrabat. [*V. *Ernest.* in *cl. Cic.* s. h. v.] ℙ Servi conjuges, quia inter illos verum connubium non erat; item alii, qui una quidem vivunt, sed justo matrimonio juncti non sunt, *contubernales* dicuntur. *Petr. Sat.* 96. Contubernalis mea mihi fastum facit. *Colum.* 12, 1. Contubernalis villicae, *h. e.* maritus. *Callistrat. Dig.* 50, 16, 220. Villicus et contubernalis ejus, *h. e.* uxor. [*Caeterum signari servis solebant a domino uxores contubernales. *Col.* 1, 8, 5. Qualicumque villico contubernalis mulier assignanda est. Interdum etiam sortiti sunt servi contubernales suas, ut est in *inscr.* ap. *Orell.* 2834. Qui sortitus est in contubern. suo Arriam Rufinam. Nisi Sortitus est *assignatam eam esse* a domino significat, ut *Orell.* ad h. l. vult.] ℙ Interdum et liberi conjuges *contubernales* dicuntur. Probant hoc Inscriptiones bene multae ap. *Fabrett. c.* 4. *a num.* 386. deinceps. ℙ Joculariter *Pl. Mil.* 2, 2, 28. Dare aliquem contubernalem cruci, *h. e.* cruci affigere. ℙ *Cic. Att.* 13, 28. C. Caesarem vocat *contubernalem Quirini*, quia suam statuam passus fuerat, se vivo, in ejus templo collocari: quod significat etiam *Suet. Caes.* 76. De eodem *Cic. Att.* 12, 45. Eum *σύγκαον* Quirino malo, quam Saluti. ℙ In sexto casu in *e* quoque desinit, *Pompon.* ap. *Charis.* 1, 99. Cum contubernale pugnavi. ℙ [Per tmesin dividitur. *Consentius de barbar. et metapl.* (ed. *Phil. Buttmanno*) p. 12. *Conque tubernalem* pro *contubernalem*, quo Lucilius in metro crebro utitur. *F.*]

CONTŪBERNĬUM, ii, n. *συσκηνία, ὁμοσκηνία*, tabernaculum, tentorium, in quo milites simul habitant. *Caes. B. C.* 3, 76. Depositis in contubernio armis, vallum relinquebant. Adde *Tac. H.* 1, 43. ℙ De quacumque domo, quam quis simul cum alio habitavit. *Id. ib.* 3, 74. Domitianus prima irruptione apud aedituum (*Jovis Capitolini*) occultatus delituit: ac, potiente rerum patre, disjecto aeditui contuberno, modicum sacellum Jovi Conservatori, aramque posuit. ℙ Metaphorice *Plin.* 11, 11, 10. *de apib.* Domos primum plebi exaedificant, deinde regibus. Si speratur largior proventus, adjiciuntur contubernia et fucis. ℙ Metonymice est convictus, et sodalitas decem militum (tot enim olim in singulis tentoriis simul erant) sub decano, qui *caput contubernii* dicebatur, ut in voce superiori dictum est. Item convictus adolescentum nobiliorum, qui magistratus in provincias sequebantur, eosque assidue sectabantur, quo rei militaris, et provinciarum peritiam sibi compararent. *Cic. Planc.* 11. Adolescentulus cum Torquato profectus in Africam, sic ab illo dilectus est, ut contubernii necessitudo, et adolescentuli modestissimi pudor postulabat. *Sall. Jug.* 68. Militare contubernio patris. ℙ Translate deinde accipitur pro quolibet convicto quorumvis hominum, *συμβίωσις*. *Suet. Cal.* 10. Primum in matris, deinde in Liviae Augustae proaviae suae contubernio mansit. [*Hoc loco est habitatio in eadem domo. *Id. Ner.* 34. Matrem contubernio quoque ac Palatio expulit. *Cal.* 12. — In sequentibus est amicitia et comitatus principum.] *Id. Tib.* 14. Thrasyllum mathematicum contubernio admoverat. Et *ib.* 56. Seleucum grammaticum a contubernio removit. *Id. Aug.* 89. Arei philosophi contubernium iniit. *Petr. Sat.* 92. Recipere aliquem in contubernium. *Plin. ep.* 10, 95. assumere. *Senec. ep.* 6. Magnos viros non schola Epicuri, sed contubernium fecit. [*Maxime dicitur de convictu et familiaritate virorum doctorum, quibus discipuli adhaerebant. *Suet. Aug.* 89. Deinde eruditione etiam varia repletus est per Arei philosophi filiorumque ejus Dionysii et Nicanoris contubernium. *Id. Gr.* 7. Institutus Alexandriae — in contubernio Dionysii. *Id. Rh.* 6. Receptus in Planci oratoris contubernium.] ℙ [Contubernium etiam dicitur sodalitas, seu collegium sacerdotum alicujus numinis. *Inscr.* ap. *Guarinium*, *Illustrazione della campagna Taurasina*, p. 6. S. Minio S. F. Ter. Silvano contubernium Veneris patrono ob merita ejus L. D. D. D. *F.*] ℙ Praesertim vero viri et feminae, qui sine ullo connubii vinculo simul habitant. *Cic. Verr.* 2, 5, 40. Ubi illud contubernium muliebris militiae in illo delicatissimo litore? *Suet. Vesp.* 3. Caenidem Antoniae libertam, dilectam quondam sibi, revocavit in contubernium. [*i. e. concubinam fecit.] ℙ Atque ita appellatur maritalis conjunctio servorum, inter quos olim verum matrimonium esse non potuit. *Scaevola Dig.* 40, 4, 59. Eutychia pedisequa actori in contubernio tradita. [*Curt.* 5, 5. Si quos contubernii liberorumque, quos servitus coegisset agnoscere, amor detineret, relinquerent (loquitur de Graecis apud Persas captivis.)] ℙ De turpiori consuetudine. *Petr. Sat.* 92., *Suet. Caes.* 49. [*Adde *Cal.* 36.] ℙ Eleganter ad bruta transtulit *Phaedr.* 2, 4. V. locum. ℙ Ad alia *Quint. Decl.* 14, 10. *extr.* Homo ab omnibus gaudiis in contubernium doloris adductus. *Val. Max.* 9, 5. *sub f.* Felicitatis, et moderationis dividuum contubernium est, *h. e.* simul in eodem homine non reperiuntur.

CONTŪBULĀTIO. V. CONTABULATIO.

CONTŪEOR, eris, tuitus sum, dep. 2. *ἀτενίζω, προσλένοομαι*, idem quod tueor, aspicio, intueor. *Cic. N. D.* 3, 3. Cur te duobus contuear oculis, et non altero tantum. *Id. Sull.* 27. Aspicite ipsum, contuemini os. *Id. Tusc.* 1, 20. Quod tandem spectaculum fore putamus, cum totam terram contueri licebit, ejusque situm, formam etc. *Gell.* 5, 14. Paulatim oculos ad contuendum leonem refert. *Plin.* 29, 6, 38. Scarabaei viridis natura contuentium visum exacuit. ℙ Translate *Cic. Dom.* 58. Celeberrimae et maximae partes urbis adversum illud monumentum contuentur. ℙ Cum accus. et *ad* praeposit. *Cic. Somn. Scip.* 7. Si alte spectare voles, atque ad hanc sedem, et aeternam domum contueri. Ita *Aldus:* plerique alii cum *P. Victor.* omittunt *ad.* ℙ Reperitur et pro custodire, tueri. *Varr. R. R.* 2, 5. *ad f.* In alimoniis armenticium pecus sic contuendum, lactentes cum matribus ne cubent: obteruntur enim. *Fest.* in *Tuor:* Ponitur tueor pro video, et contueor pro defendo. ℙ *Contui* pro *contueri* antiquum, ut, Incoepi contui, *Pomp.* ap. *Non.* 7, 20. Sic *intui* pro *intueri* ap. *Turp. ib.* V. CONTUOR.

CONTŪĪTUS, a, um, part. a *contueor*, qui contuetur. *Suet. Aug.* 94. Augustum non sine admiratione contuitus. [*V. *Brem.* ad h. l.]

CONTŪĪTUS, us, m. *ἀτενισμὸς*, actus contuendi, aspectus. *Pl. Trin.* 2, 1, 27. Amor fugit forum, fugat tuos cognatos, fugat ipse se a tuo contuitu. *Plin.* 37, 5, 16. Smaragdi soli gemmarum contuitu oculos implent, nec satiant. *Id.* 11, 37, 54. Oculi contuitu quoque multiformes, truces, torvi, flagrantes, etc. *Ammian.* 18, 8. Esse in contuitu. ℙ Extra ablativum casum caret, quod sciam, exemplis: nisi illud *Cicer.* afferas *Sext.* 54. Vester in me animorum, oculorumque contuitus. Verum alii leg. *conjectus*, quod certe multo Latinius est.

CONTŪMĀCIA, ae, f. *καταφρόνησις, ἀνθάδεια, ἀπείθεια*, superbia, et insolens animi elatio, et prava contentio, qua cedere majoribus, honoremque illis habere, et obedire, ac vereri obstinate detrectamus, contemptu quodam, et ferocia animi: unde *ferocitatem* et *contumaciam* conjungit *Suet. Vit.* 12., et *Tac. A.* 4, 20. *abruptam contumaciam* opponit *deformi obsequio*. Ea consistit tam in dictis, quam in factis. Unde *contumaciam* vocat *Suet. Aug.* 54. quod quidam senatores nimis licenter dictis procacibus, et factis etiam Augusto obstitissent. *Liv.* 2, 60. Idem habitus oris, eadem contumacia in vultu, idem in oratione spiritus erat. *Cic. Pis.* 31. Torquatus furebat contumacia responsi tui. *Id. Verr.* 2, 4, 41. Illa tua singularis insolentia, suberbia, contumacia. *Id. Rosc. Com.* 15. Est tuae contumaciae et arrogantiae vox. ℙ Apud JCtos *contumacia* est eorum, qui a judice ter, vel semel pro tribus vicibus evocati, comparere recusant. *Hermog. Dig.* 42, 1, 53. ℙ Tribuitur et brutis animalibus. *Colum.* 6, 2. Contumacia pervicax boum. ℙ Item rebus inanimis. *Plin.* 16, 32, 58. de arboribus. Non omnia in omnibus locis nasci docuimus. Hoc alias fastidio, alias contumacia, saepius imbecillitate evenit. ℙ In bonam partem pro constantia. *Cic. Tusc.* 1, 29. Socrates nec patronum quaesivit ad judicium capitis, nec judicibus supplex fuit: adhibuitque liberam contumaciam a magnitudine animi ductam, non a superbia. *Quint.* 2, 4. Maxima est innocentiae contumacia.

CONTŪMĀCĬTER, adv. *ἀπειθῶς, αὐθαδῶς*, obstinate, superbe. *Cic. Att.* 6, 1. *ante med.* Ad me autem, etiam cum rogat aliquid, contumaciter, arroganter, *ἀκοινωνήτως* solet scribere. *Id. Q. Fr.* 2, 1. *ad f.* Contumaciter vexare aliquem. *Id. Div.* 2, 33. repudiare morem patrium. *Nep. Cim.* 2. Contumacius gerere se. *Liv.* 2, 58. Contumaciter omnia agere: nec pudor, nec metus coercebat. ℙ [*Dicitur etiam bono sensu de iis, qui nulla se difficultate deterreri patiuntur a proposito. *Senec. Ep.* 13. (De bono athleta.) Quoties cecidit, contumaciter resurrexit. *Plin. Pan.* 41, 3. Nunquam principibus defuerunt, qui fronte tristi et gravi supercilio utilitatibus fisci contumaciter adessent.] ℙ Translate. *Plin.* 37, 7, 30. Omnia haec genera (*lapidum*) scalpturae contumaciter resistunt. *Id.* 16, 40, 26. *n.* 3. Arbor scutis faciendis aptissima, quorum plaga contrahit se protinus; et ob id contumacius transmittit ferrum. *Id.* 19, 7. Celerrime nascuntur ocimum, blitum: contumacius coriandrum.

CONTŪMAX, acis, omn. gen. adj. *ἀπειθής, αὐθάδης*, superbus, obstinatus, qui majoribus, aut rationi, aut honestati non cedit, sed perstat contemnendo, et detrectando. Sitne a *tumeo*, an a *contemno* disputant etymologi. V. CONTUMELIA. [*Haud dubie derivandum a *contemnere*, non a *tumere*, aeque ac contumelia. Nostr. *hartnäckig, trotzig. B. Crus.* in *cl. Suet.* p. 247.] *Cic. Att.* 15, 15. Saram nefarium hominem cognovi, praeterea in me contumacem. *Id. Verr.* 2, 2, 78. Quis contumacior? quis inhumanior? quis superbior? *Senec. ep.* 83. Ebrietas contumacissimos, et jugum recusantes in alienum egit arbitrium. *Tac. A.* 5, 3. Arrogantiam oris, et contumacem animum incusavit. *Id. ib.* 4, 60. Voces contumaces et inconsultae. *Id. ib.* 2, 57. Respondere precibus contumacibus, *h. e.* precando quidem, sed simul ostendendo, se non pariturum, si preces non exaudiantur. *Curt.* 4, 6. *ad f.* Non interrito modo, sed contumaci vultu intuens regem. *Quint. Decl.* 9, 4. Contumacem esse adversus patris imperia. *Senec. Thyest.* 644. Populus contumax regibus suis. ℙ Apud JCtos *contumax* dicitur, qui tribus propositis edictis, vel uno pro tribus, parere recusat, uti docet *Hermog. Dig.* 42, 1, 53. V. CONTUMACIA. ℙ Transfertur et ad bruta animalia. *Colum.* 8, 2. Gallina contumax ad concubitum. *Id.* 6, 2. Contumaces boves. ℙ Item ad inanima. *Phaedr.* 4, 7. Lima contumax, *h. e.* morsus viperae non admittens. [*Suet. Claud.* 35. Contumeliosa et minaci et contumaci epistola, i. e. qua imperatoris contemptum proderet.] *Plin.* 12, 13, 29. Cardamomum contumax fricanti, *h. e.* difficile tritu. *Id.* 19, 3, 15. Laserpitium res fera ac contumax, *h. e.* difficilis culturae. *Id.* 16, 10, 19. Laricis incorrupta vis, mori contumax. *Mart.* 10, 65. Tu flexa nitidus coma vagaris: Hispanis ego contumax capillis, *h. e.* capillos habens, qui flecti in cincinnos non possunt. *Id.* 9, 12. Syllaba contumax, *h. e.* quae in versum per leges prosodiae nequit admitti. ℙ Videtur etiam sumi in bonam partem pro constanti. *Tac. H.* 1, 3. Propinqui audentes, constantes generi, contumax, etiam adversus tormenta, servorum fides. *Sidon. carm.* 9, 219. Non quod Mantua contumax Homero Adjecit Latiaribus loquelis, *h. e.* cedere nolens.

CONTŪMĒLĬA, ae, f. *ἀτιμία, ὕβρις*, convicium, injuria cum contemptu: est enim a *contemnendo*, ut *Ulp.* docet *Dig.* 47, 10, 1., item *Senec. Const. Sap.* 11., et plerumque intelligitur ea, quae fit verbis: aliquando etiam quae factis, in quibus inest contemptio. [At verior derivatio videtur esse a *tumeo;* nam primo turgidi maris impetum significat, quo sensu usurpavit. *Caes. B. G.* 3, 13. Naves totae factae ex robore, ad quamvis vim et

contumeliam perferendam, *F.*] [*V. quae notavimus ad v. anteced.] ℙ Differt ab *injuria*, quae latius patet, et *contumeliam* quoque complectitur: et praeterea *injuria* damnum alienum in re spectat: *contumelia* in existimatione: quare gravior esse censetur. *Caecil.* ap. *Non.* 5, 32. Facile aerumnam ferre possum, si inde abest injuria, etiamque injuriam, nisi contra stat contumelia. *Cic. Verr.* 2, 4, 9. Quibus tu privatim injurias plurimas, contumeliasque imposuisti. *Senec. Clem.* 1, 10. Contumeliae acerbiores principibus esse solent, quam injuriae. *Pl. Curc.* 4, 1, 17., *Ter. Phorm.* 2, 3, 29. et *Liv.* 25, 22. Dicere contumelias alicui. *Cic. N. D.* 1, 26. Vexare aliquem omnibus contumeliis. *Id. Sull.* 7. *extr.* Jacere contumeliam in aliquem. *Id. Phil.* 11, 2. Lacerare aliquem contumeliis verborum. *Id. Att.* 14, 14. Insequi aliquem contumelia. *Id. Tusc.* 4, 36. Intorquentur inter fratres gravissimae contumeliae. *Id. Or.* 2, 55. Aculei contumeliarum. *Lentul. ad Coss. Praet.* etc. *Fam.* 12, 15. Afficere contumelia viros clarissimos. *Caes. B. C.* 2, 28. Aliquem contumelia perfugam appellare. *Id. ib.* 1, 9. Extorquere alicui aliquid per contumeliam. *Ter. Eun.* 1, 1, 3. Perpeti contumelias. *Id. Phorm.* 5, 7, 79. et *Pl. Asin.* 2, 4, 82. facere alicui. *Caes. B. G.* 7, 10. Contumeliam accipere. *Tac. H.* 3, 31. et 85. Praebere, et offerre os contumeliis, *h. e.* colaphis, sputis etc. *Phaedr.* 1, 2. Inquinare omni contumelia, *h. e.* conspurcare, concacare. ℙ Imponere alicui contumeliam, est reum facere alicujus rei, ex qua famae laesio sequatur. *Sall. Cat.* 49. ℙ *Contumeliam facere* pro *pati* (eo modo, quo dicimus *facere jacturam*) dictum ab Antonio triumviro reprehendit acriter *Cic. Phil.* 3, 9., debuit enim dicere *contumelia affici*, uti notat *Quint.* 9, 3. *in.* ubi tamen simul docet, suo tempore eam loquendi rationem in usu fuisse. Quare si quis ea uteretur, non esset de soloecismo reprehendendus. Ceterum miras eruditorum lites de illa Ciceronis reprehensione si quis scire cupiat, collectas inveniet a *Gronov. Observ.* 3, 8. [*p. 375 — 384.] qui rem totam aliter explicat. ℙ Interdum *contumelia* refertur ad obscenam injuriam, ut stuprum etc. *Cic. Har. resp.* 20. *Liv.* 8, 28. et *Appul. Apol.* ℙ Item ad res inanimas. V. supra *loc. Caes.* ℙ Interdum significat reprehensionem, increpationem. *Hor. Ep.* 11, 25. Unde expedire non amicorum queam Libera consilia, nec contumeliae graves. ℙ [**Contumeliarum gradus* ap. *Plin. Pan.* 47, 5. Significant certos amicorum admittendorum gradus, quos principes quidam ex contumeliosa in cives Romanos superbia constituerant, quique ex ordine, quo admittebantur, dicti sunt amici primae, secundae, tertiae admissionis. V. *Interpretes* ad h. l.] ℙ Joculariter usus est hac voce *Petr. Sat. fragm. Trag.* 56. *Burm.*, cujus locum V. in ACREOPHAGIA. ℙ Athenienses Contumeliae, et Impudentiae fanum fecisse, narrat, et arguit *Cic. Leg.* 2, 11.

CONTŪMĒLĬŌSĒ, adv. *ὑβριστικῶς*, cum contumelia. *Cic. Off.* 1, 37. *ad f.* Cum de absentibus, detrahendi causa, maledice contumelioseque dicitur. *Id. Vatin.* 12. Alicui contumeliosissime maledicere. *Ter. Phorm.* 2, 3, 1. En unquam cuiquam contumeliosius audistis factam injuriam, quam haec est mihi? *Liv.* 32, 37. Contumeliosius, quam verius.

CONTŪMĒLĬŌSUS, a, um, adj. *ὑβριστικὸς*, qui contumeliam facit, vel continet. *Cic. Phil.* 3, 6. At quam contumeliosus in edictis! quam barbarus! quam rudis! *Id. Q. Fr.* 1, 2, 3. Litterae contumeliosae in aliquem. *Id. Balb.* 9. In socios vero ipsos injuriosum et contumeliosum est, his praemiis exclusos esse fidelissimos socios. *Id. Att.* 15, 4. Nulla *παῤῥησίᾳ* fieri potest contumeliosior. *Suet. Dom.* 23. Mortuum contumeliosissimo atque acerbissimo acclamationum genere laceravit.

CONTŪMESCO, is, n. intumesco. *Coel. Aurel. Tard.* 2, 4. Gingivae contumescunt.

CONTŪMĬA, ae, f. contumelia, derisio: videturque facta esse a *contumelia* per syncopen. *Gloss. Isid.* Contumia; contumelia. Habet etiam *Capell. extr. l.* 4. *in carm.*, sed vox est fugienda quam maxime.

CONTŪMŪLO, as, a. 1. tumulum facio, aggero, congero. *Plin.* 10, 33, 51. Perdices ovis stragulum molle pulvere contumulant. ℙ Item terra aggesta sepelio, tumulo, *συνθάπτω*. *Ov. Ib.* 464. Saucius ingesta contumuleris humo.

CONTUNDO, is, ūdi, usum, a. 3. *συντρίβω*, *συναλοάω*, *συνθλάω*, idem quod tundo, vel valde tundo, confringo, comminuo, percutio. *Varr. R. R.* 3, 16. Contundere thymum in pila. *Colum.* 7, 7. Radices ferreis pilis diligenter contundere. *Plin.* 18, 19, 49. *n.* 2. Araturos boves quam arctissime jungi oportet, ut capitibus sublatis arent: sic minime colla contundunt. *Pl. Bacch.* 3, 3, 46. Contundere aliquem pugnis. *Id. Aul.* 3, 1, 4. fustibus. *Juven.* 13, 128. plana faciem contundere palma. *Quint.* 11, 2. Triclinium supra convivas corruit, atque ita contudit, ut etc. *Hor. Ep.* 5, 97. Contundere aliquem saxis. *Cic. Fl.* 30. Membra, quae debilitavit lapidibus, fustibus, ferro; manus, quas contudit; digitos, quos confregit; nervos, quos concidit, restituere non potest. *Hor. Ep.* 1, 8, 5. quia grando Contuderit vites. *Id. Sat.* 2, 7, 15. postquam illi justa cheragra Contudit articulos. Sic *Pers.* 5, 58. cum lapidosa cheragra Fregerit articulos, *contundere* et *frangere* hoc loco significat ita afficere, et debilitare nodos digitorum, ut inepti ad motum fiant, non secus ac si fracti, et concisi forent. [*V. *Bentl.* ad *Hor.* l. l.] *Ov. Amor.* 1, 2, 15. Asper equus duris contunditur ora lupatis. ℙ Translate est domare, conficere, opprimere, affligere, retundere. *Cic. Caecin.* 7. Calumniam stultitiamque obtrivit et contudit. *Id. Phil.* 13, 13. *extr.* Contudi et fregi exsultantis praedonis audaciam. *Id. Att.* 12, 44. Contudi animum, et fortasse vici, si modo permansero. *Virg. A.* 1, 268. Contundere populos feroces. [*Similis locus est ap. *Sil.* 4, 708.] *Hor. Od.* 4, 3, 8. regum minas tumidas. *Id. ib.* 3, 6, 10. impetus alicujus. *Senec. Benef.* 3, 29. insolentiam hominum. In vet. *Inscr.* ap. *Liv.* 40, 52. Classis Antiochi victa, fusa, contusa, fugataque est. [**Id.* 27, 2. Qui post Cannensem pugnam ferocem victoria Hannibalem contudisset.] *Prop.* 4, 2, 52. Atque Sabina feri contudit arma Tati. *Ov. A. Am.* 1, 12. Contundere animos feros placida arte. [**Tibull.* 3, 6, 13. Ille (Bacchus) ferocem Contudit, et dominae misit in arbitrium.] *Colum.* 6, 2. de bobus: Simul atque iras contuderint, manu producantur. *Ov. Trist.* 5, 12, 31. Contudit ingenium patientia longa laborum. *Pl. Stich.* 2, 2, 33. Contundere facta alicujus, *h. e.* superare. ℙ Pro consumere, peragere. *Lucr.* 5, 690. Propter signiferi posituram totius orbis, Annua sol in quo contundit tempora serpens. *Supra* dixerat *v.* 618. Annua sol in quo consumit tempora cursu. ℙ Paenultimam praeteriti produxit *Enn.* in illo ap. *Prisc.* 10, 891. viresque valentes Contudit crudelis hiems. At rectius corripuit *ib.* quae me fortuna ferox sic Contudit, indigno etc. Et sic alii poetae deinceps.

CONTŪŌLI oculi sunt in angustum coacti, conniventibus palpebris: a *contuendo*, idest, simul aspiciendo. *Fest.* Sed *Scalig. conivoli* legit a *connivendo*.

CONTŪOR, ēris, dep. 3. idem ac contueor. *Pl. Asin.* 2, 3, 23. Atque hercle ipsum adeo contuor. *Id. Most.* 3, 2, 153. Si vulturios forte possis contui. *Lucr.* 4, 39. cum saepe figuras Contuimur miras. Adde *Stat. Achill.* 1, 131. ℙ Hinc infinitivus *contui*. *Pomp.* ap. *Non.* 7, 20.

CONTURBĀTIO, onis, f. *συντάραξις*, turbatio. Specialiter est morbus oculorum, cum ex compressione, attritu, fumo, pulvere, aut alia simili de causa conturbati minus vident. *Scrib. Comp.* 19. Ad conturbationes et epiphoras oculorum scio, multa collyria etc. ℙ Translate refertur ad animum. *Cic. Tusc.* 4, 8. Conturbatio est metus excutiens cogitata. *Id. Top.* 12. At post rem rubor, pallor, titubatio et si qua alia signa conturbationis, et conscientiae.

CONTURBĀTOR, oris, m. qui conturbat, seu dissipat, et decoquit rem. *Mart.* 7, 27. Noster te non capit ignis, Conturbator aper: vilius esurio. Sic 10, 96. Conturbator macellus, *h. e.* quo fit, ut gulosi homines decoquant. V. CONTURBO.

CONTURBĀTUS, a, um, part. a *conturbo*, *ταραχθείς*, turbatus, perturbatus, confusus. *Cic. Har. resp.* 12. Quid magis deformatum, inquinatum, perversum, conturbatum dici potest? *Suet. Aug.* 31. Annus conturbatus atque confusus. ℙ Translate refertur ad animum. *Cic. Verr.* 2, 4, 14. Tristis et conturbatus domum revertit. *Id. Att.* 1, 12. *sub f.* Mehercule eram conturbatior. *Curt.* 7, 2. Equites conturbati tormentis Philotae.

CONTURBO, as, avi, atum, a. 1. *συνταράττω*, turbo, misceo, confundo. Unde *Catull.* 5, 11. commode dixit *conturbare basia*, *h. e.* eorum numerum ordinemque confundere. *Sall. Cat.* 38. *extr.* et 49. Conturbare rempublicam. *Id. Jug.* 54. ordines acici. *Id. ib.* 81. rem. *Senec. ep.* 14. publicos mores. [**Lucr.* 4, 1066. Si non prima noveis conturbes volnera plageis, i. e. si coalescentia vulnera novis ictibus non rumpis. — *Id.* 3, 499. Desipientia fit, qua vis animi atque animai Conturbatur, et, ut docui, divisa seorsum Disjectatur.] ℙ *Conturbare rationes*, item *conturbare* absolute, significat rem perdere, prodigendo consumere, decoquere: ut si quis multos habens creditores, recentioribus satisfaciat, praetermissis veteribus: aut si majus aes alienum suscipiat, quam dissolvere possit, *φυρᾶν ψῆφους* Graece *Cic. Att.* 6, 5. dixit. Hujus rei exempla *Ulp. Dig.* 14, 3, 5. et *Alfen. ib.* 15, 3, 16. afferunt. Sic *Ulp. ib.* 11, 3, 1. *extr.* Si actori suasit, rationem sibi commissam turbaret. *Cic. Planc.* 28. Fac me multis debere, et in iis Plancio: utrum igitur me conturbare oportet: an ceteris, cum cujusque dies venerit, hoc nomen, quod urget, nunc, cum petitur, dissolvere? *Id. Q. Fr.* 2, 12. *ad f.* Ad quem rescripsi, nihil esse, quod posthac arcae nostrae fiducia conturbaret. Adde *Mart.* 9, 4. et *Juven.* 7, 129. [**Quint. Decl.* 273. p. 525. Bonitate labitur, humanitate conturbat. Cf. *Burm.* ad *Petr.* 38.] ℙ Translate. *Ter. Eun.* 5, 2, 28. Neque quid consilii capiam, scio de virgine istac: ita conturbasti mihi rationes omnes, ut eam non possim suis tradere. ℙ Saepe transfertur ad animum, et significat aliqua aegritudine afficere. *Cic. Att.* 7, 2. Invaletudo tua me valde conturbat. *Id. Phil.* 2, 13. Quid est? num conturbo te? non enim fortasse satis, quae distinctius dicuntur, intelligis.

CONTURMĀLIS, e, adj. qui est ejusdem turmae. *Ammian.* 16, 12. Opitulatum conturmalibus suis celeri cursu Batavi venere. Adde *eund.* 17, 1. et 24, 6.

CONTURMO, as, a. 1. in turmas dispono, ordino. *Ammian.* 16, 12. Cum eques in ipso proelii articulo se fortiter conturmaret, *h. e.* in turmas arcte colligeret.

CONTUS, i, m. *κοντός*, longa sudes, pertica, hasta longior et robusta, ut *Non.* 18, 24. exponit, ad varios usus. Modo enim adhibetur propellendis navibus. *Virg. A.* 5, 208. Ferratasque sudes, et acuta cuspide contos Expediunt, fractosque legunt in gurgite remos. Et *ib.* 6, 302. Ipse ratem conto subigit. ℙ Aut explorandae aquarum altitudini: unde *percontor* factum esse putant *Fest.* in *Percunctatio*, et *Donat.* ad *Ter. Hec.* 1, 2, 2. ℙ Modo teli, aut hastae vice. *Virg. A.* 9, 509. telorum effundere contra Omne genus Teucri, et duris detrudere contis. *Tac. H.* 1, 44. Capita praefixa contis gestabantur. *Lamprid. Commod.* 13. Virium ad conficiendas feras tantarum fuit, ut elephantum conto transfigeret. ℙ Videtur fuisse hasta propria Sauromatarum. *Stat. Achill.* 2, 416. didici, quo Paeones arma rotatu, Quo Macetae sua gaesa citent, quo turbine contum Sauromates, falcemque Getes etc. Al. leg. *cestum*. *Sil.* 15, 687. Contus Sarmaticus. *Val. Fl.* 6, 162. ingentis frenator Sarmata conti, *h. e.* moderator conti, qui habena instructus modo ejiciebatur, modo retrahebatur. *Tac. A.* 6, 35. Cum Sarmatae, omisso arcu, contis gladiisque ruerent. ℙ *Contus pedalis* pro veretro praegrandi. *Auct. Priap.* 11. Trajectus conto sic extendere pedali, Ut etc.

CONTŪSIO, onis, f. *θλάσμα*, *σύντριμμα*, actus contundendi, fractura, collisio. *Colum.* 12, 47. Quidam olivam non contundunt, sed insecant, quia haec candidior est, quam quae ex contusione livorem contrahit. *Plin.* 17, 24, 37. *n.* 6. Est et quaedam contusio falcis hebetioris, *h. e.* cum falx acie hebeti non praecidit lignum, sed lacerat et perfringit. *Scrib. Comp.* 101. Contusio, quae frequenter gladiatoribus accidere solet in luctationibus. *Id. ib.* 165. Theriace prodest ad contusiones.

CONTŪSUS, a, um, part. a *contundo*, *θλαστὸς*, *τριπτὸς*, tusus, confractus, percussus. *Cic. Tusc.* 2, 17. Pugiles cestibus contusi ne ingemiscunt quidem. *Colum.* 12, 47. Oliva contusa recipit quamcumque volueris condituram. *Caes. B. C.* 3, 58. Teneris arundinum radicibus contusis equos alere. *Plin.* 30, 9, 23. Dentis caballini contusi farina subluviem sanat. *Id.* 28, 16, 62. Pedes subtriti, contusive offensatione; et *ib.* 12, 52. Contusi ungues. *Id.* 16, 37, 69. Mirum, contuso ligno alicui majores ad vincula esse vires. *Id.* 28, 17, 72. Contusus sanguis, *h. e.* ex contusione collectus. *Ulp. Dig.* 18, 6, 1. Si vinum esset effusum, vel vasis contusis, vel qua alia ex causa. ℙ *Contusum* absolute (subaudi *membrum*). *Scrib. Comp.* 209. Emplastrum Aristi mirifice facit ad contusum, luxum etc. *Plin.* 29, 6, 39. Sanat percussa, contusa, cacoethe, scabiem, furunculosque. ℙ Translate est retusus, repressus, afflictus. *Sall. Jug.* 47. Nostrae opes contusae, hostiumque auctae erant. *Sil.* 12, 420. At Libyae ductor Marcello fractus, et acri Contusus pugna. *Liv.* 40, 52. Classis Antiochi victa, fusa, contusa, fugataque est. *Tac. A.* 4, 46. Contusae Thracum gentes, qui ferocius agitabant. *Virg. G.* 4, 240. Contusi animi. *Plin. ep.* 8, 14. Contusum ingenium. ℙ *Lucr.* 4, 955. quia plurima tum se Corpora conturbant magno contusa labore, *h. e.* agitata se invicem perturbant: al. leg. *concusa:* quod esse ajunt a *concudo*, propello, cogo, sed verbum *concudo* in Latio novum esse videtur.

CONTŪTOR, oris, m. qui simul cum alio tutor est, *συνεπίτροπος*. *Ulp. Dig.* 27, 3, 9. et *Julian. ib.* 3, 5, 29.

CONVĀDOR, aris, dep. 1. *κλητεύω*, idem quod vador. *Pl. Curc.* 1, 3, 5. Ubi tu es, qui me convadatus Veneriis vadimoniis?

CONVĀLĒO, es, ui, n. 2. idem ac convalesco. [**Suet. Aug.* 92. Languentes ramos convaluisse.] *Quint.* 1, 13. Flamma, quae magna congerie convaluerat, diductis quibus alebatur, concidit. *Ov. Rem. Am.* 91. sero medicina paratur, Cum mala per longas convaluere moras. *Suet. Aug.* 42. Annona convaluit, *h. e.* uberior facta est. ℙ De iis qui ex morbo confirmantur. *Cic. Fam.* 13, 29. Ille in morbum incidit, ex quo non convaluit. *Ov. Her.* 21, 211. convalui nondum de vulnere. ℙ Translate. *Cic. Att.* 7, 3. His rebus ita convaluit, ut etc. *Curt.* 9, 6. Convaluisse apud Bar-

baros famam mortis suae. *Colum.* 3, 7. et *Gell.* 4, 11. Convaluit opinio. *Ov. Her.* 16, 73. mens.

CONVĂLESCENTIĂ, ae, f. liberatio a morbo. *Symmachus* usurpat, sed simul novam insolentemque esse indicat. Ita enim scribit *ep.* 3, 11. *sub f.* De mea aegritudine nequaquam te rumor fefellit: sed jam mihi (modo venia dicti sit) convalescentiae portus aperitur.

CONVĂLESCO, escis, n. 3. *ἐπιῤῥώννυμαι*, vires sumo, validior fio, cresco. *Liv.* 1, 14. Fidenates nimis vicinas prope se convalescere opes rati. *Colum.* 4, 16. Semina quanto celerius liberata sunt consortio viviradicum, tanto facilius convalescunt. *Justin.* 3, 2. Dum infans convalescit. ℙ De iis qui ex morbo confirmantur. *Cic. N. D.* 2, 4. Ne aegri quidem, quia non omnes convalescunt, idcirco ars nulla medicina est. *Plin.* 23, 1, 27. Convalescentes a solis ardoribus. ℙ Hinc *convalescens, entis*, absolute. *Plin.* 20, 5, 17. Siser convenit convalescentium cordi. Et *mox*. Est utile convalescentibus ad vinum transeuntibus. Et 31, 9, 45. Aestus balinearum convalescentes ut tolerare possint etc. ℙ Translate. *Cic. Sull.* 27. Ut convalescere aliquando, et sanari civitas possit. *Id. Mil.* 9. Quanto ille plura miscebat, tanto hic magis in dies convalescebat. ℙ Apud JCtos *convalescere* dicuntur ea, quae cum ab initio non valuerint, post factum confirmantur, et vim habent suam. *Tertyllian. Dig.* 29, 1, 33. Testamentum ruptum non convalescet. *Ulp. ib.* 24, 1, 33. Donatio convalescit. *Labeo ib.* 28, 7, 20. Libertas servo data convalescit.

CONVALLĂTIO, onis, f. munitio vallo facta. *Tertull. adv. Jud.* 8. Aedificabitur in laetitiam, et convallationem.

CONVALLĂTUS, a, um, part. a *convallo*, vallo cinctus, circumdatus. *Gell.* 12, 13. Undarum Oceani ambitu terris omnibus convallatis.

CONVALLIS, is, f. *συνάγκεια*, planities ex omni parte comprehensa montibus, collibusve, ut *Fest.* docet: ita dicta a *con* et *vallis*, quasi plurium montium colliumve conjunctae valles ad planitiem constituendam. Neque enim placet, quod *Varroni* scriptum fuit *L. L.* 4, 3. ductam esse a *cavum*, et dici quasi *cavatam vallem*. Differt a *valle*, quae a duobus tantum lateribus monte cingitur. Tametsi hoc discrimen non servatur perpetuo. *Caes. B. G.* 3, 20. Copiae, quas in convalle in insidiis collocaverant. *Cic. Agr.* 2, 35. Roma in montibus posita, et convallibus. *Plin.* 36, 15, 23. Echo natura locorum evenit, et plerumque convallium. *Id.* 31, 10, 46. Canescentes siccitate convalles. *Id.* 6, 7, 7. Solitudines saltuosis convallibus asperae. *Id.* 36, 15, 24. *n.* 10. Montes perfossi, convalles aequatae, *scil.* aquae in Urbem perducendae gratia. *Lucan.* 7, 174. Visus et abruptis mergi convallibus Haemus. *Virg. G.* 2, 185. fertilis ubere campus, Qualem saepe cava montis convalle solemus Despicere. *Appul. Met.* 1. In quadam avia et lacunosa convalli a latronibus obsessus. ℙ Adjective *convallia* (subaudi *loca*) dixit *Prud. περὶ στεφ.* 10, 331. et *Innocent. de casis litter.* p. 230. *Goes.* et *Auct. de limit. ib.* p. 271., qui minime sunt imitandi. ℙ [*Convallis* vocatur una ex insulis Fortunatis, nunc *Teneriffa*, quae a Juba, teste *Plin.* 6, 32, 37., etiam *Nivaria* a perpetua nive est appellata. *Id. ib.* Sebosus tradit, vocari Convallem a convexitate; ea circuitum CCC. mill. passuum habet. *F.*]

CONVALLO, as, a. 1. vallo cingo, circumdo, claudo. *Tertull. in carm. de Judicio Dom.* 6. Protinus innumeri concurrunt ire ministri, Convallantque Deum cum majestate superna.

CONVĂRIO, as, a. 1. varium reddo. *Appul. Apolog.* Pectoris primorem cutim vitiligine insignit, et omnimodis maculationibus convariat. ℙ Item varius sum. *Coel. Aurel. Tard.* 1, 1. Sicut dimissiones atque delinimenta convariant, et nunc puras, nunc sordidas reliquias relinquunt.

CONVĂSĂTUS, a, um, part. a *convaso*, in sarcinulas compositus asportandi causa. *Hieron. Vita Hilarion. n.* 34. Convasatis, quae a fratribus ei missa detulerat, profectus est. ℙ Translate. *Sidon. ep.* 1, 9. *sub f.* Undique omnium convasatis acclamationibus, ad astra portare.

CONVĂSO, as, a. 1. *συσκευάζω*, vasa colligo, sarcinulas compono asportandi causa. Ponitur autem pro furtim auferre, in illo *Ter. Phorm.* 1, 4, 13. Nam absque eo esset, recte ego mihi vidissem, et senis essem ultus iracundiam: Aliquid convasassem, atque hinc me conjicerem protinus in pedes. [*Bentl. vult conrasisset. Sed v. *Ruhnk.* qui recte docet ad h. l. translationem esse a re militari.] ℙ Translate adhibetur a *Sid.* V. v. praec.

CONVECTIO, onis, f. convehendi actio, *συγκομιδή*. *Ammian.* 14, 10. Annonae convectio est impedita.

CONVECTO, as, a. 1. *συγκομίζω*, frequentat. a *conveho*. *Virg. A.* 9, 613. Convectare juvat praedas, et vivere rapto. *Tac. Hist.* 3, 27. E proximis agris ligones, dolabras, falces, scalasque convectant.

CONVECTOR, oris, m. qui convehit. Inter nomina Deorum, quos flamen invocabat, sacrum Cereale faciens Telluri, et Cereri, *Fabius Pictor* ap. *Serv.* ad *G.* 1, 21. enumerat *Convectorem*, *Conditorem*, *Promitorem*, nempe praesides convehendis, condendis, promendisque frugibus. V. IMPORCITOR. ℙ Item qui eadem navi vehitur, *σύμπλοος*. *Cic. Att.* 10, 17. Navi ejus me, et ipso convectore usurum puto. ℙ Est etiam viae comes, licet nec navi, nec equis, nec curru usus fuerit. *Appul. Met.* 1. Unde autem scio, an convectore illo tuo, cum quo sero devorteras, jugulato, fugae mandes praesidium?

CONVECTUS, a, um, part. a *conveho*, *συγκεκομισμένος*, comportatus. *Caes. B. G.* 7, 74. Dierum triginta pabulum frumentumque habere omnes convectum jubet. *Plin.* 8, 57, 82. Aves ex alio orbe convectae. Et *ib.* 14, 14. Animalia convecta undique.

CONVĔHO, is, exi, ectum, a. 3. *συγκομίζω*, simul veho, comporto. *Cic. Mil.* 27. Lintribus in eam insulam materiam, calcem, caementa, atque arma convexit. *Caes. B. C.* 1, 34. Frumentum ex finitimis regionibus in urbem convexerant. *Liv.* 4, 60. Aes grave plaustris ad aerarium convehentes. *Plin.* 12, 14, 32. Tus collectum Sabota camelis convehitur. *Id.* 11, 30, 36. *de formicis.* Ex diverso convehunt, altera alterius ignara. *Id.* 11, 17, 18. *de apib.* Rixa in convehendis floribus exorta. ℙ *Convehere fructus* specialiter est ex agris condendi causa in horrea et cellas comportare. *Varr. L. L.* 4, 4. Quo fructus convehebant, villae. *Plin.* 16, 9, 14. Vasa, corbesque, ac patentiora quaedam messibus convehendis, vindemiisque faciunt.

CONVĔLĂTUS, a, um, part. a *convelo*, *ἐσκεπασμένος*, idem quod velatus, velo coopertus. *Gell.* 19, 9. Tum resupinus, capite convelato, versus cecinit Valerii Aeditui. ℙ Quod addunt ex *Plin.* 17, 22, 35. *n.* 19. Acie falcis exacta, plagaque convelata: *Hard.* recte *conlaevata* reposuit.

CONVELLO, is, velli, *raro* vulsi, vulsum, a. 3. *συσπάω*, *καταπλλω*, quod firmum et stabile est, loco moveo, revello, concutio, everto. *Virg. A.* 2, 463. turrim Aggressi ferro circum, qua summa labantes Juncturas tabulata dabant, convellimus altis Sedibus, impulimusque: ea lapsa repente ruinam Cum sonitu trahit. *Cic. Dom.* 21. Cum gradus Castoris convellisti. *Caes. B. C.* 2, 11. Vectibus infima saxa turris convellere. *Liv.* 22, 3. *ad f.* Convellere signa, *h. e.* vexilla, quae hastis humi infixa stabant, exercitu quiescente, evellere, et inferre. [*Adde *Tac. A.* 1, 20. ubi v. *Gron.*] *Virg. A.* 3, 24. Viridem ab humo convellere silvam. *Id. G.* 1, 457. funem a terra, *h. e.* oram solvere. *Lucan.* 3, 699. nimis affixos unci convellere morsus; et *ib.* 528. Crebraque sublimes convellunt verbera puppes. *Colum.* 6, 16. Bos aut duriori solo, aut obviae radici obluctatus, convellit armos. *Ov. Met.* 11, 123. Dapes avido convellere dente, *h. e.* morsu scindere et carpere. *Id. Amor.* 2, 14, 5. teneros convellere fetus, *h. e.* utero ante tempus expellere. ℙ Translate. *Cic. Att.* 8, 15. Secutae sunt duae epistolae, quae me convellerunt de pristino statu, jam tamen labantem. *Id. Pis.* 2. Qui si essent magistratus adepti reipubl. statum convulsuri videbantur, *h. e.* commoturi, turbaturi. *Id. Rabir. Post.* 1. Est boni consulis, cum cuncta auxilia reipubl. labefactari convellique videat, ferre opem patriae, *h. e.* tolli, everti. *Id. Caecin.* 18. Infirmare, aut convellere judicia, stipulationes, aut pacti et conventi formulas, *h. e.* abrogare. *Id. Cluent.* 2. Convellere opinionem [*i. e. refutare. Cf. *Manut.* ad *Cic. Fam.* 5, 13.] Sic *Phil.* 2, 33. acta alicujus. Et *Verr.* 2, 3, 6. *extr.* Instituta omnium, consuetudinem a majoribus traditam, conditionem amicitiae, jus societatis convellere, et commutare. *Petr. Sat.* 130. Convellere latus. *Tac. A.* 4, 40. Sic quoque erumpere aemulationem feminarum: eaque discordia nepotes suos convelli, *h. e.* concuti, vexari. *Ov. Her.* 16, 41. Convellere fata. *Id. ib.* 17, 111. Desine molle, precor, verbis convellere pectus, *h. e.* labefactare, et de sana sententia dejicere. *Cels.* 3, 4. Convellendas etiam putavit vires aegri luce, vigilia, siti ingenti. *Hirt. B. G.* 8, 50. Qui Caesaris decedentis convellere gratiam cupiebant. *Cic. Att.* 5, 20. *extr.* Tu velim des operam, ut quod tuo meoque beneficio puer habet, cures, ne qua ratione convellatur, *h. e.* eripiatur, auferatur. *Id. Div.* 1, 51. *extr.* Haec si tenemus, quae mihi non videntur posse convelli, *h. e.* contrariis argumentis destrui, confutari. ℙ [Part. *Convellens* ap. *Val. Fl.* 5, 159. jamque aspera nisu Undique convellens.

CONVĔLO, as, a. 1. *σκεπάζω*, velo cooperio, vestio. Translate. *Gell.* 7, 3. *med.* Cato non nudam, neque solitariam, neque improtectam hanc epagogen facit, sed multis eam modis praefulcit, multisque aliis argumentis convelat.

CONVĔNA, ae, m. et f. *σύνηλυς*, qui ex diversis locis, aut gentibus in unam urbem convenit, eamque incolit. Quomodo ab advena differat V. ADVENA. *Cic. Or.* 1, 9. Romulus pastores, et convenas congregavit. *Cato* ap. *Gell.* 18, 12. Eodem convenae complures ex agro accessitavere. *Plin.* 5, 17, 15. Convenarum turba. ℙ Adjective *Pl. Mil.* 2, 1, 60. Paravi hic intus magnas machinas, qui amantes una inter se facerem convenas. [*i. e. efficerem, ut convenirent.] *Ammian.* 15, 5. Convena undique multitudine. *Solin.* 37. Aquae convenae. *Id.* 47. Serpentes convenae. ℙ **Convenae, arum*, pop. fuere Galliae Aquitan., sub montibus Pyrenaeis, inter Aturum et Garumnam flumitibus Pyrenaeis, inter Aturum et Garumnam flumina. *Plin.* 4, 19. Eorum caput Lugdunum s. Lugudunum audit *Ant. Itin.*, hodie autem *S. Pertrand.* ℙ Inter Beneharnum et Lugdunum ponuntur *Aquae Convenarum*, quae nisi sunt ipsae Onesiae Strabonis, quas in *S. Bertrandi* fano hodie plurimi inquirunt, difficulter sane inveniantur. Sunt tamen clari viri, qui in vico *Bagneres* invenisse opinantur, eoque applicant *Inscr.* ap. *Grut.* p. 112. *n.* 7. *nomine Vicanorum Aquensium;* quam vero quod lapis ille Tarbellicis Aquis repertus fuit, ut *Grut.* adnotavit, dubitat *Cellar.* (ex quo desumpta sunt haec) huc referri posse. *B. A.*

CONVĔNIENS, entis, part. a *convenio*, *συνήκων*, simul veniens. *Quint.* 2, 2. Disciplinae severitate convenientium ad se mores adstringere. *Hirt. B. G.* 8, 6. Cum satis haberet convenientes manus dissipare. *Lucr.* 6, 1258. agricolarum Copia conveniens ex omni morbida parti. ℙ Item adj. *ἁρμοστὸς*, *πρόσφορος*, *προσήκων*, congruens, consentaneus, decens, aptus, consonus. *Cic. Fin.* 2, 31. Nihil in hac epistola scriptum ab Epicuro congruens et conveniens decretis ejus reperietis. *Id. Amic.* 5. Nihil est naturae tam aptum, tam conveniens ad res vel secundas, vel adversas. *Id. Off.* 3, 8. Recta et convenientia, et constantia natura desiderat, aspernaturque contraria; et 1, 40. Talis est ordo actionum adhibendus, ut quemadmodum in oratione constanti, sic in omni vita sint apta inter se et convenientia. *Id. Div.* 2, 39. Quae est inter augures conveniens et conjuncta constantia? *Ov. Pont.* 2, 1, 28. Cum populi vultu conveniente die. *Id. Ib.* 440. Ad formam tauri conveniente sono. *Nigid.* ap. *Gell.* 10, 4. Motus oris conveniens cum ipsius verbi demonstratione. *Gell.* 9, 9. Nequaquam Virgilium fecisse conveniens, quoniam etc. *Vell.* 2, 29. Forma conveniens in illam amplitudinem. *Id.* 1, 13. *extr.* Hac prudentia illa imprudentia decori publico fuit convenientior. *Id. ib.* 6. Lycurgus fuit justissimarum legum auctor, et disciplinae convenientissimae vir. ℙ *Conveniens toga* ap. *Ov. A. Am.* 514. est bene apta ad corpus. ℙ *Conveniens est*, decens, consentaneum est. *Plin. Pan.* 87. Parenti publico convenientissimum nihil cogere; et *ep.* 10, 20. Convenientissimum esse tranquillitati saeculi putavi tam moderatae voluntati non repugnare. *Plin. alter* 34, 7, 16. Convenientius est dici etc. ℙ Est item *conveniens* concors. *Cic. Off.* 1, 17. *ad f.* et *Rosc. Am.* 34. Propinqui cognatique optime convenientes. *Suet. Tib.* 7. Uxor bene conveniens. [*Gr. *εὐάρμοστος.*]

CONVĔNIENTER, adv. *προσηκόντως*, *ἁρμοζόντως*, congruenter, apte. *Cic. Fin.* 3, 7. *extr.* Congruenter naturae convenienterque vivere. *Id. Tusc.* 5, 28. Congruere naturae, cumque ea convenienter vivere. [*Id. ib.* 9. Quam enim sibi constanter, convenienterque dicat. De philosophis intell., cum quod dicunt, non repugnat aliis placitis ipsorum.] *Liv.* 23, 5. Convenienter ad praesentem fortunae statum loqui. *Ov. A. Am.* 3, 546. Et studio mores convenienter eunt, *h. e.* conformes sunt studiis. *August. C. D.* 18, 44. Utroque numero significari convenientissime potuit.

CONVĔNIENTIĂ, ae, f. *ἁφαμογή*, *ὁμολογία*, congruentia partium inter se convenientium, seu invicem sibi aequabiliterque respondentium, consensus, conjunctio, proportio. *Cic. Fin.* 3, 6. Cum summum bonum positum sit in eo, quod *ὁμολογίαν* Stoici, nos appellemus convenientiam, si placet. *Id. Div.* 2, 60. Conjectores ex quadam convenientia et conjunctione naturae, quam vocant *συμπάθειαν*, quid cuique rei conveniat, ex somniis, et quid quamque rem sequatur, intelligunt. *Id. Off.* 1, 4. *ad f.* Pulcritudo, venustas, convenientia partium. *Id. Div.* 2, 15. Si ullam esse convenientiam naturae cum extis concessero. *Id. N. D.* 2, 21. Hanc in stellis constantiam, hanc tantam tam variis cursibus in omni aeternitate convenientiam temporum, non possum intelligere sine mente, ratione, consilio. [*Id. Amic.* 27. In ea (amicitia) est enim convenientia rerum, i. e. concentus in rebus omnibus sentiendis, cogitandis dicendisque non minus quam in constituendis et agendis.] *Sen. ep.* 74. *med.* Virtus convenientia constat: omnia opera ejus cum ipsa concordant: haec concordia perit, si animus luctu, aut desiderio submittitur.

CONVĔNIO, is, ēni, entum, n. 4. *συνέρχομαι*, *σύνειμι*, simul venio, simul eo, congregor, concurro, coeo. *Cic. Rosc. Am.* 5. Quanta multitudo hominum convenerit ad hoc judicium, vides. *Id. Pis.* 15. Mei capitis servandi causa Romam Italia tota convenit. *Id. Div.* 2, 22. Totamque in eum locum Etruriam convenisse. *Id. Verr.* 2, 2, 29. Convenire in consilium. *Id. Agr.* 2, 5. Non desistebant clam inter se convenire. *Caes. B. G.* 6,

1. Milites ad signa convenire jubet. *Id. ib.* 1, 8. Milites, qui ex Provincia convenerant. *Id. ib.* 3, 16. Omnis juventus eo convenerat. Et *ib.* 5, 17. Auxilia, quae undique convenerant, discesserunt. Et *ib.* 7, 55. Convenire ad aliquem; et *ib.* 80. ad auxilium. In vet. decreto Censor. ap. *Suet. Rhet.* 1. Esse homines, ad quos juventus in ludos conveniat. *Ov. Fast.* 6, 672. Convenire ad dapes. ℙ Specialiter *convenire* dicuntur, qui ex aliis civitatibus in unam, in quam sunt contributi, conveniunt, jurisdictionis causa, ut res suas persequi judicio possint. *Cic. Verr.* 2, 2, 15. Ut judices dentur ex his civitatibus, quae in id forum convenirent. *Plin.* 5, 28, 29. Una jurisdictio appellatur Cibyratica. Ipsum oppidum Phrygiae est. Eo conveniunt viginti quinque civitates. ℙ *Convenire aliquem* est adire et colloqui. *Cic. Fam.* 9, 14. Neminem conveni, (convenio autem quotidie plurimos) quin omnes mihi gratias agant. *Id. Rosc. Am.* 18. Atilius, quem sua manu spargentem semen, qui missi erant, convenerunt. *Pl. Cas.* 3, 2, 18. Ubi nuptiae fuerint, tunc istam conveniho, ἀρχαϊκῶς pro *conveniam.* [**Propert.* 4, 4, 81. Hoc Tarpeia suum tempus rata, convenit hostem.] ℙ Et passive. *Cic. Fam.* 6, 19. Balbus tantis pedum doloribus afficitur, ut se conveniri nolit. *Id. ib.* 1, 8. *extr.* Nostrum studium exstabit in conveniendis magistratibus et senatoribus. *Id. Att.* 9, 6. Lentulum transmisisse, nec eum a minore Balbo conventum. ℙ In re forensi *convenire aliquem* est in jus vocare, et in eum agere; et *conveniri* dicitur, qui in judicium vocatur. *Papin. Dig.* 50, 1, 17. Ante filium respubl. debet convenire, quam patrem. *Ulp. ib.* 10, 2, 20. Ut heredes ex stipulatu conveniri possint. *Paul. ib.* 9, 2, 18. Conveniri lege Aquilia. *Id. ib.* 17, 1, 59. Conveniri pro parte dimidia. *Id. Sent.* 2, 31. Conveniri de peculio. Et *ib.* In duplum ejus rei nomine conveniri, *et rursus.* Furti actione conveniri. *Papin. Dig.* 26, 7, 38. Dolum, aut culpam eorum recte judex conveniet. *Ulp. ib.* 42, 1, 15. *med.* Utrum judices convenient nomen, etc. ℙ Translate. *Claud. VI. Cons. Honor.* 386. tua te benefacta morantem Conveniunt. ℙ *Convenire in manum, in matrimonium* dicitur mulier, quae alicui nubit: cum discrimine tamen, quia *convenire in matrimonium* est ita uxorem fieri, ut distinguatur a concubina. Haec *uxor* generali vocabulo, et peculiari *matrona* vocatur. *In manum* autem *convenire* est ita uxorem fieri, ut sit in mariti manu mancipioque, aut in ejus, in cujus maritus manu mancipioque est: atque adeo non solum in matrimonium, sed in familiam quoque mariti, et in heredis sui locum venire. Haec *materfamilias* appellatur. *Gell.* 18, 6., *Serv.* ad *A.* 11, 476. et *Cic. Top.* 3. Dicitur autem *convenire in manum*, quia, ut innuit *Serv.* ad *A.* 4, 103., dextras invicem sponsi jungebant, interrogente viro, *an mulier sibi materfamilias esse vellet*, et muliere, *utrum vir sibi paterfamilias*, ut est ap. *eund. ib.* ad *v.* 214. Sed et alii ritus in eo servabantur, de quib. V. in COEMPTIO. ℙ Praeterea *convenire* est aptari, apte inseri. *Cic. Fin.* 3, 14. Cothurni laus est, ad pedem apte convenire. *Pl. Pseud.* 4, 7, 85. Machaera convenit in vaginam. *Cato R. R.* 21. Eo fistulam ferream indito, quae in columellam conveniat, et in cupam. ℙ Item simul jungi, simul accidere. *Plin.* 6, 28, 32. Huc convenit utrumque bivium. *Cic. Rosc. Am.* 22. Multae causae convenisse in unum locum, atque inter se congruere videntur. ℙ Item coire. *Plin.* 11, 24, 29. Aranei conveniunt clunibus. ℙ Saepe significat congruere, consentire, concordem esse in re aliqua. *Just.* 1, 5. Cum et vultus similitudo, et expositionis tempora, et pastoris confessio convenirent. *Cic. Verr.* 2, 4, 66. Optime convenire cum aliquo. *Ov. Pont.* 3, 2, 86. inque vicem pugnat uterque mori. Exstitit hoc unum, quod non convenerit illis. Adde *Mart.* 8, 35. ℙ Item quadrare, aptari, cadere in aliquem, et frequenter in tertiis personis. *Cato R. R.* 6. *extr.* Ceterae vites, miscellae maxime, in quemvis agrum conveniunt. *Varr. R. R.* 1, 19. Neutrum horum ad omnem agrum convenire puto, et utrumque ad aliquem. *Cic. Phil.* 9, 4. Non vos quidem crudeles fuistis, (quid enim minus in hunc ordinem convenit?) sed cum, etc. *Id. Rosc. Am.* 23. Erat nemo, in quem ea suspicio conveniret. *Id. Sull.* 7. *extr.* Nullam contumeliam in me jacere potuisti, quae non ad maximam partem civium conveniret. *Id. Prov. cons.* 17. Illa ornamenta decere me, et convenire iis rebus, quas gesseram, non putabam. *Id. N. D.* 2, 29. Nec vero hoc in te uno convenit, moribus domesticis, et urbanitate limato; sed cum in reliquos vestros, tum in eum, etc. Al. leg. *te unum.* [*Ita *Orell.* Sed v. *Heindf.* et quos laudat ad h. l. Adde *Suet. Aug.* 25. ibique *Wolf.* et *B. Crus.* Gr. προσήκει ἐν. Huc pertinere videtur etiam locus *Tibull.* 3, 6, 19. Convenit ex aequo, nec torvus Liber in illis. Qui se, quique una vina jocosa colunt, i. e. bene amori conjungitur vinum.] *Id. Fam.* 6, 8. Haec deliberatio non convenit cum oratione Largi. ℙ Cum accus. *Pl. Merc.* 5, 4, 24. Aetatem aliam aliud factum convenit. ℙ Cum infinito. *Prop.* 2, 1, 41. Nec mea conveniunt duro praecordia versu Caesaris in Phrygios condere numen avos, *h. e.* apta, idonea non sunt. ℙ Etiam res ipsa, de qua consentitur, *convenire* dicitur. [*In locis hujus et 16. 17. §§. *convenire* paciscendi, componendi notionem involvit, ut Gr. συμβαίνειν. V. *Lex. Xenoph.* sub h. v.] *Cic. Att.* 9, 6. Dum, rem conventuram, putamus. *Liv.* 29, 12. In eas conditiones cum pax convenisset. *Nep. Annib.* 6. In colloquium convenit: conditiones non convenerunt. *Pl. Most.* 1, 3, 146. Bene ratio accepti et expensi inter nos convenit. *Liv.* 9, 23. Postquam ardentia vidit castra magister equitum, (id convenerat signum) hostium terga invadit. *Cic. N. D.* 1, 32. Virtutem sine ratione constare non posse: conveniat id quoque necesse est. *Auct. ad Her.* 1, 14. Factum convenit, sed, jure an injuria factum sit, quaeritur. *Ter. Adelph.* 1, 1, 34. Haec fratri mecum non conveniunt, neque placent. ℙ Absolute. *Liv.* 24, 6. Pacto convenit, ut cum Romanos Sicilia expulissent, etc. Et omissa *ut* particula. *Id.* 38, 11. Pro argento si aurum dare mallent, darent, convenit. Et cum infinito. *Id.* 9, 16. Convenit, jam inde per consules reliqua belli perfecta. [**Convenit*, scil. inter auctores, h. l. id. q. constat. Gr. ὁμολογεῖται. Adde *Suet. Claud.* 44. Veneno quidem occisum convenit.] *Plin.* 13, 13, 27. Convenit inter omnes. *Ter. Hecyr.* 4, 4, 36. Cum ejus alienum esse a me animum, sentiam, nec conventurum inter nos posthac arbitrer. *Cic. Att.* 5, 21. *ad f.* Assident, subducunt: ad nummum convenit. *Id. Rosc. Am.* 29. Conveniat mihi tecum, necesse est. *Quint.* 4, 2. Quanti veheret, interrogavi: de pretio convenit. ℙ *Judex convenire* dicitur, cum ab actore, et reo simul probatur et admittitur. *Cic. Cluent.* 43. Neminem voluerunt majores nostri non modo de existimatione cujusquam, sed ne pecuniaria quidem de re minima esse judicem, nisi qui inter adversarios convenisset. *Val. Max.* 2, 8. *n.* 2. Itaque judex inter eos convenit Atilius Calatinus. ℙ Ponitur interdum pro utilis est, facit, prodest. *Scrib. Comp.* 101. Medicamentum nervorum tensionibus mirifice convenit. *Plin.* 17, 4, 3. Non eadem terra arboribus convenit et frugibus. *Id.* 24, 6, 14. Ammoniacum convenit claritati visus in collyriis. *Cic. Fam.* 9, 12. Minime miror, coelum et terram vim suam, si tibi ita conveniat, dimittere. ℙ *Convenit*, par est, consentaneum est, decet. *Ter. Eun.* 3, 2, 41. Haud convenit, una ire cum amica imperatorem in via. *Vellej.* 1, 3. Quo nomine convenit mirari eos, qui, etc. *h. e.*, mirari licet, mirari possis. *Plin.* 18, 12, 33. Quamquam prius de rapis dixisse conveniat. ℙ Pro simplici venio. *Pl. Truc.* 3, 2, 14. In urbem crebro convenio. Al. leg. *commeo:* alii aliter.

CONVENTĀ. V. CONVENTUS, a, um.

CONVENTĬCĬUS, a, um, adj. qui convenit, convena. *Pl. Cist.* 1, 1, 40. Ego et tua mater ambae Meretrices fuimus: illa te, ego hanc mihi educavi Ex patribus conventiciis, *h. e.* ex viris idem scortum saepe convenientibus; alii tamen leg. *commentis.* ℙ **Conventicium, ii, τὸ ἐκκλησιαστικόν*, substantive, est pecunia, quae apud respublicas Graecas iis numerabatur, qui ad conventum advenerant. *Cic. De rep.* (ed. *A. Maio*) 3, 35. Utrobique autem conventicium accipiebant. Adde *Not. Tir.* p. 33. et 148. *B. A.*

CONVENTĬCŬLUM, i, n. *συναγωγή, συνοδία*, coetus, conventus. *Cic. Dom.* 28. Quoniam plebi quoque urbanae majores nostri conventicula, et quasi consilia quaedam esse voluerunt. *Id. Sext.* 42. Conventicula hominum, quae postea civitates nominatae sunt. ℙ Item locus, ubi homines conveniunt. *Tac. A.* 14, 15. Exstructa apud nemus conventicula, et cauponae, et posita veno irritamenta luxus. *Arnob.* 4, 152. Diruere conventicula, in quibus summus oratur Deus. *Ammian.* 27, 3. Basilica Sicinini, ubi ritus Christiani est conventiculum.

CONVENTĬO, onis, f. *συναγωγή, πανήγυρις*, coetus hominum in unum locum convenientium, concio. Formula imperandi accenso, ut convocaret populum ad concionem, erat hujusmodi, ap. *Varr. L. L.* 5, 9. C. Calpurnius dicit: Voca ad conventionem omnes Quirites huc ad me. Accensus dicit sic: Omnes Quirites ite ad conventionem huc ad judices. *et paulo supra.* Conventionem habet, qui lustrum conditurus est. *Festus*: In conventione, in concione. ℙ Item pactum, conventum, *συνθήκη*. Est autem, ut docet *Ulp. Dig.* 2, 14, 1., verbum generale ad omnia pertinens, de quibus negotii contrahendi transigendique causa consentiunt, qui inter se agunt. *Plin. ep.* 5, 1. Eandem tacita conventione salvam mihi pollicebatur. *Ulp. Dig.* 16, 3, 1. Contractus legem ex conventione accipiunt. *Senec. Ira* 3, 26. *extr.* Una res nos facere potest quietos, mutuae facilitatis conventio. *Tac. H.* 3, 70. Si conventionis poeniteat. ℙ *In manum conventione* nuptiae fiebant, inquit *Serv.* ad *Virg. G.* 1, 30., cum uxor in filiae locum, maritus in patris veniebat: ut, si quis prior fuisset defunctus, locum hereditatis alteri faceret. V. CONVENIO. ℙ Item actus conveniendi, hoc est in jus vocandi. *Impp. Honor et Theodos. Cod.* 3, 6, 3. Absque conventione personae legitimae initiatum jurgium videtur.

CONVENTĬONĀLIS, e adj. ad conventionem pertinens. *Pomp. Dig.* 45, 1, 5. Stipulationum aliae judiciales sunt, aliae praetoriae, aliae conventionales. et *mox.* Conventionales sunt, quae ex conventione reorum fiunt.

CONVENTĬUNCŬLA, ae, f. parva conventio, seu coetus. *August. ep.* 56. *ad f.* In conventiunculis suis aliquanto frequentius perdurant.

CONVENTO, as, n. 1. frequentat. a *convenio. Solin.* 27. Externos ibi plurimos conventasse, argumentum de urbibus et locis dabimus.

CONVENTUM, i, n. idem quod conventio, pactum. *Cic. Part.* 37. Quae scripta non sunt, ea aut consuetudine, aut conventis hominum, et quasi consensu obtinentur. *Id. Off.* 3, 25. Facere promissa, stare conventis, reddere deposita. *Id. ib.* 1, 10. Potest accidere promissum aliquod, et conventum, ut id effici sit inutile. *Liv.* 29, 24. Dii testes atque arbitri conventorum. *Sil.* 1, 10. conventaque patrum Sidonii fregere duces. ℙ Aliquando *conventum*, et *pactum* conjunguntur: sed *conventum* adjectivum est. Est autem *pactum conventum*, quod mutua contrahentium conventione firmatum est. *Cic. Part.* 37. Foedus privatum, tabulae, pactum conventum, stipulatio. *Id. Or.* 2, 24. Tabulae, testimonia, pacta conventa, stipulationes. Adde loca plurima JCtorum in *Dig.*, quae congerit *Brisson. l.* 14. *de verb. signif.* ℙ Aliquando interponitur *et:* ut ambo quasi substantive accipiantur: nihil tamen de significatione mutatur: nisi quod nonnulli ita distinguunt, ut *pacta* sint promissa, quae alterum tantum obligent, *conventa*, quae utrumque. Quod discrimen, ut verum sit, certe non est perpetuum. *Cic. Caec.* 18. Pacti, et conventi formula. *Id. Att.* 6, 3. Pomptinius ex pacto, et convento a me discesserat. Al. leg. *conventu. Senec. Benef.* 3, 15. Nec pacta, conventaque impressis signis custodirentur. Adde *Paul. Sentent.* 1. *tit.* 1. qui est *De pactis, et conventis.* Nisi forte his locis particula copulativa ab exscriptoribus quibusdam ex ignoratione est interposita: quod ab aliis etiam addubitatum est in verbis *Cicer.* citatis *pro Caecina.* Excipe tamen locum *Juven.* 6, 25. Conventum tamen, et pactum etc. quod ad nuptiarum contractum pertinet. V. v. seq.

CONVENTUS, a, um, part. a *convenio*, pactus, compositus, contractus. *Sall. Jug.* 120. Cum Romanis pacem conventam frustra fuisse. ℙ *Conventa conditio*, inquit *Fest.*, dicebatur, cum primus sermo de nuptiis, et earum conditione habebatur. Al. leg. *conventae conditio:* sed eodem fere recidit. Porro de hac conventa conditione intelligendum est illud *Juven.* 6, 25. Conventum tamen, et pactum, et sponsalia, nostra Tempestate paras. Cui lucem affert etiam illud *Arnobii* 4, 140. Uxores Dii habent, atque in conjugalia foedera conditionibus veniunt ante quaesitis. Habent speratas, habent pactas, habent interpositis stipulationibus sponsas. Ubi vides a *Juven.* et *Arnob.* tres veluti gradus enumerari, quibus ad matrimonium contrahendum venitur: quorum primus est *conventa conditio.* ℙ *Conventus per denunciationes* est qui aditus, et admonitus est. *Imp. Constantin.* in *fragm. Cod. Theodos.* (ed. *A. Peyronio*) 4, 11, 5. Quaecumque mulierum post hanc legem servi contubernio se miscuerit, et non conventa per denunciationes, sicut jus statuebat antiquum, statum libertatis amittat. ℙ De *pactis conventis* V. CONVENTUM. ℙ Est etiam *conventus*, aditus visendi et colloquendi causa. *Ter. Hecyr.* 5, 1, 1. Laches me conventam esse expetit. *Pl. Cist.* 4, 2, 38. Molier, mane: sunt qui volunt te conventam. *Cic. Att.* 16, 3. Convento Antonio Tiburi. *Liv.* 7, 5. Janitori, opus esse sibi domino ejus convento extemplo ait. ℙ Denique de iis dicitur, qui convenere. *Sisenn.* ap. *Non.* 2, 470. Servulum conventum in populum perduxit, *h. e.* ad populum congregatum. *Pl. Cist.* 1, 1, 41. Ego hanc mihi educavi ex patribus conventis, *h. e.* qui ad meretricem convenerant. Al. leg. *conventiciis* vel *commentis.* Etiam *Terent.* hac ratione *adventus* usurpasse creditur. V. ADVENTUS, a, um.

CONVENTUS, us, m. *σύνοδος, συνοδεία, συναγωγή*, congregatio, coetus hominum, concio. *Cic. Verr.* 2, 4, 48. *extr.* Dies festos anniversarios agunt, celeberrimo virorum mulierumque conventu. *Id. Dejot.* 2. Tantam causam dico extra conventum, et eam frequentiam, in qua oratorum studia niti solent. *Id. Fin.* 2, 1. Primus est ausus Gorgias in conventu poscere quaestionem. *Quint.* 12, 2. Studia sapientiae in conventus scholarum recesserunt. *Hor. Sat.* 1, 7, 22. Persius exponit causam: ridetur ab omni Conventu. ℙ Specialiter est plurium congregatio consilii causa. *Sall. Jug.* 12. Primo conventu, quem ab regulis factum supra memoravi, placuerat dividi thesauros. *Cic. Cat.* 2, 6. Petivi ab eo, an nocturno

conventu apud M. Leccam fuisset. *Sall. Cat.* 22, *extr.* Dimittere conventum. *Liv.* 38, 30. Aegium semper conventus gentis indicti sunt. *Vitr.* 5, 8. Forensibus et disertis elegantiora et spatiosiora vestibula facienda sunt, ad conventus excipiendos. ℙ Item concursus. *Gell.* 1, 8. Conventus ad Laidem ditiorum hominum celebres erant. ℙ Praeterea *conventus* dicebantur loca constituta in provinciis juri dicundo. Nam Romani provincias dividebant in quasdam veluti dioeceses, et in singulis earum oppidum constituebant, in quo magistratus accitis ejus dioeceseos civitatibus reliquis jus dicebant. Itaque illud oppidum *conventus* dicebatur, item *forum* et *jurisdictio*. *Plin.* 3, 1, 3. Baeticae juridici conventus quatuor, Gaditanus, Cordubensis, Astigitanus, Hispalensis. Oppida omnia numero centum triginta quinque. *Id.* 5, 29, 29. Mediterraneas jurisdictiones indicasse conveniat. Una appellatur Cibyratica etc. Alter conventus a Synnada accipit nomen etc. Tertius Apamiam vadit etc. ℙ Item ipsa jurisdictio in conventibus habita. *Cic. Verr.* 2, 5, 11. Ex iis oppidis, in quibus consistere praetores, et conventum agere solent. *Caes. B. G.* 1, 54. et *ib.* 6, 44. Ad conventus agendos profectus est. Et *ib.* 5, 2. Conventibus peractis. *Plin. ep.* 10, 66. Inchoare conventum. *Just.* 12, 13. *de Alexandro.* Babyloniam festinans, velut conventum terrarum orbis acturus, *h. e.* leges, et jura cunctis gentibus daturus. ℙ *Conventus* alicujus civitatis dicitur etiam congregatio civium Romanorum, qui praesertim negotiandi causa illuc convenerant. *Caes. B. C.* 2. Simul ipse Cordubae conventus per se portas Varroni clausit. De iisdem *Id. ib.* 21. Civibus Romanis, quod oppidum in sua potestate studuissent habere, gratias agit. *Hirt. B. Afr.* 97. Thapsitanis HS vicesies, conventui eorum HS tricesies: Hadrumetinis HS tricesies, conventui eorum HS quinquagies multae nomine imponit. [*V. *Ernest.* in *cl. Cic. s. h. v.*] ℙ Ad haec *conventus* pro pacto et conventione ponitur. *Auct. ad Her.* 2, 13. *sub f.* Sunt item pacta, quae sine legibus observantur, ex conventu. *Cic. Att.* 6, 3. Ex pacto, et conventu a me discesserat. Al. leg. *convento.* ℙ Ap. *Solin.* 13. *conventus dentium* est constrictio, commissio. ℙ Ap. *Lucr.* reperitur pro concursu, et coagmentatione rerum una coeuntium, 1, 602. Sunt igitur solida primordia simplicitate, Quae minimis stipata cohaerent partibus arcte, Non ex ullorum conventu conciliata. *Senec. Q. N.* 7, 12. Duarum stellarum conventus. ℙ *Conventus* idem est etiam ac concubitus. *Arnob.* 2. Hi ex conventu Jovis inseminati, et nati sunt.

CONVĔNUSTO, as, a. 1. idem quod venusto, venustum reddo, orno. *Sidon. ep.* 7, 12. Omitto te tanto cultu Ecclesiam tibi creditam convenustare. *Id. ep.* 8, 6. Oratione convenustare. *Capell.* 2. *extr.* Aurora primo convenustans habitu.

CONVERBĔRĀTUS, a, um, part. a *converbero*, idem quod verberatus, pulsatus. *Plin.* 13, 22, 43. Nero nocturnis grassationibus converberatam faciem illinens sibi cum ture ceraque.

CONVERBĔRO, as, avi, atum, a. 1. *τύπτω*, idem quod verbero, pulso, percutio. *Senec. Ira* 3, 20. Ira non tantum viritim furit, sed gentes totas lancinat, sed urbes, sed flumina, et tuta ab omni sensu doloris converberat. *Curt.* 7, 2. Flere coepit, et os suum converberare. ℙ Translate *Senec. ep.* 121. Et virtutes exhortabor, et vitia converberabo.

CONVERRĬTOR, oris, m. qui converrit et absterget. *Appul. Apol. in carm.* dentifricium appellat, *complanatorem tumidulae gingivulae, converritorem pridianae reliquiae.*

CONVERRO, is, erri, ersum, a. 3. idem quod verro, purgo. *Publ. Syr.* ap. *Prisc.* 10, 900. Cellas servorum converri. *Pl. Stich.* 2, 3, 64. Reverram hercle hoc, quod converri modo. *Colum.* 7, 6. Converrere stabulum. *Id.* 8, 8. et emundare locum. *Pacat. Pan. Theod.* 26. *med.* Pirata quidquid undecumque converrerat, in illam Charybdim congerebat. *Valer. Cato* in *Diris* 58. Haec agat infesto Neptunus caeca tridenti, Atrum converrens Aestum maris undique ventis. Al. leg. *convertens.* V. similia in VERRO. ℙ Festive *Pl. Rud.* 3, 6, 6. Nunc pol ego perii: Pleusidippus eccum adest. Converret jam hic me totum cum pulvisculo, *h. e.* verberabit, vel pulsatum ejiciet.

CONVERSANS, antis, part. a *conversor*, qui versat, et in gyrum agit. *Cic. Univ.* 8. Animus se conversans, cum materiam mutabilem arripuisset etc. ℙ Item qui aliorum consuetudine utitur. *Senec. Ira* 3, 8. Sumuntur a conversantibus mores. *Id. ep.* 108. Ea philosophiae vis est, ut non solum studentes, sed etiam conversantes juvet.

CONVERSĀTIO, onis, f. *συνομιλία, διατριβή*, actus conversandi, a *conversor*, h. e. versandi saepius in aliquo loco. *Plin.* 10, 33, 51. Perdices in quo loco peperere, non incubant; neve cui frequentior conversatio sit suspecta, tranferunt alio. *Ulp. Dig.* 11, 7, 12. Senatusconsulto cavetur, ne usus sepulcrorum permutationibus polluatur, idest, ne sepulcrum alienae conversationis usum accipiat, *h. e.* ne ab aliis frequentetur, aut inhabitetur, ut habetur in edicto praetoris apud *eund. ib.* 47, 12, 3. ℙ Translate est consuetudo, convictus, familiaritas. *Vell.* 2, 102. [*V. *Ruhnk.* ad h. l.] Nec defuit conversatio hominum vitia ejus assentatione alentium. *Senec. Excerpt. controv.* 6, 8. de Vestali. Non in illa conversatio cum viris licentiosior. *Quint.* 1, 2. Nec tutior inter servos malos, quam ingenuos parum modestos conversatio est. *Id.* 6, 3. [*Cf. *Spalding.*] Sumpta ex conversatione doctorum tacita eruditio. *Senec. ep.* 99. Cum occurrunt sermones eorum jucundi, conversatio hilaris, officiosa pietas. *Auct. Dial. de Or.* 9. Relinquere conversationem amicorum. ℙ Item genus vitae, vivendi ratio. *Hieron. Vita Hilarion. n.* 14. Ille fundator et eruditor hujus conversationis et studii in Syria fuit. ℙ Videtur etiam significare frequentem usum, actionemque saepe versandi. *Senec. Ben.* 3, 2. Quae in usu sunt, et manum quotidie tactumque patiuntur, nunquam periculum situs adeunt: illa quae ad oculos non revocantur, sed extra conversationem, ut supervacua, jacuerunt, sordes ipsa colligunt vetustate.

*CONVERSĀTOR, oris, m. *Gloss. Lat. Gr.* Conversator, *ὁμοδίαιτος. B. A.*

CONVERSĀTUS, a, um. V. CONVERSOR.

CONVERSE. V. CONVERSUS, a, um.

CONVERSĪBĬLIS. V. CONVERTIBILIS.

[CONVERSIM, adv. converso. *Capell.* 5, 159. A consequentibus vero conversim, ut quaestio in antecedentibus sit, argumentum in sequentibus. *Firmic. Mathes.* 2, 32. Decima quinta in decimam septimam, rursusque conversim. *F.*]

CONVERSĬO, onis, f. *ἐπιστροφή, συστροφή*, actus convertendi. *Cic. Univ.* 6. *med.* Coelum una conversione atque eadem ipse circum se torquetur et vertitur. *Id. Somn. Scip.* 5. Tantus est totius mundi incitatissima conversione sonitus, ut etc. *Id. Leg.* 1, 8. Conversiones coelestes. *Id. Univ.* 14. Mensium annorumque conversiones. ℙ Item inversio. *Plin.* 8, 42, 67. Equo fere, qui homini, morbi, praeterque vesicae conversio. *Id.* 24, 7, 23. Conversiones vulvae. ℙ Translate est mutatio. [*in deterius.] *Cic. Dom.* 18. Conversio status, et inclinatio communium temporum. *Id. Fl.* 37. *extr.* Videtis, in quo motu temporum, quanta in conversione rerum, ac perturbatione versemur. *Id. Div.* 2, 2. Conversiones rerumpublicarum. ℙ In illo *Colum.* 6, 17. Si tumor in suppurationem convertitur, optimum est ignea lamina conversionem resecare: *conversio* est ipsa pars membri in suppurationem versa. ℙ Pro vitae mutatione et correctione. *Alcim. Avit.* 6, 149. *ad soror.* conversio fratrum Exemplo debenda pio. ℙ Aliquando hoc nomine ambitus verborum, hoc est periodus significatur. *Cic. Or.* 3, 49. Efficiendum est, ut oratio membris distinguatur, ut conversiones habeat absolutas. Neque semper utendum est perpetuitate, et quasi conversione verborum, sed saepe carpenda membris minutioribus oratio est. ℙ Item figura verborum, qua idem verbum in fine membrorum periodi saepius repetitur, Graece *ἀντιστροφή*. *Cic. Or.* 3, 54. Ejusdem verbi crebra tum a primo repetitio, tum in extremum conversio. Adde *Auct. ad Her.* 4, 13. *ad f.* V. ANTISTROPHE. ℙ Item alia, qua verba retrorsum immutantur, ut *Quae de illo dicuntur, dici non possunt; quae dici possunt, non dicuntur:* Graece *ἀντιμεταβολή*. *Cic. l. c.* Est etiam gradatio quaedam, et conversio, et verborum concinna transgressio etc. *Auct. ad Her.* 4, 28. multa hujus exempla affert, et commutationem appellat. [*Cf. *Ernest. lex. techn. lat.* p. 97.] ℙ Idem ac translatio. *Quint.* 10, 5. Sed et illa ex Latinis conversio multum et ipsa contulerit. V. CONVERSUS et CONVERTO.

*CONVERSĬUNCŪLĂ, ae, f. diminut. conversionis. *Salv. ep.* 4. *ante med.* Conversiunculam nostram paganus quondam non aequanimiter adcepperis. *B. A.*

CONVERSOR, aris, atus sum, dep. 1. *διατρίβω*, versor cum aliquo, sum, convivo. *Colum.* 9, 11. *de apib:* Ut multitudo sine discordia cum parentibus suis conversetur. *Plin.* 10, 3, 3. Aquila conversatur in montibus. ℙ Et cum dativo *Colum.* 6, 37. Asinus a tenero conversatus equis, familiariter earum consuetudinem appetit. ℙ Translate est *conversare*, *συνομιλέω*, consuetudine alicujus uti. *Senec. ep.* 41. Conversatur nobiscum. *Id. ep.* 99. *a med.* Nemo libenter tristi conversatur, nedum tristitiae. *Senec. Contr.* 1, 2. Conversata est diutius inter humano sanguine delibutos. V. CONVERSANS. ℙ Pro vivere, certam vivendi rationem tenere. *Ulp. Dig.* 1, 16, 9. Proconsul potest comminari, et terrere filium a patre oblatum, qui non, ut oportet, conversari dicatur.

CONVERSUS, a, um, part. a *converto*, *ἐπιστρεφόμενος*, versus. *Cic. Somn. Scip.* 7. Hujus anni nondum vicesimam partem scito esse conversam. *Hor. Ep.* 16, 27. Neu conversa domum pigeat dare lintea. [*Similis locus est *Liv.* 8, 11. Quum conversis signis retro in urbem rediretur. Adde *Sil.* 10, 55. Conversis habenis evasit. Huc pertinet etiam locus *Ov. Met.* 13, 879. Terga fugae dederat conversa Symaethias heros. Notandus etiam l. *Tibull.* 4, 1, 117. Te duce non alias conversus terga domator Libera Romanae subjecit colla catenae.] *Petr. Sat.* 98. Conversus ad me, quid est inquit, latro! Et *ib.* 110. *extr.* Conversis omnibus in se vultibus auribusque, sic exorsus est. [*Gr. *μεταστραφείς*. Adde *Suet. Caes.* 31. Conversus ad proximos. *Nero* 34. *Dom.* 16. et al.] *Virg. G.* 3, 303. Et stabula a ventis hiberno opponere soli, Ad medium conversa diem. *Id. A.* 9, 724. Portam vi multa converso cardine torquet. *Plin.* 2, 65, 65. Circumfundi terrae undique homines, conversisque inter se pedibus stare; adversis vestigiis stare contra aliorum vestigia, ut *Cic. Acad.* 4, 39. loquitur. *Caes. B. G.* 1, 25. et *ib.* 2, 26. Conversa signa in hostes inferre. Et *ib.* 4, 17. Tigna conversa contra vim fluminis. *Ov. Met.* 13, 879. Terga fugae conversa dare. ℙ Item inversus. *Plin.* 9, 8, 7. de delphinis: Nisi resupini atque conversi, non corripiunt cibum. *Id.* 24, 5, 13. Galbanum vulvas conversas corrigit. ℙ *Conversa corbanum* ap. *Plin.* sunt extrorsus projecta, hoc est mucronibus ad contraria latera capitis inflexis 11, 37, 45. Cornua supina, convexa, conversa. ℙ *Conversa terra* est pastinata, et effossa. *Colum.* 11, 3. *med.* Caepina magis frequenter subactam postulat terram, quam altius conversam. ℙ Translate est mutatus. *Cic. Fl.* 29. Quod crimen esse voluisti, id totum vides in laudem esse conversum. *Id. Fam.* 16, 11. In quartanam conversa vis morbi. *Id. Dom.* 40. Poena omnis oculorum ad caecitatem mentis conversa. *Id. Att.* 8, 13. Vide quam conversa res est! *Id. Fl.* 38. Non putant satis conversam rempubl., nisi etc., *h. e.* perturbatam. *Virg. A.* 5, 466. Non vires alias, conversaque numina sentis? *h. e.* in contrarium mutata, adversa. *Id. ib.* 12, 623. In faciem soror conversa Metisci. *Id. ib.* 4, 780. Visa Medusa conversus in silicem. *Suet. Claud.* 13. Legiones in poenitentiam religione conversae. *Lucan.* 4, 267. Timor conversus in iram. [*Hor. A. P.* 166. Conversis studiis, aetas animusque virilis — inservit honori.] ℙ Item directus, intentus. *Suet. Cal.* 47. Conversus hinc ad curam triumphi. *Cic. Or.* 2, 60. Risus in judicem conversus. [*Adde *Suet. Caes.* 49. Eodem modo positum videtur ap. *Lucr.* 4, 1062. Nec retinere (decet), semel convorsum unius amore, Et servare sibi curam, certumque dolorem.] ℙ Item ex una in aliam linguam translatus. *Cic. Fin.* 1, 2. Quae non sunt conversa de Graecis. *Id. Opt. gen. Or.* 6. *extr.* Orationes e Graeco conversae. *Id. N. D.* 2, 41. Carmina Arati a te conversa ita me delectant etc. ℙ Est etiam part. a *converro, is*, et significat purgatum, mundatum. *Cato R. R.* 143. Villica villam conversam, nitidamque habeat. Al. leg. *converse, nitideque. Colum.* 1, 6. *ad f.* Periti rustici, quidquid ovilibus, stabulisque conversum progesserunt, superpositis virgeis cratibus tegunt.

CONVERSUS, us, m. idem ac conversio, *ἐπιστροφή*. *Macr. Sat.* 7, 9. Motus, qui gyros efficit, crebro conversu turbat.

CONVERTĪBĬLIS, e, adj. qui converti, aut mutari potest. *Appul. Dogm. Plat.* 3. Convertibiles propositiones. Al. leg. *conversibiles. Prud. Apoth.* 344. Non convertibilis, nec demutabilis unquam Est Deus. Adde *Tertull. Carn. Chr.* 3.

[CONVERTĪBĬLĬTAS, atis, f. idem ac conversio, vicissitudo. *Oros.* 1, 1. Convertibilitas naturae. *F.*]

CONVERTO, is, ti, ersum, a. 3. *συστρέφω, ἐπιστρέφω*, idem quod verto, circumduco, in aliam partem, vel in orbem verto. *Cic. Acad.* 4, 39. Terra circum axem se summa celeritate convertit. *Caes. B. C.* 1, 80, Pugnatur acriter adeo, ut paene terga convertant. *Id. B. G.* 7, 56. Convertere iter in provinciam. Et *ib.* 5, 43. Ad hunc se confestim a Pulfione omnis multitudo convertit. *Id. ib.* 6, 38. Convertere ora ad aliquem. *Cic. Cat.* 4, 1. ora atque oculos in aliquem. [*Suet. Caes.* 62. Retinensque singulos, et convertens in hostem. *Id. Ner.* 31. Piscinam quo quidquid totis Bajis calidarum aquarum esset converteretur. *Liv.* 1, 7. Reddita inclusarum ex spelunca boum vox Herculem convertit, i. e. commovit, ut rediret.] *Ter. Adelph.* 2, 4, 22. se domum. *Virg. A.* 9, 427. ferrum in aliquem. *Petr. Sat.* 102. calamistro crines. *Colum.* 3, 5. *ad f.* humum bipalio in duos pedes, *h. e.* subigere. ℙ Reperitur et sine accusativo, qui tamen facile subintelligitur. *Gell.* 1, 26. Convertit ad me, qui interrogaveram. *Sil.* 9, 645. convertit Varro, manuque Cornipedem inflectens, etc. [*Heins.* vult *converti*, sed frustra! docet enim non infrequentem hunc dicendi usum locus ex *Cic.* modo allatus, ubi v. *Ellendt.* Adde *Cort.* ad *Sall. Cat.* 6. *Jug.* 85. Cf. etiam *Lucr.* 4, 311. Inde retro rursum redit, et convortit eodem.] ℙ Translate. *Cic. Brut.* 38. Sed hoc vitium huic uni in bonum convertebat. ℙ Cum dativo. *Caes. B. C.* 1, 81. Castra castris convertunt. *Lucan.* 9, 689. Zephyro convertitur ales, Itque super Libyen. [*Lucr.* 5, 704. Luna potest — nitere Inque dies majus lumen convortere nobis. ℙ Idem

quod protendere, movere. *Lucr.* 4, 901. Tantula quod tantum corpus corpuscula possint Contorquere, et onus totum convortere nostrum.] ℙ Translate. *Brut. ad Cic. Fam.* 11, 13. *extr.* Eas copias, quas diu simulatione reipubl. comparabant, subito ad patriae periculum converterunt. *Cic. Or.* 2, 48. Tum omnem orationem traduxi et converti in increpandam Caepionis fugam. *Id. Sull.* 5. *ad f.* Convertit se aliquando ad timorem, nunquam ad sanitatem. *Id. Or.* 1, 2. Quocumque te animo et cogitatione converteris. *Id. Or.* 40. Convertere aliquid in hilaritatem et risum. *Id. N. D.* 1, 27. Animos imperitorum ad Deorum cultum a vitae pravitate convertere, *h. e.* traducere. *Id. Fam.* 3, 12. Gratulabor tibi prius, (ita enim rerum ordo postulat) deinde ad me convertar. ℙ Aliquando significat retro vertere, redire. *Caes. B. C.* 1, 46. Paucisque dejectis, reliquos se convertere cogunt. *Sil.* 13, 250. convertunt gressus, recipique precantes etc. Sic *Virg. A.* 5, 582. rursusque vocati Convertere vias, infestaque tela tulere. Et *ib.* 12, 252. cunctaeque volucres Convertunt clamore fugam, *h. e.* redeunt cum clamore, inquit *Servius.* ℙ Item invertere. *Colum.* 12, 18. Convertere vasa in labra. V. CONVERSUS. ℙ Item ex una in aliam linguam vertere, interpretari. *Cic. Opt. gen. Or.* 5. Converti enim ex Atticis duorum eloquentissimorum nobilissimas orationes: nec converti ut interpres, sed ut orator. *Id. Off.* 2, 24. E Graeco in Latinum convertere. ℙ Item mutare, transformare. *Cic. N. D.* 3, 12. Haec tum intereunt, cum in aliam naturam convertuntur. [**Id. ib.* 3, 39, 92. Ut nihil sit, quod non ex ea quamvis subito fingi convertique possit. V. *Heindf.* ad h. l.] *Id. Tusc.* 3, 26. *in f.* Hecubam in canem esse conversam. *Ter. Eun.* 3, 5, 40. Deum sese in hominem convertisse. [**Lucr.* 1, 679. Mutant naturam res, et convortunt corpora sese. *Id.* 2, 1005. *Hor. Epod.* 5, 88. Venena, magnum fas nefasque non valent Convertere humanam vicem. V. *Bentl.* ad h. l. ℙ *Convertere aliquem* ap. *Suet. Dom.* 16. Festinantem ad corporis curam Parthenius convertit: est avertere aliquem ab aliqua re et alii intendere; nos: *auf andere Gedanken bringen.*] ℙ *Convertere exercitum* est i. q. lustrare exercitum. *Gell.* 5, 5. Ostendebat Annibali Antiochus in campo copias ingentes, quas bellum pop. Romano facturus comparaverat, convertebatque exercitum insignibus argenteis et aureis florentem. ℙ Translate. *Caes. B. C.* 1, 76. Terror oblatus, nova religio, mentes militum convertit. *Cic. Or.* 5. Oratores vehementes, varii, copiosi, ad permovendos et convertendos animos instructi et parati. *Id. Amic.* 21. Cavendum est, ne in graves inimicitias convertant se amicitiae. *Senec. Ben.* 2, 13. convertere beneficium in injuriam. *Nep. Att.* 10. Conversa subito fortuna est. ℙ Ponitur et pro applicare, intendere. *Cic. Q. Fr.* 3, 5. *sub f.* Valde me ad otium pacemque converto. *Id. Fin.* 5, 3. Ad philosophos converte te: ex eorum enim scriptis etc. *Suet. Cal.* 38. Convertere animum ad rapinas. [*Adde *Galb.* 9. In desidiam segnitiemque conversus est. *Id. Oth.* 5. Ad vim conversus est. Cf. *Oudend.* ad *Tib.* 49.] ℙ *Convertere argumentum*, ap. *Gell.* 5. 10. est retorquere. [*Simili ratione dicitur apud *Sil.* 17, 447. Convertit proelia dextra, i. e. restituit, reducendo fugientes contra hostes.] ℙ *Convertere se ad voluntatem nutumque alicujus* est obsequi, praesto esse. *Cic. Fam.* 3, 10. *sub f.* ℙ *Convertere ad se*, et *in rem suam* est ad se trahere, et ad propriam utilitatem. *Cic. Rosc. Am.* 39. *ad f.* Ex eo T. Roscius non paulum nescio quid in rem suam convertit. Et *ib.* 38. Si mandatum neglecturus, aut ad tuum commodum conversurus es. *Id. Off.* 3, 19. *sub f.* Digitorum percussione hereditates omnium ad se posse convertere. [**Ad se* est *ed. Manut.* lectio, nullo codice probata. *Orell. converrere.* Sed nescio an verum viderit *Beier.*, qui ita locum exhibet: hereditates omnium posse convertere, i. e. immutare, efficere, ut is, qui non sit revera heres, omnium scriptus sit heres. Hic enim non tam avaritiam notari, quam fraudes falsariorum etc. V. quae reliqua in hunc locum inque rem suam laudat.] *Ulp. Dig.* 17, 1, 10. Pecuniam ad usus suos convertere. ℙ *Convertere ad se*, et *in se* est etiam in admirationem sui trahere. *Nep. Alcib.* 3. Quare fiebat, ut omnium oculos, quotiescumque in publicum prodisset, ad se converteret. *Curt.* 3, 11. Omnium oculos animosque in semet converterant captivae, mater, conjuxque Darii. *Vell.* 2, 31. Converterat Pompeji persona totum in se terrarum orbem: et paene homine major habebatur. *Suet. Cal.* 35. Rex Ptolemaeus ingressus spectacula, convertit hominum oculos fulgore purpureae abollae. [*Lucr.* 6, 644. Neque enim dia de clade coorta Flammae tempestas — Finitumeis ad se convortit gentibus ora. — Dicitur etiam simpliciter *convertere* pro in se, in admirationem sui convertere. *Suet. Tit.* 5. Quaqua iret, convertit homines. *Liv.* 45, 20. Rhodiorum maxime legati civitatem converterunt. *Id.* 29, 26. Scipio dux converterat animos, i. e. ceperat. *Hor. Ep.* 2, 1, 196. Seu diversum confusa genus panthera camelo, Sive elephas albus volgi converterit ora.] ℙ *Convertere se in*, vel *ad aliquem* interdum dicuntur ii, qui spem in aliquo habent. *Cic. Somn. Scip.* 2. In te unum, atque in tuum nomen se tota convertet civitas: tu eris unus, in quo nitatur civitatis status. *Nep. Attic.* 8. Cum tota civitas se ad eum convertisse videretur. ℙ [**Convertere se* absolute dicitur de ritu ominis, s. auspicii capiundi. *Suet. Vesp.* 7. Hic cum de firmitate imperii capturus auspicium, aedem Serapidis, submotis omnibus, solus intrasset, ac, propitiato multum Deo, tandem se convertisset. Cf. *Ernest.* et *Oudend.*] ℙ *Convertere* pro *converti*, mutari, ut *vertere. Sall. Cat.* 6. Ubi regium imperium in superbiam dominationemque convertit. Al. leg. *se convertit*, [nulla tamen mutandi necessitate; nam ap. *Front. ad Anton. Aug. ep.* 2, 2. (ed. iterum Romae *A. Maio*) Spes in rem convertit, *h. e.* conversa est. *F.*] ℙ *Convertier* paragoge pro *converti* est ap. *Lucr.* 1, 795. et 4, 317. ℙ *Convertor* pro *converto* deponentis forma, ut et *Non.* 7, 102. adnotavit. *Pl. Amph.* 1, 1, 83. Sed fugam in se tamen nemo convortitur. *Convorto* pro *converto* antiquum est, et alibi quoque ap. *Pl.* legitur. ℙ [Part. *Convertens* ap. *Suet. Caes.* 62. Singulos contortis faucibus convertens in hostem. *F.*]

CONVESCOR, eris, dep. 3. simul cum alio vescor. *August. ep.* 18. *ante med.* seu *sect.* 11. **Vulg. Act. Apost.* 1, 4. *B. A.*

CONVESTĬO, is, a. 4. idem ac vestio. *Enn.* ap. *Macr. Sat.* 6, 2. Neque terram injicere, neque cruenta convestire mihi corpora licuit. ℙ Translate. *Cic. Q. Fr.* 3, 1, 2. Topiarium laudavi: ita omnia convestit hedera. *Vet. Poeta* apud *Cic. Tusc.* 1, 28. herbis prata convestirier. *Lucr.* 2, 147. Sol convestit omnia luce.

CONVESTĪTUS, a, um, part. a *convestio*, vestitus. Translate. *Cic. Dom.* 38. Domus convestita lucis, *h. e.* contecta, circumdata.

CONVĔTĔRĀNUS, i, m. socius miles veteranus. *Imp. Gordian. Cod.* 5, 65, 2. Placuit, veteranos conveterani filiorum tutelam administrare. *Inscr.* ap. *Grut.* 524, 7. Inter ceteros conveteranos suos. Adde *Imp. Const. Cod.* 12, 47, 1.

CONVEXĀTUS, a, um, part. a *convexo*, vexatus. *Veg. Vet.* 3, 65. Cursu nimio convexata ilia.

CONVEXĬO, onis, f. inclinatio, convexitas, κυρτότης. *Gell.* 14, 1. Nam quanta partium, circulorumque coeli ex devergentia et convexionibus mundi varietas sit etc. *Arnob.* 4, 129. Quidquid teres est, atque ex omni parte rotunditatis solidae convexione conclusum, nullum habet initium, nullum finem.

CONVEXĪTAS, atis, f. κυρτότης, curvatura, inclinatio, convexio. *Plin.* 18, 25, 57. Convexitas circuli. Et *paulo supra.* mundi. Et *ib.* 29, 69. *n.* 2. terrae. ℙ Item concavitas. *Id.* 6, 32, 37. Insula vocatur Convallis a convexitate. *Id.* 2, 64, 64. In coelo cava in se convexitas vergit, et cardini suo, hoc est terrae, undique incumbit.

CONVEXO, as, idem ac vexo. *Atejus Capito* ap. *Gell.* 10, 6. Quae me male miseram nunc convexavit.

CONVEXUS, a, um, adj. κυρτός, περιφερής, ex omni parte declinatus, qualis est natura coeli ex omni parte ad terram versus declinati, ut *Festus* definit. Ita proprie dicitur exterior pars semicirculi, seu arcus, aut fornicis: nam inferior *concava* appellatur. Etymologi a *veho* derivant, quod supra concavum quodammodo vehatur; at reapse *convexum* est, quod curvatur tam inferne, quam superne, et flectitur ad circuli modum; distinguitur a devexo, quod inclinatur in unam tantum partem; a concavo, quod capax est, et continere aliquid potest. *Plin.* 2, 2, 2. Mundus convexus, mediusque, quacumque cernatur. *Id.* 32, 4, 14. Latitudo testudinibus in dorso pectori similis, nec convexo curvata calyce. *Id.* 11, 37, 41. Convexa cornua, *h. e.* curvata in morem fornicis, mucronibus eorum invicem spectantibus. *Id.* 25, 10, 77. Folia convexa in terram. *Id.* 4, 8, 25. Leniter convexa juga, *h. e.* cacumine leni clivo descendentia. *Virg. Ecl.* 4, 50. Aspice convexo nutantem pondere mundum. ℙ Sumitur et pro concavo. *Plin.* 5, 5, 5. Convexa vallis. *Ov. Met.* 6, 697. Convexa foramina terrae. *Virg. A.* 4, 451. taedet coeli convexa tueri, ubi *convexa* substantive ponitur. Sic *A.* 6, 240. *de Averno.* talis sese halitus atris Faucibus effundens, supera ad convexa ferebat. (*convexa* absolute pro coelo posuit *Claudian. cons. Prob. et Olybr.* 242. et 2. *in Rufin.* 454.) *Justin.* 2, 10. Convexa vallium aequare. Et in sing. num. *Virg. A.* 1, 314. Classem in convexo nemorum sub rupe cavata Occulit. ℙ Item generatim pro curvo, inclinato. *Plin.* 12, 23, 49. Discessimus a terris oceanum spectantibus ad convexas in nostra maria, *h. e.* quae in nostra maria curvo flexu spectant. *Ov. Met.* 13, 911. Vertex convexus ad aequora. ℙ *Convexum iter* ap. *Ov. Met.* 14, 154. est acclive, arduum, quale est, quo ad convexa montium juga conscenditur. ℙ *Sidera convexa* dicuntur ab *eod. Pont.* 4, 9, 129. quia in coeli convexo infixa sunt. ℙ Convexum vulgus gradibus Circi *Claudiano VI. cons. Honor.* 614. est sedens in curvis Circi gradibus. Al. leg. *connexum*, vel *connixum.* ℙ Translate. *Gell.* 17, 20. Ἐνθύμημα crebrum, et coruscum, et convexum, brevibusque, et rotundis numeris, cum quadam aequabili circumactione devinctum, *h. e.* undique incumbens, et urgens rem propositam. Al. leg. *connexum.* ℙ Videtur etiam esse pro *convectus* in illo *Virg. A.* 7, 543. Alecto coeli convexa per auras *Serv.* tamen aliter explicat: aliter etiam *Probus, Asper. Donat.* ap. *eund. ib.* V. [*Heynius* conjicit legendum *coelique evecta per auras. F.*] ℙ [*Confunduntur *convexus* et *connexus.* V. *Heindf.* ad *Cic. N. D.* 2, 44, 112.]

*CONVEXUS, us, m. convexio. Περιφέρεια *Vet. Gloss. B. A.*

CONVIBRO, as, a. 1. idem quod vibro, concutio. *Vet. Poeta* ap. *Fest.* in *Petulantes.* Exsilivit, quasi petulcus quidam, pedibus convibravit, *h. e.* se vibravit, se proripuit. *Appul. Flor. n.* 12. de psittaco. Dum facile os, uti conformetur; dum tenera lingua, uti convibretur. *Ammian.* 17, 7. de terrae motu. Venti eruptiones nullas reperientes, eas partes soli convibrant, quas subrepserint.

CONVĪCĀNUS, i, m. qui est ejusdem vici, idem ac vicanus. *Inscr.* ap. *Marin. Frat. Arv.* p. 436. Heredes amico et convicano benemerenti fecerunt. Alia ap. *Spon.* in *Hist. de Genev. T.* 2. p. 376. Officio inter convicanos suos functus. *Impp. Honor.* et *Theodos. Cod. Theod.* 11, 24, 6. Exceptis convicanis.

[CONVĪCĀRĬUS, ii, m. qui simul cum alio servus vicarius est, vel qui cum alio vicem gerit alicujus. *Inscr.* ap. *Mur.* 712, 7. Pontius hic pariter sua convicarius ossa Hic cum Laevino jussit humanda suo. Secunda syllaba nimis licenter producitur. Alii putant esse a *con* et *vicus*, et idem significare, ac *convicanus*, quod minime admittendum: dicendum potius, sculptum fuisse *convicaneus*, nam reperitur etiam *vicaneus.* V. VICANUS. *F.*]

CONVĪCĬĀTOR, oris, m. λοίδορος, qui convicium dicit, vel facit. *Cic. Mur.* 6. Maledictum est, si vere objicitur, vehementis accusatoris; sin falso, maledici conviciatoris. Adde *Senec. Ira* 3, 24.

CONVĪCĬŌLUM, i, n. diminut. a *convicium. Lampr. Alex. Sev.* 28. Antiochenses lacessiverant eum conviciolis.

CONVĪCĬOR, aris, atus sum, dep. 1. λοιδορέω, convicium facio, contumeliis peto. *Varr. R. R.* 2, 5. Cum alius eum salutasset, alius conviciatus esset, qui tam sero venisset ad constitutum. *Quint.* 3, 8. *sub f.* Contra sentientibus inhumane conviciantur. *Suet. Tib.* 53. Convicianti oculum verberibus excussit. ℙ Scribitur et *convitior.* V. v. seq.

CONVĪCĬUM, ii, n. (a *voce*, quasi *convocium*) proprie est inordinatus clamor, voces multorum inter se collisae, καταβόησις. [*Cf. *Ruhnk.* ad *Terent. Adelph.* 2, 1, 26.] *Phaedr.* 1, 6. Clamorem ranae sustulere ad sidera. Convicio permotus quaerit Juppiter, etc. *Id.* 3, 16. Convicium acerbum facere. *Cic. Verr.* 2, 5, 11. Erant autem convivia non illo silentio etc., sed cum maximo clamore atque convicio. *Id. Arch.* 6. Quia suppeditat nobis, ubi et animus ex hoc forensi strepitu reficiatur, et aures convicio defessae conquiescant. *Id. Q. Fr.* 2, 11. Epistolam hanc convicio efflagitarunt codicilli tui, *h. e.* urgenti, et quasi clamosa petitione. Qua phrasi usus est etiam *Quint.* in *ep. ad Tryphon.* [*Cf. *Spald.* ad h. l.] ℙ De vocibus multorum aliquid improbantium. *Cic. Acad.* 4, 40. Urgebor jam omnium vestrum convicio. *Id. Pis.* 26. Os tuum ferreum senatus convicio verberari noluisti. ℙ Et quia probra et contumeliae clamore saepe et contentione adhibita ingeri solent, hinc frequentissime *convicium* pro contumelia accipitur, sive a pluribus, sive ab uno fiat, λοιδορία. *Cic. Coel.* 3. Maledictum nihil habet propositi praeter contumeliam, quae si petulantius jactatur, convicium; si facetius, urbanitas nominatur. *Id. Att.* 2, 18. Consectare aliquem clamoribus, conviciis, et sibilis. *Pl. Merc.* 2, 1, 11. (et *Ov. Pont.* 2, 6, 7.) Male precari alicui, et convicium facere. *Ov. rem. Am.* 507. Dicere convicia posti. *Id. Met.* 5, 664. jacere alicui. Et *ib.* 13, 306. fundere in aliquem. *Hor. Sat.* 1, 5, 11. Dum pueri nautis, pueris convicia nautae Ingerere. *Plin.* 33, 1, 3. et *Suet. Aug.* 13. Foedissimo convicio proscindere aliquem. *Gell.* 9, 2. Convicio aliquem incessere. *Tac. H.* 3, 10. A conviciis et probris ad tela et manus transire. ℙ Aliquando significat unius vociferationem conjunctam cum acri reprehensione, et improbatione, sine contumelia tamen. *Cic. Fam.* 12, 25. Justissimum honestissimumque convicium meum. [**Id. ib.* 16, 26. Verberari te cogitationis tacito duntaxat convicio.] *Id. Cluent.* 27. Quintius tribunus plebis convicium C. Junio judici quaestionis maximum fecit, ut ne sine Staleno in consilium iretur. [**Id. N. D.* 2, 7, 20. Sic orationis flumine reprehensoris convicia diluuntur. Ita nunc pro vulg. *vitia* conj. Davis. legitur. V. *Heindf.*] *Plin. ep.* 6, 12. Etiam atque etiam rogo, ut mihi semper eadem simplicitate, quoties cessare videbor,

convicium facias. Quod et ego intelligam a summo amore proficisci, etc. *Tac. Agr.* 22. Acerbior in conviciis narrabatur. ℙ [**Convicium aurium* ap. *Cic. Or.* 48. Aliquando, idque sero, convicio aurium cum extorta mihi veritas esset, usum loquendi populo concessi, scientiam mihi conservavi: eleganter dicitur, cum aures aliquid, tanquam minus suave, repudiant, nec ferre possunt, et nobis tanquam injucunditatem exprobrant. *Ernest.* in *el. Cic.* s. h. v.] ℙ Item jocosum dictum. *Mart.* 7, 8. de triumpho Domitiani. Festa coronatus ludet convicia miles, Inter laurigeros cum comes ibit equos. ℙ Eleganter a *Pl. Merc. prol.* 59. dicitur *convicium* filius nequam, qui dedecus ac probrum familiae est. ℙ Proverbium est ap. *Capitol. Ver.* 5. *Septem convivium, novem vero convicium*: quod ubi plures mensae uni accumbunt, et vino calent, confusae et inconditae voces non audiri non possunt, neque ullus institui sermo, quo graves honestique viri oblectari solent. [*Auson. Ephem. de loco v.* 5. Sex enim convivium Cum rege justum: si super, convicium est. *F.*] ℙ Sunt qui scribunt *convitium*, derivantque aut a *vito*, aut a *vitium:* sed neque scriptura, neque etymon probabile est. Vero est enim similius esse a *voce*, ut dictum est, non a *vicis:* utrumque tamen approbat *Festus*, sed primum confirmant *Ulpian.* et *Labeo Dig.* 47, 10, 15. Nam quae scribit *Non.* 1, 323. corrupta esse videntur. ℙ Non desunt tamen qui et *convitium* ingerant, sed alia significatione. Nam sicut cum una aedium pars corrupta erat, *vitium facere* dicebatur; ita si plures ruinam minarentur, *convitium* dictum est. Hoc perperam adstruere conatus est *Scalig.* in *not.* ad *Sever. Aetn.* 302. ex *Inscr.* ap. *Grut.* 107, 1., quam vide in COMPITUM.

CONVICTĬO, onis, f. actus convivendi, convictus, consuetudo, *διατριβή, συμβίωσις. Cic. filius ad Tiron. Fam.* 16, 21. Cujus cum frugi severaque est vita, tum etiam jucundissima convictio. Est qui legit *conjunctio*, sed perperam. ℙ Est etiam a *convinco*, et significat actum convincendi, demonstrationem certam. *August. Trinit.* 13, 1. Dictumque sit, eam esse convictionem rerum, quae non videntur.

CONVICTOR, oris, m. *συμβιώτης*, quotidianus conviva, et qui nobiscum vivit familiariter. *Cic. filius Fam.* 16, 21. Utor familiaribus et quotidianis convictoribus, quos, etc. *Hor. Sat.* 1, 4, 96. Me Capitolinus convictore usus, amicoque A puero est. *Id. ib.* 1, 6, 47. Convictorem esse alicui. *Senec. ep.* 7. *a med.* Convictor delicatus paulatim enervat et emollit. Adde *Ov. Pont.* 4, 3, 15. [**Suet. Tib.* 56. Nihilo lenior in convictores Graeculos, quibus vel maxime acquiescebat: Convictores Graeculi sunt Graeci philosophi vel alius generis viri docti, quos alere nobiles Romani secumque ducere solebant in itineribus et in provinciis.]

CONVICTRIX, icis, f. quae convivit, *συμβιος*. Pro conjuge legi videtur in quadam *Inscr.* ap. *Grut.* 795, 8. quae tamen neque optimae est notae, et *convic. viva P.* tantummodo exhibet.

CONVICTUS, a, um, part. a *convinco*, *ἠλωκώς, ἁλούς*, dicitur de eo, qui ita victus est rationibus et argumentis, ut nihil habeat, quod reponat amplius. *Cic. Quint.* 15. Turpi judicio convictus. *Id. Sull.* 15. *extr.* summae negligentiae. *Id. Flacc*, 39. multis criminibus testimoniisque. *Id. Cat.* 2, 6. conscientia. *Id. Acad.* 4, 11. Convictus, ac vi veritatis coactus. *Id. Flacc.* 17. Reprehensus, convictus, fractusque discessit. [**Id. Leg.* 1, 13. Fracta et convicta Secta.] *Pl. Truc.* 2, 6, 5. Qui convicti et condemnati falsis de pugnis sient, *h. e.* quod falsas pugnas jactaverint. *Suet. Tit.* 9. Convicti in affectatione imperii. *Plin.* 18, 3, 3. Convictus in homicidio. [**Cf.* de hac hujus v. constructione *Brem.* ad *Suet. Claud.* 14.] *Curt.* 9, 8. multa avare ac superbe fecisse. [**Liv.* 26, 12. Ignorare se mulierem simulabat: paullatim dein convictus veris etc.] ℙ Translate. *Cic. ad Quirit.* 1. Ejus devotionis me esse convictum judicio Deorum, testimonio senatus maxime laetor, *h. e.* manifesto voti reum esse. *Ov. Met.* 13, 58. Convictus furor, *h. e.* manifesto deprehensus. *Caes. B. G.* 1, 40. Avaritia convicta.

CONVICTUS, us, m. *συμβίωσις*, actus convivendi, consuetudo, contubernium: a *convivo. Cic. Off.* 3, 5. Tollit convictum humanum et societatem. [**Cf. Beier.* ad h. l.] *Lucej.* ad *Cic. Fam.* 5, 14. Ad convictum nostrum redeas et consuetudinem. *Colum.* 1, 8. Convictum habere cum aliquo. *Ov. Trist.* 1, 8, 29. Convictu vinctum esse alicui. *Id. Pont.* 2, 10, 8. Exciderit tantumne tibi cura mei. Quam tu vel longis debes convictibus aevi. *Senec. Consol. ad Helv.* 15. Loca gratulationum et convictuum. ℙ Specialiter ponitur pro convivio. *Vellej.* 2, 33. Profusa luxuria in convictibus. *Tac. A.* 14, 4. Tracto in longum convictu. *Id. ib.* 13, 14. Convictus sobrii, aut temulenti. *Plin.* 14, 14, 16. Ut singulae potiones in convictu darentur. Adde *Cels.* 1, 1., ubi tamen *Targa* reposuit *convivium.* [**V. Spalding.* ad *Quint.* 6, 3, 27.]

CONVINCO, is, ici, ictum, a. *ἁλίσκω, διελέγχω*, evinco, coarguo, manifesto ostendo aliquem reum: ita vinco rationibus et argumentis, ut manifesta res fiat, et nullus responsioni sit locus. *Cic. Sull.* 25. *extr.* Eum mores ipsius ac vita convincunt. *Id. Verr.* 2, 4, 47. Omnibus in rebus coarguitur a me, convincitur a testibus, urgetur confessione sua. *Id. Or.* 1, 10. Nihil te de hominum moribus, nihil de ratione vitae didicisse, nihil scire, convincerent. *Id. Parad.* 5. *extr.* Cum eum ne liberum quidem esse, ratio, et veritas ipsa convincat. [**Liv.* 45, 10.] *Id. Phil.* 2, 4. Si negem, quo me teste convinces? *et mox.* Teque in isto ipso convinco non inhumanitatis solum, sed etiam amentiae. *Id. Verr.* 2, 1, 9. *sub f.* Manifestis criminibus convinci. *Id. Inv.* 2, 10. in pari peccato. *Pl. Amph.* 2, 2, 147. Convincere aliquem palam. *Arnob.* 3. p. 104. aliquem erroris. ℙ *Convincere aliquid* est evincere, manifesto demonstrare, et de prave factis fere dicitur. *Cic. Quint.* 25. Volo inauditum facinus ipsius, qui id commisit, voce convinci. *Id. N. D.* 1, 32. *extr.* Convincere falsa. (Adde *Lucr.* 3, 526.) *Id. Tusc.* 1, 6. poetarum et pictorum portenta. *Id. N. D.* 2, 1. errores Epicuri. *Id. Part.* 33. *extr.* peccata argumentis. *Id. Univ.* 3. Oratio, quae neque redargui, neque convinci potest, *h. e.* falsa demonstrari.

CONVINCTĬO, onis, f. *σύνδεσμος*, ita placet *Quintiliano* appellare eas, quas grammatici conjunctiones appellant, 1, 4. Veteres, inquit, verba modo, et nomina, et convinctiones tradiderunt, videlicet quod in verbis vim sermonis, in nominibus materiam, in convinctionibus complexum eorum esse judicaverunt: quas conjunctiones a plerisque dici scio: sed haec videtur ex *συνδέομαι*, magis propria translatio.

CONVIOLO, as, avi, atum, a. 1. idem ac violo. *Prud. Psych.* 398. Poenituit Jonathan jejunia sobria dulci Conviolasse favo. Adde *περὶ στεφ.* 6, 56. et *Tertull. Apolog.* 39.

[**CONVIRESCO*, is, n. 3. simul viresco. *Jul. Valer. res gest. Alex. M.* (ed. *A. Maio*) 3, 58. Sed eorum litus, et margines insertis arboribus convirescunt, quae celsae sint et odorae. Laudatur et *Aug.* ap. *Gesn. F.* et *B. A.*]

**CONVISCERATIO*, onis, f. *Sarisb.* 8, 2. Conviscerationes exercere quotidianas. *B. A.*

CONVISCĔRO, as, a. 1. quasi viscera commisceo, in societatem adduco. *Tertull. Car. Chr.* 20. Conviscerari, et concarnari.

CONVISO, is, a. 3. idem quod viso, vel video. *Cic. Arat.* 352. Et loca convisit cauda tenus infera Piscis. *Lucr.* 1, 145. Convisere penitus res occultas; et 2, 357. Omnia convisens oculis loca. *Accius* ap. *Non.* 4, 452. Omnes saucios convisit, ut curentur diligentius.

CONVITĬUM. V. CONVICIUM.

CONVĪVA, ae, m. et f. *σύνδειπνος, σύνθοινος*, qui convivit, et specialiter qui eidem cum aliis mensae accumbit. *Pompon.* ap. *Charis.* 1, 37. Postquam conveni omnes convivas meas. *Cic. Tusc.* 1, 2. Solitos esse in epulis canere convivas ad tibicinen de clarorum hominum virtutibus. *Hor. Sat.* 1, 5, 75. Avidi convivae. *Id. ib.* 1, 1, 119. Conviva satur. Et *ib.* 2, 8, 76. comis. *Cic. Att.* 16, 3. Convivae hilari, et bene accepti. *Hor. Od.* 1, 28, 7. Pelopis genitor, conviva Deorum. ℙ [**Dicitur* etiam pro conjuge in *Inscr.* ap. *Grut.* 762, 2. *Orell.* 2662. D. M. — AUR. SECUN — DINUS ET AUR. — VALENTINA. CON — VIVI. FEC. SIBI — ET AUR. SECUNDI — ANUS. FIL. etc. Cf. *Canneg. N. R.* p. 90. quem laudat ad h. l. *Orell.* Nescio an recte huc referri possit loc. *Propert.* 3, 7, 45. Viveret ante suos dulcis conviva penates, Pauper, at in terra, nil ubi flere potest. Quanquam *Orell.* l. l. suspicatur: CON — VIVI esse *Conjuges vivi.*]

CONVĪVĀLIS, e, adj. *συμποσιακός*, ad convivium pertinens. *Liv.* 39, 6. Et convivalia ludionum oblectamenta addita epulis. *Tac. A.* 6, 5. Fabulae convivales.

CONVĪVĀTOR, oris, m. *ἑστιάτωρ*, qui parat, praebetque convivium. *Liv.* 35, 49. Coena hominis et boni, et sciti convivatoris. *Hor. Sat.* 2, 8, 73. Sed convivatoris, uti ducis, ingenium, res, Adversae nudare solent, celare secundae. Adde *Senec. Ira* 3, 37.

CONVĪVĀTUS, a, um, part. V. CONVIVOR *in f.*

CONVIVĬĀLIS, e, adj. idem quod convivalis, ut *convivialis laetitia* ap. *Macr. Sat.* 2, 1., ubi al. leg. *convivalis.*

CONVĪVĬUM, ii, n. *ἑστίασις, συμπόσιον, σύνδειπνον*, coena inter multos celebrata: a *con*, et *vivo. Capitolin. Ver.* 5. Est notissimum dictum de numero convivarum: Septem convivium: novem vero convicium. *Cic. Senect.* 13. Bene majores nostri accubationem epularem amicorum, quia vitae conjunctionem haberet, convivium nominarunt: melius quam Graeci, qui hoc idem tum compotationem, tum concoenationem vocant. *Id. Quint.* 30. Ornare magnifice splendideque convivium. *Id. Pis.* 27. inire. *Q. Cic. Petit. cons.* 11. concelebrare. *Cic. Verr.* 2, 4, 20. ornare, et apparare. *Nep. praef.* Adhibere aliquem in convivium. *Justin.* 2, 10. Habere convivia jucunda inter se. *Curt.* 6, 9. Interesse convivio. *Virg. G.* 1, 301. Mutua inter se curare convivia. *Cic. Quint.* 18. Versari in conviviis. *Ov. Met.* 7, 432. Agitare convivia. *Catull.* 47, 5. Convivia lauta sumptuose facere. *Plin.* 7, 53, 53. Habere convivium. *Cels.* 1, 1. In convivio esse. *Cic. Verr.* 2, 4, 27. Omnibus rebus instructum et paratum convivium. *Id. Mur.* 6. moderatum atque honestum. *Id. Off.* 3, 14. opipare apparatum. *Tac. H.* 3, 76. Inter convivia de bello loqui. [**Adde *Propert.* 4, 6, 71. Subire candida convivia, i. e. felicia, jucunda. *Id.* 3, 10. 25. Dulciaque ingratos adimant convivia somnos, Ubi vide *Interprr. Ov. Fast.* 6, 675. Quid cessas convivia solvere. *Tibull.* 1, 9, 61. Illam saepe ferunt convivia ducere Baccho. *Id.* 4, 1, 145. Impia convivia, scil. Padaeorum qui mactare solebant aegrotantes vel senio confectos. ℙ *Convivia* dicebantur etiam festi dies, quae certis temporibus additis coenis epulisque in honorem Dei alicujus celebrabantur. Ita Palilia *Propert.* 4, 4, 75. dicit: Annua pastorum convivia.] ℙ Per synecdochen ponitur pro ipsis convivis. *Stat. Silv.* 3, 1, 77. quo nec convivia migrent. *Plin.* 22, 23, 47. Fungi suilli familias interemere, et tota convivia. *Id.* 35, 15, 50. Conviviis pallorem offundere. Et 28, 2, 5. Repente convivium conticescere. *Senec. Tranquill.* 1. Quid per lucentes ad imum aquas, et circumfluentes ipsa convivia loquar? ℙ [*Convivium* est etiam collegium seu schola hominum, qui vitae conjunctionem habent. *Inscr.* ap. *Don. cl.* 9. *n.* 22. Qui vero post mortem nostram eandem arculam aperire voluerit, inferet convibio (lege *convivio*) veteranorum sive Martensium ✠ C. *Jo. De Vita* in AA. BB. p. 168. et seqq. alios lapides affert, in quibus memoratur collegium, sodalicium, studium Martensium, ex quibus apparet, scholam militarem fuisse, seu convictum militarem. *F.*] ℙ *Convivio digna* dicuntur, quae liberius, ac licentius in conviviis dici solent. [**Lepide *Gr.* omnino, *quidquid in buccam venerit*, exprimunt, *ὅτι κεν ἐπ' ἀκαιρίαν γλῶσσαν ἔπος ἔλθῃ.*] *Cic. Off.* 1, 40. In re severa, convivio digna aut delicatum aliquem inferre sermonem. Al. leg. *convivii dicta.* [**Et recte quidem! Nam glossatorum est *vulg.*, qui *convivii dicta* interpretantur *convivio digna*, ut ipse *Cic.* loquitur *Or.* 2, 62. ℙ Saepius *Convivium* glossa est v. convictus. V. *Spald.* ad *Quint.* 6, 3, 27. et quem laudat *Voss.* ad *Vell.* 2, 33.]

CONVĪVO, as, n. 1. idem quod convivor, aris. *Enn.* ap. *Non.* 7, 55. Magno hercle suo malo convivat: sine modo. *Pomp. ib.* Si calendis convivent, idibus coenant foris. Adde *Petr. fr. Tragur. Burm.* 57.

CONVĪVO, is, ixi, ictum, n. 3. *συμβιόω*, simul cum aliis vivo. *Quint.* 5, 9. *ad f.* Convivere cum adolescentibus. [**Pertinet* h. l. ad §. 2.] *Senec. ep.* 104. Haerebit tibi avaritia, quamdiu avaro convixeris. *Lampr. Commod.* 2. Gladiatoribus convixit. *Inscr.* ap. *Fabr.* p. 257. *n.* 80. T. Crystidius Priscus cojugi suae . . . quae convixit mecum annis plus minus viginti. *Coel. Aurel. Acut.* 3, 15. Democritus, qui Hippocrati convixit, *h. e.* fuit ejus aequalis. ℙ Item convivari, unde *convivium. Quint.* 7, 3. *sub f.* Juvenes, qui convivere solebant, constituerunt, ut in litore coenarent. *Id.* 1, 6. *sub f.* At lavamus, et tondemus, et convivimus ex consuetudine. *In Suppos. Amph. scena. quae incipit*, Di vostram fidem, *v.* 45. Misisti ad navem Sosiam, ut hodie tecum conviverem.

CONVĪVOR, aris, dep. 1. *συμποσιάζω*, convivium facio, celebro: et dicitur tum de eo, qui praebet, tum qui adest. *Cic. Verr.* 2, 3, 44. Quotidie solitum esse non modo in publico, sed etiam de publico convivari. *Ter. Heaut.* 1, 2, 33. Nolunt crebro convivarier, *paragoge. Suet. Dom.* 21. Convivari frequenter ac large. *Id. Caes.* 48. Convivatus assidue duobus tricliniis. *Id. Claud.* 32. Convivatus et super emissarium Fucini lacus, ac paene submersus.

[CONŪLĀ, ae, f. herba eadem ac polion. *Appul Herb.* 57. *F.*]

CONVOCĀTĬO, onis, f. actus convocandi, *συγκλησία. Cic. in Senat.* 15. *extr.* Nulla ad rempubl. defendendam populi R. convocatio exstitit.

CONVOCĀTUS, a, um, part. a *convoco*, simul vocatus, *σύγκλητος. Cic. Brut.* 51. Convocatis auditoribus legere aliquid. *Hirt. B. Afr.* 88. Quos omnes convocatos hortatur, ut etc.

CONVŌCO, as, avi, atum, a. 1. *συγκαλέω*, simul voco, multos simul arcesso, ad concionem voco, cogo, congrego. *Cic. Caecin.* 1. Audax in convocandis hominibus, et armandis. *Id. Off.* 3, 14. Piscatores ad se convocavit. *Id. Leg.* 1, 20. Convocavit philosophos in unum locum. *Id. Agr.* 3, 4. Quoniam me in vestram concionem convocaverunt. *Id. Phil.* 5, 1. Convocare in senatum. *Liv.* 7, 36. ad concionem. *Caes. B. G.* 5, 57. equites undique. *Lucan.* 1, 296. armatos extemplo ad signa maniplos. *Cic. Fam.* 10, 12. senatum. *Id. Tusc.* 1, 25. Dissipatos homines congregare, et ad societatem vitae convocare. Et *ib.* 5, 5. Phi-

losophia dissipatos homines in societatem vitae convocavit. *Suet. Claud.* 18. Convocare plebem auxilio. ℙ [*Pertinet etiam ad incantationes. *Tibull.* 1, 2, 50. Cum libet, aestivo convocat orbe nives. V. *Interprr. Ov.* h. l. ante oculos habuisse videtur. *Am.* 8, 9. (de venefica) Cum voluit, toto glomerantur nubila coelo etc.] ℙ Translate. *Pl. Mil.* 2, 2, 42. Paulisper tace, dum ego mihi consilia in animum convoco, et dum consulo quid agam. ℙ [Part. *Convocans* ap. *Plin.* 10, 55, 76. Gallina sollicite convocans incertos incubitus. *Convocaturus* ap. *Suet. Caes.* 29. Veteranos convocaturus. *F.*]

CONVOLO, as, avi, atum, n. 1. *συμπέτομαι*, simul volo: et translate concurro, celeriter convenio. *Ter. Hecyr. prol.* 2, 31. Rumor venit, datum iri gladiatores: populus convolat, tumultuantur, clamant, pugnant de loco. *Cic. Dom.* 22. Qui cuncta ex Italia ad me revocandum convolaverunt. *Id. Sext.* 51. Furiae concitatae tanquam ad funus reipubl. convolant. [*Liv.* 2, 28. Tum vero ad sellas consulum propere convolavere minimus quisque patrum.] ℙ Translate. *Paul. Dig.* 30, 33. Convolare ad secundum legatum. *Imp. Anastas. Cod.* 5, 17, 9. Post annum ad secundas nuptias convolare, *h. e.* transire.

CONVOLVO, is, olvi, olutum, a. 3. *συμπλέκω, συγκάμπτω, συνελίσσω*, circumvolo, conglomero, involvo. *Cic. Div.* 1, 23. Cum ei dormienti sol ad pedes visus esset, ter eum frustra appetivisse manibus, cum se convolvens sol elaberetur, et abiret. *Virg. A.* 2, 474. de colubro: Lubrica convolvit sublato pectore terga. *Senec. ep.* 94. *ad f.* Turbines rapta convolvunt, sed ipsi ante volvuntur. *Plin.* 16, 39, 76. Publicum omnium arborum vitium vocant spiras, ubi convolvere se venae atque nodi. *Id.* 18, 30, 72. Culmus maturius desectus, muria respersus, dehinc siccatus in manipulos convolvitur. *Id.* 8, 37, 56. Erinacei convolvuntur in formam pilae, ne quid comprehendi possit, praeter aculeos. *Id.* 15, 17, 18. *n.* 2. Mala foliis ficulnis singula convolvi, cistisque condi. *Lucan.* 5, 623. Cum mare convolvit gentes, *h. e.* inundando involvit, et operit. ℙ Pro corradere, colligere. *Lucr.* de ventis nube inclusis, 6, 199. Quaerentesque viam circum versantur, et ignis Semina convolvunt e nubibus, atque ita cogunt Multa, rotantque cavis etc. ℙ Translate. *Senec. ep.* 40. Solet magno cursu verba convolvere, quae non effundit una, sed premit et urget, *h. e.* profundere, et conglomerare. *Flor.* 2, 11. Gallograeciam quoque Syriaci belli ruina convolvit, *h. e.* complexa est. ℙ In illo *Senec. Contr.* 5, *prooem. med.* Memini, aliquando cum recitaret historiam, magnam partem convolvisse, et dixisse: haec quae transeo, post mortem meam legentur: *convolvisse* est clausisse, et praeteriisse, quia veteres complicabant libros suos in volumina, quae, ut legerent, evolvebant; ut clauderent, convolvebant.

CONVOLUTĀTUS, a, um, part. a *convoluto*, idem quod volutatus. *Senec. Q. N.* 7, 9. Cum vagus et incertus spiritus convolutatus est, novissime uni vis omnium cedit.

CONVOLŪTO, as, a. 1. simul voluto. *Senec. ep.* 114. *ad f.* Convolutari cum aliqua.

CONVOLŪTUS, a, um, part. a *convolvo*, *εἰλητός*, circum volutus. *Plin.* 10, 72, 92. Dracones in semet convoluti. *Id.* 2, 8, 6. Convolutus aer ignavo globo torpet. *Id.* 16, 33, 60. Cupressus femina meta in fastigium convoluta: mas spargit extra se ramos. *Id.* 21, 32, 106. Herba convolutis foliis. *Id.* 33, 6, 35. Convolutus in flamma. *Id.* 11, 37, 45. Cornua arietum generi convoluta in anfractum.

CONVOLVŪLUS, vel Convolvolus, i, m. *ἴψ, ἰτός, ἴουλος*, vermiculus minor eruca, qui erodit pubescentes uvas: a *convolvendo*, quia se pampini folio implicat, et involvit. *Plin.* 17, 28, 47. Ne convolvulus fiat in vinea. *Cato R. R.* 95. Vitem hoc ungito; convolvulus non nascetur. V. INVOLVULUS. ℙ Item herba nascens per frutecta, florem ferens non dissimilem lilii, nullo odore, nec crocis intus, candorem tantum lilii referentem, ac veluti naturae rudimentum lilia facere condiscentis. *Plin.* 21, 5, 11. [Itali quoque *convolvolo* vocant. *F.*]

CONVŌMO, is, ui, a. 3. *κατεμέω*, vomendo conspurco. *Cic. Phil.* 2, 30. An tu Narbone mensas convomeres, Dolabella pro te in Hispania dimicaret. *Juven.* 6, 101. Illa maritum convomit.

CONVORO, as, a. 1. idem quod voro. *Tertull. adv. Marc.* 1, 1. Parentum cadavera convivio convorant.

CONVOTI, iisdem votis obligati. *Festus.*

[CONVŌVĔO, es, ovi, otum, a. 2. *συνεύχομαι*, simul voveo. *Vetus SC. de Bacchanal.* ap. *Murat.* 577. Neve posthac inter se conjuravisse, neque convovisse, neque conspondisse, neque compromisisse vellet. *F.*]

CONUS, i, m. *κῶνος*, figura, in qua plures lineae ex peripheria in unum punctum assurgunt, qualis cernitur in nucibus pineis, in summis hastis, in apice galeae etc., a voce Graeca allata. *Varr. L. L.* 4, 24. minus recte derivat a *cogo*, restringo, quia restringitur in cacumen. *Cic. N. D.* 2, 10. Mihi vel cylindri, vel quadrati, vel coni forma videtur esse formosior. ℙ Hinc dicitur de rebus, quae hujusmodi figuram habent. *Colum.* 6, 7. Remedio sunt cypressini quindecim coni, totidem gallae. ℙ Item de apice, qui in summitate galeae prominet, super quem cristae ponuntur, quos *Plin.* 10, 1, 1. conos bellicos vocat. *Virg. A.* 3, 468. Et conum insignis galeae, cristasque comantes.

CONVULNĔRĀTUS, a, um, part. a *convulnero*, idem quod vulneratus, *τρωτός*. *Plin.* 8, 36, 54. Os ab apibus convulneratum. ℙ Translate perforatus. *Front. Aquaed.* 115. Fistulae passim convulneratae.

CONVULNĔRO, as, avi, atum, idem ac vulnero, *τραυματίζω*. *Senec. Tranquill.* 11. Eo magis convulneraberis, et confodieris, quia nescis praebere jugulum. *Plin. Pan.* 35. Frontem punctis convulnerandam praebere. *Colum.* 4, 24. Gemmam vitis falce convulnerare. *Hirt. B. Afr.* 7. Multos jaculis convulneraverunt. Adde *Curt.* 5, 13. et *Just.* 2, 6. ℙ Translate. *Front. Aquaed.* 27. Ne in viis saepius convulneretur una fistula, *h. e.* perforetur. *Senec. Const. Sap.* 17. Maledicta mores et vitam convulnerantia.

CONVULSIO, onis f. *σπασμός*, actus convellendi. Specialiter dicitur a medicis contractio seu retractio musculorum in membris ex morbo: quam *Cels.* 7, 26. *n.* 2. distentionem nervorum vocat. *Scrib. Comp.* 165. Theriace prodest ad convulsiones interiorum partium. *Plin.* 20, 15, 60. Ligusticum utile est convulsionibus.

CONVULSUS, *et antiquo more* Convolsus, a, um, part. a *convello*, vi avulsus, loco motus, *ἀνασπασθείς*. *Cic. Pis.* 22. Ipsa Roma prope convulsa sedibus suis ad complectendum conservatorem suum procedere visa est. *Virg. A.* 3, 414. Haec loca vi quondam, et vasta convulsa ruina Dissiluisse ferunt. Et *ib.* 2, 507. Limina tectorum convulsa. *Ov. Met.* 7, 204. Convulsa robora terra. Et *ib.* 12, 254. Pes convulsus mensae acernae. *Lucr.* 3, 344. Artus convolsi pereunt. *Tac. A.* 1, 32. Prostratos verberibus mulcant: tum convulsos laniatosque in amnem projiciunt. *Virg. A.* 1, 387. Naves convulsae undis, Euroque, *h. e.* concussae, atque adeo disjectae, et laxatis compagibus undique hiantes. *Id. ib.* 5, 143. et *ib.* 8, 690. totumque dehiscit Convulsum remis rostrisque tridentibus aequor, *h. e.* ab imo fundo erutum, atque agitatum. ℙ Translate adhibetur ad significandam commotionem et turbationem. *Cic. Brut.* 30. Qui quamquam innocentissimus in judicium vocatus esset (quo judicio convulsam penitus scimus esse rempubl.) cum etc. *Id. Fam.* 5, 13. Quae cogitatio cum mihi non omnino excidisset, vi tamen tempestatum, et concursu calamitatum erat aliquantum labefactata atque convulsa. *Tac. A.* 12, 1. Caede Messalinae convulsa principis domus, orto apud libertos certamine etc. *Id. ib.* 6, 48. Tiberius post tantam experientiam, vi dominationis convulsus et mutatus. ℙ *Convulsa* absolute dicuntur in membris, quae morbo aliquo retracta sunt, et distenta, ut in voce praeced. dictum est. *Plin.* 20, 5, 18. Radix silis prodest ad tussim veterem, rupta, et convulsa. ℙ Et *convulsi* qui convulsione laborant. *Id.* 25, 8, 54. Convulsis, contusis, ex alto praecipitatis utilissima esse traditur. *Suet. Tib.* 72. Statimque latere convulso, in graviorem recidit morbum.

CONYZA, ae, f. *κόνυζα*, herba Latine cunilago, a botanicis *pulicaria* dicta, quod blattas, et pulices necandi vim habeat. De ea *Plin.* 20. *c.* 16. et 21, 10, 32. et *Pallad.* 1, 19.

COODĪBĪLIS, e, adj. simul odio dignus, *συμμισούμενος*. *Tertull. adv. Marc.* 4, 9. et 36. Coodibiles haeretici.

COOLESCO, is, ui, n. 3. concresco, conglutino, simul cresco. *Lucr.* 6, 1066. Saxa vides primum sola coolescere calce. Ita legit *Lambinus*. Alii *coalescere*, quae communior est lectio. V. COALESCO.

COONĔRO, as, avi, a. 1. idem quod onero, vel simul onero. *Tac. G.* 30. Omne robur in pedite, quem super arma, ferramentis quoque, et copiis coonerant. Est qui legit *onerant*.

COOPĔRĀTĬO, onis, f. ministerium, administratio. *Quint. Decl.* 16, 11. Habet omnia ministeria sua debilitas, suas cooperationes. Al. aliter leg.

COOPĔRĀTOR, oris, m. qui simul operatur et adjuvat. *Appul. Flor. n.* 9. Cooperatoris ipsius laborem fuisse. Alii rectius leg. *Comperitur. Hieron. ep.* 143. *n.* 1. Cooperatoribus et actoribus vobis haeresis jugulata est.

COOPERCŬLUM, i, n. operculum, *ἐπίθημα*. *Plin.* 23, 6, 59. Punicum malum in olla nova, cooperculo inlito, in furno exustum. Ita *Hard.* ex MSS. et *Plin. Valer.*, qui haec eadem ita exscripsit. *Pallad.* 7, 7. *sub f.* de apib. Erosis cooperculis ad nascendum capita nituntur exserere. *Appul. Met.* 10. Cooperculo capuli remoto. Adde *ib.* 6.

COOPĔRĪMENTUM, i, n. operimentum. *Gabius Bassus* ap. *Gell.* 5, 7. Caput et os cooperimento personae tectum undique.

COOPĔRĬO, is, ui, ertum, a. 4. *συγκαλύπτω*, idem ac operio, tego. *Liv.* 4, 50. Ut tribunus militum ab exercitu suo lapidibus cooperiretur. *Plin.* 17, 26, 39. Cooperiri radices.

*COOPĔROR, aris, dep. 1. *συνεργάζομαι*, vox ap. scriptores ecclesiasticos frequens. *Vulg. Marc.* 16, 20. *Rom.* 8, 28. et 1 *Corinth.* 16, 16. *Aug. C. D. B. A.*

COOPERTORĬUM, ii, n. stragula vestis ad cooperiendum apta, *καταπέτασμα*. *Scaev. Dig.* 34, 2, 39. Semproniae hoc amplius coopertoria Tabiana, et tunicas tres cum palliolis dari volo. *Veg. Veter.* 3, 77. Animal calidis coopertoriis involutum.

COOPERTUS, a, um, part. a *cooperio*, *ἐπηρεφής*, opertus, tectus, obrutus. *Cic. fragm.* apud *Quint.* 8, 3. Humus erat immunda, lutulenta vino, coronis languidulis, et spinis cooperta piscium. *Id. Verr.* 2, 1, 46. Coopertus lapidibus. *Tac. A.* 13, 41. Atra nube coopertus. *Plin.* 19, 7, 36. Rapa cooperta terra. [*Quint. Decl.* 1. p. 13. Vultus ille perpetua nocte coopertus.] ℙ Translate. *Sall. Cat.* 24. [*V. Cort.* ad h. l.] et *Cic. Verr.* 2, 1, 4. Tot, tantis, tam nefariis sceleribus coopertus. *Liv.* 39, 15. Coopertus stupris suis et alienis. *Cato* et *Sall.* ap. *Gell.* 2, 17. Coopertus fenoribus. *Sall. Jug.* 15. *extr.* Me extorrem patria, inopem, et coopertum miseriis efficit. *Hor. Sat.* 2, 1, 68. Lupus famosis coopertus versibus.

COOPTĀTĬO, onis, f. actus cooptandi, *ἐπισυναγωγή*. *Liv.* 4, 4. Nobilitas ista vestra, quam plerique per cooptationem in patres habetis. *Id.* 5, 12. Cooptatio tribunorum. *Cic. Leg.* 3, 12. Cooptatio censoria. *Id. Amic.* 25. collegiorum. *Flor.* 4, 4. Juliae gentis, *h. e.* adoptatio C. Caesaris, qua Octavium in Juliam gentem adsciverat.

COOPTĀTUS, a, um, part. a *coopto*, *ἐπισυναχθείς, προαιρούμενος*, adscitus, electus. *Cic. Brut.* 1. Cooptatus in collegium augurum. *Suet. Tib.* 1. Gens Claudia cooptata in patricios.

COOPTO, as, avi, atum, a. 1. *ἐπισυνάγω, προαιρέομαι*, adscisco, adscribo, assumo, recipio, eligo. Aliud porro est cooptare, aliud eligere. Cooptarunt Romae semper collegae, elegerunt vero iidem prius, mox populus, tandem Augusti. V. plura hac super re apud *Marin. Frat. Arv.* p. 14. et 19. *Cic. Verr.* 2, 2, 49. In senatoribus cooptandis. *Id. Phil.* 13, 5. Cooptare aliquem in locum auguratus. *Id. Coel.* 5. aliquem in amplissimum ordinem. *Suet. Aug.* 27. *ad f.* sibi collegam. *Plin. ep.* 4, 1. aliquem patronum. *Cic. Div.* 2, 9. Senatus, quem majore ex parte ipse cooptasset. ℙ [*Cooptari* solennis vox est, de iis, qui suffragiis tribuum *electi*, s., ut *Cic. Agr.* 2, 7. loquitur, *facti*, ab ipsis sacerdotibus in collegium sacerdotum accipiebantur. Cf. *Suet. Ner.* Cn. Domitius in tribunatu Pontificibus offensior, quod alium quam se in patris sui locum cooptassent, jus sacerdotum subrogandorum a collegiis ad populum transtulit. V. *Brem.* ad h. l. Adde *Suet. Claud.* 22. In cooptandis per collegia sacerdotibus, neminem nisi juratus nominavit.] ℙ [*Cooptassint ἀοριστικῶς* pro *cooptaverint* ap. *Liv.* 3, 64. *in f. F.*]

COORĬOR, oreris, ortus sum, dep. 3. *ἐκφύομαι, ἐφίστημι*, idem quod orior, nascor, exsisto, consurgo. *Cic. Verr.* 2, 1, 18. et *Caes. B. C.* 1, 48. Tanta tempestas cooritur, ut etc. *Plin.* 2, 36, 36. Ex ea parte truces venti cooriuntur. *Lucr.* 5, 797. Animalia plura sunt coorta terris. *Tac. H.* 2, 24. Donec insidiae coorirentur, *h. e.* insurgerent ad pugnandum, qui in insidiis erant. ℙ Translate. *Caes. B. G.* 3, 7. Subitum bellum in Gallia coortum est. *Nep. Epam.* 8. Risus omnium cum hilaritate coortus est. *Virg. A.* 1, 152. magno in populo cum saepe coorta est Seditio. *Lucr.* 4, 665. ubi cui febris bili superante coorta est. *Pl. Pers.* 2, 5, 12. Dolores cooriuntur. *Plin.* 8, 16, 19. de leone. Cooriturque non tanquam periculo coactus, sed tanquam amentiae iratus, *h. e.* insurgit ad pugnam. *Gell.* 13, 24. Quamquam fere eadem sint, et ex una sententia cooriantur. *Sall. or. ad Caes.* 2. *a med.* Si quid adversi coortum est.

COORTUS, a, um, part. a *coorior*, idem quod ortus. *Caes. B. G.* 5, 10. Maxima coorta tempestas. *Sall. Jug.* 81. Ventus coortus arenam excitat. *Ov. Trist.* 5, 5, 29. Aura fumos e ture coortos in partes Italas fert. *Lucr.* 5, 1000. Mare coortis fluctibus saevit. *Liv.* 2, 30. *ad f.* Defixis pilis stare suos jussit: ubi ad manum venisset hostis, tum coortos tota vi gladiis rem gerere. *Id.* 21, 32. Si valles occultiores insedissent, coorti in pugnam repente ingentem stragem dedissent. *Id.* 4, 56. Volscos et Aequos, fama affertur, summa vi ad bellum coortos.

COORTUS, us, m. idem quod ortus. *Lucr.* 6, 671. Ut tempestates pluviae graviore coortu Sunt ubi etc. *Id.* 2, 1104. post terrae solisque coortum.

COOS, et *Latina positione* Cous, item Cos, o, f. *Κόος, ου*, et *Κόως*, et *Κώως*, et *Κῶς, ῶ*, insula maris Aegaei, cum urbe cognomine, e re-

gione Cariae, ab Halicarnasso XV. mill. pass. distans, Merope etiam dicta, et Cea, et Nymphaea. Appellata est a nomine filiae cujusdam Meropae, qui in ea regnavit, ut est apud *Hyg. Astr.* 2, 16. ℙ Fuit patria Hippocratis celebris medici, Apellis praestantissimi pictoris, et Philetae Graeci poetae. *Plin.* 5, 31, 76. Nobilissima in eo sinu Cos. Et 29, 1, 2. Hippocrates genitus in insula Coo. *Id.* 11, 27, 27. Bombycas et in Co insula nasci tradunt. *Liv.* 37, 16. Civitates Halicarnassus, Cnidus, Cous imperata enixe fecerunt. *Tac. A.* 2, 75. Apud Coum insulam. ℙ Nomen *Stingo*, quo nunc appellatur, factum est a Graecis vocibus *εἰς τὴν Κῶ*. ℙ [*Fuit et Coos opp. Calydnae insulae, quae non procul fuit a Coo. *Plin.* 4, 12. *B. A.*]

COPA, ae, f. *καπηλίς*, mulier, quae vinum vendit. *Suet. Ner.* 27. Matronae copas imitantes. *Virg. Catal.* Copa Syrisca, caput Graja redimita mitella. *Charis.* 1, 47. testatur *cupam*, non *copam* a *Virgilio* poemation illud fuisse inscriptum. Est tamen in *cupa* eadem significatio. Derivatur autem a *caupo:* pro quo *copo*, et *cupo* dictum est, sicut *plaustrum plostrum*, *cauda coda*.

COPĀDIA, orum, n. plur. ap. *Apic.* culinarium scriptorem 5, 1., 7, 6. et 8, 6. sunt cupediae, *h. e.* cibi lautiores, carnes animalium delicatiores.

[*COPAIS, idis, f. *Κωπαΐς*, palus ita appellata ab urbe Boeotiae, quae Copae a *Plin.* 4, 7, 12. dicitur. *Liv.* 33, 29. Plurimi pedites circa Copaidem paludem inventi. V. CEPHISUS. *F.* et *B. A.*]

*COPHANTUS, i, m. Asiae mons, in Bactriana. *Plin.* 2, 106. *B. A.*

*COPHEN, enis, m. *Κωφὴν*, Indiae flumen, cis Gangem, in Indum fluens. *Mela* 3, 7. *med. Cophes*, etis, *Κώφης, ητος*, audit *Plin.* 6, 17. et 21. ℙ Est et nomen oppidi. *Plin.* 6, 23. Arachosia cum oppido et flumine ejusdem nominis, quod quidam Cophen dixere. *B. A.*

COPHĪNUS, i, m. *κόφινος*, corbis, qualus, vas vimineum grande, ad usus praesertim rusticos, ita dictus ob levitatem, nam *κοῦφος* levem significat. *Colum.* 11, 3. *med.* Confecta bruma, stercoratam terram inditam cophinis obserat. *Juven.* 3, 14. de Judaeis: quorum cophinus, foenumque supellex. Et 6, 541. cophino, foenoque relicto.

COPIA, ae, f. *εὐπορία*, abundantia, facultas, vis. Derivant etymologi ab *ope*, ut sit quasi *coopia. Cic. Or.* 3, 31. Rerum copia verborum copiam gignit. *Id. Manil.* 10. Habere copiam tantam virorum fortium, ut etc. *Id. ad Quirit.* 8. Frugum ubertas, copia, vilitas. *Hor. Od.* 2, 15, 6. copia narium, *h. e.* odores. *Cic. Rosc. Com.* 15. Homines copiis rei familiaris locupletes et pecuniosi. *Id. Att.* 2, 6. Habere copiam librorum. *Id. Amic.* 23. Suppeditare alicui omnium rerum abundantiam et copiam. *Copia*, et *abundantia* in eo differunt, quod illa, cum satis necessaria suppetunt, intelligitur: haec, cum etiam supersunt. ℙ Saepe absolute dicitur de re familiari. *Pl. Aul.* 3, 6, 4. Aliquanto facias rectius, si nitidior sis filiae nuptiis. *Eucl.* Pro re nitorem, et gloriam pro copia. *Cic. Manil.* 7. Publicani suas rationes et copias in illam provinciam contulerunt. *Id. Dejot.* 5. Exercitum suis tectis et copiis sustentavit. *Caes. B. G.* 4, 4. Se eorum copiis aluerunt. *Sulpic. ad Cic. Fam.* 4, 12. *ad f.* Pro ea copia, quae Athenis erat, funus faciendum curavi. *Suet. Vitell.* 7. Copiis provincialibus profundam gulam alicujus explere. *Curt.* 9, 10. Vehicula pro copia cujusque adornata. [*Suet. *Vit.* 1. Gentilis copia, i. e. omni gentis suae facultate, hominum et pecuniae.] ℙ Ejurare, et jurare bonam copiam, V. in EJURO. ℙ Eleganter adhibetur ad significandum omne id, quo pollemus, sive divitias, sive auctoritatem, gratiam, amicos etc. *Cic. Att.* 4, 2. *sub f.* Quorum studiis ego et copiis facile essem omnia consecutus. *Id. Inv.* 2, 1. Crotoniatae cum florerent omnibus copiis etc. ℙ Item ubertatem verborum, et facultatem dicendi. [*Nos: *Fülle im Ausdruck.*] *Cic. Fam.* 5, 12. Erit materies digna facultate et copia tua. *Id. Quint.* 2. Hortensius, cui summam copiam facultatemque dicendi natura elargita est. *Id. Verr.* 1, 4. Etenim quod est ingenium tantum, quae tanta facultas dicendi et copia, quae etc.? *Id. Brut.* 11. *extr.* Ubertas et copia Periclis. *Claud. epist.* 3, 6. Et tantas oris copia vincit opes. [*Cf. de oratorio hujus vocabuli usu *Ernest. lex. techn. lat.* p. 98. sq.] ℙ *Facere*, et *dare copiam* est dare facultatem, et libertatem faciendi aliquid. *Cic. Or.* 3, 33. Facere civibus omnibus consilii sui copiam. *Ter. Heaut. prol.* 28. Date crescendi copiam, novarum qui spectandi faciunt copiam. *Virg. A.* 1, 524. coram data copia fandi. *Liv.* 4, 18. Militibus urbem se oppugnaturos, frementibus, ni copia pugnae fiat. *Ter. Heaut.* 2, 3, 41. Ea res dedit existimandi copiam, quotidianae vitae consuetudinem. *Pl. Trin.* 1, 2, 98. Nec, qui deterior esset, faceres copiam, *h. e.* occasionem praeberes, qua deterior fieret. [*Pl. *Mil.* 3, 1, 172. Efficere copiam.] ℙ *Est mihi copia*, h. e. possum facere aliquid. *Ter. Heaut.* 2, 3, 87. Tecum sine metu ut sit, copia est. *Id. Eun.* 4, 2, 10. Si non tandem copia est, eho ne videndi quidem erit? *Sall. Cat.* 17. Quibus in otio vel magnifice, vel molliter vivere copia erat. *Pl. Capt.* 2, 1, 21. Obnoxii vobis sumus propter hanc rem, cum, quod volumus, copia est, *h. e.* quod conceditis, quae volumus. *Id. Epid.* 1, 2, 59. Non est cunctandi copia. *Sall. Cat.* 50. Magna mihi copia est memorandi, qui reges, ira impulsi, male consuluerint. [*Prop. 1, 9, 15. Facilis copia. *Tibull.* 2, 3, 77. ed. *Heyn.* rara copia.] ℙ *Copiam habeo* idem significat. *Sall. Jug.* 85. Habere magnam copiam societatis, amicitiaeque conjungendae. [*Adde *Ter. Andr.* 2, 1, 20. Neque pol consilii locum habeo, neque ad auxiliandum copiam. V. *Interpr.* ad h. l.] ℙ Sequente infinito. *Catull.* 64, 366. simul ac fessis dederit Fors copiam Achivis Urbis Dardaniae Neptunia solvere vincla. ℙ Frequenter *copia* ponitur pro exercitu. *Cic. Att.* 13, 52. *extr.* Omnis armatorum copia. (Adde *Mur.* 37.) *Pompej. ad Marcell. et Lentul. Coss. post ep.* 12, 8. *ad Att.* Uti ipse eum omni copia ad nos veniret. *Id. ib. ep.* 2. *ad Dom.* Neque solus cum ista copia tantam multitudinem sustinere poteris. *Tac. A.* 2, 52. Mazippa levi cum copia incendia et caedes circumferret. *Hirt. B. Afr.* 10. Classem cum ea copia conscendit Adde *Sall. Cat.* 61. [*Caes. *B. C.* 1, 45. Augebatur illis copia. V. *Davis.* ad h. l. Adde *Hirt. B. Afr.* 80. Expedita copia. *Ib.* 38. Pedestris copia. Gr. *πλῆθος.*] ℙ Longe vero saepius in plurali numero. *Cic. Fam.* 12, 5. Parvis copiis obsidere aliquem. Et *mox.* Magnas copias comparare. *Nep. Alcib.* 8. Pedestribus copiis valere. *Id. Milt.* 3. Traducere copias. *Id. ib.* 4. deducere in campum. *Caes. B. G.* 1, 38. Cum omnibus suis copiis ad occupandum Vesontionem contendere. ℙ Significat etiam annonam, cibaria, commeatum, hoc est res necessarias sive domi, sive belli. *Ter. Heaut.* 5, 1, 54. Ne quam aliam quaerat copiam, ac te deserat. [*i. e. rationem inveniendae pecuniae; ita *Ruhnk.*] *Plin. ep.* 2, 17. *sub f.* Suggerunt affatim ligna proximae silvae: ceteras copias Ostiensis colonia ministrat. *Id. ep.* 6, 28. Tantum mihi copiarum tam urbanarum, quam rusticarum oblatum est. *Tac. H.* 3, 15. Ut specie parandarum copiarum, civili praeda miles imbueretur. *Id. ib.* 4, 22. Copias in castra convehere. *Justin.* 38, 10. Cum gravari se copiarum praebitione, et injuriis militum civitates viderent, ad Parthos deficiunt. [*Cf. *Tzschuck.* ad *Eutr.* 3, 16. Adde *Ov. Fast.* 3, 672. Haec populo copia grata fuit. *Id. Met.* 11, 129. Copia nulla famem relevat.] ℙ In *Inscr.* ap. *Grut.* 588, 5. legitur *Polychryso Aug. lib. a copiis militarib.*, quod officium videtur fuisse parandae rei frumentariae in usum exercituum. ℙ Pro materie ad aedificandum idonea. *Vitr.* 5, 7. Exiguitas copiarum. *Id.* 6, 11. *sub f.* Non in omnibus locis omnia genera copiarum nascuntur. ℙ Olim *Copia* Dea fuit omnium rerum copiam suppeditans. Pingebatur cornu gestans plenum frugibus quod alii de cornu Amaltheae intelligunt: alii de cornu Acheloi. *Pl. Ps.* 2, 4, 46. Dii immortales! non Charinus mihi hic quidem est, sed Copia. *Hor. Ep.* 1, 12. 28. aurea fruges Italiae pleno defundit Copia cornu. [*Adde *Ov. Met.* 9, 88.]

COPIĀRIUS, ii, m. idem qui parochus. *Porphyr.* ad *Hor. Sat.* 1, 5, 46. Parochi latino vocabulo copiarii dicti sunt, quod omnium rerum necessariam copiam regum populorumque legatis suppeditabant.

COPIĀTAE, arum, m. plur. *κοπιαταὶ, νεκροθάπται*, vespillones, quorum munus cadavera Christianorum obvolvere, efferre, sepelire: a *κοπιάω*, laboro. Hi, quod prium hoc officium praestarent, et una cum clericis in sepeliendis defunctis miscerentur, iis accenseri volebant, eorumque immunitatibus frui. *Impp. Constant. et Jul. Cod. Theod.* 13, 1, 1. Negotiatores omnes convenit aurum argentumque praebere: clericos excipi tantum, qui copiatae appellantur. *Iidem ib.* 16, 2, 15. Clerici vero, vel hi, quos copiatas recens usus instituit nuncupari etc. De his etiam tacito nomine *Arcad. et Honor. ib.* 7, 20, 12. Dum se quidam vocabulo clericorum, et infaustis defunctorum obsequiis occupatos, non tam observatione cultus, quam otii et socordiae amore defendunt.

[COPIENSIS, e, adj. ad copiam pertinens. Est cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Mur.* 753, 3. M. Servilius Copiensis Pacuvianus. Fortasse *Copiensis* cognominatus est a patria sua Lugduno Galliae, quae urbs, testantibus nummis et inscriptionibus, *colonia Claudia Copia Augusta* est appellata a Claudio Aug., quod vero simile videtur; nam hujus M. Servilii filius *ib.* appellatur praefectus Cohortis I. Morinorum, qui populi fuerunt in Belgio. *F.*]

COPIŌLA, ae, f. exigua copia. *Copiolae* dicuntur a *D. Bruto* parva militum manus, *ad Cic. Fam.* 11, 13. Recurri ad meas copiolas: sic enim vere eas appellare possum: sunt extenuatissimae etc.

COPĪOR, aris, dep. 1. verbum castrense, quod teste *Gell.* 17, 2., non facile reperias apud civilium causarum oratores. *Claud. Quadrigar.* apud *Gell. ib.* et ap. *Non.* 2, 141. Armis, et magno commeatu, praedaque ingenti copiantur *Gell.* et *Non. ib.* docent, *copiantur* eadem figura esse, qua *lignantur*, et *pabulantur*, et *aquantur*. Quare potius inter deponentia quam passiva enumerandum videtur.

COPIŌSE, adv. *εὐπόρως*, cum copia, large, abunder. *Cic. Verr.* 2, 1, 36. Malleolus in provinciam sic copiose profectus erat, ut domi prorsus nihil relinqueret. [* i. e. cum tanta rerum omnium abundantia.] *Id. N. D.* 2, 47. Pastum animantibus large et copiose natura comparavit. *Id. Att.* 13, 52. Tribus tricliniis accepti *οἱ περὶ αὐτὸν* valde copiose. *Id. Q. Fr.* 2, 6. *ad f.* Senatorum urna copiose absolvit. *Id. Off.* 1, 1. *sub f.* Gravissime et copiosissime dicere. *Id. Or.* 4. Copiosius de magnis variisque rebus dicere.

COPIŌSUS, a, um, adj. *εὔπορος, δαψιλής*, abundans, uber, largus, dives. *Cic. Cat.* 2, 8. Tu agris, tu aedificiis, tu argento, tu familia, tu rebus omnibus ornatus et copiosus sis. [*Suet. *Caes.* 35. Copiosissimus hostis, i. e. qui summa omnium rerum abundantia gaudet.] *Id. Rosc. Am.* 2. Patrimonium amplum et copiosum. *Phaedr.* 4, 8. Copiosus liquor putei. *Id.* 5, 5. Copiosa rerum varietas. *Cic. Div. Verr.* 17. Mulier copiosa plane et locuples. *Id. Att.* 5, 18. Locus copiosus a frumento. *Gell.* 16, 19. Arion grandi pecunia, et re bona multa copiosus. *Id.* 7, 1. Oppidum re cibaria copiosum. *Plin.* 17, 21, 35. *n.* 6. Vinea compluviata copiosior vino est. *Nep. Eum.* 8. Via copiosa omniumque rerum abundans. *Hirt. B. Alex.* 43. Copiosior provincia. *Caes. B. G.* 1, 23. Oppidum longe maximum et copiosissimum. [*Liv. 9, 44. Ut stativa tuta copiosaque petisse videretur, i. e. quae omnibus necessitatibus abundarent.] ℙ Cum genit. *Solin.* 11. Ager Creticus silvestrium caprarum copiosus est. ℙ Refertur ad ubertatem orationis. *Cic. Att.* 13, 46. Multa de meo Catone: quo saepissime legendo se dicit copiosiorem factum. *Id. Caec.* 23. Homo non copiosus ad dicendum. *Id. Or.* 2, 53. Multa, et varia, et copiosa oratio. Adde *Liv.* 45, 25. ℙ [*Ingenium facile et copiosum* ap. *Quint.* 10, 1. p. 921. est: ingenium perspiciendis rebus aptum; inveniendis rebus iisque in medium proferendis prompta verborum ubertate nunquam destitutum.]

COPIS, e, V. COPS.

COPIS, idis, f. *κοπίς*, a *κόπτω*, caedo, machaera, acinaces, gladius leviter curvatus, falci similis, caedendo, non pungendo idoneus. *Curt.* 8, 14. Copidas vocant gladios leviter curvatos, queis appetebant belluarum manus. *Appul.* venatoribus tribuit *Met.* 11. Illum succinctum chlamyde copides et venabula venatorem fecerant.

COPO, onis, m. *καπηλός*, idem qui caupo. *Cic. Cluent.* 59. A. Binnium quendam coponem de via Latina subornatis. Adde *Mart.* 2, 51. et alibi: quamquam non desunt, qui ubique reponunt *caupo. Petr. fragm. Tragur.* 62. *Burm.* Domum fugi, tanquam copo compilatus.

COPONA, ae, f. eadem quae caupona, eo modo quo *cauda*, et *coda* dicitur. *Festus* a *copiis* dictam putat.

COPONIĀNUS, a, um, adj. pertinens ad Coponium, quod est nomen civis R. proprium, ut Coponiana villa, *Cic. Att.* 12, 31.

COPPA, *κόππα*, nomen litterae apud Graecos, cujus usus tantum in numero mansit, nonagenarium significans. *Quint.* 1, 4. ℙ Similis fuit nostro. Q. *Mar. Victor.* 1, 2468. ℙ [Convenit cum ℙ Hebraeorum et forma, et numerica potestate. *F.*]

COPRĔA, ae, m. *κοπρίας, γελωτοποιὸς*, scurra, vilis homuncio, qui movendo risu quaestum facit, et cibum captat: a *κόπρος*, stercus: unde *κόπριος ἀνὴρ*, homo vilis, quasi stercoreus: quidlibet enim hujusmodi homines et facere, et pati non recusant dum rem habeant. *Suet. Tib.* 61. Interrogatus a quodam nano adstante mensae inter copreas. [*V. *B. Crus.* ad h. l.] Adde *Claud.* 8. Sunt qui scribunt *copria* nimis adhaerentes Graecis litteris. ℙ [Horum parasitorum vilissimum genus describit *Dion.* 50, 73. *F.* *V. *Turneb. Adv.* 22, 31. *Lips. Elect.* 2, 17. *Taubm.* ad *Pl.* p. 791. *Salmas. de Pallio* p. 334. *B. A.*]

COPROS, i, m. *κόπρος, ἡ*, stercus. Graeca vox. *Varr.* ap. *Non.* (ut quidem critici legunt) 4, 22. Non Hercules potest, qui Augiae agebat copron.

COPS, copis, vel Copis, e, adj. *εὔπορος*, copiosus, abundans, dives, quasi *coops*, ab *ops*, ut volunt etymologi. *Pl. Bacch.* 2, 3, 117. Ut amantem herilem copem facerem filium. *Id. Pseud.* 2, 3, 8. Ego nunc me ut gloriosum faciebam, et copi pectore, *h. e.* compote omnium, quae optaveram. *Pacuv.* ap. *Non.* 2, 119. O multimodis varie dubium, et prosperum copem diem! Adde *Turpil. ib.* ℙ De recto singulari exemplum adhuc deest: nisi quod *Prisc.* docet 7, 752. vetustissimos dixisse, *hic, et haec, et hoc ops, et cops, pro opulentus, et copiosus.* Praeterea verba illa *Festi: Ops antiqui dicebant, quem nunc opulentum dicimus, ut testimonio est non solum ei contrarius in-*

ops ..... concedit, ego egens exortus sum; ita supplent Critici ex conjectura: *inops, sed etiam cops: ut is cops edit, ego egens exortus sum.*

COPTA, ae, f. κόπτη, genus placentae ex variis rebus contusis confectae, cujus usus est tum in medicamentis, tum in cibis, pro varia confectione: a κόπτω, caedo, contundo. Durissima ex Rhodo mittebatur, ut est ap. *Mart.* 14, 68. Peccantis famuli pugno ne percute dentes: Clara Rhodos coptam quam tibi misit, edat. ℙ Ejusdem aut similis generis fuisse videtur *coptoplacenta*, κοπτοπλακοῦς, quae ab *Athen.* 14, 13. inter placentas enumeratur, legiturque in *fragm. Tragur. Petron.* 40. *Burm.* Minores porcelli ex coptoplacentis facti, quasi uberibus imminerent, scropham esse positam significabant. [*Vespae judic.* 46. ap. *Wernsdorf. Poet. Lat. min. T.* 2. p. 234. Nos facimus populo studiose coptoplacentas. *F.*]

COPTĬCUS, a, um, adj. qui pertinet ad Copton oppidum Thebaidis in Aegypto. *Appul. Met.* 2. Miserere, ait, sacerdos, per coelestia sidera, per inferna numina, per naturalia elementa, per nocturna silentia, et adoperta Coptica, et per incrementa Nilotica, et arcana Memphitica, et sistra Phariaca. Cum ex *Plin.* 10, 33, 49. innotescat, in Egypto juxta oppidum Copton insulam esse sacram Isidi, videntur *adoperta Coptica* esse mysteria hujus Deae. Alii leg. *adyta, adepta, adsepta, aggesta;* sed *adoperta* recepit et defendit *Oudendorpius* [*Debentur h. l. nonnulla. *F.*]

*COPTĬS, idis, f. Κοπτίς, ad Coptum pertinens, ut Coptis arena ap. *Plin.* 36, 6. *B. A.*

[COPTĪTĀNUS, a, um, adj. ad Copton pertinens, Aegypti urbem. *Inscr.* ap. *Marin. Frat. Arv.* p. 456. C. Gemello Croni F. Coptit*ano. F.*]

[*COPTĪTES, is, comm. gen. adj. ad Copton pertinens, Aegypti urbem. *Plin.* 5, 9, 9. Nam Praefecturae, quas Nomos vocant, Ombites, Apollopolites, Coptites, etc. *Id.* 30, 1, 2. Democritus Apollobechen Coptiten, et Dardanum e Phoenice illustravit. *F.* et *B. A.*]

COPTOPLACENTA. V. COPTA.

*COPTUS et Coptos, i, f. Κοπτός. urbs Aegypti. V. in Copticus, a, um. *B. A.*

COPŪLA, ae, f. σύνδεσμος, vinculum, nexus, quo plura simul ligantur, et connectuntur. *Pl. Epid.* 5, 1, 11. Quaeritant me: in manibus gestant copulas secum, *h. e.* lora, quibus me vinciant. *Appul. Met.* 9. Muli senes pectora copulae sparteae tritura continua exulcerati, *h. e.* helcio. *Accius* ap. *Non.* 3, 66. Tortae copulae, *h. e.* funes. ℙ Specialiter dicitur de vinculo, quo alligantur canes venatici. [*Nos: *Fangleine.*] *Ov. Trist.* 5, 9, 28. Utque canem pavidae nactum vestigia cervae, Luctantem frustra copula dura tenet. Adde *Met.* 7, 769. ℙ [*Dicuntur etiam *copulae harpagones, manus ferreae*, i. e. asseres, unco ferreo praefixi, qui navibus injecti eas veluti manu prehensas tenebant. *Caes. B. G.* 3, 13. Et eadem de causa (propter altitudinem) minus commode copulis continebantur. Ita *Hotoman.* pro vulgata *scopulis* legi voluit, quam sententiam probarunt *Oudend.* et *Davis.*] ℙ Translate. *Nep. Att.* 5. Efficiebat ut inter quos tantae laudis esset aemulatio, nulla intercederet obtrectatio; essetque talium virorum copula, *h. e.* Atticus velut medius intercedens, tenebat inter se constrictos vinculo amicitiae Ciceronem, et Hortensium. *Hor. Od.* 1, 13, 18. Felices ter et amplius, Quos irrupta tenet copula; nec malis Divulsus querimoniis Suprema citius solvet amor die. *Appul. Met.* 2. Nuptialis copula. *Nigid.* ap. *Gell.* 10, 5. Avarus appellatur, qui avidus aeris est. Sed in ea copula *e* littera detrita est, *h. e.* in ea compositione verbi. ℙ *Copla* per syncopen usurpatur a *Licentio*, qui fuit *Augustini* aequalis, ap. *Wernsdorf. Poet. Lat. min. T.* 4. p. 535. Arcet amor, coplamque tenet communis honesti.

COPŪLĀBĬLIS, e, adj. qui copulari potest. *August. Mus.* 4, 16. *med.* Cum sibi copulantur, qui inter se sunt copulabiles pedes.

COPŪLĀTĒ, adv. conjuncte. *Gell.* 10, 24. Diequinti pro adverbio, copulate dictum est. Adde 17, 7.

*COPULATIM, adv. σίρμῶ. *Vet. Gloss. B. A.*

COPŪLĀTĬO, onis, f. idem ac conjunctio. *Cic. Fin.* 1, 6. Ita effici complexiones, et copulationes, et adhaesiones atomorum inter se. (Adde *Fin.* 1, 20.) *Quint.* 1, 5. *f.* Copulatio verborum, *h. e.* compositio in oratione. ℙ [*Copulatio est etiam figura *eloc.* gr. πλοκή, de qua V. *Ernest. lex. techn. lat.* p. 98.]

COPŪLĀTĪVE, adv. idem quod copulate. *Macr. Sat.* 1, 4. *med.* Diequinti pro adverbio, copulative dicere.

COPŪLĀTĪVUS, a, um, adj. copulans, conjungens, συμπλεκτικός. *Charis.* 2, 199. et *Capell.* 3, 70. Copulativae, et disjunctivae conjunctiones.

*COPULATOR, oris, m. qui copulat. *Jul. Valer. res gest. Alex. M.* (ed. *A. Majo*) 1, 7. Nec sit pudendum, si filius sit parentibus copulator. Laudatur et Firmicus ap. *Gesn. B. A.*

COPŪLATRIX, icis, f. quae copulat. *August. Trin.* 11, 9. *extr.* Voluntas copulatrix parentis et prolis. *Auct. Pervigil. Ven.* 5. Amorum copulatrix.

COPŪLĀTUS, a, um, part. a *copulo*, συμπεπλεγμένος, συζευχθείς, conjunctus, compositus, congruens. *Cic. Verr.* 2, 4, 66. Cum voce maxima, vim me sibi afferre, clamaret, copulati in jus pervenimus, i. e. una. *Id. Tusc.* 1, 29. Nihil est animis admixtum, nihil concretum, nihil copulatum, nihil coagmentatum, nihil duplex. *Id. Div.* 3, 69. Quid naturae copulatum habuit Alcibiadis somnium? *h. e.* conveniens cum natura *Id. Fin.* 1, 16. Sapientiam, temperantiam, fortitudinem copulatas esse docui cum voluptate. *Id. Or.* 32. Nosse vim verborum simplicium, et copulatorum, *h. e.* compositorum. *Id. Off.* 1, 17. Nihil est amabilius, nec copulatius, quam morum similitudo bonorum. Al. leg. *copulantius.* [*Ex *Gernh.* sententia *copulatius* h. l. activam vim habet: ut *consideratus homo* (*Cic. Caec.* 1.) est, qui considerare, *cautus*, qui cavere solet. V. *Beier.* et quos ad firmandam hanc sententiam laudat h. l.] *Ulp. Dig.* 24, 1, 32. *a med.* Copulati matrimonio. *Id. ib.* 1, 9, 8. Feminae plebejis nuptiis copulatae. ℙ *Copulatum* apud dialecticos quid sit, V. in CONJUNCTIO. ℙ Per syncopen *Lucr.* 6, 1086. Inter se quaedam possint coplata teneri. Al. tamen perperam retinent *copulata*, ut metrica necessitate primam corripuerit: vel, ut antibacchium pro dactylo posuerit. V. COPULA.

COPŪLĀTUS, us, m. idem quod copulatio. *Arnob.* 1. *in.* Rationum consequentium copulatu.

COPŪLO, as, avi atum, a. 1. συνδέω, συζευγνυμι, colligare, conjungere. [*Copulare* diminutivum est v. *apere*, contract. ex *coipulare.* Cf. *Doederl.* 3, 274. ubi pluribus de hoc v. disputatur.] *Cic. Acad.* 4, 45. *extr.* Honestatem cum voluptate, tanquam hominem cum bellua, copulare. *Id. Fin.* 2, 14. Disjuncta conjungere, et cum praesentibus futura copulare. *Id. Part.* 6. Constructio verborum tum conjunctionibus copuletur, tum dissolutionibus relaxetur. *Id. Sext.* 64. Ille se sic cum inimico meo copularet, ut, etc. *Id. Fam.* 3, 4. Collegii conjunctio non mediocre vinculum attulisse videtur ad voluntates nostras copulandas. *Pl. Poen.* 3, 3, 42. Copulare sermonem cum aliquo, *h. e.* colloqui. *Cic. Or.* 45. Copulare verba, *h. e.* componere, ex duobus unum facere, ut *sodes* pro *si audes. Liv.* 4, 43. *ad f.* concordiam. *Plin.* 2, 7, 5. societatem cum aliquo. *Id.* 6, 13, 16. Utrimque Armeniae majori Sophene copulatur. *Id.* 10, 29, 43. Sonus nunc continuo spiritu trahitur in longum, nunc distinguitur conciso, copulatur intorto. *Auct. Dial. de Or.* 17. *extr.* Conjungere, et copulare aliquid. *Senec. Herc. fur.* 493. Copulari taedis, *h. e.* matrimonio jungi. *Auct. Pervigil. Ven.* 58. Copulavit nuptias. *Mart.* 12, 43. Quo symplegmate quinque copulentur. ℙ In illo *Pl. Aul.* 1, 2, 38. Adeunt, consistunt, copulantur dexteras: passivum positum est pro activo, ut *Non.* 7, 72. et 95. et *Prisc.* 8, 797. docent. Ergo illud *dexteras* Graecus erit accusativus: nisi malis, *copulantur* non passivi, sed deponentis forma dictum esse.

COQUA, ae, f. quae coquit. *Pl. Poen.* 1, 2, 38. Coqua haec est quidem, ut ego opinor.

COQUĪBĬLIS, e, adj. coqui facilis, εὔπεπτος. *Plin.* 16. 6, 8. Glans fagea suem hilarem facit, carnem coquibilem ac levem, et utilem stomacho.

COQUĪNA, ae, f. μαγειρεῖον, locus, in quo dapes coquuntur. *Non.* 1, 273. et 2, 387. ex *Varrone.* Culinam veteres coquinam dixerunt. Al. leg. *colinam. Arnob.* 4. p. 130. Per coquinas currit, inspiciens, quibusnam lignorum generibus suis ardor in foculis excitetur. *Pallad.* 1, 37. Ab apium castris longe sint omnia odoris horrendi, balneae, stabula, coquinae. ℙ Item ars ipsa coquinaria. *Appul. Dogm. Plat.* 2. Harum disciplinarum imitatrices esse coquinam, et unguentariam profitetur. Al. leg. *coquinariam.*

COQUĪNĀRIS, e, et

COQUĪNĀRĬUS, a, um, adj. μαγειρικός, ad coquinam pertinens, culinarius. *Varro* ap. *Non.* 3, 32. Noctu cultro coquinari se trajecit. *Plin.* 33, 11, 49. Vasa coquinaria ex argento fieri. ℙ *Coquinaria ars* inscribitur liber *Apicii* de *opson. et condim.*

COQUĪNĀTORĬUS et Cocinatorius, a, um, adj. ad coquendum pertinens, ut coquinatorium instrumentum. *Ulp. Dig.* 34, 2, 9., ubi al. leg. *coquinarium*, Torrentin. et alii *cocinatorium* eod. sensu. V. CONCINNATORIUS. ℙ *Cocinatorium, ii*, n. est locus, in quo coquuntur cibi, idem ac culina. *Inscr.* ap. *Fabrett.* 497, 4. Porticum, et cocinatorium costitui, itenque donavi. V. CULINA.

COQUĪNO, as, avi, atum, a. 1. μαγειρεύω, est coquinariam artem exercere. *Pl. Aul.* 3, 1, 3. Venit in bacchanal coquinatum. *Id. Pseud.* 3, 2, 85. Quanti istuc unum me coquinare perdoces?

COQUĪNUS, a, um, adj. ad coquendum pertinens, ut *coquinum forum*, ubi scil. cibaria coquuntur. *Pl. Pseud.* 3, 2.

COQUĪTARE pro coctitare, idest frequenter coquere, Plautus posuit. *Festus.*

[COQUĪTĀTĬO, onis, f. πέψις, coctio, coctura. *Appul. Met.* 4. Hordeum tunsum minutatim et diutina coquitatione jurulentum semper essem. Alii minus recte leg. *resectione*, alii *cogitatione. F.*]

COQUO, is, oxi, octum, a. 3. ὀπτάω, πέπτω, igne adhibito cibos mitigo, atque esui aptos reddo, vel assando, vel elixando, vel frigendo: item aliud quidpiam igne subigo, fundo, purgo. *Cic. Tusc.* 5, 34. Tum is, qui illa coxerat, minime mirum, inquit: condimenta enim defuerunt. *Lucr.* 5, 1101. cibum coquere, et flammae mollire vapore. *Pl. Aul.* 2, 4, 46. et 3, 2, 15. Venimus coctum ad nuptias. *Nep. Cim.* 4. Quotidie sic ei coena coquebatur, ut quos invocatos vidisset, omnes devocaret, *h. e.* parabatur. *Plin.* 18, 7, 10. *n.* 3. Panis coquendo crescit. *Id.* 20, 9, 35. Cyma difficilis in coquendo. *Id.* 37, 10, 54. Coquere gemmam in lacte. *Cels.* 5, 17. aliquid ex oleo, *h. e.* in oleo. *Plin.* 16, 11, 22. aliquid lento igne. *Id.* 24, 14, 79. aliquid usque ad crassitudinem mellis. *Id.* 32, 9, 31. aliquid cum anetho, apio, coriandro. *Liv.* 8, 18. medicamentum, *h. e.* quod dixit *Suet. Ner.* 33. Coquere venenum. *Cato R. R.* 16. Calcem partiario coquendam qui dant, ita dant etc. *C. Mattius* ap. *Gell.* 20, 9. Dein coquenti vasa cuncta dejectat. *Plin.* 33, 3, 19. Coquere aurum cum plumbo. *Id.* 18, 26, 65. *n.* 2. Et *Virg. G.* 1, 66. Sol coquit glebas. *Cato R. R.* 39. Laterculos facito, coquito in fornacem. *Lucan.* 6, 405 coxit fornacibus aera. *Juven.* 15, 166. rastra, et sarcula tantum Assueti coquere, *h. e.* calefacto ferro facere. *Senec. Herc. Oet.* 1396. Virus coquit artus, *h. e.* urit absumitque. ℙ Per similitudinem ponitur pro maturare. *Varr. R. R.* 1, 54. Uva miscella, quam vocant nigram, multo ante coquitur. *Virg. G.* 2, 522. Mitis in apricis coquitur vindemia saxis. *Mart.* 10, 62. Tostamque fervens Julius coquit messem. [*Hor. Sat.* 2, 2, 41. At vos praesentes Austri coquite horum obsonia. *Coquite* h. l. idem quod putrefacite. Ita *Heindf.*] ℙ Item pro concoquere. *Cels.* 4, 5. *a med.* Qui nihil aliud concoquere possunt, bubulam coquunt. *Plin.* 29, 1, 8. Coqui cibos in corporibus. [*Dubitat *Spald.* ad *Quint. Inst.* 8, 4, 16. de hac hujus verbi significatione.] ℙ Item pro exsiccare, amburere. *Virg. G.* 4, 427. arebant herbae, et cava flumina siccis Faucibus ad limium radii tepefacta coquebant. *Varr. R. R.* 3, 14. Locus is melior, quem et non coquit sol, et tangit ros. ℙ Et valde calefacere. *Val. Fl.* 2, 333. coquiturque vaporibus aer. ℙ Translate est agitare, parare, moliri. *Liv.* 3, 36. Impotentibus instructi consiliis, quae secreto ab aliis coquebant. *Id.* 8, 3. Omnibus consultationibus inter se principes occulte Romanum coquebant bellum. *Sil.* 7, 403. iras cum fraude coquentem. Et *ib.* 10, 431. Latioque extrema coquebant Coepta viri. *Stat. Theb.* 2, 300. trucem secreta coquebat Invidiam, *h. e.* fovebat, nutriebat. ℙ Item macerare, vexare, agitare. *Virg. A.* 7, 345. Femineae ardentem curaeque iraeque coquebant. *Enn.* ap. *Cic. Senect.* 1. Cura, quae nunc te coquit. *Sil.* 14, 103. quos ira metusque coquebat.

COQUŬLĂ. V. COCULA.

COQUUS, et *melius* Cocus, i, m. qui cibos coquit. Etymon vocis vide infra. *Cic. Fam.* 9, 20. In ea coena cocus meus, praeter jus fervens, nihil potuit imitari. *Varr. R. R.* 3, 14. de cochleis: Itaque coquus has vivas, an mortuas coquat, plerumque nescit. *Mart.* 14, 220. Non satis est ars sola coco: servire palatum Nolo: cocus domini debet habere gulam. *Pl. Most.* 1, 3, 120. Cum una multa jura confundit cocus. ℙ Coquum, et pistorem apud antiquos eundem fuisse accepimus. *Naevius*, Coquus, inquit, edit Neptunum, Venerem, Cererem. Significat per Cererem panem, per Neptunum pisces, per Venerem olera. Haec *Festus.* ℙ Quo tempore (nempe an. U. C. 568.) horum ars Romae in pretio esse coeperit, quae antea ministerium fuerat, narrat *Liv.* 39, 6. *extr.* ℙ [Imperante Hadriano Aug. collegium cocorum fuisse in Palatio convivia imperatoris apparantium, constat ex nupera *Inscr.* in *Giorn. Arcad. T.* 13. p. 587. T. Aelius, Aug. Lib. Primitivus archimagirus, et Aelia Aug. Lib. Tyche cojunx fecerunt sibi, et suis Lib. libertabusque posterisque eorum. Custodia (pro *custodiam;* extrita nempe littera *m* ob concursum sequentis) monimenti inhabitandi ne quis interdicere velit; quod si nemo de hac memoria nostra extiterit, pertinere debebit ad collegium cocorum *Augusti Nostri*, quod consistit in Palatio. ℙ Ad scriptionem quod attinet, in omnibus antiquis lapidibus, et saepissime in MSS. codicibus, et optimis editionibus *cocus* legitur, quod etymo vocis magis consentaneum est. Is enim proprie ita appellatur, qui res edules cultro caedit et dividit, dein in mortario pistillo pinsit, tum quaquaversus miscet. Hinc moretum dictum est quoddam cibi genus a μείρω, divido. (V. MORETUM); et Graecis μάγειρος, cocus, est a μάσσω seu μάττω, pinso: hinc *Festus* ait, supra cocum et pistorem eundem fuisse. (V. MAGIRUS); aliud vero edulii genus cocetum appellatum est a κυκάω, misceo, unde *cocus* Latinorum. V. COCETUM. Itali quoque

piatto da cuoco vulgo dicunt illud edulium, quod nec elixum, nec assum, nec frictum, sed ex variis rebus tum liquidis, tum solidis, simul caesis, pinsitis, et operose mixtis compositum sit. Progressu vero temporis coci ministerium ad omnes omnino epulas quomodocumque parandas pertinere coepit. ℙ Neque hanc, quam defendimus, scriptionem quis possit infirmare ex lepido *Ciceronis* joco ap. *Quint.* 6, 3. *med.* Cicero dixit, cum is candidatus, qui coci filius habebatur, coram eo suffragium ab alio peteret: *Ego quoque tibi favebo.* Ex hoc enim illud unum evincitur, apud Romanos similem fuisse sonum litterarum *c*, et *qu*, quod in plurimis vocibus factum est, ut *cotidie* pro *quotidie*. *F.*]

COR, ordis, n. καρδία, (et poetice κέαρ, unde κῆρ contractum, a quo Latina vox facta videtur) membrum est praecipuum in corpore animalium, in medio pectore situm, cuspide ad sinistrum latus aliquantum inclinata, omnem sanguinem ex venis se dilatando excipiens, et per arterias in omnes partes corporis contrahendo se dimittens: merito proinde habitum vitae sedes atque origo. *Cic. Div.* 1, 52. Num igitur censes, ullum animal, quod sanguinem habeat, sine corde esse posse? [*Hinc melius sequi poterant quae inde a §. 7 — 11. leguntur.] ℙ In eo veteres nonnulli animi sedem, atque adeo sapientiae, consilii, solertiae, prudentiae, et acuminis collocarunt, teste *Cic. l. c.* et *Tusc.* 1, 9. Aliis cor ipsum animus videtur: ex quo excordes, vecordes, concordesque dicuntur. *Lucr.* 4, 51. Id licet hinc quamvis hebeti cognoscere corde. *Id.* 5, 1105. Ingenio praestare, et corde vigere. *Pl. Most.* 1, 2, 3. Atque in meo corde, si quod est mihi cor, eam rem volutavi, et diu disputavi. *Id. Pseud.* 3, 1, 3. Quantum ego nunc corde conspicio meo. *Ter. Phorm.* 2, 2, 7. Jam instructa sunt mihi in corde consilia omnia. *Plin.* 18, 6, 7. *n.* 4. Villicum quam proximum domino corde esse debere, *h. e.* colendi peritia. *Mart.* 6, 64. Sed tibi plus mentis, tibi cor limante Minerva Acrius, et tenues finxerunt pectus Athenae. Adde 3, 27. et *Ov. Her.* 17, 102. [**Sil.* 13, 803. Corde aequantem Peleia facta, i. e. sapientia, astutia. Hinc *Id.* 12, 737. Punica corda, i. e. fraudes.] ℙ Huc et illa pertinent *Virg. A.* 5, 729. lecti juvenes, fortissima corda. *Id. ib.* 10, 87. Corda aspera. *Stat. Theb.* 3, 678. Aequo corde ferre aliquid, *h. e.* aequo animo. *Ov. Trist.* 3, 3, 57. Forti corde ferre mala. *Virg. A.* 12, 18. Sedato corde respondere. ℙ *Cor habere* est sapere, sapientem esse. *Cic. Fin.* 2, 28. Hoc est non modo cor non habere, sed ne palatum quidem. *Pl. Pers.* 4, 4, 71. Dii istam perdant: ita cata est, et callida: Habet cor: quam dicit quod opus est! *Mart.* 3, 26. Et cor solus habes, solus et ingenium. Adde 11, 84. ℙ *Cor longaevum* apud *Claud. Cons. Prob. et Olybr.* 155. est senilis sapientia. ℙ *Cor alicujus* est ille ipse, vel ejus animus, prudentia, scientia. *Enn.* ap. *Gell.* 7, 2. quem credidit esse meum cor Suasorem summam, et studiosum robore belli. *Pers.* 6, 10. Cor jubet hoc Enni, postquam destertuit esse Maeonides Quintus pavone ex Pythagoreo. *Fur. Bibac.* apud *Suet. Gramm.* 11. En cor Zenodoti; en jecur Cratetis. ℙ Est etiam sedes affectuum. *Ov. Trist.* 4, 10, 65. Molle, Cupidineis nec inexpugnabile telis Cor mihi, quodque levis causa moveret, erat. *Hor. Od.* 1, 23, 8. Tremere corde. *Id. Art. P.* 98. Cor spectantis tangere querela. *Ov. Fast.* 1, 16. Excutere corde metus. *Pl. Capt.* 2, 3, 60. Corde amare inter se. *Id. Trin.* 2, 3, 34. spernere aliquid, *h. e.* serio et omnino. *Id. Pseud.* 5, 1, 25. Cordi atque animo suo obsequi. *Id. ib.* 5, 2, 22. Lubentissimo corde atque animo aliquid facere. *Id. Capt.* 2, 3, 27. Persequi aliquid corde, et animo, atque viribus. *Id. Aul.* 4, 3, 4. Meum cor in pectus emicat. (Adde *Tibull.* 1, 11, 12.) Et eodem sensu *Id. Cas.* 5, 6, 62. Cor salit. [**Suet. Ner.* 2. Cor plumbeum, i. q. nos dicimus: *Gefühllosigkeit.* Cf. *Tibull.* 1, 1, 64. Nec in tenero stat tibi corde silex. *Claudian.* 26, 303. Ferro corda rigent. *Quint. Decl.* 6, 19. p. 147. Cor silice concretum. Gr. eodem modo. Ita *Apollon.* 2, 231. Οὐδ' εἰ οἱ ἀδάμαντος ἐληλαμένον κέαρ εἴη. V. quos praeterea laudat *Heyn.* ad locum *Tib.* modo allatum. Notandus etiam locus apud *Suet. Caes.* 77. Nec pro ostento ducendum, si pecudi cor defuisset. Cf. *Brem.* ad h. l.] ℙ *Cordi est*, sedet animo, ut *Non.* 2, 155. interpretatur, *h. e.* in votis est, placitum est, ita ut cor pro voluntate sumatur, non pro cura, et opera, ut alii interpretantur. *Cato* ap. *Macr. Sat.* 3, 5. *in f.* Juppiter, si tibi magis cordi est, nos ea tibi dare potius, quam Mezentio, uti nos victores facias. *Lucil.* ap. *Non. l. c.* Et quod tibi magnopere cordi est, mihi vehementer displicet. Et *Liv.* 6, 20. *in f.* Nec Diis cordi fuisse poenam ejus (*Manlii*) oblatam prope oculis suis, a quo sua templa erepta e manibus hostium essent. *Cic. Quint.* 30. Fatetur, sibi vitam omnino semper horridam atque aridam cordi fuisse. *Id. Or.* 16. Flumen aliis verborum, volubilitasque cordi est. *Ter. Phorm.* 5, 3, 17. Uterque utrique est cordi, [*i. e. se mutuo vehementer amant.] *Liv.* 9, 8. Dii immortales, si vobis non fuit cordi, Sp. Postumium prospere bellum gerere, at satis habeatis etc. Adde 30, 17. *ad f.*, 10, 42. *extr.*, 9, 1. et 23, 31. *ad f.*, *Senec. Ben.* 1, 14. *ad f.*, *Virg. Cir.* 261. *Sil.* 7, 320. et 15, 350. et *Afran.* ap. *Prisc.* p. 659. ℙ Potest etiam aliquando exponi, curae est. *Ov. Medic. fac.* 32. Virginibus cordi, grataque forma sua est. *Hor. Od.* 1, 17, 13. Dii me tuentur, Diis pietas mea, Et Musa cordi est. *Tac. H.* 3, 53. Illis Moesiae pacem, sibi salutem securitatemque Italiae cordi fuisse. Adde *Stat. Silv.* 1, 4, 4. [*Cf. *Ruhnk.* Ad *Terent. Andr.* 2, 1, 28. et interprr. ad *Liv.* 30, 17.] ℙ *Corde est* poetice, cordi est. *Stat. Theb.* 6, 829. sed corde labores Ante alios erat uncta pale. ℙ *Cordi habere* est infixum pectori, et memoriae tenere, amare, diligenter consectari. *Gell.* 18, 7. Cum vos quoque, philosophorum illustrissimi, nihil jam aliud, quam verba, auctoritatesque verborum cordi habeatis. *Id.* 2, 29. *extr.* Duo postremi isti versus, quos habere cordi et memoriae, operae pretium esse hercle puto. Adde 17, 19. ℙ Olim *cor* pro stomacho usurpatum videtur. *Lucr.* 6, 1149. Inde ubi per fauces pectus complerat, et ipsum Morbida vis in cor moestum confluxerat aegris. *Hor. Sat.* 2, 3, 29. in cor Trajecto lateris miseri, capitisve dolore. ℙ Adhibetur et in blanditiis. *Pl. Poen.* 1, 2, 154. Meum mel, meum cor, mea colostra. ℙ Masculino genere positum fuisse ab *Ennio* putavit *Caesellius Vindex* ap. *Gell.* 7, 2., sed ejus hallucinationem detegit, et reprehendit ipse *Gell.* Locum *Ennii* supra retulimus. ℙ *Cor* pro sensu animae. *Phaedr.* 4, 14. Semisomno corde, et errore ebrio. *Lucr.* 5, 862. Levisomna canum corda. [*Haec parum differunt ab iis, quae §. 3. dicta sunt.] ℙ Translate. *Macr. Somn. Scip.* 1, 20. *med.* Physici solem cor coeli vocaverunt, quod natura ignis semper in motu perpetuoque agitatu est. ℙ Hujus vocis quantitas a quibusdam anceps esse putatur. Qui censent produci posse, afferunt primo Graecum κῆρ, unde diximus derivari: deinde versum *Ov. Her.* 15, 79., sed in quo valde dubia est lectio: et *Lucretii* 3, 471. Denique cor hominum cum vini vis penetravit etc. Verum hic quoque plerique omnes leg. Denique cur, hominem cum vini etc. Quare corripienda videtur ex *Ov. Pont.* 1, 3, 32. Confiteor misero molle cor esse mihi. *Id. Trist.* 5, 8, 28. Molle cor ad timidas sic habet ille preces.

CORA, ae, f. pupilla oculi, *h. e.* nigrum illud, quod est in medio oculi: a Graeco κόρη. *Auson. ep.* 16, 59. Cuique vigiles luminum Vacare dignabunt corae. ℙ Item *Cora* opp. Latii in finibus Volscorum, nunc in Campania Romana, a Dardano conditum ante urbem Romam, et a Cora Catylli, et Tiburtis fratre appellatum, ad pedes collis, inter Velitras, et Setiam. Ejus cives *Corani* dicuntur a *Plin.* 3, 5, 9. *Lucan.* 7, 393. Gabios, Vejosque, Coramque Pulvere vix tectae poterunt monstrare ruinae. ℙ Item Deae nomen, Palladis fortasse, aut Dianae, quae virgines sunt: vel potius ejus numinis, quod pulcritudini puellarum praeesset: a κόρη, puella, virgo formosa: vel denique, quod magis placet, Proserpinae, quae a Graecis aliquando Κόρη appellata est, *Suida* teste, et *Serv.* ad *A.* 3, 111. *Inscr.* ap. *Grut.* 309, 2. et 3. Fabiae Aconiae Paulinae etc. sacratae Deo laccho, Cereri, et Corae etc.

[CORACESIA, ae, f. herba, qua Pythagoras aquam glaciari tradit ap. *Plin.* 24, 17, 99., qui addit, apud alios hujus mentionem se non invenire. Al. leg. *coriacesia*. *F.*]

*CORACESIUM, i, n. Κορακήσιον, opp. Ciliciae, in Cilicia aspera (trachea). *Plin.* 5, 27. *Liv.* 33, 20. *B. A.*

CORACĪCUS, a, um, adj. idem quod coracinus. *Coracica sacra*, quorum fit mentio in *Inscr.* apud *Grut.* 1087, 4., erant instituta in honorem Mithrae: in quibus initiabantur ministri, qui *coraces* appellabantur, ignotisque, et simul exsecrandis mysteriis ad ejus cultum praeparabantur: de quibus mentio fit a *Hieron. ep.* 107. *n.* 2. Eadem sacra dicta sunt etiam *hierocoracica*, et ministri ipsi *hierocoraces;* ut quidem legendum esse ap. *Grut.* 303, 2. et 27, 4. contendit *Reines.* ad *Inscr.* 48, 1., quem omnino adeas necesse est: sed praecipue *Morisani Inscr. Regin.* p. 111. et seqq. ℙ *Auct. commentar. in cap.* 1. *epist. D. Pauli ad Rom.*, qui a nonnullis *Ambrosio* tribuuntur, meminit Sacrorum *Coracinorum*, quae eadem cum *Coracicis* esse videntur. Is autem putat, ita ab Aegyptiis dicta fuisse, quod in iis corvi adorarentur. Mos enim fuit illis varia animalia, et quidem turpiora, pro Diis colere.

CORACĪNUS, a, um, adj. κορακῖνος, corvinus, niger: a κόραξ, ακος corvus. *Vitr.* 8, 3. *a med.* Pecora quamvis sint alba, procreant aliis locis pulla, aliis coracino colore. ℙ De Sacris Coracinis, V. in v. praec. ℙ Item *coracīnus, i*, κορακῖνος, nomen est piscis Nilo peculiaris, qui ita dictus est vel a colore, vel quod assidue κινεῖ τὴν κόρην, pupillam movet. *Mart.* 13, 85. Princeps Niliaci raperis, coracine, macelli. Adde *Plin.* 9, 16, 24. et *ib.* 18, 32.

CORALĪTICUS, Lapis, genus candidi marmoris a Coralio, seu Sangario fluvio Phrygiae, juxta quem invenitur. *Plin.* 36, 8, 13. *n.* 2. ℙ In vet. *Inscr.* ap. *Grut.* 76, 9. legitur *Coroliticus.*

CORALĪUM, et Corallium, et Curalium, ii, item Corallum, i, κοράλιον, κοράλλιον, κουράλιον, κόραλλον, et κώραλλον, (tot enim modis tum Graece, tum Latine scriptum invenitur: saepius autem in priscis libris *curalium*, teste *Hard.*) describitur a *Plin.* 32, 2, 11. frutex marinus colore viridi, baccas ferens candidas sub aqua, ac molles, quae exemptae confestim durantur, et rubescunt quasi corna sativa specie, et magnitudine. Ajunt ipsum fruticem tactu protinus lapidescere, si vivat: itaque occupari, evellique retibus, aut acri ferramento praecidi: qua de causa *curalium* vocitatum interpretantur: nempe ἀπὸ τῆς κουρᾶς ἐν ἁλὶ, quod in mari tondeatur. Probatissimum quam maxime rubens, et quam ramosissimum, nec scapiosum, aut lapideum, aut rursus inane, et concavum. Haec ex *Plin. l. c.*, ubi plura de hac re. ℙ In fabulis est, Perseum, Gorgone caesa, cum Pegaso vectus supra mare transvolans, capillo suspensum caput ejus teneret, guttas sanguinis defluentes coralia in mari genuisse: ex quo factum est, ut etiam *Gorgoniae* appellarentur, *eod. Plin.* teste 37, 10, 56. Fabulam narrat *Eustath. ad Dionys. de situ Orb.* ℙ Pro varia scribendi ratione varia est etiam syllabarum quantitas apud Latinos poetas. *Ov. Met.* 15, 416. Sic et curalium, quo primum contigit auras Tempore, durescit: mollis fuit herba sub undis. Al. leg. *coralium. Claud. Nupt. Honor.* 10. et *Mar.* 169. Mergit se subito, vellitque coralia Doto. *Sid. carm.* 11, 110. Lactea puniceo sinuantur colla corallo. ℙ *Est et *Corallus*, i. f. ut putat *Scheller. Plin.* 37, 10. Coralloachates (similis est) corallo aureis guttis distinctae. Et sic profecto *Hard.* Sed cum achates, ideoque composita ejus, et m. et f. generis sit, codexque Ms. ap. *Hard.* habeat *distincta*, totus locus ita proculdubio instaurandus: *Coralloachates corallo*, aureis guttis distincta. Supra dixerat: Coralloachates guttis aureis sapphiri modo sparsa; qualis copiosissima in Creta sacra appellata: ubi pro *sparsa* habet ed. *Froben.* 1530. cum aliis distincta. Vides et *fem.* gen. esse, (quod dixi) nomen Coralloachates. *B. A.*

*CORALIUS, i, Phrygiae amnis, dictus etiam Sangarius. *Plin.* 6, 1. Idem Sangarius a plerisque dictus Coralius. Ita ed. *Elzev. Hard.* voc. *Coralius* prorsus omittit. *B. A.*

CORALLI, orum, m. plur. populi Mysiae inf. in ora maris Euxini, circa Istri ostea, pellibus tecti, insignes immanitate. *Ov. Pont.* 2, 37. et *ib.* 8, 83.

CORALLĪNUS, a, um, adj. corallo similis, ruber. *Vet. epigr.* in *Anth. Lat. T.* 1. p. 651. Porrige labra, labra corallina.

CORALLIS, idis, f. κοραλλίς, gemma minio similis in India, et Syene. *Plin.* 37, 10, 56.

CORALLOACHĀTES, ae, m. lapis guttis aureis coralii modo distinctus. *Plin.* 37, 10, 54. *Non masculini tantum generis est Coralloachates sed et fem. V. *Coralium* in f. *B. A.*

*CORALLUS, i, f. V. CORALIUM in f. *B. A.*

CORAM, praep. ἐμπροσθεν, πρὸς, [est a χώραν, quod per ellipsin pro κατὰ χώραν, e regione *F.*] ante, in conspectu, ante oculos. [*Laudat quidem in confirmand. hanc deriv. rationem *Scheid.* ad *Sanct.* p. 234. *B. Crusius* in *cl. Suet.* p. 252. Sed *Id. ib.* addit: Mihi magis arridet derivatio a *cora*, κόρη, pupilla oculi, cui etiam convenit dictio incoram. Quod autem *coram* producit priorem syllabam, cora corripit, id parum moror, partim ob inconstantiam usus in ejusmodi vocabulis originis incertae serius demum legibus adstrictam, partim ob alia vocabula cognata, tamen syllabarum vi diversa, ut *vox*, *vocis* et verbum *vocare*, *dux*, *ducis* et v. *ducere.*] Differt a *palam*, quod *coram* magis ad personas certas, *palam*, ad omnes refertur. [**Plin. Pan.* 1, 5. Non enim occulta potestate fatorum, sed ab Jove ipso coram ac palam repertus est: *Coram* pertinet ad Jovem; *palam* significat in omnium conspectu, in Capitolio. V. integrum locum ejusque *interprr.*] *Cic. Pis.* 6. Mihi vero ipsi coram genero meo, propinquo tuo quae dicere ausus es? ℙ Aliquando suo casui postponitur. [*Usitatissimum dicendi genus ap. *Suet. Aug.* 69. *Ner.* 33. *Oth.* 1. V. *Ruhnk.* ad *Vell.* 2, 91, 2.] *Nep. Epam.* 4. At ille Diomedonte coram, Nihil, inquit, opus etc. *Suet. Tit.* 10. Populo coram ubertim flevérat. *Tac. A.* 4, 8. Diis, et patria coram obtestor. ℙ Usurpatur etiam adverbialiter. *Cic. Att.* 6, 1. *med.* Sed haec posterius, et coram fortasse commodius. *Id. Fam.* 2, 9. Et quasi tecum coram loquerer. *Id. Att.* 12, 1. Cum coram sumus, et garrimus quidquid in buccam. *Id. Flacc.* 15. Testes coram producti dicent etc. [**Id. Verr.* 2, 2, 41, 42. Coram deferre aliquem, i. e. eum, qui domi est, nec per-

egrinatur. *Ernest.* in *cl. Cic. s.* h. v.] *Id. Prov. cons.* 9. Intueor coram haec ornamenta reipubl. *Ter. Andr.* 5, 3, 29. Sine, illum huc coram adducere. [*i. e. te praesente.] *Liv.* 2, 47. Offerre se coram. *Lent. ad Cic. Fam.* 12, 14. *a med.* Mihi promiserunt coram, et absenti mihi scripserunt. *Gell.* 15, 18. Coram videre aliquid. *Hor. Sat.* 1, 6, 56. Venire coram. [**Id. Od.* 3, 6, 29. Jussa coram non sine conscio Surgit marito: etc.] *Suet. Aug.* 39. Traditio coram pugillarium. [*V. *Brem. Id. Claud.* 34. Tormenta quaestionum poenasque parricidarum repraesentabat, exigebatque coram, i. e. se ipso praesente et ita, ut omnes spectare possint.] *Stat. Achill.* 1, 52. raptasque domos, abductaque coram Armenta. ℙ Saepe ita adhibetur, ut quodam *πλεοναστικῶ* redundet, majoris explicationis gratia. *Cic. Agr.* 3, 1. Si quae apud vos de me deferunt, ea coram potius, me praesente, dixissent. (nisi dicamus, hoc loco *coram* positum esse pro *palam*, aperte, ut ap. *Lucr.* 4, 1081. Quod fieri contra, coram natura repugnat.) *Virg. A.* 1, 599. Improvisus ait: coram, quem quaeritis, adsum; qua ratione *Caesar* quoque *B. G.* 1, 32. locutus est. *Ter. Adelph.* 2, 4, 5. Coram in os aliquem laudare. [*Nos: *in's Angesicht.* Adde *Suet. Aug.* 13.. Hunc foedissimo convicio coram prosciderunt. Comparat *B. Crus.* in *cl. Suet.* p. 252. *Ebr.* לְמֻלָּנִים v. מִלְּמֻלָּנִים, quod *Hellenistae* vertunt *εἰς πρόσωπον, κατὰ πρόσωπον*, etiam *ἀπὸ προσώπου.*] *Id. Eun.* 4, 7, 24. Adducere aliquem alicui coram ante oculos. *Pl. Ps.* 4, 7, 43. Te is ipsus coram praesens praesentem videt. *Id. Merc.* 2, 2, 7. Ipsi facito, coram ut tradas in manum. ℙ In illo *Tac. A.* 4, 54. Nec tamen Tiberii vox coram secuta, sed obversus ad matrem, non mirum ait etc., *coram* id significat, non directis ad eam verbis, sed verso ad matrem vultu. ℙ *In coram*, seu *incoram* idem quod *coram*, et cum genitivo. *Appul. Met.* 9. Jubebat, incoram sui plagas mihi quamplurimas irrogari. Et *ib. paulo sup.* et *ib.* 7. Incoram omnium. *et* absolute *ib.* 10. Quae mecum incoram publicam populi caveam frequentaret.

*CORAMBIS, idis, f. opp. superioris Aegypti, Aethiopiae conterminum. *Plin.* 6, 29. *B. A.*

CORAMBLE, es, f. *κοράμβλη*, genus brassicae, ita dictae, a *κόρη*, pupilla, et *ἀμβλύνω*, obtundo, quia visum hebetat: vel potius quia obvolvit pupillam seu partem interiorem. Eadem fortasse est, quae crambe. *Colum.* 10, 179. Nunc veniat, quamvis oculis inimica, coramble.

CORĀNI, orum, m. plur. populi Corae oppidi. V. CORA.

*CORANITAE, arum, Arabiae elicis pop. *Plin.* 6, 28. *B. A.*

*CORAS, ae, m. Tiburtii et Catilli frater, unde mons Coras et urbs Coras dicta. *Virg. A.* 7, 672. *B. A.*

*CORASSIAE, (insulae) in mari Aegeo fuere, non procul a Patmo insula. *Plin.* 4, 12. *B. A.*

CORAX, ācis, m. *κόραξ*, Graeca vox, qua corvus significatur. *Solin.* 40. *s. f.* Chamaeleon impetibilis est coraci etc. sed corax quoque habet praesidium ad medelam. ℙ Fuit etiam hoc nomine rhetor antiquissimus, qui primus in Sicilia artem oratoriam invenisse, ac tradidisse dicitur. *Cic. Or.* 1, 20. et *Brut.* 12. et *Quint.* 3, 1. ℙ Ad utramque appellationem alludit *Cic. Or.* 3, 21. Quare Coracem istum vestrum patiamur nos quidem pullos suos excludere in nido, qui etc. ℙ Item machina militaris quaedam, demoliendo et destruendo apta, memorata quidem, sed non descripta a *Vitr.* 10, 19. *s. f.*, quam *ib. supra* corvum demolitorem, et gruem appellari scribit. Est autem longe diversa a machina illa, de qua in CORVUS dicemus. ℙ *Coraces* etiam dicti sunt quidam sacerdotes Mithrae, ut ex *Reinesio* adnotatum est in CORACICUS, quorum mentio fit a *Hieron. ep.* 107. *n.* 2. Sunt tamen qui putant, eum non de sacerdotibus loqui, sed de imaginibus Deorum, qui sub corvorum specie colerentur. ℙ *Fuit et *Corax*, acis, Aetoliae mons, inter Callipolim et Naupactum. *Liv.* 36, 30. et 37, 4. *B. A.*

*CORAXI, orum, *Κοραξοί*, populi Asiatici, in Colchide, quorum caput Dioscurias dictum. *Plin.* 6, 5. *B. A.*

*CORAXICI montes in Armenia fuere, ad Cyri fluminis fontes. *Plin.* 6, 9. *B. A.*

*CORBA, ae, f. i. q. corbis. *Schol. Antiq.* in *Juven.* 3, 251. p. 589. ed. *D. A. G. Cramero. B. A.*

CORBĬCŬLA, ae, f. *λαρκίδιον*, parva corbis. *Pallad.* 3, 10. Fit ex vimine parva corbicula.

[CORBĬO, onis, m. 3. diminutivum corbis. Fuit cogn. nepotis Q. Hortensii oratoris ap. *Val. Max.* 3, 5. *n.* 4. ℙ *Corbio*, onis, Ital. opp., in Aequorum terra. *Liv.* 2, 39. et 3, 28. et 30. ℙ Item opp. Hisp., cis Iberum fluvium, in regione Suessetanorum. *Liv.* 39, 42. *F.* et *B. A.*]

CORBIS, is, f. *κόφινος, λαρκός*, vas ingens e vimine, ad usus rusticos, praesertim colligendorum fructuum: ita dictum, ut *Varro* censet *L. L.* 4, 31., quod spicas, aliudve quid corruebant, *h. e.* in eam dejiciendo immittebant. Corruere enim active significat dejicere. At melius *Isid. Orig.* 20, 9. Corbes dicti, quia curvatis virgis contexuntur. *Varr. R. R.* 1, 50. Spicas in corbem conjicere. *Ov. Met.* 14, 643. O quoties habitu duri messoris aristas Corbe tulit. *Cic. Sext.* 38. Messoria se corbe contexit. *Pl. Bacch.* 4, 4, 61. Geritote amicis vestris aurum corbibus. ℙ Apud *Caton. R. R.* 136. granum corbi dividere opponitur *τῷ* modio dividere; etenim corbi dividebant ante triturам, modio post eandem. ℙ Apud *Ulp. Dig.* 18, 6, 1. per corbem mensuram vini facere, est metiri modum vini ex modo uvae, cujus mensura per corbem definiri solet. *Cujac. lib. observat.* 2. *c.* 36. id facete dictum putat. ℙ *Prise.* 5, 652. inter nomina masculina etiam corbem recenset: quod confirmatur illis *Columellae* verbis 11, 2. *sub f.* Frondis corbem pabulatorium modiorum viginti etc. Ita edition. omnes, quas habemus, cum Jensoniana anni 1472. Quod vero *Id.* 6, 3. habet *corbis pabulatoria*, in Jensoniana legitur *pabulatoribus:* ex quo licet conjicere, *pabulatorius* a *Columella* fuisse scriptum.

CORBĬTA, ae, f. *σιτηγὴ ναῦς*, navis oneraria, a corbis, quia in malo ejus summo pro signo corbis solet suspendi, ut *Festus* docet. [*V. *Scheffer. de re nav.* p. 178.] *Cic. Att.* 16, 6. Corbitane Patras, an actuariolis ad Leucopetram Tarentinorum. *Pl. Poen.* 3, 1, 4. Tardiores, quam corbitae sunt in tranquillo mari. *Lucil.* ap. *Non.* 13, 2. Huic maju' bacillum, Quam malus navi in corbita maximus ulla. V. CELOX.

CORBĪTO, as, a. 1. est in corbitam immittere: et translate sumitur pro ventrem implere, quasi navigium onerare. *Pl. Cas.* 4, 1, 20. Ego novi illas ambas estrices: corbitant, ubi comesse possunt. Sed *Voss.* leg. *corvitant.* Alii rectius *corbitam cibi comesse possunt.*

CORBĪTOR, oris, m. ludio, de quo *Festus* in *Simpludiarea. Scaliger* putat *Corbitores* esse pro *Corvitores*, atque ita dici saltatores, sive cernuatores, quia *corvorum* instar nunc sursum spectant, nunc deorsum, nunc ascendunt, nunc descendunt.

[CORBO, onis, m. qui corbem gerit. Est cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Grut.* 128, 8. Fabius Corbo. *F.*]

*CORBONA, *κορβωνᾶ*, vox Syra vel Hebraica, gazophylacium significans metonymice. *Hieron. ep.* 27, 14. In corbonam Dei aera congesta. *B. A.*

CORBŪLA, ae, f. *λαρκίδιον*, corbicula. *Varr. R. R.* 1, 15. de ulmo. Nulla potior serenda, quod maxime fructuosa, quod et sustinet sepem, ac colit aliquot corbulas uvarum. *Suet. Ner.* 19. Humum corbulae congestam humeris efferre. *Caecil.* ap. *Non.* 3, 48. Corbula panis. *Colum.* quoque 12, 50. numerat inter instrumenta olei faciendi. *Pl. Aul.* 2, 7, 4. Coenam coctam sursum subducemus corbulis.

[*CORBŪLO, onis, m. gestator corbulae. Est cogn. Cn. Domitii fortissimi ducis sub Nerone Aug., de quo *Tac. A.* 13, 8. *Juven.* 3, 257. Corbulo vix ferret tot vasa ingentia, tot res Impositas capiti, quas recto vertice portat Servulus infelix. ℙ Corbulonis fossam memorat *Tac. A.* 11, 28. quam a Lugduno ad ostium Mosae ductam credit *Cellarius*, non autem in Leccae alveo, non antiquissimo forsan, prout nonnullis placuit, inquirendum. ℙ Corbulo, athleta quidam. *Juven.* 3, 250. ibique *Vet. Schol. F.* et *B. A.*

CORCHŌRUS, i, m. *κόρχορος*, herba humilis, altitudine palmum non excedens, alio nomine anagallis. Numeratur inter vilissima olera. *Plin.* 21, 32, 106. et 25, 13, 92.

CORCODĪLUS. V. CROCODILUS in f.

CORCŬLUM, i, n. *θυμίδιον*, dimin. a *cor. Pl. Most.* 4, 2, 70. Amburet misero ei corculum carbunculus. ℙ Adhibetur et in blanditiis. *Id. Cas.* 4, 4, 14. Nunc demum sum liber, meum corculum. ℙ Fuit etiam P. Nasicae cognomen a prudentia impositum. *Cic. Tusc.* 1, 9. Aliis cor ipsum animus videtur, ex quo excordes, vecordes, concordesque dicuntur, et Nasica ille prudens bis consul, Corculum. *Id. Brut.* 20. Nasica, qui est Corculum appellatus.

CORCŪLUS, a, um, adj. idem ac cordatus, id-est sapiens, prudens, solers, acutus. *Plin.* 7, 31, 31. Praestitere ceteros mortales sapientia, ob id Cati, Corculi, apud Romanos cognominati.

[CORCUS, i, m. morbi genus esse videtur, quod *Marcell. Empir.* cum praecordiorum, et cordis dolore conjungit, et superstitiosis remediis curare docet. Sic ille *c.* 21. Ad corcum, carmen in lamella stannea scribes, et ad collum suspendes haec, ante vero etiam cane. *F.*]

CORCYRA, ae, f. *Κόρκυρα*, insula maris Ionii ad ostium maris Adriatici, Epiro adjacens, inter Ceraunios, sive Acroceraunios montes ad Arctos, et Leucadem ad meridiem. Olim Phaeacia dicta est. Aliqui narrant, Nympham Asopi filiam raptam a Neptuno, et ad insulam delatam Phaeacum peperisse, hinc insulam esse appellatam; a Phaeaco ortum esse Alcinoum, cujus horti celebrantur. Clara est Ulyssis naufragio, et hortis Alcinoi. Nam pomorum ibi mira ubertas, quippe praematuris nova statim succedunt. Urbem habet cognominem, permunitam cum duplici arce, in colle, armamentario, et portu capacissimo. Condita est a Corinthiis colonis anno 50. U. C. ante Chr. n. 702., quo Capitolium Romae. *Plin.* 4, 12, 19. et *Mela* 2, 7. ℙ Corcyra Melaena, seu Corcyra nigra, *Κόρκυρα μέλαινα*, alia insula est maris Illyrici, nunc *Curzola*, inter Melitam, et Pharum, nunc *Meleda*, et *Lesina. Plin.* 3, 26, 30., *Mela l. c.* ℙ Media syllaba longa est. *Lucan.* 8, 37. Cujus adhuc remis quatitur Corcyra, sinusque etc. Sed et correpta reperitur ab *Avien. Perieg.* 663. Alcinoique domus pandetur Corcyra rursum, Corcyra compta solum, locupleti Corcyra sulco. ℙ *Corcura* scriptum invenit *Pier.* in *MS. Livii*, ut in MYSTICUS adnotatur.

CORCYRAEUS, a, um, adj. *Κορκυραῖος*, ad Corcyram pertinens. *Cic. Att.* 6, 2. *extr.* Cognovi ex epistola tua Corcyraea, *h. e.* Corcyrae data. *Nep. Them.* 2. Bellum Corcyraeum. *Ov. Ib.* 512. Te Corcyraeum Cressia turba putet. *Mart.* 13, 37. Aut Corcyraei sunt haec de frondibus horti, *h. e.* Alcinoi Corcyrae regis. ℙ *Corcyraei*, *orum*, sunt ejus insulae populi. *Nep. l. c.* *Adde *Cic. Fam.* 16, 7. *Att.* 3, 2. *Liv.* 45, 23. *B. A.*

CORDA. V. CHORDA.

CORDĀCISTA. V. CHORDACISTA.

CORDĀTĒ, adv. *σοφῶς*, sapienter, prudenter. *Pl. Poen.* 1, 1, 3. Quas tu sapienter, docte, et cordate, et cate etc. *Id. Mil.* 4, 2, 96. Dicito docte et cordate. *Andr. Borrich.* hoc loco interpretatur, animose: neque abs re.

CORDĀTUS, a, um, adj. *ἔμφρων*, prudens, sapiens, qui solertia multa pollet, et ingenio. *Enn.* ap. *Cic. Tusc.* 1, 9. Egregie cordatus, homo catus, Aeliu' Sextus. *Lact.* 3, 20. Non inficior fuisse illum cordatiorem, quam ceteros. ℙ Item fortis, et animosus. Ita enim accipiendum esse putat *Andr. Borrich.*, neque absurde, in illo *Senec. Apocoloc.* Cecidit pulcre Cordatus homo, Quo non alius Fuit in toto Fortior orbe.

CORDAX, ācis, m. saltatio comica, eaque lascivior, de qua *Hesychius: Κόρδαξ, εἶδος ὀρχήσεως ἀσέμνως κωμῳδοῦσης*, species saltationis indecenter ornatae. *Petr. fragm. Trag.* 52. *Burm.* Credite mihi, cordacem nemo melius ducit. Hinc trochaeus, *cordax* ab Aristotele dictus est, quia in cordace usurpabatur, vel quasi *χόρδαξ*, quia ejus usus erat in comico choro. *Cic. Or.* 57. Trochaeum autem, qui est eodem spatio, quo choreus, cordacem appellat, quia contractio et brevitas dignitatem non habet. *Quint.* 9, 4. Aristoteles trochaeum, ut nimis currentem damnat, eique cordacis nomen imponit. [*V. *Spalding.* ad h. l.] ℙ Adjectivi forma usurpatur a *Front. de or.* (ed. iter. Romae *A. Maio*) p. 230. Sed non modulatas aeque sententias, fateor; neque ita cordaces, ita est; neque ita tinnulas, non nego, *h. e.* resultantes eorum more, qui cordacem saltant.

*CORDIĀCUS, a, um, adj. i. q. cardiacus. *Schol. Antiq.* in *Juven.* 5, 32. p. 593. ed. *D. A. G. Cramero. B. A.*

CORDĬCĬTUS, adv. in corde. *Sidon. ep.* 4, 6. Prudentibus cordicitus inditum est, vitare fortuita.

[CORDILLĀ, ae, f. diminutivum chordae, extrita littera *h.* Est cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Mur.* 1131, 2. Aelia Cordilla. *F.*]

CORDŌLĬUM, ii, n. *καρδιαλγία*, dolor: a *cordis dolore.* Sed *Scaliger* vult dici pro *condolium. Pl. Poen.* 1, 2, 86. Tibi erit cordolium, si quam ornatam melius forte conspexeris. Adde *Cist.* 1, 1, 67. et *Appul. Met.* 9.

*CORDŪBA, ae, f. *Κορδύβη. Sil.* 3, 401. V. v. seq. *B. A.*

CORDŪBENSIS, e, adj. ad Cordubam pertinens, quae est urbs Hispaniae Baeticae ad Baetim fluv. in Vandalitia, nunc *Cordova*, patria utriusque Senecae, et Lucani. *Mart.* 1, 62. et *Plin.* 3, 1, 3. Hinc Cordubense aes, *Id.* 34, 2, 2. et Cordubensis conventus, *Id.* 3, 1, 3. et *Hirt. B. Alex.* 57. ℙ *Cordubenses*, *ium*, sunt ejus incolae. *Hirt. ib.*, et praeterea 59, 60. et 61.

*CORDUENI, orum, incolae Corduenes, quae regio fuit Armeniae. *Plin.* 6, 15. *B. A.*

CORDUS. V. CHORDUS.

CORDYLA, ae, f. *κορδύλη*, primus fetus thynnorum ab ipsis statim ovis, qui deinde elapso anno, thynni vocantur, ut *Plin.* 9, 15, 18. docet. Est autem is piscis vilioris pretii, pelamis etiam dictus. *Mart.* 3, 2. Ne nigram cito raptus in culinam Cordylas madida tegas papyro.

*CORDYLŪSA, ae, f. insula maris Mediterranei, prope Rhodum. *Plin.* 5, 31. *B. A.*

[CORELLĬĀNUS, a, um, adj. ad Corellium pertinens, Atestinum, equitem Romanum, qui, teste *Plin.* 17, 17, 26., insevit castaneam suomet ipsam surculo in Neapolitano agro. Sic facta est castanea, quae ab eo nomen accepit inter laudatas. Postea Eterejus libertus Corellianam iterum insevit. Haec est inter eas differentia: illa copiosior, haec Eterejana melior. Adde 15, 23, 25. *F.*]

*CORENSE LITUS in Hispania Baetica fuit. *Plin.* 3, 1. *B. A.*

CORESIA. V. CORIA.

CORESIUM. V. CERESIUS.

*CORESSUS, v. Coressos, i, insula olim maris Aegaei. *Plin.* 4, 12. *B. A.*

*CORETUS, i, sinus paludis Maeotidis. *Plin.* 4, 12. *B. A.*

*COREVA, ae, f. opp. Africae propriae in Zeugitana. *Anton. Itin. B. A.*

CORFĪNIENSIS, e, adj. ad Corfinium pertinens, quod fuit oppidum montanum Pelignorum quinque mill. pass. a Sulmone dissitum, nunc *Pentima.* ℙ *Corfinienses* sunt ejus incolae. *Plin.* 3, 12, 17. ℙ Apud *Cic. Att.* 9, 16. Corfiniensis clementia est, qua usus Caesar initio civilis belli, cum Corfinio capto, omnes cives R. dimisit incolumes, ut ipse narrat *B. C.* 1, 23.

*CORFINIUM, i, n. *Κορφίνιον.* V. v. anteced. *B. A.*

[CORFĪNĬUS, a, um, adj. idem ac Corfiniensis. *Front. de colon.* p. 122. *Goes.* Corfinius ager lege Sempronia est assignatus. *F.*]

CORGO, apud antiquos pro adverbio, quod est profecto, ponebatur. *Festus.*

[CORĬA, ae, f. *Κορία*, Minervae quartae nomen apud Arcades. *Cic. N. D.* 3, 23. Minerva quarta, Jove nata, et Coryphe, Oceani filia, quam Arcades Coriam nominant, et quadrigarum inventricem fecerunt. *Pausan.* 8, 21. hoc idem confirmat; memorat enim *ναὸν καὶ ἄγαλμα Ἀθηνᾶς Κορίας.* Fortasse a virginitate nomen traxit, quod *κόρη*, puella seu virgo semper mansit. Sunt qui pro *Coriam* legunt *Coresiam*, aut *Coryphasiam*, quam vocem V. suo loco. *F.* *Admodum memorabilis est lectio *Coryphasiam*, omninoque ulteriore examine digna. V. *Victor. Varr. lect.* 11, 15. coll. *Arnob.* 4, 14.]

CORĬAGĬNOSUS, a, um, adj. coriaginis morbo laborans. *Veget. Veterin.* 1, 38. Qua ex re fiunt coriaginosi, hepatici etc.

CORĬAGO, aginis, f. *μάραγοις*, corii, seu cutis morbus: a *corium. Colum.* 6, 13. Est et infesta pestis bubulo pecori, coriaginem rustici appellant, cum pellis ita tergori adhaeret, ut apprehensa manibus deduci a costis non possit. *Veget. Vetr.* 3, 54. Passionis, quam Graeci *ἐχεδερμίαν* vocant, Latini coriaginem appellant, haec sunt signa.

CORĬANDRĀTUM, i, n. liquamen ex coriandro. *Apic.* 9, 1. Aperiuntur locustae, et infunditur iis piperatum, coriandratum.

CORĬANDRUM, i, n. *κοριανδρον*, herba: a *κόρη*, pupilla, quam rotunditate refert: vel a *κόρις*, cimex, quia caulis, foliaque cimices olent. *Plin.* 19, 7, 35. Et *ib.* 8, 54. et *Colum.* 10, 245., ubi *famosa coriandra* vocat, fortasse quia eorum succus venenatus esse dicitur, foliaque ipsa, si nimis large sumantur, caput tentare. *Cato R. R.* 157. Brassica cum ruta et coriandro.

CORĬĀRĬUS, ii, m. *βυρσοδέψης*, qui coria concinnat, praesertim crassiora. *Plin.* 17, 9, 6. In coriariorum officinis pilo madefacto. *Inscr.* apud *Grut.* 648, 8. Cleomenes coriarius subactarius, *h. e.* qui corium subigit, et operi aptat. Alia *ib. e.* 283, 1. Corpus coriariorum magnariorum solaiariorum (pro *soleariorum*). ℙ Adjective *coriarius frutex* est herba silvestris, foliis myrti, cauliculis brevibus, venena, et tineas pellens, et coriis perficiendis apta. *Plin.* 24, 11, 54. V. RHUS.

*CORĬCAE, arum, insulae duae inter Peloponnesum et Cretam. *Plin.* 4, 12. *B. A.*

CORICEUM. V. CORYCEUM.

CORĬCILLUM, i, n. parvum corculum. *Petr. fr. Trag.* 75. *Burm.* Coricillum est, quod homines facit: cetera quisquilia omnia. Al. leg. *corcillum*, ut sit *ὑποζωριστικῶς* a *corculum.* Alii mallent *corycillum*, h. e. *κωρύκιον*, sacculus, pera: ut alludat ad industriam rei parandae. Alii leg. *corculum.*

*CORINENSES, ium, incolae oppidi cujusdam Italiae inferioris, quod in Apulia forte erat. *Plin.* 3, 11. *B. A.*

*CORINEUM, i, Cypri insulae oppidum. *Plin.* 5, 31. *B. A.*

[CORINIENSIS, e, adj. ad Corinium pertinens, Illyrici urbem in ora Adriatica ex *Plin.* 3, 21, 25. et *Ptolem.* 2, 17. *Inscr.* ap. *Don. cl.* 3. *n.* 36. Finis inter Neditas, et Corinienses.

*CORINIUM, i, n. *Κορίνιον*, opp. V. in CORINIENSES. ℙ *Corinium Dobunorum*, in Britannia, cujus meminit *Ptolem.*, hodie ajunt esse Cirencester. *B. A.*

CORINNĀ, ae, f. nomen trium feminarum, quae arte poetica praestiterunt. Prima fuit Thebana, seu Tanagraea Myrtidis discipula, quae Lyricorum principem Pindarum quinquies vicisse, et epigrammatum quinque libros edidisse fertur. Secunda Thespia, veterum monumentis plurimum celebrata. Tertia floruit Ovidii temporibus, ipsi poetae carissima. *Mart.* 8, 73., *Stat.* 5. *Silv.* 3, 158.

CORINTHĬĀCUS, a, um, adj. *Κορινθιακὸς*, ad Corinthum pertinens. *Ov. Met.* 15, 507. Jamque Corinthiaci carpebam litora ponti. *Liv.* 26, 26. Sinus Corinthiacus.

CORINTHĬĀRĬUS, a, um, adj. *Corinthiarius* est artifex, qui aere Corinthio allaborat. Hinc per contumeliam ita dictus Caesar Augustus, quod esset pretiosae supellectilis, Corinthiorumque praecupidus, uti *Suet. in ejus vita* 70. narrat. ℙ Inter officia domus Augustae etiam *Corinthiarius* fuisse videtur, cui vasa Corinthia, aliaque pretiosa id genus supellex curae essent. *Inscr.* ap. *Grut.* 639, 7. Callithyche Zoili, Corinth. Agripp., *h. e. ut videtur*, Corinthiaria Agrippinae. *Ib.* 9. Ti. Lajus Paratus a Corinthiis. *Ib.* 8. P. Lucrinius P. L. Thalamus a Corinthiis faber. Alia ap. *Mur.* 950, 3. Is dedit Sabino Domitii corinthiario.

[CORINTHĬAS, ădis, f. Corinthi nata. Cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Grut.* 671, 2. Cornelia Corinthias. *F.*]

CORINTHĬENSIS, e, adj. idem quod Corinthius, cum discrimine tamen. *Festus:* Corinthienses eo dici coeperunt, ex quo coloni Corinthum sunt deducti, qui antea Corinthii sunt dicti. Quam consuetudinem servamus etiam, cum Romanenses, et Sicilienses negotiatores dicimus, qui in alienis civitatibus negotiantur. Haec *Festus.* V. HISPANIENSIS. ℙ Usurpatur etiam pro Corinthio. *Pl. Aul.* 3, 6, 23. Corinthiensis fons. *Tac. A.* 5, 10. Corinthiense litus.

[CORINTHĬO, onis, m. diminut. Corinthii. Nom. serv. Rom. *Inscr.* ap. *Grut.* 775, 5. Corinthioni Urittia Spes maritto benemerenti posuit. *F.*]

CORINTHĬUS, a, um, adj. ad Corinthum pertinens, *Κορίνθιος. Cic. Agr.* 1, 2. Corinthius ager. *Liv.* 44, 1. sinus. *Senec. Thyest.* 114. isthmus. ℙ *Corinthii, orum*, sunt Corinthiae cives. *Liv.* 32, 17., *Nep. Tim.* 2. et *Cic. Orat.* 2, 65. ℙ Corinthiae columnae sunt, quae ratione Corinthia fiunt, h. e. quae nonam partem altitudinis in ima crassitudine habent. *Plin.* 36, 23, 56. Adde *Vitruv.* 4, 1., ubi bellam narrat historiam de origine capituli Corinthii. ℙ *Corinthium aes, Corinthia vasa*, et *Corinthia* absolute, adeo in pretio apud Romanos fuerunt, ut argentum ipsum, aurumque transcenderent. Ejus rei causa traditur a *Plin.* 34, 2, 3. et *Flor.* 2, 16. quod Corintho capta a L. Mummio, atque incensa, aeris, auri, argentique quamplurima opera igne conflata in unum locum confluxere, quod ea urbs in declivi posita erat: qua ex mixtione pretiosum illud aes exstitit, cujus tria genera *Plin.* enumerat: candidum, argento nitore quam proxime accedens, in quo illa mixtura praevaluit: alterum, in quo auri fulva natura: tertium, in quo aequalis omnium temperies fuit. Alii tamen, teste *Mureto Var. lect.* 3, 5., narrant, unam tantum domum olim Corinthi arsisse, in qua cum auri, argentique nonnihil, aeris autem magna vis esset, igne conflante fuisse permixta. Alii aerarium quendam fabrum Corinthium, reperta casu magna vi auri, veritum, ne resciretur, paulatim aeri miscuisse, admirabilemque illam mixturam effecisse. *Serv.* ad *A.* 3, 466. videtur innuere, ideo aes Corinthium in pretio fuisse, quod ibi optime funderetur. [At *Plin. l. c.* manifeste docet, jam ante Corinthi excidium elaborata fuisse a praeclaris fictoribus signa ex pulcherrimo hoc metallo, quod aes Corinthium dicitur. *F.*] *Cic. Tusc.* 2, 14. Si quid de Corinthiis tuis amiseris. *Id. Verr.* 2, 2, 34. Suppellex Corinthia. Et *ib.* 72. Corinthia vasa. *Id. Verr.* 2, 4, 44. Loricas, galeasque aeneas caelatas opere Corinthio. *Plin.* 34, 3, 7. Corinthia porticus, *h. e.* cujus columnarum capitula ex aere Corinthio. Adde *Quint.* 8, 2. ℙ A *Corinthiis*, V. in CORINTHIARIUS. ℙ *Corinthium cavaedium.* V. TUSCANICUS.

CORINTHUS, i, f. *Κόρινθος*, urbs Peloponnesi in Achaja, in ea parte, quae ab ea Corinthia dicta fuit, in medio isthmi Peloponnesiaci, qui inde Corinthiacus est appellatus, inter duo maria, Ionium ad Occ., qui *Sinus Corinthiacus*, al. *Crissaeus* dicitur, et Aegaeum ad Or., qui *Sinus Saronicus.* Habebat arcem nomine Acrocorinthum in scopulo, ubi Pirene, fons Musis sacer, et duo navalia XL. stadiis inter se distantia, Lechaeum in sinu Corinthiaco, et Cenchraeum in Saronico, et duos portus, quorum Lechaeus Ionio, Schaenus Aegaeo imminet mari. Incensa, et solo aequata fuit L. Mummio, quod Corinthii populi R. legatos injuriose appellassent, et sordibus perfudissent. *Plin.* 4, 4, 5. ℙ Aliquando Graeca positione usurpatur. *Ov. Fast.* 4, 501. bimaremque Corinthon. *Mart.* 10, 68. Tu licet ediscas totam, referasque Corinthon. *Id.* 9, 60. an olerent aera Corinthon. V. CORINTHIUS. ℙ *Non cuivis homini contingit adire Corinthum*, proverb. est ap. *Hor. Ep.* 1, 17, 36. et *Gell.* 1, 8.. ductum ex eo, quod difficilis erat appulsus in portum Corinthium, vel quod cum multae ibi essent meretrices, multaeque in urbe deliciae, solis divitibus eo liceret appellere, quibus suppetit pecunia ad sumptus voluptarios faciendos. Graeci dicunt *οὐ παντὸς ἀνδρὸς ἐς Κόρινθον ἔσθ' ὁ πλοῦς. Gell. l. c.* et *Suidas.* ℙ Est etiam generis masculini, et sine aspiratione in *vet. Inscr.* ap. *Marin. Frat. Arv.* p. 30. L. Mummi L. F. Cos., ducto, auspicio imperioque ejus Achaja capta, Corinto deleto, Romam redieit triumphans, ob hasce res bene gestas, quod in bello voverat, hanc aedem et signa Herculis victoris imperator dedicat.

CORĬOLĀNUS, a, um, adj. ad Coriolos pertinens, quod fuit oppidum Latii in finibus Volscorum prope Tarracinam. Ab eo capto Coriolani cognomen factum fuit C. vel (ut est apud *Gell.* 17, 21.) Cn. Marcio, quem alterum Themistoclem *Cic. Brut.* 10. appellat. De eo *Liv.* 2, 33. 34. 35. 39. et 40. ℙ *Coriolani, orum*, cives ejus oppidi. *Plin.* 3, 5, 9. ℙ *Coriolana pyra*, quae quidem ex eodem afferunt 15, 15, 16., ap. *Hard.* sunt pyra *corio laneo.* ℙ *Corioli Dionys. Halic.* 6. p. 412. est *Κορίολα*, *Stephano* autem Geographo *Κορίλλα:* ex quarum vv. priore, (addatur modo, ex *Lat.* omnino derivari hoc vocabulum fonte) satis patere videtur quantitas metrica. *B. A.*

*CORIOLI, orum. V. v. anteced. *B. A.*

CORĬON, i, n. herba al. chamepitys, hypericon, perforata, Italis *erba di S. Giovanni*, oleraceo frutice. *Plin.* 26, 8, 53.

*CORIOVALLUM, vel CORIOVALLIUM, i, n. opp. Galliae Belgicae, in Eburonibus, quod Cluverius et alii in oppido *Valkenburg* vel *Falkenburg* inveniri existimant. Est qui ad vicum *Keyer* trahit, quatuor M. P. distantem a Trajecto Mosae. *Anton. Itin. B. A.*

CORIPPUS, i, m. Fl. Cresconius Corippus, Africanus, grammaticus, et poeta, vixit medio saeculo Christi VI. sub Justino Juniore, de cujus laudibus scripsit heroico carmine libros quatuor, qui exstant, et Panegyricum, cujus fragmentum superest, et de bellis Libycis, quae intercederunt. Stilus, ut grammatici hominis, et Africani, satis nitidus est, et lene fluens, et, ut verbo dicamus, suo saeculo haud paulo cultior.

[CORĬS, idis, f. diminut. a *κόρη*, puellula. Cognomen Rom. *Inscr.* ap. *Grut.* 872, 1. Fotidiae Coridi. *F.*]

[CORĬS, is, f. *κόρις*, genus herbae. *Plin.* 26, 8, 54. Est aliud hypericon, quod alii corin appellant, folio tamaricis. *Id. ib.* 73. Semen hyperici, quod coris appellatur. *F.*]

[CORĬSCUS, i, m. puellus, diminut. a *κόρος*, puer. Cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Fabr.* p. 290. *n.* 223. Caesius Coriscus. *F.*]

CORĬUM, ii, n. *δέρμα*, (est a *κείρω*, tondeo, unde praet. med. *κέκορμα*) pellis animalium, eorum praesertim, qui crassiorem habent, ut asini, boves, equi, elephanti etc. Differt a pelle, ut quidam docent, quae est tenuior, et minorum animalium. Tametsi hoc discrimen saepe negligitur. *Varr. L. L.* 6, 5. Dicimus scortea ea, quae ex corio, et pellibus sunt facta. *Cic. N. D.* 2, 47. Animantium aliae coriis tectae sunt, aliae villis vestitae. *Caes. B. G.* 7, 22. Intexere turres coriis. *Plin.* 13, 9, 19. et 16, 6, 9. Perficere coria. *Vitr.* 10, 21. Coriis crudis totus aries erat involutus. *Senec. Ben.* 5, 14. *f.* Corium forma publica percussum, quale apud Lacedaemonios fuit, quod usum numeratae pecuniae praestat: *νόμισμα ὀχύτινον.* ℙ Per synecdochen dicitur de quavis re ex corio facta. *Auct. ad Her.* 1, 13. Qui parentem necasse judicatus erit, obvolutus, et obligatus corio devehatur in profluentem. ℙ Masculino genere (quod ab antiquis factitatum docent *Fest.* et *Non.* 3, 59.) *Pl. Poen.* 1, 1, 10. Heri in tergo meo tres corios contrivisti bubulos, *h. e.* tria flagra. Adde *Varr.* ap. *Non. ib.* ℙ Dicitur etiam de aliis minoribus animalibus. *Plin.* 28, 16, 62. Corium caprinum. *Id.* 6, 24, 28. et *Gell.* 2, 6. Coria piscium, *h. e.* duriores squamae. ℙ Item urbane et festive de cute hominis. *Pl. Mil.* 2, 2, 8. Herus elephanti corio circumtectus est, non suo, *h. e.* est crassi et stupidi ingenii. *Id. Rud.* 4, 3, 61. Fiet tibi puniceum corium, postea atrum denuo, *h. e.* flagris cruentum. *Id. Amph. prol.* 85. Concidere alicui corium, *h. e.* tergum verberare. *Id. Ep.* 1, 1, 84. Corium perdidi, *h. e.* actum est de tergo meo. *Mart.* 3, 16. Ut velles corio ludere, cerdo, tuo. Hinc proverbium *de alieno corio ludere:* h. e. secure agere alieno periculo. *Appul. Met.* 7. Revera ludis de alieno corio. Adde *Tertull. Pall.* 3. ℙ Huc pertinet illud *Senecae Suasor.* 7. *sub f.* et *praef.* 5. *Contr. med.* Afferri flagra jussit, et Ciceroni de corio Cestii satisfecit. Et *Senec. Constant. Sap.* 14. Ostiario libere respondit, virgam ejus fregit, ad dominum accessit, et petiit corium, *h. e.* ut ostiarius servus vapulet, et sibi de corio ejus satisfiat. ℙ Corium absolute videtur esse pellis ovina aut caprina, qua in lecto contegi solent. *Cato R. R.* 13. Epidromus, pulvinus, corium unum. ℙ Item de cortice arborum. *Pall.* 4, 10. *med.* de ficu: Securi arboris corium saepe proscindere. *Ulp. Dig.* 32, 52. Librorum appellatione continentur omnia volumina, sive in charta, sive in membrana sint, sive in quavis alia materia: sed et si in philyra aut in tilia, ut nonnulli conficiunt, aut in quo alio corio; idem erit dicendum. ℙ Et de cortice, seu operimento pomorum. *Pall. l. c.* Ut ficorum coria siccentur. *Plin.* 15, 28, 34. Putamine clauduntur nuces, corio castaneae, cute uvae, corio et membrana Punica. ℙ Item de crusta et superficie aliarum re-

rum. *Vitr.* 2, 3. Summum corium laterum sol acriter percoquit. *Id. ib.* 8. Coria parietum. *Id.* 7, 3. *med.* Unum corium arenae, et unum minuti marmoris inducere, *h. e.* tectorium. *Plin.* 31, 3, 28. Coria terrae. *Id.* 8, 24, 36. Mergit se limo saepius, siccatque sole: mox ubi pluribus se coriis loricavit etc. ℙ Est etiam inductio quaelibet in struendis ordinibus placentae, inter singula tracta, *strati di ingredienti* dicunt Itali. *Apic.* 4, 2. Ita ut per singula coria substernas diploidem in laganum (lege *diploidem*, *inde laganum.)* ℙ *Canis* assuetus corio, proverb. de iis, qui vitio alicui assueti, haud facile abstinent a peccando. Ductum, ut opinor, ab illo *Hor. Sat.* 2, 5, 83. Ut canis a corio nunquam absterrebitur uncto. ℙ *Serv.* ad *A.* 8, 652. narrat, fuisse Romae in Capitolio aram Jovis Soteris, in qua qui cum Manlio a Gallis obsessi fuerant, obsidione soluta, coria et sola vetera concremaverant, quod in ipsa obsidione ceteris frugibus absumptis, coriis madefactis, et postea frictis vesci coacti fuerant. ℙ [Scribitur quoque *curium. Edict. Dioclet.* p. 22. Curium bubulum, curium secundae formae. *F.*]

*CORMALOS, i, Asiae fluvius, in Aeolide vel forte in Mysia. *Plin.* 5, 30. *B. A.*

*CORMASA, orum, Pisidiae opp. *Liv.* 38, 15. Ad Cormasa. *B. A.*

*CORNACĀTES, ium, incolae Cornaci, quod fuit opp. Pannoniae inferioris. *Plin.* 3, 25. *B. A.*

*CORNARIUS, i, m. i. q. cornuarius. *Κερασοὸος Vet. Gloss. B. A.*

*CORNE, es, opp. Latii, prope Tusculum. *Plin.* 16, 44. *B. A.*

CORNĒLIĀNUS, a, um, adj. ad Cornelium pertinens, ut Corneliani Ligures, populi in Hirpinis ap. *Plin.* 3, 11, 16. Compsani, Caudini, Ligures, qui cognominantur Corneliani, et qui Baebiani, *h. e.* Ligures Apuani, qui, teste *Liv.* 4, 38., an. U. C. 573. a. P. Cornelio Cethego, et M. Baebio Tamphilo consulibus devicti, ex S. C. in agros Taurasinos haud longe a Benevento traducti ab iisdem consulibus sunt ad XL millia liberorum capitum cum feminis puerisque: et agro dividendo dandoque iidem, qui traduxerunt, Cornelius, et Baebius praepositi. *Inscr.* ap. *Raym. Guarinium*, *Illustraz. della camp. Taurasina* p. 4. S. Minio S. F. Ter. Silvano curatori Ligurum Cornelianorum contubernium Veneris patrono. Alia ap. *eund. ib.* p. 38. Ordo et populus Ligurum Baebianorum patrono posuerunt. ℙ *Corneliana oratio* dicitur a *Cic. Or.* 67. et 70. quae ab ipso habita est pro quodam C. Cornelio majestatis reo, cujus argumentum litteris mandavit, et fragmenta multa nobis servavit *Ascon.*, cetera vetustate interciderunt. ℙ *Corneliana castra*, locus in Africa prope flumen Bagradam, et Uticam, ubi Cornelius Scipio Africanus major Africam ingressus castra primum posuit. *Caes. B. C.* 2, 24. et 30., *Lucan.* 4, 656.

CORNĒLIUS, a, um, adj. *Cornelia gens* Romae nobilissima (si modo plures non fuerunt) atque inter patricias primaria fuit, in multas divisa familias, in quibus omnibus illustrissimi viri, et belli et pacis artibus celeberrimi exstiterunt. Familiae fuerunt Maluginensium, Cossorum, Arvinarum, Scipionum, Lentulorum, Dolabellarum, Cethegorum, Cinnarum, Ruforum, Sullarum etc. In iis praeter ceteros celebrantur Scipiones Africani duo, et Asiaticus, P. Corn. Nasica, omnium sui temporis optimus et sanctissimus a senatu judicatus, L. Corn. Sulla dictator etc. Feminae quoque praenobiles, inter quas Cornelia Africani majoris filia, Gracchorum mater, cui, *Plin.* teste 34, 6, 14., statua Romae in Metelli publica porticu posita fuit: laudaturque ejus ingenium, et Latini sermonis nitor in epistolis, quae in manibus habebantur, a *Cic. Brut.* 58. et *Quint.* 1, 1., quarum epistolarum particulae duae hodieque leguntur inter *Nepotis* fragmenta. De hujus constantia in calamitatibus, V. *Senec. Consol. ad Marc.* 16. ℙ *Cornelia Tribus* Romae fuit, una e rusticis, a gente Cornelia sic dicta, et a Servio Tullo constituta. *Inscr.* ap. *Grut.* 113, 1. C. Julius Sex. F. Cor. Postumus. Et 398, 6. T. Jul. T. Fil. Corn. Valeriano etc. Et 533, 3. L. Autio L. F. Cornel. Capitolino etc. ℙ *Corneliae leges* ad triginta fuerunt a variis Corneliis latae: quas collegit omnes, atque descripsit *Pitisc. in Lex. Antiquit.* Earum praecipuae sunt *de sicariis et veneficiis*, lata a L. Cornelio Sulla dictatore, de qua exstat integer Titulus octavus *lib.* 48. *Dig.*, et *Cic.* quoque *Cluent.* 54. de ea verba facit; *de falsis*, lata ab eodem Sulla toto titulo decimo *ejusd. lib. Dig.* Ea praecipue lata est in eos, qui falsum testamentum vel testimonium, vel falsam pecuniam fecissent etc.; *de injuriis*, lata ab eodem, ex qua datur actio ei, qui se pulsatum esse dicat, vel domum suam vi introitam esse queratur. Eadem cavetur, ne judex sit, qui aliquo cognationis vinculo actorem contingat, ut *Ulp. Dig.* 47. *t.* 10. qui est *de injuriis*, 5. et *Paul. Sentent.* 5, 4. docent; *de judiciis*, lata ab eodem, qua judicia ab equitibus ad senatorium ordinem translata fuere. *Ascon. in Div. Verr.* 3., *majestatis*, incerto auctore, de qua *Cic. Pis.* 21. Ea vetabat, sua auctoritate exire magistratum de provincia, exercitum educere, bellum sua sponte gerere etc.; *de proscriptione*, eodem Sulla auctore, de qua *Cic. Rosc. Am.* 43. et *Verr.* 2, 1, 47., ut proscriptos recipere, capitale esset: eorum bona publicarentur, liberi honore privarentur, vita si a quopiam iis fuisset adempta, is praemio afficeretur etc. V. PROSCRIBO. ℙ *Forum Cornelium*, ut *Cic.* appellat *Fam.* 12, 5., vel *Cornelii*, ut *Plin.* 3, 15, 20., vel *urbs Cornelia*, ut *Inscr.* ap. *Grut.* 72, 6. est in Aemilia, nunc *Imola* in *Romagna*. *Mart.* 3, 4. Cornell, referas me licet esse foro. *Prud. περὶ στεφ.* 8, 1. Sulla Forum statuit Cornelius, hoc Itali urbem Vocant ab ipso conditoris nomine. ℙ *Castra Cornelia* ap. *Plin.* 5, 4. 3. et *Melam* 1, 7. sunt eadem quae *Corneliana*. V. voc. ℙ *Via Cornelia*, quae legitur in tribus antiquis Inscriptionibus ap. *Grut.* 457, 6. et 465, 5. et 6. videtur fuisse juxta viam Portuensem, et versus S. Rufinae, ac Silvae candidae Episcopatum (qui nunc Portuensi conjunctus est) protensa, ut conjiciunt ii, qui eorum locorum topographiam diligenter sunt persecuti. ℙ *Vicus Cornelii*, vel *Corneliorum* ap. *Grut.* 621, 4. fuit Romae, ut putatur, in ea parte hortorum Columnensium, quae Coenobio SS. Apostolor. objecta est, ubi alta semita incipiebat. *Nard.* et *Martian.* ap. *Pitisc. in Lex. Antiquit.*

CORNĔOLUS, a, um, dimin. a *corneus*, cornu similitudinem habens, *κεράτινος*, *κερατώδης*. *Cic. N. D.* 2, 57. Aures duros et quasi corneolos habent introitus, multisque cum flexibus. *Petr. fr. Trag.* 43. *Burm.* Sed corneolus fuit: aetatem bene ferebat, *h. e.* durus, firmus viribus, valetudine robustus. ℙ [Est quoque cogn. Rom. *Inscr.* apud *Maff. Mus. Ver.* p. 81, 9. M. Scaevilius Corneolus. *F.*]

CORNESCO, is, n. 3. cornu fio. *Plin.* 11, 49, 109. Urso, simul atque expiraverit, genitalia cornescere ajunt.

CORNĔTUM, i, n. locus cornis consitus. Romae in regione quarta locus fuit, *ad corneta* appellatus. *Varr. L. L.* 4, 32. et *P. Vict. de Reg. Urb. R.* ℙ Item in Campania. *Vitr.* 8, 3. *med.*

CORNĔUS, a, um, adj. *κεράτινος*, qui est ex cornu. *Cic. N. D.* 1, 36. Ibes, aves excelsae, corneo proceroque rostro. *Virg. A.* 6, 894. Sunt geminae Somni portae: quarum altera fertur Cornea, qua veris facilis datur exitus umbris. (Adde *Stat. Silv.* 5, 3, 288.) *Plin.* 29, 6, 39. Cornea pyxis. *Mart.* 14, 62. laterna. Et 12, 32. Corneus crater. *Lucan.* 6, 83. *de equis.* Ungula frondentem discussit cornea campum, *h. e.* pes equi. ℙ *Cornei* ab eod. *Plin.* dicuntur 7, 19, 18. quibus concreta sunt ossa, hoc est sine medullis. *Id.* 31, 9, 45. Cornea videmus corpora piscatorum, *h. e.* arida, sicca, atque adeo sana, et ad ictus paulo ceteris stupidiora: quippe quae sale, et sole durata. *Catull.* 23, 12. Atqui corpora sicciora cornu, Aut si quid magis aridum est, habetis, Sole, frigore, et esuritione. Hinc *Pers.* 1, 47. neque enim mihi cornea fibra est, *h. e.* cor hebes ac stupidum. ℙ De colore cornu. *Plin.* 36, 8, 12. Vitia in onyche corneus color, aut candidus. Et 37, 6, 23. In sardonyche hoc cereum, aut corneum invenitur. ℙ Est etiam ad cornum arborem pertinens, *κράνειος*. *Virg. A.* 3, 22. Virgulta cornea. *Id. ib.* 5, 557. Hastilia cornea. *Ov. Her.* 4, 83. Venabula cornea. *Cato R. R.* 18. *extr.* Cornei clavi.

*CORNI, orum, Sardiniae opp. *Ant. Itin.* Cornus audit *Liv.* V. *Cornus in f. B. A.*

CORNĪCEN, icinis, m. *κεραύλης*, qui cornu canit. *Liv.* 2, 64. Cornicines tubicinesque in equis impositos canere ante vallum jubet. *Juven.* 10, 214. Qui vix cornicines exaudiet, atque tubarum Concentus. ℙ Quid inter hos, et tubicines intersit, in AENEATOR est dictum. Cornicinum vero instrumentum reflexum instar cornu erat, tubicinum rectum. ℙ Fuit *Cornicen* cognomen in Oppia gente R. ut Sp. Oppius Cornicen ap. *Liv.* 3, 35. et Cn. Oppius Cornicinus ap. *Cic. Att.* 4, 2. **Cic. R. Publ.* 2, 22. ed. *Majo.* V. *Liticen in f. B. A.*

[CORNĪCEPS, ipitis, omn. gen. adj. qui corneum caput habet. *Not. Tir.* p. 173. Cornices, cornipes. Lege *corniceps. F.*]

CORNĪCOR, aris, dep. 1. *κρώζω*, more cornicum garrio. *Pers.* 5, 12. Nescio quid tecum grave cornicaris inepte. Huc fortasse respexit *Hieron. ep.* 125. *n.* 16. Alii intra se nescio quid cornicantes tumentia verba trutinantur.

CORNĪCŪLA, ae, f. dimin. a *cornix*. *Hor. Ep.* 1, 3, 19. Ne, si repetitum venerit olim Grex avium plumas, moveat cornicula risum Furtivis nudata coloribus. ℙ [Fuit etiam cogn. Rom. Annii cujusdam ap. *Trebell. Gallien.* 17. Etiam per syncopen *cornicla. Inscr.* ap. *Maff. Mus. Ver.* p. 111. Cn. Octavius C. F. Cornicla. *F.*]

CORNĪCŪLANS, antis, adj. qui cornu figuram habet. *Sol.* 32. Corniculantis lunae speciem refert. *Ammian.* 20, 3. In lunae corniculantis effigiem. *Corniculans* autem dicitur cum primum a sole emergit. V. CORNICULATUS.

CORNĪCŪLĀNUS, a, um, adj. ad Corniculum pertinens: quod fuit oppidum Latii, teste *Plin.* 3, 5, 9. ℙ Hinc *Corniculanus* dictus est pater Servii Tullii regis ab *Aurel. Vict. Vir. illustr.* 6., et *Corniculana* ejus mater ab *Ov. Fast.* 6, 628., quia Corniculi cives fuerant.

CORNĪCŪLĀRIA, fuit Plauti Comoedia de milite, quae amissa est. Ejus fragmenta aliquot habentur ap. *Varron.*, *Non.* et *Diom.*

CORNĪCŪLĀRIUS, ii, m. est nomen gradus et officii in militia tum provinciali, tum urbana, ex ordine apparitorum, et commentariensium. *Ascon. in Verr.* 2, 1, 28. Accensus nomen est ordinis, et promotionis in militia, ut nunc dicitur princeps, vel commentariensis, aut cornicularius. Haec enim nomina de legionaria militia sumpta sunt. Haec *Ascon.* Itaque in antiquis inscriptionibus ap. *Grut.* cornicularius legionis, consulis, proconsulis, tribuni, praefecti praetorio, subpraefecti vigilum etc. *Inscr.* ap. *Jo. Labusium*, *Ara ant. di Haimburgo* p. 63. Imp. Caes. M. Aur. Antonino (*Caracallae*) cornicularii, commentarienses, speculatores legionum trium Antoniniarum P. S. devotissimi numini ejus. Deinde subjiciuntur nomina trium corniculariorum, trium commentariensium, et triginta speculatorum. Alia ap. *Grut.* 561, 11. Adjutor Cornicularii tribuni. Alia ap. *Paulovich. Marm. Trag.* p. 36. Adjutor Cornicularii consulis. *Front. Strateg.* 3, 14. Bello civili, cum Ategua urbs in Hispania Pompejanarum partium obsideretur, Munatius tanquam Caesarianus tribuni cornicularius vigiles quosdam excitavit, e quibus aliquos evitans, constantia fallaciae suae per medias Caesaris copias praesidium Pompeji transduxit. At *Dio* 43, 34. narrat, Munatium solum vigiles decepisse, urbemque introisse sine praesidio, quod verosimilius videtur. *Val. Max.* 6, 1. *n.* 11. M. Laetorio tribuno militari diem dixit tribunus pleb., quod cornicularium suum stupri causa appellasset. [Ex his patet, in unaquaque legione unum tantummodo fuisse cornicularium, adjutorem habuisse, et vices tribuni, ac propterea consulis, proconsulis etc. gessisse, ideoque recte ille videtur fuisse, quod nunc *Ajutante*, aut *Sergente maggiore. F.*] ℙ Munus ipsum *corniculus* vocabatur. Hinc apud *Suet. Gramm.* 9. corniculo mereri. Itemque apud *Aurel. Vict. Vir. illustr.* 72., si lectio proba est. *Impp. Valent. et Valens Cod.* 12, 53. *De apparitoribus Praefectorum praetorio leg.* 1. Praefecturae cornicularios, qui annis singulis exeunt, post transactos corniculos, nostram adorare purpuram volumus. ℙ Deinde ex militia translatum nomen et munus est ad civiles magistratus. *Impp. Honor. et Theod. Cod. Theod.* 7, 4, 32. Per cornicularium cujusque provincialis officii hanc sollicitudinem impleri conveniet, *h. e.* statuendi pretii rerum, quae in militari annona erogantur. *Firm. Math.* 3, 6. corniculariorum meminit, et cum commentariensibus conjungit. ℙ *Cornicularii* nomen sumptum est a cornibus secretarii praetoriani, quibus praecerat, inquit *Cassiod. Variar. ep.* 11, 36. *a med.* Alii perperam ducunt a corniculo galeae, quae cornu speciem referebat, cum potius dicendum sit, corniculum in ordinibus tribuni militum fuisse, quod in acie cornu: hinc cornicularium appellatum, qui corniculo tribuni militum praecerat. [*Hujus loci eximiam curam gessit. *F.*]

CORNĪCŪLĀTUS, a, um, adj. in cornu speciem factus. *Appul. de Deo Socrat. in.* Corniculata luna. V. CORNICULANS.

CORNĪCŪLUM, i, n. *κεράτιον*, parvum cornu. *Plin.* 11, 28, 34. Aliis cornicula ante oculus praetenduntur ignava, ut papilionibus. Et 9, 42, 67. Rana eminentia sub oculis cornicula exserit. *Colum.* 7, 5. Veterem urinam per sinistram narem corniculo infundere, *h. e.* infundibulo corneo. Et *ib.* Lac caprinum per corniculum infundere faucibus. ℙ Fuit inter dona militaria, fortasse ad ornandas galeas. *Liv.* 10, 44. Equites omnes ob insignem multis locis operam, corniculis, armillisque argenteis donat. ℙ De Corniculo oppido V. CORNICULANUS.

CORNĪCŪLUS, i, m. officium cornicularii. V. CORNICULARIUS. ℙ In *Inscr.* ap. *Grut.* 431, 9. legitur: C. Luccius C. F. Stell. Sabinus Corniculus Trib. Benef. Vultei Asiatin. At emendatiorem edidit et illustravit *De-Vita AA. BB.* p. 241. et *seqq.*, idemque legendum probavit: Cornicularius Tribuni, Beneficiarius Valerii Asiatici Praefecti Urbis.

CORNĪFER, a, um, adj. corniger. *Lucr.* 2, 368. haedi corniferas norunt matres. Ita leg. *Macr. Sat.* 6, 5. Alii *cornigeras.*

CORNĪFĪCIUS, a, um, adj. Cornificia gens Romana plebeja fuit: ex qua Q. Cornificius collega Ciceronis in auguratu, et competitor in consulatu, (teste *Ascon. in or. in Toga cand.*) ad quem exstant multae ejusdem epistolae *l.* 12. *Fam.* ℙ Hunc alii L. Cornificium vocant: quem putarunt auctorem librorum quatuor, qui inscribuntur *Rhetoricorum ad C. Her.*: alii L. Cornificium ejus filium, qui consul fuit anno U. C. 719., alii alios. ℙ In tribus nummis apud *Eckhel. D. N. V. T.* 5. p. 155. legitur *Q. Cornuficius.* Graeci quoque Scriptores nonnulli *Κορνουφίκιον* appellant.

CORNIFRONS, ontis, adj. qui cornua in fronte habet. *Liv.* vel *Pacuv.* ap. *Non.* 3, 3. Tu pascere cornifrontes armentas soles. Al. leg. *curvifrontes.*

CORNIGER, a, um, adj. κεραατοφόρος, κεραοφόρος, cornua gerens, cornutus. *Cic. Arat. N. D.* 2, 43. Corniger est valido connexus corpore Taurus. *Lucr.* 2, 367. teneri tremulis cum vocibus haedi Cornigeras norunt matres. *Virg. A.* 8, 77. Corniger Hesperidum fluvius regnator aquarum. V. CORNU. *Sil.* 15, 682. Cornigera cassis, *h. e.* cornibus arietinis, insigni Jovis Ammonis, ornata. *Ov. A. Am.* 3, 789. Corniger Ammon. (Hunc *Stat. Th.* 8, 201. cornigerum vatem appellat: quia sub specie arietis colebatur, et responsa dabat.) *Id. Amor.* 3, 15, 17. Corniger Lyaeus, *corniger* dicitur Bacchus, quia vinum animos addit, atque, ut ait *Festus*, truces homines facit. *Hor. Od.* 3, 21. *ad f.* Tu spem reducis mentibus anxiis, Viresque, et addis cornua pauperi etc. ℙ *Cornigera* absolute sunt omnia bruta cornibus instructa. *Plin.* 11, 37, 85. et *ib.* 45, 106. Hinc *Inscr.* ap. *Mur.* 54, 4. *cornigera* pro *cerva.*

[CORNIOLA, ae, m. idem ac corneolus. Cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Mur.* 726, 5. Cn. Octavius C. F. Corneola. *F.*]

CORNIPES, edis, com. gen. κεραπόπους, corneos habens pedes, ut equi, et caprae, duriore ungula instructi. *Ov. Fast.* 2, 361. Cornipedi Fauno. *Virg. A.* 6, 591. Cornipedum equorum cursus. *Sil.* 13, 338. de Pane. Cornipedem tulerit praecisa per avia plantam. ℙ Absolute *Id.* 7, 684. furvi juga celsa trahebant Cornipedes, *h. e.* equi. *Claud. Fescenn.* 11. Praeda citatum cornipedem reges.

CORNISCĀRUM Divarum locus erat trans Tiberim cornicibus dicatus, quod in Junonis tutela esse putabantur. *Festus.* Est *Inscr.* ap. *Grut.* 88, 14., quam eruditi ita legendam putant: Deivae Corniscae sacrum.

CORNIX, īcis, f. κορώνη, avis satis nota, corvo similis, minor tamen. *Lucr.* 6, 752. Raucae cornices. *Ov. Met.* 2, 547. Garrula cornix. *Id. Fast.* 2, 89. loquax. *Plin.* 10, 43, 60. Cornix plura contexta verba exprimens, et alia crebro addiscens. ℙ Vivacissima esse perhibetur, ut quam *Hesiodus* scripserit durare annos fere trecentos: alii usque ad novem aetates. *Lucr.* 5, 1083. Cornicum saecla vetusta. *Hor. Od.* 4, 13, 25. Vetulae cornicis tempora. *Mart.* 10, 67. Jam cornicibus omnibus superstes. ℙ Inimicitias gerit cum noctua, ut *Plin.* tradit 10, 74, 95. ℙ Ejus volatus, si sinister isset auguri, faustus habitus est. *Virg. Ecl.* 9, 14. Quod nisi me quacumque novas incidere lites Ante sinistra cava monuisset ab ilice cornix etc. *Pl. Asin.* 2, 1, 12. Impetritum, inauguratum est: quovis admittunt aves. Picus et cornix est ab laeva etc. Adde *Cic. Div.* 1, 39. et *Phaedr.* 3, 18. ℙ Vox vero, seu crocitans clangor pluviam non solum praenunciare, sed et vocare creditur. *Virg. G.* 1, 388. Tum cornix plena pluviam vocat improba voce. *Hor. Od.* 3, 17, 16. Augur aquae annosa cornix. ℙ Ab *Ov. Amor.* 2, 6, 35. dicitur *invisa Minervae*, quia cum haec Dea celare vellet Erichthonium Vulcano genitum, et cista clausum tribus virginibus commisisset, ea lege, ne aperirent unquam; una ex iis Minervae jussa cum violasset, a cornice accusata fuit. Minerva ea garrulitate offensa, avem a se suaque tutela repulit: quam antea comitem sibi adsciverat, et suo numine tutabatur. Fuerat enim prius pulcherrima virgo, et regii sanguinis nomine *Corone* filia Coronei Phocensium regis: quae cum Minervae artium studiosa, nuptias aspernaretur, forte a Neptuno visa, dum sola spatiaretur in litore, precibusque frustra tentata, fuga sibi ab eo vim parante consulere conata est: verum cum se jam jam ab eo teneri cerneret, Minervam precata, ut ferret opem, ab ea in avem sui nominis conversa est. Nam κορώνη est cornix. *Ov. Met.* 2, 547. et seqq. et *Hyg. fab.* 166. Cave autem, confundas hanc cum Coronide Aesculapii matre, de qua infra suo loco. ℙ Hinc *cornicum oculos configere*, vel *cornici oculum*, proverb. est ap. *Cic. Mur.* 11. et *Fl.* 20. et *Quint.* 8, 3. de eo dictum, qui alios fallit quam cautissimos. Hujus proverbii interpretatio repetenda est ex loco *Prop.* 4, 5, 15. de lena venefica. Possit ut intentos astu caecare maritos, Cornicum immeritas eruit ungue genas, *h. e.* cornices excaecat, ut maritos ad furtivos uxorum amores caecos reddat. Huc etiam videtur spectare locus *Macr. Sat.* 7, 5. Ut suis telis lingua violenta succumbat, et Graecus Graeco eripiat hunc plausum, tanquam cornix cornici oculos effodiat.

CORNOCĒRASUM, i, n. V. CERASUS.

CORNU, n. *indecl. in sing. num.*, *in plurali vero* Cornua, uum, ibus, κέρας, cuspides duae praedurae, acuminatae atque ossi similes in fronte quadrupedum, tanquam arma, enascentes: de quorum varietate multa enucleate *Plin.* 11, 37, 45. Dicta videntur a *curvore*, quia pleraque curva sunt, ut placet *Varr. L. L.* 6, 3. ℙ Ab horum autem similitudine *cornua* dicuntur in cochleis, in aquatilibus nonnullis, et marinis, serpentibus quoque, atque volucre non una: sed quae jure cornua intelligantur, non nisi in quadrupedibus. *Plin. ib.* Hinc *Virg. Ecl.* 3, 87. Taurus cornu petit. Et *ib.* 9, 24. Caper cornu ferit. *Id. G.* 3, 232. Taurus irasci in cornua discit, Arboris obnixus trunco. *Id. ib.* 2, 526. Inter se adversis luctantur cornibus haedi. *Pl. Ps.* 4, 3, 5. Obvertere cornua alicui, haedi. *Pl. Ps.* 4, 3, 5. Obvertere cornua alicui, *h. e.* contra aliquem. *Plin.* 9, 31, 51. Cancri dimicant inter se, adversis cornibus incursantes. *Virg. A.* 5, 382. Laeva taurum cornu tenere. *Id. ib.* 10, 725. surgentem in cornua cervum, *h. e.* excelsis cornibus instructum. ℙ Cornua in anfractum, contorta, erecta etc. *Plin. cit.* 11, 37, 45. ℙ Per synecdochen. *Virg. Ecl.* 10, 59. Partho torquere Cydonia cornu Spicula, *h. e.* arcu corneo, (vel ex corno arbore, quae etiam quarta declinatione flectitur, ut in CORNUS dicetur. Sic *Sil.* 2, 109. Crebra Cydoneo fundebat spicula cornu. Solum obstat, quod arbor generis est feminini. *Virgilium* imitatur *Claud. Nupt. Honor.* 75.) *Id. G.* 3, 509. insertos latices infundere cornu, *h. e.* obtusis per coelum cornibus ibit. Adde *Ov.*, *Senec. Trag.*, *Val. Fl.*, *Stat.* etc. ℙ Tribuitur et fluminibus, vel quia mugitum boum imitatur murmur aquarum; vel quia plerumque in cornuum similitudinem curvatas cernimus ripas: quae sunt verba *Servii* ad illud *Virg. A.* 8, 77. Corniger *G.* Hesperidum fluvius regnator aquarum. *Virg. G.* 4, 371. Et gemina auratus taurino cornua vultu Eridanus. V. AUFIDUS. Addi potest, ideo tribui fluviis, quia cum aquis tument, veluti cornu impetentes, obstantia quaeque prosternunt. *Festus* in *Taurorum.* Taurorum specie simulacra fluminum, idest cum cornibus, quod sunt atrocia, ut tauri. Alii eam causam afferunt, quod ubi nascuntur, lato spatio, pluribus rivis emergunt, qui deinde in unum alvum confluunt. ℙ [*Dicitur etiam de sarcomate, quod cornu similitudine quadam hominis in fronte praeter naturam excrescit. *Hor. Sat.* 1, 5, 58. O, tua cornu Ni foret exsecto frons, inquit, quid faceres, cum Sic mutilus miniteris? V. *Heindf.* ad h. l.] ℙ Praeterea *cornua* dicuntur de extremis multarum rerum partibus. *Virg. A.* 3, 549. Cornua velatarum obvertimus antennarum. Et *ib.* 5, 831. una ardua torquent Cornua, detorquentque: ferunt sua flumina classem. (Adde *Hor. Ep.* 16, 59. et *Sil.* 14, 389.) ἀκροκέραια. *Liv.* 25, 3. Et forte in cornu primus sedebat Casca. [*V. *Drak.* ad h. l.] (Sic *Tac. A.* 1, 75. Judiciis assidebat in cornu tribunalis. *Val. Max.* 5, 7. *f.* In cornu scribae locum humiliorem obtinens.) *Ov. Met.* 2, 603. flexumque a cornibus arcum Tendit. *Stat. Th.* 5, 532. Cornua Parnassi, *h. e.* cacumina bina Parnassi montis. (Adde *Curt.* 3, 4.) *Caesar ad Q. Ped.* ap. *Cic. Att.* 9, 14. Ab utroque portus cornu moles jacimus. *Plin.* 34, 6, 12. Statuae positae in cornibus comitii. *Id.* 4, 21, 35. Excurrit in altum vasto cornu promontorium. ℙ Hinc frequentissime ponuntur pro extremis duabus adversis partibus aciei, et classis, nempe quia tota acies saepe ita disponitur, ut media sinuata, curvataque utrinque extrema, lunae in cornua crescentis figura referatur. *Sall. Jug.* 53. *extr.* Equitatum omnem in cornibus locant. *Liv.* 22, 45. In dextro cornu Romanos equites locant: laevum cornu equites sociorum tenuerunt. *Caes. B. G.* 1, 52. Hostium acies a sinistro cornu pulsa, a dextro cornu vehementer etc. *Lucan.* 3, 547. Et jam ductis extendunt cornua proris. Adde *Ter.*, *Curt.*, *Tac.*, *Nep.*, *Suet.*, *Vell.* etc. ℙ Hinc translate. *Cic. Div.* 2, 10. *extr.* Nunc cominus agamus, experiamurque, si possimus cornua commovere disputationis tuae. ℙ In voluminibus *cornua* erant vel ipsae extremitates bacillorum, qui umbilici dicebantur, (V. UMBILICUS.) vel in illis extremitatibus affixa ornamenta quaedam exstantia in utraque fronte, seu extremitate libri in volumen complicati. *Tibull.* 3, 1, 13. Atque inter geminas pingantur cornua frontes. *Ov. Trist.* 1, 1, 8. Candida nec nigra cornua fronte geras. *Mart.* 11, 107. Liber explicitus usque ad sua cornua, *h. e.* quod idem dicit 4, 91. usque ad umbilicos. ℙ In galeis *cornua* sunt ornamenta in modum cornu, vel comae in cornu assurgentes, quae cristam apicemque exornant, quae a Graecis quoque κέρατα, dicuntur: proprie autem sunt cincinni. Ita *Serv.* ad illud *A.* 12, 89. Ensemque, clypeumque, et rubrae cornua cristae. *Liv.* 27, 33. In arborem illatus impetu equi, ad eminentem ramum cornu alterum galeae perfregit. ℙ De germanorum comis usurpat *Juv.* 13, 164. Caerula quis stupuit Germani lumina, flavam Caesariem, et madido torquentem cornua cirro? De iisdem ita *Tac. Germ.* 38. Insigne gentis obliquare crinem, nodoque substringere. Hic igitur cornua sunt nodi capillorum, quos *Tertull. Virg. vel.* 10. *crobylos barbarorum* vocat. ℙ Translate. *Hor. Od.* 3, 21, 18. ad amphoram: addis cornua pauperi, Post te nec iratos trementi Regum apices, neque militum arma, *h. e.* vires, superbiam, animos. *Ov. A. Am.* 1, 239. Cura fugit multo diluiturque mero: Tunc veniunt risus: tunc pauper cornua sumit etc. (Hinc est quod Baccho *cornua* tribuuntur.) *Id. Amor.* 3, 11, 5. Vicimus, et domitum pedibus calcamus Amorem: Venerunt capiti cornua sera meo, *h. e.* indignatio, et voluntas debellandi, et oppugnandi Amoris. ℙ In *fr. Trag. Petr.* 39. *Burm.* dicuntur *nasci cornua* iis, qui plurimis malis afflictantur. Cujus rei origo unde ducatur, obscurum est. ℙ Tribuitur et somno tanquam omnis soporis plenum. *Stat. Th.* 2, 143. illos post verbera fessos, Exceptamque hiemem cornu perfuderat omni Somnus. ℙ Reperitur etiam *cornus*, *us*, mascul. gen., uti *Prisc.* 6, 685. et 714. docet. *Varr. R. R.* 3, 9. Cornum cervinum incendere. *Lucr.* 2, 388. Lumen per cornum transit. *Cic. N. D.* 2, 59 *extr.* Nares similes cornibus iis, qui ad nervos resonant in cantibus, *h. e.* arcuatis illis scamillis, super quos nervi citharae tenduntur, quique primum ex arundine, mox ex cornu fieri coeperunt. *Lucan.* 7, 317. (quem profert etiam *Prisc.* et *Serv.* ad *A.* 3, 22.) cornus tibi cura sinistri, *Lentule.* Adde *Gell.* 18, 6. *in lemmate*, ubi legitur: *quem cum ederet*, cornum *esse* Copiae *dicebat:* et *Plin.* 28, 11, 45. et 13, 25, 51. et alibi: quibus in locis *cornus* in genit. legitur in omnibus editionibus, excepta Veneta 1469. per *Joann. Spir.*, in qua ubique habetur *cornu.* ℙ Item *cornus*, *i*, m. *Scrib. Comp.* 60. Cornorum cervi ustorum sextario. ℙ Item *cornum*, *i*, n. *Id. Comp.* 141. Ad lumbricos satis commode facit cornum cervinum limatum lima lignaria. *Ov. Met.* 5, 383. Oppositoque genu curvavit flexile cornum. Ita *Prisc.* quoque, praeter alios, 6, 685. Alii *cornu.*

CORNŪĀRIUS, ii, m. artifex cornua conficiens, quibus in bello canitur. *Tarrunten. Dig.* 50, 6, 6. Tubarii, cornuarii, arcuarii.

CORNŪĀTUS, a, um, adj. curvatus instar cornuum. *Vet. poeta* ap. *Varr. L. L.* 6, 3. Cornuatam umbram jaci. Dicere apparet cornuatam a cornibus. *Scalig.* totum hunc locum ita legit: *Cornuat aurum*, *umbram jacit* (vel *vibrans jacit*) *icere paret. Cornuat a cornibus*, h. e. arcum aureum flectit. Si haec ejus conjectura placet, habemus verbum Latinum *cornuo*, *as*, curvo, inflecto.

CORNU COPIAE (rectius quam *Cornucopiae*) *Cornucopia*, κέρας Ἀμαλθείας, in fabulis est cornu caprae Amaltheae. V. AMALTHEA. Alii fabulantur, esse illud, quod Hercules, cum Acheloo in taurum verso aliquando luctatus, eidem a fronte evulsit: quod acceptum Nymphae, et pomis odorisque floribus refertum sacrarunt. Rem fusius narrat *Ov. Met.* 9. *in.* Significat autem frugum abundantiam, et ubertatem. *Pl. Pseud.* 2, 3, 5. Haecce allata cornucopiae est, ubi inest quidquid volo. Al. leg. *Haec illud cornu Copiae est*, *ubi* etc. *Hor. Ep.* 1, 12, 29. aurea fruges Italiae pleno diffudit Copia cornu. Et *Od.* 1, 17, 15. hic tibi Copia Manabit ad plenum benigno Ruris honorum opulenta cornu.

CORNŪLUM, i, n. corniculum. *Apic.* 8, 1. Ut cutem a carne separes, ut possit condimentum accipere per cornulum. Adde *Vet. Schol.* ad *Hor. Sat.* 1, 4, 34., cujus locum vide in ANSULA.

CORNUM, i, n. fructus corni arboris. *Virg. A.* 3, 649. Victum infelicem baccas, lapidosaque corna Dant rami. *Colum.* 12, 10. Condire corna.

CORNŬO, as. V. in CORNUATUS.

CORNUS, i, f. κραναία, arbor est materiei praedurae, et cornu similis, fructum ferens parvum, instar olivae, primo candidum, postea sanguineum, et saporis acerbi. *Plin.* 16, 25, 42. Cornus mascula, cui nulla medulla. Et *ib.* 26, 43. Cornus femina, ligno fungosa, et inutilis, cum mas e fortissimis sit. *Id. ib.* 39, 73. Fulva cornus in venabulis nitet. *Virg. G.* 2, 448. et bona bello cornus. *Colum.* 5, 7. Opulus est arbor corno similis. ℙ Per synecdochen. *Virg. A.* 9, 698. volat Itala cornus, *h. e.* hasta ex corno. Sic *Claud. in Ruf.* 1, 353. largo satiatur vulnere cornus. *Sil.* 10, 122. miseri transfigit pectora corno. Al. leg. cornu. Est enim etiam quartae declinationis, ut et *Servius* docet ad *A.* 3, 22. Hinc *Sil.* 4, 552. Libycae certant subtexere cornus Densa nube polum. *Stat. Th.* 7, 647. cornu deprensus Achiva. Ubique autem intelligitur hasta, telum ex corno. ℙ Neutro genere. *Ov. Met.* 8, 408. Dixit, et aerata torsit grave cuspide cornum: Quo bene librato, etc. *Burm.* mallet aliter legere: sed libri consentiunt. ℙ *Fuit et *Cornus*, i, Κόρνος, Sardiniae opp. *Liv.* 23, 40. *med.* Corni audit *Anton. Itin. B. A.*

CORNŪTUS, a, um, adj. κεροΰχος, κερατώδης, κερατίης, cornua habens. *Varr. R. R.* 2, 7. Aetas cognoscitur equorum, et fere omnium, qui ungulas indivisas habent, et etiam cornutarum, *scil.* bestiarum. Cornutas quadrupedes vocat elephantos, *Id. L. L.* 6, 3. *Colum.* 7, 3. Aries cornutus. *Ammian.* 14, 2. Luna etiam tum cornuta. ℙ Translate. *Hieron. ep.* 69. *n.* 2. Cornutus syllogismus, ut quocumque me verterem, strictius tenerer. *Id. in Helvid. n.* 16. Cornuta interrogatio. ℙ *Cornutus* cognomen fuit tum Sulpiciae, tum Caeciliae gentis Romanae, ut colligitur ex vet. *Inscr.* ap. *Grut.* 200, 5. et 290. ℙ *Annaeus Cornutus* ex Lepti Africae urbe fuit grammaticus satis doctus, temporibus Neronis. *Gell.* 2, 6., 9, 10. ℙ *Cornutae, arum. Plin.* 52, 11, 53. sunt pisces marini: de quibus nihil praeterea scitur. V. ACUS, i. **Apic.* 10, 3. *B. A.*

*COROCONDAMA, ae, Κοροκονδάμη, paeninsula Asiatica, inter Maeotidem paludem et Euxinum Pontum. *Mela* 1, 19. Ita in *B. A.* [*At locus Melae laudatus ap. *Tzschuck.* ita melius legitur. Obliqua tunc regio, et in latum modice patens, inter Pontum Paludumque et Bosporum excurrit: quam duobus alveis in lacum et in mare profluens Corocondame paeninsulam reddit. Non igitur *paeninsula* sed *lacus* est *Corocondame*, sive *Corocondama*, quem *Strabo* 11. p. 341. s. 494. λίμνην Κοροκονδαμῖτιν appellat.]

COROCOTTA. V. CROCOTTA.

*COROEBUS, i, m. Κόροιβος, Mygdonis filius, qui Cassandrae, quam et Priamus desponderat, amore incensus, postremis belli Trojani temporibus ad Trojam venit, socero et Phrygibus auxilium laturus, frustra ei suadente sponsa, ut in patriam reverteretur, certissimoque exitio, quod toti urbi imminebat, sese eriperet; cujus verbis cum fidem non adhiberet, postrema illa nocte qua Ilium cecidit, a Peneleo Graeco quodam fuit interfectus. *Virg. A.* 2, 341. *B. A.*

*COROLIA, Arab. felicis opp., ad sinum Arabicum, in terra Sabaeorum. *Plin.* 6, 28. *B. A.*

COROLITICUS. V. CORALITICUS.

COROLLA, ae, f. στεφάνιον, [*στέφανοι, στεφανίσκοι.] diminut. parva corona. *Propert.* 2, 25, 59. Me juvat hesternis positum languere corollis. *Catull.* 62, 66. Mihi floridis corollis redimita domus erat. *Pl. Bacch.* 1, 1, 37. Corolla plectilis. *Id. Pseud.* 5, 2, 8. Cum corolla ebrium incedere. ℙ Specialiter genus quoddam tenuium coronarum, quae hiberno tempore vendebantur Romae ex ramento corneo tincto, propter gracilitatem *corollae* inter initia ejus inventi dictae sunt. *Plin.* 21, 2, 3. ℙ Corollam nova nupta de floribus, verbenis, herbisque a se lectis sub amiculo (*h. e.* sub flammeo) ferebat. *Fest.* in hac ipsa voce.

COROLLĀRIA, ae, f. quae corollas facit. *Inscr.* ap. *Mur.* 999, 8. Cornelia A. L. Acte corollaria.

COROLLĀRIUM, ii, n. parva corona, a *corolla* deductum. Scribit enim *Plin.* 21, 2, 3. graciles quasdam coronas e lamina aerea tenui inaurata, aut inargentata, *corollaria* dicta fuisse. ℙ Inde traductum est ad significandum appendicem, accessionem, additamentum, quod alicui datur praeter id quod debitum est, quia corollae in scena dari solitae actoribus, cum placuerant, ut *Varro L. L.* 4, 36. docet, et colligitur ex *Phaedr.* 5, 7. Hinc *Cic. Verr.* 2, 3, 50. Ut esset, unde Apronio ad illos fructus arationum hoc corollarium nummorum adderetur. Et *ib.* 2, 4, 22. Ne sine corollario de convivio discederet, emblemata evellenda curavit. *Suet. Aug.* 45. Corollaria, et praemia alienis quoque muneribus de suo offerebat. [*Cf. *interprr.* ad h. l. et *Gronov.* ad *Gell.* 4, 14.] *Senec. Benef.* 6, 17. Corollarium aspergere in diem se locanti. *Paulo ante dixerat:* supra constitutum aliquid adjicere. [*Cf. *Ernest. cl.* s. h. v.] ℙ Est etiam quod Graeci πόρισμα vocant, cum demonstratis, quae proposita sunt, aliquid consectarium infertur. *Boeth. Consol. prosa* 3, 10. Veluti geometrae solent, demonstratis propositis, aliquid inferre, quae πορίσματα ipsi vocant, ita ego quoque tibi veluti corollarium dabo. Adde *ib. prosa* 4, 3. ℙ Obscena metaphora utitur *Appul. Met.* 3. Hactenus denique intecti atque nudati bacchamur in venerem; cum quidem mihi jam fatigato de propria liberalitate Fotis puerile obtulit corollarium, *h. e.* voluptuarium additamentum. V. PUERILIS.

CORONA, ae, f. στέφανος, χορώνη, ornamentum circulare capitis, sertum, strophium. *Festus:* Corona cum videatur a choro dici, caret tamen aspiratione: sive coronae dicuntur, quod cohonorent eos, quibus imponuntur. ℙ Alii deducunt a χορωνὸς, seu κορωνὸς, quod a χορὸς, chorus, quia in theatris coronati choreas agerent. Quin ipsum χορὸς ab *Hesychio* non solum κύκλος, sed etiam στέφανος, corona, exponitur. Hinc nonnulli *chorona* cum aspiratione scripserunt, ut est ap. *Quint.* 1, 5. et *Scaur. de Orthogr.* p. 2252., quae scribendi ratio non est usu recepta. Alii denique a κορώνη, quod ab *Hesychio* exponitur etiam εἶδος στεφάνου. *Mart.* 13, 51. Texta rosis fortasse tibi, vel divite nardo; At mihi de turdis facta corona placet. ℙ Coronarum aliae voluptatis gratia erant, aliae laetitiae publicae: atque hae praecipue e floribus: aliae honoris, atque in praemium virtutis: quae plerumque ex metallis, aut arboribus quibusdam. *Cic. Verr.* 2, 5, 11. Ipse coronam habebat unam in capite, alteram in collo, reticulumque ad nares sibi admovebat plenum rosae. *Id. Tusc.* 5, 21. Aderant unguenta, coronae: incendebantur odores, mensae exquisitissimis epulis exstruebantur. ℙ [**Coronas bibere* dicuntur ii, qui e coronis decerpta et in poculum conjecta folia una cum vino bibunt. *Plin.* 21, 9. (loquitur de Cleopatra, quae Antonii suspicionem venenata corona hoc modo epota sanavit. *Boettg. Sab.* 1, 243. seq. *Id ib.* 1, 226. disputat de summa in coronis nectendis arte Veterum.] ℙ De coronis in publica laetitia adhibitis, *Cic. Att.* 14, 19. et *Tusc.* 1, 35., *Tac. H.* 2, 55., *Curt.* 9, 10. et *Cato* ap. *Gell.* 7, 4. *extr.* etc. His non solum homines ornari consueverant, sed et Deorum simulacra, victimae, postes templorum, prorae, puppesve navium, januae aedium, pocula, sepulcra, arae, etc. ℙ Quae vero virtutis ergo dabantur, diversorum generum fuere, scilicet *triumphalis*, *obsidionalis*, *civica*, *muralis*, *vallaris*, seu *castrensis*, *navalis*, *ovalis*, *aurea* etc., de quibus *Gell.* 5, 6., et V. suis locis. ℙ Hinc aliquando *corona* pro praemio ponitur. *Virg. A.* 5, 355. primam merui qui laude coronam. *Sil.* 16, 506. spes prima coronae Eurytus, *h. e.* Eurytus, qui primum praemium sperabat. ℙ Mos fuit, ut servi bello capti coronam gestarent, cum venales producebantur: unde est *sub corona venire*, *emere*, aut *vendere*, ap. *Varr. R. R.* 2, 10. *med.*, *Caes. B. G.* 3, 16., *Liv.* 24, 42., *Curt.* 9, 8. ut *Fest.* in *Sub*, et *Coel. Sabinus* docet ap. *Gell.* 7, 4., et colligitur ex *Catone ib.:* ubi *Gell.* aliam refert opinionem, quod scilicet corona militum cingerentur, custodiae causa: sed quod *Sabinus* docuit, verius putat. ℙ De radiatis imperatorum coronis. V. RADIATUS. ℙ Est in coelo sidus, quod *Corona* dicitur, in regione septentrionali prope Booten: de qua V. in ARIADNA. *Colum.* 11, 2. *med.* Prid. Id. Octobr. Corona tota mane exoritur. Adde *Plin.* 18, 26, 60. et *Virg. G.* 1, 222. ℙ Est etiam Corona Australis, ad genua Sagittarii posita, quam dicunt esse Ixionis rotam: cujus utrum aliquis Latinorum scriptorum meminerit, nobis adhuc incompertum est. ℙ Praeterea inter meteora appellatur *corona* a Latinis, quae a Graecis ἅλως. *Senec. Q. N.* 1, 2. V. HALO, onis. ℙ Item sic dicitur coetus hominum, qui aliquem circumstant. *Cic. Fin.* 2, 22. *extr.* At tu eadem ista dic in judicio: aut si coronam times, dic in senatu. *Id. Flacc.* 28. *ad f.* A judicibus oratio avertitur: vox in coronam, turbamque effunditur. *Id. Tusc.* 1, 5. *extr.* Dicere causam maxima corona. *Id. Phil.* 2, 44. Armatorum corona senatus septus est. *Catull.* 53, 1. Risi nescio quem modo in corona. ℙ Unde est militaris illa locutio, *corona oppidum adoriri*, *circumdare* etc. ap. *Liv.* 37, 4. *extr.*, *Caes. B. G.* 7, 72. etc., quae significat oppidum circum undique militibus continuo ordine dispositis cingere, ita ut nullum non locum obsideant, nullam non moenium partem aggrediantur, συγκυκλεῖν. *Liv.* 37, 5. Non corona, sed operibus oppugnare urbem est adortus. *Curt.* 7, 6. Urbem corona capit. *Liv.* 4, 19. *sub f.* Corona vallum defendere. ℙ In aedificiis *corona* est projectura quaedam, quam χορωνίδα vocat *Hesych.*, et exponit τὸ τελευταῖον τῆς οἰκοδομῆς ἐπίθεμα: quae primo arcendis stillicidiis inventa est, postea in ornamentum transiit, habetque locum tum in summis, tum in mediis parietibus architectonicis. *Plin.* 36, 25, 59. Usus gypsi in coronis gratissimus. *Vitr.* 5, 2. Praecingendi sunt parietes medii coronis ex intestino opere, aut albario, ad dimidiam partem altitudinis. *Hirt. B. G.* 8, 9. Imperat castra vallo pedum duodecim muniri, coronisque pro ratione ejus altitudinis inaedificari, *h. e.* projecturis in summo vallo. Al. leg. *loriculisque. Curt.* 9, 4. Angusta muri corona erat: non pinnae fastigium ejus distinxerant, etc. ℙ Sumitur etiam ab eodem *Vitr.* 3, 3. *f.* strictiori significatione pro parte summa epistylii, quae ceteris est projectior: item pro parte summa ipsius coronae, ceteris item projectiore: quae, quia ideo est instituta, ut guttas aquae longe a ceteris subjectis membris epistylii, capitulorumque projiciat. Ita enim conformata est, ut in inferiore sui parte cavata sit, ne aqua secundum ipsam defluat, sed statim decidat, et longe cadat. ℙ In agris *corona* est extremus circa margo, vel agger. *Cato R. R.* 6. Circum coronas, et circum vias ulmos serito, et partim populos. ℙ In pedibus quadrupedum est pars summa ungulae, quae cum pilis committitur. *Colum.* 6, 29. Duris ungulis, et altis, et concavis, quibus coronae mediocres superpositae sunt. *Veget. Veter.* 2, 55. *extr.* Si pedem contuderit, sanguinem de corona emittes. ℙ *Corona montium* est series montium in circuitu positorum. *Plin.* 6, 20, 23. Hos includit Indus montium corona circumdatos.

CORONAEUS, a, um, adj. Κορωναῖος, ad Coronem pertinens, quae est urbs Peloponnesi in Messenia, nunc *Corone*, ut Coronaeus sinus, *Golfo di Corone*, apud *Plin.* 4, 5, 7.

CORONĀLIS, e, adj. στεφανικὸς, ad coronam pertinens. *Appul. Met.* 1. Ut illa Medea totam domum, filiamque cum ipso sene flammis coronalibus deusserat, *h. e.* corona aurea ex venenis facta, ut loquitur *Hyg. fab.* 25., quam pellici suae dono miserat. V. etiam *Plin.* 2, 105, 109., et quae dicemus in CREUSA.

CORONĀMEN, inis, n. coronamentum, corona, στεφάνωμα. *Appul. Met.* 11. Mulieres candido splendentes amicimine, verno florentes coronamine.

CORONĀMENTUM, i, n. genus omne florum, herbarum, et foliorum, quae texendis coronis adhibentur: itemque semina ipsa, στεφάνωμα. *Plin.* 21, 1, 1. In hortis seri coronamenta jussit Cato. *Id.* 22, 21. Anthemis colligitur vere, et in coronamenta reponitur. *Cato R. R.* 8. Coronamenta omne genus facito uti serantur. ℙ Item ipsa corona. *Tertull. Cor. Mil.* 1. Solus libero capite: coronamento in manu otioso. Adde *ib.* 7. [*Cf. *Boettg. Sab.* 1, 145.]

CORONĀRIUS, a, um, adj. στεφανιτικὸς, στεφανωματικὸς, ad coronas pertinens. *Vitr.* 7, 6. Glebae contusae et mollitae praestant tectoriis et coronariis operibus utilitatem, *h. e.* in coronis, seu projecturis, quae fiunt ornatus gratia. V. CORONA. *Id* 9, 3. Tantundem argenti in id coronarium opus admixtum esse, *h. e.* in ea corona facienda. *Plin.* 33, 9, 46. Aes Cyprium tenuissimum, quod coronarium vocant, *h. e.* coronis faciendis aptum. *Id.* 21, 23, 94. Anemonae coronariae, *h. e.* quae adhibentur in coronis floreis. *Id.* 14, 3, 4. *n.* 9. Coronarius naturae lusus, *h. e.* natura veluti ludens in coronis faciendis. Loquitur de quadam vite, cujus acinos folia intercursant. ℙ *Aurum coronarium* dicebatur, quod stante Rep. Rom. coronae aureae loco a provinciis dabatur ducibus exercituum triumphantibus: seu pecunia, quam provinciales conferebant, praetextu coronae inde faciendae. Mos enim fuerat primum, ut provinciales, socii amicique populi R. imperatori suo victori coronas e lauru mitterent gratulationis ergo: mox eae coeptae ex auro fieri: deinde missa pecunia eo titulo. Hujusmodi autem coronae in triumpho praeferebantur. Cujus rei exempla habemus ap. *Cic. Pis.* 37. et *Agr.* 2, 22., *Liv.* 38, 37. et 39, 7., et in lapide Ancyrano Augusti Caesaris, apud *Grut.* 230. Auri coronarii pondo triginta et quinque millia municipiis et coloniis Italiae conferentibus ad triumphos meos quintum consul remisi, et postea quotiescumque imperator appellatus aurum coronarium non accepi. Adde *Gell.* 5, 6. Procedente tempore, quod erat muneris, in tributum transiit, atque exigi coeptum est. De hoc auro coronario multa disputat *Eckhel. D. N. V. T.* 7. p. 6. et seqq. [*Cf. *Ern.* in *cl. Cic.*] ℙ Quod vero docet *Serv.* ad *A.* 8, 721. dictum esse *coronarium*, quod a victis gentibus imperatori dabatur propter concessam impunitatem; de suis temporibus intelligendus est, quibus mutata ratione reipubl. hoc quoque mutari potuit. Quamquam nihil prohibet, quin utrumque *coronarium* diceretur, et quod a provincialibus sociisque, et quod a victis conferebatur. ℙ *Coronarius* etiam dicitur artifex, qui coronas facit et vendit. *Plin.* 34, 11, 26. Coronariorum recisamenta in acetum addita. *Id.* 21, 2, 3. Ingenium Glycerae coronariae. *Front. ad M. Caes. ep.* 1, 6. Alia dignitate sunt flores et coronae cum a coronariis veneunt, alia cum a sacerdotibus porriguntur. Adde *Gell.* 4, 14., ubi non videtur necesse, quod quidam faciunt, ut *coronarium* coronam interpretemur. *Inscr.* ap. *Mur.* 974, 3. Remniae Primigeniae coronariae. Alia *ib.* 786, 1. Athenio de III. Danae coronarius. Is nempe, qui in festis Isidis, Neptuni, et litoralium Deorum, praesertim vero illius numinis, cui consecratae erant singulae naves, vel natali die Augusto-

rum aliisque de causis triremem coronabat in laetitiae argumentum. [*Cf. *Boettg. Sab.* 1, 232.]

CORONĀTOR, oris, m. qui coronat. *August. serm.* 318. (al. 25. *ex Sirmondianis*) *in f.* Coronator Stephani adoretur.

CORONĀTUS, a, um, part. a *corono*, στεφανωθείς, corona ornatus. *Cic. Leg.* 2, 25. Epulae, quas inibant parentes coronati. *Hor. Od.* 2, 7, 7. coronatus nitentes Malobathro Syrio capillos. *Suet. Dom.* 13. Palfurius Sura coronatus de oratoribus, *h. e.* inter oratores: quemadmodum *unus de multis* dicimus. *Ov. Fast.* 4, 335. Coronata puppis. *Prop.* 3, 8, 19. Coronatae aras. Et 3, 1, 1. Coronati equi. *Stat. Silv.* 3, 4, 1. Ite comae etc. Ite, coronato recubantes molliter auro, *h. e.* in aurea pyxide, tanquam aurea corona repositae. ℙ *Coronati* absolute dicebantur quidam sacerdotes, qui Graece στεφανηφόροι, quique, testante *Eckhel. D. N. V. T.* 4. p. 212., annui magistratus munus obibant. *Inscr.* ap. *Mur.* 155, 2. M. Antonius Valentinus sacerdos arae Augusti Nostri, coronatus Daciarum III. (*trium*). Alia *ib.* 3. C. Matridio Aurelio C. F. Lem. Antonino V. P. coronato Tusciae et Umbriae. *Firmic. Mathes.* 3, 14. Erunt autem aut coronati, aut sacerdotibus praepositi, aut sacrorum bajuli simulacrorum. ℙ Est etiam idem ac cinctus, circumdatus. *Petr. fragm. Trag.* 66. *Burm.* Habuimus in primo porcum poculo coronatum, et circa saucunculum, et gigeria optime facta.

[CORONENSIS, is, adj. ad Coroneam pertinens, Boeotiae urbem, nunc *Camari*, cujus meminit *Nep. Agesil.* 4. ℙ *Coronenses*, *ium* sunt illius urbis incolae. *Liv.* 36, 20. Consule per Phocidem, et Boeotiam exercitum ducente, in agrum Coronensem ventum est. *F.*]

CORONĔŌLA, ae, f. genus est rosae autumno provenientis. *Plin.* 21, 4, 10.

CORONĪDES, ae, m. Κορωνίδης, Aesculapius Coronidis filius. *Ov. Fast.* 6, 746. et *Ib.* 406.

CORONIS, idis, f. κορωνίς, Graeca vox significans notam quandam ex linea brevi, et ab inferiori parte flexa, et incurvata, uti docet *Vet. Schol.* ad *Arist. Ἱλοῦντον*, *v.* 253., quae in fabulis comicorum, et tragicorum appingi solebat ad significandum quoddam genus pausae, et cessationis in agendo. Praeterea, *Hesychio* teste, est τὸ τελευταῖον τῆς οἰκοδομῆς ἐπίθεμα, hoc est summa corona parietis in fabrica, de qua in CORONA dictum est. Hinc pro fine ponitur in illo *Mart.* 10, 1. Si nimius videor, seraque coronide longus Esse liber; legito pauca, libellus ero. ℙ Fuit etiam hoc nomine Nympha Larissaea filia Phlegyae, vel Leucippi, soror Ixionis: quae cum forma esset praestanti, Apollini placuit, atque ex eo puerum concepit. Sed a corvo apud Apollinem accusata adulterii cum adolescente Haemonio Elati filio, cui nomen Ischys erat, ab Apolline sagitta confossa est: qui extractum e ventre puerum Aesculapium appellavit: corvum vero mali nuncii delatorem, ex albo in nigrum convertit. *Ov. Met.* 2, 544. et 598. et seqq., *Hyg. fab.* 161. et 202., *Serv.* ad *A.* 6, 618. et *Lact. Plac. in argum. Met. fab.* 2, 7. ℙ Alia fuit filia Coronei Phocensis, quae cum Erichthonium a Pallade cista clausum, et tribus virginibus commissum divulgasset, ab ea expulsa fuit a suo comitatu; cumque sola in litore spatiaretur, a Neptuno visa, et insectata, Palladis opem imploravit, et in cornicem versa fuit. *Ov. Met.* 2, 551. et *Lactant. Plac. l. c. fab.* 8. V. CORNIX. ℙ *Item Hyadum una, Oceani filia. *Hyg. fab.* 182. ℙ Item uxor Asclepii s. Aesculapii, ex qua Machaonem suscepit. *Hyg. fab.* 97. *med.* Sunt tamen, qui Epionem, vel Hesionem, Machaonis et Podalirii matrem fuisse statuunt; unde in *Hyg. l. c. Epiones* legendum putat *Munck.* vice Coronidis. Quod mirum profecto, *Scholiasta* ad *Hom. Il. Δ. v.* 163. (citat *Munck.* ipse) referente, Machaonem filium fuisse Asclepii et Arsinoes, vel Coronidis etc. ℙ Et insulae nomen Aegaei maris, prope Argolidem, ex adversum opp. Hermionem. *Plin.* 4, 12. qui solus de ea mentionem facit. *B. A.*

CORONO, as, avi, atum, a. 1. στεφανόω, coronam capiti impono, coronis orno. *Plin.* 15, 4, 5. Athenae victores olea coronant, Graeci vero oleastro Olympiae. *Id. ib.* 30, 39. Victores Delphis lauro coronari, et triumphantes Romae. *Virg. G.* 2, 528. socii cratera coronant. Et *A.* 1, 728. Crateras magnos statuunt, et vina coronant: ubi *Servius:* aut implent usque ad marginem: aut quia antiqui coronabant pocula, et sic libabant: unde est (*A.* 3, 526.) Anchises magnum cratera corona Induit, implevitque mero. Hoc tractum est ex *Homero*, qui ait (*Odyss.* 1. *v.* 149.) Κοῦροι δὲ κρητῆρας ἐπεστέψαντο ποτοῖο. Haec *Servius*, qui secundam interpretationem praeferre videtur. Confirmat *Stat. Silv.* 3, 1, 76. Diffugimus, festasque dapes, redimitaque vina Eripiunt famuli. At primae favet *Athenaeus* 15, 5. ubi, allato *Homeri* versu, docet ex *Aristotele*, nihil mutilum Diis esse offerendum, sed omnia perfecta atque integra: perfectum autem esse, quod est plenum: et τὸ στέφειν, *coronare*, plenitudinem quandam significare. ℙ *Hor. Ep.* 1, 1, 50. dixit, *coronari Olympia*, quemadmodum dicitur, *vincere Olympia*, *vincere Pythia*, per Graecam ellipsim. ℙ [**Coronare comoediam. Suet. Claud.* 11. Comoediam quoque Graecam Neapolitano certamine docuit, ac de sententia judicum coronavit: est auctorem comoediae corona donavit. V. *Ernest.* ad h. l. ℙ *Coronari de aliquo* est donari corona propter victoriam de aliquo reportatam. *Suet. Dom.* 13. De oratoribus coronatum, i. e. victorem in certamine oratorum. Cf. *Brem.*] ℙ Translate *coronare* est cingere, circumdare. *Virg. A.* 9, 380. omnemque aditum custode coronant. *Prop.* 4, 4, 8. Fidaque suggesta castra coronat humo. *Stat. Th.* 2, 526. densaque nemus statione coronant. *Lucr.* 2, 801. Pluma columbarum cervices circum, collumque coronat. *Id.* 9, 335. Lacum myrteta coronant. *Vitr.* 9, 4. Mercurii, et Veneris stellae circum solis radios, solem ipsum, uti centrum, itineribus coronantes. *Mart.* 12, 18. focus, Multa villica quem coronat olla. *Plin.* 22, 5, 5. Coronari nomine novo, *h. e.* decorari, ornari.

CORONŌPUS, odis, χοιρωνόπους, al. gramen aculeatum, est herba oblonga, fissis foliis, per terram repens, cujus radix in cinerem tosta coeliacis praeclare facit. *Plin.* 21, 16, 59. et 22, 19, 22.

CORONŪLA, ae, f. parva corona. *Veg. Vet.* 2, 55. Solum ungulae celeriter aperire, ne apostema eruptionem super coronulas faciat, *h. e.* partes pedis, quae summae ungulae junguntur, ut in CORONA dictum est.

*COROS, i, Κόρος, flumen Persidis. *Mela* 3, 8. Dictum et *Cyrus*. V. Cyrus. Cf. *Salmas.* in *Solin.* p. 1193. *B. A.*

*CORPILLI, orum, Thraciae populi, ad flumen Hebrum. *Plin.* 4, 11. *B. A.*

CORPŌRĀLIS, e, adj. σωματικός, habens corpus. *Senec. ep.* 58. Dicimus, quaedam corporalia esse, quaedam incorporalia. *Ulp. Dig.* 1, 1, 15. *a med.* Corporalia pignora, *h. e.* quae re corporali constant: quibus opponuntur nomina, et jura. ℙ Item ad corpus pertinens. *Gell.* 18, 1. Etiam si cetera bona omnia, quae corporalia et externa appellarentur, virtuti deessent. *Quint. Decl.* 19, 2. Corporalibus bonis juventus insolenter exsultat. *Senec. ep.* 53. Vitia corporalia. *Dig.* 50, 4, 18. Corporalis labor. *Papin. ib.* 13, 7, 40. possessio, *h. e.* cum res ipsa possidetur. ℙ *Corporale nomen* dicitur a grammaticis, quod rem corpoream significat: sicut *incorporale* quod incorpoream: illud v. gr. *homo:* hoc *virtus. Prisc.* 2, 579.

CORPŌRĀLĪTAS, atis, f. σωματότης, ipsa natura corporis, ipsum corpus. *Tertull. adv. Herm.* 36. et *Anim.* 7.

CORPŌRĀLĪTER, adv. secundum corpus, σωματικῶς. *Paul. Dig.* 41, 2, 1. *circa med.* Servus corporaliter pignori datus. Adde *Tertull. Baptism.* 4. *extr.* et 8., *Petr. fragm. Trag.* 61. *Burm.* et *Arnob.* 5. p. 168.

CORPŌRASCO, is, n. 3. corpus fio, σωματόομαι. *Claud. Mamert. de statu anim.* 1, 14. Nisi forte dicatur incommutabilis Deus veluti corporascere, ut unum possit esse cum corpore.

CORPŌRĀTIO, onis, f. corporalitas. *Tertull. Car. Chr.* 4. Si neque ut impossibilem, neque ut periculosam Deo repudias corporationem etc. Adde *Capell.* 7, 238. *Colum.* 6, 2. *ad f.* Custodiendum est, ne in corporatione etc. impar etc. Alii rectius leg. *incorporatione.* V. INCORPORATIO.

CORPŌRĀTĪVUS, a, um, adj. nutriens, corroborans, et corpus faciens, ut *corporativa adjutoria* ap. *Coel. Aur. Tard.* 1. *extr.*

CORPŌRĀTŪRA, f. σωμάτωσις, τὸ σώματος κατάστημα, corporis magnitudo, habitus, et status corporis. *Vitr.* 6, 1. Ex coelo roscidus aer in corpora fundens humorem efficit ampliores corporaturas. *Colum.* 6, 2. *s. f.* Humilis et modica corporatura pecoris operarii debet esse.

CORPŌRĀTUS, a, um, part. a *corporo*, corpore praeditus, σωματώδης. *Cic. Univ.* 2. Mundus cernitur, et tangitur, et est undique corporatus. *Lact.* 4, 26. *de Jesu Christo.* Is igitur corporatus est, et veste carnis indutus, *h. e.* corpus assumpsit. ℙ Translate. *Tertull. Pall.* 2. Mundus omnis et diversitatibus corporatus, et vicibus temperatus, *h. e.* ex diversis substantiis compactus, compositus. ℙ *Corporati* dicuntur, qui in aliquo corpore, seu collegio sunt. *Inscr.* ap. *Grut.* 45, 8. Patronus corporat. ferrarior. Et ap. *Reines. cl.* 1. *n.* 139. Corporati aurariorum, et argentariorum Isidi, et Osiri mansionem aedificavimus. ℙ Corporati alicujus urbis sunt, qui in corporibus sive sodalitatibus illius urbis sunt. Hinc *Inscr.* apud *Grut.* 496, 5. Corporati Nemausenses patrono. Alia *ib.* 399, 4. Patrono omnium corporum Lugduni licite coeuntium. Adde *Symmach. ep.* 10, 27. (al. 34.)

CORPŌRE-CUSTOS, odis, m. custos corporis. *Inscr.* ap. *Grut.* 600, 12. Bassus Neronis Caesaris corpore-custos. Et *ib.* 13. Hilarius Neronis Caesaris corpore-custos.

CORPŌREUS, a, um, adj. σωματώδης, σωματικός, corpus habens, corporatus, corporalis. *Cic. Univ.* 4. Corporeum, et adspectabile omne necesse est esse, quod natum est. Et *ib.* 8. Quod erat concretum et corporeum. *Lucr.* 3, 178. Ergo corpoream naturam animi esse, necesse est, Corporeis quoniam telis, ictuque laborat. *Id.* 4, 541. Corporea vox. [**Id.* 4, 436. Corporea principia.] ℙ Item carneus, σαρκικός, σάρκινος. *Ov. Met.* 6, 406. *de Pelope.* Corporeus humerus. *Id. ib.* 15, 105. Dapes corporeae. *Plin.* 11, 37, 54. Spectatissimum insigne gallinaceis corporeum, serratum, *h. e.* crista. Et *paulo post.* Cornua cochleis corporea. Et *paulo post.* In vicem ossium succedente corporea cicatrice.

*CORPORICĪDA, ae, m. μαχελλίτης *Gloss. Gr. Lat.* Fuerit itaque Lanio. *B. A.*

CORPŌRO, as, avi, atum, a. 1. σωματόω, corpus efficio, in corporis formam redigo. *Plin.* 7, 15, 13. Semen e maribus coaguli modo profluvium mulierum in sese glomerans, quod deinde tempore ipso animatur, corporaturque. *Id.* 10, 53, 74. *de pullis avium.* Ipsum animal ex albo liquore ovi corporatur. ℙ Item interficio, corpus solum sine anima relinquo, ut *Non.* 1, 73. explicat. *Enn. ib.* Corpus contemplatur, unde corporet vulnere. *Accius ib.* Corporare abs tergo es ausus. ℙ Translate. *Id.* 1, 168. Tractum a pictura, quae priusquam coloribus corporatur, umbra fingitur. ℙ De assumptione carnis, *h. e.* naturae humanae. *Tertull. Car. Chr.* 3. Ita ut et nasceretur, et carne corporaretur. *Id. ib.* 6. Nunquam fuit causa angelorum corporandorum.

CORPŌROSUS, a, um, adj. corpulentus, magni corporis. *Coel. Aurel. Acut.* 3, 17. *med.*

[CORPŪLENS, tis, adj. idem ac corpulentus. *Not. Tir.* p. 35. *F.*]

CORPŪLENTĬA, ae, f. πολυσαρκία, obesitas. *Plin.* 11, 53, 118. Somno concoquere, corpulentiae, quam firmitati utilius. **Sol.* 40. *B. A.*

CORPŪLENTUS, a, um, adj. εὔσαρκος, ἐπίσωμος, qui est obesi corporis, ut *Festus* interpretatur. *Pl. Epid.* 1, 1, 8. Corpulentior videre atque habitior. *Colum.* 6, 3. Nitidum, et hilare, et corpulentum pecus. *Gell.* 7, 22. Pinguis homo, et corpulentus. Adde *Quint.* 6, 1. *ad f.* ℙ *Ennius* ap. *Fest. corpulentum* pro magno posuit.

CORPUS, oris, n. σῶμα, substantia quaevis, quae visu tactuve percipi potest. Tria haec vox significat, ut *Pomp.* docet *Dig.* 41, 3, 30. et *Senec. Q. N.* 2, 2. et *ep.* 102. Primo id quod simplici re atque una constat, et Graece ἡνωμένον vocatur, ut homo, tignum, lapis, et similia. *Cic. Fin.* 1, 6. Atomos, quas appellat, idest individua corpora. *Id. Acad.* 4, 38. Qui asperis, et levibus, et hamatis, uncinatisque corporibus concreta haec esse dicat. *Ov. Met.* 14, 137. quot haberet corpora pulvis, Tot mihi natales etc. *Lucr.* 2, 102. Corpus ferri. Et 6, 854. aquae. Et *ib.* 101. Nubes corpore condenso. *Plin.* 16, 12, 23. Corpus piceae. Et *ib.* 6, 8. glandis. *Id.* 9, 35, 57. unionum. *Id.* 17, 21, 35. *n.* 5. Uva fert omnium corporum suorum acinos, *h. e.* omnium surculorum, seu malleolorum, qui in unum caudicem cohaeserint. *Papin. Dig.* 16, 3, 24. Ut corpora nummorum eadem redderentur. Adde *ib.* 94., ubi eadem loquendi ratio. ℙ *Corpus arborum* dicitur lignum ipsum, ut distinguatur a cortice, medulla etc. *Plin.* 17, 24, 37. *n.* 9. Cerasus, et tilia, et vitis corticem mittunt, sed non vitalem, nec proximum corpori. ℙ Saepissime dicitur de animalibus, et praesertim de homine. *Cic. Fin.* 2, 30. Nec gaudere quemquam nisi propter corpus, nec dolere. Et *mox.* Memoria corpore perceptarum voluptatum. *Id. Att.* 7, 23. O me miserum! et non omnes nostra corpora opponimus? *Id. Rosc. Am.* 12. Quod non totum telum corpore recepisset. *Id. Tusc.* 2, 6. *extr.* Corpus bene constitutum. *Id. Att.* 11, 4. Corporis infirmitas. *Id. Off.* 1, 23. Exercere corpus. *Id. Fam.* 16, 4. Servire corpori. Et *ib.* 9, 20. Inde corpori omne tempus datur. *Id. Cat.* 1, 6. Effugere ictus parva quadam declinatione, et, ut ajunt, corpore. *Virg. A.* 5, 438. Corpore tela modo, atque oculis vigilantibus exit. *Ov. Fast.* 2, 298. ovis lana corpus amicta sua. Et *ib.* 1, 377. Corpus juvenci. *Scrib. Compos.* 161. Multum profuit, ad corpus in duplici calceo pellem caninam habere. ℙ Aliquando dicitur de sola carne. *Cic. N. D.* 2, 55. *f.* Ossa subjecta corpori mirabiles commissuras habent. *Id. Fam.* 7, 26. Ego hic cogito commorari, quoad me reficiam: nam et vires et corpus amisi. *Ov. Her.* 3, 141. abiit corpusque colorque. Utramque significationem complexus est *Mart. Spectac.* 7. Inque omni nusquam corpore corpus erat. ℙ Hinc *corpus facere* est pinguescere. *Phaedr.* 3, 7. Unde sic, quaeso, nites? Aut quo cibo fecisti tantum corporis? *Cels.* 7, 3. *sub f.* Cibi potionesque corpori faciendo aptae. ℙ Translate. *Petr. Sat.* 2. Corpus orationis enervatur. *Quint.* 10, 1. Macer, et Lucretius legendi quidem, sed non ut phrasim, id est corpus eloquentiae faciant, *h. e.* constituant quasi corpus eloquentiae. *Id.* 2, 10. Haec poetica juvenibus pertractare permittemus, ut exspatientur, et gaudeant materia, et quasi in corpus eant. ℙ Obsceno

sensu. *Phaedr.* 3, 11. Damnum insectatus est amissi corporis, *h. e.* τῶν ὄρχεων. *Hor. Sat.* 1, 2, 43. dedit hic pro corpore nummos. Ubi *Acron:* ne castraretur. Possis tamen intelligere pro vita. [**Acr.* sententia praeferenda videtur. Similis hujus v. significatio est ap. *Eund. ib.* 2, 7, 67.] ℙ Huc pertinent illa *Ov. Am.* 3, 14, 9. Ignoto meretrix corpus junctura Quiriti. *Pl. Cist.* 2, 3, 21. Dotem sibi corpore quaerere. Et *Poen.* 5, 3, 21. et *Liv.* 26, 33. Facere quaestum corpore. ℙ Per catachresin dicitur de anima separata a corpore. *Virg. A.* 6, 303. de Charonte: Et ferruginea subvectat corpora cymba. Ubi *Servius* adscribit, ideo a poeta dici *corpora*, quia ab Aenea, et Sibylla cernebantur: omne autem, inquit, quod potest videri, corpus dicitur. Unde paulo post (v. 391.) discretionem fecit dicens: Corpora viva nefas Stygia vectare carina. *Virg. ib.* 306. defunctaque corpora vita Magnanimum heroum. ℙ Item de viris ipsis, seu de personis. *Liv.* 29, 21. Libera corpora placere Locrensibus restitui. [*V. plura hujus generis exempla in *lex. Liv.* s. h. v.] *Curt.* 5, 13. In illo corpore posita est victoria. *Virg. A.* 2, 18. delecta virum sortiti corpora. *Ov. Met.* 3, 58. Aut ultor vestrae, fidissima corpora, mortis, Aut comes, inquit ero. *Val. Fl.* 2, 653. centumque pares primaeva ministri Corpora. [**Tibull.* 4, 4, 10. Corpora fesssa, i. e. aegri. Adde *Eund. ib.* 11, 2. V. *Interprr.* ad *Sever. Aetn.* 624. *Tibull.* 1, 9, 74. Corpora foeda padagra. *Tac. H.* 2, 32. Fluxa corpora, i. e. homines molles, voluptatibus dediti. *Sil.* 6, 572. Redeuntia corpora, i. e. redeuntes.] ℙ Item de servis. *Ov. Amor.* 3, 4, 33. Nec tamen ingenuam jus est servare puellam: Hic metus externae corpora gentis agat. Graeci quoque σώματα eadem significatione usurpant. ℙ [*Saepe inservit periphrasi. *Tac. A.* 4, 72. Corpora conjugum aut liberorum servitio tradebant. *Id. H.* 2, 11. speculatorum tecta corpora. *Plin. Pan.* 33, 1. Servorum noxiorumque corpora. *Virg. A.* 9, 272. lectissima matrum corpora. *Sil.* 14, 105. Sororum corpora. *Id.* 7, 358. Corpora boum.] ℙ Item de cadavere. *Alvin.* l. *v.* 167. Quin etiam corpus matri vix vixque remissum, Exsequiis caruit, Livia, paene tuis. *Ov. Met.* 13, 471. genitrici corpus inemptum Reddite. Et *Fast.* 2, 835. super corpus communia damna gementes. *Inscr.* ap. *Grut.* 662, 8. Isdem corporibus tralatis. ℙ Secundo *corpus* significat id, quod acervatione, vel nexu, seu quod ex contingentibus se, hoc est inter se cohaerentibus constat. quod συνημμένον vocatur, ut finis, frumentum, aedificium, navis, armarium. Translate. *Cic. Fam.* 5, 12. A principio conjurationis usque ad reditum nostrum, videtur mihi modicum quoddam corpus confici posse. [*Cf. *Salm.* ad *Sol.* p. 3.] *Id. Brut.* 57. Unum corpus debet esse defensionis. *Virg. A.* 11, 313. toto certatum est corpore regni, *h. e.* totis regni viribus. *Cic. Q. Fr.* 2, 13. *f.* Sed utros ejus habueris libros, (sunt enim duo corpora) an utrosque nescio. *Ulp. Dig.* 32, 50. Corpus Homeri: opera Homeri. *Senec. Tranquill.* 9. *f.* Corpora ignotorum auctorum conquirere. *Ulp. Dig.* 40, 5, 37. Corpora rationum. *Imp. Justin. Cod.* 5, 13. Corpus Juris. *Ulp. Dig.* 4, 2, 20. patrimonii. Et *ib.* 31, 79. Omnia corpora maternae hereditatis. ℙ Tertio *corpus* dicuntur ea, quae ex distantibus constant, sed uni nomini subjectis, ut populus, legio, grex. *Liv.* 26, 16. Corpus nullum civitatis, nec senatus, nec plebis concilium esse. *Justin.* 3, 2. Fiunt de uno populo duo corpora. *Id.* 14, 2. *f.* Unus de corpore militum. *Liv.* 4, 9. Qui et ipsi ejusdem corporis erant, *h. e.* ejusdem ordinis. *Id.* 1, 17. Sabini sui corporis creari regem volebant, *h. e.* sui populi, Sabinum scilicet. *Callistr. Dig.* 50, 6, 5. *f.* Collegium, vel corpus fabrorum, et naviculariorum. Hinc *corporati*, de quibus in V. CORPORATUS. ℙ [*Confunduntur *corpus* et *pectus.* V. *Burm.* ad *Quint. Decl.* 253. p. 473.]

CORPUSCŬLUM, i, n. σωμάτιον, diminut. a *corpus. Cic. N. D.* 1, 24. Esse corpuscula quaedam laevia, alia aspera, rotunda alia, partim angulata, curvata quaedam, et quasi aduncа. [**Corpuscula* h. l. sunt *atomi.* Ita saepissime ap. *Lucr.* 2, 152. Corpuscula vaporis singillatim inter se non meant. Adde *Eund.* 4, 199. 2, 530.] *Juven.* 10, 173. mors sola fatetur Quantula sint hominum corpuscula. *Trajan. ad Plin. ep.* 10, 29. Cuperem, sine querela corpusculi tui pervenire in Bithyniam potuisses. *Justin. praef.* Horum voluminum cognitione quaeque dignissima excerpsi, et breve veluti florum corpusculum feci. ℙ In blanditiis. *Pl. Cas.* 4, 4, 19. Corpusculum mellitulum!

CORRĂDO et Conrado, is, asi, asum, a. 3. συμψάω, radendo aufero. *Cels. Dig.* 6, 1, 38. Si tectorium quod induxeris, picturasque corradere velis. *Lucr.* 6, 443. Vortex conradens ex aere semina nubis. ℙ Translate. *Ter. Heaut.* 1, 1, 89. Nihil relinquo in aedibus, nec vas, nec vestimentum: corrasi omnia. Ubi *Calphurnius:* omnia compilavi, vendidi. Huic contrarium est *abradere*, et est per vim aliquid auferre. Cum autem dicere volumus, aliquem nihil omnino tam parvum reliquisse ex rebus suis, quod non alienaverit, recte dicemus *omnia corrasit*, quasi etiam raserit parietem etc. ℙ Item difficulter comparare, eodem teste. *Ter. Adelph.* 2, 2, 34. Minas decem corradet alicunde. *Pl. Poen.* 5, 6, 26. Trecentos Philippos, credo, corradi potest. *Ulp. Dig.* 26, 7, 4. Si ea summa corradi possit, ut inde ager comparari possit. ℙ De loco *Lucretii* V. in CONTRADO.

*CORRAGUM, vel corragon, i, n. castelli nomen in Macedonia. *Liv.* 31, 27. *B. A.*

CORRĀSUS et Conrasus, a, um, part. a *conrado*, radendo ablatus: et translate comparatus, collectus. *Callistr. Dig.* 40, 20, 6. *extr.* Plerumque etiam inde corrasas pecunias praesides ad fiscum transmiserunt. Adde *Ulp. ib.* 7, 3. *circa med.*

CORRĀTIONĀLĪTAS et Conrationalitas, atis, f. *August. Music.* 6, 17. Corrationalitas: ita enim malui analogiam vocare etc.

CORRECTĬO et Conrectio, onis, f. διόρθωσις, emendatio. *Cic. Fin.* 4, 9. Haec est correctio philosophiae veteris, et emendatio. *Id. Off.* 3, 2. Panaetium nos, correctione quadam adhibita, potissimum secuti sumus. *Suet. Tib.* 42. et *Dom.* 8. Correctio morum, *h. e.* censura. [*V. *Ernest.* ad *Suet. l.* prius laudatum.] ℙ Item objurgatio, castigatio. *Cic. Amic.* 24. *extr.* Peccasse se non anguntur, objurgari moleste ferunt: quod contra oportebat, delicto dolere, correctione gaudere. ℙ Apud rhetores est figura, quae tollit id, quod dictum est, et pro eo id, quod magis idoneum videtur, reponit, hoc pacto: Nam postquam isti vicerunt, atque adeo victi sunt: eam enim quomodo victoriam appellem, quae victoribus plus calamitatis, quam boni dederit? Haec ex *Auct. ad Her.* 4, 26. Adde *Cic. Or.* 3, 53. ℙ *Quint.* autem 9, 3. docet, duplicem esse *correctionem*, verborum, et sententiarum. Nam cum in re est, dubitatio quaedam dici potest, et ad sententias pertinet: ad verba vero, cum in verbo aliquo emendando versatur. [*V. *Ernest. lex. techn. lat.* p. 98. sq.] ℙ *Turneb.* quoque duas facit *correctiones*, alteram, quae corrigat antequam dicatur, Graece προδιόρθωσιν: alteram, quae post, ἐπιδιόρθωσιν, quia *Cic. l. c.* habet: *tum correctio vel ante, vel postquam dixeris.* Satius est tamen, unam eandemque figuram agnoscere.

CORRECTOR et Conrector, oris, m. διορθωτής, qui corrigit. *Cic. Balb.* 8. O praeclarum interpretem juris, auctorem antiquitatis, correctorem, atque emendatorem nostrae civitatis! *Hor. Ep.* 2, 1, 129. Asperitatis, et invidiae corrector, et irae. *Liv.* 45, 32. Usus est legum corrector. [*Cf. *Bentl.* ad *Hor. Ep.* 1, 15, 37.] ℙ *Correctores* provinciarum, sub imperatoribus Romanis in provincias mittebantur, vel corrigendi causa, si quid turbatum esset aut bellorum vi, aut rebellionibus, aut mutatione dominorum, aut negligentia magistratuum: vel potius regendi atque administrandi, una cum consularibus, et praesidibus, aut etiam procedente tempore, ipsi soli. Quorum dignitas paulatim adeo crevit, ut unus aliquando *Italiae Corrector* creatus sit, auctoritate certe imperatoribus ipsis valde proxima. Initio autem medii fuisse videntur inter consulares et praesides. *Hermogen. Dig.* 1, 18. *De Off. Praes.* 10. De omnibus causis, de quibus etc. correctorum, et praesidum provinciarum notio est. *Eutrop.* 9, 13. Qui quidem Tetricus etiam corrector Lucaniae postea fuit. Ubi Paeanii μετάφρασις habet καὶ τὸν μὲν (Τέτρικον) ἐπιτροπεύειν ἔταξε τῆς Λουκανῶν ἐπαρχίας. [*Cf. *Tzschuck.* ad h. l. et quos laudat.] *Inscr.* apud *Grut.* 407, 8. Corrector Flaminiae, et Piceni. Et 279, 4. Corrector Italiae. Et ap. *Mur.* 373, 3. Corrector Venetiae, et Histriae. De his Correctoribus consule *Morc. De stil. Inscr. Lat. T.* 1. p. 122. *edit. Pat.* et *Jo. Labusium*, *Epigrafe ant. Padov* p. 12. ℙ Corrector viae Flaminiae, et Cassiae, in *Inscr.* ap. *Graevium* in *praef. ad Tom. Antiquit. Rom.* 10. est restitutor viae corruptae, et labefactatae.

CORRECTŪRĂ et Conrectura, ae, f. officium et munus correctoris. *Aurel. Vict. Caes.* 35. Correctura Lucaniae. Et *ib.* 39. Cum Venetos correctura ageret, *h. e.* Venetiae corrector esset. Adde *Auson. Parent. n.* 24. *v.* 11.

CORRECTUS et Conrectus, a, um, part. a *corrigo*, διορθωθείς, directus. *Liv.* 29. 27. *s. f.* Aegre correctus cursus. *Plin.* 28, 4, 7. Hoc saepe delumbata quadrupede approbatur, statim a tali remedio correcto animalis ingressu. *Id.* 36, 14, 21. Lapis pondere ipso correctus videbatur. ℙ Translate est emendatus. *Cic. Acad.* 1, 4. Recentissima quaeque sunt correcta et emendata maxime. *Id. Att.* 13, 48. Laudationem Porciae tibi misi correctam. *Gell.* 6, 14. Poena adhibetur castigandi, atque emendandi gratia, ut is, qui fortuito deliquit, attentior fiat, correctiorque. *Sall. Jug.* 99. *extr.* Sic forte correcta Marii temeritas gloriam ex culpa invenit.

CORRĒPO et Conrepo, is, psi, n. 3. εἰσέρπω, ὑφέρπω, idem quod repo, irrepo: et translate paulatim, vel occulte intro. *Varr. R. R. praef.* 2. et *Colum. praef.* 1. Omnes patresfamiliae, falce et aratro relictis, intra muros correpsimus. *Cic. Att.* 10, 12. *Πάρωρα, πλευτέον* igitur, et occulte in aliquam onerariam corrependum. *Id. N. D.* 1, 24. Quod cum efficere vultis, in dumeta correpitis, *h. e.* dicitis res involutas, quibus vos ipsi implicamini, ut inde expediri atque extricari nequeatis. ℙ Ap. *Lucr.* 5, 1217. Praeterea cui non animus formidine divum Contrahitur? cui non conrepunt membra pavore? *conrepunt* est concidunt, ad terram sternuntur more animalium reptilium.

CORREPTĒ et Conrepte, adv. corripiendo, breviter, si loquamur de quantitate syllabae: cui *producte* opponitur. *Gell.* 6, 9. *Dictito* ab eo verbo, quod est *dico*, correpte dicimus. *Ov. Pont.* 4, 12, 13. Aut producatur, quae nunc correptius exit.

CORREPTĬO et Conreptio, onis, f. apprehensio. *Gell.* 20, 10. Vindicia, id est correptio manus in re atque in loco praesenti. *Scrib. Comp.* 171. In ipsa correptione uti oportet ea antidoto, *h. e.* cum morbus corripit. ℙ Item diminutio. *Vitr.* 9, 9. Correptiones dierum, aut crescentiae. ℙ *Correptio syllabae*, cui opponitur *productio*, est, cum syllaba brevi tempore pronunciatur. *Quint.* 7, 9. *f.* Productio quoque, in scripto, et correptio in dubio relicta, causa est ambiguitatis. *Id.* 9, 3. *med.* Voces productione, vel correptione mutatae. ℙ Est etiam reprehensio, castigatio, increpatio. *Tertull. Pudic.* 14. Correptione aliquem retundere. *Cic. Amic.* 24. Delicto dolere, correptione gaudere. Al. aliter leg. V. CORRECTIO. ℙ [*Item figura eloc. qua duabus diversisque sententiis et rebus unum datur verbum minime utrisque conveniens. Ita *Jul. Ruf.* p. 30. Graecorum *ἀνάληψιν* interpretatur, de qua plura in *Lex. gr. technol.* diximus, unde et nonnulla petenda sunt, quae ad hanc Latinorum technologiam pertinent. *Ernest. lex. techn. lat.* p. 99.]

CORREPTOR, oris, m. reprehensor, ἐπιτιμητής. *Senec. Ira* 2, 10. Non hostis, sed correptor peccantium. Et *ib.* 3, 37. Pessimus quisque correptorem asperrime patitur.

*CORREPTORIUS, a, um, adj. *Interpr. Iren.* 4, 3. Literis correptoriis aliquem admonere. *B. A.*

CORREPTUS et conreptus, a, um, part. a *corripio*, captus comprehensus. *Plin.* 7, 20, 19. Correptum hostem tranferre in castra. *Virg. G.* 4, 405. Verum ubi correptum manibus vinclisque tenebis etc. Et *ib.* 3, 254. Flumina correptos unda torquentia montes. *Suet. Aug.* 43. Correptus valetudine. (et absolute *Senec. Oedip.* 69. Non ars ulla correptos levat.) *Curt.* 6, 6. Subita morte correptus. *Propert.* 1, 3, 13. ardore, *h. e.* cupidine. *Suet. Cal.* 12. misericordia. *Gell.* 1, 26. ira. *Virg. A.* 11, 584. militia, *h. e.* amore militiae. *Lucr.* 4, 81. Omnia conrident, conrepta luce diei, *h. e.* celeriter concepta et recepta. *Ov. Met.* 8, 514. Stipes correptus ab ignibus arsit. *Stat. Th.* 4, 314. Qualis erat, correpta sinus, et vertice flavum Crinem sparsa noto, *h. e.* adstricta, succincta. ℙ Item reprehensus. *Hor. Sat.* 2, 3, 257. correptus voce magistri. *Caes. B. C.* 1, 2. Ii omnes convicio consulis correpti exagitabantur. *Suet. Galb.* 5. Correptus jurgio, et manu pulsatus. ℙ Item surreptus, occupatus, ablatus. *Lentul. ad Coss. et Praett. Fam.* 12, 15. Vastata provincia, correptis vectigalibus. ℙ *Syllaba correpta* est brevis. *Quint.* 1, 5. Cum syllaba correpta producitur. *Senec. Q. N.* 2, 56. Illo verbo *(fulgere)* utebantur antiqui correpto, quo nos producta una syllaba utimur. ℙ Correpta vox. *Varr. L. L.* 6, 6. de nomine *trabes.* Cujus verbi singularis casus recte correptus, et facta trabs.

CORRĒUS. V. CONREUS.

CORRĪDĔO et Conrideo, es, a. 2. συγγελάω, simul rideo. *August. Confess.* 4, 8. Colloqui, et corridere, et vicissim benevole obsequi. ℙ Translate. *Lucr.* 4, 81. Omnia conrident, conrepta luce diei.

CORRĪGĬA, ae, f. ἱμάς, σφαιρωτήρ, lorum tenue oblongum ad ligandum: a *corrigo* deductum est, nam corrigia pedem seu potius calceamentum regit. *Cic. Div.* 2, 40. Pedis offensio nobis, et abruptio corrigiae, et sternutamenta erunt observanda. *Plin.* 30, 4, 12. Corrigia canina, *h. e.* ex corio canis. Adde *Varr.* ap. *Non.* 6, 3. ℙ Est quoque lorum oblongum ad percutiendum et incitandum equum. *Edict. Dioclet.* p. 26. Corrigiam aurigalem ✕ duobus. ℙ Secundam syllabam licenter produxit *Arator Hist. Apost.* 2, 81. Quae ligat excelsas humilis corrigia plantas. At recte corripuit *Venant. carm.* 8, 7, 61. Corrigiamque pedum quoniam est non solvere dignus.

CORRĪGO et Conrigo, is, exi, ectum, a. 3. κατορθόω, quod pravum, vel inversum est, dirigo: a *con* et rego. [*A verbo *emendare* pr. ita differt, ut hoc sit: menda expungere v. unum de pluribus mendis tollere, ut *Gesn.* ad *Plin. ep.* 6, 2, 9., *Corrigere* autem rectam facere totam rem ex prava et corrupta; saepe tamen promiscue usurpantur, ut nostra: *verbessern* et *berichtigen. B. Crus.* in *cl. Suet.* s. h. v.] *Cic. Fin.* 1, 6. Ea, quae corrigere vult, mihi quidem depravare videtur. *Au-*

gust. ap. *Macr. Sat.* 2, 4. Corrigere corpus informe gibbo. *Liv.* 29, 27. *f.* Corrigere cursum. *Plin.* 3, 1, 3. Torsere se fluminum, aut correxere flexus. *Id.* 24, 5, 13. Galbanum vulvas conversas corrigit. *Id.* 7, 20, 19. Miloni malum tenenti nemo digitum corrigebat. *Petr. fragm. Tragur.* 51. *Burm.* Phialam contusam malleo corrigere. ℙ *Curva corrigere* proverbio dicitur de censoribus importunis, quique ea corrigere se posse putant, quae nimis jam inveteravere. Utuntur hoc proverbio *Senec. Apocoloc.* et *Plin. ep.* 5, 21. ℙ *Γνώμη* est illud *Quint.* 1, 3. Frangas citius, quam corrigas, quae in pravum induruerunt. ℙ Significat etiam mollire, frangere. *Plin.* 15, 29, 37. Oleo praecipua vis ad corrigenda vina, saccis ante perfusis, *h. e.* vini vires frangendas, ut idem loquitur 14, 22, 28. ℙ Item sano, tollo, emendo. *Id.* 22, 25, 74. Decocta ex lupinis lentigines corrigunt. *Id.* 31, 6, 33. Maciem corporis piscinae maris corrigunt. *Id.* 23, 8, 75. Corrigere cutem in facie. [**Suet. Aug.* 99. Malas labentes corrigi praecepit. Gr. *κατορθοῦν δέμας.* v. *Casaub.* et *Ernest.*] V. LABENS. ℙ Translate est emendare. *Cic. Q. Fr.* 2, 15. Cursu corrigere tarditatem. *Id. fragm.* ap. *Lact.* 6, 24. errorem poenitendo. *Id. Sull.* 22. vitium legis. *Id. Leg.* 3, 14. Corrumpere, vel corrigere mores civitatis. *Id. Att.* 15, 1. *med.* Petivit, ut eam orationem corrigerem, antequam ederet. *Id. Phil.* 8, 11. Corrigere sententiam alicujus. *Id. Cat.* 1, 9. Quamquam quid loquor? te ut ulla res frangat? tu ut unquam te corrigas? *Pl. Trin.* 1, 2, 81. Quin eum adolescentem, quem corruptum esse vides, restituis? quin ad frugem corrigis? *Suet. Vesp.* 8. Corrigere disciplinam. *Sall. Jug.* 3. delicta. *Varr. L. L.* 8, 4. aliquid ad consuetudinem communem. ℙ [Part. *Corrigens* ap. *Suet. Cal.* 54. Gestum histrionis quasi laudans vel corrigens. *Correcturus* ap. *eund. Caes.* 56. Rescripturus et correcturus. *F.*]

CORRĪPIO et Conripio, īpis, ipui, eptum, a. 3. *ἐπιλαμβάνομαι*, a *con* et *rapio:* est celeriter arripere, capere, comprehendere. *Cic. Verr.* 2, 3, 23. Hominem corripi, ac suspendi jussit in oleastro. [**Cf. Caes. B. C.* 3, 109.] *Virg. A.* 1, 191. arcumque manu, celeresque sagittas Corripuit. *Id. ib.* 6, 422. Cerberus tria guttura pandens corripit objectam offam. [**Propert.* 4, 11, 24. Fallax Tantaleo corripiare liquor.] *Plin.* 10, 40, 56. Corripere aliquid morsu. *Phaedr.* 1, 2. dente. *Virg. A.* 12, 302. caesariem hostis. *Vellej.* 2, 110. Universa Pannonia insolens longae pacis bonis, ex constituto arma corripuit. [**Cf. Sil.* 6, 198. Trepidum corripit serpens. Proprie id dici de serpente notat *Drak.* Adde *Propert.* 4, 8, 11. *Sil.* 13, 80. Celtas corripuit leto, i. e. interfecit, occidit.] ℙ *Corripere viam, spatium*, est celeriter dare se viae, immittere se in spatium. *Virg. A.* 5, 316. signoque repente Corripiunt spatia audito. *Id. G.* 3, 104. cum praecipiti certamine campum Corripuere, ruuntque effusi carcere currus. *Id. A.* 1, 422. et *Plin. ep.* 4, 1. Corripere viam. *Hor. Od.* 1, 3, 33. gradum. *Val. Flacc.* 1, 132. aequora delphin Corripit. [**Sil.* 16, 396. E carcere corriperet spatium, i. e. exiens e cancellis summa velocitate spatium, in quo certaretur, ingressus est.] ℙ Ponitur et pro involvere, circumdare, complecti. *Ov. Fast.* 2, 524. Nunc ipsas igni corripuere casas. [**V. Gierig.* ad h. l.] *Virg. A.* 9, 537. Flamma corripuit tabulas. Et *ib.* 1, 48. Turbine aliquem corripere. ℙ Item pro rapere, et asportare. *Virg. A.* 2, 167. Corripuere sacram effigiem. *Cic. Verr.* 1, 2. Apertus in corripiendis pecuniis fuit. *Justin.* 15, 1. *extr.* Indignatus, quod Antigonus solus communis victoriae praemia corripuisset. [**Adde Cic. Fam.* 12, 15. Corripere vectigalia *ib.* Quidquid ex pecunia correptum est.] ℙ Et pro celeriter movere. *Virg. A.* 3, 176. Corripio e stratis corpus. Et *ib.* 4, 572. Corripit e somno corpus. Et *ib.* 11, 462. Corripuit sese, et tectis citus extulit altis. *Ter. Hecyr.* 4, 1, 3. Corripuit derepente tacitus sese ad filiam. [**V. Ruhnk.* ad h. l. et *Heyn.* ad *Virg. A.* 6, 472. *Sil.* 15, 208. Corripit agmen, i. e. ocius ducit, ut saepe simplex *rapere*, quod cf.] ℙ Et pro adoriri, invadere, tenere. *Virg. G.* 3, 472. Morbi corripiunt corpora. *Val. Flacc.* 6, 277. Extremus error corripit lumina, *h. e.* tenebrae occupant oculos. [**Usitatissimum est vocabulum de subito morborum impetu. *Suet. Caes.* 45. Comitiali quoque morbo bis inter res agendas correptus est. V. *Brem.* ad h. l. Neque differunt quae §. 8. dicta sunt.] *Tac. A.* 11, 8. Neque cunctatur, quin proximas praefecturas corripiat. ℙ Translate. *Virg. G.* 2, 510. hunc plausus hiantem Corripuit, *h. e.* cepit. ℙ Et passive. *Suet. Vitell.* 3. Decessit paralysi, altero die, quam correptus est. *Cels.* 6, 18. *n.* 9. Subitis et gravissimis morbis corripi. *Plin.* 7, 51, 52. febre. ℙ Et translate. *Ov. Met.* 9, 459. Byblis correpta cupidine fratris. *Pl. Asin.* 5, 2, 34. Correptum esse ex amore. Al. leg. *corruptum.* ℙ Significat etiam minuere, contrahere. [**Gr. συστέλλειν.*] *Suet. Dom.* 4. Quo facilius centum missus peragerentur, singulos a septenis spatiis ad quina corripuit. *Id. Tib.* 34. Ludorum ac munerum impensas corripuit. [**Nos: *Herabsetzen.* V. *Brem.* ad h. l. ubi contra *Ernest.* qui imminuendi notionem duci putat a notione reprehendendi, recte docere videtur: *corripere* proprie dici de ea minuendi, contrahendi ratione, quae celeritate fiat, ut *corripere viam, gradum.* Inde restringendi notionem ortam.] *Quint.* 10, 1. Poetae non mutare quaedam modo verba, sed extendere, corripere, convertere, dividere coguntur, breviora facere aliquid detrahendo per aphaeresin, syncopen, vel apocopen. *Id.* 4, 2. *med.* Non minus cavenda erit, quae nimium corripientes omnia sequitur, obscuritas. *Gell.* 2, 17. Praepositio, quae produci et corripi solet. V. CORREPTUS. ℙ Item translate, reprehendere, objurgare, increpare. *Suet. Aug.* 53. Adulationes gravissimo edicto corripuit. *Id. Cal.* 45. Corripere timiditatem et ignaviam alicujus. *Ov. Pont.* 2, 6, 5. peccata stulti sodalis. *Plin.* 37, 2, 6. Jus videmur perdidisse corripiendi potoria gemmata. ℙ Item in judicium rapere, accusare, reum agere. *Suet. Dom.* 12. Quolibet et accusatore et crimine corripiebantur. *Tac. A.* 12, 42. Corripere aliquem accusatione. ℙ Et absolute. *Id. A.* 3, 49. Lutorium Priscum corripuit delator. *Id. ib.* 6, 40. A delatoribus corripitur, ob servum adulterum.

CORRĪVĀLIS et Conrivalis, m. *συνεπιθυμητής*, idem ac rivalis. *Quint. Decl.* 14, 12. Patior illa corrivalium maledicta, convicia.

CORRĪVĀTĬO et Conrivatio, onis, f. *σύῤῥους, σύῤῥοια*, deductio aquae in unum et eundem locum. *Plin.* 31, 3, 27. Corrivatio aquae pluviae in locum humiliorem e superioribus defluentis. Adde 33, 4, 21. et 36, 15, 24. *n.* 11.

CORRĪVĀTUS et Conrivatus, a, um, part. a *corrivo*, in eundem locum deductus: et dicitur de fluentibus. *Senec. Q. N.* 3, 19. Habet terra venas aquarum, ex quibus corrivatis flumina effici possunt. *Plin.* 3, 5, 9. Tiberis corrivatus piscinis. *Id.* 6, 14, 17. Liquor salis corrivatus. *Id.* 34, 12, 32. Corrivatus limus.

*CORRIVIUS vel Corrivus, i, m. rivus ex eod. loco defluens. *Auct. Itin. Alex.* ed. *A. Majo* 19. Quod *is* Granicus Idaeis conriviis repens praecipitio montano descendens ruensque impetu plusquam agmen navale. Suspectus locus. *B. A.*

CORRĪVO et Conrivo, as, avi, atum, a. 1. in eundem rivum aquas deduco. *Ulp. Dig.* 39, 3, 3. Corrivare aquam. *Plin.* 31, 4, 30. Plerumque damnosi torrentes corrivantur, detracta collibus silva, continere nimbos, ac digerere consueta. ℙ Ap. *eund.* 6, 16, 18. *corrivare flumen* videtur positum pro in rivos dividere, et ad irrigandos agros diducere.

CORROBŌRĀMENTUM, i, n. *Lact.* 3, 12. *sub f.* Labores et miseriae sunt exercitia et corroboramenta virtutis.

CORROBŌRĀTUS, a, um, part. a *corroboro*, *ἐπιῤῥωσθείς*, qui vires jam acquisivit, confirmatus. *Cic. Coel.* 17. *sub f.* Quibus non modo haec aetas, sed etiam corroborata caperetur. *Id. Mil.* 12. Audacia corroborata. *Id. Fl.* 26. virtus. *Id. Amic.* 20. ingenia.

CORROBŌRO et Conroboro, as, avi, atum, a. 1. *ἐπιῤῥώννυμι, κραταιόω, ἰσχυρόω*, idem quod roboro, vires et robur addo, confirmo. *Front. Aquaed.* 123. Temperamento coeli opus est, ut ex humore commode structura combibat, et in unitate corroboretur. *Cic. Sext.* 4. Cum puerilis tua vox se corroborarit. *Plin.* 20, 23, 99. Carduus stomachum corroborat. *Id.* 24, 4, 7. Corroborare torpentes membrorum partes. *Id.* 11, 37, 49. Cerebrum corroboratur. *Suet. Galb.* 6. Militem assiduo opere corroborare. ℙ Translate. *Cic. Cat.* 1, 12. Qui conjurationem nascentem non credendo corroboraverunt. *Id. Acad.* 4, 10. Mens usque eo philosophiam ipsam corroborat, ut virtutem efficiat. *Auct. Dial. de Orat.* 34. Eloquentia corroboratur.

CORRODO et Conrodo, is, osi, osum, a. 3. *ἀναβρώσχω*, idem quod rodo, exedo. *Cic. Div.* 2, 27. Quod Platonis Politiam nuper apud me mures corroserint, de republica debui pertimescere.

*CORRŌGĀTIO, onis, f. *Vulg. Siracid.* 2, 3. *B. A.*

CORRŌGĀTUS, a, um, part. a *corrogo*, multis precibus rogatus, ut *corrogati auditores*, *h. e.* ambitione collecti. *Cic. Phil.* 3, 8. et *Quint.* 10, 1. ℙ Corrogata pecunia ad usus necessarios, *h. e.* collecta, *Caes. B. C.* 3, 102. Sic *Cic. Verr.* 2, 3, 79. Nummulis corrogatis de nepotum donis.

CORRŌGO et Conrogo, as, a. 1. *συνεφαντίζω*, est rogando congregare, sive multis precibus contrahere. *Cic. Quint.* 6. Ipse suos necessarios ab atriis Liciniis, et a faucibus macelli corrogat, ut ad tabulam Sextiam sibi adsint. *Plin. ep.* 2, 14. Corrogare auditores. *Auct. ad Her.* 4, 6. Carbunculos corrogare, *h. e.* colligere. Et *ib.* 51. Vasa, vestimenta, pueros corrogare.

*CORROSIVUS, a, um, adj. ad corrodendum aptus, vim habens corrodendi. *Senec. Q. N.* 7, 27. Corrosiva medicamenta chirurgorum sunt, superfluas et invalidas carnes exedentia. *B. A.*

CORRŌSUS et Conrosus, a, um, part. a *corrodo*. *Varr. R. R.* 3, 17. Insulae corrosae. Alii rectius leg. *chorevusae*, quam vocem vide suo loco. *Juven.* 15, 80. Corrosis ossibus.

CORRŌTUNDĀTUS, a, um, part. a *corrotundo*. *Petr. fr. Trag.* 39. *Burm.* Terra mater est, in medio quasi ovum corrotundata. *Veg. Mil.* 1, 11. Scuta corrotundata.

CORRŌTUNDO et Conrotundo, as, a. 1. rotundum facio. *Senec. Q. N.* 4, 3. Grando corrotundatur et toties per spatium aeris densi devoluta, aequabiliter atque in orbem teritur. Adde *ib.* 7, 26. et *ep.* 113. ℙ *Petr. fr. Trag.* 76. *Burm.* Uno cursu centies sestertium corrotundavi, *h. e.* cumulavi, collegi, coacervavi, sumpta translatione vel a forma rotunda pecuniae, vel acervi. Sic *Hor. Ep.* 1, 6, 34. Mille talenta rotundentur, totidem altera, porro et Tertia succedant, et quae pars quadret acervum.

CORRŪDA, ae, f. 1. *ἄγριος ἀσπάραγος*, asparagus silvestris, qui cultu, et translatione mitescit. *Cato R. R.* 6. Ibi corrudam serito, unde asparagi fiant. *Colum.* 10, 375. et asparagi corruda simillima filo. *Id.* 11, 3. *a med.* Sativi asparagi, et quam corrudam rustici vocant. Adde *Plin.* 19, 8, 42. ℙ Sunt qui derivant a *κόρυμβος*, teste *Hesychio*, *ὁ κανλὸς τοῦ ἀσπαράγου.* Et reapse *Cod. Sangerm.* in *Colum.* 11, 3. dat *Corundam.* At huic origini obstat prima syllaba in *corruda*, quae longa est, brevis in *κόρυμβος;* deinde difficilis est mutatio litterae *β* in *δ.*

[CORRŪDIS, et Conrudis, e, adj. a *con*, et *rudis*, simul rudis. *Not. Tir.* p. 123. *F.*]

CORRŪGĀTUS, a, um, part. a *corrugo*, rugas habens, *ῥυτιδώδης*. *Colum.* 12, 39. Ubi satis corrugata erunt acina, demito.

CORRŪGIS, e, adj. qui in rugas colligitur. *Nemesian. Cyneg.* 93. Corrugesque sinus *(chlamydis)* gemmatus balteus arctet.

CORRŪGO, et Conrugo, as, a. 1. *ῥυτιδόομαι*, in rugas contraho, crispum reddo. *Colum.* 12, 50. *med.* In tabulato corrugari olivam, minoremque fieri. *Hor. Ep.* 1, 5, 22. ne turpe toral, ne sordida mappa Corruget nares, *h. e.* convivis fastidium creet ac nauseam, quam corrugando nares significare solemus.

CORRŪGUS, i, m. fossa, aut canalis, quo corrivatur aqua ad eluendum aurum ex metallis erutum. *Plin.* 33, 4, 21. Flumina ad lavandam hanc ruinam jugis montium ducere: corrugos vocant, a corrivatione credo.

CORRUMPO, et Conrumpo, is, upi, uptum, a. 3. *διαφθείρω, ἀμαλάττω, λυμαίνω*, vitiare, depravare, destruere: a *con*, et *rumpo*. *Ter. Adelph.* 3, 4, 57. Pisces hi mihi ne corrumpantur, cautio est. Et 4, 2, 49. Aeschinus odiose cessat: prandium corrumpitur. *Front. Aquaed.* 122. Tectoria corrumpuntur. *Cic. N. D.* 2, 7. Conclusa aqua facile corrumpitur. *Caes. B. G.* 7, 55. Frumenta corrumpere flumine, atque incendio. Et *B. C.* 2, 10. Coria igni ac lapidibus corrumpuntur. *Sall. Jug.* 59. Pabula, et aquarum fontes corrumpere. Et *ib.* 79. Aurum, argentumque, et alia domum regiam comportant: ibi illa, et domum, et semet igni corrumpunt. Et *ib.* 97. Oppida igni corrumpere. *Scrib. Comp.* 137. Hoc medicamentum stomachum non corrumpit. *Ov. Her.* 20, 117. Corrumpere febribus artus. *Id. Am.* 3, 6, 57. lacrimis corrumpere ocellos. *Propert.* 3, 13, 20. Corrumpit dura catena manus. *Id.* 2, 3, 3. Corrumpere dentibus ungues. *Pl. Truc. a.* 5. *v.* 23. Corrumpi situ. *Liv.* 28, 35. Corrumpi equos inclusos in insula. V. CORRUPTUS. *Pl. Men.* 4, 2, 31. Dii illum omnes perdant: ita mihi hunc hodie corrupit diem. Eadem ratione dixit *Id. Asin.* 2, 2, 25. lacerare diem. *Ulp. Dig.* 11, 4, 11. Chirographa debitorum corrumpere. [**Sil.* 12, 303. Foedera corrumpere, i. e. violare.] *Cic. Ver.* 2, 2, 38. litteras publicas. *Modest. Dig.* 48, 10, 32. mensuras publice probatas vini, frumenti etc. *Ulp. ib.* 43, 8, 2. *med.* usum viae. *Sil.* 5, 34. densam caligine caeca Exhalans nebulam, late corruperat omnem Prospectum miseris, *h. e.* ademerat. *Sall. Jug.* 38. Seque suasque spes corrumpere, *h. e.* perditum ire. Et *ib.* 68. Diuturnitate belli res familiares corruperant. ℙ In bonam partem. *Stat. Achill.* 1, 307. Lactea Massagetae veluti cum pocula fuscant Sanguine puniceo, vel ebur corrumpitur ostro. ℙ Translate. *Sall. Cat.* 44. Dubitando et dies prolatando magnas opportunitates corrumpere. *Curt.* 4, 7. famam rerum gestarum. *Mart.* 12, 66. emptorem arte vafra. *Ov. Fast.* 6, 319. dotes suas. *Id. Trist.* 2, 301. mentes. *Id. Her.* 21, 127. spem. *Vell.* 2, 57. Fatum corrumpit consilia. Et *ib.* 52. Pertinacia corrumpit munus misericordiae. *Tac. H.* 3, 49. Corrumpere disciplinam. *Id. Ann.* 1, 75. libertatem. *Cic. Leg.* 3, 14. mores civitatis. Et *ib.* aliquem. Et, corrumpi. *Quint.* 8, 3. Littera continuata cum insequente, in naturam ejus corrumpitur. ℙ Corrumpere aliquem pecunia, blanditiis, largitione,

praemiis etc. ap. *Cic. Verr.* 2, 3, 48., *Planc.* 15. et *Caec.* 25. et *Nep. Epam.* 4. etc. est seducere, pertrahere ad pravum aliquid committendum. Atque hoc sensu etiam absolute usurpatur. *Nep. Lys.* 3. Delphos corrumpere est conatus. *Ascon. in Div. Verr.* 7. Corrumpere judicium, *h. e.* dare pecuniam judicibus pro sententia. *Sall. Jug.* 42. centuriones, uti transfugiant. *Tac. A.* 13, 21. aliquem ad scelus. *Mart.* 8, 42. Si te sportula major ad beatos non corruperit, *h. e.* pertrahet ad coenam ditiorum. *Ov. Her.* 4, 165. Flecte feros animos, potuit corrumpere taurum Mater: eris tauro saevior ipse truci? *h. e.* mollire, et pertrahere ad concubitum. [**Propert.* 1, 8, 21. Nam me non ullae poterunt corrumpere taedae, Quin ego, vita, tuo limine vera querar. *Id.* 2, 32, 58. Uxorem quondam magni Minois, ut ajunt, Corrupit torvi candida forma bovis. *Ov. Met.* 6, 461. Comitum corrumpere curam Nutricisque fidem.] ℙ *Corrumpere aliquam* est vitiare. *Mart.* 12, 63., *Suet. Caes.* 50., *Petr. Sat.* 113. etc. ℙ *Corrumpier* auctum per paragogen pro *corrumpi*, est ap. *Lucr.* 6, 17. ℙ [Part. *Corrumpens* ap. *Claud. III. Cons. Honor.* 187. non corrumpentia sensus Dona valent. *Corrupturus* ap. *Nep. Lys.* 3. Existimat, se Afros facilius corrupturum. *Corrumpendus* ap. *eund. Epam.* 4. Diomedon Epaminondam pecunia corrumpendum susceperat.

CORRŬO et Conruo, is, ui, n. 3. *συμπίπτω*, idem quod ruo, cado. *Cic. Top.* 3. Si aedes eae corruerunt, vitiumve fecerunt. *Id. Q. Fr.* 2, 10. Paene ille timore, ego risu corrui. *Plin.* 28, 6, 17. Corruens morbo comitiali. [**Virg. A.* 10, 488. Corruit in vulnus. — Hinc dicitur de victimis mactandis. *Propert.* 2, 19, 14. Hoedus ubi agrestes corruet ante focos. *Id.* 4, 10, 16. Voverat, et spolium corruit ille Jovi.] ℙ Item praeceps ruo, feror, irruo. *Senec. Q. N.* 2, 59. Nullus perniciosior hostis est, quam quem audacem angustiae faciunt: longèque violentius semper ex necessitate, quam ex virtute corruitur. *Curt.* 3, 3. Pallam auro distinctam aurei accipitres, velut rostris inter se corruerent, adornabat. ℙ Translate. *Cic. Q. Fr.* 1, 4. Si uno meo facto et tu, et omnes mei corruistis. *Id. Off.* 1, 24. Lacedaemoniorum opes corruerunt. *Id. Acad.* 4, 31. Explicata Carneadis sententia, Antiochi ista corruent universa. ℙ Est etiam activum, et significat evertere. *Lucr.* 5, 369. quae possint forte coorta Corruere hanc rerum violento turbine summam. *Appul. Met.* 8. Charite, veluti ipso diali fulmine percussa, corruit corpus, et obnubilavit animam, *h. e.* membra dejecit, et collapsa est: nisi malis v. *corpus* esse accus. more Graecorum adjectum. ℙ Translate. *Catull.* 68, 52. Nam mihi quam dederit duplex Amathusia curam, Scitis, et in quo me corruerit genere. Al. leg. *torruerit.* ℙ Pro coacervare, conjicere. *Pl. Rud.* 2, 6, 58. tu promittebas mihi, Illic esse quaestum maximum meretricibus: Ibi me corruere posse, ajebas, divitias. *Varr. L. L.* 4, 31. Corbes ab eo (*dictae*) quod spicas, aliudve quid corruebant.

CORRUPTĒ, adv. *διεφθαρμένως*, vitiose, prave. *Cic. Fin.* 1, 21. De quibus neque depravate judicant, neque corrupte, *h. e.* quasi accepta pecunia. *Ascon. Div. in Verr.* 6. Ne pro selectis judicibus aliqui supposite corruptissime judicarent. *Senec. Contr.* 2, 9. Multa facunde explicuit, corruptius, quam Fabianus, sed dulcius. *Gell.* 13, 30. Corrupte pronunciare verba.

CORRUPTĒLA, ae, f. quidquid ad corrumpendum vim habet. *Cic. Off.* 2, 15. Melius etiam, quod largitionem, corruptelam dixit esse. *Id. Leg.* 2, 15. Mores cantus dulcedine corruptelaque depravantur. *Id. Cat.* 1, 6. Irretire adolescentulum illecebris corruptelarum, *h. e.* voluptatum. *Id. Dejot.* 11. Ista corruptela servi, si non modo impunita fuerit etc., *h. e.* crimen, quo quis servum alienum corrupit. *Id. Verr.* 2, 2, 54. In corruptelis mulierum reperiebam hunc Timarchidem ad istius flagitiosas libidines natum atque aptum fuisse, *h. e.* in mulieribus corrumpendis. *Id. Leg.* 1, 12. Tanta est corruptela malae consuetudinis, ut ab ea tanquam igniculi exstinguantur a natura dati. *Pl. Asin.* 5, 2, 17. Studere corruptelae. *Cic. Parad.* 6, 2. Moliri corruptelam judicii. [**Liv.* 39, 10. scire corruptelarum omnis generis eam officinam esse.] ℙ Specialiter dicitur de quodam peculiari, illicitoque genere libidinum. *Cic. Tusc.* 4, 35. Stupra dico, et corruptelas, et adulteria, incesta denique. *Suet. Claud.* 16. Famosus corruptelis adulteriisque. ℙ Item de hominibus, qui prave vivendo, aut connivendo aliorum mores corrumpunt. *Ter. Adelph.* 5, 3, 6. Eccum adest communis corruptela nostrum liberum. ℙ Item de locis, in quibus homines corrumpuntur, ut ganeae sunt, et lupanaria. *Frontin. Aquaed.* 76. Irriguos agros, tabernas, coenacula etiam, corruptelas denique omnes perpetuis salientibus instructas invenimus. *Pl. Truc.* 3, 2, 3. Clanculum collapsus est hic in corruptelam suam.

CORRUPTĪBĬLIS, e, adj. *φθαρτὸς*, corruptioni obnoxius. *Lact.* 6, 25. Deus incorruptus est, et illud totum corruptibile. Adde *Arnob.* 2, 68. ℙ Comp. *Corruptibilior* est *Augustini de vera relig.* 41.

CORRUPTĪBĬLĬTAS, atis, f. facilitas se corrumpendi. *Tertull. adv. Marc.* 2, 16. Corruptibilitas substantiae humanae.

[CORRUPTĬLIS, e, adj. idem ac corruptibilis. *Not. Tir.* p. 77. *F.*]

CORRUPTIO, onis, f. *διαφθορὰ, φθάρμα*, actus corrumpendi. *Cic. Tusc.* 4, 13. Morbum appellant totius corporis corruptionem. Et *ib.* Corruptione opinionum morbus in animo efficitur.

CORRUPTĪVUS, a, um, adj. corruptibilis, corrumpens, *φθαρτικός*. *Tert. Resurr. carn.* 50. Cum devorari habeat corruptivum istud ab incorruptibilitate.

CORRUPTOR, oris, m. *φθορεὺς, διαφθορεὺς*, qui corrumpit. *Cic. Cat.* 2, 4. Corruptor juventutis. *Id. Planc.* 16. Cujus tu tribus venditorem, et corruptorem, et sequestrem Plancium fuisse clamitas. *Suet. Dom* 8. Corruptores Vestalium. *Pl. Trin.* 2, 1, 14. Amor latebricolarum hominum corruptor. *Cic. Rabir. Post.* 3. Corruptor senatus. *Sall. orat.* 1. *ad Caes. de republ. ordin.* victoriae.

CORRUPTORĬUS, a, um, adj. corruptibilis. *Tertull. adv. Marc.* 2, 16. Homo corruptoriae conditionis. Et *mox.* Sensus corruptorii in homine, incorruptorii in Deo.

CORRUPTRIX, icis, f. quae corrumpit. *Cic. Q. Fr.* 1, 1, 6. Tam depravatis moribus, tam corruptrice provincia. *Ammian.* 25, 3. Licentia rerum corruptrix et morum.

CORRUPTUS, a, um, part. a *corrumpo*, vitiatus, labefactatus, depravatus, destructus, *διαφθειρόμενος, φθαρμένος*. *Virg. A.* 1, 181. Ceres corrupta undis. Et *ib.* 3, 138. Corruptus coeli tractus. *Hor. Sat.* 1, 5, 95. Iter longum, et factum corruptius imbri. *Hirt. B. Alex.* 6. Aqua corruptior, et salsior. *Suet. Ner.* 34. Corruptum navigium. *Cic. Verr.* 2, 2, 42. Tabulae corruptae, atque interlitae. *Caes. B. C.* 3, 58. Corrupti macie equi. Eodem sensu *Phaedr.* 2, 8. Corrupti boves. *Colum.* 9, 13. Apes vetustate corruptae. *Ov. Amor.* 3, 8, 3. Corrupta virgo, *h. e.* vitiata. *Pl. Amph.* 5, 1, 6. Corrupta sum atque absumpta. ℙ Translate. *Sall. Jug.* 33. Animus ab ignavia atque socordia corruptus. *Id. in or. Philippi contra Lepid.* Ad eum concurrere homines omnium ordinum corruptissimi. *Hor. Sat.* 2, 2, 9. Corruptus judex male verum examinat. *Tac. H.* 3, 47. Egentissimus quisque in spem rapinarum corruptus. Et *ib.* 1, 72. Nero corruptus ad omne facinus. Et *ib.* 2. Odio et terrore corrupti in dominos servi. *Caes. B. C.* 3, 64. Quodcumque addebatur subsidio, id corruptum timore fugientium, terrorem et periculum augebat. *Cic. Part.* 26. Genus hominum ad honestatem natum, malo cultu, pravisque opinionibus corruptum. *Id. Div. Verr.* 21. Corrupta et contaminata judicia. *Id. Mur.* 12. Cum permulta praeclare legibus essent constituta, ea jureconsultorum ingeniis pleraque corrupta ac depravata sunt. *Id. Off.* 2, 20. Corrupti mores depravatique admiratione divitiarum. *Brut. ad Cic.* 1, 4. Corruptus largitionibus animus. *Hor. Sat.* 1, 2, 39. Corrupta dolore voluptas. *Planc. ad Cic. Fam.* 10, 15. Partem exercitus, quae corrupta est, et ab republica alienata, corrigere, et coercere. *Ov. Fast.* 5, 195. Chloris eram, quae Flora vocor: corrupta Latino Nominis est nostri littera Graeca sono. *Quint.* 1, 1. Oris plurima vitia, in peregrinum sonum corrupti. *Id. prooem.* 8. A corruptissimo quoque poetarum figuras, seu translationes mutuamur. *Justin.* 36, 1. Demetrius rerum successu corruptus. *Plin. ep.* 7, 4. *a med.* Transii ad elegos: hos quoque non minus celeriter explicui; addidi alios facilitate corruptus, allectus. ℙ Absolute. *Quint.* 8, 3. Nemo ex corruptis dicat, me inimicum esse culte dicentibus, *h. e.* ex iis, qui corrupte et vitiose loquuntur. ℙ [**Corruptum dicendi genus Quint. Inst.* 12, 10. 73. ed. *Spald.* nominat: Quod aut verborum licentia resultet, aut puerilibus sententiolis lasciviat, aut immodico tumore turgescat, aut inanibus locis bacchetur, aut casuris, si leviter excutiantur, flosculis niteat, aut praecipitia pro sublimibus habeat, aut specie libertatis insaniat. V. *Zumpt. Suppl. annot.* ad *Quint. Inst.* 10, 2, 16. *Spald.* ad *Quint.* 2, 4, 9. *Ernest. lex. technol. lat.* p. 99.] ℙ Cum infinito. *Lucan.* 10, 56. cum se parva Cleopatra biremi, Corrupto custode Phari laxare catenas, Intulit Emathiis, ignaro Caesare, tectis.

CORS. V. CHORS.

CORSA, ae, f. fascia antepagmenti, *h. e.* ornamentum in modum fasciae, quod in ostiorum antepagmentis fieri solet. Putant esse a Graeco *χόρση*, tempus, seu pars capitis utraque ad aures sita. *Vitr.* 4, 6.

[CORSALVĬUM, ii, n. herba eadem ac salvia. *Appul. Herb.* 101. *F.*]

*CORSEA, ae, f. *Κόρσεια*, vel Corsiae, arum, *Κορσιαὶ*, oppidum Boeotiae, *Thebae Corsicae* cognominatum. *Plin.* 4, 3. *B. A.*

*CORSĒAE, arum, *Κόρσεια*, insula maris Aegaei, prope Ioniam, e regione Sami insulae. *Plin.* 5, 31. *B. A.*

CORSĬCĂ, ae, f. Corsica *Κορσικὴ, Κύρνος*, insula Italiae in mari Ligustico, sed Tusco propior, a septentrione in meridiem projecta. Habet ad meridiem Sardiniam, ad ortum vero solis Etruriae partem. *Plin.* 3, 6, 12. ℙ Dicta est melle abundare, sed amaro et venenato. De ejus autem sterilitate, atque incolis multa *Seneca* in epigrammatis, quae ipsi tribui solent, et praefiguntur *lib. de consol. ad Helv.* et in ipso libro.

CORSĬCĀNUS, a, um, adj. ad Corsicam pertinens, ut *mella Corsicana*, ap. *Serv.* ad *G.* 4, 101. et ad *Ecl.* 9, 30. et *Corsicanus ager*, ap. *Solin.* 3.

CORSĬCUS, a, um, adj. ad Corsicam pertinens. *Manil.* 4, 636. Corsica litora. *Ov. Am.* 1, 12, 9. Quam (*ceram*) puto, de longe collectam flore cicutae Melle sub infami Corsica misit apis. *Plin.* 21, 14, 49. Corsica cera. *Id.* 30, 4, 10. Mel Corsicum, quod asperrimum habetur. *Senec. Oct.* 382. Corsicum mare.

[CORSIS, idis, f. insula Italiae, quae saepius Corsica appellatur. *Prisc. Perieg.* 470. Postquam non longe cernuntur litora Cyrni: Corsida quam pariter, geminato nomine, dicunt. *F.*]

CORSOĪDES, ae, m. *κορσοειδὴς*, genus lapidis canitiei hominis similis: a *κόρση*, capillus. *Plin.* 37, 10, 56.

*CORSTORPLŪTUM, i, n. Britanniae oppidum. *Anton. Itin. B. A.*

CORSUS, a, um, adj. ad Corsicam pertinens. *Ov. Fast.* 6, 194. Cum paene est Corsis obruta classis aquis. *Rutil. Itin.* 1, 438. Forte secuta vagum femina Corsa bovem. ℙ *Corsi, orum*, sunt ejus insulae populi. *Liv.* 42, 7. Septem millia Corsorum caesa. *Plin.* 15, 29, 38. Papirius Maso, qui primus triumphavit de Corsis. ℙ Corsi sunt etiam populi Sardiniae, memorati a *Plin.* 3, 7, 13., qui teste *Pausan.* 10, 17., ex Corsica pulsi seditione quadam in Sardiniam transierant.

*CORTE, oppidum superioris Aegypti, in Thebaide. *Anton. Itin. B. A.*

CORTEX, icis, m. *saepius, quam* f. *φλοιὸς*, exterius operimentum, ac veluti corium, aut crusta arborum, aliarumque rerum. *Cic. N. D.* 2, 47. Obducuntur libro, aut cortice trunci, quo sint a frigoribus, et caloribus tutiores. (Differunt in hoc *liber*, et *cortex*, quod hic crassior est, et fere asperior: ille laevior, subtiliorque. *Plin.* 16, 31, 55. Cortex ceraso libris similis.) *Mart.* 14, 209. Cortex Mareotica. *Scrib. Comp.* 60. Cortex sole arefacta, contusa, cribrata. *Virg. A.* 7, 742. Tegmina queis capitum raptus de subere cortex. *Id. Ecl.* 6, 62. Tum Phaethontiadas musco circumdat amarae Corticis. *Plin.* 16, 6, 8. Cortex glandis. *Id.* 19, 5, 24. cucurbitarum. *Id.* 20, 2, 6. peponum. Et *ib.* 6, 22. porri. *Id.* 15, 22, 24. Cortice nucum tinguntur lanae. *Id.* 9, 12, 14. Testudines integuntur cortice. (Hinc *Phaedr.* 2, 6. scopulum super duram illidere corticem, *h. e.* testudinem.) *Id.* 29, 4, 27. Cortices phalangiorum, *h. e.* pelles. *Id.* 2, 103, 106. In lacu Velino lignum dejectum lapideo cortice obducitur. *Vitr.* 8, 3. *med.* Cortex ovi. ℙ Cortex rosae dicitur ab *eod. Plin.* 21, 4, 10. *bis*, et *ib.* 18, 73. nodus ille, seu globulus, in quo rosae semen continetur, qui ab *Arist.* dicitur *ὀμφαλὸς*, umbilicus; a *Theophrast.* autem *μῆλον*, pomum. ℙ *Levior cortice* proverb. in hominem levis et inconstantis animi. *Hor. Od.* 3, 9, 22 ℙ *Nare sine cortice* aliud proverb. de iis, qui suae spontis sunt, et sine aliorum auxilio quippiam agere possunt. Ducitur autem ab iis, qui nare discunt, quibus initio experiundi cortex adalligatur, ne mergantur. *Id. Sat.* 1, 4, 120. [**Cf. Heindf.* ad h. l.] ℙ In his duobus proverbiis *cortex* videtur sumi pro subere per antonomasiam, quia suber cortice maxime constat: ideo *arbor corticis* a Graecis dictum, ut *Plin.* 16, 8, 13. docet. Quo pertinere videtur illud *Colum.* 9, 6. Si regio ferax est suberis, utilissimas alvos faciemus ex corticibus: si ferulis exuberat, iis quoque, cum sint naturae corticis similes, aeque commode vasa texuntur. ℙ Cortice suberis utebantur Romani, ut nos etiamnum, ad vasa claudenda, illorum enim orificio immittebant, dein pice obturabant. Hinc absolute utuntur *Cato R. R.* 120. In amphoram mustum indito, et corticem oppicato. *Hor. Od.* 3, 8, 9. Hic dies anno redeunte festus Corticem adstrictum pice demovebit Amphorae. ℙ Translate. *Lucr.* 4, 47. Dico igitur, rerum effigies, tenuesque figuras Mittier ab rebus summo de cortice earum, *h. e.* ab extima superficie. *Lambin.* reponit *corpore.* [*ita *Eichstadt.*] *Varr.* ap. *Non.* 3, 61. Sic invitata matura anima, corporeum corticem facile relinquit.

*CORTICATA, ae, f. maris Atlantici insula, ad littus Hispanicum. *Plin.* 4, 20. *B. A.*

CORTĬCĀTUS, a, um, adj. *ἐμφλοιος*, corticem habens. *Pallad.* 4, 1. Ut corticata pars cortici novae matris aptetur. *Colum.* 12, 23. Corticata pix, qua utuntur ad condituras Allobroges, *h. e.* ut opinor, quae ex cortice, non ligno quarundam arborum fluit: vel quae in corticeo vase servatur:

vel quae pluribus veluti squamis constat, et friabilis est instar corticis.

CORTĬCĔUS, a, um, adj. qui est ex cortice, φλοιώδης. *Varr. R. R.* 1, 40. Galbuli, qui nascuntur, idest tanquam pilae parvae corticeae. Et *ib.* 3, 16. Alvi apum optimae fiunt corticeae. *Plin.* 11, 21, 24. Vesparum cera corticea et araneosa. Ita *Hard. Prud. Cathem.* 3, 42. Illita glutine corticeo Vimina plumigeram seriem Impediunt, et abire vetant, *h. e.* quod in quarundam arborum cortice nascitur. Adde *Auson. Mosell.* 246. ℙ Legitur et *corticius* in *Not. Tir.* p. 160.

CORTĬCOSUS, a, um, adj. φλοιώδης, cortice abundans. *Plin.* 20, 19, 78. Radix crassa et corticosa. *Id.* 12, 14, 32. Tus, quod in arbore haesit, ferro depectitur: ideo corticosum, *h. e.* admixtum habet corticem.

CORTĬCŬLA, ae, f. φλοιάριον, parvus, vel tenuis cortex. *Colum.* 12, 47. et 50. Resolutis corticulis olivam eximimus.

CORTĪNA, ae, f. λέβης, vas rotundum, et concavum ad varios usus. *Cato R. R.* 66. et *Plin.* 15, 6, 6. Cortinam plumbeam in lacum ponito, quo oleum fluat. *Plin.* 16, 11, 22. Pix in cortinas aereas conjecta, aceto spissatur. *Id.* 36, 26, 65. Cum sparsi per litus epulas pararent, nec esset cortinis attollendis lapidum occasio. *Pl. Poen.* 5, 5, 12. Atrior multo ut siet, quam qui cortinam ludis per Circum ferunt, *h. e.* vas aqua plenum ludis Circensibus circumferunt, ut equos anhelantes, et cursu defessos frigida aspergant. Ita *Lambin.*, quem alii sequuntur interpretes. ℙ Saepe dicitur de vase, in quo coquuntur colores. *Plin.* 35, 6, 25. Fit etiam atramentum apud infectores ex flore nigro, qui adhaerescit aereis cortinis. *Id.* 24, 13, 68. Vulgaris haec spina, ex qua cortinae fulloniae implentur. *Id.* 35, 11, 42. Cortina coquit colores. ℙ [*Dicitur etiam de vasis sacris, quae in honorem Dei, imprimis Apollinis, in templis dedicabantur. *Suet. Aug.* 52. Ex quis aureas cortinas Apollini Palat. dedicavit, *h. e.* τρίποδας. V. *Casaub.* ad h. l.] ℙ Metonymice dicitur de rebus cortina contentis. *Plin.* 9, 38, 62. Tyrius color pelagio primum satiatur, immatura viridique cortina: mox permutatur in buccino. Et *paulo sup.* Liquata cortina. ℙ Praeterea *cortina* dicitur tripus ipse Apollinis, ex quo responsa oraculorum dabantur: quod tripodi impositum erat vas cortinae similitudinem habens, χρηστήριον. *Virg. A.* 3, 92. et mugire adytis cortina reclusis. *Id. ib.* 6, 347. nec te Phoebi cortina fefellit. *Serv.* ad *A. cit.* 3. haec habet: Dicitur *cortina*, vel quod Apollinis tripus corio Pythonis tectus est: vel quod certa illinc responsa funduntur, quasi *certina:* vel, quod est verius, quia cor illic vatis tenetur. Alii *cortinam* quasi *ortinam* dicunt, quod inde vox oriatur. Et ad *A. cit.* 6. addit, inde dictam, ὅτι τὴν κόρην τείνει, idest quod extendat vatem, ut (*A.* 6, 49.) *majorque videri.* Etiam *Varr. L. L.* 6, 3. a *corde* deducit, quod, inquit, inde sortes primum aestimatae. Alii, quia cortina proprie significat vas, in quo colores coquuntur, deducunt ab inusit. χρωτίρα, quod a χρωτίζω, coloro. Haec posuimus, ne nescirentur: ceterum videntur nugae grammaticales. ℙ Sunt qui distinguunt cortinam a tripode, quod ea sit hujus operculum. *Prud. Apoth.* 506. Delphica damnatis tacuerunt sortibus antra: Non tripodas cortina tegit. ℙ Per similitudinem *Ennius* ap. *Varr. l. c.* ex lectione *Scaligeri:* Quaeque freto cava caeruleo cortina receptat, *h. e.* spatium quod est inter coelum et terram, ut ipsemet *Varr.* interpretatur. Sic *Sever. Aetn.* 295. magni cortina theatri, *h. e.* tholus, concameratio, cavum ipsum theatri. Et *Auct. Dial. de Or.* 19. Cum vix in cortina quisquam assistat etc., *h. e.* in spatio subselliorum. Al. leg. *corona.* ℙ Denique docet *Isid. Orig.* 19, 26. ita appellari etiam aulaea, idest vela de pellibus, a *coriis*, quod primum e corio factae sint. Atque hoc sensu usurpari dicitur ab *Ambros.* περιπέτασμα, *cortina.* ℙ De *Cortina* urbe (nam et hoc modo scripta legitur) V. GORTINA.

CORTĪNĀLIS, e, adj. ad cortinam pertinens. *Cortinale* est cella, in qua defrutum in cortina decoquitur. *Colum.* 1, 6. *med.* Cortinale, ubi defrutum fiat, nec angustum, nec obscurum sit, ut sine incommodo minister, qui sapam decoquet, versari possit.

CORTĪNĪPŌTENS, entis, adj. epitheton est Apollinis, qui ex cortina oracula proferebat. *Lucil.* ap. *Non.* 4, 68. Hunccine ego unquam Hyacintho hominem cortinipotentis Deliaci contendi?

CORTĪNĬUS. V. GORTINIUS.

CORTĪNŬLA, ae, f. parva cortina. *Ammian.* 29, 1. Cortinulis pensilem anulum librans. Al. aliter leg.

CORTŌNENSIS, e, adj. ad Cortonam pertinens, quae est urbs Etruriae prope lacum Trasymenum. *Liv.* 22, 4. ℙ Ejus incolae *Cortonenses* dicuntur. *Plin.* 3, 5, 8. et Cortonenses montes ad eam urbem siti. *Liv. l. c.* ℙ *Fuere et Cortonenses incolae dicti oppidi cujusdam Hispaniae Tarraconensis, quod forte Cortone audiebat. *Plin.* 1, 3. *B. A.*

CORTŪMĬO, onis, f. prisca vox, a cordis visu ducta (nempe a *cor* et *tueor*) ut placet *Varr. L. L.* 6, 2., ubi recitat veterem formulam, qua utebantur augures in templo concipiendo, auguriorum captandorum causa. *Scalig.* ad *Varr. R. R. p. m.* 236. docet, veteres dixisse *cortumionem* pro *contumionem*, quae non a *corde*, sed a *contueor* facta videtur) atque idem esse quod ἀστραπόν, *h. e.* intentam contemplationem, cum defixis oculis aliquid contuemur.

*CORTUOSA, ae, Etruriae oppidum. *Liv.* 6, 4. *B. A.*

*CORTYNĬA, ae, i. q. Gortyna, Cretae oppidum. *Varr. R. R.* 1, 7. Cretae ad Cortyniam. *B. A.*

CORVĪNUS, a, um, adj. κορώνινος, ad corvum pertinens. *Plin.* 10, 12, 15. Corvinum ovum. *Appul. Met.* 2. Corvina nigredo. ℙ *Corvus*, et in posteris *Corvinus* cognomen fuit nobilissimae familiae Romanae e gente Valeria Poplicolarum: cui initium dedit M. Valerius pronepos M. Valerii Poplicolae, cum in singulari certamine adversus Gallum quendam, a corvo mire adjutus fuit. V. *Liv.* 7, 26. *Adde *Flor.* 1, 13. *extr. Gell.* 9, 11. *B. A.*

CORVĪTO. V. CORBITO.

CORVĪTOR. V. CORBITOR.

*CORUNCĀNUS, i, m. Κορουγκανός, T. Junius, primus de plebe Pontifex Max. factus, teste *Cic. de Or.* 3, 33. quem alias etiam laudat, et *Brut.* 13. longe plurimum ingenio valuisse ait. Adde *pro Domo* 54. *B. A.*

CORUS. V. CAURUS.

CORUSCĀMEN, inis, n. idem ac coruscatio, splendor micans. *Appul. de Deo Socrat.* Rapidissimo coruscamine lumen candidum intermicare. *Fulg. Mythol.* 1. Intermicanti vultus sui coruscamine.

CORUSCĀTĬO, onis, f. ἀστραπή, splendor micans et tremulus, ut fulguris, et hujusmodi. *Solin.* 53. *ad f.* de margaritis. Si repente micaverit coruscatio. *Vopisc. Car.* 8. Ingenti exorta tempestate, immani coruscatione, immaniori tonitru, exanimatus est.

CORUSCĬFER, a, um, adj. coruscum, sive fulgur ferens. *Capell.* 8. p. 272. video splendescere pulsu Icta corusciferi subito laquearia coeli. V. CORUSCUS.

CORUSCO, as, avi, atum, n. 1. citato motu agitari, celeriter vibrari, micare. [*Kärch.* deducendum putat a κορύσσω = surgere, ut cornibus ferias. Hinc primo loco ponit notionem celeriter movendi, vibrandi. *Döderl.* 2, 81. in v. coruscare magis *coloris* quam *splendoris* significationem praevalere docet, quoniam *coruscus* reduci possit ad vv. *ruber*, *rufus*, *russus*. *Id. ib.* disputat de discrimine inter *coruscare* et *micare:* hoc de eo vagi splendoris genere dici, quod modo appareat, modo evanescat; illud: quod modo hic modo illic spectetur. Hinc videri proprie dici *micare* de stellis, *coruscare* de corruente fulminis ictu.] *Virg. G.* 4, 73. de apib. Tum trepidae inter se coeunt, penisque coruscant. *Juven.* 3, 255. modo longa coruscat Sarraco veniente abies. ℙ Est etiam activum, et significat celeriter movere, vibrare, concutere. *Ov. Met.* 4, 493. Sibila dant, saniemque vomunt, linguasque coruscant. *Virg. A.* 8, 661. duo quisque Alpina coruscant Gaesa manu. *Val. Flacc.* 2, 228. ferrum Bellona coruscat. *Sil.* 1, 434. Gradivus coruscans telum. *Stat. Th.* 10, 432. flammae Alternos apices abrupta luce coruscant. (Adde *ib.* 4, 222.) *Appul. de Deo Socrat.* Vel fulminibus jaculandis, vel nubibus coruscandis. ℙ Saepe significat fulgurare, splendescere, oculosque praestringere. Id enim fit ex celerrimo motu rerum splendentium, ἀστράπτω, στίλβω. *Vet. Poeta* ap. *Cic. Or.* 3, 39. Flamma inter nubes coruscat, coelum tonitru contremit. *Val. Flacc.* 1, 703. telisque salum, facibusque coruscat. *Id.* 5, 304. ex alta cum Juppiter arce coruscat. *Claudian. III. Cons. Honor.* 29. Clypeus coruscans. ℙ Cornibus dimicare. V. CONISCO.

CORUSCUS, a, um, adj. tremulus. *Virg. A.* 1, 168. Tum silvis scena coruscis Desuper, etc. *Id. ib.* 12, 701. Apenninus fremens ilicibus coruscis. ℙ Festive, et joculariter *Pl. Rud.* 2, 6, 41. Equidem me ad velitationem exerceo. Nam omnia corusca prae tremore fabulor, *h. e.* tremula voce loquor, ut faciunt, qui nimio frigore correpti sunt: et simul alludit ad eos, qui pugnaturi coruscant gladios. ℙ *Coruscum*, *i*, n. absolute et fulgur. *Venant.* 3, 4. Soporantes oculos aperuistis tonitruo, clausistis corusco. ℙ Item splendens, micans. [*Est perpetuum fulminis epitheton. V. *Bentl.* ad *Hor. Od.* 3, 4, 44.] *Vet. Poeta* ap. *Cic. Tusc.* 2, 9. Jace in me, quaeso, vim coruscam fulminis. *Virg. G.* 1, 234. Sol coruscus. *Stat. Th.* 4, 9. Viri ferroque auroque corusci. *Ov. Met.* 12, 247. Coruscae lampades. *Hor. Od.* 1, 34, 6. Diespiter Igni corusco nubila dividens. *Sed rectus, ut videtur, *Coruscus*, *i*, m. *Vet. Schol.* in *Juven. Sat.* 13, 223. Nam ex nimio flatu vel certamine ventorum nubes inter se conlisae tonitrua et coruscus faciunt, etc. ubi τὸ *coruscus* accusat. plur. potest esse a recto *coruscus*, *us. Salm.* ad *Sol.* p. 804. *coruscas* corrigit, ut sit *Corusca*, *ae.* Sed legendum videtur *coruscos*: nam *Coruscus* medio aevo ἀστραπή, id quod docuit *Cangius. B. A.*

CORUSSO. V. CONISCO.

CORVUS, i, m. κόραξ, avis nota, nigerrimis pennis, cantu injucundo, quae cadaveribus libentissime vescitur. Sacra fuit Apollini: atque ideo dicitur a *Stat. Th.* 3, 506. comes obscurus tripodum, et a *Petr. Sat.* 122. Delphicus ales. Fuit autem, ut est in fabulis ap. *Ov. Met.* 2, 534. et seq. et *Hygin. fab.* 202. candidissimis quondam pennis ornatus, atque Apollini ob id maxime dilectus, quod cum gigantes bellum Diis movissent, atque hi eorum metu in varias se figuras latendi causa transformassent; quemadmodum Juppiter ariete, Bacchus capro, Juno vacca, etc. latuerunt, ita hac ave Apollo, teste *Ov. Met.* 5, 329. Verum cum Apollini Coronidis adulterium detulisset, ut in CORONIS dictum est, in nigerrimam speciem fuit mutatus, et rejectus. ℙ In auguriis a sinistra volans omen infaustum praebere creditus est, a dextra bonum. *Cic. Div.* 1, 39., *Pl. Asin.* 2, 1, 12. ℙ *Corvos in cruce pascere* proverbialis locutio de eo, qui suspendio punitur. *Hor. Ep.* 1, 16, 48. ℙ De mira corvi docilitate, cui funus publice Romae factum. V. *Plin.* 10, 43, 60. ℙ Est etiam hoc nomine machina militaris, nempe ferreum instrumentum acuminatum ad similitudinem corvini rostri, quo injecto aliquid apprehendebant, retinebant, aut etiam perforabant. Ita enim *Schefferus* suspicatur *de milit. naval.* 2, 7. Hinc *Curt.* 4, 2. Ferreae quoque manus (harpagonas vocant) quas operibus hostium injicerent, corvique, et alia tuendis urbibus excogitata praeparabantur. *Id. ib.* 4. *med.* Validis asseribus corvos, et ferreas manus cum uncis et falcibus illigaverant, ut, etc. Et *ib.* Corvi vero, et ferreae manus tormentis emissae plerosque rapiebant. V. DEMOLITOR. ℙ Item scalpellum chirurgicum. *Cels.* 7, 19. *med.* Deinde eam tunicam ferramento, quod a similitudine corvum vocant, incidere. ℙ Item genus piscis marini, dorso nigricante. *Auson. ep.* 4, 63. Nec duraturi post bina trihoria corvi. Adde *Plin.* 32, 11, 53., ubi *Hard.* notat, a Romanis dici *cappone*, et *Cels.* 2, 18., qui enumerat inter pisces cibi durioris. ℙ Item signum coeleste meridionale, Craterae, et Angui seu Hydro junctum, sub Leone, et Virgine, septem stellis constans, ut *Hygin.* docet *Astron.* 3, 39., de cujus fabula in ANGUIS dictum est. Adde *Vitr.* 9, 7. ℙ *Corvus* agnomen Valeriae familiae, V. in CORVINUS.

CORYBANTES, um, m. plur. Κορύβαντες, sacerdotes Matris Idaeae, idest Cybeles, a κορύπτω, caput jacto, et βαίνω, incedo, quod sacro correpti furore cymbala pulsarent, et inter saltandum capita jactarent; vel a κόρα, oculi pupilla, quia cum Jovis pueri essent custodes, oculis dormirent apertis: unde κορυβαντιᾶν dicuntur, qui similiter dormiunt; vel a Corybante Jasionis, et Cybeles filio, qui simul cum Dardano sacra Matris Deum in Phrygiam detulit; vel denique ab aere, quod mons sit in Cypro aeris ferax, quem Cyprii κόρυον vocant. *Serv.* ad *A.* 3, 111. Iidem *Curetes* dicti sunt, a κουρὰ, tonsura: et *Dactyli* quia digitorum numerum aequarent, vel quod uti homo per digitos, ita Rhea per illos ministeria sua exsequeretur: vel ex fabula, quam narrat *Diomed.* 3, 474. Ajunt enim, Opem in Idam Cretae montem fugiendo delatam, manus suas ei monti imposuisse, et sic infantem Jovem edidisse: et ex manuum impressione emersisse Corybantas, quos a montis nomine, et qualitate facti, Idaeos Dactylos appellatos. Sunt qui scribunt tres tantum fuisse, qui Lares esse creduntur. Damnameneum, Acmonem, Celmonem. Creduntur etiam iidem fuisse, qui Telchines, Lares, et Cabiri. ℙ Hi primum Idam Phrygiae montem tenuisse dicuntur, postea in Cretam navigasse, montemque quendam incoluisse, quem nomine relictae sedis etiam Idam appellarunt, ubi Jovem infantem aluerunt, et ne vagitu se parvulus proderet, (Saturnus enim cum Titano fratre convenerat, ut sobolem omnem masculam interficeret) clypeolis aeneis inter se concurrentes, tinnitu aeris illisi celavere vocem infantis. *Hor. Od.* 1, 16, 8. non acuta Si geminant Corybantes aera. ℙ Singulari numero *Claud. IV. Cons. Honor.* 148. Non te progenitum Cybeleius aere canoro Lustravit Corybas. Adde *Rapt. Pros.* 1, 208.

*CORYBANTĬUM, i, n. *Vet. Schol.* in *Juven. sat.* 10, 267. Posita tiara, id est, corybantio. Locus incertus. *B. A.*

CORYBANTĬUS, a, um, adj. ad Corybantes pertinens, Κορυβαντικός. *Virg. A.* 3, 111. Hic mater cultrix Cybele, Corybantiaque aera, Idaeumque nemus.

CORYBAS, antis, m. ita appellatus filius Proserpinae, qui ex ea sine viri opera natus est; nempe a Κόρη Proserpina, et βαίνω, procedo, unde particip. βάς, άντος. *Serv.* ad *Virg. A.* 3, 111. Corybantes dictos tradunt ἀπὸ τῆς κόρης, Corybas

enim Proserpina, quae *Κόρη* dicitur Graece, sine patre natus. ℙ Item unus ex Corybantibus. V. CORYBANTES. ℙ *Fuit et Corybas Cybeles filius, pater secundi Apollinis. *Cic. N. D.* 3, 23. ℙ Corybas, Jasionis et Cybeles filius. V. in *Corybantes.* ℙ Fuit et pictor hoc nomine. *Plin.* 35, 11. *B. A.*

*CORYCEON, i, n. *Κωρύκειον*, Ioniae promontorium, dictum et Corycus. *Plin.* 5, 29. *B. A.*

[CORYCEUM, i, n. *κωρυκεῖον, κωρυκομαχία*, locus in gymnasiis, in quo pila, Graece *κωρύκῳ* (a כָּרַךְ *carac* involvit) appellata, ludebant veteres; deinde sphaeristerium dictus. *Κώρυκος* porro erat saccus coriaceus, granis ficuum, farina et arena plenus, e tecto suspensus, quem athletae utraque manu prius lente, deinde vehementius ultro citroque propellebant. Hujus ludi descriptionem habet *Anthyllus* ap. *Oribasium*, quam refert *Mercurialis de art. gymnast. l.* 2. *c.* 4. quem locum denuo interpretatus est Gesnerus ad *Luciani Lexiphanem* Tom. 2. p. 327. seq. *Vitruv.* 5, 11. In duplici autem porticu collocentur haec membra: ephebeum in medio, sub dextro coryceum, deinde proxime conisterium. Alii male leg. *coriceum*, quasi nempe fuerit locus, in quo puellae exercerentur, a *κορη*, puella; vel tonstrina, a *κείρω*, tondeo. *Coel. Aurel. Tard.* 5, 11. Tum volutatione in palaestra varia, quam Graeci celadian (*lege κυλίνδησιν*) atque *κωρυκομαχίαν* vocaverunt. *F.*]

CORYCIS, icis, f. adj. *Κωρυκίς. Ov. Met.* 1, 320. Corycidas Nymphas, et numina montis adorant, *h. e.* quae antrum Corycium incolebant ad radices Parnassi montis: quod antrum a quadam Nympha Corycia, quae Apollini Lycorum peperit, denominatum fuisse tradit *Pausan.* 10, 6. V. voc. sequent. Etiam *Her.* 8, 36. narrat, in publico quodam metu, Delphicos cives, quorum urbs est ad Parnassum sita, in Corycium antrum se contulisse. Denique *Apollon. Argon.* 2, 713. de Parnasso, et Apolline verba faciens, Corycias Nymphas nominat: tametsi non Musas intelligit, ut videtur, sed alias, Plisti cujusdam filias.

CORYCIUS, a, um, adj. *Κωρύκιος*, ad Corycum pertinens. *Stat. Silv.* 5, 3, 5. Corycia quidquid modo Phoebus in umbra monstrabat, *h. e.* in antro Corycio Parnassi, de quo mox *Id. Theb.* 7, 347. Corycium nemus, *h. e.* Parnassium. ℙ Aliud est Corycium nemus, in Cilicia ad Corycum ejus orae urbem, et montem. *Curt.* 3, 4. Corycium nemus ubi crocum gignitur. *Hor. Sat.* 2, 4, 68. Corycium crocum. *Mart.* 9, 39. Lubrica Corycio quamvis sint pulpita nimbo, *h. e.* croco. *Stat. Silv.* 5, 1, 214. Coryciae comae, *h. e.* spicae croci. *Virg. Cir.* 317. Ut tibi Corycio glomerarem flammea luto. V. LUTUM. ℙ *Corycius specus* in monte Coryco Ciliciae, singulari ingenio, ac supra quam ut describi facile sit, eximius, habitari a Diis et dignus, et creditus est, inquit *Mela* 1, 13., ubi eum pluribus describit: quod et *Sol.* facit 38. *Corycia antra*, plurali num. appellat *Plin.* 31, 2, 20., quia revera duo sunt specus, alter alteri superpositus, ut *Mela* docet. ℙ *Coryciae Nymphae* videntur esse Musae, in illo *Ov. Her.* 20, 221. Insula Coryciis quondam celeberrima Nymphis Cingitur Aegaeo, nomine Cea, mari. Nam *Met.* 1, 320. Musas *Corycidas* vocat. Praeterea fuit Cea patria Simonidis poetae celebris, et sub tutela Apollinis, et ab Aristaeo ejus filio regnata, qui illo se quondam transtulit ex Phthia, sic a patre admonitus, ad evitandam siccitatem. Porro idem Aristaeus a Musis medicinam, et vaticinandi artem edoctus fuit. Haec omnia docet *Apollon. Argon. v.* 2, 502. et seqq. ℙ *Corycium senem*, quem prope Tarentum vidisse se, ait *Virg. G.* 4, 127., ita dictum *putat Servius*, vel quod revera Cilix esset, e Coryco Ciliciae urbe, (multos autem ex ea provincia, victis piratis Cilicibus, in Graeciam, et Calabriam transtulerat, agrisque donaverat Cn. Pompejus M.) vel quia more Cilicum (qui rerum hortensium studiosissimi erant) hortos excoluit.

*CORYCUS, i, m. *κώρυκος, κόρυκος*. V. in CORYCEUM. *B. A.*

CORYCUS, et Graeca positione *Corycos, i, Κώρυκος*, nomen est urbis Ciliciae juxta mare sitae, et ejus portus, et proximi montis, et specus celebris in eo, de quo dictum est in v. *Corycius. Plin.* 5, 27, 22. et *Sol.* 38. ℙ Cum in multis Ciliciae locis crocum nascitur, tum quod in eo monte provenit, primae est nobilitatis. *Plin.* 21, 6, 17. ℙ Est etiam *Corycus* mons Cretae. *Id.* 4, 12, 20. ℙ *Item mons Ioniae cum promontorio ac portu, prope Erythras et Teum, piratarum insidiis opportunus, qui inde Corycaei dicti. Hi novam insidiandi rationem excogitarunt, siquidem dispersi per portus miscebant se negotiatoribus, ut quisque forte appulerat, subauscultantes et quid rerum portarent, et quo navigare destinassent; denique quo tempore decrevissent solvere. Quae simul atque cognoverant, renunciabant piratis, quibuscum societatem maritimorum latrociniorum exercebant. Atque ita per occasionem simul adorti, navigantes spoliabant. Hinc receptum, ut curiosus quisque, et qui studio clam dicta inaudiret, *Corycaeus* appellaretur, et in proverbio esset *Κωρυκαῖος ἠκροάζετο, Corycaeus auscultabat*; cum quis scilicet arcanum se aliquid agere aut dicere opinans non fallit eos, qui ad se nihil pertinentia explorare student. *Cic. Att. ep.* 10. ult. Itaque posthac non scribam ad te quid facturus sim, sed quid fecerim, omnes *κωρυκαῖοι* videntur auscultare, quae loquor. Cf. *Strab.* 13, 445. Coryci montis meminerunt *Strabo* et *Steph. Byz.*; promontorii tantum ac portus *Liv.* 36, 43. *extr.* et 37, 12, 13. et 29. V. *Corycaei.* ℙ Item locus vel oppidum Lyciae. *Eutr.* 6, 3. *B. A.*

*CORYDALLA, orum, Lyciae oppidum. *Plin.* 5, 27. *B. A.*

CORYDALUS, i, m. *κορυδαλός*, avis al. galerita, et Gallico vocabulo *alauda*, a *κόρυς*, galea, quia habet in vertice capitis pennas aliquot erectas, quae coni galeae speciem praebent. *Serv.* ad *Ecl.* 2, 1. Corydon fictum nomen est ab ave, quae corydalus dicitur.

*CORYDON, onis, m. pastoris nomen ap. *Virg. Ecl.* 2, 1. V. *Corydalus.* ℙ Item unus ex Gigantibus. *Hyg. fab. praef. B. A.*

*CORYLENUS, i, Asiae oppidum, in Aeolide. *Liv.* 37, 21. *B. A.*

CORYLETUM, i, n. locus frequentibus corylis consitus. *Ov. Fast.* 2, 587. Illa modo in silvis inter coryleta jacebat.

CORYLUS, i, f. *κόρυλος*, arbor, quae nuces avellanas gignit. *Virg. G.* 2, 65. Plantis et durae coryli nascuntur. *Ov. Met.* 10, 93. Et coryli fragiles. V. AVELLANA.

CORYMBIA, ae, f. ferulae caulis decoctus, qui muria et melle conditus sit. *Plin.* 19, 9, 56.

CORYMBIATUS, a, um, adj. *Gallien. in quadam ep.* ap. *Trebell. Claud.* 17. Misi ad eum discum corymbiatum argenteum, lanceam argenteam pampinatam, patinam argenteam hederatam, *h. e.* corymbis artificiose insculptis caelatum. *Salmas.* mallet duci a *corymbio*, ut esset caelatus figuris in modum corymbiorum, seu capillamentorum in tutulum compositorum, qualia mulieres ad ornatum capitis gestabant.

CORYMBIFER, i, m. epitheton est Bacchi hederaceis corymbis caput coronatum habentis. *Ov. Fast.* 1, 393. Festa corymbiferi celebrabat Graecia Bacchi.

CORYMBITES, ae, m. *κορυμβίτης*, tithymali species *πλατύφυλλος* vocata, a foliorum latitudine. Pisces necat, alvum solvit radice, vel foliis, vel succo. *Plin.* 26, 8, 44.

CORYMBIUM, ii, n. *κορύμβιον*, capillamentum, capillitium, ornamentum muliebre capitis ex adsciticiis capillis in modum corymbi hederacei, vel tutuli. *Petr. Sat.* 110. Ancilla Gitona in partem navis inferiorem ducit, corymbioque dominae pueri adornat caput.

CORYMBUS, i, m. *κόρυμβος*, hederae racemus, ex multis constans acinis comantibus, et in orbem coactis: item aliarum herbarum similes hederae racemos ferentium: a voce Graeca allata, quae tum cacumen significat, tum hederae racemum. *Virg. Ecl.* 3, 39. Diffusos hedera vestit pallento corymbos. *Ov. Met.* 3, 664. Impediunt hederae remos, nexuque recurvo Serpunt, et gravidis distringunt vela corymbis. *Colum.* 10, 238. de cinara: Haec modo purpureo surgit glomerata corymbo. *Plin.* 19, 9, 56. Corymbi ferulae. *Id.* 25, 6, 28. Polemoniae. *Id.* 22, 22, 37. elaphobosci. *Id.* 21, 8, 26. Chrysocome comantibus fulgore auri corymbis. *Id.* 26, 14, 88. Polycnemon corymbo adorato. ℙ Hujusmodi corymbis ornari mos fuit in coronis capita hominum, Deorumque, (Bacchi praesertim) summas navium puppes etc. *Val. Fl.* 1, 272. Phryxi promittitur absens Vellus, et auratis Argo reditura corymbis. *Tibull.* 1, 8, 45. de Osiri: et frons redimita corymbis. *Prop.* 3, 15, 29. de Baccho: Candida laxatis onerato colla corymbis. *Id.* 2, 23, 35. de se ipso: Tum capiti sacros patiar pendere corymbos, *h. e.* hederaceos, qui sunt Baccho sacri. *Juv.* 6, 52. necte coronam Postibus, et densos per limina tende corymbos. ℙ [*Corymbus* est etiam modus componendi capilli, quo feminae utebantur, cum capilli e fronte in verticem colligerentur, et ibi nodo constringerentur, dictus a corymbis, i. e. uvis hederae, propter similitudinem, unde et *βότρυς* dicitur. V. inpr. *Salmas.* ad *Solin.* p. 534. 536. *Cic. Attic.* 14, 3. Est Corymbus Servii Balbi, qui ab hoc genere colligendi capilli nomen accepit. *Ernest.* in *cl. Cic.* s. h. v] ℙ Apud *Sever. Aetn.* 105. corymbi videntur esse tumuli terrae in corymbi modum temere et inaequaliter congesti. ℙ Ap. *Seren. Sammon.* 20, 356. Lumbricis terrae turgentes unge corymbos; *corymbos* intellige mammarum papillas: vel ipsas mammas, a similitudine racemi hederacei in orbem crescentis.

*CORYNA, ae, Ioniae oppidum, prope Clazomenas. *Mela* 1, 17. *B. A.*

*CORYNAEUS, a, um, ad Corynam pertinens, ut *Corynaeum promontorium* ap. *Plin.* 5, 29. *B. A.*

CORYPHAEUS, i, m. *κορυφαῖος*, princeps in aliquo ordine, caput, supremus, excellens inter alios: a *κορυφή*, vertex capitis. *Cic. N. D.* 1, 21. Zeno, quem Philo noster coryphaeum appellare Epicureorum solebat.

*CORYPHANTA, vetus oppidum Bithyniae, de quo *Plin.* 6, 3. *B. A.*

*CORYPHANTENA ostrea, volunt dici ab oppido quodam Coryphanta. Forte a Coryphante potius sic dicta. V. *Coryphas.* V. *Plin.* 5, 30. *B. A.*

*CORYPHAS, antis, Asiae oppidum, in Aeolide vel forte in Mysia. *Plin.* 5, 30. *Κορυφαντὶς* est *Straboni. B. A.*

CORYPHASIA, ae, f. Equestris Minerva dicta, vel a Coryphes matris signo, (nam Coryphe Oceani filia mater Minervae Coriae e Jove fuisse dicitur, *Cic. N. D.* 3, 23.) vel *ἀπὸ τῆς κορυφῆς*, quod e vertice summo Jovis nata est parmam ferens atque arma. *Arnob.* 4. p. 137. [Probabilius tamen videtur, sic appellatam Minervam a Coryphasio oppido, et promontorio Messeniae prope Pylum, ubi illa templum habebat. Ipse tamen cum *Davisio* hoc in loco *Coriam* pro *Coryphasiam* lego. V. supra CORIA. *F.*]

*CORYPHASIUM, i, n. promontorium Peloponnesi cum oppido cognomine, prope Pylum. *Plin.* 4, 5. V. *Coryphasia* ad fi. *B. A.*

*CORYPHE, es, f. Oceani filia, mater Minervae quartae. *Cic. N. D.* 3, 23. et *Arnob.* l. 4. *ante med.* p. 172. *Herald.* Ceterum V. *Coryphasia. B. A.*

*CORYSIDIA, ae, herba quaedam, dicta et minyas. *Plin.* 24, 17. ed. *Hard.* Alii corysidiam (*adpellant*). Al. leg. *corinthadem.* V. *Corinthas. B. A.*

CORYTHUS, i, m. *Κόρυθος*, urbs Etruriae, eadem quae Cortona. Fabulantur de ea, quod cum Dardanus equestri proelio ab Aboriginibus pulsus galeam perdidisset, et nihilominus resistens, et in audaciam suos reducens, victoriam demum adeptus esset, ob rem feliciter gestam, oppidum, ubi galeam amiserat, condidisse, cui Corytho nomen indidit, eo quod Graece *κόρυς* galea dicitur. Alii a Corytho Paridis et Oenones filio conditam ferunt. Haec *Serv.* ad illud *Virg. A.* 3, 170. Corythum, terrasque requirat Ausonias. ℙ Est etiam mons prope eam urbem. Utrumque autem alii nomen habere putant a Corytho patre Dardani, ibi sepulto. *Id.* ad *A.* 7, 209. et *ib.* 9, 10. et *ib.* 10, 719. Adde *Sil.* 4, 721.

CORYTUS, *et Graeca terminatione* Corytos, i, m. *κορυτός*, theca sagittarum, pharetra. *Virg. A.* 10, 168. queis tela, sagittae, Corytique leves humeris, et letifer arcus. *Stat. Th.* 9, 729. coelestibus implet Coryton telis, quorum sine sanguine nullum Effugit. *Sil.* 7, 443. Parvulus ex humero corytos, et aureus arcus Fulgebat. *Ov. Trist.* 5, 7, 15. In quibus est nemo, qui non coryton, et arcum, Telaque vipereo lurida felle gerat. *Sil.* 15, 776. Sagittiferi coryti. Adde 2, 106. et *Stat. Th.* 4, 269. ℙ Omnibus his locis *corytus* pharetram manifesto significat. *Servius* tamen *Statiique Schol.* ad *loc. Virg.* et *Stat. cit.* docent, significare solius arcus thecam: qua in re ad Graecorum usum respexisse videntur, apud quos utrumque valet. ℙ Metonymice ponitur pro sagittis. *Stat. Th.* 7, 660. Quam super a tergo velox corytos, et arcus, Pendentesque sonant aurata lynce pharetrae. ℙ Varie scribitur in veterib. lib. *corythus, coritus, chorytus, gorytus*, et ap. *Non.* 18, 31. etiam *coriscus:* qui male etiam *leve missile* interpretatur. Verum pro ea scriptione, quam posuimus, plerique stant eruditi. V. praeter ceteros, *Erythraeum* in *Indice Virg.* et *Dausq.* in *Orthogr.* ℙ Duas priores syllabas nimis licenter corripuit *Sidon. carm.* 11, 56. Cujus fax, arcus, corytus pendebat: at ille etc.

CORYZA, ae, f. *κόρυζα*, catarrhus ex capite ad nares fluens. *Coel. Aurel. Acut.* 2, 17.

COS, cotis, f. *πέτρα*, idem omnino quod *cautes*, a qua deducitur, ut a *plaustrum plostrum, caudex codex* etc. *Cic. Tusc.* 4, 14. *f.* Ex quibus quoniam, tanquam e scrupulosis cotibus enavigavit oratio etc. *Liv.* 1, 36. Novacula cotem discindere. *Curt.* 5, 3. Praerupta erant omnia, saxis et cotibus impedita. *Id.* 8, 11. *f.* Multi per lubrica saxa, perque invias cotes praecipitati occiderunt. *Id.* 4, 6. Nec saxa cotesque, quae interpellent specus, obstabant. *Id.* 6, 26. Occurrebant inviae cotes, praeruptaeque rupes. *Virg. Ecl.* 8, 43. Nunc scio, quid sit Amor: duris in cotibus illum Aut Tmaros, aut Rhodope, aut extremi Garamantes Edunt. ℙ In recto singulari *Auson. Technopaegn. c. de Hist.* 11. dira aconita creat cos. ℙ Specialiter dicitur de lapide, quo ferramenta acuuntur, aut laevigantur, *ἀκόνη. Plin.* 36, 22, 47. Cotes ferro acuendo. *Id. ib.* Aquariae cotes, *h. e.* aqua trahentes aciem, ut *Id. ib.* loquitur. Et cotes oleariae *ib.*, quae scil. oleo indigent, ut acuant. *Id.* 37, 8, 32. Gemmae cotibus poliuntur. *Id.* 24, 11, 52. Lignum ad cotem tritum. *Id.* 36, 25, 62. Pavimentum cote despumare. ℙ In proverb. abiit illud *Hor. A. P.* 304. fungar vice cotis, acutum Reddere quae ferrum valet, exsors ipsa secandi:

Munus et officium, nil scribens ipse, docebo. ℙ Translate. *Cic. Acad.* 4, 44. Ipsam iracundiam fortitudinis quasi cotem esse dicebant, *h. e.* quae acueret, ac stimularet.

COS, insula. V. COOS.

COSĂTUS, a, um, adj. ad Cosam, seu Cosas pertinens, Etruriae urbem, prope oram litoralem, nunc excisum, ex cujus ruinis crevit Ansedonia, nunc *Alsidonia*, cujus meminit *Plin.* 3, 5, 8., *Mela* 2, 4. *ad f.* et *Virg. A.* 10, 168. Quique urbem liquere Cosas. *Plin.* 3, 6, 12. Cosanum litus. *Liv.* 22, 2. Cosanus portus. *Suet. Vesp.* 2. Cosana praedia. ℙ *Cosanus* pertinet etiam ad Cosam urbem maritimam in sinu Paestano Campaniae prope Pompejos, nunc *Conca*, cujus mentio est apud *Caes. B. C.* 3, 22. Hinc Cosanus municeps apud *Cic. Verr.* 2, 5, 62.

*COSCINIA, ae, *Κοσκινία*, et Coscinus, i, vicus Cariae, Lydiam versus. *Plin.* 5, 29. *B. A.*

*COSCINOMANTIA, ae, f. divinatio, quae per cribrum fit. *August.* T. 5. p. 426. *B. A.*

*COSEDIA, ae, (*Tab. Peuting.*), vel Cosedĭae, arum (*Anton. Itin.*), opp. Galliae Celticae sive Lugdunensis. *B. A.*

*COSENUS (fluvius) vel Cosenum (flumen) in Africa, nempe in Libya interiore. *Plin.* 5, 1. Flumen Cosenum.

*COSETANI (*Κοσητανοὶ Ptolem.*), vel Cositani (*Inscr.* ap. *Grut.* p. 499. n. 10.), orum, Hispaniae Tarraconensis populi, inter Iberum flumen et montes Pyrenaeos. ℙ Dicti et *Cossetani. B. A.*

COSMĒTA, ae, m. *κοσμητὴς*: servus ornator, cui cura incumbit vel ornamentorum, et mundi muliebris, vel dominae capillos exornandi, et componendi: a *κοσμέω*, orno. *Juven.* 6, 476. periit libraria, ponunt Cosmetae tunicas. Sunt qui *cosmetae* putent fuisse mulieres, quae et ornatrices vocabantur; sed perperam, nam illae *κοσμήτριαι*, Latine *cosmetriae* dicuntur. Adde servorum fuisse proprium tunicas deponere, antequam vapularent, nunquam vero mulierum. Quamvis autem mulieres praesertim dominae capillos pectere, componere, et ungere solerent; quandoque tamen et servi id ipsum praestabant, ut patet ex *Claud. in Eutr.* 1, 105. Eous rector, consulque futurus Pectebat dominae crines, et saepe lavanti Nudus in argento lympham gestabat aluminae.

[COSMETRIA, ae, f. *κοσμήτρια*, ornatrix. Fuit titulus Comoediae *Naevii*, de qua ita *Varr. L. L.* 6, 3. *a med.* Item est hoc verbum (*carĕre*) in Cosmotria (*corrige* Cosmetria) Naevii. V. vocem praec. *F.*]

COSMIĀNUS, a, um, adj. a Cosmo deductum. Fuit is celebris quidam unguentorum artifex, et consumptor, de quo *Mart.* multis in locis, et *Juven.* 8, 85., ad quem locum *Vet. Schol.* Luxuriosus fuit, qui solium, in quo descendebat, multis diversorumque unguentorum odoribus miscebat. Hinc *Mart.* 3, 82. Et Cosmianis ipse fusus ampullis. Et 11, 15. Qui vino madeat, nec erubescat Pingui sordidus esse Cosmiano. Et 12, 55. Et libram petit illa Cosmiani. *scil.* unguenti.

COSMĬCUS, *et Graeca positione* Cosmicos, a, um, adj. *κοσμικὸς*, ad mundum pertinens, mundanus: a *κόσμος*, mundus. Socrates cum rogaretur, cujatem se esse diceret, *κοσμικὸν*, mundanum, inquit: totius enim mundi se incolam, et civem arbitrabatur. Narrat hoc *Cic. Tusc.* 5, 37, Quo pertinere putet *Turn. Advers.* 25, 24. illud *Mart.* 7, 41. Cosmicos esse tibi, Semproni Tucca, videris: Cosmica, Semproni, tam bona, quam mala sunt, *h. e.* jactas te imitatorem Socratis, et mundanum te esse dicis: sed res mundanae partim bonae sunt, partim malae. Ergo tu quoque malus esse potes.

[COSMĬUS, a, um, adj. *κόσμιος*, cum ordine, et decore agens, quae agit. Est cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Grut.* 650, 4. Caecilia Cosmia. *F.*]

*COSMOE, (*κόσμοι*), orum, m. plur. magistratus Cretenses. *Cic. De rep.* (ed. *A. Maio*) 2, 33. In Creta autem decem, qui cosmoe vocantur. Hic fortasse *κόσμος* Graecis litteris scribendum. De iis consule *Aristot. De rep.* 2, 9. et 10. et *Strab.* 10. *B. A.*

COSMOGRAPHUS, i, m. *κοσμογράφος*, descriptor orbis terrae: a *κόσμος*, mundus, et *γράφω*, scribo. *Messala Corvin. De progen. Aug.* 2. Totus terrarum ambitus ab historicis, et cosmographis trifarie dividitur.

COSMŌTŌRYNE, es, f. titulus est unius ex Satyris Menippeis *Varronis*, ex qua aliquot fragmenta nobis servavit *Non.* Inscribitur *Cosmotorynе περὶ φθορᾶς κόσμου*, et videtur esse a *κόσμος*, mundus, et *τορύνη* tudicula, in qua nempe de repentinis bellorum calamitatibus, eluvionibus, pestilentiis disserebat auctor, quibus mundus, tamquam cibus tudicula in olla, agitari solet. Sunt qui scribunt *cosmotorine.*

[COSMUS, i, m. *κόσμος*, ordo, item mundus, ornatus, pulcritudo. Est cogn. Rom. frequentissimum. *Inscr.* ap. *Amadutium Anecd. Litt. T.* 4. p. 529. *n.* 24. C. Ennius Cosmus, M. Valerius Cosmus. ℙ De altero Cosmo, unguentorum artifice, V. COSMIANUS. *F.*]

*COSOAGUS, i, Indiae fluvius, cis Gangem, inque Gangem influens. *Plin.* 5, 18. *B. A.*

COSOSUS, i, m. ita cognominatur Mars apud Bituriges, ut constat ex *Inscr.* ap. *Reines. cl.* 1. *n.* 84. Flavia Cuba Cososo Deo Marti suo.

*COSSAEI, orum, populi Persidis, Elymaidem inter et Susianam. *Plin.* 6, 27. *Curt.* 4, 12. *B. A.*

*COSSETANIA, ae, ager Cossetanorum. *Plin.* 3, 3. *B. A.*

COSSIGĒRĀRE, in coxam erigere, et aggerare. *Accius* ap. *Non.* 1, 305. Bene proscissas cossigerare ordine porcas. Al. aliter leg.

COSSILIRIS. V. CUSSILIRIS.

COSSIM, adv. dictum quasi coxim, h. e. in coxas. *Pompon.* ap. *Non.* 1, 191. Sciunt hoc omnes, quantum est, qui cossim cacant. *Appul. Met.* 2. Cossim residens. Alii leg. *sensim. Id. Met.* 3. *in.* Complicitis pedibus, sic grabatum cossim insidens. ℙ *In priore loco *Appuleji* vulgo legitur *cessim*, ubi ed. *Oudend.* habet sensim. In posteriore *coxim* est lectio ed. *Oudend. B. A.*

*COSSIO, onis, oppidum Galliae Aquitanicae, in Vasatium terra, hodie *Bazas* in agro *Bazadois. Auson.* in *Parent. carm.* 24, 8. *B. A.*

[COSSURENSIS, e, adj. ad Cossuram, seu Cosyram, seu Cossyram pertinens, parvam insulam in mari mediterraneo, inter Siciliam, et Africam, quae *Κόσσουρα*, Italice *Pantelaria* appellatur. *Ov. Fast.* 3, 567. Fertilis est Melite, sterili vicina Cosyrae. *Sil.* 14, 272. Et bellare Tabas docilis, Cossyraque parva. *Mela* 2, 7. et nummi apud *Eckhel. D. N. V. T.* 1. p. 267. habent *Cossura.* ℙ *Cossurenses*, *ium* sunt incolae hujus insulae. *Inscr.* ap. *Grut.* 279. M. Aemilius Paullus Procos. de Cossurensibus, et Poenis navalem egit triumphum. *F.*]

COSSUS, i, m. *κὶς*, *θρὶψ*, vermis rugosus in ligno nascens, illudque erodens (Phalaena cossus *Linnaei*), est a *κόσσος*, colaphus, qui ab inusit. *κόω*, ejusdem significationis cum *κέω* vel *κίω*, impello, findo, excavo: hinc Itali ob similitudinem membrum virile *coso* appellant. *Plin.* 30, 13, 39. Cosses (lege *cossi* ex *Voss.* in *Etymol.*) qui in ligno nascuntur, sanant ulcera omnia. *Id.* 17, 24, 37. *n.* 3. Arborum vermiculantur magis minusve quaedam: omnes tamen fere. Jam quidem et hoc in luxuria esse coepit, praegrandesque roborum delicatiores sunt in cibo: cossos vocant: atque etiam farina saginati, hi quoque altiles fiunt. Adde 11, 33, 38. *Hieron. adv. Jovin.* 2. *n.* 7. In Ponto, et Phrygia vermes albos et obesos, qui nigello capite sunt, et nascuntur in lignorum carie, pro magnis reditibus paterfamilias exigit; et quomodo apud nos attagen et ficedula, mullus et scarus in deliciis computantur, ita apud illos *ξυλοφάγον* comedisse luxuria est. *Id. ib. paulo post* eosdem appellat *vermes Ponticos.* ℙ *Festus:* Cossi ab antiquis dicebantur natura rugosi corporis homines, a similitudine vermium ligno editorum, qui cossi appellantur. ℙ Ita primum cognominatus est is, qui familiae nomen dedit in gente Cornelia: in qua celeber fuit A. Cornelius Cossus consul an. U. C. 326., de quo *Liv.* 4, 19., et alibi. Hinc etiam *Cossutii*, *Cossinii*, *Cossuvii*, et *Cossuviani* nomen traxisse videntur. ℙ Quidam putarunt *Cossus* esse etiam praenomen, quod tamen falsum arguunt *Marinius Frat. Arv.* p. 86. et *Borghesius Framm. de Fasti cons. T.* 1. p. 49. V. COGNOMEN.

COSSUTIĀNUS, a, um, adj. ut Cossutianae tabernae dictae a quodam Cossutio: et designant locum quendam ignobilem. *Q. Cic. ad Tiron. Fam.* 16, 27. Vix sunt digni, quibus alteri Caesenam, alteri Cossutianarum tabernarum fundamenta credas. Al. aliter leg. ℙ Cossutianus Capito memoratur a *Tac. A.* 13, 33. et *Quint.* 6, 1.

*COSSUTIORUM familia apud Romanos, ex qua Cossutia uxor Caesaris. *Suet. Caes.* 1. *B. A.*

[COSSYPHUS, i, m. *κόσσυφος*, merula avis, et piscis. Est nom. serv. Rom. *Inscr.* ap. *Grut.* 467, 9. Cossyphus. *F.*]

COSTA, ae, f. *σπάθη*, *πλευρή*. Costae sunt ossa oblonga, et incurva, quibus animalium pectus sepitur, veluti vallum cordis et pulmonum. *Cels.* 8, 1. Infra cervicem summa costa contra humeros sita est: inde septem inferiores usque ad imum pectus perveniunt, etc. *Plin.* 11, 37, 82. Costae homini tantum octonae, suibus denae, cornigeris tredecim serpentibus triginta. *Pl. Pseud.* 1, 2, 4. Plagis costae callent. *Lucr.* 5, 1296. in equi conscendere costas. *Virg. G.* 1, 273. Saepe oleo tardi costas agitator aselli, Vilibus aut onerat pomis. Et 3, 256. sus fricat arbore costas. *Id. A.* 9, 431. sed viribus ensis adactus Transadigit costas, et candida pectora rumpit. *Id. ib.* 1, 215. Tergora diripiunt costis, et viscera nudant. *Mart.* 9, 49. Sed nec costa data est, caudave missa mihi. *scil. de apro in mensa posito. M. Aurel.* ap. *Front. ad M. Caes.* 5, 8. Mater mea in ea trepidatione imprudens angulo parietis costam inflixit. ℙ Translate. *Plin.* 16, 18, 30. Betulla circulis flexilibus, item corbium costis, *h. e.* crassiora, et firmiora vimina, veluti statumina, quibus reliqua tenuiora connectuntur ac firmantur. Eod. sensu. *Id.* 13, 9, 19. Spina (*arbor*) utilissima navium costis, *τοῖς ἐγκοιλίοις*. *Virg. A.* 7, 463. flamma Virgea suggeritur costis undantis aheni. *Pers.* 6, 31. Costa ratis lacerae. *Id.* referens versiculum cujusdam vani poetae 1, 95. costam longo subduximus Apennino. ℙ [Est etiam cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Maff. Mus. Ver.* 99, 1. C. Postumus Costa, et in nummis gentis Pedaniae ap. *Eckhel. D. N. V. T.* 5. p. 269. *F.*]

COSTĂMOMUM, i, n. planta aromatica ex costi genere, amomo similis. *Mart. Dig.* 39, 4, 16.

COSTĀTUS, a, um, adj. costas habens. *Varr. R. R.* 2, 5. Boves corpore amplo bene costatos, latis humeris, bonis clunibus etc.

[COSTOBOCENSIS, e, adj. ad Costobocas, vel Costobocos pertinens, Scythicos populos a *Plin.* 6, 7, 7., a *Capitol. M. Aur.* 22. et *Ammian.* 22, 8. memoratos, qui incoluisse putantur Moldaviam. *Inscr.* ap. *Mur.* 1039, 3. Uxor Piepori regis Coisstobocensis. *F.*]

COSTUM, i, n. *κόστος*, herba odorifera, in India nascens, radice gustu ferventi, odore eximio, frutice alias inutili, duplicis generis, nigri, et quod melius est, candicantis. *Plin.* 12, 12, 25. ℙ Ejus usus fuit in unguentis. *Id.* 13, 1, 2. [*Disputat de hac re *Boettg. Sab.* 1, 145. seq.] ℙ Et in condituris vini. *Id.* 14, 16, 19. *n.* 5. et *Colum.* 12, 20. ℙ Et in sacrificiis. *Prop.* 4, 6, 5. Costum molle date, et blandi mihi turis honores. ℙ Est etiam *Costus*, et Graeca terminatione *Costos*, *i*, f. *Lucan.* 9, 917. Et tamarix non laeta comas, Eoaque costos, *h. e.* Persica: hinc *Hor. Od.* 3, 1, 44. Achaemenium costum, *h. e.* Persicum, nam Persae ab Achaemenide rege Achaemenii dicti sunt. *Ov. Met.* 10, 308. Costumque suam. Al. leg. *suum. Claud. Nupt. Honor.* 95. sicca frondescunt vimina costo. Al. leg. *sicco.*

*COSYRI, orum, Indiae populi, ultra Indi fontes et montes Emodos siti. *Plin.* 6, 17. *B. A.*

COTĀNA. V. COTTANA.

COTĀRIA vel Cotoria, ae, f. locus ubi cotes acuendis cultris aptae eruuntur. *Alfen. Dig.* 39, 4, 15. Caesar cum insulae Cretae cotarias locaret. *Torrent.* habet *cotorias.*

COTHON, onis, m. portus in mari non naturalis, sed arte, et manu factus. Ita *Serv.* ad illud *A.* 1, 431. Hic portus alii effodiunt. *Hirt. B. Afr.* 63. Reliquae naves Hadrumetum in cothonem se contulerunt. Adde *ib.* 62. sed utroque loco alii nomen proprium faciunt. *Festus* vocat *catones:* sed critici *cothones* legunt. ℙ Item insula Peloponnesi, in sinu Laconico, apud Cytheram, *Κώθων. Plin.* 4, 12, 19. [*Maris Aegaei insulam eam appellat *Mela* 2, 7. *med. B. A.*] ℙ Item alia prope Carthaginem a *Strab.* 17, 832. memorata, facticia, et fossa circumdata: a qua fortasse nomen cothoni factum est: ea autem a *κώθων* dicta videtur, quod est genus poculi fictilis Laconici, et militaris; nempe a rotunditate. V. locum *Servii* supra allatum.

*COTHONEA, ae, uxor Elusini, mater Triptolemi. *Hyg. fab.* 147. *B. A.*

COTHURNĀRIUS. V. v. seq.

COTHURNĀTE, adv. cujus comparat. *cothurnatius* utitur *Ammian.* 28, 1. Cum cothurnatius stilus procederet lacrimosus, *h. e.* magis tragice. Al. *perperam* leg. *cothurnarius*, *h. e.* tragicus stilus.

COTHURNĀTIO, onis, f. scenae tragicae repraesentatio. *Tertull. adv. Valentin.* 13. Haec prima tragoediae scena: alia autem trans siparium cothurnatio est.

COTHURNĀTUS, a, um, part. ab inusit. *cothurno*, cothurno indutus. Fere refertur ad tragoediam, tragicos, et gravem, sublimem, severumque stilum. *Senec. ep.* 8. Quam multa Publii non excalceatis, sed cothurnatis dicenda sunt? *Ov. Amor.* 1, 18, 18. Deque cothurnato vate triumphat Amor. *Id. Ib.* 531. Cothurnatus Lycophron. *Mart.* 5, 5. cothurnati grande Maronis opus. Adde 7, 63. *Ov. Fast.* 5, 347. Scena levis decet hanc: non est, mihi credite, non est Illa cothurnatas inter habenda Deas, *h. e.* graviores, severioresque. De Flora enim loquitur. *Macr. Sat.* 7, 5. *ad f.* In voluptatem censura cothurnati sermonis invectus es. *Lact.* 6, 20. *post med.* Tragicae historiae subjiciunt oculis parricidia, et incesta regum malorum, et cothurnata scelera demonstrant.

COTHURNUS, i, m. *κόθορνος*, calceamenti genus virorum aeque, ac mulierum, utrique aptum pedi, ex corio, usque ad dimidiam cruris partem, quo et venatores, et tragoediarum actores utebantur, a voce Graeca allata. *Serv.* ad *Virg. Ecl.* 7, 32. et ad *ib.* 8, 10. Sed venaticus, et tragicus forma differunt, quia tragicus subere altius sublevato fiebat, ut qui tragoedias agerent, proceriores viderentur, sed venaticus talis non erat, quia ea res pernicitatem in venando impediisset. *Virg. A.* 1, 341. Purpureoque alte suras vincire cothurno. *Juven.* 6, 505. breviorque videtur Virgine pygmaea nullis adjuta cothurnis. ℙ Cothurni usum primus Sophocles in scenam intulit, ut quidam volunt apud *Serv.* ad illud *Ecl.* 8, 10. Sola Sophocleo tua carmina digna cothurno. ℙ Hinc saepe ponitur metonymice pro tragoedia, stilo tragico, sublimi, severo. *Juven.* 6, 633. altum satyra sumente cothur-

num. Et 15, 29. vulgi scelus, et cunctis graviora cothurnis. *Ov. Amor.* 3, 1, 45. Quam tu non poteris duro reserare cothurno, Haec est blanditiis janua laxa meis, *verba sunt* Elegiae *ad* Tragoediam. *Id. Rem. Am.* 375. Grande sonant tragici: tragicos decet ira cothurnos. *Hor. A. P.* 280. Et docuit magnumque loqui, nitique cothurno. *Id. Od.* 2, 1, 12. grande munus Cecropio repetes cothurno. *Prop.* 2, 25, 41. Desine Achilleo componere verba cothurno, *h. e.* carmine heroico, quale est *Homeri* in *Iliade:* qua ratione etiam *Virg.* cothurnatus dicitur. *Sidon. ep.* 2, 9. *med.* Cothurnus Latialis eloquii. *Plin.* 35, 10, 36. *n.* 23. de Nicophane pictore. Cothurnus ei, et gravitas artis, *h. e.* ratio pingendi sublimis, grandis, et, ut ita dicam, severa. ℙ Cothurnorum usus fuit apud Graecos etiam extra venationem, et tragoedias. Hinc *Cic.* Tuditanum quendam reprehendit *Phil.* 3, 6., qui cum palla, et cothurnis nummos populo de Rostris spargere solebat: *scil.* quia is habitus neque senatorius erat, neque Romanus. *Vell.* 2, 82. de M. Antonio. Thyrsum tenens, cothurnisque succinctus, curru, velut Liber Pater, vectus est. *Sidon. carm.* 2, 400. Romam Deam fingit indutam cothurnis, quos et describit. ℙ *Herculis personam, et cothurnos infantibus aptare* proverb. apud *Quint.* 6, 1. *med.*, *h. e.* rei exiguae magnum aliquid, et minime conveniens accommodare. **Symmach. Laud. in Valent. or.* 2, 12. ed. *Angelo Majo:* Consulto multa praetereo, ne in poeticos flatus rerum ingentium cothurnus erumpat. *B. A.*

**COTIARĬUS*, i, m. *Vet. Gloss.* ἀχονητής, Cotiarius, acutiator. *B. A.*

COTĬCŬLA, ae, f. βάσανος, diminut. a *cote:* specialiter lapis, quo fit auri vel argenti experimentum, qui et *index*, et *lapis Lydius* vocatur. *Plin.* 33, 8, 43. ℙ Item vasis genus ex cote. *Plin.* 31, 9, 45. Contraque suffusiones oculorum cum lacte in coticulis teritur. *Id.* 37, 10, 54. Ex achate medici coticulas faciunt. *Isid. Orig.* 4, 11. Coticula est, in qua circumducta collyria resolvuntur. Alii male leg. *citicula.*

COTIDĬE etc. V. QUOTIDIE.

COTIĒRI, orum, Scythiae Asiaticae populi, intra Imaum. *Plin.* 6, 17. *B. A.*

COTĬFĬCO, as, avi, atum, n. 1. in cotaria laboro, cotes seco. *Appul. De Deo Socrat.* Non pro majestate Deorum fuerit, ut eorum quispiam Accio Navio cotificet. Alii aliter leg.

COTĬNUS, i, m. frutex in Apennino ad linamenta modo conchylii colore insignis, *h. e.* ad vestes lineas conchylii colore tingendas solummodo aptus. *Plin.* 16, 18, 30.

[COTINUSSA vel Cotinusa, ae, (a κότινος, oleaster,) Gadium, urbis Hispaniae Tarraconensis, antiquum nomen. *Plin.* 4, 22. *Avien. descript. orb.* 602. Cf. *Dionys. Perieg.* 456. *F.*]

COTĬO. V. in CONCIO.

[**COTISO*, onis, f. ut alii volunt *ontis*, Getarum rex. *Suet. Aug.* 63. *Flor.* 4, 12. V. *Interpr.* ad *Hor. Od.* 3, 8, 18.]

COTONĀ. V. COTTANA.

COTONĔĀ, ae, f. σύμφυτον πετραῖον, a Venetis sic dicta herba, quam Galli *halum* appellant, similis cunilae bubulae, tota odorata. *Plin.* 26, 7, 26.

COTONĔUM, et Cotonĭum malum, et Cotoneum absolute, et Graeca voce servata, Cydonium, et Cytonium, n. κυδώνιον μῆλον, pomum vulgo notum, odoratum, colore flavo, succo asperiore et adstringente: dictum a Cydone urbe Cretae: cujus multa genera *Plin.* 15, 11, 10. enumerat. *Macr. Sat.* 7, 6. Mala cytonia, quae cotonia vocat Cato. *Varr. R. R.* 1, 59. Conditiva mala, struthea, cotonea, scantiana etc. *Pallad.* 14, 99. Cum praestent cunctis se fulva cydonia pomis. Al. leg. *praestet*, ut arbor cydonia intelligatur. Et *ib.* 141. Aureaque annexo miscere cydonia fetu. Adde 3, 25. de malis. ℙ Cotone malus, et Cydonia, est ipsa arbor cotoneum ferens. *Pallad.* 4, 10. *extr.* ℙ *Cydonius, ii*, m. cydonea malus apud *eund.* 3, 25. de malis. Amant cydonii locum frigidum. Al. leg. *cydonia.*

**COTONIS*, insula circa Echinadas. *Plin.* 4, 12. *B. A.*

COTŌRĬĀ. V. COTARIA.

COTTĀ, ae, m. cogn. Rom. in gente Aurelia. Videtur esse ἀπὸ τοῦ κότου, scilicet ab ira. *Vet.* enim *epigr.* Irasci faciles Cottas, vultusque severos Fama refert, domui nomen et inde datum. Olim unica littera scribebatur, nam *Cota* legitur in nummo ap. *Eckhel. D. N. V. T.* 5. p. 147. Cottarum familia Romae nobilis, in gente Aurelia, ab Sabinis oriunda, non una fuit. Celebres viri hoc fuere cognomine, summis magistratibus insignes. C. Cottam oratorem inducit *Cic.* in libris *de Oratore*, et ab eloquentia laudat. Adde in *Brut.* 55. ℙ Genus ludi aleatorii, cujus fit mentio in *Cod. Justin.* 1, 4, 25. videtur dictum ab ossiculis, quibus ludebant quae Graeci recentiores κότζι vocant. ℙ **Cottae, arum*, populi Asiatici, ultra Maeotidem paludem. *Plin.* 6, 7. ℙ Cotta, vel Cottes (Cotes), promontorium Mauritaniae Tingitanae, cum oppido cognomine, dictum et Ampelusia. Cottae oppidi meminit *Plin.* 5, 1. ed. *Hard.* ubi ed. *Elzev.* habet *Cotes*, et 32, 2. ed. *Hard.* ubi ed. *Elzev.* legit *Gotta. B. A.*

[COTTĂBAEUS, i, m. pertinens ad cottabum. Est cogn. Rom sub Diocletiano in *Cod. Just.* 3, 29, 5. *F.*]

COTTĂBUS, i, m. sonus, vel crepitus plagarum loris incussarum. *Pl. Trin.* 4, 3, 4. Cave, ne cottabi bubuli in te crepent. Ductum est a Graeco κότταβος, quod significat sonum vini in terram elisi. Solebant enim Graeci in conviviis reliquias vini ad terram spargere laetitiae causa, quod κοτταβίζειν dicebant.

COTTĂNĂ, orum, n. plur. [ab Hebr. קָטֹן *caton*, parvus. *F.*] *Hesychius:* κόττανα, εἶδος συκῶν μικρῶν, *h. e.* genus ficorum parvorum. *Plin.* 13, 5, 10. Syria peculiares habet arbores. In ficorum genere caricas, et minores ejus generis, quae cottana vocantur. *Mart.* 13, 28. Haec tibi, quae torta venerunt cottana meta. Si majora forent cottana, ficus erant. *Id.* 4, 89. et 7, 53. eadem utrobique *parva* vocat. *Juv.* 3, 85. *de quodam Syro venali.* Advectus Romam, pro pruna et cottana, vento. ℙ Legitur et *coctana*, *coctona*, *cotona* et *cotana.*

COTTĬĀNUS, a, um, adj. a Cottio, qui rex fuit Alpinorum populorum, qui Alpes incolunt Galliam ab Italia dividentes. V. v. seq. Hinc *Cottianae Alpes*, ap. *Tac. H.* 1, 61. et *ib.* 4, 68., eaedem nempe, quae *Cottiae*, et *Cottianae civitates* ap. *Plin.* 3, 20, 24.

COTTĬAE Alpes, sunt montes excelsi, qui Galliam ab Italia separant, a monte Vesulo usque ad montem Cenisium, et a vadis Sabatiis, vel ab urbe Segusione usque ad Duriam fluvium longe a Dertona, et Bobio in Occ., inter Alpes maritimas ad Austr., et Alpes Grajas ad Bor. Nomen acceperunt a Cottio ejus regionis regulo, qui ceteris perdomitis Gallis, solus in amicitiam Augusti receptus est, et tractum Alpium alias prope invium, structis molibus, transitu commodiorem reddidit. Hujus sepulcrum, manesque Segusione gemino religionis titulo colebantur, quod justo imperio suos rexisset, et societate cum Romanis inita, quietem genti paravisset. Filium reliquit M. Jul. Cottium, qui regio honore decoratus est a Claudio Imp., et mortuus est imperante Nerone, qui Cottias Alpes in provinciam redegit. *Suet. Tib.* 37. et *Ner.* 18., *Plin.* 3, 20, 24., *Ammian* 15, 10. et *Tac. H.* 1, 87.

**COTTON*, onis, Asiae oppidum, in Aeolide. *Liv.* 9, 37. et 37, 21. *B. A.*

**COTTONA*, ae, portus Aethiopiae, ad sinum Arabicum. *Solin.* 57. ℙ V. et *Cottonara. B. A*

**COTTONĀRA* (regio) in India fuit, ex qua piper monoxylis lintribus Becaren convehebatur. *Plin.* 6, 23. ubi ed. *Basil.* 1530. habet *Cottona. B. A.*

**COTTUS*, i, Thraciae rex. *Cic. in Pis.* 34. Idem nomen videtur esse quod *Cotys. B. A.*

COTŪLA. V. COTYLA.

COTURNĬUM, ii, n. vas, quo in sacrificiis vinum fundebatur. *Festus.* ubi *Scaliger:* ego non puto differre a gutturnio: sed litterae in suas cognatas degenerarunt. V. GUTTURNIUM.

COTURNIX, īcis, f. ὄρτυξ, υγος, avis advena, terrestris magis, quam sublimis. Hae aves regem habent, qui ὀρτυγομήτρα, ortygometra dicitur. *Plin.* 10, 23, 33. ℙ Saepe pugnant cum perdicibus, ut *Arist. De animal.* 9, 8. tradit. Hinc *Ov. Amor.* 2, 6, 26. Ecce coturnices inter sua proelia vivunt. ℙ Habet aliquando locum in blanditiis amantium. *Pl. Asin.* 3, 3, 76. Dic me tuum passerculum, gallinam, coturnicem etc. ℙ A sono vocis ita dictas vult *Festus:* ast alii a genit. vocis Graecae allatae, transpositis, ac leviter mutatis litteris. ℙ *Servius* ad *A.* 3, 73. de Delo insula loquens, quae Graece ὄρτυξ dicta est, hujusmodi narrat fabulam: fuisse Asteriem quandam Latonae sororem, cui cum contumeliam inferre vellet Juppiter, illam optavisse a Diis, ut in avem converteretur: versamque esse in coturnicem: et cum vellet mare transfretare, afflatum a Jove, et in lapidem versam, diu sub aquis latuisse etc. ℙ Coturnices, quae apud nos aliquo in pretio sunt, apud Romanos contemptui habitas ex *Juven.* 12, 97., et multo magis ex *Plin. l. c.* apparet; hic enim ait: Coturnicibus veneni (*h. e.* ellebori) semen gratissimus cibus, quam ob causam eas damnavere mensae, simulque comitialem propter morbum despui suetum, quem solae animalium sentiunt praeter hominem. ℙ Prima syllaba, quam *Ov.* et *Juven. l. c.* corripiunt, produci etiam potest. *Lucr.* 4, 643. At capris adipes, et coturnicibus auget.

**COTUS*, i, rex, pro *Cotys. Nep. Iphicr.* 3. ed. *Staver.* ubi genitivus *Coti* occurrit. ℙ Item Aeduus, antiquissima familia natus, homo summae potentiae et magnae cognationis. *Caes. B. G.* 1, 32. *B. A.*

**COTYAĬON* (um), i, Κοτυάειον, Phrygiae oppidum. *Plin.* 5, 32. Scribitur et *Cotyaeum. B. A.*

CŎTYLĀ et *Latino more* Cotula, ae, f. κοτύλη, qua voce tum cavitas, tum liquidorum mensura significatur. Genus mensurae tum liquidorum, tum aridorum, eadem quae hemina, dimidium sextarii continens, seu sex cyathos. Haec ex *Fannio De ponderib. et mens. humid.* 12. et *Coel. Aurel. Tard.* 4, 3. *n.* 68. Hinc *Mart.* 8, 71. Post hunc in cotula rasa selibra data est. ℙ [*Dionys. Halic.* in *Excerpt. n.* 4. narrat, Philonidem quendam Tarentinum ob perpetuam, cui erat obnoxius, ebrietatem, Cotylam cognominatum fuisse. Fuit quoque cogn. Rom. Etenim *Cic. Phil.* 13, 12. memorat L. Varium Cotylam familiarem M. Antonii triumviri. *F.*]

CŎTYLĒDON, ŏnis, f. κοτυληδών, herba parvula, cauliculo tenero pusillo, pingui folio et concavo, ut coxendices (unde et nomen), viridis, radice olivae modo rotunda. Herbarii nunc vocant umbilicum Veneris. Est et aliud genus, sordidis foliis, latioribus densioribusque circa radicem velut oculum cingentibus, asperrimi gustus, longiore caule, sed pergracili. *Plin.* 25, 13, 101.

CŎTYNUS, i, m. In *Inscr.* ap. *Grut.* 337. nomen est equi Circensis. Est autem idem quod Thracius, a Coty rege Thraciae, ad quem exstat epistola *Ov. Pont.* 2, 9. ℙ Est etiam cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Don. cl.* 18. *n.* 1. C. Cassius Cotynus.

**COTYORUM*, i, n. Ponti oppidum, ad mare Euxinum. *Plin.* 6, 4. Κοτύωρα plur. num. audit *Xenoph. Exped. Cyri* 5, 5. Κοτύωρος *Straboni. B. A.*

**COTYS*, yos, et Latina terminatione Cotus, i, m. Thraciae regum nomen. *Caes. B. C.* 3, 4. *Nep. Iphicr.* 3. et *Timoth.* 1. *Ov. Pont.* 2, 9, 2. seqq. *Liv.* 42, 29. et 51. *Lucan.* 5, 54. *Tac. A.* 2, 64. ℙ Item Armeniae minoris rex, sub Claudio. *Tac. A.* 11, 9. ℙ Hinc *Cotynus, a, um*, quod V. in *Cotynus, i. B. A.*

COTYTTĬA, orum, n. plur. κοτύττια, festa nocturna in honorem Cotyttus, quae Athenis fiebant: in quibus placentulae quaedam, et poma ramis arborum alligabantur, et diripienda proponebantur. Erant autem omni genere lasciviae foedissima: unde vocat ea *Hor. Epod.* 17, 56. sacrum liberi Cupidinis. [*Auct. Catal. Virg.* 5, 19. Non me vocabis pulcra per Cotyttia Ad feriatos fascinos. *F.*] *Acron*, et *Porphyr. infernalia* vocant, quae Diis inferis a veneficis fiebant: inde fortasse, inquit *Porphyr.*, quod Cotytus fluvius sit Inferorum. Verum ejus fluvii non *Cotytus*, sed *Cocytus* nomen est.

CŎTYTTO, us, f. contr. Κοτυττώ, Dea impudicitiae, cui Athenis a Baptis nocturna sacra fiebant, quae vocabantur Cotyttia. Hanc quidam saltatricem fuisse existimant: unde etiam sacerdotes lascivis saltationibus mores ejus referebant. *Juven.* 2, 92. Cecropiam soliti Baptae lassare Cotytto. V. BAPTAE.

**COVELLICAE*, arum, locus vel oppidum Vindeliciae. *Tab. Peut. B. A.*

**COVELLA*, ae, f. i. e. coelestis: nam *covum* veteribus idem est ac *coelum.* Sic *Scalig.* ad *Varr. L. L.* 5, 4. p. 49. interpretatur, quod habent veteres libri *Juno covella.* Interim ipse emendat *Jana novella.* Sed *Scioppii* editio *Juno covella* revocavit. Cf. *Scalig. de emend. temp.* 2, 1, 174. *B. A.*

CŎVĪNĀRĬUS, ii, m. qui covinum regit, vel potius qui ex covino pugnat. *Tac. Agric.* 36. Covinarii peditum se proelio miscuere. Adde *ib.* 35.

CŎVĪNUS, i, m. genus carri, quo in bello utebantur Britanni, et Belgae, ejus axes falcibus armantes ut *Mela* 3, 6. docet. *Lucan.* 1, 426. Et docilis rector rostrati Belga, covini. Alii leg. *monstrati. Sil.* 17, 422. Caerulus haud aliter cum dimicat incola Thules, Agmina falcifero circumvenit arcta covino. [**Nomen hod.* mansit in Angl. voce *Kowain.* Caeterum parum aut nihil differre videntur *covini* ab *essedis*, quarum semper meminit *Caesar* de Britannorum pugnandi genere loquens. Cf. *B. G.* 4, 32. sqq.] ℙ Ejus usus erat etiam in itinere, pro rheda. *Mart.* 12, 24. O jucunda, covine, solitudo, Carruca magis essedoque gratum etc. ℙ [Translate usurpatur et de curribus circensibus. *Sidon. carm.* 23, 350. Instant verberibus simul regentes, Jamque et pectora prona de covino Extensi rapiuntur, et jugales Trans armos feriunt, vacante tergo. *F.*] ℙ Scribitur et *covinnus.*

COUS, a, um, adj. Κῶος, ad Coon insulam pertinens. *Varr. R. R.* 2. *prooem.* Coa insula. *Liv.* 37, 22. Coa quinqueremis. *Lucan.* 8, 246. Coum litus. *Ov. A. Am.* 3, 329. Cous poeta, *h. e.* Philetas Cous poeta Graecus elegiographus, (quem designat etiam illo versu *R. Am.* 760. Et cum Callimacho tu quoque, Coe, noces. Ut et in illo *Trist.* 1, 6, 2. Nec tantum Coo Battis amata suo est.) *Id. Pont.* 3, 1, 58. ad uxor. non Inferius Coa Battide nomen habes. *Id. ib.* 4, 1, 29. Cous artifex, *h. e.* Apelles. *Cic. Or.* 2. Coa Venus, *h. e.* ab Apelle Coo picta. *Plin.* 15, 17, 18. *n.* 4. Coa uva, et Berytia servantur nullius suavitati postferendae. *Id.* 14, 8, 10. Coum vinum. *Id.* 35, 12, 46. Coae amphorae. *Marc. Emp.* in *carm. v.* 5. Quod Cous docuit senior, *h. e.* Hippocrates. ℙ *Coi, orum*, sunt ejus insulae populi. *Cic. Verr.* 2. 4, 60. *Plin.* 14, 8, 10. ℙ In singulari num.

Stat. Silv. 1, 2, 252. hunc ipse, Coo plaudente, Philetas Ambisset laudare diem. Prima hic syllaba corripitur, quia Graece etiam *Κόως* scribitur, praesertim si de populis sermo sit. ℙ *Coum* absolute est Coum vinum. *Hor. Sat.* 2, 4, 29. Et lapathi brevis herba, sed albo non sine Coo, *h. e.* quod Graeca voce *leucocoum* dici tradit *Plin. l. modo c.*, ejusque conficiendi rationem docet. *Pers.* 5, 135. lubrica Coa, *h. e.* vina Coa alvum solventia. [*Cf. *Heindf.* ad *Hor.* l. modo laudatum.] ℙ *Coa vestis*, et *Coa*, *orum*, absolute in magno pretio fuerunt. Erant autem genus vestis tenuissimae ac pellucidae ad luxum feminarum, nomen habentes ex eo, quod quaedam Pamphila Latoi filia, Coa, prima invenit telas bombycinas redordiri, rursusque texere mira tenuitate: non fraudanda (inquit *Plin.* 11, 22, 26.) gloria excogitatae rationis, ut denudet feminas vestis. Quod inventum jure ac merito arguit *Senec. ep.* 90. et 7. *Benef.* 9. et alibi. *Tibull.* 2, 6, 35. Illa gerat vestes tenues, quas femina Coa Texuit. *Propert.* 4, 5, 23. Coae textura Minervae. Et *ib.* 55. Coae munera vestis. *Hor. Od.* 4, 13, 13. Coae purpurae. *Ov. A. Am.* 2, 298. Sive erit in Cois, Coa decere puta. Adde *Hor. Sat.* 1, 2, 101.

*COUTOR, eris, dep. 3. commercium habeo. *Vulgat. Johann.* 4, 9. Non enim coutuntur Judaei Samaritanis, *οὐ συγχρῶνται. B. A.*

COVUM, i, n, cavum in aratro, sub jugo medio, quo bura extrema immittitur: a *cavo* dictum. *Varr. L. L.* 4, 31. ℙ *Covus*, *i*, m. dicitur a *Philargyr.* ad *Virg. G.* 2, 517. manipulus spicarum, qui ab Italis *covone*. In editis. male legitur cavus. *F.*]

[COX, xis, m. idem fortasse ac coxo, seu coxso. *Inscr.* apud *Amadutium Anecd. Litter. T.* 2. p. 466. L. Tattius Cox. *F.*]

COXA, ae, f. *κοχώνη*, *ἰσχιον*, *μηρὸς*, *μηρίον*, os in imo ventre animalis transversum, longeque valentissimum, situm ab utroque latere ossis sacri: in cujus sinus rotundos, seu acetabula valde capacia, hinc et inde capita ossis femorum conjiciuntur: *Cels.* 8, 1. *f.* et *ib.* 10. *n.* 5., item 2, 7. Videtur autem priore loco ipsum quoque sacrum os hac appellatione complecti. *Id.* 5, 26. *n.* 13. Dolor in inguinibus, et coxis, et feminibus est. ℙ Sumitur etiam late pro ipso femore. *Cels.* 4, 20. Perfricare coxas et poplites. *Mart.* 7, 20. Et utramque coxam leporis, et duos armos. Adde *Juven.* 6, 320. et 15, 66. et *Appul. Met.* 7. ℙ Et pro osse femoris praesertim quae coxae jungitur. *Plin. ep.* 2, 1. Fallente vestigio cecidit, coxamque fregit. ℙ Quemadmodum in corpore humano femur coxae adjunctum, angulum internum facit; ita in agris *coxa* angulum internum limitaneum notat. *Siculus Fl.* p. 6. *Goesii.* Termini qui omnibus angulis, coxisque positi esse debent. *Inscr.* apud *Fabr.* p. 180. T. Capelli T. F. Vindicis in F. P. XXXVII. A. T. Cox. S. P. XXVII. intra Cox. P. XXXVII. V. ipsum *Fabr.* qui ibi plura hac de re, et *Ursati Marmora Erudita epist. ult.* [De hac vero inscriptione V. *Cognolat.* in *Praef.* huic Lexico praemissa *n.* XI et adnotat. (*a*). *F.*]

COXENDIX, icis, f. *ἰσχιον*, idem quod *coxa:* sed apud Latinos usitatius. *Cels.* 7, 30. *sub f.* Coxendices, ac femina liquido cerato perungenda sunt. *Targa* reponendum putat *coxas. Suet. Aug.* 8. Coxendice, et femore, et crure sinistro non perinde valebat. *Varr. R. R.* 1, 20. Boves crassis coxendicibus. ℙ Pro toto femore. *Pl. Bacch.* 5, 2, 40. *Ph.* Cor stimulo foditur. *Ni.* Pol tibi multo aequius est coxendicem. *Fest.* in *Strebula.* Coxendices hostiarum, quae in altaria imponi solebant. Adde *Lucil.* et *Varr.* ap. *Non.* 2, 193. ℙ Pro osse femoris. *Plin.* 28, 11, 49. de suib: Ossa ex acetabulis pernarum, circa quae coxendices vertuntur. *Id.* 10, 61, 81. Vespertilioni coxendix una traditur, *h. e.* unicum os sine crure usque ad pedes.

*COXĪGO, as. claudico. *Gloss. Lat. Gr.* Coxigat, *χωλαίνει. B. A.*

COXO. V. CATAX.

[COXSĪNUS, i, m. pulvinus ita est appellatus, quod coxis subjicitur. Est cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Maff. Mus. Ver.* 169. L. Valerius L. F. Coxsinus. *F.*]

[COXSO, onis, m. qui crassis praeditus est coxis. V. CATAX. *F.*]

CR

*CRABATTUS, i, m. *κράβατος*, lectulus meridiando idoneus, ut ait *Hotomannus* in locum *Scaevol. Dig.* 33. *t.* 7. leg. 20. *sub f.* Instructis domibus legatis, crabattus argento tectus mortis Titiae tempore, in domibus non est repertus, sed in horreis tantisper conditus. V. *Grabatus. B. A.*

CRABRA Aqua, *la Marrana*, *la Marranella*, fl. Latii, qui oritur ex agro Tusculano paulo supra Cryptam Ferratam, et postea in duo brachia dividitur, quorum pars major in Anienem se exonerat, pars minor per urbem Romam labitur, et ibi in Tiberim defluit. De ea verba facit *Front. Aquaed.* 9. et *Cic. Agr.* 3, 2. *extr.* et *Fam.* 16, 18.

CRABRO, onis, m. *ἀνθρήνη*, *σφὴξ*, animal volatile, e genere vesparum, cum murmure volitans, nidos in cavernis, aut sub terra faciens: duplicis generis, teste *Plin.* 11, 21, 24., silvestre eorum, qui in cavernis degunt, hieme sub terra conduntur; ictu aculei dolorem ac saepe febrim inferentes: et mitius, ac veluti domesticum partim eorum, qui opifices nominantur, hoc est favos aedificant modo suo: partim inertium, et partus solummodo edentium, ob id matres dicti, sed utrorumque clementium. *Ov. Met.* 15, 368. ex putrefacto equi cadavere nasci tradit. *Virg. G.* 4. inter hostes apum enumerat, *v.* 245. Aut asper crabro imparibus se miscuit armis. *Ov. Met.* 11, 335. similisque juvenco Spicula crabronum pressa cervice gerenti, Qua via nulla ruit. *Pl. Amph.* 2, 2, 75. Irritare crabrones: proverbium de illis, qui potentiores provocant, a quibus sine malo discessuri non sunt.

CRACCĀ, ae, f. genus viciae, aut alterius grani degenerantis, in tantum columbis grata, ut pastas ea negent fugitivas illius loci fieri. *Plin.* 18, 16, 41.

CRĂCENTES, graciles. *Ennius*: Succincti gladiis media regione cracentes. Haec *Festus.* Volunt etymologi, esse ab obsoleto *craceo* pro *graceo*, a *γράω*, comedo, absumo.

CRĀGUS, et Cragos, i, m. mons Lyciae, in ora, pars Chimaerae, unde et Taurus initium sumit, cui mons oppositus Anticragus nominatur, apud Limyrum fl., et Andriacam urbem. Dictus est a Crago Trenedeti et Paraxidices Nymphae filio. *Ov. Met.* 9, 645. Jam Cragon, et Limyren, Xanthique reliquerat undas. ℙ Item promontorium eodem loci, nunc *Capo Serdeni*, aut *Sette capi. Plin.* 5, 27, 27. *Hor. Od.* 1, 21. v. 8. Nigris aut Erymanthi Silvis, aut viridis Cragi. ubi MSS. et edd. vett. *Gragi. B. A.*

CRAMBĒ, es, f. *κράμβη*, genus brassicae tenuioribus foliis, et simplicibus densissimisque, amarior, sed efficacissima, ut *Plin.* 20, 9, 33. describit. Dicta videtur quasi *κορόμβλη*, quia *κόρας ἀμβλύνει*, pupillas hebetat. V. CORAMBLE. ℙ Sumitur et pro quavis brassica: quae bis cocta, seu recalefacta stomachum praegravat, concoctu difficilis. Hinc Graecum proverbium *δὶς κράμβη θάνατος*. Allegorice *Juven.* 7, 154. Occidit miseros crambe repetita magistros, *h. e.* millies repetitae declamationes, aliaque, quae pueris traduntur in scholis, taedio conficiunt atque enecant magistros. Hoc aptius esse videtur, quam quod alii *Cambre* legentes, commenti sunt de quodam vico ejus nominis ad montem Gaurum, ubi Campani a Cumanis olim ingenti proelio superati fuerint: ut proinde *Cambre* titulus esset declamationis, quae frequenter in scholis haberetur.

*CRAMBŪSA vel Crambussa, ae, insula prope Cyprum. *Plin.* 5, 31. *B. A.*

*CRANĂOS, i, Cariae oppidum. *Plin.* 5, 29. *B. A.*

*CRANDA, Aethiopiae oppidum sub Aegypto. *Plin.* 6, 29. *B. A.*

CRANE. V. CARNA. ℙ Crānē, es, f. *κράνη*, seu *κρήνη*, fons. Est cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Grut.* 637, 8. Claudia Crane.

*CRANIA, ae, mons Epiri, prope Ambraciam. *Plin.* 4, 2. *B. A.*

CRANĬUM, i, *Κράνιον*, oppidum. V. v. sq.

[CRANĬUS, a, um, adj. ad Cranium pertinens, Cephalleniae insulae urbem, nunc *Cranio*, in cujus nummis ap. *Sestinium Cl. gen.* p. 49. KRANI. *Liv.* 38, 28. Vicenos obsides Nesiotae, Cranii, Pallenses, et Samaei dederunt.

CRANNONĬUS, a, um, adj. ad Crannona pertinens, Thessaliae urbem in Pelasgiotide, nunc *Crania*, vel *Xeres*, in cujus nummis ap. *Sestinium Cl. gen.* p. 40. *ΚΡΑΝΝΩΝΙΩΝ. Liv.* 42, 64. Romani ad Crannonium intactum agrum castra movent. *Id. paulo post.* Viae difficultas, quae inter Sycarium, et Crannona est. [*Adde *Cic. Or.* 2, 86. *Plin.* 4, 8. *Quint.* 11, 2. *Liv.* 36, 10. Melior scriptura est *Cranon*, ut *Drakenb.* docet ad *Liv.* 36, 10. qui et in *Cic. l. l.* sic scribi tradit in cod. Trajectino. Recepit *Orell.*]

*CRANON, onis, *Κράνων*, oppidum. V. v. anteced. *B. A.*

*CRANTOR, ŏris, m. *Κράντωρ*, filius fuit Amyntoris, frater Phoenicis, Pelei armiger, a Demoleonte Centauro interfectus. *Ov. Met.* 12, 367. ℙ Crantor Academicus e vetere Academia, Solensis fuit, Xenocratis discipulus, nil ab Aristotele dissentiens. *Cic. Acad.* 1, 9. et 4, 44. *Id. Tusc.* 1, 40. Scripsit, inter alia multa, librum *de Consolatione*, quem imitatus est *Cicero. Cic. Att. ep.* 12, 21. Cum Chrysippo eum conjungit *Hor. Ep.* 1, 2. v. 3. et 4. Cf. *Laert.* 4, 24. seq. *B. A.*

CRĂPŪLA, ae, f. *κραιπάλη*, nimius vini potus, ebrietas, ex qua titubatio, vertigo, et gravedo capitis oritur: a voce Graeca allata, quae videtur esse *ἀπὸ τοῦ πάλλεσθαι τὸ κάρα*, quia caput contremiscit, et totum corpus labat. *Cic. Verr.* 2, 3, 11. *extr.* Qui nondum Aproniani convivii crapulam exhalassent. *Id. Phil.* 2, 12. Edormi crapulam, et exhala. *Pl. Ps.* 5, 1, 35. Inde huc exii, crapulam dum amoverem. *Liv.* 9, 30. Pleni crapulae tibicines. *Flor.* 2, 10. Subinde crapula, et capitis errore lapsare. *Plin.* 21, 20, 83. Iris discutit crapulas. *Appul. Met.* 1. Cibo et crapula distentus. Et *ib.* 3. Crapula madens. ℙ Metonymice dicitur flos resinae percoctus, quo condire vinum solebant: quia vinum ita conditum capitis dolorem solebat: quia vinum ita conditum capitis dolorem et vertiginem facit (teste *Plin.* 23, 1, 24.), qui sunt crapulae effectus. *Plin.* 14, 20, 25. Crapula compesci feritatem vini nimiam. Et *mox.* Pugnacibus mustis crapulae plus inditur. Adde 23, 1, 24.

CRĂPŪLĀRĬUS. V. AMPULLARIUS.

*CRAPULĀTUS, a, um, part. crapula gravatus, crapulentus. *Vulg. Psalm.* 78. *v.* 65. Tanquam potens crapulatus a vino. *B. A.*

CRĂPŪLENTUS, a, um, adj. crapula gravatus, ebrius. *Ammian.* 29, 5. Vinoque consucto distentus, et crapulentus.

CRĂPŪLOSUS, a, um, adj. crapulae deditus. *Firm. Mathes.* 8, 20. Gulae crapulosis libidinibus servientes.

CRAS, adv. *αὔριον*, die proxime futuro. *Cic. Att.* 12, 44. Scies igitur fortasse cras: ad summum perendie. Et *ib.* 13, 30. Negat Eros hodie: cras mane putat. *Mart.* 5, 58. Cras istud, Postume, quando venit? Quam longe cras istud, ubi est, aut unde petendum? etc. *Ov. R. Am.* 94. Qui non est hodie, cras minus aptus erit. ℙ Cum verbis praesentis temporis. *Hor. Ep.* 1, 5, 9. cras, nato Caesare, festus Dat veniam, somnumque dies. *Ter. Phorm.* 3, 2, 46. Cras mane argentum mihi miles se dare dixit. *Pl. Most.* 3, 1, 124. Abeo: sat habeo, si cras fero. *Varro* quoque unum ex libris suis inscripserat, teste *Non* 2, 336. et 544., Cras credo: hodie nihil. Quare frustra est *Servius*, qui in *Art. Donati* 2. p. 1791. putat vitiose dici, *cras lego lectionem.* Porro illud *Varronis*, Cras credo, etc., commode usurpari potest ab eo, qui se neget dictis alicujus fidem habere: [*Nos: *Morgen!*] ℙ Adhibetur aliquando latiori significatione, pro in futurum, futuro tempore. *Hor. Od.* 1, 9, 13. Quid sit futurum cras, fuge quaerere. *γνώμη. Tibull.* 2, 7, 1. Finirent multi leto mala: credula vitam Spes fovet, et melius cras fore, semper ait. ℙ Cras hesternum ap. *Pers.* 5, 68. est hesterna dies. Sed V. integr. locum. ℙ In illo *Mart.* 2, 37. Ullus si pudor est, repone coenam. Cras te, Caeciliane, non vocavi: *cras* est in diem crastinum.

CRĀSIS, is, f. *κρᾶσις*, mixtio, mixtura. A grammaticis sic dicitur duarum vocalium, aut vocalis et diphthongi coitio in unam tertiam, quae unum efficiat sonum ex duabus mixtum, vel neutra illarum remanente, vel alterutra tantum, ut *τίχεα τίχη*, *καὶ εἶτα κἆτα.* Sed Graeca vox est a *κεράννυμι*, misceo, et Graece adhibenda.

*CRASPEDĪTES, ae, sc. sinus, in Bithynia fuit, ad Propontidem, dictus et sinus Astacenus et Olbianus. *Plin.* 5, 32. *B. A.*

CRASSĀMEN, inis, n. idem ac crassamentum. *Colum.* 12, 25. Semper in requieta aqua crassamen aliquod in imo reperitur. Et *ib.* 41. Donec crassamen in modum faecis exsistat.

CRASSĀMENTUM, i, n. *ζῆμα*, *ὑπόστασις*, crassum illud et faeculentuum, quod subsidit in liquoribus requietis. *Colum.* 12, 12. Aliquod crassamentum in imo, simile faeci reperitur. ℙ Item pars crassior alicujus rei. *Gell.* 17, 9. Surculi duo pari crassamento, ejusdemque longitudinis. *Plin.* 16, 40, 77. Crassamenta portarum. V. ASSAMENTA.

CRASSĀTUS, a, um, part. a *crasso*, crassus, densatus. *Ammian.* 19, 4. Terrarum halitu densiore crassatus aer.

CRASSĒ, adv. *παχυλῶς*, dense. *Colum.* 12, 43. Vasa intrinsecus et exterius crasse picari. ℙ Translate. *Hor. Ep.* 2, 1, 76. Poema crasse illepideve compositum. *Senec. ep.* 121. *med.* Aliquid crasse, et summatim, et obscure intelligere. *Plin.* 37, 7, 31. Gemmae crassius nitent, *h. e.* languidius, obtusius. Sic *ib.* 8, 36. Molochites spissius virens, et crassius, quam smaragdus.

CRASSĒDO, inis, f. crassities, crassitudo. Translate. *Fulgent. Contin. Virg.* Adipata crassedo ingenii.

CRASSESCO, is, n. 3. *παχύνομαι*, crassus fio, aut densus. *Plin.* 19, 6, 32. Caepae Creticae capita satis crassescunt. *Id.* 11, 39, 94. Quadrupedibus pili senectute crassescunt. *Id.* 23, 1, 22. Quo generosius vinum est, hoc magis vetustate crassescit. *Id.* 11, 13, 13. Est autem initio mel dilutum: vicesimo die crassescit. *Id.* 2, 43, 44. Aer qui neque in nebulam densetur, nec crassescat in nubes. ℙ Item indurescere. *Plin.* 33, 5, 26. Crassescente limo rigoribus hibernis usque in duritiam pumicis. ℙ Item pinguescere. *Colum.* 8, 9. Turtures milio, tritico, vel aliis frumentis crassescunt. *Plin.* 13, 18, 32. Sues crassescunt.

CRASSĬĀNUS, a, um, adj. ad Crassum pertinens, quod est nom. Romani civis proprium, ut Crassianus exercitus. *Vellej.* 2, 82. Crassiana cla-

des, *Plin.* 6, 16, 18. et *Flor.* 4, 9. *h. e.* quam a Parthis sub Orode rege accepit M. Licinius Crassus, cognomento Dives, apud Carrhas in Mesopotamia, in qua undecim legiones Romanae caesae, ipse proconsul interemptus, atque in os capitis ejus praecisi aurum liquefactum infusum fuit hac exprobratione, *Aurum sitisti, aurum bibe,* (sine ulla enim causa, sola ditescendi cupiditate, iis bellum intulerat) cum prius in ipsa acie P. Crassum filium fortiter dimicantem, cadentemque vidisset. V. *Val. Max.* 1, 6. *n.* 11., *Flor.* 3, 46., *Cic. Div.* 2, 9., *Ov. Fast.* 6, 465. etc.

CRASSĬFĬCĀTĬO, onis, f. crassities. *Coel. Aurel. Tard.* 5, 3. Viscosa crassificatio.

CRASSĬFĬCĀTUS, a, um, part. a *crassifico,* condensatus. *Coel. Aurel. Tard.* 2, 14. Quae cum fuerint coctione crassificata etc.

CRASSĬFĬCO, as, avi, atum, pinguem reddo. *Coel. Aurel. Tard.* 5, 2. Crassificare corpus. ℙ Item crassum, ac spissum reddo. *Id. ib.* 4, 3. Fluores crassificando cohibet.

CRASSĬPES, edis, adj. crassos habens pedes, πάπους. Cognomen fuit familiae Romanae in gente Furia. Furio Crassipedi nupsit Tullia Ciceronis filia, ut est ap. *eund. Q. Fr.* 2, 5. et *Fam.* 1, 7. Adde nummum gentis Furiae ap. *Eckhel. D. N. V. T.* 5. p. 222. [*V. *Ernest. cl. Cic.*]

CRASSĬTAS, atis, f. crassities, crassitudo. *Appul. de Mundo.* Aeris noxii crassitate densa.

CRASSĬTĬES, ei, f. idem ac crassitudo. *Appul. Met.* 7. *in.* Pectus et venter crustata crassitie reluctabant.

*CRASSITĬUS, i, m. praenomine Lucius, Tarentinus, ordinis libertini, cognomento Pasides (*Pasicles* mavult *Casaubonus*), Romae ludum Grammaticae aperuit, docuitque inter alios Jul. Antonium M. Antonii Triumviri filium. Totus postmodum philosophiae se dedit. *Suet. de illustr. Gram.* 18. *B. A.*

CRASSĬTŪDO, inis, f. παχύτης, amplitudo. *Cic. Acad.* 4, 36. Extremitas, in qua nulla crassitudo sit. *Caes. B. C.* 2, 8. Crassitudo parietum quinque pedum. *Vitr.* 4, 4. Crassitudines columnarum extenuentur his rationibus etc. *Pl. Most.* 3, 2, 132. Postes cujusmodi! quanta firmitate facti, et quanta crassitudine! *Plin.* 32, 9, 31. Genarum crassitudines. Et *ib.* 6, 21. Ostrea crassitudine potius spectanda, quam latitudine. *Id.* 13, 7, 15. Rami in crassitudine adolevere. ℙ Item densitas, spissitudo. *Cic. Div.* 1, 49. Propter aeris crassitudinem. *Plin.* 27, 9, 47. Decocta in vino usque dum sit crassitudo cerae. *Id.* 28, 12, 10. Crassitudo mellis. *Cato R. R.* 39. Crassitudo fiat quasi emplastrum. ℙ Item crassamentum. *Plin.* 25, 11, 90. de psyllio herba: Terere, et crassitudinem illinere oportet cuicumque dolori, et collectioni.

CRASSĬVĔNĬUM Acer, dicitur aceris quoddam genus, ceteris vilius, ob crassiorem ac rudiorem venarum macularumque discursum. *Plin.* 16, 15, 26.

CRASSO, as, avi, atum, a. 1. crassum facio. *Appul. Met.* 3. Pili crassantur in setas.

CRASSUS, a, um, adj. παχύς, amplus, cui opponitur subtilis, tenuis. *Varr. L. L.* 4, 22. Intestinum crassum. *Cato R. R.* 28. Arbores crassiores digitis quinque. *Plin.* 11, 43, 99. Pollex crassior digitis ceteris. *Id.* 36, 25, 31. Nucleus crassus sex digitos. *Id. ib.* 6, 9. Arena crassior. *Mart.* 12, 26. Et subitus crassae decidit imber aquae. [*De discrimine inter *crassus* et creber V. quae eleganter disputavit *Dödert.* 1, 20.] *Id.* 5, 78. Crassum volumen. *Hor. Sat.* 1, 3, 15. Crassa toga. *Ov. Her.* 9, 77. Crassa fila. *Pl. Pers.* 5, 2, 34. restis. [*Ter. *Hec.* 3, 4, 26. At faciam ut noveris, magnus, rubicundus, crispus, crassus, caesius.] ℙ *Digitus crassus* est mensura digiti secundum ejus crassitudinem. *Cato R. R.* 40. Stirpem oblinito digitos crassos tres. *Pontedera,* et *Schneiderus* putant legendum *digitos crassum tres.* ℙ Est etiam spissus, densus, gravis, παχυλός. *Cic. N. D.* 2, 6. Terram esse infimam, quam crassissimus circumfundat aer. *Id. Fat.* 4. Athenis tenue coelum; ex quo acutiores etiam putantur Attici: crassum Thebis; itaque pingues Thebani. *Id. Acad.* 4, 39. Latent ista omnia crassis occultata et circumfusa tenebris. *Auct. B. Hisp.* 6. Crassissima nebula. *Virg. G.* 2, 110. Crassae paludes. *Id. A.* 5, 469. Crassum cruorem ore rejectans. *Stat. Achill.* 1, 87. Crassa flumina, *h. e.* cadaveribus spissa, et cursu tardiora. *Plin.* 23, 9, 83. urina. *Id.* 20, 17, 69. Crassiores pituitae. *Id.* 36, 26, 67. Vitrum crassiore visu, *h. e.* minus pellucido. *Hor. A. P.* 375. Crassum unguentum, *h. e.* spissum, non liquidum, et veluti turbidum, atque adeo vilioris pretii. [*Lucr. 6, 858. Crassum corpus, i. e. durum, difficile perforatu.] *Cic. Fl.* 29. Crassi agri, *h. e.* pinguiter densi, ut *Colum.* loquitur 2, 2. Adde *Varr. R. R.* 1, 24. [*Locus *Cic.* modo laudatus pertinet ad §. proxime sequentem. Nam *crassi agri* sunt pingues, fertiles, ut recte *Ernest.* in *cl. Cic.* s. h. v.] ℙ Item pinguis. *Mart.* 2, 40. Subdola tenduntur crassis modo retia turdis. *Stat. Th.* 2, 659. Simul haec et crassum sanguine telum Jam redit, *h. e.* cruore tinctum, illato vulnere, et sic quodammodo pingue factum. ℙ Translate. *Pl. Rud.* 3, 5, 53. Crassum infortunium. *Mart.* 12, 18. crassiora nomina, *h. e.* rudia, barbara, et pingue quiddam sonantia. *Gell.* 13, 2. Ciceroni mollius teretiusque visum *fretu* scribere, quam *freto,* erat enim crassius, vastiusque, *perangusto freto* dicere. *Hor. Sat.* 2, 2, 3. Crassa Minerva. V. MINERVA. *Cic. Fam* 9, 12. Hospiti veteri et amico munusculum mittere volui levidense, crasso filo, cujusmodi ipsius solent esse munera. *Quint.* 1, 10. Etiam crassiore, ut vocant, Musa, dubitationem eximere. *Ulp. Dig.* 22, 6, 6. Crassa negligentia. *Mart.* 9, 23. Vulgus, crassaque turba, *h. e.* rudis, indocta. *Varr.* ap. *Non.* 2, 137. Senes crassi, *h. e.* hebetes. ℙ Crassorum familia Romae fuit in gente Licinia plebeji ordinis: in qua fuit L. ille Crassus orator, quem *Cicero* in libris *de Oratore* loquentem inducit, ejusque mortem queritur initio libri tertii: characteremque dicendi exprimit *Brut.* 48. Item M. Crassus, cognomento Dives, quia fuit Romanorum omnium ditissimus, de quo V. CRASSIANUS. Item ante hunc M. Crassus ἀγέλαστος, P. Crassus *Sapiens,* post M. Crassus *Frugi* etc. omnes primis magistratibus, et honoribus functi etc. [**Ernest. cl. Cic.*]

CRASTĪNUS, a, um, adj. qui cras futurus est. *Cic. Att.* 15, 8. Crastinus dies. ἐπιοῦσα ἡμέρα. *Pl. Stich.* 4, 2, 55. Nunquam me vivum quisquam in crastinum prospiciet diem. *Petr. Sat.* 15. Exhibiturum crastino die affirmabat. *Propert.* 2, 12, 54. Crastina dies. *Pl. Men.* 1, 2, 62. Usque ad diurnam stellam crastinam potabimus. *Virg. A.* 4, 119. ubi primos crastinus ortus Extulerit Titan. *Id. ib.* 12, 76. Crastina aurora. Et *ib.* 10, 244. lux. *Id. G.* 1, 425. hora. *Mart.* 1, 16. Sera nimis vita est crastina: vive hodie. *Id.* 3, 58. Nec avara servat crastinas dapes mensa. *Id. ib.* 10. Crastina egestas. *Lucan.* 7, 26. quies. *Val. Fl.* 7, 97. Crastinus ignis. [*Ov. *Fast.* 3, 345. Crastinus Cynthius, i. e. crastinus dies.] ℙ Pro *crastino die* dixerunt et *die crastini,* ut *Pl. Most.* 4, 1, 25. Hoc die crastini cum herus resciverit. Adde *Gell.* 2, 29., qui plura disserit de hac loquendi ratione 10, 24., ubi ostendit *die quinti, noni, pristini, proximi* dictum fuisse pro *quinto, nono* etc. *Coel. Antip.* et *Cato* ap. *Gell. ib.* et *Macr. Saturn.* 1, 4. ℙ Absolute. *Cic. Or.* 2, 90. Nisi forte in crastinum differre mavultis. *Pl. Ps.* 5, 2, 33. In crastinum vos vocabo. *Id. Cas.* 3, 5, 43. Protollere aliquid in crastinum. *Senec. Thyest.* 619. Nemo tam divos habuit faventes, Crastinum ut possit sibi polliceri. *Gell.* 2, 29. Crastino seges non metetur. ℙ *Crastinus,* qui cras quippiam facturus est, ut *matutinus* ap. *Virg.*, qui mane. *Sidon. carm.* 24, 21. Emensusque jugum die sub uno, Flavum crastinus aspicis Triobrem. ℙ Latiore significatione *crastinus* idem est, quod futurus, posterus. *Plin.* 13, 9, 17. Fertilitas assidua ei, crastino subnascente fructu. *Stat. Th.* 3, 562. quid crastina volveret aetas, Scire nefas homini. ℙ In crastinum differo res severas, εἰς αὔριον οπουδαῖα, proverb., quo admonemur in re laeta, v. gr. in convivio de rebus seriis agere importunum esse. Ortum habuit fortasse ex eo, quod narrat *Nep. Pelop.* 3. V.

CRĀTAEGIS. V. CRATAEOGONON.

CRĀTAEGUM, granum buxi. *Plin.* 16, 30, 52. Al. leg. *carthegon.* *Hoc habet ed. *Elzev.* cum antiquioribus aliis: illud ed. *Hard. B. A.*

CRĀTAEIS, ĭdis, f. Κραταιίς, mater Scyllae. *Virg. Cir.* 66. et *Ov. Met.* 13, 749. ℙ Item fluvius Brutiorum, nunc *Fiumara di Maro. Plin.* 3, 5, 10., ubi alii leg. *Cratais.*

CRĀTAEOGONON, i, n. κραταιόγονον, herba spicae tritici similis, multis calamis ex una radice emicantibus, multorumque geniculorum. Nascitur in opacis, semine milii, vehementer aspero gustu. Dicta videtur ἀπὸ τοῦ κρατεῖν ἐν τῇ γονῇ: quod vim habeat in generando. *Plin.* 27, 8, 40. ℙ Est alia crataeogonos, quae thelygonos vocatur. Differentia intelligitur lenitate gustus. *Id. ib.* Dicitur et crataegonon, κραταίγονον. ℙ Est etiam crataegis, similem habens virtutem. *Id.* 26, 10, 63. ℙ Est etiam crataegon, sive crataegona arbor, quam Latini aquifolium vocant. *Plin.* 27, 8, 40.

CRĀTAIS. V. CRATAEIS.

CRĀTER, eris, m. *et Latina positione* Cratera, ae, f. κρατήρ, vas vini, ut *Fest.* in *Creterae,* et *Non.* 15, 22. interpretantur, seu genus poculi majoris, quo in libationibus, et solemnioribus epulis uti solebant, atque ex eo in minora pocula diffundebant, ut colligitur ex illo *Ov. Fast.* 5, 522. Nunc dape, nunc posito mensae nituere Lyaeo: Terra rubens crater, pocula fagus erant. Et *Curt.* 9, 10. Crateris aureis, ejusdemque materiae ingentibus poculis praegravis. ℙ Est a κεράννυμι, misceo, qua significat vinum defundere bibendi causa. [*Crater* pr. dicitur vas, in quo vinum cum aqua miscebatur, ut inde diffundi possit in pocula.] *Virg. A.* 1, 728. Crateras magnos stastuunt, et vina coronant. *Id. ib.* 9, 165. Indulgent vino, et vertunt crateras ahenos. *Id. ib.* 2, 765. Crateresque auro solidi. *Curt.* 9, 10. Liminibus aedium crateres vino repletos, et alia eximiae magnitudinis vasa disponi. Et 4, 8. Herculi ex auro crateram cum triginta pateris dicavit. *Juven.* 12, 44. urnae cratera capacem, Et dignum sitiente Pholo. *Pers.* 2, 52. Si tibi crateras argenti incusaque pingui Auro dona feram. ℙ Est hoc nomine signum coeleste, de quo V. in ANGUIS. ℙ Etiam vas olei *crater* dicitur. *Virg. A.* 6, 225. fuso crateres olivo. *Mart.* 12, 32. corneus crater. ℙ Et situla, qua hauritur aqua. *Naev.* ap. *Non.* 15, 36. Propter amnem crateris sumere aquam ex ponte. ℙ Et conceptaculum aquae salientis in fonte. *Plin. ep.* 5, 6. In hoc fonte crater: circa siphunculi plures miscent jucundissimum murmur. ℙ In monte Aetna crater est magnum illud foramen, per quod cinis, fumus, et ignis ebullit hodieque ita appellatum. *Plin.* 3, 8, 14. Mons Aetna nocturnis mirus incendiis; crater ejus patet ambitu stadiorum viginti. [*Lucr. 6, 702. In summo sunt vertice enim crateres.] Adde 2, 106, 110., ubi de alio hiatu terrae ignem evomentis loquitur. *Ov. Met.* 5, 423. icta viam tellus in Tartara fecit, Et pronos currus medio cratere recepit, *h. e.* medio hiatu, quem Pluton sceptro percutiens humum aperuerat. ℙ Scribitur et *craterra.* ℙ Sunt qui *cretera,* vel *creterra* dici volunt, cum de sidere sermo est: et ita legunt ap. *Cic. Arat. N. D.* 2, 44. In medioque sinu fulgens Cretera relucet. *Vet. Gloss.* Creterra, ὑδρία.

CRĀTĒRĪTES, ae, m. (a κρατερός, durus) gemma praedurae naturae, inter chrysolithi, et electri colorem. *Plin.* 37, 10, 56.

CRĀTERRA. V. CRATER.

[CRĀTĒRUS, i, m. κρατερός, fortis, validus. Est cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Grut.* 250, 2. C. Atilius C. L. Craterus. ℙ *Craterus, i, Κρατερός, medicus temporibus Ciceronis. *Cic. Att.* 12, 13. et 14. *extr. Hor.* 2, 3, 16. *Pers.* 3, 65. ℙ Item unus ex Alexandri M. ducibus. *Nep. Eum.* 2. *Curt.* 6, 9. *Plin.* 35, 13. ℙ Et pictor nobilis, de quo *Plin.* 35, 11. ℙ Et statuarius. *Plin.* 36, 5. *B. A.*

CRĀTES, is, f. ταφρός, instrumentum ex subtilibus lignis, vel viminibus, aliave materia, directis transversisque modico intervallo contextis, ad varios usus, qui ex subjectis exemplis apparent: est a κεράω, hinc κράω, *misceo,* a transversis nempe, et permixtis lignis, vel viminibus, quibus intexitur. *Cato R. R.* 10. et *Varr. R. R.* 22. Crates stercorariae. *Colum.* 12, 15. Crates pastorales, culmo, vel carice, vel filice textae. Et *ib.* 16. Uvas in crate disponito rarius, quam ut altera alteram contingat. *Virg. G.* 1, 94. Multum adeo rastris glebas qui frangit inertes, Vimineasque trahit crates, juvat arva. Crates vimineae sunt irpicis genus, quo ager post arationem complanatur. *Plin.* 18, 18, 48. Semen injiciunt, cratesque dentatas super trahunt. *Caes. B. G.* 7, 81. Magno cratium, scalarum, harpagonum numero effecto. *Id. ib.* 4, 17. Longuriis cratibusque pontem contexere. Et *ib.* 5, 39. Pinnae et loricae ex cratibus attexuntur. Et *ib.* 7, 58. Cratibus atque aggere paludem explere. Et *B. C.* 1, 25. Rates ab utroque latere cratibus, ac pluteis protegere. [*Faschinen.* Adde *Liv.* 10, 38. Ibi mediis fere castris locus est conseptus cratibus, pluteisque et linteis contectus. *Tac. H.* 2, 21. Pluteos, cratesque et vineas suffodiendis muris expedire.] *Hor. Epod.* 2, 45. Claudere textis cratibus laetum pecus. *Plin.* 35, 14, 48. Illinere crates parietum luto. *Juven.* 11, 82. Sicci terga suis rara pendentia crate. *Virg. A.* 11, 64. Texere crates virgis arbuteis, et vimine querno. ℙ Fuit genus supplicii, quo reos crati suppositos, et lapidibus super injectis obrutos necabant: quod Carthaginiensibus praecipue usitatum fuisse dicitur. *Pl. Poen.* 5, 2, 65. Sub cratim uti jubeas sese supponi, atque eo Lapides imponi multos, ut sese neces. Adde *Liv.* 1, 51. et 4, 50. [*V. *Ferrar. Elect.* 2, 7.] ℙ Per similitudinem dicitur de aliis rebus. *Virg. G.* 4, 214. Crates favorum. [**Honigwaben.*] *Id. A.* 12, 508. Aeneas Transadigit costas et crates pectoris ensem. *Ov. Met.* 8, 805. Ventris erat pro ventre locus: pendere putares Pectus, et a spinae tantummodo crate teneri. *Id. ib.* 12, 370. hasta laterum cratem perrumpit. *Tertull. Resurr. carn.* 42. Crates gigantum. ℙ Apud *Virg. A.* 7, 633. salignae umbonum crates sunt scuta ex crate confecta, quae memorant etiam *Curt.* 10, 2. *med.* et *Sil.* 5, 522. At ap. *Stat. Th.* 4, 110. aeratae crates sunt loricae ligneae aere obductae. Apud *Petr. Sat.* 135. saligna crates est canistrum, fiscella, corbicula. ℙ Recti casus singularis, quem nonnulli *cratis* esse volunt, exemplum adhuc nullum vidimus.

CRATES, ētis, m. Κράτης, nomen philosophi Thebani, qui ut philosophiae vacare posset, projecto in mare parvo auri pondere, *Abite,* inquit, *pessum malae cupiditates: ego vos mergam, ne ipse*

mergar a vobis. Tradit tamen *Suidas*, Cratetem omnem pecuniam in substantiam redegisse, et apud trapezitam deposuisse, ea lege, ut si filii philosophi essent, eam egenae plebi divideret, sin idiotae, eis, quod acceperat, bona fide restitueret. [**Appul. Apol. ante med.* p. 388, 1. *Elmenh.* et *Flor.* 2. *post med.* p. 350, 4. *Elmenh.* Cf. et *Laert.* 6, 87. seq. *B. A.*] ℙ Fuit et Crates Mallotes, *h. e.* ex Mallo Ciliciae urbe, grammaticus, Aristarchi aequalis, qui sub Ptotemaeo Philometore claruit, et Criticus sive Homericus cognominatus est. Scripsit in Iliada, et in Odyss. l. 9. Comment. Studium grammaticae primus Romam intulit. Missus enim ad senatum ab Attalo rege, sub ipsam Ennii mortem, plurimas acroases fecit, assidueque per omne tempus legationis disseruit. *Suet. Gramm.* 2. *Eum laudat *Sext. Empir. adv. Math.* 2. p. 10. et potest idem esse is, cujus meminit *Plin.* 4, 12. V. et *Varr. L. L.* 8. et cf. *Voss. de Hist. Graec.* 3. p. 347. et *de Poet.* 8. ℙ Item alius, Atheniensis, Academicus. *Cic. Acad.* 1, 9. Cf. *Laert.* 4, 21. Nil mutavit in veteri disciplina a Platone tradita. ℙ Crates Pergamenus, a patria sic cognominatus, res mirandas de variis gentibus literis prodidit. *Plin.* 7, 2. cui loco addunt quidam 4, 12. de quo supra. Cf. *Aelian. H. An.* 17, 9. *et Voss. de Hist. Graec.* modo citatum. *B. A.*

*CRATEUAS, ae, medicus insignis, ὁ ῥιζοτόμος a Dioscoride cognominatus. De eo *Plin.* 24, 17. et 25, 2. *B. A.*

CRATHIS, is, et ĭdis, m. *Crate*, *Gratti*, Κράθις, fluvius Calabriae cit. in R. Neap., qui Consentiam rigat, et in sinum Tarentinum se exonerat. *Plin.* 3, 11, 15. et 31, 2, 9. et 10. et *Ov. Met.* 15, 315. et *Fast.* 3, 581. ℙ *Crathis*, *entis*, adj. a part. κραθείς, mixtus, a κεράννυμι, misceo. Est cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Gud.* 242, 10. C. Pomponius Crathis.

*CRATĪA vel Cratēa, Κράτεια, vel Cratĭa, ae, Κρατία, Bithyniae oppidum. *Anton. Itin. B. A.*

[CRĀTĪCĒUS, a, um, adj. ex crate factus. *Not. Tir.* p. 162. Craticeus. *F.*]

CRĀTĪCĬUS, a, um, adj. ταῤῥώδης, ex cratibus factus, ut *Craticii parietes*, qui cratibus insertis fiunt, scil. asseribus arrectis et transversis. *Vitr.* 2, 8. *f.* Craticii parietes velim, ne inventi quidem essent. *Pall.* 1, 19. Craticiis podiis erunt discernenda granaria.

CRĀTĬCŪLA, ae, f. ταῤῥίον, ἐσχάριον, parva crates. *Mart.* 14, 221., cujus lemma est *Craticula cum veru.* Parva tibi curva craticula sudet ofella. Adde *Cat. R. R.* 13.

CRATICŪLUM a Graeco κρατέω deducitur. *Festus.* Quin potius *crātĭcŭlum* videtur esse a *crate*, ut *reticulum* a *rete.*

CRĀTĬCŪLUS, a, um, adj. cancellatus, in modum craticulae factus. *Cato R. R.* 13. inter instrumenta in torculari necessaria requirit *lucernas craticulas duas.* Ita leg. edit. Florentin. Basileens. Lugdunens. Coloniens. At *Popma* sic: *lucernas, craticulas duas.*

CRĀTĪNUS, i, m. poeta comicus, qui primus in Dionysiis Athenis satyricam fabula induxit. Supra modum gulae, ac omni voluptatum generi deditus fuit, praecipue ebrietati. *Hor. Ep.* 1, 19, 1. Prisco si credis, Maecenas docte, Cratino, Nulla placere diu, nec vivere carmina possunt, Quae scribuntur aquae potoribus. Adde *Sat.* 1, 4, 1. **Pers. sat.* 1, 123. *Quint.* 10, 1. ℙ Fuit et Cratinus Asiae fluvius, a lacu Sicyone in Oceanum fluens, juxta quem fabulati sunt nonnulli electrum nasci. *Plin.* 37, 2. *B. A.*

CRĀTĬO, is, a. crate terram scindo et complano. *Plin.* 18, 28, 67. *n.* 4. Utilissimum simul herbae arare, deinde cratire: atque ex praesepibus foeno dilapsum spargere, priusquam cratiantur.

[CRĀTĬPPUS, i, m. a κρατύς, potens, et ἵππος, equus, praestans equis. Est cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Grut.* 319, 11. M. Tullius M. F. Cor. Cratippus. *F.* **Cratippus*, *i*, Κράτιππος, Mitylenaeus, peripateticus insignis, Athenis docens, M. Ciceronis filii fuit praeceptor, cumque eo, volente C. Trebonio, in Asiam abiit. Familiaris fuit Ciceronis, par summis peripateticis. Somniorum et furoris divinationi fidem tribuit; reliqua rejecit. *Cic. de Off.* 1, 1. et 2. et 3, 2. *Id. Div.* 1, 3. et 32, 2, 48. seq. *Trebon.* in *Cic. Fam.* 12, 16. *Cic. fil. ib.* 16, 21. *B. A.*]

[CRĀTĬSTUS, i, m. κράτιστος, praestantissimus. Est cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Mur.* 1118, 5. T. Calpurnius Cratistus. *F.*]

[CRĀTO, onis, m. a κράτος, robur, valde robustus. Est cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Mur.* 1157, 3. Crato, vix. ann. XXXV. *F.* **Crato*, onis, medicus quidam, de quo *Cels.* 6, 7. et 18. *B. A.*]

*CRATOR, oris, Aurelii Veri Imperatoris libertus, Consulum reliquorumque Magistratuum per 453 ann. nomina tempusque accurate notavit. *Theophil. Antioch.* 3. *ad Autolycum.* Cf. *Voss. de Hist. Graec.* 2, 14. et 4, 17. *B. A.*

[CRĀTUS, a, um, adj. a κράτος, robur, robustus, a, um. Est cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Gud.* 14, 2. Cratus Aug. Lib. Alia ap. *Fabrett.* p. 622. *n.* 186. Feridia Crata. *F.*]

*CRAUGIAE, arum, insulae duae fuerunt Peloponnesi, prope Argolidem, Spiraeo promontorio objacentes, in sinu Saronico. *Plin.* 4, 12. *B. A.*

CRĔABĬLIS, e, adj. qui creari potest. *August. Confess.* 12, 19. et 28. et *Appul. Trismeg.* Materia creabilis.

CRĔAGRA, ae, f. κρεάγρα, instrumentum ad extrahendas ex aheno carnes coctas: a κρέας, caro, et ἄγρα, captura. *Gloss. Isid.* Creagras, tridentes. *Gloss. Philox.* Κρεάγρα, exemplum, harpago, excipulum. Legitur etiam *Paralip.* 2, 4, 11. et *Hierem.* 52, 18. Adde *Capell.* 9. *extr.* Artes creagris vix amicas Atticis. Ubi V. *Grotium.*

CRĔAMEN, inis, n. creatio, seu res creata. *Prud. Hamart.* 505. ex elementis Cuncta solubilibus, fluxoque creamine constant.

CRĔĀTĬO, onis, f. creandi actus. *Cic. Leg.* 3, 3. Creatio magistratuum. *Papin. Dig.* 26, 1, 38. tutoris. ℙ Item procreatio. *Varr. L. L.* 5, 2. Crepusci nominati, quod eo tempore erant nati, ut Lucii prima luce in creatione. *Ulp. Dig.* 1, 7, 15. Creationi liberorum studere.

CRĔĀTOR, oris, m. δημιουργὸς, κτιστὴς, effector, conditor. *Cic. Balb.* 13. Quod princeps ille creator hujus urbis Romulus foedere Sabino docuit. *Lucan.* 10, 266. quas ille creator, Atque opifex rerum certo sub jure coercet. ℙ Item genitor. *Ov. Met.* 8, 309. Nec Telamon aberat, magnive creator Achillis. ℙ Item qui renunciat, et nominat ad aliquod munus. *Impp. Theod. et Valentin. Cod.* 10, 31, 59. Tam nominati, quam etiam creatoris consona relatione currente. Adde *Ulp. Dig.* 50, 8, 2., ubi alii leg. *curator.*

CRĔĀTRIX, icis, f. *Lucr.* 1, 622. Rerum natura creatrix. *Sil.* 15, 184. tellus bellorum dira creatrix. ℙ Item mater. *Virg. A.* 8, 534. ego poscor Olympo: Hoc signum cecinit missuram Diva creatrix. *Aurel. Vict. Epit.* 40. More Olympiadis Alexandri M. creatricis. *Catull.* 63, 50. Patria o mea creatrix, patria, o mea genitrix.

CRĔĀTŪRA, ae, f. κτίσμα, res, quae creata est. *Tertull. Apol.* 30. Cujus est et coelum, et omnis creatura. *Alcim. Avit.* 2, 47. Quique creaturae praefulsit in ordine primus. Adde *Prud. Hamart.* 508.

CRĔĀTUS, a, um, part. a *creo*, conditus, genitus, κτιστός. *Flor.* 1, 6. Matre serva creatus. *Lucr.* 5, 1012. prolem ex se videre creatam. *Id.* 5, 732. Inque dies privos aboriscere quaeque creata. *Ov. Trist.* 3, 14, 14. de me sine matre creata Carmina sunt. *Id. Fast.* 2, 726. Creatus rege. ℙ Item electus ad publicum munus. *Nep. Milt.* 4. Domi creati decem praetores, qui exercitui praeessent.

CRĔBER, bra, um, adj. densus, frequens, multus, συχνός, θαμὺς, θαμινός. Videtur esse a *cretum*, quod a *cerno*, ut proprie sit *cribro excretum:* hoc autem quia multis particulis constat, *creber* pro frequenti et denso ponitur. [*Vero est similius, quod *Döderl.* 1, 20. docet: *creber* ejusdem originis esse c. v. *crescere.* Cf. quae idem *ib.* p. 19. de discrimine inter *creber* et *frequens* disputat.] *Virg. A.* 5, 199. tum creber anhelitus artus, Aridaque ora quatit. *Id. ib.* 1, 89. creberque procellis Africus. Et *ib.* 5, 459. sic densis ictibus heros Creber utraque manu pulsat versatque Dareta. *Ov. Met.* 11, 190. Lucus creber arundinibus. *Pl. Aul.* 4, 6, 9. Lucus crebro salicto oppletus. *Id. Poen. a.* 2. *v.* 38. Hostes tam crebri ad terram accidebant, quam pyra. *Ov. Pont.* 2, 7, 40. Percussu crebro saxa cavantur aquis. *Plin.* 3, 5, 9. Tiberis creber ac subitis incrementis, *h. e.* crebro crescens, ac subito. *Cic. N. D.* 2, 55. *ad f.* Venae crebrae multaeque, toto corpore intextae. *Id. Planc.* 34. Sed hoc nescio quomodo frequenter in me congessisti: saneque in eo creber fuisti, te idcirco noluisse etc. *Id. Or.* 2, 13. Thucydides ita creber est rerum frequentia, ut verborum prope numerum sententiarum numero consequatur. [**Id.* ap. *Suet. Caes.* 55. quis sententiis aut acutior aut crebrior? i. e. locupletior, ποικιλώτερος, ut *B. Crus.* explicat in *cl. Suet.* p. 255. Praeprimis autem huc pertinere videtur locus *Quint. Inst.* 10, 1, 102. *Spald.* Qui et ipse a nobis auditus est, elati vir ingenii et sententiis creber, sed minus pressus, quam historiae auctoritas postulat. Cf. *Id. ib.* 68. ubi *densum sententiis* dicit, eadem prorsus significatione.] *Cic. Fam.* 12, 25. Crebras, vel potius quotidianas compellationes meas non tulit. *Caes. B. G.* 5, 44. Tanto crebriores litterae, nunciique ad Caesarem mittebantur. Et *ib.* 12. Hominum est infinita multitudo, creberrimaque aedificia. [**Tibull.* 1, 7, 17. Quid referam, ut volitet crebras intacta per urbes Alba Palaestino sancta columba Syro, i. e. per longum urbium ordinem.] *Plin.* 36, 26, 66. Fama crebrior, quam certior. *Sall. Jug.* 114. Ignesque quam creberrumos fieri jubet. *Cic. Phil.* 14, 5. Scitis, per hos dies creberrimum fuisse sermonem, me etc. [*i. e. in ore multorum hominum, ita ut unus, qui diceret, alterum qui dixisset, sequeretur. *Liv.* 28, 37. Vis creberrimae grandinis, i. e. tam spisse ruentis, ut in unum quasi corpus conjuncta videatur. V. *Döderl.* 1, 21. *Suet. Cal.* 30. Crebris et minutis ictibus, i. e. multis et sine intermissione uno quasi in altero factis ictibus. *Ov. Met.* 15, 721. Crebri sinus, i. e. ita ut unus alterum exciperet.] ℙ *Crebrum funale* ap. *Cic. Sen.* 13., quod alii interpretantur crebro latum et relatum; alii non unam facem, sed plures; alii leg. *credo*, alii *cereo;* apud *Gron. Observ.* 3, 6. est πολύμυξον, unum quidem funale, sed multis myxis instructum: quod densum dixit *Ov. Met.* 12, 247. Lampadibus densum rapuit funale coruscis. [**Delectabatur crebro funali et tibicine*, (ita enim legendum videtur in loco *Cic.* modo laud.), significat, comitante magna faces gestantium servorum et tibicinum turba, quae denso ordine circa ipsum sequeretur.] ℙ *Crebra* adverbii more pro *crebro. Virg. G.* 3, 500. et pede terram Crebra ferit. V. APPRIMA. ℙ Sup. *Crebrissimus* est *Gellii* 2, 30. Fluctus crebrissimi.

CREBRĀTUS, a, um, part. a *crebro*, densatus, spissatus. *Plin.* 11, 24, 28. Crebratae pexitas telae, *h. e.* dense textae. *Hard. ex MSS.* Alii *cribratae:* quod videtur significare *in modum cribri factae:* loquitur enim *Plin.* de telis araneorum. [*Cf. *Döderl.* 1, 23.]

CREBRĔ, adv. συχνῶς, crebro, dense. [*de loco.] *Vitr.* 2, 9. *med.* Alnus infra fundamenta palationibus crebre fixa. *Id.* 10, 20. *f.* Crates ex virgis creberrime textis.

CREBRESCO, is, ui, n. 3. συχνοῦμαι, διαθρυλλέομαι, creber, densus, aut frequens fio, augesco. [*Quasi crescendo augeor.] *Virg. A.* 3, 503. Crebrescunt optatae aurae. Et *ib.* 12, 407. saevus campis magis ac magis horror Crebrescit. Et *ib.* 222. Crebrescit sermo. *Tac. H.* 4, 12. Crebrescens fama cladis Germanicae. *Id. A.* 2, 39. Tum per idoneos, et secreti ejus socios crebrescit, vivere Agrippam, occultis primum sermonibus, mox vago rumore. *Id. ib.* 3, 60. Crebrescit licentia et impunitas. *Id. H.* 2, 67. Motum a Vespasiano bellum crebrescit. ℙ In praeterito *r* littera aliquando exteritur, ad evitandam soni asperitatem. *Appul. Met.* 10. Rumor publice crebuerat. *August. C. D.* 3, 17. Tam multa bella ubique crebuerunt. Al. leg. *crebruerunt.* Mallet *Manut.* ad *Cic. Fam.* 7, 20. etiam in praesenti tempore eam litteram tolli, ob eandem rationem, tum in simplici, tum in compositis *increbresco*, *percrebresco.* Libri, et MSS. variant, et cum iis eruditorum sententiae.

CREBRĪSŪRUM, ap. Ennium significat vallum crebris suris, idest palis, munitum. *Festus.*

CREBRĪTAS, atis, f. συνέχεια, πυκνότης, frequentia. *Vitr.* 2, 10. Arbores spissis venarum crebritatibus solidatae. *Tac. A.* 16, 29. Crebritas periculorum. *Cic. Att.* 13, 18. litterarum. *Id. Fam.* 3, 1. et magnitudo officiorum. *Id. Brut.* 95. *f.* sententiarum. ℙ Crebritas coeli, *Vitr.* 9, 9. est densitas aeris compressi in tubo: quam mox appellat *frequentiam coeli.*

CREBRĬTER, adv. crebro, frequenter, πυκνῶς, θαμά. *Vitr.* 10, 19. *f.* Crebriter celeriores et vehementiores efficiebant motus.

CREBRĪTŪDO, inis, f. Crebritudinem pro crebritate posuisse *Sisennam*, legitur quidem ap. *Non.* 2, 178., sed eruditi corrigunt *celeritudinem*, quod locus *Sisennae*, qui ibi adducitur, quamvis corruptus sit, plura tamen vestigia, ut ita dicam, *celeritudinis* habet quam *crebritudinis.*

CREBRO, adv. θαμά, θαμινῶς, συχνῶς, crebre, frequenter. [*de tempore. *Crebro* et *saepe* ita differunt, ut nostrum *häufig* et *oft. Frequenter* a *Crebro* in eo distat, ut hoc rerum multitudinem spectet, denso ordine conjunctam; illud in universum ad rerum gestarum numerum pertineat. *Saepe* opponitur *semel*, *iterum*, *nonnunquam*, *nunquam*, *semper; crebro* et *frequenter* opp. *raro.*] *Cic. Att.* 6, 5. Litteras omnibus de rebus crebro mittas. *Id. Fam.* 5, 6. Velim, litteras crebrius mittas. *Id. Div.* 1, 27. Creberrime commemorantur a Stoicis. *Id. Coel.* 24. Crebro Catulum, saepe me, saepissime rempublicam nominabat. [**Ter. Heaut.* 1, 2, 32. Scortari crebro nolunt, nolunt crebro convivarier, i. e. vitam agere scortis et epulis quasi continuatam. *Id. Hec.* 2, 1. 18. An quia ruri esse crebro soleo, nescire arbitramini, Quo quisque pacto hic vitam vestrorum exigat? *Crebro* h. l. est saepe et per tempus aliquod continuata ratione.]

CREBRO, as, avi, atum, n. 1. est crebro facere, iterare. *Pl.* de amatore, qui frequens est apud amicam; *Truc.* 1, 1, 29. Sin crebravit, ipsus gaudet, res perit. Alii leg. *increbravit.* Al. *increpavit.* [*Cf. *Döderl.* 1, 23.]

CRĔDĪBĬLIS, e, adj. πιστὸς, veri similis, probabilis, quique facile credi potest. *Cic. Inv.* 1, 30. Credibile est, quod sine ullo teste, auditoris opinione firmatur. *Id. Verr.* 2, 5, 61. Tametsi verissimum esse intelligebam, tamen credibile fore non arbitrabar. *Id. Or.* 36. Narrationes credibiles. [**Credibilis narratio* quae sit, tradit *Quint. Inst.* 4, 2, 52. ed. *Spald.*] *Hor. Sat.* 1, 9, 52. Magnum narras, vix credibile. *Pl. Poen.* 5, 5, 50.

Credibile ecastor dicit: crede huic, mi pater. *Quint. Decl.* 7, 9. Quis credibilior in caede pauperis, quam dives inimicus? *Ov. A. Am.* 1, 467. Sit tibi credibilis sermo, consuetaque verba. *Id. Fast.* 3, 618. credibili fortior illa fuit. Sic *Trist.* 1, 5, 49. Multaque credibili tulimus majora. *Cic. Or.* 2, 21. Non est credibile, quid interesse mihi sit visum inter eum, qui tum erat, et qui anno ante fuerat etc. *Curt.* 5, 13. Vix credibile dictu: plures captivi, quam qui caperent, erant. *Ter. Andr.* 4, 1, 1. Hoccine credibile est, ut etc. *Ov. Amor.* 1, 11, 11. Credibile est, et te sensisse Cupidinis arcus. ℙ Credibilium tria genera distinguit *Quint.* 5, 10. *p. in.*, unum firmissimum, quod fere accidit: alterum velut propensius, quod plerumque: tertium solummodo non repugnans.

CRĔDĪBĬLĬTER, adv. modo credibili. *Cic. Dejot.* 6. At quam non modo credibiliter, sed ne suspiciose quidem! *Quint.* 6, 2. Proprie, jucunde, credibiliter dicere. Et 9, 2. Sermones aliorum credibiliter introducere. *Id.* 4, 2. *s. f.* Nihil his neque credibilius fingi, neque vehementius exprobrari, neque manifestius ostendi potest.

CRĔDĬTO, as, n. 1. frequentat. a *credo*. *Fulgent. Mythol.* 1. *s. in.* Defaecatam silentio vitam agere creditabam.

CRĔDĬTOR, oris, m. qui aliquid alteri credidit, quod proinde sibi debetur, χρήστης. *Cajus Dig.* 50, 16, 10, 11. et 12. Creditorum appellatione non hi tantum accipiuntur, qui pecuniam crediderunt, sed omnes, quibus ex qualibet causa debetur, sicuti ex empto, ex locato, vel ex alio contractu. *Cic. Phil.* 6, 4. Quotidie sponsores, et creditores L. Trebelli convenire. Et *mox*. Fraudare creditores. *Suet. Caes.* 42. Creditoribus satisfacere. *Senec. ep.* 87. Solvere creditoribus. *Plin.* 33, 10, 47. Decoquere creditoribus suis. [*V. *Decoquere.*] Translate. *Plin. ep.* 1, 3. *s. f.* Possum repetere secessum, et scribere aliquid, quod non recitem, ne videar, quorum recitationibus adfui, non auditor fuisse, sed creditor. *Plin. alter* 26, 8, 28. *de ventre.* Pessimum corporum vas instat, ut creditor, et saepius die appellat.

CRĔDĬTRIX, īcis, f. mulier, cui debetur. *Scaevola Dig.* 31, 88. *f.* Pensiones sibi debitas creditrici delegavit. *Paul. ib.* 20, 5, 16. Pone primam creditricem in judicio convenisse tertium creditorem. Adde *eund. ib.* 42, 6, 38.

CRĔDĬTUM, i, n. res alteri credita, quae proinde nobis debetur. *Senec. Ben.* 2, 34. Aliter beneficium, aliter creditum solvitur. Et *ib.* 21. Accipiam pecuniam tanquam creditum, non tanquam beneficium. *Quint.* 7, 2. *f.* Crediti, et depositi duae sunt quaestiones etc. *Id.* 5, 10. *med.* Creditum totum exigere. *Id. Decl.* 360. Tu amisso viro, cum dotem non petisti, fecisti creditum ex dote. *Modest. Dig.* 16, 2, 1. Compensatio est debiti et crediti inter se contributio. ℙ Apud JCtos *creditum* differt a *mutuo*, sicut genus a specie: dicitur enim de omnibus rebus, quae alteri creduntur, sive eadem reddantur, sive non: *mutuum* vero de iis tantummodo, quae non eadem restituuntur. *Paul. Dig.* 12, 1, 2. ℙ *Ire in creditum* est idem quod credere aliquid alicui, sed praesertim dicitur, cum aliquid mutuum damus. *Paul. l. c.* et *Alfen. ib.* 19, 2, 31. ℙ Eodem fere sensu *abire in creditum alicui* dicitur. *Ulp. Dig.* 14, 6, 3. Ideo etsi in creditum abii filiofamilias vel ex causa emptionis, vel alio contractu, in quo pecuniam non numeravi, et stipulatus sim; licet coeperit esse mutua pecunia, tamen etc. Adde *ib.* 4, 5. *f.* ℙ Sic *in creditum dare* est credere; et *in creditum accipere* est recipere aliquid restituendum. *Julian. Dig.* 12, 1, 19. et 20. ℙ *Possidere aliquid in creditum* est ratione crediti possidere. *Ulp. Dig.* 42, 1, 15. Si creditor maluerit pignora in creditum possidere, hisque esse contentus etc. ℙ *In credito esse* dicitur quod est in nominibus. *Ulp. Dig.* 34, 2, 28.

CRĔDĬTUS, a, um, part. a *credo*, is, cui fides est habita. *Virg. A.* 2, 247. Tunc etiam fatis aperit Cassandra futuris Ora, Dei jussu non unquam credita Teucris. *Tac. A.* 5, 4. Meditationes ejus introspicere creditus. *Id. H.* 4, 67. Voluntaria morte interiisse creditus. *Id. A.* 3, 44. Cuncta, ut mos famae, in majus credita. Et *ib.* 10. Vera, aut in deterius credita, judice ab uno facilius discerni. ℙ *Credito* ablat. absolute. *Id. ib.* 14. Nunquam satis credito, sine fraude Germanicum interiisse. *Id. ib.* 6, 34. Nec quisquam ariete sacrificaverit, credito vexisse Phrixum. ℙ Item datus, commissus. *Caes. B. C.* 3, 1. Cum fides tota Italia esset angustior, neque creditae pecuniae solverentur. *Cic. Verr.* 2, 3, 3. Consilia commissa, pecunia tradita, res omnes creditae. *Id. Dom.* 1. Ut bona, fortunae, domicilia vestrae fidei potestatique commissa creditaque esse videantur. *Id. Verr.* 2, 5, 14. Ut mihi honorem illum non solum datum, sed etiam creditum ac commissum putarem. [*Notandus est l. *Sil.* 13, 508. Creditus ante annos Marti. De Scipione infra annos legitimos praeposito exercitui.]

CRĔDO, is, didi, itum, a. 3. πιστεύω, dictis, vel factis fidem habeo. Etymon vocis vide infra. *Cic. Brut.* 26. Audivi ista de majoribus natu, sed nunquam sum adductus, ut crederem. *Id. Rosc. Am.* 39. Neque quisquam credit, nisi ei, quem fidelem putat. *Id. Div.* 2, 55. Credere fabulis. Et *ib.* 41. Superstitiosa sollicitudine et miseria omnia credere. *Id. Fam.* 3, 11. *f.* Te leviter accusans in eo, quod de me cito credidisses. [**Plin. Pan.* 82, 8. Voluptates enim sunt, quibus optime de cujusque gravitate, sanctitate, temperantia creditur. Notat ad h. l. *Gierig.* v. creditur hic ingeniose positum; facit enim voluptates personas, quae de moribus hominum testimonia exhibent.] *Hor. Sat.* 2, 2, 71. variae res Ut noceant homini, credas. *Ter. Adelph.* 4, 4, 7. Sostrata credit, mihi me psaltriam hanc emisse. *Virg. A.* 6, 463. nec credere quivi, Hunc tantum tibi me discessu ferre dolorem. *Ter. Andr.* 2, 3, 25. Itan' credis? *D.* haud dubium id quidem est. *Id. ib.* 3, 5, 12. Oh, tibi ego ut credam, furcifer? Et 3, 2, 17. Credon' tibi hoc? *Id. Hecyr.* 3, 5, 7. Bene factum, te advenisse salvum atque validum. *Pa.* Creditur. *Id. Adelph.* 3, 4, 28. Ignotum est, tacitum est, creditum est. [*Ita saepissime *credi c.* inf., duabus sententiis conjunctis. V. *B. Crus.* in *cl. Suet.* s. h. v. ubi nubem exemplorum reperies.] *Ov. A. Am.* 1, 387. Hoc unum moneo, si quid modo creditur arti. *Id. Amor.* 2, 2, 9. Si sapis, o custos, odium, mihi crede, mereri Desine. *Cic. Att.* 13, 6. Non sum, mihi crede, mentis compos. [**Mihi crede* saepius idem est quod *fidem mihi habe, ἐμοὶ πείθου. Heindf.* ad *Hor. Sat.* 2, 6, 93.] *Id. ib.* 6, 6. Sed, crede mihi, nihil minus putaram. Adde *ib.* 8, 14. [*Cf. *Eund. Fam.* 8, 7. 12, 12. *Att.* 14, 15. et al.] *Curt.* 4, 10. Crederes, Alexandrum inter suas necessitudines flere. Sic *Petr. Sat.* 31. Pantomimorum, non patrisfamiliae triclinium crederes. *Tac. A.* 16, 4. *extr.* Crederes laetari, et fortasse laetabantur. *Lucan.* 1, 493. credas, aut tecta nefandas Corripuisse domos etc. *pro* crederes. ℙ Cum genitivo, per ellipsin, *Pl. Asin.* 2, 4, 53. Cui omnium rerum ipsus semper credit. Adde *Truc.* 2, 2, 51. ℙ Passive. *Ov. Fast.* 3, 190. Et male credebar sanguinis auctor ego. Et *ib.* 351. At certe credemur, ait, si verba sequatur Exitus. *Id. Trist.* 3, 11, 73. ne hoc tibi fingere credar. *Id. ib.* 10, 35. Vix equidem credar. ℙ Ponitur et pro opinor, puto. *Cic. Att.* 13, 32. Quod ad te de legatis scripsi, parum intellexti; credo quia διὰ σημείων scripseram. *Id. Brut.* 93. Credo, quod videret, neminem esse secum comparandum. *Id. Verr.* 2, 4, 15. Pueri autem Sisennae, credo, qui audivissent, quae etc. oculos de isto nunquam dejicere. *Pl. Pers.* 4, 3, 64. Nunquam ego te tam esse matulam credidi. *Suet. Tib.* 62. Ne reliquis quidem nepotibus parsurus creditur. *Curt.* 6, 5. Bucephalus credebatur sentire, quem veheret. ℙ Eleganter interseritur sermoni, ut *opinor*, *puto*. *Cic. Fin.* 1, 3. Male, credo, mererer de meis civibus, si etc. *Caes. B. C.* 2, 31. Quo majorem, credo, licentiam habeant, qui peccare conentur. [*Plurima hujus usus exempla collecta v. apud *Schwarz.* ad *Plin. Pan.* 53, 4.] ℙ Aliquando continet ironiam. *Ter. Eun.* 5, 2, 33. Debeam, credo, isti quidquam furcifero, si id fecerim. *Curt.* 3, 2. Aetoli, invicta bello manus, fundis, credo, et hastis igne duratis repellentur. [**Cic. N. D.* 1, 24. Sed ubi est veritas? In mundis, credo, innumerabilibus. V. *Heindf.* ad h. l. et *Bentl.* ad *Hor. Sat.* 2, 7, 68.] ℙ Aliquando *credere* est confidere. [*Quid differant *credere* et *confidere* docebit locus *Liv.* 2, 45. Consules magis non confidere, quam non credere suis militibus, i. e. consules in alienis a se, ut putabant, aversisque militibus, magis nullam confidentiam ponebant, quam quod de viribus eorum desperassent. Ita explicatur locus in *lex. Liv.* p. 149. *ib.* additur: Credimus illis, inquit *Nannius* ad h. l., quos solvendo putamus: confidimus his, quorum benevolentia nos securos facit. Cf. *Ernest. Synonym.* 705.] *Virg. Ecl.* 2, 17. O formose puer, nimium ne crede colori. *Sall. Jug.* 114. Virtuti suorum satis credere. *Ov. Met.* 4, 729. Nec bibulis ultra Perseus talaribus ausus Credere. *Virg. A.* 11, 807. nec jam amplius hastae Credere, nec telis occurrere virginis audet. ℙ Saepe est committere, fidei alicujus commendare, tradere. *Ter. Eun.* 5, 1, 15. Ita ut tu justi, soli credita est. *Th.* Scelesta, ovem lupo commisisti. *Cic. Q. Fr.* 1, 1, 9. Quos tuae fidei, potestatique populus R. commisit et credidit. Et *ib.* 4. Nihil est, quod non iis et committi et credi rectissime putem. *Id. Fam.* 4, 7. Credere se victori. *Caes. B. G.* 6, 30. Se suaque omnia alienissimis crediderunt. *Curt.* 5, 12. Credere alicui salutem suam. *Ter. Andr.* 1, 5, 37. alicui suum animum atque omnem vitam. *Id. Eun.* 1, 2, 48. consilia sua omnia cuipiam, *Herenn. Dig.* 48. 3, 14. Non est facile tironi custodia credenda. *Auct. ad Her.* 4, 34. Cui praesidio pecua credemus? *Virg. A.* 10, 70. Num puero summam belli, num credere muros? *Lucan.* 7, 77. causam senatus Diis. ℙ Translate. *Pl. Rud.* 2, 6, 2. Credere se Neptuno, *h. e.* committere se mari. *Virg. A.* 5, 383. se pugnae. *Ov. Met.* 4, 626. veritus se credere nocti. *Vell.* 2, 102. se colloquio. *Quint.* 12. *prooem.* se ventis. *Virg. A.* 6, 15. praepetibus pennis se coelo. *Id. G.* 2, 332. Inque novos soles audent se gramina tuto Credere. *Sil.* 4, 302. se pedibus, i. e. fugam capessere. *Colum.* 2, 13. terrae. *Pl. Pers.* 4, 3, 59. cerae. Ap. *Lucan.* 4, 647. credere aliquem solo, prosternere, solo affligere: quod mox etiam repetit *v.* 654. Loquitur enim de Antaeo, qui cum Hercule pugnans, quoties humi procumberet, vires iterum resumebat. *Credere vocem dolori*, ap. *eund.* 1, 258. est dolori vocem lamentumque concedere, quo expleatur. [**Sil.* 6, 201. Fluvio sese crediderat, i. e. nabat. *Id. ib.* 173. Gressus audemus credere luco, i. e. lucum ingredi. *Id.* 4, 428. Proelia dextrae credit puer, i. e. pugnas init.] ℙ Saepe refertur ad pecuniam, et significat mutuam, vel fenori dare. *Cic. Rabir. Post.* 2. Huic ipsi Alexandrino grandem pecuniam credidit. *Id. Har. resp.* 13. Alterum putabo regem, si habuerit, unde tibi solvat, quod ei per syngraphan credidisti. [**Id. Fam.* 1, 7. Qui pecunias ei credidissent. V. *interprr.* ad h. l.] *Pl. Curc.* 4, 1, 20. Pone aedem Castoris ibi sunt, subito quibus male credas. *Cato R. R.* 5. Villicus injussu domini credat nemini: quod dominus crediderit, exigat. *Senec. ep.* 101. Emam, aedificabo, credam, exigam. ℙ Haec videtur esse prima et propria hujus verbi notio, siquidem credendum est vel *Prisc.*, qui 10, 890. docet, *credo* dictum esse quasi *cretum do;* vel *Vossio*, qui *in Etymol.* deducit a χρήζω, mutuum do. ℙ [Part. *Credens* ap. *Ov. Her.* 2, 63. Fallere credentem non est operosa puellam Gloria. *Crediturus* ap. *Hirt. B. Alex.* 71. Pharnaces cum speraret Caesarem libentius crediturum suis promissis etc. *F.*] ℙ *Credier* pro *credi* paragoge legitur ap. *Pl. Ps.* a. 2, v. 37. et *Poen.* 2, 43. ℙ *Creduam, as, at*, pro *credam*, Plautina sunt *Poen.* 3, 5, 2., *Bacch.* 4, 8, 6., *Trin.* 3, 1, 5. Similiter *creduis, it*, itidem pro *credas, at*, vel *credideris, it, Amph.* 2, 2, 40., *Capt.* 3, 4, 73. et *Truc.* 2, 2, 52. ℙ [*Confunduntur *credere* et *tradere.* V. *Spalding.* ad *Quint. Inst.* 10, 2, 20. *Burm.* ad *Quint. Decl.* 13, 17. p. 292. *Credere* et *quaerere.* V. *Burm.* ad *Quint. Decl.* 12, 16. p. 268.]

CRĔDŪAM et Creduim. V. v. praeced.

CRĔDŪLĬTAS, atis, f. ταχυπείθεια, credendi facilitas. *Planc. Cic. Fam.* 10, 23. Credulitas enim error est magis, quam culpa. *Ov. Pont.* 1, 1, 44. Credulitate capi. *Id. Amor.* 3, 14, 30. stulta credulitate frui. *Tac. A.* 2, 40. Credulitas inanis tempore ipso vanescit. *Id. ib.* 15, 11. Facilis credulitas. *Curt.* 7, 7. Addicere credulitatem suam alicui. ℙ Transfertur etiam ad bruta animantia. *Ov. Met.* 13, 933. pisces quos aut in retia casus, Aut sua credulitas in aduncos egerat hamos.

CRĔDŪLUS, a, um, adj. πιστευτικὸς, εὔπιστος, qui facile credit: et fere in malam partem. *Cic. Att.* 15, 16. Verba mihi dari facile patior in hoc, meque libenter praebeo credulum. *Id. Amic.* 26. Improvidi et creduli senes. *Id. Font.* 6. Stultus auditor et credulus ab religioso et sapienti judice discernitur. *Ov. Fast.* 4, 312. nos in vitium credula turba sumus. *Id. Her.* 6, 21. Credula res amor est. *Hor. Od.* 4, 1, 30. Spes animi credula mutui. *Curt.* 10, 1. *a med.* Credulas regis aures implebat. ℙ Cum dativo. *Hor. Od.* 1, 11, 8. carpe diem, quam minimum credula postero. *Virg. Ecl.* 9, 34. me quoque dicunt Vatem pastores: sed non ego credulus illis. ℙ Cum genitivo. *Sil.* 10, 478. Credulus adversi. Al. rectius leg. *adversis.* ℙ Translate *Ov. Met.* 8, 857. sic sit tibi piscis in unda Credulus, et nullos nisi fixus sentiat hamos. *Senec. Hippol.* 530. Nondum secabant credulae pontum rades. *Justin.* 2, 10. Jucunda quoque inter se, non solum credula, convivia habuerunt, *h. e.* bona fide peracta. ℙ Passive de eo, cui facile creditur, videtur usurpari in illo *Tac. H.* 1, 34. Occisum Othonem, primum incertus rumor, mox interfuisse se quidam, et vidisse affirmabant, credula fama inter gaudentes, et incuriosos.

*CREMABĬLIS, e, adj. *Gloss. Cyrill.* Cremabilis, καυσιμος. V. *Arsibilis. B. A.*

*CREMASTE, es, f. Κρεμαστή, sic dicta est Larissa in Phthiotide, non illa in Thessalia nobilis urbs, sed altera, ut ait *Liv.* 31, 46. *B. A.*

*CREMASTĒRES, um, m. κρεμαστῆρες, nervi a quibus testes dependent. *Colum.* 6, 26. Testium nervos, quos Graeci κρεμαστῆρας ab eo adpellant, quod ex illis genitales partes dependent. *Id.* 7, 18. post init. Dependent vero ab inguinibus per singulos nervos, quos κρεμαστῆρας Graeci nominant. Sed utrobique Graece scribitur, nam Graeca omnino vox est. *B. A.*

CRĔMĀTES, um, m. plur. populi sunt Cremae, nunc *Crema*, quae est urbs Galliae Transpadanae ad Serium fluvium. Hinc genit. plur. *Crematium* legitur in *Inscr.* ap. *Grut.* 638, 9. ℙ [Vehementer hic erravit Lexicographus noster ceteroquin doctissimus, qui putavit, *Crematium* esse genit. plur. a nominativo *Cremates*, quos, cum sint admodum recentiores, vetusti scriptores Latini nullibi nominarunt. Certo enim constat, *Crēmātium*

esse Fouriae cujusdam cognomen femininum ex forma diminutivorum, a κρεμάω, suspendo, quod recte interpreteris *ciondolino*, qualia sunt *Julia Hesuchium* ap. *Guasco Inscr. Capitol. n.* 286., *Julia Plotium* ap. *eund. ib. n.* 636. et *Aurelia Philematium* ap. *Grut.* 1046, 6. Ita porro se habet *Inscr. l. c.* *Aulus. FOVRIVS. Auli. Libertus* FOVRIA. *Auli. Liberta* SELEVCVS. MA*Gister.* QVIN*quennalis* CREMATIVM CONLEGI. AVRIFICVM. *F.*]

CRĔMĀTĬO, onis, f. καῦσις, actus cremandi, ustio. *Plin.* 23, 2, 31. Crematio ei multum virium adjicit. Adde *Prud.* περὶ στεφ. 6, 88.

CRĔMĀTOR, oris, m. καυτὴρ, ustor. *Tertull. adv. Marc.* 5, 16. Cremator Deus.

CRĔMĀTUS, a, um, part. a *cremo*, καυστὸς, ustus. *Hor. Od.* 4, 4, 53. Gens, quae cremato fortis ab Ilio etc. *Id. Ep.* 17, 79. Possum crematos excitare mortuos. *Cic. Div.* 1, 23. Cum mortali corpore cremato, in lucem animus excesserit. *Liv.* 1, 1. Cremata patria. *Plin.* 16, 8, 11. Cremati roboris cinis nitrosus est. *Id.* 20, 5, 20. Crematus in cinerem.

CRĔMENTUM, i, n. αὔξησις, incrementum: a *cresco*, *is*. *Varro* ap. *Non.* 2, 767. Ut cremento corpora fierent majora parvo. *Plin.* 11, 37, 55. Crementa lunae. ℙ *Isid. Orig.* 11, 1. docet, *crementum* dici semen masculi, unde animalium et hominum corpora concipiuntur. Quo sensu suspicari quis possit, dictum esse a *creo*, *as*, pro *creamentum*. Utcumque sit, ea notione Latinum idoneum auctorem non habet.

CRĔMĔRA, ae, m. *la Varca*, aut *Valca*, al. *Baccano*, rivus parvus Tusciae, qui oritur ex lacu apud Baccanas, et in Tiberim fl. labitur, memorabilis caede CCC. Fabiorum facta a Vejentibus. *Ov. Fast.* 2, 205. et *Gell.* 17, 21.

CRĔMĔRENSIS, e, adj. ad Cremeram pertinens, ut Cremerensis dies. *Tac. H.* 2, 91.

CRĔMĬA, orum, n. plur. ligna tenuia, et arida: a *cremo*, quia facile cremantur. Graece dicuntur φρύγανα, a φρύγω, torreo. *Colum.* 12, 19. Levique primum igne, et tenuibus admodum lignis, quae cremia rustici appellant, fornacem incendemus. *Plin.* 12, 19, 42. Cremia cinnamomi discerni, et sponte conflagrare. *Hard.* perperam legit *gemina* ex quibusdam MSS. [*Ulp. Dig.* 32, 55. Virgulae et cremia, et sarmenta, et superamenta materiarum, et vitium stirpes atque radices continebuntur ligni appellatione. Alii leg. *gremia*. *Auct. Psalm.* 101, 4. et ossa mea, sicut cremium, aruerunt. *Gloss. Isid.* Gremia, siccamina lignorum. ℙ *Est et *Cremium*, *i*, num. sing. *Vulg. Psalm.* 101, 4. *B. A.*

CRĔMĬĀLIS, e, adj. qui cremari potest, ut cremiales arbores, ap. *Ulp. Dig.* 24, 3, 7. §. 12. Ita legit, et probat *Salmas.* in *Exercitat. Plin.* et *Hotomann.* Vulgo, *gremiales*, quod idem significat. V. in fin. vocis praeced.

[CREMNENSIS, e, adj. ad Cremnam pertinens, Pisidiae urbem, nunc *Kebrinaz*. ℙ *Cremenses*, *ium*, sunt illius urbis incolae. In nummo Tranquillinae Aug. ap. *Sestinium Cl. gen.* p. 95. Colonia Cremnensium. *F.*]

*CREMNISCOS, i, oppidum inter Danubium et Tyram flumina. *Plin.* 4, 12. *B. A.*

CRĔMO, as, avi, atum, a. 1. καίω, comburo. *Plin.* 7, 54, 55. Ipsum cremare apud Romanos non fuit veteris instituti: terra condebantur, *h. e.* cremare cadavera. *Cic. Leg.* 2, 22. Primus e patriciis Corneliis igni voluit cremari. [**Id. Senect.* 23, 84. Cujus a me corpus crematum est; quod contra decuit ab illo meum. Adde inscript. apud *Orell.* 4477. qui quosdam male de latinitate h. v. dubitasse notat.] *Ov. Met.* 2, 136. Cremare tecta. [**Id. ib.* 2, 811. Leni vapore cremari.] *Plin.* 17, 1, 1. Incendia, quibus cremavit urbem Nero. *Id.* 35, 10, 36. *n.* 20. Cremare tabulas. *Id.* 2, 52, 53. Fulmina cremantia. *Ov. Ib.* 518. Des tua succensae membra cremanda pyrae. [*Dicitur etiam de sacrificiis. *Ov. Met.* 13, 637. Caesorumque boum fibris de more crematis. *Id. Fast.* 4, 639. Igne cremat vitulos, quae natu maxima, virgo. ℙ Saepius idem esse videtur quod incendere, flammis circumdare. *Id. Met.* 6, 614. Aut ego, cum facibus regalia tecta cremaro, Artificem mediis immittam Terea flammis.]

*CREMON vel Cremo, onis, m. mons vel tumulus Alpinus, inter Italiam Galliamque, δόδος Ἀννίβου eo dictus, quod ibi Annibal fertur transiisse. *Liv.* 21, 38. Jugum Cremonis. *B. A.*

CRĔMŌNĀ, ae, f. *Cremona*, urbs Cenomanorum apud Padum fl., media inter Ticinum ad Occ., et Mantuam ad Or. Colonia Roman. Cum Cremonenses contra Augustum cum Antonio sensissent, Caesar victor veteranis suis eorum agros dedit, qui cum non suffecissent, acceperunt etiam vicinorum agros, ut Mantuanorum, etc. Hinc *Virg. Ecl.* 9, 28. Mantua vae miserae nimium vicina Cremonae. *Servius.*

CRĔMŌNENSIS, e, adj. ad Cremonam pertinens, ut Cremonense proelium. *Tac. H.* 3, 48. Cremonensis ager. *Id. ib.* 15. et Cremonenses coloni. *Liv.* 33, 25. ℙ *Cremonenses*, *ium*, sunt ejus urbis homines. *Tac. H.* 2, 70.

CRĔMOR, oris, m. τὸ παχὺ τοῦ γάλακτος, proprie est pingue illud, quod a lacte secernitur: dicitur etiam de lacte expresso ex grano aqua macerato. *Ov. Med. fac.* 95. Hordea quem faciunt, illis adfunde cremorem. *Cels.* 3, 7. *n.* 2. Vel ptisanae, vel alicae, vel orycae cremor dandus est. *Cato R. R.* 86. Lac addat paulatim, usque adeo donec cremor crassus erit factus. *Pl. Pers.* 1, 3, 15. Nisi cremore crasso est jus collyricum, etc. *Cels.* 6, 6. *n.* 26. Gargarizare ex lenticula, vel ex fici cremore. Et *ib.* 10. *f.* Cremor furfurum.

[CRĔMUM, i, n. idem ac cremor *Venant. carm.* 11, 14, 1. Aspexi digitos per lactea munera pressos, Et stat picta manus hic, ubi crema rapis. Hic licenter auctor primam producit. *F.*]

*CREMUTĬUS, i, m. A Cremutius Cordus, scriptor fuit Augusti temporibus. De bello civili scripsit et Caesaris Augusti rebus gestis. *Suet. Aug.* 35. et *Calig.* 16. *Tac. A.* 4, 34. *Senec. cons. ad Marc.* 1. Atque haec ipsa Marcia Cremutii fuit filia. *B. A.*

CRĔNAE, arum, f. plur. scalpturae, incisurae, γλυφίδες. *Plin.* transfert ad scalpturas stomachi testudinis marinae, quibus cibus conficitur, si locus sanus est. Ita enim scribit 11, 37, 68. Testudini marinae lingua nulla, nec dentes: rostri acie comminuit omnia. Postea arteria, et stomachus denticulatus callo, in modum rubi, ad conficiendos cibos, decrescentibus crenis, quidquid appropinquat ventri: novissima asperitas, ut scobina fabri. *Si lectio certa. *Harduinus* mavult *serris*. *B. A.*

[CRĔNAEUS, a, um, adj. κρηναῖος, fontanus. Est nom. serv. Rom. *Inscr.* ap. *Fabrett.* p. 311. *n.* 347. Crenaei Liviae Drusi cubicularii servi. *F.* **Crenaeus*, *i*, unus e Centauris, qui Pirithoi nuptiis interfuit. *Ov. Met.* 12, 313. *B. A.*]

*CRENE, es, f. Asiae oppidum, in Aeolide. *Liv.* 37, 21. *B. A.*

*CRENI, orum, apud *Sil. Ital.* 8, 504. de Marsya: Phrygios fugeres cum Marsya Crenos. Graece οἱ Κρῆνοι, regio illa, in qua habitavit Marsyas, sic dicta a duobus fontibus Maeandri et Marsyae amnis, qui ibi ex eodem loco oriebantur. Nisi potius dicendum *Crenae*. Certe et Λίνοκρηνὶς convallis et regio inde nomen invenerit. *Salm.* ad *Solin.* p. 835. *B. A.*

*CRENIS, idis, f. Nymphae nomen, teste *Prisciano*, in septimo, et *Ov. Met.* 12, 313. Κρηνὶς, a κρήνη, fons. *B. A.*

CRĔO, as, avi, atum, a. 1. κτίζω, ποιέω, γεννάω, gigno, facio. De origine. V. in CERUS. *Cic. Or.* 2, 54. Natura fingit homines, et creat imitatores et narratores facetos, etc. *Id. N. D.* 2, 22. Zeno censet, artis maxime proprium esse, creare et gignere. *Id. Or.* 2, 28. Cum ego hunc oratorem, quem nunc fingo, ut institui, crearo, aluero, confirmaro, tradam eum Crasso et vestiendum et ornandum. *Liv.* 1, 3. Silvius deinde regnat: is Aeneam Silvium creat. *Hor. Od.* 4, 4, 29. Fortes creantur fortibus et bonis. [**Ov. Met.* 10, 18. Quidquid mortale creamus. *Lucr.* 1, 910. Creare igneis e ligneis. *Id. ib.* 170. Creantur certis quaeque seminibus.] *Plin.* 19, 8, 42. Fimum herbas creat. *Pallad.* 3, 26. de porcis: Femina ad creandum usque in annos septem partus onera gestare sufficiet. ℙ [**Creari* idem quod *nasci*, *crescere*. *Lucr.* 5, 1037. Unguibus ac pedibus jam tum morsuque repugnant, Vix etiam quom sunt, denteis ungueisque creati. *Id.* 4, 338. Nec dictis orare prius, quam lingua creata est. *Ib.* 340. Multoque creatae sunt prius aureis, quam sonus est auditus.] ℙ Item parere. *Virg. A.* 10, 704. una quem nocte Theano In lucem genitori Amyco dedit, et face praegnans Cisseis regina Parin creat. ℙ Item universim efficere, facessere, exhibere. *Cic. Div. Verr.* 19. Creare periculum alicui. *Plin.* 9, 48, 72. Lepus marinus vomitum dissolutionemque stomachi creat. *Id.* 22, 24, 50. Mel bilem auget, fastidium creat. *Cels. praef. a med.* Creare valetudinem adversam. ℙ Translate. *Cic. Div.* 2, 25. Similitudo errorem creat. *Quint.* 9, 4. Taedium et satietatem creare. *Pl. Poen.* 3, 2, 9. lites. *Id. Mil.* 2, 3, 23. Tuis nunc cruribus capitique fraudem capitalem creas. *Id. Pseud.* 1, 3. *extr.* Potin' ut abeas! tibi moram dictis creas. *Id. Mil.* 1, 1, 33. Venter creat omnes has molestias. *Id. Cas.* 2, 7, 3. Creare voluptatem inimicis. *Vellej.* 2, 20. seditionem. *Imppp. Valent., Theod. et Arcad. Cod.* 1, 25. invidiam inimicis. ℙ Saepe est suffragiis eligere. *Cic. fragm. pro C. Corn.* ap. *Ascon.* Decem tribunos plebis per pontificem creaverunt. *Nep. Annib.* 7. Carthagine quotannis annui bini reges creabantur. *Caes. B. C.* 3, 1. Consules creantur Caesar et Servilius. *Sall. Jug.* 44. Cum tres quaesitores rogarentur, effecerat, ut ipse in eo numero crearetur. *Liv.* 1, 23. Creare ducem gerendo bello. *Messala* ap. *Gell.* 13, 15. praetorem. *Ulp. Dig.* 40, 5, 4. Convenire creditores, unumque creare, cui caveatur omnium nomine. *Papin. ib.* 50, 8, 3. curatorem rei publicae. [**Suet. Aug.* 37. Censores. *Id. ib.* 40. Senatores. *Id. Vesp.* 6. Consilium inierunt eligendi creandique Imperatoris. Ubi *eligere*, h. e. e pluribus legere, est praecedens, *creare*, h. e. electum vere facere Imper., consequens. Haec *B. Crus.* in *el. Suet.* p. 255. Cf. *Lex. Liv.* p. 149.] ℙ [Part. *Creaturus* ap. *Liv.* 6, 40. Indignos (patricios) creaturi non estis. *Creandus* ap. *Hor. Ep.* 1, 2, 44. puerisque beata creandis Uxor. *F.*]

[CRĔOBŪLA, ae, f. herba eadem ac mentastrum. *Apput. Herb.* 90. *F.*]

CRĔON, ontis, m. Κρέων, nomen Corinthiorum regis, qui Creusam filiam Iasoni desponsavit. *Senec. Medea.* **Hygin. fab.* 25. *Hor. Epod.* 5, 64. *Stat. Th.* 12, 678. *B. A.* ℙ Alter fuit Thebanus, Oedipi regis Thebanorum socer, et frater Iocastae. *Hyg. fab.* 72. ℙ Rectus casus singularis est *Creon* et *Creo*. *Senec. Med.* 526. Creo, atque Acastus arma si jungant sua. *Stat. Th.* 12, 678. Antigonem viduamque Creon Adrastida leto Admovet. ℙ *Fuit et *Creon*, *onis*, mons Lesbi insulae. *Plin.* 5, 31. ubi accusativum *Creonem* est videre. *B. A.*

CRĔPANS, antis, part. qui crepat, resonans, murmurans, strepens, ψοφώδης, ψοφητικός. *Hor. Epod.* 16, 48. montibus altis Levis crepanti lympha desilit pede. *Mart.* 3, 82. Digiti crepantis signa novit eunuchus. (V. CONCREPO.) *Id.* 12, 36. Donare aureolos manu crepantes. Et 9, 91. Area terit messes crepantes. *Virg. A.* 11, 775. tum croceam chlamydemque, sinusque crepantes Carbaseos fulvo in nodum collegerat auro.

CREPAS, prisci capras dixerunt, a crepitu crurum. *Paul.* ex *Festo* in *Caprae*.

CRĔPAX, acis, adj. qui crepat, ac strepit. *Maeceras* ap. *Senec. ep.* 114. *crepacem molam* dixit, quod in igne crepitet.

CRĔPĔRUS, a, um, adj. dubius, anceps, incertus, ut *Fest.* et *Varr. L. L.* 5. *s. in.* et *ib.* 6, 4. et *Non.* 1, 45. interpretantur. *Lucr.* 5, 1295. creperi certamina belli. *Accius* ap. *Non.* Nunc tu in re crepera tua quid capias consilii, vide. *Pacuv. ib.* Animum aegritudine in re crepera confici. *Symmach. ep.* 1, 7. (al. 13.) Priusquam manifestus dies creperum noctis absolveret. *Lucil.* ap. *Non. l. c.* creperaque juventu' salutis. Al. aliter leg. **Mart. Capell.* 8. *p. in.* p. 179. *Vulcan.* Nunc vix senex reclusis Creperum videns ocellis Circumspicit videntes. *B. A.*

CRĔPI a Romanis dicti sunt luperci a crepitu pellicularum, quem faciunt verberantes. Mos enim erat Romanis in lupercalibus nudos discurrere, et pellibus obvias quasque feminas ferire. Haec *Festus*, ubi al. perperam leg. *Creppi*.

CRĔPĬCŬLUM, vel Crepidulum, vel Crepitulum (tot enim modis scriptum invenitur) ornamentum capitis. Id enim in capitis motu crepitum facit. *Festus.* Tribuit feminis *Tert. Pall.*, ubi ait 4. Et stolam, et supparum, et crepidulum, et caliendrum ejeravere. Al. leg. *capidulum*.

CRĔPĬDA, ae, f. κρηπὶς, ὑπόδημα, genus calcei plani, coriacea solea vel una, vel pluribus constans, qua planta pedis, veluti basi, innititur; et longis habenis, quibus pars pedis superior prope nuda vincitur, et quodammodo obtegitur: a Graeca voce allata, (teste *Gell.* 13, 21. et *Voss.* in *Etym.*) quae tum basim et fundamentum, tum hoc ipsum de quo loquimur, significat. Latine *solea* dicitur, quod eo nomine omne genus calcei, quo planta solummodo tegitur, appellari consuevit, ut *Gell. l. c.* docet. Differunt tamen, tum quod *solea* generale nomen est, *crepida* unum tantum calceorum genus notat: tum quia illa simplex est, haec pluribus coriis compingitur, ut vult *Balduin. de calc. c.* 11.: tum quod illa domi uti mos fuit, hac etiam foris: tum denique quod Latinorum illa, Graecorum haec propria esse videtur. Quare cum pallio fere conjungitur, sicut cum toga calceus. *Hor. Sat.* 1, 3, 127. sapiens crepidas sibi nunquam, Nec soleas fecit. [*Cf. *Heindf.*] *Pers.* 1, 127. qui in crepidas Grajorum ludere gestit. *Liv.* 29, 19. Ipsius etiam imperatoris non Romanus modo, sed ne militaris quidem cultus jactabatur: cum pallio crepidisque inambulare in gymnasio etc. *Suet. Tib.* 13. Redegitque se, deposito patrio habitu, ad pallium, et crepidas. Adde *Cal.* 52. [*V. *Brem.* ad *Suet.* II. II.] ℙ Aliquando cum caliga militari confunditur, non tamen Romana. *Plin.* 36, 16, 25. Magnes appellatus est ab inventore. Invenisse autem fertur, clavis crepidarum, et baculi cuspide haerentibus, cum armenta pasceret. *Id.* 33, 3, 14. Aureis clavis crepidas suffigere. *Val. Max.* 9, 1. *n.* 4. *extern.* Aureos clavos crepidis subjectos habuit. (*Justin.* 38, 10. eandem rem narrans, *caligas auro figere* dixit.) *Cic. Rabir. Post.* 10. L. Scipionis non solum chlamyde, sed etiam cum crepidis in Capitolio statuam videtis. V. integr. locum. Huc pertinere videtur, quod tradit *Servius* ad illud *A.* 8, 458. *Et Tyrrhena pedum circumdat vincula plantis;* crepidas Tuscum esse calceamentum, quas primo adhibuisse senatores, post equites R., nunc milites. Videtur enim vel de calceo, vel de caliga intelligendus. ℙ *Sutor ne supra crepidam*, proverb. in eos, qui quas res minus intelligunt, de iis tamen judicare

audent: ortum ex eo, quod narrat *Plin.* 35, 10, 36. *n.* 12. et *Val. Max.* 8, 12. *extr.*, cum Apelles tabulam suam in pergula proposuisset, ut si quae vitia inessent, a praetereuntibus indicarentur, monitum a sutore, quod in crepidis una intus pauciores fecisset ansas: eodem postero die, superbo emendatione pristinae admonitionis, cavillante circa crus, indignatum prospexisse (latebat enim post tabulam) denunciantem, ne supra crepidam judicaret. Ὑπὲρ πόδα, et ἀνώτερον τοῦ ὀφρυοῦ Graeci dicunt. Et *Ammian.* 28, 1. Supra plantam, ut dicitur, evagatus cognitor. Adde *Val. Max. l. c.* ℙ *Isid. Orig.* 19, 34. putat *crepidas* dictas, quod cum sono stringantur, sive a pedum crepitu in ambulando. *Balduin.* quoque *loco sup. cit.* a crepitu derivat: sed rectius a κρηπὶς ducuntur, ut dictum est: quamvis primam syllabam Latini poetae corripiant.

CRĔPĬDĀRĬUS, a, um, adj. ad crepidas pertinens, ut Crepidarius culter, *Sempron. Asell.* ap. *Gell.* 13, 21. *extr.* et *Crepidarius sutor*, qui crepidas facit, *Id. ib.* et *Crepidarius* absolute, *Gell. ib.*

CRĔPĬDĀTUS, a, um, adj. qui crepidas habet, κρηπιδούμενος. *Cic. Pis.* 38. Inde nocte intempesta crepidatus, veste servili, navem conscendit. *Suet. Dom.* 4. Certamini praesedit crepidatus. ℙ *Crepidatae Fabulae* ap. *Donat.* ad *Ter. Ad. prol.* 7. in quibus actores cum crepidis prodibant: quae et *palliatae.* V. PALLIATUS.

CRĔPIDO, idinis, f. κρηπὶς, basis alta, et erecta, fundamentum, fulcrum: a Graeca voce allata. *Cic. Or.* 67. Deinde omnia, tanquam crepidine quadam, comprehensione longiore sustinentur. [*De periodo, qua sententiae plures junguntur, ne dissolvantur: nam periodo opponitur soluta oratio: ducta metaphora a crepidine, cui tamquam fundamento innititur aedificium, ne collabatur. *Ernest.* in *cl. Cic.* s. h. v.] *Stat. Silv.* 1, 1, 58. teneat quamvis aeterna crepido, Quae super ingesti portaret culmina montis. *Plin.* 36, 9, 14. *n.* 2. Crepidines obelisci. ℙ Item saxum prominens, ut exponit *Festus*, vel moles alta, et abrupta, qua maris litus, vel ripa fluminis munitur contra aquarum impetus. *Cic. Verr.* 2, 5, 37. Piraticus myoparo usque ad forum, et ad omnes urbis crepidines accessit. [**Ernestio* in *cl. Cic.* s. h. v. hic videntur imprimis intelligi loca in portubus interioribus, ad quae naves appellunt. Comparat *Curt.* 4, 5. Tum applicant navigia crepidini portus. *Scheff. R. N.* p. 213.] *Inscr.* ap. *Mur.* 2013, 2. M Gavius T. F., Q. Vitellius Q. F. Gallus Duovir. Quinq. crepidines circa forum S. P. F. *Virg. A.* 10, 653. Forte ratis, celsi conjuncta crepidine saxi, Expositis stabat scalis, et ponte parato. *Colum.* 8, 17. Maris atrocitas objectu crepidinis frangitur. *Curt.* 5, 1. Coercere Euphratem magnae molis crepidinibus. *Varro* de lacu, aut stagno ubi servantur anates, *R. R.* 3, 11. Circum totum parietem intrinsecus sit crepido lata, in qua secundum parietem sint tecta cubilia etc. *Plin.* 22, 22, 34. Acanthos herba topiaria est, crepidines marginum vestiens, *h. e.* marginum eam partem, quae aquas spectat. *Juven.* 5, 8. Nulla crepido vacat? *h. e.* locus editior, vel in ripa fluminis, vel in portu, vel ad latera viarum, ubi stare solent mendici stipem petituri. *Senec. Contr.* 3, 17. Qui in crepidine viderat Marium, in sella figuravit. Et *ib.* 1, 1. Quis crederet jacentem supra crepidinem Marium aut fuisse consulem, aut futurum? (Adde *Manil.* 4, 48.) *h. e.* in ora, èt ripa paludis, in qua se occuluerat, vel in crepidine viae mendicando in suo Africano exsilio. *Stat. Th.* 9, 492. Stabat gramineae producta crepidine ripae, Undarum ac terrae dubio, sed amicior undis Fraxinus. *Val. Fl.* 4, 44. Fluctus ab undisoni ceu forte crepidine saxi. Cum rapit Halcyones miserae fetumque, laremque. [*Pro ripa dixit *Liv.* 27, 18. Eam quoque (planitiem) altera crepido haud facilior in ascensum ambibat.] ℙ De crepidinibus viarum, praeter allatum *Juvenalis* locum, sunt etiam verba *Petronii Sat.* 9. Vidi Gitona in crepidine semitae stantem. *Inscr.* in *N. Raccolta Calogerà.* T. 8. p. 199. IIIIII. Viri viam cum crepidinibus a quadruvio ad murum straverunt ob honorem. [*Haec inscr. est ap. *Orell.* 3844.] Alia ap. *Don. cl.* 2. *n.* 80. Munatius Absyrtus viam cum lapide turbinato a foro ad port. stravit, crepidines et castella posuit. ℙ Item saxum excelsum, et abruptum, scopulus, rupes. *Stat. Th.* 2, 504. contra importuna crepido, Oedipodioniae domus alitis, *h. e.* rupes in qua Sphynx habitavit. *Id. Achill.* 1, 448. Rupibus expositis, longique crepidine dorsi Euboicum scandens Aulis mare, *h. e.* scopuloso promontorio in mare excurrente. ℙ Item torus, vel quidpiam simile elevatum sedendi, vel muniendi causa. *Plin.* 12, 1, 5. Saxeae intus crepidinis corona muscosos complexa pumices. ℙ *Crepido Circi* apud *Fest. in fr.* fuit locus editior in parte ejus exteriore, in quo tribuni quidam militares, quos ibi recenset, olim sepulti feruntur: qui locus postea fuit albo lapide constratus. ℙ In architectura *crepidines* dicuntur: v. g. in coronis, membra quaedam excurrentia, et projecta, ut *Bald.* in *Lex. Vitr.* proposita figura explicat: quia sustentandi et fulciendi speciem praebent. *Vitr.* 4, 6. Dextra ac sinistra projecturae sic sunt faciendae, uti crepidines excurrant. *Id.* 3, 2. Frons loci dividatur in partes undecim semis, praeter crepidines et projecturas spirarum.

CRĔPĬDŬLA, ae, f. dimin. crepidae, κρηπίδιον. *Gell.* 13, 21. Soleas dixere, nonnunquam voce Graeca crepidulas. *Pl. Pers.* 4, 2, 3. Hanc hospitam crepidula ut graphice decet!

CRĔPIS, idis, f. κρηπὶς, herbae genus ap. *Plin.* 21, 16, 59. Caule foliato est crepis, et lotos.

CRĔPĪTĀCILLUM, i, n. dimin. crepitaculi. *Lucret.* 5, 232. [*230. ap. *Eichstadt*, qui *vulg.* servat.] Nec crepitacillis opus est. *Gifanius*, *Paraeus*, *Salm.* et al. leg. Nec crepitacula eis opu' sunt. *Tertull. adv. Jud.* 9, Signum belli non tuba, sed crepitacillo daturus. Adde *adv. Marc.* 3, 8., ubi eadem verba repetit. *Sciopp.* autem in notis ad *Tertull.* hic quoque *crepitaculo* reponit.

CRĔPĪTĀCŬLUM, i, n. σεῖστρον, instrumentum ex aere, aliave materia, quod manu concussum vel percussum crepitat, ac sonitum reddit. *Colum.* 9, 12. *de apib.* Crepitaculis aereis, aut testarum plerumque vulgo jacentium sonitu terreatur fugiens juventus. *Quint.* 9, 4. *med.* Media quoque (*periodi*) ne pigra, ne longa sint: ne brevium contextu resultent, ac sonum reddant paene puerilium crepitaculorum. *Mart.* 14, 54., cujus lemma est *Crepitaculum.* Si quis plorator collo tibi vernula pendet, Haec quatiat tenera garrula sistra manu. *Capell.* 1, 4. Tunc crepitacula, tinnitusque quasi infanti somnium duceret, adhibebat quiescenti. *Id.* 9, 314. Infantibus crepitacula vagitus abrumpunt. ℙ Inter crepundia puerorum etiam *crepitacula* sunt. V. locum *Lucretii* in voce praeced. et *Mart.* modo allatum.

CRĔPĬTANS, antis, part. a *crepito*, ψοφητικὸς, crepans, strepens, resonans. *Ov. Fast.* 4, 781. ardentes stipulae crepitantis acervos. *Virg. A.* 7, 73. Flamma crepitans. Et *ib.* 3, 70. lenis crepitans vocat Auster in altum. *Id. G.* 1, 449. in tectis crepitans salit horrida grando. *Id. A.* 11, 299. fremunt ripae crepitantibus undis. [**Prop.* 2, 32, 15. Et leviter Nymphis tota crepitantibus urbe.] *Id. G.* 4, 451. Aera crepitantia. *Ov. Met.* 10, 648. fulvo ramis crepitantibus auro. *Id. ib.* 11, 735. Ora dedere sonum, tenui crepitantia rostro. *Tibull.* 2, 5, 73. Arma crepitantia. *Propert.* 3, 9, 43. crepitans sistrum. *Lucr.* 5, 746. crepitans ac dentibus algor.

CRĔPĬTO, as, n. 1. ψοφέω, frequentat. a *crepo:* crepitum edo. *Pl. Men.* 5, 5, 27. Ubi satur sum, nulla (*intestina*) crepitant: quando esurio, tunc crepant. *Id. Rud.* 2, 6, 52. Crepitare dentibus. *Virg. A.* 5, 458. quam multa grandine nimbi Culminibus crepitant. *Id. ib.* 6, 209. leni crepitabat bractea vento. Et *G.* 2, 540. Impositos duris crepitare incudibus enses. *Plin.* 31, 7, 41. Flos salis in igne nec crepitat, nec exsilit. *Petr. Sat.* 132, Pluribus osculis collisa labra crepitabant. *Tibull.* 2, 5, 81. Et succensa sacris crepitet bene laurea flammis. *Virg. A.* 5, 436. duro crepitant sub vulnere malae. ℙ Alia huc pertinentia V. in v. praec.

CRĔPĪTŬLUM. V. CREPICULUM.

CRĔPĬTUS, us, m. ψόφος, strepitus, sonitus. *Auct. ad. Her.* 2, 5. Num qui strepitus, clamor, crepitus exauditus sit. *Pl. Curc.* 1, 3, 47. Sonitum et crepitum claustrorum audio. Et *ib.* 1. Sonitum prohibe forum, et crepitum cardinum. *Suet. Cal.* 54. Tibiarum et scabellorum crepitus. *Liv.* 43, 10. Crepitus aeris. *Id.* 38, 17. Quatientium scuta horrendus armorum crepitus. *Id.* 6, 2. Crepitus viridis materiae flagrantis. *Id.* 39, 15. Crepitibus et ululatibus nocturnis. *Plin.* 12, 1, 5. Imbrium crepitus per folia. *Id.* 10, 18, 20. Cuneus adactus statim exsilit cum crepitu arboris. *Mart.* 14, 119. *de matella.* Dum poscor crepitu digitorum etc. (V. CONCREPO.) *Senec. Ira* 3, 4. Crepitus articulorum. (V. CONTERO.) *Id. ep.* 56. Audio crepitum illisae manus humeris, quae prout plana pervenit, aut concava, ita sonum mutat. *Cic. Verr.* 2, 5. 62. Crepitus plagarum. *Id. Tusc.* 4, 8. dentium. *Id. Top.* 12. Pedum crepitus, strepitus hominum. *Id. Fam.* 9, 22. *extr.* Stoici etiam crepitus ajunt aeque liberos, ac ructus esse oportere. *Suet. Claud.* 32. Emittere flatum et crepitum ventris. *flatus* est sine sonitu, βδεσμὸς: *crepitus* cum sonitu, πορδή. *Pl. Curc.* 2, 3, 16. Excire crepitum polentarium. *Senec. ep.* 91. *f.* Eodem loco sibi esse voces imperitorum, quo ventre redditos crepitus. *Plin.* 27, 12, 87. Onopordon si comederint asini, crepitus reddere dicuntur. *Minuc. Fel.* in *Octav.* 28. *f.* Aegyptii non Serapidem magis, quam strepitus per pudenda corporis expressos contremiscunt. ℙ *Scalig. in lection. Auson.* 1, 25. ostendit, crepitus ventris apud Graecos fausti, apud Latinos mali ominis fuisse, ex *Catone* apud *Fest.* in *Prohibere.* V. CREPO.

[CREPNOS, i, m. κραιπνὸς, velox, celer. Est cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Grut.* 250, 3. Q. Postumius Q. L. Crepnos. *F.*]

CRĔPO, as, pui, pitum, n. 1. ψοφέω, crepitum edo, resono, strideo, murmuro. *Pl. Men.* 5, 5, 27. Intestina mihi, quando esurio, tum crepant. *Senec. ep.* 9. *med.* Paravit amicum adversus vincula laturum opem: cum primum crepuerit catena, discedet. *Stat. Theb.* 7, 38. crepat aurea grandine multa Palla. *Ov. Fast.* 4, 744. Et crepet in mediis laurus adusta focis. Et *ib.* 2, 501. subito motu nubes crepuere sinistrae. Et *Met.* 9, 783. crepuitque sonabile sistrum. *Plin.* 36, 7, 11. Lapidem in statua Memnonis quotidiano solis ortu contactum radiis, crepare dicunt. *Pers.* 5, 25. dignoscere cautos, Quid solidum crepet, *h. e.* crepitu et sono indicet, sitne solidum, an fractum. *Senec. Thyest.* 264. totis domus, Ut fracta, tectis crepuit. *Id. Oedip.* 99. Crepuere malae. *Id. Herc. Oet* 1002. Verberum crepuit sonus. [**Propert.* 4, 3, 58. Et crepat ad veteres herba Sabina focos.] *Ter. Heaut.* 3, 3, 52. Quid est, quod tam a nobis graviter crepuerunt fores? *Pl. Amph.* 1, 2, 34. Orationem comprimam: crepuit foris. *Turn. Advers.* 4, 20. et *ib.* 11, 12. et *ib.* 29, 25. docet, hoc ex more Atheniensium dictum, quia cum apud eos fores aperirentur in viam, ideo domo exituri, ne quem forte praetereuntem laederent, crepitum edebant vel digitos collidendo, vel ipsas fores percutiendo: contra intraturi aedes dicebantur *fores pultare:* hoc κόπτειν dici, illud ψοφεῖν. Haec *Turn.*, sed fortasse res est apertior, quam ad haec, intelligendi causa, sit decurrendum. ℙ Cum accusat. *Stat. Theb.* 6, 686. procul auxiliantia gentes Aera crepant, *h. e.* pulsant et resonare faciunt. *Prop.* 3, 8, 4. [*al. 3, 10, 4.] Et manibus faustos ter crepuere sonos. [*Cf. *Burm.* ad *Ov. Ib.* 230.] *Mart.* 5, 19. Crepare aureolos, *h. e.* numerare, nam versando nummi crepitant. ℙ *Crepare digitis* est idem ac concrepare digitis. V. CREPANS. ℙ Significat etiam scindi, findi, rumpi, quia quae rumpuntur, crepare solent. *Virg. A.* 5, 205. acuto in murice remi Obnixi crepuere, illisaque prora pedendit. *Pall.* 4, 10. *in.* Si crepant poma, lapidem in media arboris radice supponis. *Colum.* hoc idem tradens 5, 10. *med.* verbo *rumpi* utitur. ℙ Item pedere. *Mart.* 12, 77. Sed quamvis sibi caverit crepando, Compressis natibus Jovem salutat. (Adde *ib.* 78.) *Cato* ap. *Fest.* in *Prohibere.* Servi, ancillae, si quis eorum sub centone crepuit, quod ego non sensi, nullum mihi vitium facit. ℙ Translate *crepare aliquid* est frequenter in ore habere, jactare, praedicare. *Lucr.* 2, 1166. laudat fortunas saepe parentis, Et crepat, antiquum genus ut pietate repletum Perfacile angustis tolerarit finibus aevum. *Hor. Ep.* 1, 7, 84. ex nitido fit rusticus, atque Sulcos et vineta crepat mera *Pl. Mil.* 3, 1, 57. Neque ego ad mensam publicas res clamo, neque leges crepo. *Hor. Sat.* 2, 3, 33. Si quid Stertinius veri crepat, *h. e.* docet. *Id. Od.* 1, 18, 5. Quis post vina gravem militiam, aut pauperiem crepat? *h. e.* exaggerat, et queritur incommoda militiae, et paupertatis. ℙ Alia huc pertinentia V. in CREPANS. ℙ *Eutych. Gramm.* 2, 2188. ponit etiam *crepo*, *is*, *ere*, sed nullo confirmat Latino exemplo.

CRĔPŬLUS, a, um, adj. crepitans, strepens. *Avien. in Arat.* 324. Sed crepula ut late vomeret convicia voce. Alii leg. *crepera.* *Sidon. ep.* 4, 15. Autumnus viatorum aures, foliis toto nemore labentibus, crepulo fragore circumstrepit. *Id. ep.* 9, 13. *in carm.* 2. Crepulae buccae.

CRĔPUNDIA, orum, n. plur. reculae pueriles, quae infantibus tum ornatus, tum ludi causa dantur: a *crepando*, seu tinniendo dictae, quoniam infantes hujusmodi crepitaculis maxime gaudent: apponebantur etiam olim pueris expositis, vel alio nutriendi causa missis, ut ex iis aliquando agnosci possent: quare *monumenta* a *Ter. Eun.* 4, 6, 15. dicuntur, [*Cf. *Ruhnk.* ad h. l.] et a Graecis γνωρίσματα, et ἐπίσημα, et σπάργανα. Exemplum habes tum ap. *Ter. l. c.* et *Heaut.* 4, 1, 37., tum ap. *Pl. Cist.* et *Rud.* Porro crepundia solebant esse anuli, ensiculi, securiculae, maniculae, bullae, siculae, fasciolae etc. qualia *Pl. Rud.* 4, 4, 110. enumerat. *Cic. Brut.* 91. Quoniam totum me non naevo aliquo aut crepundiis, sed corpore omni videris velle cognoscere. [*V. *Ellendt.* ad h. l. et *Salm.* ad *Vopisc. Aurel. c.* 4. T. II. p. 421.] *Plin.* 11, 51, 112. Semestris locutus est Croesi filius in crepundiis. *Prud. Apoth.* 711. puerique crepundia parvi. ℙ [*Hinc a *crepundiis* idem est, quod a *pueritia.* Ita explicat *Orell.* in *inscr.* 1183. Cui a crepundiis par virtutis et eloquentiae cura.] ℙ In singulari num. nullus est usus. ℙ Ita etiam dicuntur crotala, crepitacula, sistra, quibus in choreis, et saltationibus utebantur, praesertim Aegyptii: quia hujusmodi dari et pueris solebant lusus gratia. *Justin.* 30, 1. *f.* Adduntur instrumenta luxuriae, tympana, et crepundia. ℙ [Item imagines sacrae aut amuleta. *Appul. Apol.* Etiamne cuinam mirum videri potest, cui sit ulla memoria religionis, hominem tot mysteriis Deûm conscium, quaedam sacrorum crepundia domi adservare, utque ea lineo texto involvere, quod purissimum est rebus divinis velamentum? *Id. paulo post.* haec eadem *sacrorum signa*, et *memoracula* appellat. *F.*]

CRĔPUSCI nominati Amiterno, qui crepusculi tempore erant nati. *Varr. L. L.* 5, 2. ℙ [Fortasse legendum est *Crepusii;* nam *Crepusia* gens nota est ex Nummis ap. *Eckhel. D. N. V. T.* 5. p. 198. et ex Inscr. ap. *Mur.* 1533, 11. *F.*]

CRĔPUSCŬLASCENS HORA est hora crepusculi vespertini ap. *Sidon. ep.* 8, 3.

CRĔPUSCŬLUM, i, n. *δείλη*, tempus, Quod tu nec tenebras, nec possis dicere lucem, Sed cum luce tamen dubiae confinia noctis: quae descriptio est *Ov. Met.* 4, 400. Dictum est a *creperus*, dubius, ut post *Varr. L. L.* 5, 2. docent *Serv.* ad *A.* 2, 268. et *Non.* 1, 45. Porro tametsi de matutino aeque quod Graece *λυκαυγὲς*, ut de vespertino, quod *ἑσπέρα δείλη* dici possit; videtur frequentius de hoc usurpari: quia matutinum tempus proprio vocabulo *diluculum* appellatur. *Ov. Am.* 1, 5, 5. Qualia sublucent fugiente crepuscula Phoebo. *Id. Fast.* 5, 163. inducunt obscura crepuscula noctem. *Id. ib.* 4, 735. Pastor, oves saturas ad prima crepuscula lustra. *Id. Met.* 15, 651. seram pepulere crepuscula lucem. *Id. Her.* 14, 21. modo facta crepuscula terris. *Plin.* 18, 25, 58. Prout alterutri eorum mane, vel crepusculo contingit. *Colum.* 12, 1. Et primo mane prodeundum est, et crepusculo redeundum. Adde *Phaedr.* 3, 7., *Suet. Ner.* 26., *Lucan.* ap. *Serv. l. c.*, *Fest.* in *Decrepitus*, *Plaut.* in *fragm.* ap. *Varr. L. L.* 6, 4., ipsum *Varr. L. L.* 5, 2. et *Censorin. de die nat.* 24. Quare non audiendus *Serv.*, qui *l. sup. c.* scribit, usum obtinere, ut *crepusculum* matutino tempori jungatur. ℙ Aliquando generatim ponitur pro luce maligna, et caligine. *Ov. Met.* 14, 122. Dumque iter horrendum per opaca crepuscula carpit, *h. e.* per viam, qua ad Inferos descenditur.

CRES, etis, m. *Κρῆς*, qui est ex Creta insula. *Cic. Div.* 1, 18. Epimenides Cres. *Id. Mur.* 35. Neque vero Cretes melius quam Romani respublicas suas retinuerunt. *Ov. Am.* 3, 10, 19. Cretes erunt testes: nec fingunt omnia Cretes. *Κρῆτες*. *Id. Her.* 16, 348. Nulla tamen Minos Cretas ad arma vocat. *Κρῆτας*. *Caes. B. G.* 2, 7. Numidas, et Cretas sagittarios subsidio oppidanis mittit. *Lucan.* 4, 441. Canes spartani, et Cretes. *Catull.* 55, 23. custos Cretum. V. TALOS, i.

[CRESCENS, tis, omn. gen. part. verbi *cresco*, quod vide. ℙ Est etiam cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Mur.* 703, 10. Cn. Fullonius Crescens. *F.*]

CRESCENTĬA, ae, f. incrementum, *αὔξησις*. *Vitr.* 9, 9. Horarum brevitates, aut crescentias cuneorum adjectus, aut exemptus perficere cogit. *et mox.* Correptiones dierum, aut crescentiae.

[CRESCENTĬLLA, ae, f. diminut. crescentis. Est cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Grut.* 662, 3. Crescentillae filiae dulcissimae Crescens pater. *F.*]

[CRESCENTĪNUS, a, um, adj. ad Crescentem pertinens. Est cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Mur.* 71, 1. Plautia Felicitas pro filio Crescentino votum libens solvit. Alia ap. *Grut.* 708, 1. Pedania Crescentina. *F.*]

[CRESCENTĬO, onis, m. diminut. crescentis. Est cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Fabrett.* p. 682. *n.* 65. Fuscius Crescentio. *F.*]

CRESCO, is, crevi, n. 3. *αὐξάνω*, augeor, major fio, adolesco. [*Proprie significat, inprimis apud poetas, provenire, oriri, nasci. *Virg. Cul.* 398. Hic et acanthus, Et rosa purpureo crescit rubicunda colore, Et violae genus omne hic est. *Sil.* 3, 75. Ingens hic terris crescit labor, i. e. nascitur. V. *Drakenb.* ad h. l. *Lucr.* 3, 745. Vis animi pariter crescit cum corpore, i. e. oritur, procreatur. Paulo post de eadem vi animi idem docens dicit: consors in origine prima. *Id.* 1, 368. Quaequomque e terra corpora crescunt. et al. Inprimis autem part. *cretus* hac significatione saepissime legitur apud *Varr. Ov. Lucr.* et al.] *Festus* in *Crevi* deducit a *χραίνω*, perficio, impleo, absolvo. *Cic. Div.* 2, 14. Ostrea cum luna pariter crescunt Atque decrescunt. *Id. ib.* 1, 44. Cum lacus Albanus praeter modum crevisset. [*Cf. *Lucret.* 6, 713.] *Id. Sext.* 32. Mihi absenti creverunt amici. [*Orell.* leg. non mihi absenti crevisse amicos.] *Id. Div.* 1, 69. Medici advenientes et crescentes morbos intelligunt. *Caes. B. G.* 7, 55. Liger ex nivibus creverat. *Curt.* 4, 2. Aggeris latitudo crescebat. *Id.* 8, 11. Petra modicis clivis in sublime fastigium crescit. *Ov. Met.* 1, 550. In frondem crines, in ramos brachia crescunt. *Id. ib.* 2, 479. Manus crescunt in ungues aduncos. *Id. Met.* 4, 660. de Atlante: et partes auctus in omnes Crevit in immensum. *Quint.* 8, 5. Nihil ad justam magnitudinem adolescere potest, quod loco, in quem crescat, caret. *Colum. Arbor.* 17. Ut olea spatium in latitudinem crescendi habeat. [*Lucret.* 2, 189. Et sursum nitidae fruges arbustaque crescunt.] *Plin.* 11, 37, 87. Homo crescit in longitudinem ad annos usque ter septenos: tum deinde ad plenitudinem. *Pl. in Suppos. Merc. post a.* 4. *sc.* 5. Par est aetas: una crevimus, *h. e.* educati sumus. Sic *Justin.* 12, 16. Alexander per quinquennium sub Aristotele doctore inclyto crevit. *Suet. Oth.* 1. Otho per gratiam Liviae, cujus in domo creverat, senator factus. *Ov. A. Am.* 1, 61. primis, et adhuc crescentibus annis. ℙ Translate. *Cic. Har. resp.* 21. *extr.* Crescebat in eos odium, a quibus, etc. *Id. Manil.* 15. Cum hostium opes, animique crevissent. *Curt.* 9, 9. Crescit ardor animorum. *Id.* 4, 12. *f.* Ne desperatio suis cresceret. *Quint.* 6, 1. Cum in aliis, tum maxime in hac parte debet crescere oratio. *Juven.* 14, 138. Crescit amor nummi, quantum ipsa pecunia crescit. *Cic. Att.* 2, 12. Crescit mihi materies scribendi. *Stat. Silv.* 4, 7, 43. Crescat infans in mores patrios. *Sil.* 3, 529. Crescit labor. *Ov. Pont.* 4, 2, 36. Laudata virtus crescit. *Id. Fast.* 2, 1. Cum carmine crescit et annus. *Id. ib.* 2, 731. Studiis certamina crescunt. *Justin.* 13, 3. Crescit seditio. *Virg. Ecl.* 7, 25. Pastores hedera crescentem ornate poetam, *h. e.* qui doctior fit, vel cujus gloria in dies augetur. *Nep. Alc.* 7. Qua ex re creverat ejus fama cum opibus. *Id. Att.* 10. Ad extremam aetatem amicitia eorum crevit. *Id. ib.* 21. Dignitate, gratia, fortunaque crescere. *Id. Cat.* 2. Virtutum laude crescere. [*Lucr.* 6, 341. Mobilitatem etiam atque etiam quae crescit eundo.] ℙ Absolute eleganter significat dignitate, auctoritate, vel opibus ad ampliorem statum ascendere. [*V. *Intprr.* ad *Ov. Ep.* 15, 117.] *Cic. Rosc. Am.* 30. Si liberet accussare, accusarem eos, ex quibus possem crescere. *Id. Cluent.* 28. Crescere ex invidia alicujus. *Id. Verr.* 2, 5, 67. *extr.* Si videor de uno isto voluisse crescere; isto absoluto, quod sine multorum scelere fieri non potest, de multis mihi crescere licebit. *Liv.* 35, 19. Si quibus tuorum meis criminibus apud te crescere libet, aliam materiam crescendi, quam ex me, quaerant. *Id.* 21, 7. In tantas brevi creverant opes. *Justin.* 2, 6. A sordidis initiis ad summa crevere. *Ov. Her.* 15, 117. Gaudet, et e nostro crescit moerore Charaxus. *Senec. ep.* 34. Cresco et exsulto, et discussa senectute recalesco, quoties, etc. *Petr. fragm. Trag.* 38. *Burm.* De nihilo crevit, i. e. ex nihilo dives factus est. ℙ Illa mere poetica sunt *Silii* 14, 301. de turri: tabulata decem cui crescere Grajus Fecerat, *h. e.* surgere, extolli. Et *ib.* 309. Perque altam molem, et toties crescentia tecta Scandit. Et *Lucan.* 9, 841. Nam neque congestae struxere cubilia frondes, Nec culmis crevere tori. Et 3, 534. Ordine contentae gemino crevisse Liburnae. Et *Stat. Th.* 12, 110. molles planctu crevere lacerti, *h. e.* intumuere. Et rursus *Silii* 1, 176. quantum tormenta jubebant, Creverunt artus, *h. e.* torti atque extenti sunt. [*His addi possunt ll. ex *Sil.* 1, 642. Crescit in armis, i. e. semper majora audet. *Id.* 15, 216. Admoto crescebant culmina gressu, i. e. propius accedentibus altiora apparebant.] ℙ *Cresse* pro *crevisse* est ap. *Lucr.* 3, 684. ℙ Supinum *cretum*, et part. *creturus* in hoc verbo non sunt, quod sciam, in usu: sed in *cerno*. At *cretus*, quod vide suo loco, videtur esse participium verbi *Cresco*.

*CRESPULUS, a, um, adj. *Gloss. Gr. Lat. ὀρθρινὸς*, matutinus, crespulus. *B. A.*

CRESSA, ae, adj. quae est ex Creta, Cretensis. *Propert.* 4, 7, 57. Cressa mentita, *h. e.* Pasiphae uxor Minois regis Cretae. *Ov. Am.* 1, 7, 16. perjuri promissaque, velaque Thesei Flevit praecipites Cressa tulisse Notos, *h. e.* Ariadne Cretensis. *Id. A. Am.* 1, 327. Cressa Thyesteo si se abstinuisset amore, *h. e.* Aerope. *Id. ib.* 758. Cressa Corona, *h. e.* Corona Ariadnes. *Sidon. carm.* 7, 200. gemino flagrans Cressa furore, *h. e.* Phaedra filia Minois regis Cretae. *Claud. II. Cons. Stilich.* 300. Cressae canes. (V. LACO.) *Prop.* 2, 1, 63. Cressae herbae, *h. e.* dictamnus, quae optima in Creta nascitur, ut *Serv.* ad *A.* 12, 412. docet. *Virg. G.* 3, 345. Pharetra Cressa. *Hor. Od.* 1, 36, 10. Cressa nota, *h. e.* cretae nota, seu creta alba ex Creta, qua fausta quaeque notabantur. *Pers.* 5, 108. Illa prius creta, mox haec carbone notasti. *Hor.* ipse *Sat.* 2, 3, 246. satin' creta, an carbone notati. Ita *Bentlejus.* [*V. *Heindf.* ad h. l. qui non frustra contra *Bentl.* disputat.] *Hard. in notis et emend. n.* 116. ad *Plin.* 7. contendit, *Cressam notam* esse vinum Creticum, ea ratione, qua *nota Falerni* dicitur ab eodem *Hor. Od.* 2, 3, 8. etc. Alii aliter.

CRESSĬUS, a, um, adj. Cretensis. *Virg. A.* 4, 70. Cressia nemora. *Id. ib.* 8, 294. prodigia, *h. e.* taurum furore a Neptuno percitum, Cretam devastantem. (V. CRETAEUS.) *Ov. Ib.* 512. turba. *Id. Her.* 16, 299. regna. *Stat. Th.* 12, 582. tecta. ℙ [*Scribitur et *Cresius. B. A.*]

CRĒTA, ae, et *Graeca terminatione* Crete, es, f. *Candia*, *Κρήτη*, insula grandis maris Mediterranei, quam ab septentrione mare Aegaeum et ab ipsa denominatum Creticum alluit, a meridie Africum, ab oriente item Creticum; olim centum urbibus potens, unde *Ἑκατόμπολις* dicta est: celebris etiam Ida monte, cunis Jovis, et sepulcro, Corybantibus, Minoe rege, Europae adventu, Ariadnae et Pasiphaes amoribus, labyrintho, Minotauro, Daedali ausis et fuga: item coeli mira temperie, et celeberrimo vino, ob id *Μάκαρος* dicta, et quod praeter phalangium nulla noxia animalia gignere credita est. Primum Aeria, *Ἀερία* est appellata, deinde Crete a Nympha cognomine, vel a rege Curetum. *Virg. A.* 3, 104. Creta Jovis magni medio jacet insula ponto, Mons Idaeus ubi, etc. *Ov. Her.* 10, 67. Non ego te, Crete, centum digesta per urbes, Aspiciam, puero cognita terra Jovi. Adde *Plin.* 4, 12, 20. et *Mel.* 2, 7. ℙ [*De Crete nympha praeter locum Plinii citatum, V. *Martian. Capell.* 6. *med.* p. 140. *Vulcan. B. A.*]

CRĒTA, ae, f. *χιμωλία γῆ*, *κέραμος*, genus terrae tenacis, variorum colorum, sed praecipue albae. *Cato R. R.* 39. Creta cruda. Varia ejus genera enumerat *Plin.* 35, 17, 57. ℙ Inter varios ejus usus, maxime adhibita est poliendis togis et dealbandis. *Pl. Aul.* 4, 9, 6. Qui vestitu, et creta occultant sese, etc. ℙ Item fucandae faciei mulierum. *Hor. Epod.* 12, 10. neque illi Jam manet humida creta, colorque Stercore fucatus crocodili. Adde *Petr. Sat.* 23. et *Mart.* 6, 93. et 8, 33. ℙ Item apud quosdam populos, litteris obsignandis. *Cic. Flacc.* 16. et *Verr.* 2, 4, 26. ℙ Item ad signandam metam in Circo, ut esset conspicua. *Plin.* 8, 42, 65. Peracto legitimo cursu, ad cretam stetere. Alii leg. *metam.* V. CRETATUS. ℙ Item faciendis testis: unde *figularis creta* memoratur a *Plin.* 14, 20, 25. et 31, 3, 28. et *Colum.* 3, 11. ℙ Item pingendis pedibus servorum venalium trans mare advectorum. *Plin.* 35, 17, 57. ℙ Praeterea creta alba signare mos fuit, quae prospera erant, et probanda; sicut carbone, quae contra. *Hor. Sat.* 2, 3, 246. *Pers.* 5, 108. V. in CRESSA. ℙ De variis ejus usibus in medicina, V. *Plin. l. c.* ℙ *Creta candida fossicia*, qua *Varr. R. R.* 1, 7. narrat in Gallia ad Rhenum stercorari agros, videtur fuisse illa, quam *Plin.* 17, 6, 4. *margam* vocat, Itali *marna.* ℙ Porro *creta* ab insula Creta dicta fuisse videtur (quod et *Isid.* docet *Orig.* 16, 1.): vel quia optima inde advehebatur: vel quia ex proximis locis, maxime ex Cimolo: vel quia, undecumque adveniret, a Cretensibus negotiatoribus importabatur: quod satis esse potuit, ut eam appellationem initio caperet. V. *Bentlej. l. c.* in CRESSA *f.*

CRĒTĀCĔUS, a, um, adj. ad cretam pertinens. *Plin.* 18, 9, 20. *n.* 1. Siligo cretacea. *h. e.* vel cretae admixta, ut candidior sit, vel candore similis cretae: sed prior interpretatio praeferenda; nam *Id.* 18, 11, 29. *n.* 2. Alicae admiscetur creta, quae transit in corpus, coloremque et teneritatem affert.

CRĒTAEUS, a, um, et

CRĒTĀNUS, a, um, adj. Cretensis, ad Cretam insulam pertinens. *Pl. Curc. a.* 3. *v.* 73. Arabas, Caras, Cretanos, Syros. *Ov. Amor* 3, 10, 25. Ida Cretaea. *Id. Met.* 7, 434. Cretaeus taurus, *h. e.* taurus ille furiosus ab Hercule domitus, et ex creta abductus in Atticam, ibique a Theseo interfectus. *Virg.* tamen *A.* 8, 294. ab ipso Hercule mactatum facit. V. ibi *Servium.* Fabulantur de hoc tauro, cum optavisset Minos, Neptuno sacra facturus, victimam illo dignam, Neptunum ei taurum mirae speciei obtulisse, quo delectatus Minos, cum servare vellet, Neptunus tauro furorem immisit, quo totam Cretam devastavit. Missus eo Hercules ab Eurystheo, domuit, et ad illum abduxit, ut dictum est: sed cum ibi quoque fureret, et perderet omnia, a Theseo demum occisus fuit. ℙ Cretaeus juvencus ap. *Propert.* 3, 17, 11. est, cum quo Pasiphae in Creta concubuit.

CRĒTĀRIUS, a, um, adj. ad cretam pertinens. *Varr. L. L.* 7, 30. Taberna cretaria, *h. e.* ubi creta venditur. *Inscr.* ap. *Grut.* 641, 3. et 4. Negotiator artis cretariae. Alia ap. *Reines. cl.* 1. *n.* 177. Negotiator cretarius. Male quidam leg. *retarius*, quasi sit qui retanda flumina conducit. [*Fiebat negotiatio cretaria ex credifodinis Britannicis. Cf. *Plin.* 17, 6. *Varr. R. R.* 1, 7. laudat haec *Orell.* ad h. *inscr.* quae legitur 2029.]

CRĒTĀTUS, a, um, adj. creta inspersus, ut *Cretati pedes*, qui creta erant dealbati, quales solebant esse servorum pedes, qui trans mare venales advehebantur, *Plin.* 35, 18, 58. et Cretatae fasciae, *Cic. Att.* 2, 3. [*de his v. in *Fascia.*] et Cretata mappa, *Mart.* 12, 29. ℙ Cretata ambitio, dicitur a *Pers.* 5, 177. quia qui ad honores aspirabant, albas, candidasque vestes induebant, unde *Candidati dicti.* ℙ Ap. *Mart.* 2, 41. cretata Fabulla. ℙ Ap. *Juven.* 10, 66. cretatus bos, *h. e.* creta dealbatus, atque ornatus in victimam.

CRĒTENSIS, e, adj. *Κρῆς*, qui est ex Creta insula, Cres, Cressa. *Cic. Phil.* 5, 5. Cyda Cretensis homo audacissimus. Et *mox.* Cretensis judex. Et *N. D.* 3, 21. Juppiter Cretensis. ℙ *Cretenses*, *ium* sunt Cretae populi. *Nep. Annib.* 9. et *Liv.* 41, 25. et 37, 60. ℙ Praestabant in ea gente sagittarii, sicuti funditores in Balearibus. Itaque eorum magnus erat usus in militia. *Liv.* 37, 41., *Curt.* 4, 13., *Vell.* 2, 34. etc. ℙ Habiti sunt mendacissimi. *Ov. Amor.* 3, 10, 19.

CRĒTERRAE (*vel* Creterae) vocabulum trahitur a cratere, quod est vas vini. *Festus.* V. CRATER.

CRĒTĔUS, a, um, adj. cretaceus. *Lucr.* 4, 296. ut si prius, arida quam sit Cretea persona, alli-

dat pilaeve, trabive. Al. leg. *Cerea.* Al. *Cressam personam.* [*Eichstadt.* Vulg. servat.]

CRETHĒĬUS, a, um, adj. ad Cretheum pertinens. *Val. Fl.* 8, 112. dictis fidens Cretheia proles, *h. e.* Iason nepos Crethei. *Id.* 2, 612. Cretheia virgo, *h. e.* Helle filia Athamantis, cujus frater fuit Cretheus.

CRĒTHEUS, i, et eos, m. disyllab. Κρηθεύς, filius Aeoli, frater Athamantis patris Phryxi et Helles, pater Aesonis, cui filius fuit Iason. Habuit uxorem Demodicen, quae cum Phryxi amore capta esset, neque quidquam ab eo obtineret, eum apud maritum accusavit, tanquam vim sibi inferre voluisset. Cretheus cum fratre Athamante egit, ut Phryxum supplicio afficeret. Phryxus iram patris effugiens, ariete aureo in Colchidem vectus est. *Hygin. Astron.* 2, 20. Meminit hujus Crethei etiam *Val. Fl.* 1, 42. et 5, 477.

CRĒTHĪDES, ae, m. Κρηθείδης, Iason nepos Crethei. *Val. Fl.* 6, 609. Nec sua Crethiden latuit Dea.

CRETHMOS, i, f. κρῆθμος, et κρίθμος, herba silvestris, edulis tamen, caule palmum alto, semine ceu libanotidis, rotundo, odorato, nucleum intus habente candidum, folio pingui, albicante, velut olivae, crassiore, salsique gustus, radice terna aut quaterna, digiti crassitudine. Estur cruda vel cocta cum olere, odorati saporis, et jucundi; servatur etiam in muria. Haec ex *Plin.* 26, 8, 50. a quo dicitur 25, 13, 96. et 26, 10, 61. crethmos agrios.

[CRĒTĬCE, es, f. herba eadem ac hibiscus, sic appellata a patria. *Appul. Herb.* 38. et 62. Alia videtur esse ea, quam *Plin.* 25, 8, 54. vocat Creticam, quae etiam clematitis vocatur. *F.*]

CRĒTĬCUS, a, um, adj. Cres, Cretensis, Κρητικός. *Hor. Od.* 1, 26, 2. Creticum mare. *Plin.* 36, 13, 19. *n.* 2. Creticus labyrinthus. *Id.* 14, 9, 11. Creticum vinum. *Flor.* 3, 7. bellum. ℙ Creticus cognominatus est Q. Caecilius Metellus ob Cretam insulam subactam redactamque in provinciam. *Vellej.* 2, 34. et 38., *Flor.* 3, 7. ℙ Item M. Antonius triumviri pater, quod in Creta mortuus est, bello Cretensibus infeliciter illato: itaque non honoris, sed ludibrii causa, eo cognomine oneratus. *Flor. ib.* et *Plutarch. in Anton.* ℙ *Creticus* pes metricus, qui et *amphimacrus*, constat tribus syllabis, quarum media brevis est, longae ceterae, ut *vastitas*, *nobiles*, ut *Cic. Or.* 3, 47. docet. Nomen habet ex eo, quod Cretes saltando ejus rhythmica compositione utebantur, ut docet *Diom.* 3, 475. ℙ *Creticus versus* est, qui plures habet pedes Creticos, quale est *Alma lux roscida prima flamma nitens. Id. ib.* p. 513. ℙ *Creticus sinus* ap. *Senec. Q. N.* 3, 29. idem esse videtur, quod mare Creticum, quo ab septentrione Creta alluitur.

CRĒTĬFŌDĪNĂ, ae, f. locus, ubi creta effoditur. *Ulp. Dig.* 7, 1, 13. §. 5. et 24, 3, 7. §. 14.

CRĒTĬO, onis, f. actus cernendi hereditatem, et spatium temporis, quod datur extraneo heredi ad deliberandum, utrum adeat, necne, ea ratione, qua in CERNO dictum est. Quadruplex vero ea est, vulgaris, continua, simplex, et libera. *Cajus Inst.* 2. (ed. iterum *Goesch.*) §. 7. Vulgaris cretio vocatur, in qua nulli dies computantur, nisi quibus scierit quisque, se heredem esse institutum, et possit cernere. (V. CERNO.) Continua seu certorum dierum, quae certo tempore constringitur; tolerabile autem tempus visum est centum dierum; potest tamen nihilominus jure civili aut longius, aut brevius tempus dari; longius tamen interdum praetor coartat. Haec *Cajus l. c.* Simplex, de qua *Cic. Att.* 11, 12. *extr.* Galeonis hereditatem crevi: puto enim cretionem simplicem fuisse, quoniam ad me nulla missa est, *h. e.* simplicem mei unius, puto me unum cum cretione heredem institutum fuisse: reliquos heredes sine cretione: quoniam nemo alius ad me misit, ut secum cernerem. Ita *Popma. Manut.* interpretatur, sine coheredibus, ut solus ego heres relictus sim. Libera, de qua *Id. Att.* 13, 46. Ex eo cognovi cretionem Cluvii (o Vestorium negligentem!) liberam cretionem, testibus praesentibus, sexaginta diebus, *h. e.* sine ullo alio onere, quia Cluvius nihil cuiquam homini, aut quiquam rei a Cicerone legaverat. Ita *Manut.* ℙ Translate. *Plin.* 2, 26, 24. *de Hipparcho astronomo.* Coelo in hereditatem cunctis relicto; si quisquam qui cretionem eam caperet, inventus esset. [*Plura de suis h. l. addidit. *F.* Ceterum cf. *Ernest.* in *cl. Cic.* s. h. v. et quos ibi laudat.]

CRĒTIS, idis, f. Κρηΐς, Cressa. *Ov. Fast.* 3, 444. Stat quoque capra simul: Nymphae pavisse feruntur Cretides: infanti lac dedit illa Jovi.

CRĒTŌSUS, a, um, adj. creta abundans. *Ov. Met.* 7, 463. cretosaque rura Cimoli. *Plin.* 18, 19, 49. *n.* 1. et *Varr. R. R.* 1, 9. Cretosa terra. *Cato R. R.* 8. et *Plin.* 15, 18, 19. Cretosus locus.

CRĒTŪLĂ, ae, f. dim. a *creta. Cic. Verr.* 2, 4, 26. Cum epistola Agrigento allata esset, casu signum iste animadvertit in cretula. *scil* qua epistola obsignata erat, ut in CRETA diximus. *Plin.* 35, 7, 31. Ex omnibus coloribus cretulam amant, udoque illini recusant purpurissum, Indicum, caeruleum, *h. e.* creta sicca, non udo tectorio induci amant.

[CRĒTŪLENTUM, i, n. a creta, ut lutulentus a luto. Videtur hoc verbo significari aqua creta, vel luto saturata, quae ab amnibus deducitur ad paludes, sive lacunas exsiccandas. *Lex* ap. *Marin. Frat. Arv.* p. 70. *in qua de aquis sermo est:* Neve cretulentum exegisse velit, nisi in duabus lacunis prius emet. etc. *F.*]

CRĒTŪRĂ, ae, f. frumenti alicujus purgamentum, quod cribro secernitur, et altilibus pro pabulo dari solet: a supino *cretum* verbi *cerno*, quod et cribro purgare significat. *Pallad.* 1, 24. Triginta columbis volantibus diurni tres sextarii tritici sufficient, aut creturae.

CRĒTUS, a, um, part. procreatus: a *creatus* per syncop., si significationem spectes; a *cresco*, si analogiam. *Varr. L. L.* 6, 2. *med.* Titanis dicta, quod eam genuit Titani filia Latona, ut scribit Manlius, creta Titano. *Virg. A.* 9, 672. Pandarus et Bitias Idaeo Alcanore creti. *Id. A.* 4, 191. Venisse Aeneam Trojano a sanguine cretum. *Ov. Met.* 4, 606. ab origine cretus eadem. *Auct. carm.* cui titulus, *Laudes Herculis*, 76. Chimaerea cretum de gente leonem. *Manil.* 5, 299. ille pater tali de sidere cretus Esse potest, *h. e.* natus sub sidere tali. *Lucr.* 5, 6. Nemo, ut opinor, erit, mortali corpore cretus, *h. e.* qui natus sit corpore mortali: vel qui filius sit mortalis hominis. Et *ib.* 60. Animi natura nativo corpore creta, *h. e.* facta ex ipso corpore. ℙ Item a verbo *cerno*, cribro purgatus. *Pall.* 12, 22. Cineris bene creti quantum manus utraque gestabit.

CREŪSĂ, ae, f. Κρέουσα, Creontis Corinthiorum regis filia fuit, quam Iason, repudiata Medea, uxorem accepit, quamobrem Medea indignata carminibus suis ignem inexstinguibilem scriniolo inclusum per filios suos Creusae muneris loco misit: filios vero praemonuit, ut statim oblato munere discederent. Creusa igitur videndi cupida, nihilque mali suspicans, scriniolum aperuit, et continuo evolavit ignis, Creusamque, et totam Creontis regiam exussit. *Hyg. fab.* 25., *Ov. Ib.* 606. et *Plin.* 2, 105, 109. coronam fuisse dicunt: itaque illud incendium *coronales flammas* appellat *Appul. Met.* 1. At *Hor. Epod.* 5, 65. pallam, tabo munus imbutum. Denique *Senec. Med.* 570. pallam, et monile aureum. ℙ Alia fuit Priami, et Hecubae filia, Aeneae conjux, cui Ascanium filium peperit. Hanc in excidio Ilii ab Aenea, qui fugiens patrem humeris gestabat, filiumque manu ducebat, perditam in itinere, cum vias notas excessisset, habetur apud *Virg. A.* 2. a *v.* 735. Nonnulli eam ab ipso Aenea, ex pactione cum Graecis facta, occisam volunt, ne quis ex semine Priami superesset. Verum his refragatur historia de Heleno et Cassandra liberis Priami, quos Graeci captivos abduxerunt. ℙ [Est et cogn. Rom. ex part. κρέουσα, imperans, quod a κρέω, impero. *Inscr.* ap. *Grut.* 884, 10. Pompeja Creusa. *F.*] ℙ Est etiam oppidum Boeotiae, Thespiensium emporium in intimo sinu Corinthiaco. *Liv.* 36, 21. *Adde 42, 56. et 44, 1. *Creusis* appellatur a *Mela* 2, 3. *med. B. A.* [*Gr. Κρεῦσις. *Strab.* 8. p. 282. s. 409. Κρεοῦσα. Navigationem inde in Peloponnesum periculosam esse affirmat. *Pausan.* 9, 32.]

[*CREUSIS, idis, opp. V. v. praec.]

*CREXA, ae, insula prope Liburniam, in Sinu Flanatico. *Plin.* 3, 21. *B. A.*

*CRIATON, i, Aegypti opp., ad Moeridem lacum. *Plin.* 5, 9. ubi *Hard.* conjicit *Crocodilōn* (Κροκοδείλων πόλις.) *B. A.*

CRĪBELLĀTUS, a, um, adj. cribello secretus. *Pallad.* 1, 41. Sevum liquefactum cribellato cineri admixtum. Adde *Apic.* 1, 5.

*CRIBELLO, as, a. 1. cribro. *Theod. Prisc.* 1, 17. Crabrones contusos terere et cribellare. *B. A.*

CRĪBELLUM, i, n. diminut. parvum cribrum, κοσκίνιον. *Pallad.* 3, 24. Nitrum tritum cribello desuper spargas. Et 7, 11. Cribello spisso cernere, ut grana non transeant.

CRIBRĀRIUS, a, um, adj. ad cribrum pertinens. *Plin.* 18, 11, 29. *n.* 3. de alica. Item cribraria, quae in tertio remansit cribro angustissimo.

*CRIBRARIUS, i, m. Κοσκινοποιὸς *Gloss. Gr. Lat. B. A.*

CRIBRĀTUS, a, um, adj. κεκοσκινισμένος, cribro purgatus. *Colum.* 12, 51. Aromata non cribrata, verum leviter confracta. *Plin.* 20, 24, 100. Haec tusa cribrataque vino digeruntur in pastillos. *Id.* 17, 11, 15. Cribrata minutatim terra. *Id.* 11, 24, 28. Cribrata tela aranei, *h. e.* in modum cribri texta. V. CREBRATUS.

CRIBRO, as, avi, atum, a. 1. κοσκινίζω, cribro secerno, purgo. *Plin.* 25, 5, 23. Incisum forficulis helleborum cribrant. *Id.* 34, 10, 22. Cribrare aliquid linteo. Et 33, 5, 26. Cribrare aliquid tenuius. Adde *Colum.* 12, 49. *Hieron. ep.* 22. *n.* 4. Diabolus ad cribrandos Apostolos expetit potestatem.

CRĪBRUM, i, n. κόσκινον, instrumentum crebris et minutis foraminibus pertusum, ex pellibus perforatis, vel lino, aut setis, aliave materia contexta, quo frumenta, farinae, et alia cernuntur et purgantur. [Etymon vocis alii ducunt a *cretum*, quod a *cerno*, alii a *creber*, alii denique ab Hebr. כְּכָרָה *chebara*, cribrum. *F.*] *Cic. Div.* 2, 27. Quasi quidquam intersit, mures scuta, an cribra corroserint. *Pl. Rud.* 1, 2, 14. Villa perlucet, quam cribrum, crebrius. *Colum.* 8, 5. *med.* Cribro viciario, vel loliario, qui jam fuerit in usu, pulli superponantur. *Cato R. R.* 76. Cribrum farinarium purum sumito, caseumque per cribrum facito transeat. *Ov. Met.* 12, 437. utque liquor rari sub pondere cribri Manat, et exprimitur per densa foramina spissus. *Plin.* 18, 11, 28. Cribrorum genera Galli e setis equorum invenere, Hispani e lino excussoria et pollinaria, Aegyptus e papyro atque junco. *Appul. Met.* 8. Cribrum ruderarium. *Plin.* 18, 11, 29. *n.* 3. Cribro farinario subcernere. Et *mox.* Cribro arctiore cernere. Et *mox.* Cribro angustissimo, et tantum arenas transmittente. *Id. ib.* 27. Summa laus siliginis bonitate, et cribri tenuitate constat. *Id.* 28, 9, 39. Medullae per cribrum liquatae, per lintea exprimuntur. *Pers.* 3, 112. Cribro decussa farina. ℙ Joculariter *Pl. Most.* 1, 1, 52. O carnificum cribrum, quod credo fore. Ita te forabunt patibulatum per vias stimulis. ℙ *Cribro aquam ferre* proverbio dicitur pro operam perdere, frustra laborare. *Pl. Ps.* 1, 1, 100. Non pluris refert, quam si imbrem in cribrum geras. *Plin.* 28, 2, 3. et *Val. Max.* 8, 1. *n.* 5. miraculo narrant de Tuccia Vestali incesti rea, quae fisa conscientia aquam e Tiberi cribro hausit, et ad judices attulit.

[CRĪGĀLO, onis, m. fortasse stridens, a κριγή, stridor. Est cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Grut.* 544, 10. Ti. Julius Crigalo. *F.*]

CRĪMEN, inis, n. αἰτία, διαβολή, ἔγκλημα, accusatio, culpa, delictum, quo quis accusatur, atque in judicium adducitur: a κρίμα, judicium, damnatio: vel est id, quod in judicium defertur, ut de illo cernatur, quasi *cernimen.* Ex hac vero notatione recte deducitur compositum *discrimen*, *h. e.* id, quo res una ab alia discernitur. Differt a *delicto*, tum quia *crimen* est fere publicum, ut majestatis, caedis, falsitatis etc.; *delictum* vero plerumque privatum, ut furti, injuriae etc. Praeterea, si propriam verbi vim spectes, *delictum* est, cum quid, quod fieri debuit, omittitur: *crimen* et quae committuntur contra leges, et quae omittuntur, amplectitur: tametsi neutrum discrimen perpetuum est. *Cic. Div. Verr.* 12. Putasne, te posse, quae C. Verres in quaestura, quae in legatione, quae in praetura, quae Romae, quae in Italia patrarit, ea, quemadmodum locis, temporibusque divisa sint, sic criminibus et oratione distinguere? *Nep. Epam.* 7. Cum criminibus adversariorum omnes in invidiam venissent. [*Cf. *Drak.* ad *Liv.* 6, 15.] *Liv.* 7, 5. Esse causam invidiae atque criminum alicui. *Cic. Coel.* 25. Et haec causa est horum omnium scelerum atque criminum. *Id. ib.* 30. Quo enim illi crimine peccatoque perierunt? *Nep. Timoth.* 3. Ob eam rem in crimen vocabantur, *h. e.* accusabantur, in judicium vocabantur: ut sit omnino hic, quod Graecum κρίμα, supra allatum. Adde *Cic. Verr.* 2, 5, 50. *ad f.* Sic *Plin.* 22, 22, 46. Adducere aliquem in crimen. *Ter. Hec.* 3, 1. *extr.* Venire in crimen, *h. e.* accusari, venire in litem, ut *Donat.* exponit. *Tac. A.* 12, 22. Moliri crimina, *h. e.* parare accusationem. ℙ In usu ita adhibetur, ut haec duo quodammodo complectatur, culpam ipsam, et culpae objectionem, sive accusationem. *Cic. Verr.* 2, 5, 1. Criminibus avaritiae laudem imperatoriam obterere. *Id. Balb.* 25. Tum luxuriam, quae non crimine aliquo libidinis, sed communi maledicto notabatur. *Id. Quint.* 2. Falsum crimen, quasi venenatum aliquod telum jacere. *Id. Fl.* 14. Facere sibi crimen, *h. e.* contrahere. *Id. Rabir. Post.* 10. Postumo crimen vestitus afferet? *Id. Sull.* 24. Neque facinorum tantorum, tam atrocium crimen Sullae persona suscipit. *Id. Coel.* 7. Arcessere aliquem crimine ambitus. *Id. Verr.* 2, 1, 9. Convinci criminibus manifestis. *Id. Amic.* 18. Inferre crimina. *Id. Verr.* 2, 4, 45. Damnari aliquo crimine. Et *ib.* Esse in crimine, [*i. e. auctorem facinoris haberi.] *Id. Verr.* 2, 5, 18. Quempiam aliquo crimine arguere. *Id. Ligar.* 1. Deferre crimen. *Suet. Claud.* 16. movere alicui majestatis. *Liv.* 9, 26. intendere in aliquem. *Sall. Cat.* 35. Falsis criminibus aliquem circumvenire. *Cic. Sull.* 4. Propulsare crimen conjurationis. Et *ib.* defendere. Et *ib.* 24. dissolvere. *Quint.* 4, 2. *med.* et *Curt.* 3, 6. diluere. *Cic. Verr.* 2, 5, 29. Dare crimini alicui, pecuniam accepisse. [*Quint. Decl. 102. p. 586. Crimen dare alicui: eadem significatione.] *Auct. ad Her.* 4, 36. Apertissimas res crimini dare. *Cic. Rosc. Am.* 17. Vita rustica, quam tu probro et crimini putas esse oportere. *Id. Fam.* 7, 3. *sub f.* Sunt qui criminis loco putent esse, quod vivam. *Id. Or.* 2, 48. Ponere aliquid alicui

in nefario crimine, atque in fraude capitali. *Suet. Ner.* 35. Occidere aliquem sub crimine adulterii. [*Id. Aug.* 71. Ex quibus sive criminibus sive maledictis, infamiam impudicitiae facillime refutavit et praesentis et posterae vitae castitate. *Brem.* ad h. l. ita *crimina* et *maledicta* differre docet, ut hoc criminationes significet sedulo factas, calumniandi causa; illud ad culpae objectiones, sive accusationes referatur, quas vel jure aliquis inferat, vel merito quidem inferre putet.] ℙ *Donat.* ad *Ter. Hec.* 5, 2, 13. docet, crimen proprie dici id, quod falsum est: (sic enim ibi legendum, non *factum*, ut et *Burm.* monuit ad *Quint. decl.* 379.) atque huc pertinere ait illa verba *Ciceronis:* Veruntamen fac, tametsi criminosum id est, *h. e.* falsa insimulatio est. ℙ Sumitur etiam universim pro delicto, culpa, scelere. *Hor. Sat.* 1, 3, 60. Cum genus hoc inter vitae versemur, ubi acris Invidia, atque vigent ubi crimina. *Ov. Trist.* 2, 306. Vetiti criminis reus. *Val. Fl.* 4, 430. tales pro crimine poenas Perpetitur. Adde 5, 658. [**Tibull.* 3, 4, 83. Nec tantum crimen pectore inesse tuo. ℙ *Crimen habere* ap. *Tibull.* 1, 6, 41. Quisquis et occurret, ne possit crimen habere, stet procul: *h. e.* in suspicionem venire.] ℙ Item aliquando specialiter pro adulterio, aut stupro. *Ov. Met.* 9, 24. Juppiter aut falsus pater est, aut crimine verus. *Sil.* 6, 634. Fabium de crimine laeto Procreat. ℙ Item pro causa, praetextu. *Virg. A.* 7, 339. Disjice compositam pacem: sere crimina belli. ℙ Translate. *Id. A.* 2, 65. crimine ab uno Disce omnes, *h. e.* ab uno homine criminoso et scelesto. Sic *Tac. A.* 1, 55. Crimina, et innoxios discernere. *Val. Fl.* 1, 695. medioque in crimine patrem Liquerit, ac nullis inopem vallaverit armis, *h. e.* inter homines scelestos. *Virg. A.* 12, 600. Se causam clamat, crimenque, caputque malorum, *h. e.* cujus culpa eveniant mala. *Lucan.* 5, 59. Fortunae, Ptolemaee, pudor, crimenque Deorum, *h. e.* propter quem Dii incusantur. Sic *Ov. Trist.* 9, 25. Nec tua te sontem tantummodo saecula norint: Perpetuae crimen posteritatis eris, *h. e.* accusaberis dammaberisque ab omni posteritate, [**Prop.* 2, 28, 2. Jupiter — Tam formosa tuum mortua crimen erit, i. e. vitio tibi vertetur, si moriatur.] *Id.* 2, 5, 26. Tum paries nullo crimine pictus erat, *h. e.* nullis illicitis amoribus. *Plin.* 20, 9, 35. Crimina brassicae sunt, animae gravitatem facere, dentibus et gingivis nocere. *Mart.* 10, 61. Hic festinata requiescit Erotion umbra, Crimine quam fati sexta peregit hiems. ℙ Per metonymiam est dedecus, infamia, quae ex crimine nascitur. *Prop.* 4, 4, 41. Quantum ego sum Ausoniis crimen factura puellis! *h. e.* dedecus allatura. *Facere crimen*, ut *facere injuriam*, *bellum*. [*Huc pertinere videtur etiam alius ejusd. poetae locus 1, 11, 30. Ah pereant Bajae crimen amoris aquae. Ita vocantur *aquae Bajae*, quod amorem polluunt et criminosum reddunt, dum faciunt, ut peccent puellae.]

CRĪMĬNĀLIS, e, adj. ἐγκληματικός, ad crimen pertinens. *Impp. Diocl. et Maxim. Cod.* 9, 41, 15. Interrogari servos de facto suo, non solum in criminali causa, sed etiam in pecuniaria, posse, non ambigitur. *Imp. Gord. ib.* 3, 35, 3. Tam legis Aquiliae, damni sarciendi gratia, actionem, quam criminalem accusationem adversus obnoxium competere.

CRĪMĬNĀLĬTER, adv. ἐγκληματικῶς, crimen inferendo, et in judicium pertrahendo, ut praeter satisfactionem leges publice vindicentur, et reus puniatur: cui opponitur *civiliter*, cum privatim aliquid judicio persequimur, ut jus nostrum obtineamus sine alia poena reo infligenda. *Ulp. Dig.* 47, 2. *ult.* Meminisse oportebit, nunc furti plerumque criminaliter agi etc. non ideo tamen minus is, qui velit, poterit civiliter agere.

CRĪMĬNĀTĬO, onis, f. διαβολή, ἔγκλημα, accusatio, crimen. *Cic. Agr.* 3, 1. *extr.* Illa criminatione, qua in me absentem usus est, non solum meam, sed etiam vestram diligentiam, prudentiamque despexit. *Id. Rosc. Com.* 13. Criminatio tua quae est? Roscium cum Flavio pro societate decidisse. *Id. Amic.* 18. Ab aliquo allatas criminationes repellere. *Id. Or.* 2, 79. Falsa criminatio. *Liv.* 7, 5. Criminationibus irritare animum alicujus. *Suet. Caes.* 55. Purgare se adversus criminationes obtrectatorum.

CRĪMĬNĀTOR, oris, m. διάβολος, qui criminatur. *Pl. Bacch.* 4, 7, 28. Cum illum rescisses criminatorem meum, quanto in periculo siet. *Tac. A.* 4, 1. Animus audax, sui obtegens, in alios criminator.

CRĪMĬNĀTUS, a, um, part. dep. significationis activae. V. CRIMINOR. ℙ Passive. *Hyg. Astr.* 2, 18. Alii non criminatum ab Antia, sed, ne saepius audiret, profugisse dixerunt.

CRĪMĬNO, as, avi, atum, a. 1. διαβάλλω, accuso, criminor. *Pl. Ps.* 1, 5, 78. Herum ut servus suum criminaret apud herum. *Enn.* ap. *Non.* 7, 16. Nam is non bene volt tibi, qui falso criminat apud te. ℙ Passive. *Cic. Agr.* 3, 4. Sullanas res defendere criminor. Al. minus recte leg. *criminatur.*

CRĪMĬNOR, aris, atus sum, dep. 1. διαβάλλω, αἰτιάομαι, ἐγκαλέω, [*ἐλέγχειν.] crimen infero, accuso, incuso. *Cic. Rosc. Am.* 15. Quod benevolentia fit, id odio factum criminaris. *Id. Mil.* 5. Illae intermortuae conciones, quibus quotidie potentiam meam invidiose criminabatur. *Id. Off.* 3, 20. Q. Metellum apud populum Romanum criminatus est, bellum ducere. *Id. Planc.* 16. Libet enim tibi nescio quid etiam de illa tribu criminari. *Auct. ad Her.* 2, 30. Cum consideramus, illae res, de quibus criminamur, ad quos pertineant. *Curt.* 4, 1. Humilitatem inopiamque ejus apud amicos Alexandri criminabatur. *Hyg. Astron.* 2, 18. Verita, ne se ad regem criminaretur, occupat. *Ter. Eun.* 5, 2, 16. Hanc metui, ne me criminaretur tibi. *Auct. Dial. de Or. f.* Ego te poetis, Messala antiquariis criminabimur. *Suet. Cal.* 56. Criminari alterum alteri. *Plin. ep.* 6, 13. Senatusconsultum absenti principi criminari. ℙ [Part. *Criminans* ap. *Liv.* 2, 31. Milites extrahi rem criminantes. *Criminaturus* ap. *Quint. Decl.* 322. Quem criminaturus erat. *F.*] ℙ *Prisc.* 8, 790. refert hoc verbum inter communia, ut recte dici possit *criminor te*, et *criminor a te.* V. v. praec.

CRĪMĬNOSE, adv. ἐγκληματικῶς, accusatorie. *Liv.* 38, 43. Interrogando criminose ex composito. [**h. e.* ita, ut crimen probabile fiat.] *Cic. Brut.* 34. *extr.* Qui suspiciosius, aut criminosius diceret, audivi neminem. [*Laudat *Ernest.* in *cl. Cic.* s. h. v. locum *Cic. Rosc. Am.* 20. dicens: *criminose dicere* esse cum possimus crimen non modo proponere, sed etiam augere et probabile reddere judicibus, ut non confictum, sed verum esse putent.] *Suet. Tib.* 53. Criminosissime aliquem insectari. *Sall. Jug.* 68. Criminose simul, et magnifice de bello loqui.

CRĪMĬNOSUS, a, um, adj. ἐγκληματικός, crimen inferens, accusatorius, obtrectatorius, maledicus. *Cic. Planc.* 19. Officiosam amicitiam nomine inquinas criminoso. *Id. Sull.* 13. Mihi non videretur in hunc id criminosum esse debere. *Auct. ad Her.* 4, 40. Quo gravior, aut acrior, aut criminosior oratio sit. *Suet. Caes.* 75. Criminosissimus liber, [**h. e.* criminationibus plenus.[*Hor. Od.* 1, 16, 2. Criminosi iambi. *Liv.* 8, 12. *f.* Orationes criminosae in patres.

CRĪNĀLIS, e, adj. ad crines pertinens. *Ov. Met.* 4, 6. et 5, 617. Crinales vittae. *Id. Halieut.* 30. Polypus crinali corpore, *h. e.* brachia habens crinium instar, ut et *Plin.* 9, 29, 46. docet, et *crines* appellat. *Appul. Met.* 8. Acu crinali capite deprompta, Thrasylli convulnerat tota lumina. *Claudian. B. Gild.* 137. Crinales dentes, *h. e.* pectinis. *Id. Cons. Prob. et Olybr.* 85. Caesariem crinali stringere cultu. *Id. Rapt. Pros.* 1, 17. Crinalis hedera, *h. e.* qua Bacchus crines ornat. *Id. in Eutr.* 2, 284. Crinalis murus, *h. e.* turritum caput Cybeles. ℙ Absolute. *Ov. Met.* 5, 52. ornabant aurata monilia collum, Et madidos myrrha curvum crinale capillos, *h. e.* crinalis acus, quod et *discerniculum*, et *discriminalis acus* dicitur. V. ACUS. [*Adde *Eund. Pont.* 3, 3, 15. laud. *Gierig.*]

*CRĪNAS, ae, insignis medicus, Massiliensis, qui temporibus Plinii vixit. *Plin.* 29, 2. *B. A.*

*CRĪNĬCŬLUS, i, m. diminut. crinis. *Aldelm. Virg.* 24. Rasi criniculi. *B. A.*

CRĪNĪGER, a, um, adj. crines habens, crinitus, comatus, τριχωτός. *Lucan.* 1, 463. crinigeros bellis arcere Caycos. *In ed. *Cort.* impressum *cirrigeros — Caucos. B. A.*

CRĪNĪNUM Unguentum *Pomp. Dig.* 34, 2, 21. recenset inter illa, quibus ungimur non voluptatis causa, sed valetudinis. Significat autem unguentum e liliis factum. Nam lilium Graece κρίνον dicitur. *Plin.* 21, 5, 11. docet, genus lilii rubentis, a Graecis *crinon* vocari. Hujus porro unguenti vires multas in medicina enumerat 23, 4, 49.

CRĪNĬO, is, ivi, itum, a. 4. crines addo. Translate. *Stat. Silv.* 4, 5, 10. frondibus annuis crinitur arbos. *Id. Theb.* 4, 217. frondenti crinitur cassis oliva, Albaque puniceas interplicat infula cristas.

CRĪNIS, is, m. θρίξ, proprie dici videtur de coma in plures ordines divisa, et conserta: a κρίνω, secerno. Hinc *Festus*: Crines a discretione dicti, quam Graeci κρίσιν appellant. Nam iidem eos κριτίδας vocant. *Id.* in *Senis.* Senis crinibus nubentes ornantur, quod is ornatus vetustissimus fuit. ℙ [*Döderl.* 3, 11. docet: Quod discerni queant capilli, ex eo quidem necessario sequi non posse, ut *crines* a discretione, quam Gr. κρίσιν appellent, dictos accipiamus; neque κριτὸς, nusquam ap. gr. scriptores obvium, graecum sed latinum cum gr. terminatione esse vocabulum. At multo verisimilius hoc conjici, ut vv. *crinis* et *cernere* ab una origine deducantur, (creare, crevisse, crescere) eodem cognationis genere, quo gr. v. θρὶξ cum vv. τρέχειν, ἀναθρέχειν, ap. *Herodot.* sursum crescere, ad unum originationis fontem referri posse videantur. Hinc *crines* proprie dici, quatenus in corpore aliquo crescant. Plura v. ap. ipsum l. l.] ℙ Universim accipitur pro capillo, coma, caesarie. *Cic. Verr.* 2, 3, 33. Haec civitas mulieri redimiculum praebeat, haec in collum, haec in crines. *Caes. B. G.* 1, 51. Mulieres passis crinibus flentes implorabant etc. [**Liv.* 1, 13. In *lex. Liv.* haec adduntur: *Crinis passi*, i. e. parum compositi, qui quidem lugentium ac supplicum sunt; *sparsi* autem vaticinantium et furibundorum (V. *Huschkii* Analectt. *crit.* p. 81. K.)] *Id. B. C.* 3, 9. Praesectis mulierum crinibus, tormenta effecerunt. *Hor. Od.* 1, 32, 12. Nigro crine decorus. Et *Od.* 3, 14, 22. Myrrheum crinem nodo cohibere. *Id. ib.* 4, 11, 5. Crines religata fulges. *Id. ib.* 9, 14. Compti crines. *Stat. Theb.* 6, 173. Sternere crines, *h. e.* solvere, demittere, spargere. *Ov. Met.* 1, 542. Crinis sparsus. Et *ib.* 6, 161. Lauro crinem innectere. *Id. Amor.* 1, 11, 1. Colligere incertos, et in ordine ponere crines. *Id. Met.* 4, 311. Deducere pectine crines. Alii leg. *diducere. Juven.* 6, 489. Componere crinem. *Petr. Sat.* 102. Crines calamistro convertere. *Stat. Silv.* 2, 1, 122. adultum comere crinem. *Virg. A.* 12, 870. Infelix crines scindit Juturna solutos. Et *ib.* 2, 403. Trahere aliquem crinibus. Et *ib.* 10, 137. Fusos cervix cui lactea crines Accipit. *Id. ib.* 7, 418. induit albos Cum vitta crines. *Id. ib.* 4, 559. Flavi crines. *Id. ib.* 138. Crines nodantur in aurum. *Val. Fl.* 2, 103. tereti crinem subnectitur auro. *Id.* 6, 645. Intonsus crinis. *Sil.* 2, 558. disjectaque crinem Eumenis. ℙ *Pl. Most.* 1, 3, 69. Soli gerundum censeo morem, et capiundos crines, *h. e.* arripiendam occasionem: ut respiciatur ad Fortunam, quae fronte capillata, occipitio calva pingi solet. *Lipsius antiquar. lection.* 3, 1. censet, *crines capere* esse idem quod nubere: quod nuptae mulieres peculiari modo crines ornarent, ut ab innuptis distinguerentur. Quo faciunt verba *Festi* supra allata, *Senis crinibus* etc. et *Pl. Mil.* 3, 1, 195. Utique eam huc ornatam adducas matronarum modo, Capite compto, crines vittasque habeat, assimuletque se tuam esse uxorem. *Non.* 3, 77. legit *capiundas*, ut *crinis* sit etiam femin. gen., confirmatque auctoritate *Attae* in *Epigramm.* Dissoluta crine. ℙ Translate de variis rebus dicitur, quae crinium similitudinem habent. *Virg. A.* 5, 528. coelo ceu saepe refixa Transcurrunt, crinemque volantia sidera ducunt. *Plin.* 2, 25, 22. Candidus cometes argenteo crine. *Claud. IV. Cons. Honor.* 184. Stella crine retuso languida. *Val. Fl.* 1, 205. Protulit ut crinem densis luctatus in extis Ignis. *Plin.* 9, 29, 46. Polypi conchyliorum conchas complexu crinium frangunt. *Id.* 16, 42, 82. *de abiete.* Ramentorum crinibus pampinato semper orbe se volvens ad incitatos runcinarum raptus, quia crinium, seu cincinnorum more, statim ac desecti sunt, contorquentur. *Id.* 17, 21, 35. *n.* 6. Jugum (*vitium*) fit pertica, aut arundine, aut crine, funiculove. *Varr. R. R.* 1, 8. Jugorum genera fere quatuor, pertica, arundo, restes, vites. Et *mox.* Primum genus maxime quaerit salicta; secundum arundineta; tertium junceta, aut ejus generis rem aliquam; quartum arbusta, ubi traduces fieri possint vitium. Quod *Plin.* dixit *crinem*, id *Varro* appellat *vites.* Hoc enim loco *crinis* vel sumitur pro ordine crinium inter se consertorum, ut supra dictum est: et translate significat traduces vitium duos tresve consertos, quibus fit jugum, quo vites sustinentur: vel simpliciter pro ipsis vitium traducibus transversim extensis jugo faciendo: quia nempe sicut crines caput, ita illi vites obtegunt: quo sensu idem *Plin.* alio loco *crines* posuit, scilicet 17, 23, 35. *n.* 25. Vernacula putatio dejectis per ramos vitium crinibus circumvestit arborum, crinesque ipsos uvis.

CRĪNĪSĀTUS, a, um, adj. vox hybrida ex Graeco κρήνη, fons, et *satus* Latino. *Sidon. carm.* 22, 81. Hic et crinisatas jungebat Pegasus alas. *Crinisatas* dicit, quasi fonte genitas, quia equus ille alatus ideo Pegasus cognominatus est, οὐ ἀφ' Ἱππουκρήνης περὶ πηγὰς γένηται, quia circa fontes Oceani natus est, ut ait *Hesiod.* in *Theogon. v.* 282. Unde quodammodo fontium filius dici potest. Alii *alas crinisatas* interpretantur ex Pegasi crinibus natas. Al. leg. *Hippocrenisatas jungebat* etc. quasi ex Hippocrene fonte satas. Sed prior illa lectio rectior est, et commodior.

CRĪNĪSUS, seu Crinissus, vel Crimisus, i, m. Κρίνισος, et Κρίμισος, fluvius Siciliae, nunc *Bencidestro*, aliis *Freddo*, et *fiume di Bartolommeo*, non longe a Panormo oriens, et in mare Africum apud Segestam influens. *Virg. A.* 5, 38. Troia Criniso conceptum flumine mater Quem genuit. *Serv.* ad *A.* 1, 554. ait, verum nomen esse *Crimisus*, et poetica licentia *Crinisus* a Virgilio dici. *In *Nep. Timot.* 3. ed. *Bos* habet *Crimessum.* Edd. *Staver.* et *Heusing.* praebent Crimissum. *Hyg. fab.* 273. Acestem Crinisi fluminis filium. Ita edd. *Elzev.* et *Munk. B. A.* ℙ De eo talis narratur fabula. Laomedon Trojae rex promissam structorum moenium mercedem Neptuno et Apollini denegaverat. Iratus Neptunus cetos immisit, quod vicinam litori regionem vastaret. Trojani oracu-

lum interrogant de ratione ejus monstri avertendi. Responsum ferunt, objiciendas puellas virgines nobiles, quas cetos devoret, et Numina placentur. Ejus rei metu proceres Trojani multi solum vertere: inter quos Hippotes (al. Ipsostratus) cum filia Segesta navim conscendit, et in Siciliam casu defertur. Ibi Crimisus in ursum, vel in canem conversus, dolo Segestam compressit, et Egestum, quem *Virg.* Acestem vocat, genuit: qui matris nomine Segestam urbem Trojanis condidit. *Serv. l. c.* et *Aen.* 5, 30.

CRĪNĪTUS, a, um, part. a. *crinio*, *κομήτης*, *τριχωτὸς*, crines multos habens, comatus. *Ov. A. Am.* 3, 243. Puella male crinita. *Ennius* ap. *Cic. Acad.* 4, 28. Intendit crinitus Apollo arcum auratum etc. *Mart.* 12, 49. Crinitae, Line, paedagoge turbae, *h. e.* puerorum, quibus mos fuit comam alere. ℙ *Crinitus* cognominatus est M. Ulpius Trajanus Aug. *Eutrop.* 8, 2. ℙ Translate. *Cic. Verr.* 2, 4, 56. Gorgonis os pulcherrimum, crinitum anguibus. *Val. Fl.* 5, 369. saevo cum nox accenditur auro, Luciferas crinita faces. *Suet. Ner.* 36. Stella crinita. [*Cf. *Tzschuck.* ad *Eutrop.* 10, 8. et *Heindf.* ad *Cic. N. D.* 2, 5, 14.] *Virg. A.* 7, 785. Galea crinita triplici juba. *Stat. Th.* 6, 418. de equo: colla toris crinita tument. *Plin.* 9, 33, 52. Conchae distinctione virgulata, crinita, crispa. *Id.* 11, 37, 44. Volucribus in capite apices diversi generis: phoenici plumarum serie: pavonibus crinitis arbusculis: stymphalidi cirro. *Id.* 18, 7, 10. *n.* 6. Grana in stipula crinito textu spicantur.

CRĪNON, i, n. lilii species, *τὸ κρίνον*. V. CRININUM. ℙ Est etiam *Crinus* cogn. Rom., nam ap. Graecos est etiam *τὸ κρῖνος*, *εος*. *Inscr.* ap. *Delphicum*, *Interamnia Petruzia* p. 143. L. Vettius L. L. Crinus.

*CRINOVOLUM, i, n. Umbriae oppidum excisum. *Plin.* 3, 14. Interiere et Arienates cum Crinovolo, etc. *B. A.*

CRĪOBOLĬUM, i, n. *κριοβόλιον*, sacrificium, in quo aries caeditur, (nam *κριὸς* arietem significat) sicut *taurobolium*, in quo taurus. Fiebat in honorem Atyos pueri a Cybele dilecti, quo nomine Solem antiqui coluere, sicut nomine Cybeles terram: fiebat, inquam, eodem fere modo quo taurobolium, (V. suo loco) et utrumque in *Inscr.* ap. *Reines. cl.* 1. *n.* 40. et 41. et ap. *Grut.* 27, 3. et 4. et 28, 1, 2. et 3. conjunctim legitur, quoniam iis Numinibus conjunctim facere consueverant. ℙ Jungitur cum *aemobolio* in alia ap. *Mur.* 374, 2. his verbis: Criobolium et aemobolium movit de suo Petronius Marellus sacerdos VI. Kal. Dec. etc. Quid sit *aemobolium* (seu rectius *haemobolium*, si est ab *αἷμα* sanguis) non comperio. Sacrum quoddam certe significat: et fortasse taurini sanguinis perfusionem, de qua in TAUROBOLIUM dicam. [At *Reines.*, qui eand. inscriptionem affert *cl.* 1. *n.* 221., putat legendum *aegobolium*, ab *αἴξ*, *γός*, capra: quod probare videtur *Georg. Zoega*, *Bassiril. ant. T.* 1. p. 59. *F.*]

CRIPA. V. CAMPANICUS.

CRIPHII. V. CRYPHII.

CRĪSĪMI Dies, *κρίσιμοι ἡμέραι*, dicuntur a medicis, in quibus de morbo judicari potest: ii sunt potissimum impares quique, tertius, quintus, septimus, etc. Vox Graeca est a *κρίνω*, judico. *Coel. Aurel. Acut.* 1, 14. Neque esse in passionibus statos dies, quos crisimos appellant.

CRĪSIS, is, f. *κρίσις*, judicium, sententia. Gr. v. a *κρίνω*, judico. A medicis dicitur subita morbi mutatio (praesertim in melius) novumque indicium, ex quo judicari potest, quid aegro futurum sit. *Senec. ep.* 83. Hic quidem, ait, nos eandem crisim habere, quia utrique dentes cadunt.

CRISPĀTUS, a, um, adj. crispus. *Claud. Rapt. Pros.* 2, 110. Fluctuat hic denso crispata cacumine buxus. *Arnob.* 7. p. 239. Lascivire, saltare, et clunibus fluctuare crispatis. V. CRISPITUDO.

CRISPĬCANS, antis, part. verbi inusit., crispum faciens, crispans. *Gell.* 18, 11. Ventus mare caeruleum crispicans.

*CRISPICAPILLUS, a, um, adject. *Οὐλόθριξ. Gloss. Lat. Gr. B. A.*

[CRISPILLĂ, ae, f. diminut. crispae. *Inscr.* ap. *Pacellium*, *Memor. di Telesa*, p. 33. Telesinia Crispilla. *F.*]

*CRISPĪNA, ae, T. Vinii cum Galba consulis filia, patrem in conspiratione Othoniana occisum, quaesito redemptoque capite, quod venale interfectores servaverant, composuit ac sepelivit. *Tac. H.* 1, 47. ℙ Crispina alia, Brutii Praesentis filia, qui collega fuit Pii secundum consulis, nupsit Commodo. *Capitol.* in *Antonino* 27. ℙ Fuit et Crispina Pannoniae urbs. *Anton. Itin. B. A.*

CRISPĪNUS, i, m. ad Crispum pertinens, cogn. fuit familiae Romanae in gente Quinctia, addito altero cognomine propter adoptionem e Sulpicia in Crispinam gentem. *Nummus* ap. *Eckhel. D. N. V. T.* 5. p. 291. T. Quinctius Crispinus Sulpicianus.

CRISPĪSULCANS, antis, adj. crispum seu intortum sulcum trahens. *Vet. Poeta* ap. *Cic. Top.* 16. Crispisulcans igneum fulmen.

CRISPĬTŪDO, inis, f. *Arnob.* 2, 73. Saltitaret, et cantaret, orbes saltatorios verteret, et ad ultimum clunibus et coxendicibus sublevatis lumborum crispitudine fluctuaret.

CRISPO, as, avi, atum, a. 1. crispum reddo. *Plin.* 29, 4, 26. Sanguine pulli bubonis crispari capillum. *Val. Flacc.* 1, 311. Alma novo crispans pelagus Titonia Phoebo. *Colum.* 10, 167. Nunc apio viridi crispetur florida tellus. *Stat. Th.* 8, 568. tunc auro phaleras, auroque sagittas Presserat, et mixtum cono crispaverat aurum, *h. e.* crispum et asperum textura et arte fecerat. *Virg. A.* 12, 165. Bina manu lato crispans hastilia ferro, *h. e.* quassando et vibrando micare faciens, ut intuentibus non recta, sed intorta et crispa esse videantur, *καδαίνων*. Eadem ratione *corusco* usurpatur. *Appul. Met.* 11. Brachium crispans tergeminos jactus, *h. e.* celeri motu edens. *Sedul. carm.* 1, 316. Alter amat fletus, alter crispare cachinnum. ℙ Part. *crispans* dicitur de iis, quae crispa sunt: sed accusat. *se* subintelligitur. *Plin.* 16, 16, 28. Materies honorata buxo est, raro crispanti, nec nisi radice, *h. e.* intortas crispasque ligni venas habenti. *Pers.* 3, 87. Ingeminat tremulos naso crispante cachinnos, *h. e.* propter effusos risus in rugas se contrahente. *Plin.* 2, 82, 84. de terrae motu: Tutissimum est, cum vibrat crispante aedificiorum crepitu, *h. e.* cum aedes quassatae modo hic modo illic, non certo et continuato, sed incerto et intermisso murmure crepitant.

CRISPŪLUS, a, um, adj. diminut. a *crispus. Senec. ep.* 95. *a med.* Ne quis, cui rectior est coma, crispulis misceatur. *Mart.* 5, 61. Crispulus iste quis est, uxori semper adhaeret Qui, Mariane, tuae? crispulus iste quis est? *Arnob.* 3, 108. Hos capillorum intortionibus crispulos, calvitiis alios et glabritatibus rasos. ℙ Translate. *Front. de orat.* (ed. iterum *A. Maio*) *ep.* 3. Dicas fortasse, quid in orationibus meis novicium, quid crispulum, quid luscum, quid purpurisso litum, aut tumidum, aut pollutum?

CRISPUS, a, um, adj. *οὖλος*, *οὐλόθριξ*, intortus, contortus: et dicitur tum de capillis, tum de aliis rebus. [*De origine h. v. cf. *Döderl.* 3, 12.] *Pl. Truc.* 2, 2, 32. Jam ego istos fictos, compositos, crispos cincinnos tuos unguentato usque ex cerebro expellam. *Plin.* 13, 15, 30. Mensis praecipua dos in venam crispis, vel in vortices parvos. (Adde *Mart.* 14, 90.) *Id.* 36, 7, 11. Marmor undatim crispum. *Id.* 16, 15, 26. Acer campestre candidum, nec crispum; montanum vero crispius duriusque. *Id.* 13, 9, 18. Arboris materies crispioris elegantiae. *Id.* 8, 16, 18. Leo crispioribus jubis. *Colum.* 11, 3. *ante med.* Lactuca candida et crispissimi folii. *Enn.* ap. *Cic. Tusc.* 3, 19. Tosti alti stant parietes, Deformati atque abiete crispa, *h. e.* igne corrugata. *Juven.* 6, 381. crispo numerantur pectine chordae, *h. e.* celeri, et crispante. *Pacuv.* ap. *Non.* 10, 12. Linguae bisulsae jactu crispo fulgere. *Virg. Cop.* 2. Crispum sub crotalo docta movere latus, *h. e.* fluctuans et vibrans. ℙ *Crispus homo* est crispo capillo. *Pl. Capt.* 3, 4, 114. Corpore albo, oculis nigris, subrufus aliquantum, crispus, cincinnatus. *Crispus* capillos habet velut in rugas contractos; *cincinnatus* in annulos. ℙ Translate. *Gell.* 1, 4. Crispum sane agmen orationis, rotundumque, ac modulo ipso numerorum venustum, *h. e.* cursus orationis contorte, et quadam veluti vibratione fluens: ducta metaphora a leni vento, quo mare crispatur. ℙ Fuit *Crispus* cogn. familiae Romanae in gente Sallustia: ex qua celeberrimus historicus exstitit *C. Sallustius Crispus*, qui Ciceronis fere aequalis, ejusque inimicus, obiit anno ante Christum natum circiter vigesimo septimo, scripsitque multa tanta laude historicae veritatis, quanta profligatae vitae laboravit infamia. Scripsit, inquam, libros historiarum Pop. R., quorum fragmenta tantummodo aliquot supersunt, et de conjuratione Catilinae, bellumque Jugurthinum: quae duo adhuc exstant, (nam orationes, seu potius epistolas duas ad Caesarem multi sunt, qui ejus esse negant; stilus quidem certe diversus est) genere dicendi gravi, acuto, et conciso, Catonis coloribus, brevitate Thucydidis, cui *Quint.* 10, 1. non veretur illum opponere, sicut Herodoto Livium. *Gell.* 1, 15. verborum novatorem appellat. Contra *Asinius Pollio* ap. *Suet. Gramm.* 1. ejus scripta reprehendit, ut nimia priscorum verborum affectatione oblita. *Vet. epigr.* ap. *Quint.* 8, 3. Et verba antiqui multum furate Catonis Crispe, Jugurthinae conditor historiae. Plura de eo testimonia qui cupit, habet ap. *Suet. Aug.* 86. et *Gramm.* 10. et 15., *Vell.* 2, 36., *Gell.* 17, 18., *Senec. rhetor. in praef.* 3. *excerpt. Contr.* et *Decl.* 9, 1. et *Contr.* 4, 24. et *philosoph. epist.* 114., *Mart.* 14, 191. *Quint.* multis in locis, *Tac.*, *Justin.*, *Macr.* ℙ De nomine *Sallustius* lis est, utrum simplici, an duplici *l* scribi oporteat. Geminata ea liquida frequentius in veterib. monumentis reperitur. *Manut.*, *Dausq.*, *Cellar.*

*CRISSA, ae, f. *κρῖσσα*, oppidum. V. voc. seq. *B. A.*

*CRISSAEUS, a, um, adj. ad Crissam pertinens, Phocidis urbem, nunc *Salona*, a *Plin.* 4, 3, 4. memoratam. *Id. ib.* Crissaeus sinus. *B. A.*

CRISSO, as, n. 1. *σαυλοπρωκτιάω*, turpiter ac libidinose lumbis et femoribus fluctuare: proprium mulierum, cum stuprantur, ut *cevere* virorum. *Lucil.* ap. *Non.* 1, 69. Crissavit, ut si frumentum clunibu' vannat. *Juven.* 6, 322. Fluctum crissantis adorat. *Mart.* 14, 203. Tam tremulum crissat.

CRISTĂ, ae, f. *λόφος*, *κόκκυξ*, *κυρβασία*, apex in vertice quarundam avium, ut in gallinaceo genere etc. [*V. *Döderl.* 1. infra l.] *Varr. R. R.* 3, 9. Galli lacertosi, rubenti crista, rostro brevi. *Plin.* 10, 56, 77. Gallinarum generositas spectatur crista erecta. *Juven.* 13, 233. Laribus cristam promittere galli, *h. e.* gallum cristatum. *Plin.* 10, 29, 44. Upupa crista visenda plicatili. *Id.* 11, 37, 44. Draconum cristas qui viderit, non reperitur. ℙ Translate. *Id.* 22, 22, 43. Frutex nunquam cubitali altior, cristisque foliorum, ac radice nigra. ℙ In illo *Juven.* 6, 422. et cristae digitos impressit aliptes: *μεσομηρίον* significari videtur, vel *τὰ κείλη τοῦ χοίρου*, vel potius *τὴν κλειτορίδα*. [*Döderl.* 3, 12. intelligit crines circa muliebra, ex hoc loco demonstrans, *cristam* etiam de ipsis crinibus dici.] ℙ Saepe dicitur de apice galeae, *τίαρις*, *λόφος*. *Liv.* 10, 39. *f.* Non enim cristas vulnera facere: et per picta atque aurata scuta transire Romanum pilum. *Plin.* 7, 56, 57. Galeam, gladium, hastam invenere Lacedaemonii: ocreas et cristas Cares. *Virg. A.* 12, 89. et rubrae cornua cristae. Et *ib.* 483. summasque excussit vertice cristas. ℙ Per synecdochen ponitur pro ipsa galea. *Sil.* 4, 155. manicaeque rigebant Ex auro, et simili vibrabat crista metallo. ℙ *Surgere cristae* dicuntur ei, qui re aliqua sibi placet, ac superbit. *Juven.* 4, 69. quid apertius? et tamen illi Surgebant cristae. [*Nos: *es schwillt ihm der Kamm.*] ℙ Est etiam herba *cristae* nomine, de qua V. ALECTOROLOPHOS. ℙ Item cogn. Lat., ut Q. Naevius Crista ap. *Liv.* 24, 40.

CRISTĀTUS, a, um, adj. cristam habens. *Ov. Met.* 11, 597. Non vigil ales ibi cristati cantibus oris Evocat Auroram. [*Id. *Fast.* 1, 455. Cristatus ales.] *Mart.* 14, 223. Cristataeque sonant undique lucis aves, *h. e.* galli gallinacei. *Plin.* 8, 13, 13. Cristati dracones. *Liv.* 9, 40. Cristatae galeae, quae speciem magnitudini corporum adderent. *Ov. Met.* 8, 25. Cassis cristata pennis. *Virg. A.* 1. 472. Cristatus Achilles, *h. e.* cristatam galeam habens.

CRISTŪLĂ, ae, f. parva crista. *Colum.* 8, 2. *de gallinis.* Sint magnis capitibus, rectis rutilisque cristulis, albis auribus etc.

CRĪTAE, arum, m. plur. *κριταὶ*, vox Graeca, qua significantur judices, seu censores: a *κρίνω*, judico. Utitur *Tertull. adv. Gnost.* 3. ubi Judices Judaeorum designat. Instituit super illos Deus critas.

*CRITENSI, orum, pop. Aethiopiae. *Plin.* 6, 30. *B. A.*

*CRITHE, es, f. *κριθή*, tuberculum parvulum in palpebra super pilorum locum, quod a similitudine hordei sic est dictum. *Cels.* 7, 7. Sed Gr. vox est. *B. A.*

CRITHOLŌGĬĂ, ae, f. *κριθολογία*, hordei collectio: a *κριθή*, hordeum, et *λέγω*, colligo. *Impp. Honor. et Theod. Cod.* 11, 27, 1. et *Cod. Theod.* 26, 1. Quidquid de crithologia, et zygostasii munere eminentia tua disposuit, *h. e.* de munere ejus, qui Alexandriae frumento suscipiendo et excutiendo praepositus est: fortasse quia pro frumento olim hordeum colligebatur: vel quia hordeum antiquissimum in cibis est, teste *Plin.* 18, 7, 14.

*CRITHOTE, es, f. *Κριθωτή*, *Κρηθωτή*, Thraciae opp. in Cherson. Thrac. ad Hellespontum. *Nep. Timoth.* 1. *Plin.* 4, 11. *B. A.*

*CRITIAS, ae, m. *Κριτίας*, unus e triginta tyrannis, Atheniensibus a Lacedaemoniis impositis. Ejus scripta extitere Ciceronis tempore. *Cic. Tusc.* 1, 40. *Id. Or.* 2, 22. et 93. et 3, 139. *Nep. Thrasyb.* 2. ℙ Item insignis statuarius. *Plin.* 34, 8. *B. A.*

CRĪTĬCE, es, f. *κριτική*, facultas judicandi de re aliqua, et praesertim de scriptis doctorum hominum, discernendique utrum genuina sint, an supposita, emendandi, interpretandi: quod grammaticorum est proprium officium. Vox Graeca a *κρίνω*, judico: et *judicium* Latine dicitur a *Varr.* ap. *Diom.* 2, 421. ubi quatuor ait esse Grammatici officia, lectionem, enarrationem, emendationem, judicium. *Quint.* 1, 4. Judicio ita severe sunt usi veteres grammatici, ut non versus modo censoria quadam virgula notare, et libros, qui falso viderentur inscripti, tanquam subditicios submovere familia, permiserint sibi, sed auctores alios in ordinem redegerint, alios omnino exemerint numero. V. v. seq.

CRĪTĬCUS, i, m. *κριτικός*, qui judicat: a *κρίνω*, judico: praesertim vero qui critice utitur circa scripta veterum auctorum, ut in v. praec. dictum est. Itaque olim *critici* appellati sunt, qui postea *grammatici:* qui praecipue in poetarum carminibus operam suam ponebant: inter quos celebres fuere Ari-

stophanes et Aristarchus, quos memorat *Quint.* 10, 1. Hujusmodi fuit etiam Valerius Probus grammaticus, de quo *Suet. Gramm.* 24. Multa exemplaria contracta emendare, ac distinguere, et adnotare curavit: soli huic, nec ulli praeterea grammatices parti deditus. *Cic. Fam.* 9, 10. Ego, tanquam criticus antiquus, judicaturus sum, utrum versiculi sint τοῦ ποιητοῦ, an παρεμβεβλημένοι. *Hor. Ep.* 2, 1, 50. Ennius et sapiens, et fortis, et alter Homerus, Ut critici dicunt. ℙ De criticis diebus apud medicos, V. CRISIMI. Ap. *Augustin. Confess.* 1. *f.* critica accessio morbi est, ex qua de sanitate, aut morte aegrotantis judicium ferri potest. ℙ Primam syllabam producit *Mart.* 7, 90. Aequalis liber est, Critice, qui malus est. Al. rectius leg. *Cretice.*

[CRĪTO, onis, m. a κριτός, selectus, vel a κριτής, judex, magnus judex. Vox profecto antiqua, nam inde nomen deduxit gens Critonia ex nummis et lapidibus satis nota. *Paul. Dig.* 40, 9, 15. Imperator Antoninus Calpurnio Critoni rescripsit etc. *F.* ℙ **Crito*, Socratis discipulus. *Cic. Tusc.* 1, 43. *Div.* 1, 54. *ib.* 1, 25.]

*CRITOBŪLUS, i, medicus insignis, qui vixit temporibus Alexandri M. et Philippi patris ejus. *Curt.* 9, 5. *Plin.* 7, 37. *B. A.*

*CRITOLĀUS, i, m. Κριτόλαος, Atheniensis, nobilis Peripateticus, Romam ab Atheniensibus missus legatus cum Carneade et Diogene Stoico, mulctae propter Oropum irrogatae deprecandae causa. *Cic. Or.* 2, 37. *Id. Fin.* 5, 5. et *Tusc.* 5, 17. *Gell.* 7, 14. et 17, 21. *extr.* ℙ Item dux Achaeorum, causa belli Achaici, quo Corinthus eversa est. *Cic. N. D.* 3, 38. *Flor.* 2, 16. *B. A.* ℙ [**Critolaus* Ennensis ap. *Cic. Verr.* 2, 4, 26.]

*CRITOMEDIA, ae, una fuit e Danai filiabus. *Hyg. fab.* 170. *B. A.*

*CRIUMETOPON, i, κριοῦ μέτωπον, i. e. arietis frons, promontorium Cretae. *Plin.* 4, 12. ℙ Item aliud in Taurica Chersoneso, in ora meridionali, Carambi Paphlagoniae promontorio oppositum. Hodie est *Im Kermen. Plin.* 4, 12. *Mela* 2, 1. *B. A.*

*CROBIĀLON, i, n. Κρωβίαλον, opp. Paphlagoniae, non longe e Sesamo, quod alluit Parthenius amnis, Dianae virgini admodum gratus. *Val. Fl.* 5, 103. Fugit omne Crobiali latus. *B. A.*

CROBYLŪS, i, m. κρωβυλος, et κρωβύλη, cincinnus puerorum, seu ornatus capillorum in pueris, qui in puellis corymbium, κόρυμβος, appellatur, in tutulum desinens: et universim nodus capillorum a fronte in verticem collectorum. Graeca est vox, et Graece adhibetur a *Servio* ad illud *A.* 4, 138. *crines nodantur in aurum:* ubi docet, ipsum quoque retiolum, quo crines colliguntur, eo nomine appellari. *Tertull. Virg. veland.* 10. Debebunt et ipsi aliqua sibi insignia defendere, aut pennas Garamantum, aut crobylos Barbarorum, aut cicadas Atheniensium, aut cirros Germanorum.

*CROBYZI, orum, m. populi Sarmatiae Europaeae, ad Axiacem fluv., inter Danubium et Borysthenem. *Plin.* 4, 12. *B. A.*

*CROCĀLA, orum, τὰ Κρόκαλα, insula prope Gedrosiam. *Plin.* 6, 21. *B. A.*

CROCĀLE, es, f. κροκάλη, arena litoralis. Est cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Mur.* 1569, 8. Afrania L. L. Crocale. *F.* ℙ *Item Ismeni fluminis filia. *Ov. Met.* 3, 169. *B. A.*]

CROCALLIS, idis, f. gemma cerasum repraesentans. *Plin.* 37, 10, 56.

CROCĀTIO, corvorum vocis appellatio. *Festus:* ubi critici legendum monent *crocitio*, aut *crocitatio.*

CROCĀTUS, a, um, adj. croci colore tinctus, κροκωτός. *Plin.* 16, 34, 62. Alicui et semen nigrum, alii crocatum. [*Front. ad M. Caes.* (ed. iterum *A. Maio*) *ep.* 2, 1. Vestem purpuream malo, non luteam, nec crocatam. *F.*]

*CROCEATUS, a, um, adj. croceus. *Adelhelm.* de *Virg.* 2. Croceata genistarum cacumina. *B. A.*

CROCĒUS, a, um, adj. κροκώδης, κρόκινος, ad crocum pertinens. *Virg. G.* 1, 56. nonne vides, croceos ut Tmolus odores, India mittit ebur? *h. e.* ipsum crocum. *Plin.* 10, 48, 68. Avis croceo tinctu cibis gratissima, *h. e.* croci intinctu condita. ℙ Saepissime dicitur de colore croci, qui est inter flavum, et rubentem, seu potius flavus rubescens. [**Safranfarbig.*] *Plin.* 17, 10, 59. Glaucion herba granum habet crocei coloris. ℙ Frequenter a poetis sumitur non solum pro colore croci, ut in aurora sed etiam pro eo, qui proxime accedat, ut est flavus, et rufus: et universim pro quocumque alio, qui aspectu gratus sit: quemadmodum et *aureus*, cui cum croceo non parva cognatio est. *Virg. Ecl.* 4, 43. Ipse sed in pratis aries jam suave rubenti Murice, jam croceo mutabit vellera luto. Ubi *Servius*: rubicundo colore: et est hypallage pro *croco luteo. Id. G.* 4, 109. croceis halantes floribus horti. *Id. G.* 1, 447. Tithoni croceum linquens Aurora cubile. *Claud. Cons. Probi et Olybr.* 273. et liquidi clementior aura Favoni Pratis te croceis pingat. *Virg. A.* 1, 653. Et circum textum croceo velamen acantho, *h. e.* acantho ex auro intexto. *Id. ib.* 11, 775. Crocea chlamys, *h. e.* auro texta. *Ov. A. Am.* 1, 530. Croceae comae. *Val. Fl.* 4, 23. *de Hyla amne merso.* Ecce puer summa se tollere visus ab unda Frondibus in croceis, *h. e.* glaucis. *Sil.* 8, 443. quem carmine Circe Exutum formae volitare per aethera jussit, Et sparsit plumis croceum fugientis honorem, *h. e.* croceas plumas dedit.

CROCĪAS, ae, m. κροκίας λίθος, gemma colore croceo. *Plin.* 37, 11, 73.

CROCĪDISMUS. V. in CARPHOLOGIA.

CROCĪNUS, a, um, adj. κρόκινος, croceus. *Plin.* 21, 19, 73. Crocinum semen. *Cels.* 3, 18. unguentum. *Catull.* 68, 134. Fulgebat crocina candidus in tunica. *Scrib. Compos.* 173. Crocinus color. ℙ Crocinum unguentum etiam *crocinum* absolute dicitur. *Prop.* 3, 8, 22. Et crocino nares murrheus ungat onyx. Adde *Pl. Curc.* 1, 2, 7.

CROCĪO, is, n. κρώζω, vocem corvi edere. *Appul. Florid. n.* 23. Corvus, ut se vocalem probaret, crocire adortus etc. *Pl. Aul.* 4, 3, 2. Corvus voce crocibat sua. ἀρχαϊκῶς, pro *crociebat.* Al. leg. *crocitabat*, ut sit a *crocito, as*, frequentativo: quod paenultima longa potius quam brevi mallet pronunciari *Voss. l.* 2. *de Grammat. cap. paenult.*, sicut *dormito* a *dormio.* Nihilominus corripuit. *Auct. carm. Philom.* 28. Et crocitat corvus, graculus at frigulat.

CROCIS, idis, f. κροκίς, herba, cujus contactu phalangia mori dicuntur. *Plin.* 24, 17, 102.

CROCĪTO. V. CROCIO.

CROCĪTUS, us, m. vox, cantusve corvorum. Nititur auctoritate *Nonii* 1, 218. ubi affert exemplum *Plauti* de verbo *crocio.*

[CROCODES, is, m. κροκώδης, collyrium a *Galeno de sanit. tuenda* memoratum. *Inscr.* ap. *Tôchon, cachets des oculist.* 17. Psoricum, aromaticum, crocodem. *Id ib.* p. 68. C. Lucceji Alexandri crocodes ad aspritudines. *F.*]

CROCODĪLEA, ae, f. stercus crocodili terrestris, qui quod odoratissimis floribus vivit, intestina habet jucundo nidore referta. Hoc itaque stercus oculorum vitiis cum porri succo inunctum, utilissimum esse, itemque emendandis faciei vitiis, lentiginibus tollendis, et maculis omnibus, illitum ex oleo cyprino *Plin.* 28, 8, 28. tradit. Hinc pro fuco a feminis adhiberi solitum. *Hor. Epod.* 12, 11. neque illi Jam manet humida creta, colorque Stercore fucatus crocodili. [**Cf. Interpr.* ad *Ov. A. Am.* 3, 270.]

CROCODĪLĪNUS, a, um, adj. ad crocodilum pertinens. *Crocodilinae ambiguitates* quid sint, satis dictum est in CERATINAE.

CROCODĪLĪON, ii, n. κροκοδείλιον, chamaeleonis herbae nigrae figuram habens, radice longa, aequaliter crassa, odoris asperi: nascitur in sabuletis. *Plin.* 27, 8, 41.

*CROCODILON OPPIDUM, Κροκοδείλων πόλις, in Galilaea fuit. *Plin.* 5, 19. ℙ Item oppidum Aegypti superioris, dictum olim Arsinoe, unde *Crocodilopolites* nomos, i. e. praefectura, cujus caput Crocodilon opp. ap. *Plin.* 5, 9. V. *Crialon. B. A.*

CROCODĪLUS, i, m. κροκόδειλος, animal quadrupes, Nili familiare, lacerti figura, amphibium, linguae usu carens, gena inferiore tantum connivens, maxilla superiore mobili, dentibus pectinatim coeuntibus, ob idque morsu terribili: humanae carnis avidissimum: magnitudine plerumque excedens duodeviginti cubita, quippe crescere creditum, quandiu vivit: genua priora in posteriorem partem curvans, posteriora in priorem: unguibus armatum et cute undique impenetrabili, excepto ventre: pariens ova, quanta anseres: oculis in aqua hebetibus, extra acerrimi visus: diu in terra degens, noctu in aqua: bellum gerens cum delphinis, qui astu subeuntes, spina dorsi, ceu gladio ventrem secant: et cum ichneumone ave, qui per ejus fauces luto convolutus intrat et alvum erodit. Alius est terrestris tantummodo crocodilus, alio nomine *scincus*, illo longe minor, candidior, et tenuiore cute, squamarumque serie in caput versa, de quo et in CROCODILEA diximus. *Plin.* 8, 25, 37. et 28, 8, 28. et 6, 20, 23. et 11, 37, 57., *Senec. Q. N.* 4, 2. et *Ammian.* 22, 15. ℙ De stercore crocodili ap. *Hor.* V. in CROCODILEA. ℙ Dictum putant a κρόκος, crocus, et δείλεω, timeo, quod a croco abhorreat, ejusque odorem reformidet: quod de terrestri solummodo verum esse quidam tradunt, (V. *Voss. in Etymol.*) vel quod timidum animal est, et crocum colore imitatur. ℙ Apud *Phaedr.* 1, 25. et *Mart.* 3, 93. prima syllaba produci videtur, quod ita postulat ut plurimum ejus ratio carminis: *Marquardus Gud.* ad *Phaedr.* testatus, se in plurimis MSS. variorum auctorum *corcodilus* invenisse. ℙ *Fuit et Crocodilus, Ciliciae mons. *Plin.* 5, 27. *B. A.*

CROCOMAGMA, ātis, n. κροκόμαγμα, faex unguenti crocini, et quasi recrementum ejus, expressis aromatis, et in pastillos digestis. Μάγμα enim significat quidquid superest crassum ex aliqua materia expressa. *Plin.* 21, 20, 82. et *Cels.* 5, 18. *n.* 9. [**Inscr.* ap. *Orell.* 4991. SIBILLA UNGUENTARIA — LIBERTA SEPT. SEVERI. IMPE. VENDIT — CROCOMAGMA IN.... RHISPIA.]

CROCOTA, ae, f. κροκωτὸν, subintelligitur *vestis*, ut apud Graecos ἱμάτιον, revera enim adj. *crocotus, a, um* a Graeco κροκωτὸς, ἡ, ὸν: videtur autem ita esse appellata a *croco*, quia tunica erat tenuis crocei coloris, in luxu feminarum usurpata, qua histriones quoque interdum, et Galli Cybeles utebantur: veteres enim feminas hoc maxime colore in vestibus delectatas fuisse, arguitur ex picturis Herculanensibus, et Pompejanis, quas identidem in apricum profert aetas nostra. *Pl. fragm.* ap. *Non.* 14, 8. Pro illis crocotis, strophiis, sumptu uxorio. (Adde *Novium*, et *Naevium* ap. *eund.* 16, 4.) *Cic. Har. resp.* 21. P. Clodius a crocota, a mitra, a muliebribus soleis, purpureisque fasciolis, et strophio, est factus repente popularis. *Id. fragm. orat. in Clod.* manicatam tunicam appellat (V. locum in CALVATICA.) *Appul. Apol.* Num argumentarere, uti me consuesse tragoedi syrmate, histrionis crocota, mimi centunculo? Alii male leg. *crotalo. Id. Met.* 8. de Gallis. Mitellis, et crocotis, et carbasinis, et bombycinis injecti. *Id. ib.* 11. Vidi et simiam pileo textili, crocotisque Phrygiis, catamiti pastoris specie, aureum gestantem poculum. Hinc *Virg. A.* 9, 614. Phryges alloquens. Vobis picta croco, et fulgenti murice vestis. ℙ Cum vero Latini vestes hujusmodi colore tinctas *crocatas*, vel *croceas* saepissime appellent, sunt qui putant, *crocotam* fuisse illud vestis femineae genus, quod multum subteminis haberet, a κροκή, subtemen, vel a κροκίς, floccus in veste prominens e subtemine: panni enim lanei quo plus subteminis, quam staminis habent, molliores sunt, et ex iisdem consuta vestis floccosa et villosa dicitur, contra defloccata, quae sine floccis, aut detrita est. Hinc Itali vulgo *cotola* appellant vestem feminarum propriam, quam vocem ex diminutivo crocotula facile quispiam derivatam existimet. *Vet. Schol.* ad *Clement. Alex. Paedagog.* 2, 10. Ἔστι δὲ κροκωτὸν κλεπτόν τε, καὶ ἀρωσιστήμονον ὕφασμα. [*Plurima ex his addidit *F.* Caeterum cf., quos laudat *Ernest.* in *cl. Cic.* s. h. v. *Salmas.* ad *Capitol. Pertinac.* 8. T. I. p. 547. *Ferrar. R. Vest.* 3, 5. p. 189. et *c.* 20. p. 241. *Salm.* ad *Tertull. Pall.* p. 329. sq.]

CROCOTĀRIUS, a, um, adj. ad crocotam pertinens, ut *Crocotarii infectores*, ap. *Pl. Aul.* 3, 5, 47., qui tunicas croco inficiebant.

CROCOTĪLUM, valde exile. *Plautus:* Exortis talis cum crocotilis crusculis. Haec *Fest.* Al. leg. *crotilis*, alii etiam aliter.

CROCOTĪNUM, genus operis pistorii. Haec *Festus.* Ita fortassse dictum, quia croco conditum, vel infectum erat.

CROCOTĬUM, ii, n. κροκώτιον, crocotula, apud *Pl. Stich.* 1, 2, 93. nomen est Graecum ancillae.

CROCOTTĀ, ae, m. κροκόττας, monstrosum animal, quasi ex cane et lupo conceptum, omnia dentibus frangens, et protinus devorata ventre conficiens. Ita *Plin.* 8, 21, 30., qui mox 30, 45. *crocutam* appellat, (*Strabo*, quoque *l.* 16. κροκούτταν) ac describit, ex hyaena et leaena Aethiopica genitum, imitans voces hominum et pecorum, acie perpetua, *h. e.* oculis nunquam conniventibus, et in utraque oris parte nullis gingivis, dente continuo: qui ne contrario occursu hebetetur, capsarum modo includitur. Quae ad verbum *Solin.* 27. more suo exscripsit. *Capitol. Anton.* 10. Edita munera, in quibus elephantos, et crocottas, et strepsicerotas exhibuit. Alii ubique leg. *corocotta* (ea ratione, qua Ἀσκλήπιος est Aesculapius, et Ἀλκμήνη Alcumena) quod in ludicro quodam testamento (inter spuria *Gruteri* p. 18.) cognomen est suis. Sic enim incipit: *M. Grunnius Corocotta Porcellus testamentum feci.* Nam ὕαινα hyaena est ab ὗς sus: corocotta autem est hyaena genitus, ut dictum est: quare non absurde sui tribui potest. *Salmas.* in *Exercitat. Plin.*

CROCOTŬLA, ae, κροκώτιον parva crocota, genus tunicae muliebris, coloris crocei. V. CROCOTA. *Pl. Epid.* 2, 2, 47. Caltulam, aut crocotulam, supparum etc. *Auct. Catalect. Virg.* 5, 21. Nec dein movere lumbos in crocotula Prensis videbo alaribus. V. ALARIS.

CROCUM, i, n. et Crocus, i, m. si referatur ad fabulam: at si non referatur, femin. potius quam mascul. κρόκον et κρόκος. Secundum grammaticae regulas, inquit *Serv.* ad *G.* 4, 182., neutrum est: poetice vero masculinum, referendo scil. ad puerum illum, de quo fabulantur, cum Smilacem puellam impense amaret, neque potiri voto posset, Deorum miseratione in florem sui nominis una cum illa fuisse conversum. Alii tradunt, adamatum fuisse a Mercurio, a quo per ludum disco percussum, occisumque, in croci florem mutatum fuisse. *Ov. Met.* 4, 283. Et Crocon in parvos versum cum Smilace flores. ℙ Est autem herba radice seu bulbo carnoso, multisque fibris crinito; foliis angustis, et capillamenti modo extenuatis productisque; caule inter folia surgente, et florem sustinente, e cujus medio stamina surgunt

flammei ruboris in subcrassulum cacumen desinentia, et simul cum iis quidam apices exiguae linguae figura: quae quia praecipue in usum veniunt, per excellentiam croci appellantur: et aliis quoque floribus ob similitudinem tribuuntur. *Crocus* vero appellatur a similitudine, quam habet cum villis textoriis, qui κρόκαι appellantur, a κρέκω, pectine, pulso. Hinc *Plin.* 21, 5, 11. de lilio. Tenuique filo et semine, stantibus in medio crocis. Et *mox, de alio flore.* Nullo odore, nec crocis intus. *Auson.* quoque *Idyll.* 14, 32 *croci semina* appellat luteos apices in rosa. ℙ Siccatur crocum, et reconditur ad certum tempus: deinde conteritur ad varios usus tum ciborum, tum medicinae, quos *Plin.* 21, 6, 17. et *ib.* 20, 81. enumerat. *Ov. Fast.* 5, 317. violas arere videres, Filaque punicei languida facta croci. Et *ib.* 1, 342. Rubri fila croci. *Virg. G.* 4, 182. crocumque rubentem. *Plin. l. c.* Crocum silvestre optimum: sativum latius, majusque, et nitidius. Adde *Cels.* 5, 11. In femin. gen. *Appul. Met.* 10. Per quandam latentem fistulam in excelsum prorumpit vino crocus diluta. ℙ Prima nobilitas est croco, et ibi in Coryco monte, dein Lycio monte Olympo; mox Centuripino Siciliae. *Plin. l. c. Stat. Silv.* 5, 3, 41. ℙ Mos fuit croco trito, et vino dulci diluto scenam, pulpita, theatra, rogos, lectum nuptialem, comas perfundere, odoris gratia. *Plin. l. c., Ov. A. Am.* 1, 104., *Capell.* 9. p. 306., *Prop.* 4, 6, 74. et *Stat. Silv.* 2, 1, 160. Hinc *Hor. Ep.* 2, 1, 79. Rectene crocum, floresque perambulet Attae Fabula, si dubitem etc., *h. e.* an in scena placeat. ℙ Pro colore croci. *Ov. Her.* 11, 162. Et trahitur multo splendida palla croco. ℙ In plur. num. *Prop.* 4, 1, 16. Pulpita solemnes non oluere crocos. *Juven.* 7, 208. Spirantesque crocos. *Ov. Fast.* 4, 442. tenues crocos legere. Adde *Ib.* 202. ℙ [Crocus fuit etiam cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Raym. Guarinium, Comment. in sacra Pompej.* 6. p. 16. *NV.* Salarius Crocus. *F.*]

CROCŪPHANTĬA, neutr. plur. ab *Ulp. Dig.* 34, 2, 25. enumerantur inter ornamenta muliebria. In *Glossis* habetur: κροκύφαντος, reticulus. Ex quo conjicere licet aliquid de ejus significatione. Videtur esse a κρόκη, subtemen, et ὑφάω, texo, *h. e.* διὰ κρόκης ὑφαντός, multo subtemine textus. V. CROCOTA. [*V. *Turneb. Adv.* 18, 23.]

CROCŪTA. V. CROCOTTA.

*CROCYLEA, orum, τὰ Κροκύλεια, insula prope Ithacam. *Plin.* 4, 12. *B. A.*

*CRODŪNUM, i, locus obscurus in Gallia Narbonensi, non procul forte a Tolosa. *Cic. Font.* 5. *B. A.* [*Hodie *Gourdan* ad Garumnam, auctore *Reichardo.*]

CROESUS, i, m. Κροῖσος, rex Lydorum, Alyatti filius, omnium, quos hominum memoria celebrat, ditissimus. Hic, cum se omnium mortalium felicissimum crederet, monitus est a Solone, neminem ante cineres beatum dicendum, quod, quoad vivimus, periculum sit, ne instabilis hujus mundi felicitas dolore aliquo contaminetur. Quam Solonis sententiam verissimam esse ejus calamitas postea declaravit. Victus enim a Cyro, pyraeque impositus, tandem salubre Solonis consilium agnovit, ejusque nomen saepius inclamavit. Unde admiratus Cyrus quisnam esset Deorum, hominumve, quem ille in extremo periculo solum invocaret, remque totam edoctus, humanae vicissitudinis memor, Croesum ab incendio liberavit, summoque semper apud se in honore habuit. *Plutarch. in vita Solon., Herod.* 1., *Juven.* 10, 274. ℙ Per synecdochen ponitur pro divite. *Ov. Trist.* 3, 7, 42. Irus et est subito, qui modo Croesus erat. Adde et *Mart.* 11, 5.

CROMMYU Acris, Κρομμύου ἀκρὶς, promontorium Cypri contra Ciliciam, ejusque promontorium Anemurion. *C. Cassius* ad *Cic. Fam.* 12, 13. [*Cf. *Victor.* ad h. l.]

*CROMMYONĒSOS, i, f. (a κρόμμυον, *caepa* et νῆσος,) insula Smyrnae adjacens. *Plin.* 5, 31. *B. A.*

CRŌMYON, ōnis, m. Κρομύων, vicus Peloponnesi in agro Corinthiaco, ubi Theseus suem omnia devastantem occidit. *Ov. Met.* 7, 435. Quodque suis securus arat Cromyona colonus, Munus, opusque tuum est. [**Cremmyon* audit *Plin.* 4, 7. Κρομμυὼν *Thucyd.* et *Strab. B. A.* [*V. *Popp. Proleg.* ad *Thucyd.* Vol. II. p. 231.]

*CROMNA, ae, f. Κρῶμια, Κρώμνη, Paphlagoniae opp. *Mela* 1, 19. *med. Plin.* 6, 2. *B. A.*

CRŌNĬA, orum, n. plur. τὰ Κρόνια, festa in honorem Saturni, Latine Saturnalia dicta. *L. Accius* ap. *Macr. Sat.* 1, 7. *extr.* Maxima pars Grajum Saturno, et maxime Athenae Conficiunt sacra, quae Cronia esse iterantur ab illis.

*CRONIUS, i, m. Κρόνιος, insignis caelator, temporibus Augusti. *Plin.* 37, 1. *B. A.*

CRŌNOS, i, m. Κρόνος, Saturnus: Graeca vox. Κρόνος autem, ut ait *Cic. N. D.* 2, 25. et *Arnob.* 3, 117., est idem qui χρόνος, idest spatium temporis, antiqua scilicet pronunciatione. *Sidon. carm.* 15, 61. Falciferi Cronon ire senis per summa polorum, *h. e.* Saturni sidus.

[CROSMIS, is, f. herba eadem ac salvia. *Appul. Herb.* 101. *F.*]

CRŌTĂLĬA, orum, n. plur. appellabant binos ac ternos uniones auribus pendentes, quae motu et collisu sonitum edebant, instar parvi crotali. *Plin.* 9, 35, 56. *Petr. fragm. Trag.* 67. *Burm.* Capsellam detraxit aureolam, inde duo crotalia protulit. Adde *Not. Tir.* p. 161., ubi tamen *crutalia* legitur. [*Cf. *Boettg. Sab.* 2, 156.]

CRŌTĂLISTRĬĂ, ae, f. quae crotalo canit. *Prop.* 4, 8, 39. Nilotes tibicen erat, crotalistria Philis. Ita legit *Scalig.* Dicitur *crotalistria Philis* eo modo, quo *Plautus Merc.* 5, 2, 99. dixit *Hospes Zacyntho* pro *a Zacyntho.* Philae autem insula est ad Sienem Aegypti. Ita, inquam, *Scaliger*, cui assentitur *Brouckus.* Sed perperam omnes: nam prima in *Philae, arum* brevis est, ut constat ex *Lucan.* 10, 313., *Phyllis* itaque cum *Burmanno* aliisque scribendum. ℙ *P. Syrus* ap. *Petr. Sat.* 55. ciconiam avem vocat *Pietaticultricem, gracilipedem, crotalistriam*, quia voce crotalum sonantem imitatur. Hinc *Ov. Met.* 6, 97. crepitante ciconia rostro. Alii male legunt *choralistria, h. e.* mulier saltandi in choris, et canendi perita. Alii aliter. [*Plura h. l. debentur *F.*]

CRŌTĂLUM, i, n. κρόταλον, crepitaculum, quo Aegyptii praesertim, in Deorum caeremoniis utebantur: a κροτέω, pulso. Sunt vero virgulae aereae, vel ex arundine calamoque fisso, quas inter saltandum manibus ita concutiebant, ut ex earum collisione crepitus quidam ederetur. Harum figuram exhibet *Spon. Miscell. antiqu.* p. 21. *n.* 43. *Appul. Met.* 8. Per plateas et oppida cymbalis et crotalis personantes, Deamque Syriam circumferentes etc. *Virg. Cop.* 1. Copa Syrisca caput Graja redimita mitella, Crispum sub crotalo docta movere latus, Ebria fumosa saltat lasciva taberna, Ad cubitum raucos excutiens calamos. *Cic. Pis.* 9. Neque collegae tui cymbala et crotala fugi. Arguit hunc *Cic.* ut mollem effeminatumque, qui ad cymbala et crotala saltare consuevisset. *P. Scipio Afr.* ap. *Macr. Sat.* 2, 10. Vidi puerum cum crotalis saltare. [*V. *Ernest. cl. Cic.*]

*CROTALUS, i, fluv. Italiae inferioris, in Bruttiis, in sinum Scylaceum influens. *Plin.* 3, 10. *B. A.*

CRŌTĂPHOS, i, m. κρόταφος, pars capitis, quod tempus dicitur: item dolor, qui in ea parte sentitur. *Coel. Aurel. Tard.* 1, 1.

CROTĪLUS. V. CROCOTILUM.

CRŌTO et Croton, onis, f. *Crotone*, Κρότων, oppidum Bruttiorum in magna Graecia, in ora maris Ionii ad Aesarum fluvium. *Plin.* 3, 11, 15., *Mela* 2, 4., *Liv.* 24, 3., ubi de ejus situ, et *Ov. Met.* 15, 15. et seqq., ubi de ejus origine agit. V. THESPIADES. His omnibus est *Croto*, sed *Silio* 11, 18. *alta Croton* dicitur. *Justino* vero 20, 4. *Crotona.* ℙ Est etiam *croton* arbor eadem, quae cici. *Plin.* 15, 7, 7. et 16, 23, 35. ℙ *Croton* signum coeleste. V. SAGITTARIUS et CROTOS. ℙ *Croto* est etiam cogn. Rom., quatenus ricinum animal significat, quod Itali *zecca* vocant. *Liv.* 23, 31. T. Metilius Croto.

CRŌTŌNĬĀTES, ae, m. Crotonis civis. *Cic. Inv.* 2, 1. et *N. D.* 1, 11. et *Liv.* 24, 3., ubi *optimates Crotoniatum* legitur.

CRŌTŌNĬENSIS, e, adj. ad Crotonem pertinens, ut Milo Crotoniensis, *Plin.* 37, 10, 54. et *Gell.* 15, 16. ℙ *Crotonienses* sunt Crotoniatae. *Justin.* 20, 2., *Plin.* 3, 5, 10. et *Front. Strateg.* 3, 6.

CRŌTŌPĬĂDES, ae, m. Κροτωπιάδης, patron. a Crotopo. *Ov. Ib.* 482. Quique Crotopiaden diripuere Linon, ubi designat Linum filium Psamathes filiae Crotopi octavi Argivorum regis, quae cum Linum ex furtivo Apollinis concubitu genitum, ob metum patris, clam regiis pastoribus educandum commendasset, eorum ille incuria a canibus laceratus fuit, ut est apud *Pausan.* 1. *sub f.* ℙ Ex eodem *Ov. ib.* 575. colligi videtur, ipsum quoque Crotopum, ob crudelitatem neglecti nepotis, ab Apolline in Tartara demissum fuisse.

CRŌTOS, i, m. Κρότος, signum coeleste, idem qui Sagittarius. *Colum.* 10, 56. Sed trepidus profugit chelas, et spicula Phoebus Dira Nepae, tergoque Croti festinat equino. *Hyg. fab.* 224. est *Croton*, Cetera V. in SAGITTARIUS.

[CROTUS, i, n. κρότος, pulsus, plausus. Est nomen serv. Rom. *Inscr.* ap. *Grut.* 1118, 1. Crotus dispen*sator. F.*]

CRŪCĬĀBĬLIS, e, adj. βασανιστικὸς, cruciatum afferens. *Gell.* 3, 9. *s. f.* Misero cruciabilique exitu perire. *Appul. Met.* 9. Nec usquam cruciabilis vitae solatium aderat.

CRŪCĬĀBĬLĬTAS, atis, f. cruciatus. *Pl. Cist.* 2, 1, 3. Qui omnes homines supero cruciabilitatibus animi.

CRŪCĬĀBĬLĬTER, adv. βασανιστικῶς. *Hirt. B. Afr.* 46. Sic extra vallum deducti sunt, et cruciabiliter interfecti. [*Id. quod alias dicitur: *cum cruciatu.*] *Pl. Pseud.* 4, 1, 40. Cruciabiliter me accipito.

CRŪCĬĀBUNDUS, a, um, adj. cruciatibus plenus. *Cyprian. ep.* 55. *med.*

CRŪCĬĀMEN, inis, n. cruciatus. *Prudent. Cathemer.* 10, 98. Per Cruciamina leti Via panditur ardua justis.

CRŪCĬĀMENTUM, i, n. βάσανος, λύπη. *Cic. Phil.* 11, 4. Nec graviora sunt tormenta carnificum, quam interdum cruciamenta morborum. *Pl. Capt.* 5, 4, 2. Vidi multa picta, quae Acherunti fierent, cruciamenta.

CRŪCĬĀRĬUS, a, um, adj. ad crucem pertinens. *Tertull. Praescript. haeret.* 2. Febrem inter ceteros mortiferos et cruciarios exitus etc. *h. e.* cruciatum afferentes. Al. leg. *cruciatorios.* ℙ *Cruciarius* absolute est cruci affixus. *Petr. Sat.* 112. Cruciarii unius parentes, ut viderunt laxatam custodiam, detraxerunt nocte pendentem. *Senec. Controv.* 3, 21. *s. in.* Fecit se similem tyranno, filiam raptis, libertum cruciariis. ℙ Est etiam epithethon hominis nequam, et perditi, tanquam cruce digni. *Appul. Met.* 10. Nec tantillum cruciarius ille noxia conscientia sua deterritus etc. *Ammian.* 9, 2. Longum est, quae cruciarius ille conflavit.

CRŪCĬAS pro Cruciatus, ut satias pro satietas. *Pl. Cas.* 2, 6, 64. Male crucias quidem. Al. rectius leg. *Mala crux ea quidem.*

CRŪCĬĀTOR, oris, m. qui affligit et cruciat. *Arnob.* 1, 23. Poenas cruciatoris perpetitur saevitate. *Firmic. Mathes.* 3, 13, 6. Cruciatores servorum.

CRŪCĬĀTORĬUS. V. CRUCIARIUS.

CRŪCĬĀTUS, a, um, part. a *crucio*, cruciatu affectus, βεβασανισμένος. *Ov. Ib.* 125. Luctatusque diu cruciatos spiritus artus Deserat. *Id. Met.* 3, 694. cruciataque diris Corpora tormentis. *Liv.* 29, 18. *med.* Tribunos servilibus omnibus suppliciis cruciatos trucidando occidit. *Quint.* 6, 1. *sub f.* Cruciati cives R. ℙ Translate. *Stat. Silv.* 4, 7, 26. nostra Thebais multa cruciatu lima.

CRŪCĬĀTUS, us, m. βάσανος, ἄνία, λύπη, tormentum, cruciamentum, dolor. Ubi dolores acerrimi exagitant, inquit *August. tract. in Joann.* 36, 4. cruciatus vocatur, a cruce nominatus. *Cic. N. D.* 3, 33. Summo cruciatu supplicioque perire. *Id. Verr.* 2, 1, 4. Cives R. morte, cruciatu, cruce afficere. *Id. Att.* 11, 11. Confectus cruciatu maximorum dolorum. *Id. Cat.* 4, 5. *extr.* Omnes animi cruciatus et corporis. *Id. Rosc. Am.* 41. Vel ipse sese in cruciatum dari cuperet, dum de patris morte quereretur. *Ter. Andr.* 4, 4, 47. Abripi in cruciatum. [**Id. Hec.* 5, 2, 7.] *Caes. B. G.* 1, 31. Venire in summum cruciatum. Et *ib.* 2, 31. Ab hostibus per cruciatum interfici. *Id. ib.* 7, 71. Dedere aliquem hostibus in cruciatum. *Id. ib.* 1, 31. Edere in aliquem omnia exempla cruciatus. Et *ib.* 32. Omnes cruciatus perferre. *Suet. Galb.* 10. Cruciatu confessionem exprimere. *Tac. A.* 16, 20. Cruciatibus tormentorum luere crimina. *Pl. Pers.* 4, 4, 25. I in malum cruciatum.

CRŪCĪFER, i, m. *Prud. Cathem. init.* 3. Christum Dominum cruciferum appellat, *h. e.* crucem sibi ipsum bajulantem.

CRŪCĪFĪGO, is, ixi, ixum, a. 3. σταυρόω, in crucem tollo. *Suet. Dom.* 11. Actorem summarum pridie, quam crucifigeret, in cubiculum vocavit. ℙ Magis est ex consuetudine Latina, si divisim *cruci figo* scribatur. Fuerunt enim ecclesiastici scriptores, qui quod frequentius usurpabant, ex duabus unam vocem fecerunt. [*Cf. *Oudendorp.* ad *Suet. l. l.*]

CRŪCĪFIXOR, oris, m. σταυρωτὴς, qui cruci figit. *Paulin. Nolan. ep.* 18, (al. 28.) 7. Christus suis crucifixoribus rogavit ignosci.

CRŪCĪFIXUS, a, um, part. a *crucifigo*, cruci affixus, σταυρωθείς. *Plin.* 8, 16, 18. Polybium leones in Africa crucifixos vidisse. *Quint.* 7, 1. Invenerunt ducem crucifixum. ℙ Rectius disjunctim scribitur *cruci fixus.*

CRŪCIO, as, avi, atum, a. 1. σταυρόω, cruci affigo. *Lact. Mort. pers.* 2. Extremis temporibus Tiberii Caesaris Dominus noster JESUS CHRISTUS a Judaeis cruciatus est post diem decimum Kalendarum Aprilis, duobus Geminis consulibus. ℙ Hinc torquere significat, dolorem afferre, βασανίζω. *Cic. Har. resp.* 18. Vulnere ac dolore corporis cruciari et consumi. *Id. Fin.* 2, 20. Vigiliis et fame cruciari. ℙ Translate. [**Hor. Sat.* 1, 2, 22. Ita ut pater ille Terenti — Non se pejus cruciaverit atque hic.] *Ter. Heaut.* 5, 5, 1. Chremes nimis graviter cruciat adolescentulum, nimisque inhumane. *Pl. Capt.* 3, 4, 68. Crucior, lapidem non habere me, ut illi mastigiae cerebrum excutiam. *Id. Mil.* 4, 8, 11. Istuc crucior, a viro me tali abalienarier. *Id. Trin.* 5, 2, 46. Cum illa ita est, ut esse nolo, id crucior. *Mart.* 11, 94. Illud me cruciat, quod, etc. *Ter. Eun.* 1, 2, 15. Ne crucia te, obsecro, anime mi, mi Phaedria. *Id. ib.* 2, 3, 91. illis crucibus, quae nos semper omnibus cruciant modis, nunc referam gratiam, *h. e.* meretricibus. *Cic. Att.* 8, 15. Officii mei deliberatio cruciat, cruciavitque adhuc. *Calpurn. Flacc. decl.* 47. Cruciari conscientia, pudore torqueri. *Just.* 6, 3. Quos major sollicitudo cru-

ciabat. *Pl. Bacch.* 3, 3, 89. Ipsus sese cruciat aegritudine. *Plin.* 2, 63, 63. Terra ferro, ligno, igne, lapide, fruge omnibus cruciatur horis. *Id.* 33, 3, 19. Aes cruciatur in primis, accensumque restinguitur. ℙ [Part. *Crucians* ap. *Front. B. Parth.* Polycrates in crucem sublatus est: ita ei crucianti somnium expeditum, *h. e.* ei in cruce sublato, nempe a *crucio* sensu neutro. *Id. ad amic. ep.* 1, 18. Nec possum ego membris cruciantibus operam ullam litteris scribendis legendisve impendere. Adde *Pl. Capt.* 4, 2, 34. [**Cruciantem cantherium* h. l. cum *Lambino Lindem.* intelligit eum, qui equitem cruciat, qui crebra succussatione et agitatione immodica sessori molestus est.] *Cruciandus* ap. *Ov. Her.* 14, 119. poenae crucianda reservor. *F.*]

CRŪCISĀLUS, i, m. qui salit in crucem, nomen fictum a *Pl. Bacch.* 2, 3, 128. Facietque extemplo Crucisalum ex Chrysalo.

CRŪCIUM, quod cruciat. Unde *Lucilius* vinum insuave, crucium dixit. Haec *Festus.* (Hinc Itali habent *cruccio*).

CRŪDĀRIA, ae, f. argenti vena, quae in summa fodina reperitur. *Plin.* 33, 6, 31.

CRŪDĒLIS, e, adj. *ὠμὸς, σιδηρόφρων, ἀπάνθρωπος*, qui crudis est moribus, saevus, inhumanus, immitis, durus, ferus. *Auct. ad Her.* 2, 19. Animus ferus, crudelis, atque inhumanus. *Cic. ad Brut.* 1, 12. Lepidus crudelis in liberos. *Id. Or.* 2, 48. Esse crudelem in calamitate alicujus. *Prop.* 2, 20, 45. Sed non Neptunus tanto crudelis amori. *Cic. Att.* 9, 6. *sub f.* Bellum crudele et exitiosum. *Id. Cluent.* 63. Crudelis atque importuna mulier. *Sall. Cat.* 56. Crudelissimi parricidae. *Nep. Dion.* 1. Crudelissimum nomen tyranni. *Suet. Caes.* 75. Crudelem in modum enecare aliquem. *Petr. Sat.* 105. Inhibete crudelissimas manus. *Virg. Ecl.* 10, 29. Crudelis amor, [*i. e. nec lacrimas nec dolorem amantium curans. V. *Heyn.*] *Id. A.* 12, 636. Letum crudele. *Val. Fl.* 3, 302. exitium. *Id.* 4, 459. Crudelis egestas. *Hor. Sat.* 2, 8, 61. heu Fortuna, quis est crudelior in nos Te Deus? *Prop.* 3, 5, 3. de pecunia. Tu vitiis hominum crudelia pabula praebes. *Id.* 2, 13, 43. Ferrum crudele. *Tibull.* 2, 6, 19. Crudelia arma. *Virg. A.* 6, 585. et *Ov. Met.* 2, 612. Crudelis poena. *Id. Fast.* 2, 695. Crudeli verbere lacerare terga. *Prop.* 1, 16, 17. Crudelior janua, *h. e.* quae supplices non admittit. *Virg. A.* 3, 44. Crudeles terrae, *h. e.* in quibus sunt crudeles homines. *Lucan.* 5, 691. Visum est committere quemquam Tam saevo, crudele mari. ℙ [*Significat *crudelis* et infelicem, calamitatibus affectum. *Virg. A.* 8, 579. O nunc liceat crudelem abrumpere vitam. *Id. ib.* 9, 497. *Inscr.* ap. *Orell.* 2662. CRUDELES — PARENTES — FACERE — CUR. *Orell.* in *Ind. crudeles* parentes, i. e. infelices.] ℙ Metonymice. *Stat. Th.* 5, 508. de angue immani. Livida fax oculis, tumidi stat in ore veneni Spuma virens, ter lingua vibrat, terna agmina adunci Dentis, et auratae crudelis gloria frontis. ℙ *Crudele* adverbii modo pro crudeliter. *Stat. Th.* 3, 211. quanti crudele rubebitis amnes! *Claud. Rapt. Pros.* 3, 340. Crudele minantur. *Id. in Eutr.* 2, 108. de Marte. Subrisit crudele pater.

CRŪDĒLITAS, atis, f. *ὠμότης, ἀπανθρωπία*, saevitia, inhumanitas, immanitas, feritas, acerbitas. *Senec. Clem.* 2, 4. Crudelitas est atrocitas animi in exigendis poenis. [**Schonungslosigkeit.*] Et *ib. ad f.* Crudelitas est inclinatio animi ad asperiora. *Cic. Off.* 3, 11. Est hominum naturae maxime inimica crudelitas. *Id. Sext.* 65. Carnificina atque crudelitas. *Nep. Alcib.* 4. Immoderata licentia et crudelitas erga nobiles. *Id. Thras.* 3. Uti crudelitate. *Caes. B. G.* 7, 77. Singularis ac nefaria crudelitas. *Id. B. C.* 1, 32. Crudelitas et insolentia. *Cic. Dom.* 23. Adhibere crudelitatem in aliquem. *Id. Phil.* 11, 3. Exercere insatiabilem crudelitatem non solum in vivo, sed etiam in mortuo. *Id. Q. Fr.* 1, 3. Inimicorum crudelitas nondum est nostra calamitate satiata. *Crassus* apud *Cic. Or.* 1, 52. Quorum crudelitas nostro sanguine non potest expleri. *Cic. Dom.* 23. Omni crudelitate lacerare aliquem. *Auct. ad Her.* 4, 55. Anhelans ex intimo pectore crudelitatem.

CRŪDĒLITER, adv. *ὠμῶς, ἀπανθρώπως*, inhumaniter, saeve, immaniter, acerve. *Cic. Cat.* 4, 5. Cum de pernicie populi R. tam acerbe, tamque crudeliter cogitarit. *Id. Cat.* 1, 11. Crudeliter et regie facere. *Id. Sull.* 27. Crudelissime perire. *Id. Att.* 10, 4. Patris lenitatem crudeliter negligere. *Caes. B. C.* 1, 2. Acerbissime crudelissimeque dicere. *Nep. Eum.* 6. Crudelissime se gerere. *Id. Paus.* 3. imperare. *Id. Dion.* 2. a tyranno violari. *Caes. B. G.* 7, 38. Ipsos crudeliter excruciatos interficit. *Ov. Met.* 3, 442. de Narcisso. Ecquis, io silvae, crudelius, inquit, amavit? *Tibull.* 1, 9, 7. Amor crudelius urit. *Curt.* 3, 13. Fortuna crudelius aggravans.

CRŪDESCO, scis, ui, n. 3. crudus fio: translate asperior fio. *Virg. G.* 3, 504. in processu coepit crudescere morbus. *Id. A.* 7, 788. effuso crudescunt sanguine pugnae. *Sil.* 1, 431. qui carmine pollens, Fidebat magica ferrum crudescere lingua, *h. e.* nocentius fieri. *Tac. H.* 3, 10. Crudescit seditio. *Stat. Th.* 2, 717. aspero crudescit sanguine Gorgon. *Id. ib.* 679. et *Just.* 8, 4. Crudescunt irae. [**Sil.* 11, 891. Majore crudescere motu, i. e. stimulari, incitari.] *Symm. ep.* 8, 57. (al. 58.) Credo ex nocturnis vigiliis, noxa post cruduit.

CRŪDĪTAS, atis, f. *ἀπεψία*, stomachi morbus ex nimiis cibis, malaque eorum concoctione. [*Interdum et intemperantiam edendi, ut *Ernest.* in *cl.* explicat, coll. his ex *Cic. Fam.* II.] *Cic. Fam.* 9, 18. *f.* Satius est hic cruditate, quam istic fame. *Id. Fat.* 15. Cruditas est causa morbi. *Id. Fam.* 15, 17. D. Sullam cruditate mortuum dicebant. *Quint.* 7, 3. *s. f.* Cruditate contracta decessit. *Colum. prooem. med.* Quotidianam cruditatem Laconicis excoquimus. *Plin.* 26, 7, 25. Cruditates digerunt daucum, plantago etc. *Id.* 17, 24, 36. *n.* 2. Arbores laborant et fame, et cruditate. *Id.* 24, 5, 11. Non censeam hoc remedio utendum in cruditatibus.

CRŪDĪTĀTĬO, onis, f. cruditas, stomachi non concoquentis vitium. *Coel. Aurel. Tard.* 5, 2.

CRŪDĪTO, as, n. l. male concoquo, cruditate laboro. *Vet. Gloss.* Crudito, *ἀπεπτῶ*. *Tertull. Jejun.* 16. Populus carnis avidissimus usque ad choleram ortygometras cruditando. *Id. Apolog.* 9. Ursorum alvei cruditantes adhuc de visceribus humanis.

CRŪDUS, a, um, adj. *ὠμὸς*, qui est adhuc in cruore, ut *crudum vulnus*, recens, et quasi adhuc cruentum. Vocis etymon vide in CRUOR. *Plin. ep.* 5, 16. Crudum adhuc vulnus medentium manus reformidat. Adde *Ov. Trist.* 3, 11, 19. et l. *Pont.* 3, 16. ℙ Praeterea dicitur de eo, quod non est coctum igni. *Pl. Aul.* 3, 2, 15. Quid tu curas, utrum crudum, an coctum edim? ℙ Item de cibis, qui indigesti, et nondum concocti sunt in stomacho. *Juven.* 1, 143. Crudum pavonem in balnea portas. [*Hic notandus locus. *Quint. Inst.* 10, 1. p. 882. Repetamus autem et tractemus et ut cibos mansos ac prope liquefactos demittimus, quo facilius digerantur, ita lectio non cruda, sed multa iteratione mollita et velut confecta memoriae imitationique tradetur. *Lectio cruda* est, qua sine judicio, discrimine, nulla tenendi intelligendique cura, alia omnia legendo colliguntur.] ℙ Item de fructibus acerbis, et immaturis. *Cic. Senect.* 19. Poma ex arboribus, si cruda sunt, vi avelluntur. ℙ *Crudus homo* dicitur, cujus stomachus non facile concoquit: vel qui nimium cibi sumpsit, nec potest concoquere. *Cic. Fin.* 2, 8. Crudique postridie se rursus ingurgitent. *Id. Cluent.* 60. *f.* Cum ad illud prandium crudior venisset etc. Adde *Or.* 1, 27. [*Crudus h. l. non ad stomachum, sed ad vocem pertinere et idem significare videtur, quod *raucus.* V. *B. Crus.* in *Cl. Suet.* p. 257.] Et *Hor. Sat.* 1, 5, 49. Sic apud *Caton. R. R.* 125. Cruda alvus, *h. e.* quae indigesta excernit. *Mart.* lepide ludit in hac et superiori notione, 3, 13. [*Cf. *Salm.* ad *Solin.* p. 252.] ℙ Crudum etiam dicitur, quod adhuc viride est, nec coepit flavescere, ut Crudus palmes, *Lucan.* 4, 317. Sic metaphorice *Virg. A.* 6, 304. Cruda Deo, viridisque senectus, *h. e.* valida, fortis. Eodem modo locutus est *Tac. Agric.* 29. Sic *Sil.* 5, 569. in arma Ille quidem cruda mente, et viridissimus irae Ibat, *h. e.* ardore juvenili. ℙ Ponitur et pro immaturo, hoc est tempus suum non exspectante, ut Crudum funus, *Stat. Th.* 9, 391. Cruda puella, *h. e.* nondum viro apta, *Mart.* 8, 64. et *Hor. Od.* 3, 11, 12. et adhuc protervo Cruda marito. Et *Stat. Achill.* 1, 478. cujus ab ortu Cruda rudimenta, et teneros formaverit annos. *Id. Theb.* 2, 341. si crudus amor, nec dum post flammea toti Intepuere tori, *h. e.* recens, neque diuturnitate firmatus. *Tac. A.* 1, 8. Crudum servitium, *h. e.* recens, et cui nondum assueverunt animi. *Claudian. III. Cons. Honor.* 42. Sed nova per duros instruxit membra labores, Et cruda teneras exercuit indole vires. *Petr. Sat.* 4. Cruda adhuc studia in forum propellunt, et eloquentiam pueris induunt adhuc nascentibus, *h. e.* nondum aetate et experimentis firmata. [*Sil. 3, 386. Sonipes crudo vigore, i. e. non mansuefactus. *Id.* 12, 348. Crudos sine viribus annos.] ℙ *Crudi versus* sunt non elaborati, duri, et non bene cocti, ut *Pl. Mil.* 2, 2, 53. loquitur. *Pers.* 1, 92. Sed numeris decor est, et junctura addita crudis. ℙ *Cruda terra* dicitur, quae proscissa, subacta, et macerata aratro non est. *Colum.* 2, 2. *f.* Alternis versibus obliquum tenere aratrum, et alternis recto plenoque sulcare: sed ita, necubi crudum solum, et immotum relinquat: quod agricolae scamnum vocant. *Plin.* 18, 19, 49. *n.* 2. Scamna inter duos sulcos cruda ne relinquantur. *Colum.* 2, 10. Crudis novalibus semen ingerere. ℙ Est etiam *crudus* crudelis, durus, inexorabilis, immiti natura, et nullo cultu atque humanitate subacta. *Ov. Trist.* 5, 3, 8. Crudi Getae. *Juven.* 8, 223. Quid Nero tam saeva crudaque tyrannide fecit? *Senec. Hippol.* 1220. Crudus, et leti artifex. ℙ Translate. *Ov. Amor.* 3, 8, 58. Cruda bella. *Virg. A.* 10, 682. et crudum per costas exigat ensem. *Id. ib.* 5, 68. crudo pugnam committere caestu. *Sil.* 7, 113. Crudum Marte viri nomen, *h. e.* terribile nomen viri bellicosi. *Id.* 5, 226. crudusque, ruente Fortuna, stimulus spem projecisse salutis, *h. e.* acertimus. *Stat. Th.* 1, 422. Crudi sudores, *h. e.* multi laboris. [**Sil.* 14, 454. Crudo luctari pelago, i. e. saevo.] ℙ Item scaber, asper, non levigatus. *Virg. A.* 9, 744. rudem nodis et cortice crudo hastam intorquere. *Servius* exponit viridi. ℙ *Crudum spartum* ap. *Colum.* 12, 19. est non malleatum, ut ipsemet exponit. ℙ *Corium crudum* est non perfectum, *Varr. L. L.* 4, 24. et Crudus taurus ap. *Val. Flacc.* 4, 250. est corium tauri crudum. Quo fortasse referendum est illud *Silii* 5, 525. at latus ense Haurit, nec crudae tardarunt tegmina parmae, *h. e.* e crudo corio confectae. ℙ Item laboriosus, molestus. *Cassius Parmensis* ap. *Suet. Aug.* 4. Materna tibi farina est ex crudissimo Ariciae pistrino. [**Crudus* h. l. significat *rudem*, *incultum*, ita ut crudum pistrinum sit, ubi homines incultos mores prae se ferunt. V. *Casaub.*] ℙ Item durus. *Pers.* 5, 162. Crudum unguem abrodere. ℙ Et translate durus, fortis. *Sil.* 4, 35. crudam contra aspera mentem, Et magnos tollunt animos. ℙ *Cruda locorum*, ap. *eund.* 3, 514. sunt loca aspera, fragosa, invia. ℙ *Crudus honor*, ap. *Stat. Th.* 10, 342. est cruentus, et quodammodo crudelis, quo nempe offeruntur Deo *trunca arma*, *cruorque virorum.* ℙ In illo *Pl. Poen.* 5, 2, 148. Heu hercle mortalem catum, malum, crudumque, et callidum, atque subdolum! *Crudius* esse videtur, qui quamlibet fallaciam, mendaciumque comminisci ore duro et perfricta fronte potest, nec ullum vultu, aut sermone signum doli praebet: sed immotus et constans fraudem alte tegit, ac dissimulat. ℙ *Crudum* adverbii more. *Cels.* 1, 2. Qui crudum sine praecordiorum dolore ructat. [*Confunduntur *Crudus* et *nudus.* V. *Burm.* ad *Quint. Decl.* 10, 8. p. 220.]

CRŪENTĀTĬO, onis, f. cruoris aspersio, *αἱματώσις*. *Tertull. adv. Marc.* 4, 39. Altaris cruentatio.

CRŪENTĀTUS, a, um, part. a *cruento*, cruore aspersus, cruentus, *αἱματκὸς, αἱματωθείς*. *Cic. Inv.* 2, 4. Gladium cruentatum in vaginam recondidit. [**Ov. Met.* 3, 572. Cruentati redeunt. *Id. ib.* 4, 104. Ore cruentato.] *Petr. Sat.* 138. Omnibus digitis inter praecipitem decursum cruentatis. *Plin.* 22, 11, 13. Stoebe medetur oculis ictu cruentatis.

CRŪENTĒ, adv. per cruorem, saeve, crudeliter. *Justin.* 39, 3. Quae tam cruente saeviat. *Id.* 23, 2. *med.* Cruente deserere virum. *Senec. Benef.* 5, 16. *f.* Ceteri arma cruentius exercuerunt. *Flor.* 3, 19. Siciliam multo cruentius servili, quam Punico bello esse vastatam. Et *ib.* 21. Atrocius et cruentius. *Oros.* 1, 17. Bello per decem annos cruentissime gesto.

CRŪENTER, adv. idem quod cruente. *Appul. Met.* 3. Civium laniena, quam cruenter exercuit.

CRŪENTĬFER, a, um, adj. cruorem et caedes ferens, cruentus. *Tertull. Judic. Dom.* 10. *in carm.* Atque cruentiferis signis sacraverit aras.

CRŪENTO, as, avi, atum, a. l. *αἱματόω*, feriendo elicio sanguinem, cruore aspergo, sanguine polluo. *Nep. Epam.* 10. Cruentare manus sanguine suorum, *τὰς χεῖρας αἱματῶσα. Cic. fr. Oration.* 10. *C. Anton.* ap. *Ascon.* Cruentare se caede nefaria. *Ov. Met.* 8, 424. Cruentare tela. *Enn.* ap. *Macr. Sat.* 1, 4. noctu summa arcis adorti Moenia concubia, vigilesque repente cruentant. *Propert.* 4, 8, 65. Imponitque notam collo, morsuque cruentat. [**Sil.* 17, 541. Ferrata calce cruentat cornipedem.] ℙ Pro rubro colore inficere, *Senec. Contr.* 2, 15. *sub f.* Ex omni rupe conchylium trahitur, quo vestis cruentetur. Adde *Stat. Silv.* 1, 5, 38. ℙ Pro maculare, inquinare. *Lucr.* 4, 1030. Cruentare vestem. ℙ Translate. *Cic. Har. resp.* 16. Secures suas cruentari scelere noluit. *Id. in Senat.* 3. Ne propter me civium vulneribus respublica cruentaretur. *Id. Phil.* 2, 34. Haec te lacerat, haec cruentat oratio.

CRŪENTUS, a, um, adj. *αἱματόεις, αἱματκὸς*, cruore tinctus, sanguine aspersus, vel madens; vel qui cum sanguinis effusione fit. *Cels.* 2, 8. Vomica quo cruentior, eo melior est. *Plin.* 26, 5, 15. Exscreationes cruentae. [**Propert.* 4, 5, 66. Sputaque per dentes ire cruenta cavos.] *Vell.* 2, 71. Non aliud bellum cruentius caede clarissimorum virorum fuit. *Id. ib.* 52. Acies Pharsalica, et ille cruentissimus Romano nomini dies. *Cic. Phil.* 4, 2. Cruentus sanguine civium. *Id. Mil.* 13. Cruentum cadaver. *Id. Or.* 2, 40. Gladius cruentus. [**Ov. Fast.* 5, 457. Umbra cruenta Remi. *Propert.* 2, 13, 83. Phthii busta cruenta viri (propter caedem Polyxenae in ea commissam).] ℙ Translate est cruore gaudens, ferus, crudelis. *Hor. Od.* 3, 2, 11. leo, quem cruenta Per medias rapit ira caedes. Et *ib.* 2, 14, 13. Cruentus Mars. *Id. Sat.* 2, 3, 223. gaudens Bellona cruentis, *αἱματοχαρὴς*, caedis amans. *Ascon.* in *Orat.*

Cic. in toga cand. Cruentissimae sententiae. [**Ov. Met.* 10, 620. Thalamosque relinque cruentos, i. e. conjugium caede refertum, mortiferum. ℙ Item rubens, rubicundus, sanguineus. *Virg. G.* 1, 306. Et lauri baccas, oleamque, cruentaque myrta. [**Ov. Met.* 4, 618. Gorgonei capitis guttae cecedere cruentae.] ℙ Item foedatus, contaminatus. *Lucr.* 5, 1137. Et capitis summi praeclarum insigne cruentum. ℙ *Id.* 6, 1133. cruentum coelum dixit, *h. e.* corruptum et pestilens.

CRŪMĀTĀ. V. CRUSMA.

[CRŪMĔLUM, i, n. herbae genus hactenus ignotum, cujus mentio est in *Not. Tir.* p. 112. Videtur esse a *χρυμὸς*, gelu, seu *χρυμαλέος*, gelidus. *F.*]

CRŪMĒNA et Crumīna, ae, f. *βαλάντιον, μαρσύπιον*, sacculus e brachio (ut *Non.* docet 2, 76.), aut collo dependens, vel ante pectus, vel in tergum: in quo pecunia reponitur. *Pl. Asin.* 3, 3, 67. Hic pone, hic istam colloca cruminam in collo plane. *Id. fragm.* ap. *Fest.* Tene cruminam: in ea erunt triginta minae. *Id. Truc.* 3, 1, 7. Homo crumenam sibi de collo detrahit: Minas viginti mihi dat, accipio libens: Condo in crumenam. *Id. Pseud.* 1, 2, 37. I, puere, prae; ne quisquam pertundat crumenam, cautio est, *scil.* quam a tergo pendentem gestas. ℙ Metonymice ponitur pro nummis ipsis. *Juven.* 11, 38. quis enim te, deficiente crumena, Et crescente gula, manet exitus? Adde *Hor. Ep.* 1, 4, 11.

CRŪMĒNĪSĔCA, ae, m. *βαλαντιοτόμος*, qui crumenas secat, manticularius. *Justin. Novell. constitut.* 13, 1, 4. Conscii latronum, veneficiarii, crumenisecae. ℙ [Ita Lexicographus noster; sed in antiqua Latina interpretatione *l. c.* non *crumenisecae*, sed *cingulorum incisores* legitur, quibus verbis vox *βαλαντιοτόμοι*, quae in textu Graeco exstat, conversa est. Nihili igitur habenda vox *crumeniseca*, quae ex alicujus recentioris viri ingenio provenit, et illius loco usurpanda est *manticularius*, quam Vide suo loco. *F.*]

*CRUMERUM, i, opp. Panoniae inferioris. *Notit. Imper.* Reperitur et *Crumeri, orum. B. A.*

*CRŪNI, orum, *κρουνοὶ*, (i. e. fontes, scatebrae) opp. Moesiae inferioris ad Pont. Euxinum, postea Dionysopolis appellatum. *Plin.* 4, 11. V. *Crunos. B. A.*

*CRUNOE, *Κρουνοὶ*, i. e. fontes, pro Cruni, promontorium Asiae, in mare Euxinum incurrens. *Plin.* 6, 5. *B. A.*

*CRUNOS, i, m. (*κρουνοὶ*, i. e. fons, scatebra,) portus fuit, cujus meminit *Mela* 2, 2. *ante med.* Est portus Crunos; urbes Dionysopolis etc. [*Hodie esse videtur ad urbem *Warna.*] ℙ Forte idem, quod Cruni *Plinio.* V. CRUNI. *B. A.*

CRŪOR, oris, m. *αἷμα*, sanguis vulnere effusus. Hoc enim differunt, quod *sanguis* est etiam cum in venis clauditur, cruor tantummodo effusus. Est a *κρύος*, quod Aeoles pronunciabant *κρύορ*, ex quorum dialecto Romani multa hauserunt; significat autem *sanguinem frigefactum;* hinc *crudus*, qui est adhuc in cruore. *Lucr.* 2, 194. e nostro cum missus corpore sanguis Emicat exsultans alte, spargitque cruorem. *Cic. Rosc. Am.* 7. Cruorem inimici quam recentissimum ostendere. *Hor. Epod.* 3, 6. Cruor viperinus incoctus herbis. *Id. Sat.* 1, 8, 28. Cruor in fossam confusus. *Id. Od.* 2, 13, 7. penetralia (*crediderim*) Sparsisse nocturno cruore Hospitis. *Sall. Cat.* 51. Armis, cadaveribus, cruore, atque luctu omnia compleri. *Ov. Trist.* 1, 6, 9. Lupus avidus cruoris. *Id. Met.* 7, 333. Haurire cruorem. *Virg. G.* 4, 542. sacrum jugulis demitte cruorem. *Id. A.* 5, 470. Crassum cruorem ore rejectare. *Id. ib.* 11, 804. hasta virgineum alte bibit acta cruorem. *Plin.* 23, 1, 24. Si cruore suffunduntur oculi. ℙ Translate. [**Tibull.* 2, 3, 38. Hinc cruor, hinc caedes mors propiorque venit.] *Ov. Met.* 15, 463. Parare se cruori humano, *h. e.* disponere se ad caedem hominis faciendam. [**Id. ib.* 4, 161. Gemini monumenta cruoris. *Id. ib.* 12, 534. Ferrum exercere cruore.] *Hor. Sat.* 2, 3, 275. adde cruorem stultitiae, *h. e.* caedem, vel crudelitatem. *Lucan.* 9, 1022. regna Phari nullo quaesita cruore. ℙ *Canens cruor* in ore apri est spuma cana sanguine mixta, ap. *Sil.* 1, 424. Hinc ap. *Virg. G.* 3, 203. *spuma cruenta.* ℙ In plurali num. *Virg. A.* 4, 687. atros siccabat veste cruores. *Val. Flacc.* 4, 330. tenues tamen ire cruores Siderea de fronte vident. Adde 5, 585. et alibi, et *Hor. Od.* 2, 1, 5. et *Lucan.* 7, 636.

CRUPPELLĀRĬI, apud Aeduos fuere servi gladiatores, quibus more gentico continuum ferri tegimen: inferendis ictibus inhabiles, accipiendis impenetrabiles. Ita *Tac. A.* 3, 43., ubi *Muretus* suspicatur legendum *clibanarii:* sed alii stant aliter pro voce altera.

*CRUPTORIX, icis. *Cruptoricis villae* meminit *Tac. H.* 4, 73. Villa vel opp. fuit Germaniae septentrionalis, in regione Frisiorum. *B. A.*

CRŪRĀLIS, e, adj. ad crura pertinens. *Petr. fr. Trag.* 40. *Burm.* Barbatus ingens, fasciis cruralibus alligatus. *Ulp. Dig.* 34, 2, 25. Fasciae crurales, pedulesque loco vestis sunt. *Crurales fasciae, περισκελίδες* erant, quae *Suet. Aug.* 82. vocat *tibialia*, muniendis tegendisque cruribus. Multa de iis *Casaubon.* ad *Suet. l. c.* ℙ Quidam ap. *Ulp.* leg. *crurules.*

CRŪRICRĔPIDA, ae, m. nomen servi est apud *Pl. Trin.* 4, 3, 14. cui nempe crura compedibus crepuerunt, vel qui adeo malus est, ut crurifragium mereatur. Sic *oculicrepidae* dicuntur ii, quibus oculi pugnis contundi solent. *ib.*

CRŪRIFRĀGĬUM, ii, n. *σκελοκοπία*, fractio crurum. *Glossae Philox.* habent etiam *Crurifrangium*, minus tamen recte; nam *foedifragus*, non *foedifrangus* dicitur. *Pl. Poen.* 4, 2, 64. Continuo is me ex Syncerasto Crurifragium fecerit. Alii legunt *Crurifragum. Appul. Met.* 9. Crurum ei fragium obominata: tmesi usus est. ℙ De supplicio crurifragii agit *Lips. de cruce* 2, 14., et 3, 14.

CRŪRIFRĀGUS. V. v. praec.

CRŪRŪLIS. V. CRURALIS.

CRUS, uris, n. *σκέλος, κνήμη*, pars corporis a genu ad pedem. *Cels.* 8, 1. *f.* Ipsum autem crus est ex ossibus duobus. Etenim per omnia femur humero, crus vero brachio simile est. *Cic. N. D.* 1, 56. Ibes aves excelsae cruribus rigidis. *Virg. G.* 3, 53. de bobus. Et crurum tenus a mento palearia pendent. *Id. ib.* 192. de equo: sinuetque alterna volumina crurum. *Plin.* 11, 2, 1. Natura in culice praelongavit pedum crura. *Id.* 34, 8, 19. *n.* 2. Crure uno insistere. *Suet. Cal.* 3. Crurum gracilitas. [**Al.* crurium, v. *Oudend.* Eadem forma in multis obtinet *Cal.* 50. et *Dom.* 18. ubi v. *Burm. B. Crus.* in *cl. Suet.* p. 257.] *Plin.* 11, 45, 105. Surae homini tantum, et crura carnosa. *Id.* 8, 33, 51. Crura recta et excelsiora. *Suet. Vitell.* 7. Crus debile. *Cic. Rosc. Am.* 20. Crura alicui suffringere. *Mart.* 11, 58. Frangam tonsori crura, manusque simul. ℙ In arboribus crus est ima pars trunci. *Colum.* 5, 1. *f.* Ramum olivae deflecte, et ad crus arboris ficulneae religa. *Id.* 3, 10. Aut in capite vitium, aut in crure radicibus vicino. *Plin.* 17, 19, 30. *n.* 7. Crus fici. ℙ De more effeminatorum hominum depilandi resina crura, quo molliores delicatioresque viderentur, habes testimonia ap. *Mart.* 12, 38. et 9, 28., *Juven.* 8, 114. et *Plin.* 14, 20, 25. [*Adde *Suet. Aug.* 68.] ℙ *Crus* cognomen fuit L. Cornelii Lentuli, qui consul fuit cum C. Claudio Marcello an. U. C. 705. *Coelius* ad *Cic. Fam.* 8, 4. Hoc tibi non invideo, Lentuli Cruris repulsi vultum non vidisse. Hic tamen apud *Val. Max.* 6, 7, *n.* 3. dicitur *Cruscellio*, ap. *Anonym. Norisian.* vero *Cruscellus.*

*CRUSA, ae, f. insula prope Cariam, in sinu Ceramico. *Plin.* 5, 31. *B. A.*

[CRUSCELLĬO, onis, m. diminut. cruscelli, et

[CRUSCELLUS, i, m. vel Cruscillus, i, diminut. cruris: qui habet crura parva, vel exilia. *Cruscellio*, vel *Cruscellus* cognominatus est L. Cornelius Lentulus, de quo V. in CRUS. *Inscr.* ap. *Mur.* 1570, 5. M. Poblicius Cruscillus. *F.*]

CRUSCŬLUM, i, n. pusillum crus. *Pl.* ap. *Fest.* in *Crocotilum.* Cum crocotilis cruseulis. *Mart.* 3, 93. Pectus cicadae, crusculumque formicae.

CRUSMĂ, ātis, n. *κρόῦομα*, idem ac crotalum, quo praecipue utebantur Itali, et Hispani, a *κρούω*, pulso. *Mart.* 6, 71. Edere lascivos ad Baetica crusmata gestus, Et Gaditanis ludere docta modis. Alii leg. *crumata*, quod ejusdem est originis et significationis; nam etiam Graece *κρόῦμα*, dicitur. ℙ Aliam notionem V. in v. seq.

CRUSMĂTĬCUS, a, um, adj. quasi dicas pulsatorius. Crusmatica appellatur pars musicae. *Auctor fragmenti*, quod cum *Censorino* edi solet, *c.* 11. Musica est peritia faciendorum et canendorum modorum: ejus partes harmonica, organica, crusmatica. Crusmata pulsus decori sine carmine vocantur.

CRUSTĂ, ae, f. *πλάξ*, si credimus *Vossio*, qui derivat a *κρύος*, gelu, proprie dicitur de superficie aquarum, quae in glaciem concrevit. *Virg. G.* 3, 360. Concrescunt subitae currenti in flumine crustae. ℙ Ob similitudinem de operimento fragili in aliis rebus. *Lucr.* 6, 626. mollisque luti concrescere crustas. *Front. Aquaed.* 122. Limus interdum in crustam durescit. *Ulp. Dig.* 39, 2, 9. Crusta soli vel terrae. *Cels.* 5, 9. Crustas ulceribus tanquam igne adustis inducere; et *ib.* 10. Crustas resolvere. *Plin.* 29, 4, 30. Vis cantharidum adurere corpus, crustas obducere. *Id.* 9, 30, 50. Locustae crusta fragili muniuntur. *Id. ib.* 28, 44. Pisces contecti crustis tenuibus. *Id.* 15, 28, 34. Crusta teguntur glandes. *Id.* 19, 8, 53. Crusta panis inferior. *Id.* 29, 3, 12. Ovum crusta cartilaginis, *h. e.* putamine cartilaginoso. *Id.* 36, 6, 6. Secare marmor in crustas. *Id. ib.* 7. Crusta marmoris operire parietes. *Id.* 13, 4, 9. Caryotae crustam verius, quam cutem obducunt. *Id.* 35, 12, 45. Crustae parietum, *h. e.* tectorium. *Id.* 37, 4, 15. Adamas in tam parvas frangitur crustas, ut cerni vix possint. *Id.* 20, 9, 35. Crustae si occupent intus vasa, in quibus aquae fervent in tantum, ut non sit eas avellere, si brassica in iis decoquatur, abscedunt. *Alphen.* ap. *Ulp. Dig.* 39, 2, 9. Si ex fundo tuo crusta lapsa sit in meum fundum, *h. e.* gleba. *Paul. Dig.* 34, 2, 33. Cymbia argentea crustis aureis illigata. *Cic. Verr.* 2, 4, 23. Quae probarant, iis crustae, aut emblemata detrahuntur. [*Crustae* sunt *riporti di basso rilievo*, *emblemata* vero *di alto rilievo. F.*] [*V. quae de his disputat *Ernest.* in *cl. Cic.* s. h. v.] *Juven.* 5, 38. Capaces Heliadum crustae, *h. e.* pocula ex electro. *Imppp. Theod., Arcad. et Honor. Cod. Theod.* 15, 7, 11. His quoque vestibus noverint abstinendum, quas Graeco nomine a Latino crustas vocant: in quibus alio admixtus colori, puri robur muricis inardescit. *crustas* appellant, inquit *Du Fresne* in *Glossar.*, quod sicut crustae marmoris parietibus affiguntur, ita ejusmodi vestes assutis in crustarum modum segmentis, vel limbis distinguerentur. *Salm.* ad *Trebell. Claud.* 17. putat ita dictas esse a densitate texturae: et *κρουσιὰς* appellatas, quod pectine essent bene percussae: a *κρούω* pulso. ℙ Translate. *Senec. Provid.* 6. Non est ista solida et sincera felicitas: crusta est, et quidem tenuis.

CRUSTĀRĬUS, a, um, adj. ad crustam pertinens. *Festus:* Crustariae tabernae a vasis potoriis crustatis dictae. *Plin.* 33, 12, 55. Habuit et Teucer crustarius famam, *h. e.* qui crustas vasis affigebat.

CRUSTĀTUS, a, um, part. a *crusto*, *πλακωθείς*, crusta obductus, incrustatus. *Varr.* ap. *Non.* 2, 461. Pavimenta et parietes crustati. Al. leg. *incrustati;* quod et in *Inscr.* ap. *Don. cl.* 2. *n.* 6. habetur. *Lucan.* 10, 114. Nec summis crustata domus, sectisque nitebat Marmoribus. *Plin.* 11, 37, 62. In marinis crustata, et cartilaginea primores dentes habent, *h. e.* pisces crusta, seu testa obducti. *Appul. Met.* 7. Crustata crassities pectoris et ventris, *h. e.* crassae sordes in modum crustae collectae. *Ammian.* 24, 2. *f.* Porta hostilis, crasso ferro crustata. *Sidon. ep.* 1, 5. Pontes calcabili silice crustati. *Ammian.* 15, 10. Hieme vero humus crustata frigoribus, *h. e.* glacie cooperta.

CRUSTO, as, avi, atum, a. 1. *πλακόω*, crusta obduco, incrusto. *Plin.* 15, 17, 18. *n.* 4. Mala generosissima crustant gypso, vel cera. *Sid. carm.* 2, 418. Hic domus Aurorae rutilo crustante metallo, Baccarum praefert leves asprata lapillos.

CRUSTOSUS, a, um, adj. *πλακώδης*, crustam habens. *Plin.* 12, 9, 19. Bdellium crustosius et amarius.

CRUSTŬLĂ, ae, f. dimin. parva crusta. *Plin.* 22, 25, 70. Lens crustulas ulcerum rumpit. *Arnob.* 2, 84. Potestis interrogati planum facere, quid nivem in plumeas subaperiat crustulas? *h. e.* in plumearum crustularum speciem nobis ostendat. *Id. ib. mox.* Quod imbres ac nives plumeas dilatarit.

CRUSTŬLĀRĬUS, ii, m. qui crustula facit, et vendit. *Senec. ep.* 56. Et botularium cogita, et crustularium, et omnes popinarum institores.

CRUSTŬLĀTUS, a, um, adj. *Spart. Ael. Ver.* Nam tetrapharmacum, seu potius pentapharmacum, ipse dicitur reperisse, hoc est sumen, fasianum, pavonem, pernam crustulatam, et aprugnam. Al. omittunt *pernam:* al. leg. *pernam*, *crustulata.* Si *crustulatam* solummodo legas, erit idem quod *crustulum.*

CRUSTŬLUM, i, n. *ψωμίον*, placenta est, ut *Acron*, et *Vet. Schol. Juven.* docent: videtur autem ita dici, quod in tenuem crustam percocta sit. *Varr. L. L.* 4, 22. Crustulum a crusta pultis. *Isid.* docet *Orig.* 20, 2. esse panem oleo conspersum, in medio concavum et tortum. *Hor. Sat.* 1, 1, 25. ut pueris olim dant crustula blandi Doctores, elementa velint ut discere prima. *Juven.* 9, 5. Nos colaphum incutimus lambenti crustula servo. *Senec. ep.* 99. *ad f.* Consolamur crustulo pueros. *Inscr.* ap. *Grut.* 100, 5. Ob dedicationem populo crustulum, et mulsum dedit. Adde ap. *Mur.* 830, 3. et rursus ap. *Grut.* 228, 8. et 571, 1.

CRUSTUM, i, n. frustum panis, aut placentae, crustulum, *ψωμός. Virg. A.* 7, 114. Et violare manu, malisque audacibus orbem Fatalis crusti. Ubi *Servius: crustum*, et *crusta* neutraliter dicimus de his, quae comedi possunt, feminino autem genere, quae comesse non possumus. *Hor. Ep.* 1, 1, 78. Crustis, et pomis viduas venantur avaras. *Inscr.* ap. *Grut.* 173, 4. Ut ex eo vectigale quotannis colonis mulsum et crustum natali Caesaris Aug. daretur. Adde 373, 8., ubi eadem sententia.

CRUSTŪMĒRĪNUS, a, um, adj. ad Crustumerium (ut *Plin.* vocat 3, 5, 9.), vel Crustmeriam (ut *Liv.* 3, 42.), vel Crustumeros (ut *Virg. A.* 7, 631.) pertinens: quod fuit vetus oppidum Sabinorum prope Tiberim, atque eum locum, ubi Alliam recipit, contra Vejos. *Varr. L. L.* 4, 14. Tribuni plebeji, qui plebem defenderent in secessione Crustumerina. ℙ *Serv.* ad *Virg. l. c.* docet ex *Cassino*, *Hemina*, Siculum quendam nomine uxoris suae Clytemnestrae (al. Clytemestrae) condidisse Clytemnestrum: mox corrupto nomine, Crustumerium dictum.

CRUSTŬMĔRĬUM, V. v. praeced.

CRUSTŪMĪNĬUM, pro Crustumium, quidam leg. ap. *Liv.* 1, 11. ℙ Sed *Crustuminii* populi pro *Crustumini* leguntur ap. *Serv.* ad *A.* 8, 638.

CRUSTŪMĪNUS, et Crustumĭus, a, um, idem quod Crustumerinus, ut videtur: ut Crustumini campi, *Liv.* 2, 64. Crustumia pyra, *Virg. G.* 2, 88., quae *Servius ib.* dicit, esse ex parte rubentia, et *Colum.* 5, 10. *med.* inter generosissima recenset, *Plin.* vero 23, 7, 62. decocta ait mire salubria esse et grata: et Crustumina Tribus, a Tuscorum urbe Crustumina (al. Crustumena) appellata, *Festo* teste. ℙ *Crustumini*, *orum*, sunt ejus oppidi incolae, *Liv.* 1, 9, 10. et 11. Illud dubium facit, sitne Crustuminus idem quod Crustumerinus, quod *Festus* Crustuminam urbem in Tuscia ponit, scilicet trans Tiberim. At Crustumerium cis Tiberim certe fuit in Sabinis, ut dictum est. Nisi dicamus, propter propinquitatem facile alteram pro altera provinciam posuisse.

CRUSTŪMĬUM, ii, n. idem quod Crustumerium, ut videtur. *Serv.* ad *G.* 2, 88. et *Sil.* 8, 366. ℙ Item fluvius cum oppido cognomine inter Ariminum, et Pisaurum, nunc *Conca. Plin.* 3, 15, 20. et *Lucan.* 2, 406. ℙ *Phocas* in *Arte*, p. 1707. docet esse *Crustumiae*, *arum*, pluralis tantum numeri: sed fallitur.

CRUX, crŭcis, f. *σταυρὸς*, *σκόλοψ*, instrumentum e duplici ligno, recto et transverso, in quo damnati clavis, aut funibus affigebantur. Varii generis cruces fuerunt, de quibus *Lips. de Cruce* 1. et 3. exhibitis figuris fuse disserit. Fuit autem supplicium fere servorum, acerrimum, et infame, cum in cruce suspensi diu cruciarentur, paulatimque, et magnis doloribus vitam finirent. *Cic. Verr.* 2, 1, 3. Cives R. implorantes jura libertatis et civitatis, in crucem sustulit. *Id. Fin.* 5, 30. A praetore Darii in crucem actus est. *Id. Verr.* 2, 1, 4, Cives R. morte, cruciatu, cruce afficere. *Id. Pis.* 18. Si te, et Gabinium cruci suffixos viderem. *Justin.* 18, 7. In altissimam crucem suffigi jussit. *Hirt. B. Afr.* 66. Suffigere aliquem in cruce. *Curt.* 6, 3. et *Tac. A.* 15, 44. Cruci affixus. *Plin.* 36, 15, 24. *n.* 3. Defunctorum figere crucibus corpora. (V. CRUCIFIGO.) *Petr. Sat.* 111. Latrones jussit crucibus affigi. Et *ib.* 137. Si magistratus hoc scierint, ibis in crucem. *Cic. Verr.* 2, 5, 7. Figere crucem servis. *Juven.* 6, 219. Servo crucem ponere. *Suet. Galb.* 9. Statuere alicui crucem. *Plin.* 14, 1, 3. Pendere in cruce. *Cic. Q. Fr.* 1, 2, 2. Illum crucem ibi ipsum constituere, ex qua tu eum ante detraxisses, *ἀλληγορικῶς*. ℙ *Lips. cit.* 1, 5. duplex esse statuit crucis genus, simplex et compactum: illud uno simplicique ligno constans, hoc duplici, erecto et transverso, ut dictum est. Ad primum crucis genus pertinere docet illud *Senecae Consol. ad Marc.* 20. Video istic cruces non unius quidem generis, sed aliter ab aliis fabricatas, capite quidam conversos in terram suspendere: alii per obscena stipitem egerunt: alii brachia patibulo explicuerunt. *Agere per obscena stipitem*, est quod dicimus [**spiessen*] *σκολοπίζειν*, a Turcis hodieque usurpatum supplicium. De eo *Maecenas in carm.* ap. *Senec. ep.* 101. Vita dum superet, bene est. Hanc mihi, vel acuta Si sedeam cruce, sustine. [At *Ruhkopfius*, in *adnot.* huic loco subjecta, contendit, hic sermonem esse de cruce tertii generis; nam mox ait *Senec.* Suffigas licet, et acutam sessuro crucem subdas? Putat enim praeter arrectarium stipitem, et ejus antennam, cui manus infigerentur, fuisse in medio stipitis palum acutum, cui per anum immisso suspendendus insideret, ne defunctus cito prolaberetur, sed ibidem putresceret. *F.*] ℙ *Crucem* appellat *Senec. Prov.* 3. machinam illam, in qua alligatus M. Regulus vigilia et inedia necatus est: de qua machina V. *Gell.* 6, 4. ℙ *Crucem pendulam* de temone currus dixit *Stat. Silv.* 4, 3, 28. V. ℙ Translate dicitur de omni cruciatu, pernicie, interitu, calamitate. *Colum.* 1, 7. Summum jus antiqui summam putabant crucem. *Ter. Eun.* 2, 3, 91. An id flagitium est, si in domum meretriciam Deducar, et illis crucibus, quae nos nostramque adolescentiam Habent despicatam, et quae nos semper omnibus cruciant modis, Nunc referam gratiam? *Pl. Aul.* 3, 5, 46. jamque hosce absolutos censeas, Cum iucedunt infectores crocotarii; Aut aliqua mala crux semper est, quae aliquid petat. *Ter. Phorm.* 3, 3, 11. Ni etiam nunc me hujus causa quaerere in malo jubeas crucem, *h. e.* in malo aliud malum, ut *Donat.* exponit. [**Quaerere in malo crucem* proverb. dicitur, qui in parvo malo magnum sibi malum ultro arcessit. Ita melius *Ruhnk.* ad h. l.] *Pl. Men. prol.* 66. Fluvius rapidus raptori pueri subduxit pedes: abstraxitque hominem in maximam malam crucem, *h. e.* ad interitum, mergendo. *Id. Bacch.* 4, 22. Quae te mala crux agitat? *h. e.* quae Furia. ℙ Saepe hinc adhibetur in exsecrationibus. *Pl. Asin.* 5, 2. *extr.* I in crucem. *Id. Most.* 3, 2, 163. Abin' hinc in malam crucem? *Id. Men.* 2, 2, 53. Numquid vis? *Me.* ut eas maximam in malam crucem. *Id. Rud.* 1, 2, 86. Evasit ex aqua: jam in litore est: sed dextrorsum aversa it in malam crucem. Et omisso verbo, *Ter. Phorm.* 2, 3, 21. In malam crucem. *Pl. Capt.* 3, 1, 9. Ilicet parasiticae arti in malam maximam crucem, *subaudi* ire licet. ℙ Est etiam convicium in hominem cruce dignum. *Pl. Pers.* 5, 2, 17. Quid ais, crux, stimulorum tritor? ℙ *Malo cruce*, mascul. gen. *Gracch.* ap. *Fest.* in *Masculino.* Dignus fuit, qui malo cruce periret. *Enn.* ap. *Non.* 3, 31. Malo cruce fatum ut des, Juppiter. Al. leg. *Malo cruce fatum* etc. ℙ *Summum jus summa crux*, proverb. ap. *Colum.* 1, 7. quo monemur, non esse vindicandum quidquid licet, sed remittendum aliquid, et comiter ac facile cum inferioribus agendum. ℙ In gen. plurali *cracumne* sit, an *crucium*, lis est. Legitur quidem *crucium* ap. *Tertull. Apolog.* 16. bis: ubi *Sciopp.* invenit *crucum* in quodam MS. atque ita *Rigaltius* edidit tum hoc loco, tum *ad Nation.* 1, 12. *Pammelius* quoque, licet *crucium* ediderit ex auctoritate excusorum librorum, fatetur tamen *crucum* esse in MSS. omnibus. Denique etiam *Charis.* 1, 114. volebat *crucum.* Quare videtur praeferendum: sic *nucum*, *ducum*, *conjugum*, *frugum.*

*CRYA, ae, *Κρῖα*, promontorium Cariae. *Mela* 1, 16. ℙ Item oppidum in promontorio illo situm 5, 27. *B. A.*

*CRYEON (genit. plur. i. e. Cryensium *sc.* insularum) tres, insulae totidem fuere prope Cariam, Cryae oppido objacentes. *Plin.* 5, 31. *B. A.*

*CRYNIS, Bithyniae flumen *Plin.* 5, 32. *B. A.*

*CRYOS, i, m. Joniae flumen, vel saltem in Joniae confinio. *Plin.* 5, 29. *B. A.*

CRYPHII, orum, m. plur. in sacris Mithrae videntur fuisse vel sacerdotes occultioribus sacris initiati, vel sacra ipsa magis arcana, quae iis demum ostendebantur, qui ejus Dei ministri esse cupientes, multa suae devotionis experimenta per varios cruciatus, et purgationes dedissent. Specus enim erat tenebrosus et horridus, in quo consecrabantur: qui specus *κρύφιος* dicebatur, eodemque nomine vocabatur ipse Mithra: a *κρύπτω*, abscondo. Meminit hujus specus *Hieron. ep.* 107. *n.* 2. Cryphiorum vero nomen legitur in *Inscr.* apud *Grut.* 303, 2. et 1087, 4. Plura hac de re *Reinesius* ad *Inscr.* 48. *cl.* 1. Quod si in antiquis marmoribus vel *Cryfii* legatur, vel *Criphii*, censendus est idiotismus: nam saepe in antiquis monumentis labentis Latinitatis videre est litteras *f* pro *ph*, et *i* pro *y* fuisse usurpatas.

CRYPTA, ae, f. *κρύπτη*, Graeca vox, a *κρύπτω*, abscondo, qua significatur locus fere subterraneus fornice tectus cum fenestris in summitate tantummodo. [*Ex hoc voc. orta *Gruft* et *Grotte. B. Crus.* in *cl. Suet.* p. 258.] *Varr.* ap. *Non.* 2, 766. Non vides in magnis peristyliis, qui cryptas domi non habent, sabulum jacere a pariete aut (lege *ut in*) cryptis, ubi ambulare possint? *Juven.* 5, 106. de pisce. Et solitus mediae cryptam penetrare Suburrae, *h. e.* cloacam, quae fornicato opere subterraneum canalem sordibus urbis praebebat. *Suet. Cal.* 58. Cum in crypta, per quam transeundum erat, pueri nobiles ex Asia ad edendas in scena operas praepararentur, ut eos inspiceret, restitit. *Vitr.* 6, 8. In aedibus cryptae, horrea, apothecae, ceteraque quae ad fructus servandos magis, quam ad elegantiae decorem possunt esse. Nam, ut docet *Varr. R. R.* 1, 57., quidam granaria sub terris habebant. *Prud. περὶ στεφ.* 11, 153. Haud procul extremo culta ad pomoeria vallo Mersa latebrosis crypta patet foveis: Hujus in occultum gradibus via prona reflexis etc. Hic describuntur cryptae illae, quae nunc *catacombe de' martiri* appellantur, quarum graphicam descriptionem habes etiam ap. *Hieronym.* in *Ezech.* c. 40. *v.* 5. ℙ Crypta Neapolitana est specus pervium sub monte Pausilypo, haud procul Neapoli, per quod Puteolos via compendiosa itur, MDCCC. pedes longa, alta et lata XX. circiter: ad cujus initium Virgilii sepulcrum fertur esse situm e marmore. *Senec. ep.* 57. Totum athletarum fatum mihi illo die perpetiendum fuit: a ceromate nos haphe excepit, in crypta Neapolitana. Nihil illo carcere longius, nihil illis faucibus obscurius, quae nobis praestant, non ut per tenebras videamus, sed ut ipsas.

[CRYPTĀRĬUS, ii, m. cryptae custos. *Inscr.* ap. *Mur.* 2017, 2. Collegium Silvani restituerunt M. Aurelius Aug. Lib. Hilarus, et Magnus cryptarius curatores. *F.*]

CRYPTĬCUS, a, um, adj. subterraneus, *κρυπτικός*: a *κρύπτω*, abscondo. *Sidon. ep.* 1, 5. Pontes, quos antiquitas a fundamentis ad usque aggerem calcabili silice crustatum crypticis arcubus fornicavit. ℙ Translate *cryptici* dicuntur *Firmic. Mathes.* 3. homines tacitum taciturni, qui occultant (*κρύπτουσι*) suas cogitationes.

CRYPTOPORTĬCUS, us, f. porticus subterraneae similis, et a sole remota, qua refrigerandi causa per aestatem uti licet. Vox hybrida est a Latino *porticus*, et Graeco *κρυπτὸς*, absconditus, tectus. *Plin. ep.* 5, 6. *med.* In summa cryptoporticu cubiculum, ex ipsa cryptoporticu excisum. *Id. ep.* 2, 17. Hinc cryptoporticus extenditur: utrinque fenestrae, a mari plures, ab horto singulae et altius pauciores. Hae, cum serenus dies, et immotus, omnes: cum hinc vel inde ventus inquietus, qua venti quiescunt, sine injuria patent. *Sidon. ep.* 2, 2. *med.* A parte vestibuli longitudo tecta interius patet, quae quia nihil ipsa prospectat, etsi non hippodromus, saltem cryptoporticus meo mihi jure vocitabitur. Hanc *Vitr.* 5, 11. duplicem porticum appellat.

*CRYPTOS, i, vetus nomen Cypri insulae. *Plin.* 5, 31. *B. A.*

CRYSTALLĬON, ii, n. *κρυστάλλιον*, herba eadem, quae psyllion. *Plin.* 25, 11, 90.

CRYSTALLĪNUS, a, um, adj. *κρυστάλλινος*, ad crystallum pertinens. *Capitolin. Ver.* 5. Calices murrhini, et crystallini. *Plin.* 37, 2, 10. Crystallina pila adversis posita solis radiis. *Id. ib.* 9, 39. Crystallina centra in sapphiris. ℙ *Crystallina* absolute saepe dicuntur vasa e crystallo. *Juven.* 6, 154., *Mart.* 1, 54. et 9, 60. et *Plin.* 37, 2, 11. et al. ℙ Praepositus a crystallinis est inter officia domus Augustae. *Inscr.* ap. *Grut.* 474, 4.

CRYSTALLUM, i, n. et Crystallus, i, f. et m. *κρύσταλλος*, lapis, seu succus perspicuus lapidescens, quem sub terris, aut inter gelidas rupium venas frigus glaciat, et durat: quasi *κρυόσταλλος*, a *κρύος*, frigus, et *στέλλομαι*, pro *συστέλλομαι*, contraho, quia ab aliquibus glacies censetur, idest aqua frigore concreta: vel melius a similitudine glaciei. *Stat. Silv.* 1, 2, 126. Raraque longaevis nivibus crystalla gelari. *Plin.* 36, 26, 66. Vitrum in India e crystallo fracta fieri. *Solin.* 15. *sub f.* Crystallus, quem Europa subministrat, etc. multus ad pocula destinatur, etc. sexangulus invenitur. ℙ Pro glacie usurpatur ab *Auct. Priap.* 64. Rigetque dura barba vincta crystallo. ℙ Per synecdochen sumitur pro vase e crystallo. *Mart.* 10, 66. Quis potius cyathos, aut quis crystalla tenebit? *Id.* 9, 23. Nec labris nisi magna meis crystalla terantur. *Prop.* 4, 3, 52. Crystallusque suas ornet aquosa manus. De crystallo, cui aqua inerat, aliquot sunt epigrammata *Claudiani* a 6. usque ad 14. Atque haec fortasse est, quam *aquosam* dicit *Propert.*; at opportuniorem habes interpretationem in V. AQUOSUS. ℙ De crystalli natura et origine agunt *Plin.* 37, 2., *Senec. Q. N.* 3, 25. et *Solin.* 15. *f.*

CT

[CTĒSĬAS, ae, m. bona possidens, a *κτῆσις*, possessio. Est cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Grut.* 79, 1. M. Aurelius Ctesias. *F.* ℙ **Ctesias*, ae, m. *Κτησίας*, patria fuit Cnidius, medicus Artaxerxis Mnemonis, Xenophonti aequalis. Scripsit de rebus Assyriis, item de Persicis et Indicis, cum aliis multis. *Plin.* 2, 6. *Aug. C. D.* 18, 2. ℙ Item insignis statuarius, de quo *Plin.* 34, 8. ed. *Hard.* Antea legebatur *Clesias. B. A.*]

CTĒSĪBĬCUS, a, um, adj. ad Ctesibium pertinens, ut Ctesibica machina, quae in altitudinem aquam educit, *h. e.* ab illo inventa. *Vitr.* 10, 12. Fuit autem Ctesibius vir Alexandrinus, qui sub Ptolemaeo Evergeta floruit, et pneumaticam rationem, atque hydraulica organa reperit, uti docet *Plin.* 7, 37, 38. et *Vitr.* 9, 9. Hujus machinae nuper inventae formam, et descriptionem habet *E. Q. Viscont. Op. Var. T.* 2. p. 29. *tab.* 3.

*CTESIDĒMUS, i, *Κτησίδημος*, pictor nobilis. *Plin.* 35, 11. *B. A.*

*CTESĪLĀUS, i, *Κτησίλαος*, insignis statuarius. *Plin.* 34, 8. *B. A.*

*CTESĪLŌCHUS, i, *Κτησίλοχος*, pictor insignis, Apellis discipulus. *Plin.* 35, 11. *B. A.*

*CTESIPHON, ontis, *Κτησιφῶν*, Atheniensis, pro quo exstat Demosthenis oratio. *Cic. Or.* 3, 56. ℙ Item alius, Gnosius, architectus, qui templum Dianae Ephesiae traditur exstruxisse. *Plin.* 7, 37. *Vitr.* 3, 1. *f. Chersiphron* audit *Plin.* 35, 14. et *Straboni.* Hinc *Chersiphron* corrigendum contendunt nonnulli in priore loco *Plin.* et *Vitr.* ℙ Et medicus quidam apud *Celsum* 5, 18. ℙ *Ctesiphon*, ontis, f. pagus fuit Assyriae amplissimus, in Tigridis altera ripa, e regione Seleuciae urbis, a Parthis exstructus. Ibi Parthorum reges in hyeme propter aeris temperiem degere solebant; aestatem vero in Hyrcania et Ecbatanis agebant. Babylonici regni caput fuit. *Plin.* 6, 26. *Tac. A.* 6, 42. *B. A.*

CU

CŬBĂ, ae, f. Cubam Sabini vocant eam, quam militares lecticam: unde videtur derivatum esse cubiculum. Haec *Festus.* ℙ Item Dea cubandi, cui, simulque *Eduliae* et *Poticae* (al. *Potinae*) initiabantur pueri, ubi primum a lacte, et cunis transierant. *Varr.* ap. *Donat.* ad *Ter. Ph.* 1, 1, 15.

*CUBALLIUM, i, n. opp. Galatiae (Gallograeciae). *Liv.* 38, 18. *B. A.*

CŬBĀTĬO, onis, f. actus cubandi. *Varr. L. L.* 7, 50. A cubatione cubiculum.

CŬBĀTOR, oris, m. qui cubat. *Paulin. Nolan. ep.* 21, (al. 24.) 4. Joannes beatus Dominici pectoris cubator.

CŬBĀTUS, us, m. idem ac cubatio. *Plin.* 10, 57, 78. de gallinis pituita laborantib. Medicina in fame, et cubatus in fumo. *Hard.* ex MSS. legit *cubitus.*

CŪBĬCŪLĀRIS, e, et Cubicularius, a, um, adj. ad cubiculum pertinens. *Mart.* 14, 39. *in lemmate.* Lucerna cubicularia. *Cic. Div.* 2, 65. et *Tusc.* 5, 20. Cubicularis lectus. *Suet. Aug.* 7. imago, *h. e.* imago, quae in cubiculo servatur. [**Lipsius* conjecit: *Cubiculi Lares*, ut *Dom.* 17. Probant recent. editores, quorum *Wolf.* haec notat: Vulgata usum habet ab omni latinitatis usu alienum.] *Plin.* 8, 58, 83. Cubicularia stragula. *Inscr.* ap. *Mur.* 901, 5. T. Flavius Aug. L. Caes. a veste cubicularia. Alia apud *Marin. Frat. Arv.* p. 504. T. Aelio Aug. Lib. Glauco cubiculario stationis primae. V. ADMISSIO. ℙ *Cubicularius* absolute est servus a cubiculo, *κατευναστής, κατακοιμιστής. Cic. Att.* 6, 2. Aditus autem ad me minime provinciales: nihil per cubicularium. *Id. Verr.* 2, 3, 4. Hunc vestri janitores, hunc cubicularii diligunt. *Suet. Dom.* 17. Saturius decurio cubiculariorum. ℙ *Cubicularia*, ancilla cubiculi. *Inscr.* ap. *Grut.* 676, 5. D. M. Zmaragdi *Liberti* Domitia Pollin. cubicularia ex collegio. Alia ap. *Guasco, Mus. Capitol. T.* 1. p. 79. Vernasiae Domitia mater cubicularia ex collegio. Fortasse in prima *Inscr.* legendum est *cubicularii*, in altera *cubiculariae.* Adde aliam ap. *Mur.* 398, 1., ubi tamen *cubecularia* legitur.

CŪBĬCŪLĀTUS, a, um, adj. in cubiculi modum factus, vel cubicula habens, ut *cubiculatae naves* ap. *Senec. Ben.* 7, 20. thalamegi.

CŪBĬCŪLUM, i, n. *εὐναστήριον, δωμάτιον,* [**κοιμητήριον*] conclave, membrum in aedibus, in quo tum per diem manemus, tum noctu cubamus: quamquam si locum significet, in quo dormitur, aliquando adjunctum habet aliquid ejus significationis. *Plin. ep.* 2, 17. *med.* Cubiculum noctis et somni. *Id. ep.* 5, 6. *med.* Dormitorium cubiculum. Et *ep.* 1, 3. Cubicula diurna nocturnaque. *Cic. Verr.* 2, 3, 23. Cum iste etiam cubaret, in cubiculum introductus est. *Id. Q. Fr.* 3, 1, 1. Subgrande cubiculum et hibernum altum valde probavi. *Pl. Most.* 3, 2, 7. Adducere aliquem in cubiculum. *Liv.* 3, 57. Minister cubiculi, qui in *Inscr.* ap. *Grut.* 575, 5. et 8. et 576, 4. dicitur *a cubiculo;* ap. *Liv.* tamen *l. c.* designat etiam ministrum libidinum. Quo pertinet illud ap. *Cic. Or.* 2, 65. Quando tandem, Galba, de triclinio tuo exibis? Cum tu, inquit, de cubiculo alieno. *Suet. Dom.* 16. *extr.* Parthenius cubiculo praepositus. [**Xiphil.* 67, 15. *πρόσοιτις. Victor Epit.* 11. procurans cubiculum. Laudat haec *B. Crus.* in *cl. Suet.* p. 258.] ℙ *Id. Ner.* 12. vocat *cubiculum* suggestum in podio, ex quo princeps spectare ludos solebat. [*Idem quod *suggestus in orchestra Caes.* 76. *Papilio Lamprid. Alex. Sev.* 51. *Spart. Pesc. Nig.* 11. et cf. *Schwarz.* ad locum *Plin. mox laud.* Leguntur haec ap. *B. Crus.* in *cl. Suet.* p. 258.] Adde *Plin. Pan.* 51. ℙ Ap. *Vitr.* 2, 8. cubicula dicuntur in structura muri reticulata, quae mox appellat *cubilia*, hoc est loca in quibus sedent lapides. Reticulatum, *inquit*, ad ruinas faciendas ideo paratum, quod in omnes partes dissoluta habet cubicula, et coagmenta. V. CUBILE. [Est etiam idem ac sepulcrum. *Inscr.* ap. *Fea, Framm. consol.* p. 89. Cubiculum Aureline Martinae castissimae atque pudicissimae feminae, que fecit in coiugio ann. XXIII. XIIII. etc. Haec inscriptio pertinet ad an. 336. post Chr. natum. *F.*] ℙ *Cubiclum* per syncopen dixit *Mart.* 10, 30.

CŪBĬCUS, a, um, adj. ad cubum pertinens, vel ad cubi formam factus. *Vitr.* 5. *praef.* Placuit cubicis rationibus praecepta in voluminibus scribere. ℙ Legitur et *cybicus, a, um*, ut *cybica soliditas* ap. *Capell.* 2. *in.* Cum enim sit a Graeco *κύβος, υ* modo in *u* Latinum transit, modo remanet.

CŪBĬLE, is, n. *κοίτη*, lectus, in quo cubatur. *Cic. Tusc.* 5, 32. Mihi calceamentum est solorum callum, cubile terra. Et *ib.* 2, 17. Collocare aliquem in cubili. *Id. Cat.* 4, 8. Nulli sunt inventi, qui non cubile ac lectulum suum salvum esse velint, *cubile* hic poni videtur pro cubiculo dormitorio. [*Hinc frustra quidam videntur in loco *Suet. Ner.* 25. pro *cubili* emendare *cubiculis*, ut *B. Crus.* in *cl. Suet.* p. 258. Cf. cum his *Plin. Pan.* 49, 1. Longe arcana illa cubilia saevique secessus, in quos timore, et superbia et odio hominum agebatur. *Ib.* 63, 3. Intra cubilia sua ipsis consulibus, a quibus consules renuntiabantur, exilia et caedem machinabantur. *Cubilia* pertinent ad interiores aedium partes, quae praeter cubiculum continebant et conclavia secreta nonnisi in usum imperatoris destinata, ubi conventus erant familiarissimorum etc.] Sic ap. *Plin.* 15, 11, 10. *cubile salutatorium* videtur esse, in quo dormitur quidem, sed admittuntur tamen a ditioribus salutantes. Alii putant esse lararium, in quo Lares domi salutabant. ℙ Aliquando refertur ad concubitum, aut conjugium. *Virg. A.* 3, 324. Nec victoris heri tetigit captiva cubile. *Id. ib.* 8, 412. castum servare cubile Conjugis. *Id. ib.* 12, 144. Ascendere cubile alicujus, *h. e.* conjugem fieri. *Ov. Her.* 3, 109. Sociare cubilia cum aliquo. *Cic. Fam.* 9, 22. Inire cubile alicujus, *h. e.* adulterare. *Ov. Met.* 15, 501. patrium temerare cubile. ℙ Dicitur saepe de nidis avium, et ferarum latibulis, *εὐνή. Caes. B. G.* 6, 26. Alcibus arbores sunt pro cubilibus. *Varr. R. R.* 2, 9. *f.* Cubilia canibus substernenda fronde. *Cic. N. D.* 2, 52. Gallinae, avesque reliquae cubilia sibi, nidosque construunt. *Virg. G.* 1, 183. Aut oculis capti fodere cubilia talpae. *Id. ib.* 4, 45. et 243. ita vocat apum alvearia. *Phaedr.* 1, 19. cubile canis. *Id.* 2, 4. suis. ℙ Translate. *Cic. Pis.* 34. Investigatas esse a nobis labes imperii tui, stragesque provinciae: quas quidem nos, non vestigiis odorantes ingressus tuos, sed totis volutationibus corporis, et cubilibus persecuti sumus. *Id. Verr.* 2, 2, 77. *extr.* Ut omnes mortales istius avaritiae non jam vestigia, sed ipsa cubilia videre possint. (Adde *Cluent.* 30.) *Val. Fl.* 5, 154. saevumque cubile Promethei Cernitur, in gelidas consurgens Caucasus Arctos. *Id. ib.* 144. ignoti dura cubilia ferri. *Id.* 3, 37. et *Hor. Od.* 4, 15, 16. cubile dicunt occasum, quia sol eo cubitum ire videtur. ℙ Ap. architectos *cubile* est ea structurae pars, in qua aliquid sedet et nititur, ut cubilia lapidum, *Vitr.* 2, 8. et cubilia tignorum, 4, 2., quae et *columbaria* appellantur, *ὁπαί.* Sic *Plin.* 36, 14, 21. Ea maxima moles fuit, nec sedit in cubili. V. CUBICULUM.

CŪBĪTAL, alis, n. *ὑπαγκώνιον,* cubiti fulcimentum, pulvinus, cui cubito innitimur. *Hor. Sat.* 2, 3, 255. Ponas insignia morbi, Fasciolas, cubital, focalia etc. [*V. *Heindf.* ad h. l.] ℙ Alii breve palliolum intelligunt, ad cubitum usque tantummodo pertinens, quo, si opus esset, caput etiam tegeretur, usurpatum ab iis, qui valetudine laborarent: propterea quod *Quint.* eadem morbi insignia enumerans, haec habet 11, 3. *med.* Palliolum, sicut fascias, quibus crura vestiuntur, et focalia, et aurium ligamenta, sola excusare potest valetudo.

CŪBĪTĀLIS, e, adj. *πηχυαῖος,* altus uno cubito. *Liv.* 24, 34. Archimedes murum ab imo ad summum crebris cubitalibus fere cavis aperuit. Sic Cubitalis caules, *Plin.* 12, 12, 26. et Cubitalis mensura, *Pallad.* 3, 18. *extr.*

CŪBĪTIO, onis, f. cubatio. *August. ep.* 151. Legi litteras tuas ad lucernam, jam coenatus: proxime erat cubitio, sed non ita etiam dormitio.

CŪBĪTISSIM, adv. in cubitum. *Pl. Cas.* 5, 2, 43. Volo ut obvertam cubitissim.

CŪBĪTO, as, n. l. frequentat. a *cubo. Cic. Coel.* 15. Pusio cum majore sorore cubitavit. *Colum.* 8, 10. *extr.* Pulli, qui humi cubitant. *Tac. A.* 14, 5. Super pedes cubitantis reclinis.

CŪBĪTOR, oris, m. qui cubat. *Colum.* 6, 2. *med.* cubitorem bovem appellat, qui saepe decumbit in sulco ex pertinaci contumacia.

CŪBĪTORĬUS, a, um, adj. ad cubandum pertinens, ut *cubitoria vestimenta* ap. *Petr. Sat.* 3. *Lipsius* tamen, quem plures sequuntur, *Saturn.* 1, 2. legit *accubitoria.* Sed et qui *cubitoria* legunt, coenatoriam vestem intelligunt.

CŪBĪTŪRA, ae, f. idem ac cubatio. *Pl.* ap. *Non.* 3, 54. Pol ad cubituram, mater magis sum exercita a te, quam ad cursuram; eo sum tardiuscula. Ita *Muretus* legit *Var. lection.* 18, 10., nam corrupte admodum a *Nonio* referuntur.

CŪBĪTUS, i, m. et Cubitum, i, n. *κύβιτον, πῆχυς,* ulna, seu alterum e duobus ossibus, quibus brachium constat, ab imo osse humeri ad carpum manus extensum, et alteri, cui nomen *radio* est, subjectum. *Cels.* 8, 1. Radius superior brevior-que, et primo tenuior etc. cubitus inferior longior-que, et primo plenior etc. Adde *ib.* 16. ℙ Item ipse brachii flexus, cui innitimur, *ἀγκών. Plin.* 11, 45, 102. Homini genua, et cubita contraria. *Pl. Stich.* 2, 1, 13. Cubitis depulsare de via. *Mart.* 3, 82. Cubitis trudit hinc et inde convivas. *Virg. A.* 4, 690. Ter sese attollens, cubitoque innixa levavit. *Petr. Sat.* 132. Erectus in cubitum. [**Suet.* Vita *Hor.* Quotiens ego vidi patrem tuum cubito se amungentem.] ℙ Cubito sinistro innixi, jacentes in lectis, antiqui coenabant. V. ACCUMBO. Hinc illa *Hor. Od.* 1, 27, 8. Et cubito remanete presso. Et *Sat.* 2, 4, 139. Languidus in cubitum jam se conviva reponet, *h. e.* rursus convertet se ad comedendum, qui cibos fastidire videbatur. Sic *Petron. fragm.. Tragur.* 65. *Burmann.* Tentavi assurgere etc., recreatus hoc sermone reposui cubitum. Et *ib.* 27. Ponere cubitum apud aliquem, *h. e.* coenare, translaticius loquendi modus. Fortasse huc pertinet et illud *Calpurnii Ecl.* 6, 71. Ponere seu cubitum etc. ℙ *Cubito* aliquem *pellere* est aspernari, improbare, reprehendere, rejicere, apud *Tertull. Anim.* 55., quia si quid perperam dictum ab eo sit, qui proxime nos est, solemus eum cubito icere, et latus ejus fodere. ℙ Translate est curvatura litoris, flexus. *Plin.* 3, 13, 18. Ancona apposita promontorio Cumero, in ipso flectentis se orae cubito. ℙ Est etiam nomen mensurae a flexu cubiti ad summitatem medii digiti, quam alii sesquipedem continere ajunt, alii pedes duos: et sunt praeterea varia cubitorum genera, regius, vulgaris, geometricus etc. *Vitr.* docet 3, 1. *med.* constare ex sex palmis, digitis vigintiquatuor. *Cic. Leg.* 2, 26. Columella tribus cubitis altior. *Plin.* 7, 2, 2. Aethiopas octona cubita longitudine excedere. *Lucil.* ap. *Non.* 3, 68. Quadraginta cubita altus. *Pl. Rud.* 5, 2, 7. Signare litteris cubitum longis. *Cic. Att.* 13, 12. Biennium praeteriit, cum ille *Καλλιπίδης* assiduo cursu cubitum nullum processerit.

CŪBĬTUS, us, m. cubatio, *κατάκλισις. Cato R. R.* 5. Primus cubitu surgat: postremus cubitum eat. *Plin.* 28, 4, 14. Supini cubitus oculis conducunt, at proni tussibus, in latera adversus distillationes. ℙ Item cubile, lectus. *Plin.* 24, 9, 38. His foliis cubitus sibi sternunt. ℙ Item *accubitum*, idest lectus convivalis ornatior, et ab aliis disjunctus. *Inscr.* ap *Mur.* 544, 1. Huic ordo splendidissimus bisellium decrevit, cubitumque concessit. In lapide legitur *gubitum* pro *cubitum* sculptoris oscitantia.

CŪBO, as, ui, *raro* avi, itum, n. l. *κατάκειμαι,* jaceo, a *κύπτω*, quod est caput atque oculos declinare, sive demittere, ut dormientes solent. [*Cf. quae de *etym.* et *synonym.* h. v. pluribus disputat *Döderl.* 1, 145. sqq.] *Ov. R. Am.* 727. Hic fuit, hic cubuit, thalamo dormivimus illo. *Cic. Verr.* 2, 3, 23. Cum iste etiam cubaret, in cubiculum introductus est. *Juv.* 3, 208. Cubat in faciem, mox deinde supinus. *Cic. Rosc. Am.* 23. Cum coenatus cubitum in idem conclave cum filiis isset. *Id. Somn. Scip.* 1. Cubitum discessimus. *Pl. Truc. a.* 5. *v.* 24. Corrumpor situ: ita miser cubando in lecto hic expectando obdurui. *Suet. Aug.* 43. Lectica cubans. Et *ib.* 83. et *Ov. Met.* 11, 612. Cubuisse toro. *Ov. Her.* 7, 162. Et senis Anchisae molliter ossa cubent. ℙ *Festus*: Cubans auspicatur, qui in lecto quaerit augurium. ℙ Metonymice est aegrotum esse. [*Ut nostr. *liegen.*] *Hor. Sat.* 1, 9, 18. quendam volo visere non tibi notum: Trans Tiberim longe cubat is prope Caesaris hortos. *Id. ib.* 2, 3, 289. Mater ait pueri menses jam quinque cubantis. *Ov. Her.* 20, 164. haec cubat, ille valet. *Suet. Ner.* 34. Cubans ex duritie alvi. *Pl. Truc.* 2, 5, 2. Cubare puerperio. ℙ Item concumbere. *Pl. Bacch.* 4, 9, 81. Cum peregrini cubui uxore militis. Adde *Mil.* 1, 1, 65. et alibi. *Catull.* 69, 8. quicum bella puella cubet. ℙ Significat etiam accumbere, quoniam cubando veteres coenabant. *Suet. Ner.* 32. Lautiore convivio effusus subito in cachinnos, consulibus, qui juxta cubabant, quidnam rideret, blande quaerentibus etc. Adde *Cal.* 24. et *Cic. Or.* 2, 86. ℙ Pisces cubantes qui sint, V. in JACENS. ℙ *Cubare* dicitur *mare*, cum tranquillum jacet. *Mart.* 5, 1. Plana suburbani qua cubat unda freti. ℙ *Tecta cubantia*, quae in latus pendent, et procumbunt. *Lucr.* 4, 518. ℙ Reperitur etiam *cubavi* in praeterito. *Quint.* 8, 2. *f.* Fingitur in scholis, supra se cubasse. Sic *incubavi* ap. *Plin.* et *Ascon.* et *cubaris* pro *cupaveris* ap. *Propert.* 2, 12, 17.

CŪBŪLA, ae, f. libi sacri genus. *Arnob.* 7, 230. ℙ Habet aliquam ipsa vox similitudinem cum *subucula*, quae item appellatio est libi ap. *Fest.*, vel potius ita appellatum libi genus a forma cubĭca.

[CUBULTERĪNUS. V. COMPULTERINUS. *F.*]

CŪBUS, i, m. *κύβος,* est figura ex omni latere quadrata, quales sunt tesserae, quibus in alveolo luditur. *Vitr. praef.* 5. ℙ In numeris *cubus* dicitur, cum omne latus ejusdem numeri aequaliter in sese solvitur, sicuti fit, cum ter terna ducuntur, atque idem ipse numerus triplicatur. *Gell.* 1, 20. ℙ *Rhemn. Fann.* ad amphorae mensuram refert, de ponderib. 61. Quatuor ex quadris medium cingatur inane, Amphora fit cubus, quam ne violare liceret, etc. ℙ Legitur a quibusdam, et quidem prima brevi, etiam ap. *Ov. Medic. fac.* 88. Et modicum e myrrhis pinguibus adde cubum, *h. e.* ut quidam putant, quantum est parvus cubus. Sed mire eo loco libri variant, et interpretes. ℙ Ap. *Auson. Idyll.* 11, 3. *coebum* pro *cubum* legendum quidam putant, quod ita veteres dixerint, ut *moerus* pro *murus*, *poenio* pro *punio*, et *coeravit* pro *curavit.* Quin potius *Auson.*, ut alibi saepe, primam syllabam in *cubus* licenter produxit, ut videre est etiam ap. *Rhemn. Fann. l. c.*; nam veteres Latini *oe* diphthongum usurparunt in iis tantum vocibus, quas Graeci per *οι* scribebant.

*CUCCI (*Anton. Itin.*), vel Cuccium, i (*Tab. Peut.*), opp. Pannoniae superioris. *B. A.*

[CŪCI, n. indecl. *κοῦκι,* est genus arboris palmae similis, cujus foliis utuntur ad textilia, et ligno ad velares anulos. *Plin.* 13, 9, 18. Hujus meminit et *Theophrast. Hist. plant.* 4, 2. Est planta Persica. *F.*]

*CUCIOS, i, fons ulterioris Aegypti, in Aethiopiae confinio, ad Sinum Arabicum. *Plin.* 6, 29. *B. A.*

CŪCŪBO, as, n. l. *ὑτζω*, vel *τυτζω*, proprium est vocis noctuae. *Auct. carm. Philom.* 41. Noctua lucifuga cucubat in tenebris. Alii leg. *lucifugax tutubat.* V. TUTUBO.

CŪCULLĀ, ae, f. idem quid cucullus. *Hieron. Vita Hilar. n.* 46. et *Paulin. Nolan.* 21, 389. Donumque tunicae, qua sodalem ornaverat, Geminat cucullae munere.

CŪCULLĀTUS, a, um, adj. cucullum habens, ut vestis cucullata. *Isid. Orig.* 19, 24. Casula est vestis cucullata, dicta per diminutionem a casa, quod totum hominem tegat. *Colum.* 11, 1. *med.* Frigora et imbres prohibentur optime pellibus manicatis, et sagis cucullatis. Al. leg. *sagatis cucullis:* alii *sagis et cucullis.* Eadem habet 1, 8. V. CUCULLUS.

*CUCULLE, dictum et Cuculli et Cucullae, oppidum Norici. *Tab. Peut. Cucullus* audit *Eugipp.* in *vita Severin.* 11. *B. A.*

CŪCULLIO, onis, m. diminut. a *cucullus*, vel idem ac cucullus. *Lampr. Elag.* 32. Tectus cucullione mulionico, ne agnosceretur. *Capitol. Ver.* 4. Obtecto capite cucullione vulgari viatorio. *Cato R. R.* 2. Cum tempestates pluviae fuerint, centones, cuculliones familiam oportuisse sibi sarcire. *Cato* ex more antiquo non geminandi consonantes una *l* scripsit.

CŪCULLIUNCŪLUS, i, m. diminut. parvus cucullio. *Paul.* ex *Festo* in *Tegillum.* Tegillum, cucullіunculum ex scirpo factum.

CŪCULLUS, i, m. proprie est involucrum chartaceum, quo a pharmacopolis, aliisque institoribus pulveres, ac similia clauduntur. *Mart.* 3, 2. Vel turis, piperisque sis cucullus. V. *Voss.* in *Etymol.* ℙ Translate est pars vestis a tergo pendentis, qua caput tegitur pluviae, vel tempestatis causa, a forma, quia cucullus capitis refert conum inversum, planeque chartaceo cucullo similis est, ut ex palliis Hispanicis, et bardocucullis apparet. *Juven.* 6, 118. Sumere nocturnos meretrix augusta cucullos. *Mart.* 11, 98. Nec te cucullis asseret caput tectum. *Colum.* 1, 8. Familiam habeat munitam diligenter a vento, frigore, pluviaque: quae cuncta prohibentur pellibus manicatis, centonibus confectis, vel sagis cucullis, *h. e.* sagis cucullatis, ut *Id.* habet 11, 1., suntque duo substantiva, quorum alterum adjectivi vicem praestat, ut *Virg. G.* 2, 192. pateris et auro. ℙ *Salmas.* ad *Capitol. Pertin.* 8. observat ex *Not. Tir.* p. 157. fuisse etiam pedum cucullos, qui *cucullopedones, pedocuculli* dicerentur.

CŪCULO, as, n. 1. verbum est cuculi vocem exprimens. *Auct. carm. Phil.* 35. Et cuculi cucurant, et rauca cicada fritinnit.

CŪCŪLUS, i, m. κόκκυξ, avis ex genere accipitrum, licet ungues aduncos non habeat. In aliarum avium nidis ova parit, maxime palumbium, quod sciat se omnium avium generi esse odiosam, neque confidat, pullos in suo nido tutos fore. Haec fere *Plin.* 10, 9, 11., ubi Graeca appellatione *coccygem* appellat: sed 18, 26, 66. *n.* 2. cuculum. Quamquam, sitne cuculus idem cum coccyge, sunt qui dubitant. ℙ Hinc dicitur de adultero, quia ex alienis uxoribus liberos gignit, quemadmodum ille, qui uxorem habens adulteram alienos liberos enutrit pro suis, *curruca* vocatur. *Pl. Asin.* 5, 2, 73. At etiam cubat cuculus; surge amator, i domum. ℙ Dicitur et de homine stupido. *Pl. Trin.* 2, 1, 18. Ibi ille cuculus: ocelle mi, fiat. ℙ Est etiam inter convicia agricolarum, ubi opus negligunt, et putationem vitium usque ad id tempus protendunt, quo cuculus apparere solet, *h. e.* post aequinoctium, ut est ap. *Plin.* 18, 26, 66. *n.* 2. Dedecus enim habetur, opprobriumque meritum, falcem ab illa volucre in vite deprehendi. *Hor. Sat.* 1, 7, 30. durus Vindemiator, et invictus cui saepe viator Cessisset, magna compellans voce cuculum. [*Cf. *Voss.* ad *Virg. Georg.* 2, 403. p. 409.] ℙ Paenultimam corripuit *Auct. carm. Philom.* 35. V. v. praec. ℙ Est etiam hoc nomine herba, quae et *strumus*, et *strychnos* dicitur. *Plin.* 27, 8, 44. *Cuculi folia cet. Sic ed. *Hard.* nam ed. *Elzev.* habet *cacubali.* Cf. *Dioscor.* in *Noth.* Στρυχνὸς κηπαῖος, οἱ δὲ ἡμερον, Ῥωμαῖοι στρούμουν, οἱ δὲ κακουβαλοῖμ, κτλ. Al. leg. *cucubali*, alii *culici*, alii *culiculi. Marcell. Empir. c.* ult. p. 250. Herba cuculus trita in reliquam partem noctis imposita, mire dolores podagrae sanat. *B. A.*

CŪCŪMA, ae, f. genus vasis coquinarii, dictum a κεκύμαι praet. pass. verbi κύω, tumeo. *Prtron. Sat.* 135. Incincta quadrato pallio cucumam ingentem foco apposuit. Et *ib.* 136. Frangitur ergo cervix cucumae, ignemque modo convalescentem restinguit. Al. leg. *cucumulae. Marl. Dig.* 48, 8, 1. Si clavi percussit, aut cucuma in rixa etc. baculum ferratum hoc loco significari, quidam scripsit. Sed non est a priori notione discedendum. Porro *Torrentin.* habet *cuccuma* duplici *c. Mart.* 10, 79, 3. Torquatus nitidas vario de marmore thermas Exstruxit; cucumam fecit Otacilius. *Cucumam* hic putant aliqui balneolum privatum, exiguumque significare. ℙ [Ad incertas hujus vocis significationes adde sequentem. *Inscr.* ap. *Grut.* 1035, 10. C. Julio Aug. Lib. Actio priori pantomimo cucumae, vix. annos XIX. *F.*]

CŪCŪMELLA et Cucumula, ae, f. parva cucuma. *Cucumella* legitur ap. *Alfen. Dig.* 8, 5, 17. De *cucumala* V. v. praec.

[CŪCŪMĔRĀRĬUM, ii, n. locus cucumeribus consitus. *Tertull. adv. Jud.* 3. sic vertit *Isajae c.* 1. *v.* 8. Derelinquetur filia Sion, sicut casa in vinea, et sicut custodiarium in cucumerario. *Id. ib.* 13. Velut in cucumerario casula. *Hieron.* in *Isaj.* 1, 1, 8. In cucumerario quoque parvulae fiunt casulae propter ardorem solis ac radios declinandos, et inde homines, vel bestiolas, quae insidiari solent natis frugibus, abigunt. *F.*]

CŪCŪMIS, umis, et eris, m. σίκυος, herba est sarmentis praelongis humi repentibus, et in ramos vitis modo se diffundentibus, folio rotundo, cucurbita aliquanto minore, flore luteo, fructu viridi, in ventrem crescente, oblongo. *Virg. G.* 4, 122. tortusque per herbam Cresceret in ventrem cucumis. *Varr. L. L.* 4, 21. Cucumeres dicuntur a curvore. (Ubi *Scalig.* Ne putes Varroni de hac re assentiendum. Etymon vocis vide in CUCUMA.) *Plin.* 20, 9, 40. Cum vino, aut cucumi cocto. ℙ Cucumis anguinus, sive silvestris, vel agrestis, herba solo fructu a sativo cucumere distans, quem multo minorem habet, glandibusque longiusculis similem. *Plin.* 20, 1, 2. Cucumin silvestrem esse diximus infra magnitudinem sativi. *Varr. R. R.* 1, 2. *f.* Cucumerem anguinum condito in aquam, eamque infundito quo voles, nulli (*cimices*) accedent. ℙ Est et frutex marinus hoc nomine, et colore et odore similis terrestri. *Plin.* 9, 2, 1. ℙ Rectus casus *cucumer* agnoscitur a *Prisc.* 6, 707. rejicitur a *Capro de verb. dub.* p. 2248.

CŪCŪMŬLA. V. CUCUMA. Adde *Not. Tir.* p. 164. Cucumula.

CŪCŪRBĬTA, ae, f. κολοκύνθη, σικύα, (a *curvore*, addita syllaba *cu*) herba hortensis satis nota, humi repens, et si adminicula habeat, arbores quoque scandens, folio rotundo peramplo, flore luteo, fructu grandi, rotundo item, aut oblongo. *Plin.* 19, 5, 24. ℙ *Cucurbita*, et frequentius *cucurbitula* est etiam instrumentum medicorum, quod cuti imponitur ad sanguinem eliciendum, σικύα: quod forma cucurbitam referat. *Juven.* 14, 57. vacuumque cerebro Jampridem caput hoc ventosa cucurbita quaerit. ℙ Cucurbitae caput, stolidum caput, stultus homo. *Appul. Met.* 1. Nos cucurbitae caput non habemus, ut pro te moriamur. ℙ Cucurbita glabrior, calvus. *Id. Met.* 5. Patre meo seniorem maritum sortita sum, dein cucurbita glabriorem. ℙ Cucurbitis olim pro urceis in balinearum usum, item pro cadis ad vina condenda usos fuisse veteres, tradit *Plin. l. c.*

CŪCURBĬTĀRĬUS, ii, m. qui cucurbitas colit. *Hieron. ep.* 112. *n.* 22. Irridendi cucurbitarii.

CŪCURBĬTĀTĬO, onis, f. cucurbitarum impositio ad sanguinem eliciendum. *Coel. Aurel. Tard.* 2, 1.

*CUCURBITELLA, ae, f. cucurbitula. *Plin. Val.* 2, 28. *B. A.*

CŪCURBĬTĪNUS, a, um, adj. κολοκύνθινος, similitudinem habens cucurbitae. *Cato R. R.* 7. et *Plin.* 15, 15, 16. Pyra cucurbitina. *Cloatius* ap. *Macr. Sat.* 2, 16. Ficus cucurbitina. Al. leg. *cucurbitiva.*

CŪCURBĬTŬLA, ae, f. parva cucurbita. Fere dicitur de instrumento medicorum, de quo in CUCURBITA dictum est. *Cels.* 2, 11. Cucurbitularum duo genera sunt, aeneum, et corneum etc. Et *mox.* Imponere cucurbitulam. ℙ *Cucurbitula silvestris* ap. *Scrib. Comp.* 106. est ea, quam Graeci κολοκυνθίδα appellant.

CŪCŪRĬO et Cucurrio, is, n. 4. proprium est gallorum: a sono. *Auct. carm. Philom.* 25. Cucurrire solet gallus, gallina gracillat.

CUCURRU. *Afr.* in *Cinerario.* Id me celabat cucurru. Ita *Charis.* 2, 214., ubi hanc vocem inter interjectiones enumerat, simulque addubitat, an nomen sit, ut veru, genu.

CŪCUS, i, m. idem quod cuculus. *Isid. Orig.* 12, 7. Cuculos, quos Hispani cucos vocant, a propria voce constat esse nominatos. *Pl. Pers.* 2, 1, 6. Cucus si in ludum iret, etc. Alii leg. *cuculus.*

CŪCŪTĬUM, ii, n. vestimenti genus, vel, ut placet *Casaubono*, cuculli species. *Trebell. Claud.* 17. Cucutia villosa duo. *Meurs.* legit: Cuculia. *Salm.* dicta putat *cucutia*, pro *concutia*, *h. e.* dense texta, et pectine bene percussa, Graece κρουστὰς, de quibus V. in CRUSTA. ℙ [At fortasse idem est ac Italorum *cappuccio;* nam Itali *cucuzzolo* appellant verticem capitis, vel pilei etc. V. CUCULLUS. *F.*]

CŪDO, is, udi, usum, a. 3. κόπτω, τύπτω, ferio, pulso, tundo, idem ac caedo, unde derivatum videtur, ut *punio* a *poena. Plin.* 33, 4, 21. Aurum pilis cudere, *h. e.* in mortario tundere. *Colum.* 2, 10. *med.* Durissimae quidem acus resectae separataeque erunt a cudentibus: minutae vero, quae de siliquis cum faba resederunt, aliter secernentur. *Pl. Most.* 4, 2, 11. Cudere nummos. *Quint.* 9, 2. Annulum sibi cudi ab aurifice in tribunali suo jusserat. Hanc eandem rem *Cic. Verr.* 2, 4, 26. narrans, *facere annulum* dixit. [*Hor. *Ep.* 2, 1, 240. Aut alius Lisippo cuderet aera Fortis Alexandri vultum simulantia. V. *Bentl.* ad h. l.] *Lucr.* 1, 1042. Plagae cudunt. [*Adde *Eund.* 4, 188.] ℙ Translate. *Ter. Heaut.* 4, 4, 18. Quam rem agis, scelus? *Sy.* Egone? argentum cudo, quod tibi dem, *h. e.* paro: et est joculariter dictum. *Id. Eun.* 2, 3, 89. At enim istaec in me cudetur faba, *h. e.* in me recidet hoc malum, in me haec vindicabitur culpa: proverb. ductum ab area. Ibi enim quamvis faba praecipue cudatur, omnes tamen ictus in aream recidunt: vel quod quidam male coctam fabam supra caput coqui, velut ipsi fabae iratus, saxo comminuerit. *Donat.* Alii alia comminiscuntur. [*Cf. *Erasm. Adag.* p. 186.] *Pl. Epid.* 3, 4, 40. Quae intemperiae te tenent? quas tu mihi tenebras cudis? *h. e.* praestigias, et fraudes, aut insidias paras. Al. leg. *trudis*, *h. e.* obtrudis. ℙ De praeterito ita *Prisc.* 10, 889. Cudo secundum Diomedem, et Charisium, et Phocam *cusi:* secundum alios *cudi:* et videtur etiam *Virg.* sic protulisse in *A.* 1. (178.) Ac primum silicis scintillam excudit Achates, Suscepitque ignem foliis, *excudit* enim tam praesens, quam praeteritum potest intelligi: sed quia *suscepit* subjunxit, melius praeteritum intelligitur: idque etiam *Servius* comprobat. Haec *Prisc.* Ceterum *Colum.* quoque *excudit* in praeterito dixit *init. l.* 11. et *percuderint* 8, 5. *med.* ℙ Supinum *cusum* probatur ex *incusus*, et *excusor:* quae V. ℙ [**Cudere* et *ducere* confunduntur. V. *Bentl.* ad *Hor. Ep.* 2, 1, 240.]

CŪDO vel Cudon, onis, m. galea e crudis ferarum pellibus. V. *Lips. de milit. Rom.* 3, 1. *Sil.* 8, 495. capiti cudone ferino Sat cautum. *Id.* 16, 59. cudone comantes Disjecit crines. In *Glossis Philox.* habetur: Cudon, περικεφαλαίας εἶδος.

*CUDUS vel Cudum, i, locus in India. *Mela* 3, 7. *med.* Ad Cudum. *B. A.*

*CUFERĬON, i, n. sanguinis per nares fluxus. *Veg. Vet.* 2, 37. Saepe ictu vulneris animalibus per nares sanguis fluit, quod vitium cuferion vocant, quod praecipue contingit, si equus ultra vires agatur ad cursum. ℙ Legitur et *cyferion. B. A.*

CUJĀ. V. CUJUS.

CUJAS, atis, omn. gen. ποδαπὸς, unde, ut *Non.* 2, 187. interpretatur, id est ex qua patria: ab adj. *cujus:* sicut *nostras* a *noster* etc. *Cic. Tusc.* 5, 37. Socrates cum rogaretur, cujatem se esse diceret, mundanum inquit: totius enim mundi se incolam et civem arbitrabatur. *Accius* ap. *Non.* 5, 19. Qui neque cujatis esset, unquam potuimus multi rogitantes scire. *Appul. Met.* 8. de se asino loquens. Praeconem rogat, cujatis essem. At ille Cappadocum me, et satis forticulum denunciat. ℙ Significat etiam, ex qua gente. *Pl. Poen.* 5, 2, 32. Adi, atque appella, quid velit, quid venerit, Qui sit, cujatis, unde sit: ne parseris. *Mi.* Cujates estis? aut quo ex oppido? *Id. ib. prol.* 109. rogitat postibi, Unde sit, cujatis, captane, an surrepta sit, Quo genere nata, qui parentes fuerint. ℙ Item cujus nomine. *Id. Curc. a.* 3. *v.* 37. Quid eum nunc quaeris? aut cujatis? ℙ Rectus casus *cujas*, licet exemplis careat, agnoscitur a *Prisc.* 12, 950. et 17, 1047. ℙ Genitivus *cujatis* ab *eod. ib.* censetur rectus casus: sed nihil prohibet, quin sit genitivus, et subaudiatur per figuram ellipsin, *patriae, gentis* etc. ℙ Scribitur etiam ἀρχαϊκῶς *cuojas* pro *cujas* in quibusdam *Plauti* editionibus *loc.* supra allatis.

CŪICUIMODI, indeclinab. qualiscumque, vel qualitercumque. *Cic. Att.* 3, 22. *extr.* Tu ad me velim omnia, cuicuimodi sunt, scribas. Adde *Rosc. Am.* 34. quod citat etiam *Prisc.* 13, 959., item *Tusc.* 3, 34. et *ib.* 5, 41. et *Leg.* 2, 5. *extr.* et *Gell.* 13, 22. *s. f.* et 20, 1. *med.* et alibi. In quibusdam *Ciceronis* locis citatis est qui aliter legit. *Victoribus*, *Gronov.* aliique multi *cuicuimodi* defendunt. [et *Verus Imp.* ap. *Front.* (ed. iterum *A Maio*) p. 188. In summa meae res gestae tantae sunt, quantae sunt scilicet, quoiquoimodi sunt. ἀρχαϊκῶς pro cuicuimodi. *F.*]

*CUICULI, oppidum Numidiae Episcopale. *August. adv. Donat.* 7, 34. et *Anton. Itin.* ℙ Hinc

*CUICULITANUS, a, um, adj. ad oppidum supradictum pertinens. *Notit. Numid. B. A.*

CUIMODI, cujusmodi, qualis. *Gell.* 14, 1. Atque illud etiam, cuimodi esset, considerandum putabat. *Id.* 9, 13. Cuimodi fuerit pugna decertatum, Q. Claudius descripsit. Adde 13, 29. et alibi.

CUJUS, a, um, adj. usurpatur pro genitivo *cujus* relativi *qui*, *quae*, *quod*, et refertur ad personam possessoris. *Cic. Verr.* 2, 1, 54. Ut optima conditione sit is, cuja res sit, cujum periculum. *Ter. Andr.* 4, 4, 24. Cedo, cujum puerum hic apposuisti? *Id. Eun.* 2, 3, 29. Quid? virgo cuja est? *Id. Heaut. prol.* 8. Nunc qui scripserit, et Graeca *(fabula)* cuja sit, dicerem, ni etc. *Plaut. Rud.* 3, 4, 40. Argentum pro istisce ambabus, cujae erant, domino dedi, *h. e.* domino, cujus erant. *Id. Merc.* 5, 2, 23. Nescio cuja vox ad aurem mihi advolavit. *Id. Bacch.* 4, 9, 24. Is Helenam abduxit, cuja causa nunc facio obsidium Ilio. *Virg. Ecl.* 3, 1. cujum pecus? an Meliboei? Adde *Gell.* 1, 21. et 9, 16. et 16, 4. (ubi refert verba cujusdam veteris jurisjurandi) et alibi: et *Lucil.* apud *Non.* 2, 99. ℙ *Cujanam* est cujusnam. *Pl. Bacch.* 4, 9, 55. Cujanam vox prope me sonat? ℙ *Cujavis oratio*, hoc est cujusvis oratio, dicitur ab

Appul. Apolog. V. CUJUSVIS. ℙ Ablativus *cuja* pro genitivo *cujus*, cum verbis *interest*, aut *refert*. *Cic. fragm. pro Vareno* ap. *Prisc.* 12, 950. Ea caedes si potissimum crimini datur, detur ei cuja interfuit, non ei cuja nihil interfuit. ℙ Scribitur etiam *ἀρχαϊκῶς quojus* pro *cujus*. *Pl. Cure.* 2, 1, 14. Quojam vocem ego audio? *et sic alibi.*

CUJUSCĔMODI, cujuscumque modi, cujuscumque generis. *Cic. Inv.* 2, 45. *f.* Legem, cujuscemodi sit, in praesentia conservari a judicibus; post, si displiceat, a populo corrigi, convenire. Al. aliter leg. *Gell.* 11, 16. *f.* Deterret nos, quam potest maxime, a varia promiscaque, et non necessaria rerum cujuscemodi plurimarum et cogitatione, et petitione. Adde *Appul. Met.* 8. et *ib.* 9. bis. et *ib.* 11. bis. Addunt et locum *Hirtii B. Afr.* 36., sed ibi al. leg. *cujusquemodi.*

CUJUSCUMQUĔMODI, cujusquemodi. *Sall. Cat.* 40. Nec solum cives, sed etiam cujuscumquemodi genus hominum. ℙ Legitur tamen etiam in duas voces divisa.

CUJUSDAMMŎDI, indecl. cujusdam generis. *Cic. Fin.* 5, 12. Animus non esse solum, sed etiam cujusdammodi esse debet. *Id. Div.* 2, 15. Si fissum cujusdammodi fuerit in jecore etc. ℙ Legitur et divisum.

CUJUSMŎDI, qualis, cujus modi, aut generis. *Cic. Fam.* 15, 20. Haec primo cupio cognoscere, iter tuum cujusmodi sit, ubi Brutum videris etc. *Hirt. B. Afr.* 31. Referre arbitrabatur, cujusmodi victoria esset futura. *Pl. Most.* 3, 2, 132. Viden' vestibulum ante aedes hoc? et ambulacrum cujusmodi? Et *mox.* Age, specta, potes cujusmodi! *Id. Men.* 2, 4, 3. Cujusmodi hi homines erunt? *Er.* Ego, et Menaechmus, et parasitus ejus. *Varr. R. R.* 1, 17. De iis cujusmodi esse oporteat, Cassius scribit haec. ℙ Est etiam idem quod cujuscemodi, cujuscumque modi, cuicuimodi. *Cic. Fam.* 4, 7. *med.* Romaene, et domi tuae, cujusmodi res esset, an Mitylenis aut Rhodi malles vivere. *Lambin.* legit cujuscujusmodi. *Id. Tusc.* 5, 41. Ubi enim melius uti possumus hoc, cujusmodi est, otio? Al. leg. *cuicuimodi. Pl. Bacch.* 3, 2, 16. Sisne, necne, ut esse oportet, malus bonus, cujusmodi, justus injustus, malignus largus etc.

CUJUSMŎDICUMQUĔ, cujuscumque modi. *Cic. Cluent.* 6. Cujusmodicumque mater sit.

CUJUSQUĔMODI, cujuscumque modi, cujuscemodi. *Cic. Fl.* 17. Cum tabulae illae ipsae, cujusquemodi sunt, proferuntur. *Id. Fin.* 2, 7. *f.* Luxuriosi persequuntur cujusquemodi voluptates. *Sall. Jug.* 78. Eoque imponit vasa cujusquemodi, sed pleraque lignea. *Lucr.* 4, 135. Et cujusquemodi formarum vertere in ora. *Hirt. B. Afr.* 23. Cum naviculis cujusquemodi generis triginta. *Flor.* 3, 4. Cujusquemodi ludibrio foedare. *Gell.* 13, 29. Non solum in hominum corporibus, sed etiam in rerum cujusquemodi aliarum, facies dicitur. *Appul. Met.* 2. Raptis cujusquemodi telis. Legitur et divisum *cujusque modi.*

CUJUSVIS, cujavis, cujumvis. *Appul. Apolog.* Cujavis oratio insimulari potest.

[CULĂRONENSIS, e, adj. ad Cularonem pertinens, Galliae urbem, quae ab Gratiano Aug. postea est appellata Gratianopolis, unde nunc *Grenoble. Inscr.* ap. *Mur. praef.* p. 79. Muris Cularonensibus cum interioribus aedificiis providentia sua institutis atque perfectis. *F.*]

*CULBICIO, onis, f. dictus affectus stranguriae similis. *Gloss. Gr. Lat. στραγγουρία*, culbicio. *B. A.*

CULCĪTĂ, ae, f., *στρωμνή*, id super quod dormientes quiescimus, non id quo integimur: a calcando, quod in ea lana, tomentum, plumae, et alia materia inculcatur, ut *Varr. L. L.* 4, 35. et *Fest.* docent. *Petr. fragm. Trag.* 38. *Burm.* Vides tot culcitas? nulla non aut conchyliatum, aut coccineum tomentum habet. *Cic. Tusc.* 3, 19. Collocemus in culcita plumea, psaltriam adducamus *Senec. ep.* 87. Culcita in terra jacet, ego in culcita. *Id. ep.* 108. *med.* Laudare solebat Attalus culcitam, quae resisteret corpori: tali utor etiam senex, in qua vestigium apparere non possit. ℙ Ap. *Varr. R. R.* 3, 5. culcitae vocantur stylobatae projecturae extra solidum procidentes, ut videre est in peristyliis monachorum, in quibus pulvinatae coronae stylobatarum extra perpendiculum praebent opportunas fessis deambulando sedes. Ita explicat *Scalig.* Verba autem *Varronis* sunt: Ut in culcitas, et columellas convivae pedibus circumire possint. ℙ *Culcitam gladium facere*, est gladio incumbere, et se transfodere, ap. *Pl. Cas.* 2, 4, 28. ℙ Est etiam pannus in modum culcitae fartus. *Pl. Mil.* 4, 4, 42. Facito, ut venias huc ornatus ornatu nauclerico: Causiam habeas ferrugineam, culcitam ob oculos laneam etc. Possis et intelligere tomenti particulam ad oculos fovendos, aut detergendos. ℙ Reperitur etiam *culcitra;* sed improbatur a *Manut.* et *Dausquio in Orthograph.* ex auctoritate vett. libb.

[CULCĪTĂRĬUS, ii, m. qui culcitas facit, aut vendit ap. *Diomed.* 1, 313. *F.*]

CULCĪTELLĂ, ae, f. parva culcita. Translate et obsceno sensu pro puero, cui herus incubat. *Pl. Most.* 4, 2, 13. Novit me herus. *Ser.* Suam pol ipse culcitellam oportet, *supple* noscat. Eodem sensu *Dolabella* ap. *Suet. Caes.* 49. Caesarem vocabat *spondam interiorem regiae lecticae*, propter ejus cum Nicomede rege Bithyniae contubernium.

CULCĪTŬLĂ, ae, f. idem ac culcitella. *Lucil.* ap. *Non.* 1, 152. Culcitulae accedunt privae centonibu' binis.

CŪLE'ST, pro qualis est, neutrum positum pro masculino. *Pl. Amph.* (1, 3, 39.) Ecastor condignum donum, cule'st, qui donum dedit. Haec *Non.* 3, 56. Alii putant scribendum *culest:* alii *qual' est*, vel *quali'st.* Alii *Nonium* reprehendunt, alii defendunt.

CŪLĔĂRIS vel Cullearis, e, adj. ad culeum pertinens. *Cato R. R.* 154. Labrum culeare, *h. e.* culeum capiens. *Vitr.* 6, 9. Dolia culearia.

CŪLĔUS vel Culleus, i, m. saepius quam *Culleum*, *i*, n. *ἀσκὸς, βόειος, κοιλεὸς*, saccus e corio factus: videturque usu idem esse cum utre, differre autem magnitudine. *Nep. Eum.* 8. Imperat quamplurimos utres, atque etiam culleos comparari. *Plin.* 7, 20, 19. Vehicula cum culeis onusta, donec exinanirentur, sustinere solitus. ℙ Fuit supplicium parricidarum. Nam hi sanguineis virgis caesi, et in culeum insuti cum cane, simia, gallo gallinaceo, et vipera, in mare projiciebantur, ut est ap. *Modestin. Dig.* 48, 9, 9., et de simia, et vipera *Juven.* 8, 214. Cujus supplicio non debuit una parari Simia, nec serpens unus, nec culeus unus. *Seneca* etiam serpentes memorat *Clem.* 1, 15. Quamquam eorum animalium nulla fit a *Cicer.* mentio *Rosc. Am.* 25. et 26. et *Inv.* 2, 50., fortasse quia suo tempore nondum introducta fuerant: alioquin ejusmodi loco de hoc supplicio verba facit, ut videatur debuisse commemorare, si in usu fuissent. *Id. Q. Fr*, 1, 2, 2. Insuere in culeum. *Id. Inv.* 2, 50. Conjicere in culeum. *Senec. Clem.* 1, 23. et *Suet. Aug.* 33. Insuere aliquem culeo. [**Id. Nero* 45. Sed tu culeum meruisti.] ℙ Est praeterea omnium maxima mensura liquidorum, vini praesertim, amphoras viginti continens, seu urnas quadraginta. *Rhemn. Fann. de ponderib. et mens.* 86. Est et, bis decies quem conficit amphora, nostris Culeus: hac nulla est major mensura liquoris. *Varr. R. R.* 1, 2. Jugerum unum denos, et quinosdenos culeos fert vini, *et mox.* (quem locum affert etiam *Non.* 3, 47.) In singula jugera dena culea vini fiunt. ℙ [**Culleum* gen. plur. pro Culleorum habet *Cato R. R.* 11. *B. A.*] ℙ Obsceni aliquid latet in illo *Auct. Priap.* 69. de Homero. Id quod nos culum, culeon ille vocat, *nempe κοΰλεον, h. e.* vaginam, in qua ensis Achillis reconditur ap. *Homer. Iliad.* 1, 220. V. PSOLOIS et VAGINA.

CŪLEX, ĭcis, m. *κώνωψ*, (etymon vocis vide infra) perexiguum animal, tenuissimis pennis, longisque et exilibus cruribus instructum, circa palustria praecipue degens, sanguinis avidissimum, praesertim humani, et non solum spiculi acumine, sed bombi sono molestissimo infestum. Magnifice describitur a *Plin.* 11, 2, 1. *Hor. Sat.* 1, 5, 14. mali culices, ranaeque palustres Avertunt somnos. ℙ Adriaticos culices, tanquam ceteris insigniores, memorat *Mart.* 3, 93. ℙ De culice exstat festivum poemation *Virgilii*, cujus meminit *Mart.* 14, 185. et 8, 56. Quo pertinet illud *Lucani* ap. *Suet. in ejus Vita*, qui in praefatione quadam aetatem et initia sua cum Virgilio comparans, ausus sit dicere: *Quantum mihi restat ad Culicem!* significans, esse se multo juniorem Virgilio, cum poema Culicis composuit. Sic *Stat. Silv.* 2, 7, 73. de eodem *Lucano.* Haec primo juvenis canes sub aevo, Ante annos Culicis Maroniani. Ex quibus colligit *Scaliger*, illud poemation a *Virgilio* non admodum juvene fuisse compositum. ℙ Varia sunt culicum genera, neque omnia molesta nobis. Nam alii nascuntur ex aceto. *Plin.* 11, 35, 41. Alii ex ficis, *ficarii* dicti, *Id. ib.* Alii in nive candidi inveniuntur, *Id. ib.* Alii nascuntur ex ulmi gummi, *Id.* 13, 11, 20. Alii ex aquosis nucleis in folio roboris, quos Graeci *μύας* vocant, *h. e.* muscas, *Id.* 16, 7, 10. Alii innascuntur napis, *Id.* 19, 10, 57. Alii glandibus, *Id.* 17, 24, 37. *n.* 7. Alii succino, *Id.* 37, 3, 11. *n.* 2. Alii universim hortos infestant, *Id.* 19, 10, 57. et *Pallad.* 1, 35. Sunt etiam qui vocantur muliones, *κνῖπες*, quod mulos aestate vexant, *Plin.* 11, 18, 19. et 30, 16, 53. etc. Ex quibus omnibus intelligitur, quam late nomen culicis pateat. ℙ Quod *Hadrian. Imp.* ap. *Spart. in ejus Vita* 16. dixit *culices pati rotundos*, putat *Casaubon.* ita dictos, quod rotundas in cute, et sanguineas aculeo bullas excitant: nisi malis cimices significasse, qui forma rotundi sunt. ℙ Est etiam hoc nomine herba, quae videtur eadem esse ac cynomia. *Plin.* 19, 5, 23. et *Pallad.* 4, 9. Apud *Plin.* tamen *culix* scribitur. ℙ *Culex cana* dici videtur a *Plauto* amator senex, quod tanquam culex amicam circumvolitet, eique moleste adhaereat, *Cas.* 2, 3, 22., vel potius quod volvatur circa homines: *culex* enim videtur esse a *κύλιξ*, hoc autem a *κυλίω*, volvo.

CŪLĪCĀRIS, e, adj. ad culices pertinens, ut Culicare conopeum, ap. *Vet. Schol. Juven.* 6, 80.

[CŪLĪCELLUS, i, m. parvus culex. *Septim. Seren.* ap. *Diomed.* 3, 513. Culicellus amasio Tullae, *h. e.* qui tanquam culex Tullam amicam circumit. *F.*]

*CULICI, orum, Flamonienses sic cognominati, populi scilicet Italiae superioris, in Venetis, ad amnem Tilaventum. *Plin.* 3, 19. *B. A.*

*CULICŪLUS, i, m. dimin. a *culex. Gloss. Cyrill.* Culiculus, *κωνώπιον.* ℙ Culiculus, herba. V. *Cuculus. B. A.*

CŪLĪGNĂ, ae, f. vas vinarium potorium, a *κυλίχνη. Cato* ap. *Fest.* Culignam in foeno Graeco ponito, ut bene oleat. *Id. R. R.* 132. Jovi dapali culignam vini, quantam vis, polluceto. Adde *Varron.* ap. *Non.* 15, 21.

CŪLĪNĂ, ae, f. *μαγειρεῖον*, eadem ac coquina, locus nempe, in quo cibi coquuntur: olim *colina* dicta, quia ibi colebant ignem, ut *Varr.* ap. *Non.* 1, 273. docet: quin potius quia derivatur a *τὸ κόλον*, cibus concisus; *κόλος* enim significat mutilum, caesum: V. COQUUS. *Cic. Fam.* 15, 18. Ubi igitur, inquies, philosophia? tua quidam in culina, mea in palaestra est. Alii minus recte leg. *mea molesta est*: h. e. tu Epicurum imitaris, ego vero palaestrice spatior in xysto, et declamationibus exerceor. *Senec. ep.* 114. *f.* Adspice culinas nostras, et concursantes inter tot ignes cocos nostros. *Petr. Sat.* 2. Qui inter haec nutriuntur, non magis sapere possunt, quam qui in culina habitant. ℙ Translate. *Juven.* 3, 250. Centum convivae: sequitur sua quemque culina. *Id.* 5, 162. Captum te nidore suae putat ille culinae. *Id.* 14, 14. cupiet lauto coenare paratu Semper, et a magna non degenerare culina, *h. e.* a luxu in coenis. *Plin.* 19, 8, 52. Anisum, et anethum culinis nascuntur, *h. e.* condimentis ciborum. ℙ Praeterea *culinae* olim dicta sunt loca, in quibus epulae in funere comburebantur. Ita *Festus.* Paulo aliter *Aggen. comment. in Front.* p. 60. *Goes.* Sunt in suburbanis loca publica, inopum destinata funeribus, quae loca culinas appellant. ℙ *Culina* significat etiam locum prope templa, imo templis adjunctum, qui coquendis sacrificiorum carnibus, atque sacris epulis tum sacerdotibus, tum etiam populo praeparandis destinatus erat. Hoc evincitur ex *Inscr.*, quam habes in v. ZOTHECA §. 2., tum ex aliis ap. *Biagium*, *Monum. Gr. et Lat. Mus. Nan.* p. 188. T. Septumius T. L. L. Charito qulinam D. S. P. F. Et *ib.* p. 191. Junonibus sacrum. M. Magius M. L. Amaranthus II.III. Vir aedem, signa VIIII., porticum, culinam, et locum, in quo ea sunt. Adde aliam ap. *Mur.* 485, 8. ℙ *Culina* est etiam latrina. *Gloss. Philox* Culina, *ἀφεδρών*, et *ἀπόπατος.* Huc fortasse pertinet locus *Colum.* 2, 15. Quaedam quotidie, ut culina, et caprile, quaedam pluviis diebus, ut bubilia et ovilia, debent emundari. *Schneiderus* tamen probabili conjectura mallet legere *suile et caprile.*

CŪLĪNĂRĬUS, a, um, adj. *μαγειρικὸς*, ad culinam pertinens, coquinarius. *Front. B. Parth.* (ed. iterum *A. Maio*) p. 201. Polycrates piscem gratum acceptumque habuit, atque ab operis culinariis apponi jussit. ℙ *Culinarius* absolute est servus, qui in culina ministrat. *Scrib. Compos.* 230. Cinis lixiva, qua culinarii utuntur. [*Addidit nonnulla. *F.*]

CŪLĬŌLĂ, cortices nucum viridium, dicta a similitudine culeorum, quibus vinum, sive oleum continetur. *Festus.*

CULIX. V. CULEX.

[CULLĔĂRĬUS, ii, m. culleorum artifex. *Inscr.* ap. *Fabr.* p. 152. *n.* 222. M. Mannejus M. L. Apella cullearius. *F.*]

[CULLĔO, onis, m. magnus culleus e corio: hinc Itali propter similitudinem *coglione* vocant testiculum. Est cog. Rom. *Nummus* ap. *Eckhel. D. N. V. T.* 5. p. 323. Q. Terentio Culleone procos. *Inscr.* nuper Patavii reperta: Q. Camerio Q. F. Culleoni pontifici. *F.*]

[CULLĔŌLUS, i, m. parvus culleus. Est cogn. Rom. *Cic. Div.* 1, 2. memorat *Cornelium Culleolum. Id. Fam.* 13, 41. et 42. scribit ad *L. Culleolum* proconsulem Illyrii. *F.*]

CULLĔUS. V. CULEUS.

*CULLU, *Κούλλου*, Numidiae opp. *Plin.* 5, 3. V. *Collops. B. A.*

CULMEN, inis, n. *στέγος*, proprie significat tectum villae, aut mapaliorum culmis stramentisve coopertum. *Virg. Ecl.* 1, 69. Pauperis et tuguri congestum caespite culmen. Ubi *Servius:* ideo culmina dicta sunt tecta, quia veteres aedificia de culmo contegebant, idest paleis e messibus. [*Eandem vocis originationem probant *Isidor.* 15, 8. p. 1199. et Martinius. *Sidon. ep.* 7, 17. Et casa cui culmo culmina tecta forent. Laudat haec *Döderl.* 2, 106. Sed *id. ib.* ita pergit: multo esse rei convenientius, vv. *culmen*, *culmus*, et *columen*, *calamus* ex eodem cognationis fonte deduci, i. e. a v. *cellere*, cunctisque, sicut vocabulo *celsus*, significari id, quod emineat, sursum tendat, altum sit Plura vide apud ipsum l. l.] *Ov. Met.* 1, 295.

mersae culmina villae. ℙ Quin et ipsum culmum aliquando significat. *Ov. Fast.* 4, 734. durae culmen inane fabae. [*Haec non probantur *Döderl.* l. l.] ℙ Latius deinde sumitur pro quocumque tecto, vel altiore tecti parte. *Virg. A.* 4, 186. et *Ov. Met.* 12, 480. summi culmine tecti. *Liv.* 27, 4. Jovis aedis culmen fulmine ictum, ac prope omni tecto nudatum. *Virg. A.* 2, 458. Evado ad summi fastigia culminis. *Id. ib.* 446. turres ac tecta domorum Culmina convellunt. ℙ Et pro ipsis aedibus, aut templis. *Val. Fl.* 5, 446. clara Mycenis culmina. *Senec. Hippol.* 1128. Admota aetheriis culmina sedibus Euros excipiunt. ℙ Item pro quacumque summitate. *Caes. B. G.* 3, 2. Culmina Alpium occupare. *Lucan.* 3, 709. Stantem sublimi Tyrrhenum culmine prorae. *Liv.* 1, 34. Summum hominis culmen, *h. e.* caput. [**Suet. Dom.* 23. Tarpejo culmine. *Culmen* et *columen* in his saepissime eandem fere notionem involvunt. V. *Döderl.* 2, 107. et quem laudat *Gronov.* ad *Senec. Thyest.* 55.] ℙ Translate. *Lucan.* 8, 8. quamvis summo de culmine lapsus, Nondum vile sui pretium scit sanguinis esse. *Claud. VI. Cons. Honor.* 64. Regale culmen. *Plin.* 9, 35, 54. Principium culmenque omnium rerum pretii margaritae tenent. [**Liv.* 45, 9. A summo culmine fortunae ad ultimum finem — stetit.]

CULMINEA vel Culminia olea. V. COMINIANUS.

CULMĬNO, as, a. l. in culmen ago, extollo, sublimen facio. *Capell.* 9, 309. *in carm.* Nunc igitur alma quae senatum lumina Deûm verendo culminatis vertice.

CULMOSUS, a, um, adj. ad culmum pertinens. Culmosos fratres appellat *Sidon. carm.* 9, 72. viros e dentibus anguineis a Iasone satis repente natos, quod in morem culmi e terra succrevissent.

CULMUS, i, m. calamus frumenti a radice ad spicam, *καλάμη*, unde per syncop. *calmus*, deinde *culmus*. V. CALAMUS. *Cic. Senect.* 15. Herbescens viriditas culmo erecta geniculato. *Virg. G.* 1, 111. ne gravidis procumbat culmus aristis. Et *ib.* 317. et fragili jam stringeret hordea culmo. [*Conferas, quae dicta sunt in *Culmen.*] ℙ Item tectum casae e culmis, quod et *culmen* dicitur. *Id. A.* 8, 654. Romuleoque recens horrebat regia culmo. [*Hoc tamen discrimine interposito, ut *culmen* de tecto dicatur, quatenus surgit; *culmus*, quatenus calamo factum.] ℙ Dicitur et de aliis herbis, plantisque. *Plin.* 18, 7, 10. *n.* 3. et *ib.* 30, 72. Milii et panici culmus. *Id.* 27, 19, 63. Holcus tenui culmo. *Stat. Silv.* 3, 3, 128. Qualia pallentes declinant lilia culmos. ℙ Differunt *culmus* et *palea* in eo, quod culmus est solus calamus rectus, crassior, et durior, *palea* sunt folia circa culmum, ut in milio videre est, itemque minutiores stipulae, et spicarum acus, glumae etc. *Plin.* 18, 30, 72. Palea plures gentium pro foeno utuntur etc., si palea defecit, et culmus teritur. *Virg. G.* 1, 192. Nequidquam pingues palea teret area culmos. Confirmat hoc ipsum discrimen *Plin.* 18, 10, 23., ubi docet, acus vocari, cum per se pisitur spica (*h. e.* a culmo separata), si vero in area teratur cum stipula, paleam vocari ad pabula jumentorum. Item *Colum.* 2, 21., ubi ait: At ubi paleis immixta sunt frumenta, vento separentur. Quo loco aperte paleas pro aceribus, et glumis posuit. ℙ *Stipula* quoque, ut ex his apparet, tum folia culmi tenuia significat, tum vero quidquid aridum in agro remanet post messem. *Virg. G.* 1, 321. culmumque levem, stipulasque volantes. Haec tamen discrimina non sunt perpetua.

CULPA, ae, f. *αἰτία*, labes, macula, noxa, quae ex malefactis oritur, peccantemque reum facit, ac reprehensione et poena dignum: item universim delictum, peccatum, omissio officii. [**Döderl.* 2, 151. sqq. docet: vv. *Culpa* et *scelus* (quod *id. ib.* 143. a *cellere* derivat.) et significatione et origine esse cognata. Reliqua, quae a viro doctissimo de h. vocabuli significatione, ejusque synonym. disputata sunt, quanquam veritatis laude ideoque hoc libro dignissima, longum erat huc transscribere.] *Cic. Verr.* 2, 5, 17. In hoc genere omnes inesse culpas istius maximas, avaritiae, majestatis, dementiae, libidinis, crudelitatis. *Id. Rabir. perduell.* 1. Non enim Rabirium culpa delicti, non invidia, vitaeque turpitudo in discrimen capitis vocaverunt, sed etc. *Id. Ligar.* 1. Non liberationem culpae, sed errati veniam impetrare. *Id. Att.* 11, 9. Nihil mihi mali casus attulit: omnia culpa contracta sunt. *Id. Q. Fr.* 2, 13. Vestra culpa haec acciderunt, equites R. *Id. Or.* 2, 4. Id culpa mea contigit. Et *Att.* 11, 24. Culpam contrahere. *Id. Fam.* 16, 10. committere. *Ter. Ph.* 2, 1, 40. in se admittere. *Id. ib.* 1, 4, 28. commerere. Et *Pl. Aul.* 4, 10, 8. commereri, *h. e.* committere. *Cic. Fin* 1, 10. et *N. D.* 3, 31. Esse in culpa. *Colum.* 5. Culpae est mihi hoc fecisse. *Cic. Att.* 7, 3. et *Fam.* 15, 15. Sustinere culpam alicujus rei. *Id. Marcell.* 5. Teneri culpa. *Id. Or.* 1, 22. Nostra culpa erit, si etc. *Id. Or.* 10. Injusti oneris impositi tua culpa sit, mea recepti. *Id. Cluent.* 45. Ponere aliquem in culpa. *Id. Att.* 9, 6. coarguere. Et *Ligar.* 1. Reprehendere culpam alicujus. *Id. Planc.* 21. *f.* Aliquem culpa liberare. *Id. Inv.* 2, 7. *extr.* Eximere aliquem ex culpa. *Ter. Adelph.* 3, 2, 50. A me culpa est procul. *Cic. Mur.* 35. A culpa remotum esse. *Id. Fam.* 6, 1. Culpa carere. *Id. Verr.* 2, 5, 51. Esse extra culpam. *Id. Rosc. Am.* 20. Abesse a culpa. *Id. Verr.* 2, 5, 51. Alicui culpam attribuere. *Ter. Hecyr.* 4, 1, 20. Culpa penes te est. *Cic. Att.* 15, 28. Culpam transferre. *Id. Senect.* 5. conferre in aliquem. *Id. Rosc. Am.* 16. *extr.* Alicui summam laudem vitio et culpae dare. *Ter. Hecyr.* 3, 1, 19. Invenire aliquem in culpa. *Nep. Alcib.* 7. Minus prospere gesta culpae alicujus tribuere. *Id. Fam.* 6, 1. Nihil in vita nobis praestandum, nisi culpam putemus. ℙ Specialiter dicitur de crimine, quo mulier pudorem amittit. *Virg. A.* 4, 19. et 172., *Ov. Trist.* 2, 104. et *Amor.* 3, 14, 6. et 43. et *Her.* 4, 138. etc., *Tac. A.* 3, 24. *Stat. Th.* 2, 233. etc. ℙ Ap. JCtos saepissime accipitur pro segnitia et negligentia: itaque a dolo et fraude separatur: eique diligentia opponitur. *Cajus Dig.* 17, 2, 72., *Paul. ib.* 42, 5, 8. et 9. et *Procul. ib.* 18, 1, 68. et alibi saepe. ℙ Translate *culpa* dicitur vitium, damnum, res noxia. *Virg. G.* 3, 468. Continuo culpam ferro compesce, priusquam Dira per incautum serpant contagia vulgus, *h. e.* ovem affectam. *Vitr.* 3, 1. *med.* In aedibus Deorum operum laudes et culpae aeternae solent permanere. ℙ *Scalig.* ad *Varr. R. R.* 1, 59. culpam docet dictam esse notam censoriam, quam critici in libris legendis appingebant iis locis, in quibus aliquid improbandum occurrebat. *Gell.* 17, 2. Quae in eo libro scripta essent, laudis, aut culpae adnotamentis digna. *Laudis* notam fuisse censet *Scalig.* Graece X, Latine L, aut LL; *culpae* vero *Θ:* qua nota signatum verbum *deculpatum* dici ab eodem *Gell.* 19, 10. Hinc *culpare verba* ap. *eund.* 2, 6. et 7, 3. Addit etiam locum *Auson. praef. ad VII. Sapient.* 13. Pone obelos igitur, spuriorum stigmata vatum: Palmas, non culpas esse putabo meas. Et *praefat. ad Theodos. Aug.* 22. Inque meis culpis da tibi tu veniam. Ita *Scalig.*, sed possis his locis *culpam* etiam erratum, vitiumque dictionis interpretari: quo sensu *Solin.* 38. Inter utramque culpam factu optimum est, amborum temporum statum persequi. ℙ Denique *culpa* metonymice est culpae reus, ut *scelus* scelestus. *Prop.* 4, 5, 20. Saxosamque terat sedula culpa viam, *h. e.* lena, vel meretrix.

CULPĂBĬLIS, e, adj. reprehendi et culpari dignus, *ἐπίμεμπτος*. *Appul. Apol.* Nisi forte quod artificio elaboratum laudabile habetur, hoc natura oblatum culpabile judicandum est. *Arnob.* 7, 222. Opinio de Diis digna, nec turpitudinis alicujus deformitate culpabilis. *Tertull. ad Uxor.* 2, 1. Tanto culpabilius est, non observare quod possis.

CULPĂBĬLĬTER, adv. cum culpa, aut criminatione. *Symmach. ep.* 9, 40. (al. 43.) Nolo existimes culpabiliter ad me delatum, quod etc. *Paulin. Nolan. ep.* 39. (al. 30.) 4. Nos culpabilius insulsi, in quibus etc.

CULPĀTĬO, onis, f. actus culpandi, criminatio, *ἔγκλημα*. *Gell.* 10, 22. Ne ipsi quoque culpationes hujuscemodi mereamur.

CULPĀTUS, a, um, part. a *culpo*, accusatus, vituperatus, *διαβεβλημένος*. *Ov. Her.* 21, 35. Si tibi deformis, quod mallem, visa fuissem; Culpatum nulla corpus egeret ope. *Virg. A.* 2, 602. Non tibi Tyndaridis facies invisa Lacaenae, Culpatusve Paris. *Gell* 11, 7. Molestius equidem, culpatiusque esse arbitror, verba nova incognita dicere, quam invulgata et sordentia. ℙ *Culpatum vinum* est vitiatum, corruptum. *Macr. Sat.* 7, 6. Quid aceto frigidius, quod culpatum vinum est?

CULPĪTO, as, a. l. frequentat. a *culpo*, accuso, reprehendo, *διαβάλλω*. *Pl. Cist.* 2, 1, 19. Haud metuo, ne jusjurandum nostrum quisquam culpitet.

CULPO, as, avi, atum, a. l. *ἐγκαλέω, αἰτιάομαι*, reprehendo, vitupero, improbo, arguo. [*Laudat quidem *Döderl.* 2, 158. ubi de hujus verbi significatu et originatione et synonym. disputat, *Pseudo — Cic.* in *Sall.* 7. Quae si tu mihi, ut vitia objicis, temeritas tua reprehendetur, non mea vitia culpabuntur. Sed *Id. ib.* docet: in scriptis, quae genuina Ciceronis exstent, hoc vocabulum non legi.] *Varr. L. L.* 8, 5. Cum culpandus non sit medicus, qui etc. *Pl. Bacch.* 3, 2, 13. Illum laudabunt boni: hoc etiam ipsi culpabunt mali. *Hor. A. P.* 446. Vir bonus et prudens versus reprehendet inertes, Culpabit duros. *Ov. Met.* 11, 321. quae se praeferre Dianae Sustinuit, faciemque Deae culpavit. *Mart.* 9, 60. Culpavit statuas et, Polyclete, tuas. *Suet. Caes.* 72. Culpari ob aliquam rem. *Id. Vesp.* 16. In re aliqua culpari. ℙ Culpam transferre. *Hor. Od.* 3, 1, 3. Fundusque mendax, arbore nunc aquas Culpante, nunc torrentia agros Sidera, nunc hiemes iniquas. *Colum. praef.* 1. *in.* Culpare infecunditatem agrorum, et coeli intemperiem. [Part. *Culpaturus* ap. *Appul. Apol.* Ceterum quidquam putas Maximum culpaturum? *F.*]

CULTE, adv. cum cultu. *Quint.* 8, 3. et *Plin. ep.* 5, 20. Culte dicere. *Senec. Suasor.* 4. *in f.* Quare nemo videretur dixisse cultius. *Justin.* 3, 3. Juvenibus non amplius una veste uti toto anno permisit; nec quemquam cultius, quam alterum progredi.

CULTELLĀTUS, a, um, adj. in modum cultelli factus, *μαχαιροειδής*. *Plin.* 32, 2, 5. Muraenam infixam hamo invertere se, quoniam sit dorso cultellato, spinaque lineam praesecare. *Id.* 8, 25, 38. Delphinorum dorso cultellata inest spina.

CULTELLO, as, a. l. est agri inaequalitatem funiculo ad perpendiculum extento, eminentiora vomere resecando, ad planitiem redigere. Cultri enim nomine intelligitur vomer, qui rectus terram in arando secat, ac scindit. *Front. de limit.* p. 43. *Goes.* Cultellamus ergo agrum eminentiorem, et ad planitiem redigimus.

*CULTELLŬLUS, i, m. dimin. a *cultellus*. *Solin.* 38. *B. A.*

CULTELLUS, i, m. *μαχαίριον*, dimin. a *culter*, sed ejusdem fere significationis. *Varr. R. R.* 1, 69. Ab nescio quo percussum cultello concidisse. *Juven.* 5, 122. structorem Saltantem spectes, et chironomonta volanti Cultello. *Id.* 11, 133. quin ipsa manubria cultellorum Ossea. *Hor. Ep.* 1, 7, 51. Cultello purgare ungues. *Plin.* 12, 25, 54. Arbor balsami inciditur vitro, lapide, osseisve cultellis. *Ulp. Dig.* 9, 2, 11. Cultellus tonsoris. *Val. Max.* 3, 3. *n.* 15. Filia Bruti cultellum tonsorium quasi unguium resecandorum causa poposcit. ℙ Cultelli lignei ap. *Vitr.* 7, 3. sunt lignei cuneoli instar cultellorum deformati ad colligandum et constringendum.

CULTER, tri, m. *μάχαιρα, κοπὶς*, parvum ferramentum acie mùnitum ad scindendum, ad usus domesticos et rusticos: non vero proprie ad bellicos, ad quos pertinet ensis, gladius etc. [Videtur esse ab inusit. *cello*, cujus loco utimur composito *percello*, unde *perculsus.* *F.*] *Pl. Mil. a.* 5. *v.* 4. Vide, ut istic tibi sit acutus culter probe. *Colum.* 12, 45. Osseo cultro mala dividere. *Petr. fragm. Trag.* 40. *Burm.* et *Suet. Aug.* 9. Stricto venatorio cultro latus apri percussit. *Liv.* 3, 48. Ab lanio cultro arrepto. *Varr.* ap. *Non.* 3, 32. Noctu cultro coquinari se trajecit. *Scrib. Compos.* 13. Occidi hinnulum cultro, quo gladiator jugulatus sit. *Pl. Rud.* 1, 2, 45. Neque potest clam me esse, si qui sacrificant; semper petunt aquam hinc, aut ignem, aut cultrum etc., *scilicet* ad victimam caedendam. Hinc *Hor. Sat.* 1, 9, 74. fugit improbus, ac me Sub cultro linquit, *h. e.* in ipso discrimine; ducta proverbiali formula a victimis jam jam cultro jugulandis. *Vitr.* 10, 14. Tympanum versatile, in cultro collocatum, in modum cultri, acie in inferiorem partem obversa, ad perpendiculum. *Id. ib.* 10. Collocare in cultrum. *Senec. ep.* 87. *med.* Dubitat, utrum se ad gladium locet, an ad cultrum, *h. e.* utrum se gladiatorem faciat, an bestiarium, ut *Lips.* exponit. *Varr. R R.* 2, 5. Emere boves ad cultrum. ℙ De ferramento tonsorio. *Plin.* 7, 59, 59. Primus omnium radi quotidie instituit Africanus sequens: divus Augustus cultris semper usus est. *Petr. Sat.* 108. *med.* et *Cic. Off.* 2, 7. Cultrum tonsorium super jugulum meum posui. ℙ Cultri figuram habes ap. *Grut.* 640, 11. et videtur esse victimarii, seu cultrarii. V. CULTRARIUS. ℙ Est etiam *culter* pars falcis vinitoriae, ea nempe, quae est prope manubrium, et recta acie procedit, habetque usum, cum caesim est arbor ferienda. *Colum.* 4, 25. Item genus vomeris, in modum cultri, praedensam, priusquam proscindatur, terram secans, futurisque sulcis vestigia praescribens incisuris, quas resupinus in arando mordeat vomer. Ita *Plin.* 18, 18, 48. ℙ *Cultrum* neutro gen. legitur in vet. *Gloss.* Afferunt etiam locum *Prop.* 4, 5, 72. Cum fallenda meo pollice cultra forent. Sed *claustra* ibi alii, vel rectius *clathra.*

CULTĬCŬLA fusticulus quidam ligneus in sacris dicebatur. *Festus.* Alii leg. *culcitula fasciculus* etc.

CULTĬO, onis, f. actus colendi, cultura, cultus. V. AGRICULTIO. ℙ Translate. *Arnob.* 4, 146. Cum multo majores ferant a vobis offensas ex omnibus probris, quae in illorum maledicta conducitis, quam amplitudinis et honoris ex ritu atque officio cultionis. Adde 5, 178.

CULTOR, oris, m. *γεωργὸς, λατρευτὴς*, qui colit. *Cic. N. D.* 2, 39. Homines quasi cultores terrae constituti. *Id. Fin.* 5, 14. Cultor vitis. *Liv.* 4, 25. Famem cultoribus agrorum timentes. *Flor.* 3, 19. Frequentia ergastula, catenatique cultores. *Ov. Fast.* 5, 515. cultorem pauperis agri Immolat, *h. e.* bovem. [**Virg. A.* 8, 8. Et latos vastant cultoribus agros. *Tibull.* 4, 2, 18. Cultor odoratae segetis Arabs. *Liv.* 28, 11. Liberis cultoribus bello absumptis. *Id.* 21, 34. Frequens cultoribus populus. Adde 45, 30. et cf. *Drak.* ad 28, 28.] ℙ Accipitur et generatim pro incola. [**Virg. G.* 1, 14. Et cultor nemorum, cui pinguia Ceae Ter centum nivei tondent, dumeta juvenci. *Id. ib.* 2, 114. Adspice et extremis domitum cultoribus orbem.] *Mart. Spect.* 3. Venit ab Orpheo cultor

Rhodopeius Haemo. *Pl. Amph.* 5, 1, 13. Tibi propitius coeli cultor advenit. [*Liv.* 7, 38. Inibanturque consilia in hibernis eodem scelere adimendae Companis Capuae, per quod illi eam antiquis cultoribus ademissent. Et sic alibi saepissime. *Curt.* 4, 4. Cultores dicuntur Tyri incolae. *Ov. Met.* 14, 4. Liquerat Euboicus tumidarum cultor aquarum.] ℙ Translate. *Cic. Off.* 1, 30. Veritatis cultores, fraudis inimici. *Hor. Od.* 1, 34, 1. Parcus Deorum cultor, et infrequens. [*Ita saepius dicitur de iis, qui festum diem in Dei alicujus honorem sacrificiis aliove ritu ad res sacras pertinente celebrant. *Virg. A.* 11, 788. Summe Deum, sancti custos Soractis Apollo, Quem primi colimus, cui pineus ardor acervo Pascitur: et medium freti pietate per ignem Cultores multa premimus vestigia pruna.] *Ov. Trist.* 3, 14, 1. Cultor, et antistes virorum doctorum. *Petr. Sat.* 127. Per formam tuam te rogo, ne fastidias hominem peregrinum inter cultores tuos admittere, *h. e.* inter eos, qui visitant, deducunt, reducunt, amant. Modeste hic loquitur amator Petronianus: nam alioquin cultor minus est, quam amator. Hinc *Ov. A. Am.* 1, 722. Qui fuerat cultor, factus amator erat. *Mart.* 10, 92. quietae cultor et comes vitae. *Id.* 9, 86. Cultor amicitiae. *Id.* 10, 37. Juris et aequarum cultor sanctissime legum. *Pers.* 5, 63. Cultor enim juvenum, purgatas inseris aures Fruge Cleanthea, *h. e.* institutor. ℙ [Cultores alicujus numinis videntur fuisse sodales, qui in illius honorem sodalicium constituebant, iisque fuisse persimiles, qui apud nos *confratelli* appellantur. *Inscr.* ap. *Mur.* 182, 1. Mercurio Aug. Julius Lucifer sacerdos et cultor ejus. Alia *ib.* 181, 9. Collegium cultorum Bonae Deae Coelestis. Alia ap. *Marin. Iscriz. Alb.* p. 8. Herculi conservatori A. Sergius Megalensis curator II. sociis cultor Larum, et Imag*inum* Augustarum dedit. *F.*] [*Ingentem quidem hujus rei exemplorum numerum exhibet corpus inscriptionum, quod *Orell.* edidit, ut Cultores Asclepii et Hygiae 1578. Cultores Dianenses 2398. Cultores Herculis 1754. Cultores Jovis 938. 2333. Et al. Sed nescio an locus *Suet. Oth.* 8. ubi de cultoribus Deum matris, i. e. Gallis, sacerdotibus Cybeles, ex omnium interpretum sententia, sermo est, aliam eamque meliorem admittere interpretationem videatur, qua sacerdotes dei vel deae alicujus, quatenus collegio contineantur, ab imperatorum inde tempore, commune nomen *cultores* acceperint.]

CULTRĀRĬUS, ii, m. victimarii minister, qui victimam cultro immolat. *Suet. Cal.* 32. Elato alte malleolo cultrarium mactavit. ℙ Item qui cultros facit, *μαχαιροποιός*. *Inscr.* ap. *Grut.* 640, 11. Q. Tiburtii Q. L. Menolani cultrarii ossa hic sita sunt. [Nihil vero prohibet, quominus putemus, hunc Q. Tiburtium victimarium, non cultrorum fabricatorem fuisse; nam duo cultri, qui in ejus inscriptione sculpti sunt, pertinent ad popas, quos in nummis, et antiquis anaglyptis cultros iis simillimos videmus manu gerentes. *F.*]

CULTRĀTUS, a, um, adj. *μαχαιρωτός*, ut Cultratus mucro, qui scindit ut culter. *Plin.* 13, 4, 7. Folia cultrato mucrone.

CULTRIX, icis, f. quae colit. *Cic. Fin.* 5, 14. Rerum, quas terra gignit, augendarum et alendarum quandam cultricem esse, quae sit scientia atque ars agricolarum. ℙ Item quae colit, seu veneratur, *θεραπευτρίς*. *Lactant. Mort. persecut.* 11. Erat mater ejus Deorum montium cultrix, mulier admodum superstitiosa. *Pers.* 3, 26. cultrixque foci secura patella est. Adde *Stat. Silv.* 5, 1, 191. *Inscr.* ap. *Mur.* 181, 4. D. M. Tutiliae Laudiciae Cultrices Collegii Fulginiae. *Corrige* Tulliae Laudicae; *ipse enim Fulginiae lapidem vidi.* ℙ Item quae incolit. *Virg. A.* 11, 557. nemorum cultrix Latonia virgo. [*Ov. Fast.* 1, 245. Arx mea collis erat; quem cultrix nomine nostro nuncupat haec aetas, Janiculumque vocat. *Cultrix Heins.* amplexus est ex duobus. *Farnes.* et *Erford.* MSS. pro, *vulgus.*] *Catull.* 64, 299. te solum, Phoebe, relinquens, Unigenamque simul cultricem montibus Idae, *h. e.* Dianam.

CULTŪRA, ae, f. *ἐργασία, γεωργία, θεραπεία*, actus colendi, cultus, cultio. *Cic. Flacc.* 29. Agri et natura perboni, et diligentia culturaque meliores. *Id. Fin.* 5, 14. Adhibere culturam vitibus. *Colum.* 11, 3. *a med.* Atrum olus parcam sarritionis exigit culturam. *Id. ib.* 2. Ab Idibus Jan. auspicari culturarum officia. *Plin.* 17, 5, 3. Terra culturae mollis et facilis. *Id.* 18, 6, 8. *n.* 2. Profecto opera, non impensa cultura constat. ℙ Translate est institutio, disciplina. *Hor. Ep.* 1, 1, 39. Nemo adeo ferus est, ut non mitescere possit, Si modo culturae patientem commodet aurem. ℙ Item veneratio, obsequium, cultus. *Id. Ep.* 1, 18, 86. Dulcis inexpertis cultura potentis amici: Expertus metuit.

CULTUS, a, um, part. a *colo*, *γεωργηθείς*, excultus. *Cic. Rosc. Com.* 12. Ager, qui neque villam habuit, neque ex ulla parte fuit cultus, nunc est cultissimus cum optima villa. *Id. Quint.* 3. Pecuaria res ampla, et rustica, sane bene culta, et fructuosa. *Curt.* 7, 3. Tandem ad cultiora perventum loca est, commeatuque largo recreatus exercitus. ℙ *Culta, orum*, absolute, sunt agri culti. *Virg. G.* 4, 372. Pinguia culta. *Plin.* 24, 10, 49. Smilax amat culta. ℙ Translate est institutus, eruditus, excultus. *Cic. Tusc.* 2, 5. Animi non omnes culti fructum ferunt. *Id. Brut.* 91. Studium philosophiae a prima adolescentia cultum. *Curt.* 7, 8. Mores nostri et tempora et ingenia cultiora sortiti. *Gell.* 19, 8. Nec unquam factum est, quoties eum loquentem audivimus, quin rediremus fere cultiores doctioresque. *Frontin. Aquaed.* 3. Ita enim cultiores appellant, *h. e.* qui cultius urbaniusque loquuntur. *Aurel. Vict. Epit.* 45. Vultu decens, solers ingenio, sermone cultissimus. *Mart.* 5, 30. Elegia cultis comis, *h. e.* culto stilo. *Id.* 3, 59. Bononia culta. ℙ Est item vestitus, ornatus. *Suet. Ner.* 32. Matrona culta purpura. *Curt.* 3, 7. *f.* Turba muliebriter culta. *Mart.* 10, 98. minister, Quo nec filia cultior, nec uxor. *Id.* 14, 26. Captivis poteris cultior esse comis. *August.* ap. *Macr. Sat.* 2, 4. Quid? Ut me populus R. dicat bene cultum in solario ambulaturus sum? ℙ Item observatus, veneratus. *Curt.* 4, 2. Parentum loco culti. *Liv.* 25, 40. Qui non desciverant, ut socii fideles accepti cultique. *Ov. Fast.* 6, 283. virgineis Dea culta ministris.

CULTUS, us, m. *γεωργία, ἐργασία*, cultura, cultio. *Cic. Leg.* 1, 1. Nullius agricolae cultu stirps tam diuturna, quam poetae versu seminari potest. *Id. N. D.* 2, 63. Oves neque ali, neque sustentari, neque ullum fructum edere ex se, sine cultu hominum et curatione, potuissent. *Liv.* 4, 12. Deserto agrorum cultu. ℙ Translate. *Cic. Fin.* 5, 19. Animi cultus ille erat ei quasi quidam humanitatis cibus. *Id. N. D.* 1, 34. Adhibere cultum et curationem corporis. *Gell.* 14, 6. Homo in litterarum cultu non ignobilis. *Id.* 1, 2. Qui Roma in Graeciam ad capiendum ingenii cultum concesserant. *Claudian. Cons. Prob. et Olybr.* 85. Caesariem crinali stringere cultu. *Val. Fl.* 5, 356. virginei custos grandaeva pudoris Enioche, cultus primi cui creditus aevi, *h. e.* educatio, disciplina. *Liv.* 1, 34. Humili cultu educare aliquem. *Quint.* 3, 8. *med.* Affectare cultum effusiorem in verbis. *Id.* 8, 3. postquam orationis tres conditiones enumeravit, ut sit perspicua, probabilis, et ornata; hujus postremae tres itidem gradus facit, concipere, et exprimere, *tertium, qui haec nitidiora faciat, quod proprie dixeris cultum.* [*Saepius in his est institutio et educatio universa, vitae ratio. *Cic. Part.* 26. Est genus hominum ad honestatem natum, malo cultu corruptum i. e. educatione mala etc.] ℙ Eleganter admodum accipitur pro externa vivendi ratione, et apparatu earum rerum, quae ad vitam victumque pertinent, quae sunt servitia, aedes, vestitus, impensae etc. *Nep. Attic.* 13. Pari modo artifices ceteri, quos cultus domesticus desiderat, apprime boni. *Id. ib.* 14. Cum tanta pecuniae facta esset accessio, nihil de quotidiano cultu mutavit. *Id. Alcib.* 11. Ut parsimonia victus atque cultus omnes Lacedaemonios vinceret. *Id. Paus.* 3. Non enim mores patrios solum, sed etiam cultum vestitumque mutavit. *Caes. B. G.* 1, 1. Belgae a cultu atque humanitate provinciae longissime absunt. *Cic. Off.* 1, 39. Eademque mediocritas ad omnem usum cultumque vitae transferenda est. *Id. Or.* 1, 8. Homines a fera agrestique vita ad humanum cultum civilemque deducere. *Virg. A.* 5, 730. gens dura atque aspera cultu. [*V. *Ern. cl. Cic.* s. h. v. et quem ibi laudat, *Burm.* ad *Suet. Caes.* 45. p. 103. sq. Adde *B. Crus.* in *cl. Suet.* p. 212. et *Manut.* ad *Cic. Fam.* 9, 3.] ℙ In malam partem pro deliciis et luxu. *Liv.* 29, 21. *extr.* Quae vulgata sermonibus erant de cultu ac desidia imperatoris. ℙ Et universim pro quocumque apparatu. *Vell.* 2, 129. Cultus triumphi. *Plin.* 36, 15, 24. *n.* 9. Castella aquaeductuum cultu magnifica, *h. e.* magnifica structura, marmoribus, atque architecturae ornamentis facta. *Val. Fl.* 5, 570. Convivia laeto cultu. ℙ Speciatim vero dicitur de vestitu atque ornatu corporis. *Nep. Datam.* 3. Hominem optima veste texit, ornavitque etiam torque, et armillis aureis, ceteroque regio cultu. *Vell.* 2, 107. Homo dignitate, quantum ostendebat cultus, eminens. *Id.* 1, 2. Deposita veste regia, pastoralem cultum induit. *Id.* 2, 40. Ut corona laurea, et omni cultu triumphantium uteretur. *Plin. Pan.* 83. Uxor Trajani modica cultu, parca, comitatu, civilis incessu. *Plin. alter* 33, 1, 4. Cultus muliebris. *Id.* 29, 2, 9. Lanae praestant cultum et tutelam contra frigora. *Ov. Fast.* 2, 318. Cultibus Alciden instruit illa suis. *Mart.* 11, 39. Si Tyrios sumpsi cultus, unxive capillos. *Flor.* 4, 11. *extr.* Cleopatra maximos induta cultus. *Petr. Sat.* 136. Collectoque cultu meo ire extra casam coepi. *Plin.* 17, 1, 1. Arbores cultu virides, juvenesque. ℙ Cultum et ornatum ita distinguit *Tertull. Habit. mul.* 4. Cultum, inquit, dicimus, quem mundum muliebrem vocant: ornatum, quem immundum muliebrem convenit dici. Ille in auro, et argento, et gemmis, et vestibus deputatur: iste in cura capilli et cutis, et earum partium corporis, quae oculos trahunt. Alteri ambitionis crimen intendimus, alteri prostitutionis. Haec *Tertull.* Neque tamen hoc discrimen servatur a scriptoribus, neque eo respexisse credendus est *Liv.* 34, 7., ubi munditias, ornatum, et cultum conjunxit. ℙ In illo *Pl. Merc.* 5, 1, 3. Usus, fructus, victus, cultus jam mihi harumce aedium etc., *cultus* idem esse videtur ac habitatio. ℙ Est etiam veneratio, observantia, obsequium, honor. *Cic. Inv.* 2, 53. Sanguine conjunctis, patriaeque benevolis officium, et diligentem cultum tribuere. *Id. Tusc.* 1, 26. Philosophia nos primum ad Deorum cultum erudivit. *Tac. A.* 2, 58. De adventu regis, et cultu sui, cum decore ac modestia respondit, *h. e.* honore sibi habito. *Lact.* 4, 3. Deum justis ac piis cultibus honorare. ℙ Olim *cultus, ti*, declinatum fuisse, ut *senatus, ti* etc., veri valde simile est. Itaque sic ap. *Lucr.* quidam legendum putant, 4, 1274. Morigerisque modis, et mundo corpori' culto. Al. *cultu.*

*CULUCITANAE, arum, locus, portusve Numidiae. *Ant. Itin.* et *Tab. Peut. B. A.*

CŪLULLUS, i, m. calix fictilis, quo pontifices, virginesque Vestales utebantur in sacris: sed ponitur universim pro poculo. Ita *Acron.* et *Porphyr.* ad illud *Hor. Od.* 1, 31, 11. ut aureis Mercator exsiccet cululli Vina Syra reparata merce. Adde *Art. P.* 434.

CŪLUS, i, m. *πρωκτός*, podex, anus, ea pars in animantibus, ex qua stercus egeritur; ac fere de hominibus tantum usurpatur: ita vero est vocata a *κοῖλος*, cavus, ut a *ποινή*, poena, est *punio*, a *μοῖρα*, divisio, est *moerus* antiquitus, postea *murus. Catull.* 23, 19. Quod culus tibi purior salillo est, Nec toto decies cacas in anno. *Id.* 97, 2. Culum olfacere. *Id. ib.* 12. lingere. ℙ Accipitur etiam per synecdochen pro ipsis natibus; hinc eadem significatione Itali adhibent *culo. Mart.* 3, 98. Sit culus tibi quam macer, requiris?

CUM et Quum, *olim* Quom, *ἡνίκα, ὅτε*, adv. temporis, idem quod *quando* significans; et usurpatur cum indicativo, rarius cum conjunctivo. Etymon vocis vide infra. *Laelius Felix* ap. *Gell.* 15, 27. Cum ex generibus hominum suffragium feratur, centuriata comitia esse. *Cic. Rosc. Am.* 37. Soletis cum aliquid hujuscemodi auditis, continuo dicere etc. *Id. Fam.* 16, 12. *extr.* Si valebis, cum recte navigari poterit, tum naviges. ℙ *Cum primum* est primo quoque tempore. *Cic. Fam.* 14, 1. Cum primum sapere coepit, acerbissimos dolores percepit. *Liv.* 25, 29. Cum primum arbitrii nostri esse coepimus, extemplo venimus ad tradenda arma. ℙ Praeterea *cum* significat aliquando postquam. *Cic. ad Dolabell. post. ep.* 17, 14. *ad Att.* Qui omnes cum te summis laudibus ad coelum extulerunt, mihi continuo maximas gratias agunt. *Colum.* 6, 30. Si, cum diu steterint, subito ad cursum exstimulata sunt. ℙ Item quandoquidem. *Cic. Fam.* 16, 12. *f.* Tu cum eo tempore mecum esse non potuisti, quo operam desideravi tuam, cave festines etc. *Id. Phil.* 14, 11. Quam quidem cum difficillimo reipubl. tempore secuti sunt, eos nunquam oportebit consilii sui poenitere. ℙ Item pro *quando* adversativo. *Mart.* 7, 84. Casibus hic nullis, nullis delebilis annis Vivet, Apelleum cum morietur opus. ℙ Item ex quo. *Cic. Fam.* 15, 14. Multi anni sunt, cum ille in aere meo est. ℙ Item dum. *Nep. Datam.* 10. Haec diu faciendo persuasit homini etc., cum nihilo magis, ne quam suspicionem illi praeberet insidiarum, neque colloquium ejus petivit, neque in conspectum venire studuit. ℙ Et sequente infinito, quod in priore membro praecesserat. *Liv.* 6, 27. Fugere senatum, testes, tabulas publicas etc., cum interim obaeratam plebem objectari aliis atque aliis hostibus. Adde 4, 51. ℙ Item etsi, quamvis. *Cic. Mil.* 35. Cum omnes a meis inimicis faces meae invidiae subjiciantur, tamen omni in hominum coetu celebramur. *Id. Fam.* 3, 7. *med.* Cum ea nondum consecutus eram, quae sunt hominum opinionibus amplissima, tamen ista vestra nomina nunquam sum admiratus. Adde *Nep. Eumen.* 10. bis. ℙ Et particula *quidem* adjecta. *Nep. Cat.* 2. Neque hoc per senatum efficere potuit, cum quidem in civitate principatum obtineret. ℙ Ponitur et loco v. *quod. Cic. Fin.* 3, 2. Praeclare facis, cum et eorum tenes memoriam, et puerum diligis. *Auct. ad Her.* 4, 50. Bene facitis, cum venitis. ℙ Saepe est conjunctio causalis, et subjunctivum postulat, i. q. *quia. Cic. Somn. Scip.* 1. Cum in Africam venissem etc., nihil mihi potius fuit etc. *Id. Fl.* 11. Cum L. Flacci res agatur etc., cumque ab hac virtute non degenerarit etc., in hoc ego reo ne quod perniciosum exemplum prodatur, pertimescam? ℙ Frequenter post *cum* in eadem constructione *tum* sequitur; ita tamen plerumque, ut in *cum* sit quiddam minus, in *tum* quiddam majus: quare saepe post *tum* alia particula additur, quae rem auget. Junguntur autem vel cum diversis nominibus sub eodem verbo, vel cum duobus verbis, quae ambo sint indicativi modi, vel alterum conjunctivi, alterum indicativi. [*V. *Oudendorp.* ad *Suet.*

Caes. 75. et *Ner.* 46., in primis *Drakenb.* ad *Liv.* 6, 23, 3., qui in tanta particularum similitudine et perpetua, quae in libris regnat confusione vix certas regulas de earum usu praescribi posse, caute judicavit. *B. Crus.* in *cl. Suet.* p. 658.] *Nep. Milt.* 7. Erat in Miltiade cum summa humanitas, tum mira comitas. *Id. Eum.* 8. Phalanx inveterata cum gloria, tum etiam licentia. *Cic. Rosc. Am.* 25. Cum multis ex rebus intelligi potest, tum ex hac re vel maxime. *Id. Brut.* 87. Volvendi sunt libri cum aliorum, tum in primis Catonis. *Id. Cat.* 3, 5. *extr.* Cum illa certissima sunt visa, tum multo illa certiora etc. *Caes. B. C.* 3, 68. Fortuna cum in reliquis rebus, tum praecipue in bello plurimum potest. *Cic. Att.* 7, 5. Ex victoria cum multa mala, tum certe tyrannis exsistet. *Id. Marcell.* 1. Cum summo consensu senatus, tum praeterea judicio tuo gravissimo et maximo. *Id. Att.* 3, 8. Itaque cum meus me moeror quotidianus lacerat, et conficit, tum vero haec addita cura vix mihi vitam reliquam facit. *Id. Dejot.* Cum in omnibus causis gravioribus, C. Caesar, initio dicendi commoveri soleam vehementius; tum in hac causa ita me multa perturbant etc. ℙ Interdum *tum* iteratur. *Cic. Fam.* 9, 13. Velisque, me hoc muneris cum ipsis amicis, tum municipio Caleno, tum Leptae dare. ℙ Notandus est locus *Livii*, in quo post *cum* sequitur *simul*, 3, 50. Et immixti turbae militum togati, cum eadem illa quaerendo, docendoque, quanto visa, quam audita, indigniora potuerint videri; simul profligatam jam rem nunciando Romae esse, perpulerunt, ut etc. ℙ Item locus *Cicer.* in quo sequitur *ac*, *Fam.* 15, 11. Facturusque sum cum studiose, ac libenter. Sed al. *tum* leg. ℙ *Tum tum* pro *cum tum* V. in TUM. ℙ Ad scriptionem quod attinet, placet *Cellario* et aliis discrimen servatum ab antiquis multis, teste *Vel. Long. de Orthogr.* p. 2231. *Capro* p. 2241., et *Terent. Scaur.* p. 2261., ut quando est adverbium temporis, seu conjunctio, *quum* seu *quom* scribatur; *cum* vero, si sit praepositio. Id confirmare etiam *Quint.* 1, 7., probat *Spaldingius*, cum antea *ib.* locus ita legeretur, ut *quom* scribendum doceret pro adverbio temporis, *quum* pro conjunctione causali, *cum* pro praepositione. In veteribus quidem, quae exstant, monumentis non facile *quum* inveneris, inquit *Cellarius*. Nam *quom* satis apparet antiquum esse. ℙ Quoad vero vocis etymon, *Scheidius* ad *Sanctii Minervam* p. 241. putat, *quum*, seu rectius *quom*, quoties est adverbium temporis, vel conjunctio causalis, compositum fuisse ex *z' ὸν*, i. e. *ze ὸν*, sive *κατὰ ὸν χρόνον*, vel *λόγον*: quoties autem est praepositio, *cum* scribendum, quod contractum sit ab ablativo *cume* inusitati nominis *cumis* pro *cumus*, unde diminut. *cumulus*, et illud esse a *κέκυμαι* praet. pass. verbi *κύω*, tumeo, cresco. Ita ut prioris significationis exemplum habeas ap. *Cic. Fam.* 10, 3. Scis fuisse quoddam tempus, cum (*sive* quom) homines existimarent etc. Alterius vero, quando dicimus *cum illo*; tunc enim idem est, ac si dixeris: *illo*, *tanquam cumulo*, *adjecto*. [Multa h. l. debentur *F.* Caeterum, ad originem vocis quod attinet, frustra mihi quidem ii videntur laborem impendere, qui eruendi h. v. fontis certum aliquod felicis successus fundamentum constitui posse contendant. *B. Crus.* probat aliam vocis originationem ex Hebr. factam. V. ipsum, et quos in h. sententiam laudat in *cl. Suet.* p. 259.]

CUM, *σὺν*, praepositio serviens ablativo, et societatem, conjunctionem, et comitatum quendam adsignificans. Etymon vide in voce praec. *Cic. Att.* 8, 2. Vagamur egentes cum conjugibus et liberis. *Caes. B. G.* 5, 45. Exit cum nuncio Crassus. *Sall. Jug.* 114. Sulla pariter cum ortu solis castra metabatur. *Cic. Vatin.* 13. Coenare cum toga pulla. *Id. Verr.* 2, 1, 24. Ut illo itinere veniret Lampsacum, cum magna calamitate, et prope pernicie civitatis. *Id. N. D.* 2, 23. Moliri aliquid cum labore operoso et molesto. *Id. Q. Fr.* 1, 2, 2. Certo scio, te fecisse cum causa. ℙ Interdum adjectivo et substantivo interponitur. *Cic. Cluent.* 8. Magno cum metu incipio dicere. ℙ Cum pronominibus, *me*, *te*, *se*, *nobis*, *vobis*, semper postponitur, (et quidem cum iis scriptione coalescens) ut *Cic. Or.* 45. *extr.* docet: saepe etiam cum ablativis *qui*, *qua*, *quo*, *quibus*. *Id. Off.* 3, 19. *f.* Dignum esse dicunt quicum in tenebris mices. *Id. Fam.* 5, 21. Quibuscum essem libenter. *Id.* tamen *Sull.* 5. Cum quibus in ceteris intelligis abfuisse. (Adde *Liv.* 4, 24., 21, 44. et 31, 29.) *Plin.* 19, 3, 18. Quidquid sit, cum quo decoquatur. [*Optimi quique scriptores praepositionem *cum* ante *relativ.* ponere solent. V. *Prisc.* p. 949. Adde *Cic. Off.* 2, 23, 82. Cum quibus causas cognovit. Ita saepius *Quint. cum quo.* V. 3, 6, 13. 14. 16. et al. Cf. *Drak.* ad *Liv.* 38, 9, 2. Singularis locus est *Cic. Fam.* 7, 3, 3. Ego cum meis — si quidquem nunc cujusquam est: — etiam in meis esse malui. Ubi recte videtur *Manut.*: *Cum meis* rei possessae significationem habet: *in meis*, fructum potius, quam possessionem, demonstrat. ℙ *Esse cum muliere* pro, concumbere cum muliere. Laudat *Manut.* ad *Cic. Fam.* 9, 22. *Varronem L. L.* 5. Antiqui, violavit virginem, pro vitiavit, et, cum muliere fuit, pro concubuit, modeste dicebant.] ℙ *Cum eo*, *ut*; *cum eo*, *ne*, est cum ea conditione. *Liv.* 8, 18. et 36, 5. Lanuvinis sacra sua reddita, cum eo ut aedes lucusque Junonis communis Lanuvinis cum populo R. esset. *Cels.* 2, 17. Recte medicina ista tentatur, cum eo tamen ne praecordia dura sint. *Id.* 7, 27. Cum eo tamen, quod non ignoremus, orto cancro, saepe affici stomachum. ℙ *Cum eo quod*, praeterquamquod. *Scrib. Compos.* 60. Hoc cum eo quod candidos facit dentes, tum etiam confirmat. [*V. *Spald.* ad *Quint.* 2, 4, 145. ℙ Saepissime inservit *cum* conjunctioni eo modo, quo alias *et*. *Liv.* 21, 60. Dux cum aliquot principibus capiuntur, i. e. dux et aliquot principes. *Id.* 38, 48. Negaretis hoc mihi cum diis immortalibus, i. e. mihi et diis. V. *Heindf.* ad *Hor. Sat.* 1, 10, 85. Sic et Graeci. V. *Ruhnk.* ad *Hymn.* in *Cerer. v.* 499. et *Stroth.* ad *Liv.* 22, 21. ℙ *Pl. Capt.* 5, 1, 10. Tecum servavi fidem. Eodem modo *Id. Curcul.* 1, 2, 49. In hac et similibus formulis *cum* singularem habet notionem. Non est enim *ἅμα*, *σὺν*, sed *ἐν*, *παρά*. Veluti in vulgari illa formula *tecum fui*, pro *apud te fui*. Sic igitur *Rud.* 5, 1, 60.: Tecum habeto, pro eo quod vulgo dici solet: habeas tibi. Sic explicandae sunt formulae similes: tecum oro. *Bacch.* 3, 3, 90. Tecum orarem. *Ib.* 3, 6, 25. Jube petere atque orare mecum. *Asin.* 3, 3, 72. et 96. Scin' quid tecum oro senex? *Rud.* 3, 4, 68. Adde *Cas.* 2, 5, 16. Atque ita plane etiam nostrates: *Er hat bei mir gebeten. Er hat bei jenem gefragt* etc. Haec *Lindem.* ad *Pl. Capt.* 5, 1, 10. Adde *Suet. Dom.* 3. quis intus cum Caesare i. q. apud Caes. ℙ *Deliberare aliquid cum aliquo* est: ex iis, quae rem aliquam circumstant, aptum perficiendae rei capere consilium. *Quint.* 3, 7, 16. ed. *Spald.* Utra sit autem harum via utilior, cum materia deliberabimus. *Id.* 4, 2, 101. Quod si pars ex positionis pro nobis, pars contra nos erit; miscenda sit an separanda narratio, cum ipsa causae conditione deliberandum est. Adde 5, 13, 59. 7, 10, 10. 9, 4, 117. ℙ Notandae etiam dicendi formulae: *dissentire*, *discrepare*, *discordare cum aliquo*.] ℙ *Esse omnia alicui cum aliquo*, vel *esse nihil* pertinent ad conjunctionem amicitiae et voluntatum, et contra. *Cic. Fam.* 13, 1. Cum Patrone Epicureo mihi sunt omnia, nisi quod in philosophia vehementer ab eo dissentio. (Est qui legit *omnia communia*: sed optimi codices, faventibus criticis, omittunt.) *Id. Verr.* 2, 5, 52. Non ut quisque maxime est, quicum tibi aliquid sit, ita tui hujuscemodi criminis maxime eum pudet? *Id. Att.* 14, 15. Bruto certe meo nullo loco deero: idque, etiam si mihi cum illo nihil fuisset, facerem. *Id. Phil.* 2, 31. Sibi cum illa mima posthac nihil futurum. ℙ Aliquando *cum* significat contra. *Cic. Div.* 1, 46. Bellum gerere cum aliquo. [*Huc pertinent ll. *Cic. Brut.* 1, 3. Cum quo certare erat gloriosius, quam omnino adversarium non habere. *Liv.* 9, 1. Quodsi nihil cum potentiore juris humani relinquitur inopi, i. e. adversus potentiorem.] ℙ Aliquando redundare videtur. *Cic. Tusc.* 5, 6. Omnia rabide appetens cum inexplebili cupiditate. *Id. Fam.* 13, 10. Versari in aliquo studio cum ingenio. *Pl. Amph.* 2, 2, 111. Egone abs te abii hinc hodie cum diluculo? *Varr. L. L.* 5, 9. Cum prima luce. *Virg. G.* 2, 423. Ipsa satis tellus, cum dente recluditur unco, Sufficit humorem, et gravidas cum vomere fruges. *Heynius* tamen ita interpretatur: et gravidas sufficit fruges, cum vomere recluditur. *Enn.* ap. *Serv. ib.* Effundit voces proprio cum pectore sancto. *Quadrig.* ap. *Gell.* 9, 13. cum voce maxima conclamat. Adde *Catull.* 98, 3. [**Suet. Ner.* 34. Cum gaudio nunciantem. *Id. Cal.* 16. Legata cum fide persolvit. (Ita *Tac. H.* 2, 98. Cum fide juvit. Diverso sensu dicitur *A.* 4, 59. Cum fide audiebatur.) V. *Sanct.* p. 831. seq. et *Perizon.* ad h. l. *Liv.* 38, 10. cum silentio auditi sunt. *Id. ib.* 18. explorato deinde et cum cura coacto agmine procedebat. V. *lex. Liv.* p. 152. ubi nubem exemplorum invenies, quibus hoc dicendi genus firmatur. Cf. *Bentl.* ad *Hor. Sat.* 1, 10, 49. — Sed propemodum non minus saepe desideratur illud *cum*. *Liv.* 25, 22. Descendere in aciem copiis. *Id.* 1, 14. Egressus omnibus copiis. Cf. de hac ellipsi, quam dicunt, *Perizon.* ad *Sanct. Minerv.* 4, 6, 18. V. et *Epist.* ad *Goeller.* p. 439.] ℙ Vetant *Cic. Or.* 45. *extr.* et *Quint.* 8, 3. jungi *cum*, sive adverbium sit, sive praepositio, vocibus ab *n* incipientibus, vel quia, ut ait *Quint.*, ultima prioris syllabae littera, quae exprimi, nisi labris coeuntibus non potest, aut intersistere nos indecentissime cogit, aut continuata cum insequente, in naturam ejus corrumpitur, et junctura deformiter sonat: vel quia obscenius concurrerent litterae, ut *Cic.* dicit: tunc enim ea verba sono vocabulum *cunnus* exprimerent. Nihilominus *Idem* dixit *Dom.* 9. Cum nominibus tantum uteretur etc. [*Cf. *Manut.* ad *Cic. Fam.* 9, 22.] ℙ *Notat *Ruhnkenius*, nullo in Lexico annotatum reperisse, quod *M. A. Muretus* pulchre monuit ad *Catull.* p. 864. praepositionem *cum* habere vim indignationis significandae. *Pl. Epid.* 1, 1, 33. Abi in malam rem maximam a me cum istac conditione. *Id. Most.* 2, 2, 33. Dii te deaeque omnes faxint cum isto omine. *Liv.* 5, 27. Scelestus ipse cum scelesto munere venisti. *B. A.* ℙ Quando adhibetur verbis componendis in *con* transit. V. CON.

CŪMĀ, ae, et Graeca positione *Cume*, vel potius *Cyme*, es, f. *Castri*, al. *Foja nuova*, urbs Asiae minoris in Aeolide, et in ora sinus Smyrnaei. *Liv.* 37, 11. ℙ *Cumae*, *arum*, f. plur. *Cuma*, Col. et urbs Campaniae excisa, in ora litorali inter Linternum ad Occ. et Misenum ad Or., non longe ab antro Sibyllae Cumanae, et a Cumano villa, condita a populis Chalcidis urbis Euboeae insulae. Dicta est a Cuma urbe Aeolidis, vel a *κῦμα*, unda, vel a *κύημα*, fetus, quod coloni illi apud Bajas mulierem gravidam viderint, et fecunditatis augurium interpretantes, in ea regione urbem condiderint. *Plin.* 3, 5, 9. et *Serv.* ad *A.* 3, 441. ℙ Graeca positione *Sil.* 13, 494. At gravida arcanis Cymes anus, *h. e.* Sibylla Cumana. *Stat. Silv.* 4, 3, 65. Miratur sonitum quieta Cyme, Et Linterna palus. ℙ *Cuma* pro *cyma*, V. hanc vocem §. 2.

CŪMAEUS et Cymaeus, a, um, adj. *Κυμαῖος*, ad Cumas pertinens. *Virg. A.* 3, 441. Huc ubi delatus Cumaeam accesseris urbem. *Id. ib.* 6, 98. Cumaea Sibylla. *Id. Ecl.* 4, 4. Cumaeum carmen. *Sil.* 13, 498. Cymaeum antrum. *Val. Fl.* 1, 5. Cymaea vates. *Ov. Pont.* 2, 8, 41. Sic pater in Pylios, Cumaeos mater in annos Vivant, *h. e.* Sibyllae Cumanae, quae *longaeva* dicitur a *Virg. A.* 6, 321. V. SIBYLLA. ℙ *Cumaei*, vel *Cymaei*, *orum*, sunt populi Cumae urbis Aeolidis, ap. *Liv.* 38, 39.

CŪMALTER significat cum altero, dictum ab antiquis ita brevitatis causa, ut *sodes* pro si audes, *scilicet* pro scias licet, *sis* pro si vis. Haec *Festus*.

CUMĀMUM, ubicumque legitur ap. *Scrib. Comp.* 126, 144. etc., monet *Rhodius* corrigendum *cynamum*.

*CUMANĬA, ae, castellum Asiae, in Iberia. *Plin.* 6, 11. *B. A.*

CŪMĀNUS, a, um, adj. ad Cumam, vel Cumas pertinens. *Lucan.* 5, 183. in Euboico vates Cumana recessu. *Plin.* 35, 13, 47. Cumanum caementum, *h. e.* tophus, vel pumex minutatim caesus. *Id.* 19, 1, 2. *n.* 2. linum. *Cic. Agr.* 2, 25. Cumanus ager. *Flor.* 2, 8. Apollo, *h. e.* qui prope Cumas colebatur. *Lucil.* ap. *Non.* 5, 97. panis, *h. e.* vilis, sordidus. *Tibull.* 2, 3, 48. Fictaque Cumana lubrica terra rota, *h. e.* fictilia vasa rotis Cumanis elaborata, quae ab Italis nunc *vasi Etrusci* appellantur. ℙ *Cumani*, *orum*, sunt Cumarum incolae. *Liv.* 40, 42. *extr.* Cumanis petentibus permissum, ut publice Latine loquerentur. ℙ *Cumanum*, *i*, fuit villa *Ciceronis* prope Cumas. *Cic. Fam.* 4, 2. et *Plin.* 17, 25, 38 ℙ *Cumana*, *ae*, est vas fictile e terra Cumana, quae ad haec aptissima habita est. *Apic.* 4, 2. Aquam lavas, ex oleo maceras, in cumana compones. Adde 6, 9. et alibi. *Mart.* 14, 114. Hanc tibi Cumano rubicundam pulvere testam, Municipem misit casta Sibylla suam. *Varr.* ap. *Non.* 2, 597. Cumani calices.

CŪMĀTĬLIS. V. CYMATILIS.

CŪMĀTĬUM. V. CYMATIUM.

CUMBĀ. V. CYMBA.

*CUMCUNQUE, i. e. quandocunque. *Lucr.* 2, 113. V. *Cunque f. B. A.*

CŪMĒRĀ, ae, f. *σιτοδόχη*, vas vimineum, vel sparteum, vel palmeum, vel etiam fictile, acuminato coperculo cameratum, unde et nomen suum accepisse videtur, quo rustici utuntur ad condenda frumenta, uti docent *Fest.* in *Cumerum*, et *Acron.* ad illud *Hor. Sat.* 1, 1, 53. Cur tua plus cumeris laudes granaria nostris? *Id. Ep.* 1, 7, 29. Repere in cumeram frumenti. [*V. *Bentl.* ad hunc et *Heindf.* ad *Hor.* l. prius laudatum.]

CŪMĒRUM vocabant antiqui vas quoddam, quod opertum in nuptiis ferebant, in quo erant nubentis utensilia: quod et camillum dicebant, eo quod sacrorum ministrum *κάμιλλον* appellabant. Haec *Fest.*, ubi quod passim legatur *Cumeram*, mendum esse putant critici. *Varr. L. L.* 6, 3. Dicitur in nuptiis camillus, qui cumerum fert, in quo quid sit in ministerio, plerique extrinsecus nesciunt. ℙ *Fuit et *Cumerum*, *i*, n. Italiae promontorium, in Piceno, prope Anconam. *Plin.* 3, 13. *B. A.*

CŪMES, itis, m. comes. Ita, teste *Prisc.* 1, 554., dicebant olim *cungrum*, *humines*, *funtes*, *frundes*, pro *congrum* etc. *Lucret.* 3, 401. Sed cumes insequitur, facile et discedit in auras. Al. leg. *comes*.

*CUMI, indecl. Aethiodiae oppidum, ad Nilum flumen. *Plin.* 6, 30. *B. A.*

CŪMĪNĀTUS, a, um, adj. cumino mixtus, vel conditus. *Pall.* 12, 22. Subinde cuminati salis aspersione cumulabis. ℙ *Cuminatum* absolute est

condimentum ex cumino. Ejus conficiendi rationem tradit *Apic.* 1, 29. ℙ Legitur et *cyminatus.*

[CŪMĪNĪNUS, a, um, adj. ad cuminum pertinens. *Appul. Herb.* 74. Herbae solatae succum cum oleo cuminio misce. Alii leg. eadem significatione *cyminino. F.*]

CŪMĪNUM, i, n. κύμινον ab Hebr. כַּמּוֹן, genus herbae, semine ejusdem nominis, angusto et canaliculato, in summa tellure vix haerens, et in sublime tendens, condimentorum omnium fastidiis amicissimum, *Plin.* 19, 7, 36. et *ib.* 8, 47., item 20, 14, 57. et *ib.* 15, 57., ubi duo ejus genera facit, silvestre praetenue, quaternis aut quinis foliis veluti serratis, et sativum: et utriusque usus in medicina percenset. Addit etiam, bibentibus ex aqua vinoque pallorem gignere: atque hac ratione quosdam similitudinem coloris studiis contracti imitatos. *Colum.* 10, 246. gracilique melanthia grata cumino. *Hor. Ep.* 1, 19, 18. Exsangue cuminum. *Pers.* 5, 55. pallentis grana cumini. ℙ De proverbio, *vesci cuminum*, V. in CAEPA. ℙ Legitur et *cyminum* Graeca vocali servata.

CUMMAXĪMĒ et Cum maxime, adv. *Ter. Heaut.* 4, 5, 40. Cummaxime volo te dare operam. *Cic. Cluent.* 5. Quae multos jam annos, et nunc cummaxime, filium interfectum cupit. ℙ Eleganter adjungitur ut. *Ter. Hecyr.* 1, 2, 40. Hanc Bacchidem amabat ut cummaxime, tunc Pamphilus. ℙ Significat etiam tempore praesenti, in praesenti. *Cic. Har. resp.* 15. Antiqua negligimus, etiamne ea negligemus, quae fiunt cummaxime? *Senec. Benef.* 3, 3. Nemo nostrum novit nisi id tempus, quod cum maxime transit: ad praeterita rari animum retorquent. [*V. uberrimam *Ernest.* de hac formula disputationem in *cl. Cic.* quam longum erat huc transscribere.]

CUMMIS. V. COMMIS.

CUMPRĪMĒ, adv. apud veteres pro cumprimis. *Quadrigar.* ap. *Gell.* 17, 2. Cujus operam apud Gallos cumprime fortem Resp. sensit. Ubi *Gellius*: Apprime crebrius est, cumprime rarius.

CUMPRĪMIS, adv. ἐις τὰ πρῶτα, in primis. *Cic. Verr.* 2, 2, 28. Homo domi suae cumprimis locuples. *Virg. G.* 1, 178. Area cumprimis ingenti aequanda cylindro, *h. e.* interea, vel inter prima opera et officia. *Servius.* ℙ Legitur et *Cum primis* divisum.

CUMQUE. V. CUNQUE.

[CŪMŪLĀRE, is, *n.* commissura renum. *Veget. Veterin.* 4, 2. A commissura renum, (quod cumulare dicitur) usque ad imum muscarium commissurae sunt duodecim. Adde *ib.* 4, 1.

CŪMŪLĀTĒ, adv. σωρηδὸν, abundanter. *Cic. Div.* 2, 1. Ut plene esset cumulateque perfecta. *Id. Or.* 17. Cumulatius quid augere. *Id. Fam.* 10, 29. Cumulatissime satisfacere. *Id. Att.* 15, 15. Non modo liberaliter, sed etiam ornate cumulateque tractare aliquem. *Id. in Senat.* 1. Cumulate gratias agere.

CŪMŪLĀTIM, adv. idem ac cumulate. *Varr. R. R.* 3, 15. Quibus in tenebris cum cumulatim positum est in doliis etc. Alii leg. *affatim. Prud. Apoth.* 785. cumulatim aggesta redundant Fercula.

CŪMŪLĀTIO, onis, f. aggestio in cumulum. *Arnob.* 3, 108. Nonnullos turgentibus malis, aut buccarum cumulatione saccibucces, *h. e.* buccis tumentibus. Alii rectius leg. *tubulatione.*

CŪMŪLĀTUS, a, um, part. a *cumulo*, ἐπισωρευθεὶς, in cumulum coacervatus. *Curt.* 5, 4. Nix cumulata vento ingredientes fatigabat. *Id.* 6, 6. Cumulatis stipitibus fastigium montis aequare. *Id.* 5, 1. Arenae cumulatae. *Id.* 3, 11. Cumulata turba. ℙ Item plenus, expletus. *Liv.* 32, 17. Locus strage semiruti muri cumulatus. *Ov. Fast.* 4, 451. Cumulatis flore canistris. *Tac. H.* 4, 20. Cumulatae corporibus fossae. *Colum.* 12, 21. Coadjicitur in binas urnas ligula cumulata salis cocti. *Cic. Brut.* 4. Eadem mensura reddere, qua acceperis, aut etiam cumulatiore. *Liv.* 2, 23. Aes alienum cumulatum usuris. ℙ Translate. *Liv.* 2, 47. *f.* Spreta in tempore gloria interdum cumulatior redit. *Cic. Or.* 2, 8. *extr.* Omni rerum genere cumulata oratio. *Id. Fam.* 9, 14. Tantum accessit ad amorem, ut mirarer, locum fuisse augendi in eo, quod mihi jampridem cumulatum etiam videbatur. *Id. Or.* 2, 4. Hoc vitio cumulata est Graecorum natio. *Id. Sext.* 40. Perfecta et cumulata virtus. *Id. Off.* 2, 5. Quorum studiis ea, quae natura desiderat, expleta cumulataque habemus. *Id. Fin.* 2, 19. *f.* Ponebas cumulatum aliquem plurimis et maximis voluptatibus. *Id. Att.* 12, 5. Duplici dedecore cumulata domus. *Tac. H.* 3, 37. Cumulatus honoribus. ℙ Cum genitivo. *Pl. Aul. a.* 5. *v.* 16. Scelerum cumulatissimus. *Caecil.* ap. *Non.* 2, 455. Homo ineptitudinis cumulatus.

CŪMŪLO, as, avi, atum, a. 1. σωρεύω, in cumulum coacervo, congero, *Curt.* 10, 1. Opes longa possessione imperii cumulaverat. *Scrib. Comp.* 227. Cumulare et adstruere medicamentum carbasis. *Stat. Th.* 6, 85. Truncis, nemorumque ruina cumulare pyram. *Curt.* 4, 16. Cumulantes agmina. *Auct. B. Hisp.* 31. Cumulatur adversariorum multitudo. ℙ Translate. *Tac. H.* 2, 80. Pauci imperatorem salutavere: tum ceteri accurrere, Caesarem, et Augustum, et omnia principatus vocabula cumulare. *Id. A.* 13, 2. honores omnes in aliquem. *Id. ib.* 1, 2. in aliquem probra. *Curt.* 4, 16. Propemodum saeculi res in illum diem fortuna cumulavit. ℙ Significat etiam cumulum faciendo implere. *Ov. Trist.* 3, 10, 72. Nec cumulant altos fervida musta lacus. *Virg. A.* 11, 50. et *Curt.* 5, 1. Altaria ture, et omnibus odoribus cumulare. *Val. Fl.* 1, 204. Pingui cumulat libamine flammam. *Ov. Med. fac.* 56. Sed cumulent libras hordea nuda duas, *h. e.* impleant, aequent, conficiant. ℙ Cumulare se cibo. *Ov. Met.* 15, 462. Neve Thyesteis cumulemus viscera mensis. ℙ Et translate. *Id. Rem. Am.* 541. Dum bene te cumules, et copia tollat amorem. *Caecil.* ap. *Cic. Coel.* 16. Meum cor cumulatur ira. *Cic. Fam.* 9, 14. Cumulari maximo gaudio. ℙ Frequenter ponitur pro onerare, augere, complere. *Ov. Trist.* 4, 1, 55. Meque tot adversis cumulant, quot litus arenas etc. *Pl. Capt.* 2, 3, 64. Cumulare benefacta. *Virg. A.* 5, 532. Cumulare aliquem muneribus. *Cic. Off.* 1, 32. Africanus eloquentia cumulavit bellicam laudem. *Id. Rosc. Am.* 11. Haec maleficia aliis nefariis cumulant atque adaugent. *Liv.* 3, 12. *f.* Cumulare alicui invidiam. *Cic. Att.* 4, 1. Unum, ad cumulandum gaudium, conspectum mihi tuum defuisse. *Ov. Her.* 2, 57. Cumulare hospitium lecto jugali, *h. e.* non solum hospitio excipere aliquem, sed etiam ei nubere. *Plin. ep.* 3, 11. *f.* Cumulare aliquem laudibus. *Auct. Dial. de Or.* 36. eloquentiam magnis praemiis. *Cic. Fin.* 5, 14. *extr.* Summum bonum cumulatur ex integritate corporis, et ex mentis ratione perfecta, *h. e.* perficitur, completur. *Claud. VI. Cons. Honor.* 592. Nil cumulat, verbisque nihil fiducia celat.

CŪMŪLUS, i, m. σωρὸς, θὶς, acervus multarum rerum in altitudinem congestarum. [*De etym. vocis V. *Döderl.* 2, 115.] *Liv.* 10, 29. Consulis corpus obrutum superstratis Gallorum cumulis. *Virg. A.* 1, 109. insequitur cumulo praeruptus aquae mons. *Id. G.* 1, 105. Cumulus arenae. *Ov. Met.* 12, 514. Obrutus cumulo arboreo. *Plin* 31, 10, 46. *n.* 3. Cumuli saxei. *Id.* 2, 65, 65. Cumulus aquae in poculis eminens. *Claud. in Eutrop.* 1, 222. Struere cumulos auri. [*Quomodo differant *acervus*, *strues* et similia V. ap. *Döderl.* 2, 118.] ℙ Translate. *Quint. praef. l.* 7. Cumulus rerum in dicendo. *Id.* 6, 1. *in.* Peroratio, quam cumulum quidam vocant. *Stat. Silv.* 4, 3, 158. Et laudum cumulo beatus omni. *Ulp. Dig.* 36, 1, 4. Cumulus aeris alieni. *Id. ib.* 27, 2, 3. Cumulus patrimonii, *h. e.* universus reditus, ut idem paulo ante dicit. ℙ In mensuris aridorum *cumulus* est quod supra mensuram adjicitur, ut *Festus* in *Auctarium* docet. Ab hac significatione elegantes ac frequentissimae metaphorae oriuntur. *Cic. Or.* 3, 35. *extr.* Eloquentia aliquem cumulum philosophorum artibus affert. *Id. Rosc. Am.* 3. Ut ad illam opimam praedam damnatio Roscii velut cumulus accedat *Id. Att.* 4, 18. *extr.* Ad summam laetitiam, quam ex tuo reditu capio, magnus illius adventu cumulus accedit. *Id. ib.* 16, 3. Qui etsi per se est amabilis, tamen accedit magnus cumulus commendationis tuae. Et *ib.* 11. De laudibus Dolabellae deruam cumulum. *Id. Fam.* 13, 62. Magnum beneficium tuum magno cumulo auxeris. *Id. ib.* 16, 21. Afferre alicui cumulum gaudii. *Id. Agr.* 2, 23. Accesserint in cumulum manubiae vestrorum imperatorum. *Id. Prov. cons.* 11. Ille cumulus dierum hominis est dignitati tributus. *Id. Att.* 1, 16. Cumulus mercedis. *Senec. Hippol.* 1119. Equidem malorum maximum hunc cumulum reor, Si abominanda casus optata efficit. *Ov. Met.* 11, 205. et addit Perfidiae cumulum, falsis perjuria verbis. *Plin.* 13, 1, 2. Cumulus deliciarum. *Id.* 6, 22, 24. luxuriae nostrae. ℙ Est quoque idem ac summitas. *Inscr.* ap. *Don. cl.* 7. *n.* 38. Tumulum infra monimentum super sarcophaga earum massa aedificavit usque ad cumulum.

CŪNĀBŪLA, orum, n. plur. σκάφη, σπάργανα, lectuli infantum, vel loca ubi nascuntur. Ita *Serv.* ad *Ecl.* 4, 23., ubi a κύω, praegnans sum, et pario, derivat. *Cic. Div.* 1, 36. Qui cum esset in cunabulis, educareturque etc. *Pl. Amph.* 5, 1, 52. Neque eum quisquam colligare quivit in cunabulis. Al. leg. *conjunctim* incunabulis. ℙ Item locus, in quo quis nascitur. *Prop.* 3, 1, 27. Idaeum Simoenta, Jovis cunabula parvi. ℙ Tribuuntur et animalibus. *Plin.* 10, 33, 51. Aves, quae cunabula in terra faciunt. *Virg. G.* 4, 66. de apib. Intima more suo sese in cunabula condent. ℙ Translate. *Pl. Ps.* 2, 4, 48. Usque a cunabulis, *h. e.* ab infantia. *Virg. A.* 3, 105. Mons Idaeus ubi, et gentis cunabula nostrae, *h. e.* prima sedes et origo. *Appul. Met.* 2. *f.* A primis cunabulis hujus urbis conditae. *Aurel. Arcad. Dig.* 1. *t.* 11. His cunabulis praetorio praefectorum auctoritas initiata, *h. e.* his initiis. *Pomp. Dig.* 1, 2, 2. *med.* Liber, qui veluti cunabula juris continet.

CŪNAE, arum, f. plur. σκάφη, κοττὶς, vasculum, sive alveus ille, in quo infantes fasciis involuti cubant, forma scaphae: quasi *cynae*, a κύω, pario. Aliud etymon habes in V. CŪNNUS. *Cic. Tusc.* 1, 39. Iidem, si puer parvus, occidit, aequo animo ferendum putant, si vero in cunis, ne querendum quidem. *Id. Senect.* 23. Repuerascere, et in cunis vagire. *Mart.* 11, 39. Cunarum fueras motor, Charideme, mearum. ℙ Translate. *Ov. Met.* 3, 313. Educare aliquem primis cunis, *h. e.* primis vitae diebus. Sic *Prop.* 2, 10, 43. Ponere animam primis cunis. ℙ Tribuuntur et avibus. *Ov. Trist.* 3, 12, 9. hirundo Sub trabibus cunas, parvaque tecta facit. ℙ In sing, num. perrarus est. *Prud. Dittoch.* 111. praesepe jacenti Cuna erat.

CUNĀRIA, ae, f. videtur esse mulier, quae cunis alicujus adfuerit, et infantiam ejus servaverit. Simile officium in quodam Charidemo describit *Mart.* 11, 39. V. v. praec. *Inscr.* ap. *Grut.* 311, 7. Tejae Threpte cunariae Rufinae *Virginis Vestalis* Glyptus frater vivos vivae posuit.

CUNCTĀBUNDUS, a, um, adj. qui cunctatur, μελλητικός. *Liv.* 6, 7. Cunctabundosque, et resistentes egressos castris esse.

CUNCTĀLIS, e, adj. Lar cunctalis (*h. e.* δαίμων πάγχοινος) dictus est Neptunus, quod ab eo nasci cuncta antiqui crediderunt. *Capell.* 1. p. 16.

CUNCTĀMEN, inis, n. idem quod cunctatio. *Paulin. Nolan.* 24, 416. Pavidae cunctamine mentis.

CUNCTANS, antis, part. a cunctor, μέλλων, χρονίζων, βραδὺς, qui cunctatur, tardus: et dicitur saepe de iis, qui haerentes in deliberando, tardi sunt ad rem suscipiendam. *Cic. Fam.* 6, 1. Me eum esse, quem solitus esses auctoritate tua cunctantem et diffidentem excitare. *Id. Or.* 3, 9. *sub f.* Cunctantem et quasi verecundantem incitare. *Virg. A.* 10, 831. Increpare socios cunctantes. *Id. ib.* 4, 133. Reginam thalamo cunctantem ad limina primi Poenorum exspectant. *Id. ib.* 12, 940 Et jam jamque magis cunctantem flectere sermo Coeperat. *Suet. Dom.* 17. Cunctantibus conspiratis, quando, et quomodo aggrederentur. *Id. Caes.* 60. Extremo tempore ad dimicandum cunctantior factus. *Val. Fl.* 3, 693. multusque viri cunctantia corda Fert dolor. ℙ Cum accus. per ellipsin poeticam, *Id.* 2, 93. Alternos aegro cunctantem poplite gressus. Adde *Virg. A.* 4, 390. ℙ Translate. *Virg. ib.* 6, 210. de ramo aureo. Corripit extemplo Aeneas, avidusque refringit Cunctantem, *h. e.* resistentem dum avelleretur. *Id. G.* 2, 236. Glebae cunctantes, *h. e.* durae ad proscindendum. *Luer.* 3, 194. Mellis, quam aquae, pigri lātices magis, et cunctantior actus. *Val. Fl.* 7, 64. Me quoque cunctantes interdum agnoscere tauri. *Stat. Th.* 5, 680. Cunctans ira. ℙ Active. *Claud. in Eutrop.* 2, 441. qui pondere postquam Decidit implicitus limo, cunctantia pronus Per vada reptabat coeno subnixa tenaci, *h. e.* remorantia. Potes tamen interpretari etiam, se non moventia.

CUNCTANTER, adv. σχολαίως, cum mora. *Liv.* 1, 36. Tum illum haud cunctanter discidisse cotem ferunt. *Tac. A.* 1, 71. Data utrique venia, facile Segimero, cunctantius filio. Al. leg. *cunctatius.* [*Ita etiam ap. *Suet. Caes.* 19. pro cunctantius al. cunctatius. V. *Burm.* ad h. l.]

CUNCTĀTIO, onis, f. μέλλησις, tarditas, mora. *Cic. Off.* 1, 21. Abjecta omni cunctatione, adipiscendi magistratus sunt. *Id. Sext.* 47. Cunctatione et tarditate. [*V. *Manut.* ad *Cic. Fam.* 10, 33.] *Liv.* 29, 24. Res jam non ultra cunctationem recipit. ℙ Legitur et *contatio.* [*De discrimine inter cunctatio et mora, quae saepissime verba junguntur, v *Doederl.* 3, 297.]

CUTCTĀTOR, oris, m. dilator, cunctabundus, lentus, μελλητής. *Coel. ad Cic. Fam.* 8, 10. Nosti Marcellum, quam tardus, itemque Servium, quam cunctator. *Liv.* 6, 23. Cunctatorem ex acerrimo bellatore factum. *Stat. Th,* 3, 79. Non cunctator iniqui, *h. e.* promptus ad inique agendum. ℙ Fuit cognomen Q. Fabii Maximi, qui prudenti cunctatione Annibalis vires fregit. *Liv.* 30, 26.

CUNCTĀTUS, a, um, part. a *cunctor*, *Curt.* 5, 6. Rex phalangem nihil cunctatus inducit. *Stat. Th.* 9, 36. lacrimaeque haesere paratae, Et cunctata fides. *Cunctatus* hic passiv. esse videtur. ℙ Transit etiam in nomen, et habet gradus. *Plin. ep.* 2, 16. Cunctatior fortasse, et cautior esse deberem. [*V. *Schaefer.* 9, 13, 6. Erat enim cunctatior cautiorque. Hoc et anteced. *Plin.* loco alii cunctantior. Eadem varietas ap. *Suet. Caes.* 60. ubi edd. bonae notae cunctatior. V. *Oudendorp.*] ℙ Legitur et *contatus*, praesertim ap. *Appulejum.*

CUNCTI, ae, a, adj. σύμπαντες, omnes simul. *Cuncti*, inquit *Festus*, significat quidem omnes, sed conjuncti et congregati: at vero *omnes*, etiam si diversis locis sint. *Ascon. in Div. Verr.* 1. Cuncti, simul omnes, quasi conjuncti. *Servius* ad *A.* 1, 522. Cuncti non idem significat quod omnes. Cicero saepe ait, cuncti atque omnes: quia omnes non statim sunt cuncti, nisi iidem simul sint juncti. Haec *Serv.* Porro ubi loci *Cic.* dixerit *cuncti atque omnes*, adhuc est incompertum. Ceterum

hoc discrimen non est perpetuum, et promiscue fere *omnes*, et *cuncti* ponuntur in oratione. [*V. *Ern. Synonym.* 1790.] *Cic. Or.* 1, 40. Prope cunctis civibus lucem ingenii porrigens. *Nep. Dat.* 5. Cuncti ad eum opprimendum consenserunt. *Id. Annib.* 1. Populus R. antecedebat fortitudine cunctas nationes. *Caes. B. G.* 2, 29. Cunctis oppidis castellisque desertis. *Cic. Somn. Scip.* 7. Cum ad idem cuncta astra redierint. *Sall. Jug.* 2. Res cunctae. [*Hor. C. S. 73. Haec Jovem sentire Deosque cunctos.] *Hor. Od.* 5, 1, 23. Cuncta terrarum subacta. *Tac. H.* 5, 10. Cuncta camporum. *Id. A.* 3, 35. curarum. [*Lucr. 5, 739. Cuncta viai.] ℙ Cum genitivo. *Plin.* 3, 1, 3. Baetica cunctas provinciarum diviti cultu praecedit. *Ov. Met.* 4, 630. Hic hominum cunctos ingenti corpore praestans Iapetionides Atlas fuit. ℙ In singulari numero. *Virg. A.* 1, 158. Cunctus pelagi fragor. *Id. ib.* 237. Cunctus terrarum orbis. *Cic. Fam.* 10, 21. A cuncto populo. *Id. N. D.* 2, 39. Cunctam intuens terram. *Id. Phil.* 2, 9. In tanta laetitia cunctae civitatis. *Id. Agr.* 2, 16. Cuncta Aegyptus. *Stat. Th.* 5, 202. cuncto sua regnat Erinnys pectore, *h. e.* in omnium pectoribus. *Pl. Most.* 5, 2, 4. Fac istam cunctam gratiam, *h. e.* integram et plenam. *Catull.* 64, 92. cuncto concepit pectore flammam Funditus, atque imis exarsit tota medullis.

[CUNCTĬCĪNUS, a, um, adj. totus cantans, a *cunctus*, et *cano*. *Capell.* 9, 306. Non enim simplex quaedam, et unius materiae tinnitibus modulata, sed omnium organicarum vocum consociata permixtio quandam plenitudinem cuncticinae voluptatis admisit.

CUNCTIM, adv. universim, ὅλως. *Appul. Florid. n.* 9. Non singillatim ac discretim, sed cunctim et coacervatim offere. *Id. de Deo Socrat.* Homines singillatim mortales, cunctim tamen perpetui.

CUNCTĬPĂRENS, entis, adj. parens cunctarum rerum. *Prudent. περὶ στεφ.* 14, 128. Cui posse soli cunctiparens dedit, Castum vel ipsum reddere fornicem.

CUNCTĬPŎTENS, entis, adj. omnipotens. *Prud. περὶ στεφ.* 7, 56. Jesu cunctipotens.

CUNCTOR, aris, atus sum, dep. 1. μέλλω, χρονίζω, proprie est, si *Vossio* creditur in *Etymol.*, cuncta aggredi, sive per cuncta ire: a *cunctus:* sed quia cuncta non sine mora perficere est, inde factum, ut sumatur pro morari, differre, procrastinare. Hinc *cunctari in bello* dicuntur, qui, quasi aliquid auxilii adhuc exspectent, pugnare nondum volunt. [*Doederl. 3, 294. sq. docet esse *cunctari* vel *contari* frequent. verbi *conari*, et pertinere ad eum, qui semper aliquid animo volvat, nihil perficiat (gr. μέλλειν).] *Cic. Att.* 10, 8. Assequor omnia, si propero; si cunctor, amitto. *Id. ib.* 7, 12. An cuncter et tergiverser, et iis me dem, qui etc.? *Id. Sext.* 38. An etiam tunc quiesceretis, cunctaremini, timeretis? *Id. Fam.* 1, 7. Si exploratum tibi sit, posse te illius regni potiri, non esse cunctandum; si dubium, non esse conandum. *Enn.* ap. *Cic. Senect.* 4. de Fabio Maximo cunctatore. Unus qui nobis cunctando restituit rem. [*Differt *cunctari* ab *haesitare*. Hoc eum denotat, qui propter impedimenta ultra progredi nequit; illud significat ignavum, incertum quid faciat. *Döderl.* 3, 296.] ℙ Item subsistere, manere. *Virg. G.* 4, 106. de apibus: tu regibus alas Eripe: non illis quisquam cunctantibus, altum Ire iter, aut castris audebit vellere signa. *Val. Fl.* 3, 656. Ad medium iter cunctari. *Cic. Tusc.* 1, 46. Cunctari diutius in vita, inutile putabat. [*Quomodo differat in his a commorari, manere. V. *Döderl.* 3, 297. Adde *Lucr.* 3, 408. Tamen in vita contatur et haeret.] ℙ Item haerere, dubitare. *August.* ap. *Suet.* 56. Consuluit senatum, quid officii sui putaret. Cunctari enim se, ne, si superesset, eriperet legibus reum; sin deesset, destituere ac praedamnare amicum existimaretur. *Suet. Vesp.* 16. Ne canditatis quidem honores, reisve absolutiones vendere cunctatus est. Adde *Ammian.* 29, 1. ℙ Cum accus. V. CUNTANS. ℙ Cum infinito. *Cic. Univ.* 3. *f.* Quam ob causam non est cunctandum profiteri, hunc mundum animal esse. *Colum.* 8, 15. *extr.* Si modo captas aves custodiae tradere velis, parere cunctantur in servitute. [*Conjungitur interdum hac significatione cum *cessare*, quod quid differat, v. ap. *Döderl.* 3, 300. ℙ Translate. *Lucr.* 2, 392. Et, quamvis subito, per colum vina videmus Perfluere; at contra tardum contatur olivum.] ℙ *Cunctarier* per paragogen pro *cunctari*. *Lucr.* 3, 67. Et quasi jam leti portas cunctarier ante. ℙ Etiam *contor* aliquando scriptum fuit. V. ℙ Quin et *cuncto*, *as*, activa forma, et agnoscitur a *Prisc.* 8, 797., et confirmatur illo *Plauti* loco *Cas.* 4, 2, 13. Tu hic cunctas: intus alii festinant. Et *Ennii* ap. *Non.* 7, 9. Qui cupiant dare arma Achilli, ut ipsi cunctent. Et *Accii ib.* Membra animo aegroto cunctant sufferre laborem.

CUNCTUS. V. CUNCTI.

CŪNĔĀTIM, adv. σφηνοειδῶς, per cuneos militares. *Caes. B. G.* 7, 28. Hostes in foro, ac locis patentioribus cuneatim constiterunt.

CŪNĔĀTĬO, onis, f. conformatio in cunei figuram. *Scrib. Compos.* 47. Donicum (vulgo leg. *Donec cum*) videatur pator narium cuneatione quadam recipere posse fistulam, *h. e.* fistulam in cunei modum facta.

CŪNĔĀTUS, a, um, adj. σφηνοειδής, in formam cunei factus, ut *Cuneatus ager* ex. gr. qui est longus centum pedes, latus ex una parte pedes viginti, ex altera decem. *Colum.* 5, 2. *Cuneatum theatrum*, in quo *scil.* ordines subselliorum ex angusto in latum, cunei more assurgunt. *Auson. prol. Ludi de VII. Sapient.* 21. Cuneati crevit haec theatri immanitas. *Liv.* 9, 40. Forma scuti ad imum cuneatior. *Ov. Met.* 13, 778. Prominet in Pontum cuneatus acumine longo Collis. *Liv.* 44, 4. Jugum montis in angustum dorsum cuneatum.

CŪNĔLA et CUNELIA. V. CUNILA.

CŪNĔO, as, avi, atum, a. 1. σφηνόω, cuneis findo. *Plin.* 16, 40, 76. *n.* 3. Si quid cuneandum sit in ligno, clavisve figendum. ℙ Item obstruo, cuneo adacto obturo. *Senec. ep.* 118. *f.* Unus lapis fecit fornicem, ille qui latera inclinata cuneavit, et interventu suo vinxit. ℙ Metaphorice. *Quint.* 4, 3. Atque eo (*digrediendi genere*) illustrari ornarique orationem, si cohaeret, et sequitur, non si per vim cuneatur, et quae natura conjuncta erant, distrahit. [*V. *Spalding.* ad h. l.] ℙ Significat etiam formam cunei dare. *Plin.* 3, 3, 4. de Hispania. Cuneatur angustiis inter duo maria, *Mela* 3, 6. Se in diversos angulos cuneat.

CŪNĔŎLUS, i, m. dimin. parvus cuneus, σφηνάριον. *Cic. Univers.* 13. Crebris quasi cuneolis injectis. *Colum.* 4, 29. Vincula adactis cuneolis arctantur.

CŪNĔUS, i, m. σφήν, instrumentum ferreum, aut ligneum, quo finduntur ligna, cujus pars inferior acuta est, superior lata et ampla. *Virg. G.* 1, 144. Cuneis scindebant fissile lignum. *Tac. Agric.* 10. Britannia in cuneum tenuatur. *Vet. Poeta* ap. *Cic. Tusc.* 2, 10. Inserere cuneos. *Plin.* 10, 18, 20. Adactos cuneos elabi. *Id.* 17, 14, 24. Figere cuneum. *Colum.* 5, 11. Demittere cuneum tenuem, ferreum, vel osseum, inter corticem et materiam. Et *mox.* Cuneum vellere. *Pall.* 3, 17. Deponere cuneum inter corticem, et lignum. *Pl. Stich.* 4, 2, 39. Si ante poteris accubare. *Ge.* vel inter cuneos ferreos. [*Hor. *Od.* 1, 35, 18. Te semper anteit saeva necessitas, Clavos trabates et cuneos manu Gestans aena.] ℙ In illo *Ov. Met.* 11, 514. Jamque labant cunei, spoliataque tegmine cerae Rima patet: *cunei* sunt ligna quaedam crassiora, quae affiguntur navibus, quo minus, si in saxa incurrerint, atterantur, aut rimas agent. Ita *Scheffer.* 1. *de mil. navali* 6.: χελύσματα dicuntur a *Polluce* 1, 9. *sect.* 86. Alii intelligunt subscudes, quibus carinae tabulae inter se compinguntur. ℙ Durior est methaphora illa *Tertull. adv. Marc.* 1, 21. *f.* Hoc enim cuneo veritatis omnis extruditur haeresis. ℙ Saepe sumitur pro peditum multitudine in cunei formam redacta, id est quae fronte angusta est, deinde paulatim latius se extendit, cui *forfex* opponitur, ut ap. *Veg. Mil.* 3, 19. videre est. [*Cf. *Liv.* 22, 47. ubi cunei descriptio legitur.] *Caes. B. G.* 6, 39. Cuneo facto, ut celeriter perrumpant. *Tac. Germ.* 16. Componere aciem per cuneos. *Id. H.* 4, 20. Congregari in cuneos. *Id. ib.* 2, 42. Catervis et cuneis concurrere. *Virg. A.* 12, 575. Dant cuneum, densaque ad muros mole feruntur. [*Liv. 10, 29. sternitur cuneus. *Id.* 2, 50. rumpere cuneo viam. Similiter 25, 3. cuneo irrumpere. 40, 40. Cuneo impressionem facere.] ℙ In illo *Stat. Th.* 5, 416. Donec ab extremae cuneo ratis Aesone natus Palladios oleae ramos extulit: *cuneus* aliis est remotus angulus: alii ipsa prora, quae ex lato in acutum desinit. ℙ Ad cuneum militarem pertinent illa *Tertull. Resurr. carn.* 2. *med.* Quantum ad haereticos, demonstravimus, quo cuneo occurrendum sit a nobis, *h. e.* qua conferta argumentatione sint oppugnandi. Et *adv. Valent.* 3. *f.* Denique hunc primum cuneum congressionis armavimus, primamque hanc victoriam auspicamur. ℙ Sumitur et pro sedilium ordine, et scalarum directione in theatris, et amphitheatris, quae ita cum praecinctionibus disposita erant, ut universam sedilium seriem in partes cuneorum similes dividerent, φυλή. (V. *Scip. Maff. Veron. illustr. P.* 4, 2, 8, ubi et figuram a se excogitatam exhibet.) *Vitr.* 5, 6. *Suet. Aug.* 44. Maritis e plebe proprios ordines assignavit, praetextatis cuneum suum. Sic cuneus senatorius, et equestris ordinis, *Id. Dom.* 4. ℙ [Ad similitudinem cuneorum theatralium cuneus vocatur in cella vinaria ordo ille scamnorum gradatim eminentium, in quibus plura vasa disponuntur. Hinc *Schneid.* cum *Pontedera Op. post. T.* 1. p. 280. auctoritate trium codicum ita legit locum *Caton. R. R.* 113. Post quadriennium in cuneum amphoras componito, et instipato. *Id. Cato ib.* 154. idipsum *suggestum* appellat. *F.*] ℙ Denique cuneus est triangularis figura, quae inter quadratas, et quavis specie figuratas formas in pavimentis, aut picturis parietum interponi solet ad ornatum. *Vitr.* 7, 4. et 5. Hinc *Cuneus ager* dicitur in Lusitania Anae fluvio proximus, ad promontorium, quod eodem nomine appellatur, quia lata sede procurrens, paulatim se ac sua latera fastigat. Ita de agro *Mela* 3, 1.; de promontorio autem *Plin.* 4, 22, 35., nunc *capo di S. Maria.*

*CUNICI, Majorcae insulae opp. *Plin.* 3, 5. *B. A.*

CŪNĪCŪLĀRIS, e, adj. ad cuniculos pertinens, ut Cunicularis herba ap. *Marcell. Empir.* 14. *f.*

CŪNĪCŪLĀRĬUS, ii, m. qui cuniculos fodit. *Cunicularii* sunt milites, qui cuniculis suffossis improvisi emergunt, et hostilia munimenta perfodiunt. *Veg. Mil.* 2, 11. *Ammian.* 24, 4. *med.* Cunicularium subito manus emergat.

CŪNĪCŪLĀTIM, adv. in modum cuniculi. *Plin.* 9, 33, 52. Cuniculatim, pectinatim etc. Et *ib.* 36, 61. Cuniculatim procurrente rostro. Hanc lectionem ex MSS. retinet *Hard.* Alii leg. *canaliculatim.*

CŪNĪCŪLĀTOR, oris, m. cunicularius. *Luctat.* in *Statii Theb.* 2, 418. Fossores, inquit, dicuntur in exercitu cuniculatores, qui cuniculos faciunt, per quos introgressi milites murorum fundamenta convellunt.

CŪNĪCŪLŌSUS, a, um, adj. cuniculis, et subterraneis cavernis plenus. *Catull.* 37, 18. Cuniculosae Celtiberiae fili.

CUNĪCŪLUS, i, m. κόνιλος, animal lepori simile, sub terra effossa latere solitum, Aristoteli ignotum, ex Hispania oriundum. *Varr. R. R.* 3, 12. et *Plin.* 8, 55, 81. docent, ab eo dictum esse, quod sub terra cuniculos facit, ubi lateat. Sed aliorum sententia subterranei meatus ab hoc animali potius nomen acceperunt. *Mart.* 13, 60. Gaudet in effossis habitare cuniculus antris. Monstravit tacitas hostibus ille vias. Adde *Fest.* ℙ Hinc est et meatus subterraneus, praesertim qui fit urbium oppugnandarum causa, ὑπόνομος. *Fest.* et *Veg. Vet.* 1, 56. Hinc *Cic. Off.* 3, 23. Si pater fana expilet, cuniculos agat ad aerarium. [*Pertinet hic locus ad § sequentem.] *Caes. B. G.* 7, 22. Cuniculis aggerem subtrahere. *Hirt. B. G.* 43. Cuniculis venas fontis intercidere atque avertere. *Liv.* 5, 21. Moenia cuniculis subruere. *Curt.* 7, 6. Cuniculo suffossa moenia. Et 9, 8. Cuniculo urbem capere. ℙ Translate. *Cic. Agr.* 1, 1. *in.* Quae res aperte petebatur, ea nunc occulte cuniculis oppugnatur. ℙ Ponitur et pro quavis occulta fossa, ut dictum est. *Cic. Q. Fr.* 3, 1. vocat *cuniculum* quem *Inscr.* ap. *Mur.* 441, 5. appellat *rivum aquae ducendae*, et *Veg. l. c.* dicit *deductorium cuniculum. Plin.* 35, 15, 50. E cuniculis effossum sulphur. *Id.* 6, 27, 31. Tigris (*fluvius*) in cuniculos mergitur. *Id.* 31, 6, 31. Si aqua cuniculo veniet. *Id.* 9, 36, 61. appellat *cuniculum* cavitatem internam rostri in purpura. ℙ Ap. *Festum* legitur *cuniculum* neutro genere: itemque ap. *Varr.* teste *Capro de verb. dub.* p. 2248.

CŪNĪLĀ, ae, f. κονίλη, κόνυζα, herba est plurium generum: alia *sativa*, quae et *satureja* appellatur in condimentario genere: alia *bubula* cognomine, semine pulegii [*βουκονίλη, vel βούτης ὀρίγανος, quod boves a scabie sanos praestare creditur.] alia *gallinacea* dicta: alia quae et *cunilago*, odoris foedi, radicis lignosae, folio aspero: alia *mollis*, pilosioribus foliis, ac ramis aculeatis, tritaque mellis odorem habens, digitis tactu ejus cohaerescentibus: alia turis odorem. Haec duo postrema genera pulicum necandorum vim habent. *Plin.* 19, 8, 50. et 20, 16, 61. ℙ Legitur et *cunela* ap. *Colum.* 6, 8. et 7, 5. et *Cunelia in Not. Tir.* p. 168.

CŪNĪLĀGO. V. v. praec.

CŪNĪNĀ, ae, f. Dea, quae cunis infantium praesidere et fascinum avertere putabatur. *Lact.* 1, 20., *Varr.* ap. *Non.* 2, 756., *August. C. D.* 4, 11. et *Inscr.* ap. *Grut.* 96, 9. Cuninae Felici sacrum Claudia Helpis D. D.

CŪNĬO, is, a. 4. Cunire, inquit *Fest.*, est stercus facere: unde et *inquinare* deductum est. Quidam putant esse a cunis, ut proprie dicatur de infantibus. V. ANCUNULENTAE.

CUNNĪLINGUS, i, m. λεσβιάζων, qui cunnum lingit. *Mart.* 12, 59. et alibi.

CUNNUS, i, m. κύσθος, pars pudenda muliebris. Videtur ita esse appellata a *coenum*, unde antiquitus *coenio*, mox *cunio* (ut a *poena* est *punio*), et *cunae*, *arum*, quas inquinare solent infantes, et *cunus* unica *n*, qua geminata *cunnus* tandem scriptum fuit. Est tamen qui deducere malit a κύω, turgeo, quia inde mulieres gravidae fiunt. *Mart.* 3, 81. Si tibi tam gratus, Baetice, cunnus erat. *Id.* alibi saepe. Adde *Hor. Sat.* 1, 2, 35. et *ib.* 3, 107. [*V. *Heindf.*] ℙ Per synecdochen *cunnus* accipitur pro ipsa muliere. *Auct. Priap.* 70. Quid? nisi Taenario placuisset Troica cunno Mentula, quod caneret, non habuisset opus, *h. e.* nisi Paris Trojanus placuisset Helenae Lacaenae, Homerus, quod etc. ℙ Usurpatur etiam de animantibus. *Catull.* 96, 6. Praeterea rictum (habet) qualem diffissus in aestu Mejentis mulae cunnus habere solet. ℙ Quam caverint Romani, ne in familiari

sermone et in concionibus publicis hanc vocem pronunciare viderentur, V. CUM praeposit.

CUNQUE, seu Cumque, particula est, quae cum aliis fere componitur, ut qualiscumque, quicumque etc., quae V. suis locis. ℙ Aliquando sola invenitur. *Hor. Od.* 1, 32. *f.* Mihi cunque salve rite vocanti, *h. e.* quandocumque, vel quomodocumque. *Cic. Leg.* 3, 3. Equitem cumque qui regat, habeto pari jure cum eo, quicumque erit juris disceptator, *h. e.* equitem quemque. (Al. aliter leg.) Est autem hic sermo de magistro equitum, et dictatore. *Impp. Theod. et Valent. Cod. Theod.* 12, 6, 32. Aurum sive argentum cumque a possessore confertur, arcarius vel susceptor accipiat, *h. e.* quandocumque. *Lucr.* 6, 83. Sunt tempestates, et fulmina clara canenda, Quid faciant, et qua de causa cumque ferantur, *h. e.* in quemcumque locum. Al. leg. *quaeque.* ℙ *Cumcunque* quandocumque. *Lucr.* 2, 113. Contemplator enim, cum solis lumina cunque Insertim fundunt radios per opaca domorum. τμῆσις.

CUNULAE, arum, f. parvae cunae. *Prud. Cathem.* 7, 164. Fletu madescunt parvulorum cunulae. Adde *ib.* 11, 98.

CUPA, ae, f. κύπελλον, ligneum vas vinarium amplum, in quo mustum e torculari excipitur, et diffunditur servandi causa. Est nimirum a κάπη, seu κύπη, quae a κάπω, capio, unde Latini *caupo, caupona*, et *copa* pro *caupa* habent. *Varr.* ap. *Non.* 2, 113. Cupas vinarias sirpare noli. Et *ib.* Cupae acris aceti. *Cic. Pis.* 27. Pistor domi nullus, nulla cella; panis, et vinum a propola, atque de cupa. *Lucan.* 4, 420. Namque ratem vacuae sustentant undique cupae. Sic *Caes. B. C.* 2, 11. cupas taeda et pice refertas inter incendiaria instrumenta refert. Et *Alfen. Dig.* 19, 2, 31. tritico in navi condendo. *Ulp.* quoque *Dig.* 33, 7, 8. inter vasa conservandis, et *ib.* 12. exportandis fructibus apta. *Plin.* 16, 10, 18. Materies piceae ad fissiles scandulas, cupasque, et pauca alia secamenta. ℙ Pro sarcophago, *Inscr.* ap. *Grut.* 845, 1. D. Apulejus Ionicus fecit Eutychiae sorori suae, et Eutycheti filio ejus: in hac cupa mater et filius positi sunt. Adde aliam ap. *Don. cl.* 11. *n.* 6. ℙ *Cato R. R.* 21. *cupam* vocat axem trapeti, a κώπη, remus, capulus, quod a κάπω, capio. ℙ Cupa potare magistra, ap. *Hor. Sat* 2, 2, 123. videtur esse ita bibere, ut tota cupa exhauriatur. Vel *cupa* idem est quod *copa*, ut vult *Bentl.*, qui plura de hac re disputat. ℙ Legitur et *cuppa* in *Not. Tir.* p. 156.

[CUPARIUS, ii, m. cuparum faber. *Inscr.* ap. *Don.* 395, 12. L. Cornelio Campestro cupario Claudia Iapaezusa uxor. *F.*]

CUPEDIA, ae, f. vitiosus cupediarum appetitus. *Cic. Tusc.* 4, 11. Avaritia, ambitio, mulierositas, pervicacia, liguritio, temulentia, cupedia. Alii ex antiq. exemplar. ediderunt *cuppedia.* Cuppedo autem, et cuppedia a veteribus pro *cupiditas* usurpata docet *Salm.* ad *Lampr. Elag.* 30., et de *cuppedia* confirmat *Non.* 2, 123. hoc ipso *Cic.* loco allato. V. CUPEDO.

CUPEDIA, orum, n. et Cupediae, arum, f. significat tum omne genus opsonii, tum vero delicatiores cibos, teste *Festo*, ut aves, aprugna, phasiani, et similia. *Pl. Stich.* 5, 4, 32. Nihil moror cupedia. *Gell.* 6, 13. Conjectabamus ad coenulam non cupedias ciborum, sed argutias quaestionum. *Ammian.* 26, 7. Cupediarum vilium mercatores. ℙ Item vehemens studium talium ciborum. *Cic. Tusc.* 4, 11. *med.* Liguritio, vinolentia, cupedia. ℙ Est qui malit scribi *cuppedia.* V. CUPEDO.

CUPEDINARIUS et Cupediarius (illud a *Cupedo*, hoc a *Cupediis*) a, um, ad cupedinem pertinens, ut *Cupedinarium forum*, ap. *Symmach. ep.* 8, 19., *h. e.* forum Cupedinis. V. CUPEDO. ℙ Cupedinarii, qui sint, monet *Don.* satis indicari a *Ter.* ubi ait, *Eun.* 2, 2, 25. Concurrunt laeti mi obviam cupedinarii omnes, Cetarii, lanii, coqui, fartores, piscatores, aucupes, Quibus et re salva, et perdita profueram. Quare omnes, inquit *Don.*, qui esculenta et proculenta vendunt, a rebus cupedinis ob alimentum, *cupedinarii* appellantur, ὀψοπώλαι. *Lampr. Elag.* 30. Pinxit se ut cupediarium, ut seplasiarium, ut popinarium. *Salmasio* placet scribi duplici *pp.*

CUPEDO et Cuppedo, inis, f. idem quod cupiditas. *Lucr.* 1, 1080. Haud igitur possunt tali ratione teneri Res in concilio, medii cuppedine victae. *Id.* 4, 1083. ardescit dira cuppedine pectus. ℙ Forum cupedinis *Varro* ap. *Donat.* in *Ter. Eun.* 2, 2, 25. docet, dictum esse ex eo, quod Numerius Equitius Cupes, et Romanius Macellus ob latrocinia damnati, bonisque eorum publicatis, quo loco aedes Romae habuere (cum eo comportarentur quae vescendi causa in Urbem afferebantur) foro Cupedinis, et Macello dedere nomina. Aliis haec derivatio non placet; sed a *cupedia*, et *cupiditate* vocis originem esse ducendam. Utrumque refert *Festus* in *Cupes*, ipseque adeo *Varro L. L.* 4, 32. Sed *Vossio* placet *cupediam* dici a *cupa*, seu *copa*, quasi *caupediam*, quod in cauponis cupediae venderentur. *Salm.* ad *Lamprid. Elagab.* 30. putat, haec duci a *cuppes*, quod in *Gloss.* exponitur fastidiosus, superbus, cupidus: quare *cuppedo*, *cuppedia* etc., duplici *pp* semper scribendum esse. *Pl. Trin.* 2, 1, 13. Harpago, mendax, cuppes, avarus. Al. leg. *cupes. Festus* docet *cupes* esse nomen substantivum, et idem esse quod *cupedia*, h. e. lautiores cibos.

CUPELLA, ae, f. dimin. a *cupa*, poculi, vel vasis genus, a κύπελλον. *Pallad.* 3, 25. Pyra in cupellis, vel in vasculis fictilibus condiuntur. *Apic.* 1, 2. In cupellam mittito.

CUPENCUS, lingua Sabinorum sacerdos appellatur, et speciatim sacerdos Herculis. *Serv.* ad *A.* 12, 538.

CUPERFICIUM. V. SUPERFICIUM.

CUPES. V. CUPEDO.

[CUPICUS, a, um, adj. ad cupam pertinens. Est cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Mur.* 1783, 36. C. Pomponius Cupicus. *F.*]

CUPIDE, adv. ἐπιθυμητικῶς, ἀγαπητῶς, libenter, ardenter, studiose, vehementer. *Cic. Rosc. Com.* 16. *f.* Ego vero cupide et libenter mentiar tua causa. *Sall. Cat.* 41. Nihil tam asperum, neque tam difficile esse, quod non cupidissime facturi essent. *Caes. B. G.* 1, 40. Cupidissime appetere amicitiam alicujus. *Id. B. C.* 2, 20. Aliquem domum ad se hospitio cupidissime recipere. *Nep. Arist.* 1. Quod cupide elaborasset, ut praeter ceteros justus appellaretur. *Caes. B. G.* 1, 15. Qui cupidius novissimum agmen insecuti, alieno loco proelium committunt. *Liv.* 3, 32. Horatius augur mortuus: in cujus locum C. Veturium eo cupidius, quia damnatus a plebe erat, augures legere. *Pl. Stich.* 2, 1, 11. Amare cupide aliquem. *Senec. ep.* 100. Cupidissime aliquid legere. *Catull.* 64, 265. Quae postquam cupide spectando Thessala pubes Expleta est. ℙ Aliquando in malam partem usurpatur, diciturque de eo qui pravo aliquo animi affectu, aut nimio partium studio agit. *Cic. Rosc. Am.* 18. Majores nostri suos agros studiose colebant, non alienos cupide appetebant. *Id. Phil.* 2, 21. Quid cupide a senatu, quid temere fiebat? *Id. Fam.* 16, 11. Nos agimus nihil cupide: eoque est nostra pluris auctoritas, i. e. sine partium studio. *Quint.* 1, 3. Ne quid cupide, ne quid improbe, ne quid impotenter faciat. *Suet. Caes.* 12. Reum tam cupide condemnavit, ut ad populum provocanti nihil aeque ac judicis acerbitas profuerit. [**Cupide* h .l. idem, quod nostr.: *leidenschaftlich.*]

CUPIDINEUS, a, um, adj. ἐρωτικός, ad Cupidinem amorum Deum spectans. *Ov. Trist.* 4, 10, 65. Cupidineis nec inexpugnabile telis Cor mihi. Adde *R. A.* 157. ℙ De valde formoso. *Mart.* 7, 87. Blanda Cupidinei cur non amet ora Labycae?

CUPIDITAS, atis, f. ἐπιθυμία, vehementior affectus animi impense cupientis aliquid, appetitio, desiderium. [**Cic. Tusc.* 4, 31. Cupiditas est effusio animi in appetendo, ut laetitia in fruendo.] *Id. Att.* 12, 26. De voluntate tua, ut simul simus, vel studio potius, et cupiditate non dubito. *Id. Or.* 1, 30. et *Pis.* 25. Flagrare, ardere cupiditate justi et magni triumphi. [*Cupiditas h. l. est spes conjuncta cum appetitione aliqua. Cf. *Id. Off.* 1, 21. *Part.* 3.] *Id. Tusc.* 1, 19. Inest mentibus nostris insatiabilis quaedam cupiditas veri videndi. *Id. Brut.* 92. Incitare aliquem cupiditate imitandi. *Cels.* 2, 3. Cupiditas cibi. *Nep. Annib.* 2. Incendere aliquem cupiditate bellandi. ℙ Saepissime dicitur de inordinato et pravo studio alicujus rei, et generatim de malis quibusque animi affectibus contra rationem tendentis in aliquid, ut de libidine, ira, avaritia etc. *Cic. Inv.* 1, 23. Genus est omnium libidinum cupiditas. *Id. ib.* 2. Caeca ac temeraria dominatrix animi cupiditas, ad se explendam viribus corporis abutitur. *Coel. ad Cic. Fam.* 8, 16. Ut impiam cupiditatem contra salutem tuam habeamus. *Cic. Verr.* 2, 2, 53. Studia cupiditatesque honorum, atque ambitiones ex civitatibus tollere. *Id. Phil.* 5, 18. Cupiditas dominandi praeceps et lubrica. *Id. Dom.* 44. Projecta et effrenata cupiditas. *Id. Verr.* 2, 1, 24. Indomitae atque effrenatae cupiditates. *Id. ib.* 2, 2, 75. Vos conjectura assequi posse, cujusmodi praedo iste in illa provincia fuerit, quam multas cupiditates, quam varias, quam infinitas habuerit. *Id. Phil.* 3, 10. Vir omni carens cupiditate, [*i. e. non appetens provinciam. Ita *Ern.* in *cl. Cic.*] *Id. Pis.* 25. Comprimere atque restinguere incensam alicujus cupiditatem. *Id. Or.* 1, 43. *extr.* Domitas habere libidines, coercere omnes cupiditates. *Id. Part.* 27. explere. *Id. Or.* 1, 19. frangere. *Id. Amic.* 22. Imperare cupiditatibus iis, quibus ceteri serviunt. *Ter. Heaut.* 1, 2, 34. Ubi animus semel se cupiditate devinxit mala, necesse est consilia consequi consimilia. *Caes. B. G.* 7, 52. Temeritatem cupiditatemque militum reprehendere, *h. e.* nimium pugnandi caecumque studium. [*Tribuitur etiam emtoribus et conductoribus, qui nimia spe lucri nimis care emunt vel conducunt. *Cic. Att.* 1, 17. Asiani, qui de Censoribus conduxerant, questi sunt in senatu, se, cupiditate prolapsos, nimium magno conduxisse. Notandus etiam locus est *Cic. Verr.* 1, 12. Et ea cupiditas, qua per hosce annos in quibusdam judiciis usus est. Hoc loco cupiditas dicitur de causarum patrono, qui semper obtinere vult causam, quamvis injustam, qui regnare in judiciis cupit. — Dicitur et de re, cujus cupiditate flagramus. *Id. Q. Fr.* 1, 1. Ex impurissimis faucibus in honestissimam cupiditatem eripuisti. Debentur haec *Ern. cl. Cic.*] ℙ Specialiter dicitur de nimio amore pecuniae, differt tamen ab avaritia, quod cupiditas notat amorem habendi, avaritia retinendi: itaque illi opponitur abstinentia, huic liberalitas. *Suet. Dom.* 9. Cupiditatis quoque, atque avaritiae vix suspicionem ullam dedit: immo e diverso magna non abstinentiae modo, sed etiam liberalitatis experimenta. *Cic. Rosc. Am.* 35. *extr.* Ipsos caecos reddit cupiditas, et avaritia, et audacia. [*Cf. *Oudendorp.* ad *Suet. Vesp.* 1. et *Spald.* ad *Quint.* 5, 12, 6.] ℙ Item nimium studium partium, favor. *Cic. Font.* 7. Cupiditatis atque inimicitiarum suspicio derogat auctoritatem in testimonio. *Id. Fl.* 10. Testes aut sine ullo studio dicebant, aut cum dissimulatione aliqua cupiditatis. [**Id. ib.* 26.] Adde *Marcell.* 9., ubi huic cupiditati invidia opponitur. [*Cf. *Id. Planc.* 17. (de quaesitore.) Voluntatem erga Cn. Plancii salutem sine ulla cupiditate prae se fert. Hinc dicitur de studio rei opprimendi. *Cic. Quint.* 21. Qui summis opibus S. Naevium defendunt: si id est defendere, cupiditati alterius obtemperare, quo is facilius, quem velit, iniquo judicio possit opprimere.] ℙ Item venerea libido. *Plin.* 36, 5, 4. *n.* 5.

CUPIDO, inis, f. ἐπιθυμία, idem quod cupiditas, ejusdemque fere usus: nisi quod poetis est familiarior. *Non.* quidem 5, 58. ex Lucilio ita distinguit, ut cupiditas minor sit, et temperatior, defluens ex cupidine; sed hoc a scriptoribus discrimen negligitur. *Enn.* ap. *Cic. Tusc.* 3, 26. Cupido cepit me, proloqui Medeae miserias. *Liv.* 1, 6. Romulum cupido cepit urbis condendae. *Id.* 21, 10. Flagrans cupidine regni. *Sall. Cat.* 3. *extr.* et *ib.* 7. Cupido honoris et gloriae. *Id. ib.* 13. somni. *Lucr.* 4, 874. sic expletur jejuna cupido, *h. e.* fames. *Curt.* 4, 7. Ingens cupido animum stimulabat adeundi Jovem. *Id. ib.* 8. Cupido incessit, Aethiopiam invisere. ℙ Pro pravo animi studio, et affectu. *Curt.* 10, 5. *f.* Iracundiam, et cupidinem vini senectus mitigare potuisset. *Sall. Cat.* 10. Pecuniae, atque imperii cupido. *Hor. Sat* 2, 7, 85. sapiens Responsare cupidinibus, contemnere honores Fortis. *Ov. Fast.* 1, 211. Opum furiosa cupido. ℙ Masculino genere. *Hor. Od.* 2, 16, 15. Nec leves somnos timor, aut cupido Sordidus aufert, *h. e.* avaritia. *Id. ib.* 3, 16, 39. Contracto melius parva cupidine Vectigalia porrigam. *Sil.* 4, 99. geminusque cupido Laudis. ℙ Porro hoc genere plerumque intelligitur Deus cupiditatum praeses, et praesertim amoris, quem alii ex Chao et Terra genitum tradunt; alii ex Nocte et Aethere; alii ex Lite et Zephyro; alii ex Mercurio et Diana; alii ex Poro Deo consilii, et Penia Dea paupertatis: plurimi conveniunt in Venere matre assignanda, sed in patre variant, cum aliis Mercurius sit, aliis Mars, aliis Vulcanus, Coelum aliis: nonnulli etiam ex sola Venere natum putant. Ex his quaedam refert *Cic. N. D.* 3, 23. et *Arnob.* 4, 136., qui ambo tres Cupidines ponunt. Sunt etiam qui duos faciunt, coelestem et vulgarem: item qui honestum et turpem: illum dicunt Veneris et Jovis filium, hunc Erebi et Noctis. Hinc *Ov. Fast.* 4, 1. geminorum mater Amorum. *Senec. Oedip.* 500. Concutit taedas geminus Cupido. Hoc loco *Seneca* apte geminum Cupidinem memorat, quos adesse fingit in nuptiis Bacchi Dei cum Ariadna mortali: in quibus convenientissimum erat, et coelestem et vulgarem Cupidinem interesse. ℙ Denique non desunt, qui plures faciunt, nempe quot sunt affectus hominum aliquid appetentium. ℙ Fere apud poetas intelligitur filius Veneris, qui fingitur puer, caecus, nudus, alatus, arcu, telis, flammisque armatus, Deorum et hominum potens, et animantia quaeque sibi facile subjiciens. De eo passim legas aliquid ap. *Hor.*, *Ov.*, *Tibull.*, *Propert.*, *Mart.*, *Virg.* quoque *A.* 1, 662. et sqq. et alios: praesertim vero de ejus potentia multa poetice *Senec. Hippol.* 274. et sqq., cujus quidem potentiae significandae gratia, quidam eum pinxere florem, et delphinum manu tenentem; quo ostenderent, terra illum marique latissime dominari. ℙ [Venuste admodum *Cupido inferorum* vocatur puella immature defuncta. *Inscr.* ap. *Fabrett.* p. 267. *n.* XI. Ti. Julius Orpheus sibi, et Orfitae *Filiae annorum* XIV. Virgini, Veneri, Cupidini Inferor*um*. *F.*] ℙ [*Dicitur etiam pro statua, simulacro Cupidinis Dei. *Inscr.* ap. *Orell.* 1367. JUNIUS FELIX. PATR. CUPEDINIS II. AER. PRO SALUTE POSUIT. i. e. Cupedines duos aereos. Adde aliam *ib.* 1898.] ℙ Discrimen quidam statuunt inter cupidinem et amorem, sive pro Deo, sive pro affectu animi accipias: ut sit cupido immoderatus amor, hic moderatus. *Afran.* ap. *Non.* 5, 1. Amabit sapiens, cupient ceteri. *Pl.*

fragm. ib. Cupido te conficit, anne amor? *Id. Curc.* 1, 1, 3. Quo Venus, Cupidoque imperat, suadetque Amor. Dicendo *imperat*, inquit *Serv.* ad *A.* 4, 194., violentiam ostendit; *suadet* addendo, moderationem significat. Verum hoc discrimen vix unquam scriptores servant.

CŪPIDUS, a, um, adj. ἐπιθυμητικός, qui cupit, studiosus, appetens. *Planc. ad Cic. Fam.* 10, 18. Cupidus satisfaciendi reipubl. *Cic. Or.* 1, 11. Graeculi homines contentionis cupidiores, quam veritatis. *Id. ib.* 22. Adolescens nostri cupidissimus, *h. e.* amantissimus. *Id. Off.* 1, 43. *f.* Quis est enim tam cupidus in perspicienda cognoscendaque veritate, ut etc.? [*Notanda constructio *cupidus in.* V. quas similes affert *Beier.* ad h. l.] *Id. ib.* 3, 14. Homo cupidus et locuples. *Id. Fam.* 14, 4. Cupidus vitae. *Nep. Cat.* 3. Cupidissimus litterarum. *Hor. Sat.* 2, 1, 12. cupidum, pater optime, vires Deficiunt. ℙ Cum infinito. *Prop.* 1, 19, 9. Sed cupidus falsis attingere gaudia palmis etc. *Ov. Met.* 14, 215. cupidusque moriri. Hic verbum *morior* est quartae conjugationis. V. MORIOR f. ℙ Cum ablat. *Pl. Ps.* 1, 2, 50. Vino modo cupidae estis. ℙ Saepe in malam partem usurpatur de eo, qui pravo quopiam affectu abreptus aliquid appetit. *Cic. Font.* 10. *extr.* Poteptus igitur cupidos moderatis, mercenarios gratuitis, impios religiosis anteferre? *Nep. Reg.* 2. Minime libidinosus, non luxuriosus, non avarus, nullus denique rei cupidus, nisi etc. *Suet. Vesp.* 16. Natura cupidissimus. i. e. avarus. *Cic. Font.* 6. Cupidi testes. [*Hoc et sequenti loco cupidus est partium studiosus. Adde *Cluent.* 24. Cupidus auctor. cf. *Caecin.* 3.] Sic *Id. Rosc. Am.* 26. Consilium cupidum, audax, temerarium. *Prop.* 1, 8, 29. cupidus deponat gaudia livor. *Mart.* 11, 58. Avaritia cupida. *Hor. Ep.* 1, 2, 24. Stultus, et cupidus. *Id. ib.* 2, 2, 156. Cupidus, timidusque. *Ov. Her.* 5, 129. A juvene et cupido credatur reddita virgo, *h. e.* amanti, vel libidine pleno. Sic *Mart.* 11, 78. Cupidus maritus. [*Huc pertinent ll. *Tib.* 1, 8, 74. Et cupidum ficta detinuisse mora. *Id.* 2, 5, 54. Et cupidi ad ripas arma relicta Dei, i. e. Martis aliam opprimentis. *Id.* 2, 4, 28. Cupida equa, i. e. furens libidine. *Id.* 1, 9, 58. Et pateat cupidis semper aperta domus, i. e. *moechis.* Cf. *Broukh.* ad *Tibull.* 1, 10, 58. et *Passerat.* ad *Prop.* 1, 2, 12. Caeterum latissimi sensus est vocabulum *cupidus*, significationem accipiens a substantivo, cui apponitur, saepius autem ex totius loci sententia, qua notione positum sit, intelligendum.] ℙ Translate. *Ov. A. Am.* 1, 116. Cupidae manus. *Id. Amor.* 3, 7, 9. Cupida lingua. *Id. Pont.* 3, 9, 26. Cupidus equus. ℙ Passive. *Pl. Merc.* 5, 1, 12. Ibi quidem si regnum detur, non est cupida civitas, i. e. expetenda. Al. rectius leg. *cupita.* ℙ [*Cupidissimus in *cupi quod si mos* depravatum. V. ap. *Wund. Varr. lect.* p. 39.]

[*CUPIENNIUS, i, est nomen moechi ap. *Hor. Sat.* 1, 2, 36. Mirator cunni Cupiennius albi. *Schol. Porphyr.* Cajus Cupiennius Libo Cumanus Augusti familiaritate clarus, corporis sui diligentissimus, sectator matronarum concubitus.]

CŪPIENS, entis, part. a *cupio*, idem quod cupidus. *Cic. Har. resp.* 22. Cupientem Italiam, populum R. desiderantem, flagitantes vos excitavit. *Id. Or.* 1, 1. Neque vero nobis cupientibus atque exoptantibus fructus otii datus est. *Pl. Mil.* 4, 2, 58. Hunc anulum ab tui cupiente huc detuli huic, i. e. amica tua. *Sall. Jug.* 86. Marius cupientissima plebe consul factus. *Aurel. Vict. Caes.* 24. Dominandi suis, quam subigendi externos, cupientiores sunt. *Tac. A.* 15, 46. Populus novarum rerum cupiens. *Id. ib.* 6, 46. bonarum artium. *Id. ib.* 1, 59. Fama dediti Segestis vulgata, ut quibusque bellum invitis, aut cupientibus erat, spe vel dolore accipitur. Et *ib.* 75. Erogandae per honesta pecuniae cupiens. *Sall. fragm.* ap. *Diomed.* 1, 291. Cupientissimus legis. *Id. Jug.* 68. *extr.* Animo cupienti nihil satis festinatur.

CŪPIENTER, adv. cupidissime, ut *Non.* 2, 173. exponit, ἐπιθυμητικῶς. *Accius ib.* Cupienter malis membra discerpat suis. *Enn. ib.* Cupienter cupere. *Pl. Ps.* 2, 3, 17. petere.

[CŪPILLA, ae, m. idem ac cupula. Est cogn. Rom. Diocletiano imperante, in *Cod.* 6, 58, 5. *F.*]

CŪPĬO, is, ivi, et ii, (*Prisc.* 10, 879.) itum, a. 3. ἐπιθυμέω, γλίχομαι, opto, aveo, desidero, expeto. *Cic. Brut.* 97. Tibi favemus, te tua virtute frui cupimus, tibi optamus eam rempubl. etc. *Id. Att.* 10, 4. *med.* Cupivi, inquit, ex senatusconsulto surrepto. *Id. Fam.* 1, 2. Ii Bibuli sententiam valere cupierunt. *Id. Phil.* 14, 1. Cum ad eum, quem cupimus optamusque, vestitum redierimus. *Id. Tusc.* 4, 17. Ardenter cupere aliquid. *Suet. Caes.* 1. Quem incolumem tantopere cuperent. *Id. Aug.* 17. Cleopatram servatam triumpho magnopere cupiebat. *Ov. Her.* 21, 9. cupis credi. *Pl. Capt.* 1, 2, 17. Quod ego quidem nimis quam cupio ut impetret. ℙ *Cupere alicui*, et *cupere causa alicujus* est bene velle, optare bona alicui. *Caes. B. G.* 1, 18. Favere et cupere alicui propter affinitatem. *Cic. Q. Fr.* 1, 2, 3. Quid? ego Fundanio non cupio? non amicus sum? *Id. Verr.* 2, 2, 73. Qui istius causa cupiunt omnia, qui ab eo benignissime tractati sunt. *Id. Fam.* 13, 75. Cujus causa omnia cum cupio, tum mehercule etiam debeo. *Pl. Pers.* 5, 1, 14. Omnia, quae tu vis, ea cupio. *Lem.* mutua fiunt a me. [**Cupio omnia quae vis* non est, ut *Baxt.* vult, suavis valedicendi formula, sed humanitatis, modestiae, officii significatio, ut docet *Heindf.* ad *Hor. Sat.* 1, 9, 5.] ℙ Quando cum infinito jungitur, eleganter accusativus pronominis reciproci exprimitur. *Nep. Paus.* 2. Seque tecum affinitate conjungi cupit. (Adde *Attic.* 20. *extr.*) *Ov. Her.* 21, 247. cupio me jam conjungere tecum. Adde *Plin.* 11, 17, 17. ℙ Translate. *Id.* 17, 26, 41. Asperiora vina rigari utique cupiunt. ℙ In illo *Prop.* 3, 7, 1. Maecenas eques Etrusco de sanguine regum, Intra fortunam qui cupis esse tuam: *cupis* est ἀγαπᾷς, amas, gaudes, contentus es, libenter manes. ℙ Significat etiam amore venereo amare. *Ov. Fast.* 3, 21. et *Mart.* 7, 74. ℙ Et passive. *Appul. Florid. n.* 14. Adeoque is cupiebatur, ut etc. ℙ Fuisse olim etiam quartae conjugationis, testantur *Non.* 10, 16. et *Prisc.* 10, 879. Hinc *Lucr.* 1, 70. confringere ut arcta Naturae primus portarum claustra cupiret. ℙ Hinc est particip. *cupitus* paenult. prod. Atque in illo *Pl. Curc.* 2, 3, 85. Laudato, quando illud, quod cupis, effecero: τὸ *cupis* ultimam producere, monent eruditi. ℙ Inter *amare*, et *cupere* quid distet, V. CUPIDO. ℙ *Cupi*, an *cupiri* in infinito passivo dicendum sit, dubitat *August.*, cujus verba sunt *ep.* 151. *ad Nebrid. f.* Volo me declinationis hujus gnarum facias. Cum enim adjungo verba similia, incertior fio. Nam ita est *cupio*, ut *fugio*, ut *sapio*, ut *jacio*, ut *capio:* sed utrum *fugiri*, an *fugi*, utrum *sapiri*, an *sapi* sit modus infinitus, ignoro. Possem attendere *jaci*, et *capi*, ni vererer, ne me caperet, et pro ludibrio jaceret, quo vellet, qui aliud *jactum*, et *captum*, aliud *fugitum*, *cupitum*, *sapitum*, esse convinceret. Quae item tria utrum paenultima longa et inflexa, an gravi brevique pronuncianda sint, similiter nescio. Haec *Augst.* Sed in passiva voce rari est usus, praeter participia *cupitus*, et *cupiendus*. ℙ [Part. *Cupiens* V. suo loco. *Cupiendus* ap. *Ov. Trist.* 4, 4, 66. Nec cupienda bonis regna Thoantis erant. *F.*]

CŪPĬTOR, oris, m. qui cupit. *Tac. A.* 15, 42. Ut erat incredibilium cupitor. *Id. ib.* 12, 7. Talis matrimonii cupitor.

CŪPĪTUS, a, um, part. a *cupio*, appetitus, optatus. *Enn.* ap. *Cic. Div.* 1, 20. Nec sese dedit in conspectum corde cupitus. *Ov. Fast.* 3, 21. visamque cupit, potiturque cupitam. *Pl. Poen.* 5, 4, 90. Cupitus atque exspectatus. *Tac. A.* 6, 32. et *ib.* 14, 2. Cupitum id Tiberio. *Id. ib.* 4, 3. Ceterum plena Caesarum domus, juvenis filius, nepotes adulti moram cupitis afferebant. *Pl. Poen.* 5, 4, 100. Eveniunt digna dignis: tandem huic cupitum contigit. *Nazar. Paneg. Constant.* 2. Certe cupitorum irriti non sumus.

CUPPĒDO, et CUPPES. } V. CUPEDO.

CUPRA, ae, f. duplex fuit hoc nomine oppidum in Piceno: alterum *Cupra Maritima* appellatum, quod tamen *Plin.* 3, 13, 18. et *Mela* 2, 4. *Cupram* absolute dicunt, quodque plerique situm fuisse putant, ubi nunc *Grottammare*, alii probabilius, ubi *Massignano. Inscr.* ap. *Grut.* 108, 7. T. Annius Crispinus Cupra Maritima. ℙ Alterum Piceni oppidum fuit *Cupra Montana*, ubi nunc castrum *Massaccio*, prope urbem Aesin, quae nunc *Jesi.* V. CUPRENSIS. ℙ Est etiam nomen Deae cujusdam, quae in oppido Cupra Maritima colebatur. *Strabo* 5. docet, Cupram dictam esse Junonem ab Etruscis, qui isto nomine ei templum in Piceno aedificarunt. *Inscr.* ap. *Grut.* 1016, 2. Imp. Caesar Hadrianus templum Deae Cuprae restituit. *Sil.* 8, 432. Et queis litoreae fumant altaria Cuprae.

CUPRENSIS, e, adj. ad Cupram Maritimam pertinens, Piceni oppidum, ubi nunc *Massignano. Inscr.* ap. *Mur.* 778, 7. D. M. C. Annii Draconis veterani Classis Praetoriae Misenensis, natione Cuprensis. ℙ Item ad Cupram Montanam pertinens, ubi nunc *Massaccio. Plin.* 3, 13, 18. Cuprenses cognomine Montani. *Inscr.* ap, *Don.* 334, 2. at emendatior ap. *Maur. Sartium*, de Cupra Mont. p. 13. Imp. Caesari T. Aelio Hadriano Antonino Aug. Pio pueri et puellae alimentarii Cuprenses Montani.

CUPRESSĒTUM, i, n. locus cupressis consitus, κυπαρισσών. *Cic. Leg.* 1, 5. In cupressetis Gnossiorum. *Cato R. R.* 151. Serere cupressetum.

CUPRESSĔUS, a, um, adj. κυπαρίσσινος, ad cupressum pertinens. *Liv.* 27, 37. Duo signa cupressea Junonis. *Vitr.* 2, 9, Foliatura cupressa.

CUPRESSĬFER, a, um, adj. cupressos ferens. *Ov. Fast*, 5, 87. jugum cupressiferae Cyllenes. *Id. Her.* 9, 88. Erymanthus cupressifer.

CUPRESSĪNUS, a, um, adj. cupresseus, κυπαρίσσινος. *Plin.* 23, 4, 45. Cupressinum oleum. *Colum.* 6, 7. Coni cupressini. *Id.* 2, 2. *med.* Frondes cupressinae.

CUPRESSUS, i, f. κυπάρισσος, arbor procera, conifera, natu morosa, fructu supervacua, baccis torva, folio amara, odore violenta, ac ne umbra quidem gratiosa, materie rara, sed ea tamen durabili. Duplicis est generis: meta in fastigium convoluta, quae et femina appellatur: mas spargit extra se ramos, deputaturque. Ex Creta primum Tarentum venit, deinde tota Italia disseri coepta: quare et advenam appellat *Plin.* 16, 33, 60. ubi praeter haec, alia multa de ea. *Virg. Ecl.* 1, 26. Quantum lenta solent inter viburna cupressi. ℙ In sexto casu legitur etiam quartae declinationis. *Colum.* 4, 26. Pedamen probatur ex junipero, lauru, cupressu. *Ov. Met.* 3, 155. Vallis erat piceis, et acuta densa cupressu. ℙ In aliis quoque casibus exempla hujus declinationis afferri solent ex *Ov*, *Hor.*, *Virg.* Sane *Varr. L. L.* 8, 48. negant, *inquit*, esse analogias, quod alii dicunt *cupressus*, alii *cupressi* etc. [*V. *Bentl.* ad *Hor. Od.* 2, 15, 5.] ℙ Arbor est Diti sacra, et ideo funebri signo ad domos, et circa pyram poni solita, teste *Plin. l. c.*, non tamen omnium, sed ditiorum tantummodo, et potentiorum, ut significare videtur illud *Lucani* 3, 442. Et non plebejos luctus testata cupressus. Cujus rei causam affert *Fest.* quia excisa non renascitur, sicut ex mortuo nihil jam est sperandum: vel (quod addit ex *Varrone Serv.* ad *A.* 6, 216.) ne populus pyram circumstans, gravi ustrinae odore offenderetur: tamdiu enim populus restabat circa pyram, quamdiu consumpto cadavere, et collectis cineribus, diceretur novissimum verbum *ilicet*, h. e. ire licet. Haec *Servius.* Aliam quoque causam *Scalig.* ad *Fest.* ex *Plinio* ap. eund. *Servium*, sed, ut ipse ait, nondum editum, affert his verbis: Romani moris fuit, propter caerimonias sacrorum, quibus populus R. obstrictus erat, ut potissimum cupressus, quae excisa renasci non solet, in vestibulo mortui poneretur, ne quis imprudens funestam domum rem divinam facturus introeat, et quasi attaminatus suscepta peragere non possit. Denique alii, quia haec arbor materiae perpetuitatem habet, adhibitam in funeribus putant ad denotandam immortalitatem animorum. *Virg. A.* 6, 216. feralis cupressus. *Id. ib.* 3, 64. atra. *Hor. Od.* 2, 14, 23. invisa. *Id. Ep.* 5, 18. funebris. ℙ *Simulare cupressum* proverbialis locutio est ap. *Hor. A. P.* 20. de iis, qui id unum, quod sciunt, quovis loco ac tempore obtrudunt, ut pictor ineptus, qui cupressum pingere cum sciat, in quavis id tabula, etiam qua naufragium describatur, pingit. ℙ Genere macul. *Enn.* ap. *Gell.* 13, 20. et *Non.* 3, 34. Capitibu' nutantes pinos, rectosque cupressos. Ubi *Gell.* Firmior ei, credo, et viridior sonus esse vocis visus est *rectos* dicere, quam *rectas*, τὸ *capitibu'* ponitur hic, ut *ariete*, et *parietibus*, et *tenuia* ap. *Virg. A.* 2, 16. et 442. et *G.* 1, 398., ubi quatuor breves syllabae dactyli tempus aequant: qui pes proceleusmaticus dicitur a grammaticis.

CUPRĔUS, a, um, adj. idem quod cuprinus, ut Cupreum vas, *Plin.* 23, 3, 37., ubi al. leg. *Cyprium.* ℙ Legitur et *cypreus. Pallad.* 8, 5. Si bidentes cyprei fiant, et sanguine tingantur hircino, etc. *Trebell. Claud.* 14. Fibulam auream cum acu cyprea unam.

CUPRĪNUS, a, um, adj. κύπριος, ad cuprum pertinens. *Pallad.* 2, 16. Radici imprimunt cuprinum clavum, vel ferreum. Adde *Veg. Vet.* 1, 28.

CUPRUM, i, n. genus quoddam rubri aeris, quod *Plin.* 33, 5, 29. cyprium appellat: unde et vox facta est. V. CYPRIUS. *Spart. Carac.* 9. Ex aere, vel cupro cancelli superpositi esse dicuntur. Al. leg. *cypro*, quod idem est. *Edict. Dioclet.* p. 29. Aerario in cupri pondo l. ℔ sex.

CŪPŪLA et Cuppula, ae, f. parva cupa. *Ulp. Dig.* 33, 6, 3. In cuppis autem, sive cuppulis puto admittendum et eas deberi. Adde *Not. Tir.* p. 156. ℙ *Cūpŭlă* est diminut. cupae, quatenus axem significat. *Cato R. R.* 21. Ne foramina majora fiant, quo cupulae minusculae indentur.

CUR, διὰ τί; adv. interrogandi, quare? quam ob rem? Quidam grammatici docent, factum esse ex *quare*, et primo *quur*, et *quor* scriptum fuisse. [*V. *Scheid.* ad *Sanct.* p. 269.] *Ter. Andr.* 5, 3, 15. Cur me exercucio? cur me macero? *Planc.* ad *Cic. Fam.* 10, 23. *f.* Pro urbis vero salute cur non omnibus facultatibus utamur? *Cic. Fam.* 2, 7. Dii immortales! cur ego non adsum? *Sabin. Massur.* ap. *Gell.* 4, 20. Cur ita, ut tu sis, quam equus, curatior? ℙ Postpositum suo verbo. *Hor. Sat.* 2, 3, 187. Ne quis humasse velit Ajacem, Atrida, vetas cur? ℙ Adhibetur etiam extra interrogationem, et relativi quodammodo vim habet. *Cic. Or.* 3, 48. Quid est aliud causae, cur repudietur, nisi quod, etc.? *h. e.* propter quam. *Id. ib.* 1, 31. Cum ea audire cupiebas, causam, cur cuperes, non fuisse. *Id. Fam.* 6, 8. Afferunt rationem, cur negent. *Id. Div.* 1, 3. Exquisita quaedam argumenta, cur esset vera divinatio, collecta sunt, *h. e.* propter quae. *Id. N. D.* 1, 22. Cum requireret, cur ita faceret, *h. e.* quam ob causam. *Id. Fam.* 5, 12. *s. f.* Ne forte mirere, cur a te id petamus. *Id. Cluent.* 53. Quid est, cur tu in hoc loco sedeas? *h. e.* quid est causae,

cur, etc. ℙ Singularis est usus in illo *Plin. ep.* 3, 5. *med.* Repeto, me correptum ab eo, cur ambularem, pro *quia*, vel *cum*. Et *Hor. Ep.* 1, 8, 9. irascar amicis, Cur me funesto properent arcere veterno. [*Adde *Eund. ib.* 1, 9, 7. Multa quidem dixi, cur excusatus abirem, i. e. quibus.] ℙ Inter *cur*, et *quare* statuit discrimen *Corn. Fronto de differ. vocab. s. in.*, quod *cur* simpliciter percontetur, *quare* causam rationemque desideret: sed cave homini credas. ℙ [*Confunduntur *cur* et *Quirites*. V. *Wunder. Varr. lect.* p. 61. *Cur* et cui. Cf. *Burm.* ad *Calpurn. Flacc. Decl.* 20. p. 817.]

CŪRA, ae, f. *μέριμνα*, sollicitudo, angor, molestia. *Fest.* et *Varr. L. L.* 5, 6. ita dictam putant, quod cor urat. At vide CURO. Discrimen vero inter curam, et sollicitudinem videsis in SOLLICITUDO. *Virg. A.* 4, 1. At regina gravi jamdudum saucia cura. *Cic. Brut.* 2. Quorum memoria in maximis nostris gravissimisque curis jucunda fuit. *Id. Att.* 7, 5. Hoc affert mihi curam. *Id. ib.* 1, 18. Omnia, quae me cura afficiunt. *et mox.* Levare curam, et angorem animi. *Id. ad Dolabell. post ep. ad Att.* 14, 15. Magna cura et sollicitudine liberare aliquem. *Ter. Hec.* 2, 1, 33. Solvere aliquem curis. Et *ib.* 5, 3, 19. Curas alicui adimere. *Id. Ad.* 4, 5, 76. Injicere alicui magnam curam. *Id. Phorm.* 2, 2, 26. Cura absumi. *Id. Andr.* 2, 1, 4. Animus cura confectus stupet. *Cic. Div.* 2, 72. Ex somno plurimae curae metusque nascuntur. *Cass. ad Cic. Fam.* 12, 12. Gravissimam curam suscipere, et vehementer sollicitum esse de re aliqua. *Cic. Brut.* 3. Ut eorum aspectu omnis, quae me angebat de republica cura consederit. *Id. Att.* 2, 24. *s. f.* Pompejus de Clodio jubet nos esse sine cura. *Coel. ad Cic. Fam.* 8, 5. Qua tu cura sis, nescio: ego quidem vehementer animi pendeo. [*Praeter laudatas hae videntur dicendi rationes notandae. *Liv. Praefat.* Omnis expers curae, i. e. metus, ne offendatur quispiam; ita *interpr. Crevierio:* nisi forte melius de amore patriae capiatur, cui temporum injuria non satis fiebat. Haec *lex. liv.* p. 154. At neque de *timore*, neque de *amore* cogitandum videtur: omnis expers curae est h. l. is, qui nihil sollicitus de iis, quae ad rem publicam pertinent, litterarum studio totum se tradidit. *Id.* 2, 31. Cura de eventu rerum domesticarum; ubi nota constructionem, *de*, pro *genit. Prop.* 4, 11, 74. Haec cura et cineri spirat inusta meo. *Id.* 2, 16, 2. Maxima praeda tibi, maxima cura mihi. *Tibull.* 4, 12, 1. Ne tibi sim, mea lux, aeque jam fervida cura. *Id.* 2, 3, 13. Curas sanare herbis. *Pl. Mil.* 2, 2, 48. Curas cogitare, i. e. agitare secum curas. *Lucr.* 6, 33. Volvere curarum tristeis in pectore fluctus. *Quint.* 5, 6, 3. ed. *Spald. curam agere.* Quod saepissime confundi a librariis cum *curam habere* docent. *Burm.* ad *Vell.* 2, 31, 1. 109, 2. *Drak.* ad *Liv.* 30, 45, 2. V. *Spald.* qui haec ad locum *Quint.* modo allatum laudat.] ℙ Pro amore. *Ov. R. A.* 311. Haeserat in quadam nuper mea cura puella. *Prop.* 1, 15, 29. Annus et inversas duxerit ante vices, Quam tua sub nostro mutetur pectore cura. [*Id. 4, 10, 3. Si tibi cura toga est potior, pressumque quasillo Scortum, quam Servi filia Sulpicia, i. e. si amor togatae, sive meretricis praeferendus tibi videtur.] ℙ Et pro amica ipsa. *Id.* 2, 25, 9. Lynceu, tune meam potuisti tangere curam? ℙ Est item meditatio, studium, diligentia, *ἐπιμέλεια. Cic. Or.* 3, 48. Neque vero haec tam acrem curam diligentiamque desiderant. *Id. Off.* 1, 6. Ponere operam curamque in rebus honestis. *Id. ib.* 2, 1. Omnes curas cogitationesque in rempublicam conferre. *Id. Fam.* 2, 7. De re aliqua curam adhibere. *Nep. Att.* 21. in re aliqua. *Cic. Or.* 2, 44. Omni mente in ea cura et cogitatione versari, ut, etc. *Id. ib.* 75. Omnis cura mea versatur in hoc, ut, etc. *Quint.* 1, 1. Acrem quam maxime curam impendere alicui rei. *et paulo post.* Habere magnam curam docendi liberos. *Curt.* 3, 1. Intendere curam in aliquid. *Cic. Fam.* 10, 1. Omni cogitatione curaque in rempublicam incumbere. *Id. ib.* 3. Incumbere in eam curam et cogitationem, quae, etc. *Senec. ep.* 14. et *Petr. Sat.* 106. Agere diligentissime curam alicujus. *Cic. Fam.* 9, 24. *s. f.* Abjicere curam reipublicae. ℙ Est mihi curae. *Cic. Fam.* 10, 1. Mihi maximae est curae, non de mea quidem vita; sed me patria sollicitat. *Id. ad Quirit.* 9. Mihi majori curae erit, quemadmodum vobis gratiam referam, quam, etc. *Id. Fam.* 1, 9. *f.* Tibi erit eidem, cui salus mea fuit, etiam dignitas curae. *Ov. Am.* 3, 2, 8. Ergo illi curae contigit esse tuae. Al. leg. *meae*, h. e. meae puellae. ℙ Cum infinito. *Plin. ep.* 7, 10. Erit mihi curae, explorare provinciae voluntatem. ℙ *Cura est* pro *curae est. Pl. Stich.* 5, 2, 3. Quid agat Stephanium, cura est. *Id. Merc.* 1, 2, 11. Cura est, negotii quid sit. ℙ Curae habere. *Coel. ad Cic. Fam.* 8, 8. *extr.* Eos tibi et rem, de qua misi, velim curae habeas. *Suet. Aug.* 48. Nec aliter universos, quam membra partesque imperii, curae habuit. Adde *Lact.* 7, 3. *med.* ℙ *Cum cura* est diligenter. *Liv.* 35, 9. Eas collectas cum cura, et igni crematas esse. *Sall. Jug.* 58. Saucios cum cura reficit. *Plin.* 17, 7, 4. Convenit cum cura dici. ℙ *Maximae curae homo*, h. e. diligentissimus, studiosissimus. *Colum.* 1, 8. ℙ De diligentia in capillis comendis. [*Non solum est capillorum, sed in universum corporis. Gr. *θεραπεία, κόσμησις. Suet. Caes.* 45. Caeterum infinita est exemplorum apud poetas turba, quae firmando huic dicendi generi satis inserviat.] *Phaedr.* 2, 2. Cum se putaret fingi cura mulierum. *Val. Flacc.* 8, 237. ac sua flavis Reddita cura comis. *Senec. Q. N.* 1, 17. Cura comere capillum fuit, ac prominentem barbam depectere. ℙ De curatione quae morbis adhibetur. *Vellej.* 2, 123. de Augusto. Mox cum omnem curam fata vincerent, animam coelestem coelo reddidit. *Cels.* 2, 10. *med.* In cura aquae, quae sub cutem est. [*Sil. 6, 551. Moesta refovebat vulnera cura. V. *Drak.* ad h. l.] ℙ De opere, quod cum cura factum est. *Tac. A.* 4, 11. Peterem ab iis, quorum in manus cura nostra venerit. *Ov. Pont.* 4, 16, 39. quorum quod inedita cura est, etc. ℙ Praeterea est *cura* administratio, curatio, munus. *Sall. Jug.* 3. Magistratus et imperia, postremo omnis cura rerum publicarum minime mihi hac tempestate capiunda videntur. *Cic. Off.* 1, 9. Difficilis est cura rerum alienarum. *Tac. H.* 1, 80. Dare alicui curam legionis armandae. *Id. A.* 1, 11. Vocare aliquem in partem curarum. Et *ib.* 13, 28. Curam tabularum publicarum a quaestoribus ad praefectos transtulit. *Suet. Aug.* 37. Nova officia excogitavit: curam operum publicorum, viarum, aquarum, alvei Tiberis, etc. *Id. ib.* 36. Cura aerarii. [*Id. Tib.* 8. ibique *Brem. Liv.* 5, 5. Quanto est minus opera tueri facta, et instare, et perseverare, defungique cura? i. e. munere obsidionis longinquae.] ℙ Speciatim dicitur de officio curatoris. *Ulp. Dig.* 5, 1, 19. Si quis tutelam, vel curam administravit. Adde *ib.* 3, 1, 1. ℙ *Servus a cura* inter officia domus Augustae est, qui alicujus rei administrationem habet. *Inscr.* ap. *Grut.* 63, 1. Ti. Claudius Aug. lib. Fortunatus a cura amicorum. Et 598, 5. T. Coelio T. F. Celeri a cur. amic. Aug. Praef. leg. X, etc. Et 578, 5. Ossa Aureliae Liviae Aug. *servae* a cur*a* catellae, etc. ℙ Pro eo, qui curam et administrationem habet. *Ov. Her.* 1, 103. Hoc faciunt custosque boum, longaevaque nutrix, Tertius immundae cura fidelis harae. *Coripp.* 2, 285. Successor soceri, factus mox cura palati. Adde 1, 137. Est autem *cura palatii* curator fabricarum palatii: unde ortum est Graecum *κουροπαλάτης*. Sic *Trebell. Claud.* 14. *med.* Curam praetorii unum, aquarium unum, piscatorem unum. ℙ *Cura agens*, seu *curagens*, vel *curam agens*, et *agens curam* is dicebatur, cui publici alicujus negotii administratio erat demandata, vel qui ex munere, sive delegatione privati aliquid faciendum suscepisset, et idem significat ac curator. *Inscr.* ap. *Biagium*, *Mon. Mus. Nan. T.* 3. p. 177. Curagens theatri. V. plura ap. *Marin. Frat. Arv.* p. 548. ℙ Pro evectione, et cursu publico, videtur poni *Cod.* 1, 31, 1. et *ib.* 11, 23, 1. ℙ Insulsam de *Cura* fabulam habes ap. *Hygin. fab.* 220., quam piget transcribere. ℙ [*Significationum ordo melius ita videtur posse constitui, ut primo loco ea ponas exempla, quibus diligentiae, studii notio inest; secundo ea sequantur, quae sollicitudinem, angorem animi denotant.]

CŪRĀBILIS, e, adj. Legitur a quibusdam ap. *Juven.* 16, 20. efficiunt, curabilis ut fit Vindicta gravior etc. Al. leg. *officiunt*, curabitis, ut sit, etc.

CŪRĀGENDĀRĬUS, ii, m. qui curam aliquam publicam habet. *Imp. Constantius Cod. Theod.* 6, 29, 1. Hi, quos curagendarios, sive curiosos provincialium consuetudo appellat.

CŪRALĬUM. V. CORALIUM.

CŪRANTIA, ae, f. *Cic. Q. Fr.* 2, 9. Quod me admones de non curantia, *h. e.* de incuria. Al. tamen rectius leg. *de nostra Urania.*

CŪRĀTĒ, adv. cum cura, *ἐπιμελῶς. Tac. A.* 2, 27. Ejus negotii initium, ordinem, finem curatius disseram. *Sall. Jug.* 19. Eum Jugurtha curatissume recepit.

CŪRĀTĬO, onis, f. *ἐπισασία*, [*ἐπιμέλεια.] actus curandi, administratio, cura, *Pl. Most.* 1, 1, 33. Quid tibi, malum, me, aut quid ego agam, curatio est? *Liv.* 2, 27. Dare alicui curationem altiorem fastigio suo. *Cic. Rabir. Post.* 10. Curationem et quasi dispensationem regiam suscipere. *Id. N. D.* 1, 1. Vacare omni curatione et administratione rerum. *Id. Har. resp.* 14. Aedes Telluris est curationis meae. *Liv.* 9, 43. *extr.* Curatio sacrorum. *Id.* 4, 12. *med.* Minucius praefectus annonae creatur, felicior in eo magistratu ad custodiam libertatis futurus, quam ad curationem ministerii sui. ℙ Item cura illa, quae morbis adhibetur, *θεραπεία. Cic. Off.* 1, 24. Medici leviter aegrotantes leniter curant: gravioribus autem morbis periculosas curationes et ancipites adhibere coguntur. *Cels.* 7, 26. *f.* Si felix curatio non fuit. Et *paulo supra.* Recte curatio procedit. *Plin.* 22, 25, 70. Mox procedente curatione, addito melle. *Phaedr.* 5, 7. Curatio venit ad sanitatem. [*Liv. 2, 20. Quum victor — inter primam curationem exspiraverit. V. *Drak.* ad 2, 17. et cf. 42, 18.] ℙ Item officium curatoris. *Ulp. Dig.* 27, 10, 4. Furiosae matris curatio ad filium pertinet. *Papin. ib.* 27, 1, 30. Duas curationes administrare. ℙ Item universim quaevis cura. *Cic. N. D.* 1, 34. Omnis cultus et curatio corporis erit eadem adhibenda Deo, quae adhibetur homini. *Id. ib.* 2, 63. Oves neque ali, neque sustentari, neque ullum fructum edere ex se sine cultu hominum et curatione potuissent. *Petr. Sat.* 107. Voluerunt, antequam conscenderent, exonerare capita molesto et supervacuo pondere, sed celerior ventus distulit curationis propositum. *Colum.* 12, 25. *med.* Ut sit odoratior vini curatio, *h. e.* conditura.

CŪRĀTOR, oris, m. *ἐπιστάτης, κομισνὴς*, [*ἐπιμελητής*, V. *B. Crus.* ad *Suet. Aug.* 37.] procurator, praefectus, qui alicujus rei sive privatae, sive publicae curam habet. *Cic. Leg.* 3, 3. Suntoque aediles curatores urbis, annonae ludorumque solemnium. *Id. Opt. gen. Or.* 7. Demosthenes curator muris reficiendis fuit. *Id. Verr.* 2. 2, 59. Aliquem curatorem praeficere, qui statuis faciundis praesit. *Gell.* 2, 10. Q. Catulus curator restituendi Capitolii. *Front. Aquaed.* 100. *ex antiquo S. C.* Curatores aquarum. *Colum.* 9, 14. Maxime custodiendum est curatori, qui apes nutrit, uti etc. *Varr. R. R.* 3, 5. Curator aviarii. Et *ib.* 9. gallinarius. *Sall. Jug.* 74. negotiorum fidus. *Id. ib.* 118. curatorem reipubl. appellat Sullam in Africa bellum gerentem. *Festus* quoque curatores docet illos dici, qui rei frumentariae, agrisve dividundis praepositi sint. *Inscr.* ap. *Grut.* 250. et 251. Curatores regionum Urbis. ℙ *Curatores alvei et riparum Tiberis* instituti fuerunt ab Augusto, ut affirmat *Suet. in ejus Vita* 37., antea vero ea cura fuit censorum, aut consulum, aut flaminis Dialis, aut ipsius Augusti, ut probat *Marin. Iscriz. Alb.* p. 21. et *Frat. Arv.* p. 802.: de eorum numero minime constat, modo enim duo, modo quinque nominantur in antiquis monumentis. [*V. indic. ad corp. inscriptt. ab *Orell.* editum.] ℙ *Curator Kalendarii.* V. CALENDARIUM. ℙ [*Curatores reipublicae*, *municipii*, vel *coloniae* vocati sunt, qui ab Trajano Aug. primum municipiis et coloniis dati sunt, ut earumdem bona administrarent. De his diligentissime egit *Barpt. Jos. Stoffella* in *Illustraz. della Lapida* di *C. Valerio Mariano*, *del Tartarotti* p. 74 — 102. quem videsis. *F.*] ℙ In Jure *curator* est, qui datur puberi, qui sub alterius potestate non est, usque ad vigesimum quintum annum, ut ejus bona curet: item furioso, fatuo, insano, prodigo, debili: item ventri, *πρόδικος, ὀρφανιστής*: et differt a tutore, qui datur impuberi, ut eum tueatur, qua de re subtilius, fusiusque JCti, praesertim totis libris *Dig.* 26. et 27. et *l.* 42. *t.* 8. etc. *Hor. Ep.* 1, 1, 102. Nec medici credis, nec curatoris egere A praetore dati, *h. e.* nec credis te esse insanum. [*Cf. *Heindf.* ad *Hor. Sat.* 2, 3, 217.]

CŪRĀTORĬCĬUS, a, um, adj. *Impp. Arcad. et Honor. Cod. Theod.* 11, 1, 29. Ut vicenis solidis, qui in praeteritum pro equis curatoriciis petebantur, duo solidi detrahantur. Et *t.* 17. qui est De equorum collatione, *l.* 2. Equorum, qui curatoricio nomine flagitantur, in pretio maturetur exactio. *Curatoricii equi* sunt, quibus utebantur curatores, et curagendarii, vel palatini, qui ad agendas curas reipublicae in provincias mittebantur. V. *Gothofred.* ℙ [Item qui curatoris munere antea functus est, ut quaestoricius, quinquennalicius, qui quaesturam, vel quinquennalitatem gessit. *Inscr.* ap. *Aegid. Gelenium de magnit. Coloniae Agrippinae* p. 165. Masclinio Materno aedilicio, curatoricio, sacerdotali. *F.*]

CŪRĀTORĬUS, a, um, adj. ad curatorem pertinens. Curatoria (subaudi *administratio*) est munus, et officium curatoris. Affertur *Modest. Dig.* 27, 1, 1. et 2., qui tamen ibi Graece scripsit. Adde *Inscr.* ap. *Reines. cl.* 1. *n.* 264. L. Censorinius curator, functus, ubi *Reines.* putat legendum *curatoria functus.*

CŪRĀTRIX, icis, f. quae curat, *ἐπιστάτις. Modest. Dig.* 26, 5, 21. Magistratus curatrices minoribus mulieres non creabunt. At hic quoque locus est ab interprete aliquo. V. v. praec. ℙ *Non.* 2, 631. *curatrix* dici posse putat, nullius tamen Latini scriptoris auctoritatem adducit.

CŪRĀTŪRA, ae, f. curatio, cura diligens, *Ter. Eun.* 2, 3, 24. Si qua est habitior paulo, pugilem essse ajunt: deducunt cibum. Tametsi bona est natura, reddunt curatura junceas. Ubi *Donatus*, *cura*, inquit, mentis est, *curatio* medicinae, *curatura* diligentiae. Sed hoc discrimen ne verum quidem est, nedum perpetuum.

CŪRĀTUS, a, um, part. a *curo*, *ἐπιμεληθεὶς, θεραπευόμενος*, dicitur de omni re, cui cura adhibita est. *Tac. A.* 1, 13. *extr.* Donec Haterius Augustam oraret, ejusque curatissimis precibus protegeretur. *Hor. Ep.* 1, 4, 15. Me pinguem et nitidum bene curata cute vises. *Id. Sat.* 2, 2, 80. ubi dicto citius curata sopori Membra dedit, *h. e.* cibo, potuque, balneo, aliisque fomentis refecta.

Id. Ep. 1, 1, 94. curatus tonsore capillos, *h. e.* tonsus, pexus, comptus. [*V, *Bentl.* ad h. l.] *Cato R. R.* 103. Boves uti valeant, et curati bene sient. Et *ib.* Ita boves corpore curatiores erunt, et morbus aberit. *Appul. Met.* 5. Nec corporis curatae tibi regales epulae morabuntur, *h. e.* cum somno et lavatione corpus curaveris, praesto tibi erunt regales epulae. *Cic. Balb.* 24. Sacra Cereris per Graecas sacerdotes curata. *Id. Fam.* 5, 20. Pecunia curata nobis Valerii mancipis nomine. ℙ Quae *τεθεραπευμένα*, inquit *Cels.* 5, 19. *n.* 11. *extr.*, Graeci appellant, nos curata vocamus, cum ex sevo, puta, omnes membranulae diligenter exemptae sunt. Sic *Id.* 6, 6. *n.* 5. Cadmia curata. *Scrib. Comp.* 222. Adeps suillus curatus. *Veget. Veterin.* 4, 8. Haedinum caput pedibus et intestinis ac ventre, et diligenter, quasi ad hominum usus, curatum.

CŪRĀTUS, us, m. curatura. *Lucil.* usurpat in sexto casu singulari, ap. *Non.* 4, 103. Et circum volitant ficedulae, turdi, curatu coci. Al. aliter leg.

CŪRAX, acis, adj. curam adhibens, diligens. *Cajus Dig.* 21, 1, 18. Si venditor servum constantem, aut laboriosum, aut curacem, aut vigilacem esse affirmaverit; et is ex adverso levis, protervus, desidiosus, somniculosus, piger, tardus sit. Al. leg. *curracem.* [*V. *Duk. Lat. Ict.* 342. p. 311.]

CURBĀTUS pro *curvatus* legitur in *Inscr.* quae pertinet ad an. a Chr. n. 565., ap. *Grut.* 161, 2. Quam bene curbati directa est semita pontis. V. initium litterae B.

CURCŪLIO, onis, m. *κὶς*, vermiculus frumenta in horreis corrodens. *Virg. G.* 1, 185. populatque ingentem farris acervum Curculio, atque inopi metuens formica senectae. Ubi *Servius:* Varro ait, hoc nomen per antistoechon dictum, quasi *gurgulio*, quoniam paene nihil est, nisi guttur (V. GURGULIO.) *Varr. R. R.* 1, 63. Tuendi causa promendum id frumentum, quod curculiones exesse incipiunt. Alii leg. *gurguliones.* Adde *Caton. R. R.* 92. [*Cf. *Lindem.* ad *Pl. Trinum.* 4, 4, 9.] Dicitur etiam *gurgulio* ob litterarum similitudinem. *Pallad.* 1, 19. Amurca gurgulionibus et ceteris noxiis animalibus inimica est. ℙ Est *Curculio* nomen Plautinae fabulae a nomine parasiti, qui praecipuas in ea partes agit. Convenienter autem ita vocatur, quia parasiti gutturi unice et cibo serviunt.

CURCŪLIUNCŪLUS, i, m. dimin. curculionis. *Pl. Rud.* 5, 2, 38. Curculiunculos minutos fabulare, *h. e.* res nullius usus narras.

CURCŪMA et Curcumia, ae, f. capistrum, frenum. *Hesych.* Ἐν κημῷ, ἐν κουρκουμίῳ. Affertur ex *Veg. Vet.* 2, 33. et ex *Imp. Leone Cod.* 11, 11, 1. Utrobique varia est cum lectio, tum interpretatio, sed et allata lectio, et interpretatio est retinenda. V. *Ducang. Gloss. Graec.* et *Lat.* in V. *Κουρκούμιος*, et *Curcuma.*

CŪRENSES, ium, m. plur. populi Italiae in Sabinis, ubi nunc *Corese* oppidum, et fluvius. Videntur autem iidem esse cum *Curetibus*, a quibus *Quiritum* nomen est ortum. *Varr. L. L.* 5, 7. et *Plin.* 3, 12, 17. ℙ Ap. *Ov.* quoque *turba Curensis* legitur *Fast.* 3, 94., et intelliguntur incolae Curium. Alii male leg. *Forensis.*

CŪRES, ium, m. plur. oppidum Sabinorum ad Himellam fluvium, circa ea loca, ubi nunc *Corese*, condita, ut ajunt, a Medio Fidio Sabinorum Deo, vel a Modio Fabidio, ut *Dionys. Halic.* 2, 84. tradit. Ex hoc oppido fuere Sabini illi, et ipsi *Cures* dicti, qui ob raptas virgines bellum Romanis intulere, factaque pace, Quiritum nomini originem praebuere. *Varr. L. L.* 4, 8. Collis Quirinalis, ubi Quirini fanum: qui a Curetibus, qui cum T. Tatio Curibus venerunt Romam. *Virg. A.* 6, 812. de Numa. Curibus parvis, et paupere terra Missus in imperium magnum. *Id. ib.* 8, 637. subitoque novum consurgere bellum Romulidis, Tatioque seni, Curibusque severis. *Ov. Fast.* 2, 480. Romanis junxerat ille Cures.

CŪRĒTES, um, m. plur. populi Sabinorum, iidem qui Cures. *Varr. L. L.* 4, 8. V. v. praec. ℙ In singulari est *Cūres, etis. Prop.* 4, 4, 9. tubicen vicina Curetis Cum quateret lento murmure saxa Jovis, *h. e.* Tatii regis Sabinorum. *ἀντονομασία.* ℙ Item *Cūrētes* populi Phrygiae, qui et *Corybantes*, qui Idam montem incoluere: deinde Cretam cum transmigrassent, cum primi coepissent terram colere, montem ejus insulae, ubi sedem posuerunt, ab nomine relictae patriae cognominarunt, *Κουρῆτες.* V. quae diximus in CORYBANTES. *Virg. A.* 3, 131. antiquis Curetum allabimur oris. ℙ Sunt nihilominus, qui eos faciunt alios a Corybantibus, Cretenses tamen, et Jovis custodiae destinatos. *Ov. Fast.* 4, 207. Ardua jamdudum resonat tinnitibus Ide, Tutus ut infanti vagiat ore puer. Pars clypeos rudibus, galeas pars tundit inanes: Hoc Curetes habent, hoc Corybantes opus. *Id. Met.* 4, 282. largoque satos Curetas ab imbri. Tangit *Ov.* fabulam de ortu Curetum, quam in nullo alio mythologo invenire adhuc quivimus. ℙ Ad nominis rationem quod attinet, alii dictos putant *ἀπὸ τῶν κουρῶν*, a formosis oculis, alii a cono galeae, quae *κόρυς* dicitur. Ita *Diom.* 3, 475. *Strabo* 10. tradit, cognominatos *ἀπὸ τῆς κουρᾶς*, a tonsura, quod detonsi essent: alii *ἀπὸ τῶν κουρῶν*, a puellis, quod longas puellarum more stolas gestarent.

CŪRĒTĒUS, a, um, adj. *Κουρήτειος*, Cretensis. V. CERATHEUS.

CŪRĒTĬCUS, a, um, adj. a Curetibus. *Calpurn. Ecl.* 4, 96. Carmina Dictaeis audit Curetica silvis. ℙ *Sil.* 15, 307. tecta Curetica appellat urbes Aetoliae, vel Acarnaniae, quia Curetum populi pars e Creta quondam in ea loca migraverant, ut est ap. *Strab.* 10.

CŪRĒTIS, idis, f. adj. *Ov. Met.* 8, 153. ut egressus ratibus Curetida terram Contigit, *h. e.* Cretam, quae etiam *Curetis* appellata fuit, *Plinio* teste 4, 12, 20. ℙ *Fuit et Curetis vetus nomen Acarnaniae. *Plin.* 4, 1. *B. A.*

CŪRĬA, ae, f. *φρατρία.* Tria significat. Primo enim est pars minor populi Romani. Nam Romulus populum universum in tres tribus, deinde singulas tribus in decem curias, tertio singulas curias in decem decurias distribuit, ut *Dionys. Hal.* 2, 62. docet. Dicta est a *cura*, quod Romulus voluit populum secum reipublicae curam habere, eumque in curias distributum deliberare, et judicare, et suffragia ferre. Curiae triginta fuere. Appellatae sunt, ut *Liv.* 1, 13. et *Festus* tradiderunt, a nominibus mulierum Sabinarum, quae raptae fuerant; ut *Varro* ap. *Dionys*: 2, 83. et *Plutarch.* in *Romulo*, et alii: partim a ducibus, partim ab antiquis oppidis eorum, qui primi Romam migravere. Ex his septem tantum nomina remansere, Forensis, Rapta, Faucia, vel Saucia, Tatiensis, Tifata, Veliensis, Velita. ℙ Secundo sumitur pro aede sacra. Nam Romulus singulis curiis sua sacra partitus est, assignatis Diis, quos colerent, locis ubi colerent, sumptibus unde colerent. Dicta est a *curia*, quae partem populi significat, vel quia in ea res sacrae curabantur. Hinc *Curia Calabra.* V. CALABRA. *Varr. L. L.* 5, 6. Illa etiam curia dicitur, ubi cura sacrorum publica. [*Cf. *Ern. cl. Cic.*] ℙ Novae curiae proxime compitum Fabricium aedificatae sunt, quod parum amplae erant veteres a Romulo factae, ut in iis sacra curarent: quae sacra cum ex veteribus in novas evocarentur, aliquot curiarum per religiones evocari non potuerunt. Itaque Forensis (al. *Foriensis*) Raptae, Veliensis (al. *Vellensis*) Velitae (al. *Velitiae*) res divinae in veteribus curiis fiebant. *Festus* in *Novae.* ℙ Aliae praeterea curiae Romae fuerunt, ut curia Saliorum in Palatio, *Cic. Div.* 1, 11. Curia Octavia extra portam Carmentalem, *Plin.* 36, 5, 4. *n.* 8. Curia Julia, *Suet. Cal.* 60. et aliae, quae partim sacrorum causa, partim consilii exstructae fuerunt, partim utriusque. [*Huc etiam pertinet *Curia mulierum Lanuvinarum* ap. *Orell.* 3740. fortasse eadem significatione positum, qua alias Senaculum mulierum. V. in *Senaculum*, et quem laudat *Orell. Nard. Roma antica* 2, 80. — Porro nota dicendi formulam in *inscr.* ap. *eund. Orell.* 3727. *Universae curiae.* In animadversionis loco haec leguntur. Haec formula obscurae significationis exstat etiam in aliis saxis Africanis ap. *Maffeium* 458, 7. et 462, 3. Fueruntne diversorum ordinum, Decurionum, Augustalium cet., item Collegiorum et sodaliciorum curiae sive scholae?] ℙ Tertio demum curia erat sedes, ac templum publici consilii, *βουλευτήριον*, quod eo quisque senator suam curam de republica conferret, ut ait *Varro* ap. *Non.* 1, 278. *Id. L. L.* 4, 32. Curiae duorum generum: nam et ubi curarent sacerdotes res divinas, ut curiae veteres; et ubi senatus humanas, ut curia Hostilia, quod primus aedificavit Hostilius rex. Ante hanc Rostra etc. *Id. ib.* 5, 6. Curia, ubi senatus rempublicam curat. *Ov. Amor.* 3, 8, 55. Curia pauperibus clausa est, dat census honores, *h. e.* senatorius gradus. *Suet. Caes.* 22. Non temperavit, quin frequenti curia jactaret: *h. e.* frequenti senatu. *Id. Aug.* 38. Interesse curiae, *h. e.* venire in senatum. *Senec. Ben.* 5, 15. *f.* Exercitum victorem reducentibus curia extra muros praeberetur, *h. e.* senatus daretur. *Cic. Mil.* 33. Curia templum sanctitatis, amplitudinis, mentis, consilii publici, caput urbis, ara sociorum, portus omnium gentium, sedes ab universo populo R. concessa uni ordini. ℙ Extra Romam quoque curia dicitur, ubi senatus cogitur. *Cic. Att.* 6, 1. *med.* Inclusum in curia senatum Salamine obsederat. *Id. Verr.* 2, 2, 21. In curia Syracusis. *Juven.* 9, 101. Ergo occulta teges, ut curia Martis Athenis, *h. e.* Areopagus. ℙ *Dies curiae* ap. *Cic. Or.* 1, 7. est dies transactus in rebus severis tractandis, ut fit in curia. ℙ Etiam coenaculum aliquando significat. *Varr. R. R.* 2, 9. Cibatus canis propior hominis, quam ovis; pascitur enim e curia, et ossibus, non herbis, aut frondibus. Al. rectius leg. *e culina.* ℙ *Fuit et Curia Rhaetiae oppidum, ad Rhenum flumen, hodie *Cur* vel *Chur. Ant. Itin. Tab. Peut.* et *Paul. Diac. Langobard.* 6, 21. *B. A.*

CŪRĬĀLIS, e, adj. ad curiam pertinens. Curialis dicitur, qui est ejusdem curiae, *δημότης*, *h. e.* popularis, qui est ex eodem *δήμῳ*; nam *Λαχία* fuit *δῆμος*, populus, vel pagus tribus Oeneidis. V. *Potter. Arch. Gr.* 9, 51. *Cic. Off.* 2, 18. *extr.* Theophrastus quidem scribit, Cimonem Athenis etiam in suos curiales Laciadas hospitalem fuisse. Adde *Pl. Aul.* 2, 3, 2. ℙ *Curiales mensae*, in quibus immolabatur Junoni, quae *Curis* est appellata. *Festus.* Etiam *Dionys. Halic.* 2, 85. tradit, T. Tatium in omnibus curiis statuisse mensas Junoni Quiritiae, in quibus scilicet et sacrificia, et convivia agitarentur. ℙ *Curialis vernula*, h. e. servulus aliquis curiae, legitur in quibusdam editis libris ap. *Ter. Phorm.* 5, 6, 10., sed plerique critici ex optimis MSS. ea verba rejiciunt. ℙ *Curiales flamines*, curiarum sacerdotes. *Festus.* Videntur autem intelligendi sacerdotes minores, qui sub curionibus ministrarent. In *Inscr.* ap. *Grut.* 1102, 2. *Curialis* absolute ponitur vel pro flamine curiali, vel pro decurione. ℙ Honorio imperante *curiales* vocabantur decuriones in coloniis et municipiis. *Imp. Honor. Cod.* 8, 51, 20. Curiales quoque proximarum civitatum placuit admoneri, ut etc. Etiam sub Theodorico Gothorum rege ex *Cassiod. Variar.* 5, 2. et 4. ℙ Aliquando *curiales* dici coepti ministri principum in aula, quae ideo *curia* vocari potest, quia apud eos res publicae curabantur. Hoc sensu usurpasse *Ammian.* 21, 12. et 22, 9., et *Symmach. ep.* 9, 10., et *ep.* 10, 41. (al. 48.) jam ostendit *Borrich.* in *Voss.*

CŪRĬĀNUS, a, um, adj. ad Curium pertinens, quod est nom. propr. civis R., ut Curiana causa, *Cic. Or.* 2, 6. et Curianum judicium, *Quint.* 7, 6. *f.* (V. *Cic. Or.* 1, 39.) et Curiana villa, *Cic. Leg.* 2, 1.

*CURĬAS, adis, f. *Κουρὰς*, sc. *ἄκρα*, Cypri promontorium. *Plin.* 5, 31. *B. A.*

*CURIATĬI, orum, gens ante Albina, post Romae Patricia minorum gentium, Alba excisa a Tullo Hostilio Romam cum aliis traducta. Romae Consularis fuit et Tergemini cognomen, quemadmodum Horatia, tenuit. Curiatiorum gens a Curio fortasse manavit. Ex hac fuere tergemini fratres Albani, in pugna contra totidem Horatios fratres Romanos occisi. *Liv.* 1, 24. seq. *Flor.* 1, 3. *B. A.*

CŪRĬĀTIM, adv. per singulas curias. [*Cic. De rep.* 2, (ed. *A. Maio*) 17. Tullus Hostilius populum consuluit curiam. *F.*] *Gell.* 15, 27. Comitia curiata per lictorem curiatim calabantur. Al. rectius leg. *per lictorem curiatum.*

CURĬĀTĬUS, a, um. V. v. seq.

CŪRĬĀTUS, a, um, adj. ad curiam pertinens. *Curiata comitia* erant, in quibus populus per curias convocatus (is tantummodo, qui Romae degebat. Nam curiae omnes Romae fuerunt) suffragium ferebat. *Fest. Cic. Agr.* 2, 11. et *Gell.* 15, 27., ubi haec refert verba ex *lib.* 1. *Laelii Felicis.* Cum ex generibus hominum suffragium feratur, curiata comitia esse; cum ex censu et aetate, centuriata; cum ex regionibus et locis, tributa. ℙ *Curiatus lictor* est, qui curiata comitia convocat. *Laelius Felix* ap. *Gell. l. c.* ex *Labeone*, et *Inscr.* ap. *Grut.* 33, 4. et 630, 9. ℙ Curiata comitia primo, sub regibus, convocabantur ad omnia fere, quae ad reipubl. gubernationem pertinebant, praecipue vero legibus perferendis, quae idcirco *leges curiatae* dictae sunt: ex quibus conflatum est *jus civile Papirianum*, quia Sex. Papirius eas in unum composuit. Institutis autem comitiis centuriatis, ad haec majora quaeque paulatim transferri coepta: accedentibus vero etiam comitiis tributis, tanto minus curiata frequentari coeperunt. Exactis regibus, omnes curiatae leges lege tribunicia exoleverunt. *Pomp. Dig.* 1, 2, 2. *in.* ℙ Sequentibus temporibus, comitiis curiatis transigebantur ea, quae rem militarem continebant, sicuti centuriatis consules, ac tribuni militares creabantur, ut est ap. *Liv.* 5, 52. *extr.* ℙ Deinde curiatorum comitiorum habendorum duae praecipue causae fuisse videntur, legi ferendae de imperio militari magistratuum, et sacerdotibus creandis. Nam magistratus, postquam creati fuerant, rem militarem nullo modo attingere poterant, nisi lege curiata permissum esset; qua quidem lege dabatur iis jus habendi exercitus, belli gerendi, stipendii solvendi militibus, et viatici sumendi. *Liv. l. c.*, *Cic. Agr.* 2, 12. ℙ Aliquando tamen illud usurpatum fuit, ut non omnes quidem curiae, sed earum lictores singuli convocarentur, quoties opus esset quippiam curiatis comitiis perferri: nempe sola sacrorum causa, et quarundam rerum levioris momenti, ut adoptionum, arrogationum, testamentorum confirmandorum etc., quibus de causis comitia haec haberi consuevere. Eorum habendorum jus fuit penes patricios magistratus, et penes pontifices, si sacrorum, aut adoptionum causa haberentur: locus autem fere comitium in foro. Verum de his fusius, curatiusque qui haec ex professo integris voluminibus conscripsere, *Gruch.* praecipue *de Comit. R.* 3, 3. etc. V. etiam *Cic. Agr.* 2, 10. ℙ [*Pro *Curiatus* legitur etiam Curiatius. V. *inscript.* ap. *Orell.* 3217. et quae ibi laudantur.]

*CURICTAE, arum, m. populi Curictae, quae

insula fuit prope Illyricum, Absyrtidibus vicina. *Plin.* 3, 21. ℙ Insulam meminit *Ptolemaeus. B. A.*

*CURICTĬCUS, a, um, ad Curictam pertinens, ut *Curicticum littus* ap. *Flor.* 4, 2. edd. *Graev.* et *Duker.* V. CURICTAE. *B. A.*

CŪRĬO, onis, m. sacerdos curiae, idest qui pro curia sacra faciebat. Triginta Romae curiones fuere, quemadmodum curiae triginta erant: quamquam alii sexaginta fuisse putant, binos in singulis curiis. Qui his omnibus praecerat, curio maximus dicebatur. *Liv.* 27, 8., *Varr. L. L.* 4, 15. et alii. *Paulus* ap. *Fest.* in *Maximus.* Maximus curio, cujus auctoritate curiae, omnesque curiones reguntur. *Inscr.* ap. *Grut.* 305, 4. ex quatuor decuriis curio minor. ℙ Curio quoque praeco dictus est. *Trebell. Gallien.* 12. Ille per curionem dici jussit. *Mart. in epist. praefixa lib.* 2. Epigrammata curione non egent, et contenta sunt sua, idest mala lingua. ℙ Item gracilis, macilentus: a *cura.* Hinc *Pl. Aul.* 3, 6, 27. Volo ego ex te scire, qui sit agnus curio. *Eu.* Qui ossa atque pellis totus est. Eadem habet et *Festus.* V. CURIOSUS. ℙ Fuit etiam Curio cognomen familiae Rom. in gente Scribonia: in qua praeter ceteros fuit C. Scribonius Curio tribunus pleb. Caesaris fautor praecipuus in bello civili: ad quem exstant multae *Ciceronis* epistolae.

CŪRĬONĀLIS, e, adj. ad curionem sacrorum ministrum pertinens. *Curionalis publicus* in *Inscr.* ap. *Grut.* 305, 5. et 6. est servus, seu minister publicus curionis.

CŪRĬONĀTUS, us, m. dignitas Curionis. *Fest.* in *Curionium.*

CŪRĬONĬĀNUS, a, um, adj. ad Curionem pertinens. *Curioniani equites* ap. *Hirt. B. Afr.* 52. *extr.* sunt milites, qui sub C. Scribonio Curione Caesaris legato militaverant. V. CURIO.

CŪRĬONĬUS, a, um, adj. ad Curiones pertinens, ut *Curionia sacra*, quae a curionibus in curiis fiebant: *Curionium aes*, quod dabatur curioni ob sacerdotium curionatus. Haec *Festus.*

CŪRĬONUS. V. CENTURIONUS.

CŪRĬŌSĒ, adv. *περιέργως, ἐπιμελῶς, ἀκριβῶς,* multa cum cura, accurate. *Cic. Brut.* 35. Conquiram ista posthac curiosius. *Cels.* 2, 17. *med.* Curiose vestimentis involvendus est, ne ad eum frigus aspiret. *Vitr.* 7, 4. Tegulae curiosius picentur, ut abs se respuant liquorem. *Colum.* 12, 55. *extr.* Jus est candoris eximii, si sit curiose factum. *Id.* 11, 2. *in.* Vitiaria malleolis curiosissime pangenda. *Id.* 5, 6. Leviter et curiose facere aliquid. *Quint.* 8, 1. Multos, quibus loquendi ratio non desit, invenias: quos curiose potius loqui dixeris, quam Latine. *Cic. Fin.* 5, 15. Animadvertunt ea, quae domi fiunt, curiosius.

CŪRĬŌSĬTAS, atis, f. cura et diligentia, quae adhibetur in re quapiam investiganda, cupiditas sciendi, *πολυπραγμοσύνη. Cic. Att.* 8, 12. Sum in curiositate *ὀξύπεινος*: sed tamen facile patiar, te id ad me *συμπόσιον* non scribere. *Gell.* 2, 18. *extr.* Esse arcanas causas, ad quas paucorum potuit pervenire curiositas.

*CURIOSOLĪTES, um, populi Galliae Celticae sive Lugdunensis. *Caes. B. G.* 7, 75. prope fi. Dicti et *Curiosolitae, arum, ib.* 2, 34. et 3, 7. et *Cariosuelites Plin.* 4, 18. ubi tamen corrigendum forte *Curiosolites* vel *Curiosuelites. Curiosopites* audiunt *Notit. Civit. Galliae Lugdun.* ubi *Civitas Curiosopitum* nuncupatur eorum caput, quod hodie *Corseult*, ut discere est ex *Hist. d'Acad.* T. 1. p. 295. *B. A.*

CŪRĬOSŬLUS, a, um, adj. dimin. curiosi. *Appul. Met.* 10. *s. f.* Curiosulus ventus laciniam pallii bombycini reflabat.

CŪRĬŌSUS, a, um, adj. *μεριμνητής,* qui multam adhibet curam, diligens, accuratus in quaerendo. *Cic. Fam.* 3, 1. Ita est homo non modo prudens, verum etiam, quod vidi, aeque curiosus. *Id. Tusc.* 1, 45. Permulta alia colligit Chrysippus, ut est in omni historia curiosus. *Id. N. D.* 1, 35. Atqui ne curiosissimi quidem homines exquirendo audire tam multa possunt, quam sunt multa, quae terra, mari exsistunt. *Id. Fam.* 4, 13. *med.* Quo minus familiaris sum, hoc sum ad investigandum curiosior. *Id. Sext.* 9. *extr.* Sed haec obstructio non ita obducta est, ut curiosis oculis perspici non possit. *Plin.* 13, 12, 23. Charta tenuata curiosa interpolatione, *h. e.* diligenti artificio. *Petr. Sat.* 135. Curiosa manu segregare grana. *Id. ib.* 118. Curandum, ne sententiae emineant extra corpus orationis expressae, sed intexto vestibus colore niteant. Homerus testis, Romanusque Virgilius, et Horatii curiosa felicitas. *Id. ib.* 29. Curiosus pictor. *Id. fragm. Trag.* 46. *Burm.* Non quidem doctus, sed curiosus, qui plus docet, quam scit. ℙ Cum genit. *Plin.* 25, 2, 2. Medicinae peculiariter curiosus. *Aurel. Vict. Caes.* 20. *f.* Ut putant memoriae curiosi, *h. e.* qui historia delectantur. *Capitol. Anton. Philos.* 20. Curiosissimus famae suae. ℙ Aliquando in vitio ponitur, et dicitur de iis, qui nimia cura utuntur in rebus alienis exquirendis, *πολυπράγμων,* [*ἀναιδής, qui importune alienis se immiscet.] *Cic. Dom.* 33. Quid est tam curiosum, quam ea scire velle, de quibus majores nostri vos solos scire voluerunt? *Id. Att.* 15, 26. *extr.* M. Ennius quid egerit de testamento (curiosus enim) facias me velim certiorem. *Suet. Aug.* 27. Curiosum ac speculatorem ratus, coram confodi imperavit. *Catull.* 7, 11. Quae (basia) nec pernumerare curiosi Possint. *Plin.* 30, 11, 30. Curiosa Apionis interpretatio. *Quint.* 7, 5. Curiosa consilia, *h. e.* consultationes accuratae, exactae, et curarum plenae. ℙ Fuit collegium, sive magistratus quidam eorum, qui (sublata republ.) e schola, seu corpore agentium in rebus mittebantur ab imperatoribus per provincias explorandi causa, ac perscrutandi, si quid adversus leges, vel principem committeretur, *πευθῆνες, ὀτακουσταί.* (V. AGENS.) De his in *Cod.* 12. *tit.* 23. *qui est* de Curiosis et Stationar. l. et 2., et *tit.* 51. *l.* 13. et *Tertull. Fuga in persecut.* 13. ℙ Denique *curiosus* aliquando pro macro, exili usurpatur. *Nonius* enim 2, 130. curionem agnum exponit *curiosum* ex *Plaut.*, qui joculariter haec habet, *Aul.* 3, 6, 25. Quo quidem agno sat scio, magis curiosam nusquam esse ullam belluam. Al. leg. *curionem.* V. CARIOSUS, et quae huc pertinentia dicta sunt in CURIO et CURATURA.

CŪRIS, Sabinorum lingua hastam significat, ut docent *Festus hic* et in *Celibaris*, et *Ov. Fast.* 2, 477. Sive quod hasta curis priscis est dicta Sabinis. Adde *Macrob. Sat.* 1, 9. et alii. Hinc originem duxere *Cures*, oppidum Sabinorum, *Quirinus, Quirites.* ℙ Juno quoque *Curis*, saepius autem *Curitis* dicta est, quia cum hasta pingebatur, eoque habitu ab Sabinis colebatur. *Fest. locis citat.* et in *Curialis.* Pro *Curitis* legitur *Quiritis* in *Vet. Inscr.* ap. *De vita AA. Benev. cl.* 1. *n.* 8. Junonei Quiritiei sacra. Alia ap. *Grut.* 308, 1. Cincius Priscus pontifex sacrarius Junonis Quiritis. Adde *Capell.* 2, 38.: ubi *Curitis* legitur.

*CURITE, oppidum una cum Cyboto altissimo monte a terra devoratum. Forte in Phrygia fuit. *Plin.* 2, 21. *B. A.*

CŪRĪTIS. V. in CURIS.

CŪRĪTO, as, a. 1. frequent. verbi *curo. Appul. Met.* 7. Exin me matrona prolixe curitabat. Quidam male leg. *curabat.*

CŪRĬUS, a, um, adj. *Curium infortunium*, h. e. malum, dirum, a *cura*, quidam legunt ap. *Pl. Ps.* 4, 7, 44., sed ea lectio valde incerta est, et a criticis mire vexata.

CŪRĬUS, ii, m. Rom. civis, summae frugalitatis, et fortitudinis. Hic cum rapas in foco torreret, et Samnitum legati magnum auri pondus publice missum attulissent, invitarentque, ut eo uti vellet, respondit, *Curium malle imperare locupletibus, quam locupletem fieri: et qui acie vinci non potuit, eum pecunia corrumpi non posse.* Omnium primus de Sabinis triumphavit. Idem Pyrrhum Epirotarum regem acie victum Italia expulit, populoque viritim quatuordecim agri jugera divisit. Per antonomasiam dicitur de homine antiquae, severaeque disciplinae. *Juven.* 2, 3. Qui Curios simulant, et Bacchanalia vivunt.

CURMI, n. species cerevisiae, seu potionis ex maceratis, et coctis frugibus. *Ulp. Dig.* 33, 6, 9. Et acetum, quod vini numero paterfamilias habuit, et zythum, et curmi. Quidam leg, *camum*, *i*, n. eadem significatione, atque ita edidit *Torrentin.* et *Jul. Afric.* in *Cestib. c.* 25. *Ἁλόντες κάμον πίνουσι.* ℙ In *Gloss. Philox.* legitur *Curmen, ζύθος ἀπὸ οἴνου.*

CURNONĪENSIS, e, adj. ad Curnonium pertinens, Hispaniae Tarraconensis urbem, in Vasconum agro juxta *Ptolemaeum* 2, 6., quam alii putant *Carnobio*, alii *Estella. Inscr.* ap. *Grut.* 420, 1. L. Hostilio Saturnino Hispan. Curnoniensi

CŪRO, as, avi, atum, a. 1. *σπουδάζω, φροντίζω, κήδομαι, θεραπεύω,* [*ἐπιμέλεσθαί τινος.] in aliqua re elaboro, curam, studium, diligentiam adhibeo, studeo, operam do, laboro. Videtur esse derivanda vox a *κέκοιρα* praeter. med. verbi *κείρω*, tondeo, unde est et *κουρά*, tonsura: nam saepe Latini Graecorum diphthongum *οι* non modo per *oe*, sed etiam per *u* efferre solent; hinc a *ποινὴ* est *poena*, et *punio.* Hac etiam de causa in antiquis monumentis saepissime legere est *coerare* pro *curare*, et ap. *Cic. Leg.* 3, 3. est *coerator* pro *curator.* Adde, voces *cura*, *curatio*, *curatus*, *Curetes*, *incuria* quandoque ad comae cultum pertinere. V. infra. *Ter. Andr.* 1, 1, 142. Tuum officium est, ut observes filium, quid agat. *So.* sat est; curabo. *Cic. Att.* 8, 5. Fasciculum velim cures ad eum perferendum. *Id. Div.* 1, 24. Ex eo auro buculam curavit faciendam. *Id. Fam.* 4, 13. *extr.* Ego quae pertinere ad te intelligam, studiosissime omnia diligentissimeque curabo. *Id. Top.* 17. Curare negotia alicujus. *Id. Att.* 5, 7. mandatum. *Nep. Eum.* 9. praeceptum diligenter. *Cic. Fam.* 3, 8. Ut cures, ne quid mihi ad hoc negotii aut oneris accedat, aut temporis. *Pl. Ps.* 1, 3, 3. Ego pro me, et te curabo. *Cic. Att.* 11, 3. *extr.* Omnibus rebus cura et provide, ne quid ei desit. *Id. Fam.* 14, 5, 6, 8. et 16. Cura, ut valeas. *Phaedr.* 5, 2. Jam curabo sentiat, quos attentarit. *Cic. Att.* 14, 13. *med.* Quintus de emendo nihil curat hoc tempore. *Id. Div.* 2, 50. Epicurus negat aliquidquam Deos nec alieni curare, nec sui. *Hor. Carm. saec.* 70. Curare preces alicujus. *Sall. Jug.* 17. injurias sociorum, *h. e.* curae habere ulciscendi causa. ℙ Magna cum cura curare aliquem *Pl.* dixit *Men.* 5, 4, 7. et 9. et ante cum *Enn.* ap. *Cic. Div.* 1, 48. ℙ Ellipsis esse videtur in his. *Cic. Att.* 1, 3. Signa, quae nobis curasti, ea sunt ad Cajetam exposita, *h. e.* facienda, vel coemenda curasti. [*Nostr.: *besorgen.*] *Id. ib.* 8. L. Cincio HS quadragies pro signis Megaricis curavi, *h. e.* solvenda curavi. *Id. ib.* 11, 15. Minucium XII sola curasse, scripsi ad te antea: quod superest, velim videas, ut curetur. *Id. Quint.* 4. Quibus nominibus pecuniam Romae curari oporteret, *h. e.* curare, ut Romae solveretur. [*Hinc idem, quod solvere. *Liv.* 44, 16. Ut pro eo frumento pecunia Romae legatis curaretur.] ℙ Cum infinito. *Cic. Fam.* 1, 9. *med.* Qui summa voluntate cesserit, neque sane redire curarit. *Auct. ad Her.* 4, 53. Vos liberi esse non curatis. *Cic. Acad.* 1, 2. Nec docti legere curarent. *Hor. A. P.* 133. Nec verbum verbo curabis reddere. *Suet. Dom.* 20. Bibliothecas incendio absumptas impensissime reparare (al. reparari) curavit. [*V. *B. Crus.* ad h. l.] *Colum.* 9, 9. *f.* Duces seditionum interficere curabis. [**Curare* cum inf. signif. et *curae aliquid habere*, nos: *sich etwas angelegen seyn lassen*; Adde *Cic. Fin.* 4, 19. *Suet. Tib.* 51. Neque aegrae adesse curavit. *Id. Caes.* 86. Neque voluisse vivere, neque curasse; et *jubere*, nostr. *lassen*, *Gall. faire* c. Inf. Adde *Suet. Gr.* Multa exemplaria contracta emendare curavit. Saepius tamen in hac significatione acc. c. part. fut. pass. secum habere solet. V. *cl. Suet.* p. 262. Hinc translate de rebus idem, quod efficere. *Lucr.* 6, 231. Curat item (Fulmen,) vaseis integreis vina repente Diffugiant. *Id.* 5, 1014. Ignis enim curavit, ut alsia corpora frigus Non ita jam possent coeli sub tegmine ferre. Adde 3, 128.] ℙ Cum dativo pro accus. *Pl. Trin.* 4, 3, 50. Ego cum insipientior, qui rebus curem publicis, potius quam etc. *Id. Truc.* 1, 2, 35. Curare rebus alienis. *Id. Rud.* 1, 2. *f.* Si tu de illarum coenaturus vesperi es, illis curandum censeo: si apud me esurus es, mihi dari operam volo. *Accius* ap. *Macrob. Sat.* 6, 1. Jam jam neque Dii regunt, neque profecto Deum summus rex omnibus curat. Adde *Appul. Apolog.* et *Tertull.* itidem *Apolog.* 6. ℙ Saepe refertur ad cultum, et refectionem corporis. *Pl. Cist.* 1, 1, 115. Cura te, amabo: siccine immunda, obsecro, ibis? *Cic. Or.* 3, 61. Sed jam surgamus, nosque curemus. *Hor. Ep.* 1, 4, 15. et *Juven.* 2, 105. Curare cutem. *Pl. Ps.* 4, 7, 34. Se, suamque aetatem bene curare, edere, libere etc. *Ter. Adelph.* 5, 1, 1. Curare se molliter. *Liv.* 3, 2. *f.* corpora cibo somnoque. *Id.* 36, 18. Priusquam corpora curarent, arma telaque parant. *Hor. Od.* 3, 17, 14. Curare genium mero, et porco bimestri. *Pl. Most.* 1, 1, 34. boves. *Sabinus Massur.* ap. *Gell.* 4, 20. Ego me curo: equum Statius. [*V. *Broukh.* ad *Tibull.* 1, 5, 33.] ℙ Saepe etiam est medicorum, et significat aegris inservire, morbos sanare. *Cic. Sen.* 19. Facilius in morbos incidunt adolescentes, gravius aegrotant, tristius curantur. *Cels.* 7. *praef.* Medicinae pars, quae manu curat. *Id.* 1. *prooem.* Victu morbos curare. *Curt.* 5, 9. graviores morbos asperis remediis. *Id.* 7, 1. Curans vulnera. *Scrib. in ep. ad Jul. Callist.* et *Hor. Ep.* 2, 2, 150. radice, vel herba curarier: pro *curari* paragoge. Hinc illud Neronis ap. *Suet. in ejus vita* 37. Mori jussis non amplius quam horarium spatium dabat: ac ne quid morae interveniret, medicos admovebat, qui cunctantes continuo curarent. Ita enim vocabat venas mortis gratia incidere. ℙ Facete *Cic. Att.* 6, 1. Cum Appius *ἐξ ἀφαιρέσεως* provinciam curarit, sanguinem miserit, quidquid potuerit, detraxerit, mihi tradiderit enectam etc. ℙ Cum genitivo. *Appul. Met.* 5. Novam nuptam interfectae virginitatis curant. ℙ Significat etiam generatim curare, curam habere alicujus rei, parare, purgare, colere, administrare, conficere. *Ter. Andr.* 1, 1, 2. paucis te volo. *So.* dictum puta: nempe ut curentur recte haec. Ubi *Donatus*, diligenter coquantur: verum *τὸ curentur* plura significat, coquantur, parentur, administrentur. *Varr. L. L.* 6, 3. Apte curare cibum. [*Ad rem culinariam spectat etiam in loco *Quint. Decl.* 391. p. 581. maxima parte curavi, ipse composui.] *Plin.* 17, 22, 35. *n.* 11. vitem falce, *h. e.* putare. *Cato* ap. *eund. ib.* vineam, *h. e.* putare, ablaqueare, circumfodere, uno verbo omnia facere, quae ad vitis culturam pertinent. *Colum.* 12, 18. dolia, *h. e.* purgare, radere, abstergere, lavare. *Ulp. Dig.* 9, 2, 27. Si vietori locaveris lacum vino plenum curandum, et ille eum pertuderit. *Colum.* 9, 14. apes, *h. e.* earum alveos purgare. *Ulp. Dig.* 47, 2, 12. Fullo, qui curanda poliendaque vestimenta accepit. *Suet. Ner.* 49. Aquam simul, ac ligna conferri, curando mox cadaveri. (Adde *Curt.* 10, 10.) [*Cf. *Ruhnk.* ad

Ter. Andr. 1, 1, 81. et quem *ib.* laudat *Ernest.* ad *Tac. H.* 5, 5.] *Colum.* 12, 30. Curare vinum. V. locum. ℙ Quod ait *Spartian. Hadrian.* 4. curasse delicatos, *Salm.* intelligit, iis inservisse in capillis comendis. Sane *cura*, *curatio*, *curatus*, *Curetes*, *incuria* ad comae cultum pertinent, ut suis locis videre est. ℙ Absolute aliquando significat praeesse, administrare, regere. *Sall. Jug.* 50. Ipse cum cohortibus apud primos erat: in postremo Marius legatus cum equitibus curabat. *Id. Cat.* 62. Mallium in dextra, Faesulanum quendam in sinistra parte curare jubet. *Tac. A.* 11, 22. Gliscentibus negotiis, quaestores duo additi, qui Romae curarent. ℙ Simile est illud ejusdem *H.* 3, 15. Exploratores, ut mos est, longius curabant, *h. e.* discurrebant, sui muneris fungendi causa. Et *Pl. Pers.* 1, 3, 5. Curate istic vos, atque properate, *h. e.* coenam parate. Et *Varr.* ap. *Non.* 2, 403. Cum in eo essem occupatus, atque in schola curarem. ℙ Et cum accus. *Tac. A.* 4, 36. Qui proconsul Asiam curaverat. *Id. ib.* 6, 30. Gaetulicus ea tempestate superioris Germaniae legiones curabat. *Enn.* ap. *Gell.* 16, 10. muros, urbemque, forumque Excubiis curant, *h. e.* servant, custodiunt. ℙ Pertinet etiam ad sacra, et religionem. *Liv.* 1, 20, Quae prodigia fulminibus aliove quo viso missa susciperentur, atque curarentur, *h. e.* expiarentur. ℙ *Curare aliquem* interdum est curae habere. *Cic. Acad.* 4, 38. *f.* Quis enim potest, cum existimet a Deo se curari, non et dies et noctes divinum numen horrere? *Pl. Most.* 2, 2, 93. Nil me curassis: ego mihi providero, ἀρχαϊκῶς pro curaveris, quod habet etiam *Ps.* 1, 3, 3. et *Poen.* 3, 1, 50. ℙ Item observare, colere, bene tractare. *Plin. ep.* 1, 5. *f.* Est enim locuples, factiosus: curatur a multis, timetur a pluribus. *Sall. fr.* ap. *Macr. Sat.* 2, 9. Cum ad coenam invitassent (*Metellum*), ultra Romanorum, ac mortalium etiam morem curabant. *Pl. Stich.* 5, 3, 9. Curare amicos advenientes. Adde *Mart.* 6, 50. et *Ulp. Dig.* 45, 1, 107. ℙ *Curare pastorem* ap. *Prop.* 4, 2, 39. est agere, pastoris munus gerere. Sunt tamen qui aliter legi volunt. ℙ Pro cicurare poni videtur in illis *Nigidii* verbis ap. *Prisc.* 8, 793. Omne pecus indomitum habet quiddam in se ferum, sed tamen ea natura est, ut curari, et dominari possit. [*Cf. *Liv.* 44, 40. Jumentum e manibus curantium elapsum.] ℙ *Non curare*, *nihil curare*, negligere, non laborare. *Cic. Fin.* 4, 14. Ita praeter animum, nihil curant. *Liv.* 36, 28. Nec hercle, inquit, magnopere nunc curo, quid Aetoli censeant. *Ov. Met.* 10, 529. de Venere. Capta viri forma non jam Cythereia curat Litora, non alto repetit Paphon aequore cinctam. *Id. Her.* 18, 150. Publica non curat sidera noster amor. ℙ *Aliud*, vel *alia cura*, formula est jubentis quempiam securum esse. *Ter. Phorm.* 2, 1, 5. Atqui reperi jam: aliud cura. *Pl. Mil.* 3, 3, 54. et 59. Alia cura. Simile est illud *ib.* 52. Quiescas cetera. ℙ Supinum *curatum* ap. *Auct. Priap.* 37. Diis me legitimis nimisque magnis Curatum dare mentulam verebar. ℙ [Part. *Curaturus* ap. *Pl. Men.* 3, 3, 6. Me curaturum dicito, quidquid volet. *F.*]

CŪROTROPHĬUM, ii, et Curotrophēum, n. κουροτρόφειον, domus alendis pueris destinata: a κοῦρος, juvenculus, et τρέφω, nutrio. Differt autem a *brephotrophio*, quod in hoc infantes recentesque partus aut expositi, aut parentibus egentibus nati alebantur: in illo pueri grandiusculi, qui nondum labore suo victum sibi parare poterant. Vox Graeca est: quam quidam legunt ap. *Imp. Justin. Cod.* 1, 2, 19.

CŪROTROPHAE Nymphae, κουροτρόφοι, quae infantes nutriunt. *Serv.* ad *Ecl.* 10, 62. V. voc. praeced.

CURRAX, acis, adj. qui currit. *Grat. Cyneg.* 89. Nam fuit et laqueis aliquis curracibus usus, *h. e.* qui pedi ferae inhaerentes currentem sequuntur. V. CURAX.

CURRĬCŬLUM, i, n. ἁρμάτιον, διφρίσκος, parvus currus. *Non.* quidem 4, 73., *Fest.*, *Diomed.* et *Charis.* 1, 59. et *Prisc.* 6, 714. agnoscunt *curriculus* masc. gen., sed nullius auctoritate confirmant. *Cic. Har. resp.* 10. Te appello, Lentule: tui sacerdotii sunt thensae, curricula, praecentio, ludi, etc. [*Haec curricula sunt currus, quibus in ludis circensibus certabatur. Alia exempla v. ap. *Scheff. de R. Veh.* 1, 1. p. 3. *Ern.* in *cl. Cic.*] *Suet. Cal.* 19. Per hunc pontem ultro citroque commeavit quadrigario habitu, curriculoque bijugi famosorum equorum. *Curt.* 8, 14. Turbati equi in amnem praecipitavere curricula. Adde *Ov. Trist.* 4, 8, 36. ℙ Item actus currendi, et ipsum spatium cursus, δρόμος, στάδιον. Est a *curro*, ut a *veho* vehiculum, a *pereo* periculum, etc. *Cic. fragm.* ap. *Non.* 3, 55. Ratione igitur et mente divina ad originem temporis curriculum inventum est solis et lunae. *Id. Senect.* 9. Athletae se in curriculo exercentes. *Id. Leg.* 2, 9. Curriculis equorum usque ad certam victoriam circo constitutis. *Pl. Trin.* 4, 4, 11. Facere curriculum. *Varr.* ap. *Non.* 4, 73. in curriculum contuli propere pedes. [*Liv. 44, 9. Vix unius horae tempus utrumque curriculum complebat. V. *Intt.* ad h. l. et adde 45, 33. Curricula equorum.] ℙ *Curriculo* est currendo, cursim, δρομάδην, δρομαίως: ablativus adverbii more positus. *Pl. Pers.* 2, 2, 17. Face, rem hanc cum cura geras: vola curriculo. *Id. Epid.* 1, 1, 12. Ut te conspexi, curriculo occoepi sequi. *Id. Most.* 2, 1, 15. Curriculo currere domum. *Id. Rud.* 3, 5, 20. et 3, 6, 17. I dum, curriculo affer duas clavas. [*Ter. Heaut. 4, 4, 11.] ℙ Translate (ducta metaphora a cursu aurigarum) *Cic. Rabir. perduell.* 11. Exiguum nobis vitae curriculum natura circumscripsit. *Id. Mur.* 22. *f.* Cum te de curriculo petitionis deflexisses, animumque ad accusandum transtulisses. *Id. Amic.* 12. Deflexit enim jam aliquantulum de spatio curriculoque consuetudo majorum. *Id. Phil.* 7, 3. Omne curriculum industriae nostrae in foro, in curia, in amicorum periculis propulsandis elaboratum est. [*Id. *Rabir. Perd.* 2. Me ex constituto spatio defensionis in semihorae curriculum coegisti.] *Id. Senect.* 11. *s. f.* Hae sunt exercitationes ingenii, haec curricula mentis. *Id. Or.* 3. Illa sunt curricula multiplicium variorumque sermonum, in quibus Platonis primum impressa sunt vestigia. *Auct. ad Her.* 4, 3. Descendere in curriculum artis. *Quint.* 12, 2. *s. f.* Curriculum laudis. *Plin.* 14, 6, 8. *n.* 4. Quartum curriculum publicis epulis obtinuere a D. Julio vina Mamertina, *h. e.* quartum nobilitatis locum, ducta metaph. a quarto missu aurigarum. ℙ Tria et novem curricula *Prud.* sunt duodecim anni, περὶ στεφ. 3, 11.

CURRĬCŬLUS, i, m. ἁμάξιον, parvus currus. V. v. praec.

CURRO, is, cŭcurri, cursum, a. 3. τρέχω, θέω, celeriter eo, cursu feror. *Cic. Att.* 10, 4. Curio cucurrit Puteolos, ut ibi concionaretur. *Id. ib.* 9, 3. Domitii filius transiit Formias, currens ad matrem Neapolim. *Id. Off.* 3, 10. Qui stadium currit, eniti debet, ut vincat. *Id. Att.* 12, 3. *extr.* Currere subsidio. [*Cf. *Pl. Mil.* 2, 2, 69. Curre in obsidium perduellis.] *Ov. Her.* 18, 6. Currere aqua. *Stat. Th.* 5, 361. Gortynia currunt spicula, *h. e.* feruntur, volant. [*Cf. *Sil.* 16, 60. altius cucurrit cuspis, i. e. penetravit profundius.] *Curt.* 7, 1. Currere in ordines suos. (de militib. loquitur.) *Justin.* 9, 7. Titulo officii currere ad exsequias. *Phaedr.* 2, 8. Ultro currere ad necem. *Pl. Poen.* 3, 1, 24. Currere per vias. *Liv.* 5, 21. ad muros. *Virg. A.* 12, 524. Amnes in aequora currunt. *Auct. B. Hisp.* 29. Rivus palustri solo currebat ad dexteram partem. *Ov. Am.* 3, 6, 29. Alpheon diversis currere terris adegit amor. *Id. Fast.* 3, 111. Libera currebant, et inobservata per annum Sidera. *Virg. A.* 2, 120. et *Ov. Her.* 5, 37. gelidusque per ima cucurrit Ossa tremor. *Suet. Galb.* 6. Etiam ad essedum imperatoris per viginti passuum millia cucurrit. *Ter. Hec.* 3, 2, 24. Currere obviam alicui. *Prop.* 4, 3, 38. multa millia. [*Cic. *Att.* 1, 20. Pedarii senatores raptim in eam sententiam cucurrerunt.] ℙ Passive. *Quint.* 1, 4. *s. f.* Mare navigatur, campus curritur. *Pl. Poen.* 3, 1, 30. An non justa causa est, quo curratur celeriter? *Cic. Verr.* 2, 5, 35. Curritur ad praetorium. [*Notandus usus est in re amatoria. *Hor.* 2, 3, 238. Unde uxor media currit de nocte vocata. *Prop.* 3, 20, 10. In nostros curre puella sinus.] ℙ Refertur et ad navigationem. *Virg. A.* 3, 191. Vela damus, vastumque cava trabe currimus aequor. (Sic *Val. Fl.* 4, 336. atque hac freta curre corona.) *Id. ib.* 5, 862. Currit iter tutum aequore classis. *Val. Fl.* 1, 265. placido currere fluctu. *Hor. Sat.* 1, 1, 3. Audaces nautae per omne mare currunt. *Id. Ep.* 1, 11, 27. Coelum, non animum mutant, qui trans mare currunt. *Ov. Pont.* 2, 6, 11. Nunc mihi naufragio quid prodest discere facto, Quam mea debuerit currere cymba viam! ℙ Absolute. *Hor. Od.* 1, 28, 35. licebit, Injecto ter pulvere, curras. *Stat. Silv.* 3, 2, 87. Quos tibi currenti praeceps ferat Adria mores. ℙ [*Currere* Luperci dicuntur ap. *Liv.* 1, 5. nempe post caesas hostias e Lupercali. V. *Ov. Fast.* 2, 283 et quos ibi laudat. *Gierig.* Adde *Suet. Aug.* 31.] ℙ *Currere* etiam dicuntur, quae volvuntur in gyrum. *Ov. Pont.* 4, 9, 10. et *Hor. A. P.* 22. Currit rota. *Pl. Asin.* 3, 3, 119. Postea ad pistores dabo, ut ibi cruciere currens. ℙ Item quae porriguntur in longum. *Plin.* 18, 33, 76. Limes per agrum currit. *Id. ib.* 34, 77. Linea transversa currat per medium. *Id.* 11, 51, 112. Vox currit concavo parietum spatio. *Id.* 2, 108, 112. Mensura duplici via currit. *Virg. A.* 5, 250. chlamydem auratam, quam plurima circum Purpura maeandro duplici Meliboea cucurrit. *Stat. Th.* 2, 98. infula currit per crines, *h. e.* crines ambit. ℙ De rubore, aut pallore, quo suffundimur. *Virg. A.* 12, 65. cui plurimus ignem Subjecit rubor, et calefacta per ora cucurrit. ℙ Translate. *Cic. Fin.* 5, 28. Proclivius currit oratio: venit ad extremum. *Prop.* 3, 8, 21. nox inter pocula currat. *Ulp. Dig.* 21, 1, 19. *f.* Tempus redhibitionis ex die venditionis currit. *Hor. Od.* 2, 5, 13. Ferox aetas currit, *h. e.* fluit, fugit. *Sil.* 7, 306. illa senectus, Heu! fatis quae sola meis obstat, *h. e.* rebus meis prosperis. [*Id. *ib.* 489. Currit immobile filum, i. e. series fatorum non movetur.] *Petr. fragm. Trag.* 43. *Burm.* Facile est, ubi omnia quadrata currunt, *h. e.* ad voluntatem succedunt. *Ter. Heaut. prol.* 44. Si qua laboriosa est, ad me curritur. *Cic. Agr.* 2, 17. Cur non eosdem cursus, quos Cotta et Torquato Coss. cucurrerunt? (ἀλληγορικῶς). [*Lucr. 6, 93. Tu mihi, supremae praescripta ad candida callis Currenti, spatium praemonstra. *Ov. Fast.* 1, 24. Scimus ingenii currant flumina quanta tui.] *Hor. Sat.* 1, 10, 1. incomposito pede currunt versus. Et *ib.* 9. Est brevitate opus, ut currat sententia, neu se Impediat verbis lassas onerantibus aures. *Quint.* 9, 4. *p. in.* Historia currere debet, ac ferri. Et *non longe post.* Numeri orationis currentes per se. Et *c. med.* Syllabae breves si miscentur longis, currunt; si continuantur, exsultant. [*V. *Ernest. lex. techn. lat.* p. 100. seq. *Lucr.* 2, 692. Non, quo multa, parum communis, littera currat.] *Paul. Dig.* 12, 1, 40. et *Ulp. ib.* 26, 7, 6. *med.* Finito primo mense, primae pensionis usurae currunt. ℙ *Currentem hortari*, *incitare*, proverb. παραναλεῖν τὸν σπεύδοντα: de eo, qui alium ad quippiam hortatur paratum jam ac promptum. *Cic. Phil.* 3, 8. et *Fam.* 15, 15. et *Plin. ep.* 1, 8. et *ep.* 3, 7. ℙ Concise omisso verbo. *Cic. Att.* 13, 45. Quod me hortaris, ut eos dies consumam in philosophia explicanda, currentem tu quidem. Subintelligitur *incitaris*, nam plenius rem totam effert *Id. Or.* 2, 44. Facilius enim est currentem (quod ajunt) incitare, quam commovere languentem. Ducta videtur metaphora ab iis, qui cursu certabant, quibus acclamatio addebat velocitatem. ℙ [Part. *Cursurus* ap. *Ov. Pont.* 2, 11, 21. Acer, et ad palmae per se cursurus honores, Si tamen horteris, fortius ibit equus. *F.*] ℙ In praeter. *cecurri* dixisse veteres, docet *Gell.* 7, 9. ℙ *Curristi* pro *cucurristi* legitur apud *Tertull. Fuga in persecut.* 12. Pedibus stetisti, curristi nummis, (*Scioppius* in *not.* legit *cucurristi*) et confirmat *Verus Imp.* ap. *Front. ad Verum Imp.* (ed. *A. Maio*) *ep.* 2.

CURRŪCA, ae, f. ἐπιλαΐς, vel ὑπολαΐς, parva avis, quae alienos pullos pro suis educare dicitur. Hinc *currucae* dicuntur mariti, qui patiuntur uxorem suam ab aliis contrectari. *Juven.* 6, 275. Tu tibi tunc curruca places. Alii leg. *uruca*, quae significat animal quoddam in faba nascens, ut ait *Vet. Juven. Schol.*, vel genus animalis foedi, et spinosi, ut ericius. *Idem.* Al. leg. *urtica*, *eruca* etc. Illud certum esse videtur, neque *currucam*, neque *urucam* esse vocem Latinam.

CURRŪLIS, e, adj. ad cursum pertinens. *Appul. Met.* 9. Aegre cohibita equorum curruli rabie, *h. e.* retento, et represso impetu equorum currentium [*Front. de fer. Als.* (ed. *A. Maio*) *ep.* 3. Incurrere oportet curruli strepitu, et fremitu equestri. *F.*]

CURRUS, us, m. ἅμαξα, ἅρμα, vehiculi genus, hominibus per urbem, aut in itinere vehendis aptum: cujus species sunt carpentum, essedum, cisium, pilentum, rheda etc. *Vet. Poeta* ap. *Cic. Att.* 13, 21. Sustineat currum, ut bonu' saepe agitator, equosque. *Cic. Div.* 2, 70. Visus est in somnis curru quadrigarum vehi. *Ov. Trist.* 4, 2, 47. Vehi in curru. *Curt.* 3, 3. Matrem Darii currus vehebat. *Ov. Met.* 2, 531. habili Saturnia curru Ingreditur liquidum pavonibus aera pictis. Et *ib.* 62. Agere currus. *Id. A. Am.* 1, 4. regere. *Id. Pont.* 3, 1, 67. ducere. *Senec. Hippol.* 1075. gubernare. *Ov. Trist.* 3, 8, 1. conscendere. *Senec. Hippol.* 29. Insidere curru. *Enn.* ap. *Varr. L. L.* 4, 32. Insidere currum. *Val. Fl.* 6, 105. et *Curt.* 4, 12. Falcati currus, *scil.* in usum belli. ℙ *Virg. G.* 1, 174. *currum* dixit de aratro habente rotas. ℙ Quia triumphantes curru in Urbem vehebantur, per metonymiam ponitur pro triumpho. *Cic. Fam.* 15, 6. Quem ego currum, aut quam lauream cum tua laudatione conferrem? *Ftor.* 4, 2. *f.* Tertius de Pharnace currus, et Ponto. *Id. ib.* 12. *med.* Digna res lauro, digna curru senatui visa est. *Plin.* 5, 5, 5. Corn. Balbus donatus curru, et jure Quiritium. Adde *Lucan.* 1, 316. et 3, 77., *Stat. Silv.* 4, 3, 159., *Prop.* 2, 11, 24. et *Sil.* 3, 614. [*V. *Drak.* ad *Sil.* 6, 345. ℙ *Currus* pertinet etiam ad eos, qui editores munerum, veste triumphali ornati, ad exhibendos ludos per Circum vehebantur. V. *Schwarz.* ad *Plin. Pan.* 92, 5. Curru etiam vehitur gloria. *Hor. Sat.* 1, 6, 23. Sed fulgente trahit constrictos gloria curru. V. *Heindf.* ad h. l.] ℙ Catachresis est, ubi ponitur pro equis. *Virg. G.* 1, 514. neque audit currus habenas. *Id. A.* 12, 287. Infrenant alii currus. *Sil.* 16, 367. stimulabat in aequore currum. *Lucan.* 7, 570. si verbere saevo Palladia stimulet turbatos aegide currus. ℙ Et pro navi. *Catull.* 64, 9. Ipsa levi fecit volitantem flamine curru, Pinea conjungens inflexae texta carinae.

CURSĀTĬO, onis, f. cursitatio. *Donat.* ad illud *Ter. Hecyr.* 3, 1, 35. Trepidari sentio, et cursari rursum prorsum: *Trepidatio*, inquit, ad vocem refertur loquentium, *cursatio* ad sonum pedum.

[CURSĪLĬTAS, atis, f. idem ac cursitatio. *Ful-*

gent. Mythol. 3, 3. Cui cum solitudinum vagabunda errando cursilitas displiceret. *F.*]

CURSIM, adv. δρομάδην, currendo, cursu, curriculo, celeriter. *Pl. Poen.* 1, 2, 156. Rapere aliquem cursim ad carnificem. *Id. ib.* 3, 1, 64. Hoc cito et cursim est agendum. *Id. Ps.* 1, 3, 124. et *Afran.* ap. *Charis.* 2, 186. Cursim currere. *Auct. ad Her.* 4, 55. Cursim impetum facere in aliquem. [*Liv.* 27, 16. Cursim agmine acto, cum festinans ad opem ferendam, captam urbem audisset.] *Cic. Or.* 2, 89. Quae ego sero, quae cursim arripui, quae subcisivis horis, iste a puero, summo studio, summis doctoribus. *Id. Phil.* 2, 17. Ille sensim dicebat, quod causae prodesset; tu cursim dicis aliena. *Tac. A.* 4, 4. Percensere cursim legiones. *Plin. ep.* 3, 5. Legere librum, et cursim adnotare. *Manil.* 4, 198. Cursim loqui.

CURSIO, onis, f. actus currendi. *Varr. L. L.* 4, 1. Corpus est, ut cursor; locus, stadium, qua currit; actio, cursio.

CURSITATIO, onis, f. cursio huc illuc facta. *Solin.* 42. Solemni cursitatione lacum populus circuit.

CURSITO, as, n. 1. frequentativum a *curso. Ter. Eun.* 2, 2, 47. Sursum deorsum cursitare. *Hor. Sat.* 2, 6, 107. succinctus cursitat hospes, Continuatque dapes.

CURSO, as, avi, atum, frequentat. a *curro. Cic. Rosc. Am.* 22. Homines cursare ultro citro non destiterunt. *Id. Senect.* 6. Cum alii malos scandant, alii per foros cursent. *Id. Att.* 9, 9. Ne forte aut absim, cum veniet, aut cursem illuc via deterrima. *Val. Fl.* 4, 108. sic undique in omnes Prospiciunt, cursantque vias. *Ter. Hecyr.* 3, 1, 35. Trepidari sentio, cursari rursum prorsum. *Capell.* 3. p. 59. Nec jam compactis cursanda est syllaba formis.

CURSOR, oris, m. δρομεύς, qui currit: et specialiter qui currit stadium in ludis. *Cic. Tusc.* 2, 23. *f.* In stadio cursores exclamant quam maxime possunt. Adde *Div.* 2, 70. et *Nep. Milt.* 4. [*Hinc translate ap. *Lucr.* 2, 78. Inque brevi spatio mutantur saecla animantum, et, quasi cursores, vitai lampada tradunt.] ℙ Item auriga, qui in ludis quadrigas agit. *Ov. Pont.* 3, 9, 26. Ut cupidi cursor frena retentat equi. ℙ Item qui luxus causa ante domini rhedam currit. *Mart.* 3, 47. Nec feriatus ibat ante carrucam, Sed tuta foeno cursor ova portabat. *Id.* 12, 24. Succinctus neque cursor andecedit. *Suet. Ner.* 30. Fecisse iter traditur armillata et phalerata cum Mazacum turba, atque cursorum. *Senec. ep.* 87. Quam cuperem Catoni nunc occurrere aliquem ex his trossulis in via divitibus, cursores, et Numidas, et multum ante se pulveris agentem! *Id. ep.* 126. Omnes jam sic peregrinantur, ut illos Numidorum praecurrat equitatus, ut agmen cursorum antecedat. ℙ Item qui litteras aliquo fert, tabellarius. *Mart.* 3, 100. Cursorem sexta tibi, Rufe, remisimus hora. *Suet. Ner.* 49. Perlatos a cursore Phaontis codicillos praeripuit, legitque etc. *Plin. ep.* 7, 12. Vide, ut mihi viaticum reddas, quod impendi, data opera cursore dimisso. *Id. ep.* 3, 17. Data opera tabellario misso. Adde *Plin.* 2, 71, 73. ℙ *Cursores*, qui non pedibus, sed equis aut vehiculis maxima itinera celerrime conficiebant, publici erant; a veteribus appellati *frumentarii*, ut scribit *Hieron. in Abdiam c.* 1., cujus aetate *agentes in rebus*, vel *veredarii* dicebantur, ἀγγελιαφόροι, γραμματοφόροι, πτεροφόροι. V. *Cod. Theod. l.* 8. *t.* 5. *De cursu publico*, et FRUMENTARIUS. ℙ *Cursor* cognominatus fuit L. Papirius civis R., vir bellica laude, consulatu non uno, et dictatura celeber, cui praecipua pedum pernicitas inerat: victoremque cursu omnium aetatis suae fuisse ferunt, ut est ap. *Liv.* 9, 16.

CURSORIUS, a, um, adj. δρομικός, ad cursum pertinens, *Sidon. ep.* 1, 5. Ticini cursoriam (sic navigio nomen) ascendi, qua in Eridanum brevi delatus etc., *h. e.* navim cursui publico destinatam. *Frontin. de colon.* p. 141. *Goes.* In campis vero statuerunt terminos quadratos cursorios. *Edict. Dioclet.* p. 24. Gallicae cursoriae par ✕ sexaginta, *h. e.* calceamenti genus ad cursum. ℙ *Cursorium*, *ii*, n. idem ac cursus publicus. *Faust.* et *Valer. de limit.* p. 261. *Goes.* Hae vero litterae in cursoriis eorum terminorum sunt. *Mago*, et *Vegoia de limit.* p. 257. *Goes.* Aquarum putei aliquoties in cursorio a terminis demonstrantur.

CURSUALIS, e, adj. idem quod cursorius. *Impp. Arcad. et Honor. Cod.* 12, 51, 19. Cursuales equi. *Imppp. Gratian., Valentin. et Theodos. Cod. Theod.* 12, 12, 9. Cursualis rheda. *Imppp. Valent. Theod. et Arcad. ib.* 6, 29, 7. Cursualis sollicitudo, *h. e.* celeritas in currendo.

CURSURA, ae, f. *Varr. R. R.* 2, 7. Equi alii sunt idonei ad rem militarem, alii ad vecturam, alii ad admissuram, alii ad cursuram, alii ad rhedam. *Pl. Asin.* 2, 2, 61. Ex cursura anhelitum ducere. *Id. Most.* 4, 1, 5. Exercere se ad cursuram.

CURSUS, us, m. δρόμος, actus currendi, et dicitur de iis omnibus, quae quomodocumque celeriter moventur de loco ad locum. *Cic. Fam.* 12, 6. Omnis omnium cursus est ad vos. *Id. Att.* 10, 4. *f.* Mihi cursus in Graeciam per tuam provinciam est. *Id. Manil.* 12. Quis unquam tantos cursus conficere potuit? *Id. Off.* 3, 12. Si naves in cursu petentes Rhodum viderit, *h. e.* in ipsa navigatione. *Ov. Pont.* 3, 1, 27. Regio ab omni devia cursu, *h. e.* ad quam nemo navigat. *Plin.* 4, 13, 27. Insula abest diei cursu. *Nep. Milt.* 1. *extr.* Dirigere cursum aliquo. *Virg. A.* 3, 200. Excutimur cursu, et caecis erramus in undis. *Cic. N. D.* 3, 34. Cum secundissimo vento cursum teneret. (*Tenere cursum* est recta navigare, quo destinatum est, neque aberrare a fine itineris. *Caes. B. G.* 5, 8. Vento intermisso cursum non tenuit, et longius delatus aestu etc.) [*Cic. Att.* 5, 8. Cursum exspectabam, i. e. ventum secundum, quo navigare possem. *Ern.* in *cl. Cic.*] *Id. Somn. Scip.* 4. Stellarum cursus sempiterni. *Id. N. D.* 2, 27. Partus maturescunt novem lunae cursibus, *h. e.* mensibus. Mense enim luna Zodiacum percurrit. *Id. Div.* 1, 44. Si lacus emissus, lapsu et cursu suo ad mare profluxisset. *Virg. A.* 6, 194. de columbis. cursumque per auras Dirigite in lucos, ubi etc. *Plin.* 11, 39, 94. Cum menstrui cursus stetere, *h. e.* fluxus mensium. *Id.* 5, 24, 20. Agere cursum ad aliquam partem. *Vell.* 2, 70. Cursu tendere ad aliquem. *Hor Ep.* 1, 18, 51. aliquem superare. *Virg. A.* 5, 67. Pedum cursu valere. [*Pertinet etiam ad tela aliaque missilia, quibus certum spatium transcurritur. *Lucr.* 6, 307. Ac plumbea saepe Fervida fit glans in cursu. Et *ib.* 179. et alibi.] ℙ Ablativus *cursu* est curriculo, cursim, festinanter. *Liv.* 33, 33. Ludis dimissis, cursu prope omnes tendere ad imperatorem R. *Senec. Phoeniss.* 433. Attonita cursu fugit, et binas statim diduxit acies. *Sil.* 11, 136. divisque propinquas Transierit cursu rupes. [*Adde *Eund.* 7, 719. et 13, 764. Ubi recte *Drak. cursu* defendit contra *Heins.*, qui utroque loco *cursim* conjicit. Huc pertinent etiam dicendi rationes apud *Liv.* et alios, de militibus cursim progredientibus, impetum ferocem in hostes facientibus: Cursu in hostem ferri *Liv.* 9, 13. Cursu in proelium venire *Id.* 31, 21. Adde 2, 50. 24, 26. etc. Alia significatione positum est cursu ap. *Cic. Planc.* 7. Cursu ad honorem venire: i. e. meritis, nobilitate, rectis artibus. Opponitur obrepere. Ita *Ern.* in *cl. Cic.* s. h. v. Cf. *Cic. Brut.* 33, 127. Cecidit in cursu. Signif. *cursus* eam omnium honorum campum transigendi rationem, qua ad summum reipublicae, i. e. consulatus munus ascenditur.] ℙ *Cursus publicus*, et *vehicularis* sunt juvenes primo, deinde equi, et vehicula modicis intervallis disposita, instituta primum ab Augusto (ut *in ejus Vita* 49. narrat *Suet.*) quo celeriter sciri posset, quid in quaque provincia gereretur: deinde ad commodum militum, et magistratuum, paulatimque etiam privatorum destinata. De eo est *tit.* 51. *l.* 12. *Cod. Just.* et *tit.* 5. *l.* 8. *Cod. Theod.* Memoratur etiam ab *Arcad. Dig.* 50, 4, 18. et *Lact. Mort. persecut.* 24. [*Inscr.* ap. *Orell.* 3181. AGENTE IN REB. ET PP. (*praeposito*) CURSUS — PUBLICI. Alia ap. *Eund.* 3329. NE ANIMALIA CURSUS PUBLICI — LONGI ITINERIS LABORE DIUTIUS DEPERIRENT.] ℙ *Cursus* etiam dicitur extensio rei porrectae. *Plin.* 16, 39, 76. Communia larici, abieti, pinoque, ut quadripartitos venarum cursus, bifidosque habeant. ℙ Translate. *Cic. Fam.* 4, 2. Perspicis qui cursus rerum, qui exitus futuri sint. *Id. Att.* 5, 15. Habet satis magnum campum cursus animi et industriae meae. *Id. ib.* 1, 1. *f.* Vides in quo cursu sumus, et quam omnes gratias non modo retinendas, verum etiam acquirendas putemus. *Ov. Pont.* 4, 11, 18. Dolor est in cursu, *h. e.* durat, sentitur, saevit. *Id. Met.* 10, 401. certe fortuna, domusque Sospes, et in cursu est: vivunt genitrixque, paterque. [*Adde *Fast.* 6, 362. Spes erat in cursu.] *Cic. Fam.* 6, 5. Ea natura rerum est, et is temporum cursus, ut etc. [*Id. ib.* 3, 11. Cursus bonorum consiliorum.] *Id. Off.* 1, 32. Implicari aliquo certo genere cursuque vivendi. *Id. Sext.* 21. Vitae brevis cursus est, gloriae sempiternus. [*Cf. *Id. Fin.* 1, 4. Virtutum cursus ad voluptatem. *Id. Fam.* 10, 3. Cursus ad gloriam. Dicitur etiam absolute *cursus*, pro *vitae ratione. Prop.* 1, 5, 2. Et sine nos cursu, quo sumus ire pares.] *Id. Brut.* 96. Conficere cursum forensem. [*Id. ib.* 81. Porro notandae sunt formulae dicendi a navigatione ductae. *Id. Or.* 1. Teneat cursum quem potest. *Id. Phil.* 8, 4. Quem enim cursum industria mea tenere potuisset, sine forensibus causis, sine judiciis, sine legibus. *Id. Quir.* p. *Red.* 1. Secundus vitae cursus.] *Plin.* 7, 16, 16. Implere in trimatu cursum vitae. *Cic. Or.* 1, 35. Tantus cursus verborum fuit, et sic evolavit oratio, ut etc. *Id. Top.* 1. Majores nos res scribere ingressos, e cursu ipso revocavit voluntas tua. *Id. Part.* 15. Augendi autem et hic proprius locus in perorando: et in cursu ipso orationis declinationes ad amplificandum dantur. [*De signif. v. *cursus* in re oratoria. V. *Ern. lex. tech. lat.* p. 100. sq.] *Juven.* 14, 26. quae nunquam maternos dicere moechos Tam cito, nec tanto poterit contexere cursu, Ut non ter decies respiret. *Cic. Or.* 3, 6. Cursus vocis per omnes sonos, *h. e.* commutatio et varietas. [*Quint. Decl.* 9, 19. p. 207. Facilis defensionis meae cursus est.]

CURTALINUS. V. COHORTALINUS.

CURTATUS, a, um, part. a *curto. Hor. Ep.* 1, 1, 94. Si curtatus inaequali tonsore capillos Occurri, rides. Al. leg. *curatus.* [*Omnino! V. *Bentl.* ad h. l.] *Pall.* 3, 10. Putatis omnibus, quae scabra sunt, curtatis etiam radicibus, si quas etc.

CURTIUS, praenomine M., eques R., aperta casu in foro ingenti voragine, ad expiandum prodigium, equo insidens armatus se in ipsam immisit; quo facto locus coiit, et *lacus Curtius* postea nomen habuit. *Liv.* 7, 6. et *Varr. L. L.* 4, 32. ex *Procilio* idem narrat. Item *Festus* in V. *Curtius.* Alii tamen multo ante ita appellatum ferunt a Curtio Metio T. Tatii milite Sabino, qui in pugna cum Romanis, cum in profundam paludem una cum equo incidisset, eo tandem loco emersit, et suos in Capitolium recepit. *Liv.* 1, 13. et *Varr. ib.* ex *Pisone.* Tertiam affert nominis causam ex C. Aelio, et Q. Lutatio idem *Varr. l. c.* C. Aelius, et Q. Lutatius scribunt, eum locum esse fulguratum, et ex S. C. septum esse, idque quia factum fuit a Curtio consule, cui M. Genucius fuit collega, Curtium appellatum. *Ov. Fast.* 6, 403. et *Plin.* 15, 18, 20. narrant, ibidem aram positam fuisse, quae sublata fuit ob munus gladiatorium a C. Julio Caesare editum, ibidemque equestris Domitiani statua ex aere collocata fuit, ut refert *Stat. Silv.* 1, 1, 66. ℙ *Curtius fons* a quadragesimo, vel, ut alii, a quadragesimo quinto lapide, via Sublacensi, una cum Caerulo Romam usque a Caligula duci coeptus, a Claudio perductus est, et Claudia aqua nominatus. *Plin.* 36, 15, 24. *n.* 10., *Front. Aquaed.* 13. et 14., *Suet. Claud.* 20. V. CLAUDIUS, a, um. ℙ Q. Curtius Rufus historicus insignis res gestas conscripsit Alexandri M., cujus historiae ex decem libris octo adhuc exstant, amissis prioribus. Quo tempore floruerit, non satis constat; neque tamen de ejus historiae elegantia et nitore dubitari potest. Plurima vero in eo culpanda reperit *Sainte-Croix* in *Examen* des *Hist. Alex. M.*

CURTO, as, avi, atum, a. 1. diminuo. *Cels.* 7, 9. Id quod curtatum est, in quadratum redigere. Et *ib.* Quae interdum duobus locis curtata esse consueverunt. ℙ Translate. *Hor. Sat.* 2, 3, 124. Quantulum enim summae curtabit quisque dierum. Est qui legit *curabit. Pers.* 6, 33. Sed coenam funeris heres Negliget iratus, quod rem curtaveris.

CURTUS, a, um, adj. κολοβός, mutilus, fractus, laceratus, deminutus. Videtur esse a κυρτός, tumidus, curvatus. *Lucr.* 4, 1020. Dolia curta, *h. e.* quae semifracta poni solent in angiportis, ad publicum mejendi usum. *Juven.* 3, 271. quoties rimosa et curta fenestris Vasa cadunt. *Id.* 10, 135. et curtum temone jugum. *Mart.* 3, 82. Curta testa. *Id.* 12, 32. Matella curto latere. *Prop.* 4, 7, 22. Tegula curta. *Id. ib.* 5, 73 curto vetus amphora collo. ℙ Curta in membris sunt quae ictu aut morbo lacera, scissa, rupta sunt. *Cels.* 7, 8. *extr.* Si quid tibi curti est, sarcire. *Hor. Sat.* 1, 9, 70. Judaei curti, *h. e.* circumcisi. *Id. ib.* 1, 6, 105. Curto mulo ire, *h. e.* castrato. De equo curto V. in CAVIARES, et in OCTOBER. ℙ Translate est exiguus, parvus, imperfectus, et cui aliquid ad complementum deest. *Pers.* 4, 52. Tecum habita, et noris, quam sit tibi curta supellex. *Hor. Od.* 3, 24, 64. Curtae nescio quid semper abest rei. *Cic. Fin.* 4, 14. Eorum omnium multa praetermittentium, quasi curta sententia: at vero illa perfecta atque plena eorum, qui, etc. *Id. Or.* 50. Meae aures et perfecto completoque verborum ambitu gaudent, et curta sentiunt, nec amant redundantia. [*V. ad h. l. *Ern. lex. techn. lat.* p. 101.] *Lact.* 6, 15. *med.* Implenda fuerat curta haec et debilis disputatio. *Juven.* 14, 166. Ingratae patriae curta fides. *Pers.* 5, 191. Et centum Graecos curto centusse licetur, *h. e.* exigua pecuniae summa, quae ne centum quidem asses conficiat. ℙ Comp. *Curtior* legitur ap. *Innocent. de casis litter.* p. 228. et 230. *Goesii.*

CURVABILIS, e. adj. qui curvari potest. *Pallad.* 12, 15. Ulmus, et fraxinus curvabiles.

CURVAMEN, inis, n. καμπυλότης, curvatio, curvatura. *Ov. Met.* 2, 130. Sectus in obliquum est lato curvamine limes. *Plin. ep.* 9, 7. Villa unum sinum molli curvamine amplectitur. *Gell.* 14, 1. Sub alio, atque alio coeli curvamine.

CURVATIO, onis, f. κάμψις, actus curvandi. *Colum.* 4, 12. Paulum infra curvationem vitis prorepens pampinus.

CURVATURA, ae, f. κυρτότης, κάμψις, curvatio, curvamen. *Vitr.* 5, 1. *f.* Tribunal hemicycli schematis, minore curvatura formatum. *Ov. Met.* 2, 107. de curru solis. Aureus axis erat, temo aureus, aurea summae Curvatura rotae. *Plin.* 2, 17, 14. Curvatura absidum. *Id.* 10, 19, 21. unguium, *h. e.* aduncitas. *Id.* 17, 19, 30. *n.* 7.

Ramum oleae defigere in cruce fici, custoditum vinculis, ne curvatura fugiat.

CURVĀTUS, a, um, part. a *curvo*, καμφθείς, deflectus, curvus. *Cic. N. D.* 1, 24. Corpuscula levia, aspera, curvata, et quasi adunca. [**Heindf.* vv. *curvata et quasi adunca* ex interpretatione fluxisse susp. Haud inprob. *Orell.* et *Mos.*] *Ov. Met.* 2, 199. de Scorpio. Vulnera curvata minitantem cuspide vidit. *Virg. G.* 4, 361. et *A.* 3, 564. Curvata in montis faciem circumstetit unda, *h. e.* in altum curva figura se extollens, κυρτωθὲν κῦμα. (Adde *Sil.* 1, 472.) *Plin.* 37, 10, 68. Luna curvata in cornua. *Stat. Th.* 6, 649. toto curvatus corpore. *Senec. Hipp.* 25. Curvati litora Ponti. *Id. Thyest.* 156. Arbor curvata suis fetibus. *Petr. Sat.* 101. Curvati portus. [**Quint. Decl.* 10, 8. p. 220. Curvato igne torrentes, i. e. intumescente Phlegethonte. Alio sensu dicit *Hor. Od.* 4, 2, 57. (de vitulo) Fronte curvatos imitatus ignes Tertium Lunae referentis ortum.]

*CURUBIS, Africae Propriae oppidum, in Zeugitana. *Plin.* 5, 4. *Anton. Itin. B. A.*

CURVIFRONS. V. CORNIFRONS.

*CURVĪPES, edis, qui curvos pedes habet. *Onomast. Vet.* Curvipes, ἀγκυλόπους. *B. A.*

CURVĪTAS, atis, f. κυρτότης, curvatura. *Macr. Somn. Scip.* 1, 15. *med.* Adversa Zodiaco curvitas obliquavit.

CŪRŪLIS, e, adj. ad currum pertinens, licet unico *r* scribatur: prisci enim non geminabant consonantes. *Festus.* Curules equi, quadrigales. (Adde *Liv.* 24, 18., ubi videntur illi intelligendi, qui in ludis Circensibus votivis quadrigas trahebant.) *Vet. formula precum* ap. *Serv.* ad *A.* 1, 21. Juno curulis, *h.* e. quae curru per aera fertur. *Suet. Aug.* 22. Curules triumphi, *h. e.* in quibus triumphator curru Urbem invehitur, ad differentiam ovationum, in quibus equo utebantur, aut pedibus. (V. *eund. Tib.* 9.) *Minuc. Felix* in *Octav.* 37. *f.* Curules ludi, *h. e.* Circenses, in quibus currus maxime agitabantur. [**Döderl.* 3, 322. *Curulis* ex *curiilis*, h. e. a *curia* factum docet.] ℙ Curules quoque magistratus, et curulem sellam a curru dictam esse, docent *Festus*, et *Gell.* 3, 18. Ille quidem magistratus curules appellatos esse ait, quia curru vehebantur. Hic autem ex *Gabio Basso* tradit, sellam dictam curulem ex eo, quia in veterum aetate qui curulem magistratum gessissent, curru soliti, honoris gratia, in curiam vehi: in quo curru sella esset, supra quam considerent, quae ob eam causam *curulis* appellaretur. Verum ut in derivatione vocis *Gellius* vera dicat, (quamquam non desunt, qui a Curibus Sabinorum ducendam appellationem putant) in re certe falsus fuisse videtur. Narrat enim *Plin.* 7, 43, 45. L. Metello, summis honoribus functo, et in senectute luminibus orbato, tribuisse populum R., quod nunquam ulli alii ab condito aevo, ut quoties in senatum iret, curru veheretur. ℙ Utcumque se res habeat, sella curulis (quae et *curulis* absolute dicitur [**V. Schwarz.* ad *Plin. Pan.* 59, 2.]) fuit unum ex insignibus primo quidem regum R., deinde iis exactis, majorum magistratuum solummodo, nempe consulum, praetorum, censorum, et aedilium eorum, qui de patribus creati essent, (de quibus *Liv.* 6, 42. et 7, 1.) quique hac ipsa de causa *curules* denominati sunt, ut distinguerentur ab aliis aedilibus sellae jus non habentibus. [**Cic. Har. resp.* 13. Curulis aedilitas. *Manut.* ad *Cic. Fam.* 9, 21. addit tribunos militum.] Haec erat curvis pedibus, signis ornata, sublata gradibus, insculptaque et distincta ebore, ut est ap. *Ov. Pont.* 4, 9, 27. Quare *curule ebur* vocatur ab *Hor. Ep.* 1, 6, 53., ubi per metonymiam intelligit omnes magistratus majores modo enumeratos. Sic *Auson. epigr.* 2, 3. Quamquam et fastorum titulo prior, et tua Romae Praecessit nostrum sella curulis ebur, *h. e.* consul ante me fuisti. Ap. *Statium* quoque *Silv.* 1, 4, 82. *major curulis* consulatum significat. *Id. Silv.* 4, 1, 5. *curules* absolute dicuntur omnes magistratus curules. *Plin.* 18, 6, 8. *n.* 2. A Sp. Albino curuli die dicta, *h. e.* aedili curuli. [Porro, quae Romae *sella curulis*, in municipiis et coloniis *biselium* dicebatur, quam vocem V. suo loco. *Vet. Schol. Cruqu.* ad *Hor. Ep.* 1, 6, 53. Virga, quam imperator in curiam ferebat, curulis vocabatur. ℙ Hac sella utebantur tum in curia, tum quocumque loco sedendum esset jurisdictionis exercendae causa. Quare post se, ubi opus esset, circumferendam curabant: cujus rei lepidam historiam habes ex L. Pisonis annalibus ap. *Liv.* 9, 46. et *Gell.* 6, 9. ℙ *Curules aediles* non modo Romae, sed etiam in coloniis, et municipiis affectatione quadam Romanarum dignitatum fuisse videntur. *Inscr. Arimin.* ap. *Grut.* 1091, 12. L. Betutio L. F. Pal. Furiano P. P. Leg. III. Ital., IIviro Quinq., IIvir. I. D., IIIvir. Aedili Cur. Alia ap. *Zachar. Marm. Salon.* p. 12. *n.* 7. D. M. M. Aurelii Hermogenis Eq. Rom. Dec. Aedil. Cur. *F.*] ℙ In quadam antiqua precatione, qua in sacris utebantur Tiburtes, Juno *curulis* appellatur, quia currum habebat, seu thensam, qua ejus simulacrum in pompa vehebatur. *Servius* ad illud *A.* 1, 20. hic illius arma, Hic currus fuit.

CURVO, as, avi, atum, a. 1. κυρτόω, κάμπτω, flecto in modum arcus, curvum reddo. *Virg. G.* 4, 299. Vitulus bima curvans jam cornua fronte. *Stat. Achill.* 1, 487. Ingentemque manu curvaret Delius arcum. *Virg. A.* 3, 533. Portus curvatur in arcum. *Plin.* 16, 42, 81. Palma arbor valida: in diversum enim curvatur. *Id.* 6, 6, 6. Ora Bosphori utrinque ex Asia atque Europa curvatur in Maeotin. *Id.* 11, 28, 35. Quorundam insectorum extremi pedes longiores foris curvantur, ut locustis. *Hor. Od.* 1, 33, 15. fretis acrior Hadriae curvantis Calabros sinus, *h. e.* qui impulsu undarum curvam reddit oram Calabriae. ℙ Curvari dicitur mare, cum tempestate intumescit. V. CURVUS. ℙ Translate. *Id. ib.* 3, 10, 13. quamvis neque te munera, nec preces, Nec tinctus viola pallor amantium Curvat, *h. e.* ad misericordiam flectit exorat.

CURVOR, oris, m. curvatura. *Varr. L. L.* 4, 21. Cumeres dicuntur a curvore, ut curvimeres. *Id. ib.* 6, 3. Cornua a curvore dicta.

CURVUS, a, um, adj. κυρτὸς, καμπύλος, inflexus in modum arcus, deorsum deflexus: et universim qui rectus non est. Videtur esse a γυρὸς, curvus, cum digammate Aeolico γυϝός, cujus loco etiam usurpatur κυρτὸς a κέκυρται, praet. perf. pass. verbi κυρω, curvo. *Virg. G.* 1, 508. Curvae falces. *Id. ib.* 2, 12. Curva flumina. *Id. A.* 2, 748. vallis. *Id. ib.* 3, 238. litora. *Id. ib.* 11, 737. tibia. *Id. G.* 1, 170. Curvum aratrum. *Id. Ecl.* 3, 42. Curvus arator, *h. e.* qui in arando se curvat. *Ov. Fast.* 6, 296. tholus. *Id. A. Am.* 2, 670. Curva senecta, *h. e.* quae curvos facit. *Hor. Ep.* 5, 93. Curvis unguibus vultum petere, *h. e.* aduncis. *Id. Od.* 3, 28, 11. Curva lyra. *Manil.* 1, 740. currumque solutum Deflexum solito cursu, curvisque quadrigis, *h. e.* quatuor equis a recta via declinantibus. De Phaethonte loquitur. ℙ Curva aequora apud *Lucan.* 5, 440. et *Ov. Met.* 11, 505. et *Val. Fl.* 1, 615. est mare procellosum, quia ventis undae in altum tolluntur curva figura. Hinc *Ov. Met.* 15, 507. Cum mare surrexit, cumulusque immanis aquarum In montis speciem curvari, et crescere visus. ℙ Translate. *Hor. Ep.* 2, 2, 44. Curvo dignoscere rectum. ℙ Corrigere curva. V. CORRIGO. ℙ *Curvus* cogn. Rom. in gente Titinia, ut M. Titinius Curvus. *Liv.* 4, 59.

[CŪRUS, i, m. κοῦρος, puer. Vox Osca et Tusca. V. *Lanzi, Sagg. di ling. Etr.* T. 2. p. 530. *Petr. fr. Trag.* 58. *Burm.* Sathana tibi irata sit, curabo, et qui te primus de curo defecit. In *Cod. Trag.* est *decuro*, quod solvendum, itaque interpretandum probat *Franc. Oriolius* in *Opusc. letter. di Bologna*, p. 118. V. etym. v. in PUER. *F.*]

CUSCŪLIUM, ii, n. κοσκύλιον. *Plin.* 16, 8, 12. Omnes tamen has roboris dotes ilex solo provocat cocco. Granum hoc, primoque ceu scabies fruticis, parvae aquifoliae ilicis (cusculium vocant) pensionem alteram tributi pauperibus Hispaniae donat. Est qui legit *quisquilium*. V. COCCUM.

*CUSIBI, oppidum Hispaniae Tarraconensis, in regione Orosanorum. *Liv.* 35, 22. ubi ablat. *Cusibi* occurrit, quem si dixeris a recto *Cusibis* profectum esse, non multum equidem repugnarim. *B. A.*

CUSIO, onis, f. actus cudendi, ut Cusio monetalis, ap. *Imppp. Valentin. Theodos. et Arcad. Cod. Theod.* 11, 16, 18.

CUSO, as, a. 1. frequentat. a *cudo*, agnoscitur ut Latinum a *Prisc.* 10, 890., sed nullo confirmatur exemplo.

CUSOR, oris, m. qui cudit. Inter plurima artificum nomina *cusores* quoque enumerantur a *Constantino Imp. Cod.* 10, 64, et videntur esse, qui nummos cudunt.

CUSPĪDĀTIM, adv. ἀκιδὸν, in cuspidem, in acutum. *Plin.* 17, 14, 24. Donec cuspidatim decisus descendat in rimam, calamus.

CUSPĪDĀTUS, a, um, part. a *cuspido*, ἀκιδωτὸς, in cuspidem formatus, acuminatus. *Plin.* 18, 19, 49. *n.* 2. Purget vomerem subinde stimulus cuspidatus rallo.

CUSPĪDO, as, avi, atum, a. 1. ἀκιδόω, cuspidem alicui rei induco, acumino. *Plin.* 11, 37, 45. Urorum cornibus praefixa hastilia cuspidant.

CUSPIS, idis, f. ἀκὴ, acies hastae, conti, clavi, sagittae, et hujusmodi. Differt a mucrone, quae est acies gladii. *Caes. B. C.* 2, 2. Asseres pedum duodecim cuspidibus praefixi. *Plin.* 18, 18, 48. Latior cuspis quarto vomerum, generi, et acutior in mucronem fastigiata, eodemque gladio scindens solum, et acie laterum radices herbarum secans. *Id.* 36, 16, 22. Cuspis baculo. *Virg. A.* 5, 208. Ferratasque sudes, et acuta cuspide contos. *Catull.* 64, 256. tecta quatiebant cuspide thyrsos. [**Suet. Caes.* 62. Ut aquilifer moranti se cuspide sit comminatus. Cuspis h. l. est aquilae, σινφαξ, σαυρωτήρ. *Appian.* οὐρίαχος. *B. Crus.* in *cl. Suet.* p. 263.] ℙ Per synecdochen ponitur pro hasta, vel jaculo. *Plin.* 34, 15, 45. Telephum proditur sanasse Achilles, sive id aerea, sive ferrea cuspide fecit. *Id.* 36, 5, 4. *n.* 4. Cuspis Minervae. *Virg. A.* 11, 40. patens in pectore vulnus Cuspidis Ausoniae. *Id. ib.* 12, 386. Alternos longa nitentem cuspide gressus. ℙ Et pro tridente Neptuni. *Ov. Met.* 12, 580. Deus, aequoreas qui cuspide temperat undas. ℙ Et pro aculeo apum. *Plin.* 21, 13, 45. Natura apibus cuspides dedit, et quidem venenatas. ℙ Et pro veru, *Mart.* 14, 221. Parva tibi curva craticula sudet ofella: Spumeus in longa cuspide fumet aper. Denique *cuspides* dixerunt tubulos fictiles cum fundo pertuso, qua humor adventicius transire posset, in quos demittebant aliquot arundines colligatas libris, figebantque in terram in usum pedamenti vitibus fulciendis. Ita *Varr. R. R.* 1, 8., cujus appellationis ratio vel inde petenda videtur, quod ii tubuli cuspidati erant, ut terrae infigi possent, vel quod ipsae arundines caedebantur in cuspidem, quo in terram demissae essent firmiores. ℙ Accipitur et pro mentula. V. in COLEATUS.

CUSSĪLIRIS, ignavus, ex *cossim* et *lirare*. Nam arantes cossim incedunt, quia inter pedes habent porcam, sive terram editiorem, pedes autem habent in liris, sive sulcis: hoc autem dicebatur *cossim lirare*. Ex quo factum est, ut ignavi, et oscitabundi, qui varici, et lentis passibus per urbem vagantur, cussilires sint appellati. *Festus.* Al. leg. *Cossiliris.*

CUSTODELAM dicebant antiqui, quam nunc dicimus custodiam. Ita *Festus.* Sed et *Appul.* usurpavit non semel, ut *Met.* 7. Illas divitias publica custodela commisere. *Id. ib.* 9. *in.* Custodela carceris. *Id. ib.* 10. Acriorem custodelam adhibere. Legitur vero etiam in vetere formula juris allata a *Cujo Inst.* 4. (ed. iterum *Goesch.*) §. 104. Familiam pecuniamque tuam endo mandatam tutelam, custodelamque meam recipio.

CUSTODIA, ae, f. φυλακὴ, φρουρὰ, τήρησις, cura servandi aliquid, ac tuendi. *Pl. Rud.* 3, 6, 20. Agitare custodiam. *Cic. Leg.* 2, 12. Advigilare ad custodiam ignis. *Caes. B. C.* 3, 39. Tradere alicui custodiam alicujus rei. Et *ib.* 40. Navis ab Acilio ad custodiam posita. *Id. B. G.* 2. 29. Sex millia hominum custodiae ac praesidio relinquere. *Pl. Most.* 2, 1, 59. Tradere aliquid alicui in custodiam. *Id. Merc.* 2, 1, 9. concredere. *Id. Rud.* 3, 2, 11. committere. *Id. ib.* 3, 3, 34. recipere aliquem. *Tac. A.* 1, 6. Apponere aliquem custodiae alicujus. *Cic. Mur.* 31. Ponere aliquem in custodia alicujus rei. *Nep. Milt.* 3. Credere alicui custodiam pontis. *Cic. Marcell.* 10. Polliceri alicui excubias et custodias. *Id. Fin.* 2, 34. Fida custodia justitiae, *h. e.* cura, et conservatio. *Quint.* 6, 1. *med.* Custodia religionis. *Petr. Sat.* 102. Funis, qui scaphae custodiam tenet, *h. e.* navi alligatam retinet. ℙ Est etiam locus, ubi aliquis custodiae causa manet. *Cic. Manil.* 6. Cum publicani familias maximas, quas in agris habent, quas in portubus, atque custodiis etc., *h. e.* in locis, ubi a servis publicanorum custodiebatur, ne quis non soluto vectigali portorii transiret. *Id. Phil.* 7, 7. Idcirco in hac custodia, tanquam in specula collocati sumus, ut etc. ℙ Et pro carcere. *Cic. Q. Fr.* 1, 2, 4. Hominem comprehendit, et in custodiam Ephesi tradidit. *Id. Verr* 2, 5, 27. et *Cat.* 1, 8. et *ib.* 4, 5. Dare aliquem in custodiam. Et *ib.* 55. Includere in custodias. *Tac. H.* 4, 2. Condere in custodiam. *Id. ib.* 1, 67. Retinere in custodia. *Cic. Div.* 1, 25. et *Rabir. Post.* 8. Esse in custodia. *Id. ad Brut.* 1, 6. Eripere e custodia. *Id. Tusc.* 1, 29. *f.* educere. *Id. ib.* 49. Emitti nos e custodia, et levari vinculis arbitremur. *Venul. Dig.* 50, 16, 224. discrimen tradit inter custodiam, et vincula, quod illa publicam tantum custodiam significet, haec vero vel privatam, vel publicam. *Pl. Capt.* 2, 2, 2. Vinclis, custodiisque circummoeniti sumus. *Cic. Cat.* 1, 8. Quam longe videtur a carcere atque a vinculis abesse debere, qui seipsum jam dignum custodia judicaverit! ℙ *Libera custodia*, ἄδεσμος φυλακὴ, [**ἐλευθέρα, ἐλευθερία, δεσμωτήριον ἐλεύθέριον.* V. *Wessel.* ad *Diod. Sic. Exc.* de *Virt.* et *Vit.* p. 571. eundemque cum Valesio p. 581.] dicitur, cum quis non publico carcere detinetur, sed per urbem in privata alicujus domo, vel per municipia adhibitis custodibus, jussu publico adservatur: idque vel honoris causa in reis honestioribus factitatum est, vel ne, cum plures essent ejusdem criminis rei, consilia inter se communicarent. Hoc fiebat solummodo priusquam crimen confessi essent: nam post confessionem publico carcere detinebantur ad poenam. Exemplum liberae custodiae habes ap. *Liv.* 24, 45., ubi narrat de quodam Dasio Altinio Arpino, quem Calibus interdiu solutum custodes sequebantur, nocte clausum asservabant. *Sall. Cat.* 48. Senatus decernit, ut Lentulus, itemque ceteri in liberis custodiis habeantur. Itaque Lentulus P. Lentulo Spintheri, qui tum aedilis erat, Cethegus Q. Cornificio, Statilius C. Caesari, Gabinius M. Crasso, Caeparius Cn. Terentio Senatori traduntur. *Liv.* 39, 14. Comprehensos libero conclavi ad quaestionem servarent. *Vell.* 1, 11. Perseus quadriennio post in libera custodia Albae decessit. ℙ Translate. *Cic. Brut.* 96. Quoniam post Hortensii mortem orbae eloquentiae quasi tutores relicti sumus, domi teneamus eam septam liberali custodia: et hos ignotos atque impudentes

proceos repudiemus, tueamurque ut adultam virginem etc. ℙ Ipsi quoque rei vinculis detenti *custodiae* appellantur. *Suet. Cal.* 27. Custodiarum seriem recognoscens, nullius inspecto elogio, a calvo ad calvum duci imperavit. Adde *eund. Dom.* 14., *Plin. ep.* 10, 30. et *Senec. ep.* 5. ℙ Item qui custodiam agunt. *Caes. B. G.* 7, 27. Quod paulo incautius custodias in muro dispositas videbat. *Hirt. B. Afr.* 88. Omnibus portis custodias ponit. *Flor.* 1, 13. Per medias hostium custodias. *Cic. Cat.* 4, 4. Horribiles custodias alicui circumdare. *Id. Att.* 10, 18. Custodiae, quibus asservor. ℙ Item domus ad custodiendum sepulcrum. V. CIRCUMCLUSUS *f.* De custodia monumentorum vide plura ap. *Fabr. Inscr.* p. 393.

CUSTODIĀRĬUM, ii, n. vigiliarium, casula sive aedificium, in quo quis habitat ad custodiam templi, aut carceris, aut sepulcri. *Inscr.* ap. *Mur.* 32, 3. Vestae, et Matribus T. Celerinus templum, porticum, et custodiarium de *sua* pecunia. *Tertull. ad Martyr.* 2. Vos benedicti de carcere in custodiarium translati. *Id. adv. Jud.* 3. ex *Isajae c.* 1. *v.* 8. ubi Vulgata habet *tugurium in cucumerario*, et LXX. ὁπωροφυλάκιον, vertit *custodiarium in cucumerario.* V. CUSTODIA et VIGILIARIUM.

CUSTODIĀRĬUS, ii, m. qui custodiam agit. *Corpus custodiariorum* in *Inscr.* ap. *Grut.* 48, 1. videtur fuisse collegium hominum ad custodiam templi, aut alicujus aedis publicae destinatorum.

CUSTODĬO, is, ivi, itum, a. 4. φρουρέω, φυλάττω, asservo, observo, tueor, custos sum alicujus rei. *Cic. Mil.* 25. Delecta juventus, quae tuum corpus, domumque custodit. *Id. Cat.* 1, 2. *extr.* Multorum te oculi et aures non sentientem speculabuntur atque custodient. *Id. Att.* 15, 13. Orationem tibi misi. Ejus custodiendae, et proferendae arbitrium tuum; Et *Phil.* 10, 11. Tueri, defendere, custodire incolumemque conservare provinciam. *Q. Cic. Petit. cons.* 14. Fac, ut se abs te custodiri, atque observari sciant. *Nep. Annib.* 9. Gortynii templum magna cura custodiunt, non tam a ceteris, quam ab Annibale, ne etc. *Quint.* 2, 2. Custodire aliquem ab injuria. *Id.* 1, 2. Formare, et custodire pudorem in aetate prima. *Plin.* 14, 12, 14. Custodire morem. *Colum.* 12, 4. ordinem. *Quint.* 4, 2. modum, *h. e.* adhibere. *Id.* 1, 7. regulam scribendi. *Id.* 11, 1. differentiam in causis. *Gell.* 2, 24. parsimoniam sanctionibus legum. *Plin.* 35, 2, 2. ferias omni mense. *Petr. Sat.* 102. siderum motus. *Plin. ep.* 8, 16. testamenta ut legitima, *h. e.* observare, rata habere. *Id. Pan.* 65 religiose quod juraveris. *Tac. H.* 2, 52. sermones alicujus, *h. e.* captare. *Plin.* 16, 44, 85. Arbores, quas memoria hominum custodit. *Cic. Or.* 1, 28. Percipere animo, et memoria custodire. *Id. ib.* 2, 2. Custodire litteris, *h. e.* litteris mandare. *Colum.* 12, 45. poma in melle. *Id.* 4, 24. *med.* Putator custodire debet, ne etc., *h. e.* cavere. Sic 11, 3. *med.* Sed custodiendum est, ut quam minime ad eum locum mulier admittatur. ℙ Specialiter significat in vinculis detinere. *Gell.* 16, 19. Rex Arionem, quasi falleret, custodiri jussit. *Caes. B. G.* 6, 4. Obsidibus imperatis centum, hos Aeduis custodiendos tradit. Adde *B. C.* 1, 20. ℙ Translate. *Senec. Oedip.* 704. Regna custodit metus. *Plin.* 26, 8, 30. Ladanum custodit nigritiam capillorum. *Id.* 28, 8, 25. Leonis adipes cutem in facie custodiunt a vitiis. *Id.* 37, 7, 28. Herba custodiens loci nomen. *Id.* 4, 15, 29. Rhenus modicum nomini suo custodiens alveum. *Hor. Od.* 3, 26, 5. paries, Laevum marinae qui Veneris latus Custodit. *Catull.* 64, 319. Vellera virgati custodibant calathisci, *h. e.* continebant, (*custodibant* pro *custodiebant*, ut *adibant*, *lenibant*, *scibant* etc., neque est infrequens in verbis quartae.) *Plin.* 17, 14, 24. de insitione. Cuneo tenui fissuram custodiente, donec descendat in rimam calamus. ℙ *Custodibitur* antique pro *custodietur. Pl. Capt.* 3, 5, 71. Nam noctu nervo vinctus custodibitur. ℙ [Part. *Custoditurus* ap. *Mart.* 8. *prooem.* Quod ut custoditurum me lecturi sciant. *F.*]

CUSTODĬOLA, ae, f. parva custodia sepulcri. V. CUSTODIA et CUSTODIARIUM. *Inscr.* non optimae notae ap. *Mur.* 1013, 5. Septima Dionysias in hac custodiola Palladiana cum aedificiolo, et monimento, quod de frugalitate mea fabricavi a solo etc.

CUSTODĪTĒ, adv. custodia et cura adhibita, ne modus excedatur. *Plin. ep.* 5, 16. Quam studiose lectitabat! ut parce custoditeque ludebat! *Id. ep.* 9, 26. *f.* Custoditius pressiusque dicere.

CUSTODĪTĬO est opera ad custodiendum quid sumpta. *Festus.*

*CUSTODĪTĪVUS, a, um, adj. custodiens, serviens custodiendae rei. *Sarisb. ep.* 158. Aurum aliorum metallorum custoditivum est. *B. A.*

CUSTODĪTUS, a, um, part. a *custodio*, servatus, observatus, φυλαχθείς. *Ov. Met.* 9, 190. Pomaque ab insomni male custodita dracone. *Plin.* 7, 28, 29. Nullo non die in catenis aut compedibus custoditus. *Id.* 17, 19, 30. *n.* 7. Ramus custoditus vinculis. *Id. ib.* 21, 35. *n.* 3. Custoditi surculi. *Id.* 30, 1, 2. Memoria et ars commentariis non intercidentibus custodita. *Id.* 36, 15, 24. *n.* 8. Amphitheatri forma custodita. *Id.* 28, 16, 63. Leporis pulmones custoditi sale.

CUSTOS, odis, m. et f. φύλαξ, φρουρός, qui aliquid servat, tuetur, conservat. Videtur esse a *con*, et *adsto*, ut *Vossio* placet; vel a κέκυστται praet. pass. verbi κύω, quod proprie significat *comprehendo*, *custodio.* [**Döderl.* 1, 119. a *curare* derivandum censet.] *Pl. Curc.* 1, 1, 76. Anus hic solet habitare custos. *Cic. Verr.* 2, 4, 43. Custodes fani. *Id. Cat.* 2, 12. Custos portae. *Id. Dom.* 55. Custos ac praeses templi. *Id. Agr.* 2, 6. Tribunus pleb. praeses libertatis et custos. *Id. Verr.* 2, 5, 6. Custos defensorque provinciae. *Id. Sext.* 65. Senatum reipublicae custodem, praesidem, propugnatorem collocaverunt. *Id. Agr.* 2, 9, *extr.* Custos ac vindex cupiditatum. *Stat. Th.* 9, 508. Custos pecoris. *Colum.* 93. apum. *Virg. Ecl.* 10, 36. gregis. *Suet. Tib.* 75. carceris. *Id. Cal.* 59. Custodes hortorum. *Id. ib.* 55. et *Nep. Dat.* 9. corporis. Et *ib.* 5. gazae regiae. *Hor. A. P.* 161. Imberbis juvenis, tandem custode remoto etc. *Cic. Phil.* 2, 18. Custodes posuit, ne limen intrares. *Id. Fl.* 19. Custos positus frumento publico. *Hor. Ep.* 1, 16, 76. In manicis et Compedibus saevo te sub custode tenebo. *Ov. Amor.* 3, 4, 1. Imponere custodem alicui. *Mart.* 10, 69. dare alicui. *Tac. A.* 6, 19. circumjicere. *Id. ib.* 3, 28. indere. *Suet. Tib.* 12. Non cessavit efflagitare aliquem cujuslibet ordinis, custodem factis et dictis suis. *Juven.* 5, 40. custos affixus ibidem, Qui numeret gemmas, unguesque observet acutos. *Virg. A.* 11, 836. At Triviae custos jam dudum in montibus Opis Alta sedet summis etc. Ubi *Servius:* Vel ministra, vel observatrix. Potest et pro comite accipi: vel custos mandatorum Triviae etc. ℙ *Cic. Div. Verr.* 16. Custodem me Tullio apponite, *h. e.* hominem, qui observet, ne in judicio aut actor praevaricetur, aut testis corrumpatur. ℙ *Id. in Senat.* 7. Me affinem tuum, quem comitiis praerogativae primum custodem praefeceras. *Id. Agr.* 2, 9. Tribus, quas voluit, vocavit, nullo custode sortitus. *Custodes* utroque hoc loco erant, qui in comitiis adhibebantur, ne qua vel in sortitionibus, vel in suffragiis fraus admitteretur. Adde *eund. in Senat.* 11. *Varr. R. R.* 3, 5. *custodem candidati* appellat. ℙ *Custodes* etiam dicuntur canes villatici, et pastorales. *Virg. G.* 3, 406. *Colum.* 7, 12. ℙ Item thecae, in quibus aliquid reponitur. *Ov. Met.* 8, 320. Ex humero pendens resonabat eburnea laevo Telorum custos, *h. e.* pharetra. *Id. ib.* 13, 703. Dantque sacerdoti custodem turis acerram. ℙ Item Dii, et principes. *Cic. Sext.* 24. Dii custodes conservatoresque hujus Urbis. *Suet. Domit.* 5. Novam excitavit aedem Jovi custodi. *Hor. Od.* 4, 15, 17. Custode rerum Caesare. ℙ *Cato R. R.* 66, 67, 144. et 145. custodem appellat servum, qui praeest olei factoribus. ℙ Translate. *Cic. Off.* 2, 7. Malus custos diuturnitatis metus. *Id. Fin.* 4, 7. Sapientia custos et procuratrix totius hominis. *Juven.* 10, 144. titulique cupido Haesuri saxis cinerum custodibus. ℙ In vitibus *custos* (Itali vocant *guardia* vel *saettolo*) dicitur novellus palmes duarum, vel trium gemmarum, qui submittitur eo fine, ut proximo anno materiam, hoc est palmites fructiferos praebeat, si vitis luxuria se consumpserit: aliis nominibus *resex*, et *praesidiarius* dictus: quia vitem custodit, hoc est conservat et renovat. *Colum.* 4, 21. et 24. et *Arbor.* 5. et *Plin.* 17, 22, 35. *n.* 13. ℙ Denique *custos* apud *Vitr.* 9, 6. est Arctophylax, signum coeleste.

*CUSUS, i, m. fluvius in Istrum cadens, hodie aliis *Gran* dictus, aliis *Wag* in Hungaria superiore. *Tac. A.* 2, 63. *B. A.*

*CUTĀLIS, e, adj. *Causa forensis sive cutalis*, i. e. externa in cute haerens, apud *Coel. Aurel. Tard.* 4, 1. legi vult *Reines. Var. Lect.* 3, 18. p. 670. *B. A.*

*CUTĬAE, arum, oppidum Italiae superioris, in Gallia transpadana, hodie *Cozo*, inter Vercellas et Laumellum. *Tab. Peut. B. A.*

CŪTĬCŪLA, ae, f. δερμάτιον, dimin. cutis. *Juven.* 11, 203. Nostra bibat vernum contracta cuticula solem. *Pers.* 4, 18. uncta vixisse patella Semper, et assiduo curata cuticula sole.

CŪTĬLĬENSIS, se, et

CŪTĬLĬUS, a, um, adj. ad Cutilium, seu Cutilias pertinens, quod fuit oppidum Sabinorum in agro Reatino: juxta quem lacus, qui Cutiliensis dicitur a *Varr. L. L.* 4, 10., in quo silvosam insulam fuisse ferunt, quae innataret aquis, nullo certo loco consistens. *Cutilias aquas* appellat *Plin.* 2, 95, 96. et 31, 2, 6.; nunc dicuntur *lago di Contigliano.*

*CŪTĪNA, ae, Italiae oppidum, in Vestinis. *Liv.* 8, 29. *extr. B. A.*

CŪTĬO, onis, m. ὀνίσκος, multipeda, porcellio, insectum quod tactu se in pilae rotunditatem contrahit: a callosa cute. Hoc cum rosaceo tritum coctumque medetur aurium doloribus. *Marcell. Empir.* 8.

CŬTIS, is, f. δέρμα, χρόος, οὖς, χρώς, ωτὸς, pellis, corium, extimum tegumentum carnis animalium. *Festus.* Cutis Graecam habet originem: hanc enim illi κύτος dicunt. *Vossius* mallet legi οκύτος. ℙ Differt a pelle, quod haec est mortuorum, et detracta corpori, cutis autem vivorum, et adhaerens, quamquam confunduntur aliquando. *Juven.* 10, 191. deformem pro cute pellem. *Pers.* 3, 95. surgit tacite tibi lutea pellis. (Adde *Phaedr.* 1, 24., *Colum.* 6, 13. et *Lucr.* 6, 1192.) *Planc. ad Cic. Fam.* 10, 18. Si quid intra cutem subest vulneris. *Cels.* 2, 8. Aqua inter cutem. *Id.* 1, 4. Caput ad cutem tondere. *Plin.* 28, 12, 50. Fel tauri post detractam cutem. *Id. ib.* 11, 48. Cutis, quam relinquunt angues. *Id.* 23, 1, 14. Labruscae uvae cutem in facie mulierum purgant. ℙ In plurali numero. *Id.* 11, 37, 45. Cornua cervorum cutibus enascuntur. *Id.* 6, 31, 35. Duarum Gorgonum cutes in Junonis templo posuit. Adde *Melam* 2, 1. ℙ Pugil Cleomachus a *Tertull. Pall.* 4. dicitur *intra cutem et ultra caesus*, quia cinaedus ex pugili evaserat. V. CAESUS. ℙ *Curare cutem* ap. *Hor. Ep.* 1, 4, 15. et *Juven.* 2, 105. est se bene curare. ℙ *Ego te intus et in cute novi* proverb. ap. *Pers.* 3, 30. ℙ *Intra cutem suam cogere aliquem* aliud proverb. ap. *Senec. ep.* 9. pro quo *Hor.* dixit *Sat.* 1, 6, 22. in propria pelle quiesce. Et *Mart.* 3, 16. te, mihi crede, memento Nunc in pellicula cerdo tenere tua. ℙ Dicitur aliquando de corio. *Mart.* 1, 104. Calceus est sarta terque quaterque cute. ℙ Item de integumentis tenuioribus aliarum rerum: in quo differt a crusta, et cortice, quae sunt crassiora. *Plin.* 12, 19, 43. Casia nascitur in montibus, tenui cute verius, quam cortice. *Id.* 15, 10, 9. Nucleorum cutis verius, quam putamen. *Id. ib.* 28, 34. Crusta teguntur glandes, cute uvae, corio Punica. *Id.* 16, 24, 38. Folia rubi cute spinosa. *Id.* 27, 10, 60. Herba cute lauri. *Id.* 2, 48, 49. Obducta nubium cute. *Id.* 20, 19, 79. Radix heraclii in summa terrae cute. ℙ Translate. *Quint.* 5, 12. Habitum oratorium virilem, et illam vim stricte robusteque dicendi tenera quadam elocutionis cute operimus. *Gell.* 18, 4. Neque primam tantum cutem ac speciem sententiarum, sed sanguinem quoque ipsum ac medullam verborum eruere. ℙ In accus. singulari habet etiam *cutim. Cels.* 3, 21. *a med.* Scilla cocta deligatur super cutim. At edit. *Targae* ex optim. Codd. habet: Scilla cocta delingitur.

CY

CYĀMĒĀ, ae, f. gemma nigra, quae fracta fabae similitudinem praefert, a κύαμος, faba. *Plin.* 37, 11, 73.

*CYĀMOS vel Cyamus, i, m. herba Aegypto peculiaris, latissimis foliis, quae et colocassia dicitur et faba Alexandrina, κύαμος. *Plin.* 21, 19. In Aegypto nobilissima est colocassia, quam cyamon vocant aliqui. V. *Ciborium. B. A.*

CYĀNĒ, es, f. *Κυάνη*, Nympha Sicula fuisse dicitur, quae cum Plutonem cum rapta Proserpina curru vectum fugientem ad Tartara vidisset, asperrimisque verbis increpasset; atque ille concitus ira, fontem ipsum, cui illa praeerat, sceptro percussum violasset, viamque sibi, perrupta humo, per ejus aquas aperuisset; ob tantam injuriam moerore paulatim absumpta, in aquas ejusdem fontis conversa est. *Ov. Met.* 5, 412. ℙ Est autem vere fons agri Syracusani, ita dictus a cyaneo colore. *Plin.* 3, 8, 14. *Vibius* autem *Sequester* inter lacus enumerat, et per eum Anapum transire dicit. *Ov. Pont.* 2, 10, 26. Quaque suis Cyanen miscet Anapus aquis. ℙ Pro una ex Cyaneis insulis, de quibus in voce sequenti, et quidem paenult. producta, *Juven.* 15, 19. Nam citius Scyllam, vel concurrentia saxa Cyanes etc. Al. rectius *Cyaneis.*

CYĀNĒAE, arum, f. plur. *Κυάνεαι*, insulae duae in Ponto Euxino contra Bosphorum Thracium, quae et Symplegades appellantur. *Ov. Trist.* 1, 10, 34. Transeat instabiles strenua Cyaneas. V. SYMPLEGAS. ℙ Adjective. *Val. Fl.* 2, 381. dum spes mihi sistere montes Cyaneos. *Id.* 4, 637. Cyaneae rupes. *Mart.* 7, 19. ruinae. *Lucan.* 2, 716. cautes. ℙ *Fuit et Cyaneae Lyciae oppidum, cujus meminit *Plin.* 5, 27. *B. A.*

*CYANĒE, es, f. *Κυανέη*, Maeandri filia, mater Cauni ac Byblidis. *Ov. Met.* 9, 451. *B. A.*

*CYANĒOS vel Cyaneus, i, m. Colchidis amnis. *Plin.* 6, 4. ed. *Hard. B. A.*

CYĀNĔUS, a, um, adj. κυάνεος, caeruleum colorem referens. *Plin.* 10, 32, 47. Avis colore cyaneo. *Prud. Symmach.* 1, 302. cyaneae Nymphae. *Id. Psychom.* 858. cyanea stagna. ℙ Ap. *Isid. Orig.* 16, 9. cyanea est gemma Scythiae caeruleo coruscans nitore, pura interdum, et punctulis intermicantibus, auratis pulvisculis varians. ℙ Est etiam adjectivum ad Cyaneas pertinens. V. v. praec.

CYĀNUS et Cyanos, i, m. κύανος, flos quidam a colore caeruleo dictus, post rosam nascens: [**die blaue Kornblume. Centaurea Cyanus. L.*] *Plin.* 21, 8, 24. et *ib.* 11, 39. ℙ Item gemma apud

eundem 37, 9, 38., quae videtur esse eadem cum cyanea descripta in v. praec. [*Est genus lap. *Lazuli.*]

*CYATHISCUS, i, m. concava pars specilli. *Coel. Aurel. Tard.* 5, 2. vindicat *Reines. Var. Lect.* 3, 16. p. 673. *B. A.*

CYATHISSO, as, a. 1. *κυαθίζω*, potum cyathis subministro. *Pl. Men.* 2, 2, 29. Tibi saepissime cyathisso, apud nos quando potas. ℙ Possis et *cyathizo* scribere.

CYATHUS, i, m. *κύαθος*, genus poculi: a *κύω*, turgeo, capax sum. *Varr. L. L.* 4, 26. docet, successisse in conviviis in locum simpuli, ducto more a Graecis. *Mart.* 1, 72. Naevia sex cyathis, septem Justina bibatur, Quinque Lycas, Lyde quatuor, Ida tribus. Tangit *Mart.* morem tot pocula bibendi, quot litteris constabant nomina amicorum. (V. BIBO.) *Hor. Od.* 1, 29, 7. Puer quis ex aula capillis Ad cyathum statuetur unctis, *h. e.* ad officium pincernae. *Juven.* 9, 46. sed tu sane tener et puerum te, Et pulcrum, et dignum cyatho, coeloque putabas, *h. e.* munere pincernae, quo fungitur Ganymedes ad mensam Jovis. Hinc *servus a cyatho* est pincerna. *Inscr.* ap. *Grut.* 582, 4. Doryphoro Caesaris a cyatho. Adde aliam ap. *Fabr. c.* 10. *n.* 370. [**Suet. Caes.* 49. Sed C. Memmius etiam ad cyathum et vinum Nicomedi stetisse objecit: ubi lect. *et vinum* egregie defendisse videtur *Brem.*] ℙ Est etiam mensura parva liquidorum et aridorum, pondere drachmarum decem, ut *Plin.* 21, 34, 109. tradit, continensque sextarii partem duodecimam, teste *Rhemn. Fann. de ponderib.* 80. Hinc *Hor. Od.* 3, 19, 11. tribus, aut novem Miscentor cyathis pocula commodis, *h. e.* pocula, quae tres aut novem cyathi mensuras contineant. [*V. *Bentl.* ad h. l.] *Plin.* 20, 21, 84. Dimidium cyathum succi malvae sorbere. *Id.* 14, 9, 11. Cyathus salis. *Colum.* 8, 4. *f.* Singulis gallinis quaterni cyathi diurna cibaria sunt.

*CYĀTIS, idis, f. Sic dicta est arx Cephalleniae insulae. *Liv.* 38, 29. prope fi. *B. A.*

CYBĒA, ae, f. genus quoddam navis onerariae. *Cic. Verr.* 2, 4, 8. et *ib.* 2, 5, 17. Navem vero Cybeam maximam, triremis instar etc. ℙ Eam quadratam fuisse, et a *κύβος* dictam, aliqui suspicantur. Alii *ἀπὸ τῆς κύπης*, quae *Hesychio* est *εἶδος νεώς*, genus navis. Alii leg. *cybaea*, alii etiam aliter. [*De forma usuque hujus navis v. *Ern. cl. Cic.* s. h. v.]

CYBĒBE, es, f. *Κυβήβη*, Dea eadem, quae Cybele. *Phaedr.* 3, 20. Galli Cybebes circum in quaestus ducere Asinum solebant bajulantem sarcinas. *Id. ib.* 17. Pinus Cybebae, populus celsa Herculi. *Vet. Inscr.*, quam se primum vidisse testatur *Marquard. Gud.* ad *Phaedr. c. f.* 20. Virius Marcarianus V. C. Deam Cybeben P. S. ℙ Multis, satisque solidis argumentis idem *Gudius ib.* probare nititur, quotiescumque hujus vocis paenultima a poetis producitur, *Cybebe* scribendum esse, non *Cybele*, aut *Cybelle*, quod Graeci tantum vel *Κυβελη* dixerint, vel *Κυβήβη*, unde fieri Latinum *Cybēle*, et *Cybēbe*, quorum prioris paenultimam produci non posse, alterius omnino debere; quod utraque vox aeque apud poetas, ac prosae scriptores in usu fuerint; quod ita habeatur in optimis MSS. *Phaedri*, *Virg. A.* 10, 220., *Lucani* 1, 600. etc. Eodem modo legendum esse in *Sil.* 17, 8. et alibi, putat *Drak.*, et in *Prudentii περὶ στεφ.* 10, 196. *Heins.*, et in *Prop.* 3, 15, 35. et alibi *Brouk.* etc. Horum auctoritate et rationibus explodenda est *Cybele* paenultima producta tanquam sit a Graeco *Κυβήλη*: et *Cybelle* duplici *ll*, tanquam sit necessitate aut licentia poetica inducta: quamquam utraque scribendi ratio suos aliquot habet et codices MSS. et fautores.

CYBĒLE, es, f. *Κυβέλη*, filia Coeli et Vestae, soror et uxor Saturni, mater Jovis et omnium Deorum, al. Ops, Terra, Tellus, Berecyntia, Rhea, Dindymene, Pales, Mater Idaea, vel Phrygia, vel Pessinuntia, Mater alma, Mater Deorum, Mater magna etc. Dicta est a Cybele opp. Phrygiae, vel a Cybelo monte, quem incolebat, in quo ejus sacra primo sunt instituta, vel a Cybelo primo illius sacerdote, *Serv.* ad *A.* 10. 220., vel quod agat homines in furorem, quod Graeci *κυβήβον* dicunt, ut ait *Festus.* V. v. praec. ℙ Curru quatuor rotarum vehi fingitur, quia mundus semper rotatur, et volvitur, terra autem pendet in aere. Currum duo leones, vel leo et tigris trahunt, propter bestias, quae in terra gignuntur, et ex terra vivunt, vel quia Phrygia leonibus et aliis feris animantibus abundat. Turrim in capite gestat, ad significandas urbes et arces. Veste induta est arboribus et herbis picta, quia terra hisce rebus tecta est. Sacerdotes currum praecedebant cymbala pulsantes, idest instrumenta ex aere. Appellati Corybantes fuerunt, et Galli, a Gallo fluvio Phrygiae, qui templo hujus Deae vicinus erat, vel a Gallo primo sacerdote. [*Et Ballatores. V. in *Ballator* et *Ballo*, et cf. *Casaub.* et *Salm.* ad *Vopisc. Aurel.* 6. Suidam in *βαλλίζειν.*] Hos spadones esse oportebat, propter Atyn, de quo V. suo loco. Eorum praeses archigallus dicebatur. Virilia autem sibi Samia testa amputabant. *Virg. A.* 3, 111. Hic mater cultrix Cybele, Corybantiaque aera. *Mart.* 1, 71. Et Cybeles picto stat Corybante tholus. Lege *Catulli carm.* 63. de Aty: item *Lucr.* 2, 598. et seqq., ubi quae ad Cybelen pertinent, fuse explicat. ℙ *Fuit et Cybele, mons Phrygiae, a quo Cybele dea nomen traxit. *Ov. Fast.* 4, 249. Dindymon et Cybelen. *Virg. A.* 3, 111. ed. *Heyn.* Mater cultrix Cybelae, *h. e.* quae colit Cybelen montem, *h. e.* dea Cybele. *Ov. Fast* 4, 363. Inter viridem Cybelen altasque Celaenas. *B. A.* ℙ Quandoque paenultima producitur, vel quia Graeci etiam *Κυβήλη* dixerint, vel quia *Cybelle* duplici *ll* scribi tunc debet. Sed V. dicta in v. praec.

CYBĒLĒĬUS, a, um, adj. *Κυβελήιος*, ad Cybelem pertinens, ut Cybeleius Atys. *Ov. Met.* 10, 104. *Id. A. Am.* 507. Cybeleia mater, *h. e.* Cybeles. ℙ Ap. *Stat. Silv.* 1, 2, 176. nosse Cybeleia limina dicitur, qui praetor Romae fuit, praefuitque ludis Megalensibus Cybelae dicatis.

CYBĒLUS, i, m. *Κυβελος*, mons Phrygiae, in quo Cybele mater Deorum colebatur. *Vibius Sequester de montib.*

CYBIĀRĬUS, ii, m. qui cybia facit, et vendit. *Arnob.* 2, 70. Cybiarios, salinatores, bolonas, etc.

CYBĬCUS. V. CUBICUS.

[CYBĬOSACTES, is, m. a *κύβιον*, *cybium*, et *σάττω*, *consuipo*, qui cybia seu salsamenta parat et condit. Hoc habuit cognomen rex quidam Alexandriae in Aegypto, atque ita per ludibrium cognominatus est Vespasianus Aug. *Suet. Vesp.* 19. Alexandrini Cybiosacten cum vocare perseverarunt, cognomine unius e regibus suis turpissimarum sordium.

CYBIRA. V. CIBYRA.

*CYBISTRA, orum, *τὰ Κύβιστρα*, oppidum Cappadociae. *Cic. Fam.* 15, 2. *post in. Id. Att.* 5, 18. *post. in.* et 6, 1. *B. A.*

CYBIUM, ii, n. *κύβιον*, frustum quadrata figura concisum, et sale conditum: a *κύβος*, cubus, ut *Festus* docet. Fiebat praecipue ex pelamide. *Plin.* 9, 15, 18. Pelamides in apolectos particulatimque consectae, in genera cybiorum dispartiuntur. *Id.* 32, 11, 53. Triton pelamidum generis magni: ex eo horaea cybia fiunt. *Mart.* 5, 78. Divisis cybium latebit ovis. ℙ Ipsa quoque pelamis, ex qua dissecta tale salsamentum fit, cybium dicitur. *Varr. L. L.* 4, 12. Muraena, cybium, thynnus. *Festus* quoque genus piscis esse docet, *quia*, inquit, *piscantes id genus piscium velut aleam ludunt.* Ubi tum de ipso pisce, tum de concisis ejus frustis intelligendus est.

*CYBOTUS, i, mons celsus Phrygiae, credo, qui una cum Curite oppido a terra absorptus est. *Plin.* 2, 91. *B. A.*

CYCĔON, onis, m. *κυκεών*, genus potionis ex multis liquoribus confectae. *Arnob.* 5, 174. et 175. Sitienti adoris oggerit potionem cinnum, cyceonem quem nuncupat Graecia. V. COCETUM et POLENTA.

CYCHRĀMUS, i, m. *κίχραμος*, avis, quae coturnices trans mare redeuntes comitatur. *Plin.* 10, 23, 33. Alii leg. *cynchramus*, ut etiam Graece *κίγχραμος*.

CYCLĀDĀTUS, a, um, adj. cyclade indutus. *Suet. Cal.* 52. Manuleatus, et armillatus in publicum processit, aliquando sericatus et cycladatus.

CYCLĀDES, um, f. plur. *Κυκλάδες*, insulae multae in Aegaeo mari, quae una cum Sporadibus dicuntur insulae Archipelagi. Sunt autem novem numero, si *Hygino* credimus *fab.* 276., idest Andros, Myeone, Delos, Tenos, Naxos, Seriphus, Gyarus, Paros, Rhene. Dictae sunt a *κύκλος*, circulus, quia, ut *Plin.* tradit 4, 12, 22., circa Delum in orbem quodammodo dispositae sint: vel quod longo ordine eas circuire navigando necesse sit, ut est apud *Serv.* ad illud *Virg. A.* 3, 126. sparsasque per aequor Cycladas. *Ov. Trist.* 1, 20, 8. Cycladas Aegaeas obstupuisse puto. ℙ In singulari num. *Vitr.* 7, 7. Ejus vis metalli insulae Cycladi Melo dicitur esse. *Juven.* 6, 562. cui vix in Cyclada mitti Contigit, *h. e.* in exsilium, quia mos fuit multos in aliquam ex Cycladibus deportandi. Adde *Sil.* 4, 347. et *Senec. Herc. Oet.* 803.

CYCLĀMĪNOS, i, f. et Cyclaminum, i, n. *κυκλάμινος*, herba est folia habens maculis albicantia, minora hedera, nigrioraque, et tenuiora sine angulis, caulem exiguum et inanem, florem purpureum, radicem latam, ut rapum videri possit, cortice nigro. Nascitur in umbrosis: a Latinis tuber terrae vocatur. Itali rustici appellant *pan porcino*, quia pabulum porcis jucundissimum esse, observatum est. [**Saubrod. Cyclamen Europaeum. L.*] Alia est cognomine cissanthemos, geniculato caule, supervacuo, circa arbores se volvens, acino hederae, sed molli, flore candido, specioso, radice nullius usus. Tertia est cognomine chamaecissos uno folio, radice ramosa. Haec fere *Plin.* 25, 9, 57., ubi varios etiam recenset earum usus in medicina. ℙ *Id.* 21, 9, 27. et *ib.* 11, 38. neutro genere extulit.

CYCLAS, ădis, f. *Κυκλάς*, insula maris Aegaei. V. CYCLADES. ℙ Item vestis muliebris genus (ut et *Serv.* tradit ad *A.* 1, 286.) ex tenui panno, amplae, praelongae, et sinuosae, totumque corpus circumtegentis: a *κύκλος*, circulus, orbis, quia ad imum rotunda erat, vel quia assutum orae limbum aureum vel purpureum, in orbem habebat. *Juven.* 6, 258. Hae sunt, quae tenui sudant in cyclade, quarum Delicias et panniculus bombycinus urit. *Prop.* 4, 7, 36. Quae modo per viles inspecta est publica noctes, Haec nunc aurata cyclade verrit humum. *Vopisc. Saturn.* 9. Cyclade uxoria amictus. *Sidon. ep.* 1, 5. *f.* Jam palmata consularis, jam cyclade pronuba, jam toga senator honoratur. ℙ Paenultimam produxit *Venant. carm.* 8, 4. *med.*, non imitandus.

CYCLĬCUS, a, um, adj. *κυκλικός*, nempe orbicularis, seu circularis. *Hor. A. P.* 136. Nec sic incipias, ut scriptor cyclicus olim. Ubi *Acron. vet. Schol.* Cyclicus, qui ordinem variare nescit; vel qui carmina sua circumfert, quasi circumforaneus, circulator. Quae posterior interpretatio verior videtur. Alii tamen volunt intelligi eum, qui integrum aliquod corpus, seu orbem fabularum, vel historiae composuerit. (V. *Casaub.* in *Athen.* 7, 3.) Est etiam qui putat *Cyclicus* esse nomen proprium. *Bentl.* legi vult *cyclius*, a Graeco *κυκλιος*, quod idem omnino significat, ac *κυκλικός*, et versum suaviorem reddit.

CYCLOPĒUS et Cyclopius, a, um, adj. *Κυκλωπειος*, et *Κυκλώπιος*, ad Cyclopes pertinens. *Virg. A.* 1, 205. Cyclopea saxa. *Sil.* 14, 33. Cyclopea regna. *Id. ib.* 531. ad caedes Cyclopia corde libido. *Senec. Herc. fur.* 997. Cyclopea saxa, *h. e.* moenia Mycenarum. V. v. seq.

CYCLOPS, ōpis, m. *Κύκλωψ*. Cyclopes fuerunt gigantes, seu populi antiquissimi in Sicilia juxta Aetnam: a *κύκλος*, circulus, et *ὤψ*, oculus, quod unum oculum in fronte haberent, ut est in fabulis ap. *Serv.* ad *A.* 8, 649. Inter hos praecipue celebrantur, Brontes, Steropes, Pyracmon: de quibus *Virg. A.* 8, 424. Omnium primi aeris fabricam invenisse traduntur. Hinc factus locus fabulae, ut Vulcani ministri crederentur, et Jovi fulmina fabricare. *Hor. Sat.* 1, 5, 63. Pastorem saltaret uti Cyclopa, rogabat. *Virg. A.* 11, 263. Aetnaeos vidit Cyclopas Ulysses. ℙ *Serv.* ad *A.* 6, 398. et *ib.* 7, 761. scribit, ab Apolline fuisse sagittis confixos ob iram ac dolorem Aesculapii filii sui ab Jove interempti. Ob quam rem coactus fuit Admeti regis, divinitate deposita, novem annos apud Amphrysum armenta pascere. *Val. Fl.* 1, 445. ℙ Turrium, altorumque moenium inventores fuisse dicuntur, ut ex *Aristotele* tradit *Plin.* 7, 56, 57., opinor quia cum fabri essent, spiracula altiora tecto officinae superstruxerant ad emittendas favillas. Hinc *Virg. A.* 6, 630. Cyclopum educta caminis Moenia conspicio, *h. e.* turres et Moenia Ditis. *Serv.* hoc est magna; ita enim cujuslibet rei magnitudinem significabant: adeo ut *Statius* (*Theb.* 1, 251) Argivorum muros ab ipsis dicat esse perfectos. Confirmat idem *Stat. ib.* 630. et *Vet.* ejus *Schol.* ad priorem locum: item *Senec. Herc. fur.* 997. ubi *Cyclopea saxa* pro muris Mycenarum posuit. Ceterum illud *Cyclopum educta caminis moenia* interpretari possumus aenea, (tales enim a poetis finguntur) et in officinis Cyclopum veluti elaborata.

[CYCNĀRĬUM, ii, n. collyrium ab *Oribasio* et *Alex. Trall.* *κύκνος* vocatum. *Inscr.* ap. *Tochôn cachets des oculist.* p. 60. M. Ulpii Heracletis cycnarium ad impetum. *F.*]

CYCNĒĬUS et Cygneius, a, um, adj. ad cycnum pertinens. *Ov. Met.* 7, 371. Cycneia Tempe. *Id. Ib.* 465. Cycneius heros, *h. e.* Tenes quidam Cycni filius, a patre in arcam clausus, et in mare demersus. Al. aliter leg.

CYCNĒUS, a um, adj. *κύκνειος*, ad cycnum pertinens. *Ov. Trist.* 4, 8, 1. Jam mea cycneas imitantur tempora plumas. *Cic. Or.* 3, 2. Illa tanquam cycnea fuit divini hominis vox et oratio. ℙ *Cycnea specula* est collis, circa quem posita est urbs Brixia, Cenomanorum olim caput, a Cycno Liguris filio, qui illius urbis conditor fuisse traditur; etiamnum is collis *Cigneo* vocatur. *Catull.* 67, 34. Brixia Cycneae supposita speculae, Flavus quam molli percurrit flumine Mela. Alli male leg. *Chineae.*

CYCNUS et Cygnus, i, m. *κύκνος*, Graeca vox, Latine olor, avis candida, anseri similis sed major, circum stagna, lacus, et flumina incolens, arguta voce praedita, praesertim imminente jam morte, quam instinctu quodam praesentiens, cum cantu et voluptate significare dicitur: quam ob causam Apollini sacra est. *Cic. Tusc.* 1, 30. *Plin.* tamen 10, 23, 32. cycni morituri cantum falsum esse arbitratur: originem forte fabulae dedit illa narratio de Platone, quam habet *Appul. Dogm. Plat.* 1. *in.* ℙ Translate *cycnus* accipitur pro poeta. *Hor. Od.* 4, 2, 25. Multa Dircaeum levat aura cycnum, *h. e.* Pindarum Thebanum, nam Dirce fons est in Boeotia. *Virg. Ecl.* 9, 27. Vare, tuum carmen Cantantes sublime ferent ad sidera cycni. ℙ Fabulantur fuisse hoc nomine regem Liguriae, Stheneli filium, Phaethonti propinquum, dulcedine cantus ab Apolline donatum: cujus fulmine icti mortem longo luctu deflens, in avem conversus sit, quae moriens flebile canit. *Hyg. fab.* 154. et *Virg.*

A. 10, 189., *Servius*, et *Ov. Met.* 2, 367. ℙ Ab Apolline in coelum translatus fuit, et collocatus inter circulum Arcticum, et Tropicum Cancri, capite versus Lyram, cauda ad caput Cephei, sidus constans stellis tredecim. *Hyg. Astron.* 3, 7. ℙ Alius fuit Cycnus Neptuni filius ex Calyce Hecataeonis, sive Hecatonis filia. *Hyg. fab.* 157. Hic esse videtur, de quo *Ov. Met.* 12, 72. et seqq. narrat, pro Trojanis pugnantem, cum fortissimus esset, et patris munere invulnerabilis, plurimosque Graecorum occidisset, tandem ab Achille suae ipsins galeae vinculis, quoniam neque hasta, nec gladio ferire poterat, constrictis faucibus suffocatum fuisse: dumque ab eo spoliaretur, in avem cognominem a Neptuno fuisse mutatum. ℙ Item duo Martis filii, quorum alterum ex Pelopia genitum Hercules occidit. *Hyg. fab.* 31. et 261. Alterum in certamine ludorum Acasti Pilum quendam occidisse ferunt Diodoti filium. *Id. fab.* 273. ℙ Alius Ociti et Aurophites filius duodecim navibus in Trojano bello operam Graecis navavit suam. *Id. fab.* 97. ℙ Alius denique Hyries filius memoratur ab *Ov. Met.* 7, 371., qui ob amici repulsam, spretumque amorem, e saxo se dedit praecipitem, inque eo saltu in cycnum conversus est. Cujus mater Hyrie fletu et moerore stagnum suo de nomine fecit. ℙ De Jove in cycnum converso, ut Ledam falleret, V. CASTOR. ℙ Dicuntur cycni currum Veneris trahere. *Ov. A. Am.* 3, 808. ℙ *Quid enim cycnis contendat hirundo?* proverb. in eos, qui impares cum fortioribus congrediuntur, ap. *Lucr.* 3, 6., cui simile est illud *Virg. Ecl.* 8, 55. Certent et cycnis ululae. ℙ Aliquando prima syllaba corripitur, more Graecorum, *n* littera liquescente. *Hor. Od.* 4, 3, 20. Donatura cycni, si libeat, sonum. Adde *Auson. epist.* 20, 8.

CYDA, ae, f. *Stat. Silv.* 3, 93. Et quibus Arcadia carmen testudine mensis Cyda labor, nomenque fuit. Al. leg. *Oda*, al. *Chorda*, al *Lyda*, quae omnia ex conjectura. Et *τὸ mensis* al. nomen esse putant a *mensa*, al. part. a *metior*. Locus est corruptus, sententia apparet.

CYDĀRIS, is, f. V. CIDARIS.

CYDĀRUM, i, n. genus navigii. *Gell.* 10, 25.

[CYDĪMUS, i, m. *κύδιμος*, gloriosus. Est cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Maff. Mus. Ver.* 274, 1. M. Plautius Cydimus. *F.*]

[CYDIPPĒ, es, f. *Κυδίππη* (a *κῦδος*, gloria, et *ἵππος*, equus) nobilis puella, cujus amore exarsit Acontius juvenis, ex Caea insula in Delum ad Dianae sacra profectus. V. *Ov.* 20. et 21. *Her., A. Am.* 1, 457. et *Rem. Am.* 382. ℙ Fuit hoc nomine etiam Nereidum una, Nerei Doridisque filia. *Hyg. praef. Fab.* et *Virg. G.* 4, 339. *F.*]

CYDNUS, i, m. *Carasu*, fluvius Ciliciae, qui Tarsum praeterfluit. De eo *Curt.* 3, 4. et *Vitr.* 5. etiam scribit, ejus aquam podagricis salubrem esse, 8, 3. Lucidum appellat *Ov. A. Am.* 3, 204. propter aquarum claritudinem. ℙ *Cydnus* est cogn. Rom. a *κυδνός*, inclytus. *Inscr.* ap. *Mur.* 928, 17. C. Julius Cydnus.

CYDON, ōnis, et Cydonia, ae, f. *Canea*, *Κύδων*, *Κυδωνία*, urbs Cretae in ora Boreali, inter Rhitymnam et Cisamum. *Mela* 2, 7. Panacra, Cydonia, Marathusa, Dictynna. *Plin.* 4, 12, 20. Cisamum, Pergamum, Cydon etc. *Seren. Sammon. c. de praecordiis sanandis.* Aut quae poma Cydon Creteis misit ab oris. *Flor.* 3, 7. Mater urbium Cydonia, ut Graeci dicere solent. Al. hic leg. *Cydonea.*

CYDONES, onum, m. plur. *Κύδωνες*, populi Cydonis urbis, et generatim Cretenses, peritissimi sagittandi. *Lucan.* 7, 229. Illuc et Libye Numidas, et Creta Cydonas Misit. ℙ In singul. num. *Virg. A.* 12, 858. Parthus, sive Cydon telum immedicabile torsit.

CYDONĒUS, a, um, adj. *Κυδώνειος*, ad Cydonem pertinens. *Ov. A. Am.* 1, 293. Cydoneae juvencae. ℙ Ponitur etiam generatim pro Cretensi. Cretenses autem peritissimi fuerunt in arte sagittandi. Hinc *Stat. Th.* 7, 339. Cydoneas anteibunt gaesa sagittas. *Sil.* 10, 261. Ecce Cydonea violatus arundine plantam Lentulus. *Ov. Met.* 8, 22 Cydoneae pharetrae.

CYDONIĀTAE, arum, m. plur. populi Cydonis urbis Cretae. *Liv.* 37, 60. et *Plin.* 8, 58, 83.

CYDONĪTES, ae, m. et f. *Κυδωνίτης*, Cydoneus. *Colum.* 3, 2. *sub in.* Vites stephanitae, tripedaneae, unciariae, Cydonitae. ℙ Absolute *cydonites* est quod Itali dicunt *cotognato* [*Quittenwein*], cydonia scilicet mala concisa et decocta. Legitur ap. *Pallad.* 11, 20. in lemmate.

CYDONĬUS, a, um, adj. *Κυδώνιος*, ad Cydonem urbem Cretae pertinens, Cydoneus. *Virg. Ecl.* 10, 59. libet Partho torquere Cydonia cornu Spicula. Adde *Hor. Od.* 4, 9, 17. V. CYDONES. ℙ *Cydonia mala* (quae et *Cydonia* absolute dicuntur a *Prop.* 3, 11, 27. et *Calpurn. ecl.* 2, 91.) V. COTONEUM. ℙ Sic *Cydonia arbor*, et *Cydonia* absolute, *h. e.* malus cotonea. V. *ib.* ℙ *Cydōnĕum*, *ii*, n. [*V. v. antec.] potio ex malis cydoniis facta. *Ulp. Dig.* 33, 6, 9. Cydoneum, et si qua alia sunt, quae non ex vinea fiunt, vini appellatione non continebuntur.

CYGNUS etc. V. CYCNUS.

CYLIBĀTHUM. V. CIBILLA.

[CYLICRANI, orum, m. plur. populi quidam fabulosi, qui ita appellati videntur a *κύλιξ*, calix, et *κράνιον*, calvaria, vel *κράνον*, cornus, quia ex calvaria, vel ex cornu bibere soliti essent. Si prius etymon admittas, *a* in paenult. syllaba longa est, et fortasse *Cylicranii* scribendum; si posterius, brevis est. *Macr. Sat.* 5, 21. Est etiam historia non adeo notissima, nationem quandam hominum fuisse prope Heracleam ab Hercule constitutam Cylicranorum, composito nomine *ἀπὸ τοῦ κύλικος*; quod poculi genus nos una littera immutata *calicem* dicimus.

CYLINDRĀTUS, a, um, adj. figuram cylindri habens, *κυλινδρωδεις*. *Plin.* 18, 12, 33. Siliquae rotundae ciceri, piso cylindratae. Ita *Hard.* ex MSS. Al. *cylindraceae.*

CYLINDRUS, i, m. *κύλινδρος*, lapis, aut lignum, aut quidvis aliud, oblongum quod sit ac rotundum instar columnae, aequale tamen omnibus partibus, neque in medio tumens, ut in columnis fit; a *κυλίω*, volvo. *Cic. N. D.* 1, 10. At mihi vel cylindri, vel coni, vel pyramidis *(forma)* videtur esse formosior. ℙ Hinc cylindrum appellavere lapidem hujus figurae, quo utebantur rustici ad arcas aequandas, huc et illuc saepius volutando. *Virg. G.* 1, 178. Area cum primis ingenti aequanda cylindro. *Cato R. R.* 129. Aream cylindro, aut pavicula coaequato. *Plin.* 19, 8, 46. Calcare aliquid cylindro. *Vitr.* 10, 6. In palaestris cylindri exaequant ambulationes. ℙ Gemmae quoque hac figura quae sunt, hoc nomine appellantur. *Juven.* 2, 61. donant arcana cylindros. *Plin.* 37, 5, 20. Cylindros ex beryllis facere malunt, quam gemmas, quoniam est summa commendatio in longitudine. Et *ib.* 8, 34. Cylindri ex chrysoprasio. Adde *Paul. Dig.* 34, 2, 32. §. 9. ℙ Adjectivi more. *Gell.* 6, 2. *med.* Lapidem cylindrum si per spatia terrae prona atque deruta jacias.

CYLLĀRUS et Cyllăros, i, m. *Κύλλαρος*, unus ex Centauris, idemque formosissimus, qui una cum uxore Hylonome in pugna cum Lapithis occisus occubuit. *Ov. Met.* 12, 393. et seqq. ℙ Item Castoris equus celebris. *Virg. G.* 3, 89. Talis Amyclaei domitus Pollucis habenis Cyllarus. Ubi *Servius:* Atqui Castor equorum domitor fuit: sed fratrem pro fratre posuit. Aut ideo Pollucem pro Castore posuit, quia ambo licenter aliquando *Castores* vocantur. *Stat. Th.* 6, 327. tua furto lapsa propago, Cyllare, dum Scythici diversus ad ostia ponti Castor Amyclaeas remo permutat habenas. *Senec. Hippol.* 810. Frenis Castorea mobilior manu Spartanum poteris flectere Cyllaron. Adde *Val. Fl.* 1, 425., *Prop.* 3, 12, 17. et *ib.* 21, 26., *Mart.* 8, 21., et *Claud. IV. Cons. Honor.* 555.

CYLLĒNE, es, f. *Κυλλήνη*, mons excelsus Arcadiae, in quo cypressi abunde proveniunt. In eo Mercurium natum atque educatum tradunt. *Virg. A.* 8, 138. Vobis Mercurius pater est, quem candida Maja Cyllenes gelido conceptum vertice fudit. *Ov. Fast.* 2, 270. Alta Cyllene. *Id. ib.* 4, 87. cupressifera. *Plin.* 10, 30, 45. scribit, merulas circa hunc montem, nec usquam aliubi, candidas nasci. ℙ Ap. *eund.* 4, 5, 6. sinus Cyllenes, olim Eleorum navale, est in Elidis ora litorali, prope ea loca, ubi nunc est *Chiarenza*, ubi fuit Cyllene oppidum cum portu capaci memoratum a *Mela* 3, 2., in quo, non in monte Arcadiae, Mercurium natum fuisse ait, ob id insigni. ℙ Est etiam nomen Nymphae, quam *Festus* Mercurii nutricem facit, alii matrem, alii aviam. *Serv.* ad *A.* 4, 252.

CYLLĒNĒUS, a, um, adj. *Κυλλήνειος*, ad Cyllenen, et Mercurium pertinens. *Catull.* 68, 109. Quale ferunt Graji Pheneum prope Cylleneum, *h. e.* Pheneum, *Φένεον*, quod *Plin.* 4, 6, 10. inter oppida Arcadiae recenset. *Ov. Met.* 11, 304. Cylleneus vertex, *h. e.* cacumen Cyllenes montis. *Id. A. Am.* 3, 147. Hanc placet ornari testudine Cyllenea, *h. e.* capillorum positu simili testudinis, seu lyrae, cujus inventor est Mercurius. *Hor. Epod.* 13, 9. fide Cyllenea Levare duris pectora sollicitudinibus, *h. e.* lyra. ℙ Legitur et *Cyllenaeus.*

CYLLĒNIS, ĭdis, f. adj. *Κυλληνίς*, ad Cyllenium, seu Mercurium pertinens. *Sil.* 16, 500. credas Cyllenida plantam Aetherio nexis cursu talaribus ire, *h. e.* pedes Mercurii. *Ov. Met.* 5, 175. trepidum Perseus, et inermia frustra Brachia tendentem Cyllenide confodit harpe, *h. e.* curva falce, quam a Cyllenio acceperat: vel similem illi, qua Cyllenius Argum occiderat, ut est *Met.* 1, 717. Adde *Lucan.* 9, 622. et 676.

CYLLĒNĬUS, a, um, adj. *Κυλλήνιος*, ad Cyllenem Arcadiae montem pertinens: item ad Mercurium, qui in eo monte natus est. *Mela* 2, 3. Cyllenius mons. *Ov. A. Am.* 3, 725. Ecce redit Cephalus silvis, Cyllenia proles, *h. e.* Mercurii filius ex Creusa. *Virg. G.* 1, 337. Cyllenius ignis, *h. e.* Mercurii stella. *Id. A.* 4, 258. Cyllenia proles, *h. e.* ipse Mercurius, qui et *Cyllenius* absolute dicitur *ib.* 252. et 276., et ab *Ov. Met.* 14, 291. etc. [*Hodie vetus nomen retinet.] Hujus autem appellationis causam non unam affert *Festus* his verbis: Cyllenius Mercurius dictus, quod omnem rem sermo sine manibus conficiat: quibus partibus corporis qui carent, *χυλλοὶ* vocantur: ideoque quadratum eum fingunt. Alii volunt, sic appellatum, quod in Cyllenia via sit nutritus: alii quod in monte Arcadiae Cyllene: alii quod a Cyllene sit Nympha educatus. Hactenus *Festus;* quam vere alii viderint. Nam quod de Cyllenia via narrat, alii aliter legi mallent. *Serv.* ad *A.* 8, 138. narrat, Mercurio in monte dormienti, tanquam furi, manus fuisse amputatas a Plexippo, et Eneto Chorici regis Arcadiae filiis, quod palaestricam artem ab iis clam hausisset, vulgassetque. Inde *χυλλὸν*, et Cyllenium dictum.

CYLLĒNUS, i, m. *Ov. Met.* 1, 217. Et cum Cylleno gelidi pineta Lycei, *h. e.* cum Cyllenio monte. *Heins.* tamen vult legi *Cyllene.*

CYLLO. V. CILO.

[CYLŌNIUS, a, um, adj. *Κυλώνειος*, ad Cylonem pertinens Olympionicen Atheniensem, qui suadente Megaride uxore sua, inhiavit tyrannidi, mox a Megacle Alcmaeonide, et collegis archontibus interfectus est. Ejus socii ad Eumenidum aram profugi ibidem necati sunt: quod pro sacrilegio sacerrimo habitum, ipsique facinoris auctores cum posteris exsilio multati sunt aeterno. Hinc *Cylonium scelus*, *Κυλώνειον ἄγος*, ap. *Cic. Leg.* 2, 11., nempe interfectio sociorum Cylonis supplicum ad aram ab Atheniensibus contra fidem datam perpetrata. V. *Thucyd.* 1, 126., et *Herod.* 5, 66. et 71. ℙ Sunt qui *Cylonius* paenult. brevi efferendum putant, quia *Hesych.* habet *ἄγος Κυλώνιον*, nisi tamen *Κυλώνειον* corrigendum sit.

CYMA, ae, f. et Cymă, ătis, n. *κῦμα*, quorundam olerum, et praesertim brassicae delicatior teneriorque cauliculus, ut *Plin.* 19, 8, 41. *n.* l. definit, qui emitti solet vere primo, suavissimus esui, sed medicinae inutilis, ut *Id.* 20, 9, 35. tradit. Dicta est a *κύημα* contracte, quasi partus, quia florem et semina continet suo tempore eruptura. *Cels.* 2, 21. Mali succi est brassica, magisque etiam cyma ejus. *Plin. l. prius c.* Brassica cymas a prima sectione praestat proximo vere. *Colum.* 10, 130. Frigoribus caules, et veri cymata mittit. *Id.* 11, 3. *med.* Brassicae major pars in cymam prosilit. *Lucil.* ap. *Non.* 3, 29. Asparagi molles, viride cyma. ℙ [Etiam *cuma* scribitur ob affinitatem litterarum *u* et *y*. *Edict. Dioclet.* p. 15. Cumae optimae fascem l. ✠ quattuor. *F.*]

CYMAEUS. V. CUMAEUS.

CYMĀTĪLIS, e, adj. qui est coloris viridis et marini, aut, quod idem fere est, caerulei, ac Veneti: a Graeco *κῦμα*, fluctus, unda. Ita *Non.* 16, 1. ubi *Titin.* Et quem colos cymatilis deceat. *Pl. Epid.* 2, 2, 49. Cymatile, aut plumatile, cerinum, aut gerrinum. ℙ Scribitur et *cumatilis:* facile enim, et ex veterum Latinorum consuetudine Graecum *υ* in *u* transit

CYMĀTĬUM et Cymation, ii, n. *κυμάτιον*, membrum in architectura, cujus pars quaedam est turgidior, quaedam pressior, idque molliter, et sine angulo, in modum aquae undantis: a *κῦμα*, unda. Locum habet in capitulis, epistyliis, stylobatis, coronis, etc., ut patet ex *Vitr.* 3, 3. et 4, 6. ℙ In *vet. Lapide* ap. *Grut.* 207, 2. habetur *cumatium* ea ratione, quae dicta est in v. praec.

CYMBA, ae, f. *κύμβη*, Graeca vox teste *Festo:* a *κύμβος*, cavus recessus, ut *Hesych.* interpretatur. Itaque proprie videtur significare illas, quas *Virg. G.* 1, 136. appellat *alnos cavatas.* Universim autem est genus navigii minoris, amnibus, et lacubus, stagnisque trajiciendis. *Cic. Off.* 3, 14. Cymbarum ante hortulos multitudo. *Ov. Trist.* 2, 329. Non ideo debet pelago se credere, siqua Audet in exiguo ludere cymba lacu. *Id. Fast.* 6, 777. celeri decurrere cymba. *Id. Met.* 1, 293. Cymba adunca. *Id. Am.* 3, 6, 4. concava. *Hor. Od.* 2, 3, 26. omnium Versatur urna serius ocius Sors exitura, et nos in aeternum Exsilium imperitura cymbae, *h. e.* navi Charontis, de quo *Virg. A.* 6, 303. Et terruginea subvectat corpora cymba, et *Prop.* 3, 16, 24. Scandenda est torvi publica cymba senis. *Plin.* 7, 56, 57. cymbam Phoenices invenisse ait. ℙ Translate. *Prop.* 3, 2, 21. Cur tua praescriptos evecta est pagina gyros? Non est ingenii cymba gravanda tui. ℙ Scribitur et *cumba* ea ratione, qua in CYMATILIS dictum est. *Prud. περὶ στεφ.* 11, 69. quos properes rimosae imponere cumbae, *h. e.* occidere. *Bentlej.* quoque *cumbae* edidit in *Hor. l. c.*

[CYMBĀGO, as, a. l. a *cymba* et *ago:* ago cymbam. *Not. Tir.* p. 178. Cumbagat: *nempe pro* Cymbagat. *F.*]

[CYMBĀLĀRIS, is, f. herba eadem ac cotyledon, seu umbilicus Veneris. *Appul. Herb.* 43. *F.*]

CYMBĀLĬCUS, a, um, adj. ad cymbalum pertinens. *Venant. carm.* 2, 13, 57. Cymbalicae voces calamis miscentur acutis.

CYMBĀLISSO et Cimbalizo, as, cymbalum quatio, *κυμβαλίζειν*. *Cassius Hemina* ap. *Non.* 2, 169. Mulier cantabat tibiis Phrygiis, et altera cymbalissabat.

CYMBĀLISTĂ, ae, m. *κυμβαλιστής*, qui pulsat

cymbala. *Appul. de Deo Socrat.* Strepitu cymbalistarum, et tympanistarum, et choraularum.

CTMBĂLISTRĬĂ, ae, f. *κυμβαλίστρια*, quae cymbalum pulsat. *Petr. Sat.* 22. *extr.* Intrans cymbalistria, et concrepans aera, omnes excitavit. *Inscr.* ap. *Grut.* 318, 12. Hic sita est Propitiae (forte leg. *Propitia*) pupa et famula Bacchi cymbalis*tria*. Alia ap. *Mur.* 1980, 7. Attini sacrum, et Minervae Berecint*iae* Concordia colliber*ta* Januarii cimboliaco (*corrige* cymbal*istria* loco) secundo, etc. Alia ap. *Jo. Reyn. Carlium AA. Ital. T.* 2. p. 114. *Magnae Deum Matri* Q. Publicius Charito sacerdos T., C. Sulpicius Hermes aedituus, et Secunda cymbalistria.

[CYMBĂLĬTIS, idis, f. herba eadem ac cymbalaris. *Marcell. Empir.* 14. *F.*]

CYMBĂLUM, i, n. *κύμβαλον*, vox Graeca ab eadem radice, unde *cymba*, significat instrumentum aereum cavum, hemicycli figura (ut ex *Serv.* ad *G.* 64. habetur) latumque instar pelvis, quod percussum, instar crotali, sistri, aut cujusvis crepitaculi sonum edit. Adhibebatur praecipue in sacris Cybeles a Corybantibus et Gallis ejus ministris: item in saltationibus obscenis, et lascivis conviviis, et Bacchanalibus nocturnis. *Virg. l. c.* Tinnitusque cie, et Matris quate cymbala circum. Ubi *Servius:* Quae in ejus tutela sunt, quod similia sint hemicyclis coeli, quibus cingitur terra, quae est mater Deorum. *Lucr.* 2, 618. Tympana tenta tonant palmis, et cymbala circum Concava. *Cic. Pis.* 9. Neque supercilium tuum, neque collegae tui cymbala ac crotala fugi. Et *ib.* 10. Cum collegae tui domus cantu, et cymbalis personaret. *Quint.* 11, 3. *med.* Quod si omnino recipiendum est, (h. e. *cantus in pronunciatione*) nihil causae est, cur non illam vocis modulationem fidibus ac tibiis, immo mehercule, quod est huic deformitati propius, cymbalis adjuvemus. Similem huic locum habet *Plin. ep.* 2, 14. *s. f.* ℙ Quod in Bacchanalibus quoque adhibitum sit, testis est locuples *Liv.* 39, 8. et 10. ℙ Fere autem in plurali num. usurpatur, quia bina pulsari solebant, alterum cum altero collidendo, et conjunguntur saepe cum tympanis, ut ap. *Liv.*, *Plin.* et *Lucr. l. c.*, *Appul. Met.* 8. *s. f.*, *Plin.* 5, 1, 1. et *Ov. Fast.* 4, 213., quia simul cum his in sacris pulsabantur. *Stat. Th.* 8, 221. Gemina aera sonant, Idaeaque terga, etc., *h. e.* cymbalæ et tympana. ℙ In machinis hydraulicis *cymbala* dicta sunt ob similitudinem vasa quaedam ad sonum edendum accommodata. *Vitr.* 10, 13. ℙ Translate. *Plin. praef. H. N. med.* Apion Grammaticus, hic quem Tiberius Caesar cymbalum mundi vocabat, cum publicae famae tympanum potius videri posset, *h. e.* ubique personans certaminibus et contentionibus litterariis, unde et *πλειστονείκης* cognominatus est. *Virg. Catal.* 7. Ite hinc, inanes, cymbalon juventutis, *h. e.* scholastici rhetores, et grammatici obstrepentes assidua contentione docendi auribus juventutis. Quo pertinet *Mart. epigr.* 9, 69. ℙ *Cymbalum* pro *cymbalorum* habet *Catull.* 63, 21.

CYMBĬUM, ii, n. *κύμβιον*, genus vasis potorii, a figura cymbae ita dicti, teste *Festo.* Multa autem sunt, inquit *Macr. Sat.* 5, 21., poculorum genera a re navali cognominata. V. ibi plura ex Graecis auctoribus hac de re. *Virg. A.* 3, 66. Inferimus tepido spumantia cymbia lacte. *Id. ib.* 5, 267. Cymbiaque argento perfecta, atque aspera signis. *Mart.* 8, 6. Ficta Saguntino cymbia malo luto. Adde *Varr.* ap. *Non.* 15, 21.

CYMBŬLA, ae, f. diminut. cymbae. *Plin. ep.* 8, 20. Ut cymbulae onerariis adhaerescunt. Adde *Not. Tir.* p. 178., ubi tamen pro *cymbula* legitur *cumbila.*

CYMĒ. V. CUMA.

CYMINDIS, is, f. *κύμινδις*, accipitris genus noctu volans, internecinum bellum cum aquila gerens. *Plin.* 10, 8, 10.

CYMĪNUM. V. CUMINUM.

CYMINUS. V. CIMINUS.

CYMODOCĒ, es, et Cymodocēa, ae, f. *Κυμοδόκη*, *Κυμοδόκεια*, Nympha marina, Nerei, et Doridis filia: a *κῦμα*, unda, et *δέχομαι*, suscipio, quia undas maris quiescere facit. *Virg. A.* 10, 225. et *G.* 4, 338. et *Hyg. praef. fabular.*

CYMOSUS, a, um, adj. cymis abundans. *Colum* 10, 138. Quae duri praebent cymosa stirpe Sabelli.

CYMOTHŌĒ, es, f. Nympha marina, Nerei, et Doridis filia: a *κῦμα*, unda, et *θέω*, curro, quod per fluctus discurrat. *Virg. A.* 1, 148. et ibi *Serv.* Adde *Sil.* 3, 58.

CYNĂ, ae, f. arbor est in Arabia, folio palmae simili, ex quo Arabes vestes sibi conficiunt. *Plin.* 12, 11, 22. [*Ex *Forsteri* sententia *Bombax Ceiba* ap. *L.*]

CYNĂCANTHĂ, f. *κυναξάνθη*, *h. e.* spina canis: a *κύων*, *κυνὸς*, canis, et *ἄκανθα*, spina: planta est, cujus vermiculi cantharides generare dicuntur a *Plin.* 11, 35, 41. [**Hundsdorn.* Fortasse *Rosa canina L. Hagebuttenstrauch.*]

CYNĂMOLGI, orum, m. plur. *κυνάμολγοι*, populi Africae in Aethiopia canino capite, si *Plinio* 6, 30, 35. credimus. Alii dicunt canino lacte vesci: atque hoc ipsa appellatio significat: a *κύων*, *κυνὸς*, canis, et *ἀμέλγω*, mulgeo.

CYNĂRA. V. CINARA.

[CYNASYNUS, a, um, adj. ad Cynasyn, seu Gumasan pertinens, Byzacenae oppidum, de quo vide *Morcell. Africa Christ. T.* 1. p. 176. *Inscr.* ap. *Marin. Frat. Arv.* p. 782. Ammicar Milchatonis F. Cynasyn*us. F.*]

CYNĒGĔTĬCUS, a, um, adj. *κυνηγετικὸς*, venatorius. Cynegetica volumina quae de venatione tractant, et ita inscripsere opus suum *Gratius Faliscus*, et *Olympius Nemesianus*, a *κυνηγέω*, venor.

[CYNĒGIS, dis, f. *κυνηγὸς*, *κυνηγέτις*, venatrix. Est cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Grut.* 348, 7. Aemilia Cynegis. *F.*]

CYNĔUM mare dictum est, in quod Hecuba se praecipitavit, et in canem conversa est. *Hyg. fab.* 111, et 13. *Κύνειος* autem caninum significat.

CYNĪCE, es, f. *Κυνική*, Cynicorum secta, apud *Auson. epigr.* 27.

CYNĪCĒ, adv. *κυνικῶς*, more Cynicorum. *Pl. Stich.* 5, 4, 22. Potius in subsellio cynice accipiemur, quam in lectis.

CYNĪCUS, a, um, adj. *κυνικὸς*, proprie caninum significat, a *κύων*, *κυνὸς*, canis. Transfertur autem ad denotandam philosophorum quandam sectam. Fuerunt enim philosophi ab Antisthene profecti, teste *Cic. Or.* 3, 17., ita dicti a Cynosarge gymnasio, ubi versabatur Antisthenes, vel a *κύνες*, canes, quasi canini, a canina mordacitate, qua in hominum vitia nullo discrimine invehebantur, sive quod canum more in propatulo et vesci, et ventrem exonerare, et coire non dubitarent. Hi physicam et dialecticam tollebant, solique morali innitebantur, repudiabant liberales artes, maxime geometriam et musicam. *Juven.* 13, 121. Et qui nec cynicos, nec Stoica dogmata legit A Cynicis tunica distantia. Ubi *Schol.* Dicit Cynicorum et Stoicorum dogma convenire, tantum veste distare. Nam Cynica mater est haeresis Stoicae. *Petr. Sat.* 14. Ipsi, qui Cynica traducunt tempora coena, Nonnunquam nummis vendere verba solent, *h. e.* vilioribus cibis, et parco ac sordido victu. ℙ In illo *Juven.* 14, 309. *dolia nudi non ardent Cynici*, intelligitur Diogenes, qui nudus in dolio habitasse fertur. ℙ *Cynici spastici* dicuntur a *Plin.* 25, 5, 24. qui obnoxii sunt distortionibus et convulsionibus quibusdam, quae in morem canini rictus ora distorqueant. Ita legit et interpretatur *Hard.* ex *MSS. Cels.* 4, 2. *f.* Circa faciem morbus innascitur, quem Graeci *κυνικὸν σπασμὸν* nominant. Nihil aliud est, quam distortio oris.

CYNIPHIUS. V. CINYPHIUS.

CYNIRAS. V. CINYRAS.

[CYNIZUSA, ae, f. *κυνίζουσα*, cynice vivens. Est cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Mur.* 1639, 10. Attia Cinizusa. Ex facillima mutatione *y* in *i* pro *Cynizusa. F.*]

[CYNOCARDĀMON, i, n. herba eadem ac nasturtium caninum. *Appul. Herb.* 20. *F.*]

CYNOCEPHĂLĒA, ae, f. *κυνοκεφαλεία*, herba canino capiti similis, al. osirites, ad omnia venena efficax. *Plin.* 30, 2, 6. Hanc *Appul. Herb.* 87. *cynocephalion* vocat.

CYNOCEPHĂLI, orum, m. plur. *κυνοκέφαλοι*, homines monstrosi, seu potius simiae capillatae, canino capite: quarum lacte vivere Nomades quosdam in Africa, *Plin.* 6, 30, 35. tradit. Meminit etiam 8, 54, 80. et 37, 9, 40. Dicti sunt a *κύων*, *κυνὸς*, canis et *κεφαλή*, caput. *Cic. Att.* 6, 1. *f.* Erat praeterea cynocephalus in essedo: nec deerant onagri. [**Simia Inuus. L.*] ℙ Ap. *Tert. Apol.* 6. Cynocephalus est Anubis, quia caput caninum habet. Adde *Minuc. Fel. in Octav.* 22.

[CYNODONTES, ium, m. plur. *κυνόδοντες*, Graecis sunt dentes, qui a Latinis *canini* appellantur, quod acuminati sint in formam dentium canis. *Cynodontes* sunt etiam *portentosi homines, quibus gemini procedunt dentes*, ut ait *Isid. Orig.* 11, 3. ex *Sol.* 1. *F.*]

CYNOGLOSSOS, i, f. *κυνόγλωσσον*, herba, lingua canina dicta a *Celso* 5, 27. *f.*, quod folia habet caninae linguae similia: a *κύων*, *κυνὸς*, canis, et *γλῶσσα*, lingua. *Plin.* 25, 8, 41.

CTNOIDES. V. CYNOMYIA.

[CYNOMAZON, i, n. a *κύων*, canis, et *μάζα*, offa; herba sic appellata, quod in offa data canes enecat. *Appul. Herb.* 109. *F.*]

CYNOMORION, ii, n. *κυνομόριον*, herba eadem quae orobanche, a similitudine canini genitalis: a *κύων*, *κυνὸς*, canis, et *μόριον*, genitale. *Plin.* 22, 25, 80.

CYNOMYIA, ae, f. quadrisyllab. *κυνομυία*, unum ex nominibus psyllii, quae herba est radice tenui, supervacua, (*h. e.* nullius in medicina usus) sarmentosa, fabae granis in cacuminibus, foliis canino capiti non dissimilibus, (unde et cynoides dicta est, a *κυνοειδὴς*, cani similis) semine autem pulici: unde et nomen: a *κύων*, *κυνὸς*, canis, et *μυῖα*, musca, pulex. *Plin.* 25, 11, 90. [**Flöhkraut.*]

CYNOPHĂNES, um, m. plur. *κυνοφανεῖς*, monstrosi homines caninis capitibus: a *κύων*, canis, et *φαίνω*, appareo: iidem sunt ac cynocephali. *Tert. Apol.* 8.

CYNOPŌLIS, is, f. nunc *El-Gis*, idest urbs canum (a *κύων*, *κυνὸς*, canis, et *πόλις*, urbs) oppidum est excisum Aegypti ad Nilum fluvium inter Oxyrinchon, et Hermopolin, ubi Anubis colebatur, et honor, et sacer quidam cibus canibus constitutus erat. *Plin.* 5, 10, 11.

[CYNOPS, ōpis, f. *κύνωψ*, herbae genus spicatae, eadem ac canaria. V. CANARIUS. Eam memorat *Plin.* 21, 17, 61. *F.*]

CYNORRHODĂ, ae, f. et Cynorrhodon, i, n. *κυνόῤῥοδον*, rosa silvestris contra canis rabidi morsus efficacissima: a *κύων*, canis, et *ῥόδον*, rosa. [**Hundsrose. Rosa canina. L.*] *Plin.* 24, 13, 74. Alia est cynorrhoda, quam etc. *Id.* 25, 2, 6. Radix silvestris rosae, quam cynorrhodon vocant. Adde *eund.* 29, 4, 30., 25, 10, 77. et alibi. ℙ Item flos lilii rubentis. *Id.* 21, 5, 11.

CYNOSBĂTOS, i, f. *κυνόσβατος*, genus rubi, fructum subrutilum pariens malo Punico similem. Est autem planta inter fruticem, et arborem, rosae non absimilis. Ejus meminit *Plin.* 16, 37, 71. Est a *κύων*, canis, et *βάτος*, *ἡ*, rubus, sentis. Unde et *caninus rubus* dicitur a *Pall.* 1, 34. *med.*, sentem canis Latine appellari docet *Colum.* 11, 3. *in.* [**Hagerose. Rosa canina. L.*] ℙ Item aliud genus rubi folium habens vestigio hominis simile. *Id.* 24, 14. Fert et uvam nigram, in cujus acino nervum habet: unde et neurospastos dicitur. *Plin.* 24, 14, 74. [**Gichtbeere. Ribes nigrum. L.*] ℙ Item capparis. *Id. ib.* et 13, 23, 44. [**Capparis spinosa. L.*]

[CYNOSDEXĬĂ, ae, f. piscis marinus, vel potius zoophyton. Est a *κύων* canis, et *δεξιὰ*, dextra. *Plin.* 32, 11, 53. Extra haec sunt rotundae in oleario usu cochleae, cucumis, cynosdexia, draco. *F.*]

CYNOSORCHIS, is, f. *κυνὸς ὄρχις*, *h. e.* testiculus caninus, herba est foliis oleae mollibus ternis, pravisque, semipedis longitudine, in terra stratis, radice bulbosa, oblonga, duplici ordine, superiore, quae durior est, inferiore, quae mollior. *Plin.* 27, 8, 42.

CYNOSSĒMĂ, ătis, n. promont. Chersonesi Thraciae, apud Sestum, ubi Hecubae sepulcrum monstrabatur: a genit. *κυνὸς*, canis, et *σῆμα*, sepulcrum, quia Hecubam in canem conversam esse fabulantur. *Plin.* 4, 11, 18.

CYNOSŪRĂ, ae, f. *κυνὸς οὐρὰ*, sidus septentrionale septem stellis constans, quarum una in infima cauda posita polus vocatur, per quem locum ipse mundus existimatur versari. V. ARCTOS. ℙ Dicta est quasi *canis cauda*, a *κύων*, canis, et *οὐρά*, cauda, quia quas habet a tergo stellas, ita dispositae sunt, ut erectam canis caudam efficere videantur. *Cic. Ar. N. D.* 2, 41. Ex his altera apud Grajos Cynosura vocatur, Altera dicitur esse Helice. ℙ Hanc maxime servabant in navigando Tyrii et Sidonii, ut Graeci Helicen. *Ov. Fast.* 3, 107. et *Trist.* 4, 3. *in.* et *Val. Fl.* 1, 17. ℙ Adjective *cynosura ova* Graeca appellatione quidam vocarunt ova sterilia et inania, cum gallinae incubationem dereliquere: sed hoc solummodo veris tempore: quae et *Zephyria* dicta sunt, quod quidam ea vento putant generari. Haec ex *Plin* 10, 60, 80. Hac autem significatione deducitur ab *οὖρον*, urina, quasi sint urina canis: unde et *urina ova* appellantur. *Id. ib.* 58, 79. ℙ *Cynosurae, arum*, est promontorium Achaiae in ora Atticae, ad ostia Asopi fluvii. *Cic. N. D.* 3, 22. *f.* ℙ Item *Cynosura, ae*, est oppidum Peloponnesi in Arcadia. *Stat. Th.* 4, 295.

CYNOSŪRIS, idis, f. idem quod Cynosura, *κυνοσουρίς*. *Ov. Trist.* 5, 3, 7. Stellis Cynosuridos Ursae. Adde *Avien. Ar.* 442. ℙ Adj. *Germanic. phaenom. Ar.* 184. Cepheos extremam tangit Cynosurida caudam.

CYNOZOLON, i, n. *κυνόζολον*, herba alio nomine chamaeleo appellata, quia cum terra colores mutat, nigri coloris, a quibusdam et cynozolon vocatur propter gravitatem odoris, vim habet necandi ricinos canum. Haec ex *Plin.* 22, 18, 21. Est autem a *κύων*, canis, et *ὄζη*, odor, foetor.

CYNTHĬUS, a, um, adj. *Κύνθιος*, a Cyntho, ut *Cynthius Apollo*, qui et *Cynthius* absolute dicitur. *Hor. Od.* 1, 21, 2. Intonsum pueri dicite Cynthium. Sic Diana *Cynthia* dicitur ap. *eund. ib.* 3, 28, 12. et *Lucan.* 1, 218. Tertia jam gravido pluvialis Cynthia cornu, *h. e.* Luna. *Senec. Herc. Oet.* 641. Quos felices Cynthia vidit, Vidit miseros enata dies, *h. e.* Luna praecedentis noctis: vel ipsa nox praecedens, metonymia. ℙ Apud *Prop.* 2, 33, 1. et *Ov. R. Am.* 764. Cynthia est nomen puellae dilectae. ℙ Apud *Plin.* 4, 12, 22. Cynthia est ipsa Delos.

CYNTHUS, i, m. *Κύνθος*, Deli mons usque adeo editus, ut totam insulam dicatur obumbrare. In hoc monte Apollo et Diana nati altique sunt. *Hinc Cynthius* ille, haec *Cynthia* appellati. *Plin.* 4, 12, 22.

[CYPĂPHĂPĬI, vel potius *Cypapaphii*, *orum*, m. plur. (a *κύπη*, foramen, vel *κύπτω*, inclinor, et *Ἀφιος*, Venereus, molles, cinaedi, impudici, prae-

posteram Venerem patientes. *Firmic. Mathes.* 7, 16. In omni vero genitura, si Luna in cauda Leonis fuerit inventa, cinaedos efficiet, matris Deorum cypapaphiis servientes. *F.*]

[CYPARĒ, es, f. *κύπαρος*, vas magnum concavum. Est cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Grut.* 638, 7. Clodia Cypare. *F.*]

CYPĂRISSAE, et Cyparissiae, appellantur acies quaedam igneae, quae noctu apparere solent ad similitudinem cupressi. *Festus*, et *Senec. Q. N.* 1, 15.

[CYPĂRISSIAS, ae, f. genus tithymali. *Plin.* 26, 8, 43. Quintum genus cyparissian vocant, propter foliorum similitudinem, caule gemino aut triplici nascentem in campestribus. *F.*]

CYPĂRISSĬFER, a, um, adj. cyparissos ferens, cyparissis abundans. *Sidon. carm.* 23, 417. Quantum non cyparissifer Lycaeus.

CYPĂRISSĬUS Sinus, nunc *Golfo dell' Arcadia*, est in Peloponneso in ora Meseniae, ubi et urbs Cyparissa fuit. *Plin.* 4, 5, 7. ℙ *Cyparissia* est genus tithymali, folio cupressi simili. *Id.* 26, 8, 43.

[CYPĂRISSOS, i, f. herba quaedam verbenacea. *Appul. Herb.* 3. *F.*]

CYPĂRISSUS, i, m. puer fuit Amyclei (al. Telephi) filius, ex insula Cea, ab Apolline adamatus. Hinc cum cervum mirae pulcritudinis educasset, domesticumque reddidisset, et valde eo oblectaretur; quadam die imprudens sagitta transfixit: sed ingenti dolore omnem Apollinis consolationem respuens, petiit a Superis, ut omni deinceps tempore lugere posset: quare eorum miseratione in arborem sui nominis mutatus est. Alii dicunt Cretensem fuisse, pulcherrimum et castissimum: qui, cum castitatem servare cuperet, Apollinem, vel, ut alii, Zephyrum amantem se fugiens, ad Orontem fluvium pervenit, ibique in eam, quae dicta est, arborem, mutatus est. Qua visa, Apollo *Ingemuit, tristisque Deus, lugebere nobis, Lugebisque alios, aderisque dolentibus, inquit.* Ita claudit fabulam *Ov. Met.* 10, 141., quam paucis immutatis narrat etiam *Serv.* ad *G.* 1, 20. et ad *A.* 3, 64. et 680. Hinc est quod cyparissi in funeribus adhibentur. V. CUPRESSUS. *Virg. A.* 3, 680. Aeriae quercus, aut coniferae cyparissi. ℙ Porro ipsa vox dicta videtur quibusdam *ἀπὸ τοῦ κεῖν παρ' ὁσους τοὺς ἀκρεμόνας*, ab emittendis parilibus ramis. Fabulantur autem fuisse Eteoclis filias, quae cum tripudio ad Dearum aemulationem exsultarent, in altum puteum inciderunt. Quas tellus miserata, inde arbores aspectu pulcras, quales erant puellae, eduxit. Unde *Cyparissi* etiam Charites dicuntur a Graecis.

CYPĔRIS. V. in v. seq.

CYPĔROS, i, m. *κύπειρος*, et *κύπερος*, juncus est angulosus, juxta terram candidus, cacumine niger pinguisque, folia habens porraceis exiliora, in cacumine minuta, inter quae est semen. Radix olivae nigrae similis est: quam, cum oblonga est, cyperida vocant, magni in medicina usus. Odorem habet nardum imitantem, *Plin.* 21, 18, 70. ℙ *Celsus* 3, 21. *med.* et 4, 20. juncum quadratum appellat. ℙ Est etiam neutrius generis. *Varr. R. R.* 3, 16. *med.* Faba, lens, cyperum, medica. *Petr. Sat.* 127. Emicuere rosae, violaeque, et molle cyperon. Adde *Colum.* 12, 20. Nisi forte haec ad *cypirum* pertinent, quam vocem vide infra: nam facile confunduntur. Consule botanicos.

CYPHI, is, n. *κῦφι*, ab *Hieron.* 2. *in Jovinian. n.* 8. enumeratur inter odoramenta cum amomo, oenanthe, musco, et aliis. Est autem compositio suffimenti, quo Aegyptii sacerdotes utebantur in sacris: cujus componendi rationem, et usus aliquot in medicina tradit *Dioscorides* 1, 24.

CYPĪRUS, i, f. *κύπειρος*, herba est, Latine gladiolus, radice bulbosa, odore nardo simili, variique usus in medicina. Ea radix dulcis est, et decocta panem etiam gratiorem facit, et ponderosiorem, simul subacta. *Plin.* 21, 17, 67. et *ib.* 18, 69. ℙ Legitur et *Cyperus.*

CYPRĔUS. V. CUPREUS.

CYPRĬĂCUS, a, um, adj. idem quod Cyprius, ut Cypriaca expeditio, *Val. Max.* 4, 3, *n.* 2. Cypriaci tauri, *Capitolin. Gordian.* 3. *f.*

CYPRĬĂNUS, i, m. Thascius Caecilius Cyprianus, Afer, Carthaginiensis, et illius urbis episcopus, illustris Christi martyr, pro Fide et Ecclesia Dei constantissime mortem obiit sub Valeriano et Gallieno, an. a Chr. n. 258. De eo *Lact.* 5, 1. *f.* Unus igitur praecipuus et clarus exstitit Cyprianus, quoniam et magnam sibi gloriam ex artis oratoriae professione quaesierat, et admodum multa conscripsit in suo genere admiranda. Erat enim ingenio facili, copioso, suavi, et (quae sermonis est maxima virtus) aperto: ut discernere nequeas, utrumne ornatior in eloquendo, an facilior in explicando, an potentior in persuadendo fuerit. Haec *Lactantius.* Ejus autem Latinitas pro illis temporibus, et ut Afri hominis, et *Tertulliani* scriptis summopere delectati (adeo ut quoties eum posceret, soleret dicere *da magistrum*) satis nitida, et, ut ita dicam, casta est: longeque abit ab *Tertulliani* ferreo stilo et novatione verborum. *Hieron. ep.* 58. *n.* 10. Cyprianus instar fontis purissimi dulcis incedit, et placidus.

CYPRĬCUS, a, um, adj. Cyprius. *Cato R. R.* 8. Laurus Delphica, et Cyprica, et silvatica.

CYPRĪNUS, a, um, adj. *κυπρῖνος*, ad cyprum arborem pertinens. Hinc *cyprinum* absolute (subaudi *unguentum*, aut *oleum*) est unguentum, quod fit ex semine ejus, cocto in oleo, deinde expresso: quod et *cyprus* vocatur. Optimum habetur e Canopica in ripis Nili nata: secundum Ascalone Judaeae: tertium Cypro insula, odoris suavitate. Porro ipsa arbor habet ziziphi folia, et semen coriandri candidum et odoratum. Ita *Plin.* 12, 24, 51. describit. *Id.* 13, 1, 2, cyprinum memorat ex cypro, et omphacio, et cardamomo, calamo, aspalatho, abrotano: quibus alii addant myrrham, et panacem. Meminit etiam *Celsus* 2, 33., ubi recenset inter ea, quae calefaciunt, et 4, 20. etc. ℙ *Cyprīnus*, *κυπρῖνος*, est etiam nomen piscis marini; qui ita dictus videtur a Cypride, *h. e.* Venere. Est enim tantae fecunditatis, ut sexies in anno parere dicatur a *Plin.* 9, 51, 74. Quidam vocant Italice *reina:* quam recte, ipsi viderint.

CYPRIS, idis, f. *Κυπρίς*, Venus, quae in Cypro maxime colebatur, unde appellatur ab *Hor. Od.* 3, 1. Diva potens Cypri. *Auson. epigr.* 57. Vera Venus Gnidiam cum vidit Cyprida, dixit: Vidisti nudam me, puto, Praxitele. ℙ In genit. habet etiam *Cypris*, et in accusat. *Cyprin. Auct. Pervigil. Ven.* 23. de rosa. Facta Cypris de cruore, deque Amoris osculis. *Auson. epigr.* 106. Cyprin Apellei cerne laboris opus. ℙ In vocativo est *Cypri. Id. ib.* Jam tibi nos, Cypri, Juno inquit, et innuba Pallas, Cedimus. Ultimam *Auson.* licentia produxit, cum sit brevis, ut videre est in *Aeoli, Cecropi, Gnosi, Inachi, Philli, Sidoni* etc.

CYPRĬUS, a, um, adj. *Κύπριος*, ad Cyprum pertinens. *Cic. Dom.* 20. Rex Cyprius. *Plin.* 34, 8, 19. *n.* 35. Cypria expeditio Catonis. *Id.* 5, 31, 35. Cypriae insulae, *h. e.* Cypro adjacentes. *Plin.* 15, 30, 39. et 17, 10. 11. Cypria laurus, femina, et baccalia et baccalis dicta: altera fuit a Delphica seu triumphali, quae mas et sterilis fuit. ℙ *Cyprii, orum*, sunt incolae Cypri. *Curt.* 4, 3., *Plin.* 7, 56, 57. etc. ℙ *Cyprius*, vel potius *Cyprius vicus* fuit Romae in ascensu Exquiliarum, prope vicum Sceleratum: nomenque habuit ex eo, quod ibi Sabini cives additi consederunt, qui a bono omine id appellarunt. Nam cyprum (al. *cuprum*) Sabine est bonum. *Varr. L. L.* 4, 32. *f.*, *Liv.* 1, 48. ℙ *Cyprius* pes metricus quinque syllabis constat, brevi, longa, duabus brevibus, et longa, ut *amabilitas.* Huic contrarius est *Anticyprius* habens longam, brevem, duas longas, et brevem, ut *pertimescebat. Diomed.* 3, 479. ℙ *Cypria Venus*, quod ei primum in Cypro insula templum sit constitutum: vel quia parientibus praesidebat, quod Graece *κύειν* parere sit. *Festus.* Absolute *Tibull.* 3, 3, 34. concha Cypria vecta tua. ℙ *Cyprium, aes*, ita dictum, quod in Cypro insula prius repertum est, fit ex lapide aeroso, quem cadmiam vocant, et est ductile: cui si addatur plumbum, colorem purpureum acquirit. Ita *Isid. Orig.* 16, 19. ex *Plin.* 34, 8, 20. *Plin.* 33, 5, 29. Teritur in Cypriis mortariis, *h. e.* ex aere Cyprio factis. *Id.* 28, 8, 27. Medicamentum asservare in Cypria pyxide. *Scrib. Compos.* 37. Reponitur pyxide aeris Cyprii. ℙ Proverbium est ap. *Enn. Festo* teste, *Cyprio bovi merendam* de sordidis convivis sordida coena acceptis, quia in Cypro boves humano stercore pascuntur.

[CYPROGĒNĬA, ae, f. in Cypro genita. Est cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Mur.* 79, 1. Galeria Cyprogenia. In lapide legitur *Cuprogenia* ob facilem permutationem *y* in *u. F.*]

CYPRUM, i, n. V. CUPRUM.

CYPRUS et Cypros, i, f. *Κύπρος*, insula magna maris mediterranei, ubi Cilicium cognominatur, contra Ciliciam ad Boream, et Syriam ad orientem solem. *Just.* 6, 1. Conon, amissa bello patria, Cypri exsulabat. *Lucan.* 3, 164. Quod Cato longinqua vexit super aequora Cypro, (V. similia in AEGYPTUS.) *Plin.* de hac insula multa 5, 31, 35. ℙ Habita est Veneri sacra, tum ob ubertatem soli, omniumque deliciarum copiam, tum quia primum ei templum ibi constitutum fuit. V. CYPRIUS et CYPRIS. *Ov. Met.* 10, 718. Cypron olorinis nondum pervenerat alis. ℙ De Cypro arbore, et unguento V. CYPRINUS. [**Lausonia inermis. L.*]

CYPSĔLĪDES, ae, m. *Κυψελίδης*, patronymicum a Cypselo Corinthi tyranno (*Cic. Tusc.* 5, 37.), qui Periandri pater fuit: ita cognominatus a *κυψέλη*, alveare apum, in quo, cum ad necem quaereretur, occultatus a matre diu delituisse dicitur. *Virg. Cir.* 464. Cypselidae et magni florentia regna, Corinthum, *h. e.* Periandri.

CYPSĔLUS, i, m. *Κύψελος*, Corinthi tyrannus, de quo in v. praec. ℙ *Cypseli* item, vel *Cypselli* sunt aves ex genere hirundinum, dictae etiam *apodes*, quia carent usu pedum. Dictas volunt, quia nidos faciant cistularum instar. Nam *κυψέλη* cistulam significat. *Plin.* 10, 39, 55.

CYRĒNAEUS, a, um, adj. item quod Cyrenaicus, *Κυρηναῖος. Cic. Acad.* 4, 24. Cyrenaei videntur minime contempti philosophi, qui negant esse quidquam, quod percipi possit extrinsecus: ea sola se percipere, quae tactu intimo sentiant, ut dolorem, ut voluptatem: neque se, quo quid colore, aut quo sono sit, scire, sed tantum sentire, affici se quodammodo. *Sil.* 8, 159. Tum Cyrenaeam fatis agitantibus urbem Devenio, *h. e.* Cyrenen. *Prop.* 4, 6, 4. Et Cyrenaeas urna ministret aquas, *h. e.* quibus usus est in sacris Callimachus Cyrenaeus.

CYRĒNĂĪCUS, a, um, adj. ad Cyrenen pertinens, ut *Cyrenaica provincia*, quae est Pentapolitana, quod quinque urbibus constat, quarum una Cyrene ei nomen dedit; est in ora Africae Boreali, ultra Syrtes, ubi hodie *Barcan. Plin.* 5, 5, 5. et *Cyrenaica Africa*, idem ille tractus, *Id. ib.* et *Cyrenaicus ager, ib.* et *Cyrenaica* absolute, *Id.* 10, 29, 41. ℙ *Lacrima Cyrenaica*, cujus meminit *Scrib. Comp.* 167., est laser, seu laserpitii succus, cujus ea regio fertilis est. V. CYRENE. ℙ *Cyrenaica philosophia*, secta fuit eorum, qui omnia voluptate metiebantur, summumque in ea bonum collocabant: orta ab Aristippo, cui patria fuit Cyrene: unde ejus sectores *Cyrenaici* dicti sunt. *Cic. Off.* 3, 33., *Or.* 3, 17., *Tusc.* 3, 13. et 22. et *Acad.* 4, 24. et 42.

CYRĒNĒ, es, et Cyrenae, arum, f. *Κυρήνη*, urbs primaria regionis Cyrenaicae, quae ab ea nomen accepit, in regno, quod nunc *Barcan* dicitur, versus Syrtim magnam, ad oram litoralem: ita dicta a fonte Cyre, vel a Cyre monte, ubi ille fons oritur: vel a Cyrene, filia Penei fluminis Thessaliae, quam Apollo raptam huc transtulit. *Pl. Rud. prol.* 41. Is eam huc Cyrenas advexit. *V. Just.* 13, 7., *Sil.* 8, 57. et *Serv.* ad *G.* 4, 317. ℙ In ejus tractu primum repertum est laserpitium, cujus succus *laser* dicitur, *Plin.* teste 19, 3, 15. Hinc *Catull.* 7, 4. laserpiciferas Cyrenas dixit. ℙ Est etiam hoc nomine fons in Thessalia. *Serv.* ad *G.* 4, 354. ℙ Prima syllaba, quae corripitur a *Catullo l. c.*, producitur a *Virg. cit. G.* 4, 353. a *Lucano* 9, 297. et *Sil. l. c.*

CYRĒNENSIS, e, adj. gentile a Cyrene. *Pl. Rud.* 3, 2, 1. Proh! Cyrenenses populares. *Id. ib.* 3, 4, 8. Cyrenensis senatus. *Cic. Agr.* 2, 19. Cyrenenses agri.

CYRĒUS, a, um, adj. a Cyro. *Cic. Att.* 4, 10. Nostram ambulationem, et laconicum, eaque, quae Cyrea sint, velim invisas, *h. e.* quae a Cyro quodam architecto constructa.

[CYRĬĂCUS, i, m. *κυριακός*, dominicus, ad dominum pertinens. Est cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Mur.* 890, 6. T. Aelius Cyriacus. *F.*]

[CYRILLUS, a, um, dimin. cyrii, idest domini, a *κύριος*, dominus. Est cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Grut.* 783, 6. T. Glavius Cyrillus. Alia ap. *eund.* 704, 7. Nonia Cyrilla. *F.*]

[CYRĬODORUS, i, m. domini donum, a *κύριος*, dominus, et *δῶρον*, donum. Est cogn. Rom. *Inscr* ap. *Fabrett.* p. 220. *n.* 582. Q. Kamilius Cyriodorus. *F.*]

[CYRĬUS, a, um, adj. *κύριος, ία, ιον*, dominus, domina, dominum. Est cogn. Rom. *Inscr.* apud *Mur.* 1410, 3. Titius Cyrius. Alia ap. *Fabrett.* p. 305. *n.* 304. Symphoro fecit Cyria. *F.*]

CYRNE, es, f. *Κύρνη*, insula eadem quae Corsica, Graeca appellatione. *Serv.* ad *Ecl.* 9, 30. Sed a *Plin.* 3, 6, 12. Cyrnos, *Κύρνος*, dicitur. Sic in epigrammatis quae tribuuntur *Senecae Consol. ad Helv.* Corsica, quae Grajo nomine Cyrnus eras.

CYRNĔĂ. V. HIRNEA.

CYRNĔĀRĬUS, ii, m. fortasse est qui cyrneas, seu hirneas facit, et vendit. *Inscr.* ap. *Grut.* 643, 2. T. Flavio Aug. liberto Epaphrodito cyrneario a Vic. Pub. etc.

CYRNĔUS, a, um, adj. a Cyrne insula, *h. e.* Corsica. *Virg. Ecl.* 9, 30. Sic tua Cyrneas fugiant examina taxos. *Senec. l. c. in* CYRNE. Cyrnea tellus. ℙ Scribitur et *Cyrnaeus.*

CYRNĬĂCUS, a, um, adj. Cyrneus. *Rutil. itin.* 1, 516. Inter Pisanum, Cyrniacumque latus.

CYRNOS et CYRNUS. V. CYRNE.

CYRRHA. V. CIRRHA.

[CYRRHESTAE, arum, m. plur. incolae Cyrrhi, oppidi Coelesyriae, inter Commagenam, Seleucidem, Euphratemque fluvium, de quo *Plin.* 5, 23, 19. *Id.* 4, 10, 17. Intus Aloritae, Vallaei, Phylacaei, Cyrrhestae. *F.*]

[CYRRHESTĬCĀ, ae, vel Cyrrhesticē, es, regio Cyrrhestarum. *Cic. Att.* 5, 18. Hostis in Cyrrhestica, quae Syriae pars proxima est provinciae meae. *Plin.* 5, 23, 19. Cyrrhestice Cyrrhum, Gazatas, Gindarenos, Gabenos habet. *F.*]

[CYSTHOS, i, m. *κύσθος*, pudendum muliebre. *Auson. epigr.* 123. Dum cysthon, costonque putas communis odoris. *Cysthon* est accusat. Graecae positionis. *F.*]

CYTAEAEUS, a, um, adj. ad Medeam, vel veneficam quamvis pertinens. V. CYTAEIS. *Prop.* 1, 1, 23. Tunc ego crediderim vobis, et sidera, et amnes Posse Cytaeaeis ducere carminibus. Al. leg. *Cytaeinis* eodem sensu.

CYTAEĪNUS, a, um, adj. V. v. praec.

CYTAEIS, idis, f. patronym. a Cyta, vel Cytis urbe, quam *Plin.* 4, 12, 26. ponit in Taurica Chersoneso, alii in Colchide, ajuntque fuisse patriam Medeae. Certe quidem ad sagas, et venefi cas, (inter quas insignis Medea fuit) refertur in illo *Prop.* 2, 1, 73. Non hic herba valet: non hic nocturna Cytaeis. ℙ Scribitur et *Cithaeis.*

CYTAEUS, a, um, adj. ad Cytam, vel Cytas urbem pertinens, de qua V. in v. praec. *Val. Fl.* 6, 693. Tum juvenem terris Parcae tenuere Cytaeis, *h. e.* in Colchide. Et *ib.* 595. Proceresque Cytaeos, *h. e.* Colchos. Et absolute *ib.* 428. Minae, sparsisque Cithaei. ℙ Scribitur et *Cithaeus*, et *Cyteus.*

CYTHĔRA, orum, n. plur. nunc *Cerigo*, *Κύθερα, τὰ*, insula maris Aegaei, antea Porphyris appellata, in ora Peloponnesi, cum urbe cognomine, et portu *Plin.* 4, 12, 19. Narrant Venerem primum in hanc insulam concha marina vectam fuisse. *Virg. A.* 1, 684. super alta Cythera. *Ov. Fast.* 4, 286. Veneri sacra Cythera petit. Adde *Amor.* 2, 17, 4. et *Val. Fl.* 8, 229. ℙ Ipsa quoque Venus *Cythera*, *ae* dicitur. *Manil.* 2, 439. Lanigerum Pallas, Taurum Cythera tuetur. Ubi adverte prim. syllab. productam. ℙ Item ipsa insula. *Tac. A.* 3, 69. Ut Cytheram potius concederet. Al. leg. *Cythnum.*

CYTHĔRĒA, ae, f. *Κυθήρεια*, et *Κυθήρεια*, Venus ita dicta ab insula Cytheris, in quam primum, teste *Festo*, devecta esse dicitur concha, cum in mari esset concepta. Est autem vox adjectiva. *Hor. Od.* 1, 4, 5. Jam Cytherea choros ducit Venus. *Prop.* 2, 11, 25. Magna ego dona tua figam, Cytherea, columna. ℙ Aliquando secunda a prima syllaba producitur. *Ov. Fast.* 4, 15. Mota Cytherea leviter mea tempora myrto Contigit. Al. leg. *Cytheriaca*, qua in voce necessitas quaedam est producendi.

CYTHĔRĒĬAS, ădis, f. adj. ad Venerem pertinens. *Ov. Met.* 15, 385. Armigeramque Jovis, Cythereiadasque columbas, *h. e.* quae Veneris currum trahunt. Al. leg. *Cytheriadasque* minus recte.

CYTHĔRĒIS, ĭdis, f. *Κυθερηΐς*, Venus a Cytheris insula. *Ov. Met.* 4, 288. puerum diva Cythereide natum.

CYTHĔRĒĬUS, a, um, adj. ad Cythera, et Cytheream pertinens, *Κυθερεῖος*. *Ov. Met.* 10, 529. non jam Cythereia curat Litora, *h. e.* Cythera insulam. *Id. Fast.* 4, 195. Mensis Cythereius, *h. e.* Aprilis Veneri sacer. *Id. Met.* 13, 625. heros, *h. e.* Aeneas filius Veneris. *Stat. Theb.* 4, 554. Cythereia proles, *h. e.* Hermione filia Martis et Veneris, uxor Cadmi. *Sil.* 12, 247. Cythereius ignis, *h. e.* hesperus seu lucifer stella Veneris. ℙ *Cythereia* absolute est Venus. *Ov. Met.* 10, 640. Invocat Hippomenes: Cythereia comprecor ausis Adsit, ait, nostris.

CYTHĔRĬĀCUS, a, um, adj. idem quod Cythereius. *Ov. Her.* 7, 60. Nuda Cytheriacis edita fertur aquis. *Mart.* 14, 207. Sume Cytheriaco medicatum nectare ceston. *Id.* 2, 47. Levior o Conchis, Galle, Cytheriacis, *h. e.* quibus mari vehitur Venus. *Nero Caesar* ap. *Senec. Q. N.* 1, 5. Colla Cytheriacae splendent agitata columbae, *h. e.* quae Veneri sacra est.

[CYTHĔRIS, idis, f. patronymicum a *Κυθήρη*, Venerea. Est cogn. Rom. *Inscr.* ap. *Grut.* 766, 3. Tarcia Cytheris. Alia ap. *eund.* 992, 3. Rusticella M. L. Cytheris. *F.*]

CYTHĔRĬUS, a, um, adj. *Cic. Att.* 15, 22. M. Antonium appellat Cytherium propter Cytheridem mimam meretricem, P. Volumnii Eutrapeli libertam, quam adamabat: quae eadem putatur atque Lycoris *Virg. Ecl.* 10., ex *Serv. in.* ejusd. *Eclogae:* sed vide *Heynium* in argumento ejusd.

[CYTHĬON, ii, m. *κύθιον*, collyrium quoddam ap. *Cels.* 6, 6. *n.* 7. In quibusdam editionibus Graece scribitur. *F.*]

CYTHNOS et Cythnus, i, f. *Κύθνος*, insula maris Aegaei, ap. Atticam, et Euboeam, inter Ciam, et Seriphum. *Plin.* 4, 12, 22.

CYTĬNUS, i, m. *κύτινος*, primus partus mali Punici florere incipientis, *h. e.* calyx, in quo flos et malum latet: a *κύτος*, cavitas, cavus sinus. *Plin.* 23, 6, 59.

CYTIS, is, f. *κύτις*, gemma candida circa Copton nascens, quae videtur intus habere petram, quae sentiatur etiam strepitu: a *κύτος*, cavitas. *Plin.* 37, 10, 56.

CYTĬSUS, i, m. et f. et Cytisum, i, n. *κύτισος*, (*Medicago arborea Lin.*) genus fruticis, qui nascitur inter campos, et silvas, pabulo pecudum, maxime vero ovium et caprarum conveniens, apibus etiam gratissimus. Multa de eo *Colum.* 5, 12. et *Plin.* 13, 24, 47. *Virg. Ecl.* 1, 79. Florentem cytisum, et salices carpetis amaras. *Colum.* 2, 11. Excepta cytiso, de qua dicemus. *Id.* 5, 12. Cytisum in agro esse maxime refert, quod omni genere pecudum utilissimus est. *Cato R. R.* 43. Cytisum seritur in terra subacta. *Varr. R. R.* 2, 2. *f.* Maxime amicum cytisum, et medica.

CYTONĬUM. V. COTONEUM.

CYTORĬĀCUS et Cytōrius, a, um, adj. a Cytoro monte. *Ov. Met.* 6, 132. Utque Cytoriaco radium de monte tenebat. *Catull.* 4, 11. nam Cytorio in jugo Loquente saepe sibilum edidit coma.

CYTORUS, i, m. mons in Paphlagonia (teste *Plin.* 6, 2, 2.) buxo abundans, *Virg. G.* 2, 437. Et juvat undantem buxo spectare Cytorum.

CYZĬCĒNUS, a, um, adj. ad Cyzicum pertinens. *Vitr.* 6, 10. Cyzicena triclinia. *Plin.* 32, 6, 21. Cyzicena ostrea. *Id.* 5, 32, 44. Cyzicenum marmor. V. PROCONNESIUS. ℙ *Cyziceni*, *orum*, sunt ejus urbis cives. *Cic. Manil.* 8. Urbs Asiae clarissima Cyzicenorum.

CYZĬCUS, i, f. et Cyzicum, i, n. *Κύζικος*, urbs Mysiae, in Asia, in insula cognomine, paene continenti juncta, ad Propontidem, et ostium Aesapi fl., cum moenibus, arce et turribus marmoreis, magnitudine, et pulcritudine cum primis Asiae urbibus olim comparanda: condita ab Aeneo Thessalo Cyzici patre, et ab hoc nominata, quem Iason per imprudentiam occidit, ut est ap. *Val. Fl.* 3. *Ov. Trist.* 1, 10, 29. Hincque Propontiacis haerentem Cyzicon oris, Cyzicon, Aemoniae nobile gentis opus. *Plin.* 5, 32, 40. Insula, in qua oppidum Milesiorum Cyzicum. *Auct. Priap.* 77. Cyzicus ostreosa. *Prop.* 3, 20, 1. frigida.

FINIS TOMI PRIMI.